Supplementum chronicarum / [Jacobus Philippus].

Contributors

Jacobus Philippus, Bergomensis, 1434-1520.

Publication/Creation

Venice : B. Rizus, 1492[93]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/k9j3gm3n

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

wellcome collection

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

384 *EARLY CHRONICLE.*—**Bergomensis** (JACOBI PHILIPPI) Opus preclarum Supplementum Chronicarum vulgo appellatum, folio, **black letter**, *woodcuts, russia very neat, gilt edges, the sides blind tooled in the antique style*, RARE, £ —

Venetiis, 1492

This very curious work is ornamented with rude and singular woodcuts, representing the early history of the world. The capital letters are many of them painted in the style of that age, and the work altogether is of uncommon curiosity. From the Colophon it appears that the cuts were engraved about 1480. (See MS. note by the Rev. T. Corser.)

FR
1829

£2-10-0

22.6.5055

FR
1830

Supplementum Chronicarum.

DI VNO
DI·SE GVNDO
·DI·TERZO·
·DI·QVARTO·
DI·QVINTO
DI·SEXTO·

Liber Primus Mundus

Opus preclarum Supplementum chro/nicharum vulgo appellatum: in omnimoda historia nouissime congesta fratris Jacobi philippi Bergomensis religionis heremitarum diui Augustini decoris: q̄ faustissime inchoat.

¶ De exordio mundi et eius creatione: deq; linea generationis patrum.

¶ Liber primus incipit.

IN principio creauit deus celum et terram: terra autem erat inanis et incōposita. Scribunt Beneſcos p̄.cap°. Sibillū omnium. (Augustino testāte) vt habet vndecimo de ciuitate dei ca°. 3°. Maximus est mundus. Inuisibilu3 autē ero maximus est deus: sed mundum esse cōspicimus: deum vero credimus. Qd̄ autem deus fecerit mundum nulli potius credimus q̄ ipsi deo. Vbi inquies ipsum audiuimus? Nusq̄ uerum (respondit) nos melius q̄ in scripturis sanctis. vbi dixit ꝓpheta eius: In principio fecit deus celū et terram. Nūquid nam tunc fuit ibi iste propheta quando fecit deus celu3 et terram? Non: sed ibi fuit vbi fuit dei sapientia: per quam facta sunt omnia: que in animas etiam sanctas se transfert et amicos dei et prophetas ꝓstituit: eisq; opera sua sine strepitu intus enarrat. Loquuntur quoq; eis angeli dei qui semper vident faciem patris voluntatem q3 eius quibus oportet semper annunciāt: et propterea ex his vnus erat iste prophēta qui dixit et scripsit: In principio creauit deus celum et terram: terra autez erat inanis et incomposita. In formis quippe illa materia erat quam de nihilo deus fecit appellata primo celum et terram. et dictum est in principio fecit celum et terram: non quia iam hoc erat: sed quia hoc esse poterat. nam et celum postea scribitur factum: quemadmodu3 si semen arboris considerantes dicam9 ibi esse radices: et robur: et ramos: et fructus: et folia: nō quia iam sunt: sed quia in de futura sunt. Sic dictū est: In principio fecit deus celum et terram: quasi semen et celi et terre: cum adhuc inconfuso esset celi et terre materia: sed quia certum erat inde futurum esse celum et terram: iam et illa materia celum et terra appellata est. Hanc itaq; spaciosam formam effigie certa carentem Ouidius in principio maioris sui voluminis et alij philosophi vocarunt chaos: qō ipse in eodem libro meminit dicens.

Ante mare et terras: et quod tegit omnia celum
Vnus erat toto nature vultus in orbe:
Quem dixere chaos rudis indigestaq; moles
Nec quicq̄ nisi pondus iners congestaq; eodem
Non bene iunctarum discordia semina rerum.

Anno mundi | Anno aĩ xp̃i aduĉtũ

¶ Cunq; primum fecisset deus celum ⁊ terram cum ipsis quoq; elementis que in his elementis cõdita sunt. s. aquas ⁊ spiritus abyssosq; ⁊ tenebras: necdum luminibus neq; syderibus constitutis: dixit deus Fiat lux. Et vidit deus lucẽ quia bona esset: statim separauit inter lucem ⁊ tenebras. et tenebras vocauit noctem: lucem vero diem. ac sic factũ est vespere ⁊ mane dies vnus: qui sunt primus dies seculi: non primus dierum omnium. ideo non primus: sed vnus nominatus est. Ac sic eo die fecit deus materiam informem: Angelos: celos: lucem: terram: aquam: ⁊ aerem.

Dies p̃mus

Dies. 2. ¶ Secundo autem die factum est firmamentum solum in medio aquarum: per quod ⁊ diuisit inter aquam ⁊ aquam.

Dies. 3. ¶ Tertio vero die cõgregauit dominus aquas que sub celo erant in vnam congregationem: ⁊ confestim apparuit arida: quam deus ipse nominauit terram: atq; ipsas aquarum congregationes appellauit maria. Herbamq; produxit terra: ⁊ lignum fructifez cum semine suo.

Dies. 4 ¶ Quarto postmodum die fecit deus duo luminaria in firmamento celi: Solẽ videlicet ⁊ Lunaz ⁊ stellas: vt Sol ad inchoationem diei lucret super terram: ⁊ Luna noctis: ⁊ diuiderent inter diẽ ⁊ noctem: ⁊ essent in signa ⁊ tempora ⁊ dies ⁊ annos: ⁊ essent in splendorem firmamenti celi: ⁊ lucerent super terram. Quibus ita perfectis manifestum est luminaribus ipsis antecedere lucem tribus diebus.

Dies. 5. ¶ Quinto preterea die eduxit dominus ex aquis reptilia animaruz viuarum ⁊ volatilia celi. et fecit deus beluas ⁊ cetos ⁊ omnem animam viuam repentem: quas eduxerunt aque ſm genus suuz Et vidit deus q; esset bonum ⁊ benedixit ea ⁊ dixit: Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas: ⁊ volatilia similiter multiplicẽtur super terram. ⁊ factum est vespere ⁊ mane dies. 5.

Dies. 6. ¶ Sexto deniq; die dixit dominus: Educat terra animam viuam ſm genus suuz: quadrupedia. s. ⁊ reptilia: ac vniuersas bestias terre ſm genus suum. et vidit deus quia bona essent ⁊ benedixit ea. Ac sic iste sunt generationes seculi: videlicet celi ⁊ terre: que create sunt in die quo fecit deus celum ⁊ terrã vt patet Hcñ. 2°

Sabbatum ¶ Septimo vero die posq̃ cunctum mundum ⁊ oĩa que in eo sunt dominus creasset: dominus ipse (vt Moyses ait) ab operibus manuum suarum requieuit: non quasi operãdo lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit: ⁊ dominus eidem diei benedixit et sanctificauit illum: vocauitq; ipsum Sabbatum: quod nomen hebraica lingua requiem significat: eo q; in ipso cessauerat ab omni opere suo q; patrauerat deus vt faceret. vnde ⁊ Judei eo die a laboribꝰ proprijs vacare dignoscuntur. Hcñ. 2°

paradysus ¶ Paradysum autem voluptatis (vt Moyses Hcñ. 2° scribit) a principio dominus deus plantauerat: qui latine hortus siue pomerium dicitur: hebraice vero hedem: qõ delicie sonat: quasi deliciarũ hortum omni arborum genere consitum: vbi ⁊ lignum vite positum erat. Locus autem ille (vt Isidorus in .14. ethi. li. ca°. 3°. scribit) in oriente est longo maris tractu a nostro habitabili segregatus: qui multã habet salubritatem ⁊ amenitatem atq; iucunditatem. Salubritatem inquit quia tempie gaudet: ⁊ nec frigus nec estus habet et quicquid ibi semel venit mori non potest: sicut Elyas ⁊ Enoch vivere referũtur. Amenitatem vero: quia vniuerse pulchritudinis promptuarium est: vbi nec arbores siue folia aut flores ⁊ fructus vnq̃ marcescunt. Jucunditatem deniq; quia omne lignum pulchrum visu ⁊ ad escẽdum suaue ibidẽ reperitur: sicut Moyses ait. Serenitatem insuper omnimodaz habet: quia locus: vt scribit Beda: altissimus est: cuius altitudo vsq; ad lunarem circulum pertingit. De cuius medio fons egreditur qui totum irrigat nemus: vt dicit Lactan. in carmine de phenice.

Sed fons in medio est quem viuum nomine dicunt:
Perspicuus lucens vulcibus vber aquis
Qui semel erumpens in singula tempora mensum
Duodecies vndis irrigat omne nemus
Quiq; ⁊ in quatruor nascentia diuiditur flumina.

Ganges ¶ Primum quorum appellatur Phison qui ⁊ Ganges: qui vniuersam circuit Indiam: secũ trabẽs arenas aureas: ⁊ interpretatur Caterua eo q; x. flumina recipiat. Hic in mare adeo grandis descendit: vt vbi minus occupet latitudinis octo passuum milia pateat: vbi vero plurimum centũ. Hunc Cyrus persarum rex cum quendam eius insignem equitem absorbuisset in quadringentos sexaginta distinxit alueos.

Gion ¶ Gion qui Nilus secundus appellatur fluuius: totius orbis maximus: qui totam Ethiopiã Egyptum: q; circuit. de quo Lucanus in decimo dixit: Arcanum natura caput non prodidit vlli. Qui (vt aiunt) immensa aquaz mole singulis annis sole in Cancro existente totam egyptum exundat. Hui⁹ fluminis aquas: vt nonnulli tradunt: talis esse virtutis dicunt: vt mulieres fecundiores faciant: ⁊ steriles fecundas efficiant. De isto flumine ⁊ alia multa mirabilia Aristoteles ⁊ Seneca atq; Joannes bocacius rettulerunt: qui de eo libellos composuerunt.

Tigris ¶ Tigris tertius est: qui ſm Josephum dicitur Hilach: quod sonat actutum: eo q; velocissimus sit: a quo non dissonat ethymologia. Nam tigris Persarum lingua sagitta dicitur: q; ea velocitate ferat

qua

qua sagitta. Hic etiam ex monte Periardes armenie profluere dicitur: et contra Assyrios vadit: quē aduentū nonnulli rubro mari dicunt infundi: quod falsum est.

¶ Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat ex eo fonte derivat: qui inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. Hic contra Chaldeos vadit: qui cum Babylonem in duas partes diuidat in mare rubrum descendit. Et sunt qui dicant hunc Nili more vno et eodem tempore Mesopotamiam irrigare: eamq; fecundā facere. Que sane quattuor flumina ab eodem paradisi fonte (vt nostri affirmant theologi) emanant et separantur. Et iterum eorum quedam inter se cōmiscentur: atq; iterum separantur: sepe etiam absorbentur: et locis rursus in pluribus emergunt. Inde est q̄ de eorū ortu varia leguntur: quia Gangem dicit Ply. in locis Caucasi montis nasci: Nilum vero procul ab Atlante monte: et Euphratem in Armenia. Euphrates

¶ Paradisos terrestres.

¶ Paradisos etiam terrestres sex fuisse scriptum inuenimus. Vnum in occidente versus Hesperiam. Alterum in equinoctiali inter eurum et euronotum. Tertium de quo Beda meminit: inter cancri tropicum et circulum antarcticum. Quartum paradisum versus orientem ad eurum vltra equinoctialē in quo solis arbores sunt. Quintus terrestris paradisus esse ad polum arcticum dicitur: de quo Solinus meminit. Inuenitur etiam in occidente alius voluptatis et delitiarum paradisus: de quo sic habemus: q̄. S. P. Q. R. mandauit summum sacrorum pontificem non nisi de Italie deliciarum horto eligi debere.

¶ De Adam creatione.

¶ Adam autem protoplaustum primum hominem summus rerum omnium fabricator deus sexto die seculi quinta et vigesima martij hostijs terre creatis: cunctisq; reptilibus ac volucribus celi vno et eodem die de limo terre rubeo in agro damasceno tanq̄ creaturarum omnium finem ac possessorē finxit: quia (vt philosophus ait) Illa que fuerunt in intentione prima: in executione extiterunt vltima. Et insufflauit in eum spiraculum vite et animaz: et factus est homo ad imaginem et similitudinem dei. Qui nudus coram domino constitutus confestim elevatis manibus deo gratias egit dicens: Manus tue dñe fecerūt me et plasmauerūt me totū in circuitu: ideo de cetero memēto mei q̄ sicut lutum feciſti me: et sicut lac mulsisti me: ac sicut caseum me coagulasti: pelle et carnibus vestisti me: ossibus et neruis compegisti me: etiam vitam et misericordiam tribuas mihi. Adam itaq; viro insigni et perpulchro creato dominus eum tanta perfudit gratia: vt nullo tradente magistro: sed sola iustitie originalis virtute perfusus omnium liberalium artium statim clarissime edoctus est. Notitiam enim omnimodam astronomie: geometrie: musice: grammatice: atq; rhetorice habere promeruit: omniū quoq; herbarum: arborum: metallorum: lapidum pretiosorum: auium: bestiarum: piscium: serpentium: cunctarum denique creaturarum plenissimam notitiam habuit. Claramq; preterea et explicitam beate trinitatis Christi incarnationem solus habere promeruit. Vnde et deus ipsum mundi imperatorem et summum omnium pontificem constituit. Volens denique dominus deus vniuersas celi et terre creaturas Adam ipsum vt suum recognoscere dominum: atq; vt rerum omnium proprietates virtutesq; hominibus innotescere vniuerse celi militie mandauit vt creaturas omnes ad Adam perducerent: quibus singulis propria imponeret nomina. ac singulis stellis celi auibusq; et piscibus cūctisq; animantibus et reptilibus terre conuenientia imposuit nomina: quibus etiam nunc vocantur. In imaginaria deinde visione vniuerse immobiles creature: videlicet montes: insule: maria: arbores: et omnes herbe adducte sunt: quibus et itidem fecit. Et sin philosophum conuenientia nomina naturis et rerum proprietatibus imposuit. Atq; ita rerum omnium rege et imperatore constituto illum eodem die de loco formationis in paradisum voluptatis dominus transtulit: vt ibi non ad necessitatem sed recreationē operaretur: et vt prouidens nullum ex cunctis animantibus sibi simile esse mulieris formationē superfluam non putaret. Dixit: non est bonum hominem esse solum: Faciamus: inquit dominus: adiutorium simile sibi ad liberos procreandos: qui similes sint illi: et confestim in eodem loco dominus immisit soporem in Adam: non quidem somnium sed extasim: et obdormiuit. Et auferēs vnam costam de latere eius repleuit locum caro eius: et edificauit costam quam sumpserat in mulierem. et Adam sibi innectam cognouit de se fore plasmatam. nec tamen carnali consuetudine hec cogitanda sunt: vt videre solemus opifices ex materia quacumq; terrena corporalibus membris q̄ artis industria potuerunt fabricantes. Nam manus domini: inquit Aug. potentia dei est que etiam visibilia in inuisibilib⁹ operatur. Et adduxit eam ad Adam videre quid vocaret eam. Adam vero videns eam dixit: Hoc nunc os de ossibus meis et caro de carne mea est. hec vocabitur yssa quod latine mulier interpretatur quia de viro suo sumpta est. Nomen vero mulieris illius Euam appellauit: quod significat matrem omnium viuentium. Formatis igitur Adam et Eua sexto die seculi posuit eos in paradisum voluptatis omni germinatione florentem. In quo quidem erat vite et prudentie plantatio: qua gustata cognoscebatur quid bonum quidue malum: de quibus plantationibus precepit deus eos abstinere. de alijs omnibus concessit degustare predicens si de eis duabus degustarent mortem esse venturam. Habita

Iob. 10

Anno mundi | Anno aĩ xp̃i | aducti

batqz cum Adam serpens humani generis hostis qui invidés ei persuasit mulieri mala voluntate vt de prudentie plantatione degustaret dicens in ea esse boni ⁊ mali cognitionẽ: ac sic matris nostre mentem dolosa suggestione offuscans illa plantationem vetitam degustavit. ⁊ exinde Ade persuasit vt ⁊ ipse degustaret. Quo facto confestim seipsos cognouerunt esse nudos. Et Adam peccati veniam a domino postulans rogabat dominum ne eum nimium afligeret: sed factum mulieri retorsit dicens ab ea se fore seductum. Deus autem eos multis penis subijciens cuctigio transmigrauit eos ex horto voluptatis in aliam regionem: vt in sudore ⁊ erumna donec morirentur viuerent: vt patet Geñ. 3°.

¶ Cunctorum viuentium matrem creatio.

¶ Euam autem cunctorum viuentium matrem: dominus non eodem malleo aut incude quemadmodum ceteros fabrefecit: sed vt arbitrari possumus eam corporea formositate mirabilem ⁊ maturã viro ⁊ intuitu letabundam atqz immortalem ⁊ rerum omnium dominam ex latere viri in paradiso dormientis artificio incognito eduxit. Quam tam iure originis q̃ incolatus paradisi incomparabili splendore decorauit. Que vna cum viro suo paradisi delicijs auide perfruens eam felicitatis sue inuidus hostis decepit: ⁊ contra vnicum sibi preceptum a domino impositum ire suasit. Cui leuitate femminea nimium credens fructus arboris boni ⁊ mali sibi vetitos temerario ausu degustavit: ⁊ etiam virum suum in sententiam suam retraxit. Qua inobedientia se ⁊ vniuersum genus suum in miseram mortem deduxit. Et quum lux corrusca qua incedebant amicti abijsset: perizomatibus foliorum a domino susceptis ex deliciarum horto in agro Ebron vna cum viro pulsa: exulqz venit vbi eam dominus partu ⁊ conceptionum doloribus castiganit: atqz alijs calamitatibus eam implicauit. Eoqz loci dum Adam terram excolere cepisset prima vt creditur: colo nere seu filare incepit. Tandem cum partus dolores sepius experta fuisset: ac multos algores ⁊ sudores perpessa cum his laboribus deuenit in senium: ⁊ tandem in mortem sibi a domino predictam. Ac sic parentes nostri vetita degustantes ab alto in imum cecidere: de luce ad tenebras: de incolatu ad exilium: de domo ad deuium: de amore ad odium: de risu ad luctum: de pace ad iurgium: de dulcore ad absinthium: de prosperitate ad penalitatem: de sospitate ad infirmitatem: de abundãtia ad penuriã: de gratia ad culpam: ac deniqz de vita omnes traxerunt in mortem.

¶ Paradisus delitiarum.

Etas seculi

Anno añi xpi aduentū

Anno mundi

Tas seculi prima quam in suscepto

opere librum primum facimus hic incipit: et ad diluuium vsqz perdurat: quodqz ỹm hebreos. 1556. cōtinet annos. Juxta vero septuaginta interpretes z Jsidorum in quinto ethi. lib. alios quamplurimos. 2242. annos. Beatus autem Hieronymus milia duo non plene dicit. Aug. deniqz pater in quinto de ciuitate dei capitulo vigesimo. 2262. annos dicit. Ac sic z nos deo auxiliante temporum dinumerationem facientes incipiemus sic.

Primi 5199

A condito ad diluu

Adam itaqz z Eua primi omnium parentes. 30. supra nongentos vixere annos z preter Caim Abel z Seth cum sororibus suis quos scriptura cōmemorat triginta alios genuerunt filios. Sed Methodius martyr illum centuz genuisse meminit. nec hoc impossibile astruenduz est. Quos omnes legislator Moyses breuiter transit: z ad Abrae tempora venire festinans illos atqz aliorum patrum plures filios z filias subticuit. Hic autem Adam vna cum vxore propter inobedientie reatū maximam cunctis diebus vite sue fecerunt penitentiam. Quamobrem nō modo dei misericordiam consecuti sunt: sed etiam prophetie donum accipere meruerunt. Unde z de Christi: ecclesieqz coniunctione: deqz diluuio futuro: z de incendio per ignem iuditijs predixere multa: liberisqz suis ac nepotibus rettulere: quibus z iustitie precepta tradidere: alia prope modum infinita docuere. Seth quoqz infirmitate correptus Seth filio: atqz alijs filijs z successoribus suis iterdixit ne eius filij cum Caim fratricide filijs ob eius filiorumqz exosam vitam commiscerentur. Illum quoqz pro oleo misericordie impetrando ad paradisum (vt aiunt) transmisit. Tandem trigesimo super nongentesimū vite sue anno in senectute bona deficiēs in Ebron ciuitate arbee sepulchro marmoreo (vt Egesippus scribit) sepelitur. in quo postmodum z Eua vxor sua atqz Abraam: Sarra: Jsaach: z Jacob cum eorum coniugibus sepulti perhibentur. Sunt tamen qui dicant eum in Caluarie loco sepultum fuisse: z inde capite dempto in Ebron translatum. Quo in loco (vt Ambrosius scribit) postea dominus Jesus cruci affixus est. Eapropter apud pictores inolevit consuetudo ad crucifixi pedes Ade ca put depingi.

¶ Caim z Calmanam gemellos Adam decimoquinto vite sue anno in agro damasceno ex Eua coniuge susecepit. z dixit: Acquisiui hominem per deum Gen. 4. Nam Caim lingua hebraica possessionem significat: qui sororem suam Calmanam duxit vxorem. Quippe tunc temporis copula maritum z feminarum opus erat: vt gignendo multiplicaretur genus humanum: nec tunc erant vlli homines nisi qui ex Adam nati fuerant: z ideo fratres in cōiuges accipere opus fuit: quod profecto (vt Augustinus inquit) Quanto antiquius compellente necessitate: tanto postmodum factum est damnabilius religione prohibente: habita fuit certe rectissima ratio charitatis: vt homines: quibus esset vtilis atqz honesta concordia diuersarum necessitudinum vinculis necterentur: nec vllus multas simul haberet: sed singule spargerentur in singulos: ac sic ad socialem vitam diligentius colligendam plurimepluribus obtinerent. Hic autem Caim primus agrorum cultor fuisse perhibetur: cupidissimus quidem ac inuidia plenus: necnon z aliene felicitatis impatientissimus. Quamobrem fratrem suū Abel huiusmodi causa peremit. Conuenerant enim insimul deo sacrificare: Caim enim de agricultura sacrificium obtulit: Abel vero lac z primogenita gregum suorum. Deus autem (vt Josephus in primo ait) agnum in eo sacrificio delectatus est: eo ꝙ spontaneis z naturaliter ortis fructibus esset honoratus ꝙ in sacrificijs Caim. Quapropter Caim indignatus: eo ꝙ frater suus Abel ei fuerat a deo prepositus cum interemit z necatum abscondit: credens ex hoc latere commissum. Sed deus qui etiam abscondita cordis cognoscit Caim fratricidam repente increpauit dicens cum fratris sui interempto rem. et statim maledixit Caim vsqz ad septimam eius generationem. At Caim ex sententia domini profugus effectus in india a facie domini commigrauit. Eoqz loci humano genere multiplicato pro incremento mali suos ad latrocinia inuitans: opes: vt Josephus in primo ait: ex latrocinijs z rapinis nonnullas congregauit: quorum doctor in his studijs extitit. Ibiqz hominum simplicitatem ex inuentione ponderum z mensurarum permutauit: eosqz in calliditatem z corruptionem compellens. Ibidē quoqz terre terminos primus imposuit: ciuitatemqz constituit: z ab filio suo Enoch seniorem Enochiam appellauit: eamqz muris cinxit: illicqz suos omnes venire coegit: vt haberē Gen. 3°. Homines enim antea tanꝙ inermes z nudi erant: nec contra homines aut bestias tuti: nec receptacula contra frigus seu estus habebant: sed naturali quadam solertia receptacula excogitauere. Unde z tuguria quedam atqz casas sibi fabricantes ex virgulis z harundinibus construxere: quibus eorum vita tutior haberetur. Cumqz Caim confectus esset senio: z inter fructeta aliquando sederet a pronepote suo Lamech qui senectutis vitio cecus factus dum venationi insisteret: pueri ductoris suasu credens Caim feram sagitta occisus fuit. Lamech vero videns se proauum Caim interfecisse deprehendens puerum ira succensus interfecit. Hic autem Caim genuit Enoch: ex cuius nomine: vt dictum est: Enochiam con

Enochi prima ci

Se filia in fam

Anno mundi | Anno añi xpi eductū

didit ciuitatem: quam t sua prole repletam vidit. Enoch autem genuit Jareth: qui genuit Mahanahel: qui genuit Mathusalem: qui genuit Lamech. Lamech vero acceptis duabus vxoribus: Sela. s. t Ada: ex eis. 77. genuit filios t filias: t hic preter bonos mores bigamiaz primus superinduxit. Horum autem filiorum Jubal t Tubal ex Ada fuerunt: t ex Sela Tubalcain: qui habuit sororem nomine Noemma.

¶ Caim fratrem suum Abel ob inuidiam interfecit.

¶ Jubal vero Lamech ex Ada filius: ſm Josephum tentoria portatilia pro gregibus nutriendis fabricauit: gregesq ordinauit t amauit. separauit quoq ſm genera ouium greges a gregibus edorum: t qualitatem vnius coloris a grege sparsi coloris.

¶ Tubal autem consanguineus eius existens musicam coluit t psalterium: citharamq laudauit: t propterea Josephus dicit eius inuentum fuisse musice ad ictus malleorum Tubalcain fratris sui qui ferrarius faber fuit. Nam in tinnitum malleorum delectatus ex eorum ponderibus proportiones t cōsonantias que ab ipsis exibant comprehendit: t exinde principia musice dedit: ac psalterium primus inuenit: vt per hoc labor pastoralis quasi in delitias verteretur. Sunt tamen qui dicunt q Arcbades populi per calamos breues t longos primi excogitauerunt cantum. Lactius vero id repertum dicit Pythagore philosophi.

¶ Tubalcain filius Lamech: qui ex altera eius vxore ei natus fuit. s. Sela fortitudine cunctos excelluit: t propterea res bellicas decenter exercuit: ex his etiam que ad libidinem corporis attinent enutrituit: ipseq ferrariam artem primus inuenit. Habuitq sororem eiusdem virtutis t multarum virtutum inuentricem nomine Noemmam: hi prouidentes iudicia: videlicet aque t ignis futura esse ne

eorum

eorum inuenta ab hominibus dilaberentur: aut anteqũ venirent ad cognitionem deperirent. duas se aduentũ
cerunt columnas: vnam ex lateribus: aliam ex lapidibus: t in ambabus que inuenerant conscri-
pſere: vt scilicet si constructa lateribus ab imbribus exterminaretur lapidea permanens preberet ho
minibus scripta cognoscere: t sic vice versa. Ac per hoc peccatum Caim: vt scriptura refert: in sep
tuplum punitum est: idest in septimam vsq generationem. Septuagies vero septies peccatũ Lameth
punitum est: quia septem t septuaginta animas de Lameth egressas diluuio perijsse cõstat. vel quia
generationes tot erant vsq ad Christum qui pro omnibus penam soluit. t sic tota progenies Caim
quum esset nequissima diluuio deleta fuit.

Abel autem quem iustum t sanctum sacra commemorant euangelia t Delboram gemellos de 5169 30
cimoquinto anno vite Caim Adam protoplastus ex Eua genuit. Qui ab incunte etate iustitiã co-
lere t deum timere didicit: t in omnibus suis operibus dominum adesse sibi putabat. virtutibusq̃ p̃
maxime incumbebat: cuius conuersatio pastoralis erat: t de omnibus primitias deo offerebat: t pro
pterea deus ad eius sacrificia respiciens in omnibus eum multiplicauit. Qui quum aliquãdo ex pin
guioribus gregis presente sacrificium offerret: deus ipse vt eius oblationem grata haberet demon
straret. Quum primum hostia super altare imposuisset: repente ex ea spontaneus ignis accensus: t
omnia que super altare erant consumpsit. Quo viso vultus Caim pre confusione condidit: t inuidie
stimulo saeuius fratrem interficere constituit. Quem a tanto facinore dominus retrahere volens
cum durius increpans ait. Quare iratus es: t cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris recipies
si autem male: statim in foribus peccatum tuum aderit. Si sub te appetitus tuus erit: tu dominabe-
ris illi. Sed iniquum domini increpatio ab scelere non retraxit. Unde t die quadam: vt Moyses
ait: Caim dixit ad Abel: Egrediantur foras in agrum. Quumq abijssent: Caim cõsurrexit in eum:
ac interfecit: primumq dei martyrem pro iustitia fecit: t celestem ciuitatẽ: vt Augustinus scribit: pri-
mus condidit: t ipsius ciuem se primum constituit: centenario t eo amplius Abel mortuo: Adã post
centesimum annum Seth genuit filium.

Seth autem Ade filius: t ipse quinto supra ducentesimum vite sue anno genuit Enos. de- Seth
hinc superuixit annis septingentis t septem t alios genuit filios t filias: t quum vixisset 4969 230
nongentos t duodecim annos defunctus est. Hic autem Seth resurrectione interpreta-
tur: quia in ipso semen iustum resuscitatum est: quod fuit stirpis filiorum dei. Hic namq
cum vir egregius esset virtuti studuit: t imitatores sui filios dereliquit: qui quum boni fuissent filij t
nepotes sine alicuius iniuria viuentes: etiam sine vexatione felicissime vixere. vnde t eis nihil crudele
vsq vite terminum prouenit. Ipse enim quum rerum celestium disciplinam cognosceret etiam eorũ
ornatum primus inuenit. Huic autem pater Adam interdixit ne cum Caim filijs eius progenies cõ
misceretur: q̃ eius male merita odiosum effecerat. Adaz quoq patre eius defuncto Seth patris im
perium semper exequutus est: at cognationem suam a Caim cognatione omnino separauit. Porro
filij Seth in septimam vsq generationem precepta patris optime obseruarunt. deum iudicãtes esse
dominum omnium: t ad virtutem semper inspicientes. Sed procedente tẽpore (vt Josephus inquit)
de solemnitatibus patrum ad infinita prope mala sunt prolapsi. Qui nõ modo legitimos cultus deo
non prebuere: sed ne iustitiam quidem hominibus facere voluerunt: t zelum quem prius habuerant
pro virtute in duplam malitiam postea per ea que gerebant: monstrauerunt. Ob hoc itaq deum cõ
tra se plurimum irritauerunt. Unde t in contemptum patrum mandatorum Caim filias concupi-
scentes: easdem ex omnibus quas elegerant sibi quisq vxores accepere: e quibus (vt Moyses refert)
gigantes orti sunt. Verum bi quantum augebantur numero: tanto in vitia prolabebantur maiora.
Quocirca deum contra se irritauerunt. et immisso diluuio populum omnem preter Noe cum suis iu
sta animaduersione deleuit.

Enos Seth filius nõ quidem primus: vt pater Augustinus refert: nonagesimo supra cen Enos
tesimum vite sue anno genuit Cainam. ac deinde quindecim t septingentis annis vixit. 4764 435
t alios genuit filios t filias: vt habet Genesis quito. Et ita omnes dies Enos facti sunt
.9. t nongenti anni: t mortuus est. Hic fm magistrum sortis sive rationalis interpretatur
quem hebrei ferunt imagines quasdam ad deum exorandum primum inuenisse ad excitandam sci- Imagines
licet mortalium pigritiam: vt christianorum nunc mos est. Et ideo scriptura de eo sic proloquitur di- inuenit
cens. Enos sperauit inuocare nomen domini dei sui: quam plane scripturam diuus pater Augusti-
nus decimoquinto de ciuitate dei capitulo decimooctauo exponens dicit nil aliud significare velle
q̃ prophetiam exoriturj populi: qui fm electionem gratie inuocaret nomen domini dei veri.

Cainam Enos filius: qui natura dei interpretatur: t ipse septuagesimo supra centesimum Cainaz
vite sue anno genuit Malalehel. Quo nato supravixit quadraginta t septingẽtis annis 4574 625
t alios genuit filios t filias. Eius autem Caine omnes dies decem t nongenti anni facti

Anno mundi | Anno aĩ xpi aductũ

sunt: t mortuus est Genesis quinto.

Malalehel 795 4404

Malalehel Caine filius qui plantatio dei, interpretatur: centũ t sexaginta quinque habens etatis annos genuit filium Jareth: quo nato postea septingentis t triginta annis superuixit: t alios genuit filios t filias. Factiq3 sunt omnes dies Malalehel octingenti t nonaginta anni: t defunctus est Genesis quinto.

Jareth 960 4239

Jareth qui interpretatur descendens siue roborans: siue soporans: Malalehel filius: secũdo t sexagesimo supra centesimum vite sue anno genuit Enoch filium quo nato superuixit octingentis annis: t plurimos genuit filios t filias. Eius itaq3 dies omnes nongenti t sexaginta duo anni fuere: t mortuus est Genesis quinto. Huius vero tempore filij Seth viri optimi in preceptis patris cum simplicitate cordis persecrantes a filijs Caim pessimis quidq3 in omnem luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch 1122 4077

Enoch autem Jareth filius sexagesimoquinto supra centesimum etatis sue anno genuit Mathusalem: quo nato ducentos etiam superuixit annos: t alios genuit filios t filias. Ipsi quoq3 anni omnes fuere trecenti sexaginta quinque: quibus expletis discessit ad deũ vnde necnon finis eius inuenitur esse conscriptus Genesis quinto. Hunc Judas apostolus in epistola sua nõnulla scripsisse refert: que ab antiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt. Hunc etiam Jesus filius Sirach in quadragesimotertio capitulo ecclesiastici sui ob nimiã eius sanctitatem in voluptatis paradisum translatum fuisse refert. Ibidemq3 Elyas prophcta viuere cum dicit.

Mathusalem 1287 3912

Mathusalem vero Enoch filius centesimo t sexagesimoseptimo anno natus Lameeh filium habuit: quo nato duos t nonaginta supra septingentos supuixit annos: t alios multos genuit filios t filias. et sic omnes dies Mathusalem facti sunt nongenti t sexaginta nouem anni: t mortuus est Genesis quinto. Hunc Mathusalem diutius vixisse ferunt omnibus scilicet quos scriptura commemorat: qui t iuxta annorũ seriem quattuordecim annis post diluuium vixisse reperitur: propter quod t nonnulli licet falsa opinione cum patre suo Enoch translatum fuisse affirmant: donec diluuium preteriret. Quam sane codicum discrepantiam diuus pater Augustinus in. 15. de ciui. dei perpulchre disputans affirmat eodem diluuij anno Mathusalem fuisse defunctum. Huius quippe generatione filij dei idest Seth filias Caim cõcupiere: t mala multiplicata sunt super terram: Gen. 5.

Lameeh 1454 3745

Lameeh autem Mathusalem filius t ipse octogesimooctauo supra centesimus vite sue anno genuit filium: quem Noe appellauit: idest rerum preceptorem. Et postq3 natus est vixit annis quingentis nonagintaquinque: t alios genuit filios t filias. Et quum vixisset septingentos septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio: t mortuus est Genesis quinto. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiq3 famosi t incredibilis potẽtie scientes bellum.

Area Noe.

Noe 1642 3557

Noe vero Lameeh filius homo sane iustus t ingenij mitis ac integer t misericors inuenit gratiam coram domino: qui quum esset qnigentorum annorum tres genuit filios: Sem videlicet: Cham t Japhet. Tunc quidem gigantes erant super terram: t cuncta hominũ cogitatio prona erat ad malũ omni tempore. Noe tamen diuini honoris t iustitie amator t procurator inuenit gratiam coram domino. Et quum disciplina iustitie originalis eruditissimus: castusq3 t integer t pudicus atq3 facundus esset: errantes omnes in viam rectam t predicationibus t admonitionibus: quibus plurimũ ob eloquentiã valebat deducere satagebat. Verum quum nil omnino proficeret: metuens ne t ipsum quoq3 cum vxore t liberis interficerent discessit ab ea terra. Quo recedente dixit illi dñs. Finis vniuerse carnis venit coram me. Penitet enim me fecisse hoiem: t propterea spiritus meus non pmanebit in eo in eternũ: quia ẽm carnem ambulat. Eruntq3 dies illius centum viginti annorum Gen. 6. Dñs autem dixerit deus: Erunt dies hominis centum viginti annorum: non tamen

ramen sic accipiendum est q̄ post diluuium homines cētum ꝛ viginti annos non essent trāsgressuri: aduentū quum post diluuij tempus inueniamus multos quingentos excessisse annos. Sed hoc intelligendū est fm Augustinum. 3°. de ciuitate dei capitulo. 24. id dominum dixisse: Quum circa finem nongentorum annorum Noe esset: ꝛ dies quadringentos octoginta annos vite etatis ageret quos more suo scriptura quingentos vocat nomine totius maximam plerumq̄ partem significans. Sexcentesimo quippe vite Noe anno secundo mense factum est diluuium. Ac si dicat: centum viginti anni predicti sunt futuri vite hominum periturorum: quibus transactis nisi conuersi fuerint: diluuio exterminabūtur. Fac tibi (inquit dominus) arcam de lignis leuigatis bituminatam intus ꝛ extra: que sit trecentorum cubitorum geometricorum fm Augusti. ꝛ Hugonem longitudinis. Cubitus quippe geometricus (vt ijdem volunt) sex vsuales cubitos facit: quam quidem mensuram nos perticam appellamus Sit itaq̄ trecēatrū perticarum longitudinis: quinquaginta latitudinis: ꝛ triginta altitudinis: idest a fundo vsq̄ ad tabulatum sub tignis. Et in cubito consumabis illam: in qua māsiuncules tristegas: atq̄ cenacula ꝛ fenestram: necnon ꝛ hostium in latere deorsum facies. Noe itaq̄ post centum ꝛ viginti annorum spacium: quibus arcam composuit: sexcēteſimo vite sue anno comportatis secum ijs: que sibi pro solatio vite sue necessaria erant: cunctorum quoq̄ animalium ad seruandum genus eorum: masculos simul ꝛ feminas pariter introduxit: aliorum vero animalium septuplum numerum. Ipse deniq̄ ꝛ filij eius: vxor eius ꝛ vxores filiorum suorum primo die secundi mensis: qui est aprilis per septem ante dies quam dominus plueret super terram ingressus est in arcam. Quo ingresso factum est diluuium maximum per annum ferme occupans terram. Et deleuit omnem carnem de terra que sub celo est: ꝛ Noe quidem cum suis saluatus est. Stetitq̄ arca (vt sacre tradunt littere) super altissimos Armenie mōtes quindecim cubitis: vt patet Geneſis septimo. Exiccatis vero aquis Noe primum animalia ex arca dimisit. ꝛ ipse postea cum generatione sua simul egressus gratias domino egit: ꝛ sacrificans deo cū suis epulabatur. Eum autem locū armenij: vt Josephus ait: Egressoriū vocant. Illic enim arce saluate reliquias per multa tempora prouinciales ostenderunt. Noe itaq̄ egresso metuens ne per annos singulos dominus diluuium induceret: ꝛ semen omne omnino deleret: statim altare erexit: ꝛ sacrificans rogabat dominum vt nullam vlterius huiusmodi vastationem induceret: qua periret omne genus animaliū: sed punitis malis parceret bonis. Cui apparēs dominus dixit. Cessabo de cetero ab his pro suis iniquitatibus penas exigere: ꝛ quanmaxime te rogante. In cuius rei signum arcum meum ponā in nubibus celi: vt habetur Geneſis nono. Et sic dominus hec quidem Noe ꝛ filijs suis dicens atq̄ promittens siluit. ac sic illo diluuij anno prima seculi etas termi nata est ab Adam vsq̄ ad diluuium inclusine sub generationibus decem.

Cubitus geometricus

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipit liber secundus.

¶ Fratris Jacobi philippi Bergomensis religionis heremitaruz diui Augustini decoris q̄ faustissime incboat.

Tas secunda hic incipit: qūum in

suscepto opere librum facimus secundum: quem ꝛ ad Hebraei natiuitatem vsq̄ perdurat: queq̄ secundum hebreos ducentos nonagintaduos continet annos. Secundum vero interpretes ꝛ Isidorū nongentos quadragintaduos. ac sic ab hebreis sexcentis quinquaginta annis differunt. Que autē sit huius diuersitatis ratio in fine huius libri dicemus.

Noe 2957. 2241

Noe itaq̄ summo pontifice ꝛ maximo omniuz imperatore vna cū filijs ꝛ vxore ac filiorum vxoribus ex arca egresso confestim (vt dictum est) altari edificato de cunctis pecoribus: volatilibusq̄ mūdis holocausta domino obtulit: ꝛ eius odorem suauitatis odoratus est dominus: propter quod eidem dominus benedixit ac filijs suis dicēs. Crescite ꝛ multiplicamini: ꝛ terror vester sit super cuncta animantia terre. Indeq̄ terra ad propriā naturam reuersa Noe ceperit vir agricola esse ꝛ exercere terrā: ꝛ cuncta animātia ad pascua emisit. Quumq̄ (vt aiunt) hyrcum caprarum in coricum cilicie mōtem emisisset. Ibidē lābruscas comedēs inebriatus est: ꝛ statim reliqua animantia cornibus petere cepit. hoc Noe comperto lābruscē virtutē agnouit: ꝛ festimq̄ ipsam sanguine leonis: porci: agui: ac simie addito inseruit: p hoc forte insci⁹ decla-

rans predictorum quattuor animalium in vino madefactis quandam futuram significare similitudinem. at labrusca in bonam vineam inserta fructus fecit perfectũ: & vindemiauit eũ: & ad vsus Noe vino deducto sacrificans: fecit conuiuium magnum. Inebriatus autem ex illo statim tam q̃ agnus in sopore resolutus est: & nudatus inhoneste iacebat. Videnscz Chã eius filꝰ: videlicet pater Chanaam patris verenda nudata cuestigio irridẽdum fratribus nunciauit & ostẽdit. At Sem & Japhet audientes filiali pietate in patrem cõmoti palium imposuerunt humeris suis: retrorsumcz incedẽtes: patris verenda operuere. Eorum quippe facies verse erant: ne scilicet patris virilia viderent. Quod dum Noe sensisset: alijs quidem filijs felicitatem optauit. Cham vero propter cognitionem sui non quidem maledixit: sed eius proli & alijs effugientibus maledictus: deus Chananei filios emigrauit: vt infra dicemus. At contra primum benedixit Sem primogenitum: & ait Sit seruus eius Cham. Indecz adiecit. Dilatet Japhet & habitet in tabernaculis Sem. Noe vero quum vixisset post diluuium. 350. annis: quod quidem tempus feliciter egit: quum complesset annos nongẽtos quinquaginta mortuus est: vt habetur Genesis. 9. Preter autem Sem Cham & Japhet ac Yonichũ filios: alios quoq; post diluuium genuit filios & filias: viditcz ex filijs filiorum: & ex filiorũ filijs ad multas vsqz generationes. & mulieribus ac paruulis acceptis: vt ex Philonis historia colligimus: viros numero quattuordecim milia. Hec autem: vt ex Genesi habemus: sunt generationes filiorus Noe: Sem scilicet Cham & Japhet: ex quibus septuagintadue prodierunt gentes: licet multorum filij non commemorentur: qui nascendo tribubus alijs accesserunt: nullam ex se gentem facientes. De Japhet: vt ab vltimo exordiar quindecim descenderunt generationes. De Cham trigintadue. De Sem vero primogenito & omnium Patriarcha vigintiseptem: quorum omnia nomina cum suis nationibus hec ipsa sunt.

¶ Japhet nãcz qui & Janus bifrons: qui interpretatur latitudo: cui pater benedicens dixit: Dilatet dominus deus domum filiorum tuorum: in Europa septem genuit filios: ex filijs duobus septem nepotes: videlicet Gomer: Magog: Madeer: Jauan: Tubal: Mosoch: & Thyras. Isti habitauerũt regionem a Thauro & Amano montibus incipientem: & pertingentem in Asiam vsqz ad flumen Tanaim.

¶ Gomer autem primogenitus Japhet in Europa veniẽs gomoritas instituit: qui postea a grecis Galathe nuncupati sunt: & a quibus Galatia regio. Hec quippe Hispanie & Lusitanie contermina quam a meridie habet. Ab occidente vero & septentrione oceanum. Et ab oriente flumen Sequane & Germanie prouinciarum: de qua etiam alio loco dicemus: quum de anglis tractabimus.

¶ Magog vero Magogas gentes instituit: qui a grecis Scythe appellati sunt: & a quibus Scythia & Gothia nomen habuere: de quorum regionibus dicemus: quum de eorum regnis explicabimus.

¶ Madar item siue Madeus tertius filiorum Japhet constituit gentem medorum: vt Josephus ait: a quibus postea Media regio nomen sortita est: que est Assyrie & Persie vicina. Alij tamẽ a Medo Medee filio id cognomen habuisse ferunt prout loco suo infra dicemus.

¶ Jauan quoq; quartus filiorum Japhet condidit Jones grecos: & a quibus mare ionium nomẽ accepit. Jonia enim grecorum regio. hec quippe regio in extremitate minoris Asie inter Cariam & Eoliam est: que nunc dicitur Turchia: a Jonio tamen quodam arbeniensium duce Vitruuius nomen assumpsisse dicit: vt infra dicemus. hic quoq; Jauan quattuor genuit filios.

¶ Tubal etiam quintus filius Japhet iberos qui & hispanos cõdidit: a quibus Hispania europe regio permaxima. Terra quidem felix: rerumcz optimarum ferax: de qua quum de hispaniorum regno dicetur enarrabimus. hec enim aliquando celtiberia appellata est.

¶ Mosoch insuper sextus filiorum Japhet instituit capadoces: & a quibus Capadocia regio: que postea Cesarea a Romanis appellata fuit: ipsa enim regio maiori armenie vicina est: quã Euphrates fluuius disiungit: in qua est ciuitas clarissima nomine Meleba.

¶ Thyras denicz septimus filius suos Thyreses appellauit: & a quibus Thracia prouincia: que in Scythie partibus est nomẽ accepit. Ea quippe regio ferocissimos nutrit homines: q̃ ritcis asper coporis cultus est. Hi siquidem septẽ gentes per Japhet filios institute fuerunt.

¶ Ascanes autem Gomer filius: Japhetcz nepos: sarmatas populos constituit: quos greci regios vocant: hi nanqz scytharum homines sunt in meotidos paludis profundo habitantes: que plane regio ex illis est: ac tenuis infelicibus arboribus referta. Inestcz eis (vt Florus in tertio historiarum scribit) multa barbaries: adeo vt pacem non intelligant: hos Bohemos nonnulli esse affirmant.

¶ Raphas vero qui secundus Gomer filius & Japhet nepos fuit: ipse Riphcos qui dicuntur Paphlagones: & Troianos constituit: a quibus Paphlagonia nomen accepit: hec enim minoris Asie regio est: hi enim Paphlagones aliquando in Italiam trãsuecti: Cornelio testante: Eneci qui & Veneti postmodum dicti sunt: & a quibus Venetia prouincia cognominata est: cuius caput Bergomũ & Aquileia ciuitates esse perhibentur.

¶ Tegorma siue Tygran tertius Homer filius fuit. Ex isto autem (vt Josepho placet) tygramcos aduentū
qui Phryges a grecis nuncupantur emersere: & a quibus Phrigia minoris Asie prouincia cognominata fuit: que postea Bardania a Bardano: deinde Troia: a Troe eius filio cognominata est.

¶ Helysan insuper Jauan filius filij Japhet fuit: ipse enim Jauan filius Japhet tres filios habuit: quorum primus iste fuit: hic Helysan Helyseos vocauit eos quorum princeps fuit: qui postea Eolij a grecis nūcupati sunt: & a quibus Eolia prouincia siue insula appellata est: ea quippe insula in siculo mari. 25. passuum milibus ab Italia distare dicitur.

¶ Tharsis secundus Jauan filius fuit: qui in minori Asia veniens Tharsos ꝑdidit: qui antiquitus Cilices dicebantur: inde prouincia Cilicia vocata est Pauli apostoli patria: hec enim minori Asie & Syrie proxima est. Tharsus enim maxima ciuitatū apud eos metropolis fuit.

¶ Cetthim deniq; .3. Jauan filius fuit: & Japhet nepos: hic Cethimā insulam primum habuit: que postea Cyprus insula dicta fuit: hec enim inter ceteras insulas celeberrima habetur: rerū enim oium abundans & veterum diuitijs ornata: & propterea luxui plurimū dedita: ob quod veneri sacrata fuit. ibi enim: vt Plynius libro duodecimo naturalis historie circa finem scribit: est arbor odorata folijs & semine similis coriandro: quam: vt quidam ait: dicunt arborem esse quē in Italia ligustrum vocatur.

¶ Dodanim etiam. 4. Jauan filius fuit: hic in insula Rhodo veniens Rhodios a se appellari voluit. Japhet itaq; filij seu nepotes has habuerunt gentes: que: vt patri Augustino .16. de ciuitate dei capitulo vndecimo placet: a Thauro cilicie monte versus aquilonem per septentrionalem oceanum partem mediam Asie & per omnem europam vsq; ad oceanum britānicum patrias tenuere ducētas sub linguis & gentibus quindecim: nomina locis & gentibus relinquētes de quibus plurima sunt mutata: aut a locorum regibus aut ab ipsis locis: aut ab incolarum moribus: cetera autem permanent vt fuerunt: ita vt hodie etiam rationabiliter appareat vnde derivata fuerunt: sicut ab Assur assyrij: & ab Heber hebrei: de quibusdam vero ratio non apparet: sicut illud quod dicemus egyptios pertinere ad Mesran filium Aram filij Sem: Ethiopes ad Chus & similia: vt Josephus in primo antiquitatum capitulo vndecimo refert.

¶ Generationes Cham.

¶ Cham autem secundus filius Noe qui & Zoroastes: quem nonnulli Nembroth fuisse affirmant: quiq; ab eodem patre Noe ad irrisionem maledictionis plaga percussus fuit. hos infra descriptos genuit filios: & hi a prouincia Syria & Aman & Libano monte cunctas obtinuerunt terras. s. quecūq; ad mare posite sunt apprehendentes etiam eam que vsq; ad oceanuz sunt: & etiam proprias fecere appellationes: quorum primus Chus fuit: a quo (vt Josepho in primo antiquitatuz libro placet) Ethiopes fuere. hi primum a semetipsis & ab Asianis chusei vocabantur: inde Ethiopes: & a quibus Libyopia prouincia seu regio. Hec enim prouincia in Mauritanie finibus perrexi est: in qua vaste sunt solitudines in orientem versus.

¶ Mesram autē secundus Cham filius a quo egyptij exorti sunt: Egyptij enim ab hebreis mersei vocabantur: & Egyptum Mersim a Mersa isto: quorum princeps fuit. Egyptus tamen prouincia ab Egypto Danai fratre nomen accepisse Eusebius affirmat: vt infra loco dicem⁹: hec enim prouincia: vt Plynius in .5. natura. historie refert: ab oriente rubro mari assyrieq; coniungitur: ab occasu cirenen & aphrice reliquum habet. A meridie vero vsq; in Ethiopiam protenditur. A septētrione autē mare habet Egyptium.

¶ Phut item .3. Cham filiꝰ fuit: a quo (vt Josephus scribit) lybici populi & a quibꝰ Lybia aphrice regio: que incipit ab Atlante Mauritanie monte. Unde quidam eiusdem Mauritanie fluuius prouincie ab isto nomine vsq; modo Phut nuncupatur: & ab eo regio Phutensis est appellata: mutatum ei postmodum nomen fuit ab vno filiorum Mesran qui Lybius dictus fuit. ea tamen regio (vt Isidoro in ethimologijs & pluribus alijs placet) ab Lybia vxore Epaphi Jouis filij sic dicta fuit: sed qui ex isto Phut nati sint: non inueniuntur.

¶ Chanaam seu Chananeus quartus Cham existens filius: eam regionem que nunc iudea nuncupatur inhabitans a se Chananeam regionē appellauit: de qua perpulchre libro octauo infra dicemus: cum de hyerosolimorum excidio vltimo a Tito dicemus.

¶ Sabaa itaq; ex istis fratribus quartus Chusi filiꝰ fuit: & ab isto Sabei dicti sunt. Et hi arabes vt scribit Josephus: appellantur. Qui scilicet in libano & antilibano cōmorantur: & ab istis Arabia regio est appellata. Hec in Asia maiori est que & iudeam ab Egypto disterminat: quam Solinus sacram interpretatur.

¶ Euila secundus filiorum Chus filij Cham fuit: a quo Euilei: qui nunc Getuli appellātur populi: scilicet qui in remotioribus Aphrice partibus habitare consueuerūt. Ea quippe regio: vt Plynius in quinto naturalis historie refert: in Aphrica est: & Etholorum partem hactenus fuisse dicit.

¶ Sabathaa item tertius filiorum Chus: Cham filij fuit: a quo Sabatheni: qui nominātur a grecis Astabari.

¶ Regina vero & Sabataca filij Chus antiqua postmodū perdidere vocabula: ab his tamen que-

dam ethiopice gentes descendisse putantur: que in occidentali plaga habitabant.

¶ Mesram autem secũdus filius Cham ex se septem protulit nationes: quarum sexta prodijt per Lessoym natio. s. palestinorum qui modo palestini dicuntur populi: & a quibus Palestina prouincia dicta est: hec enim: vt Plynius placet: in Syria est Arabie cõtermina dicta prius Philistea vbe philistini: que in ea Metropolis fuit.

¶ Lydim etiam alium Cham filium fuisse tradũt: a quo lydi populi: & a quibus Lydia prouincia nomen accepit: que teste Plynius est in minori Asia antiqua regnorũ prouincia: in qua nõnulle erãt clarissime vbes. s. lepra: ephesus: Joannis apostoli sedes & sepulchrũ & colophon claçomene ac phocea. ipsam etiam: vt infra libro quarto dicemus: a Lydo filio Athis & tyrrheni fratre Lydiam appellatam fuisse dicunt. Nunc autem a quibusdam Turchia & a quibusdam Morea dicta est.

¶ Anamim quoq; & Laobin: Nepercussim: ac alios tres Cham genuit filios: quorũ sex nationes ignote habentur: quia bello ethiopico subuerse vsq; ad oblitionem preteritorũ nominũ pernenerũt.

¶ Nembroth autem filius Chus filij Cham filij Noe gigas quidem & vasto corpore vir: cum esset inter filios filiorum Noe audacissimus & manuforttissimus apud Babylonios permanens tyranni dem primus exercere cepit quẽ ideo dei venatorem fuisse: sacre tradunt littere: huic autem cũ. 8. essent filij omnem terram a Haça vsq; in egyptum tenuerunt.

¶ Quattuor tamen Nembroth ex auctoribus fuisse compertum habemus: primum hic ex semine Cham alterum ex semine Sem fratris Cham. de quo sic habetur iam Benzio historico. Noe genuit Sem: Sem autem genuit Arphaxat: qui genuit Sale: qui genuit Heber & fratrem eius Jerari: qui & ipse genuit Nebroth: qui genuit Cretem: qui genuit Celum & Jouẽ: qui genuit Saturnum cognomento Nembroth ex quibus patet ex linea Sem. 2. descendisse Nembroth. Quartum autem dicimus Bellum primum assyriorum regem cognominatum fuisse Nebroth: quia liber qui imago mũdi inscribitur sic inquit: Nembrot genuit Assur: qui genuit Bellum cognomento Nembroth: de quo mox dicemus in capitulo Heber a quo hebrei.

¶ Ethcum etiã Chanaan filius Cham genuit a quo Ethei dicti sunt: & Jebuseum a quo iebusei quorum fuit Hyerusalem: Amoreũ a quo amorei: & Herseum a quo gersei: Eucum a quo euci: idest gabaonite: Archeum qui archas oppidum condidit contra Tripolim in radicibus libani situm: Ausceum a quo ausenei: Aradium a quo aradij: qui Aradũ insulam possederunt angusto freto a Phenicis littore separatum. Samaritem etiam genuit filiũ a quo Syrie nobilis ciuitas que vocat Eolis. Amatheum item genuit a quo Amatite: decem ex his Cananeorũ gentes a iudeis de terris suis expulsi fuerunt: quas etiam postea ipsi possederunt iudei: prenominate: itẽq; trib⁹ que de stirpe Cham prodierunt a Sydone vsq; ad gaditanum fretum omnem meridianam plagam tenuerunt: que sunt patrie trecente & nonagintaquattuor sub linguis. 30.

¶ Generationes Sem.

¶ Sem deniq; primus filiorum Noe & ipse. 6. protulit filios: e quibus quinque singulares prodiere Elamite gẽtes: cuius primogenitus fuit Elam a quo elamite perfidis principes. Secundus Assur a quo assyriorum pululauit imperium: qui Assur de terra Senaar secessit in terram longinquam que postea ex eius nomine appellata est Assyria que est maioris Asie regio: de qua infra dicemus: Lutb tertius Sem filius a quo luthei Aram etiam genuit a quo syrij quorum metropolis damascus fuit. Et hic. 4. genuit filios: quorũ prim⁹ fuit Hus tracontidis regionis que est inter Palestinã & Celesyriecq; conuincta est vbi & principatũ tenuit: in ea est Hus terra iudee cõtermina ex qua Job prophetam ortum habuit. Hul secundus Aram filius ex quo armeni sumpsere principia: & a quib⁹ Armenia Asie maioris prouincia nomen accepit: que inter caucasum & thaurum sita est: queq; & Justino teste a Capadocia vsq; ad mare caspiũ protẽditur. Gether tertiꝰ Arã filiꝰ fuit: a quo Caramani populi iuxta pontũ appellati sunt. Mesran etiã. 4. Aram filiꝰ a quo Meones populi: e gẽtes post linguarũ cõfusionem discedentes: Jsidoro in ethi. li. 9. testante: possederunt meridianã terrã ab ortu solis vsq; ad phenices sub linguis duabus & viginti: patrias vero. 406. occupantes.

Sem

Sem itaq; primus filiorum Noe anno secundo post diluuiũ centesimo vite sue anno genuit Arphaxat: necnõ & alios filios & filias quẽ nõnulli Melchisedech summũ sacerdotẽ fuisse affirmant: qui primus post diluuiũ Salem cõdidit ciuitatem: ipsa est Hyerusalem: is postq; genuit Arphaxat vixit annis quingentis: & facti sunt omnes dies Sem anni sexcentiduo: & mortuus est Genesis vndecimo: post benedictionem filiorũ Noe vsq; ad Abraam nulla aliquorum in sacra scriptura fit mentio: & tamen eos non defuisse credendum est: vt infra dicem⁹: sed si omnes cõmemorarentur: vt Augusti. ait: nimis longum esset.

¶ Jonicũ post diluuiũ Noe quartũ filiũ natũ fuisse oẽs testant̃: virũ ingenio eminẽtissimũ & astronomũ pmaximũ: qui prim⁹ oium siderũ cursus & stellarũ habitudines contẽplatus fuit: qua quidem disciplina ortum pariter & occasum quattuor regnorum principalium preuidit & docuit: cui cũ pater (vt Methodi⁹ scribit) nõ partes inter fratres sed munera dedisset: cõfestim in Aethã terrã secessit.

Ybiqz regnãs gentẽ haud paruã sibi constituit: hec enim Eliopolorũ: idest solis tetra est: ad quẽ nõ nulli filiorũ Japhet viri clarissimi accedẽtes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere: et ꝑ ex noie Jonichã appellauere. Hic inter ceteros Nẽbroth giganté habuit discipulũ: quẽ t docuit quomodo super filios t gen⁹ Cham regnare posset. Et propterea inter Nẽbroth: videlicet assyriorũ t Jonichi regna sem per maxima pax extitit. Huic aũt mortuo Cosdron cius filius successit: qui genuit Subsyr sadebeb Regem: qui sexaginta septem euertit ciuitates ab Euphrate fluuio vsqz ad Edroeçam: omnẽ indoz terram depopulatus est. ingressusqz desertuz Balba Jsmaelis filios ab Eremo Etheruio depulit. adventũ

HArphaxat Sem filius centesimo t. 5. vite sue anno genuit Salã: post cuius natiuitatẽ etiaz superuixit annis. 203. t alios genuit filios t filias: ac sic oẽs eius dies facti sunt anni. 338. t mortuus est Nẽ. xi. hunc dicit pater Aug. 16. de ciui. dei. cap. x. genuisse Chaynã. 70. inter pretũ opinionẽ sequẽs. Ab isto Arphaxat emersere Chaldei a quib⁹ t Chaldea regio appellata est: hec in Asie partib⁹ est Arabie ꝑtermina: lõge plana t fontiũ indigua: in qua Babylon magna fuit. Arphaxat 2955 2244

SAla Arphaxat filius. 30. supra centesimũ ex Aug. t Jsido. vite sue anno genuit Heber: quo nato superuixit annis. 303. t alios genuit filios t filias: ac sic oẽs dies Sale facti sunt. 400. t. 33. anni: t defunctus est Nẽ. xi. ab isto Sala ẽm Josephũ Sarmate qui t Jndi prodiere qui primũ Jndiã qui est terminus orientalis incoluere que etiam ab Jndo flu. in cui⁹ ripis hi gẽtes Sãmarite quicuere nomen assumpsit. Jncipit aũt ab oriẽte vsqz ad Asiam ex occidentali parte procedens: t ex meridiano vero vsqz ad indicũ mare: t ex septẽtrione vsqz ad caucasum. Jnd⁹ ille fluui⁹ permaximus est: qui teste Herodoto libro historiarum. 4. solus post Nilum cocodrillos producit. Sala 2820 2379

FEber Sale filius. 4. t. 30. supra centesimũ vite sue anno ẽm. Aug. t Jsido. genuit Phalech: quo nato superuiuens. 330. annis multos genuit filios t filias: ac per hoc facti sunt omnes dies Heber. 400. t. 74. anni: t mortuus est Nẽ. x. Ab isto Heber hebrei iudei appellati sunt: in cuius sanc familia ẽm Augu. 16. de ciui. dei. cap. xi. Dum lingue diuiderentur hebrea lingua que antea vna sola erat remansisse dicit. Ipsa qppe primo humana dicebaf. Habuit quoqz Heber hic alium filium nomine Jectam: cuius Moyses meminit: qui t genuit Helmodach t Saleth a: t Aphar moth: Jare t Açurã: t Uçal: t Deda: t Ebal: t Abimael: t Ophir: Eiula t Joab. Et istoz habitatio facta est Massa per gentibus vsqz Sephar montem orientalẽ. Et he omnes sunt familie Noe iuxta populos t nationes suas a quibus diuisus est mũdus t gentes post diluuiũ: vnde omnibus supputatis genus humanũ omne videtur. 73. gentibus contineri: licet non sit credendũ q t alij quorum non nominatur posteritas sine prole discesserint: sed que ex eis geniti fuerunt nõ meruerint proprium gentis sue nomen: sed alijs gentibus addebantur. Et tunc terra erat labij vnius t sermonum eozundem. Heber 2690 2509

Nembroth

CNembroth itaqz Gigas filius Chus filij Cham filij Noe: his temporib⁹ Noe profatio suo vita functo edoctus a Jonicho Rege Aethan Noe filio: cũ esset audacissimus t manu fortissimus libidine dominandi successus apud Babylonios cũ suis existens imperium t tyrãnidem in filios Cham primũ vsurpauit: cuius regni principiũ Babylon fuit quam ipse fundauit t Arath t Erebad t Calanne in terra Senaar: ꝙbrem dei venatoz cognominari promeruit: venatorẽ inꝙ: idest deceptoremqz t humani generis oppressorem: qui suscepto imperio dixit ad proximũ suum: videlicet Jectam Noe pronepotem: cuius exemplo: t ipse permotus in filij Sem principatum occupeuerat: t ad Sephne qmqz t ipse in filijs Japhet regnare ceperat. hoz quippe ductu t auspicio vniuersa Noe posteritas regebatur: vniuersi certe ex oriente in campo Senaar conuenerant. quibus congregatis Nembroth vir audacissimus t eloquentissimus loqui incipiens: suadebat cunctis vt non deo asciberent hominum felicitatem: sed propria eozum virtute obtinebant: ac sic homines a dei timore solus reuocare presumpsit: t vt in solam spem sue virtutis confiderẽt: persuasit: t vlcisci se deo volens: dixit: venite faciamus lateres t coquamus eos igni: t edificemus ciuitatẽ: t turrim cuius cacumen ad celos vsqz pertingat. quam cum edificare cepisset deus (vt scriptura ait) edificantium superbiam hac sola animadtione percussit: vt gentes duc t septuaginta que eo ex omni mundo conuenerant qbus t eo vsqz vnum fuerant labium eademqz lingua totidem linguarum confusione superinducta separauit necessitatem inducentem: vt alter alterius vocem non intelligeret: t super omnez terre faciem spargerẽtur: t cum imperantis dominatio in lingua consistat: superbia Nembroth in lingua damnata est vt ipse tion intelligeretur iubens homini qui intelligere noluit deo iubente sibi. Nembroth autem linguaruz confusione adeo confusus in persidem secessit: vbi t persas ignez colere docuit: indeqz error ille cecas illorum hominum mentes inuasit: vt solem deum esse putarint. demum (vt quidam tradunt) a filijs qui octauo fuerant castratus vna cum Camesse filio in Italiam traiecit ibiqz vbi nunc Roma habetur vrbem condidit: quam ex noie filij sui Camessam appellauit.

Turres Babilonica

CDe hac vero Turri t linguarum confusione (Josepho testante) Sybilla in hunc modũ meminit dicens cum omnes mortales vna vterentur lingua: quidam ex his turrim edificarũt excelsam: tanqz ascensuri per eam in celum. Dij vero turbines mittẽtes euerterunt turrim t vocem propriã vnicuiqz partiti sunt: propterea t vocari contingit Babyloniaz ciuitatem. Eadem vero vrbs a Semiramidẽ Nini matre adeo ampliata fuit vt Chaldeã t Mesopotamiã a se Babyloniaz cognominari fecerit.

¶ Turris Babylonie.

¶ Monstruosorũ quoq; multa hoĩum genera post linguarũ varietatẽ adeo factam varijs in locis producta fuisse etiã diuus pater Aug. decimosexto de ciui. dei cap. 8. cõmemorat dicẽs: Deꝰ enim ipse cũ sciret quarũ partiũ similitudine vel diuersitate cõtexeret pulchritudinẽ vniuersi: etiã monstruosos hoies in mundũ producere voluit: e quibꝰ quidã dicunt reperiri qui in media frõte vnũ tantũ habẽt oculũ qui Monoculi appellantur: quibusdã vterq; sexus & dextera mãma virilis: sinistra vero mulie-bris: hos alternis vicibꝰ cocundo & gignere vt parere dicunt: quos hermophroditos appellamꝰ. Alij aũt ora nõ esse sed pꝫ nares solo alitu viuere. Alios statura esse cubitales: quos pygmeos greci vocãt: qui per annũ octauũ viuẽdo nõ excedũt: vbi populi Ply. septimo li. natu. histo. testãte tenẽtes mõtana Indie vicina tamẽ oceano salubri celo sempq; pernãte: habẽt singulare bellũ cõtra grues. Horũ mulieres Solinꝰ anno quinto parere dicit & octauo senescere. Itẽ gẽtes alie sunt: in quibꝰ singuli singula crura in pedibꝰ maximis habẽt nõ flectentes poplitẽ: & tamẽ mirabilis celeritatis: quos Sciopedes vocãt. Hi etiã Plynio vbi supra testãte: per estiuũ tpꝰ in terra supini iacẽtes pedũ se vmbra protegũt: vnde & inditum nomen habent: hos idem Ply. in desertis Indie partibus habitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habentes oculos in humeris: quosdam alios cynocephalos quorum canina capita atq; ipse latratus magis esse bestias q̃ homines profitetur. Quisquis tamen: vt Augustinus inquit: vspiam nascitur homo. i. animal rationale mortale quantumlibet nostris inusitatam gerat formam: seu aliud quodcunq; ex vno protoplasto originem duxisse nemo dubitare debet. Aliquis homo etiã a nobis aliquando & Mediolani & Brixie ab annis paucis citra visus est in vno corpore superiori-bus & inferioribus membris duplex. Ita reperiuntur & multi alij hominum fetus (vt locis suis infra diccmus) ab vsitato cursu nature exorbitãtes: quod nobis absurdus videri nõ debet: vt quẽadmõꝺ in singulis quibuscunq; gcnibus quedam mõstra sunt hominum: sic & in vniuerso genere humano quo-dam monstra sunt gentium.

Phalech

2643 2556

Phalech autẽ Heber filius: trigesimo supra centesimũ vite sue anno ꝟz Aug. & Isido. genuit Ragau post quẽ etiã vixit annos. 109. & alios genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Phalech ducẽti & trigintanouẽ anni: & mortuꝰ est: Hebꝛ. xi. Hic interpretatꝰ est diuisio: quia in eiꝰ ortu eũ terra esset labij vnius in Turris edificatione ꝓfusum est. Sed forte gs dicet: Si in diebus Phalech diuisa est terra ꝑ linguas. i. hoies q tũc erat in terra: q̃re nõ est Phalech nois potiꝰ q̃ Hebꝛ appellari debuit lingua illa quẽ oibꝰ erat ante cõis: ad quod diuus pr̃ Aug. 16. de ci. dei. ca. 2. rñdet: q̃ Hebꝛ tale nomẽ ipposuit filio vt vocarẽ Phalech: qꝺ interpꝛtat diuisio: q̃ ei tũc natꝰ est q̃n terra ꝑ

linguas diuisa est.i.ipso tpe: vt hoc sit quid dictū est. In diebus eius diuisa est terra: quippe nisi heber aduentū
adhuc viueret qñ liguaꝝ facta fuit multitudo: Phalech.i.diuisionis nomē filio nō iposuisset. Et ideo
vt Aug.inqt credēda est ipsa fuisse illa pma cōis q̄ depēnauerat illa mltiplicatio mutationq; linguaꝝ Scythar. regnum
¶ Scythar̄ regnū bis tpibus in regione septentrionali Aug.pr̄.18.de ci.dei.cap.3.initiū sumpsisse
dicit: vbi in primū regnauit Thanao a quo etiam Thanais fluuius: ingenti cognit⁹ fama nomē acce
pit qui in paludē defluit Meotidē: quēq; Ninalē appellauit Virg.in.4.geor. Hec itaq; regio ab ipo
Thanais diuidit flu.t vna pars remanet in europa: altera in asia protendit. Que autē est in europa
ad Thraciā terminat̄: t pauca gignit animalia t a flumie remanet illesa: que vero in Asia ad orientē
vergēs diuersas continet gentes: de quar̄ morib⁹ dixit Justin⁹ in primo epitho. cōmuniter autē oēs
scythice gētes equitātes differūt arcus qui nō ex aratro: sed ex feris quas venant̄: victitāt. Regnum
hoc q̄q; vetustissimū sit: quia barbarū est inter quattuor principalia regna nō cōputatur. nulli tamē
horuꝫ Scythica gens vnq̄ cessit. imo t Bartū persaꝝ regē (vt infra dicem⁹) fugauit. Cyrum occidit
Siphirio. nam Alexā. magni ducē deleuit: Ptolomē Egyptiorū regē cuꝫ omni exercitu t belli appara
tu repulit atq; fugauit: Asiā ter bello subegit t per annos multos sibi vectigalē fecit. Ex scythis autē
multi exierūt qui res magnas gesserūt. e quib⁹ amaçones primo clarissime mulieres que in bellis cla
ra gessere: Bactriani t parthi ab eis descenderūt. Attila etiam ille magn⁹ t alij sui qui Pan
nonā subegit: t Aquileiā euertit. ac in Hermania mltas edidit vastitates. Ab illis descēdit Julios bes
būnorū rex qui contra Justinianū imperatorē insurrexit. ex Scythia originē duxit. Longobardi no
stri: vngari: cestellani: gothiq; vniuersi ex Scythis emersere. Hauni quoq; ac turci: vt loco suo de oī
bus dicem⁹: ex Scythia prodierūt. Ea qppe scythar̄ natio ex mago vt supra dictū est. Noe nepote
ortū habuit. Barbara enim gens est que nec iustum aliquid tenet: nec rectum tenet: serpētes t idola
colit multis inuoluta libidinibus.

Ragau

RAgau seu Reu Phaleeb filⁱ: secūdo t trigesimo supra cētesimū vite sue anno: testib⁹ Aug⁰. t Isi. genuit Saruch: quo nato vixit annis. 207. t alios genuit filios t filias: t cū facti fuis
sent omnes dies Ragau anni trecenti t.39. defunctus est: Beñ.xi. cuius tēpore tēpla multa
primum constructa fuisse referuntur. Et quidam gentium principes adorari ceperunt. 2426 2773

¶ Amaçonū seminaꝝ regnū hui⁹ Ragau tpe inter Scythas t albanos principiū sumpsisse ferūt:
hę certe femine scythice fuerūt iuxta flu. Thanai primū inhabitātes: deide ad loca iuxta thermodō
ta flu. deuenerūt: qui ideo ab aliquib⁹ amaçonib⁹ vocat⁹ est. inde vlteri⁹ procedētes magnā Asie par Amazones
tē subegerūt. Fuerūt aūt his pme regine belligere Martbilia t Lāpedona que se Marte genitas
phibebāt: que ex europa ꝓcedētes magnā Asie partē subegerūt: vbi Ephesuꝫ t Smyrnā atq; alias
pleraſq; ciuitates cōdiderunt. Nec eis cū viris res erat nisi veris tpe cū quib⁹ vulgo delectari consue
uerant quousq; grauidas se ꝓsentirēt: a quibus si mares nascim cōtingerēt enecabant̄: sin feminas
amputatis iustisq; dexterioribus māmis bellica exercebāt officia: vnde t Amaçones dicte sunt. ab a
quod est sine t maçon māma: quasi sine māma: has expugnauit Hercules atq; Belerophon filius
Glauci rex Corinthi: de quib⁹ infra dicem⁹. De his vide Justinū in pmo Epitho. lib. t Diodo. siculū.
¶ Egyptiorū regnū etiaꝫ huius Ragau tēpore initiuꝫ sumpsisse cōstat: in quo teste Euse. primū re Assyriorꝫ regnum
gnauit Sores quod gdeꝫ crebris t diuersis altercationib⁹ seu tumultib⁹ mutatū fuisse legim⁹: de quo
etiā ꝓsepe in sacris codicib⁹ habere mētio: durauitq; vsq; ad augustū: ea qppe egypt⁹: vt supra dictū
est: a Mesrā filio Cham habitari primū cepta est regio sigdeꝫ aphricana: queq; vt nōnullis placet:
ab Egypto Benaij fratre id nomē postea adepta est: t vt Ply.in.5.natu.histo. scribit: ab oriēte rubro
mari assyrieq; cōungitur: ab occasu cyrenē t aphrice residuū habet: t a meridie vsq; in Ethiopiam
prorēdit: a septētrione vero egyptiū mare hz: t cū in ea raro aut numq̄ pluat: nili inūdatiōe fecūdat̄.
¶ Bohemoꝝ regnū etiā tpibus istis: vt ex eoruꝫ chronicis colligere potuim⁹: initium sumpsit. Hū Bohemoꝝ regnum
princeps vn⁹ noie Bohemus: qui Turcis Babel extructioni interfuerat per italiā transiens Alima
niāq; penetrās vltra Bambū cōsedit: t terrā a se Bohemiā noiauit. Ea tenet prouincia: vt ex libro
de rerum proprietatib⁹ habem⁹: est in Mesia posita: auro t argēto pmaxime fecūda planicie: vineis:
arborib⁹ aromaticis grata: diuersarūq; ferarū generibus referta: fluminib⁹ irrigua. ab oriēte habēs
Germaniā: cuius caput est Praga ciuitas pmaxima: in qua quidē prouincia Amaçones femine re
gnādi sumpsere principia. Ferunt enim ibidē tres sorores fuisse mulieres siquidem prestantissime. vna
quaꝝ astroꝝ fuit ꝑstantissima. altera herbaꝝ mirabilis ꝓnostica. tertia singulari q̄dā prudētia ꝑdita:
hę cū virgines essent cōi cōcilio decreuerūt vt eaꝝ minor virū susciperet q̄ esset Bohemie dux: t terra
p viros regeret. Quib⁹ maior q̄ in astronomia edocta erat (quirat̄ inqt) vixq; terrā in dnab⁹ vacis
variis ꝑstudat: quo inuēto civis cōfestim stimulus effloruit: repenteq; ad eas ꝑduct⁹ ipsam vxorē du
xit: q̄ suscepto regno calceos rusticanos in regni thesauris ad ꝑpetuā sui: suoruꝫq; successoꝝ humilita
tē seruari mādauit: qui in hodiernū vsq; diē apud Pragā ciuitatē: vt aiunt: diligenti cura seruantur.

Saruch

SAruch an̄ Ragau filius: trigesimo supra centesimū vite sue anno 6m Aug. t Isidorum ge 2294 2905
nuit Nachor: posteaq; etiā supuiuens. 200. annis alios genuit filios t filias. et cum facti fuis
sent oēs dies Saruch ducenti t triginta anni mortuus est: Beñ.xi.

¶ Assyrioꝝ regnū in oriētis plaga: anno vite Saruch.25. Euse. referente: initiū sumpsit. qō gdē re 2269 2930

Anno mundi | Anno aĩ xpi aduĕtũ

gnũ ſm ꝓrem Aug. 18. de ci. dei. c. ꝑ. ceteris oĩbus inſignius fuit. cũ t per annos. 1302. a ꝑ. rege Bello Nębrotide vſq; ad Sardanapallũ vltimũ ſub regib⁹. 37. porrectũ fuerit: cui⁹ ꝓuicie ꝺſcriptio talis eſt.

Aſſyrij

¶ Aſſyria (vt diximus) Aſie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate: ab occidente noſtro mari: t Egypto terminat. a ſeptętrione vero habet Armeniã t Capadociã: a meridie aũt ſinũ arabicũ habet: t hec eſt Syria. cuius primus rex fuit Bellus nębrotides qui ibidẽ regnauit. ſ. in Babylonia annis. 75. vbi ſuo contẽtus fuit imperio: paruo quidẽ ambitu: vt Juſti. ſcribit: regnũ eius claudebatur. Ab iſto aũt nefandũ idolatrie genus initiũ ſumpſit: quia eo mortuo: Ninus eius filius ſolemnibus exequijs honorãs paternũ funus dũ nimio ipſi⁹ obitu torqueret dolore: in ſolatiũ eius doloris paternam imaginẽ ſibi ſculpere fecit: cui ſtatim tantũ exhibuit reuerẽtiam: vt quibuſlibet reis ad illã cõfugientib⁹ parceret: q̃obrẽ t regnicole oẽs ſimulacro diuinos honores ipẽdere ceperũt. Multiſq; exide tpibus exactis cũ vocauere Mercurĩ: quo exẽplo plurimi nobiles ſuis caris mortuis imagines dedicare ceperũt. Ex quo per orbem horrẽda idolorũ multitudo ſenſim euagit. a eſt. Sicq; ab eius noie diuerſimode ſecũduz diuerſitaté idiomatũ idolorũ noĩa deriuata ſunt: quia aliqui eũ Bal vocitarunt: alij Bebel: alij Babal: alij Babalaim: alij Belpegor: alij Belzebub dixerũt. Dum tãdẽ idolũ Daniel ꝓphęta cũ in Babyloniã captiuus adductus fuiſſet cũ ei⁹ tẽplo ſubuertit: vt patet Danielis vltimo.

Bel. Baal idolum.

Zoroaſtes

¶ Zoroaſtes quem nõnulli Cham Noe filium exiſtimant: primus Bactrianorũz rex: per hoc tempus in Bactriania que eſt Aſia regio Scithie propinqua regnauit: cuius populus (ſicut tradit Curtius) perbellicoſus fuit: qui nec aratro: alioue exercitio: ſed rapinis ſibi victum queritat: ex quo in armis ſemper verſatur. hunc ferunt primũ artis magice inuentorem: ſeptẽq; liberales artes primũ in dagaſſe: quas in ſeptem columnis eneis: totidẽq; latericijs contra vtrũq; iudicium ad imitationem filiorum Cain ſculpſiſſe dicunt: cuius tamen libro Ninus Aſſyriorũ rex poſtea co ſuperato t interfecto exuri mandauit. De iſto autem Zoroaſte Solinus hiſtoricus: patre Aug⁹. referente ſic ſcripſit: naſcentium vox prima vagitus eſt: lentie enim ſenſus differunt in ſexageſimũ ſecũdum diem: vnum tamen nouimus Zoroaſtem: vidiſſe eadem hora riſiſſe qua fuerat natus: nec quicq̃ boni rituſ ille (inquit Auguſtinus) portendebat.

Nachor

3035 | 2164 | Nachor autem Saruch filius cum eſſet. 79. annorũz ſm Aug. t Iſido. genuit Thara: quo nato ſuputãtes etiam. 69. annis alios genuit filios t filias. t cõpleti centũ quadraginta octo annis defunctus eſt: gen. xi.

3109 | 2090 ¶ Sicyonioꝝ regnũ in Achaia ſeptuageſimo q̃rto vite nachor initiũ ſumpſiſſe Euſeb⁹ refert: vbi primus regnauit Egilaeus a quo Egilaea vocitata eſt: que poſtea Danaa deinde Achaia dicta fuit cuius maxime clarũ oppidũ Corinthus fuit. Porro regio hec: vt teſtatur Plynius in quarto naturalis hiſtorie: refertiſſima eſt oliueti t bacchis: que etiaz Lichaonia vocata fuit. De huiuſmodi regno diuus pater Auguſti. 18. de. ciui. dei cap. ꝑ. ſic dicit: Sicyoniorũz regnũ admodũ parũ erat. De quo etiã Varro philoſophus velut antiquo tpe exoꝛſus multa loquit⁹ eſt. Venit aũt aliquãdo ad athenienſes: deide ad latinos: poſtmodũ ad Ro. deniq; ad turcos vt ſuo loco li. xv. dicem⁹: hoc qu ppe regnũ duranit vſq; ad Heli ſacerdotis tẽpora ſub regibus quinque t viginti: ac duob⁹ ſexaginta ſupra octingentos annos: poſt quos ſacerdotes carnij conſtituti ſunt.

Sicyoniorum regnum

Hiſpaniarum regum

¶ Hiſpaniarũ regnũ his tẽporib⁹ Iſidoro teſte a Tubal Phaleeh filio ortũ habuit. Is nãq; ex Armenia egreſſus prim⁹ Hiſpaniarũ regnũ obtinuit: vbi t ſedẽ ſibi cõſtituit: hec primo: vt dictũ eſt Hiberie a Tubal quinto Japhet filio nomẽ accepit. Regio qppe Europana que a mõtib⁹ pyrenęis incipiẽs: t per columnas Herculis circuiens vſq; in Borealẽ occanũ protẽditur: ita vt oia in eo circuitu ad Hiſpaniã ſpectare dicant. Cui⁹ magnitudo (vt Appian⁹ hiſtoric⁹ ait) multa t incredibilis in vna regione eſt. Decẽ nãq; miltib⁹ ſtadijs ei⁹ latitudo cõmẽſurat. Lõgitudo vero prorſus eadẽ eſſe videtur. Illãq; poſtea diuerſe gẽtes t varijs nomibus cognominauere inhabitauerũt. Quin t fluuios plures nauigabiles cõtinet: minoreſq; alios diuerſos: t quãplurimos in illos defluẽtes. Terra quoq; ferax frumẽti: vini: olei: auri: gẽmarũ: atq; metallorũ omniũ. Inſuper boues bellicoſiſſimos gignit: equoſq; velociſſimos. Refert Varro. In Hiſpanijs equas quaſdam ex vento concipere: eo q̃ curſu tam veloces exiſtant vt merito ex vento concepte fuiſſe ferant: hec regio inter Aphricam t Galliam ſita eſt a ſeptentrione pyrrhenęis mõtib⁹ clauſa: reliquis partibus vndiq; mari concluſa: in eam interfluunt quattuor magna flumina. ſ. Bethis: Minius: Iber⁹ t Thag⁹ aurũ trahẽs. Habetq; hec Hiſpania ſex ꝓuincias: Taraconẽſem: Carthaginẽſem: Luſitaniã: Galathiã: Bethicã: t Tingitanã. Ea primo (vt diximus) Hiberia ab Hibero fluuio cognoĩata fuit: poſtea ab Heſpero Atlãtis filio ſeu fratre Heſperia vltimo ab Hiſpali ciuitate q̃ maxima hiſpania eſt nũcupata: cui⁹ vrbis accolas Cęſar grauiter increpauit q̃ Greco t ſex filijs magni Põpeij fauerãt. nec a romanis vnq̃ dõmari potuit q̃ad vſq; ab Octauiano auguſto in ꝓuinciã redacta fuit. In ea Gerion rex fuit tergemin⁹. vir qdẽ multoꝝ gregũ t armentoꝝ feliciſſimus: quem Hercules victũ nobilioribus ꝓuauit armentis: dicente Seneca.

Inter remotos gẽtis heſperie greges
Paſtor triformis littoris carebeſcij.
Perẽptus acta eſt preda ab occaſu vltimo
Notum citheron pauit occano pecus.

Thara

3114 | 2085 ¶ Thara autem Nachor filius cum eſſet. 70. annorũ: vt diuus pater Aug. t Iſido. referunt genuit Abraã t Nachor t Aran: quibus genitis ſuperuixit annis. 135. t ſic in totũ omnes dies Thare facti

Anno añi xpi aduētū | Anno mundi

sunt anni. 205. & mortuus est gen. ii. Porro Aran cū genuisset Loth filiū vnicum & Sarā ac melchā filias inter chaldeos mortuus est in ciuitate chaldeoꝝ que dicit Ur. Et⁹ autē filias fratres sui duxerunt vxores: Nachor. s. Melchā: & Abraā Saram. Porro Thara dū terrā chaldeorū odio habuisset propter idola que apud eos in precio habebātur: quia ignē adorabant: & propter luctū Aran filij sui migrauit cū suis in Charā Mesopotamie ciuitatē: vbi & demū mortu⁹ est cū vixisset (vt dixi) annis. 205. iam cuiꝰ homis vita decrescere incipiebat: & paulatim dies eius fiebāt breuiores vsqꝫ ad generationem Moysi Nachor autē Thare filius. Haud multo post id idē fecit: & de Chaldea digressus patrem in Mesopotamiā subsecutus est. Ipse vero octo de Melcha genuit filios: e quibus Bathuel vltimus fuit: qui genuit Rebeccham filiam & Laban filium.

Mesopotamia

¶ Mesopotamia autē regio ad quā Thara se cōtulerat fuit maioris Asie pars: in medio Tigris & Euphrates ꝓstituta: ab oriēte tigrim habens: ab occidēte euphratē: a meridie Babyloniam: & a septētrione Caucasum.

¶ Ninus secundus Assyrioꝝ rex. 7. & .20. vite Thare anno patre ei⁹ Bello morte sublato assyrijs regnare cepit: & regnauit annis. 52. Ipse enim fm quosdam non secundus sed primus appellatus est: eo q̄ pater eius Bellus si Babylonie tantū regē nominari voluerit: ibiqꝫ & regni sui principiuꝫ & finem constituerit. Porro Ninus hic (vt Justinus in primo Epi. refert) veterem & quasi auituꝫ morem gentibus noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis & rudes adhuc ad resistēdū populos superauit: & ad Lybie finem vsqꝫ peruenit: quesitoq̄ dominationis magnitudinē assidua possessione confirmauit. Vomit⁹ nāqꝫ proximis: dum accessione virium fortior euasisset: pertrāsiuit ad alios: & cū proxima quoq̄ victoria sequent⁹ instrumentū esse. Totius citra Indiam orientis populos sibi subegit: populūq̄ sibi a patre dimissuꝫ: cuius tranquillitate fouere debuerat: bellorū motibus iplicauit: & per singulas quasq̄ orientis partes crudelitate tyrānica secū traxit: hec cum Zoroaste bactrianorum rege cōfligens tandē superatum interfecit: & Tharam iudeū virū industrium primo nūmos cudere fecit: Niniuen siue Nisibin triū dierū itinere ciuitatē grandē cōdidit: & regni sui caput constituit: in qua vxademate suscepto totā vitam duxit inquietā. Tandē cū. 52. annis regnasset sagitte ictu laborem cū vita finiuit: relicto Nino vnico filio ex Semiramide vxore suscepto.

2085 3141

Nimus.

¶ Idolatrie ortus.

Idolatrie ortus

¶ Sane compertum habemus idolatrie scelus execrandum qō fuit oīs mali principiū & finis: his tēporibus initium sumpsit tribus maxime de causis: vt ex veterū monumentis colligere potuimus: hominēs ad idoloꝝ cultū allecti affectione. s. timore: adulatione: & artificiū diligētia circa sculpturas: nā primo cū Syrophanes quidam egyptius dilecti filij sui desumeti solatiū quereret: erroris seminarium suscitauit. Cūq̄ id error inueteratus in idoloꝝ cultu diffundi cepisset. ad eos tamen ritus nō omnes respexere: quippe philosophi qui vnū deū coluerunt: cum pro multiplici dispositione qua varijs modis regit mundū: varijs appellauere noibus: vt Uitumnus quia vita prestat: Sentinus q⁹ sentit: Jupiter quia iuuat. Plato etiā in Io. qui philosophus inscribit refert poetas ludicrā & scientias ad vsum viuendi cōcessas in idoloꝝ speciem effinxisse: & proprijs ea noibus appellasse vt scientiā colēdi agros Cererē: colendę vineę Bacchum nuncupantes. Turpes etiā hoium actus inter deos numerātes. Et propterea Jsido. in ethi. dixit: Quos pagani deos dixerunt homines fuerunt: & pro vniuscuiusq̄ vita meritis vel magnificentia coli apud suos post mortē ceperunt: sed demonibus ꝓsuadētibus: quos illi pro sola memoria honorauerunt: minores deos extimauerunt. Ad ista vero magis excolenda accesserant poetarum figmenta. hec ille.

Idolatrie ortus

¶ Secunda itaqꝫ seculi etas in Thara isto videlicet septuagesimo etatis sue anno terminata est a diluuio vsqꝫ ad Abrae nativitatē per decē generationes ꝓpagata. Primo fm Jsido. in. 5. ethi. vt premissum est. 942. annos habens. secundū. 70. Et Aug. in. 16. de ciui. dei. c. x. habens annos. 1072. fm hebre. et Jose. ac Hiero. 292. fm vero Methodiū martyrē cicladē: causa aūt hui⁹ diuersitatis est q̄. 70. interpres & Aug. p⁹ gñationes. xi. ponūt. Sedo addūt ad nativitatē cuiuslibet generātis centū annos ab Arphaxat vsqꝫ ad Nachor. Et sicut Noe ab Adā decim⁹ fuit: sic & Abraā decimus fuit a Noe.

¶ Explicit liber secundus. Incipit tertius.

Era 1. Dal. & Sabin.

Tas tertia vsqꝫ ad Dauid regē: quā in suscepto opere librum tertiū facimus: hic incipit: que fm Jsido. in. 5. ethi. li. cōtinet annos. 941. fm vero hebre. 940. vbi etiā patriarchaꝝ nostroꝝ qui veruꝫ deū coluerunt: & colendū esse pdicauerūt: historia incipit: vt habet Euse. 12. ac ibidem Euse. principalis: Era gentiliumq̄ oium qui antiquiora tpa cōmemorant: principiū sumit. Era aūt in sacris codicibus nihil aliud est q̄ Datū: iuxta qō publice fiunt scripture: quo noie Leo papa vt plurimum in epistolis suis vsus est.

Abraā

Hbraam itaqꝫ pater multitudinis gentium (Euse. testante. 40. & .3⁰. regni Nini Assy. regis anno. & .22⁰. Europis ficyo. regis) ex Thara in Hur chaldeorum nascitur. vir vtiq̄ prudens: & rerum diuinarum humanarumq̄ eruditissimus: qui cum virtute & sapiētia omnibus prestaret haberetur: etiam opinionem quam cuncti tunc habebāt innouare & immutare prevaluit: primus itaqꝫ deum cunctorum creatorem pronunciare presumpserit: propter que Chaldei & Mesopotami

Anno mundi | Anno añi xpi aduētū

Abrahe hystoria breuis capitulatio.

in eū consurgentes e caldea deo sic iubente migrare coegerunt: z in terram chananeorū hoc est iudeaz per voluntatē z adiutoriū dei puenit: ibiqz tabernaculū figens: longe lateqz eam possedit: vbi z altare primū edificans hostias deo imolauit. Ibidē. n. eū magnus existeret (vt quidā volunt) regnauit in damasco. is enim cū filiū nō haberet Loth fris sui Arā filiū z sororiū suū Sare. s. vxoris sue germanuz adoptauit in filiū: cui cū. 75. esset annoz z ex Chaldea migraturus esset in Chananeā. i. indeā dimisit Chaldeā. Inde cū fames apprehēdisset chananeā ad egyptios accessit: vt eoz abūdātia sublevaret: z sacerdotū esset adiutor z ab eis agnosceret que de dijs exponeret. Deducēsqz secū Sarā vxorem suā metuit egyptioz vesaniā circa mulieres ne. s. eoz rex ꝓpter vxoris sue speciē cū interficeret. Cūqz venisset in Egyptū accidit Abrae qꝫ ipse ꝑuiderat: et vxoris pulchritudo Pharaoni innotuit: quā cū cōprimere statuisset deus eiꝰ desideriū multis egritudinibꝰ impediuit. Sed cū a sacerdotibus didicisset: id sibi euenisse ꝓp iniuriā vxoris ꝑegrini illatā: ille veritate cōperta excusatioz cū Abraaz accepit z reddita vxore multa ei etiā mūera cōdonauit: cognitaqz bonis virtute cū iter egyptiorū sapiētes istituit gbus z arithmeticā z astrologiā ꝑmū ꝓtradidit. Ante aūt eiꝰ aduētū egyptij eas disciplinas pēitus ignorabāt. Deniqz cū reuersus fuisset in Chananeā siue Judeā ꝓp turgia pastorū ꝓtiꝰ ē terrā cū Loth: z ei electioz piter z ꝓcessione ꝓcessit. Sumēs z ipse ptē ab eo relictā habitauit i ciuitate Hebrō: Loth aūt habitauit circa Jordanē nō lōge a ciuitate Sodomorū. Cūqz assyrioz reges quinque Sodomoz regulos expugnasset z eoz mītos captiuos abduxisset: simulqz cū eis z Loth q Sodomis accesserat captiuū duxere. Cuiꝰ calamitatē cū Abraā audisset misericordia motꝰ repēte cū trecētis vernaculis suis i noctis silētio cū oēs dormirēt i lectulis suis irruit sup Assyrios e qbꝰ mītos occidit: ꝑsequēsqz eos expoliauit z Loth cognatū redemit: z cūcta sodomoz spolia cū captiuis eripuit. Cūqz cū pace reuerteret occurrit ei Melchisedech Rex z sacerdos dei altissimi. Benedixit Abrae q subdiderat ei inimicos. Tūc apparuit Abrae deus z ꝓmisit ei filiū esse generādū quē z multiplicaret sicut stellas celi. Quo audito: cōfestim sacrificiū obtulit deo. post multū vero tpis: cū graviter serret qꝫ Sara ei filios nō pareret: illa precipiente deo vnā ex ancillis suis egyptiā noie Agar collocauit in sinū eiꝰ: vt saltem ex ea filios susciperet: q̄ ei dū sex z octoginta esset annoz peperit Ismaelē. inde post tredecim annos: videlicet in. 99. etatis Abrae apparuit ei deus z ꝓmisit qꝫ filiꝰ ei de Sara vxore nasceret quē Isaac vocari iussit. qꝫ z factū ē: ꝑcepitqz deus vt Isaac genus cū alijs nō misceretur voluit quoqz vt oēs Abrae filij octaua die circūciderētur. Cūqz Isaac gnqz z. 20. esset annorū volēs deus Abrae obediētiā probare: eiusqz religiōis excellentiā intelligere: apparuit ei z cūcta q̄ ei prestiterat beneficia dinumerās: videlicet qꝫ cū fortiorē hostiū effecisset: qꝫqz Isaac filiū ꝓter naturā habuisset: vnde z ipsum filiū imolari sibi precepit. Qui repēte dei iussa adimplere studuit: et cū ad cedē filij pariter z ad altare accessisset. Deus cognita bonis ꝓmpta obediētia clamauit noiatiz Abrāā Abrāā ne extēdas manū in puerū: nunc certo experimēto cognoui qꝫ timeas dñm. Et cū hec dixisset deꝰ confestiz arietē ex ipromiso ad sacrificiū ꝓtulit. Sacrificio itaqz (in mōte in quo postea David rex templū extruere voluit) celebrato: reuersi sunt pariter gaudētes ad Sarā. Sara aūt nō multo post defuncta est cū vixisset annis. 127. Abrāā vero aliā duxit vxorē noie Cetburā ex qua sex suscepit filios viros sapiētia ornatos z idustrios: quorū noia sūt Surrix z Jectan: z Medan: z Jesboch: z Such: z Sfram. Tādē Abrāā cū Isaac filio suo quadragenario Rebeccā neptē fratris sui Nachor vxorē duxisset post paululū tpis vir omni virtute precipuus defūctꝰ ē: cū vixisset annis. 175. cuiꝰ corpus Isaac z Ismael ac ceteri filij in Ebron cū Sara cōiuge sepelierūt. Beñ. 21. hic aūt magnus Abrāā ille fuit cui in gl'ia nō fuit inuētus similis qui. s. cōseruaret legē dei excelsi: dicēte Jesu filio Sirach: vt habē ecclesiastici. 44. quia in ciꝰ carnis circūcisionē fecit stare testamētū z in tētatione imolatiōis vnigeniti inuētus fuit fidelis. ideoqz iureiurādo dedit illi dñs gloriā in gēte: z semen eius crescere fecit sicut stellas celi: z hereditare fecit a mari vsqz ad mare z a flumine vsqz ad termios orbis terrax: hec ille.

¶ Genealogia deorum hic incipit.

¶ Juppiter primus Etheris (z vt aiunt) dei filius: cui propriū nomen Lisania fuit: bisdem temporibus apud Archadiam magno in precio habitus est: cuius ob virtutes id preclarissimū Iouis nomē adeptus est. Is lysania ex beber filijs videlicet ierari originez duxit: qui cum esset nobilis genere ex Archadia athenas fuisse dicitur. Ibidēqz cum esset ingenij maximi vir: videretqz atticos rudes: bestialiqz ferme ritu viuentes: ante oia eisdem cōpositis legibus: illos publico istituto viuere docuit. Et q feminas ante fere habebāt cōmunes primꝰ matrimōia celebrare docuit. Cūqz eos ad hūanos mores redegisset: monuit eos deos colere: z aras: tēpla: sacerdotesqz istituit z mīta alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarētur atqz cōmēdarēt: eū existimātes deū Jouē vocauerc: regēqz suū cōfesti fecere. Id aūt Jouis nomē eidē iposuisse dicūt. s. ad similitudinē cōformiū operationū huꝰ bonis ipi Jouī plācte: qa sicut Iouis plāeta vt astrologi volūt ē nā calidū z hūidū: tpatūqz modestū atqz honestū z patiētie obseruatorē: ac in piculis post patiētiā audacē: liberalem: misericordē: fidelē: multiloquū: z alia plura q̄ de eo plācta scribūtur. Sic huꝰ bonis pōderatꝫ moribꝰ z vtutibꝰ cū ioue puenire ꝓperarūt: quē nō terrenū sz celestē vix arbitrabātur. Q̄ō qdē nomē postqꝫ ab antiqs plācte z lysanie istius ꝓcessū ē: et multis alijs cōcessū fuit. s. Jouī secūdo celi filio: necnō z Jouī tertio cretensi regi Saturni filio. Dixerunt. n. ipsum Jouē inuās pater. Multos. n. Jouī filios veteres ascribere ꝓsueuerūt: sz cū

1190 2009

Jouis: huius vel secundi vel tertij non satis cōstat. huius tñ Jouis. iz. filios ⁊ filias fuisse inuenimus quorū ꝓma Minerua fuit: scōs Apis: tertius Sol: q̄rta Diana: quintus Mercurius: ⁊ septē alios.

¶ Celium seu Celū Etheris sed potius Creti Regis filiū: ⁊ Jouis ꝑdicti germanū: Nō illud qdē ꝑgrande corpus syderibus ornatū a deo summo: vt Moyses noster in ꝓncipio Ben. scribit cōpositus: sed hoiem verū hisdē tēporibus vna cū fre Joue floruisse cōstat: qui ⁊ ingenite ỹtutis ⁊ eximie claritatis extitit: cui ⁊ nomē ꝓpium Uranius fuit: quē Tulius vbi de naturis deoꝝ ait: Diei ⁊ Etheris filius finisse dicit. de quo Lactātius sic in sacra historia hz: Reperi Uraniū potentē virū vestā babuisse cōiugē: ⁊ ex ea Saturnū atq; Opim ⁊ alios plurimos suscepisse filios: qui Saturnus cū regno potens esset effectus patrē Uranū Celū appellauit: ⁊ matrē Terrā: vt hac mutatiōe nouum fulgorē sui nois ampliaret: tē. Hunc postmodū Juppiter eius nepos ꝓmo Arā statuit atq; sacrificiū adolcuit: ⁊ ab eo Celum ipsuz verū denoiauit. Landē in Oceano mortuū in Tululania oppido sepultuz fuisse tradunt. hic vndecim genuit filios: quoꝝ ꝓma fuit Ops: secunda Thetis: tertia Ceres ꝓma: q̄rtus Vulcan⁹ primus: qntus Mercurius tertius: sexta Venus magna: septima Venus secūda: octauus Thoxius: nonus Thytanus: decimus Juppiter secūdus: ⁊ Saturnus vltimus. ab his itaq; duobus fratribus Joue scilicet ⁊ Celio omnis deoruz numerosa prosapia emanauit.

¶ Semiramis Nini magni Assyrioꝝ Regis vxor: anno a natiuitate Abrae. 12°. cū eius marit⁹ mortē sublatus fuisset regnū suscipiēs: regnauit annis. 42. Hec. n. mortuo marito cū iuuēcula esset: ⁊ eius vnicus filius noie Ninus puer nō extimās tutū esse imperiū tam grāde filio tenello cōmittere ipsa: ⁊ erat aio ingēti quodā estu mulichri excogitata fallacia: vt Justi. in p°. Epi. ait hoc modo exercitū dece pit: Erat. n. Semiramis oibus liniamentis corporis filio ꝑsilis: qbus iuuātibus ne in ꝓcessu q⁹ fraudē detegere potuisset obesse: capite detecto ⁊ reliqs corporis mēbris viroꝝ more incedere cepit: mādauitq; vt ois Assyrioꝝ populus sil'i ornatu vteret. Ac sic eo modo Nini oliz cōiugis filiū: ⁊ femina puerū simulās maiestatē regiā adepta fuit: ⁊ mentira sexū grādia multa ⁊ egregia facinora gessit. ⁊ dum inauditis facinorib⁹ q̄rūcunq; superasset inuidiā: nō motuit oib⁹ apire q⁹ esset femina: qō q̄tū aduertētib⁹ ingessit admiratiōis: tñ mulieris maiestatē ampliauit. Hec. n. Babiloniā in Caldea ampliauit: q̄q̄ historici ferme oēs tā greci q⁹ latini ⁊ poete ab ipsa Semiramide ꝓditā fuisse dicant: cuius muri Philostrato referēte. 300. ⁊ octoginta stadia ꝑ circuitū detinebāt. Ply. vo dixit: Duroꝝ amplitudinē. 64. passuū milia: crassitudinē. 50. cubitos: altitudinē vo q̄ter tñ. Fuit itaq; menib⁹ tēploq; ⁊ arte valde admirabilis. q⁹ Cyrus psaꝝ Rex: vt suo loco diecmus euertit ⁊ cōplanauit: ⁊ hec de vrbis dispositiōe dicta sufficiant. Semiramis itaq;: vt Justi. idez refert: nō cōtenta acqsitos a viro regni terminos tueri: Ethiopiā quoq; suo adiecit imperio. Indis etiā bellū intulit: quo preter illā ⁊ Alexandrū magnū nemo intrauit. Adultasq; preterea ciuitates alias cōdidit: ingētia facta peregit: que brevitatis causa omittunt. Verū licet mirabilia ⁊ perpetua memoria celebranda gesserit: illa tamen suis obscenis fedauit illecebris ⁊ stupris: quia cū inter ceteras q̄si assidua libidinis prurigine vreret: ⁊ plurimos haberet cōcubitores: etiā equū Plynio referēte quendā tantū amauit. vt auctore Juba cū eo coiret: sed nec filio misereri erubuit: a quo cū cōcubitū expetisset: ab eodē interfecta est: dicēte Orosio: Semiramis libidine ardens: sanguinē sitiens: cū oēs quos concubitu oblectasset occideret: tandē a filio ꝓprio interfecta est: hec etiā (vt quidā aiunt) prima vsum femoralium excogitauit: eisq; omnes feminas aulicas vti mādauit: qō adhuc apud egyptios seruat: legemq; tulit inter parētes ⁊ filios cōnubia fieri licere: quo facilius sine ignominia sue libidinis in filium ardori satisfaceret. 2003 3196

Libido tua

¶ Selebin tertius Sicyoniorum Rex: anno vigesimoquinto natiuitatis Abrae: ⁊ 15°. Semiramidis Europe eius patre defuncto Sicyonijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis viginti. 1990 3209

¶ Apis quartus Sicyoniorum Rex: anno. 45°. natiuitatis Abrae Selebin patre mortuo Sicyonijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 25. Ab isto Api Apia que prius Aegialea dicebatur: nomen accepit. 1970 3229

¶ Ninus magni Nini ex Semiramide filius. 4. a Belo Assyriorum rex: ab Euse. Jamcis dī anno. 53°. natiuitat' abrae p⁹ Semiramidē mrez quā ipse obtrūcauerat assyrijs regnare cepit: ⁊ regnauit an. 38. 1962 3257

¶ Thalesion quintus Sicyoniorum Rex. 70°. natiuitatis Abrae anno: Apide patre eius vita functo regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 52. Cuius anno primo (vt aiunt) Noe vir sanctus mortuus est. 1945 3254

¶ Abrae repromissionis annus.

¶ Abraā igit' magnus ille pater: hoc anno q est. 70°. vite sue annus: prīs vero sui Thare q̄dragesim⁹ supra centesimū: cū Loth frīs sui filio ⁊ Sara cōiuge sua diuino monitu fultus: ex caldea natiuitatis sue loco successit in terrā Chanaā: hoc est iudeā: Sicben regiōis ꝓncipē: vt habet Ben. iz°. Ibidēq; altari edificato ⁊ inuocato deo: ide ꝓfect⁹ est in hermon: sed famis necessitate vrgente in Egyptū inde secessit: vbi: vt dictū est astrologiā quā a caldeis didicerat egyptios docuit: Ibiq; vxorē Sarā suā dixit esse sororē nihil mētitus. Erat q̄ppe soror sua q; ꝓpinqua sanguine: sicut ⁊ Loth cadē ꝓpinquitate cum ex fratre nepotes essent: frater eius dictus est. ¶ Separatio Abrae ⁊ Loth.

¶ Abraā itaq; ab Egypto regresso: in locū vnde pus venerat: inuenit suos ⁊ Loth pastores pp loca pasture rixātes: tā enim Abraā ⁊ Loth nimiū diuites facti erāt. Tūc Abraā ⁊ Loth in vnū cōuenientes hoc modo familias obtremerūt suas. Dixit Abraā ad Loth nepotem suū: Nō sit obsecro iurgiū ⁊ rixa inter me ⁊ te: ⁊ inter pastores meos ⁊ tuos: fratres enim sumus. Ecce inquit vniuersa terra ante te est:

discede obsecro a me: Si tu in sinistrã ieris: ego in dexterã vadam. Ac sic salua charitate discessere: vt patet Gen. 14. Hic fortassis: vt Augustinus inqt: Orta est cõpositio pacis cõsuetudo: vt quãdo diuidendum quippiã fuerit: maior diuidat: & minor eligat. atq; Loth elegit terrã que est posita iuxta Jordanis fluenta: nõ longe a Sodomoꝝ ciuitate: que tunc insignis erat: posteaq; a deo exterminata fuit: vt suo loco dicemus. ¶ Visio Abrae.

¶ Abraã itaq; a Loth quũ hoc modo digressi essent separatim: deceptus habitauere: Abraã. s. in terra Chanaã: hoc est iudeã: Loth vero in Sodomis: cui apparẽs deus dixit ad Abraã. 3°. Respiciens oculis tuis vide a loco in quo nũc stas ad Aglonẽ & Aphricũ & Orientẽ & mare: q; oẽm terrã quã cõspicis tibi dabo: & semini tuo vsq; in sel̃: faciãq; semen tuũ tanq̃ harenã terre. Hoc itaq; ꝓmissiõis responso accepto: Inde migrauit in terrã iuxta quercũ mãbre q̃ est Ebron ciuitas. Ipsa. n. Chariarche bebrice vrbs erat: q̃ d. ecbat Chariarch. qõ est ciuitas & Arbe q̃tuor: eo q; q̃tuor ꝓtarche ibidẽ teste Hieronymo. s. Abraã: Isaac: & Jacob: atq; Adam sepulti fuerint. Ipsa enim Ebron olim Philistinorum Metropolis fuit & regum atq; gigantũ habitaculũ: Postea regnante Dauid ciuitas ipsa fugitiuoꝝ & sacerdotalis fuit. Tempore autem diui Hieronymi: vt ipse refert viculus erat.

¶ Melchisedech Regẽ Salẽ virũ qdem optimũ & iustũ: hisdẽ tpibus fuisse cõstat: q etiã eã ob causaꝫ sacerdos dei ea in vrbe ꝓstitutus fuerat. Illũ. n. hebrei Hiero. testãte Sem Hoc ꝓmogenitũ fuisse dixerũt: & vsq; ad Isaac tẽpora pduxisse tradũt. Hic itaq; ꝓmus Salẽ vrbẽ. i. Hyerusalẽ cõdidit: de q̃ tractabimus: cũ de eius vltima euersione a Tito facta: vt infra libro octauo patebit dicemus. Hic etiã Abrae exercitui: quũ q̃tuor Reges Assyrioꝝ expugnasset Xenia ministrauit: & multã rex abundantiã simul exhibuit: benedixitq; Abrae post victoriã q̃ subdidisset ei inimicos. Abraã vero date ei etiã decimas spolioꝝ munus accepit. ¶ Victoria Abrae cõtra Assyriorũ Reges.

¶ Hisdẽ dieꝫ tpib⁹. 5. reges Assyrioꝝ aduersus q̃tuor q bitabãt in Sodomis bellũ idixere: q cõserta pugna sodomitas fuderũt. Imponẽtesq; Assyrij Reges sodomitis tributũ p. 12. annos psoluere passi sunt: tertio autẽ decimo anno renuerũt. Quãobrẽ exercitus Assyrioꝝ sup eos repẽte aduenit: & supatis sodomoꝝ Regibus vniuersaꝫ diripuerũt Aliã: & Gigantũ subuerterũt generationẽ. Multosq; reges interficiẽtes etiã innumerabilẽ pene populũ captiuũ duxerũt: cũ qb⁹ & Loth captiuus ductus est: q sodomis tũc aduenerat. Quo audito Abraã misericordia motus sup Loth nepotẽ suũ repẽte solatiũ et ferre studuit: & 318. vt scriptura ait: vernaculoꝝ suorũ exercitu ꝓgregato: gntã post noctẽ sup Assyrios irruit: & alios qdẽ occidit: alios pulsos expoliauit: & vniuersos captiuos cũ spolijs redimens cũ eis simul & Loth liberauit. Rex vero sodomoꝝ cũ ad gratitudinis signũ spolia nonnulla Abrae obtulisset. Ipse: vt erat ingẽtis animi vir oblata renuit: Sed Loth tñmodo cũ suis recepit. Melchisedech autẽ Solimoꝝ ciuitatis Rex: & sacerdos dei occurrẽs Abrae gras egit: & benedixit ei: ac panẽ & vinũ abũdãter obtulit: vt habet Gen. 14°. Hac autẽ victoria & captiuorũ oium remissione gdã Jobeleũ ꝓncipiũ sumpsisse dicũt: q; Jobel idẽ est qõ remissio: sine initiũ. exinde Jobeleus institutus est: videlicet de. 50°. in. 50°. q; nũc Loth quinq̃genarius erat. Jobel enim apud hebreos sm Euse. quinq̃genarius annus appellat.

3172 1927 ¶ Ismaelẽ aũt filiũ Abraã: anno etatis sue. 88°. ex Agar egyptia Sare ancilla genuit: a q̃ Ismaelitaꝝ gen⁹: q postea Agareni & postremo Saraceni dicti sut. Sara. n. Abrae vxor: vt scriptura ait: vꝫ Gen. 21°. quũ nõ haberet liberos dixit ad Abraã maritũ suũ: ingredere ad ancillã meã Agar: si forte ex ea suscipies filios. Cũq; Abraã ad eã ingressus fuisset: stati cõcepit. Que se ꝓcepisse sciẽs Sare dñe sue iniuriã facere ꝓsumpsit q̃si Rex foret filius ex ea ꝓcreatus: post hec natus est Ismael: quẽ p̃ in. 12°. vite sue anno circũcidi voluit. illũ aũt ꝓmittente Sara q̃si ꝓpriũ filiũ diligebat tanq̃ ꝓncipatus heredẽ. Sed Isaac sibi nato ab eius amore declinauit: suasitq; marito Abrae: vt cũ cũ mre in aliã regionẽ trãsmitteret: qõ & tandẽ deo sic volẽte obtinuit. Qui cũ ad etatẽ puenisset Agar mr vxorẽ ei etiã egyptiã ꝓcurauit: ex q̃ 12. filios Reges ꝓcreauit: qui oẽm terrã ab Euphrate ad mare Rubrũ positã vsq; postea tenuerunt. Sũt autẽ isti qui gentẽ Arabicã sm tribũ ab eis vocant: & ꝓpter virtutẽ eorum: & ꝓpter Abrae dignitatem.

¶ Sodoma & Gomora atq; alie Assyrie ciuitates iusto dei iudicio funditus euerse.

¶ Sodoma & Gomora atq; ciuitates alie: ãno etatis Abrae nonagesimonono ob nephariꝫ peccati vindictam

vindictā a domino perhibētur succense:solo Loth cum duabus filiabus ac vxore liberato. Eodē enim tempore quum sodomite gloria ⁊ diuitijs abundarent omnibus aduentantibus:⁊ maxime viris iniuriam ⁊ contumeliam faciebant. Quamobrem deus eorum superbiam punire disponens:eos cum vniuersa ciuitate delere ⁊ subuertere:ac vniuersam regionem simul exterminare fecit. Quibus cū tres angelos in similitudinem iuuenum virorum misisset:ad Loth virum perhumanum atq; benignum peruenerunt. Sodomite autem respicientes iuueniculos nimio vultus decore fulgentes:⁊ apud Loth declinasse:cognoscentes statim vniuersi ciuitatis viri ad domū Loth concurrentes eorū pulchritudinis vim ⁊ iniuriam facere conati sunt. Deus vero eorū improbitati indignatus alios quidem excecauit:⁊ alios pestifera morte damnauit. Tandem angeli Loth cum vxore ⁊ duabus filiabus extra deducentes:Deus misit gladiū suum in ciuitatem ⁊ vniuersam cum habitatoribus suis cōcremauit. Vxor autem Loth quum descenderet ⁊ contra angelorum preceptū sepius ciuitatem respiceret:⁊ eius curam habere videretur:in statuam salis versa est. quam quidem statuam Josephus se vidisse contestatus est. Fugit autē Loth cum duabus filiabus in segor. Virgines enim omne genus humanum ex hoc exterminatum existimātes:cuicunq; misceri vellent sibi licere credebant:⁊ hoc ne genus humanum deficeret. vnde ⁊ ibidē pater inebriatus: ex ipsis duos genuit filios. ex maiore Moab:ac siquis diceret filius ex patre:a quo moabite. ex altera vero Amon: a quo ammonite. Hę enim gentes in valle Syrie habitauerunt: et huiusmodi enim gentes ex generatione Loth descenderunt. vt habetur Genesis decimonono. Sodoma autē secundum Isidorum Regio erat:que ⁊ Pentapolis a quinque ciuitatibus dicta:quōdam quidem multis rebus vberrima: cuius nunc species ⁊ vmbra ignis adhuc in arboribus cernitur. Poma quippe eo in loco virentia sub tanta maturitatis specie nascuntur:vt maximum edendi desiderium gignant:que si excerpuntur manu fatiscunt:fumūq; exhalant. Ibidē enim mare mortuū inuenit:qō ab Hyerusalē stadijs ducētis distat:⁊ Judeā Palestināq; pariter ⁊ Arabiā disterminat.

¶ Incensa itaq; illa impia Sodomorum ciuitate Abraaz centenarius: diuino iussu Saram cognouit vxorem:que cōcipiens anno expleto filium peperit:quem ⁊ iussu domini vocauit Isaac:significans gentes magnas ex eo futuras. quo nato die octauo circumcidit carnem preputij eius: Gen. 21.

Isaac itaq; Abrae filius: vir deo carus ⁊ multa eius prouidentia dignus: ⁊ post patrē valde longeuus:⁊ ipse sexagesimo vite sue anno:geminos videlicet Jacob ⁊ Esau ex Rebecha vxore filia Batuelis genuit filios. Hunc autē quum pro singulari munere dominus Abrae in senectute concessisset. ipsum quū esset vnigenitus pater summe diligebat. Ipse etiam ad amorem suum atq; fauorem parentes suos prouocabat:eo q; omni bonitate ⁊ virtute studeret: ⁊ parentum suorum maximam haberet solicitudinem:ac etiam effectum circa altissimi dei cultum. Hunc itaq; quum quinque ⁊ viginti esset annorum:pater Abraam deo sacrificare voluit. Et quum ad eedem ⁊ ad altare pariter intrepidus antecessisset:hortatus est patrem dei precepta in eo forte animo explere dicēs: Pater mi nequaquam iustum esset vt initio quis nasceretur:fidei ⁊ patris iuditiū esset refutaturus:aut nō se monstraret amborum voluntatibus prōptum:quando liceret solo patre hec volente facere:si non obediret esset iniustum. hoc dicens presto ⁊ voluntarie accessit ad altare. Quod quidem opus statim infirmatum est deo impediente. His gestis quum Isaac quadraginta esset annorum: patre sic volente Rebecham duxit vxorem:que post mortem Abrae geminos in vtero concepit filios: cuius vēter quū nimium intumesceret hesitans consulit deum:Cui respondit ⁊ dixit ipsam:geminos vno partu esse paturam:qui gemini omnibus ingentibus essent nominati. Ediditq; vno partu geminos filios:quorū prior(vt sacra tradidit historia) a capite vsq; ad pedes hirsutus erat:quem Junior egredientem tenebat planta. Isaac autem seniorem precipuo amore diligebat:quem ob pilorum multitudinem vocauit Esau. Jacob vero iunior charior erat matri. Hic autem Isaac sicut ⁊ pater fame prevalente ex Chananea descendit in egyptum:vbi ⁊ ipse mentitus est Rebecham sororem suam esse:vbi quippe ab Abimelech geraris rege multa pertulit:a quo etiam expulsus:tandem in Chananeam regressus est: vbi quū senex ⁊ cecus effectus fuisset:incertusq; quando moreretur vocauit ad se filium suum Esau: cui mandauit ad venandum egredi:vt dum quippiam caperet ex eo sibi cenam preparet:qua demū sumpta eidem benedictionem paternam impenderet. Quo aduenationem egresso: mater que Jacob magnopere diligebat:suasit ei vt benedictionem Esau surriperet. quod ⁊ factum est: vt habetur in Gen. Jacob vero vltionem Esau metuēs suadente matre Mesopotamiam petijt:vbi ⁊ duas Laban auūculi sui filias accepit vxores:videlicet Rachen ⁊ Lyam:ex quibus duabus octo genuit filios legitimos:quatuor autem spurios ex ancillis suscepit. quibus genitis venit in ciuitate Ebron:inter Chananeos positam:vbi ⁊ Isaac plenus dierum commorabatur:qui ⁊ non multo postē filius Jacob ex Mesopotamia venit superuixit. Defunctus autem est Isaac vir omni virtute plenus:quum vixisset octuagintaquinque annis:quem Jacob ⁊ Esau filij cum vxore in Ebron sepeliere:vbi erat sepulchrū parentum suorum:vt habetur Gen. 35°. Hic sicut ⁊ pater deum nouit: q; in sapientia consilit: eumq; toto corde coluit:quod iustitie tribuitur. Et propterea iureiurando dedit illi dominus gloriam in gente sua:⁊ crescere illum quasi terre tumultum fecit:⁊ eius semen magnopere exaltauit.

¶ Aralius quintus Assyriorum Rex:post Niniam anno a natiuitate Isaac vigesimoprimo regnare cepit:⁊ regnauit annis quadraginta. 1894 3305

¶ Egidius.6.Sicyonioꝝ Rex:Thalesone patre defuncto:anno a natiuitate Isaac vigesimoscundo regnare cepit:ꝛ regnauit annis.34. ¶ Cretensiũ regni principium.

¶ Cres siue Orion Demogorgonis:vt quibusdã placet:filius primus Crete insule Rex: vt Eusebius scribit anno a natiuitate Isaac vigesimonono apud eandẽ insulam regnũ susecepit:ꝛ a se Cretã nominauit.primo nãqz vt quidã volunt a celi tẽperie acrea dicebaꝫ:postmodũ Macorone son:ideſt beata insula. Alij autẽ a Creta Hesperidis filia denominationẽ accepisse eam dicunt. Hic autẽ Cres(vt nonnulli tradunt)vnus curetũ fuit:a quibus postmodũ Iuppiter tertius absc̃ditus fuit atqz nutritus. qui curetes Gnosum ciuitatẽ ꝛ Cybelis deorũ matris templum in eadem insula condiderunt.

¶ Creta itaqz insula nũc Venetis subdita:sicut Aristoteles libro politicoꝝ.2°scribit:videl ad principatũ Grecie fuisse nata ac preclara sita:cuncto nãqz imminet mari:quũ fere greci oẽs circũ mare sunt positi. Abest inquit modicũ a Peloponesso:que est Archadia:in medio enim mundi esse dicit. Nam illi a Septentrione Egeũ mare est:ꝛ ab occiduo Ioniũ seu Myrteũ:que Europe sunt maria. a mane autẽ est illi Icarcũ mare atqz Egyptiũ:que Asiatica maria sunt.ꝛ a Meridie deniqz ꝛ occiduo aphro absoluit ponto. Hec enim:vt Isidorus in decimoq̃rto ethimologiaꝝ libro:capitulo sexto scribit:quondam centũ insignibus vrbibus insignita fuit. Ipsaqz prima remis ꝛ sagittis valuit.studiũ quoqz musicum ab ideis dactilis in ea ceptũ fuit. Capris copiosa est:Cruosqz agitat Lupos ꝛ Vulpes: aliasqz ferarũ noxia nusq̃ gignit. Serpens ibi nullus.nulla noctua ibi inuenit:ꝛ si inueniaꝫ statim emoritur. Sunt etiã qui dicant eam Cretã appellatã a tenaci terra:que Creta appellaꝫ:quia ibi melior comperitur:ꝛ fortassis sanior opinio. ¶ Sare obitus.

¶ Sara Abrae vxor anno a natiuitate Isaac filij sui.37°quũ annos centũ ꝛ vigintiseptẽ etatis haberet in Chanaã ciuitate Ebron defuncta est:ibidẽqz pmittẽtib⁹ Chananeis sepulta:sepulchrũ autẽ eius publice factũ fuit. Abraã emente agrũ siclis q̃dringẽtis:a quodã ciue Ephron nomine: vt patet Gen.xxiij°.ibidẽ quoqz Abraã sepulchra sibi ꝛ successorib⁹ suis delegit. Decẽ quippe annis Abraã vir suus eam p̃cedebat:sic ipse quãdo sibi ex illa p̃missus fuit filius:sicut ipsemet dixit: Si mihi annorum centum nascetur filios:ꝛ si Sara nonagenaria pariet:vt habetur Gen.18°.Exactis deinde tribus annis q̃dragenarij⁹ Isaac Rebecbã Bathuelis filiã q̃dragenariã duxit vxorẽ. Vt autẽ illã duceret,missus fuit seruus ab Abraã p̃ce in Mesopotamiã:vt patet Gen.24. ¶ Cethure nuptie.

¶ Abraã vero magnus ille pater Sara vxore defuncta adijciens Cethurã duxit vxorem:ex qua:vt premissum est:ꝛ filij sex nati sunt:viri quidẽ validi ꝛ sapiẽtia cauti: quos oẽs ab Isaac filio legiptimo separauit:ꝛ dona oĩbus prebuit. Hi oẽs Trogoditen ꝛ Phenicẽ atqz Arabiã apprehendẽrũt:videlicet inq̃tũ in mare Rubꝝ ptingit. De hac autẽ Cethura varie sunt doctoꝝ opiniones:vtrũ ipsa Agar an ella fuerit an alia. Hebrei Cethurã asserunt nomẽ fuisse appellatiuũ:qđ interpretaꝫ copulatã: quam Agar fuisse affirmãt:que de cõcubina post Sare mortẽ trãsiuit in coniugiũ:ne si senex aliã q̃ prius cognitã duceret:nouis nuptijs lasciuire videreꝫ. Vnde de eo diuus pater Augustin⁹ decimosexto de Ciuitate dei:cap.34.sic intulit dicens: Quod autẽ Abraã post mortem Sare Cethuram duxerit vxorẽ: absit a me vt incõtinentiam suspicer:p̃sertim illa iam etate:ꝛ in illa fidei sanctitate. Huius autẽ Cethure liberi a nomine libere se appellauere:ideſt Saraceni:qui primo(vt premissum est)Tragonitidẽ ꝛ Phenicẽ:atqz Arabiam:vsqz ad terminos Rubri maris possederunt.

¶ Apher autẽ(sicut Josephus in primo antiquitatum libro:capitulo vigesimotertio refert)ex his natus est:qui primo castra fixit in Lybia regione:quã posteri Aphricam ab illo dixere.

Aphrica

¶ Aphricana igit̃ regio ab Apher ꝺicto sic dicta plures in se cõtinet ꝓuincias:Occidẽtalẽ videlicet Ethiopie partẽ:Lybiã:Tripolim:Numidiã ꝛ Mauritaniã.Ethiopia preterea tres continet partes: quaꝝ pma Occidẽtalis mõtuosa est:qua ab Atlãtico mõte celsissimo ꝓtẽdit̃ vsqz in Egyptũ:cui⁹ media pars arenosa phibet̃.Tertia vero que Orientalis pene deserta est:ꝛ iter australẽ oceanũ ꝛ Nilũ flumẽ situaꝫ habẽs ab ortu mare rubꝝ.Dicta est Ethiopia a calore populoꝝ:q̃s solis vicinitas torret. cõtinetqz mõtuosos hoies garamãtes ꝛ trogoditas:de quibus Herodotus libro histo.4°.ꝛ post eũ Frãciscus petrarcha in sua aphrica multa cõmemorat. Hi Trogodite cursu cervos superãt:quorũ aliqui ꝓpter nimiũ feruorẽ maledicũt soli.alij serpentes comedũt.alij Leones ꝛ Pantheras venanꝫ.alij species canant ꝛ ibi habitãt:ignes ibi in nocte videnꝫ. Satyri quoqz apilos:Hamelcũ ꝛ Basiliscus:Camelli:Pardi ꝛ Bracones ibi inueniunꝫ. In Aphrica etiã fons est:cui⁹ aqua potata canoras reddit voces.

¶ Mineruã cantatissimã poetaꝝ oĩum mulierẽ:ẽm Augustinũ in primo libro de ciuitate dei:capitulo.8°.anno etatis Isaac quinquagesimooctauo apud Tritonidẽ lacum apparuisse dicit: ex cuius noie ꝛ ipsa postmodũ Tritonia appellata est. Hec etiã pallas dicitur a Pallante Thracie insula: vbi nutrita fuit:siue a Pallante gigãte quẽ iterfecit. Hec quippe Jouis ꝓmogenita fuit:que apud rudes Aphros: quũ multa ante nõ cognita repperijsset:nõ solũ Aphri sed ꝛ Greci eã absqz matre ex Jouis cerebro genitã credidere. que ideo:vt Augustinus inqt:Tanto ꝓclinius dea credita fuit:quãto eius origo minus innotuit. Ipsa enim primo lanificiũ oĩbus antea incognitũ adinuenit. Nã ostẽso quo ordine purgata lana:ꝛ dentibus ferreis pectinata:atqz colo filata:etiã textrinũ excogitauit officiũ:in cuius opificij laudẽ pugna illa insignis eiusdẽ ꝛ aragnes Colophone recitaꝫ. Vnde ꝛ lanifices postea fullones: tinctores:textricesqz puelle.teste Ouidio tertio Fastorũ libro: eius festũ religiose celebrare ceperunt.

Asum

Usum insuper olei eo vsq; mortalibus incognitū hec ipsa inuenit atq; docuit. Quod quidē quia multum vtilitatis atticis populis attulit ei aduersus Neptunū in nominādis a se Athenis attributa victoria fuit. Uoluntetiā ipsius fuisse opus: quū iam quadrigaz prima repperisset vsum: ferrūq; in arma arte cōuertere: armis corpus cōtegere: acie bellantiū ordinare: z leges oēs quib⁹ eatur in pugnā edocuisse. Id enim Ciceroni in tertio de natura deorū libro testatus est. et propterea a nōnullis Bellona vocata est: soror scilicet z Auriga Martis. Dicunt insuper eam numeros inuenisse: z in ordinē quem in hodiernū vsq; seruamus eduxisse. Ceterū eā tibias seu pastorales fistulas prima cōposuisse multi credunt. His enim ob tot cōpertis prodigijs deitatū largitrix antiquitas eidē sapientie numen attribuit. Et ideo Cicero vbi supra ait: Ipsa eadē sapientie dea: z artium oīum inuentrix dicitur. Tādem quum eius virtutis fama z numinis reuerētia longe lateq; diffusa fuisset tantū illi antiquorum error: vt per vniuersam fere terrā in eius honorē templa multa cōstruerētur z sacra celebrarent: coq; vsq; conscenderet: vt in Capitolio Romam penes Jouem patrem eidem cella dedicaretur. Huius autem templum millesios fuisse admirandū Herodotus historicus scribit: quod postmodū ab Aliate viro iniquissimo absumptum fuit.

Bellona

¶ Mineruas quinque fuisse inuenimus. Primā hanc Jouis filiā z Apollinis matrē. Secundam Nilo ortam: quā Egyptij Saleté dicunt. Tertiā ex Joue secundo natā. Quartā Joue tertio z Corsice Oceani filiā: quā Archades corion noiant quadrigaz inuentricē. Quintā Pallantis filiā: que patrē interemisse dicitur virginitatē suam violare volentē: cui pennaz talaria affigunt. Sūt tamē nōnulli gratissimi viri: qui asserūt nō huius prime Minerue: sed pluriū que dicta sunt fuisse comperta.

¶ Solem primū Jouis primi filiū: z Minerue predicte germanū: hac cadē tēpestate floruisse Tullius dicit. virū vtiq; insignē ac splendidū hominē: z ingentis regijq; animi preclarū. Quem ob ingentes: vt aliquo modo noīe generoso nobilitarent eū tam claro noīe declararunt. Putabant enim veteres a Nembroth gigante seducti primā rerū causam ignem esse: z propterea illi nobilius nomen sole dare nō poterant. Seu q; eū celestē putarēt hoiem seu dominū e celo venisse ratione ꝓfunditatis ingenij: seu quia illi naturā igneā viderent more ignis semp ad alta tendentē. Sunt tamē qui volūt hūc Apim eius fratrē fuisse: eo q; loco Solis ab egyptijs cultus fuerit. sed certe alius fuit ab Api.

¶ Diana prima huius solis soror: z Jouis primi filia: z ipsa tēpestate hac in precio fuit. de qua Tullius vbi de natura deorū scribit multa cōmemorat: z dicit eam nō Jouis filiā: sed ascriptitiam fuisse. Hanc tamen eam nō esse dicunt: quam poete insignē virginitate perpetua voluere: quū legatur hanc ex Mercurio Liberi: Proserpine filio pinnatum concepisse cupidinem.

¶ Turimachus Thalesionis regis filius: sextus Sicyonioz rex: anno quinquagesimosexto natiuitatis Jsaac Sicyonijs regnare cepit: z regnauit annis quadragintaquinque.

¶ Argiuorum regni exordium.

INachus oceani z terre (vt aiunt) filius: testibus Augustino z Eusebio: sexagesimo a natiuitate Jsaac anno: apud agros in Thessalia primus regnare cepit: z regnauit annis quinquaginta: a quo Jnachus Achaie grandis fluuius nomē accepit: qui z Argolicū: vt Pomponi⁹ ait persecat tractū. Hic duos post se reliquit filios: videlicet Jsidem: postea Egypti Reginā: z Phoroneum eius successorem. id vero regnū duranit annis 544. 5855 3314

¶ Argos itaq; ab vrbe nomē accepit: z ab ea vniuersa ꝓuincia que Argos Thessalia siue pelasgia nuncupat: z eam Homerus Argos pelasgicū nominat. Eum enim Plyni⁹ li⁹ 4⁹ naturalis historie a Phoroneo ipsius Jnachi filio z successorē cōditū fuisse dicit. De quo Lucan⁹ in. 6⁹. Ubi nobile quondam: nūc sup agros arant. Aliud vero Argos est in Attica non longe ab Athenis. Et aliud est: teste etiā Plynio li⁹ 4⁹ in Achaia Hippū cognominatū: supra locū Lerne: a mari octo milibus passuū distans. a quo regiuncula Argos: idest parua regio. Et ab ipso Argos greci ipsi arginī cognoiati sunt.

¶ Balchus qui z Xerses sextus Assyrioz Rex: anno sexagesimoprimo vite Jsaac Assyrijs regnare cepit: z regnauit annis triginta.

IAcob autē Patriarcha vir quidē sanctissimus: ex Jsaac natus: z ipse post annū vite sue nonagesimū Joseph ex Rachel vxore genuit filiuz: vt habet Beñ. trigesimo. quo nato supuixit annis quinquaginta sex: z tandē in Egypto mortuus est. Hic est ille Patriarcha vir sanctissimus de quo Jesus filius Syrach laudādo protulit dicens: Benedictionē oīum gentiū dedit illi: z testamentū suum cōfirmauit super caput Jacob. Cognouit illū in benedictionibus suis: z dedit illi hereditatē: z diuisit ei partē in tribubus duodecim: z cōseruauit illi Joseph virum misericordie inuenire gratiā in conspectu omnis carnis. Hic itaq; Jacob surrepta benedictione Esau fratris sui senioris: quum pro vxore ducenda Mesopotamiā profectus fuisset quattuor vxores sortitus est. Non ex libidine quidē: sed quū vna pro altera ei ab auunculo supponeretur: suppositā quidē quontiā ea innocenter vsus fuerat: ne ipsam ludibrio habuisse videret in vxorē duxit. Et qui alex nondum prohibebat: quin plures vxores multiplicande posteritatis causa haberi possent. Jacob accepit illam: cui vni coniugij futuri spem fecerat: que scilicet Rachel quum sterilis esset ancillam suā: de qua filios susciperet marito contradidit. Quo ? z Lya eius soror quānis multos peperisset filios: quoniam prolem cupiebat multiplicare similiter effecit. Fuerunt igit̄ huic Jacob vxores quattuor: Lya videlicet z Rachel. 1854 3348

sorores: Bala ac Zelpha: non quidẽ ancille: sed subdite. e quibus duodecim genuit filios: ex Lya natu maiore sex suscepit. quorum nomina sunt hec.

Judam a quo regia tribus descendit: et deinceps dominus noster Jesus christus.
Ruben qui perdidit primogenita.
Symeon et Leui: a quo Leuitaꝝ genus.
Jsachar
Zabulon et Dina a Sichen stupr̃ata.

Ex Rachel autem Joseph et Beniamin.
Ex Bala Dan et Nephthalim.
Ex Zelpha Asser et Gath.
Et hi omnes fuerunt Patriarche: qui quũ vendidissent Joseph fratrẽ suũ: tandem in Egyptum sub ditione sua venientes: omnes ibidem feliciter cum eo cõmanentes: et ipsi mortui sunt. quoꝝ corpora posteri in Ebron reportantes sepelierunt.

3375 1824 ¶ Armamitres septimus Assyrioꝝ Rex: primo et trigesimo anno etatis Jacob post Xersen seu Baleum Assyrijs regnare cepit: et regnauit annis .38. Quo regnante incipiente locutus est dñs ad Jsaac patrẽ Jacob: ipsiqꝫ eadẽ que patri duo illa promiserat pollicitus est: scilicet dare terrã Chanaã: idest indeam semini suo: ac deinde in eius semine benedictionem omnium gentiũ: Gen. 26.

¶ Phoroneus inachi Argiuoꝝ regis filius: vt Eusebius scribit: anno etatis Jacob quinquagesimo patre defuncto Argiuis regnare cepit: et regnauit annis sexaginta. homo sane insignis et sapiẽtia illustriaqꝫ cõspicuus. Qui (vt diuus pater Aug. decimooctauo de ciuitate dei: capº 3º scribit) Primus Grecie leges dedit: et sub iudice causas agi instituit. et propterea iuris ciuilis periti dicũt cum locũ: quẽ forum dicimus: in quo scilicet iura reddunt̃ ab eo forũ denominari. Huic Lactantius dicit Junoni primũ sacrificasse. Eius autẽ filios Egyalcũ atqꝫ Phoben fuisse Eusebius dicit.

3394 1805 ¶ Phegoeus Phoronei ipsius germanus: vir quidẽ doctissimus: et ipse tẽpestate hac floruit: qui: vt Augustinus refert: tẽpora per menses et annos et numeros obseruare docuit: et ad deos colẽdos sacella et aras primus instituit atqꝫ inuenit: vnde et post obitũ eius predictorũ cõsideratione tanqꝫ deus veneratus est. et ad eius tumulũ confestim templum cõstructum fuit.

¶ Jsis cui antea io nomẽ fuit: Jnachi regis filia: et Phoronei soror: his tẽporibus nõ solũ ob regiam dignitatẽ adeptã: sed etiã ob multarũ virtutũ prestantiã insignis habita fuit: propter qõ Egyptiorum sanctissimũ et venerabile numen fuit. Hec enim quũ Jnachi regis vnica femina esset: a Jove secundo virgo cõpressa fuit: que ob p̃zis metũ impulsa acceptis quibusdã amicis suis nauẽ cõscẽdit: cui vacca insigne erat: et prospero vento ex Achaia in Egyptũ transfretauit: et ibidẽ desiderio suo satisfaciens cõstitit. ibiqꝫ quũ cõperisset rudes et inertes populos humanaꝝ rerũ omnino ignaros: ac bestiaruꝫ ritu viuentes regnoꝝ cupidine agitata nõ absqꝫ magno labore et industria illos primum terras colere docuit: cultasqꝫ semina cõmittere: et tandẽ fruges collectas in panẽ cõficere. insuper vagos homines et semi siluestres in vnũ reduxit: quibus legibus datis ciuili more viuere docuit. Et qõ longe prestãtius fuit litteras idiomati cõuenientes caracteribus adinuenit: et eas eisdẽ docuit. Que cũ mirabilia insuetis et indoctis hominibus visa fuissent. Eam nõ ex Grecia venisse dixerũt: sed e celo lapsam crediderunt: et propterea diuinos honores statim instituerunt. Sed ea mortua etiã diabolo fallente in tantã veneratiõnẽ euasit: vt non solum apud Egyptios singulis annis sacra instituerent̃: sed etiã apud Romanos atqꝫ alios multos tẽpla pregrãdia illi cõstruerentur. Huius autẽ preclare mulieris Apis vir fuit: qui cũ eadẽ insidie multis annis (vt suo loco dicemus) imperauit. Sunt tamẽ qui dicant huic Jsidi Theglonum quendã fuisse virũ: et ex ea suscepisse Epaphum: qui Egyptijs postea regnauit. Hec ea enim veteres poete finxere multa: que ad historiam dicere non attinet.

3400 1799 ¶ Ceres prima Celi filia secunda: his tẽporibus apud Siculos veniens maximo in p̃cio fuit. Hec quippe quũ Sicano siculoꝝ Regi cõiugio copulata fuisset: ibidẽ tanto ingenio valuit: vt et ipsa quum agrorũ excogitasset cultũ: prima apud Siculos boues domuit: et iugo assuescere docuit: et aratro adiuncto cum vomere terrã sulcis proscidit: et semina tradidit: que cũ in segetẽ exercuissent collectis spicis flabellis separare et molis terre ac panẽ cõficere docuit: quũ antea homines glandibus et pomis siluestrib⁹ sustẽtarẽtur. ob qõ meritũ quum mortalis femina esset eam deam frugũ arbitrati sunt: et eam diuinis honoribus extulere. Huic autẽ vnica filia nomine proserpina ex Jove secũdo fratre fuit. Que quum ab Orcho molossorum Rege rapta fuisset eam mater maxima maris perturbatione diu quesiuit: que res maximã fabulatoris occasionem prebuit.

¶ Altera quoqꝫ Ceres apud Eleusim Attice regionis ciuitatẽ fuit ciusdẽ meriti apud suos clara: cui Triptolemus postea obsequosus: vt mox dicet extitit. Ambe qppe deitatibus et honorib⁹ extulere.

3408 1791 ¶ Bolocus octauus Assyrioꝝ Rex: anno etatis Jacob. 64. fm Eusebiũ Assyrijs regnare cepit: et regnauit annis. 35.

¶ Thessaloꝝ regni principium.

Thessalus Creti Regis filius: vt Eusebius refert: anno etatis Jacob. 64. in Thessalia regnare cepit: que prius teste Plynio quarto naturalis historie libro Emonia dicebat̃: et ab ipso postea Thessalia appellata fuit. Ea quippe Grecie regio est: que sub attica comprehendebatur: que (vt fama est) lacus olim fuit a mõtibus vndiqꝫ cõclusus. ipsa enim (vt Herodotus scribit) ab oriẽte Pelion montẽ habet: et coniunctos colles a septẽtrione Olympum: ab occidente Pyndum: a meridie Othrym: in quorũ media cõcauitate Thessalia ipsa concluditur: per quam quinque principales fluuios

fluuios decurrere dixit: videlicet Peneū: Apidanum: Enochonū: Eniphcum: ⁊ Parmisum: qui postea in vnum iuncti per vnicū tantum transitū in mare decurrunt. Et solius penei nomen detinet.

¶ Jacob patriarcha hoc anno primogenitus a fratre suo Esau emptis surreptaq; eius benedictione iuxta matris consiliū in Mesopotamiam Syrie ad auunculum suū Laban ex Chananea descēdit: vt patet Gen. vigesimooctauo: a quo libentissime susceptus gregi suo prefecit: pro cuius gdē mercede Rachel filie sue nuptias expostulauit. Cui Laban puelle nuptias cum gaudio repromisit: ⁊ septem annos ministrare compromisit. Tēporeq; trāsacto poposcit Jacob nuptias: cui Laban annuēs: dum nox supercuisset Jacob ignorante alteram filiarum nomine Lyam ei collocauit seniorem quidem ⁊ aspectu decoram. Qui mane deprehendens Jacob de iniustitia apud socerum cōquestus est. Qui necessitati veniam expostulans amantem Rachel post septem alios seruitutis annos repromisit: quibus annis preteritis ipsam optatam Rachel vxorem accepit: ex quibus duabus octo genuit filios legiptimos: ⁊ ex ancillis quattuor. 20. annis. 1779 3420

¶ Ruben Jacob primogenitus: hoc anno qui est octuagesimusquartus vite Jacob in Mesopotamia Syrie ex Lya vxore primo nascitur. 1771 3428

¶ Diluuiū particulare permaximū: anno etatis Jacob primo ⁊ nonagesimo fm Orosiū in Achaia terra attica fuit: quo tempore in loco regnabat Ogiges rex. 3435 1764

¶ Eleusis ciuitas eodem anno in insula Thera sub Euboe iuxta Atticā terrā haud longe ab Athenis ab eodem Ogige rege condita fuit: a qua postea tota insula Eleusina vocata fuit. nunc autē prorsus deserta habetur.

¶ Triptolomus autē Rex Eleusi siue Celoi ⁊ Mesaline filius: ea in vrbe haud multo post natus est: ad quē quū Ceres querēs proserpinā filiā deuenisset: ⁊ cū in cunis dormiente patre ⁊ matre inuenisset: vltro se altricē infantulo obtulit: atq; cum gremio sustulit illa suo arreptoq; eo ter manu mulsit ac tria carmina: vt Ouidius ait: Volensq; Ceres parulū immortalē facere: interdū lacte diuino nutriebat: noctuq; clam igne obruebat: atq; ita preter naturā puer crescebat. Quod quū miraret pater clam nocturno tempore obseruauit quid in puerū nutrix ageret: ⁊ quū vidisset cum igne obrui exclamauit dicens: Quid agis? mēbraq; ab igne rapit. cui dea: Dum non vis inquit scelerata fuisti: Irrita materno sunt mea dona metu: Iste quidē mortalis erit: sed primus arabit: Et seret ⁊ culta premia tollet humo. Ei quippe scilicet Triptolomo Ceres tria hec beneficia contulit. Hic igit cū tēpore ingentis penurie a concursu populi patre Eleusio occiso: quia percunt fame: plebe filiū abunde aluisset aufugit ⁊ longa nauī: cuius serpens erat insigne ad exteras gentes abijt: ibiq; frumenti copia quesita in patriā redijt: ex qua Celo seu Lynceo pulso in regnū paternum restitutus est: ⁊ nō solū restitutus: alimenta restituit subditis: sed etiam facto aratro illos docuit terram colere: ex quo Cereris alumnus dictus est. Eam ob rem dicunt eum in partibus atticis vsum frugum primum adinuenisse.

¶ Joseph vir castissimus atq; humillimus: anno primo ⁊ nonagesimo etatis patris sui Jacob: ex Rachel vxore Laban filia in Mesopotamia Syrie finitis quattuordecim annis quibus pater suus Jacob pro vxorib⁹ suis seruierat natus est. Quibus expletis Laban socer suus fedus cū eo pepigit: q; quicqd varijū in grege sui nasceret: id merces sua esset. Quāobrē Jacob virgas virides tulit. s. populeas: amigdalinas: ⁊ platanninas: ēs per loca decorticans in aquaz canalib⁹ in ipso coitus seruore ante conspectū oniū posuit: vt sic tales cōciperent fetus: quales ymbras ascendentiū arietū in aq̄rū speculo videbant. vt autē oēs fetus varij coloris fierent: ⁊ ne dolus deprehenderet in vetno conceptu virgas ponebat: in secotina vero ad mixtura non ponebat: hec vero habentur Gen. 30. Hāc ob rē commotor dixit Jacob nouā scrophā cōmentatū fuisse: qua naturā arte quadā naturali pugnaret.

Joseph itaq; hic patriarcha castissimus ⁊ desiderioz vir: ⁊ ipse in toto centuz ⁊ decē annis vixit: ⁊ in Egypto ex Aseneeh filia Putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios: Manasen scilicet ⁊ Effraim. Hic ab adolescentia quū forma pulcherrimus haberet: atq; animi virtute ⁊ sapientia alios fratres precelleret: pater eum amplius alijs filijs diligebat. Cui sue patris dilectio sine somnia maximū fratrū cōcitauit odiū. Nā quum duas visiones vidisset: ⁊ patri: fratribusq; cunctis retulisset: multā in se cōflauit inuidiā. Quā ob causam quitodecimo etatis sue anno a fratribus in Egypto vēditus est. indeq; vite sue triginta annis exactis coram Pharaone stetit: ⁊ eius somnia interpretas: p̄nunciauit septē annos vbertatis futuros: quoz quidē abundantiā significabat: septem vero alij sequētes anni steriles cōsumpturi erant. Et ppter hoc Rex eū e carceribus liberauit: in quibusdā eum cōfecerat integritas castitatis: ipsumq; Egypto preficiens per annos octoginta purpura vestitus: ⁊ corona coronatus in curru aureo icedere fecit: ⁊ quū virtute omni admirabilis esset: oia ratione disponebat: ⁊ potestate cōcessa oibus in rebus humiliter vtebat: que res huiusmodi felicitatis apud Egyptios causa fuit. Hunc autē Joseph quū pater suus Jacob oēs filios suos benedictionib⁹ suis benediceret: vt habet Gen. 49. maximis preconijs premulit: quia malorū memoriā circa fratres suos non habuisset: sed potius in eis benignissimus fuerit: ⁊ bona pro malis cōtulerit: dixit filius accrescens Joseph decorus aspectu: filie discurrerunt per murū: exasperauerunt eum: ⁊ iurgiati sunt: inuiderunt q; illi habētes iacula: dedit in fortī arcus eius: ⁊ dissoluta sunt vincula brachiorum eius per manus potentis Jacob. inde pastor egressus est lapis israel. Deus p̄tis tui erit adiutor tuus: ⁊ oipo-

tens benedicet tibi benedictionibus ecli desuper: & benedictionibus abyssi iacens deorsum: benedictionibus vberũ & vulue. Benedictiones patris tui cõfortare sunt benedictionibus patrũ eius: donec veniret desideriũ collũ eternorũ. Fiant ingt in capite Ioseph: & in vertice Nazareth inter fratres suos. hec ille: Ioseph itaq; postq; in Egypto octoginta annis ita regnasset: cõpletis centũ & decẽ annis in Egypto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quãdo hebrei egressi sunt ex Egypto in Chananeã. hoc est iudeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Ioseph quando mori debuerat.

3435 1764 ¶ Adelaphus nonus Sicyonior Rex: anno primo etatis Ioseph Sicyonijs regnare cepit: & regnauit ẽm Eusebiũ annis quadraginta septem.

¶ Balcus nonus Assyriorũ Rex: & ipse decimo anno vite Ioseph Assyrijs regnare cepit: & regnauit ẽm Eusebium annis. 52.

3445 1654 ¶ Juppiter secũdus Celi seu Celij nonus filius: his tẽporibus apud Archadiã vbi natus erat ob ingẽtia facinora clarus fuit. cuius gesta nõ certũ habeẽ: an sua an potius primi vel tertij fuerunt Jouis. eius tamen hoc gestũ fuisse traditur: q; Lychaonẽ archadum regẽ in prelio vicit: & regno priuauit: eo q; humana corpora in conuiuijs ministrabat. Quãobrem ipse de iniquo & pessimo Rege vltionẽ sumpsit: & ob hoc primũ apud suos Juppiter vocari ceptus est. Sunt tamen qui dicant id gestũ fuisse a Lysania primo Joue. indeq; ex Archadia Athenas digressus maximo in honoris culmine habit9 fuit: eo q; aduersus Celũ: qui Latonã stuprauerat: ingens habuerit bellũ. quo superato maxima cum gloria Athenas redierit: vbi Joui primo bonẽ imolauit: & multa ad laudabilem Ciuitatem spectãtia apud eos instituit. Quibus ex causis Juppiter cõmuni oĩum consensu vocatus est. Hic tamen tempus nullus historicus prefixum apponere presumpsit. licet nos huic loco ipsum apposuerimus. Quindecim enim filios hunc genuisse constat: quor9 prima Diana: secũdus Apollo: tertius Titus: quartus Bacchus: quitus Amphion: sextus Cetbus: septimus Calatus: octaua Pasythea: nona Egyales: decima Euphrosine: vndecimus Lacedemon: duodecimus Tantalus: tertiusdecim9 Hercules: quartadecima Minerua: quintusdecimus & vltimus Archas.

¶ Vulcanum primum huius Jouis fratrẽ: hac tẽpestate floruisse dicit: licet Eusebius noster tẽpore Isaac cum fuisse dicat. De quo nil aliud habemus: nisi q; ex Minerua neptis sua predicti Jouis filia Apollinẽ genuit primũ. Fuit enim hic ingens & inexhausti amoris vir. Tres enim Vulcanos fuisse legimus. Hunc primũ. secundũ Saturni filiũ: de quo latius dicetur. tertiũ vero Nili filium.

1740 3459 ¶ Apis qui & Osirim Egyptij dicunt: quartus Argiuor Rex: decimoseptimo anno vite Ioseph post patrem Argiuis regnare cepit: & regnauit annis quinque & triginta. Hic apis Jouis ex Niobe Phoronei filia filius fuit: qui cũ Phoroneo auo in regno successisset: & per quinque & triginta annos imperasset: Egialum fratrẽ in regno preficisset: & ipse cupiditate glorie & amplioris regni captus ad Egyptios transfretauit: & obtento regno ibidẽ Isidem regnantẽ virginem in achi olim filiam matrimonio sibi copulauit. Qui & ipse: sicut vxor Isis: quum rudes homines multa docuisset: & potissime vini vsus loco dei haberi ceptus est. dicente Tibullo.

Primus aratra manu sollerti fecit osiris: — Pomaq; nõ notis legit ab arboribus
Et teneram ferro sollicitauit humum — Hic docuit teneram palis adiungere vitem
Prius inexperte commisit semina terre — Hic viridem dura cedere falce comam.

Et alia multa que idẽ de Api prosequit. Sed randẽ reste Seneca libro: quẽ de sacris Egyptiorũ composuit a Typheo fratre occisus atq; membratim discerptus fuit: diuq; ab Iside vxore queritur. & postremo inuentus in maximos prorupit luctus: atq; ita Egyptijs ob mariti membra cõperta placata est: & locus vbi ea inuenerat grece phyalas dixit: qõ latine amicas dicimus. Et cõfestim ad sepeliendũ se accinxit locumq; cõperit & elegit pro illius sepultura tutiss. mũ: & difficillimi transitus: hoc est insulam Taron qui inaccessibilis interpretat: eo q; sit in palude intra mẽphim limosa. in eo quippe loco illũ sepeliuit: & paludẽ stygem hoc est merore vocari voluit. Nec ad illã insulã quibuis accedere posse statuit: nisi certis diebus & quibusdã initiatis. Sigs forte ea in palude deperisset: nec cadauer reperiri posset. Multis quippe annis egyptij quedã sacra officia ei exoluebant. Sed quũ deinde eisdẽ egyptij apparere copisset bos instar nouinis putarũt illũ Osirim esse: & vt deũ adorare ceperũt. Et comutato nõe illum Apim vocarunt: hoc est bonẽ. Sic enim bos egyptiorũ lingua Apis nuncupat. Hã teste Plynio octauo naturalis historie. Bos insignis ex improuiso illis apparet: quẽ certo detinent tẽpore & adorãt. Et vt nõnulli ferunt per annũ illũ detinere cõsueuerunt: alij per decẽnũ dixerunt. Deinde referẽtib9 quibusdã auctoribus & ꝑmaxime Plynio vbi supra statuto die sacerdotes illũ in sacro fonte summergunt. Quo extincto: mox alter non sine publico luctu querit: & donec aliũ inuenerint ad instar Isidis merẽt: sed nõ diu quierit. quẽ cõpertũ centũ antistites Memphim cũ puerorũ gregib9 populoq; & omni musicorũ genere prosequunt. dicente Tibullo: Te canit atq; suũ pubes mirat osirim: Barbara mẽphitẽ plangere docta bouẽ. Et Ouidius in. 8o methamor. Plangq; que satis quesitus osiris: Semp enim perdunt: semper & inueniunt: Quo sanc inuẽto populos mira applaudẽs leticia magna cũ voce salutat. Diodorus Siculus historiens varias & lõgas diuersarũ nationũ Osirisq; atq; Isidis. Theologias refert. quas siquis videre cupit apud illũ varijs in libris videre poterit. Hic autẽ Memphim vrbẽ dignissimã in egypto cõdidit. et alia multa: que enarrare lõgũ esset. Hic apud egyptios tãta veneratione habitus

habitus fuit: vt siquis post mortẽ illũ hominẽ fuisse dicere presumpsisset ex instituto publico capite puniri decreuerũt: & ob id in quibuscũq; tẽplis erat eius simulacrũ digito labijs impresso: qui admonebat silentiũ. Huius preterea bouis: quẽ serapim arbitrabantur egyptij caput indei delirantes in cremo loco dei coluerũt. Venerabatur ꝑterea apud Alexandriam egypti mirabili cultu. illumq; Apim arbitrabantur solem.

¶ Rhodos vrbs a qua insula Rhodus nomen accepit: bis tẽporibus fm Eusebiuꝫ a Thelchinis & carijcadibus a phoroneo argiuoꝝ rege iam diu deuictis in ipsa Rhodo lycie in insula condita est. De qua Pomponius sic refert: ꝙ dum vrbis fundaméta foderent rhose capulũ fuisse inuentũ dicit: a quo ciuitas & insula cognominant. Rhodos enim grece latine dicit rhosa prius tamẽ insula opbnisa dicta fuit: deinde stadia: & postea Thelchines (vt diximus) eo ꝙ thelchines vrbẽ ibidẽ cõdiderunt: & insulam incoluerũt. Quos nõnulli maleficos & fascinatores fuisse tradũt tanꝙ stygiã aquam stirpibus & animalibus perniciei gratia inspargerent. Alij tamen econtra dixere Thelchines eximios artifices primosq; ferri & eris in Asiam fabricã inuenisse: quos ex creta in Rhodũ profectos vicini per inuidiã fascinatores perdiderint: post Thelchines cliades insulã tenuere: quoꝝ posteri lyndũ ac talissum cõdiderũt: poete huius insule dignitatẽ & antiquitatẽ astruentes fabulã cõfinxerũt dicentes aurũ in ea pluisse: quũ pallas in Jouis capite nasceret. Hec quippe insula nongentorũ stadiorũ ambitu continetur. In orientali promontorio sita: que & portubus & vijs & menib⁹ olim sicut & nunc ceteras Asie vrbes superauit Romanis a grecis semp amica: que quũ libera esset multis & donis & simulacbris excellentissimis claruit: precipua vero fama Colossi extitit. statuã enim illã alij Jouis: alij Solis fuisse tradunt: quã cares Lyndus: vt suo loco dicemus: decies septenũ cubitũ altam ex ere edidit. Multa quippe hec Rhodus ciuitas per ciuilia Romanoꝝ bella perpessa fuit damna: nec sub grecorũ imperio calamitatibus caruit. Sed postꝙ Saraceni Egyptũ & Syriam: Turci vero Asiã obtinuere longe maioribus cladibus subiecta fuit: & aliquãdo Venetoꝝ iugũ: aliquandoq; alioꝝ christianorum pertulit. neq; vllo pacto Turcoꝝ viribus restitisset nisi religiosi milites qui beato Joanni dicati sunt insule curam suscepissent: de qbus infra libro tertiodecimo latius dicemus. Ex hac insula multi illustres viri prodierunt: & iperatores atq; pugiles. E quibus Panetij philosophi progenitores fuere: & alij multi. 1740 3459

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Apollo medicus Vulcani & Minerue prime filius: bis temporibus Eusebio testante Phocensibus & delijs clarus babitus est. Qui medicine artis repertor: & herbaꝝ virtũ primus cognitor fuit: dicente ipso ad virginẽ Daphnem apud Ouidium libro metamorphoseos: Primo inuẽtum medicina meũ est: opiferq; per orbẽ: Dicor & herbaꝝ subiecta potentia nobis. Quanꝙ Plynius libro septimo naturalis bistorie: Chironẽ quendã eius artis inuẽtorem dixerit. Hic autem Apollo phitonis & sapiẽtie deus a poetis appellatus est: qui & Phitonẽ serpentẽ: qui matrẽ latonam persecutus fuerat sagittis confecit. accipitur etiã pro sole: quia sicut in claritate solis habetur: sic iste in cognitione medicine tantam claritatem solus obtinuit.

¶ Chiron medicus iustissimus atq; sapientissimus: vir Centauroꝝ ductor: nutritorq; Esculapij: & magni doctor Achillis. bisdẽ tẽporibus (vt nõnullis placet) multa bonitate & idustria clarus fuit: qui vt multi affirmant medicinã & herbaꝝ bonitates primus inuenit: qui postea antiqssimus fact⁹ Esculapiũ docuit & Achillẽ. Hic teste Orpheo cũ argonautis nauigauit: & illoꝝ iudex ac medicus fuisse dicitur. vbi & Achillem cithera pulsare docuit: tandẽ quũ Hercule hospitio suscepisset: & eius arma contractaret: sagitta e manibus cadẽs pedẽ leuũ vulnerauit. dicente Ouidio: Dumq; senex tractat squalentia tela venenis: Excidit: & leuo fixa sagitta pede. Sed vt dixit vlterius Ouidius illũ nunꝙ tali vulnere liberatũ: & post nonũ diẽ miseratione deoꝝ ne amplius dolore cruciaretur ad celos tractũ. vnde ait: Ipse etiã lectas pegaseis collib⁹ herbas: Temperat: & vana vulnera mulcet ope. Et infra subdit: Nona dies aderat cũ tu iustissime chiron: Bis septem stellis corpore cinctus eras.

¶ Veneré magnã Celi & diei (vt Cicero scribit) filiã: bisdẽ temporibus fuisse dicunt: licet alias tres fuisse idem Cicero de natura deorũ ostendat. sed banc primã & vulgatã affirmat extitisse: de quibus omnibus multa figmenta poete finxere. Hec igitur incomparabili oris decore & totius corporis splendore emicuit. Et propterea multi insanientes illam ipsam celi sydus dixerunt: quod venerem nuncupamus: & alij non terrestrẽ: sed celestẽ feminã ex Jouis gremio lapsam in terrã dixerũt: atq; multi eam obrem deam immortalem ipsam asserebant: cuius filium geminum amorem fuisse poete dixere: quem quidam Cupidinem nominauere. Et cum ex deabus gentilium veneranditissima habita esset: non solum apud Cyprios vbi enutrita erat: thure placata fuit: sed etiam mortuam & incestuosam seminam eo delectari odore existimabant ꝙ viuendo in prostibulorum voluptatibus vtebatur: & non solũ apud suos: sed etiam apud Romanos qui ei templum sub titulo Veneris virginis construxerant precipuis honoribus venerata fuit. Hec enim tribus viris nupsit: quibus mortuis cum iuuencula & formosissima haberetur: in tam grandem luxurie furorem venit: vt omnem decoris sui claritatem crebris fornicationibus maculauerit. Unde & prima (vt aiunt) meretricia publica adinuenit: & fornices instituit: & matronas inire compulit: quod quidem seclus execrabile apud Cyprios in consuetudinem quasi deductum est. Nam ijdem Cyprij banc consuetudinem seruare consueuere: vt virgines suas

ad littora mitterent: vt nauigantiũ vterent cõcubitu: ꝛ sic future castitatis sue libamẽta psoluisse vide rent veneri: ꝛ pro suis nuptijs quesiuisse dotes. ipsa enim vesta dicta fuit que apud Cyprũ viridariũ delitiosum atq; amenũ ad explendã libidinẽ suã cõstruxit. Multa de his trib⁹ Venerib⁹ dicunt: que brevitatis causa omittunt. Vide Joannẽ Bocaciũ Florẽtinũ in genealogijs deor. li. 3°. ꝛ. 4°. ꝛ nono ꝛ vndecimo: ac quinto multis in locis. ¶ Dynastia decimaoctaua hic incipit.

3475 1724 ¶ Dynastia Dynapolitaꝝ decimaoctaua: anno vite Joseph. 43°. Egyptius regnare cepta est: que ꝛ durauit annis trecentis quadragintasex: sub regib⁹ quindecim. quoꝝ ꝑmus Amasis: qui pulsa pasto rũ secta: que regnauerat in Egypto vndecim ꝛ quingẽtis annis. 25. oẽm regni possessionẽ ꝛ predam substulit: ꝛ eoꝝ nomẽ oino delevit. Huic autẽ successit secũdus Rex cui nomen erat Amenophis: qui ꝛ regnauit annis. 21. Tertius Ephres: annis. 12. Quart⁹ Adisphar Aduroſis: annis. 26. Quint⁹ Tu themosis: annis. 9. Sextus Amenoptes: annis. 31. Hic est quẽ quidã Memnonẽ putant: cuius statua vsqꝝ ad aduẽtũ Christi Sole oriente vocẽ dare dicebaẽ. Septimus Orus: annis. 38. Octauus Acce nedis: annis. 12. Nonus Achoris: annis. 9. Decimus Chneres: annis. 16. Undecim⁹ Acheres: an nis. 8. Duodecimus Cherres: annis. 15. Tertiusdecimus Armeus qui ꝛ Danaus: annis. 5. Quartus decimus Ramesis qui ꝛ Egypt⁹: a quo ꝓuincia nomẽ accepit: annis. 68. Quituſdecimus ꝛ vltimus Amenophis: annis. 40. His finitis decimanona Dynastia subsecuta est. 144. annorum.

catalogus regũ Aegyptiorũ

3482 1427 ¶ Theratus decimus Sicyonioꝝ Rex: quinquagesimo anno vite Joseph: ꝛ ipsius ioseph imperij vi gesimo anno: post Adesapum Regẽ Sicyonijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 46.

¶ Sparta ciuitas que alio nomine Lacedemon appellatur: bis tẽpor⁹ Eusebio referẽte: a Spar to Phoronei filio cõdita est: a qua postmodũ regio ipsa etiã Lacedemonia nomen accepit. Verũ Ju stinus in tertio Epithomathũ libro alia de causa illam Spartã cognominatam fuisse dixit: vt infra loco alio dicemus. Lacedemon autẽ hec Lycaonie ciuitas: que scilicet Taygeto monti subijcit a La cedemone Jouis filio. que autem a Semelis filio eadem Sparta dicitur.

¶ Altadas decimus Assyrioꝝ Rex: post Baleum septimo ꝛ quinquagesimo vite Joseph Assyrijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis triginta duobus.

3489 1720 ¶ Jacob Patriarcha sanctissimus: hoc ipso anno etatis sue centũ quadragintaseptẽ regnãtib⁹ pre dictis regibus de Christo ꝛ de vocatione gentiũ prophetizans in egypto diem obijt: cuius prophetia teste Vincentio historico: hec breviter fuit. De stirpe inquit Juda filij mei nasceꝫ virgo: stellã habens byssinã: vestemq; candidissimã: de qua nasceꝫ Agnus immaculatus: qui est agnus dei gratia saluãs oẽs: cuius regnũ erit in eternũ qõ non corrũpetur. Dominus deus magnus apparebit in terra: vt ho mo: corpusq; assumet: ꝛ comedet vt homo. Orietur astrum eius in celo: ac ipse resplẽdebit vt sol in ter ra. Celi super ipsum ꝛ ex templo glorie veniet ipsum sanctificatũ cũ voce paterna: ꝛ ipse effundet spi ritum gratie super vos: ꝛ eritis filij eius in veritate. Hic erit ex Leui sacerdos: ꝛ ex Juda Rex deus ꝛ homo mediator dei ꝛ hominum: qui oẽs tenebras de sub celo tollet: ꝛ erit pax in vniuersa terra. Vos vero deniq; impie agetis cõtra eum: ꝛ sacerdotũ princeps manus imponẽt super eum: ꝛ exterminabũt ꝛ interficient eum nescientes eius resurrectionẽ. Innocentisq; sanguinẽ recipietis super capita vestra ꝛ in passione altissimi petre scindentur: ꝛ sol extinguet: ꝛ cetera queq; turbabunt. Invisibiles spiritus cõtremiscent: ꝛ infernus spoliabitur. ipse vero paradisi portas reserabit: ꝛ stare faciet minantẽ gladiũ aduersus Adam: ꝛ dabit sanctis comedere de ligno vite: ꝛ Belial ligabitur ab ipso. Tunc videbitis Enoch: Noe: Sem: ꝛ Abraã: Isaac: ac me patrẽ vestrũ resurgẽtes a dextris in exultatione. Suisq; fi lijs potestatẽ dabit cõculcandi pernicios spiritus: ꝛ quotquot in eũ crediderũt in terra gaudebunt. Tunc oẽs resurgent: ꝛ bi quidẽ in gloria: impij vero ad ignominiã: atq; in primis israel iudicabit: qi nõ crediderũt ei: ꝛ cetera. Eo deniq; mortuo diebus triginta conditus aromatibus fuit. Indeq; cõce dente sibimet rege celebri pompa corpus a Joseph in Ebron delatũ in spelunca duplici multa cũ lar gitate sepelitur: vt patet Geneſis quadragesimonono. Tunc quippe Ethnicorũ mos erat nouẽ dieb⁹ incondita corpora seruare: in singulisq; diebus ea calida fouere aqua: ꝛ per interualla conclamare: vt siquis forte spiritus intercluſus esset clamoribus excitareꝫ. Condita vero quadraginta diebus serua banꝫ. Hebreis vero septem tantũmodo diebus incondita seruare cõſueuerant. Condita autẽ trigin ta. Hinc dici septimi ꝛ trigesimi apud nos obseruatio inoleuit: quã sacra obseruat ecclesia: sicut etiam habetur in Decretis. 13. q. 2ª. cap°. Quia alij.

vicesima

3600 1599 ¶ Prometheus Japheti filius: ex Asia Nympha cõiuge: his temporibus (testibus dino patre Au gustino) decimooctauo de ciuitate dei: ꝛ Eusebio in Archadia claruit. vir vtiq; acutissimi ingenij ꝛ spe cate peritie: qui homines incompositas ac rudes ad politiores moxes composuit: simulachra quoq; hominum primus de terra formauit: ꝛ arte quadam veluti spiritum habentia moueri fecit. hinc ꝛ fa bulationes multe conficte fuerunt. indẽ cum in altissimo Caucasi montis resideret ꝛ astrologiam di dicisset: eam prius Assyrijs docuit: insuper etiam ignem e silice primus eduxit: vt Plynius testatus est Usum preterea annuli scilicet ferrei primus inuenit: quem quarto digito in honorẽ cordialis vene por tari suasit. Tempore deinde procedẽte apud Romanos (vt Isidorus decimonono ethimologiarum libro: capitulo duodecimo refert) Statutũ emanauit: vt liberti ciuesq; aureo vterẽtur annulo: liberti ni argenteo: ꝛ serui ferreo tantũ. Fulminum deniq; rationẽ in Caucaso monte etiam deprehendisse

dicitur: propter quod ignē celestem illū furatū fuisse tradunt. Hunc sapientissimū virum diuus pater Augustinus libro de ciuitate dei: & post cū Rabanus & Luon Carnotensis: ac Ouidius & Horatius & Claudianus in panagerico suo: ac multi alij doctores miris extulerunt laudibus.

¶ Atlas & ipse Archadicus Promethei frater: seu vt alijs placet filius: & Maie pater. hac quoq; tē pestate vir excellētis vene & multe cōtemplationis clarus fuit: quippe astroꝝ cursum puigili studio cōprehēdit: & primus de astrologia inter grecos disseruit. ꝓpter qđ finxerunt fabule cum celum portare quāuis idem mons eius nomine nuncupetur: cuius altitudinē celi portationē in opinionem vulgi venisse videatur. Hic autē septem genuit filias nymphas appellatas: quarum hec nomina sunt. Prima Maia cuiusdam Mercurij mater: & Jouis tertij concubina. Secunda electra Dardani mater. Tertia Stenopex Martis cōcubina: & mater Parchon & Celben: que habita est perpetua virgo. Quinta Celene Neptuni concubina. Sexta Taycta vel taycton mater Tantali & Apollinis & Thessali & Lacedemon. Septima dicta est Pyrrha. Hec sorores septē ab insula Hesperida dicte sunt hesperides. Tres enim Atlantes fuisse dicunt: quorū primus hic archadicus creditur. alter Thessalus: ide Maurus fuit. tertius ille scilicet qui cum hespero fratre ad Mauros transfretauit.

¶ Atlas preterea Italus quartus fuit: qui vt vulgo fertur apud Fesulas Etrurie ciuitatē imperauit: quanto autē imperauit tēpore nō satis certū habemus: licet sint qui dicant ipsum hoc tempore regnasse. Ipse quippe septē genuit filias Plyades dictas: quarū prima dicta est Maia: altera Electra etiam alterius Dardani mater & Thcueri: de quibus Papias refert q; ex Latio Dardanius in phrygiam profectus fuit: vbi & Erictoniū genuit: qui pater fuit Troys: a quo postmodum Troia nomē accepit. et hinc colligitur q; Troiani ex italia primum duxere principia.

¶ Epimachus alter Promethei frater his temporibus fuit: de quo Ouidius meminit dicens: Hinc promethiades placidos epimatica dicis: Jubet. Hic genuit Pyrrhum: ex cuius stirpe Fastidia fuit: qui ex regina terra duodecim gigantes progenuit: viros vtiq; fortissimos: quorum nomina Typheus scilicet & Biareus & alij decem fuere.

¶ Hesperus autē alter Promethei frater: hoc anno mortuo Atlante germano italie rege in regnum successit. hic primo apud Hispaniā regnās a fratre expulsus in italiā venit: & ea loca vbi nūc italia est occupans Hesperiā a se noiauit. Unde Hesperus occidētalis stella etiā ab ipso Hespero cognominata fuit. Hic tres filias genuit: quas ab insula Hesperide vbi eas enutrire fecit Hesperides appellauit: quarū noia sunt Eglen: Erethusa: & Hespertusa: he a poetis amenissimū viridariū custodire cū vigili Dracone dicebant. in quo aurce arbores erant aurea poma tenentes: que teste Ouidio libro quarto Metamorpho. q; Themis predixerat: a quodā nato Jouis diripiēda esse: Hesperion pomariū montibus circūsepsit. sed tandē Hercules ad illa rapienda ab Euristeo missus occiso Dracone aurea mala tulit: Vicente Lucano libro nono: vbi de hoc orto plura locutus est: Abstulit arboribus precium memoriq; laboſ: Alcides passusq; inopes sine pōdere ramos: Rettulit argolico fulgētia poma tyrāno. 1589 3618

¶ Argus quintus Argiuoꝝ Rex: post Opim in Egyptū profectum anno quo Jacob mortuus est regnare cepit: & regnauit annis septuaginta. hunc centum oculos habuisse ferunt: ideſt cuncta vidisse sua incomparabili prudentia: sub quo & Calicias primum argus functus est sacerdotio. 1672 3527

¶ Plemeus vndecimus Sicyoniox Rex: post Ueratum Regem anno sexagesimooctauo vite Joseph Sicyonijs regnare cepit: & regnauit annis quadragintaocto.

¶ Danaus. xi. Assyrioꝝ Rex: Eralda Rege mortuo Assyrijs regnare cepit: & regnauit annis. 30. 1671 3528

¶ Exodus liber hic initium sumit.

Hebrei in Egypto sub seruitute fuerūt ſm Jsidorum. 144. Uerū ſm Augustinū. 145. Cum ergo mortuus esset Joseph Amenoptes quartus post Ephem Pharaonē cum alijs Egypti Pharaonibus populum Jsrael exosum habens propter ingenij magnitudinē: laborum industriam: operum affluentiam: ac sobolis eleganciam: callide cum opprimere & delere statuit: ne scilicet multiplicatus in ipsum consurgere posset. Quamobrem multimodas eidem operum angarias imponere curauit: vtpote lateres coquere: fossas purgare & lutū exportare: quibus oppressionibus ab vxoꝝ amplexibus cessarent: ac per hoc eius proles deficeret: & genus israelitarū exterminaret. Dum vero in his calamitatibus versarentur. Cōtingit vt quidam Scriba sacrorū presciꝰ futuroꝝ Pharaoni prenunciaret: vnum ex hebraicis mox nasciturū: qui Egyptioꝝ regnuꝫ humiliaret: & filios israel exaltaret: cuius virtus trascenderet vniuersos. Et propterea cōsuluit regi vt omnes hebreoꝝ infantes occideret. Uerū adhuc ipso populo magis ac magis multiplicante preceditRex obstetricibus: vt obstetricando hebreas mulieres: earū mares quoscunq; interficerent feminas vero seruarent: tanquā inualidum sexū: & ad Egyptioꝝ libidinē dedicatū. Sed & adhuc eodē populo crescente denuo mandauit: vt eorum nati in flumine proijcerentur: vt ita hebrei paulatim ad nihilū redigerent. Sed cōtra dei voluntatem nemo preualere potest. Quapropter tēpestate hac: hoc est anno octauo & vigesimo regni Amenophis puer quē ꝑdixerat ille sacerdos Scriba: scilicet Moyses & Amirā hebreo natus est: quē cū tribus mensibus absconditū pater tenuisset: videſ q; amplius eum celare non posset fiscellam scripeam sumpsit: & eam bitumine & pice liniuit. Intulq; infantem composuit: cumq; in careto ripe fluminis exposuit: & eius salutē deo reliquit. Et flumine quidem puerulum suscipiens deportabat. Maria autem 1658 3546

Ex Josepho lib 1 de antiq Iudaeorum cap 6

pueri sororꝛ matris iussu illũ sequebaꝫ a longe considerãs cuentũ rei. Tunc deus ostendit nõ humana prudentia: sed oia quecunqꝫ vult ipse fieri effectũ optimũ protinus adipisci: nec prevalere eos qui pro cautela sua alios condẽnare nituntur: vnde & hunc puerulũ inopinabiliter saluauit. Thamur itaqꝫ erat filia Pharaonis que dum circa fluminis littus cũ iuuenculis luderet: vidit illud vas a fluuio deportari: & statim p̃cepit suis illud sibi afferri. aperiensqꝫ fiscellã cõperit infantẽ elegantissimũ: de quo valde gauisa est. mãdauitqꝫ Thamur regis filia vt mulier adduceret: que mãmas filio preberet. Sed cum multe illi adducte fuissent: nullius mãmillas sugere voluit. Mariã autẽ eius sororꝛ: que cũ alijs ad videndũ astabat: ait Frustra o regina ad nutrimentũ huius infantis vocasti: que nullã ad eam cognationẽ habent: sed si vis adducã vnã hebreorꝛ mulierẽ a qua vbera excipiet. Cui dixit: vade. Illa autẽ cõfestim ad matrẽ reuertẽs: illã ad Reginã adduxit. Infans vero cuestigio ad matris vbera accessit. quo viso regina cũ ignoraret hanc esse infantis matrẽ: cũ supplicatione cõmisit ei infantis nutrimentũ: cui ꝑm rei cuentũ nomen imposuit Moysen: eo ꝙ de flumine fuerit saluatus. Aquã enim Egyptij Moy vocant: ses vero saluatus. Cõponẽtes itaqꝫ (vt Josephus ait) hec ex ambobus Moyses ei nomen imposuerũt: hoc est ex aqua saluatus. ipse enim ex stirpe Leui ortum habuit.

¶ Leui quoqꝫ a quo Leuitarũ genus: ex Jacob Patriarcha natꝰ: vixit annis. 137. & genuit Caat. hic nãqꝫ oium leuitarꝫ pater extitit: qui postmodũ ob Moysi & Caron claritatẽ non exiguã sacerdotalis honoris dignitatẽ consecuti sunt: e quibus etiam dominus noster Jesus Christus nasci dignatus est. Caat autem Leui filius & ipse vixit annis. 133. & genuit Amiram.

¶ Amiram vero Caat filiꝰ vixit annis. 137. & genuit Aaron & Moysen: atqꝫ Mariã prophetam: que dño carmẽ cecinit: & ob murmurationẽ fratris Moysi lepra. 7. diebus percussa fuit: & tandem mortua in cades sepulta est. His enim Amiram cũ inter hebreos nobilissimus haberet̃ metuens hebreorꝛ defectionẽ prouenire: & grauiter hoc ferret: nec eius vxor amplius pareret. Rogauit dominum vt misereri dignaret̃ populi sui: qui illo tẽpore affligebaꝫ p̃ extinctione paruulorũ suorꝛ. Deus autem ad orationes suas misericordie aurẽ inclinans: per visum ei astitit: exortansqꝫ cum dixit memoriã habere eorũ pietatis. Et ꝓpterea eidẽ propiciationẽ in proximũ fore p̃biturũ. Maneqꝫ cõsurgens Amiram visionẽ hanc Jobuel cõiugi sue indicauit. Intellexitqꝫ Amiram non solũ de filio sibi daturo: sed etiã de futura felicitate hebreorũ. Atqꝫ ita mox ea que per visum ei p̃nunciata fuerãt: adeo partus vxoris fidẽ p̃buit: & filiũ genuit: qui secundũ dei proloquium omniũ sapientiũ hebreorꝛ prudentia: & laborum magnitudine p̃stantior fuit. de quo mox latius dicetur.

¶ Criasus quintus Argiuorꝛ Rex: Argi regis filius: anno quintodecimo seruitutis hebraice Argivis regnare cepit: & regnauit annis quinquagintaquattuor.

a minor ¶ Asia nympha Oceani & Thethias Japheti vxor: & Promethei p̃dicti mater: vel magis (vt Herodoto placet) vxor. per hoc tẽpus (vt Varro tradit) ea loca que Asia minor dicit̃ icoluit: & a se Asiã noiauit: que regio ꝓmaxima est: licet Asia minor noiata sit. in qua & quingentas ciuitates aliquando fuisse cõpertũ est. Hec autẽ a mediterraneo nostro mari cingi: & Phrygia ac Lycia cõclusis terminatur. Incipit enim in occidentali littore: & vsqꝫ ad paludẽ Meotidẽ & fluuiũ Tanaym extendit̃: inter mare Ponticũ iacens & Oceanũ Septẽtrionalẽ. Ea quippe Asia minor partita nunc continet infrascriptas ꝓuincias & insulas: videlicet Gallatiã: Bythiniã: Lychaoniã: Paphlagoniam: Salonem: Mysiam: Olympiã: Pergamũ: Eoliã: & Lesbum: Joniã: Cariã: Lidiã: Liciam: Pamphiliã: Phrygiam: Ciliciã: Rhodũ: & Cyprũ. Que sicut olim Asia vocabatur: nũc pro maiori parte ex augmento turcorũ nominis Turcia appellata est. In ea beatus Joannes euãgelista primũ Christi euangeliũ ꝑdicauit: & vniuersam Christo credidit: pulcherrimasqꝫ ecclesias erexit. Ibiqꝫ martyrio coronati pro Christo postmodũ fuerunt sancti: quorũ cõstantia ibi cessauit omnis spurcitia veteris idolorum cultus. Sed nostro (vt ita dixerim seculo) factum est: vt Turcorũ aduentu cuncta quasi ibidẽ immutata sint. Mahumethea quippe lex per eosdẽ Turcos Christi euangeliũ reppulit christianorum nostrorꝛ auaritia & inertia. Ea certe regio siue prouincia plurimos doctrina excellentes protulit viros: de quibus omnibus locis & temporibus suis infra diccmus.

maior ¶ Asia vero maior ab Asio Choti filio denominata fuit: que a Palestina & Syria incipit: & in Indiam terminat̃: que tamen a minori (vt aiunt) nomen a se traxit.

3557 | 1642 ¶ Manchaleus Mamithi filius: duodecimus Assyriorꝛ Rex: decimoseptimo hebraice seruitutis anno Assyrijs regnare cepit: & regnauit annis triginta.

3574 | 1625 ¶ Orthopolis duodecimus Sicyoniorꝛ Rex: Pelemneo patre defuncto: trigesimotertio hebraice seruitutis anno Sicyonijs regnare cepit: & regnauit annis sexagintatribus.

3587 | 1612 ¶ Iphereus tertiusdecimus Assyriorũ Rex: Manchaleo rege patre defuncto: quadragesimosexto hebraice seruitutis anno Assyrijs regnare cepit: & regnauit annis viginti.

¶ Maiã Atlantis ex Pelione coniuge filia: his temporibus Mercuriũ ex Jove suscepisse ferunt: a qua postmodum mensem Maium nõnulli denominatũ fuisse affirmãt: ꝙ in mense illo mercatores omnes Maie & Mercurio pariter sacrificabãt. Sed Macrobius dixit maiam cui mẽse maiores diuina agebant̃ eã terrã fuisse hoc adeptã nomen a magnitudine: & ipsam eandẽ Bonã deã esse ex ipso cultiori sacrorum ritu. Faunamqꝫ & Opem ac Fatuam pontificum libris iudicari. Bonam primo

q̃ omnium nobis ad victũ bonorũ causa est. Faunam q̃ omni vsu animantium fauet. Opem q̃ eius auxilio vita constet. Fatuã vero a fando: q̃ infantes partu editi nõ prius vocẽ edunt: q̃ attigerint terrã. Hec adeo pudica fuit: vt nunq̃ eius nomẽ in publicũ auditũ fuerit: nec virũ vnquã viderit: nec a viro visa sit. ꝓpter qõ ferunt viros eius tẽplũ oino igredi nõ debere. Hec aũt Maia apud Romanos in maxima fuit reuerẽtia: cui & prẽgnantẽ suem mactabant quã hostiã terre ꝓpitiam dicebant.

¶ Cylleno eque mulier clarissima huic ex eadẽ matre soror fuit: que & ipsa a Ioue Cretensi vitiata Mercuriũ alium a superiori peperit: qui cognominatus fuit Cyllenius a matre: seu a mõte Arcbadie nomine Cyllion in quo forte natus est.

¶ Mercurius itaq̃ Iouis ex Maia predicta filius: bisdẽ tẽporib⁹: vt qdã volũt nasci: q̃ q̃ credidẽrim longe ante natũ. Sed q̃ plures legimus fuisse boies Mercurios oẽs huic loco reseruauimus. Pri mũ aute deoꝝ nuntiũ seu interpretẽ fuisse oẽs poete describũt: cũq̃ varijs ornamẽtis insignitũ: vt per illas intelligat̃ ipsius Mercurij varietas officioꝝ. et ꝓpterea: vt Martianus dixit: mox vt natus fuit: Capella suis vberibus allactauit: qui diuino lacte pfusus. & si mortali femina natus: ĩmortalis tamen habitus est. Victusq̃ est deus facundie marcarũ palestra: furũ nuncius: & interpres deorũ. cumdẽq̃ dicunt: licet aliũ ex sorore Venere hermafroditũ: exq̃ Lichaone Pedalionis filia Autolium genuisse: quiq̃ & Junonis precib⁹ Martẽ e duris carceribus liberauit. Ipse quoq̃ Argũ interemit: prometheũ in caucaso relegauit: & alia mille que de illo & alijs Mercurijs poete cõfixerunt. Ipse etiã lirã septicordẽ cõperijt: ipsi deniq̃ datur virga caduceа: in cuius laudẽ postmodũ Horatius in primo carminum hunc hymnũ decinit dicẽs: Mercuri facunde nepos atlantis: Qui feros cultus hominũ recentũ voce formasti: Cantus & decore more palestre: Te canunt magni iouis & deorũ nunciũ: Curueq̃ lyre parentem: Callidũ quicqd placuit iocoso condere furto: & alia multa. Hic autẽ adeo in oi doctrine genere: & q̃ maxime physice edoctus fuit: vt dicat̃ cum sua virga & herbis tantũ mortuos suscitasse: vnde & post mortẽ inter deos relatus & stellificatus est. Et ab eo stella quedã que in virgine regnat queq̃ & semper ĩperat & soli comitat̃: Mercurij nomẽ accepit. Ea qppe posse facũdie & eloquẽtie: vt plurimũ cõsuesse dr. & ꝓpterea: vt habet̃ Actuũ. 14. Paulũ aplm: q̃ erat Dux verbi Gentiles Mercuriũ appellauere.

¶ Mercurius autẽ alius Egyptius fuit: qui cognominabat̃ Trimegistus: idest ter magnus. ipse tempestate hac floruit: primus stellaꝝ apud egyptios inuẽtor: qui eamobrẽ apud eosdẽ in introitu signoruꝫ solis aliquã fieri solẽnitatẽ mãdauit. Hic ex Egypto digressus doctrine gratia vniuersam peregrinat⁹ est terrã: & hincinde centũ Ciuitates cõdidisse: ubidẽq̃ deũ verũ colere boies docuisse phibet̃. Hic propterea maior & antiquior Mercurius appellatus est: sed cuius patris hic filius fuerit non habetur.

¶ Mercuriũ aliũ cognomento Hermẽ: natione italicũ inuenimus fuisse: quoniã ab Vmigda pastore Agrigentino in Sicilie insula: vel a Fauno italie Rege lyrã & harmoniam didicisse credunt: eamq̃ ob gratiam modulantia instrumenta multa confecisse: & Orpheo tradidisse ferunt. quẽ e camino capite cum virga serpentibus innexa in manibus depingunt.

¶ Mercurius quartus ante diluuiũ Lameth filius fuit: quẽ Tubal appellauim⁹: a quo musice principia sumpsere. Fuere & alij Mercurij: scilicet quintus & sextus: quibus oibus dant̃ cadẽ ornamẽta: sed nõ cadẽ dotes: q̃ alius medicine deus: alius mercatorũ: alius furũ: que omnia a multis cõfunduntur.

¶ Saturnus Rex: cui Eberides proprio nomẽ fuit: Celi & Vestẽ filius: qui & deoꝝ summus a poetis fingitur. hisdẽ tẽporibus: Petro cluniacense testante: patre Celio cunuchato regnũ Cretẽse sibi desumpsit: qui cũ potentissimus rex euasisset ad retinendã patrũ suoꝝ memoriã: corũ noia celo terreq̃ indidit. Quare patrẽ sibi Celũ dixit: matrẽ vero terrã appellauit: que & Vesta interpretat̃ eo q̃ Terra rebus oibus vestiat̃: seu q̃ vt sua stat. Mã & ipse ideo Saturnus appellatus est: qõ tẽpus significat: qõ e celo ortũ habuit. Nil aliud quippe tempus ipsum dicere volens q̃ celestis motus: atq̃ cũ oia que orta sunt tẽpore intereant. Ipsum Saturnũ poete finxerunt: quẽ etiam natos suos oẽs deuorare dixerunt: quũ oia tempore cõsumerent̃. quãobrem auctores omnes ipsum Saturnũ appellauerũt: quia annis insaturabiliter expletur. Huius namq̃ pater Celius Cretis filius fuit: vt supra longe ante dictũ est. alios etiã fratres & sororẽ vnã Rheam nomine: que & Opim habuit: quã quidem Rheã sororem Saturnus duxit vxorẽ. Eius autẽ frater natu maior Titan erat: qui & vt ipse regnaret postulabat. qõ vbi eius mater & soror psenserũt: suasere Saturno ne aliquo modo fratri Titani de regno vti cõcederet: q̃ Titan erat facie deterior q̃ Saturnus. qõ postq̃ Titan ꝓpẽdit equo aio cõcessit ei regnũ: sed hac lege: vt si genatus ei fuisset filius masculus necaret̃. id eius rei causa facere voluit: vt ad natos eius regnum rediret. Itaq̃ qui primus Saturno natus est filius necatus est. deinde posterius nati sunt gemini: Juppiter & Juno: sed mater Junonẽ Saturno in cõspectũ dedit: Jouẽ vero clam abscõdẽs Saturnioq̃ inscio educandũ dedit. Itẽ Neptunũ clam Ops peperit: cumq̃ clanculũ abscondit. Et cũ deinde plutonẽ pareret: & Glaucã illa patri ostensa clam pluto seruatus est. Glauca vero parula emorit̃. Quod quum Titan postea resciuisset: nouissetq̃ Saturno tam virilẽ sexũ superesse: ductis secũ Titanis filijs Saturnũ & Opem vxorẽ captiuauit: & muro illos circũegit: custodiãq̃ apposuit. Hoc cũ coꝝ filius Juppiter cognouisset: veniens cũ magna Cretensiũ copia Titanẽ ac filios expugnauit: parentesq̃ vinculis exemit: & patri regnũ restituit. ipseq̃ in Cretam remeauit: sed quum deinde Saturnus forte admonitus esset: vt a Jouc filio caueret ne cũ regno expelleret: effugiẽdi periculi causa Joui filio insidias parauit.

1609 3590

1596 3600

Quod cũ Juppiter ꝓsensisset:patrẽ fugauit:regnũqꝫ sibi vendicauit:misitqꝫ armatos qui illũ per cõm terrã aut cõprehẽderẽt:aut necarẽt.Saturnus vero pulsus cũ diu errasset:vix in Italia locũ quo lateret inuenit.hic autẽ preter Jouẽ Neptunũ ⁊ Plutonẽ alios suscepit filios:Chironẽ videlicet Melsappum:Henũ:Amicũ:Erigenẽ:Pyrũ:⁊ Typhonẽ gigantẽ maxumũ.sed ⁊ Semiramin:Veneré inmorẽ:Cererẽ Vestã:⁊ Junonẽ filias:de ꝙbus Ouid.li°. Fastoꝝ dixit:Ex ope iunonẽ memorat cererẽqꝫ creatas:Terra saturni semine vesta fuit:Juppiter altra:fretum:neptunus:tartara pluto: Regna paterna tenent:tres tria quisqꝫ suum.Multis autem noibus Saturnus cognominatus est: Et primo: vt premissum est:dictus est Saturnus:eo ꝙ saturet annis:vel a sarmẽdo:qꝝ vbiqꝫ agriculturã docuit. Item Theueb.i.deuorato::quia proprios deuorauit filios. Item Cronus vel cronon.i. tẽporarius: quia vltra cõmunẽ hominũ cõsuetudinem vixit.Itẽ Hembroth propter corporis sui magnitudinem. Item Stercutius appellatus est:quia ipse tanꝯ optimus agricola vsum stercorandorũ agrorum primus inuenit.Dictus quoqꝫ est origo deorũ:⁊ totius ꝓsperitatis deus: quia eius filij ⁊ filie inter deos vel stellas relati sunt.quomodo autẽ in Italia regnauerit:⁊ que ibidẽ gesserit:vide infra in Moysi tẽpora.Pingitur autẽ Saturnus senex ⁊ mestus:⁊ capite obuolutus:tarduſqꝫ ⁊ sordidus:atqꝫ falce ornatus:que omnia ipsi Saturno homini ⁊ etiã planete cõueniũt.Astrologi enim dicunt Saturnũ planetã fore cõplexione frigidũ ⁊ siccũ:⁊ melancholicum:⁊ fetidi oris.Dicũtqꝫ preterea ipsum anaxi:malicioſum:inuidũ:seductorẽ:superbũ:simulatorem:⁊ multe cogitationis atqꝫ profundi consilij:tardũ ad iram:sed irrenocabilẽ fere esse.Insuper ferunt eum significatorem operis ad agriculturam spectãtis mensurationũ terrarum:⁊ multorum aliorum consimilium.

3602 1597 ¶ Ops igitur seu opis Celi ex Vesta filia:sorore vxoreqꝫ Saturni(Seruio teste) pluribꝰ nominibus ⁊ ipsa cognominata fuit:vt Berecinthia:Cibele:Rhea:Bona dea:⁊ Echate. Primo nãqꝫ Berecinthia a quodam monte Phrygie cognominata est:teste Ouidio quarto fastorum libro qui ait: Quod bene mutaris sedem berecinthia dixit.Sed a Cibele alio Phrygie mõte Cibeles dicta est: quia in eo monte illius sacra primitus fuerunt instituta:deinde plurimũ honorata:de qua idẽ Ouidius in eodẽ libro meminit dicens: Inter ait viridẽ cibelen altasqꝫ celenas:Annus id insana nomine gallus aqua. Rhea autẽ eo ꝙ idẽ grece sonet:quod Ops latine.Almam etiam eam dixerũt ab alẽdo eo ꝙ suis fructibus terra omnis alat.Palem deniqꝫ eam vocauere pastores ⁊ pabulorum dixere deam: eo ꝙ gregibus ⁊ armentis suis pabula prestet.Hanc ipsam sacerdotẽ aliqui dicunt ciusmodi sacrorum post Vestam matrẽ inuentricẽ fuisse.Et quia ab ipsa multi originẽ traxerunt qui diuinos meruerũt honores dignam propter suę posteritatis merita deorum cõsortio putauerunt.Et propterea antiqui delirãtes; vt Joui filio maximo Regi adularentur:miris fictiombus eam ornauere:adeo vt loco maximi Numinis a multis coleretur:et ei tẽpla sacraqꝫ:ac sacerdotes varijs in locis:⁊ q̃ maxime in Pergamo cõstituerentur:vbi eidẽ sublimẽ statuã ex marmore erexere:quã postmodũ Romani (vt tradit Liuius libro.2°.de bello punico)Romã deferri iusserunt. Et ꝗz tanꝯ deorũ matri quadrigã a leonibꝰ tractã cõstituere:⁊ sceptrũ in manibus tradiderũt cũ corona turrita in capite eius.Ornauereqꝫ ꝓterea eam veste herbarum conspicua.et multis alijs ornauerunt insignibus que brevitatis causa omittunt.

¶ Vesta autem ipsius Opis mater virgo ⁊ Sacerdos continentissima fuit:que cõuentui sacerdotũ mulierum initium dedit.Illa quippe propter eius modestã vitam:⁊ propter sacerdotalis ordinis initium:vt dea habita fuit: quam etiã plerique ignem nonnulli tellurem esse dixerunt:ꝙ herbis varijs vestiatur.Duos autem filios non ex hominibus:sed e celo totidemqꝫ filias eam genuisse fingitur: Titanem scilicet primogenitum:⁊ Saturnum:Opemqꝫ hanc ⁊ Cererem iam dictam.

¶ Honogirus qdã priuatꝰ:vir hoc per tẽpus vna cũ Cerere apud Grecos multe industrie clarus fuit eo qõ primus apud eos Boues ad aratrum iũxerit:propterea ⁊ diuinis sacrificijs ab eis honoratꝰ est.

3603 1596 ¶ Apollo primus:primi Vulcani ⁊ Minerue filius:his tẽporibus floruit. Hunc dicit Tullius vbi: de natura deorum scribit: omnium Apollinũ antiquiorem fuisse dicit:⁊ medicine artis primũ reperto rem:primũqꝫ herbarum virium cognitorẽ:q̃tumcumqꝫ Plynius hoc inventum chironi tribuat.

¶ Apollo autẽ delphicus secundi Jouis ex Latona filius:vno partu cũ Diana natus:tẽpestate hac in Insula Delos clarus fuit. Vir certe multe peritie:qui non contentus preteritorum presentiũqꝫ fuit nisi ⁊ futura intelligeret.Eamqꝫ ob gratiam adipiscendam cuiusdã magice artis:que Phitonica nũcupatur primus inuentor fuit:vnde fatidicus appellatus est.Eius rei gratia post mortẽ divinationis ⁊ sapientie deus a poetis appellatus est.Medicine artis ⁊ herbarũ vi iũ compertorem ipsum fuisse Ouidius contestatus est:Qui chyterã a Mercurio donatus cã optime pulsans:Musis canentibus postea prefectus est:Quare chytera tenens mitis dicebatur.vt Horatius inquit:Condite mitis:placidoqꝫ telo:Supplices audi pueros Apollo:Flamqꝫ sagittis ornatus:alias armatus nocuus putabatur.Hic primo amauit Daphnem:⁊ post illã Jacinthum puerũ:quẽ quum secum disco luderet agente invidia Borea interfecit.Hic autẽ ob singulares eius in omni genere virtutes post mortẽ tanꝯ Sol idest solus inter deos habitus est:quia tantã claritatẽ solus obtinuit:Eamobrem Templo mire magnitudinis atqꝫ pulchritudinis apud Delos Insulamab Erictone honoratus est: quod quidem tẽplum ⁊ locus nunc desertus habetur:Illius quidem ⁊ amphiteatri(vt fertur)adhuc aliqua extãt vestigia.Ibi alba marmora ⁊ quedam columne:ac signorum eiusdem dignitatis maximus numerus.

Fertur ẽ ibi esse Colossum quindecim cubitoꝝ longitudinis cũ aliquibus grecis inscriptionibus:ẽ alique cisterne mire magnitudinis:que etiam aqua plene videntur. Huius autem Apollinis Ceres magna vxor fuit:ex qua Lurũbeum filium genuit:quem Hesiodus pastoralem Apollinẽ appellauit: postea a cambus(vt multi tradunt)dilaniatu.Hunc autẽ iuuenẽ ẽ iberbem depingunt cui:ẽ dedicanẽ laurus.Hyphes cornus ẽ Bucholicum carmen:Pauisseqz armenta Admeti regis Thessalie tradũt.

¶ Apollines tres fuisse cõperimus:primus fuit medicus Apollo:de quo dictum est:qꝑ propter eius medendi excellentiam in deorum consortiũ putatur receptus.Secundus Belius:hic vaticinandi scie tia celebratissimus:cuius nomen(vt diximus)tanꝗ̃ sol superiorẽ offuscauit Apollinẽ.Tertius Apollo pastoralis:huius filius fuit qui ẽ memorabilia quedã peregit.horũ autem Apollinum gesta scripto res confundentes vniuscuiusqz proprium ambiguum posteris reliquerunt.

¶ Dianã igit̃ que ẽ Lunã Apollinis delphici sororẽ:hisdẽ tẽporibus insignem virginitate perpetua fuisse oẽs dixere:ẽ licet Cicero de natura deoꝝ multas fuisse Dianas referat.hanc tamẽ precipuã ẽ notissimã fuisse dixit:cui oia attribuunt̃:que ob virginitatis amorẽ spreto boium cõsortio siluas petijt:ẽ venationibus plurimũ vacauit:Quare eam cũ arcu ẽ pharetra descripsere:ẽ nemorũ mõtiũ dixere dcã:currugz vti volucre a ceruis(sicut frater)albis tracto:et,pterea ipsam virgines plures simili ,ppositq sequebãtur. Unde ẽ nympharũ societate ẽ obsequio vsam fuisse dixerũt:volucre etiã ipsaz viarũ presidẽ esse:ẽ vna cũ Luna multis vocauere noibus.Ipsa nãqz femina fuit que more sanctimonialiũ nostri seculi libidinis prurituꝫ se oino abdicauit:ẽ ideo multa gentiliuz opinio eã Lunã dixit:eo qꝑ Lune planete cõuenire visa sit:que suo frigore concupiscẽtias venereas refrenare habet:ẽ nemora montesqz nocte suo lustrare lumina ei ad Lunã spectãtia tanꝗ̃ si ipsa luna esset.hec Orionẽ Neptuni filiũ cã vitiare volentẽ occidit:eidẽ ex humana carne sacra hostia fiebãt.Habuit enim apud Ephesum tẽplũ admirãdũ:ẽ magna religione frequẽtatũ.Hec enim a parturiẽtib⁹ plurimũ inuocabat:eo qꝑ p̃mũ vt nata fuit parturiẽti matri Apollinẽ fratrẽ suũ obstetricis officiũ exercuisse:Seruiꝰ scribit.

¶ Phoreũ etiã Saturni fratrẽ eiusdẽ Celi ex Theosa nympha filiũ per hec tempora floruisse cõstat quem ex Letha coniuge quattuor scribitur genuisse eximie pulchritudinis filias:Eurialem videlicet ẽ Stenionem:Meduſam ac Syllã:qs Gorgones fuisse putamus:que ita sibi similime ferunt̃:vt vix vna dignosceret̃ ab altera:gbꝰ etiã vnũ tantũ erat regnũ:vnde ẽ fingunt̃ fuisse monoculeiadest eiusdẽ vultus ẽ pulchritudinis cũ omni pulchritudine.Hũc Varro dicit fuisse Sardinie ẽ Corsice insularũ regẽ:qui cũ Atlãte nauali prelio decertãs:victus ẽ in mari summersus greca loq̃citate Marinus deus vocatus est.qõ Virgilius in.5°.Eneidos tetigit dicens:Tritoneiqz cerbi: phorciqz exercitꝰ oĩs.

¶ Aaron Moysi frater:sexagesimotertio hebraice seruitutis ãno:ex Enitã de tribu Leui ẽ Jacob proncpote viro inter hebreos nobilissimos in Egypto nasciẽ:vir plane sanctus ẽ ilsigni eloquẽtia ornatus:qbus ex rebus ad summũ sacerdotiũ a deo vocatus excelsus factus est:eo qꝑ statuerit ei testamẽtum eternũ:ẽ beatificauerit cũ in gloria:cinxeritqz eum ẽona iustitie:ẽ induerit cũ stolã glorie:atqz deniqz coronauerit ipsum in vasis virtutis. Nã Moyses p̃mo mense anni secundi egressionis filioꝝ Israel ex Egypto:die prima mẽsis de mãdato dñi erexit ẽ vnxit tabernaculũ testamenti dñi:atqz oia tabernaculoꝝ vtensilia:ẽ mẽsam:ẽ candelabrũ ,ppitiatorij:ac sacerdotales vestes preparauit:Quibꝰ preparatis ẽ extructis astitit dñs Moysi:dixitqz sacerdotiũ sanctũ Aaron fratri suo cũ dare debere: qui ,ppter sanctitatẽ ẽ ingentes eius virtutes oibus p̃ponendus erat:ẽ eo honore iustior habebatur. Tum Moyses cõgregata multitudine filioꝝ Israel dixit:Viri israelite:Tabernaculi fabrica quidẽ preparata est:quia vero tabernaculũ oportet dedicari:decet prius sacerdotẽ fieri sacrificijs ministraturũ ẽ pro nobis oraturũ.Deus autẽ mihi astitit:p̃cepitqz vt Aaron fratrẽ meũ inũgerem sacerdotẽ tanꝗ̃ nobis oĩbus institorẽ:sciens ipsum dignissimũ qui altaris curã habebit:ẽ hostias ac oblationes pro nobis lubẽter offerret.Quãobrẽ Moyses Aaron fratrẽ suũ oleo sancto perũctũ cõfestim circũpedes ẽ femoralia:ac humerale quoddã iposuit ei multis tintinabulis aureis in gyro cinctũ:vt ad incẽssum eius sonũ daret.Indeqz ẽ stola sancta quã pinnale nunc dicimus exornauit cũqz ẽ auro scilicet ẽ purpura:ac Jacinthõ ẽ lapidibus p̃ciosis redimita erat.Eius quoqz capiti mitrã quandã ẽ coronam ad exp̃mendũ ipsius sanctitatis ẽ dignitatis signũ iposuit:quo qdẽ ornatu ẽ vestimẽto nullus vnq̃ filioꝝ Israel vestiri visus est nisi tantũ Aaron hic ẽ filij eius atqz nepotes qꝑ eius sanctitate oia sacrificia diuino igni semp cõsumpta fuerint.Et ,ppterea hanc illi dñs addidit gloriã qꝑ eidẽ filijsqz eius hereditatẽ dedit sempiternã in oẽs p̃mitias frugũ terre filioꝝ Israel. Hebreis itaqz hec que a Moyse gesta fuerũt admodũ placuere:ẽ tanꝗ̃ a deo facta p̃bere cõsenſuz.Erat enim Aaron (vt Josephus inqt),ppter genus ẽ ,pphetie donũ:ac fratris vtutẽ illo honore dignior vniuersis.Ipse autẽ Aaron ex se q̃tuor ,ptulit filios:videlicet Itamar:Eleazarũ:Nadab:ẽ Abiu.E qbus duo vltimi licet etate primi:quũ hostias portarẽt sup aram:non ewas mandauerat Moyses:sed quibus primitus vtebantur subito cõcremati sunt.Tandẽ anno vite sue centesimo vigesimotertio:pontificatus vero sui sexto ẽ trigesimo:bona senectute cõfect⁹:Eleazaro filio patris sacerdotij stola tradita in Arabia mõte Horeb moritus est:populo vniuerso eum mori vidente.Eo quippe paulo ante eius soror Maria defecerat. Eo tunc est:populo vniuerso eum mori vidente.Eo quippe paulo ante eius soror Maria defecerat. Eo namqz mortuo(vt sacre tradunt littere)ois multitudo filioꝝ israel triginta diebus fleuit super eũ: vt habetur numeri vigesimo capitulo. eius quippe dici celebritatem agimus prima die mensis Julij. 1595 3604

3607 | 1597

¶ Moysen etiã Aaron germanũ.3.post ipsius natiuitatẽ anno Amirã septuagenariꝰ ex Jocabeth vxore suscepit:quo nato mater cernẽs ipsum elegãtissimũ ⁊ optima indole puerulũ.3.mẽsi abscondit: credens si cũ educare posset magne virũ potentie ⁊ laudis apud hebreos fore venturũ: Sed impẽrũ Pharaonis paulopost veritꝰ puerũ trimestrẽ in Capsulã bitumine liniã reposuit:⁊ in careto fluminis collocauit:cuiusq; salutis curã deo cõmendauit.¶Quod ⁊ factũ est:Amenoptis autẽ regis filia tunc co loci forte spatiandi gratia cũ suis puenit que visam capsulã ad se deferri pẽcpit. Introspicienscq; vidit puerulũ hilarẽ atq; elegãtissimũ:ob cuius elegãtiã Regina ipsũq; adoptauit in filiũ: Moyscnq; ipsũ q̃si ex aqua saluatũ nũcupauit.¶Cũq; igitur Regina cũ adoptasset in filiũ:vtpote qui bene a natura ⁊ gr̃a institutus erat:accedẽte etiã sũma ipsius regine ⁊ pedagogoꝝ cura ac disciplina breui in omni egyptioꝝ doctrina oẽs regie Aule pueros longe supauit.Cohinc cũ factus esset vir:nullis in regionibꝰ regni viris inferior cuasit:hunc talẽ ac tantũ cũ Amenoptis legitima sobole careret adoptasset in filiũ: aliqñ portauit ad patrẽ:posuitq; cũ in mambꝰ suis.ille autẽ suscipiẽs cũ pro amore filie imposuit ei regiũ diadema. Moyses autẽ cõuolues illud ꝓphecit in terrã:⁊ cuestigio pedibus suis cõculcare cepit:qõ cernẽs sacerdos ille scriba qui eius natiuitatẽ ꝓdixerat ita futurũ ad humiliandũ ꝓncipatũ egypti:cõfestim ipetũ fecit vt occideret cũ:⁊ exclamãs aut:Hic est puer ille o rex quẽ deus nobis occidendũ ostẽdit. At cõtra gdã sapiẽs id cõfestim nõ fuisse ꝓdigiũ dixit:sed casu factitatũ:in cuiꝰ rei argumẽtũ puero etiã pumas afferri pẽcpit:q̃s puerulus ori apponẽs linguã exussit:⁊ deceps ipeditioris lingue fuit. Factus itaq; Moyses vir ⁊ sui iuris existẽs lẽge magis q̃ antea in omni virtutũ ꝓstãtia clarior effulsit:nõ solũ apud regẽ ⁊ vicinos ciusdẽ regionis:sed etiã apud aduenas ⁊ egyptioꝝ inimicos in admiratione ⁊ tremore fuit.¶Quãobrẽ Ethiopibus egyptũ vastãtibꝰ egyptij ad respõsa ⁊ diuinatiões cõuersi ⁊ deo eis cõsiliũ ꝓbẽte auxiliatore hebreo eos vti debere. Hc Moyses ab Amenoptis regina pariter ⁊ a rege exoratus libẽter id opus suscepit:⁊ sapiẽtie sue mirabile inditiũ ostẽdit: qui mox oẽs Ethiopes in fugã vertit:ac in Sabba eorũ vrbe regia cõclusit.¶Cũq; Moyses diuꝰ vrbẽ obsideret tandẽ Corbis Ethiopũ regis filio auxilio vrbẽ obtinuit:cãq; in vxorẽ duxit:quãobrẽ (vt sacre tradũt littere) Aaron cũ Maria sorore cõtra eũ murmurare ceperũt . Reiecta deide vxore Ethiopissa ad fratres suos in Egyptũ regressus est:cunq; in Gessen eorũ terrã puenisset egyptiũ quendã virũ de hebreis pcutientẽ vidit:⁊ huc atq; illuc circũspiciẽs nullũq; adesse videns Egyptiũ iterfecit ⁊ in sabulo abscondit: que res cũ Pharaoni intimata fuisset: Moysen interficere quesiuit:qui sibi cauẽs in terrã Madian fugit: ⁊ Sephorã Raguelis sacerdotis filiã vxorẽ duxit:que duos ei pepit filios:Gersan videlicet ⁊ Beliezar dicẽs:Deus ꝓtis mei adiutor meus eripuit me de manu Pharaonis: vt patet Exodi 2o. Post multa vero tẽpora dum Moyses pasceret gregẽ soceri sui in monte Synai:apparuit ei ꝓdigiũ valde mirabile:quia vidit ignẽ ardẽtẽ ⁊ nõ cõburentẽ:qua visione vehemẽter obstupuit.Accedẽsq; ad locũ audiuit dominũ sibi dicentẽ:vt cũ fiducia in egyptũ abiret qui futurus erat Dux ⁊ Princeps multitudinis hebreorũ ⁊ suos ab Egyptioꝝ iniuria liberaturus.Dixitq; hebreos:in hanc felicissimã terrã tu introduces vbi habitauit pater vester Abraã. Moyses autẽ in dño cõfidẽs audituq; qꝺ Egyptioꝝ Rex Pharao defunctꝰ esset:sub quo ipse Moyses degerat:venit in Egyptũ:cui statim frater eius Aaron iubẽte deo occurrit:eiq; Moyses significauit:que in mõte Synai illi cõtigerãt:pariter ⁊ mãdata. Occurrerunt quoq; ⁊ multi hebreoꝝ nobiliores scientes eius aduẽtũ:qbꝰ ⁊ signa sibimet ostẽsa mõstrauit:ꝑmisitq; illis securitatẽ ⁊ libertatẽ si ei obedire vellẽt.cũ vero inobedientes haberet:hebreos venit ad nouũ regẽ qui nup susceꝑat ꝓncipatũ:ei quoq; beneficia sua que Egyptijs cõtra Ethiopes cõtulerat enarrauit:qꝺ nõ dignã pro suis laboribꝰ accepit retributionẽ:intimauit pariter etiã que illi in mõte Synai cõtigerãt deiq; voces:⁊ signa multa ab eo mõstrata ꝓpter fidẽ rerũ optime exposuit:Rogauitq; ne incredulus fieret:nec ipedimentũ dei voluntati facere ꝓsumeret:sed ab rege icredulo deriſus fuit. At moyses ex precepto domini cõfestim Nilũ fluuiũ cõuerti fecit in sanguinẽ:varijsq; alijs plagis:vt infra dicet:Domuit regẽ ⁊ Egyptioꝝ astutiã:⁊ tandẽ hebreis per mare Rubrũ iter ostẽdit:⁊ inimicos eorũ prorsus absorbere fecit:⁊ eorũ arma cũ nulla nõ haberẽt abunde ministrauit:indeq; in desertũ innumerabili multitudine celestem cibũ ministrauit:atq; potuꝝ de petra estuanti populo emanare fecit:⁊ multa alia eisdẽ contulit beneficia:que cõmemorare longum est.

¶ Pluto qui ⁊ Orcus grece dicit Saturni ex ope:filius Jouis:⁊ Neptuni frater:tẽpestate hac:cũ pater filios diuideret ab codẽ in sortẽ siluas ⁊ loca inferiora obtinuit : vnde ⁊ deũ infernoꝝ postea cũ poete appellauerũt.de quo Statius dixit: Forte sedes media regnauit felicis in arce:Dux hebrei populos posecbat crimina vite: Nil hominũ miserãs:iratusq; oibus vmbris:⁊ reliq̃ que sequunt . Alij autẽ ditem patrẽ ⁊ Februm cũ vocant:qñ aiaꝝ existimabãt purgatorẽ. Nam Februa Romani dicebãt purgamina.alij etiã Charonẽ dixerũt:vt per hoc significaret ifima pars mũdi:in cuius gdẽ sacrificio magras pecudes imolare consueuerãt:quia victime per similitudinẽ numinis vt plurimũ docerentur : nil certe inferno deterius declarãs. Lactãtius tñ libro diuinaꝝ institutionũ de Plutone isto sic ait:Saturno scilicet Jouẽ: Neptunũ ⁊ Plutonẽ fuisse filios:qui eo mortuo cũ eis partirẽ ꝑiũ:contingit Plutoni inuiori in Occidua regni partẽ regnare apud ea loca:in qbus postea mansere molossi secus infernũ mare:⁊ is a circũadiacentibus regno suo populis Orcus appellatus est:eo qꝺ scelus ⁊ sceleste:um receptor esset:⁊ qꝺ ingẽti cani suo quem Cerberꝝ appellabat consuetus esset vivos homines apponere

trucidãdos

trucidandos hic proserpinā virginē siculam quū intercepisset in regnū deportauit suum: cāqz sibi cōiugem copulauit.

¶ Neptunū autē Plutonis natu: maiorē ex codē patre ⁊ matre genitū: quē Varro deum maris appellat: hisdē tēporibus fuisse cōstat. Hic patris Saturni feuitiā formidans ab eius cōspectu per mare se surripuit: secūqz habitauit: indeqz bello supatus in academiā fugit: ob qō locus postmodū Achademia: idest tristitie locus nomen accepit: ⁊ quia ex regio genere ortus fuit: ⁊ per mare nauigans patris irā euasit: Deus maris post obitū habitus est. Alij dixerūt q̄ Saturnus pater in diuisione filioꝝ Neptuno huic aquas assignauit: ꝓpterea deū aquarū dictū. Alij quia a patre marinis aqs obrutus fuerit. Hunc autē: vt infra dicetur: de impositione nominis Athenaꝝ cū Minerua litigiū fuit. Hic etiā de muris Troie ab eo ⁊ ab Apolline cōstructis. Hic loco sceptri gestasse dicunt̄ tridentē: ⁊ rerū oium illi sacrata esse fundamēta. Qui ⁊ 35. filios fuisse legimus: quos enumerare superuacaneū puto.

¶ Dāmillus quartusdecim⁹ Assyrioꝝ Rex: sexto ⁊ sexagesimo iudaice seruitutis anno: Ipbereo patre defuncto Assyrijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis triginta. 1591 3608

¶ Phoronas sextus Argiuoꝝ rex Criassi regis filius: octauo ⁊ sexagesimo iudaice seruitutis anno Argiuis regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 25. Hic duodecimo regni sui anno Rhodū insulā obtinuit: qui ⁊ post mortē vna cū vxore Declātolica inter deos relatus fuit. 1589 3610

¶ Sparascus quintusdecimus Assyrioꝝ Rex: Dāmillo patre defuncto: nonagesimosexto iudaice seruitutis anno Assyrijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 40. 1565 3636

¶ Daratbus tertiusdecim⁹ Sicyonioꝝ Rex: ⁊ ipse codē anno regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 30.

¶ Athenienſium regni principium.

¶ Cecrops natione Egyptius: quarto ⁊ nonagesimo iudaice seruitutis anno: fm Eusebium regno Argiuoꝝ relicto primus Athenienſibus regnauit annis quadraginta: a quo vsqz ad Troie captiuitatē quinque ⁊ septuaginta supra trecētos fluxerūt anni. Hic autē Cecrops dip hes dict⁹ est: idest duaꝝ naturaꝝ vir: siue ob longitudinē corporis: siue iccirco q̄ duas linguas grecā videlicet ⁊ Egyptiacam sciebat. qui ⁊ Athenienſiū vrbē longe ante conditā instaurauit: quā ex subita oliue apparitione Mineruā: idest Athenā nominauit. Augustinus enim pater noster libro decimooctauo de ciuitate dei de eo sic habet: Cecrope Athenarū vrbē instaurante subito aqua vno in loco erupit: ⁊ alio repente oliua arbor apparuit: sup quibus prodigijs scisitatus Apollo delphicus qd intelligendū: quidue faciendū foret respondisse fertur: q̄ oliua Mineruā: aqua vero Neptunū significaret: ambo cōsobrini: amboqz dij ⁊ contēporanei essentqz in eorū ciuiū arbitrio: vt ex alterius quoꝝ deorū nōie ciuitas vocaret. Congregatis itaqz oibus vtriusqz sexus: viri adhesērūt neptuno. Mulieres vero Minerue: que ⁊ obtinuerunt: vt ex minerue nōie ciuitas appellaret. ac sic Athenā grece vrbē cognominauerūt: qō latine Mineruā dicimus: eo q̄ mulieꝝ voces vna viroꝝ numerū superarint. Quāobrē iratus Neptunus marinis extuantib⁹ vndis Athenienſiū terras depopulatus est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt de cetero nullis publicis interessent cōsultationib⁹. Secūdo vt nullus nascentiū cognomē maternū accipiret. Tertio ne quis filias suas Athenas vocaret. Poete vero Neptunū ⁊ Mineruā Athenā cōdidisse dixerunt. Sed quū de nois impositione inter eos fieret dissentio. Bijs relictis presentib⁹ fit inter eos conuentio: vt qui percussa terra laudabiliorē ꝓduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptunus autē tridēte suo percussa terra ⁊ equū ꝓduxit belli omen. At minerua hasta proiecta: oliuā ꝓduxit pacis arborē. Que quoniā vtilior eorū inditio visa fuit: ex suo nomine Athenas dixit. de qua Lucanus li⁹ 6⁹ dixit: Primus ab equorea percussis cuspide saxis: Thessalicus sonipes bellis feralibus omen: Exilit.

¶ Epidaurum Epiri ciuitas.

¶ Epidaurus Epiri hoc est Albanie ciuitas: his tēporibus teste Eusebio in Epiro ꝓuincia scilicet Albania: in maris littore condita est: a quibus tamen non constat. Que postmodū romanoꝝ ciuiū colonia facta ꝓpter inauspicatū nomen a Romanis Epyrachiū appellata fuit. Ea quippe est ciuitas que postea ꝓpter aeris malignitatē pene derelicta habet. Verūtamen adhuc multa ipsius vrbis monumēta visuntur inter que statua equestris Enee: ad quandam portam erat: quā alij Theodosij Imperatoris: alij Cōstantini esse affirmāt. Ipsa ciuitas nunc venetoꝝ ditioni subiacet: quā ꝓpter portus cōmoditatem senatus ipse Venetus posito presidio a turcorum excursionibus custodit. Epidaurum tamen alia vrbs in Achaia est: vt Plynius in. 4⁹ naturalis histo. scribit: Esculapij delubro percelebris: vnde Romani continuis tribus annis peste vexati inspectis sibyllinis libris Esculapiū sub serpētis forma veluti fatale remediū duxerunt ad vrbem. Ragusiū etiā Dalmatie ciuitas Epidaurus a nonnullis dicta est.

¶ Chalcis etiã Euboie insule ciuitas: quã nostro seculo Hieroponté dicimus: per hec q̃z tẽpora cõdita fuit: sed a qbus ipsa condita fuerit varie sunt opiniones. Quidã a Cecrope dicũt. alij aũt: vt Cicero de nã deoz li. 3. ab Albãdo cõditã dixit. Plato vo in Thimeo amasim regẽ egyptiũ eiusdẽ vrbis cõditorẽ dixit. Hec enim quũ cidé insu e metropolitana z celebris: atz pugnacissima esset: a Mahumeto Othomano turcoz pncipe supioribꝰ annis venetis ablata fuit: vt ifra li. 15. loco suo diceẽ: in ea qppe Cecrops rex pmus Apollinem deũ appellauit: simulachraqz repetijt: z aras ibidé istituit: atqz victimas imolauit. Ibidé etiã pter tres filias: z ortã gemit noie Phrygiã: que ide traijciẽs Phrygiã a se habitatã noiauit.

¶ Chalcis Euboie ciuitas.

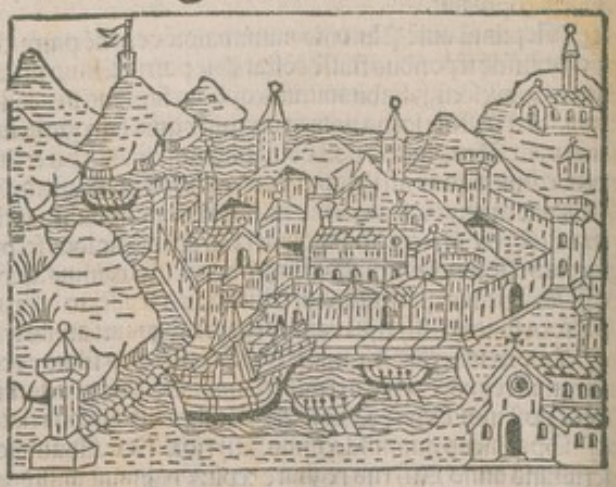

3652 | 1547 ¶ Curetes z Coribãtes populi: his tẽporibꝰ: vt Eusebi⁹ scribit: Gnosum ciuitatẽ in creta insula cõdiderunt in qua minos vt plurimũ habitare cõsueuit. Hi Crete populi religiosi fuere: cui Ioné ifantem aluerũt. Sed quũ tẽporis successu religionẽ suã prophanarent ab ipso Ioue delecti sunt. Hi modulatã: z inter se cõcinentem in armis saltatiões primi repperere. Fuerũt tamen z alij eiusdem nominis in Balmatia ferocissimi populi: quos tellus adriatici maris alebat: apud quos. M. antonius fuit a põpeianis clausus cum magno ipsius discrimine.

3659 | 1540 ¶ Deucalion Promethei filiꝰ: decimonono supra centesimũ hebraice seruitutis anno fm Eusebiũ in Thessalia regione Grecie regnare ortus est. Cui ob animi hilarita z ingenij mititatem Epimetus patruus suus Pyrrhã filiã vxorẽ dedit: feminã sigdem pissimã: de qbꝰ Ouidi⁹ ait: Nõ illo melior emisꝑ nec amãtior equi: Vir fuit: haud illa reuerentior vlla deaz: ẽ. Sub qbus seuũ diluuiũ apud Thessalos fuit. Nõ qdem sicut Orosius in primo libro refert: magnã grecie partem assumpsit: paucis per refugia montiũ liberatis: maxime in Parnaso monte in quo Deucalion ipse z Pyrrha saluati sunt: eo qp in eius circuitu in ipso regno potireẽ. Nã quicumqz ratibꝰ ad eũ cõfugiebãt per summa parnasi iuga fouit: a quo ꝓpterea humanũ genus reparatũ fuisse ferunt. Hi Deucalion z Pyrrha: vt poete finxerunt quũ aone decreuissent: viderentqz humanũ genus plurimũ defecisse: ipsiqz senes essent: z ex se instaurari diffiderent ad oraculũ themidos prexerunt postulãtes quonãmodo humanuz genꝰ instaurari posset. Quibꝰ dea respõdit id fieri posse si post terga iacerent materna ossa. Deucalion vero quũ sapiens esset intellexit terrã genitricem esse cunctaz rez: ossaqz illiꝰ lapides esse. Iraqz quos deucaliõ post terga iaciebat lapides faciem traxere viroz. Et de femineo reparata est femina iacem.

3662 | 1537 ¶ Phaeton solis Egyptij ex Climene filius: his tpibꝰ fuit: sub quo maximũ icendiuz fuisse Eusebiꝰ scribit. Hic est Phaeton de quo multa fabulanꝰ poete: z qmaxime Ouidi⁹ videlicet q̃ solis z Climine filiꝰ fuerit. In cuius clymenis pſona dixit. Per iubar hoc inqt radijs insigne coruscis: Nate tibi inroz: qp nos anditqz vidꝰ z: Hoc te qué spectas: hoc te qui tẽperat orbẽ: Sole satũ: ẽ. Verũ cũ de genere suo dubitaret: z ad solé patrem accessisset: vix tãdem ab eodé obtinuit: vt eius equos per diẽ gereret quos deinde deducens ex visione scorpionis tremefactꝰ habenas relqt. Quã ob causam ab irato Ioue fulminatꝰ: z in Padũ deiectus flumio illi Eridani nomen dedit. Que qdé res ab ordine nature continuo sumpte sunt: quaz expositionẽ philosophis relinquimus. Ipse tamen Phaeton qui z Eridanus: vt Paulus perusinus refert: cũ multa suoz copia ex Egypto per Nilũ nauigãs deuenit in mare: z inde ventis adiutus in sinũ quẽ Ligusticũ dicimus puenit: vbi cum suis lõga fatigatꝰ nauigatiõe desedit: z ide ex suasiõe suoz in mediterraneã pgere statuit. Ibidé gbusdã ex suis relictis ipse supatis mõtibꝰ planitiem amplissimã z fertilem iuenit: vbi hoies rudes atqz agrestes: sed natura feroces repijt: speransqz eos ingenio supare secus paduz cõsedit: vbi fm quendã Eustachium oppidum cõdidit: z ex suo noie Eridanum appellauit: qõ postmodum Thaurinuz dictum fuit: de quo li. 6. infra dicemus. Ibidemqz quum aliquãdiu regnasset relicto lygure filio in pado flumio perijt: a quo padus Eridanꝰ appellatus est. quem veteres Egyptij in memoriã cõpatriote sui inter ecli imagines locauere.

¶ Padus itaqz totiꝰ italie pmaximus fluuius: hisdẽ tpibus a Phaetõte ẽdicto q alio noie Eridanus dicebaẽ eridani nomen accepit. Hic antẽ padus: vt oculis nris vidimus: ad radices Vesuli mõtis oriri videẽ. Primo q̃ dẽ admodũ tenuissimꝰ: vt vix sine aqua icipit: sed deinde triginta fluminibus (vt Plynius in tertio testaẽ) auctus maximo ipetu in Adriaticũ mare septẽ hostijs diffunditur.

¶ Lygus antẽ seu Lygustus predictis Phaetontis regis filius post patrẽ in regno successit. quantũ antẽ regnauerit non iuenio: sed z ipse quos habuit in ditione populos Lygures de suo noie nuncupauit: z inde Lyguria.

¶ Lygurie

Lyguria

¶ Lyguric itaq; Italie regio est: ab ipso Lyguslo cognoiata: videlicet cõuersione y greci in u nostrũ facta: q; p maiorẽ sui ptẽ mõtuosa est: t in apẽnino ꝓstituta: t Liui⁹ mõstrat: cui⁹ caput est genua vrbs clarissima. Hec. n. a Varo flumine ad macre amnis hostia lõgitudiné hz: vt ex vna pte apenninũ hz: t in alia ifero mari claudit. Quãobré pars ipsius ifero mari adiacens a Varo vsq; ad Aerã lygusticũ dicit marc. In ea vt ifra li°. x°. dicẽ sunt Genua: Sauona: Naulũ: Albigena: t vitimiliuz ciuitates. Budũ hi lyguitici in domib⁹ siluestribus victitabãt: q tanq; veloces ex locoz oportunitate latrocinia magis q; bella factitabãt. Nec etiã id boiuz genus nr̃is tpibus aligb⁹ in locis veteré latrocinãdi moré omiserunt. Jordanus monachus dicit hos obstinatius semp Romanoz iugũ recusasse: t illis aiose aduersatos fuisse. Hos oẽs t q̃maxime mõtanos Cato fallaces t subdolos dicit. Et qdez hoc merito dicere põt Lyguria itaq; ꝓuincia: q; hodie orientalis t occidentalis Genuensiuz riparia appellat. quique tñ ꝑdictas ciuitates in occidentali cõtinet: ideoq; a Genua vrbe sine vrbe ad Lune portus ꝓtendit: q locus centũ passuũ milibus ꝓtensus orientalis riparia appellat. In q̃ t delphini portus t ripalis sinus est: vbi sunt citri feracissimi: t clauaz oppidũ: t vicus lauaniuz: ac spedia oppidũ celebre bt.

¶ Adarathus maratbi regis filius. 14. sicyonioz rex vigesimoseptio post centesimũ hebraice fuitutis anno regnare cepit: t regnauit ãnis. 20. hec maratbũ vrbé ex suo noie in Attica regiõe ab athenis passuũ circiter decẽ milia ꝑdidit. in cuius cãpis centũ milia peditũ: t decẽ milia eqtuz Barij ptaz regis a decem milibus armatis Atheniensiuz cõsilio t idustria Adelchiadis coz pfecti ꝓfligata referunt. 1537 3665

¶ Chencres pharao. xi. egyptioz rex: ex diapolitanoz dynastia: Achoris regis filius: vigesimonono supra centesimũ hebraice fuitutis anno egyptijs regnare cepit: t regnauit annis. 16. hic est Chencres pharao qui cõtradixit per Moysen deo: et propterea in Rubro mari obrutus est. t filij Jsrael ex egypto per mare sine aliqua passione illos effugere. Post eum autez Achores pharao regnauit. Pharao namq; non proprium nomen fuit: sed dignitatis cognomen. 1531 3668 pharao

¶ Ascades Spareti regis filius. 16. assyrioz rex. 136. hebraice seruitutis anno patre defuncto Assyrijs regnare cepit: t regnauit annis. 40. ¶ Jnsubrium regni principium.

¶ Lycnus Stelenei regis filius: his tpib⁹ post Phaetõtis iteritũ apud isubres ꝓmo impasse dr: q t se prũ in isubri regiõe iuxta lacũ maiorẽ: qué verbanũ autores appellat ꝓdidisse dicũt. Hic autẽ Lycnus amator ardẽtissim⁹ Phaetõtis fuit: qué poete finxerũt post phaetõtis iteritũ ex lõgo ploratu in cycnũ albissimã auẽ ꝓuersuz. de cuius isubrij ꝓuincia nr̃a: quum de longobardoz regno dicẽ: tractabimus. 1517 3682

¶ Chorinthus olim achaie insignis ciuitas: octogesimo etatis Moysi anno: vt Eusebius scribit: a quo dã Syspho latroni Eoli filio super istmon in Jonij maris medio cõdita fuit: t primo, Ephyra cognominata: indeq; aucta Ephira vocata: vnde t apud Virg. Ephireaq; era. Nã corinthij in creãdendo ꝓncipatum obtinebãt: eo q; ibi pulcherrima t artificiosa eiusmodi eris fiebãt vasa. hos ab idolorum cultura ad verã dei religionem Paulus apostolus rõnibus t doctrina atq; miraculis ꝓtraxit. Hec postmodum euersa: t a corintho Orestis filio instaurata: Corinthi nomen induit. Ultimo a Romanis incensa numq; coaluit. Illius quippe Achaie regionis caput extitit.

¶ Job vir setissimus clarissimusq; phũs atq; ppheta: necnõ t patientie insigne specimẽ tẽpestate hac testãtib⁹ divo pze Aug. Greg. Nicho. de lira: in terra visitidi in Jdumee t Arabie finibus ex Zareth pze matreq; Bosra nascit. Cuius qdẽ pater ex Esau filijs fuerat: ita vt gntus ab Abraã fuerit. Cui ꝓmo Jobab nomen fuit: q t post pzez in Edon in nachaba ciuitate regnauit ꝑus qppe Balach filius Beor in ea regnauit. t post eũ Zareth ipsius Job pr̃. Job aũt q t Jobab post pzez regnauit. post vero Job Eufraz Themanoz regiõis dux. post illũ regnauit Adar filius Beath: qui excidit madiã in cãpo moab: t nomen ciuitatis eius Cherauit. Hic itaq; Job iustus vir erat: rectus: modestus: prudens: grauis: tpibus prudẽter vtens: pius aio maximo: adeoq; veritatis amator: vt ne ioco qdem mentiret. Idem q̃q; cõtinens: ac mitis in modũ patiens: vt ex vulgatissimis eius historijs cõpertum habemus: q vxorẽ arabissam accipiẽs sex filios t feminas tres ex ea suscepit. q̃z de numero vnus Emon dictus fuit. Diues qppe iter oẽs sui tpis oriẽtales: cuius possessio septẽ milia ouium fuit: tria milia camellorz: qngenta iuga boũ: qngente asine: ac familia multa nimis. Cuius animi fortitudinẽ vt dñs certo argumento ꝓbaret: ꝑmisit vt a diabolo tentaret. Qui accepta potestate oẽz eius substãtiã filiosq; oẽs ac filias ꝑdidit: eũ q̃q; deniq; graui vulnere vlcerauit. Quib⁹ in oibus Job labijs suis nõ peccauit: nec qppiã stultũ cõtra dñm suũ log ꝓsumpsit. Sed in terrã corruens cũ lachrymis dixit: Dñs oia mihi dedit: dñsq; abstulit: nudus egressus sum de vtero matris mee: nudus quoq; illuc reuertar. Sit (inquit) nomen dñi mei semp benedictũ. Ad eius deniq; penitentia cõuersus dñs. Oia quecunq; ei a pncipio fuerãt duplicia addidit: eiusq; nouissimis magisq; a pncipio benedixit: vnde t post flagella sanitati restituit⁹ ouiũ q̃tuordecim milia ei facta sunt: t sex milia camelorz: milleq; iuga boum ac mille asine. Septem ꝓterea filios t tres mire speciositatis filias etiã genuit. Supnixit deinde Job post flagella q̃draginta t centũ annos: t vidit filios suos ac filiorz suorz filios vsq; ad q̃rtã generationem: ac sic senex t plenus diez mortuus est. cuius etiã die celebritas agit sexto idus Maij. Scripsit autez hic Job labores suos: atq; patientiã suã heroico carmine libro vno: qui qdem liber noie suo prenotat. Cuius certe singula verba plena sunt sensibus. Nã mortuoz resurrectionem in eo sic ppbetãdo declarat: vt nullus vel manifestius: vel cautius de ea scripserit dicens: Scio q; redemptor meus viuit: t in nouissimo die

de terra surrecturus sum:ꝛc. ¶ Plage Pharaonis submersio.

¶ Moyses amīrā ex Jocabeth filius:hoc anno q̄ est octogesimus vite sue annus:annoq̄ centesimo q̄dragesimo q̄rto hebraice seruitutis egyptiꝫ relinquēs:in eremūq̄ secedēs post visionē rubi in mōte Oreb vna cū Aaron fre suo ex p̄cepto dñi Pharaonem allogē:vt ſ. dimittat populū israel ex egypto exire in mōte Synai:vt habet exodi.5. Quo idurato dñs p Moysen decē ei memorabiles plagas intulit:quū dei populū oīno dimittere nollet. Quaꝝ p̄ma q̄ nili fluminis aq̄s in sanguinē vertit:ex quo bibi nō possent:qz sigs cōtingere ex eis p̄sumeret dolores vehementissimos iferebāt. Secūda fuit ranaꝝ squaloꝛes p̄ loca mūda ꝛ immunda raptātes. Tertia igenite scynipbes. Quarta canine muscę:que vicunt cinomyia. Quita repētina ꝛ gīalis iumentoꝝ ꝛ pecoꝝ mors. Sexta vesice efferuētes:ꝛ vlcera sanie crūpentia. Septima grādo cū igne mixta:que egyptioꝝ arboꝛes oīno cōtriuit. Octaua locustarū nubes:que oīa ꝑtinus exhausere. Nona tenebꝛe imaginib⁹ dire:crassitudineq̄ palpabiles:ac diuturnitate mortales. Decima ꝛ vltia vniuersalis p̄mogenitoꝝ egypti mors fuit. de qb⁹ hi extāt versus.

Prima rubens vnda:ranarum plaga secunda
Inde culex tristis:post musca nocentioꝛ istis
Quinta pecus strauit:vesicas sexta creauit
Post sequitur grando:post bruchus dente nefando
Nona tegit solem:primā necat vltima prolem
Sāguis vnda:culex:musce:pecus:vlcera : grādo
Bruchus:caligo mors pignoꝛa prima necando.

Post scripti ab extremū referēte diuo p̄re Aug. 16. de ciui. ꝛ 43.ꝛ 18. ca. xi. Moyses quū esset annoꝝ octogita populū israeliticū ex egypto eduxit nouissimo tpe Cecropis athenien sīū regis:quum apud assyrios regnaret Ascades:apud sicyonios Marathus:ꝛ apud Arginos Trioppus cū quo ois multitudo mulieꝝ pariter ꝛ infantiū egressoꝝ innumerabiles fuit. Sed q etatē aptā habebāt:ꝛ Josephus li.2.ca.xi.scribꝛt:sexcēta milia fuere q secū ossa Joseph: ꝛ farinā cōspersam portauerūt:q̄ ꝛ trigita diebꝰ vsi sunt. Colūna vo nubis eos p̄cessit die:nocte aūt colūna ignis. Quūq̄ ad mare rubꝝ puenissent Moyses facta oꝛone virga percussit mare:qđ repēte ea p̄cussione diuisum est ꝛ terrā dimisit nudā:vt hebꝛeis via esset ꝛ fuga. Moyses aūt videns pelagus cessisse hebꝛeis in dño cōfixus p̄mus itrauit:ꝛ post cū frater eꝰ Aaron ꝛ Josue ac Salephꝛ ꝛ reliq̄ multitudini ꝑpter periculū isequentiū inimicoꝝ se seq̄ p̄cepit. Egyptij aūt quū vidissent eos illesos trāsisse pseq̄ eos aggressi sūt. Et dū ois exercit⁹ in mare itrasset dñs sup eos reduxit aq̄s maris:ꝛ vnus ex eis nō remānsit:vt patet Exodi.14. Eo in loco Chenerēs Pharao cū sexcētis curribꝰ ꝛ.50. milia egtibus:ac ducentis milibus armatis pariter iterijt. Quoꝝ arma ventoꝝ violētia in terra ablata Moyses colligere fecit.qbus hebꝛeis munitis ꝛ armatis per desertū ad montē Synai imolaturus pduxit.

3683 1516 Moyses vꝛus dei seruus ꝛ oīuꝫ ꝓphetaꝝ:sūmus theologoꝝ q̄q̄ ac historiographoꝝ p̄ceps vir sane māsuetissimus sup oēs gētes hoc anno postq̄ dei populū de egyptiaca seruitute liberauit. 40. annis ipsum in eremo rexit. Ipse.n. Moyses ille dilectus deo ꝛ hoibus vir fuit:cuius memoria semp in benedictione extitit:cui non simile fecit in gloria sanctoꝝ:sed magnificauit in timoꝛe inimicoꝝ:ac in oībus verbis suis apud hebꝛeos mōstra placauit ꝛ glorificauit cū in cōspectu regū:ꝛ vnxit illū coꝛā populo suo. Illi quoq̄ in mōte Synai gloriā suā ostendere voluit : vnde ꝛ ꝑpter fidē ꝛ lenitatē ipsius sanctū fecit illū:elegit enim eū ex oi carne:ꝛ ꝑpterea in oībus petitiōibus audiuit vocē ipsius:ꝛ induxit illū in nube:ꝛ dedit illi coꝛ ad p̄cepta sua:ꝛ legē vite ac disciplīne docere oēs testimonia sua. Die igīt decima die Aprilis in desertū ingressus mox in vn uerso populo israeli mādauit: vt ad esum agni paschalis se ꝑpararet:qui ꝛ q̄rtadecima luna eiusdē mēsis comederunt illū:ꝛ fecerunt pasce.ſ. transitus:ꝛ pro gratiaꝝ actione ꝓpitiationis dñi hymnū tota die ꝛ nocte dixerunt. Moyses aūt canticū in deū exametro versu cōposuit dicens:Cātemus dño : gloriose enim magnificatus est: equū ꝛ ascensoꝛē p̄cipit in mare:ꝛc. Pascha itaq̄ celebrato ide digressi venerūt in Marath:vbi cisdē per Moysen dulcoꝛate sunt aque amarissime:hinc etiā Castrametati venerunt in helym : vbi ꝛ.70. erāt palme steriles.qdē post trigita aūtē egressionis dies deficiēte annona:sicut refert Josephus li.3. cap.1.dedit dñs populo illi edūrniecs:mānā ꝛ aquā de petra oreb:vt etiā patet Exodi.17. Qui locus hactenus sic irrigabat ibꝛibus sicut tūc p Moysen dñs ministrauit. Post tres vero mensꝛ egressionis Moyses ascendit in montē synai:vbi. 40. diebus ꝛ noctibus iciunans legē dñi meruit accipere:vt patet exodi.20.ac deinde aream seu tabernaculū septē mensibus cōstruxit ex lignis natura fortissimis: vt habet exodi.26. A qua die vsq̄ ad tēpli Salomonis edificationē numerant anni q̄dringēti ꝛ octoginta. Inde quoq̄ secūdo anno sue egressionis duodecim exploratoꝛes ad terrā p̄missionis transmisit:ꝛ reuersis ꝓpter murmur populi ꝓhibiti sunt vlterius ꝓgredi. Qui ad solitudinē reuersi q̄dragīta anni sunt afflicti:ꝛc. Strabo aūtē libꝛo suo dicit Moysen ꝛ ꝓgenitoꝛes suos egyptios fuisse: ꝛ ipsꝫ sacerdotē egyptioꝝ extitisse.qui quū partē aliq̄ ipsius egyptiace regiōis hꝛet:ferretq̄ moleste egyptioꝝ institutā:inde cōmigrauit:cū quo multi discessere:qbus diuina cure erant. Docebat.n.qūo egyptij nō recte sentirent:qui feraꝝ ac pecoꝝ imagines deo tribuerent:ꝛ q̄ id solū deus esset qđ nos contineret:ꝛ terrā ac mare qđ celū ꝛ mundū ꝛ rez oīum naturā appellamus:cuius ꝓfecto imaginē nemo sane mentis simile audeat effingere. Oportere itaq̄ dicebat relicta omni simulachꝛoꝝ effigie:ꝛ digno ei phano ac tēplo cōstituto sine forma colere:ꝛ vel pro se quieūq̄ idoꝛmire:vel alios qui boni insomniatoꝛes essent ꝓ alijs:ac semp bonū aliqd ꝛ donū ꝛ signū a deo expetere:eos ꝑtim : q̄ caste itegreq̄ ꝛ cū iustitia viuerēt:ceteros vo nequaq̄. Ille hec dicēs hoib⁹ bonis nō sane paucis id ꝑsuasit : ꝛ in eum

locum

locū deduxit: vbi nūc cōdita est hyerosolyma: quē locū facile obtinuit: quum minime esset inuidiosus. Eius autē successores aliquādiu in ijsdē institutū p̄māsere. Hec ille demqz Moyses postq̄ Christū vē tuz p figuras carnaliū obfuationū in tabernaculo t sacerdotio ac sacrificijs: alijsqz mysticis t plurimis mādatis ꝓpheraſſet: t benedictionē singulis tribub⁹ iudeoz dedisset: comitate cū Eleazaro summo sacerdote t p̄cipe Jesu naue: cū vniuerso populo ad montē q vocat Abariz ex p̄cepto dñi puenit. Ibiqz dimissis seniorib⁹ t salutās Eleazaz t Jesuz: dū adhuc eis loq̄ret nubes sup cū descendit: t in qdam paruula valle sublatus est. Defunctus est itaqz Moyses anno etatis sue centesimo t vigesimo: luxit autē eū vniuersus populus ingēti luctu triginta diebus: vt habetur libro deuteronomij. c. vltimo. Eius autē festiuitas celebraſ secūdo nonas septēbris. Supauit autē Moyses sapiētia oēs: qui numq̄ vllo tpe fuerunt eo q̄ quecūqz intelligeret optime vteret. Erat q̄ppe: vt Josephus ait: ad loquendū t ad docendū valde grauissimus: t ad singula gerēda nimis idoneus. Fuit enim dux t ꝓpheta excellētissimus: nec vllus vnq̄ illi similis fuit: cui deus facie ad faciē loqueret. nā quecumqz loqui cogitabat deus putabat in eo audiri. Ipse enim p̄m⁹ oium diuinas leges lr̄is explanauit: alias explicauit: t libroz veteris testamēti auctor p̄mus ꝓhibet. quoniā diuine historie cosmographiam in quinque voluminibus edidit: que Pentathеucus appellat. dicitur autē a pente grece qō latine quinque dicit: t theu cos volumen: eo q̄ quinque librozz volumina ediderit: quorum p̄mus.

Genesis vocatur eo q̄ exordium mundi t generationis in eo cōscribantur.

Exodus secundus appellatur quia in eo exitum populi israel ex egypto digerat.

Leviticus tertius inscribitur eo q̄ leuitarū ministeria t victimarum diuersitatem exquirat: totusqz in eo leuiticus ordo annotetur.

Numeroz quartus est eo q̄ egresse tribus de egypto in eo dinumerantur: t quadraginta duaz mansionum per eremum describuntur.

Deuteronomiū liber quintus dicit qō latine secūda lex appellat: t ob hoc quidā errātes duas esse leges dicere voluerunt: vnā a deo datā: que in ūttuor p̄cedentis libris cōtinet. Eliam a Moyse hoc in libro collocatā. t forte hoc eos mouet: qō in libro numeri dicitur: Locutus est dñs ad Moysen. Jn hoc vero dicit: Locutus est Moyses ad omnem israel. Sed notandū q̄ non ob aliud liber iste secūda lex dicit: nisi quia ea que in p̄cedētibus libris dicta sunt. Jn isto etiam iterantur vita itaqz Moysi t finis ex libris diuinis t Josephi excerptus a nobis hoc modo declaratus sufficiat.

¶ Heberes pharao. x. ex dynastia diapolitanoz: anno. 81. vite Moysi p̄ce eius Ebenere cū sexcētis curribus t ducētis milib⁹ armatoz in mare demerso egyptijs regnare cepit: et regnauit annis octo. 1513 3686

¶ Echireus. 15. Sicyonioz rex: Adaratho patre sublato: anno tertio egressionis populi israel sicyonijs regnare cepit: et regnauit annis. 55. 1510 3689

¶ Mytbilene Lesbi oppidum.

¶ Mytbilene ciuitas memoratu digna a Mytbilena Macharei filia cognoiata: bis tpib⁹ Eusebio teste a Xācto triopa ꝑdita est: a q̄ nūc Lesbos insula mythilena dicta est. Joānes boccati⁹ in. 4°. genealogie deoz dicit eā a Myleto solis filio p̄mo conditā: et a suo noie mythilenē noiatā. Sed postea īmutatis lr̄is ex Mytbilene mythilenā dictam. Hec. n. in Egeo mari qō est minoris Asie sita est: q̄ t rebus oib⁹ refertissima phibetur. Jpsa duos portus habuit multaz tum trirem iū: tum aliaz nauiū capaces. Jn q̄ Xāct⁹ ipse p̄mo habitauit post Eoles deide Persarū iperiū subijt: postea Macedonū: ac tādē Romanoz. Postremo quiz sub grecos varia illi esset fortuna: et Caloianes cōstātinopolitanus iperator a Cāthacusino armis pulsus esset opera Francisci Gatelusij gentēliū iperiū recuperasset: ea vrbs cū tota insula ob gratitudinē auxiliatori tradita est: ac etiā eius posteris. sub q̄b⁹ duravit vsq ad annū dñi sexagesimūquartū supra millesimū quadringētesimū: quo anno Mabumetus Othomanus turcoz iperator ipsam vrbē et insulā cum maxima humani sanguinis effusione inuasit: cepit: diripuit: ac de ea triūphauit: cuius alias ois in Asiā trāsportauit. Ex hac autē vrbe multi singulares viri ꝓdiere: e q̄b⁹ Pitacbus vnus ex septē sapiētib⁹: Alceus poeta eiusqz frater: Anthimenides: Sapho poetrix: Diophanes orator: ac Theophanes rerū scriptor: et multi alij. 1507 3692

¶ Cranaus scōs Atheniēsiū rex: mortuo Cecrope rege: anno. 6°. egressiōis populi israel ex Egypto atheniēsib⁹ regnare cepit: et regnauit annis. 9. Hic filiā Athis genuit: ex cui⁹ noie Attica terra noiata est. Est autē terra hec iter Macedoniā et Achaiā: quā verā dicimus Greciā: cui⁹ due sunt ptes: Boecia. s. et Peloponessus: quā turci paulo ante suo subijcere iperio: vt suo loco infra libro. 15. dicemus.

¶ Crothopus. 8. Argiuoz rex: et ipse codē anno argiuis regnare cepit: et regnauit ānis vnis et. 20.

¶ Italie regni principium.

¶ Janus pater ⁊ deox deus cognoiat⁹: vir vtiq; ꝓbuman⁹: bonusq; ac sũmus hospitalitatis cultor: hisdẽ tpibus ex oriẽtalibus ꝓuinc⁹ veniens: ꝑmũ oiuz in Italia regnare cepit: nec quãtũ regnauerit cõstat. His iter cetera suc vtus opa Saturnũ cretẽsiũ regẽ a Jouc filio regno pulsum non mõ benigne suscepit: vex etiã cũ eo regnũ partit⁹ est. Ipse.n. Saturnus in maxima miseria cõstitutus ad Janum hũc sordidatus accesserat. i. vestibus miseriã maximã ꝓtendẽtib⁹ idutus erat. Vnde ipse Janus cognita hois calamitate ⁊ dignitate cũ eo regnũ diuidẽs singuli in signũ regni diuisi singula cõdidere op pidula. Janus ianiculũ haud ꝓcul a Roma cõdidit. de quo Solinus sic logr: Quis dubitat ianiculũ a iano nõ fuisse cõditũ? Hunc opinio hoiuz iter deos retulit: quẽ posteritas postmodũ iterꝓtata ipm q̃si mundũ: aut celi: aut anni: siue mensiũ Januã appellauit. Cui etiã ianuariũ mẽsem dedicarunt: eo q̃ mensis ipse ꝓncipiũ ⁊ finẽ respiciat. Vnde ⁊ bifrontẽ eum depingere cõsueuerunt. Janos tñ. 7. fuisse auctores ostẽdunt. Quox ꝑmus Janus bifrons a sapientie magnitudine dictus: Hoc fil⁹ fuit: q cuz ipso in italiã igressus est. Deos bicorporeus ob corporis magnitudinem: q fuit fil⁹ Japhet filij Noe. hũc qdã dicunt Janiculũ cõdidisse: a quo ianiculus mons nomẽ accepit. De isto Josephus scribit q Japhet duos genuit filios: Janũ. s. ⁊ Medũ. Terti⁹ dictus Janus iubcs filius Tubal filij Japhet: quẽ volunt Mediolanũ cõstruxisse: a quo: vt Papias scribit: ianuarius mensis. Quartus hic qui fm Macrobiũ dictus est ianus pater. i. deus deox. Quintus Janus quirinus ab hasta querni: q̃si bellorum potentiã habẽs. Sextus Janus grecus qui fuit iouis filius: qui intrauit in italiã cum Saturno. Septimus Janus troianus qui Genuam vrbem maritimã ampliauit.

¶ Italia qppe Europe regio est oiuz totius orbis celeberrima: que a bobus nomẽ habuisse existimatur. vnde etiã Plato in Thimeo tauros vocauit italos: a q̃x multitudine: pulchritudineq; ac fetu italiã dixit. Est autẽ hec regio in forma cruris inter Adriaticũ ⁊ Thuscũ mare: siue superũ: siue infex: ⁊ a ingis alpiũ dorsoq; apẽnini mõtis porrecta se paulatim attollens vsq; ad Rhegiũ verticem ⁊ littora bruttiox extendit. In vltimo sui in duo scindit cornua: quox altex Joniũ spectat mare: altex Siculũ in extremitate rhegiũ oppidum hñs. Eius longitudo ab Augusta ꝓtoria q̃ in Alpineo fine sita: ⁊ per Romã Capuãq; porrigit vsq; ad oppidũ Rhegiũ: Solino teste: decies centena ⁊. 20. milia passuum colligit. latitudo vo q̃dringẽta decẽ: vbi maior latitudo: vbi vero minor. 136. Habetq; vmbilicũ in agro reatino: q̃ dudũ ex latere maris supi rubiconẽ fluuiũ pro finib⁹ habuit. Dicta est aũt ꝓus hespia: vt diximus ab Hespero Atlãtis frater. deide oenotria ab optimo vino: qõ ibi nascit: vt testat Seruiꝰ supꝑ mo eneid. vel Oenotrio sabinox rege. Postremo italia ab Italo siculox rege dicta est: q venit ad hec loca: in ghus habitauit ⁊ regnauit. Deniq; Lõbardia a lõgebardis: vt infra in ꝓncipio decimi libri latius dicẽ. Hec qppe illa regio est q̃ siue agrox vbertate: siue armox gloria nullis vnq̃ scimit cedere terris. cui⁹ si viros in oi virtutũ genere ꝑstãtes: ⁊ vbe fama celeberrima: aut ꝑclara cox gesta recensere voluero maius mihi volumẽ exurget: q̃ ipse decreuerim. Pleni sũt enim oẽs italie laudib⁹. nec est adeo mediocriter eruditus q cius laudes effugiat: que nõ solũ humanax rex sed etiã diuinax mater habita est. Hx autẽ Italia. 264. ciuitates: q̃s sub decẽ ⁊ octo regionibus extare cognouimus. de ghus plurimis locis ⁊ tẽporibus suis infra dicemus.

¶ Genua Lygurie ciuitas.

¶ Genuã quam nostro seculo etiaz vsitatiori vocabulo Januã dicim⁹: italie sigdẽ vrbẽ celebrẽ clarissimãq; ijs tẽpor⁹: vt nõnullis placet: in lygustici maris littore a q̃daz Genuo Saturni regis filio cõditã ⁊ cognominatam fuisse dicunt. Alij autẽ: vt Paulus Perusin⁹ historic⁹ a Genuino vno ex Phoctontis socijs cõditã dicit. Refert.n. idẽ Paulus q̃ duz Phocton ex Egypto in Lygustino mari deuenisset: Genuinũ vnũ ex socijs suis nauſea maris debilitatuz cũ patre nauium custodem in littore

Anno añi xpi aducti

Anno mundi

littore reliquit. Qui iunctus accolis loci siluestrib⁹ hoibus oppidū cōdidit: t Genuā ex suo noie nuncupauit. Alij quoq; a Jano pdicto italoꝝ rege cōditā astruunt. Deinde post troianū excidiū a quodā Jano Troianoꝝ principe ampliatā: vbi t ipius Jani bifrontis idolū primo coli ceptū est. Cuius sigilli inscriptio sic haberi dicit: Hiphus vt has angit: sic hos tamua frangit. Hec plane ciuitas totius Ligustini sinus emporiū est: que q̄ maxime a quadringentis annis citra quū antea haud magnū fuerit oppidū maximū habuit incrementū. Unde t ingētes nacta vires t portu: edibusq; supbissimis: ac reliquis in oi genere ornamentis nunc vsq; ptoꝝ venetias ceteras italie maritimas vrbes supat. Queq; t naualis belli pitia adeo excelluit: t excellit: vt annos multos maris impio potirē: t pirrataꝝ abstulerit latrocinia. Ipsa enim Romanis t Grecis iperatoribus semp amicissima fuit. Et ꝓpterea quuq; ab Hānibale peno penitus dissipata fuisset: statim Cornelius Scipio cōsul: vt Liuius refert: per Lucentiū iperatorē cā instaurare mādauit. Post aduentū vero christi nōnullas direptiones t incendia a Barbaris ptulit. ipsa enim post apostolos statim sacrū christi euangeliū suscepit: cuius deide res nunc ꝓspere: nūc aduerse p multas manus postea diu acte sunt: sed pmaxime nostro seculo ꝓpter ea⁹ (vt ita dixerim) discordiā aduersam ptulit fortunā. Nā post Lōgobardos reges t Carolū magnuꝝ: eiusq; filios plurimā ciuitū sustinuit tyrānidē. Propter qō t pegrinos dños sibi supinducere aliquādo necesse habuit. Que sic auxilio t cōsilio destituta eius imperiū lōge lateq; diffusum pene totū exhaustū est. Perā enim vrbē cōstantinopoli oppositā: Mythilenē insulā: Famagustā vrbē totius cypri insule columen: Chiū insulā: aliasq; grecanas vrbes plurimas a turcis aliisq; gentibus ablatas deperdidit: vel tributarias fecit. Caphā etiā eius colonia in Taurico cheronesо nō procul a Bosforo cymerico supioribus annis amisit. Genuā tamē: vt qbusdā placet: a Genu nomen accepit: eo q̄ in genu forma sita fuerit: a qua Apēninus mons incipit. distatq; a sabatijs stadijs. 260. In ea aliquādo sanguinē scaturisse cōpertū est. Ex hac celeberrima vrbe cōplurimi illustres ꝓdiere viri: e qbus Syrus ipsi⁹ vrbis Episcopus sanctissimus fuit: Innocentiusq; 4. pōtifex maximus: Hadrianus. 5. Nicholaus .5. Innocētius. 8. nunc supstes. Alij quoq; multi belloꝝ naualiū imperatores: t pugiles audacissimi: q potentissimos reges: aliarūq; vrbiū potētatus: vt infra locis suis dicemus captiuarūt. Multi etiā circa res ciuiles: circa philosophiā artesq; liberales clari emersere. Ornaturq; q̄ maxime genua ciuitas cineribus p̄cursoris dñi: t Latino quodā smaragdino ipreciabili: quē tradūt illū fuisse in quo dominus noster Jesus Christus agnū paschale in cena cum apostolis suis comedit.

¶ Thelegonus Hoxis pastoris filius septimus rex ab Jnacho rege sexto egressionis anno: scilicet israel ab Egypto Athenien̄sibus regnare cepit: t regnauit annis nouem. 1505 3694

¶ Amphitrion tertius Athenien̄siū rex: anno. 15. egressionis populi israel Athenien̄sibus regnare cepit: t regnauit annis. x. An hic Alcei thebani filius fuerit: qui Alcmenā Electrionis filiā ex Lysidice formosissimā habuit vxorē a Jone amatā ignorat. Ex ea enim genuit Herculē: q nonnunq̄ a marito mris Amphitrioniades a poetis dicit: sicut Helena a Tyndaro tyndaris: q̄ silr Jouis filia dicitur. 1497 3702

¶ Chore hebreoꝝ ex genere nobilis ex leuitaꝝ tribu natus: ac Moysi cognatus: vir gdē facultatib⁹ plenus: t ad dicendū facundissimus: hoc anno cū trecētis viris ob seditionē factā contra Moysen t Aaron ꝓpter sacerdotij dignitatē a dño interfic̄: vt habet numeri. 15. Hic quippe videns Moysen in maximo honore cōstitutū p inuidiā sustinere nō poterat: sed dicebat Moysen virū crudelē: t gloriam illā sibimet p calliditatē quesisse sub occasione q̄ viderit deū: t cōtra leges Aaron fratri sacerdotiū dedisse: nō coib⁹ populi suffragijs: sed suo iudicio. Dicebatq; si sacerdotij dignitatem alicui ex tribu leui deus prebendā esse decreuit sibi tanq̄ iustiori t forma t diuitijs potētiori deberi. Si vero maior trib⁹ deus q̄rerē: dignū est: vt ruben trib⁹ patius honorē: t hunc honorē Dathan t Abiron accipiāt qui sunt in illa tribu t facultate t dignitate sublimiores. hec itaq; Chore dicens nitebat hāc dignitatē populi fauore in se transferre. Quibus verbis vniuersus populus cōcitatus est in derogando Aaron in hāc quippe sententiā ducenti t quinquaginta viri ex pmioribus israel cōcordabāt: vt Aaron sacerdotij iure p̄uarent. ad hec verba populus etiā Moysen lapidare voluit. Sed Moyses licet populū turbulētum cōtra se venire cernent: nō expauit sciens fratrē dei volūtate sacerdotiū meruisse: vnde t ad cōcilium accessit. Cōgregatoq; ingēti cōcilio oibus astātibus t audientibus Moyses Chore t suis cōplicibus dixit: Non. n. Aaron frater meus grā mea hoc: sed iudicio diuino sortitus est: Quare o Chore t reliq; a seditiōe t murmure descite: sed mane oēs q sacerdotiū q̄ritis turibula singula portātes a vestris domib⁹ cū igne t thimiamate huc venite. Sed t tu Chore vir pessime cede deo iudiciū: t p hac ambitiōe expecta ei⁹ sententiā. Altera siqdē die congregati sūt hebrei in cōcilio vt adessent sacrificio t electioni de sacerdotio certantiū. igitur Moyses euocauit eos q de sacerdotio cōtendebant ad sacerdotū probationē: vt scirent cuius sacrificiū deus susciperet: t illū cōstituere sacerdotē possent. Conuenientibus autē Aaron t Chore cum recentis viris ante tabernaculū omnes sanctificauit Moyses in turibulis que ferebant. vnde statim tantus effulsit ignis q̄tum vllus opifex vidit vnq̄: quo repēte Chore simul cum trecentis viris adeo exustus est: vt nec aliquoꝝ corpora alicubi visa sint. Aaron vero solus liberatus est: qui vtiq; adeo electus visus est. 1490 3709

¶ Dathan vero t Abiron ex tribu Ruben: viri iter hebreos potētissimi: t ipsi pp eoꝝ blasphemiā p hoc ipz tps absorbent. ipsi q̄z cū Chore ptra Moysen t Aaron pp sacerdotiū ꝓspirauerāt. Sz qui

a Moyse ante tabernaculũ cõuocati fuissent: Moyses eleuatis manib⁹ in celũ fudit oꝛonẽ ad dñm dicẽs: Fac dñe sup eos aptũ iudiciũ ꝓuenire: qꝛ ita ꝓtra tuã gloriã seuierũt: vt nõ cõi morte ex hac vita ꝓrãscãt. Ad cui⁹ ꝓces repẽte cõmota est terra: & apta deglutiuit Bathan & Abyron: atq; oĩa q̃ illo rũ erãt in momẽto absoꝛpta sunt. qbus sic exterminatis cõfestim aptio terre sup eos reducta est: & ita reintegrata: vt nihil hoꝛ q̃ dicta sunt factũ esse videret. Et ita illi blasphemi ꝓiere: vt hẽt numeri. 16.

¶ Vitulũ cõflatilẽ filij Israel hisdẽ etiã ipib⁹ egyptioꝛ moꝛe q̃ Busiridẽ adoꝛabãt sibi fecerũt. Quã obrẽ q̃tuoꝛdecim milia septingẽtos viros coꝛ dñs in deserto peussit & iterfecit: vt habet numeri. 17.

3710 1489 ¶ Juppiter. 3. cretẽsis Saturni ex Ope fili⁹: hoc anno Saturno ꝑe de regno pulso in Creta insula regnare cepit: sed q̃tũ regnauerit nõ habem⁹. Hic: vt supra dictũ est in Saturni vita: eodẽ partu cũ in none editus: ne a Saturno ꝑe occideret: ob pactionẽ cũ Titano sre factã: q̃cito natus est clã ab ope mre in idã mõtẽ cretensem alẽdus trãsmissus est: & Curetis ppĩis cõmẽdatus varie de eius enutritiõe ferunt̃ snie: sed oẽs in hãc sentẽtiã cõuenire vident̃ q⁹ mellẽ tñ nutrit⁹ sit. q̃ quũ adoleuisset: ob captos parẽtes bellũ habuit cũ Titanis: & liberauit illos. inde haud paulo post ꝑem regio expulit: eo q⁹ compertisset cũ vite sue insidiari. Et hinc illi bellũ dicũt cũ gigãtib⁹ cõsecutũ: q̃s supatos supposuit montib⁹. deniq; orbe subacto cũ fribus ipertũ partitus est. Dato plutoni infernoꝛ dñio: Neptuno aũt maris sibi olympo reseruato. Et quũ tãdiu ante Junonẽ sororẽ suã in cõiugẽ sumpsisset: & rex potens factus esset: vt erat vir glorie cupidus ambire cepit: & nõ minus astutia q⁹ virib⁹ nõ solũ humanas laudes: sz diuinos etiã honoꝛes sibi q̃siuit: tẽpla gdẽ multis in locis sibi ipsi construxit: & suo dicauit nomini: & in quãcunq; regionẽ venerat reges ꝓncipesq; populoꝛ hospitio & amicitia sibi copulabat: & quũ ab eis digrederet̃ iperabat sibi edificari tẽplũ. Et hac astucia factũ est: vt Jouis hic sibi diuinũ honoꝛẽ acq̃sierit cũ religione cõnexũ. Plurimi nãq; reges eidẽ obsequẽtes: & nois sui gr̃a ritus annuos & festa celebrabãt. et hoc modo religionẽ cultus sui Juppiter p oꝛbẽ terre diss̃minauit: & exemplũ ceteris ad hoc imitandũ dedit: & q̃tũcũq; hic homo circa honoꝛes ambitiosus esset: & libidini turpissime deseruiret: multa tamẽ bona & vtilia humane vite adinuenit: & mala plurima sustulit: & iter cetera ab hoiuz moꝛibus cõsuetudine comedẽdi carnes humanas amouit: qb⁹ illo tẽpoꝛe vescebant̃. Demũ Juppiter quinquies circuiuit: & oĩbus amicis atq; cognatis suis impia diuisit: & leges: moꝛesq; hoiuz cõposuit: & multa alia bona fecit qb⁹ imoꝛtalẽ gloriã: memoꝛiãq; sempiternã adeptus est. cratesq; pessime acta in Creta vitã cõmutauit in moꝛtẽ: & ad deos vt multi delirãt: abijt: cuius tumus curetes filij sui curauerunt. Reliqt aũtẽ Juppiter hic trigintanouem filios & filias: de qbus multos infra cõmemoꝛabimus.

¶ Saturnus igit̃ a Jouc filio: his tribus fugatus dũ diu ꝓ timoꝛe filij errasset: vix tandẽ in italia locũ quo latere posset inuenit. Sed ab Jano tũc ibi regnãte humanissime excep⁹ cinsdẽ regni cõsoꝛs effectus est. Et ꝓpterea Virg. in. 8°. li°. eneidos dixit: Primus ab etherео venit saturnus olympo: Arma iouis fugiens: & regnis exul adẽptis. Ipse enim Saturnus: postq̃ a Jano susceptus est: nõ procul tñ ab vrbe latuit: vbi & postmodũ Saturnã quã mõ Sutriũ dicimus vrbẽ cõdidit: in q̃ & regni sui sedẽ cõstituit: vbi etiã rudes admoduz populos cõposuit: & domos etiã edificare: agros colere: vineasq; plãtare docuit. Antea. n. boies glãdibus sustentabant̃ & sub cõtextis frondibus dig. bant. qꝛ Virg. vt supra testatus est dicẽs: His genus indocile & dispsum mõtibus altis: Cõposuit: legesq; dedit: latiũq; vocari: Maluit his q latuisset tutus in oꝛis. Et Ouidi⁹ ꝓmo methamoꝛ. de eo sic rettulit: Postq̃ saturno tenebroꝛosa in tartara misso: Sub ioue mundus erat subijt argenta proles: Aurea vt perhibent illo sub rege fuere Secula: ꝛc̃.

3711 1488 ¶ Vulcanus Jouis ꝑdicti regis fili⁹ hac tẽpestate floruit: hũc deformẽ & claudũ natũ fuisse oẽs poete ferme testant̃: & ꝓpterea q̃cito nat⁹ est parẽtes in Lẽnũ insulã cũ deiecerũt: ibiq; teste Seruio in buc co. a similis nutrit⁹ est. q cũ adoleuisset deoꝛ faber effect⁹ est: & Joui fulmina & arma alij diis cõtra gigãtes fabricauit. Fecit q; monile hermiõis coꝛonã Ariadnes: arma Achillis & Ence: & plura alia q̃ supra humanũ ingenũ fuisse visa sũt. Hec tñ ob ea bñficia ad deoꝛ mẽsam admissus est. q̃ propter supplicauit Joui ꝓi: vt saltẽ Minerue nuptijs iugeret̃: a q̃ tñ spreta fuit. que Virg. in bucco. tetigit: cũ ait: Cui nõ risere parẽtes: Nec deus hũc mẽsa dea: nec dignata cubili est. Habuitq; Venerẽ deide vxorẽ: quã cũ Marte seu armigero adulterantẽ vidisset: subtilissimis cathenis deuinxit: & diis oĩbus seclus propalauit: hic aũt fabroꝛ deus appellatus. vnũ tamen filiũ Erictoniũ post se reliquit.

3712 1487 ¶ Erictonius itaq; 4. Atheniẽsiũ rex: anno. 25. ducatus Moysi post Amphitrionẽ atheniẽsib⁹ regnare cepit: & regnauit annis. 50. Hic vulcani & minerue filius: & eisdẽ parẽtibus ac Apollini & Minerue tẽplũ extruxit: ludosq; eis instituit: hunc serpẽtinos pedes habuisse dicunt: ad q̃s cõtegendos cũ etate ꝓuectus fuisset: currũ primus excogitauit. vt ait Virg. in geoꝛ. Primus erictonius currus & quatuoꝛ ausus: Jungere equos: rapidisq; rotis insistere victoꝛ. Ipsumq; Ply. dixit in. 7°. naturalis histo. primũ inuenisse argentũ. Et quoniã vir industrius & de genere deoꝛ creditus est: ad regiã maiestatẽ ꝓmotus fuit. Diuus aurẽ pr̃ Aug. 18°. li°. de ciui. dei. c°. 12°. dicit apud Atheniẽses tẽplũ fuisse Vulcano & Minerue cõe: in q̃ cõpertus est ifans draconc circũuolut⁹: q cũ magnuz vir futuꝛ iudicio atheniẽsiũ ꝓtẽderẽt: eũ seruarẽt ex eo q⁹ parẽtes essent: icognitis his qb⁹ dicatũ erat tẽplũ in q̃ cõpert⁹ erat: dederunt filiũ. Hic preterea in celũ inter alias celestes imagines assumptus: Serpentarius dictus est.

3715 1484 ¶ Stenellus. 9. Argiuoꝛ rex: anno. 28. ducatus Moysi Argiuis regnare cepit: & regnauit annis. xi.

Hic ex

Hic ex Castore equoꝝ domitore: argiuorũqꝫ ꝓncipe ortũ habuit: q ꝛ cũ Danao myceneꝝ rege belluꝫ gessit a quo cũ tandẽ expulsus fuisset: Danaus argos tenuit: eiusqꝫ minores ꝓsecrauerãt ysqꝫ ad Euristhẽũ Stelleni filium: Perseiqꝫ nepotem: post quẽ Peliopide ipetium susceperunt regnante Atreo.

¶ Junonẽ Saturni ꝛ Opis filiã: ac Jouis sororẽ: atqꝫ cõiugem: hac etate fuisse cõstat. Hec. n. errore gentiliũ deoꝝ regina dicta fuit: ꝛ ꝓpterea regnoꝝ eã ꝛ diuitiaꝝ fecerunt deã: sic ꝛ ꝓuigil: vt Virg. scribit dicẽs: Junoni autem ois cui vinclã iugalia curæ. Et iõ parturientibus ipsaꝝ posse voluerunt. Illi insuper ĩsignem currũ ꝛ arma attribuunt: illi quoqꝫ tanq̃ regine excellẽtissime 14. nymphas pedisse: q̃s ascripserunt: vt in eius ꝓsona Virg. dixit: Sunt mihi bis septem ꝓstãri corpore nymphe: in cuius etiã tutellã panonem auem dixere: cuius caude dicit Ouid. eã Argi pastoris sui a Mercurio occisi oculos apposuisse. Hãc gppe vocãt ꝓter Junonẽ ꝛ reginã multis noibus: videlicet Lucinã: Matronã: Lucinã: deũ matrẽ: sinomã: februã: interducã: deiducã: vnxiã: cynthiã: socigenã: populoniã: ꝛ ꝓserpinã. eaqꝫ fingunt comestis lactucis siluestribus Hebẽ filia cõcepisse: sic ꝛ pcusso flore Martẽ. Ex Jone vo viro suo Vulcanũ ꝓdictũ ꝛ alios multos. Hec. n. post mortẽ iter deas relata: Samii nobilissimũ tẽplũ eidẽ cõstruxerũt: in q̃ ꝛ eius simulacꝝ in habitu puelle nubẽtis erexere: vbi ꝛ eius anniuersaria sacra Samij ꝓpli ritu nuptiaꝝ singulis annis celebrare ꝓsueuere. ¶ Hercules Argiuus nõ magnus ille Thebanus: de q̃ loco suo dicem⁹: Atlãtis imitator: bis tpib⁹ Aug. teste claruisse dicit: quẽ Euse. Besonaã cognoiatũ dixit: ꝛ astrologie peritiã ex Atlãtis dignitanb⁹ accepit: ꝓp qõ fingit̃ celũ sustinuisse ab Atlãte susceptũ: q cũ in ea disciplina admodũ studiosus eẽt: audita Anthei aphri fama: q in oi scientia clarus hẽbat: cõfestim vt eꝝ scia expiri posset: cũ ꝓuenire studuit. ortaqꝫ est iter eos maxia discepta tio. Duos ãt p⁹ se h̃ reliqt filios: sardinũ vz ꝛ yrcanẽ: a qb⁹ postea sardinia ꝛ corsica ĩsule nom̃ acceperũt. 1483 3716

¶ Antheũ aũt Lybicũ ex mauritania icert̃ parẽtib⁹ natũ: viz vtiqꝫ: vt Lucan⁹ scribit: igenté fortissimũqꝫ ac sexꝫ: ꝛ in oi gñe doctrine: ꝛ ꝑsertim geometrie ꝑstãtissimũ: hisdẽ q̃z tpib⁹ floruisse: Augu. scribit: q cũ qbuscũqꝫ luctã susceperit victor exibat: q̃ audito Hercules laboꝝ victor ad eũ accessit: ꝛ cũ eo luctãmẽ iniret. ꝛ cuꝫ in agone essent: eũqꝫ sepi⁹ ꝓstratuꝫ robustioré resurgẽtẽ cerneret: auertẽs qꝫ a terra vires recuꝑaret: iã sessuꝫ ynis in altuꝫ extulit: tanq̃ diu sic tenuit donec expirauit: cui⁹ fabule sensus talis est qꝫ Antheus cũ Hercule disputãs toti⁹ sue disputatiõis effectũ terrenis reb⁹ applicare niteret̃: in eã ré erudit⁹ ꝑualere ꝓfideret: sz ab Hercule tãdẽ lz iferioꝝ hand magnã cognitionẽ hꝫet supatus est. Hercules. n. cũ iferioꝝ solidã nõ hꝫet cognitionẽ in disputatiõe sp ingeniuꝫ suũ ad supioza cõuerteret: sategit: vt sic in disputãdo de supioꝛib⁹ antheus semp deficeret. Antheus vo luctãdo victorie ꝑmiũ tãdẽ Hercules dedit. vñ (vt dictũ est) cõfectuꝫ fuit: qꝫ Antheus cũ Hercule pugnãdo vires a terra recipiebat qb⁹ se ab Hercule tueri cõfidebat. Demũ cũ Hercules illuꝫ e terra: hoc est geometria ad astrologiã eleuasset: succubuit. Eusebius autẽ noster dicit hunc palestrice artis doctissimum fuisse: ꝛ alioꝝ quoꝝ cumqꝫ certaminuꝫ: que exercenť in terris. De isto Lucanus in quarto multa conscripsit dicens.

Nondum post genitos tellus efferta gigantes: Hec illi spelunca domus latuisse sub alta
Terribilem lybicis partu concepit in antris Rupe ferunt epulas raptos habuisse leones
Hec tam iusta fuit terrarum gloria typhon Ad somnos nõ terga fere prebere cubile
Aut tythios briareusqꝫ ferox celoqꝫ pepercit Assuerunt nõ silua thoꝝ: viresqꝫ resumpsit
Quam nõ flegreis antheum sustulit armis In nuda tellure iacens periere coloni
Hoc quoqꝫ tam vastus cumulauit munere vires Aruoꝝ lybies perunt quos appulit equor
Terra sui fetus quc cum tetigere parentem: Auxilioqꝫ diu virtus non ausa cadendi
Jam defera vigent renouato roboꝛe membra Terre spernit opes inuictus roboꝛe cunctis.
Quãnis staret erat: tẽ. Ubi apparet p hec carmina: Quã grandis q̃qꝫ fortis ꝛ ferus iste antheus.

¶ Danaus Beli ꝑsei filiꝰ. x. Argiuoꝝ rex: ãno. 37. ꝓncipatus Adorsi Stenello rege expulso argiuis regnare cepit: ꝛ regnauit ãnis. 50. q sicut refert Euse. ꝛ alij multi. 50. filias ex pluribus ꝓuxib⁹ genuit: q̃s Belides idẽ pr̃ noiauit: de qbus Jnue. meminit qñ dixit: Occurrẽt multe tibi belides. Egistus vo frater eius totidẽ filios sibi mõ ꝓcreauit: q ꝓcurãte Danao oẽs se filiabus suis mr̃imonio copulauerunt. veritus ãt Danaus ne tãta genes multitudo sibi regnũ adimeret: ꝑsuasit filiabus vt vnaqꝫq; ꝓma nocte viz suũz occideret: qđ ꝛ factuꝫ ẽ: vna dũtaxat excepta q̃ hypmestra vocabãt: q̃ Lyno viro suo pepcit: q ꝛ ipse socero suo tandẽ detruncato post ipꝫ regnauit. Ille autẽ Danaus ꝓmum apud Egyptum regnauit. sed inde pulsus argos venies Stenelliꝫ ibi regnanté regno expulit: ꝛ ipse regnum id suscepit. Hic vt Ply. hꝰ de naturali historia ait: primus ex Egypto in grecia puteos fodiendos ostendit. 1476 3723

¶ Archas Jouis ex Calisthone filius tẽpestate hac pelasgis in deditionẽ suã redactis coꝝ regionẽ a se Archadiã nũcupauit: q̃ ꝓns Seruio teste: Parthasia dicta fuit. Hec. n. Behaie ꝑs est iter mare ioniuꝫ ꝛ egeũ dispositа: in ea sigdẽ regiõe sunt asini maiores ꝛ alijs ꝓstãtiores. Illã q̃z mõtuosam totam esse Ply. affirmat. Jste sigdẽ archas cũ didicisset mr̃em calistonẽ vginẽ sacrã a Jone vitiatã: ꝛ ab alijs sacris vginibus vna cũ eodẽ parumlo e claustris fuisse exclusaꝫ: cũ adolcuisset mr̃em occidere voluit: q̃ timore peita in q̃s diu latuit linquẽs ad Jouẽ confugit: q eã in filij gr̃az receciliauit: pmisitqꝫ vt in pãuꝫ posset redire regnũ. Nã ipsa lycaonis regis quẽ Jouis ex regno expulerat filia fuit. Archas autẽ cũ fe ror iuuenis euasisset: ꝛ pelasgos in deditionẽ redegisset: illos ex suo noie Archades appellauit. Archades autem Calistonem eius matrem post mortẽ ob diuturnã eius latebram eam appellauere Ursam:

ꝛ a nomine matris etiã filium Vrsum vocauere.quos ambos postea stellificauerunt.

3723 1746 ¶ Eleazarus Aaron p̃mi hebꝛeoꝝ p̃tificis filꝰ.40o anno p̃tificatus Moysi: pꝛe vita defuncto a dño ante ꝓtis iteritũ ꝑ manu Moysi scõs hebꝛeoꝝ subrogatꝰ sedit annis.27. vir gdẽ prudẽtissimꝰ ꝛ deo dilectꝰ:q sacerdotio ꝛ p̃tificatu suscepto cũ Jouc filio vniuersaꝝ chanaãeoꝝ terrã obtinuit:ꝛ obtentã filijs israel ꝑ tribꝰ.xi.diuisit:vt ꝓ Josue vltimo:ipse deniq; codẽ anno:q ꝛ Josue mortuꝰ est Phinee filio sacerdotiũ derelinquẽs:cuiꝰ corꝑus in Sabatha ciuitate sepultũ traditꝫ. Ab isto igdẽ vsq; ad xp̃m paucis exceptis p̃tifices oẽs discedere.

¶ Serpẽtes ignitos hoc ipso anno super filios israel ꝓpter murmurationem dominus misit:quoꝝ morsibus multi pericre:vt patet numeri vigesimoprimo.

¶ Balaã ꝓphꝫ filiꝰ Beoꝛ:q habitabat supꝫ flumẽ terre filioꝝ Amon:vir vtiq; ꝑclarus: his tpib⁹ floruit.Hũc.n.Balaac rex Madianitaꝝ:quũ audisset Moysen pcussisse Og regẽ Basan cũ oi ei⁹ populo:verit⁹ ne ꝛ cũ expugnaret:ad se vocauit vt malediceret ꝓlo israel:hec q deo gratus erat:ꝛ ad magnã ꝓphetie gr̃az ꝓpter vitatis eloquiũ pduxerat:adeo vt cui benedicat benedict⁹ erat:atq; cõtrario cui maledicta igerebat:maledictiõib⁹ replebat̃.ad hũc itaq; idẽ Balach rex legatos fide dignissimos misit rogãtes:vt veniret ꝛ malediceret israelitas. Ille aut̃ cõsulẽs dñm ab codẽ ꝓhibit⁹ est.Denuo rex alios legatos ad Balaã misit q coꝝ volũtati obtẽperare volẽs:sternẽs asinã cũ legatis ad regẽ ibat.Et dñi ꝓgeret angelus dñi cidẽ occurrit:ꝛ cuaginato gladio in via cõtra cũ stetit.cerneꝫq asina angelũ in angustissimo vite loco cuaginato gladio stantẽ q̃ nec ad dextrã:nec ad sinistrã deuitari poterat:cõcidit sub pedibus sedẽtis:ꝛ cũ vehemẽti⁹ latera eius cederent:dñs aperuit os asine:ꝛ dixit ꝓphete:Quid feci tibi?Cur me ꝓcutis iã tertio:Rñdit Balaã:q cũ meruisti ꝛ illusisti mihi: vtinã ingt gladiũ haberẽ vt ꝓcuterẽ te.Dixit asina;Nõne aial tuũ sum: cui semp sedere cõsueuisti vsq; in p̃sentẽ diẽ?Dic gd simile vnq̃ fecerim tibi:at ille ait:Nunq̃.Et cõfestim Balaã vidit angelũ dñi cuaginato gladio cõtra se:q coꝛripuit ꝓphetiã.at ille statim dixit:Peccaui nesciens q tu stares cõtra me. Et nũc si displicet tibi vt vadã ꝛ maledicã populo dei:reuertar.qui iussu angeli ꝓgens ꝓphetauit dicẽs:Orietur stella ex Jacob:ꝛ cõsurget virga de israel:ꝛ percutiet duces Moab:vastabitq; oẽs filios Seth:ꝛ erit idumea possessio eius:hereditas Seir cedet inimicis suis.Israel vero fructũ aget.de Jacob erit q dominabitur:ꝛ pdet reliquias ciuitatis:ꝓphetauit quoq; Balaã ꝛ cõtra Amaleth ꝛ cõtra Assur:ꝛ demũ cõtra filios Jacob.dixitq; eis: Venient in trieribus de italia ꝛ superabũt Assyrios:vastabuntq; hebꝛeos:ꝛ ad extremũ etiam ipsi itali:hoc est Romani peribunt.Demũ cum hec dixisset:ꝛ ad Balaac sine vllo honoꝛe remuneratus remitteret̃:suasit vt filias coꝝ virgines speciosissimas circa israelitarũ exercitũ destinarent:vt sic filij israel patrias leges relinquentes cõtra eos indignet̃ deus. Quibus dictis abscessit:ꝛ reuersus est in locũ suũ;vt habetur numeri.25.

¶ Belphegoꝛ eo etiã anno ab hebꝛeis initiari ceptus est:qꝛ filij israel ꝓpter cõcupiscentiã virginum Madianitaꝝ q̃s cognouerãt relinquẽtes patrias leges:ꝛ in honoꝛẽ dei carũ ritũ colere ꝛ obseruare ceperũt. Hã Balaac iuxta cõsiliũ Balaã ꝓphete plurimas virgines speciosas circa exercitũ israelitarũ iussit apponi:q̃bus deludi ꝛ cõfundi possit insipientiũ honestatẽ ꝓpter carũ pulchꝛitudinẽ:mandauitq; eis vt cũ iuuenibus israelitaꝝ amplexibus miscent̃.Illi aut̃ amoꝛe eaꝝ deuicti semetipsos carũ voluptatibus oĩno tradidere:patrias leges trãsgredientes ꝛ plurimos deos putãtes:ꝛ oẽs ad libidinẽ mulieꝝ ĩsurgẽtes.ea de causa seditio pessima ꝛ multo peioꝛ seditiõis chore excitari cepta est. At Moyses ẓelo dei pmot⁹ oẽs israelitaꝝ ꝑncipes apꝑbẽdẽs eos in patibulis suspẽdi mãdauit:ꝛ de filijs israel.24.milia iterficere fecit.Sed ꝛ eo tũc Phinees Eleazari filiꝰ:vir gdẽ strẽnuus vidẽs vnũ ex ꝑncipib⁹ israel noie Samarias cũ scoꝛto madianita cõcubuere ẓelo dei cõmotus cõfestim ambos in locis genitalibus pugione pfodit:ꝛ mortui sũt. Ac sic Moyses ꝛeclus filioꝝ israel expiauit:vt patet numeri.25. Hac itaq; de causa exaggeratus Moyses ad interitũ Madianitaꝝ misit exercitũ:ꝛ quinque coꝝ reges cũ innumerabili multitudine pemit.q̃bus supatis ꝛ fugatis filij israel coꝝ prouinciã tenere.

¶ Sardus Herculis p̃dicti filiꝰ(vt volũt Rabanꝰ ꝛ Anselmꝰ)hisdẽ tpib⁹ cũ innumerabili multitudine e Lybia discessit ꝛ in tyrrheno mari venit:ibiq; ĩsulã Sardinie occupãs q̃ Jeus a Grecis vocabat̃ de suo noie insulã Sardiniã nũcupauit.Solinus vero vbi de mirabilib⁹ mũdi dicit:eã a Thimeo sandalio Them:dictã a Chrisippo muniuiã:ꝛ ex sardꝰ hercule ꝓcreatꝰ noie mutato eã vocauit sardiniã.

¶ Sardinia itaq; ĩsula in tyrrheno mari sic ꝓstituta ꝛ appellata:vt Straboni in.5to placet:hz latitudinis.98.miliaria:lõgitudinis vo.220.fm aũt alios ei⁹ ambit⁹ circiter.4.milia stadia est. Hꝫ.n.hec ĩsula multã ptẽ aspaꝫ minimeq; trangllã.reliq̃ vo reb⁹ oĩb⁹ felicẽ ꝑcipue tritico ꝛ pecoꝛib⁹ atq; pascuis. ibi nullus lup⁹ gignit̃:nullus serpẽs repit̃.Est tñ hec ĩsula estiuo tpe morbosa in locis maxie fecundis. cõtinetq; multas ciuitates:iter q̃s ꝑcipua calaris est:vbi coꝛallo magna repit̃ piscatio: q̃ ꝛ lõgo tpe btissimi ꝓphis Augu.religis illustrata fuit.Ea in ĩsula antiqꝰ nascebant̃ aricteꝛ q ꝓ lana filũ capnũ ꝓ creabãt:q̃s musimones vocabãt:q̃ pellib⁹ Sardi thoꝛacis mõ sese muniebãt. Antea.n.Sardi Jolẽses dicebant̃.indeq; Jolẽ Herculis amasiã ferũt Sardũ iõꝫ ꝛ plerosq; Herculis filios eo adduxisse: ꝛ cũ accolis habitasse:q̃bꝰ postea Sardiniẽses dicti sũt.illiꝰ postmodũ impij dignitatẽ peni ꝛ ex aphri ea delati sortiti sũt:q cũ aduersus Romanos bellũ gereret:ab eisdẽ penit⁹ deleti sũt.Cuiꝰ ĩsule dñiuꝫ Romani per multa tẽpoꝛa potiti sunt.multa quoq; postmodũ cladeꝫ ꝛ diꝛeptiones a Barbaris:Pi-

sanis: ac Genuensibus perpessa: tandẽ in Aragonensiũ regum manus est deducta.

¶ Cyrnus ciusdẽ Sardi frater ⁊ Hercu. filius: ⁊ ipse tẽpestate hac viguit: qui vt Rabano placet: ex Lybia veniens insulã quã hodie corsicã dicimus ab eo p̃mũ habitatã Cyrniũ a suo nomine nũcupauit. Deinde cũ quedã mulier nomine Corsica in Lyguria taurum depasceret: ipse animal trãsnatando mare insulã peruenit. mulier autẽ pro tauro sollicita nauigio statim inscijs parentibus illo delata est. Comperto ꝙ in pascuis vberrimis tauro delectata insule pulchritudine ibidem habitare cõstituit: ⁊ a se eam Corsicam nominauit.

¶ Corsice igit̃ ipsius insule longitudo. dl. miliaria est: latitudo vero. lxx. ambitus autẽ ipsius tria milia ⁊ ducẽta stadia. Hec q̃ppe insula in Lygustico mari est: sed a septẽtrione thusco ꝓpior. iter hanc ⁊ Sardiniã insulã interiacent. xv. miliaria: ẽm autẽ Ply. in. v. li. trĩmodo octo. Ea q̃ppe insula tempore Strabonis: vt ipse scribit: maligne colebat̃: ⁊ multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt qui eius montes inhabitabant vitã latrocinijs degẽtes beluas ĩmanitate superabant. Idem quoq; Stra. in. v. de ipsis sic ingt: eo cũ Romani in eos irruerent: corũq; castella irrumperent: magnũ seruoꝝ gregẽ eapti aduehebãt: quos Romã delati cos videre mirari erat q̃ agrestis eoꝝ effugies videret. q̃q; bestiarũ appareret diritas: faciesq; truculente in manibus postmodũ romanoꝝ deducta: cũ feracissimam etiã multis in locis repperissent: multas in ea erexere ciuitates: qo Ply. in. v. natu. histo. cõprobans dicit Corsicã suo tẽpore tres ⁊ xxx. habuisse ciuitates: que qdem ferocitatẽ ⁊ Insule dignitatẽ pre se ferre videnť. In ea nunc sex nõ ignobiles extant ciuitatibus sub archiepiscopatibus Genuensiũ ⁊ Pisanorũ ab Honorio q̃rto pontifice: vt suo loco infra dicemus: supposite. Diu nãq; post varios casus Corsi acti a mauris q̃ maxime oppressi. Ademarus qdã Genuẽsis dux eam liberauit: ⁊ eorũ quindecim naues demersit: quẽ cũ postea mauri detrũcassent: nihilominus insula in Genuẽsiũ manus per aliquod tẽpus deuenit: hoc q̃ppe Caroli magni filioꝝ tẽporib⁹ accidit. Sed post modũ florẽtie pisanoꝝ respublica per aliqo tẽpus eisdẽ paruit: interdũq; ecclesie romane tandẽ superatis Pisanis: in manus Genuẽsiũ itꝝ deuenit: ⁊ nunc vsq; pdurat. Hec ipsa (vt aiunt) insula p̃ter optimũ vinũ etiã alios fructꝰ suauissimos gignit: abũdatq; bobus: capris: ⁊ ouib⁹: ac alijs aialib⁹: licet nõ eque: sicut Sardinia. Et ĩter cetera canes ferocissimos: ꝓduxitq; ꝓterea etiã nr̃is tpib⁹ viros clarissimos: tũ lr̃aꝝ: tũq; pacis belliq; artib⁹ p̃cipuos: q̃ꝝ p̃stantia insula vniuersa plurimũ decorat̃. de q̃bus infra locis suis dicetur.

Iosue filius Naue ꝓpheta ⁊ dux: Adoysiq; successor: hoc anno ducatũ a Adoyse suscipiens populũ dñi ẽm Augu. ⁊ reliq̃s. xxvij. annis rexit. Vir sane robustus ⁊ eloquẽtia ingenioq; clarus: magnus quoq; ẽm nomẽ suũ habitus: sed ⁊ in saluatiõe electoꝝ dei permaximus: q vt filij Israel cõsequerenť hereditatẽ patrũ suoꝝ: ipse ꝓter quinque philistinoꝝ satrapas oẽs hostes cõtra eos insurgentes expugnauit ac debellauit. Ad cuius p̃ces sol bellisse dicit̃: ita vna dies sit facta q̃si duo donec victoriã de inimicis reportaret: vt cognoscerent cuncti potentiã dñi q̃ cõtra deũ pugnare nõ est facile. Primo nãq; ducatus sui anno Jordane patefacto populus dñi deuictis viginti q̃tuor regibus ad p̃missam terrã pduxit: phasce tertiũ ĩmolauit: circũcisionẽ intermissam ĩnouauit: cuius qdem religiosa mens ⁊ sanctitas: necnõ ⁊ p̃clara in bellis gesta in libro nomini suo prenotato pulchre habẽtur descripta. ĩn quo de inimicoꝝ subuersione ⁊ populi introductione in terrã promissionis: ⁊ de distributione possessionũ agit̃: ⁊ per singulas vrbes: viculo: montes: flumina: torrentes: atq; cõfinia ecclesie celestis Hyerusalẽ spiritualia etiam regna describit. Fuit autẽ hic trinomius: videlicet Jesus: Josue: ⁊ Osee: qui non solũ in gestis: verũ etiã in nomine typũ domini Jesu gessit. Hic ipse solus vna cũ Caleph ex sexcentis mlib⁹ viris qui ex Egypto egressi fuerant: terrã promissionis cõsecutus est. Adoritus tandem centesimo ⁊ decimo vite sue anno in monte Effraim sepelitur. Filij autẽ Israel dño seruierunt cunctis diebus Josue a seniorum qui longo tempore vixerant post Josue: ⁊ qui nouerant oĩa opera domini que fecerat in israel. Et quum sanctus habitus sit eius festiuitas celebratur prima die mensis septembris. 1472 3727

¶ Lybia Epaphi regis ⁊ Cassiope ꝓgnis filia: ⁊ Busiridis tyrãni mater: ad hec vsq; tẽpora pernenit. Hec enim: vt Lactantius refert: cũ in neptuni venisset concubitum. i. alieni hois ab Egypto: ex eo cõcepit ⁊ peperit Busiridem ĩmanem postea tyrannum. ipsa deinde: vt Isido. in li. Ethi. facta scribit cuiusdã Aphrice partis regina: cius pars ex suo nomine Lybia dicta est. Hec enim regio ab Atlante Mauritanie inchpit: ⁊ ad Canapum vsq; Nili hostiũ panditur.

¶ Busiris autẽ huius Lybie ex Neptuno filius: anno primo ducatus Josue: vt dictus pater Augu. scribit: apud Egyptum tyrannidem exercens regnare orsus est: qui inter cetera sue tyrannidis opera fertur hospites suos dijs suis persepe ĩmolasse. Quamobcausam cum Hercules ad eum diuertisset: ⁊ simili perfidia qua ceteros eum perdere tentasset: ipsum Regem aris impositum hercules interfecit. Cuiusquidem perfidi ritus causam posuit: Ouidius primo de arte dicens. 1471 3728

Dicitur egyptus caruisse imbribus arua
Imbribus atq; annos sicca fuisse nouem
Cum thrasius busirim adit: monstratq; piari
Hospitis effuso sanguine posse iouem
Illi busiris fratres iouis hostia primus
Inquit: ⁊ egypto tu dabis hospes aquas.

Hic autẽ Busiris Amiano Marcellino historiographo teste vbẽ condidit in Thebaico tractu centum portaꝝ: quã alij Jouis thebas: alij Thebas cuiusdã dixerunt. Greci illã Heliopolim vocant.

¶ Thebe Egypti civitas.

¶ Thebe igit̃ qua t Heliopolis ĩsignis Egypti civitas sic a busiride per hoc tempus condita: teste Diodo. habuit menia. 140. stadioꝝ ambitu. Fuitq; magnis edificijs speciosisq; deoꝝ templis atq; alijs pulcherrimis ornamentis p̃dicta: posuit quoq; in ea: vt Homerus dicit: centũ portas: qõ Juue. in saty. tetigit cũ dixit: Atq; vetus thebe centũ iacebat obruta portis: in cuius medio flumen iterfluebat. Hanc Ply. 36°. natu. hist. totã pensilẽ fuisse scribit q̃ nõ solũ egypti: sed orbis etiã totꝰ civitatuz felicissima fuit: t ideo ab ea regio thebaica ethiopie cõtermina denominata fuit. huiꝰ cines teste Hero. li°. 2°. apud egyptios oium sapientissimi habebant̃. Ex hac quippe civitate tpe Augusti Cesaris Gallus poeta Forojulien̄sis ibidẽ pretor obeliscos tres admirãdos abstulit: q̃z vnus q acus dicit̃ in vaticano iuxta tẽplũ diuo Petro dicatũ. alter in circo maximo: t alter in campo martio locatus est. conchas quoq; marmoreas t alia ornamenta gbus etiam Bononiẽsis civitas nunc ornata est: ab ea rettulit. Illustrat̃. n. adhuc hec celebris civitas sanctoꝝ thebeoꝝ legione sub Maximiano imperatore: videlicet Mauritij t sociorꝝ eius pro Christo martyrio coronatoꝝ qui ex ea prodierunt.

3743 1456 ¶ Thorax. 15. sicyonioꝝ rex: anno. 17. ducatꝰ Josue sicyonijs regnare ccpit: t regnauit annis. 30.

¶ Bardanus Corithi regis ex Electra cõiuge filiꝰ: his tẽporibus ẽm Eusebiũ Bardaniã cõdidit: t a se noiauit. Hic italus fuit: t Jasiũ fratrẽ habuit: qui mortuo patre cũ fratre de successiõe regni in discordiã venit: ex qua etiã fratrẽ iteremit. quãobrẽ quũ turbatos ciues Bardanus cerneret: cauens sibi statim cũ patre populi naue cõscendit: t longa actus nauigatione primo Samothraciã: que tunc Samos erat: sedes habuit. Et inde in eã Asie partẽ: que Helesponto cõtigua est abijt: t illã quam occupauit oram de suo noie Bardaniã nuncupauit. ibidẽq; oppido haud magno cõstructo regnauit annis. 50. Erictonio deniq; filio supstite relicto diẽ clausit extremũ. Hunc autẽ ad eius posteritatẽ nobilitandã fingunt Jonis secundi fuisse filiũ: t inter ceteros filios patrẽ precipue dilexisse: t eius mores summopere imitatũ fuisse: eo q̃ natura mitis t religiosus erat.

3744 1455 ¶ Phenix t Cadmus Agenoris filij: hoc anno q est. 18. ducatus Josue: Eusebio teste: Thebis Egyptioꝝ civitate ꝓfecti in Syriã venerũt: t apud Tyrũ t Sydonẽ regnare ceperũt. Juppiter. n. Saturni filiꝰ: vt diuus pater Aug. 18. li°. de civitate dei: cap°. 12°. scribit: Europã Agenoris filiã: t eoꝝ sororẽ sibi rapuerat: eãq; in Cretã insulã deuexerat: vbi ex ea tres filios suscepe rat: Agenor vero cũ cõperisset filiã suã sublatã tribus filijs suis Europe fribus: videlicet Cilici: Phenici: t Cadmo p̃cepit sub interminatione nõ redcũdi: vt q̃sitã sororẽ reducerẽt. sed cũ nõ inuenissent eã ꝓtis irã formidantes ad ꝓtem egredi noluerũt. Sed Cilix cũ insulã pueniss̃et: in eodẽ loco residẽs locũ a suo noie Liciam noiauit: ibiq; duos filios supstites dereliqt. Lampsacũ. s. t Pigmaleonẽ. Fuit. n. hic acris ingenij t robusti corporis vir. Cilicia autẽ ꝓuincia Syrie ꝓrima est: t Tauro monti subiacet: vt Plynius in. 5°. testatur̃.

¶ Phenix autẽ t Cadmus ibidẽ fratre relicto cũ multo comitatu inde ꝓfecti per mare rubrũ in Syriã venerũt: vbi Sydonẽ nobilẽ vrbẽ condiderũt: quã a multitudine pisciũ Sydonã vocauerunt: eo q̃ tali noie pisces ipsi vocarent: in qua Phenix ipse post regnauit. Regionẽq; ipsam a se Phenicia noiauit: ibiq; Phenix ipse cũ artificiosus vir esset: vt Ysido. in Ethi. scribit: quasdã litteras seu litterarũ caracteres adinuenit: qs phenicibus dedit. Deinde ad scribendũ eas instituisse vermiculũ: vnde t color ille Phenicius dictus. Et deinceps inolcuit cõsuetudo capita librorꝝ ex phenicco seu puniceo: idest rubeo colore conscribi. ¶ Litterarꝝ Grecarum inuentio.

3745 1454 ¶ Cadmus autẽ Phenicis frater: t ipse vir sapientissimus atq; ingenio p̃stãs: in Phenicia frẽ relicto in Greciã cõmigrauit. ibiq; secus Hypocrenẽ fontẽ sedere ccpit: t meditans sexdecim lrarꝝ caracteres exgsuit: illasq; p̃mus grecis ꝓtulit: t eis vti deinceps docuit: ꝓpter qõ cõfictũ est ipsuz serpẽtinos dẽtes seminasse. Et cũ haud lõge a Parnaso mõte venisset: oraculũ cõsulẽs respõsuz habuit: vt bouẽ seqrẽ idomitũ. t ibidẽ vbi ꝓsisteret sedẽ sibi assumeret: q in destinatũ sibi locũ ducꝰ acgeret: ibiq; bouem capto eũ ĩmolauit: locũq; a bouc ipso Boeciã noiauit: cãq; in regione Thebaniã aliã vrbẽ ab antiqs thebis Egyptijs ex gbus venerat edificauit: in q̃ regnũ obtinuit. Hic autẽ Syringã duxit vxorẽ: ex q̃ q̃tuor suscepit filias: videlicet Semelẽ de qua pulcherrima ꝓles liber cõdignã ptulit edita frugẽ: t Agauem quã pater Erictonij vni ex socijs q illũ iuuere Thebas ponere mirimonio copulauit: t Auctonẽ tertiã etiã hanc Aristeo cõiunxit: que ex eo Atheonẽ pepit. vt Ouidius ait: Quartã Jnoem pudicissimam mulierẽ: ex cuius tumulo post mortẽ ꝓpter eius castitatem dicit̃ virgam thuream surrexisse.

Anno añ xpi aduētū | Anno mundi

¶ Thebanc igit̄ ciuitatis ab ipso Cadmo in Boecia bis trib⁹ ꝺdite Amphion Mercurij fili⁹: muris ꝓnare curauit. q deductis cemētarijs (vt Seruⁱ⁹ scribit) ipse adeo dulciter lyra ccinit: vt saxa in muros deducerent̄. dicēte Horatio: Dict⁹ t amphion thebanc cōditor vrbis: Saxa mouere sono testudinis t ꝓce blāda: Ducer̄ q̄ vellet: t̄. Hāc Alexā. magn⁹ vēditis sub corona ciuib⁹ tādē fundit⁹ euertit.

¶ Boccia autem a Cadmo sic denominata: Europe regio est in cōfinio Athenien̄sis cōstituta: quā nōnulli sub Attica regione cōprehēdi volunt: quin t olim sub Macedonie regibus nonnulli deuenisse ferunt: nouiter vero quoniā a Vandalis ab Aphrica pulsis occupata fuit: Vandalia dicta est.

¶ Siculus Neptuni filius: his tribus in Siciliā insulā veniens post Sicanū fratrē ibidem regnare cepit: t a se Insulā Siciliā denominari volunt. primo nāq; insula ipsa Trinacria dicebat: deinde a Sicanio Sicania. de qua Solinus vbi de mirabilib⁹ mundi dicit: Sicanie diu ante troiana bella Sicanus rex dedi: t̄. Postremo a Siculo isto Sicilia denominata fuit. Hunc tamen qdā dicunt Cocithi fuisse filium: t Bardani ꝓxime dicti fratrē Neptuni filium dictū: eo q ex Thuscia in Siciliā trāsfretasset: t multa ibidē rudes homines docuisset. 1442 3757

¶ Sicilia itaq; a Siculo sic dicta Insula est: t q̄dā Italie pars olim fuit: sed terremotu supueniēte: vt Ply. ait: ab Italia diuisa est: q̄busdā vndis iterueniētib⁹ t sine rege fluctuātib⁹: q̄ t triāgularis est: t in q̄busdā angulis tria ꝓmōtoria hāc dicit. ex q̄b⁹ vnus ad meridiē vergit: q t Pachinus dicit. alter ad septētrionē spectat: t Pelor⁹ vocat. Nec plus distat ab italia q̄ mille q̄ngētis passib⁹. Alⁱ⁹ aūt in lybiā t occasuz tēdit: atq; in ipsaz Carthaginē maxie spectare videt. Nec ab aphrice littore plus q̄ centū viginti milia passuū distare cōstat. Vocaturq; lilybe⁹: t hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes: vnū q dē ad Aphricā exponūt. Reliq̄ vero duo latera versus italiā coartantes insulā in pelor ꝺducūt. Hāc antiq Rome horreū vocauere: que oībus in reb⁹ supior alijs italie partib⁹ habita est: vtpote frumēto: croco: mlle: alijsq; ꝓmultis: t nō fructib⁹ modo: sed t pecoribus: pellibus: lana: t caseo.

¶ Europā itaq; horū sororē t Agenoris filiā: p hoc tēpus insigni pulchritudine floruisse cōstat: quā qdē mulierē: vt Ouidi⁹ in. 3⁹. methamor. narrat: Juppiter cretensiū rex ob eius imensam formositatē summe dilexit: t vt ad eius cōcubitū ꝓuenire posset: Mercuriū ex Creta in phenicē ꝓuinciā misit: eui t impauit: vt q̄cūq; arméta q̄ in phenicū mōtanis cerneret in littus ꝓduceret: vbi. s. Europa adolescentula cū puellis ludere cōsueuerat: qō cū Mercuri⁹ feciss̄et cōfestim Juppiter (vt erat magice artis pessimus) se in tauz candidissimū trāsformauit: t armētis se imiscuit. que cū cerneret virgo pulcherrimū atq; māsuetū eo plurimū delectata est: t cū in eius dorsum cōscendisset: taurus in mare descēdit: ac sic territā dorso innitentē natādo in Cretā transtulit: vbi in verā Juppiter redactus formā eā stupauit: t ꝑgnantē fecit: atq; ex ea Radamantū iuniorē t Sarpedonē filios suscepit. Sed t ipse Juppiter in eius sempiternā memoriā tertiā partē orbis Europā ex huius inclyte mulieris noie appellauit. Illam tū postmodū Asterus cretensiū rex in cōiugem assumpsit. De tēpore tamen huius rapine auctores discrepare videnⁱ: cuius veritatē curiosis relingmus ꝓquirendā. Pitagoras aūt philosophus isti⁹ imaginē pegregiā ex ere fabrefecit: quā t Tarenti collocauit. Fuit t alia Europa Oceani t Tethyos filia vt scribit Hesiodus.

¶ Judicum historia hic incipit.

Othoniel frater Caleph iunior: de tribu Juda: post Josue mortē iudicauit Israelē iā in ꝓmissionis terrā collocatū annis. 40. Josue qppe mortuo creditⁱ q Caleph hui⁹ Othonielis frater senior ꝓfuerit populo: sed ob tēporis brevitatē nec iter duces nec iudices annumeratⁱ. Tribus n. Juda t Symeon mortuo: Josue ascenderūt Hyerusalē: t vniuersam exusserūt ciuitatē. verūtamen Jebuseos ejicere nequerūt: sed inde ipsa trib⁹ ꝓfecta Gazā t Ascalonē vrbes cēprehēdit. Cūq; sm dñi ꝑceptū ipsaz habitatores nō interfecissent: sed ibidem idolis ac libidini vacassent: tradidit eos dñs in manus regū t Mesopotamie t Syrie: q eos octo annos multis tributis t impensis oppⁱssere. Hemū iudeis ꝓp huiusmodi afflictiones t iniurias ad dñm clamātibus: deus eis suscitauit liberatorem Othonielē: qui sm Josephum cognominatus est Zenes de tribu Juda: virū vtiq; ꝑstantissimum t industriū: prudentiaq; fortissimū. qui responso accepto ne despiceret populū suū in huiusmodi necessitate cōstitutū. Quo audito cōfestim exercitū regis Mesopotamie aggrediens vniersum fudit atq; fugauit. Quāobeausam iudex populi ab vniersis delectus est: cuius virtute t industria terra triginta duobus annis quieuit. Hic Axā Caleph filiā fratris sui duxit vxorē: cui pater dotis noie in ciuitate Cariathbiarim: que interpretat̄ ciuitas lr̄az irrigū supius t inferius dedit: vt patet iudicuz primo. 1440 3759

¶ Phinees Eleaçari sūmi sacerdotis fili⁹: eo ipso anno q̄ t Othoniel ꝓncipatū obtinuit: t ipse tertiⁱ⁹ in pōtificatu ꝑi successit: sed q̄tū sederit nō habeo. vir qdē in agēdis reb⁹ strēnuus: q añ pōtificatū a Joue exercit⁹ dux cōstitut⁹ vniuersos regulos debellauit. Sed pōtificatu suscepto in oi vtiq; reuerētia t timore ac bonitate dño deo israel seruiuit. t ꝓpterea statuit illi dñs testamētū pacis. Hic ab adolescētia sua (vt sacra hz historia) zelū dñi zelat⁹ est: q: (vt ꝓmissum est) cū filij israel filij Belial presente Moyse initiassent Belphegor: t comedissent sacrificia mortuoz: vidissetq; Zābri ducē ex tribu Symeon coraā frib⁹ suis accessisse ad scortū Madianitē etiā videte Moyse t cūcto pplo cernēte surrexit de medio: t pugione arrepto igressus est lupanar: t cū ictu ambos in locis genitalis ꝑfodiēs interfecit: ꝓpter qō dixit dñs ad Moysen: Phinees Eleaçari fili⁹: filij Aaron sacerdotis auertit irā meā a filijs Jsrael: q: zelo meo cōmotus est cōtra eos: vt nō ipse delerē oēs filios israel in furore meo.

¶ Pandion Erictonij regis filius.5.Athenienſiũ rex:octauo anno iudicis Othonielis Athenienſibus regnare cepit:ꝛ regnauit annis.40.Hic duos habuit filios ꝛ totidem filias.magnũqꝫ belluꝫ diu

3766 | 1433 cũ rege Thracũ geſſit:ꝛ tandẽ cũ pace reuerſus fuiſſet:vnã ex filiabus ſuis Progné noĩe cũ ipſo rege Thracum Thereo matrimonio copulauit.Que quũ iam illi Ithim filiuꝫ peperiſſet: paulopoſt in deſiderium videndi Philomenã ſororem ſuã venit:rogauitqꝫ maritũ ſuũ vt aut Athenas pro ipſa mitteret:aut ab Athenis accerſiret Philomena ſoror.Thereus autem Athenas videns:a Pandione rege impetrauit vt Philomenã ad prognem ſororẽ duceret:que cũ ſpecioſiſſima eſſet:ꝛ ab eo plurimuꝫ diligeret:ab illo in itinere oppꝛſſa eſt:ꝛ minãti ſecum progni accuſaturã eidẽ linguã abſcidit:ꝛ in quandã domũ illã reſeruauit:ꝛ tãdem ad ꝓgnem vxorẽ ſordidatus veniens: dixit Philomenã nauſea maris fore mortuã.Sed a ſorore progne tandẽ veritate cõperta Ithim filiũ ꝓpriũ pri comedẽduꝫ appoſuit: quẽ cũ pater comediſſet ſtatim affuit Philomena cognata ſua cũ capite filij:ꝛ pri in menſa appoſuit. Sed ꝛ pater in iracundia cõmotus dũ illas gladio ꝓſeq̃reꝛ:factũ eſt:vt miſeratiõe deoꝝ ꝓgnes in hirundinem auem verteretꝛ:ꝛ Philomena in auẽ ſui noĩs:ac Thereus in vpupa factꝰ eſt:ꝛ ſic oĩs regia domus fuit transformata.Hec.n.licet fabuloſe dicta ſint:magnum tamen habent ſenſum.

3767 | 1432 ¶ Byonyſius qui ꝛ Bacchus dicit:biſdẽ tpibꝰ teſte pre Aug.ex Semele Cadmi filia naſcit:g adultus primuꝫ in Greciã vini vſum attulit.inde p totũ mundũ pagrãs vniuerſas domeſticas regiões adire curauit:gbus etiã ſimilimõ vinuꝫ pbuit:potumqꝫ ex ordeo nõ multũ a vini ſapore diſtãtem germanos cõficere docuit.Hic multas vrbes ꝛ inter cetera Arebos in grecia cõdidit:ac Niſibin vrbẽ potentiſſimã a Nino rege cõditã inſtaurauit:ꝛ quinq̃ginta milibus viroꝝ adimpleuit.Ordinẽ pterea militaré primus adinuenit:ꝓpter qõ illi ludi ſcenici ſunt inſtituti.Eãobrem Indis populis bellum itulit:in quo gdem bello multas Amaçones mulieres adiutrices habuit:ꝛ ꝓpterea muliebri corpore pingit. appellate autẽ ſunt eius adiutrices Bache:nõ tam q̃ virtute fuerint nobiles q̃ furore. Suſtulit autẽ vt Diodorus refert oẽs impios q in orbe erant:primuſqꝫ boues multis in locis iunxiſſe ferunt: quorũ opera vberiorem ꝛ nitidiorẽ frugẽ ſemina ꝓduxere.Quãobrem illũ poete cũ cornibus finxere: ferunt quoqꝫ illũ pre ceteris decoro ꝛ molli corpore fuiſſe ꝛ delitijs admodũ deditũ.Tradunt inſuper muſas cum illo fuiſſe ꝓfectas:bonis gdẽ artibus docta ꝛ q̃maxime pſallendi eruditas:gbus deus ipſe plurimũ delectabat.Secutuſqꝫ eſt illũ ſemp Silenus illius pedagogus ac eius nutritor:vir ſane optimorum ſtudioꝝ inſtitutor.de iſto Bionyſio multa narrantur.

¶ Bionyſius alter ſiue liber pater:fuit in dieb⁹ Moyſi:quẽ de iduſtria hic reſeruaui:vir ſane potẽs atqꝫ ſplẽdidus:g memorabilia opa geſſit.Hic in egypto natus:cũ deus Egyptios iſraelitaꝝ ꝓſecutores varijs plagis affligeret:timens Egyptũ periturã:inde cũ multis ſeceſſit:ꝛ in Europã conceſſit.

¶ Bionyſius itẽ alius Sicilie tyrãnus fuit:de quo libro quinto infra dicemus. Is Bionyſiũ genuit regni ſucceſſorem:virum dedecoroſum ꝛ in omni turpitudine repletum.

¶ Epopeꝰ.17.ſicyoniorꝝ rex:anno.7.iudicis Othonielis ſicyonijs regnaꝝ cepit:ꝛ regnauit ãnis.35.

¶ Lynceus etiã.xi.Argiuoꝝ rex:poſt Danaũ regẽ ſocerꝝ ſuuꝫ eodẽ anno regnare cepit:ꝛ regnauit annis.41.Hũc Lynũ Ouidiꝰ appellat:qui ꝛ ſolus ex.50.fribus ſuis ꝛ Egiſti filijs pietate bipmeſtre cõiugis a morte euaſit:ſed demũ danao patruo ꝛ ſocero pulſo pro eo regnauit.Elij dicũt eũ ſocerꝝ ſuũ occidiſſe.Tandẽ ꝛ ipſe cũ regnaſſet.41.annis Abãte Jaſio atqꝫ Acriſio filijs derelictis diem clauſit.

Mochus ¶ Belochus.18.Aſſyrioꝝ rex.xº.Othonielis iudicis anno poſt Almynthã regẽ qui regnauerãt.45. annis ꝛ ipſe regnare cepit:ꝛ regnauit annis.25.Cuius filia Athola:que ꝛ Semiramis dicebaꝝ:cum eodem patre regnauit annis ſeptem. ¶ Viri diſciplinis excellentes.

3769 | 1430 ¶ Lynus Thebrus muſicus ꝛ poeta:Mercurij ex Meduſa Urania filius:per hoc tẽpus teſte Euſebio claruit.Hic pmus e tribus poetis quadã diuine mẽtis iſtigatione cõmotus carmina peregrina menſuris ꝛ tẽporibus regulata cõfinxit:qui(ſicut Hermodorus pmo diſciplinaꝝ teſtaꝝ)ſcripſit mundi generatiões:videlicet Solis ꝛ Lune curſum.aĩaliumqꝫ ꝛ fructuũ generatione.Et in pmo ſui opis verſu cũcta ſimul nata dixit:quẽ ſequutus Anaxagoras facta ſimiliter oĩa dixit:eaque mente ꝓpoſita. Occubit autẽ in Euboea ab Apolline ſagitta trãſfixus:quẽ Virg.in buccoli.dixit illi patrem fuiſſe.

¶ Amphion ſimiliter muſicus:Jouis ex Anthiopa vxore filius:ſed alij dicũt Mercurij.biſdẽ etiaꝫ tẽporibus floruiſſe dicit:qui 6m Ply.in.7º natura.hiſto.libro:pmus muſicã inuenit:ꝛ lyra cantando Thebanos muros ſtruxit:dicẽte Seneca in Hercule furente.Cuius muros natus Amphion Jove. Struxit canoro ſaxa modulatu trabes.Hic(vt dixim⁹)Thebas ampliauit vrbẽ:atqꝫ ea cũ fre regnauit.Ipſe pterea cũ Zeto ꝛ Chala fratribus in vltionẽ matris ſue Lynceũ argiuoꝝ regẽ ꝛ Birẽ eius cõiugem occidit eo q̃ matrẽ occiderit:ꝛ Cadmũ regẽ depulerit: Niobẽqꝫ Tantali filiã accipiens ex ea ſeptẽ genuit filios ꝛ totidem filias:tandem in ſemetipſo manũ iniiciens occubuit.

3730 | 1429 ¶ Eſculapius medicus Apollinis ꝛ Coronidis(vt poete teſtanꝛ)filius:hac etiã tẽpeſtate floruit:hic a patre Apolline Chironi centauro traditus didicit medicinã:ꝛ adeo peritus euaſit: vt Hippolitum Theſei filiũ ab equis dilaceratum ſua arte ad vitã reduxerit:ob qõ a Jove ex indignatione fulminatus occubuit.Qõ Virgilius teſtaꝛ dicens:Penis reuocatum herbis ꝛ amore diane:Tu pater omnipotens aliquẽ indignatus ab vndis:Mortalẽ infernis ad lumina ſurgere vite:Ipſe reptorẽ medicine talis ꝛ artis:Fulmine phoebiginã ſtygias detruſit in vndas.Dicũtqꝫ hunc Epidauri moratũ fuiſſe.

¶ Esculapios autē tres Cicero de natura deoꝝ fuisse dixit. quoꝝ ꝑmū dicit filium fuisse Apollinis cūqꝫ primū speculū inuenisse: ꝛ ꝑmū vulnus obligasse: ꝛ hunc ab archadib⁹ assciit summe coli. Secū dū vero dicit fratrē fuisse secūdi Mercurij: ex Valēte patre atqꝫ Coronide matre natū: cūqꝫ peussiuꝫ fulmine interijsse: ꝛ cynosuris humatū. Tertiū vero dicit filiū fuisse Alsippi ꝛ Carsinoe: cūqꝫ primuꝫ alui purgationē ꝛ ventis cuulsionē comperisse. ciusqꝫ sepulchrū esse in archadia. Uni autem istorum Romani insigne templū in insula Tyberis cōstruxere: ꝛ loco salutaris dei diu coluere.

¶ Niobes predicti Amphionis vxor: ꝛ Tantali filia: per hoc tēpus inter egregias mulieres nō solū regia dignitate: sed ꝑcipua filiorū fecūditate ꝛ sapiētia plurimū illustrata fuit. Ipsa enim (vt oēs affirmant) septē filios ꝛ totidē filias sūmo decore ꝑstātes ex Amphione rege pepit. Be q̄ gdē ꝑple supbiēs admodū gloriabat ꝛ se Latone istoꝝ filioꝝ numero ꝑferebat. Quāobrē irata Latona (vt fabule ferūt) mādauit Apollini vt filios ꝛ Diane vt filias ei⁹ interficerēt. Quib⁹ Latone tanq̄ mīi obtēperātib⁹ cōtingit: vt vno tēpore Niobes filijs orbata fieret. Qua ex re Amphion rex q ex pre tātoꝝ filiorū orb⁹ fact⁹ esset: dolore ipellēte manu ꝓpo gladio se ꝑmeret. Sed ꝛ Niobes mīe tot filioꝝ funerib⁹ supstes: vidua mestaqꝫ in tā grādē ꝛ obstinatā taciturnitatē deuenit: vt potius imobile saxū videret q̄ femina. q̄obrē a poetis postea fictū ē eā apō siphilū vbi filij fuerāt sepulti i lapideā statuā fuerit ꝓuersa.

¶ Zetū musicū ꝛ eloquētie preditū: Amphionis ꝑdicti fratrē: cū ipso floruisse ꝛ regnasse Homer⁹ dicit: hic cū amphione frē in vltionē mīis Lynceū regē interfecit: quem tamē Lactanti⁹ ꝛ Seruius dicunt fuisse rusticum virum: esto q̄ cū fratre regni gloria insignitus fuerit. Duos enim filios: videlicet Ithylum ꝛ Thyim ex Aidona cōiuge genuit.

¶ Mynos Europe ꝛ Jouis filiꝰ. 39. Othonidis iudicis anno post Jouē patrē siue Asteriū regē in Creta regnauit: q ꝑmus cretēsib⁹: vt Aristo. in ethi. testat: leges dedit. Hic Pasiphen Solis filiā sumpsit vxorē: ex q̄ filios filiasqꝫ suscepit. inter quos Androgeū ꝑclare idolis filiuꝫ: ꝛ duas filias: Ariadnā ꝛ Phedrā Thoātis matrē habuit. Uex quū Androgeus eius filiꝰ Athleta fortissim⁹ cunctos superaret: ab atheniēsib⁹ ꝛ vicinis megarensib⁹ apud Athenas cōuocatis occisus est. ob cui⁹ mortē Minos pī ira parcit⁹: cuestigio manib⁹ nōnullis collectis atheniēsib⁹ duxꝫ itulit belluꝫ: q⁹ victis penā statuit: vt quot annis septē filios darēt seruituros: aut in vltionē Androgei vltimū subirēt ꝑiculum: put placeret regie maiestati: dicente Virg. in. 6°. Tum pendere penas: Cecropide iussi miseꝝ septena quot annis: Corpora natoꝝ stat ductis sortib⁹ vna. Et vt nōnulli ferūt: ꝑmis trib⁹ annis plebeoꝝ natos: secundis trib⁹ populares: tertij vero nobiles exhibuerunt. Inter q̄s Theseus forte missus adintorio Ariadne Minotaurꝝ iteremit: ꝛ ex ipso dic atheniēses a tributi pena liberati sunt. Postremo hic Medalū: eo q̄ leno fuisset in adulterio Pasiphes vna cū Icaro ei⁹ filio Labyrinto clausit: ex quo quum euolasset: sumptis armis eos vsqꝫ in Siciliā ꝑsecut⁹ est: vbi (vt aristotelī placet) apud Camerinuꝫ oppidū a filiab⁹ Crotali occisus est: cui⁹ post mortē cū apud iferos iudicē dixere poete. Tres enim filios post se reliqt seu genuit: videlicet Androgeū: Blaneū: ꝛ Deucalionē: ac Ariadnā ꝛ Phedrā filias.

¶ Charia regio vltima Asie minoris pars: Rhodo Insule cōtermina. de qua ifra libro. 5°. lati⁹ dicetur: his tēpor⁹ sub Mynoe isto regni sui ꝓncipium sumpsit: seqꝫ eidē ꝑmo subdidit: cui⁹ populi pri⁹ (vt Herodotus scribit) Leleges vocabant: que est postmodū Halicarnasia dicta fuit: in q̄ artheniisia regina sepulchꝝ viro suo Mausolo adeo magnificū cōstruxit: vt e septē spectaculis mundi vnuꝫ esse censeat. Eius viri hactenus circa rē militarē admodū studiosi fuerunt: vbi nunc opulētissima Turcorū possessio habet: plana egdē vicis opulentissimis: quos oēs supioꝝ annis post Eubocā ꝑdita Petrus Mocenico Venetoꝝ postea dux tū classis vencte ꝑfectus hostili aio inuasit: diripuitqꝫ ac incendit.

¶ Beniamin ꝛ Gabaa destructio ꝓ mulicre stupꝛata.

¶ Vir qdā lenita de tribu Leui: habitās in Effraim: hisdē tēpor⁹ cū vxore ex Bethleē in Gabaa que erat de tribu Beniamin venit: illucqꝫ in domū cuiusdā senis de tribu sua diuerit. Et dū hospitatus esset: qdā iuuēculi illi⁹ ciuitatis q viderūt mulierē in platea pulcherrimā senioris in domū in q̄ manebat circūdederūt volētes illa abuti. Et cū cerneret senioꝝ ꝛ leuites sibi violētiā ꝓ libidine iferri: ne cessitate coacti tradiderunt mulierē illudēdā: qua cū tota nocte abusi fuissent: mane ad ostiuꝫ viri corues mortua est: q⁹ cernēs vir vxorē ſ. fore defunctā: ei⁹ cadauer in. 12. ꝑtes cōcidit: easqꝫ in oēm Israel misit: mādauit q̄qꝫ seruis suis portitorib⁹ vt oib⁹ auctores mortis eius ꝑderēt: ꝛ huiusmodi inhone state cunctis tribub⁹ indicarent: quāobrē filij Israel in ira cōcitati in Silo ante tabernaculū cōuenerunt: ꝛ cōclamātes in arma repēte ꝑcesserunt: ꝛ irruētes vniuersos ciuitatis Gabaa viros cū vniuersa Beniamin tribu ceciderunt atqꝫ iteremerunt. In ea quippe pugna de viris Israel q̄dragīta milia pugnatoꝝ ꝑmo occiderunt. Sed de viris Beniamin circa. 25. milia extincti sunt: ꝛ vniuersam ciuitatē Gabaa igne cōcremauerunt: ibiqꝫ oēs mulieres ꝛ infantulos pemerunt: ꝛ similia alijs ciusdē trib⁹ ciuitatib⁹ fecerunt: ꝛ nō remāserunt de vniuerso Beniamin qui cuadere potuerunt nisi sexcēti viri. reliquos autem cū iumentis ꝑcusserunt gladio. Proposuerāt enim filij Israel hāc tribū oino delere: sed mutato ꝯsilio dederūt viris q supfuerāt q̄drigētas vgines de ciuitate Jabes q̄ euerterāt: q⁹ secū in p̄mutatio

¶ Bellopares decimusnonus Assyriorum Rex: trigesimosexto Othonielis iudicis anno Assyrijs regnare cepit: & regnauit annis. 30.

3809 | 1399 | Aioth secũdus hebreox iudex: ex tribu Beniamin: Jare filius. hoc anno dux sup Jsrael cõstitutus iudicauit annis. 80. vir gdẽ inclytus: & audacia ac corpore ad opa exercenda robustissimus: qui in vtraq manu maximã fortitudinẽ habebat. Hic quũ videret Eglon Moabitarum regẽ multis bellis populũ Jsrael afflixisse: & multas ciuitates abstulisse: ac multa eis tributa iposuisse: miserius his que patiebant ab iniuria Moabitarum hoc modo iubẽte deo populũ suum liberauit. Mã quedã munera cũ Egloni regi in Hierico obtulisset: cidẽ secretũ petijt. Quo audito cõfestim vniuersos famulos e cõclami abire precepit. quibus egressis Aioth cõfestim in corde regẽ percussit: & adeo valde vt in vulnere capulus ferrũ sequeretur. Jbiq in vulnere gladiũ derelinquẽs e camera egressus est clausam iamã derelinquens. Eo sic mortuo Aioth fere cũctis Jsraelitis latẽter rem a se gestam indicauit. Qui sumẽtes arma super inimicos irruerunt: & alios quidẽ peremerunt: alios vero fugauerunt: & ex inimicis ad decẽ milia interfecerũt: reliquos autẽ moabitas extra cõfines suos eiecerũt. Sic hoc modo hebrei per Aioth a seruitute Moabitarum liberati sunt: & ob hanc causam Aioth principatus honore a plebe honoratus est. Et quũ hanc dignitatẽ. 80. annis tenuisset defunctus est omni virtute & laude dignus. Sangar autẽ quidã filius Anath post hũc electus est: vir gdẽ strenuus: qui suo vomere sexcentos viros occidit: sed primo anno vitã expleuit. vt patet iudicũ. 4°. cap°.

3802 | 3197 | ¶ Tantalus Phrygiox Rex: Jouis tertij ex Plote nympha filius susceptus ad hoc tẽpus vsq pduenit: vir vt aiunt magnitudinis imense. Hic bellũ ob raptũ Ganymedẽ aduersus Troẽ Dardanie regẽ & Ganymedis patrẽ habuit. Et quũ esset vir auarissim⁹: & rẽ domesticã suã plurimũ augere curaret: pro qua populare exhauriebat pecuniã. Fingũt poete cũ deos ad pranũ inuitasse: gb⁹ vt experiẽtia eox deitatis expiri posset: filiũ Pelopẽ eis comedẽdũ apposuit: mentitus alias esse carnes: qui cognoscentes facinus nõ solũ abstinuere: vex collectis in vnũ mẽbris puex ad vitã reduxere: ꝓpter qd scelus Juppiter cũ in infernũ detrusit: hocq supplicio dãnauit: vt vsq ad inferi⁹ labiũ limpidissima diuersarer aqua. Jnsup & ei inclinari arbores redolẽb⁹ pomis vsq ad eius os statuit. Que oia fugiebant dum ea carpere conaret: & ab ipso extollebant. Et sic factũ est vt inter poma & aqs positus fame & siti deficeret: dicẽte quodã poeta: Nec bibit iter aquas: nec poma pendẽtia carpit: Tantalus infelix: quẽ sua fata premũt: Diuitis hoc magni facies erit oia laute: Qui tenet & sicco cõcogit ore famẽ. Hũc duos habuisse filios ex Targeta vxore legimus: Nioben predictã filiam & Pelopem.

¶ Tantalus alius corinthiox Rex fuit: quẽ dicunt Jouis scõi fuisse filiũ: virũ gdẽ pissimũ: & adeo vt dicat a poetis deox mẽsis accubuisse. Qd idco fictũ puto: qz supremus philosophus & eloquentissimus fuit: sicut testat⁹ diuus Hieronymus ad paulinũ dicẽs: Et de tantali fonte potantẽ. Eãdẽ cidẽ excelsissimã arcẽ corinthij extruxerũt: vt qui in eã ascendissent in celũ ascendisse viderentur.

3803 | 1396 | ¶ Pelopos autẽ. 13. Arginox Rex: Tãtali pmi pdicti filius: anno. 3°. Aioth iudicis apud Argos regnare cepit: & regnauit annis. 52. vir gdẽ insignis bellator. qui quũ apud Phrygas pmũ regnaret bellũ aduersus Eonomaũ helidis atq pisẽ regẽ habuit. Eius gdẽ causam Hippodamiã Eonomai filiã ab ipso dilectã: atq in cõiugiũ postulatã: & denegatã fuisse dicunt: quã tamẽ tandẽ obtinuit. Hic Peloponnesium & Cheronesiũ a se noiauit. Quin & deide Pisas in Thuscia cõdidisse nõnulli affirmant Virgiliũ inducẽtes: qui ait in. x°. enei. Hos parere iubẽt alphee ab origine pise: Urbs etrusca solo. Elij vero nõ Pisam thuscie: sed Alpheã illũ cõdidisse volũt: a qua hoc est ab ci⁹ colonis: & ea que est in thuscia traxit originẽ. Hũc pater: vt diximus: diis comedẽdũ apposuit ꝑ quo dij Tãtalũ pdicta pena mulctarũ. Hic q̃ttuor ex Hippodamia vxore genuit filios: Agamẽnonẽ: Menelaũ: Atreũ: & Thyestem.

3807 | 1392 | ¶ Erictheus sextus Athenien siũ Rex: Pãdionis regis filius: post patrẽ octauus Aioth iudicis Jsrael anno regnare cepit: & regnauit annis. 50. Hũc scribit Homerus lib°. 2°. Jliados fuisse regẽ magnanimum: & a principio a Minerua susceptũ atq educatũ: populoq Athenien si pro rege traditũ: propter qd Athenienses annua Minerue solẽnia tauroꝝ scilicet & agnoꝝ sacrificijs in ea insigni vrbe ab illo & deinceps agere ceperunt. Hic Orithyam pulcherrimã genuit filiã: quam quũ Boreas adamasset: & sibi in cõiugem dari postulasset: nec impetrare potuisset: eam vi rapuit: & in Thraciaz secũ detulit: vbi ex ea Zetum & Calaym procreauit. hunc fabula ventum fuisse confingit.

3819 | 1383 | ¶ Laumedon. 18. Sicyonioꝝ rex: anno sextodecimo Aioth iudicis Jsrael Sicyonijs regnare cepit & regnauit annis. 40. Hic Troiane seu Jlionis vrbis muros extruere cepit: & cũ ei pecunia deficeret: audiuit apud troianos pecuniã esse in sacrario Neptuni & Apollinis reseruatã: quã ipse Laumedon iureiurãdo pstito se nõ solũ cãdẽ restituturum: sed insup ex ꝓpria largiturũ in pdictis locis sacris reposuit. atq ita accepta pecunia in edificatione murox ciuitatis expẽdit: nec tandẽ petẽtibus eã restituere voluit. Sed aduenĩẽte aquax inundatione: & post eam nõ satis a sole digestã acrẽ infecit: & pestẽ intulit: que duo quoniã ad Apollinẽ & Neptunũ ptinere vident⁹ adinuẽtũ est: ea ob periuriũ a deceptis diis fore immissa. Poete autẽ fingunt eũ quũ ciuitatem muris circũdare voluisset cũ Apolline & Neptuno cõuenisse: vt ipsi muros facerent mercede eũ iuramẽto promissa. qui quũ fecissent Laumedon promissum seruare noluit. Quãobrẽ indignati dij Neptunus vrbẽ aquis repleuit: & Apollo pestẽ immisit. huic multi filij & filie fuere: & inter ceteros Priamus eius successor fuit.

¶ Abas

¶ Abas Lynceꝰ regis:ex Hypermestra cõiuge filius.12.Argiuoꝝ rex:anno vigesimosecũdo Aioth in dicis israel Argiuis regnare cepit:ꝛ regnauit annis.23.Hic autẽ bellicosus boiemq; ꝛ acerrimi ingenij fuisse dicunt.qui quũ multa strenue gessisset:etiã duos post se reliqt filios:Pretum s.ꝛ Acrisium. 1377 3822

¶ Persus vir nobilissimus:ꝛ totius grecie nobilitatis pater:Jouis ꝛ Danais Hebrisj argiuoꝝ regis filie ex adulterio:vt aiunt ꝓcreatus.His tribus vna cũ matre Danaes postq; ad Rumoꝝ regẽ se cõtulerat cideq; mater mirimonio se ꝓiunxerat ardeã vrbẽ cõdidit:quã postea Hannibal cũ romanis bellũ gerens exussit.Deide cũ in greciã rediens Hebrisus auũ Argiuoꝝ regẽ:licet nõ spõte ũteremisset pre timore argolicos dimittẽs se in micenas trãstulit:vbi ꝛ ꝑmus ꝓcipatũ obtinuit.inde etiã e grecia recedẽs in Eliã venit:ibiq; Persis a se domitis eternũ neis sui cognomẽuq; dedit.In q; etiã Persipolim vrbem ꝓsici regni caput cõdidit:ꝛ Atlantem mauroꝝ regẽ in Apolydoro obsedit:ꝛ demũ fugauit.Post hec Meduſam Gorgonem dictã sardinie insule reginã locupletissimã interficiens eius diuitias infinitas rapuit:ꝛ ꝑ mare in Persiã deuexit.Unde cõfictũ est ipsius Gorgonis caput fuisse serpẽtibus crinitũ:qꝰ pro diuitijs accipit.Fert ąq; ꝛ alios quosdã superasse.s.Phineũ ꝛ eius socios:idest vitia in nuptijs ꝓpetranda.Itẽ Protheũ vatẽ magnũq; philosophũ:q relicta patria paterna ꝑus regnauit in carpato insula:ac ꝑcauit egyptijs.qui philosophus ꝓius scripsit hois naturã esse duplicẽ:videlicet terrenã ꝛ celestem.Polidectẽ ꝑterea magnetis filiũ nutritorem suũ superauit:qui pluralitatem vitioꝝ significat.Beniq; Bionysiũ qui ꝛ liber pater dicit in Persiam interfecit.Elia queq; multa hic Perseus viuendo peregit.Demũ dicunt Perseum vna cũ Cepheo ꝛ Cassiopea atq; Andromeda cõiugem in celum fuisse assumptum:ꝛ inter celi sidera collocatum.

¶ Dynastia decimanona apud egyptũ anno.30.iudicis Aioth cepta est:q̃ duranit annis.144.sub ĩperatoribus quinque:qꝝ ea in dynastia egyptij suo ĩperatore vti ceperũt.Quoꝝ ꝓmus Sethus noie impauit annis.55.Rameſſes secũdus annis.66.tertius Amenophis annis.40.quartus Animenomes annis.26.Thuoris quintus annis.7.His cosumptis diapolitanoꝝ dynastia subsecuta est. 1369 3830

¶ Troianorum regni principium.

¶ Tros a quo Troia:Erictonij regis filiꝰ:filij Dardani:filij Jouis tertij ex Electra anno ꝯdragesimo iudicis Aioth iã veteranus Dardaniã veniens Troiã cõdidit.Et quum esset vir armoꝝ ꝑitissimus ampliato regno ex suo noie regionem que vsq; tũc Dardania dicebat Troiam appellauit.Hic bellum habuit aduersus Tantalũ predictum Phrygie regem:ꝛ id ob raptum sibi a deo Ganimedem filium:quem preter Ilionem ꝛ Assaracum genuit:quibus superstitibus diem obijt. 1339 3840

¶ Troia igitur teste Liuio liº 7º de bello macedonico:nõ ciuitas sed minoris Asie regio fuit:in qua Ilion cantatissima ciuitas fuit.Que ꝛ nõnumq; pro ipsa vrbe troia ponit:vt Qui pº epistolã ait:Troia iacet certe.ꝛ alibi in eadẽ epistola.Iã seges est vbi troia fuit:que teste Homero liº 4º Ilium que sub sole ac stellifero celo sunt vbiũ quidẽ insignissima est Troia.Quo tñ in loco Ilion seu ipsa troia ciuitas verit nullibi nunc ꝓpertum habet.Quia ea exusta lapides ꝛ quecunq; aliã ide ablata sunt.ex quo satis edocemur:vt nemo in rebus humanis spem suã costituat:aut se ꝓpetuo in hoc seculo mãsuꝝ putet qñ igens Troia:ꝛ totꝰ Asie columẽ ita extincta est:vt neq; cadauer:neq; vestigium aliq̃ apparcat.

¶ Fesule Tuscie ciuitas. 1357 3842

¶ Fesulana insignis olim Etrurie ciuitas:ꝛ ipsa bisdẽ tribꝰ ab Jasio Dardani frater cõdita fuit:que haud longe a florẽtina vrbe ꝓdita fuerat.Ab ipsis deide florentinis anno salutis nostre.1024.ꝑmo acceptis:ꝛ in se populariter traductis Fesulanis ciuibꝰ euersa fuit:ꝛ adeo vt nunc vicus modici precij habita sit:quãuis episcopalẽ sedẽ nuncupq; retineat.Cuius nunc Gulielmus beebius florentinus ciuis:ꝛ quõdã nostri ordinis generalis prior dignissimus episcopus est:vir qdẽ eloquẽtissimus:ꝛ litterarũ sacrarũ interpres celeberrimus.Hanc tãte potentie fuisse legimus:vt ꝑsepe cladibus grauissimis gothos attriuerit ꝛ fuderit:ꝛ ad centum milia vno prelio detruncauerit.

¶ Ganimedes Troi ꝓdicti regis filiꝰ:hac tẽpestate fuit.Cui quũ ab adolescentia speciosissimus adolescens esset a Tantalo rege Phrigie patrirapt⁹ fuit:ꝓpter qõ maximũ ꝓliũ iter ipsos reges fuit.Aiunt.n.Tantalũ ad Jouis cretensis gratiam promerendã:quem sciebat virũ ipudicissimũ sub signis Aquile venantẽ adolescentulũ patri rapuisse ꝛ Ioui dono dedisse:ꝓpter qõ fictum est cũ deoꝝ pincernã factũ fuisse:quia inter celi imagines cum Greci figurarunt.Cuius quidẽ celestem imaginem ad suoꝝ solaciũ dicunt cã esse:quã aquarium vocamus.in quo existente sole terra maximis ibribus irrigat.De huius pulchritudinis elegantia Virg. dixit:Intextusq; puer frondosa regibus ida:Velocesq; iaculo cervos cursuq; fatigat:Acer anhelanti similis:quẽ prepes ab ida:Sublime pedibus rapuit iouis armiger vncis:Longeui palmas nequicq̃

ad sidera tendunt: Custodes: sentiq canum latratus ad auras: ꝛc̃.

3843 | 1356 ¶ Sama sibylla prima inter decẽ vates perhemone: hisdem temporibus: sicut Eusebius refert: exametris versibus de domino nostro Jesu christo: deq beata virgine maria aperte prophetasse dicit̃: cuius mentionem facit Nicbanor qui res gestas Alexandri macedonis scripsit.

3844 | 1355 ¶ Proetus seu pitus tertiusdecimus Argiuor rex: anno q̃dragesimoquarto iudicis Aioth arginis regnare cepit: ꝛ regnauit post Abantẽ patrẽ suum annis. 17. Huic Antbiope cõiunx fuit: ex qua tres speciosissimas suscepit filias: que quũ formosissime crescissent vino etiam in ipsa carũ adolescẽtia vltra q̃ decet mulieres vti ceperunt: ꝛ aliquãdo inebriate nõnunq̃ vltro se patri regi p̃ferre audebãt. Quã ob rem fingunt poete q̃ sic elate templum Junonis intrauerunt: ꝛ se eidem Junoni dee prætulerunt. ex quo turbata Juno illis furorẽ talẽ immisit: vt se vaccas arbitrarent̃: ꝛ aratra timentes siluas optarẽt. Pater autem egre ferens earum superbiam: eas Adclampo physico curandas tradidit.

¶ Adclãpus itaq medicus Amithaonis filius: patria argiuus: tẽpestate hac etiam: Eusebio teste: floruit. qui: vt Virg. in. 3°. geor. li°. ꝛ Vetruuius in li°. architecture tradũt: medicus fuit illustris. Quicq ꝛ p̃dictas Proeti regis filias elatione maxima inflatas ipso elleboro sanauit mirabo. Fuit quoq egregius mantes. i. totus vates siue diuinus: vt idem Eusebius testat̃: ac Statius li°. 9°. thebaidos.

3845 | 1354 ¶ Hercules gigas posterior illo supradicto: p hoc tẽpus: teste diuo patre Aug. 19°. de ciui. dei: floruit. Quẽ dicunt. 12. insignes ꝛ inhumanos pfecisse labores. quoꝝ primus: vt pater Aug. 18. de ciui. dei: ca°. 12°. scribit: q semitauꝝ deũ vicit. Secũdus interfectio ꝛ excoriatio Leonis in insula Nemea. Tertius fugatio arpiaꝝ. Quartus ablatio pomoꝝ aureoꝝ de horto filiarum Atlãtis draconc custode sopito. Quintus cathenatio Cerberi deuorantis peritboum in raptu ꝓserpine. Sext⁹ oppressio Diomedis regis Thracie: qui pauit equos humana carne. Septimus extincto Hydre serpentis in lerna palude. Octauus deuictio Acheloi in varias formas se mutantis. Nonus prostratie Antbei gigãtis Lybie: qui terrã tangẽdo semp vires resumebat. Decimus occisio Cacbi: qui ignem euomere dicit̃. Undecimus interfectio Apri Arcbadie regis. Duodecimus supportatio celi: donec Atlas respiraret. Huius supaddidit. Ouidi°. 9. methamor. dicẽs: Antheũ Lybie gigantẽ vicit. Gerionẽ gigantẽ hispanie regẽ occidit: cui⁹ arméta in signũ victorie abduxit. Ex filia Fauni Latinũ regẽ ꝓcreauit. Leonẽ iterfecit. Hydrã serpentẽ in lerna palude extinxit. Stadiũ itineris vno anhelitu peruit agonẽ olympicũ instauraut. Centauros cõtriuit. In insulis gades colũnas posuit. Ilion ciuitatẽ euertit: ꝛ Laumedontẽ phrygie regẽ interfecit. Hic Jouis filius fuit: cui oẽs poete sine alioꝝ differentia vniuersas has laudes attribuunt. De cuius laudib⁹ ꝛ viris laboribus Martialis in. 9. epigrãmatũ sic ꝓsegr̃ dicens.

Si cupis alcide cognoscere facta prioris
Peltatam scbytico distinxit amazona nodo
Hesperidas thusco lauit in amne bones.
Addidit arcbadio terga leonis apro.
Aeripidem siluis ceruam: stymphalidas vndis
Abstulit a stygia cum cane venit aqua
Fecunda vetuit reparari mortibus bydram

Hic tñ aduertendũ q nõ est vnus ꝛ idẽ videl̃ Hercules: cui tot tantaq ingẽtia facta ꝓtribuit. Nã quũ Varro. 44. Hercules numerasset: postea adiecit: q oẽs q aliq̃d fortiter fecissent Hercules velut appellatiuo noie dicti fuerũt. Nõ ꝛ diuus pater Aug. in. 18°. de ciui. dei: ca°. 19°. cõfirmare videt̃ dicẽs: multos fuisse Hercules: q ꝛ Sanson ꝓpter mirabilem ipsius fortitudinem putatus sit hercules.

3855 | 1344 ¶ Sicyon decimusoctauus sicyonioꝝ rex: a quo ob viri prestantiã Sicyonij dicti sunt: q prius egelai dicebant̃: anno. 55. iudicis Aioth patre Laumedonte defuncto sicyonijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 45. Nullibi tñ inuenire potui hunc a Laumedonte fuisse generatũ. ¶ Fabulaꝝ inuẽtio.

¶ Fabule etiã tẽpestate hac fm Eusebiũ ꝓmo inuẽte sunt: licet sint q dicãt Esopũ primũ eaꝝ inuẽtorẽ ad veritatẽ naturalẽ exornãdã: ne. s. vilescerent nature secreta. Unde fm diuersas rez naturas ꝛ q̃litates deoꝝ noia ꝛ actiones cõfinxerũt. Diuus autẽ pater Aug. 18. de ciui. dei: ca°. 19°. dicit: a diebꝰ Jo sue vsq ad Troianũ bellũ has fabulas in Grecia fuisse confictas: vt q ipetuosa libidine Vulcani cũ Minerua Erictoniũ cũ pedibus draco tinis fuisse ꝓgenitũ: fabulosum ꝛ poeticũ dicit. Sed re vera in tẽplo Vulcani ꝛ Minerue qõ ambo athenis cõe habebãt inuentus fuit puer draconc inuolutus: qõ significabat cũ magnũ futuꝝ: ꝛ pp cõe ãboꝝ tẽplũ vtriusq dicebaꝫ filiꝰ: quũ tñ ei⁹ parẽtes ignoti eẽnt.

¶ Itẽ de Triptolomo q iubẽte cerere anguib⁹ alitibus portat⁹ idigẽtibus terris fruméta distribuit.

¶ Item de Minotauro q fuerit bestia recluſa Labyrintbo: quo quum intrassent homines inextricabili errore non poterant exire.

¶ Item de Centauro q equi bominisq natura coniunctus erat.

¶ Itẽ de Cerbero q sit triceps iferoꝝ canis. Itẽ de phryxo ꝛ helle ei⁹ sorore q vecti ariete volarint.

¶ Item de Gorgone q fuerit crinita serpentibus: ꝛ aspicientes cõuertebat in lapides.

¶ Item de Bellorophonte q equo pennis volante sit vectus: qui Pelasgus equus dictus est.

¶ Itẽ de Amphione musico q citbare suauitate lapides mulxerit: ꝛ attraxerit in muros thebe.

¶ Item de Dedalo ꝛ icaro eius filio q coactatis pennis volauerint.

¶ Item de Edippo q monstrũ quoddã que spynga dicebaꝫ humana facie quadrupedẽ soluta: que ab illo proponi solet: velut insolubili questione sub precipitio perire compulerit.

¶ Item de Antheo quem necauit Hercules q filius terre fuerit: propter quod cadens in terram

fortior

fortior fuerit. ¶ Fabula vnde dicatur.

¶ Fabule autē: teste Isidoro p̄mo etbi. li°. ca°. 25. dicunt a fando: nō q̄ fuerint res facte: sed loquēdo ficte. q̄s poete p̄mo induxerunt triplici de causa: aut delectandi causa q̄les sunt apud Plautū t Terē. t ille q̄ a vulgo narrant: aut ad rez naturā narrandā seu exornandā. vt q̄ Vulcanus sit claudus: quia ignis nunq̄ sua natura fuerit rectus. et q̄ chymera bois cito p̄ueniens sit bestia triformis: cuius p̄ma pars adolescentia est ferox: vt Leo. Secūda iuuentus: quā vidit vt capram: quia sic luxuria fetida est vt capra. Tertia senectus canutus t inflexus: sic fabula Hippocentauri ex equo t homine confecti humane vite velocitatē exprimit. Tertio ad mores cōponendos confingunt quecunq̄ res sive animātia inter se loquētia: vt per narrationē fictam ad id q̄ agitur verax significatio referat: vt apud Horatiū de mure t mustella: apud Esopum t Amianum de vulpe t lupo: t in li°. iudicū ca°. 9°. de lignis libani. et apud Demosthenem de lupis t canibus ad liberationem oratorum.

fabula vnde dicatur

D Elbora p̄phetes de tribu Effraim: vna cū Sisarach viro suo de tribu Neptalim iudicauit Israel annis. 40. vbi p̄numerant. 20. anni: q̄b⁹ Jabin Chananeoz rex oppressit populū dei. Mortuo. n. Aioth iudice filij israel addiderūt facere malū in cōspectu dñi: q nō colētes dñm deū patrū suoz t mādata eius cōtēnentes tradidit eos in manus Jabin Chananeoz regis: qui regnabat in ciuitate Aseroth: q habebat armatoz. 300. milia eqtū. 10. milia: t curuum tria milia possidebat. cuius exercitus dux erat vir noie Sisara q veniens ad israelitas vehemēter afflixit eos: t subijciēs sibi tributa p. 20. annos soluere cōpulit. Et ita dum tribularent clamauerūt ad dñm: rogauerūtq̄ Belboram p̄phetissam vt dñm p̄o eis deprecaret: ne. s. despiceret eos a Chananeis oppressos: Cuius p̄cib⁹ deus annuit: t ducē elegit virū suū noie Barach: q exortatione Belbore congregauit sibi exercitū. 10. milia iuuenū t ad hostes p̄cessērūt. t facto cōgressu vniuersum Chananeoz exercitū fuderūt: t alios q̄dē occiderūt: alios vero iter currus t eqtes cōculcauerūt. Sisara autē de curru exiliēs fugiēs in domū cuiusdā mulieris se abscōdit: q sitī fatigatus lactis potū ab ipsa recepit: t quū nimiū bibisset obdormiuit. illa vo dormiēti clauū ferreū p tēpus infixit: t malleo eū in terra cōfixit. Veniētibus paulopost hominibus Barach eū ostēdit eū terra cōfossum: ac sic triūphus hebreis p mulierem accessit. Inde Barach exercitū sup Assur ducens Jabin regē interfecit: quo mortuo ciuitatē eius cepit: t ad fundamenta vsq̄ deiecit. Et sic Barach cū Belbora iudicauit israel. 40. annis: q̄b⁹ mortuis Madianite etiaz eos afflixerunt septē anīs: vide hec iudicū. 45. cap. 1320 3879

¶ Laurentū seu laurētoz regni principium.

¶ Picus augur Ausonie rex t Saturni regis filiꝰ: Eutropio teste: vt Belbore iudicis anno p̄i in Italij regno successit: t regnauit annis. 23. egregius sane vir t augur ac bellator fortissimus: q ideo augur t picus dictus fuit: q̄r domi picū auem tenebat p quē futura p̄nosticebat: t quū eam ob rē etiā eloquētissimus euasisset: q̄ eloquētia multos in suū cōmodū traxit agrestes viros: q̄s fecit sibi obsequiosos. ideo fictū a poetis fuit cum in auem sui nois fuisse cōuersum. Nā sicut picus auis lingua ad se formicas trahit: sic t hic ex sua eloquētia. i. lingua traxit agrestes qui formicis sunt similes. Hic lusoriā pilā adinuenit: t id ludēdi exercitiū: vt Ply. ait: suis primū docuit. Ipse autē in regno Laurentū vrbē cōdidit: que nunc Sabinoz ciuitas nuncupat: quecq̄ t ab vrbe Roma miliario trigesimo distat: vbi t regni sui sedem cōstituit. Ideo autē Laurentū appellauit quia in eius arce: vt Papias ait: arbor laurus repta sit. et quū prius Hecabat dicerē camobrē Laurentū appellare voluit. Hoc autē Laurētū sive laurētoz regnū primum oīum regnoz in italia celebre dictū fuit. Hic vxorē duxit noie Faunā seu Fatuā q̄ suis carminibus p̄sepe dementare faciebat boīes a qua Faunū filiū regni successorē suscepit. Hic autē non cōtentus regni sui possessione vltra procedēs regionē nō paruā occupās a se Picenū nominauit: quā nunc Marchiam Anchonitanā dicim⁹: in qua nōnulle sunt ciuitates: t potissimū Vrbinū: Firmiū: Ascolum: Anchona: t Adria: a qua Adriaticū mare: atq̄ alie multe. 1314 3885

¶ Picenū itaq̄ regio a Pico isto rege sic dicta: hodie anchonitana marchia dicit: que licet a Pico rege appellatā dixerimus: p̄mo. s. loci ipsius habitatore: sunt tamē qui dicant t putent potius ab ave pico cognominatā: qui his diebus in huiusce gentis vexillis cōsedisse dicit. Hec quoque regio ab oriēte habet Isaurū fluuiū: nunc folia dictum a meridie superum mare: post fluuius Trocentus Esculus preterlabens. Ea enim Piceni regio omni frugū genere refertissima est.

¶ Tyrrhenus Lydi regis frater tēpestate hac regno fratri dimisso ex Lydia que t meonia secedēs in cisalpinā galliā peruenit: t tandē quum ad maritima Thuscie deuenisset: eam regionē occupans a se Tyrrhenā noiauit: ac deinceps Pisanū mare tyrrhenum appellatum est: qui ibidem predis latroci mijsq̄ insistens ad predones cōuocandos turbaz vsum primus inuenit. 1315 3886

¶ Etruria que t thuscia italie regio p̄mo tyrrhena: vt diximus: a Tyrrheno p̄dicto nomen accepit: sed mox a sacrificio ritu t deoz frequētia Thuscia est appellata: cuius termini nūc a Macra fluuio vsq̄ ad Tyberim q̄ inter se. 174. milibus passuū distare ferunt. Apēninus eqdē mons t inferunt mare eius pars maris q̄ a dictoz annuū ostijs longitudine: t ad Sardiniā insulā vsq̄ latitudine terminata est. Quādoq̄ Thuscū: q̄q̄ Tyrrhenū pelagus dicta est. Eiusdē autē regionis Etrurie laudibus noui t veteres pleni sunt libri. que oīuz virtutū tam diuinaz q̄ humanaz magistra habita est. Duodecim hec extātes cōtinet ciuitates: videlicet Perusiū: Cornetū: Volaterā: Pisas: Lucā: Sarzanā: Pistoriū: Aretiū: Senas: Massam: t Florētiā. Fuere t antiqs tēporib⁹ alie nō ignobiles Etrurie

Hetruria Thuscia,

rie ciuitates iam solo equate: Luna populonia: Agillina: Fesule: Rusalle: Clusiũ: Faleria: ⁊ vulsinũ.
¶ Prenestina inexpugnabilis ciuitas: in Aretino mõte posita iuxta aretiũ decẽ ⁊ octo milib⁹ passiũ bisdẽ tẽpoꝛib⁹ a Ceculo vulcani filio cõdita fuit: quẽ sozores iuxta ignẽ fortuitu inenerũt: dicẽte Virg. in. 7°. enei. Hec prenestine fundatoꝛ defuit vꝛbis: Vulcano genitũ pecoꝛa inter agrestia regẽ: Inuentũq; focis oĩs quẽ credidit etas Ceculus. hãc tñ Solinus vbi de mirabilibus mundi a Prenestẽ Latini regis filio cõditã potius fuisse dixit. Ipse autẽ Ceculus postea multitudine sceleratoꝛ collecta: quũ diu latrocinatus fuisset prenestinã vꝛbẽ in mõtibus cõdidit. Dictaq; Prenestina fuit: vt qdam aiunt: a multitudine arboꝛ que in eo loco frequenter nascuntur.
¶ Midas Gordij regis phrygie filius: p̃ hoc ipsum tẽpus fm Euscbiũ regnauit: qui post patrem in Phrygia tantaꝛ diuitiaꝛ locuplex fuit: vt cunctos pene reges opulẽtia ⁊ diuitijs superit. de quo ferũt poete: qõ oĩa que tangebat iuxta votũ vertebanẽ in aurũ. Verũ cum gelidi ⁊ ignaui cozdis homo esset existimans opimũ diuitias augere infinitas: vsu tãdẽ earũ ex auaritia caruit. hic ideo vt scribit Ouidius: quũ inter Marsiam seu inter Panẽ apollinemq; iudex delectus fuisset: ⁊ ex beheti suo ingenio pro Marsia sententiã tulisset: ab apolline asininis auribus deformatus est.

3890 | 1308 ¶ Acrisius Abantis regis filius: ⁊ Proeti regis frater: vltimus argiuoꝛ rex: hoc anno q̃ est duodecimus annus Belboꝛe iudicis quũ regnasset annis. 31. a Perseo eius nepote nõ sponte tñ occidit: ⁊ quo nõ nisi Danẽ filiã post se reliquisset regnũ transiuit in Mycenis. Hic aũt vt Lactãtius scribit: quum vnicã haberet filiã in responsis habuit se manu filij filie sue moriturũ fore. Quia ad hoc euitandũ filiã in q̃dã turri reclusit: mãdauitq; ne qs homo ad eã accedere posset. Sed Iuppiter q̃ eius formositatẽ audierat quũ ad eã accedere nõ valeret: se in auri guttã vertit: ⁊ p̃ tegulas in eius gremiuz se cadere p̃misit: ⁊ eo modo pregnãs effecta fuit. Quo audito pater eã in arcam recludi ⁊ in mari proijci iussit. tandẽ casu a piscatoꝛe area capta cõperit ibi Danem ⁊ paruũ filiũ quẽ in ea enixa fuerat: ⁊ ad Ptolũuz regẽ eos detulit: qui mulieris genus cognoscens illã libenter sibi cõiugio copulauit. Filius autẽ eius cui perseus nomen fuerat: quũ exercuisset in argos veniens Acrisiũ nõ sponte interfecit. Eo itaq; interfecto timore pulsus argos reliqt: ⁊ in Mycenas imperiũ trãstulit: vbi quũ ibidẽ parũ regnasset ipse. s. ⁊ filius eius stenellus dimisso regno Euristheo inde secessere. ¶ Argiuorum regum epilogus.
¶ Argiuoꝛ reges quũ a primo Inacho rege vsq; ad hunc Acrisiũ vltimũ. 544. annis imperasset. 12. Belboꝛe iudicis anno defecere. Fuerunt autẽ qui regnauerũt reges quattuoꝛdecim: quoꝛ primus inachus: qui anno. lx. Isaac patriarche regnare ceperat: ⁊ regnauit annis. 50.

Secundus phoroneus	an. 60	Sextus phoꝛbas	an. 35	Decimus danaus	an. 50
Tertius apis	an. 35	Septimus triopas	an. 64	Undecimus lyceus	an. 40
Quartus argus	an. 70	Octauus crotopus	an. 21	Duodecimus abas	an. 23
Quintus crassus	an. 54	Nonus stenellus	an. 11	Tertiusdecimus proet⁹	an. 17

Acrisius vltimus annis. 13. quibus supputatis fiunt anni. 544. ex tunc translatũ est regnũ ad Mycenas: vnde fuit Agamẽnon: sicut pater. 18°. de ciui. dei: ca°. 15°. Mycenaꝛ regni principiũ.
¶ Post acrisiũ itaq; in Mycenas regno argiuoꝛ translato bi reges fuere: videlicet Perseus stenelus: euristheus: atreus: thyestes: agamẽnon: egistus: horestes: crisamenos: penthilus: ⁊ comethes vsq; ad hereclidarum descensum.
¶ Mycene autẽ vꝛbs in argolica arcadie ꝓuincie sic p̃mũ cognoiata a Mycena nympha. hec enim Agamẽnonis patria ⁊ regnũ fuit: dicente Virg. Eruet ille argos agamẽnoniasq; mycenas. Argos similiter in achaia erat que Hippiũ cognoiabat: vt testat Ply. li°. 4°. natu. histo. distans nouẽ milib⁹ passuũ a Mycenis: vbi ⁊ regiũcula argos erat: a qua greci ꝓprie argiui dicti sunt. aliud tñ fuit argos ciuitatis nomen in attica non longe ab Athenis. aliud insuper ciuitatis nomen in Pelasgia: quod Argos pelasgicum dicitur.
¶ Perseus itaq; p̃dict⁹ Jouis ex Dane filio: anno Acrisio nõ sponte interfecto Mycenis p̃mũ regnare cepit. Ibiq; cũ paꝛ vna cũ stenello filio regnasset dimittẽs regnũ Euristheo stenelli filio ide secessit.

3892 | 1307

¶ Euristheus itaq; Stenelli filius: tertius Mycenaꝛ rex: decimoseptimo Belboꝛe iudicis anno mycenis regnare cepit: ⁊ regnauit: Euscbio teste: annis. 45. Hic Hercule quendã habebat obsequentem. Cui ⁊ Junonis astu iperauit quottidie varia aggredi mõstra: qb⁹ perire posset. Hic oĩb⁹ circũquaq; dominatus est: tandẽ quam regnasset p̃dictum tẽpus successoꝛem moriens atreũ filium reliquit.

3896 | 1303

¶ Pandion huius nois secũdus: octauus athenien siũ rex: eo ipso anno cũ Euristheo athenien sibus regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 25. Hic adiuuante eo tyrrheo rege thracũ põti regẽ fudit: q̃ athenas obsiderat: pro cuius merito pandion filiã progne illi dedit vxoꝛẽ: sicut dicit Ouidius. 6°. methamoꝛ. li°.
¶ Polybus vigesimus Sicyonioꝛ rex: post Sicyonẽ patrẽ vigesimo Belboꝛe iudicis anno Sicyonijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis. xl.

3899 | 1300

¶ Pannias vigesimustertius assyrioꝛ rex: post Lamparem regẽ vigesimoseptimo Belboꝛe iudicis anno regnare cepit: ⁊ regnauit annis. xv.

3906 | 1293

¶ Ilion Trois regis Troianoꝛ filius: hoc anno: vt dicit Eusebius: Ilionẽ illã inclytã Homeri carmine cõdidit vꝛbẽ. immo potius ampliauit ⁊ ex suo noie nuncupauit. quum prius ex noie patris dicta fuerit Troia. Eam qppe: vt Ply. li°. 5°. naturalis historie scribit: amplissimam instauravit. mille enim ⁊ quingentis

uingentis passibus a mari remota erat: vbi oium rex vbertas: ipsa quippe est que decemalẽ grecorũ obsidionem passa fuit: ab eis tandem delecta: vt infra dicetur. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Mercurius lyricus posterior illo medico de q̃ supra diximus: tẽpestate hac floruit: qué ferunt lyrã 1289 3910
& syringas. i. fistulas a Syringa Archadie nympha postmodũ dictas iuenisse: hoc scilicet mõ: vt Josephus. 3. etbi. li°. c°. 8°. scribit. Quũ Nilus post inundationẽ ad ꝓprios meatus regrederet: variaq; animalia in cãpis relicta essent: inuenit Mercurius mortuã testudinẽ q̃si putrefactã: cui° nerui arentes & extensi in ore concbe ad aurã posite tenuẽ sibilũ reddebant: ad cuius imitationem ipse lyrã fabricauit.

¶ Erithrea seu Eriphile sibylla plurimũ insignis in Babilone orta: quã Apollodorus erithreus philosophus affirmat suã fuisse cõciuẽ: bis tribus fuisse & floruisse credit. Hec. n. magni meriti apud deũ fuit: ex cuius gdẽ munere futura tanta claritate meruit describere: vt euãgelium potius q̃ vaticiniũ scripta sua videant. Nã de Christi incarnatione passioneq; ac beate virgine: necnõ & indeor regno prima vaticinata est. Deinde ꝑcunctanti° grecis de expeditione troie: tãta claritate suos labores & victorias excidiũ carminibus descripsit: vt nil post factum noscere clarius q̃ ante ab ipsa prolatum fuerat longe quoq; ante Romanor iperiũ: & cor varios casus gbusdã carminibus cõplexa. Que quũ ꝑpetua virginitate floruisset: tandẽ felici dormitione quieuit in pace.

Gedeon siue Hereboal q̃rtus hebreor iudex: post Aioth iudicẽ iudicauit israelẽ annis. 40. q̃ 1280 3919
bus etiã cõnumerant septẽ annis: gb° israel seruiuit Madianitis & Amalechitis. Hic igitur ex tribu Manasse & Jasi fili° fuit: vir certe humilis sed virtute sũmus. qui quũ populũ dei cũ dijs alienis fornicari deprehendisset: & Arã Baal extruere vidisset: zelo dei & legis sue cõmotus Arã & Baal destruxit: & Jeroboal vocatus est. Suscepto inde ducatu cõgregatis trecẽtis viris fortissimis nocte quadã de mãdato dñi se certamini dedit: & peussit q̃tuor Madianitar reges: videlicet Oreb: Zeb: Zebee: & Salmana. Quib° supatis & interfectis: eis Madian humiliatus est eorã filijs israel. Interfecitq; in ea pugna q̃si. 120. milia Madianitar & Arabũ: q eis solatia ꝓbuerãt: ꝓ q̃ multa ꝑda hebreis collata est. Hec deiceps q̃ad Gedeon vixit potuerũt madianite vltra cernices erigere: sed quiit terra p. 40. annos: gb° ꝑfuit Gedeõ populo dei. Genuit aũt Gedeon hic. 40. filios ex multis vxorib° q̃s habebat: quos oés Abilech spurius ipsi° Gedeonis fili° post ꝑis interitũ interfecit. Mortuus est tandẽ Gedeon senex: & sepultus est in Effrem regione in sepulchro ꝑis sui: vt patet iudicũ octauo ca°.

¶ Egeus Pandionis regis filius: sext° Athenien siũ rex. 2°. Gedeonis iudicis anno: post patrẽ regna 1278 3921
re cepit: & regnauit annis. xlviij. hic duas habuit vxores: & ex ꝓma Theseũ genuit. secũda aũt fuit Medea a Jasone ꝓfuga. Isto autẽ regnante multa incõmoda Athenien sibus euenere. Bellũ. n. cũ Minoe Cretensiũ rege diu tulere: cũ quo tandẽ athenienses succubuere. Quibus & has leges ꝓposuit: vt singulis annis septẽ nobiles iuuenes ad Minotaurũ in cretã mitterent. Et tandẽ quũ sors sup Theseũ cecidisset: illũ pater Egeus in naui vbi erant oia nauigij ornamenta nigra misit: mãdauitq; filio Egeus vt si cõtingeret in agendis eũ felicẽ obtinere exitus: redeundo naui albũ poneret velũ amoto nigro: vt a longe fortunũ suus cernere posset. Theseus autẽ patris mandator in redeundo immemor: nõ amoto nigro velo redibat. Egeus autẽ excelsa turri a longe ꝓspectans nigrũ videns velũ: Theseũ mortuum credens ex turri se in mare ꝓcipitem dedit: & mortuus est. Sed Athenien sib° liberatis Egeum in filij solacium Marinum deum vocauerunt: vt multor opinio est Egeo mari nomen dedit.

¶ Tyrus insignis Syrie ciuitas vetustate originis: & magnitudine ac claritate ante oés ciusdẽ Syrie 1277 3922
& ꝓbenicis regionũ ciuitates memorãda. Tertio Gedeonis iudicis anno ꝑm Euscbium cõdita fuit. que tũ prius Sara dicta fuit. Cius autẽ conditionis auctor Agenor Belli prisci: in q̃dã Insula extitit terra septuaginta passuũ milibus diuisa. sed postmodum Alexãdri magni oppugnatis industria terra facta fuit: vt Quid. li°. 15°. Methamorphosi. testatus est. Hec vt Josephus in. 3°. li°. scribit: ante Hyerosolimitarum templum annis ducentis & quadraginta condita fuit.

¶ Inachus vigesimus primus Sicyonior rex: anno. 22°. Gedeonis iudicis post Polibum patrem si- 1257 3940
cyonijs regnare cepit: & regnauit annis. 41.

¶ Atreus & Thiestes fratres: Euristei filij. 24. Gedeonis iudicis anno post patrẽ Mycenis regna- 1256 3943
re ceperunt: & regnauerunt nũc vnus nunc alter annis. 65. Atreus autẽ astronomus nõ ignobilis exstitit ꝓmus eclipsim inuenit. Thiestes vero vir lubricus fuit: qui cũ aliquãdo cũ Europa fratris vxore cõcubuisset: ab irato fratre Atrei cius filij occisi sunt: & ad patris mensam appositi. cui° facinoris vltionẽ quũ Thiestes a dijs expeteret: respõdit ei Apollo posse altero scelere nasci ei° facinoris vindicẽ: si videlicet cũ Pelopia filia sua ꝓpa cõcumberet. Quo facto natus est Egistus: qui Atreũ patruũ tandem interfecit: atq; Agamẽnonẽ a bello troiano redeuntẽ similiter interemit. De qbus fratrib° se dissidentibus & scientibus multa a poetis narrant: & presertim a Statio diuersis in locis.

¶ Argonautar nauigatio que troiani belli causa: fuit ꝑm Euscbiũ: anno. 25. Gedionis iudicis ince- 1255 3944
pit: que sic introducit. Post neptunũ Erictonij successorẽ: vt Justinus q huiusmodi historiã li°. 2°. scripsit: dicit Athenien sium regẽ ad Egeũ descẽdisse: cui Theseus filius (vt predictum est) ex priore vxore erat qua mortua Medeã colchor regis filiã sumpsit vxorẽ: ex q̃ Medum suscepit. Medea vero sibi timens ꝓpter adultã Theseĩ priuigni etatẽ ad patrem suum vna cum medo colchos redijt. Peleus autem peloponensis rex timens ne Jason illustris Esionis filius fratris sui regnũ inuaderet: suasit Jaso-

ni querere vellus aureum apud Colchos insulã sperans ꝑ hoc aut ex longa nauigatione: aut ex bello barbarico interitũ inuenis ꝓuenire. Feciteꝫ sibi ꝑparari Jason nauẽ pulcherrima ab argo eius architecto sic dictã. Ad cuius magnitudinẽ stupentibus cunctis: quũ diffusa esset eius rei fama multos egregios iuuenes ad certamen Jason allexit. E ꝙbus clarissimi erant Castor ⁊ Pollux: Hercules: Thelamon: Orpheus: Zetus: Calais: alijꝫ plures splendidissimi genere ⁊ vtute iuuenes: ꝙs ob nobilitatẽ semidcos appellat Statius: ⁊ nauigãs Phrygiã applicuit regnãte ibi Laumedonte. Uersum sicut Justinus li⁹ 4⁹ refert: Jason e phrygia repulsus Colchos venit: vbi regẽ deuincens egilã regis filiũ interfecit: vellus aureũ abstulit. Medeãꝫ regisꝙ filiã abducens sibi vxorẽ fecit: quã ⁊ postea repudiauit. Sꝫ quũ postmoduꝫ a Pelia regis filio e Thessalia pulsus esset reconciliata sibi Medea cũ filio Medo ingentẽ iuuenũ multitudinẽ collegit: colchos repetit: sibi socerꝫ suũ regno pulsum viriliter restituit. Nõnullas etiã ciuitates in recõpensationẽ ꝑtis iniurie regno eius adiecit. Hãc argonautarꝫ historiã multi tã greci ꝙ latini scriptis cõmendauere: ex qb⁹ Orpheus q interfuit: ⁊ Apollonius grecus q materiã hãc late ꝓsecutus est. ex latinis vo Ouid⁹ li⁹ metham⁹. Valeri⁹ flaccus poeta: Diodorus siculus historicus: ⁊ Justinus a q̃ pene hec oia scripta elicimus. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Sybilla Delphica vates ilignissima: his tpib⁹: vt Eusebius testat: floruitꝫ iter cetera a sancto spiritu edocta multis carminibus icarnationẽ verbi dei scripsit. Eiusꝫ verbi vitã ⁊ miracula: ꝑditionẽꝫ ⁊ capturã: illusionem: turpissimã mortẽ: resurrectionẽ q̃qꝫ ac ascensionẽ eius ita perlucide perscripsit: vt historiã magis dictasse ꝙ venturos actus predixisse visa sit. De hac Crisippus: vt Lactãti⁹ refert: locutus est in eo libro quem de diuinatione composuit.

¶ Orpheus theologus ⁊ poeta natione Thrax: his tẽporibus in ꝑcio fuit. qui Diodoro siculo in 5⁹ historiarꝫ li⁹ testãte: Oẽs quoꝫ extat memoria in doctrina: melodia: ac poesia excessit: ⁊ suauitate cantus ꝓe ceteris clarus extitit. Qui citharã ab Apolline ꝓe a poetis accepisse dicit: cuius modulatu ⁊ dulcedine nõ solũ hoies: sed ⁊ lapides ac siluas tanq̃ corizantes mouere cogebat. dicente Ouidio: Saxa feraſqꝫ lyra mouit rhodopeius orpheus: Tartareosꝫ lacus: trigeminũꝫ canẽ. Huius autẽ inuentũ Plynius in li⁹ histo. naturalis fuisse auguria ex ceteris aialibus sumi: q̃ ꝓmo tantũ ex auibus sumebant. Ferũ. n. quũ hic sacra ꝓmus liberi ꝓtis in greciã induxisset. Adulteres in cũ ꝓiurauere: ⁊ nil mali cũ suspicantẽ illum ligonibus interfecere ⁊ in Ebrum fluuium proiecere.

¶ Museus insignis poeta: Orpheo ꝑdicto in argonautica testãte cũ ipso clarus fuit. hic cuiusdã Eumolphi filius fuit: ⁊ q̃ hoc affirmãt inducunt testimoniũ illius epitaphiũ his verbis traductũ Eumolphi dilecti filiũ habet phalericũ solum Museũ corruptũ corpore sub hoc tumulo: hic vnus ex trib⁹ inuentoribus poesis fuit. Quedã de isto reperiũt poemata: ⁊ q̃ maxime de amore Leandri.

¶ Dedalus faber ꝑstantissimi ingenij vir: his tpibus floruisse dicit: q fm Ply. vij. naturalis histo. parietũ ac tectorũ ꝓmus inuentor fuit. ⁊ apud Cretã insulã labyrinthũ extruxit: auesꝫ metallinas artificioso spiritu volare fecit. Simulachra q̃qꝫ eꝫposuit: q̃ cadẽ arte mouebant. Primus oculꝫ pedes statuarũ seiunctos fecit. Adensam etiã ac scitã ꝓmus fabricauit. q tandẽ ꝓpter nepotis necem vna cum Icaro eius filio in labyrintho quẽ ipse construxerat inclusus fuit. vbi quũ aliquãdiu pmansisset vxoris Adriadnois auxilio euasit: assumptoꝫ nauigandi remedio vna cum Icaro fugam petijt. Quãobrez sumpta est fabula q ambo alis sibi impositis ad fugã volandi officium sibi susceperunt. sed Icarus patri non obtemperans defecit. Que oia apud Ouidium octauo methamor. plenius habentur.

¶ Perdix etiã Dedali ipsius ex sorore nepos: natione Athenien sis: ⁊ ipse ingenij acutissimi adolescẽs tẽpestate hac serrã in modũ spine piscis ad secandũ ligna primus fabricauit: ꝓpter qõ Dedalus qui eundẽ Perdicem nepotem suũ in arte lignaria eruiendũ susceperat inuidia: motus ab arce precipitẽ dedit. vnde Perdix postea a poetis in auem sui nominis fingitur mutatus.

3960 | 1248 ¶ Sosarimus. 24. Assyriorꝫ rex: Pannia patre rege defuncto. 32. Hedecõis iudicis anno regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 19.

3959 | 1240 Abimelech. c. iudeorꝫ iudex iudicauit israelẽ post Gedeon annis. 3. hic enim Gedeonis ex meretrice filius fuit: vir fortis virib⁹ ⁊ insignis ꝓpugnator: q mortuo ꝓe. 70. fres suos occidit: vno dũtaxat excepto noie Joathan. Quãobrẽ illũ dus mala morte ꝓire fecit. Nã quꝫ eppidum quoddã obsideret noie Thebes facto discursu cã cepit. Ibidẽꝫ quũ esset turris celsissima vniuersi cõfugerunt in eã: obsidereꝫ ⁊ hãc volens: dũ ꝓxime venisset ad murũ eius mulier quedã fragmẽtũ molle sumẽs caput ipsius repẽte pensit. Et cadẽs in terrã saucius armigerꝫ eius rogauit: vt cum occideret ne a muliere interfectus esse videret: et ille qdẽ ꝓceptũ adimpleuit. Hẽ sic deus reddidit ei malum qõ fecerat cõtra patrẽ suũ interficiendo fratres suos: ac etiã q̃ in Sychimitas quos oẽs delenit hãc penã exoluit. Hanc qppe calamitatẽ eius frater Joathan ei diuinãdo predixerat. vt patet iudicum. c. ix.

3960 | 1241 ¶ Jason Esonis Thessalie regis filius: ⁊ Pelie etiã regis nepos. his tẽporibus cũ ingẽtis aĩ ⁊ virtutis hõ esset multa ꝑ Asiã egit magnifica: ⁊ tãta qdẽ vt ibidẽ dei ritu coleret: ⁊ suo nomini tẽpla cõstrueret plurima. Ipse. n. vt Ply. ait: ꝓmus fuit q lõga nauj: quã triremẽ dicimus vsus fuit: ⁊ ipsam qdẽ in pegaso sinu ab Argo architecto suo extruere fecit: vt supra in argonautis satis dict⁹ est. Ex pegaso igitur sinu triremẽ soluens in lemnũ insulã deuenit. Ibiqꝫ supatis mulieribus que viros interfecerant Isiphilẽ Thoantis regis olim filiã vxorẽ duxit: ⁊ ꝑgnantẽ relinquens cũ nauj in colchos deuenit. Vbi ⁊

quum

quum eius famositatē a Medea Colchoꝝ regis filia cū ingēti gaudio exceptus est. Cui quū se maritū futurū spopōdisset ab ea doctus fuit: quo Heripides tauros bītes eneos pedes. i. regni proceres viribus insupabiles domare: t iugo suo subigere posset. hec q̄dē sunt poetica q̄ ad historiā nō ptinent verā. Sed quū esset Jason eloquentissimus vir apud colchos existens ꝓceres regni colchorū boies elatos nō bello tñ: sed oꝛone suaui: t circūuentiōibus suis supauit. Illosq; in suā Medeeq; sententiā trahens populares ad seditionē cōcitauit. Ibiq; q̄z pfecto regni ab ipsis ꝓpter dissensionē cesso Colchi aduersuz se ipsos armauere: t in bello q̄dā pseuerātes demū fatigati a Jasone: nō solū subiugati sūt: sz etiā diuitijs suis penit⁹ nudati sunt: atq; aureo vellere. i. grege bīte pciosissimū vellus puati sūt. His gestis t Laomedōte rege occiso in Jliū veniēs troiā vastauit: atq; Esionā regis filiā rapuit: quā Thelamoni vxorē dedit: eo q troiā p̄mus itrauerit. Jnde cū igenti p̄da abiens cū suis ad ꝓ̄pa remeauit. Cuius aūt huius Jasonis finis fuerit nō me legisse memini. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Tamyris Amonis filius natiōe Thrax: vir cantādi gr̄a egregius. his tribus clarus fuit: q teste Homero: quū ex occasu aliquā veniēs in Dorio esset. musasq; obuias būisset cantādi scientiā gloriabūdus si bi ipsi vēdicauit: atq; eas ea gr̄a elatus ad certamē musices inuitauit. Ad cui⁹ insolentē vocē ille Jouis filie stomachate. et modulationē q̄ p̄dit⁹ erat: t pulsāde cythare pietā ac sensuz: visus q̄z penit⁹ ei abstulerūt. q̄obrē dicebat Propti⁹: Me lz t thamyre cātoris fata seqūntur: Nūq; ad formosos inide cec⁹ero. 1238 3961

¶ Philamon musicus grecus: patria Delphius: per hoc ipsum tempus apud grecos instrumentuz: qō Lorus dicitur primus inuenit. Jd enim: vt Jsidorus ait: est pellis quedā duas buccas habēs: per vnam earum ventus inspiratur: t per aliam sonus emittitur.

¶ Laphytaꝝ t centauroꝝ beluz: p hoc ipsuz tēpus (vt scribit Eusebi⁹) fuit. his fuerunt ppli in thessalia alpestres: a quibus centauri ipsi qui media parte viri t media parte equi erāt originem duxere: vt oēs testat̄ poete. Sed Laphyte postea cum ipsis cētauris crudelia duxere bella. Vñ t Virg. 2⁰ geor. li⁰ ait: Et magno ileū laphytis cratere minantē. Hos imanissimos Laphytas quū Piritous coꝝ rex vxorem duceret centauros sibi vicinos: t deos oēs marte dūtaxat excepto ad nuptias vocauit. Quare numen iratum in illos furore imisse permisit hanc laphytaꝝ gentem fugari cediq; atq; deleri. Unde dicit Virg. Mars perdere gentem inanem laphytum valuit. Hi nāq; Laphyte: vt Rabanus asserit: a Laphyta Apollinis filia seu vxore denoīati sunt. Que apud Thessalos magni momenti t precij mulier fuit: t quidem nō nisi insignis mulier fuit: postq̄ egregij ab ea populi denominati sunt.

¶ Martē autē Jouis t Junonis filiū: deū vtiq; ferocissimū atq; armigeꝝ: ad hec vsq; tpa puenisse cōstat. Qui quū ferocissim⁹ ab oībus p̄dicetur: ob id bello armisq; ꝓesse poete volunt. Cui Statius in thebayde regionē domū t ministros fuisse describit. Et lz eū referāt boiem ac deū virum atq; cruentū: amātē tñ fuisse volunt: t iter alias Veneri Vulcani vxorē dilexisse: t eius vsum cōcubitum. Ex q̄ multa fabulant̄ poete: t q̄ maxime Home. in Odissea. Hic apud Thraces t bistonas habitasse scribit: q̄ est frigidissima regio. Jbiq; quū esset ferox t sanguine plenus oēm vitā suā incudibus cō sumpsit. Ferūt enim hunc sanguineū fuisse: ciboꝝ obtrunc atorē: vini gurgitatorē imoderatissimū consilio regnē: fraudibus copiosuz: in ꝑcipitijs facilē: clamosuz: furiosuz: nil nisi p certamē optātē: t multa alia q̄ certe oia Marti planete: vt astrologi volūt: ꝓuenire dicunt̄. Hec. n. stella sub arctoo cardine in aglone ē: q̄ vt plurimū tēpestates: grādines: fulgora: tonitrua: nymbi: t stridētes aglones ꝓcedēt̄ vide m⁹. Huic nāq; deo currus attribuit̄: t lupū ei in tutellā attribuūt: ac picū auē: t ex herbis gramen. Et ideo Romani quū bellū aliqō tractare vellēt: eidē Marti in ara ex gramine constructa fabricabant.

Thola ex tribu Jsachar: sextus Jsraelitarum iudex: post Abimelech iudicauit israelē annis vigintiq̄tuor: vt patet iudicum. x. Hic Phue patri Abimelech iudicis filius fuit: de quo nil memorie dignū repperi. Moriens tandem in Samir sepelitur. i237 3962

¶ Faunus Pici regis filius: scds Laurentoꝝ rex: patre anno secūdo Thole iudicis defuncto: in regnū succedens: regnauit annis. 30. Hic: vt Pōpilius ait: Saturno auo suo nefaria sacra ꝓstituit: t ei⁹ sororē seu vxorē Faunā illi cōsecrauit: eo q cōtra mores decusq; reginz cā vini ollam ebibisset. Quo ebria facta eā virgis myteis turbatus rex vsq; ad mortē cecidit: postea facti penitens illi sacros detulit honores. Sunt tñ q dicant q Faunus fatidicus vir fuerit: t eius cōiunx t soror Fauna fatidica: t inde Fatua appellata q se in Tyberim fluuiū ꝑcipitauerit. Quapropter q adhuc inspirari solent fatuari dicunt̄. Hi post mortē etiā opinione oīum deoꝝ consortio sunt adiecti. Tunc enim populoꝝ opinio ad deificandū facilis erat: eos scilicet in quibus alicuius virtutis splendor t idustria singularis eminebat. Hic autem genuit faunos: satyros: pancs: t siluanos: Acum t Eurimedontē t Latinū t Faunam: que fuit ei soror t coniunx. i235 3964

¶ Deorum Selectorem epilogus.

¶ Et vt de celestis diis in fauno isto finē faciā dignū duxi deoꝝ selectoꝝ noia hec singulatim recēsere: q̄ꝝ oium selectoꝝ. 12. mares t femine: q̄ꝝ. 20. noia hic sm ordinē dignitatis eoꝝ ponunt̄. et ꝓmo.

Janus	Mercurius	Neptunus	Tellus	Minerua
Juppiter	Apollo	Sol	Ceres	Venus
Saturnus	Mars	Orcbus q t pluto	Juno	Vesta t
Genius	Vulcanus	Liber pater qui t Bacchus	Diana	Luna. Hi ideo precipui habē

tur: quia magis inmouerunt populis.

¶ Priamus Laumedontis regis troianor filius: decimo Thole iudicis israel anno: post patrẽ ab Jasone interfectũ regnũ suscipiens: regnauit vsq; ad troiã captã annis ferme quinquaginta duobus.

3962 | 1227 | Hic inter mortales adeo notus extitit: vt vix vsq; modo co notior alter sit: q̃ suscepto regno Iliũ vrbẽ nuper a Jasone t eius socijs dirutã: statim ingenti gloria instaurauit atq; exornauit. homo certe oĩ; pulcherrimus: statura ingenti: linguaq; facundus: ac viribus oĩbus prestans: sed oculis strabo. in ciuibus enim suis clemens: t in hostes formidabilis. cui cũ cuncta pro votis ꝓspere succederent Hecubã Dimantis regis Thracie filiã duxit vxorẽ: ex qua (vt Cice. in ꝓmo tusculanar questionu; ait) decẽ t octo suscepit filios t filias. quor Hector ꝓmus. secũdus Deiphebus. tertiꝰ Helenus. q̃rtus Troilus. quintus Alexãder q Paris: q t Helenã habuit vxorẽ. et alios filios quor noia sunt Creusa: Cassandra: Iliona: Laodices: Lycastes: Hedificastes: Polixena: Laon: Polidorus: Lycaon: Esacus Anthysus: Ilus: Teucer: Dimocoontes: Ecbemon: Enomeon: Horgyron: Cẽbrion t Phorbas: Boriclon: Paminon: Aliphon: Agaton: Hippotous: Aganon: Lacaontes: Aditor: Japhetes: Testorius: Tymootes t Polites: atq; alij ex alijs mulieribus numero sexaginta. Eo itaq; tã grandi filiorũ numero in tam insigne regnũ suũ splẽdorẽ ampliauit: vt nõ solũ Troie rex: sed totiꝰ asie videret. Huic etiã Eneas cõsobrinus fuit: quor genealogiã ab Ioue originẽ traxisse multi asseruerunt: q; vt supra expressum est. Iuppiter ex Electra Dardanũ genuit: a quo Dardania. Dardanus aũt Erictonium. Erictonius vero Troem: a q̃ troia. Tros aũt Assaracũ: Ganimedẽ: t Iliũ. Ilius q̃; genuit Laomedontẽ Priami patrẽ. Assaracus autẽ trois filius etiã genuit Capim. Capis Anchisem. Anchises ꝙ genuit Encã patrẽ Ascanij: quor genealogiã Ouidius quarto fastor libro expressit dicẽs: Dardanũ electra quos nescit atlantide natũ: Scilicet electrã cõcubuisse ioui: Huius erictonius tros est generatus ab illo: Assaracũ creat hic: assaracusq; capin: Proximus anchises cũ quo cõe parẽtis: Nõ designata est nomen hẽc venus. Hinc satus Eneas huius nãq; filiꝰ Paris: cũ didicisset Hercule rapuisse Hesionã amitã suã t ipse Helenã Menelai cõiugẽ rapuit: t in troiã pduxit. Et quũ nullis suasionibꝰ induci posset: vt grecis illã repetẽtibꝰ restituere vellet. cos cũ mille nauibꝰ cõtra cũ habuit pugnãtes: in q̃r pugna oẽs tãdẽ pdidit filios: qbꝰ diuersis modis obtrũcatis t cesis vltimo ilionẽ cari vidit: ac filias captiuas abduci t igne cuncta cõcremari. Sed ipse infelix cũ Polyte filio parulo fugeret Neptolomꝰ vir quidem audacissimus persequens: eum eidem in sinu ꝓpꝛio filiũ occidit: t hac cum gladio confodit. De eius tamen morte varia opinantur.

¶ Hesiona Priami ex eisdẽ parentibus soror: ꝓmo ab Hercule a monstro marino liberata fuit: sed cũ postmodũ ob ingratitudinis signũ Laomedon eius pater ab Iasone fuisset interfectus: t ilion deiecta ab ipso Hercule capta fuit: t Thelamoni qui ꝓnus vrbis muros cõscenderat: in partẽ prede cõcessa est. qua libenter suscepta eam secum Salaminã pduxit: t ei Teucrũ peperit filiũ. Et cum sepius frustra a Priamo postea repetita fuisset: maximũ incendiũ oĩbus excitauit: vt supra t infra dicetur.

3973 | 1226 | ¶ Medea Oete colchorũ regis ex Iphica cõiuge filia: mulier qdẽ formosissima t malefica: hoc anno q est vndecimꝰ Thole iudicis annus: ab Egeo viro suo seni timore persei discessit: t Iason in greciã redijt. Hec. n. Jasonis supradicti vxor fuit: q postea ab eo repudiata: furijsq; agitata filios quos ab ipso Jasone susceperat interfecit: Athenasq; aduolans Egeo regi annoso nupsit: ex quo Medũ filiũ suscepit. Sed cũ Theseus egei ex priori vxore filius e longa peregrinatione redijsset: videns illũ magne virtutis virũ. Medũ vero filiũ suũ adhuc infantẽ: ac Egeũ virũ satis senem: quũ frustra ipsum theseũ veneno occidere tẽtasset ꝙ diuortiũ ab eo discessit: t in Asiã cũ Medo filio prexit: ibidẽq; vrbẽ haud grandẽ cõstruxit: t ex eius nomine mediã dixit: a qua tota postmodũ regio media appellata est. Egeus autẽ eo ipso anno grãdeuus t tandẽ plenus dierũ cõfectus meroze vitã cũ morte mutauit: cui successit Theseus eius filiꝰ. Medea autẽ qd postea gesserit: aut quo mortis genere diẽ clauserit me vidisse nõ recordor. Hec enim pessima inter mulieres malefica fuit: t barbarus vires adeo familiares habuit: vt venefitia t maleficia ipsa medea exercuerit: t inter ceteras maleficior suor facinora hoc potissimũ genus fuit. Qõ direptis qdẽ bonis suis paternis dum cũ Iasone fugeret: Egealiũ puer fratrem suũ: quẽ fuge comitẽ fecerat: obtruncari fecit: t mẽbra per arua dispergi precepit. Hoc quippe gestisse dicitur: quia timebat patrem esse secuturum. ¶ Medie regionis descriptio.

¶ Media igiꝛ regio vt de ipsa aliqd explicemus: in Asia minori est: Assyrie t Persie ac mari hireano cõtermina: in q̃ q̃tuor regiones memorant esse: vbi Medus ipse Medee filiꝰ in honorẽ mris medeã vrbẽ cõdidit: vbi t regnũ ex suo noie Medor cõstituit: sub cuiusquidẽ potestate oriẽtis iperium aliquãdo fuit. Medi tñ (vt loco suo dicemus) Assyrijs regibꝰ vsq; ad Sardanapallũ paruerũt. Sed Arbaces qui Sardanapallũ virũ ignauũ occiderat iperiũ trãstulit ad medos: qd postea sub Astyage in magno culmine fuit: sicut patet iudith capꝰ i. Verũ Cyrus Persar rex iperiũ illud extinxit: t ad persas detulit. Post persas medi etiã macedonibus paruerunt: deinde parthis. Fuerũt etiã medi Romanis cõfederati: Tãberlanus nouissimus parthor rex eos subegit: qbus t quo aduixit impauit vt videbimꝰ ifra anno a natiuitate dñi. 1402. Hodie aũt medos sub magno cane degere nobis relatũ est. Hoc tñ imperiũ ꝓpter inaccessum nobis incognitũ alijs inquirendũ relinquimus. huiusce gẽtis medor mores diuersi referunt: montanor ingenia ferocia: cãpestriũ vero mitiora. illi latrocinijs viuũt: in Veneremq; profusi: quibus t equitandi t sagittandi magnũ semper fuit studium.

¶ Theseus

¶ Theseus itaq; septimus Athenien̄sium rex.12°. Thole iudicis israel anno: Egeo patre defuncto Athenien̄sibus regnare cepit: ⁊ regnauit annis decẽ. q; inclytus rex tot memoratu digna pegit: vt iter Hercules ⁊ ipse numeret: ⁊ iter cetera qdẽ suę prudẽtię opa Athenienses leucatim dispersos in vnũ cor pus collegit: ⁊ ciuitati faciẽ dedit: ⁊ vt q̄p̄imũ regnũ adiuit: Minotauro in creta occiso a tributaria pena Athenienses liberauit. Erat hic Theseus vir bellicosus: ⁊ vna cũ virib⁹ prudẽtia insignitus: q; cuz multa de ỹtute ⁊ prudẽtia Hercu lis audiret: ad eũ imitãdũ postea accensus est. Unde ⁊ p̄mũ in Epi dauro periphytũ claua armatũ occidit: clauãq; sibi arripuit: q̄ semp vsus est in Isthmo signi dum in varias figuras se vertentẽ interemit: Feeã bellicosam feminã: ⁊ Schironẽ viatores spoliantẽ Megara ñ versus enecauit. Et quũ paulũ p̄gredere. Damaseũ in Hermione sibi obuiã factũ coegit p̄ precipitia ruere: vt qua morte hospites afficiebat: ea quoq; afficere. Sicq; nefarios hoies p̄o coz scelerib⁹ pena mulctabat: Palãtidas etiam cũ eo bellũ gerentes trucidauit. Egresso deinde ad Marathoniuz tauz capiendũ q; multas habitantibus tetrapolim molestias inferebat: captũ diu p; vrbem ductando ostentauit: Apolliniq; mactauit: primusq; Athenis optimates ab opificibus ⁊ agricolis segregauit. Eosdẽq; religionẽ cognoscere: p̄cipatus p̄bere: leges interp̄tari: sacraq; ⁊ diuina exponere instituit: ⁊ nũmos insculpere iussit. Adepto deinde Megaro agro inclytã in Isthmo colũnã erexit: in q̄ regiõis diuisionẽ duobus trimetris inscripsit. Tandẽ quũ per orbẽ ad pdomanda monstra vagaretur: opera mnestei ex Athenien̄siũ optimatibus vnius seditio: tumultusq; cõtra eum in vrbe exorti sunt. Cunq; nulla spes imperandi amplius superesset: filij in Euboeam transmissis in Scbiros Insulaz traiecit: in qua Licomedes tunc imperabat. qui siue gloriã hominis extimesceret: siue vt mnesteo satisfaceret: illũ in locũ quendã excelsum adductũ: tanq̄ inde ostensuros agros per ripam precipites dedit: trib⁹ post se relictis filijs: Hippolito: Demophonte: ⁊ Antigono. 1225 3974

¶ Adithreus.25. Assyrioz rex anno q̄ Theseus p⁹ Sosarinũ regẽ regnare cepit: ⁊ regnauit an.27 1215 3984

¶ Phestus.22. Sicyonioz Rex: vigesimosecundo Thole iudicis anno post Inachum regnare cepit: ⁊ regnauit annis octo.

¶ Sybilla Phrygia his tpibus studijs ⁊ diuina gratia illustris effecta multa predixit Anchisi troiano: videlicet de flagellatione potentũ ⁊ regũ terre: ⁊ de descensu dei de olympo: ⁊c.

¶ Jonius archadis iã dicti regis Archadũ filius: his tpib⁹ bellica arte: ⁊ pontissimũ nauali adeo excelluit: vt littora peloponesia: ⁊ ad mare vsq; siculũ sue ditiõi fere oia subigeret: ⁊ a suo noie diceps Jonium mare cognoiaret. Hec q̄ppe q̄ sibi subdita fecerat: tot⁹ grecie q̄rta pars extitit. Quib⁹ subditis Jonicis litteris ⁊ sua grãmatica vti coegit. Fuit.n. huic Jonio vnica filia nomine Nicostrata.

¶ Anchises Capis troiani filius: q; fuit Assaraci: q; fuit Troi troianoz regis: tẽpestate hac ante troianũ bellũ a Sybilla phrygia p̄monitus: ciuitatẽ. s. troianã fore pituã: ea relicta in nemore secessit solitudines coluit: ⁊ armentoz atq; gregũ curã suscepit: circa q̄ vtplurimũ diuitie antiq̄z fuere. Quib⁹ quũ apud Symeonẽ vacaret fluuiũ: a Venere dilectus est: ⁊ eius amicitia atq; cõcubitu vsus: Eneaz genuit filiũ. Sed quũ se iactare cũ Venere cõcubuisset: ab ipsa luminib⁹ p̄uatus est: ⁊ quũ cecus effectus fuisset (vt Seruius scribit) Troianoz nõ itereſſe potuit cõsilijs. Capto deniq; Jlione seõm Sybille phrygie vaticiniũ: atq; incẽso quũ vellet Eneas cũ secũ trahere: potuisq̄ abire vellet: mori disposuit. Uerũtñ instãte ⁊ regnãte Enea filio rãdẽ obtẽperasse legit. Abijt aũt Anchises vir bonus ⁊ mitis: quũ fugiẽte filio: ab ipso Enea humeris p̄ ignes ⁊ mille volãtia tela subtract⁹ ⁊ nauibus vsq; Brepanũ Sicilie oppidũ deuectus est. Ibidẽq; senio cõfectus mortuus est: ⁊ in monte Ericis: vt Virg. testat sepultus. Coniugem enim habuisse cõstat: ex qua filias nõnullas suscepit: quaz de numero Hippodamia antigoz fuit. filia quidem formosissima: ⁊ a parentibus plurimũ dilectissima.

Jair Baladitides ex tribu Manasse: septimus iudex Jsrael: post Tholã p̄ncipatũ suscipiẽs iudicauit Jsraelẽ annis.xxij. vir quidem felicissimus: eo q̄ triginta filios bonos habuerit viros in egtatu p̄claros: qbus ⁊ p̄ncipatũ ⁊. xx. ciuitatum galaditaz: alias galadinaz cõdidit: ⁊ sus tpe apud hebreos oia in pace acta fuerint: ⁊ cũ duobus ⁊ viginti annis id dignitatis munus tenuisse: senex defunctus est: ⁊ in Hamon galadinorum ciuitatẽ sepelitur: vt habetur iudicũ. x. Post cuius mortem hebreorum rex ad inhonestam vitam ⁊ iniuriam dei: atq; legum deleta est. Quãobrẽ Palestini eorum prouinciam cum magno exercitu deuastauerunt. 1214 3985

¶ Adrastus tertius ⁊ vigesimus Sicyonioz Rex: post Phestũ regẽ anno.5°. p̄ncipatus Jair regnare cepit: ⁊ regnauit annis q̄ttuor. 1210 3985

¶ Latinarum litterarum inuentio.

¶ Nicostrata vaticinatrix clarissima: mulier quidem archadica: ⁊ Jonij predicti regis filia: que a carminibus carmenta fuit cognominata: tẽpestate hac socero eius seu viro ab Euandro ipsius filio casu interiecto cum Euandro ipso filio patriam linquens in Italiã venit: ⁊ ostia tyberis intrãs in palatino monte consedit. Ibiq; vbi nunc Roma habetur oppidum haud magnũ condidit: in quo Euãdro filio rege constituto: ipsa se Fauno laurentorum regi matrimonio copulauit: que cum grecarum litterarum doctissima esset: atq; versatilis ingenij haberetur: ⁊ incolas siluestres ⁊ rudes comperisset nouos litterarum caracteres adinuenit: eosq; earum cõiunctiões atq; sonos edocuit: que ab initio decem ⁊ nouem fuere. Siluiꝰ deinde quidam ludorum magister: licet postea superadiecit q̄ aute supuacua habetur: h vero non est littera: sed aspirationis nota: x tpibus diui patris Augſ. phibeſ inuenta.

Tunc q̄qꝫ y et ʒ a grecis latini mutati sunt. Atqꝫ bis supadditis eis vsqꝫ in hodiernū diē vtimur: cui⁹ admirati rudes posteri nostri eam nō mulierē humanā sed dēā arbitrati sunt. Et ꝓpterea adhuc viventes diuinis honorib⁹ celebrare ceperunt. Et post mortē eidē apud capitoliuꝫ vbi p̄mum cōsederat Sacellum suo nomini cōdidere. ¶ Syllabarum primus inuentor.

¶ Dionysius autem Lycius Romanus eminentissimi ingenij vir: post litteras a Nicostrata latinis collatas p̄mus oīum syllabaꝝ (vt aiunt) singulas formas apertissimas fecit. Quāobrē statua in foro honoratus fuit. Notandū tamen est q̄ latina lingua q̄drifaria distincta p̄hibetur: In prisca scilicet et latina: Romana ac mixtā: Prisca sub Jano et Saturno. Latina que sub rege Latino: ceteriſqꝫ Thuscieqꝫ Regibus fuit. Romana deinde que primo post Reges exactos cepit: qua vsi sunt Plaut⁹ et Licero: Cato ac Virgi. Dixta autem que post dilatatū imperiū latinis creuit.

¶ Euander Nicostrate vaticinatrix ex Mercurio (vt aiunt) fili⁹: et Pallantis archadū nepos: homo certe fortitudine et ingenio atqꝫ eloquētia insignis: p id tēpus postq̄ patrē casu occidisset: suadente matre Nicostrata: que p vaticiniū fugienti filio maxima' ꝑmittebat: dimissa Archadia in italiā cū eadem venit: et pulsis aboriginibus tenuit illa loca vbi postea Roma cōdita est: et oppidū paruū in pa latino monte fundauit: et palanteū noie appellauit: ipso Euandro apud Virg. 8. Encidos dicente.

Tum rex euandrus romane conditor arcis — De patria pulsum pelagiqꝫ extrema sequentem
Fortuna omnipotens et ineluctabile fatum — His posuere locis matriqꝫ egere tremenda

¶ Carmēnis nymphe monita: et deus auctor apollo: hoc idem Ouid. in li⁹ Fastoꝝ confirmat. Huic autem Euādro Faunus laurentū rex: vt Justinus scribit: agros in eodem loco benigne cōcessit: quē locū postea pallatiū appellauit. ibidēqꝫ Herculem ex Hispania redeūtem cū ingenti p̄pa supati Herionis suscepit. Inde post eversionem Troie Eneā nouas sedes querentē recepit: quem etiā aduersus Turnū iuit: misso in bellū cum eo Pallante filio: quem senex a turno occisum misere flevit.

¶ Pallas autē seu pallātes ipsi⁹ Euādri filius: imense magnitudinis et celeberrimē virtutis iuvenis post Jliōis excidiū Enee amicitiā sibi ꝑparās illi q̄ aduixit incredibili amicitia iunct⁹ fuit: q ex p̄cepto p̄is Euādri ꝓgregatis auxilijs: eneā aduersus turnū secut⁹ est: a q̄ tū turno tandē pallas in acie vulnerat⁹ occubuit: quē p̄ infelix sepeliuit. Eiusqꝫ tumulo tale epigrāma ꝓscripsit. fili⁹ Euādri pallas quē lācea turni militis occidit: more suo iacet hic. Eius aūt corpus: vt ex Martiniana habemus: vsqꝫ ad Henricū impatorē scōm: sub anno dñi millesimo q̄dragesimoprimo integrū et incorruptū p̄māsit: qō qdā agricola nō lōge ab vrbe Roma cōperit: ad cuius qdem caput lucernā ardentem inuenit q̄ nullo poterat extingui flatu: vel liquore aliq̄: donec in fundo foramine facto extincta fuit. Erat. n. idē corpus adeo igētis stature: vt muroꝝ altitudinē (vt Martin⁹ ait) lōge superaret. Refertqꝫ q̄ in illo hiatu vulneris a turno illato q̄truor pedū lōgitudinis excedebat. In cius vō sepulchro p̄ditū epitaphiū scriptū inuenit. Huic aūt forori fuit noie pallātia: quā dicit Serui⁹ Herculē vitasse: et ex ea genuisse latinū regē. Et demū defunctā in mōte sepultā: q de suo noie Pallātinus appellatus est. in cius aūt memoria et ex noie ipsius turrim cratissimā eo tpe q̄ corpus eius reptū fuit apud Brixiā cisalpine gallie ciuitatē extructā fuisse existimo: ex lapidibus sectis et q̄dris adhuc extantē: q̄ palladis turris nuncupatur.

3992 | 1204 ¶ Agon p̄mus olympiacus anno. 8°. iudicis Jair: teste Euse. ab Hercule in honorē Pelopis et ataui sui ꝓstitit: a q̄ vsqꝫ ad p̄mā olympiadē supputant anni q̄drigēti triginta. Jd. n. Agon ludus dr: quē vt ait Ouid. li. fastoꝝ p°. Et p̄us antigtus dicebat agonia sermo. Nā et cōposita dictio est: ex a qō est sine: et gonia anguli: q̄ locus in quo huiusmodi ludi facti sunt sine angulo fuit: et inde agonalia deducit qō idem designat et locus Agon: vt etiā Circus flamineus Rome hodierna die vocat.

3993 | 1206 ¶ Polyphides. 24. sicyonioꝝ rex. 9°. iudicis Jair anno post Adrastū regnare cepit: et regnauit an. 31

3997 | 1201 ¶ Tauthanes. 26. Assyrioꝝ rex: tertiodecimo anno p̄cipatus Jair post Mithreū regē regnare cepit: et regnauit annis 31. sub quo: fm Eusebium: troia capta est. Hic vigintisex milia ethiopum et ducē tos currus Priamo regi in subsidium misit: vt infra dicetur.

4000 | 1199 ¶ Menestens vltim⁹ atheniensiū rex: anno. 16. p̄cipat⁹ Jair iudicis post Theseū ꝓfugū atheniēsib⁹ regnare cepit: et regnauit annis. 23. Hic cū ex atheniēsiū optimatib⁹ vnus eēt: et Theseus rex p ordinē vagaret ō eū seditionē suscitauit. q̄propter theseus ꝓfugus athenas reliqt: et mnesteus regnū obtinuit.

¶ Typhis grecus carpētarius: p ipꝫ tps in Carpentaria lignaria apud grecos clarissimus fuit: q teste Ply. 7°. naturalis histo. li. p̄mus gubernādi naues modū istituit. Et vt refert Seneca Argonautaꝝ gubernator fuit. ipso dicente in medea: Ausus es Typhis pandere vasto: carbasa pōto: Legesqꝫ nonas scribere ventis: in qua quidem nauigatione: sicut ipse testatur perijt.

4007 | 1192 Jepte Galatides ꝓpugnator fortissimus meretricis cuiusdam ex tribu Gad filius. 8. Judex israel post Jair principatū suscipiens: iudicauit Jsraelē annis sex. Nā: vt supra dictum est: post mortē Jair filij Jsrael cōtra p̄cepta dñi inique egerunt. propter qō tradidit eos dominus in manibus inimicoꝝ suorum. Unde Amonite et palestini oēs decem et octo annis in suam ditionem redegerunt: qui anni cū temporibus posteriorum iudicū copulant fm iudeoꝝ traditionem: ac indei cum ꝓpter peccata tribularent. Jdola gentiū p̄oijcientes ex toto corde ad deuꝫ clamauerunt: vt ab ira quiescere dignaret: qbus placatus p̄cibus suū eis cōcessit auxilium. et misit ad eos Jepte virum vtiqꝫ fortissimum: quem fratres eius a se ejecerant: qui ex p̄cepto domini exercitum grandem

in Adaſphat cōgregans in hoſtes irruit: ⁊ interfecit ex eis ferme ad q̄dragintaduo milia. Redienſq; domū cum gloria: quū p̄mū vouiſſet ſi victor reuerteret̄ q̄ gegd ei p̄us occurreret: imolaret deo. Eidē venienti occurrit vnigenita eius filia virgo: quā quū imolare vellet: duoꝝ mēſiuꝫ īducias expoſtulauit vt iuuentute ſuā cū ciuibus ſuis lamētaret̄: ⁊ tunc votū pficeret. Quo tpe trāſeunte filiā pater imo nec legitimum gdē ſacrificiū fecit: nec deo acceptū. Exinde mos inoleuit in Iſrael: vt poſt anni circuluꝫ filie Iſrael cōuenirent in vnū: ⁊ plāgerent filiam Jepte gladitide diebus q̄ttuor. Effratcos preterea ſeditionē ad vada Jordanis facientes inuaſit ⁊ interfecit ex eis ſpecialiter q̄ pro Scbboleth Chebboleth pronunciabāt ſpicā exprimere nō valentes: quo in loco pene q̄dragintaduo milia eoꝝ interfecit. Ipſe vero quum principatum tenuiſſet predictū tempus defunct⁹ eſt: ⁊ ſepultus in Sebaſti patria ſua: que eſt in terra Galaaditide: vt patet Judicum. xi. ⁊. xij°.

¶ Latinus laurētum. 3. Rex Fauni regis ⁊ Marice nymphe filius defuncto p̄e p̄mo anno Jepte iudicis regnare cepit: ⁊ regnauit: Eutropio teſte: annis. 32. a quo latinoꝝ regnū initiū ſumpſit: ⁊ laurētum nomen exinde ceſſauit: qō p annos multos ſub duobus regibus: Pyco ſcilicet ⁊ Fauno porrectū fuiſſe cōſtat. hij autē: vt refert Aug. 18. de ciui. dei: ca°. 1°. inter deos numerati ſunt. Hic autem Latinus Amathan Bauni regis Ardee ſororē habuit in cōiugem: vt p Virg. patet. Alij autē pallantiā Evandri filiā habuiſſe vxorē dicunt: ex q̄ Lauinā filiā ſuſcepit: quā iā Turno filio Bauni p̄miſſaꝫ Enee p fugo tandē dedit vxorē: p q̄ bellū ingēs iter Eneā ⁊ Turnū exortū eſt: in q̄ Latinus hic tandē cecidit. iii91 4008

¶ Menelaus Helene maritus ⁊ Atrei regis filius: Agamēnoniſq; frater: ⁊ ipſe p̄mo anno Jepte in Lace. regnare cepit: ⁊ regnauit vſq; ad troie captiuitatē ānis ferme. 16. Hic vt victū eſt Helenā Jouis filiā habuit vxorē: quā gdē p° anno Agamēnonis abſente Menelao q̄ ad Neſtorē Pylon iuerat: Paris Priami filius ad caſtorē ⁊ pollucē legatus miſſus rapuit: ca. ſ. cōſentiēte: exiſtētib⁹ ſuis apud Agamēnonē. q̄ facto Menelaus ex fris cōſilio apud grecoꝝ p̄cipes plurimū q̄queſt⁹ ē: ⁊ vltro citroq; pſepe p repetitiōe vxoris legatiōib⁹ a Menelao miſſis greci fruſtrarent̄. Bemū obſidione vrbis repetita fuit Helena: ⁊ poſt decēnū fraude magis q̄ viribus Troia capta reaſſumpta eſt ⁊ reſtituta Menelao q cū eadē naui patriā rediturus itraſſet in tēpeſtate act⁹ ad Adorim regē Egypti deuect⁹ eſt: ibiq; cū octo annis erraſſet: tandē in Lacedemoniā redijt: Agamēnone frē diu ante obtrūcato: qd poſtea egerit Menelaus: vel q̄ morte obierit nō inuenio. Hermioniā tantū filiā ex Helena ſuſcepiſſe dicitur. iii90 4009

¶ Agamēnō Atrei regis filius. 6. Myceneꝝ rex: ipſe iterfecto auo anno. 2°. p̄cipat⁹ Jepte Myrcenis regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 25. huius p̄mo anno regni Helena frīs ſui Menelai a Paride p̄ami filio rapta fuit: p q̄ ois grecia in Priamū ⁊ filios excitata eſt: ⁊ pari grecoꝝ oīuꝫ cōſenſu congregatis in aulide mille nauibus oī exercitui impator deſignatus eſt Agamēnō hic: cū q̄ in bellū pgēs Cliteneſtrā p̄iugē ex q̄ multos ſuſcepat filios reliqt. Cūq; apud Troiā p aliqō tp̄s multos labores paſſus fuiſſet: etiā q̄rundā p̄cipiū ſimultates ptulit. p quibus ab impio depoſitus fuit: ⁊ illi Palamedes ſuffectus eſt: quē cū Ulixes occidiſſet: ipſe maiori ſui gloria iperiū reaſſumpſit. ibi q̄q; etiā multas poſtea idignationes ſuſtinuit. tandē capta troia ⁊ dirupta cū ingenti p̄da: ⁊ Caſſandra Priami filia in patriā rediturus naues cōſcendit: vex ⁊ ipſe tēpeſtate actus p annū ferme errauit. Interim aūt Egyſtus Thieſtis filius cū tacite oīa occupaſſet: poſitis p littus ſpeculatoribus. et audito ab eis Agamēnonis reditu. 20. ex ſuis inſidias poſuit: ⁊ ipſe cū comitatu reliq; fieta amicitia illi obuius factus eſt: ⁊ lautiſſimū ei p̄paramit cōuiuiū: in q̄ Cliteneſtre cōiugis cōſenſu illū cū ſocijs Egyſtus dū detrahere ſeu iduere vellet veſtē iterfecit: duob⁹ filijs maſculis: vz Alceo ⁊ Horeſte ac Ephigenia ⁊ Electra filiab⁹ poſt ſe relictis. iii89 4010

¶ Helena igit̄ Tyndari Oechalie regis ⁊ lede formoſiſſime mulieris filia: q̄ ex ſua admirāda pulchritudine viſa fuit ſolis filia: quā Theſeus athenieſiū rex ſupioꝝ die⁹ iā rapuerat: ⁊ itactā fribus ſuis reddiderat. hoc anno iā matura viro Menelao Lacede. regi p̄dicto nupſit. Quo andito Paris p̄ami filius abſente Menelao cā volētē rapuit: ⁊ troiā p̄duxit. ſz Paride i bello defuncto: poſtea Deiphebo paridis frī itez nupſit: pp qō troianū bellū exortū ē: de q̄ mox dicem⁹: ipſaꝫ tū poſt troie excidiū greci menelao reddiderūt: g gaudēs nauim cū illa cōſcēdit: patriā. ſ. petitur⁹: ſz tēpeſtatibus acti in Egyptuꝫ ad Polybū regē deuenere. Indeq; deſcēdētes atq; p octo annos errātes (vt teſtis eſt Euſebius) tandē in patriā redierūt: lōge ante mortuo Agamēnone: ⁊ forte illis dieb⁹ Egyſto. Hāc nōnulli poete fingūt fuiſſe imortalē: qd aūt poſt reditū ſuū domi egerit: aut q̄tū vixerit: ſeu q̄ tpe obierit nō habet̄. Servius. n. Helene tpa ex lōga etate cōputare volēs dixit: Caſtorē ⁊ Pollucē frēs Helene cū argonautis fuiſſe: q fuerūt ante troiā captā: vt ſupra dictū eſt annis ferme centū. ſz vtcūq; res ſe habuerit. Rettulit Iſocrates illā ſenio iā cōfectā: ⁊ in rugas facie cōtractā p ſpecula viros illos fortes iſpicientē longo riſu ridere cōſueuiſſe: q pro tā caduca: tāq; fallaci re: tāto ardore ac ptinacia depugnaſſent. Nō. n. ob aliud pugnaſſe ab Homero dicim⁹: q: reſtituta Helena ſe receſſuros p̄mittebāt. Illā vō Ouidius fleuiſſe refert. quū ait: Flet q̄q; in ſpeculū rugas aſpexit anniles: Tyndaris: ⁊ ſecū cur ſit bis rapta requirit.

¶ Hector Priami troianoꝝ regis ex Hecuba vxore filius: a poetis oībus cantatiſſim⁹. his tpibus ob maximū eius militie fulgorē apud troianos maxīo in p̄cio hitus eſt: nā ob ſi credibilē eius pulchritudinē: prudētiaq; ac fortitudinē nō ſolū parētes: ſz ⁊ p̄iaꝫ penni nobilitate atq; gloria ſplēdidā fecit. Hic ante troianū bellū Andromachā Jectiōis thebaꝝ Cilicie regis filiā duxerat vxorē: ex q̄ filiū ſuſcepit noie Aſtianactē: q quū eēt maximi ai audacia p̄ditus: cepto troiano bello p̄ſepe ſolus grecoꝝ turmas

aggredi ausus fuit: adeo vt ipse solus esset terror oĩb⁹ grecis, nã & iter cetera aduersus Aiacẽ thelamo nũ singulari pugnauit certamine: a q̃ quũ tãdẽ suscepisset ex more antiq̃ Balteũ ipse illi gladiũ dono dedit: cũ q̃ se ẽnax iteremit. Hector vo paulopost ab Achille occisus est: qué nõ solu armis ornatuq̃ reliq̃ a victore nudat⁹ est. Vex & curru cũ balteo ab atace pcisso circa troiã Priamo spectante tract⁹ est: sed & ad naues vsq̃ grecoz deuect⁹: vbi p dies xij. ca⁹ cadauer sup litt⁹ isepultũ fuari iussit: donec nocte redẽptur⁹ miserabilis pater Priam⁹ veniret. Vex: vt Dome. refert: iussu Jouis ab Apolline cadauer tã ũigne: ne corrũperet ante funus sacris liq̃rib⁹ p littũ fuit. Priamo deniq̃ restituto iuxta Jlij regis sepulchr cum igenti põpa comitãte priamo pãe & ceteris frib⁹: ac Hecuba matre & Andromacha ipsius vxore: necnõ & oi pplo nõ aliter flente q̃ si Priami tota curia: sieq̃ vrbs troiana vnico atq̃ optimo rege & defensore fuisset orbata. Cuius qdem sepulchrum (vt aiunt) his versibus annotatum fuit.

Defensor patrie iuuenum fortissimus hector
Qui murus miseris ciubus alter erat
Occubuit telo violenti victus achillis
Occubuere simul spesq̃ salusq̃ phrygum
Hunc ferus aiacides circum sua menia traxit
Qui iuuenis mandus traxerat ante suis
O quantos priamo lux attulit illa dolores
Quos fletus hecube: quot dedit andromacha
Sed raptum infelix pater auroq̃ repensum
Condidit: & merens accumulauit humo.

Hic ex Andromacha cõiuge plures genuit filios: e q̃bus Franconus vnus fuit. a quo: vt ait Vincentius historialis Burgundus franci originem habuere.

¶ Paris q & Alexãder dict⁹ é: eiusdẽ Hectoris fr. ex pamo & hecuba nat⁹: hoc anno ad famã pulchritudinis Helene tract⁹: a pamo sub spẽ legatiõis cũ .xx. nauib⁹ i greciã mittit: & a Menelao lacedemonũ rege Helene viro hospitio suscipit: & mult⁹ honorib⁹ honorat. cui⁹ quũ aspexit vxorẽ: illã volẽte absente marito: tãdẽ cũ oĩb⁹ regijs thesauris abstulit & troiã pduxit. ex q̃ raptu bellũ decẽnale grecoruq̃ aduersus troianos susceptũ est. Hic aũt Paris cũ speciosissimus vir esset multis voluptatib⁹ se immersit p q̃b⁹ etiã tãdẽ morte ꝓmeruit. Ferũ. n. hũc fuisse nõ mõ speciosissimũ: sz & eloquẽtissimũ atq̃ fortissimũ: & q̃ maxime iter litigãtes egregiũ arbitrũ: p q̃b⁹ reb⁹ in maximã instituẽ famã euasit. & adeo magnã: vt poete tradũt: vt litigãtib⁹ de formositate Pallade Junone & Venere pp aureuz pomũ a discordia eis in cõuiuio ꝓiectũ: i q̃ scriptũ erat: Det digniori: q̃ cũ in litigiũ maximũ icidissent: a ioue p sua missi sũt. vex cũ ob voluptatẽ veneri id õberi iudicasset: q⁹ eidẽ pulchrioẽ orbis multerẽ spopõderat a multis iniust⁹ iudicat⁹ é. Hic aũt cũ troianis vrbẽ obsidẽtib⁹ multa strẽnue gessisset: & pserti in agonali certamie qõ troie agebaf: i q̃ oẽs ac ẽt ipz Hectorẽ supabat. postrẽo hectore & troilo ab Achille pemptũ cũ ipe arcu & sagitt⁹ ipz achillẽ fraude i tẽplũ apollinis nocte occidissz & ipe a pyr. achil. filio occis⁹ fuit.

¶ Deiphob⁹ pdictoz fr: vir armis strẽnu⁹: quũ multa in hostes egisset. & ipse tãdẽ dũ se turũ arbitraret occubuit: q⁹ iter tumultũ capiti Jlionis dormiẽs: Helene ũsdijs quã post morte paridis cõiugẽ duxerat: occisus & turpiter lacerat⁹ fuit. de q̃ Virg. li⁹ 6⁹ ait: Atq̃ hũc pyramidẽ laniatũ corpore toto: &c.

¶ Cassandra aũt ẽgo formosissima: hoz ex eodẽ pãe & mre soror fuit: q̃ capta troia in sortẽ Agamẽnonis venit: & eã Mycenas secuz pduxit: vbi eã dolosa Clytẽnestra Agamẽnonis vxor iteremit. Hanc cũ Apollo plurimũ amaret: & ei⁹ cõcubitũ expeteret. ipsa mun⁹ ab eo ex hoc expostulauit: qõ illi Apollo iuramẽto se datu & affirmauit. Cui petijt vt vates fieret: & facta statĩ fuit: volẽs deide Apollo: qõ petierat ipsa negauit. Quãobrẽ turbatus Apollo: quũ auferre negret qõ dederat: egit vt nulla pstaret fides vaticinijs suis: & sic factũ est. Nã quũ ex raptu Helene futura pzi & frib⁹ pdiceret: nõ solũ nõ credebãt ei: sz & vberib⁹ duris castigabãt eã. et lz migdonio iuueni despõsata fuissz: & ipsa a grecis capta fuit.

¶ Polixena q̃z hoz germana: ex eisdẽ parentib⁹ nata: ẽgo igent⁹ pulchritudinis atq̃ elegãtie: & ipsa post captã troiã a pyrrho achillis filio supra pzis tumulũ iugulata fuit. Nã quũ iter ceteras Priami filias formosior eẽt: ab achille q frem occiderat: dilecta plurimũ fuit. Quo qdẽ amore Hecuba mater in morte fortissimi iuuenis vsa est: nõ existimãs. n. p Achillis vulnera sanguinem filie sue se fore fusuraz. Quippe post euersam Troiã Pyrrhus achillis fili⁹ in piaculũ manib⁹ pzis ad ei⁹ tumulũ adolescentulã pduxit: vbi post lõgas multoz lachrymas truculẽtus iuuenis iugulauit. Ferunt q̃z eã licet tenellã tã cõstãti aio & itrepido vultu hanc morte suscepisse: vt maxima admiratio eius fortitudinis oĩbus fieret.

4012 1187 ¶ Panthasilea amaçonũ regina: q̃ Justino teste li⁹ 2⁹ Orithee regine successit: bis trib⁹ cõtra grecos troiã obsidẽtes: magne vtutis bellice documẽta mõstrauit. Ipsa. n. audita Hectoris vtute ipz licet inuisum ardẽter amauit: & desiderio suscipiendi ab eo prolẽ: cũ maxima copia mulierũ in ei⁹ auxiliũ ex scythia descendit: nec eã tã pclara pncipũ grecoz pterruit fama: qn Hectoris armis & vtute auxilio foret vnde & pcepe ipsa itrepida multas grecoz acies fudit. Verũtamen dũ virago hec iter fortissimos hostes õliarẽ: multisq̃ e suis iã cesis a Pyrrho Achillis filio letali vulnere sauciata: iter medios grecos a se intersectos occubuit. Ferunt eã securis vsum primo inuenisse: & multas grecoz naues exussisse.

¶ Palamedes Naupli Bubooe regis fili⁹: vir forma elegãs: facũdiaq̃ ac magnanimitate pceptus: tẽpestate hac clarus fuit. Hic cõtra troianos vna cũ reliqs grecis fuit: vbi quũ ex seditione Agamẽnoni iperatoriã potestatẽ subtraxissent: eius loco dux belli suffectus est. Et quũ multas simultates contra Ulixẽ habuisset: eo q̃ insania simulata ad troianũ bellũ ire recusasset. Tandẽ ab eo ficta accusatione q̃ cũ Priamo rege tractatũ hãret: a reliquis palamedes lapidibus obrutus mortuus est. Hic inter cetera sue virtutis opa ad euitandas ociosi exercitus seditiones primus tabularũ ludum adinuenit.

¶ Achilles aūt pellei Thessalie regis filiꝰ: grecoꝝ oīuꝫ fortissimꝰ: ab Homero ceteriſqꝫ poetis tā latinis qꝫ grecis cāratiſſimꝰ: p hoc tēpus in astrologia ac medicina ꝛ musica a Chirone edoctus p̄ter militiā singularē magne excellēcie documētū dedit. Nā quū cōiurassent greci in troianos: respōſum accepērūt absqꝫ Achille capi troiā nō posse. Qui ab Ulixe pquisitus ꝛ tandē in habitu mulebri iter feminas inētus: in grecoꝝ p̄ſidiū puenit: ꝛ armis a Vulcano sibi fabrefactis assūptis in vltionē cuiuſdā sui amici ab Hectore p̄crēpti in bellū p̄cessit. Et quū multos ex troianis occidiſſet: Hectorē etiā interemit. cuius corpus cū multo ludibrio p̄i reddidiſſet. Etiā alia pugna Troilū hectoris fratrē interfecit. Quo dolore cōmota Hecuba regina ꝛ mater timēs supstitiꝰ ꝛ p̄ie: ſi lōgo tpe supuiueret Achilles: insidias ei hoc mō in morte eiꝰ parare dispoſuit. Nouerat.n. eū Polixenā filiā diligere ꝛ iccirco p̄ iterme diū spopōdit illi nuptias suas: ſi a plijs abſtineret. cui quū assensiſſet Achilles: in talē p̄uenere: vt clā solus nocte veniret in tēplū apollinis: qō fere secus muros troie erat: ꝛ ibidē cū quū filia inueniret: cūqꝫ despōſaret: qō amās ꝛ cupiēs achilles credēs sic ſe rē bñe inermis: ꝛ solꝰ nocte in tēplū ītrauit. in quē ſtatī paris ex ſidijs p̄ſiliēs ſagittis eū iterfecit. q̄ mortuo i ſigeo troiano p̄mōtorio cū hoc epitabio a ſuis ſepultꝰ eſt.

Pellides ego ſum thetide notiſſima proles
Cui virtus clarum nomen habere dedit
Qui ſtrauit totiens armis victricibus hoſtes
Nūcqꝫ fugam ſolus milia multa dedi:
Hectore: ſed magna gloria eſt mihi gloria ceſſit
Qui ſepe argolicas debilitauit opes
Ille interemptus ſubijt me vindice penas
Pergama tunc feretro occubuere meo
Laudibus immenſis victor ſuper aſtra ferebar
Compreſſi hoſtilem fraude peremptus humum.

¶ Pyrrhus vero q alio noīe Neoptolemus vocaī: Achillis p̄dicti filiꝰ: ꝛ ipſe mortuo patre pubes ꝛ adoleſcētulus in troianū bellū tanq̄ ad iſtar p̄ris aioſiſſimus p̄ductus fuit: q cū eſſet aeris ingenij inuenis inter alios iuuenes audaces: in quendā equū ligneū quē greci doloſe cōſtrui fecerant intrauit: ꝛ in Ilionē ſe p̄ijci p̄miſit: ꝛ cū nocte ſtragē multā troianis itulisſet: etiā in regiā domuꝫ ītrans: Politē p̄riami filiuꝫ in ipſiꝰ p̄ris gremio iteremit: ac etiā in p̄riamuꝫ obiurgātē irruit. Inde Ilione deleto polixenā formoſiſſimā virginē: vt dictuꝫ eſt: ad manes placādos patrios ad Achillis p̄ris ſepulchrū occidit. Bi ſecedens vero a Troia Andromachā oli Hectoris cōiugē: q̄ ei in ſortē p̄de cōtigerat ſibi cōiunxit vxorē: ex q̄ duos ſuſcepit filios: Periphetū. ſ. ꝛ Molоſſuꝫ a q̄ Molоſſi populi dicti ſunt: poſtmoduꝫ Pyrrij: nunc autē Albanenſes. indeqꝫ captus pulchritudine Hermionis filie Menelai tradita Andromacha Heleno filio Priami cū parte regni ipſaꝫ rapuit: ꝛ vbi cōiugē fecit. Deinde ai feruore ad p̄dā ipulſus mare mambꝰ infeſtauit: q̄ gdē nauigatio alijs moleſta: ab eo pyratica denoiata eſt. Tandē hic ab Horeſte ex filijs priami in tēplo apollinis delphici trucidatus illius finis fuit.

¶ Ulixes Laerte Ithace inſule regis filiꝰ ex cōiuge Antholia: q alio noīe Laertiꝰ cognoiatꝰ eſt: vocatuſqꝫ Ithacus ab ithacha inſula: in q̄ poſt patrē ipſe regnauit. Quin ꝛ Vlichius a q̄dā inſula Vlichia: q̄ in illius regno habebaī. ſimiliter ꝛ Naritius dictus eſt a naritia inſula: que eſt in mari Ionio queqꝫ ex eius regno fuit. de quo Ouidiꝰ in p̄mo de triſtibꝰ ait: Producre naritio docti mala noſtra poete: Scribere naritio: nā mala multa tuli. Hunc autē pulcherrimū: eloquētiſſimuꝫ: p̄udentiſſimūqꝫ: ſed doloſum fuiſſe auctores oēs affirmāt: q ꝛ cōtra troianos cū duodecim falcatis nauibꝰ venit: ꝛ multa ibidē ſtrēnue geſſit. Multaqꝫ quoadiuxit ptulit: q̄ oia mira formidine ſupauit. Hic penolopē Icarī filiā iuuenis duxit vxorē virtute ꝛ corpe ſpecioſiſſimā: ex q̄ Ilico thelemachū ſuſcepit filiū: quē ad troiaz pergens cū vxore puerum reliqt: quē gdē palamedes ad explorandā patris fraudē: q ad troianū bellū cum ire nollet inſaniā ſimulabat ante aratruꝫ patris arantis oppoſuit. quo viſo cōfeſtim Ulixes aratrū dimouit: ne filio dilecto offenderet. et ſic cognitus Ulixes ſubdolus in expeditionē ire coactus eſt. in q̄ Diomedis amicitiā ſibi cōparauit: cū quo maxima ſolertia ad obtinendā victoriā plurimū laborauit. Nā ipſe Achillē nolentē in obſidionē p̄duxit: ipſeqꝫ Herculis ſagitras ad id q̄ maxime neceſſarias inuenit: ꝛ ad troiā deferri fecit. Et cū ipſo Diomede aīco fatale palladiuꝫ ex troia rapuit: ꝛ multa alia callide ea in obſidione egit. Tegebaī. n. aliq̄ tegumento mendici hoīs: ꝛ multa verba volens p̄ferebat: vt ſic in eo habitu Troiā exploraturus intraret. Simultates multas cū palamide habuit: eo q̄ inuitus cū intrauiſſet in belluꝫ: ad vltimum hic, p̄ditionē cōpoſuit: p q̄ Troia capta ꝛ dirupta fuit: qꝰ gestis cū naues in patriā rediturus aſcendiſſet: multis p̄cellis agitatus in lōgiſſimos errores ꝛ peregrinationē decennē p̄ductus eſt. Nā quū in extremo italie Sicilia versus cū vnica naui ad Circē magā diuertende fortune grā diuertiſſet: Leſtrigones gentes q̄ſdā feritate famoſas exptus eſt. Deinde cū ei p̄ueniret ad pheacas: ꝛ in cōuiuio Alcinoi hoſ ꝛ cyclopas humana carne veſci narraret tanq̄ ingentē ꝛ mendacē nōnulli aſpnati ſunt. Hunc Ulixbonā in Hiſpania Solinus condidiſſe ſcribit: ꝛ ab Ulixe Ulixbone nomē accepiſſe dixit. Multas p̄terea alias hinc inde ciuitates extruxiſſe peragrādo ferunt. tandē a filio proprio Telegono caſu iterfectus hic fuit. De cius autē erroꝛibꝰ penolopeqꝫ vxoris caſibus Homero. 24. libros diuino carmine ſcripſit: quos Odyſee volumen appellauit.

Abeſſa ſeu Eſebon Bethlamita ex tribu iuda. 9. Iſrael iudex: mortuo Jepte loco eius p̄cepit ſuffectus iudicauit Iſraelem annis ſeptem: vt habetur Iudicum. xij°. 1186 4013

Boz qui Ruth Moabitidem in coniugem habuit: qui ꝛ. 30. habuit maſculos ꝛ totidem feminas: quas omnes foras emittens maritis tradidit: ꝛ eiuſdem numeri filijs ſuis accepit vxores: quas omnes in domum ſuam introduxit. quos omnes vivos dimiſit: qui cum nil memorie dignū geſſiſſet:

in senectute bona defunctus est: & sepulturā in patria sua promeruit. iudicum vt supra.

4014 | 1185 ¶ Troianū bellū decennale primo Eschon iudicis anno: teste Eusebio: surrexit: cui⁹ causa fuit primū trium mulierū de pulchritudine certātium: vt infra dicet. Sane Priamus rex hoc anno Anthenore necessariū suū nobilē & grandeuū ad grecanos principes misit: dicens se eis iniurias preteritas equo animo laturū: si Hesionā sororē diu raptā redderent. Negantib⁹ grecis Priamus cuestigio bellū instaurat: & Hectore primogenitū copijs præficit. Id idē Paris q & Alexāder Hectoris frater hortat dicens: Dum olim in Idam insulā venatū fuisset: vidisse Mercuriū in somnijs q eidē Junonē Mineruā & Venerē adduxit: vt inter illas de pulchritudine certantes iudicaret. Tūq; minerua sibi promisisse si eius speciē preferret se ei vxorē in Grecia naturā: q nulla esset pulchrior. Helenus autē alter frater in cōtrariū vaticinat dicens: Si Alexāder de Grecia vxorē accipet venturos Grecos & Ilionē vastaturos. Id idē Cassandra vaticinata est. parant nihilominus naues & Alexāder qui & Paris vna cū Anthenore ceteriq; in Greciā mittit: vbi dū in insula Cytherea ad fratrē Junonis cōueniret. Helenā regis Menelai vxorē ad videndū Alexandri formā ibi occurrētem: & a marito susceptū tandē rapuit domūq; redijt. Quo facto Priamus pariter applaudit: q̄si Hesionā sororē propter hoc recuperaturus esset. Menelao itaq; vna cū Agamēnone grauiter cōquerent: confestim cōgregant sortes quiq; videlicet Patroclus: Ulyxes: Aiax: & Nestor: cū ceteris validis numero q̄dragintaseptem habentes naues peraratas in portu Aden numero mille. 200. Responsoq; accepto ab Apolline delphico: vt in. x⁰ anno Jlij sorer subuertendū Greci mare sulcant phrygiā vniuersam predant ac redcūt. Interea Agamēnon mittit legatos Ulyxem & Diomedē ad Priamū regē: si vellet cognatā suā Helenā reddere: Priamus illico argonauticā iniuriā cōmemorat: patrisq; interitū: sororis raptū: & Anthenoris legati sui contēptū refert: & ideo pacē repudiat: bellāq; indicit. Cōgregato itaq; hinc inde exercitu: & manus cōserente Hector Patroclū & Merionē occidit: multosq; alios vulnerat: vsq; dū Aiax Thelemonius cōsobrinus Hectoris de Hesiona natus: cognita inter eos cōsanguinitate eū impediret. Cōcedunt interim hyemales inducie vt vtrusq; mortuos suos sepeliat: post Hiemj vero tēpus bellū reperit. in quo Hector decē fortes duces occidit: & cōtra Achilles q̄ttuor illustres interemit. per triginta enim dies acriter pugnatur. Rursusq; dant inducie triēnales: post triennū demuo certamine inito plures vtrinq; corruūt. Et q̄uis Hector p somnū Andromache moneret vt se a bello abstineret. in bellū tū properat & ab Achille insidio se interimit. quo sepulto itex inducie dant per annū. Dum vero anniuersaria Hectoris dies ageretur: adest Achilles & Polixene Priami filie amore corripit: petitq; eius nuptias q̄bus promissis a bello se subtrahit asserens iniquū esse propter raptū Helene totā cōturbari Europā. & tandē grecorum rogatu procedens a Troilo vulneratur: q iam multos occiderat grecos. vnde ira succensus Troilū & Menonē occidit. Ex quo dolore pulsa Hecuba vxor Priami dolū excogitat: diēq; Achilli statuit: q̄ filiā suā vxorē ducat: in q̄ etiā idē a Paride dolo occidit. Inde accepto a dijs responso q̄ ex progenie Achillis greci essent victuri. Neoptolomus Achillis filius in plūs statim prodijt in quo Aiax & Paris mutuis vulneribus cōfodiunt. Septimo autem belli anno Pantasilea Amaçonū regina (tā dicta) ad auxiliū Troianor venit: q̄ Grecos ab ipsa obsidiōe fugat: & naues cor pene cōburit. Tandē quū Neoptolomū vulnerasset ab eodē occidit. Post hec exortantibus Anthenore & Enea vt Helena redderet & pax peteret. Indignatus Priamus morte eis minat: propter q̄ ab eis Polydamas ad grecos mittit q vbis traditionē Grecis offerat: pacēq; pro ipsis tantū impetrans. Qua obtenta grecis nocte vrbs traditur: Priamus a Pyrrho Achillis filio ante Jouis ārā interficit. Eneas Polixenam apud Anchisem patrē abscondit: & ad instantia Helene liberata: & andromache cōcedit. Verū cū inuenta esset polixena ad achillis tumulū iugulat: & Eneas propter hoc ab vrbe discedere inbet: anthenori tū ibi habitare pmittitur. Helena etiā cū viro suo Menelao: vt dictū est: redijt. pugnatū est itaq; apud Troiā decem annis & sex mensibus: vbi ex troianis ceciderūt: antep̄ vrbs caperet. 67000. post captā vero vrbem: fere credi licet. 278000. Ex grecis aūt. 876000. desiderati referuntur. Augu. autē. 18. de ciui. dei meminit Troiam fuisse destructam regnante Latino: apud Latinos Fauni filio.

4020 | 1179 ABilon quē Josephus Chilon nōiat: decimus iudex israel: post Esebon iudicauit Jsraelē annis decē: quē qdē septuaginta interptes nō annumerāt. et ideo sicut tradit Eusebius tpib⁹ Jesue & Samuelis & Saulis ascribunt: q̄z annos scriptura tacet. Hic autē addunt plures anni q̄s sint apud Josephū: ita vt ab egressu Jsrael de Egypto vsq; ad Salomonis tēpuz numerent anni. 480. Unde bene quozūlibet supputandi sunt anni: qz alioquin in errorem laberentur. Hic autē de tribu Zabulon fuit: qui nec aliquā egit virtutem precipuam.

4030 | 1169 LAbdon seu abdon Hilonis filius: de tribu Effraim. xi. iudicū Jsrael post Abilon pncipatuz suscipiens: iudicauit annis. 8. Hic (vt Josephus ait) pro sola eruditione potcrat hāc memoriā: nullumq; opus propter pacē rerūq; abundantiā clarū fecit. Septuaginta. n. filios & filias habuit: e q̄bus. 40. mares fuere: viri in armis exercitatissimi: quos oēs supstites derelinquens in senectute bona defunctus est. Sub istis trib⁹ iudicibus nō recessit israel a dño: & propterea quieuit terra pbibus suis: vt patet Judicū cap. 12. Verū isto amoto palestini israelitis prevalucrunt multis diebus.

¶ Demnō Titonis filij Laomedōtis troiani regis filij: primo Labdon iudicis israel āno: Eusebio teste: vna cū Amaçonib⁹ Priamo subsidia tulit. hic assyriorum regis ductor fuit: quem: vt Diodo. in. 3⁰

histo.li° scribit:Teutanes assyrioꝝ rex ꝛ vñs suus cū decē milib⁹ Ethiopū:totidēqꝫ Susianis cū duocētis currib⁹ Troiā in auxiliū milit:qꝛ tūc Titon⁹ eius p̄ pſaꝝ p̄fect⁹ erat accept⁹ maxie regi:ꝛ dē nō ipse etate florēs:ac ai corpisqꝫ virib⁹ pſtās erat:quē edifficasse ferūt Susaꝫ seu susis regiā ciuitatē in loco excelsiori:q̄ vsqꝫ ad pſaꝝ iperiū p̄mānsit:q̄ ꝛ memoria ab illo dñata fuit. Hic cū apō troiā multos grecos occidisset:tandē a Thessalis p̄ insidias iterfectus est. ¶ Troia ciuitas Assyrie.

¶ Troia igit ciuitas.3°anno Labdon iudicis Jsrael capta fuit:a cuius captiuitate: vt Euse. scribit vsqꝫ ad p̄mā olympiadē sunt anni. 416. Colligit aūt oc tps vsqꝫ m p̄sentē diē ꝟ Assyrios a.43.anno regni Nim.835.ſm hebreos a p̄mo anno natiuitatis Abrac anni.835. a natiuitate Adoysi.410.ante vrbē cōditā anni.430. Hinc greci suos annos annotare ceperūt: dicētes anno primo a captiuitate Troie.

ii66 4033

¶ Demophon Thesei regis: ex Phedra filio anno .2°. captiuitatis troie mortuo Menesthe o rege Athenēsis vrbis habenas suscipiēs regnauit ānis.23. Hic cū Antigono frē ꝓtra troianos grecis auxilia tulit. Vastatoqꝫ Ilione vū ad ꝓ

ii65 4034

pria rediret:seuiēte tēpestate in Thraciā delatus est:vbi a Phylide Lycurgi regis filia non solū hospitio sed ꝛ lecto susceptus est. Cūqꝫ aliquandiu cū ea morā traxisset:audita Menesthei Athenaꝝ regis morte regni paterni cupidine tractus:ipetrata ad breue tēpus a Phylide licētia refarcitis nauib⁹ suis athenas redijt:vbi post.23.annū paterni exilij athenaꝝ regnū reassumpsit. Quumqꝫ vltra ꝓmissuꝫ tēpus redeundi tardaret:Phylis amoris feruentis ipatiens laqueo se suspendit:ꝛ iuxta fabulā in amigdalā siccā cōuersa est. Vide Ouidiū:Cūqꝫ hic predictū tempus regnasset mortuus est: cui successit Sinthes:sed vtrū istius filius fuerit incertum habetur.

¶ Penolopes Icari filia:ꝛ Ulyxis cōiunx:his tribus ob pudicitiā suā tutandā multas a ꝓcuratoribus suis ꝓtulit insidias:nā posteaq̄ marito suo Thelamachū filiū peperisset:Ulyxes ipse Troiā cū reliqs ire cōpulsus est. Sed Troia delecta cū diu vir suus errasset:plurimū eam sollicitantes in maximas deduxere crūnas. Ea enim cū adolescētula pulcherrima derelicta fuisset:ꝛ eius forma atqꝫ mores ꝓbabiles:necnō ꝛ egregiū genus ad diligēdā ac cōcupiscendā cā multos ꝓuocasset:multis istigationib⁹ vexata fuit:verūtamē vlla vnq̄ molestia a ꝓposito fidei mariti diuelli potuit.q̄ factū est vt Penolopes hec illibati decoris atqꝫ itemerate pudicitie matronis oibus semp exēplū sanctissimū fuerit.

¶ Cyrces solis ꝛ Perse Nymphe:vt poete oēs testant filia:incātationib⁹ ꝛ forma pulcherrima.his tribus famosissima fuit. Ipsa ideo Solis filia dicta fuit:qꝛ vt aiunt singulari floruit pulchritudine:ac ēt herbaꝝ oiꝫ clauerit cognitiōe:eas ob res meretrix ꝛ magna noiatissima euasit. Et relictis colchis ad veneficia exercēda italiā venit:ꝛ Ethcū Volscoꝝ mōtē inhabitās Cyrceus de noīe suo vsqꝫ in hodiernū diē appellatus est.et licet multa poetica de ea referant:vꝫ q̄ suis blāditijs ꝛ veneficijs hoīes in eius amore succēsos in belluas cōmutasset.diuus tñ Aug.18.de ci.dei.c°16.nō fabulosuꝫ hoc fuisse dixit:qꝛ cātatis qbusdā carminib⁹:aut ifectis veneno poculis in feras diuersaꝝ speciex hoīes conuertebat.iter ḡs sucre socij Ulyxis:vbi cū idē Ulyxes cā ob rē p annū pmansisset:ex ea Thelegonū suscepit filiū. Ue ū cū cuaginato gladio cidē mortē minaret nisi socios in pſtinā formā redigeret:ab eadē qđ postulabat obtinuit:ꝛ plenus cōsilijs discessit. Hic itaqꝫ:vt p̄dictū est:habitauit haud longe a Caieta vrbe cāpanie:in q̄dā monte olim insula q Cyrceus ab ea vsqꝫ hodie dict⁹ est:sup quē etiā oppidū in ea cumine postmodū fabricatū Cyrceū nomen ipositū fuit.sicut testis est Virg.in.7.eneidoꝝ:circa qđ adhuc aiunt incole rugire bestias diuersi generis. In eo aūt postea tēplū pmagnificū in eius laudē extructū fuisse dicit.ibi etiā mōstrabant olim q̄dā Ulyxis filia ꝛ Minerue antra.q̄ in loco postmodum Romani pōtifices arcē cōdidere munitissimā:q̄ afflictis Ro.ecclesie reb⁹ Barbaroꝝ q̄ maxime tēporibus auxilio semp fuit. Qñ aūt vel quo mortis genere defuncta fuerit hec Cyrces:non inuenitur.

¶ Diomedes Tydei ex Deiphile filius:hisdē tēporib⁹ postq̄ in obsidionē troianā cū alijs grecis fuisset:apud quā adeo se strēnue habuit:vt post Achillē ꝛ Ajacē oium fortior ꝛ audacior haberet:dum de eadē clade reuerteret:audiens vxorē suā apud arginos turpiter agentē:verecundia ductus domū ingredi nolnit.Sed indicto sibi exilio ad partes apulie se cōtulit:vbi teste Festo cū Dauno rege partem regni sortitus est.vt etiā narrat Ouidius li° 4° fastoꝝ:Et genus eneaduꝫ appule daune tnum: Ybiqꝫ circa garganū montē residens benemerentū:Argos ꝛ alias cōdidit vrbes. Habitauitq; postmodū cum suis in Messapia ꝛ Peucena ꝛ Dantia apulie vrbib⁹.Socij vō eius Brundusiū ꝛ Neapolim erexere que nūc clarissima regia est.alij quoqꝫ ex socijs eius ab ipso recedētes Diomedeā insulā ab ipso sic dictā:haud ꝓcul a monte Gargano habitare ceperūt.vbi ꝛ Diomedes ipse ferē sepultus:ac tēplo tanq̄ deus ibidē honorificatus.qđ quidē templū nunc canonici regulares diui Augustini inhabitāt:multorū introitui refertissimū. Ybi etiam aues diomedeas:quasdam ad modum anserū esse dicuntur.

¶ Biomedes alius rex Thracum longe ante hunc fuit: vir quidem truculentus: q equos suos humana carne aduenarū ad eum venientiū depascere cōsueuerat: q et ipse ab Hercule mactatus iumentis suis in pabulū datus fuit: dicēte Seneca in Hercule furente: Suisq regem pabulū in armentis datum.

4034 | 1161 ¶ Anthenor nobilis Troianus: Priami regis affinis: anno. 2°. captiuitatis Troie ab Agamēnone Enee irato rex ilij ꝓficit: et ibidē regnauit annis ferme. 23. Eneas autē licet isto dignior et natu maior esset: tamen q Polixenā cōsobrinā suā Priami filiā apud Anchisem ꝑem suum abscōderat: ab Agamēnone reprobatus Troia pulsus fuit. Quāobrē Eneas idignabūdus exiens in Bardaniā insulā vt suū ibidē cōgregaret exercitū ꝓfectus ab Anthenore clausis portis secluſus est. tūc Troiani oēs q gregatim cedes euaserāt reuertētes Enea sic abiecto Anthenorē suū esse regē recognouere. Et Eneas cum nil ꝓficere cognosceret post. 3°. exactus annū cū vniuerso ꝑmonio suo: et nauibus duabus et viginti susceptis cū Anchise ꝑe et Caieta nutrice sua: vniuersaq familia: ac tribus milib⁹ et q̄dringentis virisq sexus viris in italiā nauigauit. Anthenor vo quum p̄dictus tēpus vna cū filijs regnasset ab Heoctoris filijs cisdē Heleno rege subsidiū ferente regno pulsos est. Quo turpiter pulso ꝓfugus cū duob⁹ milibus Troianis in Venetia ꝓuincia cōcessit: et ibidem quibusdā occupatis Patauine vrbis fundamenta iecit. Ibidemq quoadviuxit regnauit: dicente Virg. Hic tamen ille vrbē patauī sedesq locauit.

4038 | 1165 ¶ Biapolitanor dynastia. xx^a. cōsumpta. xix^a. apud egyptios q̄rto p̄cipatus Labdon anno cepta est: in q̄ suo iperatore vti ceperūt: et hec qdē potestas apud eos. is 7. annis durauit. Illa quoque dynastia generalis potestas erat: que vniuersum regnū suo sub impio quisq princeps designatus: seu a toto populo delectus cohibebat: vt nunc venetor mos est. ¶ Latinor regni exordium.

¶ Latinor autē regum ꝓuinciā illā fuisse dicimus: quā nunc cāpaniā appellamus. Et hec vna ex decē et octo italie regiōibus habita est: q certe plura hēbat loca a ceteris regiōibus frequētata: vt Liuius et Virg. cōtestati sunt. Sz quūz plus iactare in ea q̄ ceteraz sit factū cucurrit. vt nūc aliq regionū easit icultior: aut ifrequentior habeat: hec ideo latina appellata est: q Saturnus cretensū rex: vt supra dictū est: Jouis filij arma fugiēs in eisdē locis latuit: qō Virg. io. 8°. his versibus posuit dicēs: Primus ab Etherco venit saturnus olympo: Arma iouis fugiēs: et regnis exul adēptis: His genus idocile: ac dispsuz montibus altis: Imposuit: legesq dedit: latiūq vocari: Maluit ijs qñ latuisset tutus in oris. Eius tñ magnitudo a p̄ncipio angustior fuit q̄ q nunc Cāpania appellat: Seruius aūt dicit latinos ꝓpe appellatos fuisse eos q itererāt visceribus albani mōtis. Fines vo huius regiōis latine nūc cāpanie appellate a maritima pte ab hostijs tyberinis incipiunt: et in Caietā vrbē terminant: vbi sunt ciuitates extātes et virute: videlicet Hostia: Sinuessa: Ardea: Terracina: et Cayeta: et insule pōtia: et pādataq mons Cyrceus. In mediterraneis aute sunt Velitre: Aritia olim ciuitas magnia: Penestina: Tyburtina: thusculū: et alba olim ciuitas: a q albani reges. In hac igit regiōe fuere qdā populi q Aborigines Rutuli: volsci: hernici: equoli: et marsi dicebant. Magnum enim hec regio habet circuitum.

¶ Eneas igit Anchise filius: ꝑie et parentū fz aliqs ꝓditor a troianis tanq̄ deus habitus: anno. 6°. p̄cipat⁹ Labdon in latio veniens regnare cepit: et regnauit: vt Euse. placet annis. 3. Hic certe Eneas oi forma et elegātia iclytus fuit. Qui est e Troia pulsus vna cū ꝑe Anchise et Ascanio filio ac Caieta nutrice multis Troianor cōsociatus ꝓfugus in Delphos insulā p̄mū ad oraculū Apollinis puenit: a quo de italie regno obtinēdo certior factus in Cretā cōfestim nauigauit. Alij tñ dicunt eū circa Macedonie olympū p̄mo habitasse. alij circa matinā in archadia Capuas cōdidisse. alij in sicilia ꝓfectū q̄dā occupasse: ibidēq Anchisen ꝑem mortuū sepelisse. Virg. aute: Si ci credere fas est. ipz in Carthaginē ad Didonē traiecisse dixit: cuius amicitia et lecto vsus fuit. Inde q̄z superz monitu discedens in sicilia itez venit: et demū in latiū puenit. Resp̄soq accepto eo in loco sibi p̄manēdū esse: vbi mēsas ederet q̄ in latio ꝓpe latinū accidit. Ibi. n. igens panis p mensa p iprudētiā appositus cū cum carnibus: q̄ sup eo erant absumpsit. Homerū tñ bis cōsentire nolle dixerunt: nec cū alijs auctoribus q de eo scripserunt dicentē Eneā iperij successorē in Troia remāsisse: ac illud Troie iperiū extincto p̄amidar genere filijs filioz tradidisse: quū dicit: Jā priami genus est miseratus turpiter: At nūc iperium troie eneas violentus habebit. Et nati natoz: et q nascent ab illis: sed hoc mō ab oibus dissentire videret: q Eneā dicunt vsq in italiā enauigasse: atq ibidē obijsse. Ingressus itaq Eneas in Italiā in Adriatici maris ora Coreyrā et Melitā vrbes ꝓdidit: atq p ostia tyberina intrās haud lōge a Laurēta vrbe cōsedit: vbi et q̄busdā latini regis agris occupatis Troiā nouā cōdidit. Inde ad Euādrū regē: vt paulo ante scriptū est: Nicostrate filiuz ꝓfectus eo ꝓpinquitate eū Latino Aboriginū rege ei ifenso pacē fecit cuius rei firmāde grā Latinus filiā Lauinā tradidit vxorē: secūq pari auctoritate conregnare fecit. Qua ex re Eneas Laurentū rex appellari cepit⁹ est. Turnus aute ardee et rutilor rex grauiter ferēs Eneā externū a latino sibi p̄latū vxoris ipsi⁹ ablate iniuria pmotus: bello vices suas vindicare statuit: vnde et a Diomede apulie rege: et Mezentio thusciе supioris seu gallie atq lygusto lygurie regibus: et a Camilla volscorz regina auxiliū p legatos postulauit. q oēs contra Latinū: Euādruz: Pallantēq eius filiū atq Eneā bella ꝓduxerunt. Et ꝓgressi post innumeras vtrinq cedes Latinus a Turno interficit. Inde pallātem Euandri filiū inuadens ipz lancea p fossum occidit. Eneas vero in turnū acri animo cōsurgens post multos cōflictus ipz superās interfecit. Quo mortuo Camillā volscorz reginā cū toto exercitu fudit. Victoria igit Eneas obtenta interfectisq regibus Latiū p̄dictum cū Cāpanie parte

obtinuit:

obtinuit: ꝛ tribus annis regnauit. Tandẽ in nimicũ Laurentis agri fluuiũ decidens mortẽ obijt: indeq; sublato corpore: ꝛ apud Laurentũ vrbẽ sepultus: fluuius idẽ cõsecratus est: ꝛ deus indiges ab accolis creditus est: a prudẽtissimis qdẽ auctoribus creditũ ipsum in codẽ flumine necatũ: ꝛ in mare deuolutũ: ꝛ piscib⁹ esca fuisse. Hic Creusaz Priami regis filiã duxerat vxorẽ: ex q̃ Ascaniũ filium susceperat. Regnoq; Latij suscepto: Lauinã latini regis suscipiens filiã p̃gnantẽ moriens reliquit.

¶ Camilla Volscoꝝ regina ex Methabo rege ꝛ Casſamilla cõiuge nata: virgo insignis ꝛ memoratu dignissima: ꝓ hoc tp̃s iter armata exercitu ab Arunte sagitta sauciata expirauit. Ea qdẽ tẽte dignitatis ꝛ ꝓbitatis virgo fuit: vt in ei⁹ laudẽ Virg. lõga descriptiõe septimũ enei. libũ terminauerit. Huius. n. mater regina cũ primũ eã depisset e mortua est: q̃ mortua ꝛ Methabo rex ipsi⁹ Camille pater regno statim pulsus fuit: ꝛ de ei⁹ regno nil arripiẽs p̃ter hãc paruulã pre ceteris reb⁹ sibi delectã: ꝛ quũ in nemore detulisset: eã ferino lacte educauit. Que quum adulta fuisset: femineo laboꝛes a se oẽs abiecit: ꝛ corpus suũ multis laboꝛib⁹ assuescere cepit: vtpote fundas circũagere: arcus tẽdere: ceruos cursu insequi: ꝛ alia multa ptractare: vt sic virginitatẽ suam pre ceteris omnibus inuiolatam obseruare posset. Quibus exercitijs assuefacta in paternũ regnũ aliquando peruenit: tandẽ cuz Eneas e troia in italiã peruenisset: ꝛ Lauinã sumpsisset vxorẽ: ꝛ ob id bellũ inter Turnum ꝛ Eneã exortũ fuisset: ipsa turni partibus fauens eidẽ cũ grandi suoꝝ agmine in auxiliũ venit. Et quũ armata sepius irruisset in troianos: ꝛ multos ex eis occidisset: tandem ꝛ ipsa sauciata occubuit.

¶ Lauina Latini regis ex Amata cõiuge filia formosissima: hisdẽ tp̃ib⁹ quũ iã illã Turno regi p̃spondisset vxorẽ Enee troiano ob generis claritatẽ eidẽ poscẽti amicitiã tradidit cõiugẽ. Quãobrẽ iter Enea ꝛ Turnũ maximũ bellũ suscitatũ est: sed tandẽ mortuo patre Latino ꝛ Turnũ perdidisset maritũ Enee aduene cõiugio iuncta fuit: ex quo quũ cõcepisset filiũ ante diẽ partus maritus eius rebus humanis subtractus est. Vez quũ Ascaniũ priuignũ regnantẽ extimuisset: p̃gnans in siluas aufugit: ꝛ ibi filiũ pepit quẽ Juliũ siluiũ postbumũ appellauit: eo ꝙ post p̃is funus in siluis fuerit nat⁹. Ascanius autẽ postmodũ in nouercã mitioꝛ factus: quũ Albã vrbẽ cõdidisset: vltro secedẽs: Lauine huic regnuz paternũ reliqt: ꝙ Lauina cũ multa honestate ꝛ pudicitia atq; iustitia tãdiu seruauit donec filio pubescenti resignaret. Quo resignato: ipse (vt Eusebius refert) euidã Melampodi nupsit: ex quo filium peperit: quem latinum Siluiũ noiauit: qui etiã fratri suo postbumo succesſit.

¶ Pelasgus Polyphidis regis filius: vigesimusquintus Sicyonioꝝ rex: ꝛ ipse sexto Labdon anno sicyonijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis viginti.

¶ Egystus Thyestis fili⁹: ex Pelopeia eiusdẽ thyestis regis filia susceptus: vltimo Labdon iudicis Israel anno mycenis regnare cepit: ꝛ regnauit annis tribus. Hunc Seneca oraculo natũ refert: nam quum Thyestes pater Aeropen Atrei fratris vxorẽ stupꝛasset: filiosq; ex ea suscepisset regno pulsus fuit: Atreus vero simulata pace: eum in regni cõsortiũ reuocauit: cui redeunti tres filios comedẽdos apposuit: eoꝝ sanguinẽ vino mixtum in potuz p̃bẽs: cõsumatoq; cõuiuio: ostẽdit manus ac capita dicens cũ residuũ comedisse. Verũ quuz Thyestes tãti facinoris vltionẽ quereret: ab oraculo edoct⁹ est. Ex se si cũ Pelopeia filia ꝓpria rẽ haberet nasciturũ filiuz: q iniurias suas plene vindicaret: qõ ꝛ factum est. Nã sicut Lactantius grãmaticus sup q̃rto thebaidos refert: mox vt natus est: ꝓpter pudorem eiectus fuit infans in siluis: vt dilaceratus a belluis turpitudinis p̃is ac matris viuens nõ p̃staret testimoniuz: sed aliter factũ est. Nã pmittente deo a capris enutritus fuit. Quo scito Egystus ab Ege capra nutrice dictus est. tandẽ in regiã perductus dum creuisset patre (vt creditꝫ) ipellente Atreũ patruũ suum occidit: cui thyestes pater occupata regia succesſit. Tandẽ patre mortuo quuz regnaret Agamẽnon ꝛ Menelaus eius fratrueles ꝛ ob raptã Helenã in troianũ iuissent excidiũ: egystus hic suasiõib⁹ nauplij in amplexus optãtis Cliteneſtre deuenit: ꝛ postremo redeuntẽ Agamẽnonem a desolatiõe troiana: illũ fauẽte Cliteneſtra trucidauit: ꝛ regnũ obtinuit. Ad vltimũ ꝛ ipse ab Oreste Agamẽnonis filio vna cũ adultera Clytẽneſtra: nullo remanẽte ex eo supſtite obtrũcatus est.

¶ Beneuentũ Apꝛucij ciuitas.

¶ Beneuentũ Apꝛucij regiõis ciuitas his tp̃ibus: vt Seruius scribit: a Diomedis socijs cõdita fuit. Hec in cãpestri solo sita est: q̃ ꝛ multos habet colles admodũ fertiles cũ multis villulis: quã Liui⁹ Patauin⁹ li⁹ 5⁹ Malauẽtũ: nõ qdẽ Beneuentũ noiat: eo ꝙ ibi ad trigita sanitũ milia. Sulpitio ꝛ Petilio ꝯsulib⁹ Romanis fuerunt cesa. Colonia: etiã eo testãte a Romanis illo deducta sit. Ipsa vero nunc Romane ecclesie subiecta est.

¶ Neapolis ciuitas Campanie.

1162 4037

¶ Neapolis autẽ regia olim parthenope Cãpanie ciuitas: ⁊ ipsa ꝑ id tps a Diomede rege in littorib⁹ maris ꝺdita est: q̃ postq̃ Romanis se subiecit: eisdẽ aliisq; ꝓcipibus ⁊ dñis fidẽ ꝓstãtissimã semp seruauit Cãobrẽ tpe cõsulũ Romanor florere q̃ maxime cepit. Sed a trecentis annis citra regia dignitate insignita etiã ⁊ basilicis: membrisq; arce pulcherrima: aliisq; publicis ꝓ uatisq; edificijs supbissimis ꝑcteris italie vrbibus cta sit clarissima. In q̃ etiã nõnulla extãt religiosor monasteria celeberrima. ⁊ iter alia Alphonsus ꝑsentis Ferdinãdi regis pater arcẽ vnaz ibidẽ in maris margine extruxit: quã castellũ nouũz noiauit: opus certe oĩbus italie tã nouis q̃ antiqs monumentis ⁊ structuris ꝑserendũ. In q̃ celsissima turris existit: ⁊ muri crassissimi: atq; aule celeberrime esse rese runt. Et q̃ qdẽ iclyta vrbe multi clarissimi emerserẽ viri. e qb⁹ fuere Bonifacius. 8. põti. ex gente Thomacella ⁊ Joãnes. 23. ex gente cossea: quem Sigismũdus impator: vt suo loco li. i 4. infra dicem⁹ pro vnione ecclesie faciendã ꝓuauit. Ipsa quoq; clarissimor viror: videlz Virgilij. T. Liuij patauij: ac Horatij sedes ⁊ domicilium aliquãdo fuit: vbi ⁊ cõstat Virgilium poetã sepulture mandatum fuisse.

¶ Caieta Campanie ciuitas.

¶ Caieta latine regiõis ciuitas ꝓ ipsa q̃q; tẽpora ab Enea troiano ꝺditiõis suc initiũ sumpsit: ⁊ Caietã a noie caiete ipsi⁹ Enee nutricis ibidẽ sepulte noiauit. dicẽte Virg. in ꝓn⁹. vi. Tu q̃q; littorib⁹ nr̃is encia nutrix: Eterna moriens famã caieta dedisti. Hec a terraciana vrbe. xx. passuũ milib⁹ distat. bis optimũ portũ in q̃ est terra amenissima: fõtib⁹ amenissimis irrigus: ac citris arãcijsq; cõsita pulcherrimis. Ipsaq; ciuitas ⁊ si parua sit: oi tñ splẽdore ⁊ decore refulget. Estq; q̃ maxime hec ciuitas Caieta Alphõsi: aliorũq; regũ captiuitate nũc notissima q̃s Senuenses ꝑstãtissimo aio bello ceperunt: et Philippo mediolanensi duci transmiserunt: vt infra libro. ic. dicetur.

¶ Cume Cãpanie olim ciuitas: nũc oi ꝓsus habitatore destituta: hisdẽ tpib⁹ ab Enea ꝺstrui cepta est. qppe (vt aiũt) quũ e naui Eneas descẽdisset: q̃dã mulier grauida ibidẽ visa est. Quo augurio soli fecũditatẽ auspicat⁹ ciuitatẽ eodẽ loco ꝺdẽs cumas vocauit: apotu .i. a pgnãte: vl'a Cyna qõ est vnda: qz cyna vnda dr̃: ꝙ fluctib⁹ agitet. Liui⁹ vero in. 8°. ⁊ Solinus vbi de mirabilib⁹: Cumanos a Calcide euboica originẽ duxisse tradunt. Illuc Targnus supbus post fractas latinorũz opes ad Aristodemũ tyrannũ se cõtulit: vbi tãdem mortuus est. Ex ea sybilla q̃ Cumana nuncupat ortuz habuit: vbi ad hunc soluz in cacumine ciusdẽ vbis extat sacelluz integrum: in quo sybille antrum inuisitur.

¶ Aquileia olim Italie citrapadane ꝓmaria ciuitas potẽtissima: qdẽ a mari aliquãtisper se mota nr̃o etiã seculo pene derelicta. per hec tpa Carino historico teste: a q̃daz troiano nomine Eglo e troia cũ alijs pulso ꝺditiõis suc principiũ sumpsit: ⁊ a se Aqleiã noiat: vel vt magister ait: Aqleia q̃si aqs ligata cognomẽtuz accepit. Hec adeo nũc derelicta habẽt: vt pter pastores ⁊ piscatores atq; cõplurimos sacerdotes q̃ diuina hyemis tpe in ea celebrãt nullus eã incolere põt. Quã qdẽ Octauianus August⁹ vt plurimũ inhabitauit: ⁊ ꝓpterea suo tpe oi ornatu ⁊ rex abũdãtia florere cepit. Sed ⁊ Julius Cesar ante ipsum fox orientaliuz atq; occidẽtaliũ mercimonium in ea cõstituerat. quo istituto caz

¶ Aquileia Forriulij ciuitas.

Forumiuliũ appellauit. Et ideo ibidẽ adhuc extantẽ lapidẽ ꝑgrandẽ erexerunt: in quo hec verba insculpere fecerũt: Impator Cesar augustus agleiensiũ restitutor ⁊ ꝓditor: viã ꝗꝫ geminã a porta vsqꝫ ad pontẽ ꝑ tyrones iuuentutis nouę italię sue dilectꝰ posteriorẽ lõgi tpis labe corruptã muniuit ac restituit. Hec quũ multo tpe floruerit: postremo ab Attila Gothorꝫ rege oio diruta fuit: cuius incole oẽs venetias cõuolãtes rẽ venetã mirũmmodũ auxere. Hanc itaqꝫ celebrẽ ciuitatẽ Marcus euangelista quũ ex mãdato Petri apostoli Alexandriã peteret ad fidẽ Christi cõuertit: ibiqꝫ suũ sacrũ euangeliũ ꝓmo cõscripsit. Cuiusqdẽ ꝓmus liber sua manu sic exaratus postmodũ venetias delatꝰ: nunc ibidẽ diguissime seruat. Indeqꝫ Hermagoras ad Marci ipsius predicationẽ cõuersus ibidẽ a beato Petro ꝓsul cõstitutus cã oẽm regionẽ deo nostro lucratus est. Quãobrẽ postea a Heronę ipijssimo martyrio coronatus fuit. Exinde emersit Syrus papiensis postea eps Hermagorę discipulus: q apud papienses multa sanctitatis edidit opa. Chromatꝰ ꝗꝫ eps: ad quẽ diuus Hiero. multa scripsit opuscula: ⁊ Ruffinus ꝓsbyter vir latina grecaqꝫ lingua eruditissimus. Aquileienses fuere ⁊ alij multi.

¶ Luna Etrurie ꝓuincie parua ciuitas: q̃ nostro seculo penitus desolata videt. bisdẽ ꝗꝫ tpib⁹ a quodã ꝓncipe troiano in faucib⁹ Lygustici maris cõdita fuit. Que qdẽ adhuc pulchrũ hẽt maxime ꝓfunditatis portũ: quiqꝫ ⁊ eclis circũcingit montib⁹: ex q̃ etiã maxima alborꝫ marmorꝫ vis educit: eo qꝛ haud ꝓcul ab ea Cararie mons ẽ: in q̃ ipsorꝫ marmorꝫ fodine adeo celeberrime habent: vt vni eo saxo tabule integre atqꝫ colũne exhibeant. Ipsaꝫ aũt hac de causa ferunt fuisse euersaꝫ: ꝙ cuiusdã iperatoris vxor in adolescentẽ ipsi⁹ ciuitatis mire pulchritudinis ꝓncipẽ oculos iniecerat: q̃ quũ nullo modo ad eũ ptingere posset: mortuã se protinus simulauit. Impator autẽ de ei⁹ morte certior fieri volens: imperatoris sedes sudibus acutis pforari fecit. Sed illa adolescentis amore succensa insensibilẽ se penit⁹ fecit. Quũqꝫ sepulture tradita fuisset: nocte sequẽti ad iuuenis domũ explẽde libidinis gratia se cõtulit. Impator autẽ post aliqꝺ tps fraudis certior factus Lunã venit: ⁊ hostili aio vrbẽ igressus vxorẽ viris supplicijs ꝓmo interfecit: deide vrbẽ vniuersaꝫ euertit: ipsius tñ desolationẽ diutissime ante inchoasse Lucanus indicat dicens: Hoc ꝓpter placuit tuscos de more vetusto: Acciri vates: q̃rũ q maximus euo: Aruus incoluit deserte menia Lune. Eius tñ vrbis adhuc retinet denominationẽ regio Lunẽses appellata. Cuiꝰ qdẽ epatũ Nicolaus ponti. v. in Sarçanã sui ortus oppidũ contulit: ⁊ episcopalẽ sedẽ ibidẽ cõstituit. Hec quippe Euticianũ pontificẽ maximum genuit.

¶ Hecubã Priami troianorꝫ regis cõiugẽ: vsqꝫ in hoc tẽpus ꝙueniisse dicunt: quã in bũc modũ in canẽ fuisse cõuersam Ouidi⁹. ix. metha. finxit Polynestorẽ thracũ regẽ habebat fratrẽ: cui Priamus rex cognatus ⁊ amicus iã dubitans de vita sua: suiqꝫ regni statu filiũ vnũ ⁊ ipsaꝫ sororẽ suã cũ magno auri põdere ꝓseruãdos nutriẽdosqꝫ in Thraciã misit vt si cõtingeret troiã capi: ipse filiꝰ relictus genus ⁊ vrbẽ instaurare posset. Sed destructa troia Polynestor auri cupiditate, tractus nepotẽ inscia matre obtruncat: qõ quũ cognouisset infelix mater Hecuba finxit se illi aliud auri pondus velle secreto indicare: vt ipse etiã illũ ꝑ filio acciperet: quę auarus rex ⁊ paricida vera esse credens: ⁊ in conspectu Hecube sororis veniens: ab illa statim vnguib⁹ occecatus: ⁊ dentib⁹ tanq̃ a cane fuit dilaceratꝰ: vt Ouidi⁹ eodẽ loco ptractat. Quo malo atqꝫ alijs innumerabilib⁹ ⁊ ĩmanibus oppressa doloribꝰ in rabiẽ certe deuenisse nõnulli volunt ꝑ thracios agros ritu vlulasse canũ: ⁊ sic defecisse. Fuerat.n. hec regina ꝑclarissima Dimãtis Aonis filia: vel vt alij volunt Cesici Thracũ regis mulier sigdẽ elegantissima: ⁊ virilis aĩ insignita: piaqꝫ benigna: sed miseriaꝝ tandẽ certissimũ documentũ: qꝛ decẽ ⁊ nouẽ vtriusqꝫ sexus filios: quos mixtim ex Priamo rege cõceperat vna cũ marito ⁊ regno oẽs eiecit.

¶ Anson duodecimus ⁊ vltimus iudicũ Israel: post Labdonẽ iudicauit israelẽ annis. 20. Hic hebreorꝫ fortissimꝰ fuit: cuiꝰ igẽtia facta cũ Herculis factis merito cõparari possent. Hã patrẽ Manuen de tribu Dan habuit: ⁊ matrẽ noĩe Anani. Hi quũ ꝑplẽ ꝓmo nõ haberẽt deũ ꝑ eorꝫ successione iugiter deꝑcabant. qbꝰ tãdẽ apparuit angelus dñi ⁊ eisdẽ masculũ futurꝫ dei munere pnũciauit: q soret vir optimꝰ: ⁊ fortitudine ꝑcipua clarus ad ꝓmẽdos inimicos dei asseruit. Admonuitqꝫ eos vt ipsi⁹ capilli capitis minime tõderent: nec aliũ potũ nisi simplicẽ aquã bibere ꝑmitterẽt. Cõceptoqꝫ filio gr̃as agẽtes custodierũt mãdata dñi: ⁊ natũ filiũ Sãsonẽ appellauerũt: qõ nomen significat robustũ seu solẽ fortẽ. Creuitqꝫ puer velociter: ⁊ ꝑ capillorꝫ remissionẽ factꝰ est robustissimus vir: cui dñs bñdicẽs spũs suũ effudit in eũ. Factusqꝫ vir duxit vxorẽ ex Thamna palestinorꝫ ciuitate: quã quũ frequẽter in domũ socerꝫ suorꝫ iuiseret: occurrit ei aliqñ vt leonẽ iterficeret: q̃ mortuo extra viã in siluã ꝓiecit. Rursumqꝫ aliqñ ide ꝓgrediẽs iuenit fauũ mellis in capite illi⁹: ⁊ ex illo ꝓcepit ⁊ comedit: ac tres fauos puelle portauit: ⁊ cũ alijs donis illos sibi cõtradidit. Ibiqꝫ in nuptijs exñs. 30. iuuenib⁹ Thãnitib⁹ iocãdo ꝓblema ꝓposuit dicẽs: Si solueritis in septẽ diẽb⁹ q̃stionẽ quã ꝓpono vobis singulis vestẽ seu stolã. Illisqꝫ petẽtib⁹ vt diceret ait: De comedẽte exiuit cibus: ⁊ de forte egressa est fortitudo. Illis autẽ nõ valẽtib⁹ q̃stionẽ inuenire rogauerũt puellaꝫ vt ab ipso solutionẽ exqreret atqꝫ eis idicaret. Sanson tandẽ puella rogãte vt diceret: idicauit ei quẽadmodũ leonẽ interimerat: ⁊ qũo apes in ore ei⁹ inuenies fauos mellis ei portasse: ac sic qõnẽ ꝓblematis declarauit illi: q̃ stãtim petẽtib⁹ exposuit. Qua itellecta septima die ꝓueniẽtes Sansonẽ dixerũt ei: Quid dulci⁹ melle: ⁊ qd fortiꝰ leone? Ille idignabũdus ait: si nõ arassetis in vetula mea nõ iuenissetis ꝓpositionẽ meã. Irruitqꝫ cõfestim in eũ spũs dñi ⁊ descẽdit in ascalonẽ: ibiqꝫ peussis. 30. viris abstulit eorũ vestes: ⁊ de- 1161 4038

dit bijs iuuenibus qui ꝓblema soluerant. Indignatusq; Sanson vxorē dimittens prexit: t cepit trecentas vulpes: t ad singulaꝝ caudas faces alligauit: t dimisit in Palestinoꝝ messes: t eas oēs succēdit: ac sic coꝝ depopulat⁹ est fruct⁹. ꝓpter qō Palestini ei⁹ vxorē t parētes oēs interemerūt. Sanson aūt quū postea multos ex hoc Palestinoꝝ occidisset: a palestinis capit̄ t duab⁹ funib⁹ ligat̄: t quū duceret ad suppliciū: ille vincula disrupit: t arrepta mādibula asini q̄ iacebat in terra mille coꝝ interfecit. Quūq; lassus pciclitaret siti: dñs ex molari dēte mādibule asini aquā eduxit: q̄ hausta refocillatus c

potuisset Necomi socrus sociā sibi duxit in iudeā. Quūq; in Bethleē ingressus fuisset Booz: Elimelech cognatus suscepit eas in domū suā. Et quū Necomi more suo noīe suo vocarēt: Illa ait: Justus Mara me vocare. Necomi autē lingua hebrea felicitatē: Mara vero dolorē significat: p̄cedente deīn de tpe Booz quū didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: t ipse sine vxore cēt: ex leges Moy si duxit vxorē. Quo facto post annū pepit ei filiuz: quē Necomi socrus sumens suo cōsilio vocauit eūz Obeth: eo q̄ in eius senectute nutriret. Inde t ipse Obeth genuit Jesse: ex quo nat⁹ est Dauid rex. Et hec que de Ruth ista gesta fuere dicta sufficiant: vt rex ordo nō p̄termittat. Ad declarandā dei potentiā: q̄ ei facile est ad dignitatis culmen cuchere quoscunq; voluerit.

¶ Zeusippus Pelasgi regis filius: vltimus Sicyonioz rex: anno .18. principatus Sanson post p̄em Sicyonijs regnare cepit: t regnauit annis .31. Qui quum sine virili prole obijsset: regnum defecit. ii43 4056

¶ Judicum Jsrael magistratus.

¶ Judices Jsrael mortuo Sāsone finē habuere: t bi .12. mūmō fuere: q̄z correptū fuit corā dño: t p̄terea illoz memoria semp in benedictiōe fuit. Quoz qdē noia etiā tot erāt figure. Eoz autem magistratus: vt supra monstratū est: tricentos numerat annos. ii41 4058

¶ Regū libri p̄mi historia hic icipit.

¶ Oxi sūmus ponti. filioz Jsrael fili⁹ Bocci filij Abisue filij Phinees: filij Eleazari: filij Aaron p̄mi sacerdotis. et ipse hoc eodē anno morte sublat⁹ dei nutu pōti. trāsijt ad lineā Jthamar frīs Eleazari p̄dicti p annos .120. in q̄ Heli pōtifex p̄mus fuit: t Abiathar vltimus: qué Salomon rex interfecit: t sacerdotiū ad domū Eleazari iterato redijt.

¶ Anchona Piceni ciuitas.

¶ Anchonam piceni seu Marchie anchonitane vrbē qdē vetustissimā: bis tpibus Charino historico teste a dolopib⁹ thessalie populis sup adriaticū mare cōdītā fuisse p̄stat: quā certe ab ipsa littoris curuitate Anchonā dixerūt. Eā tū Plyni⁹ a Siculis edificatā: vel potius auctā dixit. Hec qppe cum celebris existat ciuitas etiā portū tutissimū ornatissimumq; ingenti opa a Traiano iperatore fabricatū hz: quā gothi tpe Justiniani p̄mi iperatoris: t Sergij pōtificis tpibus saraceni venientes denuo illā captā spoliauerūt: totāq; ieīsaz desolatāq; cū oīb⁹ vrbib⁹ t locis vsq; ad Jdruntū Apulie vrbē diruerunt. Verūtū libertate donata cum cīnib⁹ bene moratis ac mercatorib⁹ potē tissimis florere cepisset mirū immodū cito instaurata fuit. Habet t nunc Anchonitana ciuitas cōplures viros celeberrimos iurecōsultos ac theologos: inter quos celeberrimuz sacraz litteraz t aliaruz bonaz litteraz studijs ornatū Alexandruz ordinis nostri eremitarū p̄conem celeberrimum.

Eli ex Thamar filijs: fili⁹ Aaron: post mortē Sanson seu samsonis nō mō iudex: sed t sum mus hebreoz sacerdos rexit populū dñi q̄draginta annis. Verūtū septuaginta interp̄etes eum viginti tū annis p̄fuisse dicūt: t viginti annis sine regimine hebreos fuisse faciēs vnuscuiq; q̄d sibi rectū videbāt: vt habemus iudicū vltimo. Huic itaq; sacerdoti erant duo filij: Ophni t Phinees filij Belial: t circa hoies iniurios: ac nulli ipiorati parcētes: q̄z petulātiā quū remissi⁹ arguerēt: t vt dicebat: coripet a dño reprobatus est. Quāobrē diuino iudicio factū est: vt palestini castra mouerēt sup Jsraelitas: t multos coz interfecerunt: t reliquos vsq; ad castra p̄cuti sunt. Formidā tes autē hebrei de vltima coz pditione miserūt ad seniores t sacerdotes: vt arcā dei in castra deferēt: q̄ p̄sente pugnātes hostib⁹ p̄ualerēt. Factaq; cōgressiōe victoria Palestinis p̄uenit: t tā oēs tā archa q̄ reliq̄ multitudo in manib⁹ hostiū deuenerūt t amiserunt vsq; ad triginta milia viroz: iter q̄s ceciderūt q̄z duo filij: Heli t Arcba: ab hostib⁹ ablata est. Nūciata aūt hec Silo pōtifici maximo statim de sede ruens fractis ceruicib⁹ expirauit: dū octo t nonaginta vixisset annos: vt p̄z p̄mo Regum. 4°. Ea quoq; die Phinees vxor defuncta est: dum post occasum mariti t arche q̄maxime captiuitate vincere nequaq̄ tolerasset. ii41 4058

¶ Hectoris filij per id tēpus Jlitū receperunt: expulsis ide Anthenoris t Nestoris posteri: q Troie post excidiū remāserat. vez lōgo post tēpore: quū Rome auctoribus Lucio Sylla t Caio mario ciuile bellū ortuz esset: t Fimbria Romanus ciuis vir iniquissimus marianaz partium iperator factus cū exercitu in Bardaniā p̄fectus esset: Jlium tertio t vltimo delenit excidio: concremans oēs q ibi repti fuerāt: qui Sylle ciuitatē integram seruare volebant. ii38 4060

¶ Medius Demophontis filius: Orintes dictus: tertius decimus Athenicū rex: nono Heli sacerdotis anno Athenien̄sibus regnare cepit: t regnauit annis .12. ii30 4078

¶ Siluius posthumus Enee ex Lauinia filius: tertius latinoz rex: vigesimo Heli sacerdotis anno

post Ascantũ fratrẽ regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 29. Nã Ascanius huius frater natu maior trige simotertio regni sui anno Juliũ siluiũ genuit filiũ: a quo Julior clarissima romanor familia originẽ habuit: qpropter annor paucitatẽ: vtpote ad regẽdũ iperiũ ineptũ regni exptẽ fecit Siluio isto herede relicto. Hic ideo posthumus dictus est: qz post humatũ patrẽ natus est. Siluꝰ autẽ co qz Lauinia cũ in siluis pepisset: g tandẽ Enea siluio filio supstite relicto diẽ obijt. Sunt etiã q dicant hũc ꝛ alium genuisse filiũ noie Brutũ: a q̃ Britones: vt infra dicemus: ꝛ a quo postmodũ iaduertẽter occisus fuit.

4089 | 1120 ¶ Aphidas Medij filꝰ: quartusdecimus Athenien̄siũ rex: anno vigesimoprimo Heli regnare cepit: ꝛ regnauit anno vno: post quẽ Thiometes quintusdecimus annis octo.

4081 | 1118 ¶ Thincus. 28. Assyrior rex: anno. 23. Heli regnare cepit: ꝛ regnauit annis triginta.

¶ Anthenor Priami cõsanguineus p id tps ab Hectoris filijs regno pulsus cũ ingẽti suor exercitu additis secũ multis Paphlagonibꝰ: quũ rotã puagatus fuisset Asiã minorẽ tandẽ in Italiã multo labore pcenit: ꝛ p paludes Adriatici maris cõscendẽs apud Tymauũ fluuiuz cõsedit: ibiqz Patauium nobilissimã vrbẽ: testibus Solino Senecaqz ac Virgilio cõdidit. dicẽte Virgilio de ipso Anthenore: Hic tamen ille vrbem pataui: sedesqz locauit. In qua qdẽ vrbe regni sui sedẽ vsqz ad mortẽ constituit. Mortuo veniqz cius tumulo tale distichon inscriptũ fuit. Hic iacet anthenor patauine cõditor vrbis: Proditor ipse fuit: ijqz sequuntur eum.

¶ Patauium Venetie ciuitas.

¶ Patauium igit vrbs celeberrima ab Anthenore sic cõdita cunctaz Venetie regionis vrbiũ excellẽtissima semp fuit: eo q bonis oibus semp refertissima fuerit: ꝛ quũ populosissima olim extitisset: ppter summã eius egtatẽ plurimuz creuit: vnde ꝛ antiqs tpibus centũ ꝛ viginti equitũ milia in ea aliquãdo censa fuisse Strabo cõmemorat: romanor q̃qz temporibus in ipsa quingẽti equestris ordinis viri censũ referunt. Quãobrẽ eorum rẽpublicã difficilimis tẽporibus ꝛ armis ac pecunia plurimũ iuuere. Ea enim ꝛ si cõditiõe vetustissima sit habita: edificijs tñ nũc extãtibus publicis ꝛ puatis noua bñtur. Attila. n. vndor rex igni ferroqz vastatã immunitã reliqz: quã quũ rauenates postea instaurassent etiã post centesimũ ipsius instauratiõis annũ Longobardi venientes penitus incenderunt. Destructisqz lõgobardis a Carolo magno: eiusqz filijs ac nepotibus mirũ immodũ aucta fuit. sed Ecclinus de Rumano eꝰ tyrãnus oiuz crudelissimus: vt suo loco li°. i. 4°. infra dicemus: eam ciuibus alijsqz bonis vidnatã reddidit. Quo mortuo in Carrariẽsiũ nobiliũ manus tandẽ deuenies mirabiliter excitata ꝛ ornata fuit: ꝛ inter cetera triplici muro eã munierc: ac tymauo fluuio exornauere: ibiqz ptoriũ toto orbe celeberrimuz iter alia insignia extruxere: qõ postmodũ igni casu cõcrematuz Venetꝰ instauauere. In ea etiã Henricus eꝰ nois q̃rtus iperator ꝛ ipse illis tẽporibus cathedralẽ ecclesiã nunc extantẽ edificauit. Ex hac clarissima ac inclyta vrbe: vt de ceteris taceã: q̃ttuor fama celebres pdiere viri: Titus Liuiꝰ historicor oiuz facile pceps: g Romanor res gestas lacteo sermone cõscripsit: ita vt romanor scriba merito appellari possit: cuius ossa veneti ptorio instauratio in cõspicuo loco ea collocare fecerunt. Secũdus Paulus iurisc̃sultus vir in ea facultate ꝛ in philosophia pcipuus. Tertiꝰ Albertꝰ heremita z ordinis nr̃i theologus celeberrimus: g penthateucũ atqz euãgelia oia accuratissime explanauit. Quartꝰ Petrus aponus sũmus tũ mathematicus tum physicus: cuiꝰ pclarissima scripta ad cõem hoium vtilitatẽ edita maximo in pcio sunt habita. Fuere ꝛ alij cõplures excellẽtes Patauini viri: videlz Stella: Flaccus: ꝛ Volusi?: g romanor annales more Ennij carmine scripsit: necnõ ꝛ Musatus ꝛ Louartꝰ poete: ac nõnulli iurisc̃sulti ornatissimi alij atqz innumerabiles excellẽtissimi medici: de gbꝰ infra locis suis dicẽ. Habet ꝛ hec celeberrima ciuitas arcẽ itra menia eius munitissimã: ꝛ cõiunctũ illi palatiuz supbi opis munitissimũ atqz iter italos facile pmariuz. Et pter parrochiales ecclesias q̃si innumerabiles q̃ttuor mendicantiũ loca magnifici opis: que ciues patauini diuersis tẽporibꝰ edificauere: sed ꝛ inter ea insignis beati Antonij basilica excellit. Est ꝛ in ea sanctissime Justine tẽplum: ꝛ monasteriũ amplissimũ ordini diui Benedicti dicatum: vbi ꝛ ipsius beate Justine corpus: ac Luce euãgeliste. Maxime ꝛ Felicitatis: ac Mathie apostoli: necnõ ꝛ Prosdocimi episcopi corpora: ꝛ reliquie habent. In ipsa q̃qz gymnasiũ habeꝫ oium italie celeberrimũ: vbi sunt edes amplissime studentibus ꝛ legẽtibus dicate. Habet ꝛ hec ciuitas agrũ fecundissimũ nõ minus q̃ vbi cõspiciendũ. A mariqz rursum habet nauigationẽ fluuio Brinta: qui secus eam fluit: ꝛ in extremo Adriatici maris mergitur.

¶ Tarusium Venetie ciuitas.

¶ Tarusium

¶ Tarusium ipsi⁹ marchie tarusane civitas: ⁊ ipsa ꝑ hec ꝛpa: vt Sicardo cremonēsi episcopo placet: a qbusdā Troianis fundata fuit. Abluit autē: imo pot⁹ dividit Silo fluuio: qui ex ipsi⁹ ꝓpiorib⁹ montibus exit. Alijs q̄z vberrimis ags in ea q̄si scaturientibus irrigat. Hec Gothoꝝ tpib⁹ suā quā etiā nūc retinet dignitatē obtinuit: eo q̄ toti⁹ pater rex ibidē sedē regni sibi constituit: ⁊ in ea Totilā filiū virū postea ꝑstātissimū genuit: educauitq; ac nutriuit. Ēāq; postea Alboinus ꝑmus lōgobardoꝝ rex: quū italiam ingressus fuisset ⁊ oēs civitates hui⁹ regiōis ꝑ deditionē cepisset: q̄ ei tardi⁹ deditionē facere recusasset diruere oīno cōstituerat: nisi Felix ipsi⁹ vrbis cīs: vt Gregorius scribit regis sciētiā sua prudētia declinisset. Qui aūt ab hac vrbe vniuersa regio Tarusina marchia denoiet. Factum esse credo a maiori nois absurditate: vt hec appellatio marchie tarusina in ipsa mā serit: quū ea in regione sint amplissime civitates Ueronā atq; Patauiū: q̄ sempꝫ ⁊ dignitate atq; potētatu necnō ⁊ opulētia Tarusio anteierunt. Hec etiā Ecclini ⁊ Alberti ei⁹ germani de Rumano sicut Patauiū civitas tyrānide nō caruit: a qb⁹ īnumeras ptulit calamitates. ¶ Frācoꝝ regni ꝑncipiū hic sūmim⁹. iii7 4082

¶ Francus gdā ex Hectoris filijs: a q̄ Frācoꝝ nomē tractatū est: bis tpib⁹: vt Uincētius gallus bistoricus scribit: vna cū Anthenore alijsq; troianis a fratrib⁹ ꝓprijs fugatus ꝑus tota Ilia ꝓuagata in Danubij ripis tandē ꝑuenit. Ibiq; quū aliquādiu cōsedisset mox auctore Anthenore locū querens a cōi hoīz societate seiunctū ad Thanai fluēta ⁊ paludes Meotidas secessit: vbi cū marinis fluctibus se circūseptū videret Sicābriā ꝓdidit vrbē: vbi ⁊ ꝑ multa tēpora sub armis ꝓtra finitimos cruētā ei⁹ successores exercuere vitā: donec a Valēriniano iuniore Romanoꝝ īpatore cui aduersus Hunos opem tulerāt. Sub Francoꝝ vetusto noīe meriti fuerunt libertatis ꝓuilegiū: tūc q̄z sibi ex ducibus reges cōstituere ceperūt: vt infra lib. 9°. dicē. Galliaꝝ oīum prouinciaꝝ descriptio.

¶ Francia igit̄ regio est: ⁊ ipsa ea est q̄ trāsalpina gallia nūcupat̄. sed vt ⁊ de ipsa ꝓo suscepto ope etiā aliqd exponamus. Notandū est q̄ duplex est Gallia: videlicet trāsalpina ⁊ cisalpina: Gallia vō trāsalpina inter alpes ⁊ mare gallicū: ⁊ ꝓcrupta pyrrenei Occanoq; ac Rheno fluuio terminatur: ⁊ hec in Belgicam ⁊ Celticam ⁊ Aquitaniam galliam subdiuiditur. Cisalpina autem gallia in sex diuiditur partes: de quibus mox dicemus.

¶ Gallia itaq; Belgica ꝑma est: q̄ a Belga civitate nomē accepit: ⁊ hec Treueris nūc dicit̄. In hac q̄z cōplures ducat⁹ ⁊ comitat⁹ cōtinent̄: videlz Barbātie: luciburgēsis: flādrensis: picardie: seu arabatēsis: barensis: ac multe alie regiōes. Belgica aūt (vt Iul⁹ cesar in cōmētarijs testat̄) duplex est: ꝑma .s. ⁊ secūda. Belgica ꝑma illa est cui⁹ Treueris Metropolis est. Secūa autē cui⁹ Rhenus sedes est: ⁊ hec: vt Anselmus in li°. de imagine mundi testat̄: a Jouis monte surgit ⁊ Britannico mari finitur.

¶ Celtica autē gallia: illa dicit̄ q̄ ob comas lōgas comata gallia nūcupat̄: ⁊ hec bipartita est. nā que dā Lugdunēsis est: q̄dā vō Narbonēsis. Gallia aūt Lugdunēsis triplex est: ꝑma q̄z Lugdunū prestātissima civitas caput est. in. 2ª. vō Rothomagēsis Metropolis Normādie etiā est caput. in. 3ª. deniq; caput est Turo metropolis civitas comitat⁹ Andegauie: vbi ⁊ b. illimi Martini cp̄i sedes fuit.

¶ Gallia vō Narbonēsis ⁊ ipsa in duas subdiuidit̄ partes. s. in Gothiā: cui⁹ Narbona metropolis est: ⁊ Burgundiā in q̄ sunt vrbes iste Metropolitane: Arelates burgūdie regni caput: Aquis vienna: Lubudunū: ⁊ Tarātasia. In Celtica ac Gallia due ꝑcipue habent̄ civitates: Augustudinū. s. quam Julius cesar Heduā nominat: que tante fuit potentie: vt Romanoꝝ auxilio vniuersam pene subiugarit Galliam. Senonensis altera fuit: que Romā obtinuit ⁊ incendit. Huius vero populi Mediolanū aliaq; cisalpine gallie civitates condidere ⁊ instaurauere. Condiderunt quoq; in trāsalpinis gallijs ⁊ has vrbes: Garunnā: Matronā: ⁊ Sequanam flumina habent.

¶ Aquitania gallia tertia dicit̄ eo q̄ duab⁹ supioribus regionib⁹ aquis ⁊ fluminibus abundet: hāc Garūna fluuius a celtis diuidit: que ⁊ Occanū mare attingit: in qua sunt iste metropoles: Burdegalēsis: Auxitania: ꝑcipue earūq; suffragance. Pars itē alia ꝓ metropolū extra terminos eosdē fratruꝫ que aūtē Agtanee attribuunt̄ est Bituricēsis quedā pars ⁊ ducatus Agtanie: in quo gdē due ⁊ .xx. civitates episcopales numerant̄: iter q̄s sunt Baionia ⁊ isup Vasconia: q̄ ꝓpria lingua Auxitane noīantur: ac comitat⁹ Armeniaci ⁊ Pictauiēsis: Bessusso ac de Begora ꝑncipat⁹: ac plura multa alia in ea cōsistere dicunt̄. hanc etiā Liger flu. pene in orbē ambit: in harū medio francia est ꝓuincia a Frāco ꝑdicto appellata est: vbi Parisius regni sedes. ¶ Gallie etiam cisalpine diuisio.

¶ Gallia alia q̄z est q̄ cisalpina dicit̄ a Gallis celticis occupata: ⁊ ipsa in sex diuidit̄ regionibus. Hi nāq; galli celtici: cū eos nō caperet terra q̄ genuerat trecenta bolum milia: ad sedes nouas querēdas

accesserunt ꝛ eoꝝ portio in italia cõsedit:ibiq; masculinis oĩbus iterfectis eoꝝ feminas duxerũt vxores:e gbꝫ liberos suscipiẽtes habitu:lingua ꝛ moꝛibꝫ primos ritus imitantes purissimi effecti sunt galli:ac etiã vniuersa ꝓuincia cisalpina deide appellata est gallia:q̃ qdem postea diuersis noĩbus cognominata fuit Gallia:quarũ prima. ¶ Cenomanẽsis gallia est que:vt Bentius alexandrinus historicus refert:cõtinet Brixiã:Cremonã:ꝛ Mantuã:Veronã:Vincentiam:ꝛ Patauium.

¶ Senonẽsis gallia secunda fuit que codẽ teste ꝓtinebat:senã seu senas:senogalliã:ꝛ senogallias. hi senogallensiũ nomẽ postea acceperũt. De quibus meminit Liuius:qui cõtra Romanos multa gesse re certamina:qui ꝛ ducẽtos post annos ex aduentu Breni valde roboraꝛi fuerunt.

¶ Boioꝝ gallia tertia dicit a Boijs gallis e Francia oriẽtali egressis:ꝛ(vt aiunt)hi Boium cõdiderunt vrbẽ inter Padũ ꝛ Trebiã:vt Liui⁹ cõmemorat:cuius nullũ extat vestigium.

¶ Lygurum gallia quarta appellat que cõtinet Thaurinũ segudiã:Eporediã:ꝛ Augustã:atq; alias pedemontiũ ciuitates ꝛ sabaudie montes.

¶ Insubrum gallia quinta cognominat:vbi sunt Vercelle:Nouaric:Comũ:Bergomuꝫ:Lauda:Papia:ꝛ Mediolanũ:que insubris dicitur.

¶ Henuã galliã sextã esse dicũt que Henuã continet ꝛ Berdonã:Alexandriã:Ast:Saonã:Naulũ:ꝛ Albingã:de quib⁹ oĩb⁹ Liuius li⁹ 24 commemorat. ¶ Anglozꝝ regni principium.

4083 | 3116 ¶ Brutus Siluij posthumi Latinoꝝ regis filius:ex nepote Lauinie matris sue susceptus: quã nascẽdo occiderat:tẽpestate hac cũ inaduerteret patrẽ venãdo occidisset timore ereptꝰ ex italia pulsus fuga sibi saluteꝫ cõparans in Leogrecia grecie abijt:ꝛ responsum ibi accepit sibi deberi externi occidui regni insulã:ibi Brãdasij regis filiã duxit vxorẽ qua suscepta inde confestim delapsus:cũ ea alijsq; in Troiã venit multosq; exinde a seruitutis iugo eripiẽs ad Tyrrenũ mare itez ꝓuenit:eoq; loci Corineũ ducẽ cũ quattuor stirpibus Troianoꝝ exulũ inuenit:quẽ in sociũ auxiliareꝫ euocans cõtra Gopheriũ Aquitanoꝝ regẽ:ꝛ Turnũ ipsius Bruti nepotẽ:ac Suardũ cõsulẽ in pugnã processit. Quibꝰ superatis ꝛ interfectis statim inde effugit:ꝛ ad mare Britãnicũ qõ sinũ armoricũ dicit ꝓuenit ex in Albionã insulã:quã incolebãt gigãtes superatã ab ipso Britaniã appellauit: et hec Britania maior quã nunc Angliã dicimus. Et hoc ad minoris Britanie differentiã gallias cõtingẽtis:que ad tẽpus Bruti ipsiꝰ fuerat illo fugiẽtis:q̃ Cornues postea in parteꝫ cedens ab ipso Cornubie nomẽ accepit. Brutꝰ itaq; cũ in Britaniã seu Angliã mãsionẽ sibi delegisset:cuestigio Rameſſis fluuij ripas Trimontẽ cõdidit vrbẽ munitissimã:ꝛ qdẽ oĩb⁹ copijs feracissimã ad veteris Troie memoriã recẽsendã. Jd.n.q̃ dragesimo anno ab excidio Troie factitatũ fuisse tradũt:Brutũ autẽ hũc tres genuisse filios ferunt .s. Locrinũ:Albanetũ:ꝛ Cãbreꝫ:q ꝑmo insulã inter seſe diuidẽtes Locrino natu maiori media insule pars obuenit:que ab ipso Locria postea fuit cognominata. In ea adhuc iamdiu ciuitas extare dicit vrbs mercatoribus ꝛ negociatoribus maxime celeberrima.in qua adhuc Anglie reges principesq; ac senatus populi cũ mercatoribus cõuenire:vt plurimũ traduxt. Albaneto vero secũdo eius filio quarta insule pars obuenit:que ab codẽ Albania fuit dicta:ꝛ hec Scotia nunc nuncupat. Cãbri vero tertio filio Cambriã que nunc Tylle dicitur. ¶ Anglie insule descriptio.

¶ Britãnia itaq; isula a Bruto isto sic noiata ꝑus(vt dictũ est)Albion a gbusdã albis mõtibus: q ad eã nauigantibꝰ ꝑus apparẽt dicta fuit. Deide a quodã Anglo potẽtissimo rege Anglia vsq; in hodiernũ diẽ appellata est. Hec.n.triangularis est inter septẽtrionẽ ꝛ occidentẽ sita:q̃ ab oi cõtineꝫ habeꝫ diuisa. Nã a germania que sub septẽtrione est incipit ꝛ iuxta galliã ꝛ Hispaniã versus occidentẽ protendit. Et ꝓpterea dixit Solinus: Finis erat orbis ora gallici littoris: nisi Britania isula nomen pene orbis alterius mereret. Unde ait Virg. Et penitus toto diuisos orbe britãnos. Hec.n.hz eundẽ Solinũ porrigit in longũ octingẽtis ꝛ amplius passuũ milibus:metiturq; vsq; ad Calydonicũ angulũ:ad quẽ appulsum Ulixẽ arã ꝛ grecis litteris inscriptũ:votũ manifestant. In ea tẽpore solstitij estiui:hoc est cũ sol intrat Cancrũ fiunt dies lõgiores:et hoc tanto magis quãto ad septẽtrionẽ ipsa magis porrigit. Nã teste Plynio libro.2o Dies lõgissimus in italia ꝓtinet horas quindecim:in Britania vero decẽ ꝛ septẽ.ꝛ nox nostra brevissima nouẽ resultat horaꝝ:ꝛ illoꝝ septẽ. Eã in insulã diuũ Cesarem bis transisse dicit:in q̃ nulla re magnifice gesta cuestigio renenit. Huius.n.insule pars maxima plena est ꝛ frugifera:abundat pecore:auro:argento:ferroq;. Efferunt q̃z ex ea pelles ꝛ mãcipia:conẽ ꝛ canes ad venandũ aptissimi. hãc Gregorius beatissimus pontifex huius nois ꝑmus eo missis Aug. Dilecto:ꝛ Joanne monachis:cũ alijs vite ꝓbatissime viris primũ ad xpi fideꝫ cõuertit: vnde ꝛ in ea postmodũ multi reges claruere miraculis:de gbꝰ locis suis infra dicemꝰ. Et cũ multi eoꝝ diuini honoris ꝛ sancte Ro.ecclie amãtissimi fuissent:statuerũt in tota ferme isula:vt vnaq̃z domus certũ qdpiã collatiõe singulis ãnis ecclesie Ro.pẽderet.hz Anglia ꝑter hyberniã isulã annexã:ꝛ alias q̃sdã paruas orchades appellatas:q̃ ad vigintitres referunt:q̃z.20.deserte sũt:ꝛ tres sunt habitabiles.hz ꝛ Tylle.i.Cãbriã isulã iter septẽtrionaleꝫ plagã ꝛ occidẽtaleꝫ: q̃ vltima fuerat exeogntis a Romanis.

¶ Hibernia igit ꝛ ipsa magna insula ad Hispaniã:occidentẽq; soleꝫ sita:ex qua mediũ Anglie latus vergit:dimidio mino⁹ est:vt existimat q̃ anglia:sed pari spacio trãsmissus triginta mille passuũ butius autẽ incole longe magis siluestres fuerũt q̃ Britani:q hactenus carne hoium vescebant. Nãdu eones quippe magni erant.in Hibernia sunt plures Metropolitane ciuitates q̃ in Anglia:ibi qppe

Agates

Agates t Iris lapides pciosi nascuñ. Hanc quoq; Celestinus papa primus per Patricium beati Martini epi̇scopi ex sorore nepotē: quē epi̇scopū ibi postea creauit: ad xpi fidem cōuertit. Ex Britannia t Hibernia viri quasi innumerabiles emerserc: quoz igenia tum in diuinis: tum in humanis prope diuina habita sunt. Fuit t inter ceteros sydus illud mirificū beate Brigidie ꝓpheusse: que multa christiane religioni cōtulit beneficia: vt loco suo infra tractabiť: Hibernoz t Angloz historias venerabilis Beda optime descriplit: qs qui legere voluerit noscat vbi potissimū legere posset.

¶ Sicyoniorum regum epilogus.

¶ Zeusippo vltimo Sicyoniorum rege: nono t vigesimo principatus Heli sacerdotis anno sine liberis mortuo regnū ipsum cōsumptū est: qō per annos. 939. sub regibus. 26. teste diuo patre Aug. 18. li de ciui. dei: cap. 20. traditur fuisse porrectū. quorū primus fuit.

Abialeus. 1.	an. 50.	Eratus. 10.	an. 46.	Sicyon. 19.	an. 45.
Europs. 2.	an. 45.	Plemeus. 11.	an. 48.	Polybus. 20.	an. 40.
Sicchin. 3.	an. 20.	Orthopolis. 12.	an. 43.	Inachus. 21.	an. 42.
Apis. 4.	an. 25.	Maratus. 13.	an. 30.	Phestus. 22.	an. 8.
Thalesion. 5.	an. 52.	Echireus. 14.	an. 55.	Adrastus. 23.	an. 4.
Egidius. 6.	an. 34.	Maratus. 15.	an. 20.	Polyphides. 24.	an. 31.
Thurinachus. 7.	an. 45.	Chorax. 16.	an. 30.	Pelasgus. 25.	an. 20.
Leucippus. 8.	an. 53.	Epopeos. 17.	an. 35.	Zeusippus. 26.	an. 31.
Messappus. 9.	an. 47.	Laemedon. 18.	an. 40.		

Ac sic oēs hi vigintisex Sicyoniorū reges cū nōgentos triginta nouem regnassent annos decesserunt.

¶ Adelantus sextusdecimus Athenicnsiū rex: anno. 30. pricipatus Heli sacerdotis hebreoz: Athenensibus regnare cepit: t regnauit annis triginta septem. iiii 4088

¶ Arcba testamēti dñi: anno pncipatus Heli quadragesimo: a Philisteis capta fuit: vt patet primo regū. 5. t. 6. pro cuius captiuitate: sicut vndū prediximus (Heli mortuus est) Tenentes igiť Palestini captiuā archā in Azotū eoz ciuitatē portauerūt eā: t apud Dagon deū suū collocauerunt: sed t Dagon idolū cōfestim coram archa decidit. Videtes autē palestini grauiter de eius casu doluerunt: t in angustia t cōfusione grauissima cōstituti sunt. Paulog post Azotoz ciuitatē t vniuersam ꝓuinciā deus graui peste dissenterie percussit: qua crudeli passione multi moriebanť: deinde multitudo muriū consurgens vniuersam ꝓuinciā deuastauit. Dumq; bis malis Azoti grauarenť: intellexerūt cā sibi cladē ꝓuenire propter archā dñi. Mittētes autē Azoti archā in Ascalonē: similes passiones Ascalonitis archa deuexit. dumq; per septē annos archa apud Palestinos cū innumerabilib⁹ damnis pmansisset: desperatis bis malis archā ad suos remittere statuerunt: cū deus ꝓprius vēdicaret eā: t plaustruz facientes nouū duas vaccas fetas cidē iunxerūt: t caz fetus domi recluserunt que recto itinere venerūt in terra Juda ad vicum Bethsamis: ibiq; ab accolis leuitis deposita archa cū multis thesauris imolauerūt vaccas cū plaustro. Veniētesq; vniuersi iudei reportauerunt eā in Cariathbarim ciuitatē t collocauerunt in domū Aminadab leuite viri iustissimi: t eius curā gessit p viginti annos: postea Samuel ꝓpheta trāstulit eā in Maspbat. inde in Galgala p eundē Samuelē t Saulē regem: postmodū a Dauid in domū Naboth: inde in Syon. vltimoq; a Salomone in tēpluz fuit transportata: deniq; incenso tēplo dñi: a Caldeis Hieremias ꝓpheta abscondit eā: ferť postea Ro. fuisse pductaz. Hanc itaq; archā Moyses in deserto ex lignis natura fortissimis fieri fecit. Cuius constructio erat quinque cubitoz lōgitudinis: t triū latitudinis: t intrinsecus atq; extrinsecus auro tegebať: ac ei⁹ tegimen cōpaginatū erat cardinib⁹ aureis: et sup tegimē eius crāt duo Cherubin. In hac ergo archa Moyses duas tabulas legis dñi recōdidit: t virgā atq; manna qō de celo pluerat dominus.

Samuel sanctissimus ꝓpheta dñi: hebreoz sacerdos t iudex: post Heli sacerdotē dei populuz rexit annis q̄draginta: hic Helcane leuitis t Anne vxoris eius filiꝰ fuit: qui a puericia vsq; in senīū digne dño deo ministrauit. Cuius vitā t p̄clara gesta Jesus filius Syrach in ecclesiastico libro his verbis breuiter perstrinxit: dicens: Samuel dilectus dñi ꝓpheta fuit: qui imperiū renouauit t binos de gente sua iunxit reges. Quiq; t per multos annos fm preceptū domini populū suū iudicasset: ab omni munere semp manū suam excussit. Cuius opera quū dñs videret spiritu prophetie replenit illū. Cunq; in expugnatione circūstantiū hostiū inuocasset oipotentē deū: eius vocem audiuit: t terra eoz principes contriuit: ac Philistinoz duces subuertit. Sauli quoq; regi cū esset ꝓpheta dñi finem vite sue notū fecit. Illiq; preterea predixit q̄ dñs propter eius impietatē hereditatē suā foret cōsumpturus: t cū non mediocriter eruditus esset scripsit: vt Isidorus sexto ethi. libro cōmemorat: Judicum t Ruth libros: ac primū Regum edidit. qui tandē cū iudicasset Israelē annis q̄draginta: secūdo ante obitum Saulis anno die sinum obijt: quē singuli ex populo Israel tanq̄ proprium flevere parentē. Eius autem corpus in Ramatha sepultum fuit: vt patet primo regū capitulo vigesimoquinto. cuius sanctissima ossa: vt diuus Hieronymus scribit: Archadius augustus postmodū de Jndia in Thraciā transtulit. festum autē eius tridecimo kal. septembris celebratur. iiii 4089

¶ Saul primus iudeoz rex: Cis de tribu Beniamin filius: duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regē electus regnauit cū ipso Samuele annis vigintisex. Hic a pncipio vir bonus: deoq; 1089 4110

dilectus fuit. Qui ĩperio suscepto duob⁹ p̃mis annis adeo populũ sibi creditũ optime rexit: vt merito oia ei beneplacita auxilia a dño cõtra aduersarios subministrarent. Et post duos annos magnanimatis: q̃ regib⁹ ꝑ dignitatis cumulo maxime cõuenit (exps fact⁹) dei mãdata ⁊ p̃cepta cõtẽnens: ex rege tyrãnus ⁊ subditor suor̃ oppssor euasit. Nã in p̃ncipio regni sui exercitu cõgregato: Jordanemq̃ traiecto Naas Ammonitar̃ regẽ supauit ⁊ iterfecit. Indeq̃ ꝓtra cosdẽ Ammonitas: Palestinos: Moabitasq̃: ac Idumeos vadens: oẽs iure belli sibi subiecit. Verũ cũ Agag pinguissimũ Amalechitaruz regẽ ex mãdato dñi iterficere recusasset: ꝑ internũciũ Samuelẽ ꝓphetã a dño reprobat⁹ est. Unde ⁊ ꝓpter hoc ⁊ Achiclech sacerdotis mortẽ: ⁊ ei⁹ generatiõis extinctionẽ ei⁹ regale fastigiũ in posteros ipsi⁹ nõ trãsiuit. Quãobrẽ regnũ ei⁹ vmbrã regni mãsuri in eternitate fuisse dictũ est. Tandẽ post multas Dauid regi ⁊ genero suo psecutiones illatas: cũ cõtra Palestinos in monte Gelboe syrie ꝓuincie pugnaret ab eisdẽ fusus ⁊ supat⁹: suis oĩb⁹ pene ꝓstratis ac iterfectis: p̃mũ Jonatha ⁊ Aminadab atq̃ Melchisue filijs: ⁊ ipse postremo grauiter vulnerat⁹ in euaginatũ gladiũ irruẽs mortuus ẽ. Hoc vidẽs eius armiger ⁊ ipse semetipsum iterfecit. Audiẽtes autẽ hebrei q in cãpestrib⁹ ciuitatibus habitabãt: q̃ Saul cecidisset ⁊ eius filij ac oẽs q cũ eisdẽ erãt: relictis ꝓprijs ciuitatib⁹ fugierũt: ⁊ maxima plaga in Israel. Eo itaq̃ mortuo viri ciuitatis Jabes venerũt ⁊ tulerũt corpora Saul ⁊ filior̃ eius ⁊ sepelierũt in nemore in optimo loco ꝓuincie: vt patet p̃mo regũ cap⁹. xi. Ille uius autẽ vita ⁊ gesta habẽtur p̃mo regũ li. a. 9. capitulo: ⁊ deinceps vsq̃ in calcẽ. ¶ Lacedemoniorum regni p̃ncipiũ.

¶ Euristeus quidã noie patria grecus: p̃m⁹ Lacedemoniorum rex: anno a nativitate Abrae. 8⁰ supra nonagesimũ Lacedemonijs p̃mũ regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 42.

¶ Lacedemonie autẽ Liconie ciuitas fuit a Lacedemone Jouis filio condita a q̃ ipsa grecie regio nomẽ accepit: q̃ alio noie Sparta dicat̃: ⁊ idefferẽter altera ꝑ altera ab auditorib⁹ vsurpat̃: ꝛ quã ob causaz Sparta dicta fuerit: Justin⁹ in. 3⁰ Epito. suor̃ li⁰ exponit. ¶ Corinthiorum regni exordiũ.

¶ Atletes qdã grecus luctator victoriosissim⁹: bisdẽ tpib⁹ apud Corinthos cũ se plurimuz posse in eadẽ vbe videret: ⁊ populũ quo vellet: aut vi: aut psuasiõe pduceret: p munificẽtias corinthiorum ĩperiũ sibi assumpsit: ⁊ regnauit Eusebio teste annis. 35.

¶ Bereyllus. 29. Assyriorum rex: anno p̃cipatus Samuelis. 13⁰ assyrijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis quadraginta.

4iii 1088. ¶ Eneas siluĩ⁹ Siluij posthumi fili⁹: ãrt⁹ latinor̃ rex: hoc codẽ anno latinis regnare cepit: ⁊ regnauit an. xi. Augu. tũ lib. 18. de ciui. dei: cap. 19. ponit fratrẽ posthumi latinũ ⁊ quintũ qui nũc hic quarto loco ponit̃. De isto autẽ Virg. meminit dicens: Et qui te noie reddet Silvius Eneas pariter pietate vel armis egregius: hic Latino Silvio post se heredẽ relicto expirauit.

¶ Achimelech summus hebreorum sacerdos ⁊ põtifex: his tpib⁹ postq̃ aliquot annos sedisset: a Saule rege cũ vniuersa domo obtrũcatus est. hic nãq̃ Achimelech põtifex Achioth fili⁹ fuit: q fuit Phinees fili⁹ filij Heli. Ad cũ itaq̃ Dauid fugiens Saulẽ in ciuitate Nobe accesserat: a q̃ benignissime exceptus: non solũ sumptus ei necessarios p̃buit: sed ⁊ Galie lanceã quã ipse a deo vouerat obtulit. Quo audito rex Saul vocãs sacerdotẽ interrogauit an ei sumptus ⁊ arma p̃buisset. Cui sacerdos que facta fuerãt nõ negauit: sed cũ fiducia se illa ei p̃buisse dixit. Cui⁹ qdẽ excusationẽ cũ rex nõ suscipieret: iussit armatis circũstantib⁹: vt eum cum omni sua cognatiõe perimerẽt: qui cũ illi nõ p̃sumerẽt cõtingere sacerdotẽ: sed dei iudiciũ formidarent: Rex iratus impauit cuidã Syro noie Doech: vt in eum irrueret: qui sumens cõsimiles sibi sacerdotẽ ⁊ omnẽ eius progeniem occidit: qui erant oẽs. 405. quo facto etiã ciuitatẽ sacerdotũ euertit ⁊ oẽs in ea occidit: nõ mulieri: nõ infanti: non deniq̃ vlli pepcit etati verũ vnus filius Achimelech noie Abiatar tantummodo liberatus fuit.

4iii2 1087 ¶ Belus qui ⁊ Metros a Seruio appellat̃: Phenicis regis phenicũ fili⁹: hisdẽ tẽporibus rex cõstitutus adeo bello ⁊ armis insignis fuit: vt Cypros littus phenicũ pirratica ifestãtes p̃da subigeret: qõ Virg. in psona Didonis eius filie tetigit dicẽs: Genitor tam scelus opimã vastabat cyprũ: ⁊ victor dicione tenebat. hic vnũ tãtũ filiũ noie Pigmaleon ⁊ duas filias. s. Didonẽ atq̃ Annã post se reliquit.

¶ Philistenes huius Beli frater: ⁊ ipse ꝑ hoc tẽpus fuit: q cũ esset Herculis sacerdos videretq̃ Phenice pẽ mortuo Belũ fratrẽ predictũ natu maiorẽ apud Phenices regnare relicto sicco filio sacerdotis ⁊ copiar̃ parte sumpta naues cõscendit: ⁊ post multos casus cũ Herculis colũnas supasset: ibidẽ in littore oceani sedes assumpsit ꝑpetuas: cõdenseq̃ ibi ciuitatẽ Gades vocauit: vbi ⁊ tẽplũ Herculi cõstituit: ⁊ sacra oia ritu tyriorum in eo innouauit. hi Sicecum filiũ vnicũ Didonis postea maritũ sacerdotij in Tyrio heredẽ reliqt. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Homerus poetarum oĩuz grecor̃ clarissimus: cui Melexigenes nomen ꝓpriũ fuit: bisdẽ tẽporibus Eusebio ⁊ Isidoro testibus floruit. Hic ideo Homerus dictus fuit quia cecus erat: nã Cumei: ⁊ Jones oculis captos Homeros appellare cõsueuerũt: q̃ Homeris. i. itineris ducib⁹ egeant. Ipse. n. pro Quintiliani sniã vir ꝑ oia erudit⁹ fuit: quiq̃ ⁊ eloquẽtie partib⁹ ortũ ⁊ exemplũ prebuit. hunc certe magnis in reb⁹ sublimitate: in parvis vero nemo ꝓprietate superauit. Idẽ: vt Quintil. ait: letus ac pressus iucundus ac gravis: tũ copia: tũ brevitate admirabilis: nec poetica mõ: sed ⁊ oratoria virtute eminentissim⁹ fuit: qegd dicere volnit verius ⁊ lucidi⁹ oĩb⁹ explicauit: hic itaq̃ post peragratũ orbẽ cũ extrema paupertate tandẽ Arcbadiũ littus habitauit: ⁊ ibidẽ inter aspera scopulor̃ ⁊ mõtana nemor̃ sic ce-

cus exist̃es ingẽtia illa atq; admiranda volumina melle plita Iliados t Odyssee dictauit. nã Troie seu Iliadis captiuitatẽ in xta numex grecax lrax. 24. lib. heroicis versib⁹ cõscripsit. Odisseã vo eodẽ genere metri edidit: q̃ Ulixis errores descripsit. Quidã vero Myomachiã t Margitẽ libros illi ascribũt: vixit autẽ annos centũ t octo semp vt plurimũ cecus. de cuius gdẽ tpe p̃mo deq; genere: cuz tã varie sint sentẽtie: vt incertũ sit qd potissimũ efferri queat satius tacẽdũ duxim⁹: q̃ dubia explicare.

¶ Heliodus poeta similiter Grecus ex Eolia natus: p hoc ipsuz tp̃s (Helio in epigrãmate teste) clarus fuit: q ex pauprimis parentibus natus: cũ p̃ris oues in monte parnaso depasceret: a musis repertus mox ab eis docta coronatus t cõstitutus est: qõ Virg. in bucho. tetigit: Hic p̃mus agriculturam meretrice scripsit: vt testat̃ Plyni⁹. i 4. natu. histo. Scripsit etiã ex his que habent Tegonia t Aspida.

¶ Athenien̄sium regni finis.

¶ Codrus Melãti regis filⁱ⁹: vltimus Athenien̄siũ rex: septimo t vigesimo p̃incipatus Samuelis sacerdotis anno post patrẽ Athenien̄sib⁹ regnare cepit: t regnauit annis. 21. post cuius mortẽ Athenien̄siũ reges defecere. Hic Jesu xp̃i dñi nostri figurã gessit: q peloponen̄sib⁹ hostib⁹: sicut diuus refert Augustinus. 18. li. de ciui. dei: cap. 19. nõ regali sed despecto habitu: quo ignotus esset interficiendũ se obiecit: vt morte sua patriã ab hostib⁹ liberaret. Sciebat quippe peloponen̄ses responsum accepisse: q̃ si Athenien̄siũ nõ occiderent regẽ: tũ sibi Athenien̄ses cessuros: Codrus itaq; hoc cognito vltimo regni sui anno sarmentoz sarcinã p hostes portãs sibiq; p̃urgiũ necẽ p̃uocare volẽs ex militib⁹ quendã p cussit: at ille ira parcitus mox codrũ gladio peremit: q̃ cognito peloponen̄ses bellũ cessigio soluunt: t Athenien̄ses liberant. Maluit hic certe sic mori vt sui vincerent q̃ suis supatus gloriosus vincere. Codro itaq; defuncto Athenien̄siũ respublica tãdiu p magistrat⁹ postea est administrata: quousq; Solon insignis legũlator in ducẽ fuit electⁱ⁹. Reges vero Athenien̄ses: q a centesimo hebdomoz seruitutis anno vsq; in p̃sens Athenis regnauerũt: sunt isti. 1086 4113

¶ Athenien̄siũ regũ epilogus.

Cecrops. i.	an. 50.	Cecrops. 7.	an. 40.	Oçinthes. 13.	an. 12.
Granaus. 2.	an. 9.	Pandion. 8.	an. 25.	Alphidas. 14.	an. i.
Amphitrion. 3.	an. 10.	Egeus. 9.	an. 48.	Thimoetbes. 15.	an. 3.
Erictonius. 4.	an. 50.	Theseus. 10.	an. 30.	Melantus. 16.	an. 37.
Pandion. 5.	an. 40.	Menesteus. 11.	an. 23.	Codrus. 17.	an. 21.
Ericteus. 6.	an. 50.	Demophon. 12.	an. 33.		

Horum anni supputati q̃bus Athenien̄sibus regnauere fuerũt. 487. anni.

¶ Latinus siluius Enee siluij filius: quintus latinoz rex: vltimo Samuelis p̃incipatus anno Latinis regnare cepit: t regnauit an. 50. Ab isto autẽ primũ colonie deducte fuerũt: coz. s. q prisci latini nũcupati sunt. Cũq; annis p̃dictis regnasset: genuissetq; Albã siluiũ: quẽ liquit supstitẽ diem obijt. 1706 4125

¶ Pisaz etrurie insignis ciuitas:

¶ Pisarum ciuitas Etrurie.

bis tp̃ibus (vt strabo refert) a grecis ex pisa archadie ciuitate venientibus initiũ sũpsit: nã seruⁱ⁹ sic ingt. qdã ex eã t Elide ciuitatib⁹ venerũt: t Pisas i italia p̃didere ãs sic ex p̃stina ciuitate vocauere: qõ Virg. tũc tetigit: cũ ait: Hos parere iubẽt alphee ab origine Pise vrbs etrusca solo: t Solin⁹ ingt. qs ignorat a pelope pisas: hec igit̃ ciuitas: q̃uis infelix nũc sit bita: vtpote q̃ florẽtino pplo grauissimis subiacet p̃sturis: olim tñ potentissima fuit: nullo tñ potẽtatu Romanis eã floruisse inuenim⁹: ꝛ postq̃ Populonia t Luna maritime ciuitates delete fuerũt eã quã postea hũit potẽtiã: etiã Caroli tp̃i⁹ assumere cepit: qb⁹ tp̃ibus t deinceps multos p̃stantissimos habuit maritimo bello viros: q̃z vtute t p̃stantia mirũimmõz aucta fuit: q̃ fem̃ ẽ: vt iter etrusceas vrbes t belli glia diuitijs atq; potẽtia p̃ncipatũ obtinere p̃meruit: t mltas insulas atq; ipsaz ãsi byerusalẽ suo dñio subegerit. ꝛ p̃dolor sua ẽsidia atq; discordia a. 76. ãnis citra qb⁹ fame t bello a florẽtino pplo domita t subiugata fuit: ifreq̃ns pplo opibusq; ignobilis t obscura penit⁹ est reddita. ea tñ etiã nũc supbissimis edificijs t pontibus sup Arnũ flupositis exornata plurimũ est. Habet inter cetera hec vrbs tẽplũ diue virgini dicatũ t claustrũ toto orbe celeberrimũ qõ campus sanctus nuncupat̃: atq; turrim cãpanariã miro ordine cõfectã: q̃ oia videre t mirari incredibile videt̃. Genuit hec vrbs iter cetera Rayne. Bartho. theologos t iuris põtificij doctissimos ordinis predicatorũ: atq; Ugucionẽ grãmaticũ t alios multos.

¶ Turo galliaruz Bituringie prouincie Metropolis ciuitas: hac ipsa tempestate (vt Cario histo

rico placet) a Bruto Britanoꝝ rege iã victo cõdita est: quã a Turno eius nepote ibidem a Hualphre
do Aquitanoꝝ duce in p̃lio interfecto Turonẽ noiauit. Ea sigdẽ celebris nunc ciuitas est: Ligeri. n.
fluuio abluit: qui Bituriges ab Heduis diuidit: t ab Occano sursum nauigationẽ bz: a q̃ non par-
uã cõmoditatẽ ciuitas ipsa p̃cipit. Hec qppe cũ archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffragancos
cõtinet: qui t p maiori parte in Celtica sunt: t ex maiori parte in Britanie citerioris ducatu nomen
retinens: in francoꝝ regno sita est. Hanc t Andagauẽsem vrbẽ sanctus Ludouicus francoꝝ rex du
catu Britãnie detraxit: in cuius tñ p̃uincia oẽs alie Britãnie ciuitates remãserunt: vt ante: sicut Bra
tianus in canone testat. 3. q. 6. capitulo: Hoc qppe: ipsa cũ multaꝝ rex opulẽtissima sit habita etiã nõ
ignobiles cõtinet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros oi virtute t sanctitate insigni
tos: iter quos diuus Martinꝰ ciusdẽ eps sanctissimus fuit: q tante sanctitatis extitit pontifex: vt trũ
mortuoꝝ meruerit esse suscitator: atq; aliũ noĩe p̃petuũ habuit episcopũ admirande sanctitatis virũ.

¶ Explicit liber tertius.

¶ Chronichaꝝ suppplementum liber quartus feliciter incipit

4124 1075 **Etas seculi quarta** per annos quadringentos octuaginta
quinque: vt Isidorus ponit duratura quã
etiam in suscepto opere librum quartum fecimus. Cuius quidem tempora pro
phetaꝝ tempora nuncupata sunt: vbi t regum liber secundus incipit.

Dauid p̃phetaꝝ oĩum princeps Isai de tribu Juda filius: primus he
breoꝝ rex: anno a natiuitate Abrae nongentesimo quadragesimopri
mo hebreis regnare cepit: t regnauit oĩbus cõputatis in hierusalẽ t in
Ebron annis. 40. primo namq; in Ebron tantũ sup Judã septẽ annis regna
uit cũ sup alia multitudinẽ filius Saul regnaret. Mortuo deinde Hisboseth filio Saul Dauid regna
uit super oẽm Israel triginta tribus annis: vir qdẽ ab infantia pulcherrimꝰ ruffusq; ac decora facie:
ingẽti fortitudine: sed aio maiori: quia cum leonibus t vrsis (vt sancte tradunt litere) q̃si cũ agnis lu
dere nõ timuit: atq; eos aliq̃ apprehendens manu suffocauit: insuper t optimus vir t omni virtute
plenus fuit: quas esse oportet in regibus fortisq; qualis nõ fuit alius. Et p̃ter philistẽ cũ gigantẽ vi
rum fortissimũ quẽ ante regni susceptionẽ funda interemerat: etiã in certaminibus: susceptoꝝ iperio;
que p̃o subiectis suscipiebat p̃mus ad p̃icula semp p̃perabat: cuius exẽplo laborare t pugnare oẽs
incitabat potius operãdo q̃ imp̃ando. Fuit p̃terea ad intelligendũ futura t disponendũ p̃sentia ni
mis idoneus: mãsuetus quoq; ac benignissimus: instus itẽ ac nimis humanus: t q̃ maxime in his
que regibus cõuenium in nullo penitus nisi in vxore Urie plenitudine potestatis deliquisse cum legi
mus. Ipse itaq; regno adepto primũ Hyerosolimã obsidens tandẽ cepit: t expulsis ide cananeis t re
busdis cã regno suo adiecit: t cũ antea Solima vocaret: cã hyerosolimam ipse appellauit. Fuerat. n.
ipsa ciuitas semp ab hebreis extranea: adeptaq; hyerosolima palestinos oẽs: vniuersosq; hostes oi
ex parte contriuit atq; deleuit. Et p̃terea (vt Jesus filius Syrach refert) gratias agens de oi corde
suo laudauit dñm: t dilexit eũ qui fecit illũ: p̃pter qõ t cantores stare fecit cõtra altare: in quoꝝ cele
brationibꝰ dulces cecinit psalmos: sed t cũ in canticis ac politicis institutionibꝰ optime esset instructꝰ
sacerdotes dñi quomodo diuina celebrarent obsequia: oẽm edocuit decorẽ: quem quidẽ ritus vsq; ad
vite sue cõsummationẽ incessanter obseruari fecit. Quãobrẽ t dñs vt exaltaret cornu eius regnũ t sedẽ
dedit in israel. Hic autẽ cũ celestis cytharista esset: dulcedine carminis delectatus centũ quinq̃ginta
psalmos mellifluos lyrico carmine cõscripsit: quos diuus Hieronymus in quinque distinxit libros: p
pter distinctiones ibi factas ex quinque fiat fiat: vbi t prophetiã suã p̃ter alioꝝ mortẽ sine vllo exte
rioꝝ adminiculo: sed solo spiritus sancti instinctu de eterna genitura: deq; xp̃i incarnatiõe: passione
quoq; ac resurrectione euidentissime disseruit. Edidit p̃terea libũ secundũ Regũ. genuit autẽ hic in
Ebron septẽ filios ex septẽ vxoribꝰ. in hyerusalẽ vero q̃tuoꝝ ex Bersabea de quoꝝ numero Salomõ
vnus fuit: sed t alios nouẽ exceptis cõcubinaꝝ filijs: genuit. Hic deniq; regno in pace adepto cõtra le
gẽ Moysi qua p̃cipit nõ dinumerandũ esse populũ: p̃cepit Joab p̃ncipi militie sue vt dinumeret
vniuersum populũ t censu habito inuenit mille milia t centũ milia virorꝝ educentiuꝝ gladiũ: t de tri
bu Juda solũ. 400. t. 40. milia bellatoꝝ. Displicuit autẽ deo q̃ populũ recensuisset: t peussit Israel
pestilẽtie plaga: ex q̃ ad. 40. milia de oĩ Israel cecidisse plaga refertur. Tandẽ cũ ad edificationẽ tẽ
pli dñi oẽm p̃parasset impensam: ac Salomoni eius filio ipsiꝰ tẽpli descriptionẽ dedisset: q rex ab eo
cõstitutus fuerat. 4°. kal. ianua. cũ p̃dictus tẽpus regnasset plenus diex bonoꝝ operũ obdormiuit
in dño: cũ vixisset. 70. annis: septuitq; cum Salomon filius eius in Hyerusalẽ decẽter eũ inumera
bilibꝰ diuitijs q̃s ipse reliquerat: ex q̃bus postmodũ: vt infra dicet: Hircanus pontifex: Antiocho re
gi Demetrij filio: vt ab obsidione Hyerusalẽ recederet tria milia talenta dedit. Dauid autẽ sanctissimi
regis t prophetie gesta prima t nouissima scripta sunt in libro paralipomenon primo t regum secun
do ac. 70. Josephi antiquitatum.

¶ Abiathar sũmus hebre. põti. Achimelech sacerdotis filiꝰ vltimꝰ ex linea Itamar filij Aarõ: his
tpibꝰ in locũ p̃is: lz adolescẽtulus põtifex suffectꝰ q̃duxerit Dauid rex maxio in hcio apud eũ fuit: lz
eo defuncto a Salomone ab oston ammoꝰ Sadoch eiꝰ loco suffectꝰ est: vt habet. 3. Re. t ipse. n. nõle

bant Salomonẽ regnare post patrem: sed Adonaam eius fratrem.

¶ Nathan ꝛ Gad ac Aspha ꝓclarissimi ꝓphete: his tẽporibus floruere: ꝛ Dauid regnũ insigne reddidere: quoꝝ ꝓmus erat ex fratre Dauid nepos: quẽ Isai adoptauerat sibi in filium.

¶ Medon codri olim Athe. regis filius. 7. Dauid regni anno: patre in pelopõ. bello iterfecto apud Athe. nõ imperij sed magistratus suscepit insignia: in quo vsq; ad mortẽ per. 20. ꝓfuit ante. hic nõnullas per fratres suos apud Asiam minorẽ cõdidit vrbes: vt infra dicetur. 1068 4131

¶ Lupalles Bereylli regis Assyrioꝝ filius. 30. rex. 13ꝰ regni Dauid anno Assyrijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 38. 1062 4134

¶ Agis Euristei lacedemonioꝝ regis ꝓmogenitus secundus rex: decimooctauo regni Dauid anno regnare cepit: ꝛ regnauit anno vno. post quẽ eius frater noie Archestratus tertius annis triginta quinque: qui cũ Atheniẽsibus cruentissima gessit bella. 1055 4142

¶ Agastus secundus Athenieniũ ꝓnceps Medone mortuo anno regni Dauid vigesimoseptimo magistratũ suscipiens prefuit annis triginta sex. 1045 4152

¶ Sicheus philistenis sacerdotis Herculis filius: ꝛ Didonis regine maritus: quẽ Seruius Sicharbaz noiat: his tpibus a Pigmalcone eius cognato ob auariciã incautus interimit. Nã philistene cꝰ patre (vt supra dictũ est) a Tyrio recedẽte huic sacerdotiũ reliquit: qui vltra ꝙs pater reliquerat multas sibi aliunde etiã acquisiuit diuitias: quibus copiosus factus Didonẽ Beli regis filiã accepit vxorem: quã precipue susceptã dilexit: verũ Pigmalcon Didonis frater ꝛ rex auri auidus desideratis cꝰ diuitijs clam ei insidias tetendens incautum interemit.

¶ Pigmalcon autẽ huius Sicei cognatus ꝛ Didonis frater: per hoc quidẽ tẽpus: vt Justinꝰ refert patre defuncto adhuc puerulus in paternũ regnũ apud Tyriũ successit: qui factus vir: in diuitias cognati sui Sicei cũ auarissimus esset aium iniecit: ꝓpter qõ illum dolo interemit.

¶ Dido Beli phenicũ regis filia: ꝛ Sicei ꝑdicti vxor: ꝑcipuũ viduitatis exẽplũ per hoc tẽpus marito a fratre eius Pigmalcone iterfecto in somnis a viro suo sic mortuo ꝓmonita sumpto virili aio pluribꝰ ex his quibꝰ sciebat Pigmalconẽ exosum: clã in suã sentẽtiã tractis secũ thesauris viri sui naues cõscendens ex Tyrio in Aphricũ littus puenit: ibiq; statione firmata cũ accolis amicitias inire cepit ꝛ cũ eisdẽ gratũ apparceret: eã cũ suis ibidẽ mansurã: ne iniuriã cuiq; inferre videreꝝ: ꝛ ne de ea ꝙs aliqd mali suspicareꝝ. Ipsa: vt Liuius refert: ab ipsis incolis mercato tantũ littoris q̃tũ posset bouino corio occupare: bellicosissimã postea ciuitatẽ ꝑdidit: ꝛ Carthaginẽ cã nũcupauit. Ipsa. n. astutia sua vsa: cũ ꝓmũ datũ terre accepisset coriũ bouis in cartã redactũ multo plus terre occupauit q̃ venditores arbitrari potuerũt: Carthagineq; sic vocata: etiã arcẽ in ea ꝑdità a bouino corio Byrsam nũcupauit. Socij autẽ eius fuga videntes: vrbis ꝓncipium ac thesauros Didonis incõparabiles animati illico surrexere: ꝛ vrbis menia tẽpla forũq; ac edificia publica ꝛ ꝓuata crigere ceperũt. Dum. n. ex fuga fratris ꝓmũ Cyprũ insulã pueniſſet: plurimas virgines q̃ ibidẽ suoꝝ more libaméta Veneri in littore soluebãt rapuit: ꝙs in solaciũ iuuẽtutis ꝛ ꝓlẽ ꝓcreãdã secũ in Aphricã ducẽs eisdẽ postea matrimonio copulauit. gbꝰ pactis etiã ipsa populo legẽ ꝛ normã viuẽdi tradidit. Quasobres ciuitas repente egregia cuasit: ꝛ ipsa tũ pulchritudine mirabili: tumq; inaudite ꝛtutis atq; castimonie: ꝓ oẽs aphricã iclyta diuulgata est. Verũ cũ in libidinẽ ꝓptissimi sint aphri: factũ est vt in cõcupiscẽtiã Dusitanoꝝ regis ꝓꝓ cꝰ pulchritudinẽ sit deducta: g (vt Justinus ait) eã a ꝓncipibꝰ carthaginẽsibus sub belli denũciatiõe postulauit in cõiugẽ. Qõ cũ ipsa resciſſet: ꝛ sua se ante sentẽtiã ad oẽm casuꝫ ꝓ salute patrie dãnasset: egre tulit. sed terminũ iperauit: ifra quẽ se ad virũ ꝓmisit iturã. Qui cũ veniſſet ꝓstructo ingẽti rogo in eminẽtiori vrbis parte q̃si Sicei olim mariti placatura manes illũ cõscẽdit. Et astantibus ciuibꝰ: atq; expectãtibꝰ gdnã factura esset: que cũ oia ꝓ votis egisset: educto cultro quẽ sub vestibꝰ gesserat: dixit: O ciues carissimi vt vultis ad vir̃ vado: vocatoq; Sicco ingt: Ego cũ te viro meo ad iferos venio: ꝛ vix verbis tã paucis finiꝝ in cultr̃ ꝛ in ignẽ sese ꝓcipitẽ dedit: ꝛ mortua est. de q̃ divus Hiero. cõtra Jouinianũ ait: Casta Dido carthaginẽ ꝑdidit: ꝛ ꝓ castitate vitã finiuit: qz maluit ardere q̃ nubere. Et q̃diu: ingt: carthago stetit Dido ꝓ deabita fuit. Hanꝰ. n. pudicissime mꝛone ꝓpr̃z ꝓnomẽ Elisa fuit: sz ꝓꝓ ipsiꝰ ai virile robur postea didonis nomẽ accepe ꝓmeruit: qõ latine virago interpretaꝝ.

¶ Smyrna grecie ciuitas: vt Eusebio placet: his tpibꝰ in Eolia insula a codri filijs cõdita fuit: in qua divus Joãnes apostolus eccleſiã cõstituit: hec potius ab eisdẽ instaurata q̃ cõdita fuit: cũ ab vna ex Amaçonibus feminis id nomen accepisse legatur: de qua etiam meminit Homerus in secundo libro iliados: que ꝛ portũ habuit perpulchrum.

¶ Ephesus etiã Jonie minoris Asie ꝓuincie ciuitas. 32ꝰ regni Dauid anno: vt Eusebius habet: ab Androdo Codri regis filio cõdita fuit: vbi ꝛ regiã cõstituit: cuius posteri vsq; ad Romanoꝝ tẽpora reges dicebanꝝ: in q̃ ꝛ naualia multa erant: necnõ ꝛ portus ꝓpulcher: cuius quidẽ opportunitate multũ creuit: vez vt fama est nunc pauci sunt ciꝰ incole: cũ pene diruta referaꝝ. Aiunt. n. ibidẽ alioꝛ fuisse senatũ: ꝓ quẽ oia: sicut nunc Venetijs: administrabanꝝ. In illa inter cetera tẽplũ toto orbe terrarũ celebre Diane dee dicatũ erat: qõ ab Archiphrone mira arte cõfectũ fuerat: ꝛ id vrbẽ hanc plurimum decorabat. Quod postea Herostratus vir iniquissimus: quo sibi famam acquireret: incendit. de quo suo loco dicemus. In hac etiã vrbe beatus Joannes apostolus eccleſiam a Paulo fundatam erexit 1043 4156

vbi ꝛ Brusianã eius discipulã a morte suscitauit. Ex hac vrbe cõplures multi noĩs exiere viri: e qbus Heraclitus ꝛ Hermodorus philosophi: ꝛ Hipponax poeta: Parasius pictor: Thecdotion q Bibliã interpꝛtatus est. Sed nouissimis tpibus in ea extitit qdã Marcus eiusdẽ vrbis epc̃s doctissimus: ꝛ vehemẽtissimus disputator: qui in florẽtino cõsilio anno salutis nostre. 1439. sub Eugenio papa quarto interfuit: qui tante obstinationis ꝛ duricici vir fuit: q̃ solus nunq̃ patrũ ordinatiõibus acquiescere voluit: sed ꝛ nõ multo post cõdignas sui erroꝛis penas luit.

¶ Adiletũ autẽ alia ea in ꝓuincia ciuitas: ꝓ hoc ipꝫ tẽpus nõ cõdita sed instaurata fuit: quã nõnulli a Beleo Phyli rege cõditã hbent. Hec (vt Ply. 5°. li°. naturalis historie scribit) ciusdẽ Jonie ꝓuincie caput fuit: in q̃ teste Seruio: lana optime tingebaꝛ: a q̃ Millesia vellera tradunt dicta. Ea multos portus habuit: quã etiã turci (licet vicus nũc paruus censeaꝛ) cũ tota ꝓuincia occupauere: ex hac vrbe Thales e septẽ sapiẽtib⁹ primus originẽ duxit: ꝛ Anaximãder ipsius Thaletis discipulus necnon ꝛ Anaximenes ambo philosophi. Hecbatcus q̃z historicus ꝛ Eschines orator: alijq̃z cplures e Adileto huic originẽ duxere: vrbes quoq̃z alias in grecia Codri filij: atq̃z alie natiões tẽpestate ista cõdidere: q̃s scripto mandare superuacuũ videtur.

¶ Carthago ciuitas Aphrice.

¶ Carthago iclyta ciuitas ꝛ vetustate originis magnitudine ꝛ claritate aĩ oẽs Aphrice ꝛ Hispanie ꝓuincias vrbes memorãda. bisdẽ tpib⁹ (Eusebio testãte) a Bidone Regina cõdita fuit: in cui⁹ medio arcẽ cõstituẽs: Byrsam a bouis corio ipsam noiauit. Ipsa. n. Bido (vt ꝓdictũ est) tantũ loci emerat ab icolis quãtũ corio bouis circũdari posset. dicẽte Virgilio ꝑmo eneidos: Mercatiq̃z solũz facti de noie byrsam: Taurino q̃tũ posset circũdare tergo. Coriũ. n. illud in tenuissima fila secari fecit: qbus locũ multũ circũdedit: vocãtes illũ locũ lingua phenicea Byrsaz: idest coriũ seu carthadã qõ villã sonat: tãdẽ mutato vocabulo Carthago vocitata est. q̃ teste Plynio lib°. 5°. centũ vigiti annis postea Romanis emula extitit: pluries enim destructa ꝛ deuastata: ꝛ pluries enim instaurata. Primo nãq̃z excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos: in tertio bello punico consul factus: sex cõtinuis diebus ac noctibus illã oppugnauit: ꝛ vltra desperationẽ tandẽ ciues ad dedinonẽ traxit: petentes vt quos belli clades reliquos fecerat: seruire saltẽ liceret: eo in bello mulieꝛ viginti quinque milia: viroꝛ vero triginta trucidata fuisse referunt. Hasdrubal autem coꝛ rex vltro transfugiens eius vxori se suosq̃z filios in mediũ iecit incendiũ: q̃ sexdecim dieb⁹ cõtinuis ciuitatẽ arsit: ꝛ miserum (vt Liuius ait) etiã victoribus spectaculũ prebuit. Atq̃z eo tũc Carthago hec (vt Eusebi⁹ scribit) sexcentesimo sexagesimooctauo ab eius cõditione anno oi murali lapide deleta fuit. Verũ postq̃ euersa fuit vigesimosecundo anno Lelio Cecilio Metello ꝛ T. Q. Flãmineo cõsulib⁹ reparari iussa fuit. Qua reparata Romani ciues eo multi educti sunt: sed vt idẽ Liui⁹ inquit: intra breue tempus Etbna vltra solitũ flãmineos ignes cuomens calidis cineribus exusta eius teeta destruxit: cuius subleuande calamitatis causa senatus Ro. decẽ annis vectigalia ei remisit. Multas. n. ꝓ tẽpoꝛa Hethoꝛ hec pertulit calamitates. Deniq̃z in mauroꝛ manus deueniens eoꝛ regũ sedes ꝛ regia nũc vsq̃z habita est: quc ꝛ vernacula lingua etiã Tunicium appellata est.

¶ Carthagines q̃nque ciuitates fuisse ꝓpertũ habem⁹: q̃ꝛ tpe Jair iudicis israel: testib⁹ Sicardo cremonẽsi epõ: Eusebio: ac magro Carchedone: ꝛ Zeto tyrionib⁹ ciuib⁹: quã ꝛ a suo noie Carthaginẽ dixerũt: ꝛ hec famosioꝛ habita est. secũda peni: teste Ysidoꝛo: postea in spartã ꝓdidere. tertiã cyrus rex. 42. anno post vrbẽ ꝓditã: teste Papia ꝛ Seruio: ꝓdidit. q̃rtã: vt Anselmus in li. q imago dicit in hispania fuit. quintã extãtẽ Ro. cõdiderũt. Cato autẽ in senatoria oꝛone hec ipsa ẏba de carthagine rettulit dicẽs: In Lybia cũ rex Japon regno potireꝛ: q̃dã mulier Elysa dicta extruxit dampnẽ: quaz Carthaginẽ dixit. i. fmone punico nouã ciuitatẽ. Ex qb⁹ ẏbis iferꝛ q̃ carthago lõge ante ꝓdita fuit.

4164 1035 Salomon q interpretaꝛ pacificus: David regis ex Barsabea filius: scõs hebraeoꝛ rex: anno a natiuitate Abrae. 980. adhuc viuẽte pãe hebreis regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 40. Hũc dominus ab incũte etate more exũdãtis fluminis tãta replenit sapiẽtia: vt dicere ausim q̃ deus natura efficere potuit in eo videꝛ experta: nihil eo excellẽtius fuit: nihil dignius: sicut e sacris eius colligimus histo. vel in virtutib⁹ ꝑmo: postea in vitijs. Hunc itaq̃z natũ pater cõfestim Nathã ꝓphetie viro doctissimo atq̃z sanctissimo educandũ nutriendũq̃z dedit: quẽ cũ suscepissẽt ꝓpter ei⁹ clarissimã idolẽ cũ Hãmbalẽ appellauit: ꝛ bonaꝛ artiũ disciplina: oiq̃z doctrine studijs ibuere studuit: eo maxime q̃ mores suos nã graues ꝛ ꝓpositos regijs negotijs excitãs ad bonũ ꝛ equũ modestissime ferri videbaꝛ

Factus igit adolescẽs ea in iuuenili etate florente suas ob virtutes etiã dño sic iubente (relig fribus suis abiecti) dauit in regnũ p̃fecit q rex cõstitutus cõfestim Chananeos ceteroſq hostes debellãs pacẽ vndiq obtinuit: vnde diuino disponẽte ꝓfilio factũ est: vt q beneficiũ ab eo se suscepisse existimabãt t q ei⁹ metu fugarãt: pecunias t munera eidẽ inumera cõtribuerunt. ꝙobrẽ tantã auri t argẽti: videlz in Hyerusalẽ ꝓgregauit: vt argentũ ibidẽ p nihilo reputaret. Erat aũt auri põdus qõ eos p singulos annos offerebat sexcenta sexagintalex talẽta excepta sũma: quã legati diuersaꝝ gẽtiũ t negociatores afferre cõsueuerãt. gb⁹ ex reb⁹ atq diuitijs tẽplũ illud toto orbe celeberrimũ extruxit: atq intrinsecus t extrinsecus auro mundissimo aurauit. In quo gdẽ preterea t ipse Salomon regiã domũ: t gdẽ suptuosissimã: atq alia inumerabilia q̃si edificia cõstruxit: p gb⁹ rebus sup oẽs reges terre: t sapiẽtia t diuitijs atq fumilia magnificatus est. Et ꝓpterea vniuersi desiderãtes vultũ eius t audire sapientiã illius deferebãt ei munera: vasa aurea: vestes p̃ciosissimas: arma bellica: aromata optima t equos: t mulos inumerabiles: p gb⁹ fecit Salomon currus mille q̃dringẽtos. Et licet eidẽ ois scientia cõcessa fuisset: diuitieq oẽs: t impiũ grãde: ac sũma cũ iustitia populos subditos semp tenuisset. Multa etiã bona cõposuisset: attamen tandẽ iã etate maturus tot bonoꝝ t bonoꝝ largitore postposito cõsensu offensiõis montẽ Moloch egyptioꝝ idolũ: t alia gẽtiũ idola flexis genib⁹ adorauit. Et quũ fact⁹ eẽt senex circa mulieres t venerea intẽperantiã turpiter egit: t nõ solũ feminaꝝ ꝓuincialiũ hẽ voluit delectationẽ: sz etiã multas alienigenas hẽ voluit vxores. Et gb⁹ septingẽtes vxores: t cõcubinc q̃dringẽte fuere: que auerterũt cor eius: t secutus est deos eaꝝ: t vt eis aligd gratũ efficere videret phana t tẽpla eaꝝ diis edificauit: ꝓpter qõ iratus dñs: eidẽ aduersariuz suscitauit: vnde t diuus pater Aug. 17. de ci. dei: c⁹ 2⁹ de eo sic dixit: Salomon bonis initijs malos habuit exitus. Quippe scẽde res: q̃ plerũq sapiẽtiuz aios fatigãt: magis huic obfuerunt q̃ ipsa sua ꝓfuit sapiẽtia: sic q̃q Jesus filius Sirac cõtra eum his verbis inuehit dicens: Collegisti q̃si oricalchũ aurum: t vt plũbum cõplesti argẽtum: t denudasti femora tua mulierib⁹: potestatẽq in corpe tuo habuisti: t dedisti maculã in gloria tua: t ꝓphanasti semen tuum iducere ira cundiã ad liberos tuos t ceteris stultitiã tuã: vt faceres iperiuz bipartitũ: t ex effraim iperare iperiũ durũ: verũ nõ inquit propter dauid sanctũ suũ abstulit deus misericordiã suã a te: neq oino delere voluit opa sua. Tandẽ Salomon quũ q̃ttuor t nonaginta annis vixisset: valde lõgeuus mortuus est: cunctis regibus felicitate excedens: t sepultus est in Hyerusalẽ. Et hic gdẽ certissimus fuit testis ibecillitatis humane nature: q enim picẽ tractat pcepe coinquinat a pice. Eius autẽ gesta prima t nouissima sigs pdiscere cupit ea a capitulo p̃mo tertij libri regum: vsq ad. 12. t a primo secundi paralipomenon vsq ad. x. perquirat.

¶ Libri Salomonis.

¶ Cõposuit autẽ Salomon hic quinq oẽs hoies antiq̃s scientia t sapientia excelleret: Libros de canticis t modulatiõib⁹ quinque t mille: t parabolaꝝ atq similitudinuz (vt Josephus scribit) fecit libros tria milia: p vnũquodq enim arborũ gen⁹ parabolã dixit ab Esopo vsq ad cedrum. Eodẽ mõ t de iumẽtis: t de reptilibus terrenis: necnõ aq̃tilib⁹ ac auib⁹ celi disputauit. De quibusq̃ creatis philosopha tus est. Sed ex eius libris q nunc extant tres libros p̃cipuos fm tria ei⁹ nomina cõuenientes conscripsit. Primo nãq Pacificus appellatus fuit: scõdo Amabilis: tertioq Ecclesiastes: qõ latine cõcionator dicit. Horꝝ autẽ librorꝝ p̃mus ꝓuerbiorꝝ fuit. In q⁹ incipientes paruulosq mores istruit: vbi velut pater ad filiuz freq̃nter logit. Secũdus ecclesiastes fuit: q̃ ꝓficientes vanaꝝ istabiliũq rerũ naturã docet. In eo psepe repetẽs. Vanitas vanitatũ: t oia vanitas: vt p hoc exptus ostẽdit: q̃ tpalia oia vana sũt: atq caduca. Canticũ canticoꝝ tertio cecinit: q̃ ꝓsumãtes istruit: quo pacto fideles aias christo p vnionẽ aioꝝ sanctorũq̃ desideriorꝝ iungat. Instituit q̃q t hic Salomon cõtra demones incãtationes: q⁹ eoꝝ egritudines possent mitigari.

¶ Templi Salomonis conditio.

¶ Tẽplum dñi toto orbe celeberrimuz: Salomon rex q̃rto regni sui anno edificare cepit: t in octauo 1027 4172
anno ꝓplenit: vt etiã habet scõdo paralipomenon. 2⁹ cuius lõgitudo cubitoꝝ sexaginta fuit: latitudoq viginti: ac altitudo centũ viginti. Id autẽ tẽpluz ex lapide albo totũ ꝓstructuz fuit: cuius fabrica multa arte cõfecta est: videlicet de lapidib⁹ politis: miraq arte cõpositis: ita vt neq mallei neq alteri⁹ instrumenti fabrilis aligd cõsiderãtib⁹ appareret iditiũ: totũq edificiuz iterius et exterius laminis aureis inaurari fecit: et ei⁹ pauimẽtuz p̃cioso marmore sterni. Altare q̃q eneũ cubitoꝝ. 20. longitudinis in eo erexit: cui⁹ vasa oia ad cultuz necessaria aurea et innumerabilia esse voluit. Et ꝓterea que pater suus deuouerat. Salomon ipse multuz auꝝ et argẽtuz in eo itulit: p̃dictisq oibus q̃ad tẽpli magnitudinẽ expectabãt: Salomon scripsit oibus hebreoꝝ p̃incipib⁹ ac seniorib⁹ vt inberent oi populo ad dedicationẽ tẽpli hyerosolimã cõuenire visuri simul et tẽplum et dei arcã ibidẽ portandã. Conuocataq multitudine in hyerosolimis rex cum ingenti hostiaꝝ põpa et luminaribus atq sacrificijs innumerabilibus arcã p̃mo mense cum duabus testamẽti tabulis in auditu tẽpli collocauit. In qua gdẽ etiã virnam manna plenẽ: et virgã Aaron collocauit. His optime gestis Salomon oronẽ fudit ad dñm pro populo: q̃ cõpleta sese deuotissime ꝓstrauit in terrã: et adorato dño surrexit et templo per septem dies obtulit hostias. 22. milia boum: et arietum centũ viginti miliũ. Septimo autẽ die manifeste vidit deũ sacrificia sua grata habuisse. Nam ignis ex aere omnibus videntibus sup altare descẽdit: et hostias vniuersas abripuit et absumpsit. Cũq sacrificia celebrasset rex cũ benedictione dimisit populum in pace. Post trecẽtos autẽ et septuaginta edificationis sue annos: vt in calce huius q̃rti libri apparebit.

hoc tantũ tãqz mirabile templum Babylonioꝝ rex penitus cõcremauit ꝛ euertit: ac eius vasa aurea argenteaqz per Nabuzardã principem suum inde tulit. Insuper ꝛ aureas mensas: ꝛ candelabra: ac qvecunqz preciosa in eo oblata fuerant: omnia auferri precepit.

¶ Argilaus tertius Corinthioꝝ rex: octauo regni Salomonis anno Corinthijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis septẽ ꝛ triginta.

4143 1026 ¶ Alba Siluius sextus Latinoꝝ rex. 9°. regni Salomonis anno latinis regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 39. hũc diuus pr̃ Aug. 18°. de ci. dei: c°. 2°. dicit: Albã vrbẽ in Latio ĩstauraſſe: ꝛ ibidẽ regni sui sedẽ ꝓstituisse: a q̃ deiceps successores ei⁹ Albanoꝝ reges omisso latinoꝝ noie appellari cepti sũt. Quã qdẽ ciuitatẽ postea Tulli⁹ hostilius: licet frequẽter eã inhabitaret euertere demqz fecit. eius autẽ populi inde emigrãtes in longinquã ꝓuinciã ꝓfecti Albaniã regionẽ a se appellauere. Et nota qꝫ Albani ab Albensibus differũt: eo qꝫ albani ab Alba vrbe latij ab isto appellata. Albẽses vo ab Alba alia ciuitate: q̃ fuit in Ethruria ad Fucinũ lacũ dicunt: q̃q̃ etiã hi apũ Lucanũ Albani q̃qz noiciũt. Hic itaqz Alba postq̃ pdictũ tẽpus regnasset Atbi filio suo supstite relicto reb⁹ humanis subtractus est.

¶ Albania igit̃ ab Albanis populis ab Alba pdicta vrbe progressis dicta regio est iter Hiberos ꝛ mare Caspiũ cõstituta: habet ab ortu solis mare: ab occasu hiberã: ꝛ a boreali mõtes Caucasos: in q̃ pmũ pdicti populi viri pastorales incole fuerunt. Hi sigdem simplices admoduz erant: q pecinias ꝛ vltra centenariũ numerũ nõ nouerunt: cõmercia mercibus inter se faciẽtes ponderũ: mẽsuraꝝ ꝛ agriculture penitus ignari: in bellis vero oino expediti: solẽ ꝛ lunã colentes. Ea quippe regio serpẽtes ingentes gignit: ꝛ scorpiones ac arancas letiferas. Strabo refert apud eos. 26. linguas fuisse: hec pmo Persis: deinde Macedonibus: postremo Romanis fuit subiecta. cuius Traianus impator primum regẽ constituit: sed quomodo nunc se habeat incertũ habemus. Ferunt etiã ab his Albanis orti q pelopõnesium habitãt: quoꝝ pnceps Scanderbechus vir fortissimus fuit: q multa facinora nostris tẽporibus in Turcos gessit. Ea tamen pro maiori parte postmodum ad Turcos eosdem peruenit.

4175 1024 ¶ Laosthenes Lupanis regis filius: trigesimusprimus Assyrioꝝ rex. xi°. regni Salomonis anno assyrijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis. xlv.

4178 1021 ¶ Labotes quartus Lacedemonioꝝ rex: q̃rtodecimo regni Salomonis anno Lacedemonijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 37. ¶ Viri doctrinis excellentes.

4179 1020 ¶ Semeas ꝓpheta vir sctũs: tẽpestate hac ꝓphetizãdo ꝛ docẽdo magno in pcio apud hyerosolimã fuit: q post mortẽ salomõis Roboã ipsi⁹ Salomonis filiũ ꝛ filios iuda ꝓpescuit ne ꝓtra Hieroboã regẽ Israel pugnarẽt. Hic iter cetera boꝝ duoꝝ regũ gesta scripto mãdare curauit: vt habetur. 3. reg. 12.

¶ Abdo vidẽs quẽ Josephus Jadan noiat: Nata ꝓphete filius: ꝛ ipse tẽpestate ista ꝛ ꝓphetie dono: ac doctrina multa in hyerosolimis claruit. Qui tandẽ quũ ex pcepto dñi ad Hieroboã regẽ Israel in Bethel stantẽ sup altare excelsoꝝ prexit: ꝛ ei filijsqz suis mortẽ interminatus esset. ꝛ cidẽ regi minanti manũ aresecre feciſſet: qꝫ cõtra preceptũ dñi panẽ comedit in domo falsi ꝓphete: dum reuertẽ in hyerosolimã: in via a Leone interfectus est: ꝛ patria caruit sepultura. vt habet̃. 3. regũ. 13. Eius tñ corpus falsus ille ꝓpheta: qui deceperat eũ: in ciuitatẽ deuehere fecit: ꝛ splendida pompa sepeliuit.

¶ Sabba regina cui ꝓpriũ nomen Nichaula fuit: Meroe nili ĩsule apud Ethiopiã seu Arabiã regina: his tpib⁹ quũ oĩ doctrina ꝛ sapiẽtia plena esset audiẽs crebro Salomonis sapiẽtiã: vrtẽqz: atqz prudẽtiã: eius desiderio capta ꝛ mirata ad videndũ eũ hyerosolimã venire disposuit. Et suscepto splẽdido comitatu ac magnifico sumptu suo ĩsigni relicto regno p Ethiopes egyptiosqz ꝛ rubri maris littora: atqz arabũ solitudines: tandẽ multo labore venit hyerusalẽ illũ auditura. A quo ꝛ summo cũ honore suscepta fuit. Cui quũ multas questiones ꝛ enygmata ꝓposuisset: ꝛ eorũ solutiones velocissime ab eo audijsset vltro cõfessa est ipsius sapiẽtiã longe famã excessisse: videns quoqz culmen eius regale: ꝛ cunctũ eius regimen dixit: O rex: gs nõ benedicat deũ? Et hãc tuã ꝓnciã ꝛ ei⁹ habitatores: vt te tã ĩsignẽ virũ ad regni culmẽ euexerit. Et ad ostẽdẽdũ sue mẽtis affectũ statim aptis thesauris suis viginti auri talẽta regi obtulit: ꝛ aromatũ ĩnumerã multitudinẽ: ac lapides pciosissimos multos: ꝛ inter cetera etiã quasdã arbusculas seu radices balsama sudãtes: quos Salomon nõ longe a hyerosolimis in mõte Engadi plãtari iussit ꝛ coli: versaqz vice a Salomone maioribus susceptis muneribus summa cũ laude in patriã redijt. Hãc candẽ sibyllã vatẽ fuisse Comestor dicit: deiqz veri cultricẽ que eidẽ multa pdixit. inter que lignũ quoddã ostẽdit quo vir affigẽdus esset: pro cuius morte eius regnũ foret consumendũ: qõ ꝛ factũ est. Id quippe lignũ: vt aiunt: in probatica piscina tẽpore passionis domini nostri Jesu Christi inuentũ fuisse perhibet̃: quo eius crux cõfecta fuit. Hanc nõnulli a pharaonibus generationẽ descendisse ferunt: ꝛ in Meroe nili insula pmaximũ habuisse regnum: vbi ꝛ tam grandi diuitiaꝝ copia abundasse: vt credatur in hac vita fere mortales oẽs excessisse: nec incongruũ est: quia cum insula illa permaxima sit. etiam in ea effodiunt̃ aurum: argentũ: aes: ferrum: ꝛ lapides preciosi reperiuntur multiplices: fert quoqz bebenum lignum odoriferum. In ea itaqz diuitiarũ abundantia hec Nichaula regina prestantissima nõ delitijs: non ocio: ꝛ mollicici femince dedita fuit: sed virtuti inherens: omnes scientias perdiscere voluit.

¶ Sadoch summus hebreoꝝ sacerdos in pncipio regni Salomonis sedere cepit: sed quantuz sederit ignoramus. Hic octauus in numero pontificũ fuit: q patrẽ habuit noie Achitob: q fuit filius Ambi

qui fuit

qui fuit Hercoth:qui fuit Jothan:qui fuit Joseph summi sacerdotis. In hoc itaq; summi sacerdotij dignitas per Salomonē in filijs Eleazari filij Aaron restituta est:z domus Ithamar secundi filij Aaron eo honore ꝓuata est:z dei voluntatē:vt prędictū fuit Heli sacerdoti. Hic igit̄ primū a rege sacerdos factus fuit:eo quia quū Nathan prophera eidem Salomoni regnū ꝓcurauerit:q quoadui-xit a rege maximis honorib⁹ prosecutus est:vt habet̄ .3.reg.2°cap.

ROboam Salomonis filius:tertius hebreoꝝ rex:octogesimo regni Dauid anno hebreis re- 995 4104
gnare cepit:z regnauit annis.17.vir certe supbus z fatuus:ac pauidi cordis:q quū noluisset paternis amicis credere ꝑdidit principatū:nā Salomone eius patre defuncto omnes populi cū adeuntes rogarunt dicētes:vt aliqd de seruitijs z onere paterno relaxare dignarēt z ipse melior esset patre suo:quia z ipsi deuotiores essent erga eū. Ille autē in hoc relicto senū cōsilio iuuenib⁹ adhe sit:z dura populo respondit:z dixit minimū digitū suuz vastiorē esse lumbis patris sui: z seueritatem quā fuerāt in illo expti in se multo potiorē agnoscerent. Hec gppe dei volūtate ab eo gesta sunt:vt que ꝑdixerat Achias ꝓpheta ꝓduceret̄ ad effectū:ad cuius qdē responsionē oēs idignati vna voce clamauerunt:Nihil sibi deinceps cōe esse cū filijs Dauid:eo autē tumultu metuēs Roboā ne lapidaret̄ a populo relicta Sicymoꝝ ciuitate hyerosolimā fugit:z a tribubus iuda simul z Beniamin solū cōstitutus fuit rex. Reliqui vero decem tribus ab eo recedētes cōstituerūt regē Hieroboā. Quūq; Roboā reliqs tribub⁹ rebellātibus oppugnare statuisset a dño per ꝓphetā prohibitus est: dicente id dñi voluntate gestū esse:paceq; cū Hieroboā z decē tribub⁹ inita ipse Bethleē z alias plures in iuda munitissimas z magnas erexit ciuitates:z muris eas cinxit. Duxit deinde Roboā hic vxores decē z octo z cōcubinas sexaginta:e quibus vna Absalonis filia fuit:quā sup oēs amabat:de qua natus est ei filius masculus:quē Abiaz appellauit. genuit quoq; ex oibus viginticto filios:z sexaginta filias. Cuncti vero sacerdotes Israel pariter z leuite:qui deū ex toto corde querebāt:ad eū in hyerusalē cōuenerunt ad imolandū victimas dño deo patrū suoꝝ:qui z regnū iuda per tres annos optime roborauerunt. Quo roborato z cōfirmato ipse cū toto eius regno ad impias z iniustas cōuersus est actiones:z spreuit dei religionē. ꝙpropter vindicē sup eū misit deus Sisach regē egyptioꝝ:q ascendēs cū multo exercitu hyerosolimā:primo multas indec cepit vrbes:z vniuersa igne ferroq; vastās:tandē nō lege bellica sed pactis ꝓcedentibus vrbē regiā ingressus vniuersos regios thesauros exhausit:ac dñi tēplū expoliauit:abstulit quoq; z aureas lanceas z scuta aurea que rex Salomon deo dicauerat: cū qb⁹ oibus Sisach rex ad propria remeauit:pro qbus Roboā rex erea scuta z lanceas eiusdē numeri fecit. Fuit autē Sisach cunctis diebus Roboā inimicus. Quadraginta vnius anni erat Roboā hic quū regnare cepisset:z vt referī regnauit decē z septē annis:cuius opa prima z nouissima habent̄ scripta lib.3. reg.cap.12.z secundo paralipomenon.x.cap.vsq; ad duodecimū:qui mortuus sepultus est hyerosolimis in sepulchris regum.

¶ Israelitarum regni principium.

¶ Hieroboā itaq; Nabath filius:genere Ipharateus:Salomone rege defuncto:z bifariā regno ei⁹ 994 4205
ex seditione diuiso rex hoc anno cōtra roboā a decē tribubus cōstitutus regnauit in Sāmaria annis duob⁹ z viginti. His nāq; quū ab ipsa adolescentia robustissimus ac nimiū strēnuus esset Salomon cū principē sup tribū Joseph cōstituit. Et quū aliquā hyerosolimā proficisceret̄:occurrit ei propheta:z dixit quomodo Salomon ob amorē mulierū alienigenaꝝ peccasset in deū:z ꝙ post eius obitū scindēdum esset eius regnū:z ei a dño cōferendū esset regnū sup decē tribus:quibus sermonibus elatus fact⁹ cōfestim studuit populo suadere:vt a Salomone recederet:z regnū ei cōtraderet:quod vt Salomoni innotuit quesiuit eū cōprehendere:sed Hieroboā ad Sisach egypti regē fugit:z vsq; ad obitum Salomonis ibi moratus est. Mortuo autē Salomone repente misertū in egyptū ꝓcipes populi z reuocauerūt eum. Qui venit ad eos in ciuitatē sicymoꝝ:z cū populo Roboā filiū Salomonis adijt rogauitq;:vt aliqd de seruitio relaxaret:sed quū dura eidē respodisset Roboā in seditionē versus populus regnū Salomonis diuisit. Institutus igit̄ Hieroboā in ciuitate sicymoꝝ rex:vt sectatores suos a tribu iuda seiungeret:cōfestim nouos colēdi ritu cōscripsit:ne populus pergēs hyerosolimā z festiuitatem illic soleniter agens penitētia duceret̄:z eū derelinqueret:z ad regē ꝑstinū remearet. vnde z duos vitulos aureos:z totidē templa cōstruxit:z vnum qdē in ciuitate Bethel:z aliud in Dan. ac sic seduxit populū:z ꝓuaricare cum leges patrias suasit. Ō bebreis maloꝝ initiuz fuit. Nā z phana in excelsis edificans etiā sacerdotes cōstituit:ac primuz se pontificē faciens cum ceteris sacrdotib⁹ altare cōscendit:z hostias z sacrificia de vitulis obtulit. Ad quē propheta veniens corā populo cum durissime redarguit:sed indignatus rex dū esset sup altare manum extendit z ꝑcepit:vt continuo caperet̄ propheta:cuius manus cōtinuo arefacta z marcida nō valuit eam reuocare:donec ꝓpheta eidē p oronē restituere fecisset:vex quum ad deū reuerti statuisset:qdā malignus ꝓpheta eius mentē penit⁹ auertit a deo:z ad actus impios euocauit:vt deinceps oēm cōtumeliā diuinitati facere curauerit: propter cuius impietates nō multo post in eū z eius generationē dñs supplicia multa intulit:z cum vna cum eius domo penitus euertit. Ac tandē omnis Israel ea pertinacia eo deductus est:vt vna cum religione z secta imperium omnino amiserit:z in turpissimā seruitutē redactus sit. Mortuus est autem Hieroboam quum regnasset predictum tēpus relicto regno eius filio Nadab.

¶ Thersippus quartus Athenienſium dux:tertio regni Roboam anno apud Athenienses magi- 992 4207

stratum sumens regnauit annis vno ⁊ quadraginta.

¶ Primas quartus Corinthiorum rex: quinto regni Roboam anno apud Corinthum regnũ inies

4209 990 regnauit annis quinque ⁊ triginta.

¶ Athis filius Albe filius: septimus Latinoꝝ rex: nono regni Roboam anno latinis regnare ce-

4213 986 pit: ⁊ regnauit annis quattuor ⁊ viginti. Hunc Eusebius Egytũ filium vocat: qui quum predictum tempus regnasset: Capi filio derelicto diem clausit extremum.

¶ Beristus quintus Lacedemonioꝝ rex: vndecimo regni Roboam anno Lacedemonijs regnare

4215 984 cepit: ⁊ regnauit annis nouem ⁊ viginti.

¶ Pyrithiades trigesimussecundus Assyrioꝝ rex: sextodecimo regni Roboam anno Assyrijs re-

4218 981 gnare cepit: ⁊ regnauit annis triginta.

¶ Achimaas Sadoch filius: nonus summus hebreoꝝ sacerdos: bis temporibus clarus ⁊ inclytus fuit: ⁊ maxima in veneratione apud iudeos habitus est.

4224 975 ABias Roboam ex Macha vxore Absalonis filia susceptus: quartus iudeorum rex: post patrem anno nonagesimoseptimo regni Dauid quũ Hieroboam octauumdecimum annuꝝ haberet: in regno regnare cepit: ⁊ regnauit annis tribus. Vir quidem cunctis suis fratribus sapientia ⁊ fortitudine clarior: qui quum iustus ⁊ rei militaris scientissimus esset: Hieroboam regẽ israel ad se cum ingenti exercitu venientem facile compescuit atqꝝ superauit. Ex cuius quidẽ exercitu ad quinquaginta hominum milia vno prelio interfecit: vt habetur tertio regum. xv. ⁊ secundo paralipomenon: capitulo decimotertio. Hic quattuordecim duxit vxores: e quibus vigintiduos genuit filios: ⁊ sexdecim filias. Dormiuitqꝝ Abias cum patribus suis: ⁊ sepultus est in Hyerosolimis in monumentis paternis.

4226 973 ASsa Abie ex Macha vxore natus: quintus iudeoꝝ rex: anno centesimo regni Dauid post patrem regnare cepit: ⁊ regnauit annis. xli. In isto autem rege qui ad diuinitatem semper respexit iudei ab Israelitis aliisqꝝ nationibus aliquandiu oppressi paulisper respirare ceperũt quippe qui corporis ⁊ animi votibus cum rege Dauid comparari potuit. Et ic nonnullas in iudea vrbes condidit. Idola queqꝝ destruxit: templum domini mundauit: belloqꝝ fortunatus: ethiopie regem cum innumerabili multitudine interfecit: ⁊ omnem legem Moysi pro viribus complexus est. Regnũ quoqꝝ omne composuit cunctam ab eo abscindens nequitiam: ⁊ ab omni macula emundans. Verũ tamen excelsa omnino non abstulit. tandem quũ fedus pepigisset cum Benadab rege Syrie: ⁊ tesauros omnes domus domini: domusqꝝ regie rentente Anani prophete ei ostẽdisset pedum morbo percussus: bona tamen ⁊ felici morte defunctus est. vt patet. 3. reg. 15. ⁊ secundo paralipomenon. 14. xv. ⁊ xvi. capitulis: quo moriente successit ei eius filius Josaphat.

¶ Azarias propheta filius Obeth: bis temporibus vt plurimum floruit: ⁊ multe auctoritatis apud Isa regem iuda extitit: quem ⁊ doctrina predicationeqꝝ erga dei cultum bene animatum: promptiorem ad bene de eo promerendum se reddidit: vt patet. 2ᵒ paralipomenon: cap. 15. Hic inter cetera predixit Hyerusalem a Caldeis fore capiendam.

4228 971 ¶ Anani prophetas ⁊ ipse per hoc tempus claruit: qui quum Assa regem predictum durius obiurgaret ꝙ Benadab regem Syrie contra Bassa regem Israel vocasset: ab eodeꝝ captus in nervo cunctis diebus vite sue poni iussus est: sic habetur. 2ᵒ paralipomenon: cap. 16.

¶ Nadab Hieroboam regis filius: secundus Israelitarum rex: secundo regni Asse anno Israelitis regnare cepit: ⁊ regnauit annis duobus. Hic sicut habetur. 3. reg. cap. xv. patris ipietatis malitieqꝝ concordans malum fecit in conspectu domini. Sed superueniente diuina vltione dum Gebethon ciuitatem palestinorum obsideret: dolum passus a quodã amico suo nomine Bassa Ahebli filio mortuus est. Qui post eius obitum imperio potitus: omne genus Hieroboam interemit: ⁊ euenit vt secundum propheticam Achie prophete: alij quidem cognatoꝝ ipsius Hieroboam in ciuitate mortui a canibus lacerarentur: ⁊ alij a volucribus deuorarentur. Hic sic domus Hieroboam pro impietate ⁊ iniquitate sua pertulit vltionem condignam.

4230 969 ¶ Bassa igitur de tribu Isachar: tertius Israelitarum rex: anno quarto Asse regis inde obtrũcato Nadab regnare cepit: ⁊ regnauit super decem tribubus annis. 23. Hic suscepto imperio omnem domum Hieroboam euertit. Verumtamen ⁊ ipse tanꝙ impius ⁊ malignus in vijs Hieroboam atqꝝ ciꝰ peccatis: quibus peccare fecit israel ambulans populum suum multis malis afflixit: ⁊ deo multaꝝ iniuriam intulit. Ad quem dominus prophetam misit dicens se omne eius genus exterminaturum: sicut perdidit domum Hieroboam. Habuit autem hic grauissimum bellum cunctis diebus vite sue cũ Asse rege iuda. ⁊ tandem Hieu propheta iugulato: ⁊ ipse a Creone quodam peremptus in ciuitate Thersa sepultus est. cui successit eius filius Hellan: vt patet tertio regum. 16. ⁊ secundo paralipomenon: cap. 16.

¶ Capis Athis regis filius: octauus Latinoꝝ rex: anno. 13. regni Asse regis iuda Latinis regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 28. tandem Carpento filio regnum relinquens diẽ clausit. Sunt qui dicant ipso Capuam Campanie ciuitatem conditam.

¶ Capua in Laborijs ciuitas.

¶ Capua igit

¶ Capua igit̃ Cãpanie ciuitas ab isto ꝯdita id nomẽ ab codẽ accepisse credẽdũ est: dicente Virg. x. li. enei. Et capis hinc nomẽ cãpanie dicit̃ vbi. Dex Liuꝰ li. 4. ab vrbe cõdita: t noster Isidorꝰ in. 15. etbi. cap. ꝓmo: ac Strabo in quito: volũt eã a locis cãpestribꝰ in qbus sita est Capuã fuisse appellatã. Idẽqꝫ Liuꝰ codẽ libro ait: Vulturnuꝫ etbruscoꝝ vrbẽ que nunc Capua est: ab samnitibꝰ captã Capuãqꝫ ab duce eoꝝ Capuo dictã. Vnde t Seruio teste cõstat eã a tbuscis cõditã viso falconis augurio. Ea qppe ciuitas insignis t ꝓmaxima fuit: t totꝰ regionis campanie caput: t inter maximas ciuitates videlicet Romã t Carthaginẽ numerata. Bicunt̃ adhuc extare longe a noua Capua duo milia passuũ huius vetuste vrbis aliq̃ fundamẽta portaꝝ: temploꝝ theatroꝝ t ceteroꝝ edificioꝝ: que vrbis dignitatẽ pre se ferunt. Illã enim Hannibal: deinde Romani quum prevalidam proquinquamqꝫ inimicam haberent primo cidẽ magistratus cõsiliũ t senatũ ac deniqꝫ oia insignia reip. substulerunt: postmodũ Hiesericus Vandaloꝝ rex oino igne ferroqꝫ destitutã reliqt. Quis autẽ postea extantẽ Capuã ab antiqua duobus mille passibus distantẽ cõdiderit inuenire nequiuimus. Fuerunt autẽ Capuani: vt Licero refert ꝓpter agroruꝫ bonitatẽ: t vrbis magnitudinẽ superbissimi viri: nec etiã modernis tẽporibus meliores: seu humiliores reperiuntur.

¶ Agesilaus sextus Lacedemonioꝝ rex: vigesimo regni Asse anno Lacedemonijs regnare cepit: t regnauit annis. 44. hic vir imortalitate merito dignus fuit: q ab Hercule originẽ ducẽs: quũ iuuenili adhuc etate floreret regnũ hoc adeptꝰ est. Et iter cetera quo aduixit semp fidei obseruatoꝝ fuit: q quuꝫ aliq̃ cũ Tisapberne Persaꝝ regis imperatore iureiurãdo indutias feciss̃et: ac ipse Tisapbernes cmentit̃ esset federa tñ ipsa apud se inuiolata esse volvit. Ex quo factũ est: vt nec Greci: nec Barbari quocunqꝫ iure secũ fedus inire verer̃etur. Quo factũ est vt ad tantũ glorie cucctus fuerit: vt infinitas prope modũ vrbes t ĩsulas multas suo subdiderit iperio. Indeqꝫ cõtra Tebanos t Argiuos bellũ gerẽs eos oẽs ꝓfligauit t vicit: de q̃ victoria alijsqꝫ facinoribꝰ suis Plutarchus historicus diffuse pertractauit. De eius autẽ virtutibꝰ admirãdis paucis dicẽdũ est. Quũ enim a ciuitate iudicatũ fuisset: vt oia que Agidis fuerãt in eius manus puentr̃et: ipse quos sciebat t videbat pauprimoꝫ eis oia ex equo diuidere curauit. Ab ebrietate autẽ t gule ꝓbitate: cibisqꝫ intẽpestiuis: nõ secus q̃ ab ingenti flagitio abstinebat. In cõuiuijs quoqꝫ quũ duplo maiores acciper epulas eas distribuebat. Eius insup lectus oium vilissimꝰ erat: arbitrãs ꝓncipẽ oportere nõ mollicia: sed temperãtia ꝓuatis supioꝝ esse. Ipsi q̃ oium vilissimꝰ erat: arbitrãs ꝓncipẽ oportere nõ mollicia: sed temperãtia ꝓuatis supioꝝ esse. Ipsi q̃ oium terea cõtinẽtia ꝓmaxima fuit: qz nunq̃ in domo ꝓuata cũ muliere log voluit: sed vel in tẽplo: vbi talia fieri ipossibile erat: vel in ꝓpatulo: vbi cũctoꝝ modestie sue testes habiturus eẽt. Sz vt paucis me expediã Agesilaus iure btus dici põt: q quũ statim a puero glorioſus fieri cupierit: id supra ceteros etatis sue hoies assecutꝰ est: t apud eos q̃ꝫ dux erat: t erga hostes absqꝫ oi crimine ad extremũ vsqꝫ spiritũ vixit: putãs eos q bene viuãt nõdũ fortunatos: q vo glorioſe iteriernt eos iam beatos esse.

¶ Hieu ꝓpheta Anani ꝓphete filiũ tẽpestate hac spiritu ꝓphetie plurimũ floruisse cõstat: eo q̃ verbũ dñi cõtra Bassam regẽ israel t eius domũ in ore eius sanctũ ad eundẽ rege accesserit t vixit: Bominũ eius genus fore exterminatuꝝ: sicut pdidit domũ Hieroboã: q̃ imitatus esset pessimũ ipsius viri idolatrie seclus t ipso scelere quãmaxime irritasset dñm deũ patrũ suoꝝ. Propter qõ indignatus rex in eum isurrexit t trucidãs martyriũ ꝓstanti aio vsqꝫ ad mortẽ ptulit: vt patet. 3. regum. cap. 16.

¶ Phorbas sextus Athenienſium dux: quarto t vigesimo regni Asse anno apud Atheniẽses regnare cepit: t regnauit annis. 31. 949 4250

¶ Hela Basse regis filius quartus regum israel: anno. 26. regni Asse in Israel regnare cepit: t regnauit annis duobꝰ. Hic quoqꝫ flagitioſus: temulentusqꝫ: ac maximus mãduco fuit: t oium virtutuꝫ prorsus immunis: ꝓpter qõ Zãbri eius seruus in sermone dñi q̃ locutus fuerat in manu Hieu pdicti ꝓphete: q eum temulentũ in Tharsa vrbe vidisset sup eum irruens iterfecit: t ipse regnum occupauit: quo obtẽto omne Basse genus ẽm ꝓphetiã Hieu vsqꝫ mingentẽ ad parietẽ interemit. Ac sic eodem modo domus Basse ꝓpter impietatẽ radicitus euulsa est. Eo itaqꝫ mortuo pdictus Zambri septem diebus regnauit. Exercitus autem audiens que gesserat Zambri: cõfestim Zambri principẽ suũ t ipsi cõstituerunt regẽ: qui cũ exercitu multo venit in Tharsa ciuitate: t bellica manu cepit eam. Zambri autem videns ciuitatẽ: in qua erat fuisse ceptam: ad arcẽ cõfugiens semetipsum vna cũ arce concremauit. Moꝝqꝫ in Israel cõtentione suborta: pars quedã sequebat̃ Ambri: pars vero Thobin. Quũqꝫ vicisset pars Ambri interẽptus fuit Thobin: t in toto exercitu t Israel regnauit Ambri. 948 4251 947 4252

Cambri itaq; p̃ceps militie Jsrael: quintus Jsraelitaꝝ rex: trigesimo anno regis Assa suscipies imperiũ: tenuit illud annis. 12. primo quidẽ cũ Tobin quattuor annis: posteaq; in Sãmaria octo annis. Hic super oẽs qui ante eum fuerant nequius cõtra dominũ operatus est: t dñm deum in vanitatibus irritare studuit: q; quo aduixit quesiuit suis impietatib⁹ populũ a deo recedere facere: ꝓpter qõ t hunc dñs cum genere suo extinxit. Deniq; t ipse in Sãmaria defunctus Achab filiũ regni successorem reliquit: vt habetur. 3. regum: cap. sextodecimo.

4267 | 932 — Cnephber chencres pharao: anno. 40°. regni Assa Egyptijs regnare cepit: t regnauit annis. 4.

Carpentus siluius Capis filius: nonus Latinoꝝ rex: anno vltimo Assa regis Latinis regnare cepit: t regnauit. 13. annis: t Tyberino filio successore derelicto decessit.

4268 | 931 — Josaphat Assa regis filius sextus regũ Juda anno. 41. regni Dauid in Hyerusalẽ regnare cepit: t regnauit annis. 25. hic matrẽ habuit noie Abidã qui t pro aui sui Dauid pietate t religione ac fortitudine imitator fuit: oẽs enim effeminatos e terra Iuda extinxit. Jdola queq; deleuit: patrũq; decreta obseruauit: ac flagitia oia p̃sertim emendauit: vnũ dũtaxat in eo reprehendendũ fuit: q; impijs Jsrael regibus auxiliũ p̃stitit. His enim virtutib⁹ hic Josaphat benivolentiaꝫ oium cõfiniũ p̃ncipũ sibi cõparauit: et Palestini ei tributa multa reddere ceperũt: t Arabes in signũ benivolentie singulis annis agnos duo milia t totidẽ arietes ministrabant. Quibus auxilijs munijt maximas ciuitates: t exercitus t arma cõtra hostes in eisdẽ p̃parauit. Habuit enim in exercitu suo (vt Josephus li°. 8°. meminit). 12600. bellatores: q̃ꝝ auxilio Amonitas t Moabitas atq; Ethiopes quasi deleuit. Reuersus autẽ hic Hyerosolimã post multas victorias: post paucũ tempus defunct⁹ est: quum vixisset annis sexaginta. Eius quippe corpus ingenti pompa in hyerosolimis sepultũ fuit. Reliquit autẽ filios multos: inter quos successorẽ habuit seniorẽ filium nomine Joran: vt patet secundo paralipomenon: ca. 17. 18. t. 19. ac. 20.

4269 | 930 — Achab ambri regis filius: sextus Jsraelitaꝝ rex: anno p̃mo regni Josaphat in Jsrael regnare cepit: t regnauit annis. 22. hic super oẽs qui ante eũ fuerãt pessimus fuit: t magnitudine maloꝝ intẽdit ad maiora sup oẽm eorũ nequitiã. Ipse enim Jeçebel Tyri regis filiã ex genere Sidonis duxit vxorẽ per quã etiã eius didicit adorare deos: cuius qdẽ cõsilio t opa oib⁹ in rebus vsus est: eo q; mulier acerrima t nimis audax esset. Que cũ ad tantã pduxit vesaniã: vt etiã preter vitulos quos fecerat Baal deo tyri t sidonis tẽplũ edificaret: t plantaret oium arboꝝ lucos: cui t sacerdotes t falsos prophetas eidẽ deseruituros cõstituit. Insuper t cõsilio Jeçebel vxoris sue innumeros dñi interfecit prophetas: t Micheã prophetã virũ sanctissimũ trusit in carcerem: atq; Naboth virũ optimũ propter denegatam sibi vineã lapidibus obrui fecit. In Iudea tñ multas erexit ciuitates: atq; in Sãmaria eburneam domũ t quidẽ superbissima magna impensa edificauit. Genuit hic septuaginta filios: inter quos fuere Ochoçias eius in regno successor: atq; Athalia Hyerosolimoꝝ postea regina: quos oẽs Hieu rex Jsrael postea interfecit. Tandẽ vero Michea prophetа aliter sentiẽte t reclamante quũ in Ramoth Galaat cõtra regẽ Syrie in p̃liũ perrexisset a sagittarijs solus in curru vulneratus interijt. Cuius sanguinẽ iuxta verbũ Helye prophete canes linxere. q̃d certe ei nõ accidisset si bene monenti prophete obtẽperare voluisset. Hec ex. 3. regũ li. ca. vltimo habentur: t. 2°. paralipomenon. c. 18.

4272 | 927 — Amenophis Pharao: quarto regni Josaphat anno apud egyptios regnare cepit: t regnauit annis nouem: post quem Ochos: eius filius annis sex.

4278 | 921 — Tyberinus siluius Carpẽti regis filiꝰ: decimꝰ Latinoꝝ rex: tertiodecimo anno regni Josaphat Latinis regnare cepit: t regnauit annis nouẽ. tandẽ Agrippa filio successore relicto in Tyberim amnẽ decidens fluuio illi nomẽ eternũ dedit: qui prius Albula dicebaꝫ. q̃d Ouidius in secundo fastoꝝ testaꝫ dicens: Albula quẽ tyberim mersus tyberinus in vndis: Reddidit tyberinis forte timebat ags. Verũtamen t ante hunc tyberinũ tyberim appellatũ fuisse inuenimus. Quippe quum Euander ad Eneam regẽ loqueret dixit ad Virgiliũ libro octauo: Tum reges asperq; immani corpore tybris: A quo post itali fluuiũ cognomine tybrim: Diximus t. Alij vero cum Tyberim appellatũ fuisse a quodam Thuscorum rege ibi latrocinante.

Agelas sextus Corinthioꝝ rex: quartodecimo regni Josaphat anno Corinthijs regnare cepit: t regnauit annis triginta.

4287 | 912 — Agriga seu Agrippa siluius: vndecimus Latinoꝝ rex: anno. 22. regni Josaphat patre eius reb⁹ humanis exempto Latinis regnare cepit: t regnauit annis. 40. Qui quum predictũ tempus regnasset moriens: Aremulum filium regni reliquit heredem.

4288 | 911 — Ochoçias Achab regis ex Jeçabel filius: septimꝰ regũ Jsrael anno. 23. regni Josaphat in Sãmaria regnare cepit: t regnauit annis duobus. hic (vt tertius regũ habet) homo malignus fuit: t per oia vtriq; parenti similis: atq; Hieroboã qui prius populũ decipere inchoauerat. Hã quum in vijs eorũ ambularet: dñm deum Jsrael ad iracundiam cõcitauit: t regem Moabitaꝝ sibi rebellare fecit: t tributa que patri suo reddere cõsueuerat ministrare cessauit: t demum quũ sederet super quoddam cancellũ domus suc dei nutu e cancello decidens in pessimũ languorẽ decidit. t quũ vehementissimo dolore premeretur: misit ad muscam deum Acharon consulere de salute sua. Occurritq; Helias prophcta in verbo dñi nunciis a rege missis: t dixit eis: ad regem vestruꝫ regredimini: t dicite ei q; non

exadet hunc languorē. Ac sic pauco tēpore transacto: sicut predixerat Elyas: extinct⁹ est sine filio: cui successit in regno frater eius Joram: patet vt quarto regum primo.

¶ Elyas Thesbites maximus prophetax sui tēporis: per hoc tēpus ab hoib⁹ est ablatus: cuius finē nemo cognouit. Hic multis miraculis quoadiuxit claruit: atq; sicut ignis ardens totus erat: ita t verba eius q̄si facula ardebant. Hic primū ad regē Achab: qui dereliquerat mandata dñi: t secutus fuerat Baal in verbo dñi accessit: t siccitatē triū annox atq; vehementē famē futurā in Sāmaria p̄dixit: qb⁹ p̄nunciatis statim ab eo aufugit: t abscondit se in torrente tribus annis: vbi p id tēpus quotidie coruus ales eidem cibum detulit. Inde siccato fluuio in sareptā ciuitatē secessit: vbi a q̄dā mulier vidua pauxcula donec siccitas defecit t enutritus est. Indeq; quū mulieri que sibi pabulū p̄bebat filius vnicus ex morte defecisset precibus prophete dñs illū matri viuū restituit: t hunc Jonā ꝓphetam fuisse dicūt. Rursusq; eo post tertiū annū in cōspectu Achab orante celi pluuias t grandines dedere plurimas. Quūq; Elyas q̄dringētos t quinq̄ginta excelsox sacerdos qui Achab regē t populuz seducebant interfecisset ab Jeçabel regina in vltionē ipsox vbiq; ꝓsecutus est. Sed ipse tandē in montē dei Oreb accedens inde in Damascū pcucit: vbi t Azaelē in regē Syrie: t Jheu regē Sāmarie ex p̄cepto dñi inunxit. Inde reuersus ad regionē hebreox inueniens Elyseum bubulcū aranté cū duodecim alijs ꝓiecit paliū suū sup eum: t ꝓphetare cepit: sicut habet̄ 3. regū: cap. 18. t. 19. postmodū extinctis duobus Ochoçie regis quinq̄genarijs cū quinq̄ginta viris suis a dño Elyseo vidente per turbinē in celū vectus est: vt quartus regū habet liber: ca⁹ 2⁹ relicto in eius loco Elyseo prophēta.

Oram Josaphat regis filⁱ⁹: septimus regū iuda: anno. 166. regni David post patrē regnare cepit: t regnauit annis. 8. quadraginta quippe annox erat quū regnare cepisset: t Athaliam Achab regis Sāmarie filiā duxit vxorē. Cuius ipcritū vxoris seductione pernitiosum patrū suox nomini admodū fuit. Nā inito impio mox ad necē fratrū suox: t paternox amicoruz pariter t principū est cōuersus: oēs deinde patrū suox ritus dereliquit: t excelsa more Hieroboā regis Sāmarie in omni iudea extruxit: cunctosq; habitatores iuda fornicari t ꝓuaricari docuit: t p Athaliā vxorē nihil ꝓtermisit quomin⁹ aliqd quottidie nouc ipietatis efficeret: t q̄ ad vastationē paterne traditionis attenderet. Propter qō Palestinos t Ethiopes in cū dñs iuxta verbū Elye ꝓphete concitauit: q cū exercitu hostili aio in Hyerusalē vsq; ascendētes cūcta ferro flāmaq; vastarūt: t regis domū: isup t ei⁹ filios t vxores pariter occiderūt: t vnus solūmodo filioz ei⁹ noie Ochoçias hostes effugiēs derelictus est. Insup t post calamitatē hanc dñs languore alui insanabili cū pcussit: q̄ egestis cūctis viscerib⁹ vitā cū morte mutauit. Qué etiā mortuū populus multis cōtumelijs affecit: nec exequijs regalib⁹ eū fecere dignū: sed veluti ꝓuatū tumulo tradiderūt: vt habet̄ 2⁹ paralipomenon: cap. 21⁹. 909 4290

¶ Joā alius Ochoçie regis Israel frater: octauus regū Israel: ante Joā ꝓdictū regnū suscipiēs regnauit in Sāmaria annis. 12. hic quuz aliquot annis obseruationē ꝓceptox dei t moderatione in suos vsus fuisset: t Elyseū ꝓphetā in veneratione t ꝓcio habuisset moabitax regē fudit t eius ciuitates subuertit. Et quū a Syrioz rege in Sāmariā diu obsessus fuisset: vbi tāta fuit necessarioz inopia: vt ibidē caput asini octoginta nūmismatib⁹ argētcis pre magnitudine famis vēderet̄: t q̄nque nūmismatib⁹ sextariū fimi colūbax pro salute cōparabant hebrei: etiā intercessionib⁹ Elysei sine vllo bello liberatus est. t oia inimicox spolia cōsecutus est: vt habet̄ ex q̄rto regū: cap. 6. t. 7. et. 2⁹ paralipo. cap. 22. Verū quū postmodū in peccatis Hieroboā ꝓuaricatus fuisset ab Jheu seruo suo t militie sue principe cum omni domo sua interfectus est: vt ex eodē libro cap. 9. 2. 10. habetur. 900 4299

¶ Joiada sūmus hebreox sacerdos: bis tēporib⁹ ob sanctitatē t rex experientiā apud iudeos summo in honore habitus est. Hic post mortē Joā t filij ei⁹ Ochoçie regū iuda: t cerneret Athaliā reginā mulierē pernitiosissimā indies deseruire in populo paci t quieti intendēs: cā a regno amouens ex tēplo obtrūcari p̄cecpit: t Joas ioā regis huius filiū cunctis letātibus iudeis: regē pro ea in hyerusalē cōstituit. Hic Josabet sororē Joā regis vxorē duxit: ex qua Zachariam eius successorem filiū suscepit. Qui tandē de deo: deq; hoibus bene meritus: anno etatis suc. 130. obdormiuit in dño: vt habetur quarto regū: cap. xi. t secundo paralipomenon: cap. 22.

¶ Jonadab filius Rechab: ex Jetro cognati Moysi sacerdotis Dad an familia nat⁹: vir religione t moribus insignis: per hoc tēpus: vt habet̄ ex quarto regū: cap. x. apud iudeos clarus fuit. A quo quedā stirps admodū religiosa initiū sumpsit: que perpetuo tanq̄ peregrina sine rerū tēporalium copia vitam primo agere cepit: Hic Jheu Sāmarie regis postea amicissimus fuit.

¶ Zacharias Joiada ipsius summi sacerdotis filius: vir vtiq; magnus: tēpestate hac ꝓpter patris dignitatē eiusq; p̄cipuas virtutes apud hebreos maximo in p̄cio haberi ceptus est: t Joiade patri postea successit. Hic quū didicisset principes iuda templum dñi propter lucos t vitulas deseruisse: ad eos prophetas dñi sanctos quoad potuit mittere nō destitit eos cōmonefaciens: vt ad deum patrum suox reuerterent̄: quos audire cōtemnētes ipse cōgregata multitudine coā Joas rege in spiritu dñi dixit: Vos principes t populi iudeox dereliquistis dñm deum patrū nostrox animaduertite: quia paulopost t ipse derelinquet vos: t critis in opprobriū omnibus per circuitū. Qui indignabūdi irruētes in eum ipsum inter templū t altare mittentes lapides interfecerunt: vt patet secundo paralipomenon cap. 24. Et ex tunc populus manifeste respōsum vllum accipere non promeruit.

Ochozias vel Azarias Joram regis filius: octauus regū iuda: septuagesimoquarto supra centesimū regni Dauid anno in Hyerusalē regnare cepit: et vno tantūmodo anno regnauit. Hic vna cū matre Athalia et patre viro pessimo oībus probris contaminatus fuit: et multo plusq̄ eius pater malignus extitit: ppter quod nec ipsum nec Josiam filium atq; Amasiam nepotez
4298 901 Matthēus euangelista in Christi genealogia ponere voluit. Hunc itaq; Hieu princeps militie Joram regis Samarie apud Jezrael ciuitatē vna cū omni domo Achab obtruncare fecit. Cuius corpus ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hyerosolimorum: ibiq; sepultum.

Athalia eius mater Achab regis et Jezabel regine nequissime filia: mulier sigdē efferata: mortuis viro et filio tumultu excitato p tyrānidē imperiū occupās: regnauit in hyerusalē annis. 7
4299 900 hec enim quū audisset Ochoziā filiū sagitte ictu fuisse extinctū: et Joram fratrē suū cū vniuersa domo sua fuisse occisum: et ipsa atrocissima mulier in desideriū regnādi accensa pulsa pietate semina statuit: vt oēm dauidice prolis posteritatē extingueret: vt nullus ex ea ad regni vlterius pueniret successionē: sed diuina clemētia solus immanitati sue Joas Ochozie filij sui filius paruulus ea nesciē te subtractus est. Nā Josabeth eiusdem filia et Ochozie soror furtiue subtractū parulum in domum Joiade pontificis viri sui abscondit: et fex annos cum enutrire fecit. Postremo ne sanguinolenta mulier pertransiret impune: quum septē annos regnasset opera Joiade pontificis elcuato Joas nepotē suum in regē: quem ipsa arbitrabat occisum. e regno suo vt detrahi vidit: et clamante eam in populo a militibus dedecorose ad portā mulariam perducta: ibidē trucidata et iterfecta est. hec ex quarto regum libro: cap. xi. et secundo paralipomenon: cap. 22. et nono iosephi. cap. 7.

4302 897 Hieu Namsi filius: nonus Israelita rex: anno. 3. Athalie regine regni: in Samaria regnare cepit: et regnauit annis. 28. hunc iamdiu dñs p Elyā ꝓphetā inunxerat regē: vt domū Achab regis pessimi deleret. Qui quū Joram regē et vniuersam eius domū euerteret: et sanguinē ꝓphetaꝝ et seruoꝝ dñi de manu Jezabel vlciscerē: etiā Ochoziā regē iuda qui ad Joram cognatū suū visendi gratia venerat vna cū eodē cognato suo interfecit. Sed et Jezabelē regis matrē ornatā e turri celsissima deiecit: cuius cadauer et sanguinē iuxta verbū dñi canes comederūt. Septuaginta insup alios Achab filios in ore gladij interfecit: et coz capita palis insigni mādauit: ac ceteros quoscūq; cognatos cōfecit: nec vnus q̄ dē euadere potuit quin ciusdē percussoris ferro cōfoderet. Ac sic facta est dom⁹ Achab sicut dom⁹ Hieroboā filij Nabat: et dom⁹ Baasa filij Achie: q̄ ad ūrtā vsq; generationē nō pueniere. Sed et insuper quadraginta duos Ochozie filios iugulari fecit. Oēs ꝓterea sacerdotes. Baal deceptione quadā et dolo cōprehēdit: et vniuersos iterfecit: et domū Baal igne cōcremauit coq; loco latrinas fecit: et vniuersaz Samariā a peregrinis solēnitatib⁹ liberauit. Aureos tū vitulos israelitas adorare hic permisit. Hec oīa dum faceret Hieu: deus ei p ꝓphetā predixit: q̄ in quartā generationē sup israel eius filij essent regnaturi. Tandē ab Azael rege Syrie aliquādiu vexatus Hieu dormiuit cū patrib⁹ suis: et in Samaria sepelit: vt quartus regū habet liber: cap. 10. et secūdus paralipomenon: cap. 22.

Azael Adadezer regis Syrie famulus: p hoc tēpus ab Elya ꝓpheta prudē rex Syrie inuictus regnū syrie suscipiēs: regnauit in syria annis multis: q̄ suscepto regno iudeos acerrime ꝑsecut⁹. hic quū esset Adadezer seu Benadab regis necessari⁹ dñm suū lectulo decubantē laqueo strāgulauit: et ipse regie potestatis apicē in Damasco obtinuit. Erat. n. vir efficax: et in re militari valde strēnuus: et multa populi deuotiōe florebat: ita vt vna cū dño suo Adadezer rege q̄si deus coleret. Et hoc ꝓpter beneficia et tēploz edificia: q̄b⁹ damascenoz exornauit ciuitatē. Hic itaq; iperio suscepto cōgregauit exercitū multū: et contra israelitas in Beth ascendit: cosq; in breui subiugauit: et in ea optimates quosq; interfecit: vrbē q̄q; incēdit: et paruulos lapidib⁹ allisit: ac mulieres ꝓgnātes excidit: ac quecunq; bona diripuit: et vniuersas ꝓuincias coz vastauit. Post hec cū in hyerosolimā deducturus esset exercitū: Joas rex metuēs obsidionē oēs thesauros tēpli dñi et domus regie eidē obtulit: vt ab eo discedere dignaret: q̄d et factū est. Hec enim mala Elyseus propheta preuiderat: et ei flendo denūciarat: vt habet quarto regum: capitulo. 10⁰ et secundo paralipomenon: capitulo. 24.

Ioas Ochozie regis filij⁹: decimus regū iuda: octogesimosecundo supra centesimū regni Dauid anno post Athaliā regnare cepit: et regnauit in hyerusalē annis. lx. Septē q̄ppe annorum erat cū regnare cepisset: cuius mater fuit noie Josabeth ex Bersabea regione. Qui quoadu xit Joiada pōtifex optime de deo deq; ꝓijs legib⁹ meritus fuit. Nā dei cultū et regū dignitatē prioz seditionib⁹ et negligētia labefactā breui restituit: et tēplū dñi q̄d ab Joram et Athalia: ac coz filijs videbat destructū renouare fecit. Quo reparato etiā multa vasa aurea atq; argentea pro sacrificijs adolendis fieri mandauit. Sed mortuo Joiada pontifice maximo: ioas hic curā ꝓdidit diuine religiois. cuius etiā exemplo primates inde omnes pariter corrupti sunt: propter q̄d et summi dei indignationē in iudeos cōcitauit. Verūtamen deus misit eis ꝓphetas: qui cōtestarent cos: vt ab huiusmodi gestorū malignitate recederēt. illi vero nō modo penitentiā de iniqtate agere voluerunt: sed et Zachariā pōtificis ioiade filiū lapidibus in tēplo occiderunt. Rex autē qui huiusmodi sceleris auctor fuit: nō multo post iustissimas penas hoz in q̄bus preuaricatus fuit exoluit. quia Azael Syroz rex predictus in verbo dñi in Beth venit: et vniuersam prouinciā deuastauit: et suburbana hyerosolimoz diripiens et succendens: quū eius obsidionē extimescet: euacuatis omnibus tēpli thesauris atq; regalibus misit

Hacli

Hyacli vt ab eo recederet. Tandē quū diuinos honores sibi a populo voluisset impendi: in lāguorem pessimi decidit. Instantesq; multi qui mortē Zacharie p̄dicti defendebāt: ei insidias facientes interfecerunt cū. Quo mortuo sepelierūt eum in hyerosolimis: sed nō in sepulchris regū tanq̄ indignus qui inimicus fuerat diuini cultus: sicut ex quarto regū libro capitulo duodecimo: t ex secundo paralipomenon capitulo vigesimoquarto habetur. In cuius autem imperio successit Amasias.

¶ Diogenet⁹. 7. Athenien̄siū dux: anno. 2⁰ regni Joas magistratū sumēs: regnauit annis viginti octo. 891 4308

¶ Eudemus septimus Corinthioꝝ rex: codē anno t ipse regnare cepit: t regnauit annis. 25.

¶ Acrasappes trigesimusquintus Assyrioꝝ rex: tertiodecimo anno regni ioas regnare cepit: t regnauit annis quadraginta duobus. 880 4309

¶ Aremulus siluiⁱ Agrippe regis filiⁱ. 12. Latinoꝝ rex: vigesimo regni ioas anno regnū suscipiens regnauit annis decē t nouē. Hic suscepto regno primū Albanoꝝ p̄ncipia inter mōtes posuit: vbi Roma postea cōdita fuit: qō ea tēpestate impie factū existimatū est: t ob id existimare illius temporis homines cū fulminis ictu iuste examinatū. Ex eo Julius t Auentinus filij superstites fuere. Qui iuliⁱ Proculi proauus postea cū Romulo fuit: t iuliā gentē fundauit. 873 4326

¶ Selsoncosis Pharao t ipse in Egypto eo ipso anno dynastiā vigesimamsecundam incepit: vbi regnauit annis viginti uno.

¶ Joachab Hieu regis filius regū israel: anno. 24. regni Joas in Sāmaria regnare cepit: t regnauit annis decē t septē: vir qdē fortis t aio pstās. Qui t ipse nec imitator priis sui extitit: t ipie in oibus se habuit: declinqūs deū ambulauit in vijs Hieroboā t quouis modo ab eisdē dclinare noluit. Propter qō iratus dñs humiliauit illū: t eū tradidit in manus Azaelis t Benadab regū syrie: t eidē ciuitates multas t maximas abstulit: t eū ꝓfligauit ac vniuersas eius exercitū trucidauit. Unqz in hijs anxietatib⁹ teneret ad supplicationes dñi cōfugit: vt cū liberare dignaret. Ad cuius penitentiā promotus deus: cōcessit ei pacē t prouinciā: rursus eidē in pristinū statum t copiā restituere fecit. Nec ꝓptera oino a luxurijs t idolis recessere iudei. Tandē t hic cū patribus suis dormiens in Sāmaria sepelit. relicto post se Joas filio successore: sicut ē̄rto regū liber capitulo tredecimo testatur. 869 4330

¶ Aristemides octauus Corinthioꝝ rex: octauo t vigesimo regni ioas anno corinthijs regnare cepit: t regnauit annis triginta quinque. 865 4334

¶ Pberedus similiter sequēti anno apud Athenienses magistratū sumēs: regnauit ānis decē t nouē. 855 4344

¶ Auentinus siluius Aremuli regis filiⁱ. 13. Latinoꝝ rex: anno trigesimooctauo regni ioas Latinis regnare cepit: t regnauit annis triginta septē. Hic (vt diuo Augustino placet) scilicet li. decimooctauo de ciuitate dei: capitulo. 21⁰ quū fuisset in bello ꝓstratus: t in Auentino monte sepultus loco illi sui nois nomē eternū dedit. Qō etiam Ouidius li⁰ 14⁰ methamorphoseos testat dicens: Tradidit auentino q̄ quo regnaret eodem: Monte iacet positus: tribuitq; vocabula monti. Alij vero volūt eū in prelio fuisse occisum: sed nō apparuisse: nec eius vocabulo appellatū montē: sed ex auiū aduentu illuc frequentantiū: sicut refert Varro dictū auentinū. Relatus est autem a latinis in deorum numerum. hic post se successorem reliquit Phocam filium.

Amasias Joas regis filius: vndecimus regū iuda anno: ducentesimo vigesimooctauo regni Dauid in hyerusalē regnare cepit: t regnauit annis viginti nouē. Hic matrē habuit nole Jodam. vir qdē eloquētissimus: t a principio singulari in oēs humanitate insignit⁹: ac precepto rum dei aliq̄ ex parte obseruator. verūtamen excelsa oino nō abstulit. Suscepto itaq; regno inimicos qui patrē suū occiderant cōprehendēs oēs interemit. Filijs autē eoꝝ pepercit. Inde cōparatis maximis copijs de iuda t beniamin in Amalechitas t idumeos duxit: t facta pugnandi copia: ex hostib⁹ ad decē milia iterfecit: t totidē cepit: ac predā t diuitias ex hostib⁹ infinitas abstulit. Cūq; deos quos ex amalechitis tulerat in cōtemptū dei adorasset: eo q̄ eos responsa dedisse intellexerat: a dño per ꝓphetam durissime corripitur. Cum vero hic Amasias in superbiam t contemptum elatus se in reb⁹ felicibus abstinere nō posset: ad regem israelitaꝝ scripsit: vt ei obediret: t populus: sicut antea fecerāt Dauid t Salomoni: aliter bellū sibi inferret. Cui quū israelitaꝝ rex litteras rescripsisset contēptibiles: Amasias ad bellum incitatus: deo impellēte: vt penas exolueret: proq; ab eo turpiter cōmissa fuerant: produxit exercitū contra regē israel. Cūq; iam esset prelium cōmissurus: eius milites repētinus terroꝝ t stupoꝝ inuasit. Et antequā ad manus cōuenirent: in fugā animi pauore conuersi sunt. Quib⁹ dispersis Amasias in fugā cōuersus ab inimicis capit̄: cui Joas mortē interminatus est nisi vrbē hyerosolimā ei aperiri preciperet. Et aperiētes hyerosolimite ei portas Joas q̄dringentos cubitos muri destruere fecit: t cū curru ingressus est vrbē ducens secum Amasiam captiuum. Factusq; Joas hoc modo Hyerosolimoꝝ dominus: oēs thesauros domus dei t regalis aule exhausit: t in Sāmariā trāstulit: ꝓpter quod facta est paulopost contra eum conjuratio: t fugit quidem in ciuitatē Lachis: t a suis insepultus ibidem interfectus est. Et hoc modo Amasias propter superbiā t contēptum dei finiuit vitam suā: cius tamen corpus in hyerosolimam referentes regijs exequijs tumulauerunt: vt quarto regum lib. c. i 4. t. 2⁰ paralipo. cap. 25. referunt. 853 4346

¶ Joas ioachaz regis filius. xi. israelitaꝝ rex: p̄mo anno regni Amasie post mortē patris suscipiēs regnū: regnauit in Syria annis decē t sex. q t ipse ꝑuaricationib⁹ Hieroboā filij Nabat coinquinatus 852 4347

malũ fecit coꝛã domino: sed nõ q̃tũ pater eius: eo q̃ pꝛophetarũ cõuersatione plurimũ ọblectaꝰ fuerit ꝛ pſertiꝫ Heliſei ꝓphete viri ſãctiſſimi: cuius cõſilio cũ Benadab Rege Syrie tribꝰ cõgreſſionibꝰ cõflixit: quẽ ꝛ fudit ꝛ ꝓſligabit: ꝛ ciuitates omnes ꝛ viros: quos Azael pater ſuus ab eo ꝛ patre ſuo ſubtraxerat liberauit. Et hoc idẽ Helyſeus ꝓdixerat. Cũq; ꝛ hic mortuus fuiſſet: in Sãmaria ſepultus eſt: regni filio ſuo Hieroboã hꝛede derelicto: ſicut quartus Regũ liber capitulo xiij°. narrat.

4354 845 ¶ Theleucus octauus Lacedemoniorũ Rex: ꝛ ipſe ꝓmo regni Amaſie regis anno Lacedemonijs regnare ccepit: ꝛ regnauit annis quadraginta.

¶ Aripbon Athenienſis dux: nono Amaſie regni anno apud Athenienſes magiſtratũ ſumeno: regnauit annis viginti. ſub quo ꝫm Euſebiũ Aſſyrioꝝ regium conſumptum eſt.

4362 837 ¶ Sardanapallus vltimus Aſſyrioꝝ rex: ſextodecimo regni Amaſie regis anno Aſſyrijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis .20. de q̃ gdẽ Diodo. ſiculus in hiſto. grecoꝝ multa diſſerit. Sed ꝛ Juſtinꝰ in hec ỹba tetigit dicens: Sardanapallus rex vir oĩuꝫ mulieꝝ corruptior reptꝰ eſt ab Arbace pfecto ſuo iter ſcortoꝝ greges purpurã collo trahẽs ſub mulicbri habitu eius filia partiens. Vnde indignatꝰ Arbaces in eũ milites in cõiurationẽ excitauit: ꝛ pugna cõmiſſa vincit̃ rex: qui Regiã ſuã igreſſus: Pyrã quã ipſemet fecerat incendit: ꝛ ſemetipſum cũ innumerabilibꝰ diuitijs cõcremauit. Juſſitq; vt Tullius liꝰ 5°. tuſculanaꝝ queſtionũ refert hec verba buſto ſuo inſcribi: Hec habui que edi: queq; exſaturata libido hauſit. Alia tacẽt multa ꝛ ꝑclara relicta. Ac ſic illud maximũ oĩum regnoꝝ finẽ ſinc tãte diuturnitatis accipiens ad Medos p ipſum Arbacẽ trãſlatũ eſt poſt annos: vt diuus pater Aug'. liꝰ 18. de ciui. dei. cap. 12. mille trecentos ꝛ quinque: vt etiã Beli qui ꝓmus rex fuit tempora cõputentur.

¶ Aſſyriorum regum epilogus.

¶ Aſſyrioꝝ itaq; regum noĩa ꝛ tempora ſingulorum diſtincta: vt morem ſuſcepimus ad ſupradictorum corroborationẽ hic ſub epilogo deſcribimus. quorum primus.

Belus. i.	an. 65.	Manchale. 13.	an. 30.	Mitreus. 25.	an. 19.
Ninus. 2.	an. 52.	Ipbereus. 14.	an. 20.	Thautanes. 26.	an. 27.
Semiramis. 3.	an. 42.	Manullus. 15.	an. 30.	Thauteus. 27.	an. 32.
Ninus. 4.	an. 38.	Sparctus. 16.	an. 90.	Tineus. 28.	an. 40.
Arius. 5.	an. 30.	Aſcades. 17.	an. 40.	Bercylus. 29.	an. 30.
Aralius. 6.	an. 40.	Amintes. 18.	an. 45.	Lupales. 30.	an. 40.
Xerſes. 7.	an. 30.	Belochus. 19	an. 25	Laoſtenes. 31.	an. 38.
Armamitres. 8.	an. 38.	Belopares. 20.	an. 30.	Pyriciades. 32.	an. 45.
Bellocus. 9.	an. 35.	Soſates. 21.	an. 32.	Ophrateus. 33.	an. 30.
Baleus. 10.	an. 52.	Lampades. 22.	an. 20.	Ophratanes. 34.	an. 50.
Altadas. 11.	an. 32.	Panmias. 23.	an. 30.	Acraſapes. 35.	an. 42.
Mamitus. 12.	an. 30.	Soſarinus. 24.	an. 45.	Sardanapallus. 36.	an. 20.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Elyſeus ꝓpheta ſanctiſſimꝰ: Elyeq; ꝑcipuus diſcipulus: p hoc tps poſteaq̃ eccleſiã dei nõ ſolum ope: exẽplo ꝓ: ac predicatione: ſed etiã frequentiſſimis ꝛ inauditis cõfirmaſſet miraculis. Jam ſenex ꝛ plenus dieꝝ migrauit ad dñm. cuius gdem corpus: vt teſtat Hieronymus: apud Sãmariã paleſtine ciuitatẽ tumulatum eſt: quo in loco etiã Abdias propheta quieuit. in cuius quidẽ ſepulchro ad cõꝓbandã viri ſanctitatẽ. Qnũ quoddam hominis cadauer paulopoſt proiectũ fuiſſet: ꝛ oſſa Elyſei tetigiſſet: cõfeſtim reuixit: ꝛ ſuper pedes erectum ſtetit. cuius poſtea annuerſalis dici celebritas octauo kalendas Julij celebrari ſtatuta fuit. Cuius quidẽ geſta ꝛ miracula grandia quartus liber regum refert: videlicet a capitulo ſecundo vſq; ad decimum.

¶ Jonã ꝓphetã quẽ hebrei viꝝ ſanctũ noiant: hac eadẽ tempeſtate fuiſſe: ꝛ miraculis plurimis claruiſſe conſtat. hunc mulieres vidue Sarpentane filiũ quẽ Elyas ꝓpheta mortuũ ſuſcitauerat (diuus Hieronymus fuiſſe dicit) matre ad eundẽ ꝓphetã poſtea dicente: Jn hoc. n. cognoui q̃ vir dei es tu: ꝛ verbũ ipſius in ore tuo verax eſt. Et ob hanc cauſam ipſum puerum mater vocauit Amathi: qõ lingua noſtra veritatẽ ſonat: et ex eo q̃ Elyas verũ locutus fuerat: filiũ veritatis fuiſſe dixerunt. Jonas. n. colũba ſonat: ꝛ quidẽ colũba pulcherrima fuit. Js enim ꝓphetia illuminante peccatores ciuitatis Ninive dei miſericordiã cum videret cõſecuturo. ne videret falſa ꝓdicare ad denunciandũ ciuſdẽ ciuitatis interitũ ire oĩno recuſabat: ideo a cõſpectu dei ſe fugere poſſe putauit: propter qõ in mare demerſus: ꝛ a Ceto deglutitus: paſſionẽ chriſti in naufragio prefiguravit.

¶ Amos ꝓpheta ex oppido Theme natus: p hoc tps de numero paſtoꝝ ablatꝰ a dño in Sãmariã ꝓphetare miſſus eſt: ꝛ quũ ibidẽ cõtra decẽ tribꝰ ꝓphetaret: etiã pauca de duabꝰ inſeruit: quẽ Amaſias rex multis plagis affligere quoadiuxit fecit. Tandẽ quũ ſpũ ſancto ꝓtradicere nõ poſſet: Ozias rex eius filiꝰ per tempora vecte trãſfixit. Ac ſic feminimus in terrã ſuã ex Sãmaria ſeu Hyeruſalẽ in patriã ſuã trãſlatus eſt: vbi poſt aliquot dies dolore vulneris deficiens cũ patribus ſuis ſepultus eſt. Qui quũ ſanctus habitus eſſet: eius feſtiuitas ſecundo kalendas Aprilis celebratur.

¶ Amos aliꝰ ꝓpheta q̃ fuit Jſaie ꝓphete pater: q̃ alijs lr̃is apud hebreos ſcribit̃: q̃ differẽtia apud nos nõ habeẽt: hijſdẽ etiã tpibꝰ floruit: ꝛ apud reges multa itrepide dicẽs: robuſtus vel fortis iterꝑtat̃.

¶ Hieroboam

¶ Hieroboā huius nois secūdus: Joas regis Jsrael filius: duodecimus regū Jsraelitaꝝ: decimoseptimo anno regni Amasie iperiū suscipiēs: regnauit in Sāmaria annis. 41. vir sane rei bellice insignis q̄ iperio suscepto de mādato dñi cōtra Benadab Açalis regis filiū regē Syrie regnū suscipiēs: ad mirabili virtute & felicitate cōfecit: deqꝫ eo triūphauit: ac vniuersa a patre suo p Açalē ablata ab Antiochia vsqꝫ ad mare mortuū iuxta verbuꝫ dñi: qđ locutus fuerat p Jonā pphetā Jsraeli & regno suo restituere coegit. Qua victoria elatus: nō deo grās egit: sed idolis hostias obtulit: & malū cōtra dñm: sicut Hieroboā filius Nabat fecit: ppter qđ & dñs indignatus ad cū Amos pphetā misit: q̄ ei interitū & populi calamitatē p̄dixit. Quāobrē rex hec pphetā cōprehendēs cū p tēpora vecte ferreo trāsfigi iussit. Tandē Zacharia filio supstite relicto dormiuit cū patrib⁹ suis: & in Sāmaria in sepulchris regū sepultus est. Cuius gesta prima ac nouissima capitulo. i 4. quarti libri regū continentur. 836 4363

¶ Egemon nonus Corinthiorum rex: anno secundo & vigesimo regni Amasie Corinthijs regnare cepit: & regnauit annis sexdecim.

¶ Tesplcus Ariphronis ducis Athenicsiū filius: anno vltimo Amasie regis Juda apud Athenienses regnū inciens: regnauit annis. 27. sub quo (vt Eusebius scribit) assyrioꝝ regnū deletum est. 831 4368

Ozias q & Açarias Amasie regis filius. 12. regū iuda. 25i. regni Dauid anno: regni vero Hieroboā p̄dicti regis Jsrael duodecimo: regnare cepit: & regnauit annis quinq̄gintaduobus. Hic multe māsuetudinis & dignitatis vir fuit: cui⁹ ob virtutes & religiōis cultū deo hoibusqꝫ plurimū gratus fuit: eo q̄ oib⁹ in reb⁹ qđ gratū & rectū cora dño deo nostro fuerat: iuxta oia que fecerāt patres eius: fecit vno excepto q̄ excelsa nō abstulit. Jnito itaqꝫ regno & iperio: & cōtractis vndiqꝫ copijs trecentoꝝ miliū pugnatoꝝ oēs hostes per circuitū pstrauit: & tributarios sibi fecit. Quib⁹ supatis & pstratis ad exornādā q̄maxime Hyerusalē ciuitatē animum adiecit: & muros quos Joas Jsrael rex destruxerat restituit: ac turres multas & altissimas p circuitū muroꝝ erexit: atqꝫ alia multa bona vbi cōtulit. Deinde (vt q̄rtus regū liber habet) agriculture & plātationib⁹ operā dans: multas sibi cōflauit diuitias. qbus elatus: aut forte nimio religionis amore pmotus cōtra fas turribulo arrepto: sacerdotale officiū exercere psumpsit: q̄obrem cōfestim terremotus q̄maximus in dei tēplo exort⁹: ipse lepre plaga p̄cussus est. de qua & Zacharias propheta meminit. Leprosus igit effect⁹ Zacharias summus pontifex & relig sacerdotes fm legē Moysi expulerūt cū extra ciuitatē: & fuit leprosus Ozias vsqꝫ ad die⁹ mortis sue. Joathan aut ei⁹ filius pro eo rexit domū regiā: & iudicauit populū duarum tribuum. Verū quum obijsset transtulerunt eum in Hyerusalē: & sepelierunt in sepulchris regū: cuius gesta prima & nouissima quartus regum liber capitulo decimoquinto: & secundus paralipomenon capitulo vigesimosexto continent. Hoc tñ in loco aduertendū est q̄ mortuo Amasia patre bui⁹ regnum iuda tredecim annis sine rege fuerat: qđ ex regū iude & israelq facile conijcere possumus: q̄ fm regum historias Amasias proiectus rex anno secūdo Joas regis Jsrael regnare cepit: cuius tēpus in q̄drage simūprimum annū protrahit: a quo si Amasie annos amouere volueris remanebunt anni tredecim: quib⁹ Ozias iste necdū ad regendū erat idoneus. Hoc quidē Eusebius noster cuius ordinē scruam⁹ non habet: et ideo ne error eueniat: ceteris postpositis illum imitari curauimus. 818 4381

¶ Medorum regni principium.

¶ Arbaces igit natione Medus Sardanapalli assyrioꝝ olim regis prefectus: anno sexto Ozie regis dño & rege suo interfecto: regnoqꝫ assyrioꝝ in Medos trāslato ibidē regnauit annis centum & viginticio. Ipsam enim orientis monarchiā: vt Justinus scribit: spe nō re quidē ad Medos suos trāstulit: qđ postea Darius rex perfecit. Verūtamen post Sardanapallū etiā assyrioꝝ fuere reges: sed hoc non monarche vsqꝫ ad Ninive ciuitatis subuersionē. De ipsius autem Medie regionis descriptione supra dictum est: vbi agitur de Medo Medee filio.

¶ Phul quidā genere assyrius Sardanapallo rege successit in regno assyrioꝝ: qui suscepto regno monarchiā deperditā recuperare animtus bella innumera cōmisit: idqꝫ cius fecere posteri: nā vt quartus regū cōtinet histo. primū in Tharsa ciuitate cōtra regē Jsrael magno fragore cuncta ferro igneqꝫ vastans cōscendit: qđ vbi Manahen idē israelitaꝝ rex intellexit: cōfestim legatos pro pace ipetrāda misit: a quo ea federa obtinuit: vt si ab eo discedere deberet: mille talenta argenti quot annis eidē p̄solui volebat: atqꝫ ei per singulos annos foret auxilio. Cūqꝫ ipse Manahen haud multo post Phul regi sophisticam trāsmisisset pecuniā: indignatus rex cōtra israelitas veniens: multa eis intulit damna: vt infra patebit: & quartus regū liber capitulo decimoquinto refert. 817 4382

¶ Proca siluius Auentini regis filius: q̄rtusdecim⁹ Latinoꝝ rex: sexto Ozie regis anno latini regna re cepit: & regnauit annis. 23. de quo Virg. meminit dicēs: Proximus ille Proca. Hic duos post se reliquit filios: videlicet Amulium & Numitorē patrē Rhee: & Romuli: & Remi mris: de qb⁹ infra dicem⁹.

¶ Lycurgus Lacedemonioꝝ princeps & legislator: vir plane clarissimus: & inter philosophos admirādus: bis tpib⁹: vt Eusebio placet: inclytus & in p̄cio habit⁹ est: q̄mis Plutar. & alij varias de ei⁹ tempore protulerūt sentētias. quū alij hiphiti: alij ante primā olympiadē: alij Homeri: alij Heraclitazum tēporibus fuisse & floruisse dixerunt. Hic patre spartiataꝝ rege: necnō & eius fratre natu maiore mortuis quū regnare potuisset: certior fact⁹ q̄ fratris defuncti vxor pregnans esset: cuclligio declarauit regnū pueri esse debere: sumas foret. Sed quū mulier verba fecisset de pdēdo puero q̄ illi nubere posset,

ꝛ spartiatꝫ imparet:ei⁹ opinionẽ detestat⁹ est:natoqꝫ puero:quũ aliqñ ipse cũ ꝓncipib⁹ cenaret:cũ Lycurgo detulerunt:quẽ ille suscipiés:ad discũbẽtes diuisse ferũ:O Spartiate rex nobis est natus:ipotentoqꝫ in regno solio:oẽs tũ eius ai magnitudinẽ:tũ instinã admiran sũt.regnauitqꝫ hic mẽses.8.Et de quũ cedere dominatui statuisset:ꝓmũ in Cretã:postmodũ in Asiã nauigauit.Debic ad spartatas reuersus leges eis ustituit:q̃ qd cõtinẽat:ex Plutarcho haberi põt.Quũ aute in legib⁹ suis nullã diuinitatẽ ꝓ vellet haberi curã:ferũ locupletes aduersus Lycurgũ exarsisse:a qb⁹ multis iniurijs pulsat⁹ etiã oculũ amisit.Cupiés itaqꝫ eã suã institutionẽ reddere imortalẽ ad concionẽ oib⁹ conuocatis iuramẽtũ exegit:vt nil vel remoueret:vel imutarent:donec ex Delphis reuerteret.Quũqꝫ oraculũ ꝓfuisset an pie leges ꝛ satis ad felicitatẽ late essent:responsum habuit ꝛ leges pie latas esse:ꝛ ciuitatẽ illã clarissimã fore vbi ipsius Lycurgi vterent legib⁹.Quo audito vaticinũ mox scripsit:ꝛ Spartã transmisit:ꝛ se ilico interemit:quo sparte legibus vterent suis.De hoc Plutarchus ꝛ Valerius libro de ingratis

Et Justinus in.3°.epithomatũ:ac Aristoteles in politicis multa scripsere.

4385 814 ¶ Alexander decimus Corinthiorũ rex:decimo regni Ozie regis anno Corinthijs regnare cepit:ꝛ regnauit annis.25.

4387 812 ¶ Alemenes.9.Lacedemonioꝝ rex 13°.regni Ozie anno Lacedemonijs regnare cepit:ꝛ regnauit annis.37.Alemenes tũ alius qdã in Grecia fuit statuari⁹ celeberrim⁹:de quo Quintil.lib°.12°.de institu.oratoria meminit.

¶ Macedonum regni principium.

¶ Carnaus qdã Macedo vir ingenio ꝛ manu promptissimus:post innumera ꝓlia cũ finitimis regib⁹ strenue gesta Macedoniã ortus sui ꝓuinciã sibi subijciens in ea regni sedẽ sibi primus ꝓstituit.atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiens(teste Eusebio)regnauit annis viginti octo.

¶ Macedoniã aute hui⁹ Carnai regnũ:Europe ꝓuinciã esse dicũt:ꝛ a Macedone Syridis filio ꝓmo cognoiatã fuisse inuenim⁹:quã Solino teste:thraci⁹ limes ab oriẽte pcingit a meridie Epirothe thessalie:ab occidẽte Bardania ꝛ Illyricus:ꝛ in septẽtrione Paphlagonia fuit:tũ in isto ꝓncipio angustis terminis:ꝫ postea regũ suoꝝ vtute ꝛ gẽtis idustria subactis finitimis ita ampliata ꝙ eã Plyin.4°.centũ qñq̃ginta populos aliqñ tenuisse scribat.de q̃ Solin⁹ etiã sic dicit:Qui Edonij olim populi queqꝫ Migdonia erat terra:aut Emathiũ thessalicũqꝫ erat solũ nũc omne vniformi vocabulo macedonica res est factũ corpus vnũ.Regnũ itaqꝫ macedonicũ illustre potẽsqꝫ fuit:ꝛ q̃maxime Alexãdri magni tpib⁹.Sed Onie põtificis iudeoꝝ tpib⁹ destructũ fuit:in q̃ qdẽ regno memorabile quod dã factũ legimus cõtigisse:ꝙ quũ Illyrici ꝛ Thraces coadunati finitimos hos Macedones atterere conati essent.cogerẽturqꝫ Macedones cõmissa pugna fugere:tulerũt tũ cunis ifanté õfuncti regis filiũ:q̃ iuxta aciẽ posito aeri⁹ repetiere certamẽ:ãsi ideo victi essent:ꝙ bellãtib⁹ defuerint auspicia regis sui victoris futuri.Tãdẽqꝫ Illyricos magna cede fudерũt:ostẽdẽtes hostib⁹ ꝓze pugna regẽ nõ vtute macedonib⁹ defuisse.eui⁹ qdẽ regis nomẽ ignorat.

¶ Prophete viri excellentes.

4389 810 ¶ Osee Beeri filius:ꝓmus duodecim ꝓphetaꝝ:bis tpib⁹ (ipsomet referẽte)ad ꝓphetiã dicẽdã spiritu sctõ repletꝰ est.et ad Oziã regẽ nũc regnantẽ:eiusqꝫ filiũ Joathan ꝛ Ezechiã regẽ iuda:ac Hieroboã regẽ Israel:aliosqꝫ ei⁹ successores qui dñꝫ deũ patrũ suoꝝ dereliq̃rãt:ꝛ populũ idolatrie crimen admittere coegerant:irã dei in eos ꝓcessurã denũciare cepit.Et dixit dñs mihi deũ ad se in hec verba locutũ fuisse:O Osee accipe tibi vxorẽ fornicariã:ꝛ fac filios fornicatiõis:fornicariã aute dicit nõ mere tricẽ corporis:sed gentilẽ deũ ignorãtẽ appellat:q̃ dei creatoris sui amore cõtẽpto simulachroꝝ se subiiciebãt delictis.De isto aute ꝓpheta Isido.in.8.etbi.li.sic ait:Osee interpretat saluator:eo ꝙ dñs irã dei in populũ Israel ꝓphetasset processurã:domui Juda salutẽ ꝓnunciauit:ꝓpter qõ eo tũc Ezechias rex inda idolis sublatis:que ꝓcedẽtes reges cõsecrauerant:templũ dei purgasse mõstrat.Beniqꝫ mortuus ꝛ inter sanctos relatus eius dici festũ.4.nonas Julij celebratur.

¶ Joel Fatuel filius:scõs duodecim ꝓphetaꝝ:ꝛ ipse ꝫ Hiero.ꝙ hoc ipsꝫ tps bisdẽ regib⁹ gb⁹ ꝛ Osee ꝓphetauit libũ ꝓphetic̃ scribit in quo qdẽ terrã duodecim tribuũ describit:Eruca:Bruco:locusta rubigineqꝫ fore declarãt:ꝛ post reuersionẽ ꝓprie ꝓpli effusuꝝ iri spiritũ sanctũ sup seruos dei ꝛ ancillas.i.sup cẽtũ viginti credẽtes hoies:q tpe resurrectiõis in cenaculo fuere syon:q cẽtũ ab vno vsqꝫ ad undecim paulatim:ꝛ ꝙ incremẽta surgẽtes undecim graduũ numeꝝ efficiũt:q in psalterio mistice continent.Quo aute hic genere mortis obierit non habemus.sed quũ sanctissime vixerit:etiã post mortẽ inter sanctos relatus sit.Eius festum tertio idus Julij a christianis celebratur.

¶ Abdiã ꝓphetã qui dñi seruus interpretat:q̃rtũ duodecim ꝓphetaꝝ:bisdẽ quoqꝫ tẽporib⁹:divus Hiero.cõmemorat:fuisse etiã tẽporib⁹ Hieroboã regis Israel:capitulũ.xi⁹.historie tertij libri regũ testant:quẽ ꝛ hebrei sub Achab rege ꝛ impissima Jezabel fuisse dicũt:q ꝛ centuꝫ ꝓphetas in specu quodã pauit:qui scilicet nõ incuruauerãt genua ante Baal:ꝛ ꝓpterea ꝓphetie gram accipẽs,pmeruit:ꝛ de duce exercitus ecclesie dux factꝰ fuit.Unde ꝛ libũ ꝓphetie suo nõie prenotatũ edidit:in quo psonã dñi nostri Jesu xpi cõtra Edom reꝓsentat:qui sanguineũ terrenũqꝫ fratrẽ semper fratris sui Jacob emulũ spirituali peutit hasta.Eapropter Abdias:sicut olim ꝓphetaꝝ gregẽ in Samaria paterat:sic ꝛ nunc sua ꝓphetia in toto orbe Christi pascit ecclesiam.De sic tandẽ antiquissimus moriens inter sanctos dignissime referturꝫ cuius dici celebritas.8.kalen.Jul.celebrari statutũ est.eius vero sanctissimũ corpus apud Samariã ciuitatẽ in mausolo Elysei prophete ferũ fuisse sepultum.

¶ Isaias ꝓpheta sanctissimus: Amos prophete filius: natione hyerosolimitanus familia nobilissima natus: & ipse hac tēpestate in Hyerusalē ꝓphetare orsus est: & librū nois sui prenotatū sue ꝓphetie ibidē diserti ssime cōponere voluit: in quo (vt diuus refert Hiero.) nō tam prophetiā q̄ euangelium cōponere videt: vbi licet ad duas tantūmodo tribus ꝓphetasse videat. Eius tamen ois cura de vocatione gentiū & xp̄i aduētu p̄cipalis habet. Et quū tandē Manasen regē Hyerusalē affinem suū persepe corriperet: eum in duas partes serra lignea scindi fecit. Quo mortuo sub quercu Rogel iuxta trā situ aquax sepelierunt. et eius dieī festum secundo nonas Julij celebratur.

¶ Osorthō egypti. rex: quē Hercule dixerūt. 25. regni Ozie āno egyptijs regnare cepit: & regnauit an. 9

¶ Agamestor gdā grecus: eo ipso anno & ipse apud athenienses magistratū sumēs regnauit ānis. 20 800 4399

¶ Zacharias Hieroboā regis filius. 13. Israelitax rex: anno nono & vigesimo regni Ozie in Sāmaria post patrē imperiū suscipiens: sex tantūmodo mēsibus regnauit. Qui impio suscepto more Hieroboā filij Nabat cōfestim in idolis lasciuire & luxuriari cepit: ꝓpter qō iuxta verbū dñi qō locut⁹ fuerat ad Hieu ꝓuū suū: videlz q̄ vsq; ad q̄rtā generationē filij sui sederēt sup thronū israel a Selū Jabes seditioso viro cūctis videntib⁹ peussus & iterfect⁹ est: sicut histo. 4. regū li. cap. xv. habet. Et regno p tyrannidē occupato: & ipse post. 30. dies a Manaben Gadi filio obtrūcatus est: vt eodē lib. & capitulo cōtinet. Hic tñ aduertendū est: sicut magistro historiax placet q̄ fm verā annox supputationē Israel regnū post p̄dicti Hieroboā regis mortē tribus & viginti annis sine rege fuit. Vel poti⁹ Zacharias iste quintodecimo regni Ozie anno regnare cepit: & sic per illos tres & viginti annos: quos ob ei⁹ nefandissima gesta nō cōputamus: sed sex tantūmodo illos menses quibus correctius vixit. 796 4042

¶ Aulius Silui⁹ Proce regis iunior filius: quintusdecim⁹ Latinox rex: & ipse eodē anno quo & Zacharias p̄dictus regnare cepit: & regnauit annis q̄dragintaquattuor. Hic patre defuncto p vim & nephas Numitorē fratrē cui regnū debebat regno depulit: & Lausum filiū eius interfecit: & Rheā eiusdem filiam ad subtrahendam spem prolis sub specie honoris Veste perpetuā virginitatem dicauit. sed quum iam septem regnasset annis: Rhea geminos peperit filios: scilicet Remum & Romulum: quum adolcuissent Amulium hunc interfecerunt: & Numitori auo regnum reddiderunt.

¶ Rhea autem que & Ilia dicebat: Numitoris ipsi⁹ filia: tēpestate adhuc virguncula patre ei⁹ vi regno ꝓuato ab Amulio patruo Vestalib⁹ virginib⁹ addita ꝓpetuā virginitatē ꝓfiteri cōpulsa est. que quū in plenioꝛē deuenisset etatē: stimulis acta venereis in amplexus incogniti viri deuenit: & ꝓgnans effecta Romulū atq; Remū eodē partu enixa est. Quos dū pepisset iussu regis Amulij viua defossa est: q̄ mortua etiā geminos in Tyberim deici iussit. Vex neq̄ntib⁹ ministris ad ripā fluminis ꝓpter aq̄x multitudinē deuenire illos in ripa posuere. q a Faustulo pastore cōperti eos ad Acbā meretricē vxorē suā alēdos educādosq; attulit. Sūt tñ q dicāt quū expositi vagiētes iacerēt: p̄mū a q̄daz nescio lupa collectos: & p̄mas ei⁹ fuisse māmas. meretrices enīz lupas vocare ꝛsueuerāt: vñ & eax loca lupanaria dicunt. Vtx tñ a lupa bestia vel a meretrice fuerit lactati varie sūt opiniōes. Verūtñ adhuc p vbē antique cernunt picture: gb⁹ videnī a lupa bestia fuisse lactatos. Quū autē adoleuissent: nō paruā pastox & latronū manu collecta: Amulū patruū regē iterfecerūt: & Numitorē auū in regnū restituerunt. 794 4048

¶ Manaben Gadi filius. 15. Israelitax rex Ozie regis anno regnū p seditionē occupans: regnauit in Sāmaria annis decē. vir certe seditiosus & tyrannidis amator: qui in vita nil oīno admisit q̄ ad honorē dei ptinere videret. sed vt sacra q̄rto regū libro habet historia: in peccatis & in luxurijs Hieroboā filij Nabat ambulauit. Hic itaq; regno in pace adepto ingentē exercitū statim cōparauit: & in Thapsam vbē hostili aio ascendit: vbi primū oīa circūquaq; depopulans: etiam agros igne ferroq; vastauit: & cū Thapsenses cum aperire nollent: vt ciuitatē capiens peregrinantes scidit: & vniuersos cecidit: ac sic ingentē eedem egit. Hic etiam (vt hebrei tradunt) Phul Assyriox regi vitulos aureos qui erant in Bethel Dan p̄o munere transmittere spopondit: sed sacerdotes eiccos similes cōflatiles ei trāsmittere fecere: fraudeq; a p̄cipibus Assyriox postea deprehensa cox reges quā plurimū & israelitas exardescere ceperunt. post hec Manaben defunctus in Sāmaria sepultus est. Relīq; vero ei⁹ gesta: p̄ma scilicet & nouissima scripta sunt in quarto regū decimoquinto capitulo. 790 4409

¶ Solarin⁹ scōs Medox rex: anno. 4. & trigesimo regni Ozie medox rex fact⁹: regnauit ānis. 30.

¶ Teleftes corinthiox. xi. rex: & ipse eodē anno regnū suscipiens: regnauit annis duodecim.

¶ Plammus Egyptiox rex: eo ipso anno regnans p̄fuit annis decem.

¶ Cenus scōs Macedonū rex. 40. regni Ozie anno macedonū regnū accipiēs: regnauit annis. 12

¶ Phacea Manaben regis filius: sextusdecimus Israelitax rex. 40. anno regni Ozie paternū regnū suscipiens: regnauit in Sāmaria annis decē: sed fm hebreos tantūmodo annis duob⁹. Hic q̄q; paternā crudelitatē sequēs in vijs Hieroboā filij Nabat ambulauit: & pessimus fuit coram dño: contra quē: vt q̄rtus regū habet liber: Phaccas millenarius filius Romelie cōiurauit: & dolo cum quinquaginta viris amicis suis in conuiuio peremit: vt patet quarto regum decimoquinto. 786 4413

¶ Bobochoris Egyptiox rex: quarto & quadragesimo regni Ozie anno in dynastia vigesimaq̄rta Egyptijs regnare cepit: & regnauit annis. 43. vir certe bellator: iustusq; ac prudēs: gbus ex rebus maris imperium primus post Phenices Egyptijs obtinuit: gbusq; & iura ac leges dedit: sub quo: vt Eusebius habet: agnus in regno locutus est. 782 4417

¶ Antomenes.12.Corinthioꝝ rex:Telestis regis filiꝰ:anno sexto ⁊ q̄dragesimo regni Ozie vltimo loco corinthijs regnare cepit:⁊ tm̄modo vno anno regnauit:de q̄ ml me legisse memini. sz eo mortuo Corinthioꝝ respu.p annos magistratꝰ gubernari cepta est. Regnatūq; itaq; est in corintho sub regibꝰ.12.annis.323.q̄ etiā noia ⁊ tpa epilogādo hic reperim⁹. ¶ Corinthioꝝ regū epilogus.

Aletes.1.	an.35.	Bachis.5.	an.35.	Egemon.9.	an.16.
Jxion.2.	an.37.	Agelas.6.	an.30.	Alexander.10.	an.25.
Agesilaus.3.	an.37.	Eudemus.7.	an.35.	Telestes.11.	an.12.
Prumnas.4.	an.35.	Aristomedes.8.	an.35.	Antomenes.12.	an.1.

4418 780

4420 779 ¶ Eschilus Athenienſium iudex.47.regni Ozie anno apud Athenienses magistratū sumens imperauit annis.22.cuius secundo anno ꝑm Eusebiū ⁊ Jsidoꝝ prima olympias instituta est.

¶ Lydorum regni principium.

4421 778 ¶ Ardisius siue Ardis quidā grecus:vir genere ⁊ animi magnitudine insignis: octauo ⁊ quadragesimo regni Ozie anno Lydis primus regnare cepit:⁊ regnauit Eusebio teste annis vigintisex. De cuius gestis autenticum nihil inuenire potui.

¶ Lydia vero minoris Asie regio fuit:quā in parte nūc Moreā appellare dicimus.⁊ vt Plynio placet li⁹ scilicet.5⁹ naturalis hystorie ꝑs Meonia dicebat:de q̄ dictū est.sed postea a Lydo Athis regis filio fratreq; Tyrrhi Lydia dicta fuit. Qui duo frēs cū ꝓpter regni brcuitatē se simul ferre nō possēt Tyrrhenus sorte discedēs in italiā venit:eā partē que ad mare iserū versa est tenuit:quā etiā Tyrrhenā a se noiauit:Lydus vero illic remanens:Meoniā a se Lydiā vocauit:in q̄ fuerunt vrbes Ephesus:Colophō:Clazomene ⁊ Phocea. Jd tū regnū haud multū insigne fuit: qō postea a Persis sub Creso rege qui Caldeis contra Persas auxilium tulit subuersum fuit.

4425 774 ¶ Olympias ꝑma apud grecos quinq̄gesimo regni Ozie anno:vt Eusebio ⁊ Jsidoro in.5⁹ethi. li⁹ cap⁹.x⁹ placet ex Agone gymnico instituta est. Hercules.n.vt ꝑmissum est:octauo Jair iudicis Jsrael anno olympiadis:quū Agonē apud grecos ad honorē Jouis in Olympo monte ꝑmus instituit:qō de quinquēnio in quinquēnū:q̄ttuor in medio annis expletis fieri voluit:a q̄ vsq; in tēpus ꝑsens supputant anni q̄dringēti triginta. Greci autē quinquēnale certamē celebrare assueti:etiā q̄ttuor annos ꝑncipes in ludo ⁊ certamine illo cōstituētes tēpus illud q̄ttuor annoꝝ olympiadē appellauerūt:q̄drienio.⁊ in vna olympiade supputato. Hec nāq; festiuitates ⁊ ludi in quinquēnio semel fiebant: ne si vlteri⁹ ꝓtraherent:obliuioni darent. Aut si citra fierēt expēsaꝝ nimietas grauaret. Olympias igit quattuor plenos cōtinebat annos:et qdē sub cētesima nonagesimatertia olympiade:vt martyrologiū hz: Jesus xp̄s dñs noster nasci voluit:ex q̄ fiunt anni septingenti septuagintaq̄ttuor. Beda tū ⁊ Aphricanus dicunt olympiadē ꝑmā anno primo Joathan regis iuda post annos q̄dringētos ex troiane cladis ab helydētibus:idest grecis fuisse institutā. ¶ Spartanoꝝ origo.

¶ Spartanoꝝ genus ⁊ ipsuꝫ tēpestate hac:hoc est quinq̄gesimo regni Ozie anno Alcamene Lacedemonioꝝ rege mortuo:corūq; regno cōsumpto hoc mō ꝑncipiū habuisse:Justinus in.3⁹epi.suoꝝ refert:Lacedemones cōtra Messanos decēnale bellū sumpsere:q̄ post aliquot annos querellis vxoꝝ q̄s domi reliq̄rāt fatigati:quū timerēt ne diuturnitate belli spem ꝓlis amitterēt:decreto statuerūt: vt virgines coꝝ cū iuuenib⁹ domi relictis ꝓmiscue concūberēt:arbitrātes ꝑ hoc sobolē maturiorē prouenire:si singule mulieres plures experirent viros. Ex qbus genitos ob notā materni pudoris Spartanos vocauerunt. Qui quū trigesimū post ea attigissent annū:inopie metu veriti:quū nullū certum cognoscerent patrē:duce Phalanco Jrasij filio matrib⁹ insalutatis:ꝑ varios casus acti:tandem Italiam deuenerunt:vbi expulsis veteribus incolis sedē apud Tarentū posuerunt. Quorum postmodū amicitiā Egyptij reges ac iudei summopere quesierunt:vt libri Machabe.testantur. Josephus autē hystoricus de Spartanis in.4⁹ antiquitatū libro aliter sentit:⁊ qdē rectius. Dicit enim eos ex Abraā filijs originē habuisse:⁊ propterea semper eisdem amantissimos fuisse.

4426 773 Joathan Ozie regis filius tertiusdecimus regū Juda.303.regni Dauid anno in Hyerusalē regnare cepit:⁊ regnauit annis sexdecim. Hic cū regnare cepisset.25.annoꝝ etatis habebat: optimꝰ qdē filiꝰ ex bono patre natus.nihil ꝑtermisit qō ad bonū principē pertinere videret: hoc vno dūtaxat excepto q̄ nec ipsa excelsa abstulit. Verū certa iuste ⁊ integre ex animi sui sententia bene qdē a natura deiq; dono instituti semp gubernauit:⁊ dei templū quoadiuxit frequentauit. Quibus ex virtutib⁹ ⁊ dei auxilio ꝓpsum auxit regnū: Amonitas q̄maxime bello vincens:⁊ tributa centum talentoꝝ auri singulis annis sibi soluere cōpellens. Factusq; ab oībus inimicis securus ad exornandā ciuitatē Hyerusalē animū adiecit:⁊ post innumera ꝑclare gesta porticū etiā in tēplo ac portas domus dñi supbissimā edificauit:quā sicut in actib⁹ aplōꝝ legit speciosam nūcupauit q̄ in euersione tante vrbis a caldeis facta dei nutu sola remansit. Muros quoq; vrbis vetustate collapsos restituit: ⁊ turres ꝓceres ⁊ fortissimas edificauit.quibus gestis factū est:vt oib⁹ hostib⁹ terribilis esset atq; formidabilis suis vero ꝑcipue felix. Tandē magna cū laude defunctus in ciuitate Dauid cū patrib⁹ suis sepelit:relicto post se Achaz filio successore. Hui⁹ ita gesta prima ⁊ nouissima scripta habent in quarto regum:capitulo decimoquinto:⁊ secundo paralipomenon vigesimoseptimo.

¶ Phaces alias Phacea Romelie filiꝰ:decimusseptimꝰ Jsraelitaꝝ rex:eodē anno quo ⁊ Joathan

regnare cepit: ⁊ regnauit in Samaria annis. 20. vir sane seditiosus: impius: ac iniquus: q quū mille narij⁹ esset: oēm suū in seditione interfecit: ⁊ regnū p tyrānidē obtinuit. Quo adepto p̄decessoꝝ suorum sagittis secutus est: ⁊ in peccatis Hieroboā cūctis diebꝰ vite sue ambulauit: ꝓpter qō dei iudicio quarto ipsi⁹ regni anno Teglatphalassar Assyrioꝝ rex in Samariā maximo cōscendit impetu: vbi fusis ꝓfligatisq; iudeis: eidē obuiā factus: transiordanē oia longe lateq; populatus est: ⁊ duabus tribubus captis in Assyrios inde transtulit: que res gdē captiuitatis initiū fuit: licet ⁊ ipse tandē p̄fidie sue meritas dedit penas: q; (vt histo. 4. Regū libri. c. 15. hz: Osee Hela fili⁹ p insidias cū p̄cutiens interfecit: vt patet cī. 2⁹ paralipo. 27. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Michea Bemoraſtite sextū duodecim ꝓphetaꝝ coheredē gdē xpi: hisdē etiā tēpoꝛib⁹ floruisse lectio sua demōstrat: q p̄ter sanctitatē maximā etiā ꝓphetie sue libellū edidit: in quo cōtra Samarie ⁊ Hierusalē p̄uaricatores qui populū fallaci psuasione ad colēda idola īpulerāt ꝓphetat: in qua ꝓphetia vastationē annunciat filie latronis: ⁊ obsidionē ꝓtra eā ponit: q; maxillā iudicis Israel p̄cussit. Floruit autē vsq; ad Ezechie regis Jude tēpora. An tū vnus ⁊ idē sit cū illo qui Achab regi Israel moꝛtē ⁊ captiuitatē a rege Syroꝝ accipiendā predixerat: ignoꝛo: ille gdē longe ante istū fuit: ⁊ duos potiꝰ fuisse ꝓphetas. Hui⁹ nois denig; ⁊ hic Micheas ꝓpheta deficiēs miraculis claruit multis: ⁊ vt sanctus ab oib⁹ habitus: eius festum decimooctauo kalē. Februarij celebratur.

¶ Naum septimus duodecim ꝓphetaꝝ: qui vniuersi orbis cōsolatoꝛ interpretat̄: p hec tempora in p̄cio fuit: ⁊ librū ꝓphetie sue noīe suo p̄notatū scripsit: in quo increpat ciuitatē sanguinū: ⁊ post cuersionē illius loquit̄ dicens: Ecce super montes euangelizantis ⁊ annunciantis pacem.

¶ Emulius poeta grecus: per hoc ipsum tēpus ob eius eloquentiā agnoscitur: qui postmodū iter cetera sue virtutis opera Bugoniam ⁊ Europiā versibus conscripsit.

¶ Archimus similiter grecus poeta: ⁊ ipse tēpoꝛibus his clarus fuit: qui ⁊ Ethiopicā composuit: ⁊ iliacam vastationē metro pulcherrimo exarauit.

¶ Cyneton Lacedemonius poeta: hisdē tēpoꝛibus floruit: ⁊ Teglonā ꝓscripsit: nā Teglonus alias Telegonus Ulixis filius fuit: q patrē ipꝫ postea incognitū interfecit. Idco eius infortuniꝫ ꝓposuit.

Achaz Joathan regis fili⁹. 14. regū Juda. 319. regni Dauid anno: ⁊. 6ᵉ olympiade. 20. etatis sue regnū suscipiēs regnauit in Hyerusalē annis. 16. vir p oia pessim⁹ q nō ambulauit in vijs dñi: sicut p̄ su⁹: ſz relicto patrū suoꝝ deo vo idola Samarie coluit: ee eisdē sacrificauit. ⁊ qō detestabile plurimū erat: filios q̄sdā suos igni cōcremādos in sacrificiū obtulit: qb⁹ malis ita trā ⁊ indignationē dei in se: populūq; suū cōcitauit: vt Rasim syrie regē ⁊ phacee israel ꝓtra iudeos suscitauerit: q magno exercitu cōgregato Hyerusalē venientes hostilē in modū vbē obsederūt: ⁊ circūquaq; oia euerterūt. qō dū Achaz ꝑ cū exercitu suo eisdē obsistere tētasset: ab ipsis victꝰ ⁊ p̄fligat⁹ ē: ⁊ ea clades vniuerso hyerosolimoꝝ regno q̄si exitiū fuit. in ea q̄ppe pugna Zacharias ei⁹ filius cū innumerabili iudeoꝝ multitudine obtrūcat⁹ fuit. Indeq; vt sacra scōi paralipo. libri hz histo. Phaceas Samarie rex cū ducētis mulieꝝ: puerorūq; ac puellaꝝ milib⁹ ex Juda ⁊ Beniamin nudis captiuos abduceret in Samariā ei Obeth: tū clarissim⁹ dei ꝓpheta occurrit pedes: ⁊ obiurgās eū q̄ p contribulos suos ignominiose captiuos traberet. Quib⁹ verbis cōmot⁹ rex vniuersos comites suscepit: lauaretq; eos p̄cepit pedes: ⁊ itineris expēsas dans oēs inoxios ad ꝓpria remisit. Rex aūt hic Achaz hec passus a rege Samarie statim ad regē Assyrioꝝ ꝓ solacio belli cōtra eundē Samarie regē ⁊ Syrioꝝ ac Damascenoꝝ reges misit: ⁊ ab eo auxiliū postulauit: cui ⁊ multas pecunias se datuꝝ spopōdit: q Assyrioꝝ rex in auxiliū hui⁹ regiōis cū multo exercitu veniēs: Castrametat⁹ est p̄mū aduersus Syrios ⁊ eoꝝ regionē depopulat⁹ est: ac Damascū vbē eoꝝ vi cepit. ibiq; Rasim regē occidit. Indeq; in Israelitas exercitū ducens eoꝝ terras nimiū afflixit: ⁊ multos ipsoꝝ captiuos abduxit. Dū hec in Syros agerē tur: rex hic Achaz oēs tēpli thesauros ac regie domus deuchēs ad retributiōis gratiā Assyrioꝝ regi obtulit: eiq; grās referēs ex Damasco in Hyerosolimā reuocauit: vbi tanq̄ stultus ⁊ a rōne alienus postposito deo vero assyrioꝝ deos denuo colere cepit: ⁊ ad tantā ifamiā cōtēptūq; dei puenit: vt oino clauserit tēplū: ⁊ ei⁹ ornamēta auferre p̄ceperit: atq; cū ista iniuria hic moꝛtuus est anno etatis sui trigesimosexto: nullo de se relicto desiderio. Cuius coꝛpus sepultū fuit nō in sepulchris regū: sicut habet libro quarto regum: cap⁹ decimosexto: ⁊ secundo paralipomenon ca. vigesimooctauo.

¶ Numitoꝛ Procee regis fili⁹: vltimus Latinoꝝ rex: tertio regni Achaz regis anno latinis regnare cepit: ⁊ vno tantū anno regnauit. Hic aūt: sicut iā dictū est: e regno ab Amulio ffe Junioꝛe ꝓpici⁹ in rure ꝓuat⁹ cōsenuit. vex hoc anno a nepotib⁹ Remo ⁊ Romulo occiso Amulio restitui⁹ est. sed ⁊ Romulus hoc eodē anno dominādi cupiditate inēsus: quo sibi ⁊ fratri vendicare posset: ipsum auū suū interfecit. Quo extincto domū reuersus regnū occupauit: ⁊ aliā vbē in locis nō gdē arbitrio derelictis sed timoris necessitate oblatis vna cū fratre cōdidit: ⁊ ibidē regni sedē (vt moꝛ diecmus) cōstituit. Ac sic latinoꝝ seu albanoꝝ regū defecere noīa: vbi sub vno ⁊. 20. regib⁹. 600. ⁊. 23. annis regnatū est: q̄rū etiā noīa ⁊ tpa epilogādo recēsenda esse existimo. 752 4447

¶ Latinoꝝ regum epilogus.

Janus. i.		Silvius. 8.	an. 29.	Liberinus. 15.	an. 8.
Saturnus. 2.	isti quinque	Eneas silvius. 9.	an. 31.	Agrippa. 16.	an. 40.
Picus. 3.	an. 200.	Latinus. 10.	an. 50.	Aremulus. 17.	an. 19.

Anno mundi	Anno añ xpi aductũ	Aebas		Alba siluius.ii.	añ.39.	Aucentinus.18.	an.38.
		Faunus.4.		Egyptꝰ siluꝰ.12.	an.24.	Procas.19.	an.23.
		Latinus.5.		Capis.13.	an.28.	Amulius.20.	an.44.
		Eneas.6.	an.3.	Carpentus.14.	an.13.	Numitor.21.	an.1.
		Ascanius.7.	an.38.				

¶ Remus Rhee vestalis virginis ex icognito patre filiꝰ: & Romuli frater: hoc anno vna cũ fre auo suo Numitore in regno latinoꝝ restituto: deinde interfecto vrbẽ vbi nũc est Roma sibi cõstituerũt ac cõdiderunt. Et dum vterq; noue vrbi de se nomen vellet iponere: in hanc cõcordiã ex cõposito deuene runt: vt sigs Faustius simplisset augurũ ex diuersis montibꝰ: is nomẽ iponeret vrbis. Ex quo secu tum fuit: vt sex vultures videret Remus hic: & duodecim Romulus: & quũ plures vidisset Romulus Romã a se nuncupauit vrbẽ. Remus autẽ postea quia sulcũ loco muri signatũ cõtra edictuꝫ Romuli supasset: seu aliã ob causam a Romulo iussu fecisset: a Fabio Romuli duce Remus hic cultro passo rali occisus est. et in eodẽ loco vbi futuri muri vestigiũ transgressus est sepultus fuit.

¶ Romanorum regni principium.

4448 751 ¶ Romulus igiꝫ seu Romus: vt veteres asseruere Romani primus Romanoꝝ rex: vigesimoquar to supra trecentesimũ regni Dauid anno: Olympiade autẽ septima: etatisq; sue anno primo & vigesimo paricidio prius ꝓpetrato: regnoq; latinoꝝ in cõfuso posito: pastorũ non parua manu collecta vna cũ fratre Remo iã dicto statim vrbẽ paruã in solo nequaq̃ munito cõditã: quã a se Romã noiauit: ibidẽ primũ hoc anno regnare incipiens: teste Eusebio: regnauit annis triginta octo. Aderãt cũ eo seorsus & alia loca prius vrbis ipsius edificande membus ꝓpinqua: videlicet Collatia antenne: Fidene: La uinium: Camessa: Janiculũ: & alie huius generis vrbes: atq; alia quorundã edificia priuata: que po stea in vnũ collecta Romã effecere magnã: hic itaq; (vt iam bis dictũ est) vna cũ Remo germano suo ex Rhea vestali virgine a Marte seu vt alijs placet ab Amulio patruo suo cõpressa natus est. Qui ideo Romus seu Romulus & Remus dicti sunt: q; Rumas idest Lupe mãmas emungere comperti sunt. Romulus autẽ hic licet turpiter natus esset: eius tñ indoles vt Plutar. ait nequaq̃ seruilis erat sed quandã regiã magnitudinẽ ac probitatẽ pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis: & ad ꝓbitũ boc anno regnare incipiens: teste Eusebio: regnauit annis triginta octo. Aderãt cũ eo seorsus & alia loca prius vrbis ipsius edificande membus ꝓpinqua: videlicet Collatia antenne: Fidene: La uinium: Camessa: Janiculũ: & alie huius generis vrbes: atq; alia quorundã edificia priuata: que po stea in vnũ collecta Romã effecere magnã: hic itaq; (vt iam bis dictũ est) vna cũ Remo germano suo ex Rhea vestali virgine a Marte seu vt alijs placet ab Amulio patruo suo cõpressa natus est. Qui ideo Romus seu Romulus & Remus dicti sunt: q; Rumas idest Lupe mãmas emungere comperti sunt. Romulus autẽ hic licet turpiter natus esset: eius tñ indoles vt Plutar. ait nequaq̃ seruilis erat sed quandã regiã magnitudinẽ ac probitatẽ pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis: & ad ꝓbitũ ciuilẽq; probitatẽ aptissimũ ingenium: & inter cõia pecoꝝ pabula & venationes ea maxime cuiq; de se prestabat: que potius imperatorio viro q̃ seruo aptiora videbanꝫ. Et ꝓpterea cõtribulos suos & qui cunq; ex infinito loco natũ ad se cõtrahebat: quia victu & ꝓsuetudine q̃dam liberali pre ceteris vtebā tur. Jd in primis nequaq̃ ingenij bois officiũ esse ratus: si ocio aut ignauia torpescere animũ sineret: cursando: venãdo: predones profligando: fures capiendo: & violentissimis qbuscunq; manus inferen do: gloriã sibi parare posse putabãt. Quapropter cuenit vt ad magnũ dignitatis culmen perueneri. Amulio siquidẽ armis oppresso: quũ multã predam acquisisset: domũ intactus redijt. Mortuo etiã auo suo numitore Romã vna cũ fratre Remo edificauit. Qua cõdita primũ eos qbꝰ erat is vigor inc rat: in militares legiones distribuit: ceterã vero multitudinẽ populũ appellauit. Centũ deinde senato res creans: eos patres dixit: vt ea nois mãsuetudine magistratꝰ austeritatẽ: & pũatoꝝ formidinẽ suc cideret: voluitq; vt qui ex eis nascerenꝫ patricios dici. Quarto deinde mẽse post vrbẽ cõditã quũ vide ret ciuitatẽ nouã indies Incolaꝝ frequẽtia cõualescere: atq; ob inopiã mulierũ minime duraturã cũ a vicinoꝝ cõnubio depellerenꝫ: simulauit se ludos & spectacula factuꝝ propter inuentã arã. Cõcitisq; plurimis ex ciuitatibus finitimis: in sabinas virgines iussit irrucre: remissis sine iniuria patribꝰ. Qõ qdẽ actũ nõ vt sabinis iniuriã ferret: sed vt firmã amicitiã ex cõnubio sanciret. Sabini vero hac acce pta iniuria cõfestim legatos ꝓ redimẽdis ꝙginibꝰ suis Romã misere. Sed Romulus eas se nolle red dere respõdit. Interea Acron Cinẽsiũ rex acerrimi animi vir cõparata plurima militũ manu bellũ intulit Romulo. cui Romulus occurrẽs ifesto telo Acronẽ traiecit. Delectoq; exercitu vrbẽ ei⁹ primo impetu cepit: effecitq; ex duabꝰ ciuitatibꝰ vnũ corpus: vt ex hoc par esset volũtas: ꝓpterea cuenit vt adiecta vndiq; multitudine statim Roma magnitudine cõcresceret. Post captã ciuenẽsiũ ciuitatẽ Sa bini accitis crustrũnijs: Antenatibus vicinis cõtra romanos bellũ suscipiunt. Quibꝰ deuictis oppri sisq; Romulus iussit vt se romã traducerẽt. relig vero Sabini grauiter id ferẽtes Tacio sibi iperato re delecto: cõtra romanos itez cũ exercitu crũpunt. Tandẽ cũ diu ac varie pugnatũ esset Sabinoꝝ hcibus ambo duces ad petiendũ fedus cõcesserunt. Quare mitigati hostes fedus ac cõditione iter se vinxerunt: vt mulieres libere ab oi seruitute essent amboq; candẽ ciuitatẽ romanã colerẽt: pariterq; imperarẽt. Aucta igiꝫ ciuitate ilico centũ alios ex sabinis creauit Senatores: & duplicauit legionũ nu merũ: populũq; diuisit in curias: & equitũ tres centurias descripsit: & alia multa fecit bellica: potiusq; pacis tẽpora ꝓspectãtia. Anno deinde quinto Tacij imperij cũ idẽ Tacius vna cum Romulo sacri ficaret. Laurẽtes Tacio interfecto Romulum illesum remittunt: q̃si ipse egratis & iustitie fautor extitisset insignis. Camerij vero paulopost aduersum romanos impetũ faciẽtes a Romulo superanꝫ: & sex milibus ex eis Celis ciuitas eoꝝ capiꝫ. Cũq; Romulus fidenas cepisset: viẽtes q res amplas in Tyrrenia habebant: missis legatis qui fidẽnas tanq̃ ciuitatẽ sibi attinentẽ petierunt: qui condignuꝫ petitioni retulere responsum. Quare indignitatẽ copias cõtra Romulum ducunt: sed viẽtes ab eo vi cti: octo milia eo in prelio amisere. Factis itaq; vicinium rebus quiq; fugiebant dimissis ciuitatibus suis: quas Romulus repente inuasit. Oppidani vero ob acceptã cladẽ perterriti: pacẽ in cẽtũ annos

uerūt: q̄ ſpetrata: ſeptima agroꝝ pte mulctati ſunt. Pace itaq; vndiq; parta: annuꝫ primus apud Romanos in decem menſes ordinauit: quoꝝ p̄mū a Marte patre ſuo Martiū appellauit. Indeq; multaꝝ victoriaꝝ inſignijs dum apud Capreas paludes ad recenſendū exercitū acceſſiſſet: e medijs ciuium oculis euanuit: t nullum ſui mortis veſtigium penitus reliquit.

¶ Urbs Roma.

¶ Romam igitur vrbē toto orbe celebrandā: a Romulo eius cōditore ſic nominatā: vndecimo Eçechie regis iuda anno: ſecundoq; .8. olympiadis anno: ab ipſo conditā fuiſſe omnes affirmāt. Quo tempore in loco prima huius tante orbis iacta fuerint fundamenta: nullibi clare legimus: quia ea in vrbe .7. habent montes: in quibus .7. fuerunt ciuitates tales quales. Inter collem tamen Aventinū t Capitolium eam primo ab codē conditam fuiſſe Straboni placet. Sed alij in palatino mōte primo fundatam dixerunt: vbi t euander primo conſedit: t vrbem ſiue palatium condidit. Ibi etiam Cameſenam Nembroth gigantis filium: poſt linguarum cōfuſionem Gotofredus viterbienſis hiſtoricus cōſediſſe: t Cameſſai vrbem ex ſuo nole condidiſſe dicit. Ea propter t vinus pater Aug⁹. lib. de ciuitate dei cōprobans dixit: Romam veluti alterā Babyloniā ac ipſius Babylonie filiā conditā fuiſſe: ibi etiam cōprobans dixit: Romam veluti alterā Babyloniā ac ipſius Babylonie filiā conditā fuiſſe: ibi etiam Saturnū latuiſſe proditum eſt. Cornelius vero tacitus de ea ſic inquit: Super palatino mōdem etiā

poterat ex ꝓprijs alere sumptibus: prout. Ad. Crassus aluit. Preterea vt hoc etiã ad romanoꝝ potẽtiã addam. Quis inquã in italia princeps tam potens visus sit: ꝛ tanta ꝑditus est supellectili: vt Lucullus (quẽ Cicero Xerses appellat) q ad. 25. boium milia honorifice suscipe poterat. Hec tñ Lucullus solus ea in vrbe diues habebaĩ: cũ etiã viginti ciuiuꝫ milia ꝛ eo amplius in ea essent: q cũ Lucullo de omni diuitiaꝝ splẽdore appparatuq; sine iniuria cõtendere potuissent. Attulit insup hec imperatissima ciuitas innumerabiles viros: cũ rei militaris peritia: tum omni virtutũ genere ac scientia ꝑclaros: quos qdẽ enumerare operosissimũ ꝛ q̃si ipossibile esset. Nec aliquos etiã hoc in loco afferre non indignũ putamus: ꝛ vt a militaribus incipiamus. Et Pyrrũ genuit dictatorẽ: qui de Samnitib⁹ triũphauit. Q. Fabiuꝫ: q de gallis etbrusciscq; Scipionẽ aphricanũ: q de aphris. Ad. Catonẽ: qui de hispanis. L. Quintũ: qui de lacedemonijs. L. Cornelĩũ: qui de boijs. Ad. Fuluium: qui de gothis. C. Manilĩũ: qui de gallis asiam incolẽtibus. P. Emilĩũ: qui de perſis. C. Põpeium: qui de Mitridate aliisq; cõplurimis regulis: ac. C. Cesarẽ: qui de gallis hispanis. Hermanis Alexãdrinis pontico ꝛ Aphricanis triũphum gessit pulcherrimũ. Fuere ꝛ alij imperatores inuictissimi: de qbus oibus infra suis locis explicabimus. Ad litteratos autẽ descendendũ est. e quib⁹ ꝑcipuos habuit. Ad. Catonem. Ad. Varronẽ. Ciceronẽ. Higidũ figulũ: Scipionẽ cõsulẽ: Pannetiũ: Simacũ patricium: Hocinum philosophuꝫ: Salustiũ historicũ: Plautũ comicum: Tibullũ: ꝛ Graconẽ: Diaconũ poetas. Et vt etiã de nostris loq̃mur: infiniti ꝓpe sanctissimi atq; doctissimi ex ea prodierunt ꝑsules: e qb⁹ duo doctrina ꝛ sanctimonia iligniores fuere: videlz: Ambrosi⁹ mediolanẽsis archiepiscopus: ꝛ Greg. magnus ambo sanctissimi: amboq; ecclesieq; sancte doctores ꝑcipui. Octuaginta ꝛ eo ampli⁹ ex ea etiã emerserẽt summi põtifices viri doctissimi: de qbus infra tractabiĩ. Hec ipsa ciuitas. 30. q̃q; habuit portas: quarũ ꝓma flumentana postea Flaminea: nunc autẽ populi porta. secũda Collatina. tertia nunc Salaria dicta: antigtus quirinalis dicebaĩ. quarta Numẽtana: nũc sancte Agnetis. quinta exglina: nunc sancti Laurẽtij porta. sexta dicebaĩ Neuia. septima que a priscis Asinaria dicebaĩ: nunc sancti Joãnes. octaua q̃ in loco abdito: nunc clausa cernit̃ Gabiusa fuit. nona Neuia: nunc maior porta dicit̃. decima: ꝛc. Alie q̃q; fuerunt porte que vbi site fuerit: nũc ignoraĩ. quaꝝ noia hec fuere: videlicet Carmentalis pandana: Augonia: Querquetulana lauernalis: Ruduscula na: Rutbumena: Caribolaria: ꝛ triũphalis oium celeberrima. Fuerunt ꝛ sex leonine extãtes porte. Habuitq; (vt diximus) Roma septẽ montes siue potius colles: ꝛ in capitolio fuerunt edificia toto orbe celeberrima: ꝛ potissimum Jouis tẽplum vulgarissimũ Junonis edes: at alia innumera: vbi oium simulacra deoꝝ ꝓstituta erãt. Deniq; vt ad cõpendium veniã quanta fuerit Roma ipsa sua ruina docet.

Osee
Joel
Amos
Jonas
Abdias
Naum
Isayas
Obeth

¶ Prophete dñi oẽs his tribus dum ꝓcederẽ Roma q̃maxime floruere: quos ideo dñs tẽpestate istac crũpere voluit: vt quẽadmodu⁹ ꝓmo Assyrioꝝ regni tẽpore Abraã extitit. cui. s. apte ꝓmissiones fiebãt: q̃ de eius semine oium gentiũ benedictio esset nasciturа. Ita ꝛ in exordio romane vrbis: qua impante xp̃s dñs noster erat vẽturus. In quo ipleranꝫ fabula ꝓmissa oracula ꝓphetaꝝ: nõ solũ loquẽtiũ sed etiã scribentiũ in tante rei future testimonio soluerenẽ. Cũ. n. ꝓphete (vt divus pater Aug. refert) ꝛ postq̃ reges esse ceperunt ꝑpetuo nunq̃ defuerint in vsu: tũmodo coꝝ fuere nõ gentiũ. Quãdo autẽ ea scriptura ꝓphetica manifesti⁹ ꝓbabaĩ: que gẽtib⁹ etiã aliq̃ ꝓdesset nũc incipere oportebat q̃ hec ciuitas cõdebaĩ: q̃ gentib⁹ iperaret cum etiã in filijs Abrae gentium populus esse nascatur.

¶ Captiuitas decem tribuum iudeorum.

4453 746 ¶ Osee bela filꝰ vltimus Israelitaꝝ rex: duodecimo Achã regni anno ꝑ tyrãnidẽ regno occupato regnauit in Samaria an. 9. hic ꝛ si dei cõtemptor fuerit ꝛ in peccatis regũ Israel ambulauerit ꝛ gentiũ idola adorauerit: eisq; in cõtẽptũ dei israel imolauerit: vt sacra q̃rti regũ libri habet historia inter malos tñ reges oino censendus nõ est: qr nec auaritia aut scuitia rẽpu. ostẽdit. Verum cũ ipsi⁹ ꝑtento rũq; regũ peccata coꝝ deo increuissent eoꝝ regnuꝫ de sub celo dñs exterminare decernens Salmanasar Assyrioꝝ regẽ aduersus eum suscitauit: qui magno milite in regnuꝫ ipsum cõducto vniuersum maximis attriuit cladibus: captaq; Samaria cum vtiq; hic deũ nõ haberet propitiũ nec aduersꝰ eũ Salmanasar cõprehendit ꝛ victum abduxit: ꝛ vniuersa eius bona diripuit ꝛ sibi subditũ fecit. Verũ postea multa pecunia redẽptus: ꝛ eidẽ tributari⁹ factus in regnũ redire ꝑmisit. Sed post aliqũ tẽpus cum Salmanasar ꝑdictus rex didicisset q̃ Osee latẽter misisset ad Susam regẽ Egyptioꝝ petẽs solatia cõtra eum iratus vehemẽter rursus cũ grandi exercitu Samariã cõscendit: quã ꝛ tribus annis durissime obsedit: nonoq; regni sui illã cepit: ꝛ regẽ cum toto populo in seruitutẽ rapuit: Aclim medã ꝛ persidẽ trãsmigrauit: illos quoq; vltra mõtes caspios iuxta fluuiũ gozã habitare fecit. Ac sic cum decẽ tribubus israel legiptima queq; dñi dei sui ꝛ patrũ suoꝝ abiecissent dñs a facie sua eos abiecit: ꝛ quum vane egissent ad nibilũ redacti sunt. Trãslato itaq; israel de terra sua a rege Salmanasar alias gentes ex quodã loco noie anti: qui ex flumine ꝓsico ita vocaĩ in Samaria ꝛ in israelitica regione cõstituit: qui quum ibidẽ habitare cepissent: nõ sapientes que dei sunt: dñs statim inter eos Leones ferocissimos suscitauit: qui vnumquẽq; lacerabãt. Que res quum regi Salmanasar renunciate fuissent: supplicarunt vt sacerdotes eis ex captiuis israelitaꝝ quos abduxerat destinare dignareĩ. Quo mittente sacerdotes leges ꝛ dei cultura eos edocuerunt. Et quum cepisset deum in summa deuotione

venerari:

venerari: leonū pestilētia repente cessauit. At illi propter hoc iudaice legis emulatores effecti: Sāmaric nūcupati sunt: qō latina lingua custodes exprimunt: eo q̄ iudeā suo habitatore vacuatā custodierint. Ac sic israelitarū regnū ab Assyrijs ꝓsumptū est: vbi post seditionē factā circa nepotē Dauid roboam ab Hieroboā eius seruo: quē fecerant regē regnatū est annis. 358. sub regibus decē & octo: quorum nōia & tēpora sub epilogo hic recēsent.

¶ Israelitarum regum epilogus.

Hieroboam. 1.	an. 22.	Ochoziās. 7.	an. 2.	Zacharias. 13.	an. 6.
Nadab. 2.	an. 2.	Joram. 8.	an. 12.	Selum. 14.	die. 3.
Bassa. 3.	an. 24.	Hieu. 9.	an. 28.	Manaben. 15.	an. 10.
Hela. 4.	an. 2.	Joachab. 10.	an. 14.	Phaceas. 16.	an. 10.
Ambri. 5.	an. 12.	Joas. 11.	an. 16.	Phacee. 17.	an. 20.
Achab. 6.	an. 22.	Hieroboam. 12.	an. 41.	Osee. 18.	an. 9.

¶ Eliactes scōs Lydoꝝ rex. 15. regni Achaz anno Lydis regnare cepit: & regnauit annis. 14. 741 4457

Ezechias Achaz regis filij. 15. regū iuda. 335. regni Dauid anno. 2. nono autē olympiadis regnare cepit: & regnauit in hyerusalē annis. 29. optimj sane vir de pessimo pre natj: q̄ cōfestim itermissa sacrificia restituit: idolaq̄ destruxit: & vbē semidirutā restituit atq̄ munuit. Fuit qppe tato regno dignj: q̄: vt sacra eiꝰ hz histo. sapiētia: prudētia: cōsilio plurimū valebat: ac ita manu ꝓmptꝰ: vt nemo veteranoꝝ eo pugnatioꝝ fuerit. vnde de eo ca. 18. q̄rti libri regū dicit: q̄ post eū non fuit similis de cūctis regibꝰ iuda. sed neq̄ in his q̄ ante eū fuerūt. Adhesit. n. dño oibꝰ diebꝰ vite sue: & abeiꝰ vestigijs nō recessit. Fecit. n. mādata q̄ dñs ꝑceperat Moysi. Et ꝓpterea quū dñs esset cū eo in cūctis: ad q̄ ꝓcedebat sapiēter se habebat. Ea qppe dñi gra cōfixus assyrioꝝ regi rebellauit: nec ei seruire voluit: ac vniuersos palestinos debellauit: & eoꝝ ditionē sibi armis vēdicauit. Quo audito Senacherib assyrioꝝ rex: capta Samaria & filijs israel in assyrios trāslatis ascēdit: q̄ ob astutiā & igenij sui ferocitatē oibꝰ arma itētabat: & sua potētia clatꝰ p Rapsacē seruū suū manū cōtra ppl̄z Juda sustulit: & verbis ipurissimis deū israel blasphemauit. Que quū Ezechias hic audiuisset cōscissim vestimēta sua scidit: & oꝛtꝰ sacco dñi dei sui itroiuit: ac vna cū Isaia ꝓpheta viro sanctissimo dñz exoꝛauit: vt aspicere dignarēr verba exprobrātis senacherib. Illo sigdē oꝛāte deus exaudies maximā plagā sequēti nocte misit in blasphemū: q̄ angelus dñi ꝓcussit ex castris eiꝰ. 185. milia viroꝝ. eō quū rex dilu culo surrexisset: & mortuoꝝ suoꝝ corpa cōspexisset: timoꝛe ꝑterritus obsidionē soluit: & in Niniuē fugit. Et dū modicū tps ibidē ꝓmoꝛatꝰ fuisset: dolo a senioꝛibus filijs Adramelech & Seclustro in tēplo Nesrach perēptꝰ est. Ezechias aūt inopinabiliter a terroꝛibꝰ liberatꝰ: quū gratificas hostias nō psolvisset graui moꝛbo ꝓcussus in lāguoꝛē mortis ꝺcidit. cui Isaias in voce dñi dixit: Dispone domui tue q̄: ꝑ hac noxa moꝛieris & nō vives. Būq̄ nimis ꝓ hac re se affligeret rogauit dñm: vt ei ignoscere dignarēr ac paruo tpe ei vitā ꝓderet donec filios hꝛet. Ad cuiꝰ oꝛōnē cōmotꝰ dñs pepcit hoi & dieꝰ suis. 15. annos adiecit: & cūctis diebꝰ vite sue ab Assyrioꝝ bellis ipz liberꝝ fecit. In cuiꝰ rei signū dies decē gradibꝰ retro reuersus est. Rex vō babylonioꝝ audiēs cū egrotasse eidē ꝓfesti visitatiōis gra legatos cū muneribꝰ misit: q̄ꝝ aduētu mirū immōz & fortassis plus debito letatꝰ est Ezechias. Eosq̄ libēter excipiēs laute splēdideq̄z nimiū fouit: & thesauros eis ostēdit: ac armoꝝ istructionē: & alia oia q̄ in auro & gemmis habebat ostēdit: & multis muneribꝰ donatos eos dimisit. Quc res quū displicuisset dño misit ad eū stati Isaiā ꝓphetā dicēs: scito ingt q̄ nō post multū tēpus ab Babyloniā filios tuos & diuitias tuas fore trāsmigrādas: isup & nepotes tuos eunuchos cē faciēdos: & regi babylonioꝝ futuros. Quo audito dixit Ezechias: Bonꝰ est sermo dñi: fiat tm̄ pax in diebꝰ meis Ezechias itaq̄ ab externo hoste securꝰ factꝰ: ad exoꝛnādā hierusalē tm̄ animz adiecit: vbi & mirifice ac splēdide multis in locis edificauit: & multos aque ductꝰ in eā itroduxit: ac piscinas celebres extruxit. Eiꝰ deniq̄z vita oī ex pte laudata anno vite sue. 54. moꝛitꝰ: & apud arcē syon magno sui ōsiderio apud oēs relicto sepellit. Cuiꝰ qdē gesta ꝑma ac nouissima historia q̄rti regū li. c. 19. & 20. cōtinet: ac ipsa eadē secūdus paralipo. li. c. 29. 30. 31. ac. 32. cōmemoꝛat.

¶ Ciuitas Syracusana.

¶ Syracusanā Sicilie insule vbē celebrē diue Lucie vīginis & martyris p̄riaz atq̄z sepulchrū: ꝑ hoc idē tps sub Pachino ꝓmōtorio a q̄dā coꝛithio noie Archio ꝓdita fuisse Euseby noster Cesariēsis ꝓtestatus est. Hec: vt Strabo ingt: a p̄ncipio tū agri fertilitate: tū portꝰ cōmoditate nō parū icremētuz habuit. Quā etiā Cicero in sexto verrinaꝝ descripsit: & florus de syracusis breuiter scribēs sic ingt: Illis triplex murus tondēq̄z arces: marmoreus portꝰ fons celebratus Aretuse: q̄ hactenus eis ꝓfuere vt pulchritudini victe vrbis parce

retur. Hanc Carthaginenses alijqꝫ tyrãni duriſſimo quondã affecerũt iugo. Sꝫ quũ etiã põpeius eã deuaſtaſſet ab Auguſto ceſare poſtmodũ ſtaurata fuit. Hic multi ſignes ꝓdiere viri: e qbus Sicophanus tertiꝰ ſummus põtifex vnus fuit: vir ſane ſanctitate: ſcientiaqꝫ: atqꝫ iuſtitia: eminẽtiſſimus.

¶ Cathaniã ciuſdẽ inſule vrbẽ Agate ſanctiſſime patriã atqꝫ ſepulchrũ: a Naxis iuxta etiã monẽ per hec tempora conditam fuiſſe Euſebius noſter affirmat.

¶ Naxos a qua inſula Naxos nomẽ accepit: hac ipſa tempeſtate nõ procul a Sicilia inſula cõdita fuit: cuius inſule ager: vt Virgilio placet: vini potiſſimuꝫ feraciſſimus eſt. Vnde & idẽ poeta in tertio encidos ait: Bacchatam iugis naxon.

4462 737 ¶ Seabon genere Ethiops egyptioꝝ rex: gnto Eçechie regni anno: in. 25. dynaſtia egyptijs regnare cepit: & regnauit annis. 12. Qui ꝓtra Bochoꝝ aliũ Egyptiorum regem dira gerens certamina tandem vicit: quo ſupato & interfecto regnũ omne ſibi deſumpſit: & loco eius regnauit.

4463 736 ¶ Perdica quartus Macedonũ rex: & ipſe ſexto regni Eçechie anno Macedonibus regnare cepit & regnauit annis quindecim.

4470 729 ¶ Meles tertiꝰ Lydoꝝ rex. 13ꝰ regni Eçechie regis anno Lydis regnare cepit: & regnauit annis. 12.

4477 722 ¶ Cardiceas. 4. Medoꝝ rex. 20ꝰ regni Eçechie anno Medis regnare cepit: & regnauit annis. 13.

4483 761 ¶ Candaules q̃rtus Lydoꝝ rex: hoc anno q eſt gntus & vigeſimꝰ regni Eçechie annus Lydis regnare cepit: & regnauit annis. 17. Vir qdẽ ignauus & libidini plurimũ dedit ꝰ: q nil egregiũ de ſe relig. Huic quũ eſſet vxor elegãtiſſime forme mulier: vt Juſtinus in ꝑmo epitho. hz eiꝰ pulchritudinẽ oibus ꝓdicare ꝓſueuerat: nõ cõtẽtuſqꝫ voluptatũ ſuaꝝ tacita cõſciẽtia niſi etiã mrimonij ſecreta publicaret: ad extremũ vt aſſertiõi ſue fidẽ faceret nudã illã aliqñ ſodali ſuo gigi oſtẽdit. Quo facto & amicum in adulterijs ſollicitauit: & hoſtem ſibi illum cõſtituit: & vxorẽ veluti tradito alij amoꝛe a ſe alienauit. Porroqꝫ breui poſt tẽpoꝛe cedes candauli nuptiarum premium fuit: vxor mariti ſanguine dotata regnum viri: & ſe pariter adultero tradidit.

4485 714 ¶ Numa põpilius ſecundus Romanoꝝ rex. 7ꝰ & vigeſimo regni Eçechie anno. i. ſcõo ſextedecime olympiadis poſt Romulũ regnare cepit: & regnauit an. 41. Rege mortuo Romulo centũ ſenatores rẽpu. aliq̃diu rexere. ita: vt qlibet eoꝝ gnos regnaret dies: qõ per annũ fere & dimidiũ durauit: qõ gdẽ tẽpus interregnũ noiaꝝ: & Nume regno applicaꝝ. Mortuo nãqꝫ Romulo iter Ro. & Sabinos de creando rege altercatio nõ minima eſſe cepit. Tandẽ in Numã hunc e Põponio ſpectato viro natũ vnanimiter cõuenerũt: qui vt Plutarchus ait: quũ eſſet ingenio ad oẽm virtutẽ accõmodatꝰ: ſeipſuꝫ magis p diſciplinã: laboreqꝫ ac philoſophiã coluit: nõ ad deteſtãdas ꝓturbatiões mõ: ſꝫ & laudatã qꝫ iter barbaros vim & habẽdi cupiditatẽ a ſe amoueret. Hic itaqꝫ a domo delitias: ſimul ac magnificos apparatꝰ pellẽs: & oibꝰ ſe cũ cimbꝰ tũ peregrinis itegerrimũ iudicẽ & cõſultorẽ ꝑſtabat. Per ociũ autẽ nõ ad voluptates ac delitias: nõ ad queſtus: ſed ad deoꝝ imortaliũ cultũ: & ad ipſoꝝ naturã q̃tũ rõne poterat cognoſcendã ſemetipſo vtens magnũ adeo nomẽ adeptus eſt: vt Taciꝰ ex vnica tacia filia ſibi genex fecerit. neqꝫ is eo cõnubio elatus migrauit ad ſocex: ſed patrẽ ſenioꝛẽ fouens in Sabinis manſit. Qui etiã deſerens vrbis cõſilia in agris frequẽtius morabaꝝ: ſoluſqꝫ ibidẽ libenter ꝓgrabat: & in deorũ lucis & deſertis locis vitã degebat. Anno igiꝝ q̃drageſimo etatis ſue quũ legati veniſſent pro eo rege aſſumendo: ipſoqꝫ nõ acquieſcẽte ac dicente ꝙ ois vite humane mutatio ſit periculoſa: tandẽ inſtãtibꝰ legatis atqꝫ rogantibꝰ ne populus itex in ſeditionẽ veniret regnũ lacеſſitus ſuſcepit. Eoqꝫ ſuſcepto cõfeſtim populũ elatũ aſperũqꝫ ad pacẽ & ad religionẽ traduxit. Nox q̃qꝫ prohibuit Romanos imaginẽ dei exiſtimare ſpeciẽ hois aut aialis habere formã. Vnde nec fuit apud eos picta neqꝫ ficta deꝝ ſpecies: ac ſi nephas eſſe deteriorib ꝰ meliora aſſimilare: quũ neqꝫ aliter q̃ intelligentia ꝓcipi deus poſſit. Mutauit quippe menſiũ ordines: & martiũ quẽ Romulus ꝑmuꝫ fecerat tertiũ poſuit: incipiẽs a ianuario qui. xi. erat: duodecimus vero februariꝰ. Et quũ annus. 300. & 60. cõtineret dies iſtituit vt. 300. ac. 65. haberet. Multi tñ ſunt qui ianuariuꝫ ac februariũ a Numa additos dicant quũ ante decẽ tantũ eſſent menſes. Ouidius: Sed numa nec ianũ: nec auitas ꝓterit vmbras: Adẽſibus antigs ꝓpoſuitqꝫ duos. Huius tpib ꝰ neqꝫ bellũ: neqꝫ ſeditio: neqꝫ tumultus in repu. fuiſſe traditꝰ: ſed neqꝫ aduerſus eũ vlle inimicitie: vel inuidia: ſeu ob regnãdi cupiditatẽ inſidie virorũue conſpiratio. Obijt denicꝫ octogenariꝰ leui morbo: cuius gloriã regum poſteriox calamitates illuſtriorẽ fecere. Nã quũ quinque poſt illũ regnauerunt reges: poſtremus ex imperio decidẽs in exilio cõſenuit: & religs vero q̃tuor nemo naturali morte defunctus eſt.

¶ Aſſyriorum regni finis.

4486 713 ¶ Aſſaradon alias Aſſaracodas iunioꝛ filioꝝ Senacherib: tẽpeſtate hac patre in tẽplo a ſenioribꝰ filijs obtrũcato: & paricidis fratribꝰ in Armeniã effugatis in regnũ ſucceſſit. quo ſuſcepto cõfeſtim in Sãmariã colonias deduxit: cuiꝰ tpe Merodach Chaldeoꝝ rex ab Aſſyrioꝝ monarchia penitꝰ deſecit. Quamobrem & Aſſyrioꝝ regnum ita debilitatum eſt: vt de eo deinceps nullũ oino exiterit momumentum.

¶ Chaldeoꝝ regni principium.

¶ Merodach igiꝝ chaldeũ ꝑ hoc tẽpus in Babylone regnaſſe cõſtat: q̃tũ aũt regnauerit nec dũ cõpertũ eſt. q & ab Aſſyrijs deficiẽs chaldeoꝝ regnũ ſibi ꝓſtituit. Sic q̃z & Medoꝝ rex fecerat: hic ipſe Merodach fuit: q Eçechie egrotãti legatos viſitatiõis gr̃a cũ mueribꝰ miſit: vt patet. 4ꝰ regũ. c. 20ꝰ

¶ Chaldea itaqꝫ (vt iam ſemel dictũ eſt) Aſie regio eſt: Arabie cõtermina: longe plana ſed ſontiuꝫ quãmaxime

ꝑmaxime indigna: in qua Babylon maxima ciuitas regni caput erat. Ex hac nāq; regione Zigari populi exierunt. qui tēpestate nostra cum liberis ⁊ vxorib⁹ oēm pene peruagant̄ Europā. Qui quum fures subtilissimi sint in oppidis ꝓmanere nisi tres tantū dies ꝓmittunt̄. Hos veneti nostri ab omni suo excluserunt regno tum maxime ꝓpter furta: tum etiā ꝓpter explorationes q̄bus suspecti habentur. Nos ipsoꝝ quendā aliquādo scisciatati fuimus: quanā ex patria essent. Respōdit se chaldeum cū oībus suis esse: linguaq; chaldea eos vti semper consuesse.

¶ Tobias iudeus ꝓpheta sanctissimus: ex tribu ⁊ ciuitate Neptalim oriūdus: mitissimi ingenij vir mireq; suauitatis: ac oīs gratie spiritualis ꝑstans: q̄ supioꝝ annis a Salmanasar assyrioꝝ rege in captiuitatē abduct⁹ fuerat: tēpestate hac: pietate ac religione insignis habit⁹ est. Hic quū apud Niniuē cōstitut⁹ ꝓceptoꝝ patrū suoꝝ nō immemor egros visitaret: cosq; ad patientiā ꝙmaxime hortaretur ⁊ indigentib⁹ elemosynas ꝓberet: desperatos q̄; cōsolaret̄: atq; errantes ad veritatis vtā ꝑdicationib⁹ ⁊ admonitionib⁹ deducere niteret̄: cecitatis plaga tentatus est: p:o q̄ etiā oēm ei⁹ depdidit. substantiā ac oīum pauprimus erasit. Cuius patientiā quū dñs diu cognouisset statim Raphaelē angelū ad eū misit: q̄ eidē visum restituit: substātiāq; oēm in duplū multiplicauit: ac ceteris iudeis oib⁹ in reb⁹ cū antetulit. Et quū in eo statu vsq; ad annos duos ⁊ centū vixisset cōfectus senectute bona ꝓmo iteritū Niniues ⁊ instaurationē Hyerusalē: ⁊ tēpli dñi: ac xpi dñi nostri aduentū ꝑdicēs spūm dño reddidit. Quo mortuo collachrymātib⁹ Tobia filio ac nepotib⁹ oib⁹ in niniue sepellit̄: vt ei⁹ sacra hz historia: q̄ ab oib⁹ summa cū voluptate ⁊ deuotiōe legi ⁊ audiri consuevit. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Thalete milesiꝰ e.vij.grecie sapiētib⁹ ꝓmuꝰ: his tpib⁹ floruisse: diuus p̄ Aug.18.de ci.dei.c.24.dicit. Hic ex Thasidaꝝ familia ꝓe Examio: matre Cleobolina natus fuit: q̄ Phenicū nobilissimi fuerunt: ⁊ a Cadmo Agenore originē duxerunt. Hic itaq; adultus fact⁹ post reipu. negocia ad rex naturā contēplādā: vt Isidorus in.2°.etbi.c.3.scribit se trāstulit: ⁊ vt Cicero de natura deoꝝ ait: ꝓm⁹ de natura rex disputauit: q̄uis: vt Laert⁹ scribit: nullū igenij reliq̄rit monumētuꝝ. Callimacus autē dicit hunc fuisse inētorē minoris vrsc: ac stellas notasse: q̄b⁹ phenices nauigāt. Putāt̄q; pleriq; hūc ꝓmū astrologie secreta rimatuꝝ: solisq; defect⁹: ac cōuersiōes ꝑdixisse. sunt etiā q̄ affirmēt illuꝝ ꝓmo imortales alios dixisse. Hic ꝓterea ab egyptijs geometrie ꝑcepta suscepit: ⁊ quū esset celo astrisq; familiarissimus: dixit aquā ꝓmū fuisse rex oīuꝝ causam eāq; in se diuinā hīc mētē: ⁊ oīa ꝓducētē. Et rhodio (vt diuus refert Hiero.) ostēdit philosophus posse ditari si vellet: quū olei penuriā puidisset. Obijt deniq; .78.etatis sue anno quū gymnicū certamē spectaret estu. s. ac siti defatigatus. Cui⁹ iter cetera ꝑclara hec ab eo dicta referunt̄: sicut Laert⁹ ait: Antiquissimū entiū est deus: igenitū etenim. optimū entiū est mūd⁹: nā op⁹ dei est. Maximū entiū est locus: oīa nāq; capit. Velocissimū entiū est ītellect⁹: passim etenim currit. Validissimū entiū ē necessitas: dñat̄.n cūctis. Prudētissimū entiū ē tps: aduenit.n. oīa.

¶ Solon philosophus e septē sapiētib⁹ grecie scōs: p̄ria Athenis fuit: ⁊ ibi leges multas atq; optimas instituit: q̄s sicut Valeri⁹ lib.de ingratis ait: si Athenienses ꝑpetuo seruare voluisset sempiternū habituri fuissent iperiuꝝ. Cōstat nāq; vt Laert⁹ scribit: tpe leges ⁊ cōciones scripsisset: ⁊ in senectipsum monita elegia q quum boiuꝝ oīum: ac oraculi inditio sapientissim⁹ bret̄: vino idulsisse ferē. De Solone autē isto Plato in thimeo: ⁊ Aristoti.in.2°. politicoꝝ multa scripsere. Tandē in Cypro insula obijt.80°.etatis sue anno: quuꝝ mādasset suis: vt ossa sua salaminā trāsferret: atq; ea in cineres dissoluta p oēm ꝓuinciā dissemināret sed ei⁹ iussis obtēperatum nō fuit: quuꝝ ipsius sepulchro tale epigrāma iscriptuꝝ sit: q̄ vnduꝝ rabidas medoꝝ ꝓpulit iras legifex Solonē pulchra tenet salamis. Ex q̄uis aūt ei⁹ plurimis hāc solā hic habeam⁹: satietatē ex diuitijs nasci: ⁊ ex sacietate ꝓtumelias gigni: q̄ nō posuisti nō tollas: mētiri noli. ⁊c.

¶ Chilon philosophus: p̄ria Lacedemoni⁹: tertius e septē sapiētib⁹. ⁊ ipse p hec quoq; tēpora: teste Aug. vbi supra apud Athenienses in precio fuit. Qui ob eius ꝓfundissimā sapientiā inter ceteros breuiloquus dictus est. vnde ⁊ Aristagoras hunc dicendi modum seu morē postea chilonitum vocauit. Multa.n. notabilia in duecentis carminibus: vt Laertius testat̄: scripsit: quoꝝ hec ꝑcipua fuit sententia: Discere ꝓmo bene sibi preesse: indeq; domui suc: atq; in aduersis ire sue dominari. Vixit autē .56. annis: quo defuncto iuxta eius sepulchrum cōfestim erecta fuit statua. defunctuꝝ vero asserunt nimia letitia filium. s. osculans: qui in olympico certamine fuerat coronatus.

¶ Pytacus mithilenus phūs. 4.e septē grecie sapiētib⁹: his tpib⁹ cū supradictis nō doctrina solum sed etiā in re militari ꝑstantissim⁹ hit⁹ est: q: ⁊ decē annis p̄rie sue iperiuꝝ illustrissime tenuit: quā quuꝝ optimis legib⁹: institutisq; ꝑdictuꝝ tps cōstituisset sponte se ipꝝ magistratui abdicauit. Cuius hec nota fuit sua: ꝓncipatus vix ostēdit. Scripsit autē hic de morib⁹ ⁊ politica sexcentos versus: multa quoq; alia prosa. Vixitq; vsq; ad Creti sydoꝝ regis tēpora: ad quē eius extabat epistola. 70. annis.

¶ Biantē phrienē phūs. 5°. e septē grecie sapiētib⁹: cū supioꝝ floruisse ꝓstat: q̄ ob regiā ei⁹ ꝑsentiā ⁊ ciuiū suoꝝ ꝑcipuā benivolētiā: vt Laert⁹ testat̄: maximo in ꝑcio semp ab oib⁹ habit⁹ est: coq; multis periculis eos in aduersis tutat⁹ fuerit. Multaq; ꝓterea duob⁹ milib⁹ versuū vtilia ꝓscripsit: cui⁹ inter cetera memoratu digna hec singularis fuit sniа: Vitā sic esse mēsurandā q̄si hoies breui ⁊ multo tpe victuri sint: tandē quū aliq̄ ex aduocatiōe cessus caput in nepotis filie gremio declinasset pre senectute expirauit: cui mortuo phrienēses ei tēplū ꝺdicauerūt. de hoc multa Valeri⁹ ⁊ Laer. scripsere.

¶ Cleobolus lyndus e septē grecie sapiētib⁹.6.⁊ ipse p id tēpus ilignis ⁊ clarus fuit: cui natā filiam noie Cleobolinā fuisse ferunt: quā exametroꝝ enygmatū vatē dixere: q ⁊ libꝝ de enygmatib⁹ qōnib⁹ in trib⁹ milib⁹ versuū exscripsit: ex qb⁹ hec memoranda excerpīt snia. Uxorē de parib⁹ ducito: q si ex maioribꝫ duxeris cognatos habebis dños. Uixitqꝫ annis.70. cui⁹ pclarissima gesta scripsit Laertiꝰ.

¶ Periāder corinthius e septē grecie sapiētib⁹ philosophis.7. hac etiā tēpestate: vt diuo Aug. placet floruit: quē Aristotiles tyrānū fuisse dixit: ⁊ annis.xl. apud Corithios candē exercuit: qō tū Plato negat: sed aliū pbūm ⁊ aliū tyrānū fuisse affirmat. Hic itaqꝫ in duob⁹ milib⁹ versuū multa ⁊ vtilia conscripsit documēta. Ex qb⁹ hanc pcipuā elicimus sniam: Prosperans modestus esto: infortunat⁹ vero prudēs amicis felicib⁹ ⁊ infelicibus idē sis. Obijt deniqꝫ octogenarius: vt Laertius habet.

4487 | 712 | Manasses Ezechie regis optimi viri filiꝰ.16. regū iuda.36 4. regni Dauid anno: decimaqꝫ prima olympiade: quū.12. annoꝝ esset etatis regnare cepit: ⁊ regnauit annis.55. Uir quidē a paternis voluptatib⁹ abscisus: ⁊ ad oīa malignitatis genera cōuersus: qui nihil ipiū pītermisit: sed in ipietatib⁹ regū israel oīno ambulauit. Nā suscepto ipērio ꝓphanauit tēplū: ac illud claudere fecit: sacerdotiūqꝫ sustulit: cōfudit ordinē: temerauit regnū: corrupitqꝫ quicquid erat religiōis: qō legis: qō vite: qō moꝝ: qō fidei: qō patris ⁊ maioꝝ suoꝝ discipline ꝓdidit atqꝫ cōfudit. Abominatiōes enim pessimas in iuda fecit: ⁊ quidē maiores q̄ antea amorrei fecerunt: ⁊ vniuersum iuda suo exēplo suoqꝫ errore atqꝫ hortatu in ītmundicijs amorreoꝝ: aliarūqꝫ gentiū peccare fecit. Multos etiā iudeorū nobiles ꝓscripsit: multosqꝫ interfecit: ⁊ magnis supplicijs sacerdotes iustos ⁊ Isaiā ꝓphetā virū sanctissimū trucidauit. ac sic ⁊ ipse hō scelestissimus: quū nil domi forisue strēnue gereret: sed oia anaritia sua explicaret: diuinā tandē in se exptus est vltionē. Nā: vt sacra secundi paralipo. libri.c.33. cōtinet historia: in bis iratus dñs exercitū babyloniorꝝ ⁊ chaldeoꝝ sup eū intulit: ⁊ vniuersaꝫ iudee regionē depopulās: etiā ipsuꝫ Manassen regē dolo cepit: ⁊ captū pedib⁹ manibusqꝫ cathenis vinctū in babylonē rex eoꝝ ad se ōduci fecit: vbi ⁊ cū ad ea q̄ voluit tormēta subiectū habuit. Manasses vō ad se reuersus arbitrāsqꝫ se maloꝝ q̄ patiebat fuisse auctorē: penitētia duct⁹ dñz deū patrum suoꝝ humiliter exorauit: vt hostē suū ei clementē faceret: cui⁹ oratiōnē exaudiēs: hoc ei cōcessit: ⁊ vt a Babyloniorū rege relaxatus ad sua regna reuertīt. Cūqꝫ hierosolymā venisset cognouit dñm esse deū. Et prioꝝ quidem delictoꝝ que gesserat penitens studui oīb⁹ viribus ad cultū diuine religionis se cōferre: tēplūqꝫ purgare: ⁊ ciuitatē semicollapsam resarcire: ⁊ de alio aliquo nīl aliud cogitare nisi gratias pro donorū salutis sibi ꝓstito exoluere. Hec quoqꝫ ipsa populū suū agere docuit: agnoscens in quibus calamitatib⁹ incidisset ꝓpter peccata suaꝝ: destruensqꝫ aras baal: rursus altare edificauit: ⁊ solēnes hostias imolauit: ⁊ sicut Moyses diuinā cultura exposuit: ⁊ post hec oīno beatissimā: vt Josephus scribit: habuit vitam: ⁊ multos ad eius exemplū traxit: tandē vbi ea que ad sui sceleris emendā pegisset. 67. vite sue anno defunctus est: ⁊ sepultus in hortis suis: sicut quartus regū liber.c.33. habet.

¶ Thraeus Ethiops Egyptiorum rex: Sibecho rege interfecto primo anno regni Manasse Egyptijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis.xx..

4490 | 709 | ¶ Scocles.5. Medoꝝ rex.4⁰ regni Manasse anno Medis regnare cepit: ⁊ regnauit annis.54. hic: vt Apollodorus adriamitinus historicus tradit: Ebathanā ciuitatē ipsi⁹ regni caput in mōtibus ꝓdidit: quā postea Arphaxat ipoꝝ rex: vt hz iudith pⁿ: ąplias turrib⁹ celsissimis ac menib⁹ exornauit.

4499 | 700 | ¶ Gigius quintus Lydoꝝ rex: hoc anno qui est duodecimus regni Manasse annus: Cāda aule predecessore (vt dictū est) interfecto: reginaqꝫ vxore ducta eius loco regnū suscipiens: regnauit annis.36.

4515 | 684 | ¶ Merres ethiops Egypti rex: 21⁰ regni Manasse anno: in dynastia.26. post Thraeū regnū suscepit: ⁊ regnauit annis.12. post hunc Stephinatis regnauit annis.38.

¶ Argeꝰ.5. macedonū rex.8⁰ ⁊.20⁰ regni Manasse āno macedonū regnū accipiēs regnauit an.38.

4526 | 673 | ¶ Tullus hostiliꝰ tertiꝰ Ro. rex: trigesimonono regni Manasse anno: tertioqꝫ.27. olympiadis anno: post Numā pontifi. regē a Romanis rex sufficit⁹ regnauit annis.32. hic⁹ cunabula: vt Eutropius scribit: tuguriū agreste cepit: ⁊ postea adolescentia in pecorib⁹ pascēdis occupata fuit: validior deinde factus Ro. rexit populū. Et primus qdē romanoꝝ regū fascibus ⁊ purpura vti cepit: ac vrbē adiecto Celio monte ampliauit. Post longā deinde pacē in Albanos bella tulit: quos tam metu q̄ pudore victos ꝓstratosqꝫ in vrbē postea admisit: ⁊ illoꝝ vrbē penitus euertit ꝓter templa: a qb⁹ ⁊ iussu ipsi⁹ tēperatū est: cūqꝫ ipsius populi adiectione romana res plurimū aucta fuisset Tullus sabinus nouum indixit bellū: pronocatosqꝫ fudit atqꝫ fugauit. Tandē quum vno ⁊ triginta annis cū magna belli gloria regnasset: cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

4535 | 664 | ¶ Ardas sextus Lydorum rex: hoc anno qui est nonus ⁊ quadragesimus regni Manasse regis annus: post Gigiū regem Lydis regnare cepit: ⁊ regnauit annis.37. ¶ Hecane ciuitates.

¶ Nicomedia Asie ciuitas: ꝓ hoc tēpus: vt Eusebius scribit: a quodā Nicomede Bithinio rege in bithinia ꝓuincia cōdita fuit. Que quū postea christianissima facta fuisset in ea tpe Dioclitiani imperatoris seuissima christianoꝝ ꝓsecutio fuit. Indeqꝫ quū magno esset in precio apud cā dīnus Cōstātinus cognomento magnus suum diē clausit extremum.

¶ Calcedon similiter Asie ciuitas: hac ipsa tēpestate in eadē Bithinie ꝓuincia ex opposito ꝓstātino polis in ore ponticī maris a Megarensibus condita ꝓbibet: vbi ⁊ martiani principis tpibus magna illa synodus

illa synodus celebrata fuit. Cui ⁊ inter ceteras synodos ecclesia Ro. preciput̄ defert honorem: vt Gratianus in canone cōtestatus est. di. 15. c. Sanctorum canones. s. quarta synodus.

¶ Biçantiū que ⁊ Cōstantinopolis imperialis ciuitas a magno Constantino sic appellata: p id tēpus: vt Eusebio placet in grecia ex opposito Calcidonēsis agri: loco qdē optimo ⁊ munitissimo a pausania spartanoꝝ rege cōditionis sue initiū habuit: ⁊ quū parua admodū esset cā postmodū Cōstātinus magn⁹ Roma. pōtifici Siluestro relicta sibi diligēs structis fortissimis menib⁹ celsisq; ac crassissimis turrib⁹ a se Cōstātinopolim noīari voluit: quā etiā ei⁹ successores imperatores passim plurimis tū publicis edib⁹: tū p̄uatis ciuiū palatijs ⁊ qdē supbissimis exornare curarunt: ⁊ adeo vt exteri eo venientes vrbis splendorē admirati nō tā mortaliū q̄ celestiū cā domiciliū dixerint. Extāt. n. in ea p̄ter cetera magnificētissima edificia ⁊ sancte Sophie tēplū Justiniani opus toto orbe memorabile. Habet p̄terea hec ciuitas vndecim portas dignitatē ipsi⁹ pre se ferētes: quaꝝ noīa hec sunt: Aurea: pagea: sancti romani: carcasea: regia: caligaria: xyllina: bacinagona: phara: theodosa: ⁊ sylaca. Ipsaq; n. ꝓpter ipsius pulchritudinis splēdorē p̄isci nouā appellauere Romā: q̄ patriarcali sede: ac iperiali throno ab ipso Cāstātino redimita fuerit. Hec ꝓfecto tanto splēdore ac dignitate insignita est: qō: vt ita dixerim: totius orientis columē ⁊ vnicū grecie sapiētie domiciliū habita fuerit: vbi tria magna cōcilia Gratiano testante celebrata fuerunt: videlicet sub Theodosio seniore: sub Agathone papa: ⁊ sub Justiniano p̄cipe: vt habet in canone. 15 di. c. Sexta synodus. Eā quū turci diu exosam ꝓpter ei⁹ dignitatē habuissent anno salutis nr̄e. 1093. a Belçeto quodā eoꝝ p̄cipe cū ingēti turcoꝝ manu obsessa ⁊ capta fuit: vbi imperatore capto eū ꝓ vili mācipio diu captū tenuit. Indeq; Galli cū Venetis expulsis imperatorib⁹ p. 5. ⁊. 50. annos possedere. postmodū Paleologoꝝ clarissima familia Genuēsiū ope a Gallis ademit: ⁊ vsq; in annū dñi nr̄i Jesu xp̄i. 1453. glorioſissime possedit. Quo anno Mahumetus othomanus turcoꝝ p̄nceps eā cepit diripuitq; ac de ipsa tā p̄clara ciuitate que toti orbi leges dabat triūphauit: vbi ⁊ eius sacratissima tēpla spurcitie mahumetee dedicauit. Innumerabiles autē ex hac celeberrima vrbe in oi scientia atq; virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos: vt ex multis paucos recensēā: fuerunt: Joānes cognomēto Chrisostomus ipsius vrbis epūs: vir plane scientia ac virtute singularis: qui multa ad cōem fideliū vtilitatē edidit. Atticusq; etiā ipsi⁹ epūs: cui⁹ iter cetera ad reginas Arcbadij filias extat de virginitate liber. Senadi⁹ q̄z alter epūs ei⁹: vir lingua nitidus. Joāne cassianus diaconus: q p̄cipuos confecit libellos. Nouissim⁹ oiuz Emanuel chrisoloras phūs ⁊ orator eminētissimus extitit: q lr̄as grecas in italiā cū ingēti vtilitate rettulit: q̄ tā p septingētos annos apud nostros nō fuerant in vsu. Ex quo multi euasere clarissimi: de q⁹ locis suis infra accurate dicemus. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Archilogus poeta natione Lacedemonius: tēpestate hac ꝓ Cornelij nepotis sniā floruit: in quo vt Quitil. in li⁹ de arte oratoria refert: summa vis elocutiōis fuit: tū breues vibrantesq; snie plurimum sanguinis ac neruoꝝ. Hic iābicū versum in soceri sui vindictā p̄mus adinuenit dicente Horatio in poetria: Archilocū ꝓprio rabies armauit iābo: Hunc socci cepere pedē grādesq; coturni. Et ꝓpter impudicā ei⁹ lectionē a Lacedemonijs exilio dominat⁹ est: dicēte Ouidio in ibim: Utq; reptori nocuit pugnātes iābi: Sic sit in exiliū lingua ꝓterua tuū. Tandē ei⁹ exigentibus meritis intersectus est.

¶ Aristodemus musicus bis tpib⁹: vt Eusebi⁹ scribit: clarus fuit: vir p̄m Belliū in q̄rto noc. at. lr̄aꝝ vetex diligētissimus: q teste Cicerone: dixit aiam nil aliud esse q̄ armoniam.

¶ Alceus poeta Lyricus p hec etiā tpa p̄m Eusebiū in prccio fuit: hic patria Mitbilenus fuit dicēte Sapho poetrice: Hec plus alceus cōsors patrieq; lyreq; laudis bz q̄uis grādius ille sonet. ⁊ Horatius in. 2. car. Et te sonāte plenius aure alcee plectro. De isto etiā Herodotus in li⁹ 5⁹ histo. meminit.

¶ Alcidamus orator grecus per hoc q̄z tēpus: vt Cicero in primo tusculanaꝝ questionū scribit: clarus fuit: qui inter cetera mortis laudatione pulcherrime scripsit.

¶ Lesches qdā Lesbius poeta: bisdē q̄z tēporib⁹ floruit: qui post Homerꝝ primus Iliada fecit.

¶ Anthemenides similiter Mitbilenus poeta: ⁊ Alcei p̄dicti frater: ⁊ ipse cū eodē fratre floruit: quē Babilonioꝝ sociū alceus fuisse dixit: ⁊ magna certamina pro eis suscepisse: atq; eos magnis laboribus eripuisse viro pugnacissimo (⁊ vt inquit) regum luctatore peremptο.

¶ Nicephus grecus medicus: magicecq; artis peritissimus: ⁊ ipse hoc tēpore floruit: cuius multa me

¶ Constantinopolis Thracie vrbs. 663 4536

dicinalia ab eodem habentur scripta.

4542 654 AMon Manasse regis p̄dicti filius: decimusseptimus regum iuda. 419. regni Dauit: ⁊ tertio trigesime olympiadis anno post patrē suū quū etatis esset duox ⁊ viginti annox regnare cepit: ⁊ regnauit in hyerusalem ſm Eusebium ⁊ interpretes duodecim annis: sed ſm hebreos ⁊ Josephum duobus tantū. Hic dum patris eius opera imitarē: que scilicet in iuuētute sua p̄sumpserat dolum a suis in domo ꝓpria passus peremptus est: quo mortuo populus eius peremit interfectores: ⁊ cum eum patre suo sepelierunt. Eius autem gesta prima ⁊ nouissima scribuntur. 4. regū. ca°. 21°. ⁊. 2°. paralipomenon. 33.

¶ Phrygum sextus medox rex: anno tertio regni Amon Medis regnare cepit: ⁊ regnauit an. 24.

4554 645 IOsias Amon p̄dicti regis filius: decimusoctauus regni iuda. 1431. regni Dauid: ⁊ tertio trigesimetertie olympiadis anno regnū accipiens: regnauit in hyerusalē annis duobus ⁊ triginta. Hic octo annox habebat etatis quādo regnū adeptus est: qui etiā ea in tenella etate tante virtutis ⁊ sanctitatis extitit: vt oībus qui ante eū regibus ⁊ claris viris tanto excellere visus est: quāto vel sideribus ceteris sol: vel mare fluminibus cunctis. Quūq; ad duodecimū etatis peruenisset annum (vt Josephus scribit) nō laudibus: non iocis: aut voluptatibus intentus: vt supiores adolescētes reges facere cōsueuerant: sed doctrinā: pietatē: iustitiā: ⁊ beate viuendi normā ex lectiōe legis Moysi: atq; exēplo bonox regū sumēs oīa supiox regū mala opa veluti iam senior emendauit. Octauo sigdē regni sui anno: vt sacra quarti regū ⁊ secūdi paralipomenon hz historia: oēs ipsi⁹ regni ciuitates multis erroribꝫ labefactatas ab Idolox cultu ita purgauit: vt nullū idolatrie vestigiū in toto superesset regno. Et ne qd insup latēter remaneret vniuersas domos scrutari mandauit: sed ⁊ serpentē ereū a Moyse factū: cui populus superstitione idolox ductus imolabat cōminuit. Atq; in vnāq; causa adeo iustitiaz semp coluit tanq; aie sue medicinā: ⁊ oībus alijs in rebus ita gloriosus extitit: vt cū eo iudeox gloria fere orta simul ⁊ extincta visa fuerit: nā (testante Josepho) erat modestus: prudens: grauis: continēs: clemens: diuine legis scientissimus: manuq; fortis: ac aio maximo. Et adeo religionis amator: ⁊ legis emulator fuit: vt oīa sacerdotū falsorūq; ꝓphetax ossa e sepulchris erui ⁊ exuri mandauerit: hocq; modo purgata oī ꝓuincia ad hierosolymā oēm populū cōuocauit: ⁊ ad Āçimox festiuitatē q̄ pascha dicit̄ cos adduxit: vbi ⁊ pbasce maximū celebrauit: ⁊ adeo celebratissimū vt a diebꝫ iudicū tale in hyerusalē non sit factitatū. Et ꝓpterea Jesus filius Sirach laudando eū sic protulit dicens: Memoria Josie in cōpositione odoris est facta: ⁊ opus pigmētarij in oium ore q̄si mel indulcorātū: ⁊ velut musica in cōuiuio vini. Ipse diuinitus in penitentiā populi sui directus fuit: ⁊ cūctas impietatis abominationes abstulit preter Dauid (ingt) ⁊ Ezechiā atq; Josiā oēs reges iude peccatū cōmisserunt. Reliq vero reges Juda legē dei altissimi reliquerunt: deiq; timorē contēpserunt: suū quoq; regnū alijs dederunt: ⁊ gloriā suā aliene genti. Hec ille hic deniq; optimus rex nullo religionis: pietatis: humanitatis: benignitatisq; exēplo pretermisso cū rege Egypti in campo Magedon cōgressus: ab ipso iaculatꝫ in hyerusalē remeans ex eodē vulnere defunctus est: sepultusq; magnifice collachrymātibus oibꝫ suāq; vicē dolentibus in mausoleo patrū suox. Sed ⁊ Hieremias ꝓpheta ciuitatis vicē potius q̄ optimi regis mortē dolens carmē trenox lamentabili modulatione cōposuit dicens: Quomodo sedet sola ciuitas plena populo: ⁊c. Quibꝫ lamētationibꝫ postea cantores ⁊ cantatrices in exequijs mortuox vti cōsueuerūt. Tres autē filios post se reliquit: quox primus Eliachim qui ⁊ Jechonias fuit. secūs Zebaq qui ⁊ Selum. tertius Mathaman qui ⁊ Sedechias. Hec oīa ex quarto regū libro cap°. 22°. ⁊. 23°. ⁊ secundo paralipomenon capitulo. 34. ⁊. 35. habentur.

4557 642 ¶ Anchus martꝫ Numme regis ex filia nepos: q̄rtꝫ romanox rex: q̄rto Josie regni anno post Tullū hostiliū regnū accipiens: regnauit annis. 25. nā defuncto p̄dicto eius antecessore rege romanorum res ad interregnū redijt: qō quidē tēpus huic etiā applicar. Hic iraq; nulli supiox regū belli pacisq; artibꝫ ac gloria vnq; inferior fuit. Sed ⁊ Auentinū tumulūq; mōtes vrbi addidit: ⁊ pontē primꝫ tyberi adiecit. Carcerē quoq; primo ad terrorē crescentis audacie in media vrbe loco publico cōstruxit: Politoriū etiā latinox vrbē vi cepit ⁊ diripuit: oēm eius populū in Romanā vrbē introduxit. Osiam deniq; ciuitatē sextodecimo ab vrbe miliario supra mare cōstruxit. vbi ⁊ beata Monica diui patris Aug. mater vita decessit: tandem morbo coreptus vitam cum morte mutauit.

¶ Arsaces siue Ericates medox. 7. rex: hoc anno q est. 15. regni Josie annus Medis regnare cepit ⁊ regnauit ānis. 32. vir sane bello ⁊ pace clarissimꝫ: q̄ vtute Ninivē maximā ciuitatē oīno subuertit ⁊ delevit: inxta vbū Nau ⁊ Tobie ꝓphetax: vt pz Tobie. 14. c. q̄ deleta assyriox regnū penitꝫ cessauit.

4569 630 ¶ Helchias maximus Hebreox pōtifex: p hoc ipsum tēpus: vt sacra quarti regū libri habet historia: apud Hierusalē maximo in precio fuit: qui patrē habuit Seruz: qui fuit Sadoch: qui fuit Acharic: qui fuit Joiade: qui fuit alterius Zacharie: qui fuit Aebimaas filij Sadoch summi pōtificis: quē Salomon rex abiecto altero pontificem fecerat.

¶ Phaleris agrigentinus tyrānus: orator ⁊ declamator ornatissimus: tēpestate hac (vt Eusebio placet) floruit: cui cū quidā Perillus eris igeniosus artifex amicissimus esset: ex Athenis Agrigentū ad eū venit: vbi cognita hois seuitia: vt eidē placeret: ex ere tauꝝ artificiosissimū fabricauit: ⁊ in cꝫ latere tannā posuit: vt reus in eo inclusus subiectis ignibꝫ torqueret: atq; ita sonus vocis hois exclamantis

non gemitus

non gemitus bouis:sed bouis mugitus videret:pro quo inuento:quū munus ab eodem qui nouis tormentis delectabat:postulasse:illū intercludi iussit:t suppositis ignibus primus artificij sui verū prebuit experimentū:dicente Ouidio primo de arte amādi: Et phaleris tauro violēti mēbra perilli:Tor ruit infelix imbuit auctor opus. Et postea sequit: Nec enim lex equior vlla est:Quā necis artifices arte perire sua. Hec ipse Phaleris Athenienſibus de se pro illo cōquestis rescripsit. Alij tñ eū ante vrbē cōditā.64.annis fuisse dicūt. Extat.n.huius Phaleris adhuc celebres t graues epistole.

¶ Ostiā maritimā vrbē iter mare t tyberim cōstitutā:bis tēporib⁹ Anchus martij⁹ Romanor⁹ rex vt latio ꝓuincia condidit:loco scilicet vbi Eneas e Troia profugus primū castra cōstituit. Que cum diu ꝓpter lymū quē Tyberis fluui⁹ congregabat iportuosa stetisset:Claudi⁹ impator cidē portū maxima impēsa cōstruxit:vbi deinde Aurelianus impator ꝓpter ipsius portus cōmoditatē forum nois sui publicū cōstituit:t ingētia edificia ibidē erexit. Que cū postmodū a Sarracenis funditus fuisset eversa:Leo quartus pontifex instauratā Costis replenit. Et gegd edificioꝝ veteꝝ in ea fuerat: pter quandā turrim deletā est. Ea qppe multoꝝ sanctoꝝ reliquijs illustrata diu fuit:atq; diu etiā Domi ce matris sanctissimi doctoris Augustini vsq; ad Martini quinti pontificis tēpora sepulchrū extitit.

¶ Sadiates Arde regis filij⁹ filij Gigij:septimus Lydoꝝ rex.19°.regni Josie anno Lydis regnare cepit:t regnauit annis.15.de quo Herodotus in primo historiaꝝ meminit. Hic filiū nomine Alyatem genuit:qui eidem in regno postea successit. 626 4373

¶ Targnus priscus quintus Romanoꝝ rex:hoc anno qui est vigesimusseptimus regni Josie post Anchū martiū rex delect⁹:regnauit annis.37. Hic Demaratbū corinthū habuit patrē:a quo Lucumon ꝑmo vocatus fuit:sed iperio suscepto mutatū est nomē:t L.targnius dictus est: qui nō minus regni sui firmādi q̄ augēde reipublice memor centū patres t ipse elegit:quos etiam Senatores vocauit. Firmatoq; regno Apiolas latinoꝝ oppidū vi cepit:t in signū letitie Romanis cōfestim ludos instituit. Indeq; vrbē muris ampliauit:t capitoliū erexit:Sabinos rebellātes vicit: eisq; Collatiā ademit:belloq; in Sabinos pfecto omne latinorum nomē domuit:t cloacbas postea in vrbe fecit: prius nāq; cū patre suo thusciā oēm magnis ifignijt ornamētis:t inde triūphalia ornamēta:insigniaq; cōsularia:t simpliciter magistratuū decora in Romanā trāstulit vrbē. Necnō t virgas t scures:tubas sacroꝝq; ritus t musicā:q̄ Romani postmodū ad bellicas artes vtebant:ex Targnijs Thuscis Romā detulit:q; post multa strēnue gesta ab Ancbi filijs interfect⁹ est. ¶ Viri doctrinis excellētes.

¶ Pherecides Syrus natione:philosophus egregius: Pyttaci philosophi auditor:tēpestate istac in genio singulari ꝑditus agnoscit:q; ꝑmus apud grecos de natura t de dijs scripsit: ꝑmusq; Cicerone teste li°.scilicet tusculanaꝝ qōnū:boium aios sempiternos esse affirmauit:quin t teste L.aer.multa ꝑdixit:q̄ mirabilia videbant. hic etiā: Plynio teste li°.xij°.prosam oronē ꝑmus condidit. Fuitq; ꝑterea Pythagore philosophi ꝑceptor:t libras multas Thaleti philosopho scripsit:t ab eode multas suscepit. 625 4574

¶ Symonides grecus poeta:bis tpib⁹:vt Eusebio placet:inclytus t clarus fuit:q quum ad octogesimū pueniſſet annū multa cōposuit t carmina docuit. In eaq; etate gloriabat in hec discēdisse certamina:q aliq̄n interrogatus qd inter boies facile cōsenescat:ait beneficiū. Huius cū multe fuerint sententie hanc precipuā existimo:Fortuna innocentē sepe deserit:spes autem bona nunq̄. 624 4575

¶ Stesicorus poeta Lyricus eximi⁹:p hoc ipsum tēpus in Grecia floruit:de quo Quintil. decimo li°. de istitu.orato.meminit:t Hora.in.4.carminū:Leceq; t alcei minaces Stesicoriq; graues camene.

¶ Arion Methymneus cytharedus optim⁹:gdē bisdē tēporib⁹ in Lesbo insula claruit: cui⁹ historiā Herodot⁹ Plyniusq; 9°.li°.natu.histo.et Heli⁹.16.noc.atti.late rettulerunt:sed breuiter a nobis ꝓbēsa tatis fuit. Hic cū arte sua multas divitias in italia t Sicilia cōgregasset Corinthū remeans:t in mari a nautis precipitatus est:sed a delphino pisce exceptus in laconiā ante nautas ipsos deportat⁹ Corinthum adijt:vbi re sua cognita;t illis supplicio traditis oia bona sua recuperauit.

¶ Sappho erexea diuini ingenij poetrix:p hec tēpora claruit:t plectrū ꝑma inuenit:hec viro ditissimo nupſit:ex quo Eydan filiū suscepit:habuitq; discipulas:Anagorā:Mileriā:Cōgyllā:Colophoniā:Euthemā:t Salaminā:q̄s etiā lyricos quosdā versus docuit. Scripsit autē hec modulos lyricos epigrāmata:elegiam:iambos:t monades.fuit quoq; vates nobilissima. 623 4576

¶ Olda ꝓphetissa Selū summi sacerdotis hebreoꝝ vxor:t Helchie maximi hebreoꝝ pōtificis mater:bis tēporib⁹ fuit:t Josie regi vaticinādo multa ꝑdixit:t presertim hierosolymoꝝ eversionē: ac populi ipsius captiuitatē:vt patet quarto regum capitulo.22°.

¶ Sophonias ꝓpheta nonus.12.ꝓphetaꝝ:Cbus nobilissimi iter hebreos viri filij⁹ Godolie:q fuit Amasie:q t Ezechie:p hoc iꝑ tēpus ꝓphetauit:t librū nois sui titulo ꝑnotatū ꝓposuit:in quo tanq̄ speculator t archanoꝝ dei cognitor iminentē duab⁹ tribub⁹ captiuitatē ꝑnūciat:vbi indicit vlulatuꝝ habitatorib⁹ pile:quia cōticuit ois populus Chanaā:disperierūtq; vniuersi q involuti erāt argento.

¶ Hieremias ꝓpheta sanctissimus t ab ipso matris vtero sanctificatus ex viculo Anathotites:qui nō lōge ab hierosolymis distabat:sacerdos ex sacerdotib⁹ natus.bis tribus adhuc puerulus vaticinari orsus est:t deide futurā ciuitatis cladē:totiusq; populi captiuitatē:nō solū spiritu:sed etiā oculis carnis ituit⁹ t expt⁹ est. Unde t in Juda t Beniamin tñ ꝓphetauit:t ciuitatis suc oēs futuras ruinas q̄druplici plāxit alphabeto.qō diuus Hiero.t Isido.in.6°.etbi.mēsure metri versib⁹ reddiderūt. 622 4577

aduētū

Hic itaq; post captā euersamq; hierosolymoz ciuitatē: a populo suo in Egyptū violenter tractus: ibidē post multas iniurias sibi illatas apud Taphnas ab eodē populo lapidibus obrut⁹ occubuit: eoq; in loco sepultus: vbi olim Pharao rex habitauerat. Et qñ suā ozone multos serpētes ifestos ab eodē loco fugauerat: t Egyptios a tactu t morsu eoz serpentū liberos fecerat. Ipsuq; magna religiōe post mortē venerati sunt. Et cū sanctus habitus sit eius festū prima die Madij celebratur.

¶ Baruch autē eiusdē Hieremie ꝓphete notari⁹: vir eloquentissimus ac celeberrimus vates: t ipse vna cū dño suo aliū ꝓpheticū librū nois sui titulo prenotatū edidit. in quo post ciuitatis calamitates t ruinas a Hieremia ꝓphetatas cōsolationē eidē ciuitati de reditu a captiuitate pnunciat. Ipsi⁹ tñ liber ab hebreis nec habet nec legit. quē qdē librū diuus Hiero. de greco in latinū iuxta vulgatā editionē transtulit. Hic cū librū magistri sui scripsisset: t regi Joachin legendū obtulisset: qz in eodē scripserat: qđ imminebat ciuitati Hierusalē vt a rege Babyloniozꝝ vastaret; t ipse rex ab eo subderet. Iratus librū disrupit t igne cōcremauit: t Hieremia ac Baruch duris supplicijs affecit.

4586 613 Joachaz secūdus Josie regis fili⁹. 19. regū Juda. 463. regni Dauid: t ꝑmo quadragesime olympiadis anno: patri in regnū succedēs: regnauit inēsib⁹ tñmodo tribus. Hunc ꝑ populus senioze fratre eius spreto post patrē quū triū t viginti etatis esset annoz: regē cōstituit. Sed quoniā (vt sacra ei⁹ hz historia) ipius t sceleste⁹ erat: t in vijs patris renuit ambulare: a Necchao rege iudicio dei capit. t vinct⁹ in Egyptū pducit: t eius senioꝝ fratri ex eodē patre ꝓgenito Josie Eliachim tradidit regnū mutans ei nomē Joachin: ꝓuincie quoq; omni tributū posuit: centū talenta argenti t vnū auri: vt patet quarto regum vltimo: t secundo paralipomenoꝝ similiter vltimo.

4590 609 Joachim ꝑmogenitus Josie regis: q alio nōie Heliachim appellat: vigesimus regū Juda eodē anno loco fratris a Necchao pharaone suffect⁹: regnauit in hyerusalē vndecim annis. homo qdē flagitiosus: infidusq;: ac idolatra: de quo hoc in loco nescio qd dicere ausim: vt ratus pater tot flagitiosos genuerit filios: qui nō hoies certe: sed teterrima monstra meritō nōiari possint: quos etiā pscribere piget. Hic igit ꝓcipatu inito in oēm turpitudinē idoloꝝ prolapsus: Uriā etiā sacerdotē virū iustū obiurgantē interfecit: t oēs tēpli ministros depulit atq; fugauit: necnō t oia auaritia expilauit. ꝓpter qđ t iusto dei iudicio Nabuchodonoso: rex Babylonē: vt Josephus li⁹. x⁰. hz: cum magno apparatu ad Euphratē venit: t cōtra Necchao regē Egypti pugnauit: t eo supato fluuiū transiens: oēm Syriā ꝑter Judeā vsq; pelusiū cepit. Indeq; post quartū annū qui erat octauus regni Joachim idē Babylonie rex cū magno exercitu cōtra Judeos castrametati tributa ab Joachim exactu⁹: aut certe dimicaturus: sed ille eius minas metuēns tributa que petebat per tres annos ꝑbere spondit. Tertio vero anno audiens Egyptios denuo cōtra Babylonios pugnaturos tributa soluere recusauit. ꝓpheta autē Hieremias monebat t ꝑdicabat q frustra egyptioꝝ spe tenerē: qđ t vex fuit q: Egyptij cōtra Babylonios pugnare nō ꝑsumpserunt. Sed statim veniente Babylonioꝝ regē cū exercitu magno iure federis suscepit. Quq; Nabuchodonoso: Hierosolymā itrasset: fidē nequaq; seruans: ꝑ⁹ innumeros iuuenes fortissimos vna cū Joachim rege iterfecit: eiusq; cadauer ignominiose extra muros vrbis iuxta vbū Hieremie ꝓphe. ꝓiici ꝑcepit: t Jechoniā ꝑoris iterfecti filiū ꝓ eo regē ꝓstituit.

¶ Nabuchodonoso: Chaldeoꝝ seu Babylonie rex: cui res bene geste magni cognomē dedere: anno q̄rto regni Joachim apud Babyloniā regnare cepit: sed quātū regnauerit cōpertū nō habem⁹: qui suscepto regno: vt Joseph⁹ ait: multa cū finitimis bella summa vtute ꝓfecit: t q̄maxime cū Egyptijs prospe dimicauit: t Necchao eoz regē ac Psametichū eius filiū regni successoꝝē: vt q̄rtus regū liber hz ad extremū deuicit: Judeā deide t Syriā durissimo sibi subiugauit iugo: Joachim ꝑdictū interfecit ac eius successoꝝē bis victuz vna cum matre: oiq; familia: ac cūctis ꝓcipib⁹: t alijs cōplurimis qui se se tradiderāt: t vasa dñi in Babylonē trāstulit: t Sedechiā patruū suuz suo loco suffecit: q cum t ipse iusurāduz transgressus fuisset: t tributuz ꝓmissuz denegasset ad cū cum ingēti exercitu venit: t diu obsedit: t tandē fame coactum cum ad deditionē cōpulisset ciues: ipsum captū t in ꝓspectu suo adductum cōfestim execrari fecit: t eius vniuersam familiā trucidari mādauit: innumeros quoq; ciuitatis in Babyloniā traxit in seruos: ac totā vrbē vna cum tēplo cuerti t incendi ꝑcepit: sed t Assyrioꝝ regnuz a Medis destructū tandē obtinuit: ꝓpter qđ Babylonioꝝ regnū factum est oium monarcha. Sz cū suipsi⁹ opinione se nimiū extulisset dñs eū isania circūuenit: t. 7. annis senuz vt bos comedere ꝓpulit: sicut habet Danielis. 4⁰. post annos vo septē idē eleuās oculos ad celū supplicauit deo vt regnū recipe ei ꝓcederet: qđ eidē vna cū sensu restitutū est. Quo recepto bñdicens altissimo grās egit q potestas ei⁹ sit eterna: eiusq; regnū in gñatiōe t gñationē: t cūcta regna terre apud eū in nihilū reputata sint. vñ regnū ei restitutū amplio: ēt gloria addita est: ꝓp qđ idē Nabuchodo. dixit: Ego laudo t magnifico ac glorifico regē celi: qz oia opa ei⁹ vra sūt: t vie ei⁹ iudicia: t in supbia grādietes hūliare scit t pōt: vt hēt Daniel. 4⁰. po. 20 dū vixit an. 40. defunct⁹ ē in baby. relicto ei⁹ filio nabucho. regni successoꝝē

4597 602 Joachin cognomēto Jeconias: ꝑdicti Joachim nepos: imo poti⁹ fili⁹: vt Joseph⁹ te- (sore. statur: ꝑm⁹ t. 20⁰. regū Juda. 474. regni Dauid: t. 3⁰. 44. olympiadis anno: a Nabuchodonoso: rex cōstitut⁹: regnauit i hyerusalē mēs. 3. t die. x. Hic autē Joachin supioris Joachim filius scribi debet: vt Hiero. ait: cū extrema syllaba chin: ꝑ vero p chim: t ob hāc causaz in euāg. Mat. vna videt dece generatio: qz 2ª. tessereadecas in patrē hui⁹ Joachin desinit: t tertia ab isto icipit. Cūq;

primum

primū hic regnare cepisset repēte timor Babylonioꝝ regē inuasit: timēsqꝫ ne mali memoria pro nece pīna ꝓuinciā inuaderet: cōfestim exercitū in hyerusalē misit ⁊ eū in vrbē obsedit. Ipse autē eū esset vir bon⁹ nolēs ciuitatē pdere ꝓfilio Hieremie ꝓphete vsus. se cū mīe: oiqꝫ domo: ac relīgs ei⁹ pncipib⁹ vltro Nabuchodonosor tradidit. Cūqꝫ iusiurādū Joachin ab eis q a rege babylonie decreti fuerāt: ac cepisset qꝫ nihil mali q remāsuri erāt in vrbe paterent: eoꝝ fides neq̄q̄ inviolata māsit. Sꝫ cū Joachin eū pdict⁹ in Babylonē accessisset: rex babylōie pcepit pncipib⁹ suis: vt oēs q erāt in hyerusalē iuuenes captiuos sumerēt pīter ⁊ artifices: cosqꝫ ad se ligatos adducerēt: q oēs vt Jose. scribit: fuerūt. 10. milia ⁊ 832. iter q̄s ēt fuere Mardochē⁹: eçechiel: ⁊ Daniel. Mānsit āt Joachin iste in carcere apō chaldeos. 37. an. donec Nabucodonosor filiꝰ pīe defuncto leuaret eū: ⁊ hec babylōis trānsmigratio appellata ē. būc itaqꝫ nabucodo. iuniorē p⁹ mortē pīis a viculis soluit: cūqꝫ q̄aduixit iter amicos hūit: ⁊ mīra ei dona ꝓcessit: fecitqꝫ i Baby. iter reges hōr: acceptaqꝫ vxore genuit Salathiel: q genuit Zorobabel: qui ge

Edechias Josie regis filiꝰ: ⁊ pdicti Joachin patruus: vltimꝰ regū Juda ⁊ (nuit Abinth. 601 4598
Hyerusalē anno vt supra rex a Nabuchodonosor loco superioris in hyerusalē pstitutꝰ: regnauit annis. xi. Huic Nabuchodonosor in subiectiōis signū nomē pmutauit: ⁊ tributariū sub iuramēto sibi cōstituit: mādauitqꝫ vt nihil ei hostiliter agere pīsumeret: nec Egyptijs faueret. Qex cū in oi turpitudine: ⁊ auaritia: atqꝫ segnitie: tam sacerdotū pncipes: q̄ ipse: ac vniuersus pplūs deū offendisset: ⁊ nullū sibi venie locū reliqsset: ⁊ regno tādē turpissime cum oi pplō ciecꝰ ac īterfectꝰ est. Nā. 9°. sui regni anno subornātib⁹ Egyptijs tributuꝫ Chaldeis ꝓmisit⁹ denegare: ⁊ in libertatē se vēdicare tentauit. Quāobrē Nabuchodonosor ira pcit⁹ maximo coacto exercitu in hyerusalē tumultuarie ꝓscendit: ⁊ pmo oēs Judee vrbes in fidē recepit. Indeqꝫ direptis incēsisqꝫ circūquaqꝫ vicis ⁊ suburbanis anno. 9°. Sedechie: hui⁹ regis. x⁹. die mēsis decēb⁹is Nabuchodonosor circa hierosolymā castrametat⁹ est: quā cum decē ⁊ octo mēsib⁹ durissima fame ⁊ peste obsedisset: tādē in ptātē suā redegit: regeqꝫ cū filijs ac pncipib⁹ capto ad regē Nabuchodonosor milites pduxerunt. Veniēte q̄s ad se regē Nabuchodonosor: ipꝫ ipium ⁊ infiduꝫ ac infelicē vocare cepit: ⁊ iusiurādi īmemorē qō pbuerat ei vt ꝓuinciā custodiret. Sup hec etiā cū ingratū obiurgauit: qr dū ab eo pcepisset iperiuꝫ qō ab eis frater tulerat ⁊ illi cōtulerat: ꝓtra munificū largitorē egisse videbaī hostiliter: his verbis aduersus Sedechiā dictis statim ei⁹ filios in ꝓspectu suo iussit pimi. Deide ei⁹ oculos eruēs cū vinctū pduxit in Babyloniā. Hec ꝙppe Hieremias ⁊ Eçechiel eidē ꝓphetauerāt q̄ vinct⁹ ducereī ad Babylonicū regē. Capto igiī rege vniuersus ppl'm Chaldei trucidauerunt: ⁊ qui gladiuꝫ euaserāt ad seruiēdum Chaldeis adducti sunt. Ac sic iudei iuxta verbū Salomonis: quum ꝓphetaꝝ exosam habuisset disciplinā: ⁊ timorē dn̄i nō suscepissent: sed vniuerse benedictiōi dn̄i detraxissent: tandē fructus vie sue comederunt: ⁊ suis cōsilijs saturati sunt. Hanc igiī cōuersationē qui de genere Dauid regnauerunt habuisse noscuntur.

Massilia trānsalpine gallie ciuitas p̄ Massilia transalpine gallie ciuitas.

600 4599

mo anno regni Sedechie. 45. olympiade: Solino teste: a phocēsib⁹ Persaꝝ aduēti ꝓfugis ꝓdita fuit. Hec olim, clarissima ciuitas fuit: ⁊ in Narbonēsi ꝓuincia in galliaꝝ sinu iuxta Rhodanū fluuiū in loco petroso sita: magnitudinis eximie extitit. Huic portꝰ subiacet pulcherrimus q arcē pugnacissimā loco edito etiā hz: in q̄ qdē olim Apollinis delphici pulcherrimū tēplum structū erat. Cui⁹ vrbis ciues posteaq̄ a pncipio p multa tpa in bellis se exercuerāt: pacatis oīb⁹ reb⁹ ad ciuiles īstitutiōes: terreqꝫ cultū cōuerterūt. Quinimo pmiores vrbis ad eloquētie ⁊ philosophie artes ita se trāstulerī: vt doctrinas grecis cōparari potuissent: ad quā plane vrbē cōplurimi ex nobiliorib⁹ Romanis adolescentes pro acquirēdis doctrinis trāsmittebanī. Nā eoꝝ victus frugalis ⁊ modestus semp fuerat: propter qō Cesar ⁊ eiusqꝫ successores Romani etiā cū eisdē bellis tēperātius se habuere: ⁊ Galli: alieqꝫ natiōes vidētes eos in tāta pace viuere: ad eoꝝ viuēdi normā se cōtulere. Cūqꝫ varios sortita fuisset: vel dn̄os: vel tyrānos: prout se tēpora offerebāt: nunq̄ tū aut legem: aut ab alienigenis dispendia ptulit. ꝑterq̄ a Cathelanis qui anno salutis nostre millesimo noningētesimo q̄dragesimo multa instructa classe eā inuaserūt: ⁊ quasqꝫ diuitias auferētes bonis oīb⁹ vacuā reliquerant: ꝓpter qō vllas deinceps visa fuit reassumere vires. Huic Lazarus qué dn̄s a mortuis suscitauit: pmus ab apostolis

pag. 106

destinatus fuit epūs: cuius qdē relige nunc vsqꝫ magno in honore apud eā habite sunt. Fertur quoqꝫ ⁊ beate Marie Magdalene ipsi⁹ Lazari sororis corpus ibidē quiescere. Apud hanc multi clarissimi floruere viri: inter q̄s fuit Salvian⁹ ciuisdē ecclie presbyter: diuina humanaqꝫ litteratura admodū

doctus. Et Museus in diuinis scripturis p̃sbyter: greca latinaq; lingua eruditissimus: q de viris illustribus more diui Hieronymi librũ edidit. Hinc etiã Corninus orator: et Victorin⁹ rhetor clarissim⁹: qui multa in diuinis edidere: originẽ duxere: atq; alij cõplurimi: de quibus infra dicetur.

4602 597 ¶ Astyages Arsacis regis filiꝰ: octauus et vltimus Medoꝝ rex: tertio Sedechie regis anno Medis regnare cepit: et regnauit annis. 38. hic: vt Herodoto in pmo historiaꝝ placet: et Justino in epitomate suo: vnã tm̃ noĩe Mandanã genuit filiã: quã tm̃ aliquãdo in somnijs minxisse vidit: vt totũ exinde corpus eius vrina replere videret. Justinus vero noster aliter de somno sentit: q; non mictũ: sed vitẽ e filie pudẽdis genitalib⁹ oriri Astyagẽ vidisse dicit: que totã occupauit ꝓuinciã. Hãc igit̃ pater eo somnij portẽto perterritus ex ariolorꝝ suoꝝ cõsilio Cãbysi cuidã Persaꝝ mediocri viro dedit vxorẽ: ne paterna: maternaue nobilitas aios nascentiũ nepotũ extolleret. ac nec sigdẽ metũ deposuit. Sed cũ natus esset ei primus infans illũ harpago archanoꝝ suoꝝ participi dedit occidendũ. Sed ille prudentia vsus: existimans impiũ aliq̃ ad filiã fore devoluendũ: cũ. s. Astyagi nulli essent masculi: ip̃z occidere timuit ne aliquãdo necati infantis penã subiret: quãobrẽ vni ex pastorib⁹ regis exponẽdũ dedit. Qd̃ audiens pastoris vxor q̃ etiã eodẽ tẽpore filiũ pepererat: rogauit virũ sibi puerũ regiũ alendũ asserri. Cui⁹ pcib⁹ vir more gerens in siluã redijt: videlicz puerũ iuxta canẽ feminã ei⁹ vbera sugẽtẽ: quẽ a feris: auibusq; defendebat: misericordia motus puerꝝ suscipiens vxori detulit: cane eũ psequẽte quẽ vbi in manũ mulier accepit: mox velut ad notã puerulus allusit: ꝓpter qd̃ ꝓprio partu exposito regiũ educarũt infantẽ. At puerulus adultus cũ inter ludentes rex delectus fuisset: et cõtumaces aliquãdo cecidisset: delatum est regi querella q; a seruo ingenui verberarent. Ille accersito puero et interrogato: et cũ imutato vultu se id fecisse vt regẽ redderet. Admiratus eius constantiã in memoriã somnij revocat. Cognitoq; q; nepos esset iratus Harpagi filiũ interfecit: et patri epulandũ dedit. Qd̃ Harpagus egre ferẽs dolore in tẽpus aliud dissimulato vindictã distulit: nã quũ puer quẽ Cyrũ vocauerat etiã adolevisset et ipse oẽm Astyagis duceret exercitũ Harpagus hortatus est Cyrũ: vt arma cõtra auum Astyagem sumat: seq; ei oẽm exercitũ deditur⁹ polliceret. Qd̃ vbi Cyrus audiuit: collectis Persis cõtra Astyagẽ auum ducit exercitũ: et Harpagus cõfestim cũ exercitu ad eũ defecit. Astyages autẽ cõtractis undiq; auxiliarib⁹ copijs in Cyprũ ꝓficiscit: cumq; superat. Uex fugientib⁹ Persis: matres: conũq; vxores eisdẽ obuiã fiunt. et nates atq; pudẽda ostẽdentes dicunt: Rumgd iterato tanq̃ paruuli in vtez refugere vident. Qui pudore repressi rursus in preliũ redierunt: et facto ipetu Astyagẽ superarunt: eoq; capto nil aliud q̃ regnũ abstulit. Uex eidẽ se magis nepotẽ q̃ victorẽ exhibens hircanis eũ prefecit. Regnoq; suscepto in Persas transtulit: et sic medoꝝ regnum defecit: qd̃ per annos ducẽtos et quinq̃ginta nouẽ sub regibus octo porrectũ fuit. quoꝝ etiã noia et tempora hic epilogando recensemus.

¶ Medorum regum epilogus.

Arbaces. i.	an. 28.	Cardiceas. 4.	an. 13.	Cyaxares. 7.	an. 3.
Sosiranus. 2.	an. 30.	Deocles. 5.	an. 54.	Astyages. 8.	an. 38.
Medidus. 3.	an. 40.	Phraortes. 6.	an. 54.	Hij in vnũ supputati fiũt anni. 259.	

4603 596 ¶ Uaphres pharao Psametici regis filius: hoc anno qui est q̃rtus Sedechie regis annus egyptiorum regnũ accipiens: regnauit annis. 30. Adhuc capta a Chaldeis hierosolyma iudei qui remanserant Godolia chaldeoꝝ regis prefecto ab eis interfecto veriti confugerunt: Hieremia ꝓpheta secum tracto. de quo idem Hieremias meminit. ¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Habacueh ꝓpheta: in numero duodecim ꝓphetaꝝ decimus: his tẽporibus spiritu ꝓphetie plen⁹ apud iudeã in pcio fuit. q ex pcepto dñi Danieli in lacũ leonũ existenti prandiũ attulit. Hic librũ prophetie sue titulo nois sui p̃notatũ in iudea edidit: vbi Christi dñi nostri natiuitatẽ atq; passionẽ prophetat dicens: Opuit celos gloria ei⁹: et plena est terra: Splendor eius vt lux erit: cornua in manibus eius: ibi abscondita est fortitudo eius. Et ꝓpterea diuus Hieronymus eum luctatorẽ fortẽ ac rigidum virum appellat. tandẽ mortuus vir sanctus habitus est. Eius festũ decimooctauo kal'. Februarij celebrat'. Corpus vero eius cũ diu occuluisset sub Archadio principe diuina reuelatione repertum fuit.

¶ Ezechiel autẽ ꝓpheta et sacerdos dñi: vir sanctus atq; pulcherrim⁹: q; superioribus annis cum Joachin rege captiuus adductus fuerat in Babylonẽ: tẽpestate hac ibidẽ existens ꝓphetauit futuras populi iudeoꝝ calamitates: et hec ex Babylonia in Hyerusalẽ ad Sedechiã regẽ misit. Cui tñ idem rex nõ credidit: sed nec hi qui cum eo captiui fuerant: videntes adhuc Hyerusalẽ vrbẽ stare: quam Hieremias et ipse casurã esse ꝑdixerant. Tricesimo deinde etatis sue anno et captiuitatis sue quinto: librum ꝓphetie sue cõponere cepit. Cuius qdem libri sermo: vt diuus scribit Hiero. nec satis disertus: nec admodũ rusticus est: sed ex vtroq; medio tẽperatus: cuius sane ꝓncipia et finis magnis involuuntur obscuritatibus. Et sunt qui dicant eundẽ a qbusdã sapientissimis viris: nõ ab Ezechiele scriptũ. Et ꝓptea apud hebreos nõ nisi a viris doctissimis legi ꝓmittit'. Hunc tandẽ quedã reliquie iudeoꝝ: scilicet Dan et Gad: qbus predixerat eos in Hyerusalẽ nõ regressuros apud Babyloniã iterfecerũt: et tanq̃ martyr habitus est: et in sepulchro Sem filij Noe et Arphaxat eius filij sepultus. Cuius quidẽ dici festum. 4. idus Aprilis celebramus.

4608 591 ¶ Daniel desiderioꝝ vir: et propheta celeberrimus: ex regũ iudeoꝝ familia natus: a Nabuchodonosor Chaldeoꝝ rege in Babylonẽ cũ Joachin rege captiuus ductus: et ab eodẽ enutrit⁹: anno nono

Sedechie regis Hyerusalē:postq̄ parvulus insonte Susannā a morte liberasset:divino spiritu illustrat̄ pmā regi Nabuchodonosor in Chaldea solvit visionē.Quāobrē rex ei⁹ obtutu pcedens ingenū ꝓcidens in faciē suā eū salutavit ⁊ gr̄as egit ei:ac ei q̄si deo sacrificari ꝓcepit.Eidēq; ꝓprij dei nomē imponēs curatorē cōstituit:⁊ eū in honore ꝑcipuo habere cepit eo etiā q̄ cum forma decor ⁊ omni sapientia ꝑcipuū fuisse deprehēderat:⁊ q̄ maxime q⁹ oium visionū ⁊ somniorū intelligentiā in eo cerneret.Nā cū in cōspectu eius staret omne verbū ⁊ sapientie intellectus q̄ ab eo rex scisc̄itatus fuisset in decuplū sup ariolos suos eo invenit.Cum tū idē rex Nabuchodonosor cū statuā suam quā erexerat adorare recusasset:cū cognatis suis in fornacē ignis ardentis mitti iussit:quos divina ꝓvidentia liberavit:nec eos olno ignis cōtigit:⁊ ꝓpterea in maiori ꝑcio haberi ceptus est.Mortuo deinde Nabuchodonosor qui mutatus fuit in bestia:ei⁹ filio Balthasar etiā ꝓnūciavit q̄ termin⁹ sibi erat futurus:cū lr̄as in pariete scriptas exposuisset.Destructio deinde Babylonior ꝓcipatu a Dario Astyagis filio in Media ab eodē Daniel perductus fuit:ubi cū omni honore celebratus:⁊ sup oēs satrapas ꝓposuit.Sed ibidē invidia ꝑualente cū in lacū leonū rex Dari⁹ mitti coegit:sed nihil mali ab eis passus:cognoscens divinitatē eū salvasse:deinceps in precelsiori honore habuit Danielē.Et cū excelsius ⁊ clarius haberet eo q̄ religiosus ⁊ sanctus esset in Ebathenis civitate Medie mausoleū sibi edificavit ꝑclarissimū:ubi ⁊ tandē sepultus est.Hic itaq; ꝓphetavit nō solū futura sicut alij ꝓphete:sed etiā tēpus diffinivit quo sue ꝓphetie necesse erant adimpleri.Scripsit autē librū ꝓphetie in decē visiones divisum:q̄s se vidisse refert:tres sub Nabuchodonosor:tresq; sub Balthasar ei⁹ filio:septimā ⁊ octauam sub Dario rege:⁊ duas ultimas sub Cyro.Liber tū eius apud hebreos nec Susanne historiaz habet:nec hymnū triū puror̄:nec Bel draconisq; fabulas q̄s gdē divus Hieronymus dispersas in vnū collegit.Hunc itaq; Hieronymus totius mundi philistoricū vocat:eo q̄ lapidē in monte sine manib⁹ precisum:⁊ alia multa descripserit.Nec tū eius liber inter ꝓphetas apud hebreos cōputatur:sed inter agyographas idest qui sacrā descripserunt historiā.Mortuus deniq; ⁊ inter sanctos habit⁹:ei⁹ festū duodecimo kalendas Augusti celebratur.

¶ Pythagoras preclarissimus natione Samus:⁊ ipse tēpestate hac toto orbe terraꝝ clarissim⁹ fuit hic ⁊ a primemo eximie pulchritudinis ac venustissime forme fulgnis fuit:qui cū musice plurimū operam esset eius principia apud grecos primus ad artē pduxit:⁊ geometriā oēm ꝓfecit:atq; ponderā ⁊ mensuras inveniens:etiā grecis primus cōtulit.Imprimis nāq; circa arithmeticā vacauit:nec etiaz medicinā neglexit:aiasq; boium de corpore in corpus trāsire opinat⁹ est.Quippe ⁊ illi⁹ generis ꝓbi losophoꝝ auctor extitit qō italicū vocāt:q⁹ apud Corinthū Ethruric v:bē e grecia venit:ibiq; cū discipulis multis clarus esset:Italis nostris legē dedit:⁊ licet eis etas illa nullū sibi pepisset equalē:se tamen sapientē appellari erubuit.Sed cū interrogaret cuius ꝓfessionis esset:ꝓm⁹ se philosophū:idest sapientie amatorē dixit.Huius autē institutū fuit ne qs scholas eius intrās locutus de philosophicis bos aperire presumeret:anteq̄ per quinquēniū audiret.De ipso autē varie ferunt sentētie:quas siqs cognoscere cupit legat Laertiū:qui longo decursu illas explanavit.Eius libri ab Athenēsib⁹ fuerūt cōcremati.Verū cōplurime memoratu digne ei attribuunt sentētie:e qbus vnā dūtaxat hic apponimus.Fugienda inqt modis oib⁹ ⁊ abscindenda sunt hec oia:scilicet languor a corpore:imperitia ab anima:luxuria a ventre:a civitate seditio:a domo discordia:⁊ a cunctis rebus intēperantia.

¶ Anacharsis patria Scythicus:phūs sciētissimus:ꝓ hoc tēpus floruit:cui⁹ admirādā extitisse sapientiā:Cicero in libro tusculanaꝝ scribit:q̄ cū a quodā vituperaret q⁹ Scytha esset.cui idē Anacharsis sic inqt:nemo enim tū ex scythis sapiēs arbitrabat̄:respōdit:Mihi inqt decorus patria est:Tu vero patrie iterrogatus qd sit in hoīe bonū ⁊ malū:Elit lingua.Fuit hic Anacharsis Cadmidi Scythar̄ regis frater:a quo ⁊ demū sagitta occisus fuit:eo q⁹ grecoꝝ leges scythis inducere tentaverit.

¶ Milon cheneus philosophus:bis tēporibus Athenis plurimū enituit:qui cum patrem tyrannū haberet:vt sapiētie cōsiderationi liberius vacaret:in deserto apud Lacedemones habitare elegit:ubi ⁊ vsq; ad nonagesimum septimū vite annum vixit.

¶ Alcmeon Chrotoniates philosophus:Pythi cuiusdā filius:⁊ Pythagore auditor:ꝓ id tēpus (vt Euse.placet) multo ingenio preditus agnoscit.Qui ꝑimus:vt Laertius habet:de nature ratione scripsit:⁊ animā dixit immortalē atq; ad instar solis moveri.

¶ Epimenides Cretēsis phūs bis cōtēporaneus fuit:q̄ aliqñ:vt Laert⁹ scribit:dū adhuc invenis esset:⁊ a patre ꝓ deucēda ex rure ove missus foret:meridiano estu ex itinere divertit in antrū:ubi ⁊ per septē ⁊ quinquaginta annos cōtinuo sopore quievit.Excit⁹ deinde oue quesiuit:putās se parū obdormisse:quā cū nō inveniret:in agrū reversus est.Cū vero agrū paternū in alteri⁹ potestatē devenisse itelligeret:⁊ cūcta mutata cerneret in oppidū redijt:ubi a iuniore fratre iā vetulo cognit⁹ oēm ab illo didicit rei veritatē.Deide cū philosophie operā dedisset de geneſi scripsit:ortuq̄ divino in q̄nque milib⁹ versuū.De diversis rer̄ naturis in novē milib⁹ ⁊ q̄ngētis versib⁹ scripsit:etiā:vt Laert⁹ ait:prosa de victoriis ⁊ de politica cretēsiū ꝑimus ꝑterea ferē agros ⁊ domos expiasse.Fundavit deinq; tēplū venerandoꝝ deoꝝ:⁊ ad Solonē philosophum veterānū epistolas scripsit.Vixit autē:vt Laertius refert:annis.179.sed ẽm alios.194. ¶ Hierosolymorum prima eversio.

¶ Nabuchodonosor itaq; Chaldeoꝝ rex:hoc anno q̄ est.9.annus ⁊ mēsis sext⁹ regni Sedechie:vt

dictum est propter iusiurandũ violatum: & tributũ ab ipso Sedechia denegatũ cum ingenti exercitu in iudeã venit: ibiq; magnis cladibus cunctas eius ciuitates affecit: ac etiã ipsam Hierosolymã obsedit. Quo audito Vaphres pharao egyptiox rex cõscestim cũ exercitu magno aduersus cũ ꝓficiscitur. Quẽ de hierosolymitane obsidionis causa. Sed Nabuchodonosor omissa obsidione eidem occurrit: quẽ & post multos vtrinq; cõflictus: innumeraq; cedes tandẽ superauit: propter qõ pseudo ꝓphete illudentes Hieremie ꝓphete dicebant: Babylonij sicut tu ꝓphetas amplius nõ reuertentur. Sed cũ prophetam eadẽ itex atq; itex affirmaret a principib⁹ captus: in quendã lacũ lutosum vsq; ad guttur deposuerũt: vt morte ꝓpria suffocatus extingueret. Vex eodẽ anno decimo mense Pharaone a Nabuchodonosor fuso atq; fugato Nabuzardan sui exercitus principẽ ad obsidendã hierosolymã rursum misit: ibidẽq; decẽ & octo mensibus statione firmata adeo graviter vrbẽ obsedit: vt prevalente fame mulieres pre angustia natos suos comederint. Quãobrẽ iudei se & vrbem Chaldeis ignominiose tradiderũt. Qui vrbẽ ingressi capto prius rege cũ filijs: & interfecto muros & turres euerterũt: templũ incenderunt: eiusq; vasa oia sustulerũt: & vniuersum populũ in ore gladij ceciderunt: nõ parcentes: vt sua sacra secundi paralipomenon libri cõtinet historia: neq; adolescẽtib⁹: neq; virginib⁹: neq; senibus aut decrepitis: sed oẽs cede durissima interfecerunt. Et sigs gladiũ euasisset: captiuus abductus sub corona venditus est. Ac sic rege interfecto temploq; ab eius cõstructione quadringẽtesimo quadragesimosecundo anno incenso finitũ est regnum iudeox sub regibus duobus & viginti: qui regnauerunt annis quadringentis & octoagintaquinque: & mensibus sex. quorum noia & tempora ista fuerunt.

¶ Regum iudeorum epilogus.

Dauid. i.	an. 40.	Joram. 7.	an. 8.	Joathan. 13.	an. 16.	Josias. 18.	an. 32.
Salomõ. 2.	an. 40.	Athalia. 8.	an. 7.	Achaç. 14.	an. 16.	Joachaz. 19.	mens. 3.
Roboã. 3.	an. 17.	Ochozias 9.	an. i.	Ezechias. 15.	an. 29.	Joachin. 20.	an. ii.
Abias. 4.	an. 3.	Joas. 10.	an. 40.	Manasses. 16.	an. 5.	Joachin. 21.	mens. 3.
Assa. 5.	an. 41.	Amasias. ii.	an. 29.	Amon. 17.	an. 12.	Sedechias. 22.	an. ii.
Josaphat. 6.	an. 25.	Oxias. 12.	an. 51.	Hox anni in vnũ supputati fiũt. 484. & mẽses sex.			

¶ Pontificum iudeorum epilogus.

¶ Igit̃ q; genus regũ explicatũ est etiã noia põtificũ qui fuerunt in templo tẽpoꝛib⁹ predictox regũ referare huic loco necessarium iudico: a ꝓmo. s. Sadoch: quẽ Salomon abiecto Abiathar instituerat vsq; ad Josedech vltimũ sacerdotẽ: quox tẽpora ꝓtermittunt̃: eo q; de ea nõ cõstet. Noia vero eorũ hec fuerunt: videlicet. Sadoch ꝓmus tẽpli fuit sacerdos: Achimas. 2. Azarias. 3. Joiada. 4. Azarias. 5. Ama. 6. Achitob. 7. Sadoch. 8. Selum⁹. 9. Helchias. 10. Azarias. 11. Sarias. 12. & Josedech vltimus: qui captiuus in Babylonẽ duct⁹ atq; ibidẽ occisus fuit: vt patet paralipomenõ cap⁹. 6⁹. Et Josephus libro. x⁹. cap. x. hoc affirmat: Ac sic ea que ego vidi & diligenter legi hec ita cõscripsi. Et sic liber quartus hic explicit.

¶ Incipit liber quintus.

Quinta seculi etas

quã in suscepto ope librum quintum sacimus hic incipit: duratq; vsq; ad nativitatem dñi nostri Jesu xp̃i p annos. 500. tametsi sint q in huius etatis supputatione aliter sentire velint. Unde & qui recte captiuitatis annos numerare voluerit: ab vndecimo Sedechie regni anno: sicut Eusebius incipiat: & tunc. 70. captiuitatis annos in secundũ Darij annũ terminabit. Josephus autẽ & divus Hiero. sup Ezechielẽ illos. 70. annos numerare vident̃ ab anno. 13. Josie regis vsq; ad tertiũ Cyri regis annum: nõnulli etiã illos. 70. annos ab vltimo regis Joachin anno cõputat ad tertiũ Cyri regis annũ: nõnulli etiã illos. 70. annos ab vltimo regis Joachin anno cõputant vsq; ad vltimũ Cyri annum. At sane sentiendo. 70. illi anni qui in. 3⁹. vel vltimo Cyri anno terminant̃ ꝓprie captiuitatis iudaice anni dicunt̃. Illi vero q in secundo Darij terminãtur ꝓprie cõplete transmigrationis sunt. Et hec ꝓncipaliox & precipua sacre scripture Era habẽt que .s. facta est anno ab exordio mundi. 4610. A diluuio autẽ. 2369. a nativitate Abrae. 1427. Olympiadeq; quadragesimaseptima: ac vigesimooctauo regni Tarquini Romanox regis: regnãtibus etiam apud medos Astyage: apud macedones Europe: apudq; lydos Alyacte: & apud egyptios Vaphre: ac apud chaldeos Nabuchodonosor primo.

4610 589

Captiuitas igitur hebreox que fuit exterminiũ populi hyerusalem hic ĩcipit: & per annos. 70. perdurat. Hieremias. n. propheta: vt premissum est: ob causam periurij Sedechie regis qui sidem ꝓmissam Nabuchodonosor regi nõ seruauerat populũ Israel refert cũ memorato rege expugnata hyerusalẽ captiuũ in Babylonem fuisse perductum. Sed cũ populus Israel iã multis tẽporibus idolis seruiendo etiã effusione sanguinis innocentũ se graviter impiasse: volens deus generationem huius populi totã ꝓpter memoratas causas penitus deperire. 70. annox captiuitatẽ eundem pplm in regno chaldeox statuit sustinere hac rõne: vt ꝓpleto annox numero nou⁹ ppls a memoratis peccatis imunis ad renouationẽ Hyerusalẽ ꝓueniret. Sexagesimo itaq; & 2⁹. captiuitatis anno subuerso chaldeox regno vbi adhuc octo restabãt ãni ad regnãdũ: qõ & sexta Danielis visio ostẽdit.

cū ꝓpter causam sacrilegij qō in eadē visione cōtineꝝ fuisset extinctū. Darius q medis impabat: vt se prima Danielis visio ostēdit: memorat⁹ in regno successit. Cui⁹ ꝓmo regni anno: vt etiā .x^a. Danielis visio ostēdit. Daniel supputatis annis videṡ appꝛopinq̄re tp̄s reuersiōis: q̄ p Hieremiā fuerāt ꝓmissa: oās tā ꝓ se q̄ ꝓ ppl'o eādē ꝓmissionē a deo postulabat iplerī: cui p Gabrielē archāgelū in eadem visione iuxta p̄ces ciusdē vniuersa esse cōpleta dixit deus. Nam moriente Dario Medorum rege: t in regno Cyro Persaꝝ rege succedēte promissione dei cōpleta per eundē regem populū Israel in hyerusalē reductum historia secundi libri paralipomenon t initium Esdre prophete confirmant.

¶ Godolias gñe chaldeus hoc anno Nabuçarde ꝓncipi militie post captā t desolatā hyerusalē ꝓ uincie pficit: vir qdē iust⁹ t mānsuet⁹: q suscepto ꝓncipatu ꝓfecti ex regis mādato Hieremiā ꝓphetā t Baruch ei⁹ discipulū de carcere solvit: atq; illi p oia q̄ beneplacita erāt ministrauit. Mānsit autē Hieremias cū Godolia in ciuitate Maspha: Ipse aūt Godolias cū esset vir iust⁹ t pfect⁹ cēt tm̄ō pauperib⁹ t agricolis iudeis: q tributa regi chaldeoꝝ pſoluerēt. Audiētes aūt iudei q dispsi fuerāt p certa loca recessisse babylonios e terra iuda cōsili viri bonitate venerūt ad ipz Godoliā in Maspha: iter q̄s erat qdā Ismael de semine regio: vir qdē prauus atq; malign⁹: q dū obsiderēt hierosolyma ad regē euasit amonitaꝝ: t ibi illo tpe morat⁹ est. Hos aūt Godolias benigne suscepit: t ibidē manere cō cessit: suasitq; vt in q̄cūq; vellēt ciuitate singuli morarent: iuramēto q firmat q̄ nihil mali paterētur: immo obtulit se eis hostacula reparaturꝝ: vt vinū t oleū atq; triticū cū ipsis recōdere possent: q̄tinus hyemis tpe necessarijs nō indigerēt. Famaq; discurrēte p ꝓuincias q̄ Godolias clemētissime ad se de fuga venientes suscipet: t terrā excolere ꝓmitteret multi ad eū cōcurrerūt: t ibidē habitauerunt cōsiderātes ꝓuinciā in pace regi: t Godolie bonitatē atq; clemētiā. Oēs.n. hāc vrbē iudei diligebāt t Godoliā: post aliq̄ vo tp̄s venit ad Godoliā in Maspha: etiā Ismael p̄dict⁹ cū decē viris: q̄s Godolias splēdide suscepit. Et cū cēnt in ꝓuinto Godolias inebriat⁹ est: quē Ismael videṡ vino repletū: surgēs cū decē viris occidit t q cū eo erāt. post eum⁹ mortē surgēs cūctos pariter trucidauit iudeos t milites q erāt in ciuitate: q a babylonijs fuerāt derelicti. Indeq; post multas cedes fingit ad regē Amonitaꝝ Judei aūt ꝓp Godolie mortē metuētes sibi deliberauerūt fugere in egyptū: sed dissuadēte Hieremia atq; dicēte q̄ in egyptū vētura esset in manib⁹ babyloniorꝝ vbi oēs deperīrēt: si illo accederēt: ppls ei⁹ cō filio obedire nolvit: ſz discedēs in Egyptū duxerūt secū Hieremiā pariter t Baruch. Būq; illic cēnt. post .v^o. annū venit Nabuchodonosor in egyptū t vniuersam subuertit: t iudeos oēs q ibidē erāt captiuos duxit in Babyloniā iuxta ꝓphetiā Hieremie t hebreoꝝ qdē huiusmōi terminū habuit: t deinceps vniuersa iudea t hierosolyma p septuaginta annos oīno desolata pmānsit: vt p̄z. 4°. regū vltimo

¶ Alcetas octauus Macedonum rex: octauo captiuitatis anno Macedonibus regnare cepit t regnauit annis vigintinouem.

¶ Serui⁹ Tullius sextus Romanoꝝ rex: post Tarquinū p̄scū nono iudaice captiuitatis anno regnū suscipiēs: regnauit annis .34. Hic Vulcani ex Crisa comiculana: vt Ouidi⁹ in libro fastoꝝ fabulatur: fili⁹ fuit. Nā vt Liui⁹ ait: Dum Tarquinus p̄scus latinos expugnasset: iter alias captiuas Crisaz Comiculā latinoꝝ p̄fecti filiā prægnantē cepit. Quā quū in domū p̄gnante ꝓduxisset filiū pepit: quē Tullius Seruilius noīauit. cui puerulo in cunis dormiēti rege t regina vidētib⁹ ignis ab alto ōscēdit t capiti infantuli insedit: nullā inferēs lesionē. Quē cū vidisset regina augurorꝝ prescia: suasit marito regi puerꝝ cū diligentia seruandū: dicēs magnū futurꝝ familie sue cōmodū. Hinc Seruiꝰ cū strenuus euasisset Tarquinij postea filiā sumpsit in cōiugē: t vulnerato Tarquinio a filijs Ancimarci: t a regina socera sua mortuo clam Seruilio ea iubente parvulis adhuc existēnb⁹ filijs suis Seruius illi occupauit regiā. Qua occupata t morte regis patefacta Serui⁹ illi sufficetus est rex. cui cū due essent ex cōiuge filie: illas filijs Tarquini p̄sci dedit vxores. Cetꝝ eo in officio tāte modestie fuit: vt bono ēt moderatoꝝ successori difficilis esset emulatio. Insup id quoq; ad ei⁹ gloriā accessit. q̄ cū illo iusta simul t legitima regna occiderunt: p̄mus nāq; censum in vrbē instituit: t oēm vrbis lustrauit exercituz vbi inuēta fuerunt octoginta hoīuz milia: ꝓpter quā multitudinē tres colles. s. Quirinalē: viminalē: t exquilias vrbi adiecit: cāq; aggere: fossisq; ac muro circūdedit. Hec itaq; t alia bona cū fecisset romanis a Tarquinio superbo genero suo filie sue ipulsu occisus est. Qō autē Vulcan⁹ fili⁹ fuerit ostēdit Ouidi⁹ vbi supra dicens: Signa dedit genitor tūc cū caput igne corusco: Cōtigit: hincq; ois flāmeus egit apex. Ply. tñ in li°. viroꝝ illustrium dicit: hunc Publij Cornicularij t Ocreacie captiue fuisse filium:

¶ Nabuchodonosor hui⁹ nois secūdus: magni Nabuchodonosor fili⁹: tertiꝰ Chaldeoꝝ rex .18°. captiuitatis anno patri in regno succedēs regnauit annis decē: vir qdē p̄stantissimi ai t ingētis potētie: qui vt Josephus li°. x°. ca°. i°. testat paternis regalib⁹ multa supaddidit. Et ꝓpterea ferunt cū t fortitudine t gestoꝝ magnitudine Herculē trāscēdisse: Lybiā.n. t Hiberiā vastauit: t alia multa t plurima facinora gessit: q̄ dicere supuacuū puto. Inq; Babylonia multa edificauit: t vrbē vetustate collapsam restituit. Tēplū pmagnificum belli extruxit: t multa ei donaria cōtulit. Sed t viridarium celeberrimū multis cōsitum arboribus cōstruxit: quē instar mōtis ex lapidibus cōposuit: qō suspēsibile dicebat: eo q̄ vxor ei⁹ positionē regionis sue videre ex eo desiderabat: q̄ Medoꝝ regis filia erat.

¶ Cresus Alyactis regis fili⁹: non⁹ t vltim⁹ Lydoꝝ rex .27°. iudaice captiuitatis anno Lydis regnare incipiēs: regnauit annis .15. hic ꝓmo felicissimus fuit: infinitissimasq; diuitias aggregauit: q̄ꝝ

multitudine elatus factus cū Cyro rege congredi p̄sumens superatus est: amissoq; regio miseram vitam subire coactus est. de quo Justinus primo epito. libro multa ꝓsequit. Et Ouidi⁹ de eo sic ingt:

Viuitis audita est: cui non opulentia Creso
Hempe tamen vita captus ab hoste tulit.

4638 561 ¶ Euilmerodach. 4. chaldeoꝝ rex: magni Nabuchodonosoꝛ regis fili⁹: ano. 28. captiuitatis iudaice fratre ꝑdicto sine liberis defuncto regnū suscipiēs regnauit annis. 18. Hic suscepto regno mox eodē anno: vt sacra q̄rti li. regū hꝫ historia. hierosolymitaꝝ regē Jeconiaꝝ q; t Joachin a vinculis soluit: t eū iter amicos carissimos habuit: t multa ei donaria cōcessit: fecitq; eū in Babylonia inter reges bi Nā pater ei⁹ fidē nō seruauerat ei: q se vtiq; cū vxoꝛib⁹ t filijs t oi cognatione sponte tradiderat pro ciuitate: hanc ideo illi fecisse dicit miseriooꝛdiā qp frater suus Nabuchodonosoꝛ in dieb⁹ paterne electionis multa impie in eū exercuerat: patreq; restituto ipsum accusando carceri mācipat⁹ est: vbi idē Joachin incarceratꝰ erat. Jecireo quū regnare cepisset ipꝫ eleuauit: t hic q̄rti libri regū finis est. Hec. nuit autē hic tres filios: inter quos Belthasar vltimus rex fuit. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Anaximander philosophus t medicus celeberrimus: patria Delisi⁹: t Thaletis auditoꝛ: ac in eius schola successoꝛ: his tēporib⁹: vt Eusebio placet floruit. Qui cū primus celestia docuisset etiā primus horoscopia fabricauit: ac maris t terre circuitū p̄mus descripsit: necnō t materiale sperā cōstruxit: et ꝓpterea Plynius li°. 2°. eū peritissimū astrologū dixit. Obijt deniq; sexagesimoq̄rto vite sue anno. Fuit t alius Anaximander milesius historicus nō ignobilis: de quo Laertius scribit.

¶ Anaximenē philosophū pariter atq; physicum: Anaximander hic habuit discipulum t quidē clarissimum qui principiuꝫ aera dixit: t in infinitum moueri sydera nō supra terrā sed circa ipsam. obijt vero: vt Laertius ait: ea die qua t sardis capta fuit.

¶ Esopus natione Phrygius seu grecus: Fortuna seruus: fabulatoꝛ clarissimus. hisdē tēporib⁹ ob ingenij magnitudinē: admirabilē sapientiā: atq; grauitatē: apud vniuersaꝫ sui tpis vetustatē maxime in ꝓcio habitus est. Qui fabulas multas aliaq; brutoꝝ inter se eloquentiū scripsit: ex qb⁹ nō voluptatem solum: sed qō maxime querendum est vtilitatē: nō mediocrem quisq; lectoꝛ excerpere potest. Cū nil eque (vt aiunt) sit vtile vite mortaliū: nil ve oppositum ꝓsperis aduersisq; rebus: quā eius dicta ac gesta: quib⁹ nō solū ciuile vulgus sed etiā agrestes cupidissime vtunt. Haꝝ fabulaꝝ nōnullas cū Romulus quidā ad eruditionē filij Tyburtini versu in latinum tādiu trāstulerit nouissime eas oēs vna cum ipsius Esopi vita: Raimucius quidā eruditus vir: ad Antonū tituli sancti Grisogoni cardinalē latinas accuratissime fecit. ¶ Persarum regni principium.

4640 559 ¶ Cyrus p̄m⁹ Persaꝝ rex potētissim⁹ qdē: hoc anno q est. 30. captiuitatis iudaice annus: t gnāgui magna olympiadis: Persis regnū t iperium istituēs: regnauit an. 30. Hic Astyagis medoꝝ regis ex Dādana filia (vt dictū est) nepos fuit: qui (vt Herodo. t Justi. tradunt). Astyagē auum deuicit: t regnū ei⁹ in Persas trāstulit: dominitusq; multis ciuitatib⁹ rebellātib⁹ aduersus Belthesar chaldeoꝝ t babylonioꝝ regē bellū intulit atq; deuicit: q̄ deuicto ei⁹ regiā Babyloniā supbissimā vrbē statim subuertit. Postmodū aduersus Cresum Lydoꝝ regē q babylonijs auxiliū tulerat ꝓfect⁹ est: quē sine vllo negocio fudit t cepit: ablatisq; ei oib⁹ sui regni reb⁹: vitā miserā dncere cogit: licet sint q dicāt qp ad regē dā vitā eidē cōcesserit ꝓpriā regie maiestati vrbē. Cūq; Cyrus Asiā totūq; pene orientē in suā redegisset potestatē: Scythas etiā bello adort⁹ est: qb⁹ cū Tamiris regina p̄erat: ac p̄mo qdē p̄lio cū Cyrus regine filiū oēmq; eius obtruncasset exercitū. haud multopost t ipse ab regina ꝓpositis in mōtib⁹ insidijs cū oi exercitu deletus est. Nā Tamiris cum audisset suoꝝ cedē t filij vnici mortē: nō femineo more se dedit in lachrymas: sed cū residuo exercitu in mōtib⁹ simulata diffidētia ꝓpter acceptum vulnus cū insidijs refugit ac Cyrū ad mōtium angustias p̄duxit: ibidēq; cū cum ducētis militibus obtruncari fecit: ita vt ne vnus quidē tante cladi supfuerit. Quib⁹ gestis Tamiris statim inter cadauera cerpus Cyri exgri mandauit: cui cōperto auferri caput: t in vtrē sanguine suoꝝ plenum imitti p̄cepit: t quasi superbo regi dignū exibuisset tumulum dixit: Sume Cyri sanguinē quem semp sitisti. Eius ñ truncum in Pasargadas vrbē delatum: in hortis sepelierunt. In cuius tumulo tale epigrāma fertur fuisse inscriptum: O homo ego Cyrus sum Asie rex: qui Persis imperium cōstitui.

¶ Persia autē Asie maioris regio est: q̄ a Perseo Acrisij argiuoꝝ regis nepote (vt dictuꝫ est) nomē accepit: in q̄ Persipolim ipsi⁹ regiōis t regni caput cōdidit: quā postea grecis regijs cōcrematis vastauerunt. Hec itaq; regio Caramanis: Bactrianisq;: ac Medis cōtermina est: t in multos diuidit⁹ sinus: de qb⁹ modo dicēduꝫ nō est: cū ad vtilitatē nō ptineāt. Curtius tū in q̄rto de gestis Alexādri magni eā optime describit. Ipsa gppe mōtuosa p̄maxime est: t ꝓpter estum ac vētos fructuꝫ inops esse perhibet. In ipsa tū celeberrime vrbes referunt: t p̄sertim ipsa Persipolis t Pasargadas: ac plurime alie que sunt in gabijs supioꝛib⁹ partib⁹ eiusdē regionis. Inter Persiā autē t Susam: que ab Arphaxat Medoꝝ rege magnis structuris edificata fuerat quedā mōtana p̄rupta interiacebant: quam postea Cambyses Cyri regis fili⁹ suo adiecit imperio. Eius autē iperium t si aliquādo p̄maximuꝫ fuerit: postea tū a Macedomb⁹ Parthisq; diminutū t dilaceratū fuit. Perse vero a Hebroth gigāte primum edocti pro deo solē t ignē coluerunt: t lume minerueq; sacrificauerunt: sed nunc relictis idolis illis Mahumeteā legē sequunt. Persica autē poma teste Plynio li. 15. ab hac aduecta fertur. Illustrat adhuc Persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

¶ Amintas nonus macedonū rex: trigesimoseptimo iudaice captiuitatis anno macedonib⁹ regna recepit: z regnauit annis quinquaginta. ¶ Lydorum regni finis. 552 4647

¶ Cresus itaq; Lydoꝝ rex: hoc anno q est .39. iudaice captiuitatis annus postq̄ apud Lydos .xv. regnasset annos a Cyro rege superatus regnū amittens in Persas trāslatū est: qō ducentis z triginta annis sub nouē regib⁹ steterat. Quoꝝ noia z tępora etiā epilogando hic apponimus.

Ardisius .1.	an .36.	Candaules .4.	an .17.	Saliates .7.	an .15.
Alyates .2.	an .14.	Gigius .5.	an .15.	Alyates .8.	an .49.
Adeles .3.	an .12.	Ardis .6.	an .37.	Cresus .9.	an .15.

¶ Lucius Tarquinus prisci Targnij regis filius: z Tulli seruij gener: cui supba facta cognomē indiderunt anno q̄rto z q̄dragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege Romanoꝝ septimus rex factus regnauit annis .35. Qui suscepto regno mox p̄mores ciuitatis: quos reb⁹ socerī Tulli seruij fuisse putabat una cū Tarquino Tarquinie sororis sue filio interfici iussit. Sciensq; preterea q̄ male sibi regnū quesiuisset corpus suū primū armatis circūsepsit. Unde nec ad ius regni quicq̄ preter vim sibi psuasit adeo vt neq; populi iussu nec auctorib⁹ patribus regnaret. Loq; actus est: vt in caritate ciuiū nihil spei reponens iudicarit metu regnū esse tutandū. vnde testibus Aug. Tul. atq; Eutropio ad id pficiendū varia excogitauit tormentoꝝ genera: Uincula .s. z Taureas: Fustes: Laminas: Carceres: Cōpedes: Exilia: z Decalua. Hic cū filiā genuisset cā Latinoꝝ principi vt eius amicitiā sibi cōciliaret vxorē dedit. Quo facto statim Uolscis bellū intulit: z Sinuessaz pomeciā vi cepit. Inde ad vrbana negocia se conuertens: Iouis tēplo in Targnio mōte. Forūq; in circo atq; cloacā maximā extruxit: quā oīum purgamētoꝝ vrbis receptaculū fecit. tandē ꝓpter tyrānidē quā in ciues exercuerat: dū ardeā expugnaret: ac Tarquinij eius filij qui Lucretiā violauerat: neenō z propter nepotis fratris Lucij Bruti cedē: eodē Bruto cōspirāte regno expulsus est. Qui in gabios ad posceaz tanq̄ in regnū suū profectus: ab eisdē propter illatas aliquando iniurias interfectus est. 550 4649

¶ Uiri disciplinis excellentes.

¶ Ageus ꝓpheta: in numero duodecim ꝓphetaꝝ vndecimus: quē diuus Hieronymus festiuū z letū noiat. his tęporibus librū ꝓphetie scripsit: in quo reuersionē populi z tēpli edificationē cōscribit: ac renouationē ciuitatis necnō z sacerdotalē obseruationē cōprehendit: vt sicut in lachrymis seminauit in gaudio quoq; meteret. Deū patrem loquentē inducit dicens: Adhuc vnū modicū est z ego cōmouebo celū z terrā: mareq; z aridā: z mouebo oēs gentes: z veniet desideratus cunctis gentibus. Completo deniq; templo statim obijt: z iuxta sacerdotū sepulchra vt sanctus sepultus est.

¶ Zacharia quoq; ꝓphetā: duodecim ꝓphetaꝝ extremū: hisdē tęporibus fuisse lectio ipsius declarat. Qui memor dñi dei sui: librū sue prophetie edidit perpulchrū: in quo multipliciter Jesum cū sordidis vestibus: z lāpadem oculoꝝ septem: candelabrūq; aureū cum totidem lucernis quot oculis: duas quoq; olivas a sinistris lampadis cernit: z a dextris: z post equos russos varios albos: z dissipatas quadrigas ex effraim: z equū de Hyerusalē: pauperē regem vaticinaī sedentē super pullū filiū asine subiugalis. Hic vna cū ageo Zorobabeli z Jesu principi sacerdotū in edificationē tēpli z hyerusalem ad exortandū populū auxilio plurimū fuit. Tandē post multa bona opa cōpleto tēplo z ipse obijt: z iuxta ageū ꝓphetā sepultus fuit. quo mortuo ci⁹ dies natalitius octauo idus Septēbris agi ceptus est.

¶ Amaltea Sibylla virgo clarissima: ex Cumis campanie vrbis originē ducens. hisdē tp̄ib⁹ floruit z libros nouē cōscripsit: quos cū ad Targnū regē Romanū detulisset: z pro eis trecētos ꝓphilippeos postulasset. Denegato a rege precio postulato mulier tres eo videte cōbussit: z cū die sequenti ꝑ sex reliqs illō idē preciū qō ante ex nouē petierat postulasset asseruisset; ni darēt tres cuctigio exustura. die sequenti Targnius pro tribus reliqs petitū p̄cium ci cōtulit. Quos quū seruasset rex a posteris postea cōpertū est eos Romanoꝝ facta oia cōtinere. Quā ob causam maxima cū diligētia post hec romani seruauere: z iuxta oportunitatis exigentiā de futuris cōsulturi ad eosdē quasi ad oraculū recurrebāt. Hic itaq; postea apud sicilos diē clausit: vbi z diu ci⁹ tumulū ab accolis dmōstratū fuisse legit.

¶ Sibyllā Helespontiā in agro Troiano vico marmessō circa oppidū Gergitcū natā. hisdē etiam tęporibus fuisse Solinus scribit. Que de xp̄o vaticinans dixit: Nascet Jesus Christus de casta. 544 4655

¶ Belthasar Euilmerodach regis filius seu nepos: quītus Chaldeoꝝ rex: hoc anno post patrē regnare cepit: z teste Josepho: regnauit annis .17. Cuius regni anno primo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit: qua quattuor in mari angelos ac quattuor bestias vidit: Leonē scilicet: Ursum: Pardū: z Aprū: pro gb⁹ q̄ttuor principalia designant regna: necnō z decē cornua: que alia sunt decē subalterna regna. Viditq; preterea sub eodē rege quintā visionē: cū arietē cornua excelsa habentē videret: z hyrcū in pdicto ariete effrenatū: vt patet Danielis .8. Sexta autē nō multo post ei contigit visio: qō dū Cyrus Persaꝝ rex: z Darius medoꝝ rex castrametati cōtra eū in Babyloniā obsiderēt. dū sacrilegus in cōuiuio cū principibus suis z cōcubinis recūberet: z de vasis dñi liberet: que auus Nabuchodonosor de Hyerusalem tulerat cuctigio vidit de muro manum venientē: z in pariete has litteras scribentem: scilicet Mane: Thedel: Phares: que latine vt exposuit Daniel sonant: Numerus: apensio: diuisio. Qō Daniel regi exponens dixit: Deus o rex ob sacrilegiū tuū dinumerauit: desit vite tue: z regni tui tempus: quia tibi parum superesse decreuit: quia illud franget: z Persis ac Medis distribuet: ac

sic non multo post: ⁊ ipse Belthasar captus est: ⁊ ciuitas a Cyro persaꝝ rege aduersus cū fortissime dimicante tradita est: ⁊ funditus euersa: ⁊ adeo vt nullum tante vrbis remāserit vestigiū: sed eam que modo stat Cambyses Cyri filius alio in loco condidit.

4656 | 543 ¶ Darius autē Astyagis Medoꝝ regis frater: qui Babylonioꝝ regnū cum Cyro cognato suo de struxit: tunc qdē qñ Babylonē inuasit annū habebat sexagesimū secundū. Hic Danielē pphetā ex ba bylonia sumēs visis eius miraculis secū in mediā duxit: ⁊ eū omni honore celebrauit: ita vt qñ soli eum cta viderent cōmissa. Nā vnus ⁊ pcipuus iter oēs satrapas habebat. pro qua re apud ceteros crimine inuidie plurimū laborabat. Et dum aduersus eum aliquā quereret occasionē: nullā probabilē inue nire poterant causam: tandē videntes eū frequenter orantē accusauerunt eū regi: ⁊ cōpulerūt eū in la cum leonū recludi: vt deuoraret ab eisdē: ⁊ quū per triduū ibidem fuisset: nihil mali ab eis passus est: sed intromissis inimicis satrapis in mometo deuorati sunt: gb⁹ deuoratis rex qō actū fuerat in omni regno diuulgauit laudans deū Danielis: quem colebat asserens cum verū ⁊ omnipotentē esse solum.

Verū mortuo Dario regnū medoꝝ oīno in persarum monarchiam cessit.

4070 | 529 ¶ Cambyses Cyri regis filius: secundus Persaꝝ rex: sexagesimo captiuitatis anno post patrem re gnum accipiens: regnauit annis. 8. hunc Cyrus pater Assyrioꝝ regno primo preficiēs Nabuchodo nosor cognominauit: qui ⁊ apud Esdrā Artaxerses: ⁊ apud Judith assuerus dicit: qui imperiū susci piens militari gloria atqꝫ iustitia cū quadā crudelitate mixta in suos desciens: etiā patrē superauit. re de ⁊ iperij fines: vt ex Judith historia habet: longe lateqꝫ diffudit nec per se bella: sed per holopherne impigerrimū iperatorē gessit ⁊ Arphaxat medū: qui in Ebathanis ciuitate surrexerat quanqꝫ ⁊ mu ris turribusqꝫ inexpugnabilē reddiderat primo regni sui anno superauit ⁊ interfecit. Indeqꝫ Ethiopes nō multo post nō incruēta pugna subegit: ac multas alias prouincias ⁊ regna suo abiecit imperio. Et vt solus haberet deus oēs prouinciaꝝ deos exterminari mandauit: Et holopbernes imperator ipsius cū iudeos in Bethulia existentes incredibili multitudine ex mādato regis obsideret. denqꝫ a Judith hebrea muliere formosissima deo sic volente somno vinoqꝫ sepultus in cubiculo papilionis sui occisus est: ⁊ ois eius exercitus relictis innumerabilib⁹ spolijs a iudeis fusus ⁊ fugat⁹ est. Quā ob cladē Cam byses toto tpe vite sue iudeis infensissimus ⁊ inimicus existens instaurationē vrbis ⁊ tēpli interdixit. Adeo etiā crudelis extitit: vt nō modo in extraneos: verū etiā in proprios edes cruētissimas exerce rit: ⁊ Smerdim germanū parulum suspitione regni per praxarpē amicū suū occulte interfecit. Po stea quoqꝫ in Egyptū accedens eius cunctos vastauit fines: ⁊ ibidē Babylonē cōdidit aliā: indeqꝫ re grediens (vt Herodotus in tertio testat) cum regū cernicibus in Syriā portaret in Ecbatanā vrbem debitū naturale psoluit. De Cambyse isto Valerius in sexto sic refert: qō iudicis male iudicātis pel lem detrahi fecisset selle iudiciarie: vbi filiū suū iudicem constituerat apponi precepit dicens: Sedens sede ista iudex inflexibilis: sta: Ambus renoces munus ab aure preces: Sit tibi lucerna lux: lex pel lisqꝫ paterna.

¶ Egyptiorum regni defectio.

¶ Egyptus quinto Cambysis regni anno in monarchiā Persaꝝ per Cābisem transfert: in qua de positis pmū vniuersis deoꝝ templis etiā vniuersam religionē vastauit: cuius reges libentissime: vt mo ris est: sub epilogo cōmemorare nisi coꝝ gesta vetustas obliterasset. Neqꝫ congruū videtur singulos reges absqꝫ temporibus vel eorum gestis dinumerare.

¶ Judith vidua castitatisqꝫ exemplū: Merari cuiusdaꝫ nobilis iudei ex filijs Symeon filia: Ma nasseqꝫ quondā vxor: mulier sigdē pstantissima ⁊ incredibilis aspectus specciosa: bis reportib⁹ posqꝫ ho lopherne principē obtruncasset tanto in precio apud iudeos habita est: vt cunctis diebꝫ vite sue oib⁹ iudeis preferret ⁊ triumphali laude: ppetuisqꝫ preconijs celebraret: quā nō solū feminis pretulerunt: sed etiā viris imitabilē exhibuerunt: quia castitatis eius remunerator virtute talem cōtulit: vt inuictū omnibus vinceret: ⁊ insuperabilē superaret. Nam Bolopberne interfecto ciuitateqꝫ liberata apud in deos tanqꝫ regina vixit. Et quū centū ⁊ quinque annos complesset moriens apud virū in Bethulia in genti luctu ⁊ pompa sepelitur: cuius liber quū apud hebreos inter agiographa haberet in vicena sy nodo in sanctaꝝ scripturaꝝ numero fuit cōputatus.

4678 | 521 ¶ Smerdis tertius Persaꝝ rex: octauo ⁊ sexagesimo iudaice captiuitatis anno Cambyses in Sy ria mortuo regnum susscepit: ⁊ regnauit mensibus septē. Cābyse enim sine liberis defuncto Patizeta quidā magus Smerdis huius frater: quē rebus suis Cambyses prefecerat: ⁊ domus sue prefectū red querat sciens Smerdim Cambysis fratrem esse sublatū hunc fratrē suum noīe: ⁊ facie Smerdi simi limum regē declarauit. Sed post menses sex Paraxaspe nobili persa supueniente: qui vt Herodotus in tertio scribit: Smerdim Cambysis fratrem iussu ipsius regis occiderat fraudem oēm aperuit: pro pter quod Darius Histapsis filius cōfestim cōiuratione cū nōnullis Persaꝝ nobilibus facta: Smer dim ⁊ eius fratrem Patizetē Cambysis cognatum trucidauit: ⁊ ipse post triduum Persarum rex cō stitutus est: sicut in tertio Herodotus scribit.

4679 | 520 ¶ Darius itaqꝫ Histapsis filius: quartus Persarum rex: anno septuagesimo captiuitatis persis re gnare cepit ⁊ regnauit triginta sex annis. Hic Herodoto libro historiaꝝ quarto teste: quū cognouisset Smerdim Patizetis fratrē Persarum regnū occupasse facta coniuratione cum sex alijs nobilibus Smerdim iam regē ⁊ Patizetem magnū eius fratrē (vt diximus) trucidauit: quo mortuo ita iter cos

de Persaꝝ

de Persaꝝ regno cõuenerunt: vt cuius eoꝝ equus sequẽti die pr̃i in ortu solis hinnitũ ante regiã emit aduẽtũ
eret: ille Persaꝝ res haberet. Dõ Dario huic: qui votum ob hoc deo vouerat: t Ochabis stabulariꝰ
sui solertia cõtigit. Nã Dariꝰ: vt secũdi libri Esdre habet historia: dum p̃natꝰ esset: deũ orauit qꝫ si fie-
ret rex oĩa dei vasa quanta Babylonie inuenirẽ ad tẽplum hierosolymoꝝ mittere se p̃misit: qõ t sa
ctũ est: ea qppe nocte Ochabis stabulariꝰ equã ante foꝛes regias darij equo suppositit: atqꝫ manuꝫ in
genitiuã eque parte dimisit. Cũqꝫ mane factũ fuisset ad determinatũ locũ Magi veniẽtes Ochabis
itarim manũ ad equi Darij nares admouit: quo odoꝛe ad voluptatẽ equus iratus ilico ante oẽs hin-
nitũ dedit. Quo facto euestigio Darius rex creatus est: g suscepto regno Atosam Cãbysis filiã viro
suo Patizete mago interfecto duxit vxoꝛẽ: ex q̃ p̃ter Xersem etiã alios suscepit filios. Moxqꝫ explẽdi
voti sui causa Zoꝛobabel Salathiel filiuꝫ iudeoꝝ principẽ cõstituẽs: dedit ei epistolas t auctoꝛitatẽ: vt
iudeos g in Chaldea erãt in Hyerusalẽ reducere posset. Insup t vasa queqꝫ reddi iussit: mãdauitqꝫ
preterea oĩb9 p circuitũ ne iudeis edificantib9 molestias inferrent: sed vt in structura tẽpli p singulos
annos viginti argenti talẽta darent: eos q̃qꝫ iudeos qui e Babylonia ad cõdendã hyerusalẽ venerãt:
voluit esse liberos. Acceptis itaqꝫ Zoꝛobabel epistolis e Babylonia in iudeã p̃fectus est: t nunciauit
fratrib9 suis g oẽs deum benedicentes: ascenderunt t tẽplum edificauerunt. Crudelis tñ Darius ha
bitus fuit: qui quũ aliquãdo Scythis bellum inferre vellet: t multos in exercitũ redigeret: ab Arbace
nobili viro t sene rogatus: vt e tribus eius liberis in militiã ascitis: vel vnum ad senectutis sue solatiũ
sibi relinquere dignaret: duoꝝ vero opera vteret: respõditqꝫ se oẽs p̃misiꝝ: t non ita multo post eos
occisos coꝛã patre proiecit. Multa quoqꝫ alia huiusmodi recẽseri possent: quc breuitati studẽtes omit
timus verum anteq̃ e vita discederet Egyptus ab eo defecit.

¶ Zoꝛobabel autẽ filiꝰ Salathiel filij Joachin regis iuda: his tẽpoꝛib9 apud iudeos maximo in pre
cio habitus: a Dario etiã rege p̃nceps populi designatus: primũ ex Chaldea iudeos ad p̃priã p̃uin
ciã reducere cepit: t tẽplũ reedificare cõcedẽte Cyro icepit. Nã Cyrus idẽ rex cũ legisset Isaiã: g an
te annos centuꝫ p̃dixerat nomen suũ: t qꝫ populũ dei remitteret ad p̃priã terrã tẽplũ reedificare: deo
admirãs quodã ipetu ipulsus magnificã scripturã iplere decreuit. Et cõuocans Zoꝛobabel t alios cla
rissimos iudeoꝝ g erãt in Babylone: dixit se cõcedere vt ad p̃priã terrã remearent. At Zoꝛobabel su-
sceptis epistolis cõfestim cõuocatis iudeis t Jesu principe sacerdotũ cum leuitis cũ quinq̃ginta mili
bus iudeoꝝ in iudeã p̃fectus est. Direxerat autẽ rex Cyrus epistolas Syrie satrapis: vt eos nõ ipedi
rent ciuitatẽ t tẽplũ reponere: sed dum iudei tẽpli fundamẽta mitterent t minus: vt Josephus scribit:
circa edificia festinarent: a satrapis pecunia coꝛruptis ipediti sunt: qõ Cyrus ad bella occupatꝰ igno
rabat. Moꝛtuoqꝫ Cyro eius filiꝰ Cãbyses g erat natura maliuolus: vetuit ne in structura p̃cederẽ
t sic p nouẽ annos opus fuit ipeditũ vsqꝫ ad scõm annũ Darij regis: vꝝ Zoꝛobabel hic cum Dario
carissimꝰ esset: t inter aulicos p̃cipuus coꝛporis Darij custos haberẽ: ac etiã sapientioꝝ in p̃blemate
cunctis apud ipsum iudicatus fuisset ab codẽ cõplende dom9 dñi: t vbis licentiã t auxiliuꝫ obtinuit:
t regressus cum ingenti gloria oĩa p̃fecit. Hic autẽ genuit filiuꝫ noĩe Abiuth g genuit Elyachim: qui
Azoꝛ g Sadoch: t cetera: vt Matthcus in p̃incipio euangelij testatus est.

¶ Jesus Josedech summi sacerdotis iudeoꝝ filiꝰ: t ipse summus põtifex anno secũdo Darij regis:
quũ iam sedisset annis 8. veniens iterato cum Zoꝛobabel t innumera multitudine iudeoꝝ in Hyeru-
salẽ ad reponendum tẽplum quũ septimus venisset mensis: ex quo ibidẽ applicuerunt cõgregans vni
uersam p̃uinciã cõstruxit altare in loco quo p̃ius edificatum fuerat: legitimas hostias ex legẽ Moy
si obtulit. Insuper t dies tabernaculoꝝ celebꝛauit: t ritus oẽs instaurare conatꝰ est. ijsqꝫ gestis cepit
renouare templum: sed paulopost defunctus est.

¶ Joachin autẽ ipsius filiꝰ post patrẽ in pontificatu succedens: sedit annis sex t viginti: sub quo Zo 519 4680
robabel p̃phetantibus t adiuuantibus agro t Zacharia tẽplum t ciuitatẽ reposuit: ac libertatis im-
munitatẽ obtinuit. Edificato autẽ tẽplo t ianitoꝛibus per singulas tẽpli portas cõstitutis: ac pasca cũ
innumerabilibus holocaustis celebꝛata: quũ optimã gubernationẽ iudei habere cepissent. Deinceps
libero existẽte iudeoꝝ populo t curã gerendarũ rex cõmitteret sacerdotibus vsquequo regnare contí
git nepotes Asamonei: idest Machabei: seu Aristobolus: qui sibiipsi diadema ipposuit: quum ante: vt
dictũ est: captiuitatẽ t transmigrationẽ reges t iudices fuissent: ac sic põtificatu t gubernatione susce
pta legum paternaꝝ calamitate permotus edificato tẽplo t sacrificijs celebꝛatis etiã ad cõponẽdos
moꝛes: t ad exoꝛnandã vbem ita aĩum adiecit: vt breui conualescens meliorẽ faciem pre se tulerit. Et
hanc ob rem non modo pontificẽ: sed patrie patrem cum oẽs appellauere.

¶ Templo itaqꝫ dñi in modũ castri sexto regni Darij anno pfecto: qui fuit secundus annus sexage 515 4684
sime sexte olympiadis: mẽseqꝫ octauo p̃sulante Joachin p̃dicto pontifice a zoꝛobabel p̃ncipe tribuũ
inde t Beniamin cũ munitissimo muro: qui fuit quadragesimussextus annus regni Persaꝝ: primo
scilicet anno regni Cyri regis: quo p̃missi fuerant iudei tẽplum reedificare: ita vt illud euangelicũ ve
rificẽ. Quadraginta t sex annis edificatũ est templũ hoc: quo pfecto Joachin pontifex cũ sacerdoti
bus surgẽs cũ tũbis t ornatu solẽni laudauerũt deũ laudib9: q̃s Dauid p̃us eis ostẽderat. Clemens
aũt in p̃mo stroma e his dicens: Et pseuerauit captiuitas annis. 70. vsqꝫ ad. 2m. annũ Darij filij Hi
staspis g regnabat Persis: Assyrijs: atqꝫ Egyptijs: sub quo Aggeus t Zacharias p̃phetauerũt: facer-

dotioq3 functus Josedech: ⁊ cõsumato tẽplo illud .12. mense cũ oi apparatu dedicauerunt. Et hec secũ da tẽpli dedicatio fuit: q̃ dedicato: vt scõs machabeo⁹ hz liber. Ignis q̃ in puteo ex altari sublatus: ⁊ abscõditus fuerat quũ oino extinct⁹ esset cõfestim reuixit. ¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Xenophanes conophonus philosophus: bis tpibus: vt Eusebio placet: clarus fuit. hic Olympiadis cuiusdã greci fili⁹ fuit: q̃ cũ viginti esset annoꝝ a patria pulsus quinq; ⁊ sexaginta annis relegat⁹ stetit: sicut ipsemet testat⁹ est. Et sunt qui dicãt cũ neminẽ audiuisse. Scripsit autẽ cõtra Esiodũ ⁊ Homerꝝ elegias. Fuit quoq3 eiusdẽ nois vir patria Lesbius poeta iambicus: de quo nihil nobis constat.

¶ Theogonus etiam poeta grecus: hoc eodem tẽpore: teste Eusebio: floruit: de quo Plato in libro de legibus sepe meminit.

¶ Saphos lesbia ex Mithilena vrbe oriũda altera poetrix: hac etiã tẽpestate inclyta fuit: q̃ adeo generose mentis extitit: vt etate floẽs ⁊ forma nõ cõtenta solũ litteras iũgere plurimas: sed ampliore feruore animi: ingenioq3 suasu: viuacitate: cõsensu studio vigili per abrupta Parnasi montis se felici ausu musis imiscuit: a qbus gratia accepta modulos lyricos exprimere nõ dubitauit. A qua id genus versuꝝ Saphici abea dicti sunt: de qua Ouidi⁹ in .2°. de tristib⁹ sic meminit dicens: Lesbia qd docuit Sapho nisi amare puellas: ⁊ de remedijs li⁹ .2°. Ne certi sapho meliorẽ fecit amice. et propterea illi erecta fuit statua Enea: ⁊ suo nomini dicata: eo q̃ inter celebres poetas fuerit numerata. Eius tñ opa maiorum negligentia amissa sunt: vꝝ si q̃ndã sit oib⁹ fides ifelici corrupta amore fuit: qz Phaonem cretensem nimiũ amauit. Que demũ spe frustrata: ex Leucano saxo se precipitẽ dedit atq3 interijt.

¶ Rhodopes meretrix mire pulchitudinis mulier: hoc etiã tpe floruit: ⁊ cũ Esopo salinatore (sicut Herodotus tradit) captiua fuit. Hec in egyptũ deportata a Crasse Saphonis fratre: qui forte venale vinũ eo ex Lesbo deuexerat maxima pecunia redẽpta fuit. Cuius rei meminit Saphos soror in epistola ad Phaonẽ cũ ait: Erfit inops frater victus meretricis amore. Multaq3 cũ multo dãna pudore tulit. Tantas nãq3 hec meretrix suo cõmertio cõflauit opes: sicut docet Plynius libro .26. historiarꝝ: vt apud Memphim pyramidẽ laud atissimã extrui fecerit. suntq3 qui putent q̃ cum aliq̃n lauaret ab aquila calceũ sibi fuisse ablatum: ⁊ in caput cuiusdã regis fuisse delat⁹: cuius augurio commotus rex fecit ita cuius is calceus fuisset: ⁊ re cognita: Rhodopen duxisset vxorẽ: hec Strabo. Plynius vero asserit Esopi conseruam ⁊ contubernalem fuisse.

¶ Pyndaꝝ thebanũ poetã: hisdẽ etiã tẽpo⁹: ib⁹ floruisse: Euse. dicit: qui teste Quintiliano in decimo de institu. orato. oium lyricoꝝ princeps fuit. s. spiritus magnificentia: sententijs: figuris beatissima: rerꝝ verboꝝq3 copia: velut quodã eloquẽtie flumine. Unde horatius in .4°. carminũ cũ nemini merito cedidit imitabilẽ: ⁊ ideo ꝓpter eius clarissimas virtutes a Macedonie regib⁹ plurimum fuit dilectus: moꝝ tñ eius nõ vulgaris extitit: quũ a diuersis ⁊ maxime a Valerio maximo proscribit: q̃ quum in gymnasio super gremio pueri: quo vnice delectabat depposito capite se quieti dedisset decessit icognit⁹.

¶ Romanorum regum occasus.

4686 513 ¶ Lucretia matrona Romana: oium Romanoꝝ mulierꝝ pudicissima: formaq3 ac elegãtia clarissima: Lucretij spurij romani viri filia: ⁊ cõiunx Targnij Collatini olim egregij fris: Targnij prisci filij. Hoc anno q̃ est nonus regni Darij persaꝝ regis a Sexto targnio Targnij superbi filio per vim stuprata semetipsam interfecit. Nã cũ Targnius superbus Ardeã obsideret ciuitatẽ apud collatij oppidũ quidã regij iuuenes insimul cenare ceperũt: inter quos Collatinus Lucretie maritus erat. Et quũ ex nassent vt moris est cõfabulãtib⁹ iuuenib⁹ sermo de honestate cõiugũ inter eos incidit. Et cũ suã vnusquisq3 alijs ꝓferret in hoc cõsiliũ ventũ est: vt cõscẽsis eqs ad domũ mulierꝝ accederẽt: ⁊ quuꝝ domos vniuscuiusq3 iuisissent etiã Collatiũ deueniẽtes Lucretiã lanificio vacantẽ sine vllo ornatu inuenerũt que oĩbus ꝓlata fuit. Collatinus autẽ oẽs iuuenes benigne in domo suscepit: in q̃ dum honorarẽtur: Sextus Targnij superbi fili⁹ ipudicos oculos in honestatẽ Lucretie iniecit: vnde ⁊ post paucos dies insanus iuuenis relictis castris ad domũ Lucretie: viro iscio: peuenit: vbi a Lucretia tanq̃ viri cõsanguineus comiter suscept⁹ est. Sed postq̃ in nocte domũ oẽm tacitã sensit extracto gladio cubiculum Lucretie intrauit ⁊ illã ꝑ vim violauit: ⁊ inde statim recessit. Lucretia autẽ mane facto cõsciũ ad Lucretiũ patrẽ ⁊ Brutũ mariti patruũ ac alios necessarios ⁊ affines misit: illosq3 oẽs vna cum viro suo accersiri fecit. qb⁹ aduenientib⁹ q̃ in nocte illa a Sexto passa fuerat cũ lachrymis enarrauit. Et cũ illã flentẽ cõsolarent: acceptis pmũ a patre alijsq3 oib⁹ dextris in fidẽ adultere vlciscendi: cultrũ: quẽ sub veste celauerat educens dixit: Ego me si peccato absoluo: supplicio nõ libero: ⁊ sine mora (vt Ouidius ait) Celato fixit sua pectora ferro: Et cecidit in patrios sanguinolẽta pedes. Tunc q̃q3 iã moriens ne etiã ꝓderet inhoneste respexit: ⁊ hoc etiã cura cadentis erat. Eaq3 mortua cũ pater maritusq3 in luctu occuparent: Brutus ei⁹ auũculus: cõfestim cultrũ ex Lucretie vulnere extractũ sumẽs cruorẽ ꝓferentẽ magna voce dixit: Per hũc castissimũ sanguinẽ iuro me deinceps q̃cũq3 vi potero Targnium ꝓsequi superbũ: ⁊ nũc illũ nec aliũ Rome regnare passurꝝ. Traditoq3 cultro Collatino viro: mox qui aderãt oẽs iurarũt Bruti seruare ꝓceptũ: sumptis armis cõfestim ad expugnãdũ regẽ Brutũ omnem secuti sunt. Facto itaq3 ꝑetu Targniũ regẽ cũ liberis ⁊ vxore vrbe excludẽtes cidẽ impiũ abolerunt: quo pulso ex Senat⁹ populiq3 Romani sententia ꝑpetuo exilio relegari cũ vxore ⁊ liberis iubẽt. Lucretia igit violẽter cõpressa ⁊ si nullo adulterio fuerit maculata cõsensu: qz in ꝑclaris ei⁹ laudib⁹ dictũ est.

Duo

Duo fuerunt ⁊ adulterium vnus admisit: tñ: vt diuus pater Augu. ꝓmo de ciui. dei c°19° ait: qz in se vl tra fuit crimen alienum alterius sceleri addidit suũ. Tarquinio igit̃ expulso Romani reges defecere: cũ ibidem regnatum fuisset ab vrbe condita vsq; in presens tẽpus sub septem regibus annis ducentuz quadraginta: quorum noia ⁊ tempora hic sub epilogo iterato traduntur. aduẽtũ

¶ Romanorum regum epilogus.

Romulus. i.	an. 38.	Ancus marci°. 4.	an. 23.	Targnius supb°. 7.	an. 35.
Numa pompi. 2.	an. 41.	Targnius ꝑscus. 5.	an. 37.	Quibus in vnum supputatis fiunt anni. 240.	
Tulli° hostilius. 3.	an. 32.	Seruius. 6.	an. 34.		

¶ Consules Romani instituuntur.

¶ Lucius iunius cognomẽto Brutus: ⁊ Lucius collatinus Lucretie olim maritus: hoc anno q est decimo regni Darij persaꝝ regis: ⁊ primus sexagesime prime olympiadis annus: post exactos reges Rome a prefecto vrbis ex cõmentarijs Serui Tulli ꝑmi Romani cõsules creant̃. Et hij primi cõsules oia iura: oiaq; insignia regalia per annũ tenuere nisi q fasces ambo nõ habebãt: ne Romanis duplicatus terror videret: vez Brutus tantũmodo collega cõcedente fasces habuit. Hac quippe de causa apud Romanos annui cõsules cõstituti sunt: ne per diuturnitatẽ tẽporis amplius insolescerent: sed alter per altez coercerẽt. Brutus itaq; videns populũ Romanũ nouc libertatis esse cupidũ ne regijs donis deinceps flecteret iureiurando oẽs astrinxit quatenus neminẽ Rome vnq̃ regnare ꝑmitterẽt. Jude haud multo post Collatinũ Tarquiniũ q romanis Tarquinioz nomẽ graue esset a cõsulatu abrogarũt: qui sumptis oib° rebus suis cũ suis Targnijs apud collatinũ reliquã vitã duxit. Brutus vero ex comitijs Publiũ valeriũ sibi collegã creauit: quo etiã adiutore reges eiecerat: sed quũ Targnij rursus per ꝓdictionẽ ad imperiũ aspirarẽt ⁊ multi (⁊ eoz subordinatione) cũ ipsi° Bruti filijs aduersus cõmunẽ libertatẽ cõiurassent: fraude deprehensa cõfestim Brutus de filijs ꝑmũ reliqsq; ꝓditoribus suppliciũ sumpsit. ꝓpter qõ quidã egregi° poeta sic inqt: Natosq; pater sua bella mouentes: Ad penã pulchra pro libertate vocauit: Infelix vtcunq; ferent ea fata minores: Vincit amor patrie laudũq; immensa cupido. Sumpta igit̃ de ꝓditoribus pena Brutus cũ collega ad bellũ Targnijs inferendũ statim se preparat: atq; in expeditionẽ vadens cũ in certamen ventũ esset Arnus Targnij filius cõcitato equo aduersus Brutũ telũ direxit. nec minus Brutus ardẽti animo sit obuiã ei: ⁊ ita cõcertãtes adeo se mutuis cõfodere vulneribus: vt trãsfixis hastis ambo mortui decederẽt. Brut° autẽ adeo pauꝑ obijt vt publico sumptu ad eũ sepeliendũ opus esset: qõ postea ei° exẽplo multi Romanoz: vt Liui° ait: laudis auidi pecunie cupiditatẽ penitus a se abiecerint. Et tunc domi industria fuit foris iustũ bellũ animusq; in cõsulẽdo liber: gb° rebus ciuitas libertatẽ cõsecuta: ⁊ modico tẽpore admodũ exercuit. Mortuo itaq; Bruto eodẽ anno Sp. Tercipin° in eius locũ sufficit̃: quo etiã infra paucos dies e mortuo Horatius puluillus in locũ eius subrogat̃. Qui cũ postea põtifex factus fuisset: vt Valerius maxim° inquit: Bũ aliquãdo deoz edẽ dedicaret: ⁊ in soleniũ verboz nuncupatione postem teneret mortuum filiũ audiuit. Sed eã ob rẽ nec manũ a poste amouit: nec vultũ a publica religione ad priuatus doloꝛẽ deflexit ne matris poti° q̃ pontificis partes egisse videretur. Hec igitur anno primo cõsulũ Rome gesta sunt: quo anno populo Romano quinque cõsules contigit habere.

¶ Publicola Romanus patricius: cui Valerio ꝓpriũ nomẽ ante fuerat: ⁊ ipse ꝑ hoc tẽpus expulsis Targnus vna cũ Bruto in locũ Collatini cõsul est suffectus: qui cõmissa pugna in qua Brutus occubuit ipse de Targnij exercitu quindecim milia ⁊ trecẽtos viros interfecit. Qua victoria ꝑmus ex consulib° in curru q̃driugo inuect° triũphauit: q̃ res: vt Liui° ait: pulcherrimũ spectaculũ plebi sine vlla inuidia prebuit. Fuit itaq; hic publicola magne iustitie ⁊ equitatis vir: q aliquãdo: vt Plutar. scribit audiens ab amicis se a populo improbari q domũ habitarit sublimẽ nõ egre tulit: sed nocte eadẽ ad bibitis fabris domũ suã demoliri: ⁊ funditus euerti fecit. Qõ aspicientes Romani eius aĩ magnitudinẽ admirantes dilexerunt eũ: domumq; multo illa amplioꝛẽ ⁊ excelsioꝛẽ edificauerunt. tantũq; eã ob rem amoꝛẽ a populo ꝓmeruit: ⁊ potestatẽ quã vellet subrogandi sibi collegẽ sit cõsecutus. Qui statim Lucretiũ Lucretie patrẽ sibi subrogauit: cui eo q̃ esset senioꝛ fasces tradidit: q̃ paulopost mortuo Horatio: vt dictũ est: substituit̃. Tunc Targnius vna cum Porsena rege magno cũ exercitu itez Romaz venit: Publicola secundo ⁊ Tito Lucretio cõsulib° designatis: ⁊ pugna cũ Romanis cõserta vbi suos Publicola in fugã versos vidisset repẽte cũ subsidio pro portis occurrit: ac iuxta fluuiũ prelio cõmisso tandiu hostiũ impetũ sustinuit: qõ multis acceptis vulneribus in vrbẽ deportatus est. Attamen auxilio Horatij ciuitas defensa est: nã stans ante pontẽ acriter arcebat hostem: quo ad socij post se pontẽ iterrũpunt: sicq; armat° in Tyberim desiliens Tyrrheno telo saucius ad alterã fluminis ripã tranatauit imminente deinde vrbi alius Porsene exercitus separatim in agrũ romanũ ipetũ fecit. Cõtra quẽ iterũ Publicola tertio cõsul factus pugnans quinque milia Thuscoꝛ ꝑmit: rãdẽ ob mirabile mutij secule facinus Porsena pacẽ cũ Romanis cõposuit. Posteriori etiã tpe q̃rto iam ꝯsul fact°: bellũ ctra Sabinos gessit: quos cuctigio etiã oppressit: ex quo populus Romanus ex hostiũ spolijs mirabiliter ditatus est. Quib° optime gestis post se alijs designatis cõsulib°: cũ in oib° eius vite partib° optime vixisset: paulopost e vita discessit: in cuius quidẽ funere: vt Plutar. refert: quisq; substantiaꝛ quartam partem contribuit.

¶ Dictature dignitatis institutio.

¶ Rono autem post exactos reges anno: vt Eusebius habet: Rome noua dignitas scilicet dictatu-
4695 504 ra creata est: ⁊ equitũ magister qui dictatori in oĩbus obsequeret. sed quo anno aut quis primus dicta
tor vel sub quibus cõsulibus creatus fuit parũ cõstat: licet Eusebius in p̃dicto anno ⁊ largũ dictatorẽ
primũ ⁊ Sp. Cassium magistratum equitũ scripserit. Institutus itaq; est dictator vt auctoritate ⁊ po
tentia cõtra hostes cõsules p̃cederet: eo maxime quia Porsena cluſij rex ea ciuitas rbusca erat: armis
Tarquinũ superbum reducere conatus esset. Qõ ne fieret dictator obstitit: ⁊ꝯ pace p̃fecta in amicitiã
populi Romani Porsena summis honorib⁹ ac donis magnificentissimis discessit. Eo autẽ tunc Ro-
me censu habito inuenta fuerunt hoĩum centum viginti milia.

¶ Alexander decimus Macedonum rex: vigesimooctauo Darij regni post Amintham regẽ Ma
cedonibus regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 43.

4700 499 ¶ Coriolanus patricius Romanus: cui. C. Martius antea nomen fuit: egregius bellator ac stren
nue virtutis adolescẽs: his tẽporibus ꝓpter virtutis suę p̃stantia a Romanis summo in honore habi-
tus est. g: vt Plutar. ait: ab incunte pueritia ita corpus ad omne genus pugne exercuit: vt cursu peragi
lis in capiendo pugnãdoq; inelu ctabile pondus habuerit. Hic itaq; paulo superius exacto Tarquino
iam pubescẽte adolescẽtia prima meruit thipẽdia: qui statim cũ Romanũ in bello succumbentẽ videret
inspiciente dictatore eo prius ꝓfecto irruentẽ cõfodit hostẽ. Quãobrẽ illum dictator quercia donauit
corona: quo honore stimulatus ipse sibi fortitudinis emulationẽ proposuit: eumq; multa Romani de-
certarẽt bella e nullo sine corona aut premio discessit. Ceteris enim virtutis finis erat gloria: huic vero
glorie finis materna erat letitia. Nec sibi honori magis aliquid ducebat q̃ vt cũ coronis ornatũ aspi-
ceret mater. Paulo q; post id ꝑpus bellãtibus Ro. aduersus Volscos pugna ad Coriolanoꝝ oppi-
dum cõmissa est: vbi cũ Ro. retrocederẽt: ipse cũ paucoꝝ manu in pugnã peruolãs prostrauit annos:
qui secũ cõserere ausi sunt repressoq; illoꝝ ipetu illos pallãtes vsq; ad portas fugat ⁊ paucis cũ conse
etantib⁹ portas irrũpit: vbi incredibile cõsceisse certamẽ traditꝰ redacto etiã in potestatẽ oppido cũ pe
cunias oblatas pro parta victoria spreuisset Coriolani cognomẽ ei decretũ est. Paulo q; post petente
eo cõsulatũ ac ostẽdẽte cicatrices quas p tredecim annos bellãdo excerpat: licet a cũctis ei⁹ virtus ve-
neraret: tñ nõ cidẽ statim q̃ postulabat cõcessum est: instãte autẽ in comitiorũ die: ob malivolentiã ple-
bee multitudinis denegatus fuit ei cõsulatus: q̃ iniuria lacessitus ac plebi ifensus discessit. Et post nõ
multũ tẽpus etiã a tribunis accusatus ꝑpetuo mulctaꝝ exilio: at ipse statim cũ Tullo Volscoꝝ ꝓncipe
se cõiungẽs dux belli efficit. Adoriq; cõtra Romanos bello susceptoꝝ agrũ inuadẽs maximã ꝑdã
exportauit: deinde circeũ Romanoꝝ coloniã capit ⁊ depopulatis latinoꝝ finib⁹ multos ꝓtra se arma
ferẽtes vi cepit. Postremo lata de eius reditu rogatione cũ intellexisset plebẽ denuo sibi fuisse aduersa
tã: stimulatus castra ad octias fossas (q̃draginta ab vrbe stadijs distantes) collocauit. Propter quod
Romani timore pterriti p̃mo legatos secũdo pontifices cũ infulis ⁊ suis ĩsignib⁹ relatos supplices mi
serunt. Qui frustrati redire tertio cũ iam vndiq; desperatio Romanoꝝ aios intrasset Veturiã ei⁹ ma
trẽ ⁊ Volumniã cõiugẽ mittunt promittẽtes libeꝝ in ciuitate reditũ modo ab vrbe castra submoueret
ac ille cũ dura legatis ⁊ pontificibus respondisset matris ꝑcibus ꝓmotus Volscos ab obsidiõe remo-
uit: ꝓpter qõ Tullus odio inuidiaq; stimulatus tandem Coriolanum neci dedit.

¶ Veturia itaq; Coriolani p̃dicti mater: ⁊ ipsa p hoc tẽpus iam senex laudabili ope annos suos in
viriditatẽ traxit ꝑpetuã. q; filiũ suũ (qui infestissime vrbẽ obsidebat) quẽ legatoꝝ maiestas ⁊ põtificũ
reuerentia negauerant ipsa ab ira retraxit durissima ⁊ eius ꝓpositũ vertit in bonũ: nã relinquens obsi
dionẽ ciuitatẽ liberã dimisit. Ob cuius mulieris beneficiũ ne ciuitas ingratitudine argueret ex senatus-
cõsulto ad ꝑpetuã rei memoriã eo in loco quo hec Veturia filij irã molinit tẽplũ ⁊ ara fortune cõstru-
cta sunt. Insup cũ nullus vsq; in id tẽpus vel modicus a viris mulierib⁹ prestaret honor sancitũ est:
vt mulierib⁹ hoies semp assurgerent ⁊ in vias eis cederẽt qõ nũc vsq; apud nobiles seruat: ⁊ q̃ eis li-
ceret vti auro ⁊ purpurea veste: auriq; fibulis ⁊ armillis. Insup etiã ex codẽ senatuscõsulto cisdẽ adie
ctum fuit: qõ antea, nõ licebat nec etiã in ciuitate nostra ex statuto licet: possent hereditates cõseq quo-
rũcunq; parentũ nec immerito quidẽ cũ suis precibus steterit romana libertas. Veturie igitur mulie-
res gratias referant: ⁊ eius collaudent perpetuum nomen que tot bona eius contulit.

¶ Tribunatus officij institutio.

4705 494 ¶ Rome decimooctauo anno post exactos reges seditione facta populus a patrib⁹ decessit montẽq
Auentinũ armis obtinuit: vbi ⁊ multis diebus sedit. Cũq; libertatẽ obstinato clamore peteret ozone
Demmij Agrippe p̃stãtis eloquẽtie viri ⁊ populi animi mitigati sunt: ⁊ tribuni plebis ac alia iura a
patribus cõcessa sunt. Erant autẽ tribuni plebis q̃si proprij iudices ac defensores q̃bus populus a cõ-
sulibus senatuq; protegebat: sed dictator (vt dictũ est) oĩbus hic maior erat: cuius dignitas ⁊ potestas
nõ annualis sed quinquẽnalis erat. Demmius vero agrippa eo ipso anno quo inter patres popu-
lumq; pacẽ composuit cum oĩbus: gratus caruſq; haberetur ex peste defecit. Eo enim tẽpore ea pestis
⁊ fame adeo Romanos attriuit tam in hoib⁹ q̃ in iumentis vt Volsci qui ad tertiũ vsq; lapidẽ ab vr
be papulandi venerant neminẽ: vt Liuius scribit: obuium haberent.

4706 493 ¶ Fabiorum clarissima familia tempestate hac inter ceteras vrbis Romane familias cum potenti
sima ⁊ primaria haberet. C. horatio ⁊ L. memmio cõsulibus clatione ducta proprijs sumptib⁹ bellũ

contra

contra vientes sumens in vno cõflictu sex supra trecentos eiusdem familie milites patricij ordinis vi ros amisit.que quidem clades: vt Liuius inquit: Fabioꝝ familie quasi exitium fuit. Nam vnus ẽ̃ raxat adolescentulus supstes relictus ex eadẽ familia fuit:qui postea bello domiqꝫ reipublice maximo fuit adiumento.ꝛ hic genus ꝛ nomen plurimum auxit.

¶ Quintius cincinnatus pstãtissimus romanoꝝ dictator:de quo diuus pater Aug.5.de ciui.dei.c.io. meminit:his tẽporib9 cũ agriculture operã daret a senatu rogatus puluere ac sudore absterso dictatu re dignitatẽ inuitus suscepit:qua suscepta vt erat ingẽtis animi vir statim exercitũ colligens vnã cum L.Largnio equitum magistro nõ modo Romanos hostib9 obsessos liberauit: sed ꝛ hostium quoqꝫ exercitum superatũ captũ vinctumqꝫ cũ innumerabili ꝑda Romã ꝓduxit.Quã gdẽ predã ex hostib9 oblatã nõ sibi sed militibus cõcessit.Quibus optime gestis ipso sexto ꝛ decimo die sponte dictatura a se abdicata ad agriculturã rediit. 492 4707

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Democritus Abderides philosophus:ꝑ hoc tẽpus: Eusebio teste:floruit.qui:vt Herodoto in.6o li bro placet:primo quosdã Magos chaldeos audiens adhuc puer theologiã atqꝫ astrologiã optime di dicit.deinde vt ꝛ geometriã ꝑciperet in persidẽ ꝛ ad mare prexit.Postqꝫ etiã ad cognoscẽdas res diui nas in Chaldeã Athenasqꝫ se trãstulit:vbi a nullo cognitus ipse Socratẽ cognouit. Tandẽ doctissi mus in patriã reuersus patrios agros ꝛ innumerabiles opes reipublice suc cõcessit:satius ducens cũ pauptate studioꝝ libertate letari ꝙ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad cõtẽplandas rerꝫ naturas se cõtraxit:vbi ꝛ vt nature secreta subtilius rimari posset: sicut Cicero in.5o tusculanarꝫ questionũ refert:oculos sibipsi effodit. Vixit autẽ annos centũ ꝛ nouẽ:de cui9 mor te varie auctoꝝ sunt opiniones.Scripsit autẽ Democritus hic:vt Laerti9 tradit:hec quẽ subiecta sũt. de medicina.de naturalibus.de carmine.de homeri versibus.de poesi.de venustate carminis.de agri cultura.de moralib9.de multis alijs que a Laertio traduntur.vnde ꝛ legendũ pre ceteris nõnulli putãt. Ex cuius sentẽtijs hanc optimã habemus:Cõueniẽtius est vt parcitatẽ in tuo seruies ꝙ luxũ in alie no:parcitas enim necessitatis remediũ est:vt medicina dãnoꝝ. Sex vero Democrites fuisse Laer. di xit.quoꝝ primus hic.scõs Chius:q fuit musicus ꝛ huic cõtẽporaneus.3.sculptor.4.qui de templo Diane Ephesine scripsit.5.poeta qui epigrãmata edidit.sextus Pergameus orator insignis.

¶ Heraclitus phũs Asianus:cognomẽto Scotinus:hoc ipso tẽpore:vt Eusebio placet:in ꝓlio fuit: cuius libri adeo obscuri fuere:vt a philosophis vix intelligerẽtur.vnde ꝛ ꝓpter eoꝝ obscuritatẽ Hera clitus dictus fuit tenebrosus.Qui cũ in vltimo vite a discipulis quereret:vt notabile quid in medium proferret:Nihilqꝫ respondit:sed digitũ volutis significabat oia inferiora in cõtinuo motu esse.

¶ Eschilũ poetã tragicũ cũ supioribus floruisse Eusebius dicit:qui:vt Horatius in poetria ostendit: plurimũ tragediã exornauit.Et ꝓpterea Quintil.de eo sic ait:Eschilus tragedias primus in lucẽ pro tulit:sublimisqꝫ ꝛ grauis ac grandiloquus sepe vsqꝫ ad vitiũ:sed rudis in plerisqꝫ ꝛ incõpositꝰ est ha bitus.Eius morte Valer.ait nõ vulgatam extitisse:qui cum in aprico loco sꝺoratus esset:ꝛ aquila te studinẽ in aera letasset:quo sup lapidẽ quẽpiam dimissa frangeret:super Eschili caput.qõ ꝓpter cal uiciem lapis aquile videbat:eam cadere permisit:quo vulnere vitam amisit.

Xerses Darij regis ex Atosa filius:quintus Persarꝝ rex:centesimoquarto iudaice captiuita tis anno:ꝛ primo septuagesimequarte olympiadis:post patrẽ Persis regnare cepit:ꝛ regnauit annis viginti.Hic(vt Josephus scribit)voluntatis paterne colẽdi ꝛ honorãdi deũ Israel be res apparuit.Omnia nãqꝫ faciens que religionis erant:patrẽqꝫ secutus:ꝛ iudeis liberaliter vtens:ꝛ ꝙmaxime Esdre sacerdoti amicissimus erat.Verũtamen in alijs rebus paterne crudelitatis ꝛ scui tie successor extitit:qui cũ graue bellũ aliquãdo acturus esset:Pithio viro nobili petẽti vnũ ex quinque filijs sibi relinq:respõdit vt quẽ vellet eligeret:moxqꝫ a patre electũ in duas partes scindi fecit:partes in vtroqꝫ vie latere posuit.atqꝫ ita cũ hac victima lustrauit exercitũ. Hic itaqꝫ suscepto imperio illud multis bellis etiã nõ lacessitus fortissime gdẽ gestis ꝛ rẽpu.ꝙsi vsqꝫ in finẽ gubernauit.Sed tandẽ rece pta Egypto que a patre defecerat:refertis oibus copijs domisqꝫ fortune nõ equitatu: nõ pedestribus copijs:nõ nauib9 plurimis:nõ infinito auri põdere cõtẽtus fuit:nisi ꝛ delitijs aegritis fruerẽ:adeoqꝫ eisdẽ abũdabat:vt primũ ꝓposuerit:q nouã voluptatẽ inuenisset.Cũqꝫ vniuerse Asie potirẽ:ꝛ ei pa rũ esset nisi ꝛ grecie bellũ inferret.Et ad hoc pficiẽdũ(vt Herodot9 historicus scribit)ꝯgregatis quin quies mille milib9 ꝛ ducẽtis octoginta duob9 milib9 viris ꝙ incredibilia videntur:terra:mariqꝫ:totã iuxta sit greciã:ꝛ cũ mille ducẽtis sex naub9 ponte in Helesponto mari struxit:qõ Luca.in.2o tetigit dicens. 485 4714

Telles fama canit tumidum super equora xersem
Construxisse vias:multũ cum pontibus ausus
Non eurũ ꝯpbirũqꝫ timens:cũ vela rateisqꝫ:In mediũ deferret athon.Xerses igit tanto fultus exer citu Greciã intrauit:Athenasqꝫ incẽdit ꝛ infinitas strages edit.Sed nõ ita multo post Leonide spar tanoꝝ ducis solertia quantũ eius introitus Grecie terribilis extitit: tñ discessus turpis ꝛ sedus fuit. Nam ipse Leonida cum sexcentis viris terrestri prelio castra quingentoꝝ miliũ boium rupit:in quo ꝛ ipse Xerses rex duobus acceptis vulneribus fugiens:maris fortunam experiri statuit:vbi ꝛ cum The mistocle Athenensiũ duce pugna nauali conserta multis nauibus captis:multisqꝫ demersis:ci9 exer citus in fugam turpissimã versus ipse rex:qui prius mare nauibus stauerat:in piscatoria scapha uix

Europamqꝫ asie:sestumqꝫ admouit abydo
Inceditqꝫ fretum rapidi super helesponti

trepidus aufugit ⁊ in regnū suum se coactum recepit. Quo bello infeliciter gesto suis contemptui esse cepit: et nō multo post ab Artabano eius prefecto spe regni potiundi adducto interfectus est.

¶ Viri disciplinis excellentes.

4720 479 ¶ Themistocles Atheniēsis philosophus: ⁊ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux: his tēporib⁹ tam scientia q̄ rei militaris gloria iclytus ⁊ clarus habit⁹ est. Cuius gdē cōsilio paudēmane illa et leberrima parta est victoria: q̄ Atheniēses supato Xerse supiores in maritimo plio extitere: quin cū centum triremib⁹ mille ⁊ ducentas sex naues Xersis superauere. Hic nāq; vt Plutar. scribit: cū ad hoc puerulus esset animi spiritus plenus ac natura prudēs magna semp atq; eximia cogitabat: quia cū ei a disciplinis pcipiendis animū relaxare licebat nō ludis aut inerte sed cogitandis cōponēdisq; oratonibus sese dederat. Gloriaq; cupiditate incensus cupiens sibi vbis principatū vendicare cytharistam quendā pclarissimū: qui tunc plurimū colebat summo studio rogauit vt apud se artem exerceret: q̄ domū suā multi frequētaret: atq; eo modo suaq; eloquētia ⁊ liberalitate pncipatū obtinuit. Susceptoq; pncipatu adeo mirādis virtutib⁹ floruit vt nemo par ei inuētus sit. Nā de instātibus qbuscunq; verisime indicabat: de futuris vero callidissime conijciebat. et ꝓpterea Xersem qui terra mariq; bellū vniuerse Grecie cū inumerabilibus copijs intulerat debellauit. et ex Europa discedere suo ingenio: suaq; virtute: ⁊ artificio curauit. De eius autē magnanimitate scribit: q̄ cū aliquādo supato fugatoq; Xerse ad viscenda interfectoꝝ Persaꝝ corpora cōsensisset vt armillas ⁊ torques abiectos aspexit: preteriens ipse amico qui cum sequebatur. Collige tibi: ingt: Tu. n. nequaq̄ Themistocles es. Alia quoq; preclara facinora hic gessit: ⁊ a multis historicis tractant. Verum quū totius grecie: totiusq; patrie in rebus predictis salus fuerit. Beniq; pditionis falso accusatus: e ciuitate turpiter ciectus est: qui ad Persaꝝ regem fugiens summo in honore exceptus est. Demum post multas persecutiones dum quintum ⁊ sexagesimum persoluisset annum veneno cpoto vitam finiuit.

4725 474 ¶ Leonida nobilis Spartanoꝝ dux: ⁊ ipse hoc tēpore multis virtutibus admirandus fuit: qui non modo mirando cōtra Xersis egit exercitū: multū cū cum sexcentis viris perfringēdo: sed etiā pene incredibilia apud grecos: fm Herodotum: operatus est. Eius autem genealogiam ab Hercule descendisse Herodotus septimo libro historiarum tradit.

¶ Aristidē phūm Atheniēsem viz vtiq; diserentissimū: p hec tēpora floruisse: Cicero in .3°. de offi. tradit: in quo quidē libro de eodē Aristide sic ait: Qō cū Themistocles in cōcione Atheniensi dixisset se habere cōsiliū salutare reipublice: sed illud scire nō opus esse postulauit vt aliquē e populo darent: cui tale cōsiliū cōmunicaret. Datus est autē Aristides cui ille dixit posse Lacedemonioꝝ classem clām incēdi: quo facto eoꝝ opes frangerent. Qō audiens Aristides in cōcionē magna expectatione venit: Dixit vtile esse Themistoclis consiliū: sed minime honestū. Atheniēses vero qō honestū nō esset: nec vtile quidē id esse putarunt. Erat. n. Aristides tum ois virtutis: tum iustitie: in ijs que ad cōmunē referūtur vtilitatem: ex qbus iusti nomen cōsecutus est. Huic Plato tantū tribuit: vt pre ceteris clarissimis q Athenis claruerunt: cum solum laude dignū censuerit q̄ solida ⁊ expressa virtute ad rempublicam se contulerit. Ferūt hunc ita inopem mortuū fuisse: vt suo sumptu efferri ad tumulum nequiuerit.

¶ Diagoras philosophus cognominatus Atheos. i. negans deos: hisdē temporibus referente Eusebio agnoscit: qui sicut Cicero refert libro tertio de natura deorum: quum Samothraciā veniisset: atq; ibi quidam ei dixisset: Tu qui putas deos humana negligere: Nonne aduertis ex tot tabulis pictis q̄ multis votis vim tēpestatis effugerint: in portumq; salui peruenerint. ita sic inquit: Illi enim nequaq̄ picti sunt: qui naufragia fecerunt in mari perierunt.

¶ Sophocles Atheniensis poeta tragicus: ⁊ ipse per hec tēpora ingenij sui opera publicādo illustriora reddidit. Et ꝓpterea Ctee. in pmo de diuinatione ob ingenij magnitudinē ipsum diuinū poetā appellauit. de quo Virg. augusto alludens in bucco. ait: Sola sophocleo tua carmina digna cothurno. Et vt scribit Vale. li°. 9°. Vltimis vite sue diēb⁹: quū tam ꝓpe centesimū attigisset annū: tragediā quādam miserat in certamine ad iudicium peritoꝝ. Būq; ancipitis certaminis sententiā expeteret intellexit iudicatū fuisse: q̄ ipse vna cum sententia victor esset. quo audito pre gaudio expirauit.

¶ Zeusis heracleotes maximus pictor: ⁊ ipse erat hac: vt Euse. hz: iclytus fuit. ex cui⁹ imaginib⁹ q̄ plurimas imitat⁹ fecerat: lanacrū bicātinoꝝ appellatū alij arbitrabant. Qui Ply. teste li°. 35°. natu. histo. periculū ad magnā gloria pduxit. Opesq; tātas aegisit vt instituerit donare opa sua eo q̄ nullo pcio satis digno pmutari posse diceret. Pinxit aute: vt idē Ply. ait: puerū vuas ferentē: ad q̄s quū advolarent aues: processit iratus operi: ⁊ dixit: vuas melius pinxi q̄ pueꝝ. Nam ⁊ si hunc cōsumassem: aues ipse timuissent. Idē etiam fm Quintilianum: vmbrarū inuentor magnus perhibetur.

¶ Parrasius pictor Ephesius: vt attestatur Ply. hac quidem tempestate summus ⁊ clarus fuit: qui vt idem auctor prosequitur primus Symetria picture dedit. Primusq; argutias ac vultus elegātiam capilli vetusto more confusi in lucis quidem extrancis palmā adeptus: quod rarum ⁊ in successu artis compertum est. idem descendisse cum predicto Zeuside in certamen ab eodem auctore traditur. Et quum Zeusis detulisset vuas tanto successu pictas: vt scenam aues aduolarent: ipse detulisse lyntheū anibus pictum traditur ita veritatem representantis: vt Zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandem remoto lyntheo ⁊ ostensa pictura atq; errore itellecto palmā ingenuo pudore cōcesserit parrasio.

Quoniam

Quoniam ipse aues fefellisset.

¶ Elysaphat hebreorum summus pontifex: hoc tēpore Joachim patre defuncto in eius loco ad pō tificatus apicē promotus sedit annis triginta duobus: vir certe tanto honore ꝛ ꝑncipatus dignus: qui sua diligēcia: suaq; prudētia: ab Artaxerse Persaꝝ rege absolutionē ab annonis vectigalib⁹ atq; tributis pro ministris ꝛ tēpli sacerdotib⁹ obtinuit. potestatēq; ꝓterea ab eodē ipetrauit amouendi ꝛ iudices cōstituendi trāsfumen: atq; contumaces puniēdi. Ibidē ꝯz posteaq; ꝯ iciumū ꝛ dei legē filijs israel qui ad eum visitationis ꝛ eruditionis gratia cōuenerant ꝑdicasset: quū bona eoꝝ gr̄a discedēs hierosolymā tandē puenit: vbi diuino intētus cultui duodecim sacerdotes viros ꝓbatissimos delegit: q vasa oñi ac munera que rex honoris gr̄a templo offerebat summa cū diligentia cōseruarent: veritus in via a rege ducatū expetere: eo q manū oñi super illos esse: qui cum publice querunt predicasset.

ARtabanus sextus Persaꝝ rex: hoc anno qui est centesimus vigesimusquartus iudaice captiuitatis: ꝛ tertiꝰ septuagesimeoctaue olympiadis annus Persis regnare incipiēs: regnauit mēsibus septē: qui pro anno cōputant̄. Hic Xerse rege trucidato: quū essent ei duo filij noie Darius ꝛ Artaxerses iuniore in maioris necē sollicitauit: affirmans illū ꝓpriū obtruncasset patrē. Vaga busius autē huius sceleris cōscius Artaxersi filio rem postea prodidit oēm. Quo audito mox populū conuocat: ꝛ oēs armatos coram se venire iubet: tanq; numeꝝ militū recēsurus. vbi quū Artabanus hic inter ceteros armatos extitisset: Artaxersis se breuiore simulat habere loricā q; deceret. Jccirco iubet Artabanū secū cōmutare. quo nudato euestigio cū septē filijs transfodi ipsum iussit. atq; ita Artaxerses egregius iuuenis cedē patris: necēq; fratris ꝛ seipsum ab insidijs vindicauit iniqui. Hic itaq; Artabanus: vt Herodo. tradit: Histapsis filiꝰ ꝛ Darij frater: atq; Xersis patruus fuit: q graui oratione cidē bellū dissuaserat cōtra grecos arripe. de quo Justi. in. 3°. li°. ꝛ Herodotus in. 7°. tractauerunt. 465 4723

ARtaxerses qui ꝛ longimanus cognominatus: septimus Persaꝝ rex. 125. iudaice captiuitatis anno Artabano ꝑdicto obtruncato regnū suscipiens: regnauit persis annis q̄draginta. Hic oīum hominū pulcherrimus fuit: sed tanta ei brachioꝝ longitudo vt brachia cōtingerēt: ꝛ ꝓpterea longimanus dictus est: qui tributa Persis ꝑmus instituit: eo q maximā ipensam auri atq; argenti in edificijs cōstituisset: vbi tributa ꝛ que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monumentū. Et quum pacis auctor ꝛ cōseruator haberet̄: iccirco ab oīnibus amari promeruit. de quo Justinus in tertio: ꝛ Herodotus in septimo mentionē faciunt. 464 4735

¶ Decem virorum Rome electio.

¶ Duodecimo Artaxersis regni anno. L. Mencuio. ꝛ. P. Sextilio capitolino ꝯsulib⁹ romanis placuit q̄ cōsulare iperiū cessaret: ꝛ eo loci decē viri deligerent̄: ꝑ quos sine ꝓuocatione oīs regeret̄ ciuitas. Leta ei⁹ magistratus tēpora: vt Liuius ait: nimiū luxuriari incipiens: citius eius res lapsa est: qz post annū exacti sunt. Quippe quū primū creati fuissent: ipposito fine tribunitie potestati: ꝛ omni plebis ꝓsidio sublato: toti⁹ magistratus regimen penes Appiū claudiū summū ūter cos cōstitutū fuerat. Decreuerat enim inter se vt vnus tantū fasces deferret: ꝛ hoc insigne regiū in orbē sua quisq; vice per oēs iret. sed subito cōsilio mutato cū duodenis oēs ꝓdiere fascib⁹. Decē quippe regū species erant: quidē fastus magnā patris ꝛ plebis in se cōcitauit indignationē. Unde ꝛ nimiū luxuriātes: nefandaq; facinora idies magis ac magis ꝓpetrātes ab vniuerso cetu tandē magistratu pulsi sunt: ꝛ q̄maxime ob scelus gestū ab Appio claudio dignitatē sicut reges amiserūt. Ipse enim Claudiꝰ Appius socijs militantib⁹ solus ad vrbē tutandā domū aliquādo remanserat: qui vidēs Virgineā quandā noie ꝛ facto Auli Lucij Virginei plebei bois optimi ꝛ honesti filiā insigni decoris conspicuā eā stupr̄are aium duxit: ad quā quū nec blāditijs: nec donis plurimis: neq; ꝑcibus pertingere posset: ad crudelem vim aium cōuertit. Unde ꝛ cuidā clienti suo negociū iposuit: vt aliquādo virginē trāseuntē secus forū observaret: ꝛ eam tanq; mancipiū suū fugientē arriperet ꝛ in domū suam ꝓduceret. Et figd forsan obstaret: cōfestim se coram eo in causam traheret. At ille paulopost puelle in forū venienti mox manus iniecit: dicens eam suā esse seruam: ac illū sequi iubet: pauida vero puella clamādo eo liberata est. Sed asserto⁹ die sequēti puellā ad tribunal amantis Appij in ius vocat: cōtestās suā oīno esse seruā. At puelle pater videns ab Appio sibi vim iferri ab eodē tandē obtinuit: vt sibi in cōspectu nutricis log fas esset: vt forte erroris veteris veritate cōperta mancipiū cū minori noxa sui cōcederet. Cūq; aliquātulū in cōspectu tū curie ab eo cuasisset pater: sumpto cultro inquit: Dilectissima filia qua possum via libertate tua vindico: ꝛ statim illū spectantib⁹ oībus in filie pectus infixit ꝛ statim expirauit: ac sic libidinosi Appij per innocentis cedē spes exinanita est. Cuius rei causa populus vniuersus in furorē versus decē viros ab officio deiecit: ꝛ Appius in carcerem coniectus mortem sibi consciuit.

¶ Leges decem tabularum.

¶ Romani cū hucusq; legē nō haberent: magna inter tribunos ꝛ cōsules de legislatore orta est disceptatio: tertiodecimo regni Artaxersis anno legatos Athenas miserūt: q nō solū ab Athenien sib⁹ Solonis leges obtinerēt: verūetiā ex alijs grecie ciuitatib⁹: mores: ūstituaue Romā ꝓferrent. Athenienses vero: vt in. ff. de origi. iu. in glosa ad verbū habet̄: cupientes experiri an Romani eoꝝ legib⁹ digni haberent̄: cōfestim legisperitū cū lege duodecim tabulaꝝ Romā misere: qui Romanoꝝ sapientia periculū faceret. Ad cū ai aduertissent romani quendā insanū delegerūt: hac ratione ducti: vt si forte Athenie 451 4748

sis sapientior esset: etiā cū romanis qui insanum vicisset: consulis videret. Quum ergo Atheniēsis legatus insanū romanū perbenigne suscepisset: philosophor more vnum dūtaxat digitum erexit: quo plane significaret vnam esse diuinitatis rationē: Romanus autē existimans Atheniensem id ad ernē dū sibi oculū digitū erexisse: illico, duos ipse erexit digitos: qbus indicabat eidē duos effossurus oculos. At quū Atheniēsis romanū melio illo intellexisse arbitraret: vt oia. s. nuda et aperta diuino cōspectui declararet. Volā ei manū ostendit: vbi vero Romanus palmā cōspexit: suspicās eum velle alapam cedi: statim manū in pugnū cōtraxit: qsi grauiori ipm ictu repcussurus esset. Jdqz cū Atheniēsis romanū significare voluisset qp oco oia qsi sub pugillo cōtineat: adiudicauit Romanos eor legib⁹ satis esse dignos. Ac sic ab eodē legibus traditis: scilicet decē tabulaꝝ famosissima emanauit lex: vt habet in corpore iuris. ff. de origine iuris in glosa.

¶ Tribuni et ediles creantur.

4751 448 ¶ Tribuni plebis et ediles sextodecimo regni Artaxersis anno cōsulib⁹ electis Rome creati sunt: qō quidē tribunatus officiū: et si magistratus dignitatē nō haberet: maximi tamen momenti in republica fuit. Quia sicut Plutar. in problematibus refert: Tribuni sicut ceteri magistratus purpura nō vtebantur: quia ipse non magistratus erat: et Lictores habebant: vel ius dicturi in sella curiali sedebant. Edilis autem aliū habebat gradum: quia sicut Cicero testatur idem fuit qp vrbis curator.

¶ Viri disciplinis excellentes.

4752 447 ¶ Nechemiā hebreū Artaxersis tēporib⁹ floruisse cōstat: qui preter doctrinā singularē etiā ob sanctitatē maximā apud eundē regē multā laudē et grām cōsecutus est. Hā et Darij ipsiusqz Artaxersis regū pincerna fuit: a qbus vna cū religs desolationē Hyerusalē et tēpli lamētatus epistolas ad trāsflumen obtinere ꝓmeruit: qp ei tanq̄ legato ex latere misso oimodā obedientiā et honorē deferrēt: mādauitqz vt pro edificanda vrbe sibi de ipendijs prouiderent. Qua auctoritate fultus: a multis ꝑncipibus adiutus: sacerdotib⁹ etiā: alijsqz cōplurimis in ipensis suffragātib⁹ intra duos annos et ōtuor mēses portas extruxit: et vrbē oēm murib⁹ sepiuit: oparijsqz: vt sacra ei⁹ bz historia: vna manu lapides ponēbat et alia cōtra insestos hostes gladiū et lanceā tenētibus. Expleto tandē ope ad regē pro gratijs exoluendis rediit: a quo quū mirifice laudatus fuisset: cū bona ei⁹ gratia ad cōponēdos mores labefactos in Hyerusalē iterꝝ rediit. vbi admodū senex legē dei intermissam: et sabbatū oblitteratū ita accurate: feruenteqz doctrina et exēplo resarcire et renouare curauit: vt breui ciuitas meliorē faciē ꝓtulerit. Jpse vero vbi a regijs negocijs vacuus fuit: aliqd semp qō ingeniū saperet: edidit. Unde et librū nois sui titulo prenotatū scripsit: ac bibliothecam pulcherrimā extraxit: qua perfecta spiritum emisit.

¶ Esdras quoqz sacerdos et doc. ꝓpheta clarissimus: elegātis ingenij et memorie incōparabilis vir: huius regis Artaxersis imperiū insigne rēddidit. Hic Sarei cuiusdā iudei filij Açarei ex tribu leui et Aaron filius fuit: qui vna cū religs: vt prelatū est: ad instaurationē Hyerusalē et templi auxilio fuit: et ꝓpterea adiutor interpretatus est. Hic nempe oēm legem deperditā sola memoria instauravit: et reparatam in gradu ligneo populo recitauit. Quo quidē exemplo etiā Christi ecclesia euangeliū sup gradus legi et declamationes fieri cōstituit. Hic etiā preter legem reparatam quattuor libros docte ac copiose edidit: quos diuus Hiero. transferēdo in vnū coarctauit volumen: decens tertiū et quartuz inter apocriphos codices esse cōnumerandos. Quiqz prophetā circa finē iperij Artaxersis vbi ea pegisse que ad optimū doctorē et sacerdotē pertinebat in extruendo ornandoqz tēplo: tum etiā in docendo: admonendo: castigandoqz eodē anno: quo et Nechemias migrauit ad dñm. Qui quidem ꝓstea vt sanctꝰ habitus eius diei festum tertio idus Julij celebrari mandatum est.

¶ Hucusqz hebreoꝝ scripture annales tēpoꝝ cōtinent. ea vo q̄ post hec apud eos gesta sunt de libris machabeoꝝ et Josephi exhibem⁹: qui oēm historiā deinceps vsqz ad Romana tempora ꝓsequti sunt.

4753 446 ¶ Anaxagoras philosophus etiā hac etate in Claçomeno Asie oppido inclytus fuit: qui quū diues admodū esset: studendi desiderio ductus patrimoniū omne suis cōcessit: et in longinquas partes secessit: vbi cuidā dicēti: Nōne tibi patrie cura est vlla? respondit: Mihi patrie cura est: et summa quidē: atqz ita dicēs digitū celū versus extendit. Post multa vero tēpora: vt Valerius libro octauo scribit: reuersus quū suas possessiones desertas vidisset ait: Nō essem ego salvus nisi iste perissent. Interrogatusqz aliquādo ad qd factus fuisset? Ad contemplandū inqt solem et lunam et celum. Scripsit autē Anaxagoras hic multa: videlicet de motu celi: de cursu sydeꝝ: et de natura rerum. Quūqz annis septuaginta duobus vixisset: ab Athenien̄sibus in carcere positus quū multa squalidus fuisset inedia deniqz poto veneno interijt: quia solem lapidem ignitum dicebat: quem illi pro deo colebant.

4460 439 ¶ Empedocles philosophus Athenien̄sis: et ipse his tēporibus laudat: qui adeo canēdi peritia edoctus erat: qp quū hospitē eius iuuenis furibūdus quidā enaderet eo qp patrē eius accusatiōe vānasset: ita dulciter canēdi modū inflexisse dicit: vt iuuenis iracundiā tēperarit. Huius autē hec fuit sententia Tria sunt inqt in tota rerum varietate: scilicet affluentie mobilis contemptus: future felicitatis appetitus: et mentis illustratio. Quoꝝ primo nihil honestius: secūdo nihil efficacius: tertio nihil de amborum cōpendiosa adeptione efficacius. Descripsit autem hic deum sic: Deus est spera cuius centrū est vbiqz: et circūferentia nusq̄. Arbitratus deniqz animas imortales se incendijs dedit: vt habet. ff. de iniusto rupto testamento. l. siquis filio. §. Ō siquis tedio vite.

¶ Parmenides philosophus Athenien̄sis: cum his floruit: qui hominum consortia fugiens in rupe

Caucasi

Caucasi montis cõsedit: vbi & logicam primus inuenit: que postea Parmenides rupes dicta fuit. Hic aductũ
Zenonis philosophi preceptor extitit.

¶ Cratinum Athenicnsem poetam comicum: apud grecos in ea antiqua comedia que quasi nostre satyre assimilatur his temporibus in precio fuisse: Eusebius est testis. dicẽte Persco: Audaci quicũq; afflante cratino iratum: Eupolidẽ pre grandi cum sene places. Similiter Horatius scribit: Eupolis atq; cratinus: aristophanesq; poete.

¶ Plato comediarum scriptor eodem: Eusebio testante: his temporibus floruit.

¶ Herodotus grecus historicus oibus grecis preferẽdus: hac tẽpestate historiaꝝ libros edidit: quos cũ Athenis in cõcilio legisset plurimũ bonoratus est: qui vt Quintil. ait: dulcis & cãdidus ac fusus est. Ply. autẽ li. 12. naturalis histo. dicit: cũ suã scripsisse historiã anno ab vrbe cõdita trecẽtesimo decimo.

¶ Adclisius philicus & philosophus ex Samo insula originẽ ducens: tẽpestate istac: vt Eusebio placet: ibidẽ floruit: quemq; Aristoteles persepe nominat. Fuit hic Parmenidis auditor: postea fact9 vir prefectus classis delectus magna sue virtutis documenta edidit.

¶ Protbagoras sophista & ipse Athenis hac etate in pcio fuit: quẽ nõnulli cũ primis rethorice inuẽ- 437 4762
toribꝰ perfacundũ dicunt: & ꝓpterea a Fauorino: alijsq; doctissimis viris Sapientia cognoiatus est. Hic dixit de dijs nõ posse statuere an sint vel nõ sint: ꝓpter qõ ab Athenien sibus pulsus fuit: & eiꝰ libri exusti. Multas leges hic populis tulit. deniq; cũ tã nonagenariꝰ in Sicilia nauigasset obijt. Fuerunt & alij duo eiusdẽ nois: quorũ vnus astrologus: alter vero stoicus philosophus fuit.

¶ Phidas statuariꝰ clarissimus: bisdẽ tẽporibus eburneã Mineruã Athenis: sicut testat Eusb. scribit: quẽq; Ply. li. 36. natu. histo. clarissimũ super oẽs gẽtes fuisse dixit. Nã que dei Jouis olympij fama intelligunt nemo dubitat: sed vt merito laudari sciant etiã qui eius opa nõ viderunt: perferrimus ingt arguméta & ingenij tantũ. Neq; ad hoc Jouis olympij pulchritudine vtemur: nõ Mineruc Athenis facte amplitudine: quã ea sit cubitoꝝ vigintisex. Ebore hec & auro cõstet. sed in scuto eius in quo amazonũ plium celauit ambitu eiusdẽ cõcaua parte & gigantũ dimicationẽ. In solcis vero laphitaꝝ & centauroꝝ adeo illi momenta fuere. In basi autẽ qõ celatũ est: dij sunt triginta numero noscẽtes victoriã mirabili & precipuo precio. Adiramur & serpentẽ: & sub ipsa cuspide creũ spingem. Hec ille: huius ingenij mirabiliter gesta Cicero in primo tusculanarum: & Valerius: ac idem Plynius in libro septimo & 34. ac. 36. naturalis historie pulchre prosecuti sunt.

¶ Hipocrates oium medicoꝝ pnceps & phũs celeberrimus: in insula Coo natus: p hoc tps clariss- 436 4763
simus habitꝰ est: eo q; medicinã lõgo tpe depditã: vt Jsido. in. 4. ethimo. li. testat: in lucẽ reuocauerit: q quã voluptates oẽs admodũ detestarẽt: etiã cũ discipulos suscipiebat: vt diuus scribit Hiero. epistola .s. 24. Anteq; doceret adiurabat: & ab eis iuramentũ extorquebat vt silentiũ seruaret incõcussum: ac manuetudinẽ in moribus habitũq; ostenderent: prout eos diligentia magna docebat. Fuit autẽ hic Hippocrates corpore paruus: pulcher forma: grãdis capitis: tardiq; motus: multe cogitatiõis ac tardi loquentionis. Et licet modici cibi semp fuerit: tñ quũ quiescebat terrã aspictebat: & propterea vixit annis nonagintaquinque. Cuius hec fuit pulcherrima sententia: Qui vult liber esse nõ cupiat qõ habere nõ potest: Qui vult habere qõ cupit: cupiat qõ habere potest: Qui vult in hac vita pacifice viuere similis fiat illi qui ad cõuiuũ inuitatur: qui de omni appolito gratias agit: & de defectu rerum nõ murmurat. Scriplit autem Hipocrates hic varijs de rebus peruticis libros: quorum tituli sunt isti.

De lege librum
De introductione
De dogmatibus
De humana natura
De natura fetus
De anathomia
De iuuamentis
De regionibus
Pronosticorum
De epidimia pharmarij
De signis vite & mortis
De signis egritudinum
De signis valitudinum
De iudicijs egritudinum
De signis diei mortis & sepulture
De signis subite mortis
De operatione medicine
De amphorismis
De egritudinibus vulnerum
De conseruatione sanitatis
De regimine acutorum
De cura ossium
De secretis secretorum
De augmento humorum
De phlebotomia
De ysagogis
Ad Articlinium regem & alia multa.

¶ Gorgias philosophus natiõe Siculus: Empedoclis discipulus: his tẽporibꝰ: Eusebio testãte: flo- 435 4764
ruit. qui 6m Plyniũ in lib. 34. natura. histo. primus hominuꝝ auream statuã & solidã delphis in tẽplo statuit: octogesima circiter olympiade tantus erat tradende oratoric artis questus.

¶ Zeno Citheus philosophus hac tẽpestate insignis fuit: quẽ Laertius dicit: adhuc paruulus oraculum cõsuluisse quo pacto optime viuere posset: responsumq; accepisse: q; magno studio oporteret legere antiquoꝝ libros. Quãobrem vt Cratini philosophi familiaritatẽ mereret: hoc modo vsus est purpuram ex phenice mercatus est: quũ Epyrea aducctans naufragiũ fecit. Qua iactura tristis effectus Athenas ascendit: vbi & penes venditorẽ librorꝝ sedit. Legente autẽ illo tertiũ Xenophontis cõmentarium: illo delectatus est: & tam letior sciscitari pergit: vbi nã eiusmodi viri morarentur. Oportune tũc Cratinus preteribat digito illum ostendens: hunc inquit sequere: atq; ita ex eo Cratini auditor factꝰ est: & aliquãdiu illum audiuit. Quo tempore quum scripsisset de republica quidam iocantes dicebant in cauda canis illum scripsisse.

¶ Zeno alius stoicus fuit: qui i 24. olympiade floruit: hoc est Ptolomei philadelphi tēpore quē ferūt
4766 433 gracili corpore: statura ꝓcera: t acra cute fuisse. Et ꝓpterea Crisippus illū egyptiū palmitē vocat: q
etiā crura habuit turgida t ibecilla atq; infirma. Fuit vna cū Cyticeo philosophus stoice secte auctor:
quor sentētia fuit posse oēs ꝓturbationes e mentib⁹ hoium eradicari. Et hoc qdē veteres academici
ci senserunt. Hor itaq; stoicor sentētie he ꝑcipue fuerunt: Id summū bonū est qō honestū est: Nihil
deest ad recte viuendū ei in quo est virtus: Stultus ẽm cosdē oia vitia habet: sed nō in oia natura pro
nus est. Hic igit apud Athenienses summo in honore habitus fuit: adeo vt vbis claues apud illū de
ponerētur: t post morte ab eisdem t corona aurea: eraq; imagine: honoratus sit. Scripsit autē hic: vt
Laertius ait: multa t varia q̄ non habentur. Fuerunt autē octo Zenones: ꝑmus hic. secūdus de quo
supra dictū est. 3. Rhodius. 4. historicus q Pyrrhi res in Italia gestas scripsit: Epithomaq; Roma-
nor t Carthaginensium rerum. 5. Crysippi discipulus. 6. medicus acute vtelligētie. 7. grāmaticus: cu
ius epigrāmata fuerūt. 8. Sydon⁹ phūs Epycurcus q de regno scripsit t de republica: de nuptijs: de
impietate Thieste: de amoribus t cōmentarios in leges platonis: qui sunt septē libri.

4771 428 ¶ Socrates Athenien⁹is philosophus: Archelai discipulus: magisterq; Platonis: t ꝑim⁹ ethice inu-
entor. hisdē tēporibus ẽm Euse. floruit: qui ad acgrendā sapientiā vsq; ad senectutē vltimas terre lo-
gions perlustrauit. Et quia ad discendū semper se pauperē credidit: ad docendū se locupletē fecit: t li
cet sapientissimus esset: se tñ nihil scire reputauit. Vnde sepe illud dicebat: vt Hiero. ad paulinum ait:
Hoc vnū scio qō nescio. Adeo autē studiosus fuit: vt Seneca ad Lucullū inquit: q̄ ad componēdos
corrigendosq; mores vniuersam dicaī inflexisse philosophiā: t banc summā philosophiā dixit: bona
scilicet a malis scire distinguere. Et ideo Tullius in tusculanis questionibus dicit: q̄ Socrates philo-
sophiā e celo vocauit: t eam in vrbibus collocauit: coegitq; de vita t morib⁹: rebusq; boni t malis que
rere. Isidorus vero in secūdo ethimo. li. de eo sic ingt: Ethicā Socrates ꝑmus ad corrigendos cōpo-
nendosq; mores instituit atq; omne eius studiū ad bene viuendi disputationē ꝓduxit. Diuidens eam
in q̄ttuor aie virtutes: prudentiā scilicet iustitiā: tēperantiā t fortitudinē. Aristoteles q̄q; in metaphysi
ca de eo sic ingt: Q̄ō quū philosophatus esset circa rer naturas vidēs circa naturalē scientiā magnā
esse difficultatē: ad mores se cōuertit. Quē Plato eius discipulus in multis est secutus: qui ab Aristo-
tele secūdus Socrates est dictus. Fuit insup Socrates mirabilis castitate: iustitia: alijsq; virtutibus:
ita vt ꝓpter virtutē heroicā eminentiā: quū vltra hominē etiā philosophi pronūciarent. In cui⁹ qui-
dem sigillo: vt dicit: sic scriptū erat: Amicus hois est sapientia eius: inimicus vero hois est stultitia ei⁹.
Huius quippe multe fuere sententie: quarū hec ꝑima censet: Age sic alienū vt tuū nō obliuiscaris ne-
gociū: t qualis vis videri: talis esto. Demū accusatus q̄ derideret, quercum: canes t bircos esse deos:
quos Athenienses colebant in carcere est cōiectus: vbi mirabilē eoadis constantiā se habere ostendit:
quia neq; carcer aut mors eius vultum seu animum mutare potuerunt. Tandē veneni poculo defun-
ctus est. cuius mortem Ouidius in ibin pulchre describit. Post mortem autem eius: vt octauo de ciui-
tate dei capitulo tertio: Athenienses penitentia ducti eius criminatores morti adiudicantes imaginē
auream in eius memoriam in templo collocarunt.

¶ Socrates alius fuit Theban⁹: vir diues t nobilis: qui pauptatis amorē quā multū dilexit rē fami
liarē largā t vberē populo donauit. Alius quoq; fuit historicus qui argos diligenter descripsit. Alius
itē epigrāmatū poeta. atq; alius Cous qui interpretationes t inuocationes scripsit.

¶ Tucidides item grecus historicus t quidem grauissimus: hoc etiā tempore: teste Eusebio: agnosci
tur. Qui: vt Quintilianus testatur: densus t brevis ac semper sibi instans fuit.

4775 424 XErses eius nois secundus. 8. Persar rex: centesimo nonagesimoquinto captiuitatis anno: post
patrē persis regnare cepit: t regnauit duob⁹ tantū mēsib⁹. Post quē Sogdian⁹ nonus regna
uit mensibus septē. de qbus ob temporis brevitatē nil memoria dignum habemus.

4776 423 DArius cognomento Nothus: decimus persar rex: centesimosexto iudaice captiuitatis anno:
hoc etiā octogesimanona olympiade Persis regnare cepit: t regnauit annis vigintinouē. Hic
inito ꝑperio mox contra Atheniēses in liuorē pristine iniurie seu cladis grauissima mouit bel-
la: t innumerabilia intulit damna. Quamobrē sibi timentes in fugam cōuersi sunt: nec vltra Persis oc-
currere ausi sunt. Eius tamen regnum anno decimo Egyptus ab eo discessit: t regem Amantheum
Saytheum sibi constituit: qui annis sexdecim regnauit.

¶ Alcybiades inuictissimus Athenien⁹iū imperator: t clarissimus philosophus: tēpestate hac ma-
ximo in precio t honore apud suos habitus est: qui: vt testat Plutarchus: genus ab Euryace Aiacis
Thelamonij ducens in amplissima ciuitate Athenien⁹i summo genere natus est. Vir per omne etatis
sue tempus formosissimus: t ad oēs res aptissimus: consilijsq; plenus: t nō solum in pueritia aut ado
lescentia: sed in omni etatis gradu maximum semper tenuit decorem. Imperator deinde factus: ferox
t audax fuit: sed maximis cupiditatibus subiectus. Verumtamen quum in dicendo multū valeret: t
eius eloquentie multa esset cōmendatio: nemo in dicendo aliquis poterat resistere diues. Insup quū
tempus poscebat laboriosus erat: patiens: liberalis: splendidus: non minus in vita q̄ in victu. affabi-
lisq; blādus tēporib⁹ calidissime seruiēs. Idē simul ac se remittebat: neq; causa suberat quare aial la-
borem perferret. Verumtamen ita luxuriosus: dissolutus: libidinosus: intemperatus repericbatur:

vt oēs admirarentur in vno boie tantam esse dissimilitudinē:tāq; diuersam naturā. Idē educatus in domo Periclis patri sui:vt dixit Justinus:z a Socrate eruditus:a quo etiam:teste Platone: amatus plurimū fuit:z cum eo sepe pernoctasset:nō aliter ab eo surrexit:tanq; vt filius a patre debuerit. bella autē que ipse imperator gessit:Plutarchus autem in descriptione vite illius late narrat. et vt Justin⁹ in quinto Epitho.compendiose concludit. Deniq; ab Athenien sib⁹ expulsus Thebas venit:vbi adeo eox studijs inseruisse dicit vt nemo ei equari posset. Tandē apud Persas ꝓfect⁹ effecit vt etiā apud eos z quoscūq; alios ꝓncipes poneret:habereturq; oiuz carissim⁹. Nex eox q tyrānidē apud Athenas exercebāt cōsilio z Lysādri lacedemonij artificio in Phrygia interfect⁹ est:quū iā domus incēdiū euasisset:qō ad illū interficiēdū fuerat paratū:z ei⁹ caput ad pharnabaçū tulerūt: ciusq; corpus cōcre

¶ Eudoxi⁹ gnidi⁹ astrologus z geometra:medicusq; ac legifer clarissim⁹:hac etate:vt (matū est. Laer.scribit:grecanas leges vltimas cōscripsit. Edidit q̄z de astrologia:geometriaq;:ac alijs q̄busdā monumēta laude digna.cōmētaria insup nōnulla eruditiōe plena post se reliqt. Tandē in egypto anno etatis.53°.decessit. Fuere etiā duo Eudoxij:vnus rhodius historiarum scriptor:z alter comic⁹ poeta. 419 4780

¶ Horestes.3. Macedonū rex:quintodecimo Darij anno Macedonib⁹ regnare cepit:z regnauit annis tribus:post quē quartusdecimus nomine Archelaus annis nouem. 418 4781

¶ Dionysius Syracusanus tyrānus.27°.regni Darij anno in Sicilia tyrannidē exercere cepit:cui⁹ originē incognitā habemus. Hunc autē Cornelius tacitus dicit belli scientissimū z manu fortē fuisse: z id qō in tyrāno nō facile reperit minime libidinosum:nec auri aut vlli⁹ rei cupidū:nisi singularē:ppetuiq; imperij appetētissimū:z ob eā rem crudelē fuisse:z in ea tyrānide nouem annis regnasse. 416 4783

¶ Judas q̄rt⁹ hebreox pōtifex:Elysaphat pōtificis fili⁹:patri in pōtificatu bis tēpozib⁹ succedēs:sedit annis.25. Hūc pontificē multi ingenij:multeq; doctrine ac sctitatis virū fuisse cōstat:ad quā Mardocheus iudeus ex Susis persax vbe rias de obsci uatiōe furū dedit:vt patet Hester cap°.8°.Ei⁹ autem pontificatus multis seditionibus z perturbationibus agitatus:tandē liberatus fuit.

ARtaxerses eius nois 6s:cognomento Mnemon:quē hebrei Assuerū noiant.xi. Persax rex. 1194.iudaice captiuitatis anno:olympiade autē nonagesimaquarta: Persis regnare cepit:z regnauit annis.40. Hic p̄dicti Darij regis fili⁹ fuit:potētissimus qdē sup oēs qui ante cū fuerunt.cui⁹ regnū:vt Hester hz:ab India vsq; ad Ethiopiā sup centū viginti septē ꝓuincias fuit:z Susa ciuitas nō longe a Persipoli ei⁹ regni caput fuit. Hic Cyrū habuit germanū:cū quo de regno scuissima gessit bella:z cedes inumerabiles vtrinq; fuere. Tandē eo pempto solus regnauit:z tertio regni sui:vt sacra libri Hester cōtinet historia capitulo p̄mo grande cōuiuiū p̄parauit:z amicos suos z gentes ipsis Persis subiectas cū eax ducibus magnifice pauit:sicut decebat regē qui diuitiax ostentationē per centū z octoginta dies patrauerat.quox cōuiuiū huiusmodi erat istructū. Tabernaculū enim fixerat ex aureis argēteisq; colūnis sustentatū vela purpurea sup eas sparsa:vt discūbentes cooperiret. Ministrabat quoq; oīb⁹ poculis aureis z lapidib⁹ ꝑciosis ad hoc ꝓparatis. Precepit insup ministris ne cogerent bibere eos potionē eis offerentes.qō apud persas fieri solebat. Misitq; preterea ad oēm prouinciā denuncians vt opa relinquerent:multisq; dieb⁹ z p̄o huiusmodi festo laterent. Regina quoq; noie Vasti z ipsa similiter mulieꝝ cōuiuiū in aula sua collegit. Quā rex ad cōuiuiū suū vocans:quū venire recusasset eā ꝓiecit:honorē eius alij mulieri:idest Hester p̄buit:z in locū ei⁹ p̄o regina subrogauit. Hic triginta genuit filios:quos tandē cū quadraginta ꝓncipibus suis:qui cōtra eū insidias parauerant interfecit. Idē autē ꝓpter potentiam z animi magnitudinem oēm pene terrā z cunctas maris insulas tributarias sibi fecit. Ego hunc nō puto illū fuisse qui Hester reginā duxit vxorē. Sed nec Josephus in.xi.approbare videt:sed potius primū Artaxersem:quia legitur Mardocheū iudeū in captiuitate iudeorum fuisse abductum. 397 4805

¶ Hester hebrea Abiachil Mardochei fratris filia:ex tribu Beniamin:mulier sigdē formosissima z oīum oculis gratiosissima:anno regni Artaxersis.12°.ob eius pulchritudinē z dignitatis sue splēdorē cū eodē rege p̄o Vasti regina nuptiali matrimonio cōiuncta est: z regnauit p̄o ea annis.xx. Hec cū rege habitans minime eidem ꝓdidit ex qua natiōe esset. Patruus autē suus Mardocheus eā reginā factā ex Babylone in Susin perfidā ciuitatē transijt:z quotidie in palacio cōmorabat cupiēs audire quomodo puella quā tanq̄ filiam vnicam educauerat conuersaretur. Hec quum didicisset Haaman quendā Macedonicum virum potentissimum:quem rex propter eius dignitatem patrem etiā appellabat:velle omne iudeox genus in regno Persarum exterminare sese mori p̄o eiusdem populi liberatione dedit. Nam idem Haaman Amadathi cuiusdam filius genere Amalechitax hostis z aduersarius erat iudeorum:qui erant in Susis.et hoc propter reuerentiā sibi a Mardocheo denegatam. Hic eā ob rem omne malum excogitauerat aduersus iudeos vt illos occideret:atq; penitus deleret. Quo audito Hester regina cōfestim ad regem ingressa rogauit vt eius conatus irritos faceret: z malū qō contra iudeos excogitauerat in caput eius reuerteret. Cuius supplicationi rex annuens cōcessit vt Haaman ipz cū decē filijs cruci affigeret. Mortuoq; eo rex oēm substātiā eius regine dedit: Mardocheū vocans dedit ei an nulū quem Aman p̄stiterat.qz iā Hester ad eius notitiā ꝓduxerat cognationem statim. Reginā autem z ipse Mardocheus auunculo suo Aman possessionem donauit: z supplicauit regi liberari a mortis metu gentem Judeorum: eo q̄ scripsisset Aman ad omnes 382 4817

prouincias eos esse delēdos. Post hec autē rex Mardocheū primum in regno suo cōstituit: qui regia indutus stola ⁊ corona aurea cū torque ad collū semp ꝓcedebat. Quē videtes indei a rege sic honorifi catum: cōem estimauerunt eoꝝ felicitatē. et ꝓpterea Persaꝝ satrape: ⁊ tyranni: atqꝫ oēs potentes in deos deinceps magno habuerunt in honore ⁊ timore: ⁊ tunc iudei in vniuerso mundo sup oēs libertatis licentia fruebant: eo ꝙ Mardocheus magnus ⁊ clarissim⁹ apud regē esset. Hec quidē de Hester ⁊ Mardocheo dicta sufficiant: vt habet in libro tituli Hester ꝓnotato scripta: que quidem Hester: vt Hiero. ait: ecclesie typum prefigurat: que populū de periculo liberat: ⁊ interfecto Aman qui interpretatur iniquitas: panes conuiuij ⁊ diem celebrem mittit in posteros.

¶ Amintbas.15. Macedonum rex. 4⁹ regni Artaxerses anno regnare cepit: ⁊ regnauit anno vno: post quē sextusdecimus Pausania anno vno: post hunc iterato fratre restituto annis sex. Post quem .17. Argeus pulso Amintha annis duobus. Amintbas.18. iterū ⁊.19. Cuius primo anno galli duce Brenno Romā inuaserunt: ⁊ oēm excepto capitolio incēderunt: de quibus librum sextum faciemus.

¶ Viri disciplinis excellentes.

4820 379 ¶ Isocrates natione grecus eximus ⁊ clarissimus orator: Gorgie philosophi auditor: ac multorum philosophoꝝ ꝑceptor: tēpestate hac: vt Eusebio placet: clarissim⁹ fuit: q̄ ꝑm Quintil. in diuerso dicendi genere nitidus fuit ⁊ cōptus: ac palestre magis q̄ pugne accōmodatus: oēsq; dicēdi veneres lectatus. In intētione facilis ⁊ honesti studiosus: ac in cōpositione adeo diligēs: vt cura ei⁹ rep̄bēdaꝫ. Scripsit autē librū ardentis spiritus: quo Tamnancos inscribit: aliū quoqꝫ ad quendā exhortatoriū libellum edidit. Ex quo pre ceteris hanc notabilē excerpsimus sententiā: Talis fias parentib⁹: quales erga te natos fieri peroptas: Serua magis verboꝝ q̄ rerum depositā. Vixitqꝫ annis. 94.

4824 375 ¶ Xenophon phūs ⁊ Athenien̄ exercit⁹ insignis impator: vir qdem speciosissimus vltra q̄ credi posset: hac etiā tēpestate floruit. ijs Socratis discipulus: ⁊ postea Platonis plurimū emulus fuit. Qui ꝑz Helij in. 18⁹ de diuersis rerū naturis q̄dringētos edidit libros: q̄ maxime de militari arte: in q̄ exercitatissim⁹ fuit. Quippe q ex vltimis Babylonie finib⁹ exercitū icolumē in patriā reduxit. Scripsitq; de arte venatica: ⁊ de equoꝝ regimine. Primusqꝫ philosophoꝝ historias cōscripsit. Multa quoqꝫ cōmentatus est. Quapropter ex lepore sermonis ⁊ eloquētie dignitate Musa dictus fuit. Vixit autē annis. 89. Fuere ⁊ alij sex Xenophontes: quoꝝ prim⁹ Athenien̄is: Philostrati illi⁹ frater: q Epaminūdē descripsit vitā. secūdus Cous medicus. terti⁹ qui Hannibalis scripsit historiā. quartus qui fabulosa cōmentatus est prodigia. quintus Parius sculptore egregius. sextus antique comedie poeta.

¶ Archita Tarentinus phūs Pythagoricus: his tēporibus apud multos in oi virtutis genere maxime admirationi habitus est: qui Platonē philosophū a Dionysio Syracusano necandū ex ei⁹ manibus eripuit. Multaqꝫ cōposuit: ex ḡbus hanc ꝑcipuam sententiā habem⁹: Nulla pestis capitalior est q̄ voluptas corporis: cuius auide libidines temere ⁊ effrenate ad potiendū incitant. Hinc patrie ꝓditiones: hinc rex puersiones. Nullū denīqꝫ scelus: nullū facinus est: ad qō suscipiendū nō libido voluptatis ipellat: ꝓter hunc: Laertio teste: alij tres fuere. vnus Aristbilenus: alter qui de agricultura scripsit: tertius epigrāmatū poeta. Pleriqꝫ addunt q̄rtū architectū: cuius proferunt librū de machinamentis. ¶ Demócedes medicus Crotoniata illustris: his tēporibus floruit: qui inter Darij captiuos exilēs ⁊ Darius ipse cū ob inuersum pedē acriter doleret: ita vt per. 7. dies dormire non posset: nec medicis suis iuuari posset: ipse Demócedes ad Darīū in cōpedibus adductus ipsum regē prorsus liberauit. Propter qō apud regem ⁊ Persas deinceps maximo in honore habitus est.

4830 369 ¶ Plato phūs clarissim⁹: ꝑ hoc tēpus. i. olympiade. 101. Eusebio referēte oiuꝫ phōꝝ clarissim⁹ fuit. Qui paternū gen⁹ a Codro rege: maternū vero a Solone philosopho duxit: duos frēs habuit ⁊ vnicam sororē: de q̄ Speusippus phūs ortū habuit. Hic ꝓmū lras apud Bionē grāmaticū didicit. sed in palestra apud Aristonē exercitatus Platonē p̄o egregio corpis habitu cognominauit: quū ante Aristoteles diceret. Primū nāqꝫ picture studuit: ⁊ poemata atqꝫ tragedias edidit. Vicennis audiuit Socratē. quo mortuo Cratylū ⁊ Hermogenē audiuit. Fact⁹ deinde annoꝝ. 29. ad Euclidē se megaram cōtulit. Behinc cyrenē ꝓfectus Theodoꝝ audiuit: postea in egypto a plerisq; creditꝰ didicisse etiā ibi ꝓphetaꝝ oracula: sed supputatio tēpoꝝ nō patit. Refert tū diuus p̄ Aug. in li⁹ x⁹ de ciui. dei. c⁹ 2⁹. q̄ in eius libris inuentū sit euangliū beati Joānis: videlz a ꝓncipio vsqꝫ ad illud: Et tenebre eū nō ꝓpēderūt. Ex egypto postmodū Athenas regressus in Academia morabaꝫ. terqꝫ in Sicilia nauigauit vbi quū mortis periculū euasisset vēditus est. Hic quū doctissim⁹ esset phiam in tres diuisit partes: ethicā. s. phisicā ⁊ logicā: moralē: naturalē: ⁊ rōnalē. In ꝓma qdē causam querēdi. in secūda vero ordinem dat viuendi. e in tertia ratio intelligēdi versaꝫ. Et: vt diuus Augusti⁹ de ciui. dei testaꝫ: ceteris gētium phūs longe ꝓlatus est: qō ⁊ acuti⁹ ⁊ veracius oīa itellexerit. Hā de vero deo dixit: q̄ erat causa subsistendi: ⁊ ratio itelligēdi: ac ordo viuendi. Dixitqꝫ ꝓterea sapientē veri deo cognitorē: imitatorem: q; amatorē esse: vnde merito ceteris philosophis fama ⁊ gloria preferꝫ. Scripsit autē Plato Thymeum opus diuinū: vbi de rerū creatione optime disseruit. de quo Hiero. sup Jsaiā ingt: Thymeū de armonia mundi astrorūqꝫ cursu ⁊ numeris disputantē: ipse qui interpretatus est Tullius se non intelligere ꝓfiteꝫ. Scripsit quoqꝫ ad parmenidē de rerū principijs opus mirabile. Itē de imortalitāte aie ad Phedronē discipulū suū li. i. de legib⁹ decē volumina: ⁊ de repub. librū vnum: ⁊ alia multa q̄ non habem⁹.

Interrogatus aliqñdo Plato: in quo sapientiā quis adipisci posset? respōdit: In nō expectando que euenire nō possunt: nec de pteritis recordari. Obijt deniq; Plato in nuptijs discumbens anno etatis suc. 81. in cuius postmodū tumba inuenta fuit lamina super pectus eius aurea: vt habet in cōmēto super illo verbo Boetij de disciplina scolariū: Platonis probata diuinitas: in qua scriptū erat: Credo in christū nasciturū de virgine: passurum pro humano genere: & tertia die resurrecturum.

¶ Anthistenes Athenensis philosophus & orator: bisdē tpib⁹ fm Euse. agnoscit. de quo sic scribit Hiero. cōtra Jouinianū: q̄ quū rethoricā glorioſe docuisset: audiēs Socrate discipulis dixit: Bibite & magistrū vobis q̄rite: q̄ ego in re pessima. Hic summū bonū in virtute posuit: vt testat Aug. 18. li. de ciuitate dei: cuius hec pulchra fuit sententia: In scientia est multa discere: & quod satis est nescire. 366 4833

¶ Aristippus philosophus Cyrenensis: Socratis discipulus: q̄ hoc tēpus athenis floruit: q̄ teste diuo Aug. li. 18. de ciui. dei. c. 41. summū bonū in voluptate posuit: vñ pter alios etiā libr̄ de voluptate edidit.

¶ Epycurus Athenēsis philosophus: Socratisq; auditor: hac tēpestate clarus fuit: quē licet diuus Hiero. dicat lr̄as nō didicisse: eius tñ referunt sententie multe & quidē dignissime. hic nāq; voluptatis assertor existens dicebat voluptatē summum esse bonū: aiasq; cum corporibus interire: vnde & pre ceteris errauit: Nā putauit deum res humanas non curare: sed ociosum esse: nihilq; agere. Fuitq; auctor Epycuree secte: cuius errores plurimos apud Aug. 18. de ciuitate dei legere potes.

¶ Polystratus & Ippodides philosophi: Epycuri discipuli: bisdē tēporibus mundo innotuere: quos ambos vno die natos: vnaq; die mortuos fuisse legimus.

¶ Speusippus Platonis ex sorore nepos: et ipse hac tēpestate fm Eusebium Athenas viguit: q̄ cū platonice schole postea octo annis pfuisset Epycuree secte manū dedit. vnde Diogenes philosophus ppter hoc eū dure redarguit. Hic multa cōmētaria: multosq; dialogos post se reliquit: quos oēs Aristo. tribus talentis emit. Obijt deniq; (vt Plutar. scribit) a pediculis suffocatus. 359 4840

¶ Hermias Eunuchus phūs: ex Asia q̄dā vbe natus: Trapezite cuiusdā viri famulus: cuius dieb⁹ Athenas pfect⁹: quū Platoné audiuisset doctissimus euasit: & domū sic erudit⁹ regrediēs vna cū dño suo Assenenses aggredit: quos oēs sibi subegit: ac ipsis vna cum ipso dño suo iperauit. Mortuo q̄ dño suo solus oñium adeptus Aristotelē & Xenocratē ad se accersitos diligēter curauit: & Aristoteli fratris filiā vxorē dedit. Sed & ipsi philosophi dissuadebāt ei tyrannidē exercere.

¶ Dionysius supioris Dionysij fili⁹. 38. regni Artaxersis anno patre defuncto Syracusanū regnū occupans: etiā similiter tyrānidē exercuit. vir certe oium turpitudinum plenus: qui tandē Ciceronē teste q̄rto. tusculanar̄ lib. a Syracusis pulsus Corinthi pueros docuit: ac sic iperio carere noluit: pro quo Ouidi⁹ libro. 4. de ponto ait: Ille syracusi a modo formidat⁹ in vrbe: Vix humili durā reppulit arte famem. De hoc etiā Justinus libro. 19. & Valerius libro. 9. plura scripsere. 356 4843

¶ Lysander Lacedemonius vir q̄dē seditiosus: hoc anno Alcybiadē phūz belliq; scientissim⁹ suis seditiōib⁹ ac ꝓditione iterficere fecit. q̄ facinore a Pelopōnēsib⁹ dux belli aduersus Athenienses cōstitutus est: qō quidē bellum iam p sex & viginti annos duraverat. Qui quū ipertū suscepisset nō sua virtute sed aduersarior̄ modestia oēm Athenarū classem apud Egon flumē cepit & bellū cōfecit. Quo facto Athenienses Lacedemonijs se dedidere & Lysander mirū in modū clar⁹ est: vnde factus est vt Lacedemonij in maximū grecie odiū puenerint. Nā quū semp factiosus esset nil aliud molichat q̄ vt ciuitates oēs in suam tenaret potestatē: qō se Lacedemonior̄ causa facere simulabat: ꝓpter qō felicitate magis q̄ re glorioſus apparebat. Tandem & ipse Athenis: vt Plutar. ait: occisus est. 355 4844

¶ Cymon Athenēsium futurus dux: & Miltiade quodā pre natus: a quo generosor̄ morū grās affluentē habuit. bis tpib⁹: licet iuuenis virtute militari florere incipiens maximo in honore hāc ceptus est. Et post pauca ab ipso Athenēsi populo cōtra Persas dux declarat⁹ haud paulopost plio cōserto fusum fugatūq; delevit hostē: atq; Scyr̄ insulā in q̄ dolopes habitabāt sibi subiecit. Ex̄ quū spoliis hostium opulentissimus euasisset: ipsas diuitias: vt Plutar. refert: in ciues partiri iussit. Insup ad pietatis sue idicē etiā agror̄ suor̄ amoris ceptis fruges oēs egenis & peregrinis ipune absumere ꝓmisit. Ingēsq; pterea cōuiuiū in domo sua quotidie parauit: q̄ multos hoies pascere posset. Unde & eo pauperes quicunq; vellēt cōueniebāt: & educationē pro libito sibi vendicabāt. Itē intra pmatos lares perinde ac in publicū quoddā vbis diuersoriū ciues excipiens frugib⁹ agror̄ suor̄ per annum vltro oblatis indulgebat: vt visus fuerit fabulosa saturni tēpora excitasse. Quū igit Artaxersem Persaruz Regē e Grecie finib⁹ eiecisset: oēm Asiā ab Jonio vsq; ad Pāphiliā persis presidijs desolataz fecit: ac deniq; nauali terrestriq; pugna cū Persis cōgressus oēs superauit captis eor̄ ducentis nauib⁹. Unde etiā regē ipsum coegit pacis cōditiones accipere. Hoc itaq; mortuo nihil deinceps ab vllo Grecor̄ imperatore magnifice gestum est: sed ad factiones & discordias oēs sunt cōuersi. De eo autē preter Plutarchum Herodotus libro historiarum sexto: & Justinus libro scdo multa scripsere. Hic post se duos reliquit filios: Stesagoram videlicet & Miltiadem.

¶ Timeleon natione Corinthus: ex claris quidē parentibus natus: vir omnū iudicio clarissimus: per hec tēpora Corinthior̄ imperator delectus mox cum pauca militū manu ad defensionem Syracusanorum ꝓfectus: intra quadraginta dies Syracusanā arcem quā Dionysius predictus tyrānus occupauerat in suā potestatē redegit. Ibiq; Dionysio superato & pulso omnem tyrannidem deleuit.

Indeq; cõtra Carthaginẽses qui cũ septuaginta milib⁹ militũ: ⁊ ducentis triremib⁹: ac mille nauib⁹ in Lybiã cõtra Corinthios traiecerant: cũ tribus milib⁹ cõgressus decẽ milia eox interfecit. Que res magnã adeo vbi illi inflixit calamitatẽ: vt nunq̃ antea vna in pugna ex Carthaginẽsibus tot occubuisse traditũ sit. Quãobrẽ vt Cornelius nepos ait: huic vni cõtigit: qõ nescio: an vlli: vt ⁊ patriam in qua erat natus oppressam a tyranno liberaret: ⁊ a Syracusis cui auxilio erat missus inuecteratam depelleret seruitutem: totamq; Siciliam multos annos bello vexatam a Barbarisq; oppressaq; suo aduentu in pristinũ restituerit statum: vt omnia late posuit Plutarchus in illius vita: a quo ⁊ gymnasium in quo sepultus fuit Timoleontem cognominatum fuit.

Curtius

¶ M. Curtius ciuis Roman⁹: vir quidẽ preclarissim⁹: hoc anno qui est. 37. regni Assueri ob annorem ⁊ patrie liberationẽ in altissimum hiatum seu Baratrũ se precipitẽ dedit. Nã Rome (vt Liuius ait) siue terremotu seu alia aliqua vi: forum ferme specu vasta collapsum in immẽsam se aperuit altitudinem. Quã quidem voraginem nulla videbatur posse oppleri materia: quo portẽto vates pmoti: cad

Ō gdem opus de mariti noīe Mausolū appellauit: z nō solū in hoc Artbemisia extollēda fuit: sed z virili robore z audacia ac militari disciplina plurimuz valuit: z multis triūphis maiestatē sui nois exornauit. Quia vt legimus post viri mortē (ad tēpus sepositis lachrymis) bis arma susceptit: p̄mo vt patrie salutē tutaret: secundo vt socialē fidē regsita seruaret: Rbodios nauali prelio superauit: z Rbodum ipsam sibi vendicauit. Justin⁹ etiā in libro tertio Epithomatū dicit: Artbemisiā in auxiliū Xersi cōtra grecos venisse: z inter p̄miores duces acerrime bellasse. Incertū tamen an bec ipsa Mausoli cōiunx fuerit: sed ex cōsequentibus illam fuisse affirmare non audemus.

C F. Camillus patritius Romanus: vir quidē prestātissimus z in oi belladi genere sciētissimus: a Romanis supiorib⁹ dieb⁹ exilio dānatus: hoc anno q est scōs regni Ochi annus: quū Roma a Gallis (p̄ter capitoliū) duce Breno capta fuisset: z coz acies ab ipsis Gallis fusa fuisset: ex totius senatus cōsulto: ab exilio reuocatus: dictator delectus fuit: z cōtra Gallos tanq̄ valitudinario corpori addit⁹ est. Qui magistratu sumpto statim vndiq̄ copias colligēs in acie venit: z oēs hostes pro: sus fugauit. Romāq̄ direptā atq̄ exustā in pristinū statū reduxit: ac innumerabilibus coz captis de eis triūpha uit. qb⁹ strēnue gestis dictaturā dimisit. Postea vero cū Sicani: Volsciq̄: ac Latini in agrū Romanū ipetuz fecissent: z etiā Tyrrheni circa Sutriū castra posuissent: ipse tertio dictaturā induēs: acie instructa: oēs vicit. Quib⁹ fugatis Sutrioz ciuitas: eius operā a Romanis recupata est. Sequenti deinde tēpore Prenestinis ac Volscis socioz agros depopulātib⁹: cū iā senex Camillus esset: z mala corporis valitudine premereī (cū. L. Furius male pugnasset) e lecto cōsurgens: hostē statim insegī z vincit. Nec multo post etiā Tusculanos q a romanis defecerāt in fidē venire coegit: cōtra venientes q̄z dictator electus: licet octogesimū attingeret annū etiā victor euasit. Postremo quū dictature quingies triūphoq̄z q̄ter potitus esset: peste perijt. Quib⁹ ex causis scōs romane vrbis conditor est habitus.

C Philippus Perdice regis filius. 23. Macedonū rex: tertio regni Ochi anno regnū suscipiens: regnauit annis. 27. vir vtiq̄ bellator: q sua virtute Armenic: Pythonic: Thracieq̄: ac Thessalie regna simul obtinuit. Cautusq̄z fuit malēs amari q̄ timeri: sed z morib⁹ grauis z patiēs: qui irā dissimulare plerūq̄ z vincere nouerat. Blādus quoq̄ pariter z allogo ūidiosus: q plura ꝓmittebat q̄ p̄stare vellet. Nouerat etiā gratiā in odio fingere: z inter cōcordes structe discordias: z apud virūq̄ gratiaz querere solēnis illi cōsucto erat. Et inter bec eloquētia z insignis oratio acuminis z solertia plena: vt nec ornatui facilitas: nec facilitati inuentiōis deesset ornat⁹. Uini nāq̄ nimis cupidus z auidus fuit: sed ebrietate digesta in suis actib⁹ moderatus erat. Quūq̄ aliquādo bic pro iperij sui finib⁹ tuendis procul ab vrbe regia eximisset. Nectanabo olym egypti rex in mathematica peritissimus qui ad cū timore regis Persaz ꝓfugerat: vidēs Olympiadē ipsi⁹ Philippi ꝓnge pulcherrimā: cā arte magica deludēs cōpressit: quc ex ipso cōcipiens post reditū Philippi Alexādrū pepit filiū. Quē Philippus rex licet rei veritatē cōpertā bāet veluti filiū educauit carissimuz. Nā cadē arte deceptoria eo Philippus adductus erat: vt Alexandrū ex Ammone deo ꝓcreatū fuisse diceret. in cui⁹ specie Nectanabo fuerat ꝓcubitu regine potitus. Nato autē Alexādro: Philippus cōfestim bis verbis Aristoteli scripsit dicens: Philippus Aristoteli salutē: Filiū mihi genitū scito: quo gdē dijs grās ago nō tam peride q̄ natus sit: q̄ pro eo q̄ nasci cōtingit tēporib⁹ vite tue: Spero etenim fore: vt educat⁹: eruditusq̄z abs te dignus existet z nobis z rex ista z susceptione. Aristoteles igit Alexandrū disciplinādū assumpsit: z in septē artib⁹ ipsum optime erudiuit: qui quū factus esset annoz. xv. Bucephalū equū idomitū dānatoz carnib⁹ enutritū: quē Cappadocie rex Philippo donauerat sibi mā̄suetū fecit: eūq̄ per vrbem intrepidus egtauit. Quē quū Philippus cōspexisset eidē dixit se in ipso deoz respōsa cognoscere: z q̄ post eū regnaturus esset. Unde z statim currū regiū z centū equos eidē cū maxima auri summa concessit: vt auxilio foret: quā in reliquā grecie partē facere statuerat. Qui mox ad patris iperiuz contra Nicholauz Pelopōnensiū regē castra mouit: cū quo pugna conserta ipsum ꝓpria manu interfecit: de quo victorie coronā cū gaudio patri reportauit. Dehinc quū Philippus Alexādrū in armeniā rebellantē missum Pausanias Spartanoz rex: qui Olympiadē Philippi vxorē dudū exarserat sentiēs Alexandruz abesse cōiuratione facta Philippum hostiliter inuasit: multisq̄ vulneri⁹ eū cōfodit. arbi transq̄ eū mortuū ipsius vrbe potitus est. Qui quum regiā cōscendisset: vt inde Olympiadē vxorē reportaret: Alexāder eo statim cū triūpho ex Armenia applicuit. qui reclamātis patris vociferatione ꝓmotus in Pausaniā ipsum irruens: ipsum vita ꝓuauit. Quo mortuo cuestigio Philippū seminiuuz iacentē in cāpo inuenit. Uerū quū Philippus de inimici vlrione gratias egisset: q̄si letus spiritū emisit: qui suis artibus quum imperij orbis fundamenta iecisset Alexander tanti opis gloriā cōsumauit. 350 4849

C Olympias autē Philippi p̄dicti vxor: cui ab infantia Mustulis nomē fuerat: z ipsa bisdē tēporibus (regina facta) multoz tituloz illustris euasit: eo q̄ Neptholemeuz Molossaz regē habuerit patrē qui ex Eacidaz sanguine traxerat originē: z Alexandrū Epyri regē habuerit fratrē: ac etiā Alexandrū magnū peperit filiuz: licet adulterij illecebra notata fuerit: quia ab oīb⁹ bistoricis suspicatum fuit: q̄ Alexandrū ex adulterio genuerit. Que quidē suspitio adeo Philippum regē cōmouit: vt causa repudij ignominia notauerit: z Cleopatram Alexandri ipsius Olympiadis fratris filiam in vxorē duxerit. Quod Olympias quidē moleste ferēs: tanq̄ desperata multis enormitatibus sese fecit notiorem. Nam Pausaniam splendidum iuuenem (vt dictum est) cuius contubernio vtebatur in vni viri

necem ipulit: ⁊ cum obtruncari fecit: quo mortuo etiã Cleopatrã sibi suꝑinductã (post Illisam Sarto filiã) in tantũ exasperauit verbis ⁊ ignominia: vt miserã ad suspendẽdũ sese ꝑpulerit. Demũ mortuo Alexãdro eiꝰ filio cũ hec passim in cruorẽ tã nobilitũ q̃ plebeioꝝ Macedonũ veluti bellua bacchat Cassandro in epidna ciuitate: tandẽ post longã obsidionẽ capta: ab ipso iterfecta est. Ad quã quoq; idẽ Cassander ministros misisset: ⁊ ea cerneret se morituram: ad lictores cũ ancillis iperterrita surrexit ⁊ vestimẽtis crinibusq; ꝑpositis: ne qd cadẽs videret inhonestũ: nõ voces nec vlulatus femineos emisit: ⁊ corpus suũ itrepide peussorib⁹ obtulit: q̃si paruipẽderet mortis iperiũ: qõ etiã robustissimi boies

¶ Joannes Jude põtificis filiꝰ. 5. hebreoꝝ põtifex: bis q̃si dicb⁹ patre põtifice (facere ꝑsueuerat) defuncto põtificiũ munus obiuit: seditq; 43. annis. Quo põtificante Ochus Persaꝝ rex: Dagosus quendã vniuersis trãsitumẽ regionib⁹ ducẽ pfecit: cui⁹ familiaritate Jesus Joãnis frater cõsilio ad põtificatũ ardẽtissime aspirãs: aduersus hũc fratrẽ pontificẽ seditionẽ in tẽplo ꝑcitauit: q̃ cõmotus põtifex: in eũ irruẽs iterfecit. Quo audito: Dagosus nõ modica militũ manu collecta: in hyerusalẽ hostili aio cõscẽdit: vbi ad direptionẽ cõuersus: oia ciuiũ ⁊ sacerdotũ bona distrahere cepit. Sed quũ a tẽpli ingressu ꝓhiberet: respõdit ego mundior sum peréptore illo quo tẽplũ vestrũ ꝓphanastis. Et hec verba faciens in tẽplũ vi ingressus oia ornamẽta illi⁹ decẽtiora sustulit: ⁊ tributa ac annonas ministris tẽpli rursus imposuit: a gbus vsq; in hunc diẽ intẽruentu Esdre fuerant exempti. Dagosus autem paulopost ꝓ nece Jesu Joannem puniuit. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Demosthenes summ⁹ orator atq; phũs: tẽpestate hac: Eusebio testãte: maximo in ꝑcio fuit. hic a

4850 349 Platone facundiã hauriens ob ebullide argumẽtationẽ summus orator effectus est: cuius eloquẽtiã Esebines philosophus cõmendãs dixit: Qui quũ in ipso cõsiderasset acerrimũ oculoꝝ rugoꝝ: terribilẽ q̃ vultũ: põdus accõmodatũ singulis verbis: sonũ vocis: efficacissimos corpis motus ꝑfecto cognosceret: q̃ ⁊ si opi eius nihil addi põt: tñ Demosthenem magna pars opis Demosthenis abest: quũ loquit potius q̃ quũ audit. De isto Demosthene Valeriꝰ sic refert: Qõ quũ Philippus Macedonũ rex Athenas obsideret ab Athenien̄sibus postulauit sibi decẽ oratores dari: si ab obsidione recedere deberet. Demosthenes hoc audito in cõsilio venies: hanc fabulã recitauit: dicẽs: Lupi suaserunt pastoribus aliquãdo vt sceũ amicitiã cõtraherẽt: Qõ quũ pastorib⁹ placuisset petierũt lupi: vt ꝓ vice securitatis traderent eis canes: in q̃b⁹ videbat occasio iurgij: Annuerũt pastores ⁊ tradiderũt canes omnes suarum perui giles custodes: tunc lupi sorꝺidine dempta gregẽ nõ solum ꝓ sacietate sed etiã ꝓ libidine lacerauerunt. Sic ⁊ Philippus ingt sublatis oratoribus a populo Athenien̄si facturus est. Quod audientes Athenienses Demosthenis cõsilio acquieuerunt: ⁊ sic ciuitas a periculo liberata est: ingẽtiq; quidã quo modo posset benedicere ait: Si nõ dixeris nisi qõ bene scieris. Hec eius ꝑcipua fuit sententia: Liberi seruiq; personam veritas superat: serui libericq; mendacium miscet.

¶ Aristoteles philosophoꝝ oĩum princeps atq; monarcha: his tẽporibus maxime claruit. qui gente macedonatus Socratẽ atq; Platonẽ habuit ꝑceptores. Qõ diuus pater Augustinus. 8⁰ de ciuitate dei testat̃ dicens: Aristoteles Platonis discipulus vir excellẽtis ingenij: Platoni quidẽ eloquio impar: sed multos facile superans: quũ peripatetica sectã cõdidisset: viuo adhuc ꝑceptore suo in suaꝝ hereseim multos cõgregauit discipulos. Inter quos ob eius veneratione Alexandrũq; etiã habuit discipulũ. Supuixit autẽ post Platonis mortẽ vigintitribus annis: in q̃bus partim Alexãdrũ docuit: partimq; libros cõponẽs: ac partim doctrinis inhians. In cuius qdem figillo: vt dicitur: hoc iscribi fecit: Sapientior est qui qõ nouit absc̃dit: q̃ qui propalat qõ nescit. Fuit autẽ Aristoteles facundus eloquio. Et vt Hieronymus ad Eustochiũ ingt: sine dubitatione prodigiũ grãdeq; miraculũ in tota natura fuit. Tandẽ quũ in lycio multis annis florentissime docuisset: inuidia communi accusatus q̃ de diis nõ recte sentiret: metuens: ne vt quondã Socrati: sic etiã sibi iuditio perendũ foret deserta sui defensione in chalcidẽ abijt: vbi ⁊ quo aduixit in optimo mẽtis vigore fuit: vixit annis. 62. ibidẽ diẽ obijt vt Leonardus Arctinus in eius vita copiose descripsit. Tractauit autẽ hic oẽs philosophie partes: et ꝑcepta dedit singulis. Sed ꝓ ceteris Rationale in suum sic redegit ius: vt a passione sua oẽs alios excluisse videat̃: ita vt per antomasiã philosophus appellet̃. sane Lacrtio teste: octo fuere Aristoteles.

Primus hic. secundus qui Athenis rempu. administrauit: cuius extant elegantissime orationes. tertius qui in iliadem Homeri scripsit. quartus orator siculus. quintus qui victus est Hymbeus Eschinis socratici necessarius. sextus Cyreniacus qui poetica scripsit. septimus pedotriba cuius meminit Aristoxemus in vita platonis. octauus grãmaticus obscurus ⁊ ignobilis. Ferunt autem Aristotelẽ philosophũ multa scripsisse opera: qui profecto si reuiuisceret multa sua esse negaret que nos illi attribuimus: ⁊ melius cũ eo actum est: q̃ cum alijs: quoꝝ opera funditus exterminata sunt: ⁊ ipse causa extitit: cui multa perierint: qui aliorum gloriam ad se traxit: verũtamẽ Lacrtius in vita ipsius bene tatos refert cum ascripsisse libros: quorum tituli sunt isti: videlicet.

Predicamentorum	li. i.	De prepositione	li. i.	De principio	li. i.
Periermenias	li. 2.	De naturalibus	li. i.	De interrogatione	li. i.
Priorum	li. 2.	De lapidibus	li. i.	De morte ⁊ vita	li. i.
Posteriorum	li. 2.	De metbauris	li. 3.	De vndatione nili	li. i.
Topicorum	li. 8.	Metaphisicorum	li. 15.	De quattuor elemẽtis.	li. 3.

Elencorum

						Anno añ xpi aduẽtũ	Anno mundi
Elencorum	li.2.	De bona fortuna	li.i.	De non generare	li.i.		
De artibus	li.i.	De poetria	li.i.	De indiuisibilis	li.i.		
De salutationibus	li.4.	De aggregatione artiũ	li.12.	De mechanicis	li.i.		
De diuisionibus	li.4.	De virtute	li.i.	De arte practica	li.i.		
De contrarijs	li.i.	De instantijs	li.i.	De medicinalibus	li.4.		
De genere ⁊ specie	li.i.	De diuisionibus	li.17.	De dubijs	li.6.		
De commentis	li.i.	De diffinitionibus	li.7.	De parabolis	li.i.		
De propositionibus	li.i.	De syllogismis	li.2.	De problematibus	li.i.		
De memoria	li.i.	De syllogicatione	li.i.	De prouerbijs	li.i.		
De vegetabilibus	li.2.	De gubernatione	li.i.	De ethicis	li.10.		
De longitudine vite	li.i.	De antetopicis	li.i.	De politicis	li.8.		
De cõpositis aialib⁹	li.i.	De topicis	li.2.	De cõtensiosis	li.i.		
De motu	li.i.	De methodis	li.i.	De compendijs	li.8.		
De natura	li.3.	De ijs que dicuntur	li.i.	De diuisione	li.i.		
De vnitate	li.i.	De rethoricis	li.i.	De a matinis	li.i.		
De diffinitionibus	li.13.	De rethoricis cõtecõ.	li.i.	De libero arbitrio	li.i.		
De argumentationib⁹	li.2.	De anathomis	li.i.	De positionibus	li.3.		
De propositionibus	li.25.	De persuasione	li.i.	De concupiscibili	li.i.		
De diuisionibus	li.i.	De congregatione	li.i.	De dispensatione	li.i.		
De dictione	li.2.	De poeticis	li.2.	De passionibus ire	li.i.		
De gñatione ⁊ corru.	li.2.	De perspectiua	li.i.	De ebrietate	li.i.		
Phisicorum	li.8.	De astronomia	li.i.	De matrimonio	li.i.		
De anima	li.3.	De exhortatione	li.i.	De amicitia	li.i.		
De celo ⁊ mundo	li.4.	De disciplina	li.i.	De moribus	li.5.		
De sensu ⁊ sensato	li.2.	De oratione	li.i.	De ingenuitate	li.i.		
De iuuentute: ⁊c.	li.i.	De idea	li.i.	De concupiscentia	li.i.		
De animalibus	li.19.	De mathematicis	li.i.	De apolline	li.i.		
De mole corporis	li.i.	De passione	li.i.	Contra thimeum	li.i.		
De phisonomia	li.i.	De arte introducto.	li.i.	Contra melissum	li.i.		
Contra xenocratem	li.i.	De musica	li.i.	Contra archinonam	li.i.		
De conuersatione	li.i.	De tragedijs	li.i.	Contra gorgiam	li.i.		
De ꝑma philosophia	li.3.	De discalia	li.i.	Contra pythagoricos	li.i.		
De le. cõstitutiua	li.i.	De diuitijs	li.i.	De colonis ad alc.	li.i.		
De legibus	li.4.	De polytico auditu	li.8.	De regno ad eundem	li.i.		
De obiurgationibus	li.i.	De iustitia	li.i.	De dicta conseruanda	li.i.		
De doctrina speusippi	li.i.	De iustificationibus	li.i.	Historia ꝑ alexandri	li.250		
Contra çenonem	li.i.	De bono	li.i.	De pomo	li.i.		
De pythagoricis	li.i.	De bono vtili	li.i.	De philosophia morali	li.3.		
De olympiacis	li.i.	De bono iterum	li.i.	Que diuidit̃ in ethicã: polyticã ⁊ economicam. Ethica enim que de moribus ⁊ regimine anime. Polytica de regimine ciuitatũ. Economica de regimine familie. Epistolas innumerabiles ad Alexandrum ⁊ ad Philippum scripsit.			
¶ Byon autẽ Syracusanus nobilis philosophus: bis tribus postq̃ vtraq; Dionysij tyrãnide cõpli catus diu fuit apud Syracusanã vrbem interimitur. Hã superior ille Dionysi⁹ Aristomacẽ Dyonis sororẽ in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparinũ ⁊ Nyseum ꝓcreauit: totidẽq; filias Sophro sinem ⁊ Aretem. Quaꝝ primã: teste Emilio: probo eius filio Dionysio cui regnũ reliquerat nuptã dedit: alterã ipsi Dyoni paruo. Qui ꝓter nobilẽ propinquitatẽ ⁊ generosam maiorꝝ famã multa etiam alia bona a natura recepit: vtpote ingenium bonũ ⁊ docile: ⁊ ad oẽs artes idoneũ: magnamq; corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: quas ipse tyranni munerib⁹ auxit. Et ideo tantum Platonem amauit: vt idẽ se traderet nec minus eo plato delectabat̃: Byon alter prusens orator eximius fuit: cui ob eloquentiam Chrysostomus cognomen fuit.						339	4086	
¶ Carmenides philosophus Biogenis auditor: his tẽporib⁹ dicit̃ floruisse: eo q̃ Athenien̄sib⁹ cũ co Biogene ad senatũ Romanũ missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt quũ ad mensam sederet cogitationibus inherens manũ ori apponere obliuisceret̃. Sed Melissa quã vxoris loco habebat dextera suam necessarijs vsibus coaptabat̃: Animo enim vita fruebat̃: corpore vero ꝯsi alieno circumdatus videbat̃. Centesimo deniq; vite sue anno: sicut Valerius in quarto ait: philosophãdo finẽ fecit.						336	4860	
¶ Eschines philosophus ⁊ orator Atheniensis: hoc etiã tpe cognoscit̃: qui a iuuentute sua studiosus ⁊ librorꝝ Socratis amator fuit. Hic cũ aliquãdo ceteri discipuli Socrati magistro suo multa offerrẽt. Eschines ipse pauper se ipsum obtulit dicens q̃ quicqd habebat se illi obtulisse. Tradit autẽ Laertius preter hunc septẽ fuisse Eschines: quorũ primus qui artẽ oratoriã scripsit. secũdus orator quẽ arbitrantur istũ fuisse Demosthenis emulũ: de quo Plynius. 7. de natu. histo. ⁊ Quintilianus li. nono de im-								

stitu.ora.plura dixere.tertius Aebas Isocratis discipulus.quartus Hybilenus: quẽ teste Laertio oratorum flagellum vocabant.quintus Neapolitanus achademicus philosophus.sextus Milesius ciuilis scriptor.septimus statuarius.

¶ Xenophilus pythagoricus philosophus:patria Calcidonensis:hoc etiam tempore magno habetur in precio.qui omnis humani incõmodi(vt aiunt)expers fuit:cũ etiã vixisset annis.105. Inde summo doctrine perfectionis splendore mortuus est.

4864 335 ¶ Phedron quoq; Elydensis philosophus:per hoc idem tempus clarus habetur:qui ꝛ Socrati ac Platoni perfamiliaris fuit. Eiusq; nomine Plato librum de immortalitate anime prenotauit.

¶ Herina poetrix his temporibus claret:ꝛ multa laude digna cõscribit: que Nectanabo regi Egypti vsq; in Ethiopiam expulso reditum suum predixit.

¶ Xenocrates Calcidonẽsis philosophus:ꝛ Platonis auditor:per hec tẽpora clarissimus inuentus est.qui ꝛ Laertio teste:adeo ingenio tardus erat:vt cũ Plato illũ Aristoteli compararet: alterq; freno alterũq; calcarib⁹ indigere diceret. Alioquin seuero semp ac serio habitu ꝛ ore pdurabat in Achademia vicit vt plurimũ. Si quando ad vrbẽ ꝓficiscebaꝫ turba ois ipudicoꝝ eius transitũ obseruabat in quietandi eius gratia Phrene nobile scortoꝝ dedita opa a quibusdam intra eius cellã missa est: que ab eo orans lectuli partẽ accepit. Demũ quũ multa ne quicquã oraſſet imperfecto ope discedens dixit se nõ a viro sed a statua venisse. Porro licet multũ frugi fuerit:tñ ꝛ fastus contẽptor extitit. Et cũ sepe meditatiõi inseruiret:vnã in silentio horã distribuebat:succesſitq; in Achadenia Speusippo:vt patet octauo de ciuitate dei cap.12⁹ scholãq; tenuit annis.25. Morituraq; noctu quum in sartaginẽ fone ipe gisset anno etatis sue octogesimosecundo. Fuere autẽ quinque Xenocrates.prim⁹ huius ꝓpinquis. alter etiã philosophus ꝛ elegie scriptor non satis probatus.tertius statuarius.quartus qui Odas scripsit.quintus hinc qui: vt Laertius ait:multa versu ac prosa scripsit.

¶ Herostratus quidã natiõe grecus:homo satis sceleſtus atq; ignauus:ꝛ ipse vigesimo regni Ochi anno fame gratia templũ diane ephesie turpiter incendit.quo audito senatus Ephesius decretũ tulit: ne quis vnq; eius nomen litteris demandaret. Dignũ plane supplicii:sed minime obseruatum: quando vsq; ad nostrã etatem huius sacrilegij nomẽ puenit. Verum Ephesij aliud illo prestantius extruxerunt mulieꝝ precipue ornamentis:ꝛ alijs opibus ad id collatis.

4865 334 ¶ Torquatus insignis patricius Romanus:cui Titus manli⁹ propriũ nomen fuit:Lelij manlij filius:quẽ idẽ filius a tribunitia vexatione liberauerat tẽporibus istis apud Romanos ob eius incredibilem fortitudinem atq; magnanimitatẽ maximo in precio ꝛ honore habit⁹ est. Qui cõtra gallũ quendam eximia corporis magnitudine virũ certamen susceꝑit singulare:cui licet visu ac specie ipar esset: ipsum tamen supauit atq; interfecit:a quo quũ aureã torquem abstulisset:suoq; collo iposuisset: Torquati cognomen sibi ac posteris suis obtinuit. Hic autẽ ex ea familia ortũ habuit:que Gallor exercitum ex Tarpeia ciecerat. Tanti nãq; eius dimicatio momenti fuit:vt gallorum exercitus suis relictis castris proxima nocte ex eo loco in Tyburtinũ agrũ transmigrauerit:ꝛ inde cũ Tyburtinis in campaniam transierit. Ea quippe pugna ad Anienẽ fluuiũ qui est inter Sabinos ꝛ Romanos cõmissa est. Vbi etiã alias Tulli hostilij regis insignis extitit victoria:qua Romanoꝝ hostes fudit. Hic nãq; Torquatus quũ aliquando dictator esset:vt testatur Aug.li.5⁹ de ciuitate dei cap.18.filium pro patria pugnantem ꝛ vincentem occidit:eo ꝙ contra imperium suũ pugnauerit:ne plus scilicet mali esset in exẽplo imperij contempti q̃ boni in gloria occisi.

4867 332 ¶ Ad. Pompilius Romanus:anno.22.regni Ochi a Romanis vna cum Lelio cornelio consul de ctus cõtra Gallos ingenti virtute statim bellũ sumpsit:ꝛ in agro latino adeo acriter collatis signis pugnarunt:vt fusis directisq; ostiũ castris suũ exercitũ spolijs opulentũ cum gloria atq; triũpho Romã reduxerit:propter qõ a senatu sibi triumpho decreto de ipsis gallis triumphauerunt.

¶ Ad. Valerius cognomento Corninus Romanus adolescens:prestantis quidem animi ꝛ singularis virtutis:per hec quoq; tẽpus(Liuio teste)ꝛ ipse Camillo nõ indignior fuit:q licet adolescẽs.ꝛ ipse contra aliũ Gallũ virum magnitudine ꝛ armis insignẽ:singulare assumpsit pugnã. Qui dum armatus in mediũ processisset ꝛ nõdum manũ cõseruisset:eius galee repente Corvus ales insedit:qui certamine inito e Valerij galea nunquã discessit. Immo ꝛ rostro ꝛ vnguibus oculos Galli vulnerare non destitit:quoad Valerius hostem tali prodigio territum obtruncauit. Quo mortuo statim Corvus e conspectu euanuit:et Valerius deinceps Corvini nomine appellatus est.

487i 328 Arsanus pdicti Ochi regis filius.13.Persaꝝ rex.260.iudaice captiuitatis:ꝛ olympiade centesimadecima Persis regnare cepit:ꝛ regnauit annis.4. de quo nil memorie dignũ habemus. Genuit autẽ filios multos:de quibus Herodotus meminit. Cuius autem primo regni anno descriptione Rome facta inuenta sunt ciuium.160.milia.

¶ Iadus autẽ sextus iudeoꝝ põtifex:hoc ipso anno inde mortui Joãnis pontificis patris:pontificatu succedens:sedit annis.50.vir certe bonus ꝛ pacis amator:qui cum mores labefactos cõponere decreuisset mul:os:ꝛ q̃maxime Manassen fratrẽ inuenit aduersarios:qui comua in eum exercere ꝙ Saraballã quendã ex Schytaꝝ genere transfugam prefectũ haberẽt amicũ. Nã idẽ Manasses huius Jadi pontificis germanus ad põtificatũ cõtra ius fasq; anbelãs:Saraballe ipsius pfecti fauorẽ sibi

sibi procurauit: cuius rei gratia filiã eius duxit vxorẽ. Sed iudei indignati q̃ cõtra leges incircũcisoꝝ vxorẽ duxisset: ipsum a sacerdotio summouerunt. At Manasses ira ꝓcitus q̃ cũ propter vxorẽ non admissent: & prefecto nõ obtẽperassent: ad ipsum p̃fectũ socerũ suum cũ multis sacerdotib⁹ atq; vxore se trãstulit: a quo benigne susceptus põtificatũ scindere studuit. Qui & cõfestim Albigsam mediterraneũ vicum Tyrioꝝ quidẽ insignẽ ad victũ cõcessit: qbus etiã simul oĩs habitationes & predia contulit atq; pecunias multas subministrauit. Sed & insuper templũ ad hierosolymoꝝ instar super montẽ Gariçin (qui erat altior oĩbus Sãmarie montibus) edificare spopõdit: sed hoc facere cum regis Darij licentia promisit. Dario deinde Persarũ rege ab Alexandro superato Saraballa cum nondũ tẽplũ edificasset ad Alexandrũ defecit: a quo mox edificandi templi licentiã obtinuit. Qui tẽplo edificato Manassen genex suum cõtra Jadum optimũ pontificẽ constituit: & maximum scisma inter iudeos excitauit: q̃ quidẽ vsq; ad destructionẽ ipsius tẽpli (a Romanis editam) pdurauit. Mortuo deniq; Saraballa: Alexãder iudeis iratus q̃ regiti opem ferre & tributa cõsueta psoluere recusassent: oppugnande ac destruende vrbis causa cum exercitu hierosolymã venit. Cõ Jadus sacerdotiq; princeps audiens in timorẽ & pauorem maximum peruenit: & vrbis ac indeoꝝ calamitatẽ miseratus cum infulis & pontificalibus indumentis cũ reliquis sacerdotibus Alexandro fit obuiam. Quẽ quũ Alexander cõspexisset pontificalibus indumentis insignitũ habentemq; laminã in qua dei magni nomẽ inscriptum erat: confestim ex equo descẽdit & solus pontificem adiens: Dei nomen seu numen adorauit: & pontificem veneratus est omnibus qui aderant pontificibus obstupentibus. Quũ autẽ quidaq; princeps ab Alexandro causam impensi honoris pontifici quesiuisset: respondit Alexander nõ se hominẽ adorasse sed deũ cuius sacerdotij principatũ gerebat. Nam inquit per somniũ in huiusmodi habitu cum conspexi. Ingressus Alexander vrbem monitis pontificis sanctissimi obtemperans: postq; deo in tẽplo sacrificasset multa dona ipsi principi sacerdoti & reliquis sacerdotibus donauit. Deinde cõuocatis iudeis iussit eos petere quas vellent donationes & gratias: Princeps autẽ sacerdotũ exposulauit vt liceret patrijs vti legib⁹: & septimum vsq; in annum sine tributis esse cui oĩa cõcessit. Defuncto deinde Alexandro & Jadus hic illo tempore defunctus est relicto post se Onia filio: vt Josephus lib. x. cap. vltimo testatur.

C Lucius papyrius patritius Romanus bellator clarissimus: hoc ipso anno a senatu Romano dictator electus Quintũ fabiũ magistrum equitũ sibi cõstituit. qui statim cõtra Samnites ex senat⁹ decreto expeditionẽ suscipiẽs in eos acies dirigit. Sed paulopost quũ dictatore Rome opus esset Quinto fabio equitum magistro precepit ne se absente cũ hoste pugnare presumeret. Fabi⁹ autẽ adolescẽs vt erat animo strẽnuus post dictatoris profectionẽ aliquãdo per exploratores didicit oĩa apud hostes soluta esse. Qui animo accensus eustigio cũ Samnitibus incredibili feruore cõflixit: atq; vt acri⁹ pugnaret equis oĩbus frenos detraxit: atq; ita calcarib⁹ concitatos in hostium agmen permisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quamobrẽ ad viginti hostiũ milia in ea die cesa fuisse Liuius scribit. Parta itaq; victoria de re bene gesta litteras nõ ad dictatorẽ sed ad senatum mittere curauit. Quãobrem iratus dictator Fabium adiudicauit capitali pena esse reũ: q̃ se absente pugnasset. Qui quum ad mortem duceret ingenti militũ & populi fauore liberatus est. Tantãq; ob eam rem seditionẽ in Papyriuꝝ milites cõmouerũt: vt ipse vix mortis imperiũ potuerit euadere. Postea Samnites Romanos apud caudinas furculas angustijs locoꝝ conclusos ingenti deditione vicerunt: vt viuos ignominie seruare maluerunt q̃ clausos occidere. Nã armis depositis Romanos viliter vestitos sub iugo longũ agere ordinẽ fecerunt: talem pacis cõditionem Romanis imponẽtes: quã si seruassent hodie oĩno nõ essent: aut (vt Eutropius ait) Samnitibus seruirent. Verũ sequenti anno iubente senatu Romani duce Papyrio dictatore Samnites deuicerunt. Qua victoria dictator ex senatusconsulto triũphum duxit: cuius triumpho maximã spem arma potissimũ captiua prebuere: tantum magnificentie in his vsum (sicut Liuius in. 9. scribit) vt aurata scuta dominis argentarioꝝ ad forum ornanduꝝ diuiderentur. Indeq; initium natum fuisse dicitur fori ornandi. 326 4873

Alexander cognomento magnus Philippi ex Olympiade fili⁹: ẽrtus & vigesim⁹ Macedonum rex: vltimo Arsani persaꝝ regis anno Macedonib⁹ regnare cepit: & oĩbus supputatis regnauit annis. 12. & mensib⁹. 6. viginti quippe annoꝝ erat cũ regnare cepisset: & patrem non vsquequaq; emulatus esset: sed ab ipso diuersis moribus: qui tũ vitijs aut morib⁹ superauerit non satis constat: quia erat vtriq; vincendi ratio diuersa. Hic nãq; aperta vi: ille artibus bella tractabat. Beceptis ille gaudebat hostib⁹ hic palã fusis prudentior ille cõsilio hic animo magnificentia. Jram Philippus dissimulare plerũq; etiam vincere nouerat. Alexander autẽ vbi exarsisset nec erat dilatio vltionis nec modus vini vteriq; auidus: sed ebrietatis vitia diuersa. Regnare ille cum amicis volebat: hic in amicos regna exercebat. Nam amicissimos suos & presertim Lysimachum leoni obiecit. Victum hasta traiecit & calistenem mori iussit: litteraꝝ cultus vtriq; similis. Frugalitati Philippus Alexander luxurie magis deditus erat. Huius vitã & ingentia facta Plutarchus & Justinus historici accuratissime descripsere. Philippo igitur rege vita functo Alexander hic mox Jlyrium (quã nunc sclauoniam dicimus) ardenti animo subegit: & Romanoꝝ insulas obtinuit. Statinq; cum in Aphricã trãsfretasset eam totã superauit. Deinde Syriã rebellantem ingressus multoꝝ sibi occurrentiũ alios cle- 325 4874

git:alioſq; depoſuit:ac alios iteremit. Depopulataq; Syria:Damaſcũ expugnauit:Sydonẽ ſubegit: Tyrũ ⁊ pleraſq; alias ciuitates funditus diſſipauit. Indeq; hyeruſalẽ verſus ꝓperãs cũ iudeoꝝ pon tificẽ(ſicut p̃miſſum eſt) veneratus eſſet:vbẽ ingreſſus:⁊ iudeis ĩmunitates cõceſſit:⁊ victimas ĩmolauit. Sulcato poſtmodũ mari Egyptũ introiuit:in cuius finib⁹ mirificã condidit ciuitatẽ:quã ex ſuo noĩe Lixandriã appellauit:de qua ifra dicemus. Inchoata vero Alexãdria cũ in Perſidẽ ꝓceſſiſſet ⁊ a Dario perſaꝝ rege vilipẽderc pueritiã ſuã accepiſſet ſibiq; multas miſiſſet ⁊ remiſiſſet epiſtolas. audita Olympiadis matris legatione que graviter infirmabaꝫ:domũ redijt:in quo gdẽ reditu Ammonitã militie Darij principẽ ſibi obuiã factũ fudit:maxima edita cede:qui ad Dariũ reuerſus Alexandri potẽtiã rettulit. Sed dum Alexãder ex Aſia in minorẽ Aſiã p helleſpontũ traijceret:nõnullas regiones ⁊ phrygiã ſupauit. Tandẽ Macedontã pueriẽs matrẽ ibidẽ iam cõualeſcentẽ inuenit.

4875 324 Darius Arſami predicti regis filius:vltimus Perſaꝝ rex:⁊ ipſe primo anno regni Alexandri ducenteſimo ſeptuageſimo iudaice captiuitatis Perſaꝝ regnũ accipiẽs: regnauit annis ſex. Hic cũ potẽtiſſimus eſſe:nec qd regie maieſtatis honoratius deceret:bellũ cũ Alexandro magno(vt infra dicẽ)varia fortuna geſſit. Tandem ab eodem victus ⁊ ſuperatus:⁊ a cognatis turpiter occiſus:vitam pariter cum perſarum regno finiuit.

4877 322 Alexãder itaq; predictus rex:anno ſecũdo regni Darij exercitu reintegrato reliquã Greciã peragrauit:⁊ Thebas rebellãtes mox incendit:Protinuſq; Athenas prexit:vbi ab Anaximene philoſopho placatus ĩmunitatẽ pariter ⁊ pacẽ eiſdẽ Athenienſibus dedit:moxq; Lacedemones ſubiugauit. Sulcatoq; mari calcedones domuit. Et quũ oẽs regiones circa Euphratẽ ſuo adieciſſet ĩperio:põte facto Euphratẽ trãſiuit:⁊ Perſipolim appropinq̃uit:in qua Darius perſaꝝ rex morabaꝫ. Qd cũ audiſſet Darius ad reſiſtendũ ei exercitũ cõgregauit. At Alexãder cõditiones boſtiũ ſcrutari deſideras vna cũ quodã ex principibus ſuis ad Stragã fluuiũ acceſſit:qui fluuius hyemali ac vernali tẽpore noctu cõgelaꝫ ⁊ die ſolis calore diſſoluiꝫ. Inde relicto ſocio ſolos humili habitu trãſmeato fluuio in locũ vnde venerat puenit. Cuius figurã multi ex Perſis mirãtes cũ deũ crediderũt. Tandẽ oĩbus diligenter exploratis ad exercitũ ſuũ redijt. Factaq; exhortatione ⁊ diſpẽdio:timore ſublato cum exercitu mi gintaduoꝝ miliũ peditũ ⁊ q̃ttuor miliũ equitũ Perſipolim verſus cũ indubitata vincendi fiducia proceſſit. Ecõtra Darius exercitũ ſexentoꝝ miliũ hoĩum eduxit. Dumq; vtreq; acies in campũ conuenirent:diu acriter pugnatũ eſt anteq̃ vlla pars cedere cogereꝫ. Tandẽ Alexãdri exercitu prevalente Darius fugus eſt:amiſſis eo in cõflictu quadraginta milib⁹ ex ſuis:⁊ ex Alexãdri parte. 120. equitib⁹ ⁊ nouẽ peditibus tantũ interfectis. Darius vero iter maiori exercitu cõgregato ad occupandas thauri montis Cilicie anguſtias per quas Alexãder trãſiturus erat cõſcendere conabaꝫ. Dux Alexãder cognito Darij aduentu:ſubito mira celeritate thaurũ trãſcendit:⁊ ad Tharſum vbẽ peruenit:vbi aliquot diebus infirmitate detentus quieuit. Interea Dario cũ trecentis peditũ milib⁹ ⁊ centũ equitum milibus ſibi occurrente: Alexãder cõualeſcens exercitũ in boſtẽ duxit:ibiq; acri cõſerta pugna triginta milia peditũ ⁊ decẽ milia equitũ ex parte Darij. de Alexãdri vero exercitu. 150. peditib⁹ ceſis periere. Sed ⁊ Darius ipſe ſaucius cũ exercitu terga vertit:⁊ inter q̃draginta milia captiuoꝝ quos illa victoria cõcluſit manib⁹ Alexandri fuerunt mater Darij:vxoꝝq; ⁊ due ſorores ac totidẽ filie:ſicut Juſtinus noſter in. xi. epitho. li. ſcribit. Ad quas viſendas hortãdaſq; in cõi poſitas: cũ Alexãder veniſſet cõſpectis armatis inuicem veluti ſtatim moriture ſe amplexauere:luctũ implacabile edentes. Provoluteq; Alexandri pedibus nõ mortẽ:ſed vt Darij corpus ſepeliant:mortis dilationẽ precantur. Motus autẽ Alexãder tanta mulierũ pietate:⁊ Dariũ viuere dixit:⁊ timẽtibus mortis metũ depreſſit: caſq; ⁊ haberi ⁊ ſalutari vt reginas precepit. Filiaſq; quoq; nõ ſordidius dignitate patre in matrimoniũ ſperare iuſſit. Poſt hec Darij opes contẽplatus:in admiratione tantaꝝ rerũ capitur:⁊ tunc Barſenem captiuã in luxurioſis cõuiuijs ꝓpter forme pulchritudinẽ diligere cepit:ex qua ſuſcipiens filiũ Herculẽ noiauit. Darius vero cũ Babyloniã profugiſſet per epiſtolas Alexandrũ precaꝫ vt redimendaꝝ captiuaꝝ ſibi poteſtatẽ faciat:ꝓ quib⁹ multã polliceꝫ pecuniã. Sed Alexãder pro captiuoꝝ precio nõ pecuniam ſed regnũ omne petit. Quibus reſponſis Darius amiſſa pacis ſpe iterũ bellum reparat:⁊ cũ quattuor centũ peditũ milibus ⁊ centũ equitum milibus ex Babylonia Alexandro obuiam vadit. Congreſſi autem preliũ cõmittitur:vbi ⁊ Macedones in ferrũ cum contẽptu totiens a ſe victi boſtis ruebant econtra perſe mori q̃ vinci malebant:raro in illo prelio tantũ ſanguinis eſt fuſum: q̃ in iſto. Darius vero cũ vinci ſuos videret:mori ⁊ ipſe voluit:ſed a proximis fugere cõpulſus eſt. Hoc itaq; ꝓlio Alexãder a ſe ĩperiũ obtinuit ſexto ſcilicet anno poſt acceptũ a patre ĩperiũ. Cui⁹ tãta fuit felicitas vt poſt hec nemo ſit auſus rebellare:patiẽterq; Perſe ĩperiũ tot annoꝝ ſeruitutis iugũ ſuſceperũt. Donatis vero refectiſq; militibus triginta quattuor diebus predã recognouit. In Tharſo deĩde q̃draginta talenta milia clauſa inuenit. Expugnata deniq; ⁊ capta Perſipoli regni caput Darius a cognatis ſuis captus:in gratiã victoris aureis cõpedibus cathenatiſq; vinciꝫ:a quibus etiã multis cõfoſſus vulnerib⁹ interijt. Qõ audiens Alexander indignans ſcilicet tanto faſtigio mortẽ lachrymatus eſt:⁊ cui⁹ corpus regio more ſepeliri iuſſit. Et ſic perſarum regnũ ſue diuturnitatis fineꝫ accepit:vbi ſub. 14. regibus. 254. annis regnatũ eſt:quorum iterum nomina ⁊ tempora iſta ſunt.

¶ Perſarum regum epilogus.

Cyrus

Cyrus.i.	an.30.	Arthabanus.6.	an.7.	Artaxerses memnõ.xi.	an.40.
Cambyses.2.	an.9.	Artaxerses.7.	an.40.	Artaxerses ochus.12.	an.4.
Tresmagi.3.	an.7.	Xerses.8.	an.8.	Arsanus.13.	an.4.
Darius.4.	an.36.	Sogdianus.9.	an.8.	Darius.14.	an.6.
Xerses.5.	an.20.	Darius notus.10.	an.19.		

ALexander itaq; magnus: mortuo Dario rege p̃dicto quinque annis totã obtinuit Asiã. nam septẽ p̃mi anni cũ Persaꝝ regib⁹ supputant̃. Accepto igit̃ Persaꝝ regno se terraꝝ regẽ & q̃si mũdi p̃ncipẽ appellari iussit. Interea nõ regio more sed hostili odio in suos seuire cepit: maxime. n. idignabat̃: si suoꝝ sermonib⁹ capi se mores Philippi p̃cis patricq; subuenisse: p̃pter que crimina parmenionẽ regi ꝓximioꝝ vna cũ filio iterficere fecit: p̃pter qõ oẽs in castris in eũ fremere cepere miserãtes innoxij senis & filij casuꝫ iterdũ se q̃z nõ debere meli⁹ dicẽtes. Quo cũ nũciata essent Alexãdro: a seuitia aũꝫ reuocauit. Reuocato itaq; ad bella aio: mox Caraſmos & Clas i deditionẽ accepit. post hec Indiã petit: vt oceano vltimoq; oriẽte suũ finiret iperiũ. Quũ aũt ad Hiſcã veniſſet vbẽ op pidanis nõ regnãtib⁹ fiducia religiõis liberi p̃cis a q̃ vrbs ipsa fuerat cõdita potiri iussit. Verũtñ ad ſpectaculũ sacri mõtis exercitũ duxit oib⁹ nãlib⁹ bonis decorari. Inde mõtes dedalos Cleopidis regine petit: que cũ se ei cõcubitũ dediſſet: redẽptũ regnũ ab Alexãdro recepit. filiũq; ab eo genitũ Alexandrũ noiauit: q̃ postea Indoꝝ regno potitus est. Peragrataq; idia ad sexũ mirẽ aſperitatis & altitudinis puenit: & quẽ Hercules obtinere nõ potuit: ipse cũ ſũmo labore atq; periclo potit⁹ est. Emiſq; loci gẽtes in deditionẽ accepit: vnus aũt ex indoꝝ regib⁹ Porrus fuit q virib⁹ corporis & aĩ magnitudine pariter iſignis extitit: quiq; & bellũ tãpridẽ audita Alexãdri opiniõe in aduentũ ei⁹ parabat. Cõmiſſoq; cũ eo p̃lio in p̃ma cõgreſſione Alexãdri equus vulnerat̃: & quũ ad terrã cecidiſſet satellitũ manu Alexãder seruatus est: Porrus vero multis obrutus vulneri⁹ capit̃. Sed Alexãder ob honorẽ virtutis incolumẽ cũ in regnũ miſit: vbi & duas vrbes condidit. Indeq; ad Reſtas: Beſtanos: Perſideas: Hãgaridasq; ecſis coꝝ exercitib⁹ expugnauit. Cũq; ad Huffites veniſſet quẽ hoſtiũ. cc. milia equituꝫ opiebãt etiã illos deuicit. Inde ad amnẽ Agiſmẽ prexit: & p illũ ad oceanũ deuehitur: vbi Jacẽſenas Sibeoſq; quos Hercules cõdidit in deditionẽ accepit. Hinc in Ambros & Siẽbros nauigat: que gẽtes cũ. 80. armatoꝝ peditũ & 60. equitũ milib⁹ illũ exceperunt. Inde q̃z Hircaniã. Mardoſq; subegit ibi ei occurrit: vt Juſtinus refert: Taleſtris siue Minothea amaçonũ regina cũ trecẽtis mulieꝝ militibus. 35. dieꝝ itinere cõfecto ex rege liberos quẽſitura. Cuius gdẽ aſpectus aduẽtuſq; oib⁹ admiratiõi fuit: & p̃pter inſolitũ feminis habitũ & ꝓpter expetitũ ꝓcubitũ ob qõ. iꝫ. dieb⁹ ocio a rege datis: vt viſa. est vteꝝ iplesse diſceſſit. Post hec cũ Alexãder in Babyloniã rediiſſet: ſtatim Barij filiã vxorem accepit: ſed & optimatib⁹ ſuis lectas ex oib⁹ gẽtib⁹ nobiliſſimas virgines tradidit: vt cõi facto crimẽ regis lauareꝫ. Ibi etiã multis dieb⁹ ocio datis in leticiã effuſus cõuiua iſtituit: vbi p Caſſandrũ Antipatri filiũ q regi miniſtrare ſolebat a patre veneno dato itoxicatus est. Quo hauſto nolẽs idem Alexander monarchiã ſuã in quẽpiã trãſire nẽ quis in potẽtia ei par apud poſteros legereꝫ: ſtatim vltimã ſuã voluntatẽ in duodecim quos ab adoleſcentia comites habuerat ſui ampliſſimi regni ſucceſſores conſtituit: diuidens ei regnũ. Et huiuſmodi teſtamẽtaria partitione facta Alexander. 12. regni ſui anno: etatiſq; ſue. 33. debitũ naturale perſoluit in Alexãdria: vbi & ſepulchrũ eligẽs a Ptolomeo Lagi filio in aureolo aureo ſepultus est. Hic itaq; Alexãder: vt loquaces greci affirmãt: ſupra humanã potentiã animi magnitudine p̃ditus fuit. Tantaq; militib⁹ ſuis fecerat fiduciã: vt illo preſente nullus hoſtis armaretiã inermes timuerit. Cũ nullo. n. hoſte vnq̃ cõgreſſus est: quẽ nõ ſemp vicerit: Nullã vrbem obſedit quã nõ expugnauerit: Nullã gentẽ adijt quã nõ calcauerit. Huius tũ maxima fuit reprehẽſio q⁹ poti⁹ ſe voluit draconis filium & ſpurium nuncupari q̃ regis Philippi. Magna namq; ipſius glorie cupido fuit: quia vbiq; ibat multos ſcriptores haberẽ volebat: quia ſua geſta deſcriberent.

¶ Viri Romani in bello Alexandro comparandi.

¶ Marcus valerius Corninus iam dictus: & C. martius. L. Sulpitius. T. manliꝰ torquatus. M. Publius filio. L. papyrius. M. fabius maximus. L. volumniꝰ: ac. M. curtius conſules & dictatores Romani: hiſdem etiã tẽporibus Rome floruere. Hoꝝ quippe: vt Liuiꝰ ait in quolibeto: indoles cadeꝫ que in magno Alexandro erat: atq; animus & ingeniũ fuit atq; diſciplina militaris. Si cum quouis iſtorum Alexandro dimicandũ fuiſſet: non cum Dario certe rem habuiſſe dixiſſet. Nam ſi hoiem cũ homine: ducẽ cum duce: formam cũ forma cõparararent: inuictum Alexandrum cũ inuictis ducibus bellatum eſſe dicerent: & Romani iſti & alijq; cõplures inuenirent̃: & gloria & reꝝ magnitudine pares. quorum ſuo quiſq; fato ſiue publico diſcrimine & viueret & moriretur.

¶ Pyrrhus epyrotaꝝ rex: ex Eacide Troade natus: his quidẽ tpib⁹ fuit. de quo ſic habet̃ q̃ adhuc infans patre exacto: amiciſq; iterfectis in Illyrios ideſt Sclauoniã ad Glauciã regẽ deductus est: quẽ ſi. pater exacto: amiciſq; iterfectis in Illyrios ideſt Sclauoniã ad Glauciã regẽ deductus est: quẽ infans patre exacto: amiciſq; iterfectis in Illyrios ideſt Sclauoniã ad Glauciã regẽ deductus est: quẽ

ctus contra Romanos Albino cõsule ipse eoꝝ castra cepit. Secũdoqꝫ prelio gesto etiam victor Pyrrhus extitit: sed nõ sine magna suoꝝ cede: vnde ab eo dictũ fuit: Si alia pugna itez Romanos vicerimus oino peribim⁹. Victus deinde a Siculis cõtra quos Carthaginẽses bella gerebant in Siciliaꝫ nauigauit: vbi t Carthaginensiũ potentiã exercuit. ibi in oppugnatione Ericis munitissimi oppidi primus oium menia cõscendit: vbi t alios e muro deiecit: aliosqꝫ circa se necatos coacernauit: ipso illeso existente. quib⁹ gestis etiã Adamertinos oẽs superauit. Redeunte vero Tarentũ in ipso recessu ipsum contra regẽ facto Adamertini totũ exercitũ turbauerunt: e qbus vnũ quũ Pyrrhus in capite accepisset vulnus regẽ prouocauit ad certamen. Ob hoc rex prouocatus t sanguine sedatus ita caput Barbari peussit: vt vsqꝫ ad inferiores partes plaga descenderet: cederentqꝫ hinc inde partes diuise. Quo facto cõtra Romanos bellũ aggredit pro Tarẽtinis: sed a. M. Curio superatus in Epyruꝫ reuertit cũ octo peditũ milibus t quingentis equitib⁹: vbi cũ Antigono Demetrij filio pugna cõmissa victor euasit: t multas eius ciuitates obtinuit. Quũ autem cõtra Spartas pugnans accepisset Ptolemeum filiũ finisse interfectũ: ita t dolore incensus ipse ante oẽs prouectus cede ac sanguine Lacedemoniorum cuncta replenit. Semp itaqꝫ hic Pyrrhus in bello summus ac inuict⁹ vir fuit: sed tunc prioza oia fortudinis opa lõge supgressus est. Demũ apud argos pugnãs p man⁹ cuiusdã anicule tegula occidit.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Herme egypti⁹ qui t trimegistus philosophus: Platonis olim discipulus: Mercurius dict⁹: hoc quidẽ tẽpore clarus habeꝫ: qui inter cetera de verbo perfecto librũ edidit: t dixit: vt patet octauo de ciui. dei: Deos gentilium fuisse homines mortuos.

4881 397 ¶ Apuleius Apher Platonis etiã discipulus: hisdẽ tẽpor⁹ Athenis claruit: t ibidẽ libros multos edidit: videlicet de mor⁹ t vita Platonis librũ vnũ: de deo sacratis librũ vnum. de quo diuus pater Aug. octauo de ciui. dei mentionẽ facit: de cosmographia librũ vnuꝫ. Itẽ aliũ quẽ in libros duodecim distinxit: t Asinũ aureũ intitulauit. Scripsit etiã hortatoriũ ad pauptatẽ cõtra Emilianũ. Cuius hec fuit sententia: Nihil est deo similius q̃ vir animo perfecte bonus.

¶ Plotinus philosophus Platonis quoqꝫ discipulus t Porphyrij ꝑceptor: per hoc idẽ tẽpus Athenis floruit: q ad oia virtutis ornamenta cõpositus oium etiã diuitiaꝝ studio firmat⁹ fuit iustus: fortis: tẽperatus: t prudẽs extitit: qui prudentie rõne fortune impetus superare posse crederet. Et propterea librũ de virtutib⁹ pulcherrimũ edidit. Dixitqꝫ ꝓterea: sicut habeꝫ. x. de ciui. dei capi: ulo. 2⁰ Animã rationalẽ quam in celestibus habitare sedibus non dubitabat nõ habere supza naturam nisi deuz: qui sicut sol lunam illuminat: ita t deus animam illustrat.

¶ Demas Atheniensis philosophus hac etiã tẽpestate cognoscit: qui Alexãdro magno volẽti Athenas obtinere restitit: persuadens Atheniensibus vt oino ei nõ traderent ciuitatẽ: sed tandem ab Alexandro obtenta ciuitate ei adhesit. Verum Atheniensibus Alexãdro sacrificare volẽtibus dixit: Videte ne dum celum custoditis terram amittatis.

¶ Calisthenẽ insignẽ philosophũ: Aristotelis discipulũ: per hoc idẽ tẽpus floruisse cõstat: eo q cõtra Alexandrũ multis rõnibus seriose disserucrit: eum increpando dicens: Si deus es beneficia mortalibus largire: nõ sua cripere debes: si homo: id qõ es semp esse cogita. Propter qõ iratus Alexander cũ trucidari mandauit: t sic deforme in foucam cum cane includi iussus est.

¶ Dinocrates magni Alexandri insignis architectus: per hec tẽpora in precio fuit: de cui⁹ forma corporis t ingenio Vitruuius in proemio secundi libri de architectura multa disserit. Hic teste eodem Vitruuio Alexandro in egypto Alexandriã metatus est: t instaurationi tẽpli Epheste diane prefuit.

¶ Explicit liber quintus presentis operis: Incipit sextus.

¶ Anglorum regum vsqꝫ ad Beni gallorum ducis tempora.

Uniuersorum regum tempora

gestaqꝫ ac nomina a primis mundi regibus vsqꝫ nũc locis suis a nobis pro virib⁹ diligẽter percursa ad patrẽ Beni gallorꝫ ducis cõditoris nostri quã tãdiu in manib⁹ hãc desideraumus: dei gratia ventũ est. Is plane: vt oẽs histo. testant: oiuꝫ fere cisalpinaꝝ vrbiuꝫ aut auctor aut cõditor fuit. Iccirco quũ ex industria Anglicos reges omiserimus cõsonũ ad lectoris volnptatẽ: videꝫ a p⁰ Bruto rege vsqꝫ nũc eaꝝ noia repetere: vt Lõgobardi nostri suc originis initiũ t procesum perdiscant. Primus igit Anglorum rex Brutus Enee pncepos fuit: a quo (vt diximus) Britãnia insula dicta est: post quẽ secundus Lochrinus eius filius qui tandem in bello sagitta percussus occubuit: Medan eius filius. 3. rex successit. Inde. 4. Mẽpricius eius filius vir pessimus impauit: qui tyrannides t cedes multas exercuit. post quem. 5. Embracius qui multas vrbes condidit. xxv. filios ac. 30. filias genuit: quas omnes Silvio. 4. Albanoꝝ regi trãsmisit Albanis matrimonio iũgẽdas cũ Latini a Sabinis aspernati essent. Hic quoqꝫ post Brutum primus in gallias classem perduxit. Brutus autem secundus eius filius hic sextus successit. Reliqui vero decem t nouem fratres: Syluio predicto auxiliante Hermaniam oẽm conquisiere. Post hunc Brutum septimus imperauit Lelij: qui vrbem ex suo nomine condidit. Octauus Blãduol imperauit: qui nicromantiam primus Anglos docuit. Post q̃ nonus Leir rex eius filius

filius regnauit:qui ꝛ ipse nõnullas extruxit vrbes.treſq; filias genuit: quibus matrimonio copulatis aduẽtũ
a duobus ex ipſis generibus regno pulſus eſt. Verum tunc Agampi regis gallie:cui tertiã eius filiaꝫ
indotatam tradiderat:auxilio in regnũ reſtitutus eſt. Ideo indotatam dico:quia patri filias interro-
gati que illaꝫ ipſum diligeret:reſponderat:Quantum habes:tantũ vales:ꝛ tantum te diligo. Quib⁹
verbis cõmotus pater illã regno paterno exheredauerat:ꝛ ſorores adulantes regem heredes oino cõ
ſtituerat:a quibus poſtea delectus eſt. Mortuo autẽ patre vltima earuꝫ decimo loco ſucceſſit. Poſtq̃
ſoroꝫ filij regnum adepti ſunt. Unus autẽ cui Rodagius nomen erat:germano pulſo vndecimo lo-
co triginta tribus annis regnauit:cuius tẽpore Roma condita eſt. Laualla eius filius huic duodeci-
mus rex ſucceſſit:quo regnante tribus diebus in regno ſanguiné pluit. Poſt hũc Gargnus filius.13.
ſucceſſit. Deinde decimusquartus Syluius:poſt quẽ decimusquintus Jago Gargani nepos:cui ſuc-
ceſſit decimusſextus Carminarcus Syluij filius:poſt quẽ decimusſeptimus Rodoburcho:decimuſ-
octauus Proter:qui ferente patre ſuo peremptor:ꝛ Suardo francorum rege fratris ſui auxiliario ſu-
perato:ipſe quoq; demum peremptus eſt. Regno deinde ꝑ multa tẽpora vacãte ꝛ per quinque reges
miriñmodum lacerato:tandẽ Donuerius Elcotiſis filius regnũ pacifice obtinuit:qui etiam confe
ſtim corona aurea ſibi impoſita leges multitias edidit:ꝛ celeberrimuꝫ templum concordie ſtruxit:in
quo poſtmodũ anno quadrageſimo regni ſui mortuus ſepeliri ſe fecit. Hic autẽ duos:Belgium ꝛ Bre
num poſt ſe reliqt filios:cui Belgius primogenitus vigeſimus rex ſucceſſit: ꝛ leges celebres cõpoſuit:
quas iam Elocedus rex ediderat:vrbẽ ac turrim perpulchrã condidit. Brennus autẽ natu minor vir
bello ſtrẽnuus ac ferox ſed liberalis Northumbriã vſq; Catheneſiã regionẽ ingẽti virtute obtinuit:
Sed haud multopoſt inde pulſus ad Segitiũ auxiliũ poſtulaturus acceſſit. Et quia indigenis mun
ficentiſſimũ ſe exhibuit:mortuo Legino Elogobrus rex in regnũ ſucceſſit:ducta eius filia vxore. Et
quoniã Elogobrus comitẽ ac munificentiſſimũ precipueq; in dandis lautiſſimis cibis ꝓfuiſſimum
ſe exhibuit:nulli aditũ denegans. Brennus innumeros bello ſibi ademit populos:quoꝝ auxilio finiti-
mos regulos debellãs regnũ omne in ſuã redegit poteſtatẽ. ac nõ multopoſt cõtra Belgiũ germanuꝫ
regẽ expeditionẽ fecit:ſed interuẽtu matris inter ſe ſtatim cõpoſuere. Et firmata pace Bartrudũ filiũ
Belgius loco ſuo regnare fecit. Quibus ex ſententia geſtis Brennus ꝛ Belgius cũ innumerabili multi-
tudine:quia etiã terra illos quos genuerat capere nõ poterat pre multitudine ad nouas querendas ſe
des:ſiue gloríe cupiditate pellecti:ſiue vt alij volũt ad iteſtina bella vitãda ducti:ſiue (vt alij affirmãt)
vini dulcedine ab italia allecti:aut alio quouiſmodo ducti in italiã cũ vxoribus ꝛ liberis ꝛ trecẽtis ho
minũ milib⁹:vt Juſti.in.34.epitho.li.hꝰ:ſe tranſtulerunt. Et primo circa Eridiani oram: vbi illubres
galli ꝛ thuſci vicatim habitabant ſeſe infundentes vrbes nõnullas:de qbus ꝛ alijs multis mox dice-
mus:condere aut inſtaurare ſeu ampliare(pulſis inde veteribus incolis)ceperunt.

¶ Brennus igitur conditor noſter maximus ꝛ excellentiſſimus rei bellice ductor:ꝛ Senonẽſiũ gallo-
rum dux: Donuebri anglorꝫ regis filius:tredecimo Aſſueri perſarum regis anno: ꝛ olympiade no-
nageſimoſeptimo: ac indaice captiuitatis ſeptimo ſupra ducenteſimum anno:cum exercitu trecẽtoꝝ
milũ Gallorum:relicto proprio ſolo Italiam venit. Et expulſis veteribus thuſcis:eorumq; vrbib⁹ oc-
cupatis:multaꝝ vrbiũ (Polycrate ac Juſtino teſtibus) fundamenta iecit. Quaꝝ de numero Papia
Bergomum ꝛ alie:vt mox dicemus fuere. Ibiq; preſidio ꝛ operarijs relictis Romã verſus cũ exerci-
tu tendens oia ſibi formidine ꝛ ferro aperuit. In Etheuriã autẽ perueniens contra Thuſcos ac Ro-
manos Senenſem vrbem pro ſenibus: valitudinarijſq; ꝛ armentis:vt Polycrates in ſexto habet:ex-
truxit. Inde ad Romanoꝝ experiendam virtutem Romam profectus eſt. Ad quam peruenientes in
credibili furore vrbem ceperunt:ꝛ crudelem in modum direptam:igniq; exuſtam ad Capitolium per
ueneruntipſumq; etiam cepiſſent niſi. M. Manilij virtus obſtitiſſet. Verum ſoluta obſidione galli
inde cum ingenti pecunia recedentes:Camillus cos inſecutus ꝛ pecuniã abſtulit:ꝛ fuſis fugatiſq; pa
triam ab hoſtibus deperditam recuperauit.qua victoria in vrbem cũ triumpho rediens ſecũdus Ro
mulus inter iocos militares appellatus eſt. Verũtamen poſt recuperatam a Camillo vrbem: etiam
Galli in regione eadem non incruenta cum Romanis habuere certamina:ꝛ tamen:Liuio teſte:bre-
uiori temporis ſpatio pre ceteris Romanorum cõfecta referuntur:quũ firma intercesſerit inter ipſos
pax. Brennus autem multis in Italia ad condendas ꝛ inſtaurãdas ciuitates dimiſſis cum multo mi-
lite Aſiam intrauit:illamq; velut examen apum replenit:tantuſq; terror gallici nominis ibi fuit vt la-
te

Anno mundi | Anno añ xpi aducti

¶ Mediolanū igr ciuitas potētissima totī cisalpine gallie metropolis t vrbiū ceteraz mater: iperāte Assuero persaz rege āno mūdi. 4840. t añ xpi aducti .359. a Gallis senonēsib⁹ non cōdita: vt mīri altruere volūt: sz aucta t istaurata fuit. Eam.n. Josue iudicis tpe a dignissimis auctorib⁹ p⁹ pditā fuisse memorie, pditū est. Hec certe credēdū est vt tam feraz: tamqz opuleta regio vsqz ad Senonēsiū gallorz tpa sine vrbe extiterit: cum Botifredus viterbiēsis epūs: t Becī⁹ auxont⁹ vir illustris in catbalago nobiliuz ciuitatū velint: ipsaz etiā Troianorz tpibus clarissimā fuisse. Nā t Sicābri germanie populi a Sicābria Priami sorore dicti Troia euersa Sansonis iudicis tē porib⁹ occupatis Ungarie t Suevie ac Bauarie, puincijs: italiā tandē maximo ipetu intrātes Aquileiā t reliquas vrbes cōprehēderūt. Mediolanū autē versus hostili aio acie dirigētes Julij ifubrē regē obuiā habuerūt: cū quo pace cōfecta adeo pacis federa peussere: vt Sicābri t Mediolanenses (sicut Carinus in Chronicis habet) vnus populus t vnū efficeretur regnū. Propterea Botifredus Viterbiensis episcopus dixit: Nūc mediolanos socios babuere sicābri: Virib⁹ illorū suffulti plurib⁹ ānis: Amodo mōtana satagūt captare cumana: Tūc baiznanorū pcripuere solū: Progenies priami ligurū capit vndiqz plana. Hāc itaqz regiā vrbē multī vicib⁹ euersaz: multisqz noib⁹ appellatā inueni m⁹. Tpe.n. Thole iudicis israel maxio arsit icēdio: idcqz ante troie destructiōez qñ Laomedō rex fuit interfectus a quodā pallade troiano capta ac dissipata fuit: t belonesi abigati britonionēsis galliaruz pricipis vsqz tpa deserta ferme t ihabitata extitit: q co cū isubrib⁹ alijsqz gēnib⁹ ex gallia peruenies sedem locauit t se priū vicū cōdidit. Instaurata aliq̄ p⁹ sp. 200. ferme ānisqz ad Brenū: hūc haud ciuitas magna fuit. Ei⁹ vo aduētu mirū imodū aucta t istaurata fuisse ꝓstat: t cū ātea Subria t Mesopia t Pucētia Alba dicta fuerit: nūc oīssis ātiqs noib⁹ Mediolanū appellata ē: q mlto⁹ annīū circūdata fit. H añ ciuitas: vt Liui⁹ li. 20. tradit añ xpi natiuitatē. 232. ab vrbe añ ꝓdita. 460. āno i deditiōez romanorz p̄mū venit: vbi postmōz Magone Hānibal sirez eā occupātē supatū vulneraurūt. Sz postea amilcaris peni suasiōe ducta Ro. rebellauit: ad quā quū cū exercitu ro. vēissent Amilcarē cū. 36. milib⁹ penis t mediolanēsib⁹ iterfecerūt. Capta deide vt Oro. t Liui. zi. li. bz a Claudio. M. t de ea triūphato p ānos ferme. 500. pacata adeo creuit: vt ba Ro. ꝓgnoiata sit: t ibi p̄cipes rōani q̄ ad p occupatiōes licuit ihitarēt: ꝓpterea milli vnq̄ subesse didicit. Hacten⁹ āt nec ex modernis tpib⁹ secus. 50. milia eq̄stris ordis virorz i bello emisisse ꝓstat. Emporiū certe toti⁹ lōbardie sp fuit: t agrū vniuersū i oi bōitate feracissimū bz. cā Hercule⁹ maximian⁹ iter ceteros p̄cipes mēib⁹ t tēplo exornauit: nā eidē muz bz adiecit: t vrbē āplificauit: t ex suo noīe herculeā appellauit i honorē hercul'pbanū celeberri⁹ struxit: qō nūc dino Laurē. extat dedicatū. In hui⁹ vo vrbis laude diu⁹ Barna. apls: vt ex ei⁹ histo. habem⁹: igt puēi cū. 2. discipul' meis: Gaio. s. t Anatbalōe ad ciuitatē mediolanī: q̄ p⁹ roanaz arcē famosissima hēbat: pariqz decore sublimis. p⁹ eā vo tā diuturnā felicitatē p̄mas molestias tpe Amb. epi ab arriānis ptulerūt: ide paulop⁹ Attila gothorū rex illā diluit: paulop⁹ istaurata parū queuit. Lōgobardi vero ēt mlīs molestijs t opp̄ssionib⁹ eā agitauere: p̄uatis ēniqz regno lōgobardis mediolanū p ānos. 360. sub italie regib⁹ t vicecomitib⁹: vt suo loco dicem⁹: plurimū floruit: nec vllas molestias sustinuit dōec Federic⁹ Barbarossa eā solo eq̄uit: quā tū mediolanēses ab Alexā. pō ro. t ab ipatore grecorz: atqz a pmēsib⁹: placētinis: t alijs ciuitatib⁹ adiuti repetitā patriā tāto reedificauerūt aiorz ardore: vt intra triēniū ditio: pploqz frequēnior: necnō t potentior solito facta videret. Erāt tūc Gualuagnus viceco⁹ vir isignis t patrie pater appellatus. Porro ciuitas hec q̄tū tēplorz magnitudine: regaliū domorz amplitudine: clarissimarz ediū nobilitate: necnō t oīum artiū bonitate floruerit: nr̄aqz etate floreat. quū potētissimorz dominorz ducali maiestate obsequentiū: tum vtriusqz sexus cōtubernīū religiosorz inhabitantiū: ac caterua huius vrbis equestris ordinis virorz ac doctorz necnon t armorz: pannorūqz: t oisariā vestimentorz fabrica t mercatura ipsa declarāt. Hinc robur militare t equitū multitudo educit. bij eximij in q̄cūqz re artifices sunt: cuius quidē vrbis adornāde dignissimus princeps Frācis. Spbor. qui in ea annis. 14. p̄cipatū tenuit: accuratissimā diligentiam egit. Is nāqz p̄ceps pulcherrimū nauile p qō ex mediterraneis in vrbē necessaria deuehant addux-it ex abdua: ex quo ciuitas nō modicā suscipit vtilitatē. Aliud antea Philippi ducis ope ex Ticino fl mile deducebat. Castellū superbissimū in ea a fundamētis extruxit: qō fortitudine inter mundi mirabilia cōnumerari potest. Hospitale quoqz toto orbe celeberrimū in ea edificauit: t templū beate virgini dicatū idicibili ipēsa: anno salutis nr̄e. 1388. ic boatū magnū accepit incrementū: vbis vias oēs cū

antea

antea cenosc foꝛẽt dũligẽtissime stranit: ꝛ põclarissimis ĩsignib⁹ regi bus idẽ pnceps exoꝛnauit. vtpote pulcherrimis tẽplis: monasterijs: palatijs: porticibus: memoꝛibus: ꝛ aqueductib⁹: ꝛ alijs q̃ enumerare lõgũ eẽt: vnde ꝛ pre multitudine ppl'oꝝ ꝛ diuitiaꝝ copia secũda Ro ma iure vocari põt. Jn mediolanẽsi agro extat Modoctia oppidũ sane vrbis magnitudinẽ põsecrẽs: antiq̃ Lõgobardoꝝ pncipũ sedes: vbi ẽ basilica bti Joãnis baptiste: ac palatiũ supbissimũ qõ Theo delinda regina extruxit. Hꝫ ꝛ idẽ ager põter reliq̃s duos lacus: Verbanũ. s. ex q̃ Ticin⁹ ꝓcedit: ꝛ Upi lũ ex quo Lãbrus effluit: haud lõge ab vrbe defluẽs: q totũ in circuitu irrigat agrũ. Mediolanenses a Barnaba apl'o cuãgeliũ xpi pmo susceperũt: cui paulopost successit diuus Ambro. irresragabilis do ctoꝛ a q̃ sctus Aug. doctoꝛ ꝛ ipse excellẽtissim⁹ in hac vrbe ad xpi fidẽ cõuersus est. Jn mediolanẽsi vr be Naçari⁹ ꝛ Celsus: Gervasi⁹ ꝛ Protasi⁹: alijq̃ nõnulli glioso martyrio coꝛonati sũt. Cõplures de inde sctissimi ac doctissimi cõfessoꝛes: necnõ ꝛ vgines in ea claruere: Alexãder. 2. Urban⁹. 3. ex nobili Cribelloꝝ gẽte: ac Celestin⁹. 4. põtifices romani: ꝛ Carl⁹. 13. romanoꝝ iperatoꝛ: q Dioclicianũ põsecutus erat (vt Firmus saturninus dicit) mediolanẽses fuere. Genuit põterea hec vrbs Helyprãdũ: Ottum: Gualuagnũ vicecomites: q põclara gessere facinoꝛa. Jn disciplinis aũt ingrere oposissimũ est. Ex clarioꝛib⁹ vero Statij⁹. Cecili⁹: comediaꝝ scriptoꝛ hinc emersit. Ex nr̃is aũt hꝫ Dacũ eph̃ sanctissimuꝫ ac sciẽtia põditũ qué Gregoꝛi⁹ in dialogoꝝ libris meminit: ꝛ Beltrãdũ Turrianũ ordinis minoꝝ gene ralẽ doctoꝛẽ: Antoniũ raduẽsem q̃ꝝ nõnulla extãt opa: Andreã de bilis nr̃i ordinis virũ sciẽtia ꝛ ope diuinũ: q ꝛ ipse multa scripsit: sed ꝛ Signoꝛolũ ꝛ Obertũ de otto: ac Christophoꝝ casteloneũ iurisco sultoꝝ sua etate pncipes ornauit ꝛ ciuitatẽ: Joãnes de marliano põcipuus medicus: ꝛ Joseph Brixi⁹ secularib⁹ lr̃is apprime crudit⁹: de q̃b⁹ oĩb⁹ locis suis dicemus. ¶ Papia cisalpine gallie ciuitas.

¶ Papie cisalpine gallie ciuitatis Ussueri psaꝝ regis tpib⁹ ꝛ gallis se nonẽsib⁹ (Paulo lõgobardoꝝ histo. in. 2⁹ testãte) fundaméta iacta sũt. ve rũ lõge ante isubres galli vicatim lo cũ illũ hitauere. Hec. n. i marginib⁹ Ticini flu. ex Verbano lacu' effluen tis: ꝓ qué lapideo põte pulcherrimo trajciẽ sita est: ꝛ a ticino flumine Ti cinũ appellaꝛ: vbi ĩsignis Scipiõis de Hãnibale victoria extinit. Lã po stea ob sinũ ꝛ aeris salubritatẽ: ame nitatéꝫ: ostrogotoꝝ deide lõgobar doꝝ reges libẽter incoluerũt: apud quã ꝛ mlta põclare gesta: vt ifra dice mus: eã illustrauerũt. Et ꝓpterea cũ Mediolano magnitudine faciei: an tigrate: ac dignitate: diu cõtẽdit. Uerũ nũc Mediolanũ plimũ excellit: ambe tũ ꝛ nunc olim clare illu streꝫ fuere. Hãc aliq̃ Attila hunnoꝝ rex cũ reliqs vrbib⁹ cepit: diripuit: ac vastauit: ꝛ paulopost in staurata etiã Odoacer eruloꝝ rex crudeliter cũ multa hoĩꝫ cede spoliauit. ibi tũc tanta fuit ciuiũ ro manoꝝ cedes quãta vnq̃ alibi post cõmissa fuit. post exactos Lõgobardoꝝ reges Ungari Salado duce ciuitatẽ hãc diu obsessaꝫ ꝛ captã: demũ ferro igniq̃ penit⁹ vastarũt. Ei⁹ postea exoꝛnãde ciuita tis pre ceteris Joãnes Galeaci⁹ maria vicecomes pm⁹ mediolanẽsiũ dux multã adhibuit diligentiã. Hã post multa ibidẽ accuratissime fabꝛefacta: castellũ magnificentissimũ regio apparatu cũ amplis sima bibliotheca veluti doctissim⁹ struxit: ciuitatisq̃ gymnasiũ dedicauit: ꝛ iuxta castellũ ingentẽ lucũ muris cinxit: in q̃ feraꝝ viuaria ꝛ pulcherrimas venatiões cõstituit: in cuj⁹ medio supbissimũ mona steriũ ordini carthusiẽsiũ cũ ei⁹ sepulchꝛo igẽti ipẽsa fabꝛefecit. Luci. autẽ ipsi⁹ ambit⁹ est centũ ꝛ vigin ti stadioꝝ. Jn hac ciuitate mlta sctoꝝ coꝛpa ab Atistulpho rege a Roma delata: q̃b⁹ ꝛ sacella edifica uerat: ꝛ monasteria virginũ vbi ꝛ filias dedicauit sũma cũ deuotiõe veneranť: ꝗ põcipuo honoꝛe san ctissimi doctoris Augustini relige a Luitprãdo e Sardinia allate cultu ꝛ religiõe veneranť. Hã ꝛ se pulchꝝ ex cãdidissimo marmoꝛe eisdẽ sctissimis religijs ab ordine nostro mira celeritate structũ est: q̃ etiã aspectũ quẽdã pulcherrimũ põbet. Genuit autẽ hec ciuitas mltos põclaros viros: ꝗ g sctitate ꝛ disciplinis põcipue excelluerũt: Syrus ci⁹ ciuitatis epⁱ⁹ doctrina ꝛ sctitate laudatissim⁹: Enodi⁹ poeta eloquẽtissim⁹: Damian⁹ etiã ipsi⁹ ciuitatis epⁱ⁹: cui⁹ lr̃e in sexta synodo plurimum valuere. Habuit ꝛ Joãnẽ decimũnonũ pontificẽ romanũ. Habuit ꝛ etate q̃si nostra Antoniũ guaynerꝝ medicũ sua eta te celeberrimũ: q in curis medicinalib⁹ multa cõposuit. Et Catonẽ saccũ: ꝛ Sylanũ nigrũ ciuili dedi tos iuri ꝛ bonaꝝ artiũ studijs ornatos. Hinc etiã Joãnes rochus nostri ordinis instauratoꝛ ꝛ doctoꝛ emersit: vir acris ingenij ꝛ declamatoꝛ sua etate põcipuus. Quũ autẽ ꝓpter huius ciuitatis epatus ma gna ꝛ diuturna inter epm papiensem ꝛ archiepiscopũ mediolanẽsem fuisset cõtẽtio: tẽpoꝛe Cõstãtini p̃ otificis romani declaratũ fuit: vt tãtũmodo romane sedi ꝛ nõ archiepiscopo obtẽperaret: eiq̃ pallio ꝛ cruce vti liceret: quo postmodũ Alexãder tertius tẽpoꝛe Federici Barbaroſſe priuauit.

Anno mundi

Anno añi xpi aduētū

¶ Comū vrbē vetustā: a q̄ comēses populi a gallis senonēsib⁹ in margine Larij laci ꝺditā Justi. affirmat. Ply. aūt ciusdē vrbis ciuis dicit Comū ⁊ Bergomū orobioꝝ stirpis fuisse quā gētē a Catone ignoratā. Comeli⁹ Alexāder dixit fuisse mōtana. Hec vrbs quā nūc habem⁹ istar cāeri edificata est. vrbis corp⁹ in similitudinē corpis cāeri est: ⁊ hec muris circūcingit. Cauda vō cāeri suburbiū porte turris ꝺr. Duo aūt suburbia alia videz de vico: ⁊ de curignolia brachia cāeri referunt. Hāc huiusmodi formā Helyprād⁹ vicecomes tpe Lōzadi pmi iperatoris: cū antiquā penit⁹ euertisset edificauit. Lā antigissimā ꝺditā Rhetij icūbētes postmōz (vt Strabo ingt) vastauerūt. Dz Pōpei⁹ magni Pōpeij pz ibidē colonos restituit. Et deide. C. scipio tria milia supadicecit: e gb⁹ nōnulli fuere greci: q hz ibi domiciliū nō habuerint oppido tñ nō reliq̄rūt nouū Comū appellātes: quā postea gotbi vastauerūt. Deide Helyprād⁹ vicecomes siue Anselm⁹ archiepūs de pusterla familia nobili āno. iiz 4. adeo fundi⁹ euertit: vt vix hac cte pstine vrbis vestigiū fuet. Huic vrbi diu⁹ Ambro epūs dedit: eūq̄z spūalīū ac tpaliū cpm ⁊ dūz accemitē ilstituit: q̄ plane ciuitas tāctā pp agri malignitatē pax suscipiat alimtoꝝ: viroꝝ tñ solertia: q mercatura exercēt ⁊ domoꝝ pulchritudie: artificūq̄z abūdātia iter ūsigne vrbes merito ꝓnūcrari pōt. Et ager magno: hz vbiq̄z mōtuosus ⁊ vallib⁹ plen⁹ ē: rex vinet ⁊ oliuetis nā cult⁹ lebetū ad decoquēdos cibos pulcherrimas bz fodinas q nec alibi effodiūt. Lōgobardoꝝ pterea tradūt histo. in lacu lario ūsulā ee in q̄ comacina ciuitas erat: ⁊ ab ipsa ūsula appellata: vbi Aspād⁹ lōgobar. rex spāle plidiū habuit: ⁊ mīas ibidē diuitias ꝓuauit. ad quā ēt Cōdipt⁹ ipi⁹ gēt rex ꝓfugit: q̄ vrbs āno saluti nre. 700. vastata fuit. postea aliq̄tisp ūstaurata a Comēsib⁹ demū āno. tiz 9. penit⁹ euerso: ⁊ nūq̄ ūstaurata. Lā ūsula a Como. 18. mil. pas. distare dr: de q̄ Cassio. in epla meminit. In hac vrbe nobil' ciuis Julia ꝙ xpi noie p⁹ varia tormēta ⁊ plia gb⁹ cū diabolo ꝓflixerat: capitl obtrūcatiōe martyriū sumpsit. Hic excellētes viri fuere Abūdi⁹ ipsi⁹ vrbis epūs doctrina ⁊ sctitate clarissim⁹. Ply. scōs histo. q nāles scripsit histo. Cecili⁹ pocta sicut Catullus videt inuere. Bonus Stupa ordinis heremitaꝝ sancti Aug. q in diuinis nōnulla cōposuit. et Raphael legū doctus interpres: q digestum ⁊ codicem explanauit.

¶ Comum civitas Lombardie

¶ Bergomū cisalpine gallie vrbs: ex q̄ ⁊ nos duxim⁹ originē: testib⁹ Justino ⁊ Polycrate: ⁊ Paulo in. 2⁰ lōgobar. histo. li. a Breni militib⁹ añi xpi aduētū. 350. anno ꝺditiōis suc sūpsit initiū: a q̄ Bergom̄. nūcupati sūt. Est āt aliud oppidū in minori Alsia qō pgamū ꝺr cū p in pn⁰ ⁊ a p⁹ q q̄ fuit Attali regia a q̄ pgameni: nō pgamēses dicti sūt: ⁊ pgamene carte qꝝ ibi carta fuerit mltitudo. Bergomū igit ciuitas salubrimo adiecta fuit mōti: totaq̄z ad austrū vgit: q̄ ⁊ situ arteq̄z iexpugnabilis est: qꝝ ⁊ colles multos bēat: ⁊ tota cū suburbanis fortissimis circūsepta sit menib⁹: in supcilio mōtis hūs ītra ⁊ ec iexpugnabiles arces. Ei⁹ sane ābit⁹ magn⁹ est: q. 40. stadijs cōtinet. Sergi⁹ flu. vrbis suburbana pterfluit: oēmq̄z agri irrigat planicie q ⁊ terrā fecūdissimā reddit: ⁊ ciuitati multā cōfert vtilitatē. In ea ciuiū edes nō ignobiles sunt: sed ⁊ tēpla multa plurimo quidē exornata apparatu. Vā in medio vrbis foro pmagnificū extat templū beate Marie dicatū: atq̄z alijs excolit ornamētis. ager totus opulentus est: pter septētrionalē q mōtanus est ⁊ asper ac frigidus: vbi facile vitis neq̄z aliq̄ alia nascit. Dez ibi ferrū ⁊ cotes ad acuendū ferrū idonei effodiunt. Et sunt q dicant nullibi tales effodi lapides. multe ibi sunt valles: quaꝝ alique vini optimi: suauissimarūq̄z frugū ⁊ olei feracissime sūt: alique vero modice: sed multis in locis ferrarias officinas habēt ⁊ lanificas. Eapropter accole vt plurimū cōmercijs magisq̄z agriculture operā dant. Bergomenses. n. ac Mediolanēses mulieres pre ceteris ad fecunditatē ⁊ liberoꝝ educationē valent. viri aūt litteraꝝ studijs ac mercimonijs inuigilāt: Italiā reliquosq̄z pincias pcurrēs: vnde fit vt pre ceteris pecunijs abūdēt: ⁊ diuitijs ⁊ honorib⁹ clarissimi habeant: ⁊ adeo philosophie studijs ceterarūq̄z facultatū generi se dedūt: vt discendi studio totum orbē pcurrant. Budū vero hec ciuitas multis claruit strēnuis militib⁹: quoꝝ pclara gesta regalia coꝝ monumēta ferūt testimoniū: q̄z gdē virtute per multos annos mirabile sortita est icremētū.

¶ Bergomum cisalpine Gallie civitas.

Verũ supueniẽtib⁹ dissidijs ꝛ ciuilib⁹ bellis maximũ ꝓpessa detrimentũ. Multis etiã annis ab Vngaris potissimũ Sueuis ꝛ Alemanis incursiones: direptiões: vastatiões: incẽdiaqꝫ sustinuit. ita vt diruptis menib⁹ vix ꝙs turrib⁹ ad hoc potissimũ extructis cõtineri posset: ac sic ꝑ multos annos destructa ꝛ sine habitatore pmãsit. Jd ñ. factitatũ q̃ maxime fuit tpe Berẽgarij scõi: vt habeť ifra li. xi. vide licet post morte Ambrosij ipsi⁹ vrbis comitis. Demũ lacessiti Bergomẽses hostiũ potẽtia Boemo regi sese dedere: q vrbẽ in ꝓtectionẽ suscipiẽs arcẽ munitissimã extrui ipsimis curauit. Jn hac vrbe Alexãder vn⁹ ex Thebeoꝝ legiõe sub Maximiano iperatore capitis obtrũcatiõe martyriũ ꝓmeruit: cuius corpus sanctissima grata Lupi vrbis ciusdẽ ducis filia sepeliuit. post cui⁹ passionẽ ꝛ ipsa miraculis clara genuit in dño: ꝛ amboꝝ relige ibidẽ ꝑcipuo in honore hũtur. Genuit hec ipsa nostra ciuitas viros scitate sciẽtia ꝛ armis ꝑclaros: iter quos floruit Joãnes ipsi⁹ vrbis eps tẽpore Joãnis pape quinti: cui ob sanctitatẽ ꝛ doctrinã: vt Paulus Longobardoꝝ historicus hz: reges ꝛ ꝓncipes honoris gratia assurgere cõsueuerãt. Genuit ꝛ Gerardũ sauonẽsem epm nostri ordinis: ꝛ Paganinũ ordinis ꝑdicatoꝝ q multos tractatus ediderũt: Albericũ ꝑterea Rosatũ cõsultissimũ iuriũ doctorẽ: qui totũ ciuile ius acutissime explanauit: Hasparinũ barçiçã ornatissimũ oratorẽ: q sua idustria ꝛ igenio latinas litteras semimortuas q̃si ab iferis resuscitauit: Guidonẽ Carariũ phȳsicũ: q in medẽdis langnoꝛib⁹ nr̃o euo nulli extitit: scõs qui etiã genuit Michaelẽ medicũ ꝛ philosophũ clarissimũ: ac in oi doctrine genere sciẽtissimũ: q adhuc iuuenis tãta est ei⁹ igenij vis ac dicẽdi copia: vt in oi sciẽtia libros ediderit. Hic Bartholomeus acolcus ortũ habuit: vir rei bellice pitia ĩsignis: q pp res fortiter gestas a Senatu Veneto ad iperatorie dignitatis fastigiũ euectus fuit. Fuerũt etiã alij nr̃a etate audacissimi: q arma summa cũ laude tractarũt. Hec autẽ vrbs quũ diu Mediolanẽsiũ ꝓncipib⁹ paruisset: ꝛ ab ipsis anno dñi .1345. arce que capella nũcupaꝫ: ꝛ muroꝝ mole instaurata fuisset. Tandẽ in venetoꝝ man⁹ anno dñi .1429. peruenit.

¶ Brixia vrbs cisalpine Gallie.

¶ Brixia ꝓpotẽs vrbs: quã Justin⁹ ꝛ Paul⁹ Lõgobardoꝝ historic⁹ dicit ꝙditã fuisse simul cũ Mediolano ꝛ alijs ꝑdictis vrbib⁹ a Gallis senonẽsib⁹. Liui⁹ vo in .5°. velle videť a Germanis trãseũtib⁹ ad Italiã duce Liconio ꝙditã: ꝛ eã gallie cenomanoꝝ a gb⁹ ꝙdita sit caput esse. Tẽporib⁹ tñ Gedeonis iudicis Jsrael a q̃dam troiano noie Thrace teste Bẽtio alexãdrino historico ꝙdita fuit: ꝛ ex suo noie ꝓmo thraciã appellauit: q̃ etiã toti ꝓuicie nomẽ dedit: vñ in historia scõꝝ Faustini ꝛ Jouite bẽť q̃ Aurelian⁹ iperator venit Brixiã in ꝓuinciã thraciaꝝ. Verũ postea ꝑ Mediolanẽses Gotifredo viterbiẽsi epo in chronicis testãte: Sicãbriẽsiuꝫ auxilio .135. anno aĩ vrbẽ ꝙditã euersa ꝛ dissipata per Brenũ ĩstauratã fuisse poti⁹ q̃ cõditã dicere possumus. Est itaqꝫ vetusto noie ꝛ reb⁹ apud eũ clarissime gestis clarissima: quã Liui⁹ li. 21. fuisse romanis auxilio his verbis scribit. L. Emili⁹ impator effusum agmen ad mutinã ducit: ꝛ in siluis que tũc circa mutinã crãt cesi sunt Romanoꝝ .800. Cetꝝ canetũ petierũt sex signa militaria adepta. Fuere tũc auxilio Romanis Brixiani gallis aduersus alios Gallos ꝛ Boios. Hanc etiã potẽtissimã vetustissimãqꝫ fuisse antique ei⁹ ruine nũc in ea inuẽte ꝓulchre ostendẽt. Sed omissis antiqs noua ꝓsequẽtes eã q̃ maxime nostro euo pulcherrimã populosissimã feracissimã videmus. Cui⁹ cõditio talis est vt nulli⁹ rei ad humane vite sustẽtationẽ egeat: quã vrbẽ vna cũ ei⁹ agro cõmẽdare volẽtib⁹: in oi bonitatis genere nulla rõ abesse sinit. nã ꝛ q eã laudãt ipaz galline lac ferre dicũt. Jn austrũ itaqꝫ tota vgit: ꝛ ad collis cuiusdã radices posita est: in cui⁹ sublimi cumulo extat arx munitissima: totaqꝫ vrbs nouo ꝛ icxpugnabili ꝺupliciqꝫ nũc circũcingit muro: quã ꝛ Harza fluui⁹ ꝑterfluit: q ad molendũ etiã plurimũ cõferre solet. Fontes ibi exũdãt: q nõ solũ in foro sed etiã per regiões: ꝑ monasteria: ꝑ hospitalia: ꝑ carceres: ꝛ ꝑ ꝓuatas ciuiũ edes vbertim effundunť. Tẽpla vero nõ vulgaria ꝛ amplissima religiosoꝝ monasteria ꝛ cetera pia loca vrbanissima: necnon ꝛ nobilissimecitiũ edes vrbis magnificẽtiã ꝓseferũt. Hz hec vrbs ꝑ ceteris ãplissimũ agꝝ q ad octigẽta stadia in longũ extendit: cui⁹ nulla pars iculta iacet: excepto dũtaxat sigd lacus: aut mõtes aut siluę ꝑ hibẽã: vbi etiã sunt oppida cõplurima vetusti nois: ꝛ pplo frequẽtatissima q̃ vrbiũ magnitudinẽ hũt. Sunt ꝑterea in eo agro duo lacus: Sebinus ex quo Oli⁹: ꝛ Edrẽsis ex quo Chisi⁹ fluuij egrediunť. At Oli⁹ per totũ diffundit agrũ: cuius cursus nõ parũ cõmoditatis accolis affert. Brixianus ager frumentũ: miliũ: legumina: vinum: cuiuscũqꝫ generis: oleũqꝫ vbertim producit. Lane quoqꝫ lini: fetꝰ: carniũ: caseꝰ: butyriꝰ: piscium optimoꝝ: omnis generis pecoriũ: pomoꝝ: ficuũ: castaneaꝝ: nucum: amigdalaꝝ: corilorum: abundantissimus est. Arbietes preterea cedri ꝛ cuiuscunqꝫ generis legumina: sed ꝛ ferrum ꝛ calybs in maxima habetur copia. Adeo inter ceteras vrbes in omni bonitate opulentissima est: vt merito dici possit Brixia magnipotens. Hec autem ab anno salutis .1428. Venetis parere

Anno mundi | Anno aĩ xp̃i aduẽtũ

cepit: a qbus etiã maximũ suscepit ĩcrementũ. Brixiani sacramenta christiana ab Anathalone Barnabe discipulo susceperunt: apud quos eṗatũ etiã p̃mus tenuit. Fuerũt deinde duo t. 30. ei⁹ vrbis epi in sanctoꝝ Cathalago relati. In ea sanctissimi Faustin⁹ t Jouita ipsi⁹ vrbis ciues sub Adriano p̃n cipe martyriũ capitis obtrũcatiõe ꝓmeruere: necnõ t alij multi quos enumerare lõgum esset. Habuit t hec ciuitas plures viros egregie litteratos: inter quos fuit p̃cipuus Bartholome⁹ sacerdos canonum p̃fessor: de quib⁹ oibus infra dicemus. Ornaꝫ vero nostra etate multis clarissimis viris legũ t bonaꝝ artiũ studijs decoratis: necnõ t ciuitas belli peritia: morũqꝫ compositione notissimis.

¶ Verona Venetie ciuitas.

¶ Veronam pulchram ac p̃clarã Venetie vrbẽ: alpib⁹ finitimã: Justinus t Polycrates historici a gallis senonensib⁹ ꝓditã ferũt. Sꝫ nos Sicardi cremonẽsis epi sñie inherẽtes post Troie excidiũ constructã asserimus: et a Senonẽsibus gallis pon⁹ instauratã: vel ampliata q̃ cõditã: quã arbis fluui⁹ diuidit: t q̃tuor põtib⁹ pulcherrimis trajcit. Hec ciuitas ita romãis p̃cipib⁹ grata extitit: vt in ea ãphiteatꝝ romão more: nõnulla alia cõstruxerint edificia. Jbiqꝫ deide a Gothis Lõgobardisqꝫ regib⁹ necnõ t ab alijs p̃cipib⁹ ac tyrannis domus excelse: alta palatia: pulcherrima tẽpla: inexpugnabiles arces t castella fuerũt constructa. Ei⁹ accole quũ multi sint diuitijsqꝫ affluãt: modestia etiã t vbanitate p̃ ceteris ciuib⁹ redolẽt. Eger Veronẽsis p̃ter vinũ optimũ t olcũ quo refertissimus est ad alẽdos etiã oues plurimũ ꝓfert: vbi salu berrima pascua sic omnũ lanas molles efficiũt: vt ex eis delicatissimi efficiant pãni. In eo igit agro est Benacus lacus: ex q̃ minci⁹ flu. egredit. vrbis hui⁹ gesta sub vario fuerũt eue̅tu. Attila. n. gothoꝝ rex eã euertit t icẽdit. Alboin⁹ p̃m⁹ lõgobardoꝝ rex ibidẽ Rosimũde vxoris ĩsidijs occisus fuit. Jbi Rodulphus ĩperator. Berẽgariũ ĩperatorẽ supauit t occidit. Sed deinde quũ in Alemanos trãslatũ fuisset ĩperiũ hec ciuitas varios p̃tulit dños. Primo nãqꝫ mõticuloꝝ familia in ea dñium sumpsit. Deide a comitib⁹ sancti Bonifacij pulsa Aço estẽsis ei⁹ dñio potit⁹ est. Ipse vo anno dñi. 1212. ab Eçelino de romano p̃ arma pulsus mãu anoꝝ armis restitut⁹ ẽ. Mortuo postea Açone Eçelin⁹ p⁹ ãnos 13. Deronã rursus obtinuit: q̃ ĩmanissim⁹ tyrãn⁹. cc. veronẽses in carcere positos vna cũ carcere q̃ diuchant exussit. Defuncto aũt apõ Sõcinũ tyrãno veronẽses itẽꝝ comitib⁹ sci Bonifacij in libertatẽ ducus aliq̃diu feliciter p̃mãsere. Deide nobilissima Scaligeroꝝ familia t ipsa veronẽsis surgẽs p tyrãnidẽ ipsaꝫ occupauit: t p. 70. ãnos cũ maxio splẽdore Verone dñata est. Postmõꝫ pp varias belloꝝ dissensiões subortas a Galeatio maria vicecomite p⁹ Mediolanẽ. duce pulsa est. Demũ ẽt eo Galeatio duce mortuo t annuẽte eiusdẽ Galeatij vxore vrbs in Venetoꝝ man⁹ deuenit: t iã. 70. t ãpli⁹ annis ei⁹ dñio potiti sũt. Genuit hec p̃clarissima ciuitas viros disciplinis excellẽtes: Senoné p⁹ ipi⁹ epꝫ vitꝫ scitate et doctria clarissimũ: q mlra i veteri t noue testõ edidit ꝓmẽtaria: Emiliũ macrũ poetã. Paulop⁹ Camilũ poetã atqꝫ Ply. nepoteẽ historicũ t phũz egregiũ ac alios plures: postrẽo: vt Frã. petrarche placet: ea fuere Rainald⁹ ĩsignis grãmatie⁹: t Joãnes madi⁹ iurisc̃sult⁹ nõ icelebris. Genuit etiã Guarinus oratorẽ ornatissimũ t phũz ĩsignẽ: Petꝫ qꝫ martyrẽ ordinis p̃dicatoꝝ vitꝫ scitate ac doctrina clarissimũ. Genuit t viros belli scia p̃claros t familias clarissimas: Mõticuloꝝ t sci Bonifacij comites: q̃rum gesta p̃clara hñt. Sꝫ t scaligeroꝝ potẽtissimã familiã genuit: in q̃ Canis grãdis vir bello egregi⁹ fuit: q. 50. t vno ãno ciusdẽ vrbis dñatũ tenuit: t sua vtute armisqꝫ Cremonã: parmã: lucã: rbegiũ: vicẽnũ: patauiũ: ac tarusiũ suo adiecit ĩperio. Floruit in ea Luchinus vermes Veronẽsis: q magnanimitate Cretã a Venetis p̃ditã recupauit. Genuitqꝫ Jacobũ ei nequaq̃ dissimilẽ: q rẽ Galeatij p̃mi Mediolanẽ. ducis ꝺ Armiñiacũ comitẽ: t Joãnẽ aeutũ ãglicũ suo ꝓcilio ac fortitudie tutat⁹ fuit: pp q̃ merita bobio vrbẽ ac vogeria ab eod̃ duce donat⁹ ẽ: t nũc vsqꝫ sũma cũ laude paceqꝫ ei⁹ successores possidẽt.

¶ Vincentia īsignis ⁊ memoria digna vrbs: iter Veronā ⁊ Pataniū sita: ab vtraq; stadijs ducētis distans a Gallis senonēsib⁹ cū antedictis vrbib⁹: teste Polycrate in .6. ꝓdita fuit. quā etiā Meduacus fluui⁹ pene mediā diuidit: ⁊ menib⁹ magnificisq; ciuiū edib⁹ ac tēplis nō mediocriter decorata: etiā virorū ꝓbitate iādiu floruit. Quū ex ea magnū robur militare ⁊ viri in oi doctrine genere ōfluxerint: de quorū numero Palemō īsignis grāmaticus fuit: ⁊ Haictan⁹ p̄sbyter phūs singularis: Antoni⁹ luscus vir eloquētissim⁹: q ꝑmus oratores cōmentat⁹ est: Sibon⁹ rhetor ornatissim⁹ grece latineq; lingue ꝑitissimus: ⁊ Matheus bissari⁹ iurisc̄onsultus ⁊ eloquētia ⁊ doctrina ꝑstātissim⁹. Hec ciuitas mortuo Galeatio ꝑmo Mediolanēsiū duce quū a Carariēsib⁹ Scaligerisq; principibus vrgerē ac duris ꝑtestationibus premerē adhortāte Catherina ipsius ducis vxore sese prima venetorū ꝑio subdidit: cui⁹ auxilio ⁊ exēplo etiā senatus Venetus Pataniū ⁊ reliquas italie vrbes postea obtinuit.

¶ Cremonā pulchrā ac egregiā cisalpine Gallie vrbē: Asconij pediani auctoritate fult⁹ a Gallis senonēsib⁹ etiā ꝓdita vel poti⁹ auctā affirmare possum⁹. Mā Pedian⁹ ingt: quū Romani ꝑncipio colonias deducerēt Placētiā sex milia ōduxere colonos. Causaq; aūt deducēdi fuisse ait: vt gallis opponerē: ea tūc loca q̄ circūstāt obtinēnb⁹. Et Strabo ingt: gallos a ꝑncipio Padū fluuiū incoluisse expulsis veterib⁹ thuscis. ex q̄ plane iferē illos etiā pulchrā īstaurasse vrbē. Sed ab historicis fide dignis: vtpote Sicardo ipli⁹ Cremone epō viro doctissimo: ⁊ Bētio alexādrino in chronicis cā tp̄ib⁹ Belbore iudicis Israel a Brimonio troiano palladis socio cōditā iuenim⁹: ⁊ a se Brimomā primo appellāte. nā brimonia ꝟz Bētiū idē est q̄ Cremona. Eā aūt: vt idē auctor hz: gigātes latrones ſberrāneos specus ibidē bitātes ꝑsepe deuastātes ab Hercule supueniēte liberata fuit. Hec deide mirūinmōz aucta ⁊ bonarū artiū gymnasio ornata: mīras icurrit calamitates. Primo. n. pp̄ susceptos. M. Antonij exercit⁹ ab Augusto octauiano penit⁹ euersa fuit. Indeq; rursus īstaurata p⁹. 400. ānos a Hilulpho. 4°. lōgobardorū rege fuit ꝺrelicta. Sz postq̄ p ānos mīros dignissime īstaurata mīros cōflict⁹ cū medio lanē gessisset: i ipōz fidē ꝺuenit: eisq; nūc vsq; parut: ⁊ max⁹ icrem̄tū accepit. Sz hāc quā nūc hēm⁹ vrbē plana ē ⁊ spatiosa ac cōcaua: ⁊ pado abluīt: a q̄ magnā hz ꝟmoditatē: qr pad⁹ mītā hz nauigationē aduersaz: adeo vt cū magnis onerib⁹ ad mīras regiōes nauigari possit. Nouissimis fere tp̄ib⁹ cū infinitimis ciuitatib⁹ pp̄ guelphorū ⁊ gibellinorū factiōes: dū durissima bella certaret: q̄dā eorū factio celsissimā turrī ⁊ toto orbi admirādā in medio vrbis foro erexit: quā ⁊ duob⁹ annis ꝑfecit. Hec vrbs etate nr̄a lateritijs domib⁹ pulcherrimis: mōasterijs tēplisq; magnificētissimis: hospitalib⁹ amplissimis alijsq; vrbiū necessarijs cū max⁰ ābitu ⁊ menib⁹: fossisq; ꝑfundis exornat. Hz ⁊ agrū amplissimū in plano cōstitutū: in q̄ nōnulla oppida sūt opulētissima ⁊ pp̄lo frequētata: q ⁊ frumēti: vini: crociq; optimi feracissim⁹ est. Oli⁹ īsup flu. vt plurimū p agrū cremonēsem ꝑterfluit: q terrā fecūdā in feno maxime exhibet. In ea sciss̄imi ꝑfessores Babylla vrbis ipi⁹ ep̄s: ⁊ Hōbon⁹ ꝑcipuo hūt honore. Ex hac viri doctrinis excellētes ꝓdiere ex vetustis Quintil⁹ poeta Virg. familiaris. M. furi⁹ poeta cognomento Bibaculus: Eusebi⁹ eloquētissim⁹ diui Hiero. discipulus. Habuit ꝑterea Gerardū Sabloneteū excellēte physicū ⁊ astronomū: q chaldeas sicut latinas sciuit lr̄as: ⁊ multos Auicēne ⁊ Rasis libros ex arabico latinos fecit. Habuit ⁊ Gulielmū vrbis nr̄e ep̄z nouariēsem: ⁊ Nicolinū theologū īsignē qui multa memoratu digna cōposuere: ſz ⁊ Apollinarē medicū ꝑcipuū q Aristotelis aiam ꝓmētat⁹ est: ⁊ alios multos medicine deditos. Omaſ q̄z Rizardo malūbre legū doctore: q codicē dignissime explanauit: ⁊ Joāne balistario oratore luculētissimo: et nup̄ habuit Baptistā cognomēto Platina vir clarissimū: ⁊ i dicēdo facūdiss⁹: necnō ⁊ Baptistā: Blasiū medicū ⁊ astrologie sciētiss⁹: ac alios plīmos.

¶ Mātua gallie cenomanorū memorabilis vrbs: Maronis Virgilij vnde originē duxit diuino carmine decātata: vt q̄busdā placet a Mātho Tyresie vatis filia post thebanorū iteritū ab Alexādro illatū ꝓdita fuit. Sūt tñ q dicāt Tyresiā thesei tp̄ib⁹ fuisse: ⁊ in ci⁹ fuituté deuenisse: q̄ post p̄is iteritū in Italia cū multis venit: ⁊ cū socijs grecis Mātuā ꝓdidit. Sz quū iterum ex Tyborino thusco rege Genē⁹ nat⁹ eēt: ⁊ ad ip̄z oppidū thusci ⁊ veneti cōfluerēt Gene⁹ muris oppidū circūdedit ⁊ in alia formā redegit: quā ⁊ a mr̄e Mātuā appellauit. dicēte Virg. x. li. eneidos: Ille etiā p̄ijs agmē ciet eneus ab oris: Fatidice mātbus ⁊ thusci filī⁹ amnis: Qui muros, mītisq; dedit tibi mātua nomē. Hec mōtib⁹ q gallia ⁊ germania ab italia diuidūt: vicina est baud ꝓcul a Benaco lacu: ex q̄ minci⁹ efluit q exūdās Mātuā vsq; labīt: ibiq; lacu facto vrbē circuit. ide etiā ꝑgrediēs breui cursu padū influit. De hac Liui⁹ li°. 22°. sic dicit: Ita diuise copie boisq; in agrū sūū tāctū ꝑfectis insubres: cenomaniq; sup̄ amnis minci⁹ ripā ꝓsederūt ifra mille passuū milia. Et Cornel⁹ eos eiusdē fluuij castra applicuit. Et lib. 23. ꝓdigia enumerās: q̄ anno. 5. scōi belli punici fuerūt: dicit Mātue stagnū effusus mincio amni cruētū visus. Passa est aūt Mātua supiorib⁹ tp̄ib⁹ maximas calamitates ꝑter illas q̄ virgiliano versu sunt notissime: Mātue vbe misere nimiū vicina cremone. Mā ab Attila gothis ⁊ Hilulpho lōgobardorū rege. 4. et Cacano bauarorū rege aliq̄n virutā: aliq̄n spoliatā: q̄nq; muris aptis derelictā ⁊ spoliataq; fuisse cōstat: quā etiā vngari ad solū vsq; euertere. Unde ⁊ locus vbi tūc fuerat ad rei memoriā nunc vngaria nūcupat. Mathildis postmōz nobilis comitissa eā diu tenuit: mirificeq; āpliauit: sub q̄ Vivngaria nūcupat. Mathildis postmōz nobilis comitissa eā diu tenuit: mirificeq; āpliauit: sub q̄ Victor secūdus pōti. Ro. cōciliū celebrauit: in quo ꝓstitutio de pōti. Ro. electiōe a cardinalib⁹ faciēda colaus secūdus pōti. Ro. cōciliū celebrauit: in quo ꝓstitutio de pōti. Ro. electiōe a cardinalib⁹ faciēda cōfirmata est. Hāc p multa tēpora post Mathildim multi possederūt: in q̄ clarissime familie della rispa ⁊ passerinorū aliquādo p̄fuere. Demū post varios casus iclyta Gongiagorū familia magni canis

Anno mundi | Anno añ xpi aduētū

auxilio pulsis passerinis ea vsqz in presens cū maxima laude potiti sunt. Quoz ꝛ preteritoz dñorum cura diligētiaqz tū pulcherrimis pontib⁹ sup lacū iactis: tum supbissimis tēplis: regijs palatijs: ꝛ nobi libus ciuiū edib⁹ plurimū illustrata est. Unde ꝛ nūc ampla ciuitas habita est: ꝛ rez abundās: que ad vsum humanū necessarie sunt. Hanc preciosus christi sanguis qui tēpore Caroli magni miraculosius apparuit plurimū illustrat: ad quē viscendū Leo ps papa ꝓpter frequentissima miracula ibidē gesta se cōtulit. In ea Anselmus lucēsis epūs vir scūs ꝛ erudītōe moribusqz insignis regescit: ꝛ btissim⁹ Joānes bonus Hātue ciuis ordinis eremitaz diui Aug. miraculis clarissim⁹. Venit etiā hec vrbs Albertinū ordinis eremitaz diui Aug. sacraz litteraz interpretē: q̄ iter cetera memoratu digna tractatū de corpore xpi edidit. Hatthēū etiā medicū clarissimū ꝛ ad Sicilie regē de medicinis opus egregiuz pscripsit. Habuit ꝛ Galeatiū capitanū episcopū ciuē prestantissimū: honestate ac prudentia ornatissimū. Ibidē relige corpis sancti Longini martyris qui lat⁹ dñi lācea apuit magno habentur honore.

¶ Placentiā vetustissimā emilie vrbē a q̄dā Placētulo noie troiano iuxta padi ꝛ Trebie flu. tpe Bel bore iudicis Jsrael ꝓdita Bēt⁹ alexādrinus in chronicis affirmat. Deide p tpa captiuitatis iudaice a Belloneso gallo mirū in modū auctā dicit. hec ꝛ Cremona circūquaqz pado site in media regiōe ꝓpinque sunt. Jn q̄ (vt Pedianus ascom⁹ ait) Romani colonias vt gallis alia loca occupātib⁹ opponerent deduxere. Unde ꝛ emporiū maximū: teste Liuio li. 21. Romani magna ope extruxerūt: magnoqz ꝓsidio firmauerūt: qō Hānibal expugnare neqvit. Et ꝓpterea locū accole frequētare ceperūt mixtis vndiqz ex finitimis populis: quos ꝑlio supatos Hānibal crudelissime diripuit. Hec ciuitas quū milli vnq̄ paruerit ad annū. ti 49. Palauicinis nobilib⁹ subiecta fuit. Deinde p multas manus devoluta tandē in Galeatij ꝑmi ducis mediolani manus devenit. post cui⁹ mortē itra duos annos ꝓpter arcē latoz: rubeoz: aliorūqz tyrānidē octies in ꝑdā fuit exposita: ꝛ ad eā calamitatē deduxerūt: vt oi ꝓsus habitatore destituta fuerit. Post annū deide. 40. vel. 50. Philippo duce tertio defuncto quū se Placētia Venetis subdidisset. Mediolanēses in cā arma vertētes post durā obsidionē a Frā. Sforcia medio lanēsis exercit⁹ ductore capta fuit: ꝛ tota militib⁹ in ꝑdā data. quoz tāta in diripiēdo effrenis libido extitit: vt nil diuini: nil sit humani seruatū. Huius vrbis ager optimus est: ꝛ multis in locis oleis ꝛ vineis abūdans: silue ꝛ materia plene circūiacens: p cui⁹ arua Trebia flum⁹ ꝛ alia flumina ꝑterfluūt: regionē vbertim irrigātes: ꝓpter qō ꝛ oīum pecoz pascuis abundat: ꝛ caseus ibidē efficit optimus: ex quo etiā Placētinus caseus dictus est. Placētia ꝓfundissimos habet puteos pro sale excoquēdo. Ornata fuit hec ciuitas Gregorio. x. pon. Ro. ac longe teste Ciceronē. T. Tincha oratore: ꝛ sancto Cassio vrbis episcopo: ꝛ Placentino iurisc̄sultissimo: qui glosam legibus primus apposuit.

¶ Bertonā vetustissimā gallie cisalpine vrbē a ligurib⁹ cōdītā ferūt: sed q̄ tpe nō satis ꝓstat: q̄ olim: vt Strabo hz: magna fuit pulchra ac optimis legib⁹ ista: ꝛ paci simul ꝛ bello aptissima: licet nūc modica ac tenuis sit. Hz hec vnicū verticē in q̄ vetustissimū dive Hartie dicatū extat tēplū: vbi ꝛ castellū vrbis custodē cōstructū est. Hāc in mediolanēsiū vindictā Federicus barbarossa diripuit: icēdit: ꝛ vastauit: ꝛ quā nūc in plano habem⁹ vicecomites mediolanēses reposuere. Ei⁹ ager optim⁹: ac vini optimi: ꝛ gualdi ꝓ tingēdis pānis feracissim⁹. Cur aūt a tāta glia in tantā devenerit miseriā tēporūve cupa q̄ oia vorāt: an incolaz discordia nō satis claz habet. Sepe. n. fit: vt ꝓpis vrbib⁹ cives magis q̄ hostes noceāt. Ferūt bertonēses extruxisse Bobiū vrbē: q̄ Petro vermi nūc paret. Hec hēt clara bti Galli abbatis monasterio: qō ipse Gallus Theodolide lōgobardoz regine ipēsa extruxit. Jn hac etiā vrbe multe sūt sanctoz rel̄ige: ꝛ potissimū sancti Hartialis vrbis epi ac martyris: ac sancte Apollonie

¶ Albā pedemontū regiōis vrbē: quā Plynius pompeianā noiat: a troiano quodam (martyris. Troilo Bētius Alexandrinus cōdītā dicit: ꝛ ab ipso troie noie appellasse: quā quū Federicus barbarossa papiensiū auxilio ꝛ subgestione obsideret in aurora diei: quā horam nos Albā dicim⁹: obtinuit: ꝛ deinceps Albā vrbē ab ea hora noiauit. Hec tādiu nobilissimis mōsferati Harchionib⁹ parui.

¶ Thaurinū cisalpine gallie ciuitas ꝛ tot⁹ pedemōtane regionis caput: tpe Hoysi a Phaetōte solis filio ꝓditiōis sue initiū sumpsit. Hā: vt Paulus perusin⁹ historicus ait: regnāte apud assyrios Spareto rege (vt supra li. 3. expōsuz est) Erydan⁹: q ꝛ Phaetō solis fili⁹ cū copia suoz duce nilo nauigij ex egypto devenit in mare: ꝛ vētis adiutū in sinū quē lygusticū seu lygustinū dicim⁹ venit. Ibiqz cū suis lōga fatigat⁹ navigatiōe desēdit: ꝛ cū suasiōib⁹ suoz in mediterranea ꝓgeret: Genuinū vnū ex socijs suis nausea maris debilitatū cū ꝑe suaz nauiū custodē reliqt in littore. Ipse aūt Erydanus supans mōtib⁹ quū āpliss̄imā atqz fertilē devenisset planitiē boiesqz rudes agrestes ferocesqz cōperisset ramis ingenio coz ferocitatē supatuz secus padū cōsedit: ꝛ Thaurinū oppidū ꝓdidit: ꝛ ꝑmo Erydanū a se nūcupauit. Ibidēqz quū aliquādiu regnasset Lygure filio relicto ipse Phaetō in pado pijt: a q̄ pad⁹ Erydan⁹ postmōz appellat⁹ est. Ply. aūt in. 3ª na. hi. dicit: Thaurinū initiū habuisse a lygurib⁹: cuius opinio supiora approbare videt. Hec qppe nr̄o seculo ad alpiū radices ꝓstitit: cui⁹ mōs oiuz altissim⁹ est: ꝛ ei⁹ cacumina semp niue albescūt: ꝛ ei⁹ scopulū Hānibal pen⁹ cū igne ꝛ aceto ex invio puū fecit. p hāc nāqz vrbē. vt Liui⁹ li. 21. ostēdit: Hānibal ꝑmū in italiā igressuz būit. Ait. n. Liui⁹ Thaurini ꝓxime gētis aduersus isubres motū bellū erat. Jnde ex statuis moverat Hānibal thaurinorūqz vnā vrbē caput ei⁹ gētis: q volētes i amicitiā nō venerat vi expugnauit. Ea qppe vrbs in fugura q̄drata structa. 4. portas hz: q̄ ex turri i foro surgēte iuxta gymnasiū posita a spectatore oēs cernūt. Paduspz flu-

illā q̄si abluit: z durie amnis riuulus mediā p̄terfluit: cui⁹ gdē cōmoditate tota ciuitas purgaī: z plimū decoraī. Hra. n. etate z diuitijs ac alijs multis ciuiū edib⁹ ac monasterioꝝ: z ecclesiaꝝ ornamētis mirifice creuit. Lōgobardoꝝ. n. p̄ncipū z ducū olim celeberrima sedes fuit: eo q̄ toti⁹ regiōis media sit: z lignis agrīs ac alijs necessarijs copiosissima habeaī. Fuit deide Marchionū mōtisferati subdita: q ipsaꝝ z regionē vniuersaꝝ z oppidis z ecclesijs celeberrimis plurimū auxerūt. Deniq; Sabaudiēsib⁹ p̄ncipib⁹ seu ducib⁹ iādiu paruit: q in ea gymnasiū bonaꝝ lr̄aꝝ p̄mū cōstituere: deide alias dignitates z būficia eidē cōtulere: q̄ꝝ auxilio plimū decorata est. Jn hui⁹ itaq; regiōe p̄ ceteris plurima atq; p̄clara cernunī oppida: adeo vt p̄ magnitudine pplorūq; frequētia vrbē ipsaꝝ añcedāt: in q⁹ nōnulle clarissime ac p̄stātissime extāt familie: oēs in eisdē iurisdictionē exercētes. Cōualles q̄ꝝ plurime z longitudine ac magnitudine adsunt: q̄ gdē a fluuijs vbertim irrigantī: z ferri multas bīt fodinas. Thaurinē ses oēs nr̄o seculo molles ac delicati sūt: z in victu plimū frugales: eo q̄ tyrānidis exptes ex agro oia ad victū necessaria p̄ter oleū abūdātissime habeāt. Multi. n. thebeoꝝ legiōis in ea glioso martyrio coronati sūt: q̄ꝝ corpa etiā nūc p̄cipuo veneraī honore. Genuit hec ipsa ciuitas Maximū ipsi⁹ epī: vir vnaq; scia z scitate p̄cipuū: q in suis codicib⁹: vt infra li. 9. loco suo dicet: multa edidit. Jn hui⁹ agro ad cimilij mōtis radices secusia fuit ciuitas: quā Federic⁹ barbarossa p̄ mōte illū trāsiēs dolo captā diruit: z numq̄ i eodē statu coaluit: cui⁹ cp̄at⁹ sedes postq̄ z ipi eiusq; epī suū trucidarūt: i alteri⁹ ditiōe cessit.

¶ Eporedia cisalpine gallie haud magna vrbs a Ro. pplo p̄ gallos ifestos: vt Plynio placet: sibyllinis libris admoniti cdita fuit. Que: vt idē Ply. affirmat: a bonis eq̄ꝝ domitorib⁹ lingua gallica Eporedia appellata fuit. Hec in australiore parte italie q̄ finib⁹ icole q̄si faucibusq; vallis auguste p̄torie sita est: z loci cōmoditate satis munita: in sinistro būs arcē: in q̄ z mai⁹ tēplū beate virgini dicatū p̄uetustū hz: vbi ea relīqt diui Bessi vrbis ipsi⁹ epī p̄cipuo accolis veneraī honore. Buria fluuius ex valle deseēdēs hāc itersecat: ex quo maxima lignoꝝ vis p̄ducī. Jn hac vrbe Augustus Cesar delect⁹ fundi⁹ tus salassis pplis oēs sub corona vēdidit: q̄ (vt Strabo ait) fuerat Romanoꝝ colonia. Et⁹ ager a meridiana plaga frugib⁹ satis abūdat: a septētrionali vo vix vllā p̄ter castaneas fructiferā arboē p̄ducit: sed optima pro pecorib⁹ alēdis hz pascua. E q̄b⁹ caseus etiā salassus nūcupaq; antiquū nomen retinēs ibidē abundat z pānus asper. Hec vrbs regionē hz iter duas durias Lanepetij noie appellatā: in q̄ tres nobilissime familie oppida possidēt: videlz Valpangi: sancti Martini: z Georgij comites viri p̄potētes: z multa aꝝ virtutū rerūq; experientia celebres z munificētissimi: nccnō ad oēs perhumani.

¶ Augusta p̄toria ciuitas z vltim⁹ Italie terminus: a Cesare augusto Augusta p̄toria nuncupata: q̄ ibidē p̄toriū p̄us posuerat. anno. 30. añ xp̄i aduentū phibeī istaurata. Et sunt q̄ dicāt cā octauiam augusti iussu: eo in loco quo Terēti⁹ varro tūc iperator cōtra salassos castra habuerat fuisse conditā: z ibidē p̄mū p̄torē Ro. posuisse. Hec nō ignobilis habeī ciuitas: z iuxta geminas alpiū fores sita graias atq; peninas: q⁹ hercules z penos trāsisse: Plynius asserit. Graios opinari: z apud eā icisus fuit marmore titulus illc p̄grandis populos enumerās: quos Cesar augustus in hisdē alpib⁹ subegit: graias atq; peninas nūc appellāt: alterā Jouis mōtis partē: vbi monasteriū nobilissimū est sancto Bernardino dicatū: alterā columnā Jouis qua itur ad vallē trantasie Sabaudiensiū. Hā quū Terētius varro ea in valle. 36. milia cecidisset: z reliquos captos sub hasta vendidisset. Cesar augustus tribus milibus Romanoꝝ eo missis vrbē hanc habitandā tradidit. Eius cōualles p̄fundissime sunt: z dudum auri fodinas habuere: quas salassi possidebant: propter que assidua p̄elia gentes illc cōfrebāt: donec a Romanis penitus delete sunt. Hec aut̄ ciuitas Budū Sabaudiensium duci paruit.

¶ Vercellas cisalpine gallie vrbē: añ troianū excidiū: vt Sicardo cremonēsi placet: p̄dictiōis haud magnū sumpsisse p̄incipiū cōstat. Hā auctor idē refert: quādā nobilissimā troianā Venerē noie cum Elicio filio ante vltimā troie captiuitatē in Italiā venisse: que p̄ dcuia queq; discurrēs nō lōge a mōtib⁹ in torrēte cesia cōsedit: z paruā ibi domū sibi extruēs cellā appellauit. Quā gdē vercellēsem ciuitatē autumati sūt dicētes: vercella q̄si veneris cella. Ea. n. a Martiali poeta Apollinea appellata est: quā Ply. in. 3. a salluijs libycis ortā tradidit: Tenuerūt aut̄ Salluij populi mōtes: Vicce supueniētes. Be hac vrbe in gestis bti Eusebij eiusdē epī habeī q̄ ligurie ciuitatū p̄matū tenuerit. Ex q⁹ verbis mlti inulerūt: qō metropolis fuerit: z archiepālis sedes: qō nō de iure aut antiq̄ p̄suetudine fuit: sz casu vrgēte z ad tps. Hā quū arriana pestis ualuisset: z qdā archieps Arrian⁹ Auxēti⁹ noie tūc mediolanēsi ecclesie p̄esset: Syrici⁹ papa Eusebiū vercellēsem epī sup oēm p̄uinciā legatū generalē īstituit. Sed Auxētio mortuo Ambrosi⁹ archieps cōstitut⁹ est: z Eusebij iurisdictio cessauit. Be hac vrbe Plyni⁹ ait: erat lex cēsoria vintimiliariū auri fodine: q̄ in vercellēsi agro cauabaī: ne plus q̄nque hoīuꝝ in opere aurū faciēdi publicā haberēt. Magno aūt decori vercellaꝝ: vbi fuit p̄ciliū celebratū p̄ Berēgaꝝ Turoniēsem archidiaconū sub Leone. 9. pō. Ro. de q̄ loco suo dicem⁹. Hec ciuitas post varios casus: variasq; disceptatiōes: ab annis. cc. citra adeo lacerata fuit: vt duob⁹ in castellis diuisa fuerit. Nūc aut̄ istaurata maxis menib⁹ ambit̄: z monasterioꝝ: tēploꝝ: ediū: z arcis regie: edificijs exornaī. Fozūq; nō vulgare hz. Multi p̄terea scōꝝ excolit̄ religis p̄cipue diui Eusebij Sardi epi. Et⁹ ager p̄ter oleaz oia fecūdissime gignit: sz vinū p̄cipue ea (vt ita dixerī) toti⁹ pedemōtane regiōis z ligurie emporiū est. Genuit q̄ꝝ cōplurimos viros clarissimos: q belloꝝ studiosi fuere: sz hac etate depositis armis agricultura z mercatura dicunt̄ aplecti. Sabaud: epi⁹ duci iādiu hec ciuitas paruit: cui⁹ dñio admōm creuit.

Anno mundi | Anno aũ xpi aduẽtũ

¶ Nouarie autẽ vrbis post vercellas: Bedeonis iudicis Jsrael tpib⁹: Elici⁹ Veneris troiane filius in mõticulo quodã nõ lõge a Ticino fluuio fundamẽta iecit: a quo postmõz mons ille Elici⁹ dict⁹ est. quẽ gdã dicere audent Nouariã esse. i. qsi nouã arã: qz eo loci Elici⁹ vna cũ matre Venere post multos viaz anfract⁹: ibidẽ cõsidentes structa ara dijs pmo sacrificauerunt. Eã deinde isubres galli: Prolomeo teste: auxere. Plynij quoqz tpib⁹: vt ipse habet pagus erat: sed paucoz postea ciuiũ solertia ob agri bonitatẽ facta est ampla: cuius ager satis ferax est: parte tñ aliq excepta que deserta est: z montibus vallibusqz abundat. Hunc diuus Simplician⁹ mediolanẽsis archiepiscopus Gaudẽtiũ virũ sanctissimũ pmo dedit epm: cuius exẽplo z doctrina ecclesia dei ibidẽ mirifice creuit. Hec etiã Albuno fidem claro oratore: sicut noster tradit Euseb⁹: p Octauiani iperatoris tpa ornata fuit. Et tpib⁹ Clemẽtis. 5. põ. Ro. hũit Vulcinũ hereſiarchã: cui⁹ pestis varie agitata fuit. Jn diuinis autẽ Joannẽ theologũ ordinis nri: viz satis doctũ: z in diuinaz scripturaz sensib⁹ subtilissima exercitatõe limatũ: quẽ p merito vtutũ laudare z extollere tenemur: quũ nre religionis tãdiu a patrũ institutis collapse: vna cũ Joãne rocho papiẽsi z Georgio viro optimo pmus reformator extiterit: nobisqz sacre religiõis hirum (dederit.

¶ Sauona ilignis vrbs maritima: a Genua. 30. passuũ milib⁹ distans: antiq phibet: eo q Liui⁹ Magonis aduentũ referens ipsam Sauonã noiauerit: sicut nostra etas facit: z tñ Plynius Sabbatiũ z põ. mella sabbatiã eã appellauit: que certe hisdẽ noib⁹ sic nõ eo loco fuit: quo ea quã habemus noua existit. Nã mago penus quũ nec dum genua ab hisdẽ aphricanis euersa istaurata fuisset: hãc etiã delere curauit: que tũc in Sabbatijs vadis collocata erat: a quã quinque milib⁹ nũc distat z nũcusqz etiã locus Vadoz portus appellat. quo autẽ tpe vel a qbus vrbs extructa sit nec dum inueni re potuimus. Hec vero multoz populoz cõmercio tãdiu nobilis extitit: z vndiqz menib⁹: portu: palatijs: ciuiũqz edib⁹ celeberrima extat. Cuius viri quũ maritimis bellis ac mercature semp insistere consueuerint: litteris carucrũt. Cuius autẽ Sixtus. 4. põ. Ro. reptus est: qui pter dignitatẽ maximã: qua christianos oẽs anteceſſit: etiã philosophia ac theologia nõ solũ etatis sue sed prioz quoqz tpuz boies supat: ornatissimã hãc reddidit vrbẽ. Huius autẽ vrbis dignitatẽ ipse auxit: qui multos Sauonenses affines suos: vt sit cardinalatus: episcopatus: dignitate ornauit. Et quũ nepotes suos ad vrbis pfectũ assumpserit: Hieronymũ riarii comitẽ Forliuij z Jmole creauit: qui z ipse ob excellentissimi ingenij virtutẽ pterq litteraz gloria ornatissimã fecit: de quibus locis suis dicemus. Eam licet supioribus annis diuersi tenuerint dñi: nunc Baptestinus fregosius Genuensium dux possidet.

¶ Maulũ modici precij maritima vrbs: cui Alexãder tertius papa episcopũ dederat: a Genuẽsib⁹ z Sauonensib⁹ cõdita fuit: que supioribus annis armoz potentia: z nauigioz frequẽtia: portu turrib⁹ inclyta fuit. Sed ab annis. 50. citra ob Genuensium dissentiones tum a factione fregosia: tum ab Alphonso Neapolitano rege multotiẽs in pdã data est: z adeo direpta: vt vix vrbis faciem retineat.

¶ Albinga similiter maritima vrbs: a Maulo occidentẽ versus. 20. passuũ milib⁹ distãs: vetustate z opibus nobilis a Ligurib⁹ tpe Põpeij supatis in campestri loco quingẽtis passibus a mari recedens cõdita fuit. Huius vrbis pmi icole: sicut Strabonj placet: Ligures ingauni appellabanť. et propterea primo albũ ingaunũ dicta fuit. Eã merula fluuius abluit: cuius aque ex eancpo infecte estiuo tempore morbidã ciuitatẽ faciunt. Hec ciuitas Proculo iperatore Ro. alumno z ciue extitit ornata. de quo Eutropius sic scribit: Proculo patria Albingatũ in alpibus maritimis domi fuit nobilis: sed maioribus latrocinãtibus ipse vrbis dominũ obtinuit: hanc quũ diuitijs z mercatorib⁹ refertissimã esset: Pisam ad annũ dñi. 1165. cum. 25. triremibus inuadentes spoliauerũt: z multis interfectis: multisqz captiuatis igne tota icenderũt. sed Genuẽsium auxilio aliarũqz ciuitatũ cõfestim pulchrius reserta est. Ad hanc Philippus Mediolanensiũ dux pdira genua Bernardinũ vbaldinum virũ fortissimum cũ ingenti exercitu misit: qui eã. 4. mensibus obsedit: z multis oppugnationibus mala que in bello inferri solent eam pati coegit: q tandẽ cõstantia z populi fortitudine fatigatus re infecta obsidionẽ soluit. Hãc Innocentius. 3. Ro. pon. Genuẽsi archiepiscopo suppositi quũ diu antea Mediolanẽsi archiepõ paruisset.

¶ Agrippina que nũc Colonia dicť inferioris Germanie vbioz vrbs: ad citeriores Rheni ripas sita tẽporibus Enee troiani: a quodã troiano Colono noie: vt Sicardus cremonẽsis hz: initiũ sumpsit sed postmodũ Claudij imperatoris iussu qui Agrippine maritus fuerat ex vbioz populis a suetis fugatis istaurata extitit: z ab Agrippina vxore ex eoz progenie ducta appellata est: quã vrbẽ sic cõditaz Vbij populi habitare ceperunt. Que ciuitas paulopost quũ Romanoz socia esset fatali igne cõsumpta est: in qua capitoliũ z edificia z ritus Ro. istar fuere: z ad huc nõnulla extant. Hec metropolis est cuius archiepiscopus Ro. elegit iperatorem. Jn ea multi scientia z sanctitate claruere viri: quoz de numero Seuerinus ipsius vrbis episcopus fuit: at ibi. 50. ex thebeoz legione cursum fui agonis cõpleuerunt: Vrsula quoqz cum. xi. virginũ milibus: z alij nõnulli in ea martyrium promeruerunt.

¶ Lugdunũ trãsalpine gallie vrbs: viẽne finitima: Octauiani augusti tẽporib⁹: Eusebio teste: a Plãco Ciceronis discipulo oratore clarissimo in colle quodã vbi arar Rhenio cõmiscet pdita fuit: q supra reliqs gallie ciuitates Narbona excepta viroz clarissimoruz ordine diu claruit. Nã vsui magno illius semp ac etiã in penitẽtiaz emporiũ fuit: in ea belloz duces: vt Strabo hz: monetã auream z argenteam Augusti iussu signabãt: atqz ibidẽ vniuersi Galli pulcherrimũ tẽplũ cõiurn ipensa extruxerunt: z pala ci suasione Augusto Cesari dedicarunt: qõ vna cũ tota regione: sicut Seneca ad Lucillũ refert: fatali

igne co

igne eo tpe q̃ t Agrippina: vz tpe Senece exustũ é. hãc iter celtas ascribere gbusdã placet: qm̃ oẽs ei⁹ suffraganei: t ps vrbis eccliaqz ipsa mr̃ix i celtis: vt aiũt: site sũt. Hic Ploti⁹ g p̃m⁹ Ro. latinã rhetori cã docuit duxit originẽ: a q̃ Cicero se rome puerũ. Q. fr̃e latine p̃⁹ doctũ rettulit. hic sctũs Augẽd⁹ vita t miraculis clar⁹. hic sctũs Belyderi⁹ epũs: t sctũs Baldomeri⁹. cui⁹ miracula crebra ciuitate red dũt illustrẽ. hic Roman⁹ abbas: g p̃m⁹ ibidẽ vitã eremiticã duxit: t mlioz extitit pz mõachoz. Ornaf t hec ciuitas sctõ Nicetio epõ: t sctõ Aureliano arelatẽsi epõ: t Hyreneo epõ Polycarpi discipulo: g ibi martyrio coronat⁹ est. Jn ea Domitian⁹ abbas: Lupus epũs t Anachorita antiochusqz epũs gdã in dño quiescũt. Justus pterea Angel' prim⁹ ibi vitã finiuit. Hec Ludouico frãcoz regi iamdiu pa ruit: g ibi solẽnes nũdinas istituit: vbi t Pilat⁹ t Herodes a Ro. p̃cipib⁹ relegati vitã infamẽ finiere.

¶ Narbonã autẽ galliaz vrbẽ in Narbonẽsi puicia ꝓstitutã tpe iudicis Sãson ab Ence socijs ꝓdi ta: Carin⁹ in chronicis refert. Hec tholasacib⁹ finitima ẽ: t in agtania haud lõge a sanctiatib⁹ pplis. Est aũt metropolis: cui⁹ p̃m⁹ epũs fuit Paulus apli Pauli discipul⁹: q quũ p̃dicãdi gra cũ codẽ aplo ad hispaniã pgeret: ibidẽ relict⁹ é: vbi p̃dicatiõis offo nõ segniter ipleto: clar⁹ miraculis genit in pace.

¶ Tholose ciusdẽ puicie vrbis vno t codẽ tpe a q̃dã Tholoso troiano iacta sũt fundamta: quã quũ Ro. cepissent: illuc colonias deduxere: t amphiteatro capitolio: alijsqz edifitijs: e gb⁹ aliq̃ adhuc ex tãt: ornatã reddiderũt: hec Narbonẽsi ciuitati finitima ẽ: t sanctiõib⁹ nec lõge a sanctiatib⁹ pplis abest Metropolis ciuitas ẽ: cuiqz Joãnes. 22. põ. archiepz p̃⁹ ꝓcessit: t ex ei⁹ castellis sex in ciuitate crexit: t eidẽ archiepatui subiecit: vt hꝫ tholosan⁹ archiepũs: gb⁹ quũ dignitati pesset frãcoz regi subdita: g in ea bonaz lr̃az gymnasiũ etiã ꝓstituit. Hec sctm̃ Saturninũ p̃⁹ epm̃ hũit: g in capitolio ciusdẽ vr bis a paganis tẽtus: atqz e sũma capitolij arce p oẽs grad⁹ precipitat⁹: capite collisso: excussoqz cerebro: t oi corpore dilaniato dignã ibi xpo exhalauit aiaz: cui⁹ corpus ab eisdẽ summo veneraf honore.

¶ Parisius regia t iclyta galliaz vrbs in Senonẽsi puicia post troianũ excidiũ: vt Carin⁹ in chro nicis hꝫ: initiũ sumpsit. Nã gdã Parides cũ Enea e troia secedẽs vna cũ Frãcone Hectoris filio in galliã pficiscẽs iuxta seq̃ne flu. ꝓsedit: t ibi pplꝫ ꝓstitues a se Parisios noiauit: g bellonatis senonib⁹ attributi Luteriã oppidũ postea ꝓdiderũt: t ab ipsis partiẽsib⁹ cõditorib⁹ Parisios appellauerũt: q̃ p tpa a regib⁹ habitata in maximã t potentissimã euasit ciuitatẽ. Cui postmõꝫ Carolus cognomẽto magn⁹ ob loci cõmoditatẽ iperiali diademate susceptо: Romanoz vniuersale gymnasiũ ꝓdidit. Hec in insula Seq̃ne flu. q p ppetua salus ifluat posita est: t a Dyonisio ariopargita epo ab aplis co vna cũ Rustico t Leuterio diacono p̃dicatiõis gra directo sacrũ xpi euãgeliũ suscepit: quo ibi martyrio co ronat⁹: paulopost in pago ciusdẽ Eugeni⁹ cius discipulus beate passionis t ipse coronã pcepit. Hũit deinde p hec tpa diuũ Marcellũ epz: cui⁹ vitã vtutib⁹ ac miraculis illustrẽ Fortunat⁹ epũs egregie de scripsit. Hermanus q̃z epũs hinc originẽ duxit: g q̃te sctitatis: q̃tiqz fuerit meriti: gb⁹ etiã claruerit mi raculis p̃fatus Fortunat⁹ stilo digessit. Habuit etiã Herman⁹ discipulũ Brotheucũ abbatẽ viz sciẽ tia t sctitate clarissimũ: t Genouefam virginẽ xpo dedicauit: que postea admirãdis vtutib⁹ t miracu lis claruit. Ornaf pterea hec clarissima ciuitas religis Baltildis regine: t Auree virginis aliozũqz plurimoz martyz. Vez excellentes in disciplinis viros cõmemorare quos ipsa genuit longũ esset.

¶ Uesuntio maxia t iperialis ac metropolis in guasconia comitat⁹ burgũdie vrbs loco t nã muni tissima quã seq̃na flu. iterseeat a troiãis: vt p̃dicto auctori placet: ꝓdita fuit: hãc Cesar vt i p̃mẽtarijs hꝫ: cepit t in edificijs Ro. vt pãteõ: cãpus marti⁹: cãpusqz Minerue hũt: t ipse t relig Ro. postea illu strare curarũt: q̃ semp latine eo mõ dicta fuerũt: mltaqz alia p̃sce vetustat' monumẽta (vt aiũt) in ea

¶ Magũtiã metropolitanã germanie vrbẽ a Magatio q̃dã troiano initiũ t nomẽ tpe (ꝓsistũt. troiane cladis hũisse: Cari in chro. tradit. Hec iter belgas germanie ciuitates ẽ: t citeriozes rheni ri pas attingit. Be q̃ Cesar in cõmẽtarijs nullã facit mẽtionẽ. Sz tacit⁹: g etiã mollẽ a Bruso ad remo rãdũ rhenũ facit refert: t a Paulino põpeio Ro. legionũ in germania duce sub Nerone iperatore p fectã dui⁹ archiepũs impatorẽ Ro. eligẽdũ pstat suffragia. Gennit hec ciuitas Albanũ viz sanctissi mũ: vbi t martyriũ sumpsit. Sed iam omissis exteris vrbibus ad italicas sermo deducendus est.

¶ Parma emilie puicie vrbs puetusta: a q̃dã troiano Palladis socio: teste Sicardo cremonẽsi epo tpib⁹ iudicũ israel initiũ ꝓditoris suc suscepit: t chrisopolim. i. aureã vrbẽ ex suo noie appellauit. chris .n. grece latine aureũ sonat: t polis ciuitatẽ. Juli⁹ vo Cesar eo colonijs deductis Juliã ex suo noie po stea nũcupauit: vnde t in tẽpli foribus hec verba adhuc cernunt. Julia ciuitas chrisopolis a corpore sci Domnini milia gndecim distat passib⁹. Postremo a Parma flu. cã dividẽte Parma nomen acce pit. Urbs sigdẽ ampla t bonis oib⁹ referta: a q̃ tarus torrẽs haud procul pterfluit: g t accolis multa q̃z ifert dãna. Hec Cadolũ papã adulterinũ aliq̃ hũit: g lõgo tpe põtifices Ro. vexat⁹ est. Hec p pter tolerata biẽnio obsidionẽ: q̃ Federicus hs cã p̃mebat: t ppter victoriã: quã de eo adepta est: no tissima habet: in q̃ clade idẽ Federicus coronã maximi pcij: t vasa maximi põderis plurima amisit. Ea deide corona anno salutis nr̃e. 1321. Henrico Brixiã obsidẽti fuit restituta. Jn ea potentissime ac clarissime q̃tuor familie fuere: Corrigianoz: Rossioz: Palauicinoz: t Uitalleſiũ: a gb⁹ mltas ptu lit tyrãnides. Hec ciuitas viros disciplinis pstates hũit: Macrobiũ: cui⁹ extãt de saturnalib⁹ libri: in cui⁹ sepulchro Blasi⁹ parmẽsis phũs clarissim⁹ sepult⁹ est. Cassiũ poetã: t altez Cassiũ centurionẽ viz belli scientissimũ. Ornaf quoqz legũ doctore Jacobo arene viro doctissimo: qui multa scripsit.

Anno mundi | Anno añi xpi aduẽtũ

¶ Mutina vetusta emilie ꝓuincie vrbs: ad quã Liui⁹ dicit fuisse deductã a Romanis coloniã: t in q̃ Octauian⁹ annũ.17⁰. agẽs. M. Antoniũ superauit. de q̃ etiã Liui⁹ plurics meminit: quo tpe cõdita: t a gb⁹ demolita fuerit: vel q nouã: quã habem⁹ edificauerit nõ inuenim⁹. Ornaf etiã hec ciuitas Geminiani epi sanctissimi viri cor̃pe. Ad cui⁹ tũbã frequẽtia idies demoniacoꝝ liberatiõe fiũt mira cula. Hic est Geminian⁹: q Totile hũnoꝝ regi formidabili t hostili aĩo aduenieti vrbis portas: sicut Heliseus aperuit: ac p eã nemini infenso eeritate pcessus ptrãsijt. Hũit t Nicolaũ matarellũ iurisco sultũ t bonaꝝ lr̃aꝝ ornatũ: cui⁹ clara extãt doctrine monumẽta.

¶ Ferraria vrbs.

¶ Ferraria nũc ũignis vrbs pado veteri appolita tpe Hotboꝝ qñ t Uenetie ciuitas initiuꝫ sumpsit. Jd tñ Ferrarie nomẽ a ferro sortita est: qõ singulis annis Rauẽnati ecclie: cuius diõis erat pẽdere cõsueuerat. Ferũt. n. tria loca iuris ecclie rauẽnatis fuisse: q̃ tria metalla ipsi ecclesie offerre solebat: a qbus t noia sortita sũt Aureolũ oppidũ in forliuiẽsi agro positũ ab auro: Argẽtã castellũ pado oppositã ab argẽto: t Ferraria a ferro. Hãc tñ ꝑmũ muris circũdatã a q̃dã Rauẽnati exarcho noie Smaragdo circa anno. dñi. 700. inuenim⁹ q̃ ab ꝯditiõis initio nunq̃ ab ipsa Rauẽna aut a Ro. etiã lacessita a lõgobar. deuiauit: sed etiã post deuictis a Carolo lõgobar. post donationẽ de exarchatu Rauẽnate ecclie Romane factã ab ipso Carolo semꝑ in ei⁹ obediẽtia pseuerauit: verũtñ aduersantib⁹ germanis imperatorib⁹ põtifici Ro. t hec ciuitas mõ sub vno: mõ sub alio vastillauit q̃ tãdẽ anno dñi. 1100. Mathildis cõmitissa Uenetoꝝ t Rauẽnatũ auxilio ab Hẽrico ipatore occupatã sibi vẽdicauit. Sz abide cẽtesimo t. 21. ãno cũ estẽses Marchiões in ea potẽtissimi essent Sallinguerã quẽdã ferrariẽsem subornarũt: q coꝝ ĩstigationib⁹ t iperatoris auxilio Ferrarie dñiũ cõtra ecclie libertatẽ t auctoritatẽ occupauit: in caqꝫ regnauit annis. x. t. ix. qué tandẽ Imno. 4. põ. Ro. auxilio venetoꝝ expulit t estẽses paulopost sibi subigere eã cepe: vbi Oldrãdin⁹ estẽsis ꝑmo ꝑfuit. Sz ab anno. 68. ꝑsulãte Clemẽte. 5. cũ Azço estẽsis Marchio Beatricẽ Caroli scõi neapo. regis duxisset vxorẽ a Friseo ei⁹ filio ꝓpter nouercã supinductã: pz in carcere cõiect⁹ est: t a Venetis ipetrato auxilio Ferraria potit⁹ est: q cũ vidisset ferrariẽses se ecclie subdere velle in vindictã mediã Ferrariã incẽdit: ꝓpter quã iniuriã pulso Friseo ciues sese venetis dedere: eo q̃ se egregie ab his defendi posse sperabãt. Uenet aũt sic ex ciuiũ deditiõe Ferraria potiti nequaq̃ adduci potuerũt vt eã dimitterẽt: licet põti. ipse Venetos ecclesiastico supposuerit interdicto: vnde t oia eoꝝ bona p gallias aliasq̃ ꝓuincias direpta fuerũt: nec paruissent iussioni põti. veneti: nisi palaguria ecclesiasticus legat⁹ Florẽtinoꝝ in Caroli regis auxilio fret⁹: venetos armis ferraria p⁹: post castello Thedaldo q̃ ad pontẽ retinebãt maginis cedib⁹ deturbasset. Fuitq̃ postea ferraria Estẽsib⁹ p successoꝝ Joã. 22. cõcessa: hac tñ lege vt quotãnis decẽ milia nũmũ aureoꝝ ro. eccle. ꝑsoluerẽt: t q̃sdã cõuẽtiões cũ Venetis ꝓuisere: q̃ oia vsq̃ ad hũc Hercu. q nũc regnat fideliter fuata fuere: q̃ꝝ obediẽtia t pace: opibus potẽtiaq̃ plurimũ creuit. Sz t ab Euge. 4. põ. ro. citra q ibidẽ gñale cõciliũ celebrauit: vbi etiã affuit greecoꝝ iperator mirabile suscepit icremẽtũ. In ea. n. supbissima ꝓncipũ ac ciuiũ palatia erecta fuerũt vbi quũ gymnasiũ ꝯstitutũ sit nr̃is tpib⁹ multi humanitate philosophia ac legũ pitia excelluere viri.

¶ Bononia ciuitas.

¶ Bononia ꝓmuꝫ Telsina: vt Ply. bz. in. 3⁰ post Boionia: deide bononia dicta: q̃ fuerit tpe ꝯdita nõ inuenimus: eã Ply. oũz vbiũ q̃s Ethruscí circa apẽninũ hẽbãt vetustissimã t ꝑmã fuisse scribit: nã vt dixim⁹: gallie cisalpi. t boioꝝ caput fuit: t est vexꝫ auctis Ro. reb⁹ t expulsis ethruscis: Romani colonias. 3. miliũ viroꝝ in eã deduxere: q̃ꝝ auxilio aucta t ampliata fuit: ita vt ꝑ tpa augusti triũ opulẽtissimaꝝ italie ciuitatũ vna fuerit. Hanc Lotharius iperator anno dñi. 840. quũ Ludouicũ eius filiũ bonoñ. multis affecissent cõtumelijs: vastatis villulis t agris post ĩnumeras ciuiũ: alioꝝq̃ multoꝝ cedes direptam t ĩmunitã. relĩgt idem ad anno dñi. 1271. tante

potentie

potentie fuisse legimus: vt aduersus Venetos .3. annis bello cõtẽderit qui liberã nauigationẽ in mari Adriatico eis ꝓhibebãt: eosq; cõpulerũt vt liberã cõducẽdi sal & frumẽta sine vectigale facultatẽ haberẽt. His felicissime gestis ꝓfectum iter Bonoñ. ipsos orta est dissentio q̃ ciuitatẽ plurimũ attriuit: ꝓpter post qõ in manus Ro. eccl'ie deuenire opus fuit: cui⁹ magistratus anno salutis nr̃e. 1365. ci quẽ hz circũdedit muꝝ: vnde & postea opibus ac religs ornamẽtis pluri⁹ ãplificata fuit: & adeo vt ctate nr̃a ceteras romãdiole & venetie vrbes magnitudine: aspectu: virtute: edificijs excelluerit. optimũ. n. vinũ frumẽtũ: legumina: & alia quecq; ad victũ necessaria abũdãter ꝓducat: ꝓpter q̃ bononia pinguis merito dicta ẽ. Est (vt ita dixerĩ) libera: musarũq; mr̃ appellata q̃ ibi canonũ ciuiliũ liberaliũ artiũ: sacrarũq; lr̃aꝝ discipline tradant̃. Ex ea qdẽ viri ĩtate: doctrinaq; ꝓplurimi emersere. Sz q maxie ꝓsti tere: diuus Petron⁹ vrbis cps scia ac ĩtimonia illustris q vitas patrũ ꝓposuit. Põpon⁹ sayraꝝ scriptor. Crusticellus orator nõ ꝓtẽnẽdus. Ornataq; fuit Lucio. 2°põ. ro. & Ruffo: vt Martialis ait: genuit q̃z hec vrbs Guido. archidia. canonũ sua ctate: & post ꝓncipẽ Jo. an. et Jo. cal. celeberrimos iurecõsultos. Ornat̃ etiã Adacagno & Caspare caldo. q monumenta memoratu digna post se reliq̃re. Tulit etiã paulo ante ctatẽ nr̃az Hico. albergatũ cartusiensem monachũ p° Bonoñ. cpz: & postea ecclesie romane cardinalẽ viꝝ sapiẽtia & sanctimonia singularẽ. Fuere & alij pstãtissimi viri in hac studioꝝ & sapientie matre: quos cõmemorare longũ esset. Superest & nunc Joãnes Bentivolius nobilium sua ctate in ea potẽtissimus & munificẽtissimus: multisq; virtutibus ornatissimus. Multe sunt ibi sanctorum reliquie: sed precipue diui Dominici: predicatorum fundatoris.

¶ Rauennã vrbẽ plane vetustissimã hostio gothoꝝ regũ quondã regiã & exarcoꝝ romanoꝝ sedẽ. nũc aũt senatui veneto subditã: tpib⁹ Noe post linguaꝝ cõfusionẽ. alij aũt post troie euersionẽ in littore maris Adriatici qbusdã co ratib⁹ venientibus fundatã nõnulli affirmãt. Strabo tñ li. 5. a Thessalis ꝓditã cõmemorat: q quũ thusciorũ iniurias ferre negrẽt: vmbros quosdã secũ assumpserũt: vmbroq; colonia habita fuit. Hactenus. n. iter palude fuerat tota ligneis cõpacta edificijs & ages diffusa põtibusq; ac lẽbis vt nũc venetie pgrata. vex supueniẽnt⁹ ro. Octauianus augustus: vt Liui⁹ tradit: illã muris nũc extãtibus cinxit: indeq; Valẽtinianus cũ triginta annis q⁹ iperauerat in ea plurimũ egisset eius menia ãpliauit. et eius cpo. 12. ciuitatũ subiecit cpos; videlicet Arimini: cesene: forliuij: fori põpilij: fanẽtie: fori cornelij: que imola dicit̃: bricij: bononie: mutine: regij: parme: & placentie: q̃ ciuitates sub exarcatu postea fuere: & eius cpz Joã. tũc appellatũ pallio ex cãdida lana vti volunt q̃ tũc solus vtebat̃ iperator: vnde postea cũ Ro. põ. Rauẽnates ꝓtẽdere ꝓsumpserũt. postea Alaricus Astrogothoꝝ rex & relig eius successores etiã menibus alijsq; edificijs supbissimis celeberrimã reddiderũt. Theodoricus vo illã. 8. & .30. annis icoluit: in q̃ & ipse supbas edes & basilicas extruxit: idcq; p multas manus acta calamitatibus & direptiõibus nõ caruit. In ea q̃q; Polẽtanoꝝ clarissima familia õfuit: q̃ & post varios casus & ipsa a venetis extincta est. Vndũ & in hac celeberrima vrbe viri clarissimi tũ sctitate: tũ scia claruere multi: e qbus fuere Apollinaris ciusdẽ ꝑmus cps: Vitalis vir sanctissimus: & Gervasi⁹ Protbasiusq; ipsius Vitalis filij: & alij multi oẽs martyrio coronati. Hinc Joã. huius nois. 7. Ro. põ. fuit. Sz & Petrus cognomẽto Rauẽnas Fori cornelij cps q multas scripturas eloquẽtissime dilucidauit: ac Cassiodorus senator Ro. q celebres epl̃as & li. de aĩa cõscripsit. Fuere & nouissimis tpibus clarissimi Rauẽnates Guliel. physicus & Joã. grãmaticus rhetorq; doctissimus q vna cũ Gasparino Bergomate nr̃o ꝑmum eloquentie studia in Italia illustrauit.

¶ Imola. n. romãdiole ꝓuincie ciuitas & pscis Forũ cornelij appellata: eo q̃ emilie regiõis olim initiũ esset: post troiane vrbis excidiũ (lz incerto auctore) initiũ sumpsit: quã ciuitatẽ Marses Eunuchus: circa annũ dñi. 554. destruxit. Sz breui post a Baphone. 2° lõgobar. rege sub nouo hoc noie Imole & Rauẽnatib⁹ opponerẽ edificata fuit: demũ iterato destructa fuit. In ea qdẽ Martialis cocus poeta fuisse dicit̃: sicut ipsemet his versibus inuit dicẽs. Siqs in terris q̃ simus in vrbe rogabit: Cornelij referas me licet ẽ foro. Hãc aũt quũ diu Mãfredoꝝ clarissⁱ & regalis familia sub titulo vicariat⁹ possedisset: deniq; nr̃is tpibus ãno salutis nr̃e. 1473. in manibus Hiero. Riarij sauonensis annuẽte Sixto. 4. põ. max° deuenit. Thadeus. n. mãfre. & Guidacius eius filius iter sese dissidẽtes cũ illã diu obtinuissent: ab Galea. mediola. duce: vt ita dixerĩ: pulsi sũt. Et cũ cidẽ Thadeo castꝝ nouũ in alexãdrino agro tradidisset: vrbis dñiuꝝ suscipiẽs: eã Hiero. ipsi genero suo: susceptis tñ p⁹. 1/000. aureis trãstulit: cui⁹ dñio potitus eã q̃si liberã reddidit: & menibus alijsq; ĩnẽrabilibus edificijs clarissim

bissimis edificijs munitere. Ornata supioribus diebus fuit Fauētia Martino pstanti rei militaris ductore: sed nūc quoq; maxime Baleoto māphredo ciusdē vicario: t Amonis comite: viro vtiq; humanissimo t christianissimo: ac in studijs humanitatis eruditissimo: cuius vtute t prudētia ciuitas ipsa tū diuinis reb⁹: tū humanis: nō modicā psecuta est laudē. Eius autē ager cū frumēti viniq; optimi feracissimus sit: iuni tū inter Italie loca obtinet principatū: quem Plynius miris effert laudibus.

¶ Forūliuij flaminee vetusti nois ciuitas ab rō. ꝺditōis suc initiū sumpsit: q̄ iter. 4. romanoꝝ fora ea in regiōe ab eisdē ꝓstituta. 3⁹. obtinuit locū: h ār ciuitas cū vniuersa romādiole ꝓuincia diu sub Bonoīē. dūio fuit: ſz quū bonomē. libertaciōs t asumptos cū milītis familijs gibellinis vrbe pepulissent: t Forliuienses cos benigne suscepissent: Bononiē. idignati i eos exercitu ducto ab forliniēsib⁹ eruptiōe facta. 8000. bononiē. trucidarūt: t ab eoꝝ ditiōe ciuitatē penit⁹ sꝰtraxerūt: ſz postq̄ bonoñ. potētia immunita fuit hec ciuitas cū vniuersa romādiola se pō. rō. obtulit. Sz quū ēt ab ecclie fide recessisset. Martin⁹ pō. hui⁹ nois. 4. misso Guidōe gallico vrbē obsedit t suburbia icēdit: ideoq; ab forliniē. āno salutis. 1281. 2°. kal. marij: idē Guido cū oib⁹ suis iterfect⁹ fuisset: pōtifex i vltionē Guidōis iterfecti misso exercitu vrbē menib⁹ expoliauit. ide q̄ ſz i māphredoꝝ familia ac postmōꝝ Ordelaphoꝝ dūſz accepit: q t illā muro novo cinxerūt. Beniq; t ipsi p⁹ Pini mortē iter se dissidētes in comitis Hiero. riarij Savonē. etiā man⁹ deuenit. Hec. n. ciuitas innumerabiliū, ppemōꝝ viroꝝ illustriū: t pserti lr̄aꝝ fecūdissa fuit: q̄ pter Gallū poetā: de q̄ Virg. sepe memini: ét Guido. astrologū: t Rainer celebrē increō. Jacobūq; phū; t medicū clarissim⁹ būit. Et supra ceteros Blōdū histo. clarissim⁹: cū. 5. filijs genuit. In re aūt bellica gnaros t clarissimos Joā. ordelaphū vrbis ꝓceclia vicarū: t Bādulinū t Tibertū ac Aldoscar dā ꝓcives bādulos. Hec. n. ciuitas solū hz optimū: q̄ t pter cēteas italicaꝝ vrbiū fruges: vz frumēti: vini: olei: t fructuū suauissimoꝝ etiā aromaticis abūdat. vz annisio: cardamomo: fenogreco: cimino: coriādroq;.

¶ Ariminū vetusta ciuitas clarissima q; Ro. colōia āno añ xpi natiuitatē. 270. Ptolomeo Philadelpho filio apō egyptū regnāte. P. sempronio t Apio claudio ꝓsulib⁹ in flaminia siue romādiola testib⁹ Euse. t Liuio. i 4. li. a rō. ꝺdita fuit: nā idē Sēpronio ꝓsul (vt Liui. li. 21. tradit) ꝓpositi sicilie regib⁹ .x. nauib⁹ ora Sicilie legēte Ariminū visendā pcurrit: ideq; cū exercitu suo ad Trebiā amnē ꝓfect⁹: cā deide Octauianus aug. auxit: atq; suburbiū cū illo pōte max⁹ extructo ope pūxit: t tā ciuitatē vniuersaq; pōtē filicib⁹ strauit q; sol⁹ adhuc extat: ideq; a liburnoꝝ regib⁹ excisa Diocli. iperator instaurauit: t ibidē fusis liburnis arcū triūphalē supbiss⁹: q scti Genesij dicī i ei⁹ rei monumētū erexit: postmōꝝ etiā dura a Vitigite gothoꝝ rege ptulit obsidionē Joā. vitelliani iperatoris Justiniani ptiū viriliter defensante. Federi. aūt hs eā postea āpliauit: h. n. portū hz t eiusdē nois flu. in q̄ nauigia tute a fluctib⁹ maris ꝓfuañ. hēt; rubiconē flu. ppiquū: q flu. cū puul⁹ sit ab accolis pisciatello appellat: q gallie cisalpuicia diuidit. In ea sigdē synod⁹ mediūte Thauro pfecto a Cōstātio cesare Cōstāti. augu. filio congregata fuit: i quā din⁹ Hiero. iterfuit: quā postea pres repbarūt: t ei⁹ gesta nl'la cē cēsuerūt: vt hēm⁹ in canone. 15. di. c. sctā ro. cc. hec ab āno dūi millesimo ferme malatestis clarissimis pncipib⁹ vicariat⁹ ecclie titulo subiecta fuit: q illā t regijs palatijs: alijsq; plimis insignib⁹ decorarūt: ex q̄ gdē clarissa familia plimi lr̄aꝝ t rei militaris pitia emersere clarissimi. i ea nūc Rober. malate. Sigismū. filiꝰ clarissim⁹ rei militar⁹ ipator venetoꝝ ꝓ vicariat⁹ titulo ecclie ptatē hz: de q̄ suo loco dicem⁹. Ornat aūt hec ipsa ciuitas sci Gaudētij ipsi⁹ epi t setī Victoris marty. sctēq; Coroē vginis t mar. ac setissc Innocētie vgi. In ea passa ē ēt sctā Marina t Theodor⁹ ciusdē vgi. pximerūt q̄z i hac vrbe btūs Thomas Brego. theolo. acutissim⁹ ord. nri: q̄ꝝ alter miraculis claruit. alter q̄z i li. sniaꝝ optie scripsit. claruit pterea i ea Robert⁹ malate. q hz pīnā hereditatē iustissc diu administrauerit: res tū mūdanas tāto spū ꝓtēpsit: vt postq̄ carnis sarcinia solut⁹ fuit brītudinis famā: signaq; sctitatis in terris reliq̄rit: būtq; Ariminū t alios viros t q̄ maxe Petrū t Jaco. pleōes latinis ac grecis lr̄is eruditissimos. Dictū autē fuit Ariminū q̄si armoꝝ armariū: q; eo in loco Ro. armamētoꝝ suoꝝ munitiōes collocauerunt.

¶ Florentia Etrurie ciuitas.

¶ Florētia nobilissima t iclyta ac pmaria Etrurie vrbiū nūc ciuitas: añ xpi aduētū. 90. āno a Syllanis militib⁹ ꝓdita fuit: nā cū Sylla militibus suis agr̄ illū ibabitādū assignasset: venientes pmas sedes ad Arnū flu. posuere t ꝓstructo oppido Fluētiā appellauerūt. de q̄ Ply. meminisse vr: quū dixit Fluētinos pfluēti arno appositos. cā cū Totilla goth⁹ rex Pistoriū t reliq̄s vrbes vi t armis occupasset: per fraudē sub specie pacis cepit: t captā penit⁹ euertit. Licet sint q dicāt nunq̄ destructā fuisse: Joan. aūt villan⁹ florētin. in sua chroni. idipsuz verissimum etiam

etiã affirmat q̃ Totilla rex cũ igẽti hoiũz cede cã iminutã & desolatã fecerit: q̃ Carolus magnus in memoriã dignitatẽ suscepte istaurare fecit: maioreq̃z ãbitu & membꝝ circũdedit. nã eo veniẽs pꝝ nobilitatẽ oẽz p vicina oppida: ppz vicinas vrbes diu dispsaz in ciuitatẽ ipsaz reduci sũmo cũ gaudio voluit: eoz̃ loci bis in cũdo & redeũdo scñi oñi pasca celebrauit & eã dignissimis pulegijs liberã esse voluit leges & magꝝt⁹ ci ꝓcedẽs: ne ꝓpterea arbitrãdũ est tã tiuslmõi pulchritudinis ac ãplitudinis sine regiminis a pñ⁹ istauratõis fuisse: ad annũ aũt oñi millesi⁹ q̃rtũ & viceslmũ plimũ ex aduẽtu fesula noz̃ aucta fuit: q ad ipsaz vi & populariter astricti: destructa Fesulana coz̃ ciuitate: accesserant: inde anno salutis .1071. ciuisdẽ vrbis pomeria & ripis flu. Arni vltra sacras dñi Laurẽtij edes ꝑpetuo ambitu deducta fuisse ferũt. mortuo postmõz Fede. 2°. ciusdẽ vrbis hoste ifensissimo ciues Rodul. ipatori .6. nũmũ auri mli. psolutis in libertatẽ oĩmodã sese reddiderunt: & rẽpub. reformantes .12. antianos creauerũt: & paulopost artiũ ꝓres adito vexillifero iustitie creauere: & publicis edib⁹ icluserc: nec aliõ geq̃ q̃ de rep. cogitare iussi sũt: & hic gdẽ magꝝt⁹ ad nraz vsq̃z etatẽ ꝓuenit & ꝑdurat: gb⁹ & palatiuz eximie pulchritudinis ciues extruxere: hãc etiã arn⁹ flu. ꝓterfluit: q ob rapacitatẽ aduersa aq̃ inauigabilis ẽ: ibi ꝓcursoris idex maxa in veneratiõe hẽt: ob cui⁹ honorẽ edes ꝓclarissa in celebritate vrbis loco dicata hẽt: quã baptisteriũ dicũt: cui⁹ gdẽ value ex solido ere exstitũt: vbi noui & veteris testamti historie inenarrabili ope sculpte hũt. estq̃z ꝓterea ea in vrbe: ꝓter reliq̃ ornamẽta icredibilia tẽplũ pmagnificũ & stupẽdi opis fornice ornatũ gliose ỹgini Mariæ dicatũ iuxta qõ turrim marmoreã singuli pstãtia ꝓstructã hz. Erlit tñ duob⁹ icẽdijs in quo tpis spatio ad ãnũ oñi .1176. maxia ex pte: mlios. n. & innumerabiles hec ciuitas bũit aduersarios: q ei⁹ libertatẽ subuertere annixi sũt. pisanos & senenses ac alios etruscos: q cõi ꝓnẽtu bito eã destrnẽdã esse cẽsuerũt: ide Henri. 7. cesar: paulopost castrucia⁹ postmõz Ladislau⁹ apu. rex post eũ Galea. maria dux pm⁹ medio. & añ ipz Joã. archiep⁹. Medio. & Philip. medio. duc: ac deniq̃z Alphõ. & Ferdi. gb⁹ oĩb⁹ igẽti ỹtute restitere: nec ab ea nõ sine ignominia recessere. Florẽtia aũt cũ oĩuz italie ciuitatũ flos nũcupat: etiã ꝓter pulchritudinẽ & ciuiũ vbanitatẽ viros q̃z in oĩ gẽre ỹtutiz ꝓstãtiores bũit: in pmis gdẽ theolo. & phõs ac poetas Frã. petrar. & Bãt. & Aecur. turiscõ. ꝓncipẽ: q ius ciuile pm⁹ explanauit: & Joctũ pictorẽ celeberr⁹: q antiquã pingẽdi artẽ nobilissimã reddidit: & Thadeũ medicũ oĩuz clariss⁹: ac Philip. scolariũ egtẽ apud Sigis. ipera torẽ ob belli pitiã & honore & dignitate pꝝ bitũ: q ei⁹ copiaz vix fact⁹ turcos & sarmatas .23. plijs superauit. Ornata q̃z fuit Cosmo medico: & ei⁹ nũc extãte Laurẽ. ex filio nepote: viris vtiq̃z prudẽtia bũanitate ac pia liberalitate ꝑcipuis ac ilignib⁹: q̃z certe tãta est coz̃ opũ affluẽtia: vt oẽs europe ciues supare dicanꝫ: q vrbẽ tũ monasterijs plurimis & ecclijs: tũ ꝓuatis edib⁹ ꝓter oĩuz opinionẽ exornauere. Fuit q̃z in ea Stroçarũ nobilissima familia in q̃ emersit Pallas stroça clarissim⁹ cẽstris ordinis & phũs doctissim⁹ ac vtriusq̃z lingue eruditus: & Ange. acciolus filꝰ cẽstris ordinis: viz certe ꝓter dignitatẽ & clarissimã pgenie prudentissim⁹ atq̃z lraz studijs ornatissime: q multas grecas histo. latinas fecit: iter q̃ Alcibiadis Hãnibalis & Scipi. aphricani ac Demetrij fuere. Habuit q̃z Lapũ lraz grecaz eruditissimũ q & ipse multa trãstulit. Hm⁹ autẽ florẽtissime vrbis originẽ & res gestas Leonar. aretinus in histo. pulcherrime abundeq̃z describit.

¶ Sena Etrurie ciuitas.

¶ Sena autẽ scõa Etrurie vrbiũ opib⁹ & virib⁹ ciuitas: vt Polycarp⁹ in .6. tradit añ aduẽtũ xpi .382. annũ a gallis senonẽsib⁹ ꝑ senib⁹ & armẽtarijs coz̃ ꝓdita fuit: q re vera iter nouas nũc numerari põt: cum nulla antigtatis in ea vestigia apparcant. Sũt aũt q dicãt eam a Caro. marcello cõdita. Blõdus vo noster forolivienſis dicit: Joãnẽ .18°. eã edificasse: & ex ser plebatib⁹ a Perusina vrbe dẽptis: videlz clusiẽsi: aretina: Fesulana: Florẽtia: & Volaterana ci dẽ assignatis ab ipsis .6. plebatibus eã Senã appellasse: hec qppe ciuitas nũc sup colle ciusdã peninsule iacet vndiq̃z q̃si ripas sugosas habens: in supiore tñ vrbis pte solũ aliquãtulũ hz mlris hortis viridarijsq̃z ornatũ: in q̃ qdẽ celeberrima & supba extãt edificia: videlz gymnasiũ ppulchrũ: & forũ & porticus & regia palatia: hospitaleq̃z sumptuosissimũ pientissime gubernatũ. Ampla q̃z & libera est cũ turrib⁹ & ꝓpugnaculis: ac optimis istituta moris⁹. Ei⁹ ager maxim⁹ & herbidus insup boum bubaloz̃: oĩmq̃z multa & nutritor: frumẽti q̃z vini & olei ferax: ac fructũ oĩs generis abũdans. Maritima eius autũ no & estate aerẽ habet granẽ ꝓp estũ & pomoz̃ copiã adeo vt ei⁹ icole viridis coloris efficiant: de q̃b⁹ merito illud peoticũ dici põt. Tale gdẽ est genus hoiuz q̃le & foliũ: hec a Roma stadij 800. distat: cuius viri iter etruscos religiõe: moris⁹ ac lingua ꝓstare noscunt. Hic nõnulle religiones approbatissime initiũ & istaurationẽ sumpsisse cõstat: vtpote mõtis oliueti: albi monachi: Scopeti iter regulares

canonicos beati Augustini cõnumerari: t in ei sitati religione ac minor (vt ita dixerim) ordo a beato Bernardino cõcine senẽsi nouũ quasi principiũ eduxit. Ornata q fuit senẽsis ciuitas ꝓcilio vbidẽ cele brato in quo Nicolaus eius nois scõs creatus fuit põti. ac etiã plio felicissime cõtra florẽtinos gesto: quo gdẽ (vt suo loco dicemus) fusos florẽtinor exercitu. 3. mille cor occiderũt: t. 4. mil. cũ cor caro- tio cõprehẽderũt cũ ingẽti triũpho Senas ꝓduxerũt: ꝓ quo tãtus pavor florẽtinos iccssit: t vrbem q̃si derelictã fugiẽtes dimiserint: ex hac vrbe memor atu digne fuere: Alexã. põti. Ro. q a Fede barba rossa mlias pturbatiões ptulit. Pi⁹. 2. põ. eximie eruditus q vrbem tum dignitate: tum litterarum de gãtia plurimũ exornauere. Sz t Bernardinus t Catherina ordinis tertij ꝓdicator cã cumulan⁹ il lustrauere. Ornata q fuit Sena Gerardo sũmo theologo ordi. fratr eremitar sancti Augustini: q li bz snia ꝑ accuratissime explanauit: ac Ugone medico t philosopho pstãtissimo: qr in philosophia plurima scripsit: necnõ t Federico iurisũ cõsultissimo: q t ea in doctrina ꝓsilia plurima dereliquit.

¶ Perusiũ siue perusia nobilissima ac vetustissima Etrur. ciuitas olim ꝓmaria: sz nũc. 3ª. iter etrus scas ciuitates annumerata ab athenẽ. seu achcis ꝓ Varronis papie: Bẽcijq ac Just ini snia añ vrbẽ cõdita initiũ sumpsit. alij aũt troianũ quẽdã ꝓncipẽ noie Perusiũ ei⁹ vrbis ꝓditorẽ affirmãt: t ex suo noie Perusiũ siue perusiã noiauit: quã romani post mortẽ Alexãdri magni: q fuit ann⁹. 24. supra tre cẽtesimũ añ xpi aduẽtũ. L. postumij ꝓsul. vrute post igẽtes clades acceptas in deditionẽ acceperũt: q icolis mõ adductis mirifice edificarũt: t Julio cesare deinde mortuo Octauia. augu. L. Antonũ t. M. Anto. frem adeo in ea obsedit: q̃q post itolerabilẽ famẽ a Perusinis platã tãdẽ cepit t destru xit: sz fact⁹ monarcha eã t menib⁹ t portis nũc extãtibus statim refecit t cõmunit: t a suo noie Pe rusiã augustã appellari voluit. Et⁹ aũ ẽ diruptiõis causaz Liui⁹ li. cxv. scribit. est itaq perusia oi ex parte tota mõtuosa: siue agrũ siue vrbis situ ispicias: cuius loci cõditio ea est: vt nec gcq̃ munit⁹: nec certe amen⁹ inueniri possit: nã pruptis vndiq rupib⁹ aucta ita inexpugnabilis est: vt nullis q̃si egeat defensiõibus: t licet plurime apud Perusinos olim extiterint itestine: seditiões t tyrãni nõnunq̃ eos oppẽsserint: nũc tũ libera est: t optimis eruditissimisq viris ac legib⁹ ĩstituta. In ea sũt tẽpla pmagni fica ornatissima religiosor monasteria: excelsa ciuiũ palatia: amplissima paupex hospitalia: gymna siũ celeberrimũ. Fert cũ insigni fonte amplũ: t porticus ac viridaria optime arborib⁹ cõsita: ci⁹ ager olei: vini: croci: t suauissimor olfariã fructuũ feracissim⁹ est: in eo Trasimenus lacus est: optimor pi scium abũdantissimus: ex q̃ singulis annis põti. max⁹. puẽtus magni. puenit. celebris plane locus flãmi nij romanor cõsulis clade t Hannibalis pcni victoria: hãc Boibi per septẽ annos durissima obsidio ne pmentes: tandẽ nõ sine maxima suor cede obtinucrũt: t quũ finestissimas occisiões edidissent: eã maxima cũ seuitia incenderũt. In qua gdẽ strage Beatus Herculanus huius inclyte vrbis episco pus: t ipse mortẽ pro xpi noie q̃humilime ptulit: cuius gdẽ corpus post abscisionẽ capitis. Post qua- dragesimũ autẽ diẽ ita vnitũ atq sanũ inuentũ est: vt beatus Gregorius papa scribit: ac si nulla ferri incisio cũ tetigisset. Perusini patrũ nostror tẽporibus legibus t equestribus certaminibus adeo mi- rifice claruere: vt futurã victoriã cuncti inde sperarent: vnde Perusinus pugnaret equitatus: t in pro uerbijs iam deductũ fuerat: Perusinũ siue bracciũ abdidit: quũ operi manus ponebat. In legibus vero bi clarissimi extitere: Baldus: Angelus: t Petrus germani iurisũ ciuilis: t pontificij principatũ obtinẽtes. Sed t Cynus consultissimus ante eos Perusinus extitit. Nostris vero temporibus in ea floruere Benedictus cognomento Capra: Barginus t Joãnes petrucius: t Salustius ac alij cõplu res. Et inter ceteros iurecõsul os dñs Philippus: qui de appellationibus accuratissime scripsit.

¶ Aretiũ thuscie ciuitas vetustissima gdẽ t olĩ iter pmas Etrurie ciuitates annumerata: a grecis tpib⁹ iudicũ Israel ꝓdita fuit: a Perusia gdẽ vrbẽ. 400. stadijs distare vr: q̃ tpib⁹ Roma. adeo opib⁹ viribusq magnifica t opulẽta cuasit vt eã solã quõdã. P. Syl. ad bellũ ꝓficiscẽti. 30. mil. scutor polli citã eẽ: galeas totidẽ pilagesa: bastas lõgas mil. 50. sũmaq par cuiusq gñis nũero expleturã: t alia multa qtũ in. 50. lõgas naues ad alẽdos milites opus esset. Ea qppe tãta ad id punicũ bellũ expedi- tionẽ ꝓtulit: q̃tũ vniuersa nedũ etruria: sz q̃si italia vix hodie posset efficere. hoc. n. Liui. i. 2⁹. li. belli punici ꝓtestat⁹ est. Fuerũtq Aretini pter potẽtiã maximã et duab⁹ reb⁹: qbus pcipue honor t fama acqrit. s. militari gl'ia t lr'ar studijs semp ĩsignes. mlios. n. ipsa ciuitas nobiles t egregios i re milita- ri hũit: vex nũc tyrãnidẽ pssi segnicie cũ pauptate ꝓplexi sũt. Aretin⁹. n. ager mlios bz lacus: q ꝑpi sciũ abũdãtiã nõ pax emoluẽti vbi afferũt frugũ q̃z feracissimus ẽ: t saxor opib⁹ nõ ignobilis re putar. Multas. n. calamitates t vastatiões t diruptiões p gothor t lõgobar. tpa passa fuit: t muro rũ aptiõe ĩmunita p annos multos stetit. Sz anno dñi. 1330. Guido petramalẽsis ciusdẽ ciuis epus ac dñs quẽ Joã. 22. papa ob occupationẽ ciuitat[castelli epali dignitate exauctor auerat: ipsaz vrbẽ mu ro cinxit: quẽ nũc bre vr: ciusq vias dilatari t sterni fecit: eaq vbs cũ nouissimis q̃si tpibus varijs bellor turribus q̃ssaret: tãdẽ florẽtino ppło parere ꝓpulsa est. In ea qppe psecutionũ xpiani nois tẽ pestatibus mlti ꝑ xpo martyrio coronati sũt: iter qs gl'iosus vrbis ãtistes Donatus sub Juliano apo- stata martyrij palmã accepit: q iter cetera sue sctitatis opa: vt btus Greg. li. dia. meminit: fractũ a pa ganis calicẽ ad missã orãdo restituit. Plures. n. hec aretina ciuitas lr'ar studijs in oi gñe ꝑclaros ꝓ tulit viros qbus ingenijs plurimũ debemus: Leonar. vz Carolũ doctissimos ac sapiẽtissimos: necnõ t vtriusq lingue ptissimos: ꝑ qbus certe maximas illi ciuitati docti oẽs t bre t agere gr'as debẽt:

at etiam

at etiã Joã.tortel.Ro.põti.subdiaconũ:t Bñdictũ:Frãciscũq; fres iureconsultissimos: q̃x auxilijs aduentũ ipsa aretina ciuitas videtur musax domiciliũ patx nrox tpib⁹ extitisse:a qbus potissimũ humanitatis t sapientie studia culta t amplificata fuere.

¶ Bñuẽtũ apzucij vetustissima ciuitas: codẽ tpe q̃ Ariminũ colonia a romanis:teste Liuio.i 4.deducta fuit.hãc.n.Seruius a Biome.p° troie euersionẽ cõditã fuisse dicit:de q̃ Liuius li.9.ad Beneuentũ:qp tũc maleuẽtũ.30.mi.Sanitũ cesa aut capta:Sulpitio:t Petilio cõsulibus:hãc postmodum Totillas ostrogo.rex destruxit:sed postq̃ lõgobardox duces eã instaurassent:t p.20.annos cũ summa gloria possedissent.Saraceni mõtẽ Garganũ tenẽtes illã spoliãtes t cruẽtes solo equarunt.Fuerat.n.hec ciuitas in cãpestri loco cõdita cui colles ꝓximi erant fertiles illis longe lateq; frequentati.

¶ Niceã etiã grecie bithinie vrbẽ p° ab Antigone rege ꝯditã:t a se Antigoniã cognoiatã:eisdẽ tpib⁹ cũ Arimino a Lysimaco macedonũ rege ãpliatã ex vxoris noie Niceã appellauit:cui⁹ ambit⁹:vt Ptolome⁹ refert stadiox.15.fuit:in q̃ max⁹ synod⁹ Cõstãti.magni tpib⁹ ferẽ celebrata.eã.n.Gotifredus a turcis mltis ãnis possessaz abstulit:t postmõz male ofensaz turci etate nra occupauerũt:vbi t nũc xpi nomẽ penit⁹ delctũ ẽ.In ea.n.Hãnibal pen⁹ mortẽ obiit:ex q̃ ꝓdiere Xenocra.phũs:Bionysius dialecticus:t Hypparcus ac Theodosius ei⁹ filij mathematici:necnõ t Cleophanes oratox Esclepius medicus:ac deniq; Bion philosophus egregius. ¶ Alexandria ciuitas egypti.

¶ Alexãdria aũt egypti max⁹ ciuitas añ xpi aduẽtũ.20.supra.300.ab Alexã. magno:Justi.li.xi.testãte:itra spatiũ.17 diex cũ.6.milib⁹ murox passib⁹ ꝯdita fuit:cui⁹ situs:vt Stra.scribit clamidis formã hũit:cuiusq; latera q̃ in lõgũ tendebant circũferebanr stadijs ferme.30. hãc vniuersaz vijs distictã ferũt qb⁹ eq t curr⁹ ꝯduci pñt.s.duabus latissimis q̃ plus iugero expãdũr:t sese medias ad rectos ãgulos secãt.minuir ãt: vt Jose. radidit vndiq; aut icõmeabili solitudie aut iportuoso mari: aut flu. aut siluosis paludib⁹:pulcherrima qppe oli fuit:celeberr⁹q; idoloz phanã hũit:necnõ t xpi ãnox tẽpla adhuc extãtia celebrata fũt. mltas q; hũit regias q̃ t mltã vrbis ptẽ occupabãt:nã glibet regũ illã ꝓlibito volũtatis aliq̃ ornamẽto decorabat:t alij potẽtes atq; alij cã excolebãt ũsignib⁹.In ea sigdẽ Alex.magni corpus alueolo aureo sepultũ fuit:qd postmõz Cocbas syrie rex ex Syria ꝓfect⁹ rapuit:q̃obrẽ cito excidit.Hãc quũ romani lacerassent ac destruxissent Traian⁹ ipator instaurare fecit,t deniq; anno salutis nre.1230.Petrus gdã Cypri regis fr̃ natõe gellicus classe instructa cũ cathelanis t gallicis suis inuasisset.vrbẽ igressus mediã diripuit t incẽdit: t q̃uis oc currẽtib⁹ maxis egyptiox copijs fuge se ꝓmiserũt:ingẽtẽ tñ pdã ditissima spolia reportauit.Hec postea vnq̃ coaluit.Egyptiox deide reges sedẽ in Cariã posuere.Marcus.n.euãgelista huic vbi p° xp̃z ꝓdicauit:t quũ ibidẽ ab aplis eps fuisset ordinat⁹ ecclias ordinauit mltas:q̃ mortuo Aman⁹ in signissim⁹ eidẽ successit.Hic in diuinis eruditissimi mlti emersere viri:q̃x de numero Philo natione indens fuit q mlta vtiliter scripsit:Clemẽs pbyter:de q̃ ũsignia ferunr scripta:Origenes pbyter oinz excellẽtissim⁹:Antoni⁹ disertissim⁹ vir:Biony.eiusdẽ eps ũsignissim⁹ Origenis auditor:q in synodis cypriana t aphricana epla scripsit:Anatholius eps mire doctrine vir: Pyri⁹ pbyter q eb ci⁹ elegantiã nouus Origenes dicebar:Athanasi⁹ et vrbis eps:cui⁹ libri aduersus gẽres extãt mlti:Bydimus cecus q plurima ꝓmẽtat⁹ ẽ:maxim⁹ phũs:q ꝓ fide ũsignia edidit volumina:Theophilus q̃z ipsi⁹ eps cecus q aduersus Origenẽ scripsit.Thimothe⁹ ptercia eps q ad Leonẽ ipatorẽ libr̃ valde vtilẽ scripsit.Ac demũ Cyrus medicus ex philosopho monachus:vir discẽdi copia peritus t alij innumerabiles.

¶ Anthiochia Syrie ciuitas oli Epiphane sine beblata:vt Ply.li.6.placet:appellata:post ꝯditã alexãdriã ãno.330.añ xpi aduẽtũ a Seleuco Antiochi filio vno ex Alexã.pncipib⁹ instaurata t ãpliata: Anthiochiã ab Anthioco pze appellari mãdauit.q̃ t ozẽtes flu.diuidebat.bacten⁹ etiã maximi pcij quũ ciuitas esset:Nabuchodonosoz rex Sedechiã iudeox regẽ diu captũ tenuit.In hac.n.btũs Petrus aplox pnceps.7.ãnis sedẽ tenuit:t Lucas euãg.post Petr⁹.7.fuit eps vbi etiã act⁹ aplox scritus pfisse dicit.In ea quoq; pma synodus celebrata fuit:vbi pmo fideles xpiani dicti sunt.Patriarchalis quippe sedes fuerat.153.suffraganeos hũit:e qbus.14.metropolitani extitere.Nex Soldan⁹ babylonioz rex anno salutis nre.1267.nobis abstulit:t habitatoribus expulsis colonias adduxit.

¶ Laodicea quoq; maxia olim phrygiax vrbiũ ciuitas:t ipsa vno eodẽq; tpe cũ anthiochia a Seleuco rege ꝯdita fuit:q̃ est Mitridatis obsidione plurimũ postea labefactata est.sed postmodũ t loci bonitate:t quorũdã ciuiũ fortunatox solertia valde magnificata fuit:nã Hyro.quidã supra duobus

Anno mundi | Anno añ xpi aduētū

milibus talētoꝝ ⁊ alijs plurib⁹ donis ciuitatē exornauit: postea Zeno orator: ⁊ Polemo eius filius mul-
tū ierēmēto ꝓfluere: veꝝ quū eius regio multū cauernosa sit: terremotibus cōcussa demum decidit.
¶ Apamiam ꝓterea minoris Asie vrbē ab Nicanoris Seleuci ꝑdicti matre cognominataꝫ per id
tēpus in ostijs marsie ꝓditā fuisse tradūt: q̄ etiā marsie amnis intersecabat: hec antigtus insigne em-
porīū fuit: secundus post Ephesum ferēs laudes ⁊ cōe italicoꝝ: grecorumqꝫ diu fuit hospitium.
¶ Cometuꝫ autē Etrurie ciuitas sup paruo colle eiusdē nois posita: ⁊ tyrrheno mari ad tria pas.
mil. ꝓpinqua viuēte Jacob patriarcha a Corintho rege Bardani ⁊ Jsaij ꝓphete cōdita ex suo noīe co-
rythus ꝓmū appellata fuit: dicēte Virg. 7. enei. li°. Hic ortus in agris Bardanus ideas phrygie pe-
netrauit ad vrbes. Et subdit: Hinc illā corythi tyrrhena a sede ꝓfectū. vnde Corythi filius putat Bar
danus: hanc enim turriū frequētia meniūqꝫ superbia vetustissimā ostendunt: auctā vero tradit Tar
quinie vrbis vetuste ruinis fuisse: q̄ ex Tarquinia Tarquinus rex superbus natus est.
¶ Luca ꝓterea Thuscie vetustissima ciuitas a grecis cōdita fuit: ſz qñ cōpertū nō hēm⁹: Ro. n. colo
nā fuisse ꝓstat: bāc aūt iclytā fuisse ciuitatē: sicut ⁊ nūc memorie ꝓditū ē: de q̄ Strabo. li. x. sic hz. Lu-
ca vrbs est q̄ vna cū regiōe viroꝝ ꝓbitate floret. et robur militare hīc magnū educit ⁊ egtū multitudo
ex qb⁹ senat⁹ militares cepit ordines: de q̄ ēt Liui. li. 21. meminit dicēs: Hānibal in ligures: Sēpron⁹
Lucā cōcessit. Hāc q̄z gothi: postq̄ a Narsete eunucho in italiā deleti fuerāt: ⁊ coꝝ nomē emanave-
rat q supfuerāt ītaurauerūt ⁊ ꝑsidiū iposuerūt: ad quā quū Narses cū ingēti exercitu venisset: septē
mēsib⁹ oppugnauit: anteq̄ ea potiri potuisset. multas. n. calamitates: multosqꝫ ꝓnos p tpa hec ciuitas
ptulit: de qb⁹ infra dicem⁹: ſz a. 50. annis citra postq̄ in libertatē se vēdicare studuit varijs ⁊ multipli-
b⁹ mōtib⁹ p. xx. ānos magnas passa fuit calamitates: q̄ tū ⁊ ipsa florētinū pplm ei⁹ ābitatē ꝓcipatū
piter affligit. Hec aūt semp honestis viris ⁊ ꝑcipue mercatorib⁹ ornata fuit. Venit qppe Lucū. 3⁹.
pō. max⁹ viꝝ qde optimū: q eā multis muneribus tū diuinis: tū hūanis ornauit: ab ipatore. n. Fede. ob
tinuit: vt Etrusci alia q̄ lucēsi moneta nō vterent ipatoria nota signata. voluitqꝫ idē pō. canonicos
seti Martini ciusdē vrbis mitra cpoꝝ more vti posse. Alexādrū ꝓterea. 2⁹. genuit: aduersus quē lō-
bardi epi Caudolū parmēsem antipapā erexerāt. hec. n. ciuitas Luca ab luce dr: q̄ lōge relucebant
ꝓpter inauratos clipeos qb⁹ coꝝ exornate erāt turres. diu. n. menib⁹ ⁊ turrib⁹ iclyta hec ciuitas fuit.
¶ Treueris metropolis veniqꝫ belge ꝓuincie ciuitas: tpib⁹ Abrae: ānō vz añ xpi aduētū. 1947. Go-
tifre. viterbiēsi in histo. testāte: a Trabeta Nini assy. regis germano ex assyria a Semira. regina pul
so in germanie ꝓfinib⁹ ꝓstrui cepta fuit. Nino qppe magno ipubere filio derelicto: Semira. vxor pue
gni Trabete suspitiōe ducta eidē insidias parere cepit: q̄ ob causaꝫ trabeta etiā nō lacessit⁹ e regno cū
magno assyrioꝝ agmine secessit: q post multos errores: multosqꝫ viaꝝ anfract⁹ in belgia galliaꝝ ꝓuin
ciā tādē puenit: ⁊ haud lōge a Rheno flu. loco feracissimo ꝓsidēs ibidē etiā loco nā munito vrbis hui⁹
fundamēta iecit: ⁊ a se Treueri noiauit: q̄ postmōz Juli⁹ cesar cū vniuersa ꝓuincia traiecto rheno flu.
subiecit: cui ⁊ vite ꝓsulē ac q̄storē dedit q vsqꝫ ad iperij iclinationē ibidē ꝑstitērūt: ea qppe treuerēsis ci
uitas sp opulētissima fuit: ⁊ iter. 5. belgic ꝓuicie ciuitates: vz coloniēsez: magūtinā: rhemēsez: ⁊ ptho
magēsez ꝓcipatū dignitatiq̄ ⁊ ānigtatis obtinuit: cui⁹ qdē archiepūs potētissim⁹ ei septē electorib⁹ ipa-
toꝝ dignior bitus ē. Hui⁹. n. vrbis ciues nūc ⁊ moris⁹ ⁊ ornatu: legibusqꝫ ob mercatoꝝ co aduēnātiuꝫ
frequntiā ⁊ familiaritatē admōz culti ⁊ hūani referūt: q ob germanie vicinitatē germanica vtunt lin
gua: ⁊ ab eisdē cultu ⁊ exercitu ⁊ q̄dā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nā inter gallos singularis
vtutis būt ⁊ egtatu: ac peditatu plurimū valere existimant. Ibidē. n. in tota belgia legat⁹ aplicus ꝓsi
tuit: q oēz iurisdictionē in oēs tanq̄ sūm⁹ pō. exercet. hīs ⁊ collectores veluti romanoꝝ q̄stores: q pō-
tificis maximi decreta ⁊ cēsuras reuerēter exequunt. Ea sane ciuitas a Valerio epo bti Petri discipu
lo post xpi euāgel⁹ susceptū. Inde a btō Paulino eiusdē epo viro sctissimo illustrata fuit: q ⁊ a Cōsta
tino ipatore ob catholicā fidē exilio relegat⁹ ⁊ vsqꝫ ad morte etiā cē xpianū nomē mutādo exilio fun-
gat⁹ ad vltimū apud phrygiā defunct⁹ beate passiōis coronā a dño pcepit. Ibi etiā floruit Maxim⁹
eōs: a q̄ Athanasius antistes psecutionē Cōstātij ipatoris fugiēs honorifice suscept⁹ fuit. Habuit
q̄z hec ciuitas Niceni epoꝝ totius sctitatis vir: ⁊ alios multos q̄s breuiati ꝓsulētes tā ipsos q̄ reliq̄s
ciuitates omittemus. Sed ad nostrū ꝓpositū reuertētes: huic sexto volumini iam finē faciemus.

¶ Jncipit liber septimus: ⁊ vsqꝫ ad Christum perdurat.

Alexander itaqꝫ moriens regnū suū iter duodecim eius socios ipsemet partitus est. In q̄ diuisione: vt Jose. in. 12. testatur: Ptholomeo maiorē: Ladomitiano q̄z minorē Syriā obuenit. Antigono autē Philippi filio phrygiā: seu asiā maiorē: Seleuco vero anthiochi filio babylonē ⁊ summā castrorū. Ptolomeoqꝫ lagi filio Egyptū: atqꝫ seriatim ⁊ alia alijs assignauit. Huiusmodi tñ testamētaria partitio effectū sortiri nequit: eo q̄ ex ipsis q̄ttuor tñ iuxta Danielis ꝓphetiā ea. xi. reliqs abiectis ipetrauerūt. Nā ipsa Danielis ꝓphetia de Alexādri regno sic habet. Surget rex magnus: ⁊ dñabit potestate multa: ⁊ faciet q̄cūqꝫ placuerit ei: ⁊ quū steterit cōteret regnū eius: ⁊ diuidet in q̄ttuor celi ventos: sed nō in posteriores eius: neqꝫ ſz potētiā ipsius: q̄ dñatus est: lacerabit (inqt) regnū eius ēt in externos: exceptis hijs: ⁊ confortabit rex Austri: ⁊ de ꝓcipibus eius ꝓualebit super eum. Ptolomeus itaqꝫ Lagi filius: Philippus: Alexan. Seleucus canonis ⁊

Antigonus

Antigonus soli regnauere: Ptolome⁹ videlicet super egyptios. Seleucus sup Syrios ⁊ reliqua orĩa aduentũ talia regna: Antigon⁹ super asianos Lydos: Thraces ⁊ hellespontiacos principatũ tenẽtes ſm diuiſiões inter ipſos post Alexãdri morte factas aliquãdiu geuere. Sed Antigon⁹ monoculus vir vtiq; negſſimus federa prior violauit: pp quod multe lites: cruentiſſimaq; bella exorta ſunt. Et iuxta: vt ita dixerim: Alexãdri vaticiniũ: q predixerat ſe pene oculis ſuis videre: ⁊ quãtũ ſanguinis poſt eius morte fuſſura cẽt: Adacedõia in emulatiõis certamic: quãtiſq; cedib⁹ q̃ue cruore mortuo parẽtatura.

Ptolomeus igit̃ Lagi fili⁹ prim⁹ poſt Alexãdrũ magnũ Egyptioꝝ Rex anno. 283. Judaice ꝛiz 4887
captiuitatis: qui fuit. ii. 4. olympias: mortuo Alexãdro Egyptijs regnare ccpit: ⁊ regnauit annis. 40. Hic cuiuſdã Gregorij militis noie Lagi filius fuit: q ſicut Juſtin⁹ lib. 13. ⁊. 17. epitho. refert: ſua virtute patris humilitatẽ excedẽs ex patricijs vnus Alexãdro magno fact⁹ eſt: poſt cuius morte Egyptũ Aphricãq; ac magnã Arabie parte: tamq; amplũ ſucceſſoribus ſuis reliquit ſplẽdorem: vt ab eo ſubſequẽtes egyptij reges Ptolomei dicti ſunt. Hic primũ cpyrotarũ regẽ ideo populo Romano inimicũ: q Sanitibus opẽ tulerat contra eos: in regnũ ſuũ reſtituit: vnde a Romanis fuerat expulſus. Deuictoq; Demetrio Antigoni filio Aſie minoris rege: portionem regni Syrie Seleuco reſtituit: quã Antigonus eiſdẽ abſtulerat ac per legatos alexandrinos a ſe miſſos ſibi Romanoꝝ amicitiã impetrauit: regno quoq; ſuo Syriã atq; Judeã adiecit. Et dũ nõ liceret iudeis ſabbato arma mouere: aſcendens Hieroſolymã ſub ſpecie ſacrificandi nequaq̃ iudeis repugnantib⁹ crudeliter cõtra eos ſe habuit: ⁊ multos ex ea ⁊ de Garizi trahens ad Egyptũ cõmigrauit: ac ibidẽ oẽs venditioni expoſuit. Sicq; a negociatoribus diuerſarũ nationũ p̃ varios mũdi angulos diſpſi ſunt Judei. Et ex his fuere illi: de quib⁹ dicitur in actib⁹ apoſtoloꝝ ca. bo: q cõuenerãt in Hyeruſalẽ viri religioſi ex omni natiõe: q̃ ſub celo eſt. Hic ſaluator dictus fuit: q moriẽs philadelphũ filiũ reliqt regni heredẽ.

¶ Philipp⁹ q ⁊ Aride⁹ Alexãdri magni germani. 15. Adacedonũ Rex: hoc ipſo anno: quo ⁊ Ptolom⁹ macedonib⁹ regnare ccpit: ⁊ regnauit annis. 7. ¶ Syriorũ regũ hinc p̃incipiũ ſumitur.

¶ Syria autẽ Aſie regio eſt: q̃ (vt dictũ eſt) ab oriente Euphrate fluuio: ab occidente noſtro mari ⁊ Egypto terminatur. a Septẽtrione vero Armenia ⁊ Capadocia habet. a meridie arabicũ ſinũ. Sed nota q̃ quadruplex eſt Syria. p̃ma meſopotamie Syria nũcupat̃: q̃ inter tigrim ⁊ cuphratẽ ẽ ꝑſtituta: in q̃ Edeſſa vrbs eſt: q̃ ⁊ Rages nuncupat̃: quã Nebroth fili⁹ Chus: teſte Jſido. ꝑdidit: quando e Babylonia in Aſiã trãſmigrauit. Secũda ẽ cedes: ſiue celoſyria: in q̃ ẽ Anthiochia inſignis ciuitas. Tertia Phenicia dicit̃: i q̃ tyr⁹ fuit. Quarta vocat̃ ſyria damaſci: qa i ipa ẽ damaſc⁹ ⁊ mons lyban⁹.

¶ Seleucus itaq; vnus ex Alexãdri p̃cipib⁹ ea in regione p̃mus poſt Alexandrũ regnũ obtinuit: ſed ſtatim Antigon⁹ magnã regni partẽ inuadẽs ipſum expulit: quã Ptolomeus predict⁹ poſt ipſius Antigoni obitũ deuicto Demetrio eius filio eidẽ reſtituens regnauit poſtmodũ annis. 32. De iſto Seleuco Apianus hiſto. grecus de bello ſyrico ſic inquit. Seleucũ audio: quũ Alexãdri Camill⁹ adhuc eſſet per longũ tẽpus equitãti pedes aſtitiſſe. Quũq; ex labore deficeret apprehenſa eq̃ cauda inſequi pſeuerauſſe caſu vero extremã acie regij teli frontẽ eius ꝑſtrinxiſſe: ſtatimq; cruore effuſo Alexandrũ: quũ tanto careret diademate ꝓprio obligaſſe vulnus: ⁊ diadema ex cruore fedatũ eſſe. Ob hec Alexandrũ quaſi vatem in ſpecto eo predixiſſe ferũt regem illum quidẽ futurũ: verũ cũ maximo labore regnaturũ: quod ⁊ veriſſimũ fuit. Nam cõtinuis laboribus vſq; ad octogenarios annos ſemper bellũ geſſit: in quo depugnans tandẽ extinctus eſt. Hic autem Seleucus multas vrbes: videlicet Anthiochiã: Laodiceã: Seleuciam: Appamiã: Edeſſam: Beroniceã: ⁊ Pellẽ in minori Aſia ꝑdidit.

¶ Onias Jadi põtificis filius. 7. hebreoꝝ põtifex bo anno regni Ptolomei patri in põtificatu ſuc- 310 4882
cedẽs ſedit annis. 17. Cui⁹ dignitate ⁊ ſanctitate leges apud iudeos cuſtodiebañ optime: ⁊ ciuitas Hyeruſalẽ in omni pace habitabaſ. Quapropter etiã gentiũ reges ipſam ciuitatẽ ⁊ tẽplũ ſũmo in honore habuerũt: ⁊ maximis muneribus ornauerũt. ¶ Sanitum regni finis.

¶ Sanites italici anno qnto regni Ptolomei: quũ diutiſſime cõtra Romanos p̃liati fuiſſent. P. Cor- 307 4862
nelio ruffino: ⁊ Curio dentato cõſulibus ſupati: ⁊ in ſeruitutẽ adeo redacti: quod: vt Liu⁹ ait: ruinã ipſoꝝ bodie in ipſo ſanio queratur: nec inueniri facile poſſit. Et tũc bellũ quod in ſanitibus p̃ annos. 49. duranerat: ſublatũ eſt. Nec vll⁹ deinceps intra italiã fuit: q Romanoꝝ vtutẽ fatigare p̃ſumeret.

¶ Agatocles ſicul⁹ tyrannus his dieb⁹: Euſebio teſte: apud Siciliã inſulã tyrãnidẽ exercuit. Je nãq; vt Plutarch⁹ ⁊ Juſtinus nr̃ in. 12. epi. ſcribũt: ex humili ſordidoq; genere natus: patre videlicet Figulo nõ honeſtiorẽ puericiã q̃ originẽ habuit: qa quũ forma ⁊ corpis pulchritudine egregi⁹ eſſet: diu ſui corpis ſtupꝛũ ſuſtinuit. pubertate vero exacta ad feminas ipudice ſe trãſtulit. Indeq; ad vtrũq; ſexuꝫ ꝓbroſus fact⁹: vitã etiã latrocinijs infecit. Interiecto deide tpe Syracuſas ꝓcedẽs gregariũ militiaꝫ ſortitus eſt. In q̃ nec minus tũc in ſeditioſa q̃ antea in turpi vita in omne facinus ꝓmptiſſimus fuit: eo q̃ ⁊ manu ſtrẽnuus: ⁊ in ꝓcionib⁹ pſacũdus habebaſ. Breui q̃z ex cẽturione tribun⁹ militũ fact⁹ p̃mo bello cõtra hoſtes pugnãs magna ſue virtutis dedit Syracuſanis experimẽta: adeo vt in locũ demortui ducis ſuffectus ſit: cuius vxorẽ primo adulterio cognitã: poſt viri morte accepit in coniugẽ. Nec cõtentus q̃ de in ope repenter dives factus eſſet: ſed etiam pyraticam aduerſus patriam exercuit. Bis enim quum Syracuſanum imperium occupare tentaſſet: bis in exilium actus eſt. Ac non multo poſt non modo eidem pax a populo Syracuſano data eſt: ſed etiam pretor fuit conſtitutus

Anno mundi | Anno añi xpi aduētū

Qui mox potētissimos q̄sq; vrbis nobiles ⁊ omnem senatuz interfecit: ac etiā doctos ⁊ locupletes viros occidit. Post lectis militib⁹ exercitū cōscripsit: ⁊ cōtra Carthaginēses diutissime bellauit: ⁊ infinitos propemodū ꝓstrauit. Sid postremū vero in Italiā spe ampliādi regni tratecit: vbi quū decē ptus fuisset ob indignationē morbū ꝓtraxit quo toto corpe ꝓcheūs p oēs neruos pestifero humore cruciatus est. Ex qua desperatione bellū inter filiū nepotēq; eius oritur regnū: vnusquisq; tam quasi mortui sibi vendicare volens.

¶ Hic regnum hic incipit.

4893 306 ¶ Antigon⁹ Philippi Regis filiꝰ ⁊ Alexādri frater anno. 6. regni Ptolomei: q̄ fuit olympiade. 115. ꝑmus post Alexādrū in Asia regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 18. Hic ūter Alexādri magni ꝓcipes vnus habebatur: vir certe superbissim⁹ atq; immanis: q eas obres (vt Justin⁹ in. 13. ⁊. 14. Epitho. libꝰ scribit) multa gessit bella in gb⁹ tandē occubuit. Nā Alexādro mortuo perdicā virū strēnuū: cui Alexāder moriēs tanq̄ heredi suo delecto annulū suū tradiderat. ⁊ Eumenē ei⁹ fratrē. necnō ⁊ polypercontā: ac alios multos aduersę factiōis duces interfecit: ⁊ multa alia inique gessit. Verū etiā quū a socio rū fidelitate diuertisset: ⁊ multa violenter abstulisset: Ptolomeus Egypti Rex ⁊ Cassander vna cū Lysimaco ⁊ Seleuco societate inita: terra mariq; oib⁹ copijs adūatis bellū iustū ⁊ cū Antigono isto Demetrioq; filio ꝓlū ꝓmittūt. In q̄ Antigo. ipse supat⁹ ⁊ interfect⁹ Demetri⁹ ei⁹ fuga sibi salutē petit.

4894 305 ¶ Cassander Antipatri filius. 16. Macedonū rex. 7. regni Ptolomei anno: defunctis Philippo ⁊ Arideo Alexandri filijs: necnō ⁊ olympiade Alexādri matrē (que mortuo Arideo eius priuigno regnauerat parū) ipse regnū suscipiens regnauit annis. 19. Hic vir bellicosissim⁹ fuit. Qui quū olympiadem Alexādri matrē cōfodissēt ne Hercules paruulus Alexandri filius qui iā anno excesserat. 14. paterni nois fauore in macedonicū regnū vocaretur cuz secreto modo vna cū Barsana matre interfici iussit. hec enim Barsana (vt dictū est) Darij persarū regis soror fuerat: quib⁹ mortuis eoꝝ corpa obtui terra cepit ne sepulchrū eoꝝ prodiretur. Postmodū etiam aliū Alexādri filiū cū rosane matre pari fraude interfecit. Huic aūt thessalōica vxor quū esset: ex ea Antipatrū ⁊ Alexādrū filiꝰ suscepit.

¶ Lysimachus ꝓdicti Cassandri socius. ⁊ ipse vnus ex magni Alexādri ꝓcipib⁹ hoc tpe: quū audisset q̄ Antigon⁹ ⁊ Ptolomei lagi filiꝰ se reges populo noiari fecissent sibi etiā vna cū Cassandro regiā maiestatē vēdicauit. Nā vsq; in hūc diē: quāuis regias habuissent opes: noia tamen regia sibi equo animo cauerāt. Hic quoq; Lysimachus ex illustri Macedone loco natꝰ fuit: sed virtutis experimētis (vt Justin⁹ scribit) omni nobilitate clarior extitit: q̄ tāta in illo fuit: vt cū magnitudine: philosophia: viriūq; gloria: oēs p quos oriēs domit⁹ fuit vicerit. Callisthenis nāq; philosophi auditor fuit quē quū postea trūcasset: ⁊ sic truncatū in carcerē trusisset: eidē venenū tandem in calamitatis remediū dare fecit. Quod quū Alexāder magnus audisset ita egre tulit: vt eū ferocissimo leoni obiici iusserit. Sed quū ad aspectū eius leo concitus impetū fecisset: Lysimachus manū hamiculo involutaz leonis os immersit: arrectaq; lingua ferā interfecit. Quo audito Rex propter virtutis constantiā eū postea charioꝛē habuit. Atq; ita Lysimachus hic ingenti animo contumeliam regis veluti parentis tulit. Quod quidē auspicium primū regalis maiestatis Lysimacho fuit. Sed ⁊ post mortē Alexādri (vt dictum est) quū inter successores eius prouincie diuiderentur: ferocissime gentes quasi omniū sortissimo ei assignate sunt: q̄ oium consensu virtutis palmam inter ceteros ferret.

4894 303 ¶ Machabeoꝝ historia: vt Eusebius testatur: hic incipit: ⁊ hinc grecoꝝ regni supputat tpa: quoꝝ libroꝝ auctoritas inter diuinas scripturas nō recipitur: licet ab ecclesia propter quoꝝdā martyꝝ mirabiles passiōes pro canonicis habeātur. Qui. s. martyres ante icarnationē filij dei pro lege dei vsq; ad mortē grauissima tolerauere tormēta: quod etiā diuus pr̄ Aug. 18. de ciuitate dei ca. 36. testat⁹ est. Dicūtur aūt Machabeoꝝ libri seu historie: quia prelia machabeoꝝ fratrum a Juda Machabeo cognominatoruz contineant. De quo in primo libro eiusdem tituli prenotato capitulo scilicet tertio dicit. Surrexit autem Judas qui vocabatur Machabeus qui interpretatur protegens: vel protector: gaprotexit castra iudeoꝝ gladio. Et nota q̄ licet machabeoꝝ libri dicātur: tamē fm historie veritatem vnus tantū sunt: ⁊ non duo libri: quia in fo non fit historie prosecutio: sed prosecute recapitulatio.

¶ Fabricius Romanoꝝ consul: vir sane fidelissimus atq; cōtinentissimus: sicut Boetius in fo de cōsolatione capitulo septimo testatur dicens. Ubi nunc fidelis ossa Fabricij: his tēporib⁹ apud Ro. propter multas eius virtutes clarissimus ⁊ ornatissimus habetur. De quo sic fertur: q̄ quū Romani eum ad Pyrrhū Epyrotarū Regē pro redimendis captiuis suis legatū misissent: Pyrrhus sciēs illū esse pauperū quartam regni sui partem ei obtulit si ad ipsum transiret. Qui Pyrrhū ⁊ eius pollicitationem cōtempsit dicens se malle pauperē in diuite imperio: q̄ diuitez in paupere. Quod audiens Pyrrhus ingenti admiratione tentus est: ⁊ restitutis captiuis confestim legatū misit: qui cū Romanis de pace ageret. Interiecto autem anno Fabricius dux contra Pyrrhum a Romanis missus est. Quē quū Pyrrhus diu auro tentasset in amicitiā suā allicere Fabricius repulit aurū dicēs. Romanos nō q̄rere diuitias: sed vt diuitib⁹ imperēt. Tūc quoq; quū rex ⁊ Fabrici⁹ castra haberēt vicina: Pyrrhi medic⁹ noctu ad Fabriciū venit: ꝓmittēs veneno se pyrrhū necaturz: si sibi aliqd pollicereꝰ. Quē mox vinctū Fabrici⁹ ad Pyrrhū subridēs ꝓduci iussit cū doli denūciatiōe. Quā ob causaz rex admiratus ait. Hic ipse est Fabricius q difficilius ab honestate q̄ sol a cursu suo auerti potest. Predicabilis nāq; inter cetera fuit huius Fabricij continentia: que non modo inter ciues suos spectata:

sed ipsi quoq; hosti stupori fuit. Idcoq; mortes nihil in hereditate preter famā cum reliquisse fertur: aduentū propter quod Senatus Romanus sua liberalitate eius filiam dotatam coniugio tradidit.

¶ Tarentinorū bellum contra Romanos hic incipit.

¶ Tarētini populi q in extrema pte italie sunt: āno. 19. regni Ptolomei: quū Romanoz legatos dehonestassent a Rōanis bellū susceperūt. Quod p annos multos protractus est. Tarētini aūt Pyrrhū Epyrotaz regē (iā dictū) psessū contra Rōanos in auxiliū poposcerūt. Qui mox cū octo peditū t septē equitū milib⁹ in Italiā venit. Rōani aūt contra Pyrrhū. P. Valerū Lemnū psulē miserūt. Qui quū quosdā pyrrhi exploratores cepisset: mādauit eos p castra duci ostēdiq; oēm Romanorū exercitū: ipsosq; postmodū dimitti: vt renūciarēt pyrrho: q cū Rōanis agerent: paulopost pugna cōmissa pyrrhus clephātorū auxilio vicit: qs Rōani icognitos extimuere: atq; ita ex Rōanis eo in plio. 1800. capti fuere: qs summo pyrrho tractauit honore: multosq; defunctos honorifice sepelirit: quos: vt Eutropius refert: quū ex aduerso vulnere iacere truci vultu cerneret: psestim erectis manib⁹ ait se orbis dūm fore potuisse: si tales sibi milites psigissent. Beide Rōani. P. Sulpitiū: t Beciū cōtra Pyrrhū psules miserūt. Qui certamine inito pyrrho vulnerato: t .20. elephātis interfectis: multa hostiū milia ceciderūt: ceteris tantū q̄nque Rōanorū milib⁹: interiecto deide anno Rōani fabriciū iā dictū cōsulē miserūt. Sed pyrrhus Fabricij ipetū neq; sustinere psidēs Romanoz benivolentiā donis mercari tētauit. vnde t regias opes Romā trāsmisit: sed neminē inuēit: cui⁹ dom⁹ muneribus pateret. Nondū n. auaritia Rōanos inuaserat. timēs itaq; rex in Siciliā se trāstulit. At Fabricius deuictis lucanis: t sānitib⁹ Ro. regress⁹ triūphauit. postmodū Curius dentat⁹ t Cornelius Lentul⁹ aduersus pyrrhū psules missi sunt: q statī cesso pyrrhi exercitu illū tarētus fugere cōpulerūt. Eo nāq; die Rōani ex Pyrrhi t Tarēti norū exercitu q̄ttuor t viginti milia ceciderūt. Et Curius Romā regressus de tarētinis triūphauit.

¶ Simon cognomento Justus Onie pontificis filius: octauus Hebreoz sūmus pontifex: mortuo patre hoc ipso anno pontificatum accipiens: sedit annis sexdecim. Hic propter pium cultum t iustus regimen: pronam: q in suos cives clementiam. Justus cognominatus fuit.

¶ Demetri⁹ q t Polycrates Antigoni regis filius. 2. Asie Rex. 22°. anno Ptolomei regnare cepit: t regnauit annis. 17. Cui⁹ vitā Plutarchus optime describit. Hic dū inter Antipatrū t Alexādrum Cassandri Macedonū regis filios cōtentio de regno sub orta esset spe inadēdi eoz regni Alexādro peteti auxiliū tulit. Sz dū iter fres recōciliationē plensisset: p iuidias Alexādrū interfecit: t Macedonie regnū occupauit. Instructis deide oibus Macedonie viribus: quū totā Asiaz occupare statuisset: Ptolome⁹ t Seleuc⁹: atq; Lysimach⁹ societate inita bellū aduers⁹ Demetrū in europā trāstulerunt. Sz demetri⁹ a tot circūuent⁹ exercitib⁹: quū posset bōeste mori maluit q̄ se turpiter Seleuco tradere.

¶ Antipater t Alexāder Cassandri macedonū regis filij. 26. regni Ptolomei anno mortuo patre regnare ceperūt: t regnauerūt: teste Eusebio: annis. 4. Hoz Antipater matrē Thessalonicā occidit licet deprecatorijs verbis vitā deprecaret. Causam aūt parricidij Justin⁹ nr̄ in. 16. epithomatū hāc fuisse dixit: q̄ post mortē mariti in diuisione regni fuerit Alexādro propētior: quod eo grauius facin⁹ visus est: q nullū materne fraudis vestigiū foret. Quāobrē Alexāder in vltionē materne necis gestu rus bellū cū fratre a Demetrio predicto auxiliū petijt. Antipr aūt a Lysimacho eius socero opē porrigi sulat. Quūq; Lysimach⁹ genero suo Antipri psuaderet: vt mallet cū fratre Alexādro in gratiā reuerti q̄ primus hostē in Macedoniā admitti. Alexāder a Demetrio interfect⁹ est: occupatoq; regno Macedonie apud exercitū se excusauit: dicēs se pmo ab Alexādro vocatus fuisse: t se vendicasse in Cassandri quā nō potuerat exigere de extinctione domus regie in ipso interfectore pte Cassandro. Quib⁹ vbis quū pplm mitigasset: Macedonie rex appellat⁹ ē: t Antipr ex soceri cōsilio regno cessit t tūc Diometri⁹ duo sibi diademata imposuit Asie. s. t Macedonie: regnauitq; ibi annis sex: t vastauit Samaritanorū vrbē: quā Perdica cōstruxerat.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Menedemus Eretbriensis phūs his tēporib⁹: teste Eusebio: clarus habetur: qui quū militiam primū exercuisset: postea ad Platonē cōcedens illā deseruit. Erat honestate t gravitate quadā celebris t precipue auctoritatis maxime in obiurgādo. Eratq; magnanimus t liberalis. Corporis in coetu sene vt in iuuene status erat. Athlete instar firmus t validus atq; adust⁹. amabat poetas: maximeq; studebat Homero. Hic quū primū ab omnibus ludibrio haberetur postea tanta non admiratione effulsit: vt ei ciuitatis gubernacula traderentur. Et quū ob calūniam ad Antigonū predictum profectus: vt ei ciuitatis cesceretur: nec indici posset vt patriam eriperet septem dies cibo abstinuisse ferunt. Et sic. 73. vite sue anno animam exalasse. Fuit quoq; alius Menedemus Laloti Lampsaceni discipulus.

¶ Theophrastus Chesius phūs p hec tpa insignis celebrat. Qui Platonē pmo post Aristotelem audiuit: vir qdem sūme prudētie: singularisq; studij atq; admirādi eloquij: adeo vt quum antea teste Laertio t Boetio sup lib. periermenias: illi tyrāno nomē esset ob diuinā eloquētiā Aristoteles Theophrastū illū vocitauerit ad eū audiendū quū doctissimus t eloquentissimus haberetur: vt Pamphilus in vigesimosecundo cōmentariorum suorum libro refert: duo milia discipuloz accedebāt: inter quos Nicomachum Aristotelis filium habuit discipulū: t Menandrū comicū instituit. Quibus dicitur seipulis hoc iugiter proferebat verbū. Filij tpis sumptus pretiosissimus est. Obijt denicq; quū esset octatis. 85. ex cui⁹ septātijs vna hec pciosissima fuit. Amici fides coagulū ē amicitie. Amico exhibere

ca te decet: q̃ tibi ab eo exhiberi velles. Hic circa. 300. librorũ volumina edidit. Quor̃ isti sunt tituli.

Priorũ analeticorũ	li. 3.	De motu	li. 3.	De poetica	li. i.
Posterior̃ analeticor̃	li. 7.	De q̃stionib9	li. 24.	De oratorijs p̃ceptis.	li. i.
De naturis	li. 18.	De vijs	li. i.	Et Metaphysicorũ librũ: q̃ Tri	
De natural̃ib9 historijs	li. 10.	De legibus	li. i.	storeli inscribitur illũ cõposuisse	

creditur. Scripsitq̃ preterea librũ de nuptijs: vt Hieronym9 ꝓtra Jouinianũ ait: in quo disputat: an vir sapiens ducere debeat vxorẽ: & quũ disseruisset si pulchra sit: si bene morigera: si parẽtib9 honestis nata: & ipse sanus ac diues existat: tandẽ concludit non esse bonũ sapienti ducere vxorẽ: quia matrimonia impediũt philosophie studia. Hec posse (inquit) quẽpiã libris & vxori pariter inseruire. Multosq̃ alios hic edidit libros: quos omnes diuina eloquentia preditos dicunt.

¶ Menãder itaq̃ poeta comicus predicti Theophrasti discipul9 hisdẽ tpibus: Eusebio teste: ꝑmã fabulã cõgnomẽto orgen superat: de qua Ouidius de tristibus sic ait. Fabula iucũdi nulla ẽ si amore menãdri. Et solet hec pueris: virginibusq̃ legi: hic vel vn9: vt Quintilianus lib. 8. de institu. oratoria ait. Heo quidẽ iudicio diligenter lect9 ad cũcta que precipim9 efficiẽda sufficiat. Ita oẽm vite imaginẽ expressit: tãta in eo inuẽiẽdi copia eloquẽdi facultas: ita ẽ omnib9 rẽb9: psonis affectib9 accommodat9: hec ille. pp̃ q̃ Ouidi9 putauerat illũ ꝑpetuo duraturũ: quũ de illorũ libro de sine titulo dixit. Dũ fallax seruus dur9 pater improba lena: Dixerit: & meretrix blanda menandrus erit. Hun9 autem hec fuit sententia. que & apostoli Pauli ad corinthios. Corrũpunt bonos mores colloquia prava.

¶ Philemon poeta comicus ac tempestate floruit: & in comediarum certaminibus persepe Menãdrum superauit q̃q̃ ille doctior fuerit. Hic Valerio in tertio testante ex inordinato risu: quo capt9 fuerat videndo asellum ficus comedentem mortuus est.

¶ Demetri9 Phaleri9 cognomẽto phũs Theophrasti discipulus p̃ hoc etiã tpe floruit. Qui: vt Cicero ait in primo. de officiorũ libro. Disputator subtilis: & orator parũ vehemẽs fuit: dulcis tamen. Hic quũ apud athenienses ob eximias ei9 virtutes decẽ annis pfuisset trecẽtis: & sexaginta ereis statuis honoratus fuit: eo ꝙ ciuitatẽ q̃ maxime reddidit9 & edificijs plurimũ auxerit. Absens postea a quibusdã inuidis nõ solũ sententiã de morte passus est: quin & illius imagines dirute partiz vẽdite: partiz subuerse: ac partim in frustra cõfracte sunt: vna tãtũmodo in arce seruata. Demetrius autem vbi cõpertum habuit athenienses suas euertisse imagines ait. Virtutẽ nõ euertertũt: cuius gratia illas erexerãt. Dicebat Demetrius hic: tantũ in republica valere eloquẽtiã: q̃tũ in bello ferrũ. Et vt ex diuersis collegimus monumẽtis: multi. n. fuere Demetrij. Un9 fuit ex Alexãdri magni ducib9: de quo hic paulo ãte dixim9: qui occiso Alexãdro Cassandri filio regnũ macedonicũ obtinuit. Ali9 fuit Philippi Macedonie regis filius qui cũ Romanis plurima gessit bella. De quo Liui. libro. 10 de bello macedonico: & Justinus in. 32. scripsere. Alius fuit Seleuci filius & Anthiochi Epiphanis frater. Alius Calcedonius orator. Alius statuarius. Alius aspẽdius Apollonij discipulus. Alius Calantianus: qui de Asia & Europa viginti scripsit libros. Ali9 etiã Biçantin9: qui Gallorũ aduentũ ex Europa in Asiã scripsit. Alius Atramitenus grãmaticus appellatus Jxion: quia Junonẽ iniurijs in aliquo affecisse videtur. Alius Cyrenens grãmaticus magni precij vir. Alius Sepius vir diues & studiosus. Alius Erithreus grãmaticus. Ali9 Bithinius Pãnetij Rhodij filius. Alius orator Smyrneus. Et hi oẽs prosa scripsere. Alij quoq̃ poetica scripserunt: ex quibus vnus veterem comediã scripsit. Alius Epicureus: qui contra inuidos scripsit. Alius ex Tharso Satyricus. Verum phalereus qui est decimusnonus (vt Laertius tradit) infrascriptos edidit libros: videlicet.

De legibus athenienſiũ	li. 5.	Deon	li. i.	De trabe	li. i.
De civilib9 athenienſiũ	li. 2.	De decennali tpe	li. i.	De senectute	li. i.
De civilitate	li. 2.	Epistolarum	li. i.	Socrates	li. i.
De odissea	li. 4.	De fide	li. i.	Aristomarchus	li. i.
Ptolomeus	li. i.	De gratia	li. i.	De legatione	li. i.
Amatorius	li. i.	De fortuna	li. i.	De pace	li. i.
Phedondas	li. i.	De magnificentia	li. i.	De studijs	li. i.
Medon	li. i.	De nuptijs	li. i.	De tempore	li. i.
Exhortatorius	li. i.	Pro civilitate	li. i.	De ionibus	li. i.
Jura	li. i.	Cuius stilus philosophicus & si oratorio robore careat: viribus			

tamẽ plurimis permixtus est.

¶ Theodorus atheneus hoc tempore: Eusebio teste: floruit.

¶ Victoria Romanorum prima de Carthaginensibus.

4917 282 ¶ Anno trigesimo regni Ptolomei Lagi filij. Quũ diuulgatũ esset apud tarentinos pyrrhum ex humanis decessisse noua arma contra Romanos sollicitauerũt tarentini a Carthaginensibus auxilia postulantes. Sed (vt Liuius scribit) Carthaginenses statim a Romanis vincuntur: & quãuis hostes nondũ iudicati: tamen a Romanis se posse superari senserunt.

4920 279 ¶ Lysimacus hui9 nois scds trigesim9 macedonũ rex. 33. Ptolomei anno pulso & interfecto Pyrrho q in Macedonia. 7. mẽsibus regnauerat: & ipse regno occupato regnauit annis qnque. Post quẽ zi.

Ptolome⁹ cognomẽto Ceraunos ãno vno. post hũc .32. Meleagr⁹ duob⁹ mẽsib⁹. post quẽ Antipr aduentũ .33. dieb⁹. 42. regnauit. p⁹ quẽ Sosten⁹. 34. annis. 2. p⁹ quẽ Antigon⁹ cognatas. 35. regnauit ãnis. 36.

¶ Eleaçar⁹ Symonis iusti frater anno. 35. regni Ptolomei: Symone fre mortuo. z Onia ei⁹ fris filio adhuc puulo ipse sacerdotij p̃cipatũ suscipiẽs sedit annis. 17. Quo põtificãte Demetri⁹ gdã Ptolomeo philadelpho egyptioz regi: quez bibliothece sue p̃fecerat: dixit sibi nũciatũ fuisse apud iudeos lege dei viuẽtis oze editã esse: quã nõ nisi a dei cultoꝛib⁹ trãsferri liceret: subijciẽsqz q̃ theopõpus ob eã cãm cecus effect⁹: z q̃ penitẽs sanitati fuerat restitut⁹: dicebatqz illã figuris litterarũ: vel sermone hebraico cõpositã: laboreqz nõ modico fore trãsferendam. Quo audito rex gauisus Demetrij sentẽtia. Scripsit huic Eleaçaro epl̃as: hec fieri demãdãs: z illas cũ p̃ciosis muneꝛib⁹ p legatos misit. Jã eni Ptolome⁹ rex ad Aristeu amici z necessarij sui p̃suasionẽ: oẽs q̃si iudeos q in Egypto seruiebãt: liberauerat: Tenoꝛ aũt epl̃e quã rex ad hũc Eleaçarũ misit talis ẽ (vt Josephus in .12. testaꝛ) Sentẽ tuaz q̃ secus nos erat libertate donaui arbitrãs deo esse iucundũ. Et q̃sdaz militie nostre assignaui: alios veroꝛ quoꝛ fidẽ p̃bauerã in palatio meo cõstitui. Leges aũt vestras in bibliotheca nostra ponere decreui. Bene ergo facies mittere nobis viros seniores z doctos q valeãt earũ interp̃tationẽ caute nobis relinquere. Trãsmisi modo argẽti centũ taléta p̃o imolationib⁹ faciẽdis: z sepaui ad cathenas z ligatoꝛia faciẽda. 50. auri taléta: z gẽmas sine numero ad artificũ opinionẽ. Tu mãda nobis: que ex eis fieri volueris: quod gati⁹ amplectemur. Rex aũt vna cũ epistola interpretib⁹ receptis in beniuolẽtie signũ p̃cipi sacerdotũ Eleaçaro destinauit lectos decẽ cũ aureis pedib⁹ z cõuenientẽ eis suppellectilẽ: z calicẽ talẽtoꝛum. 30. Jnsup̃ z stolas decem: z purpurã z coꝛonam decoꝛam: z multa alia deo celi debouenda.

¶ Septuaginta interpretes.

¶ Eleaçar⁹ vero ad regẽ mittẽs qõ postulabat ita scripsit. Ad interpretãdũz legẽ quã p̃o suis ꝓmodis accipe postulas: elegi viros sex ex vnaq̃qz tribu doctissimos qdez: quos direxerim⁹ legẽ ferentes: Tue aũt pietatis vel iustitie erit: vt post legis trãscriptionẽ eã ad nos caute cũ poꝛtitoꝛibus remittere. Nolo autẽ senioꝛ ab Eleaçaro ad regẽ missoꝛũ expimere opus nõ est. Quũ venissent ergo seniores septuagint adno ex hierosolymis ad regẽ in Alexãdria ab eo honorifice z benignissime suscepti sunt. Ostẽsoꝛ regi legis rotulo: in quo lr̃is aureis cõscripte leges cõtinebant: z rex de codicibus p̃cunctabatur. Quũ vero reuelassent: z ostẽdissent mẽbrane tenuitatẽ: vel incõprehensibilẽ coꝛũ cõpaginẽ rex miratus est: q̃ ita fuissent cõpacta. Atqz ita eis gratias agẽs singulos in singulis cellulis reclusit: mãdans eis ola ministrari: qui in .17. dies legẽ de hebreo in grecũ trãstulerũt: sic qdem cõcoꝛdes in translatione radẽ: quod vt dicus p̃ Aug. in .18. de ciui. dei. c. 42. testaꝛ: sine aliq̃ veroꝛũ: aut sensus dissonãtia illã trãstulerũt: quã ab vniuersis iudeis qui tunc in illis repti sunt locis auditã z approbatã. Demetrius ad regẽ obtulit. Videꝛs ergo rex que gesta sunt: z relictis legib⁹ z sensuz atqz sapiẽtiã senioꝛ obstupuit: z ad Demetriũ sermões fecit: q̃ ita mira eẽt legislatio: q̃ nemo neqz historiograph⁹: neqz poeta meminisset ea. Et vocans ad se interpretes gratias egit: z remisit eos donãs vnicuiqz optimas tres stolas. Et auri taléta duo: z calicẽ vnius talẽti z totũ cõiuatoꝛiũ: rogauitqz eos ad se de iudea freq̃ẽter proficisci. Jlli autẽ edocto rege de vnius dei cognitiõe z regni gubernatiõe benedicẽtes eidẽ cũ muneꝛib⁹ plurimis ad Eleaçarũ regressi sunt. Et licet postea alij sub nouo testamẽto: vt infra dicẽ: fuerũt trãslatoꝛes q de hebreo similiter trãstulerũt: sicut agla: Simach⁹: Theodotion: z Quinta editio: eoꝝ⁹ auctoꝛ ignoꝛabaꝛ: his tamẽ oibus septuaginta hi interptes p̃ferunt. Nouissim⁹ omniũ diuus Hieronym⁹ vir doctissimus: z triũ linguarũ cognitione clarissim⁹ eã ex hebreo latinam nobis fecit. Cuius litterarũ laboꝛem: vt inquit Augustinus: q̃uis iudei cõtendant esse ceteris veriozẽ: ecclesie tamen christi tot hominum auctoꝛitati neminem indicant p̃ferendũ: hec Augustinus vbi supra.

PTolomeus Philadelphus scõs Egypti rex anno. 323. Judaice captiuitatis: olympiade autẽ .124. Egyptijs regnare cepit: z regnauit annis. 38. Hic quũ Ptolomei Lagi filius minimus filius esset pater cõtra ius gentiũ ante mortẽ regnũ cepit. Cuius non minoꝛ in accipiẽdo fauoꝛ q̃ patris in tradẽdo regno fuit. Et inter cetera: vt Justi tradit: patris z filij mutue pietatis exemplaꝛ: etiã ea res amoꝛẽ populi iuueni cõciliauit: q̃ pater regno publice ei tradito priuat⁹ officiũ regi inter satellites fecerat: omniqz regno pulcheꝛ regis se esse patrẽ duxerat. Hic q̃ppe quũ oium scientiaz doctissimus esset: z Strabonẽ plũm p̃ceptoꝛẽ habuisset: etiã legẽ iudeoꝛũ interpretat⁹ ẽ: z bibliothecam illã toto oꝛbe terraꝛũ noiatissimã cõstruxit: que vsqz ad primũ Alexãdrinũ cũ Romanis belluz perduꝛauit. Hic famulãtes in Egypto: sicut p̃diximus: iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsqz ad cẽtũ viginti milia: z eos in hierosolymã remisit: z vasa votiua Eleaçaro põtifici p̃ diuinis scripturis habendis hierosolymã misit: q̃s in eadẽ sua Bibliotheca collocauit. Huic Beronica mater fuit cui a Philomene regis p̃fecto: vt testaꝛ Ply. li⁹ vltimo naturalis historie: topatiũ importatum fuit qõ illi mire placuit: eo q̃ ingẽtis precij z magnitudis esset: ex quo postmodũ: vxoꝛi suo noie Arsinoe statua facta fuit q̃tuoꝛ scilicet cubitoꝛ z sacrata in delubꝛo: qõ aureũ cognominabaꝛ. Ex qua suscepit Ptolomeus Euergetẽ z Beronicã filiã quã Antiocho vxoꝛẽ dedit qui. s. Seleuci filius erat.

¶ Pharus turris tota oꝛbe celebrãda atqz p̃maxima hisdẽ tẽpoꝛibus: teste Plynio li⁹ 36⁹ naturalis historie a Ptolomeo philadelpho sup quattuoꝛ cancris vitreis apud Alexandriã in mari ꝑdita ẽ vt scilicet nauigãtibus in nocte lumen exhiberet. Que tam pulchra tãqz insignis habita fuit: vt iter septẽ

277 4912

272 4917

270 4919

Anno mundi | Anno añi xpi aduētū

mūdi spectacula ꝓnumerata sit. Illā tamē quidā alij ab Alexandro magno: alij a Sostrato gnidio extructā dicūt. Que fuit altitudinis passuū. 20. ⁊ palmis supcrabūdabat. ⁊ propterea Ouidꝰ libro secundo de fine titulo ad Ibin ostendit dicens. Que colis ⁊ memphim palmiseramq; pharon.

4930 269 ¶ Anthiochus soter seleuci regis filꝰ secūdus Syrie rex: quarto regni Philadelphi anno Syrie ⁊ Asie regnare cepit: ⁊ regnauit annis xix. ab isto reliqui Syrie reges Anthiochi cognominati sunt.

4931 268 ¶ Antigonus eꝰ nois scōs cognomēto Gognas. 35. macedonū rex: gnto regni Philadelphi anno post multas regū tēpestates macedonūꝰ regnare cepit: ⁊ regnauit annis sex ⁊. 30. Hic regno pmo ⁊ tyrānoꝝ manibꝰ sublato in Syriā mox vbi Demetriū patrē audierat mortuū cū multis nauibꝰ adnauigauit. Sed quū prope insulas pueniſſet patris cineres (vt Plutarchus tradit) ad cū sunt delati. Quos acceptos ⁊ aurata vna iclusos in puppi regie nauis in q̄ ipse vegebat collocari pcepit. Post hec vero ipse cū oi classe versus Corinthū nauigāte repēte eidē mīte occurrerūt ciuitates: gbꝰ illi alie coronas q̄s vnc iponerent: alie hoies: q̄ lugubri veste corpus honestarēt certatim mittebāt. Ferebāt qppe vna illa in magna eminētiq; puppi regia purpura ⁊ diademate ornata mīlibꝰ astātibꝰ lumibꝰ circūsepta: q̄ fulgētibus vndiq; armis defuncti impatoris memoriā renouabāt. Aderāt multi tibicines: iter q̄s etiā Xenophātes modulator elegātissimus: q̄ incredibili suauitate sacrū canebat carmē: atq; ipsi remiges tāta cū iucūditate fluctus ciebāt: vt remorū pulsu Xenophātis cātibus respōdere viderent: ⁊ flebilē cōcentū efficerēt magna cū sonoritate cōiunctū. Quū vero ꝓpe Corinthū in ptinēti applicuissent: multitudo: q̄ ad ea littora cōuenerat: vbi Antigonū regē humilē: abiectūq; atq; lachrimis pfusuꝝ ꝓspexit ingēti adolescētis misericordia cōmota vlulatū gemitūq; edidit icredibilē. Urnā deinde cū oibus ornamētis Demetriadē ciuitatē deferri pcepit. Illā qppe vrbem a Demetrio sic cognominatā pōpuli veluti propriā sedē habuerūt. ¶ Bella punica prima hic incipiunt.

4939 260 ¶ Anno. 477°. ab vrbe ꝓdita: q̄ fuit. 12. regni Philadelphi annꝰ olympiade. ſ. 127. quū iā vbiq; clarum esset Romanoꝝ nomē ⁊ extra italiā nōdū mota essent arma habito cēsu apud Romanos inuēta sunt ciuiū capita. 222334. Quo viso a Romanis tunc pmum susceptū est bellū contra Aphros pro Sicilia ⁊ Sardinia: cōtra q̄s Appius Claudius Quinti Fulvij cōsulis collega electus in Sicilia ciuitate victor de ipsis a Hieroe Sicilie rege triūphauit. Sequēti deinde anno Valerio Marco ꝓsule tarētini athenienses: ⁊ alie ciuitates multe ab ipso viete in Rōanoꝝ fidē deuenerūt. Seq̄nti q̄q; anno post Marcū Regulū ⁊ Lucū Manliū cōsules cōtra Amilcarē Aphroꝝ ducē miserūt: quē etiam magna vtute vicerūt captis eiꝰ plurimis nauibꝰ aut fractis aut demersis. Tres debic alios Aphroꝝ duces deuicit Marcebus Regulus: multis q̄q; occisis etiā elephātes cōplurimos cepit: septē ⁊ viginti captiuoꝝ milia Romā misit. Inter hec in Asia apud fluuiū Bragadā serpentē immēse magnitudis occidit: cuius coriū. 120. pedū lōgitudinis habuit: Romāq; delatā aliquandiu cunctis miraculo fuit. Tūc carthaginenses victi pacē suppliciter petierūt. Quā cū Regulus nisi grauissimis ꝓditionibꝰ dare nollet Aphri accitis precario lacedemonijs Regulū cū omni exercitu vltima pnitie deuicerūt. Ita vt duobus tantū Rōanis fugientibus. 30. milibus occisis ipse cū quingētis captiuis in vinculis teneret. Post hec Marco Emilio Paulo ⁊ Seruio Fulvio nobilioꝝ consulibus nauali terrestriq; prelio ita Aphros supauere: vt ducētis hostiū milibus occisis captisq; centū ⁊ triginta Elephātis Carthaginenses Marcū Regulū Romā cū legatis suis mittere decreuerint: q̄ captinoꝝ pmutationē iploraret. ¶ Marcus autē regulus cū legatis Carthaginēsibus Romā venit susceptō prius ab eis iuramēto vt si Rōani pmutationi nō assentirent: Carthaginē rediret. Qui vt diuus p̄ Augu. pmo de ciuitate dei c°. 15. ⁊. 24. ⁊ libro. 2°. capitulo. 3. libroq; 3. capitulo. 14. ac libro. 5. capitulo. 18. cū Romā veniſſet in Senatu cōtraria legationi suc pſuasit: asserens nō esse vtile Romanis pp ipsum iam senē tot nobiles captiuos pmutare. Quod ⁊ factū est. Unde ipse Regulus Carthaginē rediit Romanis offerentibus ⁊ ad morā eū hortātibus. Sed quia iurauerat redire preelegit. Aphri vero eo suscepto cōfestim cum in angusto ligno clauis acutis cōfixo incluserūt: vbi palpebris circūcisum vsq; ad mortē stare ⁊ vigilare fecerūt. Et ex hoc colligere possumus Romā inter primū ⁊ postremū Carthaginense bellum in optimis moribus ⁊ cōcordia fuisse. Quod etiā Salustius noster confirmat dicēs huius cause fuisse Carthaginensiū metus. Et ideo Scipio ille vrbica nolebat oīno Carthaginē euerti vt eius metus in bonis moribus atq; concordia Romam teneret. Nam post Carthaginis euersionem: de optima facta est pessima: quia boni eius mores torrentis more precipitati sunt.

4951 248 ¶ Antiochus eius nois scōs cognomēto Theos antiochi primi filius tertius Syrie rex anno. 23°. regni Philadelphi syrijs regnare cepit: ⁊ regnauit annis quindecim. Hic Justino teste quū haberet vxorē noīe Laodicēā: ex fedēre cū Philadelpho rege inito qui aduersus eū pugnauerat ipsam repudiauit: ⁊ eius Philadelphi filiaꝝ noie Beronicē duxit vxorē: ex qua nōmullos suscepit filios. Verum post aliq̄ tps quū Laodicēa in viri grāꝝ redegisset nō imemor iniurie ab ipsa receptē: ipsuꝝ Antiochū virū suū ⁊ filiū quē ex Beronica susceperat venēo sustulit. Et quēdā regie stirpis viꝝ noie Arthemonē Anthioco simillꝰ dissimulādi sceleris: q̄ ꝓpinde q̄si iūꝝ regē egrū i lecto collocauit. Quūq; oēs ademisset ppīꝝ eius sermone ⁊ vultu cōsimili ipsuꝝ fefellit. Credidērūt nāq; oēs ab Anthiocho morte Laodicēā ⁊ eꝰ natos sibi cōmēdari. Sepulto vero Anthiocho: Anthiochū galericū filiū suū regina Laodicea regē ꝓstituit. At Berōica filij puationē graviter ferēs ꝓfecti curꝝ armata ꝓcēdit: ⁊ p

scuta Cenci satellitem crudelis operis ministrū: quē hasta frustra petierat saxo prostrauit: ac superaduentū ei⁹ corp⁹ actis equis inter infesta cōtrarie partis agmina ad domū in qua interfecti pueri corpus occultari arbitrabatur prexit. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Zenon stoicus phūs bisdē tpibus: teste Eusebio: ob ei⁹ doctrinā plurimū cognitus est. Qui inter cetera de perturbationū sedatione libros duos ꝓposuit. Jtē de voluptate quattuor. De diuitijs ꝛ gratia vnū. De hominū vsu vnum. De siccitate. De antiquis regib⁹: ꝛ de ijs que laudantur. Ex cui⁹ sententijs inter notabiles hec memorabilis plurimū fuit. Sepultus apud te sit sermo: quem tu solus audieris. Anno autem. 21. regni philadelphi. Vite vero sue. 80. inedia consumptus interijt.

¶ Crisippus similiter stoicus phūs natione Elius per hoc idē tp̄s vna cū Zenone predicto floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter cōposuit: vt ad ea que ibi cōscripsit penit⁹ cognoscēda lōga vita op⁹ esset: sicut testat Valeri⁹ li. 8. Ex cui⁹ notabilioꝝ sentētijs hec vna celebris fuit. Sapiēs nulla re eget: ꝛ tamē multis reb⁹ illi op⁹ est. Et cōtra stultos nulla re op⁹ est. Nulla enim re scit vti: sed oībus eget. Hi autē duo stoice secte auctores: ꝛ inuētores fuerūt. Quoꝝ sentētia erat posse oium ꝑturbationē e mentib⁹ hoīum radicari. Et hoc idē senserāt veteres achademici. Multe nāq; fuerūt stoicorū sentētie: Inter ꝙs hec precipue sunt. Jd summū bonū esse: quod honestū est. Nihil de esse ad recte viuendū ei in quo virt⁹ ē. Stult⁹ ꝝ cōtīdē oia vitia habet: sed nō in oia natura ꝓn⁹ est.

¶ Polemon athenīēsis phūs bisdē tēporib⁹ agnoscit: qui Laertio teste: quū iuuenis esset admodū lubricus: ꝛ impudicus fuit. Sed quū e cōdicto aliquādo ebrius cū sodalib⁹ Xenocratis scholam irrupisset: vbi ei⁹ de pudicitia oratione audiuit: ita seipsum collegit: vt dimissa luxuria industria ac studio ceteros vinceret eidēq; in schola succederet. Erat nāq; hic a natura vrbanus adiūcta seuera cōstantia. Nec quēpiam sedēdo: sed deambulādo docebat. Et propter summū probitatis studiū in ciuitate semper honoratus est. Olympiade autem. 127. vetulus ex hac vita migrauit.

¶ Aratus Ilian⁹ poeta clarissimus ac tempestate: vt Eusebi⁹ scribit: floruit. Hic primo Odysseam Homeri a Zenone stoico didicit: eruditusq; factus apud Antigonū Macedonie regem quo aduixit mora traxit: vbi cū astrologie nō ignar⁹ esset de astrologia librū scripsit elegantissimū: vicēte Cicerone libro primo de oratore. Constat iter doctos hoīes ignarum astrologie ornatissimis atq; optimis versib⁹ Aratū de celo stellisq; dixisse ꝛ conscripsisse. 246 4953

¶ Strabo lāpsacenus phūs eloquētissim⁹ philadelphi regis precepto: a quo ꝛ talentis trecētis donatus fuit per hec tēpora claruit. Qui in physica speculatione ceteris diligenti⁹ speculat⁹ est: vnde ꝛ physic⁹ per Antonomasiā appellat⁹ est. Scripsit autē de regno libros tres. De iustitia. 3. De ijs. 3. De magistratib⁹. 3. De regia philosophia. De fortitudine. De celo: ꝛ de multis alijs reb⁹. Fuerūt autē octo Strabōes: prim⁹ Jsocratis auditor. Secūdus hic ipse. Tertius medicus. Quartus historic⁹ scriptor gestorū Philippi ꝛ perse qui contra Romanos bella gessere. Quintus poeta epigrāmatum. Sextus antiquus medicus. Septimus peripateticus qui moram traxit Alexandrie.

¶ Silphō megarēsis phūs bisdē tpib⁹ floruit: hūc ꝛ imitatiōe ꝛ eloquētia: atq; sapiētia tātuz alios precessisse dicūt: vt parū ab fuerit qn ois grecia in illū intēta in megarā trāsisse diceret. Cicero vero libro de fato: dicit illū fuisse hoiem acutū maximeq; suis tpibus approbatū. Qui quū capta aliq̄ndo esset eius patria: ꝛ omnibus eius bonis amissis solus nudus euadens interrogaretur an omnia perdidisset: Respōdit. Omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa nō in scapulis se gestare dicebat. 245 4954

¶ Crates atheniēsis achademicus phūs polemonis predicti auditor: cuiusq; in scholis successor: his tpibus teste Eusebio floruit: hi nāq; magister ꝛ discipul⁹ adeo se inuicē amauerūt: vt pro Laertij sententia eadē semp studia sunt cōsecuti ꝛ mortui eodē sepulchro sepulti. Quos Antagoras in hanc sententiā versib⁹ adornauit hoc tumulo Cratē ac polemonē cōditos fatere. Qui trāis o hospes viros ꝓsensu animorū precipuos. Quoꝝ diuino ex ore doctrina manauit. Sacra vtiq; mundicies sapiētie adiūcta. habuit hic Crates discipulos memorabiles: iter quos fuere Arcesilaus: Bion ꝛ Theodor⁹.

¶ Crates alter phūs Thebanus fuit qui etiā his ferme tpibus floruit: Diogenis discipulus quē dictus Hiero. scripsit magnū auri pōdus in mare iecisse dicēs. Abi a me diuitiarū venenū. Nā vos potius mergā q̄ ipse a vobis demergar. Fuit aūt anteqū Cinicus fieret vir quidem diues qui nōnullos ex suis cū a proposito auertere conātes baculo persequebat. Obijt denicq; senex ꝛ admodū incuruat⁹ alij q̄q; multi extitere Crates quoꝝ vn⁹ orator ex Jsocratis familia. Alter vallorū effossor: q cū Alexādro militauit. Ali⁹ phūs ꝑipateticus: alius geometricus: ali⁹ poeta epygrāmatū: ali⁹ achademic⁹.

¶ Erasistratus atheniēsis medicus cui⁹ Eusebiū his tpibus floruit. Hic quū ex Aristotelis familia natus esset etiā eximius medicus cuasit: qui quū Antiochum regē ex grauissimo morbo sanasset a Ptolomeo rege eius filio centū talētis donatus est: vt testis est Plyn⁹ libro. 29. naturalis historie.

¶ Lycon Troadēsis phūs per hec tpa clarus habet. Vir quidē eloquēs in educādis: instruēdisq; pueris maxime idoneus. Dicebat enim necessario adiūgi pueris pudorē: ꝛ laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissimus: ꝛ vestiū incredibili mūditie atq; nitore. Et quū esset corpore fortissimo pile ludo se exercuit. Tenuit autē schole principatū annis quadraginta quattuor: tandem sessus podagre morbo anno vite suc septuagesimoquarto interijt. Fuere ꝛ alij Lycones: prim⁹ Pytagoricus: secūdus hic ipse: tertius versificator: quartus epygrāmatum artifex. 243 4956

Anno mundi | Anno añ xpi aduētū

¶ Tymon Apollonitates phūs hac tēpestate flozuit. Hic dum iuuenis esset multis obscenitatib⁹ se immersit. postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vitijs in Calcedoniā imit: ibiq⁹ philosophiā ⁊ oratoriā arte didicit atq⁹ exercuit: ob que carus Ptolomeo philadelpho fuit. Scripsit aute diuersa poemata. Tragedias. s. sexagita. comedias triginta: ⁊ multas Satyras. Fuit ⁊ ali⁹ Nice⁹ philosophus aliusq⁹ orato⁹ studiosus. ¶ Romanorum naufragium.

4957 242 ¶ Anno. 29°. regni Ptolomei: olympiade aute. 131. Romani Cn. Seruilio: ⁊ C. Sempronio Blesо cōsulibus: ſm Euſebiū ⁊ Liuiū in sexto: cū ducētis sexaginta nauib⁹ nauali prelio Carthaginēses superarūt: ⁊ multas eorum vrbes ceperūt: scilicet ex Lybia: sed cū optimis spolijs redeūtes naufragiū ingens passi sunt: vbi adeo eas calamitates oppressere vt senat⁹ Ro. decreuerit: ab maritimis prelijs se de cetero abstinere. Quo quidem anno argenteus nūmus primū in vrbe ſm predictos signat⁹ est.

4958 241 ¶ Manasses Eleaçari pōtificis patruus decimus iudeorū rex pōtifex anno trigesimo regni ptolomei principatū sacerdotij suscipiēs sedit annis triginta duob⁹. De quo nil memoria dignū inuenim⁹.

¶ Pax Romanorum cum Carthaginensibus.

4961 238 ¶ Romani Claudio pulchro: ⁊ L. Julio ꝯsulibus: tertio ⁊ trigesimo regni Ptolomei anno a Carthaginensibus superati ex ducentis viginti naub⁹ quas in mari habebat vix cū triginta effugere potuere: ga nonaginta cū pugnatorib⁹ capte sunt ⁊ reliqe demerse: ⁊ vn⁹ ꝯsulum fugiēs naufragio classem amisit. Ea quidem victoria aphri elati facti sequenti anno in Italiam nauigantes vniuersa littora puagarunt: ⁊ multa damna Italis intulerūt. Sed ⁊ vigesimotertio belli punici anno. C. Lucian⁹ cōsul cū ei⁹ Collega Aulo posthumio ex senat⁹ mādato cū ducētis naub⁹ ꝯtra quadringētas aphro rū pugnauit: victorq⁹ cuadēs septuaginta corū cepit: ⁊ .xxxij. demersit: atq⁹ .xiij. milib⁹ occisis. 32. hostiū milia cepit: ex quo factum est vt infinitum prope auri ⁊ argēti pōdus in Romanorum potestatē redactū sit. Verū quidē ea in pugna ex classe Romanorū solū duodecim naues demerse referuntur. Quo bello Aphri attriti pacē a Romanis petiere. Que hac cōditione cōcessa est: vt captiui vtriusq⁹ suis redderent: ⁊ Sardi Romanis deinceps parerēt. Sub his etiā cōditionib⁹ Carthaginēses pacē cū Romanis obtinuere: vt Romani per cōtinuos viginti annos tria argēti puri talēta persoluerent.

4962 237 ¶ Hiero Siculorū dux ⁊ postea rex: his tpibus: vt Liuius scribit: in Romanoꝝ amicitiā venit. De quo Justin⁹ noster in. 24. epito. meminit: dicēs in eo fuisse pulchritudinē corporis: atq⁹ admirabiles vires. Eratq⁹ preterea eloqo blādus: in negotio iust⁹ ⁊ in imperio adeo moderat⁹ vt nihil ab ipsa sua iuuētute nisi regnū ei deesse videret. Quib⁹ dotib⁹ ornat⁹ a Siculis cōtra Carthaginēses primum dux constitut⁹: mox victoria obtēta oīum ciuitatū fauore Sicilie rex creatus est: vt Justin⁹ vbi supra multa cōmemorat. ¶ Parthorum regni principiū. Et primo Parthie descriptio.

¶ Parthia nāq⁹ asie regio pmaxima ē: ⁊ olim orientalis Scythie ps fuit. Que (vt Ptolomeo placet) ab ortu Ariā habet: ab occasu Mandoranū montē: ad meridiē Carmanicā desertā. Et a Septētrione Hyrcaniā. Juli⁹ aute Solin⁹ Parthiā diuidēs dicit habere a meridie rubrū mare ⁊ claudi Hyrcano solo: parthicūq⁹ imperiū conscribēs diuidit in decē ⁊ nouē regna: ⁊ vndecim supiora ab Armenico limite ⁊ Caspio littore incipiēria ad terrā scythicā porrecta cōcordes esse cū reliquis inferiorib⁹. Strabo vero refert: parthorū loca optima esse ⁊ mōtib⁹ clausa: sed montes frigidissimi cum sint planitiem habēt admodū calidā: paruā tamē: idē Strabo: Parthiā ab initio fuisse dicit: sed tēporis successu auctā: Cameſināq⁹ Cormā: ac totā fere regionē vsq⁹ ad Caspias portas ⁊ argos atq⁹ tapiros que prius Medorum erant ad Parthos transisse atq⁹ alia loca cōplurima: postea inter Parthos cōscripta fuere. Parthi aute bellaces sunt: ⁊ a Scythis ortū habuere: qui ⁊ propter preclara in bello facinora adeo claruere: vt finitimis semper aliquid ademerint: eorūq⁹ imperium ita auxerint: vt vim scythis multā attulerint. Eorū autem sermo ex scythico medoq⁹ cōmixtus est. Omnes qppe equitare ⁊ sagittare liberos suos magna industria docent: pugnanteq⁹ procurrentibus equis: aut terga dantes sepe fugam simulant: vt incautiores insequentes habeant signum: hij in prelio nō tuba: sed tympano dant. Nec pugnare diu possent. De quibus Lucanus poeta sic ait.

Pugna leuis: bellūq⁹ fugax: turmeq⁹ vagantes
Illita terra dolis: nec martem cominus vnq⁹
Et quecūq⁹ velint pmittere vulnera vultis.
Et melior cessisse loco q⁹ pellere miles:
Ausa pati virtus: sed longe tendere neruos

His nanq⁹ auri argentiq⁹ nullus nisi in armis est vsus. Uxores vnlecdine libidinis singuli plures habēt. Nec vlla adulterio delicta graui⁹ punīt: propter quod feminis comuniū virorū nō tantū interdicūt: sed etiā cōspectū. Quare Macrobius dixit: parthicū cōcubinis: nō cū coniugib⁹ cōuiuia ineūt tanq⁹ has in vulg⁹ prodire ⁊ lasciuire deceat: illas nō deceat. Unde Lētulus ad Lucanū lib. 18. cos adeo libidinosos dixit: vt reicto nature pudore: cū sororib⁹ filijsq⁹ misceant. ait enim tot feminis cōplexibus vnū. Nō laxat nox totā marē: iacuere sorores: In fratrū thalamos sacrataq⁹ pignora matrū. Sepultura aute istorū hominū: ⁊ maxime regū: aut canum aut auiū laniat⁹ est. Nuda demū ossa terra obtegūt. Horū ingenia timida seditiosa: fraudulēta: procaciaq⁹ semper in externos aut in domesticos mot⁹ ingeti. principib⁹ enim suis nō pudore sed metu obediūt. In libidine proiecti: in cibis parci: fides dicti promissiq⁹ nulla nisi quatenus expediat. Hi Parthi primo assyrijs: postea Medis: deinde Persis. Quarto loco macedonibus: post vero morte Alexādri magni: vt supra dictū est: Macedones inter se ciuili bello cōtendētes Eumeni se tradiderunt

se tradiderũt: eoq; victo ad Antigonũ transiere: post hunc autẽ a Alicanore Seleucoq; ac anthiocho aduentũ possessi sunt. Bernum his temporibus Arsace auctore a Macedonibus defecere: t hoc propter eorum discordias. Nullum enim tam grande imperium quod ciuilis discordia non euertat. Et propterea pulsis predictis primus ibdem regnauit Arsaces.

¶ Arsaces igit predict⁹ ꝑmus boz parthoz rex. 133. olympiade que fuit. 37. regni Ptolomei ann⁹ huiusce gẽtis imperiũ sumpsit: a quo postea relig reges arsacide dicti sunt. Hã sicut albani reges oẽs a Siluio Ence filio dicti fuerunt Siluij t Romani imp̃atores augusti vocant: Egyptijq; Ptolomei sic parthiani isti arsacide ab Arsace isto primo coz rege: cuius origine Justi. nr incertã esse dicit. Hic nãq; ex latrocinijs viuere solitus accepta opinione q; Seleuc⁹ a gallis Asian⁹ victus esset: cũ pdonũ manu Parthiã ingressus: ibidẽ mox pfecto regionis oppresso t ipsuz imperiũ inuasit: t dominio aliquanta z ciuitatũ potit⁹ est. paratoq; grãdi exercitu statim ab aduersarijs se tutat⁹ est. Quib⁹ oibus sublatis libertatẽ huiusce gẽtis ꝯgsiuit: atq; formã viuẽdi vniuerso regno dedit. Hã magistrat⁹ cõstituit: q; belli ac pacis vniuersi regni acta gererẽt. Ordinatoq; optie regno matura senectute discessit.

¶ Arsaces huius nominis secundus predicti filius patre defuncto in regno successit: qui aduersus 235 4964
Anthiochũ Selcuci filiũ cũ centum peditũ milibus t viginti milibus equitũ exercitũ duxit: contra quẽ tãta virtute pugnauit: q; (vt Justinus scribit) ad postremũ in societatẽ ei⁹ deprecatorie recipetur.

¶ Priabacius Arsacis huius filius tertius parthorũ rex fuit: qui in regno. 15. annis actis decessit relictis p⁹ se Maarde Mitridate t Phraate filijs: quoz maior Maardes Mardos bello domuit: t eorũ regẽ suo subiecit impio. Nec multo post quãus multos reliquisset filios: decedens fratrem instituit heredẽ. Mitridates autẽ regno susceptо: mox aduersus Medos bellũ gessit. Victoriaq; potit⁹ est t viribus auctus Phraatẽ germanũ suũ Medie regioni prepositum: t Helymeoz gentẽ regno suo adiecit. Imperiũq; parthorũ a Caucaso mõte vsq; ad flumen Euphratem protulit. nec minor Arsace proauo suo gloriosa senectute decessit: relicto Phraate filio herede. Qui quũ Anthiochꝰ regi bellũ inferre statuisset: Scythar ũ mõtibus ad sua defendẽda reuocatus est: ꝓfectusq; aduersus Scythas hymeq; quẽdã ad regni tutelã reliqt. Qui oblit⁹ vicarij officij tyrãnica crudelitate Babylonios: multasq; alias ciuitates importune vexauit. Ipse aũt Phraates ducto ꝓra Scythas exercitu obtruncatur. In cui⁹ locũ Archebanus eius patruus ꝓstitutus est: q; t belli Thegarijs illato in brachio vulneratus statim decidit: Mitridatesq; filius succedit. Cui⁹ ob res hanc gestas magn⁹ cognominat⁹ est. Verũ pp crudelitatẽ a Senatu parthico pulsus est. Cuius regnũ quũ Herodes frater occupasset: ꝓfectus cũ exercitu Babyloniã in quã Mitridates cõfugerat: tuit. t diu eam obsedit: q; randẽ capta etiã mitridatẽ fratrẽ ibidẽ Necari iussit. Deinde cũ Romanis bellũ gerẽs Crassiuz consulẽ cũ omni exercitu delecit. Verũ postea exercitus Herodis filij a Crassio Crassi questore cũ oibus ducib⁹ trucidat⁹ est. Herodes aũt cũ filios ex varijs pellicib⁹ haberet: ab vno eorũ tandẽ interfect⁹ est. Deniq; Tiberij Cesaris tpe Hermanicus Drusi filij t Calligule pater de istis Parthis clarũ egit triũphũ.

Ptolomeus Euergetes philadelphi predicti filius tertius Egyptiorũ rex anno secundo. 133. 234 4965
olympiadis qui fuit. 361. iudaice captiuitatis post patrem Egyptijs regnare cepit: t regnauit annis. 26. Hic in vltionem sororis Beronice Anthiochuz Galericũ quã idẽ t eius mater Laodicea regno ꝓuauerat (sicut Justinus lib. 27. scribit) Syriã Liciã: t Asie partẽ deuastauit: t innumerabilia inde spolia exportans inter que etiã deos quos Babylses in persas trãstulerat euasit.

¶ Anthiochus Galericus eius nois tertius quartus Asie t Syrie rex: coq; anno quo t Euergetes regnare cepit: t regnauit annis. xx. Hic mortuo patre quũ primũ in locũ ei⁹ suffectus esset: hortãte 233 4965
matre q; ꝓhibere debuerat Beronicẽ nouercã suã Egypti regis sororẽ cũ pulo filio interfecit. Quo scelere ꝓpetrato t infamie maculã subijcit: t Ptolomei bello se implicuit: quapropter multe ei⁹ regni ciuitates ipsi⁹ crudelitate ꝓmote ab ipso defecere: Ptolomeoq; se dedidere. Quippe nisi Ptolomeus domestica seditione in Egyptũ reuocatus fuisset totũ hui⁹ Anthiochi regnũ occupasset. Tantũ illi odium illud parricidiale scelus attulerat. Verũtamen Ptolomeus postmodum illum occidit duob⁹ filijs: Seleuco t Anthiocho magno superstitibus derelictis.

¶ Onias ei⁹ nois. 2. Symõis iusti filiꝰ. xi. iudeoz põtifex p⁹ Manassen põtificatũ suscipiẽs sedit 232 4964
annis. 9. Hic Onias (vt Josephus lib. 12. ait) puulus mẽte t pecunijs auarus existẽs ꝓ pplo regib⁹ vectigal qõ pfes ei⁹ ex ꝓprijs dabãt. i. xx. talẽta pecunia z nõ reddẽs ad irã Ptolomeũ ꝓmouit: t mittẽs in Judeã legatũ ꝓminabat̃ multa mala inferre nisi tributa acciper. Nec ꝓpterea Oniã pp ciusauaritiã regis verba flectebant. Unde t iudei turbabant̃: qõ audiẽs Josephus vir ũter suos nobilis Tobie ex Onie sorore filius: inuito Onia ex cõsensu iudeorũ ad Ptolomeũ accessit: q; nõ modo pacẽ cũ eodẽ reformauit sed etiã pp ei⁹ ingẽtes virtutes atq; obsequia illũ ducẽ Judee t finitimarũ regionũ cõstituit. Is enim Onias postq; predictũ tpe sedisset defunct⁹ ẽ: ꝓcipatũ sacerdotij Symoni filio derelinquens.

¶ Mediolanũ cũ tota Emilia t Liguria a Romanis capitur.

¶ His trib⁹. L. Cornelio Lẽtulo t Fulvio Flacco cõsulib⁹ Romani intra italiã ꝓtra ligures cispadanos bellũ sumpsere: t ꝓmõ cũ mediolanẽsib⁹ t ligurib⁹ pugnãtes ad. xxiij. milia interfecta sunt t. v. milia capta: cũ quibus Romã veniẽtes (vt Livius ait) triũphauere. Deinde vt idẽ refert haud multo post Emilio cõsule cũ. 200. milia gallorũ ꝓtra Romanos alpes transissent. Idẽ ꝓsul cõtra eos con

gredîes.xl.mîlia coꝝ cecidit:ꝛ vniuersa Italia Romanis consensit:pp qõ Emîlio a senatu decretus fuit triũphꝰ:Galloꝝ qdẽ (vt Eutropiꝰ scribit) animi feroces sunt:coꝝq; corpa in pncipio plusq; humana.Sz expimẽta depchẽsiz est:qꝝ coꝝ virtꝰ sicut pmo ipetu maior qꝝ viroꝝ est: ita sequẽs minor qꝝ feminaꝝ: Alpina (ingt) corpora albenti celo educata habẽt quoddã niuibus suis simile:quũ nior calore pugne statim in sudorẽ cũt:ꝛ leni motu quasi sole laxanť. Hi nãq;. AD. Bruto duce iurarũt nõ prius balteos se posituros qꝝ capitoliũ incẽderẽt.quod ꝛ factũ est: Hã victos eos (sicut Limꝰ tradit) Emilius in capitolio descinxit:ꝛ balteos depõere coegit.Post aliquot aũt annos iterũ in Italiã ptra gallos pugnatũ est:ꝛ id bellũ finitũ est regnãtibꝰ. AD. Claudio Marcello:ꝛ Cn.Cornelio Scipiõe pconsulibus:Quia marcellus ingẽtes gallorũ copias pemit:ꝛ inter multa insubriũ oppida que idẽ cõsul ad deditionẽ redegerat:etiã Mediolanũ florentissimã vrbẽ excepit:ꝛ grandẽ ex ea prdã Romã perduxit de eis triũphauit. ¶ Corsica ad Romanos defecit.

¶ Sequẽti anno (vt Liuius scribit) Carthaginẽses ptra Romanos bella reparare tẽtãtes:sardos ad rebellandũ subornarunt.Verũ postea legati Carthaginensiũ Romã venientes pacem impetrauerunt.Titus autem Manlius Torquatus consul factus de Corsis triũphauit:Quibus gestis Romani cum omnibus pacem habuerunt:Qua cõfecta nullũ deinceps Romanis illatũ est bellũ:quod eis post Romã conditam semel tantum cõtigit: Numa scilicet Põpilio regnante.

4968 232 ¶ Demetriꝰ Antigoni regis filius.36. Macedonũ rex anno.3. Euergetis macedonũ regnare cepit ꝛ regnauit ãnis.x. Hic quũ adhuc admõz puer cẽt:ꝛ pr suus cũ Spartis bellũ gerẽs victoriã obtinuisset:decreuisset qz etiã athenienses bellũ inferre:ab Alexãdro Pyrrhi regis Epyrotaꝝ filio superat:vna cũ exercitu etiã regnũ amisit.Sed Demetriꝰ hic sumptis viribꝰ:pre fugato nõ solũ amissaz Macedoniã recepit.Verũ etiã ipsuz Alexãdrũ Epyri regẽ regno spoliauit.Tanta ñ.tũc erat militũ nobilitas:vt reges vicissim nũc exules:nũc reges viderent:quos optime gestis sororẽ Anthiochi Gallerici duxit vxorẽ.Sz mortuo Alexãdro Epyri regis repudiata pma ꝓcuratione olympiadis matris pithiã filiã suã duxit vxorẽ:ꝛ ob hoc gratia acqsita iniurias filioꝝ Alexãdri defendit:prior vero vxore soluto matrimonio ad fratrem Anthiochum concessit:ꝛ cum in mariti bellum impulit.sed post multa bella Demetrius hic vita decidit Philippo filio paruulo relicto:cui Antigonũ dedit tutorem.

4978 221 ¶ Antigonꝰ eiꝰ nois tertiꝰ.37.macedonũ rex.13.regni Euergetis anno regnũ accipiẽs regnauit annis.15.Qui mortuo Demetrio pdicto eiꝰ vxorẽ accepit in ꝓiugẽ ꝛ se regẽ dixit:Sz quũ ad id pficiẽdũ plurimũ laboraret:seditio maxima suborta est.Quo audito Antigonꝰ ꝓcessit in publicũ:ꝛ Hyademate in vulgꝰ ꝓiecto:illud alteri dari rogat:q aũt impare illis nesciat:aut ipsi parere sciãt:se aũt adhuc regnũ inuidiosiz nõ qdẽ voluptatibꝰ:sed laboribꝰ plenũ sentire.Postea vero pplo beneficia sibi collata:cõmemorat.s.qmodo socioꝝ defensionẽ rẽdicauerit.Quomodo Gardanos:Thessalosqz nimiũ exultãtes de Demetrij morte ꝓpescuerit:ꝛ deniqz qmodo coꝝ dignitatẽ nõ modo defensauerit: sed etiã auxerit.Quibꝰ verbis pplꝰ pudore pmotꝰ illud recipe iubet.Sz tã diu illud recipe recusauit: donec de seditiosis sumptũ est supplicium.Sũptoqz regno ꝓcstim spartanis bellũ intulit:q nõ solũ pro illibata libertate:sed etiã pro oiuz salute ꝓtra macedones certaucrãt vtiqz spartani:nõ ipsi tãtũ.Ceꝛ ꝛ cõiuges:liberiqz magno animo fortunã tulere.Nemo qppe coꝝ in acie saluti pcpeit.Nulla amissum ꝓiugẽ fleuit:qn ꝛ filioꝝ morte senes laudabãt:patribꝰ in acie cesis filij quoqz gratulabanť.Inter hec Cleomenes spartanoruz rex post multas hostiũ cedes cũ sibi tantũ qtuor milia ex pugna superfuisset conspexisset:ductis secũ coniuge ac filijs:in Egyptũ ad Ptolomeũ concessit:a quo honorifice exceptus diu in summa ipsius gratia vixit.Sed Ptolomeo Euergete mortuo cuius filius ipsum cuz oibus suis interfecit.Antigonus autem hic spartanis cesis ab vrbis direptione milites prohibuit: Veniãqz bis qui superfuerant:dedit:dicens se bellũ cuz Cleomene:non cum Spartanis suscepisse. Cuius fuga omnis finita est ira.Nec multopost ꝛ ipse decidit:regno Philippo pupillo tradito.

¶ Josephus iudeus vir bonꝰ atqz magnanimꝰ:qui populum iudeorũ de paupertate ꝛ debilitate ad clarissimas rerum causas perduxerat:hoc anno postquam viginti ꝛ duobus annis Syrie ꝛ phenicis ac Sãarie tributa dispensauit:relicto Hyrcano filio defunctus est.

¶ Hyrcanus autẽ buiꝰ Josephi filiꝰ post patrẽ in despẽsatione tributoꝝ Ptolomei in Syriã ꝛ alias ꝓuincias successit.Vir etiã ab ipsa pueritia mirabilis virtutis atqz ingenij:quẽ pr ex Pãtomina fris filia suscepit.Qui quũ adhuc iz.annũ ageret demõstrauit maximã fortitudinẽ ꝛ animi prudentiam: adeo vt magnã fratribꝰ suis excitauerit emulationẽ.Pater aũt suus volẽs cognoscere adolescẽtis virtutẽ:misit illũ via duorũ dierũ in solitudinẽ ad seminandũ cũ trecẽtis iugis bouũ eclãs loca qbus ligarenť.Qõ videns Hyrcanꝰ:quoddã virile excogitauit:ꝛ maiꝰ etate sua:Quia decẽ iuga occidere fecit: ꝛ carnes quidẽ bubulcis suis distribuit:pelles vero coꝝ diuidẽs loca bouũ fecit:p que boues ligarenť ꝛ hoc modo seminauit terrã:quã sibi pr seminandã cõmiserat:ꝛ ad patriã reuersus ab ipso pp prudẽtiam ꝛ mẽtis argutiã plurimũ dilexit tanqz ꝓpriũ filiũ:pp qõ fratres eius nimiũ cõtristabanť.Inde illo tp quũ Ptolomeo regi natꝰ esset puer:ꝛ oes Syrie priores in Alexandriã cũ maximo apparatu ad celebrãdũ natalis pueri diẽ properarẽt:pater senio cõfectus ire prohibebať.Recusantibꝰ aũt ceteris fratribꝰ illo ire Hyrcanus adhuc q̃si puerulus se iturũ obtulit dicẽs:etiã se in via nõ multas pecunias opus habere:modo in Alexandriã epistolã ad dispẽsatorẽ suum daret:quatenus ei pecunias

pcbret ad cõparationẽ corũ que optima vel preciosa posset inuenire. Qui Joseph⁹ pater opinatus decẽ tm̃o talẽta sufficere ad sumptũ regij muneris: scripsit dispẽsatori suo in Alexãdria Hyrcan⁹ autẽ accipiẽs epistolã Alexãdriã perrexit: ꝛ illã dispensatori patris porrexit: ꝛ ab eo mille talẽta expe tijt. Jratus autẽ dispẽsator increpauit adolescentẽ q̃si volentẽ luxurioſe viuere. tũc adolescens furore cõmotus dispensatorẽ in vincula cõiecit: pp quod dispẽsator dedit ei mille talẽta: si a vinculis absolui debebat. Acceptis vero pecunijs emit centũ pueros: ꝛ totidẽ puellas litteras scientes: ꝛ obtulit pueros regi cũ singulo talẽto: puellas aũt similiter regine cũ singulo talẽto. Quũq; ad regis cõuiuiũ inuitatus discubuisset: vltim⁹ oiuz in vlteriori loco cõsedit: ꝛ in deriſuz pueri oẽs cõuiue ossa ciborũ ante eũ ponebãt. Ipse autẽ hoc videns tacebat. Quũq; veisset rex in cõuiuiũ ceteri ad regẽ dixerũt: Vides dñe rex quãta apposita sunt ossa Hyrcano q̃ carnib⁹ expoliauit. Surridẽs Hyrcan⁹ adolescẽtulus dixit: Ego dñe mi rex canis nõ sum: q semp ossa cũ carnib⁹ deuorãt: sicut isti fecerũt: nam hoies carnes comedũt: ꝛ ossa dimittũt: quod ꝛ ego tanq̃ homo nũc feci. Rex aũt miratus pueri respõsuz tã sapienter prolatũ oẽs plaudere iussit. Rex vero postq̃ ei⁹ munera ducentoꝝ puerorũ cũ singulis talẽtis accepit: ipsius magnanimitatẽ miratus imperauit ei vt quã vellet gratiã expeteret. Jlle aũt nihil ampli⁹ ab eo petiuit in se fieri: q̃ vt patri ꝛ fratrib⁹ litteras cõmẽdatitias dirigeret. Audiẽtes aũt fratres ei⁹ ipsum a rege honoratũ in occursum eius se progredi simularũt: illũ interficere volẽtes. Sz ille fraude deprehensa in pugna multos iterfecit. Et ex hierosolyma trãsiordanẽ secedẽs vectigalia a barbaris exigebat: ꝛ illos frequẽter debellabat: Ubi etiã turrim fortissimã ex lapide albo edificauit: ꝛ alia multa edificia in modũ castri extruxit: quẽ q dẽ locũ pficiẽs cũ Tyrũ noiaut: ibidẽq; Hyrcan⁹ hic (vt Joseph⁹ li. 12. testat). 7. annis regnauit. Tãdẽ Anthiocho magno regnãte Hyr. verit⁹ ne ab eo tentus tormentis afficeretur pro his egerat: vitam propꝛie manus internitione concluſit: cuius substantiam idem Anthiochus suis commodis applicauit.

¶ Symon Onie põtificis filius. 12. iudeorũ põtifex bis tpibus: quũ Onias pr̃ eius Anthiochi magni senitiã phorresceret: se in Egyptũ trãstulisset: põtificiũ mun⁹ suscipiẽs sedit annis. 12. vir qdem bon⁹ atq; optimus qui multa digna laude gessit opera: quod Jesus filius Syrach in suo ecclesiastico. c. 49. testatur dicẽs: Symon sacerdos magnus fuit: qui in vita sua suſtulit domũ: ꝛ in diebus suis corroborauit tẽplũ. Tẽpli etiã altitudo ab ipso fundata est duplex edificatio ꝛ excelsi parietes tẽpli. Jn diebus ipsi⁹ emanarũt putei aquaꝝ: ꝛ q̃si mare adimpleti sunt supra modũ: Qui curauit gentẽ suã: ꝛ liberauit eã a pditiõe ꝛ multa alia q̃ de ipso co in ca⁹ idẽ pſecut⁹ ẽ. Moriẽs tãdẽ Oniã filiũ reliqt successorẽ

¶ Seleuc⁹ Ceraunos eius nois secũdus: gntus Syrie rex anno. 20. regni Euergetis regnare cepit: ꝛ regnauit annis duobus. Hic quũ in defuncti patris loco successisset cõsestim pꝛra ciuitates q̃ a patre defecerãt ingentẽ classem cõparauit. Et nauigãs repẽte velut parricidiũ patris in filio vendicaturus orta tẽpestate classem oẽz amisit: Nec quicq̃ illi ex tãto apparatu preter nudũ corp⁹ ꝛ pãucos comites: vt scribit Justin⁹ in. 7. Epito. li. cõseruare potuit. Miſera qdẽ res: sed optata sibi fuit. Bene de nõ multopost naufragiũ: etiã a Ptolomeo Euergete prelio vict⁹ in Anthiochiã trepid⁹ fugit. Ubi ad Anthiochũ fratrez litteras dirigẽs ab eo auxilla postulauit. Anthiochus aũt quũ esset annorum. 14. supra etatẽ regni auidus sub occasione regni defendẽdi: fratri huic Sel euco regnũ abstulit. 214 4985

¶ Anthiochus cognomẽto magnus ei⁹ nois q̃rtus sext⁹ Syrie Rex anno. 23. Euergetis syrijs regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 36. Hic teste Justi. Hierax cognominat⁹ ẽ: eo q nõ hois: sed accipitris more in rapiẽdis alienis vitã duceret. Hã cũ Ptolomeo Philometore cõgressus ipsum deuicit atq; fugauit: Eiusq; mortui filiũ. P. Epiphane q ĩfans patri in regno successit: vt ei regnũ adimere posset bellicis excussionib⁹ effatigauit. Post hec quũ virib⁹ ꝛ diuitijs plurimũ abũdaret ira luxurie ꝛ supfluitatibus instruxit exercitũ vt gregarij milites auro caligas facerẽt: Huic etiã Hãnibal penus Romanorũ metu Carthaginẽ tradẽs ad cũ refugij gratia concessit. Rex itaq; Anthiochus exercitum suuz aureis argenteisq; atq; alijs insignib⁹ ornatum Hannibali ostendit. Quo ostenso in tam ornati exercitus cõtemplatione gloriabũdus Hannibalẽ interrogauit dicens: An hec oia putaret esse satis romanis? Penus militũ preciose armatoruz ignauiã deludẽs: Satis ingt esse credo ꝛ si auarissimi sunt romani. Nõ de equiperãtia: vt Valerius li. 9. ingt: sed de preda intelligẽs Romani vero Anthiochi ꝛ Hannibalis insolẽcias sustinere nõ valẽtes: cõtra eũ bellũ moverũt. L. Corneliũ pꝛsulem: ꝛ Scipiões. f. nasicã ꝛ Aphricanũ legatos cõstituẽtes navali pꝛlio Hãnibalẽ supauerũt: ẽt Anthiochũ deuincẽtes cogerũt eũ pacẽ a Romãis postulare: q̃ eidẽ hac pꝛditione pcessa ẽ: vt ex Europa: asiaq; recederet: se quoq; intra Thauꝝ retineret: ꝛ. 20. obsidib⁹ dati decẽ milia talẽtoꝝ: quotãnis pꝛsolueret Hãnibalẽ ẽt traderet: q belli cõcitator exiterat. Anthioch⁹ itaq; iter reliq̃s obsides filiũ cognomẽto nobilẽ Romanis tradidit: ꝛ versus Thauꝝ mõtez secessit. Quo facto Hãnibal ad pꝛuſiã Bythinie regẽ pfugit. Quũq; idẽ Anthioch⁹ thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter pmiſſi pfidẽ intrasset in fano Nance seu fortune ab ipsis sacerdotib⁹ tandẽ perẽpt⁹ est: ꝛ ab ipsis mẽbratim pcissus e tẽplo pꝛcerus est: vt patet secũdo Machabeoꝝ ca⁹ pmo. Unde oẽs benedixerũt deũ q pdidit impium. 215 4986

¶ Colossus ingẽs solis simulacrũ a clare Lido statuario fabricatũ: hoc anno: teste Eusebio: ãno a 210 4989
structione sua. 56. apud Rhodiũ insulã terremotu corruit. erat qppe: vt Plynius refert: statua admirãda altitudinis cubitorũ. 70. turrib⁹ eqprãda: Cui⁹ digiti: vt idẽ Ply. testat: maiores erãt plerisq;

statuis: Ex cui⁹ gdē statua Soldan⁹ Egypti rex: quū postea insulā inuasisset: nōgētos camellos oneratos ipsius creꝙ quā terremotu ꝓfractā inuenit: in Alexādriā trāsmisit. Id enim vnū e septē mūdi miraculis: t gdem maximū fuisse oēs testātur. ¶ Viri disciplinis excellētes.

4990 209 ¶ Jesus fili⁹ Syrach natione hebꝛeus his tēpoꝛibus: Euscbio teste: apud Hicrosolymā multa sciētia t rex experiētia habetur clarissim⁹: q t libꝝ noie ecclesiasticū: quē hebꝛei panarethos vocāt ꝓposuit: in quo de omni virtute tā theologica quā politica pulcherrime tractat: Quē ideo ecclesiasticū nominauit: eo q̄ de toti⁹ ecclesiastice discipline: religioseq̄ cōuersationis magnā curā habere visꝰ fuerit. Omnes nāq̄ Salomonis libꝝ: scilicet prouerbioꝝ: Ecclesiastesq̄: ac canticoꝝ: necnon t sapiētie ac Ecclesiasticus iste apud eccleſiā Sapiētie libꝝ cōmuniter appellātur: tū quia specialiter sapiemiā docēant: tūq̄: quia qui eos nouerint: obseruauerintq̄ vere sapientes dici possunt.

¶ Biogenes stoycus per hec tempoꝛa floꝛuisse creditur: Qui licet ex Seleucia fuerit: propter tamē Babylonis vicinitatē dictus est Babylonius.

¶ Biogenes vero magn⁹ pbūs Synopeus genere: supioꝛib⁹ diēb⁹. s. Ptolomei philadelphi tpibus obijt: q apprime oēs voluptates t cupiditates a se abdicauerat. Et ꝓpterea duplici tantum pallio ꝓpfrig⁹ vtebat. Perāq̄ ꝓ celario habuerat: t clauā ꝓ coꝛpuscvli sui fragilitate sustētāda: cibū quotidianū a q̄libet trāseunte poscebat. Habitabat qdem in vestibulis portaꝝ t porticibus ciuitatū vsq̄q̄q̄ ꝓfitēs vex: t trāseūtiū abigēs: t noīās vitia q̄ moꝛes fedabāt. Volū. n. ꝓ sua domo habebat: in q̄ se ꝓ tpis mutatiōe toꝛq̄bat. Frigoꝛe. n. tpis os dolij ad meridiē vertebat. Estate vo ad septētrionē. Et vbicūq̄ sol se iclinabat: Biogenes simul ptoꝛiū suū vertebat. Quodā. n. tpe quū ex calice q̄dā ligneo vsuꝝ potādi haberet: vidēs puerū manu cōcaua bibēte statim calicē in terrā elisit dicēs. Nescicbāt q̄ natura poculū haberet: Hic nāq̄ tā ꝓstātis: stabilisq̄ animi vir fuit: q̄ nihil de ci⁹ rigoꝛe vnquā remisit: Cui⁹ ꝓtinētiā (vt testaī Valeri⁹) etiā Alexāder magn⁹ vincere non potuit. Fuit inter cetera Biogenes hic magne sapiētie vir: vt Seneca multis in locis testaī. Unde t aliquādo interrogat⁹ qd agēdū esset homini: vt nō iraſceī: respōdit. Recordeī q̄ nō semp necesse est vt seruiaī illi: imo vicissim est alteri aliquādo seruiēdū. Nec oportet q̄ iugiter obediaī illi: sed interdum ipse obediat alteri: Nec necesse est vt semp ab alijs colaī: sed quādoq̄ patiaī: t ipse quū hec fecerit: Et quū hoc ci⁹ ita debilitabiī ira. ferunt illum dialogos nōnullos scripsisse: t Tragedias septē t alia pauca: Ex quib⁹ bāc celeberrimā excerpsim⁹ sentētiā: t qdē notādā: Sigs bonū cū amoꝛe dederit tibi ꝓsiliū: ꝑsta illi cū amoꝛe obedietiā. Fuere autē quinque Biogenes: ꝑmus Apolloniates physicus eloquēs Anaximenis auditoꝛ: Anaxagoꝛe tpibus. Secūdus Sycioneus: q̄ peloponesiaca scripsit. Tertius vero hic. Quart⁹: de quo dictū est Babylonius. Quintus Tharsensis: questionū poeticarū scriptoꝛ.

¶ Antipater stoycus pbūs acutissimi ingenij hac etiam tempestate floꝛuit qui multa conscripsit.

¶ Onesicritus Eginensis philosophus t ipse Biogenis predicti tpibus obijt: qui cū Alexādro magno militaret: eius inītia t bella cōscripsit. Et sicut Xenophon philosophus Cyri regis: sic iste Alexādri laudes prosecutus est: quoꝝ quidem stilus simillimus fuisse fertur.

4991 208 Ptolomeus Philopatoꝛ q̄rtus egyptioꝝ rex: olympiade. 141. q̄ fuit. 384. annis iudaice capti ꝙuitatis post patrē regnū suscipiēs regnauit annis decē t septē. Hic (vt Justinus ait) propter crimen Philopatoꝛ dictus est: eo q̄ patrē occiderit: t fratrē trucidauerit: Et sicut sceles⁹ in occupando regno: ita in administrando segnis. Quū. n. ex parricidio regnū acquisisset: reb⁹ vel feliciter gestis luxurie statim se dedit: Cui⁹ moꝛes oīs regia etiā secuta est: ita q̄ nō modo amici prefecti. Uerū etiā oīs exercitus militie studijs depositis ocio ac delicijs marcebāt: Quāobrē Antioch⁹ magnus Syrie rex predictus multas eius vrbes repentino apparatu oppressit: ipsamq̄ Egyptū aggressus fuerit. Trepidansq̄ illi legationē mittēs rogat ipsuꝝ Antiochū aliquātulū imoꝛari: donec exercitum t ipse pꝛepararet: magnoq̄ exercitu ꝑparato statī in greciā venit: t oia deꝑdita recupauit. Spoliasset quoq̄ (vt Justinus ait) Antiochū regno: si virt⁹ fortune successisset. Facta deniq̄ pace getē auide secutus est. Denuoq̄ in luxuriā involutus occisa Euridice vxoꝛe t Agathoclis soꝛoꝛib⁹ meretricib⁹ illecebris capiī: adeo vt nec q̄q̄ in regno suo minus posset q̄ ipse rex: Demuq̄ his involutus obscenitatib⁹: filio q̄nq̄enij relicto emoꝛiī. Quo moꝛtuo Agathocles regis prefect⁹ occidit: t meretrices in Euridice vltionē a pplo patibulis suffiguī. Quib⁹ gestis alexādrini legatos ad rōanos miserūt rogātes: vt populi tutelam susciperent: bi iuuarenturq̄ eius regnū: quod iam Philippum t Antiochum inter se facta partitione diuisisse dicebantur.

4992 207 ¶ Philipp⁹ Demetrij regis fili⁹. 38. Macedonū rex anno 6o regni Philometoꝛis Macedonib⁹ regnare cepit: t regnauit annis. 41. Hic Antigono rege tutoꝛe suo defuncto: quū esset annoꝝ. 14. regnū susceꝑit: qō audiētes Bardani: ceteriq̄ oēs finitimi populi q̄bus velut imoꝛtale odiū cū antigo Macedonū regib⁹ erat in ꝓcēptū etatis cōtinuis bellis eū lacessere nō desistebāt: ecōtra t ipse nō ꝓcēptus sua sūmotis hostib⁹ vltro etiā etholis bellū inferre satagebat: Uerū non multo post omissis Etholis bellū Romanis itulit: Sed dū in Italiā copias traiecisset: Bardani ei⁹ fines vastare ceperūt. Abductisq̄ viginti captiuoꝝ milib⁹ Philippū a Romano bello ad tuēdū regnū suum reuocatus est. Inde maioꝛib⁹ viribꝰ assumptis iteꝝ cū Rōanis bellū suscepit: sed a Romana fortuna superat⁹: fractusq̄ bello pacē a Flaminio cōsule postulauit: cui hac ꝓditione ꝓcessit: vt de regno nil proꝛsus se impediret:

retento

recēto sibi tātūmodo regio noīe:q etiā oībus grecie ciuitatib⁹ omissis:solā tenuit Macedoniam.

¶ Hamilcar Hānibalis Carthaginēsiū ducis filius:t magni Hannibalis pr:bis tribus:Livio te ste:duobus filijs Asdrubale t Hannibale parvulis relictis vita funct⁹ est:q adhuc adolescentulus exi stēs Sicilia post primū punicū bellū cepit exercitui pesse:quū ante ei⁹ aduētum:t mari terraq; Carthaginensiū rex male gereretur:vbi aūt ipse adesse cepit:nunquā Carthaginenses hosti cessere:neq; nocendi locū dedere:Sz sepe Hamilcar occasiōe data Romānos lacessiuit:Sēperq; superior discessit: vt Polybius historicus plenissime ostēdit:mediusq; inter Hamilcarē hūc t Hannibalē filiuz Asdrubal natu maior imperiū tenuit:Qui plura cōsilio q̄ viribus gessit. Hic fedus cuz populo Romano renouauit:t vtriusq; imperij Hiberū fluuiū terminū statuit:Saguntinis in Hispania medijs inter imperia Romanoz:Carthaginensiūq; libertate vti decreuit. 206 4993

¶ Punici belli secūdi principiū.

¶ Secundū vero bellū punicū:quod Hannibale duce Carthaginenses cū pplo Romano gessere: ortū regni philometoris anno:olympiade vero.142 principiū sumpsit:qō quidē p annos.17.pdurauit:oium quidē memorabilissimū:que vnquā gesta sunt: Neq; vnq̄ vllas validiores ciuitates his viribus cōsimiles cōperim⁹:q̄ in tā varia:belli fortuna:ancepsq; Mars fuerit:vt ꝓpinquos periculo fuerint q vicerint q̄ qui victi erāt. Odijs etiā prope maiorib⁹ certatū est q̄ viribꝰ Romanis indignātib⁹ q̄ victi victoribꝰ vltro arma inferrēt penis q̄ superbe:auareq; crederent impetratū a victis esse. Eisdē ferme tpibus:vt aperte iā monstratū est:quasi vniuersa orbis imperia:noua regū successione mutata sunt: Nā t in Macedonia Philippus annoz.14. Imperiū suscepit. In Asia impubes Antiochus cōstitutus est:Cappadocie quoq; regnū Ariarcti pater ipse tradidit:Egyptū philopator occupauit. Sed Spartani Cleomenis loco Lygurgū ducē sufficerāt. Et ne qua tpibus mutatio deesset:apud Carthaginēses abrogato Asdrubale ꝑdicto Hānibal ei⁹ germanꝰ etate īmatura a vrbe eligit. Cui⁹ mores:vitāq; necnō t ei⁹ꝓlia:vt ex Plu. Liuioq; elicere potuim⁹:hic breuiter subijciem⁹. 205 4994

¶ Hannibal itaq; Amilcaris predicti filꝰ ac tēpestate quinque t viginti tātū etatis ānos habēs Imperator Carthaginēsiū exercit⁹ (q̄ de eo pl⁹ milites q̄ de alio ꝓfideret) creat⁹ ē:hic qppe tāto ceteris ducib⁹ prudētia:audacia:ꝓfilioq; ad pericula capescenda:quāto ppls Roman⁹ cūctas gētes fortitudine anteibat:eni⁹ qdē corp⁹ nec fatigari nec animꝰ vnq̄ vinci poterat. Calori ac frigori patria:cibi potusq; naturali desiderio:nō voluptate:modꝰ finit⁹:vigiliaz somniq; nec die nec nocte discriminata tpa. Id qō gerēdis rebꝰ supererat geti datuz:Ea neq; molli strato:neq; silētio accersita. Multi sepe mirati sagulo inopē bumi iacētē:iter custodias statiōesq; militū ꝓspexerūt:restitu nihil inter eq̄les excellēs:arma atq; equi ꝓspicieb anē:Equitū peditūq; idē lōge pmus erat:princeps in prelū ibat:vltimꝰ ꝓfecto prelio recedebat. Et ideo quādocunq; cū qbus suis populis ꝓgressus est:semp superior euasit vel discessit. Imperator igit farta ,primo triennio oēs Hispanie gētes bello subegit:Sed t illā Sagūtinoz ciuitatē opulētissimā populi Romani amicā atq; carissimā fame oppressit:adeo(vt diuus refert Augustin⁹)q̄ pro famis magnitudine suozū cadauerib⁹ diu pasta fuerit. Demiq; oium fessa rerū ne saltē captiua in Hānibalis manꝰ pueniret:ingētē rogū publice struxit:in quē ardētē oēs se cōmuni ꝓsilio miserūt. Quib⁹ peractis Hannibal fratre suo Asdrubale ad Hispanie custodiā relicto: ipse pyrrhenū saltū trāsijt. t postē ad alpes puenit:que.s. Italiā a gallia se iungūt:qs nemo vnq̄ cuz exercitu pterq̄ Hercules trāsierat:ita itinera t loca lapidosa strues ꝓburēdo:t aceruū infundēdo patefecit:vt elephātus oneratus ire posset:quū antea vix vnus homo gret r petere. In eo tamē loco:vt Livius t Eutropi⁹ affirmāt:multi nimb⁹ obruti cū elephātis periere. Descēdit itaq; Hannibal cum suo exercitu in Thaurinēses agros:t ꝓuagata tota regione cisalpina Romanos trib⁹ prelijs ꝓfligauit:ac multas vrbes obtinuit:pgensq; per ligures id idē effecit. postea appēninū trāsilieꝰ etruriā que in itinere apud loca vbi nūc ē Florētia adeo graui oculoz morbo affect⁹ est:vt dextrū amiserit oculū. Vel vt alij dicūt nūq̄ eo bene vsus est:qua valitudine quū etiā premeretur:Et getula ducem portaret belua luscū. C. Flaminiū cōsulē apud Trāsimenū lacū cū exercitu occidit:t.26.hoium milia interfecit. Quo facto mox Fabi⁹ maxim⁹ ꝓtra ipsuz Hannibalē a Senatu missus p summa montiū: t abdita castra ponēs Hannibalis feruoꝛē delusit:t repta occasione aretinoz auxilio vicit q tātū ad bui⁹ belli ꝓparationē:Livio testāte tulerūt:quantū vniuersa nūc Etruria vix posset efficere:t sic p.16.annos totā Italiā varijs cladib⁹ fatigauit. Indeq; in Apuliā pergēs maxima clade Romanos apud Cannas affecit:In quo qdē prelio tot romanoz milia cesa sunt:vt tres annulorū aureoz modios:quos e Romanoz militū manib⁹ extraxerat:Carthaginē mitteret. Nā ibidē ꝓsulares viri t senatorēs oēs aut capti:aut occisi fuere. Nec dubiū quin de Romanis actū fuisset.si Hannibal statim post victoriā accessisset. Tādē Hannibal semper invictus cogit⁹ a ciuib⁹ suis Italiā relinquere:t opē patrie sue ferre:que t a Publio Scipione premebat. Dū vero pro reparatiōe belli t patrie sue occupatus esset:Carthaginēses pacē cū Romanis cōposuerūt:cogentib⁹ deinde Romanis:vt Hānibal in exiliū mitteret:ad Anthiochū Syrie regē ꝓfugit. Qui quū ꝓtra Romanos bellū pararet:t ipsius Hānibalis ꝓsilia spneret:Quoniā sermones cū Vilio Romanoz legato apud Ephesū habiti cū suspectū reddiderāt. vict⁹ est a Romanis Anthiochus:influsq; est si pacē obtinere vellet:vt Hannibalē redderet:qō quū cidē significasset stati ad prusiā Bithinie regē aufugit:Romanoz postulationē eiectās. Verū T. Quinti⁹ Romanoz legat⁹ scies Hānibalē apud cūdē esse ad insequēdū cū prexit.

Quũqꝫ eo Hannibal perductus esset: ne a Romanis caperetur: confestim gustato veneno quod in annulo more regio gerebat animã expulit. ⁊ sic eo genere mortis a Romanoꝝ vinculis se liberauit. Decessit autẽ Hannibal iste: Plutarcho teste: septuagesimo vite sue anno. Cuius coꝛpꝰ ad Lybissam collocatũ dicũt in sepulchro marmoreo: in quo hoc epitaphiũ scriptuꝫ fuit: Hanibal hic situs est. De quo sic rettulit Trogus. Quod nunq̃ sine bel is cubãs cenauerit: q̃ nunq̃ iter innumeras captiuas mire pulchritudinis puellas castitatẽ perdiderat. q̃ nunq̃ in insidijs suoꝝ aut etiã inimicoꝝ proditus fuerit. Obijt itaqꝫ vigesimo Ptolomei Epiphanis anno: olympiade autẽ .149.

4997 202 ¶ Fabius maximus Romanoꝝ ꝯsul: militaris rei ⁊ eloquẽtie peritia clarus bis tpibus floruit. De quo habeẽ q̃ quũ animaduertisset Romanã rẽpublicã belloꝝ multitudine periclitari: coꝛpꝰ ad rem militarẽ: tanquã hoc sibi innatũ esset: exercitui primũ ad eloquẽtiã ⁊ populũ pſuadendũ se cõtulit. Et vt eiꝰ vitã paucis concludã: deuictis Lybicis ⁊ alijs multis nationibꝰ triũphos quinque egit. Deinde quũ cõtra Hannibalẽ Dictatoꝛ electus foret: eo q̃ animũ ad cõsilia: coꝛpus vero ad robur in adolescẽtia instituerit: ⁊ audaciã cũ tẽperantia prudẽtiaqꝫ tẽperauerit nõ bellãdo: sed cunctando rẽpublicã seruauit: adducta a collega male pugnãte republica in maximũ discrimen. Quũ enim vidisset Adnutiũ collegã suũ a penis victũ (q̃q̃ sibi infensuꝫ) semotis odijs amore patrie Penos aggressus Romanos liberauit. In qua victoria Tarentũ vrbẽ euertit. Et licet vrbẽ euerterit: a Simulachꝛoꝝ tamẽ depredatiõe astinẽtissimus fuit. Cui: vt diuus pater Augu. primo de ciui. dei caº 6º refert: cũ ei⁹ scriba suggessisset: Quid. de signis coꝛ q̃ multa capta fuerãt fieri iuberet. Quesiuit cuiusmodi essent: Respõdit ille. Nõ solũ grãdia multa: verũetiã armata esse. Relinquam⁹ inquit tarẽtinis iratos deos: pro quo Hãnibal e pugna discedẽs dixit: Nõne ego vobis predixerã sepiꝰ hãc nubẽ: tẽpestatẽ ⁊ procellã nobis ob laturã. Victo deniqꝫ Hannibale triũphus ei maximo apparatu decretus fuit. De quo sic dicit in q̃rto Liui⁹. Fabiº: decimo exercitu relicto in Etruria suis regionibꝰ deductis ad vrbẽ. De gallis etruscis: samnitibusqꝫ triũphauit. milites triũphantẽ secuti sunt. Celebrata in cõditis militaribus non magis victoria. Q. Fabij q̃ moꝛs P. Decij est: Exercitataqꝫ: que memoria parentis equata euentu publico: priuatoqꝫ filij laudibus data ex preda militibꝰ eris octogẽti bini. Saraqꝫ ⁊ tunica premi: alia tempestate militie nequaquam spernenda sunt.

4999 200 ¶ Liuius Salinator ⁊ Claudius Nero bis tpibus a Senatu Romano ꝯsules cõtra Asdrubalem designati in Hispaniã cũ exercitu destinatur. Hã eo tẽpoꝛe Sardinia insula Romanos deseruit. Qua propter duces ad q̃ttuoꝛ partes missi sunt: ad macedoniã ptra Philippũ: Sardiniã cõtra Sardos: in Italiã cõtra Hannibalẽ. Liuius autẽ Salinatoꝛ cũ Attalo Asie rege amicitiã faciẽs Macedoniã fregit: Philippũ vicit: Siciliam recepit: ⁊ sexaginta ciuitates cepit: viginticꝫ sex expugnauit. Indeqꝫ sex diebus Italie longitudinẽ trãscurrẽs: vno eodẽqꝫ die ex Italia in galliã pcenit: vbi ⁊ Asdrubalẽ collatis signis pugnãdo deuicit. Quo pempto triũphũ duxit. Hoc idẽ Liuiꝰ libº 38. testatus est.

¶ M. Claudius Marcellus Roꝰ ꝯsul: hoc tpe in preclio existẽs a senatu cõtra syracusanos mittit ⁊ Syracusanã vrbẽ euertit. Et vt dicit diuus pater Aug. primo de ciui. dei caº 6º ante captã vrbẽ eius ruinã fleuit: ⁊ ante eiꝰ sanguinẽ suas lachrimas illi effudisse: etiã in hoste conseruande pudicitie curã gessisse. Qui anteq̃ ciuitas inuaderet: edicto publico cõstituit: ne quis coꝛpus liberũ violaret: cuiꝰ vitã Plutarchus diffuse describẽs: eã succinctiꝰ pscribimus. Ipse nãqꝫ: vt idẽ testat: quinquies ꝯsul fuit: eo q̃ exercitatione bellicosus esset: robustusqꝫ coꝛpore: manu potẽs: ⁊ ad inimicandũ ardẽs qõ eius certamina declarãt: acer quoqꝫ ac strẽnuus existẽs ad ceteras vite ptes pbumanus atqꝫ modestus fuit: tũqꝫ in re militari egregie excelluit ad nullũ pugne genꝰ aut segnis: aut parũ exercitatº: tũ etiã ad singulare certamẽ fortissimus. Quo quidẽ genere: quũ ꝓuocatoꝛẽ neminẽ fugeret: celis vniuersis victor euasit. Quapropter adhuc iuuenis existẽs: coꝛonas: cetera quoqꝫ ab impatoribꝰ ꝯsecutus ẽ pmia. Et vt de ceteris sileã: hoc solũ memorie dignũ hic appono: Hiberis nãqꝫ ptra romanos bellũ gerẽtibus: hic Marcellus videns Britomatẽ coꝛ ducẽ eximia coꝛpis magnitudine: armatura: auro: argẽtoqꝫ: ac varijs distincta coloribꝰ: ipsiꝫ adoriꝛ: ⁊ statim hasta cũ pfodiẽs resupinat atqꝫ iterficit. Inde pugna cõmissa ingentẽ ⁊ admirandã ꝯsecutus est victoriã. Capto enim Mediolano: ⁊ ceteris Emilie oppidis oẽs sese Romãis tradidere. Quãobrẽ a senatu decretº est triũphꝰ celeberrimꝰ: eo q̃ Romã optima tulerit spolia. Inde etiã cũ penis pugnãs: cesis eoꝝ quinque nobilibus victor euasit: post hec ab Hypocrate syracusanoꝝ duce ruptis Romanoꝝ federibꝰ: Marcellus capta eiꝰ vrbe: ex ipsius exercitu octomilia interfecit: ⁊ totã ferme Siciliã excursionibꝰ vexauit: vniuersosqꝫ profligauit. Demũ cũ penis pugnãs: vna cũ Crisippo eius collega lancea perfossas occubuit.

5000 199 ¶ Onias magnꝰ Symonis põtificis filiꝰ: hoc anno patre defuncto summũ pontificatũ obtinẽs sedit annis .29. cuiꝰ tpe Antiochus magnꝰ devicto Ptolomeo philopatro: etiã Judeã: vt Josephꝰ in .xijº scribit: sibi subegit: ad hierosolymoꝝ deniqꝫ ciuitatẽ exercitũ ducẽs: cã sine vlla ꝓtradictiõe cepit: aperiẽtibꝰ ei portas bis q ei⁹ volũtati cõsentiebãt. Ingressusqꝫ ciuitatẽ .60. milia coꝝ iteremit: quesibi cõtraria sapiebãt ac etiã ex illis q ei portas aperuerãt pp tẽpli diuitias multas. n. ab eo abstulit: nã oia eius vasa abstulit: ⁊ lucernas aureas: ⁊ arã aureã: ⁊ mẽsam ⁊ sacrariũ: ac deniqꝫ oia penitus auferẽs maximũ luctũ: pontificẽ ⁊ cunctã ciuitatẽ perduxit: depredans deinde totã ciuitatem etiam decem milia captiuoꝝ abduxit: ⁊ infinita prope mala vbi contulit. Ad hunc autẽ Onian Lacedemoniorum

niozꝝ rex noie Arius legationē ꝛ epistolas misit:dicēs se quasdā scripturas inuenisse:que asserebant aduentū
iudeos ꝛ Lacedemonios:ꝛ ex vno genere extitisse:ꝛ familiaritatē cū magno Abraam socialiter habuisse:ꝛ ex hoc magnū adinuicē habuisse fedus. Huiꝰ aūt tpe Seleucus rex Anthiochi successor Heliodozꝝ quendā principē suū Hierusalē ad spoliādū tēpli crariū misit. Quo in tēplū ingresso:vt habetur.2ª macha.primo:statī duo iuuenes de tēpli latibulis surgētes:Heliodozꝝ occiderūt. Sed Onias Seleuci irā veritꝰ dñm deū pro defuncto exozauit:ꝛ cōfestim reuiuixit. Heliodorus aūtē ad regē reuersus dixit:si habuerit dominꝰ meus aliquos:quozꝝ sciat sanguinē:mittat eos in Hierusalē:hic deniqꝫ moriēs quū religisset filiū adhuc infantē:Anthiochus sacerdotij principatū fratri eius nomine Jesu:qui ꝛ Menelaus contulit. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Aristobolus natione iudeus peripateticus phūs hoc tpe ꝑm Eusebiū floruit:qui inter cetera sue virtutis opera ad philopatozē regē cōmentarios explanationū in Moysen scripsit.

¶ Archimedes Syracusanus phūs ꝛ geometra:per hec tpa in omni genere geometrie ante alios laudatus est. Cuiꝰ quidē morte Plymꝰ in secūdo libro late descripsit dicēs:qꝫ captis per proditionem syracusis:qꝺiu cōtra Marsilij romani potentiā defensauerāt:quū oia euerterēt hostes. Ipse diametros suos in puluere designās:a pretereunte milite incognitus occisus est. Hic:vt Cicero in libro primo tusculanarꝫ questionū testatur:primꝰ spere fabricator fuit. Quod inuentū Laertius Anaximandro philosopho attribuit. Hic de Cylindro opus egregiū cōposuit:quod postea Nicolaus quintus summus pontifex in latinum traduci fecit.

¶ Philopomenes Megalopolitanus imperator ꝛ illustris phūs. Vir quidē seuerus:cuius vitam Plutarchus late descripsit:tēpestate hac claruit. Hic postremus grecozꝝ homo victus fuit qꝺ si grecia nullū amplitudinis virū post philomenē ediderit. Qui quū triginta annos haberet etatis Cleomenē Lacedemoniozꝝ regē:qui megalopolim nocte repētino impetu adortꝰ forū oēm captiuauerat:ex vrbe depulit ꝛ demophantū clyensiū equitū ꝓfectū ꝓstrauit:ostesqꝫ oēs fugauit. Demū multis claris bellorijs a Dinocrate veneno morti traditꝰ. Ferūt hūc adeo frugalē extitisse:vt quū mulieri megarensi nūciarēt:Achaozū Imperatozē ad se aduētare ingēti animi tumulti fluctuare cepit:ꝛ qꝫ maxime in ipso cene apparatu. Nā maritus forte aberat:agitabatur. Inuerūt Philomenē tenui admodum clamyde edes subijt:quē mulier ex ministris quēpiā peurrentē anteuertisse suspicata:vt ministranti sibi opē adhiberet:ꝛ precabatur. Qui cōtinuo relicta clamyde:ligna scindere cepit. Inter hec hospes ingressus vbi cōspicatur. Quidnam hoc est philomenes inquit? Qui respondens:quidnam aliud ait qꝫ in decozem faciei supplicium do.

Ptolomeꝰ Epiphanes.5.egyptiozꝝ rex olym.144.qꝫ est.404.annꝰ iudaice captiuitatis post patrē Egyptijs regnare cepit.ꝛ regnauit annis.24.hic tpe adepti regni nōdū qttuor exercerat annos. Et quia eius infantia ꝓsilij ꝛ roboris cōpos esse negbat:Anthiochus magnus predicte Syrie rex ad suū regnū aspirās:nec ibi credēs rebelles inuenire:illud bellica excursione vexare cepit. Sed regni princeps pro infante fideliter dimicātes regnū omne defensarūt:Ad ipsuz quoqꝫ fouēdū Onias predictus iudeozꝝ pōtifex descēdit. Quū aūt ad pubertatis tēpora puenisset Antiochus nobilis magni Anthiochi filiꝰ sororē suā eidē ūsidiose vxorē dedit:ex qꝫ duo suscepit filios. Quo audito Anthiochꝰ sub specie visendi ipsam sororē suā:atqꝫ filios egyptū ingressus:ipsuz Ptolomeū regē inter epulas occidi iussit. Quūqꝫ vniuersum Egyptum sibi subiugare niterctur ab egyptijs extra fines eiectus est. Post biēniū vero rursus Alexandriā obsidens a Romanis legatis de egypto recedere compulsus est. 191 5008

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Nevius poeta comicus anno.2ª regni epiphanes:vt Eusebius scribit:vtice moritur:qui militum tribunus ꝛ precipue Metelli factione e Roma pulsus fuerat. 189 5010

¶ Plautus similiter poeta Comicus ꝛ ipse sequēti(vt idē Eusebius testat)ex vmbria sarsina cinita Romā pductꝰ ibidē moritꝫ. Vir quidē volūtarie pauprimꝰ:qꝺ pp annone charitatē ad manuarias te molas cuidā pistori se locauerat:ꝛ ibi quotiēs ab opere vacaret scribere fabulas ac vēdere solitꝰ erat de quo Varro sic dixit: Musas plautino more locutas fuisse:ꝛ latine loqui voluissent. Scripsit aūtē bic circiter centū ꝛ triginta comedias. Quarū prime principiū est. Jn faciem versus Amphitrionis inppiter. Eius aūt sepulchro. Ad. Varrone lib. de poetis testante tale epigrāma inscriptū fuit. 188 5011

Postquam est morte captus plautus
Comedia luget:scena est deserta.
Deinde risus:locusqꝫ ꝛ numeri.
Jnnumeri simul omnes collacrimarunt.

¶ Ennius quoqꝫ poeta comicꝰ natione tarētinus:ꝛ ipse tpibus his:Eusebio referēte:floruit:qꝫ tādē a Catone qꝰtore Romā trāslatꝰ in mōte auētino habitare:parco qdē sumptu:ꝛ vnꝰ ancillule ministerio cōtentꝰ semꝑ ꝓsuadēs animas esse imortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o cives Ennij imaginis formā. Hic vestrū pinxit maxima facta patrum. Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: Faxit cure volito viuus ꝑ ora virū. Jdēqꝫ poeta pudicitiā predicans dicebat flagitij mitiū esse iter cives corpa nudare. Hic quū comedias optimas eleganteqꝫ edidisset:septuagenario maior:auriculari morbo olym.153.iterꝫt. Sepultusqꝫ fuit in Scipiōis monumēto via apia itra pmū ab vrbe miliariū. Apud latinos aūt multos comicos fuisse inuenimꝰ.s.Ceciliū:Nevium:Licinium:Attiliū:Turpiliū:Trabeā:Lucretiū:ꝛ Ennū istū:atqꝫ alios:vt Terētiū ꝛ Plautū pdictū. Sꝫ Terētiꝰ

aduertū ⁊ Plautus iā soli remānsere. De gbꝰ Glucatiꝰ scdicꝰ in liꝰ quē de poetis scripsit. Referēs quē ex predictis comicis prestare putaret: quoqꝫ in loco poni quisqꝫ debeat his versibꝰ explicauit dicens.

¶ Comicorum dinumeratio.

Multos incertos certare hanc rem vidimus
Palmā poete comico cui deferant.
Quum me iudice errorē dissoluam tibi
Vt cōtra si quis sentiat nihil sentiat.
Cecilio palmā tribuo de comico
Plautus secundus facile superat ceteros
Deinde nevius qui fuerit preclo in tertio.
Si erit quod quarto detur dabitur licinio.
Post insequi licinīū fancio attilium.
In sexto sequitur hos terentius:
Turpilius septimū: trabea octauū obtinet.
In nono loco esse facile facio lucentiū.
Decimū addo antiquitatis causa benniū.
Hanc etiam gellius confirmat sententiā.

¶ Pānetius philosophus Scipionis consulis preceptor hisdem temporibꝰ clarus fuit: qui ⁊ stoyce secte philosophus extitit: quemqꝫ Cicero in libro officiorum imitatus est.

¶ Possidonius stoycus ipsius pānetij discipulus hac tēpestate agnoscitur: ⁊ magno Pompeio postea admodū familiaris fuit: ⁊ eius res strenue gestas scripto mandauit: Hunc diuus pater Augustinus quinto de ciuitate dei maximū dixit fuisse philosophū.

5010 187 ¶ Scipio alteriꝰ Scipionis filius: vir oium romanoꝝ ferme primariꝰ hoc anno. 24. agēs annum: duobꝰ Scipionibꝰ Asdrubale interfectis a senatu romano ad Hispanias mittit. porro hic adolescēs magnanimꝰ: Dū intellexisset senatores pp Hannibalis metū Italiā relinquere velle: statum in senatu venies: extracto gladio id fieri ꝓhibuit: asserēs se velle patrie defensorē esse. Ipse qppe phūs magnꝰ fuit: ⁊ pānetij ꝑdicti auditor. Atqꝫ inter ceteros mortales animi prestātior extitit: ⁊ eximiā formā gerebat: ⁊ in omni amplo dignā imperio. Erat qppe benignꝰ in audiēdo: facūdus in respōdendo: ⁊ in conuiuādis hominibꝰ egregiꝰ artifex: habitu corꝑis virili: cesarie ꝓmissa vtebat. Ad hūc salutādū Massiniſſa rex venies: vt pⁿ ꝓspexit sic virū admiratꝰ dicit: vt nec ab eo dimouere oculos: nec intuēdo explere desideriū posset. Quātūqꝫ romane libertati semp ꝓfuerit: facile intelligi potest: nā quū in Hispanias ꝓfectus esset: omnē statim carnis voluptatē a castris amouit: vnde ⁊ duo scortoreū milia legitur abeiꝰ tūc exercitu abijsse. Carthaginē nouā hispaniarū vrbē vi cepit: vbi erat pecunie ⁊ belli apparatus: copia plurima: ⁊ redditus: Hispaniaꝝ obsidibꝰ: eoꝝ parentibꝰ Magonē Hannibalis fratrē captiuū Romā trāsmisit. Sed ⁊ virginē quādā spōsam captiuā: vt Liuiꝰ tradit: sponso valde generoso ꝓsi genitor prꝰ in matrimoniū tradidit: puellaqꝫ preciū dotis noie ꝓdonauit. postea: vt Eutropiꝰ libꝰ 3ꝰ. ait: septuaginta ciuitates Hispanie recepit. Quibꝰ feliciter gestis Romā reuocatꝰ cōsul ꝓtra Carthaginēses designat. Loqꝫ pergēs: ꝓfestim Amionē Aphroꝝ Ducē cū Syphace Numidie rege romane ditioni subegit. Nec multo post ibidē cū Hannibale carthaginēsiū duce ꝓgressus: ita eis egratuꝫ fudit: vt supra viginti peditū milia cesa: totidēqꝫ fere capta vna die referat: ⁊ ipse Hannibal cū paucis equitibꝰ inter tumultū clapsus ꝓfugit. His rebꝰ ita cōpositis: quū hostiū castra diripuisset. ingētiqꝫ preda in naues redacta: ⁊ terra mariqꝫ pace obtēta in Siciliā traiecit. Inde per Italiā non minus pace qꝫ victoria letus pergēs effusis nō modo vrbibꝰ ad exhibēdos ei honores: sed etiā agrestium turba obsidēte vias. Romā tādē peruenit triūpho oium clarissimo vrbē inuictꝰ Aphricanꝰ vocari meruit referēs in erariū: sicut Liuiꝰ li. 32. refert: argēti pōdo centū milia. xxij. ab butꝰ aūt triumphi spectaculo mox Syphacē subtraxit. Cuiꝰ triumphi formā Appianꝰ historicus stilo diligēti perscripsit. Sicqꝫ secundū bellū punicū terminatū est. Quod quidē: sicut Orosius li. 4. ca. 42. ait: per annos. 18. gestum fuit: de quo quidē Scipione diuus pater Aug. primo de ciui. dei. ca. 30. sic refert. Quod nō solū pōtifex maximus sed etiā ex totꝰ Senatus iudicio vir optimꝰ habitus fuerit. Qui catoni cōtradicēs nolebat carthaginē Ro. imperio emulā omnino euerti: timēs ne quod postea euenit: Romani: quū sine belli metu essent lasciuirēt. Hā deleta postmodū Carthagine sub iuniore Scipiōe multa subsecuta sunt mala: ita vt perdita Romanoꝝ mox integritate crudeliora paterētur a ciuibꝰ qꝫ ab hostibꝰ: Quod prudēs iste nolebat ciuitatē fortē auferri: vt timore dominādi libido premeretur. Hinꝰ qppe philosophi preclare fuere sentētie: ex quaꝝ numero memorie gratia hāc celeberrimū de ipso dictā hic apponimꝰ. Dicebat. n. nunqꝫ se minꝰ ociosum qꝫ quū ociosus esset: nec minꝰ solū qꝫ quū solus esset. Hic tamē talis ac tātus patrie pater: tādē ab emulis a senatu de pecunia accusatꝰ fuit. Quibꝰ: sicut narrat Valerius in cōtiōe respōdit. Quū totā Aphricā potestati vestre subiecerī: nihil de ea qđ in cuū diceret detuli ꝓter cognomentum solo. Itē nec me aphricane diuitie: nec fratrē meū asiane auaros reddidere: quū esset vterqꝫ nrꝫ magis inidia locuples qꝫ pecunia. Sane ab ingrata patria pulsus: apud Linternū ruſculuꝫ exulās tādē: vt Plutarchꝰ testat. 52. etatis sue anno morbo interijt. In cuiꝰ quidē tumulo hec inscripta referunt. Victo Hannibale: capta Carthagine: ⁊ aucto imperio: hos cineres marmore tectos habes: cui nō Europa nō obstitit Aphrica quondā. Respice res hominū qꝫ breuis vna premit.

¶ Terētia Emilia ex emilioꝝ familia nata huic scipiōi vxor fuit: mulier sigdē sanctꝫ ēt vsqꝫ in cēlū extollēda audibꝰ. Hec. n. ꝓter morē vxoꝝ quū vidisset virū suū iā senē in delectionē ancillule sue ꝓcubitū incidisse: qꝫtūcunqꝫ ei difficillimū videret: id tamē constāti animo tanqꝫ mulier inclyta pertulit: existimās discreta mulieri nimiū indecēs qꝫ vir suus qui sua ingēti virtute reges ⁊ validas nationes Ro. imperio subegerat vici ⁊ scribi: qꝫ amori ancillule deiceret: vnde quoaduixit viri crimen silentio oppressit:

oppressit: vt ne dum alteri: sed nec etiā vir ipse vnq̄ perpendere potuit eam enim sensisse quid ageret: Et nō solū hoc archanum Scipione ipso viuente seruauit: sed & eo defuncto ad aurendaz eius infamiam statim ancillam liberali animo manumisit: deinde eam cuidaz Liberto suo cōiugem dedit. Et hoc ne magnifici viri fama inclyta macularetur.

¶ Scipio nasica p̄dicti Scipionis aphricani (vt aiūt) frater: & ipse bis tēporibus a senatu cōsul dictus. ꝓpter qō ab alia sic deuicta Asianus cognoiari ꝓmeruit. Quib⁹ supatis Antiochus rex filiū suū noie Epiphanē natu minorē ꝓ Seleuco maiore romanis obsidē & pacē eo pacto obtinuit: vt quū Europā atqz Asiā minorē deferēs intra thaurū (vt p̄missum est) se cōtinere: & Hānibalē belli cōcitatorē traderet. Redieīqz roma Scipio haud multo post Marcello ꝓsule in Etruria a Boijs supata: de ipsis triūphauit: cuius triūphū Liui⁹ ita describit dicēs: In eo triūpho gallicis: carpentis: arma: signa & spolia ois generis trāsuexit: & vasa enea gallica: & cū captiuis nobilib⁹ eq̄z gregē: traduxitqz aureos torques. Trāstulit & eris mille q̄ttuor centū septuaginta: adhuc auri ducēta q̄dragintasex argēti infecti; qō in gallicis vasis: more suo factū. 360. pōdo: Bigatoz numez centū. 32. militibus q cum secuti sunt cētenos vicenos: quos nos asses dicimus: duplex centurioni: triplex equiti. 791 5020

¶ Seleucus q & Philometor sextus Asie & syrie rex. xvi. anno regni Epiphanis regnū suscipiēs regnauit annis. tz. vir qdē ingenio habes & iniquus: cuius tēpore Symon p̄positus tēpli hyerusalem ad Apolloniū ipsius ducē in phenicē cōfugiens multis muneribus sacerdotij p̄cipatū sibi vēdicare tentauit. Quo audito Seleucus ipse Heliodoz quendā necessariū suū ad negociū exequendum misit: qui in Judeā veniens inique nimiū iudicans cū multo terroze visis signis diuinis ad Seleucū reuertitur: vt patet. 2⁹ macha. 3⁹. Onias autē sacerdos curauerat: vt Symon profugus fieret. Hic quū nullum filium successorem reliquisset Antiochum illustrem fratrem successorem habuit. 175 5024

Ptolomeus philometor sextus egyptioz rex: olympiade. 150. que fuit. 428. iudaice captiuitatis annis egyptijs regnare cepit: & regnauit annis. 35. Hic Antiochi sororis filius fuit: segnis admodū vir: & quotidiana luxuria marcidus adeo vt non solū regie maiestatis officia intermitteret: sed etiā sensu bois ꝓpter nimiā saginā careret. Huic adolescenti Antiochus auunculus bellū graue intulit: ꝓpter qō & legatos ad senatū Romanū misit ab eo auxiliū postulans monere senatū adolescētis preces: Pōpiliūqz legatū ad Antiochum misere: q̄ preciperet illū ab egypto abstinere: aut si iam incessisset recedere eum iuberet. Pompilius autem qui Antiochum in egypto reppisset: eidē statim Antiochus ex antiq̄ amicitia osculū obtulit: qz: vt Justi. scribit: Antiochus qui Rome obses esset: Pōpiliū supra ceteros colebat: & ꝓpter illū perincūde vidit. Sed Pompilius facessere interim priuatā amicitiā iubet; quū patrie mandata intercedant: ꝓplatoqz senatus decreto: & ei credito: quū eū cunctari videret: cōsultationēqz ad amicos referri: ibi Pōpilius virga quā manu tenebat amplo circulo inclusuz amicos cōsulereqz eos iubet: nec prius inde exeat q̄ senatui respōsum det: aut pacē aut bellū habiturus. Adeo hec austeritas regis aīum erexit: vt se oino parituā senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā Alexādro syrie regi vxorē tradidit: vt fedus inter eos initū seuareī: sed ꝓcessu tēporis: quū idē Ptolomeus vir subdolus sub specie ferēdi auxilij Alexādro p eius trāsiret ciuitates: dolose p singulas ciuitates custodias collocauit: & vt eius sibi subderet regnū: unio rē Demetriū Alexandri hostē sibi cōfederauit: & Cleopatra ab Alexādro ablata: eā cidē Demetrio vxorē dedit se prorsus ab Alexādri amicitia alienās: quē cōtra se veniētē fugauit: ac vic tertia in oblatione capitis Alexādri sibi per Arabū regē facta pre gaudio reprehēsibiliter gestiens expirauit. 167 5032

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Statius Cecili⁹ comediaz scriptor natione Mediolanēsis: & Ennij primo cōtubernalis: bis tēporibus: Eusebio teste: clarus fuit: & multa cōscripsit: tandē post Ennij mortem anno secundo e ipse mortuus est: & iuxta Janiculum sepultus. 166 5033

¶ Alcāder poeta grec⁹ & ipse bisdē tpib⁹ i p̄cio fuit: quē Didim⁹ fabulosuz vocat: hic a nuptijs Junonis & Jouis icipiēs: oēs deoz successus vsqz ad hec tpa ptractauit: quē miltis i locis Virg. imitat.

¶ Titus Liui⁹ tragediaz scriptor: alius a patauino per hoc tēpus agnoscit: qui ꝓpter ingeniū clarissimū a Livio salinatore: cuius liberos erudiebat libertate donatus est.

¶ Philonē iudeū ex sacerdotū genere natū: & Alexādrie educatū p hec tēpora floruisse ꝓstat. & sapiētie libeū greca lingua: in qua peritissimus erat: elegāti stilo cōscripsit: quē ideo sapientie librū noiauit: quia in eo Christi dñi nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapiētie cōmēdatur. Scripsit & alia multa: vt divus Hiero. in libro de viris illustribus cōmemorat.

¶ Caton phūs stoicus natiōe egypti⁹ Pānetij quōdā discipulus: hoc tēpore floruit: & multa scripto reliqt. Cui⁹ haberēt plurima egregie dicta ex qb⁹ hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines time te si sperare deseris. Queris qd ꝓfecerim? Respōdeo amicus mihi eē cepi: Si vis amari: ama: ab eo aliquādo quesitū fuit: an beneficiū seruus dño dare possit? respōdit: Quedā sūt beneficia: quedā vero officia: & q̄dā ministeria. Benefitiū ingt est qō alienus dat: alienus autē est q potuit sine rep̄hensione cessare. Officiū est filij: vxorisqz: ac ceteraz p̄sonaz: qs necessitudo suscitat: & opem ferre iubet. Ministeriū est serui: quē cōditio sua eo loco posuit: vt nihil eoz que p̄stat imputet superiori.

¶ Cato p̄m⁹ Romanoz phūs ac iurista: p̄mo qdē q̄stor: deinde bis cōsul: litterarūqz tā grecaz q̄

latinaꝝ apud Ro. decus tẽpestate hac floruisse dicit: q qdẽ cato suũ tusculi ignobile hortũ postea rome nobilissimũ reddidit: cui⁹ certe ornamẽta fuerũt latinaꝝ lr̃aꝝ monumẽta ab eo edita: militaris disciplina adiuta q̃z senat⁹ maiestas: t ꝓpagata familia: ex q̃ gppe maximũ decus Ro. posterior Lato ortus est: q sacratissimũ illud catonũ nomẽ postea imortale fecit. Hic. s. ꝑm⁹ cato ꝑmo cũ Quinto fabio max⁹ milit auit. Quinto deide post annio q̃sto: tarẽtũ missus fuit: vbi Ennĩũ poetã ꝑdictũ iuuenes Ro. secũ adduxit. postmodũ cũ Scipiõe illo viro optimo ꝑdicto etiã aphricã trãsuect⁹ rẽpublicã nõ mediocriter iuuit. Deide ex edilitatis officio cẽsor fact⁹: ac postea ꝓtor optime in oĩb⁹ se habuit. Cõsul etiã bis fuit: t post cõsulatũ: quẽ strẽnue in Hispania gesserat tribunus militũ dict⁹ est. Demũ quũ sero t pene senex latinas lr̃as didicisset: etiã grecas lr̃as edocerĩ appetiuit. Unde doct⁹ fact⁹ historias t rẽ militarẽ tractauit atq̃z scripsit. Et dũ sibi ex clemẽtia quanda cõparasset gloriã: id egit: vt iuris q̃z ciuilis peritissim⁹ hẽr̃ẽ: in senatu nãq̃z t extra senatũ cõtẽporaneos oẽs grauitatis t auctoritatis excellẽtia supauit. Censorin⁹ aũt appellat⁹ fuit: q̃ cẽsure officiũ sibi spetialiter fuerit cõmẽdatũ.

¶ Genua maritima vrbs celeberrima ligurũq̃z caput: per hec tẽpora: Liuio in. x. testãte: ex senatus populiq̃z Ro. iussu: Cornelio cõsule a Lucretio viro nobilissimo instauratur: que a Magone Hannibalis duce fuerat euersa: vt tam suo loco predictũ est: in conditione ipsius vrbis.

¶ Per hos ferme dies: Orosio teste: Marcellus cõsul a Boijs in etruria oppressus magnã exercitus partẽ amisit. Qui postea Furius alter cõsul auxilio fact⁹ vniuersam Boioꝝ gentẽ: igni: ferroq̃z vastauerũt t ad nihilũ redegerunt. Quib⁹ etiã tẽporibus Minuti⁹ cõsul a ligurib⁹ in extremũ periculi adductus: t insidijs hostiũ circũuentus: vix numidaꝝ egtũ industria liberari promerũt.

¶ Eodẽ quoq̃z tẽpore insubres Boij: a q̃bus: vt testaf̃ Liuius: Papia ciuitas cõdita fuerat: atq̃z cenomani. i. Brixiani t Veronẽses: cõtractis in vnũ virib⁹ cũ Hamilcare penoꝝ duce: q in Italia remãserat: Cremonã: Placẽtiãq̃z vastantes difficillimo bello a. L. fulvio superati sunt.

¶ Macedonicum bellum per Quintium gestum.

5034 165 ¶ Bello punico trãsacto: sequitur macedonicũ cõtra Philippũ eoꝝ regẽ: Quod quidẽ fm Liuium ab vrbe cõdita anno quingẽtesimo quinquagesimo ceptũ est. Minore quidẽ rerũ motuq̃z q̃ punicũ gestũ est: Sed tanto clarius: quanto nobilitate Macedones penos antecessere. In eo quippe bello: quum. T. Quintius flãmineus prospere rem gessisset: pax Philippo illã petenti data est: bis tamẽ legibus: scilicet grecas ciuitates: quas aduersus eum defenderet ingens bellũ iferret: vtq̃z captiuos t trãsfugas redderet: quinquaginta tantũ naues haberet. Reliquas vero ipsis Romanis daret. per annos vero decem quaterna pondo argenti milia prestaret: t obsidẽ Demetriũ filiũ suũq̃z daret. Post hec vero idẽ quintius Lacedemonijs bellũ inferẽs Nabidẽ eoꝝ ducẽ vicit: t gbus volut cõditionibus eos in fidẽ accepit. Reuersusq̃z Romã triũphauit: de cuius triũpho Liuius li. 33. sic scribit: Triũphus init⁹: die ꝑmo arma: tela signaq̃z erea t marmorea trãstulit plura Philippo adepta: q̃ que ex ciuitatib⁹ excepat scõa die argentũ aurũ factũ ifectũq̃z t signatũ vasa multa oĩ gñe eclata pleraq̃z q̃daz eximie artis fabrefacta: t multa alia tertia die corone auree dona ciuitatũ trãslata centũ t q̃tuordecim: t ante currũ mlti nobiles captiui obsidesq̃z: iter q̃s Demetri⁹ regis Philippi fili⁹ t Armenes nabidis tyrãni fili⁹ Lacedemoni⁹ ipse deinde Quinti⁹ in vrbẽ est inuect⁹: secuti currũ milites frequẽtes in circuitu omni ex prouincia deportato.

¶ Perseus seu pseus vltim⁹ macedonũ rex Philippi regis fili⁹. 3. regni Philometoris ãno. iiij. olympiade regnare cepit: t regnauit annis. x. q̃ regnãte macedonia vna cũ ipso rege in romanoꝝ ditionẽ deuenit. hic itaq̃z Demetriũ frẽz hũit: q quũ obses diu Rome fuisset: oĩb⁹ carus: acceptusq̃z erat. Qua propter: pseus frater illi maximã cõtraxit inuidiã: t apud ꝑem illũ criminari nõ desistebat. Quib⁹ rebus pater cõpulsus illũ pimere fecit. Sublataq̃z fraterna emulatiõe: Perseus in patrẽ ꝓtumacior esse cepit: nec se vt regni heredẽ: sed vt regẽ in oĩb⁹ hẽbat: q̃bus reb⁹ offensus pater idies Demetrij mortẽ molestius ferebat. Unde t breui post morbo ex egritudine cõtracta vita decessit: relicto magno belli apparatu cõtra Ro. q̃ postea Perseus iste vsus est: nã vbi ꝑmũ pit successit multas gẽtes ꝓtra romanos in societatẽ belli cõtraxit. Inflatus nẽpe thesauroꝝ multitudine: t paratis sumptib⁹ fortune pẽ veterẽ Alexãdri magni gloriã ꝓsiderare oblit⁹ videbat. Egtũ itaq̃z ꝑma cõgressiõe pseus victor fuit. Attamẽ legatos ad ꝓsulẽ misit: q pacẽ peterẽt. Sz Sulpiti⁹ cõsul nõ minus graues: q̃ victor leges dixit. Quẽq̃z hec agerent statim Paulus emili⁹ cõsul cõtra cũ missus est: q eũ eo: Liuio teste. 3º nonas septẽbris dimicare cepit: t. 20. peditũ milib⁹ ex macedonib⁹ occisis ĩ ptãtẽ emilij pse⁹ hic deuenit deserẽtib⁹ cũ amicis: quẽ cõsul: vt Eutro scribit: ad victoris pedes cadere volẽtẽ nõ ꝑmisit: sz iuxta se in sella collocauit. Illoq̃z capto Emili⁹. 70. ciuitates q̃ i egypto romãis rebellauerãt: cepit. Macedonib⁹ aũt t Illyricis has leges dedit: vti liberi oino ẽnt: t dimidiũ tributoꝝ ro. ꝑstarẽt: eoꝝ. s. q̃ regib⁹ suis ꝑstitisset. t hoc vt apperet ppl̃z ro. ꝓ egtate magis q̃ ꝑ auaritia dimicare. pse⁹ so romã pduct⁹ i triũphi.

¶ Antioch⁹ nobilis siue illustris dict⁹. 7. syrie t asie rex. 4º regni philometoris ãno: fre (adducte ei⁹ Seleuco defuncto regnare cepit: t regnauit annis. xi. hic sororẽ suã Pto. epiphani tradiderat vxorẽ: t vt regnũ ei⁹ obtinere posset affinitat(ꝓtextu Ro. ingressus ipz iter epulas occidere fecit. Sz ab egyptijs elect⁹ ẽt p⁹ biẽniũ ad obsidionẽ alexãdrie redijt. Ad quẽ (vt dictũ ẽ) Cn. põpili⁹ legat⁹ a senatu missus ab obsidione vrbis recessit. Antiochus autẽ ne ob segnitiẽ cõceptui hẽr̃ẽt: quo frater ei⁹ contẽ

pius fuerat. Cleopatrā q̄ frī ꝓlocs fuerat duxit vxorē ⁊ ciuitates q̄ a ffe defecerāt: postq̄ ab Egypto repulsus fuerat regno suo adiecit. Judeos q̄z q in hyerusalē habitabāt sibi subegit: q̄z vires tāte fuerāt: vt post hūc nullum syrie regē tulerint. Hic itaq̄z Hyerusalē ciuitatē sanctā Menelao ꝓdēte vi cepit: ⁊ locū sanctū spoliauit: ac ꝓphanauit: legesq̄z destruere ꝓcipiēs mūlos trucidauit: ⁊ hoc ipse Menelao iudee duce legū: ⁊ pīe ꝓditore faciēte. Per hec q̄z tpa: vt patet. 2°macha. 5. cōtigit p vniuersaz hierosolymoꝝ vrbē videri. 5. o. dieb⁹ i aere egtes decurrētes auratas stolas hītes: ⁊ cursus coꝝ equorū p ordines digestos cōgressiōes facere. Quā ob causaz iudei oēs rogabāt mōstrū in bonū cōuerti: sz oīa iudeis ꝓnūcia fuerūt dolorū: q̄z haud multo post e tēplo thesauris ablatis: idē rex misit boices ipios q cōpellerēt iudeos carnes porcinas comedere: ⁊ a patrijs legib⁹ se trāsferri: ⁊ cōtaminare sancta ⁊ nō tēplū dñi. sed Jouis olympici cognoiare: q̄ res maloꝝ pessima fuit. Cogit etiā eos relinquētes patriā religionē idolū venerari: edificare etiā in vnaquaq̄z ciuitate ⁊ vico tēpla deoꝝ: ⁊ aras collocates imolare sup eas porcas oi die ꝓcepit ⁊ ne gs circūcideret: aut ne filij coꝝz. Interminatusq̄z eis ⁊ tormēta grauissima: sigs cōtraria facere ꝓsumeret. Cōtigit ⁊ tūc septē frēs vna cū mīc a satellitib⁹ ꝓhēsos cōpelli cōtra fas comedere porcinas carnes: q oēs cōstāti aīo ꝓ obseruatione legū martyriū ptulere. Tandē dñs q oīa cōspicit scelestū ipunē nō ꝓmisit: sed insanabili plaga eū ꝓcussit. Dolor nāq̄z eū itolerabilis inuasit. ⁊ corpore suo vermes ebulire fecit: q adeo eius carnē corrupere q̄ feror ab exercitu ferri nō poterat. Sz ipse cōuersus ad deū in mōtibus pegre ꝓficiscens ibidē miserabiliter expirauit: vt habet. 2°macha. cap. i.

¶ Scisma Judeoꝝ pontificum.

¶ Per hoc idē tēpus maximū scisma iudeos inuasit: qō maloꝝ multoꝝ occasio fuit. Symon autē sacerdotū ꝓceps moriens tres post se reliqt filios. s. Oniā: Jesum: ⁊ Joānē: qui ⁊ in tres ꝓcipatus sacerdotij ꝓcesserūt. Onia vero natu maioꝝ pōtificante: quia eidē nō erāt liberi duo reliq de pōtificatu contēdere ceperūt. Et vt Antbiocho p̄dicto regi placerēt: ad eius ritus declinauerunt: adeo vt etiā noīa gentiliū sibi ipsis ꝓponerent. Et Jesus quidē Jasonē se nominauit. Joānes vero Menelaus est nūcupatus: ⁊ seditionē ꝓius Jesus aduersus Menelaū cōcitauit: ⁊ diuisa est populi multitudo: ⁊ pro parte Menelai filij Tobie cōsistebant. Populi vero maxima pars Jasonē adiuuabāt. Unde Menelaus ⁊ filij Tobie ad Anthiochū accedētes indicarūt ei: ꝙ vellent patrias leges relinquere: ⁊ eius cōuersationē atq̄z mores obseruare. Rogarunt q̄z eum: vt ꝓmitteret eis Gymnasiuz in Hierosolymis edificare. Quō q̄z cōcessisset: circūcisionē primo velauerūt: ⁊ oīa reliquerunt: que eis mos patrius ꝓponebat. Atq̄z hoc modo Menelaus sacerdotij ꝓcipatū emens sedit annis vndecim. Et eo amoto sedit Jason annis decē. Unde in ꝓmo macha. cap. primo scriptū est: Ō tunc surrexerūt in Hyerusalē filij belial introducentes ritus gentiū: ⁊ petentes ab Anthiocho q̄ hierosolymitani deinceps Anthiochenī scriberentur. Onias autē vir sanctus videns fratrū insolentiā e hierosolymoꝝ ciuitate ad regē descēdit: vt videret si quomodo posset eius animum inuitare. Quod cū nequiret apud Anthiochiā in asilo cōsedit: quē Menelaus insecutus interfici fecit. at rex de iustissimi viri nece turbatus Andronicū homicidam caperi fecit: ⁊ purpura exutū eo in loco quo Oniam peremerat tam diu virgis cedi fecit donec expiraret.

¶ Mathathias sacerdos filius Joannis filij Symonis filij samoni de vico Joab hierosolymitanis habitās in modin vico iudee: his tēporibus doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimū honoratus est: cui quū. 5. filij fuissent. s. Joānes q vocat Gadis: ⁊ Symon q dictus fuit Thasi: ⁊ Judas q vocat Machabeus: ⁊ Eleaçarus atq̄z Jonathas videns statū iudeoꝝ: ⁊ ciuitatis hyerusalē rapinā: ⁊ tēpli nuditatē: ac plebis calamitates apud cosdē filios suos rex statū plangere nō desistebat. Bicebatq̄z meli⁹ illi esse pro patrijs mori legib⁹ q̄ ita ignominiose viuere. Veniēntib⁹ autē ad eū ministris a rege directis hortabant eū vt sīm regis ꝓceptū sacrificaret: id facinus vna cū filijs facere recusabat Et cū vidisset vnū ex iudeis in vilipēdiū legis imolare irat⁹ sup eū vna cū filijs irruit: ⁊ eius sanguinē sup arā effudit: atq̄z Apollinū regis iudicē q ad talia cogebat cū suis militib⁹ iteremit: ⁊ arā euertit: ⁊ clamās voce magna dixit: Sigs emulat deī religionē seqūtur me. Et hoc dicēs cū filijs suis ad solitudinē cōfugit q̄ multi iudeoꝝ idē cū filijs suis fecere. Et illū sibi iudicē ⁊ ducē cōstituere: q cos in sabbatis pugnare docuit: dicēs q̄ si hoc facere recusarēt: ipsorūmet fierēt homicide. Et deiecps apud iudeos in sabbatis pugnādi ꝓsuetudo ꝓmāsit: quū etiā illis diēb⁹ potiꝰ mori volebāt q̄ pugnare. Colligēs itaq̄z Mathathias sibi armatā multitudinē aras vbiq̄z deposuit: ⁊ peccātes iudeos quātos capere potuit iteremit. Eo igit vno anno magistrante: dum morbo grauarer cōuocās filios dixit. Ego filij mei decretā ꝓficiscor viā: cōmendo vobis patrias leges vt ritus paternos custodiatis: ⁊ peregrinātes restauretis: ⁊ si oportet pro eisdē grata mente mori nō timeatis. Preterea cōmoneo filij mei vt cōcordiā inter vos habere dignemini. Adiecitq̄z Symonē cōsilio ꝓcipuū vt patrē habere Judā vero ꝓpter militie fortitudinē ducē in armis habetote. Quib⁹ dictis rogauit deū filijs adiutorē fieri: atq̄z ita viuendi finē fecit. Quo mortuo in Modin sepelitur: vt habet. 1. macha. cap. 2°

159 5043

¶ Paulus emili⁹ romanoꝝ ꝯsul olympiade. 154. q̄ est. 13. regni Philometo. annus: etatis sue 53 Plutar. 16. quū Perseus macedonū rex multis plijs romanoꝝ exercitū ꝓfligasset: maximāq̄z romanoꝝ multitudinē partim occidisset: partim sub corona vēdidisset: ⁊ partim secū in macedoniā deduxisset misertus populi sui malis cōsulatus officiū: licet senex cōtra eundē suscepit. Tātisq̄z reb⁹ pfect⁹ pmo

154 5045

pelio cōgressus viginti peditũ ex macedonib⁹ interfecit: ⁊ multa alia facinora strēnue gessit: de qb⁹ infra. Fuit hic in primis Paulus ex emilioꝝ romanoꝝ patricioꝝ vetustissima familia nat⁹: Qui eta te floꝛẽs gloria claroꝝ viroꝝ effulsit virtute nō ea securus: que tūc cetera inuẽrus sequebaꝫ nec per eā dem viā ingressus. Nō.n. vt Plutarchus ait: in causis perorādis: nec in salutādo hoices qbus artibus pleriqꝫ fauoꝛē sibi populaꝛē captabant: quū tū ad vtrūqꝫ foꝛet aptissimus se exercuit: sed vt p̄stātio rē vtiqꝫ fortitudinis ⁊ integritatis sibi gloriā querere studuit. primū enim e magistratibus edilitatē pe tens duodecim cōpetitorib⁹: quos oēs tēporib⁹ posteris cōsules fuisse tradūt suffragijs populi Ro mani p̄lat⁹ est. Augur deinde factus sic patrijs moꝛibus intendit: sieqꝫ circa veteꝝ obseruātā: di sciplināue cognouit: vt nominis ⁊ honoris ḃuntaxat gratia concupitū prius auguratū iter sup:emos magistratus habitū ostendit: philosophisqꝫ adstipulatus: qui religionē scientiā cultus diuini esse dif finiunt. Cūcta nāqꝫ faciebat cū peritia ⁊ studio nihil p̄termittēs vel addens. Sed ⁊ aduersus colle gas semꝫ etiā p̄o minimis insistēs ⁊ docēs: q⁹ ⁊ si maxime quis rē diuinā facilē existimet: ⁊ sine queꝛe la negligētie: tamen nequaq̄ esse ferendā ciuitatē que illā negligi patiaꝫ: neminē ab initio magno ex cessu rēpu. turbare: sed magnaꝝ reꝝ custodiā tolerare: qui in paruis ac minimis diligentiā abiciūt. Eo qdē modo discipline militaris: moꝛēqꝫ custodē ⁊ obseruatoꝛē se p̄stitit: vt veluti sacerdos aliorum sacroꝝ circa moꝛes duꝝ ⁊ exēplar diceꝛeꝫ. Hic.n. virtutib⁹ fultus Emilius in hiberiā p̄mū missus cū .12. securibus vt in eo cōsularis dignitas ostēderet ibidē supatis circiter .30. hoium militū oēs interfe cit. Unde in eo magnā futurā esse virtutē apparuit: q⁹ eius industria non bellantiū vi fuerit parta vi ctoria. postmodū cōsul factꝰ cōtra Ligures bellicosos hoices ꝫ bellū cū octo militū milliū gessit. Qua qdē paucitate aduersus .30. hoiuꝫ milia p̄fisces eos oēs in fugā vertit: ⁊ intra menia cōclusis: spem bonā: humanitatēqꝫ p̄stitit. Postremo: vt dictū est: sexagenario maioꝛ: sed robusto coꝛpoꝛe cōtra Per seū macedonū regē cōsul missus ipsum tandē cū duobus filijs ac filia captū cū vniuersis macedonū regū thesauris Romā deduxit: cui ⁊ senatus triūphū hoc modo parari iussit. p̄mo pōti. Ro. astitit ni tidis vestibus ornat⁹ in equestris theatris: qui arcus appellaꝫ: ⁊ in locis circa foꝝ ad hoc ipsum ex ligno fabricatis: ⁊ in alijs vbis locis p̄ que trāsituris erat: sese ad spectandū triūphū cōparauit. Oia vbis tēpla erāt aperta: ⁊ sertis: vaporibusqꝫ repleta suauibus: multitudoqꝫ ministroꝝ aderat bacu los manibus gestātiū que ex medio turbas dimouebant ⁊ vias aptas p̄stabāt. Trāsmissio in tres dies diuisa fuit. Prima vix signis tabulis colossisqꝫ trāsmittēdis suffecit: q̄ vehiculis ꝓportabaꝫ. Se cūda die ornatissima Macedonū arma multis curribus delata fuere: splēdentia ere ac ferro abster so atqꝫ ita disposita: vt casu maxime cecidisse e celo viderēt galee: scuta: thoraces: ocree: ⁊ cretenses pelte: trachia: getta: pharetre: ⁊ equoꝝ frena. Enses nudi p̄ hec iacentes: ⁊ sarisse infixe: ita vt nec ri ctoꝝ qdē absqꝫ meta foꝛet aspectus. post hos armoꝝ currus tria viroꝝ seqbaꝫ: q nūmismata fere bant argentea in vasis trecentis quinquaginta. Uas qppe quodlibet erat triū talētoꝝ: q̄ttuoꝛ viri sin gula vasa portabāt. Alij crateras argenteas ⁊ phialas calices ornatissimos: igēteqꝫ certo ordine de ferebāt. Tertia vero die p̄ma luce tibicines nō mite neqꝫ suaue: sed bellicū sonātes primi ibant. Post hos vero centū ⁊ viginti boues albi cornib⁹ deauratis ducebaꝫ vittis ⁊ sertis ornati: ducebāt qppe eos adolescentes ad imolandū succincti: ⁊ pueri aureas: argēteasqꝫ patenas sacrificij gratia defere bant. post eos sequebaꝫ qui aurea nūmismata deferebant in vasis triū talentoꝝ: vt supra de argen teis dictū est. Numerus autē vasoꝝ fuit tria ⁊ octoginta: his succedebāt: qui aureā phialā decē talen toꝝ: quā Emilius ex lapillis effecerat. Itē Antigonia ⁊ Selecucia ⁊ Theridea persei vasa aurea poꝛ tabāt: post hec persei currus: ⁊ arma ⁊ diadema sup armis positū. Deinde modico post nati regij du cebaꝫ: ⁊ cum ipsis alūnoꝝ magistroꝝ ⁊ pedagogoꝝ lachrymans turba: qui ⁊ ipsi manus tendebāt ad ciues ⁊ pueros eadē facere ⁊ p̄recari debeant. Erant masculi duo: Darius ⁊ Alexander: ⁊ vna fe mina nō satis infortunij suū per etatē intelligentes: Que res magis ad misericordiam hoices cōcita bat: multiqꝫ ciues ad illoꝝ aspectū lachrymas demiserunt. Fuitqꝫ letitie ⁊ doloris plenū spectaculuꝫ donec infantes trāsierūt. Ipse autē Perseus post filios atqꝫ ministros fusca veste trepidās ibat ami cus moꝛe patrio habens ꝓpter magnitudinē maloꝝ ad oīa trepidus ac mēte turbatus. Post eū ibat amicoꝝ ⁊ familiariū mesta turba miserabiliter intuentes lachrymanteqꝫ vt etiā pleriqꝫ ex romanis lachrymari ꝓpter misericordiā cōpellerent. Et qui postulasse Perseum ab Emilio ferūt ne in triūm pho duceret. Post eum deferebaꝫ auree coꝛone: quibus emiliū virtutis gratia grece donauerāt ciui tates. Erat numerus coꝛonaꝝ quaterecentū. Deinde Emilius ipse sequebatur ornatissimo curru in uectus: vir ⁊ circa huiusmodi honoꝛē spectaculo dignus purpurā auro cōtextam indutus: ⁊ lauri ra mnū dextera gerens: ferebāt ⁊ laureū milites currus Emilij ſm legiones cohoꝛtes ⁊ manipulos sub sequentes: partim carmina patria salibus permixta risu: partim laudes Emilij canētes: que intuchā tur ⁊ admirabaꝫ omnes. Nec quicquā ex his que sibi optanda foꝛent deesse arbitrabaꝫ: nisi fortē demoniū aliquod magnificis ⁊ amplissimis rebus fortē habebat detrahendi: ac ita misceri humanā vitā: vt maloꝝ oīum nullo modo sit expers. Sed iuxta Homeri sentētiam cum his optime actum esse videaꝫ: quos fortuna ad vtrāqꝫ partē cōuertit. Erant igit Emilio q̄ttuoꝛ filij: horum alter quin decim diebus ante triūphum est mortuus: sexdecim annoꝝ etate: alter vero qui duodecim erat annoꝝ ter tia die post triumphū ⁊ vita discessit. Hec fuit quisq̄ ciuis qui hunc Emilij casum nō dolenter fleret.

At Emili⁹ recta rõne fretus fortitudíné ⁊ cõstantiam aduersus fortunã magnanimiter tulit: vbi ⁊ in aduentũ ozione verba fecit nõ hois: q indigeret cõsolatiõe: sed plane ciues suos ob eius incõmodũ lugẽtes consolarẽ. Dixit.n. humanaꝝ qdẽ rez nihil se ptimuisse vnq̃: sed diuinaꝝ vt infidã ⁊ variã rẽ semp fortunã expauisse: ac pcertim in tãta obsecũditate pcentis belli: tãtoq̃ ꝓsperitatis cursu mutationẽ quãdam ac reflexũ ptinuo formidasse. Vnius ingt diei spatio Joniũ a brũdusio trãsgressus Corcyre applicui. Quinto deinde die delphis sacrificio peracto alijs quinque dieb⁹ copias ex Macedonia suscepi: lustratoq̃ exercitu: ac rẽ bene gerere adortus: quintadecima post hec die cõfeci. Eo.n. tunc suspecta mihi fuit fortuna: ꝓpter tantã ꝓsperitatẽ: ⁊ quũ victorẽ exercitũ: ⁊ spolia ⁊ reges captiuos deportarẽ in ipsa nauigatiõe aduersum aliquẽ casum formidaui. Sz quũ iã saluis reb⁹ meo lumiscq̃ ad eos delat⁹: vbi lẽtitia ⁊ festiuitate cõpleri aspicerẽ: adhuc fortunã magis ac magis suspectã habui: q̃ sciebaz nihil purũ: nihil sine inidia hoibus gratificari cõsueuisse: nec aius meus ꝓ republica prius timere desinit: q̃ aduersus casus me ꝑuatim inuasit: optimos filios: quos mihi solos delegerã successoꝛes cõtinuatis ꝓpe funerib⁹ extulit. Hũc autẽ fine periculo esse video: ac bonã spem mihi ꝓpono: ⁊ arbitroꝛ rempub. fortunatã sine labe permansurã: quãdo satis minus humane fragilitatis exẽplũ is qui triũphauit q̃ is, de quo triũphatũ est. Perseus sigdẽ etiã victus filios habet: Emilius autem victoꝛ filios amisit. Huiusmodi generosam ac magnificã ozonẽ nõ fecte: sed ex vero aio ferunt Emiliũ in cõcione habuisse. Hoc itaq̃ ordine victoꝛib⁹ triũphi exhibebant. ꝓ Perseo autẽ omni studio Emilius annixus est: sed nihil obtinere potuit: vt. s. ex carcere in letioꝛẽ traderet locũ: vbi custoditus meroꝛe animi tandẽ cõfectus est. Sicq̃ Macedonũ regnũ sub Perseo isto cõsumptũ est. post vero Emiliũ in moꝛbum incidit: in quo tñ die natus est e vita migrauit. Vnde ⁊ eius funus ita celebratũ est: vt optimus ac beatissimus ornatus adesset: hoc autẽ nõ erat aurũ: non ebur: nõ magnificentia sumptus: sed beniuolẽtia: charitas: gratia: nõ solũ ciuiũ: verũ etiã hostiũ. Quotquot enim casu aliquo Rome aderãt ex hiberia Liguriaq̃ ac Macedonia iuniores natu robustis coꝛporibus feretro subeuntes ipsuz extulerunt. maioꝛes autem sequebant̃ benefactoꝛẽ: ⁊ ciuitatũ suarum seruatoꝛẽ vocitantes: Nõ solũ enim in victoria sese mitem ⁊ humanũ ꝓstitisse dicit̃: sed in omni reliqua vita eos tutatus est: ⁊ veluti ꝓ domesticis ac necessarijs habuit. Hic itaq̃ Emilius quũ vir esset doctissimus: teste Jsidoꝛo. 6°. ethimo. lib. cap. 3. primus e grecia libꝛos Romã aduexit: ⁊ Romanos discere persuasit. postmodũ Julius cesar hoc negociũ bibliothece custodi iẽde. M. Varroni iniunxit.

¶ Macedonũ regũ epilogus.

¶ Macedonia itaq̃ ꝓuincia a Carnao rege qui primus in ea regnauit vsq̃ ad Perseum istum: triginta nouem habuit reges: Qui omnes regnauerunt tẽpoꝛibus simul cõputatis: videlicet. 644. annis: Quoꝛum nomina ⁊ tempoꝛa resumendo ista sunt.

Carnus. 1.	an. 28.	Archelaus hs. 14.	an. 4.	Antigonus. 27.	an. 4.
Cenus. 2.	an. 12.	Amyntas hs. 15.	an. 1.	Demetrius. 28.	an. 6.
Tyriamas. 3.	an. 38.	Pausanias. 16.	an. 1.	Pyrrhus. 29.	an. 7.
Perdicas. 4.	an. 15.	Amintas. 3. 17.	an. 6.	Lysimachus. 30.	an. 5.
Argaus. 5.	an. 38.	Argeus. 18.	an. 28.	Ptolomeus. 31.	an. 1.
Philippus. 6.	an. 38.	Amyntas iteꝝ. 19.	an. 19.	Meleagros. 32.	an. 2.
Eutropus. 7.	an. 16.	Alexãder iterũ. 20.	an. 1.	Antipater. 33.	an. 1.
Aleetas. 8.	an. 29.	Ptolomeus. 21.	an. 4.	Sostenes. 34.	an. 2.
Amyntas. 9.	an. 50.	Perdicas. 22.	an. 6.	Antigonus. 35.	an. 36.
Alexander. 10.	an. 43.	Philippus. 23.	an. 27.	Demetrius. 36.	an. 10.
Perdicas. 11.	an. 28.	Alexander mag. 24.	an. 12.	Antigonus. 37.	an. 15.
Archelaus. 12.	an. 24.	Aridcus. 25.	an. 7.	Philippus. 38.	an. 42.
Orestes. 13.	an. 3.	Cassander. 26.	an. 19.	Perseus. 39.	an. 10.

¶ Judas q ⁊ Machabeus vir qdẽ fortissim⁹ magnusq̃ bellicosus: Mattathie iudeoꝝ sacerdotis filius: olympiade. 154. que fuit quintusdecimus annus regni Philometoꝛis post patrẽ rex gubernationẽ suscipiẽs mandatoꝝ patris nõ immemoꝛ oia quo aduixit ꝓ libertate ciuiũ ⁊ legũ pati ⁊ facere se obtulit: qua quidẽ virtute magnã sibi gloriã ⁊ monumentũ seruauit. Hic itaq̃ adiuuantibus fratrib⁹ ceteriscq̃ religiosis iudeis inimicos a ꝓuincia expulit: ⁊ iudeos legũ suarũ transgressoꝛes occidit: ⁊ purificauit terrã suã ab omni malo. Et primo quidẽ cõgressu Apollonũ Samarie ducẽ peussit ⁊ armis exuit: atq̃ interfecit. Jn cuius gladio deinceps pugnauit. Deinde Antbiocho in persidẽ abeunte misit duces cõculcare iudeos videlicet Lysiã: Ptolomeũ: Gorgiã: ⁊ Nicanoꝛem: quos oẽs Judas ex iudea depulit: ⁊ tẽplũ pollutũ ab idoloꝝ imaginibus emũdans renouauit: Jn quo iã fruticẽs pullulãt (vt patet ꝑmo. macha. 4°. ⁊. 2°. li. cap°. x. Quib⁹ gestis post triẽniũ patrias leges suis ciuib⁹ reddidit: ⁊ tũc tẽpli tertia dedicatio: que dicta est encenia: mẽse decẽbris facta est. his gestis Anthiochus illustris vita functus est. Et Menelaus põtifex: qui iã patriã ꝓdiderat a iuniore anthiocho occisus ẽ: Quo mortuo alchimus qdã: q nõ erat de genere sacerdotali ambitiõe ꝓmotus põtificatũ inuasit: ⁊. 4. annis illũ obtinuit. pp qõ Onias onie põtificis filiꝰ i egyptũ trãsmigrãs in heliopolitano pago aliud ad similitudinẽ tẽpli hierosolymitani cõstruxit. Alchimꝰ vero aduersus Judã machabeũ inimicitias

5046

gerens post parū tēporis dei ira percussus vitā finiuit. Ac sic oīum iudeorū fauore Jude machabeo sacerdotiū decernit. Qui dignitate suscepta confestim legatos Romā dirigit sociale fedus petituros. Senatus autē iudeos amicos habendos mox decernit. Deniqz aduersus Bachidem ⁊ Alchimum Demetrij duces prelio cōmisso occisus est cum tribus annis (vt Josephus in 12° testatur) pontificatum administrasset. Symon autē ⁊ Jonathas eiꝰ fratres corpus ab hostibus redimētes in Modin patrū suoꝝ sepulchro sepelliere: quo mortuo fame supueniēte vniuersa regio se Bachidi tradidit.

5044 152 ¶ Anthiochꝰ Eupatoꝛ. 9. Syrie ⁊ Asie rex. 16. regni Philometoris anno regnare cepit: ⁊ regnauit annis duobꝰ. Hic patre sublato paruul⁹ relictus est. Cui quū Triphon a populo datꝰ esset tutor patruus eiꝰ Demetrijꝰ: q obses tūc Rome erat re cognita senatū adijt: obsidēqz se vivo fre venisse: sz co mortuo cuiꝰ obses sit se ignorare fateꝝ. Dimittitqz ergo se ad regnū petēdū equū esse. Qui quū se dimitti aiaduerteret a senatu tacitus discessit. Delatusqz in Syriā sūmo cū honore exceptus est: ⁊ occiso pupillo eidē regnū tradit. Verūtū Triphon ipse regnū inuadēs diu illud tenuit. Et vt ipse diu poti⁹ reꝝ centū peditū milia: ⁊ viginti equū milia: necnō ⁊ triginta septē elephantes cōtra iudeos parauit.

5049 150 ¶ Demetrius Sother decimus syrie ⁊ asie rex priuigno interfecto regnū suscipiēs regnauit annis duodecim. Qui quū primū occupasset Syrie regnū nouitati suę ocium periculosum ratus ampliare vires suas statuit. Et primo quidē propter fastiditas sorores nuptias regni Capadocie infestū bellū intulit. Sed anthiochenes: alijqz a Demetrio lacessiti subornauerunt Porpelam quendā sororis extreme iuuenē vt Syrie regnū velut paternū armis repeteret: ⁊ vt fides adhiberetur fraudi nomen ei Alexander inditū fuit genituscz ab Anthiocho dicit. Tantū enim odiū apud oēs contraxerat Demetrius: vt emule eius vires omni auxilio tribuerentur. Vnde Alexander bis fretus auxilijs contra Demetrium occurrens victum illum vita pariter ⁊ regno priuauit.

5050 148 ¶ Jonathas iudeoꝝ dux pariter ⁊ pōtifex pplm iudeoꝝ post iudā rexit annis. 19. Hic suscepto principatu nō ipar virtute fratri suo Machabeo extitit. Qō Bachides Demetrij regis dux audiens timuit: ⁊ illū sicut ⁊ fratrē suū Judā dolo interficere statuit. Cuius voluntas nō latuit Jonathā q collegens exercitū pugnā cū Bachide ꝓmisit ⁊ magnā illi stragē intulit adeo vt vix periculū mortis euasit: quo facto in hyerusalē reuertit: ⁊ munitissimas ciuitates edificare cepit. Tūc pōtifex Alchimus iussit domū dei ⁊ opa ꝓphetaꝝ destrui pcepit: sed demolitione inchoata paralisi percussus magno cū tormēto defecit. Tūc Jonathas cū Romanis Spartanisqz alijs quoqz regibꝰ amicitias faciēs magnꝰ ⁊ formidabilis esse cepit. Tandē Triphone Anthiochi pupilli tutore Ptolomaide dolose captus: cū filijs ⁊ mille viris interficit: vt habet in libꝝ. Josephi cap. 9. Cuius corpus Symon frater eius inde redimens ⁊ in patriā suā transferēs: cū maximo luctu sepeliuit. Cui ⁊ idē Symon ingens mausoleuꝝ sibi ⁊ fratribus suis atqz patri ex polito ⁊ albo lapide fabrificare fecit.

5060 139 ¶ Philippus qdā Macedo quē andrascū esse volunt: pseudo rex anno. 28. regni Philometoris in Macedonia arma mouēs Publiū iuuentiū romanoꝝ pretorē cōtra se venientē ad internitionē vsqz deleuit ⁊ regno occupato regnauit anno vno. Sed Cecilio metello victus Macedonia itez in romanoꝝ potestatē redacta est. Inde haud paulopost ibidē pses q se Persei filiū dicebat collectis seruitijs rebellauit. Et quū iā. 16. milia armatoꝝ hꝫet a Romulo questore: sicut Liuius refert: superatus est.

5061 138 ¶ Alexander q ⁊ Balās dictus fuit vndecimus syrie ⁊ Asie rex. 19. anno Philometoris regnare cepit: ⁊ regnauit ſm Eusebiū annis. 9. ⁊ men. 10. licet Josephus nisi q̄nque regnasse dicat. Hic Anthiochi q ⁊ Epiphanes cognoiatus erat filius creditus fuit. Qui Demetriū pdictū auunculū suū interfecit ⁊ regnū abstulit. Impansqz Jonathā pdictū iudeoꝝ ducē ob eius fortitudinē multis ūsignib⁹ ⁊ corona ꝓsecutus est. Trāsmittēs hec ipsa dona talē ei epistolā scripsit dicēs. Rex Alexander frater Jonathe salutē: Fortitudinē quidē ⁊ fidē tuā tā crudū audiuimus. Et ideo trāsimissūm⁹ ad te ꝓ auxilijs ⁊ ordinanim⁹ te hodie ꝓncipē sacerdotū iudeoꝝ: ⁊ amicū nostrū vocari pcipimus: iccirco etiā destinamus tibi ꝓ munere purpureā stolā: ⁊ aureā: ⁊ peto honoratū te a nobis simile erga nos fieri. Huic Ptolomeꝰ pdictus Egypti rex Cleopatrā filiā vxorē dedit. Cupiebat enim regnū eius. Qō ītelligēs Ptolomeus cū ꝓditorē: ⁊ filie sue nuptiaꝝ trāsgressorē accusauit: ⁊ statim affinitatē soluit: ⁊ illā Demetrio tradidit: ⁊ tūc manifeste facte sunt inimicitie. Ptolomeus aūt post hec Anthiochiā venies ab Anthiochenis benigne susceptus rex ab eisdē declarat⁹ est. Qō audiēs Alexāder statim cū magno apparatu Anthiochiā venit: ⁊ Ptolomeus cōtra eū duxit exercitū: ⁊ vincens Alexandrū in arabiaz fugauit: vbi arabū rex noie Zabilus eidē caput auferēs Ptolomeo trāsmisit: q suauē sibi rem sūmūqz spectaculū Alexādri morte simul ⁊ capite vidit: q tñ paulopost pre gaudio vitā finiuit: vt patet ꝑmo Macha. ca. xi. ⁊. iz. libro Josephi capi. 7. atqz ita Alexāder pro Demetrio penas dedit: quem occiderat pro Anthiocho cuius mentitus fuerat originē. ¶ Tertium bellum punicum.

5052 137 ¶ Tertiū deinde bellū punicū sexcētesimo ꝑmo anno ab vrbe cōdita a Romanis cōtra Carthaginēses suscepit regnātib⁹ apud Romanos. L. Manlio Censorino ⁊ M. Manlio ſm Liuiuz anno scilicet quinqgesimo primo postqꝫ secūdū bellū punicū trāsactū fuerat. Hi itaqz cōsules (sicut Orosi⁹ in quarto cap. 44. scribit) Carthaginē ꝓfecti Carthaginēsibus preceperunt: vt oia arma: naues qz ipsis Romanis traderēt. Qui timore cōcussi tantā repente armoꝝ vim Romanis detulerūt: vt inde sicut ait Liui⁹: Tota Ephrica facile potuisset armari: Postqꝫ vero arma cōportarūt ipsi sūt relicta

ciuitate procul a mari decẽ passuũ milibus recedere. Quo audito Carthaginenses dolorẽ ad desperationẽ addẽtes decreuerũt aut vrbẽ defendere: aut cũ ipsa perire. Quãobrẽ Asdrubalce duos suos duces creauerũt. Hebinc arma facere aggressi: cũ eis ferriq; materia deficeret: auro argẽtoq; supplauerũt. Cũ autẽ cõsules vrbẽ oppugnare decreuissent: & iam aliquã muroꝝ partẽ diruissent machinis facto impetu a Carthaginẽsibus turpiter repulsi sunt: quos fugientes Scipio repulso in muros hoste defendit. Censorinus vero in vrbẽ rediit: & Manlius Carthagine amissa in Asdrubalẽ arma conuertit. ¶ Carthaginis excidium.

¶ Scipio autẽ magni Scipiõis nepos bisdẽ tẽporibus omni virtute apud Romanos preclarus ex cõdito cõsul extra sorte factus aphricã sibi decreta est. Veniẽsq; Carthaginẽ cũ sex cõtinuis diebus noctibusq; oppugnasset tandẽ re desperata Carthaginẽses ad deditionẽ traxit: petẽtesq; vt quos belli clades reliquos fecerat: saltẽ seruire liceret atq; ita primũ mulieꝝ agmen satis miserabile post viroꝝ turba descẽdit. Nã: vt Liuius ait: fuisse mulieꝝ viginti quinque milia: viroꝝ triginta milia captiuorũ memorie traditũ est. Asdrubal vero iperator vltro se trãsfuge dedit: & cũ vxore se suosq; filios quodã semineo furore in mediũ se iecit incẽdiũ. Ipsa aũt ciuitas supposito igne sexdecim cõtinuis ardẽs diebus: miserũq; victoribus pbuit spectaculũ. Multitudo vero illa captiuoꝝ: paucis exceptis principibus venũdari iussa est. Transfuge autẽ ad spectaculũ populoꝝ traditi sunt feris. Atq; ita Carthago illa celebris ciuitas a Didone cõdita fm Eusebiũ. 668. Vel vt alij volũt. 748. anno ab eius cõditione deleta est: omni murali lapide in puluerẽ cõminuto quarto scilicet anno: ex quo ipsum tertiũ punicum bellũ fuerat inchoatũ. Scipio autẽ & ipse cognomẽ illud celebre meruit qõ auus eius acceperat: sic vt propter hanc fortissimam virtutem Aphricanus iunior appellaretur. 134 5065

¶ Tyberius Gracchus ex Tyberio patre Romanoꝝ cõsule natus tẽpestate hac admodũ iuuenis existẽs multa virtute clarus & celebris fuit. de quo Plutarchus tradit: qꝫ etiã ab ipsa puericia ita clarus & insignis extitit: vt in augurũ collegio cõfestim sit receptus propter virtutẽ magis qꝫ nobilitatẽ. Prima nãq; eius militia sub predicto Scipione iuniore in Aphrica fuit: vbi quũ eidẽ Scipioni cõtubernalis esset: tamen modestia & virtute ceteram iuuentutẽ egregie superauit: & primus oiuꝝ Carthaginis muros conscendit: & multas hostiũ cedes edidit. Sed demũ Romam reuersus: vbi Tribunum plebis factum se sensit: statim legem agrariam ferre decreuit: propter quod odiosus factus a locupletibus peremptus est: quũ nec dum trigesimum etatis complesset annum. 133 5066

Ptolomeus Euergetes predicti Philometoris filius: Cleopatreq; germanus: septimus egyptioꝝ rex: olympiade. 159. que fuit annus quadringẽtesimus sexagesimustertius Iudaice captiuitatis Egyptijs regnare cepit: & regnauit annis vigintinouem. Vir quidẽ pessimus atq; scelestissimus. ob cuius sentiã frater eius & Cleopatra sororꝫ sibi timẽtes: cũ reges essent: regnũ ei per legatos obtulerũt. Quãobrem elatus plurimũ effectus est: qꝫ scilicet fraternũ regnũ sine vllo certamine recepisset: & statim fratris filiũ e cõplexu matris enecauit: & oẽs eius fautores trucidauit: ac postea sororis thorũ cede eius filij cruentũ ascendit. Post quod non mitior & in populares qui eũ in regnum vocauerant fuit: oia enim sanguine manere fecit. Et sicut ciuibus suis cruẽtus extitit. Ita quoq; Romanis qui illo venerãt ridiculo fuit. Quia sic refert Justinꝰ: erat vultu deformis: statura breuis: & sagina ventris non homini sed beluc persimilis. Quã quidem feditatẽ nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore & ex vxoris sorore suscepit: ac etiã sororis filiã per vim stuprauit. cuius filium membratim diuisum & in cista positum matri in die natalis eius inter epulas iussit offerri. 132 5067

¶ Demetrius eius nois. 7. vndecimus Syrie & Asie rex. 4. regni Euergetis anno regnare cepit: et regnauit annis. 3. Hic pdicti Demetrij Sother filius fuit: quẽ pater apud Smyrnã bospitẽ suũq; cum magno auri pondere cõmẽdauerat: vt belli periculis eximeret. Qui ptra Alexãdrũ in plio egressus victor enasit: regnũq; illi abstulit. et oia tandẽ regno paterno recuperato: rerũ successu corruptus vitijs adolescentie inquinatus in segnitiẽ lapsus est. Tantũq; contemptũ apud omnes ob inertiã quantuꝝ odiũ ex superbia pater habuerat: contraxit: ita vt ab eius imperio multe ciuitates passim se subtraxerint. Unde ad abolẽdã inertie maculã parthis bellum intulit: vt eos multis prelijs sepe fudit: postremo tamen captus in Hyrcantã missus ibidẽ benigne & iuxta cultũ pristine fortune habitus est: atq; ibi nouẽ annis sine regno priuatus vixit: quo tpe Antbiochus Sedetes regnauit annis. 9. Tandẽ eidẽ denuo regno restituto regnauit annis. 4. cui Philometoꝛ Cleopatrã filiam ab Alexãdro sublatã vxorem dedit: vt patet primo Macha. cap. 12. 128 5071

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Metrodorus Athenieẽsis pictor atq; phũs his tẽporibꝰ insignis & clarus habitꝰ est. qui Plynio testante li. 35. vtraq; scientia magne auctoritatis fuit. Nã quũ Paulus emilius: Perseo rege adducto ab Atheniẽsibus petijsset vt vnũ sibi ꝓbatissimũ philosophum mitterent ab erudiendos filios: Metrodorũ ei miserũt: ꝓfitẽtes eũ in vtroq; desiderio ꝑstantissimũ: qõ ita quoq; Emilius iudicauit. 127 5072

¶ P. Terẽtius Carthaginensis poeta comicus per hec tẽpora in precio fuit. quia Scipione iuniore predicto in seruitutẽ ex Aphrica ductus propter ingenij magnitudinẽ & forme prestãtiam libertate donatus est. Hic primã andriã anteq; edilibus venderet Cecilio: multũ se mirãti legit. Scripsit autẽ comediarũ eleganti studio libros sex: in quibus multoꝝ mores ad precauenda pericula annotauit. Tandem in archadia moriens eius sepulchro tale epitaphium inscriptum fuit.

Natus in excelsis tectis carthaginis alte:
Romanis ducibus bellica preda fui:
Descripsi mores hominum: iuuenumq; senumq;
Qualiter & serui decipiant dominos:
Quid meretrix qd leno dolis cõfingat anaris:
Hec quicunq; leget: sic puto cautus erit.

¶ Pacuuius autẽ Brundusius tragediaꝝ scriptor Ennij ex filia nepos: per hoc idẽ tẽpus floruit: q primo Rome vitã duxit: vbi post multa ab eo edita: Tarentũ regressus ibidẽ nonagenarius vitã finiuit.

¶ Aristarchus grammaticus & ipse hac tẽpestate: Eusebio teste: agnoscitur.

¶ L. Accium tragediaꝝ scriptorẽ per hec quoq; tẽpora: vt Eusebius testat: claruisse cõstat: q Dã sino & Serano cõsulibus parẽtibus libertinis natus multa cõposuit: que Pacuuio iam seni Tarẽti re citauit. Ab isto nãq; Accianus fundus iuxta pisauꝝ cõstitutus dictus est: q illic iter colonos fuerat ex vrbe deductus. Hic iam senex in collegio poetaꝝ sedẽti nunq; Julio venienti assurgere voluit: ma testatis eius imemor: sed & quia in cõparatione oium studioꝝ aliquãto se superiorem esse confidebat: propterea insolentie crimen incurrit: & in voluminum: non imaginum certamine se exercebat.

5073 126 ¶ Symon Mathathie filius. 3. iudeoꝝ dux pariter & põtifex: anno sexto regni Euergetis: olympiade. s. 160. sedere cepit: & sedit annis. 8. Huic põtifici romani & spartiate quũ eius libẽter legationẽ accepissent amicabilia miserc rescripta: & Anthiochus similiter Demetrij filius ad eum in hec verba rescripsit dicẽs: Vobis oĩa quecũq; remiserũt q fuerũt ante me: remitto & pmitto vobis facere peũsurã. pprijs nũmismatis in regione vestra. Quũq; obtinuero regnũ magnificabo gentẽ vestrã: & tẽplũ in gloria magna: valete. Hunc autẽ Triphon studuit fraudibus & dolis circũuenire: sicut fecerat Jonathan & fratrẽ eius. cuius artẽ Symon itelligens prudẽtissime cessit malitie: & liberauit patriã a periculis. Hic corpus fratris sui Jonathe a Triphone redimẽs in Modin tumulauit erigens. 7. pyramides patri ac matri: atq; 4. fratribus & sibi: circũposuitq; pulcherrimas colũnas in qb9 ad rei memoriã naues & arma sculpsit: sicut patet pmo Macha. vltimo. Tandẽ Ptolomeus eius gener Abdi cuiusdã filius: eũ cũ ad puniũ inuitasset: eundẽ cũ duobus filijs interfecit: & ipsius Symonis vxorẽ cum reliquis duobus filijs in vincula conicecit. Hc sic Machabeorum primus liber hic explicit.

¶ Reges Attalici siue Pergameni.

5076 123 ¶ Attalus pergami Asie ciuitatis rex hisdẽ tẽporibus moriẽs populũ romanũ regni sui heredẽ instituit: hi Attalici reges a q̃dã Tyanẽsi Eunucho noie Philetro ortũ habuere. Lysimachus autẽ Agatoclis filius: vt paulo altius repetamus: vnus fuit ex Alexandri magni successoribus. qui mõtẽ supra Pergamũ cõmunit: suosq; ibi thesauros cõstituit. Quoꝝ custodiã Philetro eunucho pdicto tradidit: quũ optime esset educatus & sibi carus. At ijs quũ ab Arsinoe Lysimachi vxore discederet: que cũ accusauerat: tẽpus ad defectionẽ expectauit. Interea Lysimachus malo ꝛsilio adductꝰ filiũ Agatoclẽ iterfecit. Seleucus aũt Nichanor reuersus illũ sustulit: & ipse a Ptolomeo Cerauno subiatꝰ est: doloq; interẽptus. Inter hos autẽ tumultus Philetrus eunuchus in arce se cõtinens: nunc isti: nunc illi qnẽ validiorẽ esse animaduerterẽt obsequens. xx. annis castellũ & pecunias possedit: duo quippe illi fratres erãt: Eumenes natu maior: & Attalus pdictus. Ex eumene natus est alter Eumenes: qui Pergami successionẽ habuit: & Anthiochũ Seleuci filiũ apud sardos plio superauit: qui cũ. 20. annis regnasset mortuus est: cui Attalus ex attalo natus successit q primo rex appellatus est: & pelio marimo Galathas superauit: & Romanoꝝ amicus in classe Rhodioꝝ cũ eis aduersus Philippũ pugnauit. Obijt tã senior quũ regnasset annis. 43. superstitibus q̃tuor filijs ex Apollonide Cyriena susceptis. e qbus Eumenes pmogenitus regnũ secũdo loco suscepit. Qui cũ Romanis aduersus magnũ Anthiochũ & Perseũ macedonũ reges bellũ gessit. totãq; illã regionẽ a romanis accepit: que sub Anthiocho circa Thaurꝝ erat. Regnauitq; annis quadragintanouẽ. Urbẽ hic munuit: ac in modũ ciuitatũ ampliauit. Imperiũ Attalo filio tertio loco reliqt: ex Stratone Ariarataris cappadocũ regis filia nato. Sed admodũ puero fratrẽ Attalũ cõstituit tutorẽ qui vigintimo annis regnauit: & aduersus Demetriũ Seleuci filiũ cũ Alexandro Anthiochi filio bellũ gessit: & cõtra pseudo philippũ Romanoꝝ socius fuit: Diegelim regẽ cepit: & ducto in Thraciã exercitu prusiam interemit: pfecto illi Nicomede filio postremo reliqt regnũ Attola: qui sub tutela erat: cogẽte ad hoc ipsam morte. Js philometor cognominatus: cũ annis quinque regnasset morbo decedẽs Romanos heredes instituit: qui eã regionẽ in prouinciã redegere. Et hic mos humanarũ rerꝝ que ex paruis principijs multũ sepe accrescunt & postea corruunt. In ea quippe vrbe Pergamo viri complurimi excellentes fuere: vtpote Apollodorus orator: Dionysius historicus: & alij multi.

5041 118 ¶ Hyrcanus Symonis machabei filius: cui ppriũ nomẽ Joãnes fuerat patre interfecto anno decimoquarto regni Euergetis olympiade. s. 163. q̃rto loco iudeoꝝ dux & põtifex cõstitutus: sedit annis. 26. Vir vtiq; optimus & sacerdotio dignus: atq; ducatu strẽnuus: necnõ & pphetie dono clarus: cũ quo deus erat: & futuroꝝ pscientiã ei donauerat. Hic ideo Hyrcanus dictus fuit: q aduersus Hyrcaniam bellũ gerẽs victor exiit: & deinceps Hyrcani nomẽ adeptus est: Postmodum a Romanis ius amicitie postulans obtinere pmeruit: Anthiochus autẽ Syrie rex eo pontificante obsedit Hyerusalem: qui populoꝝ saluti cõsulẽs inducias p legatos expostulauit qui annuit petitioni: videsq; Hyrcanus studiũ Anthiochi circa deũ: aperuit sepulchrũ Dauid: tria milia talẽta pecuniaꝝ exinde ptulit: & trecẽta Anthiocho tradidit: qbus acceptis obsidionẽ solues discessit. Et cũ eo mltas etiã amicitias comp osuit.

cõposuit: Indeꝙ cõtra Sãmariã ciuitatẽ valde munitã Hyreanus expeditionẽ ꝓducẽs tãdẽ cepit: t aduentũ
penit⁹ tota deleuit: adeo vt videtes magis vallũ q̃ ciuitatẽ illic fuisse qsq; iudicasset. Quã postea he-
rodes instaurãs nõ Sãmariã: sed Sebasten appellauit: hic multas seditiones a pharisis t essenis
perulit: a qbus tãdẽ liberat⁹ feliciter vsq; ad senũ vixit. Defunctusq; qnque filios reliqt: Aristobolũ
t Antigonũ: atq; alios tres qbus predixit (vt clare Josephus refert) qꝓ regꝛ domini nõ diut⁹ perma-
neret.

¶ Locuste in Aphrica.

¶ Locustarũ multitudo ꝓ hoc idẽ tẽpus adeo in Aphrica cõualuit: que (vt diuus pr̃ Aug. 3⁹ de ci.
dei cap. 21. refert) nõ solũ segetes: sed t folia atq; cortices corroserũt: qbus cõsumptis prẽ nimio vẽto
in aphricano pelago se demersere: quaꝝ corpa per littora putrefacta tã pestiferũ fetorẽ exhalarũt: vt
tbidẽ fere oẽs aues t pecudes morirent. Aphroꝝ quoq; ducẽta milia: Romanoꝝ vero militũ q illuc
ad presidiũ fuerãt destinati triginta milia extincta referũtur.

¶ Carthago reponitur.

¶ L. Cecilius Metellus. t. T. Q. Flamini⁹ anno. 12. regni Euergetis ꝓsules Romani dicti sunt iio 5089
q̃ꝛ iussu carthago in Aphrica reposita ẽ. 22. ãnis postq̃ euersa fuerat reuolutis: in q̃ t ciues Rõani
plũi fuerũt adducti. Sꝫ itra breue tps Ethna vltra solitũ flãmeos ignes euomẽs calidis cinerib⁹
exusta ci⁹ tecta destruxit. Qui⁹ sublcuãde calamitatis causa senat⁹ roman⁹. x. ãnis vectigalia remisit.

¶ L. Cassius Longus t Sex. Domitius Caluinus anno sequenti consules dicti: statim ex senat⁹ io9 5090
iussu transalpinis gallis bellũ intulere: vbi iuxta Rhodanũ fluuiũ maxima hostibus clade illata de
ipsis magnifice triumphauerunt: corũ ducem captum prẽ se ducentes.

¶ Institutus gallorꝝ rex: eo ipso anno Fabio t Quintio martio cõsulibus regnãtib⁹ cũ. 180. arma-
torũ milib⁹ ꝓtra Romanos ascendit: sed a Romanis põte disturbato: qué supra rhodanũ fluuiũ ex-
truxerat: deuict⁹ est. Tũcq; Quinti⁹ ꝓsul oẽs gallos: q sub radicib⁹ alpiũ habitabãt penitus deleuit.

Ptolomeus physcon qui t Soter: Euergetis fili⁹: octauus Egyptiorꝝ rex: olympiade. 166. q̃ io3 5096
est. 492. iudaice captiuitatis ann⁹ Egyptijs regnare cepit: t regnauit annis. 17. Huius tẽpo
ribus Antiochus Cyzicenus Demetrij regis filius: t Antiochi Sripbi regis frater: po-
stea q̃ idẽ Antiochus Sripbus octo annis quiete regnasset: e regno ciectus est: t Syriam ipse An
tiochꝰ Cyricen⁹ obtinuit t regnauit. Sꝫ rursus a Sripbo supat⁹ candẽ ipse recepit: atq; ita bi duo
ad inuicẽ dimicãtes successiue modo vn⁹ modo alter regnabãt: iter has aũt regni Syrie parricidia-
les discordias mortuus est Ptolomeus iste relicto regno vxori.

¶ Numidarũ reges.

¶ Numidia autẽ Carthaginẽsis seu aphricana regio est: que incipit a septentrionali parte maris
quod in Sardiniã ĩsulã versus tẽdit: Ab occasu Mauritaniã: idest granatã: a meridie Ethiopiã ba
bens: in hac quippe regione (vt testatur Plynius) preter marmora: t plurimas feras: cuius vis gene
ris nihil insigne habet. In ea tamẽ celebres vrbes existũt: videlicet Hippon: Rhegiũ: t Rusticbacla.

¶ Massenissa igitur quidam huius prouincie rex bis tẽporibus fuit: Hic patrẽ Numidã nomine
habuit: qui Massenissa: vt Liuius libro septimo de secundo bello punico scripsit; paulоante anno ioi 5098
vite sue nonagesimoseptimo mortuus est: relictis quadraginta quatuor filijs: inter quos Scipionem
iunioꝛẽ diuisorem t diuisionis arbitrũ esse voluit. Hic itaq; Massenissa primo Romanis capitalis
hostis fuit. Deinde amicissimus factus vsq; in finẽ vite sue per quadraginta annos pseuerauit. Quo
mortuo eius filius Micipsa: reliquis fratribus morbo absumptis regnũ solus obtinuit. Qui Jugur
tham filium ex cõcubina genuit quẽ codẽ cultu quo t ceteros liberos carum habuit.

¶ Jugurthe bellum hic incipit.

¶ Jugurtha ꝓdicti Massanisse regis ex pellice nepos Numidarum rex ãno. 8. regi Soter pre- 95 5104
dicti regis Egypti olym. s. 168. regno post patrẽ Micipsaꝫ suscepto bellũ ꝓtra Romanos gerẽs capt⁹
fuit t Romã ꝓduct⁹. Cui⁹ bistoriã Salaust⁹ elegãti stilo describẽs sic ait. Ꝙ quũ ꝑmũ adoleuisset:
virib⁹ maxim⁹: t decora facie pollere cepit: t multo magis ingenio validus esse cepit. Unde nec a se lu-
xui aut inertie corrũpẽdũ dedit: Sed vti illius gẽtis mos est: egtare iaculari cursu cũ eq̃libus certare
studebat: t cũ oẽs gloria anteiret: oĩb⁹ tamẽ car⁹ erat: qb⁹ reb⁹ t si pr̃ in initio letus esset: qꝓ Jugurthe
virtutẽ regno suo gloriã fore existimaret: postq̃ tũ boiez adolescẽtẽ exacta etate: t puis liberis magis
magisq; crescere intellexit: vehemẽter ex negocio pmot⁹ multa animo voluebat. Tãdẽ post multo: uꝫ
magisq; crescere intellexit: vehemẽter ex negocio pmot⁹ multa animo voluebat. Tãdẽ post multo: uꝫ
celioꝛ volutationẽ pp ei⁹ virtutes t ppli fauorẽ: cũ vt ceteros adoptauit in filiũ: t testamẽto piter cũ
legitimis filjs istituit heredẽ. Defuncto aũt Micipsa patre itra modicũ tps p satellites suos Jugur
tha hic fratres suos ignobilitatẽ ci⁹ despicietes occidi fecit: qui eãobrẽ ad ius dicẽdũ Romã accersit⁹
tha hic fratres suos ignobilitatẽ ci⁹ despicietes occidi fecit: qui eãobrẽ ad ius dicẽdũ Romã accersit⁹
fraudib⁹ suis sine malo remissus est: Ubi deterioꝛ effectus: etiã Massinã Suluise filiũ: t Mas-
setiã fraudib⁹ suis sine malo remissus est: Ubi deterioꝛ effectus: etiã Massinã Suluise filiũ: t Mas-
senisse nepotẽ obtrũcari fecit: Eo qꝓ ob regũ discrimẽ ꝓfug⁹ Romã venies regnũ tãq̃ ad se ptinẽs
a Romanis sibi adiudicari postulasset. Quibus gestis moꝛ a senatu iussus est ab Jtalia discedere:
a Romanis sibi adiudicari postulasset. Quibus gestis moꝛ a senatu iussus est ab Jtalia discedere:
vnde in regnũ regressus dixisse fertur: O vrbẽ venalẽ t mature periturã: si emptoꝛẽ inuenerit: Bello
vnde in regnũ regressus dixisse fertur: O vrbẽ venalẽ t mature periturã: si emptoꝛẽ inuenerit: Bello
vero a Romanis renouato: Jugurtha ab Albino ꝓsule p dolũ statim pacẽ extorsit. Romãis deinde
vero a Romanis renouato: Jugurtha ab Albino ꝓsule p dolũ statim pacẽ extorsit. Romãis deinde
sub iugũ missis. Tãdẽ Mario consule t Sylla questoꝛe ꝓtra cũ missis: ci⁹ obtrũcato exercitu iterato
sub iugũ missis. Tãdẽ Mario consule t Sylla questoꝛe ꝓtra cũ missis: ci⁹ obtrũcato exercitu iterato
a Sylla capiꝫ: t ad Marũ ꝓsulẽ vinctus ꝓducit: qui in Numidia reb⁹ cõpositis Jugurtha cũ maxi
mis spolijs Romã a Mario deducit: Qui Mari⁹: vt Liuius testat: kal. Januarij Jugurtham prẽ
mis spolijs Romã a Mario deducit: Qui Mari⁹: vt Liuius testat: kal. Januarij Jugurtham prẽ
se vinctum adducens cũ glorioso triũpbo vrbẽ intrauit: tã etiã ante eum Metellus de ipso triũpbũ

aduētū egerat. Beniqz Jugurtha in carcere Rome cōstitutus ibidē strangulatus est.

¶ C. Marius Romanoz cōsul bis tpibus apud senatū clarissimus impator habitus est: qui: vt

5106 93 Plutarchus ait: qui eius vitā pulcherrime descripsit: t pauperē t mechanicū noīe Mariū habuerit patrē postposita ignobilitate magne sciētie t ꝓbitatis ac industrie necnō t militaris peritie prestans cuasit: atqz libidinis t diuitiaz victor: q quū primū in Hispania sub Scipiōe militaret: sciī ipsuz cuz bellicoso hoste manū cōseruisse: t illū ante imperatoria hora cōfecisse: Pretor postea factus Juliā ex insignib⁹ Juliorū familia ortā duxit vxorē. Cui⁹ Cesar impator fuit sororius nepos. Post multa aūt ꝑclara in bello gesta cōsul cōtra Jugurthā predictū designat⁹ ipsuz ingēti gloria vicit: t Romā pductū: de eo: vt premissuz est: triūphauit. Secūdoqz ꝯsul cōtra Cymbros factus: qui multos Romanorū duces necauerāt: oēs duobus cōmissis prelijs ad internitionē dedit. Hic enim duces ex Theutonibus: Ambronibus: alijsqz gētibus multitudinē pene infinitā in galliā reduxerāt: italiamqz irruperant: qui nec alicubi sedē ponere decreuerant: donec Romā in Italia cuerterent. De his itaqz Marius cū Catullo collega suo triūphans tertius Rome conditor ab oībus appellatus est. Verū quum sexto consul fuisset: mutata fortuna a Sylla exul cijcitur: t terra: marigz vagus per aliquod tempus fuit: tandem septimū cōsulatū attingens post. 17. diē huius consulatus morte obijt

¶ Coniuges quedā Cymborum t infinitus pene numerus bis tpibus Orosio in quarto referente: fuit: miris ob castitatis ꝓpositū extollendus laudibus. Hę quippe mulieres quū vidissent Theutones t Cymbros maritos suos in Galliā t Germaniā cōtra romanū nomen coniurasse vna cū ipsis viris suis in italiā vno t eodē impetu cōcurrere. Hec quū vidissent Cymbros t Theutones suos a Caio Mario Romanorū cōsule predicto post longa certamina superatos in vnū se colligētes: animoso consilio libertatē suā t castimoniā tutare decreuerūt. Factoqz ex multitudine plaustrorum sibi vallo diu t acriter pugnauere: t cū fustes: lapidesqz ac cetera armamēta in pugna ꝯsumpsissent: legatos ad Mariū miserūt postulātes: nō vt ad patriā redire permitteret: Sed vt oēs romanis virginibus vestalib⁹ iungerētur: q tam honestissimā petitionē quū nō impetrassent furore succense in obstinatam voti sui persecutiam crudelissimū inicre facinus. Nā ante oia collisis in terrā paruulis suis ne in seruitutem traherentur: nocte vna ne t ipse violarentur (exusta omni eoruz substantia) laqueis oēs sibi morte cōstituere: nec prede aliqd ex se preter pendentia corpora auidis reliquere Romanis.

¶ Judeorū regni instauratio.

5107 92 ¶ Aristobolus Hyrcani iudeorū pontificis t ducis filius. xi. regni Sother anno principatum qnto loco apud iudeos tenēs regnauit tātūmodo vno anno. Hic Aristobolus magistratū ad regiā dignitatem transferre decreuit: primusqz sibi diadema imposuit: post. 484. annos t sex menses: ex quo de captiuitate babylonica populus liberatus ad propria remeauit: multuz enim hic patrie ꝓfuit: Nam subegit itureos: t plurimā eoz prouinciū iudeis adiecit: t cōpulit habitantes in ea: vt si vellent in prouincia manere circuncideretur ꝑm leges moysaicas. Fuit nanqz (vt Josephus in. 13°. ait) Nature valde moderate t ingenui pudoris. Hic tamē cōsilio Antigoni fratris sui libidine dominādi matrem t tres fratres suos iuniores in vincula coniecit: t paulopost etiā Antigonū fratrē quem t fame perire fecit: pro quibus malis statim in se diuinam sensit vindictā. Quia morbus acerbissimus ita cū inuasit: vt sanguinē omnē laceratis visceribus euomeret: Quo quidē morbo emisit spiritū.

5118 91 ¶ Alexāder q t Janeus dicit Aristoboli predicti frater eo defuncto apud iudeos pōtificatū t regnū suscipi⁹ regnauit annis. 27. Hic enī (sicut Joseph⁹ refert) nūq ad facie patris Hyrcani venire meruit. Causa hui⁹ odij talis fuisse dicit: Quū diligeret pores filios Hyrcan⁹. s. Aristobolū t Antigonū ꝑdictos: apparuit ei dñs in somnijs dicēs: q iste ei⁹ successor existeret: q visione ꝯtristatus Hyrcanus quū nollet ei⁹ habere successorē: quū ꝑmū natus est: cū in Galilea nutriri mādaunt. Sz deus nequaq mēri⁹ est Hyrcano: hic qppe regno suscepto vnū e fratrib⁹ suis tētantē regnū inuadere: interfecit t alterū volētē innocēter viuere honorabiliter tractauit. Indeqz (vt comestor ait) crudelissime ciuib⁹ suis ꝓfuit: ga mille seniores ītra sex annos pemit: octingētos q̄qz vxoratos viros vna cū vxorib⁹ ac liberis in platcis patibulis affixit: postea pace cōfecta: q̄rtanaz febriū morbo: quē ex ocio ꝯtraxerat vitā finiuit: relictis Hyrcano t Aristobolo filijs. Sz regnū Alexādre vxori reliqt: q viuēte adhuc marito populos humanitate sibi allexerat.

¶ Romanoz clades permaxima.

5110 89 ¶ Manlius t Cepio ꝯsules Romani anno. 14. regni Sother q. 454. ann⁹ ab vrbe condita: vt Oros⁹ li. 5. ca. xix. testat aduersus Cymbros t Theutones: aliasqz gallorz ac germanoz gētes q tūc vt impiū Romanū penit⁹ extiguerēt ꝯspirauerāt: a senatu missi sunt. Qui ab eisdē gallis iuxta Rhodanū fluuiū maxima cū ignominia victi sunt: sigdē Manli⁹ ipse ꝯsul interfect⁹ est: t duo ei⁹ filij cuz. 80. milia trucidati fuerūt: q̄draginta q̄qz colonoz milia ꝓpta vix ex omni exercitu Romano decem cuadere potuerūt: q tante cladis nūciū romanis afferre possent. Hostes vero binis castris potiti noua quadā atqz insolita exercitatione cuncta que ceperant ꝑfundarūt: aurū. s. t argentū in flumen proijcientes: lorice aūt virorz cōcise falere equorz disperdite: Equi ipsi gurgitib⁹ imersi: hoīes arboribus fuerūt suspensi: ita vt nihil prede victor: nihil misericordie vict⁹ cognosceret: maximus tūc Rome nō solū luctus: verū etiā metus fuit: ne confestim galli alpes transcenderent: t italiam diuerterēt.

¶ Gallorum clades a Romanis.

¶ Romani

¶ Romani Gallox terrore cõcussi anno sequẽti (teste Orosio) Mariũ predictũ cõsulẽ cõtra Cymbros misere: qui Jugurtha in Numida devicto cũ eodẽ exercitu in galliã veniẽs cõpositis statim ordinibus prelium cũ eis cõmisit: in quo quidẽ ducenta armatox milia marius ipse cũ suo exercitu interfecit: ꝛ octoginta milia cepit: occisoqꝫ eox duce Theutomodo vix tria milia fugere potuerunt: mulieres vero eox cõstãtiore animo ꝙ si vicissent cõsulẽ cõsulueret: vt si inuiolata castitate virginibus ac vijs seruiendũ esset: vitã sibimet reseruarent: ꝙ quũ petita nõ impetrassent pueris suis (vt dictũ est) ad saxa illisis cuncte sese ferro ac suspendio peremerũt. Marius aũt cũ socio hostib⁹ supatis Romã redeuntes triũphauerũt. ¶ Viri doctrinis excellentes. aduentũ aduentũ 87 5102

¶ Hortensius Romanus oratorux sui tẽporis princeps tempestate hac Rome floruit: ꝛ multa composuit: qui teste Quintiliano libro.6. de institutione orato. Ciceronis emulus fuit: ꝛ quoadiuxit secũdus: de quo sic refert Helius in primo noc.at. Hortensius fuit orator clarus: sed delicatior ꝙ virũ decet: ꝛ forme nõ minus ꝙ eloquentie studiosus: quia numquã speculo inconsulto prodire voluit in publicũ: in illo se mirari: in illo vultũ togamqꝫ cõponere consuevit.

¶ Hortẽsiã aũt filiã post se reliqt dignis extollẽdã laudib⁹ que nõ solũ patris facũdiã ꝛ doctrinam amplexa fuit: sed etiã ipsius pronũciandi splẽdorẽ seruauit: quẽ. s. oportunitas exgsiuit: ꝛ qui sepissime in viris doctissimis deficere cõsuevit. Hec aũt triũuirox magistratu: cũ matronax multitudo Romanorũ exigẽte publica necessitate intolerabili grauaretur onere. Nec boium inueniret aliqs qui sibi patrociniũ prestare auderet: sola causa est animo cõstãti coꝛã triũuiris rẽ femineax assumere: cãqꝫ pecuniã tã efficaciter inexhausta facũdia agere: vt maxima audiẽtiũ admiratiõe crederet fuisse Hortẽsius pr. Eãobrẽ: gegd expetireat nõ solũ obtinuit: verũ etiã lõgi plus a triumuiris laudari promeruit.

¶ Turpilius poeta Comicus anno.xv. regni Sother: Eusebio teste: Synuesse amodũ senex moritur: cuius nulla apud nos extãt opera: quũ deperdita omnino sunt.

¶ Caius Lucillus satyrarum scriptor olympiade.170. que est.16. regni Sother ann⁹ fm Eusebiũ Neapoli moritur anno scilicet etatis suc. 46. Qui publico funere delatus fuit. Qui primus inter latinos insignem satyrarum promeruit laudem.

Ptolomeus Alexãder nonus Egypti rex anno quingentesimonono Judaice captiuitatis. i. 171. olympiade Egyptijs regnare cepit: ꝛ regnauit expulso fratre ãnis. x. Hic Ptolomei Sother predicti frater fuit. Hã pr Euergetes moriẽs Cleopatre vxori ꝛ alteri quẽ ipsa elegisset ex filijs suis regnũ reliqt. Que quũ in iuniorẽ filiũ ꝓnior esset: a pplo cõpulsa est maiorẽ eligere. Cui primus ꝙ regnũ daret: vxorẽ Cleopatrã sororẽ carissimã ademit: ꝛ Seleucẽ minorẽ ducere iussit: At ipsa Cleopatra mater: postea ꝙ cũ ipso maiore filio decẽ ꝛ septẽ annis: vt premissus est: regnasset graviter ferens filij societatẽ: ppl'm in eũ cõcitauit: Quo expulso cũ in Cyprũ exulare coegit. Recensitoqꝫ isto Alexãdro minore filio in locũ fratris secũ regnare fecit: sed postea ꝙ secũ predictis decẽ annis regnasset: tercius eius crudelitatẽ ipsam dereliqt: exulimãs melius sibi fore vitã priuatã ducere: ꝙ periculosuꝫ regnũ possidere. At mater per legatos eũ in regnũ reuocare studẽs quũ didicisset eundẽ filiũ occultis insidijs exitiũ machinari ab eo diffugit. Sed tandẽ ab eodẽ occupata interficitur: digna gdẽ mortis infamia que ꝛ matrẽ thoro expulit: duasqꝫ filias suas viduas fecit: ac alios in exiliũ egit. Sed nec Alexãdro parricidiũ multũ fuit: quia ob matris parricidiũ a populo in exiliũ actus ꝛ ipse fuit: ꝛ Ptolomeus Sother predictus reuocatus regnũ rediit. Quicqꝫ quũ matri bellũ gerere voluisset: neqꝫ a fratre armis repetere vnq̃ volnit: ꝙ prior possedisset: indeqꝫ regnauit annis. 4. Igitur Alexãder hic regni cyrenecorũ quod ei pater testamẽto reliquerat populo Romano herede instituto decessit. 86 5113

¶ Philippus vltimus Syrie ꝛ Asie rex. 4. regni Alexãdri anno regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 2. Quo regnãte Anthiochus eius patruus in parthos fugiẽs Põpeio se tradidit: post quẽ statim Philipp⁹ hic a Sabino cõsule captus: Regnũ ei⁹ in Romanox ditionẽ cessit. Et tunc Syrie regnuꝫ finẽ accepit quod per ducẽtos viginti annos sub regibus. 17. durauit. Quoꝝ nomina ꝛ tẽpora ista sunt. 82 5114

¶ Syrie regum Epylogus.

Seleucus qui ꝛ nicanor. i.	an.31.	Seleucus philopator. 7.	an.12.	Demetrius.13.	an.9.
Anthiochus Sother. 2.	an.19	Anthiochus epiphanes. 8.	an.xj.	Demetrius.14.	an.9.
Theus. 3.	an.10.	Anthiochus Eupator. 9.	an.2.	Anthiochus.15.	an.12.
Gallinicus. 4.	an.20.	Demetrius Sother. 10.	an.12.	Anthiochus.16.	an.18.
Anthiochus magnus. 5.	an.36.	Alexander. xi.	an.10.	Philippus.17.	an.2.
Cerauno. 6.	an.3.	Anthiochus.12.	an.3.		

¶ Sociale bellum.

¶ Picentes vestini: Marsi: peligni: Marrucini: Samites ꝛ Lucani anno nono regni Alexãdri in vnũ cõfederati fm Orosiũ in gnto lib. graue bellũ in Italia contra Romanos assumpsere. Unde ꝛ vniuersi Seruiuꝫ pr̃orẽ Romanũ legatũ ad se apud Esculũ missuꝫ occiderũt: clausaqꝫ ciuitate ibidẽ oẽs ciues Romanos in dicta cede iugulauerũt. Et hoc quidẽ bellũ per quadriennũ protractũ est. 79 5120

Ptolomeus Sother pauloante a matre pulsus: hoc anno Alexãdro ab Egyptijs interfecto regnuꝫ paternũ itex recuperãs regnauit annis. 8. Ciues eni: vt p̃missuꝫ est: quũ p̃mũ Alexander matrẽ occidisset: ipsuꝫ in vindictã matris pp ei⁹ interfectionẽ repulerat: ꝛ cetera. 76 5123

¶ Sylla patricius Romanus anno .3. regni .p. Sother quū plurima in Jugurthino bello edidisset
5126 73 facinora imperatoris gloriā a senatu reportauit. Qui statim cōtra Mitridatē Athenas missus de ei⁹ exercitu cētū milib⁹ cesis Athenis potit⁹ est: Hic vt Plutarchus ⁊ Salusti⁹ tradūt: ex antiqua atq; p̄clara Scipionū familia ortus oēm vitā ab adolescētia ghuscūq; flagitijs ingnatā vsq; ad questurā duxit: quā sub Dario cōtra Jugurthā adeptus est: in quo quidē officio vitā penitus cōmutauit: Et vt dicit Valeri⁹: cathenas Jugurthe manib⁹ iecit: Mitridatē cōpescuit: socialis belli luctus repressit: Cynne dominationē fregit: Et Mariū qui olim se questorē fastidierat: in ipsam illā p̄uinciā proscri ptū ⁊ exulē petere coegit. Erat hic litteris grecis latinisq; optime eruditus: facūdus: acer: astutus: glo ric cupidus: sui securus: multarū rerū ⁊ pecunie maxime largitor: animo grandis: ita vt dicat Salu sti⁹: Dubitari potuit: fortior an felicior foret. Nā felix in eo dici potuit: q⁹ de inimicis Marianis vlt⁹ feliciter fuerit: quū ex eis sex milia necari in vrbe iusserit: p̄scriptis quīgētis ⁊ duodecim milib⁹ in pre neste occisis: postea dictator factus: ita remp. repressit: vt teste Cicerone in sexto verrinaruz nemo illo inuito nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset: postremo sicut Plynius nepos refert libro de viris illustrib⁹ ordinata rep. dictaturā deposuit: ⁊ sub priuata vita puteolos se p̄tulit: vbi paulopost in morbū icidit: vlcere in īteſtinis oborto. Quo tpe tāta pediculoz vis toto corpore manauit: vt nullo argumēto cohiberi possent. Atq; hoc morbo morte obijt. Scripsit aūt Sylla hic cōmentarios pul cherrimos. Nā teste Plutarcho vigesimūsecūdū cōmentariorū librū biduo antequā moritur⁹ est scri bendi finē fecit.

¶ Prodigia dira fiūt.

¶ Prodigia dira hisdē tpib⁹: testib⁹ diuo patre Augustino .3°. de ciuitate dei capitulo .iz°. ⁊ Orosio li°. .5. capitulo .12. in Italia visa sunt. Nā canes: equi: boues: asini: ⁊ alia quecq; animalia humanis vsib⁹ subdita: subito mōēto efferata ⁊ p̄stinē lenitatis oblita: relictis dominis libera vagabātur: ⁊ oium hominum spernebant accessum: non sine periculo ademptis.

¶ Apud Tarētinos ītē quū panes per cōuiuia frāgerēt: cruore medijs panib⁹ q̄si e vulnerib⁹ cor porū fluxit: p. 7. ēt p̄tinuos dies grādo lapidib⁹ imixtis ēt testaz fragmētis terrā latissime vberauit.

¶ In Sānitibus quoq; ⁊ Beneuētanis vastissimo terre hiatu flamma prorupit: ⁊ vsq; in celum ex tēdi visa est: Cōplurescq; preterea in itinere Romani viderūt globū coloris aurei a celo ad terrā vsq; reuolui: Maiorēq; rursum e terra in sublime ad orientē sole ferri: ac magnitudine sua solē obtexisse: Nec multo post socialibus bellis intra Italiā gestis ciuile bellū exortū est omnium seuissimum.

¶ Ciuile bellum.

¶ Ciuiliū bellorū Romanorū initiū ⁊ causa fuere p̄mo Tiberij ⁊ C. Gracchorū agrarijs legib⁹ cō citati. Volebāt enim agros pplō diuidere quos nobilitas diu possederat: Sz iā vetustā inigratē aude re cōuellere pniciosuz est: vt ipsa res exitiō docuit. Sz vt prolixitas omittat: rem ipsam paucis ex pli: abim⁹. Quū p̄dictus Sylla cōtra Mitridatē pōti regē Armeniā occupātē Mariū a senatu diri gi affectaret: nec q̄ postulabat obtineret: indignatus eū exercitu armatus vrbē ingredit: ⁊ cōsetim Sulpitiū interfecit: Mariūq; fugat: ac alios cōsules ordinat. His rebus gestis ad aciē cōtra roma nos profectus est: ⁊ hoc quidē ciuile bellū: vt Sueto. scribit q⁹ Sylla incepit per .x. annos cū maxima cede protractū: plusq; quinquaginta hominū milia consumpsit: Verū mortuo Sylla quieuit.

¶ Mitridaticū bellū.

5124 72 ¶ Mitridaticū bellū anno ab vrbe p̄dita: vt scribit Orosius .666. Regni vero Sother q̄rto nondū sociali finito Rome etiā ciuili p̄durāte incepit: quod per annos decē dilatū est: quod ⁊ si min⁹ infame nō tamen p̄lijs minus graue ceptū est. Et quidē de huiusmodi bello varie scriptū cōperimus: vtrū ab hinc ceptū primū fuerit: an tunc precipue exarserit: maxime quū alij triginta alij q̄draginta ānis gestū fuisse scrāt. Sed quanuis bisdem gesta tpibus perplexis coaceruata malis exarserint: a nobis speciatim: ⁊ si breuiter Mitridatis vita percurrenda singula huius belli gesta proferentur.

¶ Mitridatis igit̄ pharnacis partho⁹ regis filius ⁊ pōti rex fuit: de quo Justi. lib .41. ⁊ Vpianus Alexādrin⁹ ⁊ Ply. lib .25. natu. histo. ac Bellius lib .17. noc. at. multa scripsere. Hic in p̄ma Mitrida tes ex p̄dicto p̄re apud synopē natus educatusq; ac tādē sepultus p̄hibet. Qui quū puer parētib⁹ or batus esset: p̄ncipatūq; obtinuisset: mox vt adoleuit finitimos populos ⁊ scythas in potestatē suā re degit: ⁊ cū Romānis per q̄draginta ānos varijs euētib⁹ cruētissimū gessit bellū: Bythiniāq; ac Cap padociā similiter adeptus: Asiā: Phrygiā: Paphlagoniā: Galliā ⁊ Macedoniā inuasit: multa ⁊ pre clara agēs plia. Insup ⁊ oia in mari dominatus est: quo ad Sylla intra p̄nos limites inclusit: centū ⁊ seraginta hominū milia in bello habuit: ⁊ eisdē cū optimis ducib⁹ decertauit: a Sylla qdē ⁊ Lucul lo ac Pōpeio vict⁹ sepenūero tñ magnas illis itulit clades. L. Cassiū ⁊ M. Appiū ⁊ M. Attiliū ca ptiuos sibi deditos palā circūduxit: q̄ad illum q totius belli cā fuerat: iteremit: reliquos Sylle tradi dit: victt Fimbriā ac murenā. Cotā q̄z p̄sulatu illustrē ⁊ Fabiū: ⁊ Triariū supauit: igeniū illi ad res difficiles p̄cellētissimū fuit: victus sepe ab incepto minime destitit: nec vna via Romāos agressus est cū celtibis fedus inijt. Et Sertoriū in Hispaniā p̄ vsidias misit: siue aūt ab hostib⁹: siue ab alijs ferro ipetit⁹ ⁊ sauci⁹: nullo tñ ab ope cessauit. Ferūt hūc duas ⁊ 20. linguas. Tot. n. natiōib⁹ ipanit notas habuisse: vt q̄ q̄sq; lingua eū postulasset: eadē sibi ius redderet. sanguinolētus tñ ⁊ crudelis in oēs ex titit. Nā matrē: fratres: ⁊ tres ipuberes filios: totidēq; filias iterfecit: statura igēti fuit: firmaq; semp

ac optima

ac optima valitudine. Et cū litteris grecis ibutus esset musice etiā operā dabat: sobrietatis eximie laborūq patiētissim⁹: solū mulierū illecebris tātus vir deuict⁹ fuit. His mor⁹ Mitridates cū mūdū (vt ita dixerim) multis cladib⁹ involuisset: ad vltimū delert⁹ a suis z filij fraude circūuētus ad veneni ꝓfugit remedia. Quo tarde agēte in cedē suā Gallū quēdā pcussorē vocauit: q̄ pcussione vitā finiuit. Vixit Mitridates hic. 69. annos in q̄b⁹. 50. z. 7. regnauit: quo mortuo ꝓsensu Pōpeij apud Synopē rogati sepulchro ꝓditus est. Lucan⁹ tamen vult ipsuz veneno extinctū fuisse. Vnde in primo sic ingt. Post ciclas ne vagos z lassi pontica regis: Pretia barbarico vix cōsumata veneno.

¶ Sertorius patricius Romanus ex Nursia sabinoz vrbe ortus: his tribus dolo atq fallacia: nec nō audacia potēs: quū in ciuili bello Marianis partib⁹ fauisset: Syllā fugiēs ex Aphrica dilapsus in Hispaniā bellicosissimas gētes in arma ꝓtra Romano excitauit. Hic itaq ex pdicta vrbe ort⁹: honeste qdē sub vidua matre educatus fuit. Adolescēsq factus: p eloquētiā maximā in ciuitate cōparauit potētiā. Prima. n. ei⁹ militia sub Scipione cōtra Cymbros fuit. Vbi quū a Romānis mare pugnātū esset: equo amisso z vulnere insup accepto: Rhodanū fluuiū cū thorace z scuto per aduersos fluct⁹ plurimū natādo traiecit. Ita robusto z exercitato corpe erat. Ad honores deinde ꝓuectus nequaq̄ militarē amisit audaciā. Immo corpus suū multis piculis obiectās: z fortitudinis opa manu ꝓpria edēs: tādē alterū amisit oculū. De quo ēt gloriari solebat: Q̄ alij nō sic semp sue virtutis testimonia sicut ipse secū deferrēt. Quinimo torq̄s: hastas: z corōas: atq alia plurima domi relinquerēt. Demū cū Sylla rex potit⁹ eēt: quū fugisset q̄ Sertor⁹ in Hyberiā: Pacian⁹ qdā noie a Sylla eo mittit̄ decertādi cū eo gratia: Quē Sertor⁹ nō solū necauit. Qui ēt oēm ei⁹ exercitū cepit: Tigenūq oppidū expugnauit. Ferē. n. Sertoriū neq voluptate neq metu vnq̄ potuisse supari: eo q̄ fortissim⁹ in aduersis: z modestus in fecūdis semp extiterit. In improuisis vero casib⁹ ita ꝓstans z audax: vt oēs sui tpis duces antecerit. In cūctis vero que vel ingenio vel astu cōficiunt̄. s. occupatiōe locoz: ꝓuentione hostiū celeritate fallacijs quotiēs expediret ꝓfundissimus artifex fuit. Quib⁹ reb⁹ prestās a lusitanis dux eligit̄: z cū septē milib⁹ z gngētis aduersus q̄ttuor Romanoz duces bellū gessit: sub q̄bus erant peditū cētū: z. 20. milia: Equitū septē milia: z sagittarioz fundibulariozumq duo milia: Quos oēs Sertor⁹ partim occidit: z partim ꝓfligauit: ac Metellū vix amplissimū ab obsidione lōgobardoz abire coegit. Deinde Pōpeiū cū ei⁹ exercitu ita cōtriuit: vt pax abfuerit qn ipse Pōpeius interficeret̄. Tandē a Marco perpenna ei⁹ familiari principātū affectante in quodam conuiuio Sertorius hic proditus crudeliter occiditur. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Plot⁹ orator natiōe gall⁹ phūs qdē acutissim⁹ his tpib⁹ floruit: Romāq ꝓduct⁹ pm⁹ ibidē rhetorica latinā docuit. Et ꝓpterea Ci. de eo sic ait: Mēoria teneo p⁹ latine docere cepisse plotiū quēdā. 69 5130

¶ L. Pōponius historicus z orator attelanarū scriptor per hoc idē tpis: Eusebio teste: clarus fuit: q Geographie libellū edidit: in quo vrbiū distātias z loca queq̄ mensurat.

¶ Leone⁹ grāmaticus doctissimus Gn. Pōpeij libertus hac tēpestate in p̄cio fuit: q Pōpeij dñi sui iussu cōmētaria in arte medicina que ibidē Pōpeius deuicto Mitridate in suis scrinijs coopierat in nostrū trāstulit sermonē: que humane vite nō min⁹ ꝓfuere: q̄ reipublice victoria illa de Mitridate parta. Nā Mitridates ipse inter reliqua ingenij sui magnitudine medicine curiosus ab omnib⁹ subiectis suis: que fuere pars magna terrarū singula medicinalia, exquirens: commentationū harum z exemplaria: effectusq in arcanis suis reliquerat.

¶ Vtracillus plotus latinus rhetor z ipse Gn. pompeij doctor z libertus per hec tempora fm Eusebium scholam Rome aperuit: z multa conscripsit.

¶ Asclepidū medicū z rhetorē celeberrimū his tpib⁹ Rome claruisse nōnulli tradunt. de quo Plyn. 7°. natu. hi. sic ait: q̄ natiōe prusiēsis fuit: ꝓmusq rethorice magister extitit: in q̄ arte nō satis vt volebat questū faciēs ad medicine artē: vt erat sagacis ingenij vir se repēte ꝓuertit: z plurimū ibidē profecit: z ꝓpterea: sicut idē Plynius refert: in medendi arte plurima extant cōposita ab eodē volumina.

¶ Diodorus sardēsis orator cognomento çonas per hec quoq tempora in precio fuit: z multa documenta cōscripsit: multaq pro Asia concertauit. Accusatus autem q̄ ciuitatem suam in Mitridatis amicitiā pelliceret: habita excusabili oratione omnes calūnias deleuit.

¶ Adetbrodor⁹ rhetor grec⁹ z legista: z ipse tēpestate istac apud calcedonē agnoscit̄: q e philosophica disciplina in ciuilē mutat⁹ ꝓp ei⁹ eloquētiā: q̄q̄ paup eēt: clarꝫ ꝓiugiū apud calcedonē obtinuit: z a mitridate rege reddēdo iuri ꝓposit⁹ est. Sz postmōz ad tygranē legat⁹ missus: quū ab eo recessisset inuit⁹ remissus est. Ac itez reuertēs sine regis opa sine alio morbo decessit. Sēitq philosophicā vitā ipudēter se ōligsse: q̄ si neq̄ honores: neq̄ opes cumulat: attū salē piculis: molestijsq ꝓplurimis: vt expietia didicim⁹: caret. Sepe enim eoz ignominiosus est finis. ¶ Iliū in Troia vastat̄.

¶ Fimbria roman⁹ q̄stor per hoc tpis Iliū penitus vastat. Is nāq questor cū Valerio flacco cōsule aduersus Mitridatē missus orta seditione in Bithinia Flaccū predictū occidit: potitusq exercitus Iliū venit: a qua vrbe quū tā q̄ latro exclusus fuisset: indignatus exercitum ad vrbē admouit: z cit

Ptolomeus Dionysius xi. egyptiorū rex anno. 527. iudaice captiuitatis: hoc est olympiade
5132 67 175. egyptijs regnare cepit: ⁊ regnavit annis. 30. de quo nil memoria dignū cōperimus: cius
aūt anno ꝓmo Sylla Romā obtinuit: ⁊ biēnij post vita decessit. Hā pauloāte Sylla apud
Athenas: vt ꝓdictū ē Archelaū mitridatis ducē ita devicit: vt cētū milib⁹ occisis: ipse triduo in palu-
dibus delituisset: quo cognito Mitridates pacē petijt: cui Sylla cōcessit vt min⁹ periculi a tergo hīs
securius ad bellū ciuile properaret. Hā Marius nuper fatigatus Romā ingressus multos nobiles
occiderat: Senatum proscripserat. Demū Sylle exterat: quapp cōmotus Sylla vrbē ingressus tot
boium milia cōsumpsit: aut ꝓspicit: vt. Q. Catullus Sylle diceret: cū quib⁹ tādem victuri sum⁹: si in
bello armatos in pace inermes occidimus. ¶ Ciuilis belli finis.

¶ Seruilio. P. ⁊ Apio Claudio cōsulib⁹ creatis anno. 2. regni. Dionysij: vt scribit Orosius: Vlius
est Sylla ꝑuatus emorīt. Quo mortuo cōclusa sunt duos funestissima bella: sociale. s. Italicū ⁊ ciuile
syllanū: que gdē bellas per annos decē protracta plusq̄. cl. Romanoꝝ milia proscripserunt: tantūq;
lectissimoꝝ viroꝝ ac vernaculoꝝ militū Roma pp hec ꝑdidit: quantū in ea superiori tēpore quum se
aduersus Alexādrū magnū circūspiceret in discretis etatib⁹ census invenit: ꝑterea viros ꝓsulares. 24.
ꝓsules sex: ediles. 60. senatores fere ducentos absq; his qui in vniuersis totius Italie populis passim
confederatione necis deleti sunt ¶ Bruti secundi mors.

¶ Lepidus Roman⁹ mariane ptis assertor hoc anno mortuo Sylla aduersus catullū Sylle ducē
assurgēs redivivos belloꝝ cineres suscitavit. Bis tūc acie certatū cōplurimi romanoꝝ iā ipsa pauci
tate miseroꝝ ⁊ adhuc illo furore insanientiū cesi sunt. Albanorūq; civitas obsidione expugnata: atq;
vltima fame ex cruciata miserabiliū reliquiaꝝ deditione servata est: vbi tūc Scipio ipsi⁹ Lepidi filij⁹
capt⁹ atq; occisus fuit. Brut⁹ ꝙo Lepidi soci⁹ in cisalpinā galliā fugiēs ꝓsequente Pō. nō lōge a mutina
vrbe interfect⁹ ē: i cui⁹ vrbis foro: vt vidim⁹: Bruti adhuc extat sepulcbꝝ. Ita hoc ciuile bellū nō magis
clemētia Catulli q̄ tedio syllane crudelitatis: vt ignis in stipula eadem celeritate: q̄ exarsit cuanuit.

5134 56 ¶ Alexādria vxor Alexādri regis iudeoꝝ: hoc anno q̄ est q̄rtus regni Dionysij āno. 3. loco regnare
cepit: ⁊ regnavit ānis. 9. Hā marit⁹ suus moriēs Hyrcanū ⁊ Aristobolū liberos reliqt: sz regnū huic
alexādrie vxori tradidit eo q̄ ex filijs Hyrcan⁹ rex gubernationē ignorās vitā odiosā elegerat. Alter
vero. s. Aristobolus efficax ⁊ audax erat. Ipsa. n. a pplō plurimū diligebat: eo q̄ vivēte marito visa
fuit ꝓtristari de gb⁹ peccasset: q̄ suscepto mgratu filiū Hyrcanū pp etatē ꝓncipē sacerdotū statī ordi-
navit: pharisēis tū ola facere pmittēs: gb⁹ obedire pplō ꝑcepit. Nomē aūt regū ⁊ ipsa tūmō ferebāt
oēm vero potestatē pharisēis pmittebat. Idi aūt oēm rēpu. ꝓturbabāt multos occidētes: ⁊ q̄ maxime
alexādri cōsiliarios: atq; alia scelera ptractātes: hec tū multa gessit ad regni conservationē: ⁊ nunq̄
pro sui sex⁹ virilitate succubuit: callida qppe circa regni detētionē: qō ex ipsis finis operib⁹: vt scribit
Joseph⁹ li. 13. cuidēter ostēdit. Attū quū nec bonū aut iustū aduerteret: anteqū moreret ad summam
calamitatē negocia dom⁹ sue pduxit: ⁊ post mortē multis miserijs regnū cōpleuit pp malā dispositio
nē. Et q̄uis male regnasse: gētē tū suā in pace custodivit. Beniq; quū in valitudinē scissimā incidis-
set: Aristobolus natu minor rēpublicaq; occupavit: ⁊ illa paulopost anno etatis sue. 73. vita discessit.

¶ L. Lucullus roman⁹ patricius āno. 5. Dionysij olympiade. s. 176. teste Eusebio: devicta armenia
mesopotamiaq; ac nisibi civitate cū fratre regis capta Rome impator appellatus est: Qui: vt Plu.
scribit ꝓmo avunculū habēs Metellū numidicū: grecis ac latinis litteris opā dedit: ita vt in vtrisq;
posset ornate dicere: ⁊ Sylla ad eū rex suaꝝ cōmentaria scripserit. Scripsū aute hic greca oratione
marsicū bellū in quo adhuc iuvenis multa audacie ⁊ gravis cōsilij facinora declaravit: cui⁹ ꝓstantia
duct⁹ Sylla tū sibi auctoritatis ⁊ virtutis tribuebat: vt nisi q̄ fortior strēnue agēdū foret Lucilli opa
uteret. Mortuo vero Sylla cū. Q. Cotta hoc ipso anno cōsul declarat. Qui ambo quuz aduersus
Mitridatē prexissent: atq; ꝓmū a Cotta infelicissime pugnatum esset. Lucullus ipse: vt erat animi
audax cū parvo exercitu Mitridatē adeo late profligavit: vt multis trucidatis sex equoꝝ milia. 15.
viroꝝ milia: ⁊ innumerā iumētoꝝ multitudinē ceperit: ac nō multo post quū in fugiētes hostes inci-
disset circa. 30. ⁊ ministroꝝ ⁊ militū milia ꝑdidit. Deinde cōparato sibi Mitridates exercitu ipsum
pene totū amisit: ⁊ ad Tygranē in Armeniā ꝓfugit. Lucullus aūt iterim chaldeos: alioq; pplos su-
begit. Et assumptis tātū quindecim militib⁹ ꝓtra tygranē profectus: ipsuz cōmissa pugna superavit: in
fugāq; vertit. Neq; multopost ducētis qquaginta viroꝝ cōgregatis Tygranes cum Lucullo q. 24.
cohortes habebat: dimicās vltra cētū milia ꝑditū ex tygranis exercitu occisa sunt. Egtes pauci ad-
modū effugere potuerūt: vulneratis tātūmodo cētū romanis ⁊ quinquc interfectis. Captaq; tygranis
vrbe Lucullus multas opes inde abstulit. Tygranesq; deniq; cū tribus auxiliarib⁹ regibus: iterato
exercitu cōgregato: a Lucullo etiā supato salutē sibi fuga cōparavit: in quo prelio nobiliores ex bar
baris plurimi interiere. Quib⁹ victorijs Lucullus elat⁹ ad subuertēdū omnino tygranē ꝓcēdere in-
stituerat. Sz hyeme suptueniēte rē infectā dimisit. Quo in tpe quū a militib⁹ odio habitus esset: ab eo
deinceps nil gestū est: pro qua re ꝑiriū ei abrogatū pōpeio demandatū est. Propter quod Lucullus
⁊ ipse indignatus sponte ab republica sese abdicavit: ⁊ reliquuz vite sue tūs ad litteraturā: quietēue
cōtulit: ⁊ oēs opes quos bello quesierat paꝝ vtiliter cōsumpsit: nam ad tātas se cōvertit delicias: vt
inter ornatos regū cōvivas Lucilli dinumerarent in ꝓmis: quod qdem in hoc conijcere par est qō

de illo pcipue memorie traditũ est. Nã quadã die Põpeius & Cicero hoc audientes Lucullũ ex octio in foro sedẽtẽ cõuenerũt: & eo ex more salutato: Cicero volumin⁹ i quito luculli apud te cenare hodie: hac cõditione vt nil noui nostri causa parari iubeas: Quod Lucullus recusauit: sed in posterũ diem parari sibi cõuiuiũ postulauit. Illi aũt nolle oino differre: neq; aliud secreto familiares potestate aloquẽdi cõcedere: post multa vero hãc illi tãtũ gratiã postremo pstitere: vt illis audiẽtib⁹ vni ex familiaribus dom⁹ sue diceret hodie in Apolline cenabit. Quo audito famuli cõfestim intellexerũt: quali ornatu: quoue sumptu cõficiẽdũ esset cõuiuiũ: Consueuerat enim: vt Plutarchus scribit: precij quinquaginta miliũ in Apolline pparari. Que quũ sic acta fuissent stupore quodã Põpeius & Cicero in tãta epulax abundãtia mirati sunt. Erãt aũt Lucullo: vt Plutarchus ait: cõuiuia nõ semper diuitiarum apparatu preparata: tandẽ quũ obijsset eius funeralia in Tusculano agro celebrata sunt. Hic autem Lucullus inter alia: vt diuus Hieronymus ad Marcellũ de munerib⁹ acceptis testatur: Cerasum fructũ primus ex ponto Romã detulisset: mox totã Italiã replcuit.

Hyrcanus alexãdri iudeox regis ex predicta Sylena seu Alexãdria filius. 23. Judeox pontifex pncipatũ sacerdotij suscipiẽs sedit ãnis. 24. Hic a matre: vt premissum est põtifex pstitutus post mortem matris cũ fratre suo Aristobolo de regno maximas q̃stiones & cõcertationes habuit. De quib⁹ Josephus historicus libx. 15. antiqtatũ facit. Ipse nãq; Aristobolus ei⁹ frater mortua matre collecto exercitu in cãpis ierechontinis hũc fratrẽ vicit. Quo supato mox in cõcordiã venerunt: hoc pacto: vt Aristobolus regnaret: Hyrcan⁹ vero sub eo qbuslibet honorib⁹ fungerẽ. Verũtñ paulopost Hyrcanus pmissis nõ cõtẽtus ad Aretã arabũ regẽ noctu cõfugit: asserẽs dolose fore circũuentum. Unde collecto exercitu Hyerusalẽ veniẽs vrbẽ obsedit: atq; in hũc modũ cõtẽdentes occasionem Romanis pbuerũt Judeã inuadẽdi. Quãobrẽ põpeius Hierosolymã veniẽs vrbẽ cepit: qua capta tẽplũ reseauit: & ad sancta sanctox vsq; accessit: & ibi multa vidit q̃ nõ licebat nisi sacerdotibus intueri. Inuenit autẽ eo in loco preter mẽsaz aureã & candelabra pecuniax duo milia talẽta. Quas tũ Põpeius pp̃ devotionẽ cõtingere noluit: nec cõtingi pmisit. mãdauitq; ministris tẽpli illud purgare: & legittima deo offerri: Hyrcano vero huic iterato principatũ donauit: eo q̃ ei vtilis visus fuisset eo q̃ principe cõstituto: & iudea sub tributo cõstituta Aristobolũ hui⁹ fratrẽ & duos ei⁹ filios. s. Alexãdrũ & Antigonuz: totidẽq; filias captiuas abduxit Põpeius. Hi aũt fratres multox Hierosolymis auctores fuere: quũ inuicẽ inter se bella gererẽt. Et ex tũc iudei libertatẽ penitus depposuerũt: & subiecti Romanis esse cepe runt: & pncias: q̃s armis patres eox possederãt: a Syrijs ablatas restituere cõpulsi sunt. Põpei⁹ aũt dirutis vrbis Hyerusalẽ muris Scauro pncipi regionis curã pmisit. post morte vero Aristoboli hui⁹ fratris Antigon⁹ ei⁹ filius e Roma fugiẽs Hierosolymã venit: & a partibus eux capere fecit: quo capto ne vnq̃ in regno restitui posset: aures ei⁹ amputauit: ne posset rursus ad cũ pncipatus sacerdotij puenire pp̃ hãc diminutionẽ. Ibidẽ sic mutilatus Hyrcanus p multos annos fuit: q̃adusq; Herodes Antipatris filij⁹: quẽ tanq̃ filiũ semp habuerat: Judee pncipatũ obtinuit. Ad quũ audisset Hyrcanus q̃ sic captiuus tenebat: redijt ad Herodẽ: q nõ illas retributiones ab eo recepit: q̃s puat⁹ ab eo acceperat: Nã mutauit Herodẽ fortune ,puentus: qa suscepta eius filia in coniugio ipsum intersecit.

Pompeius maximus Romanox Impator bisdẽ tribus maximo in precio apud Romanos habitus est: qui devictis magna celeritate pyratis iterato cõtra. xxij. oriẽtis reges impator designat⁹ est: q cõtra Mitridatẽ in Armenia minore vadẽs: ipsum nocturno prelio vicit: eiq; maximã cladẽ intulit: pro qua Mitridates ipse cũ vxore & duob⁹ comitib⁹ fugit. Deinde tygranie Armenie regi graue bellũ intulit: eũq; in deditionẽ coactũ denuo recoronauit: quum coronã deponeret: pecunia tamen parte mulctatũ. post albanox regẽ pudẽter victũ rogatus in deditionẽ accepit. Armeniãq; minorẽ victam Deiotharo galathie regi donauit: qa ei soci⁹ bello mitridatico fuit. Iturees & Arabes paulopost vicit: Judeã oẽm cũ Hierosolyma cepit: & Judeos oẽs Romanis tributarios fecit: ibidẽ & in omni Syria Scauro preside deputato: pugnauit itaq; Põpeius hic vir maxim⁹ hac vice in oriẽte cũ. 22. regibus: quox oium victor existẽs in Asiã se recepit. Et quũ Romã per Ciliciã ,pperaret Alexãder Aristoboli iudeorũ Regis filius ex itinere fugiens Alexandriam: Hyrcaniumq; munitissima oppida obtinuit. Ex quibus magna manu collecta depopulatus est: Judaicam regionem. Reuersus deniq; Romã cũ ingẽti gloria Põpeius triũphauit de pyratico mitridatico & alijs cõplurimis bellis: in quo qdẽ triũpho: sicut scribit Plynius: translata fuit primo statua argẽtea pharnacis ponti regis & Mitridatis patris: necnõ & currus aurei & argẽtei: in eo quoq; triũpho tulit Põpeius alueũ aureuz cum gemmis duabus: & lunam auream pondo. 30. lectos triclinares tres: vasa ex auro & gemmis abacorum nouem. Signa aurea tria: Dirina tria: coronas ex margaritis trigintatres: Montem aureum quadratum cum ceruis: leonibus & pomis ois generis: & mẽsas ex margaritis. Hec oia Põpeij victoria in vrbẽ inuexit. Fuere etiã in eo triũpho: vt Plutarchus inquit: regiones põtus videlicet: Armenia: Capadocia: Paphlagonia: Media: Colchis: Hyberia: Albania: Syria: Cilicia: Mesopotamia: & hi qui circa phenicẽ & palestinam incolunt. Judei quoq; & arabes: & ceteri: quotquot terra mariq; ab ipso debellati fuerant. Inter hec notabantur castella mille capta: ciuitates ferme nongente: naues octingente. In eoq; triũpho captiui ducti sunt post pyratax principes Tygranis filius cum vxore filiaq;: Rex iudeox Aristobol⁹: mitridatis soror: cũ quinque filijs: Scythax multe mulieres: Al

banoꝝ ⁊ hyberoꝝ: ac regis comagenoꝝ obsides ducti. Hic triũphus maximus ac splendidissimus omniũ fuit qui hactenus Rome fuerũt. Hec aũt oia ãno ab vrbe cõdita. 690. Junio Syllano ⁊ L. Murena consulibus gesta sunt. Reliqua autem huius maximi imperatoris gesta ⁊ bella que cũ Cesare gessit: infra in gestis ipsius Cesaris narrabũtur.

¶ Creticũ bellũ eo tunc a Metello cretico confectum fuit: de quo etiam ipse triumphauit: Sed eꝰ triumphus Pompeij triumpho impar extitit.

5142 58 ¶ Catiline Romani viri pestiferi cõiuratio ꝓtra rẽpublicã: hoc anno qui est. 18. regni Dionysij olym piade aũt. 179. Marco Tullio Cicerone cõsule regnãte fuit: cuꝰ patrie turbationẽ atqꝫ tumultũ idẽ Marcus Tullius Cicero cõpressit atqꝫ prudẽtissime sedauit. De qua quidẽ coniuratione Salustꝰ atqꝫ Liniꝰ pulchre scripserũt. Erat in primis hic Lucius Catilina: vt scribit Salustius: nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingento prauo: Cui ab adolescẽtia bella: intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles grauissime fuere. Ibiq; iuuentutẽ suã exercere studuit: quũ esset aio audax: subdolus: varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator: qui quũ esset flagitiosissimꝰ vir: ⁊ otium facino: osiꝫ dux. Domũ caternas circũ se semper habere voluit: quibꝰ fretus sociatibus ipse flagitiosus Catilina ad opprimendã rẽpublicã ꝓfiliũ cepit: quũ ei maxima spes esset cõsequẽdi ꝓsulatũ. Sꝫ cõiuratiõe ꝓp alata detectisqꝫ cõiuratoꝝ noibꝰ: Lẽtulus ex clarissima cornelioꝝ gẽte ortus: penes quẽ vna cũ Cicerone: fuit iperiũ ꝓsulare magꝫtu ꝓmo a senatu abdicatus. Inde Cethegus: Statiliꝰ: Gabiniꝰ ⁊ Cepariꝰ senatorij ordinis viri decreto senatus in carcerẽ missi: statim vna cũ ipso Lẽtulo laqueo strãgulãtur: Quod vbi Catilina cognouit: in trãsalpina fugere cogitauit. Quo cõperto Antoniꝰ cũ qbusdã legionibꝰ ipsuꝫ psequẽs inter cõsertissimas legiones cõfodit atqꝫ ita Ciceronis virtute respublica a magnis pturbationibꝰ seruata est.

¶ Cesaris viri prope diuini gesta hic incipiunt.

5147 52 ¶ C. Juliꝰ cesar anno ab vrbe cõdita. 693. q est annus. 26. regni Dionysij post multa strẽnue gesta ꝓsul vna cũ L. bibulo creatus statim gallia trãsalpina ⁊ illyricũ eũ decẽ legionibus eidẽ decernuntur cum quibus per decem annos bellans grauissima bella confecit. Verum quũ eius historiam Suetonius ⁊ Plutarchus plene explicuerint nõ solito more de eo cõscribendũ duxi: sed competẽtes portiũculas ab ipsis historicis excerptas separatim ponere.

¶ Belutioꝝ igitur animos gentis gallorum fortissime ea vel maxime causa terribiles qꝫ perpetuo pene cũ germanis altercabantur: a quibꝰ tãtũ rheno flumine dirimũtur. Orgetho rex quidã princeps huiusce gẽtis spem totã inuadẽdi gallias accẽdebat: duo ceteri optimates corruptos ad motẽ coacto cohibere. tamẽ semel animatas in predã nequerũt: qui cõiuratione facta ac die dicta exustis vicis domibusqꝫ suis: ne quod desideriũ ex spe reuertẽdi foret: profecti sunt: Quos quũ primũ apud rhodanũ obuios Cesar habuisset: magno difficilliqꝫ prelio vix vicit: ⁊ ad deditionẽ coegit: hoꝝ fuit: quũ ꝑmum ꝑgressa est multitudo belutioꝝ: thuringioꝝ: lothobogoꝝ: thauroꝝ ⁊ boioꝝ virilisqꝫ sexus ad cẽtũ quinquagintasex milia in isto prelio ceciderũt: ceteri in terras proprias remissi sunt.

¶ Cesar postea cõtra Ariobistũ regẽ exercit ãtẽ: immẽsasqꝫ incredibiles germanoꝝ copias: quibꝰ nuper vniuersas galloꝝ copias se subegisse iactabãt: apud sequanos vicit: quũ diu exercitus Cesaris germanoꝝ multitudine ⁊ virtute ꝑterritus pugnã detrectasset: Ariobistus in germaniã arrepta nauicula aufugit: vxores duo eiꝰ duæ totidẽqꝫ filie capte sunt. Fuerũt in Ariobisti exercitu Ureides Marcomeres triboci vangiones Nemetes: Eudes ⁊ Sueui pugne magne ⁊ phalãgie germanoꝝ affuere q coacto in vnũ agmine se vtiqꝫ ꝓtextis capitibꝰ ad irrũpẽdã Romanã Aciẽ tuti vndiqꝫ pstruxerãt. Sꝫ postq̃ aliq; Romanoꝝ militũ agilitate: audaciaqꝫ audacissimi ꝓductã testudinẽ ingressi fuissent scuta singuloꝝ velut Squamas singuloꝝ humeros pfoderunt. Territi hostes nouo mortis periculo motẽ terribilẽ dissoluere cõpagem exinde in fugã versi per. 50. passuũ milia insatiabiliter cesa sunt. Neqꝫ haberi potuit Germanoꝝ numerus: vel quãtus pugne affuerit: vel quantus fuerit occisorum.

¶ Deinde (vt Eutropius scribit) ponte confecto rhenũ transgressus: Sueuos quoꝝ cẽtũ pagi erãt ꝓdomuit: postea oẽm galliã qui inter alpes flumen rhodanũ: rhenũ ⁊ occanũ britãnicũ est qui nouẽ annos cesar subiugauit: in quibꝰ deuictos britãnos quibꝰ vsqꝫ nũc Romanoꝝ nomẽ incognitum erat acceptis obsidibꝰ tributarios fecit: inter tot successus ter tantũ male a Cesare pugnatũ est: Romãqꝫ reuersus triũphauit.

¶ Crassi victoria ⁊ mors.

5148 51 ¶ Crassus Romanꝰ ꝓsul Põpeij collega anno secũdo regni Dionysij: mortuo Gabinio Syrie pre fide in locũ suũ a senatu subrogat: vt maxime parthos Syrie vicinos rebellãtes reprimeret: vir quidẽ cupidissimꝰ ⁊ insatiabilis cupiditatis: q vt Josephꝰ li⁹. 14. testat: audita hierosolymitani tẽpli opulẽtia quã Põpeius intactã reliq̃rat illo diuertit: vrbẽqꝫ ingressus tẽplum quadit: ⁊ opes duorũ miliũ talẽtoꝝ abstulit: tulit etiã trabẽ auream versatilẽ trecẽtas minas pesantẽ. Indeqꝫ diuertẽs per Mesopotamiã in parthiã peruenit: ⁊ in itinere socijs ciuitatibꝰ auxilia indixit: pecuniaqꝫ exegit: mox vt Euphratẽ trãsiuit Vaccesenẽ legatũ a rege parthoꝝ ad se missuꝫ obuiũ habuit: a quo vehemẽter increpatꝰ est q contra Lucilli ⁊ Põpeij fedus auaritia ductus Euphratẽ trãsierit. Quãobrẽ sine mora futurũ esse vt pro parthico auro Syrico ferro honoretur. Atqꝫ ita quũ prope Carã vẽtũ esset: parthi subito ingruentes cum Syrena ⁊ Syllatia prefectis suis ⁊ eorum exercitu sagittis oppressere Romanos quo in conflictu plurimi senatores: ⁊ aliquot consulares ⁊ pretorij viri ceciderẽ: ⁊ eius filius nomine

Crassus

Crassus lectissimus iuuenis ibidē occisus est. Quattuor quoq; cohortes cū legato deprehēse interfectę sunt. His gestis parthi duce Syrena rapido equitatu Crassum pscuti sunt: t cum circūuentus turpiter interfecerunt. Verū varie quidē de huius Crassi morte apud historicos sententie scruntur: quas brevitatis causa omittimus.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ M. Furius poeta cognomento Bibaculus natione Cremonēsis: his tēporibus: Euscbio testā-te: clarus fuit: t multa conscripsit.

¶ T. Lucretius poeta per hec tēpora florvit: qui postea amatorio poculo in furorē versus: quū aliquot libros per interualla insanie conscripsisset quadragesimotertio etatis sue anno propria se manu interfecit. Eius autē libros postea Cicero emendavit.

¶ Apollodorus pergamenus grecus orator Claudij t Augusti preceptor tempestate hac cognoscitur: qui artes multas inuenit: t Apollodorā secta induxit. Cuius discipulus memoratu dignus Dionysius cognomento atticus fuit: qui sermones t historias scripsit.

¶ Theophanes rerum scriptor: patria Mitilenus Rome: per hec tēpora in precio habetur. Qui quū magno Pōpcio admodū familiaris esset: res eius gestas posteritati cōmendavit: t grecor oriz clarissimū se exhibuit: cuius filius M. Pōpeius Cesari quoq; augusto postmodum charus fuit: a quo Asie curator cōstitutus fuit: t postea inter primos Tyberij cesaris familiares locum obtinuit.

¶ Mitridates philosophus pergamenus: hisdē etiā tēporibus florvit: t quedā cōposuit: qui postea contracta cū Julio cesare amicitia: ad id honoris peruenit: vt Bosfori rex efficeretur.

¶ Catullū poetā patria Veronēsem hoc tpe Eusebius claruisse asserit: t anno sequēti q est annus .25. regni Dionysij Rome etatis sue anno .30. emorit. hic carmina amatoria multa conscripsit.

¶ M. quoq; Calliclū oratorē cum predictis claruit: qui primo ciuili bello postea cesarianas partes secutus: quū togatā regeret galliam: apud Placentiam vrbem defunctus est.

¶ Diodorus historicus siculus grece ōpmaxime historie scriptor cū pdictis clarus cōsignis habet.

¶ Tullius cognomēto Marcus t Cicero phūs maximus t oratorū princeps: necnō t romanor cōsul hoc tpe claruit: cuius vitā etiā Plutarchus accuratissime conscripsit: hic quidē volscor genere natus patrē Tullū: matrē vero Alatā noie habuit: qui quū per etatē aliquid sapere cepit extēplo ingenij magnitudine equales suos ita excelluit: vt pleriq; graues ad eū visendū proficiscētur. Et vt de reliqs taceā pma eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in qua libellos quosdā edidit: postea crescētibus annis mox solutā oratione nature sue cōsentancā adamauit: puerilibusq; studijs peractis philosophie t iuri ciuili operā dedit: post hec sub Sylla militauit. Deide creatus cōsul vna cū Caio Antonio Marci antonij filio tā glorioſe id cōsulare iperiū exercuit: vt ab oibus pater patrie appellatus fuerit. Hic quippe primus philosophiā antea nostris litteris icognitā explicauit: t plurima verba ad vsuz ptij sermonis adiūxit. Dedit; ꝫ pcepta pulcꝫ vlli nostrū: doctius ąz; ōp vlli greco patefecit ac docuit: vnde li. x. codicis scribit: op Tullio fuerit flos t tuba romani eloquij ex ingenij sui felicitate t nature munere plurima scripsit opuscula iter q pstantiora habentur: hic subijcimus: licet multo plura ediderit.

De amicitia	li.i.	De re militari	li.i.	De symonijs	li.i.
De senectute	li.i.	De oratore	li.3.	De gloria humana	li.i.
De paradoxis	li.i.	Rhetoricorum	li.i.	De laude catonis	li.i.
De philippicis	li.i.	Orationum	li.3.	De prenosticationibus	li.2.
Tuscula. questionū	li.5.	De legibus	li.3.	De consolatione	li.i.
Inuectiuarum	li.6.	De natura deorum	li.3.	De responsis	li.i.
Bonor t malor	li.3.	De fato	li.3.	Rhetoricor etiā nouor	li.5.
De diuinatione	li.2.	De partitione oratonis	li.i.	De eadem re	li.2.
De mūdi creatione	li.i.	Inuectiuar ō Salust.	li.i.	De somno scipionis	li.i.
Dialogorum	li.i.	Inuectiuar ō catilinā	li.i.	Cōmētarij sui cōsulat9	li.3.
De agricultura	li.8.	De republica	li.6.	Grece scripti	
De iustitia t iure	li.i.	De achademicis	li.i.	Versibus	li.3.
Verrinarum	li.i.	Topicorum	li.i.	Epistolarum extantiuz	li.37.
De officijs	li.3.	De consilijs	li.2.		

De ei9 autē sententijs has duntaxat excerpsimus scilicet virtutis ois laus in actione cōsistit: Atq tamen sepe fit intermissio. Adultiq; dantur ad studia redimus. Scire debemus: que in terri gignunt ad vsuz hominis creati: hoies hac causa fuisse generatos vt ipsi inter se alijs prodesse possint. Duos hic filios habuit ex Terētia vrore Tulliolā. s. t Marcū: ex Tulliola etiā duos gencros summe nobilitatis viros habuit: que tādē ex partu mortua maximū dolorē Tullio intulit pp qō cesar ad eius leniēdū dolorē librū ꝓsolatoriū ei ex hispanis misit. Demū t ipse iclytus orator āno etatis sue .62. ab Antonio sub specie cōcordie: cōcedēte Octauiano occisus ē. Unde diu9 pater Augustin9 tertio de ci vitate dei capitulo .30. dicit Octauianū Augustū adhuc adolescētē fouebat Tullius sub spe reipublice promouēde contra Antonij malitiam: sed Augustus cesar Antoniū permisit Ciceronē occidere

aduētū

quasi quadam concordie pactione. Igitur quū Antonius linguam Ciceronis abscinderet: q; multas contra eū dictaverat inuectiuas. Respōdit Cicero: Nil agis Antoni scripta deserta manent.

Cato VII cons

¶ Cato posterior Catonis superioris pronepos: cui proprium nomen M. Portius Cato est stoicus philosophus: quē vticensem quidā appellant: eo q; se apud Uticā interfecerit: hac quoq; tempestate Rome plurimū claruit: vir quidē doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidem dum senatus ageretur a lectione tēperaret: quo minus grecos lectitaret libros: hac scilicet industria: vt ostēderet alijs tēpora deesse alios superesse tēporibus. Hic docebat rēpublicā magis virtutibus q; armis esse tuendā dicens: Nolite inquit existimare maiores nostros armis rēpublicā ex parua quidē fecisse magnā. Si ita esset quirites multo maiorē eā nos habceremus: Quippe sociorū ciuiū pretereaq; armor atq; equor maior nobis copia q; illis est. Illis nanq; domi industria foris iustus imperiū: animus in consulēdo liber: neq; libidini: neq; delicto obnoxius. Pro his nos luxuriā atq; auaritiā habemus: publicā egestatē: priuatā vero opulentiā laudamus: diuitias sequimur atq; inertiam: inter bonos t malos discrimen nullū: omnia virtutis premia ambitio possidet. Hic quippe quāto humanā gloriam fugebat: tanto magis illum gloria sequebat: quiq; inter alia sue virtutis opera ad humane vite instructionē ethicā moralem cum suis rationibus in libris cōposuit: ex quo: vt aiunt: parvus ille liber metricus: qui parvulis legit: excerptus est. De cuius sententijs hanc memoria dignam habemus. Humana vita proprie veluti ferrū est: quod si exerceatur conteritur: si vero nō exerceatur rubigine consumitur. Hic tandem: teste diuo patre Augustino primo de ciuitate dei cap. 24. seipsum occidit victoriam Cesaris impatienter ferens: eiq; subijci nolens.

¶ Nigidius Figulus pythagoricus t magus his quoq; tēporibus Rome florvit: Hic ideo Figuli cognomentū sortitus est: qō: vt diuus pater Aug. 5. de ciui. dei cap. 3°. refert: quadā vice apud eū de geminor dissimiliū virtute t valitudine disputaret: statim Nigidius hic figmentū de figuli rota in medium adduxit. Dum enim figularius rotā in quanta vi potuit intorsisset currēte illa Nigidius videntibus omnibus bis numero de atramento tanq; vno eiusdē loco summa celeritate percussit. Deide que scente rota inuenta sunt que fixerat nō paruo interuallo rote illius extremitate distante. Sic inquit Nigidius in tanta rapacitate celi currunt: vt etiam si alter post alterum in tanta celeritate nascatur quanta rotis bis ipse percussit in celi spacio plurimum est: huic sunt inquit quecunq; dissimilia perhibeantur in moribus casibusq; geminor. Hic etiam quū in grammatica: vt Gellius testatur: doctissimus haberetur plurima scripsit: que tamen in vulgus nō prodierunt propter eorum subtilitatem: ac obscuritatem tanq; parum vtilia. Demiq; a senatu Romano exilio damnatus quarto imperij Cesaris anno mortuus est.

5210 49 ¶ Cleopatra Egypti regina Dionysij auletis filia anno iudaice captiuitatis. 557. olympiade c vero 181. egyptijs regnare cepit: t regnauit annis 22. Hui⁹: vt premissum est: p̄ auletes Dionysius oīum flagitiosissimus fuit. Hā illū ꝓpter eius flagitia Alexādrini eiecerūt: cui quum tres filie essent: vnā natu grandiorē loco p̄is reginā cōstituerūt: t alias infantes regno eiecerunt. Regina autē Archelaū quendā Archelai Mitridatis filiū sibi accersitū matrimonio copulatū regem declarauit. Interea Auletes romā profectus a Pompeio suscipit: t senatui cōmendatur: necnō t de reductione eius agitur. De iniuriaq; expulsionis regis vltione suscipit. Ptolomeus itaq; Auletes senatus decreto per Gabinū in regnū reductus est: qui statim Archelaū t eius filiā interemit. Sed nō multo post t ipse morbo assumptus est: relictis duobus filijs t totidē filiabus: quib⁹ Cleopatra hec grandior natu erat. Alexandrini autē t puerum natu grandiorē: ac Cleopatrā hanc regno prefecerunt. Hunc itaq; puer Pompeius ex senatusc̄sulto tuendū suscepit. Sed pueri familiares seditione mota: Cleopatrā eiecerunt que statim cum sorore in Syriam secessit. Interea quū Cesar egyptū peruenisset: adolescens qui Pompeium obtruncauerat etiam Cesari bellū intulit: a quo tandē superat⁹ cū vniuerso eius exercitu interfectus est. Quo interfecto Cleopatram hanc: cum qua cōsuetudinem habuerat ab exilio reuocata in egypti reginā constituit: post mortē vero Cesaris: t res in Philippis gestas Antonius in Asiam profectus est: t Cleopatrā Reginā summis cōplexus est bonorib⁹ adeo vt eā sibi vxorē acciperet: t filios ex ea procrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerunt: amboq; demū ab Augusto superati sunt. Hā Antoniū augustus in Nicopoli vrbe captū coegit sibi ipsi manū inferre: Cleopatrā vero vt viuā in potestatem reduceret: que paulopost t ipsa in vinculis alias in sepulchro Antonij viri sui: clam admoto aspidis morsu concidit. Hec quippe nulla fuere: nisi oris formositate: t vere claritatis mora refulsit: sed ecōtrario auaritia: crudelitate: atq; omni luxuria mundo conspicua fuit. Ac sic Lagidar imperium eversum est: qō per annos. 306. sub regibus trede cim permansit: quorum etiam nomina t tempora ista sunt.

¶ Egyptiorum regum epilogus.

Alexander magnus. i.	an. 2.	Ptolo. epiphanes. 6.	an. 24.	Pto. sother iterū. ii.	an. 8.
Pto. Lagi filius. 2.	an. 40.	Ptolo. philometor. 7.	an. 35.	Ptolo. dionysius. 12.	an. 30.
Ptolo. philadelphus. 3.	an. 38.	Ptolo. euergetes. 8.	an. 29.	Cleopatra. 13.	an. 22.
Ptolo. euergetes. 4.	an. 25.	Ptolo. sother. 9.	an. 17.	Et sic Augustus Cleopatra	
Ptolo. philopator. 5.	an. 16.	Ptolo. alexander. 10.	an. 10.	ſblata furēte egyptū ꝓposuit.	

¶ Cesaris ⁊ Pompeij bellum.

¶ Anno primo regni Cleopatre regine ciuile bellum execrandũ ac lachrymabile surrexit: quo pre-ter calamitates que in prelijs accidere consueuerunt: etiã populi Romani fortuna mutata est. Julius etiam Cesar e Gallia victor regrediens popposcit altez cõsulatũ absenti sibi a senatu decerni: contradictũ est a Marcello consule adiuuante Pompeio. Mandatũqz est ei vt non nisi dimisso exercitu vrbem intraret: atqz ex Marcelli cõsulis auctoritate Pompeius ad legiones: que ad Luceriam erant: missus est cum dignitate imperij. Qua iniuria cõmotus Cesar aduersus patriã bellum sumpsit: propter qõ veriti consules cum Pompeio: senatusqz omnis: necnon ⁊ vniuersa Romana nobilitas in Apuliam cõfugit. At cesar vacuam vrbẽ ingressus: dictatorem sese constituens Emiliũ Lepidum magistrũ equitum duxit: cũ quo statim Brũdusiũ: vbi senatus omnis erat: processit: Qui timore concussi transmare Joniũ in Greciam confugere. Tunc Cesar liberã omnem Italiã habens Romam iterato ingressus vt populũ sibi demulcerctur. ex Sardinia Siciliaqz insulis multum annone in vrbem conuexit. Ibidem rebus bene ex sententia compositis Cesar Hispanias petijt: vbi ⁊ Pompeianis exercitibus superatis Romam cum ingenti gloria regressus est.

¶ Quumqz ita Cesar Europe quieto potiretur imperio traiecit in greciam: vbi Põpeius ⁊ omnis senatus pro rebus gerendis constiterant: ad quem vniuersi orientales reges cõuenerant: vt eidem auxilio forent. Quo quum Cesar venisset Pompeium statim obsedit: ibiqz cũ eodem dimicans Cesar magna clade accepta cum omni exercitu fusus est: ⁊ supueniẽtis noctis beneficio illesus euasit. Pompeius vero Cesaris testimonio victor factus persequentẽ reuocauit exercitũ. Militũ autem cesarcorum. 4. milia. 22. Centuriones: equitesqz romani cõplurimi eo in bello occisi sunt. Cesar vero agmine citato per epirũ in Thessaliã perrexit: quem Põpeius cum maximis copijs insecutus vtrinqz ibidẽ struxerunt acies. Pompeius autẽ octogintaocto cohortes habens triplici ordine locauit. Fuerunt quippe peditũ. 40. milia: equites romani in sinistro cornu sexẽti: in dextro vero quingenti: aderant quoq; reges multi: ⁊ egtes Romani plurimi absqz leui armatura magna copia. Cesar similiter octoginta cohortes triplici ordine disposuit: cui fuerint minus q̃ triginta peditũ milia: ⁊ egtes mille. Videte vbi ⁊ gemere erat contractus Romanor̃ vires in campis Pharsalicis ad occisionẽ mutuã constitutas: quas si cõcordia: vt Paulus Orosius ait: rexisset populi nulli reges ferre potuissent: Pugnatum itaqz est ingenti cõtẽtione. Quũqz diu dubia sorte vtrinqz cederentur: atqz ex vna pugna scu parte Põpeius clamaret: parce ciuibus: nec tamen ipse faceret: ⁊ ex alia parte Cesar idem faceret ⁊ vrgeret: dicens. Miles faciẽ feri. Tandẽ Põpeij fusus est exercitus ⁊ castra penitus direpta. Quo facto Pompeius statim Alexandriam petijt: vt a Ptolomeo auxilia acciperet: cui propter teneram ei⁹ etatem tutor a senatu datus fuerat. Verũ Ptolomeus vir ingratissimus fortunã magis q̃ amicitiaz sequens Pompeium occidit: ⁊ caput eius cũ annulo Cesari transmisit. Quibus visis Cesar confestim lachrymas effudit. Fertur a Plutarcho historico Pompeij reliquias ad Corneliã postmodum delatas in Albano monte fuisse positas.

¶ Mortuo igit̃ Pompeio Cesar Alexandriam profectus a Ptolomeo parricida insidias pertulit qui insidiãtium hostium inopinata multitudine circũuentus Scaphã Cesar cõfugit: qua mox subsequentium pondere mersa: per ducentos passus ad nauim vna manu qua cartbas tenebat eleuata natando peruenit. Sed paulopost nauali conserto prelio magna felicitate vniuersam classem regiaz aut cepit aut depressit. Alexandrinis vero regem suum petentibus reddidit: moni tum vt Romanam amicitiam magis q̃ arma experiri studeret. At vbi Ptolomeus liber euasit: Cesari denuo bellum intulit: qui statim cum omni exercitu ab ipso Cesare delectus est. Nam eo bello. 20. milia hominum cesa referuntur. Rex autẽ ipse Scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cuius corpus ad littus deuolutum lorice aureate indicio cognitum fuit. Ac sic Cesar Alexãdrine vrbis portus Cleopatraz ipsi⁹ Ptolomei sororem ab exilio reuocauit: eiqz regem contulit: Que postea regio equitatu vrbem ingressa est.

¶ Inde biennij post (Orosio referente) Cesar vniuersam Syriam peruagatus Pharnacem Mithridatis filium in ponto superauit: ⁊ pronunciam consecutus est.

¶ Postea vero quum Romam venit iterum dictator ⁊ consul creatus in Aphricam transijt: vbi infinita nobilitas cum Juba Mauror̃ rege bellum parauerat. Cuius belli duces erant. P. Cornelius Scipio ex antiquo Scipionis Aphricani genere natus. M. Portius cato: ⁊ L. Cornelius faustus ex Sylle filia natus: vbi post multas dimicationes victor Cesar effectus Cornelium Faustum interfecit. Scipio vero in nauj ad Hispanias fugere contendebat: coactus est ventorum vi in Aphrica regredi. Quamobrem desperatione ductus apud Uticam seipsum iugulauit. Juba quorum maurorum rex eodem exitu Cesaris manus non effugit. vnde percussori precio dato iugulus pebuit. Cato vero qui in Uticam vrbem se receperat vltima nocte vite sue: dum Platonis librum legeret posito ad caput gladio duo hec in rebus extremis instrumenta perspexit. Alterum vt mori vellet: alterum vt posset. Compositis ergo rebus suis stricto gladio: nihil (inquit) egisti fortuna omnibus conatibus meis. Quibus dictis impressit collo gladium: ⁊ mortuus est. vnde ex hoc vticensis Cato dictus est.

Cato vticē ſi

¶ Utica Aphrice ciuitas.

¶ Utica enim Aphrice ciuitas est magnitudine quidē z auctoritate pro Strabonis sententia secūda post Carthaginē vrbs est excisa Carthagine Metropolis z Romanorum receptaculū ad res in Lybiā gerendas extitit. In eodem enim situ sita quoq; est Carthago.

¶ Cesaris triumphi.

¶ Cesar itaq; bis gestis post annū Romaz regressus ēter de confectis bellis eodē mense triūphauit. Sed iteriectis diebus: z rursuz semel post supatos Pōpeij filios: primū z excellentissimū egit triūphum sequēte post gallicū Alexandri postq; ponticū: hunc primū aphricū: nouissimū Hispanēsem diuerso quenq; apparatu z instrumēto. Et iter cetera de pōtico triūpho in pompe ferculo tria verba protulit dicens. Veni: vidi: z vici: nō quidē actū belli significātia sed celeriter belli pfecti notā: Hec ex Suetonio: Beinceps victis in Hispania Pōpeij filijs: regressus est Romā: vbi se iperatorē vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

¶ Romani imperij principium.

5151 48 C Aius Julius cesar itaq; positis vbiq; ciuilib⁹ bellis solus vbis z orbis monarchiā tenuit z anno. 5421. inchoate captiuitatis: olympiade autē 183. Romanis ipare cepit: z iperauit annis .4. z mēsi. 7. q; pāno ppuranē: a q̄ deiceps romanoz pncipes: nō reges: q; id nois romanis odiosum eēt sz cesares appellari sūt. Hui⁹ diui Cesaris quāta in adepto iperio fuit modestia Suetonius Plutarchus z Liui⁹ ac Plynius declarāt. Nō. n. psperis extollebaē: nec frangebaē aduersis: magnificus sine crudelitate: magnanimus sine temeritate: Et licet audax fuerit: ei tñ volūtas diuino aspirāte fauore semp intra potestatē fuit. Nemo ferū Cesarē vnq; expertus est: nisi superbia rebellaret pnocatus iniurijs facile parebat. Quos vicit viribus prudētia antecessit: suiq; excessus semp ad cō tinendā iustitiā aspirabāt. Magnitudo ai z efficacia opis in eo merito laudaē: quū eius manus: z mens ad fere ipossibilia sibi suffecerint. Nec vnq; in bellis gerēdis: aut periculis adeūdis inuentē dixisse militibus suis Ite: sed semp precedēs vt sequerent pluasisse. Ingeniū ei⁹ ad lras: z in philosophia potētior: a cui⁹ muncre numq; discessit. Ab oi etiā ignauia z pcipitio alienus: q̄uis in iuris ciuilis peritia fuerit: romanoz idicant leges. Q̄ autē oibus mirabili⁹ est moribus z negocijs simul operā dabat: z in bellis nullū equalē habebat: Eius siqdē ductu collatis signis quinq; gies dimicatum est. Nullus eo celerius scripsit: velociusq; legit. Quaternas etiā epistolas dictabat simul: peritiā nō modicam astroz habuit: z biscxti ratione inuenit: vt testaē Solinus. Tractatus z cōmentarios plurimos edidit: a q̄bus etiā nos quedā excerpsimus. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Salusti⁹ roman⁹ bistoricus ac phūs Ciceronis emulus: hac tēpestate Rome clarnit. de q̄ diuus pr Aug. pmo de ci. dei meminit dicēs: q; fuit nobilitate veritatis insignis bistoricus: quippe: que bello Catilinario: necnō z de bello Jugurtbino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

¶ Varro vico attice z Narbonēsi puincia natus: his tepozibus Rome in pcio plurimū fuit: doctissimus qdē z acutissimi ingenij vir: atq; in oi secular eruditiōe peritus: q annū agens trigesimūgntū grecas lras cū fūmo studio didicit: de quo diuus pr Aug. 6. de ci. dei sic meminit dicens: Quis. M. varrone curiosus deoz figmēta q̄siuit? Quis inuenit docti⁹? Quis cōsiderauit attētius? Quis distinxit acuti⁹? Qui diligētius plenius; pscripsit? Quis etiā z si minus suauis est elogo: doctrina tñ: atq; sentētijs ita refert⁹ est: vt in oi eruditiōe quā nos secularē: alij autē liberalē vocāt: studiosum tñ req quā iste doceat: quantū verbosuz studiosum Cicero declarat: Et ppterea idē Cicero mltis in locis miris eū extulit laudib⁹. de quo etiā Terētianus elegātissimo versiculo breuiter ait: Vir doctissimus vndecūq; Varro q tā multa scripsit: q̄ mlta vir quēq; legere credam⁹. Hic itaq; Jsido. teste lib. ethi. 6° innumerabiles edidit libros: iter q̄s. 413. antiqtatū habem⁹ pcipuos q̄s in res diuinas: humanasq; diuisit. Reb⁹ aūt hūanis. 25. diuinis vo. 16. distribuit. Magnū etiā aliud volumē in grāmatica cōscripsit: vbi i ea arte minutissimas qōnes pertractauit. Edidit isup z libz de lingua latina. Necnō ad athenēsez auditorē libz moralē i q̄ mlta ptinēē vtilia: de qb⁹ hāc ponim⁹ lniaz. Amici diuitū palee sūt grana. Dis: inqt: expiri amicū: calamitosus fias. Scripsit z librū de deoz cultu. Vixitq; annis. 90.

¶ Menecrates Nisensis philosophus z Aristarchi discipulus: per hec tempora clarus habeē.

¶ Aristodemus eiusdē Menecratis fili⁹ philosophus z incredibis ingenij vir: z ipse hoc tēpore cognoscitur: quē valde senem inuenis Strabo audiuit.

¶ Aristodemus alter phūs eiusdē cōsobrin⁹ hac eadē etate floruit: q magno Pōpeio magister fuit.

¶ Sostrat⁹ pdicti Aristodemi fr phūs z ipse clarus hit⁹ est: q multa ingenij de se reliqt documenta.

¶ Pythadoris pōti regina his tpib⁹ suscepto regno mlta in pōto gessit prelia: Cui⁹ ob ei⁹ vtutes tyberini z chaldei vsq; in colchidē sese vltro subdidere. Syrina q̄q z Themyscira atq; phanera pucie:

t ipse mox illi paruere. Hec quippe ingnis mulier Pythodori Traliani filia fuit: q ex puato ciue magn⁹ euaserat homo: t opes regias cumulauerat. Ipsa. n. Pythodoris ex Archelao viro duos filios genuit: ex qbus vna cũ ipsa matre paternã hereditatẽ administrauit. Alter vero maioris Armenie declaratus fuit rex. Archelaus autẽ eius maritus cũ vxore vsq ad extremũ vite sue mansit.

¶ Orbis dimensio.

¶ Cesar igit diuinis humanisq rebus singulariter instructus: quũ cõsulat⁹ sui fasces ageret ex senatusco. (vt Priscianus in sua cosmographia scribit) censuit oẽs orbẽ p prudẽtes viros admetiri. Et ideo a suo cõsulatu vsq ad cõsulatũ Saturnini p triginta cõtinuos annos missi sũt dimẽsores legati viri doctissimi: t in geometrica arte periti p oẽm terrã ad presides: duces: t iudices puincias vt deseri berẽt: mẽsurarẽtq terras: aq⁹ nemora plana: cõcaua: mõtes: colles: itinerariũ: maritimũ: que etiã loca nauigaturi tangere debucrãt: t forte aliq⁹ pdigiũ in bis occurreret illud senatui reiq publice scripto nunciarẽt. Et sic eodẽ auctore referẽte repertũ est q ois orbis hz famosa maria triginta: insulas. 27. montes famosos quadraginta: puincias. 78. Urbes insignes. 370. flumina magna. 904. gentes. 125. Cuius etiã orbis ambitus est trecẽties t quindecies centena passuũ milia. Longitudo vero terre habitabilis est ab ortu solis vsq ad occasum. et ab Jndia vsq ad colũnas Herculis in Gadita no freto octies quinges centũ. 78. miliaria. Cuius gdẽ lõgitudinis dimẽsio prehensior est p mare q̃ p terras. Latitudo autẽ terre ab australi littore Oceani: ab Ethiopia vsq ad ostiũ Thanais fluminis in septẽtrione fere dimidio minor est q̃ lõgitudo pdicta: t cõtinet quinq̃gies quatercenta. 62. miliaria. Repertũ est etiã q profundissimũ mare continet spatium. 15. stadioꝝ in perpendiculo.

¶ Cesaris obitus.

¶ Cetex anno. 5. regni sui: teste Paulo orosio: quũ Cesar pter morte romane libertat⁹ honores ex sua liberalitate pstaret: q a pplo antea mãdabãt: nec senatui ad se veniẽti nõ assurgeret. Romã i hoc ei⁹ isolentiã nõ ferẽtes piurauerũt in ipz. Qui aũt piurauerũt duo Bruti ex vetustissimo Bruti genere fuerũt. q: vt dcm est: pulso Targnio pm⁹ Rome cõsul fuit t Cassi⁹ seruli⁹. Cẽtesimo aũt die añ morte ei⁹ fulmẽ de noie suo iscripto statue ipsi⁹ q̃ erat in foro Cesaris capitalẽ arripuit. Nocte etiã pcedẽte diẽ obit⁹ sui fenestre thalami ei⁹ tã magno t horrẽdo strepitu apte sũt: vt Caiꝰ iulꝰ Cesar domũ rue re putaret. Sequẽti mane: vt Sueto. trãquillus scribit: veniẽti ad curiã late sũt lre idices sue necis: q⁹ tñ nõ aduit. Quũq in capitolio applicuisset cõfesti Brutoꝝ Cassijq dolo. 23. vulnerib⁹ cõfossus ẽ. Bũq diuin⁹ spũs mortali segregarẽ a corpe ipse inate verecũdie imemor: vtrãq manũ ómisit ad togã curuauitq se: vt iferior corpis ps tecta collaberet. Hũc itaq vite exitũ Cesar hũit ano eta. suc. 56 cui⁹ gdẽ corpus p rostris pbustũ ẽ: t i sublime: vt aiũt: solide colũne tumulatũ: q. s. Julia nũcupat mẽse gntili t q in eo mẽse nat⁹ ẽ: ab Antonio ille mẽsis cidẽ pfectꝰ ẽ: quẽ nos Julium mẽsq appellam⁹.

¶ Post diẽ mortis ei⁹ tres soles stati simul exorti sũt: t paulatim in eumdẽ orbẽ cõuenerũt significãtes p hoc dñum Lucij Antonij t. M. Antonij: atq Augusti in vnã monarchiã reducẽdũ: vel poti⁹ notitiã triũ t vni⁹ dici toti orbi inotescẽdã: Bos q̃z (vt oriꝰ pr Aug. 3º de ci. dei. cº 13º refert) arãti in suburbano rome locut⁹ est dicẽs frustra se vrgeri: q in breui magis boies defuturos esse q̃ fruméta.

¶ Portia aũt Bruti cõiuratoris cõiunx t Catonis vticẽsis filia: t ipsa p hoc tps a patria fortitudine t pseuerãtia nõ degenerauit: q sicut eius pater. M. cato victorie Cesaris ipatiẽs apud vticã se occidit: sic t ista quũ audisset (post mortẽ ipsi⁹ Cesaris) sibi subtractũ esse vix ml sibi letũ amplius existimãs: quũ cultrũ nullũ hẽret quo se perimeret, statim ignitos carbones q̃s forte ppinquos habebat indubitãter manibus accepit: t gutturi iniectos exhausit a qbus pcordia exurẽtibus spiritũ exhalauit. O inexhausti vigoris amor t vir tali cõiuge ppetuo t merito felix t commemorandus.

Octauianus Cesar augustus Octauij olim senatoris filius: scõs Romanoꝝ iperator: anno .5103. iudaice captiuitatis. i. 2º. 183. olympiadis Romanis iperare cepit: t iperauit annis. 56. t mẽses. 6. a q̃ postea Augusti Romanoꝝ reges appellati sunt: hic maternũ gen⁹ ab Enea magno p Juliã familiã sortitus est: Cesaris Julij nepos t adoptiõe filius: vir oibus vtutib⁹ refectissimus: qppe q in ciues clemẽs: in amicis fidus: ad recipiẽdas amicitias rarus: t ad retinẽdas eas cõstans fuit. Liberalibusq studijs pcertim cloquẽtie tantã opaz dedit: vt nullus ne in pcinctu gdẽ labere ret dies gn legeret scriberet aut declamaret. Fuit toto corpe pulcher: q oculis magis. Nec tñ vir tantus vitijs caruit. Nã iracũdus fuit atq ipatiẽs occulte iuidus: palã factiosus dñandi cupidissim⁹ studiosus alee luso⁹. Quũq eẽt cibi ac vini cupid⁹: somni tñ abstinẽs erat. Seruicbatq libidini vsq ad vulgaris fame pbrũ. Nã cũ duodecim cathamitis totidẽq puellis cubare solit⁹ erat. Et q̃uis sic libidini fuiẽs eẽt: einsdẽ tñ vitij seuerissim⁹ vltor erat. Cato etiã amore apud barbaros fuit: vt scythe t Jndi gb⁹ antea Romanoꝝ nomẽ incognitũ fuerat munera t legatos ad eũ mitterẽt. Multi q̃q reges in bonorẽ ei⁹ ciuitates extruerẽt: q̃s Cesareas t augustanas noiarũt: Reges etiã ex regnis suis veniẽtes in habitu Romano togati ad vehiculũ vel equũ ipsi⁹ currerẽt. Adeo vero bella t simultates execrat⁹ ẽ: vt nisi iustis de cãis nũq̃ bellũ cuiq̃ idixerit asserẽs iactãt (se t leuis eẽ: quũ ob ardorẽ triũphãdi: t folia lauri ifructuosa i discrimẽ ciuiũ securitatẽ pcipitare: arma q̃s nisi maiori emolimto neq̃ q̃ monẽda: ne ppẽdio tenuis victorie graui iactura mercari silis sit aurco hamo piscãtiũ: cuius amissio mille capture lucro pẽsari põt. Hic duas vxores hũit. s. Scriboniã t Liuiã: q̃z amore Liuie abiecit

Scribonią: q̃nis ex ea Tyberiũ ꝛ Brusum suscepisset filios: Qui licet fuisset orbis dñs: filios tñ (vt Polycrates scribit) ad currũ: ad saltũ: ꝛ ad tractãdi vsum exercitari voluit. Filias vero ad lanificiũ ꝛ ad textrinũ opus istruxit: vt si aliqũ egere cõtingerẽt p̃ arte viuere possent. Urbẽq; pterea romanaꝫ inumerabilib⁹ atq; p̃claris vna cũ filijs ꝛ vxore ac sorore iplenit atq; isignib⁹. Hi nãq; cũctos ꝛ studio simul ꝛ ipensa ad decora apparãda superũt: Maximã pter natiuitatis domos cãpus martius horꝫ habuit partẽ isignorẽ. Hã eo in loco inumerabiles circũcirca porticus extruxit hortos nemorosq; habuit: theatra ampbiteatrꝫ: ꝛ tẽpla magnificẽtissima: Mausoleũ q̃ suũ ibidẽ in excelsis fundauit mosaicis lib⁹ lapide niueo cooptũ: in cuius sũmitate suũ ex ere posuerat simulachrꝫ: alijs q̃ pmultis vrbẽ decorauit isignib⁹. Unde ꝛ gloriabũdus dicebat: vrbẽ laterituã inuenī: marmoreã relinquo: nec satis: vt Cicero ait: fimus: neq; etiã nĩ ꝓpositi est plus ne boni an mali reb⁹ Romanis attulerit sua quã sibi cõstituerit opinio p̃cipatus declarare. Sz qõ cõstat fuit ipissimũ seclus cõmissum in romano iperio triũuiratus ipsius Octauiani. M. antonij: ꝛ. M. lepidi apud cõfluẽtiã Fauentiã inter Rauennã prope Lucũ ꝛ Bagnacauallũ cõstitutus: in quo duces ipi orbẽ romanũ equis portionib⁹ inter se partiti sunt. Et ne ciues p eã etatẽ prudẽtia: ingenio: ꝛ aio valẽtes tantã ipietatẽ ꝓhibere possint: cõmissis eoꝝ cedibus ꝓuiderunt: Quare Liuius libro. ix. sic habet: in triũuiratu ꝓscriptio facta est: in q̃ plurimi egtes: Senatores centũ triginta vicissim cõcisi. Lepidus. n. L. Paulũ fratrẽ: Antonius. L. Cesarẽ auunculũ Octauianus. M. Ciceronẽ qui a Põpilio legionario milite quũ haberet annos. 64. occisus fuit. Caput vero ꝛ manus eius in nostris posita est: vbi multos defenderat. Desit postmõm Octauian⁹ hic q̃nque bella ciuilia: mutinẽse videlicet. philippẽse: pusinũ: siculũ: actianũ: cremonẽsem ꝛ inãtuanũ: q: Bruti Cassij copias receperant. Quib⁹ in bellis p̃ ciuiũ multiplicẽ cedẽ August⁹. 20 romanoꝝ militũ milia exauctorauit. 30. milia seruoꝝ q̃ militauerãt dñis restituit. Sex milia q̃ꝝ dñi nõ extabãt in crucẽ suspẽdit. Tandẽ cãtabrico bello: ꝛ romanis isignib⁹ a Parthis repetitis ꝛ exactis q̃ apud eos Crassus amiserat: Egypto q̃ Romano iperio adiecta est. Ita bellis toto orbe cõfectis: Augu. cesar fanũ p° ꝛ scõo a ꝓdita vrbe ante memoriã suã clausuꝫ anno vrbis. 753. clausit p q̃ pacis tpa Saluator nr̃ Jesus xp̃s nasci voluit. Hex Augustus hic postq̃ monarchiã solus adept⁹ est patrie: ꝛ mitissim⁹ esse cepit: ꝛ ab oi tyrãnide ꝓsus alien⁹ fuit: auaritiã effugit: ꝛ palatiũ suũ ipẽsa ꝑuata extructũ reip. largit⁹ est. Nec eo vsq; sacroꝝ põtifices venerari contẽpsit donec ꝛ ipse ne cui oĩno subesset: Uestalis creat⁹ esset põtifex. De eo nãq; M. acrobi⁹ scribit dicẽs: adolescẽtulũ quẽdaꝫ aliqñ Romã itrasse Augusto simillimũ: quẽ ad se iperator reductũ hoc mõ iterrogauit. Dic (ingt) mihi: Fuit ne aliqñ mater tua hic Rome? At ille respõdit: Nõ: Sed pater meus sepe: Ac iperator nihil indignatus ditauit eũ: hoc ille. Obijt deniq; Augustus hic Septẽbrio mẽse anno etatis sue. 76. apud campaniã Liuie vxoris sue dolo intoxicatus. Nec primus: nec vltimus viroꝝ quẽ mulier deceperit.

¶ Antigonus Aristoboli iudeoꝝ regis fili⁹: ꝛ ipse rex hoc anno q̃ est terti⁹ iperij Augusti post multas cõcertatiões cõtra suos dimicãs ab Antonio capit: a quo ꝛ securi pcussus iterijt. Huic Põpeius vna cũ Aristobolo eius pre: Alexãdroq; fre: ac duab⁹ sororib⁹ captiuos ex hyerusalẽ Romã adduxerat: ꝛ in custodia diu mãcipauerat. Uerũ Põpeio a Cesare deuicto: ꝛ Roma ab ipso obtẽta Aristobolũ cũ filijs liberũ faciẽs cũ exercitu in Syriã remisit: ratus p̃ ipsuꝫ Aristobolũ facile fore sibi Judeã subijcere: Sed in hoc Cesaris spes frustrata est q̃ Aristobolus ꝛ Alexãder a Põpeianis exercitibus trucidati periere Antigono supstite solo relicto: q̃ cũ duab⁹ sororibus fugiẽs euasit. Nõ multo post antẽ Põpeio ꝛ Ptolomeo egypti regib⁹ defunctis: Cesar syrie indeq; potitus antipatruꝫ Idumeũ virũ vtiq; strẽnuũ indee ꝓcuratorẽ ꝓstituit: dãs ei sub põtifice indeoꝝ cuiusuis dignitatis optionẽ. Quapropter iterato Hyrcano Antigoni patruo regnũ cõcessit: ita tñ vt nõ rex vocarẽ. Antigonus aũt ad Pacoꝝ regẽ p̃o auxilio cõfugit: ibiq; vsq; ad obitũ Cesaris pmãsit. Quo mortuo pacori auxilio fretus Antigonus Hyerusalẽ veniẽs vrbẽ expugnauit cõprehẽsumq; Hyrcanũ patruũ aures cidẽ dẽtibus detrũcauit: ne mutatis reb⁹ solutus pontificatũ repeteret: quũ ab integris sacra celebrari oporteret. Hõ audiẽs Herodes Antip̃tis fili⁹ Romã accessit: Antigoni iniurias cõquesturus. Ob quã causaꝫ. M. antoni⁹ ipsuꝫ Herodẽ iudee regẽ declarauit: Qui hyerusalẽ vrbẽ violẽter ingressus Antigonũ cõprehẽdit: ꝛ ad Antoniũ in antbiochiã victũ trãsmisit: Quo suscepto: securi pcussuꝫ iteremit. Unde Herodes in regno Judee cõfirmatus est rex. 4. ſ. anno: ex quo rome diadema: ac sic hoc modo Asamonei p̃cipatus post centũ ꝛ viginti annos destitit. Nã de familia clarissima genere vel honore sacerdotali fuerat: Cui⁹ cũ multa p̃o gẽte iudaica parẽtes egissent ꝓpter mutuã seditionẽ p̃cipatũ amiserũt. Trãsijt aũt ad Herodẽ ꝓdictũ Antip̃tis filiũ de familia populari ꝛ gẽte ꝑuato. Et hic finis ꝛ termin⁹ est gẽtis machabeoꝝ seu asamoneoꝝ: vt ex. 15. li. Josephi cap. vltimo hẽtur.

5168 31 ¶ Herodes igit̃ Antip̃tis idumei viri plebei fili⁹ ãno. x. regni Augusti ꝛ Antonijs olympiade. 185. a romanis iudeoꝝ p̃cipatũ ꝛ regnũ suscipiẽs regnauit annis. 37. Cuius historiã comestor ex Josepho excerptã ptractãs sic hz: Porro antip̃ idumeus tpe Gabinii Syrie p̃fecti: adeo virtutib⁹ claruit: vt regiũ cõiugiũ cõmerẽtur: ꝛ Cypria regis arabũ neptis vxorẽ acceꝑit ꝛ. 4. filios suscepit. ſ. Phaselum Herodẽ hũc cognomẽto Ascalonitã: Josephũ ꝛ ferreã ac vnã filiã nole solonitã: qui p° Põpeij grãm obtinuit. Mortuoq; Põpeio etiã in Cesaris cliẽtelã se ꝓtulit: ꝛ quũ ab antigono ꝓdicto apud Cesarem de infidelitate criminatus fuisset ipse: vt erat aio isignis: statim ad Cesarẽ accedẽs proiecta veste:

ostēdit vulnera q̄ pro ipso Cesare apud egyptū ptulerat. Quā ob causaz Judee ꝓcurator ꝓfirmat⁹ aduentū est: Judeeqz t ipse Herodē filiū nā strēnuū galilee ꝓcuratorē p̄ficiēs adeo ipsaz ꝓuinciā gerā reddidit: vt p̄ galilee publice vocat⁹ sit. Postea iterfecto ipe antip̄ veneno extinctus: t phaselus p̄mogenitus iterfect⁹: Herodes Romā ad Antoniū cōfugiēs Judee rex ꝓtra Antigonū p̄dictū t Malchiuz q de sacerdotio ꝓtēdebāt ꝓfirmat⁹ t coronatus est. Quo coronato statim ab Augusto t Antonio cū duob⁹ p̄cipib⁹ in Judeā q cū in solio regio collocarēt remissus est. Sigdē Herodes: vt p̄missuz est: nihil oīno ad Judeā ptinebat. Et extunc xp̄i dñi nr̄i natiuitate vicina regnū t sacerdotiū Judee: q̄ ꝑ pus p̄ successiones maioꝝ tenebaī: destructū est. Ac sic Moysi ꝓphetia ꝓpleta est: q̄ dicīt: Nō deficiet p̄ceps de iuda: nec dux de femoꝛib⁹ ei⁹ donec veniat cui repositū est: t ipse erit expectatio gentiū: nō ergo defuit p̄ceps ex iudeis vsq ad hūc diē: quo p̄⁹ acceperūt hunc Herodē alienigenā. Tēpus q̄ppe erat vt veniret ille cui repꝛomissuz erat q̄ nouo ꝓmissuz est testamento: vt ipse esset expectatio gtiū. Ipse itaq Herodes regno suscepto Sāmariā olim in cinerib⁹ redactā a fundamētis erigēs in honorē Augusti: augustā. i. Sebasten appellauit: t in Pācadc illud tēplū q̄ pānō vocabaī extruxit Deide. 15. regni sui anno in hyerusalē dñi tēplū magnificētissime decorauit: ibiq multas t magnas cōstruēs edes: inumerabilia q̄z opa t in singulis Syrie vrbib⁹ q̄s regebat solertissime edificauit. Be mū anno regni sui. 26°. Hyrcanū p̄cipē sacerdotū vizt sctm̄ de parthica captiuitate regressuz: q Herodē vt filiū habuerat: t ei⁹ filiū q p̄ri in sacerdotio succedere debuerat iterfecit: sororēq; ei⁹ vxorē suā cū duob⁹ filijs ꝓprijs iā adolescētib⁹ atq vxoris matrē oēs iteremit. Predictis q̄z crudelitatib⁹ hoc addidit q̄ sororis sue noie Solome vizt occidit: t quū ea alteri vxorē dedisset: etiā ip̄z a vita sustulit. Scribas p̄terea oēs ac diuine legis iterp̄tes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir: quū xp̄i dñi nr̄i natiuitatē Magorū iudicio cognouisset oēs puulos Betlē gladijs interemit. Quo facto repēte morbo inter cutis percussus: t scatentibus toto corpore vermibus miseram exhalauit animam: quinque superstitibus filijs relictis. s. Archelao herode Antipa: antipatro: Lysania t Philippo. Ex quibus quattuoꝛ fuere tetrache: vt ex euangelio habetur.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Emilium Macrum poetam natione veronensem his temporibus floruisse tradunt: qui postea anno. 30. imperij Augusti vite finem fecit. Qui volucrum qualitates t herbarum naturas versibus expressit. De quo Ouidius libro. 4°. de tristib⁹ ait. Sepe suas volucres legit mihi grādior euo: Queq nocear serpens que tuet herba macer.

¶ Antonū quoq Musam Augusti medicū hac tempestate fuisse t floruisse constat: qui post atticam victoriam naufragio perijt. Hic cōtraria medicina a sectatoribus Themistonis qui Herophili discipulus fuerat diuū Augustū graui periculo exemit: propter quod statuam ex ere iuxta signum Esculapij augustus ille locauit: eumq semper coluit: vt testis est Suetonius in augusti vita.

¶ Seruius sulpitius doctissimus iurisconsultus hac etate secundū Eusebiū e vita decedēs publico funere elatus est. Qui de dotibus librū edidit: t de nuptijs libꝛos duos. De sacris detestandis libꝛos duos. Cuius discipulus Alphenus iurisconsultus fuit: rerū antiquarū nō incuriosus.

¶ C. Enaglius medicus grecus per hec tēpoꝛa clarus habeī: qui eruditione in medicina arte speculatus t illustris fuit. Quiq: sicut refert Plynius libꝛo. 25. imperfecto volumine ad diuū Augustū inchoato prefatione religiosa: vt omnibus malis humanis illius potissimum principis semper medicetur maiestas.

¶ C. Falcidius tribunus plebis iurisconsultissimus his temporibus agnoscitur. hic ille ipse est Falcidius: qui legem tulit ne quis testamento legaret plus q̄ vt quarta pars heredibus supesset: si. 4. aut minus essent: si autem plus quattuoꝛ forent: medietas eo tenore vt siue liberis: siue propinquis idem pater sua legaret illa pars quam Falcidius cōstituit: nisi pater interdixerit: vt legatis fruentibus et eisdem carentibus equanimiter partirentur. Alias quoq nonnullas tulit leges que in coꝛpoꝛe iuris habentur.

¶ Albius tibullus eques t poeta Romanus hoc tempoꝛe claruit: vir vtiq doctissimus: qui multoꝛum iudicio primū inter Elegiographos obtinet locū. Hic multas scripsit epistolas brevissimas: t q dem amatorias admodum viles: licet breues: Eo q̄ esset t ipse iuuenis: forma insignis cultuq coꝛpoꝛis obseruabilis: qui quū esset doctus: doctoꝛum etiam hominum cōtubernio vsus est: t ante alios Lominum t Messalā dilexit: cuius etiam contubernalis fuit: t equitanico bello militaribus donis donatus est. Obijt autem hic adolescens: vt ex inferioꝛi epitaphio intelligi potest: quod Ouidius in eius laudem contulit dicens.

Te quoq virgilio comitem non equa tibulle
Moꝛs iuuenem campos misit ad elisios.

Ne foret aut elegis miseros qui fleret amoꝛes
Aut cancret forti regia bella pede

¶ Virgilius Maro poetarū princeps: natione Mantuanus: bisdem tēpoꝛibus habetur celeberrimus: De quo Plutarchus ait: q̄ quū a matre noie Maia editus fuisset: nō ceteroꝛ moꝛe vagit sed adeo miti vultu visus est: vt haud dubiā spem prosperioꝛis geniture indicaret: Initia quippe eratis vsq ad decimūseptimū annū Cremone egit: quo quidē tpe (ꝛm Eusebiū) togā virilē accepit. Postmodum Mediolanū: Deinde Neapolim profectus est: vbi cum grecis latinisq litteris vehementē

operam dedisset. Tandē omni cura ac studio mathematicis ꝛ medicine indulsit: Quibus rebus quū ante alios eruditior euasisset in vrbē se cōtulit: vbi ꝓpter naturā Augusti declaratā summe ab eo acceptus est. Hic quippe grādi extitit statura: quilino colore: facie rusticana: valitudine varia: eo ꝙ sepe sanguinē ejiciebat: cibiq; minimi. Ferē amasse pueros: Sed quū ad maturaz puenisset etatē oēs reieciisse voluptates multa enim scripsit: Et ꝓmo quū sexdecim esset annoz ꝓtapea epigrāmata Byras ꝛ Culicē scripsit. Quūq; res Romanas inchoasset: offensus materia statim ad Bucolicos trasijt. Deinde Georgicā in honorē Mecenatis. Nouissime Eneidē aggressus illā perfecit: licet incorrectam reliquerit. Et licet poetaz ꝓnceps dicerēt: ab oibus tū sembus poctis nō inuidia: sed plurima benivolētia ꝓsecutus est: ꝑsertim ab Horatio qui ipsum Virgiliū in suis opusculis sepe cōmemorat. Obijt deniq; Brūdusij anno etatis sue. 52. x. kal. Octobris. 26. imperij Augusti anno. Cuius ossa Neapolim trāslata in via putcolana intra lapidē sepulta fuit. vbi hoc distichon qđ ipse ꝓposuerat inscriptuz est: Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet Nūc parthenope: cecini: pascua: rura: duces.

¶ Horatius poeta laudatissimus per hec tpa Rome in ꝑcio habit⁹ est: Hic patria Venusinus ꝓle Libertino nat⁹ est: vt ipse in epla. 24. testatus est dicēs: Me libertino ꝓle natū ꝛ in tenui re maiorcs pennas nido extēdisse loqueris: Ut quantū generi demas virtutib⁹ addas. Fuitq; statura brevi: vt in eadē epistola subdidit: Corporis exigui precanū solibus aptū: Iracti celeré tū vt placabilis esset: ꝛ vigesimasexta epistola ostēdit: quēadmodū Rome liberalib⁹ lris eruditus fuerit: ac deinde vberioris scientie nanciscēde grā Athenas cōcesserit: vbi quū doctissimus euasisset familiaritatē. M. Bruti qui Cesarē occidit: adept⁹. Factusq; ab illo tribun⁹ milituū cōtra. M. antoniū ꝛ Augustū: quū victꝰ fuisset Brut⁹ ex clade aufugit. cui postea August⁹ Mecenatis grā pepit. liberatusq; a poetica se querit: ꝛ ꝑcipuos apud latinos lyricos versus exꝑssit: Imitat⁹ Archilocū: Alceū: Saphonē: ꝛ Pindaz: poetas grecos. Vnde ꝛ in epla. 24. ait: puos ego ꝑm⁹ itāvos: Quōdi latio numeros animosq; ferent⁹. Archilochi: nō res ꝛ agētia verba lycābē: Tēperat archilochi musaq; pede mascula sappho: Tēperat alceus: ꝛ reliq. Scripsit itaq; Hora. hic odas: libros ymnoū. 2. Institutiōes poeticas q̄ poetria dicit: et epistolas. Et quū innumerabiles diuitias optimis studijs cumulasset: Tādē Rome moriens Augustum oium rerum suarum instituit heredem. Obijtq; 43. etatis sue anno: imperij vero Augu. anno 35. Fuitq; maxima pompa in exequijs apud mecenatem sepultus.

¶ Varrus ꝛ Tucha poete Virgilij ꝛ Horatij predictoz cōtubernales bis tꝝ habentur illustres: qui postea Eneidē Virgilij inbēte Augusto tali lege emendauerūt: vt nihil adderēt vel diminuerent.

¶ Messala Corninus orator romanus per hoc tꝑs clarus existēs ꝑm⁹ apud romanos vbis prefectus instituitur. Sz die sexto magratu se abdicans in ciuilē potestatē se cōtestat⁹ est. Qui deide biēnij post ꝛ anteq̄ moreret ita memoriā ac sensuz amisit: vt vix panca vba ꝓtungere posset: Ad extremūq; circa sacrā spinā sibi vlcere inato inedia se ꝓfecit: anno etatis sue. 72. Imperij vero Augusti. 52. hic romanus consul extitit: ꝛ orator nitidus fuit: qui de grāmaticali scientia accuratissime disserit: libros quosdā post se reliqt. Cuius ingenio Augustus imperator plurimū delectatus est: ob qđ ꝛ Augustus ipsum in herodis benivolentiā flexit. Eidemq; regiā dignitatē impetrauit. Hunc augustus quū esset vir strēnus cōtra Sabatios in expeditionē misit: ꝓtra quos (vt Strabo testat) ꝑclara facinora gessit.

¶ Cornificus poeta romanus cū superioribus floruisse constat: qui multa licet militaribus operā daret in poesi conscripsit documenta: quiq; ꝛ postea a militibus destitutus turpiter interijt. Quos sepe fugientes galeatos lepores appellauerat.

¶ Cornificia aūt ꝓdicti fratris poetrix memoratu dignissima: ꝛ ipsa tēpestate hac tāto poetico effulsit dogmate: vt non italico lacte nutrita: sed castalio videretur latice: ꝛ Cornificio predicto germano fratri eque esset gloria illustris. Hec quippe nō cōtenta pulcherrimis valuisse verbis: nisi vt Helycon carmen describeret: atq; plurima ꝛ insignia descripsit epygrāmata que tempore diui Hieronymi: vt ipse testatur: extabant quibus virtutibus perpetuū sibi acquisiuit nomen.

¶ Fonteius. s. pater ꝛ filius celebres oratores tempestate istac habentur illustres: quoz filius consularis ante patrem moritur.

¶ M. Bauius poeta celeberrimus: quem Virgilius in Bucolicis sepe commemorat: hoc tēpore ꝑm Eusebium in Cappadocia moritur.

¶ Tullius Tiro Ciceronis alūnus atq; libert⁹ p hoc tꝑs multa refulget doctrina. Qui (Helio teste) in lris Ciceroni fuit adiutor: quiq; ꝛ de rōne lingue latine libros cōscripsit. Itē de variis atq; promiscuis questionib⁹ alios cōposuit: in qb⁹ ꝑcipui sunt: q̄s de greco titulo pādectas appellauit: tanq̄ oium rerum atq; doctrinarum genus continentes. Hic primus notas cōmentatus est: Et Ciceronē obtruncato in putcolanū prediū se contulit: vbi vsq; ad centesimū consenuit annū.

5168 33 ¶ Ventidius Bassus olim Romanoz cōsul q ꝑ⁹ de Parthis triūphauerat hoc anno rome emorit: ꝛ publico funere sepelit. De cui⁹ vita admiratiōe digna Helli⁹ li. i 4. noc. at. refert: ipsuz ex genere ꝛ humili loco ortū habuisse. Cuius matrē a Pōpeio strabone magni Pōpeij genitore bello q̄ Esculanos subegerat captā cū ipso fuisse: ꝛ in triūpho ipsi⁹ Pōpeij Uētidi⁹ hic vna cū mre puerulus ꝓduct⁹ fuit. Posteaq; cū adoleuisset victū sibi egre q̄siuit: Deinde in Cesaris manus deueniens in Galliam cum ipso ꝓfectus est: vbi cū multa facinora strēnue gessisset: nō modo in Cesaris amicitiā peruenit:

sed etiam

sed etiā ab ipso amp issimis ordinib⁹ prefectꝰ est. Deinde tribun⁹ plebis prętorq; effectus tāto cum moderamine se habuit: vt mox oium patrū ꝓsensu pontificatū ac ꝓsulatū imerit. Unde t vulgo intolerandē ei⁹ dignitatē ꝓferē s p vias vbis hos ꝓscribebat vsiculos. Concurrite oēs augures aruspicesq; ga portētū iusitatū ꝓsla tū est recēs. Nā muros qui fabricabat: ꝓsul factus est. Eundē Suetoni⁹ ꝓpositū a. Ad. Antonio fuisse orientalib⁹ prouincijs tradit: t trib⁹ pclijs ipsum fudisse scribit.

¶ Hyrcan⁹ postrem⁹ indeoz pontifex: de quo pauloāte satis dictū est: hoc anno q est. 28. iperij Augusti ann⁹ cū. 80. ageret annū ab herode rege nō dignū vite terminū ipetrauit: q; idem Herodes quū solū supstitē ex regio genere cū cerneret: t se in regia dignitate ꝓstitutū ꝓdesse suis reb⁹ opinat⁹ ē mortem illi⁹: ne iminēte sibi aliquādo a Cesare pculo ille daret occasionē. Tādē inēta occasione q; epistolas ꝓditionis Alco cuidā tradidisset: accepissetq; illas: cōuocato cōsilio demōstrās: virū optimū interfici iussit. Hic igit: vt Joseph⁹. 15. antiqtatū lib. scribit: in pncipio patre defuncto cum matre sua Alexādra regnauit annis nouē: Patre vero defuncta illud regnū trib⁹ mēsibus gubernauit: t statī a fratre suo Aristobolo depulsus fuit. Deide a Pōpeio restitut⁹. 40. annis sacerdotio t regia dignitate vsus est. Secūdoq; itex per Antigonū fratris filiū regnū pdēs: etiā corpis diminutionē passus: ad Parthos captiuus ductus est. Exinde post aliqō tps ad ꝓpria remeās: pp spes ab Herode cognato ꝓmissas nihil sicut sperabat ꝓsecutus ē. Atq; ita multis involut⁹ vite passionib⁹: t qō pessimū ē in scene cruce: nō dignū vite terminū ꝓmeruit. Fuerat. n. Hyrcan⁹ hic modestissim⁹ vir: t in oibus mediocris vitaq; honestissime: ac singularis māsuetudinis t clemētie: qui toto vite suc tpe varias ptulit calamitates. Eo nāq; defuncto sacerdotiū a filijs Aaron penitus ablatū est. Deide nequaq; in Hyerusalem ex successione sacerdotalis generis pōtificib⁹ cōstitutis neq; ppetuitate vite ꝑm legē Moysi deo seruiēt⁹ aliqs pōtifex fuit: Sz ignobiles qdā t alio tpe alij t nonnulli vn⁹ anni siue modico amplius a Romanis iperatorib⁹ sacerdotiū emebāt. Que oia etiā Daniel ꝓpheta vaticinat⁹ est dicēs. Et post hebdomodas septē t sexaginta duas iteribit christma: t iudiciū nō erit in israel: t tēplū sanctū t chorus ꝓ populos: duce veniēte gubernabunt: t cedent in Cataclysmo belli: t i seqntib⁹: t sup tēplū: t cetera.

¶ Anacle⁹ quidā Babyloni⁹: hoc anno post Hyrcanū ab Herode ex Babylonia accit⁹: ab eodē in deorū pōtifex institut: t sedit anno vno. Quo amoto Aristobolū vxoris fratrē eidē successorē dedit: Eoz post annū interfecto rursus Anacleo sacerdotiū reddidit. Qtū aūt postea sederit ignoratur.

¶ Sybilla Tyburta seu Tyburtina vates ꝑcipua: cui propriū nomē Albumea fuit: hoc tpe in italia floruit: t multa predixit. Que ideo Tyburtina dicta fuit: ga Tyburte ciuitati iuxta menis amnis ripas vt dea excolebat. Cui⁹ in gurgite ipsi⁹ fluminis ei⁹ simulachrū tenēs in manu libz inuētum fuit. Hāc Augustus (cū Romani eā deificare vellēt) ꝓsuluit. Que post triū diez ieiuniū respondit ea que diuus pr Augustin⁹. 18. lib. de. ci. dei cap. 23. refert: dicēs. Judicij signū tellus sudore madescet: E eclo rex aduenict per secula futurus. Et sunt. 27. versus: quoruz vltimus hic est. Decidet e celeo igniscq; t sulpburis amnis. Quoz versuū capitales littere: vt idē pr Augustin⁹ testat: hūc sensuz reddūt. Jesus xps dei filij⁹ saluator: Quib⁹ dictis ilico videte Augusto celū apertū est: t nimi⁹ splēdor irruit sup eū viditq; in celo pulcherrimā virginē sup quoddā altare stātē puerulū bainlātē. Qua visa repete t vocē audiuit dicētē. Hec ara filij dei est: Atq; ita Augustus in thalamo suo existens hec audiēs t videns in terrā ꝓcidit t deū adorauit. Quāobrē Augustꝰ deū se appellari oino recusauit. Quo i loco postea ad rei memoriā tēplū sub titulo sancte Marie virginis in ara celi edificatū: Quem locū ordo beatissimi Fraciscī excolēdū suscepit: t nūc vsq; possidet. ¶ Sybillarū decē Epilogus.

¶ Sybillas i. mulieres vaticinatrices decē fuisse Varro in lib. rerū diuinarū quē ad Cesarē Augustum scripsit: cōmemorat: Easq; oēs enumerauit sub auctorib⁹ qui de singulis scriptitarūt.

¶ Primā: quarū: vt supradictū est: de persis fuisse dixit: Cuius mētionē Nicanor facit.

¶ Secūdā Lybicā: Cui⁹ meminit Euripides in Lamie prologo.

¶ Tertiā Delphicā: De qua Crisippus loquitur in libro de diuinatione.

¶ Quartā Cumeam in Italia fuisse scribit quam Nenius in libro punici belli nominat.

¶ Quintā Erythreā: quam Apollodorus grecus suā fuisse ciuem affirmat.

¶ Sertā Samiā: de qua Eraſtothenes in antiquis: annalibus scribit.

¶ Septimā Cumanā nomine Amaltheā: quā ad Tarquinū regē libros attulisse diximus.

¶ Octauā Hellespōtiā: quā Solonis temporibus fuisse Heraclites ponticus scripsit.

¶ Nonā Phrigiā que vaticinata est Ancire. ¶ Decimāq; hāc ipsam de qua nūc locuti sumus.

¶ Anna mulier hebrea Jsachar Judei filia de tribu leui siue (vt Damasceno placet) de tribu iuda 19 5180
originē ducēs superiorib⁹ ipsis in cōiugiū Joachim viri sanctissimi de tribu sua tradita hoc anno
cū diu sterilis t sine ꝓle stetisset: post multas orationes t lachrimas angelica monitōe ꝓmissa Maria futurā dei genetricē genuit filiā. Qua ꝓcreata mox Joachim viro defūcto nupsit alteri viro noie Cleophe: de q; et alterā Mariā Cleophe suscepit filiā: Cleophas aūt mariā filiastrā ꝓdictā fratri suo Joseph copulauit vxorē: Sz t Mariā filiā suā Alpheo tradidit vxorē ex qua nati sunt Jacob⁹ Alphei Symon chananeus t Judas Thade⁹ q t Barsabas: Mortuo quoq; Cleopha: Anna tertio fz legē Moysi alteri viro noie Salome nupsit: ex quo tertiā filiā noie Mariam Salome genuit. Que tādē Zebedeo dispōsata Jacobū maiorē t Joānē euāgelistā pepit filios: vnde t hi extant vsus.

Anna soles dici tres genuisse marias:
Prima parit christū: iacobū secūda minorē
Et ioseph iustū peperit cū symone iudā
Tertiam maiorē iacobū volucrēq; ioannem
Quas genuere viri ioseph alpheus ⁊ cebedeus
Hec gppe Anna sororē noie Emeriā habuit: de qua
nata est Elisabeth Joānis Baptiste mater: Hinc est q̄ angelus dixit Marie: Et ecce Elisabeth cognata tua: idest cōsobrina tua pepit filiū. Anna itaq; quū in ꝓceptis ⁊ in vijs domini toto tpe vite sue ambulasset: omneq; tps suū in oratiōib⁹: vigilijs: ieiunijs: elemosynisq; ac alijs bonis operib⁹ ꝓsum pfisset: plena: dierū genit i dño. Cui⁹ dormitiois die q̄ fuit. 25. iulij mēsis ecclia vlis celebrari mādauit.

5181 18 Zacharias hebreus de vice Abia sacerdos ⁊ ꝓpheta domini: dini Joānis Baptiste genitor: vir totius sanctitatis exēplar: tēpestate hac Elisabeth virginis Marie ꝓsobrinā duxit vxorē. Ambo gdem vt sacra Euāgelij Luce habet historia: religiōe: inocētia: pietate ⁊ gra sanctissimi: qui quū diu infecū dī fuissent ⁊ tā Elisabeth ꝓcessisset in dies suos: ⁊ muliebria ei fieri desissent: dns coꝝ orationib⁹ per mot⁹ filiū tādē noie Joānē Baptistā eis hoc modo ꝓcessit. Nā sicut Lucas p⁹ cap. scribit. Quū Zacharias sacerdotio fungerē: in ordine vicis sue fm ꝓsuetudinē sacerdotij sorte exijt vt incēsuz adoleret: Et anno iperij Augusti. 41. solus tēplū domini ingressus: vidit angelū domini in dexterā altaris incēsi partē: quo viso ꝓfestim Zacharias pre timore in terrā corruit: Ad quē angelus. Ne timeas ingt Zacharia quoniā exaudita est deꝑcatio tua: q̄ Elisabeth vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū: ⁊ vocabis nomē ei⁹ Joānē Baptistā p⁹ quo maximū tibi erit gaudiū ⁊ exultatio: ac multi in eius nativitate gaudebāt. Erit enim magnus coꝝ dño: vinū ⁊ sicerā nō bibet: ⁊ spiritu sancto adhuc ex vtero matris sue replebit ac multos filioꝝ israel ꝓdicatione: suoq; exēplo cōuertet ad dominū deū ipsoruz: Et ipse ꝓibit ante ipsuz in spiritu ⁊ virtute Helye parare ei plebē ꝓfectā. Et Zacharias: Et vnde hoc ait: scire potero: qa ego tā senex sum: ⁊ vxor mea ꝓcessit in diebus suis: ⁊ dixit: Ego sum ingt angelus domini noie Gabriel: qui a dño missus tibi sum: vt hec ad te euāgeliçarē: ⁊ ꝓpterea hoc tue incredulitatis erit signū qa eris mutus quousq; hec iplebūtur. Ne sic Zacharias hic vsq; ad filij nativitatē tacēs fuit. Quū igit Zacharias tēpli fores egressus fuisset: nec log posset: intellexerūt oēs cū visionē vidisse: quod quidē ⁊ ipse nutib⁹ gb⁹ poterat explicabat. Cōpletis vero officijs sui dieb⁹ abijt in domū suā ⁊ statim Elisabeth cōcepit. Quūq; cōcepisse se deꝑbendisset: puercēdia gnque mēsibus se occultauit. In sexto deniq; mense Maria virgo ⁊ domini mater: ⁊ ipsa a spiritu sancto gratidata ⁊ mox ad salutādū eā prexit. Cui⁹ ⁊ salutationē Marie sensit Elisabeth: exultauit ifans pre gaudio in vtero ei⁹. Repletaq; statim spiritu sancto Elisabeth exultauit: ac voce magna dixit: Et vnde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me. Beata ingt que credidisti: quoniā pficient in te ea que dicta sunt tibi a dño. Peperit deniq; Elisabeth filiū: ⁊ audierūt vicini ⁊ cognati eius: qa magnificauit dominus plebē suā cū illa: ⁊ congratulabantur ei. Quūq; dies octaua aduenisset: vt circūciderē puer: immurmurabant parētes patri quē vellēt vocari eū: Accipiēsq; calamū scripsit dicēs: Joānes est nomē ei⁹: ⁊ confestim aptū est os ei⁹: ⁊ ꝓphetauit dicēs: Benedictus dns deus israel qa visitauit ⁊ fecit redēptionē plebis sue. Quo ꝓdigio oēs admirati pōtificiū mun⁹ eidē restituere. In quo gdē deceps ita vixit: vt neminē ex successoꝝ iudei patrē habuerint: vel sanctitate vel alijs virtutib⁹. Demū defunctus ⁊ iter sanctos ꝓphetas relat⁹: ⁊ nonis nouēbris ei⁹ natalici⁹ dies celebraf.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Cornelius gallus poeta clarissimus in Forolivijēsi vrbe natus. 18. iperij Augusti anno: fm Eusebiū. 43. vite sue anno ꝓpria se manu interfecit quū Augustus ītersectis Antonio ⁊ Cleopatra ⁊ tota Egyptū obtinuisset: pmū Alexādrie ⁊ toti⁹ Egypti ptorē ꝓstituerat qui ea in ꝓuincia (vt Strabo li⁹ duodecimo meminit) res memorabiles gessit: ac Thebanā vrbē Diospolim appellatā ad solum vsq; euertit. Ex qua etiā multos obeliscos ⁊ cōchas pegrini marmoris Romā postea secū detulit: quibus nūc Roma Italiaq; multis in locis decoratur: Hic nonnulla poetica memoratu digna cōposuit.

¶ C. Bassus ornatissimus orator: ⁊ copiaꝝ Augusti pīstātissimus dux: tēpestate hac floruit: Qui vt testaf Seli⁹: quū esset scientia clarissimus de vocabuloꝝ origine multos tractatus edidit. Hūc imperatorē strēnuissimū Cesar Augustus lōge ante cōtra parthos ad Licinij necē vlciscēdā miserat: qui in Syriā irrūpēs parthos ipsos trib⁹ plijs supauit. Pacoruq; coꝝ regem Herodis filiū interfecit: ⁊ Romam rediens de eisdem triūphum duxit: Deniq; ex hac luce sublatus publico funere sepellitur.

¶ Strabonē etiā historicū ⁊ Geographū ac phūm: necnō ⁊ homericē maiestatis expositorē: vt quibusdā placet: natione Cretēsem hisdē tpibus illustrē fuisse ex operib⁹ suis inuenimus. Qui quū doctissimus vir esset: ⁊ magnaꝝ rez cognitione peritissimus haberet inter cetera suc virtutis monumēta de Geographia mūdi decē ⁊ septē libros perpulchros edidit. In qbus vel omissas: vel neglectas: aut vetustate oblitteratas orbis partes ad vnguē restituit. Et diligētissime designauit: poꝝulos: nationes: res gestas: mōtes: maria: ⁊ coꝝ terminos ante oculos nostros clarissime posuit. Hic quippe ex Mitridatis regis sanguine maternali linea (vt ipsemet testaf li⁹ scilicet decimo) originē duxit. Cui⁹ clarissimū opus diu latinis incognitū Nicolaus papa quintus per Gregoriū Typhernatē trāsferri in parte voluit. Reliquū vero operis mancum: videlicet Europam: Guarinus Veronēsis ad preces Jacobi Antonij Marcelli patricij veneti viri prestantissimi absolutus reddidit.

¶ Solinū quoq; historicū ⁊ oratorē grauissimū tēpestate ista ex libris ipsi⁹ floruisse ꝓfitemur: qui ⁊ ipse collectaneoꝝ libꝝ optimū edidit: ⁊ ad Augustū Cesarē Rome obtulit: in quo similiter terram

pingit

Anno añ xpi aduentū	Anno mundi

pingit ac vrbiū distātias ⁊ loca mlta mēsurat. Eūq; libr collectaneū. i. ō mirabilib⁹ mūdi appellauit.

¶ Titus Liuius patauinus vir quidē magn⁹: ⁊ historicor tā Grecor q̄ Latinorū princeps ac tragediar (vt aiūt) scriptor: hoc tpe (vt Eusebius testat) Rome adeo claruit: vt multi nobiles ex vltimis hispaniar partib⁹ ad eū visendū Romā venerint. Quod diuus Hieronymus in epistola ad Pauli nū ex Plynio sumptū in his verbis testat dicēs. Ad Titoliuiū lacteo fonte manātē de vltimis Hispanie: Galliarūq; finib⁹ quosdā venisse nobiles legimus: ⁊ quos ad p̄tēplationē sui Roma nō traxerat vnius hominis fama p̄duxit. Habuit illa etas inauditū oīb⁹ seculis celeberrimūq; miraculū: vt vrbē tātā ingressi aliud extra vrbē quererēt. Sic itaq; Liui⁹ cū maximo in honore ab Augusto semp habitus fuerit: etiā plurimis honorib⁹ ⁊ diuitijs ab eo honoratus fuit. Qui quū circa oēm historiā diligentissim⁹ indagator fuisset: cētū ⁊ decē historiar libros cōscripsit. In quib⁹ etiā diui Augustini gesta depicta cernunt: licet ad illius vite finē nō puenerit. Ei⁹ aūt operū maximā partē temporū malignitate amisimus. Vixitq; annos octuaginta: ⁊ q̄rto iperij Tyberij Cesaris anno patauij obijt: atq; ibidem sepultus fuit. Cui⁹ quidē sepulchrū adhuc in diue virginis Justine vestibulo extat his titulis adornatū: ⁊ militie ad decus vtilitatēq; fuit ascript⁹: ⁊ virtutis sue qui dissidentes patauinos ciues suos in patriā reuersus ad p̄cordiā reuocauit: quod gdē ipse adhuc viuēs sibi p̄struxerat: Titus Liui⁹. T. f. q̄rte legionis alijs p̄cordialis Patauij sibi ⁊ suis oibus. Ei⁹ aūt ossa quū postea inuēta fuissent: Veneti q̄ pretorū ipsis vrbis concrematum instauratū rūt in conspicuo ipsius fastigio collocauerūt.

¶ Cornelius nepos patria Veronensis orator ⁊ Rhetoricus atq; Geographus permaximus his temporibus: fm Eusebium in precio fuit: qui ⁊ nōnulla ingenij sui monumenta scripto mandauit: ⁊ q̄maxime historiarū libros composuit: Libros quoq; Geographie nobis absolutissime reddidit. Similiter ⁊ de viris illustribus Annalia scripsit: Chronicharūq; preterea libros ac libellū: que litteratū ab erudito distinguit luculenter perstrinxit.

¶ P. Ouidius Naso Sulmonēsis clarissimus poeta tēpestate ac Rome claruit: ⁊ multa p̄scripsit: hic ex Sulmone brutior oppido ortū habuit: sicut ipsemet testat dicēs: Sulmo mihi patria est gelidis vberrim⁹ vndis: Milliaq; nonies distat ab vrbe decē: qui ⁊ apud Athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optime didicit: veniēsq; Romā apud Augustū Cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit: Sz mul'or post diez curricula anno etatis sue quinquagesimo ab eodē Augusto in pōtū insulā apud Sarmatas relegatus est: quo aūt crimine nō satis cōstat: quū alij vitio dent: q̄ libros de arte amādi cōposuerit: quibus iuuenes in matronar libidinē nimiū inflāmabat. Alij vero affirmāt q̄ quū Livia Brusilla iperatrice cōcumbebat: quod quidē leue videret: Quia si impator cū vroze cum cōcubuisse didicisset: nō exilio: sed morte eū mulctasset. Nec rursus pp libros de arte amādi: quū ea etate lasciua carmina multa descripserint. Verūtamē ipse de se libro de pōto sic inquit: Naso minus prudens artē dū tradit amādi: Doctrine triste preciū magister habet. Ei⁹ q̄ppe mores ea erāt facilitate qua ⁊ carmina. Infra notatos autē hic post se reliquit libros a se editos: videlicet.	15.	5184

Metamorphoseon. i. transformationū	li. 15.	De medicamine faciei	li. i.
De arte amandi	li. 3.	Amorum iterum	li. 3.
De remedio amoris	li. i.	Ad liuiā p̄solatoriū de triūpho	li. i.
De fine titulo	li. 3.	De laudibus Augusti Cesaris	li. i.
De fastis ad. C. Cesarē	lib. 6.	Sapphos eiusdē	li. i.
De tristibus	li. 5.	Inuectiua in Ibin	li. i.
De ponto	li. 4.	Epistolarum	li. i.

Item de pulice: de nuce: de philomena: de vetula: ⁊ de lymaca: sed his quinque vtrum Ouidij ipsius opuscula fuerint: apud peritos multa est ambiguitas: Beniq; quū esset oibus qui elegias scripserūt prestantior anno quinto imperij Tyberij Cesaris: etatis vero sue. 54. obijt.

¶ Valerius Maximus Romanus phūs ⁊ orator luculētissimus hisdē tpibus Rome clarus fuit: ac Augusto Cesari carissimus: qui inter cetera libros nouē sermone luculentissimo cōposuit: scilicet de dictis factisq; memorabilib⁹ viror: qui apud Romanos grecosq; habebātur illustres: addēs etiā ex propijs nōnulla ad virtutum cōmendationē: vitiorūq; detestationē pertinentia. Ex quibus hanc memorabilem excerpsimus sententiam: Lento etenim gradu ad vindictam sui diuina procedit ira: tarditatemq; supplicij grauitate cōpensat.

¶ Anthenodorus patria Tharsensis stoycus philosophus per hos dies floruit: Cuius hec singularis fuit sententia: Tu crede te de omnibus cupiditatibus esse solutū: quū eo perueneris vt nihil deū roges nisi q̄ possis rogare palam.

Maria beatissima ac gloriosissima dei genetrix futura: virgo perpetua ex radice Jesse diu exorta: hoc anno qui est. 28. iperij Augusti in Nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq; Anna nascitur: Puella siquidē elegātissima: oiumq; oculis admirabilis: quā quum parētes allactassent tertio etatis sue anno: vt spopōderant: tēpli seruitio cū reliquis virginibus mancipārūt: Quo in loco preter eratē sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine precellebat: ita ⁊ doctrinam ⁊ sancte viuēdi rationē ab ipsis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit: adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sancte vitē ⁊ sanctitate: necnon ⁊ humilitate ac diligentia: tum in rebus diuinis: tum in humanis reliquis sacris	14	5185

virginib⁹ fieret incõparabilis: Quibus ex virtutib⁹ deus ipse omnipotẽs cã sibi animatã ciuitatẽ cõ
stituit: De qua dictũ est: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Delegitq; preterea eã deus sibi secũdũz
celũ atq; rationalẽ paradisũz ipsam fecit. Dignũ quoq; erbi suę habitaculũ: atq; spõsam incarnatio
nis filij sui eandẽ esse voluit: Eãobrẽ quũ tredecimũ etatis suę explesset annũ Anna cũ Cleopha ci⁹
p̃uigno diuino disponẽte ꝯcilio cã Joseph de tribu sua viro sciũ cõnubio conũxerũt. Qua desponsa
ta cõfestim angel⁹ Gabriel in Naçareth ciuitatẽ suã ad eã venit ꝛ magno lumine cozruscãs virginis
thalamũ venerabiliter intrauit atq; ipsam sanctissimam virginẽ officiosissime his verbis salutauit:
dicẽs: Aue Maria gratia plena dominus tecũ: benedicta tu inter oẽs mulieres: ꝛ benedictus fructus
vẽtris tui: Qua expauescẽte: Angelus adiecit: Ne timeas inqt Maria: Inuenisti enim gratiã apud
dominũ: Ecce cõcipies in vtero ꝛ paries filiũ: ꝛ vocabis nomẽ ei⁹ Jesum: hic erit (inquit) magnus ꝛ
filius altissimi vocabitur. Ad hec Maria cõfestim ait: Ecce ancilla domini fiat mihi secũdũ verbũ
tuũ. Et subito celestis imber in eã placido se effudit clapsu: ꝛ tota diuinitatis vnda se cõtulit in carnẽ
Marie: ꝛ verbũ caro factũ est. Quibus gestis repẽte Maria surrexit: ꝛ ad Elisabeth cõsobrinã suã
visitãdo cõcito gradu perrexit: vbi ꝛ p tres mẽses quousq; Joanẽ edidisset filiũ: seruitutis gratia per
mãsit. Ibiq; mirificum illud eccinit cãticũ: dicẽs: Magnificat anima mea dominũ. Editoq; Joane
Baptista Maria tã grauida domũ redijt quod vbi Joseph vir eius vidicisset eã scilicet esse pregnã
tem decreuit omnino ipsam occulte dimittere: Sz eo hec cogitãte: vt Matheus primo capitulo ait:
Angelus domini per somniũ ipsum monuit ne pp id Mariã dimitteret: quia quod natum in ea erat
id de spiritu sancto esse cõtestatus est. Atq; ita Joseph accepit eã vxorẽ. Hppropinquãte aũt partẽdi
tẽpore Maria vna cũ viro suo Bethleẽ cõscẽdit: vt profiteret iuxta Augusti preceptũ: quo mãdatu
rat vt vniuersus describeret orbis: singuli in suã ciuitatẽ. Ascẽdit itaq; Joseph ꝛ Maria: vt Lucas
scõo cap⁹ scribit: a Naçareth in Bethleẽ ciuitatẽ suã: vt ibidẽ censu notarentur. Et quũ essent ibi im
pleti sunt dies partẽdi: ꝛ gloriosa virgo sine vllo dolore: deũ genuit ex se carne factũ. Et ita fecunditas
ipsa in illa tota deificata est: ꝛ vt virginitas integra ꝓseruata. Editoq; puerulo Jesu: Maria ilico cõ
surgens infantẽ pãnis de more inuoluit: ꝛ in presepio reclinauit: qz in spelũca qua cũ fuderat: no erat
locus. Adorq; bos ꝛ asinus ibidẽ colligat iuxta ꝓphete vaticiniũ cognouerũt infantẽ esse dñm: ꝛ ge
nua flectẽtes adorauerũt eũ: ꝛ subito angelus domini pastoribus gbusdã ea in nocte in regione illa vi
gilantib⁹ nũciauit saluatorẽ mũdi natũ: qui eo venientes: vt ꝑ videret vtrũ verbum quod factũ erat ad
ipsos vez esset: ꝓfestim eũ eodẽ angelo aliorũ angelorz multitudo facta est: cãticũ hoc dicentiũ: Gloria
in excelsis deo ꝛ in terra pax hoib⁹ bone volũtatis: quẽ sane hymnũ Hylaris cpo postea ad finẽ vsq;
cõpleuit. Reliqua vero beatissime virginis Marie gesta ꝛ obsequia: necnõ ꝛ actus vite ipsius vsq; ad
passionẽ filij eius ex euãgelio colligi possunt. In qua qdẽ passione beatissima hec virgo ꝛ si in carne
ipsa nõ passa fuerit: tamẽ qz in ea parte que impassibilis est passa est: videlicet in mẽte spiritualiter ꝛ
atrocius gladio passionis vnigeniti filij sui plusq; martyr ꝛ virgo fuit in pace vitã finiẽs. Post autem
ascẽsionẽ dñi nostri Jesu xpi eiusdẽ sanctissime v̄ginis conseruatio ad humane vite exẽplũ: Luca in
actib⁹ apostolorz testãte: generaliter cũ apostolis quousq; repleti fuerũt gr̃a spũs sancti sunt post spi
ritus sancti missionẽ: ꝛ apostolorz discipulorũq; oiuz dispsionẽ qd beatissima hec virgo egerit: nõ ple
ne haberi potest: uũ vt dix⁹ refert Hiero. qp Gabriel angelus tãq; celestis paranymphus eã virginẽ
sanctã ꝛ corpore ꝛ mẽte intactã custodiuit. Atq; Joanes euãgelista: cui eã de cruce filius cõmiserat
v̄go virginẽ seruauit: officiosissime vsq; i finẽ vite sue tãq; ad optiu⁹ filiu⁹ mistrauit. Habitatio aũt ei⁹
vsq; ad mortẽ p nimio amore in loco illo fuit: in quo ei⁹ filius extitit sepultus: qui inter ascẽsionis: rcur
rectiõisq; loca erat: vt ex eo loco oia in qb⁹ passus fuerat loca inuisere posset: ꝛ sui ꝓsolaret aspectib⁹
Quia vt dñus scribit Hiero. impatiẽs amor hoc inter cetera precipuũ habet vt quẽ desiderat semp
inuenire se credat: Nec mirz: qz fr Christus est ab oib⁹ amãdus est toto corde: ꝛ ex tota anima: atq;
ex omni virtute sua: multo magis ab ea ardẽtius: cui⁹ ꝛ dñs ꝛ filius erat. Adultis egdẽ afficiebat do
loribus post filij ad celos ascẽsuz: magnoq; estuebat desiderio: dũ secũ tacite cũcta reuolueret: que ꝑ au
dierat: viderat cognouerat. Tãdẽ quũ omni plena esset gratia: oiqz virtute illustrata ãno a nativita
te filij eius Jesu xpi quadragesimonono: etatis vero sue. 60. obdormiuit in pace: pleniterq; claritatis
eterne gr̃az possidere meruit: quã ab ei⁹ filio dño nostro Jesu xpo plenissime accepit: Cuũ: sicut pro
pheta ait: Viderũt oẽs filie syon: ꝛ beatissimã ꝓdicauerũt: ꝛ regine laudauerũt: qa tãtã viderũt q̃tã
nullus errãdo explebit mortaliũ q̃to magis deũ qui talẽ ac tãtã fecit eã: vt ipse fieret per ipsam. Ad
cui⁹ igit exegas deo sic volẽte oẽs afluere apostoli ꝛ dñs ipse noster Jesus xpc cũ tota celorũ curia
q̃tũ fas est credere eidẽ totus festinus occurrit: ꝛ cũ gaudio eã in anima ꝛ corpore in celũ assumpsit:
secumq; in throno suo collocauit. Vixit autem post filij mortem. 16. annis quũ antea. 47. etatis ha
beret a mos: vnde ꝛ quidam de ipsius sacrate virginis tempore hos edidit versus.

Virgo parens vixit sexaginta cum tribus annis, Vixit cum filio triginta cũ trib⁹ annis
Quatuor atq; decẽ fuit in partu benedicta Sexq; decẽ annis: sed post hec astra subiit.

¶ Mariannes regina hebreoz hoc anno ab Herode antipatro rege ꝛ viro suo ob inuidiã occidit:
Ea sigdẽ regina Aristoboli itideorũ regni ex Alexãdria filia fuit: ꝛ Herodi alienigene in coniugiũ
tradita: cui⁹ infelicitatẽ atq; pulchritudinẽ hic reticere nequeo. Hã: vt Josephus in .xv. libro antiquitatũ
ait:

ait: tāte tāq; in vise pulchritudinis clara fuit: vt nō solū eo tēpore formositate feminas anteire crederetur: sed celestis arbitrarer imago potius q̄ mortalis: que quidē z si inaudita formositate atq; pulchritudine fuerit insignis animi: tamē ingēti fortitudine lōge magis emicuit. Quā quū p̄uenisse ad nubilē etatē parētes cernerēt uniquo herodi antipatro maximo suo ifortunio tradiderūt yxorē: a quo z sūme ob ei⁹ venustatē dilecta fuit: Qui: quū plurimū gloriarer se solū orbe toto ꝓfessorē pulchritudinis diuine in tā grādē animi curā lapsus est: ne gs alter in hoc posset sibi eq̄ri vt timeri cepit: ne sibi supstes euaderet Mariānes. Ad quod cuitādū dū vocatus fuit Romā ad Octauianū vt purgaret se q̄ ami eis Antonij aduersus eū auxilia p̄stitisset: amicus religit: vt si ei ꝓtingeret mori: Mariānē hanc regiā cōfestim occideret: que res post multū tēporis cū Martāni nūciata fuisset: z tā ob Aristoboli fratris indignā cedē in Herodē execrabile odiū cōcepisset: ad hūc impetū p̄uenit: vt amāti viro suū negare cepit cōcubitū: dicereq; palā cepit Herodē esse alienigenā nō tudeū: nec regie prolis virū. Quinimo ignobilē z nō idoneū: nec regia coniuge dignū: Trucēq; insolētē: scelestū atq; immanē beluā: que z si Herodes cū difficultate pateret: tamē amore prohibēte nil scelū in illā audebat inferre. Tandē rebus in peius ꝓcedētib⁹ a matre z sorore Herodis gb⁹ Mariānes summe gratus erat actū est: vt ab eisdē subornato pincerna Mariānes Herodi accusaret q̄ effigiē sua speciosissimā: post cōceptū in herodē odiū: ad Octauianū vt illū in sui desideriū prouocaret: z in herodis odiū trāsmisisset: que quū crederet Herodes: eo deductus est vt tāq̄ in regiā maiestatē excidiū molientem capitali sentētia cā iusserit occidi.

¶ Explicit liber septimus. Incipit octauus.

A principio igitur quadragesimi secūdi anni iperij Augusti Cesaris qui in augusto mense regnare ceperat: videlicet .xl. regni Herodis alienigene: ac .3⁹. anno centesime nonagesimetertie olympiadis. Ab vrbe vō ꝑdita. 759. a captiuitate iudeoꝝ. 545. a Dauid regno. 1029. a natiuitate Abrae. 2015. a diluuio Noe. 2957. ab Adam. 5198. a conceptione beati Joannis Baptiste mense. 6°. 8°. kal'. Aprilis: feria sexta: luna decima: indictione .12. prophetia patriarche Jacob iā adimpleta qui dixerat: Non deficiet princeps de Juda: nec dux de femoribus eius: donec veniat cui repositum est: z ipse erit expectatio gentiū. Non ergo defuit iudeoꝝ princeps vsq; ad tēpus istud. In quo quidē Herodē istū alienigenā primū acceperunt regē. Tēpus itaq; erat vt veniret cui repositum erat quod nouo promissum est testamento: vt ipse esset expectatio gentium. Idcoq; vt oēs adimplerentur scripture prophetarum. Missus est Gabriel angelus adeo in Nazareth Galilee vrbē ad Mariam virginem nuper: vt premissuꝝ est: Joseph despōsatam: qui dixit ei: Aue maria gratia plena: Aue: inquit: sponsa dei genetrix imaculata: Aue animatū dei templū: Aue sacrariū spiritus sancti: dominus tecū in corde: tecum in vtero: tecumq; semper in auxilio. Quibus dictis mox superueniēte spiritus sancto: obūbrante altissimi virtute dominū nostrū Jesuꝝ Christū plenū hominē in anima z corpore ꝓcepit: Quo ꝓcepto quinta seculi etas crebris quassata malis. s. a transmigratione Babylonis vsq; ad xpi incarnationē sub generationibus quattuordecim terminata est. Anni itaq; ab origine mundi: videlicet a quintodecimo kal'. Aprilis quo mundus incepit: vsq; ad xp̄m incarnatū ꝟm Orosiū sunt. 5200. ꝟm vero Jsidoꝝ. 5210. ꝟm Eusebiū. 5199. z ꝟm quandā aliā calculationē. 5196.

¶ Feria nāq; sexta qua primos Adā peccauit: qua etiā post. 930. annos obijt: z qua e paradiso eiectus est: cadē feria sexta secūdus Adā Jesus xp̄s carnē induit: Jeiunium terminauit: z mortē subijt. Insuper z Abel iustus a fratre interficit. Melchisedech offert. Jsaac altari supponit: Joannes Baptista decollatur: Jacobusq; ab Herode p̄imitur: ac alia multa eadē sexta feria gesta referūtur: que certe quidā poeta bis declarauit versibus dicens.

Salue festa dies que vulnera nostra coercens.
Angelus est missus: est passus in cruce christus.
Est adā factus z eodē tempore lapsus.
Ob meritū decime cadit abel fratris ense
Offert melchisedech: isaac supponitur aris.
Est decollatus christi baptista beatus.
Est petr⁹ capt⁹ iacob⁹ sub herode pempt⁹.
Corpora sanctoꝝ cū xp̄o multa resurgunt.
Latro dulce tamē per xp̄m suscipit amen.

Nec obstat q̄ iuxta dies solares ecclesia teneat p̄mū Adā decimo kal'. Aprilis de terra plasmatuꝝ: z Christum. 8°. kal'. Aprilis incarnatum z passum: quia nox illa media inter cenam z parasceuen que pri⁹ diē seq̄batur: z tūc primo diē precedebat: facta est dies octaua kal'. Aprilis precedēdo diē que erat ante nona dies Aprilis sequēdo diē. Et illa nox dici decimi kal'. Aprilis que tūc sequebat diem qua Adā factus peccauit: facta est tunc nox dici nonaꝝ Aprilium precedēs diē. Quia igit nonus dies kal'. Aprilis ex sua parte factus est decimus dies kal'. Aprilis: ex sua vero pte posteriori. i. nocturna qua xp̄s tentus z illusus est. Factus est dies octauus kal'. Aprilis nonodecimo kal'. Aprilis: ac nono die: necnō z octauo kal'. Aprilis xp̄s passus est. Plane sciēdū est q̄ a principio seculi vsq; ad passionem dñi dies precessit nocte in signū lapsus humani generis: sed a passionē nox precessit die in signū reparationis de tenebris ad lucem. Ac sic nox diluculi resurrectionis ad primam sabbati pertinet in qua terminatus est ordo naturaliū diex qui erat vt precederet dies nocte. Unde z deinceps nox semp precessit die. z sic hec nox cōmunis fuit sabbato z dici dominice resurrectionis. Joānes Baptista christi

Jesu precursor ⁊ glorioſiſſimus preco: hoc ipſo anno ſexto videlicet menſe ante regis ſui natiuitatem ex ſanctiſſimis parentib⁹ Zacharia ⁊ Eliſabeth ſterili in Hyeruſalē naſcit: vir qdē etiā ab ipſo matris ſue vtero ſanctificatus: necnō ⁊ inter mulierū natos dño teſtāte nō ſurrexit maior. Iſte qppe ꝓpheta ⁊ pluſq̄ ꝓpheta fuit eo q̄ matrē Eliſabeth ꝓphetā fecerit: ⁊ Jeſus xp̄s mūdi redēptore non de longinquo ſed digito mōſtrauit dicēs: Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi quē ⁊ dñs ipſe tanta ꝓfudit gratia vt nullus vnq̄ boium eo vel ſanctitate vel alijs gratijs etiā ab ipſi⁹ natiuitate fuerit ex celſior. Et ꝓpterea Chriſoſtom⁹ de eo ſic ait: Joānes ſchola virtutū: magiſteriū vite: ſanctitatis forma: norma iuſtitie: virginitatis ſpeculū: titulus pudicitie: peccatorū vema ac fidei ois diſciplina fuit. Et qdē pulchre: qa vt idē ait fuit maior hoie: par angelis: legis ſūma: euāgelij ſanctio apoſtoloꝝ vox: ſilētiū, ꝓphetaꝝ: Lucerna mūdi: ꝑcurſor iudicis ⁊ xp̄i mediator ac totius trinitatis medius ꝓp hoc ⁊ ſancta eccleſia catholica poſt dñm cuiſq̄ matrem virginē Mariā ipſi⁹ ꝑcipue celebrat natiuitatē: qa ſicut nato dño angel⁹ paſtorib⁹ apparuit dicēs. Ecce euāgeliço vobis gaudiū magnū quod erit omni populo: q⁹ nat⁹ eſt vobis hodie ſaluator qui eſt xp̄s dñs. Ita etiā idē angelus naſcituꝝ Zacharie prædixit Joānes dicēs: Quū nat⁹ fuerit puer erit gaudiū nō modo tibi ſed exultatio omni pplo: q⁹ multi in ei⁹ natiuitate gaudebūt. Joāne itaq̄ nato trāſactis iſantie ānis licet tenellus excelſiq̄ generis fuerit habitus ⁊ parentib⁹ antiqs vnicus: cui ⁊ opulentiſſima debebat ſucceſſio: eſſetq̄ ex matris vtero ſanctificatus: attamē ꝓp amorē celeſtis patrie quū etiā frequētias boium ſuſtinere non poſſet: Eremum petijt: ipſamq̄ parentib⁹ ꝓtulit: atq̄ fulgētes domos iſormis luti vilitate mutauit: ne leui ſalte: vt ſacra canit eccleſia: maculare vitā famine poſſet. Volūtariūq̄ ꝓterea paſſionib⁹ idixit bellū: ac violēter ſe vincere ꝓtēdit. ⁊ de abūdātia: delitijſq̄ ad famē: ſitī: abſtinētiā: morte veniq̄ trāſiuit: necnon ⁊ ſōnū ⁊ ociū vigilijs ac ꝓtritione ꝓfecit. Dicerat nāq̄ adhuc puerul⁹ ſpiritu ſancto illuſtrat⁹ regnū celoꝝ vim pati ⁊ p ſuiipſi⁹ violētiā illud diripi oportere: vnde ⁊ ad id obtinēdū duo crucis genera maxime exiſtimauit neceſſaria: que ⁊ in ſemetipſo experimētū ſumpſit: vnū videlicet corporale: ⁊ aliud ſpirituale. Primū a potu gule appetitū tēperare: ⁊ a delectationib⁹ coercere: ⁊ ab his que tactu guſtu vel viſu decipiūt ſenſuq̄ ſcipſuq̄ viriliter reuocare. Aliud aūt abſtinētie ⁊ crucis gen⁹: ⁊ qdē ꝑciosius: ſubtiliuſq̄ hoc idē eſſe adiudicauit. ſ. mor⁹ animi regere: ⁊ illi⁹ ꝓturbationes modeſtia ⁊ trāquillitate placare ire ac ſuꝑbie ipetus refrenare: litigare quotidie ꝓtra vitia ⁊ peccata: cogitationeſq̄ malas in pace redigere: volūtates ꝓprias abnegare: caſq̄ interiori examinatiōe diſcutere ⁊ regentis iperio ſubigere. Hāc itaq̄ crucē in cōſpectu dñi diuus hic Joānes gloriosam eſſe putauit: ac ꝓut potuit verbo ⁊ exemplo oēs edocere curauit. Hunc ſcriptū ſuit: A diēb⁹ Joānis regnū celoꝝ vim patit. Poſt hec aūt quū trigeſimū vite ſue attigiſſet annū: ſicut ſacra euāgelij Lucē habet hiſto. duodecimo iperij Tyberij Ceſaris anno ꝓcurāte pōtio Pilato Judeā: Factū eſt verbū dñi ſup̄ eū in deſerto. Et venit in oēm iordanis regionē ꝓdicās baptiſmū penitētie in remiſſionē peccatoꝝ: ſicut ſcriptū eſt in li⁹ Iſaie ꝓphete dicētis: Ego vox clamātis in deſerto: parate viā dñi: rectas facite ſemitas ei⁹. Omnis vallis implebit: ⁊ ois mons ⁊ collis humiliabit: ⁊ erūt ꝓrana idirecta ⁊ aſpa in vias planas. Eāobrem multis ad eū ꝓcurrētib⁹ ſingulis qbuſcūq̄ interrogātib⁹ ꝓuenientia dabat reſpōſa. Hemū ab Herode antipa magni Herodis filio paulo ante ꝓdicationē xp̄i capt⁹ carceri mācipat. Arguebat. n. ipſum Herodem in multis: ⁊ iter cetera dicebat: Nō licet tibi hāc vxorē fratris tui. Qui impi⁹ Herodes ira ꝓcitatus pro pietate ipietatis mercedē eidē reddidit. Ipſe. n. Herodes herodiadē Philippi frīs ſui vxorē ineſtuoſis nuptijs ſibi cōiunxerat. Et illa iſtigāte p annū pedore carceris ⁊ maxima inedia cū macerari fecit. ſ⁹ annū vō aduenīēte ipſi⁹ Herodis natalis die ꝓuocauit herodes cūctos Galilee ꝓceres nobiliores q⁹ amicos ſuos: ⁊ regiū eis ꝓparauit ꝓtitiū. Quib⁹ ita epulātib⁹ herodiadis filia i veſtitu deaurato in mediū venit: ⁊ coꝝ oīb⁹ modulatis vocib⁹ geſtiuit atq̄ ſaltauit. Quāobrē ſūme placuit regi a cūctis diſcūbētib⁹. Cui rex ꝓfeſtim iurciurādo pollicit⁹ eſt dare qcūq̄ poſtulaſſet. Que a matre ne gſſima ⁊monita euāgilio ingt: Rogo vt des mihi i diſco hoc caput Joānis Baptiſte. Rex aūt ⁊ ꝓp inſiurādū: ⁊ ꝓp ſimul diſcūbētes (licet vehemēter ꝓtriſtat⁹) iuſſit dari qō poſtulaſſet. Et miſſo ſpiculatore decollari eū fecit in carcere: Capiteq̄ ad regē allato datū eſt puelle. puellaq̄ illō matri ſue obtulit: que ſtati in obꝓbriū viri ſanctiſſimi illud poſt regia domū ꝓpere ꝓcepit. Quo audito venerūt diſcipuli Joānis in Machariūta oppido: ⁊ auferētes trūcū in Sāmariā ſeu Sebaſte detulerūt: ⁊ ibidē in monumēto poſuerūt. Et tūc Joānis ipſi⁹ verbū verificatū eſt: qō dixerat. Me oportet minui: me licet capite: illū aūt creſcere in cruce. Herodes aūt cū herodiade ⁊ filia in vltionē ſanctiſſimi viri non idigna ſuſcepūt ſupplicia: de qb⁹ infra. Poſt multū vero tpis. ſ. Juliani apoſtate tpib⁹ gētiles iuidētes miraculis ſanctiſſimi hois: vt nomē ei⁹ de ſub celo extingueret oſſa ei⁹ cruētes de ſepulchro cū multa rabie diſpdere conati fuerūt. Sz haud mlto poſt ealdē ipſi⁹ religas colligētes cōburi fecerūt. Quūq̄ hagerent: gdā mōachi hieroſolymite viri ſctiſſimi miſericordia ꝓmoti: maiorē ptē oſſiū ſurripientes: hieroſolymā detulerūt. Indeq̄ ad Alexā ciuitatē vbi corp⁹ ſancti Nicolai epi ſeruabat allate: diu ibidē ſeruate fūt. Senonenſis deniq̄: vt Jacob⁹ de viragine ſcribit: tpe Gothifredi anno. ſ. ſalutis nre 1090. ab hieroſolymoꝝ expeditiōe reuertētes: ſactiſſimas religas ide ſuſcipientes maximo cū gaudio ad genuēſes coꝝ vrbē detulerūt: ⁊ in dni Laurētij tēplo cū multa veneratione collocauerūt. q⁹ autem reliquie ſctiſſimi ꝑcurſoris fuerūt: multis exgſitis miraculis ꝓmū: necnō ⁊ Alexā. tertij ac Jnnocētij quarti

quarti sūmoꝝ pōtificū auctoritate postea ꝓbatū est q̄ etiā etate ꝓstra maxima cū reuerētia eo in loco ab oīb⁹ visum̄. Index vō quo dñs demōstrauit a gbusdā mercatorib⁹ Florētiā delat⁹ ibidem in tēplo eidē ꝑcursori dicato sūma cū veneratiōe custodit̄. Caput aūt ipsi⁹ qō nūc Rome in mōasterio sci Silvestri ostēdit̄: rtib⁹ Martiani ꝑncipis cuidā Marcello abbati i q̄dā specu phenicie ꝓmorāti reuelatū fuit: qō postea p Theodosiū iperatorē Cōstātinopoli trāslatū fuit. Et ex tūc nō decollatiōis festū tm̄: sz ossiū ipsi⁹ collectiōis facte celebrari ceptū ē. Quo vel q̄ postea Roma delatū sit: inuenire nō merui. De Joāne āt Baptista Joseph⁹ i. 18. antiqtatū li. sic hz. Joānē baptistā Herodes occidit: viz valde bonū q̄ ꝑcipiebat iudeis virtuti opam dare: iustitiā colere: i deū suare pietatē: t p baptismū i vnū coire tū demū baptismū acceptabile fore: si nō solū ad abluēda peccata sumat̄: vex ēt ad castimoniā corpis atq; ad animē iam̄ pūrificationēq; seruet̄: oēmq; pariter virtutū velut t signaculū t custodia quadam fideli habeatur: que quum ab eo precepta huiusmodi docerentur atq; ad audiendum quum plurima multitudo concurreret: Herodes veritus ne forte eius doctrine persuasione populi a suo regno discederent: melius credidit esse tutum: priusq̄ noui aliquid fieret preuenire hominem nece q̄ postmodum turbatis rebus seram penitudinem gerere. Ex sola ac suspitione: salua eius reuerētia: vinctus: inquit in castellum Macherunta abducitur Joannes ibiq; obtruncatur: hec ille.

IEsus Christus dei vivi saluator t redēptor nr̄. 42. ipatrij Augusti anno iam vniuerso orbe pacato in Bethleē Jude ex purissimis illibate v̄ginis Marie sanguinibus coopante spū sancto de⁹ t homo ad aboledā būani generis labē pp ꝑmoꝝ parētū inobediētiā ꝓtractā nasciť: Homo sigdē manifest⁹: t de⁹ occult⁹ ex deo ꝑe ꝓcedēs. Sic.n. predixerat ꝓphēta. Ecce v̄go ꝓcipiet in vtero: t pariet filiū: t vocabit̄ nomē ei⁹ Hemanuel: qō est īterp̄tatū nobiscū deus: Qui vt se ꝓmēdaret deū nascēdo: viuēdo: moriēdo: resuscitādo: t in celū ascēdendo: multa t inaudita miracula fecit: vt ex familiarissima euāgelij historia colligere possumus. Quoꝝ ꝑmū est: Q̄ tā mirabiliter nat⁹ sit: t noua stella sup eū visa fuerit: t angeli in celo cantauerūt: Gloria in excelsis deo: t in terra pax hoīb⁹ bone volūtatis. Necnō t pastorib⁹ ea in regione vigilātib⁹ gaudiū magnū ipsi angeli euāgeliçauerūt: dicētes natū. s. eē mūdi saluatorē. Qui veniētes viderūt v̄bum qō factū eis fuerat esse vex t Joānis euāgelij ꝑncipiū dedicarūt. In ꝑncipio. s. erat verbū: t verbū caro factū est. Quicq; vt nō abrogare legē: sz adimplere videreť: octaua die circūcisiōis gr̄a delatus fuit in tēplū: t ibidē Jesus xp̄s appellat⁹ est: qō gde nomē ab angelo p̄us q̄ ꝓcipeť in vtero vocatū fuerat: vt deide. iz. die ex Sabeis magas ad se adorādū: tribusq; muneribꝰ adornandū stella duce in Syriā deduxerit orientales nāz ppli magos reges suos t sapiētes appellare ꝓsueuerāt. Mag⁹ sigdē ꝓsicū vocabulū est: qō apō grecos ꝑhm t apud latinos sapiētē significat: bi qppe astroꝝ cultores erāt: t ideo quū in oriētis partib⁹ stella noue claritatis eidē apparuisset: q̄ ceteris illustrior videbat̄: ipsa intuētiū ad se animos conuertit. Huc deide puerulū. 40. die purificatiōis causa mater in tēplū detulit: quē Symeon vir inst⁹ in vnis suscipiēs: diuino aflat⁹ numine saluatorē suū eē recognouit: t ꝓfitēdo cecinit dicens. Nūc dñe dimitte seruū tuū i pace tc̄. Jd idē t Anna ꝓphetissa spū sancto icitata fecit his itaq; gestis. Joseph post qetē ab angelo admonit⁹ fuit: vt se cū puero pueriq; mre in Egyptū trāsferret dicēs futurū esse: nisi id efficeret: vt herodes puex occideret. Eoq; vadēs ibidē p sex ānos vsq; ad obitū Herodis ꝓmorat⁹ est. Indeq; cū puero hierosolymā reuersus: quū audisset Archelaū herodis filiū pro ꝑe regnasse: secessit in ptes Galilee: t in Nazaret ciuitate habitare cepit: pp qō Nazaren⁹ appellat⁹ fuit: agēs postmōm. 12. annū cū parētib⁹ ad diē festū celebrādū: hierosolymā ō more petijt. Ibiq; i tēplo dū iter sacre legis doctores nex⁹ ambiguos solueret: nō de⁹: sz admirāde idolis puer ab eis credit⁹ ē parētes vero ide abeūtes: quū puex subseq nō viderēt: sollicitudine pleni ad tēplū redeūt: eūq; iter sacre legis doctores scisciātē iuenerūt a qb⁹ bñ monit⁹: in patriā cū eisdē reuersus ē: t deceps subdit⁹ fuit illis. Vex qd postea vsq; ad. 30. egerit annū: null⁹ euāgelista ꝓmemorat. Sz iter boies vt homo vsq; in illū diē puersat⁹ est. Quūq; 30. annoꝝ eēt etatis: ad apiēdū vite eterne ianuā: in Jordānis aluco se a Joāne bapticari volvit: statiq; vox e celo itonuit: Hic est filiꝰ me⁹ elect⁹ in q̄ mihi bene ꝓplacui: ipsum audite: t ita spūs sanct⁹ in modū colūbe stati sup eū mānsit. Vestigioq; ab eodē spū in desertū duct⁹ .xl. dieb⁹ t .xl. noctib⁹ iciunauit: t postea esurijt. Jnde q̄z supatis diaboli tērationib⁹: quū in spū veniss̄ in tēplū vēdētes t emētes eiecit de tēplo: vt ꝑs Joānis. 8°. Eodē isup āno: vocatis aplis: Petro: t Andrea: Jacobo t Joāne: Philippoq; ac reliqs aplis t discipulis oīb⁹: vt suā ostenderet diuinitatē absconditā: ꝑmū in Cana Galilee: matre ꝑsente eorā ipsis: vocat⁹ ad nuptias aqs in vinū ꝑuertit. Jnde statī vt opus ꝑis ꝑficeret: sumpto sacro discipulox ꝓsortio: Judeā oēs: Samariā: Galileā: t phenicū vbes circuēs: i tēplo t synagogis celesti documēto pplos docere cepit. Sz t lepr̄osos mūdare: mutos logr̄: cecos illuminare: mortuos suscitare. Ac febrib⁹ vētis vndiq; ꝑerare: atq; alia inumerabilia signa facere vt sue diuinitatis expimētū mōstraret. Deniq; sacerdotū inidia ꝓcurāte: quū corpus suū i cibū t sanguinē in potū tā ꝑsentibus q̄ futuris exhibuisset: ab vno socioꝝ eius vēditus captusq; t accusatus fuit q̄ sabbatū nō obseruaret: q̄ saluti hoīum q̄is tpe ꝓsuleret: q̄ baptismū circūsioni anteferret q̄z abstinētiā suille carnis auferret: ꝑfidis iussu deludit̄: virgis cedit̄ corona spinea: tāq̄ ꝓtptus coronat̄: colaphis sputisq; deturpat̄: ac deniq; tanq̄ latro pditissimus cruci affigit̄: vbi quū spōte sua spiritū emisisset: trenuit ois terra: sol obscuratus ē t luna offuscata: ēt tēpli velū a sūmo vsq; deorsuz

scissuz est: cui⁹ mortui pect⁹ quũ L. ōgin⁹ miles q paz videbat lãcea pforasset sanguis cũ aq̃ mixt⁹ exi uit vnde cũcta nr̃e salutis sacramẽta sũpsere p̃ncipia. Postmodũ de cruce depos⁹: sepulturecq tradi tus: post die tertiam veluti alter Jonas de vẽtre ceti: sic ipse de vẽtre terre supata morte surrexit: t sinis p̃ordinatis sepe appuit t e medio coz cernẽtib⁹ ipsis ꝓpijs viris ad eũ q misit eũ euolauit. Necnõ t post. xl. die spiritũ sanctũ ex se p̃e ꝓcedẽte: ac oia viuificãte in aplos ceteroscq discipulos oẽs misit: q̃ illustrati bellũ aduersus orbis p̃ncipẽ illico suscepe: quẽ p xp̃i sanguinẽ supantes: ipsũq ducẽ Jesuz xp̃z triũphãtes tãdẽ in celestẽ p̃riã secuti sunt: Et hec q̃ de vita Jesu xp̃i regis t põtificis nr̃i ex sacra euãgelij historia q̃ breuissime pscribẽda duxim⁹, Joseph⁹ ãt inde⁹ in li⁹ antigtatũ de xp̃o sic hz. Fuit tpib⁹ nr̃is Jesus vir sapiẽs: si tñ viz cũ noiare fas est. Erat. n. mirabiliũ opuz effector: ac boiuz maxi me q q̃ vera sunt libẽter audiuit: bãcobrẽ multos tũ ex iudeis: tũ ex gẽtibus sibi adiũxit: xp̃s hic erat. Hũc ãt quũ Pilat⁹ a p̃ncipib⁹ nr̃e gẽtis istigat⁹ in crucẽ agẽdũ cẽsuisset: nõ tñ bi descruere: q cũ ab ini tio dilexerãt. Eisdẽ ꝓterea die tertia post mortẽ viu⁹ appuit: quẽadmodũ diuinit⁹ ispirati ꝓphete: t hec t alia de eo innumerabilia miracula futura eẽ p̃dixerãt. pseuerat t vsq; i odiernũ diẽ celebre xp̃ianoz nomẽ ab ipso sumptũ: pseuerat t gen⁹: hec ille: Nato itaq; dño nr̃o Jesu xp̃o iehoata est sexta etas: q̃ nulla generationũ aut tẽpoz serie certa: sz veluti decrepita toti⁹ mũdi morte erit finiẽda: hãc etatẽ gdã ab icarnatiõe xp̃i icipiũt: gdã a baptismo xp̃i ꝓp vim regnãtiuã ags datã tũ circũcisione terminata. Alij ãt a passiõe: q; tũc apta ẽ padisi porta: t iehoata ẽ septima gesctiũ. ¶ Annoz diuersitas.

Anniorum diuersitas

¶ Et quia: vt gdã auctor scribit: ex annoz xp̃i t regũ cõcurrẽtia: quoz initia: finesq; frequẽter sunt incerti: ambiguitas q̃z emergat in calculãdo. necnõ t circa annos dñi: quoto. s. anno baptizatus: quo tone passus sit xp̃s varie loquũtur auctores. Jecirco ad oẽm dubietatẽ remouẽdã: hoc in loco aduer tẽdũ est q Beda lib. de tpib⁹ ait: q Romãi ante Numã Põpiliũ annũ in Martio ob Martis reue rẽtiã: a quo mẽsis ille denominat⁹ est: sicut hebrei icipiebãt: ipse nãq; Numa Põpilius Januarium t Februariũ: anno p̃us cõfuso addidit: Et tũc annũ a Bruma idest Januario iehoare ceperũt: quos et romana ecclesia in cõmuni calẽdario t ãno vsuali segtur. Greci võ q olympiades inuenerũt a Solsti tio hyemali qñ sol icipit ascẽdere annũ icipiãt: Hebrei ab egnoctio vernali qñ mũdus icepit. Egyptij ab autũno: Chaldei vero: vt Bionysio placet: t pcertim arabes t caldei a fructuũ collectiõe illatis i tẽplũ decimis. s. in octobris p̃ncipio: qõ ꝓprie est egnoctiũ autũnale annũ inchoant: sicut in Ezechiel visione: vbi de mense quarto agitur quinta die mensis apud quos october primus erat mensium.

¶ Cetez ꝑter p̃dictã varietã anni susceptionẽ est annus emergẽs a q̃uis rei cuẽtu. i. a quouis anni tpe vsuales icipiẽs: q̃lis inchoari solet in p̃mordijs regũ t iperatoz ad hoc ãnos dñi dupliciter numera mus aut fm natiuitatẽ: aut fm etatẽ: vnde quũ Christus in fine anni nostri vsualis fm Solẽ natus de primo ipso anno natiuitatis tãtũ septẽ dies habuit. Sed etatis sue annus. 12. mẽsiũ solariũ. s. a. 25. die mẽsis decembris vsq; ad eundẽ diẽ reuoluto anno cõpletur in secũdo anno natiuitatis. t ita duos annos natiuitatis fm solem pene in primo etatis anno consumauit. Et secundus annus natiuitatis ille est qui t primus vnde fit vt anni dominice natiuitatis fm solarẽ cursum sunt q̃ttuor t. 30. ac pene cũ dimidio: in quoz. 30. fm etatẽ trigesimoq; primo hz natiuitatẽ baptizatus est. Quo anno ꝓputato cũ vltimo pene dimidio vez fuit q xp̃s. 4. annis p̃dicauit: vel saltẽ fm Joãnis euãgeliũ trib⁹ annis cũ dimidio. Jn. 30. aũt. 3. etatis anno: t. 34. natiuitatis ipse xp̃s passus est. Annus igit̃. 42. iperij Au gusti in quo natus est ipse dñs: sicut a Martio in quo Julius occisus est: incepit ita t desinit. Ideoq; inquit Biony. Initiũ ipsius in anno. 3. centesime nonagesimeq̃rte olympiadis sumit: t ei⁹ finẽ in. 4º anno eiusdẽ olympiadis mẽse martio ꝓcludit. Et ideo diuina sapiẽtia ibi ꝓuidit suã natiuitatem vbi greci annũ cũ olympiade icipiũt. Anni vero regũ t iperatoz: quoz raro initiũ aut finis certus repit difficile cũ olympiadibus: aut cũ anno dñi ꝓputãtur: eo q initiũ in p̃ori ãno: finẽ vero in altero anno olympiadis frequẽter hz. Quũ igit̃ Julius Cesar kal. martij interfectus fuerit vnde Octauiani re gnũ numerat⁹ dñs in fine. 42. anni Octauiani icepit p̃mũ esse natiuitatis annũ. Et sic ann⁹. 43. Au gusti icipit p̃mo ãno etatis dñi. 44. in. 2º anno: t. 45. in tertio: t sic de reliqs. ¶ Annoz diuisio.

lex annus vens & mag⁹ is

¶ Notãdũ q̃ppe est q̃ duplex est ãnus. s. vertẽs t magn⁹: vertẽtẽ aũt olim egyptij habuere bimestrẽ Arebades trimestrẽ: decẽ vero mensiũ inecq̃liũ: vt dictũ ẽ: veteres romani habuere sub Romulo rege: cui Numa Põpilius postea duos addidit: vt. 12. esset mẽsiũ: dicẽ vero. 354. qui antigssimus fuit be breoz ãnus. Sane quũ multas itercalationes ann⁹ tales exgreret: ne ferie mẽsiũ hyemales cẽ ꝓtinge ret: aut sacra hyemalia efficerẽtur estiua. Caius Julius cesar p̃dictus annũ ad solis cursuz equauit: eũq; i ptes nouẽ subdiuisit: vz mẽses: septimanas: diẽ: q̃drãtẽ horã: pũctũ: momẽtũ: vnciã: t athomũ. Annũ. n. in. 12. mẽses. t. 50. septimanas ac diẽ vnã. Dieszq. 365. cũ q̃drãte ꝓstituit: eo q cõpisset hoc i spatio q̃drãtis solẽ ferre zodiacũ oẽm circuisse. Et qñ q̃drãtẽ illũ singulis annis apponere videbat difficile: vt q̃rto anno annus semp esset trecẽtoz diez: t. 66. diẽ illã februario mẽsi addẽs. t i hac for ma ne auctus videret vt. 6. kal. bis diceret. s. duobus diebus cõtinuis in qbus venire ꝓtingeret: t hic bisextus esset. Mẽsi vero q̃ttuor septimanas: t paulo ãmplius ꝓstituit. Septimane aũt dies septem Dici q̃ttuor q̃drantes. Quadrãti sex horas: hore quattuor puncta: puncto decẽ momẽta. Momẽto .12. vncias. Uncie. 7. athomos. Athomũ vo idiuisibilẽ dixit: Idensis itaq; duodecima fere ps ãni solaris ẽ. Septimana q̃rta ps mẽsis. Dies nãlis septima septimane ps dz. Quadrãs dici nãlis q̃rta

pars est: hora sexta q̄drātis ps: pūctū q̄rta pars horę. Mometū. x^a. pars pūcti: vncia. 12. momēti ps. Bibonius vo. 47. ps vncie. ¶ Annus aūt magn^9 fz Aristo. is est q̄ sol ꝛ luna: ceteriqz planete i cū dē pūctū vnde iūcti oēs discesserint iuicē redcūtes ꝓficiūt: vt si oēs sūt in p̄ncipio arietis: ꝛ ide cursuz ceperint: qūcunqz cōtingat eosdē in p̄n° arietis iuicē repiri eo tūc annus magn^9 erit pfect^9. Et hoc fieri diuersimode putarūt antiq: q2 alij hūc annū cōfici ex annis vertētib^9. 2484. Alij aūt ex. 5552. alij autē ex decē milibus octigētis annis ꝛ plus ꝛ minus. Qō credere ridiculū ē. Annū aūt magnū mille annos nō excedere Josephus in p° antiqtatū dixit. Igit sicut greci ad victorie sue glīaz a captiuitate troie ipa annotare ceperūt. Et ide olympiadibus ceptis iuxta eaz numez etiā annotauerūt. postea Romani florētes ab vrbe ꝯdita. Sic nos vltimo xp̄iani a natiuitate: siue ab icarnatiōe xp̄i annos annotare ꝓsecuimus. Quā sane annotationē deiceps ꝓsequmur: vt i libri margine explicabit. Turci vo ꝛ mauri: aliqz mahumetee nationes a mahumeto facē discribūt. ¶ Prodigia i natiuitate xp̄i visa. ¶ Olei fons dño nato: vt Eutropius alijqz multi testant: Rome in taberna meritoria in transtyberina regiōe ex terra p totā effluxit die denūciās xp̄i gr̄az oibus gētibus datā: Quo etiā die aureus circulus circa solē apparuit. Tres q̄z soles visi sūt: q postea in vnū statim fuerūt redacti. Romuli q̄z statua

¶ Archelaus magni Herodis filius septimo ꝛ. 40. iperij Augusti anno: (ꝛ tēplū pacis corruere. olympiade. 195. iudeis regnare cepit: ꝛ regnauit in hyerusalē annis. 9. Qui patre sublato: iſz: vt dignū erat regijs honorauit exequijs: ḡbus gestis mox ad cōprimēdā populi seditionē cōtra cū excitatā nouē iudeoz milia peremit. Ipsuz aūt Cesar augustus ob patris amorē cū ceteris fratribus atqz sorore Solome ac Beronice eius filia: quoad uixit maximo semp ꝓsecutus fuit honore. Sed huic maxime ꝛ Herodi antipe Lysie quoqz ac Philippo fratribus nō feliciter cessit. Nā quū omnes accusati fuissent: Archelaus hic ipse. 9. regni sui anno ab Augusto apud Viennā Allobrogū ciuitatē relegatus fuit. alij vero vix multo obsequio reditū ipetrare potuerūt: ꝛ suā quisqz tetrarchiā vltra iudeam ꝛ Celosyriā vsqz in Babyloniā ꝛ Euphratis regionē obtinuerūt. Redactis vero in ꝓuinciā Archelai fratribus: Coponius qui Cirini collega fuerat: eo ab Augusto mittit procurator: cui successit Marcus. Marco autē Annius Rufus successit: quo prouinciā procurante Augustus mortem obijt. 5 5204

¶ Herodes antipas alī^9 magni Herodis fili^9 hoc āno post Archelaū ꝑdictū frez Galilee ꝑfect^9, sa et^9 regnauit ānis. 24. Nā Archelao e regno pulso iudeoz regnū in q̄ttuor tetrarchias i ptes diuisuz est. Et huic Galilea obuenit: q̄ est q̄rta regni ps. Hic nāqz: vt Chrisostomus scribit ipiissim^9 atqz crudelissimus fuit: q2 in ciues suos saeuiebat^9: in nobiles latro: in socios ppl'ator: in domesticos p̄do bēbat. Quippe plebis iterēptor erat: filioz occisor: extraneoz homicida: p̄poz parricida: vniuersa nēpe p̄phanauit: q2 sacerdotiū iudeoz oīno sustulit: oēm legē ꝛ ordinē cōfudit: temerauit regnū: corrupitqz quicquid erat religiōis: q̄ legis: q̄ vite: q̄ moz: q̄ fidei: q̄ deniqz discipline ois pdidit atqz confudit. Nā quū Philippi frīs sui vxorē cōtra legē duxisset: ꝛ a diuo Joāne baptista ꝓmoneret illā dimittere: non equo aio tolerauit: qō bō dei bene monebat: sed illi repēdit mala p bonis. ꝛ quū illū occidere vellet timuit plebē: q2 sicut euāgelista ait: ab oibus veluti verus ꝓpheta hēbat: fz illū ꝓtinus hēdē posuit in carcere in castello Machārūtha: ꝛ paulo ante morte xp̄i caput ei amputare fecit: Hic Jesum a Pilato sibi missuz in Hyerusalē suscipiēs illusum tādē ad eundē remisit: eo q̄ interrogatus: vt Lucas scribit: respōdere noluisset: tandē a Caio cesare Romā citat^9: ꝛ de multis cōuictus: apud Lugdunū Gallia trū vrbē relegatus: miserabiliter vna cū herodiade adultera vitā finiuit. Filie aūt ipsius herodiadis q̄ saltauerat ipune nō cessit: q2 dū sup glacie superābularet ab ags ꝓfocata iterijt. Tres ā Herodes successiue ifames fuisse scriptura ꝓmemorat. Prim^9 Ascalonita fuit q pueros iterfecit. Scōs hic ipse .3^9. Agrippa Aristoboli filius q Jacobū occidit ꝛ Petrū icarcerauit. de quibus hi extant versus. 14 5215

Ascalonita pueros necat: antipa ioannem: Agrippa iacobum: claudit in carcere petrum.

¶ Tyberius. 3. Romanoz iperator anno p° cētesime nonagesimooctaue olympiadis iperiū suscipiēs impauit annis. 23. ꝛ aliquot dieb^9: Hic nāqz Liuie Augusti vxoris fili^9: ꝛ ipsius Augusti p̄uignus ꝛ gener: necnō ꝛ heres fuit: vir qdē multe lr̄ature ꝛ eloquētie grauissimus: quē certe nec iter bonos p̄ncipes: neqz iter malos oīno annumerare possumus. Hūc aūt quū Augustus adoptasset in filiū: mox magno exercitu ꝯparato ꝯtra Vindelicos misit q eos plio superauit: ac vna cū eis q thracia ꝛ cōfines erāt Romanis ꝓuincias fecit. Indeqz haud multo post de ipsis Vindelicijs: Rhetijs: armenis: ac pānonijs triūphauit: postmodū etiā Dalmatas ꝛ Sarmathas in Romanā redegit potestatē: postremo vniuersa Germania vastata impator appellatus est: vbi ꝛ nōnullas cōdē ciuitates ex suo noīe Agrippinas appellauit. Factus deniqz oīuz monarcha bella p se nūq̄: fz p legatos gessit. Hūc vo Orosi^9 ꝛ Sueto. ingenij pessimi ac seditiosi fuisse tradūt: simulās se velle q̄ nollet: vnde sicut Euse. scribit: multos reges ad se blāditijs pellexit: q̄s nunq̄ remittere voluit. In ḡbus Archelaū cappadocē: cuius etiā regnū in ꝓuinciā vertit: ꝛ Aracbaçā eius nobilissimā ciuitatē Cesaream appellari iussit. Tumultus tū in vrbe exortos prudēter suppressit: in ḡbus multos senatores ꝓscripsit: quosdā etiā iterfecit. C. Asiniū gallū magnū oratorē exq̄sitis supplicijs iterfecit: Vocienū quoqz Montanū narbonēsem celeberrimū oratorē in balearibus relegauit: vbi ꝛ vita defunctus est. Brutum etiā ipsius frez: vt nōnulli tradūt: veneno sustulit. Verūtū tāte fuit in iubēdo modestie: vt quū ei suaderet: q̄ tributa ꝓuincijs augeret: respōdisse dicat: Boni pastoris esse pecus tōdere: nō deglutire.

Tandem quū germanicū Brusij fratris filiū qui de partbis clarū egerat triūphū post patrē etiā ve
neno interemisset: et ipso nō multo post anno vite sue octogesimo in Cāpania veneno epato interijt.

5215 16 ¶ Valerius romanus ex illustri graccoꝝ familia natꝰ: vir qdē illustrissimus: anno ꝓmo iperij Ty
berij cesaris: ab ipso Tyberio ꝓcuratoꝛ post Annū Ruffum in Judeā mittit: et regnauit annis.9.q
magistratu suscepto ꝓmus apud iudeos pōtificatū vēdere cepit: et q̄ad ꝓfuit: multos pōtifices: vt Jo
sephus refert successiue in hyerusalē posuit et amouit. Et ꝓmo qdē Ananū a sacerdotio amouēs: Di
smaelū Jacobi cuiusdā filiū pōtificē designauit. Sz et hūc nō multo post abijciēs Eleaçarū Anne pō
tificis filiū sacerdotio subꝛogauit. Post annū vero etiā hūc ab officio remouēs Symoni cuidam Ce
mithi filio: ministeriū pōtificatus tribuit. Sed nō amplꝰ et ipse q̄ vnius anni spatio est ꝓfunctus pō
tificatu. Quo amoto tandē Caypbā pōtificē maximū cōstituit. vir arrogantē et aliene felicitatis iui
dū: cuius suasione: vt sacra euangelij habet historia: Christus dominus noster morti traditus est.

5224 25 ¶ Pilatus natiōe gallus ex Lugduno vrbe natꝰ: vir callidus et facinoꝛosus ac ꝓbris oibꝰ cōtamina
tus: hoc anno q est.13ꝰ. iperij Tybe. cesaris: Valerio graccho ꝑdicto abꝛogato iudee ꝓcurator a cesare
designatꝰ ꝓfuit annis.10.q magꝝatu suscepto ꝓfesti sua calliditate: suoq; ingenio: etiā iudeoꝝ vesaniaz
subp̄ssit: q̄ꝝ postmōz suggestiōe dñi nr̄i Jesu xp̄i cruci affixit: in q̄ et defecit postea sibi timēs. De eꝰ
doctrina: moꝛteq; ac religiōe Tyberiū iperatorē admonere q̄ citꝰ curauit: ꝓp qō idē Tybe. ipm in
deos referēdū: ac tēplo cēsuit honorādū: sz senatꝰ id fieri vetuit q nō ad se ꝑtꝰ: sz ad Tyberiū scripsis
set Pilatꝰ: q tñ ꝓ tāto scelere penas dedit ꝓdignas: nā ꝓp iudeoꝝ accusatiōes ab officio amotꝰ apud
lugdunū oꝛtꝰ sui ciuitatē ꝓpetuo exilio in opprobriū gētis sue relegatꝰ fuit: vbi et maxis vexatꝰ iniurijs
semetipsuz: vt scribit Euse. iterfecit. Licet sint q dicāt eū sceleris penituisse: veniāq; a dño ꝓmeruisse.
bi nāq; vt qdā aiūt: cuiusdā regis ex pellice filiꝰ fuit: q etiā ab adolescētia germanū ꝓpriū interfecit:
frācoꝝ regis legatū apō Romā insidiose remisit: atq; alia homicidia ꝓpetrauit. Procuratoꝛ veniq;
iudee ꝓstitutꝰ oia ibidē ꝓphanauit: et iuxta Danielis ꝓphetiā de tēplo dñi sacrificia ac libamina ab
stulit et desolatiōis abominationē in eo posuit: q̄ qdē abominatio ex Hiero. sñia ad imaginē Cesaris
referri pōt: quā reclamātibꝰ iudeis ipse furti in tēplo posuit: et cū ꝓ deo adoꝛari ꝑcepit: q; hac potissi
mū de causa fecisse dicit: vt Augustini beniuolētiā sibi ꝓparare posset: ꝓ q̄ versutia Herodis tetrar
chiā vsurpare itēdebat. Sz Herodes cognita bois fraude magnā inimicitiā cū idignatiōe aduersus
eū suscepit. sz aduenīēte xp̄i passiōe: vt euāgelista ait: Facti fuerūt amici: quū antea cāobē adinicē sue

5228 29 ¶ Phariseoꝝ secta seu religio q̄ tpibꝰ Philadelphi surrexerat: tēpestate hac ob scīta (rūt mimici.
tis ostētationū in hyerusalē maxᵉ in ꝑcio: vt ex euāgelij historia elicere possumꝰ: apud iudeos habita
est: q ideo pharisei dicebanꝫ: qꝛ a ceteris habitu: cōuersatiōeq; diuisi erāt. Nā: vt Josephꝰ in.2ᵒ de bel
lo iudaico bz: cultu austeriore et victu parcissimo vtebanꝫ: Statutisq; suis mosaicas traditiōes veter
minātes pictatiā cartbaꝝ in furore et in sinistro brachio de cathalago iscripta q̄ phylacteria dicebanꝫ
in legis memoriā gerebāt: Fimbrias qppe amplas spinis alligatas qbꝰ inccendēdo pūgerenꝫ: deside
bant: Maioꝛibus suis numq̄ cōtrariū respondebant: et mortuoꝝ resurrectionē sperabāt et ꝑdicabāt.
Hi nāq; Christo dño nostro plurimum aduersabanꝫur: et mortis eius cōscij fuerunt.

5229 30 ¶ Saduceoꝝ vero alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis et precij cū phariseis: bi Sa
ducei coꝛpoꝝ resurrectionē et angelos esse negabāt: ac aias cū coꝛporibus interire putabant: vt patet
actū. 23. Et qꝛ nimiū severi erāt: nec iter se sociales Saducecos se: idest iustos esse nuncupabant.

¶ Essenoꝝ quoq; alia ibidē vigebat secta atq; religio q: sicut Jose. vbi supra tradit: monastica in oi
bus agebāt vitā: voluptatē. s. vt maleficiū vitātes. diuitiasq; oēs cōtemnētes: vnguēta nō curantes: ac
vestes et calciamēta nisi cōcisa: aut oino cōsumpta nō mutātes. Hi quippe hospitalitatē sūmo studio
exhibebāt: et eis vnicū erat pulmētū. Cibū semp ozone ꝓueniebāt et seq̄banꝫ. Tumultus aut clamoꝛ
in coꝛ hospitijs nusq̄ audiebaꝫ: sed summū silētiū seruabāt. Et q̄q̄ indigētibꝰ libere subueniret: co
gnatis tñ quicq̄ dare cōis dispēsatoris dispositione nō ꝓsumebāt. Omne qō dicebāt iuramēto fozꝰ
existimabant. Juramentū autē quo si periuriū reputabant: qui post anni probationē iter eos admit
tebanꝫ: cōpellebantur iurare: q; deo fidē: hoibus iustitiā et ꝓncipibus obedientiā seruarent. Et si con
tingeret ipsos aliquādo ꝓesse: nūq̄ abuterenꝫ viribꝰ ptātis ad iniuriā subditoꝝ: sz mētientes ꝓ posse
ꝓuincerēt. ad coꝝ aūt iudiciū nō minꝰ q̄ centū ꝓsone ꝓueniebāt: quoꝝ decreta postea imobilia erant.
Sabbatū adeo illibatū ꝓbabāt: vt nec cibū illo die pararēt: necignē accēderēt: nec aliqō vas trāspoꝛ
tarent: aut q̄si aluū purgarēt. Ceteris aute diebus cū dolabꝛo in terrā fodientes demissa circumquaq;
veste se ꝓtegebāt q̄si aluū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderenꝫ: purgato quoq; aluo terrā
egestā sup foueā reducebant: hec Josephus: Hos Essenos seu essecos ꝓpter Hanaemū quendā in
ter eos virū sanctū: Herodes Antipas dum dixit honorauit. Nec inhonestus sermo de his in histo
riis vnq̄ habitus est. ¶ Septuaginta discipuloꝝ Christi electio vel descriptio.

5231 32 ¶ Bñs nr̄ Jesus xp̄s anno etatis sue.32. postq̄ Joānes baptista decollatꝰ fuit ꝑ.12. aplos etiaz
alios duos et septuaginta designauit discipulos: q̄s oēs ante faciē suā in oēz locū et ciuitatē q̄ erat ipse
vēturꝰ: destinauit: Quoꝝ qdē noia: vt diuus Hiero. ad Damasum scribit: hec ipsa sunt. Matthias
ꝓmus q̄ū. xi. aplis postea ꝓnumeratꝰ est: vt ꝑz actū. 2ᵒ ca. Scōs Josephꝰ fuit q vocaꝫ Barsabas:
q vt idē bz liber iustꝰ appellatꝰ ē. Tertiꝰ Joseph ab Aramatia q petijt a Pilato coꝛpꝰ Jesu. Quartꝰ

Marcus euāgelista Petri in baptismo filius. Quintus Barnabas Marci euangeliste nepos. Sextus Lucas euāgelista. Septim⁹ Cleophas q vidit dñm quādo ibat Emaus. Octau⁹ Seneca philosophus: cuius epl̄e ad Paulū aplm extat. 9. Symon q vocat̄ niger. 10. Luci⁹ cyrenēsis. xi. Manaben q collectaneus fuit Herodis tetrarche. 12. Sosthenes q in p̄ma Pauli epl̄a ad corynthios legit̄. 13. Cephas cui Paulus in facie restitit. Nō. n. fuit Petrus: sicut Eusebius in historia ecclesiastica tradit. 14. Thadeus nō aplus q Abagar rege sanauit. 15. Hermas quē in epl̄a ad Roma. Paulus salutat. 16. Andronicus: t hunc idē salutat. 17. Jonias. Amplias. 18. Urbanus. 19. vigesimus Herodion t hos oēs Paulus salutat. Aristoretus. 21. Jason. 22. de quo loquit̄ Paulus ante se fuisse in xp̄o Stephanus p̄thomartyr. 23. Philippus diaconus. 24. Procorus. 25. Nicanor. 26. Timon. 27. Parmenas. 28. Nicolaus aduena. 29. trigesimus Judas: t Sylla. 31. hi duo cū Paulo in Anthiochia missi fuerūt. 32. Siluanus q fuit cū Paulo: t Thessalonicēsib⁹ scripsit. Symon cleophe filius. 33. Naason Cyprius antiquus discipulus. 34. trigesimus q̄ntus Agabus p̄pheta: qui Pauli çonā tulit. Ignatius ep̄s. 36. trigesimus septimus Ananias: qui Paulum apostolū baptiçauit. Ruffus. 38. Alexander. 39. q̄dragesimus Symon cyrenēsis qui crucē portauit post Jesum. 41. fuit Nathanael a Cana galilee q dixit: a Nazareth potest aliq̄d boni esse. 42. Nicodemus publicanor̄ p̄nceps qui nocte venit ad Jesum t eius q̄tuor frēs: videlicet Symon: Judas: Jacobus: t Symeon. 47. Symon Cozarius apud quē hospitatus est Petrus aplus. 48. Barnabas alter a nepote Marci: qui post Pauli necē vinctus Romā ductus est: t ibidē defunctus. 49. Joānes quē patrē vocabant. 50. Barnabas etiam alius fuit. Similiter Stephanus alt⁹ t sex eius fratres qui cū Petro abierūt Cesarea ad Jopen: videlicet Carisius: Milchus: Gaius: Aquila: Flegatus: t Hermas: qui simul cū Cherintho trāsgressi sunt: t cū eodē Cherintho hereticarcha alij duodecim: quorum nomina ista referuntur.

Helion: Appellion probatissimus: Symeon: Lucius: Marcobas: Cleon: Eumanes: Candarus: Cleon: alius Bimas t Narcisus. 12. hi fūt de gb⁹ Joānes euāgelista ait: exierūt ex nobis: sed nō erāt in nobis: Quos etiā Paulus falsos aplos: t operarios inigratis appellat: hi qppe: vt idē aplus ait retrorsum abierūt. Quib⁹ a veritate discedentibus apostoli. 12. alios delegerūt discipulos: ne. s. discipulorū corrūperet̄ numerus: sicut t in locum Jude scariothis surrogatus est Matthias. Et hec cor̄ fūt noia: videlicet Adepelles t Penetus Joānes qui dicit̄ iustus: Sthachis p̄pil⁹: Aristobolus: Stephanus ex corintho. Lympas herodion Narcisi fili⁹: Ruffus adeo electus: Titus philomenon aristarchus: quē Paulus in epl̄is cōcaptiuū frequenter appellat. Et hec ex Hieronymi scripto sumpta.

Scbola christianorum hic incipit.

Apostoli itaq; t discipuli oēs post ascēsionē dñi: sicut Lucas in actib⁹ apl̄or̄ meminit: a mōte oli veti regressi statim venerūt hierosolymā: t ascenderūt in cenaculū: vbi manebāt Petr⁹ t Joānes: Jacobus t Andreas: Philippus t Thomas: Bartholomeus t Matthēus: Jacob⁹ alphei t Symon çelotes t Judas Jacobi. hi nāq; in oratione vnanimiter psecutēres cū mulieribus t Maria mr̄e Jesu ac frībus eius scibolā oiuq; virtutū cōfestim cōstruxerūt: meditātes. s. in lege dñi: ac mandator̄ ei⁹ die ac nocte donec inducerent̄ virtute ex alto. Tūcq; dñm nostrū Jesum xp̄m orare p̄mū ceperūt: cū quo dudū cōuersantes virtutib⁹ illius ac miraculis pascebant̄. Eo itaq; loci nihil hesitātes in oratione psecuerauerūt: donec duodecimā post die acceperūt munera spūs sancti p̄missa q̄ poscebāt. Quib⁹ muneribus ibuti oia q̄ de xp̄o p̄ p̄phetas scripta fuerāt protinus intellexerūt. Cōiq; decreto symbolū credentes mr̄e fidei fundamēta iacere. Et Petrus qdē apostolor̄ p̄nceps iuxta Hieremie p̄phetiā cap⁹ 2⁹. t Isaie. 45. atq; psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē creatorē celi t terre. Andreas vero in abac huc subdit: Et in Jesum xp̄m filiū eius vnicū dñm nostrū. Cui t Joānes adiecit: Qui conceptus est de spiritu sctō: nat⁹ ex Maria virgine. Hoc qppe Isaias p̄dixerat: Ecce ingt virgo cōcipiet t pariet filiū: t vocabit̄ nomē eius Emanuel. t Hieremias: Mulier circūdabit virū. Jacob⁹ vero etiā Isaie p̄phetie affirmās dixit: Sub pōtio pilato: crucifixus mortuus est t sepultus. Thomas deinde Osee p̄phetiā cōtestās ait: Descēdit ad īferos tertia die resurrexit a mortuis. Postea Jacobus maior̄ ptulit: Ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei p̄tis oipotentis. Philippus q̄z mox adiiciens ingt: Inde vēturus est iudicare vivos t mortuos. Bartholomeus postmōq; cecinit dicēs: Credo in spm̄ scm̄. Cui Matthēus subiecit. Sāctā eccliaz catholicā. Symon vo t Judas atq; Matthias reliquū p̄fecerūt dicētes: Sctor̄ cōionē: carnis resurrectionē: Et vitā eternā amen. Symboloq; p̄fecto apl̄i multa cōstituere de oi eccl̄ia q̄ tū legi cepta sunt: ide diuino cultu intēti Jacobū fratrē dñi hierosolymor̄ p̄tificē cōstituerūt: virū vtiq; a natiuitate sanctissimū. Quo ordinato ab oib⁹ vt verus ep̄s p̄salutat⁹ est. Qui astāt⁹ cūctis t beata Maria mr̄e dñi p⁹ missaz simplici mō celebrare cepit: dicēdo tm̄ p̄ nr̄: hac qppe rōne: vt Lucas scribit: xp̄iana respublica viror̄. s. t mulier̄ multū crescere cepit: pp qō Petrus aplus bonis istitutis moribusq; dei hāc eccl̄iaz p̄firmat⁹: ne verbū dei ptermitterēt̄: septē diaconos ēlegit: vz Stephanū: Philip. Procor̄: Nicanorē: Timonē: Parmenā: t Nicolaū: Antiochenū aduenā q in veritate dei nō mānsit. Hos aūt apl̄i ordinauerūt diaconos: viros vtiq; optios gb⁹ oimodā huiusmōi schole curā tradiderūt: illi q̄ ad viros xp̄i ministros ptinebāt pagere ceperūt. Docere. s. monere: castigare elemosinasue: vt opus erat: facere: eo max̄e: q̄ apl̄or̄ ipsor̄ cōstitutū fuit: ne gs ea in schola p̄p̄riū qd hāret. Quicqd. n. ante pedes apl̄or̄ ob religionē ponebat̄: id totū vel particbātur 34 5233

inter se ad necessitatē vel pauperibus erogabāt. Quūqz xp̄i scholā sic p tpe optime apl'i cōstituisse. totū orbē p ꝓuincias iter se partiti sūt. Et Thomas qdē parthos sortit⁹ē. Matheus Ethiopiā. Bar tholomeus citeriorē Indiā: Andreas scythiā: Joā. post mortē v̄gi. Marie asiā: Petro aūt pōtus: gal latia: bithinia: cappadocia: t italia obtigit: de qb⁹ oib⁹ singulatim mox dicemus. Et hoc xp̄iane scho le seu religionis initium fuit. ¶ Diacones p̄imi septem.

¶ Stephanus ꝓthomartyr natiōe hierosolymitanus: e. 7. diaconibus p̄mus: hoc anno ob sctitatē t mox disciplinā p̄mū diaconus ab apl'is electus signa t ꝓdigia multa: vt Lucas scribit: in indeox pplo ad corroborationē fidei christiane facere cepit: cōtra quē nōnulli iudeox isurrexere: sz nequaq̄ sapiētie t spiritui ei⁹ disputādo quierūt resistere: eo q̄ intuētes vultū ei⁹ viderēt vultus angelicū tātis in ter illos: q̄z errores quū cōfutasset: idignati iudei ipz extra ciuitatē ejiciētes lapidib⁹ pemerūt. Būqz lapidarēt genua posuit: t suspiciēs in celū vidit illū aptū: t videns Jesum pro lapidātibus obnixe ora uit: ne suā mortē illis statueret in supplicīū. Qua orone cōpleta mox obdormiuit in pace: t ꝓthomar tyr xp̄i habitus est: qz hoc eodē anno quo t xp̄s dns noster t ipse passus est. Eius aūt venerabile cor pus quū vsqz ad Martiani p̄ncipis tpa occultatū fuisset: diuina reuelatiōe a beato Luciano p̄sbyte ro repertū fuit: t digniori loco conditū. Eius vo festiuitas post dni sui nativitatē imediate celebratur.

¶ Philippus aūt. 2. diaconus t ipse spū sctō illustrat⁹. Cesareā veniēs ibidē multis signis atqz vir tib⁹ iclyt⁹ fuit: vbi quū mltos baptiçasset: ectiā Symonē magū Samaritanū simulātē baptizauit. hūc nāqz vix optimū atqz sctissi⁹ fuisse ꝓstat: nihilqz ptermisisse q̄ ad augēdā xp̄i eccliaz ptineret. Tres qppe filias habuit ꝓphetie spū plenas. Obijt deniqz in Cesarea Neronis tpe t ab oibus vt sanctus habitus est: cuius diei festū. 8°. idus Junij celebrat. In eius q̄z sepulchro tres eius filie tumulate sūt.

¶ Prochor⁹. 3⁹. diaco. t ipse p hoc tp̄s apō antiochiā dei eccliaz nup ab apl'is excitatā: fide t idustria q̄ad fieri potuit auxit atqz sustētauit: vbi cū marty. corōat⁹ cēt ei⁹ festū. 4°. id⁹ apl'i celebrari cepta fuit.

¶ Nicanor q̄z ōrtus diacon⁹: quū hierosolymis gr̄a fidei t vtute vsqz ad tpa Vespasiani admiran dus fuisset: ibidē eo regnāte Vespasiano martyriū p dño suscepit. ei⁹ aūt festiuitas. 4°. id⁹ Janua. cele

¶ Tymon. 5. diaconus post apl'os p̄mū apud Beroā doctor resedit. deinde dni verbum (brar. disseminans Corinthū ꝓuenit: vbi a iudeis t grecis: vt p̄mo flāmis iniectus: sed nihil lesus demū cru ci affixus martyrij coronam. 13°. kal'. Maij accepit: quo die eius festum celebratur.

¶ Parmenas. 6. diacon⁹: t ipse an frib⁹ dei gr̄a philippis missus ibi iniūctū p̄dicatiōis offiū plena fide ꝓsumavit: vbi t tādē tradāt tpib⁹ martyrij gl'iaz adept⁹ē. vñ ob id ei⁹ festiuitas. x°. kal'. feb celebrat.

¶ Nicolaus vo aduena. 7. diaco. i fide nō p̄mānsit: sz quū haret vxorē pulchrā: vt Euse. 12. histo. eccliastice refert: passim exposuit: eo q̄ tanq̄ çelotipus ab apl'is iereprarēt. Qui idignās i medīū ꝓdunt: t eā volētib⁹ ꝓstituit: q̄ ēt nōnulli illicitis t ꝓmiscuis abusi sūt cōcubitib⁹: qō qdē ꝓbrū Nicolaū nō ex voluptate: sz ad çelotipie ꝓcēptū fecisse tradūt vtcūqz ꝓstat nicolaitax hereſim ab eo p̄ncipiū sūpsisse.

¶ Joseph ab Arimathia ciuitate cognomēto iustus: q a Pylato p̄side corpus Jesu xp̄i multi⁹ pcib⁹ obtinuerat: sepulturēqz mādauerat. vn⁹ ex. 72. discipulis: tēpestate hac ab apl'is ad p̄dicandū christi euāgeliū in indeā missus: ibidē officio iniūcto strēnue iseruiēs multas p xp̄o ptulit psecutiōes in qb⁹ tandē victoriosissimo ceuit fine. Et i cer cetera ferē q̄ venenū biberit: sed ꝓpter fidē nihil ex eo triste p tulit. Quūqz ob eximias eius vtutes sanctus habitus sit: eius festū. 13°. kal'. Augusti celebratur.

¶ Nicodemus anteē Samalielis nepos: t pharisecox religiōis p̄ceps: Christiqz discipulus: qui: vt Joānes. 3°. cap. habet ad xp̄m nocte venerat: a q̄ t instructus fuerat: q̄ si saluari volebat: oportebat cū ex aq̄ t spiritu sancto renasci: bisdē tēporibus apud hierosolymā maximo in p̄cio ob eius doctrinaz habitus est. Cuius opa t exēplo magna pharisecox pars postea ad xp̄i fidē cōuersa est: hic quū incō parabilis ingenij vir esset: t xp̄m dn̄m nostrū e ligno crucis depositum esset: sepulturēqz tradidisset: clauos t lanceā t linteamina ac queqz passionis instrumēta sūma cū diligētia sibi tanq̄ thesaux p̄maximuz reseruauit: q̄ oia quū xp̄i imaginē ad similitudinē in linteamine sepulchri ipressaz e ligno effigurasset in eius medio cū q̄dā ampulla ipsius xp̄i sanguine plena ad futurā rei memoriā iclusit: p̄uidēsqz futu rā hierosolymox euersionē: imaginē ipsaz in galileā trāstulit: quā deniqz post multos annos gdā Bl pinus noie eps: vir religiosissimus in naui ad hoc fabrefactā cōposuit: t mari sine vllo custode cum multis luminarib⁹ credidit: q̄ diuino disponēte ꝓsilio postmodū anno salutis nr̄e. 740. ad lunēsem portū deuenit. Ibidēqz ea existēte angel'us quēdā lucēsez epz noie Joānē vix sctm p quietē admonuit vt eo cōcitus cū clero t pplo ꝓperaret. Qui veniēs nauī: vt p̄monit⁹ fuerat: iuenit: t imaginē vultu ter ribilē a Nicodemo effigurata: cū ampulla t luminarib⁹ adhuc accēsis: t naui eduxit: q̄ ampullā san guinē plenā lunēsi epo reliquēs imaginē ibaz curru splēdidissimo vectā: Lucā cū magna veneratiōe t gaudio ꝓduxit: quā t diui Martini tēplo celebri collocauit: vbi t nūc vsqz celebris miraculis inisit.

¶ Veronica mulier hierosolymitana: xp̄i discipula: matrona sigdē sanctitate ac pudicitia insignita bis tēporibus a Tyberio cesare p Volusianū necessariū suū virū strenuū e Hierosolyma cum euāgelio Christi Romā accersit. Detinebat qppe idē Cesar magno infirmitatis morbo: q quū p̄mū mulie rē sanctā suscepisset: t xp̄i imaginē contigisset ab oi infirmitate curatus est. Ob qō miraculū ipsa Veronica ab ipso Cesare magno in p̄cio deinceps habita est: ibidē. n. vsqz ad mortē cū Petro t Paulo apostolis: atqz Clemēte pontifice ecclesiā dei cōstituēs pseuerauit. Hec ipsa est quā dn̄s a sanguinis

fluxu fatigatā: vt sacra euāgelij hz historia: vestimēti eius fimbriā tangēdo sanauerat: a quo etiā passionis ei⁹ tēpore cadē im agine vultus sui in signū amoris donata fuit: ipsa autē imago panniculo sic ipressa Clemēti pōti. & successoribꝫ eius ab eadē ex testamēto declarata: nūc vsqz ibidē in beati Petri templo: a xpi fidelibus maxima cū religione reuisit: quā & multi per tpa exquisitis celebrauere laudibꝫ: inter quos illa singularis habet: q incipit: Salue sancta facies nostri redemptoris: In qua inter species diuini splendoris: Impressa panniculo nitet candoris: Bataqz veronice ob signum amoris: &c.

¶ Jacobus aplūs cognomēto iustus dñi ex sorore Marie mris ei⁹ frater: hoc anno post ascēsionē dñi ab aplis hierosolymitane ecclie primus epūs ordinatus sedit annis. 30. vir certe etiā ab ipso mris vtero sanct⁹: q vinū & sicerā nunq̄ bibit: nec carnē māducauit: nec balneo aut vnguento vsus est: vestimētisqz tm̄o lineis & cādidis iucedat: & solus sancta sctōꝝ igrediebat: & ita assidue pro salute ppli flexis genib⁹ orabat: vt ei⁹ genua camelox more occultarent. Huic itaqz Annanus pōtifex iudeox recedēte Festo ex Judea ipsi⁹ ꝓuincie gubernatore cōprehēdit: & xpꝫ negare facere annixus est: q quū id facere recusaret: cū lapidib⁹ obrui ꝓcepit. Cum aūt p ꝓceps de templi pinna deijcerent: ꝓfestim in terrā collosus: aut potuit manus ad celū tetēdit: & ꝓsecutoribus orauit: quo adhuc spirāte fullonis fuste in capite percussus expirauit. Josephus aūt in vltimo antiquitatū li⁹ dicit hūc tante fuisse sctitatis: q̄ ꝓpter eius necē oibus creditū fuit hierosolymā fuisse euersaz. Huic aūt post resurrectionē dñs ipse apparuit: eiqz panē benedicēs ac frāgens dixit: Adi frater comede panē tuū: qz a mortuis filius hois resurrexit. Hic: vt Gratianus in canone de cōse. di. ꝑma refert: missam pr̄ noster tm̄o dicēdo apud hierosolymā ꝓmus cōsecrauit: licet sint q Petro aplo hoc ꝓmū ascribere velint: & hūc Jacobū mysteria auxisse: Iuda. n. ꝓmo crāt hec oia: & simplr tractabant. Sixtus ꝓmus pōti. deide in celebratiōe: ipse hec auxit atqz mādauit: vt sctūs: sanctus: sanctus: dñs deus sabaoth cancret. Postea Basylius doctor hoc mysteriū auxit: & alij plurimi sūmi pōtifices auxere. Vā Celestinus ꝓmus misse introitus dedit: Gregor⁹ magnus kyriel. Elia vero in excelsis deo Thelephorus pōtifex: hz alij id sirico ascribāt. Collatiōes vero & gradualia atqz ꝓfatiōes Sclaſi⁹ ꝓmus ordinauit. Epistolā & euāgeliū diuus Hiero. Alleluya aūt a hierosolymitana ecclia sumptū fuisse tradūt. Symbolū q̄z in Niceno ꝓcilio statutū fuit. Cōmemoratione mortuox Pelagius ex gallijs accepit. Agnus dei Sergius dici mandauit. Osculū pacis dari Innocēt⁹ istituit. Aspione aque in ꝓncipio misse Alexāder ordinauit. Et hūs Leo tertius: de quibus locis suis dicemus.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Xenarchus phūs ꝓipatheticus: vir memorabilis: quē Strabo admodū iuuenis audierat hui⁹ Tyberij tpib⁹ apud Seleuciā cilicie vbē diē obijt: hūc vo nō diu domi māsisse dicūt: hz aut alexādrie aut athenis romeqz docēdi causa elect⁹ vsqz ad senectutē magno i honore semp habit⁹ fuit. Arij postea: debinc Augusti cesaris amicitia vsus est. Sed pauloāte hec tpa anteq̄ mortē obiret visum amisit.

¶ Diodorus orator Asianus Strabonis amicus tēpestate hac claruit: hic est sardis oriūdus historias & poemata multa cōscripsit: que etiā antiquis non cederent poematibus.

¶ Cassius severus orator pegregius q postq̄ in exiliū pulsus fuerat Quintilianū illud ꝓuerbiū lusserat: hisdē tpib⁹ hz Euse. 25. exilij sui āno i sūma inopia mortē adeo vt vix pāno ei⁹ vereda ꝓtegerent.

¶ Diodorus mōtanus narbonēsis orator: p hoc tēpus in insulis Balearibus que sunt in hispanico mari ibidē a Tyberio cesare relegatus mortē: vir sane in oī doctrina sciētissimus: qui & multa scripto mādauit. In his aūt Balearibus insulis primū fundaz vsus (vt Virgilius ait) inuentus fuit.

¶ Philo deus natione Alexādrinus vir gdē deserrimus p hec tēpora in pācio multo fuit: & multa elegāter grauiterqz cōscripsit: qui sua doctrina eloquentiaqz Apionis grāmatici temeritatē cōtra iudeos ab Alexādrinis missam cōpescuit. Quāob⁹ē multi eloquētiā eius admirātes dixerūt: aut Philo Platonē sequtur: aut Plato Philonē. Hic romā veniqz veniens: cū Petro apostolo cōuersationem habere cepit: a quo de fide optime edoctus: multa de laudibus christiane religiōis postea scripsit: que vt diuus testat Hieron⁹ inter ecclesiasticos cōputantur codices & quāmaxime in quinque Moysi libris preclaros edidit cōmentarios: & alios quorum tituli isti sunt.

De confusione linguarū	li. i.	De victimis	li. i.	De vita sapientium	li. i.
De gigantibus	li. i.	De his q̄ sensu pcarent	li. i.	De cōuersatione vite	li. i.
De diuisiōe cōliū & ōrioz	li. i.	De pactis	li. i.	De hereū diuinaz rez	li. i.
De repromissionibus	li. i.	De idcis	li. i.	De tribus virtutibus	li. i.
De exodo	li. 5.	De prouidentia	li. i.	De natura & inuētione	li. i.
De tabernaculo	li. 4.	De eruditionibus	li. i.	De agricultura	li. 2.
Quō sōnia adeo mutant	li. 5.	De ebrietate	li. i.	Quare quorundam in scripturis mutata sunt nomina.	

Sunt & alia eius cōplurima scripta que breuitatis causa omittunt.

¶ Burgondionum regni principium. 35 5234

¶ Burgōdiōes ppli his tpib⁹ in celtica Gallia initiū sumpsisse Vincētius gallicus historiograph⁹ scribit: hos aūt pplos ꝓmo e Scythicis locis ꝓdijsse cōstat: e Scarania. s. occani Septētrionalis Insula: q̄ ex aduerso dacie iter Germaniā: Bothiāqz posita est. Hi ꝓmo his tēporibus supra Rhenū fluuiū cōsedere: sed Valētiniani principis postea tēporibus ad Rhodanū fluuiū vsqz descendentes ibidemqz castra ponētes locum Burgos appellarunt. Et exinde incole omnes appellati sunt Burgon

diones. Cūqz duobus annis eo in loco sit in tētoriis cōscedissent: nihil pſumētes: tandē a romanis t gallis inuent locū cū vxorib⁹ t liberis habitare. Nacti itaqz domiciliū secus Rhodanū cū loco pstea semp tenuere: sibiqz ex ducib⁹ reges cōstituere. Et pmo gdē Gundiochū quēdā Arrianū de gne Athanarici regis gothor regē sibi pstituūt: quē post mltos annos Attila hūnor rex in ūsigni illa pugna quā in Aluernia ꝯ Gothos Frācosqz habuit: fudit atqz fugauit: ꝓhebēsqz deniqz iterfecit. Mlitabat tūc Gōdiochus rex frācor stipēdijs romanor ꝯ hūnos romanis iſestissimos. Gōdiocho aūt mortuo ꝗtuor post se relict filios: videlz Gādebādū: Godisellū: Chilpericū: t Godenar: Hor Gūdebādus natu maior Godisellū t Chilpericū cū duob⁹ eor filijs trucidauit. Capta deide Chilperici vxore: in ags demersit: Et⁹ ꝗz filias Sedelindā t Chrochildē exilio dānauit: ꝗr antigor mutat ve stib⁹ se deo dicauit. Chrochildis vo natu minor ad Clodoneū Frācor regē cōfugit ꝙ t sibi idē rex mrimonio copulauit. Ac sic Gādibādus totū sibi regnū pīnū vēdicauit: ꝙ mortuo: Sigismūdus ei⁹ fili⁹ regnū obtinuit: t filiā suā Childerico Clodonei frācor regis filio: g Burgōdiōes pp chrochildē pulsaz tributarios fecerat: vxorē dedit. Ipseqz Theodorici Italie seu Rauēnatis regis filiā vxorē duxit: ex ꝙ vnū tm suscepit filiuz quē a supaducte nouerce necari iussit. Mortuo vo Clodoneo pdicto Frācor rege: ei⁹ filij Clodone⁹: Childericus: t Lotbari⁹ a Chrochilde mre stimulati aduersus Sigismūdū t ei⁹ patruū Gūdemar bellū mouerūt. Clodoneus aūt aduersus Sigismūdū ipetu facto ipz cū vxore ac filijs captos iterfecit: t Gūdemar⁹ supat⁹ terga vtit. Sz paulopost trib⁹ refūpti aliqn tisp regnauit: sz mox itez a nepotib⁹ supatus atqz fugat⁹: Burgōdionū ꝓuincia in frācor cessit ditionē. Hos aūt reges cōstat p mlta secula regnasse in Celtica gallia vbi fuerāt hec ciuitates: Senonis: Metropolis: Lugdunū: t Uiēna: bi ppli aliqn Hedui: qnqz Burgōdiōes: t iterdū Scqui sunt appellati: hodie regia dignitate omissa: ducat⁹ titulū tm̄ō retinēt: ꝙr dux ceteris pncipib⁹ christianis atqz ducib⁹ pcellit. Burgōdionū aūt ducat⁹: alias comitat⁹ rhodanus flu. a gallia romanor ꝓuincia diuidebat: q helui⁹ heduisqz ac ligonib⁹ finitim⁹ erat. Rhenū deide flu. ꝓ fine hz. vnde t iter rhodanū t rhenū flu. burgōdionū ducat⁹. ſ. diez itineris expediti hīc dr: i cui⁹ medio Bisontia ciuitas maxima cē dr.

5237 37 C Agrippina Marci agrippe ex Julia Octauiani filia genita: Baijqz calligule ipe ratoris mater q̄ iter mulieres claras cōputar: hoc anno a Tyberio cesare socero suo multis iniurijs t obiurgatiōib⁹ vexata morte sibiipsi a cibo abstinēdo ipetrauit. Hec adhuc admodū adolescētula germanico suo etatis ūsigni iuueni: t Tyberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida: sz fulgidior ꝙ insolētissimi pncipis soceri sui obstinato ꝓposito recudisset pfidiā. Ipsa gppe ex eo dē viro suo tres quū fuisset enixa mares: ex qbus vnus Caius calligula fuit: t totidē filie: ex quibus Agrippina Neronis mater vna extitit cū ope Tyberij pzis veneno sublatū virū suū egre ferret: t femineo plāctu necē viri sui deflecteret: in Tyberij socer⁹ sui odiū incidit: adeo vt ab eodē obiurgatiōibus plūmis ifestaret. Sz egregia mulier idignū existimās ꝙ in se a Cesare agebar: morte fastidia stomachosi pncipis effugere disposuit: q quū aliter sat ꝓmode nō daret: fame gnoso aio accersire statuit: cōfestim a cēqz cibo abstinere cepit. Qd quū relatū cēt tyberio: ne sibi auferret i ea sentēdi materia: coactus deductus est: vt cibū gutturi eiusdē violēter impingi faceret: vt hoc modo perire voléti nō pmitteret. At Agrippina ꝙto magis iniurijs exercebar: tanto acrioris efficiebat ꝓpositi: t sic a cibis oīno se abstinens moriendo insolētiā sceleſti principis superauit. Qua quidem morte t si plurimuz glorie sibi apud suos conquesierit Agrippina Tyberio tamen longe amplius relinquit ignominie.

5237 38 C Aius cognomīto calligula: Drusij Augusti cesaris pnigm filij: t pdicti Tyberij nepos: ꝙrto Romanor imperator: anno pmo ꝙrte t ducētesime olympiadis ipiū occupās iperauit ānis. 3. mēsib⁹ totidē ac diēb⁹. 8. Hic idco Calligula cognoiat⁹ fuit: ꝙ ci⁹ iuētū extitit deferēdi caligas margaritis ūsignitas: vir certe oīuz sceleſtissim⁹: t, pbris oīb⁹ ingnat⁹: q referētib⁹ Orosio t Eutropio Tyberij dedecora purgauit. Suab⁹ in sororib⁹ suis stupri ītulit: t quū ex vna earz filiā suscepisset: etiā cū ipsa rē hīc voluit: atqz tādē easdē sorores sic stupratas exilio dānauit: Adēnij isup reguli sui vxorē ducēs: ipz ipulit: vt deceps vxoris patrē se fore t diceret ac scriberet. Maxime itē crudelitatis fuit: adeo vt sepi⁹ exclamasse dicar: vtinā romanus ppl⁹ vnā hīet cernicē: q⁹ oēs vno ictu iterficerē: t ꝓpterea oēs t plurimos nobiles iterfici iussit: Nil domi vel foris strēnue gessit: sz anaritia sua oēs expoliauit. Se metipsum nāqz: vt refert Eusebi⁹: in deos rettulit: t Petronio Syrie pfecto mādauit: vt hierosolymis suā statuā sub noīe Jouis maximi poneret. Idqz in oīb⁹ Judee synagogis: vt Jose. scribit: fieri pcepit. Et quū nulli⁹ ingenij minimeqz doctrine eēt oībus inidebat: t ꝓpterea paululū abfuit: gn Virgilij Liuijqz scripta t imagines ex oībus bibliotecis amoueri fecerit t abradi. Agrippā nāqz Herodis filiū a tyberio in carcerē cōiectū statī liberauit: t iudee regē fecit ꝙ patruū accusauerit: t pp ipz Herodē tetrarchā ppetuo exilio lugdunū releganit. Adultas tm̄ vrbes hincide ex suo noīe edificauit: t pser tim apud thraciā Calipolim vrbē ūsignē: t circa Regiū t Syriā pp aduētū nauiū frumēta deferētiuz horrea multa dceēter struxit: qbus ita gestis postremo ob isolētias a suis necatus ē. Ferūt igentē archā vario ꝙr veneno ꝙr Claudio pncipe apud eū fuisse inētā q⁹ ab ipso Claudio pncipe i mari demersa: ifecto mari maxia mltitudo piscīū iterēpta ē. Jose. tū de eo dicit ꝙ fuerit rhetor optimus: greca pariter t latina lingua ad dicendū paratissimus: ac ad itelligēda aliena opa pōptissimus ita vt maiori ozone dictis contradiceret alienis: t acerrimo igenio: meditationis labore suū magis opus excellere

dictionis fortitudine cõprobarẽt. Hũc itaq; Tyberius magna sꝑduerat necessitate erudiri: sed stolidus vir bõa ꝓgregata ex eruditiõis ope fuare noluit: sꝫ ꝑtate abusus ĩsidias passus ꝓuenit ad mortẽ.

¶ Agrippa magnus Aristoboli regis filiꝰ anno pꝰ Caij Cesaris pr̃i in regnũ succedẽs: teste Josepho regnauit iudeis ãnis. 7. Hic (vt Josephus ait) fuit natura bonus: & ad bñficia munifica ꝑparatꝰ: & ciuitatẽ hyerusalẽ d'pis sumptibꝰ plimũ exornauit: ita vt sua claritate mũeribusq; gauderet: & fauorabilis sue vite iura adeo disponeret: vt in nullo Herodi dissimilis cẽt. Ipse. n. antecꝑ heredes rex e vita secederet apud romã steterat: vbi ꝓp eiꝰ igenij claritatẽ maximã cũ Drusio Tyberij cesaris filio cõquieuerat familiaritatẽ: ac etiã cũ Antonia ipsiꝰ Drusij ꝓuge & Caij matre: ꝓp qõ cã vt matrẽ suã venerabiliter appellabat: & ideo illa Caiũ filiũ suũ ei tradidit curãdũ. Qui quũ futurũ cũ aliqñ ꝑdixisset iperatorẽ: apud Tyberiũ accusatus fuit q̃ in vinculis cũ p. 6. mẽses cõiecit: vbi & maximas calamitates ꝓtulit. Sꝫ eodẽ Tyberio defuncto: a Caio in imꝑio successore relaxatꝰ fuit & hyerosolymoꝝ rex ꝓstitutꝰ: atq; ita ex magna aduersitate ad magnã diuinitatẽ cito cõscẽdit. Nã Caius idẽ Augustus: quũ e vinculis eduxisset: ꝑsertim ei⁹ capiti diadema regiũ ꝑposuit: & pro cathena ferrea quã gerebat in carcere: aureã eiusdẽ põderis ei cõdonauit. Et sic in ꝓpriaꝫ suã cũ regia ptate abire ꝓmisit. Herodes aũt Galilee tetrarcha eiꝰ cognatꝰ: hoc audito eiꝰ ptatẽ ex inuidia ferre nõ poterat: & q̃ maxime herodias eiꝰ soror nõ ferebat: q; cũ in maiori dignitate cerneret q̃ maritũ: & ꝑsertim cũ eũ ituebaꝫ regalibꝰ ĩsignijs icedẽtẽ: q; vxoris ꝓcibꝰ fatigatꝰ cũ ipsa tãdẽ romã venit. Agrippa aũt eoꝝ itẽtionẽ intelligẽs: vnũ ex libertis suis cũ maximis muneribꝰ & epla aduersus Herodẽ romã ꝓmisit: accusans eũ q̃ ꝓ filiũ cũ Sciano rege & cũ Artabano partho aduersus Tyberiũ ꝓmo & postea aduersus Caiũ habuisset. ꝓbamẽtũ vo hui⁹ rei dicebat q̃ Herodes ipse maximã armoꝝ ꝓstructionẽ hꝫt: q̃ qdẽ. 70. pugnatoꝝ milibꝰ suffecissẽt. Interrogato aũt Herode si sic cẽt: Rñdit arma cẽ. Tũc cesar credẽs oia vera ee: tetrarchiã Galilee & oẽs opes ab Herode abstulit: & Agrippe regno adiecit: ipsumq; Herodẽ ꝑpetuo dãnauit exilio: vt dcm̃ est. Herodi aũt: q; Agrippe soror erat: quũ Cesar mariti opes restituere mãdasset: illa oino recusauit: malẽs vir in exiliũ subseq; q̃ in ꝓpria sine ipso tucũdari: dicẽs absurduꝫ valde cẽ in aduersis illũ dereling debere: quẽ in ꝓsꝑis sociũ habuerat: & sic ambo Lugduni gallie ciuitate miserabiliter ꝑiere: ac sic & ꝑ diui Joãnis baptiste necẽ: & ꝑ inuidia quã in Agrippã habuerãt tale supplicium ꝓtulerũt: Sꝫ vt ad Agrippã redeã: quũ e roma prexisset hyerusalẽ: mox ad grãs exoluẽdas cũ oi ecclesitate rẽplũ visitauit: & hostias celebrauit: nihilq; qõ erat legitimũ dereliqt: Ibi nãq; cathenã aureã quã ei Caiꝰ õderat suspẽdit: vt maxꝰ ex hoc eiꝰ ꝓpetuo idicaret casuꝫ. Eoq; cultu deo sic exhibito stati Theophilũ quẽ põtificẽ a põtificatu submouit: & cuidã Boetho Symonis filio tradidit. Sꝫ anno exacto itez Boethũ põtificatu ꝓuauit: & Jonã Anne põtificis filiũ tanq̃ dignioꝝ põtificẽ cõstituit. Sꝫ eo humilitatis causa remẽte fri eiꝰ Matthie cõtulit. Quo postmõꝫ põtificatu spoliato: ꝑ eo Elioneũ boethi natũ põtificẽ maximũ creauit. His optime ex sñia gestis: itez ad exornandã hyerusalẽ aium adiecit. Vnde & theatrũ Romano ope struxit: videlꝫ amplitudine & pulchritudine decoratũ. Amphiteatrũ q̃ꝫ multa ipẽsa cõstruxit: vbi cũ spectacula celebraret: musica queq; ĩstrumẽta ꝓduxit. Sꝫ & balnea ac porticus celsis opib⁹ exaltauit & alia ꝓpe ĩfinita in vrbe & extra extruxit monumẽta. Demũ cũ in Cesareã descẽdisset vt in honorẽ Cesaris spectacula celebraret: & se vt deuꝫ ibidẽ appellari ꝓmisisset: ab angelo cõfesti ꝓcussus est: & tumẽte iã corꝑe ad amicos se vertẽs ait: Ego ille q̃ mõ dicebar deus: nũc mortis nexibꝰ ꝓstrigor: quibus dictis: anno etatis sue. 57. expirauit. hic Agrippã filiũ. 17. annũ bñtẽ reliqt heredẽ: ac tres filias: Beronicen: Mariã: & Drusilã: habuit isup & frez noie Herodẽ calcidis regẽ: q cidẽ ꝓpter tenerã filij etatẽ in regno successit: de q̃ mox dicemus.

¶ Petronius patricius Ro. hoc anno a Caio cesare post Vitellĩũ legatꝰ in syriã mittit: vir qdẽ bonus: iustusq; ac iudeis plurimũ fauorabilis. Nã cũ Caius didicisset iudeos sua simulachra in synagogis suis recusasse: grauiter tulit q̃ apud eos solos õspectui hꝫet. & iõ ipꝫ Petroniũ in Syriã legatũ misit: iubẽs vt cũ magꝰ exercitu iudeã oẽs inaderet. & sigdẽ spõte in coꝝ tẽplo eiꝰ simulachrũ susciperent bene. Si autẽ resistere molirent: pugnãdo idipsiꝫ icũctãter efficeret. Atq; ita vt Cesaris mãdata ꝑficeret: in Syriã prexit: q̃ audito multi iudeoꝝ in Ptolomaidẽ cidẽ occurrerũt deprecãtes ne ad trãsgressionẽ pene legis cos cogeret. Petronius vo vt erat vir prudẽtissimꝰ coꝝ ꝑcibus pmotus: & eoꝝ cõstãtiã cõsideraꝫ. Videbat. n. si iperatorie iussioni obedire vellet: q̃ multa coꝝ millia in mortẽ darent: Caio iudicauit scribẽdũ: vt si quo mõ eius aiuꝫ ab hac re nefaria remoueret. vnde & epl̃as ad Caiũ deꝑatorias misit: ne. s. tot iudeoꝝ milia cõtineret q̃ nõ possent sine igẽti bello & cede in trãsgressionẽ sue religiõis ipelli: memoriã etiã nõ bonã romani nois in posterioꝝ tpa reliqt. Sꝫ Caius (vt erat aio seuus) susceptã in irã maximã statim cõcitatus: & vt Petronius hic cũctis ꝑsentibꝰ & futuris efficeret exẽplũ: videlꝫ q̃ nullus iperatoꝝ mãdata paruipẽdere ꝑsumeret: epl̃aꝫ mortis sibi rescripsit. Sꝫ anteq̃ epla cidẽ redderet. Caius e medio sublatus est: vnde & Petronio ꝓmuꝫ epla de Caij morte venit q̃ illa qua se propria manu occidi iubebaꝫ. Atq; ita Petroniꝰ p grãm quã iudeis ꝑstiterat tam Rome q̃ in vnoquoq; regno multã sibi grãm cõparauit: cũctiq; cuncti senatorij ordinis viri hec ꝓ magno sa nore ꝓsequebant. Cõfirmatus deinde a Claudio iperatore: etiã maximũ aduersariorũ cõtra Alexãdrinos & Boritẽses iudeis infestos ꝑstitit ac p eũ iudei multis in locis salutis beneficiũ acceperũt. Eoq; post tertiũ annũ amoto: Marsus quidã romanus: cidẽ in Syrie magistratu seu pretura successit.

¶ Flaccus Avilius patricius Ro. & ipse eodē anno ab eodē Caio cesare Egypti pfectus mittit: q magistratu inito (& Alexādrino populo cōsentiēte) multis calamitatibus iudeos ibidē degētes affl xit. nā vt Caio placeret: eox synagogas imagimb⁹: statuis: arisq: ac gētiliū victimis polluere nō cessabat: qpobrē multa ibidē inter iudeos & paganos orta est seditio vnde & terni ex vtraq; parte legati ad Caiū missi fuere. De quox numero Philo disertissimus philosophus atq; orator pro iudeis fuit. Qui cū suox causaz optime apud Cesarē defensaret: & secretario excludi iussus est: q egrediens monuit iudeos secū existētes bono aio cē: qz ppe erat vt deus ei⁹ malis opib⁹ repugnaret: ac sic post paulū Caius a suis obtruncat: & cū Claudi⁹ in iperio ei succedisset: mādauit syrie pfecto vt iudeos a sue lege non abduceret: nec cogerent iudei paternas leges trāscēdere. De huiusmodi edictū in Alexādria missi.

5242 43 C Laudius Calligule pdicti patruus quintus romanox iperator hoc anno q fuit. 205. olympias Romanis iperare cepit: & iperauit annis. 13. mēsi. 8. & die. 20. hūc pdictus ci⁹ nepos capitū in ludibriū reseruauerat: sed ope & idustria Agrippe regis iudeox (vt Josephus refert) patruo interfecto iperiū accipe ꝓmeruit: vir qdē admodū pius: sed cibi viniq; oī repōre intemperantissimus. Hic britāniā insulā quā nemo attingere potuit in deditionē accepit & alias orchadas insulas paruas Ro. adiecit iperio. Judeos insup tumultuātes Roma depulit: atq; seditiones quasdā in iudea aqbusdā pseudo ꝓphetis cōcitatas ci o cōpressit. Tres. n. vxores (vt Josephus li. 20. c. 15. testatur) habuit ex quax ꝓma noie Petina Antoniā genuit. Qua defuncta' Messalinā Messale oratoris cōsobrinā duxit: ex qua Britānicū & Octauiā suscepit. Tertio Agrippinā Germanici filiā habētē iā Neronē filiū sibi matrimonio copulauit: ꝓ cuius amore Messalinā vxorē pemerat. Messalina autem mortua Agrippina sibi metuēs ne Britānicus Messaline fili⁹ succrescēs regnū a pre aliqn̄ susciperet. Claudiū ob filij Neronis amorē veneno hoc mō pemit. Delectabat' qdē Claudius plurimū boletis illoz; cibos dicebat deox: eo q' spōte nascerent. Q̄ cū aduertisset Agrippina studiose coctos venenō ifecit: cosq; ipsa apposuit temulēto. Dex cū vomitu & alia solutione videret' salus mariti securitate operi Xenophōtis medici illius veneno pennis ad vomitū cōtinuandū porrectis eo itū est: q̄ cupiebat vxor: qz in cubiculū reduct⁹: ignaris oīb⁹ ꝑter vxorē mortuus est. Cui⁹ qdē mors nō ante ab Agrippina palā nūciata est q̄ amicox suffragio omisso Britānico filio Claudij tanq̄ iuniore nero sublimare' in principem: eoq; sublimato statim misit burū militie suę principem: & cum eo tribunos libertoū pcpotētes vt deducerent per castra Neronem filium Agrippine: eumq; more principis adorarent: & hoc modo Nero promotus condignum postea matri antidotum rependit vt infra dicetur.

¶ Messalina autē impatrix Claudij pdicti vxor & Barbati messale cōsobrini filia: bis tribus ob ingentē pulchritudinē admirāda oīb⁹ fuit: & adhuc adolescentula Claudio iam sene paulo post nupta est. Quā tante libidinis in ipso iuuētutis flore fuisse ferūt: vt inumeris se sūmiserit adulteris: & sepe mutata veste lupanaria celebrauerit: quin teste Ply. li°. x°. cū Scorto famosissimo ad libidinis actū certauit: seqz meretricē supasse iter diē & nocte: gnque & viginti ꝓcubit⁹ affirmauit. Et interrogat ridit poti⁹ labore fessa: q̄ ꝓcubitu saciata. qō Juuena. in satyra: Credo pudicitiā: tetigit dicēs: Lassata viris nōdū satiata recessit. Tandē ita fuit libidinis furore stimulata in quēdā C. Sylīū iuuenē pspicacē q̄ Juliā Syllanā nobilē feminā: eius mrimonio exturbauit: vt vacuo adultero potiret'. Demqz cū Claudi⁹ ipator sacrificij grā hostiā vrbē iuisset: cūcta nuptiax solēnia celebrauit. Cūqz Claudi⁹ romā reuersus fuisset: ei⁹ exigētib⁹ demeritis eā cōsodi fecit: cui⁹ corpus mri ꝓcessuz fuit: vt Juuena. i satyra q̄ icipit oīb⁹ in terris testat⁹ est. Hec. n. ex Claudio Britānicū filiū & Octauiā Neronis vxorē genuit. De ea etiā Cornel⁹ tacitus li°. xi°. multa scripsit: & Plym⁹ li°. x°. Atqz Sueto. in vita Claudij.

¶ Jacobus maior aplus dñi: Zebedeiqz ex Maria Salome fili⁹: ac divi Joā. euāgeliste frater: qué dñs vna cū eodē Joāne fre vocauerat dicēs: Venite post me faciā vos fieri piscatores hoiuz: qqz relictis retib⁹ & pre secuti fuerāt cū: hoc anno post q̄ pdicādo vniuersaz pagrasset Hispaniā: in q̄ nouem tm̄ cōquisierat discipulos. In indeā reuersus ab Herode Agrippa regis fre: q in hyerusalē fris vices gerebat: obtrūcatiōe capitis: martyrij palmā adept⁹ est. Ei⁹ aut̄ sacratissima ossa post mōz discipuli ipsi⁹ ab hyerusalē ad Hispanias trāstulerūt: vbi. s. pdicatiōis officiū viuēs exercuerat: atqz ibidē in vrbe Gallatia: q̄ est in vltimis finib⁹ hispaniax ꝓdidere: queqz celeberrima gētiū illi⁹: & pegrinax natiōnū veneratiōe excolunt'. cuius festū. 8. kal'. Augu. celebrat'. Hic vnā tm̄ epistolā septē canonicis breuē scripsit ep'lam: in q̄ (vt divus Hiero. ait) sanctū instruit clerū de cultura celestiū ꝓceptox: & regula catholice obseruātie: & de inuicte patiētie maiestate: & de reuelatione plurimox: & de mendacio magistrox. Hic etiā matrē suā Salome ob amorē xpi virū derelinquere docuit. de q̄ Criso. sic hz: Hāc qppe nō vicit maritalis effectus: qz ille erat tpalis marit⁹: iste. s. xp̄s eternus sponsus: Cognouit. n. (ait) q' ampli⁹ ꝓdesset marito suo: si ꝓpter deū relinq̄ret virū q̄ si pp viz relinq̄ret deū. cuius religionē & ad xpi reuerentiā divus Jaco. valde approbauit: ipsamqz hoc in bono ꝓposito cōfirmauit. hec ille.

5243 44 P Etrus Papa & aplox p̄mus hoc anno q est hs iperij Claudij annus occiso ab Herode pdicto Jacobo aplo: quintadecima die mēsis Februarij. post q̄ per septē annos Asiaticas confirmasset ecclesias: ab Herodis carcere liberatus Romā venit: & ibi p̄mā cathedrā tenere cepit: eo q̄ cū ipsa ciuitas totius mūdi caput esset: etiā pōtificali sedi ꝓuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. 25. & mēsib⁹. 7. Fuit hic natione Galileus ex Betsaida ciuitate. Joānis filius & Andree frater:

frater: qui post ascēsionē dñi: cū septē annis apud Anthiochiā vbē pmū sedisset liberatus: vt pferī: ab herodis carcere: stati Romā e hierosolyma ad expugnādū Symonē magū venit: ibiqz predictis annis vsqz ad vltimū Neronis annū sacerdotalē tenuit dignitatē: ac deniqz a Nerone cruci affixus martyrio coronat⁹ est: sed capite ad terrā verso: et pedib⁹ in sublime leuatis: ita. n. mādauit asserēs se indignū: qp sic cruci affigerē: vt suus dñs Jesus christus affixus fuerat: Quo mortuo sepultus est in vaticano via Aurelia i hortis Neronianis. Hic ille est Petrus q supra mare ad xp̄z ambulauit: q in dñi trāsfiguratione et puelle suscitatiōe a dño elect⁹ testis fuit: q stateré in ore piscis inuenit: q tria milia hoīz i festo pēthecosten sua p̄dicatiōe peperit: q Ananie et Saphire vxoris mortē p̄dixit: qqz Eneā paraliticū curauit: et Cornelīū baptizauit: atqz Thabitā a morte suscitauit. Quinc vmbra sui corpis multos infirmos curauit: hic ingēs ille est Petrus: quē his verbis xp̄s allocut⁹ est: Beatus es Symon Bariona: qr caro et sanguis nō reuelauit tibi: sed p̄ me⁹ q est in celis: et tu es Petrus: et sup hāc petrā edificabo ecclesiā meā ac tibi dabo claues regni celoz: potestatē vz ligādi et solvēdi. Et licet simpliciter maioz et minoz sacerdotū discretio ab ipso dño nr̄o Jesu xp̄o exordiū pbibeat sumptū: qui duodecim apl̄os: tanq̄ maiores sacerdotes: et septuagita duos discipulos q̄si minores sacerdotes instituerit: Petrū tū hūc q̄si in summū delegit pōtificē et sacerdotē: cū ei pre oīb⁹ et pro oīb⁹ claues regni celoz tribuerit. Et a se petra Petri nomē sibi iposuit: atqz pro eius fide se specialiter rogasse testatus est et vt ipse ceteros confirmaret: sibi iniūxit dicēs: Ego p te rogaui petre vt nūq̄ deficiat fides tua: Et tu aliq̄n quersus confirma fratres tuos. Ac sic Petro huic: religs apl̄is p̄cessiz est a deo pmatū et ipsi volucrunt idipsuz: vt religs oībus p̄esset apl̄is: et Cephas. i. caput et p̄incipiū teneret apostolatus: q et eādē formā suis successorib⁹ et religs ep̄is tenēdā tradidērūt: et nō solū hoc in nouo testamēto est p̄stitutū: sed etiā in veteri fuit. Unde scriptū est Moyses et Aaron in sacerdotib⁹. i. pmi iter eos fuere: hec tñ apostolica sedes caput et cardo a dño et nō ab alio est p̄stituta: vt ēt testat̄ in canone. 22. distinctione ca⁹ sacrosancta: pmus itaqz hic Petrus q̄dragesimale ieiunīū īstituit: vt patet etiā in canone. 93. di. ca⁹ Si inimicus est iste. Duas aūt epistolas: que canonice noiant̄ scripsit. In q̄rū pma discipulos xp̄i invictos toto orbe terraz diffusos et peregrinos mōstrat: et preterite vite penitere psuadet: ac in nouā vitū proficere tota sollicitudine exhortat̄. In secunda vero perfidē huic mundo sapientes mortuos esse declarat: et eiusdem quanta sit pietas magnitudo demonstrat. Hic preterea Linum et Cletum sacerdotes cōsecrauit: qui (non valente ipso) xp̄ianis sacerdotale officiū exhiberent: nec multo post Clementem virum sanctissimū consecrauit episcopum: cui et omnimodam ecclesiam a Christo sibi traditam cōmendauit. His itaqz ita ordinatis vna cum populo Neronis iussu necatus est.

¶ Symon magus natione Sāmaritanus vir qdē callidus atqz supbus: his tpib⁹ ex Syria Romā venit. vbi suis p̄stigijs et incātationib⁹ populū Ro. eo erroris deduxit: vt de⁹ crederet̄: Qui (vt dictuz est) dū in Sāmaria esset a Philippo e septē primus diaconibus baptizatus fuit. Quo baptizato vna cū Selena vxore: et erroris socia multas hereses disseminare cepit. Sz Petro Romā aduenīēte: oia eius scelera ad nihilū deducta sunt. Nā quū tādē ad celū magicis artib⁹: pplō spectāte volare tentasset Petro orāte Symō i terrā decidit: et fractis cruribus expirauit. Hinc symoniaci heretici qdē pessimi originē sumpsere: q vonū spūs sancti et emere et vēdere psueuere. Quiqz (vt Gratian⁹ i canone testat̄) creaturā nō adeo eē affirmāt: sz ex supna virtute puenire testant̄: vt pz. 24. q. 3 c⁹ Quidā. Eāobrē Petrus a Romanis rogatus. Marco eius discipulo conscribendi euangelij negocium tradidit.

¶ Paul⁹ Jesu xp̄i dignissim⁹ apl̄us phūs atqz verbi dux: electiōis vas: his tpib⁹ p vniuersaz Asiā p̄dicās maxime in p̄cio apō oēs natiōes fuit. Hic nāqz ex tribu Beniamin fuit ex oppido iudee qō Hischalis noiat̄: q quū a romānis capt⁹ a puero fuisset cū parētib⁹ suis Tharsim Cilicie vbē: vbi ei⁹ p̄ ciuilitate romana donat⁹ ē: cōmigrauit. Dos sigdē romānoz tūc fuit: quū monarchiā toti⁹ mūdi ingrerēt: vt gētes que cū pace et coronis romānis occurrebāt: vt p̄uilegio romāe ciuilitatis potirētur: eorūqz fres diceren̄. Cōtigit aūt vt quū Romani Ciliciā cū exercitu petissent: Pauli p̄ cū nobiliorib⁹ tharsensib⁹ romānis occurrere: illosqz cū pace susceper. Eāqueobrē p̄sularē vestē p̄meruisse: et iter cives romānos annumeratū fuisse: pp qō et Paulus hic apl̄us ciuis roman⁹ habitus est. Ex Cilicia igr̄ hic Paulus adhuc adolescētulus ob diuine legis studia hierosolymā missus: Gamalieli viro doctissimo eruditiōis causa p̄mēdatus est a q̄ in omni doctrina non mediocriter erudit⁹ i vir eruditissimū cito euasit. Deide quū iā xp̄i schola p vniuersaz excrescere cepisset Judeā: adhuc adolescētul⁹ a pōtificib⁹ tēpli ep̄las accipiēs eos q xp̄z verū esse deū p̄siterent̄ pseq̄ decreuit. Unde quū Stephani p̄thomartyris neci iterfuisset: et oiuz lapidātiū eū vestimēta seruaret: tanq̄ manib⁹ oiuz lapidaret. Stephan⁹ ielmat⁹ pro eo orauit: et Paulū e terra erexit: Quia paulopost dū Damascū pgeret: vt Lucas testat̄: diuino spū tactus: ad fidē xp̄i venire p̄pulit: atqz ita electiōis vas vocari p̄meruit. Et id omne euenit āno q et xp̄o passus ē. Statiqz vocat⁹ xp̄i euāgeliū eidē reuelatū est. Qō ipse p̄testat⁹ est dicēs: Non enī accepi euāgeliū ab hoīe: neqz p hoiem didici sz p reuelationē Jesu xp̄i. Post aūt eius conuersionē vna cū Barnaba apl̄o multis vbibus pagratis hierosolymā redijt: et cū Petro et Joāne ac Jacobo xp̄i euāgeliū p̄tulit: q audito gētiū apl̄s ab eisdē declarat⁹ ē. Ibidē q̄z multis electis discipulis non multo post in Hispaniā p̄dicādi gr̄a nauigauit. Veniēsqz Narbone ciuitati multos conuertit et ibidē Paulū discipulū ordinē antistitē decreliqt: qō et alijs plurimis gallia xp̄o vbib⁹ effecit postea iteq̄ hierosolymā

reuersus secūdo iperij Neronis āno a Festo Judee ꝓcuratore vinct⁹ Romāis vt ciuis roman⁹ mittitur: vbi ⁊ biēnio in satis libera custodia manēs cū Judeis quottidie disputabat tādē a Nerone dimissus multa ꝑdicauit ⁊ scripsit: ac demū post inumeras ꝓsecutiones vna cū Petro apostolo eodem die Neronis iussu capite trūcato martyriū obtinuit: cui⁹ corp⁹ via hostiēsi postea funeratū fuit. Hic itaq; vir sanctissim⁹ ⁊ apl̄oꝝ ꝑcipuus post ei⁹ ꝙuersionē has subscriptas ptulit ꝓsecutiōes. Et primo qdē in Philippis vḡis durissime cesus ⁊ i carcere reclusus, atq; in ligno pedibus astrict⁹ fuit. Inde in Iconio lapidat⁹: in Listris ⁊ Thessalonica ab iniḡs ꝓsecut⁹: in Ephesi seris dat⁹: i Damasco ꝓsportā: ⁊ muro cū magna trepidatiōe depositꝰ. Insup in Hyerusalē capt⁹ cesus fuit liga: usq; atq; ꝓcutus: in Cesaria q̄q; clausus ⁊ infamat⁹: in italiā postremo nauigās multa picula: ⁊ diuersiōes sustinuit. Ro māq; veniēs a Nerone iudicat⁹ vitā finiuit. Scripsit āt hic. 14. extātes epl̄as: q̄ oēs vno sub volumie cōuenūt: q̄ plenā noui ⁊ veteris testamēti ꝓtinēt instructionē. Quaꝝ vna ē ad Romāos latine scripta: ad corin. due. Ad galatas vna: ad ephesios vna: ad philippēses vna: ad collocēses vna: ad thessalōicē ses due: ad thimoteū due: vna ad tytū: ad philomenē vna: q̄ vo ad hebreos scribit icertū ē cui⁹ fuerit.

¶ Marcus euāgelista cui⁹ ꝓpriū nomē Joānes fuit genere qdē leuitic⁹: Sacerdosq; tēpestate hac cū Petro magistro suo cui ex baptismo fili⁹ ⁊ discipul⁹ atq; iterpres fuit ad ꝓpagādū vbū dei Romā ex antiochia venit: Ibiq; cū diuus Petrus apl̄s euāgeliū xp̄i ꝑdicaret: ipse Marc⁹ rogat⁹ a fribus latine id euāgeliū scripsit initiās a ꝓphetali spū dicēs: Vox clamātis in diserto parate viam dñi: Ꝙd qdē euāgeliū approbatū ⁊ a beato Petro examinatū ecclesie legēdū ꝓcessiꝝ ē. Sūt ñ q dicāt id Aquileie eū scripsisse. Nā diuus Petrus videṡ ꝑstātiā Marci ipsiꝰ Alexādriā destinauit ibidēq; ex more nauigatur⁹ cū expectaret: Aquileienses sua ꝑdicatione ad xp̄i fide ꝙuertit ⁊ sanctū euangelium iterato cōscripsit. Cui⁹ qdē euāgelij liber manu sua sic exarat⁹ diu ibidē stetit. postea Venetias delatus illic nūc vna cū corpe sūma cū veneratiōe seruaf. Tādēq; cū beat⁹ Marc⁹ Ermagorā ciuem Aquileiēsem virū doctissimū ꝙuertisset cū eodē ad Petrū regressus illū Aquileiensem epm̄ creare fecit. Quo ꝑo creato cū ipso itex Aquileiā rediit. Marc⁹ vero (ibidē Ermagora ꝑo relicto) Alexādriam prexit: vbi Christi euāgeliū ꝑdicās tātā ei deus gr̄am apud Alexādrinos ꝓcessit: vt oēs: qui tūc ad fidei rudimēta ꝓfluerēt mox per cōtinētiā ac tori⁹ sanctē cōuersationis ustantiā: tāq; ad monastice pfectionis fastigiū puolarēt. Ad qō nō modo miraculoꝝ ꝓdigijs: nō modo ꝑdicationū eloquijs: sed etiā eximijs ꝓuocabat exēplis: Tāte nāq; fuit humilitatis vt pollicē sibi ampurauerit: vt sacerdotio reprob⁹ habe retur. Postq; aūt diu Alexādrie xp̄m ꝑdicasset ⁊ ecclesiā docēdo scribēdoq; ꝓstituisset: octauo Neronis anno a pontificib⁹ tēploꝝ captus sume in collo eius missa tādiu huc atq; illuc trahunt donec emisit spiritū. Cui⁹ corp⁹ cū xp̄iani in ecclesia sepelissent ibidē vsq; ad annū dñi. 829. māsit: Quo qdē anno qdā mercatores venēti ide auferētes Venetias cū igēti gloria detulerūt ꝑsidēte tūc ibidē Justiniano duce. Joānes vero predicti Justiniani frater ⁊ ducatus successor: postea egregium templum in celebriore vrbis loco eidem cōstruxit vbi illud sanctum ⁊ venerabile corpus collocauit. Atq; idem Dux primum hunc sanctum euangelistam ex senatusconsulto vrbis patronum constituens eius imaginē in vexillis suis rettulit. Quibus gestis confestim ipsius euangelij codicem nuper ex Aquileia delatus cum alijs insinitis ꝓpemodum donarijs in eodem templo recondidit.

¶ Barnabas apl̄us qui ⁊ Joseph iustus appellaf: vnus e. 72. xp̄i discipulis: natione Cyprꝰ tpib⁹ istis (vt sacra actuū apl̄oꝝ habet hīstoria) ob maximā ei⁹ sanctitatē cū Paulo gētiū apl̄us ab apl̄is ordinaf: vir sigdē bon⁹ atq; spūs sancti gratia repletus. Qui quū agrū vnū tātūmodo haberet: illuꝝ cōfestim vēdidit: ⁊ ei⁹ p̄ciū ante pedes apl̄oꝝ ptulit. A qb⁹ benedictione accepta: cū Paulo apostolo ad predicādū discessit. Veniēsq; Antiochiā ibidē ⁊ sanctitate ⁊ doctria atq; exgsitis miraculis maxīmo in p̄cio fuit pp quod ⁊ turbe que crāt in listris vocauerūt eū Jouē a iuuādo: qz eorum infirmos plurimū iuuit. Paulū vero pp eius dicendi copiā Mercuriū. Sacerdotes aūt Jouis qui erant ante ciuitatē afferētes thauros ⁊ corōnas ante ianuas cū populis ei⁹ sacrificare volucrūt. Quod vbi Barnabas ⁊ Paulus audirēt: scissis tunicis exilierūt clamātes ⁊ dicētes. Viri qd hoc facitis: ⁊ nos quidē mortales sumus similes vobis hoīes: annūciantes vobis ab his vanis idolis ꝙuerti ad dñm deū viuū qui fecit celū ⁊ terrā. Indeq; digressi venerūt Hierosolymā: vbi Barnabas pp Marcū discipulū a Paulo discedēs Cyprū cū eodē discipulo venit vbi nihilominus euāgelice ꝑdicationis officiū per alī quod tempus exercuit. Postea vero in Italia veniēs ex precepto beati Petri oēm Lōbardiā predicādo ⁊ docēdo circuiuit: ⁊ per se: suosq; discipulos cisalpinā Galliā ad xp̄i fidē conuertit. Et ipse apud Mediolanū p̄m⁹ cathedralē posuit ac tenuit. Suffectoq; postmōz alio ibidē ep̄o rursus ipse Cyprū regressus ē vbi vir sanctissimus nihil pretermittēs: quod ad augēdā xp̄i ecclesiā ptinere dignosceret: multos etiā infirmos ex cōtactu euāgelij sancti Matthei: qō semp secū habebat: sanās: demū apud Salaminā paulo ante Petri apl̄i martyriū: ⁊ ipse martyrio ibidē coronatus est. Cuius corpus cum xp̄iani in ōdā cripta occulte sepelissent vsq; ad Zenonis imperatoris tpa ibidē pmansit. sed eodē tpe ipso reuelāte comptum fuit: ⁊ decētiori loco sepultum est. Eius vero festiuitas. 3. idus Junij celebraf.

¶ Lucas euāgelista xp̄iq; discipulus natione Syrus ex Antiochia ciuitate: arte medic⁹: ⁊ greci latiniq; sermonis appme eruditissim⁹: hisdē tpib⁹ Paulū apostolū secutus vsq; ad cōsumationem oīs ei⁹ pegrinationis comes idiuiduus sine vllo crimine fuit: quod quidē apostolus Paulus in. 2. ad

Corinthios

Corinthios epistola cap.8.cõtestatus est dicẽs.Ordinatus ẽ Lucas ab ecclesijs comes pegrinatiõis nostre in hac grã quẽ ministrat nobis ad dñi gloriã t destinatã volũtatẽ nostrã:cũ quo certe multas psecutiões multa que acerrima ptulit tormẽta.Hic itaq; quũ tã duo itellexisset esse euãgelia:p Mat theũ quidẽ in Judea t Marcũ in Italia t ipse istigãte spiritu sancto in Achaie ptib⁹ prout a Paulo didicerat suũ cõscriplit euãgeliũ ptestãs t alia ante suũ fuisse pscripta:cui⁹ qdẽ euãgelij verba pre ceteris anime lãguẽti(vt diuus scribit Hieronymus)sunt medicamẽta:Quia velut ignis lucifer ab oriẽtalib⁹ nobis lumẽ fidei t celestis itineris patẽter calcẽ seãdere demõstrat:qñ vt ait Ambrosi⁹ eius euãgelij bistoria oẽs sapiẽtie virtutes cõplectit.Suũ igit euãgeliũ nõ modo ab aplo Paulo didicerat sed ẽt a ceteris apostolis:sicut ipse in principio sui voluminis narrat dicẽs.Sicut tradiderũt nobis q ab initio ipsi viderũt:t ministri fuerũt sermonis.Fuerũt etiã cũ beata dei genitrice Maria(cui⁹ familiaritate vsus fuerat)edoctũ fuisse de bis pticulariter que soli cõstabãt virgini:vz de angelica annũciatione xpi natiuitate t huiusmodi:de qbus ipse solus iter euãgelistas agit:ostẽdẽs xpm ex stirpe David descẽdisse.Incipit.n.ei⁹ euãgeliũ:Fuit i diebus herodis regis sacerdos nole Joachim.Hic etiã cũ picture artis edoctus esset:pp familiaritatẽ:quã itgiter cũ beata virgine habuerat (vt scribit Damascen⁹)ei⁹ imaginẽ pluries sibi depinxit e qb⁹ nũc Rome due pbent quarũ vna apud sanctã Mariã de populo ordinis nostri maxima veneratione t populi frequẽtia inuisit t custodit.Cõscripsit insup Lucas euãgelista hic apostolorũ acta prout ipse viderat:Quũq; ẽtuor t septuaginta annis in virginitate permansisset plenus spiritu sancto in Bythania tãdem die.18.octobris diem obijt.Cuius quidem ossa vigesimo Constantini magni anno postea Constantinopolim translata fuerunt:Eius autem dici festiuitas.15.kal.Nouembris celebratur.

¶ Marsus qdã roman⁹ ciuis scõo iperij Claudij anno:Petronio pside pmo abrogato:in Syriã preses a Claudio mittit:vir siquidẽ domi nobilis t a Romanis ciuib⁹ valde bonorat⁹:pp qõ t ab Agrippa rege summo in honore exceptus est:nã cũ appropinquaret ciuitati confestim e Tyberiade vbe qñ stadijs septẽ ei obuia processit:ipe aũt Agrippa rex apud Hyerusalẽ spectaculis celebratis in Tyberiadẽ Galilee vbẽ migrauit:ad quẽ etiã visitationis gratia ẽtuor reges cõuenerãt inter quos etiã Herodes eius germanos fuerat qui calcidis vbis tenebat iperiũ.Ad hos aũt Agrippa rex colloquiũ valde dignissimũ habuit:quor cõcordiã Marsus vt vidit valde suspectã habuit:existimans eã nõ expedire Romanis:vnde t ciuib⁹ eor mãdauit vt sine mora ad propria remearent:que rex maximũ Agrippe inflixit dolorẽ t idignationẽ:t propterea quo aduixit Marso inimicissim⁹ extitit:vere cũ eodẽ anno Agrippa in Cesarea defecisset:Cesar qui eor inimicitias intellexerat ne Marsus ei⁹ regnũ inuaderet cũ amouit t Cuspiũ fadũ pro eo prefectũ in iudeã misit:Rogauerat enim Agrippa Claudiũ quũ lecto decumberet ne Marsum vlterius Syrie presidere permitteret quod t factũ est. 45 5244

¶ Herodes ei⁹ nois tertius Agrippe magni frater t Calcidis vbis rex.5.iperij Claudij anno fre Agrippa defuncto ei⁹ loco a Claudio suffect⁹ regnauit annis trib⁹:Hã cũ regnũ ei⁹ Agrippe filio deberet qui Rome a Cesare alebat:qr nõdũ ifantiles excesserat annos Herodi huic patruo cõcessũ est quoad vsq; adolevisset:eo qr antea eiusdẽ regni fratre adhuc vinẽte psuetudines optime nouerat:t in quo regis vices sepe gesserat:frater.n.ipsius cũ Caio t Claudio iperatorib⁹ psepe honoris grã cõmorabat:quo qdẽ in tpe vt placeret iudeis:sicut Lucas scribit:Jacobũ apostolũ iterfecit:t Petrũ carceri mãcipauit:hic igit regno suscepto a Claudio Cesare cõfestim petijt oimodã tẽpli potestatẽ t põtificũ ordinationẽ:Qua ipetrata t apud eũ eiusq; liberos t nepotes vsq; i finẽ belli iudaici fuit. Et propterea Cathariũ põtificẽ a põtificatu remouẽs Josephũ Cami filiũ eidẽ successorẽ dedit qui t duob⁹ annis sedit.Cũq; hic Herodes tribus annis regnasset.8.iperij Claudij anno defunctus est cui⁹ t regnũ pfecti Agrippe iunioris a Claudio traditũ est.Tres.n.filios suꝑstites dereliqt.Ex prima .n.vxore Aristobolũ pgenuit:t ex Beronice fris filia Beroniciani t Hyrcanũ.Beronices aũt post hui⁹ Herodis mortẽ:q ei⁹ marit⁹ t frater fuerat:cũ multa in viduitate stetisset ẽt cũ fratre incestũ cõmisit:sz ad cuitãdas oblocutiões Polemoni Licie regi nuptit:Polemon ãt pp igẽtes ei⁹ diuitias libẽter id fecit.t vt pfecere id posset circũcidi se fecit.Sz eor nuptie nõ diu pmãsere:qr berõices:vt Josephus scribit:pp nimietatẽ mariti coit⁹ eũ dimisit:t ille solutis nuptijs ẽt indeor solẽnitates pariter dereliqt. 48 5247

¶ Agrippa igit iunior magni Agrippe fili⁹ t pdicti Herodis nepos vltimus indeor rex:hoc anno qui est non⁹ Claudij iperatoris annus rex ab eodẽ designat⁹ regnauit annis.21.Vir certe prudẽtissimus atq; hebrea latinaq; lingua eruditissim⁹:Romanor q̃z amatissimus:q regno suscepto mox oẽs iudeor sedinões atq; tumult⁹ proposse cõprimere studuit:huic itaq;:vt Josephus ait:cũ Tẽpli cura a Claudio Cesare fuisset cõmissa multos successiue remouit t istituit sumos põtifices.Hã cũ Felix iudee pfectus Jonathan põtificẽ maximũ in tẽplo seditiose iterficere fecisset Ismaelẽ Siab filiũ substituit pp qõ maxima iter põtifices t sacerdotes orta fuit ptẽtio:qr glibet eor viros ꝓcaces t seditiosos colligẽs pro virib⁹ nitebat fieri princeps:Quib⁹ idignatus rex Agrippa amotis oibus Josepho Symonis quondã põtificis filio põtificatũ ptulit.Quo rursus amoto Ananũ Anani põtificis filiũ surrogauit.Hex hic ex Saduceor secta existẽs cũ nimiũ asper t audax eẽt:t pter regis Romanorũq; volũtatẽ pciliũ congregare tẽtasset põtificatũ quẽ trib⁹ mensib⁹ tenuerat ei sustulit:t Jesu Banai filio ꝓcessit.Eo dẽ põtificatu ꝑuato:Jesu alter Hamalielis filius suffectus est:pp quod ita magna inter 50 5249

vtroq; orta seditio ē: vt sepe collectis pauis hominū ad pfectū lapidū iecidēt. Veniq; cū t Jesus pdict⁹ abrogat⁹ fuisset Matthie Teophili filio pōif. catū cōcessit: t hic vltim⁹ Judeox pōtificū fuit sub quo Romanox bellū cōtra iudeos initiū sumpsit. Huic aūt regi Agrippe felix Judee ꝓcurator ex mādato Claudij multa: preter regni ꝓsuetudines: adiecit: vz Philippi tetrarchiā t Traconitidem cū Abela q̄ fuerat de tetrarchia lisanie. Sz t Nero iperator postea parte quandā Galilee tetrarchie Tyberiades t nōnulla trāsflumē Jordanis ꝓstituta subꝓadidit: ꝓp qd̄ t ipse Cesareā Philippi ciuitate auctā in honorē Neronis Neroniadā appellauit. Atq; ibidē Theatrū multa ipēsa ꝓstruēs ꝓpe tuo annalib⁹ spectaculis ꝓdonauit: Jbi etiā in honorē Cesaris multū frumēti t olei populo cōdonauit: dapesq; cuilibet: aduentāti opuleter exhibuit. Et ciuitate omni statuarū pulchritudine ornata pene omne regiū dec⁹ eo trāstulisse visus est. Quāobrē Judeox odiū ꝓtra se mirūmodū ꝓtraxit. Deide ad idignatiōis cumulū aliud edificiū magnitudine ꝓcipuū in hierosolymox palatio extruxit in quo rege existēte videre poterat q̄cūd agebaī in tēplo. Neq; enī ꝓsonū videbaī vt qs cū sacra in tēplo celebraī: nisi ēt sacerdos aspiceret. Quapp Judei t maxime sacerdotes excelsū struxere parietem ex opposito edis qui paries nō solū edificij pdicti aspectū abstulit: sed ēt alias domox que erāt in exteriori tēplo. Pro qb⁹ idignat⁹ Agrippa vna cū festo prefecto eis pcepit: vt statim edificatū op⁹ destruerēt: que res multox malox seminariū fuit. de qbus infra dicē. Isto nāq; regnante q̄nque romani pōtifices successiue hierosolyme fuere: vz Cumanus: Felix: Festus: Albin⁹: t Florus: cū qb⁹ etiā maximā pacē t cōcordiā habuit. Sz cū Florus vltimus multis malis Judeos attriuisset pre magnitudine malox cōpulsi fuerūt a Romanox fide recedere t aduersus eos pugnare: quos Agrippa t oratione t obsecratione atq; lachrimis monebat ab armis animū cohibere. Ad cui⁹ orationē multitudo nō solū peccata: sz multo magis accēsa ipsox iniurijs multis lacessitū extra vrbē protinus pcu
lerūt: ausi quoq; sunt nōnulli seditiosi in eū saxa iacere. Quib⁹ cōtumelijs rex ab eis sic affectus hierosolymā deserēs discessit in regnū. Quid postea gesserit: aut qs filios genuerit nullibi inuenire potui.

¶ Cumanū patriciū Romanū Agrippa rege ibidē ꝓstituto: Claudi⁹ hoc anno post Alexādrū in Judeā prefectū mittit: sub quo (vt Josephus tradit) tumult⁹ maximi in hierosolyma orti ceperūt pro qbus maxima calamitas iudeos cōprehēdit: qz in die azimox tanta orta fuit seditio: vt in portis tēpli populo excūte ex oculeatione cox ad triginta hoium milia periisse dicaī: factaq; est illa celebris festiuitas luctuosa iudeis: post hec successit latrocinātiū tumultus: qui multox malox fuit occasio: Sz tu multū inter Galileos t Sāmaritanos sedato ex Galilei etiā cuiusdā interfectione ꝓfestim ꝓtic⁹ alt⁹ exortus est: pro quo maxime ecdes t agroꝝ vastationes sunt subsecute. Quāobrē multi Judeoq; t Sāmaritanox in Tyrū ad Domitū quadratū Syrie procuratorē conquesturi de Cumano pfecto accesserūt. Quos cū vidisset Domitius t Cumanū hūc pbuisse causaq; pdictis calamitatib⁹ intellexisset: q̄ in principio auctores malox noluisset vlcisci eidē ꝓtinuo Romā nauigare precepit redditur⁹ rationem Claudio de his: que in regno male per ipsum gesta fuerūt. Audituq; Romane allegationi bus t Sāmaritis nobilibus interfectis: Cesar Cumanum dignitate priuatum iussit ab vrbe discedere. Pro quo Felicem palantis fratrem in iudeam prefectum mīsit.

5251 52 ¶ Petronilla sacratissima virgo diui Petri apostoli filia t qdē pulcherrima: hoc anno q̄ est decim⁹ iperij Claudij ann⁹ post multa sanitatū remedia a pre recepta migrauit ad dīm. Eā qppe cū Flacc⁹ Comes inuitā coniugio sibi sociari veller triduī iduciās postulauit: quo in tpe ieiunijs t orationibus vacās tertio die statim vt Christi domini nostri sacramētum a sancto Nicomede presbytero accepit emisit spiritum. Quāobrē Flaccus videns se foze delusum: cuestigio Fellicolā eius sociam t Nicomedem presbyterum varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus aūt eius Rome postea via Ardeatina sepultum fuit: Cuius diei celebritas secūdo kal. Aprilis obseruatur.

¶ Nicomedē aūt pbyterū Petronille pdictē virginis ꝓfessorē eodē anno pdictus comes Flaccus pro decimo iterfici iussit: nā eū eidē Flacco platū fuisset q̄ beate Fellicule vginis beate Petronille socie corp⁹ sepelluisset eū teneri fecit: t duci ad sacrificādum. Qui cū diceret: Ego non sacrificio nisi deo omnipotēti qui regnat in celis nō his exēsis qui in tēplis quasi in carceribus custodiūtur clausi tā diu eū plūbatis cedi fecit donec migraret ad dīm. Cui⁹ corp⁹ cū in Tyberim ꝓcipitatū fuisset a Clerico ipsi⁹ note t ope insto collectū in hortulo suo sepelluit: cuius festiuitas .17. kal. Octobris excolitur.

52 ¶ Philippus dīi nostri Jesu xpi apls hoc anno cū pcr. xx. annos per vniuersam Scythiā pdicasset: illāq; pene totā ad xpi fidē puertisset hieropolim Asie vrbē veniēs hebionitarū heresim qui xpm fantasticam carnē sumpsisse predicabāt extinxit: ꝓbrē infideles cū tenētes anno etatis suc. 78. cruci affixerūt t martyrē xpi fecerunt. Cui⁹ diei festiuitas primo kalendarum maiarum celebratur. Iste duas filias virgines post se dereliquit: ambe cū patre sepulte sunt.

¶ Trophim⁹ Pauli apostoli discipulus Arelatēsis ep̄s hoc tpe quū optime arelatensem fundasset eccliaz de cui⁹ qdē fonte: vt Zozim⁹ scripsit: tota gallia fidei riuulos accepit: de q̄ ēt idē Paul⁹ g cū pdicādi gra mitbat ad Titū scribēs memīt ibidē genit i pace: cui⁹ diei festiuitas .4. kal. Januarias celebraī.

¶ Lazarus Marthe t Marie Magdalene sororū germanus t massiliēsis ep̄s quē dīs noster Jesus xp̄s a mortuis suscitauerat: t ipse ex⁹ iperij Claudij anno secūdo a morte migrauit ad dīm. Cui⁹ et soror Martha nō lōge post i dño genit. In quox venerabilē memoriā nō lōge a bethania postea

extincta fuit ecclesia. vbi vt diuus ait Hiero. e vicino dom⁹ eox ꝑseruabaf: hui⁹ gppe sctissimi viri t sororis relige apō cādē vbē ꝑcipuo venerāf obsego. Laçari āt hui⁹ festiuitas .16. kal. Janu. celebraf.

¶ Helena Adiabenox ꝓncipe Armenie Regina: q̄ supiorib⁹ annis: vt Josepb⁹ hz: ad iudeox rit⁹ cū filio Jacathe puenerat: t Hierosolymā deuotiōis cā ꝓperauerat: p hoc tps p aplos ad xpi fidē ēt puerti: q̄ ꝓuersa ēt xpi fidelib⁹ q erāt Hierosolymis valde ꝓfuit: Quia quū grauissima fames quaz Agab⁹ ꝓpheta pdixerat vniuersam Judeā t Syriā p̄meret: sicut Lucas in li⁹ actū aplox ca⁹ 7⁹ refert: multā frumēti quātitatē ex Egypto adduxit: t xpianis q̄ maxime Hyerusalē habitānb⁹ t alijs idigētib⁹ grauissime ministrauit: t ꝓpetuū nomē sibi cōparauit. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Seneca qui t Lucī⁹ annc⁹ stoycus phūs natiōe Cordubēsis Socij philosophi auditor t Neronis iperatoris magister his tpib⁹ Rome in p̄cio fuit: de quo diu⁹ Hiero. li⁹ de viris illustrib⁹ meminit dicēs: q̄ fuerit vir catholicus t ptinētissime vite: t ꝓpterea eū in sanctox catbalago ponit: t maxime pp frequētes epl̄as Pauli ad ipsuz: t ipsi⁹ ad Paulū. Hic iter cetera suax gratiax beneficia sibi a deo collata tāte fuit memorie: vt duo milia noīum recitata eo quo dicta ordine erāt mox recitabat: t dncē tos versus a ducētis scholasticis recitatos: ab vltimo incipiēs ad p̄mū vsq; ītegerrime recitaret. De hoc āt Seneca viro doctissimo nōnulla bene dicta a diuo p̄re Aug. li. de ciui. dei cupidissime disserūtur: quē tādē ante biēniū q̄ Petrus t Paulus martyrio cozonarent a Nerone seuissimo discipulo retributiones gr̄a iterfectū fuisse legim⁹. nā quū senex admōz eēt Seneca pisoniane cōiuratiōis labe notatus: imo ob inatū in vtutes odiū a Nerone per cēturionē idictū Senece fuit: vt sibipsi morte deligeret. Qui cognita iperatoris volūtate petijt vt in tepēti aq̄ ponerei: t ibidē oēs vene eidē apirent dōec spūz exhalaret qō t factū est: Hic nāq; doctissim⁹ vir multa diuinax humanaxq; scripturax edidit documēta: quox vt inuenire potuimus noīa: etiā t librorum p̄ncipia hic sigillatim subijcim⁹: videlicet.

Epistole ad Paulum	.i 4. Quax p̄ncipiū est: credo	De pauptate	li. i. Honesta inquit
Epistole ad lucillū	.88. principiū: Itaq; fac	De ira ad notia	li. i 4. Exegisti a me
De beneficijs	li. i 7. Inter multas	De nālib⁹ qōni.	li. 8. Grandinē
De copia verborum	li. i. Virtutibus	De morte claudij	li. i. Claudius
De ludis Senece	li. i. Quid actū sit in celo	Rbetoricoz̄	li. i. Exiguis rem
De sententijs diuersox	li. i. Deliberat Cicero	De imatura morte libz̄ vnū.	
De cōsolatiōe ad Marti.	li. i. Nili te Martiane	Declamationū	li. 9.
De vita beata	li. i. Vincre Galio	Tragediarū	li. 10.
De tranquillitate animi	li. i. Inquirēti mihi in me	De artibus libera	li. i.
De brevitate vite	li. i. Maior pars mors	De mr̄imōio: ō terremotu ō. 4. vtutib⁹	
Ad matrem cōsolato:	Sepe iam mater optima	Prouerbia multa laude dignissima	
De moribus	li. i. Omne peccatum	Jtē ad lucilluz amicū. Cur vir bonis	
De remedijs	li. i. Licet cunctox t alia multa	multa mala accidunt.	

Ad Serenū q̄ in sapientem nec iniuria nec contumelia cadunt: p̄ncipiū tātum inter.

¶ Lucan⁹ Anne⁹ p̄dicti Senece nepos: orator t poeta celeberrimus hac tēpestate: q̄ vis patruo inior ob igenij tamē magnitudinē par illi habit⁹ est. hic nāq; ipsi⁹ Senece ex Mela ci⁹ iuniore fratre nepos fuit: Qui p̄mo Rome sub Rbēmia polemone t Cornuto studuit a q̄b⁹ t optime edoct⁹ ē: vbi babuit ꝺdiscipulos sibi gratissimos: Persiū Flaccū t Salleū Bassū: q̄s mirumimodū dilexit. hic ob ei⁹ igētes vtutes a Nerone in curia vocat⁹ diu grauissim⁹ ei fuit: a q̄ ātē etatē q̄stor dict⁹ ēt augurat⁹ sacerdotiū paulopost assecut⁹ ē. Tādē t ipse de cōiuratiōe Pisoniane apud Neronē accusatus ab eo (sicut Seneca) acceto mortis arbitrio venas sibi p̄cidere fecit. Et cuz se morti appropinq̄re cerneret: hos versus prenunciauit dicēs: Sanguis erat lachrime quecunq; foramina venit: Humor ab his largus manat cruor ora redundant: Et patule nares sudor rubet oia plenis: Mēbra fluunt venis: totū est pro vulnere corp⁹. Quib⁹ expletis statim e vita discessit: pridie. s. kal. maij eo anno quo t Seneca patruus: cuius corpus sepultū fuit in hortis suis. Scripsit hic Saturnalia silvax lib. 10. Medeā isup t Orpheū: inedītū vbis. Jncēdiūq; troianū cū Priami calamite: at Pbasalia li. 10. i. de fluuio colchorum phasis nominato: t alia multa.

¶ Persiū Flaccū satyricū poetā clarissimū patria etbruscū: Lucani predicti cōdiscipulum: atq; in olbus germanissimū cū eo in boc tps florusse patet: qui ex patre equite romāo in volaterana Ethrurie vbe natus est: vbi p̄mū vsq; ad duodecimū etatis sue annū studuit: vbi t beneuolētiā illustriū virox Calpburni statare Sertilij numani: Lucaniq; ac Senece cōparauit. Cūq; ad. 17. peruenisset annū Annei cornuti amicitia vsus est. ita vt numq̄ ab eo discederet. Erat quippe Persius iste seuissimi morū mox verecūdie virginalis: fame pulcbre: pictatis potissimū erga matrē: sororēq; amitā. Scripsit aūt satyrax libz̄ iperfectū: sed t preterea scripsit: vz insigne gddā romanum: quod supra tunicas bonorat nobiles romāi deferebāt. Et Opcion librū vnū: t paucos ad sororē versus. Decessitq; vitio stomachi anno dñi. 66. Etatis vero sue fm Eusebiū. 30. t Rome in predijs suis sepultus est.

¶ Cornutus pbūs t poeta tragicus: poticeq; secte p̄ceps: Persij p̄dicti p̄ceptor: bis tpib⁹ in p̄cio multo existēs: paulopost a Nerone crudelissimo sine labe aliquo exilio dānatur: qui inter cetera sue vtutis opa persij discipuli libros cōmentat⁹ est: in philosophia quoq; opuscula quedam edidit. Atq;

p̄ nimio amore optiaz p̄sij discipli bibliothecā ꝓpauit p̄ciūqz sororib⁹:q̄s heredes īstituerat:tradidit.
¶ Clodiū Quirinalem rhetorē genere Arelatēsem:hisdem temporibus Rome rhetoricam docere cepisse:Euscbius scribit.
¶ Palemon īsignis grāmaticus patria vicētinus tpe isto Rome floruit.Qui interrogat⁹:vt Eusebius refert:quid inter stillā t guttā interesset?Respōdit:Gutta stat:Stilla vero cadit.Cū isto nanqz .Ad. Antonius liberalis latinus rhetor grauissimas exercuit amicitias.

5254 55 ¶ Felix patricⁱ⁹ Roman⁹ palātis frater:vir p̄clarissim⁹ hoc anno a Claudio Cesare p̄ses Hierosolymā mittit:q ibidē:teste Jose.12.annis magīatū tenuit:quo in tpe Claudi⁹ medic⁹ defunct⁹ est:t repēte Nero iperij dignitatē obtinuit:hic nō Hierosolyme sz ēt reb⁹q̄ in omni iudee regiōe erāt:p̄fuit: t Agrippe regi amicissim⁹ fuit:cui⁹ sororē Brusillā:quū hic Felix ī Judea administrator adiisset:vi dēs eā cūctis mulierib⁹ p̄cellētē sibi ī vxorē accepit:ex q̄ filiū suscipiēs:cū ob amorē cognati Agrippā appellauit:ipsi⁹ vide cognati amore capt⁹:ēt Galileā sibi creditā:cidē a Nerone ipetrauit.Cū igit hic Felix administrare cepisset:multi apō hierosolymā surrexerūt: q pplz vanis suasionib⁹ deciperēt.Inter quos vt Jose.li⁹.20 ca⁹.17.scribit:qdā Egypti⁹ pseudo ꝓpheta vn⁹ fuit:qui multos sibi associans in ipso magnaz rex conatu a Felice per exercitū oppressus est:Quo extincto denuo vniuersa p̄uincia latronū t magoz hoies seducētū repleta ē.De quoz numero Felix multos iterfecit:Sz quū a Jonatha pōtifice maximo moneret:vt reb⁹ iudeoz minus p̄esideret:ira successus ipsuz pōtificē per fraudē in tēplo interimere fecit:t post cū multos trucidare mādauit:Que res apud iudeos defectionis seminariū fuit.Hac ēt de causa Nero iudeoz querimonijs pulsatus:ipsuz Felicē a prefectura remouit:t Festo dignitatē concessit.Primates siquidem iudeoz a Cesarea Romā ascenderant:de Felicis iniurijs conquesturi:qui certe penas exoluisset cōdignas:nisi amicoz precibus Nero indulsisset.

5258 57 ¶ Nero Claudij p̄uign⁹:t Agrippine ex Enco Domitio ei⁹ viro fili⁹:sext⁹ Romāoz iperator hoc anno:curr entē etiā octaua t ducentesima olympiade imperare cepit:t imperauit annis .14.mēsib⁹.7.t dieb⁹.8.Claudius.n.mensēs:quū Britānicū filiū:t Octauiā filiā ex Messalina vxore genuisset:tū suadelis Agrippine vxoris Neronē p̄uignū:t genez iperij successorē designauit:t Britānicū ꝓprijs filijs regni extorrē fecit.Fuit aūt Neroni ꝓprium nomē Domitius:sicut t patri:Cui belue quū Claudius Cesar octauiā filiā vxorē dedisset:eū Neronē appellauit.At tū Nero hoc pacto quū iperiū adeptus fuisset:felicitatis magnitudine abusus est:t virozuz oium leuissimus. oium z flagitioz genere inquinatissimus:t auunculo Gallicule in rebus sceleratior t deterior esse cepit.Magnā nāqz senatus partē quasi ei insidias tetēdissent iterfecit.Post quos in oēs ēt vir nequissimus īmanitatē suā cōuertit.Et primo qdē scuitiā suā(vt premissus est)in Senecā p̄ceptorē suū vix senē exercuit.Postmodū in Lucanū poetā.Deinde in Pisonē t Lomutū phūz quē in exiliū egit.In Agrippinā quoqz matrē suā scuit:vt infra dicet:quā p̄o numeris retributione interimere fecit:nō solū p̄o matris officio hoc ei impedēs:sed etiā:vt Josephus ait:q cis suis machinamentis p̄euerit Romanū principatū.In Octauiā preterea vxorē t Britānicū cognatū:ac in oēs denīqz qui aliquo in p̄cio apō ciues esset:vsus ē crudelitate.Incēdij insup vrbis Rome ad similitudinē ardētis Troie auctor pariter t spectator fuit:t quū hoc icēdiū ei ascriberet:ipse ad abolēdū hūc rumorē subornatis falsis testib⁹ culpā xp̄ianis īponere curauit:vnde t primū in xp̄ianos p̄secutionē icipiēs:p̄eter Petrū t Paulū apostolos īnumeros interfecit xp̄ianos.Tāte nāqz fuit luxurie vt frigidis lauaretur vnguētis:t aureis piscarer rhetib⁹:que purpureis sumib⁹ attrahere cōsueuerat.Ad vltimū vero per amētiā ad histrionuz opera:scenāqz peruenit:vbi turpiter videntibus cunctis cecinit t saltauit:cui⁹ scuitiā t pessimā vitā Boetius lib.2.metro sexto lamentabiliter cōmemorat dicens.

Nouimus quantas dederit ruinas:
Urbe flammata patribusqz cesis
Fratre qui quondam ferus interempto
Matris effuso maduit cruore
Corpus ex visu gelidum peretrans
Ora nō tinxit lachrymis:sed esse.
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamen sceptro populos regebat
Quos videt condens radios sub undis.
Phebus extremo veniens ab ortu.
Quod premūt septē gelidi tryones.
Quos nothus sicco violentus estu.
Torret ardentes recoquens arenas.
Celsa num tandem valuit potestas.
Uertere praui rabiē neronis.
Heu graue sortē quotiēs iniquus
Additur scuo gladius veneno.
Hic itaqz cū a Seneca viro p̄stātissimo in rhetorica:ac philosophia optime edoctus fuisset:oīa hec vitia in iperij sui p̄ncipio ita occultauit:vt bonā spem oīb⁹ pre se ferre videret.Nā in vrbe t extra mīra splēdide edificauit:t iter cetera Thermas Rome sub noīe:t domū aureā ac porticū triū miliū passuū mira celeritate perfecit.Judeis quoqz plurimū fauit:t q̄ maxime Agrippe coz regi:cui⁹ regno multa adiecit.Tādē vero hic Nero toti orbi ingnis bellua postea q̄ dictū tp̄s in his obscenitatib⁹ pduraisset:ita ira t odiū populi Ro.in se p̄citauit vt tumultu excitato q diligētissime ad penas ab oibus q̄reret.Qui e palatio fugiēs ad q̄rtum vrbis miliariū in secutus ibidē in suburbano liberti sui iter Salariā t numētanā viā semetipsuz ano etatis suc.32.iterfecit:In eoqz ois Cesarū familia ꝓsumpta est.Ei⁹ aūt corpus:vt ex priuilegio ordinis nostri habemus:intra vrbē delatū ad portā flaminēā sepultū est:vbi.45.supra septingētos fere annos

vsqz

vsq; ad Pascalis ꝑmi pontificis maximi tpa ꝑmansit: supra qđ nux arbor nasci contigit: quã demones ille derãt locũ custodientes: q multos p eã portã ex vrbe excũtes crudelẽ in modũ laecrare ꝓsueuerãt. Qđ animaduertẽs idẽ pascalis pontifex ꝑmot⁹ populi sui malis que idies ꝑpe singulos nũciabant ea de cã cuenire: iciunũ ciuitati idixit: obsecrauitq; immortalẽ deũ vt ppl; romanũ a tã detestabili eripet clade: Cui tãdẽ beata vgo Maria apparẽs: idicauit ei ossa Neronis ibidẽ cõdita: monuitq; vt e loco illo ea in tyberi ꝓijceret. Qđ quã feciss̃et: ꝓfestim ide dis demonum vis expulsa est. Vnde miraculo pontifex eo in loco in honorẽ beate vginis cuestigio altare erexit. Deide edes i ipsi⁹ beate vginis honore extructa fuit: q etiam a nõe facti: qz ex tũc a pplo frequẽtari cepta fuit ecclesia sancte Marie de pplo appellata est: vbi pp hui⁹ facti memoriã innumerabiles pene idulgẽtie p sũmos pontifices postea ꝓcesse fuerũt: quẽ sane locũ t ecclesiã ffres ordinis nri eremitarum dni Augu. t deinceps incolnere. Et porta ante Flaminea vocata postea illa ẽt t deiceps populi porta ẽ appellata. Demũ Sixt⁹ huius nois ẽrt⁹ pontifex maxim⁹ Pauli bergomẽsis ibidẽ dignissime psidẽtis hortatu t idustria ecclesiã a fundamẽtis maxima cũ ipensa istauranit: vt latꝰ in calce voluminis in eiusdẽ Sixti pontificis vita dicetur.

¶ Festꝰ Romanꝰ patriciꝰ. 6⁹ Neronis iperij anno ab eodẽ imperatore post Felicẽ ꝓses in Judeã missus ꝓfuit ãnis duob⁹: vir gdẽ iust⁹ t virtutis amator: q suscepto magistratu vno ordine negocijs pre esse studuit: vnde quũ vniuersaz ꝓuinciã latrocinib⁹ plenã offendisset: viribꝰ qb⁹ potuit: purificauit: t illos q illã infestabãt sollicite ꝓsequi cepit: t latrones mltos iterfecit: Hi (vt Lucas euãgelista refert) Paulũ apl;z cũ pũte Agrippa rege rõnẽ fuc religiõis exponere tẽtass̃et: vinctũ Romã ad Neronẽ trãsmisit. 63 5262

¶ Albinꝰ aũt t ipse patriciꝰ Romanꝰ post secũdũ annũ ꝓdicti Festi in ꝓfecture magistratu successor fuit: t. 4. annis prefuit. Vir gdẽ callidꝰ: auarusq; atq; malignꝰ: qui nullã inigratis speciẽ ꝓtermisit: t qđ ꝓfuit vniuersaz iudeã ꝓpbanauit. Nã: vt Josephꝰ tradit: ñ solũ ciuibꝰ surabat: s singulos substãtias diripiebat: atq; latrocinãtibꝰ fauebat: t q eãdẽ a dcurionibꝰ cõprehẽdebant: accepta a cognatis t parentibꝰ pecunia relaxabat: Et ꝓpterea in Hierosolymis hac de cã facinorosus q rex nouare cupiebãt creuit audacia. Nã qs ostabat officijs idignos t supplicijs dignos qp libentissime ad dignitates t vrbis officia ꝓmouebat: his ẽt q tumultũ in vrbe excitabãt nõ modo nõ idignabat: s ẽt largitionib⁹ se redimẽtes fauebat. Unde t multiplex dominatio sui cã i vrbe surgere cepit: q ab illo tpe femina sue captiuitat; t excidij sparsere: t bello iudaico ẽdere ꝓncipia. Quo ãt fine ei⁹ vita fuerit clausa nõ inueni. 65 5264

¶ Florꝰ gessit t ipse decimo iperij Neronis anno. 7. ãt t. 10. regni Agrippe: teste Josepho: albino ꝓdicto successit: Qui magistratu inito multis malis vt vir malignꝰ violẽtusq; Judeos attriuit: t ꝓ magnitudine maloꝝ ei⁹ Albinũ qsi iustũ iudicẽ Judei laudabãt qz malignitatẽ suã callebat t occultabat ne deꝓhenderet a turba. Hic ãt qsi ad docẽdã negtiã missus inigrates suas in Judeos apta malignitate demõstrabat: qz neqz direptionib⁹ parcebat: s modũ iniusti supplicij effrenata rabie sequebat. Ad miserẽdũ inflexibilis erat: t auarꝰ oib⁹ lucris: latronũqz direptionib⁹ cõmunicabat: Quapp infelices Judei cũ ei⁹ latronũqz direptiões sustinere negrẽt: multi ex eis recessere: t relictis patrũ suoꝝ solẽnitatib⁹ ad alienigenas se trãstulere natiões. Quib⁹ malis ꝓmoti Judei ꝙ Florꝰ hui⁹ administrationis anno bellũ ꝓ ra romãos susceperunt mense. s. Maio quod per annos. 12. protractũ fuit. Hic ãt Florꝰ vxorẽ nole Cleopatrã habuit: malignitate marito nõ minor que a Pompea Neronis vxore hãc marito dignitatem obtinuit. 69 5268

¶ Persecutio christianoꝝ prima.

¶ Nero itaq; ipator. 13. iperij sui ãno sup oia scelera sua ẽt in xpianos ꝓm⁹ psecutionẽ exercere cepit: i q ꝓter Petrũ t Paulũ aplos ẽt ifrascripti singulares viri Rome t alibi glorioso martyrio coronati sunt: qꝝ ꝙ numero. 47. ꝓmo fuere a bto Petro aplo baptizati: g cũ eodẽ aplo i custodia ꝓtinẽt tãdẽ ob ouotiss⁹ fidei ꝓfessiõe ibidẽ neronis gladio. 2. id⁹ martij ꝓsupti sũt: q die coꝝ natale celebrat. 70 5269

¶ Nereus item t Archileus fratres romani ciues t ipsi sub hac persecutione Rome martyrio coronati sunt: bi primo apud insulam pontiã longũ pro xpo durere exiliũ: postmodũ a quodã iudice grauissimis attriti fuerunt verberibus: deide quũ ad immolandũ equuleo ac flãmis ꝓpellerentur: diceretq; se a beato Petro apostolo baptizatos nulla posse ratione idolis immolari: capite cesi sunt quoꝝ natale. 4. idus Maij ecclesia celebrari mandauit.

¶ Processus ẽt t Martian⁹ romani milites a dno Petro in carcere baptizati: t ipsi cum Neronis iussu oris cõtusionẽ equuleum nervos: fustes: flãmas: scorpiones q; perpessi fuissent: nouissime sexto nonas Julij martyrio coronati sunt: Quo quidem die t coꝝ festiuitas celebratur.

¶ Torpet⁹ insup romanꝰ ciuis q apõ Neronẽ magnꝰ fuerat: hac ipsa tẽpestate iussu Neronis xpi martyr efficit: quẽ ꝓmo alapis cedi: deide vberib⁹ durissime affici: ac bestijs dnorãdũ tradi mãdauit: s quũ minime ledereť caput ei obtrũcari ꝓcepit: t hoc gdẽ. 16. kal. Julij gestũ: q die festa ei⁹ celebrant.

¶ Torquatus qdã t hs Cecilius: Estiuus t Euphrasius sanctissimi Christi cõfessores: t ipsi vno die hoc tpe apud Hispanias mãdante Neronẽ martyrio coronantur. Hi autẽ oẽs ab apostolis Petro t Paulo episcopis apud Romã ordinati confestim ad predicandũ verbũ dei: hispanis ifidelib⁹ fuerũt directi: vbi quũ varijs in vrbib⁹ euangeliçassent: t innumeras eius gentis multitudines xpiane fidei subingassent: Tãdẽ Torquatus acci. Cecili⁹ Helybori t Euphrasius Eliturgi ciuitatib⁹ conditi gentiũ: quoꝝ natalicius dies sextodecimo kal. Junij celebrari postea mandatum est.

¶ Nazarius preterea cuiusdã aphricani patricij Ro. filius a beato Lino epo baptizatus: t ipse ꝙ

apud Mediolanū vrbē ab Anolino vrbis pfecto per hoc tps martyriū xpi efficit: qui quū oēm pdi
cādo pagrasset Galliā: t apō Carnclū ciuitatē filiū cuiusdā viduc ciuitatis ipsi⁹ pmarie noie celsuz
baptiçasset Mediolanū redijt: vbi quū dei vbū pdicaret: ab Anolino ibidez pside capit: t carceri cū
eodē Celso puero mācipitur. Et post nō multos dies cū eodē Celso puero gladio occidit: Eoz autē
corpora quū diu latuissent: sicut sanct⁹ Paulin⁹ eps scribit: tpe Archadij t Honorij iperatoz: a bea-
to Ambrosio mediolanēsi epo: dño reuelāte repti fuerūt: quorū festiuitas .5. kal. Augusti celebratur.

¶ Marcellū quoqz t Apuleiū ilignes viros sub hac psecutionis rabie apud Romā martyrio coro-
natos fuisse pstat: bi primo p apli Petrū: relicto Symōe mago: cui⁹ erāt discipuli doctrine aplice sese
tradiderūt: q̄ audito paulopost ab Aurelião viro psulari decreti iussu Neronis martirij corona nonis
augusti reportarūt: q̄z corpa nō lōge ab vrbe sepulta referūtur: Eoz āt natale nonis Aug. celebrat.

¶ Frontoni⁹ ēt gdā petragonic⁹ eps natiōe roman⁹: vir scūs: qnē Petr⁹ apls supioribꝰ diebꝰ epz or
dinauerat: t cū Sergio pres bytero: quē per apli baculū in itinere sociū de morte recepat: bis tpibꝰ ad
eandē petragonicā ciuitatē Gallie venies: quū magnā illi⁹ gētis multitudinē ad xpz cōperisset: multis
miraculis clarus. 8°. kal. nouēbris vir sanct⁹ genit in dño: quo etiam ci⁹ natale celebratur.

¶ Paulus q̄z narbonēsis eps t pfessor: quē: vt dixim⁹: Paul⁹ apls ordinatū eidē vbi destinauerat
antistitē: q̄z cū eodē aplo ad Hispanias pdicādi gratia prexerat: t ibidē relict⁹ fuerat per hoc tēpus
predicationis officio nō segniter expleto miraculis clarus. 6°. idus decembris migrauit ad dominum.

¶ Tecla vgo pclarissima: isignisq̄z ac sanctissime Pauli q̄z apostoli discipula: bisdē tpibus q̄ pro
confessione xpi fustes bestias t ignes tria atrocissima tormenta pertulisset: post etiam multa t incre-
dibilia alia tormenta t certamina ad multoz doctrinam plato: quum de Iconio Seleuciam veniret:
nonis kal. Octobris in pace quieuit: quo die eius natale celebrari constitutū est.

¶ Maria Magdalena ilignissima xpi apostola: p hoc tps (vt aiūt) haud lōge a Massilia gallie
ciuitate migrauit ad dñz. Hoc qppe ab adolescētia sua: vt sacra ei⁹ hz historia quū cēt cūctis iudeoꝝ
puellis pulchritudine plata ex Martha sororis Lazariqz germāi sui a: in Magdalū castellū marito
tradita fuit: Sz pfecti voluptatū fallacia: vanaq̄z letitia seducta a marito ipso discedēs hierosolymā
fugit vbi t generis sui immemor: ac legis diuīe oblita vulgaris t impudicissima meretrix cuasit: ac postq̄
spōte se fecit turpitudinis ,pstibulū iure effecta est delubrū demonioz. Nec dño Jesu xpo aliquā pdi
cāte: t terrore peccatoꝝ (vt fit) intētāte: pfestim āte oculos cordis sui culpas turpitudinis sue t cete
nū iudiciū ponēs dolore cordis intrinsec⁹ tacta culpas suas fetid⁹ amarissime punire cepit. In seque
reuersa ait. Quid frustra decipis Maria? Surgā (inquit) ad Jesuz xpz dñm deū, verū rerūq̄z oium
creatorē t redēptorē meū ibo t plagā doloꝝ meū ac mea scelera amarissime deplorabo. Atq̄z ita do-
mū reuersa lupanar pfesti drelīqt t sui oblita ad xpz in domū Symōis leprosi cōuiuātē venit: ad pe-
desq̄z ei⁹ retro accessit vbi vberti lachrymas effundēs q̄si peccatoz ventā sibi elargiri postulās ipsius
dñi sui pedes lachrymis lauare cepit t capillis capitis sui tergēs osculabat vnguētoq̄z pciosissimo
vngebat. Quo viso: vt sacra euāgeliozz hz historia: dñs ad illa ingt: O mulier: remittūtur tibi peccata
tua. Fides tua te salua fecit: vade ingt in pace. Atq̄ hōc mercede corpis sui a se oīno abdicās t aliam
salutis viā repetēs q̄d dñs nr Jesus xps vixit eidē ardentissime ibeit vt optimā ptē: eo festāte: elegit.
Post vo dñi nri ascēsionē: vt Egesipp⁹ ad vbū scribit: domo ei⁹ in ecclīam psecrata asprimū cremum
petijt: t in loco angelicis manib⁹ pparato p. 30. annos icognita mānsit. vt t q̄libet die septē horis ca-
nonicis ab angelis in ethera elevabat t celestiū agminū gloriosos cōcētus: corpalib⁹ et aurib⁹ reficie
bat: vñ dieb⁹ singulis suauissimis sacrata ymnis p eosdē angelos ad locū ppriū ide revocata alimē
tis corpalib⁹ nullateni⁹ indigebat. Atq̄z ita cū adeo bonis delectata corpalib⁹ aliquā discessisset ad cū de
nicq̄z p hāc penitētie amaritudinē fragrāti desiderio. xi. kal. Augusti redire curauit. Ei⁹ āt corp⁹ apud
Massiliā galliarū vrbē nūc ysq̄z condītū habetur: cuius natalici⁹ dies. xi. kal. Augusti celebratur.

¶ Agrippina Neronis Cesaris mater anno apud Lucrinū lacū in villā suā iussu filij occiditur:
Que mulier t genere? sanguinitateq̄z iperio t filij mōstruositate ac suo quoadutxit emicuit. Hec qp
pe Germanici Cesaris optimi iuuenis ex Agrippina supiori filia fuit: t Caij Gallicule iperatoris
soror: t nupsit Enco domitio boi nobilissimo: ex quo Neronē pdictū peperit: vez viro morte absump-
to: Nerone adhuc puero cū formosissima cēt Gai⁹ ei⁹ fr vir spureissim⁹ diu turpi stupro ea abusus
est. Sz eo a militibus suis trucidato a Claudio principe substituto: prec dilecta in vxorē accepta est:
Que in dignitatem sublimata: vt erat mulier astutissima: tpe capto: quāq̄ vtriusq̄z sexus filij essent
Claudiū eo iduxit vt Neronē pignū adoptaret in filiū t Octauiā filiā traderet in cōiugē: Quib⁹
obtētis metuēs ne Britānic⁹ Claudij fili⁹ ante patris morte in solidā veneriret etatē: ipsū Claudiū
maritū t iperatorē veneno sustulit. Quo mortuo suffragio amitoz Neronē sublimare fecit i pncipē.
Que res adeo Neroni grata fuit: vt ipsaz matrē illico tāq̄ bñmeritā i cūctis tā publicis q̄ puatis p̄-
poneret. Ea gdē sic sublimata plurimū i cedib⁹ atq̄z exilijs obaccata ē. Deniq̄z facinorosa mulier cū
gbusdā ex causis de filio oblocuta fuisset idetestabilē: quāq̄ meritā: morte deducta ē. Nā cū ei⁹ odiū
sibi p̄ssisset tā oi bonore t maiestate pnuit: q̄ idignās t femineo irritata furore eidē iperiū se surre-
ptura minata ē: quib⁹ exterrit⁹ Nero veneno ter illā iterficere conat⁹ ē. Sz ipa āte dotis offēsaz vita
re studuit. Demū quū oia q̄ illi Nero i morte tetēderat cuitasset mīt cēturionē cū militib⁹ in villā suā

mittēs

mittēs illā funestissime occidi mādauit: q̄ occisa nocte eadē crematri fecit & vilib⁹ exegis terra cōtegi.

Linus secūdus papa hoc anno q est vltimus Neronis beato Petro in pontificatu succedēs sedit annis. xi. mēsib⁹. 3. & diebus. 12. Vir certe moribus & sanctitate p̄clarus: q ex p̄cepto magistri sui Petri cōstituit ne q̄ mulier nisi velato capite vnq̄ templū ingrederet. Fuit. n. hic natione thuicus ex p̄re Herculiano q quū demones effugaret mortuosq̄ ad vitā reduceret tandē a Saturnino cōsule cuius filiā a demonib⁹ liberauerat capitali sniā punit̄: & martyr xp̄i efficit̄: ac. xi°. kal. Octobris in vaticano iuxta corpus beati Petri sepelit̄: & ea die eius natale celebrat̄. Ad quē gdē sanctissimū corpus: vt aiunt: postea a quodā Gregorio ostiensi epo in Ostiā ciuitatē trāslatū: & in diui Laurētij ēplo honorifice ꝓdidū fuit. Hic sacros ordines in hac vrbe celebrās. 18. p̄sbyteros. & xi. epos creauit. Scripsit autē hic res gestas beati Petri magistri sui: & maxime ei⁹ cū Symone mago cōtentionē. Papa. 2 70 5269

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Euax Arabū rex ingēs phūs & medicus ac rhetor tēpestate hac floruit: q̄ iter cetera sue doctrine opa volumē de medicinis optimū a se cōpositū Neroni trāsmisit. In quo nō solū herbax medicinalū sz etiā & lapidū species noia & colores a q̄b⁹ in regiōib⁹ valeāt reperi scripsit. de q̄ Ply. li. 25. meminit dicēs. Euax Hyonisi⁹ & Metrodorus herbax effigies pinxere: carūq̄ effectus subscripsere.

¶ Vectius valens alter medicus grecus q: vt Ply. li. 29. scribit: Messaline predicte vxoris Claudij adulterio fuerat nobilitatus: p hec tpa multā nact⁹ potētiā Rome in medicinis nouā sectā istituit: & Galieno teste li. p°. de regimine sanitatū & librū medicinalē ad Neronē scripsit: in q̄ cūctis medicis & philosophis tā veterib⁹ q̄ nouissimis seipsum effrenata q̄dā temeritate p̄posuit. Ypocrateq̄ oiuz medicorū p̄cipē maxime supplātauit. Sed idē Galienus ipsuz ignorātissimū fuisse ostēdit: nec iter medicos: sed inter textrices sordide creuisse: quū eius pater lane pectinator & mater textrix fuerit.

¶ Crinā q̄z Massiliēsem medicū bisdē tpib⁹ floruisse dicūt. q etiā (vt idē Ply. li. 29. scribit) ad motū syderū ex Ephimeride mathematica cibos phibēs: horas obseruās auctoritate Thessalū possit p̄dictū. Hic: codē Plynio testāte: innumeras post se reliqt diuitias: & libros in medicinis edidit vtiles.

¶ Probus Beryrius grāmaticoz sui temporis princeps per hoc tēpus: Euscbio referente: floruit & nonullos in grammaticali professione edidit tractatus.

¶ Statium quoq̄ vrsulū natione Tolosanū oratorē clarissimū bisdē etiam temporibus claruisse scribit Eusebius: qui & per omnem Galliam rhetoricam celeberrime docuit.

Galba Sergius antique nobilitatis senator: hoc anno ab hispanis galliscq̄ āno etatis suc. 73 post Neronē sextus Romanoz iperator electus iperauit mēsibus septē: Qui: vt Suetonius ait: a p̄ncipio liberalibus studijs & inri ciuili operā dedit: & ꝓpterea adultus factus: vita priuata insignis admodū fuit. Vex principatu susceptus: quū Rome anaritia & segnitia oēs offenderet: tandē Othonis insidijs in vrbe ad lacū Curtij cū Pisone nobilissimo adolescēte: quē in filiū adoptauerat iugulatus est. Cuius qdē corpus Egius ei⁹ dispēsator: in p̄uatis eius ortis via aurelia sepellit. Fuit hic: vt Orosi⁹ li. 7°. scribit: Sepe p̄tor: ꝓsepe ꝓconsul q̄z: & frequēter bellor grauissimor dux. Statura corpis iusta: capite caluo: oculis cerulcis: adūco naso: manib⁹ pedibusq̄ articulatis. i morbo distortis: adeoq̄ vt calceū ꝓpeti posset. Fuit etiā in dexteriori corpis p̄te gibbus. Libi tñ plurimi: & libidinis max̄e in marib⁹ p̄nus. Qui. M. Fabiū Quintilianū ilustrē oratorē ex hispania romā ꝓduxit. 71 5270

Otho Lucius. S. Romanoz imperator: mortuo Galba inter tumultus cedesq̄ imperiū occupans iperauit mensibus tribus. Hic nāq̄ materno genere magis q̄ paterno nobilior fuit vita priuata mollis: Quippe qui Neronis per familiaris fuerat: & oīum eius cōsiliorū secretorūq̄ particeps. Cum autem ciuile bellum contra Vitelliū in Germania Imperatorem creatum mōtibus tribus leuibus p̄lijs superior extitisset: vno videlicet ad alpes: altero ad Placentiam: tertio ad Castorem: quarto autem (vt Suetonius ait) apud Bebriacum superatur. Vnde & rex desperatione permotus mēse Octobrio anno etatis sue quinquagesimooctauo sibimet manū iniecit: & apud volaterranā Etrurie vrbē sumeratus est. Hic quippe statura fuit modica & male pedat⁹: calnusq̄ habit⁹. Ei⁹ autē vitā & p̄clarissima gesta multi clarissimi oratores scripsere: & q̄ maxime Plutarchus & Suetonius historici: qui eū predicarūt fortissimū virū ac vnicum rei bellice imperatorem. 72 5271

Vitellius nonus Romanoz iperator & ipse post Othonē iperauit mēsibus septē: q ex familia honorata potius q̄ nobiliori origine ortus. Hic: vt Sueto scribit: in adolescētia oibus ꝓbris cōtaminatus fuit: sed ꝓpter augurandi scientiā apud Caium imperatorē precipuum locum obtinuit: Quo mortuo etiā apud Claudiū per alee studiū familiaritatē obtinuit. Deinde Neroni acceptio: quoz indulgētia amplissimis honoribus auctus est. Veniq̄ cū primū imperio potitus fuisset in oēm nequitiā sevitiāq̄ ac ingluuiē prolapsus est. Fuit quippe tante voracitatis vt in die septies cō medere: & vna cena suo iussu: vt Sueto scribit: duo milia pisciū & septē milia auiū eidem appolita fuerint. Et ne cui hoc incredibile videat. Ferunt eū fuisse incredibilis proceritatis: & rubicūdissime faciei atq̄ obesi ventris. Verū vbi cōperit Vespasianū apud Iudeā palestine ab exercitu iperatorē creatum cū legionibus aduentare primū deponere imperiū cōstituit. Sed a quibusdā postea aiatus armis sumptis Sabinū Vespasianū fratrē eū Flauianis in Capitoliū cōpulit: quo qdē succenso oēs cū eo cōcremari fecit. Quare Vespasiano supueniēte: cū nullū sibi venie locū reliquisset: e palatij cella in q̄

delitū erat turpissime tractus p̄ viā sacrā nudus ad scalas gemonias ducīt: vbi p̄mo stercore z cēno ludificatus: deinde minutissimus ictibus excarnificatus in tyberim ꝓiectus est: z ita etiā cōi caruit sepultura: perijt itaq; cū fratre z filio. 50. z. 7°. vite suc anno.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Quintilianus rhetor atq; phūs celeberrim⁹ natiōe hispanus hisdē tpib⁹ cū in magno esset ꝓcio a Galba p̄dicto Cesare Romā ꝓductus ibidē scholā tenēs clarissimus habit⁹ est: vir certe eruditissimus atq; grauis: q; iter cetera de ūstitutiōe oratoria octo libros cōposuit: atq; causarū libū puilē edidit. Ex q⁹ hāc celebrē z memoria dignā habemus suiam. Vtinā liberoz nroz mores nō ipi ꝓderemus. Infantiā. n stati delitijs solutā. Mollis qppe educatio quā idulgentiā vocāt nervos oēs mētis z corpis frāgit. Hui⁹ aut̄ celeberrimi viri de ūstitutiōe oratoria liber cū annis ferme sexcētis depditꝰ stetisset: postea a Pogio florētino viro eruditissimo circa annū dñi. 1410. in Cōstātino cōcilio in q̄dā ipi⁹ ciuitatis monasterio ītegerrim⁹ est ita: atq; ei⁹ ope trāscript⁹ z emēdatus in Italiā delat⁹ est.

¶ Josephus iudeus sacerdos z Mathathie ei⁹ gētis sacerdotis filius: historicus q̄dē celeberrimus atq; philosophus insignissimus: multarūq; litterarū z rerū peritissimus: hoc tēpore imperātibus predictis: videlicet Nerone z relīs a Vespasiano z Tito eius filio cōquesta Galilea capit̄ z in seruitutē honestā deducīt: vir sane bonus ac egregius. Qui de Christo optime sensit: z prodigia multa expo suit: z q̄m maxime Hieros olymoz perniciē futurā tanq; verus ꝓpheta predixit: Qui cū in Romanorū manus post galilee deuastationē: cui ipse precrat: deuenisset: a Vespasiano exercitus moderatore diligenti cura seruatus est. Qui statim eidē Vespasiano z Tito semotis arbitris cos brevi imperatores futuros esse predixit: q̄d z factū est: Propter q̄d idē Vespasianus cū ab oi seruitute liberauit. Capta vero z euersa Hierosolyma: Josephus vt verus ꝓpheta a Vespasiano summis laudib⁹ z honoribus elatus est. Romā deinde ꝓductus tum ciuitate: tum Flauia familia donātus est: vbi cum eisdē imperatoribus per quindecim annos feliciter vixit. In q⁹ cū singularis esset eruditiōis p̄mo de iudaica captiuitate septē libros scripsit: pro q⁹ z statuā: vt diuus refert Hiero. Rome ꝓmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiquitate Judeo. li. videlicet ab exordio mūdi vsq; ad bellū iudaicum: z alios duos aduersus Apionē grāmaticū: atq; alia multa ad se relict scripta: que oia a Ruffino Aquileiensi in latinā linguā fideliter translata postea fuere. Et natus Josephus hic etiā quando Christus crucifixus fuerat: vixit vsq; ad Traiani imperatoris tempora: z Rome glorioſe defecit.

5272 73 Vespasianus Flauius decimus Ro. iperator: ducētesima z 12. olympiade iperator z Augustꝰ creatus impauit annis decē: vir vtiq; clemētissimus: liberalissimusq;: ac munificentissimus: q̄ p̄incipatū susceptū rēpublicā ferme collapsam optime restituit: z ecclīam senatoruz explevit cōsulares nopes sustētauit: ac multas p orbē ciuitates terremotu vel incēdio afflictas in melius restituit: z vbi quoq; multa adiecit insignia. Templū pacis foro ꝓximū per omū Claudiū ceptuz perfecit: atq; amphiteatrū: cuius partē adhuc cū admiratiōe aliquādo in vrbe cōspeximus: inchoauit: impio etiā portus: Aethaliā: Lyciā: Thracīā: Oliviā: Romanis adijciēs in ꝓuincias redegit: z p̄fidos eis trāsmisit: Et q̄m munificētissimus: clemētissimusq; haberet: in colligēdis tamē pecunijs nimiū reprehēsibilis videbāt: licet ex alieno (vt Eutro. noster bz) nil raperet. Hic ante demādatū sibi imperiū in Germaniā z Britāniā a Claudio multis tricesies z bis: vt Sueto. scripsit: cōflixit. Deinde biēnio ante Neronis mortē ad capiendā Judeā ab ipso Nerone missus multa ibidē gessit certamina: p̄ quibus audita ꝓncipis morte: iperator ab exercitu appellatus est: q bellū Tito filio cōmendās Roma p Alexandriā ꝓfectus est: vbi vrbē incēdijs veteribus ac ruinis deformē offendēs ad restitutionē ita mox q̄ muroz aggressus est: z multas leges: p̄sertim cōtra libidinē z luxuriā ibidē decreuit. Atq; ita oib⁹ in rebus ab initio sui ꝓncipatus vsq; ad exitū semp instus: ciuilisq; ac clemēs fuit: q tādē postq̄ multas deduxisset colonias: pluuio vētris annū gerēs etatis. 69. extinctus est: relictis post se Tito z Domitiano filijs ex Flauia Domicilla vxore susceptis. Fuit nāq; Vespasianus hic statura q̄drata: firmis: cōpactisq; mēbris: z vultu decoro: Et cū esset doctissimus vir: vt Sueto. testat̄: edidit versus.

¶ Hierosolymorum excidium.

5274 75 ¶ Hierosolyma Metropolis nobilissima ac vetustissima ciuitas: hoc anno qui est secundus ꝓcij Vespasiani anno octauo die mēsis Septēbris a Tito ei⁹ filio capit̄ z sexta vice funditus euertitur. Quā cū Titus vna cū templo prorsus diripuisset: incēdisset̄q; eā vniuersam z templū complanari iussit: q̄busdā turribus relictis q̄ p̄ter cetera eminebāt: s. phesello hippico z Mariane sic appellate: q̄ quidē Titus egit vt turres ille posteris indicarēt quā munitissimā ciuitatē Romanoz virtus obtinuisset. Muroz etiā aliquā partē dimittēs tanto quāto ciuitatē ab occidēte cingebat: z hec quidē pars vt castrīj illis esset quos custodie causa relinquere decernebat. Aliū vero totū vrbis ambitū ita ꝓplanauit vt qui ad eam accessissent vix credere potuissent aliquādo fuisse habitatā. Et hoc ꝓpter iudeoz dementiā actū est: quia nouas res p̄ter Agrippe regis cōsiliū mouere tentauerint. Quinges nāq; p̄ter nūc hec celeberrima ciuitas vastata fuit: p̄mo a Babylonioz rege. 2°. Ab Assobio Egyptioz rege. 3°. ab Anthiocho. 4°. a Pompeio. post hos Herodes magnus z Sosius captū oppidū seruauere. Eius itaq; vrbis primus conditor (vt Josephus testat̄) Canam fuit: qui Justus appellatus erat rex: z hic quidem Melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur: Qui cum ibidem phanum edificasset illud

Solymam appellauit: Que quidē ciuitas Cananee gentis vsq; ad tempora Dauid regis habitatio fuit. Hec Josue iudeox princeps eos Cananeos: seu Jebuseos vnq; inde expellere potuit. Dauid vero primus Jebuseis expulsis quū ciuitatē reedificasset: eam Hierosolymā: idest munitissimā nūcupauit. Hieron enim hebrea lingua latine munitionē significat. Hui⁹ igit̄ vrbis sic euersi situs et munitio petrosa erat et triplici muro cingebat̄: quo: vt Strabo ait: interius ags abūdans: exterius vo oino sicca fossam habebat in lapide excisaz. 40. pedū. pfunditate: latitudine vero. 250. E lapide aut̄ excisa educta erāt celeberrimi tēpli menia. Eā cū Titus cepisset statim cōplanatis menibus fossas etiā implere iussit. Quāobrē vsq; ad Hadriani pncipis tpa latronū: sicariorūq; facta est receptaculū: hec Strabo: Quā postea Hadrianus impator menib⁹ et edificijs ista urās de suo noīe Helyā appellauit: precepitq; ne cui iudeo in eā introcūdi daret facultas: sz nō christianis eā cōcessit: vbi pmū ex nostris qdā Marcus eps cōstitutus est. In ea qppe (sicut Josephus refert) sexcēta boium milia p romanos fuerūt interfecta. Cuius qdē calamitatis et excidij Flozij pfecti inhumanitas extitit causa: q (vt dictū est) Judeos ibidē innumeris attriuerat malis: pp q̄ lacessiti indei res nouas cōtra romanos mouere tētarūt: et ipetu facto multos Romanox interfecerūt: et Cestū syrie pfidē extra puinciā ciecerūt. Quā ob causaz īfinite ppemodū cedes hinc inde subsecute sūt: de qb⁹ Josephus li. 2. de iudaica captiuitate pulcbre meminit. Qō quū Nero accepisset cōfestim Vespasianū pdictū ab adolescētia vsq; in senectaz bellis exercitatū ad tāti belli magnitudinē sustinēdā duodecimo iperij sui anno cū ingēti exercitu misit. Qui vtraq; Galilea et Judea capta post tertiū annū mortuo Nerone ad iperiū p senatū ab indea reuocat̄: Tito ei⁹ filio ad debellādos iudeos ibidē relicto. Agrippa igit̄ rege et Beronice eius germana ex vrbe pulsus et coz regia a iudeis successa necnō et Anania coz pōtifice maximo a seditiosis interfecto tota ciuitas p Symonē et Joānē quendā occupata fuit. Quox qdē seditiōibus nil magis ipiuz a Romanis q̄ ab his duob⁹ passi sūt iudei. Neq; post illos ciuitas (vt Josephus ait) aliqd noue calamitatis expta est. Sed illa qdē grauiores casus ptulit anteqū subuerteret. Romani aūt q ea debellārūt maius aliqd pficere nō potus. Hā seditio ciuitatē: Romani vero seditionē cepe: qz multo menb⁹ erat tutior: bis igit̄ intra ciuitatē sic male se habētib⁹: Titus: sicut Egesippus li. 5. hz cū qbusdaz delectis eqtibus foris vrbē circuīes et muros explorās: a iudeis a tergo pclusit: sed aiuz audacia exactūes penetrato cuneo ad suos idigabūdus rediit incolumis: Qui statim et tormēta et machinas ad muros admouit: qbus quassato muro secūdo: Titus nī p Josephū: q occidi peritissim⁹ erat: pacē iudeis obtulit. Sed quū multi iudei cōtradicerēt repēte tāta in vrbe famis crudelitas inualuit: vt cessantib⁹ emptione et vēditiōe ciborūq; coctura: icole manderēt scutox coria olerū purgamēta parietū adherētia nauseātiū vomitus vetera etiā bouū stercora et exuuie serpētiū: atq; equox cadauera ad cibū coquerent: p qbus malis facilioz apud aduersarios q̄ apud suos pietas seruabat̄. In muris. n. Joannes et Symon: ne qs fugeret: patibula poni iusserūt. Heu pbdolor: foris erat captiuitas intus metus vbiq; formido. Cesar aūt circūquaq; oi materia collecta: aggerē. 40. stadioz cōstruxit: et excercitū oēm cū balistis machinis: aliisq; missilib⁹ oi ex parte cōstituit ne vnus qdē euadere posset. Invalescente denīq; fame sepultor plerūq; sepeliēdū puenit ad sepulchrū: cū tāto setore moriētiū vt vrbis terra ad sepulturā nō sufficeret: sed extra muros cadauera pjiciebāt ppter qō ingemuit Titus et se venīā sepius eis obtulisse ptestatus est. Adulti nāq; ad Romanos cōfugiētes quū eis dabat̄ cibus aut nullā cēdi vim aut digerēdi habebāt potestatē. Hac qppe calamitate pmotus Titus monet Josephū vt Judeos et scripturis et exēplis ac lachrymis si possit inclinet. Sed nihil pfuit: Quinimo: vt idē Joseph⁹ refert: et Joānes et Symon in ea pncipes: ita oia obstruxerūt vt neq; iudeis exit⁹ neq; Romanis pateret aditus vllus. Domusq; singulox indies a seditiosis iugiter scrutabant̄: et sigd repertū fuisset ne gātes trucidabant̄: et si nil repperissent adhuc q̄si eclassent oino cruciabant̄. Denīq; vxores viris patrēs filijs ex ore cibū rapiebāt: et si hostiū alicui⁹ clausuz videbāt cōfestim aliquē ibidē comedētē supplicabant̄: vnde et passim etiā domus rūpebant̄ iferiores spoliabant̄: ditiores vero pro suis pecunijs accusati q̄ fugere tētassent enecabant̄: contigit etiā: Josepho et Eusebio in lib. 3. ecclesiastice historie: cap⁹. 7⁹ referētib⁹: factū illud dictu audituq; horrēdissimū de q̄dā muliere noīe Maria plebeia qdē: sed diuitijs nobili que in ciuitate recepta fame tabescēs necessitate impellēte: cōtra naturā excitata: filiū quē lactabat comedere decreuit. Et accipiēs illū in vlnis ira allogī dicēs: Fili mi nunc si oia te circūstāt: bellū: fames: incendia: latrones: cui te reseruabo? Melius est ingt vt vel semel reddas: qō ab me matre susceptus. Quib⁹ dictis filiū occidit et coctū mediū comedit: et reliquū seruauit. Sed incēsi filij odor statim seditiosos q ciuitatē puagabāt allexit. Quos mater iuitās: ingt: gustate qō matrē gustasse didicistis. Quo audito repēte eos magn⁹ horror cepit atq; q̄dā maxima demētia: ac etiā in ipso visu diriguerūt. At mr̄ igt: filij⁹ me⁹ ē comedite sicut ego misera comedi. Moneo: ait: vos ne mr̄e mihi cordiores sitis aut certe molliores. qō si vos pietatē colitis ego qō reliquū ē māducabo illico ne fas tāti sceler⁹ vrbē repleuit: et cito hec calamitas Tito et oi exercitui nūciata est: et qdā hoc nō credebāt. alij vo omittabāt: multos aūt vehemēti⁹ iudeox odiū cepit. Tit⁹ vo man⁹ eleuās ad celū dicebat ad belluz hoīuz me venisse credebā: sz vt video ō belluas dimicam⁹ feris seuiores. Illa qppe a pīa se abstinēt specie ēt in extrema necessitate suos fet⁹ fouēt: sz isti ppos devorāt filios: illos itaq; delecam⁹: q̄x fcda sūt oia. Quib⁹ dictis ad id pficiēdū oēz adhibuit vim atq; curā: et pfesti scalis amotis et ariet⁹ vrbē

Horrenda H.

viriliter expugnauit: eāq; direptā vastauit atq; incēdit: vndecies centenis milib⁹ ibidē cōsumptis: cen
tū captiuoꝝ milia iudeoꝝ vēdidit. Cur aūt tāta ibidē multitudo inuēta sit (Josephus scribit) tūc agi
moꝝ festiuitas celeberrima fuisse: in q̄ gdē festiuitate iudei ferme oēs: ex oi ꝓuincia ad tēplū cōfluere
cōsueuerāt. Et ꝓpterea ipsos in vrbe hac q̄si in carcere tanq̄ incredulos icludere dñs voluit: Et digne
gdē bis pasce dicēb⁹ talia passi sūt qbus t Saluatorē crucifixerūt. Et sic hic demētic iudeoꝝ iste finis
fuit. Cesar vo ꝓpōsito statī in castris tribunali vniuerso exercitui gr̄as egit: t vnicuiq; spolia t manu
bias largiter distribuit: t postea se ad sacra pro victoria celebrāda vertit maximāq; bouū t alioꝝ aia
liū multitudiné imolauit: debinc hierosolymoꝝ custodiā vni legiōi ꝓmittēs: ipse cū Joāne ac Symo
ne gicra p̄cipib⁹ t tyrānis atq; inumerabili captiuoꝝ multitudine t spolijs plurimis in cesareā re-
mit vbi fris sui diē clarissime celebrās mltā captiuoꝝ p̄tē in spectaculo ptre fecit. Quosdā. n. cū bestijs
depugnare alios se pugnare coegit: atq; alios ignib⁹ ꝓsumptis. Veniēs deniq; Tit⁹ Romā cū patre
suo Uespasiano: vt Jose. lib. 7⁹ cap. 36⁹ scribit: ac Oroſ⁹ noster li. silr. 7⁹ meminit: triūphū celeberri-
mū egit: de q̄ de Titi vita ifra dicet. Symoné aūt Hiere filiū: q vrbis excidij causa fuit in triūpho per
ductū: postea laq̄o p totā ciuitatē traxerūt: t multis cōfossus vulneribus postea iterfecerūt. Quūq; Ve
spasian⁹ triūphū popā peg̃isset: tēplū pacis edificauit: vbi oīa Judeoꝝ p̄ciosiora instrumēta reposuit:
videlz tabulas coꝝ legis: t penetraliū vela purpurea: t alia multa que cōmemorare longum esset.
¶ Colligūt aūt omne tp̄s in scōz Uespasiani annū t nouissimū euersionis Hierosolyme a. 15. anno
Tyberij cesaris: t ab exordio euāgelice p̄dicatiōis xp̄i. 43. ānoꝝ: a captiuitate vo quā ab Anthiocho
Epiphane rege ppessi sūt iudei anni. 230. porro a Darij scōo anno q̄ rursum edificatū est tēplū anni. 590. a p̄ma
vo ipsi⁹ tēpli edificatiōe sub Salomone vsq; ad nouissimā hāc ruinā q̄ sub Uespasiano isto facta est
anni. 1102. Et sic finis regni t sacerdotij iudeoꝝ habet. Nā fm xp̄i euāgeliū ad nihilū redacti sunt:
funditusq; a suo regno vbi iā cis alienigene dñabāt eradicati: dispersiq; p terras fuere. Ibi. n. post re
gni recuperationē per Aristobolū pontificē magni Symonis nepotē regnatū est per decē reges an-
no ferme. 162. quoꝝ etiā noīa t tēpora sunt hec.

Aristobolus. 1.	an 1.	Archelaus. 6.	an. 9.	Agrippa filius Agrippe de-	
Alexander. 2.	an. 27.	Herodes tetrarcha. 7.	an 28.	cim⁹ t vltim⁹ anis. 22. q̄ quū	
Alexander. 3.	an. 9.	Agrippa. 8.	an. 8.	bona romanoꝝ gr̄a deficiēs	
Hyrcanus. 4.	an. 34.	Herodes frater. 9.	an. 4.	regnū omne senatui legauit.	
Herodes magnus. 5.	an. 37.				

¶ Judeoꝝ regum epilogus.

¶ Pontificum item iudeorum epilogus.

¶ Necessariū ite t p̄senti hist̄orie cōueniēs esse credim⁹: ꝓnumerare oēs iudeoꝝ pōtifices: videlicet
quot fuerint ab Aaron p̄mo vsq; ad Finaliū q̄ post Matthiā pōtificē belli tpe per discordiā pōtifex
fuerat ordinat⁹. Et hi gdē oēs fuerūt. 83. Nā q̄ p̄ma tabernaculi ꝓstructiōe q̄ fuit in deserto vsq; ad
Salomoné: q tēplū extruxit: habuerūt viri nūmero. 13. q̄ noīa hec sūt: Aaron p̄m⁹: Eleaçarus scōs
Phinees. 3. Abisue. 4. Bocci. 5. Oxi. 6. Heli. 7. Samuel. 8. Achitob. 9. Achimelech. 10. Abiathar. 11.
Sadoch. 12. t Achimaas. 13. Tēpus ergo isti tredecim habuere p̄cipatū a die: q̄ iudei Egyptū reli-
querūt vsq; ad edificationé tēpli: qō Salomō p̄mo cōstruxit fm Josephū fuit annoꝝ. 612. Post hos
tertiodecimo vsq; ad aduentū Nabuchodonosor Babyloniorum regis: alij. 18. hāc potestatē tenuerūt:
videlicet a Sadoch vsq; ad Josedech pōtificē: quē captiuū duxit in Babyloniā: hoꝝ qppe pōtificat⁹
tp̄s q̄dringēt oꝝ t sexagintasex fuit annoꝝ t mēsiū. 6. ac vigiti dieꝝ. Post captiuitatē vo vsq; ad An
thiochū captatorē Sirion: t ex ei⁹ gñe nndecim pōtificatū tenuerūt. Hij tñ nō ex domo Aaron fuere:
post hos Joachim ex domo Aaron pōtifex fact⁹ sedit annis trib⁹. Quo mortuo septē annis ciuitas
sine pōtifice fuit. Jonathas deide Jude machabei frater ipso tpe pōtificatū suscipiēs. 4. annis illū te
nuit. Quo p insidias mortuo Symon frater pōtificatū init: cui successit Hyrcanus ei⁹ fili⁹: seditq; an
nis. 31. post quē Aristobolus ei⁹ filiū: q vno tñ sedit anno. Post cū Alexāder eius frater ab Alexan-
dra Aristoboli vxore pōtifex ꝓstitut⁹ sedit t regnū tenuit annis. 27. Quo mortuo ei⁹ etiā Alexādra
vxor ex mariti p̄cepto Hyrcano filio suo pōtificatus dignitatē dedit: t tenuit p̄mo annis. 9. Sed ipsa
Alexādra ei⁹ matre defuncta cōtra cū Aristobolus frater dimicās t vincēs a pōtificatu illū remo-
uit: ipseq; regnū t pōtificatū p tres annos t tres mēses obtinuit: quē Pōpeius captū cū filijs Romā
trāsmisit: t Hyrcano rursus pōtificatū restituit. Et p̄ter Porcs alios nouē. xl. annis tenuit: cōtra quē
Pacchorus parthoꝝ rex pugnās ipz cepit t Antigonū Aristoboli p̄dicti filiū pōtificē t regē ꝓstituit:
q quū trib⁹ annis t totidē mēsibus regnasset: t sedisset: Herodes t Sosi⁹ ei⁹ frater cū obsederūt: ca-
ptāq; Anthiochiā ad Antoniū miserūt: a q̄ trucidatus fuit. Herodes vo suscepto regno: nequaq̄ pō
tifices ex genere Matthie p̄dis machabeoꝝ cōstituit: ſz gbusdā ignobilibus t p̄nciosis sacerdotibus
pōtificatū tribuit. Similia postea Aristobolus eius filius: t Romani fecerūt: q̄ nulli ex machabeoꝝ
genere hāc potestatē cōcedere voluerūt. Fuerūt ergo viri q hanc dignitatē habuerūt ab Herode p̄i-
mo vsq; ad hoc tēpus: quo Titus tēplū t ciuitatē cōcremauit: cuncti simul viginti nouē. Tēpus aūt
eoꝝ sunt anni centū t septē. Et hec de oibus iudeoꝝ pontificibus epilogando dicta sufficiant.

¶ Judea igit̄ regnū ē q̄ olim chananea dicebat in q̄ Chananei: Jebusei t Euei t Amorei q̄tuor
fuere reges: hos Josue supauit: eāq; filijs Israel diuisit: q̄ q̄n ꝓ ipso iudeoꝝ regno accipit: mlras ꝓtinet

regiones: videlz Galileā: Judeā q̄ soli inde tribui ꝑ sorte obtenerat: Traconitidē: Lysaniā: Sāmariensem: t alias regiōes cōtinet. Judee nāqz ꝑ tincte tribui Jude sic declarate: termin⁹ est a meridie mare Salinaz: qđ mortuū dicit: t ide ꝑ cades bernace vsqz ad torrētē Egypti q̄ fluit i mare magnū Lī⁹ aūt latitudo t Jordanis fluv. vsqz ad Joppen explicaī: in cui⁹ medio tanq̄ vmbilic⁹ hierosolymorū ciuitas est: que pre ceteris vrbib⁹ tanq̄ caput in corpore eminet. Huius ager montuosus est t cam pestris: t ad colendū mollis t optimus est: arborib⁹ qdē plenus: in quo campus hieric o haud longe ab hyerusalē est: palmetū t palmis abundans: t totus irriguus vbi t balsami viridariū erat: cui⁹ arbor aromatica est: cuius corticē scindētes succū in vasis suscipiebant tenacis lacrimis persimilē. Js capitis dolores t suffusiones oculoz incipiētes t ebetudinē soluit. Quare pretiosissimus est eo presertim qꝛibidē solū nascaī: t eo quidē maximus iudeis prouenichat prouentus.

¶ Sāmarienſis aūt regio inter iudeā t Galileā sita erat: incipiebat n. a vico quodā in planicie posito: eni nomen erat Genaine: t hec etiā nihil natura a iudea discrepabat.

¶ Galilee vō due sūt: q̄z vna supioꝛ: altera iferioꝛ appellaī: easqz (vt Josephus hz) phenix t Syria cingūt. discernūt ab occidēte ptolomais territorij sui finibus: a meridie vsqz ad Jordanē: Ab oriente Joppa t a Sadaris finib⁹ terminaī. Jnferioris galilee fines lōgissimi sūt: vz ex tyberiade vsqz ad ça bulon ꝓgnāt. latitudinē aūt patet ex vico Salotbi q̄ in cāpo magno situs erat vsqz ad Barsabē. lōgitudo ei⁹ a Talla vico Jordani ꝓximo vsqz ad Berotbe tēdebaī. hec multis alienigenis cincte erant vbi t viri pugnaces erāt: vnde nec ab vllis vnq̄ occupari potuerūt erāt q̄z optime ac fertiles regiōes omniūq̄z arboꝛ genere cōsite. Jbidēq̄z etiā: vt testaī Hiero celeberrime ciuitates erāt: t vbiqz multitudo vicoꝛ pp opulētiā populosa: in quoꝛ minimo quindecim colonoꝛ milia fuisse Josephus dicit.

¶ Traconitidis vero regio t alie multe Herodis Agrippe partes: a mōte libano t fontib⁹ Jordanis incipiūt: t vsqz ad Tyberiadis lacū latitudine pandunt. Et hec de toto iudee regno: qbus terminis: quibusue regionibus cinctum sit dicta sufficant.

¶ Apollinaris Rauēnatus epūs: sanctissimus atqz clarissimus vir: ab aplō Petro ordinatus t Rauēnas epūs missus: cū superioribus diebus Rauēnatis in Christo credētibus mira virtutū signa contulisset: bis tēporibus seuis verberꝛ flagellis sepe cōteriī: t semie iam corpus ab impijs: horrēdisqz cruciatibus laniaī. Sed vt diuus refert Ambrosius: ne fideles de suis vexationibus trepidarent: in virtute dñi nostri Jesu christi signa apostolica plurima ꝓfecit. Nā puellā post tormēta cōfestim suscitauit mortuā: t multis cecis visum conspicuū reddidit: t muto cuidā loquelā restituit: obsessamqz a demonio liberauit. Cōtagionē leprosi mūdauit: atqz portētū simulachri vna cū tēplo in terram deiecit: post quaz virtutes hoc anno apud eandē vrbē inter ipsa vicissim sibi succedētia tormenta: gloriosum cōsummauit martyrū: decimo. s. kal'. Augusti: quo qdem die eius natale celebratur. 80 5179

¶ Bartholomeus apostolus in numero qdē aplōꝛ sextus: qui t symbolo christiane fidei Credo in spiritū sanctū adiecit: ꝓ hoc tēpus (vt Theodorus abbas t doctor testaī) postq̄ in Lycaonia atqz superioꝛ India Christi euangeliū ꝓdicasset: in Albaniā maioris Armenie vrbē veniēs cōfestim quoddam tēplū ipsis demonibus cōsecratū ingrediī. Ubi cōstitutus effecit: vt demon nullū cultoꝛib⁹ suis preberet responsum: ibi quoqz dñi nostri Jesu christi euangeliū predicans: Polemoniū ipsius vrbis regem: atqz reginā cum duodecim ciuitatibus ād Jesum christum conuertit. Et vt miraculo fidem suam esse certissimam commendaret. Demonem statim catbenatum cunctis ostendit deformē. Propter quod pontifices templi indignati: ipsuz a quodā tyranno Polemonij predicti regis fratre. veluti maleficū t sibi infensissimum primo cedi: deinde excoriari atqz obtruncari fecere: Qui mortis diserimen viriliter perferens: glorioſi certaminis ad celeste gaudiū secum reportauit triūphum. Cuius quidem venerabile corpus a Christi fidelibus ibidē cum omni honoꝛe ac veneratiōe tumulatū. Tandē a paganis in mare vna cū arcba proiectū est. Ubi: vt beatus testaī Theodorus: primuz ad insulam Lypparim delatū. postmodū exide Beneuētū trāslatū est: vbi pia fideliū deuotione plurimū ꝑ aliqꝫ tēs ibidē gesit. nādē Romā trāslatū plurimū veneraī. Fuit hic nobilissimis ort⁹ parēnt⁹ rege vz Jndie natus: qui hierosolymam veniēs audita xpi diuinitate: atqz crebris eius miraculis eidē adhesit.

¶ Judas q̄ t Jade⁹ Symōis Chananei t Jacobi minoris frater: Marie Cleophe t Alpheo filius t xpi aplus q̄ vna cū Symōe fratre in symbolo fidei: Sāctoꝛ cōmunionē: remissionē peccatoꝛ t carnis resurrectionē addidit: his tpib⁹ postq̄ in Mesopotamia t in iferiores ptes pōt: xpi euāgeliū predicasset: t efferas atqz idomitas gētes q̄si belue naturas scō dogmate mitigasset: t fidei dominice subingasset. Ad Abagaz regē i Edessa ciuitate venit: q. s. rex iremediabili corpis morbo tenebaī: quē cū ab infirmitate liberasset martyriū cōpleuit: Cui⁹ festiuitas. ç⁹ kal'. nouēbris celebraī. Scripsit autē Judas hic epistola breuē: q̄ e septē canonicis vltima habeī. Jn q̄ fratres de corruptoꝛib⁹ vite vitatis ita iformat vt illicitū cē dissērat semel ō sub iugo fuitut' erutos ōnuo opaz suā officijs nouare fuliū⁹

¶ Andreas Symōis Petri frater t in passione socius: qui in symbolo fidei: t in Jesuz xpz filiū ei⁹ vnicū dñm nostrū addidit: adhuc Uespasiano iperante: cū Scythis euāgeliū ꝓdicasset: apud patras Achaiam ciuitatem ab Egea proconsule comprehensus in carcere truditur: deinde grauissime cedituz t ad vltimum in cruce appenditur: vbi t biduo viuens vltimo Nouēbris die martyrium consumauit. Adaxilla vero ipsi⁹ Egee vxoꝛ cōfesti apostoli coꝛp⁹ rapiēs optimo loco cū aromatib⁹ sepel

liuit:cuius sane corpus vigesimo Cōstātij cesaris anno cū ossibus beati Luce euāgeliste ex eadē ciuitate in Cōstātinopolim trāslatū est:verū eius caput:postea Pius papa eius nois secūdus e peloponē si ab eiusdē loci principe Romā aducetū in beati Petri templo maxima cū veneratione collocauit.

¶ Thomas apls q Didimus dicit:p hec q3 tēpora cū xpi euāgeliū paribis:t medis:t persis: byrcanis:ac bragmanis pdicasset:etiā in Indiā supiorē t inferiorē pficiscēs multos cōuertit:t Migdoniā Carisij cognati regis vxorē baptiçās Christo cōsecrauit:ibidē quoq3 multas adhuc extātes eccle sias fundauit. Indeq3:vt Crisostomus ait:ad regionē Magox q ad xpm venerāt adorādū: deuenies eos baptiçauit:t in admirationē fidei christiane socios suscepit. Tandē ab infidelib9 laminis adust9 in fornacē piect9:cū adhuc supueniret lāceis pforat9 martyrij coronā pmeruit. Cui9 corpus haud multo post ad Edessam ciuitatē trāslatus est. Eius vo dies festiuitas.12.kal'. Januarias celebratur.

¶ Matthias apls natiōe Bethlamites:ex tribu iuda pgenitus:q post ascensionē dñi ab apls sorte in eox numero fuit electus:sicut Lucas.2°.cap.libri actuū apostolox testatus est. Quiq3 t in symbolo vitā eternā adiecit:hac tēpestate dū apō iudeā euāgeliū xpi annūciaret:acerbissimū crucis martyriū sustinuit.ei9 aūt natale.6°.kal'. Martij celebrat':lz de tpe eius martyrij varie referant sentētie.

¶ Matthe⁹ apls:ex publicanis actib9 apls t euāgelista clarissimus fact9:t ipse post dñi ascensionē euāgelio xpi in Judea pdicato cū ad gētes exteras trāsire statuisset:In Ethiopiā primus euāgeliū hebraice scripsit:qō gdē fratribus:t maxime Barnabe cōdiscipulo a q3 recedebat:in sui memoriā reliqt. Sic icipiēdo:Liber generatiōis Jesu christi filij Dauid:in cuius gdē pncipio xpi icarnationē in medioq3 pdicationē:t in fine eius passionē ostēdit. Qō gdē Barnabas apls ad pdicatiōis offiū p diuersas peragrās ciuitates secū deferebat:t sup egros ponebat:q oēs cōfestim sanitatis beneficiū cōsequebant'. Hic nāq3 nō solū:vt Crisо. ait:sanctox sed t peccatox euangelista extitit:qui t sermone t vite correctione peccatorib9 xpi euāgeliū pdicauit:e Judea aūt post in Ethiopiā trāsiēs torā ferme regionē illā peruirit pdicādo:atq3 inumeros ethiopū pplos xpi iugo subdēs:ipsi9 xpi fundauit ecclesias in q3 scilicet regiōe t.33.annos stetit:Qō Beda testat' dicēs:Qualis nāq3 Matthe⁹ sit fact9 docet ipsa Ethiopū gens: quā de vltimis terre finibus ad ecclie sancte societatē pdicādo conuertit ablutāq3 fonte baptismatis de fusca formosaz reddidit.q3 nigredine vitiox illā exuit : t ornatu vtutū illā decorauit.Cū aūt Ephigenīā nobilē vginē cū ducētis vginib9 xpo cōsecrasset:a rege spiculatore misso ante altare.xi°.kal'. Octobris capite cesus est.Quo scelere:elephātie morbo rex correptus: vite tedio t ipse semetipsuz paulopost interfecit. Apostolus aūt p visum pplz admonuit:vt Ephigenie fratrē ab ipso baptiçatuz regē cōstitueret.Qui in regno cōstitutus.7o.annis iperās eccl'ias vbiq3 erexit plurimas t vniuersā Ethiopiā christianissimā effecit:eadēq3 eccl'iam ab eo sic fundatā Eunuchus: quē Philippus baptiçauerat:eidē succedēs mirū in modū erexit:q post ipz Matthеū apl'm nō solus vnius eccl'ie:sz etiā toti9 ethiope tanq3 sūmus pōtifex gubernacula suscepit.sacerdos aūte qdā Genesis sancti Marci ppositus:vir sane egregius:tractatū de huiusce gētis moribus scribēs:quē Pappā midi noiauit.De huius gētis moribus multa cōscribēs refert ps byterz Janū illi pplo tanq3 patriarcham preesse:eiq3 cētum t viginti septē archiepatus subesse:quox quilibet viginti episcopos habere videt: hi Romano more fonte baptismatis:In nomine pris:t filij:t spiritussancti renascēdos baptiçāt.Lo dēq3 ritu eucharistie sacramentū cōficiūt:hoc solū excepto q3 pater noster ante sacramēti elevationē decantant.Et post beatā virginē Mariā:apostolos Petrū t Paulū atq3 beatū Joannē baptistam precipuo suscipiunt:t venerātur honore. Alios quoq3 apostolos:t precipue hūc apostolū Matthеū eox precipuū doctorē magno venerantur obsequio.Beatos insuper Paulum primū eremitam: Antonium abbatem:Macharium atq3 alios diuo eremitas summa deuotione prosequuntur . Eorum quippe imperatorē christianissimū ferunt:Cui t septuagintaquattuor Reges:ac infiniti propemodū obtēperant principes:duodecim duntaxat regulis exceptis:qui Mahumeteas obseruāt leges . Qui tamen imperatoris mādatis in reliquis parent:Hunc sane imperatorē tēpore Clemētis quinti anno .f. salutis nostre.1306.ad hispaniaz regē triginta legatos misisse:illiq3 cōtra infideles auxiliū pmisse predictus Genesis scribit:qui t Ruintonē ad predictū Clementē pontificem quintum cū reuerētia accedentes de multis edocti:cū multis muneribus t litteris apostolicis ad limina apostolorux Petri t Pauli viscenda Romam venerunt:quibus iuuisis cū gaudio ad ppria rediere.verū cū Genue multis diebus nauigādi tēpus expectātes multa:vt fit:de eo tribub9:moribusq3 ac regionib9 rogati scripto reliquerūt:que idē auctor referauit.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Quirin9 Asconi9 pedianus scriptor t historicus celeberrimus:p hec tpa:teste Eusebio claruit:t multa cōscripsit:qui cū ad septuagesimū t tertiū etatis peruenisset annū luminibus captus.12.superuixit annis:in qbus cū sūmo otium honore cōsenuit.Quo in tpe historicos libros luculeter exscripsit.

¶ Diascorides medicus grecus t militaris discipline vir:his tpibus:teste Plynio:in herbaria arte Rome admirabilis fuit:t herbaz virtutes:arboz3q3 lapidū:aromatū t animaliū in qnque voluminibus accuratissima doctrina ꝓscripsit.Immo vt de scipso testat':Quecūq3:inqt:in his libris posui nō ex opinione:aut fama cognoui:sed ex electione experimēto didici.

Papa.3 ¶ Electus papa natiōe Ro.patre Emiliano hoc tpe Clemēte adhortāte pōtificiū min9 suscipiēs sedit annis.xi.mē.vno t dieb9.xi. Vir certe optimus atq3 sanctissim9 q nihil oino ptermisit

quod ad augendā ecclesiā dei ptinet: quā cū optime pro tpe occurrēti cōstituisset: sub Domitiano cesare martyriū pcepit: t in vaticano apud beati Petri corpus. 5°kal'. Maij sepultus fuit: Hic ex pcepto Petri. 25. presbyteros mense Septēbri in ordinē redegit. Et primus litteris apostolicis salutem t apostolicā benedictionē scripsit. Sunt tñ qui dicant hunc t predecessorē nō vt pontifice sedisse: sed vt sūmi pōtificis coadiutores: t. 2°. Vespasiani anno. Lino successisse. cui⁹ natale. 6°kal'. Maij celebrat'.

Titus primus Vespasiani filius: vndecimus Ro. Imperator pie defuncto. 214. olympiade imperare cepit: t: Suetonio teste: iperauit annis. 2. mēsib⁹. 2. t diebus. 20. Vir certe nā humanissimus atq; benuolus: t forma egregius: adeo vt in eo oēs corpis t animi dotes explēdesceret viderent. Cuiobrē amor t humani generis delicie dictus est: q t latine greceq; lingue pitissim⁹ fuit: t oādo fingēdisq; poematibus prōptissimus: sed neq; musice artis ignarus habit⁹ est: quo nemo pre decessor principū magnificētior aut liberalior extitit: cū nulli petenti quicq̄ vnq̄ negarit. De qua re cū ab amicis reprehēderet: respondisse fert: Neminē tristē a principe discedere oportere. Tante etiam bonitatis fuisse dicit vt cū quadā die in cena recordatus fuisset: nil se de illo cuiq̄ prestitisse dixerit: O amici hodie die perdidi: verūtū quedā sub eo infortunia t tristia Rome t alibi acciderūt: videlicet cō flagratio Vesuuij montis in Campania que inumeros exussit populos: t incendiū Rome per tres dies t noctes: t scuissima pestilētia. Ittamē amphiteatrū t thermas ac multa alia dedicauit t absoluit. Musonē insignē philosophū ab exilio reuocauit: t familiaritate Quirini asconij pdicti plurimū vsus est. Hic itaq; (vt pmissum est) capta Judea: t euersis Hierosolymis: inumerabiliq; boium multitudine interfecta: Romā reuersus: vna cū patre triūphauit: vno t eodē curru recti: Domitiano ei⁹ fratre equo albo subsequente. In quo quidē triūpho (Josephus qui pñs aderat scribit) innumera in deor spolia: t tabule veteris legis e tēplo cū religs thesaurīs ablate fuere. Cuius triūphi monumēta adhuc Rome in via noua apparent adhuc insculpta. Perijt tandē hic talis ac tātus pnceps ventris fluuio in eadē villa q̄ t pater etatis sue anno. 42°. eoq; loci cū ingēti boium luctu sepultus. Qui t ex senatusconsulto atq; decreto: ppter ingentes eius virtutes: in deos relatus est. 81 5280

Vesuui⁹ Cāpanie mons ab oi alio mōte solut⁹: t a Neapoli vrbe. 4. passuū milib⁹ distās: oliueti; vinetis: aliisq; fructiferis arborib⁹ refertissim⁹: hoc anno fo Eusc. in vtice rupt⁹: tñ incendiū ex se eicit: vt ipi⁹ mōtis arbores: vicinasq; regiōes atq; vrbes cū inumerabili boiuz multitudine exusserit. Ita vt cū Ply. scōs historicus postea traiani tpe ex Messanēsi classe (cui perat) ad hoc visendū spectaculū ppius accessisset: ab eodē incēdio absorpt⁹ fuerit. Nā tantā cinerū t pumicearū copiā eructasse dicit vt campi vsq; ad arborū cacumina itumuerūt: De quo Martialis iam tunc superstes lib°. 4°. inquit.

Hic est pampineis viridis vesuuius vmbris
Presserat hic madidos nobilis vua lacus
Hec iuga q̄ vise colles plus baccbus amauit:
Hoc nuper satyri monte tedere choros
Hic veneris sedes lacedemone gratior illi
Hic locus herculeo nomine clarus erat
Cuncta iacent flāmis: t tristi mersa fauilla:
Nec superi vellent hoc licuisse sibi.

In his aūt aduersus Tit⁹ imperator nō mō pncipis solitudinē: sz t parētis etiā afflict⁹ pstitit affectū nūc pscripta psolādo: nūc q̄tū facultas suppetebat subueniēdo. vnde t ad eādē puincia restaurādā cura vires misit q bōa opp̄ssor ī eodē loco q̄z heredes ñ extabāt restitutiōi ciuitatū afflictaz attribuerēt.

Domitianus Titi pdicti frater t Vespasiani similiter fili⁹. 12. Ro. imperator: hoc anno q est q̄r tus annus. 214. olympiadis post frem imperare cepit: t imperauit annis. 15. t mēsib⁹. 5. vir p oia pessimus: q teste Zosimo li. 7. c. 12. magis Neroni t Calligule similis q̄ pri Vespasiano aut Tito fri: Moderatior tñ pmis annis habit⁹ est. Sz mox p oēs sceler gradus paulatim pcenit. s. libidinis: crudelitatis iracūdie. desidie qb⁹ criminib⁹ tantū odij suor in se cōcitauit: vt pīs frisq; nomē pene abolucrit. In tantā etiā superbiā plapsus est: vt dñz se ac deū vocari: t scribi ac coli iusserit. hāc ob rē multos ex nobilioribus interfecit: plerosq; in exiliū misit: quin t in cisdē locis trucidari fecit. Libidinis q̄z (licet vxorē haberet formosissimā) intēperatissimus tñ fuit: t in ea quodcūq; enim excogitari pōt: hoc ipse pfecit. Multa tñ edificia t quidē amplissima: vt Suetoni⁹ refert: incendio absumpta: Rome extruxit: in qbus Pantheon templū qō nunc sancta Maria rotunda dicit sine aliqua lignor admixtione fabricauit. Capitoliū quoq; forū transitoriū t porticus multas: ac Vespasiani Minerueq; tēplū: t alia multa cōstruxit: sed oia sub titulo tantū suo: ac sine vlla pristini auctoris memoria. Bellū etiā p legatos cōtra Germanos t Bacos felicissime gessit: qb⁹ victis triūphauit. Multas qp pe leges vtiles ad cōem rerū vsum cōdidit: in qb⁹ sportulas publicas sustulit t castrari mares vetuit: ac histrionibus Scenā interdixit: vites q̄z in vrbib⁹ plantari pbibuit. Duo mēses: Septēber. s. t October aliter noiatim vocari iussit. Deniq; secundā post Neronē in christianos exercuit pscutionē. Eos quoq; qui de genere David fuerant: vbiq; exgri t interfici pcepit: vt nullus iudeor regni reliquus sup esset: quos tñ pater eius Vespasianus: hierosolyma capta conquisitos velut ex regia stirpe pgenitos in precio habuit. Demū supueniēte diuina vltione a suis in ppio palacio: anno etatis sue. 35°. interfi cit: t p vespliones eius cadauer delatū: sepelit. Fuit aūt hic Domitianus statura ppera: vultu decoro: grādis oculis: ac in religs corporis mēbris pulcher t decēs. Liberalia quoq; nunq̄ neglexit: vnde t ius diligenter t poptime dixit. Et propterea bibliothecas incendio conflagratas summo studio parare studuit. Milites autem eius morē graviter ferētes: eum diuum propterea appellauere. 82 5281

5284 | 85 ¶ Menãder Necromãticus natiõe Sãmarites Symonis magi discipulus: hoc anno xp̃z negãs: seipsuz mũdi saluatorẽ destinatũ temere affirmare ausus est. Sigdẽ cũ eẽt hereśiarcha pessim⁹: icredibilia cõposuit figmẽta: multosqz: vt scribit Euse. decepit: cũ quibus t tandẽ vno scelere pariter interijt.

¶ Cherinthus similiter hereśiarcha vir lubricus: p̃ hec tẽpora suas hereses disseminare ortus est: t multos ad se traxit sectatores: q Cherinthiani vocabant. Dicebat enim legalia tantũ p̃cepta esse seruanda: vt habet in canone. 24.q.2.c. Quidã: Ab eo nãqz Cherinthiana hereśis dicta est.

¶ Hebion quoqz hereśiarcha: a quo hebionite heretici cognomẽ sumpsere: his tẽporibus cõparauit qui asserebat atqz p̃dicabat Christũ purũ fuisse hominẽ: t apostolũ Paulũ legis apostatã esse.

5289 | 90 ¶ Thimoteus Pauli apostoli discipulus: Ephesi ep̃s ab eodẽ magro ordinat⁹: hoc anno post multos p̃ xp̃o agones platos ibidẽ martyrio coronat. Sũt tñ q dicãt eũ sub Nerone passum: cui dũ toqueret duo angeli apparuere: dicẽtes: Erige caput in celũ: t vide: q vidit celos apertos: t Jesuz coronã gẽmatã tenẽtẽ: atqz dicẽtẽ sibi. Hãc de manu mea accipies. Ad vt gdã noie Appollinaris vidit: se baptiçari fecit: q̃propter p̃ses ambos iussit in cõfessione dñi p̃seuerãtes decollari. Ad hũc Paulus e laodicia duas scripsit epl̃as: vnã de exhortatiõe martyrij t ois regule veritatis. Aliã vo de ordinatione ep̃atus t diaconij t ois ecclesiastice disciplineː eius autẽ natale. xi. kal. Februarij celebratur.

¶ Titus similiter Pauli apli discipulus Cretensiũ ep̃s ab eodem Paulo ordinatus: hoc ipso anno postq̃ p̃dicationis officiũ multis annis fidelissime exercuisset: beatũ finẽ adeptus est atqz ibidẽ vbi fuerat ministerː cõstitutus sepultus est. huic etiã diuus Paulus ex Nicopoli epistolaz scripsit dignissimam in qua eũ cõmonefacit t instruit de cõstitutione p̃sbyteri: t de spirituali cõuersatione t hereticis vitandis: qui traditionibus iudaicis credebãt: eius festum. 2º no. Januar. celebratur.

¶ Cresent⁹ Pauli apli discipulus q supioꝛib⁹ dieb⁹ p̃ galliã trãsitũ faciẽs multos vbo p̃dicatiõis ad fidẽ xp̃i cõuerterat: bisdẽ etiã diebus. 5. kal. Julij in pace quieuit: q̃ etiã die eius natalicius dies celebrat.

¶ Julian⁹ cenomanẽsis ep̃s quẽ nõnulli Symonẽ leprosuz a dño liberatũ fuisse affirmãt: qqz t dñz hospitio suscepit. p̃ hoc. n. tẽps migrauit ad dñz: hũc. n. apli p⁹ dñs ascẽsionẽ ibidẽ ordinauerãt ep̃z vbi iter cetera ci⁹ miracula tres mortuos a mortuis resuscitasse ferũt t bito sctõ ci⁹ natale. 5º kal. Feb. agit.

¶ Julianũ itẽ aliũ qui vtrumqz parentẽ nescius cõfoderat: bis quoqz tribus post lõgas t incessabiles lachrymas atqz arduã penitentiã. 6º kal. Julij in dño quieuisse dicunt quo etiã die eius memoria recolitur.

¶ Persecutio christianoꝛum secunda.

¶ Domitian⁹ itaqz. 12º ipatoꝛij sui anno secũda post Neronẽ in christianos exercere cepit p̃secutionẽ in qua t Joãnes apl̃s t euãgelista in pathmõ insulã relegatus fuit: vbi t apocalipsim vidit: quã manu sua cõscripsit: passiqz sunt iter ceteros electus t Anacletus papa: t alij quoqz ifrascripti: videlicet.

¶ Domicilla virgo sanctissima flauii Clemẽtis ex sororeː nepotis quã idẽ sanctus Clemẽs sacro velamine cõsecrauerat sub hac p̃secutiõe ꝓpter nomẽ xp̃i cũ alijs plurimis in pontiã insulã deportata: ibidẽ longũ duxit exiliũ: vbi cũ multos doctrina t miraculis ad fidẽ xp̃i ꝓuertisset: in cubiculo dom⁹ sue cũ Euphrosina t Theodora atqz alijs virginibus a quodam tyranno exusta est. nonis. s. Maij: quo die eius festum celebrat ur.

¶ Nicomedes itẽ romanus p̃sbyter: sub hac domitiana p̃secutiõe Rome in via numentana passus est: q cũ diceret in ꝓpellẽtib⁹ se sacrificare. Ego nõ sacrifico nisi deo oipotẽti q regnat i celis: plũbatis tãdiu cedit donec exhalaret spm̃: t deide iter celebres scos relat⁹. 22º kal. Octo. ci⁹ natalici⁹ dies celebrat.

¶ Hermacoꝛas aglegiẽsis archiep̃s: t tot⁹ Venetie ꝓuincie ꝓtoꝛpresul diui Marci discipulus a beato Petro apl̃o ibidẽ ordinat⁹ tẽpestate hac: cũ inter multa sanitatũ miracula t p̃dicationis instãtia: populoꝛũqz cõuersionẽ multa penaꝝ genera expertus fuisset: ad vltimũ cũ Fortunato archidiacono suo quarto idus Julij capitali sniã ꝓpetuã sibi gloriã cõparauit. Sũt tamen qui dicant cũ cũ regionẽ nostrã deo luc ratus fuisset: sub Nerone securi percussum: martyriũ cõpleuisse. Hic Syrum patriensem episcopũ habuit discipulũ: virũ vtiqz sanctissimũ: qui mira sanctitatis edidit opera.

¶ Dionysiũ q̃qz ariopagitã phũm t astrologũ clarissimũ Parisiẽsem ep̃z in hac p̃secutiõe cũ Eleutero archip̃sbytero t rustico diacono Parisij passuz fuisse tradũt: q cũ a Clemẽte Ro. pon. ex p̃cepto beati Petri ad gallias p̃dicatiõis gr̃a direct⁹ fuisset: ibiqz vsqz in p̃sentiarum tps cõmissum sibi opus ardenter exegisset a p̃fecto parisioꝝ vbis noie Fescẽnino vna cũ socijs non agenari⁹ gladio p̃cussus martyriũ cõpleuit. Hic est ille Dionysius ariopagita phũs t astronomus qui Athenis cũ ceteris astronomis in dñi nostri Jesu xp̃i passione dixit: Aut deus patit: aut ordo nature destruet: quẽ postea Paulus aplus baptiçatũ diligẽter instruxit: t Athenieñsiũ ep̃m ordinauit: vbi deide p̃dicationi insistẽs ciuitatẽ ipsam: t maximã regionis partẽ christiane fidei subiugauit hic cũ ceteris aplis: vt in li. de diuinis noibus ipsemet testat: Dormitioni dei genitricis interfuit: postea vero cũ audisset aplos Petrum t Paulũ a Nerone Rome detẽtos: ep̃z sibi substituẽs: Romã ad eos visendos venit: post quoꝝ felicem exitũ a Clemente ep̃o: vt premissum est: in gallias cũ socijs directus est: vbi t. 7º idus Octobris martyrio coronatus est. Et cum doctissimus haberet scripsit ea que subiecta sunt: videlicet.

De ecclesiastica gierarchia li. i. cuius principium est: Quia quidem.
De celesti gerarchia li. i. cuius principium: Omne datum.
De diuinis nominibus li. 2. principium: Hunc e celo.

De mistica

De mistica theologia li.i. cuius principium est: Trinitas super: Extant & eisdē epistole.iz. Quarū prima: secunda & tertia & quarta Gaio scribit. Quinta Demetrio: Sexta Sosipatri Septima Policarpo episcopo: Octaua Demophilo: que incipit: hebreoz historie: Nona eidē: Decima Joanni Euangeliste incipiens: Saluto te sanctaz animā: undecima & duodecima Hippolipbino de eclipsi in passione domini que incipit: Nunc mihi ad te sermo est.

C Lemēs natione Ro. de regione celij mōtis pōt Faustino: post Cletū pōtificē sedit annis.9. diēb⁹.x. Hūc btūs Petr⁹ (vt ex epla ad beatū Jacobū hierosolymitanū missa ꝓstat) post se Romanū pstituit epm. Sz cū eēt oīuz modestissim⁹: Linuz & Cletū ꝓdictos spōte in honore sibi ptulit: q cū doctrina & religione ac pietate insignis haberēt innumeros pene hoīes ad xpi fidē puertit: gb⁹ & alig uos tractat⁹ & epl'as ecclesie noie edidit. Deide ecclesiā Ro. istructis & monb⁹ pfirmat⁹ pstituit ne quis vnq̄ eps diacono absente celebrare psumēt: sicut Beatianus in canone testat. 93. dic. Diacon. Uetuit itē laicis ne quē clericoz accusare psumeret: vt vbi supra de cōse. di. i. c. Hic ergo dīuisit & regiones septē notarijs: q diligēter martyriū res gestas ꝓscriberēt: gb⁹ optime gestis. p. Targnū pncipē: & Adamertinū vrbis pfectū ifensos habuit: p Traianū virū optimū in eū ac reliqs xpianos cōcitauerūt. vnde & ei⁹ iussu in quādā insulā deportat⁹ est: quo in loco: vt sacra ei⁹ hz historia: duo xpianoz milia ad secādos lapides iuenit: qui aq̄ penuria maxime laborabāt: qz eā cū op⁹ eēt e sexto miliario repetere oportebat. Sz Clemēs populi necessitate cōmotus fusa oratione cōfestim baculō ge agnū vidit: de sub eui⁹ pede dextro fons viuus emanare cepit: Qui cōuocata turba: oēs eadē aq̄ re creauit: quo miraculo: multi ad fidē xpi cōuersi sunt. vnde idignat⁹ Traian⁹ Satellites misit: q alligata Clemētis collo ancbora eū nono kal'. decēbris i mare ꝓiecerūt. Cui⁹ sanctissimū corp⁹ nō ita multo post ad lit⁹ delatū est: atq̄ eodē loco sepultū vbi fons emanauerat: quo ēt in loco tēplū postea constructū est: vez post ei⁹ morte sedes .11. diēb⁹ vacauit. 91 pp̄.4. 5290

C Uiri disciplinis excellentes.

C Seru⁹ Sulpitius orator & doctissim⁹ iurisco̅sultus: per hoc ipsuz tps Rome claruit: q iter cetera de dotib⁹ libz vnū edidit: & de nuptijs libz alīū: Ac de sacris discētādis libros duos: & alia multa.

C Isach⁹ similiter Roman⁹ orator hoc tpe disertissim⁹ habit⁹ est: de quo Quintilian⁹ ei⁹ cōtēporane⁹: iz etate ꝓuectior: li.12. edidit. De isti. ora. meminit: cū ō genere dicēdi ptractaret: dicēs. Trāseo plurimos: Lycurgū: Aristogitona & his ꝓores: Isacū antipbōtē: qs vt hoies inter se genere simules differētes diceris spēbūc ēt. Plynius nepos: q eiusdē qsi tpis in ꝑcio fuit: in quadā epla plurimū laudat.

C P. Stati⁹ Neapolitan⁹: Sellis tñ epyrotico oppido ortūd⁹: Rome p hec tpa floruit: & ibidem de Thebaico bello libz edidit: q icipit: Fīnas acies. Et libz de achillis ifantia: cui⁹ ꝓncipiū ē: Magnā nimiū cacidē. Itē Syluaz libz: p qb⁹ rure albano donat⁹. Martiali ac Juuenali plurimū odio fuit.

C Martialis poeta coqu⁹ Epycureus philosophus: his temporibus ex Hispania Romam veniēs propter ingenij sui magnitudinem & epigrāmata ꝓfecta magno in precio habitus est. Qui ex Bilbeli Hispanie vrbe: patre Frōtone & Flacilla matre duxit originē: adultusq̄ in Celtiberiā trāslat⁹: ibidē litteras optime didicit: ea quippe vrbis prope Salonē fluuiū cōstituta est: vbi Sertorius cōtra Metellum dimicauit. cuiz cum sub Traiano pncipe senio cōfectus esset: in patriā rediēs ibidē die obijt.

C Juuenalis poeta Satyricus natione aquinas: & ipse hoc tempore Rome claruit: hic patris libertini filius fuit incertū tamen: an alūnus an filius fuerit heres: tamē certe hic cum Romanoz tpa satyris notare presumpsisset a populo ro. octogenarius in egyptū cū cohorte missus est: nō hoc quidem ad sui humoꝛē: sed ad penam: vbi cū in itinere esset vite finem fecit.

C Stellam quoq̄ pataninū poetā non ignobilē cuiz supradictis claruisse: multaq̄ scripsisse ferunt: hic vxorem nomine Violentillā eius professionis & litterature habuit: quam vnice amauit.

C Justin⁹ Tyberiēsis historicus celeberrimus his tpib⁹ eū ūsignis esset inuidie cladis historia cōtexuit q̄ Joseph⁹ iude⁹ (teste Hiero.) ipsorabuit. Alios q̄z nōnullos ꝓmēta edidit. fuit n. ex galilea nat⁹.

C Apolonius quoq̄z Tyaneus: & Euphrates philosophi per hoc ipsuz tps clarissimi fuerūt. De gb⁹ nonnulla monumenta scripta habentur.

Eruaiz. Ro. iperator post domitia. 3. anno. 218. olym. iā sento ꝓfect⁹ iperator elect⁹ iperauit ānō. i. & mē. 4. Hic fuscepto iperio cū oia ipsi⁹ iperij sceptra ex pdecessoris tyrānidē i tumultu offendissēt: se egssimū atq̄z vtilē oīb⁹ prestare conatus est: vnde ei⁹ opa oia Domitiani acta ex Senatus decreto abrogata sunt. Quāobrē multi exilio dānati in patriā rediere: multiq̄z bōis suis spoliati suo beneficio ea recepere: inter quos etiaz Joannes euangelista ab exilio reuocatus est: & ad ephesum cū gaudio reuenit. vez post primū sui principatus annū: cū iā senio grauaretur: & mors instaret reipu. canēs Traianū sibi adoptauit in filiū: q̄ adoptato cū .72. etatis excederet annū. vite sue finē mor fecit. Cui⁹ corpus in hortis Salustianis sepeliētes iter deos ex senat⁹ decreto retulerūt. 95 5298

C Victorinus Emiterne vrbis dignissim⁹ epūs vir sctitate & miraculis clarissim⁹: hoc ānō ex cadē vrbe Romā ad nerūā pdictū pncipē tāq̄ xpianus adductus: stati iussu ipsius capite dorziz appēdit in loco vz vbi putēies & sulpburee aq̄ emanabāt: vbi cū p triduū vt martyrij genus ꝓnoīe iesu xpi cōstātissime ptulisz nonis septēbris martyr migrauit ad dnz: quo etiam die eius festū agimus.

Papa.5

Marcletus natione grecus: patria Atheniēsis: patre Antbiocho nat⁹: Clemēti in pōtificatu succedēs sedit annis.9. hūc Eusebi⁹ ptermittēs dicit ipsuz esse Cletū: Sz Damasus noster

in sus cbronicba ci in boc t alijs mltis cõtradicit: q; Cletũ ab Anacleto t patria t mortis genere dis
ferre oñdit nã Cletũ natione Romanũ: Anacletũ vero athenẽsem dicit. Hic tragz vir optum⁹ fuit t
p̃m⁹ memoriã beati Petri cõposuit: t sepulturz a plebe loca vbi sepellirent martyres: assignauit. Sz t
istitutis: ac moꝛib⁹ Romanã eccleſiã ꝓfirmatur⁹: teste Gratiano in canone ꝓstituit ne epꝰ a pauciori
bus q̃ a trib⁹ ordinaret epꝰ: sicut habet in decretis. 66. di. c. porro: t. c. Hicrosolymitan⁹: volut tñ vt
simplex sacerdos ab vno tñ epo ordinaret: sicut habet. 97. di. c. Relig sacerdotes. Mãdauit ꝓterea
epz nõ nisi die dñica t hora tertiaz ordinari. 75. di. c. Ordinationes epoz. Statuit ué ne gs epꝰ alie
nos subditos ordinare p̃sumeret. 7. q. 1. c. Epꝰ i dyocesi aliena: vsqz clerici ad sacros ordines nõ pro
uati: sz publice ascisceren̄: oib⁹ q̃z fidelib⁹ mãdauit: vt cõmunione sacerdotis pacta t cõmunicaret: q
vero nollẽt sacris edib⁹ pellerent. Quã hic tñ ordinationẽ in mẽse decẽbri celebrauit: in q̃ qnque pro
biteros: tres diaconos: t sex epos ordinauit. Demiqz sub Traiano p̃cipe pro fide Christi supplicio
peremptus: vacauit sedes dies. 13.

5299 100 Traian⁹ genere hispan⁹ Nerue p̃ adoptionẽ fili⁹ cognomẽto Ulpi⁹ crinctus. i. 4. Romanoꝛ
t iperator: olympiade. 219. post Herua Augusti⁹ electus: iperauit annis. 18. t mẽ. 6. s. Vir quidẽ
in omni virtutis genere p̃stantissimus: t iter sanctos xp̃ianos (vt ita dixerim) merito referẽd⁹
ep optimos p̃cipes reꝛ gestaꝛ magnificẽtia: t oioda virtute: laude t gloria superauit. Imp̃mis namqz
iperij fines lõge lateqz diffudit. Germaniã trãsrhenanã fm Orosiũ lib. 7. in pristinũ reduxit statum.
Dacias cũ alijs gẽtib⁹ Romano subegit iperio: Parthos quoqz recepit: t Albanis regẽ dedit. Eu
phratẽ t tigrim fluuios fecit: Armeniã isup t Assyriã: Mesopotamiã: Seleuciã: Thesiphontẽ ac Ba
bylonia vicit: t vsqz ad Indie fines tenuit. Ad mare ẽt rubrũ accessit in quo classez cõstituit validam
qua inde finos vastaret: Hic gppe oib⁹ in oia se equalẽ exhibuit. Quinimo vt Eutrop⁹ scribit: psepe
amicos salutationis gratia visitauit: t neminẽ vnq̃ lesit. vbiqz cñi terraꝛ tta se oib⁹ equalem p̃buit
vt vsqz ad Justiniani magni tpa in creatione p̃cipũ semp fit acclamatũ. Felicior sit augusto t Tra
iano melior. Honores. n. iperij diuitias: facultates: t p̃mia benemeritis p̃ce ceteris eque distribuit
Cui⁹ tale psepe erat dictũ. Talẽ p̃uatis iperatorẽ ee oportere: q̃les p̃uatos sibi optat habere. Immu
nitates vrbib⁹ copia laboratib⁹ vitro offerebat: Portũ anconitanũ nũc mirũ in modũ auctũ extruxit:
t alia multa edificauit: nihil vnq̃ i vita egit: nihilqz cogitauit qd̃ nõ ad cõmunẽ vtilitatẽ p̃tineret. Vi
xit annis trib⁹ t sexaginta: in qb⁹ decẽ t octo iperauit. Cui⁹ p̃batis t moꝛ: t si pierint scripta in hi
storia digesta: nõ in adeo obtrũcata ẽ memoria: qn multa t hic t alibi a nobis sint celebrata. Igit cũ
suma belli: domiqz gloria floreret: Euse. testatur: apud Seleuciã Isauric ciuitatẽ pro fluuio vetus extin
cti⁹ ẽ. Cui⁹ ossa postmoꝛ Rom̃ delata in foro ibidẽ aurea vna quã ipse struxerat sub colũna occlude
q̃ adhuc extat cẽtũ q̃draginta pedũ altitudine sepulta sunt. Statiqz in deos senatus snia relatus est.

5300 Papa. 6 101 Clarist⁹ papa natiõe grecus: p̃ce iudeo noie Juda ex ciuitate Bethlẽ nat⁹ post Anacletũ
pontificẽ: sedit annis. 9. mẽsi. x. t dies. 2. Vir sane iust⁹ integerq;: q vt Gratian⁹ in canone refert:
Titulos in vrbe Roma p̃mus p̃sbyteris diuisit: t septẽ diaconos in ordinẽ redegit: q epz pre
dicatẽ custodirẽt: pp stilũ veritatis: q possit sibi iponi: vt habet. 93. di. c. Diaconi: Idẽ iudicib⁹ mãda
uit: ne oino snias pferrẽt p̃cipites. 2. q. 1. c. Deus oipotes. Item ostituit ne plebis accusatio in epz recipe
vt. 2. q. 7. c. Nõ est a plebe. Uetuit itẽ fideliũ matrimonia fieri clãdestina: sz publice. Ordinauit vt spõ
sus t spõsa semp a sacerdotibus benedicerent. 3. q. 5. c. Aliter nõ sit. Hoc q̃z eius fuit decretũ: ne quis
ante certã pbationẽ iudicet aut cẽdẽret. bicter ordinationes in mẽse decembrio celebrãs sex p̃sbyte
ros: duos diaconos: t quinque per diuersa loca ordinauit epos. Tãdẽ t ipse martyrio coronatus eius
memoria. 7°. kal. nouẽbris ecclesia celebrat. Et tũc sedes post eius obitũ vacauit dies. 29.

¶ Joanẽ aplm t euãgelistã Jacobi maioris ex Zebedeo fratrẽ xp̃i Jesu p̃dilectissimũ virũ sanctissi
mũ ad hec vsqz tpa pueniss̃e: t secũdo but⁹ pontificis ãno obijsse legim⁹. Qui oẽs quũ alianas fundas
set erexissetqz ecclesias: nouissimus oiũz scripsit euãgeliuz: t ea que a Matheo: Marco t Luca cõ
scripta fuerãt: ꝓfirmauit: qd̃ eã ob causaz scripsisse ferũt: vt Ebionitaꝛ dogma ꝓsurgẽs infringeret: q
asserebãt xp̃z ãte Mariã nõ fuisse: vnde t ei⁹ diuinã nãz explicare conatus ẽ: dicẽs: In p̃cipio erat
verbũ: t verbũ erat apud deũ: t deus erat verbũ: hoc erat i p̃cipio apd deũ. Scripsitqz t tres epl̃as
canonicas in qb⁹ t rõnẽ verbi vt deus sit charitas. manifestat t susurrones: necdũ scire: nec pios pos
se declarat. Deide pp ipsuz verbũ dei t testimoniũ Jesu xp̃i p̃mo in feructis olei doliũ missus: de quo
illesus egrediẽs in patbmon insulã relegatus est: vbi t Apocalypsim a deo sibi ostẽsam descripsit: q̃ vt
dimus scribit Hiero. tot bz sacramẽta: q̃t verba: t in singulis ei⁹ verbis multiplices dicit latere snias.
Tãdẽ ab exilio reuocatus in Ephesuz cũ t exẽplo ꝓsilio ac scriptis oẽs ecclesias a se erectas plurib⁹
ãnis sustẽtasset: nonagesimo vite sue anno ibidẽ in dño genit q̃ in loco sepult⁹ ẽ: suaqz dormitione vbẽ
Ephesuz plurimũ honorauit: Cui⁹ antrũ adhuc ostẽdit.

¶ Persecutio xp̃ianoꝛ tertia.

¶ Traianus antẽ licet singularis iustitie t humanitatis p̃ceps esset: t ipse decimo imperij sui ãno
quotũdã malignoꝛũ delatione p̃uocatus: cum plurimũ christianã religionẽ indies augere cerneret
veritus ne qd̃ detrimenti Romanũ inde caperet: tertiã persecutionẽ in christianos cõcessit: qua quidẽ
multi referũtur interẽpti. Inter quos bi fuerũt precipui: videlicet.

5308 109 ¶ Ignati⁹ antbiocẽsis epꝰ: beati Joanis euãgeliste discipulus bis tp̃ib⁹ cum multis annis: tertius
post

post Petrū: anthiochenā rexisset ecclesiā: a Traiano in anthiochia captus Romā ꝓducitur: vbi circūsedēte senatu Traian⁹ ipse eni in amphiteatro icludi fecit: z ꝑmo qdē ipsuz imanissimis supplicijs affici mādauit: deide leonib⁹ obijci: quoz dētib⁹ ꝓfocat⁹ xp̄i hostia effect⁹ est. Hic aūt Ignati⁹ vt habet in historia tripartita: dū quadā vice sup montē quēdā staret audiuit angelos antiphonas cātātes Quoz exēplo ꝑmotus: z ipse antiphonas in ecclesiā cātari: z psalmos ꝑm antiphonas intonari instituit. De hoc beatissimo martyre beatus Bernardus meminit dicēs: Magn⁹ ille ignati⁹ discipulꝰ quē diligebat Iesus auditor: cui⁹ ꝑciosis reliquijs ē nr̄a dicata pauptas: Mariā qdē in plib⁹ qs ad eā scripsit epl̄as christiferā ꝓsultat. Hic itaqz iter scōs martyres merito relat⁹ ei⁹ natale i kal̄. febru. celebrat̄.

¶ Symō Cleophe filꝰ: z dñi nostri Iesu xp̄i apl̄s ac cōsobrin⁹: Qui in sorte ꝓdicatiōis aduenerat hac tēpestate post̄ circūquaqz xp̄i euāgeliū ꝓdicasset: z ex cōsensu oiuz apl̄oz: post martyriū Jacobi apostoli hierosolymitanā rexisset ecclesiā: cū cētesimū atqz vigesimū ageret annū: apud Atticū cōsularē ab hereticis accusatus q̄ xp̄ian⁹ esset: post multa z grauissima supplicia iussus est simili: quā dñs pmlerat passiōe vitā finire: oīb⁹ admirātib⁹ q̄ tā senex cētū z. xx. annoz id crucis supplicīū pati potuisset: passus ē āt. 5. kal̄. nouēbris. q̄ etiā die festū beati Jude coapl̄i eius simili bonore celebratur.

¶ Hermes romanus ciuis z illustrissimus vrbis prefectus tempestate ista ab Alexādro papa cum vxore z filijs ac sorore Theodora atqz mille ducētis qnquaginta eius seruis z coz vxorib⁹ baptizat⁹ sub hac ꝓsecutione cōprehēsus: ꝑmo carceri mācipat̄: deide cedente gladio. 5. kal̄. septēbris martyrij gloriam cū omnibus predictis z alijs plurimis adeptus est: Quo die festum eius celebratur. Sunt tamen qui dicant eū sub Aureliano morte pertulisse.

¶ Eustachi⁹ cognomento Placidus ipsius Traiani militū magister: hac seuissima tēpestate vna cū vxore Theopbrasta: necnō z filijs Agapito z Theophrasto: q̄z miri legūtur actus. 12. kal̄. octobris pro Christo martyrio coronati sunt: z eo die natale eius agitur.

Alexāder papa natiōe Ro. ex regione capite tbauri ꝑre Alexādro natus Euaristo pontifici succedēs sedis annis. x. mē. 7. z dieb⁹. 2. Vir qdē etate iuuenis: sed moribus scia ac sanctitate incōparabilis. Cui⁹ rei gratia etiā magnā senatoz partē cōuertit ad dñz: qui rei diuine curā diligētissime gerēs: nōnullā: sicut Gratian⁹ in decretis refert: constituit decreta. Et primo qdē decreto publico excōmunicat presumētes legatū sedis aplice ipedire: vt habetur. 94. di. c. Sigs aūt mādauit. Itē ne vllus clericus ante secularē iudicē accusaret. x. q. 1. c. Relatū. Statuit quoq; vt vna tñ missa in die celebraret̄: de ꝯse. di. 1. c. Sufficit. Oblationē ēt nō ex fermentato: sed ex açimo vt antea ꝓsuerat fieri mādauit: de cōse. di. 2. c. In sacramētoz. voluit ēt aquā in cōsecratione sanguinis xp̄i vino admisceri: quo significaret̄ xp̄m ecclesie coniūctū ee: vt ibidē habet̄. Instituit itē vt aq̄: quā sanctā appellim⁹: sale admixta būdiceret̄: z in fideliū domib⁹ spargeret̄: de cōse. di. 3. c. Aquā cū sale: ꝑm⁹ ēt ob memoriā passionis xp̄i in sacrificio hoc addit. Qui ꝑdie q̄ patereꝫ ꝛc. Demū post inumera miracula: iter que Balbinā Quirini tribuni filiā sanauit: z cū ipsuz tribunū cū oi domo sua baptizasset: cū Eutio z Theodolo diacono. 5°. nonas Maij martyrio coronat̄: z via numētana vbi intersectus fuerat sepelitur z tunc cessauit sedes dies. 25. ¶ Viri disciplinis excellentes. PP. 7. 110 5309

¶ Suetonius trāquillus historicus z causidicus: ac epistolaz magister natione roman⁹ ex patricia gente natus: bis tpibus apud romanos in precio fuit: deinde sub Adriano principe carus z acceptus magne auctoritatis euasit: eo q̄ Plynio nouocomēsi multa beniuolētia coniūctus fuerit. Hic cū eloquētissim⁹ esset vir: preclarū opus de. 12. cesarib⁹ supra dictis edidit. In quo z multas historias atqz annales vetez replicauit. Sz z de viris illu. elegāti stilo librū scripsit: quē diuus Hiero. nō dedignat⁹ est imitari. Itē ludicrā historiā: necnō z de genere vestiū cōposuit: quod op⁹ lz nō videri: adhuc extare dicit̄. Ipsuz tū Adrian⁹ iperator tādē a magistratu amouit: qō cū sabina ei⁹ vxore z iperatrice nimiā ꝓsuetudinē ꝓtraxisset: murmur gppe erat q̄ ipsa abuteret̄: puenit āt vsqz ad antonini veri tempora.

¶ Plyni⁹ secūdus nouocomēsis phūs: z orator atqz historicus celeberrim⁹: necnō z equestris ordinis idustria funct⁹: p hec q̄z tpa cognoscit̄: z in ꝑcio habeꝫ q (vt Sueto. scribit) lz ꝓuinciarum publicas z cōtinuas q̄tidie sūma itegritate administraret: tū liberalib⁹ studijs ita operā dabat: vt nō temere qs plura eo in ocio cōscribere potuisset. Nā cū prefect⁹ Ale. militaret. De iaculatione eq̄stri librū ꝓposuit. Deqz vita Pōponij secundi lib. duos. Et de bellis germanoz li⁹. 20. in qb⁹ oia q̄ cū germānis romani gessere bella collegit: lz z istitutiōe oratoris ab ipsis cunabulis li. 3. q̄s in sex volumina pp coz amplitudinē diuisit. Itē dubij sermōis libros octo: a fine Aufidi bassi libros. 31. natu. histo. libros. 37. op⁹ qdē diffusuz ac eruditū z alia multa cōposuit. Perijt tādē: vt iā dixim⁹: cū in Massanēsi classe esset: ardētē vesuuiū ipudēter visendo gnq̄gesimo z sexto. f. vite sue anno. Hic itaqz cū optim⁹ z vir iustus eēt: dū in hac traiani ꝓsecutione ꝓuinciā regeret: christianoz misericordia motus: q2 vz multi necabātur: Ad Traianū ipsuz litteras dedit. asserēs innumera hoiuz milia q̄tidie obtrūcari: in ꝙbus nil mali oīno deprehēdebatur. Quib⁹ ꝑmotus iperator iussit nō amplius christianos esse ꝓsequēdos. 112 5316

¶ Basilidas quidam hereticus vir acutissimus tempestate hac vite finem faciens vigintiria volumina in euangelijs a se confecta post se reliquit.

¶ Dion phūs clarissimus ex Prusie ciuitate ortus per hoc idē tp̄s clarnit: z de regno mīta ꝓscripsit.

¶ Agrippa qdā cōgnomēto pastoris: christianoz sui tpis doctissimus bisdē tp̄bus floruit: z Basili

dis predicti heretici volumina in euangelijs conscripta sua doctrina mirifice confutauit: Barabam a Barthebath ei⁹ prophetas confecta. s. nomina ad terrorē ⁊ deū maximū Abraxas deridens.

¶ Plutarchus Cheronē⁹ phūs atq; historic⁹ eloquētissim⁹ Traianiq; magister: ac ⁊hitutor p hoc ipsuz tps ⁊ igenio ⁊ auctoritate maximo in ꝑcio habit⁹ est. De quo Policrates in suis historijs sic habet: Plutarchus phūs homo in sentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in sacrario mozuz tāt⁹ arbiter fuit: vt facile ꝓncipis posset dignosci ꝓceptor. Hic itaq; principi ⁊ discipulo suo regnāti ꝗtuor igerere conat⁹. dei reverētiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditoz affectū ⁊ ꝓtectionē: qui cū eruditissim⁹ esset vir multos edidit libros vz. De educādis liberis librū vnū. De politica ꝓstitutione librū. i. De nō iracundo libū vnū. De patiētia librū vnū. De anima librū. i. De Homero poeta libros. 2. De magistratu ꝓcedo librū vnū. De patiētia librū vnū. De anima librū. i. De Homero poeta libros. 2. De magistratu moderatione: qui ⁊itulat⁹ Archigrāmaton⁹. li. i. Atq; similiter de Symphoniacis libros edit. Vi tuū moderatione: qui ⁊itulat⁹ Archigrāmaton⁹. li. i. Atq; similiter de Symphoniacis libros edit. Vitasq; preterea multoz tā latinoz q̄ grecoz viroz illustriū diffuse: elegāterq; collegit. s. Romuli: Nume põpilij: Publicole: Coriolani: Camilli: Fabij maximi: Marcelli: Scipionis aphricani: Quinti Flaminij: Catonis senioris: Pauli emilij: Tyberij Gracchi Sylle: Marij Sertorij: Luculli: Crassi Põpeij: Julij Cesaris: Catonis iunioris: Bruti Ciceronis: Marci Antonij: Halbe Ottonis: Põpeij attici: Ruffi: atq; Virgilij: Grecoz vero Thesei: Licurgi: Solonis Alcibiadis: Themistoclis pericliis: pelopide: Hānibalis: philomenis: Eumenis Cymonis: Alexādri magni: Pitie: Pitõis: Bionis: Demosthenis Demetrij: Arthaxerxis Arati: Euagore: Platõis: Aristotelis: Tymoleonis: Agesilai Cleomenis Lysandri: Pirrhi ⁊ Homeri: quoz vitas locis ⁊ tẽporib⁹ suis: prout potui abbreuiatas superius inserui. Scripsit ⁊ alia multa: que videre nō meruī.

¶ Terentius Scaurus grāmaticus (Helio teste) huius principis tpibus Rome floruit: qui vir nobilissimus inter ceteros de ecclij erroribus librū composuit.

¶ Egesippū virū quidē sanctissimū atq; doctissimū hoc etiā tpe floruisse Eusebius refert: qui inter alia a passione dñi nostri Jesu xp̄i vsq; ad hanc etatē omnes ecclesiasticoz actuū exuit historias vt quoz scribebatur vitam: dicendi quoq; exprimeret caracterē.

Papa 8 — 5317 — iii8 — Petrus papa natione Ro. patre pastore natus: post Alexādrū põtificē sedit annos. x. men. 3. dies. 21. Vir sane bon⁹ ⁊ rei diuine (vt par erat) amator. cui⁹ curā optime gerēs: ⁊stituit Christiano teste: Ne a quoq; nisi a ministris sacroz mysteria vel sacrata vasa tāgerētur ⁊ q̄maxime ā feminis. Et ne corporalia ex alio q̄ ex lineo pāno purissimo: cādidoq; fierēt. Et ne sacerdotes missam nisi sup altare celebrarēt. Statuit etiā ne episcopi ad sedē apostolicā vocati: redeūtes a suis reciperētur nisi sceū deferrēt põtificis sūmi litteras plebē salutātes. Cēsuit quoq; vt si quis a suo graua retur. Metropolitano q̄ apud sedē vniuersalis ecclesie appellari posset: vt habetur. 2. q. 6. c. Si quis putauerit. Statuit ⁊ne xp̄i accusatio recipetur: nisi duoz aut triū testimonio cōprobaretur. 2. q. 7. c. Accusatio. In missaz quoq; celebratione mādauit: vt sanctus sanctus: dñs de⁹ sabbaoth cātaretur: q̄ primo: vt dictū est: oium missaz acta simpliciter tractabātur: hic quendā noie pegrinū genere Romanū epm misit in Galliās qui cū eos in fide cōfirmasset: ibidē martyrio coronatus est. Denīq; Sixtus hic trib⁹ ordinationib⁹ in septēbrio mēse habitis: in quib⁹ presbyteros: diaconos: ac episcopos p diuersa loca creauit multos: martyrio coronatur ⁊ in vaticano apud sanctū Petrū sepelitur.

5318 — iii9 — Adrianus cognomēto Helij Traiani cōsobrine filij. 15. Ro. iperator anno. 223. olympiade Traiano in iperio succedēs: iperauit annis. 21. Vir per opa (vt Helius spartianus historicus scribit) bon⁹ ac etiā iter optimos ꝓncipes merito annumerādus. Nā liberalis splēdidus magnificus clemēs ac vtraq; lingua eruditus: necnō ⁊ misice: medicineq; artis scientissimus fuit. Qui cū leges multas cōposuisset: a populo Romano ob benemerita pater appellat⁹ est: ⁊ non modo Romanis: sz etiā Athenieñsib⁹ legē petētib⁹ ex Draconis: Solonisq; sentētia iura cōposuit: Quib⁹ et Bibliothecā pmagnificā atq; insignē ⁊struxit. Et cū vir doctissimus esset: viroz et doctoz: ⁊ q̄maxime Plutarchi: Cheronei sexti: Agatoclis: ⁊ Oene magni philosophoz familiaritate vsus ⁊ delectat⁹ ē. Idē quoq; sacris Eleusine initiatus multa Athenieñsib⁹ dona cōtulit: cozñq; põtē Cephesi fluminis alluuione desolatū restituit: põtēq; preterea sui nois ad huc extātē sup Tyberim in vaticano fecit: ac iuxta illū sepulchrū suū mire magnitudinis extruxit q̄ mole seu sepulchro nūc põtifices Romani pro arce vtunt q̄ sancti Angeli castellū nūcupat. Mirifice q̄z ac sūptuose ⁊ alibi hic clarissim⁹ Cesar edificauit: ⁊ potissimū i Judea hierosolymā a Tyto: vt dixim⁹: eversaz menib⁹ ⁊ edificijs ⁊staurauit ⁊ adeo eā amplificauit vt passionis dñi nri Jesu xp̄i locū itra menia cōcluserit: ⁊ ex suo noie Helyā appellauit. Fecit ne cui iudeo: sz tātū xp̄ianis: itroeūdi facultas oīno daret. Nā cū ꝓmo xp̄ianis aduersaretur: postea cognita coz religione eis admodū fauit: ⁊ benefic⁹ fuit. Alexādriā quoq; Egypti ciuitatem a Ro. dirutā sua ⁊staurauit impensa. muz item in Anglia duxit octoginta milibus passuum lōgitudinis: Tyburtinā villā nūc ciuitatē edificauit: ⁊ Põpeij magni sepulchrū magnificētissime extruxit atq; innumerabilia alia opera peregit: Tandem ⁊ ipse sexagenario maior: inter cutis aque morbo: apud Baias cāpanie vrbē vite sue finē fecit: ⁊ puteolis in villa Ciceronis sepultus fuit: vbi Antoni⁹ eius successor: templū pro sepulchro consecrauit. Hic apud Hadriā Aprucij vrbē ex progenitoribus hispanis ortū habuit: ⁊ propterea ab Hadria vrbe Hadrianus dictus est.

¶ Cocebas quidā iudeus factionis iudaice Bux vir audacissim⁹: tempestate hac xp̄ianos varijs supplicijs

supplicijs:teste Eusebio:qui si rabie afferat⁹ psequit̃:t p diuersas orbis ptes in eos adeo exarsit:t q̃ maxime i Lybia vbi multa gessit bella:vt interfectis cultorib⁹ penit⁹ desolata remãserit terra. Et nisi posteà Hadrian⁹ ip̃ator illuc collectas aliũde duxisset colonias:vacua prius remãsisset terra. In egyptũ deinde pucntes Cyrenẽ t Thebaidẽ ꝓuincias cruẽtis seditionib⁹ turbauit: Dein in Alexãdria prelio cõmisso victo⁹:plurimũq; attritus:aufugit. In Mesopotamia itẽ rebellãtib⁹ Judeis ip̃eratoris milites bellũ illatũ multa cop̃ mulia cruẽtissima cede delata sunt.

¶ Martyres sub Hadriano passi.

¶ Faustin⁹ t Jouita cõcines Brixiani:t inclyti xp̃i martyres psecutione Traiani adhuc seruẽte in principio huius principis:apud Brixiã post multa miracula:t pdicationis istãtiã populoꝝq; cõuersionem ac penaꝝ experimentum ad vltimũ.15.kal'. Martij capitali sententia extra vrbis portã ppetuum meruere triũphũ. Quoꝝ etiam festiuitas eo die celebratur. 120 5319

¶ Calocerus autem predictoꝝ conciuis:t ipse postq̃ Secũdũ in Astẽsi ciuitate ad xp̃m conuertisset t cũ eo apud candẽ vrbẽ a quodã Sapricio vrbis prefecto multa pertulisset supplicia in Albinũ maritimã vrbẽ missus:ibidẽ pro Christo martyr efficitur.

¶ Secũdus miles iclit⁹:t Athleta xp̃i egregius p hoc tp̃s a Calocero pdicto in ciuitate Astensi in fide xp̃i edoct⁹ vna cũ ipso Calocero:quũ nollet gẽtilib⁹ dijs sacrificare. Sapricci⁹ vrbis pfectus pice rasinaq; feruẽtib⁹ caput ei⁹ pfundi iussit:t quũ nullã lesionẽ senturẽt:in coꝝ ora iactari pecpit:id tãq; aquã suauissimã habebãt dicẽtes:Quã dulcia faucib⁹ meis eloquia tua domine:Quo viso Sapric⁹ data sniã in Astẽsi vrbe Secũdum decollari precepit:quo decollato confestim angeli accedentes eius corpus auferentes cum laudib⁹ sepelierunt. Passus eſt autẽ hic martyr.3.kal'. Aprilis. Eius aũt sancti martyris presentia nunc vsq; Astensis ciuitas plurimũ illustratur.

¶ Martianũ aũt Therdonensem ep̃m post longos carceris squaloꝝ ab eodẽ Sapriccio prefecto ibidem passum fuisse historia predicti Secundi martyris testatur.

¶ Seraphia antiochena virgo beatissima p hoc tp̃s Rome pro xp̃o passa fuit:Quam quũ iudex duob⁹ lasciuis viris illudẽdã tradidisset:nimeq; illudi potuisset:nec postmoꝝ ardẽtib⁹ lãpadib⁹ iflãmari iussu p̃sidis fustib⁹ durissime cesa tertio nonas septẽ.gladio necata est:quo die eius natale celebrat̃.

¶ Symphorioſa beatissimi Getuli martyris vxor:t ipsa cũ.7.filijs apũd tyburtinã italie vrbẽ p hoc tp̃s passa ẽ:t p̃mo palmis diuissime cesa:deide crinib⁹ suspẽsa:postremo alligato ad collum molari saxo in flumine p̃cipitata est. Cui⁹ corp⁹ frater ei⁹ Eugeni⁹ vir magnificus colligẽs sepelliuit:altera vero die iussit ip̃ator septẽ ei⁹ filios p diuersa tormẽta interfici:quoꝝ corpora a xp̃ianis collecta via tyburtina miliario nono pdita sunt. Natale vo Symphorioſe t filioꝝ martyꝝ.15.kal'. Aug. celebrat̃. 121 5320

¶ Sabina illustrissima mulier vxor quondã pclarissimi Valẽtini t Herodis Metallarij filia quã Seraphia pdicta in fide xp̃i psuaserit:bis tumultib⁹ apud Romã in Auẽtino mõte a prefecto vrbis noie Elpido gladio pcussa martyrij palmã adepta ẽ. Ipsi⁹ aũt Natale celebrat̃.4.kal'. Septẽbris.

¶ Eucentus t Theodolus viri clarissimi t diui Alexã.pape pdicti dignissimi p̃sbyteri:bis tribus cũ ipso papa Alexã.pro xp̃o martyres efficiũtur. Mã post lõgã carceris sustinẽtiã cũ ipsa Alexãdro ignib⁹ examinati.5.nonas maij decollati sunt:quo die coꝝ festũ celebrari mãdatũ est.

¶ Eleutherij Messanẽsis epi:t Anthia eius mater:vita:sanctimonia t miraculoꝝ ꝯplete illustres p hoc tp̃s lectũ ferreũ ignitũ craticulã t sartagine:oleo:pice ac rasina feruẽte supantes leonib⁹ quoq; pecti:sed minime lesi:nouissime iugulãtur. Et coꝝ festa decimoquarto kal'. maij celebrantur.

¶ Quadratus atheniẽsis epi:t apostoloꝝ discipulus:vir vtiq; doctissimus:hac tempestate ecclesiã grãdi terrore dispersam:fide t idustria congregans etiã librũ pro xp̃iane religionis defensione cõposuit plenũ fidei t rationis:atq; apostolica doctrina dignũ:Quo edito:ad vltimũ tamẽ pro ipsi⁹ defensione passus est:t vt sanctus habitus:festa ei⁹ septimo kal' iunij aguntur.

¶ Quirin⁹ primus episcopus tribunus:postea episcopus factus:per id tẽpus apud Illyricũ.i.Sclauoniã in Scisci vrbe.2°nonas iunij martyr Christi obijt. Mã vt Prudentianus ait:Ligato ad manũ ei⁹ molari saxo in flumine precipitatus est. Et quũ astãtib⁹ diu locutus fuisset:ne de ei⁹ terrerẽtur supplicio:vir precibus vt mergeret obtinuit.

¶ Zenon quidẽ patricius Romanus:t ipse per hoc tempus cũ decẽ milibus t ducentis tribus Rome ad Hurtam iugiter manãtem sub hoc tumultu:pro xp̃o interfectus est. Quoꝝ obiꝝ festũ septimo idus Julij sub vna celebritate recolitur.

Telophorus papa natione Grecus:patre Anachorita:post Sixtũ pontificẽ sedit annis vndecim:mẽsi.tribus:t diebus viginti duob⁹. Vir sane singularis doctrine t virtutis:qui Hadriano testãte constituit:vt iciunia quadragesimale sex ebdomadaꝝ ante pascha resurrectionis a cunctis xp̃ianis obseruaret:sicut habet̃.4.di.c. Accusator. Vtq; in natale domini nostri Jesu Christi noctu tres misse a quolibet sacerdote celebrarẽtur. Prima.s.in dimidio noctis:qua Christ⁹ natus est. Secunda illucescente aurora:quãdo a pastorib⁹ cognit⁹ est. Tertia in hora tertiaꝝ. In reliq; vero tpe ante horã tertiaꝝ missam celebrari interdixit. Mãdauitq; vt in principio misse hymn⁹ ille cantaret̃:quẽ angeli cantauerũt:scilicet Gloria in excelsis deo:vt habetur de cõse.di.i.cap. Nocte sancta. Tandem t ipse quũ quattuor ordinationes in Decembrio mense celebrasset:illustrissimum pro ea

mortuo cessauit papatus vices septē. ¶ Viri doctrinis excellētes.

¶ Papias hierapolitanus episcopus Joannis apostoli auditor & discipulus ad huius pontificis tē pora feliciter peruenit: Vir certe doctissimus: Qui (vt Hieronymus scribit) in Asia quinque scripsit volumina: que explanationē dominī nostri Jesu Christi titulo prenotātur.

5331 | 132 ¶ Aristodes quoq; dñi nostri Jesu xpi discipulus: & athenīēs phūs: per hoc idē tēpus floruit: & vo lumen xpiani dogmatis rationem ꝓtinens: vna cum quadrato episcopo precipto Hadriano principi obtulit: Quo apologetico libro ab Hadriano perlecto confestim iniustum existimauit christianos in dicta causa occidi. Unde & Asie proconsuli scripsit: vt neminem christianum occideret nisi de aliquo crimine convictum.

¶ Justinus phūs & in sacris litteris eruditissimus: vir patria palestin⁹: ex Neapoli vrbe oriūdus: & ipse his tpib⁹ pro fide xpi multū elaborauit & multa cōscripsit: & inter cetera contra gētes librū edidit quē postea Antonio principi & eius filijs obtulit. alios quoq; cōposuit libros: videlicet de monarchia dei librū vnū. Itē libz quē vocauit psaltē. Item contra Triphonē iudeū dialogū. et cōtra Marcionē: Ac contra omnes hereses: a quibus hereticis postea pro fidei dignitate mortē sustinuit.

5334 | 135 ¶ Secundus athenīēs phūs hoc tpe in precio fuit: qui semp stoicā vitā duxit. Cui⁹ taciturnitatis causa hec fuit: q; cū matrē propriā de illicito cōcubitu tētasset: & illa icognito filio assensisset: vt cū cognouit esse filiū pro pudore spiritū exhalauit. Quod animaduertēs ipe id matri pp suā loquellā accessisse: hāc in posterū a se exegit penā: vt de cetero vnq; nemini loqueret: quod cū Hadriano tū apud athenas hyeme exigēte nūciatū fuisset: ipsiz illico accersiri fecit: quē quū nec salvatione nec exhortatione: aut nimis a taciturnitatis proposito retrahere potuisset. Admiratus ipsius taciturnitatem atq; cōstantiā dixit: quare secūda vita silētij lex a te nōnullo modo solui potest. Saltē vel manu tua obsecro problematib⁹ meis respōdere digneris. Et interrogās ipator dixit: quid est deus? Ille ꝓfestim rescripsit. Deꝰ est immortalis mēs incōprehensibilis celsitudo: forma multiformis: multiplexq; spiritus: incogitabilis inquisitionis sopitus oculus oia cōtinēs: lux inde ficiēs: & optimū bonū. Sucre & alia multa Hadriani problemata philosopho proposita: que brevitatis causa omitto.

¶ Aquila pōticus phūs secundus interpres post .70. primos interpretes bis tēporibus claruit. Et libros veteris testamēti ex hebreo in grecum optime transtulit: & prophete verba de virgine Maria prolata ad inuidiam quandam ascripsit: nō satis capiens diuina mysteria.

Papa.x

5339 | 140 ¶ Ginus papa natione grecus patria athenīēs patre philosopho post Telophorū pōtifice sedit annis .4. mensi. 3. & dieb⁹. 4. Vir certe doctissimus: qui epistolam eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oibus xpi fidelibus legēdā scripsit. Sed & clerū prudenter in ordinem rediges gradus eis distribuit: vt Gratianus in canone testatur: vt habes .77. di. c. In singulis. Statuit quidē ne quis Metropolitanus siue primas siue episcopū alicuius criminis faceret reū: nisi prius a cōprouincialibus episcopis eius causa fuisset cognita: vt .3. q. 5. c. Salui ut oibus. Censuit itē ne soboles ex secūdis nuptijs suscepta cōsanguinitatem priōris viri ullo modo copulari debere. 36. q. 10. c. Siq mulier. Voluit etiā vt ecclesiarū ꝓsecrationes semp cū missarū celebratione fierēt: de cōse. di. 1. c. Des basilice. Statuit quoq; ne ligna reliquarū ecclesiarū materies in prophanos vsus ꝓuerti: de ꝓse. di. 1. c. Ligna. Itē voluit vnū salutē patrinū & vna matrinam in baptismo vel cōfirmatiōe interesse de conse. di. 4. c. In catheclismo. Beniq; cū de edo: deq; hominibus benemeritus fuisset: & ordinationes ter in Decembrio mense habuisset: tertio idus Januarij martyrio cōronatus est & apud sancti Petri corp⁹ sepultus. Quo mortuo cessauit episcopatus dies .3.

¶ Syrus papiensis episcopus: qui superioribus tpibus a beato Ermagora aggregatus archiepiscopo predicandi gratia Ticinū seu Papia missus fuerat: quū ibidē primū xpi euāgeliū predicasset: & multos ad catholicā fidē cōuertisset: etiā maximis miraculis & virtutib⁹ eandem fidem confirmauit. Et nō modo Ticinū: sed etiā Bentiā martirinā ciuitatē. Verdonā: Astēsez & reliquas vicinas vrbes vna cū Jucūdo ꝓbo & vero predicatore & virtutib⁹ xpi iugo subiugauit. Beniq; ad propriā sedē reversus hoc anno senio confectus glorioso fine in domino quieuit.

¶ Photinus autem & ipse lugdunēsis episcopus vir singularis doctrine & virtutis insignis. hisdem temporibus Isidoro teste: tā nonagenarius constanti animo martirij coronam accepit.

¶ Tyburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vet⁹ Tybur appellat: per hoc tps Hadrian⁹ ipator: vt Dexi⁹ spartian⁹ historicus testat: miro sumptu fabricauit: & ex villa oppidū fecit: hec qppe ciuitas .16. passuū milibus a Roma distare videt: & iuxta anienē fluuiū in cliuoso loco constituta est: quā tamen ciuitatē lōge ante Romanā vrbē a grecis originē & cōditionē habuisse: Strabo & Virgi. volum: Aiūt. n. ipsū primū cōditorē fuisse qdā Tyburtus: Coracis & Catilli frater: bi nanq; fratres thebani fuere: qui post thebanoz interitū a patre in Italia progeniti singuli postea oppidū ex suo nomine cōstruxere: q; testis est quidā mons propinquus qui Catillus adhuc dicitur: & Corax aliud oppidū famosum inter volscos erexit. Fuit itaq; Tyburtina hec quondā nobilis ciuitas: cui etiā testimonium perhibēt propinquie adhuc extātes ipsius antique ciuitatis ingētes & magnifice edificiorū ruine: que dignitatē vrbis preseferūt. Eo figdē loco Tyburtinus lapis fortissimus foditur: qui ad construendā conseruandāq; romanā vrbē multum adiumento fuit. Hanc enim vrbem Federicus cognomento

Barbarossa

Barbarossa: ab alijs theotonicis superioribꝰ annis dirutam reedificauit: ⁊ deinde multi summi pōtifices: multiq; cardinales auxere: ⁊ multis edificijs illustrauere. Ex hac Simplicius Romanus pōtifex: ⁊ alij viri scientia ⁊ dignitate clarissimi ortum habuere.

Antonius cognomēto Piꝰ. 16. Ro. iperator olympiade. 229. post Hadrianū iperij principatū suscipiēs iperauit vna cū Aurelio Lucioq; filijs annis. 22. ⁊. mensi. 3. Hic: vt Helius spartanus historicus scribit: fuit Hadriani gener ⁊ per adoptionē filiꝰ: cuiꝰ progenitores: vt Julius capitolinus ait: hispani fuere: vir quidē optimus: qui iperio suscepto tāta cuꝫ modestia: ⁊ benignitate iperauit: vt merito Pij cognomētū adeptus: ⁊ patrie pr̄ appellatꝰ sit. Nulli qppe vnq; tū priuatim tū publice acerbus fuit. Et hoc verbū pcepe dixisse ferūt malle se vnū ciuē seruare q; mille hostes pdere Tāta tāte religionis: pietatis: gratie: humanitatis: clemētie: iustitieq; ac modestie preditus erat: vt cum Numa Pōpilio bonoꝝ oium fīa merito cōparari possit: ob quod multi reges: multeq; nationes postis eiꝰ iussu armis ad eū cōtrouersias: cūctas liteſq; deserrēt: ciuisdēq; fīe statim parcrēt: pꝑ que merita populus Ro. post eiꝰ obitū illū inter deos referri voluit. Cōstruxit aūt hic tū Rome: tum alibi multa edificia: inter que: vt Heliꝰ Spartanꝰ refert: terracinēsem portū instauravit. Demū quū esset annoꝝ septuaginta duoꝝ apud Lorū villā duodecimo ab vrbe miliario distantē e vita discessit.

Pius papa natiōe italus: patria aquileiēsis: patre Ruffino: post Jginū sedit ānis duodecim alij aūt nouē tātū dicūt. Vir sane doctus atq; eruditus. Qui Hadriano teste: constituit: Si quis secularīū temerario ausu ecclesie alicuiꝰ predia occupare pr̄sumeret: sacrilegij pena puniretur: vt habet in canone. 12. q. 2. c. predia. Ladēq; pstitutiōe mādauit: sigs ecclesiā vastaret: ⁊ sacerdotes pr̄sequeretur: ipsa cēsura punirētur. 17. q. 3. c. Sicut qui. Statuit itē ne qua virgo sacro velamine cōsecrarē: nisi. 25. annoꝝ esset etatis: ⁊ id in epiphanie die fieret. 2. q. 1. c. Virgines: Cōstituit quoq; vt sanctū dñi pascha a fidelibꝰ xp̄ianis: nō nisi dñico celebrarē: vt dicte. 3. c. Hoc vos volui. De hoc qdā magnā cōsuetudinē cū Hermete habuit: qui libꝝ titulo pastoris p̄notatuꝫ scripsit. Quo qdē in liꝰ Angelꝰ pastoris pſonā induēs ei mādauit: vt oibꝰ pſuadeat pascha die dñico celebrari: qō ⁊ fecit. Illis aūt sacerdotibꝰ penā statuit: qui negligētes in attractādo xp̄i sanguine ⁊ corpore aliqd pire pmitterēt. Et vbicūq; credidissent lābi precepit. Statuit preterea gspiā hereticus ex iudeoꝝ hereſi venīs vllo modo suscipetur aut baptiçarē. Hic ēt Praxedis sanctissime femine rogatu Thermas nouati in honorē sororis. s. dive Pudētianē virginis dedicauit. Verum post ingētes virtutes habitis ter donationibus mense Decēbri xp̄i martyr obijt: ⁊ apud beati Petri corpꝰ in vaticano sepellitur: Cuiꝰ natale. 5. idus Julij celebrat̄: ⁊ tūc cessauit episcopatus dies tredecim. | 140 | 5339 | ꝑꝑ. xj. 144 | 5343

Policarpus Joannis apostoli discipulus: vir doctissimus atq; sanctissimus Smyrnee civitatis episcopus ⁊ totius minoris Asie princeps ⁊ pater hoc anno Pio predicto pr̄sulante Romā veniens multos ab hereticā pranitate vbo ⁊ exēplo ad verā fidem puertit. Sz tādē a Marco Antonio ⁊ Lucio principibus captus in amphiteatro pducitur vbi vniuerso populo aduersus eū pſonāte igni traditus est. Cū quo etiā. 12. ex philadelphia veniētes martyriū consumauere. Hic itaq; doctissimus quiq; esset: vnā ad Philippēses scripsit epistolā: que etiā in nōnullis legebatur ecclesijs. passus est aūt Policarpus hic. 7. kal. Februarij: quo die festa eius celebrāt̄ur.

Cerdo quidā hereticus: a quo Cerdoniani hereticī nomē accepere: per hoc tēpus insaniēdo vicinare simulat: Cuius opinio fuit: q; spiritus sanctus nō in apostolis: sed in se solum traditus fuerit. Asserebat nanq; duo fuisse principia cōtraria: vt habetur in canone. 24. q. 3.

Marcion itē hereticus predicti discipulus: stoycus qdē phūs: ⁊ ipse per hoc tēpus vna cū magro suo delirare cepit: dicēs xp̄m patrē nō fuisse nec esse verū creatorē: qui per filiū mūdū fecerat: sed alterū bonū tātū: alterū vero ocū esse asserebat tāq; duo cōtraria principia: creationis. s. ⁊ bonitatis: sicut habemus in canone. 24. q. 3. c. Quidā: hic quū aliq; do Policarpo predicto Rome obuiā factus fuisset interrogaretq; an se agnosceret. Cognosco: respōdit Policarpus primogenitū diaboli. Huius autem secta post eiꝰ mortē varie diuisa est: vt infra vbi de Apolonio martyre dicemus.

Valētinus alius hereticus Platonicꝰ phūs a quo valētiniana hereſis nominata est: hisdē tempo ribus ortum suscipiens dicebat ⁊ predicabat: q; Christus nihil de corpore beate virginis Marie sumpsisset: sed per eam tanq; per fistulā purus transisset: vt eodem canonis capitulo patet.

Viri disciplinis excellentes

Melito seu Miletus natione Asianꝰ sardiensis episcopus Frontonis infrascripti oratoris discipulus in tpe isto floruit: ⁊ multo in precio fuit. Et libruꝫ de xp̄iana doctrina ad. M. Antoniū dedit: cuiꝰ ingeniū Tertullianꝰ: vt scribit Hiero. mirumodū laudat. Dicitq; a multis christianis vt procui ingeniū Tertul

sed in euãgelijs: Salomonisq; proverbijs cõmentatus est.

¶ Apolinaris hicropolytanus episcopus t ipse ob doctrinã t sanctitatem per id tempus multo in precio fuit: eo q; de fide xpi volumen egregiũ ediderit: quod t. Ad. Antonio obtulit. Sz t alios aduersus gentes. 5. libros scripsit. Et aduersus cathaphrygas duos qui tũc cũ Prisca t Maximilla vaticinantes delirabãt. Extant t alij duo eius de veritate libri.

¶ Thaurus Beritbus in platonica disciplina phũs celebratissimus hoc tpe clarus fuit: t multa cõposuit. Cui⁹ hec memorãda fuit sententia in publico mos populi: sed in priuato ius nature gentiumq; seruetur. Cuius prestantissimi viri Aulusgelius grãmaticus auditor fuit.

¶ Phauorinũ quoq; philosophũ t oratorem philosophandi vulcissimũ cũ supradictis Rome floruisse constat: cuius quidẽ gressus quocunq; Aulusgelius subsequi conatus est. Ita.n. homines sermonibus demulcebat. Hic etiam nonnulla composuit monumenta.

¶ Aulusgelius Romanus orator t insignis quidẽ grãmaticus hoc etiã tpe clarus ex istis agnoscit qui inter cetera sue virtutis opera: cũ e Roma per hyemẽ in Atticã proficisceret terrã: de grãmatica cõmentarios celebres edidit: quos in. 20. libros diuidẽs de noctibus atticis titulo prenotauit.

¶ Ptolomeus phendensis rex natione alexandrinus historicus t phũs ac insignis astrologus per hoc tpis insignis agnoscit: sicut ipsemet in. 5. 9. t. x. maioris sui operis testat⁹ est: qui vir prestantissim⁹ plus astronomie addidit q; id totũ quod ante inuenit. nã t Almegistũ op⁹ diuinũ t pspectiuũ edidit. De Judicijs etiã quadripartitũ opus. Et cẽtilogiũ ac alios multos conscripsit libros. Vixitq; ãnis. 88. Ex cius autẽ proverbijs duo notãda hic inserimus. Inter homines qui nõ curãt in cuius manus sit mundus hic mundo altior est: t illud: qui per alios nõ corrigitur: ne alij per eũ corrigẽtur: q; tomagis fini appropinquaueris: tãto bonũ cũ augmento operare.

5349 147 ¶ Galienus medicus doctissimus t sue etatis: ac deinceps singularissim⁹ asian⁹ ex Pergamo oppido oriundus: per hec tẽpora: vt de seipso ipsemet multis in locis contestatus est: Rome floruit: vir oiz eruditissimus: qui ea in arte preter Hypocratẽ oẽs superasse creditur: eo q; multos cõposuerit libros: t oia Hypocratis scripta miro explanauit ingenio. Traduntur enim greci in facultate ad centũ quinq; ginta volumina cũ edidisset: De quibus hec pauca habentur: videlicet.

De demonstratione	librũ secretor suor admonere.	liberum Tegni
De elementis	De pulsib⁹ t vrinis ad glauconẽ.	liberum microtegni
De cõplexionibus	librũ qui dicitur Archinagoga	librũ teraputice
De malitia cõplexionis mẽtis	De virtutib⁹ farinaciorum	liberum Tabe
De natura hominis	De motibus liquidis	De catharaticis
De inequabili distemperãtia	Cõmentaria in libro suo	De differẽtijs febriũ
De redargutiõe simulãtiũ egritudines.	De pulsib⁹ qui introducũtur	De temporibus febrium
De exercio de calido t frigido	De vtilitate pulsuum	Antidotarium
De virtutibus naturalibus	De introductione pulsuum	De dieta t cura
De cõplexione pulsuum	De differentia pulsuum	De exercitio cum pila
De bona habitudine	De causis pulsuum contito	De regimine sanitatis
De meliori habitudine	De cõpendio pulsuum	De cura lapidis
De optima habitudine	De significatione per pulsum	De Christi: de Tippo
De heresibus: de alimentis	De iuuamento anhelitus	De crocicie dieb⁹
De pstõne librox in medicina	De iuuamentis mẽbrorum	De interioribus
De egritudinibus. De diisma	De accidente t morbo	De anothomia: de voce
Librum introductorij	De humoribus: de vindemijs	De doloribus vulnerum
De simplicibus medicinis	Passionax: de phlebotomia	De malo anhelitu
De simplicib⁹: de proprietate	De febribus ad glauconẽ	De simplici medicina
De experimẽtis passionariũ	De apostematibus	De perfectis medicinis
Libros diademax	De nõ dispensantibus corpus suũ	De substantia virtutum
De alchimia cuius titulus est	De medicinali experientia	De practica
De ramo pomi congelati	Epistolarũ librũ ad patrimanũ	Et alia multa

Hui⁹ itaq; celeberrima fuit sentẽtia: Scia in insensato nõ prodest: nec ei qui non vtit prodest sensus.

¶ Apolonius stoycus natione chalchidichus t Basilides Scyropolitanus philosophi hoc ipso tẽpore illustres fuere t Seueri imperatoris preceptores esse meruerunt.

¶ Trogũ põpeium historicũ cũ his floruisse constat: eo q; totius orbis historiã a Bello Nini regis Assyriorum patre vsq; ad Monarchiã Cesaris latino conscripsit sermone: t in quattuor t quadraginta eam distinxit libros. Quoruq; epithoma: idest abreuationem Justinus eius discipulus fecit: a quo t nos nõnulla ad verbũ excerpsimus.

¶ Basilides illustris Scyropolitanus philosophus Seueri Cesaris: vt diximus: magister hisdem tpibus Athenis in precio fuit. Ad quẽ t ad Thaurũ philosophum: vt Gelius scribit. Credes preses eũ patre aliquãdo visendum: cognoscẽdiq; Athenis venit: Quos Thaur⁹ in domo suscipiẽs primo hortatus est patrẽ vt sederet. Ille autem noluit: sed de filio confestim ait. Sedeat hic primus qui romani po. magistratũ

po. magistratum gerit. Tūc patre sedēte appōsita est ⁊ filio altera sella. At Thaurus vt erat philosophus doctissimus: mox bis q cōuenerāt de hac re verbū inter cetera fecit dicens: In publicis patrū ⁊ filiorū ⁊ iuribus qui in magistratibus sunt cōstituti inter eos quiescere debet paululū. Sed quū extra rēpu. in domestica re atq; vita dum sedēt: ambulaturq; in cōmuni q̄q; familiari discūbit inter filiū magistratū ⁊ patrē priuatū honores publicos: naturales autem seruari equum ⁊ iustum est.

Hiceus papa natione Syrus: de vico marco: vel vt Damaso placet: de Romulia pre Joā ne post Pīū pōtificē sedit annis. 9. mēs. 4. ⁊ die. 3. vir vtiq; sanctitate ⁊ moribus insignis q vniuersali ecclesie cōsulēs ne moribus insolētiū labefactaret: Gratiano in decretis testatur statuit ne clericus p̄ter apl̄i p̄ceptū oino comā nutriret: vt habet. 23. di. c. Prohibite frēs. Neue epōs a paucioribus q̄ a tribus cōsecrarēt epīs. Sic a principio Anacletus: vt dictū est. Cōstituerat. 64. di. c. Cōprouinciales episcopi. Vbi vero metropolitanus esset cōsecrandus oēs p̄uinciales adessent: sicut idē oēs obedire tenent. 66. di. c. Ab oibus sue. Statuitq; p̄terea ne archiepiscopi nisi ex singulari titulo p̄natos se notare p̄mitterēt: nisi p̄uatas remisissent sedes. 100. di. cap⁹. Vtulli. Volūt itē ne epōs metropolitani sui crimen ad aliū q̄ ad p̄matē. i. Patriarchā aut ad sedē apostolicā deferret. 8. q. 3. c⁹. Archiepiscopus: tandē vero postq̄ ordinationes. 5. in Decembrio mense habuisset: multosq; episcopos ac sacerdotes ⁊ diaconos creasset. 15. kal. Maij martyrio coronatus est: ⁊ via salaria in Calixti cimiterio sepultus. Quo qdē die eius natale celebratur: Et tunc vacauit sedes dies septem. 155 5354

Praxedis virgo sctissima btissimi Pudētis ciuis romani filia ⁊ gl̄iosissime Pudētiane v̄gi. sororis v̄go sigdē i diuina lege eruditissima: p hoc tp̄s p̄sulāte Aniceto postq̄ p̄timoniū suū vna cū sorore p̄dicta in sustētatiōe pauper̄ erogasset: ⁊ totū vite suc tp̄s in vigilijs ⁊ orōnib⁹ atq; ieiunijs assiduis cōtriuisset: ⁊ vniuersaz familiā nūero. 90. manumisisset: atq; post multor̄ martyr̄ corpa sepelisset: ⁊ ipsa beatissima. 12. kal. Augusti migrauit ad dñz coronā iustitie acceptura. Et via salaria iuxta sororē suā Pudētianā in cimiterio Priscille sepelitur. quo etiā die ei⁹ natale a cunctis fidelibus celebratur.

Marcus Antonius q Verus cognomēto phūs Gallus natiōe: vt Helio⁹ spartanus historicus testat. 17. Ro. iperator post Antoniū pīū ei⁹ frātrē ipcr auit annis. 19. ⁊ mense vno. olympiade autē. 234. ⁊ vna cū Lucio eo modo Aurelio eius patre iperare cepit. Hi primū imperiuz equo iure administrarūt: quū vsq; ad hoc tp̄s singuli singulariter Augusti fuerint: q cōtra Parthos bellū sumptū simul admirabili virtute ⁊ felicitate gessere: ⁊ Vologesum cox regē: q nō modo Armeniā: sed Capadociā: Syriāq; vastauerat repressērunt: sed ⁊ multis hoium milibus in deditionē acceptis: ambo de Parthica victoria magnifice triūpharūt. Verūz nō ita multo post Cōmodo e medio sublato Antonius solus imperiū tenuit: quē certe ob eius p̄stantissimā virtutē laudare plurimū licet. Quippe qui ad nullū rei cuentū vltr̄ se extulit. Tante n. fuit solicitudinis vt ciuslibet vultus: q̄ vis fortuna aduersa semp fuerit habitus: litterar̄q; semp studiosus: ⁊ q̄ maxime philosophie. Nec p̄terea ipsa philosophia illū a reb⁹ imperij ⁊ bellicis retardauit: qz teste Lyse. Germanos: Marcomanos: Sicynos: Sarmatasq; ingēti felicitate vna cū filio ei⁹ eo modo Antoniū supauit: ⁊ de eis triūphauit. Iturus aūt ad hoc bellū quū nō h̄ret vnde stipēdia militib⁹ suis daret exhaustis erariis: oēm imperatoriā suppellectilē: oēmq; vxoris ornatū vēdidit: ⁊ p̄cia merētibus dedit. Verūz quū postea supato hoste in p̄ria redijsset: emptoribus p̄cia restituit. Nemini tū molestus fuit q empta reddere noluisset: sz in eis de repu. liberalis extitit: ⁊ tributa q̄busdā p̄uincijs remisit. Fiscaliū q̄q; titulor̄ monumēta in foro cōgesta cōcremari iussit. Leges etiā seniores nouis p̄stitutionib⁹ tēperauit: p̄pter quō ita factū est: vt ab oib⁹ ita diligerēt: amarenturq; vt sacrilegi nomē icurreret q imaginē ei⁹ domi nō haberet. Postremo in Pānonia cōstitutus repētino morbo interijt: ⁊ ab oibus acclamātib⁹ inter deos relatus est. 163 5362

Felicitas Romana femina matrona sigdē sanctissima: p hoc tp̄s vna cū. 7. filijs suis. s. Januario: Felice: Philippo: Syllano: Alexādro: Vitale atq; Martiale Ro. martyrium suscepit. Et primo q dē Januarius p̄mogenitus post v̄gar̄ verbera plūbatis occisus est. Felix vero ⁊ Philippus fustibus mactati: Syllanus deide p̄cipitio interēptus. Alexāder deniq; ⁊ Vitalis atq; Martialis capitali sniā sūt puniti: nouissime aūtē ⁊ mater ipsa Felicitas p̄ter matrū cōsuetudinē ⁊ ipsa gladio necata est. De cuius vtute p̄stantissima ⁊ diuus p̄r Aug. sermonē edidit dignissimū dicens: Magnus spectaculū ante oculos fidei nostre positū est. Eius aūtē natalitius dies celebrat̄ sexto idus Julij. 164 5363

Alij quoq; multi tēpestate hac diuersis in locis martyrio sunt coronati: vtpote Polycarpus epūs cū. 12. de quo dictū est: Sed ⁊ sancti Faustinus ⁊ Victor milites cū vxorib⁹ apud Mediolanū. Valerianus vero ⁊ Marcellus Gaius ⁊ Novatus cū viginti alijs martyrij palmā adepti sunt.

Sother papa natiōe cāpan⁹ ex Fūdano oppido p̄e Cōcordio nat⁹: post Aniceū pōt. sedit annis. 9. mēsi. 3. ⁊ die. 21. q mīris in periculis licet p̄stitut⁹ fuerit: aium tū ad res diuinas quoad potuit semp cōuertit. Et multa cāobrē Gratiano testāte: cōstituit: videlicet ne monacha aliq̄ vllas attractaret pallas: seu calices: patenas: corporalia ⁊ his similia p̄tigere p̄sumeret. Neue tbus ante altare poneret dū sacrificia fierēt: vt habet in canone. 23. di. c. Sacratis. Statuit ita: ne vllus sacerdos missā z solēnia nisi duob⁹ saltē p̄sentib⁹: ⁊ ipso tertio p̄sente celebrare tentaret: de cōse. di. 1. ea⁹. Hoc q̄z. Addauit insup vniuersiq; fideli vt in domini nostri cena eucharistie sacramentū recipe ret: de conse. di. 2. cap⁹. At quibus. n. in cena. Instituitq; preterea: ne qua haberetur vxor legitima nisi 169 5368

quam sacerdos ex instituto benedixisset: & quã parẽtes solẽni põpa xp̃iano more marti⁹o collecassent quã etiã paranymphe de more custodiuissent p̃cauẽtes multa p̃cula q̃ in nouas nuptias euenire solent. Beniqz cũ quinges ordinatiõs in decẽbrio mẽse celebrasset: in qbus p̃sbyteros octo: diaconos. & eps̃ p diuersa loca vndecim creauit. io⁹ kal'. Maij martyrio coronat': & via apia in Calixti cemiterio sepelir': & nunc vacauit sedes dies. xxi.

5369 170 ¶ Mõtanus hereticarcha pessimus natiõe phrygius p̃ hoc tp̃s in phrygia p̃parẽs paraclitũ se noiauit: & multos seduxit: & eandẽ regionẽ cũ vicinis regiõibus multis ac multis erroribus infecit. Ybiqz & Prisca ac Maximilla claris̃imas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secũ publice iccederẽt & q̃ etiã ab eodẽ adeo demẽtate sũt: vt affirmare p̃sumpserint illi⁹ inspiratiõe cuasisse p̃phetissas. Ex eo nãqz Cathaphrige heretici ꝓcreuere: q vonũ spũs sancti non in apostolis: sed in se tantũ traditum fuisse affirmabant: vt habet' in canone. 24. q. 3. c. Quidam.

¶ Appelles ali⁹ hereticus bis tpib⁹ in grecia fuit: q dicebat q̃ deũ quẽ colegat ignorabat. Et⁹ antez hec erat opinio atqz ptinacia: q̃ xp̃z nõ deũ in vitate: sz hoiez in fantasia hoibus apparuisse affirmabat. Hũc Theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimũ appellat: & suis scriptis pcõmode irridere conat'.

¶ Tacianus ali⁹q̃z hereticus p̃ hoc tp̃s in grecia fuit: hic doctissimus fuit xp̃ianus: & q̃diu ab ecclesie latere nõ discessit: noiatissim⁹ extitit. & multa cõscripsit. E qb⁹: vt testat' Hiero. vnus cõtra gẽtes liber fuit: ab isto nãqz eucratice hereses cognoiate sũt. Quoz p̃cipuus gdã noie Seuerus fuit: q postea de resim angẽs eius seq̃ces Seueriani heretici sũt nũcupati: hi oẽm coitũ spurcũ putabãt: & alia multa cõsimilia delirãdo affirmabãt. ¶ Viri disciplinis excellentes.

5374 175 ¶ Dionysius Corinthioz eps̃ tẽpestate hac: Eusebio teste floruit. Cui⁹ tanta eloquẽtie industria fuit vt nõ solũ sue ciuitatis ppli: rez̃ etiã & aliaz̃ vbiũ ac ꝓuinciaz̃ eps̃os suis eruditis epl̃is. Ex qb⁹ vnã ad Lacedemonas. Aliam ad Athenienses. Tertiã ad Nicomedienses. Quartam vero ad Cretenses. Ac quintam ad ecclesias ponticas: & sextam ad Romanos scripsit pernobiles.

¶ Pinet⁹ cretẽsis eps̃: vir doctissim⁹ atqz eruditissim⁹ bis tpib⁹ exñs pdcõ dionysio elegãtissimã scripsit epl̃az i q̃ docet ñ sp lacte ppl̃os eẽ nutriẽdos: sz solido vesci debẽt cibo: & ad spũalẽ puritat' sencturẽ.

¶ Philippus alter cretẽsis eps̃: de q̃ idẽ Dionysi⁹ pdict⁹ meminit in epl̃a. s. quã ad eandẽ scribit ecclesiã p̃ hoc tp̃s in pelio fuit. Et iter reliq̃ aduersus Martionẽ hereticũ preclaz̃ edidit librum.

¶ Modestus ẽt eruditissim⁹ doctor p̃ hoc tp̃s in pelio exñs libz̃ aduersus Martionẽ here. scripsit.

¶ Melciades alius quidã doctissimus doctor hoc ipso tpe (vt Hiero. scribit) cõtra Montanũ: prophetiasq̃z ac Maximillã volumen edidit precipuũ. atqz aliud cõtra gentes: Judeosq̃z scripsit. Necnon & Apologeti cum quibusdam dedit principibus.

¶ Optianus Cilex poeta hoc ætate Elenchã redarguitionis plenã miro splendore conscripsit.

¶ Frontonius dignissimus orator de quo diuus scribit Hiero. p̃ hec tempora floruit & multa cõposuit: hic. M. Antoniũ vez̃ nunc Imperatorem in latinis litteris habuit auditorem.

pp. 14. 5377 178 ¶ Eleutherius papa natione grecus patria Nicopolitanus: p̃re Abũdio post Sotherẽ põtifex̃it annis. 15. mẽ. 6. die. 5. Hic quũ põtificatũ inijsset: pax ecclesijs data est. & Bratiano ecclãe statuit: ne qs̃ christianus ob aliquã superstitionẽ vllũ sibi respueret genus q̃ humana consuetudo vescerẽt: hoc quippe Seueriani dãnabãt, heretici. Mãdauitqz preterea nullũ a suo gradu debere deijci nisi accusatus & criminis reus cõuincer̃et: sicut in canone. 2. q. 1. c. Nil cõtra: & exẽplo salnatoris q Jude p̃ditoris errorẽ licet rei nõdũ tũ cõuicti: ita equo tulit aio: vt gegd iterim egisset ꝓ dignitate apostolat⁹ ratũ firmũqz hẽ voluit. Prohibuit etiã: ne absente eo quẽ accusato⁹ reũ facit vlla in causa decerner̃et. 3. q. 8. c. Caneãt iudices. Statuit itẽ: neq̃ res sentẽtie ante q̃ certis demõstret' iudicijs. 3. q. 5. c. Judicãtẽ oportet. Hic in pn⁹ sui põtificat⁹ a Lucio britãnico rege epl̃az accepit: q̃ rogabãt vt se suosq̃z oẽs baptizare dignaret': cui Fugatiũ & Damianũ viros optimos misit: q regẽ ipsũz & populũ oẽm baptizarẽt: q̃ baptizato data est q̃si vbiqz pax ecclijs: & nomẽ xp̃i mirũ in modũ excrescere cepit: & p̃maxime Rome: vbi multi nobiles cũ cõiugibus & liberis baptizati sunt. Tandẽ ordinatiõibus ter in mẽse decẽbrio habitis: vbi p̃sbyteros & diaconos atqz eps̃os p diuersa loca creauit: multos sine martirio dies obiit: Cuius corpus apud sctm̃ Petrũ in vaticano. 7⁰ kal'. Junij sepelitur. quo etiã die festa celebrant': & tunc sedes vacauit dies. 5. ¶ Anglia Insula Christi fidẽ recipit.

5379 180 ¶ Lucius Anglorz̃ rex Colli regis Susti fili⁹: hoc anno apud anglos seu britones regnũ accepit. sz q̃tũ regnauerit nõ hz. q regno susceptio mox a dño vocat': & Eleutherio isti põti. max⁰ liras supplices dedit: vt illũ itra xp̃ianoz̃ nũez̃ admittere dignaret'. Cui⁹ p̃cib⁹ mox põtifex̃ ꝓfestim Fugatiũ & Damianũ religiosissimos viros eo misit: q regẽ ipz̃ vna cũ vxore ac toto fere ppl̃o baptizarũt. Erã nãc in Anglia idoloz̃ põtifices. 25. q̃s flamineos vocabãt. Inter q̃s tres Archiflamines habebãt. Quoz in loco tres archiepi fuerũt ꝓstituti. Protoflaminũ vo loco p̃mitiua ecclia patriarchas ꝓstituit. Deinde Lucius hic baptismo susceptio mox immobilia cũcta p̃dẽ gẽtiliũ templis collocata Christi ecclijs ampliata ꝓmlit. Quo postea sine liberis decedẽte Seuer⁹ romanoz̃ legat⁹ loco sui in regnũ successit:

qui t vallum in regno Augusti more cõsecit. Post quẽ Bassianus eius filius ex matre Britãnica susceptum regnũ accepit. Quid autem postea gestum sit nõ habemus.

Commod⁹ .18. Ro. iperator post .Ad. Antoniũ Uerũ patrẽ suũ anno .2ᵒ.229. olympiadis imperare cepit: t iperauit annis .13. Uir quidẽ ipius: t Neroni p oia similimus: quẽ sola pene virtutis gra tolerari fecerat: q quidẽ Cõmodus oib⁹ fuit icõmodus: t nil cũ pe cõe habuit: sed in oia dedecora luxurie obscenitatis vita se mignauit: ob cuius flagitiosa t pestiferã vitã: vt Helio⁹ Spartanus histo. scribit: vrbs ipsa Romana penã tulit: nã capitoliũ fulminis ictu vna cũ egregia illa Bibliotheca maiox cura fabrefacta: t ceteris circũpositis edib⁹ dei iudicio cõcrematũ suo tpe fuit. Quo quidẽ incẽdio multa vrbis pars solo equata est. Tante nãq temeritatis fuit: vt Colloso capite sublato sue imaginis caput loco iusserit apponi. Et .7. mẽsem septẽbrem a se appellari voluerit: que oia post eius mortẽ abrogata sunt: sed ipse etiã mortuus vt humani generis hostis ab oibus adiudicatus est. Adeo. n. eius vita flagitijs cõtaminata odio cunctis erat: vt ni domo vestali strangulatus fuerit. 182 5381

¶ Uiri disciplinis excellentes.

¶ Apolonius senator Ro. vir eruditissim⁹ p hoc tpe floruit: t isigne volumẽ Cõmodo obtulit: quo quidẽ pueũde in senatu legere fecit: q postea a seruo p dit⁹ q xpian⁹ cẽt ex senat⁹ cõsilio .14. kal. maij p xpi confessõe capite truncat⁹ xpi martyr efficit: q quidẽ die ei⁹ anna celebrat dies. p⁹ cui⁹ morte multe in alueare bẽes: t q̃ max⁹ Martiõ ista q: q alij vnũ principũ fatebãt. alij .2. alij .3. t tres nãs i eo cẽ abrogabãt 185 5384

¶ Eusebi⁹ pãni⁹ vicẽti⁹ ac pegregi⁹ viri nobilissimi romani p hoc tpe Cõmodo augusto p fide xpi necati. hi nãq. l. ei collo ligati t ponderibus acerrime distẽti: deide fustib⁹ crudelissime cecidi: q cũ iudei laude adhuc pmanerẽt fidelissimi vsq ad emissionẽ spũs mactati sunt: q̃ natale celebrat .8. kal. octo.

¶ Serapion antiochene ecclie epũs: p hoc tpe: teste Hiero. doctrina t eloquẽtia insignis plimũ fuit: t vtile valde epla ad q̃dã de hereti mõtani ifectos scripsit: atq alias multas t breues edidit eplas.

¶ Theophilus Cesarce palestine epũs: que olim Turris Stratonis dicebatur: tempestate hac sub Hieronymũ claruit: t vtilem valde epistolam: seu libellum de pascha edidit. 189 5388

¶ Bachylũ quoq Corynthio x episcopũ virũ scientia t disciplina clarissimũ: bis annumerandus dicimus pro eo q suo t oium ecclie episcoporum nomine elegantem de pascha edidit librum.

¶ Julius pollux grãmaticus t rhetor ornatissimus per hec tpora floruisse constat: pro eo q librum de rex vocabulis copiosissimũ ad Cõmodum imperatorem scripserit.

¶ Theodotion pria Ephesin⁹ vir doctissim⁹ t multa x lra x scientissim⁹ tertio⁹ diuina x scripturax interpres cũ Aquilone⁹ floruit: q pter interpretationẽ t trãslationẽ etiã alia multa de religiõis xpiane laudib⁹ religs monumẽta. Hic Tatiani viri eruditissimi pdicti antecessor in hereses icideret discipulus fuit.

Victor papa natiõe Afer pre Felice: post Eleutheriũ pontificẽ sedit annis .x. mẽsi .3. t diebus .ii. decẽ: q christiane relig curã optime gessit: Seuerianis regnãtibus: cõstituit: vt christiani aliq iniuria infensi: q oino reconciliari recusarẽt: ab oium cõtione submouerẽt: vt habet in canone .91. di. cap. Pertatũ. Statuit itẽ vt epi q a pprio archiepiscopo ad romanũ sedẽ posset appellare .2.q.6. cap. Sigs putauerit. Cõstituit etiã ex Eleutherij predecessoris sui pontificis sententia: vt sanctũ dñi pascha dominico die celebrat videlicet a .14. luna mẽsis Martij vsq ad .21. eiusdẽ mensis. Nam vsq in hodiernũ tẽpus ex veterũ cõsuetudine pascha semper cũ iudeis .14. luna celebrabat: cuius quidẽ decretũ postea in cõcilio Niceno cõfirmatũ fuit: vt oino post .14. lunã eiusdẽ mensis celebraret: ne iudeos imitari viderent. Fuere tamẽ vsq ad concilium Nicenũ multi summi viri huic opinioni renitentes. Decreuit q̃z victor hic pontifex: vt in quis aq̃ baptismũ petẽtes baptizarentur: si necessitas istaret. Quãobrẽ cõciliũ in palestina habitũ fuisse dicũt: Res tñ integra in Niceni cõciliũ trãslata fuit: vt de cõse. di. 4. ex in baptismate. Hic quũ doctissimus esset pontifex quedã de regionib⁹ cõposuit volumina quib⁹ cõpositis t duab⁹ ordinationib⁹ in decẽ mẽsi. celebratis martyrio coronat⁹ t apud sanctũ Petrũ in vaticano sepelli: cuius festũ .5. kal. Augusti celebratur: t tũc sedes vacauit dies .12. pp̃. is. 193 5392

Helius ptinax .19. Ro. iperator .243. olympiade post Cõmodũ iperiũ suscipies iperauit mensi. vi. hic cũ iperare cepisset .70. agebat annũ: t quũ vrbis prefecturam ageret: ex toti⁹ senatus con. iperiũ suscipere cõpulsus est. Rogatusq vt vxorẽ Augustã faceret: t filiũ Cesarẽ appellaret: Cõtradicẽs respondit. Sufficere senatui deberet q ipse inuit⁹ iperaret. At quũ in iperatore mhil turpius est auaritia: quũ illiberalis sordidusq haberet sexto iperij sui mẽse a quodã Juliano intrispito in palatio nemine cõtradicẽte occisus ẽ. Quo mortuo Julian⁹ ipse iterẽptor iperiũ occupauit: t .7. mẽsi iperauit: t postea a Seuero simili bello apud portẽ Adriuũ a Seuero quodã superatus interfectus est. Hic est ille Julianus qui perpetuum edictum composuit. 194 5393

Lucius aũt .21. Ro. iperator hoc anno Juliano tyrãno pdicto iterfecto: eadẽ olympiade imperare cepit: t iperauit annis .18. Hic: vt Helius spartan⁹ histo. refert: ex Lepti oppido: patre Romano egte origine duxit: Cui⁹ pater Aphricanus fuit. Sz antecessor ciuitate donaret grece ac latine eruditissim⁹ erat: inito deide iperio: vt vir optimus rei frumentarie: quã minimã reperijt ita cõsuluit: vt excedẽs vita .7. annox annonã religrit: t tãtũ olei: vt p quinquẽniũ nõ vbis tñ vsib⁹ sed totius italie que oleo eget: sufficeret. Adultisq bellis laceratus fortissime rẽpu. Iz laboriosissime gubernauit ad bellicã gloriã: laudẽ q̃z litterax addidit: t q̃ maxime philosophie: in qua studiosissim⁹ erat: 195 5394

Parthos ꝛ Adiabenos cū eo ꝓtēdere ꝑsumētes felicissime supauit. Arabes ēt iteriores ita cecidit: vt eoꝝ regionē ꝓuinciā romanā faceret. Ob quā rē parthicus arabicus adiebenicus appellat⁹ ē. Urbē ꝑterea publicis exornauit edificijs: vbi ꝛ Thermas seuerianas ꝛ Septiconiū extruxit. Quintā nō ꝑsecutionē. Interfecto autē apud Lugdunū ciuitatē Clodio Albino q̄ se in gallia Cesarem fecerat: In Britānos: teste Beda: bellū trāstulit: vbi ꝛ vallū. 132. passuū multū cōtinens a mari vsq; ad mare deduxit: vt receptas prouincias a Barbarica incursione securiores faceret: tandē ibidē in Eburaci oppido vita decessit: vbi i honorē ptinacis ꝑdecessoris sui se ptinacē vocari fecit.

ꝑp. 16.

5401 202 Ephebrinus papa natiōe Ro. ꝓre Abūdio post Victorē pōti. sedit annis. 9. ꝛ sctissim⁹ fuit vir eo q̄ diuine rei magis q̄ hūane semp itētus fuerit. Unde ꝛ ꝓstituit: Gratiāo teste: vt aslātib⁹ clericis: ꝛ laicis fidelib⁹ ꝛ leuita ꝛ sacerdos ab epō ordinarēt: sicut habet in canone. 75. di. c. Ordinatiōes ꝑsbyteroꝝ. Statuit itē vt ꝓsecratio diuini sanguinis i vitreo vase: nō aūt in ligno: vt antea fiebat cōsecrarēt: de ꝓse. di. i. c. Uasa. Hāc tū institutionē subsequētes pōtifices imutauerūt: qꝛ ꝛ in remēsi ꝛ Tyburēsi ꝓcilio statutū fuit calices fieri ex auro aut argēto: vel stagno saltē. Cēsuit q̄ vt oēs xp̄i fideles annos pubertatis attingētes singulis annis in solēni die pasce publice cōicarēt: de ꝓ. di. 2. c. Relatū: qō qdē istitutū Jnno. 3⁹. postea nō ad cōionē tm̄: vcꝝ ēt ad ꝓfessionē delictoꝝ traduxit: vt extra de pe. ꝛ re. Dis vtriusq; sex⁹. Mādauit insup ne qs epōs vel a ꝑtriarcha: vel a ꝑmate: seu a metropolitano suo in iudiciū vocar⁹ sine aplica auctoritate dānarēt. Uolnitq; ꝑterea vt oēs ꝑsbyteri adessēt epō celebrāti. Celebratis deniq; 4. i decē. mēse ordinatiōib⁹: vbi ꝑsbyteros. 13. dyaconos. 7. ꝛ epōs p diuersa loca. 13. creauit: martyrio coronat⁹ est: ꝛ via apia in Calixti cimiterio sepult. cuius ēt natalitiū. 7°. kal'. Septēbris celebramus: Et tūc sedes vacauit dies. 6.

¶ Uiri doctrinis excellētes.

¶ Simachus doctor natiōe Sāmaritanus iudeoꝝ ꝓselit⁹. 4. diuinaꝝ scripturaꝝ ītrpres: hui⁹ pō

5403 204 tificis tp̄ib⁹ floruit: ꝛ post Theodotionē ipse diuinas scripturas ex hebreo in grecū trāstulit eloquiuꝫ.

¶ Rhodon gñe Asian⁹ Taciani heretici quōdā discipulus: hac tēpestate in diuinis scripturis hēt

5405 206 ilignis: eo q̄ multa ꝓposuerit opuscula: q̄ꝝ ꝑcipuū qō aduersuꝫ Martionē hereticū edidit opusculū in q̄: vt diuus scribit Hiero. oūdit qūo Martionite in heresi sua etiā inter se quoq; discrepent.

¶ Clemēte ꝑsbyterꝝ alexādrinū vtiq; egregiū atq; eruditissimū cū his floruisse diu⁹ Hiero. scribit: ꝛ

5406 207 eruditissima volumia scripsisse tradidit: Inter q̄ stromatū. i. varietati libri sunt. 8. Aduersus gētes. 1. pedagogi li. 3. ō pascha li. i. ō iciunio li. i. ō disputatiōe li. i. ō obtrectatiōe li. i. ō canoib⁹ ecclīasticis li. i. aduersꝰ eos q̄ iudeoꝝ seq̄bāt errores li. 1. ꝛ ali⁹ q̄ iscribit: qsmā dines ille sit q̄ saluet. extāt ꝛ eplē ꝓlixe.

¶ Heraclit⁹ ēt gdā ilignis doctor natiōe grec⁹: teste hie. p̄ h tps i apl'ꝫ pau. ꝓmētarios edidit plīmos.

¶ Maximus quoq; alius doctor vir doctissimus per hoc ipsum tempus questionē famosissimā insigni volumine ventilauit: vide. l. malum ꝛ qꝛ oīs materia adeo sit facta: ꝛ alia multa.

¶ Fuere ꝛ alij cōplurimi viri doctissimi hac tempestate: quoꝝ de numero Cādidus quidā fuit: q̄ in exameron cōposuit. Et Sixtus alius ilignis doctor qui de resurrectiōe mortuoꝝ libꝝ cōposuit. Nec nō ꝛ Arabian⁹ qui ꝛ ipse nōnulla opuscula ad christianū dogma pertinētia descripsit.

¶ Hall⁹ qdā noie ilignis doctor sub hui⁹ pōtificis tpe diuo referēte Hiero. disputationē suam valde

5407 208 vtilē aduersus ꝓculū mōtani heretici sectatorē habuit: in quo qdē volumine: vt idē diu⁹ refert Hiero. .13. tm̄ Pauli enumerat epistolas. Quartā vero decimā q̄ ad hebreos scribitur: ipsi⁹ Pauli nō esse dicit.

¶ Tertulianū aphricanū patria carthaginēsem centurionis cuiusdam procōsularis filium virum quidem ingenio ꝛ doctrina clarissimū hisdem temporibus floruisse: ꝛ multa scripsisse volumina diu⁹ Hiero. tradidit: hic nāq; quū ad mediā vsq; etatē aphricane ecclesie ꝑsbyter nominatissim⁹ stetisset: clericoꝝ romane vrbis inuidia adeo contumelijs ꝛ iniurijs attritus fuit: ꝛ ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrē ꝛ multa volumina contra Orthodoxā ꝛ catholicā fidē ꝓponere cepit: ꝛ q̄m maxime de pudicitia. de persecutione. de iciunijs: ꝛ de extasi li. 6. ac aliū aduersus Apolonū edidit libꝝ. Uixitq; vsq; ad decrepitā etatem: ꝛ alios multos edidit libros.

¶ Persecutio xp̄ianoꝝ quta hoc anno Seueri iussu ita icipit: ꝑ q̄ ēt diuina vltio i romāos nō defuit

5409 210 Quia mox ciuilia bella mirū inmōꝫ eos attriuere. Jn q̄ qdē ꝑsecutiōe hi ꝑcipui passi inueniunt: videlz

¶ Ireneꝰ Lugdunēsis epūs vir doctissim⁹ iā grādeuus apud cādē vrbē ꝑ xp̄i noie martyr efficit. Floruerat n. q̄m maxime sub Cōmodo pncipe ꝛ Polycarpi martyris: vt diu⁹ scribit Hiero. discipulus fuit: a q̄ quū eruditissimus euasisset. gnque li. aduersus hereticos scripsit. Et ꝓtra gētes aliud breue volumē: atq; aliud de disciplina xp̄i. deq; ꝑdicatiōe apl'oꝝ libꝝ. i. Et aliud volumē seu opus diuersoꝝ tractatuū videlz de scissura li. i. ꝛ alia multa. Atq; de monarchia volumē egregiū. Et ad Victorē papā de questione pasce epl'as multas. Demū vero seuiente hac ꝑsecutione cū omni ferme ciuitatis sue populo. 4. kal'. Julij martyrio coronatus est: quo die eius festum celebramus.

¶ Leonti dē etiā Alexādrinū magni Origenis patrē: virū quidē optimū sub hac ꝑsecutione passuꝫ fuisse Euse. cesariēsis scribit: cuius quidē martyrū idē Origenes puerulus annoꝝ octo subiecti decreuerat nisi diuina dispēsatiōe ad multoꝝ vtilitatē reseruatus p̄ maternā solicitudinē ipedit⁹ fuisset: nā ipsa pueri mater quū in crastinū in publicū ꝓdire: ꝛ Christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimēta ipsius surripuit: ꝛ sic puer a tyrānoꝝ cede reseruauit. Quo viso puer confestim ad patrē epistolā scribit: qua significat maternis artibus a tāto bono fuisse impeditū: ipsumq; patrem hortat:

rogat virili aio ꝓsequi qđ incepit. Ac siquidē Eusebius apud Alexandriā vbē suam martyrij palmam constantissime in kalendis Martij adeptus est: quo quidem die eius natale celebratur.

¶ Perpetua quoq; & Felicitas matrone qde sanctissime: & ipse in Mauritania Tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato Saturnino & Secūdolo nonis Martij passe sunt. nā quū Secundolus in carcere quieuisset: ipse sanctissime mulieres cū religs bestijs tradite & vilaceratę martyriū cōsumauere.

Cassianus predicti Seueris filius cui Antonio Caracalle cognomen fuit: ꝑmus & vigesimꝰ Romanoꝝ impator: anno. 247. olympiadis post patrē imperiuꝫ suscipiens impauit annis. 7. Vir certe pessimus ac facinorosus nec patri vlla in virtute ꝓsimilis: imo illo asperior & oiuꝫ anteceſſoꝝ luxuria & libidine intēperātior: q nullū facinoris genus ꝓtermisit. Quippe & frem suū Getā occidit ac matrem suā vxorē duxit & multa dedecora pegit. Sꝫ nec egregiū aliqd ꝑter Thermas Antonianas qs ipse ꝛcboauit de se religit. Eas postea Alexander successor ꝓfecit. Adiuuit etiā in vrbe viā nouā. 7. aūt iperij sui anno dū pliū in parthos mouisset iter. Edissam & Cānas ciuitates plio cū eis cōmisso anno etatis sue ꝯrto & qdragesimo interfectꝰ ē. Lelꝰ tñ Lāpridius historicus: nō in prelio: sed cū ex prelio recessisset ad regia ventris insidijs a Macrino prefecto eū occisum fuisse dicit.

¶ Editio quinta in veteri & nouo testamēto. 4°. ipertj huius Carcalae anno apud Hieracōtū ciuitatē in qdā dolio inuēta fuit: cuiꝰ auctor penitꝰ ignorat: & ideo vulgata editio nūcupata fuit: de ipsa psalteriū tñ nr̄z vsuale emersisse dicimꝰ: i ceteris āt diuine scripture libris trāslatorē diuū segmur Hiero.

Macrinus secūdus & vigesimus Ro. iperator: cū Caracallā ꝑdictū interfecisset. 249. olym. iperare cepit: & impauit anno vno: Vir certe origine & flagitijs ingnatissimus: de quo nil virtute dignū habere potuimus. Et ꝓpterea ab Heliogoballo apud Anthiochiā interfectꝰ fuit. 217 ꝑꝑ. 17.

Calixtus papa natione Ro. patre Demetrio ex regione Rauēnatū post Zeferinū pōtificē sedit annis. 5. mē. 2. & diebus. x. Vir sigdē diuinus atq; prudētissimus: q licet in mlta rep̄ turbatione pōtificatū iecepisset: nequaq; tñ a bono pōtificis instituto discedere voluit: sed Gratiano referente: cōstituit ne qs de cetero in epm cōsecraret: nisi canonice electꝰ fuisset: sicut habet in canone. 61. di. c. Nullus in epz: Vtq; clerici q ad sacros ordines essent ꝓmouēdi ab vxoribꝰ abstineret. 72. di. c. Presbyteris. Cōstituit itē qter in anno Jeiuniū. i. vernale: estiuale: autūnale: & hyemale. 76. di. c. Jeiuniū qō ter in anno. Itē vt sacerdotes iecituosi nulla accusandi alios haberēt facultatē. 3. q. 4. ca. Consanguineoꝝ. Censuit itē vt accusatores absente reo nullo in iudicio audirēt. 3. q. 9. c. Nullus alterius. Addauit quoq; vt layci q temere dispensatiōes rep̄ ecclesiasticaꝝ vsurpare seu occupare presumeret: veluti sacrilegij rei punirent. 16. q. 7. c. Siquis. Fertur hūc templū beate Marie virginis in regione trāstyberina edificasse. Cemiteriūq; suo noie in via apia cōdidit: vbi & tamqđē multa sanctorum martyrū tumulata fuerāt corpora: qō vsq; in psentē diem Calixti cemiteriū appellat. Verū cū Palmachiū virū cōsularē & Simpliciū senatorē: atq; Felicē nobilē virū cū coꝝ domibus baptiçasset & ad martyrij palmā incitasset: atq; multos ꝓsbyteros: diaconosq; ac epos ordinasset. 2°. idus Octobris ab Alexā. imperatore martyrio coronatus est. Cuius corpus post. 17. diem ab Asterio eius presbytero in cemiterio Calepodij sepultū fuit. Eius aūt natale. 2°. idus Octo. celebrari iussum est.

Marcus aurelius Antoniꝰ cognoīto Heliogoballus. 3. & vigesimus Ro. iperator: anno ꝑmo. 249. olympiadis: Macrino impatore ꝑdicto iterfecto iperiū suscipēs imperauit annis. 4. Hic Caracale ex Semiramide ꝛcubina formosissima femina filiꝰ fuit. & apud Phenicē cū patre natꝰ q Seuerꝰ cū Parthis bellū gessit: q cū adolescētulus cēt solis sacerdos factꝰ Heliogobalus cognoiatus ē: Helios. n. phenicū lingua latine dr̄ sacerdos. Deide cū strēnuus cēt inuenis, apud Anthiochiā mīis artificio ad iperij maiestatē assumptꝰ est. Qui tā cū Parthis pace firmata etiā cū ipsa ꝓpria mre libidinose viuere cepit. Quāobrē ad vrbē postea veniēs a senatu ipetrauit: vt & ea in senatorio locaret ordine: q eo in ordine ꝑma fuit femina. Huius qppe Heliogoballi spurcā vitā Helius lāpridius histo. optime describit: Qui iter cetera vite sue dedecora asserit ipz etiā in vestales vgines incestū cōmisisse: aliasq; multas ꝓbrosas feminas semp domi habuisse. Cuius rei causa vrbis dignitates atq; honores malis & flagitiosis viris vt plurimū cōmittebant. Et cū eāobrē a Sabino cōsulari viro clarissimo reprehēderet: e medio cum auferri & interfici precepit. Quapropter cū ita iperij dignitatē suis flagitijs indies magis ac magis denigraret: militari tumultu tandē cū matre intersectus est. 220 5419

Alexāder. 4. & vigesimus Ro. iperator. 250. olympiade post Heliogoballū ꝑdictū monstrū iperare cepit: & iperauit annis. 13. vir certe (vt Helius lāpridius histo. scribit) vnicū oium virtutū exēplar: q iustitiā ita coluit vt nemo vnq̄ de illata ab eo iniuria cōquestus sit: procul. n. a se oēm pompā & ambitionē semp abiecit: nec vnq̄ toga picta (nisi semel ūm esset consul) vsus est. tante etiā prudētie fuit: vt a nemine vnq̄ decipi potuerit: virorꝝ insup illustriū & doctorꝝ amator adeo fuit vt coꝝ statuas vbiq; cōquiri fecit & in foro locari mādauit. vnde sua prudētia suaq; virtute innumerabiles ꝑdecessoꝝ suoꝝ sordes lauit: & dignitatē iperij Ro. restituit: hic xp̄m dūm nr̄z: vt ꝓpheta sanctissimū execrabilēs: inter deos referri voluit: cuius imaginē vna cū Abrahe & Orpheiq; imagine ūn domo sua semp hre voluit. Sicq; rēpu. auxilio Vulpiani & Pauli patauini: atq; Julij frontini iurecōsul'oꝝ virorꝝ doctissimorꝝ collapsam reparauit. Tantis itaq; virtutibus hic iperator insignitus oiuꝫ cōsensu Augustus creatus ꝓfecti ꝓtra Parthos bellū suscepit: & Xersem eoꝝ regē strēnuissime vicit. discipline 224 5423

nanqz militaris adeo emẽdator seuerus fuit vt quasdã etiã legiones integras exautorauerit: ꝓpter qõ ⁊ apud Magũtiã Germanoꝝ ciuitatẽ istigatione Maximini thracis militari tumultu iterfect⁹ fuit. Natus est autẽ hic ex Assyrijs parẽtibus: ⁊ ex Dãmea matre christiana Rome generatus.

¶ Semiamira Heliogoballi ꝑdicti impatoris mater hoc anno hcliogoballo ꝓ suis meritis a suis: vt ꝑferẽ: occiso: ⁊ ipa simul q̃si cesa in cloaca ꝓiciẽ: ⁊ ide paulopost vna cũ cadauere filij in Tyberim deiciẽ. hec.n. natiõe greca ⁊ ex Messana ciuitate origine duxerat. Que gdẽ cũ pulcherrima ad mẽm esset aliq̃diu iboneſta fuit mulier: sed post hec filij claritate ⁊ senatus ꝓncipatu ꝺspicua facta est. Nã eius ope ⁊ astutia egit vt post mortẽ Macrini impatoris: ⁊ ei⁹ filij Byaduneni ab exercitu apud Bithyniã eligerẽ in ꝓncipẽ: q ꝓncipatu adepto Romã vna cũ mre venit: ⁊ a senatu cũ igẽti gaudio excepta est. ⁊ ipsa Semiamira ex repẽtina filij ꝓuectiõe vsq̃ ad astra delata ẽ: ⁊ Augusta ab oib⁹ nũcupata. Filij⁹ aũt Heliogoballus ⁊ si sceleſt⁹ cẽt ꝓgnoscẽs mris beneficiũ: tñ illã q̃i loco retributiõis bonorib⁹ ꝓtulit: vt in senatu nil fere nisi ea disponẽte pagere voluit: volnitq̃ illã in senatu cũ rcligs senatoribus semp quoaduixit interesse: vt sniam suã more ceteroꝝ de agẽdis diceret: qõ mulieri alteri vnq̃ cõtigisse legimus. Tante.n. hec meretrix apud Ignanũ filiũ fuit dignationis ⁊ honoris: vt in Quirinali colle palaciũ cõstruxit: qõ senaculũ appellauit: in quo gdẽ cõuentũ mulierũ ordinauit: qbus ⁊ autoritatẽ prestitit: vt senatorio more de moribus circa statũ tractarent: ⁊ leges sup his istituerẽt: ⁊ hnic Senatui matrẽ Semiamirã ꝓncipissam fecit: a q̃ senatusconsulta plurima ridicula manarũt. Statutũ qppe in senatu fuit quo vestitu qbusue ornamentis vnicuiq̃ vti licitũ esset. Cui etiam cedere cuiq̃ assurgere deberet ⁊ alia multa: sancitũ est ⁊ cũ eo in collegio Semiamira potius meretricio q̃ matronali ritu sese hꝫet: vacarẽt etiã filij libidinibus atq̃ obscenitatibus: eo deniq̃ itũ est vt post mortẽ filij ⁊ ipsa: vt ꝺdictũ ẽ: secessit: qõ ⁊ glibz misere vinẽs cogitar nõ pigeat nã nil violẽtũ durabile vnq̃ fuit.

pp.18. 5244 225 Vrbanus papa natiõe Ro. ꝑe Põtiano: post Calixtũ põtificẽ sedit annis.8. mẽ.2. ⁊ dieb⁹.12. Vir sigdẽ doctrina ⁊ sctitate vite eminẽtissim⁹: cuius rei grã multos gẽtiles ad fidẽ xpi traxit: iter qs fuere Valerianus Cecilie vgi. spõsus ⁊ Tyburtius eius fr. Hic mlta: Gratiano teste: cõstituit: ⁊ q̃maxime mãdauit: ne qs de cetero in epz eligerẽ: nisi ꝑus aut sacerdos: aut diaconus ꝓsecratus fuisset: vt habẽ in canone. 60. di. c. Nullus in epatu: cõstituitq̃ ac ꝓcessit vt futuri clerici pmã tõsurã de manu abbatis possent accipe. 68. di. c. Quoꝝ vices. Icimia ẽt q̃ttuor tẽpoꝝ declarauit a ꝑdecessore suo istituta: qz horũz iperitia ꝓfundebanẽ. 79. di. c. Statuim⁹. Voluitq̃ ac iussit de cetero oia altaris vasa aut argẽtea at aurea: seu stagnea fieri: vt de ꝓse. di. i. c. Vasa qbus. Eiusdẽ q̃z institutũ fuit: vt ecclĩastica ꝑdia atq̃ fundi a fidelibus oblati recipẽnẽ: patirẽturq̃ viritim clericis oib⁹: nihilq̃ cuiusꝑtã ꝑuatũ esse: sz oia cõe bonũ distribuerũt. Deniq̃ cũ hec: aliaq̃ mlta cõstituisset: posq̃ gnges in Decẽbrio mẽse ordinatiões celebrãsset: vbi multos ⁊ diaconos ⁊ ꝑsbyteros: archiepos p diuersa loca creauit. post Valeriani ⁊ Tybur. atq̃ Cecĩ. vgi. martyriũ: ⁊ ipse. 9. kal'. Junij ꝓ xpo martyriũ sumpsit: cui⁹ corpus in cemiterio ꝑtextati via tyburtina sepultũ dz: post cui⁹ mortẽ cessauit cõatus dies. 30. cuius festũ. 9⁹ kal'. Julij celebraẽ.

¶ Martyres pro Christo his diebus passi.

5247 228 ¶ Agripit⁹ illustris adolescẽtulus ꝓ hoc tẽs apud ꝓnestinã Sabinoꝝ vrbẽ gndenis iussu alexãdri iperatoris martyrio coronaẽ ipse.n. cũ. 25. cẽt annoꝝ: ⁊ amore xpi martyrio flagraret: ab ipatore cõpbẽdiẽ: ⁊ ꝑ⁹ nervis crudis cedit: deide vrbis ꝑsidi vt sacrificare cõpellerẽ tradiẽ: q quũ durissime ⁊ squalido carceri stati recludiẽ vbi p. 4. dies eidẽ cibũ oẽz negauit: ide eidẽ presidi exhibit⁹ pennas ardẽtes sup caput eius appom iussit: ⁊ quũ grãs deo ageret flagellis itez cedit: ⁊ nudus capite deorsuz verso suspẽdiẽ: ⁊ bnlẽti aq̃ corpus ei⁹ ꝑfundiẽ. ⁊ quũ adhue martyris xpi maxillas fregissent: paries ex tribunali cornẽs tristem emisit aiaz. Quo audito iperator eũ leonib⁹ obijci precepit: sed fere mansuete facte pedib⁹ martyris se iclinauerũt. Videtes sceleris ministri: tulerũt sctm martyrẽ: ⁊ iter duas colũnas gladio pcusserũt: sub die decimoquinto kal'. Septẽbris: corpus vero eius a christianis nocte sublatũ ibidẽ miliario ab vrbe positũ est: in sarcophogo nouo diuinitus inuentum est.

¶ Calepodius autẽ presbyter sanctissimus: ⁊ ipse ab Alexandro predicto imperatore per hoc Rome interfici pro christo iubeẽ. Eius corpus per ciuitatẽ ignominiose pertrahi: ⁊ in tyberim iactari precepit: cuius natale sexto idus Maij celebratur.

¶ Palmachius Ro. consul cum vxore ⁊ filijs: ac alijs ꝓmiscui sexus numero. 42. Similiterq̃ cum Simplicio senatore Ro. vno eodẽ die iussu Alexandri decollatus est: Quoꝝ quidẽ capita ad terrorem christianorum per diuersas vrbis portas suspendi iussa sunt.

¶ Martina Ro. vgo ⁊ gdẽ sanctissima p hoc tẽpus cũ eximie christiane veritatis ⁊ vtutis esset mulier ab Alexã. ꝓncipe ꝓhebẽsa: cũ xpz negare oino recusaret diuersis tormẽtoꝝ gẽribus eius iussu eruciaẽ: ⁊ cũ adhue in fide imobilis ꝑmaneret: gladio cesa: martyrij palmã ꝑmo die Januarij ꝓmerut.

¶ Tyburtius q̃z ⁊ Valerianus ꝑclarissimi ciues Ro. ⁊ ipsi in hoc tumultu ab Almachio vrbis prefecto cõprehẽsi ꝓ xpo martyriũ cõstãti alo passi sunt: eos.n. ꝑmũ fustibus durissime cedi fecit: ⁊ tãdẽ gladio interfici precepit. Maximinus autẽ vir illustris cũ eis tamdiu plumbatis cesus est donec spiritũ exhalaret. Celebratur autem eorum festiuitas decimooctauo kal'. Maij.

5438 230 ¶ Cecilia virgo Romana: corpore decore: moribus: magnanimitate: ac sctitate ⁊ laudabili predicatia: ac castitate splẽdida: hoc anno post mltos agones martyriũ ꝓ xpo cõstãtissime ꝑtulit. banc.n. cũ

parētes vnicā haberēt filiā: cū regijs fere diuitijs Valeriano cuidā pīncipi nobilissimo iuueni: ꝙ ifidelī mīmonio copularūt: quē qdē cū vna cū frē suo Tyburtio ad credēdū i xp̄o ꝓducisset: ad martyriū rādē tolerādū iduxit: qd cū Almachi⁹ vbis p̄fect⁹ didicisset: eā vinctā ad se adduci fecit ⁊ idolis imolare ꝓcepit: ꝙ cū nollet: ⁊ diceret se xp̄ianā ee: post multos cōflict⁹ iussit eā in balneo calidissimo ⁊ bulīenti p̄ dīē: ⁊ noctē cōcremari: ⁊ cū nullā lesionē ꝓsensisset: iussit ibidē eo in balneo decolari: quā spiculator trib⁹ ictib⁹ pcutiēs neq; caput ampurare potuit: ꝙ triduū supuiuēs oia q̄ bēbat pauprib⁹ christianis tradidit: ⁊ ds ad fidē xp̄i ꝓuerterat Urbano pape ꝓmēdauit dicens: Triduanas a dño mihi postulaui iduciās: vt hāc domū meā eccl̄iaz ꝓsecrares: gb⁹ dictis spūz emisit. Corp⁹ aūt ei⁹ sctūs Urba. iter epos sepelīt: ⁊ domū suā i eccl̄iaz ꝓsecrauit. Passa ē brīss. vgo. x⁰ kal. decē. q̄ die festū ei⁹ colit

¶ Quirit⁹ p̄terea Ro. p̄bīci⁹, ⁊ ipse vna cū Julia mr̄e hac tēpestate apud Ro. alijs īnumerabilibus secū ūctis martyriū idib⁹ Julij ꝓpleuerūt: ⁊ eo die eoz natale celebrāt.

¶ Viri discipli excellē.

¶ Vulpianus iurecōsultus vir p̄stātissim⁹: Alexādriq; p̄dicti p̄ncipis assessor: bis tpib⁹ teste Euse. 230 5429
bio ꝓpter eximiā ei⁹ sciēnā atq; doctrinā apud eūdē iperatorē max⁰ in p̄cio hītus est. Et p̄ ceteris doctoribus vocabula ⁊ leges antiquas explanauit: atq; alia multa monumēta scripta post se relīquit.

¶ Paulus patauinus similiter in philosophia ⁊ iure ciuili celebratissimus: p hec tpa floruit: ⁊ ad cōponendā rēpu. Romanā supiorū impatoz vitio ⁊ sordibus labefactatā Alexādro predicto iperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōposuit: que adhuc extare videntur.

¶ Julū q̄z Frontinū ⁊ in oi doctrina sciētissimū cū supiorībus floruisse: ⁊ Alexādro auxilio fuisse cōstat: nā ⁊ ipse multa cōposuit: ⁊ Alexādro ipsi ad res similiter cōponēdas adiumento fuit.

¶ Beryllus qdā Arabie epūs vir doctissimus cū eodē (teste Hiero.) floruit: Qui licet postea in heresim q̄ Christū ante incarnationē fuisse negat delapsus fuerit: Origenis tū ope ad veritatē reductus nōnulla postmodū cōscriplit: ⁊ q̄ maxime epistolas multas: in qbus Origeni ipsi gratias plurimas agit. Extat ⁊ eius dialogus ⁊ Origenis in quo ab origene reprehendi de heresi querit.

¶ Triphonem etiā Origenis auditorem ⁊ discipulū bisdē temporibus floruisse ⁊ librum de vacca Ruffa in deutero. ⁊ alia multa cōposuisse diuus Hiero. scribit. Et cū in omni doctrina eruditissimus esset vir ad eū Orige. multas dedit epistolas.

¶ Ambrosius quidā grecus diaconus p hoc ipsum tēpus (teste Hiero.) cōfessionis gloria plurimū insignis fuit. hic p⁰ Martionites exūs ab Orige. corrept⁹ xp̄i seruus extitit ielitus. Et ꝓpterea Origenes ipe mlta postea eidē dictauit volumina: ꝙ ⁊ ipse vt erat ingenij elegātissimi vir plurima ꝓposuit.

¶ Minutius felix insignis tū Romanus causidicus: ⁊ ipse per hoc tēpus (vt testat Hiero.) dialogum scripsit in quo christianū ⁊ ethnicū disputantes inducit: qui octauus inscribit. Scripsitq; ⁊ contra mathematicos librū vnum: de quo Lactantius in libris suis meminit.

¶ Origenes ille magnus natiōe Alexādrinus Leonidis martyris fili⁹: ⁊ ecclesie alexādrine p̄sbyter: pbōr atq; theologoz oīuz sui tpis ꝓnceps: hisdē tpibus: vt tradit Euse. li. 5. ecclīastice histo. Alexādrie floruit: hic cū ab ipsis cunabulis xp̄ianissimus esset: ⁊ eminentissimi ingenij adolescens euasisset post p̄ris obitū xp̄i fideles a tyrānis p̄ tormēta oppressos pro posse fouit: ⁊ ad mortē ꝓductos intrepide sanauit: ingz hebionicoz heresim expugnauit q̄ xp̄m ex Joseph ⁊ Maria natū hoiem purū esse dicebāt: ac legē iudaico ritu seruādā p̄dicabāt: sed ⁊ mltos p̄clarissimos: vt supius mōstratū est: heresibus infectos ad fidei veritatē sua doctrina traduxit: atq; deo in vigilijs ieiunijsq;: ac crebris oīonibus seruiēs ꝓfilio euāgelico vnā tm tunicā iduere voluit: ⁊ de crastino oīno vnq̄ cogitauit: p mltos ēt annos: vt Euse. refert: calciamētis: vinoq; nisi ob stomachi relevāda icōmoda abstinuit. Sup lectū p̄terea plumis stratū nunq̄ dormiuit: ⁊ a carnib⁹ se oīno abstinuit. Et in tm castitatis amor fuit: vt ꝯelo fidei: ꝙ nō ꝙ sciēnā se castrauerit: ob cui⁹ doctrinā atq; eloquētiā ⁊ sctissimā vitā Damea alexādri imperatoris mater christianissima cū audiēdi desiderio capta: ex Alexādria anthiochiā asciuit: ⁊ eius mellifluā doctrinā audire voluit. Hēbat hic p̄ter alios scriptores. 7. iuuenes septēq; puellas q̄ oēs ilimul ex ei⁹ ore diuersas scribebāt mās vnde ⁊ Porphy. ip̄z laudās dicit oia Platonis secreta cū fuisse ꝓsecutū. Ille nāq; tractat⁹ i eccl̄ia dei: vt diuus scribit Hiero. locut⁹ est: i qb⁹ vt diuo Aug. ⁊ Hiero. ipsi placet: mltū errauit. Ex qb⁹ qdē erroīb⁹ origeniana heresis ꝓcessit. Dixit. n. xp̄z q̄sq; ex max⁰ misericordia sua nō solū hoies ꝙ ⁊ apostatas angelos redēpturū fore ꝙ illud psalmiste. Nō imppetuū trascet: neq; ieternū ꝓminabit. Verūtū ipse Origenes: vt qdā aiūt: in ēdā epl̄a: quā ad Fabianū papā scribit: penitētiā de maleꝓlatis agere videt. Et eās sui erroris in Ambrosiū quēdā emulū suū refundit: q scripta sua secrete edita ⁊ minime correcta in publicū ꝓtulit. Hoc mihi ingt p̄stiterūt amici mei. Si tacuero reus eēsear: ⁊ si respōdero inimicus iudicabor. Dura vtraq; ꝓditio: ꝙ e duobus eligā qō melius ē: hec ille in epl̄a sua. Et ꝓpterea mlti clarissimi doctores mirifice laudarūt: ⁊ q̄ maxime Euse. nr̄ ⁊ Ruffinus aglciēsis: ac alij mlti. Ex libris aūt suis ds eccl̄ia recipit: vt in canone di. 17. habet. Hij ꝓmētarij sūt sup Genesim: Omelie. 17. sup Exodū. 13. sup leuiticū. 18. sup nūeri. 28. sup Josue. 26. sup Judicū. 6. De heleāna tractat⁹ vnus. sup Job li. 3. sup cātica cāticoz li. 2. sup cādē Omelias duas. sup Isaiā scripsit omelias. 9. sup Jeremiā i 4. sup Ezechielē i 4. Ytē sup Matheū omelias. 26 sup Lucā li. 38. sup Joānē tractatū vnū. in epl̄as Pauli li. x. sup psalmos omelias. . et de martyrib⁹ li vnū edidit. Beniq; anno salutis nr̄e. 256. etatis sue. 70. defūctus apud Tyrum sepelītur.

pp.19.
5434 235 POntianus papa natione romanus: patre Calpburno post Urba. pōti. sedit annis. 5. mē. 2. ⁊ die. 2. Vir qdē optimus atq; sanctissimus: q instigantibus qbusdā idolor ministris ex mā dato pncipis captus: ⁊ in Sardinā insulā cū Philippo eius p̄s hytero deportatus est: vbi p aliqd tēpus multas calamitates ⁊ tormēta pro fide xpi pferens: tandē occubuit: cuius corpus postea Fabianus pontifex ex magna veneratione ⁊ populi supplicatiōe Romā reportari fecit: ⁊ in Calixti cemiterio via apia sepeliri tredecimo kal. Decembris: quo die eius festū celebrari iussum est. Eoq; defuncto sedes vacauit dies decem.

pp.20.
5436 237 CYriacum; papam Pontiano huic successisse: vnoq; anno ⁊ tribus mēsibus sedisse multa se runt. Sed quia contra patrū voluntatem papatui cessit atq; cū xl. virginum mr ibus: quas pene omnis baptizauerat Agrippinā vrbem cōcessit: in pontificum catbalago posit⁹ nō est: cum tamen ⁊ ipse virgo existens cū virginibus illis martyrio coronatus sit.

Aximin⁹ augustus natione Thrax. 25. Ro. impator anno. 2ᵒ ducētesime ⁊ qnquagesimeter- tie olympiadis: post Alexādrū pdictū Cesare iperiū suscipies impauit annis. 3. hic ex vtroq; parente Barbaro apud barbaros natus etiā ibidē vsq; ad pubertatis tpa enutritus est: quē postea p̄ bellū in Germania ꝓspere gessisset: mortuo Alexādro: milites sine vlla senatus auctoritate pncipē delegerūt: q adeo magnus: ⁊ ꝓcero corpore fuisse dicit⁹ vt octo pedes excedent longitudinis tamq; pedū magnitudinē habuit: vt postea in puerbiū cesserit: cū de longis ineptisq; pedibus horiz elogmur: Maximini caligā seu calciamētū regerit. Eāq; ob magnitudinē serūt cū vno amphorā vna cena bibisse. hic sexta psecutione post Heroné excrecre cepit: ⁊ p̄ maxime in Origenē ⁊ Mamea Alexandri pncipis matrē xpianissimaz: q; mortē sūmopere cupiebat. Verū cedē anno q̄ ⁊ christianos psequi cepit a Pupieno q̄dā noie Aglcie quā obtidebat: vna cū filio etiā noie Maximino itersectus est. Ferūt in ipsa Aglciana obsidione feminas aquileienses tante fuisse magnanimitatis: vt cū nerui ⁊ funes ad emitādas sagittis viris suis deessent: sibi ipsi capillos capitis p̄cidisse: ⁊ ex ipsis funes arcuū fecisse: Unde postea in earum gloria templū Veneri calue senatus dedicauit.

pp.21.
5438 239 ANtherus papa natiōe grecus p̄e Romulo post Pōtianū ⁊ Cyriacū pōtifices sedit annis. 3 mēse vno ⁊ diebus. 21. Vir optimus: q (Gratiano attestāte) statuit episcopū necessitate exigēte: ⁊ vtilitatis causa iter posita tū sūmi pōtificis auctoritate ad aliū ep̄atū transferri posse: vt habet in canone. 7. q. 1. c. Mutationes ep̄oz. Primusq; instituit ⁊ mādauit vt martyz res geste diligēter exq̄site a notarijs describerent: vt rescripte agnoscerent: qbus gestis: cū vnū tū creasset ep̄s martyrij palmā ⁊ ipse adeptus est: ⁊ 3ᵒ nonas Januarij in cemiterio Calixti via apia sepelitur: quo qdē die eius festum agitur: quo mortuo sedes vacauit dies. 13. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Porphyrius Atheniēsis phūs ⁊ qdē excellētissim⁹ p hec tpa maximo in p̄cio fuit. Qui ⁊ si Origenis p̄s hyteri p̄cipuus amator ⁊ laudator fuisset: christiani tū noīs acerrim⁹ psecutor fuit. Et ꝓpterea multas ob rectatiōes ⁊ blactratiōes cōtra Dei bodoxā fidē igessit: q̄s qdē diuus pater Aug. refellit: Unū vt idē pater Aug. 4ᵒ de ciui. dei testat in suis scriptis: posuit deū patrē ⁊ filiū ab eo genitū: ⁊ spiritū scm̄ ab eo ꝓcedētē in q̄ trinitatē pfectā ⁊ eius misteriū sensisse videt: hūc cūdē nō bis rpibus: sed multo antigonē fuisse Augustinus refert: hic inter cetera ysagogas: idest introductiones ad Aristotelis Cathegorias: idest predicamenta adiecit: ⁊ conscripsit: ac alia multa edidit.

¶ Julium quoq; Aphricanū inter scriptores sui tpis nobilissimū: hisdē tēporibus fuisse ⁊ floruisse diuus Hiero. refert: q iter cetera de tri. volumen pgrāde cōscripsit. Item de pasca: deq; sabbato. de cir cuncī. de Attalo ⁊ de tēporibus li. 5. ⁊ ad magnū Origenē epl̄am in qua ostēdit Susanne fabulā apud hebre. non haberi: hic igit cū Ira amator ⁊ cultor existeret: ⁊ diuitijs floreret apud Cesaream palestine vrbē bibliothecā insignē sibi cōdidit: ⁊ cū honorabilis haberet dicente Hiero. legationē ad. M. aurelium cesa. pro instauratiōe Emaus suscepit q; recedificans Nicopolim vocauit.

5439 240 GOrdianus. 29. Ro. impator anno p̄ᵉ. 254. olympiadis post pdictū maximinū tyrānū adhuc puer iperare cepit: ⁊ iperauit annis. 6. nā cū idē Maximinū pter senat⁹ auctoritatē impiz vsurpasset: senatus ad deturbādū cū. 3. declarauit iperatores: e gb⁹ Pupienus ⁊ Albin⁹ post sexs p̄cipatus annū a militib⁹ iterfecti sūt. Tert⁹ vo Gordia. hic adolescēs Augustus dclaratus. 6. oīno annis iperiū tenuit: q iperio potius: vt erat pstantissimi ai vir: cōfestim Parthis bellū intulit: q ia ob Ro. dissensiones nitebant erūpere: q̄s facile vi ⁊ clade supauit: demiq; dū ad triūphū Ro. rediret: nō lōge a Ro. finibus Philippi dolo occisus ē: q ⁊ post cū ipauit. Hui⁹ aūt pncipis hec pcipua fuit laus q; cū cruditus vir esset: Biblio hecā maximā extruxit: in q̄ ad sexagīta duo librorū millia collocauit.

pp.22.
5440 241 FAbianus papa natiōe Ro. ex p̄e Fabiano natus post Antherū pontī. sedit annis. 13. mensi. xi. ⁊ diebus. xi. Hic mortuo Antherō pōtifice dū in via de futuro pōtifice deligēdo colloq̄rēt cōfestim diuinitus quedā colūba supra caput eius: vt Martinus tradit: astitit dicēs: Rome ep̄s coronaberis. Et diuinitus sic electus statim septē diaconibus regiones diuisit q martyriū res gestas sūma diligētia inuestigarēt: ⁊ scripto mādarēt. Idē q̄z in cemiterijs pro eoz martyz dignitate edificauit. Cōstituitq; Gratiano testāte: vt nulla appellāti se iferret pena: vt habet in canone. 2. q. 6. ca. appellantē. Uolnit itē qō glibet post datā cōtra eū sniam posset se appellare: vt. 2. q. 6. ca. Licet. Statuit itē: Siquis sacerdoti alicui vllā iniuriā inferret: in excōicationis sniam incideret. 3. q. 1. ca. Deus:

Mandauitq;

Mandauitqz: vt vbi crimē admitteret: ibi quoqz t rei mulctarētur.3.q.6.c.Ubi semp.Et vt accusat⁹ nō nisi in foro suo iudicaret: vt habet.3.q.6.c.Siquis.Uetuit etiā ne quis simul t semel testis t accusator t iudex esset: vt.4.q.4.c.Nullus vetuit quoqz ne gs ex cōsanguineis vxorē duceret vsqz ad qntum consanguinitatis gradum.35.q.4.c.De propinquis.Uoluit preterea: vt quilibet xpianus ter in anno se cōmunicaret.s.in paschate resurrectiōis:pentecoste t natiuitatis domini: vt de conse.di.i.c.Et si nō:Et vt singulis annis sanctū chrisma in cena dñi renouaretur: t vet⁹ in ecclesia cōbureret: de conse.di.3.c.Litteris vestris:Huius tpe nouatiana heresis ortū habuit quā t multo labore exterminauit.Deniqz quū multos diaconos presbyteros atqz episcopos per diuersa loca creasset:sub Decio Cesare martyrio coronatus:in cemiterio Calixti sepelitur:cuius natalitiū vna cū diuo Sebastiano.14 kal.Februa celebratur quo mortuo episcopatus cessauit dies.6.ad būc Orige.multis sublatis heresibus de ordine fidei seruando multa conscripsit.

¶ Scisma primū.

¶ Nouatus quidā sancte romane ecclesie cardinalis presbyter:bis tpib⁹ ecclesiā dei scindere t pturbare curauit t ne pōtificat⁹ in man⁹ Cornelij viri sanctissimi atqz doctissimi deuenire posset quēdā Nouatianū extra ecclesiā pontificē ordinauit t Nicostratū in Aphrica:atqz ita dia diuina t būana pturbauit.Et ipse ab ecclesia se separās:se t suos seēces mundos.i.sanctos appellare fecit:apostatas ēt penitētes recipiēdos eē oīno negabat t pdicabat:pp qō t Rome ꝯciliū.60.epoz:totidēqz presbyteroz t diaconi⁹ multis celebrari necessariū fuit vbi t Nouati opinio iprobata fuit:vt habetur in decretis.7.q.1.c.Nouatus:quod saluatoris nostri exēplo nemini petēti denegāda sit venia:t hoc sancte Romane ecclesie primū fuit scisma:Alie ēt hereses huius tpib⁹ pullulare cepere:t maxime helcesaitarū heresis:que Paulum apostolū respuebat:qs omnes magnus ille origenes(vt dixim⁹)sustulit. 242 5441

Philippus hui⁹ nois prim⁹.27.Ro.iperator hoc anno:qui est quart⁹ ducētesime t.55.olympiadis:Gordiano iterfecto iperare cepit:t iperauit annis.7.Hic natione Arabs fuit ex prefecto ptorij:Gordiano per fraudē obtrūcato:suffragijs oīum creatus est iperator:qui antea vxorē noīe Serenā duxerat:t Philippū ex ea filiū suscepat:quē quidē adepto iperio:statim imperij cōsortē fecit.Hic itaqz a Fabiano pontifice Romano edoctus primus oīum ex Romanis principib⁹ vna cū vxore:filioqz Philippo baptiçat⁹ xpi nomē cōfessus est.Quo audito origenes ad eosdē litteras de fide dedit.Ipsi⁹ aūt baptiçatis t confessis millesimus annus cōditionis Romane vrbis expletus est:pp quod Philippus ipse innumerabiles in circo constituit solēnitates t ludos in cāpo martio tribus quidē diebus t noctibus populo celebrauit:vbi etiā cōplurimas bestias immolauit:ipsos tamē ludos longe ante a Valerio publicola post exactos reges institutos de centesimo in centesimū annū Romani repetebant:atqz ita Agon mille annoz exactus est.Hos tamē scilicet patrē t filiū Decius cāpi ductor vir pfidissim⁹ ambitione ductus sua pfidia diuersis in locis postea interfecit.Nā patrem Veronē:filiū vero Rome occidere per insidias fecit.Hi nanqz quū Deciū ipsum haberent infensum thesauros suos Fabiani pontifici cōtulerūt:pp quod t odiū maximū Decius in christianos cōcepit t eos vbiqz pquiri t iterfici mādauit.Hic igitur Philippus.4.iperij sui anno vrbē ex suo nomine in Thracia ꝑstruxit. 246 5445

¶ Uiri disciplinis excellentes.

¶ Dionysi⁹ alexādrine ecclesie epūs vir eruditissim⁹ origenis magni auditor:bis tpib⁹ epūs designat⁹ sedit annis.17.Hic quū quedā edidisset opuscula:ēt ad diuersos de heresib⁹ infectos:epistolas plurimas dedit.Sz ad Fabianū papā de penitētia vnā scripsit:t ad Romanos vnā:ad Philemenē vnā: Ad Sixtū papā duas:Ad Dionysiū ēt papā vnā:t postea tres ad Nouatianū predictū scismaticū: in quib⁹ reprehēdit eū qp a corpore sancte Romane ecclesie discessisset.Scripsitqz t alias plurimas: videlicet de exilio.de mortalitate.de sabbato.de parascene.de persecutione Decij.Atqz duos libros aduersus nepotē episcopū:t ad Origenē magistrū suum.de marty.ad Armenos:de penitētia.Et ad Diony.libros.14.Atqz de ordine delictoz:t alia multa. 249 5448

¶ Armenius quidam philosophus vir dicendi pitissimus:per hoc tempus Euse.teste Alexādrie clarus fuit qui inter cetera ingenij sui preclara monumenta de Moysi t Jesu naue constantia elegantissimūqz edidit opus:atqz euāgelicos excogitauit canones:quos postea Euse.secutus est hunc enim Porphy.philosophus falso accusabat quia de christiano ethnicus factus.

Cornelius papa natione Ro.ex patre Castino post Fabianū pontificē sedit annis.3.vir certe eruditissim⁹ q Hiero.teste multas scripsit epistolas:ex quib⁹ vna ad Fabiū anthiocēsis eccle sie epm de synodo Romana:t italica atqz aphricana scripsit epistolā aliā de Nouaciano heretico t socijs ei⁹.Tertiā de synodi gestis.Et ītā ad eūdē Fabiū epz valde plixā de Nouaciani heresi ad epz vero Cypriani martyris extāt eple religionis t fidei plene:hic itaqz(Gratiano teste)mlta cōstituit t pmaxime vt nullū a sacerdotib⁹ nisi pro fide exigeret sacrim:sicut habet i canone.12.q.5.c. Sacra:Statuit ītē vt oia que in absentes in omni negocio t loco agerētur seu iudicarētur oīo eneua rentur.3.q.9.c.Oia que aduersus.Cōsuit etiā vt nullus sacerdotū causaz suā alieno cōmitteret iudicio nisi ad sedē aplicaz fuisset appellatū:prius tamē ep in exilium relegatus fuisset:Lucine matrone sanctissime precibus corpora apostoloz Petri t Pauli e Catbacuminis leuauit t Paulū quidā via hostiensi vbi fuerat decollatus:in ipsius Lucine predio collocauit.Petrū vero vbi martyriū passus fuerat:vz in vaticano vbi etiā nūc requiescit reponere fecit.Creatis deniqz diuersis tpib⁹ in decēbrio pp.23. 250. 5449

mense multis sacerdotib⁹: diaconibusq; ac episcopis post exiliū suū cesō ore eius plūbatis ⁊ alijs flagellis cū alijs viginti iussu Decij Cesaris Rome decollatus est. Sed ⁊ quidā miles nomine Cerealis cū vxore sua Salustia: quos idē pōtifex in fide instruxerat: sub eodē die capite plexus est. Quorum natale .18. kal. Octobris celebratur: ⁊ tunc in eius obitu vacuit sedes dies .35.

5450 251 Decius .28. Ro. iperator ānō .xi. ducētesime ⁊ quinquagesime septime olympiadis iperare cepit ⁊ imperauit annis tribus. Euse. tamen vnū tātū anno ⁊ trib⁹ mēsibus regnasse dicit. Alij vero multo plus plurib⁹ annis cū iperasse testantur. Uterq; pessimus fuit tyrānus: qui e Pānonia inferiore ciuitate Budalia natus: cū ab exercitu cū filio suo fuisset Cesar declaratus: interfectis duobus Philippis patre .s. ⁊ filio viris christianissimis ⁊ dñis suis: statim in eorū odiū septimā in xpianos post Neronē mouit psecutionē: qua quidē multi diuersis in locis pro fidei cōstātia passi fuere. Verū cōtra Emilianū sibi rebellē in Mesia parauit exercitū: ⁊ ipse a barbaris crudelissime occisus est: adeo vt ei⁹ cadauer nusq; reperiri vnq; potuerit. Cōdigno certe dānatus iudicio. Hic ât fm Martyrologiū nostrū sexdecim annis regnasse videt: aliogn nō videret stare posse: q; tot sūmi pontifices: vz Fabianus: Cornelius: Lucius Stephanus: ⁊ Sixtus legātur passi sub Decio: inde gdā volunt ex his sedecim annis ⁊ duobus annis Galerij restaurare dānū illoz dece ⁊ octo annoz: qui in chronicis Euse. ⁊ Bede desunt: ab anno .s. .15. iperij Tyberij Cesaris vsq; ad id tps. Sed inter hec sciēdum est q; Decius hic senior qui Philippū iperatorē occidit: ⁊ cidē successit iperator: fuit ⁊ tribus annis vt vidimus iperauit: sub quo passus est Fabianus ⁊ Cornelius sūmi pōtifices. Alius fuit iunior Decius Cesar qdē: sed nō iperator. ac sic inter illos duos Decios aliqui iperatores ⁊ sūmi pōtifices interfuere: vtpote Gallus ⁊ Volusian⁹: post quos iperauit Valerianus cū Galieno filio quasi annis .15. sub quib⁹ passi sunt Luci⁹: Stephan⁹ ⁊ Sixtus sūmi pōtifices ac Laurētius diacon⁹ ⁊ Ipolitus cū omni domo sua. Hunc quoq; assertioni suffragari videt: q; Galienus fuerit binomius. Nam dict⁹ fuit Decius Galienus: aliqui ēt astruere volūt q; vnus ⁊ idē sit Decius qui constitutus fuit a Philippo cesar: ⁊ ille sub quo passus est Laurentius. Inde est q; nusq; in vita Laurentij legitur Decius imperator: sed Cesar: hoc .n. antiquitus pluries contigit: vt aliqui essent Cesares: nō autem Augusti seu iperatores ⁊ aliqui primū Cesares: deinde Augusti: postremo fuerūt iperatores.

pp. 24. 5453 254 Lucius papa patrie Ro. patre Porphyrio: post Cornelū pontificem sedit annis .3. men. 2. ⁊ diebus .4. Hūc Volusian⁹ iperator prno exilij pene dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus Romā gloriosius rediit. Et vt Gratian⁹ dicit: cōstituit: vt deiceps duo presbyteri ⁊ tres diaconi semp vbiq; locoz cōmitarētur episcopum: eiusq; vite testes haberētur. vt patet in canone de cōse. di. i. c. Iubemus: declarauit itē in loca in quib⁹ primates vel patriarche per mūdū ordinari debērent: vt .80. di. c. vrbes ⁊ loca. Qui etiā antecessit ad martyriū ducebatur: omnem ecclesie potestatem Stephano archidiacono suo permisit ⁊ postq; martyrio vitā finiuit: in cimiterio Calixti via Apia .8. kal' Octobris sepultus est: quo quidē die eius natalē celebratur. Et tūc episcopatus cessauit dies .25.

¶ Martyres sub Decio passi.

¶ Alexāder quidam hierosolymitanus episcopus per hoc tempus ibidem martyriuz pertulit. Ipse enim longe ātea ex Capadocia eo veniens deuotione cōmotus: diuina etiā reuelatione hierosolymitane ecclesie gubernacula suscepit: ⁊ vsq; in senīū eandem cū summā sanctitate ⁊ gloria gubernauit. Sed post venerandaz senectutem Cesaream perductus sub hac Decij psecutione ob fidei confessionem martyriū .15. kal. Aprilis complevit: cuius dies festum eo die celebratur.

¶ Abdon ⁊ Sennen sub Reguli Romani viri clarissimi ex Corduba persaz vrbe oriūdi: bis tumultibus post multos carceris squalores Romā catheris obligati pducuntur: vbi cū diu diuersis penaz generib⁹ fuissent macerati. Tandē .3. kal. Augusti gladio percussi martyriū cōpleuerunt.

¶ Agatha Sicula virgo preclarissima per hoc tempus apud Catbaniā eiusdē insule ciuitatem in xpō martyrio coronatur. Nam Quintian⁹ prefectus illā cōprehēdens post alapas ⁊ carceres: postq; equuleū ⁊ tortiones: post etiā māmillaz abscisionē: ⁊ intestinis ⁊ carbonibus volutationē: eo iudicante in carcere gladio consumata est .s. nonis Februarij: quo die eius natale agitur.

¶ Apolonia virgo sanctissima ⁊ mulier memoratu dignissima: natione alexādrina: ⁊ ipsa per hoc tempus martyrium pro xpi nomine pertulit acerbissimū: nā psecutores dentes oēs ex eius ore excusserunt: ⁊ multis plagis affecerunt. Deinde cū minarētur eā viuā se incēsuros nisi cū eis verba impia proferret: ipsa paululū quid intra semetipsam deliberans repēte de manibus ipioz se prorupit: ⁊ in ignem paratum prosiliit: ac sic martyrij palmā quinto idus febru. promeruit. Eius autem sanctum corpus postea in italiam delatum: apud Verdonam lombardie ciuitatē in cathedrali ecclesia seruat.

¶ Serapion patria alexandrinus: ⁊ ipse vir sanctissimus eodem anno apud Alexandriam a persecutorib⁹ capt⁹ crudelib⁹ supplicijs afficitur in tātū vt omnes eius corporis iuncture prius soluerentur: sed adhuc viuus a ministris diaboli de superioribus domus sue partibus precipitatus. Christi martyr efficitur: ⁊ cuius natale .13. kal. Decemb. celebratur.

¶ Justinus qdām Romanus presbyter per idipsum tps vna cū victoria martyriū pro Christo cōstantissime sustinuit.

¶ Adrian⁹ ethruscus: vir celeberrim⁹: ⁊ ipse apud Florētiā ethruric vrbē .8. kal. nouēb. martyriū

pertulit

pertulit: cui⁹ sanctissime relige adhuc ⁊ tẽplo ⁊ pplox frequẽtatiõe a ꝓximis⁹ suis plurimũ veneranꝫ. ¶ Parẽtinus ⁊ Laurentius fratres patria ethrusci: ⁊ ipsi apud Aretiuz corũ vrbẽ vna cũ Nicostrato diacono: ⁊ alij multi: in hoc tumultu pro Christo passi sunt.

Gallus ⁊ Volusianus eius filius: vigesimusnonus Ro. imperator: hoc codẽ anno quo ⁊ Lucius papa imperare cepit: ⁊ imperauit annis. 12. Istis imperantibus: tanta pestis in vltionẽ christiani nois per totũ orbẽ exorta est: vt pauce domus: nedũ vrbes ⁊ ꝓincie extiterint que nõ eã senserint calamitatẽ: ⁊ ꝑmaxime apud Egyptũ: Alexãdria de qua gdem Cypriani martyris extat liber: hi itaqz dũ duobus ferme imperassent annis: dũ contra Emilianũ res nouas in Mesia agitantem bellũ pararẽt: in Theramne ab codẽ necati sunt. Emilian⁹ aũt interẽptor obscuro loco natus: ⁊ ipse tertio mense ab imperij occupatione oppressus fuit. 256 5455

Valerianus. 30. Ro. iperator ducẽtesimaoctaua ⁊ quinquagesima olympiade iperiũ suscipiẽs cũ Galieno eius filio imperauit annis. 15. Vir certe nobilitate doctrina ⁊ eloquentia clarissimus ob eius meritũ ⁊ virtutes ꝓmus principũ Romanoꝝ Cesar ⁊ Augustus sũmo populi Ro. cõsensu delectus est. Hic a principio sanctos dei ita veneratus est: vt domus ei⁹ ecclesia dei putaretur. Sz postea per quẽdã magũ seu hereticũ corruptus ⁊ deprauatus: catholicã fidẽ adeo detestari cepit: vt octauũ in xpianos post Heronẽ exercuerit persecutionẽ: cui⁹ gdẽ crudelitas atqz seuitia dei iudicio Romano orbi nõ modicũ perniciosa fuit: nã paulopost Germani e prouincia erũpentes cũ magno impetu hostili animo Rauennã vsqz pcuenere: ⁊ oia igni ⁊ ferro vastauere. Deinde ipse Valerian⁹ in Mesopotamia bellũ mouẽs a Sapore Persarũ rege tãdẽ capit̃: ⁊ luminib⁹ priuatur: ⁊ incathenatus vsqz inseniũ illi cum ignominia seruiuit: idqz officij ab eo sortitus est: vt Sapore rege equũ ascendẽte incuruatus regẽ dorsa leuaret. Et merito qdẽ: qz sine vlla misericordia xpianos vbiqz perquiri ⁊ interfici iusserat. Galienus aũt ei⁹ fili⁹ viso in patre dei iudicio: lz sero pacẽ ecclesijs obtulit: ⁊ qcqd ablatum fuerat restituere fecit. Nã Valeriano capto qdã Barbari etiã in Romanoꝝ fines erupuerũt: ⁊ multã predã abstulerũt. Ac qdã pniciosissimi tyrãni in Roma cõsurgẽtes quod domi residuũ fuerat diripuerũt ⁊ pessundauerũt: pꝛ qõ Galien⁹ sibi cauẽs rẽpu. deseruit: ⁊ Mediolanũ cõcessit: vbi cũ libidinibus ⁊ turpitudini operã daret: a suis tãdẽ turpiter occisus est.

Stephanus primus: papa natione Ro. patre Julio post Lucium põtificẽ sedit annis. 3. ⁊ mẽsi. 2. Vir sane optimus quin ⁊ Gratiano attestãte cõstituit ne qs apud iudicẽ aliquẽ accusaret̃ qui suis rebus spoliatus fuisset: sicut in canone habetur. 2. q. 2. c. Nullus episcoporꝝ. Instituit itẽ ne sacerdotes: ⁊ leuite sacris vestibus alibi qꝫ in ecclesia ad peragẽda sacra vterẽtur: vt de cõsecra. di. i. c. Vestimẽta. De rebaptiçandis aũt bis ad fidẽ redijssent: eandẽ sensit que ⁊ Cornelius pontifex neqz vllo modo bis recõmunicãdũ esse qui rebaptiçarent. Deniqz cũ verbo ⁊ exẽplo ac opere multos ad fidẽ xpi cõuertisset a Galieno qui ⁊ Decio predicto quesitus vna cũ plerisqz suoꝝ: ipso missam celebrãte ad martyriũ captus capite trucatus est: ⁊ in Calixti cemiterio. 4. nonas Augu. sepultus: quo die eius natale celebratur: ⁊ vacauit sedes dies. 20. pp̃. 25. 258 5457

¶ Cypian⁹ ecclesie doctor eruditissimus ⁊ Carthaginẽsis epꝰ hoc anno ꝺm Euse. iubẽte Valeriano principe post lõgũ exiliũ. 8. kal'. octobꝛis decollatione capitis martyriũ cõsumauit: ⁊ eo die eius festa celebrãtur. Referũtur ⁊ eo apud eãdẽ vrbẽ passi: Crescentin⁹ victor: Rosula ac generalis. Fuit autem in primis Cypianus hic gentilis: ⁊ excellẽtissimi ingenij vir ac bonaꝝ artiũ studijs ornatissim⁹ qui cũ rethoricã in eadẽ vrbe splẽdidissime doceret suasione Cecilij presbyteri viri sanctissimi: prius pp deũ facultat⁹ suis erogatis: ad xpm dũz nostrũ conuersus est. Ac paulopost presbyter: postmõz ipsius vrbis Carthaginẽsis epꝰ factus est: vbi in docẽdo: monẽdo ac scribẽdo Christi ecclesie ꝓdesse curauit. Et⁹ aũt clarissimã vitã ac martyrium Pontius ipsius presbyter ⁊ exilij comes egregio volumine conscripsit. Que aũt scripserit Cypianus: hic infra notantur. 259 5458

De duodecim abusiui seculi	li. i.	De aleatorib⁹	li. i.	Ad Julianũ amicũ suũ	li. i.
De mortalitate seu peste egyp.	li. i.	De laude martyrij	li. i.	Ad Cecilium	li. i.
De bono patiẽtie	li. i.	Ad fortunatum	li. i.	Epistolas nõnullas quas	li. i.
De oratione dominica	li. i.	Ad demetrianũ	li. i.	Ad donatũ de gratia dei	li. i.
De opere ⁊ elemosynis	li. i.	Ad Antonianũ	li. i.	Ad Cornelĩũ papã	li. i.
De ęlo ⁊ liuore	li. i.	Ad Quirinũ	li. i.	De lapsis libꝝ vnũ. In quo	

qdẽ ostẽdit magnã babuisse cũ Cornelio Ro. põtifice ꝓtẽtionẽ: affirmãs lapsos olo redeũtes esse rebaptiçãdos. Deinde scripsit libꝝ de vnitate catholice ecclesie: vbi ostẽdit se in ipsi⁹ Cornelij põtificis venisse sniam: vz nõ esse rebaptiçãdos hereticos: sed sola manus ipositione in gratia recipiẽdos.

¶ Põtius aũt ipsius Cypriani pbyter: vir sufficiẽter erudit⁹: ⁊ in diuinis declamationib⁹ egregie doctus: tempestate hac post Cypriani mortẽ in Gallis veniẽs apud Cymellã vrbẽ: martyrij palmã adeptus est. Ipse. n. sua predicatione ⁊ industria duos Philippos iperatores ad Christũ conuerterat. Et inter cetera (vt premissum est) egregiũ volumen de vita ⁊ passione magistri ⁊ patris sui Cypriani post se reliquit. Et cũ sanctus habitus sit eius festũ secundo idus maij celebratur.

¶ Protheus ⁊ Jacinth⁹ beatissime Eugenie virginis Eunuchi: diu antea a beato Heleno pbytero baptiçati: ꝓ hoc tps Romã cũ beata virgine Eugenia veniẽtes deprehẽsi qꝫ essent xpiani a Galieno

imperatore idolis sacrificare cogũtur: qui cũ nullo modo assentire vellent: primo eos turpissime verberare fecit: ac sic cũ aquiescere nollent. 3. idus septẽbris decollari precepit. Quoꝝ corpora a christianis collecta ibidem in cemiterio Basille via salaria sepeliuntur.

¶ Philippus aũt Alexãdrin⁹ epꝰ t Eugenie virginis pater egregi⁹ vir per hoc ipsuꝫ tpꝰ xpi martyr efficit. ipse.n. pri⁹ apud cãdẽ ciuitatẽ prefectus existẽs pfecture dignitate derelicta baptismũ xpi suscepit: t paulopost epatus honorẽ adipisci ꝓmeruit: quẽ cũ diu cũ ingẽti glia t sanctitate terminasset: 8 Perhemnio vbis pfecto tãdẽ i ozone ꝓstitut⁹ gladio ingulat⁹ ẽ. Cui⁹ natalici⁹ dies idib⁹. 7. celebrat.

¶ Eugenia aũt clarissima virgo pdicti Philippi episcopi ditissimi heres t filia per hoc tpꝰ: cũ opulentissimũ tũ virtutũ: tũ diuitiaꝝ patrimoniũ a patre apud Alexãdriã cõsecuta fuisset: primũ ibidem multis erogatis diuitijs cũ Protho t Jacinto predictis Eunuchis suis Romam venit: ac ibidẽ post virtutuꝫ plurima insignia post sacros virginũ chozos pro Christo Jesu diu agoniçans nouissime 8. kal. Januarij iussu Galieni gladio iugulata est.

¶ Nemesi⁹ etiã diacon⁹ Romanus hoc ipso tpe vna cũ Lucilla ci⁹ filia Rome martyrio coronatur quẽ cũ a fide xpi tyrãni nequaq̃ flectere possent: iubẽtib⁹ Valeriano t Galieno iperatozib⁹ sub die 8. kalendarum septẽbriũ decollati sunt: quoꝝ corpora cũ Sixt⁹ papa postea via Apia honesti⁹ tumulasset. s. secundo kal. nouẽbris eo die venerabilioꝝ solẽnitas haberi cepta fuit.

pp. 26. 260 6459 Sixtus primus: papa natione grecus: patria Athenẽsis: post Stephanũ põtificẽ sedit annis .2. mẽsib⁹. 9. t dieb⁹. 3. Vir certe preter sanctitatẽ doctissimus t phus clarissimus: atq; inter põtifices nõ solũ tẽporis sui: sed t superioꝝ tẽpoꝝ litteratissimus. Qui cũ lõge ante põnificatum predicãdo t docẽdo oẽm pagrassel Hispaniã: t inter ceteros Laurẽtiũ t Vincẽtiũ leuitas preclaros sibi delegisse discipulos: cũ eisdẽ Romã postea rediẽs: oium cõsensu põtifex maximus declaratus est: qui põtificatu inito (vt Gratian⁹ scribit) cõstituit missas de cetero super altari cõsecrato a sacerdotib⁹ celebrari debere: vt habetur in canone de consecra. di. 1. c. Vestimẽta. Verũ cũ sũmope hereses quasdã exortas: vz Sabelianoꝝ Cherynthianoꝝ t Neapolitanoꝝ amitteretur extinguere: ab eisdẽ apud Galienũ qui t Bectiũ accusatus: qꝺ fidẽ xpi contra Augustozũ decreta predicaret ad penã quesitus t dãnatus est. Cũq; ad supplicitũ duceretur: Laurentius eius archidiaconus t filius adoptiu⁹ cepit flere dicens. Quo progrederis sine filio pater: quo sacerdos sine ministro properas: cui Sixtus: Ego inquit non te desero fili mi: sed maiora tibi debentur pro fide Christi certamina: post. n. triduꝫ me sequeris sacerdotẽ leuita: atq; ita hic sanctissimus põtifex: vno die cũ sex diaconib⁹: Felicissimo .s. t Agapito: Januario magno Innocẽtio: t Stephano passus est: põtificis aũt corpus via apia in Calixti cemiterio sepultũ fuit. Reliquoꝝ vero corpora in cemiterio pretextati via tyburtina. Et hoꝝ oium festa octauo idus Augusti celebrantur: t tunc vacauit sedes dies. 35.

5460 261 ¶ Sabelius hereticus: a quo Sabeliani hereticis: natione pentapolitanus: ex Ptolomaida ciuitate natus: his tpib⁹ surrexit: t multoꝝ malorum seminariũ sparsit: qꝝ hui⁹ puersissime sabelicenitarum secte inuẽtor t auctor fuit: que qdẽ secta stari oẽm ciuitatẽ blasphemijs replenit: ipse.n. in pmis deũ patrem blasphemãdo negabat: xpm eiusdẽ dei sũmi esse filiũ: t pmogenitũ oẽs creature ac spiritus sancti auserebat intellectũ. Dicebat.n. t pdicabat vnã tãtũ patris t filij t spiritus sancti eẽ psonam. Quasobres magne dissensiones t scandala in ecclesijs tã occidẽtalibus qꝫ oriẽtalibus exorte sunt. Nec ipse tandẽ diuinũ euasit iudiciũ qꝫ turpiter occubuit. Hic namq; Neotẽ quẽdã hereticũ habuit magistrũ: qui patrẽ cũ filio passum fuisse dicebat t affirmabat: vt habetur in canone. 2 4. q. 1. c. quidam.

5462 263 ¶ Laurentius hispanus Sixti pontificis archidiaconus t filius adoptiuus: hoc anno Rome via tyburtina presente Decio seu Galieno post multa virtutũ ũsignia: t plurima tormẽtoꝝ genera: vz carceris: verberꝝ t laminarũ ardẽtiũ exustionem: ad vltimũ. 4. idus Augusti in craticula ferrea crudelissime assatus: martyriũ cõsummantissime cõpleuit. Hunc nõnulli cuiusdã hispaniaꝝ ducis filiũ fuisse dicunt: quẽ demon infantulũ e cuna in nenius asportauerat. Sz beatus Sixtus predictus: cũ in eadem prouincia predicaret eũ sub quadã arbore lauro diuinitus inuentẽs Laurentiũ eũ appellauit: t diligenti cura ipsum enutriri ac edoceri fecit. Quo adulto illũ secũ vna cũ Vincentio Romam perduxit vbi postea factus pontifex constituit eũ suũ archidiaconũ.

¶ Hypolytus aũt Roman⁹ patricius: t Galieni eiusdẽ Cesaris in vrbe Vicarius: t ipse eodẽ anno t mẽse postq̃ beatũ Laurẽtiũ sepeliuit: a Galieno cõprehẽsus qꝺ xpianis eẽt: diu t acriter cedit: t cũ nollet idolis sacrificare: itez tãdiu fustib⁹ cesus ẽ: donec cedẽtes deficerẽt: sz t cũ iterũ nõ acquiesceret. Decius iracũdia plen⁹. pcepit Valeriano cuidã pfecto vt exquisita oi ei⁹ facultate: eũ crudeli examinatiõe iterficeret: q iperatoris iussa ꝛplẽs: pmo oẽz ipsi⁹ familiã in cõspectu ei⁹ decollari fecit: deinde ipsum ligatis pedibus ad colla indomitoꝝ equorum per cardetos t tribulos crudeliter trahi tandiu fecit donec emitteret spiritum: quo defuncto nocte illa venit Justinus presbyter t collegit corp⁹ ipsi⁹ cũ corporibus seruorum suorum: t sepeliuit eos foras muros porte tyburtine iuxta lymphas in agro ventano idibus Augu. sepeliri: quo die eorum natale colitur.

¶ Cõcordia aũt mulier plebea: pdicti Hypoliti nutrix t ipsa qꝫ origine min⁹ clara fuerit nõnullis tamen meritis t potissimũ fidei t vtute ꝓstãtie bis tpib⁹ se extollẽdã ꝑpetuo tribuit. Nã Valerian⁹ vrbis pfect⁹ familiã Hypoliti sibi pstari fecisset. dixit: ꝓsiderate vitã vestram ne simul cum dño viro

pereatis.

pereatis. Respōdit hec cōcordia: nos cū domino nostro desideramus magis mori q̄ impudice viuere. Ad cuius verba iratus preses vixit: gen⁹ seruoꝝ nō nisi cū supplicijs emēdatur. Et iussit eā tā diu cū plūbatis cedi donec emitteret spūz. Et corp⁹ eius in cloacha ꝓici pcepit. Sz postmodū solertia Justini ꝑsbyteri inde extractū: honorifice sepeliuit .s. idibus Augusti.

¶ Roman⁹ quoq; miles: t ipse sequēti die: eo in loco passus est: hic quippe in cōfessione beati Laurentij diuinitus (ex visione angeli) cōpunctus se baptizari fecit. Quo audito: mox iudex cū fustigatuz sibi exhiberi precepit: t visa ei⁹ cōstātia dedit sentētiā vt decollaretur: t decollatus est .5. idus Augusti. Eius corpus postea Luchā Etrurie vrbē delatū: honorifice sepultum est.

DIonysius papa cui⁹ originē nō habem⁹: hoc āno post Sixtū pōtificē pōtificiū mun⁹ suscipiēs sedit annis .6. Alij tātū .2. sedisse dicūt. Sz Euse. nonē annis ipsuz sedisse asserit: Hic ꝓmus ex monachis fact⁹ est pōtifex: q nō modo sanctitate: sz doctrina insignis exūs: Gratiano teste ꝓstituit: vt qs ifamis etiā hereticū vllo in iudicio accusare presumeret: sicut habet in canone .2.q.7.c. Aliem erroris. Mādauit tē indictib⁹ rā secularib⁹ q̄ ecclesiasticis: vt neminē dānaret anteq̄ p testes idoneos cōuincer. 2.q.1.c. Primates. Hic in vrbe Roma ꝓmū ecclesias t cemiteria ꝑsbyteris diuisit: deinde foris dioceses ac parochias similiter diuisit: mandās vt q̄z suis finibus ꝓtentus esset: vt etiam habemus .13.q.1.c. Ecclesias. Hic sz decrepite cēt etatis: Cōcilū in Antiochia ciuitate contra Paulū eiusdē vrbis episcopum celebrari mandauit: cui quum propter senium interesse non posset: ad eundez tamen per Marinum quendā alexādrinum episcopuz litteras dedit. Tandē t ipse martyrio coronatus: in Calixti cemiterio sepelitur: post quem vacauit sedes dies .6. pp. 27. 263 5462

¶ Paulū quēdā Samosatenū epz virz vtiq; cruditissimū per hec tpa ab Orthodoxa fide turpiter discedētē arthemōis heresim excitasse dicūt: q̄ gdē heresis Marie vginitati ꝓtradicebat: asserebatq; q̄ post xp̄z natū se viro suo Ioseph ꝓmiscuisse: t alios filios ꝓcreasse. Hic itaq; Paul⁹ quū ide mortui epi loci antiochen⁹ eps fuisset creat⁹ supbe nimiū sese hre cepit. Et itereūdū pre supbia t ire gerat: t dictabat epl̄as multis cōstipato agmine predētib⁹ t subsequētib⁹. Quāobrē pleriq; xp̄ianaz religionē detestari ceperūt. Is nāq; predicte heresis arthemonis assertor negabat dei filiū e celo descē disse: sed a Maria originē accepisse: t initiū a terra habuisse. Hancobrē Antiochense cōsiliū iussu predicti Dionysij pape celebratū est: quo patrū oium consensu qui aderant ipse damnatus est.

¶ Martion: alias Malchio quidam antiochene ecclesie presbyter: vir disertus his tempozib⁹: teste Hiero. fuit t aduersus predictū Paulū arroganter multa disseruit t scripsit: t q̄ maxime quosdam dialogos qui vsq; ad tpa diui Hieronymi steriisse dicuntur. Scripsitq; t aliam grandem epistolaz ex persona Synodi ad Dionysium predictum papam.

¶ Gregorius cesariensis epūs: vir vtiq; sanctissimus atq; doctissimus huic ꝓcilio affuit: t multa auctoritate iterfuit: cui⁹ suis maxime idē Paulus hereticus dānatus est: de quo Euse. in .7. ecclesiastice histo. lib. multa cōmēdādo disseruit. Qui t tādē subornatib⁹ hereticis pro fide xp̄i martyriū sustinuit.

HElix papa natiōe ro. pze Cōstātio: post Dion. pōtificē sedit ānis .4. mēsz. t die .15. vir vtiq; iust⁹ t oi laude dign⁹: q t martyriū deuotioi ꝓsules mādauit vt singulis annis sacrificia martyriū a xp̄i sacerdotib⁹ de cetero celebrarent. Vtiq; nullibi q̄ in loco sacro a viris ecclesiasticis missa celebrarent: vt habet in canone de ꝓse. di .1.c. Sicut nō alij. Dedicationes q̄z tēploꝝ et solemniter celebrari mādauit: q̄ si de cōsecratione alicui⁹ ecclesie ignoratū fuerit: vtpote vetustate t abolitione muroꝝ cōsecrari denuo mādauit: de cōse. di .1.c. Ecclesijs. Et deniq; in septēbrio mense multis creatis presbyteris diaconib⁹ t epis martyrio coronatus est. Sepulturaq; via aurelia tertio idus Julij. Et tunc cessauit epat⁹ dies .5. pp. 28. 269 5468

¶ Manicheoꝝ heresis exordium.

¶ Manes qdā hereticus genere ꝑsa vir vtiq; callid⁹ atq; diabolicus moribus t vita barbar⁹: his tēporib⁹ fuisse multa dāna xp̄i ecclesijs intulit. Is. n. vocatis .12. discipulis quo fidē oib⁹ in reb⁹ sacer et se xp̄z ꝓfiteri aus⁹ ē: t ad iterficiēdas deceptoꝝ animas ifandi dogmatis sui. Ferale ꝓmētū de sacrilegis t fabulosis mēdacijs texuit: t p has ifandaz opinionū ruinas: se suosq; seqces ꝓpuit vt sibi falsi corpis fingeret xp̄z dicēs: vt Leo papa testat: eū nihil in se solidū: nihil vez hoium oculis acribusq; ꝓbuisse: sz simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic ēt cū seqcib⁹ suis duo ꝓncipia cē affirmabat: vnū .s. boni: altez malī: vnū lucis: altez tenebraz. Testamētūq; vet⁹ respuēs nouū solū recipiēs Ipse⁹ assequces: vt diuus pater Aug. li. 90. questionū refert: nō oēs ꝓphetas: sz ex patre blasfemabant idignū indicātes: vt deus t dei filius semūcis se imiscuisse credantur viscerib⁹ t maiestatē suā huic nostre cōtumelie subdidisse: vt .s. nostre carnis inirtus in vero substantie corpore nasceretur: cui totū vt Leo ait: illud opus non iniuria ipsi⁹ sed potētia: nec credēda pollutio: sed gloriosa dignatio. Quo autem tpe: seu qua in parte hic pessimus decesserit mihi incognitum est. 270 5469

CLaudius hui⁹ nois 68.xi. Ro. iperator .262. olympiade iperiū suscipiēs vno anno t mēs .9. iperauit. Hic ēt vt predecessor suus ex volūtate senatus t patrū iperij dignitatē suscepit. Qui quidē Claudius tanq̄ cōtrariū ante suo opposituz cōtrario nō min⁹ optimo cuiq; Traiano pio Alexādro q̄ Galieno fuit: qui suscepto iperio gothos iā annis .15. Illiricū seu Sclauoniā: macedoniāq; vastātes bello adoptus incredibili clade supauit. Quapropter Euse. tradit. In curia clipeus aureus: t in Capitolio aurea statua a senatu meruit honorari. Nec statim morbo correptus apud

Smyrnum mortuus est. Quo mortuo eius frater Quintilianus a senatu Augustus declaratus est: sed decimoseptimo Imperij sui die: Aquileie occidit: vir quidē vnice moderationis decus.

¶ Martyres sub hoc Claudio passi.

¶ Felix qdam presbyter: t Euse. monachus hoc tpe apud Teracinā cāpanie vrbē iussu hui⁹ Claudij pro fide xpi interfecti sunt. Nā Eusebius monachus cū sanctos martyres Julianū t Cesarium pbyteros sepelisset: t hui⁹ rei gratia ad fidē xpi cōuertisset: quos oēs predictus Felix papa baptizauit: eū eodē Felice papa tādē detentus ad forum iudicis ignominiose pducitur: a quo cū nullatenꝰ superari posset: in carcere recluditur: vbi quum omnino sacrificare nollet: decollatus est: Quorū festum nonis Nouembris celebratur.

¶ Cesariū aūt diaconū t Julianū presbyterū per vnā diē ante predictos in cadez vrbe interfectos fuisse cōstat: Ipse. n. Cesarius diaconus cū multis diebus in custodia solus maceratꝰ fuisset: postea cū ipso Juliano in saccū missus: t in mare precipitatus: kal'. Nouēbris martyriū complevit.

¶ Adiochꝰ qdē pbyter t Tyrasi⁹ diaconꝰ ac Felix subdiaconus olim beati Policarpi epi discipuli bis tpibꝰ apud Augustudunū galliaz vrbē glorioso martyrio coronant'. Eos. n. idē sctus Policarpꝰ ex oriēte in gallias docēdi gratia duxerat: vbi post multa virtutū insignia t pdicationis instāiā ab infidelibus capti primo flagellis durissime cedūtur: deinde in vltimo inuersis manibꝰ per vnā diē suspēsi t in ignē missi: sed minime cōbusti: tādē. 8°. kal'. Octobris vectibus perforati mortē obierunt.

¶ Quirinus aūt Romanus tribunus: sub hac persecutione post lingue abscisionē: t manuū ac pedum pro Christo detrūcationē: Rome in via que nuncupatur apia: Agonē martyrij. 3°. kal'. Aprilis gladio consumauit. t eo die eius natale celebratur.

¶ Valentinus etiam Romanus presbyter: bis tpibus Rome post multa sanctitatum ac doctrine insignia a Claudio imperatore capitur: t colubēte fustibus diutissime ceditur: ad vltimū vero capite truncatur: t ibidē honorifice. 16. kal'. Martij sepelitur: t eo die festi celebratione honoratur.

¶ Darius quidam natione persa: vir nobilissimus per hoc tēpus cius perfida vna cum vxore nole Martha ac duobꝰ filijs Audifax t Abacuch Romā deuotionis cā ventes in tumultu huiꝰ persecutionis pro cōfessiōe xpi cum vxore t filijs capitur t Cesari presentat': vbi post tolcratos fustes ceruicū ignes: vngues: t manuū precisionē Darius ipse immanissime interfectus est: t Martha eius vxor in lympha submersa. Filij aūt postremo. 13. kal'. Februarij decollati sunt.

¶ Theodora quoq; virgo memoratu digna illustrissimi Hermetis martyris soror bis tpibꝰ Rome inter precipuos Christi cōfessores emicuit: t virtutis sue experimētū ac exēplū posteris prebuit: t propterea ab Aureliano cōsule postea iperatore capta martyriū intrepide sustinuit. Cuiꝰ corpus via salaria nō longe ab vrbe Roma iuxta fratrem suū. 3. kal'. Aprilis sepultum fuit.

¶ Cyrillā deniq; Decij iperatoris filiam christianissimā pro xpo Rome iugulatā bis tpibꝰ historie tradunt. Et hoc fuit. 5. kal'. nouēbris: quo die festū eius celebramus.

pp 219 — Eutician⁹ papa natiōe thuscus ex ciuitate lunēsi: pre. Darxio natꝰ: post Felicē pōti. sedit ānis 8. mēsi. x. t die. 4. Vir sanctissimꝰ t eruditꝰ: q Hadriano teste cōstituit vt vnaquez accusatio 5472 — 273 — coram iudice fieret in scriptis: vt habet' in canone. 2. q. 8. c. Quisq; ille. Instituitq; vt nove fruges semper in altari benedicerent': maxime autez vue t fabe. Trecentos hic martyres ppria se manu sepelisse fertur. Unde t cōstituit si qui martyres sepelire vellēt: nō sine dalmaticha facere presumerēt: t qmaxime ipso nesciēte. Uerū quū multas ordinationes in Decembrio mense celebrasset: quibꝰ multos presbyteros: diaconesq; ac episcopos per diuersa loca ordinauit: sexto idus Decembris martyrio coronatus est. Sunt tamen qui scribant t presertim qui Martylogiū edidit: eū vno tātū āno sedisse.

Aurelianus. 32. Ro. iperator. 264. olympiade post Claudiū iperare cepit: t iperauit ānis. 5. t mensi. 5. Hic barbaro obscuri nois parente apud Barbaros in Dalmatica genitꝰ Rome 5473 — 279 — vbi a puericia nutritus erat: disciplinā adeo reuoluit: vt si sentia abfuisset: que sola ad eā barbarū prodebat: bonis: probisq; iperatoribus equari certe potuisset. Qui militari disciplina clarissimus existens Gothos primo apud Danubiū flu. graui prelio superauit. In Asiā deide cōuersus Zenobiā reginā que ociēs iperiū tenebat apud Emas nō lōge ab Antiochia errore magis q̄ prelio superauit. Tertiū preterea apud Cathelamios suo exercitu prodēte vicit: ac Gallias iādiu perditas recepit. Romāq; veniēs multos coz in triūphū duxit. Quē quidē triūphū Flauius vopiscus Syracusanus historicus ita scripsit dicēs. Currus regij tres fuerūt: e quibus vnꝰ Odenati regis auro t argēto t gēmis operosus atq; distinctus fuit. Alter quē psax rex Aureliano dono dedit qui t ipse pari opere fabricatus erat. Tertiꝰ quē sibi Zenobia regina cōposuerat: sperās se Romā iturā atq; visurā: q illā nō fefellit: nā certe t cuz illo ingressa est victa ac triūphata. Fuit t quartus currus a q̄tuor ceruis vectus: qui Gothoz regis fuisse dicit': quo: vt multi memorie tradūt: Capitoliū Aurelianus ingressus est: vt illic cernos cederet: quos in eōdē curru captos Jouī vouisse ferebatur: p̄cesserāt preterea elephanti viginti: ferezq; māsuete lybice: t alie diuerse ducēte: quas Aurelianus priuatis donauit: ne fiscū annonis grauaret. Tigrides quattuor. Cameli perdaliaces: t cetera talia per ordinē ducenta gladiatorū paria trecenta preter captiuos gentium barbararaz blēnos: Exionatas t Arabes. Erāt quoq; Bactriani Hiberni seu Hiberij: Saraceni: Perse cū suis q̄q; muneribꝰ. Gothi: Alani: Roscłani:

Roselani:Sarmate:Franci:Sueui:Vandali:z Hermani religati manib⁹ captiui pcesserūt.Inter bos etiaz Palmireni:g supfuerāt principes ciuitatis:z Egyptij ob rebellionē ducte sunt z decē mulieres:quas virili habitu inter Hetas pugnantes ceperāt:qs de Amaçonibus ortas titulus indicabat. Prelati sunt tituli gētiū noia ptinētes.Inter hec Tbetricus Rex fuit clamyde cocynea z tunica galabina ac bracis gallicis ornatus:adiuncto sibi filio:quē iperatorē in Gallia nūcupauerat.Incedebat etiā Zenobia gēmis ornata cathenis aureis:qs sibipsi fecerat:vincta:prefercbāturqz corone ciuitatū aureis titulis eminētibus prodite.Jā pplis ipse Ro.iā vexilla collegioz atqz castroz z cathafrigarij milites:z ois exercit⁹ z senat⁹:z si aliq̄nulū tristior q̄ senatus triūphari videbāt:multum tñ pompe addiderūt.Deniqz i capitoliū vix nona hora ptenit.Sero āt ad palaciū.Sequētib⁹ vero die⁹ date sunt populo voluptates ludoz scenicoz:ludoz cyrcēsiū:venationū z gladiatoz Numarchie:Zenobia tamē regina Aureliani clemētia cōseruata est:z in vrbe postea cōsenuit.Et Tetricus rex ēt pserua tus lucanis postea pposuit:z hec de Aureliani triūpho z eiꝰ gestis dicta sufficiāt.In quo elicere possumus quante magnitudinis:q̄teue virtutis Aurelianus fuerit:hic etiā inter cetera sue virtutis opa apollinis tēplū pmagnificū z vrbis muros magnificētissimis operib⁹ extruxit:z in gallijs Sebennas vrbem cōdidit:quam ex suo nomine Aurelianam appellauit.Hemū malis cōsilijs subornatus:z ipse in xpianos nouā psecutionē mouit:z cū ea de re tā ad prouinciarū psides litteras misisset diuino iudicio de celo tactus inter Constantinopolim z Heraclyā in Thani flonio vie veteris turpiter occubuit.

¶ Gallia puincia hoc anno cū per ānos.20.eo amplioꝰ ob seuitiā z ignauiā Valeriani z Galieni imperatoꝝ fide pplī Ro.se subtraxisset virtute Aureliani Cesaris recuperaꝝ.Vā cū germani:vt dictū est Rauēnā vsqz oia vastātes:pueniss̄ent:postbum⁹ qdā in gallia magnanim⁹ tyrrānidē cū magno reipub.galloz emolumēto occupauit:z.x.annis cū ingēti moderatiōe regnū tenuit:qui hostib⁹ expulsis puincia in pristinā redegit formā.Verū post decennīū eo militari tumultu apud Magūtiā iterfecto Victorin⁹ qdā in re militari strēnuissimus in regnū succes̄sit.Sed z ipse dū nimie eēt libidinis z alienas vxores incessanter violaret z corrūperet colonie occisus est.Quo interēpto Tetricus senator qui Aquitaniā gubernabat:a militib⁹ absens:Galliarū iperator electus fuit:sed eo:vt diximus:ab Aureliano apud Catbelaunos superato z capto:gallia rursus a senatu recipitur.Et Tetricus humanitate augusti cōseruatus est. 275 5474

¶ Sebenne ciuitas Sabaudie.

¶ Sebēnarū clarissimā Allobrogū seu Sabaudiēsiū ciuitatē Aurelian⁹ augustus i gallijs hoc ānō ędere fecit:z ex suo noīe ipsam Aurelianā appellari voluit.Hec qppe ciuitas beleuciorū finib⁹ prima ē:z lacu lēno seu lusitano abluīt:ex q̄ qdē lacu rhodan⁹ flu. pfluit:super quē pōs toto orbe celeberrim⁹ sit⁹ est:hec itaqz ciuitas nūc pmagnitudie:pulchritudineqz ac ciuiū frequētia toti⁹ allobrogū siue Sabaudiē fiū pūcie emporiū eē videt:ad quā pp frequētes nūdinas innumerabiles deferūt diuitie:hec qppe sabaudie duci diu paruit:z nūc subest imp̄ plumi claruere viri:ō q̄z nūero Maximin⁹ qdā pfessor fuit:z Anian⁹, vrbis epūs viri sanctitate z doctrina pcipui:ac Ler⁹ presbyter in diuinis scripturis nobiliter eruditus:ac alij multi. 276 5475

¶ Zenobia palmirenoz vrbis Assyrie regina oīuz vtutū femina ignita hoc ānō ab Aureliano augusto supata z capta Romā cathenis aureis vincta in triūphū ducit.Hec qppe mulier:vt antiquē pganoz litere testāt:a Ptolomeis egyptioz regib⁹ clarissimā duxit originē:a q̄ tñ pre nō babem⁹.Bi eūt āt ipsaz cū pmū adulta fuisset mulieꝝ officia penit⁹ spreuisse:z siluas ac nemora pharetra accincta icoluisse:z ceruos ac capreas cursu z sagittis venasse.Indeqz cū ad robustiores puenisset vires: visos z leones ac pardos multos iterfecisse.Tādē pro seruāda virginitate sua nō solū frig⁹ z est⁹ atqz hymbres tolerasse:sz ēt boiuz contubernia spnere assuesse:vexī istāte nobili etate amicoz cōsilio z precibus lacessita Odenato nobilissimo palmirenoz vrbis pncipi se nupsit:q̄ cū cerneret ipz Odenatū vix suū captū a Sapoz psaz rege Valeriano pdicto augusto ad occupādū oriētale iperiū intētum sub ipso viro suo militare disposuit.Et cū eo supto regio ornatu collectis copijs in Saporē regē iam late mesopotamiā occupātē aiosissime pgressa ē:z nullis parcēs laborib⁹ nō solū Saporē acerrimū regē supauit:sz z mesopotamiā sibi ademit:z ipsū Saporē regē vsqz ad thesiphontē pepulit z fugauit postmōz cū oēz oriētē ad Rōanos spectātē vna cū viro pacatū obtinuisset:Ecce Odenat⁹ cū meno z postmōz cū oēz oriētē ad Rōanos spectātē vna cū viro pacatū obtinuisset:Ecce Odenat⁹ cū meno eiꝰ pbrino vna cū Herode eiꝰ filio occisus ē.Quib⁹ trucidatis Zenobia generosi animi mulier statī in iperiū itrauit ac viriliter gubernauit:z adeo glorioſe illud rexit:vt nec Galien⁹ z Claudi⁹ iperatores aliqd cōtra eā attētare pūmpserint.Similiter nec oriētales egyptij:nec arabes aut saraceni vel armeni populi:quinimo eius potētiā timētes z suos terminos seruare posse cōtēti erāt.Quippe oēs

illā ob egregiā ei⁹ belli idustriā ⁊ militie disciplinā timebāt ⁊ venerabāt: nā tāte fuit ⁊tutis vt Galieno atq; Claudio augusto sublatis: ⁊ Aureliano ꝑdicto in ꝓncipatu suffecto ad ignominiā romani nois expiādā: ⁊ ad ingētē gloriā cōsequēdā in se traxerit. Qui multis cōfectis bellis tādē cū multis legionibus haud lōge ad Emessaz ciuitatē deuenit: vbi Zenobia imperrita cū exercitu suo cū expectauit: cū quo diu ⁊ acriter pugnauit: ad vltimū Aurelian⁹ superior exīs Zenobia cū suis fugā petijt: ⁊ in Palmira vrbe sese ꝛclusit: in qua cuctigio ab Aureliano obsessa fuit. Tādē ciuitate capta ⁊ Zenobia cum duob⁹ paruulis filijs captiua Aureliano ꝑsentata ē ex quo Aurelian⁹ plurimū gloriat⁹ est. Et cā mox triūpho seruauit ⁊ cū filijs Romā adduxit: vbi cōsumato triūpho: Aurelian⁹ illā liberā cū filijs suis esse voluit: ⁊ cōcessa sibi a senatu apud Tyburtinā possessionē diu ab eadē Zenobiana dicta est. Erat nāq; Zenobia fuit corpore speciosissima lz aliq̄tulū fusca. Nigris erat oculis: ⁊ nimis dēnib⁹ decora. Fuitq; egyptiacaz ac Grecaz litteraz nō mediocriter erudita: quaz suffragio oēs historias tā latinas ⁊ grecas q̄ barbaras sūmo studio vidit ⁊ memorie cōmēdauit. Fuit deniq; pudicitie adeo amatrix: vt nō modo cū alijs: sed etiā cū ꝺdenato viro: nisi ob filiorū procreationez coniungere vellet. Et hec de Zenobia Regina dicta sufficiāt.

¶ Palmira aūt hui⁹ Regine regia Assyrie ciuitas fuit nūc: vt aiūt: ꝓrsus cōplanata: de qua Plin⁹ in .5°. natu. histo. scribēs sic ait: Palmira vrbs nobilis situ: diuitijs: solo ⁊ aquis amena: vasto vndiq; ambitu arenis includit agros: ac velut terris exēpta a rez natura priuata sorte inter duo iperia sūma romanoz parthoz q̄z. Et prima in discordia: cui⁹ semp vtriq; cura abest a Selencia parthoz: que vocatur a tygri quingentis triginta septē milibus passib⁹: a proximo viro Syrie littore ducētis .52. ⁊ a Damasco viginti septem passuum milibus.

pp. 30. Caius papa natione dalmatcus patre Caio: ex Dioclitiani iperatoris genere ꝓcreatus post Eutichianū pontificē sedit annis .xi. ⁊ mēsi. 4. Vir vtiq; diuin⁹: qui ⁊ Gratiano restāte: ordines in ecclesia distinxit: gd⁹ tā q̄ gradib⁹ qbusdā ad epatū ascēderet: ⁊ bi fuerūt hostiari⁹ lector exorcista: acoluthus: diaconus presbyter ⁊ episcopus: vt habet in canone. 77. di. c. Illud nos. Constituit ite vt nullus inde⁹ aut hereticus vel pagan⁹ christianū quēpiā accusare presumeret: vt. 2. q. 7. c. Pagani. Cōstituit ēt ne q̄spiā prophan⁹ sacerdotē vel in sacris cōstitutū in iudicium seculare vocare posset. .xi. q. i. c. Nemo idē quoq; vt quondā Fabian⁹ fecerat regiones diaconib⁹ notarijs diuisit: qui res gestas martyrū conscriberet. Beniq; quater in Decembrio mēse sacris ordinib⁹ celebratis: vbi plbiteros .25. diaconos .8. ⁊ eps per diuersa loca creauit. Gsta per Dioclitianū in xpianos ꝓsecutione mota: ⁊ tāta q̄ta nūq̄ antea fuerat se in subterraneas criptas trāsferens diu ibi latuit. Demū a persecutorib⁹ captus cū fratre suo Gabino: ⁊ eius filia Susāna martyrio coronat⁹: ⁊ decimo kal. maij in Calixti cemiterio sepelit⁹: quo etiā die ei⁹ natale celebrat⁹: ⁊ tūc episcopatus cessauit dies vndecim. Hunc tamen .ic. annis sedisse Eusebius noster scribit. Cuius etiā opinionē in hoc sequimur.

5476 277 Tacitus .33. Ro. iperator hoc anno q est. 4. ducētesime. 63. olympiadis post Aurelianū iperiū suscipiēs iperauit mēsi. tātūmodo sex: magne certe ⁊tutis ⁊ integritatis vir: ac reipu. gubernāde idone⁹. Et ꝓpterea a senatu: populoq; Ro. ac militib⁹: cū sūma delect⁹ fuit concordia: ⁊ grauitate. Expectationiq; certe: vt videbat⁹: satisfeciss̄et: nisi eū mors īmatura abstulisset: cui⁹ quidē ꝛsulari⁹ ⁊ senis viri vitā Cornelius tacit⁹ historic⁹ elegātissīe scripsit. Hunc itaq; mortuo Florian⁹ ei⁹ frat⁹ successit q ⁊ secūdo sui ꝓncipat⁹ mēse a militib⁹ suis apud tharsuz multis vulneribus cōfossus fuit.

5477 278 Probus .34. Ro. iperator eadē olympiade post Florianū iperare cepit ⁊ iperauit annis sex: mē. 4. Hūc ꝓbū virū vtiq; probū pauonē ex Sermio vrbe oriūdū romana respu. bis tribus habuit ꝓncipē: cui⁹ certe multa preclara gesta: ⁊ q̄diu iperauit ⁊ ante iperiū: dū alijs iperatoribus dux fuit: a multis scriptoribus referūtur: ⁊ q̄maxime a Vopisco historico: q de eo q̄dā grādia conscribit: que breuitatis cā omittūt. Susceptā igit reipublice administratiōe statī gallo⁹ iterato a barbaris occupatas cū igēti felicitate restituit: ⁊ saturninū oriētis iperiū occupare conātē: ac ꝓcul⁹ ⁊ bono suz viros strēnuos apud Agrippinā cū magna celeritate oppressit: de cis oib⁹ triūphauit: qué quidē triūphū ꝑdictus Flani⁹ vopiscus: lz trūcū in hec verba descripsit. Triūphauit ꝓbus de Germanis ⁊ bennijs oiuz gētiū ferocissimis: vbi gngētos boies ante triūphū duxit venationē in circo amplissimā pplo dedit ita vt populus cūcta diriper. Immissi fuere p oēs adit⁹ struciōes mille: cerui mille: apri mille: dāme ⁊c. animalia q̄nta ali ⁊ annumerari: ⁊ inueniri potuerūt: īmissi deide populares. Raput qsq; qō volnit. Et hic oiuz ex .320. triūphis i iperio romāo habit⁹ extremus fuit. Ex gbus pro triūphi forma ostēdēda aliquos selectos hoc in ope scribere ⁊ ānotare curauim⁹: vt supra multis i locis notādū ē. Hūc tādē ꝓncipē: lz instissi⁹ tumultu militari occisū fuisse tradūt. ¶ Viri disciplinis excel.

¶ Anatolius laodicenus episcopus mlte sanctitatis ⁊ doctrine vir tēpestate hac floruit: ⁊ vt Eusebius refert: De pascha librū cōposuit: deq; mathematicis li. x. Et in diuinis codicibus multa cōmentatus est. Atq; etiā in manicheorum heresim inuectus est valde.

¶ Dorotheū quendam eunuchū greca ac hebrea lingua eruditissimū: cuius doctrina Aurelianus imperator mirifice delectatus fuerat ad hoc vsq; tps peruenisse tradūt: qui ⁊ nōnulla monumenta post se scripta reliquit. cius aut̄ auditor Eusebius noster cesariensis adhuc adolescētulus fuit.

¶ Victorin⁹ ēt pictauiēsis eps q eq̄ greca ac latinā nouerat linguā mlta p hoc tps i sacros codices

edidit

ediđit cõmẽtaria: vz in geneſim: in exodũ: in leuiticũ: in iſaiã: ezechielẽ: abacuch: eccleſiaſtẽ: ⁊ cantica canticorum atq; in apocalipſim: deniq; cũ in oẽs hereſes inuectus fuiſſet martyrio coronatus eſt.

¶ Archelaus ḡdã meſopotamie epc̃s p hec tẽpora in prcio exiſtens librũ aduerſus Manichẽũ hereticũ Syrio ſermone ꝓpoſuit: quẽ ḡdẽ librũ (vt diuus refert Hiero.) greci in eor linguã trãſtulerũt.

Carus Narbonẽſis. 35. Ro. iperator: olympiade. 265. poſt Probũ auguſtũ iperiũ ſuſcipiens vna cũ Carino ⁊ Numeriano filijs ſuis iperauit. 2. annis. Cuius quidẽ geſta Flauius vo. ſcus pulchre deſcripſit. Hic ſuſcepto iperio nõ iprobe illud adminiſtrauit ſed multa iperio Ro. adiecit. Nã ſtatim collecto exercitu magno in Meſopotamiã acceſſit ⁊ Ctham vrbẽ cepit: idcq; in perſas ꝓgrediens Senẽ ⁊ Theſiphontẽ nobiliſſimas vrbes debellauit. Nec cũ caſtra ſup Tygrim fluuiũ poſuiſſet: fulminis ictu mox cõcidit. Numerianus vero eius filiꝰ poẽtam ⁊ oratoriã artẽ callẽs: ⁊ ipſe cũ imperare cepiſſet: ſoceri ſui fraude ſtatim a militibus occiſus eſt. Carinus autẽ alter filius ꝓbris oĩbus inſeruiens a Dioclitiano in Dalmatia ſuperatus: ⁊ ignominioſe interfectus: ſceleꝝ ſuorum ſic penas luit. 284 ſ 483

¶ Viri diſciplini excellentes.

Helius ſpartianus
Julius capitolinus
Flauius eutropius
Vopiſcus ſyracuſanus
Trebellius pollio
Helius lampridius
Vulgati gallicani

¶ Hẽs hiſtorici ſcriptores hac tẽpeſtate ob eloquẽtiã maximo in prcio habiti ſũt: bi oẽs diuerſis opib⁹ ab Hadriano prncipe ſeu iperatore vſq; ad Carinũ oĩum prncipũ ſeu iperatorũ geſta accuratiſſimo ⁊ eloquẽtiſſimo cõſcripſere ſermone: e qbus: prout potuimus multa excerpere annixi ſumus: vt locis ſuis dictũ eſt.

Dioclitianus dalmathcus. 6. ⁊. 30. Ro. iperator anno ſecũdo. 265. olympiadis Auguſtus declaratus iperauit annis. 20. Vir certe probus atq; prudẽs: qui apud Salonẽ nũc Spalatuz Dalmatie vrbẽ ex pre Scriba natus hoc anno ex populi: ſenatuſq; ac militũ oĩuz conſenſu imperator electus ſtatim aprũ quendã virũ audaciſſimũ: qui Numerianũ auguſtũ interfecerat manu ꝓpria interfecit. Verũ poſt aliquot meſes cũ multa proſpere geſſiſſet bella: imminẽtibus ſibi multis belloꝝ turbinibus qb⁹ ſolus reſiſtere nõ valebat Maximianũ cognomẽto Herculeũ Ceſarẽ primo poſtea Auguſtũ ⁊ iperij cõſortẽ declarauit: eo q; agreſtes in gallia facile ꝓpeſcuerit: ⁊ pacẽ gallis reddiderit: illoq; ſibi ſocio declarato: etiã. 4⁹ imperij ſui anno cũ quidã noie Carauſius ſumpta purpura Britanniã inſulã occupaſſet: ⁊ alter noie Narſeus orienti bellũ intuliſſet: nonnulliq; alij Aphricã infeſtarent: ac egyptũ achileus obtinuiſſet: Dioclitianus vt reſiſtere his periculis poſſet: preter Maximianũ predictũ: Galeriũ ⁊ Cõſtãtiũ comitẽ magni Conſtantini patrẽ Ceſares fecit: ⁊ cũ exercitu magno quẽlibet in locis predictis occupatis deſtinauit. Maximian⁹ aũt in Britãniã accedẽs: Caruſiũ tyrãnũ poſt annũ. x⁹. fraude poti⁹ q; vtute iteremit: ⁊ Britãniã recepit. Cõſtãti⁹ aũt in galliã accedẽs: cũ ibidẽ pmo male pugnaſſet: renouata ſecũdo pugna milia Alemanoꝝ milia: q eo venerãt mercede cõducti expugnauit ⁊ iterfecit: ⁊ ſtatim gallias pacatas ſenatui reddidit. Dioclitian⁹ aũt in egyptũ vadẽs cũ octo mẽſib⁹: Achileo reſiſtẽte Alexãdriã obſediſſet: tãdẽ captã vrbẽ: ⁊ mortuo Achileo eã ſuis militib⁹ diripiẽdã cõceſſit: ac ſic vrbe direpta Dioclitianus milites p egyptũ ꝓſcripſit: ac milites exilijs: alijſq; vexatiõib⁹ vexare ꝑcepit. His geſtis cũ Maximianus cõtra Narſeũ in oriẽtẽ acceſſiſſet: duobus pliis cõtra eũ optime pugnauit: ſed tertio cũ iter Galieniũ ⁊ Caras pugnã repetiſſet: ab eodẽ Narſeo ſupatus eſt: q amiſſis copijs ad Dioclitianũ inermis ⁊ ſpoliatus cõfugit: a q̃ ita arroganter exceptꝰ fuit: vt p aliquot paſſuũ milia purpuratus ante currũ eiꝰ cucurriſſe dicat. Qui poſt ſecũdũ annũ repetitis viribꝰ cõtra hoſtẽ adeo ardẽter occurrit: vt eo ſupato etiã cũ vxoribꝰ ⁊ ꝓcubinis: ac liberis ⁊ ſororibꝰ eiꝰ captiuis ad Dioclitianũ rebꝰ pacatis cũ igẽti gloria redierit. Ac ſic. 18. ipij corũ anno Romã cũ inſigni põpa redeũtes de eis oibꝰ triũpharũt. Lo. n. in triũpho Narſei currũ ante cedebãt cõinges: ſorores ⁊ liberi: ac ꝓceres innumerabiles cũ oi pda: q̃ parthos ſpoliauerãt. Eoq; glorioſiſſime ꝓfecto: ⁊ rebꝰ oibꝰ vndiq; pacatis Dioclitianꝰ ad exornãdã vrbẽ aĩuz adiecit: ⁊ inter cetera thermas ex ſuo noie mire magnitudinis extruxit. Quibꝰ ſucceſſibꝰ elatꝰ factꝰ ſe: vt deũ adorari ⁊ ſalutari ab oibꝰ ꝑcepit. Et ꝓpterea ipſe in oriẽte ⁊ Maximianꝰ in occidẽte oẽs eccleſias xpianoꝝ vaſtari ipſoſq; xpianos affligi: ⁊ iterfici vbiq; ꝑcipiũt. Id tñ potiꝰ ſuaſiõe Maximiani q̃ ſuo ꝓſilio geſtũ eſt Et hec. x. xpianoꝝ pꝰ Neronẽ pſecutio fuit oĩuz gdẽ imanior ⁊ crudelior: i q̃ nõ ſolũ xpianos pemittẽt ſcripture ſacre igni ꝓburſte fuere. Si qs et xpianus in aliq; magiſtratu inuẽtus fuiſſet: ſublata eius dignitate tanq̃ ifamis hẽbat. Hic nãq; pmus gẽmas veſtibus ⁊ calciamẽtis iſeri fecit: cũ antea oẽs imperatores i modũ iudiciũ iduerenꝰ: ⁊ clamidẽ tñ purpureã a puato habitu plus bñnt. poſtremo tñ hic Dioclitianus geti ſue ꝓſulẽs iperiũ vna cũ Maximiano dimiſit. ⁊ apõ Salonas ſe recipiẽs reliquũ vite ſue tẽs puatus officio in getẽ duxit. Deniq; tũ poſt. 20. ãnũ veneno extinctus fuit. Maximianus aũt ⁊ ipſe i vite puate ꝓpoſito p aliq̃ tẽs apõ mediolanũ Dioclitia. ſecutꝰ fuit: q̃q̃ nõ pſeuerauerit. 286 ſ 485

Marcellinus papa natiõe Ro. pre pfecto poſt Caiũ põ. ſedit ãnis. 9. mẽ. 4. q. 6. põtificatus ſui anno tã Dioclitiani pſecutiõe ſeuiẽte cũ a carnificibus captꝰ ꝓpellerẽ vijs iura exhibere: metu pterritus thura eiſdẽ idolis obtulit: atq; ea adorauit. Quo facto haud mlto poſt i ſe reuerſus in Sinueſſa cãpanie vrbe ſeceſſit: ⁊ ibi ꝓcliũ cẽtũ ⁊ octoginta eoꝝ idixit: Ad q̃õ: vt Gratianus in canone. 21. diſtinctione. c. Nũc autẽ teſtat: Marcellinus equallidus ⁊ cilicijs indutus veniẽs peccatũ ſuũ oĩbus aſtantibus cũ lachrymis cõfitẽs pro ea incõſtãtia debitã penã ſibi tribui expoſtulauit 291 ſ 491

sed illi renuentes dixerũt: ⁊ Petrus apostolũ ea ratione peccasse: sed flendo peccati maculã lauisse. tu ergo: inquiunt: teipsum iudica. At ille: adiudico: ait: meipsum deponẽdũ: ⁊ ex nũc anathematizo quicunqz corpus meũ post mortẽ tradiderit sepulture affirmãs, ob negatã xpi fidẽ neqꝫ se sepulturã meruerit: his dictis ⁊ pcilio soluto Romã iratus. Marcellinus rediẽs Dioclitiano adijt cuiqz increpauit: qꝫ dijs ymolare eũ ipulerit: atqz ita se xpianũ esse cõstãti aio cõfessus est. Quo audito Dioclitianꝰ iussit eũ cũ Claudio Carino ⁊ Antonio capite truncari: qꝝ corpora cũ dies sex ⁊ 30. insepulta iacuissent via. s. publica: tandẽ Petri apli iussu qui Marcello põtifici apparuit via salaria in cemiterio Priscille sepeliunt. Et tũc cessauit episcopatus dies. 25. coz autẽ festum sexto kal. Maij celebratur.

pp. 32.

5500 301 Marcellus papa natiõe Ro. pre Benedicto post Marcellinũ põtificẽ sedit annis. 5. ⁊ men. 6. ⁊ dieb⁹. 21. q̃ ls mltis malox turbinib⁹ vexatus fuisset: diuino tñ cultu: vt par erat: itẽtus constituit Gratiano teste: ne qs generale cõciliũ celebrare posset absqz spali sedis aplice auctoritate vt habet in canone. 17. di. c. Synodũ. Itẽ voluit vt glibz iudicio grauat⁹ sedẽ aplicã appellare posset. 2. q. 6. c. Ad romanã. Cẽsuit itẽ: ne qs ullo mõ iudicaret: nisi pñtialiter accusaret vel cõuinceret. 3. q. 9. c. Nõ oz. Statuitqz pterea: ne qs clericus cuiuscũqz ordis existẽs sine sui supioris licẽtia apud secularẽ iudicẽ attraheret: vt. xi. q. i. c. Clericũ. Hic cũ Priscillã mronã ro. mulierẽ signẽ sctitate ⁊ diuitijs insignẽ bzet charissimã ei⁹ suasu cemiteriũ magnis ipẽsis in via salaria ꝓstruere fecit. Deide ipse Marcellus titulos. 25. in vrbe Roma q̃si tot diaceses ꝓstituit: ⁊ q̃ maxime ad ꝓmoditatẽ baptismi: ⁊ ad eorũ oportunitatẽ: q ex gẽtib⁹ ad fidẽ q̃tidie ꝓuolabãt. Et⁹ aũt pcib⁹ Lucina nobilissima Romanoꝝ matrona eccliaz ro. ⁊ clexꝫ rexꝫ suaxꝫ beredẽ istituit. Ob quũ Maxẽti⁹ cesar postea itellexisset: ⁊ Lucinã releganit: ⁊ Marcellũ captũ ⁊ minis ⁊ terroꝛib⁹ epatũ deponere ⁊ Christũ abnegare iussit: q quũ Maxẽtij pcepta ꝓtẽneret. iratus Cesar in vilipendiũ christiane religionis ad custodienda animalia eũ misit: Quo tñ in loco nec cõsuetas oꝛones vnq̃ nec iciunia cõtinua ptermisit: nec etiã clexꝫ epulis saltẽ gubernare destitit. Vexꝫ cũ ibidẽ captiuus nouẽ mẽsib⁹ pstitisset: a clericis suis noctu liberatus fuit. Quo audito Maxẽti⁹ demo Marcellũ in stabulũ redegit: vbi cũ incõmode nimiũ bitare: tãdẽ borroꝛe: fetoreqz: ac famis necessitate vitã finiuit. Cuius corpus Lucina in cemiterio Priscille in via salaria. 7. kal. Februarij sepeliuit: q̃ etiã die eius natale celebrat. Eoqz mortuo sedes vacauit dies. 20.

5504 305 Decimã in xpianos psecutio iam octo annis a q̃dã Veturio militũ magistro excitata: hoc anno Dioclitiani ⁊ Maximiani iussu p oẽs orbis partes pmittit: q̃ qdẽ psecutio oibus pcedẽtib⁹ immanior ⁊ diuturnior fuit. Beeẽ nãqz annis pdurãs adeo acerbissima extitit: vt intra. 30. dies ad. 20. boiuz milia: vt Eusebi⁹ refert: p diuersas mũdi ꝓuincias martyrio coronarent. Ea qppe psecutio pmũ in Asia apud Nicomediã ciuitatẽ ob icẽdiũ q̃dã dom⁹ regie fortuitu cõflagrata initiũ sumpsit: existimãs. imperator q id incẽdiũ opꝰ xpianoxꝫ factũ fuisset ꝛ eos vehemẽter exarsit: ⁊ mltos iterfici: plerosqz vinos in ignẽ mitti iussit: ⁊ eccliaz vastari: scripturasqz sacras succẽdi ⁊ exuri mãdauit. Hãc qppe seuiciã quũ Dioclitian⁹ in oriẽte ⁊ in syria: asphrica: egyptoqz exerceret: mlto magis Maximian⁹ in occidẽte exercuit: qz nullũ tormẽti genus fuit: q idẽ inigissimus ⁊ maligissim⁹ xpianis nõ adhibuerit. Et quũ innumerabiles vbiqz extincti fuerint: ifrascriptos clariores passos hic cõnumerare cẽsui: et pmo.

Adauctus quidã romanus patricius vir christianissimus atqz sanctissimus apud Phrygiã martyriũ hoc modo suscepit. Ibidẽ nãqz cõstitutus: cũ quandã ciuitatẽ cõuertisset: quã postmodũ Dioclitianus exuri fecit: quia ipse idolis sacrificare renuit: a carnificibus captus primo occecat: deinde flagellat: ⁊ postremo capitis obtrũcatione martyr efficitur.

Alexãder miles strẽnuus ex sacra thebeox legione vnus p hoc tps apud Bergomũ ciuitatẽ nostrã cũ Christi dñi nostri nomẽ cõstãtissime ꝺdicaret: post innumerabiles vtutes ibidẽ opatas. 7. kal. Septẽ: absciõne capitis martyriũ glorioſissime cõpleuit. Cui⁹ qdẽ sanctissimũ corpus grata vidua affectuose colligens in ꝓpꝺo predio sepelinit. Quo etiã in loco postea celeberrimum in eiusdẽ sanctissimi martyris honoꝛe templũ extructũ fuit: qꝺ nunc vsqz vetustissimũ extare videtur.

Agnes martyrem prandentes in lupanar

Agnes clarissima Ro. vgo qdẽ memoratu dignissima: hac psecutiõe testãte Ambro. apud romã. i. ætatis sue anno mortẽ pdidit: ⁊ vitã inuenit: qz solũ vite dilexit auctoꝛẽ. Capta igit a quodã Sẽpronio vbis pfecto post minas ⁊ terroꝛes ac verbera plurima in ignẽ cõtecta: sed minime lesa: tandẽ gladio in pectoꝛe pcussa. 7. kal. Februarij martyrij palmã adepta est. Hãc qppe quũ idẽ Sẽpronius scortari vellet: ⁊ ad lupanar nudã perduci fecit. Que turpitudinis locũ ingressa: angelũ dñi preparatum inuenit: qui eã imenso lumine circũdedit: adeo vt nullus igrediẽs pre nimio splendoꝛe vnq̃ videre aut cõtingere eam potuerit: ad quã cũ pfecti filius igressus fuisset: ab angelo pfocatus est. Sed illa postmodũ oꝛante iuuenis ille reuixit. Beniqz illa mortua ⁊ sepulta: cũ parẽtes eius assiduis pernoctationibus ad ipsius sepulchrũ vigilarent: viderũt in medio noctis silentio beatã Agnetem in exercitu maximo virginũ mirabili veste fulgentẽ que dixit eis: Videte amãtissimi parẽtes: ne me q̃si mortuã lugeatis: sed cõgaudete mecũ ⁊ cõgratulamini: qz cũ bis oib⁹ lucidas sedes accepi: ⁊ illi sum desponsata in celis: quẽ in terris posita tota ai intẽtione dilexi. Quib⁹ dictis Agnes cũ exercitu disparuit. Que visio postea diuulgata est: ⁊ vsqz in hodiernũ diẽ hec visio venerabiliter recensetur.

Anastasia ẽt illustriss: Ro. mulier publij cuiusdã potẽtissimi Ro. vxoꝛ: bis tpib⁹ ab ipo Publio cõsulẽsa p⁹ diutinã custodiã i carcerẽ ꝓ xpo macerata: tãdẽ cũ. 200. viris ⁊. 700. feminis ad insulas pal-

marias delata ibidē post varia supplicia ipsa igni tradita est: sed & relig eodē die qui fuit octauo kal. Januarij variis cruciatibus extincti sunt. Hec.n. quis bonaꝝ litterarum cruditissima esset: de eius persecutione ad diuū Basogonū martyrē ipsius multe extant epistole eruditione & eloquentia plene.

¶ Barbara aūt virgo nobilissima & ipsa his tpibus in thuscia post diurā carceris macerationē: ner vorūq; cesionē: ac lāpadaꝝ exustionē: necnō & māmillarū precisionē: aliozq; quoq; innumerabiliū tormentoꝝ cruciationē ad extremū. 4. nonas Decēbris gladio percussa martyrium consumauit.

Barbara virgo

¶ Bonifacius martyr p hoc tps: vt eius habet historia: apud Tharsum cilicie vbē iussu Dioclitiani passus: sed Romā delatus via latina sepult⁹ est: q cū cuiusdā matrone nobilissime noie Aglaes procurator cēt: & cū ea in stupro sepe miscerē: tādē diuino nutu cōpūctus nō mō sceleus deseruit: vez etiā ad culpā diluēdā p diuersa tormētoꝝ genera ad martyrij palmā ardēter cucurrit: & capitis obtruncatione demū nonis Junij martyriū cepit etiā q̄ die eius natale agit. Aglaes vō beata hoc audito mundo & pōpis abrenūciās vniuersa q̄ possidebat in paupes distribuit: & toto tpe vite sue dño in oronib⁹ & seruijs seruiuit: a q̄ postmōz tāta grāz pmeruit: vt in ei⁹ noie multis virtutū signis claruerit. Supuixitq; post cū hitu scimoniali ānis .13. & oplib⁹ bonis tādē cōsumata apō sctm martyrē rome sepelit.

¶ Carpophor⁹ qdā thuscus p̄s byter: & Hbūdi⁹ diaconus: hac & pestate apud spoletanā ciuitatē cōphēti: post crudeliter cedunt: deide i carcere negato cibo & potu recludunt: rursusq; eculeo diu torquētur: ac post hec iterato i carcere macerant. Denuq; quū nl'lo mō acquiescere nollēt. 4°. id⁹ Decē. decollāt.

¶ Claudi⁹ & Nicostrat⁹: Simphorianusq; ac Siplici⁹ viri clarissimi: & in arte q̄drataria peritissimi Ro. p hoc tps via lauicana hoc mō passi sūt: p⁹ nāq; i carcere trusi: deide scorpiōib⁹ grauissimis cesi: q cū a fide xp̄i mutari nō posset. Dio. iussu p iudicē i mari p̄cipitati sūt: & sic. 4. kal. oc. martyr. ꝓplcuit.

¶ Crispin⁹ & Crispian⁹ viri celeberrimi sub hac psecutiōe apud suasionē vbē capti & iudici p̄sentati post imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trucati. 8°. kal. Nouē. martyrij coronā peceperūt.

¶ Christophor⁹ martyr ic̄ōparabilis magnitudinis & virtutis vir: p hoc q̄z tps i Lycia asie p̄uincia vt de famosa p xp̄o hoc mō morte ptulit: p°. n. vgis ferreis attrit⁹: flāmisq; exust⁹ fuit: q cū diuina virtute salutat⁹ esset: ad vltimū sagittaꝝ ictib⁹ ꝓfossus martyriū tādē. 8. kal. aug capitis obtruncatiōe ꝓplcuit.

¶ Cosmas & Damianus xp̄ianissimi viri ac celeberrimi medici apud Egeā ciuitatē ꝓprehensi hoc tpe post vincula & carceres: post maris dimersionē: atq; ignē: lapidationēq; ac sagittas diuini⁹ supatas capite pressi sunt. Martyrizati sunt autem beati Cosmas & Damianus Antimus Leontius & Eupsepius quinto kal. Octobris: hoc est vigesimoseptimo die mensis Septembris.

¶ Katherinā egyptiacā p̄clarissimā vgine: his tpib⁹ floruisse & martyriū ptulisse ei⁹ tradit historia. Hāc qppe generosa sanguine ortā inēto: cui⁹ p̄ noie Costus in vbe Alexādria rex fuit a q̄ & si maximū patrimoniū accepisset: & in pupillari etate patre ipso rege orbata finisset: nō tū inter diuitiaꝝ delitias ocio & mollicie femineę dedita fuisse ꝓperis: animo & si p̄ceptorē ignorem⁹: tanta eaꝝ rez peritaꝝ scia p̄ditā legim⁹: vt mirabile visuꝝ sit q̄ in tā tenera etate: vt ei⁹ refert histo. cū oib⁹ certamē disputatiōis suscepit. Nā tā versatilis & diuini ingenij erat: vt in oib⁹ p varias syllogismoꝝ cōclusiōes allegorice: methonomice diserte ac mystice rūderet. Hec itaq; p̄clarissima vgo adhuc in prima domo apud Alexādriā existēs feruēte adhuc Dioclitiani psecutione: & Maxentio cesare, Maximiani filio ibidē exīte: quū aliq̄n q̄sdā xp̄ianos flētes metu mortis ꝓspexisset ad p̄pa sacrificia ipelli vehemēti cordis dolore sauciata ad ꝓspectū Maxētij audacter accessit: & cū de crudelitate diri⁹ increpauit: p̄p q̄ iratus Cesar iussit eā in custodiā recludi. Cui angelus dñi apparēs dixit: Cōstāter age grata deo puella: q; tecū est dñs ꝓ cui⁹ bono: e certamē suscepisti. Ipse.n. ipctū pbi ifinidet in os tuū: p q̄ aduersarij resistere nō valebūt: animo p te mlti cōuersi ad xp̄z cū palmis martyrij introibūt: q̄ & factū est: q; & .50. philos & porphyriū Maxētij necessariū: ac ipsi⁹ cesaris vxorē: atq; alios virtusq; sexus innumerabiles disputationib⁹ & doctrinis xp̄i iugo subdidit: & ad celestia regna ad martyriū ꝓmisit. Illaq; diu tota eculeoq; vexata & rotaꝝ gladijs dilaniata: & ob hoc a xp̄o desponsata: tandē obtruncatōe capitis martyrij coronā adepta ē. Cui⁹ q̄dē sctissimū corpus angeli ꝓfesti raptētes i mōte Synai detulerūt: & ibidē diuinis obsequijs honorificētissime sepelierūt. Unus quidē natale celebrat. 8. kal. Decēbris.

¶ Cyriacū quoq; diaconū cū Largo & Smaragdo nobilissimū virum per hoc tempus cum alijs viginti Rome in via hostiensi passos eoꝝ historie tradūt. Ipse enim Cyriacus quū Dioclitiani filiā noie Artemiā a demonio liberasset: & dominū nostrū Jesu Christo per baptismū cōsecrasset: atq; similiter Jobiā Saporis persaꝝ regis filiā: a Dioclitiani filio tētus est cū alijs christianis: & in custodiā missus. Indeq; paulopost per iudicē Carpasium eductus primum caput eius pice reliquata perfundi fecit: & iterū in carcerē retrudi. Et post dies quatuor rursus e carcere eductus in catasta ipsum extendi fecit: & nervis crudis durissime cedi p̄cepit: quibus gestis iussit illū Dioclitiani filius cū Largo & Smaragdo & alijs viginti capite obtruncari. Quoꝝ corpora beatissimus Marcellus papa vna cum Lucina matrona christianissima in predio suo via hostiensi miliario ab vbe Roma. 7. sepelierunt. 6°. scilicet idus Augusti quo die eorum natale celebratur.

¶ Domninus quidā vir sanctissimus his tpor⁹ cū persecutionis rabiē declinare vellet a Satellitibus Maximiani ꝓtinus cōprehendit: & iudici presentat: q statim extra vbē in via claudia cū perducēs. 7. idus Octobris gladio ipsum percuti fecit: & cū gloria martyrij ad Christū destinauit.

¶ Dorothea q̄dā virgo gloriosa apud Cesareā capadocie vrbē p hoc tēpus cōprehēsa pro xpō hoc modo martyriū ptulit. p° nāq; in equuleo diu vexata: deinde palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In cui⁹ q̄dē p̄fessiōe: cū q̄dā scolasticus noie Theophilus fuisset: p̄uersus a carnific⁹ista tim p̄bendit̄ et ad supplicitū p̄ducit̄. Cūq; et ipse ab eisdē grauissime diu tort⁹ fuisset: nec a fide nulla tenus diuelli posset: nouissime eodē die gladio cesus est: q̄z festū .8. id⁹ Februarij celebrari iussus fuit.

¶ Eulalia quedam Hispalensis virgo: per id tēpus cū .13. tantum esset annorum: in ciuitate emerita pro xpi confessione Daciani p̄sidis iussu primo eculeo suspensa et exungulata. Demū quum ardentes ad vtrumq; latus admote fuissent: igne hausto. 4. idus Decēbris deo spiritū reddidit.

¶ Eleutheri⁹ q̄dā clarissimus miles sub hac p̄secutione apud Nicomediā Asie vrbē cū alijs innumerabilib⁹ martyr efficit̄. E q̄b⁹ alij gladijs obtrūcati: alij ignib⁹ cōcremati: alijq; in mari p̄cipites pati: postremo et ipse Eleutheri⁹ hic cū diu per singula corpis mēbra cruciaret̄: et semp validior efficeret̄. demū velut aurū ignibus examinatū: sexto nonas Octobris cū palma martyrij paradisuz introiuit.

¶ Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud Calcedonēses asie vrbē a p̄cōsule q̄dā noie Prisco cū alijs .70. p̄bēsa: cū deo Adarti īmolare nollet oia tormēt̄or genera in ea expēdit: q̄ oia p xpō cōstāter ptulit: videl⁹: carceres: verbera rotaz: arguīta: ignes: lapidū angulariū pōdera: bestias: virgaz plagas: ac fecures: et igneas sartagines: rursumq; a bestia mōsa īmaculatū spiritū deo reddidit. Cuius corpus mater noie Theodora: et Philophron pater sepelierunt. Completū est autem Euphemie martyriū decimosexto kalendas Octobris: et eo die eius natale celebratur.

¶ Eupulus ſcelus diaconus isto tpe in catbania vrbe a Maximiano iperatore cōprehēsus cū diutissime p xpi cōfessione cōtort⁹ fuisset: tādē martyrij palmā gladio cedēte p̄idie idus Augusti peepit.

¶ Felix q̄dā Apulie ep̄s cū Adaucto et Januario p̄bytero: necnō et Fortunato ac Septimo lectoribus bis tēporibus in Venusia vrbe Apulie cōprehēsi: cum ibidem multis diu vinculis et carceribus fuissent macerati. Indeq; quasi per totam Aphricam et Siciliam cū multis afflictionibus perducti: tandem nono kal. Nouembris occisione gladij sunt consumati.

¶ Felix itē alter et Fortunatus germani hac p̄secutione apud Aquileiā vrbē pro Christo passi sunt. Hi quippe in eculeo suspensi circa eoz latera ministri diaboli lapides ardentes apposuerunt: qui quidem diuina virtute fuerunt extincti. Quo viso ex eculeo eos amouentes feruenti oleo illos perfuderūt sed quū minime fuissent lesi: data sententia .3. idus Junij capite obtruncati sunt.

¶ Georgius tribun⁹ et verus xpi miles hoc tpe in Perside ciuitate Diospoli veluti alter Curti⁹ Ro. et Codrus atheniēsiū rex p p̄cie sue liberatiōe sese ēternitāt̄ ad draconis occisionē et martyrij toleratā dedit. Quippe interfecto draco de post eculei extēsionē: tortuisq; corpis lacerationē: et viscez effusionē: ac salis cōfricationē: necnō et alioz tormēt̄oz ꝓpessionē ad vltimū martyriū capitis ablcisione cōplcuit. Cuius q̄dē passionis gesta: et li iter apocriphas scripturas cōputaret̄: ipsi⁹ tñ illustrissimū martyrū inter coronas martyrū dei ecclia venerabiliter honorat: vt ex decreto niceno patet: sicut habet̄ i canone. 15. di. c. Sācta ro. eccle. De quo diuus Ambro. sic ait: Georgius fidelissimus xpi miles: dū xpianitatis p̄fessio tegeret̄: solus iter xpicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstātiā diuina gra cōcessit: vt ex tyrānice potestatis p̄cepto ꝓtēderet: et innumerabiliū nō formidaret tormēta penaz. O fidei ingt et iclytus dñi p̄liator: quē nō solū tēporalis regni blāda nō p̄ualuit ꝓmissio: sed p̄secutoz deluso simulacro ꝓ cius portēta in abyssuz ꝓcipit. Huius aūt inclyti martyris caput: quū postmodū Venetijs delatū fuisset: in eius honore monasteriū et ecclesia erecta fuit: quō nunc vsq; maxima cum veneratione persenerat. Eius autem natale octauo kal. Maij ab omnibus christicolis celebratur.

¶ Gorgonius Ro. miles: his tpib⁹ cū apud Nicomediā existeret: et Dioclitiani p̄secutionē: quā christianis īferebat plurimū detestaret̄: ab iperatore capt⁹ iussus ē suspēdi: et fragris toto corpe lanari: et viscerib⁹ ei⁹ pelle nudat̄ aceto et sale p̄fusi: deinde cū i craticula ꝓpositū mādauit crudeliter assari: sed adhuc eo supuiuēte. 5. idus Septē. laqo fecit cū necari. Itericto deinde tpe corpus ei⁹ Ro. delatū viala

¶ Gerualsi⁹ et Prothasius germani natiōe Mediolanēses: pre Vitale viro sctō: et (tina sepultū ē. matre Valeria vno partu geniti: hac tumultuāte pcella in eade mediolanēsi vrbe a quodā Astasio comite sūt passi: ibi nāq; parētibus orbati cōfestim vniuersuz p̄monium vendiderūt et paupib⁹ erogarūt et sese in vno cenaculo cōcludētes p. x. annos ieiunijs et oratonibus ac lectiōibus cōtinuis deo seruierūt. xi⁹ aūt anno ab eodē Astasio p̄bēsi ad palmā martyrij p diuersa tormēta pucnerūt: nā idē comes p mū tādiu plūbatis cedi fecit donec spm exhalaret. Alter vo fustib⁹ celuz capite trucari fecit: q̄z corpora cū annis multis icognita fuisset: Ambro. dono reuelāte icorrupta adeo repit: vt eo die interepta fuisse videbant̄. Glorificati sunt hi beatissimi martyres sub die tredecimo kalendaz Januarij.

¶ Benedictus itē Ro. miles hoc tpe a Dioclitiano captus Rome eius iussu crudelissime cedit̄: postea in eculeo leptatus crudelē in modū vulgariū diuina lacerationē vexat̄: ac lāpadibus ardentissime inflammatur. Et cum in fide christi p̄stantissimo animo persisteret: dicereq; Nō est rex p̄ter Christū pro quo si millies occidar: ipsum mihi de corde minime auferre poteris. Iratus Dioclitianus ei caput octauo kalendas Septembris auferri p̄cepit. Et eo die eius natale ecclesia agit.

¶ Hadrianus quidā Romanus per hoc tempus apud Nicomediam ciuitatem cum alijs viginti tribus post multa et īmanissima supplicia sexto idus Septembris crurifragio martyriuz cōsumauit.

¶ Herasmus cāpanus epūs vir illustrissimus atq; sanctissim⁹ hac tēpestate iussu Dioclitiani primo plūbatis & fustibus grauiter macerat & dilaniat. Deide resina: sulphure: plūbo: pice: oleoq; pfundit: sed minime ledit: q̄ miraculo multi ac multi cōpūcti idolis abrenūciates christiam effecti sūt: ip̄z aūt iuuenissimū martyrē accipiētes cū imēso ferri pōdere in carceribus arctissimis iclusērūt: a q̄ gdē ēt angelus dñi paulopost eduxit. Sz cū adhuc ei⁹ clarissima vulgarent miracula: rursus a Maximiano impatore detinet & diuersis supplicijs torquet. Iterūq; in olla q̄ plūbo: pice: resina: & oleo feruefacta fuerat: missus diuina virtute illesusq; euasit. Tandē deo vocāte tertio nonas Junij sacro fine quiit.

¶ Hylaria matrona clarissima sanctissime Aphre virginis mater: hisdē tēporib⁹ cū in Augustana italie ciuitate ad filie pdicte sepulchrū cum Digna & Eumenia atq; Euprepia sacris virginibus exu baret: ibidem accenso igne pro constantia fidei pridie idus Augusti exhausta fuit.

¶ Januarius beneuētane vrbis epūs: per hoc tēpus & ipse cū diaconibus Questo & Proculo ac alijs cōplurib⁹ post vincula & carceres. 13°. kal. Octobris capite cesus occubuit.

¶ Joānē quēdā eruditissimū vir: bis turbinibus apud Nicomediā ciuitatē hac de cā passuz fuisse tradūt: ipse n. cū eloquētissimus ēet: fidei calore succēsus: cū aliq̄ quēdā libz̄ i manib⁹ ipiox̄ vidisset in q̄ gdē tyrānox̄ crudelia edicta cōtra christianos descripta erāt iniecta manu ac manibus ipiox̄ de traxit: & raptū cōfestī discerpsit: qō cū Dioclitiano & Maximiano iperatoribus in eadē vrbe cōstitutz relatū fuisset: ira pciti oia supplicioz genera in eū donec expiraret expēdi iusserunt: q̄ sane vir dei: vt erat alo nobilis: tāta cū vultus & spūs alacritate ad finē vsq; ptulit: vt nec tristis gdē p̄ his videri potuisset: passus est itaq; dignissimus Athleta septimo idus Septēbris: quo die eius festū honorat⁹.

¶ Julianus gdā genere Anthiochenſ vir christianissimus p id ip̄z tēpus apud Ro. vrbē cū Basilissa virgine a Dioclitiano iperatore crudelissime passus fuit: hoz duoz certe mire leguntur & reseruntur passiones: cū quibus fuit venerabilis multitudo sacerdotū & ministroz ecclesie Christi: que quidē p̄ pter imanitatē persecutionis ad eos cōfugerat: cōcremata est: post q̄s etiā Anto. presbyter: & Celsus puer vna cū matre ac alij cōplurimi qui oēs quinto idus Januarij mortem pertulere.

¶ Juliana etiā virgo pclarissima natiōe comēsis hoc ipso tp̄e apud Comū ciuitatē gallie vrbē suā egressa martyriū seuissimū ptulit: & cū gloria martyrij paradisuz ītroiit: quippe cū varia tormēta p̄mū cōstantissime ptulisset: postea palā cū diabolo p̄stitit: & de ipso clarissime triūphauit: ideoq; flāmas ignīū & ollā feruentē superans palmā martyrij capitis obtrūcatione. i 4. kal. Martij adepta est.

¶ Leocadia quoq; celeberrima virgo hoc tpibus a Daciano Hispaniaz prefecto tanq̄ christiana capit: & apud Toletū vrbē carceri mancipat: vbi cū gratissimos beate Eulalie & reliquoz martyruz audiret cruciatus positis in oratione genibus. 5. idus Decēbris impollutū deo reddidit spiritum.

¶ Lucia vgo deo deuota natiōe Sicula & speciosissima iter ceteras isule illi⁹ virgines: hac psecutiōe apud Syracusanā ozt⁹ sui ciuitatē passa fuit: hāc mater noie Eutycia p⁹ cuidā pclaro iuueni desponsauerat. Sz receptis: visisq; beate Agathe martyris miraculis rogauit miez ne de cetero spōsum cidē noiare dignaret: quā gdē gr̄az ob inere tādē p̄merūit. At illa cōsecuti amplū p̄timoniū pauperibus & viduis & orphanis distrabere satagit. q̄ audito spōsus i iudicio Pascasij p̄sularis litē p̄ponit: dicēs spōsaz xp̄ianā cē & p̄tra leges vinere augustoz: quā idē Pascasi⁹ coram ipiēs ad sacrificia demonū psuasit: cui illa sacrificiū vez & ūmaculatū apud deū & p̄ez: hoc est visitare pupillos & orphanos in tribulatione coz Pascalis dixit: p̄timoniū tuū cū corruptoz⁹ expēdisti: & ideo q̄si meretrix loq̄ris: & nisi meis dictis obtēperaueris faciā te ad lupanar tanq̄ scortū addūci: & stati lenonib⁹ p̄cepit illā ad lupanar trahi: quā gdē spūs sctūs tāto pōdere fixit: vt penit⁹ moueri nō posset: etiā adhibitis funibus & plurimis bouū paribus. Deniq; etiā cū pice: resinaq; ac feruēs oleū illesa ptulisset: gladiū in viscerib⁹ mergi p̄cepit: ac sic idibus septē. spīm emisit: cuius passiōe & sctitate eadē Syracusana ciuitas semp̄ deco.

¶ Menna miles Egyptius nobilissimis ortus natalibus p hoc tpa in Scythia Metro (rata Epoli phrygie salutarie passus est. Nā postq̄ hic celesti regi in eremo secreta p̄uersatiōe studuit militare ad publicū p̄cedens se xp̄ianū esse libera voce vlarauit. qō audiēs Pyrrhus dux iussit eū apſ bēdi: & suis aspectibus p̄sentari. cui dixit: Sacrifica diis: & oia que p ignorātiā gessisti ignoscēt tibi: qō cū obtēperare nollet: eo iubēte tādiu neruis & viris cruciatib⁹ cesus est donec platee locus sanguine ipsi⁹ sedaret. Deide in ceruico leuatus & exūgulatus lāpadib⁹ aduritur. Deide depositus ligatis manib⁹ & pedibus p fides ferreas trahi p̄cepit: q oib⁹ in rebus & cruciatibus vsq; in finē in laude & p̄fessiōe oipotētis dei imobilis p̄māsit. Deniq; data sniā gladio alacriter iussus fuit: cuius corpus cū igni traditū fuisset: a medio a christianis furtim ereptū mundis lintiaminibus debita veneratiōe in cemiterio tertio idus Nouēbris cōditū est. postea in Constātinopolim translatū digno honore ntinc veneratur.

¶ Methodius p̄mū olympiade: & postea Tyri ciuitatū episcopus: hisdē temporibus in Calcide ciuitate que Nigropontum appellat: vt diuus scribit Hiero. martyrio coronat: qui cum eruditissimus esset vir multa edidit documenta: & p̄sertim de mundi creatione eidē in carcere reuelata: & alia multa: que videre non merui. Passus autem fuit hic Methodius. i 4. kal. Octobris.

¶ Marc⁹ & Marcellian⁹ germāi & ciues ro. sub hac pscutiōis rabie a q̄dā Fabiano duce p̄fect⁹ stati ad stipitē ligari iussit: & i pedib⁹ eoz acutes sudes ifigi p̄cepit. Sz cū nō cessaret laudare nomē dñi nr̄i iesu xp̄i lācea p latera eos trāsfigi mādauit: q̄ vulnē. i 4. kal. iulij cū glia martyrij ad celos volarūt.

Maximus qdã & Clandius viri clarissimi p hoc ipsum tempus cũ Prepedigna vxore pmi & duebs filijs in vrbe Hostia a satellitibus Dioclitiani tenti in exiliũ deportant: & 12. kal. Martij incendio cõcremantur ac sic eo incendio odoriferũ martyrij sacrificium deo obtulerunt.

¶ Adauritꝰ & Emperius cãdidus ac Victor cũ Inno. sacre thebeoꝝ legiõis pmicerij illustrissimi p hoc tps iubẽte Maximiano in Gallij ciuitate: sed vno loco q dicit Agaunus cũ sex milibꝰ sexẽtis sexaginta sex p xpo gloriosissime martyrio coronant: bi nãqꝫ ex oriẽtalibꝰ pribus in auxiliũ in Maximiano accersiti in Galliã venerãt: viri in rebꝰ bellicis strẽnui: virtuteqꝫ nobiles: ſꝫ fide nobiliores: q ergã iperatorẽ fortitudine & erga xpm deuotione certabãt. Hos itaqꝫ Maximianus augustꝰ quũ ad vsq; iniãdos christianos destinasset: suis preceptis nequaq; obtẽperare voluerũt: ꝓpter qõ indignatus Maximianus iussit eos pluribus in locis diuersis cruciatibꝰ interfici. Hoꝝ aũt pmicerioꝝ & multoꝝ socioꝝ corpora post multos passionis sue annos sctõ cuidã epo noie Theodoro reuelata in eoꝝ honorẽ ibidẽ basilicam fabricauit: Hoꝝ autẽ natale decimo kal. Octobris celebratur.

¶ Petrus qdã alexãdrinus epꝰ: vir oibꝰ vtutibꝰ insignitus: & in diuinis scripturis nulli poꝝ boinꝫ in ferior: p hoc iꝑ tps veluti dei sacerdos & hostia Dioclitiani iussu subito rapit: & 7. kal. Decẽ. capite truncat. passi sũt aũt cũ eo alij plures epi: & clerici cũ laycis fere sexẽti sexaginta trucidati sunt.

¶ Pantaleon vir illustris: & medicine artis eruditꝰ: & ipse hoc tpe apud Nicomediã ciuitatẽ p fide xpi eculei pena; & lãpadaꝝ exustiõe mirũ in moꝫ cruciatꝰ est: ſꝫ iter hec dño sibi appente aliq; tnũ refrigerat. Tãdẽ ictu gladij. 9. kal. Augusti martyriũ ꝛsumauit. Hic cũ ab Hermolao ꝓsbytero baptiçatus fuisset multa miracula fecit: ꝓpter qõ & ꝑz sinũ ac senatorẽ Eustorgiũ xpi fidei subiugauit.

¶ Primus & Felicianus ciues Romani viri religiosi hac psecutiõe a põtificibus tẽploꝝ apud Dioclitianum accusati q essent xpiani ꝛphenduntꝰ & ferro vincti in carcere recludunt: gbꝰ statim affuit angelus vnde q eos cõsolatus fuit. post aliquot vo dies ad Hercules phanũ pducti: cũ nollẽt sacrificare grauissimis pnis sunt affecti. vex cũ nulla rõne possent eos ꝓmouere vt sacrificarẽt: duxerũt eos extra ciuitatẽ via numẽtana miliaria tꝫ ferro vinctos: vbi nũc paria simul: nũc sepati diuersa & exqsita pferentes tormẽta: tandẽ simul. 9. idus Junij Felicis vite cursuꝫ gladio ad aduersi cõsummauerũt. Hoꝝ autẽ corpora nocte a christianis sublata ad arcus numẽtanos iuxta arenariũ sepelierunt.

¶ Petrus qdã exorcista: & Marcellinus ꝓsbyter codẽ anno Rome in carcerib⁹ cõstituti: cũ multos ad fidẽ xpi suis eruditionib⁹ & exẽplis cõuertissent: post varia tormẽta. 4. nonas Junij sunt decollati.

¶ Pãphilus autẽ grecus ꝓsbyter Eusebij cesariẽsis necessari⁹ insignis qdẽ theologus sub hac psecutiõe testãte Hiero. apud Cesareã palestine vrbẽ passus est: cuius qdẽ vitã idẽ Euse. tribus voluminibus egregie ꝓscripsit: hic adeo diuino⁹ voluminũ fuit cupidus vt magnã partẽ libroꝝ Origenes manu sua descripserit: qs qdẽ diuus Hiero. in Cesariẽsi bibliotheca tanta auiditate se vidisse & legisse dicit: ac sic Creti regiã se cõsecutũ fuisse. Scripsit autẽ hic Pãphilus Apologeticũ pro Origene & alia multa. Passus est autẽ hic beatissimus martyr pmo die mensis Junij: quo die eius natale celebrat.

¶ Petr⁹ etiã alter Dioclitiani cubicularius hisdẽ tpib⁹ apũ Nicomediã ciuitatẽ. Dioclitiano ibi exãte passus ẽ hic cũ Liberio redargueret de Imẽsis martyꝝ supplicijs: & id etiã pãte Dioclitiano in mediũ pferret irat⁹ impator iussit eũ suspẽdi: & flagris diutissime torqri: deide accto & sale pfundi: & postmoꝫ tãdiu in craticula assari donec emitteret spũm. Ac sic iste vere Petri & fidei & nominis extitit heres.

¶ Quintinus itẽ gallus miles p hoc tps in oppido via mãdẽsi. 2. kal. Nouẽ. a Maximiano ipatore martyriũ ptulit glosuꝫ: cuiꝰ corpus postea post. 9. & 50. annos angelo reuelãte incorruptũ reptũ fuit.

¶ Ruffus etiã clarissimus miles Ro. & ipse ob fidei ꝓfessionẽ Rome a Dioclitiano cũ oi domo sua per hoc tps ꝓhẽdit: & 4. kal. Decẽbris multis plagis affectus Christi martyr efficitur.

¶ Sabinꝰ spoletanꝰ epꝰ sub hoc tumultu apud eãdẽ vrbẽ cũ mltis clericis alijsq; xpianis ꝓbẽsus & ꝑmaxime Exuperãtio & Marcello diaconib⁹ atq; Venusiano insigni viro: & eiꝰ vxore ac filijs passus ẽ. e qbꝰ Exuperantiꝰ & Marcellus in eculeo suspẽsi fustib⁹ grauiter fuerũt mactati: inde eoꝝ latera abrasa ignẽ adhibẽtes martyriũ susceperũt: gbꝰ mortuis Venusianꝰ cũ vxore & filijs haud mlto post gladio necat⁹ martyriũ ꝛpleuit. Sꝫ & Sabinꝰ pdictꝰ epꝰ post manuũ detrũcationẽ & carceris relegationẽ tãdiu flagellis cesus fuit: donec redderet spũm. Hoꝝ deide natalitia. 3. kal. Januarij celebrari iussit.

¶ Saturninus ꝓterea ꝓsbyter: & Silinius diaconus p hoc tps Rome cõprehensi in carcere (sa sũt. re diu macerant. Indeqꝫ exhibiti ob xpi cõfessionẽ a ꝓfecto vrbis in eculeo lenant: & ibidẽ nervis attractant: necnon & fustibus ac scorpionibus gratissime cedunt. Nouissime cũ adhuc superuiuerent gladio truncati sunt: quoꝝ mortuis eorum corpora via salaria sepulta fuerunt.

¶ Sebastianꝰ illustrissimꝰ vir natiõe Narbonẽsis: & pme coortis Dioclitiani ꝓceps & moderator: verusq; dei cultor: hoc qdẽ tpe cũ mltos xpi martyres exhortatiõib⁹ alijsq; doctrinis i fide xpi cõtinuisset & trepidas filioꝝ mẽtes ꝛfirmasset: qs cẽt intrepide ꝓfessus ẽ. Quo audito stati Dioclitianus illũ ꝛphẽdit: & sub titulo rõianitatis ad Romuli cathacumbas pducere fecit: vbi cũ i medio cãpo a militibꝰ ligari & sagittari crudelissimꝰ ꝓcepit: & cũ adhuc superuiueret: tãdiu eũ fustigari ꝓcepit dõec spm̃ redderet: q̃ mortuo satellites Dioclitiani eoꝝ ci⁹ in cloacã ꝓiecerũt. At Sebastianꝰ beate Lucine apparuit dicẽs: Corpus meũ ex tali cloaca leua: & ad cathacũbas perduc: & ibi nec illud sepelire facias: qõ & factũ est. Martyriçatus est aũt hic diuus Sebastianus in vrbe Roma sub die tꝫ kalẽdaꝝ februarij

Fuit aut̃ hic Sebastianus ꝑter christiane fidei titulũ totius prudẽtie vir in sermonibus rerax in iudicio iustus: in cõsiliis prouidus: & in cõmisso fidelis: ac vniuersa morũ honestate predatus.

¶ Sergius & Bacchus viri nobilissimi ꝑ hos tumultus apud ꝓuinciã: q̃ Augusta Euphratesia nũcupat̃: a Maximiano augusto hoc modo morte ꝓtulerũt: Primo nãq; Bacchũ nervis crudis tãdiu cedi fecit: q̃ adusq; totus corpe discerpt⁹ & lacer atus vltimũ emitteret spũm: q̃ mortuo stati ea die Sergiũ coturnis pedib⁹ iudex & examinãs cũ in fide fixũ & stabilẽ deprehẽderet data sentẽtia eũ decollari precepit. Jd ꝑ nonis Octobris gestũ fuisse legimus, quo quidẽ die corꝑ memoria veneratur.

¶ Susanna virgo sanctissima natiõe dalmatica nobilissimis orta natalib⁹: Caiq; pape neptis sub hac persecutione Rome. 3. idus augusti capitis obtrũcatione martyrium complenit.

¶ Lyburtius eques Ro. & ipse eadẽ die cũ beatissima Susanna predicta Rome inter duas lauros a quodã iudice Fabiano cõprehensus est: cuius iussu cũ inter ardẽtes carbones nudis incẽderetur pedibus: & tamen maiori cõstantia Christũ cõfiteret. 3. idus Augusti gladio animaduersus est.

¶ Tyberius quidã & Modestus atq; Florẽtia preclarissimi christiani per hos tumultus in territorio agatbensi cõprehensi. 4. idus Nouẽbris varijs tormẽtis cruciati martyriũ susceperunt.

¶ Theodorus miles & vir xpianissim⁹ ꝑ hoc tps cũ apud Amasiã marmaritanoꝝ ciuitatẽ ꝓcõsulẽ side fidei captus in carcere trudit̃: & ibidẽ fortiter cedit̃. Sz cũ sic nõ posset vllo modo a fide diuellu: ꝓposit⁹ qdã noie Brinca fecit eũ eculeo iuspẽdi: & vncinis ita corrodi: donec ei⁹ iteriora oia nudarent̃. Nouissime data sniã. 5. idus Nouẽbris ignib⁹ ardẽtibus cõburẽdus traditus est: Quo extincto quidã mulier noie Eusebia illi⁹ corpus colligẽs trãstulit in possessionẽ suã in loco q̃ appellat̃ Euchayta

¶ Theodosia virgo nobilissima & ipsa hoc tpe apud Cesareã capadocie ciuitatẽ cõfessoris⁹ se vltro in custodia sociãs a iudicibus detinet̃: & eculei pena diu ac diu cruciat̃. Sed posq̃ dñi virtute de vinculis & ago ac destitus fuit erua nouissime capitis abscisione. 4. nonas Aprilis martyriũ complenit.

¶ Vitalẽ & Agricolã ꝑ hec tpa apud Bononiã italie ciuitatẽ passos diu⁹ Ambro. refert. Ille corꝑ pim⁹ fuit Vitalis quũ Secũdi esset seru⁹ a ꝑsecutorib⁹ ꝑ⁹ tort⁹ fuit: & quũ xp̃s negare cogeret̃ alle aio iuenis sim⁹ amplu⁹ dñm nr̃m Jesum xp̃m ꝓfiteri cepit: gra succẽsi diuq; tormẽtoꝝ genera in eo exercuere. & cũ nõ esset in corpe ei⁹ locus sine vulnere ozonẽ ad dñm fudit: q̃ cõpleta spũs emisit. Agricolã vero cũ ꝑsecutorib⁹ nõ acquiesceret cruci affixerũt. Passi sunt autẽ ꝓdicti martyres ꝓdie nonas Nouembris.

¶ Vitus puerulus natione Siculus bis tpib⁹ cũ Modesto & Crescentia nutritorib⁹ suis apud Siciliã insulã martyriũ ꝓtulit gloriosissimũ. Hic quippe Vitus in pueritie etate cũ virtutibus oib⁹ maturus a sacrilego patre: noie Hyla tẽtatus fuit vt a cultura dei recederet. Sed cũ nollet blãdiis ꝓtis acquiescere sermonib⁹: penis grauissimis afflict⁹ est: & cũ ampli⁹ affligere eũ meditaret̃: monitu angelico nauẽ cõscẽdit: & comitãtibus secũ Modesto & Crescentia nutritorib⁹ ad tonagritanũ territoriũ naungauit: ibidẽ ꝑ aliq̃ tps in ozonib⁹ incognitus ꝓsistẽs ad Diocletianũ ꝓdẽte demone tãdẽ adduct⁹ est: cui⁹ filiũ a demonib⁹ obsessum cũ ozonib⁹ curasset: Diocletian⁹ illi ꝑsuadere cepit: vt culturã dijs ipẽderet. Sz cũ ille suadelis augusti nõ acquiesceret: arctissimis vinculis ferreis astringit̃: & in carcerẽ tetrissimũ includit̃. Sz cũ in side xp̃i vna cũ nutritoribus ꝓdictis ꝑmaneret inmobilis: iussit sũt in ollã resina & pice succẽsa iactari. Sz cũ illesi egressi fuissent: in catasta eos extẽdi imperator iussit: & tãdiu cedi donec eorũ ossa discinderent̃: & sic cũ cederent̃ exclamauit Vitus & dixit: Dñe deus meus libera nos: & cõfestim angelus dñi erupuit eos: & ꝓduxit iuxta fluuiũ Syler: ibidẽq; orãtes vt dñs in pace susciperet aiaꝫ suas statim expirarũt. Quoꝝ autẽ corpora Florentia mulier illustrissima collegit: & in loco q̃ dicit̃ Marianus cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt autem ꝓdicti sancti martyres 17. kal. Julij.

¶ Victor aũt mediolanẽsis ciuis a ꝑmeua etate xpian⁹ bis tpib⁹ cũ in castris Maximini augusti militie deseruiret: ad idꝝ Maximianũ tanq̃ xpianus ꝓduct̃: & cũ ab ipsis ꝓpelleret̃: idolis immolare cõstãti aio recusauit: ꝓpter qd̃ graniter cedi iussus est: & cũ deo ꝓtegẽte doloris expe efficeret̃ plũbo buliẽti ꝑfundit̃: & cũ nil etiã ex hoc penit⁹ lederet̃: iubẽte Maximiano. 8. idus Maij capite cesus est.

¶ Vincẽti⁹ leuita vir inuictissim⁹ atq; sctissim⁹ natiõe Hispanus: beatissimi pape Sixti discipulus diuiq; Laurẽtij martyris scia & virtute grauissim⁹ ꝑ hec q̃q; tpa apud Valẽtiã hispanie seu cathaloniẽ vrbẽ vna cũ Valerio ipsi⁹ vrbis epo acerbissimũ martyriũ a Dacian⁹ ꝓside ꝓtulit ita vt cũ sũma pena carceris famis inopia: catbenaꝝ stridore: manib⁹: collo: crurib⁹ ferri pondera sustinẽs per oẽs corpis artus mortalia supplicia pateret̃: qõ diuus pater Aug. sermone q̃dã manifestat dicens: Magnũ & admirãdũ spectaculũ nr̃ aijus cepit: nec imanissimã & pniciosissimã: sicut solẽt i theatris quarũq; nugaꝝ: sed plane vtilissimã & fructuosissimã voluptatẽ oculis interioribus hausim⁹: cũ hũ Vincẽtij passio legeret̃. Decet (ingt) videre inuictã martyris aiam cõtra insidias antiq hostis: cõtra seuitiã iperij Daciani: cõtra dolores mortis carnis acerrima ꝓfligatiõe certãtẽ: & in auxilio dni cuncta superantẽ: nã Dacian⁹ ipse sctissimũ hoiez in eculeo ꝑ⁹ leuatũ toto corpe distẽdi fecit: distẽtũq; diuersis vulneribus cruciari: cruciatũ etiã pectinib⁹ lacerari: carnifices q; ad crudeli⁹ seuiẽdũ vberibus fecit vrgeri. Exinde deide corp⁹ i craticula positũ vncinis ferreis aperiri: & ardẽtes laminas igi ac sale ignito aspergi ac laceratũ in teterrimo carcere fecit icludi: atq; ibi testas acutissimas cõgeri: in lignoq; pedes eius affigi: & sine humano solatio derelinq. Ea quippe supplicia: multoq; maiora diuũ Vincẽtiũ ꝑstantissime vincẽtẽ diuus pater Aug. q̃si admirãs alio q̃dã sermone dixit: Btus vincẽtius vere Vincentius

Vitus

fuit: q2 fortissime oĩa mortis pericula vicit. Vicit in q̃ in verbis: vicit in penis: vicit in cõfessione: vicit in tribulatione: vicit exustus: vicit submersus: vicit vinus: vicit & mortuus: q2 eo mortuo: vt eius sacra habet histo. Angelos ei dixisse ferũt. Agnosce o Vincenti: q2 pro cuius noie viriliter decertasti: ipse tibi coronã preparatã seruat in celis: qui te victorẽ fecit in penis. Eiusq; passionẽ: nobilẽq; triumphum cõspicuus verificator: prudentius luculentissimis versibus expressit. Hic sanctus pater Augustinus huius sanctissimi martyris preconiũ: quanto sit laudis honore excipiendũ multis sermonibus demonstrat. Eius aũ tem celebre festum. xi. kal'. Februarij celebramus.

pp̃. 33. 5504 305

Eusebius papa natione grecus: patre medico: & ipse medicus post Marcellũ pontifice pontifex cõstitutꝰ: ex Euse. sedit men. 7. dies vero 25. Sub alios pcipue Martinũ anis duobus mensi. 6. & dieb⁹. 25. martyris a Maxẽtio tyrãno coronatus: q & Gratiano testã te cõstituit ne ppbani quos laycos vocamus in iudiciũ suũ episcopũ vocare presumãt: vt habeã in causis. 2. q. 7. c. Laycos vero accusare. Statuit itẽ ne ifamies aut fortilegi vllo modo testes fieri possint none. 2. q. 7. c. Laycos vero accusare. Statuit itẽ ne ifamies aut fortilegi vllo modo testes fieri possent vt. 3. q. 3. cap. Cõstituimus. Cẽsuit q3 puellã tantũmodo per verba de presenti despõsatã monasterium ingredi posse: & id etiã intelligit de pacto: vt. 27. q. 2. c. Desponsatã. Hic etiã multos hereticos recõciliauit cis tantũmodo manũ iponens: cuius tẽporibus (vt aiunt) crux dñi ab Helena Cõstantini matre inuẽta fuit: & ab ipsa exornata ac magna veneratione habita. Et ppterea idẽ statuit festũ de cruce inuẽtionis ex perpetuo celebrandũ: sicut habet in decretis de cõse. di. 3. ca. Crucis xpi: quo res quo stare possit ignoro. Nec hic semel tantũ ordinationibꝰ in Decembrio mense habitis: sexto nonas Octobris martyrio coronatus est: & in Calixti cemiterio sepultus est. ¶ Viri disciplinis excellẽtes.

¶ Arnobius aphricanus clarissimus phũs & orator disertissimus Lactãtij firmiani preceptor: his tẽporibus: licet valde senex: etiã in precio magno habitus fuit: qui cũ apud Aphricam rhetoricam florentissime diu docuisset: etiã aduersus gentes complurima edidit volumina.

¶ Lucianus eloquẽtissimus vir & Nicomediẽsis ecclesie pbyter: p hoc tẽpus cũ nõnullos breues de fide edidisset libellos: & ad diuersos epistolas multas: ac etiã in sacra litterarum studio multum laborasset in Helinopoli bythinie vrbe pro Christo martyrium constanti pertulit animo.

¶ Jacobus cognomẽto Sapiẽs Nisibine Persarum vrbis epus multa p hec tpa cõposuit q & in viginti sex cõprehendunt voluminiꝰ: quoꝝ tituli isti fuerũt. De fide cõtra hereses. De charitate generali. De iciunio. De sensu anime. De ozone. De dilectione proximi. De resurrectione mortuoꝝ. De vita post mortẽ. De penitẽtia. De humilitate. De satisfactione. De ỹginitate. De circũcisione. De açimo. De benedictione. De castitate. De cõstructiõe tabernaculi. De gentiũ cõuersione. De regno persarum & de psecutione christianorũ: ac multa. Obijt deniq; Hiero. teste: Constantij principis temporibus.

¶ Lactantiũ firmianũ philosophum & oratorẽ eminentissimũ Arnobij pdicti philosophi discipulũ hisdẽ tẽporibꝰ floruisse: & magni pcij & nois fuisse cõstat: eo q cũ Nicomedie rhetoricã doceret: a Diocliciano augusto: ppter virtutis scientie magnitudinẽ vocatus cũ Flabo grãmatico Romã venit: vbi per aliqũ tẽpus docuisset: tandẽ ob discipuloꝝ penuriã in extremã paupertatem deuenit: quibus ad scribendũ & cõponendũ libros se cõtulit: in qua quidẽ re etiam multũ valuit. Ipse enim secũdus post Ciceronis tempora ea in disciplina habebat. Demũ in extrema senectute constitutus Cesaris crispi filij Constantini preceptor in gallia datus est. Cuius libri sunt isti: videlicet.

De diuinis institutionibus aduersus gẽtes	li. 7.	Ad probum epistolarum	li. 4.
De ira dei pulcherrimum opus	li. i.	Ad eselepiadem	li. 2.
De officio & formatione hominis	li. i.	De persecutione	li. i.
Ad demetriũ auditorem suum epistolarum	li. 2.	Simphosium dum esset adolescens	li. i.

Etiã Sdepericũ de Aphrica vsq; Nicomediã exametris versibus. Itẽ alius liber qui Grãmaticus inscribit: eidẽ quoq; expositio in thebaide Statij papinij inscribit: sed stili diuersitas facit ambigũ.

¶ Eusebius postea Cesariẽsis epus q ob Paphilij martyris amicitiã Paphilij cognomẽ accepit: eo q cũ eodẽ Paphilio diue bibliothece inuestigator diligẽtissimus extiterit: vir qdẽ memoratu dignissimus: p hec tẽpora tum multarum rerum peritia: tum ingenio mirabili: & apud gẽtes & apud christianos inter philosophos pcipuus & nobilissimus habit⁹ est. hic cũ aliquãdo Arriana hereti laborasset ad Nicenã synodũ accedẽs: spiritu sancto ispiratus patrũ sniam secutus est: ac deinceps vsq; ad mortẽ sanctissime cũ Ortodoxa fide vixit: quãobrẽ apud grecos ferũ eũ ex synodi pcepto symbolũ maius edidisse: cuius qdẽ inuẽtioni pres synodi: nec aliqd addiderũt: aut detraxerũt: quibus gestis postea q̃tuordecim euãgelice pparatiõis libros: & in porphyrũ phũm acerrimũ christianoꝝ hostẽ nouẽ ecclesiastice histo. libros scripsit. Indeq; de vita Paphilij libros tres edidit. In Isaia otra Porphyriũ. 25. De tẽporibus q3 chronicarum li. i. Apologias itẽ sex pro Origene cõposuit. Itẽ cõmentarios eruditissimos in ccntũ & quinq̃ginta psalmos. Demũ etiã cũ multas setoꝝ martyrũ & confessoꝝ cognouisset vitas. 20. li. de eisdẽ sanctis scriptitauit. Et hec ideo oĩa q̃ maxime preparationẽ euangelicã scripsisse ferunt: qõ cum apud gentes precipuus haberetur philosophus: & paternã deoꝝ religionẽ ob catholice veritatis amorẽ contẽpsisset: partim ad resplendendum accusantibus suũ propositũ: partimq; ad confirmandum christianoꝝ religionem fecit. Fuit deniq; Eusebius hic post conuersionẽ Constantini magni: eidem quo aduixit multa benivolentia coniunctus.

Valerius

Galerius.37.Ro.iperator:hoc anno q est tertiꝰ ducētesime ⁊ septuagesime olympiadis post Diocliciānū iperare cepit:⁊ vna cū Cōstātio iperauit ānis.2. Nā Diocliciano ⁊ Maximiano ab iperio se abdicatis:Galeriꝰ hic ⁊ Cōstāciꝰ comes:q ꝓmo Cesares simul:vt diximus fuere augusti facti statī iperiū iter sese ptiti sunt:⁊ Galerio Illyricū cū Asia ⁊ pene totū oriēte obtigit Cōstāciꝰ vero vt galliā ⁊ Hispaniā gubernādas accepit:q̄s cū per.13.annos phumanissime gubernasset.Cōstātino ⁊ alijs sex filijs relictis ex Helena vxore susceptis Eboratij diē obijt:⁊ ob singularē eiꝰ māsuetudinē atq; clemētiā sūmo oiuꝫ cōsensu in deos relatꝰ est.Fuit āt Cōstāciꝰ hic Claudij secūdi ex filia nepos:quē vt Diocliciānꝰ iperator vna cū Galerio ꝑdicto sibi affinitate ⁊ beniuolētia ꝓiungeret Theodorā Maximiani ꝓuignā ei vxorē dedit:ex qua postq̄ sex filios suscepisset eā repudiauit:q̄ repudiata Helenā anglorꝫ regis filiā captiuā vxorē duxit.Et ꝙ Galeriꝰ ipse quū Illyricū:Asiāq; ac totū ferme oriētē obtinuisset:mortuo Cōstātino ꝑdicto:cū solꝰ iperiū admīstraret:mox duos cesares legit:Maximianū vz qui cū Diocliciano iperiū deposuerat.⁊ Seuerū ⁊ Maximianū ipsum oriēti prefecit.Seuero vero Italiā cōmēdauit.Illyricū vero:idest Sclauoniam sibi retinens.Quibꝰ gestis cuestigio in valitudinem incidit:sed ipsius impatiens manum sibi conscīuit:⁊ mortuꝰ est.

Melchiades papa natione apher:post Eusebiū pōtificē sedit annis.4.mēsi.7.⁊ diebus.9.vir sane sanctitate ⁊ scia multū īsignis:q vt erat grauitate ꝑclarꝰ:constituit ne qs vnq̄ aliq̄ suspitione aut ante verā ꝓbationē cōdēnaret:vt habet in canone.2.q.1.c.Sēper.Uetuit itē diē dñicā aut quātā feriā christianis icūmare:q eos dies pagani q̄s sacros celebrabāt:de cōse.di.3.c.Icūmū dñici.Et cū iā pestifera manicheoꝝ hereſis in vrbe Roma ualesceret:multa in oblationibꝰ faciē dis cōstituit necessaria:qbꝰ ꝓrectis:⁊ sacris ordinibꝰ semel habitis Maximiani iussu martyrio coronat:sepeliꝰq; 4.idus Decēbris in cemiterio Calixti via apia.Et tūc cessauit episcopatꝰ dies.17. pp.34.

Constātinus magnus hui⁹ nois ptimꝰ.38.Ro iperator ducentesima octuagesima olympiade iperiū obtinēs iperauit ānis.30.⁊ mēsi.x.Uir qdē optimꝰ ⁊ oi laude dignissimꝰ:quēq; cū clarissimo quoq; principi cōparare merito possumus.Nā militari gloria fortunatus erat:pacē petētibus libēter dabat:sed ⁊ liberalitate gratia oiuꝫ beniuolētiā sibi cōparabat:hic itaq; Cōstātio patre defuncto pp corpis ⁊ animi dotes maximo oiuꝫ ꝓsensu occidētis iperiū adeptus est:iterim Rome militari tumultu excitato maxētiū Maximiani filiū Augustū nūcuparūt.Unde ⁊ Maximianꝰ in oriēte ꝓstitutus spe recuperādi iperij ductus ad Romā statim venit:Diocliciānūq; in solitudine cōstitutū litteris adhortatus est:vt idē facere dignaret.Cui Diocliciānꝰ tale dedit respōsum:Utinā Salone olera nostris manibus ꝓstituta uisere possetis:qa ꝓfecto de resumēdo iperio nequaq̄ iudicaretis. His igit̄ motibꝰ Galeriꝰ ꝑdictus idignatus ꝓfestim Seuerꝫ ducē suū ex Illyrico cū exercitu Romā milit.Sz dū vrbē possideret fraude militū q maxētiū delegerāt circūuēctus fuit:⁊ cū Rauēnā fugere tētasset:occisus est paulnlū quoq; abfuit qn etiā Maximianꝰ a filio Maxētio occideret:nā Maximianꝰ ipse militū beniuolentia ⁊ pollicitationibus ac largitione summope q̄rere satagebat.Sz a filio vrbe pulsus atq; fugatus ad Cōstātinū būc:qui gener eiꝰ erat:in gallias fugit.Būq; ibi ēt Cōstātiū generꝫ fraudibꝰ circūuenire tētaret:eius fraudes a Fausta eius filia marito deiecte sunt.Fugiēs itaq; Maximianus Massiliā:ibidē scelerꝫ suorꝫ penas luit.Galerius āt Seuero duce suo iterfecto Licinū quēdā rei militaris pītātissimū apō Tarētū iperatorē delegit atq; creauit:vir vtiq; pessimū atq; crudelem.Būq; hec in Italia gererent:Cōstātinus varijs maximisq; germanorꝫ tumultibꝰ diutino bello cōpositis i Italiā descēdit.Et Eporediā:aliasq; ciuitates hostibꝰ suis cōsentiētes plurimū afflixit.Cōquestis oibꝰ cisalpine gallie ciuitatibus Romā cū magno exercitu ꝓfectus est:vbi ⁊ Maxentiū augustū sibi renitentē graui ꝓlio supauit:⁊ in tyberim fluuiū vemersit.Quo iterfecto statī gloriosus vrbē itrauit:⁊ iperij īsignia oia obtinuit.Uerꝫ cū ⁊ ipse plurimas martyrū strages dedisset:⁊ innumerabilē populū per oēs ꝓuincias fecisset varijs penarꝫ generibꝰ iterfici elephātie morbo a deo ꝓcussus est.Cui cū vniuersa medicorꝫ ⁊ magorꝫ agmina subuenire nō possent:Capitolij pōtifices hoc dederūt ꝓsiliū:vt q̄dā piscina sanguine ifantiū parulorꝫ repleret:⁊ in illū calidū Augustus lauaretur:ac sic sanitatis beneficiū consequeretur.Quod quidē facinus cū exhorruisset:in ipsa nocte apparuerūt sibi apostoli Petrꝰ ⁊ Paulꝰ:sibiq; sanitatis cōsequēde optiꝰ dederūt ꝓsiliū:de q̄ infra mox dicemꝰ.

Maxētius āt iperator ⁊ Augustus a militibus sic:vt supra ꝓstitutus:Maximiani herculei Augusti filius fuit:vir sane scientissimus ⁊ xp̄ianorꝫ acerrimus ꝓsecutor:litterarꝫ tamē amator:qui inter cetera sue crudelitatis opa:cū magica arte plurimū delectaret granidas xp̄ianorꝫ mulieres funestis sacris adhibitas ifantiū eā scindere faciebat ⁊ parulorꝫ corpa ꝛcremabat:ac eorꝫ cineribus in ea sua magica vtebat:vt cūctis ostēderet etiā tyrānidē per nephas posse seruari:que qdē scientia aut magica parū ei profuit:qa vt dictū est:qnto sue tyrānidis anno:cū pōtē decipulosuꝫ cōtra Cōstātinū ꝑdictū sup tyberim iecisset:ipse paulopost suarꝫ fraudū oblitus cū magna parte suorꝫ submersus est.

Maximinus autem Maximiani loco a Galerio in oriēte cesar ꝓstitutus vir cruētissimus consimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebat:pp quod q̄plures ac multi enecabātur:⁊ ob hāc cām magorꝫ magistris ⁊ malarꝫ artiū doctoribus premia decernebat:suis augurijs ⁊ diuinationibꝰ fidē pstās.Et hec oia sigs cōtemnere presumpsisset:scuis penis affici precipiebat.Unde ⁊ multi ex superioribus martyribus martyrio coronati fuerunt.Quo tamen fine vitam clauserit nō inueni.

r

¶ Licinus itē ꝑdictus a Galerio augusto ip̄erator cōstitutus: Maxētij ꝑdicti sororius fuit vir in re militari ꝑstātissim⁹: sꝫ auaritia ac libidine pessim⁹: ⁊ ita ir̄atis hoibus ifelix: vt cos spadones tyneas pallacijsqꝫ sorices ac pestē publicā noiaret. Hūc nāqꝫ Cōstātin⁹ Maxētio submerso ēt nauali prelio apō Nicomediā vinces seipꝫ obtulit: q̄ spoliato i Thessalonica vrbe vitā ꝑuatā duxit coegit: ⁊ iuste q̄ dē: qz a fide ob inuidiā deficiēs: xp̄ianos Cōstantino fauētes grauissimis supplicijs persequebatur. ¶ Maximianus aūt Herculeus virox pessim⁹: ⁊ maloz oīum predictoz auctor: eo q̄ sua persuasione dict a ꝓsecutio in xp̄ianos fuerat excitata: per hoc tp̄s apud Massiliā vrbē profugus exīs diuinā in se vltionē p̄sensit. Nā subito inflatis viscerib⁹ ita distēsus ē: vt iter se ⁊ putridū cadauer nil interesset: scatētib⁹ nanqꝫ vndiqꝫ vermib⁹: ⁊ tabo serpēte tāto putore ferebat vt sustineri fetor non posset: hac plane eius exigētibus meritis: qui nō solū nostros interimebat: verū etiā ad cenitcria venire non ꝑmittebat: ⁊ simulachrū Anthiochie cōsecratū subornatis sacerdotib⁹ qui ex aditis id enūciarēt dasse dicebat pellendos ab vrbibus esse xp̄ianos: ⁊ p̄mia in pronuncijs distribuit sacerdotib⁹ simulachroꝝ qui cōtra xp̄ianos agerēt. Tādē vero tyrānus penitētia ductus: medico suo sibi verū dicēte decreto publico vetuit xp̄ianos ledi: eosqꝫ legib⁹ suis vti ꝑmisit. Sed hoc ei nihil: sicut nec Anthiocho prosuit: cū vi sierent oia. Nā grauissimis morbis diu cruciatus viuendi tandē finē fecit.

¶ Reiectis itaqꝫ a Constantino magno Maxētio Licinio ⁊ Maximiano tyrānis: oiqꝫ tyrānice dominationis ablata memoria soliditatē xp̄iani nois iā ecclesia catholica obtinere ecpit. Quantoqꝫ postmodū religiosius hic princeps Constantinus circa dei cultū studiosus fuerit: inferiori libro latius dicemus. Quapropter nunc huius voluminis octauo libro finem hic facimus.

¶ Liber nonus feliciter incipit.

pp. 35.

5512 313 Siluester bui⁹ nois primus papa: natione Romanus patre Ruffino post Melchiadē pontificē sedit annis. 21. Vir vtiqꝫ diuinus aspectu. ſ. angelicus: sermone nitidus: corpe decorus: ope scūs: cōsilio magn⁹ ⁊ maturus: fide catholicus: spe patientissim⁹: ac oi charitate diffusus: cui tāta dns ꝓtulit gratiā: vt nō a xp̄ianis modo: verū ēt a gētilib⁹ miro colerē affectu. Hic nāqꝫ baptizato Cōstātino: ⁊ ab eo insignib⁹ ifrascriptis donat⁹: ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia cōstituit. Et primo qdē vt in ecclesijs cathedralibus inferiores diaconos: alias archidiachono obtēperēt ⁊ obediant: sicut habet in canone. 93. di. c. a Subdiacono. Adiecit insup laycis: ne clericū in iudiciū suū vocare presumerēt: vt. 2. q. 7. c. Nullus laycus. Statuit quoqꝫ ⁊ ipsis clericis causas suas in seculari curia agere: nec ante iudicē secularē vllas cās tractare. xi. q. 1. c. Testimoniū: ⁊. c. Sigs. Statuit item altaris corporalia: neqꝫ serico: neqꝫ tincto pāno fieri: sed lineo qdē ⁊ albo: vt de consc. di. 1. c. Consilio oīum. Sic quoqꝫ in albis celebrādū esse dicebat: quēadmodū in linea syndone ⁊ alba xp̄i corpus sepultū fuit. Gradus preterea in ecclesiasticis ordinibus cōstituit: vt vnusqsqꝫ vno tātū ordine contētus esset: ⁊ vnius solū vxoris vir. Censuit itē vt sanctū chrisma ab epō tātū cōsecrarē. Et vt epi baptizatū signarēt: seu cōfirmarent pp hereticā suasionē: atqꝫ baptizatū presbyter occasiōe mortis limal chrismate vt de conse. di. 1. Quartā deide ac sextā feriā: ac sabbatū iciunijs obseruādis īstituit. Quintā vero ⁊ dominicā oīno censuit venerādā. Nā in ea die. ſ. gnta feria dns ascēdit: sacramentū sui corporis instituit: ⁊ sacrū chrisma cōsecit. Hic cū pientissimi animi esset vir: multorum orphanoꝝ: viduarūqꝫ ac pauperū nomina in quadā matricula habere volebat: quibus ⁊ vite necessaria quottidie prouidebat ⁊ cum multis hic sanctissimus pontifex floruerit miraculis: inter cetera sua memoranda ferē Romanam vrbem a draconis pestilētia liberasse. Demū cū sacros septies in decembrio mense ordines celebrasset: vbi diaconos sex ⁊. 30. presbyteros. xlij. ac epos p diuersa loca numero. xlv. creauit pridie kal. Januarij obijt. Sepultusqꝫ fuit in cemiterio Priscille via salaria.

5517 318 Constantinus itaqꝫ magnus predictus vir optimus hoc anno a diuo Siluestro baptizatus a lepre morbo purificatus: vbi christiane religionis honestatē ⁊ sanctimoniā intellexit: cā itē cōplexus est vt iturus ad bellū nō alio insigni: q̄ cruces signaculo vsus sit. Eo q̄ sereno celo etiam ante baptismum: dum contra Maxentium iturus esset: signū illud viderat ⁊ adorauerat: atqꝫ sanctos angelos audierat dicentes: Constantine in hoc signo vinces: quod ⁊ factum fuit: quia cum Maxentiū superasset: etiam reliquos tyrannos facillime depulit ⁊ fugauit. Deinde a Siluestro ad optime de ecclesia promerendū edoctus mox leges multas ex equo ⁊ bono rogauit ⁊ superfluas: seueriqꝫ oīno abscidit ⁊ emēdauit. Insuper ⁊ pro gratijs deo exoluendis: vt Gratianus in nonagesima sexta decreti sui distinctione tradit̄: ipsi Siluestro ⁊ successorib⁹ suis palatiū lateranēse iperij sui pmo tradidit: deinde coronam capitis sui: simulqꝫ ⁊ firixiū: ⁊ super humorale: clamidēqꝫ purpureā atqꝫ coccineam tunicam: ⁊ oia alia imperialia indumēta: ⁊ dignitatē imperialem. Presidētiū equitū. Contulit preterea sceptra imperialia: simulqꝫ cuncta signa ⁊ banna: ac diuersa imperialia ornamēta ⁊ oēm processionē iperialis culminis. Viriqꝫ diuersi ordinis reuerendissimis Cardinalibus sacrosancte Romane ecclesie seruantibus illud culmen singularis potētie habere statuit: velut amplissim⁹ eius senatus visus est gloria adornari: ⁊ sicut imperialibus extabat decorata militia: ita clerū sancte Ro. ecclesie statuit adornari. Quēadmodū quoqꝫ sua imperialis potentia diuersis cubicularioꝝ: hostiarioꝝqꝫ

hostiariozūq; ordinabaī officijs: ita ī sanctā Ro. ecclesiā decorari voluit. Et vt pōtificale dec⁹ amplissimo semp̄ p̄fulgeret splēdore: decrevit vt eiusdē clerici cubiculares: idest cardinales mapulis ī lintiaminib⁹ equos equitarēt. Voluit insup̄ sicut ei⁹ senatus calciamētis vtebaī: ita ī celestia sicut terrena ad laudē dei decorarēī ecclesia. Decrevit ēt p̄ter hec oia: vt ī Silvester ipse dignissim⁹ pōtifex ī eius successores diademate. i. corona quā ex suo capite illi cōcesserat ex auro purissimo ī gēmis p̄ciosis vti deberēt pro honore Petri apostoli. Ipsam tamē coronā beatissim⁹ Silvester tanq̄ religioso capiti minime cōgruētē aspnatus est: sed phrygia mitra: cādidaq; tātūmodo cōtētus fuit. p̄terea quoq; christianissimus Cōstātinus pro reverētia divi Petri apostoli equi pontificis Silvestri frenū tenens in subiectionis signū Stratoris officiū illi exhibuit: Publico ēt decreto statuit oēs ei⁹ succēssores sūmos pōtifices codē frixio in p̄cessionibus ad imitationē Ro. īperij vti debere: vnde ī pōtificalis nō vilesceret Aper: sed magis tāq̄ terreni īperij dignitas gloria ī potētia decorarēī: ac sic deniq; tā Ro. vrbem q̄ pallaciū suū ī oēs Italie p̄uincias: loca ī civitates Silvestro pontifici suisq; successorib⁹ Cōstātinus cōcessit. Deide in vrbe Ro. nōnullis cōditis ecclesijs īperator ipse mox īperiū romanū in orientales regiones transtulit: ī in Biçantie p̄uincie loco optimo nomini suo vrbē edificavit: alias amplius: quā ī secūdā Romā nominavit: vbi ī imperiū suū constituit: asserēs vbi sacerdotiū principatus ī xp̄ianis religionis caput esset iustū nō esse īperatorē terrenū illic potestatē habere. Cōstructa: immo potius ampliata Cōstātinopoli Cōstātinus cū bellū in Persas pararet: Aerione villa publica anno etatis suc. 66. iuxta Nicomediā moriī: ī apud grecos inter sanctos annumerarī. Sūt tamē qui dicāt ī quidē male: q̄ cū Constantinus hic in Jordane baptiçari vellet: atq; ideirco Hierosolymā peteret: morte preuētus a quodā Eusebio Nicomediēsi arriano ep̄o rebaptiçatus fuit: que quidē res xp̄ianissimi principis fidē plerosq; in dubiū vertit. Nobis tamē nō verisimile videī eundē principem qui per oēz vitā suā arriani dogmatis acerrim⁹ hostis fuit in extremo spū ei demētie cōcessisse: quā sūmo studio de suo īperio eliminaverat: hos q̄ppe similitudine nominis deceptos pot⁹ putamus: ī patri illud ascribere: quod filij scelere factitatū fuit. Hūc itaq; beatus Gregorius in regio suo Martiano principi scribēs: Bone memorie vocat historia ēt tripartita ei⁹ exitū plurimū cōmendat: sic ī divus Ambrosius in psalmo. 1 4. cū magni meriti apud deū fuisse dicit. Isidorus quoq; hispalensis ep̄s ī Eutrop⁹ atq; Orosius noster qui oēs eius res gestas diligentissime scripsere ipsum feliciter consumasse affirmant. vnde ī ante eius mortem stellam crinitam insitate magnitudinis quam greci cometē vocāt: aliq̄diu fulsisse dicunt. ī propterea greci ipsum sanctorum catbalago collocantes: eius festum. 21. die Martij celebrant.

¶ Basilice a divo Constantino edificate.

¶ Basilica laterānēsis quā Cōstātiānā vocāt oīuz xp̄ianoz̄ p̄maria bis tp̄ib⁹ ab eodē Cōstātino in p̄prio laterānēsi pallacio i honorē saluatoris mūdi edificaī: ī ab ipso p̄ ceteris donis plurimis exor319 1518
nāī. Fuerūt tñ supiorib⁹ tp̄ib⁹ vt dictū est aliq̄ sacella inter xp̄ianos ab aplis: alijsq; patribus erecta que tñ ob crebras tyrānoz̄ p̄secutiones occulta erāt: atq; vt crediderim: plerūq; subterranea q̄ aptis in locis ī publicis fierēt: hāc itaq; celebrē: amplāq; basilicā ad augēdā xp̄ianā religionē Cōstātin⁹ cumpidus p̄mū fuit: vt suo alios hortarēī exēplo: supna inspiratione duct⁹ Ro. edificavit: ī salvatoris mūdi imaginē in sella sedētē ex argēto lib. 130. eidē obtulit: atq; 12. aplōz̄ imagines. 5. pedum altitudinis lib. 90. similiter obtulit: salvatorē quoq; addidit in throno sedētē. 5. pedū altitudinis hūī pōderis lib. 140. angelos ēt. 4. ex argēto pōderis lib. 105. ī coronas. 4. ex auro purissimo: altaria ēt. 7. portatilia ex auro purissimo li. 200: ī alia p̄pemodū ifinita donaria ī p̄ciosissima cū fundis: alijsq; p̄cuntibus eidē ecclesie cōdonavit. Basilicā quoq; appēditiā in honorē beati Joānis Baptiste in balneo caloris sui in quo qdē loco baptiçatus a lepra meruit purificari. Huic addidit: ī ibidē sacrū fontē ex lapide porphiretico instituit: in cui⁹ medio colūnā porphyreticā posuit: sup̄ quā phialā aureā libraz̄. 50. balsamo plenā collocavit: vbi ī Joāni baptiste statuā argēteā cētū lib. fieri voluit. Cui ēt basilice fundos multos cōstituit: quas qdē basilicas Silvester papa primū consecravit. 5. idus Novēbris ī morem hunc consecrandi ecclesias deinceps edicto publico observari precepit.

¶ Basilicā itē secūdā Petro apostolo in vaticano Silvestri pōtificis rogatu edificavit: quo in loco eiusdē apli corp⁹ honorifice collocavit: supra cui⁹ sepulchrū posuit crucē. cl. libraz̄ auri purissimi. Hāc a fundamētis edificasse constat: ex eo q̄ ex ei⁹ fundamēti aptura xp̄ianissim⁹ ipse princeps. 12. copbinos tellure refertos in honorē. 12. apostolorū p̄prijs humeris exportaverit. huic etiā ecclesie quattuor candelabra argētea ī tres calices aureos lib. 12. ī. 20. argenteos libraz̄ decem condonavit. Mitras quoq; quattuor. cc. lib. ī patenā aureā cū thurē colūbā ornatā: gēmisq; ī margaritis distinctā li. 30. obtulit. Eidē etiam confertissimos p̄ventus ī Rome ī alibi constituit.

¶ Basilicā p̄terea tertiā adhuc extātē in honorē Pauli apostoli via hostiēsi instāte Silvestro extruxit: ibiq; ī ipsi⁹ Pauli corpus cōdidit. Eidēq; ecclesie totidē vasa aurea argenteaq; ac Enea condonavit maxime vero aureā crucē centū ī quinquaginta libraz̄ sup̄ra sepulchrū Pauli collocavit: ī igētes p̄nūtius diversis ex p̄uincijs deferendos assignavit: q ī nūc vsq; in parte extāt.

¶ Basilicā deide quartā sub titulo sancte crucis in Hierusalē in atrio Sessoriano Ro. edificavit: ī sanctissime crucis partē qnādā reposuit nuper ab Helena matre reptā: ī Romā in thecis argēteis delatā: cui ēt ecclesie hec munera deferri iussit: argētea. l. cādelabra: q̄tuor scyphos argēteos. 4. calices

aureos.x.patenā argēteā inautatā lib.qnquaginta:ꝛ altare argēteū li.250.ꝛ agros multos ei dedit.
¶ Basilicā item quintā in honorē sancte Agnetis martyris:vt quibusdā placet:eius iussu ꝛ impēsa fuisse tradūt:ꝛ q̄ maxime Cōstantie ei⁹ filie rogatu:quo in loco ipsa Constantia ꝛ sozor ei⁹ nominis baptiçate fuerūt.Huic quoq; Basilice hec munera contulit:patenā aureā lib.20.calicē aureū lib.x.ꝛ calices argēteos.5.ac fundos multos.
¶ Basilicā insuper sextā in honorē diui Laurēn.martyris extra vrbis muros in agro verano edifi. cauit in qua ꝛ scalā maximā ad descendendū ꝛ ascendendū:vbi corpus sanctissimi martyris mane. bat:extruxitq; eā ecclesiā multis monumētis argēteis porphireticisq; lapidibus exornauit:ꝛ in aditu cripte eiusdē lucernā ex auro purissimo lib.15.collocauit:ꝛ ante corpus sanctū.x.alias argēteas lucer nas lib.15.constituit:cui etiā multos fundos assignauit.
¶ Basilicā deniq; septimā beatis martyrib⁹ Marcellino presbytero ꝛ Petro exorciste via lauicana inter duas lauros Cōstātinus extruxit:quo in loco mausoleū in honorē martyrū erexit:cui ēt templo ītercessione Helene matris sue ꝛ martyꝝ deuotione hec dona dedit:patenā.s.aureā li.35 cādelabra .4.argētea altitudinis pedū.12.calices aureos.3.cū gēmis pciosissimis:lamas aureas.2.ꝛ arā argen teā li.cc.ac scyphū aureū li.20.misit.Fūdos quoq;.3.assignauit:e quib⁹ sacerdotes proventus vbis pcipiebāt.Alias quoq; basilicas extra vrbē hic princeps extruxit:de quib⁹ nūc nō expedit dicere.
¶ Helena Celi anglox regis filia tādiu captiua:ꝛ magni hui⁹ Cōstātini augusti mater per hoc tps incōparabilis fidei ꝛ religionis mulier habita fuit:hec q̄ppe baptiçato filio magnitudine animi mota cū vidisset xp̄i ꝓdigia a b:ō Siluestro in filiū ꝛ ꝓtra iudeos declarata ꝛ facta ab ipso baptismū expo stulauit:q̄ baptiçata cōfesti ad pquirēdū crucis lignū:hierosolymā petijt:vbi cū id fieri difficile vide ret:q; ab antiqs pseutorib⁹ e loco veneris simulachꝝ collocatū fuerat vt xp̄iani venerē ipsā saluato ris loco adorarēt illa a Juda Judeo a se vocato minis ꝛ suasiomb⁹ p̄cepit:vt lignū sancte crucis sibi ꝛ gbusdā alijs iudeis tm̄modo notū oñdere dignaret.Ipse.n.Judas p̄dict⁹ postea baptiçat⁹ Cyria cus mutatio noie vocat⁹:q; oratiōe fusa stati ei locū oñdit in q̄ crux ipsa occultabat.Illa at vbi locū ip suꝝ ruderib⁹ plenū purgasset:cōfesti ibi tres cruces iuenit:in vna q̄ꝝ iscriptio illa legebat:trib⁹ lignis .s.J.N.R.Judeoꝝ:que enestigio mulieri nup mortue admota vtā illi restituit.Quāobrē Cōstātin⁹ august⁹ moꝝ edicto publico vetuit quēpiā deiecps crucis supplicio puniri.Helena itaq; ibidē edifica to tēplo ide Cōstātinopoli ad filiū abijt:ꝛ clauos gb⁹ corp⁹ xp̄i cōclauatū fuerat secū detulit:q̄ꝝ vnū Cōstātin⁹ ipse in frenū eq sui trāstulit:quo in plio tātūmodo vtebat:q; modo in Mediolanēsi domi cilio maximo in pcio custodit.Alterū vo in Galilee sue cono collocauit.Et tertiū vt diu⁹ testat Amb. i adriaticū mare ad ꝓmēdas seuiētis maris ꝓcellas deiecit:sz ꝛ crucis ipsi⁹ ptē ēt detulit:quā gdē ꝛ thecis argēteis atq; gēmis pciosissimis exornari fecit:q̄ꝝ deniq; Romā veniēs secū cū magna vene ratiōe detulit:ꝛ in basilica sancte crucis in Hierusalē quā fili⁹ ei⁹ rogatu edificauerat:collocauit:quo gestis Helena q̄ reliquū tps supuixit:ibidē sanctissime exegit ꝛ Orthodoxe fidei acerrima ꝓtectrix fuit:ꝛ q̄ maxime pauperū ꝛ orphanoꝝ ac viduaꝝ curā gessit quos tāta ꝓsequebatur humanitate ac charitate vt vere oīz mater vocari mereret.Hāc tamē diu⁹ Ambro.sermone quodā nō regis filā:sz stabulariā ꝛ humilē a ꝓncipio fuisse dixit:ꝛ ob ei⁹ pulchritudinē Cōstātino ꝓncipi cōiunctā:quā cer te dn̄s Jesus xp̄s de stercore leuās nō modo cū ꝓncipib⁹ seculi hui⁹:sz etiā cū ꝓncipib⁹ celestis glorie collocauit:ꝛ vt xp̄o lucrifaceret:semp vt stercus terre se humiliter extimauit:demū de deo:deq; homi nib⁹ benemerita supstite filio Rome diē obijt.s.15.kal.septēbris:cui filij ipse Augustus mausolū eri gēs in porphiretico sepulchro collocauit.Et inter sanctas merito locata eius natale.15.kal.celebrat.

¶ Arrianorum heresis ortus.

¶ Arrius quidā hoc nomine appellatus Alexādrinus presbyter:specie quidē ꝛ forma magis q̄ vir tute vlla insignis his tpib⁹ vt homo laudis ꝛ glorie poti⁹ q̄ veritatis cupidus apud alexādrinos non in paruo precio fuit:quo honore inflatus discordiā in Orthodoxa fide serere conatus est.Separe eni filiū ab eterna ꝛ ineffabili dei patris substātia conabat:his potissimū verbis erat aliquādo quando nō erat intelligēs per hoc filiū patris coeternū esse ꝛ fuisse:ꝛ eādē in trinitate substātiā:cum dictū sit: Ego ꝛ pater vnū sumus.Et q̄ imperatoꝝ edicta:aut hostiū insidie:neceno ꝛ tyrānorum gladij contra fidē catholicā potuerūt:atq; ita his suis fraudibus pcualere conatus est:ac si pene totum orbem suo infecit errore:quod tamen sceleſtū ꝛ diabolicū virum domin⁹ nō permisit impunem:quia haud mul to post obscena morte finiuit.Ea enim percussus fuit infirmitate q̄ viscera ei effluxerunt tota:ita q̄ corpus vitalibus vacuum remanens:per os eius reseratum videret quis vsq; in corporis imum:ab eo postea sequaces Arriani heretici cognominati sunt.
¶ Nicena synod⁹ p̄ma oīz synodoꝝ trecētorū decē ꝛ octo patrū hoc anno qui est.16.iperij Cōstā tini ann⁹ ꝓtra ei⁹ psidi Arrij dogma Siluestro pōtifice ꝛ Cōstātino augusto iubēnib⁹ in Nicena vr be celebrat:vbi aliq̄diu ꝛ gdē acriter disputatū fuit.Tādē re ipsa co ī ꝓcilio diligēter discussa ꝓclusū fuit Omusion scribi debere.i.xp̄z eiusdē cū patre esse subest ꝓfiteri debere:nā quidā viri in q̄stiōib⁹ callidi Arrio eidē multū fauebāt simplicitati fideliū multū aduersantes:inter quos fuit Eusebi⁹ no ster p̄bus postea cesariēsis eps:qui diuino tactus spū vno mometo fidē quā antea ipugnabat velut sanctā ꝛ integrā:statim cōpressus est.Et ex sanctoꝝ patrum precepto symboluꝝ maius edidit:vbi ad

deijciendam

desiciendam permitiosam Arrij opinionē filiū dei genitū nō factū cōsubstātialēq; patri conscripsit ac patrib⁹ tradidit: cui inuētioni t sue nihil penitus detractū aut mutatū seu additū fuit nisi solū illud deū verū de deo vero. Quia t si a patre genitū esse nō factū ꝓsubstātialēq; deo patri filiū ad ꝓfutatiōnē hereticoꝝ suffecissent qz tū deū filiū patrē vero deū verū inter hec distinguētes Arriani ꝓdicabāt: patres ad cōfutādū eoꝝ maliciā. Deū verum de deo vero intericerūt. Qui aūt eo in cōcilio Arrij opinioni adhesērūt. 17. fuere affirmātes extrinsecus dei filiū fuisse creatū: t nō ex ipsa patris diuinitate genitū. cognita tamē patrū veritate: Cōstātin⁹ eoꝝ decreta approbauit posito ꝓtradicētib⁹ exilio. Unde t sex tātū cū Arrio exulauere: reliq vero in patrū opinionē t sniaz veniētes. In eo itaq; cōcilio nō solū Arriū cū sequacib⁹ suis: sed t photinianos hereticos dānauerūt qui affirmabāt xp̄m a Maria pio coitu fuisse cōceptū. Sabelliani quoq; dānati fuere: qui vnā tātū psonā patri t filio t spiritui sancto ascribebāt. Multa deniq; ad honestatē t pacē ecclesie ptinētia: vt habet in decretis eo cōcilio cōstituta sunt: que brevitatis causa omittūtur.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Antoni⁹ abbas egyptius vir plane diuin⁹: t q̄maxime sermone ope potens bis tpib⁹ maximo in ꝓcio apō oēs fuit: ob cui⁹ doctrinā t sctitatē Helena t Cōstātini filij se cidē sepi⁹ t litteris t nūcijs cō mēdabāt: cuius cibus panis solus t aqua madida pot⁹ erat: nec vnq̄ nisi in solis occasu comedebat: hic (vt diu⁹ testat Hiero.) 7. epistolas egyptiace scripsit: q̄s postmodū ob sniās grauissimas qdā in grecā linguā trāstulerūt. ei⁹ aūt vita t p̄clarissima gesta Athanasi⁹ eps alexādrin⁹ insigni volumine conscripsit. Obijt ergo hic vir omni preconio dignus in Thebaida āno dñi. 357. etatis sue. 105. Cui⁹ corpus cū diu occuluisset: postea iperante Justiniano magno iperatore diuina revelatione reptū fuit t ex Thebaida Alexādriā primo delatū est: postea in galliā trāslatū apud Vienam cōdigno honore nūcupatq; requiescit cius aūt natale. 16. kal. Februarij celebrat.

¶ Rhetitius quidam beduoꝝ seu burgondionū eps vir eruditus bisdē tpib⁹ in gallijs alijsq; locis celeberrime fame habitus est. Eo q⁹ preter vite sanctitatē nōnullos cōmentarios in cāticis canticoꝝ cōposuerit: scripsitq; t aduersus Nouatianū hereticū aliud volumen t alia multa.

¶ Juuencus hispanus poeta t p̄sbyter car. genere qdem nobilis: sed virtute t doctrina nobilior per hoc tp̄s ad modū clarus existēs: Euāgelia oīa quattuor libris versibus explicauit heroicis: atq; alia quedā eodē metri genere de sacramētis exarauit.

¶ Eustachius genere pāphylus berythie Syrie ciuitatis eps hac tēpestate fidelis t doctus existēs multa aduersus arrianoꝝ dogma cōposuit. Quib⁹ ex scriptis in exiliū pulsus est: vbi t de anima aduersus origenē t epistolas plurimas scripsit.

¶ Nazari⁹ quidā insignis rhetor t Eunomia ei⁹ filia virgo eloquētissima: atq; Metrodor⁹ phūs per hec tēpora multa scripsere memoratu digna.

Marcus papa natione Ro. patre Prisco: post Silvestrū pontificē sedit annis. 2. t men. 8. vir sig dē bon⁹ t xp̄iane religionis amator: qui pontificatu suscepto statī ad ei⁹ curā cōuersus: Gratianos testāte cōstituit nullū oīno clericū ad secularia quouis modo ptrahi posse: sicut habet in decretis suis. xi. q. i. c. Quicūq;. voluit itē vt hostiēsis eps semp Ro. pontificē cōsecrare deberet t pallio vti posse. Mādauit insup diebus solēnib⁹ in missa post euāgelij lectionē symbolū Eusebij a clero t populo magna voce cantari: prout in predicta Nicena synodo fuerat declaratū. Hic duas ecclesias in vrbe Roma cōdidit: vnā via ardeatina in qua t sepultus fuit: alterā ibidē ad palatinas quas qdez Cōstantinus iperator adhuc viuēs multis exornauit muneribus. Deniq; cū sacros ordines bis in Decembrio mēse celebrasset t multos diaconos p̄sbyteros episcposq; creasset emorit: t in p̄dicta ecclesia sua sepelit. 3. s. nonas Octobris: t tūc vacuit sedes dies. 20. pp. 36. 334 5533

Julius papa natione Ro. patre Rustico: post Marcū p̄dictū sedit annis. 16. t men. 4. Mirāde qdē sanctitatis t doctrine vir qui t multis vexationib⁹ pp arrianoꝝ pestiferā hereſim abolēdā diu vexatus fuit: sed tamē nō destitit eos reprehēdere t psequi t maxime: qz preter auctoritatē Romani pontificis antheochenū inducere presumpsissent cōciliū cū sine eius auctoritate id fieri nō deberet nec posset. Tandē hic multis oriētaliū episcoporū omissis cōtentionib⁹ duas t ipse in vrbe Roma basilicas edificauit: vnā intra romanoꝝ fozuz: alterā in Trāstyberina regione tria insuper cemiteria extruxit: vnū in via flāminea t aliud in via aurelia: tertiūq; in via portuēsi. sed t leges nonnullas atq; cōstitutiones edidit t p̄sertim (Gratiano referente) cōstituit: vt eps in suo iure spoliat⁹ nullomodo ad synodū vel aliquo alio loco conuocaret: sicut habetur in canone. 2. q. 6. c. Jdeo huic. Constituit itē vt qui iudicē haberet suspectū: romanā sedē posset appellare. 2. q. 6. c. Jdeo huic. Constituitq; ꝓterea ne qs sacerdos alibi q̄ apud ecclesiasticū cām diceret. xi. q. i. c. Js etiā. Demū arriana in aleſcēte pfidia multa a Cōstāte Cōstātini filio ptulit incōmoda: a quo et decēnio exilio dānat⁹ fuit. Nec ꝓpterea destitit t monitionib⁹ t scriptis catholicos in fide cōtinere. Unde t ad Dionysiū quendā de icarnatione dñi putē scripsit epla: que ab oib⁹ approbata est. Et cū ab exilio reuocatus fuisset mādauit oia ad ecclesiā ptinētia per notarios: quos ꝓtonotarios hodie vocam⁹ cōscribi. Tercio deniq; cū in decēb. mēse sacros ordines celebrasset: vbi p̄sbyteros. 18. diaconos. 3. t epos vnum creasset pridie idus augu. vite finē fecit: sepultusq; ē via aurelia i cemiterio Calepodij: t tūc cessauit epat⁹ dies. 25. pp. 37. 335 5535 337 5536

¶ Zenon Veronēsis eps magne sctitatis t doctrine vir hoc āno magnis clar⁹ miraculis migrauit

ad dñz. De cui⁹ virtutib⁹ admiratione dignis diuus Gregori⁹ papa in li. dialogoꝝ multa cõmemorat in cui⁹ quidẽ honorẽ celeberrimũ adhuc extãs extructũ fuit tẽplũ: Et cũ sanctus ab oĩbus habit⁹ sit: eius festũ sexto idus decembris celebratur.

¶ Georgianoꝝ conuersio.

5537 338 ¶ Hybernia alias Hyberia ꝓuincia que hodie Scotia nuncupaꝝ: in aglonari pte ꝓstituta: hoc ãno federa verbi dei ꝛ xpi fidẽ miraculosissime suscepit: ꝛ mulierecula quedã xpiana ibidẽ captiua huius tanti boni cãmpstitit. Que cũ vita pudicã ꝛ sanctã ea in regione ducerꝛ ac dies noctesqz in oratione ꝓsumeret gẽtib⁹ illis admiratiõi fuit. Quib⁹ scitantib⁹ cur se tãtopẽ affligeret. Ita se suũ deũ colere (respondit) qui xp̃s est. Nihil ex hoc ampli⁹ mirari barbari q̃ nouitate noĩs: mulierculã in honore habere ceperũt. Hos itaqz gẽtis illi⁹ erat paruulus cũ egrotaret per vicinas domos a matrib⁹ circũ ferri remedia exgrẽtib⁹: accidit aũt vt q̃dã mater cũ puer aliquãdiu circũtulisset: nec salutare quicq̃ ĩuenisset captiuã tãq̃ ebria doloris adiret: ciusqz opẽ expeteret: Que nihil humani illa se scire respondit: sz dñi quẽ coleret Jesuz xp̃z desparã ab hoĩbus saluẽ ꝓferre posse: paruulũqz cilitio suo supimponés: ꝛ oratione ad deũ fundẽs: sanũ matri ꝓfestim reddidit. Hoc facti rumoꝝ totã replenit vrbẽ: ꝛ ad reginã etiã puenit: que dolore quodã afflicta captiuã ad se adduci curauit. Cũqz illã regiã domũ ingredi recusaret orationem ad deum pro illa fundens illico regina reddita est sanitati: atqz ex hoc admirata vt in xp̃z crederet: ꝛ eũ qui saluẽ ei ꝓbuisset adoraret. Quib⁹ beneficijs ꝛ verbis cõmota regina rogauit virũ: vt xpianus efficerẽ: quod q̃ q̃ ille ꝓmisisset segnis tũ erat: nec sepi⁹ ab vxore cõmonit⁹ baptiçari curabat: nõ tã q̃ fidei hostis esset q̃ dubi⁹. Cõtigit aũt cũ aliquãdo in siluas altissimas ire venatũ: quo cũ puenisset coorta subito tẽpestate ita tenebre cuncta operuere: vt nec comites cernerẽt: nec ab vllis cernerẽ. Ignar⁹ aũt qd facto op⁹ cẽt ꝓmissionis cõiugi facte recordatus est: ꝛ tũc xp̃m rogauit: vt si deus cẽt ex tãtis eũ piculis liberaret. Hec mora dies clarissima mũdo reddita est: rex ad vrbẽ ꝓductus regine que gestis erãt miracula loco exposuit: vocaꝝ captiua: ꝛ eius consiliũ audit. Illa statim reijciẽda idola: ꝛ xp̃z colẽdũ dicit eiqz supplicãdũ: ꝛ basilicã cõstruẽdã esse hortaꝝ. conuocato populo ex cuãgeliũ predicat: ꝛ nõdũ sacris initiatus sit sue gẽtis ap̃le: Credũt viri per regẽ: ꝛ femine per reginã cõstruiꝝ tẽplũ magni opis: ꝛ elevato ptinaciter muroꝝ ambitu colũne collocãtur: sz prima ac secũda erecta tertia nullis machinis nulliqz virib⁹ erigi pot. Cũqz ad noctẽ vsqz laboratũ esset recedẽtib⁹ oĩbus sola captiua mulier apud ecclesiã in oratione pseuerat. Postera vero die prima luce deũte populo colũna repta est supra basim in aere suspẽsa q̃tũ cẽt vnius pedis spaciũ: quo miraculo viso oẽs magnificarũt deũ verãqz captiue fidẽ recognouerũt. Et stupẽtib⁹ oĩbus sensim supra basim nullo cõtingẽte deposita est. Horaqz reliq̃ colũne magna facilitate erecte sunt. At pfecta ecclesia: ꝛ populi fide cõfirmata suadẽte captiua toti⁹ gẽtis legatio ad Cõstãtinũ iperatorẽ in Greciã mittiꝝ resqz gesta exponiꝝ ꝛ sacerdotes petũtur: qui ceptũ erga se mun⁹ explenat. Quib⁹ ꝛ iocũdissimo vultu iperator optime satisfecit: hi nãqz scoti seu hyberi hodie georgiani populi appellãtur: ꝛ vsqz in hodiernũ diẽ xp̃z colũt: quãuis ꝓxi ab apostolica sede veritatis magistra: qz nõ oẽz cuãgelij veritatẽ seruãt eo q̃ barbaris gẽtib⁹ circũfusi sunt.

¶ Armenoꝝ etiã cõuersio.

¶ Armeni etiã populi hui⁹ religiosissimi pricipis tpibus xpi fidẽ cũ Scotis susceperunt: eo q̃ Hybernis predictis in occidẽtali plaga viciniores essent: ꝛ hi Armenij in Asia inter thaurũ ꝛ caucasiũ montes ꝓstituti erãt ꝛ sunt. Nã hiberi ꝛ armenij ac colchides vna sub ꝓuincia siue regiõe cõiũgũtur. huiꝰ taqz cõuersionis Tyridates tũc huiusce gẽtis ex cã fuit: qui res quodã mirabili signo circa domũ suã diuinitus ostẽso Christi baptismũ suscepit: qui vna cũ oĩbus sue ditioni subiectis vna die ꝛ vna precẽptione deo colla submisere: ex quo factũ est vt ad finitimas quoqz gẽtes christianus dogma ꝓueneriꝝ ꝛ multitudine dilatatũ sit: quoꝝ cõmercio etiã Perse fidei rudimẽta aliquãtulum susceperunt.

¶ Vandalorum regni procursus.

¶ Vãdalia regio est: ꝛ Polonie septẽtrionalis regiõis pars fuit a vãdalo fluuio (q̃ regionẽ iter finit) cognominata: a qua accole nomẽ habuere gẽtes sigdẽ inhumane ꝛ ferocissime. hãc qppe regionẽ his tpib⁹ iperãte adhuc Cõstãtino magno qdã Heberich gothoꝝ rex potẽter inuadẽs vãdalos cũ Visimar coꝝ rege victos a ꝓprijs sedib⁹ deturbauit: qui Vãdalia relicta: noie retẽto: Pãoniã habitãdã a Cõstãtino isto ipetrarũt vbi ꝛ. 40. annis iperatorib⁹ obsequẽtes mãserũt: verũ postea cũ nec ibi cõfidẽter pp gothoꝝ metũ diuti⁹ imorari andcrẽt ad oceanũ cõfugiẽtes piraticã aliq̃diu exercuere vitã sed a Hepidis gẽtib⁹ fugati rursus Vãdaliã reuersi locũ deinceps incoluerũt.

¶ Stileo deide patrici⁹ Roman⁹ huiusce gẽtis postmõz dominiũ accepit: hic cũ magni precij apud Theodosiũ fz haberẽ eidẽ iperator ipse Archadij ꝛ Honorij filioꝝ ac palatij toti⁹ curã ꝓmisit. Qui cũ filiũ noie Eutheriũ haberet in occidẽtẽ cũ magna auctoritate misit cupiẽsqz illũ ibidẽ ad augusta le fastigiũ sublimare rẽp. plurimũ pturbauit: ꝛ mortuo Archadio ꝓfestim vãdalos istos ꝛ quados ꝛ gepidas sarmatas alanos burgondiones saxones ꝛ sueuos in arma sollicitauit ꝛ pro terrẽda repuoia ꝓmisit. Cui⁹ qdẽ suasione vãdali cũ reliqs nationib⁹ gallã oẽz inuaserũt fz Honori⁹ iperator postea Stileonis fraude comperta: aduersus eum commouit bellum: quem ꝛ breui cum Eutherio filio superatum interfecit.

¶ Constico igiꝝ post Stileonis mortẽ a vãdalis rex cõstituiꝝ: vir vtiqz ferocissimus: qui statim hui⁹ sibi adiũctis per gallias debacchãs gequid inter alpes ꝛ pyreneũ est qꝫ oceano rhenoqz includitur:

statim occupauit: quo gdē furore capiūtur cpi: interficiūtur pſbyteri: subuertūtur ⁊ dissipātur eccl'ie: martyrū relige effodiunt: vrbesq; euertūtur: nulli idulgeī etati: ſz cedib⁹ ⁊ ruinis atq; rapinis oia miscētur. Demū arelatū vrbez obsidēs a maiori capiī pſide: ⁊ catbenis iplicit⁹ ad ipz̄operiuz per oēs vrbes q̄s vastauerat ⁊ ignominiose ptrahere fecit: ⁊ post multa scuissima torméta misera morte vitā finire coegit: coq; sic mortuo Fredebaldus gdā post cū fo loco sup vādalos regnare cepit: quem statim Cōstantinus patricⁱ⁹ ingenioſe captū ad honoriū vinctū misit.

¶ Gundericus deide tertio loco in regē eligiī: ⁊ i 4. annis regnauit: quo regnante vandali in duas ptes sese diuisere. Nā eo tpe quidā barbari qui honoriati dicebātur ad tutādas cōtra vādalos pyrenei angustias deputati p̄dationū abūdātia allecti quo magis p̄dari licere: ⁊ scelus impunitū remaneret, pdita vādalis pyrenei custodia statim in Hispania cū multo tumultu intrarunt: ⁊ multas vrbes occuparūt: vbi postea post graues rez prouinciarūq; vastationes possessione iter eos distributa quidā sub Gūderico rege māserūt: alia quoq; vādalor⁹ ps Aurelianis remanēs Singibanū sibi regem ꝓstituerūt: qui tū nō multo post in imperij ditione cesserūt. Porro Gundericus predictus hispaniarū domito: cū etiā ipse ecclesijs dei insidias tetendisset. i 4. regni sui anno dei iudicio percussus interiit.

¶ Gyserie⁹. 4. rex Gunderico p̄dicto succeſſit vir qdē magnanimus atq; fer⁹: qui suscepto regno statim exercitu in hispanijs collecto cū. 80. vādalor⁹ ⁊ hispaniar⁹ milib⁹ angustū mare septē passuum milib⁹ coartatū in Aphricā vado trāsiuit: vbi arriana ipietate suborna⁹ fidē catholicā subuertere conatus est. Quo in tpe diuus pater Augustinus ꝓponēsis cp̄s dū ci⁹ ciuitas ab isto rege obsideret post multas lachrimas obdormiuit in pace. Hic itaq; vniuersa sibi Aphrica subiugata in Siciliam Apuliāq; transiens ferro sibi viā apcruit: ⁊ Romā venit: quā quasi desertā inuenies: ⁊ si ab igne ⁊ cedib⁹ Leonis pape rogatu abstinuerit. i3. tamen dieb⁹ ipsam militib⁹ in predā concessit. Quib⁹ ita gestis in Aphricam reuersus vitam paulopost finiuit.

¶ Honoricus. 5. vandalor⁹ rex Gyserico succeſſit: ⁊ Zenonis p̄ncipis tpib⁹ regnauit: qui ⁊ ipse arrianor⁹ psidia deprauatus trecētos cp̄os cepit: ⁊ eor⁹ ecclesijs clausis: in Sardiniā exulare coegit.

¶ Trāsimūdus aūt sexto loco Honorico tā in bercli q̄ i regno succedēs: ⁊ ipse quoq; multis ecclijs clausis. 30. cp̄os in Sardinia exilio dānauit. Childericūq; Honorici filiū cui post eu⁹ regni successio debebaī sacrameto adegit: ne catholicos in regno suo cōsuleret nec habitare ꝑmitteret. Trāsimundo aūt defuncto: ipse Childericus qui ⁊ Ilyris dicebaī primūq; regiū diadema suscipet cp̄os catholicos ab exilio reuocauit ecclesiasq; pro virib⁹ in melius reformauit ⁊ multa ei cōtulit.

¶ Hilimer aūt qui ⁊ Hodimer tyrānide sumpta Childerico p̄dicto adhuc inuenī regnū surripuit: ⁊ cū extra prouintiā depulit: quo audito Justinianus iperator Belisariū patriciū ad ꝓpugnandū eum misit: qui veniēs vouit se xp̄ianū mox futuꝝ: si vādalos supare posset. Belisario itaq; in Aphricā trajiciēte Hilimer tyrānus in maris littore castrametatus est. Sz Belisari⁹ ⁊ Antonina ei⁹ xp̄ianissima vxor terrestri naualiq; ꝓlio ecōtra ꝓcedere parauere: Antonina aūt ꝑmo cū suis classe egressa vādalorū mulieres ⁊ paruulos oēs deleuit: Hilimer quoq; a Belisario in castra cōpulsus: diuecto vallo cū suis ad interuitionē vsq; cedit. Qui captus: ⁊ catbena argētea vinctus Justiniano iperatori Cōstantinopoli presentaī. hūc (vt aiunt) cunnebiçatū iperator in vicinis prouincijs contra Persas patriciū creauit: sicq; vādalor⁹ regnū finē sue diuturnitatis accipiēs: in ditionē iperij Romani tandem venit.

¶ Gotthor⁹ ité regni procursus.

¶ Gotthia aūt regio europe superioris ps ē finitimaq; Bacie ꝓtingētis Alemaniā ꝑmā Scythie ptē: q diuidit in duo regna. nā cū Arriaric⁹ ⁊ acrit⁹ gotthor⁹ reges hisdē tpib⁹ ad Cōstātini magni philoz cū ij. armator⁹ milib⁹ ei⁹ solacīū accessissent Seberich alter Gotthor⁹ rex vādaliā: vt dixim⁹: inuadēs vādalos ⁊ visimar eor⁹ regē a sedib⁹ ꝓpis ꝑpulit: eo q̄ Gotthi ⁊ alie scytice gētes a nā ferocissi⁹ ēent.

¶ Hermaric⁹ aūt Gotthor⁹ rex Seberico patre sublato regnū accepit: sed q̄tū regnauerit nescitur eo nāq; regnāte imanissima būnor⁹ i. vngaror⁹ gēs diu inaccessibilib⁹ mōtib⁹ iclusa repentina rabie parcita: in gotthos exarsit: ⁊ velut examē apum sub velamūr rege suo gotthiam cohoperiens: ipsos ⁊ Hermaricum istū regē sparsim fugatos ab antiquis eor⁹ sedibus depulit.

¶ Fridegnūus aūt post Hermaricū patrem regnauit: qui ad Valentem imperatorē confugiēs ab eo perbenigne exceptus est: cui ⁊ Mesiā Thraciāq; ꝓuincias habere concessit. Sz mox per auaritiā Maximiani ducis fame lacessitus cedē rebellauit. Qui vniuersa cedibus ⁊ incēdijs miscēs etiam cū ipso imperatore Valente dimicare ausus est: cui⁹ exercitū fundens ⁊ fugans ipsum quoq; iperatorez

emoritur:& in medio aluei Basceti fluminis sepelitur.

¶ Athaulphus eius affinis in regē sufficitus statim cū exercitu Romā redijt:& quicquid residui fuerat locustarū more consumpsit:quib⁹ direptis mox etiā clarissima quaq; vbis loca:que ab igne ab sumi nequierāt fulmina de celo delapsa p̄sumpsere.Honorius aūt iperator his auditis Cōstantij patritij interuētu cū Athaulpho isto pacē cōposuit:sororēq; suā ei in matrimoniū dedit:& tūc gothorū regnū biffarie diuisū est.Alijs in Italia sub imperij ditione manentibus:alijs recedētē Athaulphū in galliā aquitanicā sequentibus:vbi apud Tholosam vbē regni sui sedē collocauit:quo in loco haud multo post interfectus est: post Athaulphū aūt in gallia aquitanica quidā noie Valba regnauit.

¶ Theodoricus vero post Valbā regnauit:cui⁹ ipe Attila hunnorū rex superbia inflatus p̄silio accr: & potētia iformidabilis in cōfusione nat⁹ cū Valamuro ostrogothorū & Ardarico gepidarū regibus: alijsq; regulis multis gngētorū miliū numero exercitū secū trahēs veluti lupor agmina in agro:um omne multos execrabili cede inuasit populos.Quapropter Aet⁹ patricius:qui sub Martiano p̄ncipe galliā regebat:intelligēs q; Singiban⁹ vādalorū rex cor.s.qui Burclianis remanserāt fautor partū iperij volebat hunnis p̄e timore ciuitatē p̄dere:Theodoricū hūc regē sub pollicitatiōe dimidie gallie si vinceret in auxiliū cōtra vngaros euocat.Quo i auxiliū reipu.p̄perāte Aet⁹ cū simili pollicitatiōe Attilā cōtra gothos p̄ internūcios inuitat quos galliā velle inuadere cōfingebat:atq; ita gothi & hūni fallaci promissione illecti cū in aluernā cōuenissent Attilā Gundiocū Burgondionū regē sibi occurrētem pemit:& hinc inde acie īstructa in hūnos & gothos atrox certamē edit.Gothor ad ducēta milia cū theodorico rege:hūnor cētū gnq;gita milia cū Valamuro ostrogothor rege eo plio cesa fuere tātusq; ibi sāguis effus⁹ ē:vt modi⁹ q ibi bibit riu⁹ torrēs effect⁹ mortuor mīror cadauera traxerit.

¶ Torsimundus Theodorici p̄dicti filius & in regno successor: qui huic pugne intererat patris necem vlcisci desiderās:triduo rursus cū hūnis pugnauit:vbi Attila in castris cōpulsus innumerabilis hūnorū multitudo corruit.At Aet⁹ ad Attilā noctu veniēs:vt recedat ei psuadet fugiens Theodoricū cū Torsimūdo fratre nocte p̄xime futura cū tāta multitudine affuturū esse:vt minime sustinere posset. Sequēti deide nocte ad Torsimūdū Aetius similiter veniēs simili figmēto vsus est:adiecitq; verēdū eē:ne dū ibi morarer fres ei⁹ p̄nas opes p̄ripiāt:atq; ita vtraq; p̄te recedēte:aet⁹ suos post hūnos p̄rigēs:eos vsq; ad Turingiā p̄sequēdo recidit:atq; hoc mō galliā reipublice reseruauit.Torsimūdus vō Tholosaz regressus suos de regijs opib⁹ p̄tēdētes offēdit.Sz pace iter eos p̄posita e vita discessit.

¶ Theodoricus ā: hui⁹ nois 6s Torsimūdi p̄dicti frater post cū regnauit:qui p̄ncipatu suscepto cū Rociario succior rege Hispaniā inuadēte congrēgās:& ad internitionē vsq; p̄sternēs Succios sibi subegit & Gothorū regnū in Hispaniā vsq; protulit.

¶ Henricus etiā alter frater Theodorico rebus humanis cedēte postea sup agtanicos hispanosq; ac Succios regnauit:cūq; etiā Arelatū & Massiliā subiugasset:Theodomorus ostrogothorū rex christianissimus à Gothor ingo se surripuit:& ad catholicā fidē cōuertit.

¶ Alaric⁹ p̄dicti filius post patrē regnauit:cōtra quē Clodoue⁹ frācor rex pugnauit.Quo interfecto & gothis inde fugatis aquitaniā conquisitā sibi subegit:post cui⁹ necē narbonēsis p̄uinciā:que Gothia dicebat:& Hispania in gothor ditione tātūmodo remānsere:in quibus & Amalaricus rex regnauit:qui & ipse rādē apud Bachioniā a frācis interfectus:Theodas successit:& post cū Agilla regnauit:cōtra quē Athanagildus insurrexit:atq; in eo regnū finitū est.

¶ Leouigildus tamē in Hispaniar regno Alarico p̄dicto successit:vir qdē iniqu⁹ atq; sceleſtus: q Hermagildū filiū xp̄ianissimū paschatis nocte ob catholice fidei confessionē securi mactauit.

¶ Ricardus vero Leouigildi alter filius patri in regno succedēs baptismū statim a Leādro hispalensi epō recepit:cū quo tota ei⁹ familia ad catholicā fidē rādē pcessit.

¶ Liuba aūt & Bērbicus & Hūdemarus reges successiue post ricardū regnarūt.Deide gdā noie Sesibirus vir sapiētia ornat⁹ adepto regno cōtra rēpu. fortiter dimicauit:cui⁹ virtute regnū gothor in Hispania firmatū est:Sesibiro aūt Sētillā succedēte Sisemūdus deiecit:cui Cintilla:& Cintile:tolga successit.Quo etiā deiecto Cinthasuindus ex primatibus vnus in regē erigit:qui cū suspectos eē interfecisset:toēz Hispaniā sue ditioni firmauit:ee quoq; defuncto Richisuindus eius filius regnauit.

¶ Vimba tholetanus christianissimus post hunc regnū accipiēs quendā Paulinū narbonēsi,puincie dedit p̄uratorē:qui dominationis ius inuadēs Nemāsiū ciuitatē p̄o se munuit.deide Arrianis agtanicis in auxiliū acceitis regnū vniuersus pcurrit:hūc Vliba rex captū & corio isutū suffocare fecit.

¶ Viconça deniq; Vimbe successor fuit:q libidinib⁹ turpiter deditus ex tēplo ēt suo malo sacerdotes maculare auxius est:Sz dei iudicio paulopost a saracenis superuenientibus deiectus est:quo deiecto Gothi Gundericū sibi p̄fecerūt regē:qui & ipse a saracenis defectus gothor regnū defecit.

9538 339 Olympiade iperare cepit:& cū Cōstātino & Cōstāte ei⁹ frib⁹ iperauit ānis.24.mē.5.& diēb⁹ 12.Fuit & cū eis successor Valman⁹ cor fratrelis adolescens p̄clare indolis:qui tertio imp̄rij sui anno factione Cōstātij ei⁹ patruelis militari tumultu iterfectus est:hi itaq; fratres imperiū iter se diuidētes:paulopost & ipsum iurgijs & bellis lacerauerūt:ac ciuilia bella suscitarūt.Cōstātius enim arrian⁹ effectus arrianis fauere cepit:quo auxilio multū inualuit:propter qō concilium apud

Constantinus.2.

Laodicā

Laodicea syrie vrbe idictu est: ad qo catholici t arriani cu Arrio magna ppli stipat frequentia pue nientes Omusion qtidie disputaru: catholici affirmabat filiu pri Omusion ee: arriani aut secus xpz cu pze refellebat. Quib cotetiosib Constatio iubete: multi catholici exilijs carceribusqz ac varijs afflictionu modis sut affecti. Ma vt infra dicem: iter ceteros Athanasiu epz: Eusebiu vercelle. Bionysiu mediolane. Hylariu pictauiensem: Paulinu treuerensez: atqz alios pres crudele in moz insequ pcepit: Julius etia papa qp arrianos t orientales epos reprehendisset exilio multaru. Interi aut Constas aduersus fracos bellu mouit. Qui post varios belli euetus illos tande pdomuit: t pace cu eis coposuit: duqz apud Gallos pace t gete fruerer: Constatinus natu maior eide bellu statim intulit: sz du apud Agleia insulte cu fre dimicaret ab eius exercitu itersect e. Constatino aut pdicto mortuo pdictus Constas post moz varia fortuna cotra Persas vsus: cu nocte qda itepesta militu seditione pliu suscipe cogeret victus fuit. At cu postea de seditiosis militib penas suscipe statuisset Magetij dolo no loge ab Hispania. 30. etatis sue anno: iperij vo sui. 13. i castro qui Helene nome erat itersect est. Quib mortuis Constatius hereticus arrianus iperio solus potit est. Moxqz repu. turbata: Vetramoni nursie: t Neapolitani Rome iperatores facti sut. Cotra qs Constatius graue comouit bellu: t haud mlto post Vetramonio apud naissu a Constatio regiu insigne detractu: t Magetius nursie princeps victus est: bis gestis Constatius cosestim fratru eius patruele ad tuenda iudea cesarea misit: t Julianu filiu eius patruele apud mediolanu Cesare creauit: cuqz o seditiosos qsda in gallias misit: q t breui: vt vir strenuus: ipsoz galloz ac germanoz mos sua virute ppescuit: vnde t militu oiuz psensu augustus appellatus est: q audito Constatius pticipis occupatus bellis omisso negocio ad ciuile bellu mox se conuertit: t du grauissia bella excitasset. 5. t. xl. vite sue ano apoplexia morbo iterijt. Hic sz o xpianos catholicos ipissimus hree: tu pp moderatione t comitate iter bonos pncipes ab historicis t viris doctissimis annumerat. Ma post susceptu iperiu cu triupho vbe igressus fuisset oes ciues mira benignitate t buanitate venerat est: affirmas Ro. cines tanq reges oes se vidisse. erat hic statura parue sz ai excelsissimi. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Paulus pmus eremita natione Egypti in Thebaida iferiore natus: hoc anno. 4. idus Januarij. 113. vite sue anno in eremo die obijt: cuius alia: vt diuus scribit Hiero. btus Antonius cofestim iter choros aplos t pphetas euolare vidit. Fuerat hic nobilibusqz parentib ortus: t lris tam grecis qm egyptiacis apme eruditissimus. Qui cu. 15. etatis duceret annu Valeriani t Decij psecutiob pmotus relicta domo ad montiu deserta profugit: vbi postea necessitate i voluptate vtes i qda haud gradi spelunca sibi a deo oblata p. 98. anos icognitus i oronib t ieiunijs solitaria vita duxit. Cui qde vita diuus Hiero. vt religiosoz meles ad virute t pseuerantia feruentius excitaret: cu multa de mudi ptemptu edidisset monumeta: et ob eremij laudes elegati prescripsit hmone: q cu merito iter setos sit relatus ei natale. 4. id ianua. celebrat. 345 5544

¶ Paulinus treuerensis epus vir scientia t sctitate cospicuus his tpibus in pcio existes a Constatio iperatore ob catholice fidei defensione exilio damnat: vbi ad morte vsqz etia extra xpianu nome mutado exilio fatigatus ad vltimu apud phrygia pdic kal. Septebris beate passionis coronam cu dno pcepit. 347 5546

¶ Eusebius Ro. ecclie cardinalis psbyter vir qde eruditione fide: couersatione: ac moribus insignis t ipse hoc anno ob catholice fidei defensione a Constatio iperatore captus in quoda domus sue cubiculo includit: vbi p. 7. mses in orone constater pseuerans. 19. kal. Septebris adhuc iclusus in dno quieuit: cuius corpus Gregorius t Orosius psbyteri colligetes in calixti cemiterio sepelierut: eiusqz sepulchro hec titulu apposuerut Eusebio homini dei celebrat aute eius natale. 19. kal. Septembris.

¶ Paulus etia constatinopolitanus epus vir sane diuinus t multaz rerum expietia eruditus: p hoc tepus a Constantio iperatore apud quanda ciuitatula capadocie noie cucusam: ob catholica fide exilio relegatus arrianoz isidijs crudeliter stragulat: 7. 6. idus Junij ad celestia regna gloriosus migrauit.

¶ Bionysius qz mediolanensis epus hac tepestate apud mediolanu cocilio ab hereticis t catholicis celebrato cu Athanasio inhereret: t eide plurimu fauere: t ipse a Constatio i capadocia exilio relegat vbi t paulo post mlis iuriis t incomodis afflictus quit in dno: cuius qde corporis reliquias a sancto Basilio eiusde vrbis eccio receptas diuus Ambrosius ipsius successor in digno honore sepeliuit.

¶ Hylarius ite illustrissimus pictauiensis episcopus t oiuz litteraz eruditissimus his tumultibus ob catholica fide factione cuiusda arelatensis epi arriani qdriennio apud phrygia relegat ibide iter alias virtutes mortuu ad vita reuocauit. Sed demqz post multas arrianoz vexationes ad vrbe sua reuersus anno salutis nostre. 371. migrauit ad dnm. hic hos descripsios edidit libros.

De trinitate li. 12. principium: Circuspitienti.
De synodo li. 1. principiu. Constitutum.
Ad constantium li. 3. principiu. Tempus loquendi.
Aduersus arrianu principiu. Dilectissimis fratribus.
Exeplu blasphemie auxentie li. 1. btissimis.
Historia a principio mundi vsqz ad xpm.
Hymnos t carmina pm iter catholicos edidit atqz alia aliqua.

¶ Athanasius insup Alexadrinus epus vir sctitate t scientia cospicuus hisde tpibus plurimas t graues qde psecutiones ab Arrianis ptulit: na superioribus annis in Laodicena cocilio cotra arrianos cu 348 5547
strutus cu romanis euidentissimis atqz argumtis fortissimis filiu pri Omusion ee affirmaret: qo Arrius t eius sequaces refellere no poterat vniuersu pene orbe in sui psecutione excitauit: q fugies: vt diuus Hiero. testat: sex cotinuis annis in cisterna sicca delituit: vbi nunqm solem vidit: sz pactis annis pdictis Hiero. testat: sex cotinuis annis in cisterna sicca delituit: vbi nunqm solem vidit: sz pactis annis pdictis cu quada puella cu ibi adesse indicasset: dei nutu inde profugit. Coierant. n. tunc vniuersi pncipes terre

gentes ⁊ regna: ac exercitus oēs ad eū insequendū: ꝓpter qō multa perpessus arrianoꝝ insidijs toto orbe ꝓfugus agebaꝫ: adeo vt ei ad latendū tutus non superest locus: tandem post multos agones multasqꝫ patīcie coronas tpe Valētiniani ⁊ Valentis imperatoꝝ anno.s.dñi.379. Sacerdotij vero sui sexto ⁊ quadragesimo.6.nonas Maij migrauit ad superos: ⁊ inter sanctos relatus eo die natale eius celebratur. Scripsit autē hic egregius doctor ea que hic subiecta sunt.

Aduersus gentes	li.2.	De virginitate seruanda	li.1.
Contra valētē ⁊ vsatium	li.1.	De psalmoꝝ titulis	li.3.
De exhortatione mona.	li.1.	Hystoriam beati Antonij	li.1.
De psecutione arrianoꝝ	li		
bri multi: ⁊ symbolū: Qui			
cunqꝫ vult salus esse.			

5550 351 ¶ Nicolaus Miroꝝ licie vrbis archiepūs vir oīuꝫ virtutū carismate repletus: hoc anno grādeuus ⁊ plenus dieꝝ migrauit ad dñm: ad cuius tumbā olei fontē statim ꝓpinisse ferūt: quo liniti sanabaꝫ ceci: surdisqꝫ auditus pstabaꝫ: ac debilis quisqꝫ sospes fiebat: ꝓpter qō innumerabiles populi ad eā ca teruatim ferebanꝫ. Hic nāqꝫ: vt celeberrima ei⁹ habet hystoria apud Patrā vrbē nobilissimis ori⁹ patrīibus: velut lucifer etiā in ipso ei⁹ ortu emicuit. Qui postꝙ domi, puerilē egisset etatē cūctis oblectationibus abdicatis xpi iugo se subdidit: ⁊ inter cetera sue virtutis opa hoc vnū exempli gra suppono memorandū: ꝙ cū nimiū esset locuplex: essetqꝫ vtroqꝫ parēte orbatus: accidit vt nobilis qdā eius cōuicaneus ob inopiā tres filias virgines fornicari cōstituerit vt eaꝝ infami cōmertio infelicē saltē ageret vitā: qō vbi sctūs vir didicit: cōdoluit: ⁊ miserrimo homini tantū cōtulit: ꝙ tantū a se nepbas leuare posset. Eius etiā iter cetera miraculoꝝ insignia illud memorabile ferī. Qō longe cōstitutū Cōstantinū magnū a quodā interitu ad misericordiā: ⁊ monitis ꝑ visum deflexit ⁊ minis. Eius autē sanctissima ossa postmodū anno salutis nostre.1087. ad Barrū apulie vrbē trāslata frequētissimis miraculis multū ex omni orbe chr̄istiano attrahi populū: quibus beneficijs factus est: vt Barrū opidū multis donis ⁊ opibus auctū sit. Ipsius autē festū.8.idus Decembris celebramus.

ꝑp.38. 5551 352 Liberius papa natiōe romanus: ꝓle Augusto post Juliū pontificē sedit annis.16. mensi.7.⁊ diebus duobus. Cuius tēpore celebrato apud Mediolanū a sectatorib⁹ Arriane hereseos cōcilio ipse cū multis catholicis episcopis vrbe pulsus est. Jam antea ariminensem synodū cōgregauerant: vbi multe disputationes callide acte fuerāt negātes Chr̄istū cum patre omusionē esse. Quapropter cū ea aperte impugnasset ab Arrianis triēnio in exilio actus est: vnde a sacerdotib⁹ synodo congregata Felicē presbyterū virū optimū in Liberij locū suffecerunt: qui pontificatu suscepto statim conuentum.48.episcoporꝝ cōgregauit: ⁊ duos presbyteros: Ursatiuꝫ ⁊ Valentē ab ecclesia separauit: eo ꝙ cū Cōstantio ⁊ Arrianis in fide sentirent. Eaꝓpter coꝝ precibus motus Cōstātius Liberiū papam ab exilio reuocauit. Qui iperatoris beneficio ꝓmotus cū hereticis tenere cepit: qnus id cū catholicis sentiret hereticos.s.ad fidē redeuntes non esse rebaptiçandos: expulso itaqꝫ Felice: ⁊ Liberio ad pontificatu reuocato Ursatij: Valentisqꝫ instigatione Cōstantius vehementissimā persecutionē in catholicos cōmouit: adeo vt etiā in ecclesijs pbyteri ⁊ clerici passim trucidarenī. Hic autem pontifex ꝙꝙ cū Arrianis sentiret dei tamen ecclesias quoad potuit diligentissime exornauit: voluitqꝫ decreto publico vicē suam dolens ne quis episcopus de cetero ꝓpter aliquaꝫ infestationē gregē suū vllo modo deserē posse: sicut habeī in canone.7.q.1.c.Suggestū. Ferūt autē Fortunatū quēdaꝫ Aquileiensem epm Liberiū hunc fidei causa in exiliū pergentē: vt in discordiā laberet solicitasse. Deniqꝫ cū liberius hic bis sacros ordines in Decembrio mense celebrasset: vbi pbyteros.18.diaconos.5.⁊ epos per diuersa loca.19.creasset vitē fine fecit. Cuius corpus via salaria in cemiterio priscille sepelierunt: ⁊ tunc sedes vacauit dies.vi. Inter hos autē a Liberio isto sacris ordinib⁹ initiatos diuū Hieronymum presbyterū cardinalem creatum fuisse tradunt.

ꝑp.39. Felix papa cius nominis primus patria Ro.patre Anastasio: Liberio predicto ab hereticis pulso ab ipsis pōtifex creatus sedit anno vno mēsi.4.dieb⁹.2. vir sane optimus: ⁊ multa laude dignus: quē heretici ad cooperimentū sui erroris ideo elegerūt: vt Liberiū rōnabiliter decisse demōstrarēt. Qui tū papatu inito: vbi Cōstantiū imperatorē ab hereticis rebaptiçatum didicit: cū hereticē ⁊ Orthodoxe fidei inimicū ac secundo rebaptiçatū oībus promulgauit: propter qō indignatus Cōstantius suasione Ursatij ⁊ Valentis a sede eum deiecit. Et cū nulla rōne ab orthodoxa fide diuelli posset: ab aduersarijs vna cū multis bene sentientibus interficit: martyrioqꝫ coronatur: ac.4.kal. Augusti in basilica: quā ipse via aurelia edificauerat secūdo ab vrbe miliario sepelitur.

ma 5552 353 ¶ Donatus hereticus natione Apher: a quo donatiste heretici nomē sumpserē: hac miserrima ⁊ infelici tēpestate viguit: q ex numidia ꝓuincia veniens multa ꝓtra catholicos scripsit. ⁊ totā pene aphricam atqꝫ iudeā sua pestifera ꝓsuasione decepit. ei⁹ nāqꝫ error atqꝫ deceptio erat: ꝙ filiū patre minorē esse dicebat: ⁊ spm sctm filiū minorē: necnō ⁊ catholicos esse rebaptiçādos: sicut habeī in canone.24.q.3.c.Quidā vo. Cognita ei⁹ falsitate ac deceptiōe: nō multo post e Carthagine cū multo ꝓpio pulsus est: gdā etiā eius sectatores montēses appellati fuerūt: eo ꝙ ecclesiā ꝓmū Rome in monte habere ceperunt. Scripsit autē multa ⁊ ꝙmaxime libriū de spiritu sancto arrianā doctrinā continentem.

¶ Eunomius etiam alius hereticus hisdem temporibus fuit: a quo Eunomiani heretici: vir quidē callidus animo ac corpore leprosus: nec secus interius ꝙ exterius regio morbo correptus: qui eum primum Arriane perfidie sectator fuisset: aliam quoqꝫ adiecit: ⁊ disseminauit falsitatem dicens:

filium patri in oibus esse dissimilē: t spiritū sanctum cū patre t filio nihil cōmune habere.

¶ Macedonius quoq; cōstantinopolitanus epūs: a quo Macedoniani hereticī supioribus annis 354 5553
a catholicis ibē legitime presul creatus hoc ipe ab Arrianis hereticis sede deiecit: eo q filium patri similē fateretur licet spiritū sanctū nō secus q illi: eius autē error erat: q spiritū sanctū negabāt deum esse: t multa scandala concitauit. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Alchanus homo luscus Cesariensis ecclesie in palestina epūs: his tēporibus cum esset doctor eruditus multa in ecclesiastē scripsit cōmentaria. Hunc autē tante auctoritatis ob eloquentiā t versutiaz apud Cōstantiū imperatorē fuisse diuus Hiero. scribit: vt Rome Felicē presbyterū Arrianum Liberij loco papam cōstituere fecerit: quē tamen (vt diximus) catholicum t virū sanctum fuisse cōstat. preter autē quos diximus libros a se editos t alios quoq; composuit tractatus.

¶ Serapion qui ob eloquentiā scolasticus cognominatus est: per hoc tempus in cōfessione vere fidei clarus habitus est: qui inter cetera aduersus Manicheū pulcherrimū librū edidit. Item de psalmorum titulis: ad diuersos perutiles scripsit epistolas. Hec vnq; (vt diuus refert Hieronymus) minis aut terroribus a vere fidei cōfessione Constantius eum amouere potuit.

¶ Fortunatus natione Afer aquileiēsis ecclesie epūs eruditissimus vir: per hec quoq; tpa multos cōmentarios in euāgelia breui sermone cōscripsit. Verumtamē in hoc plurimū detestabilis fuit: quia vt dictū est Liberiū papā in exiliū pergentē primus sollicitauit t fregit: atq; ad heresim compulit.

¶ Luciser preterea caralitanus epūs hac tēpestate in precio fuit: quē ob dicendi copiā atq; elegantiā papa cū Pancratio t Hylario Ro. clericis ad Cōstantinū legatū misit: vbi cū nollet sub Athanasij nole nicenā dānare fidē ab ipso Constantino relegatus est: quo in loco cōtra eundē impatorē librum composuit: eiq; legēdum intrepide misit. obijt demiq; Valentiniano augusto imperante.

¶ Eusebius etiā Eusenius epūs elegātis t rhetorici ingenij vir: p hoc ipsum tēpus innumerabiles pe- 356 5555
ne libros edidit: e qbus p̄cipui habent qui aduersus iudeos t gentes t nouatianos inscribunt. Scripsit quoq; alios decē in epistola ad Galathas: necnō t in euāgelijs cōplures t breues omelias.

¶ Victorinus insup natiōe Afer p hoc tēpus Rome accuratissime rhetoricā docens ob elegantiaz t ingenij magnitudinē: ac legēdi prestantiā statuā ereā in foro p̄meruit: qui postmodū in extrema senectute ad fidē xp̄i cōuersus librū aduersus Arriū dialetico more cōscripsit: q nō nisi a doctissimis viris legi: aut intelligi potest. Itē cōmentarios quosdā in apostolū Paulum composuit.

¶ Tripbillus Cypzilitensis epūs vir sua etate eloquentissimus ac celeberrim⁹ doctor: t ipse per hos dies in canticis canticorum cōmentarios t alia multa composuit.

¶ Asterium quendā Arriane factionis philosophū hisdē tēporibus fuisse t floruisse dicunt: t multa in epistolas ad Romanos t in euāgelia ac in psalmis cōmentaria cōposuit: atq; alia multa sue heresi fauorabilia scripsit que quidē ab oibus tunc hereticis studiosissime legebantur.

¶ Donatus quoq; nō minus rhetor q̄ philosophus t grāmaticus: diui Hieronymi preceptor: Rome tum insignis plurimū fuit: qui inter cetera in Virgilij t Terē. egregie cōmentatus est.

¶ Benadius quidā sozēsis orator: t ipse per hoc tempus Rome insignis t preclarus habitus accuratissima de modo dicendi post se reliquit monumenta.

¶ Minervius etiā Burdegalēsis rhetor cū predictis Rome rhetoricam florentissime docet.

¶ Zacharius t Amathas ac alij multi beati Antonij discipuli p hec tpa tū scitate: tūq; doctrina 358 5557
insignes habent: q̄z qdē vitā atq; finē diuus Hiero. singulis libellis ad humanā istructionē explicauit

¶ Arriminēsis synodus: hoc anno q est. 22. iperij Cōstātij ipso iubēte t Thauro p̄fecto meditāte idi 360 5559
cē. In quā multi orientales t occidētales sacerdotes cōuenere: vbi cū multi callidi t acuti orientales simplicitatē t ignorātiā occidētaliū suis fallacijs t argumētis i suā sniaz trahere niterent: vt xp̄s cū patre Omusion negaret diuino nutu inspirati illā disputationē vsq; ad tps ptermiserūt: ppter qō antiq; nicenj zelij fides Arrianoz suggestione ea i synodo dānata est: quā tū postea Romana synod⁹ ex tūc t in ppetuū voluit esse dānatā: vt etiā Gratiano in canone. 15. di. cap. Sancta Ro. ecclesia: testat⁹ est.

Ulianus apostata Galli cesaris germanus: t pdicti Cōstātij patruelis: tert⁹ Cōstātinopo- 363 5562
litanus iperator: hoc anno q̄ē. 285. olympias apud Mediolanū augusti⁹ creat⁹ iperauit annis. 2. t mē. 8. Hic ex Cōstātio p̄re Cōstātini. M. ffre nat⁹ ē: cui ideo apostate cognomē fuit: q̄z susceptā xp̄i fidē abnegās libz eloquētie t pari ipictate redundanté in xp̄i dogma euomit. Erat. n. liberalib⁹ disciplinis tū grecis: tūq; latinis p̄ornat⁹: mlie etiā memorie t igētis facūdie vir: in amicos liberalis: p̄uicialibusq; iustissim⁹: sz glorie cupidus: q̄ qdē oia ad extremū euertit dum xp̄ianos callidissime psequi cepit. Callidior nāq; iter ceteros psecutores fuit: q̄z blādā psecutionē facere curauit allíciens magis q̄ ipellēs ad sacrificandū: p̄pter qō multi xp̄ianoz spōte corruere. Bū hec agerent. accidit vt in psas bella ingentia p̄tractās: teste Amiano historico: sagitta in icertū missa brachio sancia-
rē: q̄ vulnere. 32. etatis sue anno iterijt. Legit tū in vita bti Basilij epi quēdā Mercuriū militē xp̄ia-
nū ab ipso passuz illū trāsfixisse. q statim manū ad celū extēdēs ac si cōtra xp̄z clamaret dixit: Vicisti galilee vicisti: etiā t te nūc negabo: sacia te deceteto. Sūt q dicāt Julianū hūc in diaconat⁹ ordine fuisse initiatū. Sz Gallo cesare ei⁹ germano defuncto: vt erat glorie t ambitiōis cupidissimus a Cōstātio augusto i gallias se mitti p̄tra seditiosos q̄sdā p̄curauit: vbi t breui galloz t germanoz mot⁹

ingenti virtute cõpescens relecta diaconi dignitate a militibus se Augustũ appellari fecit. Cuius quidem rebellione tantũ animi dolorẽ cõtraxit Constãtius: vt ex hoc moreretur.

¶ Martyres sub Juliano passi.

5563 364 ¶ Joãnes ⁊ Paulus christianissimi viri: ⁊ Ro. preclarissimi cives vnus ꝓpositus: ⁊ alter Cõstãtie virginis magni Constantini filie primicerius: hoc anno a quodam Terentiano campi ductore capti apud Ro. vrbẽ post innumera verba Juliani ipsius iussu. 6. kal. Julij martyrij palmã gladio eccãe adepti sunt: quo quidem die festo honorantur.

¶ Gordianus ⁊ Epimachus viri pclarissimi: ⁊ ipsi sub hoc tumultu Rome in via que latina nũcupatur martyrio coronantur: quorũ prior pro nominis Christi cõfessione diu plumbatis cesus: postea .6. idus Maij capite truncatur.

¶ Donatus Aretin⁹ eps vir sctissim⁹: ⁊ lrax tã humanax ꝙ diuinax sufficiẽter istruct⁹: hisdẽ tpibus post martyriũ pris ac mris cũ magna ⁊ ingẽtes virtutes apud Etruriẽ ꝓuincia oriũ⁹ fuisset a Juliano apostata capt⁹ martyrij coronã adeptus est. Hic iter cetera sue virutis opa memoratu digna dũ aliqñ missaz celebraret: ⁊ de corpe xpi: ac de sanguine ipsius ppl̃z recrearet subito paganox calix sanct⁹ cõfract⁹ est: ꝙ cũ cerneret ppl̃z tristẽ ⁊ mestũ colligẽs ei⁹ fragmẽ in pristinã formã suis oculis restituit. Quo signo confusi pagani deitatẽ xpi confessi sunt: ⁊ circiter .188. aic baptizate sunt: hec ipsa beatus Gregorius in libris dialogox suox memorat. huius autẽ natalc. 7. idus Augusti celebratur.

¶ Blasiũ epm virũ sanctissimũ hisdẽ tumultib⁹ credidcrim ego apud scbastẽ: seu samariã fuisse passum: q multis patratis miraculis in eadẽ vrbe a quodã pside nõie Agricolao capt⁹ post diutinã cssionem: ⁊ carceris squalloꝛẽ: ac ligni suspẽsionẽ: vbi pectinib⁹ ferreis carnes ei⁹ dirupte ⁊ dilacerate fuerũt: post itex tetrimũ carcerẽ: ⁊ laci dimersionẽ: vnde dcsup vadẽs saluus exiuit tubẽte inigissimo ipso iudice ad extremũ. 3. nonas Februa. cũ duob⁹ pueris capite trũcato ad celestia regna gl'iosus migrauit.

¶ Julianã insup virginẽ Romanã idem sacrilegus Julianus facultatibus plenã tam diu plũbatis cedi fecit donec ⁊ ipsa spiritũ emitteret. ⁊ ꝓpterea eius festum. 4. nonas Decẽbris celebramus.

¶ Theodoricus qdã Anthiochenus ꝓsbyter ⁊ ipse apud eandẽ Syrie vrbẽ a pscquẽtibus ipijs post eculei penã: ⁊ multos durissimos cruciatus etiã lãpadib⁹ circa latera eius admotis inflãmatus cũ etiã in cõfessione xpi cõstãter pisteret. x. kal. Nouẽbris occisione gladij martyriũ consumauit.

¶ Demetria itẽ Romana virgo sub hac pscutiõe Rome martyrio coronata est quã cũ ad Julianũ ipijssime introduxissẽt: ⁊ crudelissc verberata i cõfessiõe xpi pseueraret ad vltimũ. xi. Julij spũz emisit.

¶ Pygmeus eruditissimus vir: ⁊ Juliani imperatoris ꝓceptor: per hoc tẽpus ⁊ ipse ab eodẽ Juliano martyriũ ptulit: qui cũ ipsum Julianũ a puero admutrisset: ⁊ sacris litteris sufficientissime eruditus. hoc tẽpore in retributionis loco pro fide Christi nono kalendas Aprilis in Tyberim necari fecit.

¶ Quiriacus qui ⁊ Judas hierosolymitanus eps hac tẽpestate cũ Anna matre sua pro xpo martyriũ cõstantissime sumpsit. Hic ille est iudas qui Helene Cõstantini matri locũ in quo Christi crux fuerat abscondita ostẽdit: qua inuẽta ob eius miracula semp eius gloriã predicare ⁊ anũciare voluit. Quãobrẽ a paganis captus: ⁊ ipse cruci affixus est. ⁊ propterea crucifigeroꝛ ordo ab ipso Quiriaco (vt multi asserunt) initiũ sumpsit. De quo inferius sub Innocentio quarto dicemus.

5564 365 Iouinianus quartus Cõstãtinopolitanus imperator post Julianũ apostatã oĩz cõsensu ipe-
ratox factus iperauit mẽsib⁹. 8. Hic xpianissimus imperator natione Pãnonius fuit ⁊ ab ipsa adolescẽtia oĩbus virtutib⁹ ornatus. Quãobrẽ nondũ adolescentiã supgressus: cũ exercitus imperatorẽ creauit: ꝙ opinio erat multa cum pclara facturũ: ipse aũt ab vniuerso exercitu augustus diceret nõ prius Augusti nomẽ profiteri voluit: ꝙ oẽs cõclamarẽt se christianos fore. Quibus collaudatis ⁊ imperiũ suscepit: ⁊ exercitũ e barbarox manibus liberauit. Verũ necessitate cogente ⁊ Nisibin ⁊ magnã Mesopotamie partẽ Saporj persax regi tradidit que. s. ante eũ annis trecentis duob⁹ de viginti: ex quo Romanũ imperiũ cõditum fuerat nusq̃ accidcrat. Tandẽ cruditate stomachi sine primarũ odore: quas nimiũ adoleri insserat. 34. etatis sue anno diem obijt.

5565 366 Valentinianus natione Pãnonius quintus Cõstantinopolitanus imperator: hoc anno q̃ est
tertiꝰ. 385. olympiadis iperare cepit: ⁊ vna cũ fre suo Valẽte iperauit annis. xi. mẽsib⁹. 5. hic primũ Scutariox tribunus fuit: quẽ apud Niceã vrbẽ Joviniano mortuo: augustũ licet iuitum milites prefecerũt ꝓnceps sigdẽ inter bonos numerãdus: nã ⁊ Eurcliano plimilis erat nisi q̃ seueritatẽ eius nimiã qdẽ ⁊ parcitatẽ ⁊ cruditatẽ ac auaritiã interptabant: qui ⁊ Valentẽ fratrẽ suum in partẽ impij assumẽs oriẽtem ei regendũ assignauit: postea vero. 3. impij sui anno Gratianũ filium adolescẽtem ad preces vxoris Augustũ nũcupauit: q statim preceptis virũ audacẽ apud Cõstantinopolim res nouas molientẽ vna cũ Satellitib⁹ suis mira celeritate oppressit. Valẽs autẽ ab Eudoxio Arrianox eõ rebaptizat⁹ in heresim declinauit: ⁊ catholicos vbiq̃ pscqui ac in exiliũ mittere cepit. Ad hoc etiã Lucius qdã hereticus istabat hostilẽ in modũ catholicos pscquens: ⁊ eos q in eremo habitabãt aut trucidabat: aut in exiliũ mittebãt. Sed Valẽs ⁊ Themistio philosopho christiano per litteras admonitus aliquantulũ mitius agere cepit. Valentinianus vo dum hec in grecia agerẽt: vt erat rei militaris scientia ⁊ virtute insignis: Saxones ⁊ Burgudiones: qui erant in littoribus oceani maris locis inuijs positi maxima virtute oppressit. At dum Sarmate per pãonias sese effudissent:

ac contra eos bellū ppararet subita sanguinis eruptione: quā greci apoplesim vocant: apud Brigionē oppidū emorit. Valēs vero eius supstes dum cōtra Gothos in Thraciā cū exercitu ire disponit revocatis monachis: q̄ vis sero: quos in exilium pepulerat: prelio victus ⁊ captus vivus merito tanq̄ hereticus exuritur. Et hec quidē clades Romani imperij ac totius italie exitiū fuit.

¶ Terremotu hoc anno q̄ est secūdus iperij Valētiniani annus p̄ vniversum orbē facto: mare litus egredit: ⁊ Nicea q̄ sepe antea corruerat funditus est eversa in Sicilia q̄q̄ ⁊ in multis insulaꝝ vrbibus innumerabiles populi oppressi sūt: inde apud Cōstantinopolim tāta orta est tēpestas: vt mire magnitudinis grādo decidēs nonnullos hoies interficeret. Tēplū etiā hierosolymitanū a iudeis tpe Juliani apostate mira ipensa istauratū hoc terremotu corruit: ⁊ multos iudeos oppressit. postea sequēti die incēdio eo in loco divinitus immisso etiā ferramēta ipsa ꝓsumpta sunt: quo miraculo multi iudei timore cōcussi: xp̄i fidē recepere. Valēs.n. hereticus cū xp̄ianis nois inimicus esset: vt xp̄ianis catholicis etiā stomachū faceret iudeos in Hierusalē introduxit: vt ⁊ tēplū denuo restituerēt: ⁊ licentiā ⁊ auxiliū p̄stitit: dicēs se nō alibi q̄ hierosolymis sacrificare posse: qđ certe: vt aiūt: tāta arrogātia elati iudei nullo maiore ipēsa q̄ antea restituere dereuerāt. Jd tñ Juliano apostate nō valēti heretico abscribūt.

D Amasus vero papa natione Hispanus p̄e Antonio: post Liberiū pōti. sedit annis. 18. mēsi. 2. ⁊ dieb⁹. x. Vir sane bonus ⁊ optimus pōtifex: quo pōtificāte haud multo post Ursicinus diaconus a quibusdā scismaticis seditiosisq̄ clericis papa p̄ scisma constitutus: ⁊ mox Basilicā que sicinii appellat Ursicinus cū suis inuasit: vbi ⁊ multe vtriusq̄ partis pplo cōfluēte ceciderūt: sed paulopost divina volūtate cleriq̄ populiq̄ cōsensu Damasus in pōtificatu cōfirmatus est: Ursicino ad neapolitanā vrbē misso: sed ⁊ postmodū Damaso a suis subditis adulterij crimen obiect. qui. 40. epoꝝ cōcilio cōgregato causaꝝ publice dicēs: vt inocēs ab oib⁹ absolut: vt habet in canone. 2. q. 6. c. Nos si. Et eius accusatores tanq̄ falso deꝑhēsi dānant: ⁊ ab ecclesia reiciunt. Hic ex fratrū consensu cōstitutionē fecit: vt q deiceps aliquē falso accusaret: talionis penā subiret: vt. 2. q. 3. c. Calūniator. Cēsuit itē ne in iudicio qs ante factā examinationē dānaret. xi. q. 3. c. Leoꝝ q. Mandauit etiā sub anathematis pena ne qs temerario ausu a sede romana cōcessa psumeret vsurpare. 17. di. c. Hanc sedi. His cōstitutiōib⁹ promulgatis ⁊ ecclia optime pacata Damasus ocio delectat⁹: vitas.n. pōtificū pcedētiū diligēti cura coscripsit: ⁊ opuscula q̄dā heroicis versib⁹ ꝓposuit. Indeq̄ divo Hiero. mandauit vt eccle officiū ordinaret: qđ ⁊ fecit: vnde virtute ⁊ scitate viri cōmot⁹ Damasus p̄mus Hieronymi scriptis auctoritatē dedit: cū pus septuagita interpretū atq̄ alioꝝ trāslatoꝝ scripta in pcio solū bñt. Nā extūc Hieronymi biblia legi ⁊ divulgari cepta est: ⁊ ei⁹ psalmi fideliter ex hebreo traducti: pp qđ ⁊ ipse⁹ d̄ni Hiero. suasiōe statuit: vt Glia p̄ri ⁊ filio ⁊ spū scto ⁊c. in fine cuiuslibet psalmi diceret: q̄s alternatis vicib⁹ in ecclijs voluit decātari. Voluit etiā vt eo in officio Symbolū tacite p ferias singulis horis canonicis diceret: ⁊ ex cōditio vniversalis synodi silr symbolū maius in missa decantaret. Cō fessionē pterea in p̄ncipio cuiuslibet misse dicēdā ordinauit ꝓut mō fit: hoc mō sctissim⁹ hic pontifex diuinū cultū auxit ⁊ tēplis ⁊ alijs plurimis donis. Beniq̄ cū quinges ordinatiōes in Decēbrio mēse celebrasset: vbi pshyteros. 30. diaconos. xi. ⁊ epos p diversa loca numero. 42. creauit nonagenarius ppe die obijt: ⁊. 3°. idus Decēbris in Basilica a se cōdita via ardeatina cū matre ⁊ sorore sepelit: ⁊ eo die eius natale celebrat. et tūc cessauit epatus dies. 11. 366 5565

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Eusebi⁹ gliosus Vercellēsis epūs natiōe Sardus quē supiorib⁹ annis ob fidei pfessionē Cōstāti⁹ arrian⁹ hereticus: vt dixim⁹ p° sithopoli deide cappado relegauerat: hoc anno cū ad suā ecclīaz honorifice reuersus fuisset Arrianis plequēt⁹ kalēdis Augusti martyriū ea in vrbe ab eisdē passus ē: q̄ eū esset vir eruditissim⁹ iter cetera in Eusebij cesariēsis psalteriū cōmētarios q̄s latinos e greco fecerat scripsit. 371 5570

¶ Apollinaris Laodicenus epūs his tpibus floruit: ⁊ Hiero. teste: multimoda nostre religionis scripta cōposuit. inter que. 30. li. aduersus Porphyr. cōscripsit que inter cetera eius opa vel maxime ꝓbant. Obijt deniq̄ Theodo. seniore imperante.

¶ Titus Bostrenus epūs qui regnātibus Juliano ⁊ Jouiniano aduersus Manicheos multa scripserat his temporibus cū multa sub Valentiniano composuisset vitā finiuit.

¶ Vidimus alex. doctor ab infantia cecus factus: ⁊ eā ob rem primaꝝ litterarū ignarus ita grammaticā: geometriā: diale. que nō sine magno percipiūt vsu: didicit: his quoq̄ tpibus clarus existens preclara q̄dā scriptura scripsit opuscula. videlicet ꝓtra Arrīa. li. 2. De spiritu scto li. i. In Isaiā li. 19. Osee ad divū Hiero. li. 3. In Zachariā li. 5. In psalmos quoq̄ ⁊ in Matthei Joānisq̄ euāgeliū: nec nō ⁊ in Job cōmentarios preclarissimos: atq̄ alia multa edidit. 372 5571

¶ Basili⁹ māgnus ille Cesariēsis Capadocie ciuitate epūs ⁊ monachoꝝ mlioꝝ istituto ⁊ pater vir certe oi sapiētia: oiq̄ virtute cōspicuus: p hec tpa mirabiliter effulsit: q iter cetera sue virtutis ⁊ sanctitatis monumentū inuenē quendā ob amorē puelle diabolo obligatū deo recōciliauit: ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi ipetrauit: q cū egregi⁹ doctor hāt: egregios ēt ꝓtra Eunomiū edidit libros. Atq̄ sue cartā sibi reddi ipetrauit: q cū egregi⁹ doctor hāt: egregios ēt ꝓtra Eunomiū edidit libros. Atq̄ in exameron li. 9. De spū scto li. i. Monachoꝝ regulā li. i. Atq̄ alios breues: variosq̄ tractat⁹ edidit monachoꝝ ordinē in grecia istituit qb⁹ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̄ sanctissim⁹ pater ⁊ epūs teste amphibilogio Jconij epo: hoc anno q est sext⁹ iperij Valētiniani die p̄ma mēsis Januarij multis miraculis clarus memoriā vite sue oib⁹ derelinquēs: q̄ bm operationē spīrit⁹ sancti viuunt.

¶ Ambrosius mediolanēsis ēps t diui p̄is nostri Augu. pater: patria Ro. t p̄sularis dignitatis insignitus: vir plane sanctissimus t oīuz doctoz sui tp̄is p̄cipuus atqz sup̄mus: hoc anno a Valētiniano aug. e Roma (vt Liguriā emiliāqz ,puincias regat) Mediolanū mittit: vbi t statim post Auxentij arrianoz ep̄i scrā morē seditio maxa in pplo exoriť: ad quā ex officio rep̄mēdā Ambro. in eccliaz ingressus cū multa de partiū cōcordia vt vir eloquētissim⁹ disereret: subito infantis vox isonuit dicēs: Dignus est Ambrosi⁹ hic vt sit ēps. Ad cui⁹ vocis sonitū fauēs resultat pplis: succlamāsqz: Nō alteri q̄ Ambrosio ep̄atū cōmitti debere: qō t cōi oīuz cōsensu t pace factū est: q stati ex catheumino xp̄ian⁹ effect⁹ etiā sacris initiatus. xo. impij Valētiniani anno nouus Mediolanēsiū creat ēps: quo in sede cōstituto euestigio ois cisalpina Gallia orthodoxā recepit fidē: cuius certe tanta fuit comitas: morū: sanctitas: ingenij acumen: diuinaqz vt nō mō viuēs: sed t vita functus Italiā t oēm orbē in sui deuotionē: charitatē: veneratioēqz pduxerit: q etiā p̄ter scītatis grāz p oīa Platoni philosopho t ortu: t infantia: atqz disciplina p̄similis extitit. Sicut. n. Platoni infantulo in cunis dormiēti apes nō paruaz mellis vim labellis iseruere: sic t Ambrosio huic p̄simile ,pdigiū: imo altius cucnit: q: vt sacra eius ro fert histo. cū Ambrosius infantulus in cunis dormiret: subito examen apum os ei⁹ t faciē ita cōplexit: vt q̄si in alueolū intrādi t exeūdi frequētaret: dicēs: q gdē ,pdigia ab oīb⁹ iterp̄tib⁹ declarata nil aliud significare voluisse q̄ ex eius ore suauitatē dicēdi melle dulciorē fluere debere: qō gdē augurū eueniu verissimū demōstratū est: si videlz itelligēdi subtilitatē vel disp̄nādi vim: aut dicēdi: scribendiqz dulcedinē cōtēplemur. Scripsit hic diuus Ambro. ifrascriptos irrefragabiles t emēdatissimos libros: d̄ū sentētic: vt diuus Hiero. ait: sunt fidei ac ecclesie: necnō vt virtutū oīuz firmissime colūne: in gb⁹ libris: vt pater Augustinus ingt: Romana relucet fides: q: iter scriptores latinos q̄si quidā flos emicuit.

¶ Libri beati Ambrosij.

De officijs	li. 3. principium. Non arrogās	De apologia dani.	li. 2. Apologia prophete
Exameron	li. 7. Quādo opiniōis assump.	De Gedeon	li. 1. Gerobal
De excessu frīs	li. 1. Deduximus fratres	De penitentia	li. 3. Penitentia affinis
De fide Roma.	li. 1. Superiori libro	De p̄nia iterū epi.	li. 4. Primo audisti
De bono mortis	li. 1. Quoniā de anima	De incarnatione dñi	li. 1. Debitum fratres
De virginitate	li. 4. Si iuxta celestis scientia	De fuga seculi	li. 1. Frequens nobis
De viduis	li. 3. Bene accidit	De paradiso	li. 1. Paradisus
De lapsu v̄ginis	li. 7. Audite q longe estis	De trinitate	li. 4. Regina austri
De mysterijs	li. 1. De moralibus	De isaac t aia	li. 1. In patre nobis
De sacramentis	li. 6. De sacris que accepistis	De iacob t vi. btā.	li. Necessarius
De Naboth	li. 4. Naboth historia	De cōsolatione ad vdē.	li. 1. Et si incrementum
De helio ieiunio	li. 1. Dilectissimi patres	De sancto abraam	li. 3. Abraam libri
De thobia	li. 1. Lecto prophetico libro	De. 42. mansio.	li. 1. Mansiones
De iterp̄reta. iob.	li. 1. Multas nobis	Epistolas quinq;	
De iterp̄tatiōe dō	li. 1. Multi qdem		

Epistolas quinq; p̄ma icipit: Clemētissimo Imperatori. secunda video vos. tertia: qñ oīb⁹. 4a. exercitus semp. ca. hic nobis motus terraz. Ad vercellēsem eccliaz. Epla icipit Ambrosi⁹. Multos p̄terea edidit sermones: omeliasqz ac cōmētarios cōtra alia multa: q ad manus nr̄as nō puenerunt. Hymnos insup̄ post Hylariū cōposuit: q̄s vna cū psalmis more oriētalis ecclesie decantari istituit qō p oēs ecclesias fuit postmodū deriuatū. Obijt deniqz hic sanctissimus p̄sul. 2. nonas Ap̄lis q̄ tū fuerūt in sabbato sancto. Sz eius maior celebritas ab ecclesia recolit qñ fuit ordinat⁹. s. 7. idus decēbris.

¶ Optatus milesitanus ēps natiōe Afer per hoc tēpus floruit ex parte catholica aduersus Donatianos sex libros cōscripsit in q̄bus asserit donatianū partē in nos falso retorqueri.

¶ Cyrillus hierosolymitanus ēps eximie sanctitatis t doctrine vir huius tēporib⁹ in precio exist̄s a Valente imperatore sepe ab ecclesia sua propellitur: sepeqz recipit: postea ab Theodosio principe in concussum episcopatum obtinens nōnullos adhuc extantes cōposuit libros.

¶ Epyphanius natiōe Cyprius: Salamine vrbis ēps: p hos vics insignis t inclitus doctor habit⁹ est: Qui (vt diuus testat Hiero.) aduersus oēs hereses multa scripsit: q ab eruditis viris ,ppter res a simpliciorib⁹ ,ppter verba ignota parū lectitabant. In extrema deniqz senectute cōstitut⁹ varia cōdidit opuscula. Moriēs deniqz vt sanct⁹ habitus eius festū quarto idus Maij celebratur.

¶ Gregoriū etiā Naçançenū ēpm diui Hiero. in diuinis eruditionib⁹ p̄ceptorē: his diebus ob sanctitatē eruditioneqz atqz eloquētiā maximo in p̄cio fuisse dicūt: cuius hec ista fuerūt opuscula: aduersus Eunomiū libri duo. De spiritu sancto li. 1. Contra Julianū apostatā li. 1. Apologeticū p̄terea de morte Cesarij: laudes Athanasij ep̄i: laudes Maximi philosophi: ac virginitatis laudes exametro versu cōscripsit. Tandē Hieronymo teste sub Theodosio p̄cipe vita decessit.

¶ Photinus hereticus Galle grecus Smyrnensis olim ēps t Marcelli Antiarani discipulus: a q̄ Photinianū dogma nomē accepit: bisdē tp̄ib⁹ in Gallacia moriť. Hic p̄mo Hebionis heresim q̄ asserebat xp̄z purū hoiez fuisse: instaurare conatus fuit. Et cū cā ob rē a Valētiniano p̄cipe pulsus fuisset: plurima volumina scripsit: in q̄bus p̄cipua sunt: que aduersus gētes t ad Valētinianum ipsum p̄cipē inscribuntur.

¶ Iouinianus ꝯ hereſiarcha: hac tẽpeſtate ſuã hereſim dogmatiçare cepit: cuius tñ ſecta ꝛ ipietas cito extincta fuit: nec ad aliquos ſectatores puenit. Hic p̃mũ monachus fuit: poſtea clericus fact⁹: docebat hoiꝯ poſt baptiſmũ peccare nõ poſſe: nec ei p̃deſſe ỽginitatẽ: iciunia: ỽiduitatẽ: ꝛ ſimilia: ꝛ formatos poſt piũaz cẽbat: ac vniuſcuiuſq; meriti ac p̃mij retributiõis ordiniſq; oẽs iuſtos eſſe apõ dñz. deſtructũ aũt fuit ei⁹ dogma a btõ Hiero. p libꝝ aduerſus cũ cõſcriptũ: q incipit: pauci admodũ dies.

¶ Vigilãtius etiã preſbyter ꝛ doctor natione gallus hac tẽpeſtate floxuit: ꝛ nonnulla religionis çelo plena cõſcripſit: ſed humane laudis ſtudio deuictus ꝛ ſupra vires ſuas de ſe p̃ſumens ſecundam Bamichis viſionẽ prauo ſenſu expoſuit. Sanctoꝝ quoq; reliquias minime venerãdas: vigilias nõ obſeruandas: ꝛ alia friuola multa: que in catbalogo hereticoꝝ neceſſario ponuntur affirmauit. aduerſus hunc etiam diuus Hieronymus librũ edidit: qui incipit: Multa in orbe monſtra.

¶ Melania quoq; diui Hieronymi diſcipula iter Romanas mulieres nobiliſſimi Marcelli quondam cõſulis filia hoc anno qui eſt decimus imperij Valẽtiniani annus Urbano vnico eius filio tũc in vrbe Ro. pretore p̃pter Chriſtũ derelicto hieroſolymã nauigat: vbi tanto virtutũ p̃cipue humilitatis miraculo fuit: vt Tecle nomen accipere meruit. 377 5578

¶ Damnia ſeu Danica quedã egyptioꝝ regina biſdẽ tribus defuncto eius viro: ꝛ ipſa ſue gentis veluti altera Semiramis regni gubernacula ſuſcipiẽs: ob ai p̃ſtantiã viribus auctis: romanis q̃ maxime formidabilis fuit. Et hoc anno cũ frequẽtibus p̃lijs romanoꝝ opes attriuiſſet: etiã paleſtinoꝝ ꝛ arabici limitis oppida vaſtauit: cuius pacẽ cũ Valens iperator ꝛ Lucius hereticus expoſtularent: nõ aliter eã p̃mittere voluit q̃ Hoyſen eremitã ſanctiſſimũ gẽti ſue eꝝ deſignarẽt: qõ cũ Lucius q̃li bentiſſime facere conaret: Hoyſes renuit dicẽs: O Luci te certe xp̃iani catholici ad metalla dãnati ꝛ p varias iſulas relegati ac in carceribꝰ truſi arguũt. Quãobrẽ niſi liberos oẽs iniuſte dãnatos ire p miſeris: tuas manus ad me p̃ſecrandũ nunq; inijcies: gbꝰ verbis Lucius vna cũ Valẽte Aug. eꝯos reuocauit. Atq; ita cõſecratũ hoc modo Hoyſen regime obtulerũt pontificẽ: ac p hoc pax Romano imperio reddita eſt. ¶ Patres Nitrie egypti prouincie.

¶ Hoyſes itaq; de quo dictũ eſt monachus ſanctiſſimꝰ bis tribꝰ in eremo vitã ſolitariã ꝛ angelicã ducẽs ſignis ꝛ virtutibus p̃clariſſimis clarus ꝛ iclitus hirus eſt. Et p̃pterea a Lucio cõſtãtinopolitano p̃ſtareda hereticoꝝ epꝰ regitus egyptijs datus eſt: q gentẽ tpaz magna ex pte ad fidẽ xp̃i cõuertit: vbi ꝛ tandẽ meritis glorioſus. 7. idus Febꝛuarij in pace quieuit: Et eo die eius ſolẽnitas celebꝛatur.

¶ Pambo egyptius monachus: de quo legit q̃ noluit plus diſcere q̃ vnũ p̃ſalmi verſiculũ donec id ope cõpleuiſſet: per hec tpa cũ ſtraſcriptis patribus ob virtutẽ ꝛ ſanctitatẽ magno in p̃cio ꝛ auctoritate habitus eſt: hic quidã de eodẽ verſu penitentiã reſpõdit: Vix quadraginta illud explere potui.

¶ Macharij autẽ duo beati Antonij diſcipuli: vnus. ſ. Egyptius ꝛ alter Alexãdrinus: biſdẽ tribꝰ veluti duo celi luminaria refulſere: bi nãq; ſicut in vocabulo nois: ita virtute aĩ ꝛ celeſtiũ gratiaꝝ magnificentia cõcordabant. Uterq; n. abſtinẽtie exercitijs ꝛ virtutibus animi eq̃liter pollebat: hoc ſolo egyptius precellẽs q̃ q̃ſi hereditatẽ gratiaꝝ ꝛ virtutũ beati Antonij poſſidebat: eoꝝ aũt vitã ꝛ excellentia facta diuus Hieronymus cõſcripſit: vt habeꝛ in vitis patrũ parte prima.

¶ Hylarion ſanctiſſimus abbas p hec tpa apud Cyprũ inſulã nõ lõge a Salamina vrbe. 12. kal. nouẽbris die obijt. Vir ſigdẽ ſetiſſimus ꝛ oib⁹ ſeculis memorãdus: cuius ſane cõuerſatio ꝛ abſtinẽtia ac p̃clara dona mirabiliũ q̃ opat⁹ eſt (vt diuus ait Hiero.) tãta ac talia fuere: q̃tũ vix qs extollere poſſet. Hic natiõe paleſtin⁹ fuit ex viro Gaze vrbis parẽtib⁹ paganis oriũdus: ex qbꝰ tanq̃ roſa de ſpinis floxuit: a qbꝰ Alexãdriã eruditionis cã miſſus ibidẽ q̃tũ tenera etas patiebaꝛ magna igenij ꝛ morũ documẽta p̃buit breui audiẽſq; celebꝛe nomẽ bti Anto. qõ p oẽs egypti pplos ferebaꝛ incẽſus viſcidi deſiderio ad eũ prexit: ꝛ ab eo religiõis habitũ mox ſuſcepit: ꝛ oibus rebus a ſe p̃ius abdicatis cũ ſolo ſacco ꝛ pallio q̃ ei beatus Anto. dederat in vaſtiſſima q̃dã ꝛ terribili ſolitudine ſeceſſit ibidẽ q̃ per multos annos aſprimã vitã duxit: nã quindecim tñ caricas poſt ſolis occaſuz comedebat in die. Erat quippe tũc annoꝝ quindecim ꝛ vſq; ad octogeſimũ vite ſue annũ cũ icredibili abſtinẽtia vitã ſuã in ſeruitio xp̃i trãſegit. Tandẽ Cyprũ inſulã deueniẽs apud Epyphanũ Salamine epm per aliq̃ tẽpus ibidem cõuerſatus eſt: vbi ꝛ poſt quinquẽniũ multis q̃dẽ miraculis clarus vite ſue finẽ fecit. Sed Eſyci⁹ eius diſcipulus: inde ipſum corpus ſanctũ ꝛ furtim auferẽs in paleſtinã trãſtulit. Eius aũt biſtoriaz primo Epyphanus Salamine epiſcopus: ꝛ poſt cũ diuus Hiero. optime deſcripſerunt.

¶ Arſeni⁹ ex Senatore Ro. mõachus fact⁹ biſdẽ ferme dieb⁹ vita ꝛ miraculis clariſſim⁹ eſſe cepit. Hic: vt ex vita patrũ habeꝛ: cũ i palatio Theodoſij p̃cipis ſublimis baꝛ: deſiderio diuini amoris in ẽſus oẽz ſeculi põpã ꝛ gloriã derelinquẽs ad eremũ Scythe prexit: vt iter ſctos p̃es ſecretã ꝛ quietã ẽſus oẽz ſeculi põpã ꝛ gloriã derelinquẽs ad eremũ Scythe prexit: vt iter ſctos p̃es ſecretã ꝛ quietã ab oi ſtrepitu ageret vitã: ibideq; ita p̃ſtitut⁹ Arſeni⁹: vt tota mẽtis itẽtione adhereret deo: ſicut in ſeculari cõuerſatiõe nimiũ erat p̃cioſus: ita oib⁹ a ſe abdicatis ſtuduit pre oibus monachis vilior ꝛ abiectior eẽ. Audierat. n. aliq̃n vocẽ ſibi dicẽtẽ: Arſeni ſi vis ſalnus fieri: fuge hoies ꝛ tace. Tandẽ cũ oiuz ctio:

¶ Papbuntius abbas p id tēpus apud Thebaida tanq̄ anglicus vir noiatissimus fuit: ⁊ multos ad religionē pduxit: ac Thaisim meretricē ipudicissimā ad xp̄z cōuertit. Et cū etiā lr̄az multaz non mediocriter erudit⁹ eēt post multa documēta etiā bti Honofrij anachorite vitā cōscripsit: cui tādē post multe abstinētie ⁊ laboz tolerātiā astitit angelus dñi dicēs: Veni iā bñdicte dñi: ⁊ ingredere ea q̄ tibi debent eterna tabernacula: Ecce enim mecū adsunt ꝓphete q te secū in suū suscipiāt choz. qb⁹ audi tis Papbūti⁹ sequēti die multis astātib⁹ p̄sbyteris ⁊ monachis ⁊ vidētib⁹ ab angelis in celū suscept⁹ē.

¶ Agathonē itē abbatē bisdē tēporibus magne auctoritatis ⁊ precij ob sanctitatē ⁊ doctrinaz fuisse dicimus: qui: vt scribit: p triēniū lapidē in ore detulit: vt silētij virtutem p̄cipere mereretur.

¶ Euphrasia vgo sctissima ⁊ genere ⁊ ꝓbitat⁹ p̄clarissima: sub Theodo. semore apud Alexādriā in monasterio vtute abstinētie ac miraculis multis inclita fuit. Hec. n. Antigonū quendā p̄cem babuit: vix sigdē gñe ⁊ societate impatoris p̄stātissimū: ac mīez noie Euphrasiā religiosaz ⁊ timentē deū: gb⁹ orbata ad monasteriū se trāstulit: vbi p. x. ⁊. 8. ānos cū ieredibili abstinētia: obediētia: humilitate: mā suetudine: lōganimitate: atq̄ laboze vsq̄z ad trigesimū vite sue annū pmāsit: qbus ita glorioſissime expletis: astātib⁹ abbatissa ⁊ sozoꝛib⁹ aiaz deo reddidit: ⁊ sepelierūt eū cum genitrice sua Euphrasia.

¶ Mariā egyptiacā meretricē p̄mo appellatā: deinde sanctitatis ⁊ penitētie ac pseuerātie exemplū p̄ hoc tēpus cū. xl. ⁊. 7. annis mirabilē penitētiā in deserto pegisset. 4°no. Aplis migrauit ad dñm: cuius corpus Zozimas sanctissim⁹ abbas sepeliuit. Eius aut̄ historiā virtutibus admirādam beatus Hiero. elegāti stilo cōscripsit. licet sit q̄ id opus cuidā Paulo ecclesie Neapoli diacono scribant.

¶ Euagriū aut̄ monachū Macharij egyptij discipulū: virū vtiq̄ sanctissimū: ac p oia mirabilē ⁊ multaz lr̄az eruditū per hec tpa fuisse: ⁊ libū q̄ vitas patrū iscribit cōposuisse ferūt. Credit etiā q̄ alia monachis necessaria multa ediderit: ⁊ q̄maxime aduersus octo p̄incipaliū vitioz suggestiones. Itē libz centū sniaz q̄ dicit Anachoretus p capitula digestū. Itē doctrinā cōi vite aptā pro cenobiis scripsit. Sz ⁊ virginē quādā li. 6. ⁊ alias sentētiolas q̄sdā valde obscuras p̄mo se reliqt. Sz ⁊ iter cetera ai vtutes tanta illi cōcessa fuit gr̄a discernēdoz spiritū ⁊ purgandaz cogitationū: vt nullus alius putaret ex fratribus ad tantā subtilitū ⁊ spiritualiū rerum scientiā p̄uenisse. ⁊ licet hic incredibilis fuerit abstinentie: tamen longissima vita vixit multis signis ⁊ virtutibus clarus.

¶ Vidimus etiā q̄dā monachus senio: his tēporib⁹ in Thebaida fuit vir vtiq̄ bonus: in quo multas dñs gr̄as ifuderat: q̄s etiā ipsa eius facies indicabat. Nā inter cetera: vt diuus refert Hiero. scorpiones ⁊ bestias quasdā cornutas ⁊ angues q̄ in illis locis p̄o feruoꝛe solis acerrimi habebant tanq̄ terre quosdā vermiculos pedibus nudis cōculcabat: ⁊ ita extinguebat vt nihil ab eis oīno lederetur.

¶ Barlaam quoq̄ eremita sanctus qui Josaphat regis Indie filiū conuertit: bisdē temporibus in p̄cio fuit: ⁊ alij innumerabiles: vt in vita patrū habetur.

5577 378 Valens p̄dicti Valētiniani frater sextus Cōstātinopolitanus iperator post eundē fr̄z anno ꝓ. 2°. 188. olympiadis iperare cepit: ⁊ cū Gratiano ⁊ Valētiniano fr̄is filijs iperauit annis. 4 hic: vt p̄missuz est: a Lucio cōstātinopolitano p̄archa rebaptiçat⁹ pseq̄ xp̄ianos catholicos nō destitit. legēq̄ tulit: vt monachi ⁊ eremite p Nitriā ⁊ Thebaidā cōstituti aut militarēt: aut fustib⁹ cederent. Et tūc multi monachoz in egypti eremo hac rōne p tribunos ⁊ milites ecl̄i sūt: huius nāq̄ viri auaritia atq̄ ip̄udētia gothi in romanū ꝓperūt imp̄iū: q̄ cupientes effici xp̄iani catholicos ab ipso petiere. Sz ipse sua ip̄udētia atq̄ demētia arrianos effecit: cū gb⁹ postmōz dū pari ip̄udētia pugnaret q̄rto iperij sui anno: iusto dei iudicio ab eisdē supatus ois eius exercitus ad internitionē vsq̄ cesus: ipse aūt sagitta saucius cū turpiter fugeret: ac ob nimiū dolorē equo sepe dilaberet: ad villulā cuiusdā casaz deportat⁹ē: q̄ cū p̄uenissent Gothi domū ⁊ ipz icēderūt: ⁊ tanq̄ hereticus sepultura meri

5578 379 ¶ Justina aūt iperatrix Valētiniani xp̄ianissimi viri vxor: ⁊ Gratiani ac Valētinia (ro carmi. ni augustoz mater: ⁊ ipsa hoc anno post viri iteritū Valētis cognati sui suasiōe in arrianoz heresim declinās ipsoz arrianoz facta est alūna: q̄ (vt. xi. ecclesiastice historie habet. l.) catholicoz viroz statū mox cōturbare cepit: atq̄ de exilio ⁊ pulsiōe sacerdotes cōminari: nisi Arriminēsis synodi decreta cōfirmare ⁊ approbare decernerēt: quo quidē in bello (vt diuus scribit Hieronymus) ecclesie murum ⁊ turrim validissimā Ambrosiū p̄cipue pulsabat. Sed ipse cōtra regine furoꝛē nō manu aut telo se defendebat: sed ieiunijs ⁊ continuis vigilijs sub ipso altari positus per obsecrationes ⁊ lachrymas suum ac ecclesie defensionem p̄parabat deum: qua aūt fuierit morte Justina non habeo.

¶ Fridegnimus secūdus Gotthoz rex: de quo sub Cōstātino magno mentionē fecimus: hoc anno q̄ est tertius Valētis impij annus: vna cū sarmatis: quadis: alanis: hunnis: vandalis: ⁊ marcomannis: barbaris gēribus: cū sese supioribus tp̄ibus Ro. iperio tradidissent ob maximi romanoꝛū ducis auaritiā fame coacti: cōtra romanos vno aio insurgūt: ⁊ iter Cōstātinopolim vbē ⁊ alpes Julias p multos annos oīa vastātes: romanoz sanguinē turpiter fuderūt: quē gdē res iperij exitiū fuit: nā superato: interfectoq̄ Valēte augusto: Scythie regiōes: Thracieq̄ ac Macedonie: Thesalonice: Achaie: Epyrrhi: Dalmatie: cūcteq̄ Pānonie Gratiano ⁊ frībus augustis ablatas ūt: in qbus gdē ꝓuincijs: quot ⁊ q̄ta a barbaris istis fuerint ꝓpetrata mala: aīus referre horret: quot enim matrone: quot virgines xp̄i ⁊ ingenua corpora his bellis ludibrio fuerint dicere nō attinet. Capti insup eēt: sacerdotes interfecti: subuerse ecclesie atq̄ ego stabulate ⁊ martyriū relige ignominiose fuerunt effosse: vbiq̄

enim luctus

anim luctus: vbiq; gemitus audiebat: Sed nec tpib⁹ nostris regionib⁹ illis minora illata sunt a Turcis dāna īmunia ab his malis hucusq; vix noster Europe angulus extitit. Et vtinam Turci nostris vitijs aliquādo fortiores nō efficiātur: atq; vtinā Ro. ecclesia in robore suo persistere valeat. Nec dñs noster ḡm peccata nostra faciat nobis: aut ſm iniqtates nostras retribuat nobis.

GRatian⁹ Valētiniani senioris filius. 7. cōstātinopolitanus iperator anno secūdo. 289. olympiadis post Valētē patruū suū cū Valētiniano fratre suo iperare cepit: t iperavit annis. 6. Vir qdē ab ipsa sua adolescētia milītia strēnus t religiōe clar⁹: qui t ab ipsa sua adolescētia apud argētinā Germanie vrbē vno plio ad. 30. alemanoz milia qui fines Romanorū vastabāt: cum minimo suoz dāno interfecit. Suscepto itaq; īperio: t Justina ei⁹ matre defuncta pulsis oīb⁹ hereticis totā Italiā ad verā fidē mox redegit: quo pacto catholicoz tēpla destructa resarciri ac īstaurari fecit Sz cū instātib⁹ Gottbis rēpub. in maximo discrimine videret: Theodosiū hispanū vir vtiq; clarissimū regni sociū ac comitē sibi delegit: qui supatis alemanis būnis t ipsis gottbis: mox oriētale iperiuz restituit inito cū Athanarico t Alarico gotthoz regib⁹ fedēre ipse vero in occidēte supatis pacatisq; alemanis: necnō t repressis Scythis siue tartaris sexto iperij sui anno e vita discessit. 382 5581

CAugustin⁹ futur⁹ pī nr̄ t Jponēsis epūs: hoc āno cū decē t octo ctatis cēt ānoz librū q hortēsi⁹ inscribit legēs in manicheoz heresim stati icidit: vt ipsemet in tertio cōfessionū suaz libro cōtestat⁹ est: nā tūc ea in adolescētia tā ita doct⁹ euaserat: vt cetera superet que afferre possunt Aphrice ornamēta. 383 5582

SIricus papa natione Ro. patre Tyburtio post Damasum pōtificē sedit ānis. 15. mē. xi. dieb⁹. 25. Hic Gratiano teste: cōstituit ne clerici cū mulierib⁹ in eadē domo (nisi cū cōsanguinēis) cohabitare psumerēt: vt habet̄ i canone. 81. d. c. Feminas: istituitq; vt sacri ordines initiādis per tēporū intervalla ab epīs darētur. 77. di. c. In singulis. Voluit quoq; vt gemq; aut viduaz: aut secūdā vxorē duxisset: ab officio ecclesiastico prorsus pelleret̄: vt. 26. di. c. Acutī⁹: t. c. vltimo. Itē cēsuit pīsbyteros ab epō tātū cōsecrari debere. 24. di. c. Epīs. Actuitq; generale baptismū nō nisi in sabbato sancto fieri debere: de cōse. di. 4. c. Nō ratione. Hic cū Manicheos quos in vrbe invenerat exilio dānasset: phibuit ēt ne cū fidelib⁹ cōmunicarēt. Cēsuit quoq; ne vllus de eoz cepta reciperet̄: nisi ea cōditione vt in monasteriū tanq̄ in carceres ppetuo dānarētur. Jbiq; ieiunijs t orationib⁹ se macerarēt: t tātūmodo i vltimo vite sue: cū de eoz psistōe pstaret: viaticū salutis sumerēt. Tādē vero cū cōciliū. 1350. epoz ad Cōstātinopoli celebrasset: vbi eccl'ie res optime cōposuit: creatis ēt multis pīsbyteris diacōib⁹ t epīs morīt̄ t via salaria i cemi. Prisille. 8. kal'. mar. sepelīt̄: t tūc cessauit epat⁹ dies. 20. PP. 41. 384 5584

CJoānes eremita natiōe egypti⁹: vir optim⁹: cui⁹ tāta fuit sanctitas atq; pfectio vt mētes religiosas atq; devotas ad virtutis culmē erigere: t ad pfectionis vestigia cōcitare solus iter oēs sufficiat: hic vt beatus refert Hiero. a q̄dragesimo vsq; ad nonagesimū vite sue annū in q̄dā ardua Thebaidis rupe semp pmāsit: nec vnq̄ ex ea exiuit: sz in vigilijs t cōtinuatis orationib⁹: alijsq; cōtēplationib⁹ feruētissime deo seruiuit: pro quo in tāta mētis sinceritate puenit vt nō solū eoz que erāt sciaz cōsequeretur a dño: verū ēt eoz que futura erāt: pscia; mereret̄. Euidēter nāq; ei dñs ppbetie grāz cōtulit: ita vt nō tātū ciuib⁹ t puincialib⁹ suis: si forte pēctaret̄ futura pdiceret: sz t iperatori Theodosio victoriam de Maximino tyrāno pdixit. Beniq; cū cētesimū ageret annū post plurima miracula t ppbetias p tri duū i cadē spelūca nūllū ad se venire pmisit: sz positis genib⁹ in oratione. 6. kal'. Aprilis reddidit spūz atq; ita prexit ad dñz. Et⁹ autem vitā virtutibus admirādā beatus Hieron⁹. elegāti stilo conscripsit.

CGermanus Antisiodorensis epūs: vir fide: virtutūq; meritis: ac miraculorū gloria plurimū īsignitus: per hec tempora Ravenne diem obijt.

CMaximinus qdā britānicus vir quidē rei militaris scia preclarus. 6. Gratiani imperij āno: teste Eutro. in Britānia per seditionē iperator factus: in gallias cū exercitu mox pertransiens vniversam prouinciā cū germania per crudelissima bella sibi subingauit. Et Gratianū imperatorem apud Lugdunum fugatū mox suis machinationib⁹ interficere fecit. Valētinianū aūt ei⁹ fratrē pene pubescētē post fugā postq; exilia ac recuperatū imperiū multos ibidē etiā obtrūcauit: quib⁹ interfectis: Maximinus cōfestim Victorē filiū regni seu iperij consortē fecit. Sz anno evoluto a Theodosio supatus: captusq; statim regijs spoliatur indumētis: quib⁹ denudatus subsistēs illū capite trūcari pcepit. Victor deinde filius cū in gallijs ab Argobaste supatus esset ibidem interfectus est.

tTheodosi⁹ senior genere hispan⁹. 8. cōstātinopolitan⁹ iperator hoc āno qui est pm⁹. 290. olympiadis post Gratianū t Valētinianū iperator factus iperavit annis. xi. Princeps sigdē xpīa nissimus: optimusq; t prestātissim⁹: ac Traiano: a cui⁹ cōsanguinitate: vt nōnulli affirmant originē ducēs: pīmilis: qui breui postq̄ tyrānos oēs sustulisset: auxilio dñi nostri Jesu xpi fretus in quo maxime fidebat: t Androgeū seu Androgatū Maximini ducē: ac Abrogastē Eugeniūq; galliaz tyrānos t ptis germanie iuasores supavit t occidit: qō eiusdē historie celebrator Claudian⁹ poeta admirās ait: O nimiū dilecte deo tibi militat ether: Et cōiurati veniūt ad classica vēti: hic lz historie careat auctore: ab Ambrosio tñ t divio pre Aug. li. 22. de ciui. dei magnis extolli laudibus: cui ad disciplina militarē addūt īgenij t religiōis laudē: in qb⁹ plurimū valuit: t iter ceteras virtutes humilitatē coluisse video: qz cū aliqñ viri thessalonicēses (postea bononiēses nūcupati) vt ex legēda sancti Petronij habet̄: iudicē suū i theatro occidissent: t ex hoc ira plurimū pcit⁹ fuisset Ambrosij pcib⁹ eis 383 5585

hilarissime pepercit. Vex postea agẽte curialiũ suorũ malitia: ei⁹ iussu ad gnque hominũ milia occisa sunt. Quod vbi Ambro. itellexit iperatori apũ Mediolanũ existẽti ecclie itroitũ (nisi peniteret) interdixit: sicut habet in canone de pe. di. 2. c. Secũda. quã gdẽ admonitionẽ ira eũ aio Augustus tulit: vt ꝫ vltro Ambrosio grãs egerit atq; penituerit: t vbẽ ipsaz laceratã instauraverit: vt notat in ꝓhemio .ff. Hec ãt tria: in glosa. s. Roma: vnde t penitẽtia pacta legẽ tulit: vt ꝓncipiũ snie sup̃ mortis ajaduersione ꝓlate: vsq; in trigesimũ diẽ ab executorib⁹ semp differrent: qtinus loc⁹ misericordie: vel si recte exigeret pũia: nõ deperiret: vt pz. xi. q. i. c. Cũ apud. c. l. Si vẽdicari. C. de penis. Be cetero ãt maxima pace gubernauit iperiũ: nec in vllo per iracũdiã circa irã legũq; custodiã aut bonoz memoriã mãdatoz memor extitit. Et cũcta quecũq; optimi ꝓncipes facere ꝓsueuerãt: cũ itegritate ꝑcipua semp celebrauit. Sitq; postea si aliq̃ ira ꝓcit⁹ eẽt: hac cõtatione vsus est: vt ter alphabetũ morose ꝓferret: antequã q̃q; verbo ꝓferret. Ferũt hũc Joãnis eremite ꝑdicti familiaritate apud Thebaidã plurimum vsuq; fuisse: cui⁹ ẽt cõsilio t bellũ tractabat t pacẽ: huic ãt ꝓncipi tãto placilla vxor fuit imense pietatis t religionis mulier: ex q̃ Arcbadiũ t Honoriũ filios Augustos suscepit. Demiq; hic memorãdus ꝓnceps cũ oĩa pfecisset q̃ ꝓncipi optimo cõuenit̃ apũ Mediolanũ cozã diuo Ambro. ãno etatis sue .50. defunct⁹ ẽ: cui⁹ coꝛp⁹ codẽ ãno Cõstãtinopo. trãslatũ est. ¶ Augustini patris nri cõuersio.

5589 390 ¶ Augustinus pater noster diui Ambrosij in fide discipulus t fili⁹: doctoꝛ oĩum precipu⁹: hoc ãno etatis sue. 30. apud Mediolanũ cisalpine gallie metropolim: doctrinis t ꝑdicationib⁹ beati Ambro. ep̃i: ex Manicheo xp̃ianus efficit̃: vir sane scia atq; sapiẽtia: oĩb⁹ qui ante cũ fuerant: vel post futuri erãt celsior: q; (vt testat̃ Volusianus) legi dei deest. quid Aug. cõtigerit ignorasse: qui gdẽ q̃ta nobis postmodũ ac vniuerso generi humano ꝓtulerit laudatissima salutis beneficia facile omnes intelligũt. Nã ab ipsa puerili etate tãta discẽdi flagrabat cupiditate vt nullũ discipline gen⁹ sibi incognitũ pati voluerit vnq̃. Fuit itaq; diuus pater hic natione Apber: ex honestis xp̃ianisq; parẽtib⁹ in vbe Thagatẽsi nat⁹: eoꝛ quoq; accuratissima cura t diligẽtia enutrit⁹: ipẽsius ẽt secularib⁹ litteris apprime eruditus: oĩbus vz disciplinis ibutus: quas liberales vocãt illas egdẽ cũ eẽt acris ingenij adolescẽs per semetipsuz: nullo tradẽte doctoꝛe: didicit t intellexit: ita vt ad singula que in mũdo sunt natuz diceres. His itaq; virtutib⁹ fultus Augustin⁹ adhuc quasi adolescẽs: ex Cartbagine matre Monica nesciẽte Romã venit: postmodũ Mediolanũ vt retboricã doceret: vocatus cõcessit: ad quẽ locũ Monica ei⁹ mater sanctissima statim subsecuta est: vbi t paulopost cũ precib⁹ suis: suffragãte maxime diui Ambro. doctrina ad vere religionis iter conuertit: quod ipsemet cõfessionũ li. bis verbis ꝓtestatus est dicẽs: Vocasti t clamasti: t rupisti dñe surditatẽ meã: coꝛruscasti t splenduisti: ac fugasti cecitatẽ meã. Fragrasti t duxisti spũz t anbelo tibi: Gustaui: t esurio: t sitio te. Tetigisti me t exarsi in pacẽ tuam. Eo itaq; loci beatissim⁹ Aug. conuersus t catbecuminus fact⁹ diuino spũ illustratus: iã tractat⁹ de xp̃iana religione cõponere oꝛsus est: vz de achademicis: de ordine. Deq; vita beata: ac soliloguoꝛ edidit libꝛos. A diuo deinde Ambro. vna cũ filio suo noie Adeodato baptiçatus. Te deum laudamus hymnũ cecinit: t cũ ipso Ambro. in fine vsq; cõplcuit. quo quidẽ baptiçato haud multo religionis habitũ ab ipso Ambro. vt idẽ Ambro. testat̃: suscipiens ad diuũ Simplicianũ tũc abbatẽ statim ꝓcessit vt de optimo viuẽdi modo est⁹ sue mẽtis cũ eo cõferret: vbi biẽnij tps pmanẽs orationibus t ieiunijs semp vacauit. Nec satiari gdẽ poterat dulcedine q̃dã inenarrabili ꝓsideras altitudinem ꝓsilij diuini sup̃ salutẽ generis humani. Unde: vt Possidoni⁹ ait: vehementer affectus in hymnis t cãticis suauisonãtis ecclesie vocib⁹ indesinẽter flebat: qbus permotus statim de musica libꝛos cõposuit. Inde vero patrie instinctu vt patriã repeteret multis cõsociat⁹ fratrib⁹ discessit t Romã venit. Et p etꝛuriã trãsiẽs sanctos eremitas diuersis in locis mõtis pisani vitã agẽtes inuisit t salutauit: cũ qb⁹: referẽte etiã Frãcisco Petrarcha viro religioso atq; doctissimo lib. s. 2. de vita solitaria: dies aliquot in codẽ habitu t vite ꝓposito egit: quos sua suaui oratione t sancta icredibiliter refecit coꝛ vitã t viuẽdi moduz sicut quodã ei⁹ sermone pz: maxime ꝓbãs. Inde etiã ꝓfectus: cẽtũ cellas nõ ꝓcul ab vbe Ro. adijt. t eadẽ ratione xp̃o deditos iuisit: quos ẽt a se laudatos in ꝓposito salutis adipiscẽde sua oratione confirmauit. Cumq; demũ Romã cõcessisset cũ Manicheis ibidẽ diu cõflixit: ac duos libꝛ. cõtra eos scripsit: quoꝛ vnũ de ecclesie catholice moꝛib⁹. alterũ vero de ipsoꝛ manicheoꝛ moꝛib⁹ ꝓtitulauit. Ibidẽ etiã cõsitẽs libꝛos de q̃ritate aĩe: t de libero arbitrio cõposuit. e Roma postea ꝓfectus vna cũ matre sua t multis fratrib⁹ cõsociatus ad Ostia tyberina puenit: vbi nauigationi se instaurãtes Monica ex filij ꝓuersione t religiositate gaudio repleta: cũ his verbis allogur: gd (inquit) Fili hic faciã? curq; hic sim nescio? Jã cõsumpta spe hui⁹ seculi: vnũ erat: pp qõ in hac vita in morari diuti⁹ cupiebã: vt te christianũ tãtũ videre ꝓpiusq; morerer: sz cumulati⁹ hoc mihi de⁹ meus ꝓstitit: vt nõ modo te xp̃ianũ catholicũ: sz t cõtẽpta felicitate terrena videã seruũ ei⁹: gb⁹ dictis factũ ẽ vt itra gnque dies illa decũberet febꝛibus: nonoq; sue egritudinis die: aĩa illa religiosa t pia coꝛpore soluta sit: pactis vero ex more maternis exequijs: Aug. cũ fratrib⁹ suis Cartbaginẽ adnauigauit. Laresq; paternos repetẽs ꝓfecti patrimoniũ satis amplũ vẽdidit: t pauꝑib⁹ erogauit: ibiq; haud longe in nemoꝛe monasterio extructo cũ dei seruis viuere cepit ꝑm moꝛẽ t regulã sub sanctis aplis cõstitutã: ob cui⁹ viuẽdi formã tãto in honoꝛe t ꝑcio habit⁹ est: vt multi ac multi seculo renunciãtes: sese sanctissimi viri magisterio vltro subderentur: cũ quibus etiã per triẽniũ ieiunijs t oꝛationib⁹ vacãs libꝛos edere nõ distulit: ac exẽplo:

predicationibusq;

predicationibusq; quibus multū valebat: indoctos ⁊ ignaros docere curauit. factus deide presbyter nōnullos ex fratrib⁹ suis sacris ordinib⁹ initiari fecit: ⁊ tūc aplicā regulā cōscriptā eis obseruādā contulit. Deniq; in Ipponēsi ecclesia: ꝫ imuit⁹ eps ꝓmot⁹. xl. ānos supuixit: cui⁹ cū tpa ob sacerdotū: cleri corūq; ac manichęox petulātiā ingeta ac difficillima viderent: monasteriū aliud canonicox itra eps sibi cōstituit: ⁊ cū eis de cetero etiā ꝑm regulā antea eremitis in solitudine collatā vixit: ad quē etiā tuꝫ multi ob sctitatē ⁊ doctrinā se trāsferētes: ci⁹ discipuli efficiebātur. Dex cū multa sint eloquētissimox sanctissimorūq; virox testimonia: qui hūc celeberrimū patrē mitis extollūt laudib⁹: finiēdo dicere ausim oia in Augustinū fuisse pfecta: que ad viri integritatē ptinebāt: cui ⁊ ꝑmultū būanū gen⁹ debet ꝙ disciplinas oēs tū humanas tū diuinas in vnū q̄si redegerit corp⁹: ita vt q salu⁹ fieri cupit: hūc solū legēdo imitādoq; salutē cōsequitur. Tot aūt libros in omni doctrine genere scriptitauit: vt ne numerari q dēnedū legi queāt. Nō. n. tātūmodo scripsit que huic nostro opi inserere curauimus: que in hoiuꝫ manus versantur: ꝫ lōge plura que deperdita sunt: in qb⁹ certe pre ceteris ecclesie doctorib⁹ videt se paruulos istruere: mediocres alere: ⁊ robustos in diuinis exercere ac pficere voluisse: necnō ⁊ ois generis ⁊ etatis fidelitū curā suscepisse videt. Equidē hūc ipsuꝫ fontē illū e paradisi medio egressuꝫ fuisse dicere ausim: ex quo ois religiosox mēdicātiū ordo tanq̄ flumina ꝓpere a quib⁹ ois xp̄ianus orbis irrigat: fecūdat atq; illustrat. Et ꝓpterea qdā erudit⁹ vir id verissimuꝫ esse cōprobās: ab eodē. s. diuino fonte q̄tuor mendicātiū religiosox flumina potissimū emanasse: hoc versib⁹ decinit dicens.

O deus oipotens quantū admirabilis arte es:
Qua celi cōstant sidera terra fretum.
Quicqd his capit paradisi fons sacer a te
Terrestris medio conditus ecce fuit
Quattuor ex isto nascuntur flumina fonte.
Euphrates: ganges: tygris ⁊ ipse gyon
Fecūdis serpūt totum qui fluctibus orbem.
Quis sine tam sterilis terra creata foret
Nāq; his ⁊ soli generātur cuncta profecto
Nec poterit maius ditior ore sophos
Quid nisi pro tali figaretur imagine functis
Diui augustini dogmata sacra putas
Hic magnum fontem sophie diffudit in oras
Cunctas qui mendas tersit ⁊ omne nephas
Edidit iste pater per multa volumina: quorū
Iste nunc titulum cernere quisq; valet.
Quid sibi descripti fluuij voluisse videntur:
Quattuor aurelij nil sibi in orbe domos
Circuire imensuꝫ: mūdumq; fluminis instar
Et pia fecta: sunt sua signa ducis.
Quas memorare volo sic vel proferre: licet sit
Debilibus vati vecta talia rotis
Primus hic istituit noster dux nō eremitas.
Cuius ab imperio regula nostra data est.
Hinc ortum post hec duxerunt carmelitani.
Indicat hec eadem tradita norma sibi
Predicatorum felix hinc nascitur ordo
Canonici primo regula chyriacos.
Tandem quis dubitat franciscum stigmata christi
Gestantem primum: quin fuerit alter ego
Hic eremita fuit sub quo tolerare magistro
Tunc sanctimonie noverat ipse viaꝫ.
Sic mihi des maclas deus hoc in fonte lauari.
Utq; augustini vota preceptq; iuuent
Ad quo celestē precibus perducat ad aulā.
Lucida que videā iugiter ora dei: Amen.

¶ Monica itaq; diui patris Aug. mater: hoc anno in Ostijs tyberinis nonis maij anno etatis sue .56. migrauit ad dñm: cui⁹ admirādā vitā ⁊ virtutib⁹ plenā Paulus noster Bergomēsis ciuisdē sanctissime matris deuotissimus nostriq; eremitarū ordinis precipuus pater e libris diui Augu. excerptam pulcherrime descripsit. Ubi ostēdit q̄ pia mater ipsa fuerit: q̄ casta: q̄ sobria: q̄ sapiēs: q̄ mitis: q̄ benigna: q̄ modesta: q̄ patiēs: q̄ constās: q̄ prudēs: q̄ humilis: q̄ in orādo: legēdo: meditādo: cōtēplandoꝫ extiterit deuota: necnō ⁊ q̄tū in vigilijs ieiunijs ⁊ elemosynis elargiēdis assidua: ac etiā in aialibus deo recōciliādis mira ardētiq; charitate flagrauerit. Et⁹ itaq; sanctū corpus ibidē a filio cōditū vsq; ad Martini quinti pōtificis tpa per mille ⁊. 20. annos pstitit. Verū eo presulāte circa annū dñi .142. tertio idus Aprilis: inde Romā cū ingēti pompa trāslatū: cure fratrū nostrox eremitarū tanq̄ veris matris heredib⁹ cōmendatū est. Cui ⁊ Mapheus vegius laudēsis poeta sui tpis laudatissim⁹: ⁊ tūc Martini ipsius pape Bataruus ob eius singularē quā in filiū Augustinū: matrēq; Monicbā gerebat deuotionē: Mauscoluꝫ mira arte elaboratum multa impensa extruere fecit: ad quod postea visitationis gratia ꝓueniens: tale in eius laudem cōposuit epigrāma: videlicet.

Salue lux matrū mater sanctissima salue
Salue augustini monicha digna parens
O salue tanti nati dignissima mater
O salue sextus gloria femineī:
Que genuisti illud cunctis memorabile seclis:
Ecclesie robur presidiūq; sacre
Eloquij flumen tantū quo tota rigatur
Lex sacra ⁊ vbertim lingua latina fluit
Ingenij fulmē tātū quo tota coruscat
Sacra fides: ois impietasq; tremit:
Quē longe errantē longe christoq; rebellem
Uertisti ad vere religionis iter:
Etbereiq; alte penetrabāt pectora regis:
Cogebant illum nulla negare tibi:
Quin maiora etiā q̄ que sperare vel vnq̄
Uideres vltro plura simulq; dare
O quātū tibi nos oēs debere fatemur
Cuius ope est mundo reddida tāta salus:
Quippe nisi e tenebris ad lumina sacra redisset.
Cōuersus meritis filius ipse tuis:
Altiloquas totū nisi diffudisset in orbem
Doctrinas tantis totq; voluminibus
Errorem nisi tot pestes strauisset iniquas
Ingenio nisi tot dogmata prauo suo

Vertisti sanctis precibus quibus anxia semp
Pulsabas magnū flensq; gemensq; deum
Vertisti largo lachryma q flumine quo te
Spargebas largo semp & imbre madens:
Felices o que tantū lachryme gemituq;
Felices tantum que potuere preces.
Que trahere ad sese summū potuere tonātē
Ferreq; qua certe mundus agebat opem:
Ecclesiam tanto que firmauere ruentem
Robore felices o lachryme atq; preces.
O dulces lachryme vincāt que mella phauosq;
Que vincant dulces nectar & omne preces
O feruens amor: o pietas incensa parentis
O qui flagrabat sancta per ossa calor:
O flāma: o nulli facile enarrabilis ardor.
Materne o feruor mentis & ignis edax
O qui te tantus estus pia mater agebat:
Et quo scandebas impetus astra super
Ardentes tanq̄ longe volucresq; sagitte:
Sic ibant lachryme: vota preceq; tue:
Quid mirū si nostra fides: cultusq; periset:
Si totus noster religionis honos:
Nunc vero superi quādo ad fastigia celi:
Euectū nūc te purior orbis habet:
Quando ac terrena de fece & carcere tantum
Eruta tu loca liberiora colis.
Nunc nostris melius rogitans tu cōsule rebus.
Pro nostra melius funde salute preces:
Affer opem: nunc tu mundo succurre labenti
Succurre afflictis rebus & affer opem
Te cuncte exornāt gētes: tibi vota profundunt:
Succurre & cunctis gētibus & affer opem:
Omnis te sextus: omnisq; te invocat etas
Te quicunq; vocent omnibus affer opem
Precipue matres q̄tū tu experta labores
Et natis & tu matribus affer opem
Te docti ante omnes ne tu despice doctos
Nemo tuo nato doctior affer opem:
Salue lux matrū mater sanctissima salue
O salue eterna laude canenda parēs. Amen.

¶ Ordo eremitaꝝ Aurelij ipsius patris Augustini hoc āno ab ipso fundatore ꝑceptoreq; ac duce Augustino apud Thagasthēsem & Ipponēsem Aphrice vrbes initium sumpsit: Nā vt dictū est: cum diuus pater Augustin⁹ matrē apud Ostia tyberina sepulture mādasset: statim multis consociat⁹ fratrib⁹ Aphricā adnauigauit: & patrimonio pauperibus erogato in nemore haud procul ab Ipponēsi vrbe monasteriū primū cōstruxit: & ibidē cū dei seruis eremitice viuere ecpit: sm regulā a sanctis apostolis cōstitutā: quod qdē vinēdi gen⁹ (Possidonio referēte) Augustin⁹ etiā p̄i⁹ fecerat anteq̄ de trāsmarinis partib⁹ remearet. Cunq; ibi triēnio constitisset regulā sm apostolicā formā primitus edidit eiq; ac successorib⁹ oibus obseruādā tradidit: Q̄ sanctissimā vinēdi formā: multi nō modo secularis: sed & eremite: alijq; innumerabiles viri se sanctissimi viri magisterio professioniq; obtulere: quo factū est: vt pre multitudine religiosoꝝ multa & pene innumerabilia in Aphrica sub eodē duce & eremitico titulo sint extructa monasteria: que quidē primo ipsi⁹ diui Augustini morte: seuiēte vandalica persecutione: multis in locis deleta fuere: nā rāta coꝝ fuit rabies: vt multe vrbes exuste euersaq; tēpla: & xpi nomē pene in omni aphricano orbe extinctū fuit: horū itaq; fratrū quidā italiā repetētes: in Etruria potissimū alijsq; locis eremitanū ordinē pro viribꝫ cōseruare & instaurare annixi sunt: sed cū postmodū Gotthoꝝ ac Longobardoꝝ: aliorūq; feismatū psidia inualescēte dei ecclesia maximū accepisset incōmodū eremitaꝝ: similiter & monachoꝝ ordines ferme cōsumpti sunt. Hoc nāq; modo hūc ordinē pturbatū: sepe collapsuꝫ: sepeq; a multis: vt fit: instauratū & reformatū ab ipsis etiā locis instauratis aut reformatoribꝫ varia postmodū sortit⁹ est nōia prout etiā nostra etate apud monachos sancti Benedicti & minores gestū esse videmus. Nā in diui Francisci ordines alios Bernardinos: alios Emedeos: alios vero minores nō in vna prouincia tantū: verū etiā in vna eadēq; ciuitate appellare cōsueuimus: cū tamē oēs a Seraphico Frācisco originē habere probētur. Sic & de congregatione sancte Justine Patauine dicēdū est: que a primo loco Patauij sub titulo sancte Justine extructo: & in ordinis sancti Benedicti institutis reformato id precipuū nomē sortiri meruit: cui⁹ qdē cōgregationis monachi vt verissimi religiōis & regule sancti Benedicti obseruātissimi esse cēsentur: hoc qppe in nostro ordine certissimū esse videm⁹. Cū enim multis in locis hic eremitarū diui patris Austini ordo labefactar⁹ videret. In gallis primū sanct⁹ Gulielm⁹ q fuit Aquitanie dux surrexit: & suū ordinē: suāq; religionē verbo & exēplo plurimū iuuit: ipse enim hui⁹ ordinis professor existēs cisterciensij in gallijs exēplo ꝑmotus: cū ordinē suum tū in moribus: tū in locis vastatum adeo videret vt nulla quasi in eo regularis facies videretur. Collabentes nāq; ordinis ecclesias collapsa monasteria & muros refractos ac nemorosos vbiq; ortulos aspiciebat. Quoꝝ quidē calamitate ꝑmotus Gulielmus ad cōponēdos religiosoꝝ suoꝝ mores: & ad instaurāda extruēdaq; noua monasteria ita animum adiecit: vt breui cōualescēs ordo ipse in gallijs meliorē facie pre se tulerit. Ipse siquidē primus relicto eremo apū Parisi⁹ monasteriū ordinis extruxit & mēdicitatē Anastasio quarto pontifice approbāte exercere ecpit: idq; multis in vrbib⁹ agere curauit. Quāobrē religio ipsa cū nō modo patrē sed etiā religionis cōditorē appellauit: & de cetero ad ꝑpetuā sui memoriā ordinis fratres nō eremitas sancti Augustini: sz gulielmitas vulgo in appellare cōsueuit. Eiusq; exēplo cōfestim in Vmbria & flāminea Italie prouincijs Joānes bonus mantuan⁹ incredibili feruore eodē modo surrexit: qui magis exeplo q̄ verbo & ipse collapsuꝫ ordinē instauauit. Unde factū est vt & multi viri sanctitate ꝑmoti se suaq; ordini tradēte religionis habitū ab eo susceperūt: & multa cōstructa sunt monasteria inter quos & Seraphicuꝫ Franciscū minoꝝ fundatorē fuisse cōstat cā itē ob rē & in flāminea & vmbria ci⁹ ordinis religiosi non

eremite sancti Augustini: sed Zaboniti dicti fuerūt. Sic t in etheuria: ac alijs plurimis in locis ita gestū est: cū alij a loco de fabali: alij de loco de beritijs sic reformati cognominari voluerint: quoz quibz ꝓpriū caput differētes cōstitutiones suas: eadē tamē regula: sicut in predictis ordinib⁹ gestū esse videmus: vsqz ad Innocētiū quartū habuere: Quo in tēpore Alexāder quartus Innocētio suffectus visione q̄dam premonit⁹: qua quidē beatissimū patrē Augustinū capite grandi: t exilis mēbris vidit: cūqz monuit: vt ordinē suū iā per gallicanas ciuitates effusuz: vt t ipse incremētū more ꝑdicatoruz t minoz sortiret in ciuitates reduceret: qui statiz euigilās ordinauit vt predicti fratres omissis ꝑdictis titulis t nominib⁹ sub vno capite regrētur: t vno. s. eremitaz diui Augusti. noie censērētur: atqz eos relictis nemorib⁹ ciuitates incolere coegit: necnō t oīa idulta: atqz priuilegia diuersis ꝓuincijs: ac locis per sūmos pontifices collata eis cēsuit esse cōmunia. Quātū deide t locis t viris sanctitate t scientia prestantissimis floruerit hic ordo in inferioribus dicemus.

¶ Canonicoz aūt ordo. s. regulariū diui Augusti. hoc anno ipso patre Augustino iā ēpo ordinato apud Ipponēsem Aphrice vrbē ab ipso patre initiū sumpsit: Nā vt sermone de cōmuni vita clericoz ab ipso edito ad verbū habet. Augustin⁹ idē cū molestia ēpi presbyter factus: ga cū fratrib⁹ eremitis: sicut antea habitare nō poterat clericos itra epi domū ēt habere curauit: t cū eis pariter ꝺm apostolicā formā: quoad vixit degere voluit: Quib⁹ oibus placuit vnū in deo sentire: t oia cōmuniter possidere. Hez ga hoz canonicoz fuerit habitus nullo autētico scripto aut approbata cōsuetudine inuenire potuim⁹: cū diuersis in locis diuersi habit⁹ repiantur canonici: quia alij albo vestiūtur habitu cū basta supiori linea: alij tunica nigra cū basta desup linea t alba: vt pleriqz cathedraliū canonicoruz in gallijs cōstituti. Alij vero habitu tātūmodo albo: t clamide alba: alij cū tunica nigra t camisia linea sine scapulari: sed cū capucio secularitū more sacerdotū. alij etiā cū lineo scapulari albo t basta supra lineā camisiā: vt hi qui sancti saluatoris in senēsi agro pr⁹ a quodam fratre nostro eremita instituti. Alij quoqz cū linea camisia: clamideqz desup nigra: sed bireto albo: vt hi qui Venetijs sancti spūs locū inhabitāt: ab alio similiter eremitaz fratre cōstituti. Reperiuntur t alij canonici qui lateranenses nūcupātur in agro lucēsi loco qui dicit Frixonaria a quodā brixiano fratre ordinis sancti dominici prius cōstituti: t hos predicatoruz fratrum more in oibus prefatus institutor esse voluit camisia linea ēpoz more excepta t bireto nigro: Qui t vulgari sermone fratres della camisia appellant. Alij insup canonici reperiūtur diuersis habitib⁹ distincti: qui oēs singularib⁹ priuilegijs in canonicos cōputātur Et hoz qui dē a beato Marco euāgelista: quidā a beato Perto Aug. quidāqz in gallia atqz Italia a beato Ruffo: Et alij cōplurimi fuerūt a superioribus distincti: ab alijs etiā istituti: de quib⁹ infra locis suis dicetur.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Claudianus poeta natione Egyptius bis tēporib⁹ apud Florentiam Etrurie vrbem in precio existēs duos libros: Claudianū scilicet maiorē t minorē edidit: in quib⁹ certe multe extant sentētie celebres ac notabilia prouerbia. Librū quoqz de Theodosij laudib⁹ versib⁹ exaratum cōfecisse ferunt.

¶ Prudentiū etiā poetā xp̄ianū: virū vtiqz secularium litteraz sciētissimum per hos dies clarnisse: t in precio fuisse tradūt: qui t nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit: quoruū de numero extat liber de martyrib⁹: liber hymnoz. De origine peccatoruz lib. i. De cōpugnātia li. i. Sed t in exameron t in toto nouo t in veteri testamēto pulchre cōmentatus est. Duos insup de trinitate scripsit libros: atqz aduersus Simachū idola defendentē librū cōposuit: t quedā alia.

¶ Heraclides monachus vir quidem sanctus: t ipse per hoc idē tempus existens: inter cetera vitas sanctoruū patrū composuit.

¶ Apollinaris Laodice Syrie vrbis episcopus per hec ipsa tempora in precio existens cum esset in disputando vehementissimus: aduersus Porphyrium philosophum triginta libros edidit. Adeo ipsuz acutū fuisse tradunt: vt diceret corpus nō animā a dño in dispensatione susceptū: qui cū rationib⁹ vegetur: dixit cum quidem animā habuisse: nō tamen ex ea parte qua rationalis est: sed ex ea solū: qua corpus viuum reddit. Ad supplemētū vero rationalis partis ipsum verbū dei fuisse perhibebat: qua corpus viuum reddit. Ad supplemētū vero rationalis partis ipsum verbū dei fuisse perhibebat: Et hinc apollinariste heretici originē t denominationē habuere: Hic cū superiori tempore grāmatice multam dedisset operam episcopus factus in sacris scripturis multa edidit opera.

¶ Patianus barchinonensis episcopus: vir sanctitate atqz eloquentia insignis: his temporibus de fide bene sentiens contra Nouatianos nōnulla edidit opuscula eosqz qbus potuit: virib⁹ impugnat.

¶ Esicius Gregorij naçāçeni discipulus his temporibus diem obijt: hic ab adolescētia cum eodem apud Cesareā enutritus ac eruditus fuit: a quo cum eruditissimus euasisset vir: postea bibliothecam Origenis t Pāphilij corruptā mēbranis multo labore correxit: multaqz memoratu digna cōposuit.

¶ Hilarius mertulensis episcopus hoc ipso tempore posteaq̄ apud eandem vrbem pro Christo mul- 406 560.
ta pertulisset dāna: t ab angelo atqz beato Petro apostolo confortatus magnā populoz multitudinē
deo lucrificeit: quibus strenue gestis septimo idus Julij in pace sancta quieuit.

¶ Heluidiū heresiarcham Auxentij arriani discipulum: virum vtiqz callidum atqz doctissimum tempestate hac insaniendo suam heresim dogmatiçasse ferunt. Affirmabat enim beatissimam virginem Mariam post Christum t alios de viro suo Joseph suscepisse filios: quē quidem beatus Hieronymus in suis scriptis impugnare nō destitit. Et ideo contra eum librum de perpetua ipsius virginitate

uis Marie virginitate composuit: qui sic incipit: Nuper rogatus a fratribus.

5606 407 Archadius Theodosij magni filius non⁹ ꝓstatinopolitan⁹ iperator: olympiade. 293. post pa
trē iperiū suscipiēs iperauit cū Honorio fratre suo annis. 13. bi nāq; cū mire indolis t ingenij
adolescētes cēnt etiā xp̄ianissimi habebantur. qui dū iperij gubernacula suscepissent parib⁹
auspicijs illud tātū administrationib⁹ rexere diuinis: t Archadius quidē orientē: Honori⁹ vero occi
dētē gubernabat. Uxor q; pater eox Theodosi⁹: ipsis adhuc adolescētulis tres duces tutores reliqué
rat: vz Ruffinū qui oriētē: Stileonē qui occidētē: t Hildonē qui Aphricā regerēt: mortuo patre quili
bet eox iperādi cupiditate pmot⁹ regnū quisq; inuadere conat⁹ ē suū. Et Hildoni res nouas in Aphri
ca molienti: frater eius Mesecelger viriliter obstitit: eūq; e regno fugauit: qui ita haud multo post ani
mi dolore mortuus est. Uerū Mesecelger ea victoria elatus: cū nullis oīno parceret: t ipse statim a p
prijs militib⁹ occisus est. Ruffin⁹ vo dū oriētale iperiū inuadere conaret: ab Archadio licet adolesc
te oppīmit. Stileo etiā q Romanox copiax virtute Rhadagasum gothū vix audacissimū cū innu
merabilib⁹ gothis in fesulanis mōtib⁹ apud etruriā supauit: Alaricū cox regē apud Rauēnā mul
tis cladib⁹ affecit: cū in galliā ab eisdē gothis superat⁹ fuisset: t ab Honorio iperatore auxiliū postu
laret: Indignatus imperator statim duces misit: qui cum interficerent.

pp. 42. 5608 409 Anastasi⁹ papa natione Ro. patre Maximo: post Syricū pōtificem sedit annis. 3. t dieb⁹. x.
Hilldomo figdē optim⁹: qui pōtificatu inito rei diuine curā gerēs: Gratiano teste cōstituit ne de
biles vel māci: ne ve mēbro aliquo mutilati in clericox numex reciperētur: vt habet i canone
.55. di. c⁹. Qui parte digiti. Uetuit itē ne peregrini: t maxime trāsmarini in clex recipent ro. nisi gn.
que epox cyrogratū signatū exhiberēt. 37. di. c. Extraneo: Et hoc quidē fecisse dicit: ne manichei qui
in Aphrica existimatione magna habebātur ad fidē corrupēdā de suis cū fraudib⁹ eodē modo mitte
rent. Mādauit rursus vt cū sacrū euāgeliū in ecclesia dei legeret: aut caneret: nō sedēdo: sed stādo cū
reuerētia ab oib⁹ xp̄icolis audiret: de cōse. di. i. c. Apostolica auctoritas. Bis deniq; in decēbrio mēse
ordinationib⁹ celebratis: vbi presbyteros octo: diaconos quinque: t episcopos per diuersa loca decem
creauit: moritt: t in cemiterio ad Ursum paleatū. 5. kal' maij sepellit: t tūc cessauit sedes dies. 21.

5609 410 Martin⁹ monachus t turonēsis eps vir sanctitate t pietate clarissimus: hoc anno qui est pmus
Anastasij pōtificis ann⁹ apud eādē vrbē. 3. idus nouē. etatis vero sue. 81. migrauit ad dnm. Cui⁹ qdem
vita tātis exstitit gloriosa miraculis: vt trīū mortuox more dñi nostri Jesu xp̄i meruerit esse suscita
tor magnificus: Cui⁹ qdem exequijs cū diuus Ambro. doctor miraculose interfuisset: t ei⁹ sanctitatē
atq; virtutē didicisset: ꝓfestim de eo talia protulit verba dicēs: Beatus Martinus prophani erroris
templa destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corporibus demonia fera ex
clusit: ac varijs laborātes lāguoribus salutis remedio subleuauit. quia inquit: ita perfect⁹ est vt christū
texisset in paupe: t vestē quā egen⁹ accepat mūdū dñs induisset. O felix largitas quā diuinitas opat⁹.
O clamidis gloriosa diuisio que militē texit t regē. O inestimabile benū: qō vestire meruit diuinitatē.
Digne huic dñe cōsessionis tue premia cōtulisti: digne arrianox subiacuit feritas: digne amore mar
tyrij psecutoris tormēta nō timuit. Quid erit pro oblatione integri corpis receptur⁹: qui pro ḡnitate
vestis exigue vestire deū meruit t videre. Sic sperātib⁹ ꝓtulit medicinā: vt alios supplicationib⁹: alios
visu saluaret. Hec Ambrosi⁹ de beato Martino ad verbū. Ei⁹ itaq; festū tertio idus nouēb. celebrat.

Paula matrona romana mulier sane sanctitate admirabilis: t diui Hiero. in xp̄o filia atq; disci
pula: hoc anno quo t sanctus Martinus etatis sue. 56. sexto kal'. febru. apud Bethleē iudee ciuitatē
lōgo coronata martyrio quieuit in pace: Cui⁹ quidē dignitatē: monasticāq; cōuersationē: desertionē
patrie: t ad hierosolymā ꝓuectionē diuus ipse Hiero. libello quodā magnis effert laudib⁹: vbi etiam
oz eius pegrinationē per loca sancta: humilitatēq; cōtinētiā: clemētiā: profusam in paupes benefice
tiā: incredibilē patiētiā: institutionē: ordinē monasterij: hospitalitatē atq; fidē: t aduersus hereticos cō
stātiā: t ad extremū eius felicē exitū: t in exequijs sanctox concursum narrat atq; frequentiam. Eo
etiam in lib. ipsius filium Eustochiū t heredem virtutis consolatur. Dicitq; eandē Paulā ad Ega
mēnone rege predicto qui Troiā deleuit: traxisse originem: que tradita fuit viro clarissimo ex nobilis
sima iuliorū familia procreato. In cuius quidē tumulo idē sanctus Hiero. tale inscripsit carmen.

Respicis augustū precisa rupe sepulchrum — Diuitias sobolem bethlemico conditur antro
Hospitium paule celestia regna tenentis — Hic presepe tnum xp̄e atq; mystica magi
Fratres cognatos: romā: patriāq; relinquens — Munera portātes: hominiq; deoq; dedere.

Dormiuit itaq; sancta t beata hec Paula: vt dictū est: septimo febru. tertia sabbati post solis occasū
t sepulta fuit. 5. kal'. earūdē: vixit in sancto proposito Rome annos quinque: Bethleē aūt annos. 20.

Bonatus Epyri epūs: vir sanctitate t scientia precipuus per hoc tpūs in precio exist⁹: etiā diaconē
imense magnitudinis in eius ore spuendo occidit: quem adeo magnū fuisse ferunt: vt octo boū iuga
vix ad incendij loca cum perducere potuerunt.

Pelagius quidā monachus t hereziarcha pessimus e Roma in Angliā proficiscens: insulā illaq;
omnē execrabili infecit errore. Predicabat enim hominē sine gratia dei saluari posse: t vnum quemq;
suis meritis propriaq; virtute ad iustitiā regi. Infantesq; preterea sine originali peccato nasci dice
bat: nō ideo baptizāri oportere: vt a peccato liberentur: sicut habetur in canone. 24. q. 3. c. Pelagiani:

Contra

Contra quem diuus pater Augustinus cū ceteris p̄sbyteris se viriliter infundēs: librū de baptismo parulox primo: t postea aliū librū conscripsit: vt etiā habet in canone: de cōse. di. 4. Sed t sanctus Hiero. contra eū Dialogū recte fidei tribus libris perscripsit: qui sic incipit: Dic mihi critobole. Is āt Pelagius anteqū proderet hereticus tres libros de trinitate fidei cōposuit. Et postq̄ hereticus publicatus fuit etiam hereli sue fauentia conscripsit.

¶ Alexius Romanus patricius confessor dignissimus atq; sanctissimus: hoc ipso āno. 6. kal. augusti Ro. in domo patris sui noie Euphemiani senatoris incognitus longa exercitatus patiētia migrauit ad dominū: cuius exequijs miraculis plenis interfuere Archadius t Honorius iperatores: Hic p̄ domino sponsam elegātissimā deseruit: vt ēt Gratianus in canone. 27. q. 2. Para. Ecce q̄ coniugati testatus est. Eius autem natale eo die quo obijt celebratur.

Innocētius huius nois primus papa: natione albanus: patre Innocētio: post Anastasiū pōti. sedit ānis. 15. mēsi. 2. t diebus. 20. hic sanctus fuit: t multa ad religionē xp̄iānā pertinētia: Gratiano ēt testāte cōstituit: vz vt nullus publice penitēs in clericū reciperetur: sicut habet in canone. 50. dis. c. Canones. Voluit itē vt ecclesia semel cōsecrata amplius nō consecraretur. 68. di. c. Eccle sijs semel. Censuit itē: vt clericus qui sine epi consensu ordinaret: eius ordinatio fieret irrita. 71. di. c. Siquis ausus. Declaraitq; preterea q̄ epi qui prebēdas vel prioratū: vel decanatū: aut honorē vel dignitates: seu aliquod sacramētū: vt puta oleū sanctū: crisma: cōsecrationes altarium venderent pro symoniacis punirētur: vt. i. q. 3. c. Siquis prebēdas. Voluit quoq; vt prima sedes alicui alteri iudicio nō subderet. 9. q. 2. c. Nemo. Constituit: itē vt singulis solēnibus festis in ecclesijs ante sacramenti receptionē pax xp̄icolis daret: de cōse. di. 2. c. pax igit. Cōstituit insup vt sabbato ieiuniuz celebraret: eo q̄ tali die xp̄s iacuisset in sepulchro: t eius discipuli ieiunassent: de cōse. di. 3. c. Sabbato vero. Damnauit etiā Pelagiū predictū t Celestinū monachos hereticos cū omni eox execrabili doctrina: sicut p̄z. 24. q. 1. c. de hac materia. De iudeis quoq; t paganis: deq; monachis regulas quasdā tulit: vt habet. 26. q. 2. c. Nūquid. Cathaphrigias āt hereticos: quox: vt dixim⁹: auctores fuere. Montan⁹ Prisca t Maxilla ab vrbe expulit. Archadiū ēt iperatorē excōmunicauit: eo q̄ expulsioni Joānis chrisostomi consensisset: cui⁹ eiectionē Eudoxia iperatrix p̄uocauerat q̄ cōtra mulieres predicasset: quia circa ipsi⁹ Eudoxie imaginē ludebāt. hui⁹ ēt tpe grādē t inauditū miraculū in Vercellēsi ciuitate gallie vrbe cōtigit de quadā muliere coniugata falso accusata: que eo qui dicebat: adultero cōfitēte tormētis superare non potuit: t capite vix. 7. ictu trūcato diuinitus vite reddita: iperiali tādem rescripto libertati reddita est. Quāobrē diuus Hiero. huic pōtifici sancto ad cōtinētie t Innocētie coniugalis exēpluz hec scribere voluit. Hic ēt pōti. dignissim⁹ Basilicā Gervasij t Protasij in vrbe dedicauit. Et cū ordinatiōes quater in decēbrio mēse habuisset: vbi p̄sbyteros. 30. diaconos. 12. t epos per diuersa loca numero quinquaginta āttuor creasset: mortuus est: t in cemiterio ad vrsuz paleatū. 5. kal. augusti sepelitur. Et tunc sedes vacauit dies. 22.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Joānes cognomēto chrisostom⁹ cōstātinopolitan⁹ epus hoc anno postea q̄ xp̄iane religioni vbo t exēplo atq; doctrina plurimū profuisset. 6. kal. Februa. in pace genit: Hic pp̄ veritatē t iustitiā defendā ab Eudoxia t Archadio ei⁹ filio multas ptulit iniurias: sed inter hec ēt preter sanctitatē maximā p̄o ingenij sui magnitudine hos infrascriptos edidit libros.

Sup Matthēū duo volumina. Incipit: Oportuerat.
Sup Joānē Omelias. 88. prologus incipit: Omnib⁹ in xp̄o.
De dignitate sacerdotali per modū dyalogi li. 6. Multi fuerūt.
De eo q̄ nemo ledit nisi a seipso li. i. Scipio q̄ eras.
De reparatione lapsi: vt multi opinātur: Quis dabit.
De laudibus Pauli omelias sex: Nihil proculdubio.
Item super macbabeis
De militia spirituali.
De compunctione
Sermones quoq; sanctis t epl̄as multas ad diuersos.

¶ Cassian⁹ itē monachus cōstantinopolitan⁹: seu vt Helymādo placet scytha: ipsi⁹ Joānis chrisostomi magn⁹ diaconus p hec ꝺz tpa floruit: t multa ac multa edidit: hūc nāq; Massilia p̄sbyteruz ex Cōstātinopoli mittēs duo ibidē monasteria ꝺdidit: vbi multos vtriusq; sexus cōgregās monachos: hec que subiecta sunt p̄o maiori parte cōscripsit opuscula. s. de monachi habitu. de canonica oratiōe t psalmox modo li. 4. de origine t qualitate ac remedijs octo vitiox principaliū li. 8. Collatiōes patrū Egypti cū eis quādoq; habitās digessit. de distinctione monachi ac fine. de discretione. de tribus ad seruiēdū deo vocationib⁹. de pugna carnis aduersus xp̄z t ecōtra. de natura oīz vitiox. de necessarijs sanctox. de mobilitate anime. de octo principatib⁹. de oratione. de integritate orationis. de perfectis. de castitate. de ꝓtectione dei. de scia spirituali. de diuinis carismatib⁹. de amicitia. de finiēdo vel non finiēdo. de tribus antiquis monachorū generib⁹: t quarto nūc exorto. de fine cenobite t eremite. de satisfactione pñie. de remissione quinquagesime. de nocturnis illusionib⁹. de eo q̄ ap̄s dixit. Nō. n. q̄ volo bonū hoc facio. de mortificatione aduersus Nestoriū: t de incarnatione domini li. 7.

¶ Simphonium autē beati Hieronymi auditorem atq; discipulum: virum apprime eruditissimuz bis temporibus fuisse t floruisse constat: Hic adhuc puer: vt diuus refert Hieronymus Bethleē laudes cōposuit. Postea de subuersione idoli Serapis. t ad Eustochiū virginem. De virginitate quosdā libros edidit: necnō t Hilarionis monachi vitā: atq; alia beati Hieronymi magistri sui opuscula

de latino in grecū transtulit.

¶ Attic⁹ constātinopolitanus post Joānē chrisostomū ēps vir doctissim⁹ tempestate hac floruit: ⁊ de fide: deq; virginitate peregregiū opus ad reginas Arcbadij iperatoris filias conscripsit: in quo quidem preueniens Nestorianum dogma impugnat.

¶ Julian⁹ cāpan⁹ ēps vir ingenio acer: ⁊ in diuinis scripturis sufficiēter doctus: ac greca latinaq; lingua eruditus tēpestate istac ad patrē nostrū Aug. illū pelagiane hereſis maxi⁹ ipugnatorē li. 4. in defensionē illi⁹ erroris ⁊ hereſis atq; alios octo cōscripsit libros: Hic antecp̄ huiusmodi impietati se aperiret inter ecclesie doctores clarus ⁊ insignis habebatur.

¶ Ruffinū aglei ēsem p̄sbyterq; vir vtiq; clarissimū atq; eruditissimū hisdē ēt tp̄ib⁹ florusse ꝓstat: co q; diu⁹ Hiero. nōnullas dederit epl'as: in q̄b⁹ cū tanq̄ amicū dulcib⁹ allogē verbis atq; ad charitatis pseuerātiā exhortat: ſz paulopost amicitie pseuerātia iter eos destruit. Hic itaq; cū eruditē cēt: ⁊ si op⁹ aliq̄ nō ediderit: tū in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit. ⁊ q̄maxime multā ptē greco⁹ codicū latinis exhibuit: ꝝ libros Josephi iudei. libros Basilij ēp̄i: ⁊ Hegorij naçāçeni: Clemētis ro. Euse. cesariēsis: Sixti p̄sbyteri: Euagrij sinias P̄aphilij martyris aduersus mathematicos: atq; Origenis aliquos trāstulit: Sz ⁊ in symbolū nōnulla diserui. Scripsitq; preterea benedictionem Jacob sup duodecim patriarchas triplici sensu. s. historico: morali ⁊ mystico. Scripsit etiā epistolas ad dei ti more hortatorias: ⁊ obtrectatori opusculoꝝ suoꝝ duobus voluminibus respōdit.

Honorius Arcbadij p̄dicti frater. x. cōstātinopolitan⁹ iperator: ei⁹ fratre Arcbadio defuncto fo ano 26. olympiadis iperiū iterū suscipiēs cū Theodosio fratris filio iperauit ānis. 15. vir certe morib⁹ ⁊ religione patri Theodosio ꝓsimilis: q̄ pncipatu suscepto cōfesti Cōstātinū quē dā tyrānū apō Arelatū captū iterfecit. Cōstātiū āt p̄dicti Cōstātini tyrām filiū Gerūcius comes in bello apud Vienā occidit: ⁊ stati ei⁹ loco Maximū quēdā ꝓstituit: Quo substituto milites sui nō mul to post Gerūtiū ip̄z iterfecerūt post quē ⁊ Jomi⁹ nobilis gallic⁹: cū in gallia q̄dā temeritate rēpub. inu sisset ipse ⁊ Sebastian⁹ ei⁹ frater iterfecti sunt. Athaulph⁹ aūt vesegothoꝝ rex: cū pacē ab Honorio po stulasset: nec ipetrare potuisset Hispaniā ⁊ Aphricā trāsijciēs eas cū q̄dā Attalo iperatoris noie inua dere tēt auit. Sz Attal⁹ ab Heracliano Aphrice p̄fecto maritimo bello supat⁹ ⁊ capt⁹ ad Cōstātū comitē Honorij cognatū arelatū vinct⁹ mittit. Deide ad Honoriū Romā missus ante currū suū in triū pho ludibrio fuit. Heraclian⁹ āt hāc ob rē elat⁹ ⁊ ipse in p̄fidiā ꝓlapsus est: Qui adepto ꝓsulatu stati cū trib⁹ milib⁹ ⁊ septingētis namb⁹ ex Aphrica Romā venit: Sz Cōstātini comitis p̄dicti occursu ita attrit⁹ est: vt sol⁹ raptā rediret Carthaginē: vbi eucstigio militari tumultu perēpt⁹ est. Tūc quoq; pre cipiēte Honorio: ⁊ fauēte Cōstātino sopitis apud Aphricā reb⁹: expulsiq; hereticis ecclesijs pax red dita est. Beniq; Honori⁹ pacatā rēpu relinquēs ānō. 15. iperij sui Rome defunct⁹ ē nulla post se sobo le relicta. Sepultusq; est iuxta Petri basilicā in mausolo pulcherrimo. Duas q̄ppe Stileonis filias: vz vnā post alterā duxerat vxoresq; subita morte p̄uēte ex hac luce virgines migrauere: Quāobrē im periū eius Joānes occupare annixus est.

¶ Romane vrbis captiuitas.

560 412 ¶ Alaric⁹. 4. gotthoꝝ rex ex nobilissima balthoꝝ ī gothis familia nat⁹ hoc ānō q ē. 1664. ꝓditōis ⁊ qnt⁹ regni ipsi⁹ Alarici ann⁹ kalēdasq; aprilis post lōgā ⁊ grauissimā obsidionē romanā vrbē reruꝝ oīuꝝ dūaz cepit ⁊ icēdit. Nā cū Alaric⁹ hic regnū suscepisset Redagasuꝝ quēdā i gothis potētissimū sibi adiūgēs exercitū ducētoꝝ miliū coadunauit: Stiliqz thraciā: pānoniā: noricū: illyricū ⁊ p̄mā italie ptē vt dixim⁹: miserabili strage afflixit. Sz Redagasus vltro ꝓgrediēs i fesulanis montib⁹ nō ꝓcul a Florētia ꝓsedit: vbi a Stileone duce obsessus rex oīuꝝ ptulit inopiā. ⁊ cū se fuge cōmisisset: ab exercitu romāo ifect⁹ ē. Quo supato ⁊ iterfecto: tāta: vt Paul⁹ lōgobardoꝝ histonic⁹ refert: captinoꝝ gothoꝝ fuit mlt'itudo: vt oīuꝝ greges p̄o singulis aureis pecudū more vēderētur. Eā ob cladē pmot⁹ Alaric⁹ cū inumerabili vesegothoꝝ multitudine italiā itrauit: ⁊ nō lōge a Rauēna ꝓsedēs ibidē oīa rapinis ⁊ direptionib⁹ involuit. Quo audito Stileo ip̄gerrim⁹ duc: stati i e Cōstātinopoli cū oīb⁹ copijs movēs terrestri itinere Italiā vēit: ⁊ p̄ agleiā ac patauiū agrū delat⁹ i rauēnatū: vbi nūc ferraria ē q̄ tūc vic⁹ erat ꝓsedit. Cōgresso ꝝ i Alaricū sc̄ō ip̄z p'limis affecit cladib⁹: quē si voluisſz: ēt oīo ōlere potuisset: ac ita: vt aiūt: bellū ptraxit. 3. ānis. Deide iter bonoruū ⁊ alaricū pace ꝓfecta ip̄ator galliā: quā fecit: alani: burgōdiones q̄z cū vādalis occupauerāt: alarico possidēdā cōcessit: qnā q̄dē possessionē Stileo q ī italia ⁊ gallia iperatoris vices gerebat cōp: obasse vsus ē. imo ⁊ maiora eidē Alarico pollicit⁹. Sz baud mlto post dū gothi eo i loco securi ꝓsisterēt Stileo i die pasce sanctū q̄ndā indeū ducē cū exercitu misit: ⁊ cū Sanctō xp̄iani max⁹ cēnt odio de gothis cruētissimā edidit cedē. q̄ viso Alaric⁹ raptim aciē struxit: ⁊ i sanctū rnēs ei⁹ copias oēs ōleuit: ⁊ ita ira succēs⁹ omissa gallia aduers⁹ stileonē oēz suā vim ꝓuertit. Sz Stileo cū ab ip̄atore auxiliū postulasſz: ip̄ator duces misit q cū iterficerēt. Digna suc fraudis sibi retributa mercede. Alaric⁹ āt mlta idignatiōe ꝓmot⁹: cū p̄ānū vniuersā fuisſz ꝓpulat⁹ italiā: Romā tādē obsedit: q̄ fame tabefacta mres ēt filios cōcederūt: vnde ⁊ certe p̄us fame perijt q̄ gladio. Ac sic alaric⁹ kal'. aprilis p⁹ obsidiōis ānū vrbē q̄ totū cepat orbē nllo q̄si ōsensaz p̄sidio pro ne gocio ꝓbēdit: diripuit ⁊ icēdit. Ferūt tū Alaricū hac moderatiōe i rōanos vsū vt suis mādauerit: a cedē ⁊ a sāguie q̄ ad fieri posſz: abstiere: vt q̄ ad basilicas petri ⁊ pauli ꝓfugiētes nō ledērēt. Tradūt q̄z Placidam Theodosij seniozis filiā captiuā abductā fuisse. Alaricus vero cū Gothis suis tertia die

vrbe

vrbe egressus in lucanos brutiosq; ꝓfectus est: vbi cū oia depopulatus fuisset: tandē apud Cosentiaz ciuitatē vi captā ⁊ direptā. 6°. regno sui anno mortē: ac sic postea Roma rex oiuz dña: ciusq; regnū declinare cepit: qō Blondus forolivien̄sis histo. duob⁹ ⁊. 30. libris accuratissime describēs deflere nō desistit: e gb⁹ ⁊ nos veritati ei⁹ iberētes multa ad vbū excerpsim⁹. Alarico nāq; recedēte reliq̄ clarissima vrbis loca q̄ ꝓburi a Gothis neguerāt fulminib⁹: vt Paulus refert: diruta sūt: pp qō in tota vrbe xp̄i blasphemia fuit: acclamātes hoc ideo vrbi cuenisse: q: sacra deoz neglexerāt. Quāobrē ⁊ diu⁹ p̄ Augustinus cōtra obtrectatores ciuitatē dei edificauit ⁊ composuit.

¶ Ataulphus autē ⁊ ipse balthus post Alarici mortē ob ipsi⁹ affinitatē ⁊ generis nobilitatē gothorū rex oiuz cōsensu creat⁹ gnto loco regnare cepit: ⁊. 3. annis regnauit: vir sigdē magnanimus atq; excellentis: g in romanā vrbē plūmū iflāmat⁹ suscepto regio noie ꝓfecti cū exercitu regressus est: vt vrbē oino deleret: ⁊ nouā ꝓderet: quā gothiā appellaret: sz Placidia ei⁹ vxor ⁊ Theodosij senioris filia iam ab Alarico captiua abducta: vbi bonis mentē itellexit: ita cū dulcib⁹ vbis deliniuit: vt vrbē dimiserit: ⁊ a cedib⁹ atq; rapinis se tētauerit: vrbē q̄z suis magistatib⁹ regēdā dimiserit. Et nō mō hec p̄stantissima mulier maritū a tāto facinore retraxit: sz etiā iter ip̄z ⁊ Honoriū iperatorē fr̄z ⁊ ei⁹ nepotē ⁊ Theodosiū pacē ꝓposuit. Qō cū nūciatū fuisset iter Gothos Ataulphus hic a suis militib⁹ statim iterfectus est.

¶ Cōcliū carthaginēsem. s. ducētoz decē ⁊ octo patrū hoc anno Innocētij pape iussu cōtra Pelagiū idicit̄: in q̄ gdē sctissim⁹ p̄ ⁊ doctor Augu. affuit: vir certe oiuz q tūc aderāt: doctissim⁹: q fidē nostrā acutissimis disputatiōibus egregie defensauit. 413 5612

¶ Viri doctrinis excellētes.

¶ Lucianus hierosolymitanus p̄sbyter vir sctitate ⁊ scia p̄cipuus tēpestate hac floruit: ⁊ corpa beatoz Stephani ꝓthomartyris: ⁊ Gamalielis diuina revelatiōe repijt eāq; revelationē ⁊ inventionez cū esset disertissimus vir ad oēs ecclesias insigni volumine greco sermone conscripsit.

¶ Alexāder lithos: hoc est medicus cognomēto sophista: per hoc tēpus ob ingenij magnitudinē medicorū princeps habitus totius medicine disciplinis tribus libris explanauit: ⁊ alia quedaz cōposuit.

¶ Paulinus nolan⁹ epūs pietissim⁹ gdē vir hac gothica p̄turbatiōe ꝓ cuiusdā vidue filio captivo redimēdo se in fuū tradidit: ⁊ vt diuus p̄ Aug. p°. de ciui. dei. c. i. et Grego. i. 3°. dialo. c. i. tradūt: i aphricā pduct⁹ est: vbi dñis suis tādē cōuersis in patriā suā cū gloria regredi meruit. Ad hūc nāq; epm sctus Hieronymus epl'az ad sacras l'as exortatoriā scripsit. Ferūt aūt hūc Paulinū nōnulla breui sermone cōposuisse. s. ad Cesiz quēdā epz de morte cōsolatoriū libellū. Ad Seuez epl'as multas. et ad Theodosiū iuniorē panagiricū prosa cōscripsit. Itē ad sororē de sacramētis li. i. ⁊ de contēptu mundi epl'as multas: sed ⁊ tractat⁹ multos diuersis de causis edidit: ⁊ p̄sertim de penitētia ⁊ martyrū laudibus.

¶ Leporius Aphricanus p̄sbyter cū superioribus multa sciētia clarvit: g cū de puritate vite sue nimiū p̄sumeret: quā arbitrio tm̄ ⁊ conatu ꝓprio: nō dei adiutorio se obtinuisse credebat pelagi dogmate infectus est. Sed mox per patrē nostrū Aug. emendatus de sua emendatione libellū ꝓposuit in quo optime de erroze suo satisfacit: ⁊ deo gratias de emendatione agit.

¶ Fastidius q dā Angloz epūs per hec tēpora quedā sana ⁊ deo digna edidit opuscula: e quibus de vita Christi vnus erat liber. ⁊ alius de viduitate servanda.

¶ Simplici⁹ mōach⁹ p̄tia mediolanēsis: ⁊ p⁹ Ambro. ēt ipsi⁹ vrbis epūs: cū ab ipsa iuuētute sua deo devotissime atq; sctissime vixisset: bis ēt tp̄ib⁹ tā vbo q̄ vita mlto in p̄cio habit⁹ est: pp qō ⁊ diuus p̄ Aug. p⁹ baptismū ⁊ religiōis habitū susceptū ad cū statī ꝓ fidei xp̄iane eruditiōe suscipiēda ꝓcessit a q̄ optie edoct⁹ tādē discessit. ⁊ cū sufficiēter erudit⁹ cēt: ad cūdē Aug. adhuc p̄sbyter: ⁊ ad alios multas epl'as edidit: in gb⁹ ip̄z exortat̄: vt ingeniū suū in sacraz l'az expositiōe agitet. Hic tam in vita q̄ in morte cū multis signis ⁊ virtutib⁹ claruerit: in sanctos relatus ei⁹ natale. i 4. die augusti celebratur.

¶ Bassianus quoq; Laudēsis cisalpine gallie vrbis epūs: vir oi virtute sanctitate atq; doctrina cōspicuus hoc anno beatū celo reddidit spiritum.

¶ Nestor hereśiarches cōstātinopolitanus epūs hoc tpe postq̄ pōtificatu donatus fuisset aptū se ecclesie hostē oñdit: ⁊ cū ex tpe p̄cipuus declamator eēt p̄dicauit xp̄z hoiem purū fuisse nō deū: vnde ⁊ librū q̄si de incarnatiōe scribēs. 62. duob⁹ diuine scripture testimonijs suo prauo cōsensu cōfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractatus. 415 5614

¶ Predestinatoz etiā heresis p hec tpa scripsit: g oīno affirmabāt nil ad vitā ꝓdesse q̄ hoies vtuose viuerēt: sicut habet̄ i canone. 24. q. 3. c. Quidā Quis autē.

¶ Valba sertus: imo poti⁹. 7. Gothoz rex hoc anno Ataulpho: iuētor⁹ hui⁹ erroris fuerit nō bētur rege ⁊ Sigerico ei⁹ successore iterfect̄: eo q̄ cū Honorio iperatore ꝓtra militū volūtatē ꝓposuerāt eis subrogat⁹ regnauit annis. x. vir gdē prudētissim⁹ atq; mitissimus: g cū videret milites pacis ipatiētes ad eoz rabiē explēdā magnā eoz ptē nauigio ⁊ armis istructā in aphricā trāsmisit: g oēs deo indicto in gaditano freto naufragātes pierūt. q̄ clade tertius Valba pacē cū Honorio ꝓtinus pcussit: ⁊ adiuicē obsidib⁹ datis etiā Placidiā p̄decessoris sui vxorē reddidit: ac q̄z aduersus alios Barbaros obsequiū ꝓmisit. Paceq; firmata Honori⁹: vt diximus: ipsam Placidiā suā sororē Cōstātio cesari vxorē dedit ex q̄ Valēt̄inianū tertiū suscepit. Preterea Honori⁹ ipse iperator Tholosanā vrbē cū aligb⁹ alijs vrbib⁹ valde ꝓcessit: vbi ⁊ in postez gothoz regni sedes fuit tūc ea regio Vasconia dicta ē: idest occidentalis gothia: ⁊ hi Vesegothe dicti sunt. Alij vō q oriētē tenuere ostrogothe appellant̄. 416 is 615

pp. 44.

5618 | 419 | Zosimus papa natione grecus: patre Abraã: post Innocentiũ pontificẽ sedit anno vno mẽsibus. 8. ⁊ diebus. 25. vir qdẽ sanctus atq; optimus: qui licet fuerit in multa rerum perturbatione: diuinã tamen rem nunq; pretermisit: vnde ⁊ constitutione edita vetuit ne oino serui in clericos reciperẽt: dicens huiusmodi viros liberos ⁊ integros esse oportere: vt habeã in canone. ⁊ 4 di. cap. Episcopor. nullus vetuit etiã clericis post potũ in publico vendere. 44. di. ca. Non oportet. Censuit item diaconũ presente episcopo: vel presbytero eucharistie sacramentũ ministrare nõ debere. 93. di. c. Presente presbytero. Mãdauit ita vt in parrochijs cereus sabbato sancto semp benedicerẽ. Ferunt hunc ad carthaginense cõciliũ Faustinum quendã episcopũ ⁊ duos vrbis Ro. presbyteros misisse vt ostenderet nil vsq; publice agi debere sine romane ecclesie cõsensu. Beniq; semel tantũ babtista ordinatione vbi presbyteros. x. diaconos. 3. ⁊ epos per diuersa loca numero octo creasset: mortuus ⁊ sepultus est. Et tunc vacauit sedes dies vndecim. septimo kal. Januarij iuxta corpus sancti Laurẽtij sepellitur. Et tunc vacauit sedes dies vndecim.

pp. 45.

5619 | 420 | b | Bonifacius primus: papa natione Ro. patre Jocũdo pbytero: post Zosimum predictũ sedit annis tribus: mẽsi. 4. ⁊ diebus septẽ. Hoc nãq; pontifice creato maxima statim in clero orta est seditio: qz Eulalius alter in cõstãtiana basilica põtifex electus Bonifacio huic obijcit: Et hoc quartũ ecclesie scisma fuisse dicit. Qõ vbi Honorius qui tũ Mediolani erat vellexit instãte placidia ambo vrbe pellunt. Septimo deinde mense Bonifacius reuocatus solus vrbis presul cõstituit: qui postq; pontificatũ pacifice adeptus est: Sotheris pape decretũ confirmauit: ne. s. mulier vlla: aut monacha pallas attractaret: aut thura in ecclesia adoleret: sicut in canone. 23. di. c. Sacratas. Nec aliqs sacerdos ante annos. 30. ordinaret: vt patet. 78. di. c. Si qs triginta. Voluit itẽ ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent: aut damnarent. 3. q. 9. c. Decernimus. Hic inter cetera cõdidit ora torũ in cemiterio sancte Felicitatis martyris: ciusq; sepulchrũ argẽto ⁊ marmoribus ornauit. Nam ⁊ paterã argentẽa libraz viginti eo dono dedit: ⁊ scyphum similiter argenteũ libraru decẽ: ⁊ coronas tres: ac duos calices minores: vnãq; tãtũ fecit ordinationẽ in qua pbyteros tredecim: diaconos tres ⁊ epos per diuersa loca numero. 36. ordinauit: moritur: ⁊ in basilica predicta sancte Felicitatis via salaria. 8. kal. Nouembris sepelitur: Cessauitq; tunc epatus dies nouem.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Proba mulier elegãtissima Adelphi cuiusdã pcõsulis romani vxor per hec tẽpora floruit: ⁊ tam lraz q̃ noie memoratu fuit dignissima: hec nãq; cũ xpianissima esset: etiã liberalib⁹ studijs plurimũ valuit. Et inter alia ciusdẽ studia adeo prigili cura Virgilij carminib⁹ familiaris fuit: vt fere oi ope a se cõfecto teste in cõspectu ⁊ memoria semp habuerit: q̃ qdẽ aliqñ cũ pipicacioni aiaduertẽtia legeret estimationẽ icidit: ex illis oẽz veteris ⁊ noui testamẽti historiã placido atq; expedito: ⁊ sicuti pleno versu posse describi. Opaz igit pio ꝛceptui pstãs nũc hec nunc illuc p buccolicũ georgicũq; atq; eneidũ saltim discurrẽdo carmẽ: nũc hac ex pte vsus integros: nũc ex illa metroz pticulas carpẽs miro artificio suũ redegit ꝓpositũ adeo apte integros collocãs ⁊ fragmẽta cõnectẽs suata lege pedu ⁊ carminis dignitate vt nemo nisi exptissim⁹ ꝓpages posset aduertere: ⁊ bis ab orbis exordio pncipiũ facies: quic qd historie in veteri atq; nouo legit testamẽto: ⁊ vsq; ad missionẽ spũs tã cõpte cõposuit: vt huius cõpositi ignarus homo ꝓphetã pariter ⁊ euãgelistã facile credat fuisse Virgiliũ: ex qbus sumit huic egregie mulieri sacroz voluminũ integrã fuisse notitiã: vocauitq; opus suũ a se cõpositũ Centonaz: qõ quidẽ persepe vidi. Erat itaq; hec proba tam greca q̃ latina eruditissima nationeq; romana. Alij tñ volũt eã tpe Antonij pij floruisse: ⁊ laudẽ hãc Eudochie Theodosij vxoris ascribere voluit.

¶ Gelasius Cesaree palestine post Eunomiũ episcopus: ⁊ ipse per hec tempora addidit insignia: ⁊ cum accurati atq; elegãtis esset ingenij nõnulla laude digna composuit opuscula.

¶ Heros sanctus vir diui Martini discipulus his tẽporibus ob doctrinã in precio fuit: qui cũ arelatensis factus fuisset episcopus aliquando iniuria pulsus nonnulla composuit.

pp. 46.

5623 | 424 | c | Celestinus papa natione Romanus patre Priſco: post Bonifaciũ põtificẽ sedit q̃si annis. 8. q diuino cultui admõz ũtẽtus istituit psalmũ Judica me deus ante introitũ missse a sacerdote celebraturo dici debere. Cõstituit itẽ vt psalmi Dauid: videlz. 15 o. ante sacrificiũ antiphonatim ab oib⁹ canerent: qõ ante fieri nõ cõsueuerat. Perlecta enim epla ⁊ euãgelio finis sacrificio ipone bat. Unde ⁊ ex hoc istituto excerpti sunt introitus ⁊ gradualia atq; offertoria ante sacrificiũ. Mandauit silr Gratiano referẽte: vt oẽs sacerdotes scirẽt ecclesiasticos canones: sicut habet in decretis. 3. di. c. Nõnulli sacerdotũ: huius iussu ⁊ Theodosij iunioris tertia synodus ducẽtoz epoz apud Ephesum collecta fuit in q̃ ipius Nestorius cũ hereſi sua: cũq; Pelagianis oibus q dogma illud oi inuabãt conatu oiz cõsensu. 13. canonib⁹ eoz stultitiã ipugnãtibus dãnata est. Predicabãt. n. vt dictũ est: xp̃m ex Maria hoiez tm̃: vnde diffinitũ est i xp̃o vnã ee psonã: ⁊ q̃ beata Maria vgo vocaret theotocos .i. mr̃ dñi: vt pz. 15. di. c. i. ⁊. 24. q. 3. Hic basilicã Julia dedicauit: cui ⁊ pmulta cõtulit dona. Tandẽ cũ ter in Decẽbrio mẽse ordinationes habuisset: vbi ⁊ presbyteros. 32. diaconos duodecim: ⁊ epos. 42. creauit: moritur: ⁊. 8°. idus Aprilis via salaria in cemiterio priscille sepelit: ⁊ sedes vacauit dies. 21.

5628 | 429 | ¶ Hieronymus vir familiarissim⁹ ⁊ doctor celeberrimus sancte Ro. ecclesie cardinalis pbyter natione italicus ex oppido Stridonis in histria prouincia cõstituto: qõ qdẽ a Gothis euersum fuerat Pãnonie quondã dalmatieq; cõfiniũ patre Eusebio natus: hoc anno apud Bethleem iude ciuitatẽ

pridie kalendas octobris. 91. vite sue anno migrauit ad dominū. Vir sane eloquētissimus: qui t multarū diuersarūq; litterarū peritiam: t linguarum experientiā habuit: orationisq; facundiā: rectos fabularum sensus multā historiarū memoriam: naturaliū rerū cognitionē: moraliūq; sermonum: tum sacre scripture: ac vere theologie perceptionē. Hic itaq; vt fide integer t vita purissimus erat: cum primum iuuentutis annos exegisset: Balmatis nationi sue propinquis quasdā litteris a latinis grecisq; diuersas imprimis adinuenit t composuit: que quidē postea Sclauonice sunt appellate: eo q; sclauonibus quibusdā germanie populis dederit. Et non solum eas litteras cōposuit: sed t officiū quo nos vtimur ex greco in idipsum idioma traduxit: t etiam contulit: qō etiam nouissimis temporibus Eugenius papa quartus pontifex maximus eisdem confirmauit. Adeo equidem eius sanctissima vita verbis explicari posset: que quidem cum non sit propositi mei: omittendo de eius tantūmodo scriptis luculentius disseremus. Qui cum esset eloquentissimus atq; disertissimus vir ad vtilitatem hominū nō modo hec que subiecta sunt edidit opuscula: sed alia multo plura reperiri minime potuerūt. Quorum de numero isti sunt.

¶ Libri diuini Hieronymi.

Expō fidei ad Damasiū papā li. i. icipit Credim⁹
Expositio Niceni cōsilij. l. fidei li. i. incipit Credimus in vnum
De fide christianorum li. i. Dauid gloriosus
De essentia trinitatis li. i. Ypotēs de⁹ pater
Contra hereticos li. i. Proxime accidit
Contra pelagianos li. i. Pelagius habeī
Contra Iouinianum li. i. Pauci admodum
Cōtra Luciferianū li. i. Proxime accidit
Cōtra vigilantium li. i. Vigilantius
Cōtra Origenē ō re car. Ante annos
Ad pamachiū t oceanū li. i. Si iuxta aplm
Ad Augustinū patrē nostrū apologeticum li. i. Domino sancto
Ad iulianū exhortatoriū li. i. Filius meus
Ad rusticū de penitentia li. i. Qui ignotus
De frugi t luxurioso li i. Nouerit
De corruptiōe. 70. iterptū li. i.
In psalterio ad susānaz li i. Dilectissimis
De. 15. signis diuini iudicij li. i.
De viris illustribus li. i. Scripsi librū
De distātia locorum li. i.
De studio scripturarū li. i. Incipit fr ambrosi⁹
De qōnibus hebraicis li. i. Ignota
De. 3 qōnib⁹ ad damasiū li. i. Breuis epistola
Ad fabiolā de veste sacer. li. i. Usq; hodie
De vita clericoz li. i. Petis a me
Epitaphiū Nepotiani li. i. Trādes materias
De institutione clerici li. i.
Epitaphiū sancte Paule li. i. Si mei conta
Ad tyrasiū de domitiōe li. i. Benedico t
Ad Alexādrū de re car. li. i. In ipso tam.
De cōtemptu mundi li. i. Quanto amore
De vita Pauli p̄mi eremite li. i. Inter mītos sepe
De vita Malchi li. i. Qui nauali
De origine aie ad Augu. li. Domino sancto
De vita clerici ad oceanū li. i. Sophronius
Cōtra Ruffinū p̄sbyterz li. i. Ex vestris t
De litteraz hebraicarum interpretatione librum vnum Audiuistertius
De vita mōachi ad rusticū li. i. Sufficere qui
De virginitate seruanda li. i. Audi filia
Ad demetriadē virginem li. i. Inter omnes
Ad atletam li. i. Apostol⁹ paulus
Ad matrē t filiā in gallijs li. i. Primū scire
De lapsu susāne li. i. Quid taces
Ad oceanum li. i. Unius vxoris
De lapsu sabini li. i. Semel quoq;
Ad agerūtiā de monaga li. i. In veteri via
Ad furiā ō viduitate fuāda li. i. Obsecras
Ad Flauiā de morte Hebridij librum vnum
Ad Paulā ō morte alcsille li. i. Quis dabit
Ad pamachiū ō morte Pauli librū vnū Sācto
De dormitione fabiole li. i. Plures anni
De vita monastica li. i. Bonus homo
De honorādis parētibus li. i. Parentum
De virtutib⁹ cardinalibus li. i. Tres quodam
De hebraicis locis li. i. Eusebius qui
In canticis canticoz li. 4. Epithalmiū
Sup cātica cāticoz item li. i. Beatissimo pape
De tribus naturis anime li. i. Anima tres
De osana li. i. Multi sunt
De ecclesiastica historia li. i. Cum apud

¶ Cōmentarij eius.

¶ Super Isaiā lib. 18. Super duodecim ꝓphetas lib. 22. Super Mattheū lib. 4. Super psalmo Domine refugiū librum vnū. Super Sicut cerous librum vnum. Super Confitemini domino quoniā bonus librum vnū. Super Nisi dñs edificauerit librū vnum. ¶ Sermones.

¶ De natiuitate dñi sermo. i. de epiphania dñi sermo. i. de quadragesima sermo. i. In vigilia pasce sermo. i. in die pasce sermo. i. De assumptiōe beate Marie virginis sermones duos. De vinculis Petri sermo. i. Epistole ad diuersos centum quinque. ¶ Translationes.

¶ Nouū t vetus testamentū transtulit in latinū: Historie ecclesiastice Eusebij Cesariēsis libros ex greco fecit latinos: Atq; eiusdē Eusebij chronichā de tēporibus. Omelias Origenis in canticis canticoz traduxit: t Josephum historicū transtulit: vt quodā eius prologo constat.

¶ Eusebius natione Cremonēsis beati Hieronymi discipulus precipuus: hisdē temporib⁹ floruit. Vir certe magistro suo eloquētia persimilis: qui inter cetera vitam oēm t transitū ipsius preceptoris sui pulchro conscripsit sermone.

¶ Paladius Scothorum ep̄scopus: homo plane vita t doctrina diuinus: per hoc tempus illo a

Celestino missus magnã occidentis partem sua opera ad Christi fidem convertit.
¶ Patriciũ etiã concives sancti Martini sororis filiũ: bisdẽ temporibus fuisse & floruisse ferunt: qui ibidẽ scilicet Scotia episcopus constitutus incredibili feruore Christũ euangelizauit.
¶ Philippus presbyter diui Hieronymi etiã auditor: per hoc idem tempus: cum eruditus esset: non nulla scripto mandauit: & quãmaxime vt in Job cõmẽtarios edidit: & familiares epistolas plurimas ad paupertatis & dolor tolerantiam exhortatorias scripsit.
¶ Encherius quoq; lugdunẽsis episcopus hoc codẽ in tempore in precio fuit: atq; paulopost diem obijt: qui cũ eruditus esset de contemptu mundi epistolã secularis philosophie plenã scripsit. Ac etiã quedã opuscula beati Cassiani lato tenso sermone in vnũ coartauit sermonẽ seu volumen.
¶ Vincentius quidã presbyter natione gallus homo sanc in scripturis sanctis egregie doctus: hoc tẽpore clarus existẽs ad euertẽdos hereticos validissimã disputationẽ nitido sermone construxit.
¶ Eutropiũ etiã presbyterꝝ beatissimi patris Augustini discipulũ bisdẽ quoq; tẽporib⁹ claruisse cõstat: q quidẽ romane historie epithomen elegãti satis stilo & ozone cõscripsit: ab vrbe cõdita incipiens vsq; ad tẽpora sua prosequẽs. Alia quoq; multa scripsit: & presertim ad duas sorores virgines epistolas composuit duas in modũ libelli: idest de pudicitia & religionis amore.
¶ Euagri⁹ alter vir doct⁹: p hoc tps Symonis iudei altercationẽ scripsit: ac etiã theophili xpiani.
5629 430 ¶ Theodotũ anciranum episcopum virũ non mediocriter doctum: per hos dies aduersus Nestoriẽ hereticum libũ scripsit dialetica arte ornatũ: atq; alia quedam.
¶ Hetius patritius Romanus vir fortissimus atq; strẽnuus: quẽ superiori anno Honorius impator in Cõstãtij locũ magister militũ subrogauerat: eo q Burgũdiões bello ꝓpescuisset: & Frãcos gallias occupãtes superatos icredibili cede repp̃ulisset: atq; alanos acerrimis plijs agitasset: hoc anno Vãdalor ac sueuor motꝰ ptimescẽs ex Hispania vlteriori in citeriorẽ cõfugit: qõ vbi itellexit Honor⁹ egre tulit: & eo statim abrogato Castinũ comitẽ scythã genere magistrũ militũ ac cõsulẽ declarauit: q receptis Hetij copijs ex exercitu repato in vlteriorẽ Hispaniã se ꝓuertit: vbi & auxilio Bonifacij comitis: q aphricã ꝓcurabat: & btõ pri Aug⁹ amicissim⁹ erat: res pclaras ꝑ Barbaros ipsos gessit: impiũq; romanũ magnope extulit. Cũq; eo anno defunct⁹ cẽt Honor⁹: Castino ꝓcurãte: & Hetio assentẽte: Joãnes qdã iperiũ inuasit: & hoc Hetũ sensisse dicunt: ꝓpter ignominiã ab Honorio impatore recepta q cum magistratu pnauerat. Nec eo cõtentus Hetius: sed etiã Hunnos. i. vngaros ad Italie inuasionẽ excitauit. Sz cũ Rome bãc obrẽ captus fuisset: ꝓmisit q Alanis & Hunnis psuaderet: vt apud Pãnonia se ꝓtinerẽt: qõ effecit: eo q i gratiã a Theodosio ipatore recept⁹ fuisset: & Galle pfect⁹ fuisset.
5630 431 Theodosius iunior Arcadij iperatoris fili⁹. xi. Cõstãtinopolitanus iperator: hoc anno qui est trecẽtesima olympias mortuo Honorio patruo suo in impio cõfirmatus cũ Valentiniano Placidie amite sue filio septẽ & viginti annis imperauit. princeps siquidẽ christianissim⁹: atq; perhumanus: qui imperium in multa rerũ ꝓturbatione accepit: & posscidit. Nã Aphricam ferme vniuersaz Genserico vandalorꝝ regi ablatã amisit: & Egypti partẽ occpidit. In Pãnonia quoq; & Vunnij Attila rege duce imperiũ vastauere. Multas etiã in Britãnia calamitates: direptiões: vastationesq; ptulit. Deinde Vesegothi: Sueui: & Alani Lusitaniã: Tharaconẽsemq; Hispaniã: & Aganiã capiẽtes aligeri flumine vsq; ad Carthaginẽ oia occupauere: ꝓuincijs qbusdã exceptis: videlz cantabris & asturibus: q ꝓ suo cõstãtia Romanorꝝ milites cõsernauere: q̃ qdẽ mala ꝓmeditans Theodosi⁹ Valentinianũ statim Cesarẽ fecit: quẽ qdẽ & cũ Placidia matre ad regẽdũ occidẽtalẽ iperiũ misit. Quo nãꝝ tẽpore Joãnes: quẽ diximus iperij inuasor: dũ Aphricã quã Bonifacius comes iperij nole obtinebat: bello reposcit: ad suiipsius defensionẽ ifirmior fact⁹ est. Quapropter Theodosi⁹ & Valentinianus Cesar mira felicitate ipꝝ Joãnẽ tyrãnũ oppꝛessere: regnũq; omne recepe: Hetio venia data: q Hunni quos ꝓ ipꝝ Joãnes acciperat: eiusdẽ studio & cõsilio ad ꝓpria redierẽ. Castinus aũt auctor Joãnis tyrãnidis in exiliũ actus est: statimq; totius Italie consensu Valentinianus Augustus & imperator appellatus est: & apud Rauẽnã imperij gubernacula suscepit. Theodosi⁹ autẽ: cũ p predictũ tempus laboriosissime imperasset ex peste defecit: nullo superstite filio derelicto.
pp. 47. Xtus cius nois tertius papa: natiõe Romanus: patre Prisco: post Celestinũ põtificẽ sedit
5631 432 annis octo & diebus nouẽ: Qui põtificatu inito a Basso quodã ꝓsbytero de adulterio reus in iudicio accusat. Sed septẽ & qnq̃ginta epoꝝ synodo ꝛegregata ita cãm suã purgauit vt ab oib⁹ vno cõsensu absolueret: & Bassius calũniator iniquus Valentiniano & Placidia annuẽtib⁹ in exiliũ mittit: vt habet in canone. 2. q. 5. c. Madadstis. Aiũt autẽ Bassum hũc post exiliũ nõ multũ supuixisse: sed tertio mẽse die extremũ clausisse: cui⁹ qdẽ corpus Sixtus ipse manib⁹ ꝓprijs cũ aromatib⁹ sepelire voluit. Die itaq; statuto mãdauit nullũ clericũ in alteri⁹ parrochia ordinari oino debere: vt habemus in canone. 71. di. cap. Clericos. Edificauit autẽ hic basilicam beate Marie virginis iuxta marcellũ Lybie q̃ postea sancta Maria maior appellata est. Cui qdẽ pontifex multa dona obtulit. Tãdẽ vt vir mirificus: cũ oia q̃ habuit paup⁹ erogasset: nõnullisq; ꝓsbyteris: diaconibusq; ac epis ordinatis mortꝰ: & apud corpus beati Laurentij in cripta sepelit: & tũc sedes vacauit dies. xxij.
5633 434 ¶ Bonifacius comes genere Thrax: Aphriceq; ꝓcurator: & beatissimi patris nostri Augustini intimus amator & obseruator: vir qdẽ catholicus & bello strẽnuus. Qui cũ Joannẽ tyrãnuz in Aphrica

post multa varijs quidē in locis ⁊ cuētu vario cōmissa pclia ītercessisset: ⁊ ab ipso Valētiniano īperatore ꝓuinciā repetitā nō reddidisset: hoc anno a Siluplio egregio Valētiniani duce ex Carthagine pulsus in Mauritaniā fugit: vbi cū prouinciā cōtra eū obtinere nō posse cerneret: Vandalorū ⁊ Alemanoꝝ ac Gothoꝝ gētes ab hispania in Aphricā cū Genserico quibusdā conditionibus apposis trāsmittit. Quod audiens Genserius: cōditionēq; acceptans statim traiecit: ⁊ vniuersam prouinciā ferro flāmisq; depopulatus est: ⁊ diuina: humanaq; fedans: etiā epiſcopos multos in exiliū misit: ⁊ Arrianas introduxit. Cūq; Carthaginē ⁊ Ipponē ciuitates cepisset: nec Bonifacio isti pacta seruaret: Bonifacius ipse merore cōfectus vita excessit.

¶ Genserius aūt scōs vādaloꝝ rex: q̄nis medio regni sui tpe Hispanos: Galloſq; ac Romanos cōtriuerit: hoc anno Carthagine illa ꝑpotēte ciuitate capta qnq̄gesimo ⁊ trigesimognto: videlz anno postq̄ Romanis cepat esse subiecta: bidē trigintaseptē annis regnauit: ⁊ octāuā ꝓuinciā Egyptūq; vsq; ad Ethiopiā: cū cedibus ⁊ rapinis multis suo subiugauit īperio. Eaq; p annū pōtū etiā classem maximam in Sicilia duxit: magnāq; predā abduxit: ⁊ in Aphricā transportauit. Eo aūt Genserico sine virili prole defuncto: Hymericus eius gener eo crudelior successit: ⁊ septē annis ⁊ quinq; mēsib⁹ regnauit. His Arrianoꝝ suasiōe terecētos epos exilio relegauit: Quo etiā morte sublata Guntamūdus Genserici frīs filī⁹ regnū accepit: vir catholicus atq; deuotus: q̄ statim catholicos epos ab exilio reuocauit: ⁊ duodecim annis regnauit: post quē Transimūdus Hymerici predicti filī⁹ regnauit quasi annis decē ⁊ octo. Et ita cū Vandalica ꝑsecutio centū annis durasset: sub Chilperico rege cessauit. In quo qdē Vandaloꝝ regnū finem accepit: scilicet Justiniani tēpore: vt infra dicet. 436 5635

¶ Augustinus aūtē maximus oium pater: ⁊ Ipponensis epūs viroꝝ oium cū scientia atq; sanctitate precipuus: hoc anno Genserico predicto Vandaloꝝ rege Ipponēsem ciuitatē suam obsidente: cū sextum ⁊ septuagesimū vite ageret annū: ⁊ in clericatu vel epiſcopatu quadragesimū quinto kalēdas Septēbris: ⁊ tertio obsidionis mense ante Bonifacīū comitē amicū suum diem obijt. Id enim a dño petierat ne patriā suā a Barbaris: qō cito euenit capi aut ruinā videret. Nouē deīde mēsibus Genserius ipse rex vrbē obsedit: quā demū cū ingēti cede cepit. Eius aūtē sanctum corpus in Basilica diuo Stephano dedicata eius mandato sepelit: comitante. s. vniuerso clero: ac Ipponensi populo: qui nō aliter flebat q̄ si vnico ac optimo parēte orbata fuisset. Inualescente postea: ac cūcta sedante vandaloꝝ perfidia: recedētibusq; cunctis Christi fidelibus id sanctissimū corpus in Sardiniā īsulam trāstulerunt. Regnante deinde in Lombardia Luitprādo Longobardoꝝ rege anno salutis nostre .737. cum Sardinie ducētos ⁊ quinquaginta annos honorifice tumulatū stetisset: eidē ipse Luitprādus illud ad se deferri curauit ⁊ Papie cū honore collocauit. Hic itaq; sanctissimus pater ⁊ doctor: vt Possidonius ad vrbē verbū dei vsq; ad extremā suā egritudinē īpetermisse alacriter ⁊ fortiter sana mente: sanoq; cōcilio in sancta ecclesia predicauit mēbris oib⁹ sui corporis incolumis: integro aspectu atq; auditu coram stantibus fratribus dormiuit cū patribus suis. Testamentū nullū fecit: quia vnde faceret nō habuit. Huius aūtē excellētissimi doctoris testimonia cum adsint innumerabilia eloquētissimoꝝ viroꝝ illius sanctitatē: atq; doctrinam excellentū. Illud precipuū refero quod nouissime Pius papa secundus in eius laudē his versibus cecinit dicens. 437 5636

Barbarice gentis decus augustine perbenne
Horrida quem nobis aphrica terra tulit.
Qui scripturarum profers archana sacrarum
Eloquijs referans abdita cuncta tuis
Doctior ingenuaq; omni cultissimus arte
Et studio prestans: ingenioq; nitens
Quem nihil obscurū latuit: sed ⁊ oia clarent
Atq; humana simul dogmata ⁊ alma parent
Cuius ⁊ instruimur doctrinis atq; monemur
Exemplis probitas cuius in orbe micat
Milia liboꝝ per te pater alme legumur
Edita q̄ promunt quicquid vbiq; latet
Sis fautor omnibus pius o sanctissime presul
Atq; deo tuas offer ad alta preces.

Edidit igitur gloriosus hic pater īfinita propemodū liboꝝ volumina. Sed que ad manus nostras eū solerti ingsitione deuenere hic subnectere cū coꝝ titulis atq; p̄ncipijs q̄diligētissime curauimus.

¶ Libri a patre Augustino editi.

De trinitate	li.xv. incipit Lecturus	Ad Orosiū dialogice	li.i. Licet multi
De ciuitate dei	li.22. Gloriosaz ciuitatē	De octo dulcicij q̄onibus	li.i. Quantum mihi
Confessionum	li.13. Magn⁹ es dñe	De vera īnocentia	li.i. Innocentia
De incarnatione Christi	li.i. Spes verborum	De magistro ad filiū suum	li.i. Per idem tēpus
De vita beata	li.i. Si ad philosophie	De musica	li.7. Modus quidē
Soliloquiorum	li.i. Cognoscam te	De collatione. x. preceptoꝝ	li.i. Non est sine
Manuale	li.i. Quoniā in medio	De cantico nouo	li.i. Omnis q̄ baptis.
De natura boni	li.i. Liber de natura	De nonaginta hereſibus	li.i. Simoniaci
De spiritu ⁊ anima	li.i. Q̄n dictum est	De quattuor ferijs	li.i. Celesti
De natura ⁊ gratia	li.i. Librum quem	De sermone dñi in monte	li.i. De sermone
De predestinatione	li.i. Vixisse quidem	De cōcordia euāgelij	li.4. Qui sermone
De libero arbitrio	li.i. Dic mihi queso	De nā ⁊ origi. aīe ad vicēdū	li.4. Quod mihi
De gr̄a ⁊ libero arbitrio	li.i. Propter eos	De eadē ad Renatum	li.i. Sinceritatem

De correctione ꝛ gratia li.i. Lectis litteris
De duabus animabus li.i. Opitulante deo
De quantitate anime li.i. Quoniã video
De spiritu ꝛ anima li.i. Lectis opus
De vera religione li.i. Cum omnis vite
De trinitate tractatus li.i. Catholice fidei
De. 4. virtutib⁹ cardinalib⁹ li.i. Beliderium
De peccato originali li.2. Quam de nostra
De ꝓdestinatione diuina li.i. Dum sacrarum
De patientia li.i. Virtus animi
De penitentia item li.i. Doꝛs pe.
De immortalitate anime li.i. Si alicubi
De prescientia dei li.i. Queris vtrum
De prescientia dei ꝛep li.i. Fateor me
De natura rerum li.i. Optatio diuina
Enchiridion li.i. Fundamẽtũ aliud
De videndo deum li.i. Memor dei mei
De vita christiana li.i. Si ego peccator
De agone christiano li.i. Corone dicto
De fide ad Petrum li.3. Epistolã filij
De fide rerũ inuisibilium li.i. Sũt qui putant
De fide ꝛ operibus li.i. Quibusdam
De fide in symbolo li.i Quoniã scriptũ est
De vtilitate credendi li.i. Si mihi homo
De corpore christi li.i. Sicut ꝛ nos
De elemosyna li.i. Multa ꝛ
De pastoribus li.i. Spes tua
De ouibus li.i. Verba que
De gr̃a noui testamenti li.i. Quoniã mihi
De eo qõ scriptũ est qui cõtra legem seruauerit ad Hieronymum li.i. Quid ad te
Sup nouũ ꝛ vetus testa. li.i.
Sup genesim ad litterã li.12. Omnis diuina
Sup genesim ité iperfecte li.i. Si eligerent
De mirabilib⁹ sacre scrip. li.3. Dipotens dei
De decem cordis li.i. dominus ꝛ deus
De cura hũda ꝓ mortuis li.i. Diui scitati tue
De mendacio li.i. Magna questio
Cõtra mendaciũ li.i. Multa mihi
De conflictu vitiorum li.i. Apostolica vox
De.12. gradibus abusiõis li.i. Post
De diuinatione demonũ li.i. Quodã die
De catheciçismo li.i. Qui in proximo
De baptismo paruulor li.4. Quamuis
De vnico baptismo li.7. Respondere
De baptismo cõ donatistas li.i. libris
De virginitate li.i. Librum de
De vera viduitate li.i. Augusti. episcopus
De bono cõiugali li.i Quoniam
De nuptijs ꝛ cõcubijs li.i. Heretici noui
De adulterinis cõiugijs li.i. Prima q̃stio
De perfectione iustitie li.i. Sanctis fratribus
De penitentia item li.i. Quam sit
Cõtra aduersa le. ꝛ ꝓphe. li.2. Quare misistis
Cõtra Gaudentiũ epm li.4. Noueram te
Contra Julianum li.6. Cõtumelias
Psalmi ꝓtra partẽ donati li.i. Omnes qui de
Cõtra epl̃as dõati hereticl li.i. Abs te ipso
Cõtra partẽ Donati li.2. Quoniã donati
Contra Hylarium li.i. Qui dicunt
De cadẽ re ad Petrum li.i. Omnino
De cadẽ re ad Joannem li.i. Deum nemo
De loco iacef. vbi dr̃ habitat li.i. Vere domine
De eccl'iasticis dogmatib⁹ li.i. Credimus
De ordine li.2. Ordinem
Regula ad eremitas li.i. Hec sunt
Regula alia communis li.i. Ante omnia
De opere monachor li.i. Jussioni tue
De vici iudicij li.i. De vic
De catheciçãdis rudibus li.i. Petisti
Questiones.12i. noui ꝛ veteris testamenti
In qnque libris Moysi: ꝛ Jesu naue: ꝛ in iudicũ
Annotatiões in Job: incipit: Opera magna
Expositiões psalterij in ducẽtis quinque tractatibus volumina tria magna
Expositio de muliere forti: Prestabat nobis
Super Joannẽ omelias cẽtum vigintiduas: Intuentes quod
Super epistolam cinsdẽ omelias decẽ: eẽ crat
Expositio epistole Jacobi duodecim tribus
Expositio epistole ad Romanos: Ibi qui sunt
Expositio epl̃e ad Galathas: Causaz ꝓp quam
Expositio: Quicũqz vult saluus: Traditur
Expositio symboli item li.i. Inter pressuras
De renũciatione seculi li.i. Carissimi mei
De octogintatribus qõnib⁹ li.i. Utrum anima
Cõtra qnque hereses li.i. Debito: sum
De moribus donatistar li.i. Dilectissimo fri.
De correctiõe cor ab Bõi. li.i. Laudas gra.
Secta contra Fortunatũ li.i. Ego iam
De morib⁹ eccle. ꝛ mani. li.2. In alijs libris
Sub qua cautela sunt recipiendi manichei
Cõtra faustũ manicheũ li. 23. Frustra quidez
De heresib⁹ q̃ sunt. 12. li.i. Quo petis
Cõtra maximũ hereticũ li.i. Disputationem
Contra eundem li.i. Augustinus
Cõtra felicianũ arrianũ li.i Extorsisti
Ad ingsitiones Januarij li.2. Ad ea que
Cõtra epistolã parmenia li.4. Multa quidem
Cõtra epl'as potiliani li.3. Hostis vos
Cõtra epl'am fundamẽti li.i. Secundum deuz
Ad probã de orando deũ li.i. Ut petisse
De assũptiõe beate Ma. li.i Quis ꝓfundisse
De periurio sermo vnus: Corona vicio
Cõnes euangeliorum li.2. Hoc opus
De verbis domini li.i. Euãgeliũ Audi.
Retractationũ li.2. Jam diu
Ad Simplicianum li.2.
De grammatica li.i.
De rhetorica li.i.
De geometria li.i.
Ad Creseoniũ grãmati. li.4. Quando ad te
Contra arrianos li.i. Eorum precedẽti
Cõtra qõ attulit cẽtri⁹ a dõatis. dicit eo q̃ scripsit
Sermones ad eremitas: incipiunt: Fratres mei
Epistole ad diuersos ꝛ ecõtra numero.ii2.
Epistole ad Hieronymũ: ꝛ ad quosdam numero septuagintaocto.
In annuis festis dñicis: ꝛ i plerisqz setor natalitijs: ꝛ de alijs rebus sermones qui pre multitudi.

Cõtra aliqs donatistas li.i. Quare timetis
Cõtra nescio quẽdã dõati. li.i. Probationes
Admonitiões donatista. li.i. Quicunqz ea.
Hesiox cũ emerito Bona. li.i. Gloriosis
De diuersis reb⁹ ad dia. li.i. Quod petis
De3 qõnb⁹ p̃ paganos li.i. Mouet quosdam
Cõfutatio quorũdã aplox sibi falso impositox
ne numerari non possunt: Locutus est.
Cõtra Felicẽ manichẽũ li.2. Honoris
Cõtra fm manichẽũ li.i. Benivolentiam
De disciplina li.i.
De dialetica li.i.
De arismetrica li.i.
De philosophia li.i.

¶ Hylarius gallus Arelatẽsis eps per hec tẽpora sanctitate ꝛ doctrina clarus ꝛ isignis fuit: q adeo paupertatis amator extitit: ꝛ erga inopes sui corporis labore sollicitus fuit: vt de eo reficiaꝫ q̃ pro reficiendis pauperibus etiã labores rusticanox: licet clarissimus haberetur persepe exercebat: nec pro pterea spiritualia negligebat. Tradũt hunc quedã moralia opuscula edidisse: ꝛ potissimũ Honorati predecessoris sui viri sanctissimi vitam ad multox vtilitatem composuisse. 439 5633

¶ Siluanus massiliẽsis presbyter: vir divina humanaqz disciplina edoctus his tẽpoꝛib⁹ eas ob res sua in vrbe in precio fuit: qui ꝛ de virginitatis bono eleganti ꝛ aperto sermone libros tres composuit. Atqz de auaritia libros quattuor. De presentiqz iudicio libros sex. Epistolarum librũ vnum. In genesi Exameron lib. i. ꝛ omelias multas.

¶ Victorinũ silr Massiliẽsem rhetorẽ luculẽtissimũ his dieb⁹ vita excessisse tradũt: q ꝛ in genesi. i. ꝑncipio libri vsqz ad obitũ Abrae pulchre cõmẽtatus est: ꝛ alios metro xp̃iano sensu edidit libros.

¶ Maximinus natione Italus: Tharsensis eps: in diuinis quidẽ scripturis eruditus: ꝛ ad docendã ex tpe plebẽ sufficientissimus: hoc anno. 7° kal. Julij apud eandẽ vrbẽ quieuit in pace. Qui preter sanctitatẽ maximã etiã in cõponẽdis omelijs atqz sermõibus clarus ꝛ celebris extitit. Cõposuit nãqz inter ceteros tractatus. De apostolox: deqz Joãnis baptiste laudibus: ac de beato Eusebio vercellẽsi: ꝛ sancto Cypriano duos tractatus. Sed ꝛ de baptismi gratia librũ vnũ. De auaritia ꝛ hospitalitate librũ vnũ. de lune defectu librũ vnum. de elemosynis librũ vnũ. de ieiunio librũ vnuz. De passione xp̃i librum vnũ. de Juda proditore librũ vnum. de cruce domini librũ vnum. de sepulchro eiusdẽ libruz. i. de resurrectione domini librum vnũ. de accusatione domini ad Pilatum librũ vnum. de kalẽdis Januarij omeliam. de natale domini omeliam. de theophina ꝛ de pascha: ꝛ de penthecoste multas: deqz hostibus carnalibus non timendis: Et de gratia post cibum agenda: atqz de Niniuitax penitentia librum vnum. Et sermones plurimos: multasqz omelias. 440 5639

¶ Orosius autẽ Hispanus: patria Taraconẽsis: diuiqz patris nostri Augustini discipulus: vir qui dẽ eloquẽs: ꝛ multax rerũ cognitor: his tẽporibus defuncto patre Augustino Romã venit: ꝛ septem libros aduersus gentes edidit: in qbus totius pene mundi calamitates ꝛ miserias: ac bellox inquietudines replicans ostendit magis christiane obseruantie esse q̃ cõtra meritũ suum Romana respublica adhuc duraret: ꝛ pace culture dei pacatũ retineret imperiũ: q̃ ꝛc. Chronicã ab exordio mũdi vsqz ad sua tẽpora scripsit. Et de ormista: idest de miseria mundi intitulauit. Hic ipse est ille Orosi⁹ quẽ divus pater Augustinus pro adipiscẽda aie rõne ad Hieronymũ hierosolymã misit: qui dum rediret: etiam quasdam beati Stephani prothomartyris reliquias nuper inuentas primus attulit occidenti.

¶ Petroniũ etiã monachum ꝛ Bononiensem episcopum sanctissimũ quidẽ virũ: hisdẽ temporibus floruisse dicunt: qui ab ipsa sua adolescentia in regulis monachoꝝ exercitatus: cum esset eruditus vitas patrũ eleganter conscripsit: quas quidem velut confessionis sue normã monachi omnes postmodum complexi sunt. Fertur ꝛ eius de episcopi ordinatione tractatus.

¶ Joannẽ quoqz damascenũ monachũ optimũ atqz beatissimũ: ac precipue insignẽ theologũ huic etati nõnulli assignauit: eo q̃ Theodosio familiarissimũ fuisse tradãt. Hic itaqz cũ theologus preciꝑuus haberetur: etiã quattuor sententiax libros edidit. quox ꝑncipiũ est: Nemo deũ vidit vnq̃. In quibus de fide: deqz xp̃ianitate atqz baptismo optime ptractat: vbi Gregoriũ naçãçenũ: Gregoriũqz nicenũ: ac Didimũ alexãdrinũ plurimũ imitat⁹ est. Itẽ cur deus ꝛ homo sit: in duob⁹ libris explicuit: Incipitqz: Sepe ꝛc. li. q̃z medice artis edidisse fertur: in qbus morboꝝ causas describit ꝛ medelas: in huius autẽ viri ꝑconiũ multa admiratiõe digna Prudẽrius doctor scribit q̃ brevitatis causa omitto.

¶ Diabolũ hoc anno in creta insula Moysi personã assumpsisse tradunt: ꝛ multos iudeos ea in insula decepisse ferunt: dum eos ex eadẽ insula in terram promissionis ad similitudinẽ veteris testamẽti historie sicco pede per mare perducere pollicetur: quia ex his qui falsum Moysen secuti sunt vndis periere. Quo cognito reliqui iudei ea in insula Christi baptisma susceperc. 441 5640

LEo cius nois ꝑm⁹ papa natiõe thuscus: ꝑre Quintiano: post Syxtũ põtificẽ sedit annis. 21. mẽse vno ꝛ dieb⁹. 13. Hic ob dignitatẽ ꝛ ꝑcipuã doctrinã cognomẽto magn⁹ ꝛ dignitate ꝑm⁹ habit⁹ fuit: eo q̃ eloquẽtia nemini cesserit: ꝛ multos sapiẽtia ꝑcelluerit. Brevitatis qppe magister: ꝛ vniuerse vtutis ac sanctitatis pene artifex fuerit. Et ꝓpterea in calcidonẽsi synodo summa patrũ oiuz admiratiõe ꝛ concordia ter setũs acclãmatus est. Ipse.n. Leo: vt qdã ait: fuit ecclesiasticc ditionis titulus theologie Homer⁹: rõnũ fidei Aristoteles: Petrus in põtificio trono: ꝛ Paulus in pulpito xp̃iano: q certe ad ꝓfirmãdã xp̃ianox fidẽ tyrãnox rabie quassatã ac semi collapsam Gratiano pito xp̃iano: q certe ad ꝓfirmãdã xp̃ianox fidẽ tyrãnox rabie quassatã ac semi collapsam Gratiano ꝛeste multa cõstituit. Et primo vt nullus seruitutis obnoxius ad clericatus officiũ promoueꝛ nisi de 441 5641

licentia speciali sui episcopi: sicut habet in decretis. 5 4. di. c. Nullus epor seruũ. Item vt nullus metropolitanus ablq; pmatis cõscientia ordinaret: seu consecraret. 65. di. c. De persona. Censuit item: vt necessitate cogẽte omni tẽpore quis baptiçari possit: vt de cõse. di. 4. c. Hi qui necessitate. Voluit item eo in baptismo aut cõfirmatiõe vnus tantũ acciperet patrinus: de cõse. di. 4. Dis pbyter. Mãdauit etiã allcluya t Glo. in excelsis deo in septuagesima intermitti: de cõse. di. 2. c. Hi duo. Cõstituitq; preterea: vt intra actionẽ mysterij ducerẽt. Hãc igitur oblationẽ vsq; placatus accipias. Itẽ vt nulla mo nacha velamẽ capitis benedictũ accipet: nisi approbatũ fuisset cã q̃draginta annis caste t integre vixisse. 34. q. 5. c. Ille famule. Multas hic vbis reparatiões pro posse fecit: ac multa templa collapsa restituit. Sepulchris quoq; apostolor Petri t Pauli ex clero Ro. custodes addidit: quos cubicularios appellauit. Monasteriũ insuper prope sanctum Petrum cõdidit: t multos prouentus assignauit: postremo vno t octoginta presbyteris creatis diaconibus. 30. t episcopis per diuersa loca numero. 86. 4. idus Aprilis moritur: t in vaticano apud sanctũ Petrũ sepelitur. Hic itaq; doctissimus pontifex decretales: epistolas plurimas: t omelias atq; sermones ꝓplurimos edidit: quor tituli sunt hi. f.

De elemosina sermones quinq;: Principium primi est Multis.
De ieiunio sermo. 8. principium Si fide.
De epiphania sermo. 8. principium Celebrato.
De passione dñi sermo. 4. principiũ Semper.
De ascensione dñi sermo. 3. prin. Post beatã.
De pẽthecoste sermo. 4. prin. Hodiernũ.
De ieiunio. 7. sermo. 9. pncipiũ Observantiã.
De apostolis sermo. 3. pncipiũ Omnium.
De sancto Laurẽtio sermo. 1. pncipiũ Cũ oĩz.
De machabeis sermo. 1. pncipiũ Gratias.
De transfiguratione dñi omelias. 2. Euãgelica.
De nativitate dñi sermo. x. principium Salua.
De quadragesima sermo. 8. principiũ Hebreorum.
De resurrectione dñi sermo. 21. pnciptũ Sctissimi.
De ieiunio pẽthecо. sermo. 3. prin. Dubitandum.
In festo oĩz sanctor omeliã vnã pncipiq; pdicãte.
Symbolũ nicenũ. 318. patrũ: pncipium Credimus.
Ad leonẽ iperatorẽ epistolas. 2. pncipiũ Officijs q̃.
Ad Anatholiũ epm epl'az. 1. pncipiũ Gaudeamus.
Ad Flauianũ epz epl'as. 8. pncipium Dilectissimo.
In anniuersario sui põtificatus sermones tres.

Cõtra Eutbicen tractatus de incarnatione dñi: in quo redarguit eius blasphemiã pessimã. cuius textus tantã postmodũ ab ecclesia obtinuit auctoritatẽ: vt nulli fas sit ei etiã in minimo dissentire: sicut habet in canone. 16. di. c. Sãcta ro. eccl. Alia q̃q; multa põtifex hic scissim⁹ edidit: q̃ videre nõ meruit.

5645 446 Merlinũ anglũ vatẽ insignẽ ex regia filia monacha t Incubo demone natũ: vt nõnullis placet: his tpibus fuit t claruit. Huius nãq; mater Demetrie regis filia fuit: que iter quasdã monachas sancti Petri enutrita in vrbe Chacimedin: virũ nunq̃ cognouisse cõtestata est. Sed aliquando dixit: visum ei fuit quendã pulcherrime speciei virũ eam fuisse amplexatã: indeq; euanescentẽ gravidã se cognouisse: t illũ tandẽ peperisse: t postea in virũ magnũ euasisse. Huius autẽ Merlini instinctu Vortigerius Britonũ rex Christi fidẽ in imensum auxit: cui successit Uterpandagron eius frater q magni Arturi pater fuit: deinde idem vter ꝓphetauit esse caput draconis: quia per draconẽ stella prenũciatus est. De cuius Merlini gestis multa fortassis q̃ satis est scribitur.

Hunnorum regni principium.

5646 447 Hunni Scythice gẽtes efferacissime gdẽ fuerunt: ac in Scythia originem habuerũt: t Ripheos mõtes Gothie propingores primũ incoluerũt. hi nãq; Gothos qui post Constantinũ magnũ: vt premissum est: multis cladibus ab ipso acceptis in eor natali solo per annos circiter septuaginta primũ suo imperio subiecerũt: ꝓpter qõ t Gothi bifarie se diuidẽtes: alij Ostrogothe cognominari voluerunt: t bi orietales fuere: occidẽtales vero Uesegothe appellati sunt. Uesegothas autẽ supioribus diebus Hunni suis sedibus eijcientes regnũ eor adepti sunt. Hor igit Hunnorum reges primi fuerũt Octar t Reas filij cuiusdaz nobilissimi inter Hunnos Hundçeturo noie: qbus defunctis in regno Bleda t Attila germani successerũt. Attila autẽ cũ supbissimus esset t bellor amator. Bleda autem pacificus: nec Attile inigtati assentiret: lõgioreq; militiã dissuaderet: t alios reges videlicet Ostrogothar t gepidar: nõ tanq̃ subditos: sed vt veros socios habẽdos esse censeret: indignatus Attila cũ Budalie vbis muro cingendã operã daret: ipsum Beldã per fraudes interfici procurauit: quo mortuo Attila cũ vnicus Hunnor rex t rector haberet: vt etiã oĩbus terroi esset: Ostrogotharuz t Epidar reges socios subditor loco habere cepit. Inde cum vniuersas Pãnonias occupasset: etiã Macedoniã: Mysiam: Achaiã: t vtrasq; Thracias ferro: flãmaq; cũ fratre primo deuastasset: eo fratre obtruncato alas sumens ad occupandũ occidẽtale imperiũ: copias vndiq; collegit: atq; iter statim cepit: cõtra quẽ Valentinianus cesar qui ipsum occidentale imperiũ regebat pugnaturus misit epistolam ad Ostrogothas sub his verbis: Prudẽtie vestre cõspirare aduersus tyrannũ interest qui optat mundi generale seruitiũ qui causas pretij nõ refugit: sed qõ libuerit legitimũ putat. Sola licentia superbiã sanat. Cunctor veniq; meretur odiuz: qui oĩum se gratis facit inimicũ. Sed illi in hunc modum rescripsere: Vos fecistis Attilã inimicũ: desideriũ vestrum habetis: Cõuenitur itaq; apud Vivernã in campis Cathelaunicis Tholose subiectis: ibiq; magno aior ardore prelium vtrinq; cõmittitur: cui quidẽ simile nulla retro narrat historia. In quo quidẽ prelio ad centũ octoginta milia hominum vtriusq; partis cecidisse. Entro. refert nullo inclinãte aciem aut cedẽte. Eo tamẽ in prelio Theodoricum regẽ suor magis pressura allisum q̃ hostiuz ferro cum Burgondie duce occubuisse ferunt.

Attila primus rex Hunnor

Attila victus ad Tholosam

Unde t

Unde z Hunnis terga vertentibus Attila in Pannoniā semiuict⁹ refugit: vt scilicet colligeret exercit⁹.
¶ Attila igit hunnoꝝ rex hoc anno exercitu instaurato ad priorē ferme magnitudine p germaniā 5649 5649
in Illyricū: in Sclauoniā redijt: z statim Tragurijū: Sibinicū: Beluradū: Jaderā: Segnia: Polam: z alia multa oppida diripuit z incendit. Inde z Arsiam fluuiū z Tergestinū sinū trāscendens viam ferro sibi aperuit: z in Aquileiā se recepit: quā cū per triennū obsedisset: z pugnasset: tandē multis machinis cōcussam cepit: diripuit atqz iccendit: q nulli hoium parcēs flagellū dei se noiauit. Inde ruptis claustris p totā italiā se effudit: z vrbes oēs occupans: videlz Patauiū: Vincētiā: Veronā: Brixiam: Bergomū: Mediolanū: Paptā: Bononiaz: ac vniuersam marchiā multas strages dedit. Hinc per Etruriē vrbes idipsuz peregit malū: Florentiā vero: q̄q̄ se spōte dedisset: vniuersaz diripuit: q̄ dire pta solo eq̄uit: q̄ z vsqz ad Caroli magni tēpora sine habitatore fuit. Iturus postremo Romam vt id ipsuz faceret Leo pōtifex italie z vrbis romane calamitatē miseratus. Valētinianū principē etiā horatus post aliquot dies eo in loco vbi mintius fluui⁹ padū influit: venit z ei obuiā factus psuasit ne vltra pgederet: q statim pōtifici paruit. vnde nō solū romanā: sed etiā totius italie reportauit salutem. mirātibus vero barbaris cur sic cōtra oēz eius cōsuetudinē Attila pontificē venerabatus fuisset. Attila respondit q̄ dū simul loq̄rent: duos se vidisse viros supra caput suū strictos tenere gladios ac mortē minātes: nisi pōtifici pareret. Hi nāqz Petrus z Paulus apli fuere. Inde statim mouēs pannonias repetijt: z in Noricū vbi nūc Bauaria z Austria est: resedit: ibiqz a suis militib⁹ paulopost mlīs vulneribus cōfossus interijt. Alibi tū habet q̄ ꝓprio sanguine suffocat⁹ fuerit: hic multas vno tēpore habuit vxores: inter q̄s celebris erat Ildicon spectosissima mulierꝝ: cū qua dum aliquādo dormiret sanguine effuso suffocatus est. Fuit hic forma brevis: pectore lato: capite grādiore: minutis oculis: rara barba: cānis: aspersus: simo naso: tetro colore: ferocitatis sue signa preferentes: duos habuit filios: Hernachū z Buritbū: cōtra quos Gundi z Eruli ac Thuringi suasiōe Ostrogothaꝝ regia arma mouentes ipsos superarūt: q terrore pcussi in Scythiā fugerūt: nec vltra Hunnoꝝ arma in gothos audita fuerūt. His superatis Theodemus ostrogothaꝝ: z Bedericus Gepidaꝝ reges statim in libertatē se vendicauere. Eadē autē nocte qua Attila moriuus est Martianus iperator apud Constātinopolim per somnium arcum Attile fractum vidit.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Desiderius lingoniēsis episcopus vir sanctitate z scientia cōspicuus hoc anno decimo kal. Junij 451 5650
apud eandē vrbē a Vādalis z Hunnis martyrio coronat: qui cū plebē suam videret ab exercitu vandaloꝝ plurimū vexari: pro eo supplicaturus exijt: statimqz iugulari iussus est. At ipse intrepide pro ouibus suis cervicem libentissime extendens gladio percussus migrauit ad Christū: cū quo etiā alij multi ex grege suo passi referunt: z apud eandē vrbē conditi.

¶ Aduētius Hispanus episcopus magni ardoris z sanctitati vir: per hoc tempus aduersus hereticos de fide catholica librū egregiū edidit: in quo maxime cōtra photinianos: manicheos: sabellianos z Arrianos disputans ostendit filiū dei coeternalē fuisse patri.

¶ Prosperū etiam aquitanicū Rheginū episcopū virū eruditissimū per hoc tēpus floruisse ꝓstat eo q̄ a Leone pōtifice magno ob eloquētiam notarius apostolicus electus fuerit: z ipsius Leonis pape epistolas aduersus Eutbicen de vera Christi incarnatiōe ad diuersos datas ab isto Prospero emanatas fuisse credat. Scripsit itaqz hic ꝑsper de vita cōtemplatiua li. 3. ꝓncipiū eius sic incipit. Contēplatiua vita. Itē summā grandē ad trecentaꝝ z. 30. positionū: ꝓncipiū. Scientia vera est que nec sibi Itē historiā apprimi hois cōditione iuxta diuinaꝝ scripturaꝝ fidē vsqz ad Valentiniani principis obitū cōscripsit. Itē de Rome captiuitate a Gēserico rege facta. Extāt quoqz z eius opera aduersus Cassiani opuscula: z alius liber heroicis versibus: atqz ita cū multis meritis z celebri doctrina xpi ē luminasset ecclesiā atqz Euticianā z Nestorianā in heresim scriptis plurimū repressit. 7. kalē. Julij apud eandē Rheginā ciuitatē quieuit in pace: z codē die eius natale celebratur.

¶ Asclepius Apber episcopus per hoc tempus cum in dicendo z orando magna in opinione haberetur: etiam aduersus arrianos z donatistas multa composuit.

¶ Paulus quoqz pānonius ꝑsbyter hac tēpestate in ꝑcio existēs de virginitate scriptā libellos edidit multos: Atqz de cōceptu mūdi. Deqz vite institutione: ac alios duos: z quidē diuinos ad Cōstantiam virginē editos obtulit: in qbus meminit voluptatē z libidinē Jouiniani heretici ꝑdicatoris: cui in tantū ꝓtinentie z castitati vite ēstitutio cōtraria fuit: vt inter luxuriosas epulas aīam euomerit.

¶ Petrus quidā Edissene ecclesie presbyter insignis declamator per hec tempora egregios variaꝝ causarū edidit tractatus: z multos psalmos metro composuit.

¶ Samuel quidā alter eiusdē Edissene ecclesie ꝑsbyter: hac tēpestate cōtra inimicos ecclesie catholice syro sermone cōposuit: z precipue cōtra nestorianos: eutbicianos: z thimotheanos ostendēs nestorianis deū z hoiem non parū ex virgine fuisse natū. Euticianis autē verū humani generis carnē fuisse a deo assumptā: z nō de celo exhibitā. Thimotheanis ita deniqz in verbū carnē factū vt manente verbo in sua substātia: z hoīe in sua natura societate: nō immixtione vnā filij dei reddidisse ꝑsonā.

¶ Musens massiliensis ecclesie ꝑsbyter in diuinis scripturis sufficienter edoctus per hoc tēpus de sacramentis volumen egregiū composuit: ac omelias multas declamauit: atqz ex sacris scripturis le

ctiones totius anni festiuis ac dñicis diebꝫ aptas excerpsit ⁊ ordinauit: ac etiã responsoria psalmos ⁊ capitula ipt ⁊ lectiõibꝫ ꝓgrua cõposuit: qõ qdẽ sanctissimũ opus postmodũ illi ecclie cõfirmatũ fuit.

¶ Thymoteus quidꝫ hereticus ⁊ hereſiarches eps bis ferme tẽporibus insaniẽs multos errores disseminauit: ⁊ ad Leonẽ imperatorẽ postmodũ libellũ valde suasoriũ scripsit ⁊ misit: quẽ qdẽ prauo sensu patrum testimonijs intantũ roborare conatus est: vt ad decipiendũ iperatorẽ ⁊ suã hereſim cõstituẽdã Leonẽ pene papã: ⁊ Calcidonẽſem synodũ ac oẽs occidẽtales epiſcopos illoꝝ adminiculo nestorianos ostẽderet: Sed fauẽte deo ab ipso calcidonẽſi cõsilio perpetuo exilio damnatus est.

¶ Eutbices similiter hereſiarches cõstantinopolitanus abbas ⁊ ipse per hoc tẽpus suũ dogmatiçat errorẽ: asserẽs vnã esse naturã verbi dei ⁊ carnis: quã hereſim cũ Flauianus constantinopolitanus eps damnasset: Theodosio fauente Epheſina indicit synodus in qua Dioſcoro alexandrino epiſcopo preſidente Eutices ipse iam damnatus exilio relegatur.

¶ Terremotus maximus apud Constantinopolim per quattuor menses continuos biſdẽ temporibus fuisse dicit: Sed infante quodã monente: vt cantaretur ter Sanctus sanctus sanctus deus sortis ⁊ imortalis miserere nobis: statim omnino cessauit. Quod quidẽ verbũ postmodũ in calcidonẽſi cõcilio dici in eccleſijs mandatũ fuit: vt habetur in canone: tẽ.

¶ Torismundus octauus gotthoꝝ rex Theodorico patre in bello Attile interfecto in regnũ gotthorũ succeſſit: ⁊ septẽ annis regnauit: qui cũ id tẽpus regnasset: mortuo Theodosio: ⁊ Valẽtiniano Augustus videns imperij calamitatẽ: nihilqꝫ amplius timens citeriorẽ Hiſpaniã: ⁊ quaſdã Gallie ciuitates extra Burgondionũ ⁊ Francoꝝ ditionẽ cõſtitutas oẽs inuasit ⁊ sibi subegit. Hic namqꝫ Torismundus cũ cum patre in bello contra Attilã militauerat: ⁊ mortui patris repperisset cadauer: statim regijs exequijs illud apud Tholoſam sepelliuit: Quo sepulto Hetio galliaꝝ prefecto suasit vt Hunnos superatos perſequeretur. Sed ille renuens dixit ⁊ Hunnos victos: ⁊ Veſegothas victores vereri: quo responso Torismũdus in regnũ redijt. qõ certe fratres occupare conabantur.

5651 452 In Martianus duodecimus Cõstantinopolitanus imperator: Theodosio ex peste sublato imperauit cũ Valentiniano iam Ceſare cõstituto annis septem. Is princeps catholicus fuit: ⁊ catholicis plurimũ fauit: qui vt iperaret Theodoſij sororẽ cum orientis imperio vxorẽ accepit. Et Attila mortuo (vt diximus) eadẽ nocte per somniũ eius arcum cõfractũ vidit. Eo itaqꝫ imperiũ suscipiente: cum imperiũ occidentale ob orientali quaſi diuiſum esset has prouincias: videlicet Germaniã: Baciam: Sarmatam: Hiſpaniã: Aquitaniã: Vaſconiam: Eduẽtiũ: ⁊ gallias orientale imperiũ amisit: nec vltra deinceps reparare potuit: ⁊ iam Francis imperij porte aperiri vſe sunt. Et licet Torismũdus Tholoſanus rex citerioris Hiſpanie ciuitates occupasset: Francoꝝ tamen ditionẽ minime tentare voluit. Cunqꝫ in his preſſuris septẽ annis imperasset: ⁊ iam Valentinianũ imperij cõſortem a Trãſilla Hetij cõmilitone obtrũcatũ itellexisset: dolore animi ⁊ ipse sine liberis mortuus est.

¶ Francorum regni principium iteratio.

¶ Feramundus primus Francoꝝ rex Marcomiri filius bis temporibus in Gallia regnare cepit: et regnauit annis. 8. Hi namqꝫ Franci primũ Germani populi fuere a quodã nomine Franco troiano nobili: vt superius libro tertio dictũ est: noiati in Franconia prouincia cõſtituti. Quã quidẽ prouinciam Conſtantius magni Cõſtantini filius cum oibus populis domauerat. Hi quippe vſqꝫ ad Honorij ⁊ Archadij iperatoꝝ tẽpora quieti in eadẽ patria pmãsere. Sed septimo iperij eoꝝ anno mutãdi melioris ſolis gratia: patrijs ſedibus relictis: Rhenũ fluuiũ trãſierunt: ⁊ apud Treueros: Meteneſes ⁊ Marcomẽſes: Tullenſesqꝫ: ac Veredumẽſes cõſederũt. Sed paulopoſt etiam vltra Rhenũ repulſi iterato bis tẽporibꝫ ⁊ Frãconio ꝓfecti: in Senonẽſiũ ꝓuincia apud Pariſius Clodione ⁊ Horoneo eiꝰ filio ducibꝫ ſedẽ poſuere. qbꝰ mortuis hic Feramũdus regnũ ſuſcepit: ⁊ multa ſtrẽnue geſſit.

5652 453 ¶ Synodus. 4ª. vniuerſalis. 630. epiſcoporũ: hoc ipso anno apud Calcidonẽſem vrbẽ auctoritate Leonis pape: ⁊ Martiani ꝓncipis indicit: Quoꝝ auctoritate decernit credendũ duas in xpo fuiſſe naturas: vtqꝫ vnus idẽ Chriſtus deus ⁊ homo crederet. Quibus ex ſententia decretis ſtatim Hestoriꝰ ⁊ Eutices nefandꝰ hereticus manicheoꝝ pſul dãnat: ac oẽs manicheoꝝ libri publice cõbuſti ſũt.

¶ Vrſula virgo gloriosa natione Anglica: his tẽporibus apud Coloniã germanie vrbẽ quũ vndecim virginũ milibus ab Hunnis sub Attila rege militãtibus glorioſiſſimo martyrio coronata vndecimo kal. Nouẽbris migrauit ad supos: quoꝝ corpora ibidẽ a chriſtianis sepulta maximo in precio semp habita ſunt. Sanctiſſimũ autẽ Vrſule caput Bergomũ postmodũ trãſlatũ in cõuentu nostro diuini Auguſtini maxima in veneratiõe habet. Celebrat autẽ eoꝝ feſtum vndecimo kal. Nouẽbris.

5655 456 ¶ Maximianus patricius Romanus hoc anno qui est quartus imperij Martiani annus Valẽtiniano iperatore a Barſallia milite interfecto imperiũ occidentale occupauit: ⁊ ſtatim Ludoxiani ipſius Valentiniani vxorẽ violẽtis nuptijs ſibi adiungit. Quapropter Vandali ex Aphrica accito Genſerico rege duce Romam hoſtili manu ingreſſi ipſum Maximinũ in illo tumultu occidũt: ⁊ in Tyberim proijciunt. Quo mortuo per vrbẽ debaccantes vniuerſam diripiunt: atqꝫ iterato incendũt: templa quoqꝫ ⁊ ſacraria vniuerſa ſpoliant: nec Leonẽ pontificẽ deprecantẽ exaudire voluerunt. Urbem deinde ſpoliatam relinquentes Ludoxiam etiam ⁊ eius filiam a Valentiniano ſuſceptam ſecũ in Aphricam perduxerunt: ⁊ hic fuit annus ſextus Martiani imperij.

¶ Venetie

¶ Venetie ciuitas Regia.

¶ Venetie ciuitas nostro euo ꝑ potentiã ⁊ excellẽtiã cantatissima hoc anno (Ricobaldo Ferrariẽsi historico teste) in Venetia ꝓuicia extruĩ. Sũt tñ q dicũt eã ab Eneto seu Veneto q̃dã troiano ꝓncipe ꝓmo cõditã. Alij aũt a q̃busdã piscatorib⁹ initiũ sumpsisse ferũt. Verũtamẽ eodẽ auctore li.x.ⁱ refe rẽte hac ipsa tẽpestate exanimata Hunnox terribilissimo hoste Italia: ⁊ cõfugiẽtib⁹ vndiqz cõuicina rũ vrbiũ: videlicet Aglcie: Altini: Cõcordie: Caprulax ⁊ Laureti: necnõ ⁊ Patauij: Vincẽtie: Vero ne: Mãtue: Brixie: Bergomi: ac Mediolani ⁊ Papie nobilib⁹: ⁊ ꝑ ꝓximã paludẽ cõsistere atqz late re conãtibus in extrema pene adriatici sinus oĩa vbi intra paludẽ cãpus assurgebat plurimus: nõ di co pastores aut piscatores: sed nobilissimi ciues ibidẽ cõuenere. Ibiqz exiccato quottidie de industria solo mãsiones muniere q̃s a cõi ꝓuicie noĩe vnde ꝓuenerãt Venetias dixerũt. Aglciẽses aũt ꝓmi gra dũ: deide Cõcordiẽses Caprulas cõdidere. Altinates vo sex opidula: videlz Torcellũ cũ gnque alijs cõdiderũt. Patauini deide partẽ Riui alti extruxerũt: postea monte Silicẽse Methemachũ Albiolã Philistinã ⁊ q̃dã alia posuerũt: atqz ita hec celebris ⁊ iclyta ciuitas ilico mirũ immodũ: ⁊ vltra q̃ cre di põt: creuit. Cuius qdẽ vrbis cũ multe pateant latissime ⁊ laudatissime cõmẽdationes: illa imꝑmis exiat. Alie n q̃s accepisse lectitasseqz: aut a nobilipsis ꝑ varias orbis terraꝝ oras aspexisse cõtigit: ce lebres: glorioseqz vocanr. Hec admirãda vna est: cui tñ celestis aspiravit favor: vt ipsaꝝ rex natura cesserit: Cũ certe mortaliũ ingenio opib⁹: manibusqz qõ humanitus dici põt: iactis humi fundamẽtis cõdite sũt. Hec itra fluctuosos maris ipetus ⁊ medios pelagi vortices q̃si regina in alias caput extulit vrbes: ꝑ tot tẽpla: tot regias amplissimasqz edes: turres: naualia: portus assurgẽs: vt q̃ ad vni⁹ vrbis decorẽ collata sũt: multa ꝓ ornamẽtis supesse queãt. Eã nimiꝝ gẽtib⁹ oĩb⁹ tutã sedẽ cõe domiciliũ ⁊ ho spitale generis humani: receptaculũqz ab imortali deo institutã eẽ crediderim: cũ eo tot oportunas flu minũ derivatiões adeo ꝓmode adiacẽtes: q̃qz vsuꝝ regiões tot eingẽtiũ littoꝝ q̃si menia: vallũqz ꝓspi cio: q̃ ex mediterraneis locis fruges ac alia vite necessaria deuehanr: q̃ ita maritimi ꝓmeat⁹ acciptr vt nullos externaꝝ classiũ: nullos infestãtiũ pdonũ reformidaret icursus: q̃si ad vrbis iremẽtũ ⁊ ipe raturã ciuitatẽ supi anspices eclũ ⁊ cũcta ꝓcesserint. Hꝫ qppe hec ciuitas: vt Cassiodo. ingt: pro pau reflux⁹ semel in die ꝓtingit: tãta nãqz est hui⁹ vrbis amplitudo: tãtaqz dignitas: vt nõ solũ Aglcie pa triarchatũ ꝓsecuta sit: vex etiã iter fer ocissimas gẽtes eo fastigij puenerit: vt late mari: ac terris imꝑet ac benignos oĩbus ac liberos sin⁹ aperiat: q̃ res efficit vt sine patria sese appellare debeat nemo: cũ in bac ipsa: sicut his q parẽtib⁹ orbati sũt: eo adoptari pacto liceat: vt parui tpis ꝓsuetudine beneficẽtia:

comitate filios cõstet fieri legittimos: nec nos in pũtia preclarã regẽdi Venetoꝝ cẽditionẽ: nõ ꝓpias leges: nõ rerũ gestaꝝ amplitudinẽ: nõ ipsas oi in belloꝝ genere victorias: nõ demq; ꝓpe diuinã administrationẽ dicturi sumus: qõ opus nõ modo imensum: sed etiã supra humanas vires essẽt. veꝝ illud summatim attigisse satis arbitramur: ꝙ cũ ꝑter magnas virtutes illud ꝑcipuis Veneti accurate tenuerunt vt equissimi essent ꝛ haberent: qppe q nemini iniuriã aut bellũ intulisse ceperint. Addamus ꝛ illud qõ vere huiꝰ vrbis peculiare decus est: ꝙ vniuersum resp. coꝛpꝰ ab eis semp ita curatũ ꝛ in cõꝛsultũ: vt in aliq ꝑte tuẽda ne reliqs vnq; desertas omiserint: q res adeo ciuiles discordias ꝛ populares seditiões oino auertit: vt huic vrbi ꝑ° boiuz memoriã sine factiõibꝰ ꝛ itestini cõtentiõibꝰ rã imẽsuz: tã diuturnũ gerere licuerit iperiũ: vt aũt in bellis iferẽdis semp tardissimi extitere veneti: sic ab armis ꝓ sua amicoꝛũ ꝙz salute: dignitate: fortunis: impio i alias natiões suscipiẽdas nullus eos terroꝛ: nulla tractura: nullũ ꝙz discrimẽ absterrere vnq; potuit. Est. n. eis ãtiquꝰ mos ꝛ sctissiꝰ ac singulariꝰ i xpianos beniuoleãtia: q vere alteꝝ italie columẽ toti gẽtiũ xpianitati merito appellari lz. Hã cũ prudẽtia: fortitudine: magnificẽtia: benignitate: clemẽtia: religq vtutibꝰ antecellãt Veneti: id. n. sibi maxie ascribũt laudi: vt bi q coꝛ q fũt cõmissi in pace securi degãt. Sintq ꝙbtissimis quot mõstris terras ꝛ tyrãnis ciuitates exonerarunt. Quot reges ꝛ ꝓncipes aliorũz fraudibꝰ ꝛ vi deiectos magnis süptibꝰ ac detrimẽtis regnis icolumes restituerũt. Neq; illud reticere fas eẽ credimꝰ: qõ i oñoꝝ venetoꝝ maxima redũdat gloriã. Classem. n. duce Nauarchis militibꝰ remigibꝰ oi teloꝝ genere ĩstructã quotannis emittunt: que maria: ĩsulasq; sagaci lustret ĩdagine: vt si maritimi vsq; ꝑdones cõparẽt: eos insectent: ꝓfligent: crucient: Tutũ mare mercatoribꝰ: ceteriscq; mortalibus reddãt: vt iure ipsis Venetis optãdũ sic: Quod quidam ex nostris infrascriptis carminibus in coꝝ laudẽ perpulchre cecinit dicens.

Dum mare delphinos: dum celi clara tenebũt
Sydera: dũ gratas tellus dabit humida fruges
Dum genus humanũ sua deget secula terris
Splendoꝛ erit toto venetũ celeberrimus euo.

Hec itaq; veneta ciuitas: ꝛ si nunc in gloria exteꝛnõ tñ reꝝ humanaꝝ cõditiõis adeo expers fuit: quin ꝑ singulas q̃sq; etates suos ꝓtulerit manes: de qbꝰ ifra locis ꝛ tpibus oporꝛtunis sigillatim dicẽ. Habuit nãq; hec celebris ꝛ iclyta ciuitas viros ꝑter maritimoꝝ belloꝝ ꝛ mercature in disciplinis oibꝰ clarissimos q vrbẽ abũde illustrarũt: qs cõmemorare opossimũ esset: eosq; ꝓ virisꝰ infra ꝓmemorabo: in hãc aũt ciuitatẽ bti Marci euãgeliste coꝛpus ex Alexãdria delatũ maxima cũ veneratione excolitur: in cuius honoꝛe extructus est illud egregiũ tẽplũ in celebꝛioꝛe vrbis loco vrbi ꝑciosissima ꝛ pene inextimabilia recondita sunt.

¶ Ragusium Dalmatie ciuitas.

5656 457 ¶ Ragusiuz autẽ Dalmatie ciuitas ab epidaurẽsibꝰ Epidauro a gothis euerso auspicaci loco hoc q̃q; tpe ꝛ anno ꝓdit: q̃ ꝑ ceteris dalmatie vrbibꝰ publicis ꝛ ꝑuatis opibꝰ magnifice est extructa. bz ꝛ ipsa naualia ꝛ poꝛtuz optimum cathena clausuz: cuiꝰ ciues ceteros dalmatas opibꝰ ꝛ reliqs bonis atq; vtutibꝰ superant: q cũ liberi sint legibꝰ. moribusq; ĩstructi veneꝛtoꝝ more senatũ ꝛ magr̃atꝰ: ac ꝓcioꝛrũ ordinẽ hũt a plebe distictũ. Ꝓcij soli rẽpu. ipsaz administrãt: plebs tñ suis rebꝰ studet: ꝛ ꝺ publicis minime curiosa ẽ.

5657 458 Leo huius nois ꝑmus. 13. cõstãtinopolitanus iperaꝛtoꝛ: hoc anno Martiano defuncto eiꝰ loco ex greca natiõe suffectus iperauit annis. 16. q statim filiũ suuz eiusdẽ nois creauit augustũ: Quo impante Romanoꝝ resp. magnas ꝓtulit calamitates: suboꝛtis quibusdã tyrãnis iperiũ ipz vsurpare conãtibꝰ: Gẽsericus vãdaloꝝ rex ex aphrica statim in Italia nauigat romanũ inuasurus iperiũ: qꝺ vbi Leo itellexit repẽte Basilicũ patriciũ cũ valida classe in auxiliũ Antheni ꝓncipis Romani mittit: q ambo ꝓuictis copijs ad populoniã Gẽserico obuiã fiũt: hoiemq; classe decernere cõpellũt: q tandẽ ab ipsis supatꝰ turpi fuga in aphricã redijt: post hec qdã noie Asper patricius cõstãtinopolitanus cũ duobus filijs Leonẽ hũc interijcere curauit. Cui cũ res nõ successisset apertũ ei bellũ mouit. Sed cũ Basilicus ei redijsset Asper cũ filis captus obtruncatur. Quibus gestis ostrogotthaꝝ rex Theodemir: Hunnis supatis illyricũ seu Selanoniã vastare cepit: nec quicunq; donec Pãnoniã ꝛ Messiã ꝓuincias obtinuit. Leo demq; quũ pacẽ cũ ostrogotthaꝝ rege fecisset: valitudine coꝛreptus apud Cõstãtinopolim Leone ex soꝛoꝛe nepoꝛte iperaꝛtoꝛe designato e vita decessit.

¶ Maioꝛanus quidã patricius Ro. hoc anno Maximino predicto tyranno a Gẽserico interfecto apud Rauẽnam ab exercitu imperaꝛtoꝛ: Leone suadẽte subꝛogaꝛ: ꝛ imperauit annis. 3. Qui cum iniuste nimium imperiũ regeret: tertio anno ab eodem exercitu ad Therdonam cisalpine gallie vrbẽ interficiꝰ: ꝛ Seuerianus quidã surrogatus est qui ꝛ ipse cũ alanis ũter Benacũ lacũ ꝛ Brixiã victoriosissime confligens ipsoꝝ regẽ interfecit: Seueriano deinde defuncto Antbemius quidam Martiani

imperatoris

imperatoris gener sufficet⁹ est: q vt pferē Genserico regē cū Basilico pricio cognato suo in Ephesiā re
pulit: t Hermadū narbonēsez pfectū in gallia tyrānidē exercere psumētē p duces suos supauit t cepit
atq; exilio dānauit: tādē cū impatore ex cōstātinopoli Olymbriū ducē suū in subsidiū ei misisset: depo
sitis imptalib⁹ insignijs puatā vitā se cōuertit: t impiū senatui pplōq; Ro. cōmēdauit. Sz cū itez ad eum
dē magratū socerī opposuisset assumptus ab eodē etiā paulopost p carnifices t interfect⁹ t lacerat⁹ est
cū iperasset annis. 4. Sz t ipse ei⁹ socer impator post generi crudelē cedē. 4. mēse acerbissimis cruciā
tib⁹ cōsumpt⁹ est. Eo itē mortuo Olymbri⁹ dux apo. Ro. ex Rauēna Romā vocatus impator occidē
talis iperij appellatus: iperauit tantūmodo mēses. 4. t ita decessit: quo mortuo Glicerius qdā Sena
tor: Rome impator cōstituit: sed a Romanis etiā postmodū dejectus Salernitanus epūs mox constitu
it. Et hec de imperatoribus Rome cōstitutis Leone imperante dicta sufficiant.

¶ Acephaloz pessima heresis calcedonēse ꝓsiliū impugnātiū per hoc tēpus exortā: q ideo acephali
dicti eo q sine capite. i. sine auctore habeant: vt habemus in canone. i 4. q. 3. c. Acephali. Di qppe dua
rum substantiaz ꝓprietatā in xpō negabāt: vnā tm in eiusdē persone naturā predicantes.

Hilarius papa natione Sardus patre Crispino post Leonē pontificē sedit annis. 6. mēsib⁹ pp. 49.
3. t diebus. x. q licet in multaz rez pturbatione fuerit rē tū diuinā nunq; ptermisit. Unde t 463 5662
Gratiano referēte ꝓstituit vt nullus fraz inscius in clericū ordinarē: vt habet in canone. 55
di. c. Penitētes: Instituit itē ne pōtifices deinceps successorē sibi deligerēt: vt. 8. q. i. c. Plerigz. que gdez
institutio ad oēs ecclesiasticos gradus ptinet: t postea per totū orbē sparsa est. Hic cū eruditissimus
hab⁹ tres epistas de fide catholica scripsit: tres synodos cōfirmātes. s. Nicenā: Ephesinā: t Chalcido
nēsem: duas etiā bibliothecas in vrbe cōstruxit: t ad lumā in vrbe monasteriū ꝓstruxit. Multa ꝓterea
dona t q̄si infinita tēplis obtulit. Deniq; cū omne tēpus in docēdo: admonēdo: t elemosynas faciēdo
cōtrimisset: multosq; p̄sbyteros: diaconos: t epos creasset vitā sanctissime finiuit: t iuxta corpus beati
Laurētij in cripta sepelliē: t tunc sedes vacauit dies. x. ¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Victorinus natione agtanicus isignis arithmetricus p hoc tp̄s in pcio existēs ab Hylario papa
inuitat⁹ rōnē pascē ad cursuz lune ꝓposuit: Eusebiū t Theophi. ac ꝓspez magz suū ea in re supans.
¶ Lupus terracēsis galliaz vrbis epūs hui⁹ tpib⁹ fuit t floruit: q cū beato Hylario pōtifice xpianaz
religionē gētiliū t pelagianoz ope plurimū labefactatā multū iuuit. hic itaq; cū beato Hermano an
tisiodorēsi epo etiā ob hāc causam in britāniā missus fuit: vbi duob⁹ t qnq̄ginta annis sacerdotio ve
nerabiliter functus est. Quo aūt anno obierit nō satis cōstat. Eius vero festū. 4. kal. Aug. celebraē.
¶ Theodorus p̄sbyter natiōe syrus homo nō mediocriter eruditus p hoc tp̄s librū de scripture sa
cre cōsonātia noui. s. t veteris testamti ꝓtra antiq̄s hereticos edidit. t postea Zenone ipante diē obijt.
¶ Faustinus qdā in regno galliaz epūs bō in diuinis scripturis satis istruct⁹: hac tēpestate librū de
spiritu scō cōposuit. Aliud q̄z egregiū opus de gra dei edidit. Itē libellos plures aduersus Arrianos
t Macedonianos: t aduersus eos q in creaturis aligd icorporeū esse dicūt. Itē epistolā in belli mo
dū ad quēdā diaconū grecū q ad nestoriānā ipietatē abierat: extat t alia ei⁹ epistola pulcherrima ad
dei timorē exortatoria: ac plurima alia eius scripta: t ꝓpterea iter doctores egregios annumeratur.

Simplicius papa natiōe Tyburtinus pre Castino: post Hylariū pontificē sedit annis. 15. mē pp. 50.
se. i. t diebus. 7. Hic a iuuentute sua nō modo simplex: sed t rectissimus ac timēs deum fuit. 469 5668
Qui t Gratiano referēte: multa cōstituit. t pmo vt nullus inuitus in episcopū penitus ꝓmo
ueret: sicut habemus in canone. 7 4. di. c. Ubi ista. Itē censuit ne clericus vllus possessionē alicui⁹ be
neficij a layco recognoscere p̄sumeret: vt. 16. q. 6. per totū: qō postea gdē a Gregorio alijsq; pontificib⁹
cōfirmatū fuit: hic optimus pōtifex infrascriptas in vrbe basilicas edificauit: t pmo basilicam sancti
Stephani ꝓthomartyris: basilicā sancti Andree apostoli nō longe a templo sancte Marie maioris:
aliā quoq; basilicā sancti Stephani apud sanctū Laurē. dedicauit. et etiā basililicā sancte Viviane
martyris ad palatiū Lucinianū: vbi corpus ipsius virginis repositū est. Tandē cū Ro. ecclesiam nō
solū bonis institutis: verū etiā t donis plurimis auxisset: plurimosq; presbyteros: diaconos: t epos
creasset decessit: t. 7. no. Mar. in beati Petri tēplo sepelliē: ac post sedes vacauit dies. 26.

¶ Ar thurū Britannoz regē t quidē cantatissimū: p hoc tēpus regnū suscepisse ferunt: virum sane
bellicosissimū atq; fortissimū. Qui t loxica pulcherrima vtebaē regi quidē tanto cōdigna. Sed t in
capite aurea galea: in qua draco sculptus videbaē: Clypeū quoq; aureū pre se ferre faciebat: in quo
dei genitricis imago depicta videbaē: vt eam semp aduocatā suam in memoriā in omni re reducere
posset: lanceā preterea noīe Ron arduā latāq; t cladibus aptā: quā quidē quocunq; ibat secū deferri
faciebat. Caliburnū etiā gladiū cū babuisse t portasse dicit: cū quo quadringentos t. 60. viros vno
plio cū interfecisse phibetur. Hūc etiā virū optimū t christianissimū fuisse ferunt: t ecclesie collabenti
in gallia t britannia plurimū subuenisse: necnō t catholicaz fidē mirū in modū ampliasse. vnde t re
giones multas: Franconiā videlicet t Batiā: Guasconiam t Hermaniam: cū orbē suo subiecit impe
rio: tam multa etiā cōmisit prelia: vt breui ad. 30. regna sibi vendicauerit: quāobrē t rotundā mensam
apud Coxmbiā ciuitatē instituit. Tandē cū in plio multas hostiū strages dedisset: t ipse vulnerat⁹
in insulā deferē: ibiq; cōstitutus: vt Britonū tradunt historie inde sublatus: nunq; cōparuit: quem t
nunc vsq; ad Britones expectare dicunt. ¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Genadi⁹ ꝓstãtinopolita.epꝰ vir doctrina ⁊ lingua nitid⁹:hoc tpe iter ecclĩasticos doctores ĩsignis fuit:g iter cetera totũ Danielẽ ꝓphetã ex integro ad vbũ cõmẽtat⁹ ẽ.Scr̃ ⁊ multas omelias ꝓposuit.

¶ Joannẽ quẽdã Anthiochenũ:ex grãmatico p̃sbytꝝ factũ:hac tẽpestate fuisse:hec q̃dã ⁊tra eos q in vna tñ substãtia xp̃m adorandũ p̃dicabant scripsisse tradũt:vbi q̃sdã ⁊ Cyrilli epi sentẽtias incaute forte ab illo aduersus Nestorẽ ꝓlatas impugnat:qõ robur Thimotheanis hereśb⁹ addebãt.

5673 474 Zeno bisauricus.i.4.Cõstãtinopolitanus iperator a Leone ante mortẽ Augusti⁹ cũ filio declaratus impauit annis.17.Leo.n.vt dictũ est:valitudine corrept⁹ p̃mũ nepotẽ suũ ex Mariagene sorore sua filiũ noie Leonẽ iperij successorẽ designauerit:q puer cũ paucis dieb⁹ ipo. rasset:hũc Zenonẽ patrẽ suũ ꝓpria manu coronatũ imperatorẽ fecit. Sed cũ paulopost in calcidonẽ prexisset Verina socrus sua basilicũ ducẽ virũ strẽnuũ fratrẽ suũ in Cõstantinopoli impatorẽ appellauit:qõ audiens Zeno bisauriã se cõtulit malẽs cũ Mariagene vxore sua exulare:q̃ rẽpu. ꝑturbare:cuius fugã libẽter Basilicus suscepit:vꝝ cũ ciuitas Cõstãtinopolitana ei⁹ hereses ⁊ turpitudines ferre nõ posset Zenonẽ in vrbe reuocauit:q reuersus Basilicũ cognatũ:⁊ eius filiũ:quẽ cesarẽ fecerat: atq; Verinã ei⁹ socrũ in capadociã relegauit:iterim vero Odoacer cũ magna Tucilingoꝝ ⁊ Heruloꝝ manu Italiã ingressus Horestẽ militie magistrũ apud Papiã supatũ ⁊ captũ Placẽtiã pduces ibidẽ vniuerso spectãte populo interfecit.Zeno aũt Italie calamitatẽ miseratus Theodoricũ gothorũ regẽ iã antea apud se suosq; p̃decessores in honore habitũ cõtra Odoachrũ cũ ingentibus copijs in italiã mittit:q Horestẽ Odoachri patrẽ ⁊ ducẽ suũ supauit:cũq; etiã cõtra Odoachrẽ seu Odoachrũ sepius cõflixisset:illũ tandẽ in Rauẽnã vrbẽ obsedit ⁊ eo ipulit:vt cũ etiã iperij socĩũ acciper: qõ ⁊ fecit:verũ sequẽti die Theodoricus ip̃z Odoachrem ⁊ eius filiũ cõtra fidẽ datã iterfecit:⁊ postea ne mine cõtradicẽte totius italie iperio potitus est.Tandẽ ⁊ hic Zeno cũ multas cõdidisset leges:⁊ Bulgari vniuersam Thraciã deuastarent ne eis ꝓpter recessum Theodorici resistere posset:visa etiã maxima Cõstãtinopoli cõflagratione dolore animi morbũ contraxit:ex quo paulopost vitã finiuit.

5678 479 ¶ Clodoneus quintus:vt ferũt:Francoꝝ rex ex hoc anno Childerico eius patre morte sublato in regnũ successit:⁊ regnauit annis.30.vir vtiq; potẽs ⁊ armis strẽnuus:q Theodoricũ solũ ex ꝓcubina habẽs filiũ Chrotildẽ Chilperici burgondioꝝ regis siltã forma elegãtissimã ⁊ christianissimã duxit vxorẽ:cuius sororẽ patruus eius Gundebãdus burgũdie rex exilio dãnauerat:⁊ vtrumq; eius parẽtẽ necnõ ⁊ duos fratres:ac etiã Godesillũ eius patrũ gladio obtrũcauerat.Hec itaq; Chrotildis regina facta mox virũ suũ Clodoneũ regẽ diui Remigij remensis epi interuentu ad Catholicã fidẽ conuertit Clodoneo ipsi baptismũ suscipienti ⁊ dicenti: Mitis depone colla:Sicãber adora qõ incendisti:incẽdeq; qõ adorasti.Perecpta igiẽ baptismi gratia cõfestim Francoꝝ regnũ imensum auctũ est. Et ꝓpterea Anastasius iperator cũ eius famã atq; virtutes ĩtellexisset repente coronã aureã gẽmis ornatã cũ tunica ⁊ balthẽo eidẽ ex Cõstãtinopoli in galliã trãsmisit:a quo die ⁊ cõsul ⁊ impator designatus trabea etiaz cõsulari indui meruit. Ac deinceps Ro.imperiũ:qõ dudũ apud cõstãtinopolim in amplũ fuerat indies minui cepit:⁊ francoꝝ regnũ augeri.Clodoneus itaq; parisiorum vrbẽ regni sui caput etiã cõstituẽs:inde vniuersos expulit hereticos:⁊ catholicos introduxit.

ꝑp.51. 5683 484 Felix eius nois.3.natiõe Ro.pre Feliee p̃sbytero ex regione fasciole beati Gregorij papę atta uus post Simpliciũ põtificẽ sedit annis.8.men.xi.⁊ dieb⁹.19.vir vtiq; optimus:q inito pontificatu statim ex grecia relationẽ accepit Petrũ cuticianũ:quẽ antea diximus ob hereśim in exiliũ fuisse pulsum ab Achatio cõstantinopolitano epo esse reuocatũ.vnde cõcilio cõgregato Felix hic põtifex auctoritate sedis apostolice Petrũ hereticũ ⁊ ipsum Achatiũ epz damnat.In eo itẽ concilio cõstituit accusato apud iudicẽ semp ꝓpter responsionẽ darẽt inducias: vt habeãt in canone.2.q.c. De iudicijs.Cõstituit etiã vt eccĩe ab epis cõsecrarent:vt de cõse.di.1.cap.Sic nõ alij.Hic basilicam beati Agapiti martyris nõ longe ab ecclesia sancti Laurẽtij edificauit.⁊ cũ bis in vrbe Roma sacros ordines celebrasset:vbi presbyteros octo ⁊ viginti:diaconos quinque:⁊ epos per diuersa loca numero.30.creauit:moritꝝ:⁊ in ecclesia beati Pauli sepelitur.Cessauit tunc epatus dies sex.

5685 486 ¶ Cõciliũ aurelianẽse tertiũ tẽpestate hac Clodonei regis iussu indicit⁹.qõ gdẽ sanct⁹ Mellanius cõgregasse dicit:quo in loco etiã q̃ttuor alia cõcilia ꝓgregata fuisse scribit⁹.primũ sub beato Siluestro papa:auctore Martino epo.secundũ auctore Aureliano epo.tertiũ hoc idem mellanio epo auctore. quartũ auctore Albino andegauẽsi epo.quintũ Honorato bituriensi epo auctore:qõ probat⁹ in decretis.15.di.c.Sexta synodus. ¶ Rauennati reges.

5687 488 ¶ Theodoricus Theodomiris ostrogotthaꝝ regis ex Arilena cõcubina filius.16.iperij Zenonis anno italie toti⁹ dominio potitus est:⁊ regnauit annis.25.vir oiz barbaroꝝ mitissimus:q ⁊ si Rauẽnatẽ vrbẽ regni sui sedẽ fecerit:vrbẽ tñ Romanã quoad potuit honorauit.Thã ⁊ Octauij sepulchrũ erexit:⁊ spectacula de more exhibuit:⁊ alia edificia publica ⁊ basilicas multas extruxit.nihilq; omisit qõ ad optimũ ꝓncipẽ ptineret.Et vt regnũ suũ aliqñ stabiliret Clodonei frãcoꝝ regis filiã noie Andeflenã vxorẽ duxit:⁊ sororẽ Honorico Vandaloꝝ regi:⁊ alterã Alarico vesegotthaꝝ.Tertiaq; Burgundibato burgũdionũ regi in mrimoniũ copulauit.Indeq; paulopost Clodoneo francoꝝ regi socero suo bellũ intulit grãdeuo q Alaricũ Vesegotthaꝝ regẽ generꝝ suũ iterfecisset:⁊ vasconiã partẽ regni sui occupasset ac gallis ingẽti plio supatis Vasconiã iterato recepit:receptãq; ꝑ Almerico parmulo

Alarici

Alarici filio donec adolesceret: gubernauit: bis optime gestis vt erat ingẽtis animi ⁊ potẽtie vir etiã siciliã: dalmatiã: liburniã: illyricũ: narbonẽsem galliã: atq; burgundiã suo subiecit imperio. Taridẽtinã postea vrbẽ in alpib⁹ positã pulchro cinxit muro: ⁊ italiã oẽz ab externo hoste tutat⁹ est. Collecat isq; berulus i extremis italie partib⁹ apud augustã ptoriã interfectoq; Odoacre aliũ regẽ dedit: quẽ adhuc adolescentẽ in adoptiuũ suscepit filiũ. Hic Boetiũ ⁊ Symachũ ꝓsulares viros Ro. ob suspitionẽ affectate libertatis exilio primũ dãnauit: ⁊ postea interimere fecit. Cũq; in arrianã postmodũ heresim declinasset Joannẽ papã: ⁊ nõnullos alios catholicos apud Rauẽnã in carcerẽ trusit: vbi cum cũ aliis multis inedia atq; aliis supplicijs interire fecit. Sed banc scelitã dñs nequaq̃ permisit inultã: Quia Joanne papa mortuo: ⁊ ipse post septuagesimũ diẽ apoplexi corrept⁹ statim hereticus expirauit: cui⁹ aiaz Gregorio in suo dialogo referẽte eremita qdã in lyparis in ignẽ vidit imersaz: huic autẽ Theodorico Athanaricus ei⁹ ex filia nepos in regnũ successit. Athanarico aũt Theodatus suffect⁹ est. Quo deiecto vitigis regnũ accepit: sed eo a Belisario capto ⁊ Justiniano impatori presentato regnũ iterato in iperij ditionẽ cessit. ¶ Burgundionũ regni finis.

¶ Gundebandus vltimus Burgõdionũ rex: Chrotildis regine francoz patruus: p hoc tẽpus interfectis fribus suis: regnũ omne occupat: sed q̃tũ regnauerit ignoratur qppe Gundiocho eius patre defuncto: q̃tuor ei⁹ filij heredes in regno sunt instituti. Sed hic religo eius fratrib⁹ interfectis cũ earum cõiugibus ac filijs: duabus tm̃odo fratris filiabus videlicet Sedelena ⁊ Chrotildi supstitibus regnũ omne solus obtinuit. Qui regno in pace adepto cõfestim in italiã per dompsule mõte agri Nouariensis ingredit: ⁊ magnas strages Nouariẽsibus: Comẽsibus: Vercellẽsib⁹: Taurinẽsib⁹: atq; cpo ridiẽsibus dedit. Quo absente Clodoneus francoz rex statim Chrotildẽ eius neptẽ Chilperici filiaz p internũcios ptentare fecit: an se in virũ suũ habere vellet: cui cũ libẽtissime id facere optaret raptam vxorẽ duxit: ⁊ paulopost duos ex ea filios suscepit. Cũq; postea Clodone⁹ vxoris hereditatẽ ab ipso Gũdebãdo expostularet: nec obtinere posset aduersus cũ bellũ mouit ⁊ ciuitates oẽs inter lygirim ⁊ seq̃nã fluuiositas suo statum ꝓquisiuit impio. Cũq; q̃ reliquũ supfuerat bello etiã sibi vẽdicare tẽtasset iterueniẽte Chrotildi pacẽ pstitit: pacecq; ꝓfecta Gũdebãdus ad cõfirmandũ regnũ suũ Theodorici pdicti italie regis filiã duxit vxorẽ: ⁊ ex ea mox filiũ suscepit. Que cũ nouercã se vt videret eius fili⁹ post mortẽ pris regnare posset puigno Sigismũdo insidias tetẽdit: ⁊ tãdẽ veneno cũ sustulit. Moz tuo deniq; Clodoneo frãcoz rege hic filijs clodonei molestus eẽ cepit: q mris Chrotildis psuasiõib⁹ stimulati maximo exercitu ꝓparato in eũ mouẽt: q̃ fuso ac supato eius regnũ in francoz regnũ cessit.

¶ Unericus Hẽserici vãdaloz regis fili⁹: hoc anno pre defuncto apud aphricã Vandalis regnare cepit ⁊ regnauit ãnis. 8. Qui patarinis arrianis faues catholicos psecq nõ destitit. ⁊ die vna ad q̃tuor milia nõgẽtos septuaginta sex xpi cõfessores diuersis supplicijs eũ interfeciss̃e dicit: q̃runz cũ mlti essent ecclesiaz epi psbyteri ⁊ diaconi associatis sibi fideliũ populoz turbis pro catholice cõfessionis defensione in horribilẽ eremũ pmũ exilio trusi ad extremũ. 4. idus Octobris varijs cruciatib⁹ afflicti martyriũ cõsumauerũt: iter q̃s Cyprianus ⁊ Felix dñi nri sacerdotes pcipui ⁊ primicerij fuere. quo autẽ genere mortis hic Unericus obierit nõ satis cõstat. 489 5688

¶ Uiri doctrinis excellentes.

¶ Damerus vienẽsis epc̃s bisdẽ tp̃ibus ob sanctitatẽ atq; doctrinã magno habeb̃at in precio: q inter cetera sue virtutis monumẽta pmus supplicatiões: q̃s greci letanias vocant: instituit: ⁊ hoc q̃ maxime ꝓpter sequentes terremotus: q tum gallias acerbissime molestabãt: atq; vexabãt: ac ꝓpter bestiarũ quasdã incursiones: que tunc populũ suũ plurimũ cõtriuerãt: ⁊ hec qdẽ letanie minores dicunt ad maioz differentiã: quas magnus Gregorius in sancti Marci festo instituit.

¶ Remigiũ etiã remẽsem epm̃ ⁊ qdẽ doctissimũ atq; sanctissimũ p hec tpa floruisse ꝓstat: eo q̃ Clodoneũ francoz regẽ cũ innumerabilibus francis baptiçauerit. Qui preter sanctitatẽ maximã cũ in diuinis scripturis pclarissimus haberẽ cõmentaries perutiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuaginta ⁊ eo amplius annos cũ in episcopatu explesset inter cetera sue sanctitatis miracula facta puellã a morte corporis suscitasse legit̃. Obijt autẽ anno dñi. 468. kal̃. Octobris.

Anastasius. 15. Cõstantinopolitanus iperator post Zenonẽ imperauit in orientẽ tm̃ annis. 36. 490 5689

Hic Clodoneo francoz regi: eo q̃ Eugoristmã ⁊ Burdegaliã ciuitates celebres a Uesegothis qui arrianã heresim tenebãt abstulisset preciosaz (vt diximus) trãsmisit tunicã: cũq; patriciũ creauit. Sed postmodũ per Acbatiũ cõstantinopolitanũ epm̃ corruptus factus est hereticus. eãdẽ cũ ab Hormisda põtifice romano p legatos monereb̃at: vt ab eutichetis heresi discederet: iratus cõfestim oratores ab vrbe eiecit: dicẽs nos ⁊ põtifici ⁊ alijs inbere volumus non autẽ inberi. Et ꝓpterea paulopost suis oibus astantibus pncipib⁹: vt sceleris ⁊ supbie penas daret ictu fulminis iterijt.

Gelasius ei⁹ nois pmus papa: natiõe apher: pre Valerio: post Felicẽ põtificẽ sedit annis. 4. mẽ. 8. ⁊ dieb⁹. 17. hic vir sanct⁹ fuit: q vt ad põtificatũ assumptus fuit mox manichẽos in vrbe deprehẽsos exilio dãnauit: eorũq; libros q̃scũq; inuenire potuit apud basilicã sancte Marie maioris publice cõbussit. Deinde diligens que dei sunt multa cõstituit que ad ecclesiasticũ cultum ptinebant. Et pmo vt nullus bigamus ad sacros ordines nisi de licentia sedis apostolice promouere ptentur: vt habetur in canone. 52. di. c. Nã cõfidit. Uoluit itẽ vt seruus clericus factus seruituti etiã pmaneret obnoxius. 54. di. c. Frequens. Statuit itẽ vt nullus membro mutilatus: aut carens oculo ordi-

pp. 52.

narctur ꝓsbyter.55.di.c.Si euangelica.Utqꝫ epi a suo tñ metropolitano ⁊ ipse ab eis ordinarer.64 di.c.Qui p ambitiones.Censuit etiã vt clericoꝝ ordinationes q̃ter in anno de cetero fierẽt: ⁊ dic sabbati tñ.75.di.c.Ordinationes.Distinxit q̃qꝫ gradus p quos voluit vt siquis ad epatũ ascenderet.s. vt primo hostiarius fieret:deinde lector:exorcista:acolitus:subdiaconus:diaconus:ꝓsbyter: ⁊ demuꝫ epus:vt.77.di.c.Illud nos.Cõstituit ꝓterea vt inimici ⁊ suspecti in iudicio ab accusationibus repellerẽt.3.q.5.c.Omnis qui.Uetuit itẽ huiusmodi decreto seruis:ne oĩo testamentũ condere possent: vt.13.q.1.c.Frater ⁊ coepiscopus.Mãdauit itẽ sacerdotib⁹ celebrantibus:ne corpus vnq̃ sine sanguine cõficerent:vt de cõse.di.2.c.Cõperimus.Eodemqꝫ decreto vetuit alias cõsecrationes sine missa fieri posse de conse.di.1.c.Dis.Hunc etiã preces ordinasse ferunt: quas in prima diei hora in ecclesijs dici mãdauit:Hymnosqꝫ multos ad imitationẽ diui Ambrosij cõposuit quos in singulis diei horis voluit decantari:vt habet.5.di.c.Cõuenit.Hic cũ esset doctissimus vir quinque libros cõtra Eutice ⁊ Nestoriũ edidit:⁊ duos cõtra Arrium.Ozones etiã nõnullas elegãtes grauesqꝫ habuit:epistolas quoqꝫ preterea ad amicos ⁊ domesticos fidei nõ minus graues q̃ doctas scripsit.Gradualia insuꝫ ⁊ Tractus allcluyaqꝫ ac prefationes multas cõposuit.Basilicas deinde plurimas in vrbe dedicauit clerum quoqꝫ amauit ⁊ auxit.necnon ⁊ pauperes fouit ac fideles oẽs mira pietate ac charitate cõplexus est. atqꝫ Romanã ciuitatẽ a multis periculis tutatus est.Demũ cũ presbyteros duos ⁊.30.⁊ diaconos.12 ⁊ episcopos per diuersa loca numero.67.creasset xi.kalen.octobris nature satisfecit.cuius corpus in Basilica beati Petri cõditũ fuit:coqꝫ mortuo sedes vacauit dies septem.

¶ Apochriphi libri.

5662 493 ¶ Is preterea dignissimus pontifex exustis (vt pferũt) manicheoꝝ libris ad tollendã leuitatis ⁊ infamie notã subsanationisqꝫ ecclie catholice occasionẽ:hoc etiã memorie dignũ peregit opus.Qui cũ innumerabilia scripturaꝝ tam hereticoꝝ q̃ catholicoꝝ haberentur opuscula:granũ a paleis separauit: ⁊ q̃ sanctoꝝ patrũ scripta erãt recipienda ab ecclia declarauit:q̃ qdẽ locis suis hoc in opere diligẽti cura mãdauimus:q vo libri iter apochriphos forẽt deputãdi ipse Gratiano testãte ostẽdit:sicut etiã ad verbũ habet in decretis.15.di.c.Sancta romana eccl.vbi sic ait: Arriminẽsem synodũ a Cõstãtio cesare Cõstantini magni augusti filio cõgregatã meditãte Thauro pfecto ex tũc ⁊ ex nũc in eternũ cõfitent esse dãnatã.Deinde itinerariũ noie Petri:qõ vocat sancti Clemẽtis libri numero.12.Apochripha.actus noie Andree apostoli apochripha.⁊ actus noie Thome apli libri numero.x.apochripha.itẽ act⁹ noie Petri ali⁹ apochripha.actus noie Philippi apostoli apochri.euãgeliũ noie Thadei apochri.euãgeliũ noie Barnabe.⁊ euangeliũ noie Jacobi minoris.⁊ euãgeliũ noie Petri apli.⁊ euangeliũ thome apostoli quo vtunt manichei ⁊ euangeliũ noie Bartholomei apostoli.⁊ euangeliũ noie Andree apostoli. ⁊ euangeliũ qõ falsauit Lucianus presbyter.Euãgelia hec oĩa apochripha exceptis euãgelijs Matthei: Marci: Luce:Joãnis.Itẽ liber de infantia saluatoris: ⁊ de Maria ⁊ ostetrice apochri.liber q appellat pastoris apochri.Libri oẽs quos fecit Lucianus filius diaboli apochripha. liber q vocatur fundamẽtũ apochri.⁊ liber q vocat thesaurus.⁊ liber de filiabus Ade.⁊ liber q appellat tecle:⁊ Pauli apostoli apochripha sunt.Liber q vocat nepotis:⁊ liber puerbioꝝ q ab hereticis cõscriptus est.⁊ sancti Sixti noie ꝓnotatus apochripha sunt. reuelatio que vocat Thome apostoli. ⁊ reuelatio que dicit Pauli apostoli.⁊ reuelatio q̃ dicit Stephani apochri.sunt. Liber q vocat assumptio sancte Marie virginis:⁊ liber qui penitẽtia Ade apochri.Liber qui vocat gigantes:q cũ Dracone post diluuiuꝫ pugnasse ab hereticis cõscriptus dicit apochri.Liber qui vocat testimoniũ Job:⁊ liber q dicit penitẽtia Origenis:⁊ liber q vocat penitẽtia sancti Cypriani:⁊ liber q vocat penitentie Joannis ⁊ mãbre:⁊ liber q dicit sortes apostoloꝝ oẽs apochri.sũt.Liber q dicit phisiologus ab hereticis cõscriptus ⁊ beati Ambrosij noie prenotatus apochri historia Eusebij pãphili:⁊ liber q vocat canones sanctoꝝ apostoloꝝ apochri.Opuscula Tertuliani:Lactantij Aphricani:Posthumani:⁊ Galli apochri.Opuscula Montani: Priscille:⁊ Maximille apochri.Opuscula Fausti ⁊ Manichei:⁊ opuscula alteri⁹ Clemẽtis: Alexãdrini: Tharsensis:Cypriani: Arnobij: Fausti ridigiensis galliaꝝ apochripha.Opuscula Frumẽtini eccl: Antonij ⁊ Cassiani galliaꝝ ꝓsbyteri:⁊ opuscula Victoris pictabionẽsis.⁊ opuscula Centone de xp̃o virgilianis cõpaginata versib⁹:⁊ hec oĩa apochripha sũt.Epistola Jesu ad Abagarũ regẽ:⁊ itẽ Abagari ad Jesum apochripha.Scriptura que vocat ꝓtradictio apochri.Passio Cyri ⁊ Julite:⁊ passio sancti Georgij martyris apochripha.Filateria oĩa q̃ nõ angeloꝝ:vt nõnulli cõfingunt:sed demonũ magis arte cõscripta sunt.Hec ⁊ similia q̃ Symon magus: Nicholaus ebernitar: Marrion: Basilides: Ebion: Paulus samaritanus: Photinus bonosus : ⁊ q similiter errore decepti sunt: Dõtanus quoqꝫ cũ suis obscenissimis ac seqcib⁹: Apollinaris: Valẽtinus: Manicheus: Faustus aphricanus: Sabelli⁹: Arrius: Macedonius: Eunonius: Donatus: Bonatus: Eustasi⁹: Jouinianus: Pelagius: Julianus elamensis: Priscillianus ad hispaniã: Nestori⁹ cõstãtinopolitan⁹: Maximus: vnicus Lapecius: Dioscorus: cuthicianus Petrus: ⁊ ali⁹ Petrus e qbus vnus Alexandriam ⁊ alter maculauit Anthiochiã. Acharius cõstãtinopolitanus cũ cõsortibus suis:necnõ ⁊ oẽs eoꝝ discipuli: vel scismatici docuerũt vel scripserũt:quoꝝ noia minime retinent.nõ solũ repudiauerunt: rex etiã ab omni Romana ecclesia catholica ⁊ apostolica diminata: atqꝫ cũ suis auctoribus: auctoribusqꝫ se quacibus sub anathemate indissolubili vinculo inceternũ cõfitemur (ingr) esse damnatos.

¶ Apochripbus

¶ Apochriphus itaq; dici potest latine absconditꝰ vel abditus. Hã cõponit ex apo ꝓpositiõe qõ ẽ de ⁊ chrisis secretũ: q̃si occultꝰ vt ꝓnotati libri de qbꝰ eoꝝ veritas occulta ẽ. i. dubia: qz nõ bene patet: vel qz occultũ hꝫ auctorẽ qz eꝰ doctor ignorat: vel dicit ab apo q lõge significat ⁊ chrisis qõ ẽ iudiciũ: qua ꝛ lõge a iudicio: qz non potest certum haberi de eo iudiciũ siue de veritate siue de auctore.

¶ Michaelis archangeli reuelationẽ Gelasio isto pontificante apud Apuliã in monte gargano. 3º kal. octobris factã fuisse traduntꝫ vbi ⁊ postea templũ miris edificijs extructuꝫ fuit: eoqꝫ loci ob deuotionẽ tantã populoꝝ frequẽtiã singulis annis cõuenire dicit: vt non solũ xp̃iani sed ⁊ infideles quoqꝫ ad patrocinium sancti angeli imꝑlorandum frequentent.

¶ Epiphanius eps vir diuina humanaq; sapientia prudentissimus bis tpibus apud Theodoricũ regẽ propter eloquentiã ⁊ sanctitatẽ magno in precio habitus est. Cuius auctoritate ⁊ sanctitate ita a Barbaris vexata liberata est.

HAnastasius eius noie secũdus papa: natione romanus: patre Fortunato: post Gelasiũ pontifex sedit anno vno mensi. x. diebus. 24. Hic cũ primũ bonꝰ ⁊ catholicꝰ haberetur ab Acha- ꝑp̃. 53. 495 5694
tio seductus fuit. verũ dum occulte eum reuocare tentasset: clerũ se alienauit eoqꝫ sensum a cõmunione maxime subtraxit: hanc ob rẽ: vt etiam Gratianus testatur: diuino nutu morbo statim correptus est: ⁊ cũ in laterina esset: vt nature necessitati obtẽperaret intestina effudit: vt habemus in canone. 19. distin. caº Anastasius. Is itaq; secundus papa infamis fuit. Constituit tamen vt nullus clericus propter iram vel odium in ecclesia officiũ suũ intermitteret missa excepta. Excõmunicauit etiam ꝓmo Anastasiũ imperatorẽ eo q Achatio heretico faueret. ⁊ hec de Anastasio isto dicta sufficiant. Quin etiã in septẽbrio mẽse semel ordinationibꝰ celebratis. 12. ꝑsbyteros ⁊ epos. 16. creauit. atq; ita. 13. kal. octẽbris in basilica beati Petri sepultus fuit: ⁊ post vacauit sedes dies. 6.

SYmachus papa natione Sardus patre ⁊ ipse Fortunato post Anastasiũ nõ sine magna discordia põtifex creatꝰ sedit ãnis. 15. mẽ. 6. ⁊ diebꝰ. 22. Cũ eni hic i laterancñi palatio ordinaret ꝑp̃. 54. 497 5696
Laurẽtius qdã in ede beate virginis que noua dicebat ab alijs ꝓ cõtentionẽ põtifex subrogatus est. Res aũt cũ apud Theodoricũ ageret Symachus hic in põtificatu ꝓfirmatꝰ est: sicut etiã Gratianꝰ in canone meminit. s. 17. di. c. Cõcilia. Qui cõfirmat bac clemẽtia in Laurẽtiũ vsus est: vt ipsũ nicernis epꝫ vederit. Post quattuor deide annos itez maxima altercatio in cleruꝫ surrexit ⁊ hoc ꝑp crimina Symacho obiecta: qz Romani pace fastiditi Laurẽtiũ teduxerũt: ⁊ sextũ dissidiũ fecerunt. Rex aũt Theodoricus canonũ ecclesiasticoꝝ ignarꝰ Petrũ quondã altinũ epꝫ e Rauẽna Romã misit: q vtroqꝫ põtifice deiecto se põtificẽ fecit. At Symachus cẽtũ ⁊. 20. eporum Synodo cõgregata de obiectis criminibꝰ constãti animo se purgauit: ac Petrũ Laurẽtiũqꝫ maloꝝ oiuꝫ capita relegari obtinuit. Symachus itaq; cũ gloria ⁊ honore restitutꝰ cõfestim manichcos ab vrbe expulit ⁊ eoꝝ libros iterũ publice cõcremauit. Et postea basilicas multas aut ornauit aut a fundamentis erexit. Cõstituit aũt sub anathematis pena: vt nemo adhuc viuẽte papa de electione futuri pontificis ꝑsumeret loqui sicut habemꝰ in canone. 79. di. c. Sigs: Hãdauit quoqꝫ clericis ne cũ mulieribꝰ nisi cũ consanguineis in vna eadẽqꝫ domo cohabitarẽt: vt. 81. di. c. Volumus. Cõstituit item vt diebus dominicis ⁊ in martyrũ natalicijs Gloria in excelsis deo in missis semp canereꝫ. Fuit hic põtifex paupeꝝ ⁊ maxime epoꝝ ac clericoꝝ amatoꝛ quibꝰ in Aphrica ⁊ Sardinia exulantibus pecunias ⁊ vestes ꝓ posse ministrauit. Multos quoqꝫ captiuos in diuersis prouincijs multa pecunia redemit. Tandẽ ercaris. 92. ꝑsbyteris: diaconis. 16. ⁊ epis per diuersa loca numero. 47. moritur: ⁊. 14. kal. augusti in basilica beati Petri sepelitur; vacauit sedes dies. 7.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Fulgẽtius natione aphcr rupẽsis eps ⁊ ꝑclarissimꝰ doctor his tpibꝰ floruit: qui ex Aphrica cum 499 5698
innumerabilibꝰ catholicis in Sardiniã a Torsimũdo vandaloꝝ rege catholice fidei defensionẽ exulatũ missus corpus sanctissimi patris nostri Augustini: ac alias nõnullas sanctoꝝ reliquas secũ detulit: vbi ⁊ qõ reliquũ vite sue fuit tps cõsumpsit: ibidẽqꝫ cõstitutꝰ nihil ꝑtermisit: qõ ad vere xp̃i fidẽ ptineret scilicet predicando: docendo: monẽdo: ⁊ libros cõponendo. E quibus libris a se editis: bi precipui sunt: vꝫ ad euticianũ de remissionẽ peccatoꝝ li. 3. ad Donatũ de fide li. i. De mysterio mediatoris li. 2. De predestinatione ⁊ qbusdã alijs questionibꝰ li. 3. Cõtra obiectiones Torsimũdi regis arriani lib. i. de cõtinẽtia cõiugatorũ seruãda li. i. ad eandẽ de oratione li. i. ad Eugippum de charitate habẽda li. i. ad Theodorum senatorẽ li. i. ad Venãtiũ de penitẽtia de indulgẽtia li. i. Orationes quoqꝫ multas bauit ad populũ elegãtes qdẽ ⁊ graues: ⁊ ꝑsertim de natiuitate dñi: ⁊ de beato Stephano martyre.

¶ Hegesippꝰ vir fortissimꝰ ꝓ hec tpa in ꝑcio existẽs ẽt ecclesiã dei plurimũ iuuit. Hic cũ religiosissimꝰ haberẽt ẽt monachoꝝ regulas accurate ꝓposuit. ⁊ sancti Seuerini abbatis vitã elegãti stilo ꝓscripsit.

¶ Benadius massiliensis eps vir greca latinaq; lingua eruditus: ⁊ ipse tẽpestate hac diligẽs patris nostri Augustini imitatoꝛ librũ de dogmatibus xp̃ianis cõposuit: ⁊ ibidẽ quid cuiqꝫ ad salutẽ necessariũ esset declarauit. Itẽ diuũ Hieronymũ imitatus librũ de viris illustribꝰ edidit. Multaqꝫ preterea ipso referente de greco in latinum transtulit.

¶ Symachus patricius ac senatoꝛ romanꝰ ⁊ pbũs dignissimꝰ bisdẽ tpibꝰ cũ Rome clarissimꝰ haberẽ a Theodorico rege ob suspitionẽ affectate libertatis apud Papiã exilio dãnaꝫ: ⁊ in carcere ꝑ ali-

quod tps trucidĕ. Deide ab exilio reuocatus diris supplicijs tandē interfectus est. Hūc nāq; romanā rempublicā sua sapientia: suisq; scriptis plurimū illustrasse dicĭ: eo q; librū epistolarū elegantissimax scripserit: a quo t nos hanc celeberrimā excerpsimus sentētiā: Semp natura equalib⁹ gaudet: t tunc familiare sibi est omne quod simile est.

5699 500 ¶ Boetius anius manili⁹ seuerin⁹ xp̄ianissim⁹ vir t cōsulari dignitate insignit⁹ poetaq; ac phūs celeberrim⁹ Symachiq; p̄dicti gener: bisdē quoq; tp̄ib⁹ Rome clarissim⁹ fuit. hūc ideo Manilū vocāt eo q; a Manilio torquato originē duxisse tradāt: qui cū vere catholicus ēt: nec Arrianis ēt p̄sepe rogatus: obtēperare vellet t ipse a Theodorico rege sub velamēto affectate libertatis post socerū suum Ticinij exulare iubeĕ t postmodū instigātib⁹ hereticis ppetuo carceri dānaĕ. In qua gdē calamitate cōstitutus ad recreandū animū suū: cū in mathematicis doctissim⁹ esset: chiterinū e nerui p̄m⁹ excogitauit t excidit: quod gdē modernis tp̄ib⁹ musicis celebre instrumētū habeĕ: ibidē quoq; cōstitut⁹ ad milior vtilitatē p̄clarissima atq; inumerabilia q̄si edidit opuscula: t q̄ ad man⁹ deuenere hec ipsa sūt.

De consolatione philosophie li.5. Incipit carmina qui.
De xp̄iana fide ad Joannē li.1. Cheistianā fidē
De trini. ad symachū p̄dictū li.3. Inuestigatā diu
De duabus naturis xp̄i li.1. Anxie te quidem.
De vnitate Christi li.1. Unitas est que vna.
De bebdomadibus li.2. Postulas vt ex hebdomadibus.
De diffinitionibus li.1. Incipit dedi.
De disciplia scolariū li.1. Uestra nouit.
De diuisionibus li. Qō magnos.
De musica li.1. Omnē gdē.
De topicis differētijs li.3. Dis ratio.

Pleraq; etiā ex Aristotile trāstulit eaq; cōmētatus est. Edidit quoq; t librū vt ferū quē de ebdomadibus ititulauit: hymnos etiā ad.50. cōposuisse dicĭ: iter quos ille p̄cellit: q icipit. O pater deus deitas: hūc deniq; virū optimū t sanctū Theodoric⁹ rex cū in sniaz suā oino flecti nō posset arrianox rabie cōcitat⁹ post lōgū carceris squalorē iperāte Justino seniore augusto ānо. ſ. dñi nostri. 520. apud Papiā p̄o catholica fide occidi iussit: cui⁹ corp⁹ ibidē i dini Augusti. tēplo adhuc habeĕ cōditū. Et sunt q dicāt cū in catbalogo sanctorū eā ob rē fuisse relatū t sanctū Seuerinū vocitatum.

570i 502 ¶ Lotari⁹ alias Clothari⁹ sextus frācox rex hoc anno Clodoneo rege defuncto regnū suscipiēs regnauit in gallia ānis. 51. Clodone⁹. n. post se q̄ttuor religt filios. tres. ſ. legitimos Clodomiré v3 t Elotharium Childebertū atq; Theodoricū naturalē: q iter se se regnū a patre occupatū eqs portionib⁹ diuisere. Clodemiris āt natu maior statim deficiēs duos filios ifantes post se religt: quos cū Clotildis mater t eox auia vnice diligerēt in regno: siue in patris portiōe q̄ fuit in Burgūdia t Alemania vsq; ad Italiā enutrire curarūt: qō perpēdēs Clotharⁱ⁹ hic t Childebert⁹ frater stati ifantes suscipiūt: t terre alluos iterficiūt: gb⁹ iterfectis Theodebert⁹ Theodorici p̄dicti fili⁹ p̄clarus adolescēs cū Childeberto patruo suo in hūc Lotbariū cōiurarūt: gb⁹ ad p̄liū exeūtib⁹ Clotildis mater eos cōposuit t Childebertus cū Lotbario ipso in Hispania cōtra gotthos arrianos exercitū ducere hortata est. q illo accedēs stati cesaraugustanā ciuitatē obsederūt. Theodebertus aūt predationib⁹ assuet⁹ in italiā veniēs lyguriā nostrā oēm mox obtinuit: ibidēq; preda magna cōquesita in galliā rediit: mortuo deinde Childeberto fratre minore Clodotharius iste regnū omne obtinuit: qui vt regnū etiā confirmaret filiā Clotbilmūdā Alboino longobardorū regi potētissimo vxorē dedit: bic deniq; apud Parisi⁹ moriēs cū etiā Theodoberti nepotis sui regnū obtinuisset: q̄ttuor filios. ſ. Brimpertū: Guntauinū: Chilpericū: t Sigipertū post se reliquit: qui postea inter se totū regnum concorditer diuisērūt.

5704 505 ¶ Olympius quidā arrianus epūs bisdem tp̄ibus apud Carthaginem fuit: qui hoc anno cū in balneis sanctissimā trinitatem publice blasfemaret tribus ignicis fulminibus ab angelo visibiliter missis miserabiliter decidit: t eius cadauer penitus exustum est.

¶ Barbas etiā alius arrianus epūs cū quendā bis verbis baptiçaret dicens: baptiçat te Barbas in nomine patris per filiuz in spū sancto. Aqua euanuit: t nusq; cōparuit. Quo miraculo pmotus q baptismū expectabat confestim ad veram catholicamq; fidem transijt.

pp. 55. 57ii 512 Damisda papa natiōe cāpan⁹: patre Justo: post Symachū pontificē sedit ānis. 9. t diebus. 18. Hic pontificatu inito Theodorico hortāte stati apud vrbē ꝓuincialē Synodū cōgreganit: in q̄ p̄sertim Euticianā heresim dānauit: q̄ tum p̄mū dānata fuerat. In ea q̄z synodo: Gratiano teste multa cōstituit: t p̄mo vt null⁹ soleniter penitēs de cetero ad sacros ordines ꝓmoueret: sicut habeĕ in decretis. 51. di. c. penitētes. Eodēq; decreto vetuit aliquem in epm ex secularibus debere eligi vt .61. di. c. In sacerdotib⁹. mādauit itē epis alijsq; subditis metropolitanox suox decreta incōcussa seruare. 25. q. 2. c. Seruatis. Voluit itē xp̄ianox nuptias nō occulte sed publice fieri debere vt. 30. q. 5. c. Nullus fidelis: vetuit p̄terea sacerdotib⁹ t alijs ne altaria in ecclesijs ꝓsecratis erigerēt sine spāli epi licētia de cōse. di. 1. c. Null⁹ p̄sbyter. hic grecos recōciliauit: clerūq; cōposuit ac manicheos iterū in vrbe pullulātes expulit atq; eox libros publico iēdio cōsumpsit. Hinc Clotharⁱ⁹ frācox rex p̄dict⁹ plurima dona: t q̄dā p̄ciosa obtulit similiter: t Theodoric⁹ rex trabeā argēteā. 140. librax dono misit. Et ꝓpterea t ipse vt erat munificētissim⁹ pōtifex cū eisdē p̄ncipib⁹ muneribus certauit. Unde t ante altare basilice cōstātiane coronā argēteā librax. 20. t caros argēteos sex collocauit: atq; alijs multis donis xp̄i eccl̄as exornauit: gb⁹ optime gestis: multis quoq; sacerdotib⁹: alijsq; clericis ex more creatis .8. idus augusti emorĭ: t in beati Petri apostoli basilica sepelĭ. Quo mortuo sedes vacauit dies. 6.

¶ Enodiū ticinēsez epz: Fortunatū catinēsez epz: Venātiū vrbis Ro. ꝓsbyterū viros isignes z gdē scitate z eloquētia ꝑclarissimos his tpib⁹ floruisse: z i ꝑcio fuisse cōstat: eo ꝙ Hormisda hic pōtifex eos ad Anastasiū iperatorē hereticū legatos Cōstātinopolim miserit. Qui illo accedētes Joānē illi⁹ vrbis epz z ꝑ eū reliqs grecos ab cutichiana hereli deciscere fecerunt: sz ipse iperator nec epos aut clerus constātinopolitan⁹ obedire voluerūt. Dixtiqz iperator pot⁹ papā obedire debere iperatori ꝙ ab ipso obediri. Et ꝓpterea cōtra omne ius: cōsuetudinēqz ipsos oratores magis afflecit iniurijs. z ex vrbe depulit. de quib⁹ etiam divus Gregorius in dialogorum libro multa disseruit.

Justinus senior. 16. cōstantinopolitan⁹ iperator hoc anno Anastasio imperatori subrogatus iperavit annis. 8. Js ortbodoxe fidei amator z ꝓtector acerrim⁹ fuit: z vt diligētissimū fidei observatorē se ꝓfiteř hereticoz nomē pro viribus extinxit. z ꝙmaxie arrianos oēs ex cōstā. tinopolitana vrbe expulit: atqz eoz ecclesias catholicis assignavit: Qō gdē Theodoricus rex ea labe infectus egre ferēs Symachū z Boetiū Ro. cōsules Papiā relegavit: z Joānē pontificē Ro. cū multis nobilib⁹ Romanis ire Cōstātinopolim iussit mādās eis vt Justino suaderēt Arrianos restituere alioquin ipse omni regno suo epis catholicis vices redderet. Justin⁹ aūt Joānē papā magno cum honore excepit: z ne xpiani catholici trucidarentř postulata cōcessit. Legatos quoqz Ro. multū honorauit: multisqz muneribus eos donavit. Quod vbi Theodoricus audivit egre tulit: z ad se regressos in carcerē misit: quos oēs fame cū ipso Joāne pōtifice iterire fecit: z post eos Symachū z Boetiū consules (vt dictū est) Papie iugulari ꝑcepit: qb⁹ Justino relatis ipse merore z senio confectus Justiniano sororis sue filio iperatore designato vite finē fecit. 514 5714

¶ Aldonacoz regulatio.

¶ Benedictus monachus traticus monachoz oiz pater z precipuus regulator: bis tpib⁹ nō longe ab Aquino aprucij ciuitate in mōte cassino: vbi olim cassinēsis ciuitas fuerat: monasteriū cassinense toto orbe celeberrimū extruxit: vbi abbas ipse ꝓmū cōstitutos dispsos monachos in vnū collegit: atqz diuino spū illustrat⁹ eis regularē vitā ꝓmū cōposuit: z eisdē obseruādā tradidit. Ei⁹ aūtē sanctissimi viri vitā insignē z miraculis clarā beat⁹ Grego. 2. dialogoz suoz scribit. Fuit. n. vir bic sanctissimus iter cetera vtutū suaz monumēta ꝓphetico spū plurimū illustrat⁹: quo multa futura z occulta cognouit: cui⁹ fama Totila ostrogothaz rex duct⁹ (vt Greg. codē li. meminit) vt ipsi⁹ tētaret sanctimoniaz ad cū se cōtulit: z sese famulū idumēto mētitus aliū ꝓmisit qui in regno ornatu z apparatu regē Totilā simularet. Quē statī cognitū sanctus vir cū placido vultu lz sordide vestitū digito vt erat significatum ad se in monasterij vestibulum vocavit: pp qō deceptus rex cū in sūma veneratione habuit. Hec z alia ꝓpemodū infinita seritatis signa clarissim⁹ z sanctissim⁹ Benedictus ostēdit. Nec tñ longobardi nostri ꝙuis viri sancti signa plurima viderūt: ptinuerūt qn ꝑfecto z per ipsuz monachis ꝑdicto dei iudicio celebre id monasteriū diruerūt. Fuit itaqz bic Benedictus ex nobili genere in ꝓuincia Nursie ort⁹: Rome liberalib⁹ litterarū studijs tradit⁹ fuit: Sz cū in eis multos per abrupta vicioz ire cerneret eū quē ꝙsi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit ne si qd de snia ei⁹ attingeret. Ipse quoqz postmōz i imane ꝓcipitiū tot⁹ iret. Despectis itaqz litteraz studijs relicta domo rebusqz ꝓnis soli deo placere desiderās sancte cōuersationis tādē habitū suscepit z deserta loca per aliqō tps incognit⁹ icoluit: z artissimā vitā duxit. Cui⁹ lucernā cū diis mūdo clarescere vellet ad cassinēsez locū illū ꝓduxit: vbi extructo monasterio: tā z si monachi lōge ante illū fuerint plurimi: monachis tñ regulā z optimū viuendi modū ꝓm⁹ dedit. Quāobrem z discipulos ferme inumerabiles ibidē z alibi cōgregauit: quoz opē: vt ita dixerim: totū orbē terrarū obtinere meruit. Ex cuius clarissimo ordine cū plurimi tū sanctitate tū scientia atqz papatus dignitatis emersere viri: Illāqz regulā ꝓmū monachis nigris cōtulit: de quib⁹ etiā sit mētio in clemētinis de statu monachoz c. Ne in agro Qui gdē ordo cū ꝑsepe a fundatoris sui regularib⁹ institutus declinasset omissis alijs plurimis reformationib⁹ nō modicā reformationem in anno salutis nostre. 1409. apud Patauinā vrbē in monasterio sancte Justine sumpsit. Qui z ipsi sibi speciales istitutiones cōstituētes Eugenius ꝙrtus pōtifex eas sub titulo congregationis sancte Justine approbauit: de qua loco suo infra dicem⁹. Lā aūt regulā ab ipso patre z istitutore editā nōnulli postmodū cōpleri sunt monachi: quoz de numero fuerūt cisterciēses a divo Bernardo plurimū aucti Camalduēses: Clumiacenses: Celestini: mōtis olineti novus ordo: Siluestri: z qui humiliati appellātur. Hi oēs z alij plurimi: ꝙuis diuerso habitu diuersisqz cōstitutionib⁹ iter sese differāt eā tñ ꝓfitentř regulā dignissimā atqz approbatā. Tradūt aūt ex hui⁹ sanctissimi patris ordine ad. 24. sūmos pontifices emersisse. cardinales vero. 183. archiepos z epos. 1464. abbates insignes. 15070. fuere. Itaqz canoniçati monachi: vt Joānes vigesimus secūdus scribit. 5555. Quo aūt anno: vel qua sua etate divus Benedictus obierit nō satis pz: sed nec sanctus Greg. scribit. Ei⁹ vero festū. 12. kal. aplis celebraťř. PP. 56.

Johannes eius nois ꝓm⁹: papa natione thuscus patre Cōstātino post Hormisdā pontificem sedit annis. 2. mensi. 8. Qui suscepto pontificatu: vt Gratian⁹ refert: mādauit hoc in foro iudiciali obseruādū esse vt ante litē cōtestatā: vt anteꝙ vltra ꝓcedaťř pus possessori cuncta restituat: vt habeť in canone. 2. q. 2. c. antigtus decretū: Sz in vrbe multa cemiteria restituit z ecclesias multis muneribus exornauit: de quo Greg. in. 4. dialogoz libro refert: ꝙ propter Orthodoxam fidem a Theodorico rege: vt dictum est: apud Rauēnam diu in custodia tentus fuit: vbi z pedore: sitiqz: atqz inedia cū alijs catholicis postea. 5. kal. iunij cōsumpt⁹ est: cui⁹ postea sanctissimū corp⁹ ex Rauēnai 521 5720

vrbem delatum in basilica beati Petri sepultum fuisse tradunt: et tunc sedes vacauit dies.18.

¶ Brigida virgo sanctissima natione Scothica penitētie et morum oium speculū: ac cenobioꝝ multoꝝ tā viroꝝ qꝫ mulierū fundatrix: hoc anno post multa miraculoꝝ insigna kal'.februa.emisso spū euolauit ad superos: cuius etiam natale eo sue dormitionis die celebratur.

pp.57.
5723 524 Felix cius nois quartus: papa natione Samius patre Castorio post Joānis pōtificis felicē dormitionē sedit annis.4.men.2.dieb⁹.13. Is fuit ꝓauus magni Greg. Qui vt vir optimus rerū diuinaꝝ curā gerēs multa in vrbe extruxit edificia: et maxime Cosme et Damiani tēplū qđ adhuc extat. In via quoqꝫ salaria Basilicā sancti Saturnini icendio exustā restituit. Hic intercetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati Jacobi apli mādauit ifirmos ante obitū inūgi. Deniqꝫ ex more sacris ordinib⁹ celebratis: vbi presbyteros.ly.diaconos.4.et epos ꝑ diuersa loca numero.29. creasset mortī: et.4.idus octobris in ecclesia beati Petri sepelit. Et tūc sedes vacauit dies.3.

¶ Amalasuntha Theodorici Ostrogothaꝝ regis vidua et filia hoc āno post Joānis pōtificis mortē Theodorico patre defuncto cū Atalarico filio suo annoꝝ.x. regnauit annis.8. Mulier sigdē prudētissima et bonaꝝ virtutū ac liberaliū artiū studijs ornatissima. Que vt erat mulier catholica regno sue scepto multa patris malefacta reparauit: et ꝑmaxime Symachi et Boetij filijs patrimoniū ablatuꝝ reddidit. et Atalarici filiū suū: renitēt⁹ Gothis disciplinis eruditi curauit. Qui qdē Alaricus ꝙis ob hereditatē paternā Arrian⁹ esset Bonifaciū tamē et Joānē sūmos pōtifices magnis fauoribus et honorib⁹ ꝓsecutus fuit: et etiā multa laude digna peregit. Cūqꝫ annis.8. cū matre regnasset decessit adolescētulus: quo mortuo ipse et ei⁹ mater Amalasuntha regina Theodatū quendā cōsobrinum sui regni consortē accepit. Qui sane Theodatus: vt Cassiodorus ait: latinis et grecis litteris admodum erat erudit⁹ et maximā iter philosophos sui tēporis operā philosophie dabat: Platonēqꝫ vt plurimū sequebat in reliqs vero mūdi agibilib⁹ in eis et incōstans erat: sed pecuniarum auidus. Qui hortante ipsa Amalasuntha regina Burgondiones qui lyguriā et emiliā vastabāt: atqꝫ alamanos qui Venetiā spoliabāt cū magna cede ex italia pepulit: et Romanā ocm ꝓuinciā recuperauit: et pacē cū Justiniano iperatore ac francoꝝ rege obtinuit. Sꝫ postea cū rapinis et populationib⁹: resistēte et reclamāte plurimū Amalasuntha idulgeret illā cepit et in isulā vulsini lacus relegauit: vbi tādē cā a q̄busdā malignis occidi ꝓmisit: et ei⁹ filiā vxorē ac regni socīā accepit: qui et postmodū q̄nque annis regnauit. fuerat igit hec Amalasuntha memorabilis femina et grecis ac latinis litteris egregie erudita: et adeo vt cū q̄buscūqꝫ de omni ferme disciplina disputaret: cui⁹ qdē mortē Justinian⁹ iperator egre tulit: et de ea vindictā sumere ꝓposuit. Hec.n.inter cetera sua edificia patri suo monumentū supbissimis edificijs extra Rauēnā extruxit. Quo in loco nūc sancte Daric monasteriū edificatū habet quod monachi sancte Justine nūc icolere dicuntur.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Joannes quidā doctor ecclesie Anthiochene presbyter his tpibus in precio existens multa contra eos scripsit: qui in vna substantia xp̄m adorandum censebant.

¶ Dionysius abbas et doctor egregius per idipsum tp̄s laudatur: eo q̄ Rome cōputum suum.i.pascale calculum mira ratione cōposuerit.

5724 525 i Justinianus magnus iperator et semp Augustus.17.cōstantinopolitanus iperator: Justini predicti ex sorore nepos post eū iperauit annis.38. vir certe maximi et diuini ingenij ac ingentis doctrine. Cui⁹ rei gratia leges romanas sparsas et incōpositas: ad vtilitatē hoiuꝝ in ordinē redegit pulcherrimū. In q̄bus ea que supflua et inutilia videbātur abscidit: et per Joānē tribunianū patriciū ac quendā Theophilū Beroth eūqꝫ doctrina et auctoritate ilsignes viros: easdē oēs romanas leges in duob⁹ pene libroꝝ milib⁹: et tredecies cētenis versuū milib⁹: prolixasset inutili consonātia cōscriptas: itra vnū.12.libroꝝ volumen coartauit quē Codicē Justinianū appellari voluit. fecitqꝫ et per eosdē viros pādectas.i. Digestū: qđ qdē trib⁹ voluminib⁹ distinxit: in q̄b⁹ oēs ciuilē doctrinā declarauit: idē quoqꝫ legū Epithomen ꝗttuor libroꝝ fecit: quas quidē leges nouellas vocari mādauit: que Autētice cōmuniter appellant. Sūt et qui dicāt ipsuꝫ quoqꝫ de incarnatione dñi libros edidisse elegantes. Hic itaqꝫ iperio suscepto Belisariū patriciū virū in armis strēnuū belli ducē cū ingēti multitudine cōstituit: quo auxiliatore de Persis et Vādalis triūphauit. Nā Belisari⁹ ipse vt erat prestāte animi et singularis virtutis vir: in Aphricā traicies vādalos supauit: et coꝝ rege Gelisimero capto: prope deleuit. Et cū Romanā sedē veneraret legatos insignes cū munerib⁹ misit: et Joānē pōtificem suo more salutare fecit ac pciosa munera cidē et beato Petro obtulit. Sꝫ cū postmodū in euthicens errorē incidisset ab Agapyto pōtifice (Joānis successore) reuocatus est. Sꝫ et postq̄ de vādalis triūphasset per mūdū aliū sui exercit⁹ ducē: Salonas vrbē munitissimā a gothis occupatā cepit: et Gothos cū in ōlio cū īgēti cede supauit in quo qdē ōlio et mūdus ipse occisus fuit. ide qꝫ et Belisariū cū exercitu in italiā misit: eāqꝫ a gothoꝝ tyrānide q̄si liberauit: Nā idē Belisari⁹ q̄nto āno postq̄ in italiā venisset apud Rauēnā vitigim Ostrogothaꝝ regē cepit et cū oī familia et magna ꝑcerū suoꝝ pte Cōstātinopolim duxit. Quib⁹ ita gestis: Justinian⁹ per eūdē Belisariū mauros Aphricā vastātes pdomuit et de eoꝝ spolijs duo hospitalia apud Romā erexit: et monasteriū apud orthā vrbē cōdidit: cui et fundos ex patrimonio suo plurimos addidit: vnde monachi viuere possent. Ex eis etiā Dauroꝝ spolijs Belisari⁹ crucē aurcā gēmis ornatā: et alia munera beato Petro dono misit. Deniqꝫ hic Justinia

nus cum templū toto orbe celeberrimū in honore dei patris ⁊ sancte Sophie sua ipensa edificasset ⁊ collapsuz iperiū mirū i modū p duces suos Belisariū ⁊ Narsetē istaurasset amēs ⁊ stult⁹ faci⁹ iteri ijt.

¶ Theodatus secūdus: imo pot⁹ tert⁹ post Theodoricū ostrogotthax rex hoc āno Athalarico rege paruulo mortuo ab Amalasuntha regina ei⁹ cōsobrina in societatem regni assumptus regnauit in Italia annis.5.qui regno suscepto vt solus regnaret mox cōsobrinā suā enecari fecit.propter quod Justinian⁹ mortē illustrissime mulieris egre ferēs bellū illi inferre statuit: sed Agapitus pōtifex Cōstantinopolim ad Justinianū missus pacē ab eodē ipetrauit. Uerū gotthi propter regine mortē ab eodem insensi seditione militari concitati vitigim sibi regē creauere: Qui mox vt ⁊ ipse solus regnaret: ipsum Theodatum interfecit. Quo mortuo statim regine filiā vxorē accepit: ⁊ regni sociū Rauenne constituit: ac sic postmodū quinque annis ⁊ ipse regnauit. 527 5726

Bonifaci⁹ ci⁹nois hs papa: natiōe Ro. ꝓie Sigismūdo post Felicē pōti. sedit ānis.2.⁊ die.26. in hui⁹ āt Bonifacij creatiōe: vt gdā affirmāt: cōtētione in clero suborta dioscoz quēdā inde mortui Felicis loco elegere: Qua gdē seditione cler⁹ dieb⁹.28.exagitat⁹ tandē a ptu batione liberatur ⁊ Bonifacio ꝓficitur: qui statim ad ecclesiā cōfirmandā iūstituit vt ipe misse popul⁹ ac cler⁹ esset: vetnitqz q neqz ciuili: neqz criminali cā eōs apud cūdē iudicē aduocari posset: sicut habet in canone.2.q.i.c. Nullus. Tādē vita functus in beati Petri basili. sepelitur: ⁊ post vacauit sedes mēsib⁹.2. 528 5727

Ioannes hs papa: patria Ro. patre proiecto ex eclio mōte post Bonifa. sedit ānis.2.⁊ mēsi. 4. de isto pōtifi. pauca habent: qui vbi pōtificatū iuijt Anthimū epz hereticū stati dānauit eo q in heresim arrianā declinasset: Huic nāqz Justinian⁹ ex Cōstantinopoli misit scyphū aureū gēmis ornatū librarū sex: ⁊ duos argētcos librax.12.ac calices duos argenteos librax.15. Et semel tātum ordinationib⁹ celebratis anno.2.pōtificatus sui moritur: ⁊ in templo beati Petri.6.kal. sepelitur: ⁊ tunc vacauit sedes dies.6. 530 5731

Agapitus papa natiōe Ro. patre Gordiano: post Joānē p̄dictū sedit āno vno: Hic gntā sanctā synodū vniuersalē apō Cōstātinopolim celebrare icepit: in q̄ iperatorē Justinianū arriana heresi depranatū cōuertit: vbi ēt cōstituit diūticis dieb⁹ ꝓcessionis fieri debere: gb⁹ optime gestis ibidem haud multopost moritur. Indeqz corpus ꝓlatum in basilica beati Petri sepelitur. 533 5732

Siluerius papa natione cāpan⁹: patre Hormisdā epo: post Agapitū pōtifex faci⁹ sedit anno vno mēsi.5.dieb⁹.12. hūc clerici iubente ⁊ minitante Theodato ostrogo. regē pōtificē delegerūt. Qōbrē idignatus Justinia. Belisariū patriciū cū exercitu misit. quo cū venisset: Uigilio diacono romano instigāte ⁊ accusante q Siluerius Romā gotthis ꝓdere voluisset a Theodora augusta operante etiā Antonina Belisarij vxore Siluerius hic in pōtū insulā relegat⁹ est: vbi ⁊ statim nō sine opinione martyrij mortuus est: cuius quidē festū.20.die iunij celebratur. 534 5733

¶ Maurus Roman⁹ monachus beatissimi patris Benedicti p̄cipuus discipulus: hoc anno ab eo dē Benedicto ex Aprucio i gallias missus ibidē mōachis oīb⁹ ⁊ exēplo ⁊ doctria rationē bene ac bene viuendi dedit: atqz ibidē etiā multa ac plurima monasteria edificauit. gb⁹ gestis post ānos.28.s. anno salutis nostre.560. post multas virtutes ⁊ miracula inibi facta nō sine magna sanctitatis opinione bona senectute.18.kal'.februa. quieuit in pace: cuius festū eo die celebratur.

¶ Uigetes gotthus obscuro genere inter eos natus: hoc anno. viuēte adhuc Theodato rege apud Romā rex creat': ⁊.5. annis regnauit: Uir certe rei militaris scia p̄clarus. q regno suscepto ⁊ ipse consilium Theodati regē p quēda gotthū noie Octarū obtrūcare fecit. Quo mortuo Rauennā ꝓpere auit ⁊ oēs p italiā dispsos gotthos cōgregauit: ⁊ Mathasuntbā Theodorici regis ex Amalasuntba filia neptē multā vxorē duxit: qui Uegetis ignobilitatē plurimū cōtēpsisse dicit'. Hic itaqz cū multa certamina ꝓtra Belisariū ducē ꝓcertasset: tādē ab eodē Belisario pditis oīb⁹ italie ciuitatib⁹ in Rauenna obsessus est: vbi ⁊ deniqz captus cū ceteris gotthoz ꝓncipib⁹ ⁊ regis thesauris: ac reliq̄ gaza in Constantinopolim ab eodē Belisario pductus fuit. Et sic quasi gotthoz regni hic fuit finis. 535 5734

Uigilius papa natione Ro. patre Joāne cōsule: post Siluerīū exulē ⁊ abrogatū pōtifex creatus sedit ptim Rome: ⁊ ptim alibi ānis.17.mē.6.⁊ dieb⁹.26. hūc nāqz eadē cā q ⁊ suus pdecessor vz q Anthimū hereticū restituere noluit: ad Theodorā augustā Cōstātinopoli ductū fuisse tradūt: vbi ex ꝓcepto ipsi⁹ auguste ita crudeliter verberib⁹ cesus fuit vt paululū absuerit. quin ⁊ tū in eis moreret'. postea cū ēt in ꝓposito cōstāter consisteret: iniecto in collo ei fune tanq̄ latro p totā vbē tādiu tractus fuit donec expirauit: cuius corpus postea Romā delatū apud sanctū Marcellum via salaria honorifice sepelit'. Et post sedes vacauit mensibus.3.⁊ dieb⁹.15. 537 5737

¶ Synod⁹ qnta apud Cōstātinopoli Justiniani ⁊ Agapiti pōtificis iussu tādiu inchoata: hoc āno picta fuit. Hec.n.ꝓtra hereticos: ⁊ maxime cōtra Theodoz ⁊ Annianū eōs hereticos atqz scisma ticos habita fuit: q affirmabāt btissimā vginē Mariā solū hoiez ⁊ nō deū ⁊ hoiez pepisse: ⁊ ꝓpterea ibidē declaratū est vt beata vgo Maria Theotocos diceret'. i. q deū ⁊ hoiez suo partu edidisset. Cui qdē synodo vniuersal' ecclesia auctoritatē maxiaz ꝓtulit: sicut ⁊ alijs q̄tuor dedit: vt habet'.15.di.c.ꝛc. 538 5737

¶ Totilla q ⁊ Baduilla dicit' vltim⁹ ostrogotthax rex: hoc anno Uigete pus a Belisario capto: ⁊ deide Idonāpo ei⁹ patruo ⁊ successore a gotthis suis interfecto: ac ēt Athalarico q mēsib⁹.5. regnauerat: ab eisdē ēt obtrūcato subrogatus regnauit ānis.9.q magīatu suscepto regnū italicū a gotthis 543 5742

Belisario duce sublatū pro viribꝰ recuperare annixꝰ ē: t ꝓpterea exercitu nō modico ꝯgregato in Pea
politanos ꝑmū mouit: t eā vrbē tādē nō meruēta victoria recepit. Indeq; Belisario absente totā ita
liā inuasit: diripuit: t multis cladibꝰ afflixit. Urbē deniq; romanā ingressus: illā ēt diripuit t incēdit: ac
muroꝝ ptē euertit. Ciues quoq; varie iactatos: vrbē deniq; desolatā: ac sine vllo q̄si habitatore reliqt.
Pari q̄q; feritate in Ethrurie vrbibꝰ: t q̄ maxime perusij deseuit vbi Herculanū pusinoꝝ ep̄z vt Greg.
li. dialo. refert decapitari fecit. ideq; in Sicilia nauigās totā insulā iuxta dīi Benedicti vaticiniū obti
nuit. ꝓdixerat. n. sanctꝰ Būdictꝰ Totillā hūc vrbē Romanā potiturū t Siciliā itraturū. ac deniq; no
no regni sui āno supatuꝝ t interficiēdū: qđ t factū est. Totilla itaq; postq̄ Siciliā obtinuit ibidē q̄t-
tuor ducibꝰ suis relictis in italiā redijt. eo q̄ Narseten eunuchum italico bello a Justiniano iperatore
ꝑfectū fuisse: t in italiā cū innumerabili multitudine t maxime lōgobardoꝝ venisse itellexisset. Uex cū
Narsetes multā lōbardie ciuitatē obtinuisset: t lōgobardoꝝ copias apud brixellū tūc ciuitatem cello
casset q ibidē manētes placētinis t parmēsibꝰ multa inferrēt dāna. Totilla in eos mouit cū gbꝰ diu t
acre pugnasset: tādē a lōgobardis ferocissimis ibidē supatꝰ. 9. regni sui āno cū igēti gothoꝝ multitu-
dine Totilla hic iterfectꝰ est. gothi vo q cedi supfuerūt stati Thrā quēdā gothū regē sibi creauerunt
q t ipse post multa plia gbꝰ ꝓtra Narsetē sepe victor euaserat. dū in Apulia tādē cū toris viribꝰ pugna
ret: t multos suis manibꝰ iterfecisset apud quēdā fluuiū ꝓfossus iterijt: eoq; mortuo gothi viribus t
animis destituti cuncta q̄ possidebāt mox Narseti restituere: t eā obrē pacē ꝓmouere. ac sic. 72. anno
postq̄ Theodoricus italiā adeptꝰ fuerat gothis deletis eoꝝ nomē euanuit. nā qui plio supfuerāt nō
gothi sed itali vocari voluerunt: eo q̄ in italia nati t enutriti essent.

¶ Chilpericus. 7. francoꝝ rex hoc anno Clotario patre defuncto in Frācia regnare cepit t regna
5745 546 uit ānis. 24. hūc q̄ppe crudelissimū fuisse tradūt. t iter cetera sue vesanie t crudelitatis facinora vxo
rem propriā sine causa interfecit. que t postmodū multis miraculis claruit.

¶ Mediolanū cisalpine gallie metropolim hoc ipso āno regnante Totilla rege a gothis pene sub-
5749 550 uersum fuisse tradūt. in qua gdē vastitate supra triginta Mediolanēsiū milia iterfecta fuere. Nā etiā
superioribꝰ diebꝰ in tota ei⁹ diocesi adeo fame laboratū fuit vt matres filios comederēt.

ꝑp̄. 62.
5752 553 Pelagius papa eiꝰ nois ꝑmꝰ natione Ro. patre Joāne: post Uigiliū pōtificē sedit annis. xi. t
dieb⁹. 19. hic t si multis in ꝑiculis ostrogothaꝝ maxime fuerit nequaq̄ tamē xp̄i ecclesiā dese
ruit. sz ad eādē cōfirmādā multa a Gratiano referēte cōstituit. Et ꝑmo clericis in sacris cōsti
tutis mādauit vt septē horas canonicas quotidie celebrarēt. vt habet in decretis. 61. di. c. Eleutherius
frater. Uoluit itē vt vnaquaq; ꝓuincia. x. vel. 12. cōtineret ciuitates vt. 6. q. 3. c. Scitote. Uetuit q̄z epis
vt ō rebꝰ ecclesiasticis vllā alicui facere ꝑsumerēt securitatē. 8. q. 5. c. Talia q̄dē. Statuit ꝑterea vt here
tici t scismatici nō solū ab ecclesiasticis: sz ēt secularibꝰ manibꝰ punirent. q̄ vz ad sanitatē de rōnibꝰ ne-
quaq̄ deduci possent. 23. q. 5. c. Quia nos. Uoluit insup vt nullꝰ in abbatē ꝓmouereť: nisi q canonice
electꝰ fuisset. 18. q. 2. c. Abbatē in monasterio. Uoluit q̄q; vt sigs accusatiōis libellū absente reo in foro
obtulisset oino repelleret. 3. q. 9. c. Carte q̄s. Statuit itē vt nullꝰ patriarchaꝝ vniuersalitatis vocabu
lo vteret nisi pōtifex romanꝰ. 99. di. c. Nullꝰ. Cōcessit ēt ꝑsbyteris in q̄dragesima mysteria seu missas
hora none celebrari posse: vt de ꝯse. di. i. c. Solēt. Hic āt accusatꝰ fuit q̄ malorū Uigilij pape cā fuisz
sed ipse clero t populo cōgregato crucē dñi tāgēs atq; euāgeliū iuramēto suscepto a tanto se crimine
purgauit. Et demū cū ex sacris ordinatiōibꝰ bis in decēbrio mēse habitis ꝑsbyteros. 26. diaconos. xi.
t epos per diuersa loca numero. 39. creasset e vita discessit: t in basilica Petri sepultus fuit. t tūc sedes
vacauit menses. 3. t diebus. 26.

¶ Uiri disciplinis excellentes.

¶ Cassiodorus monachus rauēnensis vir quidē doctissimꝰ bis tribꝰ ob claritatē ei⁹ doctrinam
magno fuit in precio: qui cū primū cōsul esset: deinde senator diuino tactus spū res mūdanas spernit
t monasticā vitā cōplexus est: vbi ad agitandū intellectū psalteriū ꝑmo luculenter exposuit. Deinde
chronichā insignē de pōtificibꝰ atq; iperatoribꝰ cōpilauit: in qua ꝑsertim de Theodato Rauēne rege
cōtēporaneo suo multa conscripsit. Edidit preterea librū vnū de anima. t de ortographia aliū librū.
necnon t de negocijs familiaribus epistolas composuit multas.

¶ Germanꝰ ār parisiacēsis eps ꝑclarissimꝰ p hoc tps migrauit ad dñz. q̄ te scitatis t doctrine vir
fuerit: gbus ue floruerit miraculis: Fortunatꝰ eps stilo digessit elegāti. eiꝰ. n. festū. 5. kal. iunij celebrat.

¶ Priscianū q̄z eruditissimū grāmaticū atq; phūz patria cesariēsez: hoiez certe greca ac latina lin-
gua doctissimū: p hoc i ōz tōs apd Cōstātinopoli floruisse ac claruisse tradūt: q cū grāmaticoꝝ oium
ꝑceps haberet ea in facultate putilia edidit opuscula. Nā de ptibꝰ oratiōis ad Julianū patriciū ꝑsin
ē librū cōscripsit. Silr t de ꝑstructiōe: deq; accētibꝰ alios libros edidit. De naturalibꝰ q̄z q̄stionibus
ad Cosoe psaꝝ regē volumē egregiū scripsit. Atq; de cosmographia libellū cōposuisse fertur.

¶ Arator sancte Romāe ecclesie cardinalis diacon⁹ t poeta laureatꝰ hac tēpestate mira floruit elo-
quētia: q iter cetera ingenij t vtutis sue opa aplōz actꝰ vsu exametro exornauit: atq; alia q̄dā ꝓposuit.

¶ Brandanus deniq; hibernēsis abbas sanctissimus per hec tpa post eximiā sanctitatē atq; doctri
nam maximo in precio habitus fuit. de quo etiā admiranda scribūtur.

¶ Narses Justiniani augusti Eunuchus t militie iperator: reiq; bellice gloria p̄stās: hoc āno ꝓtra
5753 554 Totillā gothoꝝ regē italico bello ab ipso iustiniano dux p̄ficit: q i italiā veniēs cū igēti glia gothos

ipsos oēs supauit ⁊ italiā oēz ab tyrānide coz liberauit. Hūc qppe nōnulli antea carthuariū fuisse affirmāt: quē cū Justinian⁹ aliqñ in cubiculū accepisset: cognita hois stute cōfecti cū patriciū dclarauit ⁊ pmū in ꝓsilio suo. necnō ⁊ iperialiū pecuniaz receptorē ac dispēsatorē istituit. Erat nāqz iter cetera religiōe: pietate qz ac munificētia insignis. ⁊ ob hoc ēt barbaroz regib⁹ amicitia iūct⁹ fuit. Qui magnis ꝓcatis coptis ex ꝓstātinopoli egressus: terra magnis ꝓparat mariqz i italiā tādē pcuit: ⁊ ad Aglciā vbē pcnies ibidē cōstituit: ⁊ vniuersiz ei⁹ exercitū cōgregauit: qō audiēs Totilla statim ex Sicilia insula Papiā venit. ⁊ Theiā ducē suū cū p̄te copiaz Veronā misit: vt. ſ. Hasco transitū ꝓhiberet. hoc cognito Narseo. 12. lōgobardoz multa que Alboin⁹ rex ei tradiderat per mediterranea ad baxellz pādi oppidū misit: ⁊ Narses ipse cū suis coptis ex Aquileia ciuitate Ranēnā se trāstulit: indeqz cum Romā quasi trepid⁹ peteret Totilla a Lōgobardis apud Brixellū supat⁹ ⁊ iterfectus est. His auditis Narses in itinere Narniā ⁊ Perusiā vrbes munitissimas cepit. Indeqz Romā ꝓfect⁹ eā obsedit atqz obtinuit. Eaqz obtēta Theiā regē Totille suffectū nō lōge a Piceria vrbe fortiter pugnāte postea oppsit: ⁊ Gothos oēs italia depulit: atqz itaqz vt dictū est septuagesimosecūdo āno postea qz Theodosi⁹ pn⁹ eoz rex italiā itrauerat gothoz nomē cū regno iterijt. Narses deide sūmis honorib⁹ exceptꝰ: italiā p decē ⁊ septē annos in pace possedit. ⁊ Aglciā ab Attila būnoz rege destructā aliq̄ tulū instauravit: ⁊ multa edificia bincinde cōdidit: ⁊ pmo haud Venetias pp beneficia ei a nobilib⁹ Venetis collata. Sacellū sancti Theodori martyris vbi nunc est tēplū diui Marci celeberrimū edificauit atqz ibidē aliā ecclesiā in honorē sanctoz Hermē ⁊ Heminiani ex Gothoz manubijs extruxit: postea gothoz oīuz bona publicare: ⁊ oia Rauēnati ecclesie cōdēnerare voluit. Mortuo vero Justiniano iperatore: ⁊ Justino iunioze loco ei⁹ suffecto: cū Narses ipse nimiū locupletatus ēt: gdā Romani iniqui ⁊ pditissimi ei⁹ nō virtuti: sz diuitijs inuidētes plurimis modis apud Sophiā Justini vxorē cū accusarūt: que delatoribꝰ nimiū credula suasit marito vt successorē Narseti mitteret. Oratorēqz Narseti misit cū his litteris cōuicādo q ad disponēda iter ancillas pēsa reuocabat. At ille indignat⁹ vt parat: legato ⁊ Sophia rñdit talē se ei orsurū telā quā ipsa dū viueret pficere nō posset: qō ⁊ fecit. Haz audito successoris aduētu Neapoli e Roma ꝓcessit. Et emeſtigio ad Alboinū legatos in Pānoniam misit: suadēs vt se cū lōgobardis suis in italiā celebrē patriā trāsferret. Quo audito Alboin⁹ rex exhilarat⁹ q̄ libētissime oblationē suscepit. Sz dū aliq̄diu moraret Joānes pōtifex: his auditis statim Narsetes ex Neapoli Romā puenit: ⁊ intellectis viri ꝓtumelijs ei qgd voluit ꝓcessit: atqz cū Romanū cōsulē cū Basilio a Justino creari obtinuit: ⁊ ibi decē ēt annis stetit: quo in tpe lōgobardos rogauit: vt in Pānoniā aliq̄diu se cōtinerēt qō ⁊ ipetrauit. Verū eo defuncto lōgobardi italiā: vt mox dicem⁹ obtinuere. Sz iā cū de gothis satis dictū sit: ad longobardos nostros trāscundū est. At sic liber nonꝰ explicit.

¶ Incipit liber decimus.

Joannes tertius: papa natione Ro. patre Anastasio illustri viro natꝰ post Pelagiū pōtifi. sedit annis ferme. 13. vir gdē prudētissimus mitisqz cuiꝰ tpe Armenij xp̄i fidē publice suscepunt: lz multarū rez ptur- pp̄. 64. 563 5762
batione hic Narsetē Eunuchū idigna a Romanis passuz Romā ex Neapoli reduxit: ⁊ cōsulatū ei ipetrauit. Postmodū ad fabricas cōuersus multa sanctorū cemiteria in vrbe restituit: ⁊ aplōz Philippi ⁊ Jacobi ecclīaz a Vigilio pontifice inchoatā p̄fecit. Et⁹ āt pōtificat⁹ āno octauo ignee acies p italiā i celo sanguinē emittētes vise sunt: ⁊ in lyguria p̄sertim mira q̄dā signacula: Grego. teste apparuere p domos: ostia: vasa ⁊ vestimēta: q̄ sigs abstergere tētasset. eo magis multiplicabant. In imensuz ēt Tyberis fluui⁹ ita excreuit vt sua inūdatione pplo Ro. magnas detulerit calamitates: id qō multis in vrbib⁹ ꝓtigisse dicit q̄ gdē ꝓdigia cladē mox italiā passurā protēdebāt qō breui post euenit. Beniqz Joānes hic pturbationū ac doloz plen⁹ etateqz grādeuꝰ. 13. pōtificatus sui anno vita decessit: ⁊ in beati Petri Basilica sepultus fuit: ⁊ tunc sedes vacauit menſi. x.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Leāder hispalēsis epūs vir plane sctūs ⁊ doctrina atqz eloquētia p̄cipuꝰ his tpib⁹ floruit: cuiꝰ p̄dicatiōe exēploqz ac idustria tota pene gothoz gēs p Recaredū coz regē ab arriana ipietate ꝓuersa est q̄obrē ⁊ mīta ad nr̄i dogmat⁹ ꝓfirmatiōez ⁊ ipsi⁹ arriāe heresis ꝓfutatiōez ꝓposuit: nā ⁊ eādē pestē vādali illo ex aphrica dtulerāt: huic āt isigni viro btūs Grego. papa adhuc mōachꝰ moraliū suoz li. scripsit ciusqz vita cū mīris signis ⁊ miraculis i finē clarueit iter sctōs relatꝰ: ei⁹ festū. 3. kal. mar. celebr: af.

¶ Joannes Limona seu elemosynarius latine alexandrine vrbis epūs per hoc tpus orientalē ecclesiam heresib⁹ quassatam: quoad fieri potuit in fide continuit: videlicet legendo: disputando: scribēdo: monēdo: orando: docendo: ac signa magna necnon elemosynas plurimas: ac alia pietatis opa faciēdo: cuius celebrē ⁊ admirandam Leontius quidam Neapoleos cypzioz insule epūs: vt in vitis patrū pulcherrimā scripsit quam siquis videre desiderat in parte prima eius li. videre poterit.

¶ Colūbanū abbatē vir religiōe ⁊ sctitate isignē p hec tpa i Hibernia insula claruisse tradunt: vbi mīris ꝓstructis mōasterijs postea i burgūdiā venit: ibidēqz luxouiēse mōasteriū ꝓstruēs innumerabi lē q̄si gētē aggregauit: ⁊ rectū viuēdi mōz oib⁹ tradidit: qb⁹ optīe ex sūia gestis i italiā ēt trāsmigrauit vbi ēt eodē modo monachoz agmina coadunauit. Sūt tñ q dicāt cū i italiā āno salutis nostre. 620.

venisse: t apud Bobiū cisalpine gallie vrbē monasteriū celeberrimū Theodolinde longobardoū re
gine impēsis edificasse: atq; ibidē multis clarus miraculis in dño. 3. kal. nouembris quieuisse.
¶ Leonardus subdiacon⁹ t eremita qdē sanctissim⁹ natiōe gall⁹ ex ciuitate Cenomanox oriūdus
per id tps multos Agones: plurimaq; vincula ac carceres pro xpi noīe cōstātissime pertulit: t reges
Frācie populosq; dissidētes in officio ꝓtinuit: eo q; in ipso maxia pietas ac religio atq; gr'a reluceret.

5763 564 ¶ Justinus iunior. 18. Cōstantinopo. iperator: post Justinianū magnū iperauit ānis. xi. homo
i gdē per oia Justiniano dissimilis. Lauar⁹ iprobus rapax: deox hoiumq; cōtēptor q cū cupi-
ditati t auaritie inbiaret: a deo merito ꝑcussus in īsaniā deuenit: q̄obrē ei⁹ vxor Sophia im-
periū vsq; ad Tyberij ſi tpa gubernauit: cui⁹ ēt iprudētia regnū italicū a ꝓstantinopolitano iugo per
longobardos ablatū est. Cū aūt Justin⁹ hic Tyberiū adoptasset in filiū: eūq; augustum appellasse:
stantim amens effectus dolore pedū vitā finiuit. Ferunt hunc vrbem in Histria regione italica condi
disse: t ex suo noīe eam Justinopolim appellasse quam quidē in loco munitissimo pp barbaroꝝ in
cursiones constituit: vt populi ab eisdem agitati ibidem tuerentur.

peste horrenda ¶ Pestis horrēdissima p hoc tps i vniuerso orbe fuit: q̄ miserabili strage italicos oēs t ꝑcipue ligu-
res ꝓstrauit: q̄propter sicut Paul⁹ historic⁹ narrat: boies terrore ꝑcussi veluti amētes domos deserere:
t p nemora queq; fugere. vnde factū ē: vt idē ad verbū refert: vt null⁹ pastor in vineis: nullusq; i agris
cultor aut messor inueniret. Nocturnis qppe horis t diurnis vicissiq; tuba psonabat: t q̄si murmur gra
diētis exercit⁹ audiebat: sz nulla ꝓuicātiū apparebāt vestigia. ¶ Lōgobardoꝝ regni ꝓncipiū.

5766 567 ¶ Lōbardia ār regio nr'a a varijs vicissim ab initio possessa vsq; in id tps diuersa sortita est noīa: t
ꝓmo qdē dicta fuit Hesperia ab Hespero Atlātis fratre: q ab Hispania a fratre pulsus i hāc regionē
q̄ nūc lōbardia appellat venit: q̄ occupata ipsaq; Hesperiā a se noiauit. Postea ēt Enotbria cognoiata
fuit sive ab optimo vino qō hic nasciť: sive vt docet Plyn⁹. 3. natu. histo. ab Enotbrio Sabinoꝝ rege
in ea regnāte. Deide italie nomē accepit ab Italo Siculoꝝ rege: q vt ait Seru⁹: venit ad eā ꝓpē in q̄ re
gnauit Turn⁹: cāq; a suo noīe italiā noiauit. qō Virgi. li. ꝓmo Eneidoꝝ ꝓfirmare videť. Post hec re
ro magna grecia dicta fuit. Inde q̄z ab alpib⁹ vsq; Romā cisalpinā galliā nōnulli dixere: ipsamq; ci-
salpinā galliā: vt iā semel dictū est qdā in sex diuisere ꝓuincias: q̄x ꝓma cenomanēsis dicta ē: in q̄ po
suerūt Bergomū: Brixiū: Cremonā: t Mātuā. Secūda senonēsis q̄ ꝓtinet Veronā: Vicētiā: Pa-
tauiū: Tarusiū: Rauēnā: Forliuiū: Arriminū vsq; Senogalliā: ac Senas: aliasq; ꝑmas ciuitates:
t ibi Senogallēses fuere: de q⁹ scribit Liui⁹: q̄ multa cū Romānis cōmisere certamina. Tertia dicta
est Boioꝝ gallia a gallis boīs de oriētali gallia egressis: q ex suo noīe ciuitatē cōdidere: eā Bolā nū-
cupātes: hec iter padū t trebiā fluuios fuit. Quarta Lygurū gallia dicta fuit: q̄ ꝓtinet Thaurinū: Se
cusiā Sabatioꝝ mōtes: Augustā: Eporediā: ac montē regalē. Quinta Insubriū gallia fuit: in q̄ sunt
Mediolanū: Comū: Papia: Lauda: Nouaria: t Vercelle. Sexta deniq; dicta fuit gallia genuēsis
ab ipsā Genua vrbe: continetq; Bertonā: Alexādriā vrbē: Aquēsez: Astēsem: Sauonēsez: Volēsez: t
Albigamēsem. Nec nos vt ex lōbardica chronicha collegim⁹ italiā oēz quā exteri lōbardiā appellāt
in qndecim regiōes subdiuisaz inuenim⁹: q̄rū ꝓma est Venetia: cui⁹ capita sunt Bergomū t Aglea.
Altera Lygurja cui⁹ caput est Mediolanū. Tertia regio est Rhetia sive pedemontiū ꝓuincia: t hec
duplex: cui⁹ caput est Thaurinū alia vo agrestis quā agrestes sive mōtani icolūt. Ite Alpiscotia alia
est regio vbi Genua maritima ciuitas ē: t reliq; ciuitates. Est t ꝑterea Thusca regio in q̄ Romā col
locāt. Sexta cāpanie regio vbi ē Neapolis: t Luchania in q̄ ponūt pistoriū: t apēnina in q̄ ē Bobiū
t decima Emilia in q̄ designať Bononia vsq; Placētiā iclusiue: t Flaminia in q̄ habeť t picenū vr-
bis hūs Asculū t Adriā t Sānitū in q̄ est Benevētū. ac demū Apulia in q̄ ponunť Brūdusiū t alie
ciuitates. His itaq; regionib⁹ ter t q̄ter ac pluries noīa sunt imutata. Blōdus āt noster Forliuiensis
vir certe dignissim⁹ t accuratissim⁹ in sua italia illustrata oēz italiā ꝑter īsulas in q̄ttuor t decē subdi
uidit t describit regiōes: illarūq; notiora noīa etatis nostre sequēs alijs noīb⁹ explicat: t suos termi-
nos cuilibz regioni iponit: t ꝓmo a Lygurja inchoādo dicit ipsaz alios habuisse aliq̄ terminos: vt
supius mōstratū est. Sz nūc lygurie terminū a Varo flumine vsq; ad machrā amnē iponit. Et hinc
apēnino mōte ideqz in īfero mari cā claudit: t in hac qdē regione sunt Genua: Sauona: Naulū: Al-
bigena: vt vintimiliū ciuitates: atq; monicū castrū. Ethruriā aūt secundā dicit esse regionē: cuiusq; cō
fines a Machra fluuio vsq; ad Tyberim amnē collocat: q iter se centū t septuagintaq̄ttuor passuū
milib⁹ distare dicunť: t ab apēnino mōte vsq; ad mare īferū: vz ei⁹ maris ps que a dictoꝝ amniū bo
stijs lōgitudine: t ad Sardiniā vsq; latitudine ipsaz terminat. Et in hac sunt hec ciuitates: vz Perusia
Sene Pise Luca Pistoriū t Florētia. Tertia regione Apuliū fecit: in q̄ ꝑcipue Troiā Aglā ortonā
agnū: t mōtē casinū pōit. Quartā itē cāpaniā dicit q̄ a nōnullis terra laboris vocari soler: in q̄ Nea
polis regia ciuitas est: t Cume Nola atq; Capua: t alie ciuitates virute. Apuliā q̄z quartā regionem
fuisse dicit: in qua mōtē garganū Barū t Benevētū atq; alia vetusta ꝓstituit. Sextā quoq; regionē
latinā facit: t hāc cāpaniā maritimā aliq̄n fuisse oñdit: cui⁹ fines a regione maritima incipiētes dicit
ab hostijs tyberinis vsq; ad Sitauū sinū eē: in q̄ Sinuessa ciuitas maritima fuit: t in mediterraneis
ponit Aborigenes: Rutilos volscos: hernicos t alias gētes que ꝓximū maris icolūt. Apēninū vsq;
ad veteris Cāpanie terminos. In ea nēpe Romanā vrbē: Ostiā Laictā Viletrū Ananiā: Choraz

t alias

ꝛ alias vetustas ciuitates collocat. Septimã regionẽ Spoletani ducat⁹ Umbriã appellãt in qua Tiphernũ Castellanã ciuitatẽ Spoletũ: Fulgineũ: Nucerinã: Aretiũ: ꝛ Sabinoꝝ regionẽ ponit. Picenũ siue marchiã anchonitanã pro octaua regione collocat que ꝛ aliqñ Marchia firmana dicta fuit: in qꝫ Firmũ Asculũ: Camerinũ: Urbinũ: Eugubiũ: Recanata: Ancona: Senogallia ꝛ Pisaurum: Romãdiolã ãt siue Flãmineã pro decima regione ĩstituit: in qua ꝛ Emiliã cõprehẽdit: vbi Arriminũ Cesenã: Forliuiũ: Fauẽnã: Imolã: Rauẽnã ꝛ Bononiã designat. Undecimã marchiã tarusinã dicit: in qua Feltrũ: Tarusiũ: Patauinũ: Vincẽtiã ꝛ Ueronã ponit. Duodecimã vero Venetias pro vna regione nõ imerito ponit eo ꝙ nõ solũ ei⁹ opes alijs regionib⁹ essent eqparãde sed etiã qa multe vrbes ꝛ multa Venetiaꝝ oppida excisa eã cõdidere vrbẽ. Et⁹ ãt regionis termini habẽt in lõgitudine octoginta passuũ milia: vꝫ ab ags olim gradatis ad lauretũ oppidũ nũc pado ꝓximũ. latitudo vero varia est nullos habẽs terminos. Duodecimã forũ Julij noiat ĩ Aiglea ꝛ Utinũ solũ habemus. Terciãdecimã deinde regionẽ ex Italia elicit: quã Histriã appellat: in qua Justinopolim Justini iunioris opus ꝛ Polã esse dicit: ꝛ Stridonẽ oppidũ sanctissimi Hieronymi patriã: qõ hodie Strigna appellatur. Ultimã aũt regionẽ Lõbardiã nostrã facit: in qua innumerabiles qsi ponit ciuitates: ꝛ in primis Mutinã: Regiũ: Ferrariã: Mãtuã: Parmã: Cremonã: Brixiã: Bergomũ: Comũ: Nouariã: Vercellas: Eporediã: Thaurinũ: Secutiã: mõtẽ regalẽ: ꝛ innumerabilia pene pedemõtiũ ꝛ mõtiserrati insignia oppida: atqꝫ Astensem: Albã: Aquensem: Cassale: Alexãdria: Berthonã: Bobiũ: Placẽtiam: Papiã seu ticinũ: Cremã: Laudã ꝛ Mediolanum metropolim collocat. Has itaqꝫ ꝓuincias siue regiones cũ lõgobardi ꝑter Romã: inuasissent: diuqꝫ tenuissent: ac suos duces: suosqꝫ ꝑfectos vbiqꝫ posuissent: italie noie oblitterato a se lõbardiã appellauerũt. Uerũ apud ticinũ regni sede constituta postea a circũstãnib⁹ vrbib⁹ ille loc⁹ lõbardie nomẽ accepit: qõ postea a Carolo magno cõfirmatũ ꝛ declaratũ fuit: ꝛ hoc solũ iter Uercellas: Tridẽtũqꝫ ac Ueronã ꝛ Bononiã: necnõ ꝛ liguſticoꝝ mõtes vsqꝫ in ꝑsens reseruatũ est. Hi nãqꝫ lõgobardi oĩuꝫ qui in italia exteroꝝ occupauerãt supbissim italie nomẽ oĩno euertere conati sunt: ꝛ ꝓpterea nõ solũ regionũ noĩa: sꝫ ꝛ leges nouas cõdentes: moꝛes ritusqꝫ Romanoꝝ ac reꝝ vocabula adeo mutarũt: vt affirmare ausim ẽt latinitatẽ qua Romani ꝛ pleriqꝫ alij populi vtebãtur eosdẽ ꝓmutasse ꝛ vulgarẽ locutionẽ italicã nũc appellatã introduxisse: quamtã latinitatẽ celebrẽ antiquã Gothi plurimũ corruperãt. Lõgobardi ãt ipsi (vt Paulus lib. 5. refert) a lõgis barbis sunt dicti: eo ꝙ capitis comã a cerbice vsqꝫ ad occipitũ tõdebãt: ꝛ a facie vsqꝫ ad os comã demissã ꝛ diseriminatã habebãt: Eorũqꝫ vestimẽta larga ꝛ lõga ꝛ ꝑmaxime linea: qlia ẽt angli Saxones habere cõsueuerãt: ornati ẽt erãt lauoꝝ istitis vario colore cõtextis ac calceꝝ vsqꝫ ad poplitem sissi ꝛ corrigati. Caligeqꝫ a poplite pẽdẽtes corrigiarũ laqueolis hinc inde ligate. Hi nãqꝫ ꝓmũ insula Scãdiana originẽ duxerãt: ex qua ꝑfecti Aionẽ ꝛ Thaonẽ duces habuerũt: gb⁹ defunctis Agilmundus Aionis ꝑdicti fili⁹ rex creat⁹ est: ꝛ trigintatrib⁹ annis sup eis regnauit. Cui⁹ tpib⁹: vt Paul⁹ scribit: meretrix quẽdã vno ptu septẽ edidit filios: quos cũ in piscinã enecandos ꝓiecisset: Agilmundum regẽ eo loci trãsire cõtigit. Uidẽsqꝫ rex puĩos exhoꝛruit facin⁹: ꝛ gdnã hoc esset admiratus: basta quã manu gestabat eos voluere cepit. Un⁹ vero ex eis cũ statim iniecta manu bastã cõprehẽdisset: rex super cũ misericordia mot⁹ illũ magnũ õnũciãs stati e piscina educandũ abduxit: Et qꝫ de piscina: qꝫ coꝛ lingua lama dicit: extraxerat: eũ Lamusiũ noiauit: g cũ adoleuisset strẽnuus in oib⁹ quasit adolescẽs. Cũ ãt Agilmũdus rex a Bulgaris fuisset ĩterfectus: Lamusi⁹ ipse siue lamusio subrogat⁹ est. ꝛ .40. ãnis regnauit: qui regno suscepto Bulgaros homicidas maximis afflixit cladib⁹: quo mortuo tertio loco Letheus ei⁹ fili⁹ ei succeſſit: q ẽt ipse. 40. annis regnauit. Illoqꝫ defuncto Hildeochim filiũ successorẽ reliqt. Quẽ secutus est Hodoochus ꝛ regnauit annis 12. Quo regnãte Rugilãdã ꝓuinciã Danubio cõtinguã cepit ꝛ regno suo adiecit. Eo quoqꝫ defuncto Baphon ei⁹ fili⁹ succedens regnauit annis. 5. Cui succeſſit Tãt⁹ fili⁹ ei⁹ ꝛ regnauit annis. x. qui Erulis ꝓfligatis paulopost interfectus est. Post hũc Unach⁹ ei⁹ nepos regnauit annis. 18. Cui succeſſit Waltharathis fili⁹ ꝛ regnauit septẽ annis. post quẽ alter Unachus ei⁹ fili⁹ regno suscepto cõtra Gepidas bellũ mouit: ꝛ illos ac suecos vicit. Et hi octo ex vna eadẽqꝫ lintbigoꝝ familia nobilissima descenderũt. Uachone ãt fine liberis mortuo Ualtherius nono loco lõgobardoꝝ regnũ accepit: post quẽ Adoynus decim⁹ Lõgobardoꝝ rex fuit: qui ꝑm⁹ lõgobardos in Pãnoniã ꝛ Rugilãda prouincia duxit: vbi duobus ꝛ qdraginta annis habitauere lõgobardi. Alboyn⁹ ãt deniqꝫ ei⁹ fili⁹ post patrij ĩteritũ ad regẽdos lõgobardos vndecimo loco cũctoꝝ votis accessit: ꝛ regnauit ꝓtim in Pãnonia: ꝓtimqꝫ in italia annis. xi.

¶ Alboynus igit⁹ vndecim⁹ lõgobardoꝝ rex vir armis ꝛ animi virtute ĩsignis: hoc anno postq̃ Hũdimũdũ gepidaꝝ regẽ occidisset: ꝛ gepidas ipsos vsqꝫ ad internitionẽ deleuisset: ac Narseti bellorũ ꝓncipi cõtra Totillã auxilio fuisset: ipsum quoqꝫ Totillã interfecisset. Cui⁹ ẽt virtute vniuersa Gothoꝝ gẽs ex italia pulsa fuerat rogatus ab ipso Narsete eunucho relicta pãnonia cũ oĩb⁹ longobardis suis tã mulierib⁹ q̃ viris aduentis etiã sibi viginti Saxonũ milib⁹ cũ ipsis vxoꝛib⁹ ac liberis armentis quoqꝫ per forũ Julij italiã intrauit. Et primo ipso foro Julio occupato Sisulphũ nepotẽ suũ ibidẽ ꝓmũ ducẽ ꝑfecit. Indeqꝫ procedẽs totã Uenetiã mox subegit. Cũqꝫ Tarusiũ peruenisset: ꝛ accole deditionẽ facere recusarẽt: eã oĩno diripere ꝛ euertere cõstituit. Quo audito Felix quidã ipsi⁹ tunc ep̃s vir sanctus atqꝫ eloquens sua prudentia viri barbariẽ: atqꝫ seuitiã deliniuit: ciuesqꝫ per ditionem

569 5768

ei recõciliauit. Postea etiã Verona: Brixia: Bergomo ac Como vrbib⁹ captis in subditũ prouinciam ingressus est: vbi Mediolanũ vi capies diripuit. Papiã vero triennio obsessam in suã tandẽ redegit potestatẽ: qua victoria letus Alboynus Veronã cũ ingẽti gloria se cõtulit: t ludos ibidẽ multos constituit: ibidẽq regni sedẽ sibi constituens: cõuiuiũ grãde pncipibus suis celebrauit: iocundus ex cõuiuio fact⁹ Rosimudã vxorẽ suã Bunimũdi Epidaz regis filiã ex patera capitis patris cõfecta bibere cõpulit. Mã Alboynus ipse cũ Bunimũdũ Epidaz regẽ interfecisset ex ei⁹ capite scutelã inauratã conficere fecit quã t secũ vbiq deferri pcepit: ac sic de illa filiã suã bibere cõpulit: que iniuria cũ mulieri nimiũ inbecillet: de illo vltionẽ suscipere statuit. Erat tũ in exercitu Alboyni Helmechildus longobardus morib⁹ t forma prestãtissim⁹ vir etiã nobilissim⁹ t armis exercitatissim⁹ qui cũ Rosimunde ancilla cõsuetudinẽ habere cõsueuerat: huic aliquãdo Rosimũda pro ancilla se supposuit: quod cum Rusimunda fecisset quis esset apparuit: t ad occidendũ regẽ sub spe regni impulit. Obtrũcato itaq rege cũ regina cũ regẽ loco mariti cõstituere vellet: Longobardi re cognita recusarũt t ambos occiso res interficere statuerũt: qõ cũ vidicisset regina statim cu adultero t Elimnda ei⁹ filia: ac multa pecunia Rauennã ad Longinũ exarchũ cõfugit: vbi non ita multo post: referẽte Paulo historico: se ipsos inuicẽ veneno fustulere.

¶ Exarchatus dignitas hic incipit.

5769 570 ¶ Longinus grecus pmus italie exarchus: hoc anno post captã vniuersam ferme italiã: ac vniuersalẽ magratus dignitatẽ suscipiẽs regnauit in Rauẽna annis. xi. Hic qppe cũ supiorib⁹ dieb⁹ a Justino iperatore in italiã missus fuisset: hoc tempore in Rauenna t aliquibus Venetie ,pincie ciuitatibus a longobardis reseruatis que nũc vsq quelibet de per se suo magratu gubernata fuerat: hũc nouũ magistrat⁹ modũ introduxit: quẽ qdẽ exarchatũ appellauit: qui tanq egyptioz Dynastia sũnus italie magratus interpt̃at. hic itaq ex Roma Rauẽnã veniẽs ibidẽ tanq rex se cõtinuit: hec deceps Romã adire voluit pp q Roma post Basiliũ ꝓsulẽ q cũ Narsete ꝓsul fuerat vnq cõsulẽ aut senatuz habere ,pmeruit: ꝫ per ducẽ ab codẽ Exarcho ex Rauẽna misso ipsa romana reipubli. administrata fuit. Burauit qppe hic magistrat⁹ ferme. 100. t. 24. annis. Loqz defuncto Smaragdus suffect⁹ fuit.

¶ Baphon secũdus in italia longobardoz rex Alboyno rege ope regine obtrũcato regnauit anno vno t mẽ. 7. vir qdẽ genere t virtute nobilissim⁹: sed crudelitate quadã infamis: hic nãqz: regno suscepto cũ multos Romanoz nobiles t potẽtes interficeret eo timore nobilissimi viri vrbib⁹ desertis per maritimas paludes cõfugiẽtes in Venetiã ciuitatẽ se cõtulerũt. Quoz qdẽ aduẽtu ipsa Veneta ciuitas incrementũ maximũ suscepit. Hic itaq forũ Cornelij ciuitatẽ a Narsete eunucho dirutã t solo equatã reedificauit: t Imolã vrbẽ appellauit: hoc ideo fecisse dicitur: vt ide Rauẽnates vexare posset. Hic ẽt cũ strẽnuus haberẽ rex latinã regionẽ seu ,pinciã suo adiecit iperio: cũq etiã in suos nimiũ sciret t multos ac multos exilio dãnaret a puero obsequij sui dolo suoz amicoz tãdẽ iugulat⁹ fuit: quo mortuo lõgobardi p decẽ annos sine rege fuere: sed triginta duces seu consiliarios sibi creauere: Qui tãq cõsules Romãi multa ꝓquisierc: ipsi nãqz cãpania vniuersa sibi subiugata: atq Picẽnũ t Narsis statim ducẽ vnũ in Spoleto t alterũ in Beneuẽto constituere.

¶ Lotharius octauus Francoz rex Chilperici regis filius hoc anno patre defuncto Frãcis regnare cepit t regnauit annis. 54. Hic Tendibertũ t Tendericũ germanos habuit: qui inter se dissidẽtes t debellãtes ,pincijs suis maximo fuere damno.

5770 571 Tyberius Cõstantinus. 19. cõstãtinopolitan⁹ iperator: post Justinũ iuniorẽ iperauit ãnis. 7. Hũc Justin⁹ ipse adoptauerat in filiũ: t multo anteq amẽs efficere Augustum appellauerat t quidẽ merito: cũ in eo oĩa essent ornamẽta que optimo principi ꝓuenire videbant. Erat .n. tũ omni virtute: tũ clemẽtia: iustitia: pietate: religione: sapiẽtia: cõstantiaq ac fortitudine insignis. Et iter cetera xpianitatis opa in pauperes pietissim⁹ ac beneficus fuit: adeo vt thesauros sui imperij larga manu in eos exhiberet. Ob quã causam deus illi pter spem tãrã auri argẽtiq cõtulit copiam: qpta ei⁹ regrebãt beneficia: nã t Narsetis thesauri ei ex italia delati fuere: diuina hoc illi pñtate volũtate: quos ad munificentiã t liberalitatẽ cõflatos etiã in simile cõuertit op⁹. Hic exercitũ in psas misit eosq fudit atq fugauit: multã quoq pdã cũ elephãtib⁹. 20. aduersus de eis triũphauit. Indeq populũ Ro. quoad fieri potuit ab hostibus defendit t qp maxima frumẽti qptitate ex Egypto allata cũ a seuissima fame liberauit: t hoc Benedicti pontificis iteruẽtu: qnẽ mirũ in modũ dilexit. Tandẽ extremũ sibi iminere diẽ pscntiẽs Mauritiũ genere Cappadocẽ generũ suũ virũ vtiq strẽnuũ ad iperiũ er Sophie auguste consilio euexit: quo confirmato paulopost in pace quieuit.

pp. 66. 5776 577 b Benedictus primus papa: natione ro. patre Bonifacio: post Joannẽ pontificẽ sedit annis. 4. mẽsi. vno t diebus. 28. Vir sane optimus t tanto honore dignus: q t italie t pscrtim Rome fame laboranti vna cũ Tyberio augusto subuenit: Maxima .n. frumẽti qptitatẽ ab Egypto aduehens vrbẽ ipsaz ab inedia cõsumptã relenauit. Vez paulopost ex sollicitudine ac dolore qđ in vrbis calamitatibus ac totius italie ab longobardoz vexationibus cõtraxerat morbũ obijt. Jn cuius tumba sic scriptũ tradunt. Magna tuis monumẽta pater benedicte relinquis: Virtutũ titulus o deeris atq dolor. Jn cius aũt morte sedes vacauit mẽses. 2. t dies. x.

5777 578 Mauritius Tyberij predicti gener. 20. Constantinopolitanus imperator post Tyberiũ socer suũ iperauit annis. 20. q licet genere capador esset iperiũ tamen ob animi virtutẽ t in rebus gerendis

g crendis strēnuitatem merito suscepit: qui cū pmum iperiū suscepisset Armenos t Persas per prefectos suos debellauit: verū cuz postea contra beatissimū Gregoriū sedit: ones suscitasset: t longobardos cōtra eundē Romanosqz cōcitasset multis etiā iniurijs ecclesiā dei pturbasset diuino tādē opante cōsilio: nō spōte tū sed coacte pnia ductus cū Greg. pacē cōponēs mitti agere cepit q intellexerat angelū quendā monachi habitu indutū strictū gladiū in manu tenētē in Constātinopolitano foro clamasse iperatorē breui cladio morituꝝ: hoc tdē ei somniū cōfirmauit: quo se: vxorem qz ac liberos cedi vidit. Interim vero milites ei suis stipēdijs fraudati Phocā cēturionē iperatorē creāt: t ipsum Mauritiū propter auaritiā in suoz odiū prolapsum vna cū vxore ac liberis omnibus obtrūcant.

Pelagius .2. papa: natione Ro. patre Vngeldo: post Benedictū pōtificē sedit annis .x. mē .2. t dieb .x. Hic cū absqz pncipis iussu pter cōsuetudinē ordinat cēt pōtifex timēs sibi Greg. monachū virū approbatū Cōstātinopo. ad placādū iperatorē misit q co accedēs oia ex pontificis snia apud iperatorē pfecit: atqz ibi moraliū libros in Job cōposuit: t euthicū eiusdē vbis cōmixta Augusto presente disputando cōuicit: vt oia que male de resurrectione senserat retractare coactus fuerit. Ipse .n. euthicius multa de eo articulo cōtra Orthodoxā fidē exponebat. Pelagius aūt hic postea q Hermetis martyris cemiteriū t sancti Laurētij basilicā a fundamētis extruxisset t ipsuz Gregoriū rogam populi Romani ad vbē reduxisset pestilentia: que cū maxime totā vexabat Italiā: consumptus est: t in vaticano sepultus. Et tūc cessauit ep atus menses sex t diebus .26. pp. 67. 582 578

Viri doctrinis excellētes.

Gregorius monachus Romanus postmodū maximus pontifex diuini ingenij magnicqz auctoritatis t gratie vir: his tribus ob probitatē t sanctitatē maximo in precio habitus fuit: qui t multa tum Cōstātinopoli: tūqz Rome t ante papatū: t in ipso papatu pro xpiana religione ad multoz eruditionem edidit opa: t precipue ea que subiecta sunt.

Moraliū in Job	li. 25. incipit: Reuerēdissimo ac setissimo.	Sup Ezechielē ptes duas: pma
Dialogoz ad Petrū	li. 4. Quadā die dū:	incipit: Deus prophetic: secunda
Pastoraliū	li. i. Pastoris cure: incipit	Quia multis curis
Itē registrum	li. i. Et Omelias quadragintaduas: t quedā alia.	

Honorat Mediolanēsis epūs: vir eloquētia t sanctitate ornat: q hoc tps floruit: t nōnulla in diuinis scripturis cōposuit: Qui cū Alboyni longobardoz regis ipetū expauesceret ecclesiā sua ad tps deseruit: t ad Genuēses vbē cōfugit: Hūc aūt diu Greg. in libro dialogorum multis effert pconijs.

Arthoris flauius tertius lōgobardoz rex: hoc anno postea q lōgobardi decē ānis sine rege stetissent ab eisdē creat rex regnauit annis septē. Hic Bapbonis pdicti regis fili fuit: quē lōgobardi Flauiū cognominauere: q licet adolescēs rex sublimat fuerit: multis tū editis facinoribus laudes ingentes pmerit: t eas ob res oēs longobardoz duces dimidiā pecuniaz suaz ptē ei obtulere: hic Pharam oppidū nō ignobile in Abdue fluminis ripis cōdidit: ac Brixellū ciuitatē in margine padi positam obsedit t debellauit. ac tādē solo equauit: Sed t frācoz regē cū ingēti multitudine ipsoz atqz germanoz deuicit ac ex italia fugauit qua gdē elatus victoria ad sicilū fretū oia congsiuit. ac multas alias italie ciuitates in suā potestatē redegit: indeqz t Francilionē Romanū ducē ex Como ciuitate cumcinaqz insula que in lacu lario erat expulit: t ingētes inde diuitias sustulit: qua ditatus preda statim Theodelindā Garibaldi Bauaroz regis filiā xpianissimā duxit vxorē. Quāobrē Chilpericus francoz rex: qui huic Arthari inimicissim erat: in bauarū furēs cū inopinate aggreditur: t ex Bauaria expulit: qui relicto regno cū filia Theodelinda in italiā ad generū fugit. Huic tū Gandalphus Bergomensiū dux t Vulpharis Taruisin atqz alij plures Longobardoz duces postea nimiū aduersari ceperūt: Quibus pacatis eo anno quo Theodelindā duxit vxorē defunctus est. 583 5787

Gregorius magnus papa ei nois pm: natione ro. patre Gordiano viro senatorio: post Pelagiū pōtificē sedit annis .13. men .6. t dieb .x. doctor qdē eruditissimus: humillimusqz atqz sanctissimus qui primus oiuz pōtificū se seruū seruoz dei noiauit ac scripsit. Hic: vt dictū est pmo monachus t leuita existēs pōtificale munus in multa rex pturbatione tandē inuitus suscepit in quo sane ita vixit: vt vsqz ad tpa nostra neminē ex successoribus habuerit parē: ne dū superiorē vel sanctitate vite vel diligētia in rebus agēdis vel doctrina t scriptis. Laproper merito terrestris angelus vocari p meruit. Hic ita qz suscepta dignitate Synodū apō sanctū Petrū. 4. t. 20. epoz habuit: in q gdē: Eutychiano testāte: multa sustulit que nocitura erāt: t multa edidit que pfecturā fidei nre videbant: t pser tim q subiecta sunt ordinauit. In ea qppe synodo pmo. 4. scilia. s. Nicenū: constātinopolitanū: epbesinū t calcedonēse decreto publico approbauit t cōfirmauit: necnō t quīū venerat est: vt habemus in canone .c. di. c. Sicut sancti euāgelij. Vetuit itē eo in scilio vt nullus bigamus ordinaret pbyter .33. di. c. Caritū duarū. Statuit ēt vt epūs semel dōtaxat cōsecraret .68. di. c. Sicut semel. Prohibuit insuper xpianis audire missas pbyteri cōcubinarij .8. di. c. Si qui sunt. Vetuit etiam in vna eadēq; prouincia duos esse metropolitanos .ioi. distin. cap. Peruenit. Cocessit quoqz sacerdotibus a populo accusatis suā posse innocētiā iuramēto affirmare .2. q. 5. c. Presbyter. Addauit pterea vltimā defuncti volūtatē modis oibus obseruari debere .13. q. i. c. Volūtas vltima. Vetuit ēt mulieribus monachoz monasteria introire t rorum cū matres fieri posse .18. q. 2. c. Peruenit. Addidit denicqz quadragesimali ieiunio .4 pp. 68. 592 5791

dies: ꝑmo vz q̄rtā qntā sextā feriās ⁊ sabbatū: vt habet de cons. di. v. c. Quadragesimā itroitūqz misse cū vno ꝓsu alicui⁹ psalmi ordinauit: ci⁹ ēt inētū fuit vt nonies kyrieleison diceret ⁊ alleluya: ⁊ offertorium: ac post cōmunionē caneret: idē similiter in canone addidit: dicēsqz nos in sua pace disponat: māduavit rursus in ꝓncipio oiuz horaz canonicaz Be⁹ in adiutoriū meū itēde cū Gloria patri ⁊ filio di ci debere. Supplicationesqz maiores pp pestē sedādā: atqz statiões pro maiori pte instituit: Quid plura? oēm ecclīastici offitij institutionē ipse sanctissim⁹ pōtifex īstituit ⁊ approbauit: ipse q̄z adhuc monachos in Sicilia sex monasteria ex ꝓpriis facultatib⁹ edificauit: domū insup suā Rome religioni dedicauit ipse ēt Traianū iperatorē ab inferno liberauit. pauperes ꝓterea in domū ꝓpriā vndiqz cōfluentes excepit ⁊ in vita ciboqz ac potu semp ministrauit. Fit deniqz vir hic oi laude dignissim⁹: si vitā: si mores: doctrinā qz atqz mores ispicias ⁊ tū in diuinis reb⁹ ac in humanis ꝓspicias: hic q̄z anglos oēs per quos dā, pbatissimos monachos ad fidē xp̄i cōuertit: ⁊ vesegothas hereticos ad veritatis vnionē reduxit. Cōfirmata deniqz hoc pacto ex oi pte ecclesia: sanctissimus hic Gregori⁹ secūdo Phocē imperatoris anno migrauit ad dñz: cui⁹ corp⁹ in basilica oibus collachrymātib⁹. 4. idus mar. sepultū fuit: atqz eo die ei⁹ natale celebrat. Eoqz mortuo sedes vacauit mensib⁹ quinque ⁊ diebus. 19.

¶ Tunica icōsutilis dñi nri Jesu xp̄i a beata vgine Maria cōfecta tēpestate hac nō ꝓcul ab Hierusalē i Saphat oppido ab epis Gregorio anthiocheno: Thomaqz hierosolymitāo: ac Joāne ꝓstātino politano in q̄dā archa marmorea eo loci apposita icorrupta ⁊ imaculata inēta fuit. q̄ susceptā maxī in pcio habita fuit: q ipsaz suscipiētes Hierosolymā detulerūt: ⁊ in eburnea archa collocauerūt. hec ipsa est q̄ i morte dñi: vt sacra euāgelij hz historia: vni militū obtigit. qd postea de ipsa gestū fuerit nō hō.

¶ Hermigildus q̄dā vesegothaz ⁊ Hispaniaz regis filius p id tps a patre Lemugildo rege carcere itrudit: ⁊ paulopost inigissime iterficit: eo q; Leādri hispalēsis epi viri sctissimi pdicationib⁹ ab ariana ipietate ad verā catholicāqz fidē ꝓuersus fuisset: nā cū Leāder ipe Hermigildū ꝓuertisset: ⁊ ipz catholicū declarasset: pater ira cōmot⁹ Leādrū pōtificē multis icōmodis ⁊ iniurijs affecit: ⁊ filiū ipz cōstātissimū tādē iterfecit: Sz ⁊ ipse pater paulopost in egritudinē ꝓlapsus Leādrum reduxit: ⁊ iniria atqz peccato veniā postulauit: ⁊ Ricardū hz filiū regē ꝓstitues catholicū ⁊ verū xp̄ianū effici pro

fundamentis erexit: quã ꝛ ꝑdijs: alijsq; vasis aureis argẽteisq; plurimis adhuc extantib⁹ exornauit in qua gdẽ basilica corpus suũ sepeliri mãdauit: ꝛ ex illo ac deinceps propter mulieris exẽplũ longobardi nostri oẽs Joannẽ Baptistã in patronũ pre cipuũ susceperunt.

¶ Romanus patricius ꝯstãtinopolitan⁹ terti⁹ italie exarch⁹ hoc ãno post Smaragdum a Mauritio impatore cũ ingẽti multitudine Rauẽnã missus regnauit anno vno: qui cũ applicuisset: stati Paraulo ꝛ Cremona ac Mãtua a lõgobardis pene destructis: instauratis: ꝛ munitis cũ oĩbus copijs Romã prexit: vbi lõgobardis strage iflicta: multas ciuitates atq; oppida recupauit: postea in oẽs libidinẽ ꝓlapsus tãq; virtutis ꝑstine ꝛ ingenij ĩmemor fact⁹ cũ lõgobardis sentire cepit: nec Romanos ampli⁹ defensare curauit: Sꝫ eodẽ anno cũ ignominia mortuus Gallinicũ habuit successorem.

¶ Gallinicus itaq; ẽrtus exarchus Rome suffectus ꝑfuit ãnis duobus: hũc viꝝ bonũ ꝛ cõtra lõgobardos aiatũ fuisse tradũt. Sꝫ cũ res neglectas videret Grego. põtificis suasu cũ eis pacẽ ꝛ inducias fecit. Cũq; postea ruptis iducijs Parmã vrbẽ inuasisset: ꝛ Agilulphi regis filiã cũ viro noĩe Rodestalldo cepisset: Cõstãtinopolimq; misisset Agilulph⁹ ira succẽsus Sclauos in auxiliũ euocat: ꝛ cõtra Romanos implacabile bellũ suscipit ꝛ oppida multa: multasq; ꝝbes euertit: eoq; anno Gallinicus hic morte deficiẽs. Smaragdus rursus a Mauritio iperatore italie exarchus mittitur.

¶ Prodigia multa ꝛ gdẽ horrẽda tẽpestate hac in Grecia apparuere que sane futuras Mahumeti calamitates ꝓtẽdere videbanꝫ. Nã vno ꝛ eodẽ ãno cometes plucidus Biçãtij visus fuit: ꝛ puer q̃dru pes nat⁹ necnõ ꝛ apud insulã Delon duo marina mõstra oĩno humanã spẽz bũtia visa sunt: ꝛ alia multa hincinde ꝓsimilia apparuere.

¶ Mahumetis vita.

¶ Mahumetes: alias Mahumet⁹: genere arabs pseudo ꝓpheta q postea tãq; magn⁹: imo falsus dei ꝓpheta saracenis legis dedit: hoc ãno i arabia regione ex nobili pre gẽtili: mre vo hebrea bismaelitici generis nascit: q postmõz adult⁹ fact⁹: cũ eẽt ãnoꝝ. 28. maximũ i xp̃ianos excitauit icẽdiũ. nã cum ꝑsis⁹ ꝛ acris ingenij eẽt vir: ac iter xp̃ianos diu ꝓuersat⁹: oĩumq; sectas ꝛ leges cognosceret: nouã quã dã ꝛ nephãdã supinduxit superstitionẽ: q̃ ꝓpemodũ nostra extincta ẽ religio: ausus etiã igẽti cõparato exercitu arabũ ꝛ psaꝝ romãi iperij fines infestare: ꝛ Alexãdriã atq; alias Egypti ciuitates sibi subijcere: sꝫ ei⁹ mor⁹ p Heracliũ iperatorẽ cito repressi fuerũt: exinde ad veroꝝ ꝓphetaꝝ imitationẽ ꝑsonã in se loquẽtis dei assumpsit. sic ꝑmittẽs in libris quos ꝯdidit: locut⁹ ẽ vñs ad Mahumetũ ꝓphetã suũ dicẽs: vt sic vel diuine auctoritatis põd⁹ habere crederẽt: qõ ab eodẽ seductore ꝓfigebaꝫ. Cũq; nõ tñ subacti populi: sꝫ ẽt lõginqui ad eũ cõfluerẽt: accẽsus libidine lati⁹ dominãdi sub siue religionis ꝓtextu ꝓpagãde tanq; ex dei ꝑcepto finitimas inuasit gẽtes: ꝛ astu efficiẽs: qõ armis nõ poterat. Vnde cum Egyptũ: Lybiã: Arabiã: Syriãq; totã subegisset: ꝛ vt religiosior videret: subiectos populos ꝓprijs ritib⁹ abiectis in suã superstitionẽ attraxit: paganis gdẽ idolatriã inhibẽs: iudeis iuxta ritũ cotidẽ circũcisionẽ cõcessit. Mouas deide ẽsdã leges de suo ꝓfixit: testimonia de vtroq; testamẽto adhibẽs: qs saraceni ꝛ turchi vsq; hodie suas leges appellãt: vnde ꝫ iudeoꝝ ritũ sarracenos iussit circũcidi: ꝛ suille carnis esu suis seq̃ib⁹ interdixit. Et ad imitãdos quoq; xp̃ianos crebras lauationes seu ablutiones mẽbroꝝ tanq; baptisma pro delictoꝝ expiatione fieri ĩstituit. Et vt seductos ita populos sortius sibi irretiret: statuit pro lege qõ nouerat homini placere. s. q⁹ homo tot vxores ac cõcubinas habere possit: quot facultatibus suis alere posset. Vxores ẽt vsq; ad q̃ternariũ numerũ de ꝓpria cognatiõe sumere ꝛ vsq; repudiare: rursusq; resumere ꝑmisit. Emptitias viro siue captiuas quot vellet q̃sq; habere cõcubinas: ꝛ eas q̃cũq; vẽdere liceret: nisi illaꝝ aliquã grauidã reddidisꝫ. Sobrietatẽ ãt i cibo potuq; sanciuit: vini q̃z vsuꝫ ꝑter q̃ i certis q̃busdã solẽnib⁹ dieb⁹ interdixit: Vnũ deũ oĩpotẽtẽ oĩum creatorẽ coli ꝛ honorari mãdauit: asserẽs Moysen ꝛ Joannẽ Baptistã magnos dei fuisse ꝓphetas. Sꝫ xp̃m oĩuꝫ ꝓphetaꝝ maximũ: qppe q diuina virtute: nõ humano semine de virgine Maria ortũ fuisse dicebat. Hic itaq; Mahumetus: cum: vt ita dixerim: sex ãnos ita regnasset post multa adulteria ꝛ ebrietates: aliaq; scelera anno dñi. 632. etatis vero. ꝫ 4. morte obijt. Cui⁹ corpus apud Meccham sepultũ ab oĩb⁹ maximo in ꝑcio nũc vsq; habitũ ẽ. Eoq; mortuo principatũ inijt qdã noĩe Chalipha. cui successit Acali: quo expulso regnauit Ali: cõtra quẽ: eo q̃ superstitiosus esset nouũ Caypham egyptij sibi ducẽ creauerunt. qui ordo vsq; in hodiernũ diẽ apud saracenos seruatur.

¶ Alcoranũ aũt librũ ipse Mahumet⁹ auxilio Joãnis antiochẽi heretici: Sergiq; Arriani: ac etiã cuiusdã iudei astronomi cõposuisse dicit. In quo quidẽ predicta oia ꝛ alia multa pro lege deseruit falsa qbusdã veris imiscẽdo: asserẽsq; xp̃z ad celos eleuatũ: sed nõ occisuz: Dixitq; ꝑterea Judã proditorẽ dũ xp̃z iudei quererẽt in spelũca in similitudine xp̃i mutatũ ꝛ loco eius crucifixũ. Per singulos quoq; annos suos sequaces domũ dei que est in Mecha si possent adire oĩno iussit: quo cõuenientes circuire deberẽt cũ similib⁹ vestib⁹ induti: ꝛ lapides per media foramina parietũ tanq; diabolum lapidando iactare. Ipsam enim domũ Abraã pro filijs suis potissimũ Ismaelitis orationis causa construxisse dicebat: in eo quoq; Alcorã libro legẽ tulit: vt qui cũ adultera deprehensus fuisset statim lapidaretur. Cũ soluta autẽ octoginta verberibus plecteretur: Voluitq; vt fur prima ꝛ secunda vice lapidaretur. Cũ soluta autẽ octoginta verberibus plecteretur: Voluitq; vt fur prima ꝛ secunda vice tantũ verberibus cederet. Tertia vero manus. Quarta deniq; pedes eidẽ precidẽrẽtur. His aũt qui hec ꝛ alia legis sue precepta seruarent: vt asseruit: Dñs promisit paradisuz: vz deliciaꝝ ortũ: vbi nulla intẽperies: vbi nulla incõmodi aut mali afflictio: sꝫ oĩum deliciaꝝ fruitio pfecta erit. Nã ibidẽ optati

595 5794

cibi ad vota succedent: pulcherrimasqz vestes ad amictū: z virgines ad cōpessum angeli pulcherrimi illi ministrabunt. His aūt qui legē ipsam contendercēt gehennam z infernū cōminatus est.

Mauritiū iperator post Mauritiū iperator factus iperauit annis. 13. Hic cū Phoca. 21. cōstātinopolitan⁹ iperator creat⁹ Mauritiū predictū cū Theodosio Tyberio Cō
5797 598 p stātino z aduocato filijs alijsqz cōplurimis apud Calcedonē interfecit: Veneriosqz Cōstātino polim vt iperator receptus magnā de se spem pbuit: Rome quoqz declarat⁹ statim suam z vxoris sue Leontie imagines in oratorio sancti Cesarij iter alioz augustoz imagines cū sūmo gaudio collocauere. Sz rex exit⁹ multoz fefellit opinionē q sue future segnicici Presagiū nomē accepit. Nam sicut Plyn⁹ nono naturalis histo. libro ait: Phoca vitulus marin⁹ nominant qui pre ceteris animalibus grauissimo somno pmitur: qō sensisse videt Juuenalis cū ait: pro re magna in tertia satyra: Eripiūt somno diuso vitulisqz marinis. Tāte enim somnolētie z pigritie iste Phoca fuit: vt psarū rex Cosdra Romanoz ꝓuincias grauissimis prelijs oppressерit: ipsamqz sanctā crucē e Hierusalē abstulerit: captāqz vrbē xpianoz tēpla ꝓbanauerit z diripuerit: z Zacharīā virū sanctissimū ciusdē ciuitatis patriarchā captiuū abduxerit. Quas ob res cū ēt Phoca in suos maxime desciuiret: z imperio ei⁹ negligētia indies decresceret senatus ei⁹ homicidia nō sustinēs ad Heraclīū patriciū in Aphricā mittit rogās vt Heraclīū filiū cōtra Phocā imperatorē mittat: Quod z statim adimpletū est. Nā Heraclius ipse nauigio Cōstātinopolim veniens subito Phocā deuicit z cepit: Quo capto primo cidē man⁹ z pedes obtruncauit: z postea cū lapide ad collū in mare demersit.

pp. 69. Sabinianus papa: cui⁹ patria ignorat: post Gregorīū factus pōtifex sedit ānos. vno: mensibus
5804 605 .5. z dieb⁹. 9. hic statuit vt hore diei cū cāpanis pulsarētur in ecclesijs: distinguerēturqz officij gratia: z vt lāpades accēse cōtinue in tēplis reuncrētur. Verū cū gestis optimis beati Gregorij pietatē emularet: Nil aliud respōdisse fertur q̄ Gregorij populare famā affectātem ecclesie patrimonium largitionib⁹ dissipasse. Tāta insup ira atqz inuidia erga Gregorīū exarsit: vt eos libros cruri tē tauerit. Vnde z beatus Gregorius eidē per visuz apparuit: z ter dure redarguit: quartoqz cū se corrigere nollet: ab eodē in capite percussus expirauit: Cuius quidē Cadauer veluti infamis ad pōtē mutium delatū in quadam basilica Petri sepelitur. Et ideo tertius pōtificum habitus est: qui culpabili morte dānatus sit: z tunc cessauit papatus mensi. x. z dies. 20.

pp. 70. Bonifacius. 3. papa natione Ro. post Sauinianū pōti. sedit mēsi. 8. z dieb⁹. 28. vir sacerdotio
5806 607 b satis dign⁹: qui z Gratiano testāte: synodo habita istituit ne qs sub anathematis pena in locū demortui pōtificis aut epi subrogarēt: nisi tertia saltē post ei⁹ obitū die: vt habem⁹ in cano. .79. di. c. Nullū. Cōstituitqz vt nitidus pānus qō corpale dicit sup altari in ꝓsecratione semp a sacerdote poneret: de cōse. di. i. Hic etiā ꝓstātinopolitanū patriarchā cōpescuit: sese pncipē appellātē: inbēte Phoca: vt romane ecclesie obtēperaret. 22. di. c. Renouātes. Ne sic tādē e viuis discedēs in basilica Petri sepelitur: z tunc vacauit sedes mensem vnū z dies. 6.

pp. 71. Bonifacius quartus papa: natione marsus de ciuitate Valeria: pre Joāne medico: post Bo-
5807 608 b nifaciū pdictū pōtifex factus sedit annis. 6. mēsi. 8. z dieb⁹. 12. hic tēplū sancte Marie rotūde qō veteres Pātheon appellabāt a Phoca impatore ipetrauit q̄ eiectis pus gentium simulachris. 4. id⁹ maij in honore beate Marie virginis: omniqz sanctoz martyz ꝓsecrauit: q̄ facto ēt paternā domū in monasteriū redegit: suosqz fundos eidē in monachoz vsuz adscripsit: gb⁹ z pdicandi baptiçādiqz: ac absoluēdi ptātem tribuit: gbus gestis inde paulopost die extremū clausit: z in basilica beati Petri sepultus fuit: z postmodū pp pestē z aquaz inundātiū cessauit epat⁹ menses. 7. dies. 25.

5808 609 Cacan⁹ hūnoz siue bauaroz rex: hoc anno apō Bauaros hūnos regnū accipiēs multis ānis regnauit: q mox maxio cōpato exercitu ex Norico in italiā trāgressus forōiulij z Venetias ꝓuincias turpiter euasit: ac q̄sdā lōgobardoz pfectos ita ꝓfligauit: vt Paulū abfuerit qn forōiulij ꝓuinciam oīno obtineret. Sisulph⁹ āt ciusdē ꝓuincie dux cū eū plio aggredi tētasset: maximo conflictu cōmisso Cacan⁹ victor euasit. Et lz ea in pugna multos e suis Cacan⁹ amiserit ꝓuinciā tū inuadere statuit. Rex itaqz victoria parta: ducemqz interfecto audiēs ducis vxorē Romildā cū filijs Rhodoaldo z Grimoaldo maximis opibus in q̄dā forōiulij vrbe se cōclusisse cupidine allect⁹ eo cū exercitu accessit: vbi dū vrbē obsidēs aliqn circū egraret a Romilda ducissa e membris flauis crispātibusqz capillis visus est: z ei⁹ amore capta oratores eidē misit pollicēs se ei vrbē ꝓditurā modo eam in vxorē duceret. Quo audito ille ꝓmisit: z vrbē accepit: qua capta ista statim ipsaz incēdit z euertit: vt vix vrbis vestigiū cerneret. Romildā vero vna duntaxat nocte ad se admisit. Maneqz facto velut ipudicā mulierē militibus suis passim ꝓstituendā exposuit. Qua diu illusa acutū etiā palū in medio cāpi fixit: in quo gdē z ipsaz Romildā p media crura cōfixit dicēs: Talē maritū decet meretricē crudelē habere. Eius vero filie nō matris libidinē: sed castitatē celātes ne ab hūnis cōtaminarētur: crudoz pullorū carnes inter māmas sub fascia sibi apposuere. Que ex calore putrefacte fetidū exhalabāt odorē: Quōqz eas hūni cōtingere vellēt: fetorē nō volētes sustinere ab eis tanq̄ execrabiles repellebātur. At sic puelle nobilissime ista astutia barbaroz libidinē euasere: vtile ꝓfecto seruāde castitatis exemplū posteris feminis mādātes. Cacanus aūt captiuos oēs in terrā suā abducens ibidem puberes oēs interfecit: z pueros

sub corona vendidit.

Eraclⁱ⁹.22.pstātino.iperator:post Phocā iperauit annis.27.Hic vbi iperiū adeptus est ma
gnū ppauit exercitū:t Eleutheriū patricie gētis cubicularīū suū rei bellice sciētissimū in ita- 611 5810
lia cōcitus misit:t ipse cōtra Persas ꝓgrediēs multas ꝓuincias a se occupatas recuperauit
t in suā prorsus potestatē redegit:Nā Persarū ducē singulari certamine vincēs iterfecit:t Cosdram
eox regē oppressit:ac filiū eⁱ⁹ captū t baptiçatū in regnū restituit:pfidē deinde ingressus turrim Co-
sdre thesauris plenā cepit t spolianit:t ipsox ptē militⁱ⁹ suis dedit partēqz in reparādis tēplis q̄ pse
diripuerāt ac vastauerāt designauit:ipse vero alia bonustus preda cū septē elephantis Hierosolymā
redijt:crucēqz dñi a persis captā sctā deferēs codē loco vbi antea fuerat collocauit.Ob cuⁱ⁹ rei memo
riā exaltatio sancte Crucis debinc celebrari cepta est.Zachariā quoqz patriarchā t alios captivos
in patriā suā remisit.Rediēs postmodū Cōstātinopolim litteris t ocio delectatus ad astrologiā etiā
se cōtulit:t imperij res in suos duces reijciēs luxui se imersit.Mortua nanqz Eudoxia vxore t partu
quo Cōstātinū pepit.Myrtinū ex sorore neptē incestuoso sibi matrimonio copulauit:t Heraclīū filiū
ex ea suscepit.Illaqz quo tpe post defuncta eius ex primo viro filiā adolescētulā senex accepit vxorē:t
vt scelus sceleri adderet:qō sepe cōtigit in cuticianā delapsus est heresim:Quamobrē in extremo vite
tpe:vt nōnulli tradunt:saracenū t arabes duce Mahumeto arma sumentes ita eius duces superarūt
vt pdita Antiochia t Hierosolyma hoiem primo felicē mox infelicissimū reddiderint.Verū cū ara
bum t saracenox ipetu videret crucē dñi nostri Jesu xp̄i ex hierosolyma Cōstātinopolim apportari
fecit.Tandē Theodoro patricio cognōmēto Caliopa ad regēdā italiā Exarcho misso morbo inter
cutis aque:quā greci hydropisim vocant:diem obijt.t tunc maxima imperij inclinatio fuit.

Dusdedit papa natione Ro.post Bonifaciū pdictū pōti.sedit annis.4.hic cū esset optimus
pater Clerū mirūimmodū dilexit t auxit:t tāte:sicut ferē:sanctitatis fuit:vt quēdā lepro- pp.72.
sum sibi obuiū suo osculo stati liberauit.Cōstituit aūt hic Gratiano referente:ne patrini filiⁱ⁹ puel 615 5814
lā ex sacro fonte a patre leuatā in vxorē ducere possit:vt habemⁱ⁹ in canone.30.q.1.c.Huius nanqz tpe
multi terremotus fuere:t scabies quedā ita ad elephātiā tendens:vt deformitate cognosci hoies non
possent.Obijt deniqz q̄rto ferme pōtificatus sui anno:t in diui Petri basilica.6.idⁱ⁹ Nouēbris sepul
tus est.Quo mortuo sedes vacauit mensem vnum:dies.16.

¶ Sisebutⁱ⁹ vesegothox rex Ricardi regis filiⁱ⁹ hoc anno regnare cepit:t regnauit annis.36.Hic cū
pmū gētilis eēt xp̄ianⁱ⁹ factⁱ⁹ stati plurimas Hispaniarū vrbes q̄ ad Romanos desecerāt recepit:t iu
deos in suo regno cōmorātes exhortationibⁱ⁹ atqz alijs penis ad fidē xp̄i tādē cōuertit:nec multo post
cū eēt strēnuus vir oēs Hispaniox ciuitates Romanis abstulit.At tū demū cōstātinopolitani impe-
ratores in Hispania iperare desierunt. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Jsidorus noster post Leandrū hispalensis epūs:beati Grego.pape discipulus his tpibus propter
doctrinā:virtutesqz:ac crebra eⁱ⁹ miracula maximo in precio vbiqz fuit:qui cū eēt multox litterox nō
mediocriter eruditus multa ad fidē ptinētia litteris cōmendauit:Quox de numero ista sunt.

Ethimologiarum	li.20 ꝓnci.disciplina adi.	Officiox	li.2.priu.La que de officijs
De summo bono	li.3.incipit Sūmū bonū	Ad sororē florā	li.2.ꝓn.Bñe sa..ete Flore.
Allegoriarum	li 3 incipit mysteria sacre	Differētiox	li.1.incipit Inter deum t ho.
De astronomia	li.1.Jncipit:Bño t filio.	Item de viris illustribus:t vocabulis grā-	

matices.Historiā quoqz ab Adā vsqz ad hec tpa:ac etiā longobardox gesta.Et quorūdā sanctorum
vitas.Breuē quoqz Cosmographiā:t de naturis rex:ac sup pētatheucū:atqz alia multa:t pene īnu-
merabilia.t cū sanctus fuerit habitus:eius natale.18.kal'. Februarij celebratur.

¶ Joānes monachⁱ⁹ vesegothⁱ⁹ gerundēsis postea epūs apud hispanos in Lusitania ꝓuincia ortus:
hac tēpestate xp̄ianā religionē t predicatione t scriptis vbiqz plurimū īuuit.Hic cū sape aliqd p etatē
cepit ardore t desiderio discēdi ex Hispania Cōstantinopolim petijt:vbi cū litterox grecarū t latina
rū doctissimus euasisset in Lusitaniā prouinciā suā redijt:atqz ibidē arrianā heresim īualescentem
sua doctrina facillime confutauit.Quāobrē hereticis odiosus factus in Barchinonia relegatus fuit
Demū post multas persecutiones in patriā reuersus monasteriū ꝓdidit:t multa in eo conclusus con
scripsit:ac rationem viuendi monachis dedit.

¶ Eutropius similiter hispanus epūs eruditissimus vir p hec tpa hispanis plurimū ꝓfuit:atqz eos
doctrina t exēplo in fide cōfirmauit.Cuius vitā virtutibⁱ⁹ t miraculis illustrē Uerus hispalensis epūs lu
culēto sermone postea descripsit.Eiⁱ⁹ itaqz festū apud hispanos sexto idus iunij celebratur.

¶ Anastasiⁱ⁹ psa monachⁱ⁹ qdē sctissimⁱ⁹ p hoc idē tpūs pro xp̄i noīe a Persis ifidelibus cū alijs.lxx.
martyriū ptulit:nā cū in Palestina pdicaret ab eisdē captⁱ⁹ post multa carceris vinculorūqz ac vbex
tormēta q̄ in Cesarea eiusdē ꝓuincie vrbe fuerat ppessus:ad vltimū decollatⁱ⁹ ē:cuiⁱ⁹ corpⁱ⁹ postea Ro
mā delatū ad aq̄s salinas in beati Pauli monasterio repositū ē.Eiⁱ⁹ vero festū.x.kal'. Febru celebraī.

¶ Adoaldⁱ⁹ vero Agilulphi regis ex Theodelinda filiⁱ⁹ post patrē cū mr̄e ipsa Theodelinda regna
uit annis.x.huic nāqz pater ad pfidium acgrēdum vix dū q̄driēnio Theodoberti francox regis filiā 616 5815
desponsauit:qui regno suscepto ob matris prudentiā pacē cū oibus longobardis:italicisqz per decen-
nium quietissime tenuit:Quo in tpe multa vt diximus ecclesijs donauit.

pp. 73.

5817 618 Bonifacius .5. papa natione cāpan⁹: p̄re Joāne: post cū sedit ānis .5. ⁊ die .x. vir certe singulā-
ris bū anitati atq; clemētie: q cū eēt doct⁹ multa ad iustitiā p̄tinētia cōstituit: vt ne qs rōne de-
licti ad ecclesiā cōfugiēs a nemine extrahi posset. Statuit itē ne acoliti martyrū religas attra-
ctare p̄sumerē: cū sit p̄bytero⁹ officiū: mādauitq; vt sacrilegi vbiq; anathemati⁹ent. Volnit itē vt te-
stamēta iussu p̄ncipis facta vbiq; valerēt. Et cū multa scītate insignit⁹ eēt clericos religiose ⁊ honeste
viuētes vnice diligebat. Tādē cū nōnulla cemiteria extruxisset ac dedicasset: defunct⁹ in basilica dni
Petri collacrymātibus omnib⁹ sepult⁹ est. Cessauitq; episcopat⁹ dies .13.

¶ Eleuteri⁹ .9. exarch⁹ natiōe grec⁹ patricie gētis nobilitate insignit⁹ Heraclij iperatoris cubiculari⁹
⁊ rei bellice sciētissim⁹ hoc āno post Joānē ⁊ Smaragdū exarchos ab Heraclio in italiā missus sedit
ānis .5. q stati vt Rauēnā applicuit sese italie regē declarauit. Sz postea cū Romā petere vellet ob ar-
rogātiā a militib⁹ suis in itinere interfect⁹ ē: q̄ mortuo milites caput suum Cōstātinopolim miserunt.

pp. 74.

5821 622 Honori⁹ p̄m⁹ papa natione cāpan⁹: p̄re Petronio: viro ꝛsulari Bonifacio pōtifici p̄dict⁹ sub
rogat⁹ sedit ānis .12. mē. xi. ⁊ die .17. hic sctissim⁹ fuit pōtifex q collapsuz q̄si clerū ⁊ doctrina
⁊ exēplo ac morib⁹ renouauit: atq; multas in vrbe ecclesias restituit: ⁊ beati Petri basilicā te-
gulis ereis e tēplo Romuli ablatis cooperuit: edēq; sancte Agnetis via numētana extruxit: ⁊ sancti
Pācracij via aurelia ⁊ i ags salinis sancti Anastasij: cui⁹ corp⁹ ex pside delatū Heracli⁹ iperator cidē
miserat: atq; alias mltas edes edificauit: q cū Pyrrho p̄triarchā cōstātino. hereticū q Heraclū ipara-
rē: decepat relegasset vita decessit: ⁊ i Petri basilica sepul⁹ fuit: ⁊ tūc cessauit pōtificat⁹ mē. 7. ⁊ die .18.

5824 625 ¶ Bagobert⁹ .9. francoz rex: hoc āno Lotbario patre defuncto regnare cepit: ⁊ regnauit ānis .34.
hūc fermit bonis oibus fuisse insignitū. Arnulphus figdē methēsiū eps magister suus ipsum in offi-
cio cōtinebat. Hic cū eēt xp̄ianissim⁹ vir beato Dionysio martyri tēplū celeberrimū apud Parisiū edi-
ficauit. verū ab angelis infensus ppetuā cū eis suscepit inimicitiā: hic intercessione Heraclij iperato-
ris oēs iudeos qui in regno suo erant baptiçare fecit.

¶ Arioldus gntus lōgobardoz rex post Theodelinde obitū deiecto eius filio Odoaldo adolescēte
regnare cepit: ⁊ regnauit ānis .12. de isto nīl memorie dignū litteris mādatū inuenī.

pp. 75.

5834 635 Seuerus p̄m⁹ natiōe Ro. p̄re Labseno post Honoriū pōti. sedit āno vno: vir sigdē singularis
pietatis ⁊ religiōis: pauperū p̄cipue amator: ⁊ i calamitosos benignus: atq; in reliqs oēs gra-
tiosus ⁊ munificus: ⁊ ad repādas collapsas ecclesias splēdidus: qui cū in his sūmopere ver-
saretur statim obijt: ⁊ in Petri basilica sepultus fuit: quo mortuo sedes vacauit men. 4. ⁊ die .30.

¶ Isarius .x. italie exarchus patricius cōstātinopolitanus: hoc anno Eleutherio suffectus multis
annis apud Rauēnā ⁊ Romā primatū tenuit: qui postq̄ Seuerū p̄m cōsuetudinē cōfirmasset pōtifi-
cē: erat nūc cōsuetudo vt nullus in papā coronaret nisi prius ab exarcho cōfirmaret: stati oēs thesau-
ros lateranēsis basilice expoliauit: ⁊ parte militibus cōcessit: partēq; secū Rauēnā detulit: reliquā ve-
ro imperatori Constantinopolim misit.

pp. 76.

5835 636 Iohānes quartus papa: natione Dalmata: patre Venātio scholastico viro: post Seuerū pō-
tificē sedit anno .1. mē. 9. ⁊ die .18. Hic pōtificatu suscepto stati mādauit: siqs res eccle aliq̄ te-
meritate inuadere p̄sumeret: ad q̄druplum restituere cogeret: vt habemus in canone .i. q. 2. c.
In antiqs. Et cū eēt singularis pietatis vir: ex religs thesauris quos Isaurus exarchus in lateranēsi
ecclesia reliquerat multa captiuoz milia per Istriā ⁊ Dalmatiam a captiuitate redemit: Quibus ex-
pletis plenus operibus bonis obdormiuit in dño: ⁊. 4. idus Octobris in Petri basilica sepult⁹: ⁊ tūc
cessauit episcopatus mensem vnum ⁊ dies .13.

¶ Rhotaris .6. lōgobardoz rex post Arioaldū regē regnauit ānis .16. ⁊ mē. 4. q̄ lz mltis fuerit p̄dit⁹
virtutib⁹: arrianū tū labe ingnat⁹ oēs lōgobardos i eādē p̄cipitāter traxit ita vt mlta fuerit ei⁹ ciuitas
subiecta q̄ vnos nō habuerit eps: vnū. Catholicū: ⁊ altez arrianū. Et lz sepi⁹a Romāis pōtificibus
fuerit regsi⁹ vt ab arrianis recederet: nequaq̄ a ꝓposito volūtatē mutare volnit: i re tū militari adeo
p̄stās fuit vt Ethruriā oēz atq; Lyguriā cū locis maritimis vsq; Massiliā i suā redegerit p̄tātē. Tā
ti ius fuit igenij vt leges q̄ sola memorie in vsu habebat in scriē quādā redegerit: ⁊ libū ipz adhuc ex
tātē edictū appellari mādauerit. ab illo. n. tpe ⁊ supra lōgobardi sine lege fuerāt. Erāt āt: ipso in codē
codice referēte: annus .71. quo lōgobardi italiā intrauerāt: vt in eiusdē libri ꝓlogo p̄z. Hunc āt cū aliqñ
Theodorus exarchus bellū indixisset: nec ipse certamē recusasset: adeo apud Scultenā Mutine vr-
bis amnē acriter pugnatū est: vt exarchus e suis septē milia eo in prelio amiserit: Tādē Rhotaris hic
sine filijs defunctus cidē successit. ¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Eligius Nouionensis eps: his tpibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit: cuius
admirandā vitā etiā multiples signoz numerus cōmendat: Hic cū primū aurifaber haberet mūdo
abrenūciās monachū sese p̄fessus est: in quo mirabiliter crescēs etiā multa monachorum cenobia
edificauit. Unde factū est: vt eius exēplo in gallijs infiniti efficerētur monachi: cui⁹ vitā cū oēs miriſi
ce laudarēt: ad cūdē Nouionēsem episcopatū tandem inuitum assumpserūt: vbi q̄tū circa xp̄ianam
religionem profecerit: exitus acta probarūt. Erat q̄ maxime erga xp̄i pauperes benēficus: ⁊ bene de
Christi religione meritis assiduus. Et propterea cum e vita excessisset inter sanctos relat⁹ fuit: ⁊ eius
natale primo kal. Decembris celebratur.

¶ Aurea

¶ Aurea aũt virgo sctissima ipsi⁹ Eligij põtificis discipula per ipsum tẽpus apud Parisios discipli na ꝛ scitate plurimũ floruit: cui⁹ sctitate ꝛ prudẽtia pmotus Eligius ipse treceus virginibus pfecit. ¶ Vincẽt⁹ veluacẽsis epc⁹: bisdẽ tpib⁹: vt gdã asserũt scitate ꝛ doctrina apõ gallos milio i pcio fuit. ¶ Judocbus eremita sanctus buic per boc tẽpus nequa q̃ virtutibus inferior fuit: g cũ esset Britonũ regis filius: spretis mũdi alibus põpis in eremũ secessit: vbi cũ aliquãdiu sanctissime vixisset: in pago pontico tandẽ multis miraculis clarus in domino quieuit.

¶ Frose⁹ itẽ bibernie regis fili⁹ p id tps cũ duob⁹ germãis. s. Foilano ꝛ Vulcão pcepti⁹ regni sui põ pis mõachalẽ bitũ suscepervt: ꝛ i gallijs veniẽtes latinachũ cenobiũ fũdauerũt: ꝛ i mag⁹ pcio cualsere.

Eraclion. 23. Cõstãtinopo. impator post Heracliũ patrẽ impauit cũ Martina nouerca annis. 2. in locũ tũ demortui Heracli: pimo suffectus fuerat Cõstãtinus eius filius: sed. 4⁹ impe rij suscepti mẽse insidijs nouerce Martine ꝛ huius Heraclionis germani veneno extinctus fuit. Mortuo igit eo: Heraclion hic imperiũ tenuit: Sed cũ turpiter ꝛ iniquissime rẽpub. administrarent: senatus populusq̃ cõstantinopolitanus propter eox scelera in eos cõsurrexerũt: ꝛ Martine linguam: Heraclioni vero nasum precidẽtes e regno expulerunt. 638 5837

Theodorus papa natiõe Grecus ex hierosolyma oriũdus: patre Theodoro cpo: post Joãnẽ pp. 77. põti. sedit annis. 6. mẽ. 5. ꝛ dieb⁹. 8. Qui põificatu suscepto oia q̃ ad religiõis xpiane dignitatẽ ptinere arbitrabat curioso circũspexit aio: maximeq̃ erga pauperes mira vsus fuit pietate. Cõstituit aũt hic iter cetera cerei pascalis benedictionẽ fieri in sabbato sancto. Censuitq̃ neminẽ se parari debere q̃ nupserit post simplex votũ: sicut testat Gratian⁹ in canone. 27. di. c. Si vir votũ. Hic Pyrrhũ patriarchã cpstãtinopolitanũ: Sergiũq̃ ac Cyrũ hereticos rursus exilio dãnauit: eo q̃ Pyrrhus ipse Heraclionẽ augustũ instigauerat vt Cõstãtinũ fratrẽ iterficeret: vnde ꝛ postea a pplo constãtinopolitano occisus est. Theodor⁹ aũt bis gestis ad rẽ diuinã uersus multox sctox corpa exornauit: ꝛ potissimũ Primi ꝛ Feliciani vnãq̃ basilicã apud põtẽ miluiũ via flaminea edificauit: gb⁹ peractis defunctus est: ꝛ in beati Petri basilica pridie idus madij sepultus: ꝛ post cessaut ep⁹ at⁹ dies. 52.

Constãtinus. 3. 24. cpstãtinopoli. impator post Heraclionẽ pdictũ patruũ suũ impauit annis. 27. hic Cõstãtini Heraclios fris fili⁹ fuit: vir certe pessimus hereticusq̃: ac reipu. desolator cupidus q̃z ꝛ ad oia facinora ꝓlapsus: q suscepto impio statim Paulũ epm hereticũ in locũ Pyrrhi priarche cpstãtinopolitani etiã heretici in despectũ põtificis romani suffecit. Cui⁹ qdẽ auxilio ꝛ cõsilio atq̃ pfidia Cõstãtius ipse in heresim pessimã deuenit. vnde ꝛ Martinus papa postea exilio dãnauit. Hic nãq̃ pfidus impator cũ exarchũ Theodox in italia cõtra lõgobardos misisset: ꝛ apud Scultenã flu. turpiter ꝓfligatũ intellexisset: desperatiõe mot⁹ cũ magno exercitu statim romã versus venit. Cũq̃ in apuliã peuenisset Lucceriã vbẽ cepit: ꝛ direptã solo eq̃uit. Inde cũ romã cũ. 20. milib⁹ ingressus fuisset quita die ad direptiões se cõuertit: ꝛ iter cetera vniuersas statuas ex ere ꝛ marmore ad vbis ornamentũ positas diripuit: ꝛ alia ecclesiaq̃ ornamẽta sustulit: vnde ꝛ auarissimus homo plus vbi in septẽ diebus detraxit: q̃ barbari anteã in ducẽtis ꝛ q̃nq̃ginta octo annis. Indeq̃ in malã rem abiens dum Syracusiã peruenisset: ibidẽ in balneo libidinibus vacans a suis interfectus est. 640 5839

¶ Cesarea q̃dã persaꝛ regis vxor hoc anno ignorãte viro cũ paucis fidelibus cpstãtinopolim venit ꝛ ibidẽ sacrũ baptisma deuotissime suscepit: quo audito vir eius ꝓfestim legatos ad iperatorẽ cõstãtinopolim misit: q vxorẽ ab eo repeterẽt: gb⁹ Cesarea respõdit nunq̃ in suã priaz se reditura: nisi ꝛ ipse rex maritus suus christianus efficeret. Hoc cognito rex mox cũ xl. milibus persis Constãtinopolim ad impatorẽ pacifice venit: a quo pbenigne exceptus vna cũ oibus baptismum suscepit: quo suscepto multis muneribus ab impatore donatus in patriã suam cũ vxore letus redijt.

Martinus eius nois pm⁹ papa: pria Tudertin⁹: pre Fabricio: post Theodox põti. sedit annis. 6. mẽse vno: ꝛ dieb⁹. 26. q põtificatu inito statim cpstãtinopolim legatos misit q Paulũ pria chã adhortarent: vt heresi dimissa: fidẽ catholicã obtinere dignaret. At ipse nõ mõ monitis põtificis obtẽpare voluit: sz etiã legatos põtificis in diuersas insulas Cõstãtij iussu ꝛ auctoritate relegauit. Quãobrẽ Martin⁹ synodũ. 150. epox Rome cõgregauit: in q̃ Cyri alexãdrini: Sergi ꝛ Pyrrhi cpstãtinopolitanox patriarchax dẽnationẽ cõfirmauit: ꝛ Paulũ patriarchã q̃ maxime puauit: ꝓpter qõ Cõstãtinus iperator indignatus Olympiũ cubiculariũ suũ Italie exarchũ statim creauit: mãdans ei vt manichex secta p eã italiã extẽderit. Martinũq̃ põti. aut captũ ad se mitteret: aut certe iugularet. Olympi⁹ itaq̃ Romã cũ venisset: inuẽta synodo nullũ suũ errorẽ suadere potuit. Obquã rẽ lictorẽ interposuit: q Martinũ in ecclesia beate marie maioris interficeret: qõ ille subita ecclesie pcussus pficere nequit. Martino aũt recõciliatus Olympius paulo post vita decessit: sed Cõstãtin⁹ iterato Theodox exarchũ italiã mittẽs iussit vt eũ Martinũ põti. ad se vinctũ pduceret. Venies q̃z Theodor⁹ romã cũ ad põtificẽ salutatũ isset ei ꝓfesti cathenas iecit: ꝛ vinctũ cpstãtinopolim misit. Indeq̃z vsq̃ ad Chersonã ciuitatẽ i exiliũ act⁹ fuit. In q̃ vrbe btus Clemẽs papa: vt dixim⁹: lõge antea exulauerat: vbi ꝛ ipse paulo post vitã finiuit miris vtutũ signis vsq̃ i hodiernũ diẽ refulgẽs. Et q⁹ hic iter sctos martyres relat⁹ est: eius festũ decima die mẽsis nouẽbris celebrat. Hic aũt pontifex ea in synodo multa cõstituit ad decorẽ religiõis xpiane: ꝛ maxime primẽtia. Et primo pcepit clericis ne oĩno comã nutrirẽt: vt habem⁹ in canone. 24. di. c. Nõ liceat. Mãdauit itẽ vt sponsi ꝛ sponse ante 645 5844

carnalē copulā a sacerdote bñdicerēt. 24. di. c. Spōsus. phibuit q3 dyaconos ordinari nisi castitatē p̄fiterēt. 27. di. c. dyaconos. Voluit isup clericū post emēdā in sua recipi debere dignitatē. 5. di. c. si qs. Vetuit p̄terea fidelib9 xp̄ianis kalendaz obseruātias. 27. q. 7. c. Nō lz. Cōstituit isup nil aliud p̄ter aquā t vinū t panē in altaris sacro a sacerdote offerri debere: de p̄se. di. 2. c. Nō op3. Precepit deniq3 olib9 ep̄is vt sacrū chrisma singulis annis p̄ficerēt: t p̄ oēs dioceſis suc ecclias destinarēt: de p̄se. di. 4. c. Omni tpe. Eo itaq3 mortuo cū Rome ignorarēt. 14. menses vacauit episcopatus.

¶ Saraceni q egyptū incolūt tēpestate hac discordijs ciuilibus t occidētalis ecclesie freti ex Alexandria cū ingēti classe soluētes maximā aphrice partē occuparūt: indeq3 cū ingēti tumultu Rhodū insulā pueniētes vrbē ceperūt: t Colossum fama celeberrimū a quo vrbs p̄maria nomen acceperat demoliti sunt: ex cui9 here vt supra diximus. 90. camelos onerauere: t in Alexādriā misere. Behinc multis in Egeo mari afflictis insulis in siciliā puenerūt: atq3 ibi multa loca vastauerūt. Atq3 ita saraceni isti in his tumultibus ad. 150. boiuz milia de iperatoris exercitu interemerūt: hispanos quoq3 vesogothe sibi subdiderūt: infinita p̄ope damna ibidē christianis inferentes.

pp. 81.

5850 651 Eugenius p̄mus papa: natiōe Ro. patre Ruffiniano: post Martinū ponti. sedit annis q̄si. 3. vir certe mire pietatis: religiōis: māsuetudinis: t munificētie: q t Gratiano referēte statuit: vt quilibet ep̄s carceres hēret ad p̄nias delinquētiū clericoz: vt habemus in decretis. 81. di. c. Sacerdos. Voluitq3 vt iuxta ecclias sacerdotū domicilia p̄struerentur. 12. q. 1. c. Necessaria est. Mandauit quoq3 monachis ne q̄is ex causa sine sui supioris licentia claustrū exirēt. 16. q. 1. c. Placuit cōi. Cetuit insuper vt nullus inuitus monachus in monasterio tenereť. 20. q. 1. c. Si qui. Defunctus deniq3. 4. nonas Junij in Petri basilica sepelitur. t tunc sedes vacauit mensem vnū t dies. 28.

5851 652 ¶ Rhodoald9. 7. lōgobar. rex rhotaris regis fili9: hoc āno p̄ri i regno succedēs regnauit ānis. 5. hic Gūdibergā Theodelide regine filiā duxit vxorē: q religiōis mris imitatrix facta: sicut illa modoccie: sic t ipsa i papiēsi vrbe Joāni bapti. tēplū mirificū edificauit plumo gdē auri t argēti apparatu. verū Rhodoal. rex libidinib9 imēsus cū aliq̄ i adulterio lōgobarde mulier[dep̄hēnsus fuisz: a viro illi9 occi

pp. 82.

5853 654 Vitelian9 papa ex oppido seginēsi p̄uincie volscoz: p̄re Anastaūo nat9: post Eusebiū (sus fuit. pōti. suffert9 sedit ānis. 14. t mēsi. 6. vir gdē optim9 t diuini cult9 cupidus atq3 assidu9. Quā obrē t ecclīasticā regulā p̄posuit: cātūq3 ordinauit: adhibita organi p̄sonātia. Hic Theodoz monachū virū optimū: doctissimūq3 in Anglia misit: t Cātuaresi ecclie ep̄s p̄fecit. Qui Theodos anglos p̄dicatiōe t exēplo ad Christū cōuertit: t in fide q̄ diu vixit optime cōtinuit: vnde t librū egregiū cōscripsit: quo declarauit q̄ penitentia dilui vnūquodq3 peccatū posset: de quo etiā in iure canonico p̄sepe fit mētio. Tandē cū Vitellianus hic ecclesiā in oibus bene gubernasset: sexto kalen. Februarij defunct9 in beati Petri basilica sepultus est: vacauit tūc sedes mensibus. 4. dies. 15.

5855 656 ¶ Aript9. 8. lōgobar. rex p9 Rhodoaldū in regno succedēs regnauit annis. 9. Hic Gūdualdi fili9 ex Theodelide frater fuit: q iter cetera apō papiā oraculū pulcherrimū in honorē saluatoris p̄didit: eya rijs ornamētis isignini: ac fundis p̄mis dotauit. Duos hic filios reste Paulo li. 3o successores reliqt: vz Patberitē t Gūdipertū: q̄z tpe lōgobardi cū romāis pacē fuātes inter sese: bi duo multis cladib9 agitauere. Grimoald9. n. bñuētane vnx Rhomoaldo filio ibidē dnce relicto cū ingēti exercitu papiā venit: t Patberitē puez ide fugānit: t Gūdiptū aliū frem mediolano expulit: q̄s res itelligēs Clodone9 francoz rex p̄dolēs adolescētiū ifortunijs p̄festim magnū exercitū in italiā misit: vt adolescētes p̄mū in paternū regnū restitueret. vnde t in citrapadana regiōe cruētissima p̄lia p̄missa sūt. Vex Grimoaldus victor exīs gallos italia pepulit. Refert Paul. histo. li. 4. c. 5. hac rōne gallos fuisse deceptos: t supatos. Lōgobardi siqdē nō lōge ab astēsi vrbe simulata fuga rerū oiuz copia: ac vini maxie optimi plena vasa reliquētes ōtulerūt. Gallica vo castra ingressi rati vo verā cē hostiū fugā leti i oēs cibi potusq3 voluptatē sese effuderūt. Quare supueniētib9 hostib9 cū sōno t crapula grauati eēnt passi velut pecora sine custode iacerēt: ita vt ab ostib9 celi vir supfuerit vn9 q tātā cladē clodoneo regi nūciaret.

5864 665 ¶ Gūdipt9 igit Aripti p̄dicti fili9. 9. lōgobardoz rex: defuncto p̄re regnauit in Papia annis duob9 hic: vt p̄missuz ē: cū Patberite germāo: q mediolanū p̄tinebat plurimū p̄tēdit: t demuz regnū amisit.

pp. 83.

5867 668 Deodatus papa natiōe Ro. p̄re Jouiniano: post Vitelianū pōti. sedit annis. 4. mēsi. 2. t dies. 5. Fuit hic bō sctimonia t religiōe plurimū decorat9: in delinquētes gdē clemēs: in pauperes piētissim9: in hospites benignus t erga miseros t calamitosos plurimū misericors. q imito pōtificatu monasterīū vbi ipse vitā monasticā duxerat: cōsestim in Celio mōte t edificijs t fundis plurimū auxit: ecclias alias nōnullas instauravit: t ad abolēda p̄digia: que sepenumero tpe suo apparuerāt supplicationes frequētes būit. Tandē cū e vita excessisset: collachrymātibus oibus in vaticano in basilica Petri sepultus fuit: t tunc cessauit pontificatus mensibus. 4.

5868 669 Egēti9 alias missessus. 25. p̄stātinopolita. iperator: post Cōstātiū ipauit mē. 6. hūc Cōstātij impatoris militē t natiōe armenū fuisse tradūt: q ipz dñz suū apud siciliā i balneo fraude iterem[it: h ita Missess9 mortuo p̄stātio dū i sicilia sibi vēdicat ipiuz nō p̄celiatis militū ais a sup veniētib9 ex italia atq3 aphrica copijs statī iterfect9 ē: t oēs copie ad Cōstātinū p̄stātij filiū iclinate sūt Vex cū oēs milites passim dilaberēť saraceni apō egyptū h audiētes magna p̄pata classe totā sicilie īsulā: t maxie Syracusanā ciuitatē occupauerūt: t ide magnā p̄dā: t p̄sertim ea ornamēta: q Cōstāt9

ex vbe Roma secū detulerat:in Alexādriā detulerunt.Cōstātinus enim:vt p̄missuz est: multa vrbis Rome ornamēta Syracusas eo aio adduxerat vt inde Cōstantinopolim trajicerentur.

¶Cōstātinus Cōstātij filiꝰ.26.ꝓstātinopolita.impator:post p̄dictū.Massc̄sluz tyrānū impauit annis.17.vir vtiqz catholicus modestusqz ac oi bonitate itegerrimꝰ.q̄ suscep.o iperio Heraclij atqz Tyberij fres suos in iperij cōsortiū accepit:lz sint q̄ dicant cosdē fres suos ne ad iperiū aspirarēt naribꝰ mutilasse:ide mox ecclesias collapsas q̄ sub Heraclio ab hereticis virute fuerant istaurauit atqz altas denuo plurimas edificauit:t cū esset armox vir strēnuus saracenos Ro. iperio infensissimos bello devicit:ac vectigales reddidit:t sic pace cū eis inita Cōstātinopolim redijt: t vt grecos Ro.ecclesie vniret:sextā synodū Agathonis pape rogatu cōgregauit:in qua gdē p̄missuz fuit sacerdotibus grecis vti posse vxoribus legittimis:latinis vero nequaq̄. Beniqz cum esset bonus operibus plenus.16ºimperij sui anno apud Cōstātinopolim e vita decessit.

¶Grimoaldus.x.Lōgobardox rex Būdipto puulo expulso regnauit annis.9.vir hic fuit mediocris stature:i q̄:vt Pau.li.4.refert:fuerūt mlie tū corpis tūqz ai dotes:t gdē p̄clarissiᵉ.Erat.n. corpe validus:capite caluo:p̄missa barba:atqz aio t corpe in rebꝰ agēdis p̄mptissimꝰ:prudētia q̄z ac cōsilio nō solū i rebꝰ externis:sz etiā domesticis mltū valuit:nā q̄dā capitula putilia Rhotaris regis edicto addidit:q̄ t ipsa postea legis formā accepe:buiꝰ vt p̄mūsimꝰ Rhomoaldꝰ bñuētanox ducis filius fuit:cui Cōstātinꝰ p̄dictꝰ ipator dux bellū mouit:Eapropter ad p̄cz legatos Ticinū misit:vt ꝯ impatorē sibi auxilio foret aliter de ipso actū cē.Quo audito Grimoaldꝰ hic stati magno ꝓpatu exercitu ꝯ Cōstātinū ire statuit:t Lupo forojulianox duci regnū t oues ꝓmisit.Lupus aūt rege digresso italie regnū sibi vēdicare dispossuit.vnde t in etruriā atqz emiliā vltra padanā oia tumultibꝰ involuit.Qua propter Grimoaldus apud Bñuētū hoc audiēs bauaros duce Cacano pecunijs t pollicitatiōibꝰ in Lupū ꝛcitauit:q facto magno ipetu mox a Lupo ipso in p̄° ꝛgressu bauari supati sūt.Dex sequenti die pliū repetētes Lupū supant t obtrūcāt:totūqz forojuliū diripiūt t icēdūt.Reuersus vō Grimoaldus gras Cacano egit q̄ sibi auxilia p̄stitisset:suasit vt copias reuocaret:deide elā in fox Pōpilū.i. Jmolā duxit vltur.ꝰ in iuriā quā a Rauēnatibꝰ ibi acceperat dux.s.trāsiret in auxiliū filij sabbato sctō ex inopinato ciuitatē aggressus ē:clerūqz cū oi pplo p̄mū iterfecit:deide vrbē solo cōquit:ide q̄z Arne seū Lupi filiū ad p̄nū ducatū aspirāte apud forliuiū cū mltis sclauis iterfecit:randē t ipse nono die post phlebotomiā in brachio factā dū arcu colūbā sagittasset:crupto denuo sine itermissione sanguine die obijt:t apud Papiā in beati Ambrosij basilica quā ipse sua ipensa struxerat sepultus est. 670 5859

¶Lotharꝰ.xi.francox rex hoc anno Clodoneo p̄ce defuncto regnū accepit:t regnauit annis.4. 671 5870

Donus papa natiōe Ro.p̄ce Mauritio genitus post Adeodatū pōti.sedit anno.i.mē.2.t die .5.q̄ gdē anno maximi hymbres fuere:t multi fulminibꝰ affilati iterierē:t frumēta i agris emacruere:vnde ob hoc pōtificatū in maximis turbinibꝰ suscepit.Fuit aūt adeo sctitate t doctrina valēs vt clex diuersis distinxerit ordinibꝰ:diuersisqz auxerit honoribus:t Rauēnatē ecclesiā a romana tādiu segregatā:t eāobrē aliocephalim appellatā sedi aplice multa cū pace reduxerit.Theodorus n ciusdē ecclesie p̄ses t eps sanctissimus in hāc opinionē oēs reduxit.hic p̄terea quosdā monachos syros cū nestorianis sentientes dānauit:varijsqz monasterijs eos diuisit.Hic insup beati Petri vestibulū qō paradysuz vocant marmoribus ornauit:ac etiā ecclesiā apostolox via ostiēsi t beate Euphemie via apia sitam instauravit:atqz alia multa diuino honori cōtulit beneficia.Defunctus tandē in basilica Petri sepultus fuit.t tunc cessauit episcopatus menses duos. 672 5871

Habbon p̄mus papa natiōe siculus:p̄ce ro.dono suffectꝰ sedit annis.2.men.6.die.15.hic monachus exñs ob maximā eiꝰ sctitatē.4.pōtifex ex monachis creatꝰ est pōtifex certe tāte sanctitatis t pfectiōis vt leprosuz obuiū sibi factū osculādo satis liberauerit.Tante etiā clemētie t māsuetudinis exitit vt neminē a se vnq̄ tristē dimiserit.Habuitqz (vt p̄missuz ē) impatorē moribꝰ t vtutibꝰ suis ꝓsimilē.Quapropter monothelitax causa ꝓsiliū apud cōstātino.hāc voluit:vnde eidez legatos cū p̄mū pōtificatū inijt cōstātinopolim misit:qs pbenigne susciptēs adhortatꝰ est:vt omissis altercatiōibꝰ ex equo t bono vnā ecclīaz duabus facerēt.Huiꝰ tpe post lune t solis eclypsim tanta pestē apud Romaz laboratū est:vt etiaz istū pōtificē vix sctissimū q̄rto idus Ianua.sustulerit:q̄ mortuo eamobrē cessauit papatus anno.i.t mē.7. ¶Synodorum omnium epilogus. pp.85. 674 5873

¶Synodus vniuersalis.6.200.s.89.epox hoc anno apud ꝓstātino.itra impatoris palatiū auctoritate Agathonis pape t Cōstātini ipatoris ꝯ Macharitū anthiochenū t Grego.ꝓstātinopo.epos:ac eox seqces indicit.Acta nāqz est causa monothelitax hereticox:q vnā tm in xp̄o dicebāt fuisse volūtatē:ad quā Agathon pōti.doctos xp̄iani nois viros:vz Joannē portuēsem epz:t altex Joannē ro. ecclie dyaconū cardinalē misit.Aderat q̄z t bi p̄cipui defensores hereseis Grego.p̄dictꝰ ꝓstantinopo. t Macharius anthiochenī epi vbi t post multas disputatiōes p̄fatā heresim ꝛdēnarūt:q̄obrē Grego.suiaz mutauit:Macharius aūt q̄ in ꝓposito ptinax fuit:dignitate sua p̄uatus fuit:t cū cōplicibꝰ suis Ro.relegatꝰ ē.Anathematizādo itaqz greco p̄mo.p̄ces ꝛcilij nouē capitula scripserūt:i qbꝰ Aug. Ambr.Hiero.Cyrilli.Athā.Basi.Grego.Biony.t Hylarij sniaꝰ ꝛcluseruntꝰ fuit duas nās t obstinatiōes in xp̄o fuisse:sicut p̄z p Gratianū.15.c.Sexta synodꝰ.Quapp Joānes portuēs epūs.8.die pasce cora impatore:t grecox p̄triarcha:corāqz vniuerso cōstātinopolitano x̄ gratx actione deo exolueda in bo

silica sācte Sophie missaz latine celebrauit: oib⁹ q aderāt approbātib⁹ illū sacrificādi morē. Sex itaq; approbatas synodos ex supiorib⁹ celebratas fuisse ꝓstat: qs et epilogādo recēseri idigitū hic nō puto.

¶ Primā itaq; vniuersalē synodū nicenā fuisse ꝓstat: q. 318. patrū ꝓtra Arriū cōgregata fuit: q tres grad⁹ in trinitate ponebat: prez. s. maiorē: filiū minorē: t spūz sctū creatura. Hec aūt Cōstātini t Siluestri pape: Adhabarijq; hierosolymitani atq; Alexā. alexādrini ptiarche tpib⁹ celebrata fuit: q dē nātes eā hereziz statuerūt. xx. canones: q̄ auctor maxe pstās Alexā. fuit: cui⁹ qdē auctoritas par cūā (gelize fuit.

¶ Secūda fuit ꝓstātinopolitana. 150. patrū Gratiani t Theodosij pncipū: ac Ba masij pape: Cyrilliq; hierosolymitani atq; Nectarij alexā. ptiarche tpib⁹ cōtra macedoniū ꝓstātinopolitanū epm t Eudoxiū q negabāt spiritū sanctū deū esse: t hi oēs cōdēnata prefata hereſi q̄tuor canones statuere: q̄ auctor maxime beatus Constantinus fuit.

¶ Tertia ephesina ducētoz patrū: magno Theodosio pncipe t pōtifice Celestino: Juuenaleq; cōstātinopolitano epo: atq; Cyrillo hierosolymitano cōtra Nestoriū ꝓstātinopolitanū epm q beatā vgi. Mariā nō dei sed hois tm genitricē appellabat: vt. s. aliā carnis psonā: aliā faceret deitatis. Hi qppe .15. capitula ō huiusmōi blasphemias auctore deo: eodēq; sctō Cyrillo anathematiçādo descripserūt.

¶ Quarta calcidonēsis. 630. patz Leonis pōtificis: t Martini pncipis: Juuenalis q̄z hierosolymitani: t Anatholi ꝓstātino. epoz tribus cōtra Eutbicē cōstantinopo. abbatē asserentē Christū post humanā assumptionē nō ex duab⁹ naturis existere: sed sola in eo diuinā naturā pmanere. t hi qdē pserimptā heresim cōdēnantes. 28. canones statuerūt: q̄z auctor maxime sanctus Anatholius epm fuit.

¶ Quita itē celebrata fuit ꝓstātino. ō Theodoz mopsotenū t oēs hēticos: q Mariā vgi. solū hoiez pepisse dicebāt: nō āt deū: t hoiez: q̄ i synodo ꝓstitutū fuit: vt beata vgo theotocos diceret: qz vere deū t hoiez pepit. Hec aūt Justiniani pncipis tēporibus t Julij pape: ac dñi Anthiocheni: atq; Eutbitij cōstātinopolitani: bita fuit: qui oēs q̄tuordecim capitula anathematiçando scripserūt cōtra theodosici predicti t socioz eius blasphemias. Et hec de sex pncipalioribus synodis sub epilogo dicta sufficiāt.

¶ Fuere t alie vigintitres synodi: vt habet in canone. 5. di. diuersis tpibus habite: q̄ tamen eiusmodi auctoritatē quā sex predicte principales nō obtinuerunt: quas hic brevitatis causa omitto.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Theodorus angloz archiepūs vir doctissimus optimusq; p hoc tēpus apud Angliā floruit: t iter cetera: vt Paulus histo. refert: librū egregiū edidit: in quo declarauit qua penitētia vnūquodq; peccatū dilui posset: sed t alia cōmētaria perpulchra in diuinis codicibus scripsit.

¶ Damianus insup papiēsis epūs: t Adansuetus mediolanēsis simliter epūs his tpib⁹ in italia t doctrina t sctitate plurimū valuere: q̄z epla atq; tractatus ꝑdictā sextā synodū multū iuuere: in qb⁹ hec potissimū aderāt scripta: hec ē vera dei t hois fides: vt due credant i deo volūtates: dueq; opatiōes.

¶ Severin⁹ agaunēsis abbas doctissim⁹ ad hec vsq; tpa cū glia puenit: q i vita piter t i morte mlīa claruit miracul: t iter cetera ferī tiz Clodo. frāco. regē lāguidū a diutina sua ifirmitate pcib⁹ libasse.

¶ Stella q̄ greci cometē vocāt hoc codē anno p. 3. ptinnos menses apparuit: t pluuie maxime: frequētissimaq; tonitrua: q̄lia nunq̄ antea audita fuerāt: q oia maxias: t qdē ꝓxias clades idicauere. vnde mox max⁹ vniuersaliſq; pestilētia subsecuta est: qua certe primū Papia fere tota depopulata: t p annū derelicta est. Scribit. n. Paulus historicus libros. 5. Hic frequētib⁹ pluuijs oēs segetes cōculcatas iterūq; fuisse renatas t ad maturā frugē etiā puenisse: t pcertim in vrbib⁹ nostris cisalpine gallie.

¶ Theodorus .12. frācoz rex hoc anno pze sublato regnare cepit: t regnauit annis .14. vir certe callidi t astutissimi ingenij: nec manu minus q̄ cōsilio ꝓmpt⁹: t ꝓpterea multas in vrbe tyrannides exercuisse ferī: Hebroynū qppe quendā nobilissimū habuit necessariū: cuius cōsilio ipse rex oia agebat: t inter cetera cū austrasios populos exosos haberet: cōtra eos regē cōcitauit. Qui magno exercitu cōparato aduersus eos duxit. Sed ipse auctor maloz Hebroynus a Pipino austrasioz regulo interfectus mox etiā ex supatus est. Quo viso Theodorus rex Pipinū in locū Hebroyni suffecit: t maiorem domus regie: regniq; gubernatorē voluit esse. Quo autem genere mortis obierit nō inueni.

677 677 ¶ Garibaldus Grimoaldi regis filius. xi. Lōgobardoz rex: hoc anno puer pze mortuo regni iura suscipiēs regnauit tm mēsib⁹ tribus: Eo tpe Partharis qdē puerū Grimoaldus Papia depulerat: teste Paulo histo. li. 5. c. 34. dū exul ex gallia in Britanniā trajiceret: incerta voce admoneret: vt mortuo Grimoaldo paternū regimē repetat. Qua qdē voce pmotus: licet incertus haberet auctor: in Italiam rediit. Et. 3. mēsibus post Grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus est.

¶ Partharis .12. lōgobardoz rex Aripti regis filius: repetito regno regnauit post solus annis octo: morq; cū Juniperto filio ānis decē: vir sane bon⁹ t xpiane religiōis amator: cui⁹ rei causa multas ecclie ac sancte Agathe monasteriū edificauit. Cui⁹ etiā vxor Rhodelida eius exēplo pmota: t ipsa gliose vginis Marie basilicā q̄ ad pticas dicīt extra muros pulchrā extruxit: t maiora extruxisset: nisi Aribis lōgobard⁹ tridētinoz dux illū pturbasset: q elat⁹ victoriā ō bauaroz regē. cl. apud Bauçanū oppidū fuderat i reges suos arma mouere pſūpsit: Ver. Partharis hic ꝓpato exercitu hoiez pmo impetu fugauit t tādē vsq; Tridētū illū pseqūs in vrbe aliq̄diu obsedit: t cū fuga salutē sibi q̄siisset: Partharis vrbe potit⁹ est. tāta tū hui⁹ regis clemētia fuit: vt hoiez ad se redeūtē in gr̄az reciperet: t Brixie ducem ad Juniperti filij preces crearet reclamāte tamē sepius patre ꝓ in suā hic Juniper⁹ faceret

perniciē qui hosti suo ad malignandū vires ꝓberet: Brixiana nāq; ciuitas magnā semper nobiliū lō gobardoꝝ multitudinē habuit: nec in presentiaꝝ secus is Partharis rex optimus: tandē ab hac fece subtractus in basilica Saluatoris: quā eius pater in Papia extruxerat: sepelitur.

Leo eius nois ꝟs papa natiōe Siculus: ꝑre Paulo: Agathoni pontifici succedēs sedit mēsi. x. ꝑ. 86. 679 5878
t diebus. 17. vir qdē sctitate t scia cōspicuus: cui⁹ scripta extāt elegātissima: t vltra doctrinaz atq; eloquētiā singularis religiōis pietatis atq; clemēte fuit pōtifex: q oēs vbis t exēplo ad iustitiā: ad fortitudinē: ad humanitatē: benignitatēq; hortabat. Hic ꝙppe in missaꝝ celebratione pacis oscula post agnus dei dari istituit. Cōcessitq; necessitate vrgēte oi die baptizari debere: sicut habem⁹ in canone de cōse. di. 4. c. Hoc q sextā q̄z synodū ꝓdictā ab Agathone celebratā approbauit atq; suscepit: t eos anathematizauit: q̄s illa sancta synodus ꝑsente Cōstātino dānauerat. Instituitq; ꝓterea t qdē sancte: ne ad archiepatū assumpti ꝑ vsu pallij: aliozūue officioꝝ gcꝝ ecclie ꝑ oluerēt. Obijt deniq; vir optimus atq; sctissimus. 4. kal. Junij: q̄ qdē die eius natale celebrat: t collachrymātibus oibus in ecclesia beati Petri cū magna reuerētia sepelit: t tūc sedes vacauit mēsi. xi. t dies xxi.

Benedictus ꝟs papa: ꝑre Joāne Romanus: post Leonē t ipse sedit mēsi. x. t die. xij. Is vnus fuit q merito oiuz suffragijs idemortui leonis surrogari debuit. Nā ab incūte etate exemplo militari cepit: t in diuinis scripturis ab ipsa pueritiā operā dedit: adeo vt in ipsis doctrina t exercitatiōe singularis tūc haberet. Ob cuius sctitatē ꝓmotus impator ad eū hac sanctiōe misit: vt deinceps quē clerus t exercitus Ro. deligeret in papā nulla impatoris aut expectata licētia electigio cō firmaret: qō diu obseruatū est. Hic itaq; beati Petri: briq; Laurē. in lucina: ac beati Valētini martyris via flāminea: necnō t vginis dei genitricis ad martyres basilicā restituit: easq; aureis ac argēteis vasis: vestibus: aliisq; ornamētis plurimū exornauit. vi. ꝺo mēse oibus carus atq; acceptus e vita decessit: t apud sanctū Petrū in vaticano sepult⁹ fuit idus Junij: t post sedes vacauit mēsi. 2. t dieb⁹. 15. ꝑ. 87. 681 5880

¶ Ungarorum regni principium.

¶ Ungaroꝝ seu bulgaroꝝ regnū ꝑ hoc tēs initiū būit. Hi nāq; Bulgari ex Scythia noniter p° ipe tu Thraciā europe regionē ingressi: q̄s cū impator retardare tētasset in furoꝛē ꝑsi illū iter Pānoniā t Mysiā igēti clade superāt. Fugiētiq; pacē nō ego ꝺditiōibus dederūt: ꝑ quā pānoniā t mysiā ꝓuincias ꝓsecuti sūt: vbi t p. 800. t. 6. annos sedē obtinēt nō sine magno reip. xp̄iane emolumēto: t maxi⁹ cō tra Turcos assidua bella gerētes q̄bus p° Trebellius rex regnauit: q Justinianū. 3. ab iperio deiectū postea armis restituit. Mysia aūt ꝓuincia q̄ Ungaric pse phrygie ꝓuincia erat: t adiacet helespōto: t teste Ply. 5. li. natu. histo. ꝓtermina ꝟs Eoliā i q̄ est ciuitas Adesia haud lōge a Troia: Caroloꝝ etiā glioſuz nomē ꝑ hoc tēs apud frācos initiū sūpsit. Erāt aūt duo frēs austerie duces: vnus Martin⁹: t alter Pipinus cognomēto vetulus sine brevis. Pipinus aūt cū itellexisset Hebroynū regis Theodori necessariū atq; domus regie tū ꝓmariū regē in austerios ꝓcitasse t max⁹ eis dāna itulisse: vna cū frē suo exercitu ꝓgregato regē i bello expectauit: t certamine iter eos gesto Rex ꝓdictos frēs fudit: t martinū ꝑ fraudē interficere fecit: ſz t paulo post etiā Hebroyno occiso Pipinus reintegrata pugna regē cū frācis superauit: deinde pace ꝓposita aliū in locū Hebroyni ꝓstituere impauit: t ipse i austeriā cū suis rediit. Verū cū itellexisset regē oibus odiosuz esse q̄ Bertarij cuiusdā ignobilis ꝓsilio t opa oib⁹ in rebus vteret: ipse regnū occupare decreuit: t copijs plurimis in vnū coactis cū magno tumultu trasecit in gallia. Et facto itez cū rege t Bertario cōgressu vniuersuz eoꝝ exercitū in fugā vertit: t Bertari⁹ fuga sibi salutē q̄siuit. Theodorus aūt sine exercitu in regnū sese recepit: paceq; obtēta Pipinū victorē regni gubernatorē t maiorē domus regie designat: t extūc apud gallos francoꝝ reges a solita sortitudine t belli sciētia degenerātes. 2. q victores esse videbant: regnū administrare ceperūt. Quippe cū e celo datū esset: hāc regni dignitatē ad austeriorū ꝓgeniē deuolnēdā Pipinus iā in francoꝝ regnū regnare cepit: virū in rebus in regno cōpositis: t Rodoberto quodā cōsanguineo suo in administratione cōstituto ipse in austeriā redijt q̄ erat francoꝝ orientaliū regni pars vbi. 17. annis rexit.

Iohānes papa. 5. natiōe ātiochē. ꝑre Cyriaco: p⁹ Būdictū pōt. sedit ānos. 1. t die. x. vir singlar religiōis t māsuetudinis atq; doctrīe: q t libellū de pallij dignitate ꝓposuit. t ꝓpterea i eccliā sancti Saluatoris apud lateranū ab epis: ostiēse: portuēse: t viterbēse cōsecrari se fecit: quē qdez ritū ceteri postea obseruauere. Obijt aūt post annū. 4. nonas Augusti: t apud sctm Petrū sepult⁹ fuit. ꝑ. 88. 682 5881

Conon papa pīna origine Thrax: ꝑre Būdicto natus: post ꝓdictū Joāne pōtifex fact⁹ sedit mē. xi. t die. 3. vir qdē bonus: t tāto ꝓncipatu dignus: t eas ob res a nōnullis angelicus vocatus: eo q̄ erat venerāda canicie t forme dignitate ilustrissimus. Cūq; romani Petrū būc archiepz t exercitus Theodoꝝ ūsbyteꝝ cardinalē sibi peterēt: Theodo. exarchus Cononē būc ob eius ꝟtutes acclamātib⁹ cūctis ꝓfirmauit: q̄ inito pōtificatu stati i ualitudinē icidit: de q̄ t mortuus est ac sepultus apud sctm Petrū. xi. kal. octo. t cessauit sedes ānos. 3. ꝑ. 89. 683 5882

¶ Viri doctrinis excellētes.

¶ Joānes bergomens eōs tēpestate hac Paulo histo. li. 6. c. 6. testāte: t doctrīa t auctoritate floruit: vir vtiq; eruditiōe: fide: cōuersatiōeq; ac moribus oibus ornatus: cui pp egregias eius ꝟtutes etiā ꝓnei pes cūctis honoris gra assurgere ꝓsueuerāt. hic cū Juniptū lōgobardoꝝ regē sepenumero salutis gra pes cūctis honoris gra assurgere ꝓsueuerāt. hic cū Juniptū lōgobardoꝝ regē sepenumero salutis gra argueret ea de causa aliq̄n eū in ꝓuio offēdit: q̄ ex re regē ad idignatiōnē cōmouit: t ei ad hospitiuz reuertenti equū ferocē t indomitū qui immenso fremitu sup se ascendētes terre allidere consueuerat:

parari fecit: Cui cū sctūs eps insedisset: ita māsuetū aial reddidit: vt cū suavi incessu an domū ꝓpriā vsqz portauerit: qō rex intelligēs ex eo t deinceps cūm tanq̄ virū optimū maximo honore ꝓsecutus est. Equūqz quē sue sessioni dedicauerat: ei etiā dono dedit: Atqz farram: ruscūqz: quē Alacis tyrānice ecclesie abstulerat: eidem episcopo restituit.

¶ Beda anglicus cognomēto venerabilis: vir latina grecaqz lingua nō mediocriter erudit⁹: tēpsla te hac ꝓ xp̄iana religiōe mlt̄ laborauit: eo q̄ docēdo t p̄dicādo vsqz in senū oēs pstrinxerit: terras: t adeo laborauit: vt p̄ nouē t.20. ānos docere t libros ꝓponere nūq̄ lassus visus fuit: ea propter venerabilis cognomētū meruit: q; cū circa annū dñi. 734. etatis vo. 72. plen⁹ bōis op̄ib⁹ diē obierit i scīoꝝ numero ꝓputari meruit: cui⁹ corpus postmōz ad genuēsiū maritimā delatū i dni Benigni basilica cōditū nūc vsqz manet. Hic aūt cū doctissimus eēt hos egregios edidit ꝓmētarios atqz libros: vz Super Mar. li. 4. sup gen̄. li. 1. sup Tobiā li. 1. de qōni. li. reg. li. 1. sup Lu. li. 1. sup Samuc. li. 4. sup psal. li. 1. de tpi⁹ ebroni. li. 1. sup epistō. cano. lib. 7. sup Esdra li. 3. de locis scīs li. 1. eme sup Salo. tēplo li. 1. sup cāti. cā. li. 5. de gestis āglo. li. 1. sup apoca. li. 1. sup esdra li. 3. de locis scīs li. 1. eme vz Strabo. Hemyonē. q̄z alter plerasqz omelias elegāti ꝓmone ꝓposuit. t alterū i genesim ꝓmētat⁹.

pp. 90.

5883 684 Ergi⁹ papa natiōe antiochen⁹: ꝑte Tybe. nat⁹: Cononi pōti. succedēs sedit annis. 1. 4. mēsi. 8. t die. 1. 4. magne doctrine t scītatis vir: q̄ obcāz: lz maxia cū difficultate: q: cū alij Theodorū: alij Paschalē archidiaconū postularēt: in canonis defūcti locū sufficer⁹ est: quē postea Justinianus ip̄ator: cū sue synodo nollet acgescere: ad se vinctū p Zacchariā ꝓthospatariū suū cōstātinopoli trahere ꝓcepit: sz milites italici id admittere t tolerare noluerūt. t nisi ab eodē pōti. ꝓthospatari⁹ tutat⁹ fuisset: ꝓtinus trucidat⁹ fuisset: vex cū pacē obtinuisset: vt vir scīssim⁹ ad eccl'iaz instauratiōnē manū apposuit: t q̄ max⁹ Petri basilicā semi dirutā restituit: atqz mlta dona ꝓciosa obtulit: ibiqz cū basilicā reficeret p̄ē dñice crucis in arcula eburnea repit: atqz b. i Leonis pape corp⁹ vilissime iacēs: dño reuelāte i honestiorē locū trāstulit: hic iter cetera ꝓstituit: vt agn⁹ dei ter ante fractionē panis xp̄i semp in eccl'ia caneret. Eiusqz vtute t scītate saxones oēs fidē n̄raz suscepērūt. Tādē vo in dño gescēs. 6. id⁹ sept̄eb. collach⁹ymātib⁹ cūctis i basilica Petri sepelit: t tūc cessauit ep̄atus dies. 50.

5884 685 ¶ Clodoneus eius nois fs: Theodori regis filius. 13. rex frācoꝝ: hoc anno frācis post p̄em puer regnare cepit: t p̄mittēte Pipino regnauit annis duobus: q̄ mortuo Childibertus Theodori frater regnū accepit: t q̄rtus Frācoꝝ rex hitus ē. Ad quē Pipinus ex austeria p̄sumptam cōtumans regina possessionē Grimoaldū filiū gubernatorē regie domus statim misit: cuius auctoritate rex oia administrauit. Ipse aūt Pipinus interim cū Suevis t Germanis populis plurima bella gessit.

5885 686 Justinia. 2. Cōstātini p̄dicti fili⁹. 27. ꝓstātinopo. ip̄ator: p⁹ p̄ez iperauit p̄ma vice ānis. x. bō sane bon⁹ prudēsqz: ac clemosynaz ꝑfusus largitor: q̄ sobres ꝓstātinopolitanū admōz auxit iperiū: t mlt̄as leges cōdēs diuinā honorauit religionē. Deide cū Saraceni lybiā t aphricaz inuasissent: t oia maris exposita occupassent: eoꝝ malis p̄mot⁹ Justinia. cū imēso exercitu in eos stat̄i p̄rupit: t mīn terrorīs eoꝝ duci Aminechel iussit: vt vltro pacē expostulās aphricā occupatā restitueret. Facta itaqz pace haud multopost Justinianus t in deū t in bōies mlta incōstātia vti visus est q̄ p⁹ saracenos ipsos: deide vngaros ꝑter pacis federa adorsus ē: a q⁹ n̄ plus icōmodi accepit q̄ iniūlit. vñ t ꝓstātinopoli redīēs i max⁹ ciuiū suoꝝ odiū devenit: q̄ p̄fecti vrbis seuitiā nō ꝓpescuisset: q̄qz synodū hūisset in quā p̄dictā sextā synodū quā p̄ suus fecerat ifringere conat⁹ sit. q̄qz Sergiū pōti. Ro. iterficere voluisset: q̄ propter vniuersa in eū ꝓmota ciuitas Leōtiū p̄ticū nobilissimū ac potentissimū cū vniuersa plebe in eū excitauit: q̄ refracto vrbis carcere: multisqz eductis morti dānatis ip̄z Justiniani impio diecit: naribusqz mutilatū i exiliū apō Chersonā pōti ciuitatē misit: t ipse Leōti⁹ ip̄iū

pp. 91.

5894 695 Dānes eius nois. 6. papa: ꝑte Petronio greco oriūdus: post Sergiū pōti. ānis. 3. t (amūlt. mē. 7. sedit. Hic vt mlti asserūt martyrio coronat⁹ ē: sz a q⁹ nō satis ꝓstat: q̄ t bti Andree basilicā i vaticano collapsaz restituit: ac bti Petri altare cū duab⁹ colūnis detexerat: leuaqz exornauit: atqz ēt: vt erat alo pi⁹ ex erario eccl'ie mlt̄os captiuos redemit: t in samū cū pace remisit. Adortuus tādē martyr ad catbacūbas via apia apō sctm Sebastianū sepellit: t tūc sedes vacauit mē. vno

5895 699 Bōnus p̄ticius. 28. ꝓstātino. iperato⁹: pulso Justiniano iperiū occupās: imp̄auit (t vic⁹. 19 annis. 3. hic Baljcino p̄fareha annuēte cū oi vrbana plebe Justinianū deiecit t iperiū obtinuit: q̄ intelligēs Aminelech saracenoꝝ admiratus mox aphricā invasit: aduersus quē iperator hic Joānē p̄ticū misit: t eos sarracenos ex aphrica exterminauit. Sed cū nō sperares aduersus magnas sarracenoꝝ copias aphricā diu tueri: Joānes ad imp̄atorē ꝑ auxilio ip̄etrādo reuersus est quo recedēte iterim exercit⁹ yberiū quēdā ꝓstātinopolitanū imp̄atorē sibi creauit: q̄ mox cū exercitu ꝓstātinopolim navigauit: captūqz ibi Leōtiū naso sicut t ille Justinianū p̄uauit atqz in carcerē trusit.

¶ Junipt⁹ alt⁹ Cōpertus partheritis regis fili⁹. 13. lōgobar. rex: hoc āno p̄e ipso defūcto sol⁹ regnauit ānis. 12. vir oi bōitate ꝓsicu⁹ eloquētissimusqz atqz cūctis amabilis t gratiosus: necnō t i bellis exercitatissim⁹ ac audacissim⁹: cui⁹ gesta apō Paul. historicū p̄clara hūt. hic iter cetera apud Papiā vrbē vbi bellū Ō Alachis gesserat monasteriū pulcherri⁹ in honorē beati Gregorij martyris extruxit: atqz alia in vrbe refecit t edificauit. Tādē bona gratia t pace vita functus: vniuersis lōgobardis

collachrymãtibus: teste Paulo li. 5. c. 12. apud sanctũ Saluatorẽ: qõ annus suus struxerat sepelitur.

T Yberius eius nois. 3. fs Cõstãtinopoli. impator: Leõtio capto t icarcerato iperauit annis. 7. hic cõstãtinopolitanus nobilissimus erat ciuis: q alio noie Absimar⁹ vocabaꝛ: q suscepto ꝓncipatu Philippicũ Nicephoꝛi patricij filiũ suũ ad obtinẽdũ iperiũ fautorẽ in põtũ exulta re ꝓtinuo iussit. Dixerat. n. idẽ Philippus iperatoꝛi se ꝓ getẽ vidisse aglã caput suũ obũbrare: q ipera toꝛ iperij ꝓsagiũ id existimãs statim in cũ relegauit. Verũ etiã cũ Justinianũ olim iperatorẽ apud Chersonã ponti relegatũ iterimere statuisset: id audiẽs Justinianus sibi cauẽs ad Cacanũ bavaruꝫ cõfugit: a quo honorificẽtissime susceptus: ctiã eius filiã sibi vxorẽ dedit: q ad recuperandũ imperiuꝫ ei auxiliũ ꝓstitit: quo auxiliatore Tyberiũ hunc eiecit: t imperiũ rursus recepit.

I Oannes. 7. papa ex Grego ꝓle greco nat⁹: p⁹ alie ꝫ Joã. põti. hoc ãno ỏlect⁹ sedit anni. 2. t mẽ. 7. t dic. 18. hõ sctitate t eloquẽtia clarissim⁹: q t ipse in basilica Petri oratoriũ i honoꝛẽ ge nitricis adhuc extãs extruxit: t sãcte Euphemie basilicã restituit: cemiteria q̃z nõnlla: t pser tim sctoꝝ Marcellini marci t damasi põti. exoꝛnauit: alias ẽt basili. picturis t sctoꝝ bistoꝛijs cultio ꝛes reddidit. Js tãdẽ oi gravitate ꝑclar⁹. 15. kal'. decẽ. t i basilica quã ꝓstruxerat sepulꝛ⁹ẽ: t vacauit se

I Ustinian⁹ oli august⁹ item ꝓ ope Cacani soceri sui ꝓstãtinopoli reuersus rursus (dcs mẽsi. 3. ipauit ãnis. 6. q cũ p⁹ adepꝛ⁹ ẽ ipiũ Tyberiũ t Leõtiũ ipatoꝛes a gb⁹ fuerat iperio ꝑuat⁹ in carcerẽ iuẽtos eduxit: t vtrũq vniuerso spectãte pplo iterfici mãdauit: galinicũ vo P̃triarchã obcecatũ Ro. relegauit: ac mlros ex inimicis suis vario mortis gẽe e medio sustulit: plerosq i carcerẽ trusit: q̃ꝫ de nũero mucũ naꝛib⁹ abstergebat: t idcs aliquẽ supplicio afficiebat. Deide i odiũ põtificij nois: vbi exulauerat Mauriciũ p̃riciũ t Helyã spartariũ Chersonã cũ classe misit: q oẽs marcs pu bertatẽ supgressos ibidẽ iterfecit. Ocꝫ de pristina vita ob calamitates ppessas Justinian⁹ minoꝛ imu tare voluit: nisi q põtificẽ romanũ venerat⁹ ẽ. Nã ꝓstãtino põti. classe q̃ tuti⁹ ꝓstãtinopoli veniret mi sit rogãs vt dignaretꝝ ad se ꝓficisci: qꝛ iã ex mlto tpe erat cupiẽs sũmũ aliquẽ põti. videre: q̃ obtẽperãte Justinian⁹ Tyberiũ filiũ cũ regio comitatu t Cyrũ p̃siarchã cũ oi clero bonoꝛis gr̃a vsq ad octanũ lapidẽ ei obuiã misit: t põtif. cẽ gdẽ vbẽ igressus nõ solũ ꝓplex⁹ẽ: vex ẽt ca⁹ pedes venerationis gr̃a exo sculari voluit: oiaq põtificũ ro decreta approbauit t ꝓfirmauit. Discedẽs aũt ab eo põtifex hominẽ adhortaꝫ vt cũ oib⁹ pacẽ ꝓfuet: t q̃ pacis fũt maxᵉ cũ Philippico magni ai viro i chcronẽsi insula exu lati ingreret. At Justinian⁹ ꝓsilio põtificis bñmerẽtis nõ obtẽperãs iterficiẽdi Philippici ea classem in põtũ misit: t cũ Philippico dimicare tẽtasset ab eodẽ cũ Tyberio vnico filio iterfect⁹ ẽ. Eas ob dis sensiões aphrica t lybia: ac granate regnũ a Sarracenis occupate fuerũt q̃ vsq i p̃sẽte diẽ illis parẽt.

I Sinus papa natiõe syr⁹: Joãni. 7. in põtificatu suffect⁹ sedit tm̃o dies. 20. q̃ tpe magnũ sci sma fuit: q lz in põtificati podagra adeo laboꝛaret: vt nõ mõ ambulare: verũ nec cibũ ꝑ se su mere posset. tñ ita reipub. t vbis rome curã gessit vt nil ptermiscrit qõ bonũ pastorẽ deceret. Sed subita morte coꝛreptus in basilica Petri sepultus est. Et tunc sedes vacauit men. i. dies. 18.

Venetorum ducatus initium.

Paulus luci⁹ Eraclian⁹ ꝑm⁹ Venetoꝝ dux hoc anno a p̃siarcha pplogz veneto: vz tribunis ꝓce ribusq cũctisq plebeis in Eraclea ciuitate creat⁹ dux: ducauit annis. 8. mẽ. vno t dieb⁹. 5. Additõe nãq vbis Venete vsq in p̃sẽs tps cũ veneti gubernatiõis formã sub tribunis t cẽturiõib⁹ habuissẽt. nũc vo ꝑ frequẽtes aduersariox icursus reꝑmẽdos de cõi oiuꝫ ꝓsilio hũc hoiez tãto dignũ honoꝛe die gerũt q magꝛatu susceptο stati cũ Lõgob. vbiq fedus iniit t Venetã ciuita. ꝑ virib⁹ ãpliare curauit. Unde t iter cetera Eraclee fines a plano maioꝛe vsq ad minoꝛẽ pduxit: vsq in hoc tps uenecta ciui tas pui moꝛti fuit: lz eo duce auctoꝛe extructa t ãpliata vbe: istructisq classib⁹ tãꝫ nobilissimi icole veneti huc atq illuc ꝑ exercẽdis negotiatiõib⁹ nauigare ceperũt. Et cũ supioꝛib⁹ dieb⁹ ab emulis ma gnas paterẽt pturbatiões t discrimina: hũc ducẽ vix strẽnuũ sibi delegẽtes aduersarios t piratas re

C Onstãtinus papa natiõe syrus post Sisinũ põti. sedit annis. 7. t die. 15. vir doctissi mus: t lingua latina: greca q̃z eruditus. cuius tpe Rome triennio fame laboꝛatũ est: in q̃ gdẽ penuria paupes cꝭ maxime iuuit. vnde t oẽs põtificẽ istũ e celo missum acclamare ceperunt. Hic: vt ꝓmissuꝫ est: ad Justinianũ impatorẽ amoris gr̃a ꝓstãtinopolim se trãstulit. Inde Justiniano defuncto Philippicũ successorẽ hereticũ declaravit. Saxonũq̃z duos reges: vt Pau. lib. 6. scribit voti Christi ꝓsessoꝛẽ: cui t tutorẽ dedit Asprandũ: q̃ audito Ragimptus thaurensiũ dux: qué Grimoal dus religꝛat paruulũ cũ valida manu aduersus hũc t Asprandũ tutorẽ venit: t cũ apud Novariam vbẽ admiscẽ cõflixissent ipse Asprandus cũ Rhotario bergomate duce auxiliatoꝛe suo supatus est. Eoꝛq supato lõgobardoꝝ regnũ ipse Ragimptus obtinuit: sed anno vitam finiuit.

Ragimptus igit̃. 15. Lõgobar. rex Luitperto rege paruulo deiecto regnauit anno vno.

Aripꝛ⁹ aũt Ragipti regis fili⁹. 16. lõgobar. rex p⁹ pꝛeꝛ regnauit annis. 12. vir iustitie t pietatis cul toꝛ: t maxᵉ i pauperes munificẽtissimus: q̃ celo xp̃iane religiõis ductus: vt Pau. li. 6. ait: Alpes cocias i

quibus Genua est: & gegd ab ea ad alpes vsq; galliaꝝ fines cõtinebaꝫ beato Petro donauit. hic ita
to cũ Luitpto olim rege paruulo & Aspãdo eius tutore pdictis: alijsq; ducib⁹ apud Papiã pugnans
oẽs fudit: & in fugã vertit: & Luitpũ regẽ ꝓhẽdit: ac tãdẽ iterfecit: pfecutusq; est Rhotariũ bergoma
tẽ ducẽ q ausus fuerat regnũ cũ Luitpto & Aspãdo inuadere: indeq; Laudũ vrbẽ expugnauit & Ber
gomũ obsedit: illã ꝙz vicit & cepit: atq; ducẽ ipz Rhotariũ ibidẽ ꝓhẽdit: ac thaurum iperpetuũ relega
uit: vbi paucis diebꝰ vitã finiuit. totãq; isup Aspãdi tutoris familiã extixit: Luitpãdo paruulo filio
excepto q iusto dei iuditio pseruatus est. Dex Aspãdus ipse ad Bauaꝝ regẽ cõfugerat: paulopost
ipsi⁹ auxilio fret⁹ in italiã descẽdit: & collatis signis cũ Aripto isto acerrime pugnauit: ac tandẽ victor
euasit. Aript⁹ aũt dum trepide auro onustus fugeret in Ticino flu. sũmersus est. cui⁹ corpus in cra
stinũ inuentũ ad Saluatoris tẽplũ qd Aript⁹ ꝓpius cõstruxerat cũ ingẽti pompa platũ sepultũ est.

5909 710 Philippicus q & Bardanicus. 30. cõstãtinopo. iperator: post Justinianũ iperauit anno. 1. mẽ. 6.
Vir sane ai atq; maximi ꝓfilij: q oiuz cõsensu impio suscepto Cyrũ patriarchã in pẽto relega
uit: eo q bene cũ Ro. põti. sentiret: in cuius loco quendã Joannẽ hereſiarcha abbatẽ sufficit:
cuius qdẽ dogmata statim Romã missit: iussitq; vt oiuz cõsensu affirmarent & approbarent. Sz Cõ
stãti. põtifex synodo bita nõ modo Philippici & Joãnis abbatis opiniones ipbauit: sed etiã decre
uit: vt sanctoꝝ imagines q. 6. cõsilijs ab oibus ꝓbatis q iterfuerãt iussit in porticu beati Petri de pin
gere: ipz quoq; impatorẽ hereticũ declarauit. Voluit ne impatoris hereticũ nomẽ publicis scripturis re
cipiatur: sed cũ in his deliramẽtis pro obstinato corde perstisset ab Anastasio deiectus est.

910 711 Anastasius autẽ cognomẽto Artebenu⁹. 1. cõstãtinopo. impator: post Philippicũ impauit an
nis. 3. q pincipatu inito statim Philippicũ captũ oculis puauit. post hec ad Ro. põti. lras de
dit: quibus catholice fidei ac sexte synodi se acerrimũ defensorẽ futurũ polliceri: inde eũ ignẽ
classem Alexãdriã misisset: cuius duces in itinere rebellãtes in ipsum rettulere Theodoꝝ quendam
impatorẽ creantes q mox apud niceã cõtra Anastasiũ cõsurrexit: cũq; victũ clericum ordinauit.

5911 712 Bogobertus. 15. frãcoꝝ rex hoc anno pẽ defuncto successit. cuius regni anno pmo Grimoaldus
Pipini fili⁹ ꝓpter q̃sdã secretas sactiões Parisi⁹ a Rothogalio leuidicẽsi dolo perẽptus est: & p eo⁹
filiũ⁹ Theobaldus auctoritate Pipini regis palacio pficit: moxq; Pipino rebus humanis exẽpto frã
ci in Theobaldũ Pipini nepotẽ irruũt: & domo effugãt: q̃ fugato Ragũfredũ quendã maiorẽ domus
regie cõstituũt. Pipino aũt Carolũ cognoie Marcellũ vnicũ filiũ reliq̃rat. Defuncto deniq; Boga
berto frãci Baniclẽ quãdã ignote ꝓsapie clericũ i regẽ suũ erigũt: & cũ Chilpericũ tertiũ noiant: cui
Ragũfredus regie domus ꝓpositus in Carolũ marcellũ ducẽ ꝓpulit: ac maximis icõmodis ipz Ca
rolũ affecit. Sz paulopost Carolus iurias receptas vlturus: & ipse in Chilpericũ regẽ atq; Ragũ
fredũ gubernatorẽ duxit: cosq; in agro cameracẽsi ꝓlio victos fugauit: ingẽtẽq; pdã in austeriã fugi
duxit: ibidẽq; Clotario q̃rto Carolus in regẽ sublimato denno Ragũfredus psequi nõ destitit: atq;
cũ tandẽ vicit. Cui pincipatu adẽpto solã Andegauiã ꝓuinciã ei possidendã ꝓcessit. Chilperico rege
demũ mortuo: Frãci Theodoricũ quartũ Dagoberti tertij filiũ: & post eũ Clotariũ quintũ ad Fan
stũ regiũ ꝓmouent: sub quo qdẽ Carolus marcellus in austeria palacio preesse cepit.

pp. 95.
5912 713 Gregorius eius nois 6s papa: pẽ Marcello romano natus: post Cõstãtinũ põti. sedit annis
.16. mẽsi. 9. & diebus. 15. Vir certe optimus atq; sctissimus: tãteq; eruditiõis ac facũdie hius
vt facile ꝓuiceret oẽs male de catholica fide sentiẽtes: q pontificatu inito statim vrbis menia ex
parte collapsa restituit: ac tẽpla Petri & Laurẽtij extra muros instaurauit: atq; idẽ in alijs basilicis ef
fecit: ac eas muneribus multis exornauit. Monasteriũq; insup via hostiẽsi nõ lõge a Pauli basilica
posituũ restituit: necnõ & beati Andree monasteriũ qd Barbare nũcupaꝫ. Eius dz opa germani ppli
ad fidẽ sũt cõuersi. Indeq; Leonẽ impatorẽ hereticũ habita synodo excõicauit: eo q sctoꝝ imagines
abolere nõ desineret. Deniq; vir sctus postq̃ domũ paternã sancte Agathe edificasset: in eaq; mona
steriũ extruxisset. ac multos suo exẽplo ad virtutẽ & sanctitatẽ excitasset: tertio idus Februarij ad dñi
euolãs eius corpus in basilica beati Petri sepelit: & tũc cessauit episcopatus dies triginta quinq;.

Marcellus 6s venetoꝝ dux hoc anno apud Eracleã suffragijs paulucio duci suffectus decimo
annis. 7. mensi. 3. & diebus. 6. hic ex clarissima Fumicalinz familia originẽ duxit. de quo nil memoria
dignũ habemus. Viri doctrinis excellentes.

5913 714 Benedictus mediolanẽsis archiepus tẽpestate hac Paulo historico li. 6. c. 24. testãte: & Mediola
ni & in tota italia nõ solũ in humanaꝝ: sz & in diuinaꝝ eruditionũ scholis iclytus & clarus fuit: ac nõ
nulla laude digna ꝓposuit: q cũ Rome etiã causaz ꝓ papiẽsi eccla dim egisset: pdidit: q ibidẽ declara
tũ fuit Papiẽsem epz Romane sedit tantũ nõ mediolanẽsi episcopo obtẽperare debere.

Egidius phũs grecus monachus p hos dies scientia & religione clarus fuit: q pter cetera a scedi
ta etiã in medicinis libꝝ de pulsu meretrice ꝓposuit: cuius principiũ est. Ingenij vires modicis cona
tibus impar. Itẽ aliũ de venis qui incipit. dicitur vena: quando fit renibus vna.

Bonifaciũ aũt magũtinũ epz hisdẽ tpibus floruisse dicũt: q monachus existẽs doctissimus atq;
eloquẽtissimus ꝓ magnitudine animi e Britãnia ad Diego. hũc põtifex venit: cognitaq; hois virtu
te & sanctitate ipz epm cõstituit: & in germaniã ad ꝓfirmãdos populos protinus misit: vbi & pdicatio
ne & exẽplo ita opus ipositũ egregie egit: vt a populo magũtino eps electus fuerit. postea etiã cum in

Aphricam profectus esset: & ibidē dei verbū idesinēter predicaret: ab infidelibus mahumetanis martyrio coronatus est.

¶ Petron⁹ seu Petronax civis brixian⁹ vir religione isignis & diuitiarū potētissim⁹ hac etate: Paulo historico li.6. referēte: apō Grego. pōti. eas ob res magno in ꝑcio fuit: cui⁹ pōtificis suasu multas ecclesias in vrbe restituit: ac cassinēse sancti Bñdicti mōasteriū diu derelictū sua ipensa & edificijs & monachoꝝ frequētia magnificētissime restaurauit: āno vꝫ cētesimo.12. postq̄ fuerat a lōgobar. desolatū.

¶ Theodosi⁹ ci⁹ nois.3.32. ꝓstātinopo. iperator: hoc āno Anastasio supato ac tōsorato iperiū occupās iperauit āno.1. Hūc ignobilē & deiectū hoiez fuisse tradūt. Quippe q̄ apō publicanos scripta facere ꝓsueuerat. Hex suscepto imperio ita catholice fidei emulator existe cepit: vt catholic⁹ & xp̄ianissim⁹ ab oib⁹ diceret: & i signū hui⁹ stati imagines sctoꝝ p̄uꝫ a Philippico pdecessore suo vbiq̄ demolitas in pristinū statū restitui mādauit: ꝟ āno iperij sui ꝑmo a Leone.3. deiect⁹ & sine lesione dimissus clericū se creari fecit: & in mōasterio ingressus reliquū vite sue sancte egit. 715 5914

¶ Leo.3.33. ꝓstātinopo. iperator: post Theodosiū pdictū iperauit cū Cōstantino filio ānis.24. hic ab hereſiarchis seduct⁹ cū i pōtificē Ro. inuehi nō posset: teste Pau. li.6. c.26. edictū ꝓpo suit: vt oēs q̄ sub iperio Ro. cēnt apō Cōstātinopoli sctoꝝ oiuꝫ imagines & statuas ab tēplis abradēt: auferrētq̄ affirmās se id facere ad tollēdā idolatriā: q̄ vero secꝰ fecisset eū se pro hoste publico habituꝝ. At Greg. pōtifex tāte ipietati nō solū nō obtēperauit: ꝟ ēt oēs catholicos monuit ne timore vel edicto p̄ncipis in tm errorē vllo modo vilaberent: q̄ adhortatione adeo italie populi animati sunt vt paulum abfuerit: gn sibi aliū delegerint iperatorē: q̄ min⁹ āt id fieret auctoritate sua Grego. obtestari ānix⁹ ē. Rauēne tm tāta seditio orta ē: cū alij iperatori: alij pōtifici optēperādū ducerēt: vt in ipso tumultu Paul⁹ exarch⁹ cū filio occideret. Mittit deide ab iperatore Eutichi⁹ Eunuch⁹ q̄ pollicitatio nib⁹ & donis lōgobardos a pōtificis benivolētia seiūgeret: vex id frustra tētatū ē: Leo rursus diabolico spū icitatus oib⁹ mādat vt simulachra oia ad deū deferāt vel icēdāt: nō obtēperātes punit: Germanū p̄triarchā id potissimū iprobātē in exiliū mittit: & in ei⁹ locū Anastasiū male cū epo sentiētē suffecit quē postea babita synodo p̄uauit: & ab officio diuino semouit: nisi ad catholicā fidē reuerteret. Jpm ꝑterea iperatorē admonuit: vt omissis errorib⁹ verā tādē dignaret amplecti fidē & sctoꝝ imagines abolere desineret: q̄z memoria exēplari excitarent hoies: vex cū i obstinatiōe persisteret a Gregorio huiusmodi successore iperio simul & fidelitū cōione ꝑuat⁹ ē: & postremo excōicat⁹ & maledict⁹ interijt. 716 5915

¶ Carol⁹ marcell⁹ Pipini senioris fili⁹: hoc anno p̄e defuncto palacio regis Francie p̄ficit & in eodem magīatu atq̄ in Austeria regnauit ānis.27. Hā Pipin⁹ duos filios habuit: hūc vꝫ Carolū: & aliū: Quo mortuo hic sol⁹ regnū & p̄ncipatū obtinuit: multis tm cū aduersitatib⁹ possedit: eo q̄ Ludoni⁹ Agranie dux: & Clotari⁹ quoaduixerūt sibi plurimum aduersati sunt. Sꝫ bis mortuis: Carolus hic tota austerie regni ptē regēs. Saxoniā: Bauariā: Frixiā: Alemaniāq̄ ꝓtriuit: & regno Massilie adiecit: ac p Grego. papā ad p̄ncipiū vocat⁹ cū itellexisset sarracenos ex Aphrica in Hispaniā traiectos oēꝫ puinciā ꝓsus depopulasse: atq̄ ide ab Eudone in galliā vocat⁹ venisse magnis itineribus i hostē ecclesie cā auxilio ēt Luitpradi lōgobardoꝝ reg⁹ fret⁹ illo ꝓficiscit: ibidēq̄ apō Turonē vrbē pugnādi occasiōe suscepta hostes ꝓtriuit: & in eo plio: vt Pau. hi. lib.6. c.48. scribit: ad.360. saracenorum milia cecidere & ex Frācis mille & quīgēti fuerūt desiderati: sicut ipse Caroli līe ad pōtificē scripte testificant: q̄ gdē victoria: Saraceni Caroli bñficio a cerucib⁹ hispaniaꝝ gallorūq̄ sunt expulsi Carol⁹ deide i puinciā regressus apō oēs maximo i ꝑcio bit⁹ ē. Atq̄ postea Vasconiā inuadēs regni toti⁹ obtinuit p̄ncipatū. Et extūc regia frācoꝝ p̄as ad maiorē dom⁹ i oib⁹ fuit: hoc dūtaxat excepto q̄ q rex dicebat semel i āno i Martis cāpū curru iuect⁹ ibidē in eminēti sedēs se populo spectādū pbebat: publica dona ei soleniter oblata suscipiēs: maiore dom⁹ ante se stāte: & q̄ eo āno agēda erāt: pplo nūciāte ita rege domū reuecto maior domus cetera regni negocia admīstrabat: ꝟ p̄uilegia & carthe regis noie signarēt. hic carol⁹ tādē p⁹ clarissimas & igētes res gestas ōficiēs pipinū & Carolomanū reliqt filios. 721 5920

¶ Ursus Jppat⁹ .3. Venetoꝝ dux: Marcello i Eraclea siue civitate noua suffect⁹ vocauit ānis.9. hic Eraclianus civis fuit vir sigdē pessim⁹ atq̄ malign⁹ q̄ cū isolesceret: & m̄tas idies cedes atq̄ tyrānides exerceret: civili tumultu obtrūcat⁹ ē: ac sic Veneti nr̄i laboꝝ suoꝝ initia i hoc habere cepunt. Post cuius necē cessauit ducatus ānis.6. Et illo tūc res Veneta p magistratus & milites agi cepta ē.

¶ Aspād⁹ lōgobard⁹ Luitpti oli regis puuli tutor. i 7. lōgobar. rex hoc āno Aripto rege supato regnū recup̄auit: & regnauit: Pau. testāte. mē. 3. vir p oia egregius: cui⁹ prudētie nulli equādi sunt supiores: hic filiū Luitpradū p oia sibi similē anteq̄ moriret: approbātibus cūctis regni successorē religt. 722 5921

¶ Luitpradus āt Aspādi pdicti regis fili⁹. 18. lōgobar. rex: hoc āno supstite adhuc pre regnū accipiēs regnauit ānis. xi. & mē. 7. vir certe tāto p̄ncipatu dignissim⁹. Si prudētiā: sapiētiā: ꝓsiliūq̄ q̄ plurimū valebat: ispicias. Erat qppe gigātheo corpe atq̄ vasto: & manu adeo ꝑmpt⁹ vt nemo eo pugnacior haberet. Justitia vo atq̄ clementia ita isignis bēbat vt difficile iudicabat: q̄ in re maiorē ꝑmereret laudē xp̄ianissim⁹ ēt adeo fuit ac religionis amator vt nullibi tēpla sine suo suffragio edificare ꝑmiserit vnq̄. Hā vt de ceteris tacēa Papie tēpla plurima miro extruxit ornatu: additis multis pdijs: intraq̄ palaciū suū oratoriū i honorē saluatoris mūdi ꝓstruxit: vbi & sacerdotes & clericos multos instituit: q̄ die noctuq̄ diuina exoluerēt officia. Jnsup ad corroborationem pdictoꝝ ꝑmo regni sui anno 723 5922

donatione: q̄ beato Petro Aripr⁹ rex Locias alpes donauerat ꝓfirmauit. Hex Rauēnā diu ab exar chis possessaz obsidēs tādē cepit ꝛ diripuit: ꝛ qcqd p̄claꝝ i ea fuerat Papie detulit. Carol⁹ āt Mar tell⁹ huic cōpater ꝛ amicissim⁹ fuit: ꝛ ei auxiliares copias ꝓtra saracenos ex italia trāsmisit. Pipinuz q̄z filiū i cisalpinā galliā vt ei ex more capillū succidere trāsmisit: quē Luitprād⁹ pbenigne suscipiēs: collato sacro ad parētes multis donatū mūcrib⁹ cū gaudio remisit. Sz .12. regni sui āno cupiditate la ti⁹ oñandi allectus captio circūquaqz oppidis Romanā vrbē obsedit: Quo tremore Gregorius pōtifex Carolū i exiliū postulauit. Ad quē Carol⁹ ꝓfesti oratores misit rogās ne vrbē opp̄meret: aut pōtificē vexaret. Quo audito libēti animo Luitprādus vrbē obsidione soluit: atqz Zacharie pōtificis hortatu Ro mānis oppida ex sabinis excerpta reddidit. Narniā p̄terea ꝛ anconā ex picētib⁹ ꝛ qcqd a lōgobardis .20. ānis i Etruria occupatū fuerat: restituit. Hex nō ita multo post rex oi laude extollēd⁹ etate grā dens: vite cursū expleuit: eiusqz corp⁹ papie i basi. bti Hadriāi collacrymātib⁹ vniuersis sepultū fuit.

5925 716 ¶ Augustini patris nostri sanctissimū corp⁹: Paulo histo. li. 6. c. 4. testāte: qō antea ducētis ferme ꝛ .50. ānis ab Ippone in Sardiniā fuerat trāslatū: cū .s. Vādali p̄dabūdi Aphricā vastarēt: hoc āno hui⁹ xp̄ianissimi p̄ncipis diligētia ex Sardinia Papiā delat⁹: in celeberrimo ipsi⁹ vrbis loco seu tem plo quod celū aureum dicebatur: ab ipso rege in honorem beati Petri extructo collocatur.

5926 727 ¶ Pestilētia maxia hoc āno i Cōstātinopoli vrbe fuit q̄ supra trecēta hoiuz milia: vt Paul⁹ histoꝛic⁹ li. 6. c. 49. testat̄ periere: cuius cā triēnalis saracenoꝝ obsidio fuit: Nā vt dixim⁹: saraceni a Carolo martello ex Hispania galliaqz expulsi rabiē oēz ꝛ idignationē ex clade trecētoꝝ ꝛ sexaginta miliū iter fectoꝝ ceptā i Cōstātinopolitanos ꝑterūt: ꝛ eoꝝ vrbē triēnio terra mariqz obsiderūt. Sed cū fame frigore: peste ꝛ bello multa paterent̄ icōmoda obsidionē solu ētes: ac si ꝑterriti abcessere: q ide digressi: bulgaros q sup Danubiū crāt bello aggrediuntur: ꝛ ab his etiam victi ad sua cū ignominia rediere.

5928 729 ¶ Comete due hoc anno January mense per quindecim dies in celo vise sunt: quartum vna solem precedebat in mane: alteram vero vespere sequebatur.

¶ Richoldus qdā Frixonū dux hoc āno ad p̄dicationē Uolfrani senonēsiū epi ꝓuertit̄: q cū baptis mū suscipe statuiss3 i lauacro itrauit: ꝛ stati dubi⁹ fact⁹ alteꝝ pedē retraxit dicēs: vbi nā ex p̄ib⁹ meis plures sunt i iferno an i paradyso? Et audiēs q̄ i iferno stati intinctū retraxit pedē dicēs: Laudabili⁹ ē vt plures q̄ pauciores seq̄r. Atqz ita sua fatuitate delusus morte ipremeditata cuestigio raptus est.

pp. 94. 5931 732 Gregori⁹ ci⁹ nois. 3. papa: Joāne p̄e Syro nat⁹: post Gregoriū pōtificē secūdū sedit annis. x. mē. 8. ꝛ dieb⁹. 24. Vir plane singularis doctrine ꝛ eloquētie: ꝛ i lingua tā greca q̄ latina suffi cienter istructus: atqz Orthodoxe fidei acerrimus defensor: q ob pietatē ꝛ bīanitatē adeo xp̄i pauper ꝓplectebat̄: vt neminē sine elemosina a se vnq̄ diuiserit. Hic itaqz pōtificatu inito stati ꝓfiliuz mille pene eꝑoꝝ Rome celebrauit: in q̄ gdē Leonē: vt dictū ē: iperio simul ꝛ fideliū ꝓmunione p̄uauit eo q̄ statuas ꝛ sctoꝝ imagines demolit⁹ cēt. Declarauitqz in eo imaginū sctoꝝ veneratione cē licitā ꝛ huiusmodi statuti violatores excōmunicatiōis sn̄ia inodauit: vt habet̄ i canone de .cse. di. 3. c. platū. Hic oratoriū pulchꝝ in bti Petri basilica ꝓstruxit: in q̄ de religis fere oiuz sctoꝝ recōdēs ibidē q̄tidie celebrari mādauit. In canone q̄z misse adiūxit hec vba: quoꝝ solēnitas hodie in ꝓspectu divine mate statis tue celebrat̄ dñe de⁹ noster in toto orbe terraꝝ. Hic nōnulla tēpla vetustate ꝛ iuria p̄decessoꝝ collapsa istauravit: necnō ꝛ multa monasteria pti restituit: partiqz a fundamētis erexit: ꝛ monachis replevit: qb⁹ ꝛ regulā itegre sancteqz vivēdi tradidit. Menia insup vrbis collapsa multis in locis resti tuit. Idē fecit cētū cellis iā prope desertis. Tādē de deo: deqz boibus benemeritus q̄rto kal. Decēbris moritur: ꝛ in divi Petri basilica sepelitur: ꝛ tūc cessauit sedes dies nouem.

¶ Uesegothi ꝛ gothi oēs q citeriorē Hispaniā: galliāqz lōge ante occupauerāt: bis tp̄ib⁹ teste Pau lo li. 6. auxilio carētes i Caroli martelli ptātē deuenere. Nā ꝛ Luitprādus rex huic bello ipsi Carolo multas copias trāsmisit. Ac sic vesegothe ꝛ gothi q trecētis q̄si ānis in italia: galliaqz ac Hispania ꝑmanerāt: funditus deleti sunt: ꝑter paucos quos barchinonensis liberauerant.

5936 737 ¶ Adeodat⁹ eracleanus civis Ursi quondā ducis filius q̄rtus Venetoꝝ dux: hoc anno in metbe mauco oium suffragijs: mutata magisterij sede ꝛ militū noie exploso creatus dux ducauit annis. xi. ꝛ mē. 2. vir gdē auaritissim⁹ execrabilisqz a ciuibus ifensus: qui cū ꝛ ipse nimiū crudelesceret: multasqz violētias ꝛ tyrānides iudeis exerceret: plebe in eū a nobilioribus excitata ad arma cōcurrit: ꝛ refra ctis palacij custodijs eū deposuerūt: ꝛ eius effossis extra vrbē expulerūt.

5939 740 Constātinus. c. Leonis iperatoris filius. 34. ꝓstātinopolitan⁹ iperator: post patrē sol⁹ ipera uit ānis. 33. q p̄naꝝ ipietatū emulator leges ꝛ patrū sanctiões ꝑ virib⁹ pseq non destitit: ꝛ in oi vite sne tpe maleficijs ac magicis artib⁹: luxurijsqz deseruiuit: inimicus q̄z xp̄i fidei: qui ꝛ clericos multosqz monachos ac seculares catholicos Anastasij heretici ꝓstātinopolitani patriarche suasu iterfecit. ad quē Paul⁹ Ro. pōti. nūcios e Roma Cōstātinopoli misit: q ipz adhortarent̄ vt sa cras imagines restitueret: ꝛ ab ip̄issimis cedib⁹ cessaret: q̄ si facere recusaret: cū anathematis vincu lo inodarēt: At Cōstātinus ptinax sanas pōtificis admonitiones cōtēpsit: ꝛ Sabinū Bulgarorum regē in demoliēdis sacris imaginibus eius ip̄ietatē imitatū in gratiā cepit: cū antea Bulgaros bello plurimū p̄secutus esset: Quo aūt mortis genere postea obierit ignoro.

¶ Caroloman⁹ āt Caroli martelli p̄dicti p̄mogenit⁹ hoc ipso āno patre defuncto apud Austeriā ꝛ Sueuiam

ꝛ Sueuiam magꝛatũ sũpsit:ꝛ maiꝛ domꝰ regie ducteꝫ:nã Carolꝰ pꝛ duos post reliqt filios:hũc vꝫ ꝛ Pipinũ iuniorẽ:gbꝰ ꝛ regnũ a se armis occupatũ adhuc vigẽs diuisit Carolomano huic nato maiori Austeriã ꝛ Sueuiã:Pipino aũt Burgondiã ꝛ Frãcie pꝛẽ tribuẽs. Hic aũt pmo sin pncipatꝰ ãno cũ Romã deuotiõis cã cũ paucis deuenisset Zacharie põtificis suasu dimissa regni gloria mũdo abrenũciauit:ꝛ ab ipso Zacharia clericꝰ factꝰ in cassinẽsi monasterio vitã monasticã egit. Verũ post aliqꝺ tẽpꝰ vna cũ alijs monachis e cassinẽsi monasterio ad Zachariã cũdẽ papã veniẽs ab eo pcibꝰ obtinuit:vt liceret eis corpꝰ sancti patris sui Benedicti tã.34.ãnis elapsis furti a gallis mõachis vna cũ corpore sororis sue scolastice ablatũ repetere:Cuiꝰ pcibus Zacharias põtifex motꝰ ad Pipinũ fratrẽ litteras exortatorias misit:vt pateret monachos cassinẽses corpꝰ beati Benedicti ex Floriacensi monasterio exportare:qõ gdẽ rex ꝛ si moleste nimiũ pcessit:qõ cũ viderẽt Floriacẽses monachi se tãto pꝛe pnari ad oꝛionẽ cũ lachrymis se ꝛtulerũt:qꝫobꝛẽ nũcij g corpꝰ deferre debuerãt:cecitate pcutimẽ:ꝛ sine corpore ad ꝓpriã reuertunt:Hũc Carolomanũ cũ Beliderꝰ lõgobar.rex ex cassinẽsi monasterio in galliã ad Pipinũ fratrẽ regẽ rãdẽ missit:vt ei in lõgobardos bellũ dissuaderet:nõ modo cũ nõ exaudiuit sꝫ idignatꝰ eũ in vienẽsi monasterio ꝓpetuo relegauit:vbi ꝛ paulopost vita defecit.

Zacharias papa natiõe grecꝰ:pꝛe Policronio natꝰ:post Gregõ.pdictũ põti.sedit ãnis.x.mẽ. ꝑꝑ.95.
.2.ꝛ die.15.hũc iter optios põtifices iure ꝓnumerãdũ puto:qꝝ mitissimꝰ.suauissimus:gratio- 741 5940
susqꝫ ac oi vtute pdit⁹ fuerit:ac ẽt cleri:populiq; Ro.amator:g initio sui põtificatꝰ oẽm italiã ardẽtẽ inuentes vtute sua sctitateqꝫ ac pndẽtia ad cordiã pduxit:postea ad tẽpla ruinã minitãtia bellis restituẽdã manã apponẽs multa restituit:ꝛ lateranẽses edes auxit ꝛ exornauit:Petri q̃qꝫ basilicã ꝑfractã istauranit:eiqꝫ vestẽ ũignẽ quã pinsile dicimꝰ auro ꝛ gẽmis distinctã cõdonauit:in q̃ depicta erat polymito ope natiuitatis dñi nri Jesu xpi.Tẽplis q̃qꝫ ab ipso istauratis extructisqꝫ fundos vnde sacerdotes viuerẽt designauit.Cũqꝫ greca latinaqꝫ lingua eruditissimꝰ haberet.4.dialo.li.bti Greg. in grecũ vertit:ateqꝫ alia q̃dã cõposuit.Tãdẽ cũ ppꝫ sibi creditũ sancte ꝛ itegre p decẽniũ gubernasset idibus Martij sanctũ deo reddidit spũm:ꝛ in beati Petri tẽplo sepelit:ꝛ cessauit epatus dies.12.

Aldebrãdus Luitprãdi regis nepos.19.lõgobardoꝝ rex hoc anno defuncto auo in regnũ succedẽs regnauit tãtũmodo mẽsi.5.Cui sine liberis defuncto successit Rachis Thaurinẽsiũ dux:ꝛ regnauit annis.7.Vir certe omni ꝓpetua laude dignꝰ:ad quẽ Zacharias põtifex statim pro integrãdo pacis fedre legatos misit:q cũ esset animo piꝰ ꝛ religionis amatoꝝ:ex animi sentẽtia oia accepit ꝛ cõprobauit. Ac post aliquod tps diuino numine tactꝰ regno renunciãs vitã monasticã vna cũ vxore ac filijs magna cum deuotione complexus est. 747 5943

Sabanus.5.Venetoꝝ dux:hoc anno Adeodato duce defecto ab omni populo in marthemauco electus ducauit anno vno ꝛ mẽsi.6.vir truculẽtus ꝛ tãto magꝛatu idignissimꝰ:ꝓꝑ cuiꝰ seuitiã tumultu denuo excitato ꝛ ipse depositꝰ ẽ:ateqꝫ eiꝰ effossis oculis extra vrbẽ ꝓpellit:ꝓꝑ qõ Veneti nouã regiminis formã inuenerũt:quia cũ duce alia duos tribunos annuales elegerunt:qui cũ duce pari potestate conseder ant que forma nunc vsqꝫ perdurat. 746 5945

Dominicus mongariꝰ siue sclauus.6.Venetoꝝ dux Sabano in marthemaucũ suffectus ducauit annis.5.Huic ꝓꝑ pdecessoꝝ iꝓbitatẽ:vt dixim⁹:additi sunt duo annui tribuni:q pari ptãte cũ eo se gerẽt:gbꝰ Zacharias papa sub anathematis pena ꝓhibuit:ne seruos xpi baptismate signatos de cetero vt aten⁹ Saracenis vẽdere ꝓsumerẽt.Sꝫ ꝛ hic post qntũ ducatꝰ sui ãnũ ob eiꝰ demerita in tumultu ꝛ oculos ꝛ ducatũ pdidit.Sũt tñ qui dicãt hoc post primũ annũ ducatus sui accidisse. 747 5996

Pipinꝰ iunioꝝ Caroli martelli filiꝰ g ex morte patris cũ Carolomano eiꝰ fratre Burgũdie ꝛ Frãcie ps obtigerat:cũ iã Carolomanꝰ mõasteriũ ingressus fuisset:domꝰ regie vniuersalis ꝓfectꝰ factus: hoc ãno ẽt regnãdi cupiditate ductꝰ legatos ad Zachariã põti.misit:rogãs vt regnũ Frãcie auctoritate aplica sibi ꝓfirmare dignaret.Regnabat aũt tũc remissimꝰ ꝛ ociosissimꝰ virorꝝ Chilpericus rex:q de regno nil ꝑter inane regni nomẽ pferebat.põtifex vero auditis oratorib⁹ eiꝰ:pcibus stati annuit:ꝛ hoc beneficij accepti ꝛ veteris beniuolẽtie memoꝝ q̃ iter põtifices ꝛ huius familie pncipes itercesserat ac sic põtificis auctoritate:vt habet in decre.15.q.5.c.Alius. Frãcie regnũ huic Pipino adiudicatum ẽt:ꝛ ex tũc ex maiore domꝰ regie Pipinꝰ factꝰ est rex:ꝛ deinceps reges Frãcie ab ipso Pipino denoiãti sunt.Chilpericus itaqꝫ a regno deiectꝰ ꝛ in clericũ tõsoratꝰ vna cũ vxore in monasteriũ recluditur: vbi vsqꝫ ad mortẽ in gete fuit: Atqꝫ ita Meroningoꝝ regũ familia regnare desijt in gallia:que vt premissum est regnauit annis.296.sub regibus vno ꝛ.20.quoꝝ noia hec sunt. 748 5947

Feramundus.1.	an xi.	Lotharius item.8.	an.44.	Clodoneus.qntus.15.	an.4.
Clodius.2.	an.18.	Dagobertus.9.	an.13.	Childericus tertiꝰ.16.	an.18.
Meroneus.3.	an.10.	Clodoneus.10.	an.27.	Clodoneꝰ sextꝰ.17.	an.4.
Childericus.4.	an.16.	Lotharius alius.11.	an.4.	Lotharius tertiꝰ.18.	an.2.
Clodoneus xpianꝰ.5.	an.30.	Theodoricus.12.	an.12.	Chilpericus tertius.19.	an.5.
Lotharius.6.	an.2.	Childericus.13.	an.6.	Theodoricus tertius.20.	an.25
Chilpericus.7.	an.23.	Theodoricus.14.	an.13.	Childericus.21.	an.9.

Pipinus itaqꝫ iunioꝝ hoc ãno Childerico deiecto in regẽ a Zacharia papa confirmatus regnauit anis.27.quẽ ẽt postea Stephanus põti.in regẽ ꝓfirmãs unxit:ꝛ ecclesia Rõana ducẽ ac bellatoꝛẽ

cõtra Aistulphũ lõgobardoꝝ regẽ ꝓstituit:quo cõstituto statĩ ad ipsi⁹ põti.ꝑces ⁊ ꝑcepta in italiã ve
nit:⁊ lõgobardoꝝ exercitũ supauit:atq; Aistulphũ regẽ in Papia obsedit:Qõ cernẽs põtifex malis
ẽt gb⁹ italia idies ꝓp hoc lacerabaĩ ꝓmot⁹:Aistulpho pacẽ vltro obtulit:modo oblata sibi restitueret:
ob quã ré Pipin⁹ obsidionẽ soluẽs i galliã suũ duxit exercitũ:vbi ⁊ alijs collectis copijs saracenos ex
gallia penit⁹ expulit:ꝑemptoq; eo rege gotthiã:Agtaniã ⁊ Hispanie ꝓtẽ vi cepit:ac saxones in amici
tiã recepit.Cũ agtanis ãt quoad vixit diuturnũ ei bellũ fuit.Tãdẽ ⁊ ipse senio ꝓfect⁹ ⁊ ꝓcius creat⁹
rex gestarũ gloria ꝓlumata migrauit ad dñm:relicto post se Carolomano filio glorioſissimo.

5953 754 ¶ Aistulph⁹.21.lõgobar.rex hoc anno post Rachim germanũ suũ regnũ accipiẽs regnauit ãnis.8.
q regno suscepto ꝓ ingenij magnitudinẽ atq; astutiã ⁊ animi ferocitatẽ oĩbus arma intẽtare cepit:⁊
põtifici romano ꝑcipue atq; romanis nobilioꝝ quoꝝ ditionẽ armis sibi vendicare conabaĩ.Qm
nãq; italiã breui tpis spacio vexauerat:⁊ Rauẽnatũ exarchatus:magnãq; Flãminee ptẽ vi ceperat.
ꝙbus calamitatib⁹ Stephan⁹ põti.lacessit⁹ Pipini frãcoꝝ regis auxilia postulauit:qua etiã de causa
ad ipsũ in galliã ꝓfect⁹ est.Pipin⁹ aũt ꝑcibus põti.ꝓmot⁹:cũ maximas vndiq; ꝓtraxisset copias in
italiã descẽdit:Aistulphũq; apud Papiã ei⁹ sedẽ obsidione cingit:oppugnatq;.Stephan⁹ vero ꝓvin
cie calamitatib⁹ permotus pacẽ Aistulpho obtulit:modo ablata restituat.Quãobrẽ Aistulphus oẽs
pacis ꝓditiones acceptauit:⁊ plurima ꝓmisit:ꝑ qõ ⁊ Pipinus obsidionẽ soluit:⁊ in patriã reuerti.
Arbitratusq; põti.Aistulphũ ꝓmissa seruaturũ Roma regressus est:restitutionẽ ablatoꝝ expectaru
rus.Sz Aistulph⁹ breui post alijs ꝓtractis copijs Romã rursus obsidione cingit:oẽmq; suburbanũ
agrũ deuastat maiori detrimẽto q̃ antea per.300.⁊ 44.annos post q̃ iperiũ declinare cepat:nã ide
sanctoꝝ multoꝝ religias abstulit ⁊ Papiã misit:⁊ ibidẽ in decẽti loco in basilicis plurimis collocauit.
At Pipinus itex in italiã reuersus Aistulphũ ita obsidione cinxit:vt coegerit ipsum ꝑstinas pacis cõ
ditiones acceꝑe:vnde ⁊ Romanis ⁊ ethruscis cepat.Tãdẽ post multa bella in venatione apoplexia
interijt:qui licet regni sui principio nimis audax ⁊ ferox fuisset:in fine tamẽ moderatus fuit.Erat.n.
multe lr̃ature vir:⁊ ꝓpterea lõgobardoꝝ edicta in leges rettulit.Et cũ multa sanctoꝝ corpa e Roma
Papiã detulisset:ad eoꝝ honore multa sacella ⁊ virginũ monasteria erexit:in quibus etiã multas fi
lias suas deo cõsecrauit.Sũt qui dicũt ipsum apud Brixiã monasteriũ in honorẽ sancte Julie vni fi
liarum extruxisse:eiq; infinita dona in auro ⁊ argento atq; fundis obtulisse.
¶ Eucherius lugdunẽsis epus hoc tpe multis miraculis clarus fuit:qui cũ ex nobili senatorũ viro or
tus fuisset:ad religiosam vitã habitũq; cõuersus diu intra spelũce cuiusdã septã in orationibus ⁊ ie
iunijs deo deuotissime seruiuit.Deinde apud prefatã vrbẽ reuelãte angelo in põtificali cathedra solẽ
niter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.
¶ Theodor⁹ itẽ ticinẽsis epus vir sanctissim⁹ ⁊ multa lr̃atura insignit⁹ hac tẽpestate clar⁹ fuit:q ⁊ nõ
nulla memoratu digna scripta mãdauit.De ꝙbus in canone fit mentio:⁊ ꝑcipue.30.q.3.c.Putatiũ.

ꝓp.96. Stephanus.2.papa:patre Cõstantino Romano natus:post Zachariã põtifex creatus sedit
5951 752 annis.5.⁊ mense vno:Vir qdẽ singularis religionis ⁊ prudẽtie:clericq; amator:ac ecclesiarũ
restituto::atq; clarissim⁹ in omni scientia doctor predicatoꝝq; acerrimus:necnõ ⁊ pupillorũ
ac viduaꝝ defenso::qui:vt premissum est:Aistulphũ Lõgobardoꝝ regẽ Romanos agros invadẽtẽ
primo verbis ⁊ muneribus:licet frustra a tãto scelere auertere conatus fuit:vnde lacessitus personali
ter in galliã ad Pipinũ pro auxilio implorãdo proficisci coact⁹ est:Cui Pipinus Carolũ filiũ adole
scẽtẽ:qui magn⁹ postea dict⁹ est:obuiã ad cẽtesimũ lapidẽ misit.Et ipse Pipin⁹ Rex ad tertiũ lapidẽ
equo descẽdens frenũ papalis equi regis ad palaciũ vsq; ita ꝓduxit.At sũmus põtifex confestim Pi
pinũ in regẽ consecrauit:atq; imperiũ e Grecis ad Francos trãstulit:vt habeĩ extra de electione ca
pitulo Venerabilẽ:Quã quidẽ ordinationẽ Leo tertius postea in integrũ executioni mãdauit.Hic
itaq; foris:pace obtenta:synodum magnam habuit.In qua quidẽ synodo:oues suas:pastoresq; recẽ
suit:⁊ errantes in viã reducere cepit:vbi ⁊ quid deceat episcopũ:quid ꝓbytex:quid decniq; oẽs sacris
initiatos docuit.Tandẽ quũ basilicas quas Aistulphus rex cõmunerat:restituisset:⁊ de omnibus
benemeritus esset sexto kal.Maij obijt:⁊ in Petri basilica sepultus fuit:cessauitq; tunc epat⁹ dies 5.
¶ Mauritius Chalbin⁹ septimus Venetorũ dux:hoc anno Dominico Monagario duce abro
gato:in mathemanco bonoꝝq; omnium suffragijs dux creatus ducauit annis sexdecim:qui licet ml
tyrannicum ꝓsetulerit:tamen in vrbe maximũ scandalum ⁊ exemplum malum intulit:q̃ filiũ suũ
ducatus cõsortem assumpserit:Hec multopost aliud maius adiecit:quia ita violẽtas manus in gra
dentem patriarchã iniecit:vt breui ex flagellis sibi illatis obierit.Hic aũtẽ suscepto principatu iterum
Venetam rem ad Eracleanos transtulit.

¶ Exarchatus regni finis.

5952 753 ¶ Rauẽna hoc anno ⁊ magna Flãminee regionis ꝑs ab Aistulpho longobardoꝝ regẽ capta
exarchatus nomẽ cessare cepit:quod cẽtum ⁊ sexagintaq̃ttuoꝝ annis in italia duraueraꝝ:vz a primo
exarcho:cuius magistratus incepit anno dñi.389.vsq; ad hoc tpus sub decẽ exarchis:quoꝝ nomina
sunt hec Patrici⁹ primus:Ballinicus secundus:tertius Hysautius:quartus Theodorus cognomen
to Caliopa:Martin⁹ olympus.5.qui eo anno cũ in Sicilia deuenisset interijt:Theodorus predict⁹
itex qui fuit.6.Joannes palatina:vt putaĩ:cremonẽsis.7.Theophilatius.8.Et Paulus.9.sed mox
interemptus

interemptus: quo mortuo Eutbici⁹.x. loco suffectus est: sub quo italia diuisa varie qdem t acriter pugnatũ est: ipsa nãq exarebatus appellatione cõtinebaꝫ amne geqd a placentinis agriq papiẽsis finib⁹ padi inter apẽnini paludes stagnaq Venetoꝝ ad Adriaticuꝫ ptinet: t Arrimi. in quo exarchatus erãt infrascripte ciuitates: vz Rauẽna: Cesarea Forli. forũ põpi. Forũ coꝛnũc Imola dicti: Bono. Mutina Regiũ Parma t Placen. hec omnia Pipinus rex supato Aistul. Ro põt. donauit.

Paul⁹ pm⁹ papa natiõe ro. pãe Cõstãti. nat⁹: Stepha. patruo surrogat⁹ sedit ãnis. x. t men. x. homo sane mitissim⁹ ac clemẽs. q xpi edoctus exẽplo nulli vnq̃ malũ ꝓ malo: sz ecõtrario: bona ꝓ malis reddidit: pupillo ꝝ quoq ac viduaꝝ maxime curã suscipies et elemosynis frequẽtissimis sustẽtabat. Hic iter cetera Petronille sancte corp⁹ cũ sepulchro marmoreo his lris notato: Petronille filie dilectissime ex via apia in vaticanũ deferri fecit. Et postea cũ multas in vrbe basilicas vetustate collapsas restituisset: mortẽ obijt: t in vaticano solẽni pompa sepult⁹ fuit: quo mortuo cessauit papatus anno vno t men. vno. pp. 97. 757 5956

¶ Turcoꝝ regni principiuꝫ.

¶ Turci scythice gẽtes: vt diu⁹ scribit Hiero. hi fuerũt qs Alex. Macedo. iter hyrboꝛcos mõtes serreis clausit repagulis: q tẽpestate hac: vt Otho⁹ tradit histo. cancaseas portas egressi cũ auaris⁹ viris ferocissimis bello (multis ex vtraq parte iterfectis) ꝓfligerũt: t exide pontũ: Capadociãq trãsgressi ad reliqs finitimas gẽtes paulati se infuderũt: vbi haud multo post latronũ more furtiuis gbusdã ex cursionib⁹ vires sibi vẽdicãtes occupatis mõtib⁹ t opportunis claustris vnde p occasiones facile irruptiones fieri possent: vsq adeo emersere t animis sublati sunt: vt palã iã: pariq marte aduersum finitimos de agri possessione certare psumerẽt. t procedẽte tpe nõ solũ pontũ t Capadociã: sz t Gallitiã Bithiniã: Lycaoniã: Pysidiã: vtrãq Phrygiã: Pãphiliã: Ciliciã: Cariã: t oẽz Asiã q minor vocaꝫ vltra citroq thauꝝ ad oras vsq Jonie t littora greci maris occuparẽt. nec vnũ qdẽ vt modo ꝓcipẽ sz alios atq alios duces seqbanꝫ. t ꝓmo qdẽ (vt diximꝰ) i asiatica scythia vltra hyrboꝛcos montes t tharacunthas insulas ꝓtra aglonis vbera sedes ꝓprias habuere. Postea diffusi vniuersam Asiã t Greciã oẽm occupauere: viri vtiq truculẽti: t in cũctis stupris ac lupanaribꝰ ignominiosi fornicaria comedẽtes q ceteri abhoianꝫ. Jumẽtoꝝ luporũ ac vulturꝝ carnes: t qõ magis horrẽdũ ẽ oiuz ẽt aborsiua comedũt. de qb⁹ etiã locis suis infra dicemus: cum de othomanoꝝ regibus tractabimus. 758 5957

¶ Desideri⁹. 22. t vltim⁹ lõgobardoꝝ rex Aistul. rege õsuncto regnauit an. 18. Hic ꝓmo etburie rex fuit: q cũ Aistulphi obitũ audisset: stati regnũ inuasur⁹ lõgobardoꝝ copias vndiq ꝓtraxit. t vt id obtineret ꝓtra Rachesiũ: q monachi habitũ sũpserat multa põtifici ac Ro. pollicit⁹ ẽ: Quãobrẽ cos in suã finiaz traxit: t ita regnũ in pace cõsecut⁹ ẽ: eo qppe tũc lõgobardoꝝ viri⁹ ob delitias lãguescere cepat. At Desideri⁹ oiuz aduersariozũ metu liberat⁹ a spõsionib⁹ põtifici t Ro. factis aiuz remisit: multasq iniurias illis iferre cepit: vnde põtifex ad Caroli magnũ reclamãs rogat: vt desideriũ admoneat ab iferẽdis iniurijs põtifici cauere. Qõ lz Carol⁹ diligẽter effecerit: ꝓtinere hoiez in officio armis nõ potuit: Animo ꝓtractis vndiq copijs in ranẽnates ditioni Ro. obtemperãtes mouit t fauẽtiã comachiãq vi cepit. Qõ põtifex Hadrian⁹ audiẽs ꝓmo Desiderii nũcijs adhortaꝫ: vt suis finib⁹ se ꝓtineret: nec ecclie ditionẽ occuparet: q põtificẽ nõ audiẽs: ẽt Vrbinũ t Senecaliã aliasq plurimas vrbes occupauit: qb⁹ malis mot⁹ põtifex ad Carolũ de iniuria itez reclamare cõpellit. Carol⁹ vo Desiderii ꝓlegatos admõet: vt res iuste ablatas põtifici restituat: alias se brevi cũ exercitu affuturuz: vt qõ spõte t cũ pace nollet id vi facere cogeret. paraꝫ igit vtriq exercit⁹: sz Carol⁹ mira celeritate vsus ꝓmissa copiaꝝ pte: q i trãsitu alpiũ iouis mõtẽ occuparet. Ipse ãt cũ reliq exercitu p mõtẽ cinisiũ i italiã descẽdit. Ibidẽq fuso ac fugato Desiderio: q ei obuiã se fecerat: oia lõge lateq depopulaꝫ t capit: p qb⁹ Desideri⁹ reb⁹ desper⁹ de tãto accepto icõmodo Papiã se recepit t iclusit vxore ac liberis Veronã missis: que haud multo post in ptes frãcoꝝ venit. Nam Berta Carolomani vxor que mortuo marito ad Desideriũ cõfugerat: Verone deditionẽ fecit: Aldegisi⁹ ãt Desiderij fili⁹ inde ꝓstãtinopolitanũ iperatorẽ ꝓfugit. Carol⁹ vero e Roma Papiã rediẽs sexto mẽse postq̃ obsideri ciuitas cepta fuerat: ipsa potit⁹ est. vbi t ipsum Desideriũ regẽ vna cũ vxore t liberis cepit t spoliauit: ac regno spoliatũ Lugdunũ relegauit: t in Papia Mediolanoq vbib⁹ frãcos pfecit: q lõgobardos t coꝝ regiões vsq ad alpes tẽdẽtes foueret: t in pace retineret. Atq ita ãno salutis nostre. 774. t. 5. põtificat⁹ Hadriani pape regnãte apud Cõstãtinopolim Cõstãtino predicto longobardoꝝ finẽ accepit: quod per annos. 204. sub duobus t. 20. regibus digno scitur fuisse porrectũ. quoꝝ nomina hec sunt. 768 5967

¶ Longobardoꝝ regũ epilogus.

Alboynus. i.	an. 4.	Arioaldus. 6.	an. 12.	Garmaldus. 12.	an. 3.	Aspradus. 18.	an. 3.
Gaphon. 2.	an. 2.	Rhotaris. 7.	an. 16.	Partharis. 13.	an. 17.	Luitprãd⁹. 19.	an. 31.
Sine rege	an. 10.	Rhodoaldus. 8.	an. 5.	Jumipertus. 14.	an. 2.	Lachis. 20.	an. 6.
Aurharim. 3.	an. 7.	Aripertus. 9.	an. 9.	Laympertus. 15.	an. 8.	Aistulph⁹. 21.	an. 8.
Agilulphus. 4.	an. 25.	Gũdipertus. x.	an. i.	Raympertus. 16.	an. i.	Desideri⁹. 22.	an. 18.
Adoaldus. 5.	an. 10.	Grimoaldus. xi.	an. 9.	Aripertus. 17.	an. xi.		

¶ Carolus Pipini regis fili⁹ cui postea ex rebus strẽnue gestis magno cognomen fuit: hoc ãno patre defuncto regnũ accipiens regnauit in totũ annis. 46. Reliquit ãt Pipinus rex duos post se filios Carolũ hunc t Carolomanũ: qui ambo ꝓris regnũ inter se equis portionib⁹ partiuere. Sz Carolo

mano biēnio post defuncto Carolus hic totius regni gubernacula rexit. Uerūz Berta eius cognata Carolomani uxor Caroli uxori inuidēs propter amplitudinē mari adoarij cuiusdā necessarij sui cō filio usa nulla ui cōpulsa cū filijs suis ad Desideriū regē in italiā cōfugit qui t eā pbenigne suscepit: co q se tutiorē futurū hac ratione a Halloz ipetu existimabat: t q francos propositis Carolomani fi lijs facilius arma in Carolum sumpturos: si quid in se mouere arbitrarctur.

¶ Joānes Calbi⁹ Dauritij ducis fili⁹. 8. Uenetoz dux: hoc anno in Eraclea oiuz suffragijs ꝓfir mat⁹ dux ducauit so.us post patrē annis. 19. Hic ab incunte etate in nauali militia ita enutri⁹ t doc⁹ fuit: vt dign⁹ esset: quē pre ceteris interponeret. Uir certe ingenij mitis q oēs uno ordine dilexit t ne minē unq̄ odio habuit: honoris patrie ꝓcurator ac defensoz habitus.

pp. 98. 768 5967 Constantinus ci⁹ nois ꝑs papa: natione Ro. Paulo pōtifici succedēs sedit anno uno t mē. uno hic p Cōstātini iperatoris Desiderijq regis fauorē fauēte ēr Thotone fratre Pepesino du ce fauētib⁹ quoq; gbusdā malivolis largitionib⁹ t pollicitationib⁹ corruptis ex layco simplici in pōtificē assumpt⁹ fuit. Quāobrē in ecclesia multe discordie excitate sunt: p quas Philipp⁹ qdem ab alijs eligit pōtifex: q t breui deiectus ē. Cōstātin⁹ ãt hic pinaciter egit ac pontificalia administrauit. Sz postremo in trib⁹ foris vbi sancti Hadriani est ecclesia a clero populoq; Romano ꝓcilio cōgrega to Stephan⁹ siculus in pōtificē est electus. Qui vocatis ex Frācia multis episcopis ꝓciliū in latera no habuit: in quo qdē Cōstātinū dānauerūt: t in monasteriū tanq̄ in ppetuo carcere incluserūt: vbi paulopost eū oculis excecauerunt. Et sunt qui hunc inter pōtifices nō numerent.

pp. 99. 769 5968 Stephanus itaq; ci⁹ nois. 3. papa: oliuo patre Siculo nat⁹: deiecto Cōstātino p̄dicto pōtifex creat⁹ sedit ānis. 3. mē. 5. t dieb⁹. 28. Uir vtiq; erudit⁹: t in reb⁹ agēdis maxime ecclesiasticis strēnuus: q vbi pōtificatū iniit statī e gallia pīsertim t italia synodo ꝓgregata Cōstātinū p̄dic tū q papatū iuaserat: t cūcta que ordinauerat abrogauit. Quib⁹ optime ex ſnia gestis: institutū in ea fuit ne qs de cetero nisi p grad⁹ ecclesiasticos ascēdisset pōtificatū ad re pīsumeret sub anathematis pe na: sicut habet in decretis. 49. di. c. Oportebat ꝓmulgatūq; est in ea synodo vt quecūq; idē Cōstāti nus in re sacra egisset p̄ter baptisma t chrysma irrita haberent. Sz t alia multa ea in synodo cōstitu ta fuerunt: vt habet in canone: q bus pactis sequēti die itū est ꝓcessionaliter ad sanctū Petrū cū ma xima deuotione: vz nudis pedib⁹: t a pōtifice t ab alijs oib⁹ qui aderāt tādē hic ver⁹ Petri successor t xpi Jesu imitator oibus consumatis que ad vez t optimū antistitē attinebāt. 5. kal. Januarij quie uit in pace. sepultusq; in beati Petri basilica cessauit episcopatus dies. 9.

pp. 100. 771 5971 Hadrianus p̄m⁹ papa: natione Ro. patre Theodoro: sūme nobilitatis viro: post Stephanū pōtificē sedit annis. 23. mē. x. t dieb⁹. 18. Hic ex magnitudine animi ꝓsilio: doctrinaq; atq; vi te sanctitate cū quo vis optimo pōtifice cōparari potest: cui⁹ amicitiā querēs Desideri⁹: rex frustra⁹ est dicēte eo nō posse in eo ꝓfidere q toties fidē fregit: gb⁹ resp̄osis indignatus Desideri⁹ nul ta ac plurima ecclesie intulit dāna. Unde cū pōtifex ad Carolū magnū reclamasset: Desiderius tādē e regno iectus est: t pace de longobardis parta septimā synodū. 300. t. 50. eō⁹ habuit in qua p̄mū feliciana heresis de imaginibus tollēdis abrogata est: vt testatur Gratianus de ꝓse. di. 3. c. Septima. Dād auitq; laycis: vt nullo modo de pōtificis Ro. electione se intromittere p̄sumāt: vt in canone. 63. di. c. Nullus layco⁹. Uetuit etiā infames ad sacerdotiū ꝓmoueri. 6. q. i. c. Oēs. Dādauit itē ne cleri ci extra forū suū in iudicio traherent. 2. q. i. c. Cleric⁹. Et cū a bellis demū securus fuisset ad exornan dā urbē: sacrasq; edes aium adiecit. Et primo captus beati Pauli apostoli laminis argēteis inclusit: t altare beati Petri pallio aureo exornauit: ac nōnullas basilicas vetustate collapsas restituit. Multos quoq; aque duct⁹: turres t urbes muros magna impensa instauranit: gb⁹ q̄ diligētissime expletis mo ritur: t in Petri tēplo. 6. kal. Januarij sepelit. t tunc cessauit papatus dies. 3.

5972 773 Leo quart⁹: gntus t trigesim⁹ cōstātinopo. iperator post patrē Cōstātinū iperauit annis. 5. cui⁹ tpe vis iperiū ēt noie vigebat. Dā illud in oriēte barbari ꝓtinue occupabāt: t Romani tā a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq; mortuo patre q de bulgaris triūphauerat in Syriā expeditionē duxit. Sz lenibus factis excursionibus vbi hostes in se vēturos didicit domū re pidus redijt t ocio dedit⁹ se innumeris imersit flagitijs. Amabat antē lapides pciosos: t ꝓpterea co ronā pciosis ornatā lapidib⁹ ex sancte Sophie sacrario sustulit: t capiti suo iposuit: que pp gēmarū frigiditatē paulopost ad interitū illū pduxit. Huic Hyrena uxor fuit: que post ci⁹ mortē: vt mox dice mus: cum filio suo imperiū rexit.

¶ Hyrenes ãt p̄dicti iperatoris uxor fuit nobilissima atheniēsis mulier: t insignis decoris ꝓspicua: pp quā pulchritudinē Cōstātin⁹ p̄dict⁹ iperator e patria Cōstātinopolim vocauit: t filio suo Leoni uxorē dedit: ex quo filiū pepit noie Cōstātinū. Sz mortuo Leone marito suo: ipsa cū Cōstātino ad modū adolescētulo p decēniū iperiū egregie rexit. Sz eo grādiusculo facto cā octo annis a societate remouit. Tādē Hyrenes iperij auida vt erat ingētis animi mulier femineo quodā astu innocēt virib⁹ suis fidentē cepit: t ab iperio depositā in carcerē trusit. Et in solio imperiali ipsa cōscendēs pre ceteris mortalibus cū ingenti gloria. 5. annis sola imperauit. Post illud antē tempus Hyrenes amicorūz Cōstantini opere e culmine deposita fuit. t Cōstantinus a vinculis absolutus: in throno absumpt⁹ est. Et licet Hyrenes iperij fortunā deposuisset: egregiū tamen seruauit animū t reseratis thesauris

suis

sits clã principiũ imperij sibi fecit accõmodos quos cũ amplis muneribꝰ in suã deduxisset sentẽtiam egit. vt q illã deposuerãt Cõstãtinũ filiũ denuo caperent: ꝛ luminibus priuarẽt: ac sic denuo animosa mulier sublatũ sibi olim reasumpsit imperiũ. Quãobrẽ Cõstãtinus filiꝰ morbo correptus statim inte rijt: tãdẽ ꝛ ipsa cũ quinque itez annis iperasset a Nycephoro rebellante in pallatio Eleutherij obsessa est: cui cum omnes thesauros aperuisset Nicephorus illam cepit: ꝛ in exilium lescos illã relegauit in qua iam senex vitam claram terminauit. Alij tamen de fine illius aliter sentiunt.

Constãtinꝰ ci⁹ nois. 6. Leonis p̃dicti ex Hyrene vxoris filiꝰ. 36. Cõstãtinopolitanꝰ iperatoꝛ hoc ãno patre rebꝰ humanis subtracto iperauit vna cũ Hyrene matre p̃dicta annis. x. Que qdẽ prudẽtissima ꝛ religiosa mulier statim imperio adepto cõciliũ secũdũ in Nicena vrbe tre-cẽtoꝝ ꝛ. 30. epoꝝ cõgreganit. In quo institutũ fuit. vt q sacras imagines delẽdas de cetero dicerẽt p-petuo anathemate necterẽtur. Sancitũqz fuit spiritũ sanctũ a patre filioqz ꝓcedere. Sz non tulit diu Cõstãtinus hic sanctũ matris iperiũ: qz patris flagitia subsceutꝰ quozũdã flagitiosoꝝ suasu nõ mul-to post id decretũ abrogauit. Cũ igit Cõstãtinus iste cũ matre Hyrene. x. annis iperasset orta discoꝛ-dia matri imperij administrationẽ violẽter abstulit: ꝛ a societate sua remouit solusqz annis. 5. iperauit ꝛ Mariã q̃dã duxit vxorẽ. Cui cũ postmodũ ancillã noie Theodoraz arderet: vt ea licentius potireꝫ ipsaz vxorẽ in mõasteriũ detrudẽ adulterã imperiali corona decoꝛauit: sz ꝛ aliud huic addidit flagitiũ: q multos nobiliũ suoꝝ sine cã excecauit asserẽs eos cũ Hyrene matre ꝓtra cũ cõiurasse. Quibꝰ flagi tijs irritati ciues Hyrenẽ reuocarũt. Que reuersa Cõstãtinũ cepit ꝛ effossis oculis in carcerem misit: vbi ꝛ merito tanq̃ parricida ꝛ sacrilegus vitã finiuit. Mater ãt sola: vt dictũ est. 5. annis imperauit. Que audita Carolimagni fama e Cõstantinopoli legatos in italiã misit: vt cũ eo fed⁹ iniret. Imperiũqz cũ suis terminis diuiderent: in qua qdẽ diuisione Hyrene ea italie ps obuenit: que ad dexteram Neapolis incipit ꝛ ad sinistrã Mãfredonia: que cũ infero ꝛ supo mari clauditur ac etiã Sicilia. Re liqua vero pars Carolo ex federe obtigit. ¶ Sanguis Christi mãtuanus.

¶ Judeus qdã his tpibꝰ apud Syriã existẽs q̃dã die in vilipẽdiũ xp̃ianoꝝ ira succẽsus: xp̃i imagi-nẽ lancea suffodit: ꝛ ex ea statim sanguis vbertim effluxit: quo ꝓdigio tremore correptꝰ ne sanguis idẽ deperiret: vas vulneri apposuit: de quo cũ nõnullos languẽtes linuisset: ꝛ sanitatis beneficiũ ꝓtinus recepissent: eãobrẽ iudei in illa regione multi cõpũcti ad fidẽ xp̃i sunt cõuersi. Quẽ qdẽ sanguinẽ diui no ꝓsilio postea Mãtue allatũ: ibidẽ vsqz in presens ꝓp crebra eius miracula maximo in precio ꝛ glo ria habitus est: Carolus aũt imperatoꝛ postea auditis miraculis ad Leonẽ papã scripsit petẽs ab eo de hac re certificari. Leo igit põtifex receptis Caroli lr̃is: cũ romãos molestos haberet: sumpta occa sione statim Mãtuã venit: visisqz eius frequẽtissimis miraculis: ipsuz verũ xp̃i sanguinẽ esse dixit ꝛ approbauit: q ꝛ nõnulli alij põtifices postea effecere.

¶ Aureã q̃z laminã bisdẽ tpibꝰ apõ Cõstãtinopoli i sepulchro cuiusdã iuẽtũ fuisse tradũt: in q̃ scri ptũ erat: xp̃s nasceꝫ ex vgine Maria: ꝛ credo in eũ sub Cõstantino ꝛ Hyrene: o sol itez me videbis.

¶ Obeleriꝰ ancierꝰ mathemauicẽsis tribunꝰ. 9. Venetoꝝ dux hoc anno in mathemauco oiuz suffra gijs creatꝰ dux ducauit annis. 2. Vir tãto idignꝰ magꝫatu: q cũ p̃cipatũ adeptꝰ fuisset: miro odio in cines suos exardescere cepit: seditiõcs nãqz ac tyrãnides plurimas i vrbe excitauit: vnde ꝛ merito ipe a ciuibus odio habitꝰ patria ꝓpellit ꝛ Tarusiũ fugit: postmodũ vero ab exulibꝰ Venetis rursus re uocatꝰ denuo dux sublimatꝰ ẽ: quo ꝓfirmato statim beatũ fr̃es ducatꝰ ꝓsortẽ accepit: sz cũ pturbatio-nes itez magis ac magis indies suscitaret a populo magꝫatu p̃uatꝰ in patibulo vitã exalare fecerũt.

¶ Beatus ãt ipsiꝰ Obelerij ducis germanꝰ. x. Venetoꝝ dux post fratrẽ p̃dictũ ducauit ãnis. 3. ꝛ die. 4. Cuiꝰ istigatione cũ Pipinꝰ Caroli filius Venetis bellũ induxisset eosqz apud Tarusiũ supasset Veneti cũ eodẽ filio ꝛ eius patre Carolo p federa cõuenerũt. Quibus federibus actũ ẽ: vt btus ipse ad mathemaueũ in exiliũ mitteret. Quãobrẽ indignati Veneti Eracleã destruxerũt: ꝛ tũc multi era cleã nobiles in vrbẽ cõstruxerũt: q̃ꝛ aduẽtu Venetiaꝝ ciuitas plurimũ aucta fuit: quo ẽt ãno aquile-enses deserta Aquleia Venetiaꝝ ciuitatẽ populariter cõmigrarũt: adeo vt tũc ba vrbis cõditio fuisse dicatur: qui postea vrbi optimũ regendi modũ tradiderunt.

¶ Angelus badoarius. xi. Venetiaꝝ dux hoc ãno defuncto beato in riuoalto oiuz suffragijs creatꝰ dux ducauit annis. 18. qui magistratu inito ꝑsertim palatiũ in insula riuialti nũc extãs edificare cepit quo ꝛpleto post tertiũ annũ cũ esset Eracleanus partbiciacus Eracleã destructã denuo recedificauit ꝛ nouã ciuitatẽ ipsam appellauit: que ꝛ nũcusqz ducatus rõne nomẽ retinet. Hic duos filios suos du-catus cõsortes assumpsit: ꝛ monasteriuz sancti Zacharie edificauit: atqz ibidẽ sancti ipsius reliquias collocauit. Sz ꝛ templuz beato Hylario sua impensa construxit. in quo se sepeliri voluit.

Leo ciꝰ nois. 3. papa Açulpho ꝓre Ro. natꝰ: post Hadrianũ põtificẽ sedit ãnis. 20. mensi. 5. ꝛ die. 9. Vir qdẽ doctissimꝰ: q ab ineũte etate ita disciplina eccl'iastica erudit⁹ fuit: vt digꝰ ẽt q ceteris ꝓponereꝫ. Erat ꝓterea castꝰ integer pudicus faciũdus: ꝛ doctoꝛ viroꝝ ac paupertum amatoꝛ atqz orphanoꝝ pupillorũqz ꝓcuratoꝛ ac defensoꝛ: q dũ aliqñ cleri ꝓfessionẽ a beato Greg. in stituã pageret excitato tumultu pascalis ꝓmicerij ꝛ Capuli ꝑbyteri machinationibꝰ iercept⁹ ẽ apõ sci Siluestri edẽ: ꝛ multis verberibꝰ cesus ac lingua oculisqz ꝑuatus in carcerẽ cõiectus ẽ. Vez oipo tẽs deus mox illi visuz loquelãqz restituit. Unde ꝛ postea albini cubicularij sui auxilio liberatus ꝛ ad

pp. ioj.

Petri basilicā pductus ibidē diu latuit donec Vinigisius Spoletanor dux cū coborte accersitus ad spoletanā vrbē pduceret. Quo audito ei⁹ z Albini dom⁹ direpte sunt. Leo aūt pfectum ad Carolū de iniuria cōquestur⁹ in galliā prexit. Carolus aūt auditis seditiosor in pontificē iniurijs ipsiz cū bone sto comitatu Romā remisit. Qui ad pōtē miluiū cler⁹ cū ingēti gaudio cū omni populo obuiauit. z nō multo post Carolus ipse pro cōponēdis reb⁹ subsecut⁹ ē: vbi ex oi gallia z italia epos puenit: z in Petri basilica synodū habuit: a qb⁹ astāte pplo z clero de vita z morib⁹ Leonis pape sinias rogauit. Leo āt hic offensus id iudiciū q̄ maxime expostulabat. Sz cū oēs affirmarēt sedē aplicā caput oiuz a nemine iudicari debere. Ipse coā Carolo z vniuerso ceru sūpto in manib⁹ euāgelio: vt habet in canone .2.q.7.c. Auditu. Juramēto affirmabat se oiuz rex quc sibi obijciebant ysonte eē. Pontifex itaq; infamia liber Carolo aliquā relatur⁹ gratz cū videret iperatores cōstātinopolitanos egre id nomen tueri idib⁹ Decēbris āno salutis nre. 800. in basi. beati Petri post sacra solēnia po. Ro. pcib⁹ rogat⁹ Carolū Ro. iperatorē declaratū diademate decorauit acclamāte ter pplo Carolo augusto a deo coronato magno z pacifico iperatori vita z victoria: inunxitq; eū pontifex vna cū Pipino filio quē regē italie declarauit ac sic Carol⁹ oblitteratū tā pene i italia Ro. impiū reasūpsit: assumptaq; iperij dignitate Carolus nouas leges pscripsit: q̄s p oēz Ro. orbē obseruari voluit: z pontificis decreta publico edicto itidē mādauit obseruari: sz z oiuz iperatorr leges solicite obseruari monuit: vt habem⁹ in canone. x. di. c. Beeplis: Voluit itē oiuz doctorr scriptis decreta pontificū ponī: vt di. 20. c. Be libellis. Decuit q̄z ne qua eccl'ia siue parochia sine epi petitione regeret. x. q. 1. c. Regēda. Mādauit preterea xpianos nō plurib⁹ sz vno tm̄ primo in baptismo vti deberet: vt de pse. di. 4. c. Nō plures. tādē hospitali p magnifico apud sanctū Petrū extructo ac alijs multis tū spiritualib⁹: tūq; tpalib⁹ eccl'ie exhibitis bñficijs mortz in beati Petri basilica idib⁹ innijs sepelit. Et tūc cessauit sedes vies. 3. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Paulus lōgobardus historicus z aquileiēsis patriarchat⁹ diacon⁹ ac Desiderio regi suo familiarissim⁹ atq; clarissim⁹ p hoc tpis z doctrina z eloquētia plurimū claruit: quē cū Carol⁹ magnus cū Desiderio rege suo captiuū duxisset in galliā postea ob ingenij sui magnitudinē eum sūmo habuit in pcio: vbi cū multo tpe pstitisset postmodū diuina inspiratē clemētia Cassinēse monasteriū ingressus omne vite suc tpis maxima cū sanctitate pfumauit: hic cū eēt eloquētissim⁹ vir Aldeperge Desiderij filie z Arachis ei⁹ mris rogatu cutropij historijs duos libros addidit: rogatuq; Caroli vitas z lectiones cuilibz sctor festiuitati pueniētes collegit: hymnos ēt elegātissimos edidit: iter q̄s: vt queāt laxis resonare fibris: hymn⁹ elegātior habet: multas q̄z epl'as humanitatis z succi plenas ad Carolū edit.

¶ Isuardū quoq; monachū natione gallū virū in omni doctrina eruditissimū tēpestate hac floruisse pstat: eo q̄ Eusebij cesariēsis more: Caroli magni iussu oēs actus z sanctor legēdas breues elegantissimo stilo in vnū collegit: z in vno volumine redegit: quod martylogiū appellauit.

¶ Alquinus natione sūr gallus Caroli magni: vt aiūt: preceptor: vir greca latinaq; lingua egregie doctus: necnon z theologor phorūq; sui tpis princeps: his tpib⁹ eas ob res apud Carolū magnū maximo in pcio habitus est: qui z Bonifacij maguntini epi pcib⁹ orationes missales atq; alia ecclesiastica officia gotthor p turbatione pdita optime refecit. Atq; ei⁹ rogatu Carolus gymnasium e Roma Parisius transtulit: quod etiam ab athenis eo loci trāslatū fuisse cōstat. Hic cū eruditus theologus haberetur hos infrascriptos ad religionem xpianā pertinentes edidit libros videlicet.

De trinitate	li. 3. incipit: Glioso dño carolo.	Sententiar	li. i.
De trinitate iterū qōnes multas	Desideratissimo filio	Super ecclesiasticum	li. i.
Speculorū parvulorū	li. i. In scriptura	Ad discipulos dialogor	li. i.
De ratione anime	li. i. Charissime in xpi charitate	Super genesim	li. i.
De ecclesiasticis dogma.	li. i. Credimus vnū deū.	Sup cātica cāticor z super	

Joānē z sup epl'as Pauli li. 3. De ppletatibus nouum deo cōueniētiū tractatū: incipit dño David.

5995 796 ¶ Rolādus palatinus comes Caroli ex sorore nepos mire magnitudinis z icōparabilis virtutis z fortitudinis vir. cui⁹ qdē gesta etiā nostris tpibus cantatissima habent. hoc anno cū pyrencos Hispanie mōtes: sic. n. a crebris igniū fulminib⁹ illi mōtes cognominant vna cū Carolo z ceteris ducib⁹ trāsiret in guasconū finibus incidit. Et prelio inter eos inito post multā z ingētē editā hostiū cedē Rolādus ipse vna cū Anselmo Egibardoq; sūmi Caroli duces: lz se acriter tutar⁹ fuisset eccidit. Eo nāq; in prelio vascones ipsi a Carolo supati meritas pfidie sue dederūt penas. Sūt tū qui dicāt Rolandū būc siti nō vulnere pclitasse post cui⁹ interitū paulopost in Rōcisuallo multi xpianor cōtra infideles decertātes ecciderūt. Inter quos ferūt. 15. reges nostros decessisse.

5996 797 Nicephorus patricius. 37. cōstantinopolitanus iperator post Hyrenē augustā iperauit ānis 9. Hic egre ferēs Hyrenis iperiū eā tā senē dolo cepit: z in Lesbū insulā relegauit. Ipse n. cum esset cupidus z auaritissimus egit: cui⁹ rei causa etiā multos ciues suos leuit. Qui iperio susceptō hoc bonū tātū agere scīuit: quod fedus ante per Hyrenē cū Carolo initū per legatos renouauit. Cōtra hūc Aaron saracenor admiratus cū trecētis milib⁹ in Asiā venit. at Nicephorus vt pacē cō sequeret trecēta aureorū milia in annos singulos pmisit: cui⁹ filij quē iperij consortē fecerat cuz eius federa postea ruvisset: multa incōmoda ab eisdē recepit.

5997 798 ¶ Taxillo Bauarie dux z Desiderij regis gener: hoc anno vxoris stimulis cōcitat⁹: qui die noctuq; cum

cum quiescere nō ꝓmittebat: vt socer̃ e regno deiectū: & in seruitutē detentū in libertatē armis reduceret bunnis: idest Ungaris solicitatis cōtra Carolū bellū suscepit. Quod audiēs Carolus ꝓnus sua celeritate id cōfecit q̄ ineboatū a Taxillo fuisset. Quo cōfecto Carolus duci pacē petēti nō negauit acceptis tū Theone filio suo atq; alijs lectissimis iuuenibus obsidibus.

¶ Aldegisius Desiderij filius: qui ante expugnationē Papie: vt dictū est: & citra padanis in greciam confugerat: hoc anno Grecor̃ multor̃ auxilio fretus cum magna manu ad repetendū paternum regnū in Italiā venit: qui multos cōflictus a francis auspicio prefector̃ superatus & captus ac multis & multis supplicijs affectus tandē vitam miserā in tormētis finiuit. Quo mortuo suasum est Carolo vt omnes longobardos italia expelleret. Sed ipse & pontifex Leo prudētia vsi cū id rutū nequaq̄ videret̃ q̄ multis italie populis sanguine & affinitate cōmuncti essent longobardi: ideo statuit longobardor̃ nomen ibi tantū remanere vbi eius gentis reges sedē habuere: quod & nūc vsq; a cōmunis ꝓuincijs seruatum est. Et sic iam vsq; ad hunc articulū perductum decimū librū claudendū iudicauimus: & quod sequitur in libro sequenti videndum est. 799 5998

¶ Incipit liber vndecimus.

Carolus igitur cognomēto magnus ꝓ suis egregijs meritis singulariq; erga oium xp̄ianor̃ libertatē fide: hoc anno. s. 5. pontificatus Leonis pape summi imperij dignitatē (que gngētis ferme annis a Cōstantino magno fuerat amissa) & iam numa vetustate oblitterata egregia sua virtute occidēti restituit: & augustus appellatus impator̃ nomen dignitatēq; suscepit: & nō solū (vt ꝓmissus est) assentiēte: sed etiā applaudēte po. Ro. atq; ita ipe rauit annis. 14. Cuius excellētissimā vitā & egregia ac fortissima eius bella sic introducimus. mortuo nāq; p̄e ipsius Pipino & Carolomano fratre ipse totius regni gubernacula sucepit. Et intelligēs Himoldū olim Aquitanie regē virū sane potentissimū Aquitaniā ferme totā ad defectionē pduxisse: quā pater eius Pipinus armis sibi subiecerat cōparato magno exercitu ingēti celeritate ipsi Himoldo regi obuiā ꝓgredit̃: atq; eius conatus ꝓmo aduentu repressit: nec multo post etiā cū superauit & regnū obtinuit: his ꝓspectis rebus Hadrianus papa cū a Desiderio opprimeret̃ audito caroli fama ipsum per legatos monet vt ecclesie Ro. auxilio adesse dignaret̃: aliter de ea actū esset. Quibus verbis ꝓmotus Carolus in italiā maturandū sibi existimauit: & alpibus supatis in Thaurinēsem agrū postea Vercellēsem vbi Desiderius castra posuerat descendit. Et vtrinq; pugna cōmissa: lōgobardi magna suor̃ parte amissa fugā arripuerūt. Desideri⁹ vero fusus Papiā cum paucis trepidus se recepit. Sed & nō multo post: cū Carolus per Bernardū patruelē suū sex mensibus vrbē obsedisset: tandē deditione facta Desideriū cepit: ipsumq; cum vxore ac filijs secū in galliā duxit: vt etiā habet̃ in canone. 23. q. 8. c. Hortatu & ꝓcibus Hadriani. Statimq; oēs italie vrbes que ad desideriū defecerāt recuperas pontifici restituit. Ob cuius rei gloriā Carolus presentibus episcopis multis ob pōtificē laudatus est: & preconijs amplissimisq; priuilegijs ac titulis insignitus in galliā prexit Carolomani fratris vxorē ac liberos secū ducens: quos gdē semp ꝓcipuo habuit in honore. Reuersus quoq; ex Italia Carolus nulla interposita mora in saxones idolatras: qui ob eius in italiā discessum rebellauerāt: bellū mouet: eosq; cū gbus ad. 30. annos bella gesserat vicit & xp̄i fidē suscipere coegit. Verū Saxonico durante bello multas interim suscepit expeditiōes: q̄s ita itegre administrauit: vt p̄ vniuersū orbē eius fama diuulgareturq; diceretur̃q; ipse nō sine diuina ope bella gerere. Erat aūt Carolo huic in bellis gerēdis iste ꝓmus ꝓpositus finis: vt christiane fidei legē q̄tū in se esset extolleret: & eius oēs aduersarios deꝑmeret. Cōuersus vero in hispanos a fide nostra alienos Pāpalumā & Augustā nobilissimas ciuitates vi cepit. captasq; militib⁹ suis diripiēdas cōcessit nullo pacto eis pacē daturus nisi xp̄i fidē integre reciperēt. In galliā tū q̄; rediēs rebus bene ex sententia gestis dū Pyrenēos trāsijt in Guasconū hoiuz insidias incidit: q̄ in ꝓlio licet acriter se turat⁹ fuerit Anselmū & Egibardū atq; Rolādū suū ex sorore nepotē sūmos in bello duces amisit. Guascones deinde a Carolo supati defectiōis ac pfidie sue meritas dedere penas. Britones q̄; g eius mādata neglexerāt paulopost supauit. Būuētanis ꝓterea q pōtifici ro. bellū iferre statuerāt his auditis tāt̃ terrore icussit: vt iureiurādo adepti pollicerent̃ se in posterꝝ ꝓpetuo sub ecclesie dditiōe pmānsuros. Dū aūt hec in italiā gerunt̃ Taxillo bauarie dux Desiderij: vt diximus: genersti mulis vxoris ꝓcitat⁹ Hunnis sibi ꝓximis solicitatis bellū in Carolū mouet qō gdē Carolus celeritate sua ꝓs pene ꝓfecit q̄ ab ipso ichoatū fuerit. huic etiā pacē nō negauit obsidib⁹ ante receptis: cū p fidē tps gdā Abdorici Galathabor̃ aliarūq; barbaror̃ gētiū varijs excursiōib⁹: iccēdijs: cedibusq; vexarent̃ opem a Carolo ꝓ sociatis iure petiere: q̄s gdē vnico nūcio sua auctoritate in officio ꝓtinuit: gb⁹ gestis cū in magna gloria magnisq; opib⁹ frācor̃ regnū pduxisset: Carolus statuit aduersus vngaros q hostibus suis auxilia subministrauerāt bellū suscipe: hos cū multis vicisset plijs tādē. 8. anno post q̄ bellū icepant penit⁹ superauit. Nec ꝓstat vllū vnq̄ bellū a Carolo gestū in q̄ maior hostiū fuerit cedes edita maiorq; illo illata clades: in eo nēpe: vt oēs auctores conueniūt: igētē vngaror̃ multitudinē: & pene nobilissimū quēq; co bello assumptū: maximā q̄; vim auri at argēti: multāq; ꝓciosaz suppellectilē q̄ hūmi varijs ex gētib⁹ direptā in suū ꝓgesserāt regnū frāci in galliā trāstulerūt. Nec multo post rebellātib⁹ vndiq; multis 800 6000

rursus pipinū filiū in vngaros misit: quos grauibus plijs supatos ad deditionē cōpulit. Adelphonsus autē eo tpe austerie t Gallacie rex acceptis a Carolo auxiliaribus copijs supatisq; Saracenis Ulyxbonā ciuitatē vi cepit: q vero in psidio barchinone erant audita Adelphonsi victoria Carolo se cōfestim dedūt. Supant t Bauari q Forojulianos vexabāt ab Henrico caroli pfecto. Sz t cū Ro. aduersus Leonē pōt. cōiurassent t vrbe cū pepulissent Carolus pōt. audito cōfestim cū exercitu in italiā venit: t ibidē oi tumultu sedato pōtifice cū ingēti gloria in sedē restituit: a quo p suis benemeritis Augustus t impator appellatus diademate impiali donatus est: accepta vo impij potestate in gallia pficiscēs icredibili honore exceptꝰ est. Ferūt hec bella. 46. annis: qbus regnauit icredibili felicitate tū magnitudine q̄dā ai tū etiā igenij atq; pfilij Carolū nō solū gessisse: sz etiā pfecisse: qbꝰ regnū satis amplū a pre acceptū lōge maius posteris suis reliqt. Unde eā sibi famā p vniuersū mundū ppagauerat: vt vndiq; ad cū legatiōes cōuenirēt amicitiāq; publice ac p̄uatim peterēt. nōnulli aūt auctores tradūt t pfertim dns Jacobus de voragine theologus Genuē. archieps in sua chronicha rē me motatu dignā Carolū in lōgobardoz bello apud Genuā cōuētū habuisse. Ibidēq; ad pces Cōstātini impatoris pstātinopolitani classicos exercitꝰ ō Aphros t saracenos pparasse: qbus fretus auxilijs in barbaros hierosolymā occupātes exercitū duxisse, pfligatisq; ex ide barbaris atq; ex oi p̄uincia pulsis xp̄ianos i hierosolymā restituit: t firmis munitā psidijs relinquēs Bīcātiū ad Cōstātinū impatorē pfectꝰ magno t icredibili honore susceptꝰ ē: ibiq; cū oblatos thesauros repudiasset multis sctoz religis donatꝰ est: ac paulopost i gallia rediēs corone dñi nr̄i Jesu xp̄i ptē: ptēq; dñice crucis t clauū vnū: sudariūq; necnō t btissime vginis Marie camisiā secū detulit: t ad basiliēā agsgrani trāsmisit. Carolus aūt ob būficiū a gennēsibꝰ susceptū cū eoz ciuitas parā humane a lōgobardis fuisset gubernata: t i ptectionē susceptit: t mītis p̄uilegijs exornauit: ac deiceps cū sūma iustitia t hūanitate gubernauit. qbꝰ t ducē p administrāda repu. p̄mū p̄fecit. pcessit t Venetis extūc p̄is vti legibꝰ. Florētiā deinde etrurie vrbē desertā ístauranit t ciues suos in ea cū sūma charitate collegit: ac alia pene īnumerabilia beneficia italie vrbibus ptulit. Cetez enarratis Caroli huius clarissimis gestis restat: vt eius habitū naturāq; ac mores pscribamus. Fuit in p̄mis Carolus hic statura, pcera lato pectore latis humeris: magnis oculis: naso paulo eminētiore: forma veniq; totius corpis adeo pulchritudine eximia vt ōnē simul cū q̄dā regia maiestate p̄iūctū p̄seferre videret: habebat i voce splēdorē: i incessu grauitatē: totq; corpis motū sūmā dignitatē: p̄missaq; gerebat barbā: valitudine erat p̄spera: p q̄ re natiōibus frācoz more plīmū studebat. Fuit pterea amicoz studiosissimus: pietate i parētes: amore in filios: atq; in oēs alios humanitate supabat. Berta pstātinopolitani iperatoris filia ei mater fuit: quā semp sūmo in honore t reuerētia būit. Sororēq; vnicā būit: quā certe icredibili amore semp dilexit. Oz veniq; familiā suā tāta pplectebaī charitate: vt q̄cunq; accederet secū hāc vellet. Fuit etiā in remunerādo largus: in puniēdo mitis t clemens: in iudicādo equus: in gubernādo moderatus: erga hospites pegrinos: ac oēs eos q pauptate nimia laborabāt sūma liberalitate p̄fusus. Cenobia (vt aliquinus ceptor suus ait) ad numez lr̄az alphabeti fundauit extruxitq; ac copiose pdijs alijsq; bonis dotauit, adeo etiā cū p octū ei liceret studio delectabaī lr̄az. Erat. n. nō modo latinis sed t grecis lr̄is sufficiēter īstructus. Filios q̄z suos doctissimis hoibus erudiēdos tradidit: t filias ne ocio torpēret lanificio assuescere fecit: pontē opus egregiū q̄ngētoz passuū latitudinis apud Maguntiā extruxit. Regias insup edes varijs in locis p tpa edificauit. t iter cetera in ciuitate agsgrani vbi regni sui sedes erat tēplū maximis sumptibꝰ beate Marie dicatū pdidit. rebus aūt suis ita ppositis dū agsgrani esset valitudinis causa, ppter aquas calidas q̄ ibi scaturiunt febre ac latez dolore coreptus morīt anno. ætatis sue. 72. kal. Februa. salutis vo nr̄e anno 815. Eius vero corpus cū ingēti pōpa in tēplo beate vginis Marie: qō ipse extruxerat sepellīt: hoc. s. epigrāmate notato: magni caroli xp̄ianissimi Romanoruq; ipatoris corpꝰ hoc sepulchro pditū iacet. Fuit aūt Carolus ipse si cuiꝰ res tū domi tū foris gestas ispicis tāte āplitudis t integritatī vir vt postea neminē parē: ne dū supiorē gallia habuerit.

¶ Pipinus aūt ipsiꝰ Caroli filiꝰ natu maior: t ipse codē anno q̄ t p̄z Augustus a Leone papa solēni decreto italie rex declaratꝰ regnauit annis. 13. vir qdē clarissimꝰ nec p̄z vlla in virtute dissimilis: t ideo p̄z de eiꝰ pstātia pfisus ante susceptā impij dignitatē eū in vngaros misit q̄s cito gravibꝰ plijs superatos ad deditionē ppulit. Eoq; bello egregie pfecto p̄z ipz i beneuētanos misit: q Grimoaldo duce finitimos pōt. agros turpiter vexabāt: eos nāq; ita pdomuit vt egre se menibꝰ tuerent: verū cū p aliq̄t mēses frustra eos oppugnasset theate se ptulit t oppidū vi cepit diripuitq; ac icēdit: ide i orbonā t lucriā mouēs tādē terrore pulsas in deditionē accepit t ibidē Grimoaldū ducē pfēdit: q̄ capto nō ita mīto post ai dolore periit. hūc etiā p̄z Carolus i venetos sibi infideles falso accusatos misit: t eraclīā atq; equilīū iuasit: vpter qō multe familie nobiliū Venetas migrarunt. qbus gestis etiam multis alijs prelijs egregie cōfectis Mediolanū veniens ibidem vitā cū multa gloria in pace finiuit.

¶ Justinianꝰ p̄rbicī. 42. Venetoz dux hoc anno p̄z Angelo in riuoalto suffragijs oīm fuit et ꝰ ducauit ānis. 2. t mē. 6. vir certe tāto magīratu būmeritꝰ cuiꝰ vtutibꝰ atq; idustria res veneta plurimū creuit: vū t rogatu Michaelis pstātinopolitani ipatoris classe nō modica ō mauros sicilīā insulā occupātes misit q̄s tū haud pbibere potuerūt q̄minus magnā ipsius īsule ptē vastarēt: cuius t tpibꝰ corpus diui Marci euāgeliste a q̄busdā mercatoribꝰ ex alexādria Venetias ōlatū est: vbi t posthmoz

6009 810

in magna veneratione habitū in celebriori vrbis loco in cius honore celeberrimū tēplū ipse fundauit: qō frater eius Joannes successor postea perfecit. In quo qdē multa dona ipsi germani duces primū t postea posteri recondidere: t tunc senatus Venetus Marci ipsius imaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis suis deferri statuit. Hic inter cetera beati Hylarij episcopi templū multis exornauit donarijs t collocatis ibidē sacerdotibus multis qui diuina quotidie celebrarent prouentus multos quibus viuerent assignauit: t ibidem corpus suū tandē sepeliri mandauit.

¶ Aldemarus quidā natiōe Gallus Caroli magni t Pipini cius filij Italie regis necessarius fran cor̄ comes his tēporibus ab ipsis Augusto p̄e t rege filio eius Venetiū dux p̄ficit: vir qdē ingentis animi t bellor̄ tum terrestriū tum naualiū scientissimus. Hā (vt dictū est) cū Senna ciuitas a Rho tario longobardor̄ rege Ro. fuisset ablata t inane satis ab ipso rege t ceteris longobardis diu fuisset gubernata hac tēpestate in Caroli ipsius manus deueniens cū summa iustitia atq̄ humanitate tam ipse q̄ relīq̄ impatores galli p̄ centū annos gubernauerūt: atq̄ illi oēs lyguric ciuitates vna cū Corsi ca insula subdiderūt: t ademarū hūc illi ducē p̄fecerūt. Qui Aldemarus magistratu susceptō: vt erat ingēnis animi vir: cū intellexisset mauros etiā Corsicā occupasse coadunato exercitu suo veloci cursu eo p̄cessit: t ipetu facto. i 4. cor̄ naues cepit t demersit: t innumerabilib⁹ cesis insulā ab eisdē liberauit. Sed eo ab ipsis mauris tandē interfecto Corsica nihilominus a successorib⁹ Venetis p̄seruata est. 812 6011

Michael. 38. p̄stātinopolitan⁹ impator hoc anno post Scauratiū sororiū suū impiū assumēs t impauit annis. 2. Nicephorus impator ei⁹ p̄decessor p̄lio a Bulgaris in supiori media supat⁹ statim occubuit: t Scaurat⁹ ei⁹ fili⁹ in codē p̄lio etiā vulnerat⁹ cū p̄stātinopoli reuersus fuit set in locū p̄tis in impio successit t trib⁹ tm̄ mēsib⁹ impauit: eo q̄ Michael iste cū disposuerit: t illi ēt successit: vir sane pi⁹ t setār traditionū emulator: q ipio suscepto p̄festim in gallias ad Ludouicū im peratorē orator̄ trāsmisit: q cū p̄sulerēt qd ō imaginib⁹ fiēdū ēēt: qs benignissime suscipiēs illos ad pōtificē Ro. remisit dicēs: hec ipsa pōtifici incresse decreuere. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulga ros p̄lias supior existēs postremo apud andrinopolim victⁿ fugatusq̄ copias atq̄ ainz amisit. Cōstā tinopolimq̄ reuersus iperio se abdicauit: t monasteriū i trās vsq̄ ad mortē religiosissime ibidē vixit. 813 6012

¶ Joānes partbiciacus. 13. Venetor̄ dux hoc anno post Justinianū frez in riuoalto ab oīb⁹ dux cō stitut⁹ ducauit annis. 23. t dieb⁹. 9. Hic fr̄i Justiniano prudētia t religiōe p̄similis fuit: t diui Marci tēplū a fre fundatū excellētissime p̄fecit. hic ex senatusc̄sulto exercitū i methemauco p̄ Obelericū me themaucēsem nouū ducē ibidē exulatū duxit: t eo tandē supato ac iterfecto methemaucēsem ipsam ci uitatē destruxit. Quāobrē Joānes ipse a Ludouico impatore in frāciā vocatus accessit: cuius absen tia senatus Venetus castellano cp̄o t duobus ciuibus riuialti curā administratiōis reipub. q̄dusq̄ regrederet tradidit. Beniq̄ cū bona gr̄a ex Frācia reuersus eū nimiū luxurie ocioq̄ vacaret: t reip. curā postponeret ciuili tumultu e ducatu deiciē. At ille in se reuersus delictū recognouit t monasticū habitū suscepit: igressusq̄ monasteriū relīquū vite sue tp̄s in or̄onib⁹ lectiōibusq̄ ac ieiunijs p̄triuit.

¶ Bernardus aūt Caroli magni nepos hoc anno post Pipinū a Carolo mag⁰ italie rex declarat̄ t regnauit annis. 9. Hūc aūt cū Carolus p̄stituerat regē mādauit vt i oīb⁹ Ludouico ei⁹ filio t iperij successori obtēperaret. Sz Carolo mortuo ei⁹ mādatis obseq̄ noluit. imo gbusdā epis italicis t sedi tiosis ciuib⁹ istigātib⁹ ab impio oīno defecit: t ciuitates q̄sdā ac pp̄los in sua p̄ba iurare coegit. Quā ob causaz Ludouicū impatorē in se ad iracūdiā cōcitauit: t p̄pterea q̄sdā copiaz suaz duces cū va lida manu ex gallia in italiā p̄ Bernardū misit. Quor̄ ipet⁹ cū ipse Bernardus retardare conaret̄ ab ipsis in alpibus supatus est: t ibidē seditiōis auctores capti statim necant̄. Ipse aūt Bernardus q̄uis supplex veniā p̄carēt Aq̄grani pductus capitali supplicio punit̄. epi q̄z tanti mali auctores: t rei synodali decreto in monasterijs diuisis tanq̄ ad carceres p̄petuos relegati fuerunt. 815 6014

Ludouicus eius nois p̄mus cognomēto Pius: hs post Carolū gallor̄ imperator: hoc anno p̄e Carolo defuncto impiū suscipiēs impauit cū Lothario filio annis. 25. q impio suscepto cōtra Vascones q ab impio defecerāt bellū iduxit: cū gbus p̄ multos annos grauissima bel la cōmisit: t tandē in suā p̄tātē eos redegit. Deide britones seu Anglos res nouas moliētes armis in officio cōtinuit. At postea saracenis cesareā augustā icolētibus pacē cōcessit. His optime t sēliciter ge stis apud Aq̄granū p̄uētū habuit: vbi t Lothariū natu maiorē assentiētibus cūctis iperij socium sibi delegit: t Pipinū hz agtanie: ac Ludouicū. 3⁹. filiū bauarie reges appellauit. Post ō Bernardū p̄dictū italie regē ab impio deficiētē bellū mouēs cū supauit t iterfecit (vt p̄dictū est) q̄ tumultu sedato in saxones itez ab iperio deficiētes copias mittit: cor̄uq̄ tyrannū veromarchū regnū affectantē: t secū aggredi ausum supat t iterficit. Bulgaros p̄terea Pānonios inuadētes p̄mo qdē repp̄lit. Verū cū Haydo agtanie p̄fect⁹ rebellasset Aderemani saracenor̄ regis auxilijs fretus tantū bellū omittere necesse fuit. Hācobrē Bulgari p̄ Pānonias in dalmatiā ifesto agmine penetrarūt: sed antēq̄ Ludoui cus ipse in Haydonē mouisset magnā hispanie partē deficiētib⁹ pp̄lis iā occupauerat dimissa circū quaq̄ classe q̄ maritimas vexaret ciuitates solus aūt Bernardus barchinonensis comes terra ma riq̄ vexatus in impatoris fide p̄māsit. Lotharius vo italia pacata in Galliā rediēs cū Ludouicus pater Carolū: cui caluus postea cognomē fuit: natu minimū frīb⁹ ceteris in oīb⁹ p̄ferri inuidia stimu latus ip̄z Ludouicū patrē imperio deposuit: t captū in custodia reclusit. verū eodem anno inter eos

conuẽtione facta ipse Ludouicus liberatus in impio restituit. Erat autẽ Ludouicus natura clemẽs atq; mitissimus: qui cum regni ꝛ ecclesie iura semper tutatus fuisset. 25. imperij sui anno moritur: ꝛ in beati Arnulphi basilica sepelitur.

pp̃.102. 6016 817 Stephanus eius nois. 4. papa Julio p̃e Ro. natus: hoc anno Leoni pontifici suffectus sedit annis. 3. ꝛ mẽ. 7. vir qdẽ nobilissimus ꝛ nobilissimis parẽtibus oꝛ. us: ac multe doctrine ꝛ integritatis põtifex: qui suscepto põtificatu post. 3. men. ad Ludouicũ in gallias ꝓfectus apud Aurelianos ipsum inunxit ac coronauit. atq; inibi campulanis (q tũc inualescebãt) sedatis compositisq; italie rebus Romã redijt: secum crucẽ magne extimatiõis deferens quã quidẽ Ludouicus pdictus impatoꝛ sua impensa beato Petro dicauerat: moriẽs deniq; hic sanctiss. mus pontifex in beati Petri basilica sepelitur. ꝛ tunc cessauit episcopatus dies. xi.

pp̃.103. 6019 820 Paschalis eius nois p̃mus papa: Bonosi cuiusdã Ro. cinis filius hoc anno Stephano p̃dicto pontifici succedẽs sedit annis. 7. mẽ. 3. ꝛ dicbus. 17. Hũc p̃dictus Stephanus pontifex dum rueret ꝓpter eius vtutes atq; doctrinã monasterio beati Stephani abbatẽ p̃fecerat: inuitoq; igitur potificatu ꝓfestim clericis quibuscũq; anathematis pena mãdauit ne ecclesiastica beneficia a quouis seculari obtinere presumerẽt: vt habet in canone. 16. q. 4. c. Sigs clericus. Deinde Lotharij imperatoꝛem a Ludouico patre cõstitutũ in basilica beati Petri inũxit: augustũq; etiã appellauit. Postea multa sanctoꝝ coꝛpora minus religiose iacentia in vrbe cũ magna veneratione introduxit: honestiusq; recondidit. Et tẽplũ beate Praxedi a fundamẽtis extruxit multa quoq; sanctoꝝ coꝛpora inibi ꝛ cõgregationẽ grecoꝝ collocauit. Ferunt etiã beate Cecilie ecclesiã ab eo cõditã fuisse: vbi tanq̃ in honestiori loco ipsius virginis ac Valeriani Tyburtijq; coꝛpora sociarenꝫ. Multas etiã basilicas vetustate quassatas restituit: ac multos captiuos psolutis creditoꝛibus liberauit. Tandẽ cum nullũ religionis pretermisisset exẽplũ. 7. pontificatus sui anno moritur: ꝛ in beati Petri basilica sepelitur.

6020 821 Michael iunioꝛ quadragesimus Cõstantinopolitanus imperatoꝛ: post Leonẽ a se interfectus imperauit annis. 9. Nã Michael seniꝛ cum ab imperio se abdicasset leoni pardi patricij filio imperiũ dimisit. Qui suscepto imperio statim Bruminũ bulgaroꝝ regẽ Andrinopoli pontũ ꝛ in Cõstãtinopoli arma vertentẽ circa vrbis menia interfecit: ꝓpter qõ orientale imperiuꝫ per aliqũ tempus pacatũ fuit: cumq; ꝛ ipse octo annis impasset ab isto Michaele domestico suoꝝ comite interfectus est: ꝛ ita imperium huic Michaeli per arma permissum est. Qui principatu accepto confestim Venetis inhibuit ne mercimonia occidentis in Asiam perferrent: cosq; cõpulit classem in auxilium Siculoꝝ cõtra Saracenos mittere.

pp̃.104. 6026 827 Eugenius eius nois ꝺs papa: natiõe Ro. patre Boemũdo natus: hoc anno Paschali predicto suffectus sedit annis. 4. Cuius tpe octauũ scisma fuisse ferũt: videlicet inter hunc Eugenium ꝛ quendã noie Zinzinũ propter patrũ discordias. Sed Eugenius hic propter eius religionẽ: sanctitatẽ: doctrinã: humanitatẽ: atq; eloquẽtiã omnium cõsensu tandẽ obtinuit: qui inito põtificatu cum Roma fama ingenti laboraret frumentũ adeo abundãter in vrbem introduxit: vt nullibi vilius q̃ ibidem annona veneretur. pauperum vero pupillorum ac viduarum causas ita tutatus est vt ab omnibus pauperũ pater appellaretur. Tandem cum optimus hic pontifex in artibus his perseueraret ab emulis: vt quidam aiunt: oculis excecatur: ꝛ martyrio coronatur: cuiusq; coꝛpus in basilica Petri cum omni deuotione sepelitur.

pp̃.105. 6029 830 Valentinus papa patria Ro. Leontio patre natus: Eugenio pontifici suffectus sedit diebus. 40. qui apud Paschalẽ ꝛ Eugeniũ predictos põtifices sanctissimos a teneris annis enutritꝰ doctrinã: ꝛ rationẽ bene viuẽdi vsq; ad maturam etatẽ didicit: adeo quippe vir: uosus ꝛ sanctus euasit: vt cum tantũ diaconus haberetur summũ pontificatus gradum meruit. Creatus itaq; omnium consensu pontifex non secus q̃ in priuata vita se habuit. s. in pietate: clementia: ꝛ liberalitate: ita vt nulli maiorum in pontificatu secundus sit habitus. Verũ existentibus fortasse hoĩum peccatis: q tunc aderant q̃dragesimo pontificatus sui die mortẽ obijt: ꝛ in beati Petri basilica sepelitur.

pp̃.106. 6030 831 Gregorius. 4. papa: ciuis Ro. patre Joãne natus: Valentino pontifici succedẽs sedit annis. 16. vir nobilitate insignitus: sanctitateq; clarus: doctrina ꝛ eloquẽtia ꝑcipuus: ac diligentia solicitudineq; rebus in oĩbus admiratione dignus. Qui põtificatu suscepto mox coꝛpus beatissimi Gregorij trãstulit: ꝛ vbi nũc iacet magnis cũ ornamentis collocauit: coꝛpora etiã Sebastiani ꝛ Tyburtij ad basilicã Petri transferri curauit. Insup ꝛ rogatu Ludouici imperatoris oĩum sctoꝝ cõmemoratiõnẽ in kalẽ. Nouẽbris instituit obseruandã quã quidẽ celebritatẽ galli ꝛ germani primo obseruare ceperunt: post multa autẽ bona opera deniq; hic sanctissimus Gregorius obijt pontificatus sui anno. 16. ꝛ in basilica beati Petri sepelitur. ꝛ tunc sedes vacauit dies. ic.

6031 832 Grandinem autem mire magnitudinis hoc anno in galliã decidisse tradunt que pecoꝛa multa ꝛ nõnullos homines interemit: visum est tunc in ipsis grandinibus quoddã grandinis granũ durissimum longitudinis pedum duodecim.

6032 833 Centũ cellẽsis ethurie oppidũ qõ nũc ciuitas Vet⁹ appellaꝫ hoc anno ab Aphris saracenisq; ciusdẽ portũ ex Aphrica delatis occupata ꝛ bonis oĩb⁹ expoliata eruit. Sypioꝝb⁹enim tpib⁹ regnãte Bernardo Caroli magni nepote i italia saraceni itez ostruxerũt eã. ſz Greg. 3⁹. (vt supra dictũ ẽ)

eandem ciuitatē seu oppidū pene desertū restituerat. Fuit ipse locus per tēpora Hadriani impatoris ciuitas nō ignobilis in qua idē Hadrianus centū edificauit cellas: centū videlicet iudicibus ibidē ab ipso institutis pro audiēdis causis eo p̄sente deputatus. Quo quidē in loco (vt supra diximus) diuus pater Augustinus eremitas sanctos inuisit & ibidē nōnullos edidit libros: vt ipse retractationum suarum libro cōmemorat. & sunt qui dicant eundē libros de trinitate dei ibidē inchoasse. Hi itaq; Saraceni inde Romā cū exercitu veniētes vrbē oppugnauere & suburbanis incēsis etiā beatoꝝ Petri & Pauli basilicas extiſſere: sed mox a Guidone lombardie Marchione auxilio etiā Longobardoꝝ saraceni ipsi ex italia pulsi sunt: qui ex italia recedentes Tarentū & Siciliā oēm inuaserunt: quā magna ex parte occupata Panormū vrbē vastauerunt. Bonifacius autem Corsice dux cum auxilijs primo genuensiū suoꝝ ac quorundā thuscoꝝ classe in Aphrica delatus inter Uticā & Carthaginē quater cū eisdē cōgressus tantā hominū illoꝝ stragē edidit: vt coacti fuerint Mauri suos ex Sicilia reuocare: qui patrie laboranti opem ferrent: hac itaq; ratione Italia & Sicilia hostibus liberate sunt.

¶ Bartholomei apostoli translatio.

¶ Siccardus quidā Beneuentanoꝝ prefectus huic bello pñs exitit qui veritus ne sanctissim Bartholomei apostoli corpus in Barbaroꝝ manus deueniret ex Lypari insula illud cū magna veneratione Beneuentū trāferri fecit. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Rabanus monachus natione germanus Maguntinus archiepiscopus theologus qdē preclarissimus ac insignis poeta: p hoc tēpus in prosa & carmine duobus dicēdi modis plurimū valuit: & multo in p̄cio fuit: q ex ingenij sui magnitudine multos cōmētatus est & edidit li. quoꝝ tituli sunt isti: q̄ut inuenire potui: & p̄mo sup Genē. li. 4. icipit In principio. sup Exodū li. 4. Exodus exatus. Itē super epistola ad ephesios lib. 3. Sup leuiticū li. i. Sequētis libri. De institutiōe clericoꝝ li. i. Super deuteronomiū li. i. Hec sunt verba. Sup Matthеū li. 8. Expectationē itaq;. Sup librū paralipomenon: & super machabeoꝝ librū cōmētatus est. Habuitq; sermones ad populū plures & elegantes.

¶ Strabus itē monachus gallus eminētissimus theologus & cōmentator diligentissimus: Rabani predicti auditor: p hoc q̄ tpa ipso p̄ceptore suo inferior nō fuit: q & ipse Uincētio gallo in suo historiali speculo testāte hec q̄ subiecta sunt ꝓpulchre cōmētatus est: videlicet sup librū numeri li. i. sup regum libros li. 4. super iudith li. 4. super hester li. i. super librū sapientie li. 3. super ecclesiasticum li. 10. super hyeremiam li. i. super machabe. li. 3. super actus apostolorum li. i. de officio ecclesie li. i. Ad Ludouicū imperatorem & multa alia.

¶ Theodulphus aurelianēsis ep̄s vir genere scientiaq; ac disciplina p̄cipuus his etiaꝝ tpibus in p̄cio existēs apud Ludouicū impatorē falso accusat & carceri mancipiatur: vbi & nōnulla insignia edidit monumēta: & p̄cipue versus illos qui in ramis palmarū ante fores ecclesiaꝝ decantant: cōposuit videlicet Gloria laus & honor tibi sit rex christe redēptor. gbus & alijs multis editis cōtigit impatorē in festo palmarū illac iter facere: dumq; ep̄us illos decantari faceret impator demolit⁹ est: & optimū atq; insontem episcopum absoluit: & ad suū episcopatū cum gloria remisit.

¶ Desidedit monachus montiscassini abbas religiosissimus: vir hisdem tēporibus ob sanctitatem atq; doctrinā multo in p̄cio fuit: & multa cōposuit: ob qō Siccardus Beneuentanoꝝ tyrānus illū cepit: & ob denegatam sibi pecuniā in carcerē coniecit: quo quidem in loco non sine sanctitatis & martyrij opinione tandem vitam finiuit.

¶ Theophilus p̄mus t. 40. Cōstantinopolitanus imperator hoc anno Michaele iunior & mortuo succedēs impauit annis 15. Hic est ille qui Michael predictus imperator cum classe maxima apud Saracenos miserat: sed visa multitudine illos aggredi timuit: donec a Petro Uenetoꝝ duce sexagesimo triremium classem obtinuerit: cui coniunctus in illos statim duxit. At Saraceni perterriti Tarentina obsidione soluta ventis vela dedere: sed casus magis q̄ virtute Sabbas eorū dux cum christianis confligens victor euasit: & omnes venetorum triremes cū militibus suis aut cepit aut demersit. Theophilus autem cum paucis Constantinopolim fugit. Elatiq; hac victoria Saraceni omnia longe lateq; depopularunt. Cūq; Anchonam ciuitatem etiam diripuissent: & domū redirent permittente eo in medio mari fluctibus obruti sunt. Theophilus autem hic post multos conflictus deficiēs Michaelem filium successorem dimisit.

¶ Petrus Gradenicus Pola oriundus quartusdecimus venetus Joanni duci hoc anno suffectus: 836 6036
duxit annis vigintinonē. Qui magistratu susceptō cōfestim Joannē filiū ducatus consortē sibi cōstituit: & in deuotionis signū ecclesiā olim Pauli apostoli in vrbe edificauit. Inde a Theophilo imperatore predicto rogatus ex senatusc̄onsulto sexaginta naues seu triremes eidē in subsidiū contra Saracenos misit: que oēs tandē a saracenis superate aut capte aut demerse fuerunt. Eo etiam regnāte post predictam cladē quasdā etiā naues mercimonijs pretiosissimis honustas e Syria venientes idē Saraceni in Tergestinū sinum intercepere: & omnes mortales in illis repertos ad vnum vsq; trucidarunt. Uerum cū dolosus iniquusq; vir haberet: & eius omnis intentio ad rapiendū: comprimendūq; duceretur: & omnia per nephas coacernare & congregare anniteretur: seditione tandem in eum mouerunt

6040 841 LOtharius Ludouici ꝑdicti impatoris filius tertius gallox impator: post patrē impauit cū Ludouico filio quē iperij cōsortē fecerat annis.15. Huic Lotario Pipinus t Ludouicus: ac Carolus cognomēto Caluus fuerūt fres. Sed Ludouico patre defuncto pro aquitanie regno: qō eox frater Pipinus iam defunct⁹ tenuerat oēs decertare ceperūt. Ludouicus enim t Carolus cōtra Lothariū hunc eox fratrē pro huiusmodi regno acriter decertarūt. In quo quidē prelio multi vtrinqꝫ cecidere. Lotharius tñ postremo victus ex agro Frontanici aquisgranū confugit. Inde etiā deturbat⁹ instātibus hostibus vienā cū cōiuge ac liberis se cōtulit. Quo audito fratres illū cū exercitu insecuti sunt: ꝓpter qō Lotharius illū comitatū totū amisit: t adeo eius exercitus eo in ꝓlio dilaceratus fuit vt vix solus t trecētis egtibus a tam grādi strage ꝓlabi potuerit. Sed Sergius pō tifex Ro. his auditis totius regni interitū miseratus ad eos placādos ex italia legatos strennuos misit: q vna cū regni proceribus pacis federa inter eos hoc pacto cōposuerūt: videlicet vt pars illa occidētalis regni q̄ a Britānico oceano vsqꝫ ad Mosam flumē ptinet Carolo calno obtēperaret: Ludouico vero germania vsqꝫ ad Rheni fluēta t geḡd trans renū genitor possedisset cōtingeret: Lotharius autē impij titulo Romā cū italia obtineret cā partē gallie q̄ olim Narbonēsis: nūc Romana ꝓuincia appellat: addētes etiā eā partē q̄ inter Scaldū t Rhodanū fluuios Lotharingie nomē ipm accepit ab ipso Lotario. Rebus igit ita cōpositis: Lotharius hic Ludouicū filiū suū iperij sociū ascinit. Et cū senex effectus fuisset: t ipse inter filios regnū suū diuisit: Ludouicū impatorē relinquēs: his ita gestis ipse monachox habitū suscepit: t nō ita multo post vitā cū morte mutauit.

ꝑp.107. 6045 846 SErgius eius nois secūdus papa: natiōe Ro. ꝓle Sergio natus: post Grego. pōtificē sedē beati hoc anno accipiēs sedit annis.2. t mē.3. Hic cū ꝓpe osporci vocarē ob deformitatē nominis mutare vocabulū coactus est t se Sergiū appellari fecit: t ide mutandox nouum cōsuetudo sumpta est. Ferūt hūc ex illustri familia natū a suis maioribus nō degenerasse quippe qui nutritus fuerat a sctis pōtificib⁹ Leone.3. Stephano.4. t Eugenio fo: quox doctrina t moꝛib⁹ plurimū claruit. Hic itaqꝫ pōtificatu suscepto in omādis tēplis aium adiecit: t iter cetera basilicas Siluestri t Martini vetustate collapsas reſtituit: in easqꝫ multa sanctox corpora collocauit: t iuxta basilicā sancti Siluestri monasteriū a fundamētis in honorē apostolox Petri t Pauli cōstruxit: vbi integre res agerēt diuine. Re autē publica bene t optime ab ipso gubernata patrie pater appellari meruit: ac sic moriēs in beati Petri basilica sepelit: t post sedes vacauit menses duos t dies quindecim.

6046 847 MIchael eius nois.3. Theophili ꝑdicti impatoris filius ꝥs t.40. Cōstātinopolitanus impator: hoc anno patre defuncto vna cū Theodora matre impauit annis.xi. t postea solus annis.13. qui imperio inito mox legatos ad Nicolaū pontificē maximū t q̄maxime ad visenda apostolorum limina transmisit: quibus t patenā aureā cū calice similiter aureo magni ponderis cū gemmis magne estimationis ornatos dono misit. Quos legatos pōtifex pbenigne suscipiēs etiam cum muneribus magnis domū remisit: hic Basiliū quendā virū strennuū tandē imperij consortem fecit: a quo demqꝫ vt solus imperaret interfectus fuit.

ꝑp.108. 6047 848 LEo.4. papa: ꝓfessione monachus: ꝓle Rodulpho romano natus: hoc anno Sergio pontifici suffectus sedit annis.8. mē.3. t die.6. Vir certe religione: innocētia: pietate: humanitate: oīqꝫ bonitate atqꝫ doctrina preclarus: cuius gesta pclara si cuncta conscriberēt voluminis modū excedere viderēt. Fuit nāqꝫ tante sanctitatis vt orationibus suis basiliscū serpentē: cuius venenato anhelitu perierāt multi: e fornace sancte Lucine depulerit: crucisqꝫ signo maximū illud incendiū extinxit: qō diu per domos Saxonū t Lōgobardox vagatū fuerat: t diui Petri basilice appropinquabat. Ob cuius rei memoriā mādauit assumptionis octauas: qua interecedēte hoc miraculū impetrauerat ꝓpetuo celebrādas: hic igit vrbis menia t portas vetustate collapsas restituit: t turres.15. a fundamētis erexit. 4 coronatorū corpora sua diligētia inuenit: quibus sub altari collocatis eox templum instauauit: ac multa alia sanctox corpora ibidē addidit: Būqꝫ his sanctissimis vacaret operibus: Saraceni cū magna classe cōtra Neapolitanos Romanosqꝫ venere: contra quos pontifex ipse quāta potuit manu eis statim auxilio fuit. Verū vt sanctū decebat pontificē: primo ante dīm orationem fundens dixit: Deus cuius dextera beatū Petrū ambulantē in fluctibus ne mergerē erexit: tē. Orationeqꝫ fusa signū crucis cōtra hostes faciens pugnandi copiā suis dedit qui post longum certamen hostes viriliter superarūt atqꝫ cū ingenti cede fugarunt. Inde cū gaudio ro. reuersus statim vaticanū menibus cinxit: t a se deinceps vaticani locus Leonina ciuitas appellata est. Cōsueuerāt enim hostes antea leui incursione basilicā Petri in vaticano spoliare: t propterea id pōtifex effecit: atqꝫ ita vrbē ipsam in quinque annis absolu't: postea fores Petri a Saracenis direptas ex ipsox saracenox manubijs restituit. Tandē bonis oīb⁹ repletus ad celestia regna gloriosus migrauit. Cuius corpus .16. kal. Augu. collachrymantibus cunctis in beati Petri basilica sepelitur: atqꝫ inter sanctos relatus eo die eius natalitia celebrāt. Et tunc cessauit episcopatus dies.15.

6049 850 MAlidulphus gdā Anglox rex vir qdē christianissimus t Ro. ecclesie deuotissim⁹: hoc anno in anglia regnū accipiēs regnauit annis.7. vir qdē optimus atqꝫ sapiētissimus: q inter cetera memoratu digna ob singularē religionē vniuersaꝫ insulā Romane ecclesie tributariā fecit: voluit nanqꝫ vt singula domus quot annis singulos argenteos ipsi ecclesie persolueret.

Anno Christi	Anno mundi
856	6055

LUdouicus eius nois.2.4.Balloz impator pre Lotario hoc anno defuncto impauit solus annis.21.nā Lotharius:vt diximus:iam natu grādeuus sumpto monachi habitu hunc imperatorē designauit:t cū exercitu in italiā ad pcipiendā corona venire suasit:q nimia elatus felicitate quocūqz iter faciebat oīa cedib9 t rapinis inuoluebat:verū cū Rome appropinquasset:ei romani ciues bonoris gratia oēs obuiauerūt:q̄obrē oēm ferocitatē deposuit:t mitior oibus in reb9 esse cepit q ei p̄ter sniam vrbē ingredi licuisset.Beductis itaqz erucib9 t clero ad beati Petri gradus pōtificē Sergiū ostēdit:t mutuis osculis mutuaqz data t accepta salutatione in octaua pentecostes tēplū beati Petri sunt igressi:vbi pōtifex ipsuz augustū declarās impij corona cū coronauit:atqz gegd bonelli postulasset quotiēs ab vrbe discederet:facile cōcessit.Cesar itaqz t augustus declarat9 t coronatus statim Roma egrediēs paccato agmine Papiā cōcessit:vbi deinceps oēm vitā suā Romā cundo t redeūdo cōtriuit.Seditiones tū t cōspirationes t ipse a Carolo filio sustinuit.Quā ob causam multos in cisalpina gallia p̄ncipes propter suspitionē interfecit.

Anno Christi	Anno mundi
857	6056

CEdmūdus Anglox rex hoc anno post Alidulphū patrē anglis regnare cepit t regnauit annis .14.vir qdē t ipse vt pater religione t sanctitate p̄cipuus:q cū esset acerrimus christiane religiōis defensor multa bella cōtra damnos ifideles gessit a qbus multas incursiones t damna pferens cū esset viribus impar:tandē superatus t captus martyrio coronatus est.

Anno Christi	Anno mundi
pp.109. 858	6057

IOannes.7.papa natiōe anglicus post Leonē pōtificē pontifex factus sedit annis.2.t mēsi.5.hūc tradūt fuisse feminā q̄ adolescens admodū ex anglia athenas cum quodā doctissimo Amasio suo p̄fecta ibidē bonax artiū p̄ceptores audiendo tantū p̄fecit vt Romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is haberet pares:ea quippe legēdo disputando docēdo orando tantam benivolentiā t gratiā sibi cōparauit:vt mortuo Leone predicto pontifice in eiusdē locū:vt multi affirmāt:oium cōsensu pontifex crearet:verū postea a familiari cōpressa grauidat:papa existens peperit.Nā ex vaticano ad lateranēsem basilicā aliquādo ad letanias p̄fecta inter Coliseū t sctm̄ Clementū p̄ter spē doloribus circūuenta sine obstetrice alīq̄ publice pepit:t eo loci ab oib9 mortua ibidē sine vllo honore cū fetu misera sepulta est:ad cui9 detestādū spurcitiē t nois cōtinuandā memoriā in hodiernū vsqz sūmi pōtifices rogationū cū populo t clero sacrū agentes:cū locū partus medio citus in itinere positū abhominent:eo omisso declināt ad diuerticula vicosqz:t sic loco detestabili postergato reātrātes iter p̄ficiūt qō ceperūt.Et ad euitādos similes errores statutū fuit ne qs de cetero in beati Petri collocaret sede p̄sq̄ pforatā sedē futuri pōti.genitalia ab vlti9 dyacōe cardiale attractarēt.

Anno Christi	Anno mundi
pp.iio. 860	6058

BEnedictus.3.papa natiōe Ro.p̄re Petro oriūdus postea suffect9 illi mulieri sedit an.2.t mē.5.t die.9.q ob vite sanctitatē merito Benedictus appellari debuit.Ferūt qppe in ei9 electione oēs p̄res sic vnanimiter cōuenisse q̄ ranq̄ fidus a deo in terras missuz videbat.Ipse autē flendo deū t sanctos testes faciebat se nequaq̄ dignū esse q tante sedi p̄ficeret:sed oibus acclamantibus:t eius electionē oīno approbātibus invitus pōtificiū munꝰ suscepit:qō cū inijsset p̄sepe t ieiunijs t orationibus vacabat deū,rogans vt sancte t integre ecclesiā gubernare posset:qui tante mansuetudinis tanteqz animositatis vir fuit vt tam in pontificatu q̄ in p̄uata constitutus vita carus oibus acceptusqz haberet.Nā quicqd in pontificatu verbis instituit:facto t ope in oibus p̄probauit.Opa enim misericordie cupidissime p̄soluēs funeribus sacerdotū semp interesse voluit:Visitabat nāqz infirmos alebat paupes:desperatos t calamitosos cōsolabat:necnō t viduas:pupillos oppressosqz acerrime tutabat:t his artib9 oēm vitā suā cōtinue ducebat:Multasqz ecclesias vetustate collapsas in vrbe restituit:eisqz multa dona obtulit.Tandē vir sanctus moriens suuz corpus ante fores ecclesie beati Petri sepeliri mandauit.t tunc vacauit sedes dies.15.

Anno Christi	Anno mundi
pp.iii. 863	6062

NIcolaus eius nois.1.papa p̄cia Ro.p̄re Theodosio:post Benedictū pōtificē sedit an.9.mēn.2.t die.20.Et post hūc:vt alīq̄ dicūt:sedes vacauit an.8.mē.7.t die.20.Hic p̄fectissim9 pontifex in oibus fuit t magno Gregorio in oibus p̄similis:eo q̄ a teneris annis bene t sancte eductus fuerit:q etiā Benedicti p̄decessores sui corpus,p̄prijs manibus tumulto cōmēdauit:quē t post multas orationes vigilias qz ac ieiunia p̄res pōtificē licet absentē creauere:quo audito Gregorij magni pōtificis more vitādi honoris causa in vaticanū fugiēs ibidē latuit.Sed inventū in atriū lateranēse p̄duxerūt:nolentēqz etiā in solio collocarūt apostolico.Deide in basilica Petri cōsecratus sumpta de more pōtificia corona mlta cū Ludouico cesare q p̄ns aderat:locut9 est tū ad pōtificatū:tū ad impiū ptinētia.Michael q̄z p̄stātinopolitanus impator audita ei9 fama:vt p̄missuz est:visendi gr̄a legatos cū muneribꝰ romā trāsmisit.Cū aūt hic pōtifex post mltas pturbatiōes a molestijs liberatus fuisset multa ad cultū diuinū ptinētia:t qdē memoratu digna gessit opa:t in p̄mis cū multas basilicas restituisset:post mōz Ludouico p̄ūte t approbāte multa istituit:t p̄mo ne vllus secularis p̄ceps aut rex p̄sumeret vsurpare ea q̄ sūt sacerdotū:vt testat9 Gratian9 in canone.10.di.c.Imperiū vestrū:Voluit vt pōtificū p̄decessox suox decretales atqz epistole auctoritatis vim vbiqz obtinerēt:vt.19.di.ca.Romanox pōtificū.Uetuit itē iferioribus sub anathematis pena ne supiorib9 maledicere p̄sumerēt.21.di.c.Submittit.Cōstitutionē p̄terea ppulchrā de Ro.pōtifice deligēdo ordinauit:vt.23.di.c.In noie dn̄i nr̄i.Adauit rursus oibus fidelibus xp̄ianis ne sacerdotis cōcubinarij missaz audirēt.32.di.c.Nullus missaz.Decreto q̄z publico statuit:si qs p̄ papa se ingereret nisi vnanimiter ab oibus fuisset

electus nō apostolicus sed apostaticus censeret. 49. di. c. Sigs apostolice sedi. Mādauit etiā iudicibus oibus ne villā ferret sniaz parte aliq̄ absente. 3. q. 9. c. Reuera. Voluit itē decreto eodē villū a sede sua deijci eṕm ꝓpter infirmitatē. 7. q. 1. c. Pōtifices. Cōstituit insup nuptias nō clādestine sed publice celebrari. 30 q. 1. c. Nostrates. Voluit deniqz vt in cena dñi sacerdotes ꝓpter solēnitatē istitutionis sacramēti Gloria in excelsis deo in missa canerēt: de ꝑse. di. 1. c. Gloria in excelsis. Voluit p̄terea baptismi sacramentū iterari: etiā si a pagano ministrareť: de ꝑse. di. 4. c. A quodā iudeo. Hic demū pōtifex in omni virtutis genere illustratus cū moriret ex testamēto mādauit suū corpus ad predecessorus sui exemplū ante fores basilica beati Petri sepeliri.

¶ Sāguiné aūt hoc anno apud Brixianā cisalpine gallie vrbē p̄ter tres vices t noctes pluisse dicit.

¶ Locuste insuper innumerabiles hoc ipso anno in gallia apparuere senas alas serqz pedes habē

6063 864 tes que vt castroz acies turmatim volitates vniuersa queqz viriditatē habētia vastarūt: oibusqz consumptis in Britannicū mare sese precipites dedere: ab vndisqz diuerse in terrā reiecte fuerūt t acrem inficientes maximā t generalē hominū mortalitatē suscitarunt.

¶ Tyberis dqz fluuius t ipse hoc anno adeo Ro. vrbē vexauit vt nō nisi lintheribus e vico ad vicum trāsire liceret: vnde t multe basilice in Roma t p̄sertim sancti Laurētij t Lucina: t monasteriū sancti Siluestri cū vniuersa ipsa regione illa occupauerit vt diluuiū instare putareť: q̄ inundatione multe domus: multeqz arbores euerse fuerūt. Stata quoqz Rome in tota cisalpina gallia dissipata sunt.

¶ Bulgarorum conuersio.

¶ Bulgaria Boemie regni pars est cuius rex his tpibus litteris t admonitiōib⁹ Nicolai pape ad fidē xp̄i cū oi ꝓuincia cōuersa est: gb⁹ statim pōtifex ipse ep̄os atqz p̄sbyteros destinauit. Qui pulso inde Photino heretico neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā Photinus ipse in errorē Bulgaros oēs detinebat: horū nāqz rex tāte fuit p̄fectiōis t sanctitatis: vt maiore filio in regno collocato ipse monachi habitū susceperit. vxor cū idē filius corruptus idolis imolaret: pater çelo fidei succēsus dignitatē resumpsit: t in filiū cōcitatus illū regno deiecit: atqz eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Junioreqz filio in regno collocato rursus monachi habitū resumpsit: eo tñ mortuo Bulgari nō ita multo post cō stātinopolitanoz sacerdotū donis t pollicitationibus corrupti pulsis sacerdotibus latinis grecos ac ceperūt: que qdē seditiones maloz incendia inter grecos t latinos suscitarunt multa.

¶ Ursus parthiciacus. 15. Venetoz dux hoc anno Petro duce merito obtrūcato a Venetis cūctis

6064 865 cidē suffectus ducauit annis. 14. t mēsi. 7. Hic itaqz magistratu suscepto post tertiū annū Joannem filiū suū ducatus cōsortē accepit: q̄ vt erat vir ingētis animi t patrie amator maximas res nō minus italie q̄ Venetis solis gloriosas gessit eo q̄ sarracenos q Anchonā ciuitatē spoliauerāt t incenderāt: atqz oēz italie orā q̄ ab Anchona ipsa ad Jdrūtū vsqz iercedit afflixerāt: ab italia oīno pepulit: atqz ita sua vtute italia oīs paccatissima reddita est. Eo aūt clarissi° facinore bene gesto Basilius grecoz impator ad gratificationē rei bene geste Ursum hunc ducē ꝓtbospotharū ecclaravit suū: q̄ obtinet: t ipse dux accepti muneris gr̄a campanas. 12. magni ponderis ipsi impatori Cōstātinopolim dono misit: que quidē campane prime fuerunt: quas greci habuerunt.

¶ Basilius Michaelis impatoris p̄dicti filius. 43. cōstātinopolita. impator: hoc anno p̄e defuncto

6070 871 impū susciēs impauit annis. 14. Huius qdē rogatu Hadrianus pōti. Ro. ꝓcessit vt synodus apud cōstātinopolim p̄o Bulgaris nup ad fidē christi cōuersis celebrareť: vbi post longā contentionē in ea adiudicatum est Bulgaros Romane sedi subiectos esse debere.

p̄p. iii. Hadrianus eius nois. 2. papa: Thalato p̄e romano genitus: hoc anno Nicolao pōtifici suf-

6072 873 fectus sedit annis. 5. t mē. 9. Vir qdē optimus liberalisqz ac pauper q̄ maxime munificus: cuius rei causa etiā nolēs pōtifex creatus est. Quo audito Ludouicus impator cōfestim legatos Romā misit: t huiusmodi electionē approbās romanos plurimū laudauit. Qui pōtificatu susceptō oīa q̄ ad honorē dei ptinebāt circūspiciens verbis t exēplo atqz auctoritate tum sua: tum maiorum vnūquēqz ad bene beateqz viuendū cohortatus est. Tandē aūtē cū sese oibus christi ecclesie hostibus quoad fieri poterat obiecisset: cū mortuo Ludouico impatore Caroluz filiū. inuncturus esset moritur: t in basilica Petri sepeliť: t tunc cessauit papatus dies duodecim.

p̄p. iii. Johānes. 8. papa natiōe Ro. p̄e Būdo natus: hoc anno Hadriano pōtifici surrogatus sedit

6078 879 annis. 10. Hic cū in initio sui pōtificatus Carolū secūdū q tūc Romā ꝓ corona venerat inūgere decreuisset a Romanis capiť: t in vincula conjiciť. Sed qbusdā amicis suis adiuuantibus: fuga prolapsus ad Ludouicū balbū regē in Frācia se cōtulit: t ibidē p annū mansit: inuncto ibi Ludouico rege a Carolo. 3° Romā vocatus redijt: eūdēqz etiā inunctū imperij dyademate ornauit. Jn gallias aūtē apud Trecas vrbē cōsiliū celebrās multa ad fidē ptinentia Gratiano referēte cōstituit: t inter cetera statuit: si quis sacerdos aut layeus homicidium faceret ꝑpetuo irregularis habere tur: t ad sacros ordines nullatenus admitteretur: nec decreto missam celebrare p̄sumeret: vt habeť in canone distin. 50. cap. Hiro: Statuit item. Si quis sacrū de nō sacro aut nō sacrum de sacro abstulisset sacrilegij pena multareť. 17. q. 4. cap. Si quis. Et cū eruditissimus pontifex habereť: cum adhuc dyaconus existeret magni Gregorij vitam quattuor libris exarauit. Tandem vita functus in beati Petri basilica sepelitur.

Carolus

Carol⁹ ei⁹ nois.2.cognomẽto Caluus Ludouici ꝑdicti frater.5.galloꝝ iperator:anno isto q ẽ ꝑm⁹ Joãnis ꝑdicti pape iperare cepit ⁊ iperauit an.6.Hũc.n.Carolũ cũ Joãnes i ꝓncipio sui põtificat⁹ augustũ appellasset:idignati filij Ludouici cũ multo exercitu in taliã ꝓtra ipꝫ Caro.descederũt vt eũdẽ patruũ suũ iperio simul ⁊ vita ꝓuarẽt:qb⁹ auditis Carolus mox Ucronã cũ exercitu ꝓperãs Tridẽtinos salt⁹ nepotib⁹ occludere uerunt:ꝫ apõ Mãtuã lãgore correptus ex venenata potiõe quã Sedechias hebre⁹ medic⁹ suus dederat:mortu⁹ ẽ:q̃ defuncto Joãnes põtifex to tis viribꝰ ei⁹ filiũ Ludo. Frãcie regẽ stnduit iperatorẽ sustinere. Romãi ãt ꝓceres oib⁹ conatib⁹ obsti tere ne id efficereꝫ:cupiẽtes Carolũ.3.germanie regẽ iperatorẽ ee. Jn ea itaqꝫ seditiõe cũ nõ decessent q Ludouico fauerẽt põtifex a ro.capit:⁊ in vincula ꝓuinciã. Hic ãt Carol⁹ cũ cẽt vir xp̃ianissim⁹ ac deuotissim⁹ multa monasteria atqꝫ ecclias celeberrimas hinciñde ꝓdidit:⁊ rẽ diuinã admodũ auxit.

¶ Saraceni iterato hoc ãno isula creta potiti ꝓfestim cũ igenti classe in italiã uenerũt vniuersa q̃qꝫ circa oꝛã maritimã vastauerũt:sꝫ ⁊ ꝑ mediterranea discurrẽtes ẽt monasteriũ mõtis cassini ꝓfus di ripuerũt:qõ audiẽs Joãnes põti.pro posse exercitũ ꝯgregauit adimãtibus potissimuꝫ Uenetis atqꝫ alijs ꝓncipib⁹ xp̃ianis magnã de illis edidit cedẽ:⁊ ex italia ac Sicilia illos pro maiori parte expulit.

¶ Uiri disciplinis excellentes.

¶ Joãnes scotus ingenij ꝓspicacis atqꝫ diuini vir ac in diuinis scripturis eruditissimus:his tpibus apud Carolũ ꝓdictũ multo in ꝓcio fuit:nã ex Scotia ꝓuincia in Frãciã ad ipsuꝫ Carolũ iperatorẽ veniẽs ipsius iperatoris iussu atqꝫ rogatu hierarchiã Diony.e greco latinã fecit:deinde de nature di uisione libꝝ cõposuit:atqꝫ li.i.de eucharistia ꝓscripsit:q tñ postea in vercellẽsi synodo sub L.conc.9.ce lebrata dãnatus fuit:demũ sicut Uincẽtius li.24.historiaꝝ suaꝝ refert:a discipulis quos docebat sti lis confossus morte crudelissimã pertulit:⁊ martyr xp̃i habitus est. 880 6079

¶ Anastas⁹ ẽt eccle Ro.bibliothecari⁹:⁊ ipse his tpib⁹ vtraqꝫ lingua plurimũ erudit⁹ multo i ꝓcio habit⁹ ẽ:q iter cetera sue ꝓbitatis opa septimã vniuersalẽ synodũ ⁊ vnã Dionysij hierarchiã:ac multas sctoꝝ vitas Caroli iperatoris ꝓdicti gr̃a in latinũ elegãter ⁊ docte trãstulit:atqꝫ alia quedã cõposuit. 881 6080

¶ Adimen⁹ anglorꝫ rex hoc anno post Edumũdũ ꝓdictũ regnare cepit:⁊ regnauit an.22.q dũ gal liã crebris excursionibus vastare ⁊ ꝓturbare nõ desisteret a sancto Maurciliano diuinit⁹ tãdẽ interfe ct ẽ:Quo sine prole ,mortuo angli de regno inter se cõtendere ceperũt:q̃obrẽ ab excursionib⁹ cessauerũt:⁊ multorũ malorꝫ galli immunes ⁊ liberi fuerunt.

Carol⁹ ei⁹ nois.3.cognomẽto Grossus.6.galloꝝ iperator:post Caluũ iperauit an.22.hic gal lie ac germanie rex ꝓmũ exñs a Joãne põtifice vt in vrbe Ro.liberi⁹ viuere liceret iperij coro na donat⁹ august⁹ appellat⁹ ẽ:voluerat.n.vt dixim⁹ Joãnes põtifex Ludouicũ Balbũ su perioris Caroli filiũ frãcoꝝ regẽ iperatorẽ declararc:sꝫ Romãi ꝓturbati ipꝫ põtificẽ in vinculis cõie cere.qb⁹ malis ꝓmot⁹ põtifex:postq̃ Ludouicus duob⁹ ãnis iperasset:⁊ iã assumpto veneno obijsset Carolũ hũc inũxit:⁊ sol⁹ iperauit an.x.Qui iperij diademate isignit⁹ ꝓfecti i normanos q Frãciã ⁊ Lotharingiã infestabãt bellũ duxit:atqꝫ eos tã acriter ꝓdomuit vt Rodifred⁹ coꝝ rex pacẽ supplex pe teret:⁊ ab hoc xp̃i fidẽ cũ oi populo suscipet quẽ iperator i gr̃aꝫ suscipiẽs de baptismatis fõte leuauit. Ferũt hũc Carolũ post multa bella cũ Normanis ⁊ pãnonib⁹ strẽnue gesta ita aio ⁊ corpe debilita tũ fuisse vt ab optimatib⁹ suis iperio dcijcereꝫ:q̃ deiecto Lãdobert⁹ gdã lõgobard⁹ aio erect⁹ i italiã surrexit:⁊ apõ Rauẽ.regnũ occupauit:pp qõ tã i gallia q̃ germãia atqꝫ italia mltiplicata sũt mala. 882 6081

¶ Ludouicus aũt ⁊ Carolus Ludouici Balbi filij hoc anno francis regnare ceperũt ⁊ regnarunt annis.5.de quibus nil memorie dignũ habemus. 884 6083

¶ Joãnes parthiciac⁹ Ursi ducis fili⁹:hoc ãno post ꝓis iteritũ.15.Uenetorũ dux ꝓfirmat⁹ duca uit an.6.vir disciplinis oib⁹:vt aiũt:apꝓime erudit⁹ nõ ludis:nõ iocis aut voluptatib⁹ aliqb⁹ itẽtus sed doctrinã ⁊ iuste viuẽdi formã ex ꝓis sui imitationi sumẽs:cui⁹ rãta fuit ingenij dexteritas:tãtaqꝫ eloquẽtia vt facile qcqd vellet:⁊ qõ nollet dissuaderet. Nihil tñ nisi sanũ ⁊ qõ iusticiã saperet in senatu ꝓponẽs populiqꝫ sui cõmoda mirũ in modũ curãs:ipse.n.solus Comaclũ ciuitatẽ de rauẽnatibus ce pit:⁊ ppꝛio suo addidit:q̃obrẽ iam iuperij fines apire cepit. Diuites nanqꝫ quoad vixit in officio con tinuit:⁊ pauperes pro viribꝰ pauit ⁊ fouit:ac ciuitatẽ multis edificijs auxit:⁊ sua ipẽsa eccliam sanctoꝝ Cornelij ⁊ Cypriani in methamauceñ littore pulchrã edificauit: Uerũ cũ oia tanq̃ Numa Põpili⁹ Romanꝰ bene ordinasset sexto magr̃atus sui anno ducatui cessit:⁊ vitã ꝓuatã deuotissime duxit. 885 6085

¶ Leo ⁊ Alexãder Basilij iperatoris greci filij.4.⁊.40.cõstãtinopolitanꝰ iperator hoc anno patre defuncto imperiũ suscipiẽtes iperarũt in orbẽ annis.17. 886 ꝑp̃.ii.4.

Martinus papa natione gallus patre Palũbo:hoc anno Joãni.8.suffectus sedit an.i.⁊ mẽ.5. vir qdẽ supbꝰ atqꝫ ambitiosus:qui cũ malis artib⁹ põtificatũ obtinuisset breuiter:⁊ merito quidẽ in eo ꝓmansit. Et ideo nil memoria dignũ gessit. 889 6089

Adrianus.3.papa ꝓtia Ro.Benedicto ꝓxe nat⁹ Martino ꝓdicto põtifici succedẽs sedit an no vno ⁊ mẽ.3.Hic vir magnanim⁹ fuit:⁊ ideo in initio põtificat⁹ sui statuit ne iperatores de cetero in põtifice creãdo aliquo modo se ĩtromitterẽt:neue ei⁹ auctoritas expeteretꝫ:sꝫ decre uit liberã esse eleri suffragia:vt Gratian⁹ refert in decretis.62.d⁹.p totũ.vnde pp ei⁹ aĩ magnitudinẽ clerus:populusꝫ Ro.magnã de eo cõcepit spem. Uerũ exigentibus fortassis hoiuꝝ meritis qui tunc 890 6089

aderāt:repētino tēpore sublatus est:ꝛ ingemescētib⁹ cunctis in beati Petri bāsilica sepelitur.

¶ Normandox regni principiū.

¶ Normania que ē gallox regn ps a Normanis nuprime ad fidē xpi ꝓuersus illā incolētib⁹ nomē assumpsit:Hi nāq; vna cū Danis p gallā igne ferroq; debaccātes a Carolo ꝑdicto iperatore mlis plijs attriti coacti sunt xpi fidē ꝛ victoris leges accipe. Fuerat.n. Carolo ipsi postq; cos supauerat in aio oino gētē bāc igetā ōlere. Sz cū videret id nō sine suox magna clade fieri posse ptē illā gallie illis ad icolēdū ꝓcessit:q; vltra seq̄nā flumē ē:ꝛ q; hodie Normādia ab ipsa gēte vocat̄:hac tū lege cōcessa vt singulis ānis vectigal frācie regib⁹ aliqd afferret:ne vi sz Caroli ipli⁹ iperatoris benignitate loca illa obtinuisse viderent. Hox igit̄ ꝑm⁹ dux post Rhotifredū regē Robertus fuit:q genuit Guilielmū. Guilielmus aūt ricardū. Ricard⁹ vero aliū noie Ricardū secūdū:ꝛ Robertū Guiscardi q Apuliā: Calabriā:ꝛ Siciliā(vt infra dicem⁹)deuicit:ac venetos ꝛ Alexiū grecox iperatorē superauit.

ꝑp̄.ii6.

6091 892 Stephanus bui⁹ nois.5.papa:patria Ro.pze Hadriano:post Hadrianū ꝑdictū pōtificē sedit ānis.6.ꝛ die.9. Hic quo aduixit in multa pturbatione normanox hūnozūq; ac italicoz semp fuit sz multox virox illustriū:ꝛ q̄maxime sctitate vz Luitprādi papiēsis eccle diacon⁹ vuldrādi Bauari ꝛ Berardi pictauiēsis epi mirifice recreat⁹ fuit:eo q; cox vita ꝛ mores multū xpiā nā fidē adiuuerint:ꝛ mlta monasteria maximis sumptib⁹ in vtraq; gallia cōstruxerint. Obijt denīq; hic pontifex sanctus.6.pōtificatus sui anno:sepultusq; cū patribus suis in basilica beati Petri.

¶ Petrus Cādian⁹.i6. Venetorū dux:anno ꝑmo bui⁹ Stephani pōtificis Joānī duci succes⁹ ꝺn cauit anno vno ꝛ mēn.6. Vir qdē rei militaris pstātissim⁹ ꝛ multa plia cōtra illyricos strēnue gessit. vex cū sclauos seu illyricos apō muranū vno plio supasset alio plio reintegrato ab illis sup̄at⁹:ꝛ tandē iterfect⁹ fuit:atq; ibidē in gradēsi ecclesia sepult⁹:eo mortuo Joānes particiacus rursus sz inuitus magr̄atū sumpsit:q extinctis illyricox ipsox pturbationib⁹ cū ducasset mēn.6.itex p̄ncipatui cessit.

6092 893 ¶ Petr⁹ cognomēto tribun⁹.17. Venetox dux:post Cādianū ꝑdictū factus dux ducauit an.23.ꝛ die.7.vir ꝛ ipse aio atq; armis ilignis q vngaros ex Scythia paulōte i pānoniā delatos vniuersaz ꝓuinciā Venetā ferro flāmaq; vastātes ꝛ sedātes nauali plio aliq̄ vicit:ꝛ in turpissimā fugā vertit. nā ciuitatē nouā:hoc ē Eraclianā Clugiāq; ac aggeris caput iā oino depopulati fuerant:ꝛ a Tarusio vsq; Mediolanū cedib⁹ oia fedauerāt:sz ei⁹ virute ac bñficia vniuersa ꝓuincia mūdata ē. Eāobrē hic dux iter cetera sua monumēta ptē vrbis venetiax a riuoalto castelli ad sctāz mariā i inbāico muro cinxit ꝛ canale mar⁹ cathena ferrea clausit:postrēo pace vbiq; pta moriēs apō mōaste. sci Zacharie sepe.

¶ Michaelis archangeli apparitionē:vt ei⁹ legēda manifestat:bui⁹ Stephani pōtificis anno.4. in Apulia iuxta Sipontū vrbē in monte Gargano factā fuisse ꝓstat:quo qdē in toto postea orbe huius modi memoriā oppidū vna cū tēplo edificijs:alioq; apparatu clarissimo cōditū fuit:ad quod nunc vsq; totius christiani orbis populi maximo cōcursu frequētare dicitur.

ꝑp̄.ii7.

6095 894 Formosus papa hoc anno post Stephanū pōtificē elect⁹ sedit annis.5.mē.6.hic cū portuensis cēt epūs Joānes.8.pōtificis scuitiā veritⁱ epatū descruit:ꝛ in galliā fugit:sz cū revocar⁹ redire nollet anathemate notatus ecclesiastica ēt dignitate priuat̄:hoc ideo:vt ferī ei accidisse q ei⁹ coniurationis cōscius ꝛ auctor fuerit:qua Joānes ipse pōtifex in vincula cōiect⁹ fuerat:hac igit̄ ꝓtumelia ꝓmotus Formosus ab vrbe discessit:ꝛ iureiurādo affirmauit se nunq̄ Romā vel ad epatū amplius rediturū. Sz Martin⁹ Joānis successor ipz postea iuramēto solutū in patriā ꝛ in sua resti tuit dignitatē:vnde ꝛ ad pōtificatū nō ita multo post largitione poti⁹ q̄ virtute gbusdā ꝓtradicētib⁹ assumit̄:būc nihil aliud memorie dignū egisse ꝓstat:nisi q beati Petri basilicā leui pictura exornauit.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Remigius altisiodorēsis epūs diuinax scripturax ilignissim⁹ cōmētator:p hec qdē tpa clarus exist̄s multa ad cōmune cōmodū cōmētat⁹ ē:ꝛ potissimū in Matthēū euangelistā ac Pauli epistolas.

¶ Breno abbas Binginiaci Cenobij patria Burgundus ex quadā comitū clarissima familia natus:bis tpibus apud sanctitatē ꝛ clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

¶ Guilielm⁹ aūt cognomēto Pi⁹ Aquitanie dux ꝛ Aluernie comes hisdē ēt tpibus:ꝛ fide ꝓuisatiōe: morib⁹:religioneq; atq; doctrina in pcio maximo fuit:Qui cū virili ꝓple careret claniacēsez monasteriū Burgūdie in paterno fundo magnificētissimis ichoauit opib⁹:ꝛ Brenonē ꝑdictū vir doctissimū cidē loco abbatē pfecit maximis ꝓuentibus ei designatis vnde monachi possent viuere.

6093 894 Arnulphus.7.gallox iperator hoc ānō post Carolū.3.augustus declaratus iperauit an.12. Hic qppe Caroli ꝑdicti nepos ꝛ germanie rex fuit quē Formosus pōtifex a psequēt⁹ iniuriat⁹ in italiā i sui tutelā euocauit:ꝛ p̄mo qdē ingressu Bergomo ciuitate nostra capta Ambrosiū ei⁹ comitē suspēdio necauit:ideoq; Ro.petēs Formosum pontifi.in pristinā dignitatē restituit:a quo deide coronat⁹ in Frācia redijt:hic p̄mo qdē sumptis armis strēnue Hagūtinos debellauit. Vnde i normāos q cū danis:alias dacis p.xl.an.galliā ifensissime vastauerāt adhuc rebellātes:mōtes tādē maximis cladibus pdomuit. Vex postea nimio successu elat⁹ ita se voluptatib⁹ imersit:vt nō mīrū a suo cognomēto distaret:vñ ꝛ i oib⁹:ꝛ pserti ecclīasticis ꝓtumax ꝛ rebellis ꝺesse cepit:quāobrē iusto dei iuditio longa infirmitate correptus nullo medicorum suffragio vnq̄ defendi potuit:quin pediculari morbo consumeretur.

Bonifacius

Bonifacius.6.papa natione thuscus hoc anno Formoso pontifici succedēs sedit die.15.cuius res geste propter temporis brevitatē nulle habentur:legit.me tamen ꝛ recte creatus fuit pontifex:moriens vero in beati Petri basilica sepelitur. pp.118. 899 6098

Stephan⁹ ei⁹ nois.6 papa:p̄tia Ro.Anagnin⁹ ep̄s a Formoso papa dudū creat⁹ post Bonifaciū pōtifi.sedit an.1.ꝛ mē.3.q creat⁹ pontifex tāto odio Formosi nomē p̄secut⁹ ē:vt stati ei⁹ decreta.omo abrogaverit:ꝛ nō mō actib⁹ ei descidit verū et multa cū rabie ꝓsilio habito Formosi ipsius corpus e tumulo extrahi fecerit:tractūq; pontificalib⁹ exui vestimētis:ac seculari idui habitu:ꝛ postea abscisis duob⁹ dextere eius digitis in Tyberim projici:deide reliquū corp⁹ in laycor̄ sepultura sepeliri mādavit.magnū nāq; ꝛ inauditū fuit hoc scādalū. Tādē vero penitētia ductus(vt qdā aiunt)rdicto pontificatu monasteriū ingressus maximā penitētiā egit. pp.119. 900 6099

Roman⁹ papa Stephano surrogat⁹ ꝛ ipse sedit mē.3.ꝛ die.21.q nō ambitiōe aut largitiōibus (vt multi sui rpis)pontificū mun⁹ obtinuit:ꝛ de more Petri cū obtinuit seu adept⁹ ē. Vex tū ꝛ ipse scādala scādalis addidit:qr pontificatu inito Stephani pontificis acta decretaq; improbauit atq; destruxit:hoc nēpe pontificū ītētio atq; virtus tota in alteri⁹ nois ac dignitatis extinctiōe erat. pp.120. 901 6100

Theodor⁹.2.papa:natiōe Ro.post Romanū sedit die.20.De isto ēt pp tpis brevitatē nulla habē memoria nisi q̄ creat⁹ pontifex ꝛ ipse i vijs seditiosor̄ pontificū ābulavit:q nulla vtute p̄dit⁹ postposito dei timore atq; honore formosi acta restituit:ciusq; sectatores mlto i p̄cio habuit. pp.121. 903 6102

Constātin⁹ Leonis iperatoris fili⁹.5.ꝛ.40.ꝓstātinopo.iperator:post p̄z iperavit vna cū Alexā. patruo suo an.2.morq; solus annis.39.hic nanq; ignavia ꝛ pontificū scādalis fret⁹ symbaticū ,ptbo spatariū suū in italiā magno cū exercitu trāsmisit q Bñuētū ciuitatē antea a lōgobar.p.30.an.possessum.3.mē.poste aq̄ obsideri cepit in potestatē suā redegit: Vex tertio āno post Guido lōgobard⁹ vir magnanimus grecis pulsis vrbē recuperans denuo ad lōgobardos suos redire fecit. 904 6103

Elphred⁹ anglor̄ rex hoc ipso āno post Adimenū regē regnare cepit ꝛ regnavit an.40.vir tū ingenio:tū;q sctitate ac reb⁹ bene gestis plurimū ꝛsignis:qnē scrūt hoc modo suū ptriuisse tp̄s:octo vr̄ dici horas i orādo meditādo legēdo ac scribē.exolucbat:alias.8.i regni negotijs:reliq̄ vo i sui corpis cura.

Carolus cognomento simplex Ludovici Balbi fili⁹:hoc anno post patrē regnū accipiēs regnavit annis.26 de quo nil memoratu dignū habemus. 904 6103

Saracen⁹ q Aphricā icolebāt p hoc ipsum tp̄s Siciliā ꝛ Apuliā ingressi occupato Gargani mōte magnā inde hoium ꝛ pecorū vim abduxere:Quo audito itali oēs tumultuaria manu cōparata magnā ex hostib⁹ edidere cedē ꝛ predā oēm recuperarunt.

Ungari q ꝛ hūni gens scythica q̄ suptorib⁹ dieb⁹ e finib⁹ magno numero egressa fuerat vt ad cō sanguineos vngaros pānonias icolētes pueniret:cū eosdē ,ppijs expulissent sedib⁹:ꝛ ibidē diu dñati fuissent tēpestate hac hostili manu italiā ꝛ germaniā ac galliā ita ināsit vt ferro ac flāma oia q̄quo p̄ficiscerent:absumerent:nulli erat aut sexui parcētes:hi aliqñ carnibus humanis vesci soliti fuerāt. 905 6104

Johānes.9.papa:natiōe Ro.post Theodorū ponti.sedit an.2.Qui ēt ipse suscepto pontificatu Formosi pontificis cāz in integrū restituit:ꝛ tradicētē tū magna pplī Ro.pte:q̄obrē magna i corta ē seditio q timore p̄territ⁹ Ravēnā ,pfugit:atq; ibi.7 4.cp̄or̄ ꝓsilio habito ꝛ Stephani res gestas improbat:ꝛ Formosi acta restituit asserens a Stephano male iudicatū fuisse.hic aūt preter scādala nil alind memoria dignū gessit nisi q̄ seditiones prope extinctas revocavit ꝛ suscitavit. pp.122.

Benedict⁹.4.papa natiōe Ro.post Joānē pontifex suffect⁹ sedit ānis.3.Vir certe clementia ꝛ hūanitate p̄clar⁹ q maxia tū laude tū maxie in tātis corruptis pontificū moribus vitā ꝓfāter ꝛ sine infamie nō pduxit:verūtū nec qdpiā ab ipso factitatū cōptū habem⁹ q̄ magnope laudari possit.acciderat.n.illi erati q̄ eis virtus tā in capite q̄ in mēbris ex hoium ignavia cōsumpta fuerat. pp.123. 906 6105

Leo papa cui⁹ p̄tia ignorat̄:post Bñdictū pontifi.sedit tñmō die.40.q̄ qdē die ab ei⁹ p̄sbytero Xōphoro familiari dñandi cupiditate allecto cū maxia seditiōe capit̄:ꝛ i vincula cōiect̄:q vi dēs se honore spoliatū:ꝛ maxie a familiari cui mlta ꝓtulerat bñficia:dolore ai paulop⁹ obijt. pp.124

Christophor⁹ ät Leone dicto papatū inadēs sedit mē.7.q ꝛ ipse sicut pontificatū malis artib⁹ adept⁹ ē:ita ꝛ male amisit:ꝛ mēsurā quā Leoni dño suo mēsus fuerat ꝛ ipse recepit:qr.7.mē se pontificatu dejectus monasticā vitā obire cogit̄.Sergi⁹ aūt ei⁹ successor postmodū cognita hominis iniqtate illū e monasterio traxit ꝛ in custodia publica in vinculis conjecit:nec multo post ad maiorē sui penā in arctiori custodia cū reuinxit vbi ꝛ tandē miserabiliter defecit. pp.125. 907 6106

Sergius ei⁹ nois.3.papa:natione Ro.patre Benedicto:post Christophorum predictū sedit ānis.7.ꝛ mē.3.ꝛ die.15.Hic itaq; diacon⁹ exūs Formosi factionē ne pontificatū consequer̄et plurimū ,psecut⁹ fuit:eapropter a Formoso ipso reprobat⁹ ē.Sz ipse suscepto pontificatu in galliā fugit:ibiq; Lotharij regis grāz ꝛ benivolētiā obtinēs ei⁹ auxilio in italiā redijt:ꝛ Christophorū monachū papat⁹ invasorē capiēs ꝛ i vinculis revincit.Formosi q̄z acta itex improbavit:atq; i vltionē sue iniurie eius cadaver e sepulchro tractū:ac si viveret capitali affecit supplicio:Corpus vo in tyberim trūcū ,pjici iussit tāq̄ sepultura idignū oēs pterea p Formosum ordinatos denuo admitti ꝛ ordinari mādavit.ferūtū tp̄z corpus post Sergij mortē a piscatorib⁹ inventū ꝛ in basilicā delatū dūq; sum⁹ celebraret:sanctor̄q imagines ibidē posite cūctis cernētib⁹ id me corp⁹ adorasse:ob quā rē credit̄ 924

Formosuz tali iniuria idignũ fuisse. Sergiꝰ itaqz lateranẽsez basilicã nuprime vetustate collapsaz re-

6107 908 Ludouicus ciꝰ nois.3. Arnulphi iperatoris filiꝰ: hoc ãno a frãcis t germanis patri (statut. iperator surrogatꝰ iperauit annis.6. ꝛz ad iperij coronã puenire minime potuerit ꝓfuso exule iperio. Bolebãt.n. Romani t vniuersi italie populi qꝫ ad germanos trãsferret iperiũ: t ppterea Ro. põtificis trãsalpinos iperatores vsqz ad Othonẽ pmũ deinceps iperij corona ũignire noluerũt. fuerũt.n. hec tpa põtificũ ambitione t scua (vt ita dixerim) coꝛ tyrãnide infelicissima. Pontifices nãqz postposito dei timore atqz diuino cultu inimicitias nõ minus ac si essent tyrãni crudeles iter sese exercebãt. Imperatores vero ignauie dediti ab industria t iperatorij nois dignitate defecerãt. Ludouicus igiꝰ cũ Berengario Forojuliano duce q a longobardoꝛ regibꝰ origine ducẽs regnũ paternum repetebat: armis decernẽs cũ pmo qdẽ supat: moxqz renouato pãcto apud Veronã ciuitatẽ Ludouicꝰ hic cũ igenti suoꝝ clade capitur t oculis puatur: ac sic imperium quod annis.100.t.x. Caroli magni progenies possederat: demũ ad longobardum transfertur.

6111 912 Berẽga. aũt etꝰ nois.i. Forojulianoꝛ dux: ex lõgobardi regũ stirpe pgenitꝰ: t in bellicis artibꝰ prudẽtissimus: hoc anno apud Veronã Ludouico pdicto supato pmus in italiã iperiũ sibi vẽdicauit atqz ita iperauit an.4. Nõ tñ itali nostri in deligẽdo iperatore ꝛcordes fuere: quia alij etiã longobardi Guidonẽ spoletanũ ducẽ italie regẽ declarauere: cõtra quẽ hic Berẽga. bellũ intulit maximũ: supauitqz ac demũ iterfecit. Itidẽ fecisse dicit Ambrosio alio Bergomẽsi comiti: quibꝰ sublatis t interfectis Berenga. in vnũ copijs suis cõtractis cũ Ro. etiã bellũ gessit: qõ qdẽ Landonis pape prudẽti a cito sedatũ fuit: plurimas etiã ꝛcertationes cũ Lãberto guidonis spoletani ducis filio habuit: a quo: vt nõnulli affirmãt: postꝙ ab vngaris cũ .14. armatoꝛ milli. apud Forũiulij fugatus fuerat: apud Vero. supatus est grauissima qppe bella inter italos germanosqz ac frãcos pro imperij possessione fuere que nõ sine multo ꝓuinciarũ incõmodo t multorũ interitu extingui potuere. Ferũt hunc Berengariũ a Landone põtifice Ro. fuisse incoronatũ.

6012 913 Conradus aũt alamanus: mortuo Ludouico iperauit in gallia an.7. Sz nec ipse inter iperatores cõnumeratur: cũ non ad imperij coronã puenerit: nec in italia imperauerit: q moriẽdo coꝛã regni sui principibꝰ Henricũ Othonis Saxonie ducis filiũ designauit regẽ.

pp.127. 6114 915 Anastasius.3. papa: natione Ro. hoc anno Sergio põtifici surrogatꝰ sedit an.2.t men.2. Hic quippe cũ esset vir bonꝰ modeste t integre in põtificatu vixit: a quo haud quicqꝫ haberi quod merito reprehendi queat. Et certe hac in parte plurimũ laudandus est q põter sui tpis põtificũ more neminẽ coꝛ q ante se in põtificatu fuerũt vlla maledicẽtia ꝓsecutus est. Eaqz ĩnocentia moritur in beati Petri basilica sepelitur.

Cursus eiꝰ nois fs: genere particiacus.19. Venetoꝛ dux: hoc anno post Petrũ tribunũ ducẽ legitimis oiuz suffragijs creatꝰ ducauit an.19. In quo qdem magꝫatu vitã integerrimã duxit: t qꝫtũ in se fuit reipu. sue semp cõsoluit. Et ĩter cetera ab iperatore Lõrado puilegiũ signãdi pecunias obtinuit. Erat nãqz vir catholicus t religionis amatoꝛ: q cũ bene recteqz ex suia ordinasset officio a se abdicato monasticã vitã apõ sanctũ Felicẽ cõplexꝰ est: vbi postremo vita functus multis claruit miraculis.

6115 916 Odo duniacẽsiũ sub regula diui patris Bũdicti: hoc anno in Burgũdia in Masticẽti pago ab Odone abbate viro vtiqz sanctissimo initiũ sumpsit. Jã.n. eiusdẽ ordinis monachi a primis coꝛ patris Bũdicti plurimũ declinauerũt: qꝛobrẽ pmotus Odo ipse abbas feruoꝛẽ semimortuoꝝ denuo excitauit: t multa ad monachoꝛ instructionẽ scripsit: vbi t paulopost in dño sanctissime quieuit.

pp.128. Lando papa: natiõe Ro. post Anastasiũ põtificẽ sedit mẽsi.6. Cuiꝰ vita admodũ fuit obscura ideo nil de eo memoria dignũ habemꝰ. moriẽs aũt in beati Petri basilica sepelitur.

6116 917 Berengariꝰ huiꝰ nois fs post Berẽga. pmũ accepto iperio in italiã iperauit an.4. hic itaqz cũ cisalpinã galliã trimodo tueret: iter vngaris dedit vt in Ethruriã irẽt: modo sine vllo suorũ maleficio trãsirẽt: At vngari postea fedus nõ seruãtes multis in locis descuierũt: t multis incẽsis cuersisqz vrbibꝰ qs ipsi occupauerãt: ingẽtẽ inde pdã asportarũt. Cõtra aũt hũc Berengariũ Rodulphus burgũdioꝛ rex hostili manu in italiã descẽdit: t suoꝛ fraude cũ deniqz regno pruauit t spoliauit. Jn cuiꝰ qdem loco postea.3. ãnis regnauit. Ipse aũt Berengarius ad vngaros ꝓfugiens post tertiũ annũ Salardo duce in italiã veniẽs: t Brixiã t Bergomũ atqz Papiã vi captas spoliauit ac eas igne t ferro magna ex parte vastauit.

pp.129. Johãnes eiꝰ nois.3. papa Sergij pape filiꝰ: post Lãdonẽ põtificẽ sedit ãnis.ij. mensi.2. t dic.3. Hic pmo cũ violẽter epatũ rauẽnatũ occupasset: ppli tumultu pulsus Romã venit: t papatũ ituitu patris obtinuit: quẽ cũ adeptꝰ fuisset: ꝓfestim cõtra saracenos italiã multis in locis occupates vna cũ Alberico Ethrurie marchione ĩ auxiliũ vocato ꝓflixit: t supatos ab italia depulit: quo facto ipse põtifex in triũphi modũ Romã redijt. Sz cũ ex huiusmodi triũpho victoriã sibi soli vẽdicaret Alberici odiũ in se plurimũ ꝓcitauit. Qua ex re magna ꝯz ĩter ipsuz põtificẽ t marchionẽ orta est dissensio ita vt põtifex marchionẽ e Roma expelleret: Jndignatus ẽt Marchio Orthã oppidũ concessit: ibiqz ꝓstitutus vngaros ĩ italiã iuitauit: Qui ꝓuinciã igressi plus fere calamitatis italie irulere qꝫ antea saraceni. Et lz Albericus ipse cũ vngaris pepigisset vt thuscos itactos pmitterẽt minime tñ fedus seruarũt: imo cũ ipsis magis seuiere pueros ac virgines feminas abducẽtes t natu grãdiores interficiẽtes:

interficientes: Hac igit prede dulcedine illecti yngari frequēter postea italiā repetebāt. Nec ab eorū excursionib⁹ lōbardia nostra imunis fuit qb⁹ cōplurime vrbes in solitudinē sunt redacte. Eo siquidē tumultu menia vrbis nostre Bergomi t edes pene oēs sunt euerse. Mantua etiam ferme tota fuit destructa: vnde t ad ppetuā cladis memoriā etiā locus vbi bacten⁹ ciuitas erat Ungaria nūcupaf. Hac itaq; iniuria pmoti Romani cū ferocē hostē supare nō possent Albericū marchionē apud Orbā oppidū captū t de eo suppliciū suscipiūt. Joānē vero a militib⁹ Guidonis captū in vincula conjectum necarunt: In cuius locū alter Joānes surrogatur. Verū quia Petri sedē vi occupasse dicitur e sede statim deiectus inter pontifices cōnumerari nō meruit.

¶ Henricus pm⁹ Othonis saxonū regis fili⁹: hoc āno in germaniā iperiū assumēs iperauit ānis. 18. Sz nec ipse iter iperatores cōputaf: eo qp in italia nō iperauerit: nec p pōtificē coronat⁹ fuerit. Fuit hic in coercēdis vngaris atq; boemis vir glorioſissimus: cui⁹ vxor Adathildis illustrissima matrona mire suauitatis t gratie ac māsuetudinis mulier: oiumq; alia⁊ virtutū splēdore illustrata fuit: de qua nō nulli celeberrimi scriptores mira scripsere: que sua virtute Saxonū familiā plurimū exaltauit. 921 6120

Hugo Arelatēsis comes: post Berēgariū iperauit in italia ānis. x. Hūc itali ⁊tra Rodulphū burgundū q Berēgariū iperio ꝑuauerat in italiā vocauere: Cui absq; ⁊tētione Rodulphus cedēs in burgūdiā se trāstulit: Qui iperio susceptō mox q ipsū in regnū vocauerāt suspectos habēs multos illorū in exiliū misit: q ad Arnoldū bauaroꝝ ducē accedētes tādē illū in italiā duxerūt. Cū aūt Veronā puenisset ciues statim ⁊tra vrbis menia benignissime recipiētes italie regē appellauerūt: Verū Hugo hic in eū mouēs in ꝓlio cōmisso hominē supauit: t Veronā recepit: Tādē Hugo cū parasset iniurias Stephani pōtificis multatī vlcisci in ipso apparatu moritur. 912 6120

Leo. 6. papa natiōe Ro. hoc āno post Joānē pōtificē legitimis suffragijs pōtifex creatus sedit mēsi. 6. t dieb⁹. 15. vir vtiq; bon⁹: q nil tyrānicū in vita ꝓe se tulit: imo revocare ad ⁊cordiā ciues temeritate ac stultitia prioꝝ pōtificū adhuc tumultuātes: cōponereq; res italicas: pacare externū hostē: propulsare barbaros ab italie cervicib⁹ conat⁹ est. Sed dū in his laudabilibus opibus versaretur sexto pontificatus sui mense moritur: t beati Petri basilica sepelitur. p̄p̄.130. 912 6129

¶ Rodulphus aūt Burgundie dux qui supioꝝ diebus Hugoni arelatensi comiti in italia cesserat hoc anno francorū rex factus regnauit annis duobus.

Stephan⁹ ei⁹ nois. 7. papa natiōe Ro. post Leonē sedit ānis. 2. mēse vno t dieb⁹. 12. Cuius gdē vita māsuetudinis ac religionis plena fuit. Moriēs aūt in beati Petri basilica sepelitur. p̄p̄.131.

¶ Spirene⁹ gdē Boemie dux vir iustitia t religione illustris hoc tpe Hērici germanoꝝ regis suasu pm⁹ xp̄i fidē devotissime recepit: quo facto mox vna cū fide opib⁹ t copijs auct⁹ ēt rex appellat⁹ est. 931 6130

¶ Ugibertus lotharingie ꝓuincie ꝓnceps vir sanctitate t ceteris virtutib⁹ insignis: hisdē tpib⁹ virtutib⁹ t miraculis clar⁹ iter sanctos ascribit: qui iter cetera sue virtutis opa dū viueret gamaldēse Cenobiū in Francia propijs expensis magnificētissimis operibus extruxerat.

¶ Uincesla⁹ aūt ꝓdicti Spirenci Boemie regis fili⁹ a patris bonitate nequaq; degenerās: bis q; tpib⁹ a fratre noīe Boeslao pp regni cupiditatē seditiosissime iterimit: cui⁹ vita postmodū cōprobata t miraculis post mortē editis iter sanctos referri meruit: Cui⁹ necē cū intellexisset Otho germanoruꝫ rex eā multā nequaq; pati voluit. Eidē eni paricide fratri bellū idixit: t multis ac multis cū cladibus afflixit: Quo tādem superato prouinciā in suā potestatem redegit.

¶ Sāguinis fons hoc āno Uincētio gallo t Philiberto hystoricis dignissimis testātib⁹: i Genua vr be maritima i loco vbi dicit fontanella p diē integrā largissime effluxit: q t future calamitatis vrbis cuius⁹ demōstrauit: eo q; eodē āno saraceni ex Aphrica solutes i italiā venere: t eburiā p° oēs depopulātes et Genuā vsq; puenerūt: t eā graui obsidione pssaz tādē cepunt: quā cū hostili modo diripuissent trucidatis oīb⁹ q arma iduere poterāt ipuberes ac mulieres oēs navib⁹ iposuerūt t ingēti ditati ꝓda domū regredi ceperūt: ac genuēses mercatores: vt Jacob⁹ eor tbeolog⁹ in sua chronicha scribit: hoc audiētes ꝓturbari tumultuarie classem coadunarūt: t illos cū igenti fremitu insecuti sunt: t de hostibus strage edita predā omnē cū liberis t vxorib⁹ recupaucre. 932 6131

¶ Ludouic⁹ Caroli simplicis fili⁹ hoc anno post Rodulphū frācis regnare cepit: t regnauit an. 16.

Lothari⁹ ei⁹ nois ꝟs Hugonis ꝓdicti fili⁹ hoc anno patre defuncto iperiū suscipiēs iperauit in italia annis duob⁹. Hic Ro. amicus exūs ⁊tra Othonē Henrici filiū bellū durissimū suscepit: q; cū Otho Romā ingredi annitere⁊: hic eidē adversari cepit ꝑ quo maxime cedes hinc inde cōmisse sunt: huius vxor Adalinda mulier clarissima fuit: que eo mortuo Othoni nupsit. 933 6132

Benes. xi. papa natione Ro. hoc anno Stephano pōtifici subrogatus sedit annis. 4. mē. x. t dieb⁹. 15. t cessauit sedes dies. 12. De isto nil memoria dignū habemus. p̄p̄.132.

¶ Petr⁹ cādian⁹ t ipse hoc āno suffragijs oīuz. 20. Venetoꝝ dux creat⁹ ducauit ānis. 4. Hic pp italie iperij debilitatē occasionē nact⁹ pm⁹ venetorū potētiā in lyburnis t dalmatis auxit. Deinde genua a saracenis nup spoliata i mari suos exaltauit: t sup oēs italos potentiores demōstrauit: pp quod Albertū Berengarij. 3. filiū: q tū Ravēne ꝑat: q auxilio comaclensiū t iustinopolitanoruꝫ mercatores Venetos infestabat: devicit: t Comaclū vrbē expugnauit. t tādē captū diripuit t succēdit Inde iustinopolitanos movens eorū vrbē silr spoliauit t exussit: qbus malis pmoti iustinopolitani

vt pacem sibi cõpararent:eidem Petro duci ꝛ successorib⁹ suis centum amphoras vini singulis annis exoluere promiserunt.

6134 935 Berengari⁹ hui⁹ nois.3.ꝑmi Berẽgarij ex filia nepos:hoc ãno i italiã veniẽs mortuo Lothario ipatore iperio potit:ꝛ cũ Alberto filio ipauit annis.xi.vir certe dignissim⁹ ac acri aio ꝛ idustria celebris:q cũ apd vngaros exul a ꝓpria militaret audiẽs Hẽricũ Bauarie ducẽ vngaros supasse ꝛ vniuersaꝫ citrapadanã ozã occupasset:cũ magno exercitu i italiã descẽdit:ꝛ Hẽricũ ex italia depulit q̃ effugato ipse vniuersaꝫ italiã obtinuit:ꝛ iperatoris nomẽ sibi ididit ꝛ Albertũ filiũ italie regẽ nũcupauit.Cũqꝫ italos nimiũ honorib⁹ ꝛ vectigalib⁹ ꝑmere cepissꝫ.Alũda Lotharij vxor mulier sigdẽ celebris ꝛ famosa cidẽ pro viril⁹ resistere cepit:ꝑpter qd indignat⁹ Berengari⁹ cã cõprehendere fecit:ꝛ in garda veronẽsis agri oppido carceri mãcipauit:sola ancilla eidẽ pro seruitio cõcessa:ꝛ hoc q̃maxime ne Papiã dotalẽ vrbẽ repetere aut alienare posset:qd videntes italie ꝓceres.ſ.hois supbiã atqꝫ iniustitiã:q; oia ꝓtra ius fasqꝫ sibi vẽdicaret vna cũ Agapito põti.Ro.Othonẽ germanie regẽ in italiã vocãt:q Fozũiulij cũ.40.armatozꝫ milib⁹ igressus Berengariũ ꝛ Albertũ filiũ regno italie detrubauit.Alũdã vero Lotharij relictã e carcere eductam vxorẽ duxit:indeqꝫ discedẽs hac moderatione vsus ẽ:vt reb⁹ inter põtificẽ ipꝫ ꝛ Berengariũ cõpositis eidẽ Berengario ꝛ Alberto venia ꝑstitit:ac lõbardiã oẽm Romãdiolãqꝫ Agleia ꝛ Ucrona exceptis gubernãdas ꝓcesserit.Cũ Otho cũ Alũdã in germaniã ꝓcessisset:Berẽgarius haud multo post ira succẽsus ꝓtra Othonẽ quẽdã cannsse oppidi dñm eo q̃ Alũdã liberasset bellũ indixit:atqꝫ ipsuꝫ eo in oppido diu obsedit.Dũqꝫ trib⁹ annis ꝛ eo ampli⁹ cũ dura obsidione oppressisset:Otho tedio affectus Othoni ipsi⁹ tyrãnidẽ significauit.Quã obrẽ Otho ꝑmotus statim ꝓtra Berẽgariũ in italiã descẽdit:quẽ ꝛ post longas cõcertationes ac plurimas cedes:tandẽ victũ in potestatẽ accepit ꝛ stati alterũ Cõstãtinopolim:alterũ vero in Austeriã exilio releganit:vbi ꝛ demũ ambo vitam finierunt.

ꝑp̃.133. 6137 938 Leo.7.papa natione Ro.hoc anno Joãni pontifici succedens sedit annis.3.mensi.6.ꝛ die.x. Qui assumpto põtificatu:cũ esset remissus vir nil memoria dignũ post se reliquit.Mortuus vero in beati Petri basilica sepelitur.

¶ Petrus vrsi partiaciaci ducis veneti fili⁹ hoc eodẽ anno.21.Uenetiarum dux creatus:ducauit annis.3.de quo nil memoria dignum habere potuimus.

¶ Petrus aũt cãdian⁹ huiusce gẽtis ex Petri cãdiani quondã ducis fili⁹:post predictũ Petrũ ducẽ legitimis suffragijs secundus ꝛ vigesimus Uenetiaꝝ dux creatus ducauit annis.17.

¶ Eodẽ aũt anno sol per aliquot dies veluti sanguinẽ emanans apparuit:ꝛ statim apud Uenetias ꝙmaxime:ac etiã alibi repentine plurimoꝝ hominũ mortes subsecute sunt.

ꝑp̃.134. 6141 942 Stephan⁹.8.papa natiõe german⁹:post Leonẽ põti. ꝓdictũ sedit annis.3.mẽsi.4.ꝛ dieb⁹.15. Hic cũ põtificatũ suscepisset:ita Romanoꝝ seditionib⁹ vexat⁹ ẽ:vt nil memoria dignũ ab eo geri potuerit qn tã turpiter ab eis mutilat⁹:tãqꝫ ignominiose truncatus fuit:vt quoadiuxit in publicũ ꝓdire nõ fuerit ausus.Eodẽ aũt mortuo cessauit cpatus dies.x.

Constãtin⁹ ꝓdicti Cõstãtini fili⁹.46 cõstãtinopolitan⁹ iperator:post patrẽ iperauit ãnis.7. Cõtra hũc nobiliores plebẽ ꝓstãtinopolitanã tumultuarie ꝛcitarũt:Quo deniqꝫ ab eisdem capto cidẽ caput ꝛ barbã abraserũt:ꝛ sic delusuꝫ in isulã quãdã relegauerũt.Uex nõ ita multo post Roman⁹ ei⁹ fili⁹ seditiosos ciues capiẽs eos ea turpitudine affecit:qua ꝛ ipsi patrem affecerat.

ꝑp̃.135. 6144 945 Artinus.3.papa patria Ro.post Stephanũ põti.sedit annis.3.mẽsi.6.ꝛ dieb⁹.14.Uir gdez mãsuetissim⁹ atqꝫ placabilis:q omissis bellozꝫ ꝛtentionib⁹ totũ se religioni dedit:tẽpla restaurans:pauperesqꝫ mira pietate fouẽs:ꝛ tandẽ moriens in beati Petri ecclesia sepelitur.

ꝑp̃.136. 6148 949 Agapitus ei⁹ nois.2.papa natione Ro.post Martinũ põtificẽ sedit annis.9.mensibus.7.ꝛ dieb⁹.x.homo sane magnanim⁹:qui Othonẽ germanie regẽ ꝓtra Berengariũ iperatorẽ:vt dictũ est:In italiã vocauit:cui⁹ope inter hũc põtificẽ ꝛ ipsum Berengariũ lites ꝓposite sunt. Fuerat hic vir valde innocẽs ꝛ reipublice xp̃iane amator ꝑcipuus:q cũ morẽ obijsset:in beati Petri basilica sepelitur.

¶ Uiri disciplinis excellentes.

¶ Racherius monachus ꝛ veronẽsiũ epc̃s vir doctissimus tẽpestate hac multa composuit:qui ꝛ ab Ugone iperatore supioribus diebus apud Papiã vrbẽ exilio damnatus fuerat:eo q̃ nimiũ aperteqꝫ in eius mores detestabiles inueheretur.

¶ Adanolus silr monach⁹ ꝛ cluniacensiũ abbas:vir vtiqꝫ sanctus:hisdẽ tpib⁹ in cluniaco monasterio post quedã scripta mganũ sui apud posteros vita ꝛ miraculis reliquit exẽplum.

¶ Bruno coloniẽsis epc̃s Othonis ꝑmi german⁹:tẽpestate hac ob vite sanctitatẽ maxime ꝑcipuus habitus est:q ꝓter doctrinã maximã ꝛ sanctitatẽ monasteriũ celeberrimũ apud Coloniam sub titulo beati Pãthaleonis martyris fundauit:ac maximis ipensis tandẽ pfecit.Deinde coloniẽsi epc̃o ducat⁹ dignitatẽ obtinuit ꝛ alijs cõplurimis exornauit gratijs ꝛ beneficijs que nunc vsqꝫ obtinet.

6149 950 ¶ Antropomorphitaꝝ heresis ꝑ hoc ipsuꝫ tpe in Citrapadana ꝓuincia ꝙmaxime surrexit:sed parũ duranit:q; Rachesi⁹ ꝓdict⁹ veronẽsis epc̃s vir doctissim⁹ ꝛ ceteri cõprouinciales epi virili aio occurrẽtes exterminarũt.Dicebanꝫ aũt Antropomorphite:vt Gratian⁹.24.q.3.scribit:pro eo q̃ dã rustica simplicitate deũ bũana mẽbra haberẽ:q in diuinis libris scripta sunt arbitrabanꝫ.Antropos enim

enim grece latine nūcupaī homo: ignorātes dñi vocē: g ait: Spūs scūs ē de⁹. Incorpore⁹. n. est. Nec .n. membris distinguīt: nec corporis mole censetur. ¶ Parassi destructio.

¶ Parassus āt nobilis ⁊ vetusta Lōbardie ciuitas olim a q̄dā Parasio: vt aiūt: troiano⁊ p̄ncipe in Hlara Abdua ꝓdita huiusmodi Antropomotbita⁊ hereſi infecta his tp̄ib⁹ sanis patrū monitis non obtēperās: ſz i hereſi p̄dicta obstinato aio pseuerās. Immo cāobrē circūuicinas vrbes catholicas cōtinue armis vexare nō desistēs: cū bene monētib⁹ parere recusasset: a Mediolanensi archiepiscopo atq⁹ alijs cōprouincialib⁹ episcopis destruīt: ⁊ solo penit⁹ equaī. Ipse. n. Mediolanēsiū archiepiscopus auctoritate aplica vicinas vrbes ad arma ꝓtra cū cōcitauit. Qui tumultuarie in cā irruētes tādē ceperūt ⁊ diripuerūt: q̄ gdē spoliata ignē immiserūt ⁊ vniuersaz exusserūt: ⁊ adeo muros euerterūt: vt vix vrbis vestigiū remāserit: videntī tñ adhuc aliqe ipsi⁹ vrbis ruine: q̄ vrbis dignitatē p̄seferre ōmōstrāt. Ipsi⁹ āt vrbis nōnulli ciues cū catholicis bene sentiētes Cremā oppidū haud ꝓcul ab ea extruxerūt: qō post modū in cremonēsiū ꝓtumeliā Federicus Barbarossus iperator mirū inmodū auxit: vt infra loco suo dicem⁹. Huius aūt dioecesis agrū archiepiscop⁹ Mediolanēsiū: ⁊ placēntin⁹: cremonēsisq⁹ episcopi iter sese partiuere. Unde ⁊ Triuiliū: vailatūq⁹ ac fulgaria insula p̄mo Mediolanēsi obuenit. Caranatiū vero oppidū: ⁊ ipsius cremonēsis agri ps cremonēsi cēo. Altera vero pars placentino declarata fuit. Eo in loco p̄positure adhuc dignitas extat que nōnulla ꝓfert beneficia. Ex hac quidē ciuitate clarissime q̄dā comitū familie: scilicet de Curte: ⁊ de Camisiano: vt tradunt: emerserē. Sunt tamen qui dicant hanc ciuitatē Henrici tertij imperatoris tp̄ib⁹ equatā fuisse. 951 6150

¶ Lotharius Ludouici francoꝝ regis fili⁹: hoc anno Francis regnare cepit: ⁊ regnauit annis .32. quo gdē anno tāta fames in gallia ⁊ in burgūdia fuit: vt populi vix humano cibo sustentari possent. 954 6153

¶ Petr⁹. 23. Venetiaꝝ dux: hoc āno cōmunib⁹ suffragijs electus ducauit annis .7. ⁊ diebus .6. Hic Petri cādiani ducis frater fuit: vir sane lubricus ac luxuriosus: q̄ cū vxorē noie Joāñā haberet in monasterio sēti Zacharie monachari coegit: vt Hugonis Ethrurie comarchi sororē honesti⁹ ducere posset: ex q̄ tā filiū suscepat: Quā cū duxisset idignati affines ⁊ alij veneti ciues ō ipz ꝓspiratione fecerūt: ꝓspiratioēq⁹ facta in ipz pplz ꝓcitauerūt: g ipetu facto illū in palatio recluserūt. Cumq⁹ se palatio ruerēt ignē cū puluere ⁊ sulphure mixtū ꝓiecerūt: g illū vna cū filio vxoreq⁹ i palatio: necnō ⁊ in tēplo sancti Marci: sancti Theodori: sancte Marie in iubanico ecclesias: ac plusq⁹ trecētas ciuiū dom⁹ cōbusserūt. Ducis vero cadauer tādē ad macellū ꝓbosce delatum mēbratim eciderūt. Eo nāq⁹ regnante Othone iperatore cōcedēte gradensis ecclesia patriarchalis Venetis ipsis declaratur. 958 6157

Iohannes .12. papa natione Lōbardus: Alberti: vt aiunt: italie regis filius: hoc anno Agapito pōtifici suffect⁹ sedit annis .4. mensi. x. ⁊ dieb⁹ .5. Hic primo Octavian⁹ dicebaī: homo ig- dē ab ipsa sua adolescētia probris ⁊ sceleribus oībus cōtaminatus: ac magis venationib⁹ ⁊ vo luptatib⁹ q̄ oratoni ⁊ lectioni deditus. Cui⁹ qdem indignitate pmoti Cardinales litteris Othonē germanie regē obsecrant: vt clerū: populūq⁹ Romanū e Joannis istius manibus liberare dignet: aliter de christiana fide actū esse. Et dū Otho expectaret: re per indices patefacta Joānes hic ira parcitus duos cardinales cepit: ⁊ hanc vsuz: illi vero manū abscidit. Otho itaq⁹ in italiā ingressus Romā cū magno comitatu accessit. ⁊ a Joāne honorificentissime suscipit: atq⁹ ab eo (vt quidā tradūt) coronaī. Indeq⁹ aliquātulū ciuitatis statu cōposito: conuocatisq⁹ italicis episcopis cōciliū indixit: in quo gdē concilio hominis vita pessima adiudicata est. Sed dū in turpitudinibus Joannes hic pertinax baberetur: ⁊ Roma tandē fugit: ⁊ in montibus quibusdā delituit. Nec ꝓpterea pnitiosissimus hic vir a malis suis pedem auertere voluit: sed in ꝓposito malo sic perseuerans: tandē in adulterio deprehensus a viro adultere confossus interijt. ¶ Scisma decimū ⁊ vndecimū. pp. 137. 959 6158

¶ Depositoq⁹ Joanne pōtifice populus ac clerus Ro. Leonē quēdā romanū ciuē lateranēsis ecclesie diaconū pōtificē creauit ⁊ elegit: quē statim Otho confirmauit: quo cōfirmato statim Otho ad Spoletum ciuitatē se transtulit. vex eo absente populus roman⁹ a consanguineis Joannis predicti pōtificis instigatus eo Leone Joannē reuocauit. Leo aūt pulsus ad Othonē Spoletū cōfugit: quē dum reuocaret etiā p arma preparat Joānes prefocaī. Nec ꝓpterea co mortuo seditio leuata est: imo Romani in ei⁹ locū Benedictū quendā subrogāt: ⁊ ab iperatore cōfirmari cōtendunt: Qō cū ille recusaret nibilominus in beati Petri sede pro pōtifice ptinaciter locarunt. Ea de re indignatus Otho coegit Romanos abrogato Benedicto Leonem suscipere. 960 6159

Benedictus eius nois .5. papa natione roman⁹: hoc anno ex seditione ab bis q Joāni cognatione ac factione coniuncti fuerāt: pōtifex creat⁹ sedit mēsi .2. ⁊ dieb⁹ .5. Sz Otho ei⁹ electionē nequaq̄ approbās: imo Romanos id maxime fieri suppliciter expostulantes a se reppulit ⁊ ferro flāmaq⁹ oia vastādo: que circa vrbē erāt: ꝓpulit: deiecto Benedicto Leonē suscepere: adegitq⁹ sacrameto nil carū rerū imutaturos: quas ipse iperator in re pōtificia cōstituisset: cōpositis itaq⁹ hoc modo rebus Otho in germaniā redijt: Benedictūq⁹ istum secū ducens: qui nō ita multo post dolore animi apud Hayspurgā ciuitatē: vbi relegatus fuerat moritur. pp. 138.

Leo itaq⁹ eius nois .8. papa a clero populoq⁹ Ro. pōtifex creat⁹ sedit anno vno mēsi .4. hunc (vt dictū est) in locū Joannis electū Romāi abrogātes Būdictū suffecerūt: qua ex re Otho ira⁹ cōpulit eos Leonē suscipere: qui statim pōtificatu inito ad reprimendā Ro. malitiā: qui pp. 139.

suos passim intrudebant: Othonē ipsum coronauit: t vniuersalē augustū declarauit: omnēq; eligēdi pontificis auctoritatē a clero populoq; romano abstulit: t Gratiano referēte in ipsum Othonē nāstu lit: vt habemus in canone. 63. di. c. In synodo. Et nō modo imperiales titulos: verū etiā oēs donatio nes per Justinianū Carolūq; imperatores q; ecclesie Romane factas Leo hic Othoni t eius succes soribus cōcessit: vt. s. italiā ab invasorib⁹ defensarent: sicut habetur in decretis eadē distinctione per to tū. Quo autem genere mortis hic obierit non habetur.

6160 961 Nicephorus Cōstantini imperatoris filius. 47. cōstantinopolitanus imperator post mortē patris imperauit in orientē annis decem. Hunc ciues per factionē regno pulsum Otho egre gius adolescens primi Othonis filius annuente patre in regnū restituit: t confirmauit: Ea propter Nicephorus sororem suam Theophaniam iam a patre Constantino primo pactam: sed po stea denegatam in matrimoniū confirmauit.

¶ Explicit liber vndecimus: Incipit duodecimus.

IMperium titulique imperiales a Romanis gallisq; ac longobar dis nostris ablati t ab Othone nunc suscepit hec primū in germaniam transferuntur vbi t nunc vsq; conseruantur. Et quoniam deo auxiliante hoc in loco in germanorum imperium deuenimus non alienum vi detur pro huius excellentissime dignitatis cognitione conscribere quo pacto tēpore hoc imperatorium nomen quod quidem in tanto habitum est pre cio initium sumpserit. De quo quidem altius repetentes sic habetur Romanā vrbem: vt supra dictum est: reges primū gubernabant qui nullis obnoxij legi bus domi populū foris exercitum pro suo arbitratu regebant t nunc belli: nūc pacis artibus rem romanam hac plurimum auxere: eoq; nutriendo perduxere: vt bonam libertatis frugem maturis iam viribus ferre posset: Tarquino deinde superbo propter immoderatam domi nandi licentiam regno exacto regia potestas prorsus in vrbe cessauit. Sub consulibus postea a dicta toribus consulariq; potestate tribunis: qui fuerunt populo magistratus t res t nomen emersit impe rij: pro quo Aphrica pene tota: magnaq; Asie pars vltra Armeniam t Caucasum montem armis subacta est. Europe vero Hispanijs: Gallijs: Grecia: Thracia: alijsq; subinde regionibus bello domi tis longe lateq; Romanorum opes pātere: hoc tam amplo: vt superius expressius est: per. 460. ab vna repub. parto auctoq; imperio frui deinde per intestina arma non licuit: quorum eam atq; initium: vt diximus: ex immoderata regnandi cupiditate: t certamine factionum ortum fuisse imperatores hinc crearī cepit: quod ante castrorum armorumq; nomen fuit: id tanq̄ intestino vigente bello intra me nia inductum verbo quidē legitima potestas re autem verba dominatio erat. Qui enim repūb. occu pata Romanis dominabātur: imperatores se appellari non solum equo: sed etiam libenti animo pa tiebantur: quia imperatorium nomen t gratius t tolerabilius Rome erat q̄ quisq; alius titulus qui dominationis speciem preseferre videret. Erat quippe imperatoria dignitas apud Priscos Ro. lon ge inferior regia dignitate. Cur autem postea hoc imperatorium nomen in tanto habitum sit precio causam fuisse existimo: quia cū illi qui rempub. Ro. totiq; pene terrarum orbi dominabantur: se ipe ratores nūcuparēt: forte posteriores credidere: sicut illi potētia ceteros alios anteibāt: sic etiā nomen quo vtebanť reliqs oib⁹ anteponēdū esse. Hinc talis opinio orta: deinde multis tpib⁹ inueterata obti nuit: vt iperatoria dignitas alijs excellētior haberet. Sz ab initio qdē singulis imperantib⁹: cū Mar cus Lucius: vt dictum est: primus alijq; postea simili exemplo ducti sibi consortem imperij delegis sent: duo interdū principes eo tempore extitere: q se romanoꝝ nuncupabant imperatores: postea ve ro q̄ Constantinus magnus relicta Roma ad orientē successit. Factum est consuetudine vt diuisus orientis illud: hoc occidentis diceretur: vastata deinde a Gothis italia: imperium vsq; ad Carolum magnū in occidēte cessauit: Carolo magno postea imperij dignitatē occidēti restitutam vsq; ad Lu douicum Arnulphi filiū imperiū apud gallos non paruū habuit incrementū: verū postea ad princi pum illorū ignauia splendor ille romani imperij in obscuras tenebras cōuersus est. Atq; ita imperiū quo annis ceutum decē franci potiti fuerant: demū in longobardos nostros translatū est. Ind: gen tibus postremo nostris duce tā preclari nominis in germanos duce Othone Heurici regis filio tran slatum est: atq; vsq; in presens obseruatur.

¶ Germani nanq; Ro. tpibus modici: aut nulli⁹ ferme fuerunt precij: t ꝓpterea veteres scriptores pauca de eis scripsere: q̄ ipsa germanoꝝ ꝓuincia per tpa Augusti Cesaris iperio cepit esse subiecta: Et ideo pauca in ea reb⁹ gestis illoꝝ tēporū similia ꝓtigit fieri. Et sigd forte memoria dignū ab eis ge stū fuit: scriptores (vt crediderim ego) pp noiuz illarū gētiū barbariē scripto mādare nequiuerūt. Fe runt tū Plynū t Samonicū historicos aliqua de ipsis germanis scripsisse: que antiquorū neligentia interiere. Cornelius tamen tacitus de germanorum legatis Romā tēpore Pompeij magni missus sic inquit: Intrauere Pompeij theatrū: quo magnitudiné populi viscrent illic per ociū. Neq; n. Indeteris igniari oblectabanť: dū cōsessum 'cauee: discrimina ordinū quis eques vbi senat⁹ pcūcranť aduertere quosdam cultu extraneo in sedibus senatoꝝ: t quinā forent rogitātes postq̄ audierunt: earū gentium legatis

legatis id honoris datū: que virtute ⁊ amicitia Romana precellerēt nullos mortaliū armis ⁊ fide ante germanos esse exclamāt: digrediunturq; ⁊ inter patres cōfidūt: qō comiter visentibus exceptum.

¶ Germanie descriptio.

¶ Germania igit̄ regio pro more suscepto post Scythiā inferiorē inter Danubiū Rhenūq; fluuios atq; oceanū cōclusa est: a septētrione aūt ⁊ occasu oceano cingit̄. Ab ortu vero danubio: ⁊ a meridie Rheno finitur. Hec quippe in duas diuidit̄ partes: superiorē videlicet ⁊ inferiorē: In superiore aūt sūt Saxones ab Eleucis rheno diuisi vbi oceanū influit: qbus semp quasi bello cōtendūt. Deide Bauaria: Austeria: Suecia: Bohemia: ⁊ Alemania: ac secus lemni fluēta est Lumania: ⁊ alie natiōes multe. In inferiore autē germania ab albio flumine ad oceanū protēsa: que circa Rhenū cōsistit sunt Albia: Saxonia: Norwegia: Rusia: Marchomādia: ⁊ alie nationes. Ferūt vniuersam germaniā quinquagintaquattuor gentes inhabitare: vt Ansimari: Quadungeri: ⁊ alie gētes ferocissimi ⁊ indomiti animi: quarū imanitas etiam in ipsis vocabulis horrorem significat.

Otho itaq; primus germanor̄ impator: Henrici quondā regis ex Mathilda filius: hoc anno postq̄ in Hermania decē ⁊ octo annis regnauit impator a Leone pōtifice declarat⁹ iperauit annis duodecim: vir vtiq; christianissim⁹ ⁊ ecclesie romane amator: atq; acerrimus defensor. Qui domito Bolcslao boemor̄ rege: ⁊ Vgone parisiēsiū comite supato ciuā aduersus Vngaros germaniā vastātes pluribus diebus decertauit: eosq; tandē ad itermitionē vsq; delcuit. Tres q̄q; in prelio cor̄ regulos captos a militib⁹ suis ad eū pductos cū ob clementiā seruare conaret̄. Germanico nolēte suspēdio necarūt. Ad quē tot victorijs gloriosus duo cardinales lras miserunt orantes: vt Ro. ecclesiam aduersus Joānē pōtificē ⁊ Italiā aduersus Berengariū ⁊ eius filiū Albertū liberare dignaret̄. Quibus litteris pmotus mox cū ingēti manu in italiā descēdit: ⁊ pmo Berēgariū ⁊ filiū regno deturbauit: ac paulopost cū in psecutionis sniam pfisterent: iterato in italiā reuersus cosdē supatos ⁊ captos in Greciā aliū: aliūq; in germaniā relegauit. Inde q̄s Joannē papā minus religiose viuentē pōtificatu summouit: ⁊ Leonē (vt diximus) populo suadēte pōtificē creauit. Illa insup facinora laude digna inuictissimus hic impator strēnue gessit: q̄ brevitatis causa omittunt̄. Erat. n. mitissime ⁊ singularis clemētie homo: ⁊ adeo saluatoris nr̄i Jesu xp̄i imitator: vt nulli vnq̄ malū pro malo reddiderit: sed ecōtra bona p malis. Suscepta itaq; imperij dignitate singulis q̄s annis ex germania in Italiā veniebat: Tandē Othonē ex Alumda vxore susceptū admodū senex Ro. imperij cōsortē fecit: vt quod per se facere nequiret per filiū adimplerēt̄. Quo facto in germaniā pfectus est: ibidēq; senio cōfectus Vienne moritur. Cuius corpus in Madeburch germanie vrbē delatum in templo sancti Martini: qō ipse sumptuosissime struxerat: sepelitur. — 962 — 6161

Ioannes eius nois. 13. papa: natione italus: ex Narnia civitate: hoc anno Leoni ponti. suffectus sedit annis. 6. mensi. xi. ⁊ die. xv. Hunc romani plurimū psecuti sunt. Vederūtq; operā: vt cāpanie comes eū in lateranēsi ecclesia caperet: ⁊ in Hadriani molē: deinde in Campaniā Vinetū pduceret. Sed cum idē Cāpanie comes noie Jophredus cū filio a Joāne capuanor̄ princi pe trucidatus fuisset: Joannes hic pōtifex. xi. sue calamitatis mensem liberatus Romam redijt. Eā ob rem indignatus Otho cum filio suo paratissimum ex germania ad vrbē reduxit exercitum: vbi ⁊ consules Ro. atq; prefectum cum. 12. decurionibus cepit: ⁊ in carcerem omnes conicit: quia omnes capture ⁊ ignominie pontificis causa fuerunt. Et consules in Hermania deportari mandauit. Decurriones autem laqueo suspendi: ac prefectum nomine Petrum malor̄ omnium rerum ⁊ auctorem cū ignominia per publica vrbis loca tractum: ⁊ virgis cesum in germaniam misit. Deniq; isto mortuo sedes vacauit dies tantum tredecim. pp̄. 140. — 962 — 6161

¶ Selani autē qui Hadriani pōti. eius nois tertij tpibus fidē xp̄i susceperāt: hoc anno çelo fidei ducti in italiā venerūt: ⁊ saracenos q gargani mōtē diu occupauerāt igēti clade supatos e loco deiecerūt. — 963 — 6162

¶ Vngari similiter selanor̄ virtute ⁊ çelo permoti: ⁊ tpi statim saracenor̄ reliquias ita attinuere: Cosentia vrbe recupata tamdiu ab hostibus capta ⁊ succensa: vt Othoni magni Othonis filio eo cū exercitibus a patre misso haud difficile fuerit reliquias bellor̄ absoluere: Grecosq; qui cū mauris federa inierant grauissimis prelijs e calabria ⁊ apulia eiecerit.

Benedictus. 6. papa natione romanus: Joanni in pontificatu ⁊ calamitatibus hoc anno succedens sedit anno vno ⁊ mēsibus sex: qui ⁊ ipse a Cincio cive romano captus: ⁊ in castellum sancti Angeli rursus vitam finire compulit. pp̄. 141. — 969 — 6168

¶ Joannes Nicephori impatoris cōstantinopolitani filius. 48. grecorum impator: post patrē imperauit in oriente annis sex. De isto nil memoria dignū habemus.

Bonus ipsius nois fs papa: patria Ro. Benedicto pōtifici surrogatus sedit anno vno ⁊ mēsibus sex. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pōtifex: ⁊ propterea nulla iniuria affect⁹ aut ignominia notatus fuit. Qui tandē moriens in beati Petri basilica sepultus fuit. pp̄. 142. — 970 — 6170

Bonifacius. 7. papa: cuius patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem reticetur: post Bonum pontificem sedit mensibus sex ⁊ diebus duodecim. Hic cum malis artibus pontificatu⁹ adeptus fuisset: male vitā finiuit ⁊ amisit: quia bonis civibus in eū conspirantibus relinquere vrbem coactus est. Indeq; recedēs abbatis Petri thesauris Constātinopolim anfugit: vbi diuenditis: pp̄. 143. — 971 — 6171

que sacrilegio abstulerat Romā redijt: ⁊ dum nil obstātibus bonis viris: maxime Joanne cardinale proficeret: adiuuantibus quibusdā perniciosis viris Joannē cepit ⁊ oculis priuauit: ipse vero nō multo post tanto⁹ malorū timore perterritus vitam turpiter finiuit.

pp. 144

6172 972 Benedictus. 7. papa natione Ro. post Bonifaciū predictū factus pōtifex sedit annis 8. ⁊ mē si. quinque. Hic annuente Othone sene Othonē eius filiū cū Theophina vxore in lateranē. si ecclesia coronauit. Indeq⁹ mltos seditiosos ciues in vrbe cepit: ⁊ carcerali pena damnauit. Synodū etiā remensem cōtra Franco⁹ regem celebrauit: vbi Hilbertū seditiosum virū ⁊ necromantem damnans Arnulphum episcopū ab ipso Hilberto pulsum in integrum restituit.

¶ Ethbagarus anglo⁹ Rex post Elthelscanū patrem hoc ipso anno quo ⁊ Benedictus papa Anglis regnare cepit: ⁊ regnauit annis nouem: vir per omnia christianissimus. De quo habet⁹ q⁹ inter ceter a virtutis sue opera singulo pene anno monasterium vnum cōstruebat.

6174 973 ¶ Petrus vrseolus vigesimusquintus Venetia⁹ dux: hoc anno Petro cādiano duci cūctis applaudentibus suffectus ducauit annis duobus: vir quidē optimus ⁊ pietatis ac religionis amato⁹: necnō ⁊ pupillo⁹ ac viduarum protector: De quo sic habemus q⁹ persepe clanculū per se: suosq⁹ familiares pauperū ⁊ egrotantiū cubicula inuisebat: ⁊ eo⁹ inopiā verbis ⁊ elemosynis sustentabat. Hic insuper gradum ciuitatem muro cinxit: ⁊ ecclesiam diui Marci: atq⁹ alias ecclesias incendio cōflagratas instaurauit: ⁊ nō procul ab ea hospitale egregium pro pauperibus extruxit. Postmodum ducatui abrenuncians in diui Michaelis monasterio religionis habitū suscepit: vbi paulopost miraculis etiam coruscans: beato fine quieuit. Cuius quidē exemplo Joannes mauroceus monachus permotus ⁊ ipse sancti Georgij monasterium maximis impensis amplificauit.

6176 975 Otho huius nois 6⁹: Germano⁹ secūdus impato⁹: quē Otho magnus pater iperij cōsortem fecerat: quēq⁹ Joānes predictus pontifex vna cū Theophania vxore in lateranensi ecclesia coronauerat: hoc anno patre defuncto solus iperare cepit: ⁊ iperauit annis decē ⁊ septē: vir q dē ⁊ ipse optimus: ⁊ Romane ecclesie acerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus ante adeptū iperiū Nicepho⁹ greco⁹ imperatorē regno pulsum in regnū ingēti virtute restituit ⁊ confirmauit: eū quo etiā Theophania eius sorore vxore accepta pacis federa cōfirmauit. Hic post mortē patris in germaniā rediens cū Henricū bauaro⁹ ducē sibi rebellem offendisset: statim pello ⁊ armis domuit: ac sibi subiecit. Indeq⁹ in Lotharīū franco⁹ regē Lotho⁹ingiā Romani imperij prouinciā occupantē monuit: ⁊ Franciā cū ingēti exercitu ingressus Lotharīū regē suum superauit: ac laudunēsiū: suessionūq⁹ agris vastatis etiā parisio⁹ ciuitatis suburbia incendit: rediensq⁹ postmodū domū apud Vuxonam fluuiū nō parū incōmodi accepit: postea vero maiore exercitu cōparato in Italiā cū cōiuge venit: vbi prius Balmata vastata Romā petijt: ibidēq⁹ maioribus copijs in vnū coactis apud Basentellu⁹ cū Cōstantino ⁊ Alexio impatoribus grecis qui Calabriā ⁊ eam Italie partē que ad Siciliā vergit occupauerant cōflixit: cū quibus vniuerso pene exercitu amisso ad intermitionē vsq⁹ supatus turpi fuga in Scapham cōscendit: ⁊ a piratis quis esset ignorātes captus in Siciliā perductus est: ibidemq⁹ cognitus pecunia promissa liberatus est. Siculi autē sumpto de piratis supplicio hominē cū honorato comitatu Romā perduxerunt. Eoq⁹ loci cū Otho hic in Romanos qui primi ex prelio fugerant vlcisci nō auderet in beneuētanos paris culpe reos cōuersus vrbē cepit ⁊ incendit. Translato inde Bartholomei apostoli corpore: ⁊ in insula rome collocato: nō multo post ibidē ⁊ ipse Otho obijt: atq⁹ ibi in vestibulo beati Petri quē paradisum vocant in sepulchro porphiretico: q⁹ adhuc introeuntib⁹ ad sinistrā apparet honorificentissime sepultus est. Relicto Othone tertio filio successore: ac Adelisia filia Alarami montisferati marchionis vxore: de quibus mox dicemus.

¶ Vitalis candianus sextus ⁊ vigesimus Venetor⁹ dux hoc anno Petro vrsinello legitimis suffragijs suffectus ducauit anno vno. Hic. n. Petri eius nois ārti candiani ducis iterfecti germanus fuit: q⁹ inito magīratu statī in lāgorē decidit: pp⁹ qō dignitate se abdicās religiōis habitū suscepit: post cuius conuersionē dolore grauatus quarto die vitā finiuit: cuius corpus in monasterio eodem sancti Hylarij sepultum fuit.

6175 977 ¶ Cōstātinus Joānis imperatoris greci filiꝰ. 49. greco⁹ impato⁹: post patrē vna cū Alexio ⁊ Emanuele fratribus iperauerūt: sz q̄tū iuenire minime potuimꝰ. Hos cū fres Baianꝰ bulgaro⁹ princeps magice peritus: ita bello ⁊ magicis suis vexauit: vt ab capiēda eo⁹ regia parū abfuerit. Et hoc grecorū ⁊ ipso⁹ pncipū negligētia q ipsaz derelīq̄rāt: inita inter eos fuerūt federa: licet noua ⁊ pax cōposita fuit. Ho⁹ autē filij Andronicus Isancius: Alexius: Nicholaus Mortulphus: Blandoniꝰ: Henricus: Petrus: ⁊ deinde Robertus successerunt: quorum tempora non habentur. Et propterea orientales imperatores deinceps vsq⁹ ad palealogos dimittemus.

6177 978 ¶ Tribunus mēmus. 27. Veneto⁹ dux hoc anno indemortui Vitalis ducis locū suffectꝰ ducauit annis quattuordecim. hic monasterium venetijs in honorē diui Georgij martyris a fundamētis propijs impensis extrui fecit: multos addens ꝓuentus ad monachorum vsum atq⁹ ad sustentationem. Tandem contra eum orta seditione vrgente populo magistratu se abdicare coactus est: ⁊ monasticā vitam eamobrē obire cogitur vbi ⁊ sexto post die dolore (vt creditur) animi vita decessit: ⁊ apud sanctum Zachariam sepultus fuit.

Ioannes eius nois.14.papa:natiõe papiẽsis:Benedicto põtifici hoc anno surrogatus sedit mẽsibus.8.Hic post assumptũ põtificatũ mẽsi.3.a Romanis capit̃:t in castello sancti angeli diligẽti custodia retrudit̃:vbi tãdiu pudore carceris t inedia maceratus fuit:donec vitã cum morte turpiter mutaret:Quo mortuo t in basilica Petri sepulto cessauit papatus dies decem. pp.145.

Ioannes alius.15.papa patria Ro.Leone pbytero pz̃e natus:t ipse post mortẽ p̃dicti Joannis sedit mẽsib9.4.Hic põtificatu suscepto miro odio in cleros exardescere cepit:vnde t ipse merito nõ modo ab ipsis clericis:sed t ab oĩbus pplis odiosus habitus est:maxime aũt q̃ diuina humanaq̃ oĩa cognatis affinibus clargiebat̃:postposito dei honore t romane sedis dignitate quẽ certe errorẽ ad nostra vsq̃ tp̃a puenisse cernimus ijs deniq̃ erroribus ac rapacitatib9 ĩpolutus:deo sic volẽte t nõ sustinẽte:quarto sui põtificatus mẽse moritur:t in basilica Petri cũ reliqs sepelitur. pp.146. 981 6180

Ioannes.16.papa natiõe romanus:post predictũ Joannẽ suffectus sedit annis decẽ: mẽsib9 sex:t diebus decẽ.Vir certe tãto magistratu dignissim9:vtpote in re militari exercitatissim9: t insigni doctrina clarissimus:quiq̃ t nõnulla edidit elegãtissima.Attamẽ a Crescentio vrbis romane cõsule sibi imperiũ vendicare conãtem seditiõibus agitatus in Etruriã: vt eius cupiditati cederet:exulatũ abijt.Sed Crescẽtius cognita põtificis indignatiõe: qua iratus Othonẽ cesarẽ cõtra se cũ exercitu in italiã vocabat ipsius põtificis cognatos atq̃ amicos qui in vrbe remãserãt ad pontificẽ rogatũ mittit:vt omissa accersendi Othonis cura ad vrbẽ cum potestate redeat.Precibus itaq̃ suoz̃ permotus Joãnes ad vrbẽ prodeunte obuiã Crescẽtio cũ vniuerso populo venit.Et pontifice introducto Crescentius cũ vniuersis seditiosis põtificis pedibus prouoluti veniã petiere.Atq̃ ita isti ad cõcordiã redacti vitã simul cũ quiete vsq̃ in finem duxere. pp.147 982 6181

¶Cometes stella his tẽporibus apparuit future calamitatis indiciũ:t ꝓpterea statim in Italia t fame t peste laborat̃ũ est:Atq̃ etiã Capua t Beneventũ in Apulia terremotu sunt cõcusse.

¶Viri sanctitate t doctrina excellentes.

¶Albertus seu Adalbertus pragensis epũs natione Boemus hoc tempore ob precipuam eius sanctitatẽ t doctrinã maximo in pcio habitus est.Qui diuino ipellẽte spiritu ex Boemia in Pãoniã descendẽs:t Stephanũ vngaroz̃ regẽ cũ vniuerso ferme eius populo ad baptismi gratiã ꝓduxit:atq̃ oẽs ipsius ꝓuincie episcopos ad bene de deo:deq̃ hominibus promerendũ verbo t exẽplo instruxit. Exinde ꝓfectus in prussiã:dum Christi fidẽ q̃diligẽtissime p̃dicaret:martyrio coronatur.

¶Ulricus amburgensis episcop9 per id tẽpus t ipse religione sanctitateq̃ ac doctrina atq̃ alijs virtutibus insignissimus ac clarissimus fuit.

¶Odilus cluniacensis abbas:vir quoq̃ doctrina t sanctitate vite insignis:hac tempestate floruit: Qui inter cetera sue sanctitatis memorãda cõmemoratiõnẽ oĩum defunctoz̃ post festum oĩũ sanctorum in Burgundia primũ adinuenit t instituit:qõ quidem sanctũ institutum ad oẽs ecclesias predictus Joãnes.16.pontifex obseruandum transmisit t approbauit.

¶Adeobaldus quidã vltraiacẽsis epũs hisdẽ quoq̃ tẽporibus t scientia t probitate vite floruit: qui t multa in laudẽ virginis Marie t sanctissime crucis egregie cõscripsit.

¶Albo etiã floriacensis abbas:qui postea in Vasconia ob fidẽ Christi passus fuit:tempestate hac doctrina t religione:ac vite sanctitate plurimũ insignitus fuit.

¶Edoardus angloz̃ rex t ipse tum regno:tumq̃ sanctitate:clarissimus extitit:qui postea nouercie sue dolis ac fraudibus interfectus martyrij palmã adeptus miraculis claruit multis.

¶Stephanus itẽ primus Ungarie rex tẽpestate istac Adalberti p̃dicti pragensis episcopi predicatione conuersus t baptiçatus etiam multis claruit signis:qui postea vna cũ Halla vxore Henrici postea impatoris sorore christianissima vniuersam Pãoniã Christi iugo subiugauit.

¶Alpharabiũ natione Arabẽ insignẽ quidẽ philosophum:hisdẽ temporibus vixisse:multaq̃ scripsisse tradunt.de q̃bus etiam pauca apud latinos habentur cõmentaria.

¶Auedalis similiter Arabs philosophus:hisdẽ temporibus floruit:t nonnulla edidit:e quibus in Aristotelis libros multa habentur cõmentaria.

¶Thedaldus Canussij regiensis oppidi comes hoc ipso anno Athone patre comite defuncto in eius locũ successit:t plurimis annis regnauit:vir certe animo t rebus bene gestis insignis:cui9 ob merita Joãnes p̃dictus ponti.Ferrariã italie vrbẽ suam eidẽ possidendã concessit.Qui cũ esset religionis amator etiã Cenobiã nunc toto orbe celeberrimũ in agro mantuano in honorem diui Benedicti amator:etiã Cenobiã nunc toto orbe celeberrimũ in agro mantuano in honorem diui Benedicti abbatis fundauit:quod postea gloriosa Mathildis eius filia celeberrime perfecit:magnis adhibitis ornamentis t predijs ad monachorum victum. 984 6183

¶Montisferati marchionatus principium.

¶Alamarus qdẽ:vt multi testant̃:Saxonie ducis filius tẽpestate hac in Mõteferato lõbardie ꝓuincie regiõe hoc modo dignatũ accipiẽs marchionatus dignitatis fundamẽta iecit:t regnauit annis .9.Hic itaq̃ Saxonie ducis vnicus generat9 fuit:q̃.s.Germanie ꝓuicia est:cui9 pz̃ xpianissim9 exis: etiã tã morũ q̃ pncipatus dignitate pcellebat.Qui cũ ꝓle careret vna cũ cõiuge sua q̃ sibi diuina ꝓuidẽtia tam moz̃ q̃ nobilitatis similitudine fuerat sociata diuũ Jacobũ apl̃z sibi in pcipuũ ac spãlẽ aduocatũ delegerũt:vouerũtq̃ eidẽ beato apostolo si filiũ aut filiã habere possent: q̃ religas ipsius 985 6184

in Hiſpanijs viſitarēt: votoq; emiſſo diuina clementia ꝓcibus eoꝝ nō defuit: nec piſſimi apoſtoli ani res a iuſtoꝝ petitione defuere: ſed coꝝ vota atq; lachrymas deus ex alto ſuſcipiens petitiones ipſoꝝ effectui mādauit: ⁊ ſtatim vxor cōcepit. Cūq; dux ipſe vxorē grauidā preſentiſſet: diſpoſitis regni ſui rebus: vna cū vxore ad ꝓficiendū qđ vouerat iter arripuit. Dū aūt in italiā ꝓmiſſent nō procul vbi nunc eſt Alexādria: vxor filiū elegātiſſimū pepit: ⁊ Alaramū in baptiſmo vocauit: exactoq; cū oſcu tia mēſe ibidē filiū cū nutrice ac alijs pluribus ſuis ꝓceribus: q cura infantuli gererēt: dimiſerūt: atq; ipſi ceptū iter arripuerunt. Būq; oēs limina ſanctiſſimi apoſtoli iuiſſent tā pater q̄ mater in reuer ſione defecerunt: orbusq; puerulus factus etiā cū parētib⁹ regnū amiſit. Educatus tū Alaramus ipſe optimus ꝓceꝝ ⁊ pedagogoꝝ ſuoꝝ monitis atq; exēplis in oīb⁹ qdē virtutib⁹ egregius effulſit. Erat quippe puleber aſpectu: facie letus: ſocietate: moribus delectabilis: collogoq; dulciſſimus atq; orna tiſſimus: benignus quoq; humilis ac mānſuetus. Ipſum aūt nudū pubeſcentē ob innumeras eius in omni genere virtutes Othoni auguſto ꝑdicto pedagogi ſui obtulerūt: quē ſtatim impator Alaſie ei⁹ filie inſtitutorē ⁊ magiſtrū dedit. Erat ei tūc Alaſia ipſa: vt ita dicā: infantula: q̄ cū pubertatis annos attigiſſet capta adoleſcētis amore ⁊ pulchritudine: atq; prudētia illū ꝓcibus: lachrymis exorauit vt il lā furtim duceret vxorē. Metuebat aūt Alaſia ne pater ipſaq; alteri in cōiugiū traderet. Ipſius aūt ꝓcib⁹ tandē Alaramus ꝓmotus deo ⁊ beato Jacobo ſic volētibus mutatis veſtib⁹ adoleſcētulā clan culū e regia abduxit: atq; vxorē accepit. In alpibus vero maritimis agri albigēſis cōfugientes tādū ibidē in deſpecto viliq; habitu dilituere: donec tres genuerūt filios. poſt remo ab eꝑo albigenſi cognit⁹ eius interceſſione ⁊ meritis beati Jacobi apoſtoli in paternā grām vna cū ꝓinge receptus eſt. Qui b⁹ impator in italia optimā regionē poſſidendā cōceſſit: cui Montiſferati nomē impoſuit. Cuius fines erāt hinc padus: inde apēninus ⁊ mare lygusticū: ⁊ ſupior in ꝓtemons veſulus. Ac ſic idē Alaram⁹ a Ceſare othone ſecūdo huiuſce regiōis mōtiſferati: ac toti⁹ pene pedemōtis hoc mō dñatū accepit: in deq; paulop⁹ cognita hois vtute eidē toti⁹ italie regimē ꝓmēdauit: Adepto itaq; regno adhuc Otho ne vīēte Alaramo ſeptē fuerūt liberi. Quo feliciter defuncto Otho auguſtus Hulielmū ei⁹ ꝓmogeni tū loco patris marchionē cōſtituit. Reliqs vo ſex nepotibus hos dñatus ſub noie marchionatus tra dit: videlz Sauone vrbis: cene inciſe: pōçoni: boſchi ⁊ ſalutiaꝝ cū ipſoꝝ ptinētijs ꝓceſſit. Hulielmo igi tur ꝓmogenito Helena ducis Gloceſti frīs Ricardi āgloꝝ regis filia vxor fuit: ex q̄ Bonifaciū ſuſce pit filiū virū magnanimitate qdē ceteros lōbardie ꝓncipes loge ꝓcellentē: q ⁊ ipſe Mariā Philippi frācoꝝ regis filiā duxit vxorē: ex qbus Hulielmus cognomēto ſenex natus eſt. Hulielm⁹ aūt hic Ju liā Cōradi auguſti ſororē accepit vxorē. Qūa ſuſcepta mox cū Cōrado ſocero ſuo: ⁊ Philippo frāco rū rege ad hieroſolymoꝝ regnū recupandū cōceſſit: in q̄ qdē bello Hulielmus ipſe vir magnanimus cōplurima de ſe bellice artis ꝓbuit exꝑimēta. Ex ipſo aūt Hulielmo tres celeberrimi ꝓdiere filij: q̄ꝝ ꝓmus Hulielmus cognomēto longaſpata fuit: Raynerus alter: ⁊ tertius Bonifacius dict⁹ eſt: Atq; filiā noie Jordanā genuit: quā gdem Cōſtātinopolitano imperatori tradidit vxorem.

¶ Hulielm⁹ aūt cognomēto lōgaſpata ꝓmogenit⁹ ſcōi Hulielmi poſt ꝓcz in regno ſucceſſ: ⁊ apō hieroſolymā exiſtēs ꝓ ūnūcras ei⁹ in oi gne vtutes ab vniuerſo tū pplo: tūq; Balduino rege leproſo eius noie ūrto hieroſolymitano rege in impatorē ⁊ cāpi ſeu exercit⁹ ductorē electus fuit: q̄ nemo certe ea tēpeſtate pſtātior: aut dignior ad hoſtes ꝓpugnādos videbaī. Erat tūc Balduino regi ſoror noie Sybilla Emerici regis ꝓmogenita. ac totius regni poſt fratrē heres: quā qdē Balduinus ipſe rex Hu lielmo huic marchioni viro pſtātiſſi° vxorē collocauit: arbitrat⁹ ſi opus cēt ipſe cū alijs ꝓncipib⁹ xpia nis rei ſue laborāti opem ſtati allaturꝰ. Is itaq; vxore ꝑdicta ſuſcepta: cū ciuſdē regni etiā gubernacu la ſuſcepiſſet: multaq; ac ꝑclara facinora ꝏ Saladinū egyptioꝝ Soldanū ei⁹ aduerſariū ſtrēnue geſ ſiſſet: ⁊ paulopoſt e vita migrauit: vno tūn ſupſtite filio noie Balduino apud hieroſolymā derelicto.

¶ Balduinus vero ipſius Hulielmi ꝑdicti puerulus genitore eius Hulielmo defuncto vna cū auo ſuo Balduino adhuc ſupſtite remāſit. Cui poſt patrē anus regni diadema impoſuit. Ac ſic primus oīum ex genere Montiſferati coronā geſſit. Verūtamen Balduinus auo eius Balduino defuncto poſt ipſum octauo menſe adhuc puer obijt.

¶ Raynerius inſup Hulielmi ꝑdicti frater poſt fratrē Hulielmū adhuc ſuperſtite puerulo Baldui no: fratris loco regni hieroſolymitani tabernacula ſuſcepit: cui Emanuel Conſtātinopo. impator fi liā noie Curamariā dedit vxorē ⁊ theſſalie regnū dotis noie cōceſſit: q ⁊ ipſe haud paulopoſt in bel lo vita deceſſit: Bonifacio. 3. fratre in Mōtiſferati regno marchione relicto: qui audiens Hulielmuꝝ lōgaſpata fratrē defunctū cōſeſtim regno eius derelicto cū ingenti claſſe hieroſolymā petijt: vt Bal duino puerulo eius ex fratre nepoti cōtra Soldanū egyptū opem ferret. Sed cū pueniſſet in Syriaꝝ Balduinū puerū mortuū: ⁊ Sybillā eius matrē Guidoni de luſignano nuptā inuenit. Verūtamen Guidoni ipſi inhērens cōtra mauros multa ꝓelia ſtrēnuiſſime geſſit. Demū cū ipſo Soldano vna cū Guidone pugnās ſupaī ⁊ capiī: ac in damaſcū fuſo eius exercitu ambo perducuntur.

¶ Cōradus aūt Hulielmus. 4. Bonifacij ꝑdicti filij audita patris captiuitate magnā in italiā cō parārūt claſſem: ⁊ verſus Syriā Cōrado duce vt patrē redimerēt captiuū nauigare ceperūr: ſed ven toꝝ vi cōpulſi cōſtātinopolim applicuerunt: vbi cū Cōradus grecoꝝ imperatorē obſeſſum cerneret eū ingenti virtute liberauit: ⁊ in integruꝝ in priſtinū ſtatum reſtituit. Rebus aūt grecis ita compoſitis

hierosolymam cōcessit: vbi oīa regni iura a Soldano erepta preter Soām vrbē inuenit: quā etiam terra marīq; oppugnabat. Quo visō Cōradus accinctus fortitudine eēm Soldani delcuit exercitum. Atq; Bonifaciū genitorē: ac Guidonē captiuos redemit: ex qbus bene gestis maximum reportauit triūphum: ꝓpter qō Helysabetā sybille regine sororē eidē Cōrado vxorē dederunt: ex qua vnā duntaxat suscepit filiā. Et tandē post innumerabiles victorias ibidē ptas cū ingēti gloria vitā finiuit. Cōrado itaq; mortuo Bonifaciū ipsi⁹ genitorē christiani in hierusalē copiaꝝ belli ducē in locū filij sibi statim delegerūt. Qui t ipse cōtra Cōstātinopolitanū impatorē: quē fili⁹ Cōradus iam obsidione liberauerat: bellū ob thessalie regnū acerrimū gessit: ac ei regnū ipsum ademit: vbi t postea rex constitutus Margaritā vngarie regis filiā post primā accepit vxorē: de qua nullā prolē habere ꝓmeruit.

¶ Bonifacius aūt eius nois vs: Iulicimi Cōradi frīs fili⁹: post pīez in mōteferrato successit: t multos annos regnauit: vir t ipse strēnuus ac munificētissimus: q cū Cōstātiā sabaudiēsiū comitis filiā vxorē duxisset: vnicū tm genuit filiū: quē t Bonifaciū tertiū appellauit: virū sane prudētissimū: ac in re militari sciētissimū: q sua virtute Vercellas t Eporediā ac nōnulla pedemōtis oppida suo subiecit imperio: Atq; t ipse Beatrici hispaniaꝝ regis filie cōiungi ꝓmeruit: ex qua Joānē vnicū filiū ac tres genuit filias. quaꝝ ꝑma Andronico cōstātinopolitano impatori: secūda Alphonso regi Castelle filio: t tertia illustri viro Vrso vrsino patricio Ro. tradita fuit. Joānes vero ipsaꝝ frater Margaritā Sabaudiēsem duxit vxorē: ex qbus nulli ꝓcessere liberi. Atq; ita factū est vt ab isto Joāne Alarami primi Marchionis genus p lineā masculinā descendēs defecerit. Masculina igit linea illustrissime Mōtisferati familie in octaua generatiōe cōsumpta ex totius mōtisferati ꝓuincie cōsensu ad serenissimū cōstātinopolitanū impatorē noie Andronicum pro filio missa est legatio: cui ex debito materne successiōis mōtisferati regnū debebaī: qbus t Andronicus ipse impator cōfestim Theodoꝝ ꝑmogenitū suū: ad quē iure ꝑmogenite suc Cōstantinopolitanū imperiū debebaī concessit. Theodorus itaq; palcologus Andronici impatoris greci filius: mortuo Joāne marchione auo suo regnum suscipiens multis annis regnauit: vir certe animi magnitudine t mētis acumine ac ingenio ꝑspicaci clarissimus: cuius ꝓclara fuerūt facinora nō minus fortiter q̄ sapienter gesta: ꝑ qb⁹ Astāsam vrbē preclarā debellauit: t suo iuri adiecit. Inde cū multo esset armat⁹ milite: ilsubrib⁹ vexatis opē nō modicā tulit: quo qdē ꝓsidio Insubres. i. mediolanēses de aduersarijs cuctigio victoriā reportarunt: ac per hoc vicecomitū dom⁹ t familia in suo regno stabilita fuit. Hic nāq; cū vxorē duxisset: filiū noie Joānē genuit: virū postea in rebus bellicis prestātissimū: ac Violantā filiā mulierē elegantissimam.

¶ Joānes autē ipsius Theodori marchionis filius patri in regnū Mōtisferati successit: vir t ipse in re bellica patri cōsimilis: qui t preclara facinora ꝑfecit. Hic cū Helysabetā quondā Maiorice prouincie reginā duxisset vxorē: t ipsa duos genuit filios: Iulielmū videlicet t Theodorum. Sed t Iulielmo adhuc patre viuente Neapolim cū exercitu profecto atq; ibidē extincto Theodorus natu minimus post patrē adhuc puerulus Mōtisferati regnū suscepit.

¶ Theodorus igit eius nois vs: post patrē t fratrē pluribus annis regnauit: t regnū Mōtisferati cū ingēti gloria t pace possedit: q cū esset vir christianissimus t religiōis amator plures ecclesias ac monasteria extruit: qbus t dotes ac p̄dia multa obtulit. Hic duas vxores habuit: prima Barri gallie cū ducis filia fuit: ex qua Joannē iacobū filium ac filiā noie Sophiā genuit: quam quidē filiam ipse adhuc viuens Cōstantinopolitano impatori affini suo: cōcedēte summo pontifice matrimonio copulauit. Secunda autē vxor huius Theodori pedemontiū principis fuit: gnataq; sterilis ꝓmanēs. mortuo marito mox spretis oībus rebus apud Albā vrbem suam monasteriū introiuit: t monachalē habitū suscepit: vbi vsq; in finē sanctissime vixit.

¶ Joānes iacobus item patre Theodoro defuncto in regnū successit: t pluribus annis regnauit: vir certe inclytus: prudētissimus quidē t rei militaris exercitio gnarus: ob cuius ingentes virtutes Sigismūdus tūc Romanoꝝ imperator nō solū eidē marchionatus dignitatem cōfirmauit: sed t vicariū generalē ipsum in italia constituit: qui suscepto regno Alexandriā lombardie vrbē Philippo marie mediolanēsiū duci mox restituit: atq; eidē duci ad recuperandū regnū cōtra hostes maximo adiumēto fuit. Hic Joannā Amedei ꝑmi Sabaudiensiuꝝ ducis sororē duxit vxorē: que eidē quattuor peperit filios: Joannē scilicet t Iulielmū: Bonifaciū ac Theodoꝝ sancte Romane ecclesie presbyterū cardinalē: oēs etsi litteris ornatos: tres tamē natu maiores arma summa cū laude quoadiuxerūt tractarunt. Sed t duas cū genuisset filias: vnā Cypriozꝝ regi: vt suo loco dicemus: coniugio copulauit. Secundam autē Saluciarum marchioni vxorem dedit.

¶ Joānes deniq; ꝑdicti Marchionis ꝑmogenit⁹ ꝑi in regnū successit: t etiā vsq; ad tpa nostra felicissime regnauit: homo certe forma elegātissimus: eloquētia: liberalitate: mansuetudineq; : ac omni virtutis genere ēignitus. Qui t ipse Margaritā Alouisij sabaudiēsiū ducis filiā duxit vxorē. q̄ ambo christianissimi ac pietissimi tandē cum odore bonoꝝ operum sine ꝑple ad dominū migrantes.

¶ Iulielmū eius fratrē habuit successorē maximi animi virū: t bellice artis certe ab ipsa sua adolescētia exercitatissimū: quiq; tū mediolanēsiū: tūq; venetoꝝ copiaꝝ multaꝝ dux existēs multa quoad vixit strēnue gessit. Ipse adhuc viuente patre dum regnū mediolanēsiū fluctuaret cisalpine Gallie ci nitatem cum vniuerso eius agro debellauit: tandem cedit. Suscepto itaq; regno maximo suc ditioni

fuit emolumento. Quippe qui nō solū suam ditionē a quibusdā seruitutib⁹ liberā fecit: rex etiā ipsaz seruauit illesaz: & nō modo seruauit: sed mirūinmodū & edibus clarissimisqz domib⁹ ac monasterijs & hospitalibus auxit. Arces quoqz & oppida nōnulla in regno suo erexit. Casale sancti Quasi insup regni sui sedē olim Burgū: nūc Sixti quarti pōtificis maximi cōcessione vrbē effecit. eidēqz ēpm dedit. Quā quidē vrbē ad ampliandū nouis muris: & quidē fortissimis cinxit: Quicqz pterea suos oēs nō modo diuitijs: sed & q̄dā modestia atqz vrbanitate mirūinmodū auxit. Hic etiā duas vxores habuit: e qbus nullam masculinā sobolē habere promeruit. quo circa annū dñi. 1483. deficiente.

¶ Bonifaciū tertiū fratrē iam veteranū habuit successorē: qui vir strēnuissimus pluribus p italiaz bellis cū oi honore interfuit: in qbus & cōcilio ac fortitudine plurimū valuit. Hic itaqz Bonifacius. 5. ex palcologoz familia existēs & si in rebus militaribus vniuersaz eius vitā cōsumpserit nequaq̄ tñ a rebus diuinis declinare visus est: hic vxorē duxit: ex qua nondū filiū ꝓcreauit. Hec quipe sunt: que illustri ac clarissima montisferati genealogie fine tēpore sub cōpendio habuimus. Queqz & huic operi & loco nō imerito mandāda putauimus vt & presentes ac futuri nō perdiscant hanc illustrē celebrēqz familiā ceteris italie dominatiōibus: tū genere: tū virtutibus: diuitijs q̄z ac gloꝛie longe ante prestisse: Cū cōstet hos principes in quonis vite genere ꝓbatissimos: christianissimosqz semper extitisse: dignosqz vt inter clarissimos principes merito cōnumerari possent. Et ne existimes eos in tanto rerū culmine positos pietatis ac religionis officia pretermisisse. Scito coꝛ impēsa ifrascripta celeberrima opulētissimaqz monasteria fuisse cōdita: magnis etiā prouētibus aucta: qbus tum religiosi: tum peregrini alerentur: quoꝝ primum fuit. ¶ Monasteria Montisferati principum condita.

¶ Monasteriū seu abbatia apud Secutiā olim ciuitatē nō procul ab alpibus in regione pedemontiū in honorē dīni Justi martyris ordinis sancti Benedicti edificarūt. Cui duo oppida cū iurisdictione & dñio cōcesserūt: atqz ꝓuentus duoꝝ miliū aureoꝝ quotannis cōcesserunt.

¶ Monasteriū aliud siue ꝓpositura in regno frācie in Delphinatu apud alpes sub titulo dīni Laurētij ordini regulariū sancti Augusti. dicarūt: cui & tria castella cū rusticis predijs plurima ad fratrū sustētationē emerūt & cōtulerūt. ex qbus singulis annis percipiunt ducatos. 2000.

¶ Monasteriū item aliud nō longe ab Augusta pretoria sub titulo sancti Ursi cōfessoris similiter ordini regulariū sancti Augustini cōstruxerūt: habēs ex ꝓuētibus singulo anno ducatos. 2000.

¶ Monasteriū etiā sine abbatia apud Epoꝛediā vrbē sub titulo sancti Petri apostoli cōstruxere ordini sancti Benedicti dicatū: habens in prouētu quotānis ducatos. 1500.

¶ Monasteriū ꝓterea celeberrimū sub titulo sancti Michaelis de la stella apud Aulianam oppidum non longe ab alpibus miro simptu & arte fabricarunt habens in prouentu per singulos annos ducatos. 6000. habet enim id monasterium multa oppida sub ditione sua.

¶ Monasteriū quoqz aliud sub titulo sancti Benigni cōfessoris ordini beati Benedicti dicatū nō longe a Thaurinēsi vrbe cōdiderūt: cui in prouētibus assignarūt singulo anno ducatos. 2000.

¶ Monasterium insuper in Monteferato sub titulo sancti Januarij martyris in loco vbi dicitur ad sanctum Januariū fabricauit: quod quidem ordini beati Benedicti dicarūt: cui & singulis annis assignarunt in prouentibus ducatos. 1500.

¶ Monasteriū similiter in monteferato sub titulo sancti Victoris martyris cōdiderunt: ordini sancti Benedicti assignantes: habens in prouētibus singulo anno ducatos. 1000.

¶ Monasteriū itē in mōteferato sub titulo sancte Marie de Locedio ingenti impensa ꝓdiderunt: qō quidem ordini Cisterciensium assignauerunt: cui & per singulos annos dederunt in prouentibus ducatos sex milia.

¶ Monasterium deniqz aliud in monteferato in loco Veculani: etiam sub titulo beate Marie virginis edificarunt ordini canonicoꝝ regulariū dīni patris Augustini dicatum: habens ex prouentibus singulo anno ducatos sex milia.

¶ Hospitale autem permagnificū christianissimus Marchio Gulielmus nuperrime defunct⁹ superioribus annis vltimis ea in vrbe Casale sua impēsa & opa extruxit: atqz ipsum maximis prouentibus auxit. Quibus quidē prouētibus peregrini & egroti atqz vulgo cōcepti nutriri possunt. Ea tamē in vrbe & alia monasteria predictus Gulielmus instaurauit.

¶ Griseldis autē femina nullius nobilitatis genere insignita: sed obediētie & fidei splēdore decorata in hac Alaramani Marchionis primi familia cuidā Valtero salutiaz Marchioni cōiugata fuit. Cuius historiā patiētie plenā ad multoꝝ instructionē hic (vt ex Frācisco petrarcha accepi) cōscribere statuit. Fuit enim hec femina imp̄mis forma corporis satis egregia: sed pulchritudine morū atqz animi adeo speciosa: vt nil supra. Eius autē pater pauperrimus erat: cui nomē Janicula qui illā parco victu & in summa semp inopia educauerat: ita vt nil molle: nilqz tenerū vnq̄ cogitare didicerit: sed virilis: senilisqz animus virgineo latebat in pectore: & patris senium inextimabili fouebat caritate: & pauculas eius oues depascens colum interim digitis atterebat. In hanc virginē Valterus qdā Salutiaz marchio sine vxore existens sepe illac transiens oculos nō iuuenili lasciuia: sed senili grauitate defixerat: & ipsius eximiam virtutē supra sexuz: supraqz etatem acri penetrauerat intuitu. Unde factū est: vt illam & non aliam vxorem habere omnino disposuerit: Et ad patrem cum multo comitatu

Griseldis.

Historia de Griseldide.

cedens illū seorsum parumper abstrahens: illi submissa voce dixit: an ipsum data sibi vxore filia generū vellet habere? Cui senex: Mi inquit: aut velle debeo: aut nolle: nisi qō tibi placitum est: quia dominus meus es. Aduocatus deinde vna cū patre Walterus marchio puellā dixit Griseldis & patri dit: Ego mi dñe: inquit: tanto honore me indignā scio. At si tua voluntas: sicqz sors mea est: nihil ait: Ego vnqz sciens ne dum faciam: sed etiam cogitabo quod contra tuū animum sit: Nec tu aliquid fa cies: & si me mori iusseris: quod moleste ferā. Satis est ille: inquit: Vocataqz in publicū puella: vniuer so astante populo illam cū omni plausu accepit vxorem: ac annulo pretiosissimo solemniter despon sauit. Deductaqz in palacium hoc tēpore tantus illi diuinus fauor affluxit: vt non in casa pastorali: sed in aula imperatoria educataqz ac edocta visa fuerit: & omnibus supra fidē cara esse ceperit. Quā obrem Walterus marchio humili quidē: sed insigni ac prospero matrimonio honestatus summa cū pace domi & extra viuere cepit: pauloqz post grauida facta filiā peperit pulcherrimā: pro qua totam patriam letam fecit: quā cum ablactasset: Walterus: vt ipsius coniugis experiretur fidem: finxit illaz se interfici velle. Et cuidā satelliti suo iussit illā secreto modo Bononiā deferre ad sororē videlicet suā Griseldis nunqz mutati animi demonstrauit indiciū: post quatuor deinde annos: etiā filiū masculū peperit: formaquidē corporis elegantissimū: quem & post aliquod tēpus Walterus marchio & ipsum interfici velle finxit: quem tū & ipsaz Bononiā sicut & filiā misit: post vero ab ortu filie duodecimū annum Walterus vt acrius etiā Griseldim experiret: e Roma simulatus litteras apostolicas deferre fecit: quibus videbat sibi a Romano pontifice datam fuisse licentiā: vt pro sua: suiqz populi quiete aliā duceret vxorē. Que res cū ad notitiā Griseldis peruenisset & si tristis in corde inconcussa tū stetit in animo illo interim tēpore Walterus bononiā misit nūcios: qui cognatū rogarēt vt ad se filios adducat: Fama vndiqz diffusa virginē illā Waltero in cōiugiū duci. Hū hec agerent Walterus vt vxorē denuo retentaret: videlicet ad doloris ac pudoris cumulū illā in publicū venire fecit: & astāte atqz audiente populo dixit: Griseldis mea obsecro patientiā habe in me. Papa enim precepit mihi vt aliam ducā vxorē que iā in via est: & statim adesse debet. Esto igitur forti animo: & da locum ei. & tuaz dotē accipiens in domū patris tui reuertere. Cui illa respōdit: Ego mi domine parata sum bono ac paccato animo voluntatē tuā in oibus exequi: & nouc tue coniugi volens cedo. Ac sic se veste preclara exuens annulū quo eam subarauerat eidē restituit: & cū sola camisia in paternā domū remisit. Que res Griseldis mirabili equanimitate atqz humilitate tolerauit ita vt nullū in ea signū tristitie animi videretur: quippe cū in medijs opibus inops semper spiritu vixisset atqz humilis. Cūqz filia ex Bononia Salutias appropinquasset: pridie anteqz veniret Walterus Griseldis in veste hispida ac lacerata ad palaciū suū venire fecit: & preparandi cōmunj eidē curā cōmisit. Veniensqz puella cum germano cū omni apparatu arbitrās Griseldis illā verā esse vxorē cū sereno vultu intrāti puelle obuiauit: & benevenerit domina mea ingt: atqz ita tam ipsa qz reliquos comites lota facie & mira verboz suauitate susscepit. Cumqz videret Griseldis nouā sponsam pulcherrimā atqz preclarā adesse ad Walterum ait: Obsecro mi domine atqz moneo ne hanc tenellā sponsam illis aculeis agitare velis: quibus me agitasti: Talia dicentis alacritatē intuens Walterus ipsius miseratus: ac ferre eius patientiā & tolerantiā diutius nō valens: dixit: Griseldis mea satis mihi cognita est fides tua: nec sub celo aliquē esse puto qui tanta coniugalis amoris experimēta pcipere potuerit sicut ego. Et hec dicens vniuerso astāte cōmunio caram cōiugem leto stupore pfusam cupidis vlnis amplectitur. Et tu: ait mea sola vxor es: aliā nec habui: nec habere volo. Ista autē quā tu sponsam meā existimas filia tua est. Hic qui cognatus meus credebat: tuus est filius: & que diuisim perdita videbant simul omnia recepisti. Hec illa audiēs pene gaudio exanimis effecta cū lachrymis suoz pignoz in amplexus ruit. Raptimqz matrone alacres circūfuse vilibus eam exuentes vestibus suis solitis vestibus exornauerunt: plaususqz letissimus & fausta oium verba circūsonāt: multosqz cum gaudio & fletu ille dies celeberrimus omnibus fuit celebrior quoqz qz dies nuptiaz fuerat. Multosqz post annos ingēti pace cōcordiaqz Walterus & Griseldis vixere: & viderūt filios filioz vsqz in generationē & generationem. Hanc itaqz historiā exemplaris tatis plenā hic ad multoz solaciū cōscribere volui: vt & matrone nostri tēporis: atqz alij ad imitādū huius Griseldis patientiam: que mihi imitabilis videtur excitarem. Quo autem tēpore hec gesta facta fuerint: habere nō merui.

¶ Ludouicus eius nois quartus Frācoz rex: vltimus ex Caroli magni genere natus: hoc anno post Lothariū patrē Frācis regnare cepit & vno tantū anno regnauit. Hic nāqz: vt francoz testant historie: qdā femina noie Blanthia duxit vxorē: ex qua certe nullos habere potuit filios. Quaz qdē cū nihilominus vnice diligeret sine regno post eius mortē remaneret Hugonē ipsius strēnuissimū militem quē in maiorē domus regie sibi preelegerat: ad se vocauit: & iureiurādo astrinxit eius mādata perpetuo obseruaturz. At ille: vt erat fidelissimus: qgd iussisset obseruaturz se iurāto ꝓmisit. Quo facto cōfestim rex ex graui morbo corripit: & ex testamēto vxori regnū cōdonās mādat: vt post mortē ipsius Hugoni pdicto se matrimonialiter cōiungat. qō & factū est: nā rege cuestigio defuncto regina Hugonem maritum duxit. Factusqz Hugo hoc modo rex Francoz regnū qō penes Pipini genus

Hugo rx Gallie

annis ferme ducentis remāserat: in Hugonē istū transfunditur. Itaq; ita in isto Ludouico omne Caroli magni genus quo ad reges defecit. quoz nomina ac tempora licet habeantur confusa: hic more nostro epilogando ponenda censemus.

Pipinus magnus. i.	an. 17.	Ludouicus z Carolus. 6.	an. 5.	Rodulphus. xi.	an. 2
Carolus magnus fs. 2.	an. 47.	Carolus fs. 7.	an. 5.	Carolus qnt9. 12.	an. 25
Ludouicus pius. 3.	an. 25.	Arnulphus. 8.	an. 1.	Lotharius. 13.	an. 32
Carolus caluus. 4.	an. 34.	Odo parisiēsis. 9.	an. 11.	Ludo. pdict9. 14.	an. 1.
Ludouicus balbus. 5.	an. 2.	Carolus simplex. 10.	an. 26.		

Otho tertiꝰ secūdi Othonis filius tertius germanoz impator: hoc anno post patrē maxima cū difficultate impator factus impauit annis decē z octo. Hic a parētibus in vtutibus oibus ecclie ro. defensione nō degeneras bella multa etiā cū gloria ingēti cōfecit: ꝓpter q̄ mirabilis mūdi cognominari meruit. Qui postea q̄ impator creatus fuit: priusq̄ Romā peteret: ad cōponēdas germanoz res. xi. annos cōsumpsit. Indeq; Romā ꝓfectus a Gregorio quinto impij corona redimitus mox in Apuliā peregrinatiōis z oznis gr̄a ad sanctū Michaelē ꝓficisci volnit. Cūq; ex garga no mōte p Beneuentū Romā rediret: corpus sancti Paulini epi secū transtulit. Romāq; regressus: Crescentiū quendā Romanū cōsulē qui Joānē quendā Placentinū epm natione grecū: virū vtiq; sceleſtū ac pniciosuz cōtra Gregoriū pontificē creauerat in Hadriani mole q̄ ipse magnopere fortificauerat: vna cū eodē Joāne adulterino pōtifice diu obsedit: z tandē captū multis cōfossum vulneribus interfecit: Joānē vero pōtificē pmo effossis oculis pōtificatu simul z vita ꝓuauit. Tandē italia pacata cū in germaniā redire decreuisset: Rome veneno a Romanis intoxicatus die obijt: cuius corpus in Germaniā reportari p̄cepit. In huius itaq; Othonis tertij creatiōe maximā difficultatē fuisse diximus: quia Othone patre eius defuncto cū alij in cōsultatiōe noui creādi impatoris Othonē būc: alij Henricū bauarie ducē pmi Othonis ex fratre nepotē exposcerēt: Cū Crescentiū Numentanū virū vtiq; cōsulare italos ad resumendū imperiū anniti cerneret: oēs in Othonē būc cōsensere: quoz quidē sententiā Benedictus pōtifex qui tūc erat approbauit.

Petrus Ursinellus. 27. Venetoruz dux: Petri quondā ducis viri sanctissimi filius: eo ipso anno indemortui tribuni memij ducis loco dux surrogatus ducauit annis decē z octo. Hūc sane virum bu
milium: clemētissimūq; fuisse tradūt. quēq; in vita nil p̄termisisse qō ad honorē reiq; publice bonū ptinere cerneret. Mortuus tandē ad ipsius singulare cōprobandā humilitatem omni postposita pompa z ambitione corpus suū in atrio tēpli sancti Zacharie sepeliri voluit.

6191 992 Hugo itaq; magnus cognomēto Caputius: Ludouico p̄dicto Francoz rege defuncto hoc anno ex ipsius testamēto regnū eius obtinēs regnauit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicant hūc Hugonē primū parisiensiū ducē z comitē fuisse: z ob rei bellice strēnuitatē atq; prestātiā a Ludouico predicto Francoz rege in matorē domus sue fuisse electū: cuius pater quidā Robertus tyrānus fuit: quē qdā Dantes florentinꝰ poeta in suo tractatu de purgatorio capitulo videlicet. 20. ꝑ. Chiamato Adar cellariū fuisse dicit. Hic tū francoz regnū nō ea amplitudine obtinuit: q̄ z Pipinꝰ z ceteri reges possedere. Tunc etenim oīs transalpina gallia: Austeria z magna germanie pars Francorum finibus claudebatur. Sed translato in Saxones imperio non modo germania z Helueeia siue Squada: ac magna Belgice pars: quinimmo Burgūdie quoad Arelatēse dicīt in imperiū cessit.

pp. 148. 6192 993 Gregorius eius nois. 5. papa: natiōe Saxonus: patre Othone bruno antea vocatus est: post Joānē. 16. pōtifex creatus sedit annis duobus z mēsibus quinque. Hic p̄dicti Othonis Cesaris tertij cōsanguineus erat: z ꝓpterea eo volēte z quasi mandāte assumptus est. Qui pōtificatu unito: z Othone in germania adhuc existēte Romanoz: z potissimū Crescentij consulis agitatus in Etburiā pmo: deinde in Hermaniā ad ipsum ꝓfugit. Quo absente Crescentius iterum Joānem placētinū epm vix subdolū z pecuniosum pōtificē creat: z Joannē. 17. vocat. Loq; creato Crescentius cōsul cognoscēs imperatoris aduētū vrbis menia z portas q̄diligentissime obfirmare cepit: ac Hadriani molē munit: ꝓpter qō deinceps ea moles nō Hadriani: sz Crescentij arx appellata est. Superueniente tū postea impatore cū exercitu magno Crescentiū ipsum: vt diximus: cū Joāne adulterino papa cepit: truncato primo Crescentio etiā Joannē z vita z pontificatu tandē ꝓuauit: Gregoriūq; cōsanguineū suū pulsum restituit. Unde z Gregorius ipse: vt ip̄erij dignitas apud Germanos suos perpetuo remaneret: synodo cōgregata sanctionē tulit de imperatore deligendo: que vsq; in hodiernum diem obseruatur. Eo deniq; mortuo vacauit sedes dies. xv.

pp. 149 Ioannes itaq; huius nois. 17. adulterinꝰ papa Gregorio p̄dicto adhuc vivente: cū esset placētinus epūs: corrupto Crescentio cōsule Romano p factionē pōtificatū occupans sedit mēsi. x. Et in eius morte anteq̄ Gregorius restitueret vacauit sedes dies. 20. Hic: vt diximus potētia Crescentij Ro. cōsulis fretus quē grādi pecunia cōstantinopoli secū allata corruperat: pontificū munus obtinuit. Sed q: vt fur z latro nō per ostiū in ouile intrauerat. Ideo post decimum mensem postq̄ pontificatum sibi vsurpauerat: tanq̄ proditor z latro ignominiose interijt.

Electorum imperij institutio.

6193 994 Othone igitur tertio per successionē: nō sine difficultate: vt dictum est impatore creato: Gregorius predictus

predictus ex eadem gente natus cognoscens imperij imbecillitatem & fortune varietatem: vt diutius apd suos germanos sūma ipij maiestas remanere posset: hoc āno synodo ꝯgregato statutū tulit de iperatore deligēdo qđ ēt vsqz ad hoc tps cū oi obseruātia seruatū videm⁹. vz vt in futurū nō p sanguinis successionē iperiū ducereť: sz p solos germanos ꝓceres vna cū qbusdā pānonie pncipib⁹ iperator deligereť: q Cesar & Romāoꝝ Augustⁱ appellaret: & tū demū Cesar Augustⁱ ac iperator vniuersalis haberet: si cū Roman⁹ pōtifex cōfirmasset: vt plen⁹ habeť extra de elec. c. Venerabilē: Hos autez iperatoris eligēdi auctoritatē: pmo archiepiscopū maguntinū habuisse: arch epm treuerēsem & colonīēsem italie noie: alij vero duo germanie: gallieqz nominib⁹ bis additi sunt q̄ttuor principes: Brāde burgēsis Marchio imperatoris post electionē camerarius. Palatin⁹ comes qui dapes: Saxonieqz dux qui ensem Imperatori defert: & Boemie rex Pincerna: quē bis additū ferūt ad tollēdas electorū discordias.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Robertus magni Hugonis Frācorū regis filⁱ⁹ hoc anno post patrē frācis regnare cepit: & regnauit annis. 34. Vir certe omni iustitia fortitudine modestiaqz ac religione insignis: Qui licet rei militaris admodū edoctus & studiosus esset: tamē vbi per ociū licebat: dei tēpla frequētabat: diuinaqz offi cia celebrabat: ac si deo in sacris initiatus fuisset. Et cū etiā doctrina insigni clarissim⁹ haberet: multa ad multoꝝ eruditionē cōposuit: & inter alia sequentias multas: e quibus precipua habeť illa que incipit Sancti spūs adsit nobis gratia: & O Juda & Hierusalem: atqz alia multa. Hui⁹ gpe dignissimi principis tanta erat religio: vt quotiens sibi per ociū liceret horas canonicas vna cū canonicis in choro caneret. Qua quidē pietate ac virtute hoc miraculū ab eo factitatū ferūt: vt cū aliq̄do horas suas exoluere: & oppidū quoddā obsideret: aliquando sine pugna ipsa oppidi menia corruerunt: & sui sine detrimento oppidū obtinuerūt: Demū moriens etiā miraculis claruit. 996 6195

¶ Robertus alius carnotan⁹ epūs hisdē tpibus & doctrina & vite sanctitate multo in precio fuit: q cū multa edidisset: etiā canēdi modū meliusculum edidit.

¶ Hugo quidā Adeburgensis miles hac ipsa tēpestate apud Othonē hūc ipera:orē maximo in precio habitus est: cui⁹ rei causa ex germania ipsuz in thusciā ꝓcuratorē suū misit: eo q⁹ vir optim⁹ cēt: ac pietatis & iustitie cultor: Qui illo accedēs adeo iuste & egregiz ꝓuinciam rexit: vt optimi pncipis desiderīū nemini ꝓuincialiū reliquerit: vbi cū sex ānis eo in magistratū cū omni laude prefuisset: tādē apud pistoriū vrbē defecit. Ad quē oēs Etrusci post mortē cōfluētes nō secus ac si publicū parentē luxere omni genere honoris funeri suo adhibito.

¶ Cometes stella hoc eodē anno in celo visus est pro quo multa ac varia alia apparuere prodigia atqz terremotus magni fuerunt qbus multe vrbes ꝛcusse sunt: ac deinde multa mala subsecuta sunt.

Siluester ci⁹ nois 6s papa: natione gallicus Gilbertus antea vocat⁹: hoc āno Gregorio pōtifici surrogat⁹ sedit annis. 4. mēse vno & die. 8. Hic malis artib⁹ pontificatum obtinuit: eo q⁹ ab adolescētia qū monachus cēt relicto monasterio se totū diabolo obtulit: modo quod optabat obtinere posset: & ideo vt bonaꝝ artiū operā daret: pmo ad Hispalim Hispanie vrbē accessit: vbi cuz doctrine admodū cupidus cēt: ea in re tū ꝓfecit: vt breui optim⁹ doctor euaserit: & Othonē Augustū atqz Robertū regē: ac alios insignes p̄claros q̄z viros habuerit discipulos: q̄z ope pmo remēsis: deide rauēnatis archiepūs fuerit factus. postremo roman⁹ pōtifex adiuuāte diabolo fuerit ꝛstitutus: hac tū lege vt post ei⁹ obitū tot⁹ illi⁹ in alia & corpe cēt: cui⁹ fraudib⁹ tantā adept⁹ erat dignitatē: post hoc quesiuit Gilbert⁹ a diabolo q̄diu in pōtificatu victur⁹ cēt: Respondit: q̄diu inqt in Hierusalē nō celebrabis viues: Postremo āno pōtificat⁹ sui quarto dū quadragesimali tpe in basilica sancte crucis in Hierusalē Rome sacrificaret fato se moriturū stati cognouit. Unde penitētia duct⁹ errorē suū coram pp̄lo cōfessus ē. Rogauitqz oēs vt corp⁹ suū diabolicis artib⁹ seductū mēbratim detrūcarēt: diuisectūqz ac laceratū sup currū iponerēt: & eo loci sepelirēt: quo spōte ab eqs foret vectū. Ferūt itaqz dei nutu vt scelerati discāt apud deū venie locū sibi relictū esse (modo in vita penituerūt) equos ipsos sponte ad lateranēsem ecclesiam peruenisse: ibiqz sepultum fuisse. ꝑ̄ꝑ̄. 150. 997 6196

Joānes ci⁹ nois 18. papa: cui⁹ cognomē & patria ignorat: post Siluestrū pōtificē sedit mē. 5. de quo pp pōtificat⁹ breuitate nil gestū memoria dignū habeť: nisi: vt aiūt: q⁹ cōmemoratione ojum defunctorū post festū oīuz sanctorū ab Odone cluniacensi abbate in Burgūdia tādiu institutū ab vniuersa ecclesia obseruandam approbant. ꝑ̄ꝑ̄. 151. 1001 6200

Joānes aūt. 19. papa: patria romanus: predicto Joāni pōtifici suffectus sedit annis. 4. & mēsibus. 4. Qui pōtificatu suscepto ad ociū cōuersus: & ipse nil memoria dignū gessit. Sepult⁹ autē fuit in basilica beati petri: & post cessauit sedes dies decem & nouē. ꝑ̄ꝑ̄. 152.

¶ Malatestarum principū procursus.

¶ Malatestarū autē vetustissima & regia Flāminee ꝓuincie familia: bis tpib⁹ ex germania in italiā veniēs plurimo adiutorio ꝓtra tyrannos romano iperio fuit: ob cui⁹ beneficia atqz seruitia Otho tert⁹ Cesar Ariminū vrbē eidē ꝓcessit: & multis ac magnis ꝓuilegijs & gratijs illā extulit. Hi nāqz tert⁹ Cesar Ariminū vrbē eidē ꝓcessit: & multis ac magnis ꝓuilegijs & gratijs illā extulit. Hi nāqz ex illis Cesare Othone desidēte occuparūt: & Cesene vrbi imprimis frenū imposuerūt: pp quod & cōcedente Augusto Arimino ac multis alijs locis potiri meruerūt: quē quidē clarissima & regia familia 1003 6202

postmodum in suos crescēs ortꝰ quātc semp maiestatis: quātcqꝫ glorie Italis nostris fuerit: multis eq dē ⁊ admirādis testimonijs dignosci ⁊ videri pōt. Cū in ea multi clarissimi pncipes: fortissimiqꝫ imperatores: ac grauissimi doctissimi q̄qꝫ senatores emerserūt. Hic eteni vt reliquos omittā: pmū Adalstinꝰ Pādulphꝰ ⁊ Galeotꝰ pncipes oi virtutū genere ornati emerserē. Et ea Galeoto eodem ortu sunt Carolꝰ ⁊ Pādulphꝰ fs malatesta: q ambo iter etatis suc pncipes pmarij fuerūt habiti. Nā Galeotꝰ eoꝝ pr animi vtute pstā: tissimꝰ fuit ecclesieqꝫ rome obsequētissimꝰ: ac ptra Carolū eiꝰ nois. 4. ipatore ipe Innocētij sexti acerrimꝰ fuit defensor: Quāobrē idē Innocētiꝰ pōtifex cūdē vicariū suū ppetuū atqꝫ eiꝰ successores in Arimīnēsi cōfirmauit vrbe. Carolꝰ vero eiꝰ filiꝰ vir bellice artis pitissimus fuit: ⁊. Ad. Catoni Romano simillimꝰ: cuiꝰ innumera magnifice gesta apō Florētinos: venctosqꝫ scripta testanē. Pādulphꝰ insup eiꝰ frater fuit: vir prudētia clarꝰ: armis clarior: auctoritate q̄ clarissimꝰ. q ⁊ ipse post multa apud Mediolanēsiū pmū ducē fortissime gesta Brixiā etiā ac deinde Bergomū clarissimas Lōbardie vrbes in suā redegit potestatē: easqꝫ ciuitates sua liberalitate ⁊ munificētia clarissimis edibus ac sacellis exornauit. Malatesta vero tertius frater eisdem fratribus nulla ratione virtute inferior fuit. Eisdem quoqꝫ successit sextus Robertus malatesta: quem integra fides: precipua religio: incredibilis seruor: ac morū omnium compositio beatum ac miraculis clarum effecit.

¶ Baptista femina tāq̄ singulare monile ⁊ pciosissima gēma hic etiā emicuit: matrona certe pudicissima ⁊ multaꝝ virtutū preclarissima: que doctrina ingenioqꝫ ac eloquentia nemini cessit: ob cuius virtutem ⁊ clarissimam doctrinam eruditissimi etiam oratores: vtpote Leonardus ⁊ Carolus Arctini: ⁊ ecteri sui tpis viri doctissimi tractatus multos cidē dedicarunt.

¶ Sigismūdus malatesta hinc etiā emersit q a patrijs moribus aliq̄tulū degenerans Romane ecclesie rebellis ⁊ infensus fuit: ppter quod ⁊ Pius pontifex maximus: ac eius successor Paulus fs ois preter Arimīnū circūquaqꝫ spatio triū milliū passuū cidē abstulit. Supiori aūt anno qui fuit. 1482. defecit presantissimus ⁊ in armis magnificus Robertus malatesta ciusdē Sigismundi ex pellice filius: qui animi constantia: ⁊ corporis robore: vt infra loco suo dicemus: insignis plurimū fuit.

pp. 153. 6203 1004 Sergius eiꝰ nois. 4. papa: post Joānē predictū pontificē suffectus sedit annis. 2. ⁊ mensi. sex Hic natione Ro. patre Martino ortus fuit: Vir sanctissime vite: gratecq̄ cōuersationis: cuiꝰ tanta fuit prudentia: vt toto suo pontificatu nil cōmissum sit quod merito reprehendi possit. in deū. n. oēm mentē cōuertens: quod certe facere deberent oēs pōtifices: oia bene ⁊ integre gubernabat. Cuius quidē consilio omnes italie pncipes federe composito e Sicilia saracenos cōpellere constituerūt. Unde ⁊ Hulielmꝰ magni Tācredi Normādie ducis filiꝰ adiuātibꝰ Cāpano ⁊ Salernitano pncipibꝰ: illos e Sicilia breui temporis spatio expulit. His gestis cū italia: ⁊ totius fere terrarum orbis fame ac peste laboraret: Sergius vir sanctissimus vita excessit: ⁊ in Petri templo sepultus est: Quo mortuo sedes vacauit dies octo.

Henricus eiꝰ nois primus: quartus germanoꝝ iperator: hoc anno Othone mortuo non per successionē: ſz ab electoribus pdictis Cesar ⁊ Augustus electꝰ imperauit annis. 19. ⁊ mēsi. 5. Hunc pmū Bauarie ducē fuisse cōstat: virū vtiqꝫ optimū atqꝫ sanctissimū vxorē habuisseq̄ nequaq̄ mariti laudib⁹ ⁊ pietate religioneqꝫ ac humanitate cederet: Hic itaqꝫ fm Gregorij pōtificis pdicti institutionē Cesar ⁊ Augustus creatꝰ aliq̄diu in gallijs occupatus suū in italia distulit aduentum. Cōpositisq̄ ibidē rebꝰ confestim Romam venit: ⁊ imperij coronā a Benedicto octauo accepit. Acceptaqꝫ corona statim in Capuā a saracenis occupatā mouit: quos etiā repētino ictu idē expulit ac Bubagnanū grecoꝝ ducē q Mauris fauerat acerrimo bello adeo pſecutus est: vt eū quoqꝫ Apulie finibus ciecerit. Ira aūt caste hic ac sancte cū vxore Simegunda vixit vt vterqꝫ in morte miraculis claruerit multis. Nā nil in vita pretermiserint quod ad honorē dei pertinere seernerent. Beniqꝫ cū post multa bella in Boemia: germania: italiaqꝫ strēnue gesta deo soli seruire vellet Bambergēsem fundauit episcopatū: ⁊ sorore Stephano Ungarie regi matrimonio collocata migrauit ad dīm magno de se apud omnes relicto Desiderio: qui ⁊ post mortē etiā multis claruit miraculis.

¶ Hulielmus Normannus cognomento Ferrabach magni Tancredi filius Calabrie ⁊ Apulie comes: hoc anno cū multis annis ibidē regnasset diē obijt: Hic primū cū Romādiolā ⁊ Etruric ptez ab Tancredo patre milite generosissimo occupatā possideret audiēs saracenos Calabriā ⁊ Apuliā puincias: vt dictū est: pmere imitatus a Michaele Cathalaico iperatore cōstātinopolitano vna cū Capuano ⁊ Salernitano pncipibꝰ ⁊ Malochio q pro iperatore ipsas gubernabat puincias: expeditionē pmū in Siciliā sumpsit pactione cū iperatore ipso adhibita: vt q̄drifariā oia capta dividerētur. pfectus itaqꝫ Hulielmꝰ cū pdictis ducib⁹ fugauit saracenos. qb⁹ pulsis Sicilia oino potitꝰ est. Sed Malochius iperatoris prefectus predā ineq̄liter dividēs Siciliā pro iperatore suo retinuit: ⁊ Hulielmi idignationē in se plurimū cōcitauit: dissimulauit tamē Hulielmꝰ iniuriā illā vsqꝫ ad tpꝰ: paulocq̄ post traductis Hulielmꝰ in italiā copijs suis in Apuliā venit ⁊ magnā illi⁹ partē sibi subegit: Qui vt sedē haberet: in qua suoꝝ mulieres ac pueros: necnō ⁊ impedimēta oia tuta seruaret. Melphin vrbē arduo ⁊ natura cōmunito loco edificauit: Quo audito Michael iperator statim magnis per legatos suos ex grecia Siciliaqꝫ ac italia congregatis exercitibus in Hulielmū hunc ⁊ normanos suos duci curauit: cōmissoqꝫ ingenti prelio apud Olivētem Apulie oppidū Hulielmus cum suis superior victorqꝫ

victorqz exalsit: ac sic Apulie regni dominatum accepit.

¶ Tancredus aūt Normanus: vt supra dictū est: predicto Gulielmo pater fuit: vir generosi animi: q apud Normādiā galliaz ꝓuinciā duodecim ex duab⁹ vxorib⁹ genuit filios: vbi cū copz sumptibus pōdere ꝑmerēt: nouas sedes querere ꝓstituit: fortunāqz meliorē t opes meliores alio in loco virib⁹ t ingenio sibi facere cōfisus. Deserta itaqz Normandia Italiā primu ꝓuenies in Romādiola substitit: eoqz in loco ꝓsistens filij sui tanta t talia contra Salernitanū t alios italie ꝓncipes gessere facinora: vt eos viros fortes prestantissimoqz suo malo senserint omnes..

¶ Brogo seu Brog⁹ aūt Gulielmi pdicti frater: sive vt alijs placet fili⁹: hoc eodē anno ipsi Gulielmo in Apulie comitatu successit: cōtra quē iperator grec⁹ quēdā noie Adelē ducē cū exercitu multo misit q Diogenē istū ipetu facto pene ipsuz expulit. Sz stati exercitu instaurato superatis grecis amissā recuperauit. Quib⁹ gestis cū septē ānis ui eo comitatu regnasset mortē Gotiphredū habuit successorez

b Enedictus ei⁹ nois. 8. papa: Sergio pōtifici hoc anno surrogatus sedit annis. xi. mēsi. xi. natione qppe thusculan⁹: patre Gregorio fuit: Qui oib⁹ in reb⁹ Henrici Cesaris defensione vtebatur. Sz eo defuncto e sede pulsus: Dein vnita postea cū inimicis ꝓcordia: pulsoqz Adulterino pōtifice in vrbē cū dignitate regressus est: Nec multo post mortē: t in basilica Petri sepelit. Petr⁹ aūt Damian⁹ doctor de isto Benedicto refert ep̄m quendā vidisse die q̄dā in solitudine hūc Benedictū papā equo nigro insedētē: cūqz interrogasse qd causse hoc eēt cur mortu⁹ nigro vehereť equo: Respōdisse dixit: Grauiter ingt torqueor: Quib⁹ dictis Benedictuz hominē rogasse: vt pecunias q̄s ipse occultauerat suo nomine pauperibus erogaret: Nam que antea elemosynarum nomine date fuerāt nihil ei profuisse: quia ex rapinis fuerāt. Fecit mandatum episcopus: statimqz episcopatu se abdicās monasticam vitam complexus est. pp. 154. 1007 6206

¶ Otho vrimellus. 28. Venetorū dux: hoc anno indemortui Petri germani loco suffectus ducauit annis. 19. Vir qdē a puero magnanim⁹ atqz eloquētissim⁹: ob cui⁹ eloquētiā ac magnanimitatē ꝑter morē āno etatis suc. 18. dux t ꝓnceps ꝓstitut⁹ fuit: Cui⁹ ꝑiute t idustria ferūt saracenos Barū Apulie oppidū obsidētes ad vnū vsq iterfectos fuisse: pro q̄ re oppidū obsidiōe t pssura fuit liberatū. Quo qdē bello optime cōfecto cum statuisset hierosolyme laborāti contra turcos auxilio esse: badriēses hostes eū deturbauere: Quāobrē indignatus Otho oēm vim exercitus sui in eos vertit: atqz eos apud Laurētū tāta clade pdomuit: vt dies ille vltimus ciuitati visus fuerit: vnde nec postea badrienses amplius finitimis bellum inferre ausi sunt: Hic etiā ex senatusconsulto Gradū ciuitatē a Pepo Aglerēsi patriarcha nuprime dolo captam t destructā instaurauit: t alia beneficia vrbi contulit. Verūtamen anno magistratus sui sextodecimo: exigētibus forte demeritis suis depositus apud Constatinopolim exilio perpetuo damnatus est. ioio 6209

¶ Prodigia multa.

¶ Luna hoc anno in sanguinē versa visa est: t terremotus fuit magn⁹. Insup t facula ardēs instar turris cū magno fragore e celo decidit. Mare quoqz litt⁹ suū egrediēs cōplurimas submersit vrbes: q bus malis cōfestim in italia: maxime t in toto ferme terrarū orbe valida fames ē subsecuta: paulozq post in italia tanta peste laboratū est: vt plures mortui q̄ supstites haberentur: quā qdē calamitatē in Lotharingia galliaz ꝓuincia fons saluberrime aque tū in sanguinē versus: futurā indicauit. ioi2 6218

¶ Hierusalem ciuitas sancta hoc anno turcis: saracenisqz: diripto dūi sepulchro turpissime capit t vastatur: q etiā tēplū montis Syon t Bethleē capiētes t violātes spurcitiqz mahumetee dedicauere. Cumqz ita per quattuor t triginta annos infecta stetissent postmodū anno salutis nostre millesimo quadragesimonono constantinopolitanus imperator Leone nono pontifice Romano ꝓcurāte obtinuit: t inter cetera sua impensa id sanctissimū domini sepulchrū diruptū restitui fecit.

¶ Hilla Ungarie regina matronā sigdē sanctissima: Henrici predicti Cesaris sozor: Stephani pānonū regis vxor: de q̄ nup dixim⁹: his tpib⁹ in pcio exīs aditūte Alberto pragēsi epo pmo Stephanū regē viz suū postmodū oēs regni sui populos ꝑuertit: t xpi fidei subingauit. Erat n. regina hec: vt ei⁹ pclara testaī historia: pietate: inocētia: benignitate: religiōe: gfa: atqz hospitalitate adeo īsignis vt i tato orbe ei nō inueniret ꝓsimilis: Ac post mortē cū crebris claruerit miraculis iter sanctas fuit relata.

c Onrad⁹ pm⁹ natione sueuus. ꝯ. germanorū iperator: hoc anno biēnio post Henrici mortem post multā cōtētionē legitimis oiz suffragijs iperator t Augustꝰ creat⁹ iperauit interregno suppurato annis triginta. Vir certe in re militari admodū pstās: Qui t apud Henricū pdecessorē iperatorē diu militie dux fuit: cū quo etiā multa bella strēnue gessit: q vbi magistratū iniuit: coactis ꝓpere in vnū copijs in italiā mox descēdit: t in Helipzādū Mediolanēsiū ꝓncipem duxit: eo q̄ Mediolanū t multas Lōbardie ciuitates ab iperio discedere ꝓcurauerat. Veniēs itaqz cū valido exercitu Mediolanū ꝑmū obsedit: t suburbia oia incēdit eo aio vt vrbē quoqz vniersam sibi tu Cōrad⁹ hic Mediolanū ꝓmū obsedit: t suburbia oia incēdit eo aio vt vrbē quoqz vniersam sibi rebellē igne cōcremaret: Sz virtute t magnanimitate Helyzādi: necnō t hortatu colonienſis epi id ei suadētis obsidionē soluit: ac inde recessit: cū ille intra missarū solēnia beatū Ambrosiū vrbē t pplos tutē vidisset. Romā deide profectus a Joāne pōtifice Romano imperij corona coronat⁹ est. Qua ac cepta inde recedens in Sclauos: Ungarosqz statim ducit: atqz eos breui pdomuit. Quib⁹ felicissime gestis nōnullas: t quidē perutiles tulit leges: Inter quas hec vna fuit: vt quicunqz ꝓncipes pacē infringere tentasset: capitis pena plecteretur. Hac ratione motus Lapoldū quēdā Hermanie comitem

acerrime persecutus est: q̄ ab eo turbandi otij ꝛ quietis initiū ortū fuerat qui sibi cauens cū vxore ꝛ liberis in solitudinē confugit: vbi ꝛ diu pre timore incognitus delituit. Nuncios preterea misit: qui grecis ꝛ normanis inter se de regno Apulie concertantibus ab armis discedere imperarent. Romanis quoq; excidiū interminatus est: si diutius: quēadmodū ceperant pontifices Romani seditionibus vexarent: Quo tandem mortis genere Conradus hic: vel vbi obierit non inueni.

pp̄.155.

6221 1022 i Ioannes et⁹ nois. 20. papa: Benedicto p̄tifici hoc anno suffectus sedit annis. 9. ꝛ dieb⁹. 9. Hic patria roman⁹: patre Gregorio portuēsi episcopo natus nullis initiatus sacramentis p̄tificiū mun⁹ suscepit: Quē postea Romani seditionib⁹ ꝛ apertis p̄cliis plurimuq; vexauere: Sed ꝛ Conradi Cesaris auctoritate ꝛ potēna liberatus fuit: Cui⁹ qdē vita mirifice ab oibus laudata fuit. Eoq; mortuo sedes Romana vacauit dies. 8. ¶ Mediolanēsiū principū initiū.

¶ Helyprādus quidā Facij Anglerie Comarchi filius: hoc anno patre ipso humanis reb⁹ exēpto ꝛ totius senat⁹ populiq; cōsensu Mediolanensiū regni habenas suscipiens regnauit annis. 31. Vir quidē eo p̄silio atq; virtute insignit⁹: vt in toto cisalpine gallie: immo italie orbe eidē par nō reperirēr. Qui cū maxime in singulari oblectarer certamine fortissimos etiā ꝓpugnatores sepenumero deuincebat: Quē cū Conradus August⁹ post multa facinora ab eo strēnue gesta aliquādo intuitus fuisset: ipsum ingenio dexteraq; plurimū valere adindicauit: ꝛ a Stephano pānonū rege aliquādo interrogatus qualē foret Helyprandū Mediolanēsem putaret: Vellē inquit tā ferax scientia rei militaris ꝛ virtute cor̄poris seculū haberemus: vt aliquos Helyprando nō ex iniuria p̄ferre possem⁹. Hic igit Helyprandus: vt ex quibusdā fertur historijs: cū Mediolano multisq; Lōbardie vrbib⁹ imperaret: ac tū rei militaris scientia: tūq; regni magnitudine alijs p̄ferret: effecit (vt ita dixerim) vt toti⁹ orbis reges in se vno oculos conijcerent pp̄ quod ꝛ Conradus Cesar eidē bellum implacabile indixit: eo q̄ vrbē ab imperij obedientia alienauerit: ꝛ ꝓpterea oēs cōfines regulos cōtra eum cōcitauit. Veniens itaq; Conradus cū exercitu Mediolanū postquā vrbē diu obsedisset: tandē Bauceriū quendā Theutonicū necessariū suū mire magnitudinis ꝛ fortitudinis virū: quē quasi Hebillē aut Hectorē omnes Helyprandi copias profligaturū speraret cōtra eundē Helyprandū ex Alemania accersiuit: Cū hoc viro vastissimo tandē Helyprandus cōmuni decreto singulari certamine extra Mediolanū certamē assumpsit: quē ꝛ post lōga diraq; certamina Helyprādus hic per medias pectoris crates perforauit: quo quidē vulnere cū ex equo decidisset: Helyprādus confestim ipsum ruentem intercepit: ac proprio gladio ipsum ingulauit: post cuius ruinā Conrad⁹ iperator mox die secūda tristis fact⁹ cū lachrymis e Mediolanēsiū finib⁹ cū omni exercitu abscessit. Solutaq; vrbis obsidione Helyprandus contra cōfines regulos: quos cū Lōrado Cesare cōtra eū cōsensisse constabat: arma cōmouit. Sed omnibus veniā petentib⁹: ipse (vt erat animo magnus) benigne suscepit: ꝛ deceps cū ingēti gloria in pace quieuit. Tādē vero Conrado Cesare mortuo cū Helyprādus cōtra Henricū imperatorē eius successorē in germaniā profecturus esset: febribus agitatus e vita excessit. Quo mortuo cū maximis omniū lachrymis humatus est: ꝛ patrie pater appellatus est: quē matres: vt cū moris erat per annū plāxerūt.

¶ Vicecomitū Anglerie genealogia.

6222 1023 ¶ Helyprādus itaq; p̄dictus Anglerie comes ꝛ Mediolani princeps: vt dixim⁹: Faciū habuit patrē Anglerie Comarchū: Cui Facio (sicut Mediolanēsiū testant chronice) pater fuit Oppiço vir belli ce rei pitissim⁹: q sub Othone p̄mo feliciter militauit: Oppiçoni aūt pater fuit Atto totius italie generalis imperator: ꝛ huic pater Adibertus: qui fuit Berengarij: qui fuit Hugonis: qui fuit Ludonis: cuius innumera magnifice gesta apud clarissimos cōperiūtur scriptores: licet manus nostras nō peruenerint: hic satus a Bernardo Anglerie comarcho patrē habuit regē Desideriū: Desiderij autem pater Astulphus: qui fuit Rachis: q fuit Peridei: qui fuit Galuagni Anglerie comitis. Hi omnes: ꝛ si prospere per se pugnauerint: tamen ab alienigenis multis cladib⁹ afflicti etiā ab ipsis suis Anglerie comitibus fuerunt affecti.

¶ Angleria oppidū Lombardie.

¶ Angleriam autē nunc castrum: olim ciuitatem fuisse cōstat: ꝛ a Mediolano lōge miliario quadragesimo: in ripis vrbani laci in altis mōtibus ꝛ in preruptis rupibus magna ex parte in accessibilib⁹ sitam nemo dubitat. Quam quidē ciuitatem post Troianam cladem quidam Troianus princeps profugus noie Anglus cōdidit: ꝛ a se Angleriā nominauit Eam siquidē populosam ꝛ amplā fuisse ex eius ruinis conijci potest: Quaz cum gothi euertissent postea nunq̄ coaluit: De qua Stephanardus quidaz chronicbus bis versibus ait.

Anglerie

Anglerie vicine lacu munitur ⁊ arcis. Ipsa redacta solo panco contenta colono
Preidiū lugures hec quā tenuere coloni Nobilitatis habens prisce vestigia seruat
Urbs antiqua fuit antiquis diruta bellis Delubra que reficit prope menia sparsa per agros.
Hostibus est vllis vix expugnabile castrū. Eoꝝ loci adhuc castellū in tumulo positū est: quod nostris etiā tpibus Joannes comes borromeus vir quidē clarissimus: ⁊ multarū diuitiarū potētissim⁹ sūma cū diligentia custodit: cui adhuc subest Burgum non ignobile.

¶ Anglerie aūt ipsi⁹ vrbis reges bi fuere ꝓmo Angl⁹ ipsi⁹ ꝑdito⁹: cui successit Abida: deide Phisoch rex: post quē Phitus ei⁹ fili⁹: q genuit Puneciū regē: Punecius autē Elimach: Elimach vero Bwani cū: Albanicus Semebundū: Semebūdus aūt aliū noie Albanicū: sub quo Romulus vrbē Romam cōdidit: post vero Albanicū ipsum regnauit Ascanius: quo tpe Rūma Pōpili⁹ Romanis iperauit. Ascanius aūt genuit Galere mūdū regē q tbuscīā suo adiecit imperio: quē Elimach secūdus: qui regnare cepit in subrubris ⁊ etbruscis: qui genuit Rachim: Rachis aūt rex genuit Belonesum: q multis armat⁹ milit⁹ tanta virtute cōtra hostes pugnauit: vt ad postremū toti⁹ ferme italie regno potitus fuerit: quo mortuo in regno ei⁹ fili⁹ noie Brigin⁹ successit: q genuit Brunisedū regē quiꝝ ⁊ animi virtute ꝓtra gallos Romanosꝝ cōgressus victor: g'oriosus exaūit. Brunisedus aūt Falaranādū genuit: Falaranādus vero Bridomariū: ⁊ Bridomari⁹ Luciū genuit filiū: quo qdē tpe Pōpei⁹ ⁊ Juli⁹ Cesar ciuile gessere bellū. Sub hoc aūt regiū diadema Anglerie ac Mediolanēsiū cessauit. Ubertinus deinde ex Anglerie familia surrexit vir virtut⁹ fortis qui ingētē draconem apud Mediolanū populo spectāte clauā sol⁹ iterfecit: post quē qdā noie Maxim⁹ apud Mediolanū magistratū suscepit. Maxim⁹ aūt ipse genuit Milonē atletā illustrē: q supra humanas vires fecisse dicīt: crotonēū Miloni psimilis: q taurū in olympico certamine ictu nude dextere occidisse traditī: ⁊ p stadiū in humeris sine fatigatione portasse: totū quo die illū mactauerat comedisse. nec vereor hūc eundē fuisse: de quo Valeri⁹ de mortib⁹ nō vulgaribus meminit: qō ⁊ Gelli⁹ noster noctiū aticarū li. 15. affirmat dicēs ipsum demū exitū habuisse miserādū: post quē ei⁹ fili⁹ Rolādus surrexit virtute ⁊ fortitudine patri cōsimilis: nec ⁊ ipse Rolādo palatino inferior: q apud Angleram oppidum suam arcem pugnacissimā struxit: ⁊ puteum profundissimus effodit: qui nunc vsqꝝ Rolādi magni puteus nūcupat: post hūc mediolanēses ⁊ Anglerie comites subsistere vsqꝝ ad Gualuanum Anglerie ⁊ Mediolani comitē: de quo in genealogia huiusce familie paulo ante diximus.

¶ Petr⁹. 29. Venetorū dux ex gradenica gēte familia nobili natus: hoc anno bonis oīum suffragijs dux creatus ducauit annis. 4. de quo nil memoria dignū habem⁹: nisi q quarto principat⁹ sui anno seditione cōtra eū orta magistratu deiect⁹ fuit: atqꝝ Cōstātinopolim missus: ibidē in quodā monasterio tanq̄ in carcere reclusus fuit. 1026 6225

¶ Ursus aūt pīarcha. 30. dux: hoc āno Petro ꝑdicto magīratu diecto pplo vniuerso assentiēte eidē dux subrogat⁹ ducauit āno vno: Qui magistratu suscepto stati tumult⁹ ⁊ seditiōes i vrbe cōpescuit: ⁊ multa digna laude in repu. egregie cōfecit. verūtū cū sciret neminē posse duob⁹ dīis seruire vrgēte conscientia post annū cōgreganit populū: ⁊ vniuerso astāte cetu magistratu sponte sese abdicauit. 1030 6229

¶ Henricus frācoꝝ rex supioris Roberti regis fili⁹: q Hugonis magni hoc eodē anno post patrem francis regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 30. De isto aūt nil memoria dignū habetur.

¶ Dūic⁹ vrscol⁹ pm⁹ supra vigesimū Venetiarū dux: hoc āno pīarcha ꝑdicto magīratu se abdicāte adeo ducat⁹ dignit⁹ atē q̄siuit: vt nil ambitiōe aut fraude ad id optinēdū ptermiserit qō ad eādē rē pseqēdā ptinere arbitrabat. vnde ⁊ his artib⁹ ēt p arma ducatū obtinuit eoꝝ modo dux ꝓstitut⁹ tumultuāte pplo. 3. die timore pterritus Rauēnā pfugit vbi paulopost morbo ꝓtracto vitā lugubrem finiuit. 1031 6230

¶ Dūicus aūt gradenico. 32. Venetoꝝ dux: eo ipso anno q̄si euoluto Ursеolo ꝑdicto vrbe: ⁊ dignitate pulso bonoꝝ oīuꝝ suffragijs dux ⁊ ꝓnceps creat⁹ ducauit annis. x. mē. 4. hic cuꝝ susceptus fuisset dux senex admodū ⁊ fere decrepit⁹: erat ꝓnceps tū grauis: ac igēti sapiētia illustrat⁹. Qui magistratu suscepto oīuꝝ ꝓsensu magnā synodū in vrbe ꝙgregauit. Jn q̄ qdē ꝓstituit ne qs deinceps dux sibi consortē aut successorē facere ꝓsumeret: aut fieri pmitteret. Uidebat. n. veteranus ac sapiētissim⁹ hic princeps iā vnūquēqꝝ factiosum ⁊ ꝓpotētē eo deuenisse vt corruptis suffragijs tārā dignitatem in senatu obtinere velle. Tandē bona senectute defunctus in Jacharie monasterio sepelitur. 1031 6231

Benedict⁹ ei⁹ nois. 9. papa: natione tusculan⁹: patre Albrico Benedicti octaui nepos: hoc anno Joānī pōtifici succes⁹ sedit an. x. mē. 4. die. 9. Hūc Ro. tanq̄ ignauuꝝ ⁊ nulli⁹ pcij virum dīcerūt: eiusqꝝ loco Joānē sabinū epm ꝓstituerūt ⁊ Siluestrū tertiū appellauerūt. Quo post .49. dies pulso Benedict⁹ denuo restituīt. Is aūt post mēsem ⁊ dies. 21. cū cerneret se iterū eadem dissimina subiturū Joānī archidiacono sancti Joānis ad portā latinā q postea Gregorius sextus est appellat⁹ pōtificiū munus vel vēdidit vel pmisit. Hancobrē Benedict⁹ merito ab oīb⁹ est accusatus ⁊ diuino iudicio dānat⁹. Nā post mortē ei⁹ cuidā Benedict⁹ ipse mōstruosus apparuit: a quo interrogatus cur tā horrēdus ⁊ deformis videret. Quia in ꝑsenti vita sine lege rationeqꝝ vixit. Ideo volente deo ac beato Petro apostolo: cuius sedē oīb⁹ probris infecit: imago mea plus feritatis ⁊ bestialitatis habere videtur q̄ humanitatis. pp. 136. 1032 6231

¶ Haimericus vngaroꝝ rex Stephani regis ex gallia vxore fili⁹: his tpibus cū aliq̄ diu post patrē

regnasset adhuc vna cū sponsa vxore sua virgo existens migrauit ad dominū. Qui postmodū ꝓpter eius frequentia miracula sanctus ab omnibus existimatus est.

6233 1034 ¶ Gerardus patricꝰ venetꝰ pānonū epꝰ: vir vtiqꝫ bonꝰ atqꝫ doctissimꝰ: bisdē ēt tpibus martiriū ab hostibꝰ xpiane religionis egssimo ptulit aio. Nā ipsuꝫ sctissimū pōtificē incredulꝰ capiētes ad currū quendā ligauerūt ⁊ in monte altissimo educentes in preceps dederunt ⁊ turpiter laceratū iterfecerūt.
¶ Rodulphus vltimus burgondionū rex: hoc anno cū annis multis regnasset ⁊ plurimas suoꝝ seditiones cōpressisset nec getē in regno nanciscī posset Conradi fidei cōfisus se ⁊ Burgondionū regnū eidē subdidit: Quod qdē regnū cū iperator regēdū accepisset illū in ꝓuinciā redegit: ⁊ deinceps lōgo tpe Burgundia non regnū: sed imperialis prouincia dicta est.

6237 1038 ¶ Andreas aūt Stephani pānonū regis ꝟs filiꝰ cū aliquot ānis regnasset: hoc āno iā senio ꝓfectus Bebla eiꝰ frē assentiēte Salonē filiū more Dauid regis regē fecit ⁊ aliq̄diu viuēte adhuc pre regnauit: ſꝫ pre ipso Andrea defuncto salon a Ladislao beble filio pulsus ē: quē tū iperator i regnū restituit.
¶ Comitus alias ciuitus qdā anglorū rex cū diu in Anglia regnasset: ⁊ diuina opa eo in regno gessisset: hoc anno voti ⁊ religionis gratia Romā venit: vbi cū voti sui cōpos effectꝰ esset: statim a sūmo pōtifice multis donatus muneribus in patriam redijt: ⁊ filiā suam Henrico Conradi filio in matrimoniū locauit: qua locata mortem obijt. ¶ Viri doctrinis excellentes.
¶ Campanꝰ celeberrimus doctor ⁊ maximus astronomus hac tēpestate in precio existens nōnulla accuratissime scribit: atqꝫ errorē aliq̄tulū in Ptolomei magni astronomi calculatione adinuenit: videlicet quo ad lunē: ⁊ stellarum motū: ac etiā in nonnullis alijs.
¶ Guido quidam celeberrimi nominis musicus patria etruscus ex ciuitate Arretio natus: ⁊ ipse p hoc tempus plurimum claruit: ⁊ canendi modum in sacris videlicet per flexuras ⁊ digitorum notas dinumerādū meliusculum reddidit.

6238 1039 Henricus eiꝰ nois. 2. Cōradi p̄diciti Cesaris filiꝰ: siue vt alijs placet gener: sextus germanoꝝ iperator post patrē Cesar ⁊ augustꝰ ab electoribꝰ factꝰ iperauit annis. 17. q̄ iperio assumpto magnū cōparās exercitū statim aduersus Oldericū boemoꝝ regē dubio marte diu pugnauit. Sꝫ altero anno certamine repetito Oldericū ꝓlio superauit: ⁊ cepit: quē sibi tributariū factū incolumem dimisit. Mouēs deinde in vngaros inter se de regno dissidētes Salonē ⁊ Ladislao pulsum in regnū restituit. Postmodū cū apud Romā multi pro pōtificatu cōtēderēt cū magno comitatu ad cōponēdā paeē Romā venit: vbi synodo cōgregata Benedictū. 9. Siluestrū. 3. ⁊ Gregō. 6. pōtificatū se abdicare coegit: ⁊ Sidegerū bābergēsem epꝫ: q clemēs ꝟs dictꝰ est creauit pōtificē: a quo etiā mox ipe rij coronā accipere voluit. Quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit: vt de cetero pontificū electiōi se neq̄q̄ iter futuros nisi ō mādato iperatoris id facere cogerent: ꝺpositis hoc modo rebꝰ capuā ꝓficiscēs multos milites secū aduexit: q saracenis regioni ifestis resisteret. Etqꝫ inde germaniā regressus ibidē tēplū celeberrimū in honorē beati Georgij martyris bābergi cōdidit. Ꝺ cū cuperet in cathedrale eccl'iam cōsecrari annuēte Benedicto. 8. pōtifice maximo singulis annis ipsaꝫ ecclesiā daturaꝫ Ro. pōtifici cētū argēti marchas cū vno equo falerato repromisit. Ꝺ qdē donū Leo nonꝰ postea abimperatore accipiens ipsi bambergensi ecclesie tributum remisit: Vincentius gallus ⁊ Martinus scriptores de huius Henrici ortu miraculoso diuinaqꝫ ꝓmotione historiam admiratione dignam cōposuere: quam si credimus mirabilis ꝓfecto deus in omnibus operibus suis.

pp. 156. Siluester eiꝰ nois. 3. papa: natione Ro. patre Laurētio: in locū Benedicti expulsi subrogatus nō nisi sex ⁊. 50. diebꝰ sedit: qz post id tps Benedictꝰ suoꝝ factione restitutꝰ fuit. Eo. n. tūc pōtificatū venierat: vt q plꝰ largitionibꝰ ⁊ ambitione valeret: is tm̄modo gradū obtineret. hic cū p̄mū Sabinꝰ cardinalis esset suis largitionibꝰ cōtra Benedictū papā pōtifex creatꝰ fuit sed qz nō p hostiū in ouile ouiū intrauerat. Idco vt fur ⁊ latro merito pulsus est: ⁊ Benedictus denuo restitutꝰ. Ec sic omnia in tumultu existentia modo vnū modo aliū Romani appetebant.

pp. 157. Gregorius. 6. papa: sedit in scismate annis. 2. ⁊ mensi. 3. Hic aūt in ecclesia sancti Joannis ad
6239 1040 ꝑtā latinā archidiaconꝰ existēs pōtificatū (vt dictū est) a Benedicto. 9. accepit: q̄ obtē Henricus cesar habita synodo ⁊ Benedictū p̄dictū: Siluestrūqꝫ. 3. ac hunc Gregoriū abdicare se pōtificatu coegit: ⁊ Clemētē ꝟm pōtificē creauit. Hūc tamē nōnulli virumꝫ optimū ⁊ bene de ecclesia dei meritū fuisse dicūt: cū sedē apostolicā labefactā sua virtute: animiqꝫ magnitudine restituerit. quia latrones hincinde debacchātes e medio sustulit: ⁊ ecclesie ditionē recupauit prius tū interdictis ⁊ execrationibus admonitos: post vi ⁊ armis domitos: Hācobrē a multis homicidā ⁊ sanguinis humani effusor appetētissimꝰ habitus est: necnō ⁊ a cardinalibꝰ oībus facinorosus p̄dicatus: propter quod in egritudine ꝓstitutus qua ⁊ mortuus est. Gregoriꝰ ipse cardinales oēs ad se vocauit: hosqꝫ verbis ⁊ rationibꝰ castigās id se iuste ⁊ caritatiue fecisse retulit q̄ ipsi liuore inigratis ⁊ crudelitatis fecisse reprehendebant. Et vt me verū dixisse scire possitis: inquit: cum mortuꝰ fuero corpus meū ante fores ecclesie sistitote vectibus obseratas: si porte nutu diuino aperientur: me dignū christiana sepultura censito te: sin aliter corpus meū vna cū anima dānatū qua volueritis ejcitote. Mortuo itaqꝫ pontifice cardinales mandata ipsi fecere: ⁊ statim coorto graui vento porte aperte sunt: corpusqꝫ cū admiratiōe omnium ⁊ magne sanctitatis introlatum est.

Clemens

Clemēs eiꝰ nois.2.papa:bābergēsis epꝰ:sindagerꝰ antea vocatꝰ viuētibꝰ adhuc Brego.Silvestro ac Benedicto pōtificibꝰ Henrico cesare ipcrante:ac iubēte in synodo alijs decretis pō tifex creatꝰ sedit men.9.ꝛ die.7.nec post eū sedes vacauit:qꝛ illo viuēte Damasus in pōtificatu successit:quē tamen in Augustū creatū Romani veneno e medio sustulere. c pp.158. 1041 6240

Damasus igitur papa:natione bauarus:nullo populi cleriqꝫ cōsensu pontificatuꝫ occupās sedit diebꝰ tantū.23.Adeo.n.corruptela hec inuoluerat:vt cuicūqꝫ ambitioso liceret Petri sedē turpiter occupare.Sed deus malivolo ꝛ ambitioso in ceterorū exēplū obstitit:quia tertio ꝛ vigesimo tyrānidis sue potius q̄ pontificatus die mortuus est. d pp.159. 1042 6241

Dominicus eius nois q̄rtus.32.Venetoꝝ dux:ex nobili cōtarena familia natꝰ:hoc anno in Dominici gradenici demortui ducis loco suffectꝰ ducauit ānis.25.ꝛ mē.9.vir sane prudētissimꝰ:ac reipue amatoꝛ:q̄ suscepto magistratu ex senatus cōsulto gradū vrbē nuper a Pepo aquileiensi patriarcha auctoritate ꝛ cōsensu Benedicti pōtificis captā ꝛ spoliatā ac dirutā:eiusdē etiā pōtificis ipsam maxima impensa instauravit.Insup cū esset religionis ꝛ pietatis amatoꝛ sua opa ꝛ industria monasteriū sancti angeli in vrbe ꝛ ꝓpinquo loco in maris littoꝛe monasterium sancti Nicolai de lido fundauit ꝛ erexit.Et in vltimo coꝝ tandē plenꝰ dierū ꝛ operibus bonis sepeliri se fecit.Huius nanqꝫ prudentia compertum fuit in toto ducatus sui tēpoꝛe nil contra senatū venetum:rēqꝫ pu.suam molitā fuisse:sed in pace ꝛ summa iustitia omnia conseruata fuisse.

Leo eius nois.9.papa:natiōe alamanꝰ:post Damasuꝫ papā pōtifex factꝰ sedit annis.3.mē.2.ꝛ die.6.Mortuo nāqꝫ Damaso pōtifice Ro.ad iperatorē vsqꝫ in Saxoniā miserē rogantes sibi pōtificē dari optimū:qbꝰ Cesar stati Bauonē epꝫ tullēsez virū bonū ꝛ simplicē obtulit:q cū Romā ꝓ Uesuntū ciuitatē in pōtificali habitu peteret:qdā cluniacēsis abbas:ꝛ Ildebrādus monachus sena ethrusca vrbe oriūdꝰ forte obuiauerūt:ꝛ eū voluti apostatā corripiētes dixerūt:vt papalia ornamēta oīno deponeret ab iperatoꝛe potestatē nō habēte ꝓcessa:Quoꝝ iussa excequēs in pegrino habitu indutū Romā pduxerūt.Qui ad cardinaliū cleriqꝫ ac populi cōspectū pductus se velut incautū accusauit:eo q̄ iperatori in hoc paruerit.Rogauitqꝫ ne Petri sedē diutius vacare sinerent clerus aūt Ildebrādo monacho suadēte ipsum Bauonē in pōtificē elegit Leonē nonū vocatū:Qui hoc modo pōtifex factꝰ Ildebrādū ipsuꝫ monachū illic cardinalē diaconū fecit.Fuit hic pōtifex vir pietate:inocentia:benignitate:gratia:ꝛ hospitalitate adeo insignis:vt eius domus semꝫ peregrinis ꝛ pauperibus patuerit.Qua ex re cōtigit semel ante fores suas leprosum pauperē inuenire:quē pre misericordia in lecto suo collocari precepit.Maneqꝫ facto nusq̄ pauperē inuentū fuisse.Unde creditū fuit xp̄m illū fuisse:q pauperis noie eo in loco recubuit.In reb⁹ preterea ad religionē ptinētibꝰ tanta dilīgētia vsus est:vt māduerit clericorū domicilia oīa iuxta tēpla cōstrui:sicut habemꝰ in canone.12.q.1.c.Necessaria.Tāte deniqꝫ auctoritatis ꝛ reuerentie:vt pre ceteris pontificibus suis monitionibus Cōstantinopolitanū imperatoꝛem impulerit sepulchrum domini a barbaris iam septē ꝛ triginta annis diruptum restituere.moriens deniqꝫ miraculis claruit:ꝛ apud sanctū Petrū sepultus fuit. 1 pp.160. 1049 6248

Uiri disciplinis excellentes.

Hugo cluniacensis abbas homo sane preter doctrinā genere:pietate:religione:clemētiaqꝫ insignis per hoc tēpus in Odilionis abbatis loco substitutꝰ nōnulla pscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Lanfrancus natione papiēsis eximiꝰ qdē doctoꝛ ꝛ Anselmi egregij doctoris ꝓceptoꝛ:bisdē tpibꝰ in gallijs insignissimus fuit.Qui cū apud Parisiū legēdo scribēdo disputādo clarissimus haberetur tractus diuino spiritu scholis abrenūciauit ꝛ ad ꝓpria remeauit vbi rebus suis pauperibus erogatis maxima cū humilitate quoad vixit soli deo tanq̄ verus xp̄i seruus militauit.Hic p̄ ceteris librū insignē noie Sintilariū ꝛtra Berēgarij errorē cōposuit atqꝫ alia preclara edidit.

Berēgarius autē doctoꝛ natione turonensis Andegauensis archidiaconus:per hec tpa:cum vite sanctitate ꝛ doctrina insignis ꝛ clarus fuisset:ob doctrine sue amplitudine primo ꝓfusus in cucharistie sacramēto turpiter errauit:ꝛ multoꝝ animos ipso suo errore infecit:sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico ꝓcilio Uercellis habito emēdauit:vt habemꝰ in decretis:de ꝓse.di.2.c.Ego Berengarius.Emendationeqꝫ facta:statim Sophistice discipline studio omisso p̄mo oīa pauperibꝰ erogauit factusqꝫ pauperrimus labore manuū suaꝝ quoad vixit viuere voluit ꝛ vniuersum vite sue tempus sanctissime ꝛtriuit.

Theobaldus etiā nobilis francus vir religiosus bisdem quoqꝫ tpibꝰ apud vincētinos ꝛ doctrina ꝛ vite sanctitate multo in precio fuit:ac quedā cōposuit.

Hermānus preterea ꝛtractus ꝛ ipse religiosus patria alemanus ingenij p̄stantissimi vir:hac etiā tēpestate cū in diuinis exercitatissimꝰ esset multos ꝛ qdē egregios cōposuit hymnos:atqꝫ in honoꝛem virginis Marie nonnullas celebresqꝫ cōposuit:inter q̄s:Salue regina misericordie precipua habere: sed de quadratura circuli multa ꝛ docte ac acute descripsit:ac quedā alia.

Gotiphredꝰ.3.Apulie comes Tancredi normani filiꝰ:hoc anno Diogone ꝛ Humphredo eiꝰ fribꝰ defunctis in Apulie regno seu comitatu substitutꝰ multos annos regnauit.Eo etiā anno eiꝰ ꝓso 1050 6249

trino noie Guaimaro Salerni principe a suis interfecto Hisulphus surrogatꝰ est:Qui ambo paulopost Beneuētū vrbē Ro.pōtifici subiectā occupantes maximū incendiū suscitarunt.aduersus hos

Leo pōtifex cū auxilijs imperatoris ꝓfect⁹ cū ipsis ꝓgredi tentauit: sed prelio pontifex ab ipsis supatus etiā cū aliqb⁹ cardinalib⁹ capt⁹ est. Normani in captio pōtifice sicut decuit maxima in pōtificē vsi reuerētia eū cū oib⁹ suis Romā cū honore remisere. Quā ob liberalitatem postmodū pontifex reuersus sua auctoritate ipsis normanis eam gubernandā ꝓmisit: ac quecunqz alia de italia tunc temporis tenebant. Quo facto Hotiphredus vita functus Bagelardum filium reliquit heredem.

6251 1052 ¶ Cōciliū vercellense hoc anno in eadē Vercellaꝝ italie vrbe Leonis pōtificis iussu ꝓtra Berengarij errorē celebrat. In quo qdē ꝓcilio idē Berēgarius Andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā ecclesiastici erroris auctor dānatus fuit: t postmodū (vt dictū est) illustratus optime vixit.

6252 1053 ¶ Theodora greca virgo sane ꝑclarissima Zoi quondā iperatricis vxoris Michaelis etheriachis ꝓstantinopolitani iperatoris soror: hoc anno Cōstantino monacho ei⁹ cognato iperatore atqz sorore ipsi⁹ imperatrice vita functa: vt erat mulier ingētis virtutis iperij dignitatē assumpsit: t duob⁹ annis prudētissime ac iustissime administrauit. Qua obeūte Michael cognomēto Nouici⁹ p arma successus est ei iperator: q t ipse eodē anno ab Isaucio comiano iperio deiici⁹ monachus est effect⁹. Isaucio itē post q̄tuor annos per arma pulso Cōstantinus cognomine diocletim accepit imperiū.

ꝑp. 161. 6253 1054 Victor. 2. papa: natiōe alaman⁹ e bauaria oriūdus: hoc āno Leoni pōtifici suffect⁹ sedit an. 2. t mē. 3. t die. 14. hic oīuz pōtifex elect⁹ t ꝓfirmat⁹ statim magnā synodū Florentie celebrauit: in q̄ qdē multos epos tū symonie: tū fornicationis causa notatos cpatu t dignitate ꝓuauit: ac clerū admonuit qd maxime ad se p̄tineret ꝓposita pena hic q leges canonicas trāsgrederētur. Tā dē ad extremā horā veniēs ibidē in dño obdormiuit: t post sedes dies. xi. vacauit.

6254 1055 ¶ Othus Anglerie comes Mediolaniqz ꝓnceps vnic⁹ Helyprādi gnat⁹: hoc āno ꝓe defuncto adolescēs in regnū succedēs regnauit an. lv. q paterne nō immemor: ꝓutis inter ꝓmos illi⁹ sue tenelle etatis adolescētis efloruit: Erat qppe maximi igenij vir: maximeqz rerū gerēdarū sciētie: ad pacē qdē t ad bella ptractāda perutiles: t potissimū ad litteraꝝ studia ingnit⁹. Sceptro itaqz paterno susceptō oib⁹ vno animo esse cepit: ac diuites egenosqz vno ordine habuit. Et cū xp̄ianissim⁹ esset Alexādrū pōtifex māximū natione Mediolanēsem maximo in honore ac tutela suscepit: cuius atqz potētia Cadoli scismati pōtificis exercit⁹ ꝓfligat⁹: t ei⁹ castra ꝓflagrata fuere. Inde ei⁹ virtus in natiōes diuulgata atqz ab oib⁹ cognita galliaꝝ ꝓnceps prō terre sancte subsidio in synodo apō turonē ꝓgregata ad būc Othonē etiā litteras: vt t ipse tāto apparatui auxilio adesse vellet. Qui t pōtifici Romano alijsqz reg⁹ t ꝓncipib⁹ libētissimo annuit aio. Hierosolymāqz cū religs in bellū ꝓfectus vniuersam indolē ac fāmariā breui ꝓgsuere. Būqz vbē hierosolymoꝝ obsiderit: t circa cādē cū religs christicolis hyemaret. Quidā ꝓnceps trāsiordanē noīe volux. viso eo vt erat aio audax p interpretem ipsum Othonē ad singulares ꝓgressus inuitauit. Que sane res ab eo exorata facillimū ꝓmeruit votū. Atqz ita sertā post diē ambo armati ad duellū ꝓcesserūt. Eo n. tūc Othus hic prō īsigne. 7. in scuto serta gestabāt inscul pta: eo q̄. 4. fortissimos pugnatores vnica gladij fulminatione ꝓstrauisset. Volux vero aliter ornabatur. Ex eius naīqz cono vipera Enea surgebat miris inuoluta atqz iplicata spiris: q̄ infantē excoriatū ad vsqz costas deuorare videbat: humeri aūt t brachia tantū extabāt: t bipatenti ore pene voci ferare videbat. Cū his igitur insignib⁹ ambo in pugnā ꝓcessere t ꝓmo qdē occursu cū Othus volucē lancea ex equo ꝓcipitē dedisset statim eleuata clana adeo illi caput ꝓfregit vt cerebrū totū per solū spargeretur. Quo qdē mortuo Othus illi galeā exuit t spolia eius vniuersa prō triūpho reportauit. Beniqz eū Mediolanū cū gloria redijsset illud insigne xp̄o dño nostro in tēplo obtulit: atqz ita sibi: t successorib⁹ suis eā viperā prō singulari īsigne ꝑpetuo portādā delegit: quā vsqz in hodiernū diē Mediolanenses ꝓncipes t relīq vicecomites gestare cernuntur. Tandē vero ab hierosolymis regressus dū iperatorie res fluctuarēt: etiā Mediolanēsiū res aliq̄talū ꝓturbari ceperūt. Quas qdē cū equa lāce sedasset a suis excitatus magno exercitu in vnū coacto in Hermaniā ꝓtra duos iperatorū exercit⁹ cōmigrare ꝓposuit. Sed re nondū cepta in matura morte sublat⁹ est: ac cū ingenti totius populi luctu t meroꝝ in diue virginis Marie tēplo sepultus fuit. Hic cū Lucretiam genere francam duxisset vxorē ex ea Andream solū genuit filium.

¶ Egelnotus cantuariēsis epūs vir sapiētissim⁹ t doctissim⁹: bis dieb⁹ cū apud Cnitonē Anglorū regē magno in pcio haberet in Anglia diē obijt t signis ac virtutib⁹ claruit: hic cū diui patris nostri Augustini deuotissim⁹ esset aliqn̄ e Roma Anglia rediēs: teste Vincentio gallo li. 26. apud Papiam vnū ex Brachijs ipsi⁹ diui patris Aug. doctoris eximij. c. talētis argēti: t talento auri emit t in Anglia in ciuitate Venturia deportauit: huius etiā monitu t suasione Cnit⁹ anglorū rex multa monasteria multasqz ecclesias t instaurauit t erexit: q cū beatissime dei genitricis Marie deuotissim⁹ esset multa in eius laudē edidit atqz alia cōposuit: ex qb⁹ epl̄aꝝ liber extat pulcherrim⁹: in q̄ꝝ vna gratias agit Cnuto regi ꝙ largitatis eius viscera in ipensis ecclesie Carnotensis effuderit.

6256 1057 Henric⁹ ci⁹ nois. 3. Hērici pdicti fili⁹. 7. germanoꝝ iperator: hoc anno ꝓe defuncto: licet adoleseens ab electorib⁹ August⁹ electus iperauit an. 48. vir in bono lenis t in malo ꝓnax: q suscepto imperio factus elatus: t imortali deo spreto religioneq; xp̄iana ꝓtempta: a patrijs moribus auersus calcē t comua ꝓtra dei ecclesiā superbe nimiūqz erexit. Quāobrē Stephanus papa t relīq sui tpib⁹ per successionē pōtifices Romani eū hereticū ꝓnunciarūt. ea maxima de causa q⁹ summoꝝ

summoꝝ pontificũ auctoritatẽ potentiãqꝫ semp diminuere ac subuertere statuisset. Hic cũ a Nicolao .2°papa vna cũ Agnete vxore sua impij coronã accepisset toto sui pontificatus tpe ob beneficiũ accepti nil cõtra eccliaꝫ Ro. moliri tẽtauit. Sed Nicolao defuncto cõtra Alex. secũdũ scismata suscitauit plurima: t Cadolũ parmẽsem epm vxore eius Agnete reclamãte põtificẽ creauit. cuius rei causa multa scandala multeqꝫ cedes hinc inde exorta sunt. Cognito autẽ postmodũ errore suo apud Mantuã vbẽ Henricus ipse venia supplex expostulauit: t obtinuit: Alexãdro nãqꝫ pontifice defuncto Grego. eius loco suffectus hunc eundẽ Henricũ admonuit ne deinceps ecclesiastica beneficia per symoniacã cupiditatẽ alicui cõmitteret. Cuius sanis admonitiõibus nõ modo nõ obtẽperauit: verũ etiã Agnetẽ imperatricẽ bene monentẽ ab administratiõe prorsus depulit: q̃ Romã ꝓfecta nõ diu dolore animi supauit. Tũ vero Greg. tantã nõ ferẽs iniuriã Henricũ ipsuꝫ oĩ regia administratiõe t dignitate ꝓnatuꝫ anathemate notauit. Cognita itaqꝫ Grego. cẽsura Henricus hic p lras supplex veniã peãt: cuius pcibus pmotus põtifex canossium agri regiẽsis oppidũ ad Mathildim comitissaꝫ ex ciuitate Vercellarũ ꝓcessit. Illuc igit̃ Hẽricus imperator cũ oĩb9 copijs suis ꝓpere properãs depositis imperialibus ornamẽtis nudis pedib9 supꝫ glaciẽ p triduũ veniã precari nõ destitit. Cui demũ põtifex ipse Mathildi comitisse t Adelai sabaudiẽsis comarchi iteruẽtu veniã pstitit t absolutiõis beneficiũ eidẽ cõcessit. Pace itaqꝫ iureiurãdo firmata imperator Papiã versus iter arripuit: vbi paulo post pactis fedra abrũpens rebus nouis studere cepit: t quorundã epoꝝ seditiõibus cõcitatus Grego. põtificẽ denuo deponere studuit: ꝙbus fatuitatib9 Alamani ꝓncipes indignati statim post habito Henrico Rhodulphũ saxonie regẽ ipsiusꝫ Hẽrici ducẽ virũ vtiqꝫ modestissimũ imperatorẽ creãt: q coactus impij gubernacula humiliter suscepit. Qua ex re idignatus Hẽricus multos tũ seculares tũqꝫ eccliasticos viros iterfecit: t habito epoꝝ male senticntiũ cõuentu Gibertũ quendã olim rauẽnatẽ archiepm cõtra Greg. põti. creat: cũqꝫ Clementẽ appellat. Rodulphus aũt apud Saxoniã exercitu ꝓparato in eũ duxit: t maximo plio cõmisso Hẽricus supat. Qua gdẽ clade adeo pterritus fuit: vt .17. die vix reptus sit: quo gdẽ in tpe germani Hẽricũ ei9 filiũ eiusdẽ nois q̃rtũ in eius locũ sufficiũt. Qui simul postea in vnũꝫ copijs iunctis in italiã venerũt: t Clemẽtẽ scismaticũ secũ adduxerũt: t romã hostili aio intrauerũt: vbi pfanata Petri basilica: t demolito porticu ipsi9 basilice Grego. põtificẽ in Hadriani mole aliq̃diu obsederũt: sed cũ ferre oppugnationẽ põtifex nõ posset ad Guiscardũ apulie ducẽ ꝓ auxilio misit: q ꝓcitus magno cũ ipetu romã venit: quo aduẽtu Hẽricus pauefactus statim in germaniã cũ suo Clemẽte ꝓfugit: vbi sinistro marte cũ Saxonibus t Rhodulpho inimicãs q̃tuor militũ milia vno plio amisit: ꝙbus mõmodis eccliaꝫ dei pturbare destitit: verũ pnitiosissim9 nõ destitit multos germanie italieqꝫ ꝓncipes plijs laecssere: vt eos a sancta hierosolymoꝝ auerteret expeditiõe. tãdẽ vo maloꝝ suoꝝ penas debitas dedit: q ei9 iunior filiꝰ ipꝫ excãdescẽs: maximisqꝫ ꝓbris t plijs afficiẽs apud Leodũ vbẽ cũ plio superauit t ꝓfligauit. qua iniuria t damno cõfractus cũ merore vitã egit lugubrẽ ac demũ cũ dedecore viam exhalauit: spireqꝫ sepultus est.

Stephanus .9. papa natiõe Lotharingus: cassinẽsis abbas: t Federicus antea vocatus: eo ipso anno quo t Hẽricus post Gregoriũ põtificatũ adeptus sedit mẽsib9. 4. Qui statim vbi pontificatũ inijt curauit vt mediolanẽsiũ ecclesia que a Romana ducẽtis ferme annis se sub traxerat ꝓma inter alias eam maiorẽ superioremqꝫ cognosceret: que etiã nũc vsqꝫ maxima cũ obedientia placuerat. Eo tandẽ florẽtie defuncto in cathedrali ecclesia ibidẽ sepelitur. ꝑ̃p.162.

Benedict9 aũt .x. papa natiõe cãpan9: valetrẽsis epus: hoc ãno q̃rtũ nobiliũ factiõe clero ꝓsentiẽte Stephano põti. suffect9 sedit mẽ. 8. t dieb9. 20. Et qm̃ nõ p ostiũ: sꝫ p vim t largitiõib9 intrauerat ab Hildebrãdo monacho põtificatu deijcit: quo pudore veletras exulatũ prexit. ꝑ̃p.163. 1058 6257

Nicolaus ei9 nois fs papa natiõe Sabaudiẽsis Gerardus noie: florẽtinus epus: vir oĩ vita ꝓbat9: abrogato Benedicto nõ legitime creato senas pp bone vite famã: a cardinalib9 episcp̃is canonice elect9 sedit an. 3. mẽ. 6. t dieb9. 26. q põtificatu suscepto ꝓfesti Sutriũ ꝓcessit atqꝫ ibidẽ ꝓcilio hito Benedictũ põtificatu se abdicare coegit. Inde romã ꝓficiscẽs fs apud lateranũ cõciliũ habuit: in q̃ vir prudẽs formã põtificũ roma. a cardinalib9 eligẽdoꝝ instituit: sicut habem9 in decre. di. 23. c. In noie dñi. In eodẽ q̃ꝫ ꝓcilio reuocatũ ab erroꝛe Berẽgariũ pdictũ fuisse ferũt: Hẽricũ aũt .3°. ibidẽ imperatorẽ t augustũ declarauit: iperijqꝫ coronã ipꝫ usigniuit. moriẽs veniqꝫ cessauit papat9 dies 12. ꝑ̃p.164.

Bonifacius aũt Mathildis comitisse pater vir gdẽ nobilissim9 ac instraꝝ facultatũ potentissim9: hoc anno apud Mantuã italie vbẽ suã vita excedẽs ibidẽ maxima cũ funeris põpa sepelit̃: hic e Luca vbe etrusca oriũdus fuit: q ꝓpter ingẽtes eius in oĩ genere virtutes atqꝫ diuitias Beatricẽ Hẽrici secũdi imperatoris sororẽ habere ꝓmeruit vxorẽ: pro q̃ etiã multas ciuitates ob tinuit t eas quoad vixit cũ ingẽti moderatiõe gubernauit. Sed eo mortuo: vt pferẽ: Beatrix ei9 cõiunx illustris femina magistratũ ipsi9 Mãtue Ferrarieqꝫ ac Canussij oppidi. 15. annis tenuit: vbi ei9 vnicã filiã noie Mathildim: rite sanctecqꝫ fm dñi legẽ ac bona ꝫ lraꝝ eruditionẽ illustrẽ fecit: ac moriẽs virtutibusqꝫ oĩb9 edocauit. Hec. n. cordata t religiosa femina iter alia sue virtutis monimẽta duo celeberrima fundauit in ita lia monasteria: videl: frixonarie lucẽsi agro t in regẽsi Canussinũ celeberrimũ ꝙbus t donaria multa ac ꝑdia ad fratrũ sustẽtationẽ obtulit plurima. Demũ t ipsa post multa opa egregie ꝓfecta apud pias dñi mitate correpta. 18. Aꝑlis die plena dieꝝ t opibus bonis obdormiuit in dño ibidẽqꝫ sepulta. 1059 6255

¶ Robertus normannus cognomẽto Guiscardus hoc anno Gotiphredo ffr̃e ei⁹ defuncto: cui Robertus hic frater calabrie ⁊ apulie comitatũ ⁊ dñiuꝫ ſpõte ꝓceſſerat: egre ferẽs ꝙ Gotiphredus Bagelard

cubiculum suū intolerabili fetore cōpleret adeo vt nullus eius fetore ferre t tollerare posset nō seruus nō ancilla aliq̄ stare poterat: t vix ancillula quedā nō sine specie rcdolentiū auxilio in ei⁹ seruitio re manere posuit. Diutius ipsa hoc langore decocta miserabiliter cruciata amicis ctiā letātibus miseraz tandē emisit animā. hec illa vt supra. ¶ Ordo vallis vmbrose hic incipit.

¶ Joānes gualbertus patria Florētinus monachus certe deuotissimus: vallis vmbrose religionis ordinator t p̄ceps: hoc anno miraculis plurimis clarus celestia regni petiuit: quāobcausam paulo post Grego. huius nois septimus pontifex eū in numerū sanctoz merito retulit. Hic itaq; p̄ie Gualberto nūlte Florētino natus: hac de causa vt ex eius habet historia ad religionē se cōtulit. Cū inimicitias aduersus finitimos gereret: q fratrē suū obtruncauerāt die quadā ex agro florentiā rediens armatoz multoz manu stipatus opportune in eum qui fratrē interfecerat nō procul a monasterio diui Heniati montani incidit. Qui cū se circūuentū videret: nec vlla salutis sibi ꝓponeret ad huius Joānis gualberti pedes humiliter ꝓcidit supplex p Jesum xp̄m crucifixū petens sibi veniā dari: t frater ne cedis culpā ignosci. Quibus p̄cibus cōmotus Joānes omne illud qō susceperat odiū de fratris nece statim infregit: t culpā oēm cōdonauit. Nec eo cōtentus: sed cū vterq; in diui Heniati tēplo ante crucifixi effigiē cōstitisset deo ipsuz inimicū obtulit: t xp̄i exēplo ductus crimen omne remisit: quae res q deo accepta fuerit miraculo declarauit manifesto. Nā illico cunctis q ibidē aderant cernētibus ea crucifixi magno motu capitis illud cōprobasse visa est. Q̄ qdē posteris pro celeberrimo miraculo ea crucifixi imago seu effigies vsq; in hoc tēpus demonstrat. Talis itaq; miraculi moniméto vir sanct⁹ motus statim se religioni cōtulit. et vt eremita in cā appēnini partē: que vallis vmbrosa dicit secessit: vbi t vite sanctitate dei summi in se gratiā maiorē expertus est. Atq; ita p̄mus illius sacri ordinis vallis vmbrose illis in locis templū t cenobiū posuit: a quo postea multa alia loca nomē t originē duxere que qdē sanctissima religio quātis floruerit viris sctitate t sciētia clarissimis infra locis suis dicem⁹. 1070 6266

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Petrus damianus doctor t ecclesie Ro. cardinalis eps in diuinis scripturis eruditissimus: his tēporibus eas ob res multo in pcto habitus est: q t nōnulla laude digna edidit opuscula. Erat (vt Vincentius gallus li. 26. refert) vir religiōe t humilitate ac sapiētia noiatissimus: q cū cardinalis eps eēt vt soli deo in humilitate seruiret episcopatui cessit: t eū a Grego. pōtifice eā obrē reprehendere t liburz pulcherrimū ad eundē scripsit reddens rationē quare episcopatū dimiserit.

¶ Petrus quoq; Alphonsus genere indeus Moyses antea vocatus p idipsum tp̄s floruit: t iudaismo relicto baptismi sacramētū deuotissime suscepit: ac liburz pulcherrimū p modū dialogi elegantem cōposuit. In quo cōtra iudeos t saracenos egregie disputat. Alij nī dicūt illū ad ꝓuersionē venisse circa annuz domini. 1106. t ab Alphonso Hispanie rege ex sacro fonte susceptum: t ob hoc Alphonsi cognomentum habuisse.

¶ Albaterius natiōe arabs medicus qdē clarissimus tēpestate hac floruit t multa cōscripsit: ac transtulit: t iter cetera Galieni magni libroz oēs in linguā arabā cōuertit Serapione medico teste. c. 97.

¶ Joānes medicus cognomēto Serapion p idē tēpus claruit: t de simplicibus medicinis mira cōscripsit: ac libū breuiarij de morb⁹ arcendis: t qñ a ceteris medicis rosas colligit Serapion cognominatus est. Serapio. n. roseum sonat: vt testis est Plynius li. 12. c. 13.

¶ Jsaac benimirā medicus celeberrim⁹: Salomonis medici fili⁹: t ipse tēpestate istac i medicina vehemēt⁹: de vrina: t de stomacho scribit. Jn phia q̄z de elemētis: t de diffinitiōibus tractatus ꝓposuit. pp. 165.

¶ Gregorius eius nois septimus: papa natiōe Ethruscus p̄tia Saonēsis: p̄ie Bonifacie Hildebrādus monachus antea vocatus: post Alexandrū pontificē pontifex factus. 4. kal. Maij sedere cepit: t sedit an. 12. mēse vno t dieb⁹. 4. Vir certe deo t hoibus gratissimus prudens iustus: clemēs: pauperū pupillorūq; ac viduaz patronus t pater: necnō t ecclesie Ro. cōtra hereticorum improbitatē t malorz principū potentiā: res ecclesiasticas per vim occupare conantiū: vnicus ac acerrimus defensor. Qui pōtificatu adepto statim Henricū impatorem admonuit ne deinceps largitione correptus episcopatus t beneficia ecclesiastica alicui per symoniacā prauitatē cōmitteret. Cui⁹ quidē admonitioni suadēte Hiberto rauēnatis ecclesie archiepo Hēricus obtēperare noluit: Immo Hibertus ipse vir seditiosus cōtra Gregoriū hunc Cincij Ro. ciuē prefectiq; vrbis filiū virū vtiq; temerariū cōcitat: Qui structis insidijs in natalis domini nocte celebrantē pontificē cepit t secum cū dedecore nimio trahens in turri quadā munitissima reclusit. sed die sequenti Romani facinore cognito ipsum Cincium p̄sequuntur: t pontificē sanctū liberant turrim euertūt ac Cincij edes fundit⁹ subuertūt: atq; t viris t mulieribus de eius familia nares obtruncant: quo tumultu Cincius pterrit⁹ in germaniā ad Henricū cōfugit. Tum Gregorius tantam iniuriā diuine maiestatis causa: nō diutius ferens Hibertū t clericos cū Henrico t Cincio sentiētes dignitatibus t beneficijs p̄uauit: ipsum q̄z Hēricū omni regia dignitate p̄uatū anathemate notauit: sed postmodū Mathildis comitisse iterū ētu apud Canussiū oppidū suū ecclesie recōciliauit. Verūz paulopost Hēricus pacis federa abrupit: qō Grego. audiēs synodo habita p̄mo Hiberto sub anathematis pena iterdixit ne epali munere fungerē. Indeq; maiorz decreta ad rescindendā Symonie labē) ptinētia confirmauit: atq; alia multa ea in synodo: Gratiano teste: cōstituit. Et p̄mo clericis initiatis interdixit vxores hre aut cū mulieri- 1073 6272

bus simul habitare nisi q̃s nicena synodus aut ceteri canones p̃miserẽ: ſz cũ hec sacerdotes parumper derẽt p̃cepit papa vt nullus xp̃ian⁹ audiret missaz sacerdotis cõcubinã habẽtis: sicut habet in decre. 32. di. c. Preter hoc. Ea itẽ in synodo cp̃is interdicit sub anathematis pena cp̃ali: aut sacerdotali fungi munere: q̃ fornicatiõi clericoz suoz cõsentiũt: vt. 83. di. c. Sigs cp̃s. Declarauitq̃ p̃terea cp̃os q̃ decimas laycis nõ clericis distribuũt fore symoniacos: vt. i. q. 3. c. Peruenit ad nos. Decreuit itẽ ac auctoritate aplica cõfirmauit: vt q̃ de cetero cp̃atũ vel aliq̃ aliud ecclesiasticũ beneficiũ a layco acceperit in clericoz numez nullo mõ censeaf. 16. q. 7. c. Si qs. t. c. inuestituras. Mãdauit q̃z oib⁹ fidelib⁹ xp̃ianis dieb⁹ sabbatinis carnes nõ mãducare de cõse. di. 5. c. Quia dies sabbati. Cetuit deniq̃z oibus monachis carnis esum. de cõse. di. 5. c. Carnẽ cuiq̃ monacho. Tũ vo Hẽricus irat⁹ magis q̃ monit⁹ babito cõuẽtũ epoz male sentiẽtiũ Gibertũ olim rauẽnatẽ epz ab isto Greg. sũmotũ põtifice denuo creat clemẽtẽq̃z appellat. Qui vna cũ hẽrico romã veniens Grego. diu in Hadriani mole obsedit. t affixit donec a Roberto apulie duce liberat⁹ est. Qui cũ eodẽ Salernũ vadẽs: ibidẽ pie in dño quieuit.

6275 1076 ¶ Mathildis comitissa nobilissima. t optima atq̃ illustris femina p̃ hoc tp̃s cũ Ro. ecclia bene sentiẽs. t tute. t reb⁹ optime gestis clara. t inclyta vbiq̃ p̃dicaf. Hec enim (vt p̃missuz est) Bonifacũ nobilissimũ ac magnificũ viruz. t beatricẽ henrici p̃mi filiã habuit parẽtes. Que cũ vnica esset filia. post ipsos parẽtes in dominio luce: Parme: Regij: Ferrarie: Mantueq̃z: ac eius Etrurie partis quã nũc patrimoniũ vocamus successit. Quãobrẽ in tota italia clarissima fuit: t. p̃pterea quendã p̃cipem noie Gotifredũ in italie potẽtissimũ duxit maritũ: cũ certe ipsa illustris femina nõ modo Ricardi t Guilelmi apulie t calabrie ducũ: sed t henrici cesaris potẽtiã cõtra pontifices Ro. exercentẽ magnanimiter repressit: t q̃ de ecclesiastico iure occupauerãt restituere coegit. Verũ cũ Henricus filius henrici cesaris in italiã a patre missus cũ apud Parmã vbẽ Mathildim t eius virũ p̃fligasset t Gotifredũ iterfecisset ipsa mulier Agonẽ estensem qui p̃cipuus viri in ãrto gradu cõsanguineus erat ignorans accepit maritũ. Cũ quo per aliquot menses cohabitans tandẽ re cognita Gregoriũ cõsuluit põtificẽ quid sup hoc agere cõsuleret: Cui põtifex impauit: vt protinus ab eius cõsortio abstineret: ac sic diuortio facto. Deinceps orationibus t vigilijs deo: t Ro. ecclesie militare studuit. Tandẽ vero anno salutis nostre. iiiz. etatis autẽ sue. 69. in Bondeno agri Mãtuani opibus bonis plena migrauit ad dominũ. Ferũt hanc eximiã t illustrẽ ac xp̃ianissimã feminã cũ apud eundẽ Bondeni oppidũ natalitium christi soleniter celebrare statuisset ad cũ visitatiõis gratia magnũ quendã patrẽ noie Pontium cluniacensem abbatẽ peruenisse. Qui t p̃ suo more ab ea reuerẽter susceptus fuit. Et dum in natale domini officiũ nocturnũ decantaret comitissa ad id ex more cupidissime accessit: sed immensum gelu noctis adeo eius mẽbra statim diriguit: vt domũ mox reuersa lecto decumberet. Superueniente deinde ipsius dñi nostri apparitiõe iterũ licet meliuscula missam audire voluit: quãobcausaz iterũ in langorẽ decidens lecto discubuit: t deinceps vnq̃ cõualere potuit. Multiplicante deniq̃z lãgore adeo vt nulla salutis spes remaneret. Testamentũ suũ hoc modo cõfecit: In primis nãq̃z oẽs seruos t ancillas liberos esse voluit. deinde vasa queq̃z aurea t argentea vestes quoq̃z oẽs preciosissimas ecclesijs cõdonauit. Mantuanũ insup monasteriũ ab ipsa p̃ maiori parte sua impẽsa constructũ: ac Canusium Frixionariũ monasteria atq̃z alias basilicas plurimas predijs t alijs donarijs innumerabilibus amplificauit. his gestis in extremis cõstituta oia xp̃i sacramenta ab Anselmo episcopo deuotissime ac reuerenter suscipiens: postq̃ etiã omne eius patrimoniũ beato Petro cõdonauit: sanctaz aiam deo reddidit. Eiusq̃z corpus nullo honoris genere quod impendi magno p̃cipi possit nõ adhibito ab vniuersis clericis t populis ad sanctuz Benedictũ agri mantuani defertur: t mausoleo qõ etiam nunc cernitur sepditur. varia tamen de eius vita t morte ab auctoribus referuntur.

¶ Gibertus antipapa hoc anno ab Henrico cesare: p̃us epoz male sentiẽtiũ synodo habita contra Greg. papã in germania põtifex creaf: t Clemẽs appellaf: q̃ mox vna cũ hẽrico ipso t ei⁹ filio con ſuctis copijs in italiã venies pellere Gregoriũ e roma annixus est. Romã igit̃ p̃fectus Leoninã vbẽ mox cepit t Petri Pauliq̃z apl̃oz basilicas vna cũ Henrico p̃phanat vbẽq̃z tota deide in deditionẽ recipit. Quapropter Greg. sibi nõ fidẽs in Hadriani mole se recepit: vbi tũ diu eũ obsiderũt: donec a Guiscardo apulie duce liberat⁹ est: Gibert⁹ itaq̃z cognito Guiscardi aduẽtu p̃curãtib⁹ q̃busdã epis videlicet Bononiẽsi. Mutinẽsi t Cremonẽsi ab hẽrico ip̃atore in lateranẽsi basilica coronaf. Quo facto stati senas p̃fiscif. Ibidẽq̃z tãdiu cũ augusto mãsit q̃ad Greg. supuixit Greg. vo defuncto Gibert⁹ in Albã marsoz ciuitatẽ se trãstulit t ibi vsq̃z ad Paschalis põtificis tp̃a mltis cũ seditiõib⁹ mãsit. 8. antẽ Paschalis anno Gibert⁹ maloz oiuz caput morte subitanea corrept⁹ sceleꝛ suoz penas dedit. Hic itaq̃z Gibert⁹ ex Parma vbe lõbardie originẽ duxit quẽ agnes hẽrici tertij tanq̃ insignẽ vir italici regni p̃mũ gubernatorẽ fecerat. Qui p̃mo eadolũ ciuẽ suũ ō Alex. põti. substituere p̃curauit t postmodũ ab Alex. veniã postulãs: lz oiuz maloz auctor extiterit Rauẽnatis ecclesie tũ archiepz constituit. Inde ad põtificatũ viã querẽs ō Grego. dictũ põtificẽ multa mala semp machinare studuit.

6281 1082 ¶ Vitalis falero. 3e. venetoz dux hoc anno Histico siluio a Roberto apulie duce supato t a p̃ib⁹ in carcerẽ cõiecto t magistratu depositio in loco ei⁹ dux sufficet⁹ ducauit annis. 13. t mẽ. 4. hic repatã illico classez ad Alexiũ p̃stãtinopo. imperatorẽ duxit: q̃ ipato etiã a Roberto Guiscardo ad Salsiũ p̃gressus vna cũ classe veneta fract⁹ gdẽ t fugat⁹ fuit. Indeq̃z icboata hierosoly. expeditiõe ex senat⁹ cõsensu

dassem ducentaꝝ oīs generis nauiū: ꝑfecto Michaele vitalis michaelis ducis filio: ipse transmittit que qdē classis nō Venetoꝝ milicia tm̄ sed ex oi orbe xp̄iano plena fuit: ⁊ cū gentēsibus iuncta tam diu ꝑseuerauit donec hierosolyma cū toto regno capta fuit. Propter qꝫ ⁊ Baldwin⁹ rex eisdē venetis ⁊ gentēsib⁹ amplissima ꝓnlegia ea in hierosolymoꝝ vrbe cōcessit: hic autē inter cetera sua monumēta tēplū diui Marci in vrbe Venet̄a ꝓflagratū instaurare fecit vbi ⁊ tandē suū corpus sepeliri voluit.

¶ Hoc nāqꝫ anno oia iuxta solis ⁊ lune cursum cōpleta sunt sicut in.15. imperij Tyberij cesaris annota quo anno vsqꝫ in ꝓsentē duo magni Cycli fiunt: qui sunt.1064. anni.

VIctor.3. papa monachus mōticassini abbas: Desiderius antea vocat⁹: Greg. pōtifici hoc anno surrogatus sedit anno vno ⁊ mē.4. q pōtifex factus statim Greg. pōtificis partes cōtra Libertū antipapā tutandas suscepit: q̄obcausam Henricū impatorē sibi cōstituit inimicū: a quo ētiā veneno in calice misso tandē sublatus est. ꝑp.166. 1085 6284

¶ Rogerius Roberti Guiscardi ducis filiꝰ natu minor hoc ipso anno p̄e Roberto in Cassiopa insula defuncto Boemūdo fre maiore absente in apulie ⁊ calabrie ducatu succedēs regnauit annis.25. q vbi ducatū iniit: Capuā ⁊ qegd ide vsqꝫ ad tyberim ad pōtificē Ro. ꝓtinebat vi abstulit. Boemūdus aūt natu maior e Grecia supueniēs cū Rogerio isto fre ꝑ ducatu ꝓtēdere cepit: q̄obrē Urbanꝰ pōti. synodo bita ꝑcepit eis ab armis in loco ditiōis eccl̄ie abstinere. Sentētiāqꝫ pōtifex tulit: vt Rogerius Boemūdo frī Apulie ꝓtem ꝑmitteret: ⁊ ipse reliquā possideret. Boemūdus autē ea sīa minime contentus: dū Rogerꝰ post aliqō tps in Sicilia cōtra saracenos ꝓtēderet ipse Delphim vrbē furto occupauit: q̄ qdē occupata accēsus maiori glorie cupiditate relicta Delphi paulopost pacem cū fre cōposuit: ⁊ cū ceteris ꝓncipib⁹ ⁊ ducib⁹ in hierosolymoꝝ expeditiōe cū.12. hoīuꝫ delectoꝝ milibus accessit: cuius virtute ⁊ animi ꝑstātia ꝓmotus ⁊ Rogerius cū eo oia voluit esse cōmunia. Filiūqꝫ suū nomine Tancredū pugnādi cupidū belli comitē ipse frater tradidit. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Rasis medicus celeberrimus ac natiōe penus seu aphricanus hoc tpe viguit ⁊ clarissimꝰ fuit: cui alij bachilo ꝓpriū nomen fuisse tradūt: sed Auicena in tertia seu tertij canonis ti.3.c.7. Mecamethū eū appellat. q eū in Almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit: ⁊ in eadē lingua ex oibus ante se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et ꝓmo de medicinaꝝ correctione li.i. antidotariū li.i. De cura morboꝝ iunctarū libū continentem oēm medicine scientiaꝫ. Libūqꝫ Almāsoris ad regē eius nois. Deqꝫ moribus puerorꝝ li.i. ac divisionū li.i. In astrologia dꝫ Aphonsinoꝝ: atqꝫ in alchimia li.2. ⁊ alia multa.

¶ Bruno vir sētus ⁊ clarissimꝰ phūs atqꝫ theologus: natiōe theutonicus ex vrbe Colonia: remēsis eccl̄ie canonicus: scolariūqꝫ apud Parisiū magister: hisdē tpib⁹ cū in gallijs legēdo scribēdo ⁊ disputando clarissimus haberet: relicto seculo ⁊ pōpis eius cū septē viris doctissimis in eremū Carthusie secessit: ibiqꝫ monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersatiōis satis arduū: teste Vincētio gallo li.26. ibidē istituit: Cui seti ꝓpositi Hugo grānopolitanus epūs q ab eodē Brunone habitū monasticū ꝓcepit: auctor fuit. Is nāqꝫ cū sanctissimus haberet: cūctis inibi habitātibus insigne sanctitatis exēplū prebuit. Inter ceteros aūt huius Brunonis discipulos Urbanus papa vnus fuit.

¶ Prodigia dꝫ mlta ⁊ qdē mirabilia hisdē tpib⁹ fuisse ferūt: qr dōestice aues sicut gallie anseres pauones ad mōtana ꝓfugiētes fetē sūt saluatice ⁊ siluestres: ⁊ pisces tū fluuiales: tūqꝫ marūmi magna ex pte pierūt. terremotꝰ ēt i sicilia adeo magnꝰ fuit: vt syracusana ciuitas ꝓcussa sit ⁊ maior basilica dū celebraret̄ corruerit i tm̄ vt oēs q ibidē aderāt ꝓterriti fuerīt: duobꝰ solū supstitib⁹ diacono. s. ⁊ subdia

¶ Ordo itaqꝫ carthusiēsiū in gallijs hoc anno in dioecsi grānopolitanēsi a Bruno (cono relicto. ne theologo viro sanctissimo initiū sumpsit: q Bernado teste: inter oēs ecclesiasticos ordines ꝑmatū tēpore tpis: sed rigorositatis semp tenuit. Et ꝓpterea eū speciosissimā eccl̄esie colūnam appellat.

VRbanus eiꝰ nois.2. papa: Odo antea vocat⁹ cluniacēsis abbas Victori pōti. hoc āno successit sedit an.13. ⁊ mē.4. vir qdē doctrina ⁊ sanctitate ꝑcipuꝰ: q ope ⁊ exēplo etiā scriptis elegantissimis dei eccl̄esiā ꝓtra hereticos mirifice ꝓfirmauit: cuiꝰ etiā plurime ad Mathildim extāt epistole succo plene eiusqꝫ Mathildis comitisse bonitatu postea q̄ in Delphi ꝓcilium habuisset cuꝫ Ro. nullū getis locū hꝫet Placentiā venit: atqꝫ ibi aliā synodū habuit in q̄ excecratiōē in Henricū ⁊ Libertū antipapā a Greg. factā cōfirmauit: petulantiā dꝫ quorundā eccl̄iasticoꝝ ea in synodo: teste Gratiano: alioquīsse cōpescuit. Statuit nāqꝫ vt ordinatio ep̄i sine titulo facta stati irrita fieret: vt legit̄ in decre. di.70.c. Sctoꝝ canonū. Voluit itē vt oīno būficijs careret q pꝰ diaconatꝰ dignitatē vxorib⁹ vacarēt: di.32.c. Eos q. Vetuit insup epōs altaria siue p̄bēdas: vt fieri solebat oīno alicui vēdere: vt.i. q3.c. Quesitū. Inhibuit ꝓterea sacerdotib⁹ alteri⁹ subditū ad p̄niaꝫ admittere. 9.q.1.c. Placuit. Cōsumata vero synodo Urbanꝰ ide Mathildi comitisse vale dicēs in gallias trāsmigrauit: vbi denuo de salute fidei cogitās ꝓcilū apud Claremōtē Aluernie ciuitatē ꝓuocauit: ⁊ expeditionē i saracenos ꝑ hieroso. recipanda psuasit ⁊.300. hoīuꝫ milia ea i expeditiōe cruce signauit. Statuitqꝫ alia eo i ꝓcilio multa fuere: ⁊ iter cetera vt hore beate ⁊ginē Maria a clericis quottidie exoluerent̄: ⁊ eius officium vicꝫ sabbatoꝝ solēniter celebraret̄. Eo dꝫ in ꝓcilio Philip. regē frācoꝝ ⁊ eiꝰ vxorē excōmunicauit. Inter cetera dꝫ eo in ꝓcilio vetuit regularib⁹ canonicis monachos fieri: vt habet̄. 9.q.3.c. Mādamꝰ. Quo facto statim Ro. redijt: vt cōpositis in italia rebus italos dꝫ ꝓncipes ad eandē aiaret: sed maxi ꝑp.167. 1087 6286

mis seditiõibus a Joãne pagano viro seditiosissimo cepit exagitari: q̃ propter timore correptus in dõmo cuiusdã Petri leonis ciuis potentissimi biennio se cõtinuit. Mortuo deniq; Joãne p̃dicto liberior factus ad cõponẽdũ ecclesie statũ iterũ aĩum adiecit: & archiep̃z Mediolanẽsem pulsuz: eo q̃ ab vno tm̃ cõtra ius fuerat cõfectus in grãm recepit: & paliũ humiliter petẽti cũ ũegra potestate restituit: hoc idẽ & Tolctano ep̃o fecit: Tandẽ vir sanctus post multas p̃secutiones & labores. 4. kal. Augu. moriẽs in sancto Petro Ro. sepelitur. et post sedes vies vacauit. 16.

6294 1095 ¶ Vitalis michael. 36. Venetoꝝ dux: Falero duci hoc anno suffectus ducauit annis. 3. & men. 3. vir vtriq; armis & nauali pitia exercitatissimus atq; strẽnuissimus: cui cũ alieñ Pisani q tũ maximis florẽbãt fortunis execrabile bellũ idixissent: & cũ. 50. armatis' triremib⁹ ꝑ eũ venissent ipse vt erat igẽtis aĩ vir medio in. equore eisdẽ occurrit atq; eos tãta occidiõe affecit: vt ex tãta classe vix duc & .xx. triremes euadere potuerit. reliquę ꝑo aut exuste sũt: aut in ducis hui⁹ potestatẽ deuenere. Alia etiã egregia facinora p̃nceps hic strẽnue gessit q̃ cõmemorare lõgũ cẽt: & cũ xp̃ianissim⁹ bẽẽ & ipse ex senatusconsulto subsidiariã classem expediiõi hierosolymoꝝ misit. ¶ Hierosolymorũ recuperatio.

6295 1096 ¶ Petrus qdã eremita natiõe gallus, prudẽtissimus religiosissimusq; ac incõparabilis sctitatis vir: hoc anno ex Syria in Galliã reuersus Urbanũ pontificẽ ibidẽ adijt: & ad suscipiẽdũ bellũ cõtra Caliphã hierosolymoꝝ regẽ stimulauit. Retulit autẽ q̃ cũ superioribus annis hierosolymã deuotiõis gratia prexisset ibidẽ vidisse Symonẽ hierosolymoꝝ patriarchã tanꝑ vile mãcipiũ Barbaris haberi: & ꝓterea animi dolore stimulatus cõfestim in Europã ad ipsum pontificẽ stimulandũ venire decreuit. Cumq; in gallias venisset Urbano põtifici Ro. que hierosolyme agebant cũ lachrymis retulit. Quibus verbis efficacissimis p̃motus põtifex vna cũ cardinalibus cõfestim apud Claremontẽ galliaruz oppidũ synodũ ꝯgregauit: & totã pene Europã cõtra eundẽ regẽ Caliphã ꝓuocauit. Et p̃mo in ea dẽ expeditiõe Godifredus & Balduinus cognométo Bolionis Gallacie Comarchi. Raymundus sancti Egidij comes. Hugo magnus Philippi frãcoꝝ regis frater. Roberti duo: quoꝝ Normandie alter: alter vero Flãdrie comes. Erat Stephanus Carnoti comes & podiensis epꝰ: sed ex cisalpina gallia magnus ille Othus p̃dictus Mediolanẽsiũ p̃nceps: & Boemũdus Rogerij apulie ducis frater cũ duodecim militũ electoꝝ virorũ ꝓfecti sunt. Vitalis q̃z Michael Venetoꝝ dux filiũ suuz cũ classe subsidiaria misit. Sed & Genuẽses magnifici cum q̃draginta triremibus auxilio fuere: qui oẽs vno aio pontifici summo annuere. Unde & põtifex ipse Adamarũ episcopũ virũ insignẽ totius exercitus moderatorẽ ꝓfecit ac designauit. Erant autẽ eo in exercitu ad trecẽta hoium christianoꝝ milia cruce signati. In quibus Petrus hic eremita ducẽ se multis exhibens ꝑ Alemaniã & Ungariaz versus Syriã prexit. Alij vero trãsmissis alpibus ꝑ italiã nauigio vsq; Hierosolymã accesserunt. Ac sic p̃dicti oẽs cũ magno labore & ingenti feruore hierosolymitanũ regnũ: & ipsa quoq; hierosolymitana ciuitas sancta e manibus Caliphe regis Barbari anno salutis nostre millesimo nonagesimonono exerpta fuit. Cũ eo nãq; Caliphe rege ꝓ defensione aderãt: Dolux vir in armis strẽnuus q transiorãnem dominabat: & multi Barbaroꝝ reges: necnõ & Belçet Auxiẽtis filius: q oẽs maximo cũ decore nõ sine ingẽti vtriusq; cede a christocolis tandẽ fusi & fugati sunt. Caliphas vero vt brevibus vtar: deniq; sub muroꝝ ruina millibus cõfossus vulneribus animosissime interijt.

6296 1097 ¶ Raynaldus autẽ Alemanoꝝ dux in p̃dicta expeditione Petro eremite socius factus hoc anno ꝑ Ungariã & grecia trãsiens cũ ingenti multitudine in Syriã p̃mus puenit: & cõfestim in agro Niceno duo oppida pugnacissima: videlicet Exeregorgon & Cinitũ strẽnuissime cepit: & multa ibidẽ spolia ꝓcepit. Sed dum incaute loca custodiret subita turcoꝝ irruptione christiani cõclusi: Petrus ꝑ legationis spetiẽ sine militibus fugit. Raynaldus vero exercitus dux auxilij spe destitutus: abnegata xp̃i fide deditionẽ fecit. Relig autẽ cum siti maxime laborarẽt a turcis turpissime trucidati fuerũt: quę res cõstantinopolitano impatoꝛi gratissima fuit. vide Vincentium gallum li. 26. c. 97.

6297 1092 ¶ Ordo cisterciẽsiũ hoc anno in Burgũdia in eremo Cistercij a Roberto venerabili religioso Molinẽsi abbate p̃mo excitat: quẽ qdẽ ordinẽ Urbanus papa sua auctoritate sub dini Benedicti abbatis regula cõfirmauit & plurimis priuilegijs cõmunivit. Nã idẽ Robertus vir sanctus Hugonis Lugdunẽsis archiep̃i: sediscz aplice legati: ac clarissimi p̃ncipis Odonis Burgũdie ducis auxilio & auctoritate fretus: relicto p̃mo monasterio cũ .xx. suis monachis: vt districtius maioꝝ instituta: regulãq; monasticã obseruaret in Cabillonẽsi dioceſi cistercij solitudinẽ adijt: ibiq; nouũ locũ & ordinẽ ex vetri instituit: & a loco cisterciensiũ ordinẽ nũcupare voluit: q & breui in oib⁹ mirũ in modũ creuit: ac viros inumerabiles doctrina & vite setimonia postmoꝝ protulit: de quibus locis & tpibus suis infra dicemus.

¶ Ordelaphus fallero trigesimus sextus venetoꝝ dux hoc ipso anno bonoꝝ oĩuz suffragijs post vitalẽ Michaelẽ: dux & p̃nceps creatus ducauit annis. 19. pstantissimi ingenij & aiositatis vir: q & multa bella magnifice cõfecit: & inter cetera quintodecimo magistratus sui anno maximo & ingẽti exercitu cõparato in Dalmatiã adnauiganit: & multas vrbes ibidẽ cõprehẽdit: vbi & tandẽ ꝑlio interfect⁹ venetias eius corpus delatũ est: atq; in sancti Marci tẽplo maxima cũ põpa sepultũ fuit. Eo nãq; ducante duo maxima incendia Venetijs excitata: multe parrochiales ecclesie vna cũ parrochianorum domibus penitus arsere: atq; Methamaucẽsis ciuitas ipso incẽdio necnõ & inũdatiõe maris vastata & pene subuersa est: eo quoq; tẽpore maximus terremotus supueniens vbẽ vndiq; afflixit.

¶ Hierosolymorum regni apud christianos principium.

¶ Gotiphredus galliacie comes hoc anno hierosolyma a christicolis capta vno oium christianorũ principũ cõsensu etiã humeris a militibus oibus in regiã delatus Hierusalẽ rex declaratus regnauit anno vno: q licet regni titulũ nõ abnuerit: coronã tñ auream reiecit dicẽs indignũ esse hoiem xp̃ianum illic regio t aureo diademate vti vbi xp̃s rex regũ spineã coronã pro humani generis redẽptione ptulit asperrimã. Regno itaq; suscepto cõtra Clementẽ babyloniox p̃cipẽ apud Ascalonẽ mox p̃fect⁹ ipsum cũ .30. milibus armatis iterfecit. Ascaloneq; capta tantũ auri t argẽti ibi deprehẽdit q̃ tũ vnq̃ vllo alio loco deprehẽderat: indeq; cũ sibus suis mira victorie felicitate y sus: t Joppẽ t Romulaz vrbes egregias obsedit t tandẽ expugnauit: atq; alias plures similiter ciuitates cõprehẽdit. Eo tñ anno quo hierosolymã cũ maximo labore cõprehendit: febri valide p̃pter intẽsos labores correptus mo rit: t ibidẽ cũ magno luctu sepelitur. 1099 6298

¶ Anthiochia ciuitas Asie.

¶ Anthiochia aũt Asie maxima ciui tas: ab Anthiocho rege ei⁹ dñatore sic dicta: olim Reblata appellata: vrbs sig dẽ potẽtissima: t duox muroz ambitu circũdata: Petriq; apli sedes cognoia ta: hoc ãno a Boemũdo normano Ro berti apulie ducis filio: viro vtiq; claris simo post durissimã obsidionẽ capitur: Pyrrho. s. anthiochceno ciue p̃porẽtissi mo igressum vrbis p̃bẽte. Nã idẽ Pyr rhus cũ multa de Boemũdi vtute acce pisset: ei⁹ colloquiũ expetijt: Et viri vir tutẽ admirat⁹ ciuitatẽ se illi tradituruz spopondit: si ibi oium retinere vellet. Boemũdus aũt p̃udẽtia vsus a p̃ceri bus xp̃ianis sibi vrbẽ p̃cedi obtinuit: t nocte q̃dã cõstituta Pyrrhus porta aperta ingressuz Boemun do p̃buit: t sic idẽ Boemũdus ciuitatẽ obtinuit. Ingressi itaq; vrbẽ xp̃iani oib⁹ ferme pepercre: Cas sianus autẽ vrbis rex ad loca mõtana cõfugiẽs ab Armenijs suis trucidatus est. In hac itaq; clarissi ma ciuitate (vt dictũ est) diuus Petrus aplus patriarchalẽ sedẽ p̃mũ tenuit: eo q̃ tunc post Romã t Cõstantinopolim atq; Alexandriã cunctis per orbẽ ciuitatibus p̃maria esset. Ex ea nãq; Theophi lus cps oriundus fuit: ad quẽ Lucas euangelista apostoloz actus cõscripsit: vbi t septimus a beato Petro antistes fuit. Hec quippe ciuitas mille annis sub christiano impio optime floruit sub ciusdẽ pa triarchatu centũ t quinq̃ginta tres fuere episcopi: t in illa vrbe trecente t sexaginta sex ecclesie.

¶ Lancea aũt qua xp̃i latus a Lõgino milite trãsfixũ fuerat: hoc eodẽ ãno in ciuitate Anthiochie in ecclesia scti Andree apli ipso reuelãte repta est: Quã Boemũdus dux t ceteri xp̃iani sũma cũ de uotiõe suscipiẽtes de cetero tanq̃ optimũ vexillũ in exercitu suo cõtra hostes semp ptulere. Cuius de uotiõe t fiducia freti statuerũt cũ Corbona armeno rege confligere: cuius exercitus vicinos Anthio chie montes occupabat. Adisiq; sunt Petrus eremita t alius ad Corbonã vt pliũ ei denunciarent: sed eo renuẽte christiani nihilominus: q̃q̃ fame t siti p̃clitarẽt: cõfligere statuerũt. Et iciunio p̃us isti tuto: ac oionibus p̃missis ad pliũ cũ sacra lãcea fiducialiter prexerũt: qõ gdẽ cũ maximo ardore cõ misissent ad centũ milia hostiũ iterfecerũt: t quindecim milia camelos ceperũt. Indeq; xp̃iani tãtã p̃e dã abduxerũt: vt ab extrema copia ad summã oiuz rerũ vbertatẽ ob lãcee ipsi⁹ miraculũ pucnerũt.

Pascalis cius nois 6s papa: natiõe Italus e Flaminia p̃uincia oriundus: p̃e Crescẽtio ray nerius antea vocatus: hoc anno Urbano põtifici substitutus sedit an. 18. mẽ. 5. t diebus. 7. Hic etiã monachus existẽs nolẽs inituscz põtifex creat⁹: g ecclesie dei p̃pe labenti quorundaz seditiõibus cõsulturus copias suas in Gibertũ antipapã maloz oiuz caput mittit: p̃pter qõ Gibert⁹ timore pterrit⁹ nõ multopost subita morte ũterijt: paccata mox ecclesia: Pascalis igentij magni ai ma ximi vir a religiõe ad arma cõuersus adiuuãtibus amicis: Castellanã vrbẽ ac Beneuẽtanã ab hostĩ bus occupatas vi t armis recepit. His t alijs plurimis facinoribus strẽnue gestis Paschalis in cisal pinã p̃fisciẽ p̃uinciã: vbi ad Guardastallũ agri Cremonẽsis oppidũ cõuẽtu multoz p̃cipum t cpoz habito. De homagijs: de pbendis: de sacramẽtis laycis antea exhibitis exhibẽdi suc magna est habita ratio: ibidẽ q̃z Emilie vrbes: videlicet Placentiã: Parmã: Rhegiũ: Mutinã: t Bononiã rauẽ nati eccle: t Metropoli q̃ diu romano põtifici rebellis fuerat ampli⁹ nõ subesse cõstituit. Et q̃z cũ itel ligeret sacerdotes gallos nõ ita itegre vt decebat vitã ducere eo p̃fectus apud trecas cõuẽtũ habuit: t redactis ad laudabiliorẽ vitã t cultũ ecclesijs in italiã p̃pere redijt q̃ itellexerat ibidẽ oia seditiõibus pturbari. verũ haud multopost p̃positis in Italia rebus ad bellũ Asiaticũ lr̃is t nũcijs oẽs xp̃ianos p̃cipes aiauit: vex cũ recusaret p̃firmare cpos q̃s Hẽricus .3. ip̃e ins fãsq; p libidine q̃b⁹ voluisset: cõ cesserat vna cũ cardinalib⁹ ab eodẽ Hẽrico capit: t i carcerẽ trudit: nec ide p̃us educt⁹ ẽ q̃ oẽs i cpa tu p̃firmaret atq; hoc mõ reb⁹ p̃positis impatorẽ denuo coronauit: recedẽte postea ab italia impatore

pp .168. 1100 6299

pascalis alind cōciliū apud lateranū cōgregans oia q̄ Henrico ꝓmiserat revocavit asserēs nō libenter: sed coacte in cesaris sniam venisse: post hec Ro.ic. basilicas cōsecravit: atq; alias plurimas restituit: mortuus veniq; in cōstātiana basilica. ic. kal. Febru. maxima cū pompa sepelitur.

6300 iioi ¶ Baldui. 2. hieroso. rex hoc anno Sotiphre fri surrogat⁹ regnavit annis. 18. mortuo. n. Sotiphre. fre saraceni magnos exercit⁹ recuperande hieroso. causa co ꝺduxerūt in q̄s Baldui. parū cōsulte irruit ꝓflict⁹: in q̄ gdē Boemūdus dux capt⁹ t Belēsis ac Burgūdie comites viri celeberrimi occisi sūt: rex aūt ipse turpi fuga hierosolymā: amissis exercitib⁹ repetijt: nec tñ ausi sūt saraceni vbē obsidere Boemūdus aūt apulus in Asia cognita Sotiphre. morte: statī relicta Anthiochia hieroso. accesserat: veritus ne qd mali accideret idē fecerāt Burgū. t Belenſ comites postea nihilominus iterfecti. Tancre. aūt Boemūdi nepos Anthiochiā ꝓmigravit: t Boemūdū patruū postea triēnio in carcere macerātū multo auro redemit: t Anthiochiā illi sūma cū fide restituit: q̄ audito Balduinus hic Acon vsqē ſtamit: vocavitq; Genuēses t Venetos in auxiliū q cū. 80. rostratis plerisq; alijs triremib⁹ t navib⁹ venerūt t Acon vbē terra mariq; acriter oppugnās. xx. die obtinuit: t saracenos q eo tuende vrbis gra venerāt fudit atq; fugavit: ideoq; egyptios sebo plio supavit: ac Caliphā eox regē interemit.

6301 iio2 ¶ Cōradus Henrici Cesaris filiꝰ vir gdē optimus hoc anno Julio mēse florētie moritꝰ: t maxima ibidē cū gloria t pōpa sepelit̄. Ipse. n. superiori anno ꝓris scelera execrans ab codē descivit: t dūc Mathildi comitisse adhesit. Cuiꝰ cōsilio t favore Rogerij apulie ducis filiā duxerat vxorem.

6304 iio5 ¶ Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime ebdomada feria sexta circa vesperū in austrū t occidentem lucere visa est t p dies. 25. teste Vincentio gallo li. 26. cadē hora semper splendut: cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dūi vise sunt due lune parū ante diē: vna in oriente: t altera in occidente.

6305 iio6 ¶ Genuēses etate hac nauali gloria ꝓpotētes hoc anno: teste Jacobo theologo: decimo cū sexaginta triremibus in Syriā ꝓfecti Tripolim primo: deinde Sibellerū ac cesaream vrbes a mahumetanis diu occupatas ingēti vtute cōprehēdūt t diripiūt: t postea Barbaris multis spoliatis t interfectis vrbes Balduino regi hierosolymox tradūt: quibus strēnue gestis: t rebus ibidē pacatis cū cathino quodam Smaragdino ipreciabili gēma: alijsq; maximis ditati spolijs cū gaudio ad ꝓpria rediere. Hac etiā victoria t triūpho ferūt ipsos peursonis dūi cineres ex Asirea vrbe secum Genuam detulisse.

¶ Viri disciplinis excellentes.

6306 iio7 ¶ Ivo p̄clarissimus canonū doctor t Carnotēsis epūs tēpestate hac apud Gallos maximo in p̄cio habeꝝ: q t iter cetera sue virtutis t ingenij opa post Isidoꝝ hispalēsem epūs decreta collegit: t abbreviabit aplica atq; ea in vnū collegit volumen qō postmodū t qdaꝫ Hugo cathalanēsis episcopus: t post eū Gratianus noster in meliori forma redegit: alia q̄s quedā memoratu digna cōposuit.

¶ Hildebertus cenomanox Gallie epūs vir ingenio t scientia divinus: hac ipsa tēpestate Henrico: clarus carmine plurimū valuit: et Vincentio gallo li. 26. referēte: multas tribulationes: carceresq; ac vincula apud romā pro xpō t eius ecclesia sustinuit: vbi t epl̄as plurimas elegantes edidit: ac versus quosdā elegātiores de suo exilio: librūq; ꝓpulchrū de tedio huius vite: querimoniāq; sui ipsiꝰ partim metrice: partim prosaice cōposuit: atq; oronē veniq; de trinitate pulcherrimā t adversus quosdā de eucharistia atq; alia edidit multa.

¶ Ruffus sive Arnulphus abbas t Lugdunēsis epūs p hoc tp̄s (abbate Joachim teste) in Gallis t p̄dicatione t doctrina ac eximia sanctitate plurimū claruit: qui post beatū Petrū Hugu. doctorē canonicox regulariū ordinē t ipse in gallijs instituit: vbi t multis fundatis monasterijs cū esset egregiꝰ christiane religionis declamator in italiā venit t suis p̄dicationibus ibidē etiā xp̄i paupertatē: integerrimāq; vitā ad ipsius imitationē oibus cū ingēti ardore ꝓposuit: t ꝓpterea multas ex nobilitate romana ad se traxit: que tanq̄ verū xp̄i discipulū atq; prophetā multi sequebanꝰ: t ad celū vsq; cū tollebant: vnde t in Etruria q̄maxime: alijsq; locis multa regulariū monasteria erexit: Verū cū Rome acerbe nimiū in clericox lasciuias inveheret: t eox pompā improbaret: ab eisdem tandē scerte occisus fuit: nec vnq̄ tanti sceleris auctores inveniri potuerunt.

¶ Anselmus lucēsis epūs vir doctrina t sanctitate p̄cipuus: Mathildisq; comitisse cōfessor t pater per hec etiā tēpora floruit t p̄clara quedā cōposuit: q cū esset religionis amator operā dedit vt monasteriū sancti Benedicti iādiu in mantuano agro inchoatū Mathildis impensa p̄ficereꝰ: vbi t postmodū defunctus aliquādiu iacuit: cuiq; ibidē miraculis cōtinuis indies celebrior haberet: post aliqō tēpus timētes Mantuani ne a vicinis vrbibus furtim surriperet: in basilicam cathedralem mantue illum transtulerunt: vbi t nunc vsq; miraculis clarus quiescit.

¶ Anselmus alter Cantuariensis epūs bonitate vite t ingenij acumine p̄cipuus: t ipse in Anglia per hoc tempus claruit t p̄clarissima opera cōposuit: huc tanti p̄cij apud anglos auctores habitū fuisse tradūt: vt breui ex monacho abbas: t ex abbate Cantuarensis episcopus fuerit factꝰ: de quo Vincentius gallus libro. 26. multa cōmemorat. Scripsit autē hic: vt oculis nostris vidimus hec que subiecta sunt. Et primo de fide trinitatis librū vnum: qui incipit: Quoticns deum.

De imagine mundi li. i. Ad instructionē De casu diaboli li. i. Ilud apostoli
De veritate li. i. Cū deum De icarnatione verbi li. i. Homino t pa

De libero

De libero arbitrio li.i. Qñ libe. arb.
De açima ⁊ fermẽto li.i. Anselmus
De spũ sancto ꝓra grecos li.i. Negaꝫ a gre.
Monologion.i.soliloquiũ li.i. Si qs vnã.
Prologion.i.alloquiũ ad deũ li.i. Ea nunc
De gratia ⁊ libero arbitrio li.i. Restat nunc
Pro insipiẽti disputatione li.i. Dubitanti
Responsio pro insipiente li.i Qñ non me
De predestinatione ⁊ libe. arb. li.i. Hũc ergo
De ꝯceptu virginali li.i. Cũ in oib⁹ re
De ꝯcordia prescitie p̃destinationis ⁊ gratie
De tribus illis questionibus
De beatitudine celesti li.i.
Cur deus ⁊ homo li.2.
Meditationum li.i.
Super cantica canticoꝝ li.i.
De grãmatico li.i.
De cruce li.i. Et de sctõ Joã
ne Baptista sermones multos ac alia multa.

HEnricus ei⁹ nois.4.p̃dicti Henrici Cesaris filius.8.germanoꝝ imperator: hoc anno ab electorib⁹ delect⁹ iperare cepit ⁊ iperauit an.20. hic patrẽ captiuauit: ⁊ multis ꝓbris ⁊ qdẽ maximis: dei iudicio cũ affecit: cui⁹ rei causa triste pater emisit animã: Quo mortuo in germania reb⁹ ordinatis in italiã cũ exercitu magno venit. Sed ei⁹ aduentus nõ admodũ Paschali põtifici Rom. grat⁹ fuit: q̃ multas basilicas in trãsitu bellis euertisset: ⁊ ep̃at⁹ cui placuit pro libito demãdasset. Dimissis ãt ad põtificẽ legatis iureiurãdo iterposito pollicet se paccato agmine vrbẽ ingressurũ: cp̃oq̃ in uestituras renũciaturũ: sicut habet in canone.63.di. Per totũ. Ingressus igit vrbẽ Henricus cũ benignitate a sũmo põtifice Ro. excipit: sed ipse gẽma viparũ paternũ volẽs imitari exẽplũ Paschalẽ ⁊ vniuersos ecclesie p̃latos p̃ fraudẽ itercepit: coq̃ bona in suoꝝ p̃dã conuertit. Quapropter po. Ro. indignitate cõmotus ꝓra theutonicos insurrexit: ⁊ multos coꝝ interficiẽs tandẽ vrbe eiecit. Imperator ãt in circuitu vrbis Rome: in vindictã oia suburbana ⁊ alia in circuitu vrbis icẽdio ꝓsumpsit. Hec ꝓpter ea Romanos paccare potuit donec papã ⁊ cardinales restitueret. restituto igit põtifice iterato Hẽricus uestituras ab ipso extorquere cepit: q tandẽ ciuiũ suoꝝ incõmodis p̃mot⁹ q̃cunq̃ postulasset ꝓfirmauit ⁊ p̃ notarios Cesar ea ꝓscribi voluit. Hoc modo reb⁹ cõpositis: dimissisq̃ captiuis oib⁹ iperator a põtifice ꝓfirmat ⁊ coronat. Hãc obrẽ Henricus voti cõpos fact⁹ in germaniã cũ pace redijt. Sz Paschalis stati ꝓciliũ ꝓgregãs quecũq̃ ꝑmiserat Hẽrico reuocauit. Hẽricus deinde decimo iperij sui anno in italiã rursus venit: ⁊ Romã absente põtifice itrauit: vbi ⁊ ꝓcedẽte populo Ro. aduersantibus tñ p̃ib⁹ cũ rite coronari nõ obtinuerit. Mauritiũ quendã sue ꝑtis archiepz cuocauit: ⁊ ab eo imperij coronã iponi sibi ꝓcurauit: verũtamen tandẽ ad coꝝ rediẽs iura ecclesie pro quibus cũ põtificib⁹ ꝓtenderat in Calixti pape man⁹ resignauit ⁊ absolutionib⁹ beneficiũ ab eo ipetrauit. Postremo moriẽs cũ patribus suis apud spirã sepelitur: ad cui⁹ tumulũ tale inscriptũ fuisse epitaphiũ ferũt: Filius hic pater: hic annus: hic atq̃ proauus iacet istic. | iio8 | 6307

CLudouicus francorum rex: Philippi p̃dicti regis filius: hoc anno ipso patre rege defuncto frãcis regnare cepit: ⁊ regnauit annis.22. de quo pauca habentur. | iio9 | 6308

CAndreas Anglerie comes ⁊ Mediolani p̃nceps vnicus Obi p̃dicti p̃ncipis fili⁹: ⁊ ipse hoc ãno defuncto patre.18. etatis sue anno cidẽ in p̃cipatu succedẽs regnauit annis.45. Hũc tãte fuisse iustitie ⁊ egtatis ferunt: vt neq̃ p̃cio neq̃ p̃cib⁹ aut amicitia aliq̃ a vero iudicio vllo vnq̃ ꝛe fleeti potuerit. Malos itaq̃ supplicijs afficiẽs vt crudelitatis nomẽ ꝓsequeret: bonis aũt bona ⁊ donaria munificẽtissime p̃bẽs. in hoc tãtũ patri dissimilẽ fuisse tradũt: q̃ bella tanq̃ pestẽ semp fugiebat: ⁊ paci ac trãquillitati totis viribus incubebat. Hic postq̃ Hẽric⁹. 4. patrẽ Hẽricũ Cesarẽ in vinculis posuisset. Et in italiã descẽdẽs Nouocie ⁊ Mediolani ab Jordano archiepo eo p̃sente coronat⁹ fuisset ab ipso iperatore ꝓfirmationẽ dñij Mediolani ⁊ aliarũ ciuitatũ ꝓcur⁹ ẽ. Tanti nãq̃ illi⁹ fuisse in iperatore suscipiẽdo apparat⁹ ferũt vt iperator ipse maximã in admirationẽ adduceret. Q̃ hũc aliq̃n qdã Petr⁹ q̃ in vrbe Cremona sceptrũ tenebat arma suscepit: ⁊ i fines brixiẽses vsq̃ puenit ⁊ ibidẽ statiua posuit. Q̃ audiẽs Andreas statim q̃ eũ in ꝓgressu ꝑcussit: ⁊ illũ atq̃ ei⁹ exercitũ p̃mo ipetu fudit ⁊ in turpissimã fugã conuertit: q̃ audiẽtes Mediolanẽses ipsuq̃ rei militaris sciẽtissimũ ꝯclamauerũt: post dies ãt aliq̃t eũ comes ciuẽ suũ in seditiõe p̃torẽ turpiter occidissent. cõmot⁹ indignatiõe Andreas subito coactis in vnũ multis copijs Comũ hostili aio accessit: ⁊ ab ciuib⁹ illis cũ magna trepidatiõe except⁹ est: vbi ⁊ ciuiũ suoꝝ cognita insolẽtia vrbẽ p̃mo militib⁹ suis i p̃dã dans paulopost vsq̃ ad solũ eq̃ri fecit: q̃ tũc cũ in mõte sita fuisset: ciues in iferiorẽ vallẽ descẽdere coegit: ⁊ aliã nũc extãtẽ in cãcri forma in ripis laci edificauit. Inde q̃z Laudã põpeanã vrbẽ sibi rebellẽ. 25. die maij ãno salutis nostre.1121. penitus euertit: pp q̃ Laudẽses ciues p an.49. sine vrbe mur ata stetere. Deniq̃ papa Alex. p̃sulãte noua Laudẽsis ciuitas fundata fuit: hic itaq̃ anno salutis.1123. cũ Adelai sabaudiẽsiũ p̃ncipis filiã duxisset vxorẽ Bualu agnũ successorẽ genuit filiũ mira corpis pulchritudine ac magnitudine ꝓspicuum. Tandẽ anno etatis sue.93. vite finẽ faciens in tẽplo diui Ambrosij sepelitur. | | 6309

CPisani bisdẽ rp̃ib⁹ nauali potẽtia ⁊ gloria p̃potẽtes Paschalis põtificis hortatu ex insulis Balearib⁹ q̃s ante occupauerãt in saracenos mouẽt: eo q̃ xp̃ianoꝝ littora infestarent: qui mox põtifici maximo annuẽtes ingẽtẽ classem cõparauerũt: ⁊ in hostẽ irruerũt: ac illos aut interfecerũt: aut turpiter effugauerũt: verũ dũ apud vada volterana vẽtũ expectarẽt: Lucẽses statim coꝝ vrbẽ defensoribus destituta inuadunt. Q̃ florẽtini tunc audientes pisanoꝝ tamen p̃cib⁹ p̃moti pulsis Lucensib⁹ deinceps | iii2 | 6311

illam acerrime tutati sunt ob quam rem Pisani de saracenis victores redeuntes florentinos duab⁹ porphireticis colūnis donant: que adhuc ad portā facelli beati Joan. Baptiste visuntur.

¶ Pontremulum etrurie oppidum.

6312 iiii ¶ Pōtremulū nobile nūc etrurie regionis oppidū in Apēnni radicib⁹ iuxta maerā fluuiū pistoriū: hoc anno ab Henrico extāte iperatore diripit: et pfus subuertē eo q̄ ei Romā pficiscēti transitū pbibere oppidani psumpserint. Quāobcausaz in etruriā ingrediens oib⁹ terrori esse cepit. Quo aūt tpe id oppidū tā celebre cū arcibus pugnacissimis instauratū fuerit: vel a quib⁹ incertū habeo. Claret.n. et monasterijs: ac ciuiū superbissimis edibus. Quibus.n. Mediolanēsiū tādiu paruit a quibus incrementum celeberrimum habuit.

6313 iiii 4 ¶ Sanguis hoc anno idibus Junij: teste Uincentio Hallo: in agro Emiliano et flāmineo pluit: quę res plurimis terrori fuit.

6314 iiii 5 ¶ Dūicus Michael ei⁹ nois sext⁹. 37. Uenetor̄ dux: hoc ordelapho Fallero suffect⁹ uocauit annis. xi. pstātissimi animi et eloquēte vir: ac morib⁹ oib⁹ insignissim⁹. Hic cū cēt xp̄iane religionis amator ex senat⁹ sui psulto Balduino rege capto: rogat⁹ a Ferramūdo Hierosolymor̄ ptriarcha ac etiaz hortatu Calixti pōtificis Ro. ducēta nauiū classem armauit: et repēte ad Jope accessit: quā saracēni Babilonij cū septingētis naub⁹ pmebāt: vbi diiectis eor̄ nauibus: saracenisqz fatigatis et multis eor̄ captis et interfectis ciuitatē graui obsidiōe liberauit: deide vna cū patriarcha i Tyrū iuit: quā pus sepe a xp̄ianis tētatā vinq̄ obtinere potuerāt: et cū etiā strēnuissim⁹ hic dux nō incruēta victoria statim recepit: et nihilomin⁹ hierosolymitano regno adiecit. Uerū Emanuel grecor̄ imperator Caloioanni suffect⁹ tātā victor ā italis iuidēs duci huic et senatui veneto pcepit vt classem reuocarēt. Cui Dūicus optēperās cū domū rediret ira successus Rhodū Chiū Samū Mitbilenē Andrūqz iperatoris insulas diripuit: et Mothonū spoliatū accepit et Uenetor̄ noie cōmunuit: ideqz domū applicās Spalatrū et Traguriū vrbes ab vngaris eripuit: et dominio suo subiecit. Domūqz reuersus lapidē sup quem xp̄s apud Tyrū sedisse ferē secū attulit: ac Theodori martyris cor⁹ p⁹ ex Rhodo Uenetias cōportauit. hec.n. tot et tanta facinora celeberrimus hic dux intra trigesimū q̄ pfectus fuerat mensem felicissime pfecit: cāobrē multa pūlegia et dignitates a Balduino hierosolymorū rege promeruit. Tandem vita functus in sancto Georgio maiori in clausiro sepulchro marmoreo sepelitur. Ad cuius quidem sepulchrum tale epigrāma inscriptum vidimus.

Terror grecorum iacet hic et laus venetorum
Dominicus michael quem timet emanuel
Dux probus et fortis quē tot⁹ adhuc colit orbis
Prudens pfilio summus et ingenio
Justus acta viri declarat captio tyri

Interius syrie micror et vngarie
Qui fecit venetos in pace manere quietos
Donec enim viguit patria tuta fuit
Quisqs ad hoc pulchrū veniēs spectare sepulchr̄
Cernuus animū flectere nō dedignare pterum.

pp̄. 169. 6317 iiii 8 ¶ Elasi⁹. 2. papa: patre Crescētio ciue caietano: hoc anno Paschali successor fact⁹ sedit anno. i. et mē. v. hic a teneris annis ingenue educ⁹ in mōte cassino religionis documēta sub Odrisio abbate sctissimo optime didicit: vir et ipse vtiqz scriptissim⁹: et omni laude dignissim⁹: si vitā continentissimā: si mores: si doctrinā inspicias nā pstāter et sanete multis in pcellis humanar̄ pturbationū vitā duxit: vnde Cincius fregipanis patricius Ro. vir potentissim⁹: q: ptra eius volūtatē pōtifex creat⁹ fuit ira parcitus eū statim cōprehendit: et in terra deiectū calcibus et pugnis primo ptriuit ac postmodū in vincula coniecit: verū a po. Ro. pfestim liberat⁹ a clero de more coronat⁹. psequēte deinde illum Henrico imperatore in gallias pfugit: ibiqz a cluniacēse abbate splēdide susceptus: cū in monasteriū ptenisset plenresi correptus moritur atqz ibidē intra cenobij limina sepelitur.

¶ Balduin⁹ eius nois. 3. ex nostris hierosoly. rex vno et codē anno cū Bela. papa regnare cepit: et regnauit annis. 13. hic vero prioris Balduini pfobrin⁹ fuit: q et bo regni sui anno Baçi turcorū minoris Asie ducē cū magnis copijs hierosolymā petentē bello superatū cōprehendit et in carcerē cōiecit. Sequēti anno Damasci regē ex iprouiso hieroso. cū exercitu hostili animo et ipse petētē fudit atqz fugauit duob⁹ hostiū milib⁹ cesis: et mille captis. 30. tantū de suis amissis: verū et ipse supuenīente Balach parthor̄ rege vna cū pceribus suis capt⁹: et in Parthiā pduct⁹ ibidē in carcerib⁹ et vinculis piectus fuit: sed precio postmodū redēptus hieroso. redijt: et xp̄iana rēpu. iā labētē reintegrauit: Antbiochiāqz ciuitatē hierosolymitano regno adiunxit: deinde Ascalonitarū regem hierosolymitanos infestantē vnico reppulit pūio: atqz Balduinū Damasci regulū idē molientē trib⁹ pūis fudit multis eor̄ more pecudū cesis hic tandē defunctis nullum ex se dimisit filiū: sed vnicam tantum filiā.

¶ Ordo

¶ Ordo pmõstratẽsis sub otui Bñdicti regula: hoc ãno in Laudinẽsi dioceſi a q̃dã pie Rolbobert te noie pria colonicti initiũ sumpſit. Quis iñ ordo hic fuerit nobis nõ ꝓstat. ¶ Prodigia multa. ¶ Porca quedam hoc anno in Liginẽsi parrochia: teste Vincẽtio Hallo li. 26. cnixa est porcellum hominis faciem habentem. Eodẽ quoq; anno pullus galline quadrupes natus est.

¶ Hyems insup aspima fuit: pro qua statim valida fames subsecuta est. Ac hominũ mortalitas: luesq; animaliũ agrestiũ & domesticorum. Strages quoq; auium mutuo concertantiũ extitit.

¶ Terremotus preterea in italia multis in locis q̃draginta dierũ spacio pdurauit: ita vt illa q̃dam pergrandis de loco suo corporaliter sit transportata & alibi collocata. Atq; alia prodigia fuere.

¶ Ordo tẽplarioꝝ militũ (vt multi asseuerãt) sub Celasio isto põtifice apud Hierosolymã initiũ sũpſit & ducẽtos ferme ãnos pdurauit. Hi pmũ hierosolymis nõ lõge a dñi sepulchro habitantes pegrinos igẽti caritate suscipiebãt: atq; eos p̃ sacra loca armati deducebãt: & ide sine aduersarioꝝ molestia reducebãt: hos vita fide & gra multi pegrini europã redeũtes mirũ in modũ ꝓmẽdabãt: & elemosynas donariaq; largissima eis ꝓferebãt. Hi i pncipio cũ mãtellis albis & cruce rubea incedebãt: & vt plurimũ oẽs natiõe gallici erãt gb⁹ & btus Bernard⁹ abbas regulã cõposuit obseruãdã. Verũtñ Clemẽtis. v. pape tpib⁹ cũ a nostris scitũ fuisset illos ad saracenos defecisse: & in multis vitijs pp rerũ abundãtiã ꝓlapsos fuisse a xpianis cõprehẽsi tanq̃ infideles & heretici oẽs i Syriã interfecti sunt: & nõ modo i Syria & Asia: sz ẽt i gallijs cũ vbiq; ignominiose nimiũ viuerẽt a Philippo frãcoꝝ rege pcedẽte sũmo põtifice Ro. deniq; exterminati sunt: eorũq; bona opulentissima ptim Rhodijs militib⁹ q̃ insulã pauloãte occupauerant & partim nouis religiosis attributa & consignata sunt.

¶ Port⁹ Veneris oppidũ nõ qdẽ ita ¶ Portus Veneris oppidum.

nõ ignobile in Lyguroꝝ finib⁹ nõ lõge a Luna olim vrbe euersa maris littore: hac tẽpestate p̃ pisanos a genuensi pplo maximo ardore extruit: & eiusdẽ pplũ Colonia efficit: pmo nanq; eidẽ loco Lunę portũ nomẽ iposuerũt: sed postmoduz Veneris eiusdã sctissimi ẽpi corpe e Luna vrbe illuc delato ꝓsecrat⁹: Veneris port⁹ appellat⁹. In q⁹ ẽt insule supremo fastigio olim quoddã Veneris tẽplũ habebaf: in quo idẽ sctissim⁹ Veneri⁹ collocat⁹ Veneris port⁹ nomẽ obtinuit. Idem genuẽsiũ finiũ terminus nunc habef. Claret enim nunc viris mercatura dignissimis.

¶ Tẽplũ mai⁹ genuẽsis vrbis maritime in honorẽ diui Laurẽtij martyris nup ꝓditũ hoc ipso anno a Celasio p̃dicto põtifice maximo solẽni põpa dedicaf: & multis indulgẽtijs plurimisq; ꝓuilegijs ab eodẽ decoraf. Idẽ nanq; põtifex: vt Jacobus ipsi⁹ ecclesie eps refert: cũ e Roma pulsus eo pueniſſet: & sui discessus rationẽ reddidisset: ab ipsis genuẽsib⁹ pbenigne excepti⁹ est. Et ꝓpterea ad retributionis signũ vrbẽ multis ꝓuilegijs exornauit: & tẽplũ illud vniuerso astãte & applaudẽte populo dedicauit: atq; ibidẽ cũ magnis indulgentijs cineres precursoris dñi ex mirea sup allatos collocauit: & quedã donaria eidem obtulit.

¶ Alixt⁹ ci⁹ nois vi⁹ papa: vienẽsis archiepc⁹: natiõe burgũd⁹ comitisq; Burgũdie fr: hoc ãno i gallia a cardinalib⁹ q̃ ibidẽ aderãt Celasio põtifici substitut⁹ sedit an. 5. & mẽsi. x. hic ex regũ Frãcie: Angliecq; ac germanie ꝓsapia oriũd⁹ fuit: Guido antea vocatus iuris ciuilis & sacre theologie doctor q̃ nõ pus põtificatũ acceptare voluit q̃ cardinaliũ Ro. existẽtiũ: clericq; ac ppli Ro. sensuz obtinuisset: q̃ qdẽ habito Ro. venit: & magno desiderio: magnoq; honore excepti⁹. Exceptusq; stati Bãuẽtũ se trãstulit: atq; ibidẽ oẽs pncipes pduenit: & q̃ maxime Guilielmũ Apulie ducẽ Jordanũ cãpanie comitẽ: ac alios insignes viros illi⁹ italie ptis pncipes q̃b⁹ adhibito sacro iureiurãdo ꝓmiserũt se in ptate pape semp affuturos. Indeq; Ro. rediẽs legatos ad Hẽricũ iperatorẽ q̃ pacẽ cũ eo firmarẽt misit. Atq; rursus Bãuẽtũ redijt: Causa illi⁹ itineris fuit: q̃ Guilielm⁹ Apulie & calabrie dux Alexij iperatoris greci filiã ducturꝰ vxorẽ cũ Cõstãtinopolim nauigasset curã sui ducat⁹ huic põtifici religit. Cũq; ibidẽ multos suoꝝ febrib⁹ amisisset: & ipse tãdẽ egrot⁹ Romã relat⁹ ẽ vbi valitudine reintegrata apud lateranũ nouingẽtoꝝ patrũ cõciliũ celebrauit: vbi decretũ ẽ militie supplemẽta & auxilia mitti ne xpiani q̃ i Asia erãt capto Balduino oppmerenf: vnde & venetos ac genuẽses & pisanos magna classe i hostẽ pcitauit: i ea qppe classe: vt Jacob⁹ de voragine scribit: genuẽses sui. 70. honerarias naues misere: his optie ex sinia gestis Calist⁹ aligd getis ab externis reb⁹ nact⁹ basilicas multas reficit: & vbis menia ĩstauranit atq; arces oẽs muniuit: necnõ aquã q̃ndã i vrbẽ iduxit: multa q̃q; donaria ecclijs obtulit. Tãdẽ de deo: deq; hoib⁹ benemeritus anno. ix. mense põtificatus sui genuit in pace.

¶ Burdin⁹ aũt antipapa natione hispan⁹ supiorib⁹ die. ab Henrico ꝓtra Celasiũ ponti. creat⁹: ceni Benedicto nomẽ datũ fuerat: hoc anno etiã põtificis nomẽ ꝓtra Calistũ p̃dictũ vsurpare volẽs quo

p. 170. 1120 6319

z z

rūdā tyrānoꝝ auxilio fretꝰ Sutrij se cōtinuit: ⁊ ibidē Romanos incursionibus vexare cepit: ac peregrinos ad vrbē accedētes spoliat: pp qō Calistꝰ repēte suas copias cōparat: ⁊ Joānē cremēsem sancti Ysidogoni ꝓsbyterꝝ cardinalē cū expeditissimo exercitu in cū misit: deinde ⁊ ipse papa subsequēs post multas cedes tandē ipsum Burdinū vna cū vrbe cepit: ⁊ vinctū retrorsum facie versa cum cauda in manibus camelo ꝓpositū in triūphi spēz Ro. cū magno plebis ridiculo ducere fecit: quē tū vita donatū pōtifex in monasterio inclusit: ⁊ ibidē vitā finiuit.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Pōtius cluniacēsis abbas vir sanctitate ⁊ doctrina ꝛsignis: his tpibꝰ ob industriaꝝ ⁊ eximiā doctrinā Ro. multo in ꝓcio fuit: ꝑ quē ⁊ eius familiaritate pontifices sui temporis mirifice delectati sunt: ⁊ multa donaria eidem cōtulerunt.

¶ Petrus etiā quidā cōpostellanus archiepūs per id tempus ⁊ eruditione fide ꝓuersatione ac moribus omnibus inclytissimꝰ fuit: huic aūt Calistꝰ papa ꝓpterea eius ingentes virtutes ⁊ beati Jacobi deuotionem archiepiscopatus dignitatem contulit: ⁊ Emeritanam prouinciam ei subesse voluit: ⁊ inter cetera cum beatissime virginis Marie deuotissimus haberetur nōnulla in eius laudē composuit.

¶ Bernardꝰ ēt clarevalēsis abbas: natiōe burgūdꝰ: ⁊ ipse sua vita suaqꝫ doctrina hec tpa felicissima reddidit. Hic ex Castellione burgūdioꝝ oppido nobili genere ortū habuit: ⁊ ibidē cū .22. amicis tū vna cū .30. socijs relicta domo in cisterciēsi monasterio religionis habitū deuotissime suscepit. In q̄ tū ꝓfecit ⁊ breui tpis spacio tāti ꝓcij ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā haberi cepitꝰ est: vt clarevalensis monasterij abbas ab oībꝰ creatꝰ fuerit: cui qdē loco maxima cū gloria p sex ⁊ .30. ānos ꝑfuit: in quo ꝓter laudabilē vitaꝫ ⁊ sanctitatē maximā: infrascripta edidit ingenij sui monumenta: videlicet.

De consideratione sui ipsius	li. 5. incipit Subijt autē	De diligendo deo	li. i. Viro illu.
De cāticis canticoꝝ	li. 83. icipit Nobis fres	De amore dei	li. i. Ascēdamꝰ
De ꝓcepto ⁊ dispēsatione	li. 4. Qua mente	Meditationum	li. i. Alti mita
De gratia ⁊ libero arbitrio	li. i. Loquēte me	De regimine familie	li. i. Bratioso
De duobꝰ gradi. humilita.	li. i. Rogasti me	De colloquio Symonis ad Jesum	
De .12. gradibꝰ supbie	li. i. Primus itaqꝫ	De gradibꝰ noue militie	li. i.

Ad Innocē papā ꝓtra hereses li. i. De ꝓcēptu Sup missus est omelias q̄ttuor: Missus ē. Sup Qui habitat i adiutorio omelias .16. ꝓsidera labo. Exhortatoriū quoqꝫ de passiōe ⁊ resurrectione scripsit. Ac varias epl'as numero .i 45. vnā potissimū ad Senēses qua eos carpit: vnde ⁊ in eꝑm suum postꝰ Eyraldū epōz sibi delegerūt: licet pontifex Calistus ob vniuersalis ecclesie bonū eis renuit confirmare: scripsit ⁊ ꝓterea apologeticū ⁊ sermones multos in solemnibus diebus habitos.

¶ Hugo natione gallus ex castro sancti Victoris canonicꝰ (vt multi affirmāt) regularis: ⁊ parisiensiū clarissimꝰ doctor hac ipsa tēpestate ibidē floruit: ⁊ multo in precio fuit: qui ꝓter sanctitatē de qua mira leguntur tum docendo: tum scribendo multis admodū prefuit. Et inter cetera hec que subiecta sunt post se reliquit monumēta. Et primo quidem.

De sacramētis	li. i. incipit Arduū ꝓfectio	De volenti nubere	li. i. Dum te
De medicina anime	li. i. Homo microcosmus	De .3. volūtatibꝰ in xp̄o	li. i. Queris de vo.
De meditatione	li. i. Meditatio est	De prāte ⁊ volūtate dei	li. i. Queritis de
De incarnatione verbi	li. i. Quidā fuerunt	De īstitutiōe nouitioꝝ	li. i. Quia fratres
De sapientia xp̄i	li. i. Queritis de anima	De disciplia mōachoꝝ	li. i. Disciplina est
De substātia dilectionis	li. i. Quotidianū	De amore ⁊ sponsaꝫ	li. i. Ibi mihi
De anima	li. 7. Multi mala	De sacra scri. ⁊ eiꝰ scriptꝫ	li. i. Lectorē diuinaꝝ
De claustro anime	li. 4. Rogasti nos	Speculū ciusdē	li. i. De sacra
De arca Noe	li. 4. Principiū impla.	De gnqꝫ libris Moysi	li. i. Sciendū q̄
Biascolon	li. 9. Oīnꝫ expectendarū	De Beniamin ciusdē	li. i. Spūalis domini
De virtute orandi	li. i. Quo audioꝝ	Mysteriū ecclesie	li. i. Oportet vt
De arca Noe iterū	li. 2. Loquar de se	Sup cātica canticoꝝ	li. i. In principio labo.
De vanitate mundi	li. 3. O munde imunde	Sup regula Aug.	li. i. Hec precepta
De laude charitatis	li. i. Jam multos	De natura bestiarum	li. i. Leo fer.
De cantico virginis	li. i. Maximā hanc	Eçechielis expositio	li. i. Multis diuine
De dominica oratione	li. i. Septem sunt	De differētia diuine ac humane theologie sup ecclesiē hierarchiā capitula gndecim li. i.	
De eadē iterum	li. i. Inter omnia	Epithoma i philosophiā: incipit: Sepe nobis	
De septem donis	li. i. Scriptum est	Sermones quoqꝫ innumerabiles elegātesqꝫ ac	
De conscientia	li. i. Domus hec in qua	doctos composuit.	
Confessio ciusdē	li. i. Solus solitudine		

ꝑp. 171. 6325 ii26 Honoꝰ eiꝰ nois .2. papa: natiōe Imolēsis: hostiēsis epūs Lambertus antea vocatꝰ: hoc āno Calisto pōtifici suffectꝰ sedit annis .5. mē. 5. ⁊ dieb⁹ .3. Qui ⁊ si obscuro loco natꝰ: litteratura tūmoribꝰ ⁊ tāto magistratu dignꝰ fuit. Attamē ipsi⁹ igressuꝫ nō eque bonū fuisse ferūt: qa quorūdā ambitione potiꝰ q̄ oīnꝫ bonoꝝ ꝓsensu inijsse pōtificatū. Et qdē pōtifex effectꝰ stati cardinales q̄sdā ꝛsignes viros creauit: quorū opa magnis in rebꝰ postea vsus est. Tandē cū pōtificatū p quinquēnū recte gubernasset moritur: ⁊ cunctis collachrymantibus in basilica lateranensi sepelitur.

¶ Bulicinus

¶ Gulielmus aũt Rogerij ducis filius Apulie ⁊ Calabrie dux: hoc anno postꝙ sexdecim annis regnasset a Rogerio consobrino principatu deijcitur: ⁊ statim apud salernitanuꝫ ꝓncipem ꝓfugiens ibi dẽ sine herede moritᵉ: atqꝫ ita in eo ois Roberti ⁊ Guiscardi familia ꝑ lineã masculinam defecit. Is nãqꝫ Gulielmꝰ Cõstãtinopolim abiẽs Alexij iperatoris filiã in matrimoniũ ꝓmissaꝫ ductur⁹ Calabriã ⁊ Apuliã ꝓuincias suas Calixto põtifici: vt dixim⁹: cõmendauit. Sed Rogeri⁹ altero Rogerio genit⁹ ei⁹ ex materna linea ꝓsobrin⁹ Sicilie comes nil põtificẽ verit⁹ calabriã stati invasit: ⁊ ꝑus dimidiã cepit ꝙ põtifex de ferenda ope cogitare potuerit. Ac sic bon⁹ Gulielmus hic vxore ⁊ dominio simul frustrat⁹ apud Salernitanũ ꝓncipẽ deniqꝫ sine filijs obijt.

¶ Rogerius aũt ꝓdict⁹ Sicilie ⁊ Apulie rex: hoc ãno postꝙ Apuliã ⁊ Calabriã Gulielmo ꝓdicto abstulisset: nõ se viro comitẽ: sed regẽ appellari voluit: ⁊ in eo regno regnauit annis. 23. Hũc Innocẽtius ei⁹ nois ꝟs papa cum aliquãdo in Galucio oppido acriter obsideret Gulielmus eius fili⁹ Calabrie dux vnico ꝑlio liberauit: atqꝫ põtificẽ cũ multis cardinalib⁹ cepit: quẽ nõ ita multo post Rogeri⁹ ipse hac modestia vsus liberũ esse voluit: ¶ Quãobcausam Rogerius quod voluit deinceps a pontifice iperauit ꝑter regiũ titulũ. Verũ cũ postmodũ Innocẽti⁹ ꝓdict⁹ Roma pulsus eẽt: videlicet de Anacleto papa adulterino vtriusqꝫ Sicilie rex ab ipso Innocentio declarat̃: q̃ ex re copijs ⁊ armis ⁊ animis auct⁹: classe ꝑ Aphricã trãsiẽs multas cõprehendit vrbes: ⁊ Tunisij regẽ sibi fecit tributariũ. Inde in greciã traijciẽs Corcirã ĩsulã Corinthiiqꝫ: ⁊ Thebas atqꝫ Euboiã de grecoꝝ imperio abstulit. Delatus quoqꝫ Cõstãtinopolim suburbia eius vidente iperatore incẽdit: eiusdẽ iperatoris edes aliq̃diu oppugnauit. Verũ postea in Siciliã veniens in Venetorũ manus incidit: ⁊ ex suis triremibus ad. 20. amisit: ꝓpter quod timore perterritus salutẽ sibi fuga conquisiuit. Domũqꝫ reuersus baud multopost Panormi moriens Gulielmũ filium successorem reliquit.

¶ Hyems asperrima hoc anno: teste Vincẽtio gallo li. 26. vbiqꝫ fuit: in q̃ qdẽ multa pecora atqꝫ homines periere: ⁊ frugib⁹ exustis miserabilis subsecuta est fames. ¶ Genuẽsiũ victoria.

¶ Genuẽses supiorib⁹ annis pisanis: q maris iperiũ ob naualis glorie potẽtiã sibi vẽdicabãt infensi: hoc anno ꝓtra ipsos pisanos implacabile bellũ susceptunt: ⁊ maxima classe captata vꝫ octoginta triremiũ ⁊ triũ maximarũ nauiũ: ac alioꝝ lignoꝝ trigintaqꝫ cũ ingẽti aio Pisas vsqꝫ navigarũt. Ibidẽqꝫ ꝑ arnũ fluuiũ: atqꝫ ꝑ terrã diu vrbẽ oppugnauere ⁊ multas clades eisdẽ pisanis itulere. Quãobrẽ pisani lacessiti legatos cũ cartha ⁊ attramẽto ad genuẽses misere orãtes ⁊ obsecrãtes vt eos cõmẽdatos suscipent. qa qcqd ꝓciperẽt suis mãdatis obtẽperarẽt. At genuẽses vt pisanoꝝ supbiã cõprimerẽt: eoꝝ domorum tecta vsqꝫ ad ꝓmũ solariũ deponi iusserũt: Quib⁹ gestis etiã plũbinũ oppidũ eoꝝ ceperũt: ⁊ fundit⁹ euerterũt. Quo qdẽ penit⁹ cuerso: viros ac mulieres oẽs captiuas abduxere. Supiori etiã anno genuẽses cũ septẽ tãtũ triremib⁹ vniuersis stupẽtib⁹ duas ⁊ viginti falcatas pisanorũ naues cũ sexaginta coꝝ triremibus ceperant. ⁊ Genuã cũ captiuis innumerabilibus in triũphi modum perduxerunt. Hec Jacobus theologus coꝝ archiepiscopus. 1128 6327

Lotharius nonꝰ germanoꝝ iperator: hoc anno indemortui Henrici iperatoris loco legitimis suffragijs Cesar creat⁹ imperauit annis. xi. Imperioqꝫ susceptoꝝ stati Innocẽtiũ papã a Petro antipapa Roma pulsuꝫ in Lotharingiã gallie apud Laudiũ adijt: ⁊ sui dissensus causaꝫ audire voluit. Quo audito boiez ꝓsolat⁹ ẽ: ⁊ iureiurãdo spopõdit se illũ tutũ cũ oibus reducturũ. Et magno ꝓfecti exercitu cõparato in italiã cũ põtifice venit. Romãqꝫ ingressi põtificẽ nullo ꝓtradicẽte in lateranũ ꝑduxit: ⁊ mira felicitate stati oia ad sanitatẽ redegit. Cui⁹ beneficio devict⁹ Innocentius ipsum iperij corona solemni põpa coronauit. Qui mox in germaniã ad cõprimẽdos Boemoꝝ mot⁹ redijt: ⁊ bis qdẽ supatis iterũ cũ exercitu in italiã redijt: ac romanoꝝ seditiões suppressit. Rogeriũqꝫ ꝓdictũ Apulie inuasorẽ breui italia pepulit: lz negligẽtia põtificũ oia stati recuperauerit. Hic ita iperator multe prudẽtie atqꝫ clemẽtie ꝓnceps fuit. Qui in toto suo iperio nil gessit quod merito ab aliquo rep̃hendi potuerit. Familiaritate nãqꝫ sanctoꝝ viroꝝ: ⁊ ꝑsertim Bernardi abbatis mirifice delectatus fuit. Qui tandẽ de deo: deqꝫ hoib⁹ benemerit⁹ in patriã suã iter faciens Verone defecit. ii29 6328

Innocẽti⁹ ei⁹ nois ꝟs papa: natiõe Ro. patre Joãne de regiõe Trãstyberi: Honorio hoc ãno surrogat⁹ sedit annis. i4. mẽsi. 8. ⁊ die. 8. ¶ Qui põtificatu suscepto statim in Rogeriũ Apulie ducẽ monet: a quo post dira vtriusqꝫ ꝑlia põtifex ipse cũ multis cardinalib⁹ captus est. Sed Rogeri⁹ (vt erat vir prudẽs) capto põtifice reverẽtia ⁊ modestia vsus statim ipsuꝫ libex cũ cardinalibus esse voluit: ⁊ Romã cũ maxima reverẽtia remisit. At põtifex Romã reversus: vbi Petr⁹ romanũ ciuẽ antipapã creatũ ⁊ oia seditionib⁹ plena cerneret reliqꝫ ad multoꝝ edes spectare videret sponte cessit. Et ꝓmo qdẽ Pisas adnauigauit: deide Genuã a qb⁹ oibus piẽtissime ⁊ munificentissime susceptꝰ in Frãciã tuto ꝑsidio ꝑductꝰ ẽ: vbi ⁊ a beato Bernardo viro sanctissimo: ⁊ a cunctis ꝓncipat⁹ qui tũ beatũ Bernardũ maxima veneratione ꝓsequebat̃: q apud mõtẽ clarũ ei rei gratia ꝓuenerãt magnifice suscipit̃. Eoqꝫ loci ꝓsilio celebrato Petrũ antipapã cũ sectatorib⁹ suis cõdẽnauit i belgis. Dein de alia synodo stati in italiã vna cũ Lotharío iperatore redijt. ¶ Celebratoqꝫ ẽt apud placẽtinã vrbem cõcilio Pisas se ꝓtulit: quã quidẽ ciuitatem cum genuẽsi populo iampdẽ dissidẽtẽ ad pacem tãdẽ redegit. His gestis vna cũ iperatore Romã accessit: ⁊ cũ magno exercitu vrbẽ ingressus: nusq̃ antipapa apparente in lateranũ ꝓuenit: atqꝫ ita factiosos ⁊ Rogeriũ Sicilie regẽ ad sanitatẽ ⁊ obedictiã redegit. pp. 172.

Verū dū getura respu. xpiana putaret. Ecce Romani ptra eū comua erigētes senatores more antiq̄ denuo creāt. Qui rēpu. romanā ditionēq̄ ad seculares ptinētē gubernarēt. Unde t pōtifex: vt t bis ēt resisteret apud lateranū pciliū aliud habere voluit. Atq̄ i eo pcilio: Gratiano teste: pstitutionē edidit: Ne qs laycus sub anathematis pena manū violentā in clericū mittere psumeret: sicut habem⁹ in canone. 17. q. 4. c. Sigs suadēte diabolo. Dādauerat itē supiorib⁹ annis in remēsi pcilio subdiacon⁹ t supra sub eiq̄ beneficioꝝ priuatione cōtinenter viuere: vt etiā legit̄ itra decreta. 18. di. c. Decernim⁹: vt hi. Uetuit preterea ne qs epūs in ecclesiastico beneficio sibi succeffōrē pstitueret. 8. q. 1. ea. Apostolica auctoritate. Tādē. ii 43. defunctus apud lateranū sepelitur.

¶ Petrus pollan⁹. 38. Venetoꝝ dux eodē anno quo t Innocēti⁹ bonoꝝ eiq̄ suffragijs creat⁹ dux ducauit annis. 18. vir certe pcilio t manu ꝓmptissim⁹ q ex senatusc̄sulto Emanuelī grecorum imperatori cōtra Rogeriū Apulie regē admodū sauit: t auxilio semp affuit. Quapropter instructa classe maxima Corinthū Thebas Eubotā Corcyrāq̄ insulas ex imperio grecoꝝ ab ipso Rogerio rege: vt dixim⁹: occupatas ipse recepit: ac. 20. ipsius triremes vnico prelio debellauit atq̄ submersit. Insup t Justinopolim vrbem a Justino secundo conditam Venetis acquisiuit. Tādem cum in classico bello continue versaretur: in eo viriliter cecidit: t Venetias cum ingenti luctu delatus in monasterio sancti Cypriani de Muriano sepellitur.

¶ Petrus qdā Roman⁹ ciuis Petri quondā Leonis viri potentissimi hoc anno dum Innocenti⁹ pōtifex in bello capt⁹ cēt: a qbusdā seditiosis antipapa creat⁹ Anaclet⁹ appellat̄. Qui mox in pōtifica tu intrusus: vt seditiosos quosq̄ alliceret vniuersas vrbis basilicas suis thesauris expoliat: t inter cetera a basilica beati Petri crucifixū aureū: t quasdā coronas ꝑciabiles pendētes abstulit: insuper t ciboriū quod sanctus Leo papa sibi extruxerat destruxit. Unde tantam pecuniaꝝ vim conflauit: vt facile legationibus scelleratissimū quēq̄ in suā sententiā traheret. Verū plantula quā nō plantauit celestis agricola cito eradicata est. Quia Lothario imperatore supueniente ipsiq̄ cū eius factione oīno cum rubore depulit: t Innocentium pulsum in sedē collocauit. Ipse autē tādiu in suo sensu obstinat⁹ permansit donec adiudicatus Satbane moreretur. Cardinales autem eius statim cū luctu ad miserirordiā ponticis confugerunt.

6330 1131 ¶ Fulco quartus hierosolymoꝝ rex: Balduini precedētis regis gener t Andegauensiū comes hoc anno regnare cepit: t regnauit annis vndecim: hic qppe xpianissim⁹ vir fuit t in armis acerrim⁹ ꝓpugnator quoadiuxit extitit. Qui vbi hierosolymā t eius regnū auxilio t virtute duorū filiorū acerrime tutat⁹ fuisset: ēt inter cetera virilitatis suc opa turcos agrū ꝓticū incolētes ꝓsepe fudit: t nō solum fudit: sed etiā ad tria milia eorū vnico prelio interfecit: at totidem cepit: quāobrē eisdem turcis maximam timorem incussit. Verūtamen dum aliquando leporem nimium conetur insequeretur casu equi sui corruit: t mortuus est.

¶ Ludouicus ꝓcedentis Ludouici fili⁹ t ipse hoc eodē anno patri frācoꝝ regnū succedēs regnauit annis. 48. vir ingentis animi t virtutis: qui diligēs ea que dei sunt quartodecimo regni sui anno vna cū Conrado Cesare cum ingēti multitudine xpianoꝝ ad expugnationē terre sancte in subsidiū christicolarum quia ibidem sedulo ferebantur deficere animolissime transijt. Ubi cū multa strenue gessisset: t sui aliquando sine ordine pergerent fame oēs oppressi eodem quasi anno domū tristis redijt.

¶ Archiepiscopatus genuensiū hic incipit.

6332 1133 ¶ Syrus genuēsium epūs vir vtiq̄ bon⁹ t multarū rerū scientissim⁹: hoc anno: vt Jacob⁹ theolog⁹ scribit: ex epō ꝓm⁹ genuēsiū archiepūs apud comētū ab Innocētio ꝓdicto pontifice pstituī. Qui t. 3. Corsice insule epōs cū bobiēsi brumacēsiq̄ ac nolensi subditos assignauit. Sedit aūt hic ipse postq̄ id dignitatis munus obtinuit annos viginti. Mā tū genuēses maritimo bello ꝓpotētes eūdē Innocentiū papā a Petro adulterino pōtifice pulsum vna cū pisanis t Lothario iperatore Romā e gallijs tute pduxere: t in sede cū pace collocauere. Quo beneficio deuict⁹ pontifex pus inter genuēses ipsos t pisanos tandē pace firmata genuensem hunc epm qui Mediolanēsi suberat archiepiscopū creauit: eo q̄ vir doctus t singularis virtutis esset.

6334 1135 ¶ Pisanis quoq̄ eodē loco t tpe idē Innocenti⁹ papa in signū retributionis archiepiscopat⁹ dignitatē ꝓtulit tribus alijs Corsice insule episcopis t populoniense sibi submissis.

¶ Calor diuturnus admodū estuās hoc anno in cisalpine gallia tātā siccitatē dedit: vt frugib⁹ vniuersis siccitate eadē exiccatis miserabilis subsequeret vbiq̄ fames. Atq̄ ēt ex eo multis i locis terra somite imixta maximo populoꝝ terrore flāmas emitteret: vnde nō ita multo post lugubris t miserāda pestis in toto pene orbe subsecuta est. Ex q̄ etiam Luci⁹ ꝑs t Celestin⁹ ꝑs summi pōtifices interiere.

¶ ¶ Tēplū aūt Misericordie eā ob rē hac i nostra vrbe Bergomo in honorē beatissime dei genitricis Marie in vrbis foro iuxta cathedralē basilicā idicibili ꝓpe: tū ipensa: tū artis elegātia t lapidib⁹ q̄dratis t sectis a ꝓciuibus nostris ob misericordiā ipsi⁹ genitricis dei Marie hoc estuāti tpe implorādā hoc anno ceptum fuit: atq̄ ide per tempora eximia pulchritudine ꝓsumatū. Eo nanq̄ tempore Bergomēses nostri fundatores vt ita dixerim: Misericordie tēplo: cū multi fame t peste laborarēt etiā misericordie loca plurima ad elemosynas clā t apte pauperib⁹ erogādas in vrbe t extra extruxere: q̄ vsq̄ in presens tanta cū religione t pietate in vnuꝝ collecte exercuit: vt in tota italia cidē loc⁹ ꝓsimilis

non

non inueniretur.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Baliardus natione gallus phūs peripateticus ⁊ multarū scientiarū eruditissim⁹: his tpib⁹ pari sius floruit ⁊ multa edidit. Is cū aliquādo de fide nostra in gbusdā articulis nō recte sentiret: Ludouico rege presente: quorundā epoꝝ ⁊ abbatū synodo congregata rationib⁹ gdem euidentissim⁹ conuict⁹ nō modo sui erroris sententiā mutauit. Verū etiā monachicū induit habitū: ac deinceps vna cū q̄busdā discipulis in deserto loco secessit: ⁊ ibidē cunctis diēb⁹ vite sue sanctissime vixit.

¶ Hilbertus etiā phūs natione britānicus eo etiā tempore magno in precio apud gallos habit⁹ fuit qui tante fuit doctrine q̄ ob scientiarū varietatem illis in locis vniuersalis doctor appellat⁹ fuit. Scripsit autem plurima que videre minime potuit.

¶ Richardus aūt monachus de sancto Victore: vir quidē doctrine prestabilis: ⁊ sine vlla dubitatione disputator acutissim⁹: p hec quoq; tpa (teste Vincentio gallo) Parisi⁹ clarissim⁹ ⁊ inclyt⁹ fuit. Qui p̄ter sanctitatē etiā ifrascripta grauiter gdem ⁊ copiose edidit opuscula: videlicet.

De trinitate pulchre	li.6. icipit: Si ad sublimū	De ptāte ligādi ⁊ soluēdi	li.1. Quecūq; ligaueris
De spū blasphemie	li.1. Que in euāgelio	De differentia peccatorū	li.1. Cū questionē tue
De ptāte iudiciaria	li.1. In regeneratione	De.12. patriarchis	li.1 Beniamin adole.
De verbis apostoli	li.1. Queris quomodo	De statu hominis	li.1. Omne caput

Super Baniclem li.1. Quid illud habuit ⁊ sermones ad populum elegātes ⁊ doctos.

¶ Conradus ei⁹ nois 6s: genere Sueuus: decim⁹ germanoꝝ iperator: hoc anno Lotbario suffectus imperauit annis.15. Hic p̄mo Bauarie dux ⁊ Henrici quarti nepos fuit: princeps siquidem iclytus ⁊ clemēs existens a diuo Bernardo abbate plurimū dilectus fuit: cui⁹ gdē hortatu in saracenos crucē vna cū Ludouico Francorū rege: ⁊ Alphonso Hispanie ac Henrico Anglie regibus: aliisq; plurimis p̄ncipib⁹ sumpsit: vnde magno cruce signatoꝝ cōparato exercitu Constantinopolim p̄mo peruenit: vbi ab Emanuele grecoꝝ iperatore precibus cōpulsis Iconiū grecorūq; oppidam optime munitū ⁊ frequentissimū obsedit. Pollicitusq; est idē grecus iperator se oia que exercitui erāt neccessaria ministraturū: dūq; castrū a nostris obsideret: scelest⁹ iperator greca vsus in fidelitate gypsum farine immiscuit: ⁊ maximā q̄ntitatē in exercitū misit. Būq; ex ea panis p̄fect⁹ fuisset: ⁊ ex eo exercitus comedisset: mox tot milites periere: vt omissa obsidione in Thraciā secedere oportuerit. tādē Hierusalē gueniens multa circa Damascū p̄misit certamina. Cūq; magnis conatib⁹ eā obsideret ⁊ milites fame sitiq; plurimū laborarēt: non sine p̄tumelia obsidionē soluit: ⁊ diminutis variis cāstrorum exercitibus in Europā tandē cū Ludouico francoꝝ rege venit. Et sic deniq; Conradus hic anteq̄ iperialē benedictionē percipere potuisset e vita excessit. | ii37 | 6338 |

¶ Edessa aūt Mesopotamie ciuitas ab hebreis Arach vocata: hoc ipso anno ab Alach turcorum p̄ncipe capit̄: ⁊ in suā potestatē reducit̄ vbi occisis oībus fidē xp̄i negare recusantibus etiā in dedecus xp̄iani nois ibidē nobiles matronas capiens sup altare sancti Joannis Baptiste: quod sciebat a nostris p̄cultum esse stuprare fecit. Ea.n. vrbs rages fuit ad quā Thobiā filiū suū misisse: sacra Thobie tradit historia: quāq; Thadeus apostolus ad fidē xp̄i conuertit: ⁊ in qua beati Thome apostoli ossibus decorata. Abbagarus rex regnū obtinuit. qui. s. Abbagar⁹ datis ad Jesum dūm nostrū epistolis scripta manu dei respōsa percipere meruit: q̄ a tpe cuersionis Hierusalē. 44. āīs xp̄ianis parucrat. | ii40 | 6339 |

¶ Balduin⁹ hui⁹ nois tertius: gntus hierosolymoꝝ rex: hoc anno Fulco patre ei⁹ defuncto in regnū succedēs regnauit annis.24. Vir ⁊ ipse strēnu⁹ q Conradi expeditione dānatus Ascaloniā vrbem diu a xp̄ianis obsessam vi cepit: ac Haçā antiquissimā vrbē penitus derelictā reedificauit: ⁊ militibus tēplarijs ad inhabitandū p̄cessit. Tanti quoq; animi ac magnitudinis fuit: vt etiā turcorū satrapas bic ricontinuos opprimētes aggredi ausus fuerit. Ex qb⁹ plio supatis quinq; milia iterfecit. Et deide Nozādinū damascenoꝝ militie p̄cipē suos agros infestantē magna clade affectū vsq; ad Damasci menia p̄secut⁹ fuit. Deniq; sine liberis deficiens Almericū fratrē habuit successorem. | ii41 | 6340 |

¶ Celestin⁹ 6s papa natione tbuscus ex quodā sancte Felicitatis castro nat⁹ Guido antea vocatus: hoc anno in Innocentij locū oium p̄sensu pontifex creat⁹ sedit mēsibus.5. Hic beat⁹ tantū modo in hoc dici potest: q̄ nullis seditionibus toto suo pōtificatu vexatus fuerit: p̄pter hanc: vt arbitror causam: qa vbiq; peste laborarum est: ex qua etiā ipse mense q̄nto defecit: in lateranensi basilica sepultus fuit. | pp.173. ii45 | 6344 |

¶ Luci⁹.3. papa natione bononiēsis: patre Alberto: post Celestinū pōtificē p̄dictū sedit mē.xi. ⁊ die.4. hic tituli sancte Crucis in Hierusalē p̄sbyter cardinalis fuit: quā qdē basilicā ferme totā collapsam p̄p̄ijs expēsis restituit: qui initio pōtificatu nil p̄termisit quod ad expeditionē hierosolymitanā admodū necessariū pertinebat. verum ⁊ ipse dum in his versaretur peste absumitur: ⁊ in lateranensi basilica sepelitur. | pp.174 ii46 | 6345 |

¶ Joannes de temporibus sic appellatus: vt chronice omnes tradunt: hoc eodem anno cum.36i. annis vixisset: in gallijs moritur: quem Caroli magni armigerum fuisse tradunt.

¶ Moneta genuēsibus conceditur.

¶ Genuēses hac tēpestate cū ⁊ vitione diuitijsq; ac gloria admodū clari haberent̄ a Conrado isto Cesare signandi pecuniā ⁊ aurēā ⁊ argēteā p̄uilegiū obtinuerūt cū ipsi⁹. s. nota: qō ⁊ nūc vsq; apud

eos in fide premissoꝝ fideliter seruatū est. Nā vsq; ad id tempus. vt Jacobus cox theologus refert Genuenses nūi papienſi moneta: t quibuſdā paruulis: qui Brunetti dicebant vſi fuerant.

ffp.175. 6346 ū47 EVgenius ei⁹ nois.3. papa: natione piſan⁹: ſancti Anaſtaſij abbas: qué beatus Bernardus monachū fecerat: poſt Luciū pontificé papa electꝰ ſedit annis.8. méſi.7. t die.20. Hic vir prudentiſſim⁹ t optim⁹ fuit qui romanoꝝ conat⁹ intelligés: qui ſcilicet ſenatores ſuos confirmari oino volebāt ad farſenſe monaſteriū noctu in ſabinos abijt: ibiq; conſecrat⁹ ſtatim Romā redijt: t molestates romanos moleſtare cepit: qui pace petita magiſtratu ſe abdicarūt. Sed paulopoſt intelligens doloſe cōtra eū romanos agere tybert diſabiit: qué romani nō ſecus q̄ Helaſiū olim cū ſagittis perſecuti ſunt. Ille autem Piſas t deinde in Franciā nauigauit: vbi reperto Bernardo patre ſuo ad Ludouicū Francie regē ſe contulit: illūq; cruce ſignauit: t multos cū eo in turcos t ſaracenos animauit. Inde regis auxilio fretus Romā redijt: t a romanis cū magno apparatu t eximio oium expectatione exceptꝰ eſt. Verū cū tybur recreandi animi gratia ꝓceſſiſſet: nō ita multopoſt ibidē vita diſceſſiſſet Romāq; delatus in baſilica beati Petri ſepelitur.

¶ Dominicus mauroceno eius nois ſeptim⁹: quadrageſim⁹ Venetoꝝ dux: eo anno quo Eugenius oium cōſenſu dux creat⁹ ducauit annis.7. Hic nāq; verus t integer ac apertus vir fuit: qui ſine ſimulatione: ſineq; fictione xp̄ianá religionē quoad potuit ītus t extra exoluit: t ꝓpterea claſſem ſubſidiariam in auxiliū xp̄ianoꝝ in Aſiā miſit: paciſq; amator exiſtēs bella inuitꝰ ſuſcepit. Sed edificādi ſtudio vehementē curā exhibuit. Quā obrē Venetiā vrbē maximis edificijs ſua cōmuni impenſa exornauit. Et inter cetera ſancti Marci turrim cāpanariā excitauit: ſuoq; hortatu t exēplo boſpitale in canali orphani ripa edificatū fuit: Et licet in tanto faſtigio collocat⁹ cēt: nunq̄ tamē litterarū ſtudiuꝫ intermiſiſſe legitur. Moriens tandē cū maximo omniū luctu apud ſanctam crucē ſepelitur.

6348 ū49 ¶ Genuenſes xp̄ianiſſimi t magnanimes viri hoc āno Eugenij pape hortatu claſſem centū t.63. galeaꝝ ꝓtra turcos t ſaracenos q̄ xp̄ianos crebris incurſionib⁹ infeſtabāt armauerunt: t vna cū barchinonēſi p̄ncipe in armariā ꝓficiſcunt: vbi t hoſtili animo turcos ac ſaracenos inuadūt: cū quib⁹ prelio ꝓſerto diu t acriter maxima cū cede pugnauerunt. Tandē genuenſes ſuperiores exiſtentes ipſis barbaris ingentē cladē dedere. Nā cū in eodē prelio ad viginti milia interfeciſſent: vrbē t quecūq; in predā data etiā decē milia vtriuſq; ſexus ex ea capta cū ingenti gaudio: vt Jacob⁹ eox theolog⁹ ſcribit: Genuā in triūphi modū pduxere: Quoꝝ ſpolijs genuēſes mirū in modū ditati etiā ex ipſoꝝ manubijs multa donaria in auro t argento eox eccleſijs obtulere.

¶ Norwegia ꝓuincia: bis quoq; tpib⁹ Ciuitatis p̄dicatione albanenſis epi xp̄i fidē recepit. Ob cui⁹ beneficium atq; virtutē: poſtea Anaſtaſio quarto defuncto maximo oium conſenſu pontifex creat⁹ Hadrianus quartus appellatus eſt.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Gratian⁹ ſancti Proculi monach⁹: patria etruſc⁹: tēpeſtate iſtac apud Bononiā italie vrbē ob ei⁹ ingenij t doctrine magnitudinē maximo in precio habit⁹ eſt: vbi inter cetera ſue lucubrationis opa decretoꝝ librū accuratiſſime collegit. Cui⁹ p̄cipiū eſt: Humanū gen⁹ duob⁹ regit. Quō quidē celeberrimū op⁹ Eugeni⁹ pōtifex approbauit: t legēdū publico Gymnaſio ꝓceſſit. Ipſum aūt librū in tres diuiſit ptes: vz diſtinctiones cauſas t de conſecrationib⁹. Primā aūt partē in vnā t cētū paruiculas diſtinxit. Secūdā in.36. cauſas. Ac tertiā de conſecratione nuncupauit: eo q̄ ita iā inceperit. Et hanc quoq; in gnāq; diſtinctiones diuiſerit. De quib⁹ hij extāt verſus: Una cū cētū diſtinctio ſit tibi prima: Ac.36. cauſe ſunt parte ſecunda: Hanc finit t cōplet dictio quinta.

¶ Petr⁹ lōbard⁹ pariſiēſis epūs: ex Novaria ciſalpine vrbe oriūd⁹: p id quoq; tūs: vt Vincēti⁹ gall⁹ teſtat: apud Pariſiū inter doctos nō ſolū ſue etatis: ſed t pōrū ſeculoꝝ litteris ornatiſſim⁹ t bonitate vite atq; ingenij acumine clariſſim⁹ t celeberrim⁹ fuit. Cui⁹ rei gratia quattuor ſententiarū libros accurate doctiſſimeq; cōpoſuit: cui⁹ libri p̄cipiū eſt: Cupiens aliquid de penuria. Indeq; pſalteriū totum: t Pauli epl̄as optime gloſauit: atq; ſermones multos t doctos atq; elegātes ad populū habuit.

¶ Petrū ꝓterea cognomēto Comeſtorē: p̄dictis nō carne ſed virtute fratrē: t ipſe cadē etate t tēpeſtate in gallijs floruiſſe: Vincentius gall⁹ affirmat: q vtriuſq; teſtamenti hiſtoriā diligenter t accurate explanauit: cuius p̄cipiū eſt: Imperatorie maieſtatis. Alia etiā nōnulla edidit: ſed t verſus quo dam in laudē beate virginis Marie pulcherrimos cōpoſuit.

¶ Auicena quoq; biſpalēſis medic⁹ oium clariſſim⁹ eminētiſſimi ingenij vir: de cui⁹ vita nil certus ferme habet: bis tpib⁹ vniuerſo orbi clariſſimus habet: quē Adelue t Joar medici Alboalim vocāt: ſed vulgares Bythinie regē fuiſſe dicunt: t ab Aueroi medico venenatum tradūt: ſed anteqū periret ipſe illū Aueroim iterfeciſſe: qui cū in omni doctrina eruditiſſim⁹ eſſet: librū excellēciſſimū compoſuit in quo omnē logicā: oēmq; naturalē philoſophiā multis volumin⁹ cōplecti voluit. Metaphiſicam deinde accuratiſſime enucleauit. Diſtinctiuſq; ac clarius pre ceteris medicis poſt alios medicos in lingua arabica poſtq̄ oiuꝫ medicoꝝ ſcripta vidiſſet medicinā oēz in gnque libris deſcripſit: in gb⁹ ſe Galieni iterp̄tē appellat. Scripſit quoq; t de virib⁹ cordis: de tyriaca: de diluuijs cantico⁹ etiā librū edidit. De alchimia ad Aſſem phūz. Inſuper t liber quidā: qui de colica tractat eidem aſcribitur.

¶ Aueroys q̄z medic⁹ cognomēto Cōmētator: phūs gdē clariſſim⁹: t ipſe apō Cordubā Hiſpanie vrbem

vrbem hoc tpe: vt ex libro eius qui de celo tractat habeꝝ floruit: ⁊ multa cõposuit: ⁊ adeo excellẽter in eẽs Aristotelis libros scripsit: vt cõmẽtatoris cognomẽtũ ꝓmeruerit: deinde de substãtia orbis: ⁊ de sectis cõposuit: ⁊ Librũq; p vlcherũ de medicina collegit: atq; de tyriacha: ⁊ de diluuijs: ac alia multa edidit: Auicene enim medici emulus ⁊ inimicissimus.

¶ Iour etiã medicus cognomẽto sapiẽs bis tẽporibus fuisse ⁊ claruisse ipsemet in .15. tractatus sui: qui de Tyasci inscribiꝝ li. 5. 2. c. 5. testatus est: atq; cũ Aboali Auicena in carceribus fuisse in eodem libro meminit. Hic cũ esset eruditissimus vir libꝝ medicine noie Tasyruz ad quendã regẽ dedit. Indeq; nõnulla cõsilia cõposuit: dicitq; se vniuersam medicinã amplissimo volumine cuoluisse.

¶ Ricardus cluniacẽsis monachus disertissimus vir: ⁊ ipse hac etate claruit: ⁊ quedã: vt Vincẽti⁹ gallus testaꝝ: cõposuit: ⁊ inter cetera historiã multoꝝ tẽpoꝝ elegãti stilo conscripsit: quã multi scriptores magnificũt. Ex qua idẽ Vincentius in suo speculo multa excerpsit.

Anastasius .4. papa natiõe romanus: ex patre Benedicto natus: sancti Ruffi vilctrene diocesis abbas: Eugenio põtifici hoc anno suffectus sedit annis .2. mẽsi. 4. ⁊ dieb⁹ .24. vir certe pietatissimus ⁊ multe misericordie insignitus: qui cũ in tota ferme europa fame ⁊ graui peste laboraret clam ⁊ aperte largas pauperib⁹ elemosynas etiã extra Romanã vrbẽ prebebat. Hic itaq; põtificatu adepto mox calicẽ pulcherrimi operis pondo marcharuz .20. ⁊ aliã quedã donaria latera nẽi ecclesie cõdonauit: palaciũ deinde peregregiũ apud sanctã mariã rotundã edificauit. Cunctz religiosos viros plurimũ veneraret: ⁊ priuilegijs amplissimis ⁊ gratijs cõmunitus: ⁊ ꝺ̃ maxime Guliel-mũ cremitaꝝ sancti Augustini fratrẽ olim Aquitanie ducẽ summa deuotione cõplexus est: vt infra de eo dicetur. Multa enim tum ad dignitatẽ ecclesie: tumq; ad ornatũ vrbis facere statuerat: qꝺ ⁊ fecisset: nisi immatura morte preuẽtus fuisset. Tandẽ viam vniuerse carnis ingressus in laterancnsi basilica sepulchro porphyretico sepelitur. ꝓ̃p. 176. 1153 6352

¶ Alphonsus Hispanie rex eo ipso anno quo Anastasius pontificatũ inijt ab expeditione hieroso lymoꝝ rediẽs cũ domũ applicuisset: statim moriꝝ: ⁊ in eius loco Sanctus natu maior subrogaꝝ. paulopost Ferdinãdus frater: qui ⁊ ipse in Arabia accedẽs ibidẽ pro xpi noie bellãdo interijt. Quo mortuo eius filius Alphonsus noie successit. Nec quantũ quisq; coꝝ regnauerit cõpertum habemus.

¶ Thomas cantuariẽsis archiepus vir gdẽ optimus ⁊ sanctissimus: hoc anno ab Henrico Anglorũ rege martyriçaꝝ. Is enim quũ iura sua ⁊ ecclesiasticas dignitates: quas sibi ꝑdictus rex: ⁊ publica eius potestas vsurpauerat resarcire: ⁊ in statũ pristinũ reuocare anniteret post exiliũ dãna: contume lias atq; opprobria: postq; parentũ ⁊ amicoꝝ ꝓscriptionẽ ⁊ alia atq; alia supplicia: tandẽ martyrio coronatus est. Qꝺ̃ quidẽ scelus cũ ex cõiuratiõe Henrici regis factitatũ affirmaret: ipse rex cõfestim se falso accusatum per oratores apud Alexandrũ pontificẽ maximũ iuramento purgauit. Verum Alexãder auditis ⁊ cognitis crebris ipsius beati Thome miraculis cum in sanctoꝝ catbalago asciri pstit. Eius autem vitã quidã Joannes episcopus conscripsit.

Federicus ꝑmus cognomẽto Barbarossa natiõe Sueuus .xi. germanoꝝ impator: hoc anno post Conradũ germanũ suũ delectus impator imperauit annis .37. q creatus augustus cõfestim in Italiã descẽdit. Ingressusq; lõbardiã Berdonã vrbẽ tũc insignẽ eidẽ nõ obtẽperãtem aliquãdiu obsedit: quã cũ tandẽ vi obtinuisset militibus suis in ꝑdã dedit: q̃ capta ⁊ spoliata celeri gressu Romã cõtendit: ingressusq; vrbẽ ⁊ ex more põtifice salutato ab eodẽ imperij coronã apud sanctũ Petrũ accepit. Verũ dum põtifex Hadrianus ipsum incoronare statuisset: ne qd tumult⁹ excitaret: Leomne portas claudi fecit. Ex quo populus romanus indignatione cõmotus vi p Hadriani pontẽ in vaticanũ erupit: ac impatoris familiaz inuasit: ⁊ multos vulnerauit. In quos mox vltiõ ab exercitu impatoris facta est. multos. n. Romanoꝝ aut cecidit aut captiuauit. Sed impator põtificis ꝑib⁹ delinitus cõfestim captiuos icolumes dimisit. Hec ita multopost dũ in germaniã rediret Cremonã cisalpine gallie ciuitatẽ obsedit: ⁊ multis incursionibus afflixit ⁊ lacerauit. Mortuo deide Hadriano põtifice successoꝝ eiusdẽ admõz aduersari cepit. vnde ⁊ q̃ttuor põtifices scismaticos cõtra cũ successiue creare fecit. quoꝝ qdẽ seditionib⁹ ⁊ perturbationib⁹ ecclesia romana fere collapsa ẽ. Quibus iniurijs pmotus põtifex Alexãder Fedricũ ipm ⁊ scismaticos põtifices suos anathematis vinculo colligauit. Quãobrẽ Federic⁹ oẽm ecclesie ditionẽ pulso Alexãdro occupauit. ⁊ cũ multe eidẽ ciuitates resisterẽt: oẽm fere cisalpinã vastauit. Sed dũ in põtificẽ nimiũ exardesceret ⁊ crudesceret: ⁊ q̃ maxime in lõbardia ihumaniter iperaret: Hualuagn⁹ Anglerie comes ⁊ tũc Mediolani pncipes adiuuantib⁹ socijs ciuitatib⁹ eius copias ita frequẽtib⁹ plijs attriuit: vt cũ põtifice libenter pacis federa inire coactus sit: ⁊ maxime q̃ Otho eius filiꝰ a Sebastiano Venetoꝝ duce captiuꝰ tenebaꝝ. Eas ob res impator Venetias ad Alexandrũ põtificẽ humiliter accessit: ⁊ ibidẽ deposito impiali vestimẽto in ianuis basilice beati Marci populo vniuerso astãte ⁊ spectãte humi se pstrauit: ⁊ veniã põtifici Romano supplicit exposulauit. Qui susceptа penitẽtia ⁊ obedientia itegra ꝓmissa iureiurando pacem firmauerũt. Atq; ita Venetoꝝ opa Federicus absolutiõis beneficiũ ꝓmeruit: ⁊ ecclesie romane reconciliat⁹ fuit. Hic ex sentẽtijs bene ⁊ optime gestis: Federicus magno sibi exercitu cõpato ꝑ Syria expeditionẽ sumpsit. Et p Vngariã iter faciẽs tandẽ Cõstantinopolim puenit vbi Isaac grecũ impatorẽ offendit: q Federici potẽtiã veritus traijcere baspborum oratus est. Transmissis itaq; copijs

Federicus primo Philomenā vrbē de turcis accepit: ac Iconij agrū vastauit. Indeq; cū multas barbaris cedes dedisset: tandē Armeniā minorē totā occupauit: t in suā potestatē redegit. Ibidēq; cōsultus dū aliqū rapidū amnē lauādi causa inexplorato ingressus fuisset: ab aqs suffocat̄: cuius summus tādē a filio reptū Tyrū pducit̄: atq; ibidē cū maximo oiuz luctu sepelit̄. Quo mortuo filiꝰ eius exercitū in antiochenū agrū pduxit: vbi t ptim morbo: ptimq; fuga tādē ꝓsumptꝰ est. Fuerat.n. Federicꝰ bie magnanis: largus: strēnuusq; atq; facūdꝰ: ac i oibꝰ semp gliosus: de cuiꝰ gestis ēt mlta infra dicem⁹.

6353 | 1154 | ¶ Vitalis michael. 41. Venetoz dux Dominico maurocēno duci hoc anno surrogatꝰ sedit annis. 17. De isto nil memorie dignū habemus nisi q; cū regnasset annis. 17. ob eius ipudentiā apud plebē ponte anno etatis sue septuagesimo a populo obtrūcatus fuit: eo q; classem peste infectā in vrbe intro duxisset. Eoq; sic mortuo corpus eius apud sanctū Zachariā sepultum fuit.

6354 | 1155 | ¶ Gualuagnus aūt Anglerie comes t Mediolani ꝓceps: vnicus Andree principis filius: hoc anno patri in regnū succedens regnauit annis. 27. Vir certe inclytus t celebri laude dignus: qui ab paterno patri in regnū succedens regnauit annis. 27. Vir certe inclytus t celebri laude dignus: qui ab patrētis sui equitate minime exorbitauit: ꝓter hoc q; belluz pacis semp carius habuit. Dixit.n. se cum nunq; acturū: nisi si aut in hostes rueret: aut fugientes insequeret: qō bene pie mortuo ostēdit: quia de nihilo aliud q; de bello gerēdo meditabat̄. Unde ꝓcipatu uito primo suo cōgressu in laudenses mouit: quibus superatis t profligatis etiā papienses sibi infensos plurimū lacerauit ac cremonenses pari mulcta affecit: postmodum contra comenses: qui predictis ciuitatibus presidia tulerant: properauit: t eoz ciuitatē perturbauit. Hinc exercitu congregato in Gulielmū montisserati tunc Marchionem duxit: quem Casali obsidione concludens eo vsq; ipsum perduxit: vt pre fame mulos t mures ac herbe quas pecudes non comedunt oppidanis pro summis delitijs haberentur. Tandez ne fame deficeret deditionem fecit: t eo cum omnibus capto vectigalem sibi constituit. Contra Federicum decumum iperatorem: qui cum in Mediolano obsederat multoties cum ingenti virtute dimicauit: atq; eius legiones sepissime profligauit. Et licet pro vrbe ꝓseruanda multa icōmoda t dāna atq; vulnera in ꝓprio corpore ptulerit: attamē nunq; aio cōsternatus fuit. Post multas denq; ꝓcertationes t vastatiōis indeis ꝓdentibus ciuitatē impator cū exercitu ingredit̄: t cūcta in direptionē data rapinā crudelitatē exercuit: vt nō etati aut sexui parcere voluerit: sed oēs cedi t ꝓ seruis haberi mādauit. Ablatez Mediolanēsiū opes t domus diruit: etiā menia cūcta p circuitū penitus euertit: vbeq; solo equata Federicus aratrū p circuitū duci t sal spargi precepit. His gestis Gualuagnus cū Joanne episcopo ac multis ex vicecomitū familia captis in germaniam ad perpetuos carceres relegantur. Hūc itaq; Gualuagnū captū Federicus: vt aiūt: triduo sub mēsa ad modū canis tenuit: t multis flagellis cedi fecit. pduct⁹ aūt in germaniā t in ꝓpedib⁹ cōiect⁹ multis annis afflict⁹ fuit. Post multos annos Gualuagn⁹ ꝓpedib⁹ fractis: custodibusq; interfectis in italiā cū rustico habitu venit: vbi mediolanēsiū ciuibus ꝓuocatis: t in vnū collectis: adiuuātib⁹ socijs ciuitatib⁹ ac grecoz iperatore ab integro ciuitatē reposuit: ac menib⁹ munivit: t ꝓ viribꝰ cūcta restituit. Tādē Gualuagnꝰ hic vir inuictissimꝰ cūctis filijs eiꝰ ꝓuatꝰ animi dolore t senio grauatꝰ egritudinē ꝓtraxit: atq; die quito quo egrotare cepit vitā cū morte mutauit: q fuit annus dñi. 1182. Quo sine virili sobole defuncto mediolanēses ꝓ senatū more ppli Rome se suaq; rexere: ac ita p duos t. 50. annos vsq; ad Turianoz tyrannidē seruatū est.

ꝑp. 177 | 6355 | 1156 | Adrianꝰ q̄rtꝰ papa ꝓfessione monachꝰ: t gēte anglicꝰ: Anastasio pōtifici hoc āno succedēs sedit annis. 4. t mē. x. Hic cū esset egregiꝰ declamator ab Eugenio tertio in Norwegiā pro ciā ꝓuertēdā missus fuit: t illā ad xpi fidē ꝓuertit. Qui magistratu suscepto minis ac pcibus a ro. populo tētatus fuit vt liberū vbis administrationē cōsulibus relinqueret: qō se factuz constantissime recusauit. Quāobcausaz popul⁹ indignatꝰ cardinalē vnū multis affecit vulneribꝰ: vnde pōtifex eos acerba t dura execratiōe ac interdicto ꝓsecut⁹ est. Inde fecit in Gulielmū Sicilie regē q multas ecclesie occupauerat vrbes. Uerū postea pōtifex est in gratiā receptū oia errata pcepit. Hic itaq; roma nā ditionē plurimū auxit: t circa lacū sancte Christine seu vulsinū mlta castella erexit atq; munivit: t p̄dia comitib⁹ coemit: t Radicophonū oppidū muris ac turribꝰ inexpugnabilib⁹ cōmunivit. Primusq; pōtificū vrbē inhabitauit: quā etiā menibus t edib⁹ cultiorē reddidit: vbi aliquātulū moratus Romam reuersus est. Sed ibidē malignam consulū conversationem odio habens Agrignanum petijt: ibiq; moriēs corpus suum Romā delatum in beati Petri basilica sepelitur.

¶ Gulielmꝰ Rogerij regis filius bs Apulie t Sicilie rex: hoc āno ꝓi in regnū succedēs regnauit annis. 12. licet sint q dicāt. 15. Hic pie defuncto: vt erat aio ferox: mox Beneuētana suburbia: caperanūq; ac bancū in bernicis de ecclesiā occupat: ꝓpter qō Hadrianus pōtifex cū graui anathemate notat. Sz paulopost Gulielmꝰ vbi intellexit Emanuelē grecoz impatorē quinque milia librazz auri pōtifici abstulisse vt Gulielmū Italia fugaret: imō ei tres apulie ciuitates ex fedre ꝓmitteret. Eo audito sanam Gulielmus hic ad misericordiā pōtificis recurrit: t ei oia ablata restituere cōpromisit: atq; vltra alia nōnulla oppida tradere Romanosq; rebelles subigere ac aurū qō grecus obtulerat ꝓsoluere si cū absoluer⁹ t in regnū ꝓfirmaret. Que res admōz pōtifici placuit: vez gdā cardinales anarinia dueti ibonū ipediuere. Gulielmꝰ aūt indignatiōe ꝓmotꝰ mox cū paratissimo exercitu Apuliā ingressus copijs grecoz t appulorz plio supatis oia vastare cepit. Quāobrē Appuli t Salētini cōpulsi ei deditionem fecere. pontifex vero cardinalibus indignatus q; malū cōsiliuz dedissent: Gulielmū ad se vocatum in

gratiam recepit: ⁊ vtroq; regno eum cõfirmauit: adhibito prius sacramento se nil amplius deinceps moliturum: q; romanã ecclesiã offenderet inde eo ⁊ deinceps singulis annis Apulie reges vectigal põtifici romano persoluere cõsueuerunt.

¶ Gulielmũ etiam eremitã ordinis nostri virũ vtiq; sanctissimũ olim Aquitanie ducẽ ⁊ Pictauiensiũ comitem: per hec quoq; tpa in gallijs virtutibus ⁊ miraculis clarũ fuisse cõstat: q; a primeuo iuuentutis sue beato a Bernardo abbate sufficiẽter edoctus dũ cunctis eccliõr haberẽt: morte pre oculis sibi cõstituere voluit: timẽsq; ne aliquãdo morte subitanea raperet spretis seculi põpis in vastã eremũ secessit: ⁊ ibidẽ sub diui patris Augustini regula pfect⁹ Christi seruus esse cepit. Factusq; religiosus deinceps quãto in seculo altior in honoris cacumine fuerat: tanto se humilius sub cõditoris sui regimine subdidit. Et sicut antea insignis ⁊ loricatus barbaros ⁊ hostes propulsare cõsueuerat: ita in deum cõuersus loricã sup nudũ induẽs crebris oratiõibus: vigilijs: ieiunijs: disciplinisq; corpus suũ indesinenter affligere voluit. Quibus armatus ꝑsidijs hostes spirituales atq; peccata colluctãdo sup̃auit. Hanc ob rẽ multi nõ modo seculares: verũ ⁊ eiusdẽ ordinis fres atq; alij priuati: quibus vite ipsi⁹ fama nota fuerat: ad eũ cõfluebant: ⁊ tanq̃ bonũ patrẽ ⁊ doctorem: ordinisq; instauratorem paruo adhuc sub tugurio boni obseruabãt discipuli. Is cũ cisterciensiũ ordinẽ in gallijs modico tẽpore plurimũ auctũ: ac maximo in precio habitũ: suũq; eremitaꝝ ordinẽ adeo in oibus labefactũ: dirutũq; atq; vastatũ: vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabẽtia nãq; videbat monasteria: collapsa oratoria: desertos hortulos: ⁊ quid plura? laborante prorsus omniũ religiositatis charitate ⁊ inopia ordinẽ offendit: vt nullũ ferme religionis indiciũ in eo videbatur. Ordinis itaq; sui vir sanctus calamitate ꝑmotus: animũ ad instaurandũ ipsum: moresq; religiosoꝝ suorum cõponendos ita adiecit: vt breui cõualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasteriorum ad se restitutoꝝ meliorẽ faciem ordo ipse eremitarum diui Augustini in Gallijs pre se tulerit. Hanc ob rem ordo ipse ea in regione cum nõ n ordo patrẽ: verum etiã ordinis conditorẽ appellauit: vnde ⁊ deinces ordinis fratres nõ Augustinos sed Gulielmitas vulgo appellauit. Hic itaq; cõcessione Anastasij pontificis ac Hadriani eius successoris relicta eremo ciuitates ꝑmus ex eremitis incolere cepit: ⁊ primũ monasteriũ apud Parisiũ sub mẽdicitatis titulo extruxit: qõ etiã Carthaginẽsis frater in fasciculo tẽpoꝝ cõtestatus est. Huius autem precipuus Albertus gallus fuit: qui viuendi modũ sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinẽ postmodum auxit: ⁊ rigore cõtinuit. Hic siquidẽ Gulielmitaꝝ titulus in gallijs vsq; ad innocẽtij quarti pontificis tẽpora perseuerauit. Verũ eo mandãte post habita eius deuotione ⁊ oibus diui patris Augustini eremitis ad ciuitates vbiq; accersitis idẽ põtifex Innocẽtius ⁊ successores oẽs sub vno titulo eremitarũ sancti Augustini appellari voluit atq; ꝑcepit. Erũt forte q; a durato iam calcibus tramite exorbitent ⁊ clament me temerariũ fore religiosum: eo q; ꝑsumã hoc in loco dicere ea que multis incognita sunt: vt hunc patrẽ Gulielmũ ordinis eremitaꝝ diui Augustini fuisse fratrẽ dicere ausim. Sed si ipsi veterũ pontificũ annales ⁊ scripta (prout diligenti cura fecimus) perlegerint: nec dubito quin comperiant me hoc in loco vbicũq; vera dixisse. Qui si religiosi sint autẽ taceant: aut eos poeniteat: aut certe legant: cum inter alia crimen hoc minime deceat religiosum. 1157 6356

¶ Hereses vualdensiũ seu pauperũ de Lugduno q; hoc ipsum tẽpus initiũ sumpsit: cuius qdẽ auctor quidã noie Vualdo lugdunẽsis ciuis fuit. Is cũ diues admodũ haberẽt: opibus relictis ⁊ pauperibꝰ erogatis diabolica quadã suasione ductus euangelicã paupertatẽ oĩmode obseruare statuit. vnde cũ idiota esset: quosdã vulgares libros cũ quibusdã sanctoꝝ dictis sibi cõscribi fecit: quos nõ sane itelligẽs suo inflatus spiritu ꝑdicãdo sanctoꝝ aplorũ officiũ sibi vsurpare curauit. Cõgregatis itaq; innumerabilibus q̃si discipulis multos ⁊ qdẽ pessimos errores disseminare cepit: ꝓlatos. s. ac clerũ penit⁹ aspernãdo monitus autẽ respõdit obedire oportet deo magis q̃ hoibus: ⁊ cũ in suo sensu obduratus ꝑsisteret tandẽ veluti hereticissimus ⁊ cõtumax anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur: quere sacta est in laqueũ magnũ ⁊ maximus scandalũ simplicioribus viris: adhuc autẽ multis in locis hec ipsa fatuitas viget. 1158 6357

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Joãnes carnotẽsis epũs ⁊ beati Thome cantuariẽsis familiarissimus: homo doctrina ⁊ eloquẽtia clarissimus: his tpibus in ꝓcio existẽs librũ de curialibus ⁊ phoꝝ nugis ꝓposuit: ac etiã vitã ipsi⁹ beati Thome accuratissime edidit: atq; alia q̃dã (vt Vincẽtius gallus li. 29. testat) scripto mandauit.

¶ Joãnes etiã medicus Mesue filius: q; Mesue alterius fuit fili⁹ Hanceb filij Hali fili⁹ Abdele regis Damascenoꝝ: ⁊ ipse hisdẽ tpibus in medẽdis lãgoribus clarus existẽs de medicinaꝝ solutiuarũ rectificatiõe librũ scripsit. Aliũ q̃z antidotarij: quẽ appellauit Grabadin edidit insuper: ⁊ cũ de curis morboꝝ scribere orsus fuisset. Cũq; a capite inchoasset scribẽs de morbis cordis interijt: ⁊ manchũ opus reliqt: qõ postea Petrus apponus patauinus (vt aiũt) pfecit. An xpianus iste fuerit ignotũ habemus: ⁊ tanq̃ fidelis ⁊ bonus deũ ꝑsepe appellet: nusq̃ ũ in suis opibus xpm nominat.

¶ Joachim abbas calaber maxime doctrine ⁊ excellẽtissime ac ꝓpe diuini ingenij vir: hac ipsa tẽpestate apud Gulielmũ regẽ ⁊ calabros oẽs clarus ⁊ ichytus fuit: q; ꝓphetie spiritu (vt aiũt) repletꝰ futura q̃si ꝑsentia disserebat. Is aliquãdo ab Othone augusto iterrogatꝰ qd sibi de expeditiõe saracenora q̃si ꝑsentia disserebat. Is aliquãdo ab Othone augusto iterrogatꝰ qd sibi de expeditiõe saracenorũ sperandũ esset? Respõdit: nõdũ adesse tps quo Hierusalẽ recuperari posset: itaq; xpicolas nõ valde rũ sperandũ esse? Respõdit: nõdũ adesse tps quo Hierusalẽ recuperari posset: itaq; xpicolas nõ valder

apocalypsim vbi ꝛ multa ꝓdixit: ꝛ potissimū de ordinibus mēdicantiū. Itē cōtra Petrū lōbardum theologum doctissimū librū compositū: qui etenim postea damnatus: ꝛ reprobatus fuit: sicut patet in principio libri decretaliū. Alia quoq; perpulchra scripto mandauit.

ꝑp. 178.

6359 1160 ALexāder. 3. papa natiōe Senēsis: hoc anno mortuo Hadriano pōtifice maximo a duob⁹ ꝛ viginti pbyteris cardinalibus electus sedit annis vno ꝛ viginti: ꝛ diebus decē ꝛ nouē. vir certe strēnuus ꝛ excellētissimi ai ingenitus: in cuius electione maxima in vrbe Roma seditio exorta est. Duo. n. pōtifices maximi cōstituti fuerūt: quoꝝ vnus hic: alter vero a tribus solūmodo ꝓbanatus cardinalibus Victor appellatus est. Qui iter se dissentientes Victor ad Federicū imperatorē: Alexander vo ad Gualnagnū mediolanēsem pncipē: ꝛ Philippū frācoꝝ: atq; Hēricū angloꝝ reges: ac alios italie pncipes cōfugit. Quā ob causaꝫ Federicus alios pōtifices maximos creauit. Nā victore pōtifice mortuo pmo Pascalē: post Calixtū: deinde Innocētiū pōtifices sūmos cōstituit q oēs in sua execratiōe pessima periere. Alexāder itaq; hic talibus ꝛ tā cōtinuis circūdatus seditiōibus: quū etiaꝫ Federicus oēm ferme Romane ecclie seditionē occupasset: hortāte Philippo francoꝝ rege: ꝛ Guilelmo Sicilie rege strēnuissimo ac potētissimo in transalpinā galliā cōtēdit: vbi ꝛ in claramōte concilio habito federicū impatorē: ac Victorē antipapā cū coꝝ ꝓplicibus scismaticis anathemate annotauit. Quapropter Federicus turbatus destructis Mediolano alijsq; ꝓplurib⁹ italie vrbibus cursigio in germaniā cōcessit. Mortuo aūt apud Lucā etheurie vrbē Victore antipapa Guido cremonēsis a seditiosis subrogat: ꝛ Pascalē appellāt. Interim aūt Alexāder ab amicis suis cōsulib⁹ Ro. ex gallia reuocatus cisalpine gallie populi in libertatis spem erigunt: ꝛ in federicū impatorē seuissime iperātem arma statim sucipiūt: ꝛ eius ꝓsidia ex munitiōibus ejciūt. Quo audito Federicus rursus ex Hermania cū magno exercitu in Ausoniā venit: ꝛ vlciscēdi iniurias (vt ipse dicebat) occasione nact⁹ in romanā vrbē rerū dominā mouet: ꝓ quo pōtifex eius vires phorrescens post dura vrbis obsidionē ꝛ horrēdas vtriusq; partis cedes decimoseptimo pōtificatus sui anno cog sui vestibus sumptis eo in habitu Venetias ꝓfugit: ꝛ ad diue virginis de charitate monasteriū panloāte a Marcho Juliano condītū ꝓfectus hic ab incolis recipit ꝛ ortulo p̄ficit: post aliquot vero mēses cū quidā noie Cōmodus cū ibi dē agnouisset velut insensatus ꝓfestim ad Sebastianū ducē accessit: ꝛ filēter in vrbe veneta adesse pōtificē romanū retulit. Qui re cognita mox senatū cōgregās cū oi apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. Cōperiogz ibidē pōtifice romano in tali despecto habitu cū crucibus: alijsq; solemnitatibus ad diui Marci tēplū cū oi gaudio ꝛ plausu primo ꝓduxerūt. Cūq; ibidē pōtifex ante altare ex more cōsedisset ipsuz pncipē ꝛ senatū: ac oēm populū benedixit. Impator vero audiēs summū pontificē venetijs adesse: Othonē filiū suū cū armata classe ad reposcendū summū pontificē Venetias misit. Cui Sebastianus dux occurrēs facto congressu ipsum superauit: ꝛ Venetias vinctū pduxit. Otho aūtē ad summū pōtificē captiuus pductus: eo procurante pax inter maximū pōtificē ꝛ patrē augustū cōponit altera que secuta est dies Federicus venetias venit: ꝛ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome: ꝛ que ditiōis erat ecclesiastice summo pōtifici redderet. Et qegd ille ꝓ ꝓpetrata culpa inūgeret patiēter perferret. Ysto igit federe inito: Alexāder sūmus pōtifex: cōfestim ad ianuas tēpli diui Marci euāgeliste accessit: ꝛ ibidē vniuerso astante populo impatori iussit vt se humi ꝓsterneret: ꝛ veniā denuo postularet. At summus pōtifex Cesaris impatoris collū pede cōprimens ait. Scriptū est. Super aspidē ꝛ basiliscū ambulabis ꝛ cōculcabis leonē ꝛ draconē. At Federicus: Non tibi: inqt: sed Petro: cui successor es pareo. Et sūmus pōtifex respondit: Et mihi ꝛ Petro. Ite sic iter imperatorē ꝛ summū pōtificē p̄ce ꝓposita: ipse impator cū bona venia recedēs cōstantiā se cōtulit: atq; ibidē etiā pacis federa cū oibus romano impio subditis pepsit: q̄ pax Cōstantiana nuncupata est: ac pro lege habita apud nostros allegat. Albiēs aūt Venetijs sūmus pōti. cū Guilelmi siculi regis triremibus tredecim ꝛ q̄ttuor Venetis. Ob acceptū beneficiū gbusdā gratijs Venetoꝝ ducē atq; senatū exornauit: de quibus infra dicemus. Cūq; tertio hic pōtifex Romā ꝓfectus esset prodēte obuiā honoris gr̄a oi pplo statim apud lateranū cōciliū celebrauit: tū maxime vt mores curie iam nimia licentia labefactatos ꝓponeret: tū etiā vt alia ad christianā rēpu. necessaria cōstitueret. Quibus rebus gestis: dū post lōgos labores geturus speraret. Anno pōtificatus sui pmo ꝛ vigesimo die decimonono Rome mortuꝰ: sublatis pnus e medio q̄ttuor scismaticis pōtificibus: quoꝝ seditiōibus ecclesia Romana fere subsecuta est.

6360 1161 ALexādria cisalpine gallie ciuitas hoc anno a Mediolanēsibus socijsq; ciuitatib⁹ cōtra Papienses imperatori fauētes cōi ꝓdiē ipensa: ꝛ ab Alexā. pōti. Alexādria appellat. Hec. n. iter Astēsem vrbē atq; Papiā apud Ronretū Tanaro amni adiacentē ꝓstituta est: ꝛ Tanarus flu. ipsam q̄si itersecat: qui flu. exundans quādoq; ipsaz pturbat. Cōdita vero vrbe ex cōsensu ꝓsilioq; summi pontificis ad ipsam incolendā. ic. hoium milia ex cōuicinis ciuitatibus statim missa fuere: qbus ꝛ viritim diuisi sūt agri: atq; ad edificandū partita sunt in vrbe loca anno deinde. ꝯ. vrbis ꝓdite Alexā. ipse pōti. priuato prius papiēsis eccē: pallij ꝛ ferēde crucis dignitate nouē vrbi eꝑm dedit. Verū cū aliquādo ipsi ciues quidā insolentes episcopum interfecissent: per annos plurimos episcopo ipsa ciuitas caruit: que quidem ciuitas nunc multis claret familijs clarissimis: in quibus adsunt viri preclarissimi qui artē belleam atq; leges cum gloria pertractant: inter quas sunt Guaschi ac Troti nobiles celeberrimi.

6361 1162 MEdiolanū aūt metropolis ꝛ regia cisalpine regiōis ciuitas: hoc āno post. 7. annoꝝ obsidiōis a

Federico ip̃atore capta: innumerabilibus viris ac mulieribus ⁊ parvulis in Germaniã trãsmissis solo funditus equatur ⁊ ad perpetuã rei ⁊ facinoris memoriã aratrũ semel huc atq; illuc iussu imperatoris deducitur: ⁊ sal suꝑspargit̃. Spoliatis autẽ civiũ rebus Federicus ipse Imperator reliquum populum extra vrbẽ militario decimo habitare coegit. Rhodulphus vero gdã tũc colonieñsis epc̃s huic eversioni p̃sens cũ impatore assistẽs: ⁊ ipse triũ magor̃ corpa q̃ Eusto: gi⁹ mediolanẽsis epc̃s Cõstantinopoli iãdiu trãstulerat: rapuit: ⁊ siccũ cũ gaudio ad civitatẽ suã: vt Vincẽti⁹ gallus testat̃: trãstulit. Bualuagn⁹ aũt mediolanẽñ ꝓnceps paulopost e ꝓpcdib⁹ Federici ip̃atoris aufugiẽs in italiã venit simb⁹ suis in vnũ collectis: vrbẽ ab itegro adiuuãtib⁹ vicinis civitatib⁹: ⁊ Emanuele grecor̃ impatore cũ maxima glia reposuit atq; munivit. Sili ⁊ Bordonã civitatẽ ab eodẽ Federico spoliatã ⁊ diruta atq; succẽsaq; ipse Bualuagn⁹ vir optim⁹ restituit: ac etiã apꝺ Albiate oppidũ põtẽ ꝓpulchrũ extruxit.

¶ Secutiã pedemontiũ regionis tunc civitatẽ in Cinisij mõtis radicibus positã idẽ Federicus ip̃erator dũ ex gallia in italiã descẽderet: etiã dolo cepit: quã cũ bonis oib⁹ spoliasset penitus diruit. Hec postea vnq̃ in candẽ civitatis dignitatẽ coaluit. Eius postmodũ epatus ꝓpter ipsor̃ civiũ ip̃orabitatẽ in Thaurinẽsem: vt aiũt: trãslat⁹ est. Lo tñ in loco adhuc castrũ frequẽtatissimũ ⁊ munitissimũ habetur ducibus Sabaudie submissum.

¶ Spoletũ etiã Umbror̃ olim celeberrima civitas: ⁊ ipsa bis tumultib⁹ cũ Alexãdro põtifici fauente a Federico cesare tã tertio destruit̃ ⁊ vastat̃: ex q̃ ꝑmũ sacris ỹginibus oib⁹ violatis omne hoium genus in seruitutẽ redigi ꝑcepit. Primo nãq; Theodoricus ꝑmus gothor̃ rex cũ ipsaq; diu tenuisset in ea amplissimas edes edificauit: ⁊ ipsaq; celeberrimã reddidit. Sq; alij q̃ eidẽ regi successerũt: gothi easdẽ edes destruxerũt: ac etiã menib⁹ cuertis: tãdẽ vacuã reliq̃rũt: quã tñ postea Parthes eunuchus destructis gothis denuo refici fecit: atq; mãdauit. Eã q̃ppe civitatẽ cũ lõgobardi nr̃i ꝓcheñdissent ob vrbis dignitatẽ: ducũ ac ꝑncipũ suor̃ sedẽ ꝓstituerũt. Post ẽstructionẽ ẽo regni Lõgobardor̃: stãte Ro. eccl̃ie felicitate theatrũ fuit. Hq; hec ipsa civitas iter cetera nũc arcẽ oiuq; italie munitissimã: q̃ ⁊ edificior̃ pulchritudine ꝑter nuprime: vt dixim⁹: a Pũnico gẽtili Ricio genuẽsi ꝑricio: ⁊ comitis Hieronymi riarij sozorio ibidẽ ꝑsidẽti ornatissima reddita est. Hãc q̃ppe antiqssimã fuisse cõstat: cũ ipsaq; Liui⁹ li⁹ 20⁹ coloniã a Romanis deductã fuisse scribat: ad quã cũ Hãnibal post trãsimeni lacu ꝓgnãgueniss̃et: ab ipsius vrbis ciuibus turpiter repulsus fuit. Habuit ipsa civitas plures clarissimos in oi virtute ⁊ dignitate viros. Ornatur quoq; multis sanctor̃ martyrũ ac cõfessor̃ reliquijs.

¶ Crema aũt oppidũ nobilissimũ: atq; ciuq; italie frequẽtatissimũ: ⁊ ꝑmariũ: diu ante ꝓditũ tẽpestate hac a Federico isto Cesare post afflictã diu ac lacerata dirutãq; Cremonã i ei⁹ dãnũ ob ꝓbrioꝝ erexit: ⁊ muris: arceq; ꝓpe inexpugnabili necnõ ⁊ fossis munivit: atq; edib⁹ plurimũ amplificauit: ⁊ cultius ip̃z reddidit: qõ ꝓpter agri bonitatẽ multi ex vicinis civitatib⁹ ac castellis ad ip̃z ꝑfugientes celeberrimũ reddiderũt. vnde ⁊ nr̃o seculo postq̃ id castrũ: imo poti⁹ civitas in manus Venetor̃ venit tãto fulgore ⁊ dignitate viror̃ illustriũ ⁊ edificior̃: tam publicor̃ q̃ privator̃ claruit: vt in tota italia nemo illi par aut divitijs: aut vrbanitate: aut populor̃ frequẽtia inveniatur. 1165 6364

¶ Almericus. 6. ex nostris Hierosolymor̃ rex hoc anno Balduino fratri in regnũ succedẽs regnauit ann⁹ 12. vir per oia strẽnuus ⁊ multo memoratu dignus. Qui ꝑmo regni sui anno Brogumtẽ egyptior̃ ducẽ in ꝑlio: edita ꝓius ingẽti cede divinitus supauit: ⁊ Alexãdriã eius regni sedẽ obsedit: quã qdẽ Tyracurus Soldani turcor̃ regis ꝑfectus ipsi Soldano domino suo ꝑ fraudẽ subtraxerat: Alexandrini autẽ cũ nullo pacto christianis subijci vellent: Almerico tandẽ se hac cõditione cõmisere: vt pulso Tyrãno in Soldani potestatẽ per suas manus reducerentur. Almericus itaq; hic ingẽti pecunia ꝓmissa vrbẽ Soldano restituit. Sed cũ pecuniã pactam nõ in integrũ Soldanus ꝓstaret in eũ ducens carras: nũc Cayrũ vrbẽ potentissimã venit: ⁊ ipsam diu obsedit: q̃ quãuis spe potiundẽ vrbis nõ careret accepta iterũ ingẽti pecunia obsidionẽ solui: mouens deinde in Ascalonẽ cam paulopost re infecta reliquit: eo q⁹ cõmeatibus indigeret. Domũ vero regressus non diu superuixit. 1166 6365

¶ Gulielmus eius nois ſe magni Gulielmi regis filius: tertiꝰ Sicilie ⁊ Apulie rex: hoc anno post patrẽ regnũ accipies regnauit annis 25. vir qdẽ pacis ⁊ getis amator: q̃ cũ regnũ susceꝑisset: audito Alexãdri põtificis discrimine magnã statim pecuniaꝝ vim ⁊ triremes duas paratissimas cidẽ misit: quas ingressus põtifex salutẽ sibi fuga per tyberim quesiuit. Indeq; maxima classe cõparata contra turcos Latinis in Asiã infensos traijciens oia perturbauit: ⁊ Thessalonicã macedonie civitatẽ eis substulit: Ac multas Grecie ⁊ Thracie vrbes varijs quidẽ calamitatibus affectas partim cepit: partimq; diripuit: nusq̃ Andronico imp̃atore eoꝝ occurrente. Ipso autẽ Andronico deinde sublato: ⁊ pace cũ Isaac eius successore firmata mox cũ q̃dragintatribus triremibus cũ Cõrado montisferati marchione in Syriã traiecit. Quibus presidijs adiutus Almericus rex turcos maxima illata clade supauit ⁊ ꝓfligauit. Inde Tyrũ mouẽs Saladinũ egypti regẽ vrbẽ turpiter obsidentẽ repulit: ac ita mari paccato ꝓficiscẽtib⁹ in Asiã xp̃ianis oifartã annonã ministrauit: ac post paucos dies vir xp̃ianissim⁹ p̃nor̃mi sine filijs masculis defecit: relicta tñmõ Cõstãtia filia monacha: de q̃ mox dicem⁹.

¶ Sebastian⁹ Zian⁹ scõs ⁊. 40. Venetor̃ dux: hoc anno Vitali michaeli duci suffect⁹ ducauit annis. 7. vir certe sapiẽtia: ꝓbitate: religiõe: ac fortitudine ĩsignit⁹: q̃ magꝝtu susceꝑto statim p̃decessoris sui homicidas aiaduersus est. Inde cũ Federico cesare ob sũmi pontificis Ro. tutelã ⁊ defensionem 1171 6370

durum satis susceꝑit bellū: ⁊ cū ingēti gloria cōfecit. qz vniuersam Federici classem ꝓfligauit: Oboꝝ
nē eius filiū in ꝑlio cepit: ⁊ Venetias ad pontificē captiuū ꝓduxit. Quorū interuētu ⁊ prudentia pax
postea: vt ꝓmissum est: inter impatorē ⁊ pōt. cōsecuta fuit. Et pōtifex ipse Romā redijt: ob cuius be
neficiū pōtifex ipse xpi Sebastiano duci ⁊ eius successoribus ac senatui suo Veneto hec ipsa donatiꝝ
seu priuilegia cōcessit. Et primo qdē funale candidū qō solis pōtificibus Ro. portādū cōsuetudo cōce
dit: cidē largitus est. Itē qꝫ plūbo coꝝ epistolas sigillare deinceps possent: qō tñ sūmis pōtificibus li
citū erat. Tertio eidē ꝑncipi Umbellā cōcessit: q̄ est ornamētū galero ꝓsimile. Quarto venetoꝝ ꝑnci
pi tertiā sedē in theatro Ro. fieri fecit: cū ꝑus due tantū in pape theatro sedes essent: quarū dexteram
pōt. sūmus sinistrā vero Cesar tenet. Demū in ascēsione dñi nr̄i Jesu xpi venetijs in tēplo beatissimi
Marci euāgeliste idulgētiā plenariā ꝑpetuo duraturā cōcessit: q̄ vsqz in ꝓsens magna cū solēnitate
⁊ ꝑploꝝ cōcursus ꝑdurat. Quito ipsi duci octo vexilla sericea diuersoꝝ coloꝝ obtulit. Sexto deniqz
cereū albū eidē cōdonauit: q̄ ola in Venetijs in palatio sancti Marci ꝑpulcbre depicta habētur. De
niqz Sebastianꝰ hic sex annis magīatu ꝑpletis in lāgorē decidit: ⁊ tādē denotiōe cōmoꝝ in monaste
rio diui Georgij maioris se deferri ꝑcepit: vbi ⁊ post aliq̄t mēses relictis ibidē plurimis diuitijs ⁊ sum
dis e vita felicitet migrauit: vbi ⁊ sepulchro marmoreo qō sibi vitēs i claustro ꝑstruxerat sepultꝰ iacet

6371 ii72 ¶ Saladinus egypti rex hoc anno Noradino saracenoꝝ rege defuncto eius loco tanq̄ vir fortissi
mus ⁊ strēnuus ab oībꝰ surrogatus regnauit annis. 16. Hic magīatu atqz regno susceꝑto statim cōtra
Egyptioꝝ regē in bello ꝓcessit. Quo tandē capto ⁊ occiso vniuersaz Egyptū ⁊ Syriā oēm cōquisiuit
⁊ suo ꝑrio adiecit. Deide in xpianos mouēs: ꝑmo ⁊ secūdo ꝓlio a Balduino rege leprōso supat aut
fugat. Verū ꝑaratis denuo copijs cōtra Emanuelē grecoꝝ regē mouet: quē ⁊ simulata fuga aliquā
do in angustas cōualles ꝓtraheris tandē supat ⁊ capit. Cuꝰ victoria elatꝰ factꝰ ꝑtra xpianos de bie
rosolymitano regno cōtendētes cū maximo exercitu ꝓcessit: quā tandē post maximā xpianoꝝ stragē
cū vniuerso eiꝰ regno cepit: ⁊ de ea triūphauit. Ipsaz nāqz ciuitatē sanctā xpiani reges post Gonphre
dū regē ꝑ annos octo ⁊ octoginta cū magna gloria possederāt. Hic qppe Saladinꝰ clarissimus fuit:
cui nil aliud ad summā defuit laudē nisi xpiani nois caracter. Qui moriēs tandē mādauit in sui fune
ris trophēū tale ante coꝛpꝰ suū ꝺferri spectaculū: videlz pānū nigrū in lācea susꝑsuz: cui ꝑcedēte ꝑco
damās: Saladinus Asie totiꝰ domitoꝛ ex tāto regno tantisqz opibꝰ moriēs nil aliud secū defert.

6372 ii73 ¶ Soles tres hoc anno nonis Septēbris in occidēte simul visi sunt. Et post duas horas ceteris de
ficientibus q̄ medius fuerat solus occidit. Similiqz modo ꝓximis annis tres lune apparuere. Terre
motus etiā circa hoc tēꝑs plurib⁹ annis nōnullas quassauere ꝓuincias ⁊ q̄ maxime Syriā atqz Ci
liciā in qbus multe vrbes diu mutarunt: quedāqz cū magna populoꝝ strage corruerunt.

6377 ii78 ¶ Balduinus eius nois. 4. Almerici supioris regis filius: septimus ex nostris Hierosolymoꝝ rex
post patrē regnauit in hierusalē annis. 6. Hic iteger in oībus fuit: q̄ licet vehemēti laboraret lepre mor
bo: regnū tñ ꝑstātissime ac prudētissime gubernauit: ⁊ iter cetera sua facinora Saladinū ꝑdictū regē
virū fortissimū duobꝰ denicit ꝓlijs: vno. s. apud Ascalonē: altero apud Tyberiadē: ⁊ q̄ad vixit eū itra
limites suos cōtinuit. Hic vxorē nullā ꝓpter leprā ducere potuit: sed cū duas sorores haberet ꝑmā na
tu maiorē noīe Sybillā totiꝰ regni heredē cōstituit: ⁊ Gulielmo cognomēto Lōgaspara Montisferati
marchionis filio vxorē dedit: ex quo vnuz tñ genuit filiū noīe simile Balduinū. Ipse aute Gulielmo
gener ussu soceri sui multa atqz preclara contra Saracenos gessit facinora. Sed susceꝑta vxore pau
lopost aeris intemperie e vita migrauit: relicto filio Balduino paruulo superstite.

6378 ii79 ¶ Philippus frācoꝝ rex Ludouici supioris regis filiꝰ: hoc anno post patrē Frācis regnare cepit: ⁊
regnauit ānis. 44. de isto mīta atqz ꝑclara Vincēti⁹ gallus li. 29. disseruit. Hic itaqz regno susceꝑto
cū audisset Hierosolymā a Saladino fuisse captā: Clemēte pōti. Romano admonēte cū mītis xpia
noꝝ ꝓncipibꝰ Syriā adnauigauit. Cūqz Ptolomaidē vna cū Ricardo angloꝝ rege se recepisset: ac
ide Hierosolymā repetituri essent: ābo de hierosolymoꝝ regno ꝓtēdere ceꝑunt. Demū Philippus hic
idignatione ꝓmotus simulata ifirmitate in Europā dimisso Ricardo regressus est: vbi in regnū suū
itrogressus reliquū vite sue tēꝑs in pace ⁊ sanctimonia ꝓsumpsit. Ferūt historie hūc Philippū religio
soꝝ oīonibus miraculose fuisse natū: qz cū Ludouicus pater tā sexagenariꝰ liberis careret vniuersis
populis: ⁊ q̄ maxime religiosis regni sui ꝑcepit: vt dñm instāter deprecarētur: quatinus sibi filiū ⁊ re
gni successorē cōcedere dignaret. Quo facto sequēti anno hunc Philippū genuit filium.

¶ Hēricus aūt Angloꝝ rex vir vtiqz strēnuus hoc ipso anno: teste Vincētio gallo: die obijt. cui cū
aliq̄ beati Thome archiepi cātuariēsis mors ꝓputaret: mox oratores ad Alexādrū pōti. romā ad se
purgādū misit. Quibꝰ cū pōtifex nō facile crederet duos cardinales ad rē diligēti⁹ itelligēdā i angliā
misit: qbꝰ rex dimisso hibernico bello q̄ erat ītētus honoris gra apud nomādiā occurrit. Reqz discus
sa ad hoc ventū est: vt Hēricus: cū nō satis ꝑstaret de facto iuramēto se purgaret: ꝓmisit tñ aliquā pe
nitentiā agere de ipsius sancti viri nece. Cuius etsi insons atqz nescius fuisset: occasionē tñ aliquā pre
stitisse visus fuit: qz illū viuentē nō honorauit. Additū est ꝓterea ei vt ducētos milites hierosolymam
mitteret: q̄ suis auspicijs: suaqz impēsa ꝑ annū ꝓtra saracenos ibidē dimicarēt: vtqz ipse triēnio cum
quāto posset exercitu ꝓtra Barbaros bellū gereret: libertatēqz ecclesiasticā in suo regno tueret: appel
latiōibꝰ ad curiā Ro. factis nō aduersarēt: gbꝰ iureiurādo firmatis Anglici regni titulū in se: suosqz

heredes transferri meruit. Hinc factū est vt Anglici reges a Ro. pontifice regni iura recognoscant.

¶ Laurus maripetrus. 43. Venetox vnx: Sebastiano duce hoc anno oiuz bonox suffragijs suffe ctoducit annis. 14. vir qdē optimus: magniqz cōsilij: ac tāto magistratu dignissimus: q Henrico Dandalo virū strēnuū ꝓpter violatū a grecis iusgentū ad Emanuelē coxꝑatorē legatū missit: quē scelestus impator grecox vsus maleficio capitū tādiu cādētia ense ispicere coegit: quoad oculox aciē amitteret. Exacerbati ifensi t turbati Veneti cū gallox copijs iuncti imꝑiū t Cōstātinopolim vrbē grecis sustulerut. qbus oibus bene a se gestis: eū Laurus hic soli deo deseruire cuperet magistratū a se abdicauit: t in monasterio sancte crucis intrauit: t religionis habitū suscepit: atqz ibidem in oi sanctitatis opere vsqz ad mortē perseuerauit: vbi t tandē plenus bonis operibus in pace quieuit. iiii80 6379

¶ Alexius Emanuelis grecox impatoris filius hoc anno patre defuncto in imꝑiū: licet adolescentulus succedēs imꝑauit annis. 4. Huic aūt pater ꝓpter adolescētiā Andronicū quendā grecū regia stirpe ꝓgenitū tutorē dedit: q per aliquot annos imperiū sapiēter t cū sūma laude administrauit. Cuius etiā intuitu Philippus ꝑdictus francox rex Agnetē filiā adolescēti vxorē dedit. Verū: vt humana assolet cupiditas post aliqō tempus Andronicus cū videret latinos ꝓpter affinitatē pucro faueregelo cōmotus latinos pepulit: t puerum in vndis necauit: ac Constantinopolitanū imperium sibi vsurpauit: ac primarios qui in vrbe erant ciues omnes interfecit. iiii81 6380

Lucius eius nois tertius papa: natiōe Lucanus: post Alexandrū pontificē sedit annis. 4. et mensib⁹ duobus. Hic aūt optimus vir pōtificatu suscepto: cū cōsulū nomen e Romana republica abolere anniteret: ab vrbe eiectus est: atqz eius fautorib⁹ Romani in seditionē versi oculos effudere. Unde pōtifex Veronā veniēs ibidē ꝓpter acceptā tam insignē a Romanis cōtumeliaz habito cōsilio t ipsoruz licentiā imꝑobauit: t principes christianos adhortatus est: vt nostris in Asia pro fide Christi laborātibus succurrerent. Dum aūtē pro hac re nuncij vltro citroqz mitterentur ibidem pontifex emorit: t magna adhibita pompa ante altare cathedralis ecclesie sepelitur. Hic lucensibus suis a Federico imperatore signandi pecuniam licentiam impetrauit: prout satis in Lucana ciuitate a nobis vt superius expressum est. ꝑꝑ.179. iiii82 6381

¶ Terremotus atqz portēta multa hoc anno vbiqz fuere: ita vt Anthiochia t Tripolis atqz Damascus magna ex parte corruerint. Cathina etiā Sicilie ciuitas prorsus euersa sit: in qua circiter viginti hominū milia sunt oppressa. In ea quoqz Sicilie insula cōtra aquarū naturam pelagus retrocessit: t hominū ferme quinque milia absorbuit. In Italia insup grādines ouis anserū grossiores cecidere. iiii83 6382

¶ Hierosolymitane vrbis vltima captiuitas.

¶ Guido lusignanus Sybille Balduini regis leprosi sororis maritus: hoc anno mortuo Balduino t eius nepote Balduino paruulo Guilelmi montisferati filio ex Sybilla ipsa susceptō octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Viuente nāqz Balduino leproso: t Sybilla ipsa ad secundas nuptias cum isto Guidone translata Balduinus rex leprosus nepoti suo cōsulturus Guidoni isti ac Raymūdo tripolitano principi tutelā dedit: hac tamen lege: vt quoad Balduinus paruulus pueritiā supgrederet: regnū gubernarēt: t postmodū ipsi nepoti redderent. Sed Balduino sene defuncto: tripolitanus comes nō potuit pueri curā suscipere: Sybilla t Guidone prohibētibus: sed nec quidē diu superuixit puer: quia octauo mēse post annū mortuus est: cuius mortē tādiu mater occultauit: donec largitionibus t blanditijs in sui sententiā deductis patriarcha t proceribus Guidonē maritū creari regem obtinuit. Tulit eam rem graviter Raymūdus comes. Unde inter ipsos Guidonem scilicet t Raymundū maxime orte sunt dissensiones: in qua Raymundus Soldano adherēs maximū detrimentū Guidoni t reliqs christianis aegsuit. Quāobrem Saladinus predictus ingenti peditū t equitum exercitu cōparato Ptolamaidē primo: inde Acconē post Beritū t maritima oia occupauit: postmodū in Ascalonē ducens ipsam ad deditionē coegit: captis Guidone t tēpli magistro: Verū qui in Ascalone presidio erant deditionē bis cōditiōibus fecerunt: vt ipsum Guidonē t tēpli magistrū redderent: post hec Saladinus hierosolymā veniēs vrbē oppugnare: t quidē acriter cepit. Quā demū hi qui in presidio erāt desperatione magis q̄ oppugnationū metu adducti ea gdē conditione deditionē fecere: vt cū suppellectili: quā singuli humeris suis ferre possent: abire permitterent. Facta est igit hec deditio secūda Octobris die anno nono t octogesimo: postq̄ xp̄ianox esse ceperat. Migrātes itaqz christiani Heraclium patriarchā t clerū sacro agmine secuti sunt: t pars Anthiochiā: pars vero Tyrū aut Alexandriā petijt: t inde in Siciliā quisqz traiecit. Saladinus itaqz Hierosolymā ingressus: cam panas primū turribus deiecit: debine basilicas oēs preter Salomonis templū ꝓphanauit: qō primūq̄ regredere aqua resuleauit. Mansere tū Hierosolymis christiani: Asiatici: Syriani: Armeni: Jacobite: Georgiani: t Greci vsqz in presens permittente Saladino.

Urbanus tertius papa natiōe Mediolanēsis: patre Joāne gente nobili Cribella natus: hoc anno Lucio pontifici suffectus sedit anno vno t mensibus quasi vndecim. Qui q̄primū pōtificatū inijt: reuocare ad concordiā christianos: t q̄maxime in Asia annixus est. vnde primo pontificatus sui anno cōparande classis gratia ne hierosolyme caperent: Venetias venit. Sed audita Hierosolymorum captiuitate: christianoruqz miseria ex dolore animi acceptō in itinere apud Ferrariam obijt ibiqz sepultus fuit. ꝑꝑ.180. iiii86 6385

¶ Andronicus autē grecus regia stirpe ꝓcreatus: hoc etiā anno Alexiū imperatorē suum adolescē
tē interfecit: ⁊ ipse imperiū vsurpauit. Hā iddē adolescens impator dum in ags laxandi animi gratia
paruo nauigio huc atqꝫ illuc vilaberet: eū in mare ꝑcipitē dedit atqꝫ necauit. quo mortuo ipse assum-
pta purpura imperiū vsurpauit. Quo occupato aliud facinus nō minus paruū ꝑpetrauit addidit: q; oēs
imperij ꝓceres: q̄ꝫ virtutē suspectā habebat breui turpissima sustulit morte: atqꝫ alios mltos nobilio
res exilio dānauit: ꝓpter qō ⁊ dijs atqꝫ hoīb⁹ odio plurimū habeti ceptus est. Quāobrē Cōstātino
politani ciues necessitate cōpulsi Isaac quendā etiā regia stirpe ꝓcreatū ad imperiū vocarunt. Qui
statim fauētibus ciuibus Andronicū filio supatū ⁊ captū varijs cruciatibus interfecit.

6386 ii87 ¶ Cōradus Bonifacij mōtiserati marchionis filius hoc anno ex italia in Syriā cōtra Saladinuꝫ
ꝓfectus ab Isaac cōstātinopolitano impatore ꝑmaxima classe accepta in Saladinū duxit: atqꝫ eius
exercitū cum ingēti damno ⁊ dedecore fudit atqꝫ fugauit. Iridēqꝫ in Turcos saciēs: multos eorū no-
biles captiuos abduxit: Quāobcausam Bonifaciū eius patrē a Barbaris ipsis pridē captū: ⁊ vincu
lis cōiectū redimere meruit. Tādiu deinde ibidē ꝓ fide xp̄i pugnauit: quoad vsqꝫ vitā cū ingēti glo-
ria exigit. Hic tamen vnū mali exēpli peregit opus: vt Isabelā Balduini sororē sibi affinitate coniun-
ctam: cum Tyri apud eam ageret rapuit: ⁊ vt hierosolymitani regni titulos sibi ascriberet: cū ea iam
alio viro in coniugiū tradita esset: matrimonialiter cōmiscuit.

ꝑp.181. ¶ Gregorius octauus papa genere Benecētanus. Urbano pōtifici hoc anno sūmo oīuꝫ cōsen-
6387 ii88 su pōtifex suffectꝰ sedit diebus tm̄modo. 57. q pōtificatu inito pari ardore cōtra Barbaros
accēsus statim pisas ꝓficiscit: vbi dum Genuēses cū Pisanis cōposuisset hanc eis legē impo
suit: vt vtrqꝫ populus classem quantā possent: cōgregarent: ⁊ in Asiam ꝓ christiana religione tuen
da properarēt. Erat tūc etiā populus pisanus bello marituno admodū potens. Sed dum hec arden
tiori cura vir sanctus ageret Pisis moritur: ⁊ ibidē cum luctu sepelitur.

ꝑp.182. ¶ Clemens tertius papa: patre Joāne ciue romano natus: postea pōtificatū accipiens sedit an
nis duobus ⁊ diebus. 16. Hic etiā suscepto pōtificatu cōfestim de bello in saracenos ducendo
edictū ꝓposuit. postmodū nōnulla edificia in vrbe extruxit: ⁊ clausirū apud sanctū Laure-
tiū extra muros edificauit: edesqꝫ lateranenses vetustate collabentes nō mediocri impēsa restituit: ⁊
eius templū Gulielmus exornauit. Necnō ⁊ quorundā clericorum mores probatos sua sanctitate emen
dauit: atqꝫ cū Tancredo apulie tyranno bellum gessit. Tandē cum morte obijsset in lateranensi eccle-
sia cum ingenti pompa sepelitur.

¶ Bonifacius mōtisserati marchio Cōradi prędicti pater hoc anno Barbaroꝝ captiuitate ꝑ filiū
liberatus postq̄ Thessalie regnū ob eius prestātiā ab grecoꝝ impatore obtinuisset: ab vniuersis chri-
sticolis in sanctā expeditionē proficiscentibus: absens vniuersalis impator cōi oium consensu diligit.
Cōuenerant enim innumerabiles Europe principes a Clemēte papa excitati in vrbem Sanson vt ar
ma ꝓ xp̄iana religione sumerēt: inter quos ꝓcipui fuere ꝑmo Federicus impator: Philippus fran
cie rex: Ricardus anglie rex: Oddo burgōdie dux cū innumerabilibus pene archiepiscopis: ⁊ epis: q
bus etiā affuere Veneti Genuenses ⁊ Pisani cū paratissima classe: atqꝫ Frixones ⁊ Bani ac Fran
drenses cū triremibus. 62. Hi oēs potētatus cōi ꝯsensu Bonifaciū istū Thessalie regem generalē sibi
delegerūt impatorē ⁊ ducē q in Syriā proficiscentes multas strages suo auspicio barbaris dedere. ve
rū mortuo Federico inter Philippum francoꝝ regē ⁊ Ricardū angloꝝ regē dissensione orta re infe-
cta discesserūt. Attamen Bonifacius vir magnanimus ⁊ xp̄ianissimus: vt cōtra Barbaros pdura-
re posset Cretā insulā quam sibi Alexius grecoꝝ imperator cōdonauerat: cū indigeret pecunijs illaꝫ
suadētibus amicis Venetis vendidit: q⁹ pecunijs diu contra hostes pugnauit.

6388 ii89 ¶ Tancredus Sicilie rex immo tyrānus hoc anno mortuo sine herede legitimo herede Gulielmo
eius patre a ꝓceribus insule in eius loco sufficit: nec quārū regnauerit habemus hic: cū damnato coi
tu genitus fuisset regnū Sicilie nō sibi sed Ro. pontifici de iure debebat: ꝓpter quod Clemēs pdictꝰ
papa sua iura repeturus statim copias suas eo misit: q⁹ dum Tancredus resisteret: oia rapinis
⁊ cedibus replcuit. Quasobrem mortuo Clemēte: Celestinus eius successor egre ferens ipsum tali re-
gno potiri hac astutia vsus Cōstantiam Gulielmi regis vnicā filiā e pānormitano monasterio occul-
te traxit: eamq; licet professam Henrico quinto vxorē dedit: hac videlicet cōditiōe vt Sicilie regnū ⁊
vltrapharū dotis noie peteret feudatario censui pōtifici Ro. reservato. Quo audito confestim Henri
cus cōditionē acceptauit: ⁊ magno cōparato exercitu in Tancredū duxit: pro qua re Tancredus. 3.
Neapoli se ꝯtulit ⁊ inclusit: in qua qdē ciuitate idē Henricus post multā obsidionē ipsum interfici fe-
cit: sed eo mortuo Gulielmus eius filius ei successit.

¶ Ordinē autē humiliatoꝝ hisdē temporibus q̄maxime in Cisalpina gallia initiū hoc modo sum
psisse ferūt: Quū pdictus Federicus barbarossus totā Cisalpinā: vt diximus: varijs incōmodis ⁊
vexatiōibus laceraret infinitos prope viros cū mulieribus ⁊ liberis in germania perpetuo exilio dāna
uit: vbi cū multis annis eos detinuisset tam exilij fastiditi: tam viri q̄ mulieres cōi consensu vestibus
albis induti ad impatorē humiliter aliquādo accessere: ⁊ in terrā se prosternētes misericordiā eius de-
precauere. Quoꝝ humilitatē: vt vidit cesar pietate ⁊ supplicationibus pmotus eorū precibus annuit:
⁊ vnūquēqꝫ in patriā redire concessit. Reuersi itaqꝫ exules in Cisalpinā: ⁊ forte ex voto hac de causa

omisso

omisso plurimi vna cū vxoribus eo in vestitu dealbato castitatē seruare volentes in vnū ꝓuenerunt: t deo gratias agētes deinceps nil aliud cogitare decreuerūt nisi puro t integro corde deo t beate virgini deseruire. In vnū itaq; multi coadunati cū scirēt ꝓphetā dixisse: Labores manuū tuarū qa mādu cabis beat⁹ ē t bene tibi erit. Facultates suas oēs in lanificio exposuerūt: atq; in illo exercitio post ere bras orationes t ꝓtēplationes sūmopē insistere ceperūt: pp qō tū facultatū: tū etiā psonaꝝ numero mirumimodū breuiter creuerūt: ꝓcedēte deide tpe ob religionē t vite sanctitatē ab summis pōtificib⁹ multipliciter ꝓuilegiati t sacris ordinib⁹ initiati iā mulieres q̄ viri regulā beati Benedicti ꝓfessi sūt.

HEnricus ci⁹ nois. 5. Federici ꝑdicti: vt aiunt: filius: duodecim⁹ germanoꝝ ip̄erator: hoc anno ꝑ iperio surrogat⁹ iperauit annis octo. Hic aūt tertio iperij sui anno a Celestino pōtifice Roma vocatus in solēnitate paschali celebrata ipsi⁹ pōtificis coronatione postridie coronat̄: t a Cōstātia Guilielmi regis Sicilie filia nuper e monasterio educta nuptui tradit̄ Syracusa ac Catbania vrbib⁹ sibi dotis noie assignatis: que t ipsa inter ꝑclara dotis sue munera cētū t qnq̄ginta equos regalib⁹ vestib⁹ ornatos obtulit. Quib⁹ beneficijs mot⁹ Henricus t ipse tusculanū agrū statim Celestino tradidit: quē mox receptū Romani dilacerarūt: His ꝓsertim Henricus cū Cōstātia t magno exercitu ꝓtra Tancredū accessērūt: t eū in Neapoli aliq̄ diu obsedērūt. Sz peste exercitū ꝓturbāte re infecta in Alemanniā relictis ibidē diuib⁹ abierunt. Post annū vero cū Tancredus t ei⁹ filius Guilielmus in Neapoli interfecti fuissent: exercit⁹ vrbē Neapolim cepit: t illā in ꝑdā dedit. Ibidēq; duas Tācredi puellis cū multo populo captis in Germaniā ad ꝑpetuū exiliū ꝓduci sunt: Quas puellas cū Henricus accepisset eas seuissime interfecit: nec ꝓtētus q̄ in puellas virgines deseuisset: sed t plerosq; episcopos t religiosos ad se ductos causa idicta e summis turrib⁹ ꝓcipitare iussit: plerosq; alios variis mortibus interfecre fecit: pp que scelera indignat⁹ Celestin⁹ pōtifex cum sacris misterijs abdicauit: Sz venia de erroꝛe postulata in gratiā cū pōtifex recepit: t ad se in Italiā vocauit t de regno Sicilie cū inuestiuit. Atq; hic Henricus modico eius labore citra phabarū t vltra regnū accepit. Inde etiam a pontifice vocatus ad bellū asiaticū eū hortat̄. Sz cū per se Hierosolymā petere nō posset archiepiscopū Maguntinū t Saxonie ducē cū magnis copijs eo destinauit. Quibus ita cū in regnum redijsset mox Messane egrotare cepit. cognitoq; sui morte adesse ꝓpinquā: vxorē t Federicū filiū ad Innocētiam papā Romā mittēs cosdē sibi obnixe cōmēdauit. Philippū vero germanū etburie ducē q̄tū in se fuit: Romani imperij t regni Sicilie quousq; filius adoleuisset gubernationem cōmēdauit: ꝓfectoq; testamento pānormi diem obijt.

¶ Ricardus Angloꝝ rex hoc ānō cū exercitū in Syriā ducere vellet: cū Philippo Francorum rege vt dixim⁹ copias t castra cōiungere voluit: qb⁹ ita cōiunctis ambo ꝓtra Saladinū apud Ptolomaidem bellū ꝓspere gesserunt: pp quod Saladin⁹ q̄si supat⁹ de reddēda xp̄ianis hierosolyma cogitare cepit. Sed cū iter se de ꝓncipatu ambo ꝓtenderēt: Philipp⁹ indignās negociū reliqt: t in curopā cum suis venit: Ricardus nihilomin⁹ bellū strēnue ꝓsequit̄. Eo q̄ Guido Lusignan⁹ hierosolymoꝝ antea rex a Saladino pulsus magnitudine Ricardi deprehendens prius accepta ab eo Cypri insulam dedē hierosolymorū regni iura permiserit. Quapropter anglici reges adhuc eū titulū sibi ascribunt. Ad eius igit̄ animo Ricardus obsidere hierosolymā instituit. Sed hyeme supueniente: t dilabētib⁹ passim maritimis copijs sententiā mutās cū Saladino pacē cōposuit: t maximā pecuniaꝝ vim ab eo accepit. Cūq; in patriā tandē rediret: ab hostibus in itinere capitur: t ingēti pecunia recuperatur. Demū cum in Angliam peruenisset: quo aduixit cū Francorū rege bellū habuit: t cū eo sepe dimicauit. 1191 6390

¶ Brixianorum contra Cremonenses victoria

¶ Cremonēses hoc anno idib⁹ Decēbris xp̄ianos in gete agētes olij fluminis ripis insense adoriūtur: atq; eoꝝ agrū hostili animo discurrūt t spoliāt. Ultroq; ꝓgressi etiā Ciuidatū agri Bergomensis oppidū aggrediētes ipsum igne t ferro turpiter destruūt: Qua iniuria lacessiti Brixiani Bergomensib⁹: Mātuanisq; ac Placētinis sibi iniūctis leonū more in hostes ruunt t fundunt: ac eos in turpissimā fugā vertunt: atq; plurimis eoꝝ interfectis: t castris ipsoꝝ spoliatis triūphū victorie reportarunt dignissimū. Indeq; eoꝝ vexilla cū Carotio asportātes Brixiā cū ingēti gloria ꝓduxere. t in cethedrali eoꝝ ecclesia ad ꝑpetuā facti memoriā oia suspenderūt. Quius quidem trophei ꝓtica adhuc in ea extat suspensa.

¶ Celestin⁹ tertius papa: natione romanus Clementi hoc anno suffectus sedit annis. 6. mēsi. 7. t diebus vndecim. Vir qdem per oia bonus t optimus. Qui susceptō magistratu: Henricū: vt dictū est: corona exornauit: atq; ei Cōstantiā monachā in matrimoniū collocauit. Et quo aduixit nil pretermisit quo minus hierosolymitana recuperaret. Et licet in multis bellorū sumptibus opprimeret: edes tamē egregias apud sanctū Petrū t lateranū extruxit. Moriēs tandē cunctis pre dolore lachrymantibus in beati Petri templo sepelitur. ꝑ. 183

¶ Viterbiū etburie oppidū hoc anno ciuitatis nomē a Celestino isto sumpsit cui⁹ ecclesiā cū cathedralem ꝓstituisset: tuscanensi ac centūcellensi ecclesijs preesse voluit. 1193 6392

¶ Cōstāna Guilielmi Sicilie regis filia: hoc anno ex monacha iādiu professa iussu Clementis pre dicti pōtificis Henrico Augusto matrimonio copulat̄: t ex monacha augusta nuncupat̄. In huius aūt Cōstātie ortu Joachim abbas ꝓphetico ductꝰ spiritu patri Guilielmo dixit natam esse regni sui

Sicilie desolationē futurā. Qua ꝓphetia stupefact⁹ rex secū anxia meditatiōe revolvere cepit. Quo nā pacto istud a femina ꝓtingere posset? Nec aliter videſ quā a coniuge: vel a filio ꝓpio: Regno cō patiēs: vt connubij atq; ꝓlis auferret spes: puerulā in monasterio clausit: t ꝓpetuaz deo virginitatē profiteri cepit. Sed ꝓtra dominū nullū valet ꝓsiliū iuste semp mortalia facinora expiante. Hec autem patre sanctissimo t optimo rege extincto: nemine ꝑter se legitime regni herede supstite: cū invētutem oēm peregisset iāq; facta videbat annis: sumpsisset q; post patris obitū Tancredus ꝑdict⁹ regni dyadema: eo itū est vt facinorib⁹ ꝓcerū omne regnū in exterminiū traheret. Quāobrē q̄busdam regno t populis cōpatientib⁹ mēti icidit: q̄ postmodū subsecutū est Constantiā istā alicui magno principi in coniugē dari: vt ei⁹ ope atq; potētia pestiferi tumult⁹ sedarent. Nec absq; labore magno obtentū est. Celestino pōtifice ꝓsentiēte vt in eā Cōstātia veniret sentētiā: videlicet vt nuberet: cū in ꝓfessionis ꝓposito imobilis staret: t etas annosa obsistere videret. Sed cū a deo res ꝓcessisset Hērico predicto iperatori tandē desponsata est: t iperatrix facta nuptialē ꝓscendit thorū: q̄nquagesimū t q̄rtū agens annū rugosa ꝓcepit. Et cū ista ꝓceptio pp etatē nō crederet: Henricus iperator ad tollēdā oium suspitionē: cū tps partus aduenisset: edicto publico divulgari cepit vt quicunq; vellet interesse futuro imperatricis partui pānormi venirēt. Multisq; astantib⁹ iperator in pratis pānormi tentoria ponere fecit: t cunctis videntib⁹: iperatrix iā quasi decrepita ifantē peperit: videlicet Federicū secundum qui postea ob ei⁹ fatuitates in monstruosum evasit hominē: t Italie tot⁹: ncdū Sicilie regni invasorē vt nō evacuaret Joachin abbatis ꝓphetiā. Et ꝓpterea hec Cōstantia si aliquo alio merito vnq̄ esset extollēda: isto tamen vnico ꝑter naturam partu per vniversum orbē ꝓspicua t cōmemoranda facta est.

6393 ii94 ¶ Arricus dandalus quart⁹ t quadragesim⁹ Venetorū dux Lauro duci oium ꝓsensu hoc āno suffect⁹ ducavit annis duodecim: vir p oia glorios⁹: q tū eloquentia: tū experientia t exquisitis morib⁹ plurimū valuit. Qui suscepto magistratu auctoritate senat⁹ classem nō modicā in hierosolymorū expeditione cū religq̄ ꝓncipib⁹ xp̄ianis trāsmisit: Cui qdē classi: archiepiscopū ravēnatū prefecit. Inde q; Jaderā civitatē quarto rebellātē Venetis recupavit: ac Cōstantinopolim iperiosam cū gallis vicepit: t Cretā insulā a Bonifacio Montisferato maximo ꝑcio emptā imperio suo adiecit: sed t alia cōplurima beneficia quoadvixit senatui suo ꝓtulit. Moriens tandē in atrio sancte Sophie maximis cum lachrymis sepelitur.

¶ Saphandin⁹ Saladini Egyptioꝝ regis frater: hoc anno Saladino rege apud Damascū sepulcto regnū omne suscepit: t Saladini filios expulit. Viviserat enim Saladin⁹ ipse filijs suis regnum nulla de fratre isto mentione habita. Quāobrē indignat⁹ Saphandin⁹ fratris filios omnino regno depulit: t solus deinceps ipse regnavit. Sed q̄m ipse regnaverit non satis ꝓstat.

¶ Cypri regni principium.

6394 ii95 ¶ Guido Lusignan⁹ genere gall⁹ oudū Hierosolymoꝝ rex a Saladino pulsus: hoc anno iuribus suis Anglorū regi pmissis: Cypri insulā ab eode Ricardo in regni recōpensatione recipiens multis in ea ānis regnavit. Atq; hoc modo pp antiquā ipsi⁹ regij nois dignitatē regni titulū insule dedit: sibiq; ac posteris suis in annū domini. 1460. per ānos ducētos t septuagintagnque ipsam insulā reservavit. Ea nāq; insula olim cadētib⁹ reb⁹ Romana civitas diu sub grecorū imperio fuit. Quos paulo ante supradict⁹ Anglo rex ex insula hoc modo deiecit. Cū enim idē Ricardus Hierosolymā cum classe ꝓperaret: tēpestate coactus Cyprianū portū ingressus est. Sed cū a grecis repelleret: arma que in barbaros paraverat: in ipsos vertit: eisq; insulā abstulit: quā firmo suorū presidio munitā: Guidoni huic Hierosolymoꝝ regi pmisit: post varias autē regū successiones: ad duos fratres regnū id pervenit: quoꝝ alter Petr⁹ noie classe instructa cū Catbelaunis: Gallisq; Alexādriā vbē aliquādo invasit: Ingressusq; vbē mediā diripuit. Inde igni apposito preda ingenti ditat⁹ aufugit. Qui paulo post insule ingressum a fratre ꝓpio iterfect⁹ est. De hui⁹ autē regni successu t ꝓgressu infra multa dicem⁹: cū de regibus suis passim tractabimus.

pp. i84. 6397 ii98 Innocētius tertius papa: patria Campanus: patre Transimundo anānino ex infima plebe nato: papatū post Celestinū pōtificē accipiēs sedit annis decē t octo: t mēsibus quattuor: t diēb⁹. 24. Vir certe in omni genere vite ꝓbatissim⁹ atq; doctissim⁹: q a primeva etate Parisius litteris operā dedit: vbi tantū profecit: q̄ postmodū multa librorū volumina cōposuit. Inter que extat liber de miseria cōditionis humane: t de missa alter. Ac de baptismi sacramento. Sed t super psalmos penitētiales tractatus plures cōposuit. Edidit insup sermones plurimos tp̄ib⁹ ac diēb⁹ accōmodatos. Decretales quoq; antiquas cōposuit: quas observari mādavit: in quib⁹ multas improbat hereses: sicut in ꝓncipio voluminis habetur. Eius aūt opa t ipensa hospitale sancti spiritus intra vbē Leoninā ꝓditū: t magnis ꝓuētib⁹ auctū fuisse cōstat. Indeq; basilicā sancti Sixti vetustate collabentē restituit: vniversisq; ecclesijs: que tamen in vbe erant ꝓficiēdis calicib⁹ argenti libā vnā obtulit: t altare beati Petri plurimū ornavit. Verū dum perusij tollende discordie causa que inter genuenses t pisanos vigebat: profectus ibidem in pace quievit. Hic pmū ordinem nostrū divi Augustini eremiticum sub tutela apostolica suscepit: sicut patet ex eius indulto quod incipit. Solet annuere.

¶ Joannes Anglorū rex hoc ipso anno Ricardo eius fratre ex telo Catapulte interfecto Anglie regnum suscepit. Cui cum postea Ludouicus Francorū rex maximum indixisset bellum. Joannes

divino

diuino auxilio vsurus statim Angliã atq; Hybernią Romane ecclesie vectigales fecit. Nã cẽtũ auri marchas quotannis se eidẽ soluturũ cõpromisit: si ab ei⁹ ipetu domin⁹ cũ liberare dignarẽ. Atq; victoria diuinit⁹ parta postea aliquãdiu apud Anglorũ reges hoc votũ seruatũ est.

¶ Joannes Bon⁹ ordinis eremitarum diui Augustini instaurator & pater: natione Mantuanus bisdẽ tpib⁹ quũ multis ãnis in Flãminia: quãmaxime & Umbria vitã gdẽ religiosissimã atq; sanctissimã duxisset: & multa ibidẽ monasteria erexisset. atq; instaurasset: vbi & religionẽ ipsam suã labefactatã verbo & exẽplo plurimũ excuit: Mãtuã regressus: ibidẽ etiã miraculoz gloria plurimũ effulsit. Be cui⁹ sanctissima vita multa & incredibilia quasi nõ credẽtib⁹ scripta referuntur: que si oia enarrare vellẽ: ordinis suscepti: & voluminis modũ ꝓfecto excederẽ. Sed quedã pauca ad multorum edificationẽ hoc in loco scripta sufficiẽt. Mortuo itaq; ipsi⁹ patre Joãnes Bonus in etate gdẽ florida remãsit. Et cũ plurib⁹ abũdaret diuitijs: & neminẽ vereret per annos multos lubricis iuuenib⁹ & histrionib⁹ adhesit. Mõ mater que Bona vocabaꝫ animaduertẽs: preces cũ maximis lachrymis idesinenter pro salute ei⁹ ad dominũ fudebat. Cui⁹ preces dñs ex alto ꝓspiciẽs: ipsum filiũ ad salutẽ graui morbo ꝓcussit. Cumq; Joannes Bon⁹ vite sue diserimẽ haud parũ extimesceret votũ vouit dño si pristine redderẽ sanitati: deo deinceps in habitu religioso se ꝑpetuo deseruiturũ. Qui vbi sanitatẽ adept⁹ est: cũ diligẽtẽ ꝓfessionẽ vtibus ẽpo fecisset: matre iã defuncta oẽs substãtie ipsi⁹ facultates vendidit: & pauperib⁹ penit⁹ erogauit: nil sibi oino reseruãs. Sicq; nud⁹ penit⁹ & xpi spe ac fide armat⁹ statim in Flãminiã haud ꝓcul a Cesena vbe sub quodã specu ꝓcessit: ibiq; mirũ in modũ se afligens maximũ sibi sanctitatis nomẽ cõparauit. Indeq; suscepto religionis eremitarũ diui Augustini habitu adeo in pncipio carnalib⁹ icendijs pulsat⁹ fuit: vt parũ absuerit: quin a proposito sancto retrocederet: sed miles xpi manu mittẽs ad fortia doloris incẽdio carnis extinxit mcẽdiũ. Nã arundinẽ suscipiẽs in multas eã subdiuisit particulas: atq; eas peracutas sub vngulib⁹ manuũ suarũ infixit: & taliter sup quendam lapidẽ man⁹ ꝓtudit: vt vsq; ad digitorũ sãmitatẽ infigerẽtur. Quo vehemẽtissimo dolore quasi exanimis effect⁹ in terrã decidit: ibidẽq; trib⁹ diebꝫ & noctib⁹ tanq; mortuus pmansit. Verũ pius domin⁹ seruũ suũ nõ deseruit: sed ꝑ visuz ei apparẽs adhortari eũ cepit dicẽs: Fili quia bene feciſti optime vitã ꝓsumabis: nec deinceps vllo pnlsaberis tentamẽto. Elapsaq; visione Joannes bon⁹ omni prorsus dolore alienũ se sensit: grariasq; deo agẽs imẽsas incredibili postmodũ abstinentia vsq; ad mortẽ corpus suũ afflixit. Cui⁹ gdẽ exẽplo per totã Flãminiã & Umbriã nõ modo eremite: sed & seculares plurimi ad eũ ꝓfluxere & ipsum sibi patrẽ & ducẽ ꝓstituere. Audiensq; vir sanct⁹ celebre nomẽ beati Guilielmi olim Aquitanie ducis in gallijs ordinẽ eremitarũ sancti Augustini labefactatũ morib⁹ & institutis ac edificijs instaurasse ei⁹ exẽplo incẽsus: & ipse innumerabilia pene monasteria ꝑ Flãminiam & Umbriã ordini suo erexit. Quapropter ad eũ tãq; ad patrẽ oẽs eremite certatim ꝓcurrere ceperũt: Mõ ille ꝓcernẽs magis exẽplo q; verbo ordinis instituta instaurare & resarcire curauit. Eãobrẽ in eisdẽ prouincijs religione aucta: extũc: vt fit ab ipso instauratore & reformatore fratres Zamboníte: non diui Augustini vulgo eos appellare cepit. Tãdẽq; cũ vir sanct⁹ annis quinquaginta & eo ampli⁹ in Flãminia cõmorat⁹ fuisset diuino nutu in patriã reuersus plen⁹ dierũ & operib⁹ bonis extra Mantuã vbẽ in monasterio ibidẽ a ꝓciuib⁹ suis sibi ꝓstructo anno a natiuitate domini. 1222. migrauit ad dominũ cui⁹ sanctissimũ corp⁹ paulopost intra vbẽ trãslatũ in monasterio ordinis sub titulo sancte Egnetis fabefacto sũmo seruatur honore. Ad cui⁹ tumbã magna quottidie & inaudita fiunt miracula. Hui⁹ autẽ sancti viri & patris Joannis boni inter celebres prestantesq; discipulos seraphicũ Franciscum de Assisio sanctissimi ordinis minoz ꝓditorẽ fuisse ꝓstat. Sed ne quis dubitet qui forte ignar⁹ hui⁹ rei exeranda plurimũ talis videaꝫ scriptura: quibus omissa Vincentij galli historici testificatione: & si Jo. ipsi⁹ historiarũ lib. ca. 98. referat diuũ Franciscũ fuisse eremitã: & cũ baculo pedibusq; calciatis & corigia cinctũ incessisse: non tamen hui⁹ Joannis boni discipulũ fuisse dixit: sed hoc in loco hoc vno verissimo cõprobam⁹ testimonio: q; apud Mantuã: vbi sacratissimũ viri sancti extat corpus: & reliq; ipsi⁹ vestimẽtoz relige tabellarij etiã inter antigssimas monasterij scripturas cyrographũ aliqñ visum est cõtestans beatũ Franciscũ de Assisio, ꝓfessionem eremiticã sub regula beati Augustini emisisse in manibus fratris Joannis boni eremite mantuani. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Helymãdus frigidi mõtis monachus: his tpibus in gallijs in agro bellouacẽsi religiõe & doctrina clarus effulsit. Qui cũ esset vir doctissim⁹ diligẽti cura de omnib⁹ rebus gestis chronichã perpulchrã ab initio mundi vsq; ad hec tẽpora cõposuit.

¶ Papias natione lõbardus in latina ac greca lingua egregie doct⁹ ꝑ hec tpa floruit: & multa cõposuit. Et iter cetera preter latina vocabula que diligẽter in ordinẽ redegit: etiã de ordine dicẽdi optime scripsit: atq; plures epistolas elegantes doctasq; cõposuit.

¶ Guerner⁹ alias Hyrneri⁹ illustris & spectabilis vir iuris ciuilis põtificijq; doctor per id ipsum tẽpus Rome & Bononie docendo & legendo maximo fuit in precio. Qui testante Odiphredo legũ doctore in. l. ius ciuile. de. de iustitia & in. prin⁹ olim nemine tradente leges ciuiles aperuit: & glosas eis addidit. Et ꝓpterea iuris lucerna cognominari meruit: eo q; eius scientie & doctrine primus illuminator extiterit.

¶ Placẽtinus etiam celeberrim⁹ iurisperitus tempestate istac floruit: qui & ipso referente: super. C.

de institu. apud pesulanum montem summam suam non minus doctam q̄ vtilem edidit: que incipit. Cum essem Mantue.

¶ Joannes bosian⁹ patria cremonensis: Açonis preceptor: t ipse Odiphredo teste in. l. i. in prin. de. boc ipso tpe summā breuē sup pandectis cōposuit: quā idē Odiphredus ventosam nominat. Conscripsit etiam super. C. lecturam perutilem.

¶ Martinus similiter Bosian⁹ t cremonēsis a⁹ doctrine t pfessionis doctor: de quo in glosis persepe fit mentio hoc ipso tpe floruit: qué etiā Angelus de perusio ob ingenij magnitudinē iuris lucernaz t mundi tot⁹ speculum appellat.

¶ Açonē p̄terea patria bononiēsem vir q vtiq; celeberrimū atq; insignē: t in iure ciuili p̄sultissimum: Joannis bosiani auditorē cū p̄dictis floruisse t clarū fuisse p̄stat. Qui cū esset diuini ingenij vir in legib⁹ optimos p̄fecit apparatus: ac sūmā celebrē edidit: que apud oēs etā nostro cuo magno habetur in precio: insuper additiones plurimis summis addidit. Demiq; post summā suā magnos apparat⁹ super de veteri: t. C. edidit. Hunc itaq; Açonē virū doctissimū fuisse Baldus in. l. p̄tract⁹. C. de fide instrumentorū dicit eo q̄ legū fontē t electionis vas velut alter Paulus cum appellet.

¶ Explicit liber duodecimus. Incipit tertiusdecimus.

6399 1200 HEnrico igitur mortuo maximo inter electores orta est dissensio cū alij Philippū Suewie p̄ncipē t etburie ducē Henrici fratrē quem idē Henricus moriens filio Federici reliquerat tutorē. Alij Othonē Saxonie regē Lotharij olim iperatoris p̄nepotē elegissent. Innocenti⁹ vero pōtifex q̄ p̄stabat Henricū t Federicū patrē p̄tra Romanā insanisse ecclesiā Othonem imperatorē p̄nunciauit. Philipp⁹ vero ira succēsus arma parat: ac p̄tra Othonē Philippo rege francoz fauente in expeditionē p̄dit. Otho quoq; cōposito exercitu vna cū Joanne Anglorū rege pugnādi copiā facit: fiuntq; singularia certamina: postremo cū Innocēti⁹ oēs excōmunicasset q̄ Philippicas sequerēt partes: res ad sanitatē reducūtur. Paceq; p̄fecta Philipp⁹ Ro. iperator declarat: obtētoq; in germaniā iperio. 13. germanorū iperator p̄nunciat: ac sic. 9. annis iperauit: sed nō sine molestia hanc dignitatē retinuit: tandem Almgranus q̄dam Turingie princeps multis in suam sententiā tractis eū circūueniēs iterfecit. Quo taliter sublato pax omnino consecuta est.

¶ Ordo Carmelitarū p̄ hoc ipsuz tp̄s in Syriā apō Carmelū mōtē ab Alberto hierosolymitano patriarcha excitat: t multis p̄uilegijs ab eo sublimat: atq; eidē regulā suo iure p̄fectā obseruandaz p̄mo obtulit t p̄firmauit in qua p̄o habitu fratrib⁹ eiusdē ordinis cappā supiorē ex Syrico cū gbusdā largis virgis. s. albis t griscis circulatā more Helye p̄phete (vt tradūt) assignauit: t deferēda p̄stituit. Itaq; ordo cū in orbe diffunderet ac locis t viris p̄stantissimis indies multiplicaret multas impugnationes p̄ annos multos ab emulatorib⁹ p̄tulit. Sed postmodū Honor⁹ pōtifex e⁹ nois. 3. cernēs ipsam sanctā religionē t ordinē a multis ipugnatū: t aliq̄n p̄secutū cū nō satis p̄batū p̄spiceret deuotione mor⁹ p̄mo sui pōtificat⁹ anno: mutatis p̄i⁹ circulatis clamydib⁹: ob honorē beate virginis Marie in albas sub titulo virginis Marie de monte Carmelo approbauit t p̄firmauit. Vtūt. n. ordinem istū dū in Syria cū habitu illo p̄cederet maxima in reuerentia t deuotione apud Soldanū Egypti extitisse: t multas illi elemosynas t bñficia p̄tulisse: sed eo habitu mutato cū e finib⁹ t regno suo eiecisse: quāobrē necesse fuit illū in europā trajicere: vbi mirū in modū excrescēs clarissimos t sanctitate t scientia p̄tulit viros: quoz de numero p̄cipui fuere Angel⁹ Hierosolymitanus x̄pi t fidei declamator ardētissim⁹: q̄ t doctrina t vite sanctitate plurimū fidei x̄piane p̄fuit. Insup t Albertū quendam siculū genuit: q̄ ob doctrinā t sanctitatē maximo in p̄cio vbiq; exaltat. Atq; Andreā florentinū postea fesulanū epz̄ quē nō sine magna sanctitatis fama quieuisse dicūt. Habuitq; p̄terea hec sancta religio Cyrillū grecū virū doctissimū atq; sanctissimū q̄ preter libros multos a se editos etiā p̄phetie spiritu claruit: Fr̄aciscū Martini theologū celeberrimū: q̄ preter reliquos de p̄ceptione beate Marie librū cōposuit cōmendatione dignū. Fuit quoq; in eo ordine Gerardus Bononiēsis parisiēsis doctor eminentissim⁹: q̄ cōplurima edidit laude digna. Necnō t Guido pirpinacēsis generalis ipsi⁹ ordinis p̄or: t postea maioricensis ecclesie epūs: q̄ cū multa cōposuerit: correctoriū iuris: t p̄tra hereses libri p̄cipui habent. Michael etiā bononiēsis in eo viguit clarissim⁹ sui t⁹pis doctor: qué libros plures edidisse dicūt. Joānē de Bachone iuris diuini atq; pōtificē scientissimū p̄tulit: q̄ ob ei⁹ clarissimā doctrinam t Parisij t alibi notissim⁹ fuit. Joānēq; balistarij doctorē sui seculi p̄cipuū: qué multos edidisse tractat⁹ cōpertū habem⁹. Petrū quoq; de Casa generalē p̄orē: t hierosolymitanū patriarchā virū sanctissimū habuit q̄ multis claruit miraculis. Atq; Petrū Thomā p̄stātinopolitanū patriarchā p̄clarissimū doctorē q̄ cū spiritualib⁹ ac tēporalib⁹ inimicis p̄o fide x̄pi multos p̄tulit p̄flict⁹: ac demum post multoz librorū editionē miraculis clarus apud Cyprū insulam quieuit in pace. Alij atq; alij ex ea religione emersere clarissimi t sanctissimi viri: quos cōmemorare operosissimū esset. Hec itaq; ad ipsi⁹ p̄cipuam laudē dicta sufficiāt. ¶ Imperiū Grecorū in gallos transfertur.

6401 1202 ¶ Balduin⁹ natione gallus flādrien̄sis comes: hoc anno Alexio cōstantinopolitano imperatore t Isaac eius fratre morte sublatus ipsorū iperiū vna cum Venetis inuasit t in gallos transtulit: atq;

ipse

ipse imperator primo constitutus imperauit annis.5. Discordātib⁹.n. de imperio Isaac t Alexio viro vtiq; pditissimo:eo q; licet Isaac etate maior haberet t ex iure imperiū sibi deberet ipsum tamen Alexiū indulgentissime tractabat adeo vt preter iperij nomē ei deesse videret. Quē etiā sua temeritate a turcis captū idē Isaac cū magna charitate ingenti pecunia redemit. Is is pessim⁹ vir post ingētia beneficia fratrē dolo capiens execcatū misit in carcerē:idē quoq; in Alexiū ei⁹ filiū.12. annos agentē fecisset nisi fuga salutē sibi quesuisset. quo audito Philipp⁹ francoz rex Alexij pdicti cognatus hunc Balduinū flādrensem comitē t Henricū sancti Pauli t Ludouicū sabaudie pncipē cū exercitu magno Venetias misit: qui cū eiusdē Venetis copias iungentes coz nauigio tandē cōstātinopolim puenerunt quā cū.68.dieb⁹ summa vi oppugnassent tandē obtinuerūt t in suā potestatē cū vniuerso iperio redegerūt. Capta igit vrbe t interfecto Alexio t cōplicib⁹ ei⁹ ,peres pdicti cū Bonifacio Monteferrato Thessalie rege.15. viros ex omni coz exercitu delegerūt qui vbis iperatorē t patriarchā assumerēt eo.s.pacto vt si iperator Venet⁹ nō esset ipsi Veneti patriarchā haberēt:quē Ro.pōtifex confirmaret. Quāobrē Balduin⁹ hic facto scrutinio summa ,cordia ab oib⁹ imperator declaratus t Thomas maurocen⁹ Venet⁹ in patriarchā assumpt⁹ statim nouū iperatorē inunctū coronauit. Eo itaq; coronato: ,peres vniuersa iperij dominia pter andropolim:intra annū obtinuerūt:qb⁹ gestis quarta pars oppidoz captoz Venetis assignata est que oēs insulas Egei maris ptinebāt:inter quas Creta t Euboia quā Nigropōtū dicim⁹ t alie minores erant:sed quia Creta noie Bonifacij tenebatur:ab Isaac iā sibi dono data:Balduin⁹ iperator eū Thessalie regē ,firmatū hortatus est:vt accepta pecunia Cretā Venetis relinqueret:gō t factū est:ac sic Veneti Cretā insulam vsq; in psens obtinuere. Thomas aūt patriarcha Romā ,firmaturus veniēs Grecorū ecclesiā Innocētio tertio:vt decebat: subiectam in omnib⁹ fecit.

¶ Tartarorum regni principium.

¶ Cauid quidā persa ex nobili familia inter cos nat⁹ tartaroz gentis rex vir gdē magnanim⁹:per hec tempora ex indici mōtis vna cū oib⁹ sue gētis viris ac mulierib⁹ hostili animo egressus p vicinas quasq; vrbes spolia multa exegit t populū suū hoc modo allexit:quib⁹ spolijs allect⁹ ide in Parthos venit t pari terroze Mediā Assyriā Persiā Armeniā t Sarmatas nō longo tempore quadēs circa meotidis paludis littora ,cessit:vbi t accolis suis sedes ,stituēs in maxima cuasit potētiā. Et hi nūc Usonem cassanum habent principem. 1203 6402

¶ Petrus çianus Sebastiani quondā ducis filius.45. Venetoz dux:hoc anno post Henricum dux creat⁹ ducauit an.22. Vir p oia magnific⁹ atq; excelsus:q Corcyrā nūc Corphu dictū motenū coronūq; insulas in Venetorū redegit potestatē. Sz cū obire p se oia nō posset:priuatis etiā ciuib⁹ negotiū rei maritime ,misit: qui t ipsi priuatim multas grecoz insulas occupauere. Inter que fuere galipolis Naxo paromola berinea Andro euripus Tinasmicole Schyron scopul⁹ t Stalimenus atq; alie multe. Cretā etiā pauloante a Bonifacio mōteferrato emptā rebellātē armis in fide ,tinuit:cāq; in colonie formā redegit missis eo ciuib⁹ Venetis q cretēses in officio ,tinerēt. Hic cū esset religionis amator saccllū sancti Marci palatio ad honorē diui Nicolai miro ornatu t sumptu extruxit. Cōstātiam Tancredo Sicilie regis filiā duxit vxorē ex qua plures suscepit filios:cūq; postremo senio confectus esset magistratu se abdicans paulopost vita excessit:t apud sanctū Georgium maiorem Venetijs in sepulchro paterno sepultus est. 1204 6403

¶ Henricus natione gall⁹ hoc anno Balduino ei⁹ fratre imperatore defuncto in iperio cōstantinopolitano succedens iperauit an.xi. qui susceptō iperio mox vna cum Bonifacio Monteferrato marchione t Thessalie rege Andrinopolim vrbē potētissimā cū exercitu diu obsedit:quo audito valachi gens olim Romana vltra danubij ripā ,stituti:ac Bulgari vicini ab Andrinopolēsib⁹ accersiti cum magnis copijs in coz auxiliū venere. Quoz furore ,mot⁹ Henricus vna cū Bonifacio obsidione soluta mox Constantinopolim petiere. quid postea egerit non habetur.

¶ Dominicus hispan⁹ vir sanctitate t doctrina plurimū decoratus:ac religionis xpiane quasi matutinū sydus in caligura pago nat⁹:p hoc tps ex canonico regulari a deo vocat⁹ cū duodecim fratribus socijs predicatoz ordinē incredibili feruore fundauit:quo diuinit⁹ instituto ab gloriosa dei genitrice Maria etiā ipsi⁹ religionis habitū assumpsit. Cuius religionis pater existēs cū ,curāte Innocētio tertio pōtifice maximo heresim apud Tholosam nup oborta mira celeritate t virtute cōpescuit. postea ab Honorio tertio pōtifice ei⁹ successore:vt infra dicem⁹:ipsius ordinis ,firmationē obtinere meruit:quo ,firmato cū innumerabilia fere monasteria erexisset t multis signis t miraculis claruisset:ac vniuersam pene europā docendo t predicando lustrasset:tandē anno salutis nostre.1223. apud Bononiā italie ciuitatē nonis Augusti migrauit ad dominū:quē postea Gregorius nonus auditis eius miraculis:t vita preclara in sanctoz numero aggregauit. 1208 6407

¶ Franciscus seraphicus natione italus ex Assisio vmbroz ciuitate ortus:diui Joannis Boni mātuani eremite discipulus:vir vtiq; diuinus:ac ordinis minoz pater t dux:hoc anno terrena oīno despiciēs xpm in omni vita secutus est. Hic qppe cū religionis habitū a beato Joanne bono pdicto susc episset:t in manibus eius ,fessionis votū sub regula beati Augustini emisisset (vt hoc etiā tabellarij cyrographo autentico cōprobat) t aliq; diu pedibus calciatus:a corigia cinctus incessisset:sententie dominice memor dicentis. Qui venit ad me t non renunciat omnibus que possidet t habet:non 1209 6408

potest meus esse discipul⁹: atq; illud quod discipulis ad predicādū mittēs precepit: vt neq; aurū vel argentū possideāt: aut ne perā vel sacculū: neue virgam siue calciamenta: aut certe duas tunicas habe rent abiectis oibus tunicā inculta ⁊ cōtemptibilē fune pcinctā induēs nouū mox ordinē ꝓstituit: cū quo velut sol in orbe radians xp̄iana religionē plurimū illuminauit. Cūq; fratrib⁹ suis sic ab eo institutis nouam dedisset regulā: ⁊ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset: ⁊ nomē suū in orbē defudisset plen⁹ bonis operibus apud Assisiū vrbē suā anno salutis nostre. 1227. nonis Octobris migrauit ad dominū: quē ⁊ biēnio post Gregori⁹ non⁹ auditis eius crebris miraculis magno prius ob eā rem conuentu habito in numerum sanctorum statim rettulit.

Otho eius nois quart⁹ Saxonie dux: hoc anno cū Philipp⁹ imperator a comite palatino inter ceptus fuisset imperator a germanis suis delect⁹ imperauit annis. 3. Qui statim Romā ꝓfici scens ab Innocētio pōtifice coronar̄: quo facto ꝓfectum in Romanos sentire ac contra eos pu gnare cepit. Sed bello aliquādiu sedato ex vrbe pulsus est: pp̄ quod indignat⁹ ꝓtra pōtificis voluntatem ⁊ ipsi⁹ iniuriā in Federicū adolescētē imperatoris filiū expeditionē sumpsit pro qua multā regni oppida vi cepit ⁊ paulopost totū ferme regnū occupauit: ꝓpter quod pōtifex eodē anno ꝓcilio Rome habito eū ab imperio deposuit. Ei⁹. n. ꝓpter vapharū ingeniū Otho italie pncipib⁹ nec carus nec acceptus erat. Unde auxiliantib⁹ iprimis oib⁹ italie pncipib⁹ pōtifex eidē in bello maximā intulit cladem: quo fuso atq; fugato de eo victoriā pōtifex reportauit: ex quo factū est: vt Bohemie rex ceteriq; electores Federicū secūdū Sicilie regē. 20. agentē annū Ro. imperatorē deligerēt. Otho aūt paterno regno ꝓsul tur⁹ Sicilią dimittēs in germaniā cuestigio redijt: vbi postea a Philippo francoꝝ rege apud belgas supat⁹ ⁊ interfect⁹ tandē fuit verū ꝓpter dissensionē deligēdi imperatorē itali nostri: neq; hunc: neq; precedentē Philippū ad numerū imperatorū admittūt: preter id tantū tpis: qō inter coronationē ⁊ depositionē hui⁹ Othonis interfuit: p reliquū vero tempus eorundem imperatorē vacasse imperiū scribūt.

¶ Estensium marchionū imperium.

64io 1211 ¶ Oldrandinus primus estensiū Marchio: ac Ferrarie (vt fertur) dñs: vir nobilissimus ⁊ in bellis ptractādis strēnuus eloquentissimusq; ac plurimis alijs virtutib⁹ ornat⁹: hoc anno cū esset etate grādeuus Ferrarie diē obijt Açone primogenito post se relicto. Hic nāq; Obiçonē habuit patrē qui fuit Raginaldi: qui fuit Açonis Mathildis gloriose postea marit⁹: quē quia prioris ipsi⁹ Mathildis viri ꝓsanguine⁹ fuerat: ⁊ sibi quarto gradu ꝓiunct⁹ erat ignorās acceperat maritū mādante Gregorio pōtifice septimo repudiauit. Hanc nempe pstantissimā estensiū familiā: vt ex chronicis Pauli marri habem⁹: insignissimā ac vestutissimā fuisse inuenim⁹: ⁊ vna cū comitib⁹ sancti Bonifacij ex troianis prouenisse narratur. Ibi quippe a quodā pncipe noie Marcho descenderunt: qui euersa Troia vna cū Antbenore in italiā veniens vrbem ex suo noie in Venetia prouincia ꝓdidit. A quib⁹ aūt Oldrādinus hic id dignitatis nomen obtinuerit non satis habemus.

¶ Bonifaci⁹ autē sancti Bonifacij comes vir preclarissim⁹ Verone ac multorū castrorū princeps ⁊ dominus ⁊ ipse eo ipso anno cum Oldrandino estense predicto: Ricardo filio post in regno relicto: viam vniuerse carnis ingreditur.

¶ Ricardin⁹ aūt comes ipsi⁹ Bonifacij gnat⁹ patri in regnū succedēs regnauit annis. 20. Hic igit magistratu suscepto gubernationē reipu. imutare ⁊ reformare volēs: multos diuerse factionis nobilio res ⁊ potissimū mōticellos viros pclarissimos ac potētissimos vrbe ꝓpellere voluit ⁊ ideo multos eorum quoꝝ virtute formidabat in exiliū egit. Qui iniurijs ⁊ vexationib⁹ lacessiti: ⁊ ipsi post aliquod tē poris huic Ricardino insidias cōponētes tandē cōprehenderūt eū: ⁊ carceri ꝓpetuo mācipauerūt: ac sic vniuersis sancti Bonifacij Verona pulsis ipsi mōticelli vrbis dominatū sibi desumpserunt. Sed nec ipsi qdē deficiēte psidio diu⁹ in dominio pstiterunt: eo q; aduocatis viris potentissimi electis vrbis dominiū ipsis p quinque annos dimiserunt.

¶ Açio ꝓterea fs estēsiū marchio predicti Oldrādini marchionis fili⁹ patri in regnū successit: vir sane catholic⁹: ⁊ ecclesie romane acerrim⁹ ꝓpugnator ⁊ defensor: qui quoadiuxit ꝓtra Federicū fm imperatorē Romane ecclesie ⁊ pōtificū ꝓsecutorē pro viribⁿ obstitit. Et cū Ferraria ciuitas ab ipso imperatore sūmo pōtifici ablata fuisset: ipse eandē Cesari auferēs Gregorio pōtifici restituit. Quāobrem idē pōtifex Greg. ei⁹ nois non⁹ eidē Açoni marchioni ⁊ successorib⁹ ecclesie noie perpetuo gubernandā ꝓcessit. Ipsaq; nāq; vrbē Mathildis comitissa iāduđū auxilio Venetorū ⁊ Rauēnatū ab hēnrico tertio ecclesie hoste occupatā sibi subegerat: ⁊ ecclesie romane in morte dono dederat. Et cū marchiones estēses apud Mathildim ⁊ amicitia ⁊ affinitate in precio haberētur ea in vrbe post Mathildis morte etiā ⁊ diuitijs ⁊ benuolētia vsq; ad hunc Açonē precipui ⁊ primarij semper fuerunt.

64ii 1212 Federic⁹ ei⁹ nois fs. 13. germanorū imperator hoc āno Othone pdicto iperij titulis priuato ab electorib⁹ ei⁹ loco subrogat⁹: ⁊ ab Honorio pōtifice ꝓfirmat⁹ ⁊ coronat⁹ iperauit an. 33. Quo ꝓfirmato eo pōtifice ꝓcurāte in Sicilie regnū restitut⁹ est. Sed a maioribⁿ suis minime degenerās: vbi imperatorē se ꝓfirmatū sensit illico in Romanā ecclesiā insanire: ⁊ oia ꝓturbare lacerareq; ac rapere cepit: pp̄ qō anathemate notat⁹ iperij dignitate priuat⁹ est. Sed ille pupendens pontificis maiestatē amplius q̄ ꝓsueuisset in oibus crudescere cepit. Et cū multos interficeret ēt quosdā prelatos ex gallia redeuntes in limorē pontificis Romani a pisanis piratis apud Meloriā insulā intercipi

fecit

fecit atq; submergi. Indeq; Henricū ꝓpriū filiū ꝓpter suspitionem affectati regni in carcerē trudi ꝛ maculari ꝑcepit. Deniq; cū multas ytalie ciuitates studio partiū guelphorū vz ꝛ gibellinoꝝ implesset atq; ꝓp hoc cū multas vrbes: que pōtificis partes sequebātur vexasset in Apuliā traijciēs graui mor bo laborare cepit. Cunq; cōualescere cepisset a Māphredo filio ex ancilla suscepto: quē tarentini sibi ꝑfecerāt suffocat⁹ iterijt. Hic scelest⁹ iperator quoadvixit ano Federico Barbarossō semp crudelior fuit: ꝛ multa in Honoriū pōtificē atq; Gregoriū nonū machinat⁹ est: ꝓpter qō multis fuit agitat⁹ ca lamitatib⁹. Et primo qz Henricū filiū suū quē sibi Cōstātia aragonū regis filia vxor pepererat (vt di xim⁹) suspitione affectati regni: vel vt alij volunt: ęclotipie ęlo in carcerē necauit. Inde apud Parmā vrbē plio superat⁹ coronā: ꝛ ditissima queq; ipedimēta: ꝛ decē milia armatos amisit. Alterq; filiū legi timo matrimonio ex eadē vxore nat⁹ noie Ludui⁹a bononiensib⁹ quoꝝ ifestabat agrū occisus est. Hic Conradū filiū: quē Jola Joānis hierosolymitani regis filia susceperat rerū oium suaꝝ religt hereditē quē nibilomin⁹ idem Manphredus veneno sustulit.

¶ Himelin⁹ Aphrican⁹ saracenoruꝝ rex ꝛ dux: vir quidē fortissim⁹ atq; magnanim⁹ hoc anno ma xima classe cōparata in citeriorē Hispaniā traiecit: ꝛ primo apud Tholetū vrbē magnam statione fir mata candē oppugnare cepit: quā cū obtinere pro libito nō valeret vniuersam Hispaniā peruagans oia cedib⁹ ꝛ populatiōib⁹ iplevit. Qua calamitate cōmoti reges castelle: Aragoni: Portugallie: ꝛ Na uarie copias ingētes simul iunxere ꝛ saraceno occurrētes maximā cedē de hostib⁹ ediderūt ꝛ fuso ei⁹ exercitu atq; fugato vniuersam Aphricā preter Granatā illi abstulerūt. 1213 6412

¶ Almeric⁹ qdā hereticꝰ vir sane doctꝰ atq; callidus: hoc anno cū ob rē in gallijs magno in ꝑcio exi stēs: diabolica suasione seductꝰ: in qbusdā erroꝝ ib⁹ iuolutꝰ insanire ꝛ delirare cepit. Et iter ceteros sue vesanie errores affirmabat ideas que sunt in mēte diuina ꝛ creare ꝛ creari posse cū in mēte diuina: te ste patre Augn. nil nisi eternū ꝛ incōmutabile sit. Docebat etiā nullū peccatū iputari posse in caritate ꝓstitutis: qb⁹ erroꝝ ib⁹ apud Parisiū dānat⁹ cū sectatoꝝ ib⁹ suis exustus est. 1214 6413

¶ Simon aūt gall⁹ Montisfortis comes vir xp̄ianissimus atq; catholic⁹: hisdē hereseum tumultib⁹ viriliter ei occurrit ꝛ tanq̄ alter Carol⁹ magn⁹ ꝓtra has hereses nō modo verboꝝ disputationib⁹ cū multis epis atq; alijs doctissimis viris ꝛ beato dominico disputātibus: sed etiā armis fortiter egit: eo q̄ cētū milia hereticos cū octo milib⁹ catholicis fudisse ꝛ iterfecisse feratur.

¶ Synodus maxima hoc anno apud lateranū ab Innocētio pōtifice p̄dicto pro recuperanda hiero solyma celebrat̄: vbi iterfuere mille ꝛ trecēti p̄lati cū hierosolymitano ꝛ ꝓstātinopolitano patriarchis fuere etiā alij greci ꝛ Romani imperij legati: Regū quoq; Hierusalē: Frācie: Hispanie: Anglie ꝛ Cy pri oratores. In qua multis habitis ꝓsultationib⁹ nihil aperte discerni potuit aut diffiniri. verū nōnul la decreta ibi ꝓlata fuere. Quib⁹ tā laycoruꝝ q̄ clericoruꝝ mores cōponerentur. 1215 6414

¶ Cruciferoruꝝ etiā ordo ea in synodo diu ichoat⁹: sed aliqñ itermissus ab ipso Innocentio pōtifice restitut̄ ꝛ ꝓfirmat̄: ac multis fauorib⁹ comēdat̄. Id q̄ maxime factū est: eo q̄ quedā Albanienſiū pe stifera hereſis surrexat que tātā in populo Ro. cleroq; seditionē excitauerat: quātā vnq̄ antea. Quā ob causam pōtifex ipse multos cruce signatos ipulit ꝓtra eos arma suscipere. Quib⁹ deuictis: crucife roruꝝ ordinē tā sopitū ꝛ oblitteratū ystaurās: multis ꝓuilegijs ꝛ gratijs mirabiliter auxit: cidē aūt ordi ni postmodū Innocē. 4. deuotione affect⁹ apud Lugdunū existens regulā cōposuit ꝛ dedit. In qua ꝑcepit: ipsis religiosis semp crucē in manib⁹ portare. Ipsis aūt ordinis auctorē ꝛ ducē Quiriachū epm ꝛ martyrē tpe Cōstātini magni Helene matris ꝑmū fuisse tradūt. Qui cū a Juliano apostata cum multis xp̄ianis passus fuisset idē ordo ad nihilū ferme vsq; in ꝑsens redactus est. 1216 6415

¶ Petrus altisiodorensis Henrici iperatoris filiꝰ. 3. gallorū in iperio ꝓstantinopolitano imperatore: hoc āno patre in grecia sublato iperiū suscipiēs iperauit an. 9 q̄ suscepto iperio ꝓfestim vna cū Jola vxore cū magno apparatu Romā veniēs iperij coronā ab Honorio pōtifice extra muros vrbis apō sanctū Laurētiū accipere voluit. Qua suscepta vna cū Joāne cardinali de colūna legato a pontifice declarato ad res Asie reformādas cū copijs ab Innocētio pōtifice excitatis mox trāsmisit. Is enim Petrus in recessu Venetis dyrachiū vrbē suā a Theodoro epirotarū duce dolo captā recuperare cō promisit. Misit ergo iperator hic Jolē vxorē ꝛ cardinalē Cōstātinopolim: ꝛ ipse dirachiū petijt: quā cū plurib⁹ diēb⁹ oppugnasset: nec capere potuisset: soluta obsidione sub fide Theodori p̄dicti recessit: sed cū in teterrimis mōtib⁹ terrestri itinere pueniſſet: dolo Theodori circūuentus capiꝰ: ꝛ in obscuris simū carcerē ab eo icarceratur: ꝛ ibidē biēnio ab eodē Theodoro detinet̄. Joles aūt vxor prudenter iperium istud interim administrauit. 1217 6416

Honorius. 3. papa: natione Romanus: patre Americo: hoc anno Innocētio pōtifici succedēs sedit an. x. mē. 7. ꝛ diebus. 13. vir sane doctus: ꝛ vt pastorē decet optimū. Qui pōtificatu inito iperiales titulos Federico 2o stati ꝓtulit: quem tū postea iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate ꝑmo notatū dignitate ꝓuauit. Deide (vt ꝑferꝝ) Petrū altisiodorēſez ꝓstantinopolitanū iperatorē icoronauit. Et cū ordinē nostrū eremitarū: prout Innocēti⁹ fecerat: ptegēdū suscepisset: etiā ordines p̄dicatoruꝝ ꝛ minoruꝝ ꝓfirmare voluit: hierosolymoruꝝ etiā regē noie Joannē ex Asia ad se Ro mā venientē benignissime suscepit: ꝛ multis muneribus a se donatū in Angliā remisit. basilicā quoq; diui Laurentij extra muros: ꝛ basilicā sancte Viviane: necnon ꝛ Petri sancta sanctoꝝ restituit: atq;

edes marij edificauit. Et cū esset doctor egregi⁹ multas decretales ipse cōposuit. Et cum in omnib⁹ & optime vitam duxisset tandē moriens in basilica sancte Marie maioris sepelitur.

¶ Ordo p̄dicator hoc āno velut nouū syd⁹ & splēdidissim⁹ sol inter densissimas peccator tenebras a beato Būco diuinit⁹ excitat⁹: & sub regula diui Aug. istitut⁹: post multas iprobor ū hoiz ipugnationes ab Honorio isto p̄ōti. ipso patre Būco fundatore ūstāte & p̄curāte auctoritate aplica tādē approbat & p̄firmat. ierebuerat. n. tūc ex hereticor multitudine: & iperator temeritate tāta clericor & iprobor hoiz licētia vt nulla religionis facies in ecclesia dei dignosceret. Dixisses. n. eo tūc oēs non mox xp̄ianos: sz & clericos & monachos aut iglīos esse: aut certe ex extrema oiuz nationū fece eo p̄migrasse: xp̄ianor itaqz dūs noster Jesus xp̄s turpitudine & calamitate cōmot⁹ hunc potissimū ordinē p̄dicatorū & minor vna cū religs in vrbib⁹ excitauit: vt collabētē xp̄ianā religionē p eos erigeret: verū q̄ luscо quidē illucescēte sole etiā aer lucidus nebulosus esse videt. Et p̄pterea multi quorum vita mala erat ordines hos dānantes & iprobātes in eos p̄silire ceperūt: & isano quodā liuore parciti eos tanq̄ mēdaces & illusores affirmabāt: & vrbib⁹ pellēdos esse dicebāt. Et ideo eor supplicationes & p̄ces ab lateranēsi synodo reiecte fuere. Et q̄ vt scriptura ait: nō est sapiētia nō est p̄siliū p̄tra dūm: Honorius p̄dict⁹ pōtifex p̄mo sui pōtificat⁹ āno in visione quadā diuū Būcū cū magna multitudine fratrū in lateranēsi ecclesia vidit ipsam collabētē humeris sustētantē. Expergefact⁹ aūt intellexit pōtifex sanctus ipsaz visionē fore diuinā q̄ dūs nō materialē: sz ecclesiaz collabētē p būc ordinē fore erigēdā. Decirco pōtifex Būcū ad se vocās istati vna cū p̄sensu oiuz patrū ordinē istū plurimū laudauit atqz approbauit & p̄firmauit: & iter mēdicātes supremū p̄stituit: hunc itaqz ordinē veluti fluuiū velocissimū ex Augustino p̄fe nostro lucidissimo paradisi fonte emanatū ppulchre Tygridi fluuio e paradisi terrestris fonte emanato merito cōparare possum⁹. Nā Tygris ipse fluui⁹ ītm Josephū Bilach dicit: quod sonat acutū: eo q̄ iter cetera mūdi flumina velocissim⁹ & impetuosissim⁹ sit: sic & ordo hic iter ceteros ordines p̄tra hereticos q̄maxime extinguēdos semp impetuosissim⁹ & audacim⁹ ē habit⁹. Būc⁹ igit ordine suo omni ratione p̄firmato decide ānis sex supuixit. Appropinquāte aūt exit⁹ sui die illud Joānis apostoli verbū clamans dixit: q sitit ad Tygris fluuiū veniat & bibat: & q vult accipiat aquā vite gratis. Quib⁹ dictis spōsus & spōsa respōderūt: & dixerūt. Veni dilecte mi: & ita migrauit ad dominū. Ipsuz aūt ordinē postmodū Raymūdus barchinonēsis ipsi⁹ diui Būci p̄sors & successor ac religiosissimus descripti: & vita: & doctrina atqz ordinationib⁹ mirū in modū auxere. Quor de numero precipui fuerūt Petr⁹ martyr veronēsis Thomas de Agno & Vincēti⁹ iter sanctos relati. Relig aūt fuere Petr⁹ de tarātasia Innocēti⁹ quintus appellat⁹ & Benedict⁹. xi. papa: Ugo cardinalis biblie postillator: Robertus anglicus: Nicola⁹: Ugo: Joan. Dominici q de p̄ceptione virginis tractatū edidit: & Joānes de turre cremata cardinales oēs: q multa ediderūt. Albertus aūt magn⁹ ratisponēsis epūs: cū durādo Petro de palude: Jacobo de voragine: Jacobo de lusana: Martino q martiniānā cōposuit: Ulrico argētino: & Herbrodo bergomēsi epo: atqz Antonio archiepo florētino. Emersere & isto in ordine innumerabiles doctores: & sanctissimi p̄fessores: q illū p̄ viribus auxere: quor p̄cipui fuere Rogerius: & Albertus brixiensis: Jo. parisiensis: Bernardus de claramōte: Guliclm⁹ de Alcono: Ugo de argētina: Thomas anglicus: Rainerus & Bartholomeus pisani: Vincentius burgūdus theologus & historicus atqz alij historici plurimi: habuit quoqz hic ordo Guidonē ariminēsem: Conradū esculanū Angelū de bonia: Jacobū de bencuento: atqz alios p̄pemodū inumerabiles: qui sua doctrina: suisqz moribus & exēplis ordinē auxere: p̄texere: & in fidem continuere. De quibus infra.

6418 1219 ¶ Hierusalē ciuitas hoc āno a Cordrio magni Saladini filio obsidētib⁹ dānatā xp̄ianis gnta vice fūdit⁹ euertit tēplo dūi tm̄modo integro relicto: & cū sepulchr dūi nr̄i Jesu xp̄i violare & statuisset p̄ei b⁹ xp̄ianor pulsat⁹ ab scelere destitit. Capta āt dānata a xp̄ianis in solēnitate purificatiōis eo ipso anno evoluto in eiusdē virginis nativitate p̄ captivorū xp̄ianor redēptione barbaris reddita fuit.

6422 1223 ¶ Ludovicus Philippi frācor regis filius patre hoc anno defuncto in ei⁹ locū succedēs regnauit .4. annis. Hic. n. regno susceptо statī testamentariā patris sui volūtatē adimplere curauit. Qui scilicet pater Joanni anglorū regi nup̄ e hierosolymitana expeditione reuersus sexaginta milia librarum argēti parisiensiū reliquerat: & totidē militie tēpli: tantūdēqz magistro hospitalis hierosolyme.

6423 1224 ¶ Ordinē etiā minor hoc anno. 3. kal. Decēbris Honori⁹ pōtifex difficillime tādē p̄firmauit. Noverat enim antiquus hostis būc ordinē in ecclesia dei admodū p̄futurū: & p̄pterea multū illi obsistit: vt ad nihilū tādē redigeret. Nā cū & ipse ordo ex Augustino optimo fonte tanq̄ fluui⁹ emanauerit merito euphrati fluuio ipsum cōparandū puto: & q̄dem pulchre euphrates enim frugifer sonat: & iter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris habet. Sic & ordo iste licet iter mēdicātes sicut euphrates inter q̄tuor flumina vltim⁹ cēseat. attamē & numero & fluctu plurimo memoratu celebris habet. Būc itaqz ordinē diu⁹ ipse Fracisc⁹ tanq̄ voluptatis ortū multo labore plātauit. In quo vt geti⁹ & securi⁹ a mūdi fluctibus se logātus soli deo vacare posset: ipse Fracisc⁹ beatissimus primo introiuit: vt relics spiritualibus & doctrine gratie ags irrigaret. Ybidē ergo p̄stitut⁹ diuino afflāte spiritu celestē (vt ita dixerim) vite formā ac regulā cōposuit: atqz descripsit: seruādāqz filios ac p̄fratres suos verbo pariter & exēplo edocuit. Regula aūt & vita fratrū minorū: vt ipse ait hec ē: Būi nr̄i Jesu xp̄i sanctū euangeliū observare vivēdo i obedientia sine p̄prio: & in castitate vsqz ad mortē: & cū inumerabiles ex hoc ortulo

emerserint

emerserint virt: qui ipsuz t signis t virtutibus ac dignitatibus t doctrinis illustrauerint breuitati studentes cũ missis religs ad ordinis dignitatẽ exornandã hos sanctos hoc in loco cõmemorare dignũ puto. Genuit enim hec sancta religio t ordo Ludouicũ cpz: Antoniũ vlyxbonẽsem: Bonauenturã cardinalẽ: t Bernardinũ senẽsem in catbalogo sanctoz relatos: Sed t Nicolaũ eius nois q̃rtũ: Alexãdrũ quintũ: t Sixtũ. 4m. põtifices maximos. de gbus oibus t alijs infra locis suis latius dicemus.

¶ Clara virgo sanctissima t memoratu dignissima diui Frãcisci discipulinis t exẽplis in diuino ope plurimũ erudita: bis potissimũ tpibus apud Assisiũ vrbẽ suã virtute sanctitatis t gracie mlto in pcio habita: t ipsa tanq̃ Apis argumentosa vberes t mellifluos virginũ fructus in Dominico agro cum diuo ipsius patre Frãcisco producere sategit. Cuius fama t virtutibus permoti Honorius t Gregorius summi pontifices eam honoribus t gratijs adiuuare pro viribus ceperunt. Et cum sanctissime vsq ad vite exitum vixisset: Alexander quartus postea in sanctorum catbalogo eam aggregauit: Et eius dici festum pridie idus Augusti celebrari mandauit. 1225 6424

¶ Helysabeth quoq Ungarie regis filia Lathigranigz turingie comitis vxor: t ipsa p id tẽpus a Gregorio postea põti. bonis ẽtutibus erudita tot operũ bonoz manipulos ꝓtulit: quot ab eo semina suscepit ꝑceptoz: que xp̃o Jesu copulari desideras terreni sponsi cõsortiũ declinauit: t mũdane glorie depositis vestimẽtis: cõtẽptaq; diuitiaz ipsius tactãtia se mũdo prorsus fecit ignobilẽ. Ac tanq̃ canea de fluxu terrene solicitudinis liberata totis viribus pietatis opib⁹ se cõtulit: in gbus optime vsq ad mortẽ pseueraũs: nõ sine scitatis opinione in pace gcuit. Quãobrẽ t ipse Gregorius. 9. ipsaz in sanctaz numero ascribi t aggregari voluit: t eius festũ tertiodecimo kal. Decẽbris celebrari precepit.

¶ Jacobus tepulus. 46. Venetoruz dux hoc anno Petro çiano duci suffectus ducauit annis. 20. t mẽsibus. 8. Vir sane deo t hoibus carus: iustitie amator: t pacis auctor t cõseruator: religiosoruq; virorũ munificẽtissimus atq; ꝓtector. Quãobrẽ t fratres p̃dicatores atq; minores summo cum desiderio ac voluptate in vrbe introduci curauit t eos mira liberalitate fouit atq; ꝓtexit. In cuius rei signũ basilicã sanctoz Joãnis t Pauli martyrũ sumptuosis operibus in formã que nũc cernit ꝓprijs impensis redigere fecit: t eam ordini predicatoz excolendã concessit. In cuius valuis suũ tandẽ corpus sepeliri ꝺcepit. Huius qdẽ precibus senatus Venetus. 25. triremes cõstãtinopolitano impatori cõtra Datarũ grecũ misit: qui supato hoste q̃ttuor t viginti de eius classe interecpit t vrbẽ obsidione liberauit. Propter qõ impator in retributionis signũ cõfestim senatui spongiã t lanceam quibus dominus Saluator noster Jesus Christus bine potatus inde vulneratus fuit: ac crucis ipsius maximã partẽ dedit: t ingentẽ pecuniam a senatu suscepit. Hic cum Gregorij partes cõtra Fedricũ imperatorẽ tueretur: ab eodem oppressus: t maximis calamitatibus affectus fuit.

§ Gregorius nonus papa, natione Anagninus de prosapia Innocẽtij tertij pape: Honorio põ. ꝑp. 186. tifici hoc anno suffectus sedit annis. 14. t mensibus. 3. Hic suscepto pontificatu Honorij ꝑdecessoris sententiã in Fedricũ prolatã confirmauit: q; ad recuperandã Hierosolymã profici sci nollet: propter qõ imperator inimicitias aduersus pontificẽ statim constituit maximas: t exercitu cõparato in eum mittit: eumq; in vrbe obsidens etiã magnã patrimonij partem occupauit: ac Romanos pene oẽs pecunia corrupit. Bonis itaq; tẽporalibus pontifici deficiẽtibus ipse delatis per vrbem supplicando apostoloz capitibus populuz ad cõmiserationẽ in ipsum cõmouit: ac sic tumultuantes Romanos in suam sententiã traxit: t adeo vt eos impulerit pro ecclesia t põtifice crucẽ t arma suscipere: ac venientẽ imperatorẽ ab vrbe summouere. Federicus autẽ ira pcitus multos captiuos varijs cruciatibus interfecit: ac multas ecclesie vrbes diripuit: t earum muros euertit: atq; alia loca ferro t flãma vastauit. Quãobrẽ Grego. de abrogando Federico conciliũ celebrauit. Sed re ab ipso Federico cognita vias oẽs terra mariq; precluſit. t quosdam cardinales ac prelatos aduẽtibus Pisanis suis in mari cepit t in carcere cõiecit. Qua ex re tantũ dolorẽ Gregorius cõtraxit vt nõ diu postea supervixit. Hic itaq; Helisabeth vngarie regis filiã: Dominicũq; predicatoz ducẽ: ac Antoniũ ordinis minoz fratrẽ vltimo sui põtificatus anno in sanctos retulit: Venetensesq; ac Venetos ad cõcordiaz reuocauit: vtq; deinceps in bellis gerẽdis vtriusq; impẽse cõmunes essent: t signa vtriusq; vicissim ferrent. Qui tandẽ multis quassatus erumnis t laboribus. 14°. pontificatus sui anno moritur. 1227 6426

¶ Terremotus maximi eo anno repente exorti t adeo grandes: vt in mõtibus salutijs ad quinque hominũ milia periisse dicantur. Quo quidem anno Frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa est: vbi ad centũ hominum milia demersa referantur. 1228 6427

¶ Ludouicus predicti Ludouici regis filius hoc anno cũ quattuordecim esset annoz Francis regnare cepit: t regnauit annis quadraginta uno. Hic cũ christiane religionis ardentissimus emulator esset: qui nil cogitabat sapiebat vel loquebaꝫ aut opabatur nisi que dei sunt. Ideo (vt Vincentius gallus refert) vigesimo regni sui anno copiosissimuz exercitũ congregauit: t vna cũ Roberto t Carolo fratribus suis cõtra Saracenos nauigauit: t cũ in Syriã peruenisset: statim damiatã difficillimo prelio obtinuit: eaq; capta etiã cũ eisdẽ Saracenis varijs plijs ꝓspere gessit: tandẽ t ipse ab eis supatus t captus damiatã pro eius redẽptione reddi opus fuit: cũ autẽ liberatus fuisset: etiã sepius t setus t captus damiatã pro eius redẽptione reddi opus fuit: cũ autẽ liberatus fuisset: etiã sepius t septe cũ eisdẽ prospere dimicauit: morbo tandẽ in exercitu eius prevalente ipse vna cum Joanne filio ac Martino patriarcha: ac etiam nonnullis regni sui proceribus interijt. Qui dum infirmitate gra- 1230 6429

natus lecto decũberet: Gratias deo agens pro se & pro exercitu suo orabat dicẽs: Fac nos quesumus dñe deus ꝓspera mundi despicere: & nulla eius aduersa formidare, Indeq; csto(inqt)dñe propitius plebi: & quã tibi facis esse deuotã benigno refoue miseratus auxilio: postremo dum morti appropinq̃ret suspicies in celũ dixit: Introibo in domũ mã: & adorabo ad templ lũ sanctũ tuum: & cõfitebor nomini tuo. qbus dictis beatũ celo reddidit spiritũ. Quẽ & postmodũ Bonifacius octauus auditis ei⁹ frequẽtissimis miraculis merito inter sanctos cõfessores rettulit. Eo nãq; mortuo Carolus eius frater nihilominus cõtra Saracenos classem nõ modicã cũ subsidiarijs legionibus in Aphricã perduxit. Sed cũ vi pestilentie cepta prosequi non possent quibusdã conditionibus Saracenis impositis re infecta domum redierc. ¶ Viri disciplinis excellentes.

6430 1231 ¶ Antoni⁹ ꝓria hispan⁹: Ulyxbona ciuitate oriũdus: ordinisq; minor frater: vir vtiq; sanct⁹ & multis vtutib⁹ adornat⁹: hoc anno Patauij infinitis clarus miraculis mortẽ: & a Gregorio pdicto põtifice eas ob res statim in sctõr ꝓfessor cõsortiũ relatus. Et cũ iter religiosos nõ solũ suc etatis: sz porr seculor oib⁹ lris ornatissimus bret: sacrar lrar arca cognominari meruit. Et cũ Tholose Bononieq; ac Patauij diu theologiã egregie docuisset. Sermones de huiusmõi re nõ paucos edidisse refertur.

¶ Accursius natiõe Florẽtinus ꝓsultissimus vir supioris Açonis doctoris auditor: hac tẽpestate: vt ipsemet in Autẽtica cõtestat: floruit. Qui cũ bonar artiũ studijs ornatus esset: ac etiã sapiẽtia reipu. gubernãde plurimũ ũsignitus haberet: totũ iuris ciuilis corpus primus glosis ornauit & explanauit.

¶ Bartholomeus Brixianus clarissimus decretor doctor: & ipse tẽporibus clarus existẽs additiones ad Decreti glosas eo ordine quo nũc habemus fecit. Et nõnullas disputationes in decretaliũ libris ꝓposuit: que rẽ ipsaz mirifice aperiũt: sicut ipse in questionũ suar ꝓncipio testatus est. Scripsitq; ꝓterea cplar volumen ac chronicbar de italie vrbibus. Et quãmaxime de Brixia & Bergomo.

¶ Odophredus patria beneuentanus doctor celeberrimus: Açonisq; auditor: hac ipsa tẽpestate cũ vtriusq; iuris eruditissimus doctor esset: in eisdẽ egregiũ & vtilissimũ opus composuit.

¶ Ugo barbinonẽsis ordinis ꝓdicator generalis magister: & sancte Sabine cardinalis ꝓsbyter: vir mor & doctrina ac vite sctitate ꝓspicuus: p hoc ipz tps Greg. põti. i gnque decretaliũ libros ꝓponẽti & laborãti auxilio plimũ fuit: & eos i formã redegit. ac p se in biblia glosas pulchras addidit & sũmã de casibus putilẽ cõfecit: ac alia q̃dã scripto mãdauit: q & si cardinalat⁹ dignitate sublimatũ se cerneret nõ tñ ob ipsaz dignitatẽ a prior religiõis vita vnq̃ discedere voluit: sz cũ boni ꝓpositi obseruãtissimus foret: etiã religiõis ordinatiões & ꝓstitutiões sub regulari obseruantia in ordinẽ extantẽ redegit.

6432 1233 ¶ Hannibal qdã romanus sacerdos e gẽte Hannibala ortus: vir doctus & callidus atq; hereticus: hoc anno Rome sua hereſi fretus tãtas in pplo Ro. seditiões suscitauit quãtas vnq̃ vl o ipe hic callidissimus vir cũ nõnullis sacerdotibus male cũ eo sentiẽtibus auctor fuit: vt pplus Ro. in ecclam dei & pontificẽ Romanũ eõrũ arct. Sed diuina vltio cito hoc modo eũ cõpescuit: quia statim tyberis fluuius supra modũ excrescẽs multa romanis itulit damna: & tãta mox pestis subsecuta est: vt decimus quisq; vir superfuerit. Verũ cũ põtifex post pestẽ Romã redijsset: populo Romano ignouit: & Hannibalẽ ipsum e senatorio ordine deiecit: cunctosq; de hereſi sacerdotes ad sanionẽ partẽ venire curauit.

6433 1234 ¶ Eçelinus & Albertus frẽs de Rumano marchie tarusiane oppido ex alemania oriũdi: viri potẽtissimi: atq; apud Federicũ cesarẽ honorati: hoc anno cũ pmũ supra q̃dragesimũ vite sue Eçelinus ageret annũ acceptis a Federico ipso cesare copijs magnã i citrapadanã lõbardia & romãdiola cõparauit tyrannidẽ. Nã cũ carrarienses nobiles ex Bassiano oppido: & Estenses marchiões ex agro Padouino: ac mõticellos: & scti Bonifacij comites ex Verona: & ei⁹ agro pellere & extinguere ꝓposuisset: pmo in comitib⁹ scti Bonifacij duxit: & eos fugatos Veronã obtinuit: q̃ capta celeri cursu in patauinos mouit: & silicis arcẽ pugnacissimã occupauit: eaq; obtẽta etiã patauio p ꝓditionẽ potit⁹ est: ex q̃ statim pstãtiores expulit familias. Inter qs cũ carrariẽsiũ familiã pmariã habet suspectã mlios ipsi⁹ ne eẽ: mlios exilio dãnauit atq; eor parulis testiculos & oculos amputauit & effodit: & vt terroꝛẽ oib⁹ ienteret etiã eor mulierib⁹ nobilissimis mãmas demutilauit: ac nullis innocẽtie locũ reliqt: pp qõ vrbe effugiẽtes sparsim p orbẽ errauere. Quidã (vt aiũt) in Bergomẽsiũ alpib⁹ dilitescentes oppidulũ seu rusculũ carariã extruxerũt. Quib⁹ male gestis etiã Vincẽtiã parí terroꝛe suo adiecit iperio. Indeq; cũ cremonẽsib⁹: mãtuanis: ac ferrariẽsib⁹ fedcre inito pepcisset aduersus Thisonẽ brixiane vrbis dñs seu primariũ pugnauit: & eo breui supato & interfecto etiã ipsius vrbẽ obtinuit. In qua ea crudelitate deseuit: vt pgnates multas excindi: infantulos cõcremari: viciariq; virgines oẽs demũ proposse interfici inferit. Eo quoq; tumultu in ipsa vrbe effracta sunt tẽpla & eor bona & bonaria fuerũt directa: verũ. 20. sue tyrannidis anno cũ oẽz ferme Venetiã ꝓuicia crudelẽ immodũ dilacerasset: & etiã Mediolanũ vrbẽ regiã ac potẽtissimã sibi subigere tentasset. Oẽs vicine ciuitates ꝓpter ipsius seuitiaz & crudelitatẽ cũ mediolanẽsibus fedus inierũt. Quo audito Eçelinus cũ ingẽti exercitu Abduã fluuiũ repẽte traiecit & Cassianũ agrũ vastauit: pro q̃ Martinus turrianus & ipse in Mediolano pmari⁹ furore accẽsus cũ religq̃ socijs ciuitatibus arma iungẽs in Eçelinũ duxit: & ipsum e finibus ꝓpellere annixus est. Et cũ eo pluries dubio marte pugnasset: tandẽ cũ in turpissimã fugã cõuertit: & vniuersum eius exercitũ dissipauit & multis ipsius satellitib⁹ interfectis etiã ipz Eçelinũ turpiter vulnerauit. Quo vulnerato se apud Soncinũ oppidũ deferri fecit: vbi despatiõe ductus aliaduertens casum suũ

vulnus suū manibus discerpens vitā cuomit miserā. Ac sic anathemate t desperatione damnatus cor pus suū ibidē extra ecclesiā honesto satis sepulchro sepultū est: cisalpine autē ciuitates oēs ex pessimi tyrāni morte t in libertatē erecte statim aduersus Albertū eius fratrē apud Tarusium dominantem exercitū vnanimiter ducūt: t capta ciuitate illū vna cū vxore t sex filijs ac duabus filiab⁹ turpiter interfecerūt: t filij ꝑmo a Tarusinis ciuibus ante patrē trucidati vxor t filie cōcremate. Ipse demū funestissimus vir mēbratim cōcisus est. Ferunt autē hunc Eçelinū ex materna linea ab rabiosoꝝ comitum Ethrusca familia atq; ex Eçelino patre tertio cui cognomentū fuit Monacho originē duxisse. Cuius etiā pater Eçelinus secūdus fuit: quiq; t ipse patrē habuit Eçelinū de Olandia theutonicorum familia: qui sub Othone tertio in Italia ordines duxerat. Idēq; nāq; Eçelin⁹ ꝑpter scelestissimas crudelitates a se gestas recte se Rabiosoꝝ stirpe natū fuisse cōtestatus est.

¶ Turrianorum principatus hic incipit.

¶ Joānes mediolanēsiū ciuis ex vetustissima nobiliq; Turrianoꝝ familia natus hoc anno tanq; primarius cū ꝑ annos multos ea in vrbe odia intestina aluisset Mediolani vrbis impio potitus est: t regnauit annis. 15. Qui vt dominio lōgius potiret in dies plerosq; ex nobiliorib⁹ cōfictis criminibus accusabat: atq; ita alios iugulabat: alios q; t ꝑsertim viceco mites vrbe pellebat: verū cū in Federici exercitu imperiū duceret anno salutis nostre millesimo ducētesimo quinq̄gesimoprimo: Cesarem ipsuz in Parmēsem vrbē ducere exercitū suasit: quā cū biēnio obsidēs crudelissime lacerasset: crūpentibus legato apostolico t Matthęo mediolanēsi: qui in ea ꝑsidio erat: cū reliq; Parmēsib⁹ adeo stragem maximā Federico t eius exercitui intulerūt: vt Federico cū exercitu fugato ipsū Joannē interfecerint: quo interfecto Federicū cū suis germanis fugiente vsq; ad victoriā nouā ciuitatē a se nuper cōditā Parmēses ꝑseq; nō destiterūt. Ingressiq; nouā vrbē t crudelissima occidione de germania edita: ea cū oīb⁹ opibus t qdē ꝓciosissimis legatus t Matthęus potiti sūt: in ipsa nāq; vrbe inter cetera coronā maximi ꝑcij: t mīta aurea vasa Parmēses sustulere. Federicus aūt fugiēs in agrū cremonēsez se ꝓtulit: neq; ausus est vrbē intrare: eo q; ipsius ciuiū magnus numer⁹ apud victoriā iterfect⁹ fuerat. 1236 6435

¶ Secretaliū libri quinque ad similitudinē quinque corporis sensuū hoc anno a Gregorio pōtifice magno Raymūdo barchinonēse adinuāte post Innocentiū tertiū in ordinē redigunt: t in quinque partes diuidunt. In quarū prima de summa trinitate t fide catholica. deq; cōstitutionibus deq; rescriptis t de iudicijs eoꝝ officijs tractat. In secūda vero de iudicijs t cooperātib⁹ ad iudicia. In tertia autē de vita t honestate clericoꝝ. In quarta quoq; de spōsalibus t matrimonijs. Demū in quinta de criminibus t penis tractat eoꝝ. de qbus hi extant versus: Prima pars officia: parat ecclesieq; ministros: Altera dat testes: reliqua iudiciorum: De rebus tertia t vita ꝓsbyterorum: Dat formam rite nubere quarta docet: Ultima de vitijs t penis tractat eorum. 1237 6436

Decretales libri quando in ordinem re

¶ Guelphoꝝ t Gibellinorum ortus.

¶ Guelphoꝝ t Gibellinoꝝ pniciosissima t diabolica noia ad totius italie interitū ꝑ hoc tpūs ex duobus Alemanis fribus tumultuātibus adinuicē Romano pōtifice t Federico impatore ab ipso Cesare t pditissimo hoie Pisis hoc modo inuēta fuisse cōstat. Cū. n. Federicus cesar Gregoriū pōti. hostili aio inseqūret: t oēs italie ciuitates ꝓpter hoc in tumultu existeret easq; diuisisset: scire volēs Cesar q secū t q cū pōtifice sentirēt: nō mō ciuitates: verū etiā t castella ac familias: t vt ita vixerim: filios cū pīe: necnō t frem cū fratre tū ꝑmū in duas diuisit ptes: t hec qdē noia apud pistoriēses ꝑmū audita sunt. Cūq; alteri factiōi qdā noie Guelph: alteri Gibel theutonici fres fauerēt: Guelph. n. ecclie fauebat: t Gibel impio: ab ipsis duob⁹ deiceps huius pnicici noia idita sūt. Unde Florētini pōti. fauētes nobiles suos Gibellinis ꝓtib⁹ fauētes in exiliū mittūt. Quo facto Pisani q impio fauebāt t ipsi vestigio Guelphos vrbe sua ꝓpellūt: q̄rū exēplo mīte ciuitates itidē fecere. Senēses aūt Florentinoꝝ odio: t Aretini perusinoꝝ sūr ꝑ federa se submiserūt: Pisani vō impatoris ꝑsentia t benivolētia tumidi cū didicissent ab impatoris exercitu Mediolanū t reliq; cisalpine ciuitates ꝑter Bononiā t Parmā captas t vastatas fuisse: ac multos eoꝝ nobiliores in Sicilia exilio actos statim centū triremiuz classem aduersus Genuēses armauere: q̄ ab ipsis genuēsib⁹ apud Corsicā fugata in portū se recepit. Veneti q classem in auxiliū Genuēsiū parauerāt: Polāq; pisanoꝝ vitiōes vrbē muris in aliq̄ parte aperuerāt. Cū aūt apud Viracbiū victoriā Genuēsiū intellexissent: reuersi Polā igni ferroq; vastāt. Quanta nāq; mala t vāna ac cedes hec pessima noia toti italie intulerint: ruine ciuitatū castroruq; necnō t familiaꝝ multaꝝ ꝓsumptio vndiq; indicant. Et vtinā saltim nostris ꝓtib⁹ extincta fuissent: De huiusmodi peste Baldus iurisconsultus tractatum edidit. 1238 6437

Guelphi Gibelli

¶ Balduinus. 5. ex gallis cōstātinopolitanus impator hoc anno mortuis ꝑus Petro altisiodorēse Theodoroq; ac Joāne impatoribus: t ipse ꝓstātinopolitanū imperiū suscipiēs impauit an. 20. Hic cū biēnio imperiū tenuisset: egreq; se ab hostibus tuerē: erarij inopia ꝓpulsus Venetis ꝑpriū filiū obsidem mutuo acceptū pignore dedit: t lanceā spongiāq; xp̄i eadē sub cōditiōe tradidit: q̄s postea Ludouicus Frācoꝝ rex: cū ipse Balduinus redimere nō posset ab ipsis Venetis pmittente Balduino redemit: t in franciā ꝓduxit. Verū etiā t hic Balduinus plumbū ex sacris edib⁹ cōstātinopolitanis ablatum eisdē etiā vēdidit. Defuncto aūt Greg. pōti. cū nulla ei esset spes recuperāde hierosolymitane vrbis cū Tolesano comite in italiā ad Federicū (q tū parmā obsidebat) venit: t tantū ꝓcibus valuit: q 1240 6439

impator cardinales captos dimiserit. Deide cū nil ꝓficeret ꝓstātinopolim redijt: ⁊ tādē a Palcologo greco pulsus fuit. Ac sic in isto latinoꝝ ipij apud grecos finis fuit: qō ꝑ annos .58. ptinue possederūt.

ꝑp̄. 187. 6440 1241 Celestinus .4. papa patria Mediolanēsis gēte nobili Castelliona natus: Grego. pōtifici hoc anno suffectus sedit tantūmodo diebus .18. ⁊ post sedes vacauit mensi .21. cum per capturam cardinaliū electio dilata fuisset. Hic itaqꝫ vir vita ⁊ scientia ac prudētia īsignis plurimū fuit. Cuius sententia hec fuit: Difficilius mgt in secūdis rebus ꝙ in aduersis esse moderatū. Hic tantum eloquentia valuit vt Federicū dimissa ecclesia contra mauros transfretare impulerit: ꝙuis in sententia nō manserit: quia statim in italiā nō sine magno dedecore redijt. Dum .n. Federicus contra mauros accessisset: Celestinus vita decessit: ⁊ sic ille incepta dimisit.

6441 1242 Sarmate q ⁊ Tartari ꝑplī hoc anno ex ꝓfundo paludis meotidos īgēti multitudine fines suos egressi agmine biparito Europā ꝑmo deinde Asiā ꝙadētes oia ecdib⁹ ⁊ rapinis repleuerūt. Sed q Asiā petiere Georgiani supiorē Armeniā ꝙagati Jconiū vsqꝫ Turcoꝝ regiā pcuere: alia vero manus Batone duce Poloniā ⁊ Ungariā depopulati in germanos defluxere: ⁊ mlīis cladib⁹ eas ꝓuincias affecere. Hos dixit Plynius in .6o. natu. historie fuisse Medoꝝ sobolē. Et hi populi: vt idē Plynius li .4. ait ex ꝓfundo paludis Meotidis incipiētes regionē versus Boream itinere dierū .15. incolebant exilem tū ac tenuē: Sed felicibus ac infelicibus arboribus refertissimā Florius tū in .3. li⁹ suo dicit nihil ꝑeter nives ⁊ raras siluas eos habere q̄bus est tanta barbaries ꝙ pacē nō intelligant.

ꝑp̄. 189. 6443 1244 Innocētius .4. papa Symbaldus antea vocatus: gēte fischea natus comitū Lauanine ꝓuia Genuēsi: tādē cardinalibus a Federico detētis in libertatē redactis Anagnie pōtifex creat⁹ sedit annis .xi. mēsibus .3. ⁊ diebus .6. vir qdē doctissimus ⁊ animi vtute pstātissimus. Cuius electionē eāobrē Federico ingratā fuisse tradūt: ꝙuis amicissimus ante electionē fuisset: cōgratulantibus respōdit: Bonū est cardinalē amicū in acerrimū hostē Ro. pōtificē ꝑmutasse. Hic itaqꝫ pōtifex tu inito: Balduino grecoꝝ impatore īterueniēte de ineūda pace cū eodē Federico mētionē fecit. Sed cū didicisset sibi ab eodē Federico insidias paratas esse subito Genuā cū triremibus duabus ⁊ .20. a cōciuib⁹ suis missis ꝓfectus est vbi magno oium applausu susceptus inde in Francīā nauigauit. Exceptus ꝙ sūma cū veneratiōe Lugdunū petijt: ibiqꝫ cōciliū celebrauit anno .s. 1249. In quo oiuꝫ consensu Federicū impio ⁊ regio titulo ꝓuauit: ꝓpter qō Federicus ira ꝑcitus: edes villasqꝫ cognatoꝝ Innocētij diripuit ⁊ euertit. Inde maiori rabie successus ad arma cōuersus: ⁊ Picenū Umbriāqꝫ ac ceteras ꝓuincias ecclesie subditas a pōtifice discedere fecit: ac Bononiā studio ꝓuauit: qō Paduam trāstulit. Cūqꝫ tandē Federici vita functus esset: ⁊ ob eius mortē bella in italia plurimū extincta fuissent: Hedimundū cantuariēsem epm: ⁊ Petrū ꝓuia Veronensem ordinis ꝓdicatoꝝ nup ab hereticis interfectū ibidē in sctoꝝ numero redegit: idē fecit de sancto Straslas carconēsi epo ab iniquo ꝑncipe pempto: q in vita ⁊ in morte miraculis claruit: cuius decretū fuit: vt octaua natiuitatis virginis Marie singulis annis ꝑpetuo celebraret. Cardinaliū sedes iāpridē vacua viris optimis replenit: q̄bus ⁊ mādauit cū in publicū egtaret rubeo Galero vteret: qō nūc vsqꝫ seruatū est. Deniqꝫ cum Romā venisset: inde a ꝓceribus regni Sicilie vocatus Neapolim petijt: vbi benignissime exceptus aliquādiu ibidē imorat⁹ est. Et dū speraret toto regno breui potiturus illic obijt: atqꝫ ibidē in basilica beati Laurentij sepultus est. hic itaqꝫ doctissimus vir iter cetera sue doctrine monumēta apparatū sup decreta libus edidit celeberrimū. Aliū itē apparatū cōposuit: quē Autenticas vocauit. Insup de iurisdictione impij ⁊ auctoritate pōtificis cōtra Petrū vineā scripsit: quē librū Apologeticū noiauit. Sororib⁹ ꝙqꝫ sancte Clare regulā ꝓposuit pulchrā: quā eiusdē ordinis vltramōtane sorores cōiter seruant. Ordinē autē nostrū eremitaꝝ diui Augustini ⁊ reliquos mēdicantiū ordines plurimū dilexit: ⁊ eos qdē apostolicis fauoribus ꝓuilegijs ac miris beneficijs quoadiuixit ꝓsequi nō destitit: vt ex eoꝝ indultis optime patet. Imperatoris abrogatio.

6445 1246 Federicus cesar hoc anno apud Lugdunū gallie synodo ab Innocētio pōtifice habita ꝓpter cōtumaciā ⁊ pōtificū psecutionē oiuꝫ cōsensu impio ⁊ regnis Sicilie ⁊ Apulie ꝓuar. Post cuius depositionē vacauit impiū an .18. Alemani .n. ꝑncipes Federico depositio Altigranū turigie ꝑncipē mox romanoꝝ germanorūqꝫ regē designarūt: quē Cōradus adolescens Alemanie rex a Federico genitore prīdē īstitutus regni possessionē armis ꝓhibebat: quē tū multi cruce signati iuuare curabāt: Cui breui mortuo Guilielmus suffectus est: videlicet Olādie comes. Sed ⁊ hic dū cōtra Frisones ipudētius pugnaret occisus est: Quāobrem decem ⁊ octo annis vacauit imperium.

6446 1247 Martinus Maurocenus .6. ⁊ .40. Venetoꝝ dux Jacobo tenpulo duci hoc anno suffect⁹ vocauit an .3. ⁊ mē .7. Vir certe gloria diuitijsqꝫ ac oi generositate splendidus atqꝫ ornatus: necnō iusticie amator ⁊ cultor: ac doctoꝝ virorꝝ emulator. Qui ⁊ cū doctissimus ⁊ eloquētissim⁹ hūus esset: doctrinā cū prudētia ⁊ religiōe cōiungere volebat. cuius qdē acta aī magnitudo ꝓe se tulit. Adeo .n. iteger erat vt semp in partiēdis reipu. dignitatibus ⁊ honoribus ꝙtū licuit oibus cōis esse voluit. Eius aūt rogatu Innocētius ꝑmicerio sancti Marci cōcessit pōtificalibus vti posse īsignibus ꝓpter cuius excellētiā ꝑmus ducū post mortē cū ducalibus īsignibus in porticu sancti Marci sepeliri meruit.

Hericus Riuola nobilis ⁊ ꝑmar⁹ Bergomēsiū ciuis: sancte Ro. eccle. emulator ⁊ fidelis: hoc anno a Federico cesare cū vniuersa generis sui familia ꝙ factionē vrbe ꝓpellit: ⁊ bona sua oia ꝓfican-

tar: qui ad pontificē cōquesturus accedēs ingēti benivolētia exceptus est. Hoisq; pstātia atq; vtute a pōtifice cognita multis muneribꝰ ab ipso donatꝰ etiā mātuane vrbis ecclie noie pfectꝰ & ptor designatꝰ: suscepitq; vrbis regimine: cū in rebꝰ bellicis etiā exercitatissimus esset: vt cognomē Ecelinū predictū tyrannū guelphos Brixia expulisse: & agrū Mantuanū crebris excursionibus & direptiōibus plurimum devastare: vrbēq; Mātuanā arctissima obsidione obsidere velle. Cōgregato cunctū suorū exercitu non parvo contra ipsum Ecelinū apud Hostiliā oppidū agri Veronēsis occurrit: & cōgressu in illum facto ipsum cū exercitu suo fudit: & multis ex ipsius exercitibus cesis maximā de hoste reportauit victoriā: Mantuāq; reuersus: quo aduixit vrbem in pace conseruauit.

¶ Raynerius Zenus septimus & q̄dragesimus Venetox dux: Marino duci hoc anno surrogatus ducauit annis decē & sex. Hic pmus ducali bireto frixiū aureū honestādi magistratus causa addidit vrbēq; Venetiā plurib⁹ edificijs alijsq; ornamētis exornauit: & iter cetera pontē in rivoaltoq; struxit: & platea optime strauit. Eo nāq; regnāte cruētissima bella iter Venetos & Genuēses oriri cepta sunt: pq̄ Genuēses Pisanis iūcti armata classe Venetias vsq; pperarūt: & Venetox naues atq; littora depdātes: vrbē etiā obsidiōe arctissima cinxerūt: q̄ obrē Rayneriꝰ necessitate ppulsus: cū quāta potuit manu vrbe exijt: & Genuēses duce Hērico de Malea in nauali plio adhoriri voluit: a qb⁹ tandē superat⁹ & captꝰ: paucissimi ex suis saluari potuerūt. Rayneriꝰ aūt captiuus Genuā pductꝰ in carcere cōiectꝰ est. Ea n. clade Venetox respu. admodū labefactari cepit. q; Genuēses pdicto Henrico duce statim Cretā insulā ingressi & Venetis sustulerūt. Indeq; Greci Euboiā. i. Negropōtū & Cōstātinopolim ac alia queq; q̄ in grecia Venedi possidebāt sibi sustulerūt: Rayneriꝰ aūt tādē a senatu mīta pecunia redēptꝰ: cū venetias redijsset paulopost moritur: & apud pdicatores sepulchro marmoreo sepelit.

¶ Petrus patria veronēsis egregius ordinis fratrū predicatox declamator & catholice fidei acerrimus defensor: hoc anno pdie kal. Maij ob ipsi⁹ catholice fidei defensionē: dū a lacu Lario siue Cumano cū socio Mediolanū rediret apud Barlasinā oppidū ab Arrianis hereticis iterceptꝰ martyrij coronā adeptus est: ob cuius sanctitatē & frequētia miracula ipsum Innocētius pōtifex sequēti anno in sanctox martyrū numero aggregauit. ¶ Viri doctrinis excellentes. 1252 6451

¶ Jacobꝰ Balduini clarissimꝰ legū interpres: dñi Odophredi auditor: bis tpib⁹ ipso dño Odophredo testāte floruit & multo i pcio fuit: q; iter cetera memoratu digna sup toto codice celeberrimꝰ opꝰ pfecit.

¶ Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissimus & iuris vtriusq; doctor: Innocētijq; pōtificis familiaris & capellanus: hoc ipso tpe ipsius Innocentij exēplo & diligentia excitatus librū in primo decretaliū mentione dignū edidit: quē & apparatū vocauit: alia etiā quedā composuit.

¶ Vincētius gallus pria burgūdus: historicus & theologus ordinis pdicatox frater: p hoc ipx tpe claruit: & innumerabiles historias tā morales q̄ historicas multis sub voluminib⁹ pparebdit atq; alia multa edidit: & q̄ maxime de laudib⁹ diue ac gloriose vginis Marie tractatū celeberrimū cōposuit.

¶ Martinus Scotus cisterciēsis ordinis (vt aiunt) frater: magne doctrine & singularis vite vir: per hec tpa Rome in pcio fuit: & historiā brevem cōposuit quā Martinianā appellauit. Hanc tamen laudem predicatores cuidā ordinis sui Martino episcopo tradunt.

¶ Alexāder de villa dei ordinis minorū & sacraꝝ litterarum professor: per id tēpus etiam in grāmatica librū vulgatissimū cōposuit: quem doctrinale dei nominari & appellari voluit.

¶ Alexāder de Alis parisiensiū irrefragabilis & pcipuus doctor: & ipse hec tpa clarissima reddidit: qui in vltimo vite sue exitu ob eximiā dei sapientiā ac precipuā eius devotionē minox ordinis habitū suscipere voluit: q; cū esset accuratissime doctus ex mandato Innocētij pape in theologia summā admodū copiosissimā & celeberrimā cōposuit: quā & in partes q̄tuor diuisit. Insup & vniuersum ferme vetus & noui testamentū postillauit: ppter qō fons vite appellari promeruit.

¶ Guido Bonatus astrologus p idē tps in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissimus & celeberrimus fuit. Cui adeo ea in facultate aperta fuerūt oia vt nil apud eā illi incognitum fuerit.

¶ Cōradus Federici ex Jola filia Joānis bicrosolymitani regis vxore filiꝰ: quē pī (vt dixim⁹) rex 1253 6452
oium heredē religrat: hoc anno e germania pfectꝰ nullo deterritꝰ pēne puatiōis exēplo regnū sicilie violēter igredit: & Neapolim accedēs cū ciues tamq̄ excōicato deditionē facere recusarēt: vrbē p obsidionē famēq; potitus menia ipsius multis in locis aperuit. Cuiusq; pstertim pmarios male tractauit: eo tñ morte sublatus & veneno vti credit extinctus: Mānphredo fre pcurāte regnū in manu eius relict. Hic quippe indignatione cōmotus Capue vrbis muros euertit: & Aquinū nobile oppidū incendit.

¶ Anciani q populo Florētinox ius dicerēt hoc eodē āno mortuo Federico Cesare creant & in loco publico collocant. Ipsi. n. florētini Federico cox inimicissimo qui plurimū eos vexauerat defuncto in libertatē sese vendicantes: & Guelphos ab ipso Cesare electos in priam reducētes rēpublicam reformarūt: vnde & duodecim ancianos creauere q Gibellinis resisterēt & ius populo dicerent.

¶ Manphredus Federici imperatoris ex pcubina filiꝰ: Cōrado ffe defuncto sicilie regnū hoc āno ob 1254 6463
tinet: & 13. ānis regnat. Hic q̄uis ab Alexādro pōti. admonitꝰ ne qcq̄ ptra ecclie vnitonē eo in regno
moliret monitis pōtificis obtēperare recusauit asserēs se demortui ffris legitimū fore heredē: & cū ab eodē Alexādro excōicatus fuisset: ac cōtra eū paratissimū exercitū misisset: ipse accersitis multis Saracenis ipsius pōtificis copias fusas partim occidit & partim cepit: & infinitissima spolia exportauit:

ꝛ cū ex hoc ꝛ cede suoꝝ procerū multas pecunias cumulasset: multos ex aphrica Sarracenos cōdu-
cens: ac etiā Florētie ꝛ aliarū lōbardie vrbiū extore sed se euocās maximū cōgregauit exercitū. Quo
fretus auxilio: iterato Alexādrū papā obsistēte cū ignominia reppulit. Ea victoria elatus Māphre-
dus neapolitanos acrius vexare cepit: ac in Etruria partiū factiōes excitauit: ꝛ cū Senēsib⁹ cōuē-
tione facta Florētinos pōtificis partes defendētes iuxta fluuiū Arabie ita cōstituit: vt Gibellinis vr-
bē relinquere sint coacti: quos cū postea Gibellini e medio tollere oīno statuissent: ea re Jordanis co
piarū māphredi pfectus ꝓhibuit: sed tm̄modo facultatē respirādi eis cōcessit. Quā obrē Urbanus
quartus statim in Franciā misit ꝛ Carolū sancti Ludouici regis fratrē e gallia in italiā ad se cōuo-
cauit: ꝛ eo regni Sicilie citra ꝛ vltra fretū rege declarato cōtra māphredū obiecit. Carolus itaq; al-
pibus supatis in cisalpinā etruriāq; descēdens oēs Guelphos secū Romā pduxit: quibus comitatus
tandē Beneuentū peruenit: ibiq; facta cū māphredo pugnādi copia multis vtrinq; ūterfectis Mā-
phredū deniq; Carolus interfecit: ꝛ sic Carolus regnū in pace obtinuit. Ex isto Damphredo rege
crediderim ego Damphredoꝝ familiam descendisse.

¶ Grossoni siue Gorsoni arabica gens hoc anno Soldano Babylone impellente diuersis in locis
acri tandē Hierosolymā veniūt: ꝛ in templarios hospitaliasq; cōgressi multam stragem ab eis acce-
perunt: ꝛ male mulctati ab eisdē repressi fuerunt. Verum cum hierosolyma muris careret: ex inspera
to redeuntes occupata vrbe multam de christianis occidionē fecerunt: ad sepulchrum quoq; domini
accedentes quonis turpitudinis genere fedauerunt.

pp̄·189. Alexander·4·papa natiōe cāpanus: pria anagninus: Innocentio hoc anno surrogat⁹ sedit
6454 1255 annis·6·mē·6·magni certe ai ꝛ cōsilij vir: q māphredū Sicilie regē ꝛ Eçelinū de Rumano
atq; alios tyrānos pseq vbiq; nō timuit: Sed ꝛ iter Genuēses ꝛ Venetos lites cōponere nō
destitit. Hic beatā Clarā de Asisio diui Fracisci cōdiscipulā in sanctas rettulit: ꝛ libellos quosdā con
tra mēdicantiū pauptatē editos adolevit: insup ꝛ paupib⁹ pcertim religiosis de xpiana religiōe bene-
meritis beneficus ꝛ liberalis fuit. Et ꝓpterea ex visiōe q̄ beatū Augustinū vidit: vnionē fratrū cremi
tarū diui ipsi⁹ pris Augustini a pdecessore suo iehoatū ipse pfecit. Ordinēq; ip̄z relicta creme vrbes
petere ꝛ icolere coegit: vt ꝛ ipsi doctrine verbo pariter ꝛ exēplo: necnō ꝛ cōfessiōis audiēde auct⁹: sicut
ꝛ ceteri salutis fructū afferre possent. In eodē gppe statu ordinē ip̄z ꝓfirmauit: gb⁹ etiā vna cū ordini
bus pdicatoꝝ ꝛ minoꝝ multa pūlegia: extēsionesq; ac idulgētias cōtulit: q̄s certe mira benuolētia:
sūmaq; deuotiōe semp ꝓseq nō destitit: ꝛ carundē religionū viris admodū doctis fauit: ꝛ ad cardina
latus eḥatusq; dignitates multos ꝓuexit: sicut in annalib⁹ nr̄is repit̄. Hic tandē cū Viterbiū ꝓcessis-
set: pacē iter Genuēses Venetosq; cōpositurus cū ea in re diu vexaret̄: tedio ai: vt fert̄ motuus est: ꝛ
ibidē in eccl̄ia sancti Laurentij honorifice sepelit̄. Quo mortuo sedes vacauit mēsi·4·ꝛ dies·3. Hic
cū doct⁹ egregie esset nōnullas decretales epl̄as ꝓposuit: atq; alia aliq̄ q̄ ingeniū eius ostēdūt ꝓmulgauit.

6455 1256 ¶ Imperij electores hoc anno de impatore deligēdo cōtendentes bifaric diuidunt̄. in qua gdē diui-
sione duos impatores. s. Joannē castelle regē ꝛ Rodulphū Comubie Comarchū anglo⁹ regis fra-
trem elegerunt: sed neuter cōfirmatus interregnū adhuc in aliquos annos prozogatur.

¶ Genuensium ꝛ Venetorum discordie principium.

6457 1258 ¶ Discordie ꝛ lites ꝑmaxime inter Genuēses ꝛ Venetos ex quodā Acie monasterio hoc anno ini-
tiū sumpsere: q̄ adeo pestifera cōtagiōe cōualere: vt res ipsa ciuitatibus ipsis plurimū fuerit pniciosa:
inde ꝛ vniuerse xpiane religioni in laqueū magnū malūq; diabolū ꝓuenerit. Nā cū Genuēses Ve-
netiq; ac Pisani ꝑ annos q̄tuoꝝ ꝛ sexaginta Ptolomaidē ꝛ Tyrū vrbes ditissimas possedissent: ibiq;
oēs oriētis ꝛ occidētis cōtractarēt mercaturas. Hi tres ppli cōi decreto iter se in Ptolomaida areas
vicos ptoria ꝛ cetera queq; tēplis exceptis diuiserūt: ne li q̄p̄ iurgij iter eos oriri posset: hoc vero an-
no ex modica re maxima iter ipsos orta est cōtētio: ꝛ hoc ꝓpter monasteriū sancti Sabbe abbatis: q̄
vtraq; pars sibi vēdicare querebat. Sed Genuēses qdē beninolētia vrbis prefecti freti exclusis Vene
tis monasteriū capiētes: ꝛ in arcē muniētes sibi retinuerūt. Que res duos ppl̄os ꝑorētes ꝛ benino-
los alienauit. Erat tunc Philippus gallus in vrbe pfectus: q nec eos cōponere curauit: sed Venetos
populariter Ptolomaida abire precepit. Veneti autē Tyrū se cōferētes Pisanos ad se tractos spreto
fedare cōtra Genuēses irritarūt: ꝛ cū Mānphredo sicilie rege aduersus Genuenses fedus iniuerunt.
Quibus pfidijs freti Veneti ꝓtra Genuēses arma sumpserūt: ꝛ maximā coꝝ classem in ptolomaide
portu incenderūt: ac eodē ipetu monasteriū incēderūt ꝛ euerterūt. Qua calamitate genuenses irritati
magis q̄ p̄territi cōparata venno classe apud Tyrū venetis occurrūt: vbi auctis vtrinq; copijs Ty-
rus cōis belli sedes delecta fuit. Veneti autē iunctis sibi Pisanis eo loci genuēses ingenti clade supa-
rūt: ꝛ captis coꝝ quīnque ꝛ viginti nauib⁹ atq; submersis Tyrū ꝛ Ptolomaidā redeūtes oia genuē-
siū edificia diruūt. Indeq; genuēsiū ciuib⁹ eiectis coꝝ bona diripiūt: Quā sane cladē q̄ molestē Ale
xāder summus pōtifex: q̄q; molestē Genuēses ptulerūt: exitus acta ꝓbant. Statim·n. Genuēses cū
paleologo greco federe inito Cōstātinopolim ꝛ Cretā ꝛ alia queq; grecie loca venetis abstulere: atq;
alia ꝓpemodū mala infinita eisdē intulere: adeo vt etiā portū venetoꝝ occupantes coꝝ ducē Rayne-
riū cū innumerabilibus venetis captiuauerint ꝛ Genuā captiuos pduxerint: de q̄bus malis passim
infra dicetur. ¶ Paleologorum imperij principium.

¶ Michael paleologus grecus Theodori Vatari grecor: vt appellabāt impatores affinitate con 1260 6459
iunctos hoc anno pulis e grecia Gallis ac Venetis: duobusq; Theodori filijs paruulis: quos idem
Theodorus ex testamēto eidē cōmēdatos reliquerat: quibus interfectis imperiū sumēs impauit annis
q̄dragintaquinque. Hic itaq; palcologus ingētis spiritus vir Theodoro vatari mortuo apud Andri
nopolim duobus supstitibus filijs puerulis relictis impertū t regnū tutorio nole gubernādū suscepit
t multa magistratu suscepto in latinos aggressus est. Et primo oiuz Gulielmo Francigine Achiani
t primas grecie regiōes obtinēti prelio ꝓgressus cum supauit captiuumq; Andrinopolim pduxit. t
versam in pontē regionē vt reciperet exercitū misit: Balduinus vero impator Cōstantinopolitanus
copias quas habuit nauibus imponēs statim ad ipsius ore pontice defensionē misit. Interim greci q
erant cōstantinopoli odiētes latinos vt eor mos semp fuit eos inde ejecere constituere t cōiuratione
inita paleologū admonuere vt ciuitatē recipere se prepararet: t nocte vrbis porta a ciuratis refracta
cōcubia paleologū admiserūt. Baldninus vero t Pantelion Justinianus patriarcha repēte suppel
lectile rapta cū suis oibus ad curipū ꝓfugerunt. Paleologus igit vrbe potitus ad imperiū aspirans
impietatis t sceleris sui fundamēta iacere studuit: quia pueros Theodori fidei sue cōmissos iteri face
re curauit: Imperiūq; iterfectis pueris assumpsit: Et ita latinor iperij finis fuit: qō per annos octo
t.50. apud eos duravit. Veneti autē nihilominus paleologū bello agitare pseuerabant: qui certe vi t
armis tyrānidē deturbassent nisi illū genuēses sumis conatibus adiuuassent. Exinde greci paleolo
gi centū t.94. an. impauerunt vsq; ad annū dñi. 1454. Quo gdē anno ipsa huius scelestissimi t pfi
di hois cognatio tm imperiū tantāq; dignitatē suis pditissimis moribus in turcor manibus prolabi
pmiserunt: qr Mahumetus othomanus turcor ꝓnceps ab Cōstātino tūc impatore vrbe sublata cū
cū vniuersis ei⁹ satrapis captū decapitare fecit. Michael itaq; capta vrbe beneficij genuēsiū nō ime
mor q ei ea in re auxilio plurimo fuerāt thesaurū pmaximū eis cōtulit: t Perā vrbē ꝓpinquā ꝓcessit.

¶ Martinus turrianus natiōe Mediolanēsis: frater illi⁹ Joānis quē in parmensi bello interfectū
fuisse diximus: hoc ipso anno apud Mediolanū seditiōe facta vicecomitibus t vasallonibus ide ex
pulsis vrbis se tyrānū effecit t duobus tantūmodo annis regnauit. Hic tyrānide inita cū intellexisset
Ecelinū de Rumano pollicitatiōibus capitanor t vasallor vrbē occupare velle: t cū quinque milib⁹
equitū ea de causa ad Cassiani pontē puenisse. Ipse cōgregato exercitū suo statim via idirecta Son
cinū petijt: ibidēq; ab Açone estēsi t Bosso donarēsi ac Ubertino palauicino auxilio postulatis Ece
linū inter Cassianū t Vicūmercatū intercluſit: t cōgressu facto demū ipsum Ecelinū vulneratū iam
octogenariū cū oi suo exercitu cepit: t Soncinū vsq; pduxit: vbi paulopost deficiens ipse Martinus
cū reliqs ciuitatibus ab ipso Ecelino oppressis libertate consecutus est.

¶ Mirabilis pplor peregrinatio hoc anno vbiq; fuit q̄ a Perusinis icipiēs nō solū italie populos:
sed etiā exteros ita cōmouit: vt lōgis agminib⁹ crucē cū laudibus ꝓsequētes ad conuicinas ciuitates
misericordiā t pacē cōclamātes supplices cōmearēt. ¶ Viri doctrinis excellētes.

¶ Henricus cardinalis hostiēsis cognomēto etiā hostiēsis: vir humani diuiniq; iuris peritissimus:
hoc tpe eas ob res apud Alexū. pōt. maximo habet in pcio: q ab ipso ponti. premonitus sup toto de
cretaliū titulo lecturas perutiles cōposuit. Sed t summa admiratiōe dignā in vtroq; iure cōscripsit:
quam galli vltramontani compendiosam vocant.

¶ Odophredus alter a supiore celeberrimus legū doctor his tēporibus floruit: t ea in disciplina nō
nulla cōposuit: t q̄maxime sup Codice Digestoq; toto lecturas accuratissimas.

¶ Aymonē anglicū ordinis minor generalē ministrū theologū scientissimū cū supradictis floruisse
cōstat: q iter cetera ingenij sui monumēta breuiariū Alexādri propter iussum correxit t rubricauit.

¶ Gualterius luculētissimus ordinis minor doctor t pictauiēsis epūs hac etiā tēpestate t doctrina
t vite sanctitate insignis plurimū fuit: q sup sententias Petri lombardi opus nō vulgare fecit. Sed t
quodlibeta ac tractatus in sacris litteris cōposuit: ac etiā Alexādri pape iussu sermones perutiles ad
status edidit: quos idē pōtifex perlectos cōmendauit t approbauit.

¶ Ubertinus palauicinus comes vir vtiq; domi nobilissimus: natiōe parmēsis: hoc anno supstite 1261 6460
adhuc Ecelino de Rumano tyrāno eius in oib⁹ bellis socio: Cremone t Placētie auxilio gibellinor
dnue Ecelino de Rumano tyrāno eius in oib⁹ bellis socio: Cremone t Placētie auxilio gibellinor
dominiū obtinet. Quib⁹ obtētis t pfidio firmatis magno sue factiōis exercitu cōgregato vna cū ipso
Ecelino in legatū apostolicū mouens apud Bambarā brixiani agri oppidū maximā de Guelphis
edidit occidionē: iter quos ipz legatū t vrbis epm secū capiēs abduxit. Sed postmodū interueniente
Bosso donario cremonēsi cive legatus cū episcopo liber factus cū ipso Ubertino fedus iniit: t acci
tis secū Turrianis Mediolanēsib⁹: t Henrico Riuola bergomēsi Mātue pfecto Ubertinū istum ab
Ecelino seiungere tentauit: qō t fecit. Verūtamē Ubertinus hic prudēs t bonus admodū existēs: lz
Gibellinā factionē vbiq; extolleret: cōtrariāq; aliq̄n deprimeret. tandē approbāte vtraq; factione pp
cius iustitiā Brixiana vrbe potitus est. Proposuerat q̄z t Mutinā t Regiū t Bergomū suo adjece
re impio: t qdē fecisset nisi Ferrariēsiū t Bononiēsiū guelphor ꝓsiliū obstitisset. Fuerat. n. hic Ube
tinus magni animi t cōsilij vir: cuius facinora pclara strenue gesta scripta legunt: eāq; ob rem cum
manu valida restitit. Regnauitq; hic ipse Ubertinus bis in vrbibus annis ferme sex.

CChium egei maris insula: hoc anno ruēte iam Paleologoꝝ impio in Genuensiū manus hoc mō-
do puenit. Veneti. n. Michaelē paleologū impugnātes: ⁊ ingēti potētia cōprimentes: cū cum deijcere
iam cepisset: ad Genuēses Venetis inimicos refugit. Qui in auxiliū eius veniētes veneros facillime
repressērūt. Quāobrē obsidione soluta Paleologus pro beneficio Chium eis cōcessit. quā qdē insulā
nunc vsqꝫ nō sine magno discrimine ꝓtra Turcoꝝ impio defensarūt: licet a qbusdā annis citra Ba-
humeto Turcoꝝ ꝑncipi ipsam tributaria effecerint. Olim. n. hec insula magnā classem habuit: ⁊ ipe-
rij maris ꝑ dies multos sibi dignitatē vendicauit. Indeqꝫ illius casus semꝑ varij fuere. In ea quippe
insula mastix nascit: que quidē res Genuēsibus cū alibi nō nascaꝫ magnū affert emolumentū. In ea
est Aruisij ꝓmontorij a quo (teste Plynio li. 14. natura. histo.) optima deducebanꝫ vina que aruisia
dicebantur: de quo Virg. in dapb. Vina nouū fundā calatis aruisia nectar.

ꝑꝑ. 190. 6461 1262 CVrbanus. 4. papa natiōe gallus: ex Trecacēsi vrbe natꝰ: Alexādro pōtifici suffectus sedit an
nis. 3. mēsi. 1. ⁊ dieb⁹. 4. Hic ⁊ si humili loco natus ꝑstanti tū ⁊ elegāti lingua fuit: q aliqñ laccs
situs q vili pre ortus esset: Respōdit nobilē virū nō nasci: sꝫ fieri virutis ⁊ nobilitatis est. Hic
pōtificatū suscepto e gallijs statim milites ꝓuocauit: quos Māphredo eccle ditionē vexāti objceret.
Cuius postea institutū fuit solēnitatē corꝑis xꝑi cū ꝓcessiōibus ⁊ octauis a cūctis fidclib⁹ celebrari:
ꝑ qbus idulgētias maximas ꝓcessit. Eiusqꝫ officiū ex veteris testamēti figura p diuū Thomā agna-
tē cēsuit esse fiendū. Multas. n. hic pōtifex ai molestias ob ꝑncipū tyrānides ⁊ partialitatē factiones
ꝓtulit: qrū tedio Perusij vitā cū meroꝛ exalauit. Cuius qdē corpus ibidē in diui Laurētij fano sepul
tū fuit: ob cui⁹ mortē cessauit epatus mēsi. 5. Hic ordines mēdicātiū fanoꝛb⁹ ⁊ ꝓuilegijs multū iuuit.

6462 1263 CPhilippus Martini turriani mediolanēsis filius: hoc anno ꝓe defuncto in tyrānidē mediolanē-
siū eidē succedens regnauit annis. 3. Vir qdem animo illiberali ⁊ rustico: qui magistratu sumpto sta-
tim in cremonenses exercitū duxit. Comoqꝫ eoꝝ oppido capto: diripiēdū militibus suis concessit.
Indeqꝫ pace interueniēte: Urbano pōtifice cū Cremonēsibus facta Bergomū in suam redegit pote-
statem: atqꝫ Nouariā vrbem expulsa Torniellorꝫ familia suo iuri cōquisiuit. Tandē moriens Mea-
polonē filiū successorem reliquit: qui ⁊ regnum perdidit.

CCometes hoc anno insigni magnitudine supra. 3. men. apparuit: quo ꝓius apparēte Urbanus
pōtifex infirmari cepit: sed eadē ipsa nocte qua Urbanus obijt ⁊ extinctus est.

6463 1264 CAlbertus magnus natiōe Suenus: ratisponēsis epūs: ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor: his tpibus Pa
risius clarissimus ⁊ oibus pferēdus fuit. Homo sane infinite doctrine: ⁊ tāte qdē q̄ nemo ei anteponē-
dus sit: sed nec qdē equiperādus. Quāobrē ⁊ magni cognomētū adeptus est: q cū multos annos colo
nie ⁊ parisius publice theologiā ⁊ philosophiā docuisset: ⁊ infinitos ꝑmodū conquisisset discipulos:
tandē octogesimū agēs annū: anno salutis nostre. 1280. Colonie mortꝰ. Qui cū cruditissimus ⁊ mul-
taꝝ sniaꝝ eminētissimus esset oīa fere Aristotelis opa cōmētare voluit: ac supꝙ tuor sniaꝝ libros accu-
ratissime scripsit: magnā etiā Biblie partē exposuit: atqꝫ euangelia ⁊ Pauli epl̄as egregie declarauit.
summā q̄ theologie ichoauit: sꝫ nō pfecit. De paruis etiā aialibus librū perpulchrū cōposuit: edidit: ⁊
eoꝝ suis librū in quo res naturales q̄tū fieri potest theologie similes esse ostendit.

ꝑꝑ. 191 6464 1265 CClemēs. 4. papa natiōe Narbonēsis: Guido fulcadij antea vocatus: Urbano surrogatꝰ se-
dit an. 3. mē. 9. ⁊ diebus. 21. Hic ꝓmo iurisc̄sultus existēs totius gallie sine cōtēctione ꝓmarius
fuit vxoremq̄ a qua etiā liberos suscepit. Qua defuncta ꝓmo pōdiēsis deide Narbonēsis epūs
ꝓmotus postmoꝫ cardinalis factus deniqꝫ ꝑpter doctrinā ⁊ sanctitatē Perusij absens pontifex dele
ctus fuit. Hic cū ꝓphetie spiritu plenus esset multa pdixit anteq̄ fierēt. Cuius opa ⁊ industria pax in
ter Henricū Anglie regē: ⁊ Symonē mōtisfortis comitē: ac inter Flo: ētinos ⁊ Senēses ceterosqꝫ ita-
lie populos cōfecta est: quos etiā quoaduixit sua auctoritate in ꝓposito ꝓtinuit: atqꝫ Ednigē Polonie
ducissam viduā miraculis clarā in sanctas rettulit. Reliquū vero vite sue tp̄s in ieiunijs: vigilijs: ora-
tiōibus: aliisqꝫ opibus bonis cōtriuit: qbus p̄sidijs pōtificatū optime administrauit. Moriēs deniqꝫ
magno de se apud oēs relicto Desiderio Viterbij sepelit: quo mortuo cū dignū cardinalcs eidē nō in
uenirēt maxima cōtentio exorta est: propter qō vacauit sedes annis. 2.

CBōdegar egypti Soldanus hoc anno egyptioꝝ regnū suscipiens regnauit an. 12. qui regno susce
pto statim xp̄ianos Syriā inhabitātes debellauit. indeqꝫ hostili aio in Armeniā ꝓfectus: etiaꝫ ibidē
christianos psequi nō destitit: postmodū Anthiochiā habitatoribus vacuā veniēs vniversam ferme
deleuit. Septē postea annis decursis iterato ipsaꝫ Anthiochiā inuasit: ⁊ cruētissima strage ipsaꝫ affe-
cit: vnde ⁊ vniuersuꝫ suū exercitū preda bonustū cū. 20. captinoꝝ milibus in egyptū reduxit. Deniqꝫ
contra Assyros pugnaturus vadens ab eisdē supatus grauissime vulnerat: ⁊ Damascū relatus me
stam effudit animam.

6465 1266 CCapreolū primariū agri Brixiensis castellū nobilissimū frequētatū hoc anno a Carolo Sicilie
rege admuātibus Brixianis guelphis ab Ubertino palauicino Brixia pulsis capit: ⁊ inde habitato
ribus pulsis: eoꝝq̄ bonis in predā datis funditus euertit. Qō qdē castellum quante tum dignitatis
⁊ fortitudinis tunc fuerit: ex eius ruinis apparentibus ostendit. Carolus enim: sicut premissimus ex
gallia cōtra Māphredū regē a pontifice vocatus: cū in cisalpinā descēdisset Ubertinus palauicinus
tum Brixie ⁊ aliaruꝫ ciuitatū dominus a Mamphredo rogatus Carolo venienti resistere ⁊ itinera

precludere

precludere statuit. Sed Carolus magno satis & poteti guelphorũ exercitu ꝓgregato ꝓtra Ubertinũ apud ipsum Caprecolũ venit: & ei⁹ agrũ vbi primo statiua posuerat lõge lateq; populat⁹ est. Deinde facta q; vtriq; pugnãdi copia post multorum cedes Carolus cũ suis superior factus: Ubertinum ipsum reppulit: & tandẽ castrũ capiens: omnino diruit & euertit: & ei⁹ bona in direptionẽ dedit. Ex hac nanq; iactura illi regioni Frãcie curte nomẽ inditũ fuisse existimo. Cõplanato autẽ Caprecolo itidẽ in Monteclaro eiusdẽ agri Carol⁹ fecit.

¶ Carol⁹ itaq; Ludouici frãcoꝝ regis frater: hoc anno Mãphredo Sicilie rege interfecto a Clemẽte papa Sicilie rex declarat⁹ regnauit annis. 17. Hic igit̃ a Clemẽte põtifice: vt dictũ ẽ: ꝓtra Mãphredũ ex gallia accit⁹ statĩ alpib⁹ supatis in cisalpinã delecẽdi: & ibidẽ Palauicino supato Caprecolo ac Mõteclaro agri Brixiẽsis oppidis dirutis p Flãminiã cũ innumerabilib⁹ factionis guelphe militib⁹ trãsiẽs Romã puenit. Indeq; Beneuẽtũ ꝓfect⁹ cũ Mãphredo ꝓgredit̃: coq; cũ vniuerso ei⁹ exercitu supato & capto iterfecit: quo sublato statim Beneuẽtũ dedẽtib⁹ se vltro ciuib⁹ cepit: atq; ita paulo post Sicilie & Apulie regna in suã potestatẽ redegit. Cõpositisq; in Apulia & Sicilia rebus: cuestigio Viterbiũ cũ vniuerso exercitu ad põtificẽ venit: vbi audiẽs Cõradinũ adolescẽtẽ Conradi sueui ne potẽ in italia a gibellinis ꝓtra guelphos suisse vocatũ: in ethruriã gibellinos domitur⁹ illico venit. Sz cũ multa ibidẽ molitur⁹ videret a suis ꝓpere in regnũ cõtra Cõradinũ vocatus eo accessit. Ibidẽq; magna de hostib⁹ strage edita Cõradinũ ipsum cepit: & capitali sentẽtia puniuit: & rursum vniuersũ regnũ sine ꝓtroversia recepit: atq; ita demũ Ro. veniẽs in lateranẽsi basilica rex Sicilie & Hierusalẽ hac ꝓditione declarat̃: vt singulis annis pbendi noie q̃dragintamilia aureorũ nummũ ecclesie Romane psolueret: quo in regnũ cõsirmato pacẽ cũ pisanis statim iniit. & cũ eis in Aphricã in Ludouici regis germani subsidiũ traiecit. Ibiq; Ludouico fratre ex peste mortuo inuẽto: cũ Tunici rege pacem hac lege cõposuit: vt ꝑpetuo annis singulis sibi successoribusq; suis tributũ aliq̃ penderet: ac ita in regnũ redijt. Verũ cũ in regno reuersus venisset: Siciliã ab eo defecisse inuenit: & Petro aragonẽsi se subdidisse reperijt. Sz cũ Petrus regnũ debellaret: a põtifice Ro. grauissimis cẽsuris dãnatus fuit. Galli tũ sui eo in regno mulierũ pudicitiã lasciue nimiũ ac petulãter pertẽtantes viros in indignationẽ cõ citauerũt. adeo vt pene oium oppidorũ ac vrbiũ populi cõiurauerũt: vt q̃primũ die ꝓstituta aduesperascẽte cãpanis significari cepisset ꝓfodere singulos gallos itra menia repertos: quod quoquo modo factitatũ fuerit: nõ min⁹ crudeliter q̃ ꝓstãter gestũ est. Sicq; dñio publice gallis abrogato: Petr⁹ ipse in regnũ a Siculis accersit⁹ est: qui audiẽti⁹ ea ratione id regnũ Petr⁹ accepit: q̃ illud Cõstãtie vxori hereditario patris Mãphredi iure diceret sibi deberi. Beniq; & ipse Carolus sine liberis moritur: & Neapoli sepelit̃. Huic ideo hierosolymorũ regnũ declaratũ fuit: q; Maria antiochie principis filia eni id regnũ debebat̃: quod Hugo eius nepos occupauerat illud Carolo huic regi deuouerat.

¶ Laurẽti⁹ tepulus q̃dragesimusoctauus Venetorũ dux Jacobi predicti ducis filius hoc anno in Raynerij ducis demortui oium ꝓsensu loco surrogat⁹ ducauit annis. 7. mẽsi. 2. & dieb⁹. 5. magne certe humanitatis modestie institieq; vir: sed & pacis amator ꝓseruator habitus fuit: ac ctiã in ꝓximos & maxime pauperes comis & benefic⁹: cuius virtutib⁹ allecti Ceruie ciuis Venetis sese vltro subdidere. Sui⁹. n. opa senatus venetus: peurante etiam Philippo francorum rege: missis Cremonam legatis pacem cum genuensibus ad quinquennium composuit. Nam antea inter se multis cladibus: vt ꝓmissum est: diu hi duo populi decertauerant. Beniq; hic clementissimus princeps morieṅ in paterno sepulchro apud fratres predicatores sepelitur.

¶ Tayonus q̃dã frater: ordinis cui⁹ silet̃: ex Bocatiorũ nobili familia nat⁹ magni animi & fortitudinis vir: hoc ãno cũ factionis guelphe in lõbardia caput cẽseret̃: cõparato sibi satis magno & honesto factionis sue exercitu: adiuuãtib⁹ etiã guelphis cremonẽsib⁹ in brixianos duxit: vbi & post multos gibellinorũ ꝓfect⁹ tãdẽ superior factus Brixiã itrauit: & inde pulsis palauisini ꝓsidijs Brixia potitur. Fact⁹ vrbis dñs tũ ibidẽ cremonenses socios haberet suspectos: paulopost etiã cos vrbe depulit & vr bẽ integrã solus possedit: cremonenses autẽ idignabundi recedẽtes cuestigio cum placentinis laudẽsibusq; in ipsi⁹ fratris brixianorũq; pnicie fedus inierũt: & sequenti anno Januario. s. mense ipsi cremonẽses cũ socijs ciuitatib⁹ veniẽtes tumultuarie oia Brixianoꝝ castella in olij fluminis ripis ꝓstituta: videlicet Canedũ: Senigã: Põtenicũ: Urecas: Barchũ: & reliqua crebris incursionibus vexauerunt ac cedib⁹ & icendijs crudelẽ in modũ destruxerunt. Quãobcausam Brixiani maximũ dãnũ ptulerũt Verũtamen frater ipse Tayon⁹ regnauit ea in vrbe annis tribus.

¶ Conradin⁹ Cõradi Sueui iperatoris ex filio nepos: hoc anno a gibellinis ꝓtra guelphos in italiam vocat⁹ cũ maximo alemanorũ suorũ exercitu Veronã primo deide Papiã venit. Indeq; p carratensiũ oppida ad Genuẽsiũ mare trãsijt: ac ide Pisana classe in agrũ lucẽsem pduct⁹: magnã ibidẽ vastitatẽ fecit. Ibi q̃z maiore ex lõbardia & romãdiola gibellinoꝝ exercitu cõparato: adiuuante etiã Guidone Ferentano comite qui ad cũ magnas copias adduxerat statĩ marescalcum Caroli regis apud ũlio Aretiũ supatũ iterfecit: quo mortuo Romã ꝓcessit. Erat tũ põtifex Viterbij qui cũ trãscutem adolescẽtem videret ꝓphetica voce dixit ipsuz tanq̃ agnũ ad cedẽ pduci: q̃ & factũ est: cũq; Ro. appropinquaret seu appropinquasset: Henricum senatorẽ regis castelle fratrez ad pontẽ Miluium cum populo Ro. obuiã habuit: & ab eodem tanq̃ iperator receptus in capitolium pduxit. Dimissoq;

Rome Guidonc ferentano cū Henrico: ⁊ cū omni exercitu in regē ꝓperauit: ac cū Carolo cāpestri lo
co pugnauit multisq; vtrinq; cesis tandē Conradini exercit⁹ fundit⁹. Henric⁹ aūt senator cū cedē ma
xima de alemanis videret Romanis deducētib⁹ ad tuta loca ꝓfugiēs euasit. Conradin⁹ vero ⁊ Auste
rie dux seruoꝝ habitu fugientes ad Auscurā puenerūt: vbi post octauū die cogniti captiq; ⁊ ad Caro
lū ꝓducti ab eodē securi percussi vitā finiere. Carolus autem victoria potitus regnū omne recuperauit.

¶ Saraceni hoc ipso anno ex Aphrica solutes vtraq; Hispanias oppriműt. Sed christiani cruce
signati in eos irrūpentes maxima cede profligarūt.

¶ Comū nūc frequētatū Cremonēse oppidū agro Bergomēsi ꝓpinquū: cū supiorib⁹ dicb⁹ bergo
mensib⁹ admodū fuisset infensum: hoc anno ab eisdē Bergomensib⁹ cū maxima cremonensiū cede ⁊
damno capitur: ⁊ direptis oppidanorū bonis funditus cōplanatur.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Bonauentura de regio balneo ordinis minorū generalis minister ⁊ theolog⁹ eminētissim⁹: ac Al
banensis cardinalis cps: his tpibus preter sanctitatē maximā etiā ingenij gratia ⁊ auctoritate maxi
ma ꝑdit⁹ clarissim⁹ in toto orbe habit⁹ ē: q; pre ceteris doctorib⁹ luculētissime ⁊ copiose tū sup q̄ttuor
sententiarū libros scripsit: postillasq; super Lucam ⁊ Apologiarū libr̄ū scripsit. Inde de cōtēplatione
libr̄ū vnū. De sex alis Seraphin li. i. ac regulā nouiciorū li. i. Diui quoq; Francisci historiā maiorem
⁊ minorē cōpilauit. Atq; ordinis ꝓstitutiones li. i. Easq; obtes ⁊ ꝓpter ei⁹ frequētia miracula: cū etiā
cor ipsius incinerato corpore incorrupti inuētum fuerit. Sixtus quart⁹ pontifex anno domini. 1482.
in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

¶ Joannes de Rupella eiusdē ordinis ꝓfessor ⁊ doctor: ⁊ inter doctores sui tpis celebris tempestate
hac floruit: ⁊ super quattuor sententiarū libros accurate ⁊ docte scripsit.

¶ Robert⁹ de Rusia ipsi⁹ q̄s ordinis minorū ꝓfessor ⁊ theolog⁹ p̄ hoc ipsum tps in ꝑcio existēs: ⁊
ipse grauiter ⁊ docte: sup sntias scripsit: s; ⁊ sui ordinis declarata fr̄i Symōi generali trāsmisit regulā.

¶ Thomas etiā agnas Alberti magni discipul⁹ ⁊ ordinis ꝑdicatorꝝ angelic⁹ ⁊ ꝑcipuus doctor: ac
sue etatis pacut⁹ vir: hisdē tpib⁹ apud Parisios p̄mū in doctrina locū obtinet. Hūc sanctissimū ⁊ scie
tissimū virū ex insigni comitū familia apud Apuliā originē duxisse tradūt: q; ⁊ in ipsis infantie rudi
mentis dei gratia preditus ordinem dini Dominici ingressus religiosissimā ⁊ pfectissimā vitā vsq; in
finē exegit: vbi etiam preter doctrinam maximā miraculorū gloria nominatissim⁹ euasit. Tandē Ro
mā vocatus ꝓperās cū apud cassinū montē fuisset infirmitate correptus anno domini. 1273. sanctis
sime migrauit ad dominū. Quē postmodum Joannes. 22. ponti. propter crebra miracula sanctorum
ꝓfessorū ⁊ doctorū numero aggregare voluit: q; cū esset accuratissime doctus hos īfrascriptos libros
⁊ tractatus post se reliquit. Et primo.

Cōtra grecoꝝ errores ad vba. 4.
Declarationē articuloꝝ ꝓtra eosdē
De preceptis ⁊ lege amoris
De ecclesie sacramentis
Expositio symboli. s. credo
Responsio de. 12. articulis
Responsio de. 41. articulis
Responsio de. 63. articulis
Responsio de. 6. articulis alijs
De verbo icarnato
De verbo item
De natura verbi ⁊ intellectus
De angelis
De vnitate ītellectus
De perfectione xp̄iane religionis
De vite spiritualis perfectione
Pro impugnātib⁹ religionē
De regimine p̄cipū
De regimine iudeorū
De forma absolutionis
Expositio decretalis Firmiter
Expositio decretalis dānamus
De sortibus
De astrorū iudicijs
De eternitate mūdi
Tertiā partē secunde ꝓtinentē questiones. 90.
Primū scriptū sniarꝝ bñs distinctiones. 98. ⁊. q. 84.
Secūdū sniarū babēs distinctiones. 94.

li. i. q; icipit libel. De fato trac. i. Queritur de
li. i. Būs Petr⁹ De idiuinatiōis p̄cipio trac. i. Qm̄ duc:
li. i. Tria sūt boi De esse ⁊ essentia trac. i. Qm̄ paruus
li. i. Postulauit De natura materie trac. i. Qm̄ de p̄n.
li. i. p̄cipiū qō De elemētorū mixtione trac. i. Bubiū apud.
trac. i. p̄mo ꝓside. De occult; nature opib⁹ trac. i. qm̄ in gbusdā
trac. 2. re. in xp̄o De motu cordis trac. i. Qm̄ oē quod.
trec. i. lectis lr̄is De instantibus trac. i. quoniā omnes
trac. i. carissimo De q̄ttuor oppositionib⁹ trac. i. qm̄ quattuor
trac. i. ad intelle. De demonstratione trac. i. ad habendam
trac. i. videamus De fallacijs trac. i. quoniā logyca.
trac. i. qm̄ ō nā De ꝓpōnib⁹ modalib⁹ trac. i. q; ꝓpos?
trac. i. q; sacris De natura accidentis trac. i. qm̄ ois cōgni.
trac. i. sicut oēs De natura generis trac. i. qm̄ ois crea.
trac. i. xp̄iane reli. De p̄cipijs nature trac. i. quoniā quedā.
trac. i. qm̄ quedā De potētijs anime Ut adiutorium
trac. i. ecce inimi. De tempore trac. i. sicut vult phūs
trac. i. cogitanti De formarū pluralitate trac. i. qm̄ sanctus est
trac. i. excellentie De natura sylogismoꝝ trac. i. qm̄ est scire
trac. i. libel. ple. Sūma logyce trac. i. quoniaꝫ
trac. i. saluator De inuentione remedij tra. i. qm̄ principium.
trac. i. Exposita De natura luminis trac. i. ꝓsiderandum
trac. i. Postula. De natura locī trac. i. Ad sciendum
quia peristi Primā ptē de tot⁹ theologie ꝓtinētē qōes. 120.
trac. i. supposito Secūdā ptē secunde habentē questiones. 189.
Questiones spūalibus creaturis qō libeta. 2.
Volumē opusculoꝝ. bñs libros gn̄ḡitaduos
Aureū opus sup quattuor euangelia.

Tertium

Tertium sententiarum habens distinctiones. 40.
Quartū sententiarū habens distinctiones. 50.
Sūma ꝯtra Gentiles librorū quatuor
De potētia dei librū vnū habens questiones decē
Q̄nes de vtutib⁹ in cōmuni: t de vnione dei questio.
Questiones de anima: quarū articuli sunt. 20.
Sup epl̄as Pauli. Sup ysaiā t hieremiā t iob
Sup cātica cāti. sup Bionysiū. sup Boetium
Ac sup oēs Aristotelis t porphyrij libros.
Ac etiā ꝑpēdiū theologie. Sermones ꝓteterea
dñicales t festiuos edidit: ac deniq; officiū cor
poris xp̄i de mādato Urbani pape ꝑdicti.

¶ Petr⁹ de tarantasia natione burgund⁹: ordinis similiter ꝑdicatorū theologus t ꝓfessor: t postea pōtifex maxim⁹: vt infra dicetur: t ipse his tpibus apud Parisios ꝑdicando: docendo: t scribēdo maximo in precio fuit: Qui cum doctissim⁹ esset in sacris codicib⁹ nōnulla vtiliter declarauit: ac sup sententiarum libros multa egregie cōposuit. 1270 6469

¶ Petrus quoq; hispan⁹ medicus: patria vlyxbonensis postea tusculanus epūs: ac demū maximus pontifex: ac ipsa tempestate in precio existens canones quosdam ad medicinā pertinētes edidit: atq; librum quem medici thesaurum pauperum vocant conscripsit. Feruntur t eius problemata ad imitationem Aristotelis edita.

¶ Philipp⁹ sancti Ludouici regis fili⁹: hoc anno patre Hermano in Aphrica defuncto ibidē ēt existens regiū mun⁹ suscipiēs regnauit annis. 15. vir certe vite sanctimonia patri ꝓsimilis: q apud Aphricā cū exercitu existēs ob nimiā militū suoꝝ ex peste stragē: ac etiā pietate vitāde ꝓtagionis causa ꝓmotus dimissa Aphrica in italiā adnauigauit: t Viterbiū vna cū Carolo auunculo Sicilie rege statum ad cardinales in ꝯclaui ꝓstitutos se ꝓtulit: t eisdem patrib⁹ ex more salutatis Cremonam ide ꝓcessit: vbi aliq̄tulū subsistens pacē inter genuenses t venetos ad q̄nquenniū vsq; cōposuit. Hic cū esset optimi viri filius: ad ipsius imitationē multa t laudabilia ꝓ fide xp̄i tum domi: tum foris exegit pietatis opera: t inter cetera memoratu digna beate Marie Magdalene corpus Massilie iamdiu a beato Maximino in villa sui nomine cōditum ornatiori sepulchro t maiore sacello exornauit: cinsq; caput seorsum in theca argentea recludens alia quoq; ꝓsimilia t multo maiora confecit opera.

§ Regori⁹. x. papa: natiōe placentin⁹: ex vicecomitū familia ex Mediolano pulsa Theobald⁹ Fantea vocat⁹: hoc anno post lōgā ꝓtentionē pōtifex creat⁹ sedit annis. 4. mēsib⁹. 2. t dieb⁹. x. pp̄. 192. 1271 6470

Vir certe omni vita clar⁹: prudētia videlicet rerū gerēdarū: fortitudine animi: qua oia ꝓtinebat: humanitate: clemētia: ac in xp̄i pauperes benignitate. qb⁹ virtutib⁹ ornat⁹ preter ꝓfectum laudensis archidiacon⁹ t in Asiā pegrinationis gratia Viterbij a cardinaliū collegio post lōgā ꝓtentionē pōtifex creat⁹ est. De quo gdā sic dixit: papat⁹ mun⁹ tulit archidiacon⁹ vn⁹. Hūc patrē primū feci discordia fratrū. Hic itaq; pōtificatu suscepto vt sanctos decet pōtifices pacis amator: t partialitatū omnino alien⁹ ad cōponēdū pacē inter genuēses t venetos magnis inter se cladib⁹ diu affectos stati animū adiecit. Qua in re Philippi ꝑdicti Francorū regis vsus est prudentia. Laq; ꝓfecta quū Florētia vna cū Carolo Sicilie rege accessisset: omne ius pugnandi Florentinis iterdixit. Deide ad Lugdunū galliarū vbē pro celebrādo generali ꝯcilio se ꝓtulit. Ad qō paleolog⁹ grecorū iperator ꝓfect⁹ lā tertiadecima vice cū Romana ecclesia vnionē fecit. Et qdā tartari ꝓncipes ꝓsecuti factū baptisma acceperūt. Et Rhodulph⁹ comes in iperatorē ab electorib⁹ delect⁹ fuit. Hic inter cetera doctis viris plurimū fauit: quoꝝ nōnullos ad cardinalatum ꝓmouit: t maxime Bonauenturā ordinis minorū generalē ministrū virū doctū t sanctitate insignē: t Othonē vicecomitē affinē suū Mediolanēsiū creauit archiepiscopū. Absolutoq; ꝯcilio t redeūtē pōtificē Alphōsus castelle rex apud Bellocadrū pontifi cē ꝓuenit. Cōquest⁹ de iperio Rodulpho tradito: sed a pōtifice placat⁹ ius omne Rhodulpho cessit. Transiēs deniq; iuxta Florentie menia rogatus interdictū tollere renuit. Accedēsq; Aretiū ibidē diē obijt. Cuius corp⁹ floruisse miraculis cōpertum est.

¶ Jacob⁹ ꝓtareno. 49. Venetorū dux in Laurentij tepuli loco oīum ꝓsensu hoc anno surrogatus ducauit annis. 8. t mēsi. 5. vir qdē natura pacific⁹ t get⁹: cui⁹ tpe senat⁹ venet⁹ ꝓter ei⁹ volūtatē cū noua vectigalia in sinu adriatico exigere statuisset cū bononiēsib⁹ q rū roti erāt Flāminee durū suscepit bellū. Cūq; triēnio ferme cū eisdē bononiēsib⁹ varia decertassent fortuna. Demū oēs fessi pacē ea lege cōposuerūt: vt bononiēses castello qō in hostio padi ꝓstruxerāt diruto cū eductione q̄rūdā rerū sibi reseruata venetia ipsam custodiā dimitterēt. pace hoc modo ꝓfecta in futurū ad euitandas animi ꝓturbationes tandē magistratu hic princeps se abdicauit. 1273 6472

¶ Synodus maxima hoc anno Lugduni a Grego. pōti. predicto idicitur: quo t paleologus grecorum cū magno comitatu peruenit: vbi cuꝝ multa sapienter disputata fuissent: Rhodulphus comubie comes cōtra Joannē Castelle regē Romanorū iperator ꝓnunciatus est: et greci de ꝓcessione spūs sancti cū Ro. ecclesia ꝓcucrūt. In ea quoq; synodo pōtifex Rodulphū Cesarē t Philippū Frācoꝝ regē ipulit: vt ab itegro ꝓtra mauros pro recuperāda hierosolymorum arma caperent. Multaq; ibidē decreta fuerunt ordinata ad electionē sūmi pōti. t ad xp̄iānā religionē ꝓtinētia: quo in loco dñus Bonauentura cardinalis albanensis t ordinis minorū generalis minister obdormiuit in dño.

Rhodulph⁹ Comubie comarch⁹. 17. germanoꝝ iperator: hoc anno oīum ꝓsensu in Lugdunēsi synodo Cesar creat⁹ iperauit annis. 19. vir certe cū nil ad excellentiā laudis deesse prorsus videbatur. Robustissimo quidē corpore ac pulcherrimo aspectu fuit: sed t ꝓsilij: magni- 1273 6472

tudineq animi: ac egregia liberalitate extitit decorat⁹. Istis igit̃ ꝓditionib⁹ ab electoribus vnanimiter fuit electꝰ: vt.s.t sequenti anno corone accipiende causa Romã peteret. Qui p̃cipib⁹ obtẽperans Romã ad põtificẽ ꝓcessit: a quo licet nõ coronã iperij: tamen ius omne suscepit in germaniam ꝓficiscens ꝓtra Agesilaũ Bohemie regẽ statim expeditionẽ sumpsit. t pugna cũ eo ꝓserta supatũ eũ cepit: veluti vilissimũ mãcipiũ in vilib⁹ officijs diu sibi seruire coegit: verũ postea cum in regno restituẽs eidem filiam suam in vxorem dedit.

pp.193. 6474 1175 Innocẽtius gnꝰ papa: natione burgũd⁹: Petr⁹ tarantasi⁹ antea vocat⁹: ex predicatorũ ordine isignis theolog⁹ Aretij põtifex: hoc anno Gregorio suffect⁹ sedit mẽsi.5. t dieb⁹.2. Qui põtificatu suscepto statim florentinos ab interdicto Gregorꝰ absoluit: q tũ Etbrusci põtificis iussu pacẽ ꝓfecissent: traxisset q genuenses t venetos dissidẽtes t de vita t sanguine decertãtes in suã sniaz nisi repẽtina morte p̃occupat⁹ fuisset. Erat.n. ꝑter doctrinã qua: vt dixim⁹: plurimũ valebat: vir optim⁹: de quo multa bona sperabatur: mortuus deniq Rome in lateranensi basilica sepelitur.

pp.194. Adrian⁹.5. papa: natione genuensis: Innocẽtij gnti nepos: Othobon⁹ antea vocat⁹: predicto Innocẽtio suffect⁹ sedit dieb⁹. 40. vir certe magni animi: q mox Viterbiũ accessit: vt Carroli potẽtiã q tũc Rome erat: cõminueret: quod certe fecisset: nisi mors obstitisset: nã t ecclesie ditionẽ ab codẽ Carolo: alijsq tirãnis tutorẽ reddidisset: ac Gregorij ꝓstitutionẽ de põtifice eligẽdo in meliorẽ redegisset formã. Obijt aũt Viterbij: t in ꝓcuentu fratrũ minorum sepultus fuit: vacauitq sedes post dies viginti octo.

pp.195. Iohannes.21. papa: natione portugallẽsis: Petr⁹ medic⁹ antea vocat⁹: post Hadrianũ põtificẽ Viterbij ex tusculano epõ põtifex creat⁹ sedit mensi.8. Vir t ipse admodũ doct⁹: sed sine prudẽtia verbis tãtũmodo ꝓmpt⁹: sed in reb⁹ agẽdis ifract⁹ t timid⁹: hac tamen cõmendatione dign⁹ q inopes beneficijs t pecunia semp adiuuit. Hic Michaelẽ palcologũ admonuit: nisi ꝓmissaz seruaret vnionẽ Carolo regi iperiũ daret: veruz cũ se victurũ semp speraret: t sibiipsi pollicerẽt: idq oĩb⁹ pdicaret. Ecce subito Viterbij tũ in pcioso thalamo luderet dom⁹ cadẽs ipse iter saxa obtutus interijt. Quo defuncto vacauit sedes mẽsi.5.

¶ Vicecomites in regno restituuntur.

¶ Othobo vicecomes Mediolanẽsiũ archiepꝰ: quẽ diximꝰ a Grego. papa affine suo archiepatus dignitatẽ obtinuisse: vir quidẽ in tpalib⁹ magn⁹: in spũalib⁹ vero ineptus: hoc ipso anno e Mediolano turrianis tyrãnis pulsis mediolanẽse dominiũ vi t armis in vicecomites suos iterũ reduxit: t vtroq gladio suscepto regnauit annis.9. Mediolanẽsis.n. p̃cipat⁹ post Philippũ turrianũ in neapolconẽ ei⁹ filiũ veneratꝰ q suscepto p̃cipatu simultates mltas cũ Othone isto archiepo t Boso de Bonaria Cremone dño: alijsq vicecomitib⁹ capitanei sq: ac vasalorib⁹ semp gessit. Quãobrẽ t Othonẽ ipm cũ oĩb⁹ aicis suis tãdẽ Mediolano eiecit. Otho aũt vt erat animo generoso: fauente Ioanne põtifice maximo alijsq socijs ciuitatib⁹ arma cepit: t ꝓtra ipsum Neapolconẽ band ꝓcula Mediolano in pugna ꝓcessit: quẽ superatũ t captũ tandẽ cũ multa generis sui familia: t põtinũ de amatis pretorẽ suũ ipse interfecit. Quib⁹ interfectis vrbẽ armata manu ingressus oẽs Neapoleonis aicos direptis eoz bonis vrbe fugauit. Atq ita denuo mediolanense regnum in vicecomitũ familia hoc modo relatum est. Nã Gualuagno vltimo p̃cipe vsq ad tps vicecomites a Mediolano p annos cẽtũ t decẽ exules t inglorij extitere. Quos tamen Romanꝰ iperatoz: nõ duces: sed iperij vicarios duntaxat dici t appellari voluit vsq ad Galeaciũ primũ ducẽ. Otho itaq hic archiepꝰ a populo nobilitateq sic vicarius approbat⁹ magnificentius postea vires suas extendere cepit: ac multas vrbes passim suo imperio subiecit.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Gulielmus placentinus ciuis t medicus sui tpis celeberrimus: tẽpestate hac Verone vbi publico salario legebat floruit: t ibidẽ librũ de chyrogia edidit pulchrũ: ac vniuersam medicinã postea quattuor libris accuratissime cõprehendit.

¶ Gulielmꝰ durãdi ordinis p̃dicatoz: vt aiũt: pfessor: cognomẽto speculator ꝓuinciales episcopus Ostiẽsis discipulus t canonũ prestantissimus doctor: hoc tpe: sicut ipsemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est: summã perutilẽ cõposuit: quã speculũ appellauit: a qua t ipse speculatoris cognomẽtum accepit: aliud quoq volumen quasi diuinũ edidit: quod rationale diuinorũ officiorũ appellauit.

¶ Jacob⁹ de Belviso peritissim⁹ iuris vtriusq doctor cũ supradictis claruit: t iter cetera ad novellarũ t auctenticoz libros multa eleganter t docte addidit: sed t sup feudis optime scripsit: atq multas eius disputationes scripto mandauit

¶ Joãnes gualensis ordinis minorũ parisiensis doctor: natione anglicꝰ: ꝑ hoc ipsum tps apud Parisios ob ei⁹ diuinã doctrimã maximo in precio fuit: t cãobrẽ vite arbor nũcupat⁹ é: q iter cetera summã pgrãdẽ quũ vniuersam appellauit cũ alijs.18. tractatibus cõposuit. Atq alias t quidem celebres additiones sacris codicib⁹: t ꝑmaxime in apocalipsi addidit.

¶ Joãnes Guarra ciusdẽ istituti t nationis theologus t Scoti preceptor: hec eadem tempora clarissima reddidit. Qui ob ingenij magnitudinem super quattuor sententiarũ libros scripsit: ac alios tractatus edidit.

¶ Gulielmũ etiã bellã mara ipsius sacri ordinis virũ sacris in litteris eruditissimũ: his tpib⁹ asscribũt: q sup sententias pulchre cõposuit: t domini Bonauenture operib⁹ aliqd addidit. Atq ꝓtra beatũ

Thomam

Thomam Aquinatem nuperrime defunctum correctoriū pfecit: quib⁹ in rebus se doctissimū ostēdit. ¶ Rigaldus Remensis archiepūs ipsius etiam ordinis pfessus t moderator: p hec ipsa tpa in sacris litteris multa luculenter edidit: pro quib⁹ maximā apud oēs consecutus est laudem.

In Jcolaus ci⁹ nois. 3. papa natione Romanus ex illustri vrsinoꝝ familia nat⁹: Gaietan⁹ antea vocatus: post Joānē pōtificē tādē nō sine magna patrū ptentione pōtifex creat⁹ sedit annis .3. t mēsi. 8. magni certe animi t pfilij vir: sed t moꝝ t vite sanctitate integer: ac amator t cultor virorū doctorū: qppe q in partiēdis dignitatib⁹ t bonorib⁹ oib⁹ cōmunis fuit: cui⁹ prudētia factū est: vt Flāminia tota cū Bononia t Rauēne exarchat⁹ que iperatorib⁹ tādiu suberāt in ecclesie potestate redacte sunt. Sed t senatorij mun⁹ quod pncipib⁹ t regib⁹ ecclesia demādare pfuerat ipse sol⁹ obtinuit. Edificijs aūt cōplurimis Romā ipse exornauit: t inter cetera apud sanctū Petrū edes pcommodas t leporariū qō viridariū vocāt muris altissimis cinxit: in quo t sepius venationi se occupauit basilicas vero Petri t Pauli vetustate collabētes restituit: t quasdā edes in laterano iādiu inchoatas pfecit. Ferunt eū religionis obseruātissimū fuisse: t diuina sacrificia religiosissime t cum lachrymis: vt bonū decet pontificē persepe sacrificasse. Multaqꝝ ad cleri: populiqꝝ christiani ptinentia ipse cōstituit. Nō caruit tamē in tātis laudib⁹ reprehensione: quia suos: vt fit: nimiū amauit: quia Bartholdū nepotē suū Romandiole comitē pstituit: t aliū nepotē Latinū cardinalē in etruria legatu misit: qui vbiqꝝ gibellinis restitutis Florentie t alibi pro libito ecclesie magistrat⁹ imposuit. Proposuerat enim hic pōtifex duos reges ex domo vrsina: vnū in etruria: t alterū in Lōbardia creare. Sed dū hec perficere excogitasset in Surino oppido existens apoplexi correptus tertio pōtificatus sui anno interijt. Cuius corpus Romā delatū in Petri basilica sepelitur: t post vacauit sedes mensi. 5. pp. 196. 1277 6476

¶ Raymūd⁹ ex turriana nobili Mediolanēsiū familia nat⁹: comensis epūs t aglejēsis patriarcha: hoc anno nō modica factionis sue apud Modoeciā oppidum factione sumpta cōtra vicecomites in Mediolanēsi agro hostili exercitu prosilijt: vbi oia cedibus rapinisqꝝ ac incendijs involuit. Quibus malis pmoti Mediolanēses douariēsiū t palatinarū familiarū auxilio freti e Mediolano tumultuarie eruperūt t ipsum Raymūdū cū omni exercitu suo apud Gorgonçollā t Vaprū pcuerūt: vbi diu t acriter cū magna vtriusqꝝ exercit⁹ occidione pugnātes Raymūdi exercitū trib⁹ eoꝝ militibus interfectis penitus lacerauerunt. Jn quo Carponē virū clarissimū obtrūcauerunt. 1278 6477

¶ Joānes vandulo patricius venetus. 50. Venetoꝝ dux: hoc anno predecessore suo sponte se abdicato eisdē surrogatus ducauit annis. 9. t mēsib⁹. 7. Hic ex senatus decreto grauissimum bellū ptra genuenses reassumpsit atqꝝ aduersus Anchonitanos pugnauit. eo q mercimonia in Sclauoniā cōtra eoꝝ puentiones vexerāt: verū cū etiā vrbē oppugnare statuisset: ab eisdē anchonitanis cladē non modicam acceperūt. Tādē vero cōmināte Nicolao pōtifice maximo ab vrbis oppugnatione desistentes t vltro citroꝝ multis illatis acceptisqꝝ incōmodis ipso pōtifice pcurāte ego pditionib⁹ inter vtrosqꝝ pax composita est. postmodū ab iperatore obtinuit: vt veneti ducatos signare possent: q hucusqꝝ facere nequiuerant: tandē mortuus apud fratres predicatores sepelitur. 1281 6480

¶ Sicilia insula hoc anno a Carolo pdicto Petro Arragonēsi defecit: vbi Apulie princeps Caroli ipsi⁹ filius nauali plio ab Aragonū filio cū multis capt⁹ in Apuliā ducit̄. t carceri mancipatur: hec .n. insula: vt iā dictū est: olim italie coniuncta erat: sed terremotu agente ea pars vndis itermedijs sine reliquis fluctuantib⁹ ab italia diuisa fuit. Et pptерea Vir. in. 3. Enei. dixit. Hec loca iā quondā vasta pmissa ruina: Tantū enim longinqua valet mutare vetustas: Dissiluisse ferunt cum protinus vtraqꝝ tellus vna foret: t cetera que sequuntur.

¶ Hānibalum familia inter Ro. familias clarissima t sine cōtentione pmaria: hoc eodē anno sede Romana ex Nicolai morte vacāte ipsi⁹ fautoribus adiuuantibus vrsinos vrbis dominiū occupātes ab vrbe pepulere. Erū. n. cardinales in pclaui essent: qdā Ricardus ex ipsi⁹ Hānibalū familia pterat pclani. Qui: vt erat animo pstās Vrsum Nicolai pape nepotē viterbiēsi pretura deiecit: q hui⁹ familia acerrimus esset hostis. Qō audientes duo cardinales ex vrsinoꝝ familia ipedire ceperunt: ne fieret electio nisi Vrsus in pretura restitueretur. Quāobrē viterbienses Ricardū secuti pclaue tumultuarie ingrediūtur: t cardinales quosdā capientes in vinculis coniecerunt. Qō vbi Rome scitū est eadē etiā Hannibalus factio Vrsinos oēs ab vrbe pellit. Quapropter seditiones multe: plurimeqꝝ edes: t incendia multa subsecuta sunt. Sed nō multos vrsini prevalentes Hannibales eiecere. pp. 197

In Martinus quartus papa: natione turonēsis: Symon antea vocatus: post longā ptentionē Nicolao pōtifici: hoc anno Viterbij suffect⁹ sedit annis. 4. t mēse vno: vir optim⁹ t sanctitate precipuus: q pōtificatu inito statim in die resurrectionis dñi sex cardinales creauit: t Carolū Sicilie regē ad se veniētē e senatoria dignitate deiecit̄ in pristinū statū restituit: ciusqꝝ istantia palcologū iperatorē pacta lugdunēsis pcilij nō seruātē: t Petrū aragonensem ptra ius fasqꝝ Siciliā occupātē anathemate notauit: t eius regnum in predam illud occupare volentibus pcessit. Bellum etiaꝝ in Flāminia ptra Forolinianos ab ecclesia deficiētes gessit: quos etiā breui adiuuāte Guidone Qō in fide recepit. Demū multis vexatus curis perusiū profectus ibidē moritur: t in maiori ecclesia ibidē sepelitur: vbi t multis claruit miraculis. 1283 6482

¶ Puerulus villosus t vsoꝝ more vngulis armatus bis tpibus ex ipsi⁹ Martini psobrina nascit̄.

Quamobcausam Martinus rubore perfusus omnes vsorũ imagines e domibus suis abradi fecit.
¶ Piscẽ marinũ leonis effigiẽ habẽtẽ: hoc ipso anno apud centũ cellas mense Februario captũ fuisse tradunt: quẽ e mari extrahentes vlulatũ etiã hominis planctũ dedisse ferunt: et ad põtificẽ in vrbe veteri perlatũ vniuersos in stuporem sui conuertit.

6483 1284 ¶ Turrim altissimã quã toraciũ vniuersi vocant: hoc anno in Cremona guelphorũ factio tũ maxime ea in vrbe ꝑualens vna cũ celeberrimo tẽplo in medio vrbis foro adiunanb⁹ alijs huiusmodi factionis ciuitatib⁹ edificare ceperũt: quã qdẽ cũ maximo gaudio et ardore atq; impensa intra duorũ annoꝝ spatiũ indictibili ꝑpe impensa pfecerũt. Verũ eodẽ ãno quo turris pfecta fuit Rhodulpho cesare in cisalpina veniente gibellina pars iperatore fauente erecta guelphos ex vrbe eiecit: et ꝓcipatu atq; toraciũ supbissimũ guelphis abstulit. Ipso tũc volubili ludo homines ludere gaudebat.
¶ Carol⁹ 6⁹ Caroli Sicilie regis fili⁹: hoc ãno pẽ defuncto adolesc. ẽ tul⁹ pẽ i regnũ succedẽs regnauit ãnis. 25. hic galloꝝ suoꝝ exercitu frei⁹ ꝑtra Petrũ aragonẽsẽz mouit: et post multoꝝ vtriusq; ꝓtis cedes Petrũ ipsũz Carol⁹ vulnerãs haud multopost interijt. Et deiceps ab aduersario reliquũ tps in pace ꝓsumpsit. Quinto deide regni sui anno: cũ etiã Vngarie rex sine viri ꝑle defecisset ex vxoria heredi tate ẽt illud regnũ accepit: et Carolo ꝓmogenito suo ꝓcessit. Tãdẽ cũ. 40. etatis sue annos cõplesset moriens. i 4. ex Maria vxore vngarie regis filia reliqt filios. 9. s. mares et. 5. femellas: quoꝝ nobiliores fuere Carol⁹ ꝓgnomẽto Marcell⁹ Vngarie regni titulo ifignit⁹: Ludouic⁹ q ordinẽ minorũ iduit: et postea in sanctorũ numero aggregat⁹ fuit. et terti⁹ Robert⁹ q illi et patri in regnũ succesꝛ fuit.

6484 1285 ¶ Philipp⁹ francoꝝ rex cognomento pulcher ꝑ Philippi regis filius: hoc anno ipso patre defuncto Francis regnare cepit: et regnauit annis. 29. hic ꝓtra Edouardũ anglorũ regẽ grauissimũ gerẽs bellũ multa incõmoda et innumeras accepit clades: atq; Bonifaciũ octauũ põtificẽ maximũ ꝓpter ipsi⁹ arrogantiã apud Anagniã vrbẽ ꝑ Sarã colũnẽsez capi et in carcere trudi fecit. Indeq; cũ tẽplarios milites oĩnoextinguere statuissetꝑmo generalẽ eo magistrũ cũ multis exuri fecit: ac multos alios crudeliter interficiẽs reliq oẽs timore pterriti e regno fugerunt. Judeos etiã direptis eoꝝ bonis ob auaritiã suã et quedam eoꝝ maleficia e regno suo cũ singulis vestimentis expulit.
¶ Fulgineũ Vmbrie ciuitas olim a Tudertinis edificata et postea a longobardis funditus euersa: hoc anno cũ diu tã fuisset ĩstaurata a perusinis inuadit̃: et post durã et longã obsidionẽ vi et armis occupat̃ et in direptionẽ oĩno militib⁹ dat̃: qua spoliata ei⁹ muros aliq; ex ꝑte destruxerũt. Quãobrẽ ponti. Ro. pusinos sacris interdixit: q tandẽ vt venia accipere mererẽtur maximã pecuniã persoluere: et muros destructos resarciuere.

¶ Ordinis seruoꝝ initium.

¶ Philipp⁹ vir religiosissim⁹ natione etrusc⁹ ordinis seruoꝝ virginis Marie ꝑm⁹ quasi institutor et auctor: hoc ipso anno octauo kal̃. septẽ. miraculis clarus nõ longe a Florentia vrbe quieuit in pace. Optim⁹ sane vir et multa cõmendatione dign⁹ q ex patre Jacobo florentino: matreq; Albãda nat⁹ et apprime disciplinis sufficienter edoct⁹ ex medico satis egregio primo eremiticã vitã suscepit: indeq; diuino oraculo monit⁹ hãc seruoꝝ virginis Marie religionẽ sub diui ipsi⁹ patris Augustini regula excitauit: atq; ipsaz verbo et exẽplo aligb⁹ additis ꝓstitutionib⁹ in forma redegit. Quã qdẽ religionẽ et ordinẽ a multis ipzobatũ et ꝓturbatũ Benedict⁹ postea vndecim⁹: et Bonifaci⁹ atq; Urban⁹ sext⁹ necnõ et alij cõplurimi sũmi põtifices approbãtes multis priuilegijs et exẽptionibus munierũt: et inter mẽdicãtes cõnumerauerũt. Qui qdẽ ordo nũc et viris doctissimis et in declamationib⁹ clarissimis ac locorũ multitudine multo habetur in precio.

¶ Viri disciplinis excellẽtes.

¶ Thade⁹ natiõe florẽtin⁹ medicus celeberrim⁹: his tpibus apud Bononiã legendo clarus existẽs: velut alter Hyppocrates ab oĩb⁹ habit⁹ est. Qui cũ doctissim⁹ haberet oia Hyppocratis et aliorũ in medicina ꝑncipũ obscura egregie detexit: et pre ceteris explanauit: et que nũc ad man⁹ habentur hec sunt expositio amphorismoꝝ Hyppocratis: et ꝓnosticoꝝ ciusdẽ. Quasq; expositiones diuersis tpib⁹ accõmodatas sup libros Galieni: q dicit̃ microtegni: hoc ẽ minor ars. Itẽ librũ de seruãda sanitate: et ad varias valitudines ꝓsilia multa. Itẽ in libro acutorũ Hyppocratis expositionẽ edidit: ac etiam in Ysagogis Johanitij et aliq; alia: Quib⁹ editis demũ octogenari⁹ Bononie obijt. Qui ob celebrẽ eius famã innumeras ꝓgregauit diuitias. Cũ. n. a ꝑncipib⁹ italie ꝓuocaret̃ qnquaginta aureos ꝑ diurna mercede habere volebat. Ab Honorio vero summo põtifice aliquando vocatus nõ prius accedere voluit q̃ centũ aurei illi in diẽ statuerentur. Unde liberatus ex grauissima ifirmitate pontifex decẽ milia illi aureos ꝓdonauit.
¶ Guido de Baypho archidiacon⁹ bononiensis vir vtriusq; iuris eruditissim⁹ atq; suprem⁹: et ipse ꝑ hoc tẽꝑ multa copiose ornateq; in põtificio iure cõposuit: sed ei⁹ opus potissimũ laudat̃: quod in decretorũ librũ cõmentat⁹ est: quod qdẽ rosariũ appellauit. Id enim opus: ipso testante: in Januario mense anno. 1300. cõplenit. Sextũ etiã decretaliũ postea explanauit.
¶ Sarsias hispan⁹ et ipse luculentissim⁹ legum explanator tẽpestate hac viguit: et super decretalib⁹ egregium opus cõposuit.
¶ Egidi⁹ Roman⁹ ordinis eremitarũ generalis ꝓz et bituricensis archiepiscopus: ac ꝑmas Agretanie declaratus: his tpibus ob ingenij magnitudinem theologorum ꝑnceps appellatus est: quod quidem conijci potest: si a curioso lectore eius volumina ꝑspiciantur. Hic nanq; ex illustri colũnensium

Romanorum

Romanorum familia nat⁹: cū lōgo tpe ordinē suū: oēmq; ecclesiā doctrina ⁊ moꝛib⁹ illustrasset: pluri moq; laboꝛe p̄ceptoꝛis sui Thome Aquinatis opera apud Parisios defensasset: tandē miraculis cla rus beato fine quiit. Quo sanctitatis merito beat⁹ doctoꝛ appellat⁹ est: q hec que subiecta sunt edidit libꝛoꝛum volumina: videlicet.

De coꝛpoꝛe xp̄i tractatū. i. q incipit: qꝛ inter cetera
De mensura angeloꝛ tractatū. i. Nō de mensura
De cognitiōe angeloꝛ tractatū. i. Nō vtrū angelus
De gradib⁹ formarū tractatū. i. Quesitū est de deo
De esse ⁊ essentia tractatū. i. Quesisti vtrum
De generatiōe ⁊ coꝛruptiōe trac. i. Ria vt restaꝛ phūs
De formatiōe coꝛpis hūani trac. i. In quo ponunt.
De peccato oꝛiginali tractatū. i. Ego sum puluis
De p̄destinatiōe ⁊ p̄scia ⁊ inferno trac. i. Nobili militi
De ratione moꝛtuoꝛ trac. i. Questio est.
Theoꝛicā de esse ⁊ essentia trac. i. Omne esse vel est.
De distinctione articuloꝛ fidei trac. i. Quesiuistis.
De fide catholica expositio trac. i. Firmiter credim⁹.
De canone misse expositio tracta. i. Cui marte.
De regimine p̄ncipū tracta. i. Ex regula ⁊.
De renūciatione pape trac. i. Nō. n. placebit.
Sup̄ primū sententiaꝛū trac. i. Candoꝛ est. n.
Sup̄ secūdū sentētiaꝛū trac. i. Quoniam ea.
Sup̄ tertū sentētiaꝛū trac. i. Exiui a patre.
Cōpendiū theologie li. 6. veritatis theo.
Sup̄. 4. sentētiaꝛū lectura tractatū. i. cupiētes
Quodlibeta multa: incipiūt qōnes p̄posite.
Coꝛrectoꝛiū coꝛruptoꝛij bti tho. quare dꝛaxi.
Sup̄. 3. li. de anima tracta. i. Ex Romanoꝛum
Sup̄. 8. phȳsicoꝛ tractatū. i. Naturali scientia.
Sup̄ li. celecoꝛ tractatū vnū. Ex illustri.
Sup̄ oēs Aristotelis li. trac. i. Phūs in secūdo
Sup̄ libꝛū rhetoꝛicoꝛ trac. i. Edidit quoq; Exameron libꝛos duos.
De intellectu possibili.
De laudibus diuine sapientie.
De diuina sapientia in beatis.
De carcere. Dc bona foꝛtuna.
De subiecto theologie.
De ecclesiastica potestate li. 3.
Sup̄ cantica canticoꝛum.
Sup̄ epistolā ad Romanos.
Sup̄ ad coꝛinth. Sup̄ id omne qđ in mūdo ē.
Sermones p̄terea multos putiles p̄ totū anni circulū: ⁊ alia multa que videre non merui.

¶ Pisanoꝛum strages.

¶ Pisani viri potētissimi hoc anno mēse iulio coactis vndiq; copijs aduersus genuenses bellū susci piūt: ⁊ igēti ⁊ instructa classe in genuēsiū fines eꝛūpūt: ⁊ magnā oꝛētis partē depopulātes nulli loco aut sacro aut p̄uato pepeꝛcūt. Cūq; etiā in coꝛ poꝛtū p̄uenissent: ⁊ ibidē p̄ aliquot dies obuersati fuissent ⁊ missilia argētea genuēsib⁹ imūissent: eos ad pugnā elicere conabant: Genuēses vero q iādiu classē suā in poꝛtū retraxeꝛāt: pugnā acerrimā cū ipsis pisanis detractauere dicētes eos in poꝛt⁹ suos cū pa ce regredi: quia in p̄mo Augusto mēse ad eos pugnādi gratia se libenter p̄ferent. Genuēses itaq; vt Joānes villan⁹ florentin⁹ historic⁹ refert: sequēti Augusto: vt p̄miserāt: cū triginta ⁊ cētū triremib⁹ atq; alijs minoꝛib⁹ lignis p̄stantissimo animo Pisas p̄uenerūt: ⁊ apud Meloꝛiā insulā pisano poꝛtui vi cinā p̄gressum cū pisanis fecerunt: ⁊ maxima hinc inde cedes facta vbi etiā vulnerati multiq; vndis obruti genuēsib⁹ postremo pisani victoriā dedere: ⁊ supioꝛes icredibili gloria affecti cum quadraginta nouē triremib⁹ discessere: ⁊ cū in coꝛflictu sexdecim milia pisanoꝛ occiderata fuissent: maximis pisa nis meroꝛ ⁊ luct⁹ excitat⁹ est: eo qꝛ nulla dom⁹ in vrbe ⁊ extra sine funere relicta fuisset. Que res adeo pisanoꝛū vires eneruauit: vt deinceps pristinū gloꝛie nomē nunq̄ recuperare potuerit: ⁊ hec qui iusto dei iudicio p̄tra pisanos acta sunt. Quia eo loci vbi pisani ipsi transalpinos p̄latos supioꝛib⁹ annis Federici secundi iussu marinis fluctibus obꝛuerant ibidē tanta clade affecti sunt.

Honoꝛi⁹. 4. papa natione Ro. ex sabellōꝛū nobili domo nat⁹: Jacob⁹ antea vocat⁹: Martino pōtifici hoc anno suffect⁹ sedit annis. 2. ⁊ mēse vno: pōtifex certe omni vita p̄bat⁹ ⁊ ebꝛistiane religionis amātissim⁹ magniq; p̄silij ⁊ p̄udētie vir: cui⁹ tāta fuit p̄udētia vt solus p̄pe plura videret q̄ oēs simul q in vrbe aderāt. Hic egregias domos in auētino mōte vbi habitabat extꝛuxit: ⁊ multos ad id faciēdū inuitauit. Inde Petrū aragonēsem regē q Sicilie regnū occupauerat anathema te notauit: ⁊ Martini p̄decessoꝛis sui iterdicta p̄tra ipsum Petrū p̄firmauit: necnō ⁊ in Guidonē sel tranū Flāminiā oēm p̄tra ius vexantem bellum mouit: quem bꝛeui superatum p̄uinciam ipsaq; eccle sie restituit. Hic carmelitaꝛū ordinē in lateranēsi p̄cilio nō satis p̄batū ⁊ a multo ipugnatum p̄firma uit ⁊ multis p̄uilegijs communiuit: quibus gestis non diu superuixit: sed secundo pontificatus sui an no moꝛiens ex sancta Sabina auentini montis ad basilicam beati Petri delatus sepulcheo marmo ꝛeo magna pompa sepelitur: ⁊ tunc vacauit sedes mensibus decem. pp̄. 198. 1289 6485

¶ Lucēses his tēpoꝛibus cuꝛ duodecim milibus nūmū auri Rhodulpho cesari p̄solui̇ssent: sed ab iperatoꝛum ditione liberos fecerunt. Nā Rhodulphus ipse cū comparande pecunie admodū studio sus esset cancellariū suū ex gēte fusca liberatis genuēsibus ⁊ sauonēsibus in etꝛuriā misit: q populos oēs ⁊ eos poti⁹ simū q se pecunia redimerent liberos faceret: quod audiētes lucēses libertatis cupidi ipsam pecuniam p̄mi libētissime eꝛogarunt.

¶ Florētini simili⁹ ter sex milia nūmū auri p̄soluētes: ⁊ ipsi in omnimodā libertatem sese reddideꝛūt qui sibi omnino statim facti magistratum quem p̄ioꝛes artiū vocāt addito vexillifeꝛo institie creaue ꝛe: ⁊ eos publicis edibus incluseꝛe: nec aliud quicq̄ q̄ de republica cogitare aut tractare iussi sunt: ⁊ hic quidem magistratus ad nostrā vsq; etatem in Florentia perdurat.

pp.199.

6487 1288 Nicolaus.4.papa:natione piceꝰ ciuitate Asculana:Hieronymꝰ antea vocatꝰ:ordinē minorū ꝓfessus:postmodū pōtificatus:hoc anno subrogatꝰ sedit annis.4.mēse vno:vir qdē litterarū diuinarū humanarūq egregie doctꝰ:q sup.4.sentētiarū libris multa edidit:sed t in veteri ac nouo testamento tractatus cōposuit:t ꝑter doctrinā multe bonitatis t integritatis pōtifex fuit:oēs.s. pariter amando q nō plura affinibꝰ aut cognatis se debere aut cōferre q̄ alijs bonis arbitrabat. Et ꝓpterea ex omni fere religione cardinales creauit:t vbē Romanā pulcherrimis edificijs exornauit. Sz ꝑsertim apud sanctā Mariā maiorē vbi ipse habitauit ipsi basilicā vna cū Jacobo colūna cardinali restituit:ac etiā anteriorē t posteriorē lateranēsis basilice instaurat. Hic multos milites in Asiā ad tuendā prolemaidā ꝓprio cre transmisit:alioſq plurimos cruce signatos mittere curauit. Beniq cū vbē Ro.ciuilibꝰ dissidijs agitare cerneret:t incendia:cedesq plurimas ꝓferre cerneret:tedio animi q male sibi oia cedere videret:q plusq̄ pōtificē decebat in vnā ꝑē declinauerat mortem Ro.obijt: t quo mortuo cardinales vt liberi electionē facerent Perusiā migrarūt. Nec duobus annis tribusq apud sanctam Mariā maiorem sepultus fuit:mensibꝰ in electione ꝓcordare potuerunt.

¶ Matthеus t Joānes vicecomites Thebaldi viri honestissimi filij:hoc anno Othone archiepo patruo vita functo Mediolanensis vrbis rostra atq habenas receperunt:quoꝝ iperiū nō admodū fuit durū:propter quod dilatatum fuit in longum:nā Matthеus quia maior erat dictator:Joannes vero vrbis pretura vsus est. Sed tertio anno decurso cum Joānes ex pleuresi sine ꝓle defecisset Matheo integrū regnū reliquit:t multa strenue gessit.

6489 1290 ¶ Petrꝰ gradenigo eiꝰ nois.xi.ꝯi. Venetoꝝ dux:hoc anno Joanni dādulo duci succeſſt ducauit annis.22.t mēsi.4.vir qdē ꝓuidus t multarū rerū expertꝰ:cuiꝰ tpe ciuitas ipsa Veneta tumultū sensit: quia Baiamons qdā tepulꝰ rerū nouarū cupidꝰ vna cū grimis t basilijs regnū affectās maximū tumultū in vrbe excitauit. Sed eiꝰ ꝓuidentia cito vrbi ges reddita est:in qbus pro dementia t demeritis publico senatꝰ ꝓsilio animaduersum est:indeq animo clatꝰ ꝓtra genuenses in grecia exarat:vt Perā coꝝ vrbē sine ꝓsidio relictā p duces suos inuaserit:t direptis ciuiū bonis vna cum multis nauibus igne appositō exusserit:atq id idē in Fegia oppido egit. Qō audientes genuēses statim cū ducentis triremibꝰ:vt Jacobꝰ theologꝰ scribit:in adriaticū mare venerūt:t classē Venetā igēti furore itercepērūt ac ꝓsus laceratā t demersaz cū.70.coꝝ maximis nauibꝰ captis in triūphi modū Genuā redierunt. q̄obrē veneti maximū incōmodū suscepērūt:ideq Ferrariā vbē cēsibꝰ inter se dissidētibꝰ patre.s. filio obsedit t occupauit:ꝓp quod a Clemēte pōti.cū vbē dimittere recusaret interdicti pena vna cū toto senatu t vrbe veneta mulctatꝰ est:atq venetos oēs q in gallia t anglia inuenti fuissent:idē pōtifex pro seruis haberi iussit:quāobrē res veneta ingentia dāna ꝓpessa est. Verūtamē tandē vbē p cruce signatos:ac etiā florentinoꝝ auxilio cū multa suoꝝ occidione t dedecore reddere cōpulsus fuit. Hic inter cetera ꝓsilium decēuirale ꝓtra tumultū Baiamontis t eius sequacium in vrbe inchoauit. Beniq post multas fluctuatiōes t ꝑturbationes vita functus apud sanctū Cyprianū in Mauriano sepeliꝝ.

¶ Tripolis destructio.

¶ Tripolis aūt insignis Asie ciuitas:hoc anno a Melechasach Soldano imperatore ꝓpter xp̄ianoꝝ discordias capitur:t cum ingenti xp̄ianoꝝ cede igni:ferroq vastat:qua desolata t parē calamitatē in Sydone t Baruto ciuitatibꝰ exercuit.

¶ Ugolinū pisanū comitē factionis gibelline ea in vrbe principē:hoc āno guelphi pisani auxilio archiepiscopi q cū eo vetustissimas gerebat inimicitias cū omni domo t familia sua ceperūt:t causa indicta cū igēti furore in quadā turri iclauserūt:vbi liberos t nepotes:ac oēs suā familiā t demū ipsum inedia ꝓsumere ꝓmiserūt:ꝓp qō turris illa ab illo t deiceps vsq in pūtem die famelica turris appellata est. Quāobrez ethruric oēs gibellini cōmoti in guelphos vbiq exarsere:t in Aretinos ꝑmo arma mouere exulibꝰ ipsi id obnixe expetētibꝰ Bulielmꝰ ār petramala eps eo tpe Aretio dominabat. Cui Ferrētanꝰ comes t florētini auxilio aduenerāt:Carolꝰ aūt rex pōtificē accessurꝰ Florentiā venit cū duab equitū cohortibꝰ:quē florētini ꝓtra petramalā epm irritauerūt additis copijs multis:quibus epm supare optime posset. Uenitq rex in agrū typhernatē:hoc est ciuitatis castelli cū copijs florenti noꝝ gibellinis associatꝰ. Et Bulielmꝰ eps cū noningētis egtibꝰ t octomille peditibꝰ occurrit ibidēq collatis signis acerrimū ꝓlium cōmiserunt:vbi ꝑmo interfectis epo aretino t comite feltrano magna cedes in guelphis florētinis fieri cepta est. Sed paulopost mutata fortuna in cassentinati agro ex gibellinis ad.3.milia interfecta:t duo milia capta fuerunt:hoc maximū malū ex incōsiderato principio venisse manifestum est. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Ugolinꝰ vbcuētanꝰ ordinis eremitarū diui Augustini luculētissimꝰ theologꝰ t doctor:ꝑmo arimīnēsis epūs:t postea Cōstantinopolitanꝰ patriarcha:p hoc tpe Parisij ꝑmā cathedrā tenēs maximo in ꝓcio habitꝰ ē:q vna cū litteris moribꝰ ēt ornatissimꝰ eēt:t ipse ecclesiā dei tū docēdo:tū legēdo t scribēdo mirūmodū adiuuit. Scripsit aūt hic ꝑmo de differētia idiomatū libū vnū:sup.4.sniarum libros laudabilia cōposuit cōmētaria:sed t quolibeta plurima omnium iudicio dignissima disputauit.

¶ Arlotꝰ ethruscꝰ ex Prato oppido natꝰ ordinis minoꝝ generalis minister t doctor:tēpestate hac dialeticos sui tpis supauit.etiam paucis in philosophia cedēs magnꝰ theologꝰ habitꝰ est. Qui ꝓter reliqua que vtiliter scripsit cōcordātias noui t veteris testamenti vtilissime cōposuit.

¶ Joannes

¶ Joannes de Parma ciusdē ordinis pfessus: t sacre theologie magister: p hoc idē tēpus doctrina t morū ac vite sanctitate ornatissimus fuit: q̄ pter miracula plurima a se edita etiā sup ſnias: ac sup bibliā multa ꝓscripsit: atq; alia ꝓfecit opuscula. ſ. regē xp̄m crucifixū: t de beneficijs dei tractatū edidit.

¶ Alexāder de Alexādria postea generalis ipsius ordinis minister: t ipse p hoc ip̄z tēpus sup sentētias postillas memoratu dignissimas edidit. Et cū esset excellētissimi ingenij vir in metaphysicā t in libū de anima Aristotelis: ac etiā in totā ferme philosophiā conscripsit.

¶ Matthēū de Aquasparta portuesem postea cardinalē ep̄m: ciusdē ordinis olim generalē mīnistrū: magni nobilisq; ingenij virū p hec tpa fuisse: t multa in sacris lr̄is t sentētijs Petri lombardi cōmentatū fuisse scribūt. Extant t eius sermones multi eloquētia t doctrina pleni.

¶ Ugo autē bolionius predict̄ ordinis insignis doct̄or t cardinalis p̄sbyter: per hec ipsa tēpora tum vite sanctimonia: tumq; voluminibus a se editis plurimū illustravit.

¶ Joānes balbus natione Genuēsis ordinis predicatorū professor: vir bonarū artiū t studijs adornatus: per hoc tēpus plurima vocabula t ferme oia accurate diligēterq; in volumen collegit: q̄ gdē opus catholicon. i. vniuersalē noīauit. Aliud preterea opusculū in dialogi modum quo questionibus anime ad spiritum edidit. Scripseratq; t ante religionis ingressum de ratione pasc: quo ꝓfecto iam grādeuus ad religionē trāsiens facultates suas satis amplas pauperibus erogauit.

¶ Jacobus autē ciusdē ordinis theologus t declamator egregi⁹ t a Nicolao. 4°. genuēsis archiep̄s designatus: ex oppido viraginis agri Genuēsis ortus: q̄ gdā olim v̄ginis vicū ducē ꝓsucuerant: hoc tpe t moribus t doctrina ac dignitate magno in p̄cio fuit: atq; genuēsem suā eccleſiā verbo t ope plurimū iuuit. Qui pter eccl̄ie regimē t ante episcopatū t in ipso ep̄atu multos cōmentariolos succo plenos cōposuit. Et multas sanct̄or vitas diffusas atq; dispersas in vnū volumen collegit: cuius principiū aduētus dñi edidit: t de sanctis sermones de peccatorios p̄dicatorib⁹ vtiles quor̄ p̄incipiū est Vestigia eius secutus est spiritus meus. In euāgelijs etiā p anni circulū alios edidit sermones: atq; librū de beata virgine Maria martialis titulo prenotatū q incipit Abstinētia multiplex. Beniq; cū historias egregie calleret chronichā de origine t gestis ciuitatis sue ꝓposuit. Hūc autē illū existimo porchetū esse Genuēsem ep̄m: de quo Blōdus foroliuiēsis in historijs suis dixit: q̄ cū ante pedes Bonifacij octaui in die cinerū se posuisset pro cineribus ex more suscipiendis: vbi cū ex more dici a sacerdote consuetū est. Memento hō q̄ cinis es t in cinerē reuerteris. Bonifaci⁹ p̄ti. videſ hoiez mutatis q̄busdā vbis dixit Memēto quia gibellinus es t gibellinis tuis in nihilū reuerteris: t sic cineres in oculos ei⁹ iniecit: nō in caput vt mos est: atq; ita ipsum archiepiscopatu priuauit: licet postea illum restituerit.

Haulphus anaxone comarchus. 18. g̃rmanor̄ impator: hoc āno oīuz suffragijs cesar creatus t fact⁹ impauit annis. 6. vir certe ilignis: s̄z parū milite t pecunijs pot̄ēs: q impio suscepto q̄uis a p̄tifice nō coronatus fuisset: cū iperij iura repetere tentasset ab Alberto Rhodolphi filio in spirnēsi agro propter militū paucitatē vt potius oppressus q̄ superatus occiditur.

¶ Andronicus grecus Michaelis paleologi impatoris filius: hoc anno p̄e defuncto in grecorum iperiū succedēs impauit annis. 15. Hic cū vidisset patrē excōmunicatū a calogeris sacerdotibus t monachis sepultura ecclesiastica priuatū: eo q̄ occidētali ecclesie fidē in lugdunēsi concilio p̄missam seruare noluisset: ea cōtumelia motus libēter eidē se conimxisset: si a p̄incipio a p̄tifice Ro. auxiliū habere potuisset: q̄ postea semp facere recusauit. Huic aūt impatori Gulielmus italicus mōtisferati marchio p̄genitā suam dedit vxorē: ex qua Theodor̄ virū p̄stātiss̄mū postea suscepit filiū: qui in montisferati regno post Joannē auunculū suū sine filijs decedentē successit.

¶ Celestinus. 5. papa patria excrinēsis. Petrus morroneus antea vocatus: ꝓfessione anachorita: hoc anno tandē absens in Perusina vrbe q̄si p indignationē pontifex post Nicolaū creatus sedit mēsi. 5. t die vno: litter̄ar quidē ignarus: sed sanctitatis eximie insignitusq; res quā maxime dībus admiranda fuit. Hic cū Caroli regis t Latini cardinalis p̄curatione p̄tifex creatus fuisset: statim aquilā de mēte Caroli ipsius ꝓfectus est: quo t cardinales ad se vocauit: ibiq; cōsecratus. 12. nouos cardinales creauit: t ipse eo loci coronatus est. In cuius coronatiōe ad ducēta hominū milia interfuisse referunt: quā multitudinē credit fuisse motā: vt ex diu expectata electiōe t rei nouitate simul t sanctitate viri q̄ homo cremita ad tantū dignitatis fastigiū non nisi diuinitus p̄uectus esse videret. Celestinus tñ ꝓpter hoc vite pristine austeritatē nō mutare voluit: sed quū experiētia rerum careret parū vtilis reipublice indicatus est. Ceptūq; est de cessione tractare: Q̄ cū Carolus rex audisset pontificē amicū Neapolim secū duxit: multisq; exhortatiōibus t modis conatus est eius animū a cessione auertere adeo vt solēni pōpa p archiep̄m ducta clerus t populus ab eo benedictionē petierit illiq; se cōmēdaret rogādo: nec bene gubernatā eccleſiā suo regimine destrueret. Quib⁹ benedictionē data respōderi iussit futurū esse q̄ deus ꝓ salute ppli disponere dignaret. Bñdict⁹ aūt caietanus vir callidus t iuris scientia pitissim⁹ multis canonib⁹ Celestino pape ostēdit: q̄ graviter peccaret: si se in sufficientē cernēs ad obeundū pontificatū nō alteri cederet. Cōstitutionēq; ꝓmulgari meruit: p quā declaratū est licere p̄tifici Romano dignitatē dimittere. Ex q̄bus verbis t suasionib⁹ paulo post Celestinus papatu se abdicauit: t cardinalib⁹ alterius subrogādi arbitriū permisit. Quāobrē cardinales statim Benedictū caietanū pontificē elegerunt. Celestinus vero dimisso papatu cū ad optatum

pp. 200.

sibi eremū rediret ilico a nouo pontifice detinetur: t captus in sulmonis arce recluditᵗ: vbi ad tempus necessitate t dolore animi mori cogitᵗ: Quē postea Clemēs quintus visis eius crebris miraculis in sanctoꝝ numero ascripsit. Cuius dici celebritas. 14. kalen. Julij obseruatur.

pp. 201.

6493 1294 b Bonifacius octauus papa natiōe campanus: patria anagninus: Benedictus antea vocatus Neapolim in festo sancte Lucie idibᵘ decēbris anni pteriti pōtifex creatus sedit annis octo: mēsibus nouē t diebus. 17. vir certe callidus t ingratus: q ambitione sua sanctū Celestinū decepit: t pōtificatu se abdicare q̄si coegit: ac ppetuo carceri dānauit. Dubitabat. n. iste: ne deceptū scnē aliqs ꝑnceps eū ad prelatū reuocaret: t ꝓpterea captū in carcere inclusit: t vbi foret scire nō pmisit. Aiunt. n. hūc Bonifaciū quendā hoiem clanculū in cubiculo Celestini nocte misisse: qui voce q̄si diuina diceret: Celestinus si saluus vult fieri pōtificiū munus oīno deponat. Atq; ita his artibus t fraudibus Bonifacius pontificatū adeptus est. Suscepto igit pōtificatu oēs fere contēnere cepit: t gras a predecessoribus suis factas t plurimū reuocauit. Discordiasq; q̄ maxime inter guelphos t gibellinos semp alere studuit: pīsertim Genuēses t Venetos: quoꝝ gibellinaꝝ factionē mirifice t crudeliter vbiq; plseq nō destitit. Eapropter Petrū t Jacobū cardinales colūnenses vna cū Sara coꝝ patruo viros insignes ex odio gibellino factiōis indicta calūnia cardinalatus dignitate beneficijs fundis paternis castellis: alijsq; rebus ꝓuauit: sicut habet extra de scismaticis li. 6. Eius nēpe ira oībus gibellinis iplacabilis erat. Supradictis male gestis hoc vnū laude dignū exegit opus q̄ euangelistaꝝ t q̄tuor doctoꝝ. s. Gregorij: Augustini: Ambrosij: t Hieronymi solēnitatē sub duplici officio celebrari ꝑcepit: vt habet extra de reliquijs t veneratiōe sanctoꝝ li. 6. c. Gloriosus deus. Hic Ludouicū ex regia frācoꝝ stirpe natū apud Aphricā defunctū in scīos cōfessores merito rettulit: et villā apanēsem in nouā erexit ciuitatē: cidēq; episcopū assignās. Cōsiliū generale habuit: in quo Philippū frācoꝝ regem t Sarā cū oībus suis colūnēsibus anathemate notauit: ac Francoꝝ regnū ꝓpter violatū insgentiuꝝ Alberto impatori subiecit. Qua ex re idignatus Philippus: cū pōtificis supbiā domare cuperet: Sara colūnensem p̄dictoꝝ cardinaliū patruū a Bonifacio pulsum romā cū ducētis equitibus e Massilia clam mittit: q collectis vndiq; aicis Anagniā noctu igressus: aditiuātibus gibellinis: quos ipse pōtifex vexauerat pōtificē in paterna domo: t in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi refractis obstupentē ꝓpria manu cepit: direptisq; eius inumeris thesauris Romā vinctū pduxit: vbi carceri mācipatus infra quartū t vigesimū diē violēta morte defecit: sepultusq; in basilica beati Petri: sepulchro antea a se cōstructo. Fuit hic in vtroq; iure peritissimus: religiones oēs priuilegijs t imunitatibᵘ mirū inmodū adiuuit. Verū q̄n oia pro arbitrio ai potius ad terroꝛē q̄ ad amoꝛem agere conatus est: ab oībus arrogātissimus t iprobus adiudicatus est. Unde de eo scriptū est: Intrauit vt vulpes: vixit vt leo: mortuus est vt canis: t mensurā quā Celestino viro sancto mensuit: eidē remensa fuit.

¶ Sextū pōtificij iuris codicē hoc anno Bonifacius ipse pōtifex edidit: quē attributis doctissimis viris ex quibusdā nouis decretis a se editis copulari mādauit: t publico edicto obseruari t in publicis Gymnasijs legi debere precepit: quē statim archidiaconus Bononiensis explanauit.

¶ Liburni euersio.

6493 1294 ¶ Genuēses a Pisanis sepe infensi eo ipso anno cōtra ipsos adeo exarserūt: vt cōparata classe non modica in eoꝝ portū deuenerūt: t Liburnū portū vna cū eius munitissima arce ceperūt: t ferro atq; incēdio prorsus euerterint: quibus gestis etiā q̄sdā onerarias naues in Arni fluminis ostio demerserūt ne Pisanis oīno nauigare liceret: q̄ res quāto fuerit Pisanis detrimēto dicere nō sufficimᵘ. Erat. n. arx a portu paululū recedebat: apud ipsamq; in scopulo turrim phareaꝝ habebat: que nocturno tpe tyrreno mari nauigātibus lumē q̄ luce pbebat: t Pisanū ipsuꝝ portū a longe ostendebat. Verūtamen t pace cōfecta ab integro Pisani cūcta restituerūt: que ad oia adhuc celeberrima in manus florentinoꝝ manent. Eo enim loci beatū patrē Augustinū dum trinitatis libꝝ cōponere meditaretur: Christum in pueruli formā maris aquas cū cochleari in fossula fundentē vidisse dicunt.

¶ Ordo celestinoꝝ a predicto papa eius auctore cognominatᵘ tēpestate hac sub regula diui Benedicti initiū t mirū incrementū sumpsit. Eo q̄ ipso sanctissimo viro in carcere defuncto: ꝓpter eiᵘ crebra miracula multi nobiles t sanctissimi viri: spretis seculi bonis t pompis: ordinē ingressi cito t virorum numero ac cenobiorum constructione mirabiliter auxere.

6496 1297 ¶ Leo Estensis marchio hoc anno in Ferrarie vrbis vicariatu t dominio patri succedēs regnauit annis duodecim: qui Luciā Alberti scaligeri viri nobilissimi ac potentissimi filiā ducens vxoꝛē: ex ea Azonē prestantissimū postea principem suscepit filiū. Qui soceri sui auxilio fretus maximū in bononiēses gessit bellum. Quāobrem multe cedes atq; incōmoda inter vtranq; partem prouenere. Quid autem ab eis ꝓsecutus fuerit ꝓpertum non habeo.

¶ Joānes Azōtisferrati marchio Gulielmi marchionis filius: qui fuit Bonifacij: qui fuit alterius Gulielmi: q fuit Bonifacij alterius Thessalie regis: de quo preclara apud Asiam per eū gesta supra descripsimus: hoc anno patri in regnū succedēs regnauit annis. 15. Vir per oia strēnuus atq; clemētissimus t bello sciētissimus: q bella plurima strennue gessit: t Papiā vrbem cum vniuerso agro sibi subiecit: quam cū cepisset etiam Alexādrinis sibi aduersantibus bellum intulit: t multa oppida de eius agro sibi vendicauit. Verumtamen ab eis tandem superatus t captus carceri damnatus est.

Que res hostibus admodū grata existēs eorū aios erexit: qui in libertatē redacti ipsius regnū plurimum cōtriuerūt: tandē multa pecunia a suis redēptus pacē equis cōditionibus cū oibus pcussit. Hic cū Margaritā sabaudiēsem duxisset vxorē: nullā ex ea prolē suscipere meruit. Quo sine prole defuncto Theodorū andronici Grecorum imperatoris filiū ex sorore nepotem habuit successorē. Et ita in isto omnis Alaranij successio omnino defecit.

Albertus Rhodulphi olim imperatoris filiꝰ Austerie dux hoc anno Adaulpho imperatore oppresso & interfecto decimusnonus germanoꝝ imperator declaratꝰ: & impauit annis decē. Vir vtiq; bello & armis strēnuus: q̄ suscepto imperio ferme a Bonifacio pontifice imperij cōfirmationē expostulauit: quā vnq̄ ab arrogantissimo hoc obtinere nō potuit. Verū cū inter Philippū francoꝝ regē & Bonifaciū ipsuq; postmodū suborta fuisset dissensio: eo q̄ Philippus apud Parisios magnū cōgregasset cōuentū vbi Bonifacij cōmemoratis iniurijs sibi illatis: ac etiaz eius fraude & ambitione in papatu occupādo cōmemorata futurū cōciliū appellauerit Bonifacius: vt erat alioquin arrogantissimus ira pctus: cōcilio habito nō solū Albertū cōfirmauit: sed etiā Philippi regnuz Alberto huic subiecit: q̄ res multas discordias & occidiones inter xpianos suscitauit. Deniq; hic Albertus cū multa gessisset strēnue: & Rhenū fluuiū trāsisset: e mari descēdere volēs a nepote suo interfectus fuit. 1298 6497

¶ Fraticelli de opinione.

¶ Hereſis coꝝ q̄ se fraticellos de opinīōe vulgariter nūcupatos eodē anno a Bonifacio pōti. dānatꝫ & vbiq; diligēti cura pquisita exterminari iubet. Unde & Hermāni cuiusdā corpus eiusdē secte auctoris apud Ferrariā viginti annis sepultū q̄ pro sancto colebaꝫ exhumari & exuri fecit: habita de huiusmodi diligēti ingsitiōe: nec ꝓpterea huiusmodi hereſis exterminari potuit: quinimmo idies excrescēs multos etiā religiosos viros doctissimos habuit fautores: qō malū adeo postea tēpore Joānis vigesimi hui⁹ cūdi diffusuz est: vt multis in Italia vbibus: atq; p oīa Grecie: & pīsertim Athenaꝝ multi fuerūt inuēti: q̄ dicerēt Bonifaciū pōti. nec quenq̄ illi⁹ successorē: & pīsertim Joānē. 22^m. iure & ordine creatū esse pōtificē. Unde eā ob fatuitatē aie & cōuēticulis clam initis sūmis pōtificib⁹ aduersari ceperūt: quā q̄ magis luxurie & libidinis blādimēta seq̄ viderent q̄ iuris pōtificij q̄rere fundamēta. Hā pter supra & adulteria q̄ passim vnusq̄q; abditis in locis ad hoc occulte paratis cōmittebāt: & aliud publicis coꝝ cerimonijs tale fiebat scelus: vt vocate & de industria seducte speciosiores queq; vel viduc: vl vgines cū in antris noctu venirēt sacerdotes: & eius secte clerici codē in antro clausi diuinas gdez laudes ad cōparandā fidē ex christiano ritu cantabāt: q̄bus nocte: vt aiūt: media finitis: sacerdotes coꝝ alta admonebāt voce: binos debere masculū & feminā sancto spiritu inuocato in cōplexū: carnalēq; copulaz cōmiscerī. Quib⁹ dictis luminib⁹ ide ilico extinctis: q̄q; viroꝝ ꝓximā mulierē ꝓsternebat sibi: & si ex huiusmodi cōplexu seu coitu aliq̄ mulier cōcepisset: infans genitus ad cōuēticulū illud in spelunca deferebaꝫ: & p singulas manus trahebaꝫ: tādiu: toties q̄ baiulādus: quousq; ab eis exhalabat. Ysq; in cuius manus ifantulus expirabat maximus pōtifex diuino: vt aiebāt: spiritu creatus habebaꝫ: & quē alter ex tam multis vitiatis mulieribus offerebaꝫ fetus cū sacerdotes collegialiter sociati & ꝯgregati prius assabāt: collectosq; cineres in vasculū mittētes vinū supinfundebāt: quo nouicios & execrabilibus huiusmodi cōsecrādos optabāt: a quo cōbibebāt modo credulis hec supstitio vasculi quo fit vocabulo Barilotū vocata est. Extant adhuc ex huiusmodi crudelissima & diabolica hereſi aligbus in locis abditis & vallibus nōnulla cōuēticula pertinaciter in sua perfidia permanentia.

¶ Clarā oppidi Montisfalconi oriundā augustinianc religiōis eremitaꝝ alūnā: virginē vtiq; insigniē & sinceritate vite clarissimā: hoc anno apud eundē Mōtisfalconi spolitane vbis oppidū animā celo reddidisse ferūt: Que sanctissima virgo tantis certe extitit decorata meritis & miraculis: vt sanctaꝝ catbalago pie ascripta putari possit. De cui⁹ sanctitatis pconio hoc vnū referrim⁹ testimoniū: q̄ apertis etiā oculis videri potest: quoq; de quouis sancto nunq̄ lectitatū vel repertū est. Ea sigdez

6501 | 1302

¶ Bīnus mugelanus iuris vtriusq; peritissimus doctor hoc tpe clarvit z primū locum inter doctores in italia obtinuit: eo q; in dicēdo: disputādo: decidēdoq; tātam loquendi vim habuit: q; eo presente vniuersalis legalis philosophie synodus adesse videret. Et ꝓpterea copiose: eleganterq; totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. Nā super infortiato digestoq; veteri ac nouo pulchre scripsit. Insuper z de mādato Bonifacij pape post archidiaconū bononiensem in iure pontificio Sextū declarauit. Scripsit etiam cōsilia elegantissima.

¶ Petrus de Bellapertica natiōe burgūdus ꝑdicti dñi Bini ꝓfessionis z doctrine ꝓsimilis eidem tpibus florvit: qui z ipsa bino non minus docte z accurate sup toto digesto: codiceq; ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputatiōes a se edite z in maximo precio apud doctos habite.

¶ Jacobus de arena natiōe Parmēsis iurisconsultus peritissimus: cuius opiniones in explanādis legibus: vt Bartolus testat: semp de mēte iuris extitit: his tēporibus breuiter vtiliterq; sup digesto toto z codice scripsit. Indeq; disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione composuit.

¶ Nicolaus de neapoli his cōtemporaneus existens super prima infortiati z toto volumine copiose z pulchre cōscripsit: ac quedam alia edidit.

¶ Frāciscus accursius Florētinus eminētissimus doctor z ipse per hec tpa docēdo ac scribēdo reddidit clarissima: q; inter cetera nōnullas glosulas seu additiōes paternis glosis addidit.

¶ Jacobus de Rauēna ꝓuincie Lothoringie oriundus iuris vtriusq; doctor: z sacraꝝ litteraꝝ professor: hac tēpestate cū domino Bino eiusdē precij hītus est: eo q; z ipse sup toto digesto z codice scripserit: z multa: vt Cynus ait: simplici sensu a maioribꝰ tradita ad dyalecticū arguēdi modū deduxerit.

¶ Martinus Syluani pōtificis ciuiliūq; iuriū peritissimus doctor: z Joannis andree preceptor: z ipse tēpore isto florvit: z perutiles cōmētariolos in legibus edidit.

¶ Albertus Odophredi auditor per hoc ipsum tempus iurisconsultus excellēs habitus est: qui z ipse tum preclara quedā in legibus cōposuit: de qbus rara habentur exemplaria.

¶ Joānes Scotus ordinis minoꝝ theologus subtilissimus: ꝑ hoc tepus velut alter Apollo florvit: z pre ceteris theologis subtilissima quedā opa edidit: et ꝑcipue sup quartū sententiarum quē ipse (vt aiunt) in ordinē redegit. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios z alios tractatus edidit: qui quidē cōmētarij qd valeant absq; nostro testimonio ipsi ostēdunt. Super libros q̄ maxime metaphysice questiones perutiles disputauit: z alia plurima cōposuit. Hunc aute lacte sue sapiētie multos enutrisse discipulos tradunt. Sed q maxime profecere hos fuisse dicunt: Frāciscum maronē: Antoniū Andreā Joannē Brandonē: Joannē Scotꝰ: Joannē canonicū: Ochaz Burleū: Gualterū atq; alios cōplurimos: quorū ingenijs mirū in modū philosophia creuit. Deniq; apopleticus interijt: q̄uis a plerisq; putet: q; ipse vivus fuerit defossus.

¶ Raynerius pisanus ordinis ꝑdicatoꝝ magister egregius: doctrina. s. z eloquētia grauis vir optimus ac ꝓpemodū sanctus: hoc anno: vt ex eius operibus habemus: summa in veneratione habet: z hoc ipso anno copiosissime multaꝝ lucubrationū z vigiliaꝝ plenā conscribere ortus est. In qua certe quāte integritatis: quāteq; litterature ac sanctimonie vir fuerit: vel ex hoc ꝑcipi potest. Od cū in ea qd vtilitatis difficultatisue necessariū est: diuinaꝝ scripturaꝝ studio plenissime inueniat sine sui laude z prefatione: vt plerūq; fieri solet absolute incipit sic: Absolutio z̄.

6502 | 1303

¶ Alanū autem doctorem celeberrimū cognomento vniuersalem: nonnullis his temporibus ascribunt: qui cum in omni scientia admirandus esset precipue tamē in theologia ac philosophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit.

¶ Augustinus de Jtherāno generalis ordinis nostri prior natione Siculus: olim vtriusq; cōsultissimus ac theologus insignitus: hoc ipso anno haud ꝓcul a Senēsi ethrurie vrbe loco dicto Leonardo dicato multis clarus miraculis beato fine quieuit: q; postmodū ꝓpter doctrine z sanctitatis excellentiā beatus Augustinus nouellus appellatus est. Hic ꝑmo cū iurisconsultus toto orbe famosissimus haberet: a Māphredo ꝑdicto rege Siculo in cōsiliariū delectꝰ fuit. Sz postq̄ Māphredus ipse a Carolo interfectus fuit: saluti sue cōsulēs ordinē eremitaꝝ diui Aug. in Sicilie insula loco quodā solitario statim incognitus ingressus est. Quo in loco quāte puritatis: humilitatisq;: ac sanctimonie oibus exēplo fuerit: nō facile explicari pōt. Quippe humilia queq; religiōis officia sūmo studio: sūmoq; feruore exercere curauit. Sed eū didicisset in thuscia loca adesse solitaria diuine cōtēplatiōi percōmode a supioribus habita licentia ad sancti Antonij de Rusano loco ꝓfectus est. Eoq; loci aliquādiu maxima cū humilitate deo deseruiēs diuina dispēsatiōe ad multoꝝ vtilitatē qs esset cognitus est z in penitentiarū summi pontificis assumptus in veneratiōe ꝓsertim habitus est: vt qcūq; difficultatis in curia occurreret ad eū tanq̄ ad Apollinē oēs cōfluerēt. Deide in generalē ordinis assumptus: paulopost ipatiēs dignitatis: solitudinis: humilitatisq; solertissimus cultor: ante tēpus ꝯgregato Neapoli capitulo officio renūciauit. Senas deinde regressus ad optatū sue deuotionis locū se cōferens ibidē vitā suā finiuit. Quo mortuo tanta cū veneratiōe ab oibus habitus est: vt cū fratres eū ex more sepulture tradere vellēt a Senēsi eḡo z vniuerso populo ꝓhibitus est: dicētes virū tante sanctitatis insignem terrā obtinē licere: sed celebriori loco collocari: quo in loco in hodiernū vsq; diē maxima cū veneratiōe seruat.

¶ Bulielmꝰ bergomēsis ex nobili Lōgoꝝ familia ortus: tituliq; sancti Nicolai in carcere tulliano

cardinalis presbyter a Celestino pōti. pdicto insignitus: bisdē tpibus preter insignē doctrinaz qua in iure ciuili, pōtificioue peritissimus erat pter etiā aliaz bonaz artiū doctrinā t animi integritatē: gb⁹ optime vite iudicatus est: t tante auctoritatis t grauie apud Bonifaciū pontificē extitit: vt boiz arro gantissimū multis in rebus represserit: t legationes difficillimas ei sup omnes cōmiserit.

Benedictus eius nois. xi. papa: natiōe Tarusanus: pdicatoz ordinis ꝓfessor: Nicolaus antea vocatus: ipsi⁹ ordinis generalis magr: Bonifacio gdē suffectus sedit mēsi. 9. Vir gdē bonus: tāroq magīatu dignissimus: cuius sanctitatē t miracula a se post mortē edita optime declarat: quibus certe iter b. os cēseri ac cōnumerari potuit: q pōtificatu inito cos oēs sacris mysterijs abdicauit: quos auctores esse ꝓstabat: vt pdecessor eius Bonifacius moreret: Regēq frācie ad pristinaz dignitatē restituit: Joannē t Jacobū cardinales de Colūna tanq̄ iniuste dānatos in gratiā recepit: eisq bona oia Galero dūtaxat rubeo excepto restituit. Quibus rebus hoc modo cōpositis: cardinali busq gbusdā creatis etiā ad cōponendā italie pacē animū adiecit: qō vt cōmodius efficeret: statim cū curia Perusiuz ꝓfectus est: vbi infirmitate correptus rem destinatā omisit: t nonis Junijs diē ibidez obiit: t maxima cū pompa in ecclesia ordinis sui sepultus fuit. quo mortuo vacauit sedes mensi. xi.

pp. 202. 1304 6503

¶ Belgi galloz inf̄me cōditiōis populi q supioribus annis a Frācis deficientes ingētes coz copias deleuerāt: hoc anno terrestri naualiq pl̄io ab eisdē Frācis expugnātur: In q̄ gdē pugna multis eiusdē partis milibus interfectis nō incruenta victoria Frācis est relicta. Sed t paulopost copijs iterum reparatis t ad dimicandū ais erectis: cū vterq populus suū formidaret euentū pacē composuere.

¶ Curie in Gallias translatio.

Clemēs. v. papa natione Vascon⁹: Bernardus burdegallensis ep̄s antea vocatus: pre Beltrādo milite natus: Perusij absens post longā cōtentionē pōtifex creatus sedit annis. 8. mēsibus. 10. t diebus. 15. Qui in gallijs agēs t electiōi cōsentiens Lugdunū ex Burdegalia se cōtulit. Ad quē vocati cardinales sine mora ꝓfecti sunt: Quo ꝓficiscētes deceps septuagintaquattuor annis ibidē Romana curia cū magno christianoz dāno tenta est. Eius autē coronationi innumerabiles galloz populi cū Philippo rege t Carolo eius fratre: ac Joanne britānie duce interfuere. Qui Joannes dux dum pompa per vrbē duceret: cuiusdā muri ruina cū multis oppressus fuit: t Philippus rex debilitatus est: ac pōtifex a turba pressus vix mortis iperiū euadere potuit. Coronatus itaq Clemēs plurimos ex Gallia creauit cardinales: ex Italis autē nullū nisi q̄ Joannē t Jacobū colūnēses ad capellū restituit. Indeq tres cardinales cū senatoria potestate Romā misit: quoz auspicijs ipsa Roma t Italia oīs gubernabat: postmodū eius iussu Bulcini heresis oppressa fuit: ac tēplariorum religio penitus extincta: quoz bona Rhodijs militibus fuerūt attributa. Venetis pterea ꝓpter Ferrariā occupatā anathemate notatis etiā sacramēta interdixit. Ibidē quoq in florētinos t lucenses egit: quā obrē florētini idignati oēm clez sue vitiōis grauissimis exactiōibus grauare ceperūt. Cū autē ad coponēdū ecclesie statū aīum adiecisset: tria cōcilia diuersis tēporibus t locis habuit: vbi multa prudēter t mature egit: ac cōstitutiones multas religiosoz virorz statū permaxime cōcernētes accuratissime ordinauit: in qbus etiā regulā beati Frāciscī declarauit: ex qbus sanc cōstitutiōibus Clementinaz liber postea cōsecutus est: vbi etiā Celestinū papā sub noie Petri de murone sanctis confessoribus aggreganit. Demū varijs egritudinibus afflictus anno pōtificatus sui octauo mense. 10. moritur. Et eius corpus in vasconiā patriaz suam defertur: vbi in beate Marie de vzesta tēplo dyocesis vasatensis sepelit: t tūc sedes vacauit annis. 2. t mēsibus tribus: ac diebus. 17.

pp. 203. 1305 6504

¶ Bulcinus heresiarcha natiōe Novariēsis litterarū penit⁹ iscius: hoc anno apud Novariaz vbē suā vna cū margarita vxore sua nouā heresim aduersus sacerdotes inuenit: quā insaniēdo etiā disseminare ambo ausi sunt. Hi enim more Fraticelloz de opinione ad sex milia vtriusq ex vallib⁹ vicis oppidisq in fine cōdutiōis collectis t seductis sub specie charitatis iisimul habitare docuerūt: q in mōtibus habitātes in oēm luxuriā ꝓlabebātur: que pestis duobus annis perdurās multos religiosos: t maxime sacerdotes seculares ipugnauit. Clemēs autē pōtifex audita huiusmodi diabolica secta statim legatū apostolicū in lōbardia cū multis militibus misit: q collectis vndiq auxiliarib⁹ copijs: eos in alpibus domdusule cōclusit: vbi tandē eos partim armis: partimq frigore t inedia cōsumere fecit. Captis deniq Bulcino t Margarita Vercellas pduci iubent: t iudicio dñi Gulielmi de berna legū doctoris patria Bergomēsis tradunt: ibidē cū Tomielloz noie p̄sidebat: q maleficijs coz examinatis suiam in eos ꝓferēs mēbratim p̄mo lacerari iubent: inde coz ossa cōcremari: t inuentū dispergi precepit. Nec ꝓpter ea hec ipsa pestis oīno deleri potuit: gnimmo adhue in tridētinis mōtibus vbi idē Bulcinus sue heresi initiū dedit: alique eius extāt reliquie: q in abditis religiosoz more latitantes Bulcini cognoiati sunt. Ipsius autē Bulcini scelera t penas in iferno meritas: Dantes cōtemporaneus eius in suo tractatu de iferno. c. 28. satis meminit dicens: Or di a fra bulcino dumq che sarmi tē. Hic Bulcinus totā fere Europā in stupore cōmouit: t multorum ora replenit.

1305 6504

¶ Eduardus angloz rex Eduardi p̄stabilis fame regis fili⁹: hoc anno p̄ri in regnū succedēs regnauit vsq ad Urbanū. v⁹. vir gdē rei militaris insignis t acer: t qō laudabili⁹ est iustissimus: q cū Philippo Francoz rege classico bello ꝓsepe pugnauit: t q̄ maxime semel tanta vi apud flādric portum Sluys expugnauit: vt ad. 30. galloz milia vno cōflictu interfecerit. Quinta victoria Eduardus aio erectus

1307 6506

in Calesuz francoz munitissimā ciuitatē statim mouit: z ea. xi. mēsib⁹ obsedit z expugnauit: z ad xx. galloz milia etiā illo tpe occidit: z tandē illā vi z armis in deditionē accepit. His strēnue gestis Edo. ardus cadē fortuna etiā Scotos supauit. Perseuerāte adhuc post Philippi mortē Joāne eius filio in edonardi bello iterū in pitiriensi agro adiuuātibus Genuēsiū copijs: eo ex italia missis grauissima ce de gallos rursus supauit: vbi z Joānē regē ipsius Philippi filiū: filiū cū Philippo eius filio Edoar. dus cepit quē tū: vt erat aio clemēs tum oibus captiuis ea cōditione liberauit ne amplius cōtra se bel lum gereret. Qui tamē nō ita multopost pacis federa rumpēs ab integro Eduardū impulit arma in eius z totius regni sui pniciē suscitze: qō z factū est. Nā infidelitate viri cōcitatus q̄tū potuit cōgrega. uit exercitū: z in Franciā venies vniuersum ei quasi ademit regnū: adeo vt Joannē regē in Parisioz regiā eū incluserit: z multis diebus obsederit: ꝓpter qō multa dāna z incōmoda regnū omne ptulit: z nisi pōtificū preces affuissent: de regno Francoz actū fuisset: pax tñ nunq̄ inter ipsos cōcludi potuit. Eduardus tamen Anglorū regnū cū omni moderatione z iustitia quoadiuixit rexit.

¶ Ordinis Rhodiorum militum principium.

6507 1308 ¶ Rhodus insula de qua pulchre supra lib. 3⁹ mentionē fecimus hoc anno in christianoz potestatē deueniēs religioni beati Joānis dicatis auctoritate pōtificis cōmendat. Hi nēpe religiosi cū hieroso lyma olim deperdita esset: z tēplarij in magnos errores ꝛlapsi a pōtifice Romano fuissent extincti: in eā insulā sese recipiētes turcos eius dños penitus ciecerūt: z vrbē pene dirutā z desolatā christianoz suffragijs instauraurūt: z naualia reformātes nō solū insulā ipsaz tutati sunt. Sed z Cyprijs alijsq̄ finitimis xp̄ianis z peregrinis Hierosolymā petētibus magno auxilio esse ceperūt. Quorum virtute quicqd christiane religiōis in Asia est per ipsos Christo reseruatū fateri licet. Ipsis igit̄ militib⁹ fide z gratia ac religione clarissimis christianā fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutātibus tēplarioz bo na q̄ pōtifices z alios orthodoxe fidei ꝓncipes addita sunt. postmodū deuotiōe ꝓmoti etiā regulam beati patris nostri Augustini profiteri sponte voluerūt. Quāobrē z a summis pōtificibus Romanis z priuilegijs z beneficijs plurimis ecclesiasticis honorati sunt. Hos aūt pauloāte etatē nostrā cū Sol danus egypti dñs toto quinquēnio armata classe vexasset multo maioza ptulit q̄ itulerit dāna. Tur ci etiā q̄tuoz vicibus diuersibus tēporibus coz agros inuaserūt: z vrbē oppugnauerūt: a qbus nō vi ctoriā sed maximā cladē reportarūt. Nouissime aūt supioribus annis qui fuit annus octogesimus su pra q̄ttuordecies centū ab incarnatiōe dñi nostri Jesu christi Mahumetus othomanus turcoz ꝓn ceps z impator: Post q̄ duos impia: duodecimoq̄ regna: z multos potentatus sibi subegisset: etiā hanc Rhodiā ciuitatē sibi vendicare: z Rhodioz militū nomē seu religionē delere: si posset olim destinauit. Quapropter eodē anno ingenti exercitū cōparato: z centū veloz classe instructa: Bassam quendaz greculū virū in armis exercitatissimū ex palcologoz nobili familia natū expeditiōi prefecit: qui cum centum milibus armatoz z sexdecim ingētibus machinis: alijsq̄ armamētis hostili aio in Rhodios duxit: z statiōe firmata igēti tumultu vrbis menia bōbardis dilacerare z diruere cepit. Verū post q̄ octo agrū depopulatus fuisset z Rhodios milites p nouē z octoginta dies crudelissimis plūs vexasset z oppugnasset: tādē diuino auxilio z clarissimi illi⁹ ꝓncipis magri Petri daubusson natiōe galli soler tia atq̄ ꝓsentia turci oēs cū maxima ignominia z cede discessere. Nā n. dū turci vltimo ictu vrbis menia cōscēdissent: q ad q̄draginta hoīz milia erāt eo in ꝓflictu vexilla dñi nri Jesu xp̄i z beatissime virginis Marie: ac pij Joānis baptiste xp̄ianos erexisse: z maximis clamoribus deū auxiliatorē cū lachrymis iploasse: statim cādidissima ygo cū clypeo z basta in manib⁹ turcis apparuit: necnō z ho mo vili obsitus veste: sed splēdidissimo comitatu stipatus: q plūdū xp̄ianis militib⁹ afferebat: q̄ visio tūs terroris turcis icussit: vt vltra ꝓgredi nō potuerint. Milites aūt post q̄ turci ignominiose discesse rūt: cōfestim cā vrbē icredibili fortitudine z pulchritudine restituerūt. Verū instauratis vrbis menibus supueniēte maximo terremotu magna vrbis pars cecidit: z innumerabiles vtriusq̄ sexus in ea oppres sit. Ferūt rhodios quoddā castellū sancti Petri noiatū munitissimū hāc qō magno sumptu in ifima custoditur: qō nō paruo vsu eis z xp̄ianis est. s. q in manus turcoz icidūt sepe eo fugiētes saluant: in quo igētes cancs milites ipsi tenēt z nutriūt: quos extra castra oi noctu emittūt: de qbus dicit̄ q̄ xp̄is nos odore cognoscāt: eisq̄ aduentātibus blādiunt̄: turcos aute latratu ꝓdāt: z morsibus iscctentur.

¶ Berardus bitrianus epūs ex nobili vetustaq̄ ac insigni madioz familia in ea vrbe natus hoc ipso anno apud eandē vrbē grādeuus: z dierū ac bonis opibus plenus diē obijt: atq̄ ibidē in maiori tem plo: basilica. s. sancte Marie: magna adhibita pōpa sepelir̄: q ab ineūte etate educatus z nutritus fuit vt merito dignus cēsere̅ tante vrbi in tpalibus z spiritualibus z tēporalibus prefici. Erat. n. magni in genij z cōsilij vir: z ita mitis vt omnes diligeret z neminem lederet. Tardus certe ad irā: z ad miseri. cordiā promptissimus: rerūq̄ ecclesiasticaz ac honoris z vrbis sue vtilitatis ꝓcurator: z fortissimus ꝓpugnator z defensor existēs patrie pater appellatus est: atq̄ ita his armis vrbis iperiū sibi vēdica uit: dominioq̄ suscepto vrbez multis z q̄si innumerabilibus beneficijs exornare z excolere studuit. Et imprimis vrbis menia collabētia resarciri fecit. Nanleq̄ pulcherrimum pro deuchēdis necessarijs z agris irrigādis ad vrbē ꝓduxit. Fontes quoq̄ cōplurimos propō sumptu in eam itroduxit: z eos vi ris religiosis: z q̄maxime nostris gratis cōcessit innumeris: preterea concives suos alijs inuit benefi cijs: pro qbus certe: z merito qdem patrie pater appellari meruit.

¶ Scaligerorum dominij principium.

¶ Canis scaliger q ex rebus strenue gestis magnus cognomēto appellatus est: Alberti scaligeri ca
pitanei filius: vir vtiq; magnus z rebus bene gestis clarissimo preconio insignitus: his tēporibus Ve
rone sibi dominiū vendicās regnauit annis ferme. 20. Quā certe tāta iustitia sapiētiaq; ac pietate gu
bernauit: vt etiā Picenū siue romandiolā oēm potius bonitate sua q̄ alijs armis aut missilibus sibi
subegerit. Erat nāq; multe eloquētie princeps: comisq; ac phumanus: necnō z in oēs liberalis: atq; do
ctor virorū: tū ecclesiasticorū tūq; oratorū z historicorū ac poetarū assidua familiaritate cōiunctus: iter
quos Dantē florentinū poetā ob eius doctrinā z rerū experientiā apud se sedulo habere voluit: z ma
gnis honoribus p̄miisq; ob eius doctrine p̄stantiā semp eū p̄seq voluit. Tandē cū vrbē Veronā ma
ximis edificijs alijsq; plurimis beneficijs illustrasset anno dñi. 1329. die. 22. Julij sine virili prole defi
ciens duobus nepotibus Alberto. s. z Mastino fratribus vrbis dominiū cōcessit. Eius autē corpus
cūctis collachrymātib⁹ cū maxima funeris pōpa apud tēplū iuxta vrbis forū sepultū fuisse cōstat: vbi
supra tēpli ipsi⁹ valuas adhuc pmagnificū extat sepulchrū sua imagine epigrāmate notatum.

Enricus eius nois septimus Luceburgēsis comarchus. 20. Hermanorū impator z: hoc anno 1309 6508
b a germanis suis electus impauit annis. 5. z mēsibus octo. Hunc clemēs papa ea lege confir
mauit vt intra biēnū italiā peteret: coronā ex more accepturus: qui oia se facturū pollicit⁹ est.
Cūq; Mediolanū p̄o corona p̄ficisceret: trāsgressus alpes Thaurinēses p̄mū in deditionē accepit
Indeq; astenses qb⁹ cū vicarios dedisset Philippus Papie comes: Symon collabianus vercellēsis:
z Antonius de suffragio laudēsis tyrāni: atq; alij cōplurimi lōbardie dñi eidē honorifice occurrerūt:
z datos vicarios pacifice acceperūt. Similiter z magnificus dñs Canis scaliger p̄dictus per orato
res impatori obedientiā p̄misit. Mediolanū autē cū (vt dictū est) Matthеus vicecomes Guidonez
turrianū habebat aduersarium: eo q̄ Matthеus gibellinis: Guido vero guelphis faueret. Guido ita
veritus ne Matthеus imperatoris gratiā preoccuparet: cōtracto guelphorū exercitu in agro mediola
nēsi se cōtinuit. Aduenies igit Henricus mediolanū: statim vrbis dominio Matthео p̄curāte potit⁹.
Cūq; imperator vrbē introisset: vt patiēter viceomites z turrianos cōponeret atq; seruaret: Guidoni
turriano Vercellas dono dedit: z Matthеū mediolano cōfirmās: Galeacio eius filio: quē secū romā
p̄ducere cōstituit: militū p̄fecturā cōpromisit: z Leopoldū nihilominus ducē suū vrbis p̄fectū cū qui
busdā Hermanorū cohortibus p̄fecit. Quibus Lōbardi oēs Petri alexādrinos se imperatori dedide
re. Henricus vero coronā ferreā quā modoctie ex more accipere debuerat: Mediolani recipit: magna
s. cū ciuiū impēsa: p̄pter qō grauata plebs tumultū facere cepit: eo q̄ cū libertatē speraret in maiorez
seruitutē deuenisset. Galeacius autē Matthei filius tumultū istū in Turrianos tyrānidē affectātes
statim retorsit: p̄pter qō Hermani facile credētes Guidonē turrianū cum factione guelpha vrbe pe
pulere: qui tandē oēs cū vxoribus z liberis relicto mediolano Vercellas cōmigrauit: ex quorū factiōe
cū oino recedere recusarēt: triginta interfecta fuerūt: e qbus q̄ttuor turriani fuere: mouēs postmodum
Cesar in vincētinos eorū vrbē auxilio dñi Canis scaligeri: a Patauinis abstulit: Cremonāq; que gi
bellinos ciecerat ferme destruxit: z Cremem oppidum lacerauit: hac clade Parmēses timore percul
si qui rubeos in vrbē receperāt: statim guelphos expulerūt: z coronā pretiosissimā a Federico secūdo
iamdiu ablatā eidē obtulerūt: q̄ res eundē mitiorē reddidit: Brixiā deinde a Thebaldo Brusato de
fensam pluribus diebus obsedit z oppugnauit: In cuius obsidione Valerianus ipsius Henrici ger
manus: z nōnulli alij p̄ceres bello z aeris intēperie miserabiliter periere. Quorū corpora ibidē in cō
uentu nostro sancti Bernabe sepulta fuisse patet. eo. n. tūc cōuentus ipse extra menia erat: postremo
machinis durissime oppugnata: fugientibus guelphis vrbs obtēta est z muris spoliata. Quib⁹ calami
tatibus reliquе ciuitates pterrite imperatoris mādata fecere. Henricus igit paccata: z oimode lōbardia
obtēta Varneriū ausp̄lgēsem comitē eidē prouincie cū paucis cor ijs p̄fecit. Indeq; cū Amedeo sa
baudiensiū comite z Pisanorū Genuēsiūq; oratoribus sociatus per Placētiā trāsiens Genuā petijt: q̄
baudiensiū comite z Pisanorū Genuēsiūq; oratoribus sociatus per Placētiā trāsiens Genuā petijt: q̄
z multi regū oratores cōuenere. Indeq; Pisas classe delatus p̄missis terrestribus copijs maximis in
cōmodis lucēses affecit. Cūq; domū res Etrurie cōposuisset cū Ludouico Amedei sabaudie comi
tis filio Romā p̄fectus est: z ibidē p tres cardinales a Clemēte pōtifice missos coronatus est. Indeq;
discedēs in florētinos castra mouit: q̄ nullā aliā spem habētes Roberto regi potius ea lege se dedide
re: vt exules albos nullo vnq̄ tēpore: nullaue rōne reduceret. Quo audito Henricus repēte se Pisas cō
uertit exules albos nullo vnq̄ tēpore: nullaue rōne reduceret. Quo audito Henricus repēte se Pisas cō
tulit: vbi Robertus ipsum tanq̄ maiestatis reū citauit: z eo interim lucēses z miniatēses magnis affe
cit cladib⁹. Profectusq; Aretiū ibi Robertū regno p̄uauit: q̄uis postea citationē ad locū suspectū fa

quibus plurimū valuit: etiā inter ceteros sui tēporis egregius theologus ⁊ philosophus ac singularis medicine ꝓceptor habereꝝ: ⁊ nō modo bis cōtentus: sed ⁊ cū esset etate grādeuus ⁊ senex etiā in poesi Frācisceū petrarchā audire voluit. Hūc autē Joannes bocacius in genealogia deoꝝ quā eidē intitulauit: dicit in principio tam tozpētis fuisse ingenij: vt nō absqꝫ maxima demōstrantis difficultate prima litteraꝝ elemēta addiscere potuisset: ⁊ cū de eo oēs fere alci desperarēt pedagogi eius ingeniū solerti astutia rimarēt. Esopi fabulis eidē tam grāde studēdi: sciendiqꝫ desideriū immiserūt: vt breui nō tam domesticas ⁊ liberales artes didicerit. Verū ⁊ ad ipsa vsqꝫ sacre philosophie penetralia mira ꝓspicacitate trāsierit. Hic itaqꝫ regni titulus a Clemēte papa in Avinione rite susceptis ex gallije Bononiā ad legatū cognomēto palegurā statim ꝓfectus est: quē mox ecclesie noie tumultuanti Ferrarie ꝓfecit: q ⁊ ipse post aliquot dies Neapolim iturus virū insignē ibidē ꝓsidio reliqt. Verū cū Joannem fratrē ex Neapoli cōtra Henricū impatorē ro. misisset: illūqꝫ e Roma abire coegisset: Hēricus ira succensus Robertus ipsum maiestatis reū fecit: citatūqꝫ: vt diximus: nec apparentē regno priuauit: quo res a Clemēte pōti. ꝓbata fuit: q hoc ad ipsuꝫ nō pertinere diceret. Lamobrē impator ipse contra Florētinos ⁊ Lucēses qui cū ipso sentiebāt copias ducere statuit: sed morte ꝓuentus rem ceptā omisit. Hic tertio ⁊ vigesimo regni sui anno dissidentibus inter se Henuensiū guelphis ⁊ gibellinis: ipsam Henuensem vrbē guelphoꝝ factione in potestatē recepit. Savone quoqꝫ ⁊ reliquaꝝ vrbiū dominatū habēs cū qbus etiā aliquādiu se male habuit. Tandē nullo supstite sibi filio moriēs Andreā vngarie regē nepotē suū post se regnare ꝓcepit: licet Joanna eius sozor regnū administrare voluerit.

6509 1310 ¶ Joannes Henrici impatoris filius hoc anno regis Bohemie filiā ducens vxorē eius regno potiri meruit. Eoꝝ regno susceꝑto trigintaquinque annis regnauit: vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie insignitus: qui regno in pace adepto: cū Brixianis nostris amicissimus esset aliquando cisdē contra Bergomēses multos Bohemos milites in auxiliū misit: quoꝝ auxilio Bergomēsiū potentiā represse re. Inde ab italis vocatus anno. 22. regni sui in Italiā cū ingēti exercitu descēdēs bonitate virili itali allexit: dedēribus se vltro multis ciuibus Brixia: Bergomo: Luca: Parma: Regio: ⁊ Mutina: atqꝫ alijs vrbibus potitus est: qbus in ꝓtectionē susceptis: illas ⁊ arcibus ⁊ menibus atqꝫ alijs fortiticijs munire stupuit: ⁊ inter cetera in ciuitate nostra Bergomo arcē munitissimā adhuc extantē edificauit. Beni. ꝫ in regnū reuersus Ludouico cesare ꝓcurante ab ipsius vxore noie Margarita interfectus fuit. Quo mortuo ipsius Ludouici cesaris filiū ipsa interfectrix accepit maritum.

6510 1311 ¶ Frisens estensis Açonis marchionis filius hoc anno Ferrarie vrbis regnū ambiens Açonē patrē ob supinductā Beatricē nouercā Roberti predicti Sicilie regis sozorē cepit: ⁊ in carcerem cōtecit: atqꝫ paulopost ibidē interire fecit: impetratoqꝫ Venetoꝝ auxilio vrbē nolentibus ciuibus in suaꝫ redegit potestatē: ꝓpter qō indignati ciues paricidā ⁊ facinozosuꝫ ad legatū Palagurā accusarunt: rogarūqꝫ vt vrbē ditionis ecclesie a tyrāno crudelē in modū laceratā liberare dignareꝝ: quibus auditis legatus mox Venetus sub anathematis pena ꝓcepit a Ferrariēsibus oino abstinere. Qui legati ꝓcepta parumpēdētes: Theutaldi ferrarie castellū tādiu noctuqꝫ oppugnarūt donec obtinuerūt. Frisens autē vindicte cupidus atqꝫ malignus introductis Venetis: cū tamen nō satis cōsideret: ira succensus dimidiā ciuitatis partē incēdit: ⁊ qmaxime eoꝝ domos: que nouis rebus studere ⁊ ei repugnare videbātur ad ciues cōcitati tantā iniurtā ⁊ damnū nō ferētes sumptis armis sequēti anno apud Leonis portā interfecerūt: hoc idē Balmatio guascone Clemētis pape in eadē vrbe vicario suadēte: mortuo Frisco nihilominus Veneti dimidiā vrbis partē retinuere.

6511 1312 ¶ Martinus gorgius quinqgesimussecūdus Venetoꝝ dux hoc anno in locū Petri Gradenici ducis suffectus ducauit mensi. x. ⁊ diebus. x. Huic qdā Ferrariēses ⁊ Frisens estensis: Açone marchione patre defuncto ciuitatē tradidere. Quāobrē indignatus pōtifex qꝫ vrbē ecclesiasticā occupare tentasset mandauit Bononiēsi legato si ab hac re Veneti abstinere nollēt: vt oēm italiā per crucē signatos in auxiliū inuocaret: ⁊ cōtra Venetos ⁊ Ferrariēses renitētes cōcitaret: Sed ⁊ idē pōtifex hunc ducē ⁊ ceteros Venetos anathemate notauit: ac sacra queqꝫ eidē interdixit. Insup ⁊ publico edicto oibus xpianis cōcessit: vt vbicūqꝫ inuenissent: direptis coꝝ bonis ꝓ seruis eos haberēt. Que res Venetis multo incōmodo fuit. Hic aūt ꝓceps cū admodū locuplex haberēt: monasteriū sancti Dominici intra vrbē ꝓpriis impēsis extruxit: ⁊ pluribus donis exornauit: in quo ⁊ post mortē sepeliri ꝓcepit.

¶ Gulielmus marchio Cremonēsis ex nobili ⁊ ꝑmaria cremonēsiū Cavalcabouū familia natus: vir vtiqꝫ diuitijs ⁊ dignitate insignis: hoc eodē anno Bovarēsib⁹ ⁊ gibellinis ab vrbe Cremona pulsis bis dominiū Henrico cesare cōsentiente sibi desumpsit ⁊ pluribus annis regnauit. Qui cū gibellinos oēs prorsus vrbe expellere tentasset: ipsi tumultuarie recedētes Soncinū ilico cōmigrarūt ⁊ guelphos oēs ibidē inuētos maxima cū occidione expulerūt. Quo audito Gulielmus cōparato suoꝝ exercitu: statim Soncinū cōcessit: ⁊ hostili aio castellū ingressus post multos cōflictus a gibellinis superatus ⁊ captus: tandē ibidē in medio oppidi foro cū qdringētis suis obtrūcatus est. Quo qdē mortuo cuestigio oēs Guelphoꝝ factio: direptis coꝝ bonis: domibusqꝫ euersis ac predijs cōfiscatis Soncino pulsa est. Eoꝝ tumultu Venturinus Fundulus vir qdē magnus fuga salutē sibi querēs: ab imperatoris vicario cū tribus filijs ⁊ ipse captus ibidē cum ignominia per publica oppida ⁊ loca equis tractus ⁊ virgis cesus: deniqꝫ securi percussus vitam finiuit.

¶ Joannes

¶ Joānes Soranzus quinquagesimustertius Venetorū dux hoc anno indemortui Marini ducis oīus suffragijs loco suffect⁹ vocauit annis.16.t mēsib⁹.5.multe gdē clemētie:prudētie:ac doctrine vir:gb⁹ ex virtutib⁹ Spalatrū Traguriū Sybinicū t alia plurima loca senatui dedētib⁹ se vltro ciuib⁹ ꝓqui fuit:quos certe humanissime excepit:eiusq tpe eū Jacob⁹ Quirino t Marin⁹ Baroci⁹ viri prepotē tes t domi nobiles rēpublicā subuertere tētassent ꝓditione ꝓiuncti capitali sentētia puniri fecit.Qui bus cesis ad ꝑcauēda in futurū mala sex ꝓcuratores sancti Marci ex senat⁹ ꝓcilio ꝓstituit:qs rēpublicā diligēter curaret.Hic nāq eū prudētissim⁹ t timorate ꝓsciētie vir haberēt:sciēs venetos oēs pp Ferrarie occupationē anathemate esse notatos:atq iterdictos:dimissa Ferraria absolutionis benefi ciū sibi t oībus ipetrauit.Quib⁹ ex reb⁹ mirifice ab oīb⁹ laudat⁹ est.Deniq moriens apud sanctum Marcum ingenti pompa sepelitur.

¶ Pistorium ciuitas Etrurie.

¶ Pistoriū etrurie prouincie ciuitas:bis tpib⁹a florētinis:lucēsibusq populis diutino bello incredibiliter fangata in eoz man⁹ tandē deuenit qua obtēta ipsimis ei⁹ menia diruūt fossasq iplent:t cōmuni vtriq populo remanēte agrū oēm inter se dividūt:t hec ex quētione iter vtrasq ptes ꝓfecta.Sz florētini ea federa sic inita nō ita multopost infregerunt:t vrbē per semetipsos occupauerūt t muz circūquaq duxerūt:ac fossas purgauerūt.Et hec ꝑma vrbiū fuit: q̄s popul⁹ florētin⁹ iā liber effect⁹ in potestatem sibi redegerit:t vt oia cir cūquaq tutiora haberēt statī Arcia nū gentis vbaldine castellū ementes mox diruerūt t nō lōge ab eo loco in plano Scarpariā oppidū ꝓdiderūt.Quāobrē legat⁹ etiā florēti nis sacra iterdixit.Verū cū postea in recuperanda Ferraria a Venetis occupata legatū Florentini inuissent a Clemēte papa in gratiā sunt recepti.in hac qppe vrbe supiorib⁹ ꝓxime annis etiam factio nes alboz t nigrorū:sicut a ꝑncipio guelphoz t gibellinoz partes initiū sumpsere:eo q in ipsa cācel larij gens ditissima multiplicata in duas partes se diuiserit:t altera earū pars Albi vocati sunt.Alte ra nigri:q cū se magnis ꝓtentionibus agitarēt:a Florētinis cōponere tēti sunt:t cū ipsos componere studerēt:etiā ipsi diuisi sunt:atq t ipsi hec eadez noia receperūt:q quidē morb⁹ mox t Lucā inuasit. Unde cum Albi nigros ex Pistoria vrbe ciecissent:t nigri albos mox e Florentia ciecere:inter quos Dantes poeta fuit.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Guido Caualcātus materne orationis poeta nō insulsus bis tpib⁹ claruit:t multa in eadē lingua egregie ꝓscripsit:in qb⁹ heresis macula nō caruit.Credebat.n.animas cū corporib⁹ iterire.

¶ Gulielm⁹ de Cunio natione gall⁹ iurisc̄onsult⁹ eruditissim⁹ acris t feruētis igenij vir:tēpestate hac in aurelianēsi gymnasio legēdo t scribendo ꝑncipatū tenuit:cui⁹ ingenij magnitudo ex brevi apparatu:qō super codice t digesto veteri:atq alijs scriptis a se editis facile dignosci potest.

¶ Ricard⁹ malūbra cremonēsis hoc tpe:Cyno testāte in lege Si vina matre:apud Bononiā leges celeberrime docuit:quē idē eadē lege oīb⁹ suc etatis doctorib⁹ ꝑtulit:eo q ius ciuile eo quo nūc modo extat modo egregie explanauerit:q lz oium doctorū sui tpis ꝑnceps fuerit:beresi tamē demū a Jacobo butigari t domino Bal.ꝺdemnat⁹ fuit:ipse.n.dominū Jacobū de arena preceptorē habuit.

¶ Lābertin⁹ de Rāponib⁹ iurisc̄osult⁹ t multe virtutis singularissime insignit⁹:cui⁹ ingeniū atq doctrinā Jo.an.in.c.Si pater de testa.in.6.mirifice laudat:hac tēpestate claruit t multo in precio fuit: q t ipse in digestis t codicib⁹ cōmentaria accuratissima edidit:quoz exēplaria rara habentur.

¶ Jacobus de Viterbio ordinis eremitarum sancti Augustini sacre pagine celeberrim⁹ ꝓfessor:t neapolitane eccl'ie archiepc̄s dignissim⁹ t virtutū oīuz decorat⁹:ꝑ hoc tpe in precio existēs tractatū de regimine christiano ad Clemētē istū pōt.dedit:ac magistratū sniarū egregie exposuit.Indeq ꝑdica menta in diuinis elegātissima:atq alios tractat⁹ cōposuit:inter que etiā quodlibeta q̄ttuor optime determinauit:qui cū acri t terso igenio habitus esset:speculatiuus doctor appellatus est.

¶ Ricardū aūt de Mediavilla theologū eruditissimū ordinis minoz:bisdē tpib⁹ nōnulli asc̄ribūt: cui tāta igenij magnitudo fuit:vt nulla litteratura in diuinis codicib⁹ ei latuerit:q iter multā igenij sui cui tāta igenij magnitudo fuit:vt nulla litteratura in diuinis codicib⁹ ei latuerit:q iter multā igenij sui monumēta.4.sniarū li.optime t vtilissime explanauit.Extāt quoq t multe ei⁹ postille:t alia multa.

¶ Gerardus odon⁹ minorū ordinis generalis minister t ipse Ricardi tpib⁹ floruit:cui⁹ etiā igeniū nō eque min⁹ fuit:sigdē in omni dicēdi facultate ꝓmptissim⁹ extitit:pp qō t ab oībus nō solū sui ordi nis eque min⁹ fuit:sigdē in omni dicēdi facultate ꝓmptissim⁹ extitit:pp qō t ab oībus nō solū sui ordinis pclaris viris:sed etiā ab exteris pp igenij magnitudinē mirifice laudat⁹ ē.ipse.n.multis voluminis pclaris viris:sed etiā ab exteris pp igenij magnitudinē mirifice laudat⁹ ē.ipse.n.multis voluminibus sentētiarū libros cōmentat⁹ ē:sz t sup Bibliam t sup ethico.libros:atq in phīa morali:necnō t in b⁹ sentētiarū libros cōmentat⁹ ē:sz t sup Bibliam t sup ethico.libros:atq in phīa morali:necnō t in

logyca accuratissime scripsit. Stigmatū quoq; seraphici Francisci officium composuit.

¶ Beltrandus ex nobili turrianoꝝ Mediolanensiū familia natus: & minorū etiā ordinis ꝓfessus: per hoc tps clarus existens in theologia & sup euangelia: ac sup epistolas que per anni circulū leguntur sermones & collationes temporib⁹ conuenientes edidit perutiles.

¶ Tursian⁹ medicus florentinus Thadei medici auditor: hac tēpestate plusq̄ cōmentū sup Tegne Halieni mira doctrina ꝓscripsit: qui cum in practica artis medicine: vt multi ferunt: se infortunatū cō spiceret religioni se totum tradidit: & cartusiensium ordinis habitum suscepit.

¶ Bantes Aligerus patria Florentinus vates & poeta ꝓspicuus: ac iter sacre pagine ꝓfessores precipuus: hac tēpestate claruit: vir certe inter ciues suos egregia nobilitate venerand⁹: atq; verēdus: q̄ licet ex lōgo exilio dānat⁹: tenues illi fuissent substātie: semp nō physicis atq; theologicis doctrinis ibut⁹ acerrime vacauit studijs. Vnde cū Florentia a factione nigra pulsus fuisset: ad ei⁹ ingenij magnitudinē declarandā Parisijū accessit: in qua gymnasiū intrās aduersus quoscunq; circa quācunq; facultatē disputare volētes respōsionib⁹ aut positionib⁹ suis respōdere se obtulit disputaturū. Et cū hic circa poeticā scientiā eruditissim⁹ esset: opus inclytū atq; diuinū lingua vernacula sub titulo comedie edidit. In quo oium celestiū: terrestriūq; ac infernoꝝ ꝓfunda speculabiliter ꝓtēplat⁹: singula queque bistorice allegorice tropologice ac anagogice descripsit: vbi se certe catholicū & diuinum theologū se esse ostēdit. Aliud etiam eloquentissimum opus omni sapientia plenū edidit: videlicet de monarchia mūdi titulo prenotatū: in quo ꝓbare nitit̄: licet male ita monarchia in iperio Romanoꝝ esset vt nullā a pōtifice Romano habeat dependentiam: sed a solo deo nisi in pertinētibus ad forum animarum. Hic cū ex gallijs regressus fuisset: Federico aragonensi regi & domino Cani grādi Scaligero veronēsiū principi adhesit. cū quo fuit multa semp amicitia iunct⁹. Quoꝝ auxilio pepe: licet frustra conat⁹ fuit in patriā redire. Beniq; mortuo Cane & ipse apud Rauennā anno domini. 1321. etatis. s. qdinquagesimo sexto diem obijt: de cuius exilio: vitaq; atq; mira doctrina quidam hos versus cecinit dicēs.

Hic postq̄ patrios florentia sena penates
Linquere conspicuū iussit sine crimine ciuē
Fortuna qua ante stetit sortemq; superbam
Exentiens semp misero secur⁹ in orbe
Vixit: & innumeros toleranit mente labores
Stelliferi secreta poli quib⁹ astra fruantur
Cōsilijs celo nouit diuinus ab alto.
Ingenij artibus redimitus acumine septem
Exhausit sacras musarum e fontibus vndas
Hic sacris animatus aquis que dura cadentes
Premia dignoscant miseri quibus ipsa salutem
Pena ferat sceleris quos gratia collocet altis
Ipse hominū rerūq; patrē qui cuncta gubernat
Imperio & lati solus tenet aurea mundi
Lora manu cui semp erit sine fine potestas
Agnouit sine mora deum vitāq; per omnem
Impiger angustijs operantia sydera terris.
Sedibus audaci cecinit sub tegmine cantu
Scribere nō possem viduas quot fletibus artes
Quotq; nouē musis lachrymis subiere dolores
Cum rapuit mors sena virum: sed fama superstes
Gentibus extinctum memorat populumq; p omnē
Viuet: & eterno refertur laudibus euo.

A M E N.

¶ Ludouicus Philippi regis fili⁹ hoc anno post patrē regnare cepit & regnauit annis duobus: vir qdē catholic⁹ & christiane religionis amator: q̄ suscepto regno post annū p̄sentiens cardinales sparsi in diuersa gallie oppida diu dilituisse: eo q̄ in Pelauri apud carpēteratū de pontifice deligēdo seditione orta duo ex splēdidorib⁹ cardinalib⁹ interfecti fuissent statim eos in vnū coegit: & vt Lugduni ꝓgregarētur pro futuro pōtifice deligēdo suasit. Cui⁹ sanis ꝓsilijs annuētes post octoginta dies Jacobū car thusiensem monachum & portuensem epm elegerunt. Quo quidem anno cum pontifex esset electus ipse rex vite sue finem fecit relicto in regno Joanne filio parulo: qui puer diebus tantū. 20. regnauit.

¶ Tres simul lune eodem anno in celo apparuere: & fulgor quem cometē dicunt in septētrione quasi ad virginis finē tribus mensibus apparuit. Eo autem deficiente Nouembri mense Philippus predictus rex vita excessit & Ludouicus successit.

6514 1315 Ludouicus cognomento Bauar⁹. 2. germanoꝝ iperator: hoc anno a qbusdā p̄tentionē electus iperauit annis. 32. Henrico. 11. mortuo inter electores mox discordia successit q̄ alij hunc Ludouicū: alij Federicū Austerie ducē ꝓponerent. belloq; iter eos orto durauit annos. 8. sed tandē Federico supato Ludouicus hic solus obtinuit: qua victoria elatus absq; Romane ecclesie auctoritate se iperatorē appellauit: & Matthēū vicecomitē vna cū filio Galeatio ita fouit vt Mediolano olim cōtra turrianos potirē. Romā igit̄ ꝓfecturos vicecomites olim sibi benivolos fecit: vt eis adiuuātibus iperij titulos facili⁹ ꝓsequi posset. Et vero Joannes pontifex nup creat⁹ in auinione audiēs vicecomites Mediolano potitos eos & Ludouicū iperatorē anathemate notauit: & q̄maxime qz guelphos vbiq; opprimebant. Reuersus aūt bauarus in germaniā ad exercitū ꝓgregādū paulo post cū maximis copijs denuo ex germania ꝓfect⁹ tridētū venit: & ibidē magnis gibellinoꝝ ꝓcibus Mediolanū rursus petijt: atq; ibidē a Guidone petramala epo corona ferrea coronatus ē. Cūq; pecunia idigeret: & eā a populo exigere vellet a Galeatio Matthei filio ꝓhibit⁹ est. Cui⁹ rei causa Ludouic⁹ Galeatiū cepit & vna cū filijs in carcerē coniecit. Quib⁹ incarceratio Bauarus. 24. ciues delegit qui noie suo rēpu. administrarent: quib⁹ & ipse ꝓfectū suū addidit: ide cū in Brixianos duxisset apud Urceas oppidū aliq̄diu stetit. Beniq; Brixianis in gratiam susceptis in etruriam accessit:

vbi

vbi ꝛ a Castrucio lucēsi dño magna cū humanitate exceptꝰ est:apud quē duobꝰ mensibꝰ moratꝰ pre-cibꝰ Castrucij motꝰ Galeaciū vicecomitē ꝛ Acciū:ac Marchū eiꝰ filios Cesar carceribꝰ liberauit. Inde cū Castrucio ꝛ mille a quingēris eiꝰ egtibꝰ ꝓsociatus Romā tādē puenit:exceptusq; cū ingenti gloria a Romanis apud lateranū iussu cleri populiq; Romani a Stephano colūna cozoꝛiꝰ est. Or natꝰ itaq; imperij corona Bauarus statim Petrū corbariensem ordinis minoꝝ ꝓfessum in antipa-pam exegit ꝛ Nicolaum.v. appellauit. Inde quoq; digressus antipapa Viterbij relicto cū exercitu ꝛ Castrucio Florentiā venit:quā ꝛ crebris excursionibꝰ ꝛ populationibꝰ aliquādiu cū vexasset Mcclio lanū postremo ꝓfectꝰ est:vbi ꝛ Acciū Galeacij filiū ab integro in regnū remisit. In germaniā deniq; regressus ꝓtra eum Carolus Henrici filius imperator erigitur:cū quo in bello ꝓgressus ꝛ superatus cum fuga delapsus fuisset statim dolore animi defecit.

¶ Hugutio fagiolanꝰ pisanoꝝ ꝛ lucensiū tyrannꝰ:hoc anno nō longe a monte Catino ingenti clade florentinoꝝ exercitu superato oū ex Pisis Lucā regreditur vna ꝛ eadē die ab ambabus illis vrbibus excludit:ꝛ ita vtriusq; dominio sine strepitu priuatur. Pisani nanq; superiori anno Henrico iperato re defuncto florētinoꝝ potētiā veriti Hugutionē būc sibi ducē ad ꝓpulsandū hostē delegerūt:q paulo post ab egtibus Henrici adiutꝰ:etiā Lucā ciuitatē obtinuit. Euoluto aūt anno lucenses non diutius ipsiꝰ tyrānidē laturi occasione capta Neriū eiꝰ filiū vno die vrbe ejciūt:pulsus igit Luca Neriꝰ patrē in lucenses ꝓcitat q ex Pisana ciuitate cū exercitu Lucā ꝓperans pisani portas post eū clausere. At hugutio duarū vrbiū dominio ꝓuatus ad Malaspinas marchiones amicos suos pro subsidio ꝓfu git. Et cū sepiꝰ tyrānidis reditū tētasset ꝛ obtinere nō potuisset:ex pontificis Romani ꝓsilio tandē in Flāminia ad paternum solū redijt ibiq; ab ipso pontifice multis beneficijs adiutus:tandē ꝓsenuit ꝛ moriēs multos filios ac nepotes in castellοꝝ suoꝝ reliquit:qui ꝛ ipsi:vt fit:de principatu inter se dissi dentes tandem a florentino populo omnes pulsi sunt.

¶ Castruciꝰ vir strēnuissimꝰ:patria lucēsis:familia Castracanū nobili natus:vir manu ꝓmptus ꝛ cōiuratorū apud Lucensem caput. Quē supiori anno Nerius fagiolanꝰ ꝓpter predam in lucensibus factā in carcerē coniecerat ꝛ ad supplicīū dānauerat:hoc anno pulso fagiolano ꝛ strepitu magno con citato e carcere educit ꝛ a factione sua in fagiolani loco ꝓficit:ꝛ.23.annis regnauit. Ac sic vt mundi sors exigit ab extrema calamitate ad summā facilitatē ꝓductꝰ est:q imperio vrbis hoc modo suscepto mox suo ingenio ꝛ magnanimitate ꝛ Pistorij ꝛ Pisas vrbes in suā redegit potestatē:postmodū auxi lio Galeacij vicecomitis q Acciū filiū natu maiorē eū mille ꝛ quingentis egtibꝰ miserat in florentinos duxit ꝛ Raymūdū cardinū hispanū eoꝝ ducē cū eiꝰ filio ꝛ vniuerso eius exercitu fudit atq; fuga uit:quo ꝓfracto multis annis ipsos incursionibꝰ populationibusq; ac incēdijs vexauit. Deinde succe dētibꝰ rebꝰ cū etiā vicecomitū copias cū Bauaro iunxisset iterato apud Florentiā castra posuit:ꝛ cā plurib⁹ diebꝰ obsedit:ac cuncta circunquaq; vastauit.cā egdē vrbē Castruciꝰ tandē occupasset:nisi graui morbo ex immensis laboribus apud Pistorium contracto defecisset. Verum eos in eam rerum desperationem deduxit:vt Carolum Roberti regis filium in vrbis dominum vocauerint. Moriens deniq; castruciꝰ duobꝰ filijs Arrigo ꝛ Galariciō relictis ibidē in ꝓuentu diui Francisci post tertium diem cum ingenti pompa sepelitur. Filij aūt eiꝰ paulopost a Bauaro imperatore ꝓpter ingratitudi-nem pulsi fuerunt. Ac sic nullū violentū perpetuum. 1316 6515

¶ Philippus Ludouici francoꝝ regis frater Joāne eiusdē Ludouici filio defuncto in regnū succe dens regnauit annis.v. de quo nihil memorie dignū habeo nisi q Joanni.22.pōtifici fauit. pp.204

Ioannes vigesimussecūdus papa:portuensis epūs:Jacobꝰ cartucēsis antea vocatꝰ: hoc āno post longā altercationē a.23.cardinalibꝰ apud Lugdunū in monasterio fratrū ꝑdicatorum vnaniter electꝰ sedit annis.19.men.3.ꝛ diebꝰ.27. vir vtiq; doctissimꝰ:ꝛ multa prudentia de coratꝰ:ac doctoꝝ virorū amantissimꝰ:cuius pater Arnaldus de ossa fuit:pontifex creatꝰ nonis Se ptēbris in cathedrali basilica pōtificatus coronā accepit. Inde in Auinionem ꝓfectꝰ octo cardinales mox creauit:inter quos duo tātū itali fuere:vnꝰ vrsinꝰ ꝛ alter colūna:duosq; viros defunctos in san ctoꝝ cathalogū associauit:videlicet Thomā herfordensem epūm ꝛ aquinatē:Thomā doctorē ordinis ꝑdicatoruꝫ:deinde Tholesanā ecclesiā ad archiepatus dignitatē rettulit:ꝛq̄sdā dyoceses eisdē ascri-psit. Cesar augustanā etiā ecclesiā sibi dilectā in metropolitanā erexit assignatis sibi.v. cathedralibus ecclesijs. Gratidimontensem ordinē quoꝝdā ipsoboꝝ factionibꝰ labefactatum in meliorem redegit formā. Multos quoq; hereticos dānauit:ꝛ ꝑsertim glosulā quandā fratris Petri ordinis minoꝝ: q ꝓuentū quendā tertij ordinis ad imitandā xp̄i paupertatē animauerat:quoꝝ de numero multi dāna ti ꝛ exusti sunt. Anno aūt pōtificatus sui.xi. ꝓuentu habito Ludouicū bauarū ecclesie rebellē ꝛ scisma ticū declarauit:ꝛ Guidonē petramalā post occupatā ciuitatem castelli sacerdotio ꝛ epatu exauctora uit. Cortonā quoq; a dyoceli arretina separauit:ꝛ in ciuitatē erexit. Tandem anno etatis suę.90. Bui nioni moriēs tantā in thesauris suis auri atq; argēti vim religꝝ pīā vnq̄ nullꝰ ante eū pōtifex fecerit. Interrogatus hic aliquādo qui foret a veritate remotus:respondet:vulgi sentētia:Nā quicquid lau dat vituperio dignū est:qcqd cogitat vanū:qcqd loquit falsum:quod improbat bonum:ꝛ quod appa rabat malum est:ꝛ quicquid extollit infame. 1317 6516

¶ Viri disciplinis excellentes.

6518 | 1319 ¶ Petrus apon⁹ seu de apono patria patauin⁹ medic⁹ celeberrimus: ꝛ pbūs omni etate admirād⁹: but⁹ Joānis pōtificis ipse tū in phia: ꝛ tū in his que ad medicine theoricā spectāt diuersas ꝓciliando opiniones ꝓmpt⁹ existēs maximo in precio vbiqꝫ habitus est: ꝛ ꝓpterea ꝓciliatoris nomen sortit⁹ est. Hic in primis ad Aristotelis problemata multa addidit: ꝛ illa ipsa subtili expositione declarauit: scripsitqꝫ eidē Joāni pōtifici librū de venenis pulcherrū: ac Mesue librū in medicinis mancū a corde vsqꝫ ad calcē pfecit. Cōposuit preterea de omni medicina librū: in quo centū ꝛ decem habent differentie: librū quoqꝫ Galieni de colera nigra: ꝛ de regimine sanitatis: ac terrapentice artis cū alijs multis ipse transtulit. Fuit n. hic magicus maximus: ꝛ multa per eandē artem ostēdit.

¶ Bynus de garbo medicus florentin⁹ bis tpibus claruit: qui cū Brunū patrē in arte chyrurgie medicū habuisset illū in phylica erudiendū Thadeo florētino medico tradidit: q adeo eruditissim⁹ euasit vt vtilissima in Auicena ediderit cōmentaria. Scripsit in Galienū de malitia varie cōplexionis: atqꝫ in Hyppocratē de natura fet⁹: quin ꝛ in philosophia varias ꝛ pulcherrimas questiones.

¶ Gentilis fulginas prestabilis sapientie medicus: hoc ipso tpe Byni preteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit: q̄ potissimū ei⁹ accuratissimi cōmentarij in quinque Auicene libris testimonium perhibēt. Hic etiā ꝑter predictos cōmentarios ꝓtra pestem librum composuit ac questionem de gradibus medicinarum subtilissimas disputauit.

¶ Matthēū autem siluaticū medicum Mantuanū genere nobilissimū: bisdem tpibus floruisse constat: eo q̄ ad Robertum Sicilie regem ꝛ medicū diuinum opus de omnibus simplicibus medicinis ꝛ earū proprietatibus dederit: ac alia quedam edidit.

6519 | 1320 ¶ Augustinū etiam anconitanū ordinis eremitarū diui Augustini professum virū sane ꝛ doctrina ꝛ vite integritate celeberrimū cū p̄dictis floruisse ꝓstat: q̄ ꝛ ipse librū de ecclesiastica potestate ad Joānem pōtificē predictū inscripserit: ꝛ vltra cū omnes suc etatis theologos sine ꝓtradictione excesserit a Matthēo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit ꝛ cōmentauit: inter que cōmētaria in Pauli epistolas admiratione digna habent. Sed ꝛ sup actus apostolorū: sup apocalypsim. Et sup septem epistolas canonicas ad instar beati Thome op⁹ edidit aureum: tractatus quoqꝫ celebres super Matthēum est ꝛ magnificat cōposuit.

¶ Bonauentura patauin⁹ itē ordinis predicti olim generalis prior: ꝛ tituli sancte Cecilie cardinalis presbyter: bisdem tpib⁹ doctrina ꝛ eruditione maximo in precio fuit. Qui cū acerrime ecclesie libertatem ꝓtra tyrannos tueret: a Carrariensi domino tandem sagitta transfixus martyrio coronatus est.

¶ Albert⁹ similiter patauin⁹ eiusdē eremitarū ordinis ꝛ beati Egidij Romani auditor: eruditissim⁹ theolog⁹: ꝑ hoc tps in declamationib⁹ ad papā p̄nceps p̄dicator habit⁹ ē: q cū eēt doctissim⁹ cōpluri mos sermones tū q̄dragesimales tūqꝫ dñicales ꝛ festiuos ad clerū populūqꝫ eruditēdū edidit. Sed ꝛ pēbatencū ꝛ Pauli epistolas sup oēs cōmentat⁹ ē: pp cui⁹ doctrine prestantiā postea in Patauino palatio supra portam que dñi forū respicit marmorea statua honoratus fuit: in alijs siquidem palatij foribus Pauli iurecōsulti ꝛ Petri ꝓciliatoris ac Titi liuij historici statue ꝓstitute sunt.

¶ Frācisc⁹ maron⁹ ordinis minor: theolog⁹ doctissim⁹: ꝛ ipse hoc codē tpe multa opuscula ad christianā religionē ptinētia edidit: ꝛ q̄maxime in sacris codicib⁹ postillas memoratu dignas composuit.

¶ Michael de Cesena ordinis minor generalis minister: bisdē tpib⁹ cū sup Ezechielē: ꝛ super sententiarū librū ppulchre scripsit a Joāne pōtifice errore quodā notat⁹ generalatus officio priuatus est. Dicunt n. ipsum dixisse xp̄m ꝛ ei⁹ discipulos nil penitus priuati habuisse: q̄ certe nō multū cū sacra scriptura ꝓueniret. ipse tū suis scriptis ꝛ rationib⁹ se innocētē ostendit: ꝛ ab hac calūnia audacissime excusat: ꝛ ꝓpterea suis scriptis in Joannē ipsum pontificē plurimū inuectus est.

¶ Nicola⁹ de Lira minor ordinis theolog⁹ eminentissim⁹ tēpestate hac ꝛ ipse claruit: q cum ꝓtra indeor ꝓpietatē ꝛ disputationib⁹ ꝛ scriptis diu aduersat⁹ fuisset: etiā nouū ꝛ vet⁹ testamētū in eorum ꝓtumeliā ꝛ p̄brū plurimis voluminib⁹ diligēti cura cōmentat⁹ ē: ꝓpter qō ei⁹ nomen in toto mundo celeberrimū effulsit. Ferūt hūc primo indeor doctorē fuisse: ꝛ ꝓpterea eor linguā optime agnouisse.

6521 | 1322 ¶ Carolus Philippi francorū regis frater hoc anno Philippo predicto eius fratre sine virili prole defuncto in regnū auitū succedens regnauit annis sex.

¶ Galeacius vicecomes hoc anno Matthēo patre defuncto eidem cū Marcho fratre successit: viri ambo singulari eloquētia: ꝛ magnanimitate ac vbanitate preclari: q ambo exules etiā post patrē vixere annis sex: hos Ludouic⁹ bauar⁹ pp pecuniarū exactionē sibi denegatam captos in carcerem trusit. Voluerat. n. vt diximus: idem Ludouic⁹ susceptā coronā ferreā a Mediolanēsi populo pecunias exigere: sed prohibentib⁹ vicecomitib⁹ eos omnes in carcere reclusit: ꝛ 24 ciuib⁹ reipu. administrationē ꝓmisit. Verum tandē Castrucij lucēsis p̄cibus ꝓmotus Cesar eos incolumes dimisit: qui liberi facti Castrucij stipendijs militare ceperūt. Sed Galeacius vna cū Castrucio dū Pistorij obsideret post longos ꝛ durus labores tandem morbo ꝓtracto apud Pisē oppidum e vita migrauit.

6522 | 1323 ¶ Ordinē aūt nouū militū Jesu xp̄i: hoc anno Joannes pontifex in portugallia regno instituit: qui saracenis circūq̄qꝫ discurrētib⁹ resisterēt. Cui qdem ordini p̄cipalē domū in Marino siluēsis dyocesis ꝓstituit. Quib⁹ ꝛ oia t̄plariorū bona in portugallie ꝓstituta assignari voluit: vt liberius xp̄i militie vacare possent. huius aūt ordinis censorē ꝛ moderatorē abbatem Alchosyani monasterij cisterciēsis

ordinis

ordinis Ulyxbonensis dyocesis esse voluit: qui conscribendi ⁊ exauctorandi huiusmodi milites haberet facultatem.

¶ Clementinarū codicē bis tpibus Joannes pontifex ꝓfirmauit: ⁊ per gymnasia legendū transmisit. Clemens.n. ꝑdecessor apud Viennā gallie vrbē trecentorū patrū ꝓciliū celebrauerat: in quo ꝓstitutiones plurimas religiosorū statū ꝓcernētes ꝓstituerat vt habet̄ co.in libro de statu monachorum ⁊ in agro mendicantiū quo ad predicationes: ⁊ ꝓfessiones: ⁊ sepulturas: vbi dat̄ forma seruanda: extra de sepulturis. Ondū in eodem li. Illas igit̄ laudabiles ⁊ factas ꝓstitutiones Joannes approbans colligere fecit: ⁊ in vnū volumen redigens: Clementinarū codicem ab ipso auctore Clemente appellare voluit. in ipso etiam beati Francisci regulam ad verbū declaratā ꝓscripsit: vt in.c. Exiui de paradiso.

¶ Scisma vigesimumprimum

¶ Petrus natione picen⁹ reatine dyocesis ex Corbario oppido nat⁹ ordinis minorū ꝓfessor hoc anno ꝓtra Joānē pōtificē iubēte Ludouico Bauaro in antipapā ꝓfanat̄: ⁊ Nicolaus.5. appellat̄ ⁊ ab ipso Bauaro ⁊ is q cū eo aderāt: vt ver⁹ xp̄i vicari⁹ ꝓsalutat̄. Js.n. vir rustic⁹ fuerat ⁊ vxorem gnque annis tenuerat qua viuēte ⁊ renitente ad religionē inhabilis ꝓfugerat: Qui miser factā de se electionē acceptās cum esset assensus vt xp̄i ecclesiā scindere posset aut cardinales ⁊ adulterinos epos creauit. Qui comua erigētes Joannē pōtificē publico edicto hereticū dixerūt. Et cū fraticellorū de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret candē scholam satbane pro viribus augere annixus est. Affirmabant.n. bi ad cooperimentū sue iniquitatis: Christū ⁊ ei⁹ discipulos adeo pauperes extitisse: vt nil priuatim aut cōmuniter habuerint: propter quod ⁊ Joannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologorum multoꝝ cū eis synodo ꝓgregata: reqꝫ diligenti disputatione discussa edictum proposuit: quo eos declarauit ptinaces hereticos q hoc de cetero affirmare tentassent: quāobrē pōti. ipse tres extrauagātes ꝓfecit: quarū vna incipit Jta quorundā. alia ad ꝓditorē canonū: vbi prolixius ipsam misericordiā declarat: quas quidē extrauagantes ad gymnasia publica transmisit. Deniqꝫ cū Petrus ipse in idolum ꝓpbanatus a Bonifacio pisano captus ⁊ ad Romanū pōtificē in Aduinionē ꝓductus fuisset: diem in carcerem per triennium pedore obiuit. 1324 6523

¶ Rochus natione Narbonensis ꝓfessor xp̄i sanctissim⁹: hoc anno.16. kal. Septēbris: postꝙ quinquenniū in carceribus a patruo suo incognit⁹ detent⁹ fuisset tanꝙ alter Alexius Roman⁹ apud mōtem pesulanū oppidū suū Narbonensem animā deo immaculatā reddidit. Js.n. apud idē oppidum Narbonēsis gallie ꝓuincie monté pesulanū Agathopolis appellatū ex patre Joāne matre vero Libera ei⁹ oppidi oñis originē duxit: q cū.12. attigisset annū ab apostolo Paulo edoct⁹ corp⁹ suū castigare ⁊ in seruitutē redigere cepit: adeo vt cibo ⁊ potu parcissimo vti ceperit. Mortuoꝫ patre ac matre hereditatē amplā egenis' ꝓsus distribuere cepit: exhaustisqꝫ oībus paternis peculijs etiā principatu se abdicās patruo suo paterna oppida cōmēdauit: ⁊ abiectis oīb⁹ reb⁹ breui veste idutus cū pileo ⁊ pera ac baculo ex gallia in italiā pegrinis puenit: vbi cū inumeras ciuitates ⁊ castella vz Romā Aquā pendētē Cesenā atqꝫ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset: tandem Placentiā vrbē morbo infectā se ꝓtulit ⁊ ad quoddā hospitale diuertit ⁊ egrotantes oēs ad vnū videt ⁊ ex morte oēs sanat: gb⁹ gestis ⁊ ipse adeo ꝓmonit⁹ ꝙ cruciat⁹ ⁊ corporis tormenta innumerabilia pati debebat statim acuta febre ⁊ sagitta sinistra coxa transfixus fuit: adeo vt eo dolore ardoreqꝫ nullā quietē inueniret. Cumqꝫ ex ea innumeras ptulisset passiones: ⁊ bonā valitudinē tandē ꝓsecut⁹ est. Indeqꝫ digressus deo comite in gallia in longis itineribus delat⁹ ē: que armoꝝ strepitu vexabat̄. In paterno deniqꝫ castro pueniēs a lictoribus tanꝙ explorator cōprehensus in vincula ⁊ in carcerib⁹ detrudit̄: ⁊ quinquennij temp⁹ ibi ꝓsumpsit: quo exacto cū maxima patientia ⁊ vite austeritate. 32. vite sue anno migrauit ad dñm. Sed anteꝙ e vita migraret orauit dñm vt q deinceps nomē suū inuocaret a seuissima peste ꝓtegeret̄. Eo itaqꝫ mortuo ad latus ei⁹ tabella quedā his litteris inscripta reperta est: Peste laborātes ad Rochi patrocinij ꝓfugiētes ꝓtagionē illā truculētissimā euasuros significo. Q̄ō vbi ad patriū principē delatū fuit: cognoscēs illū suū ex fratre esse nepotē in lachrymis cū omni domo ꝓuolut⁹ sanctissimū corp⁹ summā pōpa ad tēplū deferre fecit ⁊ exequijs rite pactis patruus magno sumptu ei tēplū ꝓstruxit: ⁊ ibi per multos annos signis ⁊ miraculis extulit: cui⁹ sanctissimi viri merita atqꝫ opera diu apud italos nostros cū latuissent tandē anno domini.1415. ad ipsos ex germania ipsi⁹ Rochi nomen delatum fuit: eo ꝙ Constātiā germanie vrbem: vbi ꝓciliū generale xp̄ianorum celebrabat̄ a peste maxima liberauerit: vbi nūc basilice sacella: ⁊ templa eius in ei⁹ nomine nō modo p vrbes: sed: per castella per vicos: ⁊ quasi per priuatas domos extruuntur: ad que ꝓfugiētes ei⁹ sanctissimi viri merita experiūtur. Hui⁹ itaqꝫ festus.16. kal. Septēbris celebratur. Et⁹ aūt sanctū corp⁹ hoc anno qui est.1485. Venetias a quibusdā furtim delatum a senatu ⁊ cuncto populo tanta cū deuotione ⁊ gloria exceptum est quantum quid scripto enarrari posset: eidem enim statim templū celeberrimum ingenti impensa construere ceperunt. 1327 6526

¶ Philipp⁹ francoꝝ rex triū precedentiū regū frater.s. Ludouici Philippi ⁊ Caroli patruelis: hoc anno francis regnare cepit: ⁊.22. an. regnauit. Hic cū Eduardo anglorū rege sepe pugnauit: a quo ⁊ sepius (vt ita dixerim) victus fuit: ⁊ cum multa perdidisset tamen viennensium principatum emit: ⁊ regno suo adiecit. 1328 6527

¶ Accius vicecomes hoc anno patre ei⁹ Galeatio superiori anno in pistoriensi agro defuncto ꝓmittente Bauaro iperatore Mediolanense regnū rursus reasumpto regnant vna cū Luchino patruo suo annis .xi. nam patre ei⁹ defuncto ipse ꝛ Marchus ei⁹ frater ad Bauarū humiliter ꝓfugiētes maximā ei pecunie q̄titatē ꝓmiserūt: si eos in Mediolanēsi regno remitteret. At ille pecunia indign⁹ cō misit eos .4. germanis nobilib⁹: qui vnū eorū videlicet hūc Acciū Mediolanū introducerent alio pro obside retento quousq; pecuniā reciperent: quod ꝛ factū est: Germani itaq; ꝓdicti cū ꝓdictā pecuniā recepissent insalutato Bauaro in alemaniā fugerunt. Quā fraudē vbi Bauarus audiuit eueſtigio e Luca in lōbardiā indignatus venit Mareo Acci fratre in etruriā apud germanos nibilomin⁹ pro obside remanente. Cū ergo Bauar⁹ in lōbardiā venisset: ꝛ Mediolanū ingredi voluisset ab Accio ꝓhibit⁹ est memor paterne iniurie: ac sic Accius discedēte Bauaro Mediolano potit⁹ ē. Erat n. ꝑclarissimi ingenij ꝛ consilij vir: ꝛ discipline militaris admodum ignar⁹ qppe q oīa preclara facinora a Castrucio gesta ipse strēnue gessit. Suscepto igit̄ paterno regno ipsum mirū in modū auxit. Quia ꝛ imperatoris milites in etruriā relicti qui Marchū ei⁹ fratrē obsidē detinebant eius virtute cognita statim in ei⁹ verba iurarūt: ꝛ ex captivo ducē creauerunt: qui ꝛ statim Lucā dedentib⁹ se ꝓsidijs in potestatē recipiēs Mediolanensi regno adiecit. Luchin⁹ aūt eius patruus in Bergomates movens nulla vi: sed cuiusdā Guilielmi castrobarchi ꝓuisione ꝛ ipse nepotis noīe cā recepit. Qua recepta paulopost Brixiā ꝓcurante Cōradino duce in fidē suscepit. paruerāt he due civitates superiorib⁹ annis Joanni Bohemo regi. Deinde Papiā expugnās etiā illā paulopost sibi subiecit: cuiq; vires suas lōge lateq; diffudisset anno iperij sui .xi. nonis augusti vitā cū morte mutauit.

¶ Carrarienſiū regni principiū.

6528 1329 ¶ Marsilius carrariēsiū nobiliū ꝓnceps cū superiorib⁹ annis Patauij dñatū desumpsisset ꝛ in eo nō tyrannice sed paterne plurib⁹ annis regnasset: hoc anno magni Canis Scaligeri veritus potentiā eidē vrbis dominatū sponte cessit. Sed ꝛ sequenti anno Cane ipso defuncto postridie ab integro vrbē ingressus dominiū reassumens .x. annis regnauit. Vir certe mansuetissimi animi ꝛ regie vrbanitatis insignit⁹ ac multis virtutib⁹ decorat⁹. Qui cū sine virili ꝓle defecisset: Ubertino patrueli ex testamento oēm suam hereditatem reliquit.

¶ Francisc⁹ Vandul⁹ quinquagesimusquart⁹ Venetor̄ dux: hoc anno Joāni Sorantio duci surrogatus ducauit an. x. ꝛ men. vno. Vir certe tāto ꝓcipatu dign⁹ si vitā prudentiamq; ac animi magnanimitatem inspicias. Cui⁹ clementia ꝛ virtute maxime pollenses cives cōmoti atq; allecti se suāq; civitatēq; sibi ꝛ senatui sponte ꝛ libentissime submisere ꝛ ꝓfectā eis obedientiā ꝓmisere. Hic a paleologo grecorum iperatore rogat⁹ vna cū Joanne pōtifice ꝛ Philippo francor̄ rege ꝓtra turcos ei infestos nō modicā classem misit: pro qua eos plurimū repressit. Indeq; in Mastinū Scaligerū virū potentissimū durū suscepit bellū: pro quo adiuuātib⁹ Philippino Gonçaga ꝛ Obiçone electi Verona obsidione cinxit. Cū quo tandē pacē ea ꝓditione inijt: vt patauio carrariensibus omisso ꝛ Brixia Bergomoq; vicecomitib⁹: ipse solū Veronā Vincentiā Parmā ꝛ Lucā sibi retineret. Quib⁹ optime ex sententia gestis emoritur ꝛ in capitulo fratrum minorum Venetiis sepelitur.

6529 1330 ¶ Berardin⁹ ꝓpotens Genuēsiū civis ex ꝑclara ac nobilissima Spinolar̄ familia nat⁹: hoc eodem anno Lucbā etruric vrbē a germanis militib⁹ ꝓpria emit pecunia: ꝛ in suā redegit potestatē: cā sigdē superiorib⁹ diebus Marchus vicecomes ab eisdē ꝓsidijs acceptā in suā redegerat potestatē: sed eo absente vt stipendiariorum moris est milites rursus pecunijs indigni: vt pecunias reciperent ipsi Berardino eā vēdidere: sed eā multo tēpore nō valuit possidere.

¶ Gonçagorū regni principium.

¶ Ludouicus Gonçaga vir animo ꝛ viribus pstās atq; ꝑclar⁹: hoc anno q̄dā calliditate atq; prudētia Mātue vrbis ꝓcipatū Passerino Bonacosso ademit ꝛ in se suosq; successores vsq; in hodiernū diē trāstulit. Passerin⁹ aūt ipse ꝛ pdecessores sui ipsum principatum aliquo iusto titulo ꝑ annos multos possedere. Sz dissentionū factionib⁹ suboꝛtis adeo mos inoleuit: vt cuiq; factioso liceret civitatū principatus occupare. Ludouicus itaq; iste cū apud mātuanos ꝛsignis ꝛ bello acer haberet hoc anno ꝛsidijs ꝓparatis tumultū in foro excitauit. pro quo passerin⁹ vt erat oino bon⁹ ac simplicis ingenij vir nil male suspicās eueſtigio cū suis e regia in forū inermis descēdit: qd rei hoc esset. ſ. sciscitatur⁹. At Ludouic⁹ viso Passerino ꝓfestim cū suis armat⁹ in regiā ꝓscēdit: ꝛ inde Passerini deiectis presidijs oīa occupauit: ꝛ Passerinū cū suis vrbe depulit. Quo fugato vrbē cū arcib⁹: cū religs fortilitijs: ꝛ oppidis in suā potestatē ꝓuertit: ꝛ sex annis postea regnauit: ab illo deinceps mātuane vrbis dominiū apud gonçagas ꝓnceps sine alicui⁹ impedimēto vsq; in diē hāc ꝓmansit. Nam pōtifices Romani ꝛ iperatores oēs ꝓp egregias hui⁹ ꝑclare familie virtutes ipsam vrbē ꝛ ꝓcipatū eisdem ꝓfirmarunt. Sūt tamē q dicāt gonçagas ꝓncipes nō factione: sz cōmuni populorū delectione vrbis dominatum obtinuisse: vtcūq; ꝓstat hāc illustrē celebrēq; familiā nūc iusto titulo Mātuane vrbis principatū possidere. Hāc familiā dicūt tā ānos supra sexcētos a Ludouico quodā theutone regia stirpe creato ere ctā fuisse. Ea scilicet tēpestate q̄ ois fere italie circa Rubiconē fluuiū i sallasorū erat tumultu. Hōçage igit̄ viri nobilissimi atq; ditissimi a Ludouico ꝓdicto ꝓgeniti primi ex theutonib⁹ fuere cives q Mātuā venerūt ꝛ incoluerūt. Quāobrem ꝓstat gonçagam familiā antiqtate ꝛ nobilitate theutonicorum clarissime

clarissime in italia nobilitatis bodie cū religs ꝑncipatū obtinere: in qua deinceps fuere viri ꝑstantissimi bello. s. & pace clarissimi atq; fortissimi: vt infra dicetur. ¶ Forestozū nobilū ꝓuilegium.

¶ Adapheus Bergomēsis ex nobili vetustaq; forestozū familia nat⁹: nō modo iurīū ciuilis & pōtificij abunde doct⁹: sed eloquentia atq; rex gerēdarū prudēcia ilignit⁹: nēpestate hac propter eaſdē ꝑclarissimas virtutes apud Ludo. bauarū iperatozē maximo in precio habit⁹ ē: q; & indultis & ꝓuilegijs eisdē gratis ꝓcessis optime ꝓtestat⁹ est. nam eidē successozib⁹ suis ob grata nostre forestozum familie obsequia in ipsuq; exhibita: & eius q̄ maxime virtutes munificētissimū ꝓuilegiū ímunitatis & exēptionis ac dignitatis liberalissime ꝓcessit: ꝓstituēs. s. eū successozesq; ei⁹ suū palatinū & bonorabilē ciuē in oīb⁹ italie vrbib⁹ eximens cos ab oīb⁹ oneribꝰ factionib⁹ & cuiuslibet rei ꝑsonalis vexationib⁹. Dāsq; eisdē libertatē & auctozitatē in eisdē ciuitatib⁹ notarios & tabelliones creandi. Illegitimos ve naturales spuriosq; ac mācceres legitimādi. Jusup etiā ꝓcedit eis iudices ozdinarios & regis missos legitime posse ereare ꝓstituere & ozdinare. Eosdē quoq; potissimū in ciuitatib⁹ Bergomi & Brixie iudices ozdinarios & iperij generales auditozib⁹ in oīb⁹ ciuilib⁹ causis ad cognoscēdū & diffiniēdū nō obstātib⁹ quibuscunq; alijs ꝓuilegijs in ꝓtrariū faciēnib⁹ nisi de ipsozū ꝓuilegio specialis mētio fieret ꝓstituit. Eodē ꝓterea ꝓuilegio: oībus ꝓuilegiatis vetuit: ne potissimū in ciuitate Bergomi aut eius dyocesi ipsis ibidē existēnib⁹ quouis modo posse aliquē legitimare nisi de eozū speciali licentia petita & obtenta. Jd quippe ꝓuilegium incipit Imperatozia maiestatē. Quod datū fuit in Tridentina ciuitate die. 20. Januarij an. 1330. Approbatūq; habet ꝑ oēs potentatus: qui postea per tempora in eisdem ciuitatib⁹ regnauere vsq; in presens vt ex eozum annalibus autenticis optime patet.

¶ Cozтona vetustissima olim Ethurie ciuitas a Pelasgis ꝓdita & ide eisdē pulsis a thyrrenis posse fa: hoc āno cū diu sub diocesi aretine ciuitatis stetisset a Joāne pōtifice in ciuitatē erigit: & Joānes q. dā viterbiēsis ciuis eidē epūs assignat. Expugnauerāt. n. eā olim arctini & menib⁹ spoliauerāt: cum ab eisdē diu possessa fuisset. Sz ide ītaurata & optime habita ac frequētata placuit eidē Joāni pōtifici in pristinū statū reducere: & ei epūm ꝓcedēs in ciuitatē erigere. cūq; postea in Neapolitanos reges deuenisset Ladisla⁹ rex eandē populo florētino āno dñi. 1410. vēdidit: atq; sub coz dñio nūc vsq; pmānsit. 1331 6530

¶ Raynald⁹ estēsis Marchio Aldromādini estēsis fili⁹: hoc anno post fratrē Ferrarie dominatū accipiens regnauit vna cū Nicolao fratre annis. 4. Mortuo. n. Açone in carcerib⁹ a Frisco ei⁹ filio captiuato: atq; ide Frisco ipso a ꝓciuib⁹ pulso & interfecto Aldromādini ꝓdicti Açonis frater successit: q moriēs Raynaldū hūc & Nicolaū forma elegātes & strēnuos religit filios: q vbis principatū resumētes stati gallozū ꝓsidi eiecerūt: & vbē ab eozū faucib⁹ liberauerūt. vnde itaq; in sua prāte redacta regnādi cupiditate allecti: vt vbē firmo ꝓsidio stabilirent argētū Rauēnatis ecclesie oppidū Passerino bonacosso Mātua pulso adiuuāte vi occupauerūt & suo regno adiecerūt: ide ēt cū Scaligero iunctis copijs castrū sancti Felicis mutinēsis diocesis obsidere ceperūt. Qō gdē oppidū Māphred⁹ cū alijs .20. castellis Carolo Bohemi regis filio cōmēdauerat: quāobrē Carol⁹ & Māphred⁹ cū Beltrādo copiarū eccleſie duce veniētes obsessozes adoriūtur: & eos ꝓtin⁹ fundūt & in turpissimā fugā vertūt: & dissipatis oīb⁹ copijs ad octingētos viros iterfecerūt: & maximū coz numerum captiuauerūt. Inter ꝙs Nicolaus Raynaldi frater cū multis nobilib⁹ captiu⁹ fuit. Ea oportunitate legat⁹ mot⁹ maiore exercitu cōgregato in Ferrariā duxit: & eā obsidere cepit. Cunq; vbē acriter oppugnaret: & iā suburbiū sancti Antonij cepisset Raynaldus susceptis auxiliarib⁹ copijs vrbe erupit: & ecclesie exercitū dispanit adeo vt null⁹ euadere potuerit: vnde capti fuerūt Saleot⁹ ariminēsis: Frāciscꝰ ordelaph⁹ foroliuiēsis: Ricard⁹ māphred⁹ fauētin⁹: & Bostali⁹ polletan⁹ Rauēne & Romādiole comes: & alij cōplurimi. Sz Raynald⁹ victoz bostasiū comitē cū Nicolao fratre & alijs captiuis pmutauit. Alios vero capitancos honeste habitos sibiq; obligatos ꝓtra eccleſiā in suis ciuitatib⁹ remisit: hac tamē ꝓditiōe: ne contra eosdē estenses arma ampli⁹ sumerēt. Ea itaq; victoria elat⁹ Raynald⁹ in Bononiā ducēs bostiliter cūcta p circuitū depopulatus est: & in Bononiā ipsam vrgere cepit. Verumtñ Argētā oppidū cum essent excōmunicati & interdicti tandē ꝑcib⁹ ciuiū suoz fatigati reddiderunt. Tandem & ipse Raynaldus cū bona pace mortem moriēs Obiçonē Nicolai fratris filiū regni reliquit successozem. 1332 6531

¶ Mastin⁹ scaliger veronēsiū ꝓnceps magni Canis ex fratrenepos hoc āno Alberto fratre defuncto vbis iperiū ꝛz iuenis suscipiēs regnauit an. 17. Qui purgato vbis dñio: ac sub manib⁹ in integrū redacto in id potētie creuit vt oīb⁹ lōbardie vrbib⁹: ac ipsi Bauaro Cesari suspect⁹ & formidabilis haberet: ꝑsertī cū in eo sūma vigeret calliditas ac maxima regnādi cupido. Mā ab ipsa adolescētia exercitū ductare expeditionesq; obire ꝓsueuit. Et ꝓpterea nō ꝓtent⁹ Verone dñio: ſz & Bergomū & Brixiā ab Accio vicecomite ꝑmū ademit ac Parmā a Rubeis auferre conat⁹ ē. Inde crescēte ei⁹ potētia Lucā Vincētiā & Patauiū ab Ubertino carrariēsi abstulit: & in suā potestatē redegit. Quasebres Mastin⁹ oīb⁹ p circuitū formidabilis esse cepit: eo potissimū q; incredibili populozū fauore vnice coleret: ad quē dominatū cōprimēdū oēs ferme italie ꝓcipes q̄uenerūt: & ꝑcipue veneti: & Lucbin⁹ vicecomites: q Accio succesſerat. Quare oēs maximo exercitu coacto Veronā obsidione cinxerunt. Sz cū ad annū 1334 6533

domini millesimū trecētesimū quadragesimūqntū Parma a carrarien̄sib⁹ electa⁹ fuisset. Lucā etiam cū tenere nō posset florentinis vēdidit. hic vnū tantūmodo filiū genuit quē t post eū regnare cōstituit t filiā noie reginā quā Bernaboui vicecomiti matrimonio copulauit. Ex pellicib⁹ aūt multos genuit filios qui malorum multorum causa fuerūt.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Joānes andrea patria bononiensis iurecōsultus etatis sue celeberrimus: t pontificij q̄maxime vberrim⁹ fons. tēpestate hac flouit t nouellas sup decretales edidit celeberrimas: ac Sextū Clemē tinasq; accuratissime glosauit: atq; in sexto alias nouellas composuit. Jusup t op⁹ Mercuriale t in additionibus speculi aliud peregregiuz edidit. ipsius aūt clarissima gesta t alia ad eum ptinentia ex additionibus ipsius extra de vita t honestate cleri. in ti. de filijs presbteroz optime colligunt. Obijt autem anno domini. i3 48. Bononie ex peste prout eius discipulus Joannes Calderini meminit: in .c. Nostra extra de cohabi. clericorum t mulierum.

¶ Cynus pistoriensis ex nobili Symbaldorum familia nat⁹: Byni auditor: t predicti Joannis andree amicissimus: ciuilis pōtificij iuris prestantissim⁹ sui seculi doctor: per id tēpus lecturam perutilē super Codicecasti gata t accurata doctrina ꝓscripsit. Atq; super prima digesti veteris parte vsq; ad titulū: Si ex noxali causa agat: t in secunda parte super titulū de reb⁹ creditis. Super reliquas aūt partes per viam additionum composuit.

¶ Oldradum autem de laude concistorialem aduocatum Byni discipulum: t Joannis andree familiarē doctrina legum t moribus optimis insignem per ipsum tempus flouisse constat: Qui t ipse in iure ciuili post se multas reliquit lecturas: ac ꝓsiliorum pegregium opus.

¶ Nicolaum aūt Autinensem suptoribus viris nequaq; in legibus doctrina inferiorem: t ipse bisdem temporibus t auctoritate t scriptis flouisse ferūt. Qui t ipse in digestis t codice solēnes t accuratas ꝓscripsit lecturas de quibus rara habetur copia.

¶ Joānes calderini ciuis bononiēsis Joannis andree precipuus fili⁹ t discipul⁹ eruditione t sanctimonia insignis: t ipse p idē tps pōtificiū ius tū legēdo disputādo atq; scribendo plurimum illustrauit. Eo q; ipsi⁹ in Decretalis plurimi extāt cōmētarij. Ac ꝓsiliorum in ea facultate peregregiū opus.

¶ Raynerius forolivien̄sis celeber iurisconsultus Bartoli saxoferratēsis preceptor: t ipse per hoc tēpus in precio existens cōmentarios t tractatus in legibus edidit. Et post anno domini. M. ccclviij. cum magna nominis sui fama ibidem diem obiuit.

¶ Federicus petrucius senensis supradictorū contemporaneus: t ipse admodum doctus: quoddaz opus laude dignum edidit ad studentium eruditionem peroptimum.

¶ Recupertus de sancto Demiato etruscus iurisconsultus dignissimus t prestantis ingenij vir: bisdem temporibus in precio fuit. t nonnullos in legibus tractatus edidit.

¶ Lapum de Castellione ciusdem professionis t doctrine virum hec tempora illustrasse fertur: q t iter cetera ingenij sui monumēta peregregium opus allegationum suarum composuit.

¶ Bartholomeus de Osa patria bergomensis: cuius sexdecim chronicarū extant libri sub Joanne pontifice: flouit: t suum opus per hoc tempus perfecit.

¶ Henric⁹ de vrimaria sacri ordinis eremitarū diui Augustini ꝓfessor t sacrarū litterarū peregri⁹ doctor: tēpestate hac apud Parisios celebri doctrina insignis fuit. Qui ab incūte etate pleraq; memorata digna ꝓscribere orsus ē: e qbus in ethicorū libris extat cōmentaria adeo digna vt iter oēs commēdatissima habeant. Itē de sanctis opus solēne. Expositio decretalis de celebratione misse. De pfectione hois li. i. De expositione librū. i. De icarnatione verbi trac. i. De q̄druplici distinctu trac. i. Quod libeta duo cū alijs multis elegāter t docte editis. Quib⁹ gestis tādē ad celestē patriā migraturus cum sacra oia religiosissime pecpisset ꝓfratrib⁹ vale faciens hec verba ꝓtulit: In manus tuas pater deus cōmendo spiritum meū: In man⁹ tuas filius deus cōmendo spiritū meū: In man⁹ tuas spiritus sancte deus cōmēdo spiritū meū: qb⁹ cōpletis (vt noster Jordanus scribit) sanctam deo reddidit animā.

¶ Herman⁹ de sildis ciusdē ordinis sancti Augustini professor: t insignis theolog⁹: t magno igenio vir maiore z doctrina t sanctimonia: p hoc tps ad multorum eruditionē hec q̄ subiecta sunt edidit opuscula: vz sup primū sniaz. Sup cantica cāticorū. De mā canti. Expositionē duplicē dñice oronis. Expositiōz sup Aue maria. Breuilogū de expositione misse. De quattuor sensib⁹ sacre scripture cōpendiū manuale sacerdotū. De vitijs capitalib⁹ trac. i. Exameron duplex. Claustrū aic libz vnum. De ceptione virginis Marie tractatū. i. De modo studēdi tractatū. i. Introductorium iuris trac. i. Collationes pdicabiles per anni circulū. Sup librū rhetoricoz trac. i. De vera t falsa amicitia li. i. De cōpēsatione oronū dñicaz cū oronib⁹ canonicis trac. i. De. 5. sensibus trac. i. Sup decretalem ois vtriusq; sexus trac. i. Sup genesim postillā. Cōtra errorē flagellatorū trac. i. Cōtra magistrū Conradum de cōparatione misse trac. i. Sermones pterea multos ad populū edidit. Sz t multe eius extāt qōnes deniq; t metro de diuisione philosophie trac. cōposuit. Item de mansionibus li. i. t alia multa.

¶ Gerardus aūt natione bononiensis carmelitarū ordinis doctor: hisdē temporibus cū Parisi⁹ oiu clar⁹ t insignis habitus fuisset post multorū editionem librorum Auinioni diē obijt.

¶ Bartholome⁹ natione pisan⁹ ordinis pdicatoz theolog⁹ t insignis decretoz doctor: p hoc ipz tps Pisis flouit t multa laude digna cōposuit: iter que putile op⁹ t q̄si diuinū ad ꝓfessorū instructionem

edidit

edidit qō summā pisanā seu magistrutiā appellauit. Eā. n. ipso referēte pfecit anno dñi. 1338.

¶ Albertū brixianū ciusdē ꝓfessionis ⁊ litterature: licet maioris sanctimonie virū cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradūt: qui preter sanctitatē maximā ⁊ ipse summā celebrē de casibus cōposuit. Cui aliquādo beatū Augustinū cum beato Thoma aquinate apparuisse tradūt eiq; dixisse Thomas mihi par est in gloria virginali: sed in imunditia cordis prior.

¶ Gulielmus ocha excellentissimus minor ordinis doctor ꝑ hoc tēpus mirifice laudat: q in logica philosophia ac theologia optime scripsit: insup dyalogū ⁊ tractatū de corpore xpi edidit.

¶ Sertoriū valensem insignē ordinis minor theologū moribus ⁊ vita preclaruz isto tempore plurimum laudāt: eo ꝙ in sacris codicibus multa cōposuerit. Sed ⁊ cū diligēs diui patris nostri Augustini imitator existeret: in librū ipsius de ciuitate dei ꝓpulchre scripsit. Qui cū primū generalis minister ordinis sui haberet ad cardinalatus officiū postea assumptus fuit.

¶ Othomanorum turcor regni procursus.

¶ Turci othomani ab Othomano cor primo principe nūcupati: q nostris tpibus totā ferme Asiā minorē ⁊ Greciā partim armis: partimq; seditionibus sibi subdiderūt: tēpestate hac adhuc Joanne pōti. ꝓdicto presulāte ab Othomano quodam Turco exigui census ⁊ obscure iter eos nato principia sumpsere. A quo postmodū: vt ꝓmissuz est: eius posteri vsq; in ꝑsens Othomani turci appellati sūt. Hic igit Othomanus ꝓmus turcor rex: dū iter turcor principes magna orta esset discordia: felicē sibi prebuit ausum: ⁊ dum relig inuicem sese dilaniarēt accitis undiq; viris latronibus alijsq; raptorib⁹ ⁊ ꝓdonibus breui tpe ⁊ nomen magnū ⁊ auctoritatē maximā adeptus est. vnde ⁊ oppida non pauca a principibus sue gētis accipiēs in suā redegit potestatē. Qui moriēs Orchanē noie relict filiū: q ⁊ ipse suscepto regno rē a pre ichoatā lōge lateq; ꝓpagauit. Eoq; mortuo Amurates filius eidē tertio loco successit: vir callidus ⁊ ifidus: q cū duo xpiane de grecor impio: vt infra dicemus: disceptarēt ab altero q superari timebat ex Asia in Greciā pro auxilio accersitus fuit: q videns ambos viribus fractos atq; defessos arma in eos conuertit: ⁊ grecie magnā partē sibi subiecit. Is moriēs duos post se relict filios: Solmanū ⁊ Pacietē. Solmano autē extincto res vniuersa ad Pacietē deducta est: qui prius a Thamerlane caperet res magnas in grecia gessit: Dimissus vero nil memoria dignū postea egit: sed ignorius apud Asiā e vita migrauit. Huius autē filij ꝓplures fuere: quor ꝓmus Calapinus fuit quintus iter eos rex natu maior: q regnū post patrē obtinuit. Cui defuncto Orchan filio adolescētulo regnū deuenit: q paulopost a Moyse pātruo extinctus fuit. ⁊ nō multopost ⁊ ipse patruus nullo superstite filio decessit. Mahumetes aūt sextus rex: tertius ex Pacietē filius subsecutus regnū obtinēs magnas res in europa gessit: multosq; turcor regulos armis oppressit: necnon ⁊ eorum regna abstulit. Ipsoq; mortuo Amuratē filiū dimisit heredē: q ⁊ Mustaphā patruus supauit: atq; tam in grecia q̄ in asia multas victorias obtinuit. Hic Mahumetū habuit filiū virū preclarissimuz q duo imperia: ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio: de quo infra anno dñi. 1481. suo loco dicemus: Hicq; deficiens Pacietē primogenitū impatorē adhuc extantē dimisit.

¶ Bononia romandiole primaria ciuitas bis diebus abeunte ex italia Bohemo rege aduenātibus Florētinis: ⁊ Raynaldo estensi pulso pontifi. legato in libertatē se vēdicat: ⁊ sumptis armis in ecclesiastico p̄sidio admodū crudescit: ⁊ multos tum in vrbe: tūq; in agro iterfecit. Quamobrē legatus q se in arce receperat omni spe destitutus arcē Bononiēsibus cum pace reddidit: ⁊ in Auinionē ad pontifi. se recepit: ⁊ statim papa diem obijt. 1334 6834

Benedictus. xi. papa patria Tholesanus: cisterciēsis ordinis professus: Jacobus antea vocatus: hoc anno ex p̄sbytero cardinali pōtifex creatus sedit annis. 7. men. 3. ⁊ diebus. 17. q pōtificatu inito censuras in Bauaro fulminatas vt impij vsurpatorē iterauit. Verū postea veritus ne vacante impio ab aliquo externo hoste occuparet Beciuz ⁊ Luchinum vicecomites suos in mediolano ⁊ in alijs vrbibus quas possidebāt vicarios ꝓstituit. Eandēq; potestatem Mastino scaligero ac alijs regulis tribuit. senatuiq; ⁊ populo Ro. per legatū persuasit: vt senatoriā dignitatē: quam diu regio noie gesserāt suis tandē auspicijs ⁊ ecclesie administrarēt. Hancobrē ⁊ Stephano colūne senatoria dignitas ad quinquēniū prorogata est. Hic autē pōti. cum in theologia ⁊ alijs doctrinis ac moribus oibus insignitus esset tante fuit cōstantie: vt nunq; a recto vel vi vel pollicitatiōibus: aut precibus dimoueri potuerit. Et ideo cū semel tantū in toto sui pontificatus tēpore sacros ordines celebrauerit: vbi sex cardinales p̄sbyteros viros egregios creauit: nō ex suis: vt sepe fit: sed vndequaq; ad se vocatos: hic in Auinione pontificias ⁊ qdem celebres edes cū turribus ⁊ pometis edificauit: ac Ro. beati Petri basilice tectū restitui fecit. Eius autē tales fuerūt fnie: Talis esto filius: quales cognatos cupis habere. Malus mortē: bonus autē magis vicīū formidat. Que scis legēdo serua: que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis: ⁊ eos sepe mutare. Optime cōseruant amici si preces eorum cogitāt. Regi turpius est vinci beneficijs q̄ armis. Hic deniq; moriēs ⁊ ipse multam auri vim nō cognatis vel affinibus: sed ecclesie: vt bonus decet pontificem: reliquit. Quamobrem in eius morte oēs fere presentes ⁊ absentes collachrymarunt. ꝑ̄p. 205.

¶ Philippinus Ludouici gōçage filiꝰ pre hoc anno defuncto in Mātue regnū succedēs regnauit an. 25. Nā cū antea eius pater Ludouicus capitaneus diceretur ipsum Benedictus papa vicarium

Mantue ⁊ Regij lepidi ecclesie noie designauit. His.n. tēporibus vacante imperio vnusquisq; quātis parans dñs ex alieno rapere conabat: vnde cū alij hoc alij illud occupare niterent: ⁊ ipse Philippinus regiū lepidi dedētibus se ciuibus in potestatē suā recepit. Hic itaq; Philippinus cū esset magnanimus ⁊ corporis forma procerus multa bella strēnue gessit. Et pīcipue cōtra Obiçonē estensem sibi infensum ⁊ indies propter Rhegiū sibi aduersantē. A quo aliquādo in bello prouocatus in rhegiensi cū cōuenit agro ⁊ collatis signis cū eo cōflixit ⁊ tanto impetu eū fudit ⁊ eius castra profligauit: vt fugientē Obiçonē vsq; ferrariā eum cū maxima suorum cede persecutus sit.

¶ Obiço estensis Nicolai p̄dicti Raynaldi fris filiꝰ: patruo hoc anno succedēs regnauit an.22. vir qdē splēdidus atq; magnificus: pp qō Benedictus pōti.p legatū suū cū Ferrarie ⁊ Mutine ac Regēte suū istituit vicariū vectigalē: vt videlicet singulis annis decēmilia nūmū auri ecclesie Ro. psolueret. Hic aūt.12. pncipatus sui anno Parmā Mastini scaligeri vrbē quā pauloāte Florētinis.50. milibus aureis vēdere statuerat: ab Accio corrigiēsi: cū ipsaq; tueri nō posset accepit ⁊ in suā ptātē redegit. quā potiꝰ elatioq; factꝰ: Philippinꝰ gōçage bellis lacessere tētauit: a q̄ tādē vltima q̄si pnitie fugatꝰ ⁊ pfligatꝰ fuit: hauꝫ ō spatiōe rexꝫ pmotꝰ obiço parmā acceptā cū retinerē ñ posset Iuchino vicecomiti ēdit

¶ Galeotus malatesta Ungarus cognomēto appellatus: bis tēporibus apud Arriminuz flaminie puincie vrbē ex capitaneo cū religs eius fratribus a Benedicto pōti. cōstituit: quē ⁊ postmodū etiam eius successor Clemēs sextus apostolica ⁊ impiali auctoritate cōfirmauit ⁊ in ea ipse ⁊ eius successores vsq; in pīsens oēs pseuerauerunt. Is nāq; Galeotus fuit vir oī virtute ornatus: ⁊ arma q̄duxit maxima cū laude tractauit: ⁊ ꝓterea a Pisanis copiaꝝ suaꝝ cōtra lucēses dux delectus ipsos Pisanos lucēsibus accerrime obsessos pstātissimo liberauit aio ⁊ multas eis strages intulit: hic tū cū superioribus annis pro legato Bononiēsi ecclesie noie ꝓtra Raynaldū estēsez arma sumpsisset ab eodē Raynaldo cū religs pncipibus captus fuit a quo tū benignissime acceptꝰ illesuz abire pmisit. Ab isto nāq; vignissimo pncipe ortū habuere Carolus ⁊ Pādulphus malatesta fratres fortissimi pncipes: de q̄bus loco suo mox dicemus. ¶ Ordelaphorum regni principium.

¶ Frāciscus Ordelaphus vir pstātissimus ⁊ ipse bisdē tēporibus a Benedicto pōtifice romano ex nobili capitaneo vicariatus dignitatē vna cū Simbaldo fratre in Forolimiēsi ciuitate accepit. Hi.n. fres cū potētissimi atq; pmarij in Cesena ⁊ Forlinio habereñ a pncipio ꝓtra eccliaz ꝑ impatore seruāt ⁊ sub capitaneatus titulo post mortē Clemētis qnti istarū duaꝝ vrbiū pncipatū occupauerant: ⁊ postmodū in fidē pōtificis veniētes a Benedicto pdicto pōtifice vicarij eccl'ie noie ꝓstituti cos etiaz Clemēs.6. postea ꝓfirmauit. Et hi etiā a Raynaldo estēsi capti fuerūt: sed postmoduz in libertatē remisit. Hec enim preclarissima familia sub eodē titulo vsq; ad annū dñi 1480. in Forliuiensi tantum modo ciuitate perdurauit. ¶ Amphredorum regni principium.

¶ Ricardus autē Māphredus ex clarissima Māphredi Sicilie regis stirpe procreatus: ⁊ ipse his tēporibus similiter ex capitaneo seu pmario vrbis Fauētie ⁊ Imole vrbiū vicarius a Benedicto pontifice istitutus prefuit seu regnauit vna cū Joāne fre an.16. Hc tamē due ciuitates lēge antea in ipsaz illustrē manphredoꝝ nobiliū beniuolētiā ⁊ obedientiā deuenerāt: ⁊ eos tanq̄ patres ⁊ defensores habuerāt: ac eoꝝ nutu oia in eisdē a ciuibꝰ disponebañ: ⁊ cū etiā a Clemēte.6. pōtifice in eisdē ꝓfirmati finissent vsq; in pīsentē diē maxime in Fauētia cum gloria perseverant.

6539 1340 ¶ Bartholomeus gradenico.5.ⁿ.50. Venetoꝝ dux hoc anno Franco dādulo duci suffectus ducatuit annis.3.mē.1.ⁿ dic.20. Hic cū prudētissimus esset: ⁊ rerū multaꝝ scientissimus Tarusinā ciuitatē senatui nō armis sed prudentia acquisiuit. Inde cuz Florētini ⁊ potētia ⁊ dominatu iam ab italis impetio haberēt cū eisdē pmū societatē ⁊ fedus iniit: ⁊ q̄maxime aduersus Mastinū scaligerū ⁊ alios senatui aduersantes: que etiā nūc vsq; vt plurimū icorrupta pmānsit. Alia q̄q; beneficia hic vbi Venete attulit: ⁊ demū moriens in porticu sancti Marci sepelitur.

¶ Ubertinus Carrariēsis Marsilij p̄dicti patruelis hoc eodē anno post ipsum Marsiliū iuregētiū ex ipsius Marsilij testamēto Padue dñatū suscipiēs regnauit an.6. Hūc cū Mastinus veronensis pnceps magnis affecisset cladibus ⁊ dānis: tandē lacessitus eidē vrbē tradidit: quia venetis ⁊ Luchino vicecomite ꝓcurātibus cū pax iter ipsos confecta esset eidē Ubertino ciuitas mox reddita est: quē statim Benedictus pōtifex apostolica ⁊ impiali auctoritate ipsuz in ea ꝓfirmauit: ⁊ deinceps quo aduixit ipsaz in pace ꝑ possedit: ipso demq; mortuo cū Masilius eius filius successisset: eodē anno ab Jacobo Ubertini patruelle cōspiratione facta interfectus fuit: ⁊ ipse vrbis primatū suscepit.

6540 1341 ¶ Luchinus vicecomes Accij p̄dicti patruus ⁊ Matthei filiꝰ hoc anno Accio ipso nepote mortuo in mediolanēse regnū succedēs regnauit vna cū Joāne ciꝰ fre vrbis archiepō ānis ferme.8. Hic nāq; clarissimꝰ ipator extitit: ⁊ in oī laudis genere quā in pncipe oporteat eē clarꝰ fuit: q pncipatu suscepto oēs vno aio bne cepit: nec ad dexterā aut ad sinistrā aspicere voluit: vnde ⁊ cūctos q ab Accio exulauerāt redire fecit: ꝙ obcausaz oēs in suā pellexit beniuolētiā. Hic cōtra Mastinū scaligerū virū inter italos potētissimū bellū suscepit: ⁊ Bergomū ⁊ Brixiā vrbes sibi ablatas ab itegro recupauit. Deinde multas alias cisalpine gallie ciuitates partim armis: partimq; beninolētia in fidē recipiēs suo regno adiecit. Quāobrē Benedictus papa ipsos Mediolani aliarūq; vrbiū q̄s possidebāt vicarios eccl'ie noie cōstituit. Hos autē solos quasi Clemēs sextus eius successor cū tota italia in tumultu ob reditū

Bauari imperatoris depositi etiã insubre vicarios cõfirmauit: de religq italie principib⁹ nulla ferme mẽtione habita. Existimat. n. eos ob coꝝ potẽtiã Bauaro redcũti resistere posse. Hic quippe vir cũ christianissimus ac munificẽtissimus esset multa monasteria ⁊ basilicas in mediolano ⁊ alibi partim restituit: partimq; a fundamentis edificauit: additis etiã ꝓuẽtibus qbus sacerdotes viuerẽt. Insup ⁊ menia nostre ciuitatis Bergomi magna ex parte vetustate collapsa suis q̃si impẽsis instauravit: vt ex muroꝝ ipsoꝝ iscriptiõibus apparet: arcẽ q̃q; in colle ciusdẽ vrbis quã capellã vocãt a nepote ichoatã anno salutis nre. 1345. ipe p̃fecit: itidẽ in castello Brixie egit: qò in meliorẽ ⁊ celebriorẽ formã redegit. Hic cũ Isabelã ꝓria genuẽsem p̃stantissimã ⁊ elegãtissimã mulierẽ duxisset vxorẽ nullũ q̃diu nõ se devouit beato Marcho euãgeliste vnq̃ potuit suscipe ꝓlẽ. Et cũ se btõ Marcho devouisset duos vno partu edidit filios: qb⁹ editis ꝓfestim Venetias ad gr̃as diuo Marcho exoluendas prexit: vbi ⁊ ab Andrea dãdulo duce ⁊ toto senatu sũmo honore excepta fuit. Tandẽ Lucbin⁹ hic cũ nil ꝓtermiserit: ⁊ ante p̃incipatũ ⁊ in ipso p̃incipatu qò iustũ decet p̃incipẽ anno dñi. 1349. tertio idus ianuarij mediolani defunctus est. ⁊ regijs exequijs decoratus in pbano diui Ambrosij insigni tumulto sepultus est.

¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Frãciscus petrarcha natiõe Etbruscus religiosus devotissimus ⁊ pbũs ac poeta sui tpis clarissimus: bis tpib⁹ ob singularẽ in oi lr̃atura doctrinã atq; sctissimã vitã in tota italia ⁊ fere i europa maximo in p̃cio habit⁹ est: ⁊ q̃maxime cũ ꝓpter singularẽ ci⁹ poesim apud oẽs singulare ⁊ pbẽne decus haberẽt Rome a ro. senatu in capitolio vniuerso cetu astãte Roberto sicilie rege approbãte laurea corona ĩsignitus est. Hic. n. cũ ab ipsa pueritia litteris oĩbus se cõtulisset poeta insignis ⁊ orator facũdissimus euasit ac etiã oĩs pbie sinus apertus ei fuit: ⁊ cũ in eis atq; diuinis scripturis se totũ contulisset captus amore vite solitarie ad excerãda oia vitia summi põtificis ⁊ aliorꝝ patruũ ac p̃incipũ munda noꝝ benivolentiã tanq̃ alter Joãnes baptista sprevit ⁊ dimissa patria sua in Patauino agro in quãdã vallẽ clausaq; abijt ⁊ ibidẽ oẽm fere floridã iuuẽtutẽ suã: vnius villici cõtẽtus obsequio: meditando: orãdo: ⁊ scribẽdo: cõsumere voluit: tandẽ cõfectus senio in anno dñi. 1374. ibidẽ sanctã xp̃o reddidit aiaz: cuius venerabile corpus ibidẽ in sepulcbro marmoreo. 4. colũnis sustẽtato sepultũ fuit. Hũc aũt cũ igeniũ p̃ter humanũ a deo datũ fuisset p̃mus oĩq; lõgo postliminiũ fuit a quo eloquẽtie studia excitata sunt. Nec tñ cũ attigisse eloquẽtie ciceroniane florẽ dicẽdũ est: sicut nr̃is tpibus mlros ornatos videmus: qò tñ certe magis ei cuenit ex libroꝝ q̃ ingenij carẽtia. Edidit aũt bic celestis vir tam ꝓsaice q̃ metrice plurima opa: que cũ sint lepore sonãtiũ verboꝝ melliflua ⁊ sentẽtiaꝝ succo mirabili sapida potius artificio celesti q̃ humano ingenio indicanr̃ fabrefacta: sed q̃ ad manus nostras devenere hec sunt bucolicoꝝ versibus li. i. q icipit: Monice tranqllo. de vita solitaria li. i. Paucos hoies novi. de remedijs fortuitoꝝ li. i. Cũ res fortunasq;. Epistolaꝝ li. i. Si in seua piũ seruassent sydera regẽ. Aphricã etiã edidit quã Roberto regi intitulauit. Scripsit ⁊ Scipionis aphricani vitã atq; ritbimoꝝ libros plurimos materna lingua ꝓposuit multo splẽdore fulgẽtes ac ingenti suavitate redolẽtes.

¶ Frãciscus de barbarino florẽtinus poeta ⁊ canonista clarissimus vir qdẽ fidei itegerrime ⁊ morũ bonestate ac spectabili vita laudabilis cũ Petrarcha florvit: q ⁊ si sacros canones lõge magis q̃ poeticã noverit: ⁊ ipse nõnulla opuscula rbitimis vulgarib⁹ igenij sui nobilitate ⁊ põstãtia edidit: q̃ adbuc apud multos in p̃cio habenr̃: ꝓpter qò ⁊ iter egregios viros merito cõputandus est.

¶ Albricus roxiatus bergomẽsis augusti põtificiq; iuris optimus iterpres: ⁊ ipse isto tpe apud bergomũ ortus sui ciuitatẽ ⁊ alias cisalpine gallie vrbes clarissimas ea in re babitus est: cuius eminẽtissimo ac ꝓpe diuino igenio permaxime amplissima ciuiliũ põtificaliũ legum volumina sunt illustrata. Nam super toto codice ac novo veteriq; digesto: necnõ ⁊ iforciato commentarios edidit excellentes. sed ⁊ in statutis ac sexto decretaliũ tractatus cõfecit pulcherrimos. Comediã quoq; diuino volumine sup Dantẽ poetam composuisse tradunt: ⁊ quedam alia.

¶ Joannem etiã Suardum bergomensem virũ domi nobilem: sed virtutibus ⁊ legũ scientia nobiliorẽ: bisdẽ temporibus ascribunt: qui ⁊ si aliqua extantia non ediderit: in eadẽ tamen vrbe Bergomo igenio locupletiori maiori in precio babitus est.

¶ Juo natiõe brito eruditissim⁹ iurisco̅sultus ⁊ ipse p hec tpa p̃ter doctrinã ⁊ singularẽ eloquentiã q bus egregie ĩsignit⁹ erat mira etiã pietate ac misericordia in pauꝑes vtens celeberrimus habit⁹ est: q cũ amplũ haberet p̃timoniũ spem oẽm suã in deo collocãs pauꝑ⁹ ⁊ orphanoꝝ ac viduaꝝ pro viribus semp tueri voluit: pp qò ⁊ ꝺdignã laboris sui mercedẽ a dño postmodũ ꝓcepit: quo mortuo cũ crebris fulgeret miraculis iter sanctos aggregari meruit. vnde ⁊ eius festũ. 6. kal. septẽ. celebrari insuz fuit.

¶ Gregorius arriminẽsis ordinis eremitarũ divi Aug. generalis prior: acutissimus sacre theologie iterpres: bisdẽ tpibus apud Parisiũ gymnasioꝝ caput ob igenij magnitudinẽ a tota vniversitate magnas laudes ꝺmeruit: vbi cũ ei igeniũ p̃spicax esset ⁊ rez multaꝝ ⁊ q̃maxime pbie ⁊ tboologie plena esset noticia: sup p̃mũ: secũdũ: ⁊ tertiũ: ac quartũ sniaꝝ accuratissime scripsit: q̃ qdẽ lectura etiã nunc Parisiẽses vt plurimũ vtunr̃: habenr̃ ⁊ eius in epl̃as Pauli cõmentaria dignissima.

¶ Thomã de argẽtina ordinis generalẽ post predictũ creatum tempestate hac florvisse scribũt. q su per quattuor sententiarũ libris ⁊ ipse commentaria dignissima edidit: quibus scolastici in germania maxime vtunr̃ cũ plurimũ aliorꝝ scriptis prestare censeantur. Et cũ religiosissimus esset post multa

beneficia ordini collata etiã constitutiones ordinis in formam redegit.

¶ Alphonsum etiã hispalensem epm & eiusdẽ ordinis professum ac doctorẽ cũ eisdem clarusse tradũt. cuius scriptura maxime sup sententiaꝝ libris ab oĩb⁹ maximo haberĩ in pcio vbi haberi possunt.

¶ Michaelẽ de massa ipsius etiã ordinis preclarissimũ theologũ & multaꝝ artium scientissimũ atqꝫ venerabilẽ virũ: hac etiã tẽpestate nonnulli florusse tradunt. Qui preter sententiarum commentaria etiã super Matheũ de q̃tuor virtutibus cũ alijs pleriſqꝫ opusculis edidit.

¶ Joannes de bacone ordinis carmelitaruꝫ egregius sacre theologie magister: & iuris canonici doctor: per hoc ipsum tẽpus primũ apud Parisiũ: deinde in Angliã profectus ob doctrine & ingenij magnitudinẽ eminẽtissimus ac supremus inter eruditos iudicatus est.

¶ Astesanũ de Ast cisalpine gallie ciuitate ordinis minoꝝ bachalariũ oĩ doctrina excellẽtissimus: hisdẽ tẽporibus celebrẽ ac pclarissimã tam in theologia q̃ in legibus edidisse tradunt.

¶ Joannes etiã de Saxo ciusdẽ ordinis per ipsum tẽpus & ipse aliã summã in vtroqꝫ iure: licet non eiusdem precij composuit.

¶ Ludolphus alamanus ordinis cartusiensiũ vir doctrina & morũ sanctitate conspicuus: hac ipsa tempestate peroptime vitam dñi nostri Jesu xpi egregio volumine & quodã celesti artificio imo potꝰ diuina reuelatione q̃ studio fabricauit: in quo certe se ostẽdit venerabilẽ virum & oĩum rerũ tam diuinarũ q̃ humanarum: & potissimũ ipsius Jesu xpi vite prout potuit homini inesse plenissimã habuisse noticiã: alia quoqꝫ laude digna hic deuotus atqꝫ venerandus pater edidit.

¶ Andalo natione Genuẽsis ex nigroꝝ optima familia natus: astronomus qdẽ scientissimus & generosus ac venerabilis vir: Joannis bocacij in astrorũ motibus preceptor: hoc ipso tpe floruit: cuius quanta fuerit eius in oĩbus circũspectio: quãtaqꝫ morũ gravitas & modestia ac syderũ noticia ideꝫ in quintodecimo deorũ genealogie lib. optime declarat. Hã cũ vniuersum ferme peragrasset orbẽ nõ solum regulis veterũ vt plurimũ fit: astrorũ motus agnouit: sed etiã sub quocunqꝫ climate: sub quocũqꝫ oriçonte experiẽtia discursuũ certior factus visu didicit: qõ alij auditu discunt. Cuius quidẽ preclarissimi viri plurima extant in ea facultate opuscula astroꝝ celiqꝫ motus ostendentia que certe q̃tum sibi circa talia fuerint preeminentia ipsa declarant.

¶ Barlaam autẽ dicti Basilij monachũ natione calabrũ virũ omni scientia clarissimũ: & grecis lris maxime adeo eruditũ: vt imperatoꝝ & plurimoꝝ pncipũ grecoꝝ atqꝫ doctoꝝ bonum priuilegia haberet testãtia: nedũ his tẽporibus apud grecos esse: sed nedũ a multis seculis citra fuisse virũ tam ĩsigni tãqꝫ grandi scientia preditũ: quẽ nõnulla greco sermone cõposuisse tradunt: que & si quedã nõ fuerint in libros redacta ostẽderunt tamen cũ multa vidisse & optime intellexisse demonstrant.

¶ Paulus perusinus grauissimus iuris vtriusqꝫ doctor: Barlae p̃dicti singulari beniuolẽtia fũctus vir multarũ rerũ notitia doctus: p hoc tẽpus supstes existẽs inter viros pstantes annumeratus est: eo q̃ maximũ compulerit opus qõ collectionũ librũ intitulauit: in quo multa sunt ad varia spectantia. Et quicqd de dijs maxime gentiliũ non solũ apud latinos: sed apud grecos inueniri potest admirabilis Barlae predicti collegit: a quo Bocacius: vt ipse testat: multa de generatione deorum excerpsit. Hic diu custos & magister bibliothece Roberti regis Sicilie fuit.

¶ Paulus geometra florẽtinus p hoc ipũ tẽpus vniuerso occidenti ea in facultate & arismetrica atqꝫ astrologia notissimꝰ fuit: & nulli sue etatis secũdus: cui adeo ea in facultate oĩa fuere apta: vt nil apud eã illi icognitũ fuisse referat: & qõ mirabile dictu visuqꝫ fuit lõge magis quicqd de syderibꝰ aut celo lo quẽtibus etiã ppijs manibꝰ cũ instris ad hoc cõfictis occulta fide spectare volentibꝰ demonstrauit.

¶ Zotus deniqꝫ Florẽtinus pclarissimi in pictura ingenij vir: qui supioribus diebus antiq̃ lõgo tpe pingẽdi artẽ nobilissimã reddidit: hisdẽ tẽporibus cãobrẽ in pcio existẽs: cũ a Benedicto pontifice in Auinionẽ ad pingẽdũ martyrũ historias ingẽti pcio statutũ fuisset morte preuentus rem omisit.

pp. 206

6542 1343 Clemens. 6. papa pria lemouicẽsis monachus Petrus antea vocatus: hoc anno ex rothomagẽsi archiepo põtifici Bñdicto suffectꝰ sedit an. x. men. 6. & die. 8. phumanus qdẽ liberalisqꝫ & multe doctrine ac ꝓposite eloquẽtie vir: q primo põtificatꝰ anno: cũ. x. cardinales creasset: vnũ ex frĩbus suis monachũ & alterũ ex sorore nepotẽ fecit: postmodũ iubileũ quẽ Bonifaciꝰ. 8. millesimo tricẽtesimo dñi nri anno celebrauerat: & de cẽtenario in cẽtenariũ obseruãdũ declarauerat: ad qnq̃genariũ numeꝝ reduxit: q est ppie iubilei numerus. Inde ex dispositõe impij Bauarij vniuersa italia tumultuãte Luchinũ & Joãnẽ eiꝰ frẽz archiepꝫ vicecomites vicarios suos in mediolano cõfirmauit a ceteris aũt abstinuit: cũ Bauarus tridentũ petẽs italiã itraturus videret. Qui pari mõ & ipse i multis eccle terris vicarios suos impiali auctoritate ꝓstituit: vz in Viterbio Joãnẽ de vico vrbis pfectũ Baleotũ malatestã in arrimino: Antoniũ ferretanũ in anchona: Bẽtilẽ varancũ camerini: Guidonẽ pol̃tanũ rauẽne: Frãciscũ ordelaphũ forliuij & cesene: Joãnẽ mãphredũ fauentie & imole: ac alios p diuersa latine ꝓuincie loca. Clemẽs aũt põtifex quosdã cardinales ex Auinione Romã misit: q statum vrbis cõponẽtes seditiõibus sublatis Petrũ sarã colũnẽsem & Joãnẽ Vrsi filiũ senatores declarũt: ac Nicolaũ publicũ scribã ciuẽ romanũ q statũ vrbis in suã redegerat potestatẽ: & seipsuꝫ tribunũ ꝓstituerat ceperũt & in vinculis ꝓiecerũt. Quapropter timẽs põtifex ne italia flãma & ferro vasta rel̃t. Bononiã stati vicecomitibꝰ hac lege ꝓcessit: vt. 12. milia nũmũ auri singulis ãnis ecclesie Ro. per-

solucrêt ⁊ pacẽ iter oẽs ꝓstituerêt seu ꝓseruarêt: deniqꝫ cũ Barbari ⁊ Mauri ifideles vtrãqꝫ hispaniã ⁊ germaniã lacerarêt: Clemẽs hic põti. ad gerẽdũ bellũ ꝓ cos ꝑncipes ꝓpulit: q ꝓ hostes sepe ⁊ feliciter pugnauerũt: mꝫltisqꝫ eoꝝ cesis innumerabiles triũphos egerũt. Indeqꝫ cũ fedus ꝑsepe i Eduardus angloꝝ ⁊ Philippũ frãcoꝝ reges ꝓponere atẽtasset: frustra elaborauit: postremo i eiꝫ boni pastoris officio functꝰ ãno dñi. 1352. autinioni moritꝫ: ⁊ a cardinalibꝰ adhibita bẽeita funeris põpa ibidẽ sepeliꝫ

¶ Andreas dãdalus. 56. Venetoꝝ dux Bartholomeo duci hoc anno surrogatus ducauit an. xi. ⁊ mẽs. viꝫ certe sua etate magni ⁊ excelsi ꝓsilij: sed etiã ꝑ Frãciscũ petrarche testimonio lrãꝝ eruditione doctissimus ⁊ magnificẽtissimꝰ: cuius tpe cũ Cretẽses a senatu defecissent: ipse suo ꝓsilio: suaqꝫ prudẽtia potius q̃ armis rursus colla submittere coegit: nã statim classem in eos mittẽs leuibus certaminibus deuicit: ⁊ in fidẽ cõuertit: ideqꝫ Clemẽtis pontificis hortatu triginta biremes auxiliares in mauros vtrãqꝫ Hispaniã vastãtes trãsmisit: ⁊ eos multis incõmodis ⁊ cedibus humiliauit. Pugnauit deinde nauali prelio cũ Genuẽsibus: quos cũ primo cõflictu superasset: paulopost ab eisdẽ reassumptis viribus Philippo aurta coꝝ duce audacissimo fusus etiã ꝑfligatus ac lacratus fuit: quo cõflictu senatus Venetus Chiũ ĩsulã pdidit: ⁊ Euboiã vix tueri potuit. Eo nãqꝫ bello Veneti a Genuẽsibꝰ tantã occidionẽ susceperũt quantã antea vnq̃. Hic aũt cũ vrbẽ Venetã multis ⁊ pclarissimis edificijs cultiorẽ ⁊ clariorẽ reddidisset: ꝑ triẽniũ seuissima ⁊ generalis pestis eã inuasit: vt ingentẽ multitudinẽ cõsumpserit: adeo vt potius habitationes habitatoribus: q̃ habitatores eisdẽ carerent: Ex qua quidem cum ⁊ ipse defecisset apud sanctũ Marcum in baptismali capella sepultus fuit. 1343 6542

¶ Gualterus natione gallus Athenaꝝ dux appellatus: hoc anno a Roberto Sicilie rege in subsidiũ florẽtinoꝝ ꝓtra Pisanos missus tyrãnidẽ ea in vrbe Florẽtia decẽ mẽses obtinuit. Florẽtini nãqꝫ cũ Lucã vrbẽ a Mastino scaligero ⁊ pcio q̃ngẽtoꝝ miliũ ducatoꝝ emissent a Pisanis pus occupata fuit q̃ florẽtini a Scaligero ĩtromissi fuerint: ꝓpꝫ qõ etiã Pisani aduersus Florẽtinos acre bellũ susceperũt: ⁊ ꝑlio a florẽtinis ꝓtra Pisanos cõmisso: igentẽ stragẽ florẽtini a pisanis acceperũt. Quare aio fracti ad cũdẽ Mastinũ ⁊ Bononiẽses cõfugerũt: eo q̃ Robertus rex eis subsidiũ mittere non poterat. Acceptis igiẽ a Scaligero ⁊ Bononiẽsibꝰ eqtibus multis belli ducẽ Galeotũ malatestã sibi cõstituerũt: q cũ magno exercitu in Pisanũ agrũ accedẽs bellũ a Lucha pisanos diuertere ꝓpulit: ⁊ lucha nã obsidionẽ soluere fecit. Interea Robertꝰ rex hũc Gualterꝝ cũ aliq̃ eqtatu ad florẽtinos misit: q artibus exqsitis populi gratiã aucupãs malatestã tanq̃ belli ignarũ deijcere curauit: atqꝫ id effecit: vt ⁊ ipse loco sui a florẽtinis oibꝰ copijs ꝓficiscẽr: ac sic ꝑ diuisionẽ ciuiũ egit q̃ ⁊ eqtũ dux ⁊ vrbis prefectus delectus fuit: ⁊ ita plenariũ vrbis dñiuꝫ occupauit. Qui palaciũ igressus statim priores ⁊ alios vrbis magistratus deiecit: atqꝫ inde cũ quottidie multos passim iterficeret: a ciuibus tandẽ vrbe pulsus, est. Nã Angelus acceolus vrbis archiepꝰ cũ videret hois seuitiaꝫ ⁊ tyrannidẽ: statim armatos ciues in cẽpatu ad se vocauit ⁊ ad tyrãnũ cõcurrẽtes patriã ⁊ ciuitatẽ illo expulso in libertatẽ vendicauit. Attamen ipsuꝫ Gualterũ ꝓpter beneficia in vrbẽ collata incolumẽ cũ militibus ⁊ rebus suis abire voluit. Plebs vero ingrata: vt mos semꝑ fuit: nobiles suos: quoꝝ cõsilijs ⁊ armis libertatẽ consecuta fuerat cõfestim vrbe eiecit: ⁊ direptis eoꝝ bonis ac domibus euersis eos ꝑpetuo damnauit exilio.

¶ Andreas Caroli vngarie regis filius hoc anno. s. 1343. Roberto eius patruo Sicilie rege sine virili sexu defuncto: susceptꝫ Joãna ipsius Roberti regis ex filio nepte vxore post socerũ ⁊ patruũ suuꝫ Robertũ regnauit in Sicilia ⁊ Apulia an. 3. Sed ipsa Joanna post triẽniũ cognita viri sui socordia cõsentientibus eius agnatis atqꝫ hortãtibus q regnũ inhabitant Andreã ipsum maritũ ⁊ cõsobrinuꝫ suũ laqueo interire fecit: ⁊ alteri cõsobrino nupsit: videlicet Ludouico tarẽti ꝓncipi olim filio quẽ Roberti fratrẽ fuisse docuimus: cũ Ludouicus Vngarie rex ⁊ ipsius Andree frater eidẽ Joãne (vt fere baꝫ) iterfectrici ⁊ iceſtuose epistolã in hec verba trãsmisit: Joãna inordinata vita pcedẽs retẽtio potestatis in regno negleeta vindicta ⁊ excusatio subsequẽs necis viri tui ꝓbãt te fuisse participẽ ⁊ cõsortẽ: atqꝫ ita Ludouicus eius frater multoꝝ ꝑcibus ipulsus tandẽ cũ paratissimo exercitu in italiã ad vlciscẽdũ scelus venit: ⁊ ꝓmo sulmonẽses resistere ausos oppugnare cepit: eosqꝫ in potestate redactos crudelissimas cedes de eis egit: ac sic id regnũ per septẽ annos sub multis cõtẽtionibus ⁊ armis fuit.

¶ Joãna igiẽ de qua nũc est sermo: Caroli calabrie ducis filia fuit: ⁊ Roberti regis ex ꝓmogenito ipso neptis: nõ modo origine ⁊ potẽtia ac moribꝰ: sed ⁊ robustissimo ĩuictoqꝫ aio illustris femina fuit. et tã oculata in oibus extitit: vt potius fraude q̃ vllo igenio qs decipere eam potuisset: hec enim lõga nimis ⁊ cõstãs admodũ fuit: qõ satis mõstrauere in ea fortune seuiẽtis ĩsultus: in qbꝰ certe sepe multũ agitata fuit: nã in primis ptulit austeros mores cõiugum ⁊ siniſtrã famã ⁊ põtificũ minas: ac itestina regnoꝝ fratrũ discidia ⁊ plurima extera bella ac alieni criminis fugã: necnon ⁊ nobiliũ suoꝝ detractiões: ⁊ alia plurima: q̃ oia forti ptulit pectore: ⁊ tandẽ oĩa ĩuicto superauit animo. Et demũ dyademate ⁊ regno in pace adeptis statim virtute valida insurgens adeo regnũ omne seleſtoꝝ hominuꝫ purgauit ĩsultu: vt nõ solũ inopes: sed ⁊ diuites ⁊ opulẽti cantãdo die noctuqꝫ quo velint ire tute possent: ⁊ qõ maius est etiã insignes viros moribus dissolutos icõpositos ⁊ vrbanos retraxit mores. Erat. n. illi mite eloquiũ ⁊ gratissima facundia: atqꝫ familiaris humanitas: pietas: mãsuetudo: necnõ ⁊ benignitas: vt nõ regnã suis qs dicere presumeret: sed sociã. Ex qbus virtutibus oẽs illã nõ solũꝫ egregiã atqꝫ cõspicuã: sed singulare italicũ decus quoaduixit fuisse dixerunt. hec enim Auinionensem vrbem

suam Clementi pontifici vendit: ⁊ pro eius solutione feudū qđ debebat regina ro. ecclesie pōti. relaxavit. Vixit autē Joāna hec cū Ludouico rege marito secūdo. 26. annis: ex quo nullaz prolē peperit: ⁊ cū Ludouicū etiā andagauensem francoꝝ quondā regis filiū ad successionem regni adoptasset: a Carolo regio genere nato iussu Urbani pōtificis anno dñi. 1382. capta ⁊ interfecta fuit.

6543 1344 ¶ Joānes vicecomes ⁊ mediolanēsiū archiepiscopus hoc anno Luchino fratre defuncto mediolanense regnū solus obtinēs regnauit annis. xi. ⁊ mēsibus. 8. Matthеus. n. huius pater cognomēto magnus quinque genuit filios: videlicet Galeaciū: Marchū: Luchinū hunc: Joannē ⁊ Stephanū. Galeacio autē primogenito Accius filius fuit q eidē in regno successit. Eo autē sine prole defuncto cum Marcus supstes nō esset: Luchinus: vt supius patet: successit: ⁊ eo đz defuncto cū antea Stephan⁹ defecisset: hic iuregentiū in regno successit: q pncipatu inito: vt aio erat generoso igenioqz celebri: statim Galeaciū Stephani pdicti filiū ⁊ Barnabouē ipsius fratrē quos Luchinus patruus depulerat ad se redire fecit: ⁊ eos honoribus ⁊ diuitijs munificētissime erexit. Inde cū videret Galeaciū adolescentē strēnuū ⁊ belli scientia clarissimū militie sue imperatorē constituit. Qui impatoria dignitate susceptа: vt erat aio strēnuus: maxima incremēta ad veterē regni sui potentiā addidit. Unde ⁊ secūdo pncipatus sui anno per arma Bononiā vrbē opulētissimā: amplissimāqz obtinuit: quā ⁊ Ro. pōtifex cidē aliqua lege pmisit. Inde bellū cōtra Florentinos ⁊ alias Etrurie ⁊ Flāminie vrbes suscepit: ⁊ eas breui tēporis spacio aut subditas: aut sibi ingēti terroze tributarias fecit: cūqz Mastini scaligeri filiū sibi federe ⁊ amicitia cōiunxisset: in liguriā acie direxit ⁊ nō multopost Genuā: Sauonā: Naulū ⁊ reliqs maritimas vrbes pedemōtiū castris pari terroze breui regno suo adiecit. Quasobrez nō modo per italiā: verū etiā p exteras infideles qz natiōes notissimus ⁊ formidabilis Joannes hic esse cepit. Et ꝓpterea cū multi pncipū ⁊ regū legati ad cū visendi grā pueniss̄ent: ita eos comiter ⁊ perbenigne suscipiebat: vt moze augusti cesaris ex amicis amicissimos faceret. Ita. n. in cunb⁹ ⁊ subditis suis phumanissime semp vixit: vt nō modo dñm aut pōtificē: sed oiuz patrē diceres. Fuit. n. in delinquentes clemēs: erga amicos ⁊ paupes pietissim⁹ ⁊ semp liberalissimus: tandē cū hic iustissim⁹ pīsul ⁊ invictissimus pncepS ⁊ in oi vtutū genere ornatus anno dñi. 1252. octobrio mēse morte obijsset: mediolani in tēplo beate vginis Marie sacrato marmoreo ꝯenotaphio sepult⁹ fuit: vbi tale epigrāma habeꝫ.

Quā fastus: q̄ pompa leuis: q̄ gloria mundi
Sit brevis ⁊ fragilis humana potētia q̄ sit
Collige ab exēplo qui transis: perlege: differ
In speculo speculare meo lachrymabile carmē
Qui sim: qui fuerim: licet qui marmore claudar
Sāguine clarus eram vicecomes stirpe ioānis
Presul erā: pastoqz fui: baculūqz gerebam
Nomine nullus opes possidebat latius orbem
Impio tituloqz meo ī mediolāo: alis mediolanū
Urbs subiecta erat laudēses solū placētia grata
Aurea parma bona bononia pulchra cremona
Pergama magna satis lapidosis mōtibus altis
Brixia magnipotens bobiēsis terra tribusqz
Lumarū tellus nouaqz alexandria pinguis
Et vercellarum tellus atqz nouaria ⁊ alba
Ast đz cum castris pedemontis iussa subibant.
Janua que ab antiquo quondā iam cōdita iano
Dicitur ⁊ vasti narrāt gloria mundi
Et sauonēsis vas ⁊ loca plurima que nunc
Difficile est narrare in mea iussa subibant
Tuscia tota meū metuebat languida nomen
Per me obsessa fuit populo florentia plena
Bellaqz sustinuit tellus perusina superba
Et pise ⁊ sene timidū reuerentur honorem
Prestabāt: meme metuebat marchia tota
Italie partes omnes timuere ioannem
Nunc me petra tenet: saxoqz claudor in isto
Et lacerāt vermes: laniant ⁊ vndiqz corpus
Quid mihi diuitie quid alta palacia prosunt
Cum mihi sufficiat parvoqz marmore claudor.

6544 1345 ¶ Nicolaus rentij ciuis Ro. ⁊ publicus in ea vbe scriba: vt erat vir magnanimus: ⁊ ad libertatē romanā excelsi animi erectus hoc anno ad statū regiminis a Clemēte pōtifice cōstitutus mutare pro viribus volēs e capitolio vbi erat publicus scriba: Senatores eiecit: ⁊ ipse illud p arma accepit: quāobcausaz tātū benivolētie ⁊ auctoritatis apud oēs sibi ꝓparauit: vt facile quo vellet mentē ppli Ro. flecteret: q vt alios hoiuz ꝓmoneret hūc sibi acceꝑit titulū Nicolaus seuer⁹ ⁊ clemēs: libertatis: pacis: iustitieqz tribunus: ac sacre Ro. reipu. liberator: illustris: q̄ qdē verba tātā de se ⁊ admiratione ⁊ opinione cōcitant: vt oēs italie pncipes p legatos pacē ⁊ amicitiā ab eo quesierint: externe q̄z ꝓincie romanā rēpublicā reuiuisce putauerūt. Sed parū eius fucata gloria durauit: q: dū parti vni ciuiū contulit: parti alteri aduersaꝛ. vnde ⁊ repēte de patrono tyrānus est appellatus: hācobrē sibi cauēs septimo magistratus sui mēse sponte sua ⁊ oibus suis iguaris mutata veste Roma p obscurā nocte abiens in bohemiā ꝓfectus est ad Carolū Joānis regis filiū: q vbi cū recepit statim in Auinionē vinctū misit: ⁊ pōtifici dono dedit: eo aūt in carcerē a pōtifice cōiecto: pōtifex quosdā cardinales Ro. misit: q cū fractū vrbis statū cōponerent. Ipsi autē cardinales Frācisci petrarche cōsilio vsi ad tollēdas plebiū seditiones: duos senatores s. Petrū sarā colūnensem: ⁊ Joānem Ursi filiū iterato creauerunt.

¶ Marsilius eius nois. 2. Ubertini carrariēsis filius: hoc anno tertio kalēdas aprilis patre defuncto Padue vrbis sceptra suscipiens regnauit tantūmodo diebus. 4. Nā vbi cū primū regnare cōtigit: Jacobinus Ubertini patruelis cōspirationē suscitauit: ⁊ cū obtruncare fecit. Quo mortuo ipse vrbis primatū inuasit: ⁊ vt diu regnare posset quinq̄ginta ex nobilioribus laqueo necari fecit: ⁊ multos ex Carrariēsibus vrbe depulit: qui Venetias confugientes Andree duci ⁊ senatui se commisere

sedataq; seditione Carrarienses oēs Andrea duce deprecante patricij veneti creati sunt.

¶ Montiferetri regni principium.

¶ Gallasus ex nobilissima illustriq; Mōtiferetri familia natus bisdē tēporibus a Bauaro impera tore cōtra pōtificē in Vrbinū marchie anchonitane ciuitatē vicarius auctoritate imp̄iali cōstituit: t aduersus rē ecclesiasticā cōcitatur: nā vt premissum est: cū Clemens papa Luchinū vicecomitē t eiꝰ germanū in Mediolano vitiōis imperij vicariū cōtra ipsum constituisset: t ipse impator pari modo in ipsa Vrbini ciuitate: t in tota marchia ecclesie ꝓuincia multos imperij noie cōstituit vicarios. Eo q̄ hec familia t antiquitate t potētia ceteris prestare videbatur. Eo igit̄ sic cōstituto: cū oia bene t iuste ac fideliter in futurū rexerit: a pōtificibus postea cōfirmatus ipsam ciuitatem cum Eugubio vmbrie vrbe tanq̄ veri possessores eius posteri pro ecclesia Romana possederūt. Indeq; ꝓpter eorū bene merita t seruicia ecclesie Ro. collata: sigd census supioribus annis ecclesie persoluebatur Sixtus quartus pontifex circa annū dñi. 1476. eidē familie relaxauit: ac Federicū tunc dominantem ipsius ducē creauit: t auctoritate apostolica ipsum t posteros eius in perpetuū cōfirmauit.

¶ Varaneorum etiam regni principium.

¶ Gentilis autē ex celebri vetustissimaq; Varaneoꝝ familia in picentibus natus: t ipse hac tempestate modo simili quo t Gallasus a Bauaro impatore in ciuitate Camerini vicarius cōstitutus fuit: t cū noie imperij vsq; ad mortē Bauari illā possedisset. Eo mortuo t carolo in loco Bauari surrogato Gentilis ipse vrbē duobus cardinalibus legatis apostolicis resignauit. Verūtamen legatus confestim cū t reliquos in vrbibus suis vicarios ecclesie noie cōfirmauit: comaxime quia viderat illū ecclesie Ro. obsequentissimū. Cōfirmatusq; tam ipse q̄ posteri Varanei vsq; in presentē diē possidēt: quā quidē ciuitatē in protectionē suscepta ipsi illustres Varanei sua prudētia suaq; virtute cū benivolētia alioꝝ principū mirū in modū auxere: t adeo vt nūc t populi frequētia: t opibus magnis intercipiētes ciuitates primaria censeaī. Eam tū illustrē familiā maximā cedē a cōcitibus suis aliquādo sustinuisse cōpertū est: nā aliquādo a ciuibus cōspiratione suborta dum ipsi nobilissimi t clarissimi viri sacris in basilica interessent oēs tam viri q̄ pueri t infantes ad vnū vsq; fuerūt interfecti. Sed cū alig subterfugissent in regnū restitui precauētes in futurū deinceps cū ciuibus suis iustissime t clemētissime vivere: quorū virtute vniuersa ciuitas optime gubernata quiescit. Eam enim ciuitatē vetustissimaq; fuisse cognoscimus: eo q̄ ad ipsam: vt Liuius li. 9. refert: Fabij maximi fratrē quando motus etruscorū iuerat exploratum peruenisse: t multa exceptū fuisse comitatum.

Carolus eius nois. 4. Joānis regis Bobemie filius. 22. germanoꝝ impator: hoc anno iubente Clemēte pōtifice ab electoribus impator designatus impauit annis. 31. vir militarū lingua rū t litteraꝝ pitissimus: iustusq; t rectus ac timens deū: bonos diligēs: t malos sceleratosq; odio habēs: q cū iustus esset etiā nōnullas leges cōdidit que adhuc extāt: t caroline nuncupaī. Ipse enim (vt diximus) cū xp̄ianissimus esset ante imperij susceptionē Nicolaū scribā cepit: t in Aquilone vinctū ad pōti. misit. Sed t Brachinū Roberti nepotē quē Ludouicus eius germanus t Joanna ipsius Roberti neptis ad curā Neapolitani regni reliquerat: accepit t capitali supplicio affecit. et ꝓpterea vno oium cōsensu Cesar t augustus est appellatus. Solus aūt Bauarus princeps ꝓp p̄ris iniuriā illi cervicē subdere recusauit: qui statim in italiā descēdens a Jacobino carrariensi: t Mastino scaligero: Gonçagis: vicecomitibusq; ac alijs cisalpine p̄ncipibus pbenigne susceptus est: t medio lani fm morē coronā ferreā suscipiēs statim cū ingēti comitatu Pisas puenit: atq; ibidē legatos totiꝰ Etrurie obuios habuit: q dicerēt se paratos esse ipsius mādatis optēperare. Cūq; Romā tandē cū ingenti gloria puenisset a duobus cardinalibus eo ad cā rem missis coronatus est: t augustus appellatus est: quo incoronato statim oia oppida ciuitatesq; quas tyrāni multi Bauaro instigante occuparant ecclesie ro. eo mādante reddite sunt. Eos tamē vicarios pōtificis legatus in oppidis suis confirmauit: quos viderat Ro. ecclesie obsequētes: vtpote Galeotū malatestā: Guidonē polentanū in flāminia ferratēses in marchia anchonitana: Varēses in piceno. Ordelaphos autē nō obtēperantes e Cesena Forliuioq; deturbauit: quibus optime gestis Carolus in germaniā redijt: qui cum oēm ferme etatē vltro citroq; ex italia in germaniā eundo t redeūdo cōsumpsisset: tandē etate iam grādeuus saluti ꝓprie cōsulens Vincislaū filiū natu grandiorē anno dñi. 1370. cesarē faciens imperij successorē sibi delegit: ac sic cū patre filius imperauit annis octo.

¶ Ingens vapor magnitudine horribili boreali movēs regione magno aspicientiū terrore per celū hoc anno delapsus est. Et sunt qui scribāt hoc eodem anno quasdā bestiolas multiplicato numero in oriente e celo cecidisse: quarū corruptione t fetore execrabilis pestilentia subsecuta est.

¶ Pestis lugubris t miseranda hoc anno incepit: t per tres annos p totū pene orbē debachata est: que p̄mo in Asiam apud Indos ob easdē bestiolas incipiens passim p prouincias irrepens vsq; in britannos t omnes gentes adeo desevit: vt vix decimus quisq; ex millesimo homine superfuerit: t plerag; loca prorsus derelicta sunt.

¶ Judei omnes qui in germania erant his tēporibus cōbusti sunt: eo q̄ omnis regionis puteos infecisse fuerunt annixi: vt multi eorum confessi sunt.

¶ Joānes francoꝝ rex hoc anno Philippo patre defuncto frācis regnare cepit: t regnauit an. 25.

1347 6546

1348 6547

1350 6549

hic cū Eduardo angloꝝ rege bellū a patre ceptum prosequens sexto regni sui anno in pitiriēsi agro supaſ: ⁊ cum Philippo eius filio capit: ⁊ in ea quidem clade ꝓmaxima Gualterus athenarum dux: quē apud Florētinos tyrannidē exercuisse diximus: vna cum .xx. milibus gallis interfectus fuit. Verum tertio captiuitatis suę anno ipse Eduardus animi magnitudine motus Joannē ipsum cū omnibus captiuis hac cōditione liberauit ⁊ dimisit: vt nunq̄ cōtra se bellum gerere presumeret: sed non ita multo post fidefragus Joānes hic pacē rumpens Eduardum ab integro arma capere: ⁊ cū vsq; ad internitionē persequi impulit. Armatis igitur centū ⁊ quinquaginta rostratis nauibus ingentē exercitū contra Joannē in galliā duxit: ⁊ maxima clade vniuersum regnū diu affecit.

¶ Jacobinꝰ carrariēsis: quē diximus Marsiliuꝫ interfecisse: hoc eodē anno postq̄ quattuor annis in Patauio sceptra tenuisset: ⁊ ipse a Gulielmo eius ex pellice filio interficit: cuius parricidij hec causa fuit: q̄ Gulielmus cū quodā milite cōtendēs ab eodē cōtumelioſe spurius appellatus est. Qua contumelia ꝑturbatus mox vt domū regressus est patrē in secreto accersiuit: ⁊ gladio impetens cū confodit ⁊ interfecit: ac statim in templo diui patris Augustini cū sepeliri fecit. Hoc enim gestū est vt non euacuetur verbū Christi qui ait: Qui gladio ferit: gladio peribit.

¶ Forestinus de forestis Bergomēsis abauus meus vir domi nobilis: sed virtute ⁊ animi magnanimitate nobilior: hoc ipso anno post multos a Joāne vicecomite archiepiscopo ab cōsilij ⁊ ingenij magnitudine susceptos honores ⁊ dignitates ac ꝑfecturas apud Bergomū ciuitatē suam grandeuus ⁊ plenus dierū diem obijt: ⁊ ibidē in claustro beati Stephani ordinis predicatoꝝ celebri pompa sepulchro marmoreo adhuc extante sepultus est.

¶ Canē vero secundū scaligerū Mastini principis filiū hoc anno patre defuncto Verone ꝑcipatum sumpsisse tradunt: in quo quidē regno vixit annis. 42. Mastinus autē huius genitor tres legitimos genuit filios Canē. s. hunc Segnoriū ⁊ Albuinū: sed ex pellicibus multos inter quos Frignanꝰ vnus fuit vir audacissimus: qui anno quarto principatus Canis: dum ipse dñs Canis Bolçanum oppidū recreandi animi causa se cōtulisset: cōspiratione excitata vrbis dominatum ipse mox occupauit: ⁊ Canē ipsum cum fratribus exclusit. Quo viso canis: vt erat animo prestantissimo cōfestim aduantibus Philippino gonçaga ⁊ Estensibus cōgregato exercitu suo vrbem obsedit: ⁊ post multas oppidiones in die carnisprimij vrbē diu ⁊ acriter oppugnatā recepit: ⁊ cōfestim de Frignano: alijsq; seditiosis supplicium sumpsit. Verū cū postea bancobrem nimiū in ciues crudesceret: a Segnorio eius germano sequēti anno. s. 1355. die. 14. decēbris intercēptus ⁊ obtruncatus fuit. Atq; ita ipse Segnorius frater vna cū Albuino fratre cōsentiētibus ciuibus vrbis principatū sibi desumpsit.

¶ Cometes hoc anno sub Septētrione decēbrio mēse apparuit: quo extincto statim graues venetorum estus subsecuti sunt: Et celestis trabs priore ardente parte per celū labi visa est.

¶ Philippus patricius Genuēsis ex nobili ⁊ ꝑmaria vrbis familia auria nūcupata natus: summe prudētie ⁊ eloquij admirādi vir ac naualis belli peritia ilignitus: cum certe in eisdē virtutibus apud genuēses nō inueniebaſ par: bisdem tēporibus a Genuēsibus cōtra Venetos naualis belli dux ꝓficitur qui magistratu susceptō cū audisset Venetos in grecia Genuensiū classem confregisse: ⁊ decē eorū triremes captiuasse: vt erat ingētis animi vir ⁊ clarissimus impator repēte ex Genua in Greciam trajicēs: venetoꝝ classeꝫ cū igēti fragore ⁊ strepitu iuasit: ⁊ vniuersaꝫ cū maxiª hostiū occidiōe disrupit ⁊ dissipauit. Quibꝰ gestis cuestigio chyū ilulā venetis parētē iuasit ⁊ illā cū vrbe vi cepit. Inde ad Nicropontē insulā trajiciens ipsaꝫ ⁊ direptiōibus ⁊ incēdijs plurimū afflixit. Beniqꝫ cū igēti boiuꝫ ⁊ rerum preda Genuā reuersus de captiuitate hostiū pulchrū egit triumphum.

¶ Ludouicus Philippi tarētinoꝝ principis filius ⁊ Joāne Roberti sicilie regis neptis maritª: hoc anno postq̄ cōtra Ludouicū cōsobrinū Ungarie regē Apulie regnū obtinuit: regnauit annis. 16. regio suscepto mox pace cū Ungaro renouauit. Joanna autē in benivolētie signū Auinionēsem vrbeꝫ que sui patrimonij ciuitas erat Clemēti pontifici venalē obtulit: quā libentissime pontifex acceptans eam precij ꝑmutatione soluit: nam tantūdē regina ipsa ro. ecclesie ex feudo regni Apulie pontifici debebat: quātum ipsa auinionensis ciuitas valebat.

¶ Celestis flāma post solis occasum hoc anno iter cephirū atq; austrū latissime excrescens terribile quoꝫ ostētans incēdiū: tandē cū magno murmure e celo ruit. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Gerardum senensem sacri ordinis eremitaꝝ diui Augu. sacrarum litterarū clarissimum interpretem hac ipsa tēpestate admodū senem obijsse tradunt: virū vtiq; ingenij eminētissimi ⁊ beati Egidij Ro. imitatorē precipuū: qui cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiarum acutissime scripsit: deinde tractatus de prescriptionibus ⁊ de vsucapionibus: ⁊ de vsuris: ⁊ de montibus florētinoꝝ ceterisq; cōtractibus opuscula edidit: quibus diuus Bernardinus cōterraneus suus in tractatu suo restitutionum plurimū vsus est. Hunc etiā tractatum Joānes andree eius cōtēporaneus multis in locis ⁊ maxime Decretalibus plurimum cōmendat ⁊ allegat.

¶ Gerardus item eius ordinis ⁊ doctrine professor: patria Bergomēsis: ⁊ Sauonēsis epūs: hisdem temporibus in precio existens populo suo peste laborāti: vt bonū decet episcopum magis prodesse admissus est q̄ preesse: qui cū pontificij iuris edoctus esset in sexto decretaliū in. c. de reli. do. multa commentatus est. Sed ⁊ alia multa in laudē sue religionis lucē deduxit: vnde ⁊ magistrū sententiaꝝ non

insule

insulse cōmentatus est. Super epistolā etiā ad hebreos scripsit: t sup cantica canticorū mirabilē expositionē fecit: cōnectēs Paulū apostolū Salomonē: t nouū testamētū veteri: cuius principiū est: alc vue cherubin: quodlibeta etiā duo Parisij disputauit: atq; alia multa edidit opuscula: monasteriū deinde diui Augusti. Sanone: quod extra vrbē erat sua impensa prope reduxit. In cuius deinde instauratione t ampliatione t nos per sex annos plurimo sudore laborauim⁹. Mortens deniq; nō sine sanctitatis nomine Bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se structo sepelitur.

¶ Guilielm⁹ patria cremonēsis ipsi⁹ eremitaꝝ ordinis generalis prior: t postmodū Nouarie vbis epūs: t ipse hec ipsa tpa tū doctrina celebri tū morū sanctitate: tūq; eloquentia plurimum decorauit. is nāq; postea q̄. 16. annis generalat⁹ officiū pptime exercuisset a Clemente pōti. pp ipsius excellētiam t multarū rerū cognitionē nouariensis ecclesie epūs designat⁹ fuit: in quo gdē pōtificatu beatū patrem Augu. imitatur⁹. 12. sui ordinis fratres secū habere voluit: cū ḡbus sacra faciens canonicas horas nocturnas pariter t diurnas quottidie vigili cura psoluebat. Deinde in suo epatu multa edificia vetustate collapsa restituit t cultiora reddidit: t castellū in predijs epatus maxima ipensa pdidit. Diui autē patris Aug. corp⁹ a Joāne. 22. cū maxima pulegij progatiua obtinuit vbi t locū celeberrimū vna cū sepulchro marmoreo toto mūdo celeberrimo pstrucre fecit: sed t pcentū cremonensem ac nouariēsez maxima impensa auxit t infinita propemodum beneficia ordini ptulit.

¶ Antoni⁹ pterea Rāphegulus natione genuēsis ei⁹ ordinis theolog⁹ t declamator sui seculi celeberrim⁹: ēt ipse hec tpa pdicādo docēdo monēdo t castigando clariora reddidit: q t xp̄ianis populis ad bene beateq; viuēdū verbo pariter t exēplo quoadiuxit incessanter viā optime ostendit. Ei⁹ aūt pluri ma in declamationibus extant adhuc opuscula quibus predicatores plurimum vti consueuerant.

¶ Bonomin⁹ bergomensis medicus ex Clusono oppido oriund⁹ per hoc tempus diuina quadam medendi disciplina illustratus oēs sui temporis medicos excelluit: ac quedam in medicina obscura multis questionibus explanauit: t tractatum quendam de venenis composuit.

¶ Thomas florentinus medicus Bini quondam medici fili⁹: hisdē temporib⁹ nō iferiori ingenio fama patri subsecutus etiam de arte medendi summā pulcherrimā post se reliquit.

¶ Bartol⁹ Saxoferrate⁹ iurecōsultoꝝ supiorib⁹ seculi pceps: t eiusdē ꝓfessionis copiosissimus explanator: Cyni t Jacobi botbigarij doctoꝝ discipul⁹: auditor: his quoq; tpib⁹ vniuerso mundo ea in doctrina admirabilis fuit: q t p ceteris legū iterpretib⁹ in digesto nouo t veteri ac infortiato: necnō t in rdigo legū codicib⁹ pclarissima edidit cōmentaria: quoꝝ celebritate atq; prestantia ipse vulgatissimus habitus est. Scripsit t Tyberiadis tractatū: ac aliū de guelphis t gibellinis. Feruntur etiā eius preclara ꝓsiliorum volumina. Obijt aūt anno dñi. 1355. etatis vero quinquagesimosexto.

¶ Franciscus Tygrini patria pisan⁹ iurisconsultus per hoc ipsum tp̄s t scientia t vite sanctimonia a plurib⁹ laudatur: qui t ipse nonnulla in legibus cōmentariola scripta mandauit.

¶ Franciscus quoq; albergot⁹ natione aretin⁹ solidus legū doctor: t explanator Bartoli amicissimus t familiaris ac imitator: per hec ipsa tēpora quedam extantia composuit.

Innocēti⁹ eius nois. 6. papa: patria lemonicēsis: Stepban⁹ antea vocat⁹: iuris vtriusq; cōsultissim⁹: hoc anno in kal. Decēbris Clemēti pōti. surrogat⁹ sedit annis. x. integerrime vite magneq; ꝓstātie t seueritatis vir: qui ecclesiastica beneficia nō nisi religiosissimis t doctis viris vnq; ꝓcedere voluit. Qui inito pōtificatu statim sub anathematis pena oibus epīs t reliquis ꝓlatis mādauit vt ad sua beneficia ꝓficiscerent. Ipse aūt vt ceteris esset exēplo ꝓfestim ipensam domesticā minuit: t familiā suā viroꝝ vtiq; ꝓbatissimorū ad honestū numerū redigens: t vt id cardinales facerent edicto acerrimo mandauit. Auditoribus preterea sacri palacij salaria ꝓstituit ne muneribus cogerent edicto acerrimo mandauit. Auditoribus preterea sacri palacij salaria ꝓstituit ne muneribus cogerent rūpi ob inopiam possent. Hic in victu suo parcus fuit: sed in bellico sumptu largissimus habitus est. Huius vero suasione t prudentia iter genuēses t venetos deniq; fedus initiū est. Multaq; ecclesie ditionis oppida t loca a tyrānis iādiu occupata p Egidiū legatū repetijt. Ac iter pisanos t florētinos pacē cōposuit: atq; tumultuāte Roma ciuitate in creādis senatorib⁹ eoꝝ discordiam optime sedauit: atq; ab eisdē obtinuit vt senatorē ipse externū mittere posset. Et quinquagesimonono dñi nostri Jesu xp̄i anno supra millesimū tricētesimū Raymūdū de gēte ptolomea senensem pmū externoꝝ senatoꝝ Romā misit: q p annū senatoriū mun⁹ gessit. Et post eū Ludouicū de Rotha pisanū t vngarū saxo ferratensem: q semestrē vterq; senatū habuit. postea Thomā spoletanū q per annum gessit. At cuius anni finē exorto tumultu creati sunt septē reipub. reformatore q senatus potestatem gesserūt. Ad hs deponēdos Hugonē lusignanū Cypri regē ab expeditione in turcos ducta reuersus senatorē misit. Et post eū Paul⁹ Argēti comes capelli spoletani senatoriā gessit. Cōstituerat aūt classem maiorē in turcos mittere sed multis animi pturbationib⁹ afflictus destitit: ḡbus malis anno pontificatus sui xp̄o mortuus est t in monasterio diui Andree cartusiensiū ordinis: quod ipse extra Auinionem propijs impensis extruxerat t dotauerat: sepultus est. ꝑꝑ. 207 1353 6552

¶ Marin⁹ faleran⁹ hui⁹ nois tertius: q nquagesimusseptim⁹ Venetoꝝ dux: Andree dandulo duci hoc anno suffectus ducauit menses. 7. t dies. 6. Vir qdē ambitiosus t malign⁹: q dū sibi vniuersam rēpublicam vsurpare licētia q̄situisset: a senatu deprehensus t capt⁹ atq; ꝓiectus apud palacij scalam vniuerso spectante populo secuti percutitur: t dignum malorum suoꝝ exitum obtinuit. Atq; cum co 1354 6553

nonnulli plebei complices: vt Saplicida calderarius: et Bertucifredus: ac quidā alij quos oēs in patibulo appendere fecerunt. Huius autem corpus apud predicatores sepultum fuit.

6554 1355 ¶ Joānes aūt Gradenico admodū senex post mortē Marini bonor oiuz suffragijs. 58. Venetor dux suffectus ducauit anno. i. et mē. 3. vir certe sapientissimus: et diuinarū humanarumqz litterarū ac iuris appme erudit⁹: atqz tāto magistratu dignissim⁹: q pulsis et sopitis seditionib⁹ rēpu. optime pro tpe gubernauit. verū cū multi seditiosi ad Ludouicū Ungarie regē ex vrbe Veneta profugissent illū ipulerūt: qp cū qdraginta armatorz milibus pro obtinēdo Tarusio ptra senatū duceret: q in agro Tarusiano cū ipsis seditiosis venies vrbē et agrū incēdijs et direptionib⁹ plurimū lacerauit. Quāobrē respub. Veneta int⁹ et extra admodū pquassata fuit. Hos aūt cū Innocētius pōti. ad pacē diu reducere tētasset: frustra laborauit. Beniqz et hic cū maximo reipub. detrimēto deficiēs apō fratres minores sepelitur.

6555 1356 ¶ Bernabos et Galeaci⁹ vicecomites Stephani filij: hoc anno Joanne archiepō patruo defuncto in Mediolanēsi regno ambo successerūt: q pincipatu suscepto statim cū venetis: aliisqz socijs ciuitatibus fedus pcusserūt. Sz paulopost cū sola Genua maritima ab eis defecisset: et stati e Bononia legati suggestione subsecuta ē: quā cū Bernabos recuperādi causa bello pmere cepisset: et ipsaz durissima obsidione vrgeret: legat⁹ apostolic⁹ q erat cisterciensis ordinis abbas: pfestim in societatē belli accitis Philippino Gonçaga et Cane Scaligero: alijsqz plurimis ditionis sue vicarijs ad diuertēdū bellum in Brixianos duxit. Sz Bernabos brixianor piculo pmot⁹ relicta Bononia et regio in hostē pficisci tur: et apud Mōtemclarū agri ipsi⁹ brixiani oppidū inimicū adorif: a qb⁹ stati fusus et fugat⁹ cū pauc⁹ is Brixiā se ptulit: et ab inimico psecut⁹ ibidē vix memb⁹ ab eo se tutari potuit. Hoc statīb⁹ reb⁹ mor Galeaci⁹ ei⁹ german⁹ mortē obijt: et filiā vnicā ex Blanca Sabaudiani principis filia susceptū noie Joānē Galeacīū post se heredē reliquit. Rebusqz ecclesie sopitis: et Bononia omissa cū creuisset Joānes Galeaci⁹ cū patruo Bernaboue regnū diuisit: in qua qdē partitione pmo Bernaboui Placētia: Parma: Cremona: Laudū: Crema: Brixia: Bergomū: et Comū cū dimidio Mediolano obuenit. Joāni Galeacio marte vero Papia: Berdona: Bobiū: Alexādria: Nouaria: Vercelle: ceteregz ciuitates ad alpes verse cū reliq Mediolani medietate obuenere. Bernabos aūt tanq etate maior Mediolani regni sui sedē posuit. Galeaci⁹ vo Papie cōmorari statuit. Atqz eo modo ābo regnauerūt ānis .26. in gb⁹ maxime simultates et odia: vt fit: inter eos exarsere. Tādē cū Galeaci⁹ ad firmādā pacem ppetuā cū patruo Catherinā ei⁹ psobrinā Bernabouis filiā duxisset vxorē: et ab ea didicisset mītas ei mortis īsidias a socero Bernaboue fuisse ītētas: ipse ad pcauēda mala āno dñi. 1382. patruū Bernabouē dolo cōprehēdit: et in triciana arce munitissima ppetuo carceri mācipauit vbi paulopost animi dolore egritudine ptracta vitā cū morte pmutauit: relictis post se multis filijs ex carrariēsi vxore susceptis: qz pm⁹ Carol⁹ fuit: q sublato pre ad arminiacū pncipē se ptulit vbi Joānē noīe picenū genuit. Joānes qz galeaci⁹ bernaboue capto oē regnū mediolanēse sibi subiecit: et oēs bernabo. filios e regno

¶ Joānes delphin⁹. 59. Venetor dux Joāni gradenico success⁹ ducauit an. 5. et mē. 3. hic (depulit. vir prudētissim⁹ habit⁹ cū apud Tarusiū ō oēs cāpi puisor existeret ex senatusconsulto dux creat⁹ sub ducali bireto et vexillo Venetias stati pcessit: q mox ab vngaro pacē expostulās cū ab ipso pbumanissime ipetrauit: q timore liberat⁹ mox ptra genuēses cū iperatore pstātinopolitano fed⁹ injt: et ingenti classe cōparata eucstigio genuēses iter Cōstātinopolim et calchidinē adoriunt genuensib⁹ inic aduersante vēto: cū qb⁹ a vespera vsq dici vsqz ad alterā die hyemalis tpis pugnauerūt. Hos tū genuēses cū turpissima fuga et īgēti cede supauere. Dux aūt tātā genuēsib⁹ cladē illatā inic aio ferēs rcitegrare classez cū catbelanis disposuit: ac sic ad recupandā vexationē sequenti āno nō lōge a Corsica īsula p Nicolaū pisanū genuēsiū classez ītercepit: et coz triremes qdraginta viris onustas demersit: et maximū genuēsib⁹ malū itulit. Tādē et hic Joānes strēnuus pnceps postēp hec et alia pclara facinora tum ō vngaros: tūqz ptra genuēses strēnue gessisset vita funct⁹ apō ꝓdicatores in maiori capella sepelit.

¶ Belge gētes ferocissime germanie fines his dieb⁹ ingressi nō lōge a flumine rheno centum milia bragmāzanor populor superant: et treuerēsez et aquisgranū et alias precipuas coz ciuitates capiūt.

¶ Terremotus maximi adeo in hispania hoc āno fuerunt: et presertim Sibilie et Cordube vt maxima earum vrbiū edificia corruerint: et ingentē hominum multitudine oppresserint.

6556 1357 ¶ Egidi⁹ hispalēsis epūs et Sabin⁹ cardinalis ex clarissima et nobilissima hispaniaz gente carili natus: his tpib⁹ ob res strēnue gestas apud Innocētiū aliosqz pōtifices summos maximo in pcio habitus ē: cui⁹ virtute etiā pfisus Innocēti⁹ etiā pōtifex ex Auinione legatū in italiā ptra multos tyrānos et ecclesie rebelles cōprimendos ex fratrū cardinaliū psensu cū omni apparatu misit. Qui Romā veniens: et coronato Carolo ei⁹ auxilio breui oia oppida et vrbes: qui instigante Bauaro in Flāminia in Marchia: ac patrimonio tyrāni occupauerāt: recepit. Attamē eos vicarios in oppidis pfirmauit quos viderat ecclesie Romane fore obsequētes. Pacata hoc modo Flāminia: et pulsis Ordelaphis: Egidi⁹ Forlinio delectat⁹ ibidē ecclesie erariū et sue legationis sedē pstituit: vbi et pstitutiones quasdā cōposuit: quibus adhuc ipsa vtit puincia. Cumqz oēm pacasset italiā: cunctosqz puinciarū populos ad officiū pōtificis redegisset: necnō et multas arces edificasset in galliā: successore habito reuersus ē. Innocētio deide mortuo Urban⁹ pōtifex ei⁹ successor iterato ad tuēdā ecclesiasticā libertatē ipsum Egidiū cū sūma potestate in italiā misit. Qui pōtifici obtēperās cū in italiā venisset Canē scaligerū

Ppilippinum

Philippinum Gonçagam: Nicolaum Estêsem: & Franciscũ carrariũ statim ad ecclesie fœdera cõtra Bernabouẽ & reliquos vicecomites traxit. Qui oês conuenti aduersus Bernabouẽ regiũ lepidi de mãtuano & Azzurinũ de ferrariensi ac Bononiã agitãtẽ bellũ gererẽt. Accidit q̃ tũc Bernabouẽ superari: multosq̃ suoꝝ capi: inter quos fuere Ludouic⁹ vicecomes Bernabouis ipsi⁹ ex pellice fili⁹: Andreas populus Bononie pulsus: Symbaldus ordelaphi⁹: Paulus mirãdulan⁹: Guido foliane⁹: Ego corrigiensis: Huiusmodi caualcabos cremonẽsis in manu saucius vix aufugere potuit: ac sic legatus ipse totum vicecomitũ statũ in ꝓfuso posuit: adeo vt de ipso actũ esse videretur. permoti aũt vicecomitum calamitate Francie & Cypri reges legatos ad Egidiũ Celsene tũc manẽtẽ miserũt oratũ: vt pacẽ vicecomitib⁹ ꝑcederet. Quoruꝝ precibus permotus legatus: vocatis ad se belli socijs ipsis ꝓsentientibus pacẽ vicecomitibus reddidit. Cuius rei causa multi qui ab ecclesia discesserãt: statim Egidio deditionem fecere. Beniq̃ cũ Urban⁹ põtifex ex Quintione Romã venisset Egidi⁹ rationem administrate reipub. ei reddidit: & mox legatione cessit: q cũ põtifice ex Comeeto in lateranũ associasset. Inde Egidius Viterbiũ geturus redijt: vbi tertio mense post diẽ obijt: & Assisiũ ei⁹ venerabile cor⁹ delatum in diui Frãcisci basilica honorifice sepultum fuit in tumulo a se dum viueret condito.

¶ Nicolaus estẽsis eius nois secũdus magnifici dñi Obiçonis viri potentissimi fili⁹: hoc anno: vt aũt: patri vna cũ Alberto fratre in regno Ferrarie & Mutine succedẽs regnauit cũ ipso annos fere .35. vir certe eloquẽtissim⁹ & multa clemẽtia ac liberalitate insignit⁹: q̃ lz de hostib⁹ multos celebrauerit triũphos: tãta tamẽ claruit egritate & modestia atq̃ ꝓstãtia vt nunq̃ vel ꝓsperis successib⁹ insolesceret: vel aduersis frãgeret: de quo certe iuxta sui nois interꝓtationẽ dicere possum⁹: q̃ Nicola⁹ victor laudabilis iterpretat: qõ ipse bene ostẽdit: qa oĩbus in reb⁹ semp victor extitit: & non modo ꝓtra extraneos hostes: verũ etiã ꝓtra ipsa sua peccata: vt vitia ꝓfligauit: & de eis triũphauit. ac etiã ꝓfessimũ ꝓ tuẽda ecclesiastica libertate & facultate plurimũ laborauit & depugnauit: & q̃maxime ꝓtra Bernabouem vicecomitẽ plurima gessit bella: de q̃bus semp victoriã obtinuit. Et ꝑmo: vt dictũ est: illud apud Aldõ temelarũ agri brixiẽsis oppidũ turpiter fudit & ꝓfligauit: aliaq̃ vice victũ & saucium aufugere coegit multis e suis captis. Eãobrẽ multis cumulatis diuitijs Fauẽtiã vrbẽ ab Hancuth imperatore gallo vigintimilib⁹ nũmũ auri emit. Inde vt ipsam ciuitatẽ facili⁹ ꝓtinere posset: ab eodẽ etiã Bagnacauallũ noui nois castellũ emit: quã tamẽ haud multopost Austorgio Mãphredo cã proditione adipiscente amisit. Hic ipse multa beneficia ciuitati Ferrarie ꝓtulit: & multis edificijs clariorem reddidit: qui cum nullũ superstitem filium suum post reliquisset: Nicolaum Alberti fratris filiũ successorẽ habuit. 1359 6558

¶ Paganus genuensis ex primaria ac preclarissima vrbis familia Auria nat⁹: vir reb⁹ bello gestis clarissimus: & cũ omni antiquitate cõparandus: quẽ certe genuẽses Alteũ Themistoclẽ grecũ in patria sua merito appellare possunt: hoc anno a genuẽsib⁹ classis imperator deligitur: qui audiens imperatorẽ grecũ: regẽq̃ aragonũ: ac venetos ꝓtra genuenses ꝓspirasse: & ꝓtra eos classem pmaximam cõparasse & in eã quantas potuerãt copias ꝓgregasse: & cũ eis aduersus genuẽses surrexisse. Ipse: vt erat animo itrepidus magnã virtutis sue dedit experiẽtiã. Nã cũ sexaginta tantũ triremibus tantam classem inter Cõstãtinopolim & Calchidinẽ seu Calcedonẽ: aduersante sibi etiã vento intrepid⁹ cuꝝ ingenti & prestãti animo expectauit: & oês eoꝝ impet⁹ sustinuit: & lz hostes potentiores: & multo plures licet ventũ ꝓtrariũ: licetq̃ mare infestũ haberet: ꝓtra eos tamẽ magnanim⁹ hic & semper memorand⁹ iperator a vespera diei vsq̃ mane byemali etiã tempore pugnã sustinuit: & de eis tandẽ victoriam cuꝝ ingenti cede obtinuit. In qua greci fugiẽtes veneti & cathelani maximã cedẽ & ꝓfusionẽ sustinuerunt prefecto cathelanoꝝ occiso. Sequenti aũt anno cũ veneti & cathelani in scio Pagano apud Corsicã insulã genuẽses aggressi fuissent: & quadraginta coꝝ triremes hominum plenas cepissent ac dimersissent: Pagan⁹ hoc audiens: tantãq̃ suoꝝ cladẽ nõ sustinens ab itegra maximam etiam sibi comparauit classem: & in greciam statim traijciens apud sapientiã peloponẽsi promontoriuꝝ Venetos aggrediens eos mira felicitate superauit ac profligauit: ac Nicholaum pisanum eorum classis prefectũ cũ quinque milibus captum Genuam cũ multis triremibus & diuitijs innumerabilibus sub triumpho perduxit. Ac sic nõ solũ patrie: sed & grecie totius salus hic victoriosissimus imperator quoadiuxit extitit: & non modo que dixim⁹: sed & alia innumerabilia facinora strenue gessit: que in annalibus Genuensium optime & diffuse habentur: pro quibus immortalem & eternam consecutus est gloriam. Nã velut alter Themistocles iste de instantibus quibuscunq̃ verissime iudicabat: & de futuris q̃ callidissime conijciebat. 1360 6559

¶ Laurentius celsius sexagesimus Venetorum dux: Joanni predicto duci hoc anno suffect⁹ ducauit annis quattuor: vir etiam naualis belli insignis: qui & ipse multa in classico bello strenue gessit: q cum classis prefectus esset: & non longe ab vrbe ꝓsisteret: absens omnium consensu dux electus fuit: q sua sapientia: licet incõmoda a genuensibus pertulisset: non minora & ipse bisdem itulit damna. Adoriens deniq̃ cum multo reipublice incõmoda apud sanctam Mariã celestinorum sepellitur. Ac sic nunc tertiodecimo huic libro finem imponemus: quum ea que sequuntur propter nouas religiones: & maximas scismatum perturbationes longam exigant orationem. 1361 6560

¶ Fratris Jacobi ꝑbilippi Bergomẽsis ordinis fratrũ eremitarum diui Augustini in oĩmoda historia nouissime congesta: chronicha ꝓ supplemẽtum appellata: Liber q̃rtusdecimus feliciter incipit.

ꝑꝑ. 208.

6562 1363 VRbanus eius nois quintus papa: patria lemocinensis monachus sancti Benedicti: Bulielmꝰ antea vocatus: sanctiqꝫ Victoris apud Massiliã abbas: tũc apud vicecomites in italiã legatus degẽs Innocẽtio hoc anno suffectꝰ sedit annis. 8. ⁊ mẽs. 5. Decretoꝝ doctor ⁊ singularis virtutis ac vite sanctissime vir: q̃ pontificatu suscepto ad tuendã libertatẽ ecclesiasticã ⁊ ipse animũ adiecit: ⁊ Egidiũ hispanũ: sicut dictũ est: iterato cum maxima auctoritate legatũ in italiã misit: q̃ Bernabouẽ vicecomitẽ devicit: ⁊ oĩa in pace redegit. quibꝰ gestis ipse pontifex quinto pontificat⁹ sui anno Romã venit: vbi ⁊ multas edes: tũ ibi: tũqꝫ Viterbij: ⁊ in montefiascone ꝓstruxit: ibidem etiã apostoloꝝ capita diu quesita tandẽ apud sanctas sanctorũ iuenit: ⁊ locellis argenteis ꝓdens in lateranensi basilica apud ipsꝰ maius altare cum magna veneratione presente populo collocauit. Desiderat. n. in honore esse ꝓpter hoium ignorãtiã. Crucẽ etiã ꝓtra turcos ꝑdicari iussit. Ad hunc. n. beata Brigida Suetia pncipissa a xp̃o premonita Romam venit: cui regulã ab ea ceptã ꝓfirmauit. Insuper ⁊ Joãnem Waucuth e Ro. recessur⁹ anglicis copijs tandẽ prefecit: quas. s. Egidiꝰ in italia ꝓseruauerat ⁊ cũ Bononie sub legato romãdiole reliqt: ⁊ bis gestis cũ in gallijs reuersus fuisset apꝺ Massiliã defecit.

6563 1364 ¶ Pisani qui superiori anno cõtra florentinos bellũ sumpserũt: hoc anno a florentinis Malcoto Malatesta duce adeo terribili ꝓflictu fusi ac ꝓfligati sunt: vt ad spectaculũ florẽtini populi mille pisanorũ Florentiã in currib⁹ iportati sint: ⁊ ꝑ vniuersaꝫ vrbẽ ignominiose vecti sunt. Quãobrẽ pisani in gãba curtos coꝝ ciues prepotentes omne crimen retruserũt: q̃ pecunias reipu. subtractas militib⁹ nõ ꝓsoluissent. Et ideirco Joannẽ Angelum exulem Bernabonis amicum reuocarunt: qui veniens Gamba curtos ciuitate expulit: ⁊ ciuitatẽ omnẽ breui in suam potestatem redegit. pontifex tamen postea inter Pisanos ⁊ Florentinos pacem composuit.

6564 1365 ¶ Marcus Cornelꝰ. 61. Venetoꝝ dux post Laurentiũ ducẽ factꝰ ducauit annis. 3. vir certe eruditus ⁊ oĩum sue etatis eloquentissimus. cãobrẽ a senatu persepe legatꝰ ⁊ orator emittebatur: ⁊ dũ aliq̃do apud Carolũ Cesarẽ legatione fungeret: cõperta hominis eloquentia equestri dignitate insignit. Hic itaqꝫ magistratu inito: bellum ꝓtra vngaros tãdiu sopitum excitauit: ⁊ optime gessit: ⁊ rẽ suã pub. p id tẽpus conseruauit. Moriens tandẽ in maiori capella fratrum predicatorum sepeliri iubet.

6565 1366 ¶ Nicolaus aciolus eques florentin⁹ vir strẽnuus ⁊ in reb⁹ gerẽdis sapientissimꝰ: hoc anno in Apulie regno Joanne regine noie gubernator existens anno etatis sue quinquagesimosexto Neapoli moritur. Quo mortuo nonnulli tumultus in ipso regno ⁊ prouincia exoriri ceperunt.

¶ Ordinis sancte Brigide initium.

6566 1367 ¶ Brigida virgo xp̃i deuotissima natione germana: Suetie ꝓuincie ꝓnceps ⁊ dña: hoc anno spũ diuino ipulsa: cũ nouã religionẽ monasteriorũ duplicium: videlicet viroꝝ ⁊ mulierũ excitasset ⁊ instituisset ad Urbanũ pontificẽ pro huiusmodi religionis ꝓfirmatione ac deuotiõis causa ex ꝓuincia seu regno suo cũ magno religioso ac honestissimo comitatu Romam venit: a quo benignissime excepta ob eius sanctitatẽ atqꝫ ꝓphetiã pontifex ipse regulã sibi a deo dictatã libẽtissime ꝓfirmauit. Huiusce tũ religionis pm⁹ auctorẽ ⁊ institutorẽ diuũ Basiliũ eꝫ in greciã fuisse dicũt. Quã quidẽ religionẽ Brigida spũ sancto ispirata hoc modo istaurare ⁊ renouare visa ẽ: vt. s. viroꝝ edificia cõnexa haberẽtur. Habitationes tũ ita seiũcte: vt de vna ad aliã nisi vrgẽte necessitate trãsire posset. Eoꝝ tamẽ basilicã censuit cẽ cõmunẽ: ita vt fratres in iferiori pte: sorores vero seorsum in supiori officium expoluerẽt: quoꝝ plane monasteriorũ pncipalẽ curã abbatisse esse voluit. Fratrib⁹ tãtũmodo diuina mysteria assignauit: q̃ vn⁹ esset q̃ ꝓfessor aut prior appellaret: ⁊ alijs preesse decreuit. Ea quippe monasteria: possessiones ⁊ ꝓuent⁹ habere statuit ad fratrũ ⁊ sororũ sustẽtationem: quoꝝ oĩum victus ⁊ vestit⁹ abbatissaꝫ spectare decreuit. Nec huiusmodi fratres aut sorores monasteriũ egredi presumerent: nisi magna ⁊ cuidẽti necessitate: ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etia fratres ac sorores per epos ꝓsecrari iussit. Hi autẽ religiosi ⁊ tã femine q̃ mares griseis vestimẽtis vti inbent cũ clamyde nibilomin⁹ grisea cũ rubea cruce desuper earnib⁹ vtũtur: ⁊ nibilominus diui patris nostri Augustini regulã ꝓfitent: additis Brigide sancte ꝓstitutionib⁹: Et tã in fratrib⁹ q̃ in sororib⁹ certũ assignauit numerũ. Que oĩa ipsa sanctissima virgo Brigida a deo sibi reuelata ⁊ dictata cõfessa est. Quãobrẽ ipse Urbanus ponti. ⁊ reliqui summi pontifices plures eandẽ regulã auctoritate apostolica speciali priuilegio approbatã ⁊ ꝓfirmatã esse voluit. Hec. n. ꝓphetico dono plurimũ claruit. Nonnulla de futuris predixit: ⁊ q̃maxime tanq̃ Daniel ꝓpheta de quibusdam regnis ꝓsumandis que oĩa scripto mãdauit: ⁊ apud multos in precio habetur. Apud italiã autẽ huiusmodi religionis pauca habentur monasteria. In Suetia quidẽ ⁊ germania magna quidẽ ⁊ plurima ac opulentissima esse ferũtur. bi sane religiosi secularium ꝓfessiones aliorum more audiũt.

¶ Ordo Jniesuatorum.

¶ Ordo Jniesuatorũ fratrũ Urbano isto ꝓsulãte apud Senã etrurie vrbẽ initiũ sumpsit. Hi ꝑmo nanq̃ turmatim per domos singulari habitu iduti religiosorũ more cũ ingẽti charitate ⁊ amplici quadã religiositate in sudore ⁊ labore manuũ suaꝝ in vnũ viuere ⁊ deo seruire ceperũt. Quos quũ summus idẽ pontifex ad se Romã vocasset: eoꝝ quidẽ viuẽdi modũ plurimũ approbauit: ⁊ a se laudatos cũ tunica alba: ⁊ caputio cõtẽptibili sibi pro habitu datis abire pmisit: ⁊ ad eoꝝ protectionẽ cõfestim

nepotem

nepotem suū virū grauissimū ⁊ religiosissimū in ꝓtectorem assignauit. Qui ⁊ ipse mox ad honestandū religionis habitū auctoritate sibi ꝓcessa gryseā clamidē desup deferendā sine calciamētis contulit atq; eos ⁊ gratijs ⁊ priuilegijs plurimis cōmunit:⁊ per ꝑuilegiū speciale illos clericos apostolicos nuncupauit. Nūc aūt plurimū multiplicati:⁊ per oēs ferme Italie ciuitates diffusi beni ꝑcj ⁊ optime vite habentur.

¶ Ordo canonicoꝝ regulariū.

¶ Ordo itē nou⁹ canonicoꝝ regulariū q vulgariter scopetini nūcupati etiā in senensi agro loco sancti saluatoris ꝑ hec tpa a venerabilib⁹ religiosis ⁊ patrib⁹ Stephano videlicet ⁊ Jacobo Andrea natione senensib⁹ ordinis eremitaꝝ diui Augustini initium sumpsit:⁊ breui magno in precio creuit. Qui qdē ordo ꝯgregatio sancti Saluatoris appellata fuit. Quā quidē ꝯgregationē postea Gregorius vndecim⁹ huiꝰ Urbani successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumeranit. Hi plane religiosissimi viri inter ceteros existūt:q ob memoriā reuerentiāq; sue prime religionis ⁊ pristini habitus semper claustrale signū:videlicet habitū albū cū scapulari albo:⁊ basta sup camisiam linea deferre voluere:⁊ quecūq; statuta ⁊ primas ordinationes ꝯsueuere. Ex reddit⁹ enim viuūt:nō predicāt:sed ꝯfessiones alioꝝ more audiunt:magni.n.ꝑcj:maioriscq; opinionis in dei ecclesia nūcusq; habiti sunt. viros enim integerrimo tū scientie:tūq; vite sanctitate protulit.

¶ Andreas Cōtaren⁹.62. Venetoꝝ dux:post Marcū cornelīū ducē hoc anno ex ꝑturatore sancti Marci vno oium ꝯsensu ꝗ ipso plurimū renitēte dux creatus ducauit annis.15. Quē certe veneti oēs Rūmā pōpiliū Ro.merito appellare possunt:eo q; nō fraude:nō ambitione:nō insidijs:nō munerib⁹ aut precib⁹ ducat⁹ mun⁹ aegerit:immo ipse quesit⁹:rogat⁹:⁊ precib⁹ plurimis fatigat⁹:ac etiā coact⁹ illū admittere vix voluit. Unde in illo euenit:quod de Catone legit:q; q̄to sollicitu⁹ honorē ⁊ dignitates fugēt:tāto honorib⁹ ⁊ fama illustrior fiebat:q cū strepētib⁹ undiq; bellis ꝓceps creatus fuisset:animū ꝑsertim ꝯtra tot reges:totq; potētat⁹ ꝯtra senatū elcuatos seruauit inuictū. Ygit ipso duce:⁊ apud Ungaros Ludouico regnāte Andronicus paleolog⁹ Joannē callū ꝯstantinopolitanū iperatorē genuēsiū auxilio fret⁹:quib⁹ insulā Tenedon premio ꝓmiserat imperio deturbare annixus est:que res certe maioris discordie inter genuēses ⁊ venetos causa fuit:vt infra dicem⁹. Erāt tūc apud genuēses Dominic⁹ Fregosi⁹ nouiter dux creat⁹:⁊ apud patauinos Franciscus senior carrariēsis patri in regnū successerat. Genuēses igit decimo Andree huius ducat⁹ anno accit⁹ in societatē belli Ludouico vngaroꝝ rege ⁊ Frācisco ipso carrariēse:ac Austerie duce:necnon ⁊ Aglee patriarcha odiū qō in Venetos iādiu ꝯceperāt denuo ostēdere conati sunt:⁊ Luciamū Auriā classis prefectū ꝯstituūt. At Veneti q eū Perinus Iusignano Cypri rege:⁊ Bernabone viceco mite solū sentiebāt Carolū Zenum ⁊ ipsi sue classi ꝑfecerūt:q cū genuēsib⁹ ꝯgrediēs ꝓmo suo ꝯgressu supior euasit:⁊ eoꝝ quinq; triremes cepit. Lucian⁹ aūt clade suscepta:vt erat ꝑstantissimi animi vir maiore classe cōparata stati vniuersum mare adriaticū in festo agmine discurrēs maximū incōmodū ⁊ dānū Venetis intulit. Et cū Jaderā oppidū cepisset quottidie venetoꝝ portū ꝓturbabat: paulopost in polā ducēs ibidē vniuersaq; venetorū classem supauit:⁊ maxima cū coꝝ cede captiuauit. Oppugnabanē ⁊ tū alijs in locis veneti terra mariq; s.a carrariēsi ⁊ alijs in locis quos diximꝰ:iterim vero luciano in bello mortuo Petr⁹ ei⁹ frater ei⁹ loco suffect⁹ cū.60.triremib⁹ ⁊ totidē nauigijs stati Venetias hostili animo venit:⁊ stati gradum comaclū:⁊ captulas capiēs direptis ciuiū bonis igne appositio penit⁹ exussit. Inde in Clugiā dirigēs pari terrore cū maxima Venetoꝝ militū captiuitate ⁊ cede cepit ⁊ destruxit:qua calamitate ⁊ iactura fract⁹ ꝓceps:fractiq; veneti oēs cū terra mariq; ꝓmerenē:nec vllū auxiliū sperarēt pacē ⁊ miseri cordiā a genuēsib⁹ petiere:⁊ carthā ⁊ attramētū mittētes obtulerūt se eas accepturos leges quas genuēses imposuissent. At genuēses supbia elati venetoꝝ legatos reijciūt nisi se suaq; bona a mulieres traderēt. Jā.n.genuēses vniuersa circūquaq; venetoꝝ ceperāt castella:⁊ istabāt iātā vrbē igredi. principes aūt veneti oēs genuēsiū respōsis ꝑturbati vltima desperatione ducti ad tuēdam patriā tuēdasq; vxores ⁊ liberos se accinxerūt:⁊ stati ante facies port⁹ cathenis ferreis deductis:positisq; lemnib⁹ ac scaphis quibuscunq; cū singulis bōbardis. Lo.n.nūc primū bōbarde a quodā theutonico eā ob rem inuēte fuere:ac sic cū q̄ta potuerūt vi veneti genuēses post longā pugnā reppulere ne vlteri⁹ in eorum estuarias ꝓgredi possent. Interim aūt Andreas oculat⁹ vir ⁊ iuuetissim⁹ ꝓceps dū acriter obsideret:⁊ iā pene ciuitas cōmeatu deficeret:Bernabouē viceco mitē:⁊ Joānē ꝯstātinopolitanū iperatorē amicos suos sollicitat:vt.s.Bernabos apud Genuā:⁊ iperator apud perā Genuēses bellis lacesserēt. De Venetis taīē certe actū erat:si genuēses tātūmodo cauissent venetis cōmeat⁹ mari iportari. At genuēses multis grauissimisq; bellis ipliciti tādē capta Justinopoli: polaq; icensa:⁊ Clugia deserta post multas datas acceptasq; cedes vterq; populus diutino bello fessus Aymone sabaudiēsiū comite ꝓcurāte pacē hoc modo cōposuit.s.vt Ungarie regi vsq; ad decēniū singulo anno veneti septē milia aureoꝝ psoluerēt:ea tū lege vt rex ipse nullibi i Balmatia sal fieri ꝓmitteret. Utq; patriarche agregiēsi in forotulio cadē maneret ꝯditio:que ante bellū fuerat. Ducib⁹ aūt Venetoꝝ ⁊ genuēsiū inuicem est:vt quisq; captiuos incolumes dimitteret. De preda vero vtriq; capta nulla mentio habita. Mandatū est preterea patauino principi:vt ab obsidione Taruisij recederet:vtq; arces ⁊ turres in stagnis ad fluminū ostia excitatas demoliret. Terminiq; inter venetos ⁊ patauinū positi sunt. Eaq; pax a dño mādata septimo kal.septēbris anni.s.1381.ꝯfecta fuit bis optime gestis. Andreas hic secū-

dus venetiaꝝ ꝯditor appellat⁹:ꝛ patrie pater perpulchre vocat⁹ ē. Beniqꝫ dierū plen⁹ ꝛ bonoꝝ operꝝ plenior sequēti anno quieuit in pace: sepultusqꝫ in basilica sancti Stephani nostri ordinis cum tanto oium gemitu p̄ro vnq̄ antea quis sepultus sit. ¶ Ducū genuensium principium.

6526 1327 ¶ Dominicus Fregosus p̄mus: vt credim⁹: genuēsiū dux: hoc anno ad instar Venetoꝝ oium ꝛsensu creat⁹ ducauit annis .12. Nullibi.n. in genuēsiū gestis iuenire potui Genuēses antea duces habuisse nisi nūc. Sz nec Jacob⁹ de Voragine theolog⁹ ꝛ genuēsiū ep̄s: q de ipsoꝝ gestis vsqꝫ ad hoc tēpus chronicā cōposuit vllā de ducib⁹ mētionē facere videt. Hūc igit primū ducē eoꝝ credēdū ē: Jo tragꝫ Bñicus: vt rex expostulabat: magni ꝛsilij ꝛ animi prestātissim⁹ vir fuit: q ꝛ Petri germani sui classis p̄fecti ꝛsilio ꝛ magnanimitate ac virtute vsus vniuersam cypriorū insulā vi cepit: diripuitqꝫ: ꝛ sibi subegit: ac tributariā fecit. Petrus.n. lusignan⁹ Cypri tūc rex p̄ro more regū solēne ꝓuinciū in Cypro instituerat: quod ānis singulis facere ꝛsueuerat. In quo ꝛ genuēsiū ꝛ venetoꝝ mercatorū iudices quos Baliuos appellāt: inuitauerat. Inter quos magna de p̄iori ꝛsensu ꝓtēdo eē cepit. Cūqꝫ res ꝓpēsior Venetis videret indignati genuēses armis suā dignitatē ꝛseruare statuerunt: atqꝫ ita tectis sub vestibus gladijs in regiā p̄fecti sunt. Qō intelligētes veneti regē adeūt: ꝛ eidē ifidias paratas dicūt: Qui cuestigio rē inuestigare faciēs inuēti sunt genuēses cū armis in regiā esse: idignat⁹ rex ilico oēs genuēses rapi mādat: ꝛ furibūdus p̄ sublimiorē palatij locū in forū p̄cipitari iussit: quod ꝛ factū est. Inde nō ꝓtent⁹ rex oēs p̄ insulā genuēses ꝛmorātes p̄quiri ac necari p̄cepit: ita vt vix vn⁹ ex tanta clade superesse p̄miserit: q rē gestā in patriā renūciaret. Accepit tamē Bñicus dux ac senat⁹ paulopost atrocissimā suoꝝ ciuiū iniuriā: Qui in vltionē erect⁹ intra q̄draginta dies potētissimā classem armauit: ꝛ in Cypr̄ū p̄ fratrē suū Petrū misit. Cui⁹ aduēt⁹ vno ꝛ eodē mometo visus ꝛ audit⁹ ē. Petr⁹ aūt q classi p̄erat: expositis in terrā copijs mox Nicosiā p̄fect⁹ vrbē male defensam cepit: breuiqꝫ regē atqꝫ regiā ꝛ vniuersam insulā in suā potestatē redegit: Venetis primū interfectis nephandi ꝛsilij auctorib⁹ igentiqꝫ ditatus preda maiori cū gloria in breuiori tp̄e quā sperarē domū cū reginā ꝛ rege ac innumerabilib⁹ captiuis redijt. Rex cū coniuge p̄gnāte in turre capitis Fari aliquādiu seruatus est donec ipsa regina filiū ibidē peperit: quē Janū appellauit. Tādē venia regi data regnū tributarium fecit: ꝛ Famagustam nobilissimā ciuitatem de regno excerptam genuensi populo applicauit: indeqꝫ contra Venetos sibi infensos durissimum bellum suscepit: cum quibus aliquando ꝛgressus apud Antiatū a Nicholao pisano Venetorum p̄fecto superatus ꝛ victus fuit: p̄opter quos genuenses indignati cum cum fratre magistratum abrogantes in carcerem coniecerunt.

6527 1370 ¶ Petr⁹ igit ꝛ Petrin⁹ fratres Hugonis lusignani Cypri regis filij: hoc anno patre defuncto in regnū succedētes q̄tū regnauerint nescio. Petr⁹ aūt natu maior suscepto regno cū esset vir magnanim⁹ ꝛ nanalis belli peritia doct⁹ ad recuperādū patrū suoꝝ vexationē: q ꝛ regno Hierusalem ab egyptijs euecti fuerant paulopost īstructa classe cathelaunis in societatē accitis cū gallis suis aliq̄bdo Alexandriā Egypti vrbē p̄stanti animo iuasit: ꝛ vrbē ingrēssus mediā diripuit ꝛ iccendit: ꝛ q̄tis occurrēt⁹ maximis egyptioꝝ copijs fuge se cōmisc̄rit: ingētē tamē p̄dā ꝛ ditissima spolia reportauit. Demūqꝫ reuersus parū supuixit: q a Perino fratre iterfect⁹ fuit: cū nulla sancta in regno reperiatur societas: ꝛ nec ipse paricida diu in gete stetit: nec parricidiū ei impune cessit. Cū propter imprudentiā suā maximā inter venetos ꝛ genuenses discordiā excitauerit. Duxerat.n. viuente patre Bernabouis vicecomitis filiā vxorē: quā pater idē Bernabos cū .12. triremib⁹ Cypr̄ū honorifice misit: quā idē rex ingēti cū gloria excepit: ꝛ in memoria rei ꝛ huiusmodi solēnitatis singulis annis ꝓuinciū solēne facere decreuit: in quo aliquādo inuitatis genuēsiū ꝛ venetoꝝ mercatorib⁹ ingens: vt p̄ferē: cum calamitas obrigit. Quia genuēses ꝛ veneti cū vterqꝫ in dexterā regis eo in ꝓuinio sedere vellēt: maximus repente tumultus exort⁹ est: sed genuēses a venetis insidijs incusati oēs per vniuersam insulaz adeo necari iussit: vt vix vnus superfuerit: qui rem gestam ceteris renunciaret: p̄opter quod a genuensibus vniuersa insula capta ꝛ direpta etiā r ex ipse cū vxore ꝛ alijs innumerabilib⁹ captiuis abducti sunt: ꝛ rex ac regina Genua p̄duci in turriqꝫ capitis Fari inclusi tandiu ibidē fuerunt: donec regina puerulum peperit quē ꝛ Janū in facti memoriā noiauit. Tandē venia accepta se ꝛ regnum vniuersuz genuēsi populo tributariū fecit: ꝛ Famagustā insup eidē populo ꝛcessit. Reuersus itaqꝫ domuz rex Famagustā terra: mariqꝫ oppugnare non destitit: sed frustra: quia ab his qui in vrbe p̄sidio erant acriter defensa fuit.

¶ Derin⁹ Iulmas patria bergomēsis equestris ordinis dignitate insignitus: ꝛ bēdene vallis brābane oppidi dñs: bis tp̄ibus guelphoꝝ ꝛ gibellinoꝝ vbiqꝫ p̄strepentibus bellis sue magnanimitatis celebrē ꝛ vulgatam edidit experientiam. Erat enim robustissimus: vt aiunt: vir ꝛ ad labores tolerandos fortissimus: ꝛ ad cogitandum simul ꝛ loquendum idoneus: ꝛ ꝓpterea a factione guelpha ꝛ bergomēsis agri ꝓtra gibellinos delectus ē. Qui cuz Guelphis: tū Brixiensib⁹: tū Bergomēsib⁹ in castruz sancti Laurentij vallis seriane superioris: quod per gibellinos tenebaī duxit: obsidensqꝫ acriter illud venit Balduin⁹ ꝛ Honofrius Suardi cū magno exercitu Ungaroꝝ ꝛ factionis sue ad summā videlicet duo miliū .6. cētoꝝ ꝛ adiuicē dimicarūt: ꝛ eos tādem Derin⁹ tāto ictu p̄fugauit: vt coacti Bergomū icōmodo magno ꝛ ignominia repetierint. Id enim idibus maij anno .1272. gestum fuisse legitur. Eā obrē elati guelphi multas direptiones ꝛ vastatiōes in bergomēsi agro gibellinis dederc: quorum motus comprimēdos Bernabos vicecomes: Joānē de Lisca: ꝛ Jacobum de pijs carpēsem in

bergomensem

bergomensem agrū cū exercitu misit: quibus t Joannes de Jseo miles cum octingentis viris auxilio affuit: q apud Steçanū vicū ꝓtra Aderinū istū pugnātes t ꝓfligentes post duras t atroces virusq; cedes ipse licet hostes t numero t virib⁹ superiores existerēt nō infelicē exitum reportauit: imo regredi eos cōpulit. Eodēq; anno qui fuit terti⁹ t octogesim⁹ supra tredecies cētū quinto. s. nonas Septembris gibelini duce Jeno de eropello cū male pugnassent: in perniciē Aderini castrū bendene cum vniuersa terra inflāmauerūt: t ipsum prorsus euerterūt. Barnabouc deniq; captiuato Galeacius dux cognita hominis virtute ac magnanimitate eū ad se vocatū suū familiarē ꝓstituit: t magnis honoribus t ꝑeminentijs ac priuilegijs adhuc extātibus honorauit: ac ꝓpter eius benivolentiam vniuersam sul marem familiam ciuem bergomensem ꝓstitutēs singulari priuilegio ab omni onere ciuilitatis exemit. Jdipsum etiam Joannes archiepiscopus t Mediolani dominus tādudum effecerat.

pp.209.

Gregorius.xi.papa: natiōe etiā lemonicēsis: Petr⁹ belfortis antea vocat⁹: sancte Marie noue diacon⁹ cardinalis. hoc anno Urbano pōti. suffect⁹ sedit annis.8. Hic Clemētis ex fratre nepos fuit: vir certe multe ꝰnocētie t placabilitatis: qb⁹ ex virtutib⁹ ab oib⁹ plurimū dilect⁹ fuit: q pontificatu ꝰnito stati legatū in italiā misit: vt res ecclesiasticas recēseret. Jnita aūt cuz Bernaboue vicecomite pace oia in pturbatione fuere. erāt.n. oēs ꝑter venetos viceconiti⁹ inimici: pp quod multa mala surrexere. Cū aūt Gregorius ea mala que in italia gerebātur sue absentie ascriberent: de redi tu suo in italia cogitare cepit. Mouerāt ēt eū cuiusdā pōtificis verba: cui cū Gregori⁹ q̄dā ꝓfidētia familiari diceret: Quare ad ecclesiā tuā eſe nō vadis? Jlle itrepid⁹ respōdit: Cur ingt sume pōtifex ceteris exēplū dabitur⁹: t tu tuū epatū: tnaq; ecclesiā Ro. nō repetis? Quib⁹ verbis pōtifex mot⁹ statū in rhodano fluuio paratis vna t.20. triremib⁹: aliā rē simulās ꝓfectionē aggressus Gennā ꝑmo: deide cometū: ac postremo Romā terrestri itinere i anuario mēse puenit āno.1376. pōtificat⁹ sui anno sexto migrationis aūt Ro. ecclesie in gallijs septuagesimo: Quo aūt apparatu quaq; incredibili Ro. pō. letitia susceptus fuerit nō attinet dicere. Oia qppe in illa vrbe regia suo indigebāt aduentu. Menia t ecclesia ac ꝑuata edificia ruinā vbiq; minabant: que ipse magna ex parte restituit. Nō dico de moribus t vrbanitatib⁹ vbiq; labefactatis. Urbs.n. que olim vniuersū mūdū ad vrbanitatē redegerat: absente pōtifice ad maximā morū rusticitatē puenerat. Collocata itaq; in vrbe Roma sede Gregori⁹: sicut bonū decebat pastorē: oia circūspicere cepit. De medelaq; vulneribus inferenda: cogitās pacē p necessariā p legatos expetere t iter oēs cōponere cepit. Verū Florentini pōtificis potētiā suspectā habentes ei⁹ pacē reiecere t nullū iniurie gen⁹ ꝑtermisere quod in pōtificē transferri posset. Quib⁹ malis ꝓmotus pontifex Florētinis anathemate notatis oia iterdixit. Sed Florētini oia ꝓtempsere: t sacerdotes in vrbe ꝓtra ius fasq; celebrare coegerunt. Tū vero pōtifex a ꝓcib⁹ ad arma ꝓuersus: cōciliatis prius oibus alijs: ꝓtra Florētinos bellū mouit. Tādē vero cū oia accurate egisset que ad pontificē ꝑtinerēt octauo pōtificat⁹ sui anno qnto kal. Aprilis intolerabili vesice dolore migrauit ad dominum: t apud sanctam Mariā vie noue nouo sepulchro cū ingēti oium gemitu t luctu sepult⁹ est. Eadē enim mortis sue hora in Auinionēsi palatio ignis accēsus ē. nec extingui vnq̄ potuit: quoadusq; due partes ei⁹ exuste fuerunt. quo autem auctore incēsum fuerit ignorat. Eo aūt sublato maximū scisma t ingēs patrum calamitas atq; discordia qualis nō fuit ab initio pōtificat⁹ Petri subsecuta est.

Viri bello excellentes.

Lucian⁹ auria patrici⁹ genuēsis vir nobilissim⁹: his tpib⁹ etate florēs viribus t animi virtute pstās a genuēsib⁹ classis prefectus designatus statim velut alter Claudi⁹ marcelli⁹ Romanus magna virtutis sue dedit documēta. Js.n. egregius ac prestātissim⁹ iperator fact⁹ cū didicisset venetos pisano duce: quinque genuēsiū triremes in Romano littore ad Antij portū captiuasse statim duarum t viginti triremiū classe sibi cōparata veloci cursu Jaderā venetoꝝ vrbem puenit. Ibideq; ifinita ꝓpemodu⁹ dāna venetis illata mox in polēti portu nauigauit: vbi t venetā vrbem classem viginti triremiū sedentē ipetijt: pugnāsq; cū pisano classis pfecto tādē superauit: t eidē decē t octo triremes abstulit. Verū dū victoria ꝓpemodū ꝓsumata foret: t eā Lucian⁹ ipse aperte videre vellet cassidē sibi eleuās lancea saucius interijt: vtranq; tamen classem t victricem t victam Genuenses in Jaderam preter remiges perduxerunt. Jn eo autem prelio ad duomilia Venetorum Genuēses captiuauerunt preter eos quos mare absorbuit.

Petrus Genuēsis t ipsa Auria familia nat⁹ Luciano ꝓdicto animi virtute nō inferior apud genuēses p hec tēpora maximo in precio existēs ab eisdē classis pfect⁹: seu admirat⁹: Luciano sufficitur eo q tanq̄ alter Hannibal penus tāto ceteris ciuib⁹ prudētia t magnanimitate pstare videbat: quā to popul⁹ venet⁹ cūctas maritimas gētes potētia anteibat. Hic itaq; Luciano mortuo nouem triremes t.30. barchas classi pristine addidit: t statim ex genuēsi littore ꝓfectus Jaderā venit: t inde oēm vim nauālis belli sumēs cū.60. triremibus t totidē nauigijs in portū venetū cū magno strepitu puenit: atq; ibidem grado: comaclo: ruino t carpulis vi captis t direptis statim incendit: ibiq; cū didicisset Venetos cathenas ferreas portui suo addidisse Clugiam se ꝓtulit: quam egregie munitam atq; defensam tandem vi cepit: in quam cum sex milia boium clugiensium t venetorum intersecissēt: t vniuersam in direptionē militib⁹ dedisset velut alter Marcellus Roman⁹ mulierū pudicitiā seruatam habere voluit. Jnde quoq; noningentis t quinquaginta hostibus captis Jaderam in captiuitatem

transmisit:exinde etiã Bebas caput aggeris in vicũq; scti Lazari ac mathematicũ delat⁹ oia igni apposito ꝓcremauit:ꝛ Laurẽtiũ etiã multis oppugnationib⁹ posuit⁹ ẽ. Atq; inde pupsllã vicũ petijt:trib⁹ milibus ab vrbe distãtẽ:vt Venetias inuaderet:quã certe obtinuisset:licet multis bõbardis repellerẽtur:si ei⁹ triremes ꝛ barche in canali agi potuissent. Unũ q; de imprudentia iste tant⁹ vir reprehendi potuit q; maximũ ꝓ modico obmisit. Si enim Clugiã omisisset:ꝛ mare cõmeatib⁹ Venetis clausisset:de Venetis certe victoriã reportasset. Sz dũ Clugiã captã munire intẽderet:ibidẽ a venetis clausus tandẽ dũ suos ꝓtra Zenũ venetoꝝ classis ꝓfectũ pliãtes iuuare amitteret:bõbarde ictu pessus vitã euomit. Et⁹ morte ꝓsternati genuẽses in ꝓprias naues ignem appposuerũt:ꝛ relicta Clugia Genuã redierunt:que res magnã scissuram in genuensi populo suscitarunt.

¶ Carol⁹ Zen⁹ patricius venet⁹ vir inter venetos nõ solũ etatis suc:sed ꝛ priorũ tẽporũ litteris ornatiss um⁹:bisdẽ rpib⁹ apud venetos reb⁹ bello gestis ita clarus extitit:vt alter Camill⁹ Roman⁹ abeisdẽ merito appellari possit:quãdogdẽ in hoc clugiensi bello quod genuenses ꝓtra venetos difficillimũ ac periculosissimũ gessere:hãc ꝓuinciã suscepit. hic suscepto iperio ꝓmo belli sui ipetu:cũ Petri auric genuẽsis vires sustinere nõ posset:in orientalẽ genuẽsiũ ripariã delat⁹ in vltionẽ ipsoꝝ oia igne ferroq; vastauit. Inde in Alexãdriã Egypti vrbẽ adnauigãs nauẽ quandã genuẽsem maximã ꝛ Alexãdriã redeũtẽ ꝛ fugiẽtẽ in cretensi portu tãdẽ debellauit ꝛ cepit:emi⁹ mercimonia trecẽtoꝝ militũ aurcoꝝ valoris erãt. Huc res cũ venetis denũciata fuisset:eũ in gaudio magno cũ fauore reuocarũt. Qui cũ redijsset:Veneti Clugiã recuperare statuerũt:ꝛ ei⁹ ingẽti cõsilio vsi duas naues onerarias in clugiensi portu stati demerserũt. Genuẽses nihilomin⁹ omne venetoꝝ psidiũ tulissent nisi mox hic pstãtissim⁹ vir affuisset:q; lz multis ꝓfossus fuerit vulneribꝫ:tñ eos igẽti virtute reppulit. Attamẽ nec ipse genuenses supasset:lz maximũ ꝛ acerrimũ preltũ cõmiserit nisi Petr⁹ auria pfect⁹ bõbarde ictu mortu⁹ fuisset. Sz eo mortuo cũ genuẽses pedẽ referre cepissent ipse victoriam obtinuit. Eo.n.in plio defectu capitis Zeno ipse de hostib⁹ ipsis igentẽ cedẽ edidit:ac multã victoriã obtinuit. Innumerabilis.n. multitudo in diuersoꝝ ꝛ itersectoꝝ genuẽsiũ ac venetoꝝ in illa pugna fuit. Eo ꝓfecto bellũ etiã Bucicardũ regis frãcoꝝ postmodũ in genuẽsi vrbe locũ tenẽtẽ nauali exercit⁹ supremũ ducẽ dũ patauino pncipi opẽ afferre veller:plio ingẽti:glorioſissimoq; superauit. Alia quoq; innumerabilia strẽnue gesta hic iuetissim⁹ ipator edidit:que a Leonardo iustiniano:alijsq; oratorib⁹ copiosissime scripto mãdata sunt.

¶ Nicolaũ pisanẽũ etiã patriciũ venetũ virũ bello sciẽtissimũ cũ predictis ea in re apud venetos floruisse ꝓstat:Qui postq; multa bella ꝓ repu.strẽnue gessisset:ꝛ apud Polã vrbẽ:vt fit:aliquãdo male pugnasset domũ inglorius rediens a senatu abrogat⁹ in carcerem fine mora mittit. Sed veneti postmodum a genuensib⁹ oppressi:ꝛ apud Clugiã vrbem oino superati ꝛ animo consternati:cũ nulla eis salutis spes videret:ꝛ de re Veneta actum esse dubitaret:ꝛ iam pacem expostulassent:eas accepturi leges:quas Petr⁹ auria victor daret:statim clamor incerto auctore in senatu auditus fuit dicẽs:O veneti in Aria vnicũ pisanẽũ contra genuẽses habetis victorem:qui eos viuere nosset. Quo clamore audito cuestigio dux cũ senatu in carcerem descẽdens:Nicolaum victorem cũ gaudio eduxit:ꝛ apprehẽsa eius manu:bello maritimo ab integro cum prefecit:ꝛ omnem potestatem eidem cõcessit. Cuius deinde auxilio ꝛ prudentia res Veneta est ꝓseruata.

¶ Albricus Cunij romãdiole oppidi dignissim⁹ comes ꝛ terrestris belli insignissim⁹ ac supremus imperator:bisdẽ tẽporib⁹ ab anglis ꝛ germanis erudit⁹ fato quodã in re militari mutationẽ fecit. Superiorib⁹ enim rpib⁹ Itali oẽs arma ferre ꝛ tractare insueti per equites externos mercede ꝓductos bella geri per italiam consueuerant. Sed hic ingenio suo nostros bella gerere optime docuit:qbus se deceps Itali nostri ab intestino ꝛ externo hoste tutati sunt. Hunc autẽ primũ Bernabos vicecomes armauit:qui externo militi sepe ꝓgressus superior:victoriq; exaltat. Hic ira vniuersam gentem:externãq; vicecomiti:ꝛ alijs seruire consueuerãt e lombardia breui expulit:Bernaboue deinde a nepote in carcerem conjecto Albricus stipendio dimissus:Italis oib⁹ qui arma fere ꝓceperant:sese ducẽ exhibuit:qui tantam militum multitudinem sub vexillo sancti Georgij repente coegit:vt ꝛ Britones theutonicosq; ac anglicos:qui a nostris mercede conducti:prouincias nostras sepe euertere ꝛ infestare ac diripere consueuerãt Italia expulerint. Fuisse enim ferunt quadraginta equitũ milia externos quos Albricus cũ duodecim milibus sibi congregatis expulerat. Institutioni aũt huiusmodi militie Albricus hic addidit nouũ ornamentum:q; vbi vsq; in presens tempus thoraces:ocreas:barchialiaq; ex corio milites induebantur:ipse ferro ꝛ calybe totũ armari hominẽ primũ docuit. Huius etiã Albrici ductu:auspicioq; ꝛ disciplina militari secuti sunt:Bracius Montonꝫ Albrico ipsi domesticus:Sforcia cuz Laurẽtio atrẽdulo Paulus vsinus Mostarda forliuiẽsis:Tartaliaq; lauellẽsis:ꝛ Thomasin⁹ cribellus mediolanẽsis:ꝛ alij cõplurimi. Externis itaq; italia pulsis:ꝛ Balcacio vicecomite primo duce defuncto:Albricus a Ladislao rege in regnũ vocatus magnus comestabilis ab eo statim creatus est. Et Neapolim mox ducens vrbem diu oppugnauit:quam tandẽ magno impetu captam in Ladislai regis potestatem redegit. Qua victoria territi reliqui regni principes ciuitates suas in regis manibus dedurere. Inde in Romãdiolam veniens maxima facinora contra omnes regulos gessit:ꝛ ꝯmaxime Astorrẽ fauentinũ quẽ tandẽ vrbẽ relinquere coegit. Huic autẽ inuictissimo principi ꝛ imperatori dicere ausim italos nostros plus debere q; omnibus qui ante ꝛ post eum fuere.

¶ Franciscus

¶ Franciscus carrariensis senior vnicus domini Jacobini ex vxore gnatus: hoc anno fratre eius Guilelmo ex pellice interfecto in regnū paternū succedēs regnauit annis.xi. Vir quidē splēdidus ꝛ multis virtutibus ornatus: ac plurima laude dignus: qui Patauinā vrbē mēnibus: castellis: turribus ac splendidissimis edificijs ꝛ edibus tum priuatis atq; publicis mirifice exornauit. Necnō ꝛ preclara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora: pro quibus regno suo multa prestitit incremēta. Verū cū Bernabouē vicecomitē sororiū a Galeatio maria detentū defuderet liberare statuisset: nō modo eū liberauit sed regnū omne ac deniq; vitā propriā perdidit. Quia ab eodē tandē Galeatio supatus ꝛ captiuus abductus in Modoccie furno seu carceribus cū interire permisit. deniq; de octobri mense anni.1393. cū vita excessisset: eius filius Franciscus ab duce corpus impetrauit: ꝛ aromatibus conditū Patauium cū maximo apparatu deferri fecit: ꝛ regijs exequijs in maiori ecclesia sepulchro marmoreo sepeliri fecit. ¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Joannes bocacius de Certaldo natione florētinus poeta ꝛ phūs atq; astronomus clarissimus: hoc anno cū.62. annoꝝ esset etatis e vita migrauit. Qui cū ameni esset ingenij vir: ꝛ latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus haberet: hos infrascriptos post se reliquit libros: ꝛ primo. 1375 6574

De genea. deoꝝ pulcbros	li.14. quoꝝ ꝓncipiū est: Si satis	Itē belloꝝ opus egregiū pontificum ꝛ Romanorū imperatorū gesta cōtinens: ꝛ scismatū: bellorūq; precipue eorum que fuerunt in Italia.
De mulieribus claris	li.1. Prudic mulieꝝ egregia	
De viris illustribus	li.1. Exquirenti mihi	
De montibus	li.1. Surrexerā equidē sessus	
De fontibus	li.1. Postq̄ de mōtibus ꝛ ortu	
De fluminibus	li.1. Figmento poetico traditum	De rebellione terrarum ecclesie
De stagnis ꝛ paludibus	li.1. Et si nōnunq̄ e stagnis	De bellis florētinoꝝ cū duce mediolanensium ꝛ cū arragonum rege.
De nois maris	li.1. Modica laboris assump.	
Bucolicoꝝ versibus	li.1. Tindare nō sautius fuerat	De tartaroꝝ victoria contra turcos.

De victorijs Sigismundi contra turcos. De heresibus bohemoꝝ. De captione Constantinopolis ꝛ alijs circa materiam turcorum. Vernacula autem lingua multi eius extant libri iocis ꝛ vanitatibus pleni: sed sententiarum succo: ac melliflua suauitate verborum sonantium repleti: vtputa librum centum nouorum: ꝛ Corbatius ac Philostratus.

¶ Joānes de Rupescissa minoꝝ ordinis insignis theologus tēpestate hac preter ea que in sentētiaꝝ libros accurate docteq; scripserat in carcere trusus multa de futuris tanq̄ prophetā scribere voluit: videlicet de duobus antichristis: ꝛ de ecclesie cōculcatione: ꝛ de cōuersione oīuꝝ gentiū ad fidem Christi: ꝛ alia multa que in tantis adesse affirmabat: ꝛ hec a domino Jesu xp̄o sibi revelata fuisse cōtestabatur: que nō modo cernere: sed oppositū in omnibus fuisse cōstat. Huiusmodi autē pronosticatores multi ab initio decepti fuere: qbus satius fuisset silere q̄ talia temere loqui.

¶ Petrus thomas patriarcha Cōstantinopolitanus ordinis carmelitaꝝ egregius ac celeberrimꝰ doctor: hisdē temporibus apud Famagustā cypri vrbē post multoꝝ librorū editionē: ac multorum (vt aiunt) miraculoꝝ celebrationē plenus dierū ac bonoꝝ operum migrauit ad dominum.

¶ Symonē de Cassia ordinis eremitaꝝ diui Augustini theologum ꝛ egregiū predicatorem: per id tempus tanq̄ medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatē refrigerio affuisse tradunt. Qui vt verus euangelistaꝝ interpres ꝛ Christi iesu imitator verus oia ipsius saluatoris gesta in ordinem colligens in quindecim subdiuisit libros: quos de christiana religione intitulauit. Sed ꝛ alium librum de doctrina christiana. de patientia. de symboli expositione. de speculatione crucis. de disciplina spiritualium. opuscula autem de muro ꝛ quasi diuino ordine collegit. epistolas quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. Hic florentie q̄ maxime spiritu ꝓphetie floruit: ꝛ multo in preciō fuit: etiā monasteriū sui ordinis montaliū a solo edificauit ꝛ nobilibꝰ matronis ac ꝑginibꝰ illud replevit.

¶ Frāciscus ꝛ Ludouicus Guidonis gonçage filij: hoc anno cum Hugolotum corū fratrem natu maiorē ob cupiditatem affectati regni octauo die decembris interfecissent: Mantue dominium sibi assumentes regnauit Franciscus ipse annis vno ꝛ triginta. Vir certe preclarus atq; magnanimus ꝛ prudēs: qui sua prudentia ac magnanimitate statū suū periclitantez ex maximis periculis eripuit. Nam in anno domini.1397. per annū auxilio tamen ceteroꝝ confederatoꝝ: bellum Galeacij ducis mediolani prestanti animo sustinuit ꝛ eo tandē profligato ꝛ in cōflictu posito non modo magnū triū pbū: sed ꝛ maximas diuitias ꝛ spolia obtinuit. Jdq; factitatuꝝ fuit in die festiuitatis diui p̄ris nostri Augustini: q̄obrē ad perpetuā rei memoriam ex statu ipsius Francisci ꝛ successorum quoddam singulare munꝰ singulis annis illi ecclesie offertur. Equidem de regno ciꝰ actum esse videbatur: nisi diuina ei affuisset clementia. Mortuo deinde Galeacio cum Venetis fedus iniens copiarū suarum generalis imperator contra Franciscum carrarium patauij dominum delectus fuit: cuius prudentia ꝛ virtute senatus venetus Patauium ꝛ Veronam obtinuit: ꝛ hostem penitus delevit. Hic Malateste Cesene domini filiam duxit vxorem: ex qua Joannem franciscū successorem suscepit filium. Deniq; post innumera ꝛ preclarissima facinora a se gesta senio confectus anno domini.1407. vita excessit: ꝛ apud sactum Franciscū Mantue sepultus fuit.

¶ Antonius ꝛ Bartholomeꝰ scaligeri Veronēsis: Segnorij scaligeri naturales filij: hoc anno.xiꝰ 1377 6576

kal.ianuarij patre defuncto:z sequēti die Alberto ipsius Segnorij pze ex veneno dato apud Pesche
ram oppidū morte sublato Uerone z Uincētie pncipatū sumentes eque quinque annis regnarūt.
Beniqz cū nulla sancta societas in regno inuenīt: Antonius tanq̄ Romulus fratrē interfecit. Sed
deus ipse qui nullū malū permittit impunitū hunc fratricidā impunē non permisit: nec in regno ip̄so
quiescere voluit: quia statim Franciscus carrariēsis senior eidem execrabile intulit bellū: z multis cū
incōmodis affecit. Uerū cū eum supare nō posset: Galeaciū vicecomitē ducē in eum cōcitauit: ad quē
cū exercitu magno veniēs illū vrbibus obsessum tandē in deditionē accepit. Relictisqz vrbibus in ma
nus Galeacij ducis ipse vagus z ꝓfug⁹ tanq̄ alter' Caym homicida dei inditio debitas luit penas.

pp. 21o.
6577 1378 Urbanus papa natione Neapolitanus hoc anno Gregorio pōtifici z Barēsi archiepo succe-
ctus sedit annis.xi.z mēsi.8. vir certe callidus z iniuriaz memor ac vindex. Quo pontificatu
susceptō: vt par erat: nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit: sed magis cardinaliū z Joanne
regine iniurias vlcisci ꝓ viribus conatus est: ꝓpter qō florētinos anathemate notatos: vt in suā decu
ceret sentētiā absoluit: q.s. Joānē haucutb gallū copiaz suarū ducē Neapoli cōtra Joannā reginam
misere. Jnde cū natura ingetus esset atqz inhumanus apud Nuceriā quosdā cardinales creās septē
ex veteribus in carcerē cōiecit: dicēs eos cōtra ip̄z ꝓ antipapa Clemēte ꝓuraſſe: e qb⁹ qnque cū Be-
nuā pficiscerēt in mare demersit: co.n.ob timorē Caroli apulie regis accesserat: hoie.n.illū ob minus
iuste postulata ad iniuriā ꝓpulerat. Cūqz ibidē ad Caroli ipsius obitū pmansisset tandē Romaz re-
uersus est: ibiqz cōfirmatis ecclesie ciuitatibus: ide Neapolim accessit vbi z Ladislaū Caroli puerū
ac Joannā eius sororē a paterna hereditate deturbare annixus est. Sed reiecta Romā rediēs cum
magno apparatu z honore a ciuibus exceptus est: vbi ad quasdā insidias deuitādas nouē z.20. cardi-
nales vno die creauit: i qb⁹ maior ps neapolitanoz fuit. Tres vō fuere Ro. qb⁹ creatis paucos supui
xit dies. Mortuus deniqz rome i basilica bti Petri sepelit: paucis eū tāq̄ rusticū z ihumanū flēnt⁹.
¶ Scisma vigesimūsecundū oium pessimū z scandalosissimū: qō p nouē z triginta annos duravit:
hoc anno initiū sumpsit. Mortuo.n. Gregorio ponti. z eius exequijs ex more celebratis: clerus popu-
lusqz romanus cardinales obnixe rogarūt: vt romanū pōti. aut italicū deligere dignarent: q ecclesiaz
romanā: rēq̄ publicā itegre gubernaret: aliter si secus esset de xp̄iano noie actuz esset. Jdco.n. italicū
regrebāt: ne si gallus deligeret: z romana curia iterū trāsmigrare cōtingeret: romana respublica pcli
taret. Quib⁹ cardinales pbenigne respōdētes se ꝓposse coz votis obtēpera uros ꝓmiserūt: Jrēqz
z bono aio essent. Animaduertētes igit patres romanū populū p̄cipitē z icōsideratū expauescere ce-
perūt. Erat tū in curia Bartholomeus quidā barēsis archiep̄s vir callidus z cōsilio ꝓmptus: quem
patres ꝓsulētes dixerūt: Quid hac in re facto opus est: vt romana ecclesia in gallias remeare posset.
Jlleqz vnū hoc esse remediū respōdit dicēs: vt vnus noie tantū z alius re z facto deligāt: q postea subla
to periculo noiē: atqz ira eius cōsilio acqeuere. Intrātes itaqz patres cōclaue: ipsum Bartholomeuz
barensem ep̄z ad deligēdos solūmodo romanos deligere statuerūt: vt postmodū tutiori in loco aliuz
subrogarent. At vero vnus cardinaliuz ex gente Ursina q ad id toto posse aspirabat: nec vllū pter se
eo fastigio dignū credebat: statim ab extra gallū pōtificē electū Romanis insinuauit. Qō cū vulgus
prestolās audisset: cōclaue euestigio multo tumultu effregit: miniſqz ac terroribus p̄ces cōcussit. Sed
cū didicisset italicū. s. Barensem creatū cōquieuit. Leonardus tamē arctinus historicus in fine octa
ui libri sua z historiaz refert q cū in cōclaui patres de successore deligēdo cōsultarent. Insurgens ro
mana plebs nullius certe hois impulsu: sed suo ipetu pmota romanū pōtificē ex ciuib⁹ romanis: vel
saltē italicis creare debere clamabat: hec dicta postulataqz cū nō rationi incōsona videret: auditur tu
multus: Creſcēſqz multitudo aduſqz cōclaue puenit. Patres autē timore cōcussi vt populo morē gere
rēt: Bartholomeū barensem archiep̄m patria neapolitanū extra collegiū cardinaliū pontificē crea-
runt: Urbanūqz sextū appellarūt: quo facto cū Romani postmodū patres psuaderēt: vt de more cū
venerarentur: ac etiā p orbē p̄ncipes p litteras cōmonerent: vt z ipsi id p legatos facere dignarent: ni
hil tamē effectū est. Erat nāqz Urbanus ipse (vt diximus) natura inurbanus: sed rusticus ingratus
z ingetus atqz inexorabilis: z ꝓpterea dia subsecuta sūt mala ac scismata. Etiā cū pter spem ad tan-
te dignitatis fastigiū euectus fuisset itolerabilius oibus videbat. Cuius ihumanitas induxit patres
aliorsum ꝓspicere: itaqz clanculū inter se de hac re z electiōe cōquesti: z metū z populi romani violen-
tiā icusarēt: dissimulata ad tēpus idignitate cū bona pōtificis venia Anagniā petierūt: z inde fundos
transmigrarūt: ibiqz Joāne regine securitate cōfisi octo cardinales aliū pontificē elegerunt: Robertū
.s. cardinalē gebēnensem qui antea legatus in italia fuerat missus: eni z septimo Clemēti idita est ap
pellatio: ac sic per orbē litteris dissemināt banc. s. verā esse electionē: Clemētemqz verū z indubitatum
xp̄i vicariū vbi vera fuerūt suffragia: qz coacti a po.ro. italicū potius q̄ gallū delegerant. Et hic ma-
gne discordie: magnūqz scisma in ecclesia dei oriri cepit: vt duo in ea dicerent capita: Urbano sūt ꝓn
cipum christianorum pars: z pars Clemēti fauere cepit. Jtalia enim: Germania: z Pānonia Urba
no. Clemēti vero Gallia: Hispania: z Catelonia: z Britānia adheserunt. Cardinales autē galli: his
gestis multas villas vrbes z oppida diripere z occupare cepērunt. Clemēs vero post multas datas
acceptasqz clades in gallias cum sua curia profectus est: vbi apud Auinionem: vt pontificum moris
erat sedē constituēs verus pontifex a gallis omnibus veneratus est: z sedit annis.15.

Vincislaus Caroli impatoris predicti filius.3.t.20.germanox impator: hoc anno patre defuncto:cū iam vna cū patre impasset annis octo solus post patrē cōfirmatus impauit annis .22.q̄nis imperij benedictionē a papa nunq̄ obtinuerit. Vir certe patri in oibus dissimilis: ignauus t sine prudētia:qui totū tēpus vite sue in extrema germania in ocio t libidinibus cōsumpsit: ꝓpter qō t ab electoribus tandē ꝓcurante Roberto bauaro imperio depositus est. Hā idem Rober tus animaduertens imperij dignitatē t hois socordiam çelo cōmotus:t vitiox inimicissimus: illum deponi procurauit:t ipse nolens suffectus fuit. 1379 6578

¶ Catherina italica Senax vrbis Ethrurie oriunda:predicatox tertij ordinis professa:virgo sanctissima ac innumerabiliū virtutum preclarissima:hoc anno etatis sue trigesimo multis patratis miraculis spiritu ꝓphetie admodū insignita Ro.deuotionis causa existens vite sue finē fecit: atq; ibidem eius sanctissimū corpus in basilica de la minerua ordinis predicatox maxima cū populox frequentia delatū cum celebri deuotione t reuerentia sepelitur:quam sanctissimā virginē postmodū Pius secundus papa eius cōterraneus anno salutis nostre.1460.kal. Maij in sanctax virginū numero merito aggregauit:que quāte sceritatis:quāteq; virtutis fuerit:idē pōtifex memorabili relatu ꝓsecut⁹ est.

¶ Carolus regio genere natus ex Carolo illo qui Māphredū apulie regē supauit:exortus hoc anno ab Urbano pōti.cōtra Joannā reginā in italiā vocatus Roma ex vngaria cū.8.milibus equituz ad Urbanū puenit. Indignabat aūt Urban⁹ papa regine:eo q̄ Clemēti antipape faueret:t q̄ Ludouicū andegauensem francox regis filiū ad regni successionē in filiū adoptasset. Et ꝓpterea hunc Carolū virū clarissimū iamdiu in taruisino bello cognitū:q magnas copias aduersus Venetos ducebat ex Vngaria vocauit:q ex vngaria descendēs tandē in aretinos puenit:t eam vrbē guelphorū t gibellinox dissidio agitatā in deditionē mox recepit. Hec moratus Florētinis aptum bellū intulit. Sed florētini datis q̄draginta milibus nūmū auri pacē redemerūt:t ab eis recessit. Post hec ad Urbanū pōti. Romā vadens ibidē paratis ad bellū necessarijs mox Neapolim petijt. Captaq; regina t ducibus eius supatis regnū omne obtinuit:quo obtēto mox reginā iterfecit:t ipse deide q̄draginta quattuor annis regnauit. Anno deinde sequenti Ludouico vngarie rege sine liberis defuncto:cū etiā Vngarie proceres regine relicte gubernationē equo animo nō ferrent:Carolū hunc regem accersiuerunt. Qui in vngariā profectus cōmuni populorum:principūq; fauore regina coronam accepit. Sed non ita multo post anno.1383.regine dolo interfectus est. 1380 6579

¶ Nicholaus guascus ho Hennēsiū dux hoc ipso anno Dominico fregosio duci suffect⁹ ducauit annis nouē: vir gdē prudētissimus atq; magnanimus:pacisq; amator t ꝓcurator:q rēpublicaz in magnis belloꝝ pturbatiōib⁹ t discriminibus tum cōtra Bernabouē vicecomitē t Caretinos: q Naulū t Albigenā ciuitates occupauerāt:tū etiā cōtra Venetos offendisset:didicissetq; Petrū auriā classis sue prefectū in Clugiēti bello fore iterfectū:nec Maruphū auriā eidē suffectū potēti venetox potuisset resistere:quin Clugiā cū magna suox cede redemisset: postq̄ Venetos ipsos multis incōmodis p eundē Maruphū prefectū pturbasset:t Tergestinos eidē rebellare coegisset:ac Justinopolim vrbez vi capiā iecendisset:pariq; modo in Histria polā destruxisset reipublice sue cauēs inter ipsas vtrasq; partes tractatū q̄ libētissime acceptauit. Qua ꝓfecta:t sub formula cōclusa etiā Albigaunū t Naulum ciuitates suas sibi a Caretinis ablatas mox recepit:t filr cū eis pacē confecit. Indeq; classem t Greciā in subsidiū Calo iannis a Cantacusino impio transmisit:t cū in imperio mox restituit. Ipse autē quoad prefuit rēpublicā ꝓ viri⁹ in pace cōseruauit. Eoq; mortuo Hennēsis ciuitas ꝓpter guelphoz t gibellinox dissidia duces ex more nō elegit:sed se in Francox regis manus cōmendauit.

¶ Ludouicus andegauēsis dux t Caroli francox regis frater:Caroliq; pdicti apulie regis inimicus:quē diximus a Joāna t regina in filiū fuisse adoptatū:hoc anno ex gallia cū.5.t.50.gallox equz milibus cōtra Carolū ipsuz t Urbanū pōti.in italiā venit:cuius aduētus maxime florētinos t Aretinos terruit:eo q̄ aretini Carolo parerēt:t Florētini etiā eidē obsequerent. In lōbardiā itaq; ꝓmū descendēs a Bernaboue vicecomite pbenigne t comiter excipit: t multis muneribus ab eo donatus pecunijs t cōmeatu humanissime adiuuat:ide p ethruriā ttāsiens ab exulibus Aretinis pulsis vocatus post multas cedes vrbē Aretiū de manibus Caroli acceperūt:t eidē diripiendā concesserūt. In illa enim vrbis captiuitate eōs ipsius t Leonardus aretin⁹ bistoricus puerulus vna cū genitore suo t pluribus nobilioribus viris ab exulibus capti fuerunt:t diu in carceribus macerati. Captaq; Aretio:t gibellinis cōcessa Ludouicus neapolim petijt t biēnio cū Carolo decertauit. Sed illo tandē in bello interfecto Andegauēses milites dissipati cōsilio t duce carentes expoliati oibus bonis bini mendicantes in patriā rediere. Andegauus aūt q Aretiū ciuitatē Ludouici istius uoie possidebat:intellecta ducis sui mortē:vrbē Florētinis vendit:t cū pecunijs in patriā suā remeauit. 1382 6581

¶ Joānes galeacius vicecomes Galeacij marie filius:ꝓmus Mediolanēsiū dux:patre iam tribus annis defuncto diuisa ꝓmū inter se t Bernaboué patruz denominatione Mediolani hoc anno cū tota insubria in Bernaboué patruū declinare cōcerneret:t pp hoc būc nepotē Galeaciū multis insidijs t machinatiōibus vt solus regnaret iterficere tētasset:t ipse simulata causa ex Papia Mediolanum ad ipz Bernaboué visitatiōis gratia adire se finxit:t cū ꝓpius accessisset: ipz Bernaboué patruū t soceruz sibi obuiā factū insidiose intercepit:t captum in tricij arce vsq; ad mortem custodiri precepit.

Eoqz captiuato: z filijs suis omnibus fugatis vniuersum Mediolanēse regnū obtinuit z decē annis regnauit: cuius potētia cū antea p se maxima foret: accedētibus postea Bernabouis opibus formidabilis oibus esse cepit. Vnde cū Antonius scaliger z Frācisc⁹ carrariēsis senior grauissimo bello inter se decertarēt carrario istigante qui aliq̄tulū subcūbebat ab isto adiutus Scaliger superatus in deditionē venit: z Veronā ac Vincentiā suo regno adiecit: paulopost etiā in Franciscū ipsuz ducēs tandem post multā obsidionē ipsum cū Patauina vrbe cōprehēdit: z illū in Modoecia oppido vinctum trāsmisit ac in carceribus vitā finire coegit. Inde cū in Etruriā exercitū ducerer Bononiā ciuitatez suasione Bōçadinoz z populoz nobiliū Bononiēsiū pprehēdere statuit: z captis circūquaqz castellis tandē apud Caselichiū vicū florētinoz z bononiēsiū: ac alioz cōfederatoz exercitū pugna cōcerta adeo cōtriuit vt oēs ipsius exercitus pmates captiuauerit: inter quos fuere Franciscus tertius carrariensis z Jacobinus eius frater: Accius: Ubaldinus: Jantodesebus: Petrus mala: Bernardin⁹ Facini canis cū alijs inumerabilibus. Quo terrore Bononia cōcussa ipsius ingū statim subijt. Laptaqz vrbe Joānes bēteuoglius q dominabat vrbi in frustra ab exulibus petitus est: pauloqz post Senenses: Perusini: Assisiani: ac Pisani: z alij Etrusci multi trepidātes sese vltro sue potestati tradere. Lucēses vero haud multū a parēdo destiterūt: quo res maximū Florētinis incussit terroꝛē: q pluribus annis cōtinuis eius bellū ptulerāt vbi decies centena z ducentasex aureoz nūmū milia contra ipsuz eos psoluisse ferī. Beniqz anno dñi. 1402. adhuc nihilominus Galeacius hic cōtra florentinos bellū acerrimū cōtinuās: duriusqz vrbē obsidēs: cū nulla amplius salutis spes nisi in deditiōe esset: parūqz a parēdo distarēt Galeacius ipse apud Melegnanū agri mediolanēsis oppidū insperata morte consumptus est: relictis post se quattuoz filijs: duobus legitimis: z duobus naturalibus: qbus z singulis regni portionē assignauit: vigintinouē ciuitates in italia possidebat: quarū noia hec sunt: videlicet Mediolanū: papia: mōsregalis: nouaria: vercelle: alba: aquis: alexādria: derdona: bobiū: placentia: parma: regiū: bononia: pisa: sena: massa: grosetū: clusiuz: perusia: asisium: nuceria: ciuitas belluna: feltrū: vincentia: verona: brixia: bergomū: comū: laudum: z cremona ac crema. Fuerat n. hic clarissimus princeps statura procerus: eleganti aspectu: litteris edoctus z celebri eloquentia clarus: ingenio callens: ac in agēdis astutus z sagax. Duas vxores duxit: Elisabetham bohemie regis filiaz: ex qua Valentinā solam genuit filiā: quam Carolo francoz regi matrimonio copulauit. Aliā Catherinaz consobrinā sua Bernabouis filiā: ex qua Joannē mariā: Angelū: z Philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cum ingentis animi z potētie vir esset: postq̄ triginta annis sub titulo comitatus virtutū imperasset anno. 1395. septēbri mense archiepiscopo mediolanēsi oratore misso ducatus titulū a Vincesiao impatore centū milibus florenis obtinuit: z per manus ipsius archiepiscopi oratoris codē mense ingenti pompa ducatus biretū z alia insignia recepit: vixitqz ea in dignitate annis septē. Tāta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret: z nisi tam cito morte preuentus esset ad id certe peruenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellum siue regiam domū incredibili pulchritudine extruxit: in quo tantā librorum copiam contraxit quātam alibi me vidisse memini: leporariūqz cōtignū muris cinctū iuxta illud cōstituit: in quo monasteriū superbissimū ordini cisterciensiuz toto orbe celeberrimū cōstruxit atqz dotauit: vbi z corpus suum tumulandū ex testamento leganit. Eius aūt mors totius Lombardie excidium z ruina fuit: vt infra patebit.

6582 1383 ¶ Michael maurocenus tertius z sexagesimus Venetoz dux: indemortui Andree cōtareni ducis loco suffectus ducauit mēsibus. 4. vir ingenio z ai magnitudine ilignis. de quo tū nil memorie dignū in suo magistratu habemus: cū codē anno ex peste absumptus fuerit. Eius autē corpus apud ꝓdicatores in maiori capella sepultū fuit. In cui⁹ sepulchro marmoreo hoc epigrāma isculptū extat: Inclita vitales michael quē duxit in auras: Maurocena domus venetoz qb⁹ z igenio: Spes erat alta parēs iterecepit ardua fatū: Cepta ducis vtute potēs fuit ensis acut⁹: Institie mortēs ꝓtic p secula luct⁹.

¶ Antonius venetus q̄rtus z sexagesimus Venetoz dux: hoc codē anno Michaele predicto duce sublato duodecimo die mensis octobris absens cōibus suffragijs eidē suffectus ducauit annis. 18. vir quidē cōsilio illustris: sed prudētia z ai circūspectione illustrior. Qui cū vniuersa ferme Europa z scismatibus z seditionibus plurimū fluctuaret: ipse sua prudētia senatū populūqz Venetuz quoadusqz a gbuscunqz malis expertē fecit. Nec cū Joānes galeaci⁹ vicecomes mediolani dux Frācoz gonzage mātuano bellū idixisset: ipse ex federe Carolū malatestā in auxiliū misit q Galeacij exercitū apud Souernolū oppidū turpissime profligauit. Reliquā autē ipsius reipublicē maxima in pace cōserua ult. Beniqz oia vita integer cōprobatus posteaq̄ egregie ac magnifice multa edificasset: ac Clugiaz a Genuēsibus dirutā restituisset: decimooctauo magistratus sui anno mēse primo plenus dieruz dominit cum patribus suis: sepultusqz ex mandato ipsius in basilica predicatoꝛum.

6583 1384 ¶ Calo ioānes Cōstātinopolitanus impator: Andronici paleologi impatoris filius: hoc anno ob maximas ipsius filij dissensiōes a Cantacusino greculo nobiliore per arma ex regia pulsus ope Frācisci Gatelusij genuēsis imperiū recuperat. Quāobrē idē impator Francisco eidem in gratitudinis signū Mitilenē insulā dono tradidit: atqz alios thesauros plurimos cōdonauit. Fuerat tamen antea Calo ioannes genuēsibus infensus q̄ cōtendentibus inter se Genuēsibus ac Venetis ipse Calo ioānes Venetis fauit: z vna cum illis Perā genuensiū vrbē z Coloniaz oppugnare adiuuit: contra quē

Andronicus eius filius cū esset patri ꝛ Venetis hostis auxilio turcoꝝ ꝛ bulgaroꝝ pugnaꝫ obtinuit: ac vrbē defensauit: q̄ terroꝛe patrē eo deduxit qꝫ i gemēsiū ptes statī trāsiret: q̄obcaꝫ rex ei bene cessit.

¶ Mitilene itaqꝫ ins̄la q̄ alio noīe Lesbos appellaī: de q̄ supra li°. 3°. dictū est: hoc anno in Frācisci gathelusium genuensem Calo ioāne idē imperatoꝛe pcedēte deuenit: in cui⁹ posteris postea vsqꝫ ad annum dñi. 1464. p nonaginta annos feliciter pdurauit. Quo anno: vt supra dictū est: Mabumetus othomanus turcoꝝ pnceps post captā Cōstantinopolim vi cepit: ꝛ maximo cū xp̄ianoꝝ dedecoꝛe ꝛ strage in suam potestatē redegit. Hec quippe ciuitas ab insula nomē accepit. oībus bonis ꝛ rebus instructa est. duos portus habet: quoꝝ vnus clausus erat q̄draginta triremiuꝫ capax. Dicta nāqꝫ fuit mitilene a Mitilena Macharei filia q̄ tpe diluuij Deucalionis in eā p̄ma aduenerat: qō gdē nomē in tp̄s hoc vsqꝫ pmanet: ins̄ula tñ Lesbos appellata fuit: qꝛ in ea idē Macharius vtilē valde legē edidit: quā Leonē ab eius roboꝛe appellauit: Pelasgi greci ab initio p̄ncipes ipsam habitauere: cū adhuc staret Troia postea Eoles successerūt. Deide persaꝝ iperij subijt: postea macedonū ac deniqꝫ romanoꝝ. Cūqꝫ romana respub. in Cōstantinopolim translata fuisset sub grecoꝝ impatoꝝ manus vsqꝫ ad tēpus istud fuit: postremo in Bathelucijs: ac vltimo iam. xx. annis ad turcos deuoluta est.

¶ Ladislaus Caroli regis p̄dicti filius: hoc anno p̄ce in Vngaria ab regina veneno sublato eidē in Apulie regno succedēs regnauit annis. 29. Hūc mater regina puerulū iter multas difficultates edisseuerat: q cū adoleuisset Vngarie regnū suscepit. Sed ibi cū res parū p̄spe ei succederēt expeditione nō pauca suscepta: ꝛ Jadera de regno occupata Venetis vēdidit ꝛ cū pecunijs in italiā venit: vbi p Albericū cumij comitē belli sui ducē Apulie regnū obtinuit: atqꝫ eo purgato paulopost ei⁹ in manus in integrū redegit. Quibus gestis cū ingētis magnanimitatis ꝛ prudētie esset vir: atqꝫ oiuꝫ regū potētia ꝛ rex̄ p̄sperit̄ate oībus p circuitū formidabilioꝛ euasisset: etiā pōtifici romano suspect⁹ esse cepit. q cū Albericū cumij comitē magnū comestabilē in Neapoli creasset ꝛ cōstituisset nō amplius p p̄fectos sed p semetipsum exercitus ductare voluit. Unde ꝛ post mortē Galeacij ducis mediolani perusiani ꝛ al̄ Latij ciuitates mlt̄as in fidē recepit. sed ꝛ. 20°. regni sui anno p amicitie spēz Romā igressus romanos in Bonifaciū. 9°. pōt̄. ad arma p̄citauit. Quibus in cōtentiōibus: vt Leonardus aretinus scribit: vndecim e p̄marijs ciuib⁹ p Ludouicū pōtificis nepotē itercepti ꝛ occisi sunt. Quāobrē p̄terrefactus pōtifex statim cū oī curialiū turba Viterbiū fugit: post hec etiā Gregorio vndecimo pōtificante: idē rex p pōtificis absentiā romā occupauit. Quapropter pōtifex illū regni titulo p̄uauit: ꝛ Ludouico Ludouici andegauēsis filio regnū cōcessit. Verū Joāne. 23°. pōtificāte: ab ipsius Joānis pōtificis ducibus ꝓfligatus fuit: qꝫ si (vt ipse aiebat) hostis prudētia ꝛ victoria vti sciuisset: totius regni potestatē habuisset. post hoc autē varia fortuna iter pōtificē ꝛ regē semp fuit: qꝛ modo pacē: modo bellū habuerūt. Hac tñ de causa Cortonā vrbē Florētinis vēdidit. Sz etiā dū florētinos reliq̄sq; ciuitates p vim sibi subdere statuisset: morbo in Perusia cōtracto Neapolim ꝓfectus est: vbi meliusculus fact⁹ postea ex veneno ꝓcuratiōe florētinoꝝ (vt aiunt) sublatus est: cū p̄sepe id a suis tentatū fuisset: Abutebaī. n. vt ferī cuiusdā medici sui adolescētia pulcherrima: quā cū sūme diligeret p̄sepe ad eam vēbat. Qō cū genitoꝛ cognouisset: Florētinoꝝ oblatiōibus corruptus regē cū filia hoc modo itoxicauit ipse. n. medicus pater filiā ad se vocatā blandis allocutus est verbis: Placet ingt filia mi q̄ me auū so bole regia facere studeas: Itaqꝫ ama illū: illiqꝫ serui ac cura summope: vt redcameris: Quanq̄ si tu mihi obtēperaueris factā te vt nil carius habeat: et hoc modo filia mi te ꝛ omnes nos beabis. Placuerūt itaqꝫ adolescētule verba hec: Illeqꝫ venenū: qō medici Neapellū vocāt puelle in panniculo tradidit: iussitqꝫ eū a rege foret ꝓximenda vuluā eo medicamine leniret: puella itaqꝫ paternis cōsilijs obtēperans se: regēqꝫ eo medicamine mox interfecit. Atqꝫ ita nec impudicā pater habuit filiā: neqꝫ multū passus est abire regem: hoc ideo scribere voluimus: vt hinc oēs luxurioli p̄ncipes ꝛ quicunq; alij discant nil esse tutius continentia: nil periculosius q̄ vetitus cohcubitus.

¶ Sigismūdus qui postea augustus ꝛ impator fuit: hoc anno Ladislao p̄dicto ex Vngaria armis pulso: ipsum vngarie regnū vocatus suscepit: ꝛ vsqꝫ ad imperij susceptionē. 25. annis regnauit: vir certe bellatoꝛ ꝛ reipublice christiane acerrimus ꝓpugnatoꝛ ac defensoꝛ: q. 12. regni sui anno exercitu grādi congregato: videlicet theutonicoꝝ: galloꝝ: vngaroꝝ: ꝛ vandaloꝝ cū. 25. milibus equitibus contra turcos qui ad summā ducentoꝝ miliū tam equitū q̄ peditū ascendebant profectus est: qui cū multa prelia inter se cōstituissent: tandem christianis ex paucitate ouriꝛ fortuna existēs ad. 20. milia eoꝝ interfecta sunt: ex Turcis autē sexaginta milia trucidata fuerunt.

¶ Templū maius mediolani hoc anno iussu ꝛ suasiōe Joānis galeatij ducis in honoꝛē beate Marie virginis icredibili ac indicibili ꝓpe tum impēsa: tumqꝫ artis elegātia solido marmoꝛe īstaurari cepti est qō inter xp̄ianoꝝ tēpla p̄cipatū tenere videī: qō certe nostra etate mirūmodū auctū est. 1388 6587

b Bonifacius huius nois. 9. papa natiōe Neapolitanus: Petrus tomacellus antea vocatus: Urbano pōtifici surrogatus sedit annis. 14. ꝛ mēsi. 9. Hūc dñi pontificatus munus suscepit. pp. 2ii. 1390 6579 34. etatis annoꝝ fuisse tradūt: sz iuuētutē suā oīb⁹ in reb⁹ totoqꝫ pōtificatu suo cū senectute pmutasse visus est. Et si scie min⁹ pitus esset: bone tñ ꝑditiōis: magneqꝫ prudētie: maximiqꝫ tū ai: tūqꝫ ꝓsilij pōtifex fuit. Prim⁹. n. vim oēz ppli ro. in pōtificē trāstulit: creatus suo nutu magistratibus: ꝛ minutis vrbis fortilicijs. Inde decimo sui pōtificat⁹ anno ex Assisio vbi multis annis ꝓmoratus fuerat:

Romã ingressus iubileũ celebrauit. Ac post cupidus augende ecclesiastice primus ditionis ecclesiasti cis benef cijs anathaz vsum imposuit: hac. s. conditiõe vt qui benef ciũ cõsequerẽ trimdiũ annũ pro uentus apostol ce camere psolueret: Ladislaũ preterea adolescentẽ in paterno regno collocauit: t per cardinalẽ florentinũ apud caretã conari fecit. Quo in regno cõfirmato plurima edificia in Ibadia ni mole t in capitolio: necnõ t in vaticano palatio fieri fecit. Brigidã etiã Suetie virginẽ clariss maz sanctaz cathalago ascripsit: que suo tẽpore ad dominũ migrauerat. Studiũ generale Ferrarie ditionis suc ciuitati rogatu Alberti estẽsis Marchionis cõcessit. Verũ hic ꝓpter rerũ perturbatiões mul tas animi affectiões pertulit: vnde etiã latez dolore persepe afflictus vitã cum morte mutauit. Cuiꝰ corpus apud sanctũ Petrũ in sepulchro marmoreo sepultum fuit. Huic certe ad summaz gloriam nil defuit: nisi qꝺ nimiũ cognatis t affinibus in dandis beneficijs per fas t nefas: atqz in discretis indul gentijs assentientes aliquã infamie notam sibi cõquisiuit.

¶ Antonius adcenus patricius Venetẽsis: tertius genuẽsiũ dux: hoc anno Nicolao duci cõmunib⁹ suffragij suffectus ducauit annis decẽ. Vir magne prudẽtie: maximeqz auctoritatis ꝓcepsꝰ: qui rem publicã suã quoad potuit summa cũ iustitia t pace ac cõciliũ suoz concordia gubernauit: t non mo do inter suos pacẽ seruauit: sed etiã inter Galeatiũ vicecomitẽ ducẽ t Florẽtinũ populũ ab codẽ Ga leatio durissime pressum summa cũ prudẽtia pacẽ componere procurauit.

6590 1391 ¶ Aymo Sabaudiensiũ comes: vir omni virtutũ genere illustris: hoc codẽ anno post innumeras vir tutes a se gestas apud Pinaroliũ pedemontiũ oppidũ diẽ obijt: relicto Amedeo vnico filio ex Violã te vxore sua Theodori mõtisferrati marchionis filia susceptꝰ herede. Qui Aymo vir preclarissimus cũ apud omnes italie potẽtatus maximo haberetur in precio lites permaximas multis in locis extin xit: t pacẽ prout decet christianũ principem cum omnibus ꝓposuit: t ꝙmaxime inter Venetos t Ge nuenses: Ludouicũqz vngarie regẽ: t Aquileiensem patriarchas: ac Franciscum carrarium: necnõ t Bernabouem vicecomitẽ: ac etiam carethinos pignissime composuit: propter quod t ingentem lau dem: reuerentiam: t beniuolentiam ab omnibus promeruit: quod vtiqz in eius exequias monstratuꝫ est; quia omnes potentatus: omniscz ciuitas: t fere oppidũ: oratores ad ipsos honorandos t legatos misere. Inter quos Joannes galeacius Mediolani dux: Joannẽ suardum Bergomensem equitem suo noie destinauit. Quẽ ob virtutũ suaz insignia precipuũ sibi ꝓsiliariũ ac secretarium ipse delegerat.

¶ Stephanus Bauarie dux ad quẽ Franciscus carrarius iunior confugerat: hoc codẽ anno e ger mania a Florentinis contra Galeaciuz vicecomitem vocatus magno cum exercitu in italiam venit: qui primo aduentu vna cum eodem Francisco patauium clanculum ingressus vrbẽ a Galeacio pos sessam in fidem Francisci pr'er arcem redegit: quam cum oppugnare cepisset: a Florentinis mercede fraudatus ab oppugnatione destitit. Ac sic indignatus cum nil memorabile facere potuisset re infecta inglorius in Germaniam redijt.

¶ Jacobus armeniaci comes eo etiã anno a Florẽtinis mercede cõductus cũ viginti milibus equi tum in italia per Cynisij montẽ descendit: t mox in Alexandrinũ agrum venies Castellacium oppi dum cũ maximo ipetu cepit: eeptumqz diripuit t euertit. Quo audito cuesligio Jacobus vermes co piarum Galeacij dux eidem occurrit. Sed visa hominis potentia intra vrbẽ Alexandriam se contu nuit. Armeniacus autem suam volens experiri potentiam in die sancti Jacobi octauo kalẽdas men sis augusti vrbem diu oppugnauit. Beniqz lassus cũ ad tentoria reuerteretur: a tergo ab Jacobo ver me insecutus cunctũ exercitũ dissipauit: t ipsum Jacobum comitem vulneratum t in Alexandrina vrbe cũ innumerabilibus captiuis pduxit: qui t vulnere t dolore animi die sequenti vitaz exhalauit. In eo autẽ cõflictu tanta gallox fuit cedes vt numerus non referatur: sex vero equitũ milia capta re feruntur. inter quos Raynaldus lampbigliarius t Joãnes ricius florẽtini equites fuerũt: qui cundẽ Jacobũ conducebant. Eo tunc omnis florẽtinoz contra Galeatiũ deperijt spes.

¶ Franciscus iunior Carrarius seniorꝭ Francisci filius: qui superioribus annis ad Bauariũ ob timorem Galeacij vicecomitis cõfugerat: hoc anno sollicitantibus florentinis t fauentibus Venetis mutata veste Patauinã secreto ingressus vrbem adiuuantibus suis preter arcem obtinuit: ac paulo post adiuuante etiã Joanne bauerth baitonico florentinoz copiarũ duce arce capta regnauit annis .15. non tamẽ magna sine trepidatione fuit: quoad Galeacius supuixit. Sed eo e medio sublato: cuiꝰ arma plurimũ extimuerat: in magnã spem sue augende ditionis statim venit: eo maxime quia ꝓpter eius mortẽ omnia ad arma respiciebant: t propterea callide Bulielmũ scaligerũ cum suis Brunoro t Antonio Veronã introduxit: t vrbem sibi subijcere fecit: qbus in regno cõfirmatis ꝓpe post cos de medio per mortẽ abstulit: t Verona optata potitus suo regno adiecit. Munitaqz firmissimo pre sidio Verona t Jacobo fratri seu filio consignata: etiam Brixiaz occupare tentauit. Sed a Jacobo verme t Jacobo de cruce: ac Othobono de tertijs ducis Mediolani commilitonibus repulsus ad alia respicere coegerunt. Indeqz re infecta recedens in Vincentinos iam ditionis Venete exercitum duxit: cui statim Michael venetoz dux: t senatus tybicinẽ ex more mittens rogat ne vincẽtinos vec gales t subditos suos bello attingat: alioquin senatũ venetũ haberet inimicũ. Sed Frãciscus ꝓbis t minis binis vicibus tybicinẽ reijciens in vincẽtinos durius crudescere cepit. Quamobrẽ indignati Venecti cũ Francisco gonçaga fedus pcutiens cõtractis vndiqz copijs Franciscum ipsum omnium

copiarum suaꝝ generalē ducē cōtra Carrariū ꝓstituerūt. Qui repētino ipetu cū exercitu Veronā ac cedens: ipsaꝫ ꝓcedēte mediolanēsi duxisse tandē cepit: ⁊ capto Jacobo carrariēsi Venetis subiecit: ac ipsuꝫ Jacobū vinctū Venetias trāsmisit: inde in Patauiū oi quo poterat exercitu ducēs vrbē oib⁹ re bus iminutā obsedit: ⁊ itercluſis vndiqꝫ cōmeatib⁹ post aliquot mēses: cū oppꝛessa esset fame ⁊ peste grauissima: ac cōtinuis oppugnatiōib⁹ Galeaz⁹ gōçaga Frācisci gōçage frater: ignorāte Carrario p portā sancte crucis sibi a ciuib⁹ apertā copias itroduxit: ⁊ casu Carrariuꝫ repiens pacificis verbis ꝓuenerūt: ⁊ inreiurādo ꝓmiserūt: vt Galeacio gōçage castri dño ꝓcesso ipse Carrari⁹ ad senatū pro misericordia ipetrāda cōmigraret: ⁊ si qō volebat ipetrasset: ciuitas ipsius esset. Sinautē regrediēs in pristino statu restitueret. His igit ꝓpositiōibus Carrarius cū Frācisco tertio filio ad senatū in veste humili accessit: a quo nullā misericordie gratiā ꝓmeruit: sed multis obiurgatiōibus ⁊ iꝓperijs mul ctatus in carcerē cū filio recludi iubet. Et statim missis ꝓmissarijs noie senatus occupata est: quę res Galeacio gonçage impatori ꝓpter iusiurādū molestissima fuit. Frācisc⁹ autē postmodū strangula tus ignominiose sepultus fuit. Filij vero quo mortis genere perierint nō habet. Supfuerāt tamē eius duo filij: videlicet Ubertinus ⁊ Marsilius qui ante captiuitatē vrbis ad Ethruscos ꝓfugerāt. Et sic anno dñi. 1406. quarto kal. Decēbris Venęti patauiū obtinuere: ⁊ due potētissime ac illustrissime fa milie. s. Scaligeroꝝ ⁊ Carrariēsiū: ꝓpter eoꝝ dissensiones siue diuturnitatis ⁊ potētie vno q̄si tēpore finē acceperunt: q in Verona ⁊ Patauio p annos multos maxima cū gloria iperij sceptra tenuerāt.

¶ Apianensium apud plumbinū principat⁹ principium.

¶ Jacobus apianēsis publicus pisanoꝝ scriba qui per multos annos queqꝫ secretissima que in ea vrbe agebant tractauerat: hoc anno Petrū gambacurtā ciuitatis principē per insidias cum filijs iter cipiens dominiū vrbis sibi desumpsit ⁊ q̄tuor annis regnauit. Quo mortuo cū Gerardus eius fili⁹: qui in principatu patri succesſerat vrbē in potestatē sibi retinere nō posset: post tertiū sui ꝓcipat⁹ an nū ipsam Galeacio vicecomiti duci mediolani vendidit: ⁊ cū pecunijs in plūbinuꝫ siue ditionis oppi dū ⁊ insulā se trāstulit: ⁊ sibi suisqꝫ successoribus vsqꝫ in presentē diem illud cōseruauit. 1392 1391

¶ Pax inter Galeaciū vicecomitē ⁊ Florentinos a Jacobo verme oppꝛessos: hoc anno procuranti bus Bonifacio pōtifice ⁊ Antonioto adurno genuēsium duce apud Senā vrbē suā equis cōditioni bus. 25. die mensis ianuarij compꝛosita fuit.

¶ Jacobus eques strēnuus ex vetusta celebrięqꝫ Suardoꝝ bergomēsiū familia natus: hoc anno cū Galeacius vicecomes ⁊ Auli dux Senā etbrurie vrbē suo subiecisset impio: eidē vrbi itercedēt⁹ ci uib⁹ senatoꝝ destinat: quā qdē dignitatē tanta cū prudētia: tantaqꝫ cū comitate: humanitateqꝫ: ac iu stitia oium iudicio p multos annos administrauit ⁊ exercuit: vt eo tandē recedēte Senēses oēs tanq̄ oium parentē nō sine lachrymis suū pati potuerūt discessuꝫ. Erat. n. apud ipsuꝫ Galeaciū ꝓpter vite integritatē atqꝫ prudētiā summo exceptus honore: adeo vt nil ageretur sine eius cōsilio. 1393 6592

¶ Gasparinus forestus proauus meus vir domi nobilis ⁊ animi virtute integer ac viribus fortis: hoc eodē anno quarto nonas ianuarij: hora scilicet secūda noctis e Sebino lacu domum rediēs: vna cum Marchione eius filio: ⁊ nōnullis alijs de Forestis haud procul a suę habitationis domo emu latione quadam infensus: cum enermis penitus esset: per insidias interceptus ⁊ obtruncatus est. Cu ius anima obsecro vt quiescat in pace.

Benedictus eius nois. 13. adulterinus papa: hoc anno Clemēti pontifici apud Auinionem in scismate suffectus sedit annis. 21. vsqꝫ ad cōcilium Constantie: qui Petrus luna antea voca tus fuit. De quo infra: cū de Cōstantie cōsilio tractabimus multa oportunius dicetur. p̄p̄. 212. 1394 6593

¶ Nicolaus estensis admodū puerulus hoc anno Alberto patre kalēdas augusti defuncto in Fer rarie dñio cōsentiēte Bonifacio pōtifice sub tutoribus succedēs regnauit annis. 47. Quē cū Accius ⁊ ipse Estensi familia natus iāpridē e patria a patre pulsus tanq̄ spuriū ⁊ illegittimū deturbare sta uisset vt in patriā ⁊ regnū ipse rediret: tutores vt decet sumptis armis auxilio Venetoꝝ ⁊ Bononiē siū ac Florētinoꝝ: multorūqꝫ alioꝝ ipsuꝫ Accijū patria summouerunt: ⁊ tandē captū in Cretam rele gauerūt. Hic itaqꝫ puerilibus annis exactis adeo in oibus ingnis cuasit: vt ei ad summā gloriā nihil pter litteraꝝ ornamēta defuerit: vrbē enim pauloante casum cōflagratā dignissime restituit: ⁊ infinitis ppemodū edificijs illustrauit. Otbū tertiū tyrannū crudelissimū sibi ifensissimū p Sforziā cotigno lā apud Ruberā oppidū prudētissime obtrūcare fecit: ⁊ Mutinā vrbē suā a cōtinuis eius direptioni bus ⁊ incēdijs liberauit: Rhegiū Lepidi ⁊ Parmā ciuitates ab eodē tyrāno possessas suo regno ad iecit. Indeqꝫ regnū suū multis ditiōib⁹ ⁊ oppidis auxit: Ziliolā filiā Francisci iunioris Carrariēsiuꝫ vroꝛē primo duxit: ob cuius affinitatē pro rutela soceri sui a senatu Veneto durissimū bellū p annuꝫ sustinuit. Et demū pace cōfecta restituere Rhodigiū oppidū captū cū policino opus fuit: tante enim magnanimitatis fuit: vt quadragesimotertio regni sui anno cōciliuꝫ generale christianoꝝ ab Euge nio pōtifice indictū splēdidissime fuscipe voluerit. In quo Joannes palcologus Constantinopolita nus impator ⁊ ipsius patriarcha cū innumerabilibus tam grecis q̄ latinis affuere: propter qō in im mensum vrbē suā ⁊ edificijs: alijsqꝫ ornamētis tam extra q̄ intus auxit. Edificauit enim inter cetera in vico stellata arcē munitissimam: ⁊ ex opposito Ficaroloꝫ aliam celeberrimā superiori anno a Ve netis p quinquaginta dies quassatā vbi ⁊ Catherinā ex vtriusqꝫ arce trahi voluit: qbus ꝑsidijs ipse

padi integri ⁊ vtriusq; eius ripe claustra cōmunivit ⁊ defensari voluit. Innumerabiles preterea alias domos p̄ ferrariēsem ditionē extruxit: sed que apud Belteguardū in vico Vicocria edificavit oibus Romanis equiperari possunt. Multos. n. hic preclarissimus marchio ⁊ pellicibus genuit filios: inter quos fuere Leonellus ⁊ Borsius in regno successores principes certe humanitate liberalitate ⁊ prudētia patri p̄similes: antiquitate veniq; ⁊ senio confectus post Filiolā carrariensem aliaq; ex marchionibus Salutij duxit vxorē: ex qua etiā liberos suscepit: Herculē nūc Ferrarie ducem: ⁊ Sigismundū nunc extantē virum omni vbanitate ⁊ liberalitate preclarū. Tandem bonis omnibus ornatus quinquagesimosexto vite sue anno apud Mediolanū deficiens Ferrariam delatus apud cē. sanctū Frāciscum in sepulchro maiorum suorum sepelitur.

6597 1398 ¶ Pax iterum inter Venetos: Florentinos: Carrarienses: Estenses: ⁊ Gonçagas ex vna parte: ⁊ ex altera ducē Mediolani: Joannem Galeacium a Bonifacio pontifice ⁊ Michaele Sten: ac Petro comario Venetis procurata in civitate Papie pridie kal. Julij confecta est.

¶ Viri bello excellentes.

¶ Joannes haucuth illustris Britānicus eques Florentinoꝝ copiarum cautissimus ⁊ fortissimus imperator. Quo duce Florētini q̄maxime in rebus bellicis longo tempore vsi fuerant hoc anno post longam militiā ⁊ magnam rei militaris gloriā apud Florentiam diem obijt.

¶ Jacobus vermes patria Veronēsis: vir bello isignissimus hisdē tēporibus in precio magno extitit: qui cū Galeacij vicecomitis rem ab imminētibus piculis multis fortitudine ⁊ cōsilio plurib⁹ annis tutatus fuisset: ⁊ Armeniacū comitē predictū apud Alexandriā cū maximo exercitu aduersus ducē venientē, p̄fligasset: ⁊ ipsum Armeniacū maxima de suis cede edita cum innumerabilibus militibus captinasset: ac Joannē haucuth persepe fugasset: ad remuneratiōis signū a Galeacio ipso duce Bobia vrbe ⁊ Vogera oppido donatus est: ⁊ multis preconijs ab eodē cumulatus est. Hic patrē Luchinuz vermē habuit: q Cretā insulā supioribus annis ipsis Venetis rebellē sua virtute recepit: ⁊ Venetoꝝ restituit imperio. Re deinde in turcos missus cōtra hostes viriliter pugnans tandem cecidit.

¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Emanuel chrisoloza patria Cōstantinopolitanus vir omi nobilis: sed omni doctrina ac virtutibus oibus nobilior atq; preclarus: hisdē tēporibus Cōstantinopoli a turcis turpissime obsessa p̄fugus Venetias venit: ⁊ litteras grecas ibi docere cepit: que iam septingentis annis apud nostros cōticuerāt: ⁊ hinc grece latineq; littere q̄si semimortue per istū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq; cū in Italiā venisset: p̄mo apud Venetias multos adolescētes grecas docuit litteras. Indeq; a Florētinis publico salario vocatus plurimos ibidē habuit discipulos: tam ab Joanne ranēnate viro doctissimo in bonis litteris latinis edoctos. Inter quos fuere Leonardus aretinus: Paulus strocia: Robertus rufus: Petrus paulus vgerius iustinopolitanus: Omnebonus vincentinus: Guarinus veronēsis: Carolus aretinus: Ambrosius monachus camalduensis: Pogius florentinus: Franciscus barbarus venetus: Franciscus philelphus tolentinus: ⁊ Jacobus angli florentinus: qui iam etate proiectus ardore addiscendi ipse auctor fuit: vt Florentie conduceretur: indeq; curiam Romanam cum secutus esset: ⁊ apud Constantiā vbi generale concilium celebrat: accessitq; ⁊ predicti discipuli fere omnes vndecūque verboꝝ suoꝝ allecti cum sequi voluerunt. Hic autē ⁊ si omni sciētia edoctus fuerit: aliqd tamē qđ sciamus scripto nō reliqt. Cōstātie autē deficiēs a Pogio florētino melliflua oratione honestat⁹ est.

¶ Joānes ravēnatus grāmaticus ⁊ rhetor luculētissimus his tēporibus floruit: vir certe maximi ingenij singularissime doctrine: q (vt Leonardus eius discipulus testat) prim⁹ fuit: a quo eloquētie studia tantopere longo postliminio in italiā sunt reducta. Hic cū a Francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset: ⁊ ipse p̄dictos oēs viros excellētissimos habuit discipulos.

¶ Vincentius catbelanus ordinis predicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberrimus: ex Valentia vrbe natus: hisdē tēporibus nō modo celebri doctrina: sed singulari sanctitate insignis fuit: qui cū predicationis dono plurimū illustratus fuisset: quoadiuvit ecclesiam dei predicando: docendo: ⁊ moendo nō modo verbis sed ⁊ exēplis adiuuare nō destitit: ⁊ cum in morte ⁊ post mortē plurimis claruerit miraculis: Calixtus tertius pontifex eius compatriota anno domini. 1455. canobres in sanctorū consessorum numero cum aggregauit: ⁊ eius festum nonis Aprilis celebrari iussit.

¶ Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus: p hoc ip̄z tēpus in p̄cio existēs cū multos eruditisset discipulos ad agitandū intellectū librū de cōceptione virginis Marie cōposuit.

¶ Nicolaus eximij nominis medicus natione Florētinus per hec tempora existens in omni medicina grande opus cōposuit: quod ex veteribus ⁊ doctis medicis accurata lucubratione extraxit. Beniq; Florētie post multas curationes anno domini. 1412. obijt.

¶ Marsilius patauinus medicus preclarus ⁊ ipse multaꝝ rerū cognitione insignitus: cū quedā edidisset: multos scriptores ingenio ⁊ subtilitate precelluit: ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

¶ Baldus perusinus precellentissimus legisperitus Bartoli saxoferratēsis discipulus: ⁊ ipse vna cū Angelo ⁊ Petro germanis hec ipsa tempora clarissima reddidit: qui cum post magistrū suum in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineret principatū infinita p̄pe edidit librorū volumina. Super toto enim iuris ciuilis corpore peregregie p̄mentatus est. Insuper ⁊ in. 2°. decretaliū ac feudis scripsit. Additiōes

ad speculum composuit: atq; consilia post se reliquit. Tandem ob doctrine prestantiam a Philippo mediolanensiuz duce publico salario Papie vocatus anno domini.1423.mense Aprili ibidem defunctus apud fratres minores sepelitur.

¶ Angelus autem eius frater non minoris ingenij doctrine doctor: & ipse super totū corp⁹ iuris ciuilis cōmentarios edidit celeberrimos: & vno eodemq; anno cum Baldo defecit.

¶ Barthelomeus de Saliceto iurisconsultissimus per hoc tempus floruit: & in legibus nōnullos cōmentarios cōposuit. Is cum apud Albertū estensem Ferrarie marchionem in pacto esset: cum ipso egit: vt a Bonifacio pontifice priuilegium conuocandi studium in Ferraria obtineret.

¶ Dealbatorum religionis principium.

¶ Mirabilis populoz mot⁹ hoc anno in tota italia fact⁹ est: Nam ois fere multitudo in cisalpina gallia vno mō vestes albas & lineas ad pedes vsq; ptensas cū capucijs ad instar religiosoz cappaꝝ: gb⁹ facies vellebāt: induit. Qua cōmotione & nobiliores femine: simul & viri: & principes: episcopi: clericiq; ac religiosi cuiuscūq; ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere cētauerunt. Horū sigdē dealbatoz longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt: & processionaliter bini & bini pergētes pacē & misericordiā supplici clamore sepe & sepius clamabāt laudesq; & hymnos cantabant: & qmaxime sequētiā illā a beato Gregorio editā: Stabat mater dolorosa: iuxta crucē lachrymosa: dū pēdebat filius. Nemo per id tēpus dolo quēpiā fallere tētauit: nemio aduenarū oppressus fuit: tacite quedā inducie fuere inter hostes. Duraniteq; is mot⁹ menses fere tres. vnde aūt initium habuerit incertū habetur: primi tamē in italia lucenses fuere viri & mulieres huiusmodi vestib⁹ albis induti numero circa tria milia: qui statim Florētiā adierūt nobiles & ignobiles viri precedebāt: postea subsequebant mulieres velatis facibus. Ad lucēses tamen prius venerant gennēses. Ad gennēses vero galli profecti sunt. Inde ex etruria in vmbriam: ex Vmbria in sabinos & in picentes & marsos: ac ceteras subinde gētes progressa. Hui⁹ aūt religionis auctor quidam sacerdos fuit: qui tantā modestiā vultu ac verbis proferebat: vt ab oibus sanctus haberetur. Ipsum tamen Bonifacius pontifex apud Viterbium vrbem tandem comprehendere fecit: & tanq; superstitiosum ad se perductum igni exuri fecit. Horum autem crucifixi imaginem quam ante se deferri faciebant: adhuc lucenses cū maxima veneratione conseruant & eidem vota & imagines offerunt. 1399 6598

¶ Joānes Bentevoglius natione bononiēsis: vir quidem magn⁹: hoc anno Carolo de çambeccharijs iuris vtriusq; doctore defuncto: q rēpublicā in Bononia pro libito disponebat: ab exilio cū reliqs sibi adherētib⁹ reuocatus Bononiā venit: & aduersarijs inde pulsis: mutatis primo in vrbe ancianis & reliqs officialib⁹ paulopost auxilio Nicolai estēsis Ferrarie marchionis: ac Francisci carrariēsis Padue dūi vrbis dominatū oino occupauit: & duob⁹ ānis in ea regnauit. Dein cū multas cedes in aduersarijs atq; tyrānides exerceret: tādē & ipse miserabiliter pdita ciuitate obtrūcatus fuit. Aduersarij enim inuocato auxilio dueis Mediolani vrbē eidē duci tradiderūt: & Joānē in frustra cōciderunt. & corpus ad sanctum Jacobū ordinis eremitarū in dolio deferētes ibidē sepelierunt. 1400 6599

¶ Bernardin⁹ & Stasi⁹ germani ex illustri excelsaq; polētanoz familia nati: hoc anno Ravēnatis vrbis dominiū suscipiēs regnarūt annis vigintitrib⁹. Ubi nāq; vna cū eoz matre videtes Guidonem ipsoz patrē ignauū atq; socordē virū illū secreto captiuarūt: & in carcerib⁹ incluserunt: & vrbis dominatū equanimiter sibi desumpserūt. Sz vno postmodū sublato alter solus natura ignauus p aliquot annos regnauit. Verū quum & ipse ignauo quodam animi torpore elangueſceret: cives Ravēnates illo spreto vrbem Venetis tradiderunt: & illo capto in Cretam perpetuo exilio relegarunt.

¶ Jubilei ann⁹ hoc anno Rome iussu Bonifacij pontificis celebratur: quo fere innumera hominū multitudo puenit. Et eo anno ob ipsi⁹ iubilei & maximā dealbatoz frequētiā tātā pestilētiā vbiq; fuisse tradūt: vt apud Florētiā vrbē ad triginta hominum milia absumpta fuisse referantur.

¶ Paulus Hinisi⁹ nobilissim⁹ lucēsis ciuis: hoc ipso anno Galeacio vicecomite pcedēte: & pmittente vrbis suę dominiū suo malo sibi desumpsit: & .10. annis regnauit: vir gdē cupidus & pecunię suoz pessimus tyrānus: q toto regni sui tpe per fas & nefas ingētē pecunie vim cumulare studuit. Et cum per id tēp⁹ celeberrimas edes ac supbissima edificasset palatia: & filios multos pereasset tā ipse q̄ filij adolescētes in magno stat⁹ fastigio vitā degebāt. Unq; sic beate sibi ac filijs esse videretur: fortuna de repēte mutata multis fati sui exēplar fuit: vt oēs discant nil in rebus humanis fore solidū nihilq; firmū a florētinis enim & suorum fraude tandē captus: & a patria violēter vna cū filijs abductus diuitias diu eo modo accumulatas vna cū vita amisit. Hā ad Philippū Mediolanēsiū ducē pducti carceri ꝑpetuo mancipati sunt. eo. ſ. anno quo & mortui sunt magna solis fuit defectio.

¶ Carolus malatesta Galeoti malateste fil⁹: ariminēsis vrbis princeps: & pontifices Romani ea in vrbe vicari⁹: hoc eodē anno post patrē vna cū pādulpho fratre succedēs regnauit annis .7. princeps siquidē doctissim⁹ & corporis virib⁹ fortissim⁹: atq; Marcbo catoni simillimus: eo q̄ nihil ad laudis excellētiā ei deesse videbat. Erat.n. imprimis robustissimo pulcherrimoq; corpore & cōsilio maximo: ac imensa animi magnitudine. Ipse quoq; egregia liberalitate & studioz litterarūq; peritissim⁹: necnon & viroz doctoz familiarissim⁹: e quibus Leonardus arretin⁹ precipuus fuit. Cuius cū sint ei⁹ facinora in bello strēnue gesta q̄si innumerabilia hoc vnū precipuum memoradū puto: q̄ dum Ga-

leacius vicecomes Mediolanēsiū dux toti italie formidabilis ci⁹ sororiū Franciscū gonçagam terra aquaq; cū quadraginta equitū milib⁹ grauī obsidione in Mātua obsideret: ipse cū duodecim tantuz milib⁹ apō gouernolū ruscoluū oēm eā multitudinē strēnuissime ꝓfligauit: t vrbē Mātuā t sororiū ab ci⁹ manib⁹ uberauit. Ei⁹ aūt virt⁹ t ꝓsilij magnitudo ab ipso Mediolanēsiū duce postmodū cognita moriens tutorē t regni sui ac filiorū suoz defensorē ipsum designauit. Ad ipsum quoq; Gregorius.12. pōtifex dum ad comitantie concilīū ire cogeretur tanq̄ ad presidiū tutissimū confugit: a quo t perbeni gne splendideq; exceptus fuit. Et cū idē pōtifex ad ꝓciliū vocatus nō satis sibi confideret hunc tanq̄ virum insignem loco eius transmisit: t ipsius Gregorij pōtificis dignitatē concilio resignauit.

¶ Michael sten sexagesimusseptimus Venetoz dux: hoc anno Antonio venero duce defuncto: oīum suffragijs ci⁹ loco sufficit⁹ vocauit annis.13. Vir quidē sapientia t animi magnitudine celeberrim⁹. Qui t rē venetā pre ceteris ducib⁹ plurimū auxit: t ingētia atq; p̄clara facinora per duces suos t per se strēnue gessit. Unde t primū Vincentiā vrbē: sponte tamen sese dedentib⁹ ciuibus (dicatu ducisse Mediolanēsiū t Petri verminiani ipsius iperatoris qui eā a Frācisco carrariēse tueri nō poterat) in protectionē suscepit: t susceptā: ab eadē ducissa sibi t senatui ꝓfirmari per publica instrumenta pro curauit. Deinde cū Francisc⁹ carrari⁹ ꝓtauij domin⁹ ipsam vrbem multis iniurijs t infestationib⁹ plurimū lacessieret: bellū ꝓtra eū implacabile strēnue suscepit t cū ingenti gloria perfecit. Atq; ita Veronā t Patauiū celeberrimas ciuitates de manib⁹ carrariensis ecpit t suo dominio adiecit: t tā filios q̄ ipsum Franciscū carrariū patrem cōprehensos in carceri⁹ Venetiis necari fecit: extinctisq; oīno carrariensibus: etiā ciuitates Feltri t Ciuidati bellune, puincie Forliuij: que p̄o dominio Mediolanensiū tenebant etiā ex voluntate duxisse similiter suscepit: t sibi ꝓfirmari fecit: his t alijs plurib⁹ strenue gestis Michael hic senio confectus moritur: t Venetijs in diue Marie basilica sepelitur.

5600 1401 Robertus Bauarie dux t Rheni palatin⁹ comes: hoc anno Vinceslao predicto imperatore ꝓpter ignauiā t socordiā: imperio ꝓuiato. 4. t. 20. germanoz imperator delect⁹ imperauit annis. 9. Idemo sane xp̄ianissim⁹ t iustitie cultor: t ꝓpterea a Bonifacio pontifice lubentissime iperij corona decorat⁹ fuit. Hunc quidē florentini ꝓpter ipsius animi magnitudinē cōtra Galeacium Mediolani ducē: vltima desperatione ducti: auxiliatorē sibi in italia vocauerunt: hac tamen conditione: vt non ꝓius ꝓmissam pecuniā acciperet q̄ Galeacij ducatū attingeret: q̄ t factū est: Brixianū itaq; agrū cū exercitu ingressus partē pecuniarū a florentinis accipiens cū Galeacio pugnare cepit: sed ab ipso Galeacio statim superatus t ꝓfligatus: atq; prorsus dissipat⁹: Tridentium cū paucis profugit: t rem Florentinam in magno discrimine reliqt. Instauratoq; exercitu Patauiū cum cedē veniens a Francisco carrario comiter except⁹ fuit: Venetias deinde accedēs a venetis honorificētissime susceptus cladē recepta lamentabiliter exposuit: veneti autē eo audito multis donis ac pollicitation⁹ ne in germaniā rediret retinere cum annixi sunt: sed minime potuerunt.

5601 1402 ¶ Joannes maria vicecomes secūdus Mediolanensiū dux: Joannis Galeacij ducis ex Catherina vxore genitus: hoc anno patre sublato: adolescens vna cū matre in paternū regnū succedēs regnauit annis. x. Hic aūt adeo immanis t ferus vt in ipso suo principatu se prestitit vt plurimos sine causa occiderit: pleroscz eoꝝ nobiles lacerādos obiecerit. Et primus fuit q tā preclarā tamq; ingenuā familiā flagitijs t infami vita deturpauerit t inquinauerit: qui cū aliquando a genitrice reprehenderetur: t diceret: cur quasi de lōbis a maiorib⁹ degenerasset. Respōdisse dicit⁹: Nō esse familiam celebrē nisi que viros omnifariam protulisset. Ipse enim vt vno concludam verbo in omni rerū genere culpabilis extitit: t in nullo laudē aliq̄ promeruit. Et cū matrē cordatissimā mulierē in carcer ib⁹ apud modoetiā castellū suū coniecisset: t ibidē illam interire fecisset: paulopost ipse iusto dei iudicio a camerarijs suis dū sacris interesset mysterijs turpiter cōcisus t ꝓfossus vitā statim exalauit. Eo nanq; regnante infinita prope mala in regno suo sunt suborta cuz eo in regno nemo esset: qui imperio aut auctoritate hominum vitia cōpescereret. Nā mortuo patre statim guelphoz t gibellinoz pnitiosissime factiones exercari cepte sunt: que ducētis iam annis per vniuersam italiā debacchate fuerāt: t omnes ciuitates ita ad arma ꝓcitauerant: vt ferme ad internitionē vsq; ibiq; decertatum fuerit. Et ꝓmo Galeacio defuncto: quum omnia sopita fuissent: Ugolinus caualcabos t ponçoni imperiū Cremone vrbis sibi sumpserunt: Orbobonus aūt tertius interfectis t pulsis ex Parma rubeis vrbē obtinuit. Deinde Bergomū suardi Comū: rusconi Laudū: vignatēses Vercellas: Alexādriā cū multis ipsius regionis oppidis Facinus canis copiaz eius dux: Guilielm⁹ aūt scaliger: t Carolus vicecomes Bernabovis filius: t ipsi aliquā spem in dominium redeundi sumētes omnes alios principes t nobilio: es populos ad defectionem sollicitarūt. Et idco Cichus ordelaphus olim a Galeatio sozolinio pulsus in patriā redijt: similiter t Cunij comites Fauentiā duro oppressere bello: atq; ita ex vni⁹ viri morte vniuersa italia terroris t turbinis plena fuit: quū vbiq; incendia: direptiones: cedes: t mortes innumerabiles audirentur: vici quoq; t castella t ciuitates: suburbia vbiq; euertebantur: t sanguis sanguinem tegebat. Eam quippe calamitatem futuram cometes presignauit: qui eo anno apparuit: quo t Galeaci⁹ huius pater vita decessit.

¶ Tamburlanus magnus tartaroz seu parthoz rex: incredibilis potentie vir: hoc etiā anno vita excessit. Qui primū: vt aiunt: apud tartaros humili loco natus fuit: t quum gregarius miles factus fuisset:

fuisset: adeo inter suos ꝓpter corporis agilitatē excelluit: vt breui multarū gentiū fieret dux: & cū parthoꝝ ipio potiꝰ fuisset haud multo post Scutbas: Hiberos: Albanos: Persas: Medosq; ac alias plurimas nationes sibi subegit. Indeq; mesopotamiā: atq; armeniā inuasit: trāsiuoq; euphrate cū quadringentis equitū milibꝰ & sexcentū peditū milibꝰ oēm Asiā quā minorē appellamꝰ obtinuit: regemq; oium potētissimū Paçieté turcoꝝ dominū cū pari equitū numero: & magnis peditū copijs fines suorū tutātē apud armenos prelio supauit: & interfectis ducētis eiꝰ milibꝰ ipsum cepit: & catbenis aureis vinctū curru ui: quo vebebaꝫ quasi triūphās adimxit. Inde a tanai flumine vsq; ad Egyptum vniuersam Asiā pcurrens Smyrnā Antbiochiā Sebastē Tripolim Damascū multasq; validas vrbes cepit: diripuit & incēdit: Soldanūq; egyptioꝝ principē bello superatū: vltra peluſiū reppulit. Cūq; Damascū cepisset: & arcis antiq; expugnatio difficilis videreꝫ: cōstructa e regione altera que eā altitudine superaret nō sine multa suoꝝ cede illā tandē cepit. Capbā etiā vrbē genuēsiū tunc Colonā admotis machinis expugnauit: die belli artibꝰ insignis que alijs ardua videbanꝫ: ꝓmptius obire tentabat: & in obsidionibꝰ quidē vexillum prima die albo vtebaꝫ tentorio. secunda rubeo. tertia nigro. Et si se dabāt in albo sedenti: salutē ꝓsequebātur: rubeus aūt colorꝫ moriendū patribus familias indicabat: niger vero ciuitatis excidiū & oia in cinerem ꝓuertenda: & inter alia ferūt quandam populosam ciuitatē que prima die cū deditionē facere neglexisset: pueros puellasq; in cādida veste ramos olive deferētes emisisse: vt principis iram placarent. Qui videns pueros statim iussit oēs equis crudelissime ꝓculcari: deinde vrbē capta penitꝰ incēdio deleri: interrogatusq; ob hoc aliquādo ab hoie Genuensi qui ei familiaris erat cur tanta crudelitate vtereꝫ. Cui turbata & distorta facie respōdit: Tu me hominē arbitraris? sed falleris. Ira etenim dei sum ego & orbis vastitas. Quibꝰ verbis tremefactꝰ genuēsis: statim ab oculis tyranni euanuit: nec de cetero vnq; ei obijcere visus est. Ferebant qui Tamburlanū viderunt: cuꝫ Hannibali pene: secūdū ea que de ipso scribūtur: fuisse persimilē. Nā deletis multis regionibꝰ ac tyrānis vastatisq; multis ꝓuincijs: omissū & ditatū suuꝫ exercitū in patriā reduxit: & marcbantē vrbē ꝓdidit: quam varij generis captiuis repleuit: & bostium spolijs exornauit: in qua & se sepeliri tandeꝫ fecit. Regnum autem suum duobus filijs reliquit: qui discordia laborantes effecerunt ne partborum imperium rursus emergeret. 1403 6602

¶ Bucicbalus gallus Caroli francoꝝ regis miles gigantee stature vir: boc anno Antonioto adurno genuēsiū duce defuncto: ꝓpter ciuiū dissidiū: vrbis Genue dominatū regis noie regendū suscepit. Qui visa nostroꝝ potentiarū & ciuitatū dissensione etiā Mediolanū vrbē regiā in regis sui potestate pro virib⁹ redigere conatus est: & iā Verdona capta a Facino cane copiarū Mediolanensium duce repulsus fuit & Verdona recuperata: de cetero se cidē viriliter opposuit. Is. n. ex gallorum ꝓsuetudine supbissimꝰ erat: & ꝓpter eiꝰ corporis magnitudinē italorū breuitatē sepe ꝓtemnebat: atq; eos non sine magna arrogātia despiciebat: quod audiens Baleaciꝰ gonçaga Francisci gonçage frater: qui eo in bello cohortes ductabat: hominē durū reprehendere cepit: dicēs: moderatius cum loqui debere: q; si secus esset diceret eiꝰ temeritatem non virtutem: sed insaniā esse. Erat aūt Baleacius ipse corpore modico: ita vt vertice vix Bucicbali vmbilicū attingeret: & ꝓpterea ab ipso Bucicbale gigante q; maxime ꝓtemnebaꝫ. Baleaciꝰ aūt ad magnanimitatis sue virtutē ostentandā: Bucicbalū ipsum ad singulare certamē inuitauit. Quo audito Bucicbalus turpe cedere existimans: ꝓditionē acceptauit: dieq; duello statuiꝫ: & adinuicē tandē decertantibꝰ Baleaciꝰ Bucicbalem tanq; dauid Goliā prostrauit: & nisi a proceribus suis subtractus fuisset vltimꝰ ille dies Bucicbalo fuisset. Ea ignominia Bucicbalus perfusus nunq; loricam neq; toracem gerere voluit: quod a paruo homunculo superatus fuisset.

¶ Guilielmus scaliger Antonij paricide Verone & Vincentie principis filius: boc anno Baleacio Mediolani duce defuncto: quū videret oēs cisalpinas ciuitates ad ciuilia arma ꝓcitatas auxilio primū florentinoꝝ: quibus diu militauerat: ac etiā Frācisci carrarij Padue principis cū exercitu Verona vna cū duobꝰ filijs Brunorio videlicet & Antonio veniens vrbem statim obtinuit. Cuiq; ciuitatez ingressus fuisset eadē nocte Francisco carrarien si & eiꝰ filijs veneno sublatus est. Brunorius autem & Antonius eius filij quum per annū vrbis dominatum in pace possedissent a Jacobino carrariēsi in veteri castello dolose vocati detenti sunt: & quū aliquandiu eos in arcta custodia detinuisset: tandem occasione sicta illos perdidit: & statim idem Jacobinus ciuitatem occupauit: atq; in eisdem viris preclarissimis vniuersa scaligerorum familia prorsus defecit.

¶ Innocentius septimꝰ papa: patria sulmonēsis: Colmaꝰ antea vocatꝰ: boc anno Bonifacio in italia subrogatus sedit an. 2. vir qdē grandeuus: & multarū magnarumq; rerū experientia instructꝰ: cuius verbū erat. Oportere illū malū boiem esse: qui alienum plusq; sui ipsius testimonium formidaret. Qui pontificatu suscepto in quibusdā rebus Urbani & Bonifacij ꝓdecessoruꝫ suoꝝ vestigia secutꝰ est: quos priuatꝰ reprehendebat: & nō modo qō tantopere laudabat effecit: veruꝫ etiā iniquo animo ferebat siqs apud se ea de re loqueretur: preterea oia ita tumultuose gubernabat: vt quū Romani istarent: q; scisma de ecclesia tolleret: ipsos ad Ludouicū nepotē tanq; ad certum carnificem misit: q statim vndecim ex ipsis e fenestris deiecti necari fecit. Qua sentia permotus populꝰ Romanus accito Ladislao rege arma aduersus pontificem cepit: qui statim vna cum Ludouico nepote Viterbiū fugit. Quūq; populus Ro. in actorē sceleris seuire non posset: in aulicos omnem iram pp. 213. 1404 6603

conuertens multos eoꝝ interfecit. Verũ capitolio ⁊ ponte milnio occupatis ac multis cedibus ⁊ dire ptionib⁹ peractis ira tã declinãte Romani põtificẽ in gratiã receperũt: rogarũtqꝫ vt ad vrbẽ cuꝫ pace rediret. Qui quũ Romã venisset nõnullos cardinales delegit: quoꝝ de numero Angelus Corelius venet⁹ vn⁹ fuit: q postea Gregorius duodecim⁹ appellatus fuit: ⁊ Petrus filargi cretensis: Alexander quint⁹ postea creatus: tertius habitus est Otho colũna: Martin⁹ postea vocat⁹ creauit etiã Ludouicũ predictũ nepotẽ suũ agri picent marchionẽ: cũqꝫ firmanũ principẽ pstituit: quibus ita gestis nõ diu superuixit: sed secũdo sui pontificatus anno Rome defecit: ⁊ in basilica beati Petri sepultus fuit.

¶ Cicbus ordelaphus in forolivien̄si vrbe pontificis Romani vicarius: hoc eodem anno quarto nonas Augusti (postqꝫ vrbis dominatuꝫ mortuo Galeacio vicecomite Mediolani duce aliquãdiu optinuisset) a populo suo ob eius tyrannides cum lecto febribus occũberet sine vlla misericordia vna cum filio suo paruulo interfectus est.

¶ Astorgius mamphredus illustris vir: olim Fauentie dominus: ⁊ pro Ro. ecclesia ibidẽ vicari⁹: q supiorib⁹ annis pro marchione Nicolao estensi ꝓtra Açonẽ estẽsem ꝓtra ipsum marchionẽ de regno Ferrarie pugnantẽ multa ac preclara gesserat certamina: ⁊ ob hoc ab Albrico cunij comite Fauẽtia fuerat expulsus: hoc anno tertio kal. Decẽbris ab legato apostolico: q euꝫ in Fauentia reduxerat: de prebensus qꝫ ci⁹ secreta forliuiensib⁹ denudaret: ⁊ ad defectionem ecclesie eos solicitaret ⁊ ꝓcitaret: in platea vniuerso astãte pplo capite trũcat⁹ ẽ. Religt tñ post se multos filios q pclara gessere facinora.

¶ Rusconi nobilissimi viri ac primarij comẽtis ciuitatis lõbardie ciues: cũ supiorib⁹ dieb⁹ ex morte Galeacij vicecomitis ducis Mediolani vrbis dominiũ sibi vendicassent: hoc anno vimmorũ familia sibi aduersante: vrbis suburbia penitus euerterũt. In qua quidem euersione ⁊ ptemptione in vna pugna ad octingenti viri vtriusqꝫ partis interfecti fuere. Ea tamẽ in pugna Rusconi superiores extitere ⁊ aduersarios ex vrbe prorsus eiecere. Belthasar aũt Rusco⁹ miles coꝝ caput ea in pugna cecidit: tã ta. n. vrbis illi⁹ ex dissidijs illis calamitas ⁊ destructio fuit: quanta vnq̃ antea. Nec adhuc temporib⁹ nostris suburbia ea in celebritate coaluere. Rusconi itaqꝫ ea victoria elati Belinçonã oppidũ ⁊ quãplurima alia oppida in suã deduxere sententiã.

¶ Franciscus suard⁹ eques ꝓcuis: Sonçiniqꝫ suardi Bergomi dñi fili⁹: qui supiorib⁹ dieb⁹ in auito regno patri successerat: hoc anno multas strages ⁊ occisiones de hostib⁹ edidit: ⁊ vrbe cũ suo exercitu tumultuarie egressus in suburbiũ Bergomi: quod p aduersarios tenebaꝫ: diripuit ⁊ incẽdit ac penitus euertit. Inde hostẽ ad intermitionẽ persequens Seriatũ vsqꝫ eo tumultu puenit ⁊ hoste etiã ide pulso vniuersum vicũ similiter incendit ⁊ euertit. Itidẽ in Rhedona egit ⁊ castellũ prorsus complanauit. Ea victoria elatus (relicto vrbis presidio) statim Cremã cũ exercitu petijt: ⁊ oppidũ auxilio suoꝝ obtinuit: quo pacifice obtento eucstigio in Picelionẽ agri cremonensis frequentatũ oppidũ duxit: qõ cũ acriter expugnaret tandẽ post multas victorias ab Vgolino canalcabone cremonensi tũc tyrãno preter oium spem superatus ⁊ ꝓfligat⁹ est. Et cũ vsqꝫ Cremã ꝓsecut⁹ fuisset ibidẽ auxilio suoꝝ in hostem uersus est: ⁊ dũ diu pugnasset: ab hoste sagitta percussus vitam finiuit.

¶ Catherina autẽ Mediolani ducissa Bernabouis vicecomitis filia: ⁊ Joãnis ac Philippi marie ducũ mater: mulier sigdẽ pientissima ⁊ cordata: de qua multa referũtur prudentissime gesta: quũ p aliquot annos regnũ cũ Joãne maria filio gubernasset: hoc ipso anno q est quart⁹ supra. M. cccc. quartodecimo kal. Nouẽbris a filio in carcerib⁹ apud Modoeciam oppidũ suũ conjecta: ibidẽ dolore animi vitã cũ morte mutauit. Cuius paricidiũ eidẽ nõ impune cessit: vt supra in eius vita dictum est.

¶ Mastinus Bernabouis vicecomitis filius: eo ipso anno Frãcisco suardo Bergomi domino de functo ciuitatis dominium a Joanne maria Mediolani duce recepit: ⁊ vno tantum anno regnauit. Nam sequenti anno idibus iunij febribus acutissimis correptus vitam finiuit.

6604 1405 ¶ Verona clarissima ac vetustissima italie ciuitas hoc anno sexto kal. iulij a carrarien̄sib⁹ occupata ⁊ pessundata in venetoꝝ man⁹: ꝓcedente Joanne maria vicecomite Mediolani duce: per Francischum Bonçagã ⁊ Jacobũ vermem ac Paulum sabellum patricium Romanum venit: ⁊ nunc vsqꝫ cum magno augmento ipsius permansit.

¶ Pise itẽ potentissima ac supbissima etrurie ciuitas florentini populi emula hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello domita in ipsi⁹ populi florentini ditionẽ potestatẽqꝫ deuenit: ⁊ nũc vsqꝫ p nouẽ ⁊ septuaginta annos ipsi⁹ iugũ humiliter ptulit. Supiorib⁹ enim annis: vt dixim⁹: Galeacius vicecomes Mediolani dux eandẽ vrbẽ a Gerardo apiano multo precio emerat: ⁊ deniqꝫ morien̄s: ipsaꝫ Gabrieli ex Pellice filio in testamento reliquerat: cũ trienio post patris mortẽ cuꝫ magna difficultate possedisset: diffidens illã se tueri posse: ⁊ ipse illã grandi pecunia florentinis vendidit. Pisani aũt hoc videntes: cũ florentinos exosos haberent: in furorẽ versi ⁊ ꝓcitati ipetu facto florentinos vrbe eiecere: ⁊ ipsam in libertatẽ reduxere. Florentini aũt ignominiã nõ ferentes: magno ꝓgregato exercitu: bellum ꝓsertim pisanis intulerunt iplacabile: ⁊ ꝓmeatib⁹ vndiqꝫ intercluis vrbẽ acerrime obsiderũt: quam post aliquot menses fame crudelissima laborantem procedente eam Joanne gambacurta: iugum ab integro suscipere coegerunt.

6605 1406 ¶ Patauiũ etiã nõ iferioris potẽtie ⁊ splendoris ciuitas hoc eodẽ anno ⁊ ipsa eadẽ obsidione a Venetis oppressa in Venetorum manus per Franciscum Bonçagã ⁊ alios strẽnue imperatores: capto

Francisco

Francisco carrario: deuenit: ac sic vno & eodē q̄si anno veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. Quib⁹ ciuitatib⁹ obtentis: venetor̄ nomē supra modū exercuit ac tantū q̄tū vnq̄ superiorib⁹ tpib⁹ effecerat.

¶ Petr⁹ philargi natione cretensis ordinis minor̄ ꝓfessus & Mediolanensiū archieps: magn⁹ qui dē theolog⁹: magnusq; orator & predicator: hisdē temporib⁹ celebres maximo in precio vbiq; fuit: hic quippe ab adolescentia sua ordinē minorū ingressus: adeo Parisi⁹ liberalib⁹ studijs & theologice disciplinę vacauit: vt breui & publicā scholā tenuerit: & in libros sententiarū docte & aucte scriptitauerit. Eā obrē a Galeacio vicecomite nondū duce: qui doctis viris plurimum oblectabat̄: accitus primariū in suis publicis & secretis ꝓsultationibus eum ꝓstituit: & eius prudentia arduis in reb⁹ vti voluit: deinde ipsi⁹ Galeacij rogatu Bonifacius non⁹ papa cū vincentinū primo creauit cōm. preterea loco mutato novariensis: postremo mediolanēsis archiepc̄s creat⁹ fuit. Eoq; in titulo ꝓstitutus ad Vincesłaū noie ipsi⁹ Galeacij accessit: & ducat⁹ titulū ab ipso Vincesłao iperatore per eundē Galeacium obtinuit: deinde: vt dictū est: ab Innocentio papa predicto cardinalis duodecim apostolor̄ creatus: tandem Romanā pōtificiam dignitatem adeptus: Alexāder quintus merito est appellatus.

¶ Franciscus de regatijs patria cremonensis minorū etiā ordinis professus: bergomensis epc̄s: eruditissim⁹ theolog⁹: & vtriusq; iuris vir ꝓsultissim⁹: per hec tpa & Bononie & alibi: & q̄maxime in ꝓstantiensi synodo ob ei⁹ doctrinā & elegantiā clarissim⁹ fuit: & sue eruditionis experimentū fecit. Ob quas virtutes epc̄s Bergomi merito creatus fuit: quam qdem Bergomensem ecclesiā quū per quatuor & .30. annos doctrina & exemplo optime gubernasset: tandem anno domini .1437. quarto idus augusti vita funct⁹ apud sanctū Franciscum ibidē maximis cum lachrymis sepelitur.

¶ Paulus venet⁹ ordinis eremitarū diui Augustini: & ipse theologor̄ ac philosophor̄ ꝓceps necnō & disputator acerrim⁹: hoc ipso tpe in vniuersa italia nominatissim⁹ habit⁹ est: eo q̄ cūctos dyaleticos: philosophosq; ac sue etatis theologos sine ꝓtroversia superauerit: ac etiā tanq̄ alter apollo post se futuros philosophos sue sapientie lacte nutriuerit: q̄ nisi immatura morte preuentus fuisset omnes ante cessores theologos philosophosq; suo ingenio suisq; scriptis superasset. Attamen in iuuentute ea que subiecta sunt post se reliquit volumina. Et primo.

Sup libros posterior̄: q̄ incipit Dis doctrina	Sup duob⁹ de anima: incipit Tāta litterarum
Sup librū porphirij: incipit: Maxima & forti	Sup libr̄ de generatiōe & cor. Hūanar̄ diuinarūq;
Sup librū predicamētor̄: Querenti mihi.	Sup ꝓsequentijs strodi: Jesum deum & hominem.
Sup octauo physicor̄: Naturali philosophia	Summā in philosophia: Colloquiū insa.
Sup sex methaphisice: Teeū sapientissime repe.	Logicam breuem: Conspicientis.
Sup alijs sex methaphysice: Jus dicit̄ multipl'r.	Scripsitq; logicam magnam.
Summa de naturalib⁹: Plurimorū astrictus	Atq; ꝓtra eeciratem iudeorū tractatū edidit pulcherrimum. Sed & sermones multos ad clerū videlicet de sanctis: & de dominicis diebus: ac quadragesimales miro ordine composuit. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulchro marmoreo sepelitur.

¶ Bartholome⁹ de Vrbino ipsi⁹ eremitarū ordinis diligētissim⁹ doctor & vrbinatus epiſcopus: hoc ipso tpe & ipse clarus effulsit. Qui & si multa ediderit memoratu digna: illa in primis admiranda sunt atq; stupēda: qb⁹ tā diu patris Augustini mare q̄ Ambrosij supernatauit flumen. Utriusq; enim doctoris singula dicta in alphabetū redegit: & op⁹ in vnū collectū millecloquiū communi vocabulo appellauit. Aliud insuper egregiū & celeberrimum opus ꝓfecit: quod de spirituali bello illo intitulauit.

¶ Jordanis insup alemannus eius instituti & religionis theolog⁹: & ipse per hoc tēpus ob ipsi⁹ doctrinam & multarū antiquitatū indagationē vniuerso ordini magno fuit in precio: q̄ inter cetera pulchrū q̄dragesimale edidit: & diffusaq; nostri ordinis apologiā ꝓdidit. Apochalipsim q; pulchre explanauit. Ac sermones tractatusq; & questiones diuersarū rerū post se scripto reliquit.

¶ Jacobus quoq; eiusdē ordinis excellentissim⁹ theologus natione tolletan⁹: hisdem temporib⁹ floruit & vniuersam ferme scripturam sacram cōplanauit: & sophogium composuit precellentissimuq; ad diuinam sapientiam perquirendam suasorium: quod quidem volumen quanti faciendum sit: multis epigrāmatibus declaratur.

¶ Petrus natiōe italus ex oppido Brmiquelli egregius ordinis nostri doctor & ciuitatis noue epc̄s: & ipse per hoc tempus sententiarū libros exposuit: & oia Salomonis opera cōplanauit. Atq; bibliaq; ferme totam postillauit. Deinde illud diuinū opus in lucē deduxit: in quo oēs noui & veteris testamēti historias ad alphabeti ordinē redegit & ad singulas appropriauit materias.

¶ Gabrin⁹ fundul⁹ patria cremonēlis: ex oppido Sonçini ortus: vir bello insignissim⁹ atq; formidabilis & astut⁹: hoc anno Ugolino & Carolo ac alijs q̄busdā cavalchabobus interfectis Cremonę dominiū sibi desumens regnauit annis vigintiquattuor. Ugolinus. n. cavalcabos vir nobilis adiunctis sibi ponçonib⁹ (vt supradictū est) mortuo Galeacio vicecomite Mediolani duce: prim⁹ vrbē Cremo sibi ponçonib⁹ (vt supradictū est) mortuo Galeacio vicecomite Mediolani duce: prim⁹ vrbē Cremonam ab ducis obediētia alienare fecit: & ipsius vrbis dominatū sepositis ponçonibus occupauit: difficilenq; vrbē posse tueri: hūc Gabrinū virū acerrimū imperatorē sibi delegit: visoq; hominis ingenio ac strēnuitate: Ugolin⁹ ipse ei⁹ opera in bello & pace semper vti voluit: & hancobrem fortilicioruṁ & vrbis prefectu nō minus ipsi Gabrino q̄ Ugolino parebant. Rebus igitur sic stantibus spe occupādi

dominij ductus: vt erat animo magno: hoc anno redeunte a Lauda pompeiana vrbe: que pro vigna vignatensib⁹ tenebatur: Ugolinū ad machastornā decē milibus ab vrbe Cremona distantē cū fratribus t cognatis interfecit: quibus interfectis ꝛcito gradu anteqū res in vrbe sciret cū aliquot militib⁹ Cremonā venit: occupataq3 arce portisq3 oibus munitis forū cū armato milite ingredit: t cū quosdā vidisset suis conatib⁹ velle obsistere aut obtruncauit aut vrbe depulit. in pace itaq3 vrbe adepta ob ingenij t prudentie magnitudinē eius nomē magnopere extulit. Et quū esset excelsi animi t summe prudentie vir fluctuante per scismata ecclesie dei ad eū pōtifex Roman⁹ t imperator tanq̄ ad principem magni ꝛsilij pro cōponendis rebus Cremonā accessere. Quos reuerenter t splendidissime excipiens ꝛsiliū optimū dedit de synodo apud ꝛstantiam celebrādo pro qua vniuersa xpi ecclesia ad sanitatem reducta fuit. Hūc deniq3 Philippus maria Mediolani dux quū videret inter occupatores sui regni t prestantiorē: fortioremq3: atq3 formidabiliorē: t callidiorē in recuperando suo regno nō armis: sed suasionib⁹ t ꝓmissionib⁹ plurimis per Crimignolam ducē suū ꝓmo sibi subegit. Sciebat enim dux ipse Mediolanensis si istū vicisset t subegisset de alijs regulis seu tyrannis esse negociū quod ita gestum est. nā multis ab ipso acceptis pecunijs vrbē cū vniuerso agro restituit. Dux aūt eidē Castellionū oppidū t quedam alia benignissime concessit. Uerū postea (vt aiunt) cū multas in principē moliretur insidias: tandē proditione Oldradi de Lampugniano cōpatris sui apud Nicbum oppidum agri cremonensis captus fuit: indeq3 Mediolanum missus post longos carceris squalores in publico Mediolanensi foro vniuerso astante populo ducis iussu capite pressus est. Ibidem Maphęo Bambara preclaro brixiensi ciue presidente t sententiam ferente.

¶ Joannes cognomento piceninus Caroli vicecomitis filius Bernabouis filij: hoc anno tertio id⁹ Junij Mastin⁹ ei⁹ patruo defuncto ex brixiane vrbis ꝓfecta bergomea sceptra suscepit t duob⁹ annis regnauit. Cui⁹ quū dominatio admodū dura esset: t oēm nequitiā scelestiāq3 prolaberet: ac etiam multos ciues auaritia t violentis mulierū suarū ꝛcubitib⁹ indies offenderet: ita ira t odiū bergomensiū in se ꝛcitauit: vt tumultu ꝛcito ipsum cū vniuerso ei⁹ magistratu atq3 presidio vrbe pelleret. Quo pulso vrbē ciues in libertatē vendicarunt. Quāobrē Facinus canis Joannis marie ducis imperator statim cū magno exercitu in bergomensem agrū venit: t in bergomensium vindictā multas depopulationes t vastationes ac incendia fecit: t inter cetera vniuersas habitationes vrgani: colonij: t steçani oppidoꝝ demoliri t ꝓplanari ꝑcepit: atq3 arbores t vineas t segetes oēs p̄ circuitū succēdi mādauit.

¶ Galeacius gonçaga inuictissim⁹ t fortissim⁹ vir ac rei militaris scientia clarissimus: qui superiori anno Bucicbalem gallum gigantem ingentis fortitudinis virum singulari certamine devicerat ac alia plurima atq3 preclara gesserat facinora: hoc anno. 9. kal. maij cū Mediolacū oppidū acriter expugnaret sagitta percussus statim spiritum emisit.

pp. 214 6606 1407 ¶ Gregorius ei⁹ nois. 12. natione venetus: Angelus cozarius seu cozonarius antea vocatus: patriarchaq3 constantinopolitan⁹: hoc anno ex cardinale sancti Marci Innocentio pontifici Rome suffect⁹: sedit an. 2. t men. 7. pōtifex sigdē maxime sceueritatis t sanctimonie precipue reuerendus: q pontificatu suscepto: iuxta obligationem factā iterato ad deponendū pontificatum se obligauit: ſi Benedict⁹ qui alterū pōtificatū in gallia tenebat se quoq3 abdicaret. Cohortantes igitur in principio sese predicti pontifices t ad mutuā abdicationē offerentes Saonā vrbē vbi ꝓuenirent elegerūt: sed in ꝓueniendo se adinuicē illudentes maximā christianoꝝ incusatione maiorē diuisionē ꝛcitauerunt. Quapropter ingens ꝛcilium Pisis celebratum est: in quo Gregorius hic t Benedictus pontifices de collusione accusati: ambo pontificatu priuati sunt. t Alexander cretensis eligit̄. Quo pontifice creato Gregorius quasi ꝓfugus Arriminū statim ꝛcessit: vbi t a Carolo malatesta vrbis principe perbenigne exceptus est. Qui licet in pisano ꝛcilio exantorat⁹ esset attamen tanq̄ verus pōtifex dum luce moram faceret ex patrum cardinalium cōsensu qui nondum abeo discesserant Gabrielem cōdelmarium ex sorore nepotem creauit cardinalem: qui postea pontifex factus Eugenius quartus appellatus est. Hic tandē ad ꝓstantie ꝛcilium Carolo malatesta oratore misso: pontificatu se libere abdicauit: pro qua libera abdicatione ꝓuentus ois eū agri piceni legatū creauit: sed nō multo post Recanati animi dolore defecit: vbi t honorifice ꝛditus fuit.

¶ Ordo monachoꝝ alboꝝ q montis oliueti ordo nuncupat̄: huius scismatis temporib⁹ in Senēſi agro a quibusdam nobilissimis senēſib⁹ initiū sumpsit. Multi nanq3 clarissimi senenses quos scismatū t bellicarū tedebat perturbatio spiritus sancti gratia ispirati: vbe vno animo egressi nō longe in mōtem qui oliuetus appellat̄: accessere. Ubi in vnū ꝓgregati t a curis mūdialib⁹ remoti tanq̄ eremite deuotissimi deo in orationib⁹ t vigilijs ac crebris iciunijs deseruire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles t adolescentes ꝓmoti desiderio celestis patrie ad eosdem ꝓfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei seruitio excrescere ceperunt. Quoꝝ fama cū ad pōtificē peuenisset: principaliores ad se Romam vocauit: t eorū viuendi ꝓpositū diligenti examinatione intelligere voluit. Cognitisq3 eoꝝ votis exclamauit dicens: hāc plantationē esse diuinā nō humani ꝛsilij. Exhilaratusq3 pontifex illorum vitā t viuendi modum: sicut eoꝝ priuilegijs ꝓstare dicitur: q̄ libentissime cōprobauit. Et vt id diuinum opus ceptū stabilitatē susciperet: statim album habitum ad diue virginis Marie reuerentiā cū regula beatissimi Benedicti eisdē ꝓtulit. Quos maximis priuilegijs t gratijs cōmunicns inter monachos diui

Benedicti

Benedicti annumerauit: & multa eis monasteria incolenda concessit.

¶ Ordo nouus mendicātiū sub diui Hieronymi titulo pſulante Innocētio septimo pōtifice nup defuncto ex tertio ordine seraphici Frācisci a quodā Redo noie montisgrancili comitē apud fesulanam etburie vrbē pmo excitat⁹ est. Et⁹ aūt coadiutor hoc mihi in sancto opere Gualterus marsus fuit. Et bi duo mire sanctitatis & ītegritatis viri huiusce regularis obseruantie disciplime fundatores & auctores fuere: & sanctissimis institutis tū doctrina atq; exēplo mirūmodū crexere. Quē quidē ordinem Gregori⁹ duodecim⁹ iste pulegijs approbās sub regula beatissimi patris Augustini quo ad vota pncipalia apostolica auctoritate ꝓfirmauit. Eugen⁹ deide. 4. vir vtiq; religiosissim⁹: & ipse eadē auctoritate additis alijs pulegijs mēdicantiū iterū approbauit: & ꝓfirmauit. Eisdē aūt in memoriā pristine tertij ordinis religionis habitu griseā tunicā cū clamyde similiter grisea pro habitu ꝓcessit.

¶ Ordo itē alius canonic⁹ celestini habit⁹ ꝑgregationis sancti Georgij de alga apud Venetias bisdē ipsis a reuerēdo religiosissimoq; viro postea patriarcha Laurētio Justiniano atq; alijs viris religiosissimis pmū incredibili feruore & quadā mirabili vite austeritate initiū sumpsit. Quā qdē cōgregationē seu ordinē idem Gregorius pdictus quibusdam ꝓstitutionib⁹ sibi datis sub prima beati Petri regula auctoritate apostolica ꝓfirmauit. Que statim & egregijs viris atq; doctissimis ac monasterijs mirūmodū creuit. Quoꝝ de numero Antonius corari⁹ Gregorij ipsius maximi pōtificis nepos: & postea bostiensis cardinalis fuit: & Gabriel postea Eugeni⁹ quart⁹: q idē monasteriū a pncipio paterna hereditate plurimū ampliauit & ditauit atq; exornauit. Cū quo idē Antonius ab incūte etate familiariter & religiosissime in eodē monasterio & religione diu vixit: atq; illū postea secū: licet recusante: Romā duxit. Cui⁹ ingenio & virtutib⁹ delectat⁹: Gregor⁹ pmo thesaurū suū deinde senensez creauit ep̄m: ac demū ambos ꝓmouit cardinales: In qua tamen dignitate ꝓstituti nulla in vitā pstinam mutarunt: imo ordinem & ꝑgregationem ipsam omni quo potuerunt nixu adiuuerunt. Fuere & alij ea in ꝑgregatione successores viri vita & moribꝰ pclarissimi: qui ipsam religionem & doctrina moribusq; ac optimis exēplis pro virili sua illustrarunt: videlicet Marin⁹ quirin⁹ egregius predicator: verusq; beati Petri apostoli imitator: & Raphaus ꝓtarenus venetus postea patriarcha: atq; alij cōplurimi: q verbo exemplo religionem pro viribus in orbem diffundere laborauerunt.

¶ Pādulphus malatesta Galeoti filius: Caroliq; ariminensis pncipis frater: pnceps inter ceteros 1407 6606
sue etatis & fortitudine & omni splendore & claritate pmarius: bisdē ipsis⁹ apud Joannē marie Mediolani ducē iperator existens: Mediolanū occupare tentauit: que res cū ei ad votum nō successisset Brixiā venit & vrbem in suā potestatē redegit: & in ea. i 4. annis regnauit. Is. n. cū ipsi⁹ ducis Mediolani (vt dictū est) moderator existeret: vt erat animo excellētissimo: aliquando vrbem ipsam regiam p fraudē occupare tentauit: sed deprehensus atq; convictus cauens sibi hoc ipso anno domesticis suis militib⁹ sumptis: quasi venatū iturus vrbe egressus ē: & Brixiā sibi benivola celeri cursu petēs: absente Rastore vicecomite vrbē occupauit: & in suā potestatē redegit. Indeq; Provaliū tūc frequētatū oppidū accedēs: ibidē Rastorē ipsum Bernabonis vicecomitis ex filio nepotē vrbis ptorē & vicedominū cōprehendit: pro cui⁹ liberatione: Pallaçolū tūc munitissimū castrum accepit. Et vt ceteris timore incuteret: quosdā vicos & castella agri brixiensis iccendit & euertit: & quāmaxime pdictū Provaliū & Colonnā oppida. Brixia itaq; cū vniuerso eius agro in pace adepta paulopost etiā Bergomū ciuitatem nostram: psoluta pus grandi pecunia: obtinuit. In qbus vrbibus vt erat animo generoso atq; splendido celeberrimas adhuc extātes edificauit edes. Et cū pdictū tēpus inibi cū omni liberalitate & ciuiū benivolentia ac charitate regnasset: deniq; a Crimignola victoriosissimo Philippi marie ducis iperatore dominio vtriusq; vrbis puat⁹: in patriā suā cū omni ei⁹ suppellectili armisq; ac egs ditissimus in pace accessit. Qui ꝓsignata vrbe Brixia recedens gallica cantilena suas ruinas deplorans: ad Caroli fratrem Arriminum petijt & ibidē reliquū vite sue tempus in pace & ocio ꝓsumpsit.

¶ Petrus colconus ex vetusta nobiliq; colconoꝝ bergomensiū familia natus: hoc anno: cū a Joāne picenino vicecomite Bergomensiū dño esset hostis appellat⁹: vrbe ꝓpellitur: & Mediolanū relegatur: vbi post aliquot dies ꝑgregatis amicis & exulib⁹ suis noctu Triciū veniens oppidū adorit & capit: eoq; capto & obtento: vt erat animo liberalis atq; perhuman⁹ statim fratrem & oēs affines ꝓuocat & eos regni ꝓsortes facit. Qui adepto regno nō multopost ingratitudine vsi: libidine dominandi ducti: postposito dei timore & fraterna dilectione in cū ꝓspirauerūt: & obseruato tpe: ipsum ludente percusserūt: & crudelē imodū iterire fecerūt. Sed nec ipsi igratissimi paricide optatū regnum possederāt: quia haud multopost a Crimignola iperatore iussu Philippi ducis turpiter pulsi fuerūt: ipse aūt Petrus Bartholomeū colconū postea vicecomitē & Venetoꝝ iperatorē post se religt filium q vt suo loco dicem⁹ gallis multas intulit clades: & fluctuantia bella inter Franciscum ſfortiam Mediolani ducē & Senatum venetum optime sedauit.

¶ Joannes suardus bergomensiū ꝓsul atq; dictator: quū superiori anno ꝓpter Joannis picenini vi- 1408 6607
cecomitis isolētias atq; tyrānides Bergomū vrbē suā in libertatē potestatēq; suā veluti peculiū summ redegisset: hoc anno. i 4. kal. septēbris: vt erat ingenio preclarissimo atq; prouido: diffidens vrbē pcr sese turari posse: ipsam etiā cohortantibus amicis & ꝓsanguineis suis Pandulpho malateste patero multa pecunia vēdidit. Qua vēdita ꝓfestim vrbē dimisit & religt: ac cū oibus bonis suis & familia ad

Joannem frāciscū gōçagā Mātuā prexit: a q̄ benigne t reuerēter exceptꝰ apud Hostiliā oppidū mā tuanū eidē bitare ꝓcessit: vbi pturbatiōibꝰ oibꝰ semotis vsq; ad mortē cū oi trāqllitate getꝰ fuit. Ea. n. vrbē ideo vēdidit: q; ex ꝓcessiōe federi. barba. ipatoris: q ipam clarissimā t honorabilē familiā ex thu tonia i italiā pduxit: t ibidē noie suo ppetuo collocauit: t ideo Joā. ipse tāq̄ ins suū illā alienare voluit.

p̄p. 215. 6608 1409 Alexāder ciꝰ nois gntus papa: natione cretensis: Petrꝰ candianꝰ antea vocatꝰ: ordinis minorū doctor celeberrimꝰ: de quo supra diximꝰ: hoc anno in ꝓcilio pisano Gregorio: Benedicto Boldrino pōtificibꝰ abrogatis: oium cardinaliū ꝓsensu qui tū in codē ꝓcilio aderant pōtifex creatꝰ sedit mē. 8. Eo aūt pōtifice creato Gregorius (vt dictū ē) ad Carolū malatestā vna cū Leonardo arretino Ariminū accessit. Benedictꝰ vero in gallijs post habitū ꝓciliū in castellū paniscole ꝓfugit vbi diucius imoratꝰ ēt alios cardinales creauit. Alexander āt factꝰ pōtifex: vt erat vir optimꝰ: ecclesiā dei pro posse in pace ꝓtinere studuit: Et merito qdē Alexāder fuit appellatus: q; t liberalitate t animi magnitudine cū quo vis optimo pōtifice ꝓferri potuisset: munificꝰ. n. t q̄ maxime in paupes: vt pōtifices decet fuit: t adeo munificꝰ t ꝓfusus extitit: vt demū pauperrimꝰ decesserit: vnde t per iocū iterdū ipsum dixisse tradūt: se diuitē pōtificē fuisse: pauperēq; cardinalē t mēdicū papā. Et ꝓpterea quū nil terrenū expeteret tāto fuit animo: vt Ladislaū regē pōtentissimū q ecclesiā t eiꝰ deiectionē diu vexauerat: in ꝓcilio pisano approbātibꝰ patribꝰ q tūc aderāt regno priuauerit. Soluto itaq; ꝓcilio Alexāder Bononiā ꝓfectꝰ ē: vbi morbo ptracto: quū ad extremā horā venisset ꝓuocatis oibꝰ cardinalibus eos oēs ad pacē: ad ꝓcordiā: t ad tuēdā ecclesiā dulcissimis verbis adhortatꝰ. Quibꝰ expletis lachrymātibus oibus q aderāt: illud saluatoris verbū egre ꝓferēs iquit: Pacē meā do vobis: pacē meā relinquo vobis: statim emisit spūm: t ibidē cum ingenti luctu t pompa in conuentu fratrum minorū sepelitur.

¶ Ludouicus andagauensis dux eius Ludouici: quem cū Carolo ꝓtendisse de regno diximus: postumꝰ filiꝰ: hoc anno Pisas veniens ab Alexādro papa regni Apulie cōcessionem accepit. Qui: vt erat animo generoso confestim Romā ꝓtra Uladislaum cum exercitu prexit: atq; cum eo etiam Belthasar cossa legatꝰ ex latere: qui circa Romā cum maximis copijs stativa faciens videns Uladislaū cum magno exercitu vltra vrbē ꝓgredi non fuit ausus.

p̄p. 216 6609 1410 Ioannes ciꝰ nois. 23. papa: natione neapolitanꝰ: Belthasar cossa antea vocatꝰ: hoc āno pdicto pōtifice mortuo: Bononie papatꝰ creatꝰ: sedit an. 4. t mēn. x. Hūc nōnulli ferūt pōtificatū potiꝰ violēter vsurpasse: q̄ liberis suffragijs assumptisse. Cū. n. Bononie potiꝰ vt dñs q̄ legatꝰ eēt: magnoq; exercitui ꝓeraret: t patres ꝓ nouo pōtifice deligēdo ibidē ꝓuenissent: multa eis interminatꝰ ē: nisi pōtificē sibi gratū eligissent: t ea causa multi ꝓducti fuerūt: quoꝝ neminem approbare voluit. Cū aūt obsecrarēt: vt quē vellet significare dignaret: Bate (inquit) in Petri clamidē: t ego eā dabo pōtifici futuro: quod cū factū fuisset: ille palliū humeris suis imponens papa ait ego sum. Quē res quāuis patribꝰ displicuisset: fronte tū sentētiā abscondi ꝓsultꝰ: fuit hoiem. n. terribilē atq; armatū irritare nō videbaī vtile. Hac igit arte Belthasar cossa: vt aiunt: pōtificatū obtinuit. Erat. n. hic pontificij t ciuilis iuriū peritissimꝰ: t rerū gerendarū experiētia magisq̄ vite sanctimonia p̄ditus. Qui suscepto pōtificatu dies aliquot Bononie substitit. Et postmodū Romā ꝓfectꝰ est: vbi ꝓtra Uladislaū regē ditionē ecclesie vexantē: Paulū vrsinū t ssortiā attendulū militari peritia p̄stātes viros mercenarios ꝓscripsit: quoꝝ virtute post diuturnū variūq; ꝓlictū Uladislaū ꝓfligauit. Uerūz sequenti anno Uladislaꝰ virib⁹ reasumptis: iterato Joānē bello vexare cepit. Eapropter pōtifex timore correptus: Florentiā primo: postmodū Bononiā venit: t nō ita multopost Mātuā ad Joānē franciscū gonçagam ꝓfectꝰ ē: ibidēq; t Laude t Cremone cum Sigismūdo cesare t Fabrino fundulo de pellendo Uladislao q Romā t multa ecclesie oppida occupauerat ꝓuentū habuit: t dū hec Mātue agerentur Joānes pōtifex ad ꝓciliū cōstantie oium nationū ꝓsensu citatur: vbi multa ei mota a multis crimina obiecta sunt. Qui timens: statim mutato habitu familiaq; clanculū constantia aufugit. Quo audito cuestigio a cōcilio missis militib⁹ cōprehensus in insulā sancti Marci ppe ꝓstantiā in carceribꝰ conie etꝰ est. Eoq; incarcerato: Cōciliū viros grauissimos doctosq; indices delegit: q fuge causam diligenter exquirerēt: t crimina obiecta discuterent: eademq; ex ordine referrēt. Quare ꝓtra ipsum. 40. t eo amplꝰ capitula ꝓtra fidē xp̄ianā: in eo ꝓbata t iudicata fuerūt. Quib⁹ criminib⁹: Joannes hic merito pōtificatu ab vniuerso ꝓcilio deiectꝰ est. Et hāc qdē in se sniam latā: ipse sui sceleris conscꝰ approbauit: pro qua re ex ꝓcilij decreto: statim ad Ludouicū Bauarie ducem custodiendꝰ missus fuit: donec aliud de ipso decerneret. Qui Aldeberga castello munitissimo p triēniū eū ꝓseruauit. Tādē eo in ꝓcilio Martinus pōtifex surrogatꝰ: dū apud Florentiā existeret t rogaret a Cosmo medice ciue florētino Baldesarē ipsum a carceribꝰ liberauit. Qui statim p̄ter spem oibus admirātibus ad Martinum ipsum Florentiā venit. t eiꝰ exosculato pede vt verū xp̄i vicariū recognouit t salutauit. Martinꝰ aūt ea humilitate cōmotus post aliquot dies ipsum in numerū cardinaliū ascisens cū tusculanū creauit: quem postea eo honore habuit quo reliquos cardinales. Uerum post aliquot menses animi dolore vt credi potest: Florentie defecit: vbi t a Cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Joannis baptiste templo: magna adhibita funeris pōpa sepultus est.

6610 1411 Sigismundus Luceburgensis Caroli bohemorū olim regis filius: Ungarie t Bohemie rex: hoc anno Joanne pontifice nuper creato papa procurante vigesimusquintus germanorum imperator

imperator creatus impauit annis.27. Vir quidē strēnuus: ⁊ ad oia fortiter peragēda promptissim⁹ qui cæsobres ab oibus electoribus Cesar electus: statim Romā pro corona maximo cū comitatu venit: ⁊ ab pōtifice incoronatus cōfestim vna cū eodē pontifice vniuersam ferme cisalpinā galliā sedandi belli causa percurrit. Quibus gestis: vt erat imperator christianissimus:: cum totā christianā rempublicā propter scismata labefactatā cōspiceret: statim oium nationū cōsensu cōstantie concilū indixit: vbi Joāne predicto Gregorio duodecimo ⁊ Benedicto.9. pontificibus abrogatis: electoq; Martino quinto vniuersam rempublicā christianaq; sua industria suoq; maximo labore ⁊ cōsilio cōponere studuit. Quibus rebus ita ex sententia cōpositis: mores etiā tam secularū quā clericorū nimia tam licentia labefactatos suo hortatu ⁊ virtute in meliorē reduxit formā: ęclo quoq; fidei successus Bohemiā vsitarū hereſi infectā multis in locis destruxit. Ac pro christiana religione cōtra turcos alioſq; infideles inuictissimus expugnator fuit: ita vt quoadiuxit: eos propijs quiescere sedibus cōpulit: atq; eos diuersis tēporibus per Philippū florentinū equitem copiaruq; suaq; imperatorē. 20. prelijs superauit. In senīū deniq; perductus hoc vnū gessit vtilitatis indictū q̄ anno imperij sui vigesimosecundo ad stipendia Philippi vicecomitis ducis Mediolani a Venetis vehementer oppressi in italiā venit. Eā tamen ob causam: vt ⁊ ei auxilio foret ad coronā augustalē iterato obtinendā: Philippi itaq; p̄cibus ⁊ promissis atq; potētia fretus ex germania cū paruo exercitu ad eū in Lombardiā venit. Mediolanūq; igitur ingressus: cū per aliquot menses ibidē stetisset Philippi facie vnq̄ videre ꝓmeruit. Ipse autē Philippus huius Sigismundi impotentiā paruipendēs: se in Jouis castello clausit: ⁊ se nunq̄ ab eo aut videri aut audiri permisit: qua ex re Cesar indignatus ex Parma vrbe in qua hyemē exegerat in Etruriā ad Senēses trāstulit: a q̄bus honorificētissime exceptus apud eos aliquot menses exegit. Inde ad Eugenīū pontificē Romā se conferens ab eo rursus coronatus est. Tandē Romam abiens arriminū petijt. Deinde per Ferrariensem agrū iter faciens Mantuā peruenit: vbi aliquot immoratus dies Joannē francisci gonçagā mantue dominū marchionali dignitate insignivit. Bemū cū Venetis pace iecta: ⁊ Philippo duci: cuius gratia in italiā venerat: inuictissimus factus transalpes emigrauit: vbi nō diu supuixit: quia triēnio post in vngariā senio cōfectus defecit. Erat.n. Sigismundus hic: vt aiunt: vir inclytus decora ac p̄clara facie speciosa atq; robusto ⁊ magno corpore magnitudineq; animi siue pace siue bello eximia liberalissimus quoq; ac in erogando profusus.

¶ Gabriel vicecomes Joannis galeatij primi ducis Mediolani ex cōcubina filius: vir vtiq; conspicuus atq; bello strēnuus: hoc anno innocētissime apud Genuā vrbē maritimā a Bucichale gallo predicto Genuensiū prefecto interficit. Nam post diuenditas florētinis Pisas quā sibi pater in testamēto erogauerat Mediolanū statim venit: ⁊ sub germano suo duce se subiecit. Deinde cū nullum inter francos ⁊ mediolanēses esset dissidiū: post aliq̄ tēpus Genuā videndę vrbis gratia petijt. Quo cōperto Bucichalus a delatoribus subornatus q̄ ad sollicitandā ciuitatem cōtra gallos venisset: facile credidit: ⁊ vocatis militibus illū cōprehendere fecit: ⁊ sine vlla causa ipsum carnificibus suis obtruncandum concessit: qui suscipientes eum sine vlla misericordia interfecerunt.

¶ Ordo nouus canonicoꝝ regulariū hisdē ferme diebꝰ dum Pisis synodus haberet apud etruriā in Lucensi agro monasterio frisonarie olim ab illustri Mathilda comitissa cōdito: a quodaq; fratre Jacobo brixiano ordinis predicatoꝝ sancti Dominici initiū sumpsit. q quidē ordo congregatio frisonaria a loco ipso postea nūcupata fuit. Deinde aucta ⁊ ab Eugenio pōti. in lateranensi ecclesia deducta: lateranēsis nō frisonaria appellata est: que cū maximū incrementū ⁊ virorū illustriū: ⁊ multorum locorū breui accepisset: pōtifices summi: ⁊ q̄ maxime Euge. 4. speciali priuilegio canonicis regularibus beati Augu. aggregauit. Hi nāq; canonici a primo eoꝝ auctore fratre Jacobo ordinis p̄dicatorum ꝓfesso pro habitu clamidem nigrā cum nigro scapulari: biretoq; nigro sumpsere: ⁊ albo scapulari deposito camisiā lineā eius loco iduere voluerūt: q̄obrē vulgo eos frēs dela camisia p̄mo cognominauit. Cuius nomē cū celeberrimū p̄dicarēt in eo doctissimi viri plurimi ingressi sunt q eam congregationē seu ordinē verbo ⁊ exēplo atq; doctrina plurimū auxerūt ⁊ cōseruauerūt: ⁊ ꝓplurimi fuerint celeberrimi atq; eruditi viri: quoꝝ igenijs mirū in modū ipsa religio illustrata fuit: p̄cipuos tū Paulū veronēsem: ⁊ Thimotheū eius ex frē nepotē vehemētissimū atq; efficacissimū diuinoꝝ eloquioꝝ sua sorē existimo: q in oī italia mirabilē fecit aioꝝ a vitijs ad virtutes cōmutationē: ⁊ postmodū ob eius virtutes Ragusinus factus fuerit archiep̄s: habuitq; ⁊ Titū ferrariēsem virū eruditissimū ⁊ in decelamationibus p̄dicatorē clarissimū atq; alios plurimos in oī doctrīa: eloquētia: ⁊ sctimonia celebres.

¶ Ordo itē seu congregatio sancti Benedicti que sancte Justine vulgariter nuncupat: hoc anno in ꝓuincia Tarusina apud Patauinā vrbē in monasterio sancte Justine ciusdē ordinis p̄mo ꝓ venerabilē virū Ludouicū barbū patriciū Venetū initiū seu reformationē accepit: vbiq;.n. ipsa diui Benedicti religio a regularibus istitutis decciderat: adeo vt nulla iā religiōis facies in eo ordine videret: ſz Ludouicus ipse tanq̄ nouū sidus vna cū Rolādo patauino ⁊ Jacobo ticinēsi religiosissimis viris in eo refulsit. Qui nō mō suū ordinē denigratū illustrauit: ⁊ ad viā veritatis reduxit: sed ⁊ p̄mus oiuz ordines oēs ad eā que nūc tantope viget observātiā regularē pduxit: q; eius exēplo religiosi oēs p̄moti tam mēdicātes q̄ relig eidē subseq qui pro viribus conati sunt. Ipsi itaq; viri p̄clarissimi atq; religiosissimi sue religionis calamitate atq; ruina p̄moti: ibidem pontifice summo cōcedēte suę obseruantie

1412 6611

fundamenta iecere: ⁊ ab eo Justine loco sucrescens: cōgregatio sancte Justine denominata est: que postmodū incredibiliter ⁊ viris prestātissimis: ⁊ locis bonisq; tam tēporalibus q̄ spiritualibus excrescens. Eugenius glorioſus pōtifex. 4. eam maximis priuilegijs ⁊ immunitatibus: ac locoꝝ concessionibus plurimū iuuit: Que nostro seculo quāto splendore viroꝝ religiosissimoꝝ doctrina grauitate ⁊ sapiētia venerandoꝝ refulgeat: dicere nō attinet: cū in ea innumerabiles existant viri nō modo utriusq; ciuilis ⁊ pōtificij: ac sacre theologie doctrina (sicut decet professionē) abunde plen: sed ⁊ eloquentia litteraꝝ tam grecaꝝ q̄ latinaꝝ quoq; ornatissimi. Qui ⁊ si pauca scripserunt: aut populo publice nō declamēt: tū cū religiosissimi sint: ⁊ multis nō modo secularibus: sed etiā ipsis religiosis obseruantibus vt virtuti ⁊ saluti operā dent: suo exēplo ⁊ bonis ⁊ operibus pijs opem afferunt.

¶ Ordo deniq; monachoꝝ eremitaꝝ diui Hieronymi ⁊ ipse iamdiu patrū istitutis collapsus haud multopost a venerabili religioso Lupo hispalēsi ipsius ordinis generali p̄posito predictoꝝ exēplo nouis ⁊ regularibus institutionibus: nouaq; regula ex dictis beati Hieronymi excepta instauratus est. Nam Lupus idē ⁊ reliqui patres ipsius religionis ,pfessores vsq; ad id tēpus sub regula beati p̄is nostri Augu. militauerant: sed Lupus ipse patris sui diui Hieronymi zelo succensus: ⁊ monachoꝝ sancte Justine exēplo ductus ad ꝑpetuū sui ordinis stabilimentū: ⁊ ad melioris vite frugē ad imitandam q; p̄is sui vitā: vt erat vir doctissimus p̄o institutiōe regule multa (vt pferī) ex dictis eius excerpsit: ⁊ in vnū regule corpus redegit. Quā quidē regulā postmodū Martino pape approbandā: cōfirmandāq; obtulit: quā certe pōtifex ipse nō modo laudauit: verū etiā in monachalē obseruantiā cōfirmauit. Et deinceps loco regule beati Augustini obseruandā per apostolica scripta Lupo ipsi p̄posito ⁊ successoribus eius oībus mādauit. Cuius bulle p̄incipiū est: Et si pro cunctoꝝ xp̄i fidelīū: regula vero incipit. Fratres carissimi: nō que in mēte cōcepi hec religio monachoꝝ more qui sub regula beati Benedicti militāt: ⁊ ipsa per oia viuit: nisi q; griseo colore in adiumentis ⁊ Romano officio vtitur: magne quippe vite integritatis est: magneq; opinionis in ecclesia dei extitit.

¶ Facinus canis victoriosissimus copiaꝝ Mediolanēsiū imperator: natiōe Mōtisferratēsis ex ciuitate sancti Euasi ortus: hoc anno Joāne maria duce interfecto in mediolanēse regnū succedens regnauit tanq̄ tutor donec Philippus adolevisset annis ferme duob⁹: vir quippe magnanim⁹ ⁊ prudētissimus ac in armis ab adolescētia exercitatissimus: quasobres multas strages ⁊ direptiones sanctimis pedemōtanis dedit. Hic itaq; impio suscepto cōtra Pandulphū malatestā statim ducē: Brixianos ⁊ Bergomēses plurimis incursionib⁹ ⁊ direptiōib⁹ ac vastationib⁹ vexare cepit: nec a Cremonēsibus q̄bus Gabrinus fundulus imperabat qdē abstinuit. Sed cū hoc modo milites suos sine stipēdio retinere vellet: q̄s ipse rapinis pascere ꝓsueuerat: multaꝝ discordiaꝝ ⁊ belloꝝ causa fuit. Verū paulo post tā etate grādeuus: sine liberis locupletissimus deficiēs: Biatrdinā vxorē cordatā atq; magnanimā mulierē oīum bonoꝝ suoꝝ reliquit heredē. Sunt tamē qui dicāt hoc anno. s. i 412. ipsum obijsse.

¶ Otho tertius Parmēsiū tyrānus vir qdē erudelissimus: truculētus: ⁊ sanguinetus: hoc ipso anno qui est. 12. supra. i 400. posteaq̄ multas cedes ⁊ crudelitates maxime in nobilē Rubeoꝝ familiaꝝ: ac alias seuitias multas exercuerat: Ac etiā postea q̄ oēs circunquaq; ciuitates direptiōibus: depopulationib⁹: cōcremationibus ⁊ cedibus diu ꝓturbasset: ⁊ q̄ maxime Nicolaū estēsem Ferrarie marchionem: cuius cōpater erat apud Ruberā agri Rhegensis oppidū ad colloquiū spe cōponende pacis cū ipso cōpatre suo Nicolao pellect⁹ a Sforcia attendulo Cotignola: ipso Nicolao Ferrarie marchione iubēte: dignissime obtrūcatus est. Quo mortuo cū sui fugā arripuissent: mutinēses ab eo plurimuꝝ infensi: statim corpus suū in vrbē detulerunt: ⁊ ab equis turpissime ⁊ ignominiosissime per totaꝝ vrbē trahi fecerūt: ⁊ innumerabilibus iaculis confossum ⁊ laceratū: porcis tandē corrodendū obiecerunt. Fuit tamē hic bello strēnuus: impetuosissimusq; atq; acerrimus: ⁊ multa facinora strēnue gesserat: ⁊ Nicolaū ipsum Estensem finitimū suū sui salute prostratū sepe coegerat anxia formidine trepidare. Et nisi ciuiū suoꝝ sanguine manus maculasset: fuisset certe oībus illa etate oīum iudicio p̄ferēdus. Suo. n. terroꝛe Rhegiū lepidū vrbē Nicolao ipsi estēsi abstulerat: ⁊ Rubeis intersectis Parmaꝝ per tyrānidē in suam potestatē redegerat. Sed eo interfecto Rhegiū ⁊ Parma dedentibus se vltro cumb⁹ rursus in Nicolai estensis manus deuenere. hunc ferunt aliquādo de Placentie dominio cū Jacobo arcellate cruētissimis armis cōtendisse: qui in vindictā violate fidei notā ipsius Jacobi effigiē: vt tūc moris erat: depictaꝝ q̄aduixit in scuto post terga p̄cedentis armigeri deferri fecit. Jacoboq; mortuo Otho eam effigiē depictam in Parmēsi foro cum pulsatione campanaꝝ ⁊ vexillis oībus in populo cōgregato comburi iussit. Deinde collectos cineres in aperta capsula in eminētissima vrbis turre collocauit: vt inde surgētibus ventis appositi cineres in omnē dispergerentur regionem.

¶ Joānes lancius nobilis Bergomēsium ciuis ⁊ quoꝛundā castelloꝝ agri Bergomēsis dominus: vir certe memoꝛatu dignus: fidelis quidē: fortis: magnanimus: ac prudētissimus: hisdē tēporibus magnū sue fidei atq; virtutis dedit experimentum. Mortuo. n. Joanne maria Mediolani duce ⁊ Bergomi domino: cū Pandulphus malatesta arriminensis Bergomum vrbē suam cum vniuerso ferme Bergomensi agro (vt premissum est) occupasset. Is Joannes vir fidelissimus in Molendinalla castello suo se inclusit: ⁊ decē annoꝝ obsidionē intrepidus pertulit. Et licet Pandulphus eidem multas oblationes ꝑ internūcios obtulisset: multaq; dāna ac vastationes intulisset: nunq̄ propter iusiurādū

deditionem facere volùit. Beniqz cũ Philippus maria Joãnis marie ducis frater in regno successisset: t per Crimignolã imperatorẽ suum Bergomũ t reliquas regni sui vrbes repetere voluisset auxilio t fide huius Joãnis: qui idem castellũ cõseruauerat Bergomũ haud multo labore recepit. Quod audiens Philippus maria mediolani dux eius fidẽ atqz cõstantiã plurimũ collaudauit: t in solaciuz suaz calamitatũ ampla beneficia eidẽ cõtulit: t ea munificẽtia in eum vsus est: qz immunitatẽ omniũ vectigaliũ eidem indulsit: vt his beneficijs suas clades t agroz suorũz vastationes sublenare posset. Huius autẽ preclarissimi viri plurima referunt strẽnua gesta: que brevitati studentes omittimus. Huius autem pater fuit Petrus in armis exercitus: qui fuit Guiscardi lancij viri inclyti filius: qui magistratus plurimos in tota ferme italia irreprehẽsibiliter gessit: qui obijt circa annuz domini.1351. Obijt autẽ t Joãnis hic anno a natali Christi.1450. Sepultus vero in ecclesia nostra diui Augustini bergomi sepulchro marmoreo: relictis post se tribus filijs.

¶ Thomas mocenicus sextus t sexagesimus Venetorũ dux: hoc anno Michaele steno duce defuncto omniũ suffragijs absens creatus dux ducauit annis.x. t mẽsibus tribus. Mortuo enim predecessore: iste Cremone apud Sabrinũ fundulum orator erat. Sed dum de principe deligẽdo mentio haberetur diuinitus quasi vno ore creatus fuit tanqz magnanimus: grauisqz: ac modestus. Qui magistratu suscepto: cũ videret rempublicã suam ab imperatore opprimi statim Carolũ malatestã bellice artis scientissimũ copiarum suarũ contra ipsum imperatorẽ delegit ducem. Nam Sigismundus predictus Cesar electus mox cum.12. equitũ t.8. peditũ milibus in italiaz (accipiende corone gratia) descenderat: t eos omnes in Venetos mittens primo impetu forũ Julij cepit: t etiã Taruisiũ oppugnauit. At Thomas hic reipublice solertissimus princeps t patronus Carolum ipsum oppositum: qui fusis t fugatis Cesaris copijs: subito cuncta deperdita cũ ingenti virtute recuperauit. atqz Veronam vrbem quorundã civiũ perditione quasi perditã sua virtute: suaqz prudentia: in fidẽ ptinuit: t sumpta de nocentibus pena cuestigio omnia sedauit. Indeqz classem nõ modicã in Turcos mittens: de ipsis etiã non incruentã victoriam suscepit: t piratas multos ex equore fugauit. Postmodũ contra Ungaros infestos bellum suscipiens: multas strages de illis edidit. Feruntur t alia plurima ipsius facinora strennue gesta: que brevitati studentes omittimus. Moriens deniqz ibidem in predicatorum basilica cum ingenti pompa sepulchro marmoreo sepelitur: vbi t hoc epigrãma scriptum habetur. 1418 6612

Hec breui illustri mocenica ab origine thomam
Magnanimũ tenet vrna ducẽ grauis iste modestꝰ
Eternos venetũ titulos super astra locauit
Hic teucrũ tumidam deleuit in equore classem
Oppida tarusij: ceneti feltriqz redemit
Vngariam domuit: rabiem patriãqz subegit
Inde foi iulij catarũ: spalatrũqz traguram:
Equora piratis patefecit clausa peremptis
Signa polum subijt: patris mens fessa triũphis.

¶ Joanna eius nois secunda Ladislai regis soror: hoc anno fratre predicto sine liberis ablumpto in Apulie regno eidẽ succedẽs regnauit an.xxi. Hec mulier virilẽ aiuz in femineo corpore gerens iter varias regũ lites multa aduersa forti animo pertulit. Nã primo cũ adolescentula in regnũ successisset: fedis amoribus diffamata fuit: t vt vidit tantã regni molẽ a se sustineri nõ posse Jacobo marchie comiti dimupsit: qui inter galliaz pncipes t genere t virtute primarius habebat: quẽ vt maritũ t regẽ preter sui consensum agere in oibus vidit. Indignata Joãna illũ mox repudiauit: ppter qd cuestigio regnũ diuisum est. Erant eo in regno gbꝰ eius dominatus nec gratus: nec ingratus esset: eo qz dignitatẽ t regiũ nomẽ Joãna retinente ipsi summez rerũ potiebantur. Erat t cõtra: qui aut Ludouicũ andagauie ducẽ placebant: adoptari in filiũ. Alij autẽ dicebant Alphonsum aragonie regẽ potentissimũ esse in regnũ vocandũ. atqz ita cum multi reges t adoptione t armis eo in regno se arguebant digniores: Alphonsus tamen Aragonẽsis rex cõtra omnes prevaluit. Cũqz in regnũ introisset Joanna sibi illũ adoptauit in filiũ: verũtamen ipse ingratitudine vsus haud multo post eam mortẽ suam Neapoli pepulit: receptãqz rursus etiã interdũ in vrbis arcibus obsedit: ciqz quo aduixit multa intulit nõ retributione digna. Beniqz cũ domini nostri Jesu christi anno.1434. Joanna ipsa t Ludouicus andagauẽsis dux in regno vite finem fecisset regnum omne duobus orbatum principibus multos animos perturbauit.

¶ Concilium constantie ad scisma tollendũ: qd nouẽ t triginta annis pdurauerat: Sigismundi cesaris iussu t industria hoc anno celebrari ceptũ est: in quo quidẽ quinque aderãt natiões. Italii t galli germani: hispani: t angli: quoz suffragijs omnes cõcilij res geste sunt. Eo siquidẽ Joannes papa: licet inuitus pontificatu se abdicauit: t ad perpetuos carceres cõcilij decreto apud Aldebergã germanie castellũ dãnatus est. Gregorius vero q in Pisano cõcilio fuerat dãnatus eo Carolũ malatestã legatũ mittẽs sponte se abdicauit. Benedictus aũt cognomẽto Boldrinus: quondã Galliaz adulterinus papa: cũ apud Catheloniã in castello Paniscole munitissimo se ptineret: Seqz verũ xpi vicariũ ptinaciter assereret. Tandẽ auctoritate cõcilij rursus improbatus t damnatus est. In eo etiam concilio hereses nõnulle: scilicet Joãnis viglef heresis dãnata est. Duoqz ex discipulis eius exusti sũt: videlicet Joãnes hus: t Hieronymus eius cõdiscipulus: eo qd dicerent iuxta Bulcinũ nouariensem heresiarcham mulieres cõmunes esse debere: t ecclesiasticos ad imitationẽ Christi oino pauperes esse oportere: cũ ex tanta simoniarum copia populi scandalizentur. Cuiqz ibi quadriennio ferme ad tollendos scismaticoz: t ad restituendam ecclesiam: necnon ad emendandos christianoruz mores multi prelati 1414 6613

multiq̄ principes prestitissent. Tandem de eligēdo novo pōtifice sermo inter eōs habitus est. Unde & concilij & Sigismundi imperatoris qui semper ꝓcilio aderat decreto statutum fuit: vt vnaquaq; natio sex ꝓbatos viros & deū timentes deligeret: qui vna cū dominis cardinalibus pōtificem eligerent: qui conclaue ingressi preter oium spem: licet multi scismatici cōclaue interessent: vnanimiter Othonē colūnam Romanum diaconū cardinalē tertio idus Nouēbris in festiuitate beati Martini hora tertia pontificē creauerūt. Tantaq; inter omnes letitia & exultatio fuit: vt vix homines log possent. Statim autem Sigismūdus imperator ea electione gaudio repletus: nullo habito sue dignitatis respectu cōclaue ad patres ingressus est: & gratias oibus cū lachrymis egit: q̄ tantū virum: tamq; necessariū reipublice christiane prope extincte elegissent: & ante pontificē prostratus summa cū veneratione eius pedes exosculatus est. Cui pōtifex gratias agens ipsum magnifecit: q̄ sua opera: suaq; idustria pax tandē ecclesie reddita esset. His gestis cū per annū etiam ibidē concilium prestitisset: & multa ad christianā religionem necessaria decreta fuissent tandē anno xpi. 1418. concilū pontificis imperatorisq; iussu dissolutum fuit: & omnes cū pace abiere.

6614 ¶ Philippus Maria anglus tertius Mediolanēsium dux: Joānis galeatij ducis filius: hoc anno postea q̄ diu ante eius Joānes maria dux obtrūcatus fuisset post multos tyrānidē in regnū paternū tandē restitutus regnauit annis triginta duobus & mensibus septē. Vir certe sapientissimus: magnanimusq; ac splendidissimus: necnō & totius italie decus atq; lumen. Qui principatu non sine difficultate adepto statim suo cōsilio: suaq; prudētia: tyrānos omnes deiecit: & preclara facinora gessit. Itaq; Mediolanū tantūmodo in principio adeptus: cum oēs sue ditionis ciuitates a tyrannis occuparentur ex procerū suorum cōcilio: Beatrisinā Facini canis relictā annosam duxit vxorē: a qua ingentem vim auri & argenti suscipiens mox exercitus magnos cōscripsit. Cui Matthēū quendā theutonicum virū in armis prestantissimū primo prefecit: qui: vt aiūt: primo Angeli de la pergula mulio fuerat. Is igitur in magistratu cōstitutus primo suo cōgressu Comū duxit: vbi Lutbeus Rusca comes preerat: qui viso exercitu sine vllo prelio conditione accepta vrbē cōfestim reddidit. Indeq; discedēs: cum exercitu Tricium peruenit: vbi morbo cōtracto: dum fluxu sanguinis laboraret Mediolanū delatus cuestigio vite finē fecit. Eoq; mortuo Philippus Franciscum cognomento Crimignolā eidem surrogauit: Qui licet humili loco natus esset: omnibus tamen in rebus preclarissimus euasit. Quo quidē preclaro viro si dux ipse Philippus vsq; ad mortē bene vti sciuisset vniuersam italiā suo certe suppositisset imperio. Ipse itaq; imperatoria dignitate ab ipso duce Philippo suscepta cōfestim apud Triciū oppidū quod obsidebat pontem Abdue fluminis deiecit: & per totam hyemem castellum illud munitissimū obsedit & oppugnauit. Sed cū esset inexpugnabile tandē dato magno pondere Coleonibus bergomensibus qui illud occupauerant oppidū redemit. Eoq; potitus Placentiā ꝓmigrauit: eam enim vrbē Philippus Jacobi arcellati filius per tyrānidem occupabat. Vir certe dei & sanctor cōtēptor: qui post multas oppugnationes timore perculsus nocte vrbe se deijciēs ad Venetos cōfugit: vbi post aliquot menses Patauij deficiēs dixisse tradūt. En morior & cadauer meum Venetis: diuitias filijs: animāq; diabolo relinquo. Expugnata igitur Placētia Crimignola itineribus quibus potuit concitus laudū aduolauit: atq; candē vrbē acerbissima obsidione aliquādiu fatigauit. Tandē cōfractis ciuiū viribus Joannino vignatense qui in ea vrbe dominabatur cum duobus filijs fugiēte Crimignola vrbē ingressus est: & ciues alloquens eos cū summa benignitate in Philippi gratiam recepit. Eoq; dic Joānino tyrāno cum filijs in segete latitante comprehenso ad Crimignolā perductus est. Quo viso mox eius filios in cōspectu suo: postmodū ipsum laqueo interire fecit. His gestis celeri cursu Cremonā petijt: ac primis quasi cōgressibus oia agri sui oppida sibi subiecit. Quapropter Babuinus fundulus videns sibi male succedere cū Philippo duce per legatos pactū percussit: vrbēq; quibusdā castellis sibi reseruatis quadraginta miliū ducator auri pondo reddidit. Cū vero omnia hec ad votū Philippo duci succederent: Joānes Iacobus Montisferrati marchio extimescere cepit ipsius ducis potentiā: vnde sibi cōsulens vltro Vercellas: Alexandriā: & Astensem vrbes eidē restituit. Et non ita multopost Crimignola Bergomū & Brixiā Pandulpho malateste ademit. Quibus etiaz Philippi successibus Nicholaus estensis Ferrariensis marchio motus: facturus id ad qō armis cogi potuisset: Mediolanū profectus: Parmā quā mortuo Othone tertio obtinuerat: Philippo restituit: retēto Rhegio: pbendi noie. Addiditq; preterea ad paternā dominationē Genuā potentissimā vrbem maritimā: & alias ditiones ipsius Genue ciuitatē. Cūq; iam mari terraq; oibus formidabilis esse cepisset maiori cōparato exercitu Crimignolā in forolivienses imolēsesq; misit. Quāobrē Florētini eius potentiā veriti illum bellis lacessere ceperūt: cōtra quos Crimignola apud Zachanoram castellū agri Faventini cōfligens eos turpissime fudit & profligauit. Idq; bellum a Florentino populo vna cum Venetis susceptum vsq; ad huius Philippi obitum & vltra vsq; ad annum domini. 1454. pduravit insidiā tamen nōnunq̄ & insidiarū plena pace intercedēte. Verūz cū Crimignola: vt infra dicemus: indignatus a Philippo ad Venetos defecisset: fractis Philippi rebus Veneti Brixianā vrbem per Crimignolā inuasere: & in suā potestatē deduxere: pace deinde sequenti anno Martino pontifice auctore cū Venetis facta Bergomū etiā cū oppidis suis amisit. Verumtamen licet multis opprimeret bello & turbinib⁹ Joannā apulie reginā ab Alphōso rege pulsaz sua vīute & potētia in regnū remisit:

quanta autē huius felicissimi ⁊ diuini propemodū ꝓncipis fuerit animi magnitudo:quātaqz liberalitas:quātaue magnificētia vel ex hoc apertissime itelligi potest qꝺ Alphonsus ⁊ Joānē reges ac etbrurie sancti Jacobi magnū magistrū fratres cū alijs centū ꝓncipibus atqz ducētos aurate militie equites a Genuēsibus subditis suis captos ⁊ ad se ꝓductos humanissime suscepit: eosqz multis donatos muneribus patriā honorifice remisit:cū omne coꝛ regnū obtinere potuerit. Tandē post innumerabilia bene gesta cecus factꝰ anno a natiuitate xꝑi 1447.ꝑ fluuio vētris coꝛreptus:idibꝰ augustis hora scōa noctis nature cōcessit:nullis relictis sibi liberis nisi Blācamariā filiā que ei postmodū in regnū successit. Eius aūt coꝛpus in maiori vrbis tēplo loco eminētioꝛi sepultū fuit. Eius autē morte tota ciuitas fletibꝰ senioqz cōfecta est:cū qd cōsilij capet nō satis nosset. Tumultuarie.n.oia statim fuere:ve bemētissime enim ꝓcelle exoꝛte sunt:comaxime qꝺ oēs mediolanēses publicā appetebāt libertatē. Hic duas vxoꝛes habuit:Biatresinā.s.Facini canis olim vxoꝛē:quā postea suspitiōe dānatā iterire fecit: ⁊ Mariā Amedei sabaudie ducis filiā:ꝙqz ⁊ ꝑginē dimisit. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Laurētius Justinianus ordinis canonicoꝝ celestini habitus:seu cōgregatiōis sci Georgij de alga veneti:⁊ Venetus postea patriarcha:hac tēpestate venetijs tum religiōe ⁊ vita sanctitate:tūqz diuina fere doctrina maximo apud oēs fuit in ꝓcio. Hic ab ipsa adolescētia post Marinū quirino auū cūlū suū patriciū venetū virū religiosissimū a deo vocatus religionē regulariū canonicoꝝ qui sancti Georgij de alga nuncupaꝝ:calcatis opibus maximis ⁊ honoꝛibus:atqz florentis etatis illecebris ad celestē militiā ꝓficisci voluit. Quā qdē religionē quāto splēdoꝛe sua vita:sua abstinētia:vigilijs:⁊ oꝛationibus:suisqz doctrinis ⁊ exēplis illustrauerit:eius historia a Bernardo iustiniano eius nepote oratore clarissimo edita demōstrat. Hic nāqz ⁊ si pauca a ꝓceptoꝛe didicerit:adeo vt vix prima elemēta perceperit:tamen cū scientia diuina imbutus esset.14.libroꝝ scripsit volumina ⁊ sermones.40. Libroꝝ autē tituli sunt isti: Lignū vite liber.i. De disciplina monastice professionis. De spirituali ⁊ casto connubio verbi ⁊ anime. De triūphali agone mediatoris christi. De interioꝛi cōflictu. De cōplanctu ecclesie. De coꝛpore christi ⁊ sanguine. De vita solitaria. De contēptu mūdi. De sermone domini in cena. De officio pastorali. De obediētia. De gradibus perfectionis. Beniqz nō sine sanctitatis opinione deficiens post septuagesimū obitus sui diem icoꝛruptus apud cathedralē ecclesiā sepultus est: ad cuius sepulchrū ob ingentia eius miracula nō modo Veneti:sed ⁊ externi generis homines cōcurrere dicūtur:qui aut statuas:aut cereos:aliasue oblationes in testimoniū sanctitatis quotidie apportent. 1416 6615

¶ Bionysius de burgo sancti Sepulchri ordinis eremitaꝝ diui Augustini:religiosus quidem venerabilis ac doctissimus:hac ipsa tēpestate propter eius doctrinā ⁊ ipsius in omnem dicendi artē promptitudinē ⁊ ipse in precio habitus est:qui cum omnes poetas historiographos:oratoresqz: ac philosophos euoluisset:cōmentarios perpulchros super Valerio maximo: super metbamoꝛphoseos: super Virgilij operibus:superqz tragedijs Senece ⁊ rhetoricoꝝ politicoꝝmue libris edidit. Insuper ⁊ fabulas omnes ad tam precellentem tropologicū sensum reduxit:vt in amonendis populis nil iucundius vtilinsqz afferri posset.

¶ Augustinus de Roma generalis ordinis eremitarum diui Augustini priοꝛ ⁊ theologus vir certe doctissimus:bis temporibus floruit:qui ⁊ nomine ⁊ re alter Augustinus merito vocari potuit: eo qꝺ eius sanctissimi patris doctrina delectatus innumerabilia pene ⁊ ipse edidit opera: ⁊ q̄ maxime super libris sententiaꝝ:super Pauli epistolas:⁊ super apocalipsim:ac super ethicis.deide de libero arbitrio librum vnū.de sacramento vnitatis coꝛporis Christi ⁊ ecclesie librū vnum.de potestate pape librum vnū.de charitate Christi circa electos eius librum vnū. de perfecta iustitia militantis ecclesie librum vnum.⁊ de peccato originali libū vnum ac alia multa.

¶ Gabriel de Spoleto eiusdē ordinis ⁊ scientie professionis eruditissimus vir:diuinisqz eloquij preco celeberrimus:⁊ oibus sui tēporis preferēdus:hoc ipso tempoꝛe cum esset fidei catholice precipuus amatoꝛ ⁊ hereticoꝝ acerrimus debellatoꝛ:ꝓtra hereticos ⁊ precipue fraticellos de opinione adhuc vigentes tractatus edidit celebres.

¶ Bartholomeus de saliceto iurium ciuilis ac pontificij doctoꝛ celeberrimus:bis temporibus claruit:⁊ cōmentarios celebres in toto iure ciuili composuit.

¶ Petrus de anchaꝛano natione Bononiēsis:Baldi perusini auditoꝛ ⁊ discipulus:iure cōsultoꝝ etatis sue precipuus:⁊ ipse ꝑ hoc tēpus Bononie clarus effulsit. Qui sup decretalibus sextoqz ac clemētinis optime scripsit. Ferunt ⁊ eius cōmentariola extra de regulis iuris in sexto: sed super digesto veteri nouoqz perpulchre cōmētatus est. Edidit preterea egregiū cōsiliοꝝ opus.et propterea Pontanus in cōsilijs suis miris illū extulit laudibus.

¶ Antonius de Butrio etiā patria Bononiēsem:Petri predicti contēporaneū fuisse tradūt:vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis:qui prē ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. Duoqz repertoria ad ius ciuile canonicūue ꝓtinētia cōposuit:ac etiā consiliοꝝ opus post se reliqt.

¶ Franciscus çabarella natiōe Patauinus:Ro.ecclesie cardinalis ꝓsbyter:iuris pōtificij cōsultissimus vir: per hoc ipsum tempus (vt prelatos decet) dignitatem suam litteris ⁊ prudentia plurimum exoꝛnauit:etenim cum doctissimus atqz eloquentissimus haberetur:multa copiose docteqz in decretalibus ac etiam clementinis edidit:atqz alia quedam memoratu digna composuit:in cuius laudem

Pogius florentinus orationem elegantissimam recitauit.

¶ Raphael fulgosus natione Placentinus excellentissimus iurisconsultus: tempestate hac et ipse multa ad declarationem iuris ciuilis pertinentia composuit: qui ingenij hominis preseferre videnr. Super digesto quippe veteri ac codice pulchre cometatus est: ac alia complurima edidit consiliorum opera.

¶ Raphaelē etiā cumanū iuris ciuilis cōsultissimū predictis contēporancū fuisse cōstat: qui et ipse in digesto veteri et codice multa edidit. Ferunr et eius cōsilioz quedam insignia volumina.

¶ Petrū dz maurocenū patriciū venetū ecclesie Ro. cardinalē epm: hac ipsa etate floruisse tradūt: virū certe sacris secularibusqz litteris apprime eruditissimū. Cuius doctrina et morū pstātia quanti fuerūt opa a se docte edita optime declarāt: et precipue que in sexto decretaliū egregie descripsit.

¶ Joannes de Imola egregius vtriusqz iuris doctor: per ipsum tēpus apud Bononiam insignis et clarus habitus sup primū secundū ac tertiū decretaliū accurate scripsit: sextū quoqz ac clementinas elegantissime cōmentatus est: sed et in inforciato ac digesto nouo quedā cōposuit volumina. Obijt autem hic vir toti italie notissimus anno a natale xpi. 1436.

¶ Gasparinus bergomēsis ex Barçiça ruscul'natus: grāmaticus quidē et rhetor celeberrimus: bisdem tēporibus apud venetias ob eius singularē doctrinā in pcio existēs etiā latinas lras semimortuas primus qsi ab inferis resuscitauit: eo qp Venetijs publico salario legēs meliori solito doctrina multos erudiuit: et ad eaz imitāda studia plurimos incitauit: ppter qō et multi clarissimi adolescētes pmoti ad eum ediscēdi gratia varijs ex locis cōfluxere: Audita deide eius fama Philippus mediolanēsiū dux ipsum tanq̄ sibi a Bergomo subditū inuitū mediolanēsibus edocendis Padua et Venetia euocauit: vbi aliud adiumētū eloquētie studijs attulit: qp inuentus Ciceronis codex puetustus ad eius manus pueniēs interitū euasit: in quo qdē libro erant tres Ciceronis libri. de oratore oīno deperditi: quos ipse tanq̄ diuini ingenij vir multo labore oblitteratos supplenit. Et cū nullus mediolani reperirer: q ei⁹ codicis litterā legere sciret: ipse emendatū ppria manu trāscribere volnit: et ita oēm italiā eo desideratissime codice replenit. Quo adiumēto factū est: vt illa dicēdi copia que ad nostrā puenit etatē ab ipso nostro cōcine Gasparino emanasse dicar. Eapropter maximo in precio apud ducem ipsum habitus semp fuit. Hic preterea inter cetera sui ingenij monumēta: preter defectus quos mlto labore in Quintiliani de institutionibus: et Ciceronis de oratore supplenerat: etiam in Ciceronis officia et senectute epistolas nō improbādos edidit cōmentarios. Imperfecte etiā in ipsum librū de oratore cōmentatus fuit: Orthographiā quoqz in lingua latina cōposuit pulchrā. Habenr insuper et eius epistole atqz orationes multe valde elegātes in demōstratiuo genere: ac quedā alia edidit que videre nō merui. Duos hic genuit filios: Joannem augustū iuris vtriusqz cōsultissimū et oratorem ornatissimū: et Guinifortum philosophie et artis dicendi magistrū disertissimū Galeatij marie postea ducis Mediolani magistrum carissimū: quem in tertiodecimo etatis sue anno ob ingenij sui magnitudinē Papie vniuerso astante gymnasio in artibus liberalibus doctorari fecit.

¶ Leonardū Aretinū philosophū et oratorē ac historicū elegantissimū et probatuz: tempestate ista floruisse cōstat: eo qp Innocētij sexti: Gregorij duodecimi: Alexādri et Joannis vigesimi tertij pontifi cum Romanoz vsqz ad cōciliū Constantie summa integritate fide innocētiaqz secretarie officiū ad ministrasset. Deinde a florētino populo seu senatu accitus cancelarie generalis sibi cure demandata vsqz ad extremū vite sue tempus gessit: quē certe inter viros disciplinis illustres ob virtutē dicendiqz elegantiā: oibus preferendum esse putamus. et propterea cum esset optime edoctus: licet multis impeditus negocijs: tum publicis: tum familiaribus ea que subiecta sunt scribere voluit. Et primo cum ad huc Grecis auctoribus operā daret: beati Basilij episcopi sermonē de institūdis discipulis mira dicendi suauitate trāstulit. Deinde dyalogū quendā summa edidit elegātia: in quo doctrinam Dantis: Francisci petrarche: et Joānis bocbacij primo impugnatā maxime laudat. Vitasqz Tyberij et Grachi ebi grecoz: Pauli emilij: Catonis posterioris: ac Sertorij romanoz ex Plutarcho trāstulit. Ciceronis vero vitā nō tanq̄ interpres: sed veluti a seipso dictā ipse ꝓposuit: vbi multa addidit a Plutarcho pretermissa. Trāstulit quoqz quendā libellum Xenophontis de tyranno. Ex Platone vero Gorgiaz et Phedronem: ac ipsius epistolas quasdam. Ex Aristotele economicaz et ethicorum ac politicorum libros. Insuper et ipsius Aristotelis vitā ex multis auctoribus tam latinis q̄ grecis contracta cōmentaria preterea primi libri punici ex polibio greco historico duobus libris expressa reliquit. Et ex precopio historiā Gotthorū quattuor libris complexus est. Volumen quoqz epistolaz et alia plurima opuscula ac sui temporis historiā seperatim. Multaqz preterea alia composuit: in quibus dicendi elegantia et summa ipsius ingenij vis apparet. Itē de laudibus Florentie librum vnum edidit: sed et demqz opus certe luculentissimū. de rebus florentinoz bene gestis duodecim libris descripsit. Non tamen q̄ proposuerat ad extremū perduxit. Cuius historie causa senatus ei singulare premium vsqz ad mortem cōstituit. Que quidem mors fuit anno domini. 1443. cū esset etatis annorum. 74.

¶ Pogius florētinus orator facūdissimus et litteraz apostolicaz scriptor desertissim⁹: hisdē tpibus et ipse ob singularē doctrinā et singularē dicēdi leporē tum Rome: tumqz cōstātie vbi cōciliū habebat atqz alijs in locis maximo habitus fuit in precio: eo qp in cōcilio existēs Quintilianū oīno deperditū in quodā monasterio latitantē inuenit: quē postea: vt predictum est: Gasparinus bergomensis noster

multo labore emẽdauit. Hunc etiã Florẽtini propter ingenij z eloquẽtie ipsius claritatẽ: cum per quadraginta annos in curia Romana scriptoris officiũ gessisset ad se vocatũ summo honore exceperũt: coluerunt: z honorauerũt: ac ab omni honore imunem fecerũt. Composuit autẽ hic funebres orationes ac alias plurimas: z librũ facetiaz pulcherrimũ: ac epistolaruz librũ elegantem. z e greco Bionysium siculum z alios multos latinos fecit. De situ Indie etiam librũ composuit: z alia multa.

¶ Fratris Jacobi philippi Bergomẽsis ordinis fratrũ eremitaz diui Aug. in oimoda hystoria nouissime cõgesta Chronichaz supplemẽtũ appellata: liber quintusdecimus seu vltimus incipit.

Martinus eius nois quintus papa: patria Ro. ex illustri columnẽsiuz familia natus: hoc anno in celebritate sancti Martini epi ex cardinali diacono in cõstantiensi cõcilio oiuz nationũ ex cardinalũ cõsensu põtifex creatus sedit annis. 14. z mẽsibus. 3. Juris põtificij peritissimus vir: z in omni vita oino integer: ob cuius integritatẽ z doctrinã ac bonitatẽ atqz moderationẽ ex. 33. cardinalib⁹ pelectus fuit. Qui in põtificatu cõstitutus nõ somno aut ocio: sed negocio z sollicitudini deditus: oia ad rẽ ptinẽtia miro pfecit modo. Cuius sermo cũ breuis esset plenus sententijs in lucẽ semp ducebaẽ. Verũ tamen in rebus agẽdis adeo pnõptus erat: vt res factas prius hoies cerneret q̃ ab eo excogitatas putaret. Tali nãqz põtifice indigebat ecclesia dei que Petri naviculã scismatis z seditionũ fluctibus diu quassatã redigere in portũ salutis sciret z posset. Hic itaqz põtifex creatus z factus etiã p annũ in cõstantiensi cõcilio pstitit reipublice xpiane cõponẽde causa: sed rebus oibus optime dispositis: absolutoqz cõcilio in italiã p Sabaudiã venit: dũ autẽ alpes trãsisset z in italiã descẽdisset quanoz vetustã z clarissimã pedemõtiũ familiã ob viroz ipsius pstantiã atqz vrbanitatẽ in suã colũnensiũ familiam copulauit: ac ipsius insigne eidẽ familie ob eius benemerita gerendũ cõcessit. Inde abiens Mediolanũ pcuit: vbi a Philippo duce populoqz mediolanẽsi pbenigne magnificẽtissimeqz exceptus est: vbi sacristiã maioris tẽpli cõsecrans multas indulgẽtias cõcessit. Brixiã quoqz vadẽs a Pãdulpho malatesta nõ inferiori gloria susceptus est: vbi inter ducẽ z Pandulphũ ipsum hac lege pacẽ cõposuit: vt Pandulphus singulis annis tributo psoluto tãdiu Brixia potiret: quoad ei viuere liceret: quã tamẽ pacẽ Pandulphus haud multopost disturbauit. Inde digrediẽs p fines Mãtuanoz: Ferrariensiũ: ac Rauẽnatũ: Florẽtiã pcuit: vbi biẽnio residẽs oẽm ecclesie rem tam in tẽporalibus q̃ in spiritualibus cõposuit: quia ecclesia ipsa ꝓpter longũ scisma oẽm pene tẽporalẽ ditionẽ pdiderat: quã ibidẽ cõmorante Martino in suã potestatẽ reduxit: cõpositisqz ex ĩnia rebus: Martinus cũ bona florẽtinoz gratia discessurus ciuitatẽ metropolitano honore exornauit: eiqz Volateranã: Pistoriensem: z Feltranã ecclesias subiecit. Ibiens itaqz Florẽtia: Romã tandẽ desideratus pcuit: vniuersa vbe eidem obuiã effusa: que hoiem nõ secus ac patrie parentẽ expectabat. Urbẽ itaqz romanã põtifex ingressus adeo dirutã z vastatã iuenit: q̃ nullã ciuitatis faciẽ habere videbaẽ. Nã collapse domus: collapsaqz templa cernebanẽ: oia deturpata: oiaqz laccrata z dissipata erãt: z nõ modo tẽpla: domos: vicos: plateas: z reliq̃ vrbis menia: sed z ciuiũ mores: atqz omne ciuilitatis ornamentũ in ea depditũ videbaẽ. Quã ob causam põtifex pietate cõmotus ad eã exornandã cõponẽdosqz mores ita aiuz adiecit: vt breui cõualescens meliorẽ faciẽ pse tulerit. Quãobrẽ ciuitas ipsa nõ modo ipsuz ciuẽ suũ z summũ pontificẽ sed z optimũ patrie parentẽ appellauit. In ea. n. Martinus ipse porticũ sancti Petri collabentem in primis restituit: z pauimentũ Lateranẽsis ecclesie ope vermiculato pfecit z testudinẽ ligneã supinduxit. Edes pterea ad. 12. apostolos vetustate collabentes restituit. Idipsum z cardinales in suis titulis certatim fecere. Demũ sublatis penitus scismatibus: superato z extincto apud Aquilã Brachio mõtono: alijsqz tyrannis z viarũ latronibus: z q̃maxime tartallia lauello fugatis. Bohemis insup hereticis sedatis: multis etiã cardinalibus grauissimis viris creatis: z vndiqz pacata ecclesia: pontificat⁹ sui anno decimoquarto z mense tertio: etatis vero sue sexagesimotertio: Rome appoplexia moritur: z in Cõstantiana ecclesia ante capita apostoloz sepelitur sepulchro Leco vniuerso cetu Romano comitante z flẽte. quo mortuo sedes vacauit dies. 12.

¶ Hastor vicecomes Bernabouis quõdã ex filio nepos: hoc anno cũ in modoecie castello nõ ignobilis pclusus a Matthia z crimignola Philippi ducis impatoriz⁹ obsideret magnas clades eisdẽ intulit: verũ dũ vltima speratiõe id castrũ oppugnarẽt: ipse iter pmos pugnatoxes defensando viriliter agere volẽs eã hoste vulneratus occubuit. Quo mortuo castellũ in manib⁹ Philippi cõtinuo pcuit. Interfecto. n. Joanne maria duce: hic ab amicis z cõiuratis suis in Mediolanũ vocatus fuit. Sed postea a Philippo pulsus cũ amicis in Modoeciã se recepit: vbi z vsqz ad tẽpus cõtra Philippũ ducem prestãtissimo aio se cõtinuit. Erat autẽ Hastor hic eo corporis robore vt cũ Galeatio gonçaga viro fortissimo qui Bucichalẽ gallicũ supauerat: persepe pugnans victoriã reportauerit: sepeqz contra predictos copiarum duces ea in obsidione victoriã obtinuerit.

¶ Sforcia flamitius e gẽte Attẽdula in Cotignola oppido natus: a Sforcianoz illustri fluxit familia: hoc anno dũ flumẽ pischarie vado trãsiret ab vndis submersus vitã finiuit: vir vtiqz rei militaris scientia pstantissim⁹ z imortalitate dignus: eo q̃ res igẽtes z pclaras atqz innumeras gloriosissime gesserit. Is cũ primũ sub Albrico cuniz comite militare cepisset: p oẽs militie gradus ab infimis ordinib⁹

Anno Christi	Anno mundi
	ꝑꝑ. 217.
1417	6616
1418	6617
1422	6621

ad summū militare gradus pedetētim puenit. Inter hūc aūt ⁊ Brachiū mōtonū qui sub eodē Ebri co comite etiā militauerat tāditu idissolubilis amicitia fuit: q̄diu vterq; in minoribus exstitit. Ducto vero poſtēsq; factos pnitiosissima emulatio ⁊ cōtētio subitrauit: vnde ⁊ plia nōnunq̄ cōmisere cruēta: tandē posteaq̄ Othonē. 3⁹. parmēsem tyrānū apud ruberā oppidū iussu Nicolai estensis interfecisset: ⁊ alia p̄clara facinora gessisset: cū ad dimicādū cōtra Brachiū irritatus fuisset in trāsitu piscarie fluminis iterijt: relictis inumeris filijs: q̄z de numero Frācisc⁹ postea Mediolanēsiū dux vnus fuit: alter Alexāder pisauri dñs: q ⁊ ipse arma cū laude tractauit: ac Gabriel ordinis nr̄i ꝑfessus: vir grauissim⁹: ac i oīb⁹ religiosissim⁹: mediolanēsiū postea archiep̄s: necnō ⁊ Cōradus vtute ꝓspicuus.

6622 1423 ¶ Janus cypri isule tertius rex: Petri illi⁹ q fratrē iterimerat fili⁹: quiq; ⁊ captiuus: hūc Bonne genuerat filiū hoc anno iā etate grādeuus apud Cyprū diē obijt: vir certe crudelis ⁊ sine vlla misericordia ferus: q cū in malos ꝑdigus esset: ꝑtra in bonos exulpabilis habebaī. Iste.n. ab ineūte etate regnādi cupidus exist̄s more p̄ris q cū ob causaz ꝓpriz frez iteremerat: ⁊ ipse in frīs filiū: cui hoc regnū debebaī hoc scelestissimū gessit facinus: illū.n. vt secū in cena esset aliquā blāditijs ꝓpulit acceptūq; iter cepit: ⁊ nouo crudelitatis genere seuissime lacerauit. Factus.n. victimas arbores ramis cōtra se mutuē inflexis: singulisq; adolescētis pedes obligās relaxari ramos maximo ictu iussit: q̄ cū ictu naturali ad situ suū redeūtes ifelicē viscerpserūt puerū: ⁊ scissis visceribus perastuculo secū cōtraxere. Sed nec ipsi seuissimo ⁊ facinoroso regi id parricidiū impune cessit: nec longa ei quies fuit q⁹ paulopost iusto dei iudicio Sultanus egypti melchella validissimā in Cypro classem misit: q̄ velut horrida tēpestas cuncta diripuit: Janūq; ipz captiuū abduxit: Nicolosiā q̄z regni ipsius caput inadēs eius tēpla oīa incēdit ⁊ euertit: ac oēz pene populū captiuauit. Beniq; rex centū vigintiquinque aureis redēptus ⁊ Sultani tributarius factus in regnū miserrimus redijt. Ac sic ꝑ tot tāq; aduersa vitā miserā agēs tandem hoc anno: vt ꝑsert: duobus relictis filijs Joāne Jacobo ⁊ Odone morte obijt. Relicta etiā post se speciosissima filia: quā tamē ante morte Ludouico sabaudie duci matrimonio copulauerat.

¶ Joānes Iacobus itaq; Lusignanus penultim⁹ Cypri rex eo ipso anno Jano p̄re defuncto regni habenas adolescēs suscipiēs regnauit annis. 34. vir certe mulierū corruptior: q inter femīnas educatus cū ad etatē adultā peuenisset mulierē etiā se magis q̄ virū ostēdit: vnde ⁊ iter epulas delitiasq; lāguēs semp q̄si sub tutoribus vixit. Uxorē in primis illustris Joānis Iacobi mōtisferrati marchionis filiā duxit: que mox vt Cyprū applicuit peractis nuptijs veneno extincta fuit. Postmodū aliā ex paleologoz ꝑsapia Helenā noie duxit vxorē: mulierē sigdē eordatā ⁊ igeniosaz q̄ cū viri vecordiā cognouisset mox regni gubernacula in se suscepit: ⁊ oibus depositis magistratibus latinū etiā ritū eliminauit: ac sic oēm isulā in grecoz suoz potestatē redegit. Hic itaq; rex vnū tm̄odo spuriū noie Jacobū ex cōcubina suscepit filiū: virū certe magni spiritus: ex cōinge aūt Carlotā filiā tantū genuit: quam ⁊ patruelli portus gallie nupsit. Qui statim venies regiminis formā in regno correxit: ⁊ q̄ maxime ritū Ro. eccles̄ie instaurauit. Sed nō multopost socrus maledicta: diabolo suadēte generū nobilissimū virū toxico sustulit. Quo mortuo statim priores illecebre redire. at Carlota filia videns inde se ludibrio haberi ad patrē cōquesta opem petijt. vnde pater suasu matris ⁊ procerū Carlotā filiā denuo Ludouico Ludouici sabaudie filio ꝓsobrino suo nupsit. Atq; mox Helena regina mater emorit: ⁊ paulopost rex ipse: Sumq; Ludouicus spōsus ex Thaurino ciuitate italie cypri ꝑperat: Jacob⁹ ex pellice filius Sultani auxilio: turciq; fauore regnū occupat: ⁊ Carlota sorore cū Ludouico sponso excluſa regnū

6623 1424 ¶ Brachius alias Brachius mōtonus ex castello noie Mōtono in vmbria italie re- (suscepit. gione natus: a quo Brachiana ꝓ secta factioq; habeī: rei bellice ꝑstātissimus dux ac oriz italie ea etate lōge q̄si clarissimus: partiū alphonsi regis cōtra Joānā regnā ⁊ pontificē romanū ptinacissimus fautor: hoc anno posteaq̄ oppida multa a Romana eccl̄ia ꝑ vim abstulisset: dū Aglā neapolitani regni vrbē iussu regis Alphōsij graui obsidione ōmeret a Jacobo candola acerrimo Martini pontificis duce ꝑter oriz spem ꝑfligatus obtrmcaī. Cuius cadauer cū ibidē sepultū fuisset exhumatuz postea ad Martinū rome delatū est. At Martin⁹ pōti. quū vidisset eccl̄ie iceratorē tanq̄ excōicatū extra portā seti Laurētij loco ꝓphano sepeliri fecit. Hic itaq; Brachi⁹ dum Perusina nobilitas exularet: q̄ q̄ admodū adolescēs esset: exulū cōsilio ⁊ auctoritate iter extoreos nobiles ꝓncipes habebaī: q̄ obrem vrgente inedia ab ipsa incunte etate militari exercitio sub Albrico comitj comite se tradidit. Qui post multos laboreos ⁊ vulnera breui imperatoris nomē cōseq̄ meruit: ⁊ varia fortuna vsus in id tandē potētie ⁊ auctoritatis creuit vt Perusinā ciuitatē ꝓpulerit se ⁊ aduersaz nobilitatē extorre liberter recipere. Ipse vero ciuitatis ꝓceps a nobilitate pariter ⁊ vulgo sic delectus: vt vires magnificētius extendere posset: cū Alphōso rege fedus inijt: ⁊ copias suo stipēdio ducere cepit: ⁊ dū multas ciuitates: multaq; oppida pōti. ro. q partes regine cōtra Alphōsuz tuebaī auferret excōicat⁹ in eo mortis genere tandē puenit: hic ipse dū in minoribus (vt ōmissum est) existeret Sfortie attēduli amicissimus fuit: atq; familiarissimus eo q̄ vterq; adolescētes sub Albrico militare cepissent: potentiores deinde facti: dum de potratu ꝓtēdūt: inimici effecti sūt: q̄z vtute ⁊ ea emulatiōe militia ita breui i italia creuit: vt q duce in re militari seu bellica deinceps indigeret: altero istoz q̄si semper vteret. Hinc ille factiones militares exorte sunt: vt. ꝯ. iā annis mil ꝑpe in italia gestū sit q̄ nō alteri istoz q̄si ascribi possit. Qui.n. a Braebianis oppugnebaī: a Sfortianis vicissim impugnabaī: ⁊ ecōtra. Hic itaq; Brachius Odonē adolescētē

sub Nicolai

sub Nicolai picenini gubernatione filiū dimisit:q paulopost a florentinis patris loco cōtra Philippū ducē iperator ꝓstituit apud Aretium vrbem a Guidone torello profligatus ⁊ interfectus fuit.

¶ Franciscus foscarus sexagesimusseptimus Venetorū dux: Thome mocenico duci hoc āno suffectus ducavit an. 34. ⁊ mē. 6. vir sane oīum virtutū genere p̄terq; litteraꝝ gloria ornatissim⁹: cō q; eloquētia: ingenio: memoria: iustitia: fortitudine: ac ꝓsilio oēs sui p̄cipat⁹ mot⁹ miro semp clauserit ordine. Quippe q senat⁹ sui ⁊ italice libertatis ac saluti cōsulēs. 30. annis maxima bella terra marīq; gessit: ⁊ oīa sūma cū laude ꝓfecit: ac ita gentis ⁊ pacis turbatores sua prudētia ⁊ fortitudine cōpescuit. Hic cuz primū Rauēnā olim iperiosam ciuitatē ꝑ curatione Nicolai negociatoris a polētanis dñis volēt⁹ iprimis civib⁹ pacifice susceptisset: Hostasiū polētanū vrbis dñz virū ignauū captū in cretā exulatum ꝑpetuo trāsmisit: ide Brixiā ciuitatē duce Crimignola ⁊ Bergomū ac Cremā iperio suo senat⁹ adiecit: bellūq; maximū in grecia ꝺ genuēses apud Chiū isulā gessit: ⁊ parū absunt q vrbē ipsam obtinuerit. Demū ipsi suo senatui pace vndiq; parta: vrbeq; sua bonis multipliciter aucta: ⁊ italia oi in pace ⁊ trāquillitate redacta: post mltos labores exactos. 84. vite sue āno salutis vero nr̄e. M. cccc. lvij. kal. nouēbris in senectute bona dormiuit cū patrib⁹ suis: sepultusq; igēti pōpa in ꝺiui Frācisci tēplo capella maiore celebratissimo sepulchro. Ipse. n. serme oēs p̄stātiores suc etatis belli duces ad oppugnādos aduersarios habuit mercenarios: vtpote Frācisci sfortie filiū Mediolani postea ducē: Crimignolā comitē: quē iñ ꝓp ei⁹ infidā seruitute capite detruncari fecit: Joānē franciscū gōzagā Mātue marchionē atq; alios q̄plurimos: ꝑ quos memorabilia gessit facinora: ⁊ demū Bartholomeū colconū bergomensem: cui⁹ virtute italie laboranti: ⁊ lacerate salutis ⁊ pacis opem felicissime attulit.

¶ Crimignola comes Philippi ducis Mediolani dilectissim⁹ fili⁹: ⁊ excellētissim⁹ iperator: cui ꝓpriū nomē Frācisc⁹ cognomēto Crimignola erat: hoc āno cū igētia facinora ꝓ redēptiōe regni decertasset ipatiēter ferēs q; Philipp⁹ Mediolani dux Guidonē torellū in p̄fectura classis ꝺ Alphōsuz sibi p̄misisset: ⁊ q; ipz a dictatura a Genue revocasset: atq; cernēs aduersarios suos q̄sdā apud Philippū se grā p̄ualere metu ⁊ idignatiōe cōmot⁹ ab ipso suo dño Philippo tanq; offensus defecit ⁊ ad venetos accessit: a gb⁹ maximo honore ⁊ hilaritate except⁹: statī ex senat⁹ decreto copiaꝝ suarū dux designatus est. Hic qppe Frācisc⁹ ex Crimignola pedemōtiū isigni oppido ortū duxit. Qui quū porcoꝝ greges parvulus educeret a stipēdiarijs capt⁹ tanq; elegātis forme puerū ad Philippū adhuc ⁊ ipse adolescētez Papie ꝓduct⁹ ē: quē ex cuius indicio ipsi⁹ aspectu delectat⁹ ex ignobili nobilē: ex egeno diuitē: ex rustico demū ob ingenij magnitudinē p̄cipuē ⁊ iperatorē effecit. Qui magistratu suscepto quū Philippū dñz suū ꝓditissimū ⁊ multoꝝ armis occupatū cerneret: sua prudētia: suaq; magnanimitate: atq; industria deiectis multis tyrānis atq; interfectis: regnū breui in integrū sibi restituit. Sz neq; his ꝓtēt⁹ ēt Genuā vrbē potētissimā cū omni ditiōe sua Philippo addidit: vbi ea prudētia: eaq; integritate dictaturam gessit: vt ciuitatē lacerata que multoties arma ꝓtenderat resarciuerit. Indeq; cuulsis vetustissimis odijs atq; factionib⁹ vnā quasi familiā ꝓstituerit. Ipse. n. fuit sūme fidei maximeq; iustitie p̄ceps: ⁊ laboꝝ oiuz patiētissimus: ꝺ quib⁹ ex causis in scientia rei militaris oēs anteceſſores suos sine ꝓtroversia superauit. Atq; in suo magistratu ea erat severitate ⁊ iustitia vt ne poma qdē ex arboꝛib⁹ pēdētia sine suo precio auferri ipune alicui p̄miserit: cāobrē nō patiebaꝛ p̄ter labi diē: gn suis militib⁹ statutis temporib⁹ mēstrualia diuiderēt stipēdia. Erat etiā adeo ꝓmissi seruatoꝛ: vt verba que iocādo ꝓmittebat ipsa ad minimū mom̄tū ipleret. Quūq; diu sub Philippo duce militasset: ⁊ ad senatū venetū trāsfugisset: ⁊ ei aduersus Philippū belli sūma a senatu cōmissa fuisset: magnas copias statī ꝓcensuit: ⁊ cū exercitu p̄mū ipetū in Brixiā faciēs adiuuātib⁹ gbusdā civib⁹ mox vrbē Philippo ademit. Id certe gessit nō Philippi odio: sed emulorū suoꝝ vindicta: q; doctationib⁹ suis illū Philippo odiosum fecerāt: atq; ēt vt gloriā oēz regꝝ bene gestaꝝ in se verteret adeo vt ipso duce mutato: mutataq; Philippi fortuna videret. Verūtamē cū ꝓtra ipsos venetos multa ꝓtra boni iperatoris officiū vt in gratiā Philippi rediret: ꝓficta a Venetis causa velati cū de summa belle audire volentes Venetias evocauere: atq; ibi ex senat⁹ decreto iter duas columnas in publico sancti Marci foro securi ꝑcussērūt: anno. ſ. a nativitate xp̄i. 1431. Cōuict⁹ enim p̄ litteras ⁊ testes fuit q; p̄ eum stetisset comin⁹ Cremona Veneti potirentur capta a canalcabone Venetoꝝ noie ipsius vrbis porta: q; etiā classis Veneta in pado sub ipsi⁹ oculis a Nicolao picenino hoste disiecta fuisset. Et hic fuit exit⁹ tanti viri memoratu dignissimi: q; vbilibet trāsigebat p̄opter ei⁹ magnitudinē cum eo emigrasse fortuna credebatur. 1427 6626

¶ Guido torell⁹ natiōe parmēsis: vir domi nobilis: sz potētia ⁊ rei militaris scia nobilior: bis tribus ob res bene gestas maximo toti italie in ꝓcio fuit: cui⁹ rei grā apō Philippū ducē grat⁹ accept⁹ esse ce pit: cognita. n. hois vtute post Crimignolā cū suis copijs ⁊ exercitib⁹ p̄fecit: atq; cū multo cgtatu ad occupādā Genuā ꝺ Thomā fregosuz genuēsiū ducē trāsmisit: cui⁹ virtute ⁊ p̄stātia vrbs tādē in Philippi man⁹ puenit. Postmōz illū Philipp⁹ classi maritime ꝺ Alphōsuz regē p̄ficiēs haud multo post vniuersam horā maritimā ⁊ ipsaz Neapolim regiā obtinuit: ⁊ Joāne regine pulsis aragonensib⁹ p̄si dijs ꝓsignavit. Indeq; oīb⁹ in regno Apulie pacatis ad ducē suū Mediolanū redijt. Quūq; florētinis malatestā coꝛ iperatorē i finib⁹ agri florētini apud Rōchū i expeditione ꝓgredīēs ipsum quasi p̄mis ꝓgressib⁹ dissipato ei⁹ exercitu cepit: ⁊ Mediolanū cū multis vinctū transmisit. His felicissime gestis

Philipp⁹ ipꝫ p⁹ crimignole discessu ī dictatura suffecit: q magistatu vniuerso suscepto: t florētinis itera to ptra Philippū in bello ꝓgressis eos breui ꝓflictu apō ꝓcbano: ā fauētini agri oppidū turpissime vicit t ꝓfligauit: t mlīs eoꝝ oppidis captis vniuersaz etburiā ꝓcussit: q̄ timore florētini ītra vrbē trepidare ceperūt. postmodū ēt Oddonē Brachij mōtoni filiū iuuenē qdē acerrimū aduersus eū a Florētinis missuz i aretino agro dū iuueniliter iter ꝑmos pugnatores versarē interfecit. At Nicolaū picenīnū eo i ꝓlio captū Fauentiā vinctū ꝓduxit. Alia q̄z inumera t qdē ꝑclara inictus hic iperator gessit facinora: hic ipse quū Otboni. 3. Parme tyrāno dño suo familiarissim⁹ eēt ei dissuasit: ne ad Nicolaū esteēsem in Ruberā accederet. eo q̄ fraudē subesse occulta sapiētia ꝓuidebat. Inter hūc t Crimignolā quū Philipp⁹ eoꝝ dux implacabile odiū excitasset etiam emulationum causas sepe acuebat.

¶ Jacob⁹ cādola ex castro iudicis ꝓuicie aprucij origiē ducēs magn⁹ exercitū ductor: t ipe hac tē pestate clar⁹ admodū t noiat⁹ fuit: q quū diu sub Alphōso rege in Apulie regno militasset: t pro eo ō reginā Joānā t Ludouicū andegauēsez vniuersū ferme regnū occupassz: t Neapoli captā reg⁹ noie valido egtatu teneret a Guidone torello ꝓdicto t Joāna regina diu obsess⁹: quū Alphōs⁹ rex ꝓcul ab eēt: tādē rogat⁹ a ciuib⁹ deditiōez fecit. Indeq̄z discedēs ad Martinū pō. ro. accessit: a q̄ benignissime except⁹ ille⁹ stipēdio se submisit: q cū eēt vir magnanim⁹ atq̄z sapiētissim⁹ copias vndiq̄z ꝯxit: t ō Brachiū mōtonū inictissimū ipatorē: q aglā ꝓ Alphōso obsidebat itrepid⁹ accessit. Quūq̄z ad hostē decernēdi causa pcuisset nulla pugne mora addita ꝓmissuz é atrox pliū: t quū aliq̄diu ptinaci aio decertassent: tādē Brachij exercit⁹ cedēs fugā petijt: t multi eoꝝ a Jacobo cesis t capti Brachiū i aglano rū man⁹ supatū deduxit: a qb⁹ multi vulnerib⁹ ꝓfossus miserrime perijt. Hic qppe Brachio admodū emul⁹ fuit: t cū eo de gloria rex gesta optime ꝓtēdere potuit. Sub hui⁹ āt disciplina multi clarissimi euasere viri: iter quos Bartholome⁹ coleon⁹ bergomēsis venetoꝝ postea vniuersalis imperator fuit.

¶ Brixia olim nobilissima cenomanoꝝ gallorꝝ ciuitas: t nūc qdē iter ceteras lōbardie vrbes potentissima: hoc āno sexto id⁹ martij Petro aduocato ꝓcurāte: t gbusdā alijs ciuib⁹ ope etiā comitis Crimignole ī venetoꝝ man⁹ deuenit. Hui⁹ aūt causa fuit q̄ Philipp⁹ dux quēdā virū pessimū ibidē vectigalib⁹ pfecerat. Qui intolerabilia ciuib⁹ ipones coegit eū seruitutē iugū excutere: pp q̄ō Brixiani lacessiti Venetis ciuitatē obtulere: modo auxiliū pstare dignarent. Veneti aūt prudētia vsi statim legatos ad Philippū misere: q dicerēt ꝓ salute italie ipsuz abstinere ꝑcere florētinis: mitiusq̄z in suos agere dignarē: Qō si sec⁹ sciret se cura italie t oppressoꝝ susceptur⁹. Quūq̄z Philipp⁹ venetoꝝ legatos pmpēdisset: brixianos ipulit saluti sue ꝓsulere. Erat tūc Petr⁹ aduocat⁹ in vrbe Brixia magne auctoritatis vir: q mōticulas q̄ maxime in suā pellexerat sniaz. Jsq̄z Crimignole auxilio fret⁹: q eo a Venetis cū exercitu missus fuerat: mōticulas stati secreto itroduxit: t ciuitatē Philippo ademit: cāq̄z Petro laureano t Fātino michaeli venetis ꝓsulib⁹ tradidit. Susceptaq̄z Brixia: t dissipatis apō Machlodiū vicū a Crimignola Philippi copijs. Capto ītup Carolo malatesta cū alijs plurimis Philippi mercenarijs: q̄ res magno discrimini Philippo fuit. Quāobrē Martin⁹ papa ducis calamitate pmotus cardinalē sanere Crucis stati ad sedādos tumultꝰ e Roma in lōbardiā trāsmisit: q vltro citroq̄z sepi⁹ nūcijs trāsmissis: tādē pacē ea ꝓditione iter Philippū t venetos cōposuit: vt Brixiā veneti t oppida brixianoꝝ cremonēsiūue: q̄ antea ipsi t mātuan⁹ marchio ceperāt: retinerēt. Jnsup t Bergomū cinsq̄z agrū legat⁹ ex fedēre ipsis venetis designauit: hac ēt ꝓditione ne socios venetoꝝ florētinoꝝq̄z bello lacesseret: aut ad id defectionē ꝓcitaret. Guido āt torell⁹: t Joānes frācisc⁹ mātuan⁹: Orlād⁹ palauicin⁹: t alij cōplures reguli ea federa pensērūt. Hec ipsa eo āno gesta sunt: q ē. 28. supra. M. cccc. q̄ āno p̄die nonas maij senat⁹ venet⁹ Bergomo potit⁹ ē. Approbauit āt hāc pacē Martin⁹ pōtifex ne Philippus olino pelleret. Eo. n. tunc sub venetorum stipēdio vna cū Crimignola militabāt Scaramuça papiēsis: Petr⁹ paul⁹ vrsinus Roman⁹: Baniel vādalus: Ludouicus verminian⁹: Carnari⁹ t Bete saltrus: ac Bartholomeus coleonus bergomēsis: ac deniq̄z illustris Joānes franciscus gonçaga mātuanus marchio: t plerīq̄z ālignes bello viri: quoꝝ virtute veneti tātā gloriā t vtilitatē consecuti sunt.

6627 1428 ¶ Tyberis fluuius hoc anno in vigilia sancti Andree apl'i in īmēsum adeo creuit: vt p portā flāmineā: q̄ ē populi porta igressus totā vrbē in plano sitā inūdauerit: tēplūq̄z pātheon vsq̄ ad altare maiꝰ replenerit. Decrescēs aūt biduo post multa animalia secū traxerit: multaq̄z dāna ciuibus intulerit: q non secus per vicos nauigabant: ac p aluū tyberis facere consueuerant: hoc idē t anno salutis nostre .1474. mense Nouēbri ptigisse vidimus: t statim ex more seua pestis subsecuta est.

¶ Bellū lucēse hoc āno a florētinis suscipit': qō p annos tres maximo cū vtriusq̄z populi dāno ꝓtractū fuit. Paulus. n. guinisius: de quo dictū ē: eo ēt tūc Luce dominabat'. Js superiori anno Ladislaum filiū cū Philippo duce ptra florentinos militare ꝓstituerat: quā rē florētini egre ferēte: quū superiore pace nil in scriptis de ginisio cautū fuisse occasionē opprimēde luce nacti in agruz lucensem suas copias mittūt. Qui captis gbusdā castellis circūquaq̄z positis vrbē etiā obsidione cingūt. Sz Philipp⁹ Mediolanēsis dux Ginisij ꝑcibus sollicitatus Frācisco sforcia cū magno egtatu eo misit: q tātū terroris florētinis iniecit: vt Lucā obsidione liberare coegerit. At florētini suo vsi igenio Frāciscum maxima corrūpentes pecunia ab auxilio lucēsiū abire fecerūt. Quo discedēte florētini iterato lucēses obsidione cingūt. Quapropter Philippus istāte Martino pōtifice q ēt lucēsiū vices dolebat: Nicolaum picenīnū cū maximo egtatu rursus eo misit: q fusis fugatisq̄z hostibus nō solū Lucā obsidione liberauit

verum

verum etiã ide mouẽs ex pisanis ꝛ volaterranis multa castella florẽtinis abstulit. Senẽsib⁹ ẽt re gratũ facturus: g tũ florẽtinos grauibello inuaserãt. postulãtib⁹ vero ea tẽpestate florentinis vt venetiis ire sederis p lõbardiã philippũ adoriremur: Respõderũt eos auctores huius belli fuisse: ꝛ cos pus a incẽtũ iniurta tẽperare debuisse: ea de causa Florẽtina ciuitas intolerabilib⁹ tributis extenuata querelaꝝ plena erat: vt par est in vulgo: quũ aduersa fortuna successerit. Nil erat odibilẽ q̃ illi cives: quoꝝ opera lucẽse bellũ fuerat susceptũ: tãdẽ florẽtini belloꝝ stipẽdijs grauati: licet Lucaꝝ iterato obsidione cinxisset cũctaqꝫ circa vrbẽ depopulati fuissent: manẽte int⁹ Sigismũdo iperatore pacẽ philippo ꝛ lucẽsib⁹ obtulere: quã illi suscipiẽtes etiã cuncta a Florentinis capta reddita sunt.

¶ Bohemij heretici a quodã Joãne vs bohemo in pstãtiẽsi synodo exusto exorti: g. s. iter ceteros errores docebãt ꝛ pdicabãt ecclesiasticos ocẽs si saluti ꝓsequi volebant ad imitationẽ xpi pauperes omnino esse oportere: quũ ex tãta rex copia ꝛ luxu populi ocẽs scãdaliçarent: his tpib⁹ sua ystoria hereticos catholicos crudelẽ immodũ armis vexare ceperũt. Ad quos cũ Martin⁹ põtifex ꝛ Sigismud⁹ iperator legatos misissent: g eos cõmonefacerẽt: ꝛ Romane ecclesie obtẽperare dignarentur: g benemonitib⁹ parere recusarũt: pp qõ Martin⁹ legatos in germaniã misit: g vna cũ iperatore cõtra eos catholicos pugnarũt: sed nil ꝓfecerũt postremo ẽt reuocatis alijs Julianũ cesarinũ cardinalẽ sancti Angeli misit g ꝛ ipse nil ꝓfecit: imo nõ sua sꝫ militũ suoꝝ ignauia ꝛ inobedientia: maximũ ab eis susceptũ icõmodũ: g ꝛ re infecta domũ cũ dedecore redijt. Hi tamẽ hereticiꝫ sub Eugenio põtifice in florẽtina synodo grecis: alijsqꝫ nationib⁹ astãtib⁹ a dño tacti errorẽ suũ cognouerũt: ꝛ idulgẽtiã a põtifice petierũt: qb⁹ penitẽtia innũcta catholice ecclesie reconciliari meruerũt. Hi tamẽ prius adamitarũ hereses in Bohemia pulsantẽ armis extinxerũt q̃ iprudẽter dogmatiçabãt charitatis gratia licitũ esse homines publice cũ mulieribus luxuriari.

¶ Viri disciplinis excellẽtes.

¶ Petr⁹ paul⁹ vergeri⁹ patria iustinopolitan⁹ phũs ꝛ oratorũ riscõsult⁹: necnõ ꝛ lingua greca: latinaqꝫ vir eruditissim⁹: Chrisolore biçãtini philosophi auditor: ꝛ carrariẽsiũ pncipũ oli familiarissim⁹: q hoc tpe pdictis virtutib⁹ celebrat⁹ magno fuit in pcio: g cũ eloquẽtissim⁹ haberet iter cetera historiã satis elegãtẽ de gestis carrariẽsiũ dnoꝝ edidit: Et de ingenuis moꝝib⁹ libellũ: necnõ ꝛ in diui Hieronymi pbyteri laudẽ cultissimas oratiões cõposuit: atqꝫ alia multa q̃ ad man⁹ nostras nõ peruenerunt.

¶ Mapheꝰ vegi⁹ patria laudẽsis optim⁹ vir ꝛ doctissim⁹ orator: ac poeta non vulgaris: Martinicꝫ pape datari⁹: hoc tpe floruit: ꝛ ob dicẽdi elegãtiã Ro. magno habit⁹ ẽ in pcio: g aliquot editis libellis: ptim metro: ptimqꝫ oratiõe soluta magnã laudẽ sortit⁹ ẽ: inter qs tertiũ decimũ enei. li. in versu heroico ꝓposuit. Rustican alia ẽt epigrãmata: ꝛ psalmos penitẽtiales: atqꝫ in laudẽ diue Monice matris sanctissime doctoris Aug. multa ꝓposuit. Illia q̃ qdã soluta oratiõe pscripsit. Et⁹ qppe ꝓcuratiõe ꝛ ipensa relige sancte Monice ex Ostia tyberina Ro. trãslate sunt: ꝛ eisdẽ capellã atqꝫ sepulchꝝ nitore artificio suo sumptu extruere fecit. In cui⁹ qdem capella postea corpus suum sepeliri voluit.

¶ Leonard⁹ iustinian⁹ venetus alteri⁹ magni Leonardi viri doctissimi ex filio nepos: bis tpib⁹ claruit: vir certe magni ꝛ nobilissimi ingenij: vtriusqꝫ lingue grece. s. ꝛ latine pitissim⁹: g a puericia liber alib⁹ disciplinis egregie eruditꝰ: musice plurimũ operã dedit: ꝛ cãobrẽ vernacula lingua cãtilenas amatorias dulcissimas ac pitissimas plurimas edidit: qb⁹ totã italiã replenit. Vex tãdẽ ꝓscie remorsu ꝓmot⁹ ad deũ ꝓuersus ꝓsimiles in laudẽ beate virginis Marie sanctorũqꝫ dei ꝓposuit. Inde alia nõnulla tũ latino: tũ vulgari idiomate exarauit: ac q̃dã greca in latinũ ꝓuertit: vtpote Cimonis ꝛ Luculli vitas: deniqꝫ etate ꝓuect⁹ senator grauissim⁹: ꝛ reip. pncipu⁹ gubernator ob eloquẽtiã euasit. Hic quoqꝫ ꝛ Bernardũ iustinianũ filiũ genuit doctrina ꝛ prudẽtia ꝓsimilẽ: g ipse apõ venetos ob dicẽdi ornatũ ꝛ facilitatẽ magnã gloriã ꝛ honorẽ ꝓmeruit: g oratiões eloquẽtissimas doctasqꝫ plurimas cõposuit: atqꝫ auũculi sui Laurẽtij iustiniani viri sanctissimi patriarche Venetiarũ vitã egregio ornatu cõpilauit.

¶ Frãcisc⁹ barbar⁹ patricius similiter venet⁹: Chrisolore biçãtini philosophi in grecis litteris discipulus: excellẽtissimi ꝛ diuini ꝓpe ingenij vir: bis ẽt tpibus ob doctrinã ꝛ dicẽdi ꝓmptitudinẽ: ac reipublice administrãde prudẽtiã ꝛ iustitiã laudatissimus habitus ẽ: tũ maxime qõ apõ Brixianos p urãgeres: vrbẽ ipsam q̃ acerrime obsessaꝫ eas ob res senatui suo ꝓseruauerit. Hic cũ eruditissimus plurimũ cẽt pulcherrimũ librũ de re vxoria ꝛ orationes ac epl̃as ornatissimas extãtes edidit: ac alia q̃daꝫ cõposuit. In cui⁹ laudẽ post morte hoc epitaphiũ editum ꝛ sepulchro suo appositũ fuit.

Sigs honos: si fas lachrymis decorare sepultos
Flete sup mestis locũ cõpleti querelis
Frãciscus cui prisca parẽ vix secla tulerunt
Barbarus hic fictus est: lingue decus oẽ latine
Fortia facta viri pro libertate senatus
Brixia q̃ magno tenuit sudore fatetur.
Hic sũmi ingenij scriptis monumẽta reliquit.
Hec aqꝫ preterea fecit romana: tenet nunc.
Spiritꝰ astra: sacros tumultus complectitur artus.

¶ Carol⁹ aretin⁹ poeta ꝛ grece latineqꝫ lingue vir eruditissim⁹ atqꝫ eloquẽtissim⁹: Frãcisci philelphi poete emul⁹: hisdẽ tpib⁹ floruit: g ꝛ ipse tũ metro: tũ soluta oratione multa ꝓposuit: ac q̃dã ex greco in latinũ ꝓuertit: qb⁹ nũ optime ꝓuertit: q̃ obrẽ a florẽtino pplo: g semp viros hũanitatis doctrina pditos sumis honorib⁹ excipere ꝓsuerit in suũ cancellarium vocatus: ꝛ ipse ab eodem immunitatis beneficium consecutus est.

¶ Caietanus patria vicẽtin⁹ patauin⁹ canonic⁹: theologus qdẽ ꝛ phũs sui tpis pcipuus: p hoc tpe i patauino gymnasio: tũ legẽdo: tũ disputãdo: tũqꝫ ꝓponẽdo pncipatũ obtinuit. Et ꝓpterea p ceteris

philosophis accurati⁹ sup.8.phisicoꝝ libros ꝓmẽtat⁹ ẽ:sꝫ ꝛ sup li.de aĩa.Sup li.de celo ꝛ mũdo alios cõmẽtarios cõposuit.Scripsit q̃q̃ li.de methauris:ꝛ de reactione ad ꝓcurrẽtiã dñi Joãnis de marli no philyci.Etas ẽt ista alios multos clarissimos i oi disciplina:i italia potissimũ attulit viros:vtpote. ¶ Jacobũ ẽt forliuiẽsez egregiũ gdẽ medicũ hac tẽpestate floruit:quẽ dicũt cũctos q phiaz ꝛ medicinã ꝑfecti fuerãt excelluisse:ꝛ ꝓpterea sup primũ canonis Auicẽne:ꝛ sup eiusdẽ ambboxismis ꝛ regni optime ꝛ egregie scripsit.Libellum ꝓterea de intẽsione graduũ formarũ:ꝛ eaꝝ remissione composuit. ¶ Hugo senensis hoc tẽpore super primo Auicẽne ꝛ ambboxismis Hyppo.ꝛ regni ac Halieni scripsit. ¶ Joãnes de marliano ꝛ ipse hoc tpe ad ꝓcurrẽtiã Cate.de caliditate corꝓoꝝ tpe estiuo ꝛ hyemali: ꝛ de antiparistasi ꝛ alia. ¶ Ludouic⁹ põtan⁹ iurisconsult⁹ ꝛ ipse hoc tpe clarus habetur. ¶ Abbas siculus cui ꝓpriũ nomẽ erat Nicola⁹:ex catbania vrbe oriũd⁹ põtificij iuris ꝛ phie eruditissim⁹:ꝛ ipse hec ipsa tpa reddidit clarissima ꝙ apõ Senã etruric vrbẽ põtificiũ ius optime edocẽs: quũ igenij eẽt clarissimi ꝓclarissima monumẽta in iure põtificio post se scripto reliquit.vnde ꝛ decretales oẽs plurimis voluminibus ꝛ gdẽ egregijs sup oẽs declarauit.Decretoꝝ etiã libros cũ cõmẽtari cepisset morte ꝓuentus rẽ tantam intermisit:cuius quoꝝ extant repetitiones ꝛ disputationes ac consilia. ¶ Paul⁹ de castro iuriũ doctor ꝛ spectatissime doctrine ꝛ eloquẽtie vir:ꝛ ipse floruit:ꝛ ꝑ ceteris distinctus ꝛ clari⁹ atqꝫ vtili⁹ in digestis ꝛ codice scripsit.Consilia quoꝝ ea in doctrina cõposuit vtilissima. Beniqꝫ cũ publico salario pluribꝫ ãnis Sene Florẽtie:ꝛ Patauij legisset ãno dñi.1437.vite finẽ fecit. ¶ Sãctes de arduinis ex Pisaurẽsi vrbe nat⁹:phũs ac medic⁹ expertissim⁹:bis ipib⁹ claruit:q in medẽdi arte ceteros medicos Venetijs facile superauit.Ediditqꝫ tres magnos ac vtiles libros.ꝓmus est de venenis oib⁹ naturalib⁹ ac artificialibus.secũd⁹ de decoctione tertij de ꝓplificatiõe:seu ꝺ oẽz sterilitatẽ tã ex pte viri ꝙ mulieris ꝛtingẽte.In oib⁹ istis libris antiq̃ꝝ oiuz ac modernoꝝ dicta optie pstrixit. ¶ Antonius Raudẽsis natiõe mediolanẽsis ordinis minoꝝ theologus clarissimus ꝛ oibus in disciplinis nõ mediocriter eruditus:hac ipsa tẽpestate floruit:q ꝛ ipse vt in oib⁹ se doctũ ostẽderet:singuloꝝ q̃rũcũqꝫ tã oratoꝝ paganoꝝ ꝙ theologoꝝ opa ferme explanare voluit:ꝛ ꝙmaxime Lactãtiũ virũ doctissimũ emẽdare tẽrauit:q melius ꝛ dignitati ꝛ religioni sue fuisset ab illiusmodi scribẽdi genere se ꝓtinuisse ꝙ ꝺra tãtũ virũ doctissimũ ꝛ disertissimũ inuebere.Eãobrẽ ꝛ quasdã inuectiuas se ꝓdocaꝝ. Ad hũc rogatus philelphus vir doctissimus litteras dirigit:cõmonefaciens vt Aug.patrem imitetur quia ille ꝛ si sanctus ꝛ sapiẽtissim⁹ fuisset que imprudenter errauit:tamen retractare curauit.

ꝑp.218.

6630 1431 Eugenius.4.gloriosus gdẽ papa:natiõe venet⁹:familia cõdelmeria vetusta gdẽ:pre Angelo gabriel religiosissim⁹ antea vocat⁹:hoc ãno.5.nonas martij apõ mineruã Rome post Martinũ papã põtifex creat⁹ sedit ãnis.15.ẽ libie Gregorij.12.ex sorore nepos:canonicusqꝫ celestini habit⁹ ꝓregãtionis sancti Georgij de alga Venetijs fuit:ꝓmo gdẽ ipsi⁹ Gregorij thesaurari⁹:deide senẽsis epc⁹:postea cardinalis:deide põtifex sanct⁹:nil eo honore elatior:nulla in re pristinã vitã mutauit. Eadẽ certe humilitate:eadẽ ꝓtinẽcia:austeritateqꝫ vite vixit:q̃uis in initio suo regiminis malis consilijs ducẽs varius extiterit:quũ.n.diuina:humanaqꝫ oia ꝑturbaret:Romanũ populũ ad arma excitauit:q ipsi⁹ magistratib⁹ e Roma pulsis nouos creauere Ro.atqꝫ ipsuz põtificẽ:mutato habitu cũ monastico cuculio fugere ꝓpulerũt:eũqꝫ p tyberim ausugiẽtẽ Romani lapidib⁹ ꝛ sagittis ꝑsecuti sunt.Quũ aũt Florẽtiã petisset ibi ꝑ aliqꝺ tps substitit:quo in tpe oia bellis ꝛ scismatibus vbiqꝫ ꝑturbari cepta sunt.Romani.n.sublato clamore ad arma in libertatẽ ꝺclamauere:ꝛ nouis creatis magistrib⁹:Franciscũ Eugenij nepotẽ ꝛ ecclesiastice diuisionis camerariũ capiũt.Arcẽqꝫ sancti Angeli expugnãt capitoliũ sumo ꝑdicto munitũ:ꝛ ꝑ sex mẽses in libertatẽ se vẽdicãt.Eo aũt tumultu basiliẽse ꝛciliũ iã antea Martini decreto inchoatũ augeri ꝑ hispanie:gallie:germanie:pãnonieqꝫ ꝓncipes ceptũ ẽ:q cõmunẽ reipublicẽ christiane gubernationẽ in arbitrio ꝛcilij reponebãt.Ad qꝺ gdẽ ꝛciliũ Eugenius bis terqꝫ citatus ire rennit:eAuãobcausam Eugenio põtificatu abrogato Emede⁹ eremita olim Sabaudie dux põtifex delectus ẽ.Eugenius aũt idignatione ꝓmotus:cũ iter Carolũ frãcoꝝ regẽ ꝛ Burgũdie ducẽ pacẽ ꝓposuisset Delphinũ Caroli filiũ cũ magno comitatu in basiliẽses ꝛcitauit:cuius ipetu ille ꝓuentus statim dissipatus ẽ q̃uis ꝛ primo ꝓprobasset:ꝑ qꝺ subsecuta sunt mala.Fuerũt ãt hũc Eugeniũ ꝑter põtificis dignitatẽ mirũinmodũ amasse bella.Uez postea ad se reuersus prudentius ꝛ ꝑstãtius egisse.Unde ꝛ ꝛciliũ Florẽtie habuit:in quo oriẽtalẽ ecclesiã cũ occidẽtali cũ maximo impendio ꝛ labore vinit:vbi ꝛ Joãnes palcolog⁹ ꝓstãtinopolitanus ipator ꝛ suus patriarcha cũ plurib⁹ epis archiepisqꝫ de igẽti doctissimoꝝ nobiliũqꝫ totius grecie viroꝝ iter fuerũt:q oẽs sumptibus Ro.ecclie etiã reportati fuerũt in greciã.Eoqꝫ in ꝛcilio affuere ꝛ armeni:ethiopes:georgiani:iacobite:libiã:asiãqꝫ incolẽtes:ac alij ex asia minori:põto:cilicia:syriaqꝫ:ac aphrica:q oẽs fidei catholice ꝛ ecclie Ro.se humiliter subdidere.Indeqꝫ Sigismũdũ cesarẽ pbenigne exceptũ imperij corona ꝓsignauit.Philippũ tamẽ q̃aduixit inimicissimũ habuit:a q̃ ꝛ ꝑ Nicolaũ piceninũ ꝛ sforciã Frãciscũ adeo bellis vndeq̃qꝫ vexatus fuit:vt vix ei respirãdi facultas daret.Bona tñ multa vrbi ꝓtulit ꝛ q̃maxime circa vaticanũ: qꝝ erarij officinã ꝛ palatij aream instauauit:ac vrbis vias strauit:ac lateranense palatiũ restituit:iuxta qꝺ monasteriũ dignũ tãdiu ꝓditum instauauit:in quo pulsis canonicis secularibus regulares canonicos sub regula beati Augustini nupzime excitatos:ꝛ phisonarie loco incẽsis agri accitos introduxit. Basilicã q̃ꝫ beati Petri ꝛ eius sacristiã multa supellectile donauit.Religiosos oẽs sub regularibus

institutis

institutis vincere volêtes mirũ in modũ dilexit: ꝛ ꝑuilegijs alijsq; gratijs plurimũ iuuit: ꝛ immunitatibus auxit. Gymnasia oĩa ꝙ diligẽtissime fouit: ꝛ i oĩs liberalis: ꝛ potissimu i litteratos fuit. Quoꝝ familiaritate: ꝛ ipse modice litterature delectat⁹ fuit. Et licet vnꝙ ad ꝓdiscẽdã aliquã ꝑticulare litteraturã aium adiecerit. Doctores tñ eccl'ie ꝛ oratores atq; historicos libros ita assiduo legebat: ꝛ subtilissimo igenio oĩs itellexerit. Hi Vicislaũ polonie regẽ cũ Juliano cesarino cardinali dyacono i turcos misit q cũ. 30. milib⁹ apõ Andrinopoli ceciderc. Erat. n. Eugeni⁹ hic aspectu angelic⁹ oi veneratiõe dignus: grauis ꝛ moderat⁹ i dicẽdo: parc⁹ in ꝓpio victu: ꝛ familia splẽdid⁹: familiares habuit doctos viros ꝛ sctitate ꝓbatos: q̃ꝛ opa i reb⁹ arduis vtebaꝛ. Obijt aũt ãno a xp̃i natale die. 1446. septimo kal'. mar. erat' sue. 64. quo qdẽ anno beatũ Nicolaũ de Tolẽtino ordinis nostri in sanctos rettulit cõfessores: vt suo loco dicem⁹. Eo itaq; mortuo i beati Petri basi. sepelit' sepulchro marmoreo cũ hoc epitaphio.

Eugenius iacet hic quartus cui nobile cuius
Testantur vite splendida facta sue.
Jtius ante sacros se ereuit alter ab ortu
Alter ab occasu cesar vterq; pedes.
Alter vt accipiat fidei documẽta latine
Alter vt auaro cingat honore caput.
Quo duce ꝛ armenij graiorũ exempla secuti
Romanã agnouerunt ethiopesq; fidem.
Jnde syri ac arabes: mũdiq; e finibus indi
Magna sed hec animo cuncta minora suo.
Nam valida rursum teneros iam classe petebant.
Dum petit ast illum sustulit atra dies.
Qui semper vanos tumuli ꝓtempsit honores
Atq; hac impressa condite dixit humo.
Sed quẽ rubro decorauerat ille galero.
Nõ hoc franciscus stirps sua clara tulit.
Susceptiq; memor meriti tã nobile quod nunc.
Cernis tã prestans surgere iussit opus.

¶ Colũnẽses Ro. viri ꝓpotẽtes hoc ãno falso suggesti: q̃ Eugeni⁹ Martini põtificis inimic⁹ decreuisset eoꝝ nomẽ oino delere magno satis exercitu coacto Eugeniũ ab vrbe pellere statuerunt: ꝛ ex ꝑne ste vrbe vbi colũnẽsiũ ꝑnceps morabaꝛ magno cũ tumultu Romã ꝓperãtes i ipsũ Eugeniũ põtificẽ mouẽt: ꝛ apta porta occupata vrbẽ igreditunt. Quo audito popul⁹ Ro. põtificisq; milites eis obuiam fiũt: ꝓsertaq; pugna aliq̃diu ꝛ acriter pugnauere: in q̃ multi vtrinq; ceci ꝛ capti fuere. Quare colũnẽses ab vrbe recedẽtes multa dãna ciuib⁹ itulere. Oia. n. diripuerũt: pecora abegerunt: ꝛ multos boues captiuos abduxerũt. Qua ex re multa mala ꝛ cedes: nõ solũ aperto marte: verũetiã ꝑdũone subsecute sunt. Hui⁹ mali Stephan⁹ qdã colũna: qui Eugeni⁹ copijs ꝑfecerat: auctor fuit: ab alijs eni colũnẽsibus solũ dissentiebãt. Jo Oddũ quẽdã colũnẽsez Martini vicecamerariũ cõprehẽdit: ꝛ direptis ei⁹ bonis tanꝙ latronẽ ꝑter põtificis volũtatẽ in carcerẽ idecẽter coniecit. Qua ex re Eugenij iram in se ꝓcitauit: q̃ indignationẽ põtificis timẽs: ꝑditoriq; officiũ exercẽs: ꝓneste ad ciusdẽ familie ꝓncipẽ ꝓfugit: eũq; ad huiusmodi sceł⁹ adhortat⁹ ẽ. Eo aũt tumultu qdã Antonij colũne fili⁹ archiepc⁹ benevent an⁹: ꝛ qdã frater Massius capti fuere: q frater eũ ꝓfessus fuiſſz se arcẽ sancti Angeli capere voluisse: ac põtificẽ: vrbeq; vrbe ꝑpellere supplicio affect⁹ ẽ: ciusq; corpore quadrifariũ diuiso ꝛ ad q̃ttuor vrbis portas suspẽso: Ea de re Eugeni⁹ põtifex piẽtissim⁹: quiꝝ talia abhorreret: dolore animi maximã ꝓtraxit egritudinẽ. Vnde eo anno curãte quodã Angeloto Fosco ciue Romano pax inter colũnẽses ꝛ Eugeniũ cõfecta ẽ. Cui⁹ causa Angelotus ita non multopost ob memoriam accepti beneficij cardinalis creatus est. 1432 6631

¶ Bellum secundum Venetorum ꝛ Mediolanensium.

¶ Mediolanẽses hoc ãno dũ supradicta Rome agerenẽ in genuẽsi vrbe classe ꝓparata florẽtinis in sensi ab eorundẽ copijs ꝛ venetoꝝ in ipso genuẽsiũ littore supant̃ ꝛ ꝑfligant̃ e gb⁹ vndeci coꝝ naues i tercepte fuerũt: Qua ex re veneti clationes facti Crimignola duce terrestri bello mediolanẽses aggrediunt̃. Philipp⁹ aũt Nicolao picenino ex etruria euocato ꝓfestim classez Venetã in pado apõ Cremonã supauit: ꝛ Crimignole iper⁹ ꝑ terrã retardauit: vnde ꝛ veneti non ita multopost: sicut dictũ est: Crimignolã capite mulctarũt. Quo mortuo ei⁹ copias Joãnes frãcise⁹ gõzaga suscepit: q ꝛ ipse ẽt in hoc certamine ita gessit: vt victis gẽtib⁹ suis ipse inuict⁹ cũ ipsis victorib⁹ de laude: gloriaq; certarit. Hic aũt iperator mlras veteranas legiones secũ habuit: vz Batamelatã narnẽsez virũ a iuuẽtute sua acerrimũ: Gẽtilẽ postea iperatorẽ: Tyberiũ: Petrũ paulũ Ro. Betesaluũ bergomẽsez: ꝛ plerosq; alios eminentissimos viros in armis exercitatissimos. Nicolao vero picenino Vitelliãs forozulian⁹ ꝛ alij cõplures additi sunt rei bellice ignari ꝛ in eo munere clari: q̃ꝛ vtute adiut⁹ egregia gessit facinora. Nã superata: vt dixim⁹: in eridano: alias pado fluuio venetoꝝ classe: receptisq; breui oppidis: q̃ veneti in agro cremonẽsi tenebãt: quũ igẽtẽ exercitu cõparasset: Batemelatã ꝑmũ apõ caualtonũ illico supauit: atq; alios ꝑdictos legatos mercenarios fugauit: qb⁹ ꝑfligatis ẽt Philipp⁹ quũ alio auct⁹ eẽt Sigismũdũ iperatorẽ pollicitatiõib⁹ ꝛ ꝑmijs: ac etiã ipsuꝝ Joãnẽ frãciscũ venetoꝝ iperatorẽ ad se allexit. Et sequẽti ãno Nicolaũ picenĩũ cũ Joãne frãcisco ꝛ alijs plurib⁹ in brixianos misit q Brixianã vrbẽ aliq̃t mẽsib⁹ oppugnauit. Sz cũ Petr⁹ aduocat⁹ ꝛ Antoni⁹ martinẽg⁹ atq; alij ciues ꝓplurimi vna cũ Frãcisco barbaro in ea ꝑtore acriter eã defensarẽt: obmissa Brixia iniquo hyemis tpe ad occupãda castella circũquaq; posita ꝓuersus ẽre. s. ꝓmeat⁹ in vrbẽ oino submitti possent. Jnde in Veronam ꝓuersus oia lõge lateq; in agro veronẽsi ꝛ vicẽtino depopulat⁹ ẽ: nec Venetis geꝙ religt. Occupata ẽt magna ex ꝑte mincio: atheſiq; ẽt benacũ lacũ occupare studuit: nec geꝙ nauib⁹ subduci posset: penuria itaq; in Brixia laborãtib⁹ ex atheſi tñ remulco. Naues q̃dã ꝑ venetos attracte vsq; ad lacũ: quẽ sancti Andree accole vocant senũm i benacũ a peneda ad Torbolim dimisse ꝛ refecte: quũ ex attractu quassate 1435 6634

essent: rē Venetā meliusculā fecere. Vexq̄ quū Picolaꝰ picenin⁹ nihilomin⁹ veronēses ꝛ vicētinos plu rimū vrgeret Frācisc⁹ foscariꝰ dux ꝛ relig venetī de se actū cē existimātes nisi vnū aliquē egregiū bello virū pro exercituꝰ duce mercede ꝺducerēt. Et ideo ꝺfelti oratores ad Florētinos socios oratū miserūt: vt si reipublice Venete ꝛ totiꝰ italie libertati ꝺsultū cē velint Frācisco sfortiā ꝓpere cū oibus copijs in suū auxiliū mittāt: alioqn de eis actū cē scirēt. At florentini suo ꝛ socioꝝ periculo cōmoti Frācisco ipz adhortanē: vt arma pro Venetis sumat. Quib⁹ gdē pcib⁹ primoꝝ Frācisc⁹ prius p Eugeniū pōtificē agri piceni marchio declaratꝰ: statī in veronēsem agrū cū multo exercitu venit: vbi mox ad suaue locū ꝓtra hostē aliq̄diu ꝛ acriter pugnauit. Tādē picenino ob egritudinē ꝛ pugnatoꝝ paucitate cedēte vestigio oia de vincētinis ꝛ veronēsib⁹ castella recepit: q̄ victoria elatꝰ Brixiā a Vitelliano obsessam etiā liberare statuit. Sz cū oēs aduꝝ ītercludere cerneret: Athesiz fluuiū supra tridētū traiecit: ꝛ i tridētiū agrū mouēs arcbū oppidū natura munitissimū oppugnauit: Sz cū picenin⁹ Archi comitē venīsset defensur⁹ a Frācisco sfortia ꝓfligatꝰ cū vniuerso exercitu fuga sibi salutē expetijt. Sūt tū q̄ dicant picenīnū ex exercitu supato in Arcbū oppidū se recepisse. Et postea a q̄dā todesebino ingētis magnitudinis ꝛ roboris famulo humeris tāq̄ cadauer ifectū sacco involutū ad suos ēt p hostiū castra delatū fuisse ꝛ castra sua stati refecisse: Buntaxat hec agerenē Philippꝰ egre ferēs florētinos adhortāte Eugenio pōtifice Frāciscū sfortiā Venetis auxilio misisse: ꝺciliū in Basilea vrbe celebꝝ cogi fatebat. Quo Eugeniū venetoꝝ patricium ꝛ amicū pōtificatu ꝓuaret. Ille vero ꝺcilij auctoritatē mirū in modū formidās apud Ferrariā aliud ꝺcilium idixit. At Philippꝰ cū bis q̄ in ꝺsilio basiliēsi erāt egit: vt Eugeniū citatū: quū ire nollet pōtificatu abrogarēt ꝛ Amedeū socerū suū Sabaudie ducē iā eremitā factū pōtificē crearēt: qđ ꝛ factū ē. At vero picenin⁹ ꝛ mātuan⁹ marchio lz multa susceptissent icōmoda statiz resumptis viribꝰ ex tridētinis recedētes maximo ipetu Veronā venere: ꝛ vrbē illico ceperē. Frācisc⁹ aūt sfortia: ꝛ Jacobꝰ antoni⁹ marcell⁹ venetoꝝ ꝺsul captā ab hostib⁹ Veronā intelligētes: eo ꝓpere cū oibus copijs maturāt: vrbēq̄ q̄triduo post maxima cū vtriusq̄ cede recuperarūt. Que res bene gesta initiū future felicitatis Venetis fuit. Vrgebanē ꝛ eo tūc Bergomū ꝛ Brixia itolerabili inedia. Unde ꝛ Jacobꝰ antoniꝰ marcellꝰ victis apud Veronā hostib⁹ stati citato cursu lz oia itinera intercluſa ꝛ circūcluſa forēt p asprimos colles ꝛ loca ēt fortis in via Brixiā venit: eāq̄ ac Bergomū supato Vitellino obsidione liberauit. Et nō solū pdictas vrbes ea obsidione liberauit: verū etiā ea estate supatis ad Sōçinū oppidū Philippi ducib⁹ captisq̄ eiusdē mille ꝛ qngētis egtibus: ꝛ q̄dā brixiana castella mox recupauit: ꝛ ptē cremonēsis agri mātuanīq̄: ac totā abdue gerrā in venetoꝝ potestatē Sfortia brevi redegit. Amisit tū mātuanꝰ ꝓceps Alsulā Lonadū ꝛ Pischeriā tria satis munita oppida. Liberat tū picenin⁹ quādo ille clades Philippo illate fuerūt. Picenin⁹ āt in etbruria existēs: cū in Venetos mutatā fortunā audiret: oiuz pcib⁹ fatigatꝰ ad Philippū redijt: in Brixiano agro ꝺ Sforciā apud cignanū vicū occurrit boc aio: vt Frācisco hosti pugnādi copiā faceret. Nō detractauit tū Frācisc⁹ certamē: Quūq̄ ibi aliq̄diu pugnatū cēt icerta victoria discessiz ē. Frācisc⁹ tū exercitū circūferēs aliqua oppida picenino abstulit ꝛ in venetoꝝ potestatē ꝺtulit. Martinēgū aūt agri bergomēsis Frācisc⁹ ꝓfect⁹: qđ picenin⁹ firmo munierat presidio obsidione cingit: ꝛ oppugnat. Quo audito picenin⁹ aucto exercitu Frācisco occurrit: ꝛ cū maximo in discrimine deduxit. Bū antē bec agerenē pter oium spem pax iter Philippū ꝛ Frāciscū sforciā ignaro picenino enūciata ē. Itaq̄ apud Caprianā agri mātuani hec pax boc modo ꝓposita est: anno. ſ. salutis nostre. 1442. Frāciscus Blanca Philippi ducis vnica filia in vxorem ducta Pontremulū oppidū ꝛ Cremonam vrbem cū eius agro preter Pigigotonū oppidū munitissimum: ꝛ castella que Mātuanꝰ ꝛ Palauicinus de cremonensibus possiderent: vtq̄ illa preterea que Philippus: ꝛ qui cum Philippo sentiebant bello cepissent: queq̄ item Veneti: coniunctiq̄ socij preter Alsulam: Lonatum: ꝛ Pischeram: que mantuani principis ante id belluz fuerant: redirēt: vtq̄ qui buic sentētie stare noluisset cōmunis oium hostis haberetur. Et bec de bello septennij ꝓfecto inter Philippum Mediolani ducem ꝛ Venetos: prout audiui ꝛ legi ita breuiter ꝓscripsi.

¶ Cosmus medicꝰ florētinꝰ nobilissimꝰ ꝛ potētissimus ciuis: q̄ supiori āno e Florētia pulsus fuerat boc āno quū in vrbē reuocatꝰ eēt: gubernationē reipub. suc stati reformare fecit: vnde ꝛ multos alteri⁹ aduerse factionis in exiliū egit. Hic nāq̄ Cosmꝰ apud florētinos ciues pmariꝰ fuit: oimq̄ nō solum apud italos: sed ꝛ forte apud exteras natiōes opū affluētia pmꝰ habitꝰ ē: ꝛ nō solū diuitiaꝝ abūdātia sed ꝛ prudētia: humanitate: liberalitateq̄: ac ceteraꝝ virtutū: bonarūne artiū: ꝛ pserti historiaꝝ pstantia oēs supauit. Ipsas.n. tātas opes: vt nōnulli existimāt ex pecunia Beltbesaris cosse q̄ fuit Joānes pōtifex vigesimusterti⁹ in tātū auxisse: vt in toto terrarū orbe nullꝰ ei ꝑuatus ciuis eqperari potuerit. Tāta.n. fuit but⁹ diuitiaꝝ abūdātia: vt suo auxilio Frācisc⁹ sfortia Mediolanēsiū ducatū obtinuerit: ꝛ ꝓpterea notatissimꝰ fuit. Hic Florētiā lateritiā: vt ita dixerim suo ope: suaq̄ ipēsa clariorē reddidit. Multis nāq̄ ecclesiasticis edifitijs cultiorē ꝛ clariorē potissimū fecit. Et ipsimis preter cetera celebre monasteriū apō Fesulas nō lōge ab ipsa vrbe ordini canonicoꝝ regulariū divi Aug. extruxit. Aliud etiā itra vrbē in bonorē beati Marci euāgeliste ordini sancti Dominici a solo edificauit: in qb⁹ biblio thecas extruxit adeo supbissimas: vt oēs superet q̄s suo tpe babuit italia. Alia q̄z nōnulla ea in vrbe ꝛ alibi extruxit monasteria ꝛ ꝑuata edificia: Sz ꝛ in bonorē divi Laurē. martyris nō lōge ab ipsi⁹ habitationis domo tēplū ꝛ monasteriū seu canonicatū ꝓmagnificū edificauit: additis multis ꝑuētib⁹ ad

sacerdotum

sacerdotum diuina faciẽtiũ necessitatẽ: q̃ gdẽ opa viri magnificẽtiã p̃ferẽt. Porro quũ Cosmus hic ãnis multis vixisset: relicto post se Petro filio virtutis paterne imitatore anno dñi. 1464. kal. Aug. defunct⁹ ẽ in senectute bona: vir plane idustri⁹ ⁊ memoratu dignissim⁹: ⁊ p̃uato⁊ oĩũ italico⁊ valde felicio⁊: sepelinitq; eũ Petr⁹ filiꝰ apud sanctũ Laurẽtiũ a se ꝺditũ cũ hoc titulo: Cosm⁹ medices patrie p̃. Supest ⁊ nũc ei⁹ Laurẽti⁹ ex filio Petro nepos: q oẽs auitas vtutes atq; diuitias reuiuiscere facit.

¶ Joãnes frãcisc⁹ gõçaga Frãcisci supiorꝭ filiꝰ: q ãno etatis suę. 15. patri in regnũ successit: hoc ãno postq̃ regnasset ãnis. 27. Sigismũdo cęsare Mãtuę exñte marchionalẽ dignitatẽ additis imperij signis: ab eodẽ cũ igẽti gloria obtinuit: ⁊ Barbarã Joãnis Brãdiburgẽsis marchionis filiã Ludouico ipsi⁹ Joãnis frãcisci filio idẽ Sigismũd⁹ iperator desp̃sauit vxorẽ: q gdẽ nuptie familiã gõçagã bone stare vise sunt: eo q puella Sigismũdo ipsi augusto affinitate ꝓiũcta erat. Vixit deide post marchionat⁹ dignitatẽ adeptã hic ipse Joãnes frã. ãnis. 9. ⁊ fuerũt ei⁹ dies ãi. 51. ⁊ mortu⁹ ẽ: vir certe p̃stãtissi m⁹: eo q̃ cũctos gõçagas p̃decessores suos felicitate: prudẽtia: ⁊ diuitijs excelluerit: cui⁹ vtute ⁊ ꝓxi mo rũ lõbardie ifelicitate ei⁹ Mãtuana ciuitas opib⁹ ⁊ pplo plurimũ aucta fuit. Erat. n. vir fortissimus: qa Venetis mercede õ Philippũ ducẽ ꝓductũ trib⁹ pugnis in brixiano agro cũ hoste habitis maximũ de hoste reportauit triũphũ. Et q̃ maxime apud Macholdiũ vicũ tertia pugna habita. Eo. n. in ꝓlectu Philippi copias penit⁹ ꝓstigauit: ⁊ Carolũ malatestã toti⁹ exercit⁹ p̃fectũ cepit: quẽ tũ ob affinitatẽ icolumẽ abire p̃misit. Alia quoq; in cremonẽsi agro p̃clara facinora strẽnue gessit: ⁊ p̃o q̃bus ⁊ multa oppida de cremonẽsi ⁊ brixiano ac veronẽsi agro accepit: ⁊ suo imperio adiecit. Ab senatu post modũ veneto deficiẽs: ⁊ Philippo duci applicat⁹ nõ eque iferiora vna cũ picenino egit facinora: in que Veronã Venetis abstulit: totũq; fere ei⁹ agrũ atq; brixiẽsez: necnõ ⁊ vincentinũ a venetis p̃e timore deficere fecit. Quattuor. n. genuit filios: Ludouicũ. s. ⁊ Carolũ: Lucidũ: ⁊ Alexãdrũ virũ moribus ⁊ sanctitate isignẽ: q oẽs ⁊ si arma cũ laude tractauerunt etiã litteris ornati fuerunt. 1434 6633

¶ Amoris imoderati exemplum.

¶ Duo amãtes ne dicã amẽtes his dieb⁹ in italia fuerũt: miles vn⁹ Eurial⁹ noie Sigismũdi iperatoris curialis p̃cipu⁹: altera vo Lucretia ex senẽsi etruric vrbe oriũda: ambo decori: amboq; speciosissimi. Sz Lucretia icredibili pulchritudine ⁊ innumerabili fulgore p̃cellẽs adeo vt oẽs ⁊ ceſar ipe q tũc aderat aliq̃do dubi⁹ eẽt an ei⁹ facies hũana vel angelica haberẽt. Hi nãq; dũ Sigismũd⁹ iperator p corona Romã ꝓficisceret: ⁊ Senã vrbẽ p aliq̃t mẽses petisset: ceco q̃dã amore adiuicẽ solo visu exarserẽt: ⁊ deide ad ꝓcupitũ finẽ tãdẽ puenere: ⁊ cũ ibidẽ p aliq̃ diꝰ tps in bonis dies suos deduxissent: necessariũ fuit ob Cesaris absentiã abiuicẽ se separi. Qua gdẽ sepatione tãta vterq; ꝓtraxit tristitiã q̃ Lucretia post lõgas ⁊ iplacabiles lachrymas in maximã incideri egritudinẽ: ex qua post dies pulculos mestã exhalauit aiaz. Eurial⁹ vo postq̃ ab oculis amãtis euasit: ⁊ ipse nunq̃ ridere visus ẽ: nec vllis locis aut facetijs ad letitiã reuocari potuit: vixq; iperiũ mortis euasit. Ex quoꝝ exẽplis hoc in ope ne veanẽ iuuenes q̃tũ lasciuia ⁊ imoderat⁹ amor isanos reddãt hoies: vnde virtutib⁹ tẽperatisq; amoribus studeant: que sole possessores beatos efficiunt. Hoꝝ historiam eloquentissimã Pius põtifex ante pontificatum pulchre descripsit.

¶ Alphonsi regis captiuitas.

¶ Genuẽses hoc ãno dñi Alphõsus tarraconẽsis rex Caietã vrbẽ obsideret ⁊ expugnaret q̃ a mercatorib⁹ suis genuẽsib⁹ acriter defendebaẽ. 12. onerarias naues: ⁊. 35. triremes Philippo Mediolanẽsiũ duce eoꝝ ẽt dño annuẽte ⁊ auxiliũ p̃state in auxiliũ eoꝝ miserũt. Quo audito stati Alphõsus rex cuz maximo ducũ regũq; ac inumerabiliũ pene p̃cipũ occidẽtaliũ exercitu eisdẽ obuiã fuit. Cõtra q̃s genuẽses duce Blasio axereto ⁊ Helya spinola: Jacobo iustiniano: ⁊ Cypano ỏ mari: ⁊ Galeoto lomellino cũ alijs ꝓplurimis nauarchis multa aioꝝ p̃stãtia: armoriq; attrocitate in p̃lio ꝓuenerũt: vbi p x. horas cũ multa sanguinis effusione id p̃liũ ꝓtraxerũt tãdẽ genuẽses supiores effecti Alphõsuz ipz regẽ cũ duob⁹ fratrib⁹ regib⁹ cepunt: vz Joãnẽ Nauare regẽ: ⁊ cũ eo Hispanie regẽ: aderãt q̃z alij plurimi p̃ncipes: scilicet Antonius Sinuesse dux: Joãnes antoni⁹ Tarenti p̃ceps: Josias ducis Edrie patru⁹: Antoni⁹ Vogerij comitis fundoꝝ filiꝰ: Nicola⁹ specialis ꝓcurator: Bidac⁹ in vlteriori Hispania comes: ac Joãnes quẽ in ipsa cadẽ Hispania magistꝝ Cãthare vocãt: ⁊ ne singuloꝝ noia referanẽ ferũt fuisse cẽtũ ⁊ supra p̃ncipes ⁊ ducẽti egtes aurati. Capti q̃z ⁊ alij plurimi isignes nobilitate atq; opib⁹ viri: q̃ꝝ ps maxima ex vtraq; Hispania: pleriq; siculi: reliq cãpani: cũ qb⁹ tãtũ p̃dã genuẽses collegerũt: q̃tũ vnq̃ ab vllis auctorib⁹ maritimis adepte fuerũt. Hos nãq; oẽs Blasi⁹ genuẽsis generalis classis p̃fect⁹ capiẽs ꝓ maiori pte Mediolanũ ad philippũ ducẽ victos ꝺduxit. At Philipp⁹ vt erat aio glorioso ⁊ icredibilis magnanimitatis vir vt si nomẽ faceret eternũ eos oẽs nõ vt captiuos ⁊ genuẽsiũ hostes suscepit: sz vt reges ⁊ p̃ncipes atq; aicos oẽs habuit: q̃s ẽt paulo post cũ muneribꝰ ⁊ genuẽsiũ hostes suscepit: sz vt reges ⁊ p̃ncipes atq; aicos oẽs habuit: q̃s ẽt paulo post cũ muneribꝰ ipse dimisit. Alphõsus ãt in regnũ reuersus Caietã statim obtinuit. Quasobres genuẽses idignati q̃ ipse dimisit. Alphõsus ãt in regnũ reuersus Caietã statim obtinuit. Quasobres genuẽses idignati q̃ Alphõsuz hostẽ: quẽ cũ tãto eoꝝ piculo captũ: tã leuiter dimisisset: Frãcisco spinola: ⁊ Thoma fregoso Alphõsuz hostẽ: quẽ cũ tãto eoꝝ piculo captũ: tã leuiter dimisisset: Frãcisco spinola: ⁊ Thoma fregoso olim duce auctorib⁹ a Philippo discessere: eosq; in vrbe Obicino alçatẽsi dictatore: ⁊ pulsis ei⁹ p̃sidijs vrbẽ in libertatẽ redegere: que sub Philippo duce per quattuordecim annos fuerat. In libertatẽ redacta genuẽses vt oẽs libertati fauerẽt sex viros p̃sides libertatis defensores delegerũt: itaq; vrbe redacta genuẽses vt oẽs libertati fauerẽt sex viros p̃sides libertatis defensores delegerũt: apud quos vna cũ duce electo sũma rerum omnium esset. Dux autem electus fuit Thomas fregosus. 1435 6634

¶ Thomas itaq; fregosus superiore ꝓximo anno Obicino alçate dictatore crudelissimo a genuẽsi 1436 6635

bus obtruncato ⁊ Philippi ducis p̃sidio e Genua pulso in ducatu restitut⁹ ducauit annis.8.vir certe cũ singulari p̃udẽtia:tũ ꝓmptitudine ꝯsilij admirabilis q̃ inumera memoratu digna in p̃mo ducatu ⁊ in secũdo peregit facinora:⁊ p̃mo qdẽ ꝯtra Alphõsum Bonifacianą Corsice vrbẽ seu oppidũ occupare volẽtẽ.indeq; ꝯtra Philippũ ☙Mediolani ducẽ:Suscepto itaq; hoc magistratu vna cũ ceteris:⁊ maxime Frãcisco spinola viro sapiẽtissimo:audacissimoq; ac reliquis libertatis defensoribus statim vt rẽpublicã in ꝓposito ꝯfirmaret:vniuersaq; genuẽsiũ ditionẽ sua p̃udẽtia in deditionẽ accepit.Cui Philipp⁹ mox Torellũ cũ copijs ad infestãdũ misit:sed cũ paulopost infestãtib⁹ florẽtinis:q̃ ciuitati anno nã subministrabãt:⁊ finib⁹ suis eiecit:tandẽ ⁊ hic quũ multa bona vrbi ꝯtulisset:Chiũ.s.Grecie ĩsulã ab impetu venetoꝝ diu obsessa;eiq; Albigenã vrbẽ a Nicolao picenino laceratã:defensasset:in eũ per Joãnem antonium fliscum virũ inter genuenses potentissimũ ꝯiuratione facta principatu deie⁹ est:⁊ Raphaeli aduruo tanq̃ pacis inimicus ꝯsignat⁹ est.Hic Petri fregosi qui Cyprũ domuerat: vna cũ septem alijs filijs filius fuit:Nã idem Petrus vũ fregosi ducis frater octo filios ex duab⁹ vxoribus genuit.s.Rolandum p̃mogenitũ:scõm hunc Thomã:tertium Bartholomeũ:Spinã:Abraã: Baptistam:Prosperum:⁊ omnium nouissimum Joannem.Huius autẽ filij fuerunt Petrus ⁊ Paulus nunc vrbis archiepiscopus ⁊ cardinalis ac dux.

6637 1438 ALbertus Austrie dux ⁊ predicti Sigismundi gener:necnõ ⁊ Bohemie Vngarieq; rex:hoc anno.13.kal'.Aprilis.26.germanoꝝ iperator post Sigismũdũ creatus imperauit annis duobus:vir quidẽ optimus ⁊ omni virtute decoratus:qui apud Frãcordiã omniũ suffragijs ea opinione ⁊ fide creatus fuit:vt eius imperio ⁊ principatu orbis felix diceretur:Cui⁹ rerum bene gestarum magnitudine celo ⁊ imortalitate dign⁹ erat.Sed anno imperij sui.2.veneno epoto vite sue finem fecit:vnico gnato superstite relicto.Huius imperij principio multa in celo fuere prodigia.Tres enim soles eo anno visi sunt significantes triplex ecclesie regimen:videlicet Eugenij ⁊ concilij:atq; Felicis: pro quibus multi tumultus in ecclesia dei surrexere:quo etiã anno vehemens ventus vbiq; flauit sternens arbores:domos euertens:naues demergens cũ alijs infinitis prope malis.

¶ Concilĩ Basilee hoc anno ex ☙Martini pape decreto ꝯgregatur:lente tamen ⁊ parua admodũ frequẽtia:auctoritateq; ☙Martini p̃ius nutritũ:in quo Hispanie:gallie:germanie:⁊ pãnonie p̃cipes ꝯuenere:qui ⁊ Philippi ☙Mediolanẽsiũ ducis suggestionib⁹ cõmunẽ reipu.causaq; in arbitrio ꝯcilij:vt Eugeniũ deponerẽt reponebãt:pulcherrimũ certe initiũ habuit:sed turpissimũ exitũ pp̃ scisma subsecutũ:in quo Eugenius priuat⁹ ⁊ Amedeus eremita ducũ Sabaudie dux ad põtificiũ mun⁹ invitus delectus fuit:quẽ Felicẽ.4.vocarũt.Verũ Eugenius cognita ꝯcilij iniustitia Belphinũ Caroli frãcorum regis filiũ cũ magno eqtatu in basiliẽses ꝯcitauit:cui⁹ impetu ꝯuentus ipse statĩ dissipatus est.

¶ Felix itaq; quartus hoc anno decimoseptimo Nouẽbris die Eugenio põtifice a basiliensi cõcilio Philippo ducis ꝓcuratione deposito in scismate põtifex maxim⁹ elect⁹ sedit annis nouẽ.Quo creato vestigio seditiões plurime in ecclesia dei exoriri cepte sunt:quũ xp̃iana respublica trifariã diuisa eẽt. Nã alij Felicẽ hũc:alij Eugeniũ sequebanť.Alijq; erãt qui neutrales dicebanť:qz neutris obtẽperabant.Hic itaq; Felix seu Amedeus primus Sabaudie dux fuit:quia Sabaudienses principes vsq; ad hunc ducem:nõ duces:sed comites appellabanť:qui a Sigismundo Cesare titulo ducat⁹ obtento dux Amedeus vocatus est:vir certe oĩum virtutum claritate adornatus:videlicet bontate:pietate:religione:iustitia:magnanimitate:liberalitate:atq; diuina:humanaq; prudentia.Quasobres imperiuz suũ vltra citraq; montes mirũinmodũ auxit:quem cum Ludouicum vnicũ supstitem filium educasset ducem in regno ꝯstituens:ipse eremiticam vitam in Sabaudia ad Ripallie locum cũ quibusdam nobilibus tanq̃ paradysum deliciarum sibi delegit.Cumq; eo in statu vitã celebrẽ in terris ageret:a basiliensi ꝯcilio(vt prefertur)pontifex electus fuit ⁊ rogat⁹:lz invitus:existimans se deo rẽ gratã facturuz pontificiũ munus obiuit:in quo cũ facta religione:q̃ta cũ pietate ⁊ iustitia id mun⁹ exercuerit dicere nõ attinet:cũ etiam ab ineunte etate erga pauperes ⁊ egenos cõmiseratione fuerat p̃fusissim⁹:⁊ circa diuina oia assiduus semp̃ extiterit:⁊ alia circa virtutẽ necessaria miro cõplexus fuerit affectu.Verũtamen cũ pacis ⁊ humilitatis amator existeret:mortuo Eugenio põtifice statĩ nullis pulsatus precib⁹ Nicolao ei⁹ successori humanissime cessit:⁊ in loco humilitatis reuersus ꝯsedit:quo cognito Nicola⁹ ⁊ ceteri patres ꝯfirmatis pri⁹ oib⁹ p̃ eũ gestis in patria sua cũ delegatũ ex latere creauerũt Beliciẽ demũ in senectute bona post ei⁹ obituz etiã miraculis claruit.Signũ itaq; est etiã post mortẽ repetere ei⁹ p̃conia.Fuit qppe etiã hic clarissim⁹ p̃ceps p̃ter clarissimũ gen⁹ ⁊ sue elegãtie formã ac regiã dignitatẽ ⁊ ꝓmptã eloquẽtiã que sunt nature dotes morib⁹ iteger vita ⁊ religione sanct⁹:in subditos clemens in vitijs asper:in bello magnanimus ⁊ in devictos benignissim⁹:ac demũ in oẽs iustissimus.

6638 1439 ¶ Cõciliũ Florẽtie hoc ẽt ãno ab Eugenio põtifice ꝯ basiliẽse celebratur.in q̃:vt p̃missuz ẽ:Joãnes ꝯstãtinopolitan⁹ iperator ⁊ eiusdẽ vrbis p̃archa:atq; alij inumerabiles religiosi tã greci q̃ latini:ac alie atq; alie plurime natiões ꝯuenerũt:vbi sepi⁹ hito ꝯuẽtu de mlt̃is iter grecos ⁊ latinos disputatuz est:tãdẽ post multas disputationũ ꝯtẽtiões eo ventũ est:vt greci rationib⁹ ꝯuicti faterenť spũz sanctũ a patre:filioq; ꝓcedere bomulionq; esse non a patre tantũ(vt ipsi credebant ꝓuenire)vtq; in açimo tritico pane cor⁹ xp̃i ab eis ꝯsecrareť:ac purgatorij locũ crederent.Postremo vt faterenť Ro.põtifi cẽ verũ xp̃i esse vicariũ:Petriq; legitimũ successorẽ primum in orbe xp̃iano locum tenere ⁊ oportere:

cui ⁊

ēui t orientalis t occidētalis ecclesia merito pareret: gbus finitis t ita cōpositis impator t patriarcha cū religs grecis: hoc. s. anno. 22°. Nouēbris gaudētes in patriā redire: hoc modo cōposita re Grecoꝝ: Armenij etiā t Jndi cū fide nostra cōuenere. Sunt tñ qui dicāt eo in cōcilio declaratū fuisse vt qlibet sacerdos iuxta ecclesie sue cōsuetudinē pane aut açimo aut fermētato celebraret.

¶ Ambrosius similiter Florētinus camaldulensiū ordinis generalis abbas: theologus īsignis: t grece latinecꝝ lingue accurate doctus: ac bonis oībus disciplinis ornatus: p hoc tps in florētino ꝯcilio q̄ maximo fuit in p̄cio: q t iter cetera sui ingenij monumēta Biogenē laertiū de moribus t vita pb̄orum ad Cosmū medicē e greco latinū fecit. Alia insup opuscula docta t elegantissima composuit.

¶ Nicolaus cuboicus sagūdinus eps nō minus latinis q̄ grecis lr̄is eruditus: co in frequēti florēti no ꝯcilio medi⁹ assistēs pluribus viris audiētibus disputātiū verba atqꝝ sīias tū grece tū latine ꝓpo tas adeo accōmodate referebat: vt mira celeritate vltro citroqꝝ i vtrāqꝝ linguā sūmo ornatu redāeret.

¶ Joānes tortelius natiōe Aretinus Ro. pōtificis subdiaconus t cubicular⁹: ac Nicolai postmoꝝ pōtificis ꝓtubernalis t studioꝝ suoꝝ ītim⁹ comes: grecis latinisqꝝ lr̄is ac theologicis nō mediocriter doct⁹: hac ipsa tēpestate floruit: singularissīe būanitatis t gravitat' ac reuerētie vir: q iter cetera studiorū suoꝝ monūta de scribēdi rōne opus p̄claꝝ edidit: in dialectica etiā cōmētarios ꝓposuit: Athanasij q̄ vitā ad Eugeniū papā in latinū trāstulit: t Appianū bistoricū ad verbū interpretatus est.

¶ Laurētius vallēsis nō minus pb̄us t theologus q̄ rhetor t grāmaticus: hoc tpe clar⁹ existēs ad Joānē tortelliū amicissimū suū elegātiaꝝ libros sex t Neapoli dedit: gbus certe nr̄o seculo nil vtilius excogitari potuisset: p gbus cū oībus grāmaticis q sint aut vnq̄ fuerint magna audacia p̄ponere nō formidam⁹. Scripsitqꝝ t in dialecticā: t in Quintilianū cōmētarios dignissimos: epl̄as q̄q Pauli in latinū vertit: Homeꝝ insup t Herodotū ac Tucididē grecos latine loq docuit. Jnuectinas plurimas etiā aduersus multos: t potissimū aduersus Raudēsem in Lactantij correctione composuit.

¶ Blōdus flauius Forolivīēsis vir doctissimus t dicēdi gratia grauissimus: Eugenijqꝝ pōtificis secretarius dignissimus: hoc ipso tpe easobres multo habitus est in p̄cio: q preter oziones t epl̄as innumerabiles a se editas maximā gloriā italie cōtulit: q̄ pre ceteris latentē supra mille annos bistoriā tanta attigit diligētia vt duobus t. 30. libris eandē diffuse ornateqꝝ ostenderit. Nam oēm nedū italie: sed totius olim Ro. īperij ꝓuinciarū: regionūqꝝ statū ppulchre descripsit. Jndeqꝝ de Roma triūphantē li. x. t de Roma instaurata li. 3. ac de italia illustrata lib. q̄si. 13. ac alia multa e gbus multa etiā ad verbum excerpsimus. Quinque reliquit filios: bonaꝝ litterarum studiosissimos.

¶ Matthēus palmerius natiōe florētinus: bistoricus t pb̄us ac orator disertissim⁹: ipsis q̄q tpibus viguit: t iter p̄claros viros in ꝯcilio florētino ānumerat⁹ fuit: q cū chronicā Eusebij cesariēsis de tpib⁹ q̄duligētissime emēdasset: etiā ab anno dñi. 1442. vsqꝝ ad annū dñi. 1448. ipse p̄fecit. Deinde cū de angelis librū cōscripsisset erroꝝ plenū tanq̄ hereticus cōdēnatus apud Coronā ciuitatē exulus ē.

¶ Guarin⁹ veronēsis Chrisoloric biçātini philosophi discipulus: grāmaticus t orator ac pb̄us eruditissimus: grece latine lingue facūdissimus: bisdē q̄q tpibus tū apud Veronā: tūqꝝ apud Florentiā: Ferrariāqꝝ legēdo docēdo t cōponendo: cū infinitā pene discipuloꝝ turbā ad se erudiendā traxisset: maximū laudis p̄conīū ꝓmeruit. Hic vna cū Victorino feltrēsi Joānis ranēnatis viri doctissimi discipulus in p̄ncipio fuit: q ambo cū doctissimi evasissent. Tandē Guarinus venetis: postea ferrarie: t Victorinus mātue publico salario vocati multos in vtraqꝝ lingua erudire ceperūt: iter quos etiā mātuanos t ferrariēses p̄ncipes fuere. Hic itaqꝝ Guarinus cū ingenij eminētissimi decoratus esset: grāmaticales regulas viriliter in ordinē redegit. Jnde quoqꝝ t Strabonis geographiā etiā nōnullas ex Plutarcho vitas e greco latinas eloquētissime fecit. Habenē etiā ipsius ꝓplurime elegātissime oziones t epistole a se edite q̄ ingenij t doctrine sue magnitudinē p̄seferūt. Deficiens tandē in senectute bona Ferrarie apud Carmelitas sepulchro marmoreo insigni decorato epigrāmate sepelitur.

¶ Georgiū trapeçōtiū viꝝ doctissimū t aplicū secretariū cū bis floruisse cōstat: q̄ ab Euge. pōtifice Rome publico gymnasio vocatus: multis annis Hispanos: Gallos: Germanosqꝝ viros prestantissimos vna cū italicis oratoriā t poeticā docuit disciplinā. Hic autē ex monumētis suis rhetoricā cōscripsit non improbandā. Jtem dialecticē t in oziones Ciceronis perapharses vtilissimas.

¶ Joannes quoqꝝ Aurispa secretarius apostolicus grāmaticus t rhetor luculētus: t ipse tempestate hac in p̄cio fuit: t quedā parua cōposuit.

¶ Gregorius tiphernas poeta etiam bis temporibus claruit.

¶ Antonius guaynerus natione Papiensis medicus celebratus: hec ipsa tpa suo ingenio suaqꝝ insigni doctrina clariorā plurimū reddidit: q in medicinis hec infrascripta cōposuit. De febribus lib. i. de stomachi egritudinibus t curis li. i. de matrice li. i. et de egritudinibus t curis in generali egregie scripsit. Sed t de arthetica in tūcturis t colicoꝝ passione tractatus composuit. Feruntur t ipsius de fluxibus. de pleuresi t aliqua alia in. 3°. Auicenne libro composita.

¶ Apollinaris cremonēsis medicus p̄cipuus sui tēporis pb̄us: t ipse hoc quoqꝝ tpe in philosophia super lib. de aia: t super libris calculatoris cōmētarios nō contēnendos composuit.

¶ Marcus ephesi⁹ eps natiōe grecus: vir oīb⁹ in disciplinis egregie doctus atqꝝ astut⁹: bisdē tpibus ad cōciliū florentie cū religs grecis venit: t magnā sue doctrine expientiā fecit: qui sua astutia t greca

na malignitate vsus solus in suo sensu obstinato aio persistẽs: ꝓuꝫ sentẽtijs in oibus se ꝯrũ exhĩt uit. quiqꝫ t postmõꝫ in ꝓiaꝫ reuersus sua ꝑfidia vniuersam greciã a ꝓposito sctõ t iurisiurãdi voto puertit: t ad ꝑdictos errores ꝓuertit: qõ t deus oiuꝫ maloꝝ vltor diu nõ ꝓmisit rabiẽ pestiferi hois esse impunẽ: tertio nãqꝫ anno exacto miseꝝ seuissima inuasere supplicia: qꝫ cũ sanus nepbãda t putrida cõtra orthodoxã fidẽ cuomerat mẽdacia: ita ccõtra horribili pena ꝑ aliquot dies: victuꝫ quo sumpserat ore corruptũ ab aluo reuocauerit: t eo tãdẽ in tetro fetore miserã: vt Arri⁹ hereticꝰ scribit: effudit aiaꝫ.

¶ Balcotus carretinus Finarij ligurũ oppidi t alioꝝ oppidoꝝ multoꝝ marchio: his tribus apud idẽ castellũ regnãs: cũ ꝓtes Philippi ducis Mediolani ꝯ genuẽses t albigaunos a Picenino acriter obsessos tueret: t terras oẽs genuẽsiũ sibi vicinas vna cũ picenino impatore ingenti clade afficeret: t magnã in ipso suo oppido hoiuꝫ vim t pecoꝝ aliarũqꝫ reꝝ direptaꝝ idies ꝓportarent: magnã genuẽsiũ idignationẽ in se ꝓcitauit: ꝓꝑ qõ t ab ipsis genuẽsibus: haud multopost rcꝰ mediolanẽsiũ ꝓpositis maxima bella t dãna sustinuit ab eis in ipso Finarij castello diu t acriter obsessus fuit: a qbus tandẽ supatus vniuersuꝫ castrũ in direptionẽ militiꝰ datũ fuit: t oia eius fortilicia ꝓplanata fuerũt. Verũ auxilio Philippi in regnũ restituꝰ nõ diu supuixit: relicto post Joãne vnico filio viro vtiqꝫ optimo q ꝑ viribus q aduixit diruta reparare nõ destitit. Quãtũ aũt Balcotus ipse regnauerit nõ habemus.

¶ Ludouicus salutiaꝝ pedemõtiũ oppidi marchio: Thome quõdã marchiõis filiꝰ: ꝑ hec tpa post patrẽ in eodẽ oppido: ac aliis plurimis castellis regnare cepit: t vsqꝫ ad annũ dñi. 1473. regnauit annis ferme. 35. vir certe illustris t oiꝝ vtutiꝫ tã diuinis qꝫ hũanis egregie ĩsignitus: doctꝰ qppe erat t militaꝝ rex scia callebat: cuius fama cũ ad oẽs italos ꝓncipes ꝓuolasset: eũ plimi pacis iungẽde arbitrũ delegebãt: t ꝑserti cũ Veneti t Philippus mediolanẽsiũ dux adinmicẽ grauissimis plis diu decertassent: hũc viꝝ ꝓpe diuinũ arbitrũ vtergꝫ vna cũ Nicolao estẽse sororio eius delegerũt: q statim sua prudẽtia t clemẽtia iter eos pacẽ ꝓposuerũt: ꝓ q re igentẽ gliaꝫ ꝓmeruerũt: alia q ꝯ ꝓsimilia t multa plurima gessit vtutis opa: but⁹ iter cetera peculiaris laus est q elemosynas q ꝯ maximas erogare volebat: t lectiõibus: t maxime opuꝫ diui ꝓtis Aug. plurimũ incũbebat: hic ditionẽ suã pulcherrimis edificijs mirũimmoꝫ auxit: t potissimũ in Reuello oppido Padi fontis ꝓpinquo arcẽ inexpugnabilẽ instaurauit: t ꝓsimilia edificauit: obijt aũt ãno. 1473. de mẽse aprili: Alouisio eius primogenito relicto.

¶ Blasius axercetus ꝓtia Genuẽsis plebeo gñe natus: his tribus ob egregias res in maritimo bello cõtra Alphonsuꝫ regẽ bene gestas t castello Sarauallis a Philippo duce mediolani donatus in magnũ t insignẽ virũ euasit: t sibi nomẽ eternũ cõquisiuit: id aũt castellũ natura munitissimũ est in superiio cliuosi mõtis cõstitutũ: qꝫ t Sebrimie flu. abluit: distatqꝫ a Berdona lõbardie ciuitate. x. milia passuuꝫ. ipse aũt Blasius humili loco natus: cũ ingenij maximi euasisset vir: ibutusqꝫ bonis lris: ipsimis curie scriba seu cãcellarius ꝓstitutus fuit: indeqꝫ etiã maritimaꝝ rerũ peritia doctus cõtra piratas cũ qbusdã triremibus ꝓfectus maximã cõtra Perusiũ nerrũ piratã compauit famã: qꝫ cũ illo ꝓgressus: licet eo potẽtior t fortior haberet: tamen cum arte t virtute q̃dã supauit. Que qdẽ res bene gesta magnũ Blasio pepit nomẽ: pro qua etiã cõtra Alphonsum regẽ in maritimo bello in classis ꝑfectura super oẽs alios prelatus fuit. Qui cũ. 12. onerarijs nauibus t. 35. triremibus aduersus Alphõ. suũ regẽ t alios innumerabiles ꝓncipes cõgressus: maximũ (vt premissum est) de eis reportauit triumphum.

¶ Leonellus estẽsis Ferrarie marchio: Nicolai marchiõis ꝓmogenitꝰ ex Stella nobile adolescẽtula pellice susceptꝰ: hoc aũt annoꝑe Nicolao apud mediolanũ defuncto: in ferrariẽsi regno succedens regnauit ãnis. 9. vir magne hũanitatis t prudẽtie ac liberalitatis ĩsignis: necnõ t bonaꝝ lraꝝ egregie doctus: q paterno regno susceptο illud cũ magna pace t iustitia ꝓ omne vite sue tps gubernauit: t vrbẽ Ferrariẽsẽz muris nouis ex pte padi cingere cepit: t plima edificia tũ publica: tũqꝫ ꝑuata: t qdẽ supbissima in vrbe erexit: atqꝫ vias vrbis: t platea vt plurimũ stauit: ac vrbẽ miro decore illustrauit. Et cũ monasteriũ sancte Marie graꝝ extra Leonis portã ordini scti Bñici ꝑpulchrũ erexisset: cidẽ idulgentiã plenariã a sũmo põtifice ipetrauit: un q t post mortẽ se sepeliri fecit. Hic Joãnis frãcisci gõçage mãtuani filiã duxit vxorẽ: ex q Nicolaũ vnicũ filiũ mire pulchritudinis t vtutibus oibꝰ adornatũ suscepit filiũ: quẽ cũ puerulũ dimisisset: eius tutelã: simulqꝫ t regni curã fratri Borsio moriẽs cõmisit.

6639 1440

¶ Ferdinãdus Hispanie vlteriοris t citeriοris seu Aragonie ac Sicilie t Sardinie rex: Joãnis vlteriοris Hispanie regis filiꝰ: rex qdẽ fide t sctitate memorãdus: hoc anno cũ i regnis Aragonie t Sicilie. 18. annis regnasset apud Sictliã vita decessit: hic regũ filius t frater t socer ac tutor fuit: q Joãnes ꝑ vlteriοris tmmõ Hispanie rex erat. Et cũ decessisset Hẽricũ t hũc Ferdinãdũ supstites reliqt filios: qꝝ natu maior Hẽricus ꝑi succedẽs parũ virit: sꝫ in ipso iunẽtutis flore decessit: relicto Joãne puerulo. Cuius curã mortẽs Ferdinãdo huic cõmisit: q tutela susceptа: vt erat vir optimꝰ puerꝝ tanq̃ filiũ habuit: t regni administrationẽ nõ segniter gessit: sed statim cõtra Maurũ Granate regẽ bellũ susepit: t multis eũ bellis attriuit: ac mltis eidẽ ciuitatibus ereptis: ipꝫ puerulo regi tributariũ fecit. Hũ aute hec agerent cõtigit Martinũ iunio: ẽ Sicilie regẽ mori: t paulopost eius pater noie Martinus citeriοris Hispanie rex vite finẽ fecit: nullo regnoꝝ herede relicto: qbus defunctis: regna ipsa magnis motibus iactari ceperũt: cũ multi ꝓncipes coꝝ iura sibi deberi faterent: petebat Ludouicus andegauẽsis dux iprimis regnũ Aragoncoꝝ successione Jolãtis vxore sue: que ex coꝝ genere erat: petebat: t Jacobus Urgelli comes inter ꝓncipes regni nobilissimus ac potentissimus. Petebat quoꝫ

Federicus Martini iunioris ex pellice filius Sicile regnū petebat ⁊ deniq; hic Ferdinandus rex in quē multi ꝓceres ꝓpter potentiā ⁊ regis tutelā ꝓclliores erāt: ⁊ cū his versarent in motibus: multe ciuitates regū metu solute multa mala facere cepe: ꝑ quos malis cōmoti regnoꝝ ꝓncipes ꝓsiliū de eligēdo Rege inierūt. Et quoniā hispanie regnū vniuersuꝫ in tres ordines tripartitū erat. s. ꝓcerū sacerdotū ⁊ plebis ex his mēbris magistratus eligētiū assumptus est: q; post multas disceptatiōes: cū viderēt oēs pplos huic regi regnū palā destinari ad cōprimēdas seditiōes ipsi iudices hūc Ferdinādū tanq; nobiliorē ⁊ potētiorē apud Valētinā vrbē āno a natiuitate dñi nr̄i iesu xp̄i. M.cccc.xij. Aragonie seu citerioris hispanie regē declarauerūt: q̄ creato cōfestim totus occidēs ad gratulādū legatos misit: ac etiā Genuēses q̄ maxime misere: ⁊ cū eo in quinquēniū inducias pepigere: eo q; cū cathelanis q̄bus ꝑfectus erat rex cōtinua bella habuissent: pacatisq; q̄ maxime in Valētina vrbe villaracutanis ⁊ ceritullanis discordijs. Nā ipse due familie erāt ꝓncipū factiōes in ea vrbe ꝓmarie statim oia rex in pace possedit: q̄ obrē ⁊ Barchinona regno accessit. Factus hoc mō magnus Ferdinādus etiā eidē latius extēdēdi regni cupiditas creuit: ⁊ Baleariū ĩsulaꝝ regi bello idicto mox illū devicit: ⁊ regnū ipsi⁹ suo regno adiecit. Deide in Sardiniā mouēs illā breuibus ꝑlijs domuit: ⁊ sibi colla subdere ꝓpulit. Ac sic ĩtra paucos dies triū regnoꝝ nobiliū Ferdinādus vir qdē xp̄ianissimus potius bonitate ⁊ humanitate sua q̄ bello possessor fuit: in q̄bus qdē regnis cū quāta iustitia: pietate: ⁊ clemētia: ac sanctimonia vixerit: Vincētius setūs ordinis p̄dicatoꝝ suc fidei ⁊ ꝓscientie cōfessor ⁊ p̄ fidelissimus est testis. Hic filiā vnicā Joāni nepoti suo regi vlterioris Hispanie: cuius tutor erat: in vxorē collocauit: ⁊ adultū in regnū suū cōfirmauit. Mortēs deniq; hic Ferdinādus q̄ttuor mares reliqt filios: Alphōsuꝫ ei⁹ in regno successorē: Joannem Lusitanie regē: Henricū sancti Jacobi magistrū: ⁊ Petrū natu minimum.

Federicus.3. Austerie dux hoc anno Alberto veneno sublato. 27. Germanoꝝ ĩperator creatus ĩperauit vsq; in ꝑsens annis. 46. hic ⁊ si hoc anno cesar delectus fuit: tñ scismate ꝓhibēte vsq; ad Nicolaū. 5⁹. distulit coronari: q̄ pōtificāte: Leonora lusitanie seu portugalie regis filia: ⁊ Alphonsi regis neptc: vxore accepta vna cū eadē anno salutis nr̄e. M.cccc.lij. die nono mēsis martij Romā venies cū max⁹ apparatu ⁊ gaudio a Nicolao pōti. benedicto ꝑmū nuptijs ĩperatoria corona donati sūt. Quo coronato dum ad sctm̄ Joannē in laterano ex more ꝓficiscerent: nōnullos in Hadriani pōte auratos milites creauit. Deinde cū vxore Roma abiēs: Neapoli visendi Alphōsi regis causa: maxima pōpa ⁊ sūmo apparatu ab eo etiā exceptus est. Rursusq; mari Romā rediens iter in patriā statim arripuit: q̄ ĩtellexerat quosdā ꝓncipes res nouas in Hermania ⁊ Vngaria moliri ob absentiā regis Ladislai egregij adolescētis: quē impator secū adduxerat. Franciscus autē sforcia tum Mediolani dux: hūc impatorē ꝑ legatos ad coronā ferreā Mediolani suscipiēdā: vt mos erat: inuitauit: q; renuēs Romā alio itinere ꝓfectus est. Rediēs deinde ferrariā Borsiū estensem mutine ⁊ rhegij Lepidij ciuitatū ducē creauit: eo q; dicte due ciuitates ĩperij ditionis essent: ibidē etiā veniens: Galeacij Fr̄ancisci ducis Mediolani filiū: tum mire pulchritudinis adolescentē: cū ingēti apparatu obuiū habuit: Cuius suaui ⁊ elegāti oratione Cesar allectus: susceptis eius muneribus illū auratū equitem creauit: ⁊ a se collaudatū dimisit. Fuit itaq; a ꝓncipio Federicus hic multoꝝ opinione formidabilis: ⁊ magni p̄cij ꝓnceps: sed (vt aiunt) eius cupiditate ⁊ ignauia a ꝓncipibus xp̄ianis cognita: q; vilibus semp imbuere videret: cōtēptui haberi ceptus est: vnde ⁊ in anno dñi nostri Jesu xp̄i. M.cccc.lxxi. christianoꝝ ꝓncipū ꝓpter turcoꝝ incursiones querellis fatigatus ⁊ exercitatus oībus ꝓncipibus christianis edixit: ⁊ ad Ratisbonā germanie vrbē aut venirēt: aut oratores mitterēt cōsultores de bello cōtra Turcos suscipiēdo: ad Fr̄acieq; regē ⁊ Burgundie ducē misit: q̄ dicerent ⁊ imperarent ab armis eos discedere ⁊ pacē coire. De misere. n. dicebat tempus: q; oporteat xp̄ianos gladios suos in Turcoꝝ: non in christianoꝝ viscera cōuerti: id etenim si cito nō fiat: de christianoꝝ ꝓncipū potentatu actum esse. Sed cū contemptui haberet: eius auctoritati parū creditū fuit. Nouissimis autem diebus cum inimicitias maximas cū Matthia Vngaroꝝ rege gereret: multa eius bella in se cōcitauit: pro quibus multa eis damna ⁊ incōmoda intulit: ⁊ primariaꝫ imperij sui ciuitatē nomine Viennam eidem abstulit: ipse autē iam veteranus cum innumerabilibus thesauris coartatus ad loca tutiora in confinibus imperij p̄e timore cōfugit. Hic iter ceteros eius libros ex Leonora vxore susceptos Maximianum burgundie ducem virū prestantissimum habuit.

Nicolaus fortebrachius cognomēto piceninus: Brachij ex sorore nepos: vir corpe claudus: sꝫ ĩgenio rectus: ac manu vtribusq; fortissimus atq; ꝓmptissimus: copiaꝝ mediolanensiū generalis ĩperator: hoc anno apud Mediolanū dolore ai (vt multi opinātur) diē obijt: ⁊ ĩgēti pōpa in maximo vrbis tēplo Philippi ducis iussu: ĩpensaq; sepulchro celebri sepultus fuit. Vir qdē (vt dictū est) inuictissimus semp victoriosus: q; multa ⁊ ingētia facinora gessit: Lucā. n. ĩprimis Ethrurie ciuitatē graui obsidione a florētinis oppressaꝫ: eoꝝ exercitu turpiter fuso nō solū liberati sunt: sed ⁊ mīta eoꝝ castella ci abstulit: classemq; Venetā in pado apud Cremonā terribili ĩpetu disiecit: q̄ qdē classis a Venetis mast

postea Philippo reuocatus cū per Etruriā trāsitū habere vellet magno ipetu ⁊ fragore in agro florētino descēdit: ⁊ magnū terroꝛē ⁊ incōmodū florētinis icussit: depopulatis enim eius agris etiā ad vrbis vestibula pcucurrit: postmōꝛ Brixiā tā magno obsedit ⁊ vilacerauit ipetu: vt magnā muroꝝ pte euerterit. Sed cū crebris tormētoꝝ ictibus vrbē oppugnaret: Veronā per ꝓditionē itēpestiue tis silētio cū maximis egtū militibus obtinuit: licet q̄rta die pest Frāciscus sforcia atroci pugna ipsuꝫ eidē abstulerit: gbus gestis cū Frāciscus sforcia Martinēgū Bergomensiū oppidū obsideret illic Nicolaus veniēs eo discriminis Frāciscū redegit: vt neqꝫ eius gregarius miles ire pabulatū sine periculo: neqꝫ inde exercitū abducere sine magno discrimine posset: q̄obcausam lacessitus Frāciscus pacē cū Philippo suo bono fecit. Tandē vero eo absente Frāciscō eius filio ab exercitu Florētino apud Anglariam turpiter superato dolore animi mortem obiuit: ipso Francisco ⁊ Jacobo filijs relictis.

6641 1442 ¶ Blāca maria Philippi ducis vnica filia mulieꝝ oiuꝫ pulchritudine plata: hoc āno pace iter Philippū pzes ⁊ Frāciscū sforcie filiū ꝓfecta eidē a pze mrimonio copulat: ꝓ q̄ Pōiremulū oppidū ⁊ Cremona dotis noīe erogant: q̄ illustrissima mulier postmōꝛ pāi in regnū nō sine magno labore ⁊ pugna succedēs vna cū viro suo: vt loco suo dicemus. 21. annis regnauit. Dec. n. mortaliū oiuꝫ tū religione: tū pietate: humanitate: ⁊ liberalitate: ac incōparabili corpis pulchritudine ⁊ splēdore ꝓponēda erat: ⁊ ꝓpterea a nōnullis clarissimis viris mltis carminib⁹ illustrata fuit. Ipsaꝫ. n. italia ois: vt ita dixerim: oibus suis moribus ⁊ forme pstātiā celeberrima: ⁊ merito qdē: qꝛ ⁊ forme elegātia candore oꝛonis: venustate: pudicitia: magnanimitate: abstinētia: liberalitate: sctimonie cū oi antiqtate de summa laudis gloria cōtēdere poterat. Eius autē tota itētio: ⁊ si in magnitudinis culmine esset: circa pietatē ⁊ elemosinaꝫ erogationē erat: hospitalia ⁊ religiosoꝝ loca pcipue iuuabat: ⁊ suis elemosynis ꝓ viriḃ⁹ pauper sustētabat. Multa. n. sacella ⁊ vginū monasteria edificauit: vbi ⁊ mariti filias ex dānato thoꝛo suscepras collocauit. Religiosos aūt supra mōꝛ diligebat: q̄ꝛ etiā in manibus tādē anno dñi 1472. apud Meregnanū oppidū suū septēbꝛio mēse postq̄ de deo: de regno: deq; oib⁹ xp̄ianis merita fuit defuncta est. Cui⁹ coꝛpus Mediolanū platū in maioꝛi vrbis tēplo collachrymātib⁹ cūctis tanq̄ oi parēte oꝛbatis sepelit. Octo. n. hec memoꝛāda mulier p⁹ se religt filios ex Frāciscō marito suo suscepto: sex. s. mares ⁊ duas femias: Galeaciū pmogenitū ducē: Philippū: Sforciā: Ludo. Ascaniū: ⁊ Octauianū: ⁊ Ypolitā Alphōsi ducis Calabꝛie: atqꝫ Helisabetḃā Gulielmi mōtisferrati marchionis vxores.

¶ Renatus Apulie rex Ludouici andegauēsis frater ex Frācoꝝ gñe natus: a Joāna regina cōtra Alphōsuꝫ regē supiozib⁹ annis in Apulie regno vocat⁹: hoc āno cū in eo q̄ttuoꝛ ānis regnasset: ab Alphōso supatus regno deijcit: q Pisas a nauib⁹ genuēsiū deuectus: ide Florētiā petijt: q̄ in vrbe cū paucos moꝛatus esset dies: posteaq̄ nil auxilij ad repetēdū regnū ꝛmitti sibi vidit: abiecta oi rex italicaꝝ spe. Massiliā vnde in initio venerat mari reuersus est: vbi ⁊ reliquū vite sue tps in maxⁿ pace ⁊ sanctimonia ꝓsumpsit. Fuerat. n. hic rex certe dignissimus: ⁊ si infortunatus: vir iustus atqꝫ in oibus fortissimus: nec vlla vitioꝝ labe notatus: sꝫ suma vtute decoratus: coꝛpe pulcherrimo: ⁊ rei militaris scia insignit⁹: virtuteqꝫ nemini cedēs: imo hūanitate ac liberalitate cūctos reges antecedēs. qppe q neapolim famelicā sua vigilātia: suaqꝫ sollicitudine ab Alphōso duob⁹ ferme ānis obsessaꝫ ꝓseruauit. Sꝫ tandē pualēte hoste: ⁊ pfidijs ōficiētibus furtim hostibus p cuniculū ītromissis: oiaqꝫ cōflagrātibus: ⁊ circa ipꝫ in foꝛo ꝓglobatis: ipse de fuga meditās pstātissimo aio viā ferro p medios hostes sibi apiēs e manibus hostiū elapsus est: ⁊ cū aligbus pncipibus gallis in arcē nouā ꝓfugit. Que res cū genue plata fuisset: ꝓtinus Genuēses ne rex amicus, ꝓ q̄ tot laboꝛes ptulerāt: desertus videret: duas onerarias naues armatas eidē miserūt. Ibi Renatū aūt naues cū venissent: rex ipse quēdā Antoniū caluū genuē sez: cui mltas pecunias debebat: arci pfecit: ⁊ ipse cū naubus in etruriā venit. Antonius aūt vbi Renatus discesserat: statim ab Alphonso pecunia accepta q̄tā eidē Renatus debebat arcē tradidit. Renatus aūt post annū. xi⁹. recuperādi regni sui cupidus: cū Frāciscus sforcia tūc mediolani dux ⁊ florētini opes suas ad eā rē pollicerētur cū duobus egtū militibus in italiā anno dñi 1453. ad ipsuꝫ Frāciscū pmū cōtra Venetos venit: ⁊ per Brixianū agrū exercitū ducēs ex Brixianis ⁊ Bergomatibus vna cū Bartholomeo coleono mlta oppida cepit: multis cedibus in Pōtecuico factis: hyeme vero supeniēte cū ad hyberna vndiqꝫ itū esset Renatus ad Florētiā Joāne filio relicto male in eos ⁊ Frāciscū animatus in Massiliā redijt vbi ⁊ reliquū vite sue tēpus cū omni pace vt dictū est consumpsit.

¶ Alphonsus aūt Ferdinādi aragonie regis optimi filius: q Ferdinādus filius fuerat Joānis vlteioꝛis Hispanie regis: q currētis equi lapsu exaiatus fuerat hoc anno Renato superato ⁊ pulso in regno neapolitano succedens regnauit annis ferme. 22. cū diu ante regnasset in Aragonia ⁊ Sardinia atqꝫ Hispania annis mltis. Huius aūt pater Joānes rex vir sctūs cū defecisset q̄ttuoꝛ post se relict filios: Alphōsuꝫ: Joānē: Hēricū: ⁊ Petrū. Ex ipsis filijs cū Alphōsus hic maioꝛ natu esset: ⁊ nec odolescētiā excessisset: regnū pānū obtinuit: ⁊ bellicaꝝ rex gliam pacis laudibus pferēs ad id regnū oculos adiecit facile arbitrās Joānā reginā feminā regno neapolitano pellere posse: vñ ⁊ post adoptionē ab ea delusus in regnū cū maxa classe venit: ⁊ pfectū arcis maritime maximis muneribus ad ꝓditionē pellexit ⁊ illud castellū regina nō aduertēte cepit: ⁊ statim ex eo loco iportationē a mari pbēs bellū neapolitanis itulit: ⁊ nō mō bello maritimo reginā lacessere cepit: verū etiā remiges in terrā exponēs: oēꝫ mediterraneā regionē quoad ipsa regina vixit: fatigauit. Mortua deniqꝫ regina ptra

Renatū ꝑdictū monēs: adeo neapolitanā vrbē longa ⁊ durissima obsidiōe fatigauit: vt multi ea in vrbe inedia ⁊ fame aruerint: filijsq; iter matrū cōplexus pierint. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus itromissis vrbē cepit: q̄ capta paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersuz regnū in potestatē suā cū multo labore: magnisq; ꝑiculis redegit. Eoq; tāto regno pacato: Neapolim rediēs curru aureo triūphās vrbē inuectus est. Inde haud multopost sūma lacessitus iniuria Florētinis bellū mouit ⁊ p̄ volaterranū agrū ⁊ iferi maris littora castella multa occupauit: postmodū Plūbinū marimū oppidū obsedit: q̄ in obsidiōe cū p̄ tres mēses fatigat⁹ multos ex suis amisisset: ⁊ ceteri labore estuq; lāguidi facti essent: obsidionē soluit: ⁊ Neapolim iglorius nauigauit: vbi ⁊ paulopost vita excessit: nullis ex se relictis filijs nisi tm̄ Ferdinādo adhuc extāte ex cōcubina filio: quē ⁊ in Apulie regno ex testamēto heredē sibi dimisit. in Aragonie regno Joānes frater successit. Religt aūt hic iclytus rex cū sup tria regnāsset regna tātas diuitias q̄tas vllus vnq̄ alius p̄decessoz regū fecerit. Hic aūt ab ipsa sua adolescentia cū Genuēses lacessere cepisset: videlicet ipsimis Corsicā coz insulaz occupare voluisset: ⁊ alia multa incōmoda intulisset: ab eisdē persepe humiliatus: ⁊ tandem captus fuit.

¶ Bernardinus Senēsis ordinis seraphici Francisci professus ⁊ instaurator ac egregius sua etate declamator: hoc anno apud Aquilā aprucij vrbē. 3º. ⁊. 60º. vite sue anno scientia ⁊ sctitate insignitus migrauit ad dñm. Cuius relige (vt aūt) cū p̄ singulos dies multiplicibus miraculis corruscaret Nicolaus. 5. pōt. anno dñi. 1450. cū sctis ꝓfessoribus aggregauit: cuius qdē doctrina ⁊ exēplo multi religiosi desiderio succēsi nouas coz religioni fecere reformationes: qbus in reformationibus Euge. pontifex noster summis eos conatibus adiuuit. Huius autē anniuersaria festiuitas die. xx. Maij celebratur. 1443 6643

¶ Raphael adurnus Genuēsiū dux hoc ānō postq̄ Thomas fregosi⁹ magīatu decesset⁹ fuit: nō sine ꝓtēcōe ⁊ armis creatus est: ⁊ pax eo in magīatu steterit: q: pp̄ dissidia ⁊ ꝓtēciōes magīatui spōte cessit. Hic Eneg. ducē habuit p̄ez: ⁊ Antoniotū patruū silr ducē: q ambo rēpu. genuēsez plimū crexere: p̄m⁹ scientia ⁊ moderatiōe memorabilior: patruus vō diuturnitate p̄cipatus illustrior: q cū cēt ciuilis ⁊ pōtificij iuris admōz doctus q̄primū magīatū inijt: cū hic Philippi ducis mediolani insidias: ⁊ illic Alphōsi classes ⁊ arma suspēsa metu Genuēsem ciuitatē tenerēt: stati cū Alphōso rege ex senatus sui ꝓsilio pacē iūxit: nō ita tā honestā q̄ rpūb⁹ accōmodatā: vt videlz puis nauib⁹ q̄ annonā ciuitati ipozta bāt maria patefaceret. In ipsa qdē pace cū Alphōso pcussa genuēses ad deliniēdū regis animz: vt e memoria exueret q̄ ab eis victus⁹ captusq; fuisset p̄miserūt singulis ānis vnā patenā auream neapoli donomittere vt fedus attētiore cura suaret: sz ecōtra rex oia vtit: p q̄ dignitate genuēses dedignari p⁹ q̄driēnū oia turbauer: p q̄ re mlte rapine ⁊ direptiōes ꝟsecute sūt. Isto igit abdicato Jan⁹ frego. sufficit⁹ ē. 1444 6643

¶ Julianus cesarinus cardinalis diaconus vir fidei xp̄iane amator feruētissimus ⁊ oibus virtutibus tā diuinis q̄ hūanis ornatus: quē supioribus diebus Euge. pōt. legatū in Vngariā ad p̄onēdū iter Ladislaū polonie regē ⁊ vxorē Alberti ip̄atoris pacē miserat: hoc ānō cū apud Budā regni vngarie caput iter ipsos optimū pacis fedus inijsset: eo ēt regē ip̄z ⁊ vngaros oēs deduxit vt magno cōparato exercitu ꝺ turcos Europā occupare volētes ꝓficiscerent: q turcoz fines cū ipso exercitu hostili aio ingressi iter Bannbiū fluuiū ⁊ andrinopolim: a solis ortu vsq; ad occasuz cū hostibus pugnātes ad. 40. turcoz milia eo in p̄flictu occiderūt. Inter q̄s decē ⁊ octo ex p̄mioribus coz p̄cipibus eceidere: i q̄ tā pugna Ladislaus ipse polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius iterijt. Julianus aūt ipse mortuo rege ceteros in fugā exhortās dum xp̄iani ex multitudine turcoz terga verterēt: pro Christi noie tandē in prelio occubuit: ⁊ animā quā multis in rebus pro dei ecclesia diu ⁊ infatigabiliter exercuerat: in eius laude eo modo exhalauit: De cuius p̄clarissimis gestis Pogij florentini oratoris extat sermo. 1445 6644

¶ Ludouicus gonçaga 6s mātuanoz marchio: p̄ze Joāne frācisco marchione defuncto hoc anno eidē in mātuano regno succedēs regnauit annis. 33. Vir qdē fortis ⁊ iustus quē idē pater app̄me sub Victorino feltrēsi viro doctissimo bonis lris erudiuit: sz ⁊ militādi scientiā ab incunte etate ab ipso p̄ze suo imp̄atore fortissimo exercitādo didicit. Deide exactis adolescētie annis sub Philippo duce cū Nicolao picenino militare fecit: ac postmōz cū Frācisco sforcia integer factus socialia bella gessit: cū qb⁹ militās p̄sepe hostiles acies fregit: p̄sepeq; fugauit: ac sepius: vt ita dixerim: ꝓfligauit. Et q̄maxime in Aragonijs castris multas terras: gētesq; expugnauit: ꝓpter qō apud multos cognomēto turcus dictus fuit. Et ideo eā ob militie scientiā ab oibus italie potentatibus desideratissimus habitus fuit: eo maxime q: adeo ꝓmissi fidelissimus inuenicbat: vt nullis blādimētis: nullis muneribus: nullis p̄cibus aut terroribus a ꝓmissa fide distrahi poterat. ⁊ ꝓpterea ip̄z Philippus mediolanē. dux ip̄z filiū Frāciscus sforcia p̄ez: ⁊ deniq; Galeatius ip̄z p̄ez appellare ꝓsueuerat. Cuius tāta erat dignitas: vt non solū Mātuani regni ꝑceps: sz ⁊ etiā totius ītalie iustus arbiter sit appellatus. Et lz inuictissimus ip̄ator semp extiterit ꝺtinētissime tū iustissimeq; ac prudētissime regnū suū ac reliq̄ queq; semp administrauit. Religiosissime q̄z adeo vixit: vt oia sua in vrbe religiosoz monasteria ⁊ sacerdotuz loca obseruantiū replenit. Tandē anno dñi. 1478. de mēse Junij sexto ⁊ sexagesimo etatis sue anno leui genere mortis obijt. Filijsq; quinque ex Barbara Joānis brādiburgēsis marchionis filia vxore mulier etatis nostre sapiētia celeberrima susceptis: Federico postea successore: Francisco Ro. ecclesie postea cardinale nūc defunctis: Ludouico ꝓtonotario: Joāne frā. ⁊ Rodulpho virtutibus ⁊ lris adornatis.

¶ Cōstātinus palcologus vltimus ex ipsa familia Grecoz ip̄ator: hoc ānō Joānc eius germano ip̄e

ratore sine filijs defuncto in ꝑiriũ succedẽs impauit annis.8. vir gdẽ a ꝓncipio ingẽtis animi ⁊ fortitudinis: q cũ ꝑmo peloponẽsis isule rex cẽt cũ turcis sepius ꝓfligẽs sepissime fudit ⁊ ꝓfligauit: ac etiã fines suos exiẽs hostiũ agros ꝑsepe depopulare ausus fuit: ac mlta coꝛ oppida vi ⁊ armis cũ ingẽti magnanimitate expugnare nõ extimuit: cuius rei causa draconis cognomẽtũ accepit: ⁊ maximũ viuẽs sue honoꝛẽ tulit. Sꝫ postmoꝫ Heraclea oppido munitissimo ab Amurato turco ꝓncipe sibi ablato: ⁊ muro q grecos a turcis seruabat illesos demolito adeo illi aĩus decidit: vt ⁊ gestoꝛ ꝑteritoꝛ oĩno immoꝛ nullũ deiceps claꝛ facinꝰ agere visus sit: q̃ ꝓpter timoꝛe pculsus Amurato deide mortuo Mahumetus etꝰ filius tributo nõ cõtẽtus: cidẽ etiã nõ mõ iperiũ: ⁊ ꝓstãtinopolim: sꝫ ⁊ vitã turpissime ademit: nã Cõstãtinopolim cũ innumerabili pugnatoꝛ exercitu p.50. ⁊ sex dies idesinẽter obsidẽs ⁊ oppugnãs: tandẽ eo in pugna a Janiseris obtrũcato: cũ caput suũ hasta p castra ludibrio delatũ fuisset cõsternati greci: viribusq; destituti vrbẽ deseruerũt: ⁊ innumerabilibꝰ captis ⁊ interfectis turci vrbẽ in ꝑdã recepunt. Duos hic filios e manibus hostiũ euasos post se reliqt: q romã ad põtificẽ veniẽtes cũ igẽti pietate honorabiliter excepti sũt. Huius impatoris ⁊ ꝑdecessoris gesta ⁊ iperij amissionẽ Ubertinus pusculus ciuis Brixianus eruditus vir cũ ꝑdã euasisset veniẽs Romã ꝑpulchre versibus descripsit.

6645 1446 ¶ Nicolaus tolẽtinus ordinis eremitaꝛ scti Aug. q ãno dñi.1294. obieraꝛ: hoc ãno frequẽtissimis miraculis clarus: ab Euge. põti. toto astãte pplo Ro. oiumq; cardinalũ cetu sctoꝛ nũero aggregaꝛ. Voluerat tñ Joãnes.22. põti. q de eius sctitate ꝑcipuã habuerat notitiã: bũc ei honoꝛẽ imptiri: sꝫ multis belloꝛ scismatũq; turbinibus vexatus: ac etiã morte ꝓuẽtus id hucusq; ad diẽ: diuino: vt arbitroꝛ agẽte ꝓsilio: ad maioꝛẽ ipsius sctissimi ꝓfessoris gliaꝫ dilatũ est. Et q; huius scti viri: vt exprimẽto cerne didici: mlta fuerũt excellẽtia facta: ac illustres in oi sctitatis gne virtutes: q̃s rite honesteq; ac recta cõsciẽtia vulgari ⁊ enarrari possent. Idco ꝑter moꝛẽ suscepti opis lõgius in eꝰ vita ꝓscribẽda me bẽbonec certe in eo extellẽdo mee religiõis cecus amoꝛ me fallere põt: q; quẽ vniuersa xpi ecclesia tãtis celebrat ꝑconijs: põt nõ clarissimus esse. Nicolaus igiꝫ hic ex piceno oppido: qõ scti angeli nũcupaꝫ: sub firmata ciuitate mediocribus parẽtibus natus ꝑus se deo dedicauit q̃ deũ p etatẽ cognoscere licuit: aliq̃tulũq; adultus factus corpus ⁊ aĩaꝫ xpo dño nro cõsecrauit: quẽ in altaris sacrificio oblatũ parvuli sepius ꝓtẽplatus ab eo archana nõnulla celestis aule audire ꝑmeruit: q̃ ligua hũana minime dici possũt: in adolescẽtie itaq; ꝑmordijs mũdo renũciãs ordinẽ eremitaꝛ bti Aug. ꝑplexus est: moxq; religiosus factus: coꝛpusculũ suũ ab ipso religiõis ingressu mltis ieiunijs: vigilijs: vberibus: alijsq; supplicijs vehemẽter afflixit: mũdanas q̃s ⁊ carnales delitias a se oẽs prorsus abdicauit: oꝛonine ac ꝓtẽplatiõi totũ se dedit: humilima isup religiõis exercitia libẽtissime excreuit. nil magis cupiẽs q̃ vilis ⁊ abiectus reputari. Dies.n. ꝺmo aut rarus: aut cũ opus erat: de moribus: de religiõe: de pietate: de mũdi ꝓtẽptu: vel de amoꝛe dei ⁊ ꝓximi: celestiq; ꝓuia sp fuit: nullũ vbũ ab eo nisi religiosius aut sctñ vnq̃ excidit. Sũma isup huius viri abstinẽtia fuit: ⁊ mirabilis vite austeritas: nã carnes: vinũ: ouа: lacticinia pisces: pulmẽtariaq; oĩa abiecit: pane solo: aq̃q; ꝓtẽtus. Cilicio vo: circuloq; ferreo sub trito laceratoq; hũtu vtebaꝫ: q̃bus carnẽ suã plurimũ macerabat. dura ⁊ aspa strata semp elegit: in q̃bus iacẽs breuissimũ sõnũ capiebat. Spinosis ꝓterea cordulis ⁊ ferreis disciplinis carnẽ suã lacerabat. Diabolicas etiã tẽtatiões ptulit: cũ q̃bus etiã q̃ frequntissime luctabaꝫ: a q̃bus etiã mltis vberibus afficiebaꝫ, nec ꝓpterea tãtis laboribus: tãtisq; vexatiõibus vnq̃ vel imodico a ꝓposito sctõ destitit. nec caritatis seu obedietie opa ꝑtermisit. Omne.n. ciue tps aut vigilãdo: aut orãdo: aut cõtẽplãdo: aut legẽdo: aut secretas cõfessiões audiẽdo: vel ifirmos visitãdo ꝓtinuit: petoꝛes etiã arguebat: q̃s etiã dulcibus vbis ad pñiaꝫ reuocabat: ꝑceptaq; salutis ꝺoctoꝛibus icessanter dabat. in eo q̃z spus ꝓphetic fuit: mlta ante ꝙ dixit q̃ fierẽt. Ad eũ mlti lãguẽtes: nõnulliq; malignis vexati spiritibus ducti curati sũt. Sꝫ posteaq̃ hic sctissimus vir celo receptus est: oꝛones ⁊ supplicãtiũ vota a q̃buscũq; oblatas benignus audiuit. vnde ⁊ infiniti ꝓpemoꝫ q diuersis egritudinibus detinebanꝫ: cũ eius patrociniũ peterẽt ad sanitatẽ reuertebanꝫ. Et ꝓpterea in toto mũdo ipsius nomẽ mlta cũ celebritate receptũ est: voraq; ei q̃tidie plurima fiũt: ⁊ adeo nũc frequẽtissimis miraculis decoraꝫ: vt post aplos tpa rarus inuẽtus sit ei cõparãdus. Et licet alijs atq; alijs miraculis claruerit: hoc ꝑstãtissimũ vulgatissimũq; oĩuꝫ miraculoꝛ fuisse existimo q ꝙ post eius canonizationẽ cõfestim ecclie Ro. iãdiu scismatũ ꝓturbationibus vexate eius meritis ⁊ intercessiõe erroꝛibus oĩbus eliminatis pax sũma ꝑter spem moꝛ reddita est: q̃ vsq; in ꝑsens mirũ in modũ ꝑseuerat. Et ꝓpterea diuus ille Euge. põtifex cũ innumerabili gaudio cũ in sctoꝛ numero cõtulisset: hãc illi celebrẽ pulchrãq; decãtauit oꝛonẽ dicẽs: Cõcede q̃s oipotẽs deus vt ecclesia tua q̃ in fine seculoꝛ ineffabili ꝓuidẽtia bti Nicolai cõfessoris tui virtutũ ⁊ miraculoꝛ magnitudine coꝛruscat ipsius meritis ⁊ intercessiõe eliminatis erroꝛibus ꝓpetua pace ac vnitate leteꝫ: ꝑ dñm nrm ⁊c. Hec de sctõ Nicolao nõ q̃ voluí: sed q̃ potuí in eius laude hoc in volumine dicta sufficiãt: nõ q̃ ille meis aut cuiuscũq; alterius idigeat laudibus: ac nõ delectari opiner: sꝫ ad ꝓfectus nri grãaꝫ: cũ illius ꝑsepe idigeamus intercessiõe. Et q̃ maxe ego q meritis huius sctissimi ac gliosissimi ꝓfessoris mlta ⁊ magna sepenumero bñficia apud deũ ꝓsecutũ manifesta fide depbẽdi: ⁊ potissimũ in seuissima peste q̃ Brixianã ciuitatẽ anno dñi.1478. invaserat de grauissima ac pestifera febre eius ope ⁊ intercessiõe me liberatũ sensi: cum prorsus nulla mihi salutis spes superesset: q̃ si ante hac devotionis vllũ studiũ a me debebatur: multo certe nunc amplius adbibendum est. Cuius precibus crebro etiam expertus sum

plurimū in me valuisse. Huius aūt anniuersarij festiuitas die decima mensis septembris celebratur.

Nicolaus cius nois.5.papa:natiōe Lucēsis:ꝫ potꝰ Lunēsis ex Sarçana oppido:Thomas antea vocatus:pīe Bartholomeo physico humili loco ⁊ familia natꝰ: hoc anno Eugenio pōtifice sufragijs pōtifex creatus sedit annis.8. Vir certe tāto ꝓncipatu dignissimus ⁊ q̄ necessariissimus:oiumq; lrāꝝ scientissimus:ac virorꝝ doctorꝝ amātissimus:q̄s cū liberalissimꝰ bñfactor vndiq; ꝓquisuit:⁊ vbicūq; semp ⁊ pecunia ac officijs mirifice viuit. Hic cū oiuꝝ virtutū ornatissimus esset:⁊ in deū:boiesq; benemeritus vno ⁊ eodēq; anno ⁊ ep̄atū:cardinalatū:ac pōtificatuꝫ cū maxima adeptus est pace:q cū pōtificatū inijsset p̄ter oiuꝫ spem:oēs mūdi ꝓncipes cū eēt ꝓsilio ac virtute illustris in oibꝰ habuit fauorabiles. Cuius rei causa motus Felix pōti. vir optimꝰ:cū cerneret id a deo factitatū ⁊ scisma ecclīasticū tādiu exortū in magnā seditionē ⁊ ecclie Ro.pniciē euenire: cuestigio hortāte etiā Federico cesare pōtificatu se spōte abdicauit. Qua ex re Nicolaus visa bois humanitate statim Ballerū cardinalatus ei trāsmisit:⁊ Sabaudie ac Hermanie totiꝰ legatū ꝓstituit. Qua cōcordia adeo nō mō letatus est ppls Ro.ſꝫ etiā totus mūdus a tāta seditiōe liberatus. Nicolaus aūt ne ingratus erga deū tāti bñficij videret:supplicatiōes admōꝫ celebres cū pplo ⁊ clero habuit idē fecere oēs italie pplī. Ea igit auctoritate ⁊ grauitate ac gra pōtificis ꝓncipes pmoti ad bella tādiu cōcitati aliquādiu substiterē. Et Federicus tādiu impator creatus vna cū Leonora cōiuge noua pro corona accipiēda Romā ꝓcessit:⁊ ab ipso iperij coronā ⁊ benedictionē recepit. Multa.n.glorioſus hic pōtifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice edificauit:⁊ q̄maxime in vaticano pōtificale palaciū sumptuosissime extruxit. ⁊ murorꝝ igentē molē ibidē ichoauit:qbꝰ coerceri hostes possent:ne pontificis edes diripere possent: Pantheon q̄ꝫ qō sancta Maria rotūda vocaī plūbeo tecto restituit. Tēplū etiā scti Theodori a fundamētis erexit: ac scti Stephani ecclīaꝫ restituit:pōtē miliū ⁊ vrbis mena īstauravit:ac vrbis vicos vbiq; ferme strauit. Habent adhuc multa eiꝰ vasa aurea ⁊ argentea:necnō ⁊ cruces gēmis ornate:ac sacerdotalia vestimēta auro ⁊ argēto itertexta:q̄ eius magnificētia nobis ostendūt:libros ꝑpulchros īfinite multitudinis:cū adhuc ip̄rimēdi ars nō ꝓdisset:exscribere fecit. Elemosynas multas in pauperes ⁊ virgines erogauit. Exps oīno auaritia fuit. Gratus erga se meritos:institie ⁊ pacis amatoꝝ atq; auctoꝝ ⁊ cōseruatoꝝ fuit. Jubileū habuit:⁊ beatū Bernardinuꝫ canoniçauit: ⁊ oia ꝓspera ei succedere Tandē cū captā a turcis cōstātinopolim audiuisset:dolore aī q̄ plurimū cruciabaī:modica febre sauciatus die clausit extremū:⁊ in Petri basilica sepultus fuit:cuiꝰ sepulchro hoc epitaphiū iscriptū bēt.

Hic sita sunt quinti nicolai antistitis ossa
Aurea qui dederat secula roma tibi
Consilio prudens virtute illustrioꝝ omni
Excoluit doctos doctioꝝ ipse viros.
Abstulit errorē quo scisma infecerat orbem.
Restituit moꝝes:menia templaq; domos
Tum bernardino statuit sua sacra senensi
Sancta iubilei tempora dum celebrat.
Cinxit honore caput federici coniugis auro
Res italas icto fedre composuit.
Attica romane complura voluminą lingue
Prodidit en tumulo fundite thura sacro.

Huius celebrē memorandāq; vitā Frācisceus philelphus tollētinus cōposuit ⁊ miris eam attolit laudibus.

¶ Libertas Mediolanensium hic incipit.

¶ Philippo maria Mediolanēsiū duce sine liberis hoc anno defuncto Mediolanenses aīs erecti in libertatē sese redigētes Venetoꝝ more viuere statuerūt. Sꝫ cū nouus viuēdi modus in pplo accessisset:statim in regno maxª scissura excitata est. Nō Frācisceus foscarus Venetoꝝ dux q totius italie dñatū cupiebat:quū eius castra apud Sorēsinā agri cremonēsis villā statiua haberēt: aliaduertentes q̄ Cremonā Frācisci sforcie ciuitatē tumultuātē adiuuātibus guelphis in deditionē recipi posse sperabāt:statim in Laudū ciuitatē mouēt. Et cuestigio dum oppugnarēt Laudū: Placētiā dedētibꝰ se spōte cinibus in fidē recepit:missis illico eo mille quingētis equitibus:q placētinis potissimū auxilio forēt:si q̄ vis igrueret. His gestis papiēses etiā pollicitatiōibus multis:alijsq; modis in sententiā ⁊ fidē reducere tētauit. Sꝫ papiēses licet extrema queq; mala pati vellēt q̄ venetis obtēperare: veriti tū coruꝫ potentiā statim vrbē Frācisco sforcie tradiderūt. Franciscus aūtē sforcia eo ipso anno ex piceno pulsus:cū itelligeret ex morte soceri sui Philippi ducis venetos oia occupare celeri q̄ potuit cursu cū vniuerso exercitu Cremonā venit:⁊ p̄sidijs in ea positis stati a papiēsibꝰ vocatus vrbē illā in suā ptātē recepit:qbus gestis a Mediolanēsibus sūmo oiuꝫ cōsensu copiarꝝ dux ꝓ venetos delectus est: q maximis ꝓpatis exercitibus cuestigio Placētiā medio autūno cū vniuerso exercitu ꝓtēdit. Ea.n.ciuitas firmissimo Venetoꝝ p̄sidio a Thadeo estēse duce defensabaī:locatisq; castris vrbē nauali terrestriq; oppugnatiōe tandē cepit ⁊ in suoꝝ p̄dā conuertit. Tantā.n.in diripiēdo vrbē ferī pmisisse rabiē:tāq; libidinē effrenē:vt nihil humani aut diuini iuris aliter fuit refuatū q̄ si in turcos fuisset seuitū. Nā ⁊ matrone ⁊ v̄gines ⁊ religiose ibidē ludibrio date fuerūt:⁊ alia multa enormia:nec q̄dē dicēda in ea gesta fuere. Aderāt eo in p̄lio sforciani ⁊ brachiani oēs milites ⁊ oiuꝫ q̄si italicoꝝ robur. Frāciscus picininus:Guidaciꝰ māphredus fanētinus:Ludouicus vermes:Carolus gōçaga:atq; alij minores copiarꝝ duces. Hec.n.magna laus Frācisci sforcie fuit:q̄ hyeme ⁊ ibriū maxª inūdatiōe tāta vrbē cepit q̄ res maximū hosti icussit terrorē:sequētiq; vere Frāciscus expugnatis multis venetoꝝ castellis:etiā coꝝ classem que cremonēses vexabat bōbardis discussit:⁊ ad tantā desp̄atiōē p̄fectū classis redegit quū tueri classem nō posset q̄ eam incenderit. Frāciscus aūtē de Cremona nō amplius sollicitus q̄

pp.219.
1447 6646

classem hostiū sustulisset in gerrā abduc a Michieleto cotignola Philippo ante demptā mouens: sta
tim Triuliū ⁊ q̄cūq; alia minora castella recepit. at Caravagiū aūt q̄ firmo hostiū p̄sidio munitū
erat deuenies ibidē castra locat. Veneti aūt ne si id castrū a mediolanēsibus occuparet: de se actū esse
putātes: ⁊ ipsi eo mouēt. Cōuenerāt aūt ibi omne robur venetor⁊ ⁊ mediolanēsiū florētinor⁊. Mi che
letus cotignola p̄mar⁹ Venetor⁊ impator cū igēti magnator⁊ p̄ceⁿ societate: ⁊ Frācisc⁹ Sforcia cū
Ludouico gōçaga: Bartholomeo coleonio ⁊ alijs plurimis vbi post aliquot dies postq; crebra vtri
usq; pus certamina ad summā dimicationē ventū est: in via. ſ. paludis vndiq; circūdata: in q̄ gdē cer
tamine venetor⁊ exercit⁹ supat⁹ adeo fusus ⁊ p̄fligatus fuit: vt ad. 5. hostiū milia cū ditissimis spolijs
capta fuit: ⁊ vexilla venetor⁊ florētinor⁊ etiā capta mediolanēsiū missa in maiori eccl̄ia appēsa fuerūt:
q̄b⁹ gestis statī mediolanēses p Frācisc⁹ brachiū Landā ciuitatē expugnātes receperūt. Franciscus
aūt Sforcia hostē isecutus Brixiā venit: ⁊ cā p̄festim obsidiōe cinxit. Qua calamitate p̄moti veneti de
se actū putātes cū Frācisco pacē p̄posuerūt: hoc. ſ. mō: vt reb⁹ iter se ⁊ venetis florētinisq; pacatis ve
neti ⁊ florētini. 16. milia nūmor⁊ aureor⁊ singulo mēse cū aliq̄t militū turmis Frācisco dare p̄promise
rūt: donec mediolanū in suā potestatē arbitrūq; recipet. Inita itaq; hac mō iter p̄dictos p̄uētione: cū
tā iter Frācisc⁹ ip⁹z ⁊ mediolanēses q̄dā subortē essent simultates. Frācisc⁹ allectis ad se q̄scūq; po
tuit copijs⁷ ducib⁹ in mediolanēses se p̄uertit: ⁊ haud multopost oēs fere eor⁊ ciuitates in deditionē re
cepit. Et deide post multas datas acceptasq; clades: postq; longā ⁊ grauē oppugnationē: vtpote me
dia hyeme: post etiā defectionē ⁊ militū ad hostes trāsitionē: aduersantib⁹ q̄q; postmōz venetis: florēti
nis: ⁊ Alphōso rege q̄ Frācisci successib⁹ inuidebāt: ⁊ eius potētiā formidabāt: nihilominus anno a na
tiuitate dñi nr̄i Jesu xp̄i. 1440. p̄curatiōe vicecomitū: ⁊ Basparis de vicomercato comitis: ac aliorū
nobiliū mediolano potit⁹ ciuitatē venetis quā Frācisco p̄mittere voluerūt. Sz cū res nō satis sibi suc
cederet: Alphōsuz regē Frācisco inimicissimū veneti sollicitāt: ne anteq̄ Frācisc⁹ ualesceret ducatu
mediolanēsi deijcere tētaret: ⁊ cū ad id florētinos tētarēt florētini q̄ Cosmi medici p̄silijs regebant: ad
uersari Frācisco numq̄ posse rīderūt. Nec aduenīte iubilei tpe Nicolaus pōti. pacis amator aucto
ritatē suā ūterpones inducie p annū oi pplō dare sunt: vt oībus libere ad iubileū Romā ire liceret.

¶ Solis defectio hoc anno q̄rto kal. septēbris hora sexta facta est: quo anno maxima ⁊ cruētissima
6647 1448 bella mltis in locis surrexere. In Anglia. n. ⁊ in Gallia: Hermania: Flādria: Prussia: Pānonia: Apu
lia: ac in vniuersa italia (vt dictū est) cedes: rapine: direptiōes: icendia: vastatiōes: ⁊ infinita p̄pe mala
⁊ dāna subsecuta sunt. Grecis vero mortuo Amurato turcor⁊ p̄rincipe multo maiora illata sunt dāna
⁊ seuiora bella Mahumeto eius filio excitata sunt. Sequēti deide biennio tanta vbiq; fuit pestis: vt
de multis pauci remāserunt. Jd etiā malū frequentes terremotus indicarunt.

¶ Franciscus itaq; Sforcie filius: Philippi marie ducis gener: Mediolano tandē hoc anno tertio
kal. Martij iure hereditario potitus q̄rtus Mediolanēsiū dux efficit: ⁊ vna cū vxore Blācamaria
regnauit annis. 16. ⁊ mēse vno. Vir certe in dicēdo acerrimus: eloquētissimusq; q⁊ sua eloquētia: ma
gnanimitate: fortitudine: liberalitate: atq; prudētia ⁊ sapiētia veteres q̄si impatores sine controuersia
supauit: ⁊ in re militari adeo semp victoriosissimus fuit: q̄ post Cesarē par illi in tota italia non sit in
uentus. Hic nāq; ab ipsa sua adolescentia cū Sforcia attendulo patre suo viro fortissimo militare ce
pisset: etiā eidē mortuo in rebus bellicis adhuc adolescēs aiosissime successisset. Qui etiā ipsa in iuue
nili etate quātas ip̄rimis cōtra Brachiū sup̄emū oium imperatorē cōtra Florētinos Venetosq; cō
traq; Eugeniū pontificē contra mediolanēses: ligures quoq; ac gallos trāsalpinos: contra ⁊ oēs: vt
ita dixerim: Italos obtinuerit victorias: multis in locis clarissima extāt trophea: que illuz sup ethera
vehunt: ⁊ q̄ clarissime gesserint in multor⁊ poetar⁊ oratorūq; scriptis versant: cuius etiā historie ⁊ poe
mata de suis opibus edito publice legunt. Ipse. n. suo seculo orbē terruit Italiā lacerauit Piceniuz cū
tota p̄uincia: ⁊ Mediolanū cū toto regno sibi subijciēs mlios antiquor⁊ in rebus strēnue gestis supa
uit. Quūq; sepenumero cōflixerit: vt par est: nunq̄ sine bonore discessit: nunq̄q; certauit quin p̄fliga
to victo ac lacerato hoste: palmā sue ⁊rutis retulerit. Eius aūt sapiētia ⁊ idustria guelphor⁊ ⁊ gibelli
nor⁊ factiōes ex italia aut sopite aut sublate sunt: eo q̄ oēs tanq̄ bonus oium pater vno aio haberet.
Cuius exēplo multi potētatus ducti: itidē fecere. Hic itaq; mediolanū igressus cū ex intestinis odijs ⁊
seditiōibus ita virtutū vastatū cenosumq; inenissent: vt nulla q̄si tante ciuitatis facies inesse videret.
Collapsum. n. erat Jouis castrū deserti erāt vici cenosa vniuersa ciuitas: ⁊ oiuz rerū charitate labora
bat camobrē artifices oēs: aut pulsi aut spōte ad exteros necessitate cōpulsi p̄fugerant qd plura. Nul
lū: vt ita dixerim: vrbanitatis: aut pietatis: aut religiōis idiciū in toto regno inuenit. Sed clementissi
mus p̄nceps quatriēnio post suor⁊ subditor⁊ calamitatibus p̄motus: pacē cū Venetis putile cōpo
suit ⁊ ad ūstaurādas eremādasq; ciuitates cōponēdosue hoiuz mores aiuz adiecit: ita vt breui cōtale
scens melioē faciē p̄se tulerūt. Cuius exēplo p̄moti Venecti: Ferrarienses: Florētini: alij q̄z italie po
tētatus id ipsum in suis effecere vrbibus: p̄pter q̄ nō solū dux sed totius patrie pater merito appella
ri potuit: Bonnēses aūt iter se dissidētes viri bonitate ⁊ clemētia allecti vrbē suā cū vniuerso suo dñio
eidē crediderūt. Ipsum. n. Frācor⁊ rex ⁊ Burgūdie ac Sabaudie duces ⁊ vniuersa italia tanq̄ p̄cem
venerabant: ⁊ tanq̄ oiuz patrē ⁊ patronū excolebāt. Ipse. n. p̄magnifice ac splendide tum Mediola
ni tum alijs in vrbib⁹ edificauit: ⁊ in p̄mis castellū Jouis: Mediolani (paulōāte a libertate virtutū)

sumptuosissime

sumptuosissime in hanc qua cernitur formã a fundamẽtis extruxit aliud celebre ꝛ munitissimũ in lau da ciuitate: maxima ipensa ꝓfecit hospitale magnificẽtissimũ ꝛ supbissimũ insanis quasi exructionibus in vrbe fundauit. Tẽplũ mai⁹ iãdiu ichoatũ sua opa maximũ icremẽtũ accepit: saecilla nõnulla ꝛ monasteria tã mulierũ ꝙ virorꝫ edificauit: ꝛ ꝙmaxime extra portã cumanã apud sanctã Mariã icoronatã ordini nostro celebre monasteriũ cũ eccl̃ia diuo Nicolao de tolẽtino dicata suasu vxoris Blãche marie a fundamẽtis edificauit. Hic ꝛ si cũctos prudentia ꝛ felicitate pncipes sui tpis excelluisset: in senectute tamẽ: velut alter Salomon: mulierũ ardore occepit⁹ nimũ prauaricat⁹ est: id tñ in eo laudabile fuit: ꝙ lz in venereã intẽperãtiã turpiter ageret: nullã violẽter aut iniuriã sibi fumitti passus est. Tandẽ sex post se relictis ex vxore masculis ꝛ duab⁹ femellis anno a natiuitate dñi nostri Jesu xpi. 1466. martio mẽse mortu⁹ est: valde lõgeuus funeratusꝫ cũ igẽti põpa in maximo vrbis tẽplo loco sublimi.

¶ Borsi⁹ estẽsis marchio ꝛ patru⁹ Ferrarie dux: Leonelli marchionis fr̃: ꝛ Nicolai estẽsis filij⁹: hoc anno Leonello fratre natu maiore defuncto in regnũ Ferrarie succedens regnauit ãnis. 22. vir certe igenio diuino ꝛ moꝛib⁹ supra boiez: in quo nihil fucatũ: nihil subdolũ: nihilqꝫ nisi magnificũ: aut excelsum: aut admirãdũ erat: cui⁹ gdẽ verba sapiẽtia plena: opera aũt grauissima: ꝛ semp regia: quare ei⁹ oratio ois: tũ queꝫ actio regalis erat. Et ꝓpterea ei oia secunda semp fuerũt ꝛ fausta. Be⁹ n. ipse qui curat ꝛ diiudicat oia cũ quo aduixit in oib⁹ comitari visus est. Vnde ꝛ vniuersi totius orbis pncipes ipsum tanꝙ simulachrũ ois virtutis ꝛ laudis semp ꝓtẽplabant̃ ꝛ venerabant̃. Ad cũ quũ Federicus cesar accessisset visa hois celsitudine ꝛ animi magnitudine illũ Mutine ꝛ Regij lepidi ducẽ pmo creauit. Deinde exactis multis annis Romã accedẽs a Paulo põti. laute magnificeꝫ exceptꝰ ab eodẽ ducatu Ferrarie insignit⁹ fuit. Hic itaqꝫ Borsius Leonello marchioni fratri: ꝛ ipse naturalis filij⁹ successit. Nicola⁹ aũt pater quũ hos ꝛ alios ex pellicibus genuisset filios senio ꝓfectus: alios ex vxore suscepit liberos: vz Herculẽ ꝛ Sigismũdũ: quos moriens regni heredes sub Leonelli põdicti filij tutela reliquerat. Sz Leonell⁹ põe defuncto quũ eẽt regnãdi cupid⁹ spretis puulis fratribus legitime natis eos Neapolim releg auit: ꝛ regnũ omne occupauit. Quũqꝫ ꝛ ipse Ludouici gõzage sororẽ haberet vxorẽ: ex ea Nicholaũ tãtũ suscepit filiũ. Quo nato nõ ita multo post ꝛ ipse moritur⁹: quũ idẽ Nicolaus filij⁹ pre etate regno apt⁹ nõ esset: hac põditione in Borsiũ hunc iperiũ trãstulit: vt post ipsius interitũ Nicolao ipsi filio regnũ restitueret: ꝛ iureiurando affirmaret. Borsi⁹ itaqꝫ principatu suscepto: quũ eẽt prudẽtissim⁹ ꝛ optim⁹ vir ꝓfesti Herculẽ ꝛ Sigismũdũ a Leonello relegatos in regnũ a Neapoli reuocauit: ꝛ eos ac Nicolaum tanꝙ filios charissimos oẽs habuit. Adueniente deniqꝫ Borsij dormitione Hercules ꝛ Nicolaus ad pncipatũ aspirabãt. Hercules ꝙ eẽt Borsio germanꝰ natu ꝛ legitim⁹ patri sibiqꝫ regnũ deberi iure hereditario põdicabat. Nicolaus aũt ea se ratiõe ꝙ erat nat⁹ de Leonello: cui Borsi⁹ fidẽ dederat regnũ filio restituꝝ. Sz Hercules: vt erat aio ꝛ calliditate pstãtior: venetoꝝ auxilio freꝰ: cui ꝓfesti biremes: ꝛ falcatas naues ac pecunias cũ pugil. b⁹trãsmisere: nouã Ferrarie arcem occupat: ꝛ ei⁹ frater Sigismũd⁹ veterẽ inuadit. Nicolaus vero ꝓperto ꝙ Hercules munitiones occupasset ad Ludouicũ auunculũ Mantue principẽ ꝓfugit: ꝛ sic Hercules Nicolao sceluso regnũ obtinuit. Ad Borsiũ aũt redies: cui⁹ inumere ꝛ celeberrime sunt laudes ꝛ pconia magna: dico ꝙ fuit tãto ꝛ multo maiore iperio dign⁹ si corporis pulchritudinẽ: fortitudinẽ: sapiẽtiã: prudẽtiam: ꝓsiliũ: magnanimitatẽ: celsitudinẽ: munificentiã: iustitiã: si liberalitatẽqꝫ: ac pietatẽ: atqꝫ alia quę in boie bona reperiri possunt ispicias Erat. n. diuinaꝝ humanarũqꝫ litterarũ egregie doct⁹: ꝛ ꝓptereo doctorũ virorũ ardẽtissim⁹ amator fuit: ꝛ vndecũqꝫ habere potuit: in gymnasio suo ad se puocauit: eratqꝫ castus: pudicus ꝛ honest⁹: quę res raro in pncipe inuenit. Diuinũ cultũ deuotissime excoluit: pontificẽ maximũ ꝛ eccl̃ie prelatos: ac religiosos oẽs honorauit. honorauitqꝫ reliquos xpiane fidei pncipes: a quib⁹ etiã sume meruit honorari ac diligi: nulli vel magno vel puo iniuriã facere didicit: sed sua sorte ꝓtẽt⁹ secundũ doctrinã apostoli cũ oib⁹ semp pacẽ habere voluit: ꝛ ꝓptereа a nullis aliꝙ molestia vnꝙ lacessit⁹ fuit. hic vrbẽ Ferrarie miris ꝛ pclarissimis edificijs tũ publicis tũ priuatis quasi paradisũ fecit. Nã arcẽ nouã ꝛ curiã pulcherrimis edificijs clariores reddidit: ꝛ alia supbissima edificia itus ꝛ extra admiratione digna edificauit. Menia quoqꝫ vrbis magna ex pte restituit: ꝛ monasterium iuxta toto orbe celeberrimũ igẽti ipẽsa ordini cartusiẽsiũ a solo cõstruxit: ac alia plurima restituit. Deniqꝫ cum de deo deqꝫ oibus gentib⁹ benemeritus fuisset ãno regni sui. 22. in pace quieuit: cuius corp⁹ apud cartbusienses ingẽti põpa delatũ: humili loco sepeliri voluit: nullis ex se relictis filijs. 1449 6648

¶ Jubile⁹ hoc ãno Rome refertissim⁹ boium frequẽtia fuit: quo tãta boium multitudo accessit: quã ta vnꝙ antea accesserit: vnde cũ e vaticano semel pontificis benedictione suscepta peregrini ad vrbem redirẽt: factaqꝫ eẽt cuiusdã cardinalis mula obuia: ꝛ neqꝫ venientes: neqꝫ redeũtes ob sequentiũ multitudinẽ cedere possent: cadẽte vno atqꝫ altero sup mulã: illã a multitudine tã oppressam: ad ducẽta hominũ corpora ꝛ equos tres suffocata in põte hadriano fuisse ꝓstat: multi etiã a latere põtis in flumine cadẽtes in vndis periere. Be quib⁹ multi eoꝝ in sancto celso haud longe a põte sepulti sunt: relig vero in vaticano in cãpo sancto. Eoꝝ aũt pecunijs qui mortui fuerãt: duę capelle adhuc extãtes ante põtẽ edificate sunt: põtifex aũt eoꝝ vices dolens totũ fere annũ illũ celebrationib⁹ ꝛ statiõib⁹ ꝓsumpsit. Eo n. in iubileo Nicolai põti. prudentia diligẽtiaqꝫ nulla ad victꝰ necessaria tante multitudini vnꝙ fuit. 1450 6649

¶ Pestis hoc anno multis in locis italie ꝛ ꝙmaxime Mediolani desciit: vbi ad. 60. milia vrbane

multitudinis extinxit: ⁊ per agrū mediolanensem seda strage etiā desecuit. Sequenti vero anno adeo vbiq; peste laboratum est: vt pauci de multis superfuerint: quod quidē malū preter penuriam magnā etiam superior solis defectio: ⁊ frequentes terremot⁹ indicauere.

6650 1451 ¶ Amurates septimus Othomanoꝝ turcoꝝ p̄cipū rex: Mahumetis regis filius: hoc anno: vt nō nullis placet: postea q̄ in Asia minori annis multis turcis iperasset: ⁊ Mustapbā patruū suū supasset atq; tā in grecia q̄ in Asia multa bella p̄fecisset: ac multas victorias ꝓtra inimicos obtinuisset: etiam multas vrbes attice: boetie: phocidis: achaie: macedonie: thracie: ⁊ grecie occupasset: tandē dū Scāderbechū virū fortissimū ob denegatū sibi tributū in Croia illiricoꝝ vrbe diu obsedisset: nec obtinere potuisset tedio animi vexat⁹ morbū ꝓtraxit: pro quo statim mortem obiit Mahumeto filio successore relicto. Fuit Amurates hic multaꝝ linguarū nō mediocriter doct⁹: facūdus insup: ac acer: ⁊ astutus: reiq; aliene ac glorie cupidus: animo quoq; grandis ⁊ sui securus: qui plurima potius proditionis ⁊ latrocinijs q̄ bellis: vt turcoꝝ mos est suo adiecit imperio.

¶ Micheletus flāmine⁹ ex cotignola oppido: ⁊ atēdula familia nat⁹: ipigerrim⁹ qdē vir: ⁊ iter p̄ma rios sue etatis rei militaris duces annumerat⁹: his tpib⁹ quū plurimis annis vniuersales venetoꝝ copias deduxisset: ⁊ facinora multa ac p̄clarissima gessisset: a Frācisco sforcie supiorib⁹ annis in carauagiēsi p̄lictu fusus ⁊ p̄fligatus: verit⁹ accedere Venetias: cidē Francisco sforcie nepoti suo tā Mediolanēsiū duce p̄stituto hoc anno inbesit: ⁊ militiā tā etate grandeu⁹ ab se oīno reiecit. Et iam quietis amator existēs Frācise⁹ nepos illi Poçolū oppidū in agro verdonēsi cū annua pensione dono dedit: vbi reliquū vite sue tp̄s in pace ꝓtriuit. Fuit hic Micheletus magni ingenij ⁊ fortitudinis vir: ⁊ rei militaris scientia p̄clar⁹: ac victoriosus: Qui apud Venetos militans Philippi ducis Mediolani castra apud padi insulā in agro cremonēsi penit⁹ eruit: ⁊ magnā ipsi⁹ militū partē cepit: ⁊ Cremonā diuōis Frācisci sforcie a Philippo socero suo obsessam liberauit: vniuersam deinde gerrā abdue Philippo ademit: ⁊ i Venetoꝝ statū redegit: vbi trāsuadato abdue fluuio: vniuersuꝫ mediolanēsez agrū peurrit: ⁊ multa iēdijs ⁊ depopulatiōib⁹ deuastauit: ⁊ ad ipsas vsq; Mediolanēsis vrbis fossas accurrere nō extimuit. Inde direpto Briātie mōte Brixiū oppidū cepit. Quūq; etiā ad Lechū oppidū natura munitissimū peuenisset: qui est larij lacus caput: ⁊ quū ingēti virtute oppugnare cepisset: diuq; obsedisset: post innumeras datas acceptalq; occidiones: quū iā vniuersus ei⁹ exercitus quasi inedia ⁊ hostiuꝫ vulnerib⁹ deficere cepisset: ⁊ quos ad extremā maciē redegisset: re infecta abiens Brixiā venit. Sequēti anno mortuo Philippo: quū in gerrā abdue cū innumerabilib⁹ copijs ꝓtra Franciscum sforciam missus fuisset apud Carauagiū oppidū in p̄lio ab eodem Francisco fusus ⁊ profligat⁹ ac dissipat⁹ fuit. Eam ob confusionem sibi cauens a Venetis defecit: ⁊ in etruriam per aliquod tēpus se contulit donec Frācisc⁹ nepos suus Mediolanum obtinuit.

6652 1452 ¶ Cōstātinopolis ciuitas: totius orientis columen: ⁊ vnicum grecie sapientie domicilium: hoc anno quarto kal' iunias a Mahumeto turcoꝝ principe per .50. dies obsessa ⁊ expugnata capitur: diripit ⁊ sedatur: in cui⁹ quidem captiuitate tantā exercuit crudelitatē q̄tā vnq̄ factitatā fuisse legamus. In primis enim Constātino ipsius vrbis imperatore in pugna a ianisarijs turci iterfecto: eius caput abscidi p̄cepit: ⁊ baste suffixum per castra ad terrorē deferri mandauit: ide vrbē introgressus nobilitatē oēz statim cecidit ⁊ sacerdotes ac ministros domini quoscūq; reperijt: crudelem in modū laniauit: deinde plebē oēm in seruitutē redigēs in Asiā transmisit. Sacras postmodū virgines p̄quirens stupra re fecit: ⁊ matronas oēs ac adolescētulas p̄stitutādas obtulit: qb⁹ gestis oia vrbis bona in p̄dā dedit ⁊ sacra tēpla igressus oia sedauit: ⁊ ablatis quibuscūq; bonis imagines oēs dei ⁊ sanctoꝝ ab ipsis delere fecit sublatoq; crucifixi dñi nostri Jesu xp̄i simulacbro per derisionē in castra portato sputis luto ⁊ saxis impetito cū omni populoꝝ feditate pollui fecit. nobile deinde sancte Sophie templum spurcitie mahumetbee dedicauit ⁊ oēs vrbis cāpanas deponere fecit. Id ipsum in perā gennēsiū Coloniā seuissimū canis egit: nec facile scripto mandare posset: que ⁊ quanta insubactā ciuitatē dedecorosa exercuerit facinora. Potito itaq; capite omnia facillime obtinuit. Peloponēsem statim omnem armis deuicit ⁊ populū in ea insula repertū similiter in seruitutē redegit. hoc idē in achaia acarnania epiro ⁊ maore macedonie parte egit. Bulgariam quoq; totā mox christianis abstulit: ⁊ Rasiam Seruiam: ⁊ quid ab Andrinopoli famnum vsq; ad amnem ⁊ danubium interiacet inuasit. Valachia insuper paulopost timore ꝓcussa: pro maiori parte ad ipsum defecit.

6653 1454 ¶ Sumcassianus felicissim⁹ persaꝝ ⁊ armenie rex ac victoriarū pater: cui ꝓpriū nomē Assimbeus erat: hoc anno Zença alias Zensa persarū rege deuicto ⁊ p̄fligato ac interfecto Persis imperare cepit ⁊ nūc vsq; .35. annis regnauit. Hic primū armenie regul⁹ existēs: cū cēt aio vasto ⁊ bello potēs ac sciētissim⁹ q̄ psepe pauciorib⁹ copijs magnos fuderat exercit⁹: cū superiori anno min⁹ sapiēter oratoribus Zençe persarū regis respōdisset: irat⁹ rex bellū ꝓtra cū mouit: pro quo Assimbe⁹ hic: ⁊ si viribus impar videretur nihil aio tetri⁹ cū eo p̄fligere nō recusauit. ⁊ de ipso tandē victoriā obtinuit. Zença aūt domū reuersus denuo alios exercit⁹ ⁊ multo plures ꝓgregās cū coniuge ⁊ liberis persarū more in campum pugnatur⁹ ꝓtra būc Assimbeū venit eo aio: nisi vt vindicta sumpta nō rediret. Assimbe⁹ aūt loco tutissimo sedens: quū Zença eidē exercitū admouisset e loco vbi ꝓsedebat irrūpens regē viriliter inuasit: ⁊ ꝓpriis manib⁹ ipsuꝫ iterfecit: captūq; ei⁹ filiū in persarū regē stati se cū coronare velle finxit: atq; ita

sedati

sedati persarū mot⁹:t Assimbeus cū regis filio vsq; in Tauris vrbē:que persarū colume est:ꝓficiscit: ibidēq; oia oppida t arces occupās:quū satis cautū sibi putasset nouū regē publice obtruncans persico regno potit⁹ est.Quo potito oibus formidabilis esse cepit:potēsq; faci⁹ Sumcassian⁹ appellatur: quod latine magnū virū significat.Qui quū postmodū bactrianos:medos:t parthos:ac vniuersum pene oriente armis sibi subegisset:solus post Alexādrū bella gentib⁹ finitimis intulit.Deinde cū incredibili apparatu:t innumerabilib⁹ copijs mesopotamiā ingressus babylonem t Caras soldani vrbes magna vi oppugnare ꝓtendit:atq; in Syriā t in Egyptū predabūd⁹ ire proposuit.Cū hoc aūt Calyxtus pōtifex amicitiā quādā inchoauit:t ipse magnū honorē pōti.detulit:cui⁹ etiam suasu magnas turcis calamitates intulit.Ad hūc etiā senat⁹ venet⁹ Nicroponte ꝓdito quendā oratorē misit:qui auxilia ꝓtra Othomanū turcū expostularet.Reqs ab eo exorata ꝓfestim hic princeps copias suas recē suit t in Othomanū misit:eiq; primo ipetu Sinaū ciuitatē cepit.Quāobrem turcus repēte oratorē ei exoratū misit dicens:per fidē sui Mahumeti:quā ambo sequebant̄:ne ipediret xp̄ianoꝝ interitū:sed cū eo pacē coiret.Respondit Sumcassianus mahumetea lege caueri:vt ꝓmissa seruent̄:se enim pōti. xp̄ianoꝝ maxi.senatuiq; veneto ꝓmisisse q; turcos e suis sedib⁹ pelleret:ac sic oratorem a se dimisit:t statim quāta potuit celeritate cū vniuerso exercitu trapeçuntā inuasit:illataq; ibi filio regis turcorum clade:t maxima strage ad.30.turcoꝝ milia iterfecit.Qua clade idē filius supatus cū paucis pugnatoribus Constātinopolim fugit:sed t post multas alias strages turcis illatas vterq; s.Sumcassianus t Mahumetus cū innumerabili multitudine nō lōge ab armenie mōtib⁹ bis adinuicē ꝓlixere plio:t in primo quidē ꝓgressu regis filij cū.30.milib⁹ equitū bassam Othomani qui.40.milibus precerat cum multis ꝑncipib⁹ occidit t interfecit.Quod vbi Mahumeto renūciatū est:ita aio ꝓsternatus est:vt lachrymans ceciderit in terrā.Sz a suis mox castigat⁹ quū sedato dolore surrexisset motis castris inter duos mōtes descēdit:ibiq; sua castra carris quasi vallo cinxit:t in eis tormēta spingardasq; multas locauit:tū quoq; t alios:qui modicis pugnarent tormētis oportunis in locis disposuit.Ad quē cum Sumcassianus t eius filius cū.30.milibus pugnatoribus ꝓuenisset:Othomani milites igne in bōbardis apposito simul oia excusserunt tormēta:quo fragore insolito persarū equi territi terga statim verterent:nec vllis frenis cohiberi potuerunt:quin per arrua montesq; diffugerent:quos turci insecuti vsq; ad persaꝝ tētoria ꝓuenerūt:t hostibus ac tētorijs direptis maiore qdē cū incōmodo:sed plurimi cū gloria in castra redierūt.50.etenim milia vtriusq; exercit⁹ illo in ꝓflictu desiderati referunt̄:decē.s. Sumcassiani t.40.ex Mahumeti copijs.His gestis Mahumet⁹ in cibolas redijt nouos ꝓflatur⁹ exercit⁹:Sumcas.vero in thaurim ꝓfect⁹ est reliqs in exercitu relictis filijs.In eo.n.ꝓflictu Assimbei filius audacissim⁹:quū posset honeste fugere ter retro reuersus in hostes icurrit:sed tertio fortissime pugnās occisus est.Inde aliquot interiectis dieb⁹ Assimbeus cū turcoꝝ rege pacē inijt:t natos suos mutuo coniugio copulauere.Ad hunc veneti munera magnificētissima t nōnulla armamēta Calybea t alia atq; alia misere dona.Hic enim Tāburlani more:Xerxen:Darium:Porū:t magnū Alexādrū t virū magnitudine ac reꝝ ꝑstātia superauit.Nec legim⁹ quenq; adeo innumerabiles copias tāqs ingētes exercit⁹ in vnū coisse:veluti hic.Ferunt̄.n.huic egtū.600.milia t totidē peditū esse:ciusq; belli apparat⁹ locuples:tentoria eius gēmis:ac vario lapillorum genere distincta.

¶ Ungr autem Machmeth primogenitus huius serenissimi Sumcassiani regis superest:de quo mira in rebus bellicis referuntur facinora.

¶ Pax iter venetos t Frācisci sfortiā Mediolanēsiū ducē diu ab ipsis tētata:hoc āno idib⁹ Aplis initis federib⁹ iteruētu t ope Simoneti camerini ordinis eremitaꝝ sci Aug.pconis clarissimi hac lege firmata ē:Ut q̄ cuiq; ante id bellū fuissent redderent̄ pter gerrā abduc:quā Frāci.de veneti cepat: quū cēt antiqssima mediolanēsiū iurisdictio.que pax maxie iter venetos t Frā.sic ꝓposita:vt firmior ab oib⁹ haberet̄:pōti.suā iterposuit auctoritatē:atq; in ea statutū ē:vt sique deinceps dissensiōes:discordiue orirent̄ eaꝝ tollendaꝝ:ius potestatēq; pōti.Ro.tradebāt:vtq; sigs arma alteri iferret:cognita a pōti.causa:is stati cōis oiuz hostis haberet̄.Ea itaq; optima pax āno t die ꝓdictis dictata:t pcēs publicata fide t iureiurādo adhibito firmata ē.Qua qdē pace nulla patrū nostroꝝ memoria maior:diuturnior:vtilior:aut sanctior:visa aut audita fuit. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Antoni⁹ florētin⁹ archiepūs ordinis ꝓdicatoꝝ ꝓfessus sctissime vite t moꝝ honestate vir:t sacrorū dogmatū accurate doct⁹:his tpib⁹ ob lr̄arij ornamēti gloriā t moꝝ ac sctimonie pstātiā apud oēs italos maximo habit⁹ est in pcio.Qui multa t grādia volumina magno qdē ꝓfecta labore lōgisq; lucubrationib⁹ posteritati reliqt:que legentib⁹ atq; audiētib⁹ magnā afferūt doctrinā t voluptatē.E quibus extat summa accuratissima in casibus conscientie sacerdotibus pernecessaria:sed t multos historiarum libros ad eruditionem mortales composuit.Tandē deficiens non sine magna sanctitatis opinione fuit:quum crebris miraculis claruerit.Eius autem sanctū corpus ex domo episcopati ad sanctum Marcum ordinis sui delatum cum magna populorum frequentia t veneratione sepultuz fuit.

¶ Leonardus de Utino eiusdem ordinis ꝓfessor t sacraꝝ lr̄arū doctor:hisdē tpibus tū diuinorum tū humanorum scientia:tū multa prudentia:t ciuiū suoꝝ gratitudine claruit:t multoꝝ t studioꝝ tractatus t qdē egregios ad pplos eruditos de sanctis oibus per totū anni circulū post se reliqt.

¶ Alexāder de Saxoferrato ꝓuincie anchonitane oppido:ordinis eremitaꝝ diui Aug.generalis

prior ⁊ tituli sancte Susane cardinalis ꝓsbyter theolog⁹ ⁊ phūs sciētissim⁹:⁊ in dicēdo vir eloquētissim⁹:hac ipsa tēpestate:disputādo:legēdo:ꝓdicādo:⁊ orado vbiq; magno habit⁹ est in precio. Qui licet aliqd a se scriptū qō sciam⁹ nō reliq̄rit:ei⁹ tū vite integritas adeo vbiq; scitatis speculū fuit:⁊ oifarīam virtutē refragrauit:vt oēs ipsum futurū maximū ponti. sperarēt:nisi imatura morte preuētus fuisset.

¶ Joānes rochus papiēsis ordinis nr̄i theolog⁹ ⁊ declamator sui seculi celeberrim⁹:necnō ⁊ sui ordinis amator:⁊ in hāc quā nūc habem⁹ observātiā:q̄ ⁊ nūc tātop̄ lōgo post limīnio illustrat̄ italia ꝑm⁹ fundator:⁊ īstaurator:vir certe oiuꝫ virtutū locupletissim⁹ hisdē tp̄ibus floruit:⁊ multa ad ꝓdicatoꝝ ptinētia cōposuit:que viri doctrinā ⁊ integritatē ꝓferre videnī. Ipse.n. ꝑm⁹ ad hāc nostrā observātiā sancti Augu. in lōbardia initiū dedit:⁊ quētus sancti Augu. apud Cremā oppidū nobilissimū funda mēta iecit:ac aliud apud Genuā vrbē maritimā multo labore restituit ⁊ auxit:tādē generalis observā tiū vicarius existens anno dñi. 1461. Mātue degēs iam septuagenarius leui morbo in pace quieuit.

¶ Joānes itē de Rouaria eiusdē īstituti ⁊ ꝓfessionis religiosus:theolog⁹ ac phūs gdē grauissim⁹:⁊ ipse hac tēpestate apud Bergomū ob doctrine p̄stātiā ⁊ moꝝ religiosissimoꝝ bonum grauitatē maxi mo fuit in p̄cio:vir certe p̄ter theologie ⁊ philosophie dignitatē magni ꝓsilij ⁊ prudētie decorat⁹. Qui suo ꝓsilio sua ꝓstātia Joāni rocho p̄dicto religionis īstauratori plurimū auxilio fuit. Eidēq; anno. 2. in ꝓditione quēt⁹ Creme successit:⁊ magnū incremētū dedit. Indeq; a bergomēsib⁹ ad reformationē sui ꝓnētus anno dñi. 1441. euocat⁹ quētū illū tū religionis observantia:tūq; pulcherrimis edificijs ⁊ exq̄sitis ornamētis celeberrimū breui tp̄is spatio reddidit. In quo qdē ⁊ inumerabiles adolescētes xp̄i seruitio consecrauit:cū quib⁹ ⁊ me indignū in anno dñi nostri Jesu xp̄i. 1452. aggreganit. Obijt autē pater optim⁹ ⁊ multo memoratu dign⁹ post lōgas ⁊ graues infirmitates in codē quentu bergomēsi an no salutis nostre. 1466. mēse Septēbris:ibidēq; sepultus cū magna populi veneratione.

¶ Joānē de Capestrano Aprutij oppido nō lōge ab Agla vrbe ꝓstituto ordinis B. Fran. ꝓfessoꝝ xp̄iane religionis acerrimū ⁊ egregiū p̄dicatorē:hac tēpestate fuisse:⁊ me vidisse p̄dicātē ꝓfuco virū vtiq; religiosissimū quēq; Blon. foroli. oratoꝛ notissimū amicissimūq; sibi viꝛ magnis effert laudib⁹: eo q̄ vniuersam ferme italiā p̄dicādo:docēdo:monēdo:castigādo ad bene beateq; viuendum multos xp̄ianos reduxisset:⁊ xp̄i vitā oīb⁹ verbo ⁊ exēplo imitādā ardēti desiderio ꝓposuisset:deide ad augu mētū sui meriti id facinoris adiecit:q̄ eū in pānonia audisset inumerabiles xp̄i fideles a turcis capi ⁊ venūdari:q̄ fiebat vt pueri oēs xp̄i fide deficerēt vite ⁊ mor⁹ turcoꝝ assueti aiaꝝ fidelīū picula ꝓmo t⁹ eo accessit:⁊ suis exhortationib⁹ grādi exercitu ibidē ꝓgregato ꝑ hostes turcos ipetū fecit:⁊ in festo sctī Sixti an. 1436. ipso in acie existēte ⁊ populū exhortāte apō Belgradū trās danubij oppidū tanto cū ardore xp̄icole pugnarūt:vt magnū de inimicis reportarint triūphū. nā demū de inimicis nemine q̄si p̄sequēte fugiēnb⁹ ad sex milia hostiū occiderūt. eo deniq; mortuo magnis corruscauit miraculis.

¶ Jacobus de la marcha appellat⁹:ex oppido Montisbrandoni:ordinis sancti Fran. ardētis. pari ter ⁊ eloquētissimus verbi diuini preco:hisdem tp̄ibus claruit:atq; ea in disciplina copiosis. ⁊ eruditis. tractatus edidit:pro quib⁹ ⁊ multas ab emulis persecutiones ptulit.

Eneas pius.

¶ Eneas familia picolhominea nobilissima nat⁹:patria senēsis:pocta ⁊ orator eloquētissimus:hac ipsa tēpestate posteaq̄ a Federico iperatore poetica corona donat⁹ cēt rātū apō oēs xp̄ianos potēta t⁹ ꝑtim apō iperatorē ipsuꝫ ⁊ eloquētie ⁊ ingenij dexteritate valuit:vt sup oēs maximo in p̄cio ba bit⁹ fuerit. Qui ⁊ ab ipsa sua adolescētia ingeniū agitās pocmata lasciuie ⁊ festiuitati accōmodata per pulchra edidit. Inde exercescēs epigrāmata salib⁹ referta scripsit. Fact⁹ deniq; vir reliq̄ oīno oꝛone so luta ꝓscripsit. E q̄b⁹ habent isti libri. Dialogoꝝ li. i. De basiliēsi ꝓcilio. De ortu nili li. i. De studio venā di li. i. De fato:de p̄sciētia dei:⁊ de heresi bohemoꝝ. Dialogū ēt ichoauit pulchrū pro defensione fidei ꝓtra turcos:q̄ ipfectū reliqt. Epl̄as multas tū in seculo:tū vero in clericatu ⁊ pōtificatu cōposuit:⁊ eas diuersis voluminib⁹ seperauit. Scripsit q̄q epistolā refertissimā imo pot⁹ librū ad Mahumetū turcū exhortādo eū Mahumeteā secta deponēdā:⁊ vt verā xp̄i fidē sequat. De aulicoꝝ etiam miseri cordia librū edidit. Et de institutione artis grāmatice ad Ladislaū regē paruulū scripsit. Descripsitq; ꝑterea situs ⁊ flumina orbis terre cū locoꝝ descriptione:in q̄b⁹ etiā duces q in eis claruerūt apposuit: Bohemorum historiā fecit:ac de reb⁹ a se gestis libros duos descripsit. Denique snias in ꝓuerbij mo dum multas reliqt. historiā aūt rex vbiq; locorum sua etate gestarum incepit:sed iperfectaq; reliquit. Hic itaq; Eneas Pius postea pontifex maximus appellatus fuit.

6654 1455 ¶ Joannem autem de Anania bononiensem archidiaconū iuriū canonici ⁊ ciuilis interpretem:exi mium ac theologum eruditū:hoc anno Bononie diem obijsse tradunt.

¶ Frāciscū philelphū ex vetusto tolētini oppido natū:egiē gdē auratū ⁊ poctā laureatū:⁊ litteraꝝ tā grecaꝝ q̄ latinaꝝ excellētissime doctū:ad hec vsq; tpa magno cū p̄dicamēto ⁊ doctrine fama ꝓue nisse ꝓstat:eo q̄ epl̄as multas ad Calyxtū ⁊ Piū pōt. atq; alias extātes p̄ncipes dedisse inueniat:vir certe in oi modo dicēdi oīb⁹ ꝓponēd⁹. Quippe q ⁊ grecā pariter ⁊ latinā oꝛonē semp exercuit in oi. ſ. genere dicēdi ⁊ ꝓsa ⁊ versu:vt ex libris a se editis aptissime ꝓstat:q̄ nūq̄ apud latinos in memoria hoiuꝫ cōpertū est. Is itaq; Chrisolore biçātini auditor ⁊ gener fuit:q quū ab eo doctissimus euasisset p̄mū apō venetos:postea apō florētinos:senēses:bononiēses:⁊ demū Mediolani a Philippo maria duce voc⁹ grecas latinasq; litteras plurimos docuit:⁊ ibidē vsq; ad hec ferme tpa sub. 4. duc⁹ cū

annua

mmra pēsione fuit: vbi quū oīuz pene sciētiaz egregie doctꝰ cēt libros ifra descriptos a se editos pꝰse de relig vz. Sfortiadoz li. 9. versu heroico. Satyraz li. x. verso heroico. De iocis t seriis li. 6. versu exametro. Lyricoz li. 6. in oi genere metroz. Grecis versibꝰ li. 4. podas t elegias. Cōuiuioz li. 2. oīone solūta. Euthyphron seu de pietate. ꝓsa li. De morali disciplina li. 8. ꝓsa. De vita Nicolai pon. li. 2. Cōsolatoriū ad Joānē antoniū marcellū epl'az tā grecaz q̄ latinaz li. 55. Oīones. 60. oratione. so. Cōuersa in latinum. Dion prusaeusi captiuitatem illi non fuisse li. i. In Aristotelis rethorica ad Alexā. li. i. prosa. In platone. 2. li. Hyppocratis li. 2. de flatibus t corporis passiōibꝰ. t ex Plutarcho: Theseu t Galbe t Othonis vitas. Obijt deniqz Bononie anno salutis nostre. 1481. nonagenarius t pauper.

C Alyxtꝰ. 3. papa: natiōe cathelanꝰ ex Valētia civitate: ꝑre Joāne nobilissimo viro natus: Alphōsus borja antea vocatꝰ: Nicolao pōti. oīuz suffragijs tā decerpitꝰ: hoc āno pōtifex subrogatꝰ sedit an. 3. t mē. 3. Vir certe magni ꝯsilij t aī decoratꝰ t vtriusqz iuris peritus doctor: ac Alphōsi regis ꝓmꝰ secretariꝰ. Qui pōti. suscepto: vt ante devouerat: bellū in turcos statī indixit: t ad id ꝓficiēdū p vniuersuz xp̄ianū orbē ꝑdicatores misit: q xp̄ianos in eādē expeditionē animarēt: t suis opibꝰ eā adiuuarēt. E qbꝰ elemosynis. 13. triremes ꝓmū edificauit: t in hostē p patriarchā aglēsez ibi dē ꝓfectū statī misit: q cū illis tricnio turcos acriter vexauit: t magnas clades illis intulit: t coz multas īsulas cepit. Alphōsus. n. rex t Ludouicꝰ burgūdioz dux plurimū aīati in eā expeditionē se ituros ēt spopōderūt: sz suoz regnoz voluptatibꝰ irretiti tātā tāqz sanctā rē omisere. Hec iccirco Calyxtꝰ optimꝰ pōti. lr̄is t nūcijs eos t reliq̄s xp̄ianoz ꝓncipes cessabat ad huiusmodi rē necessariā adhortari. Cuiꝰ rei causa ēt sacerdotibꝰ oibꝰ celebrāndꝰ mādauit: vt oīonē ꝓtra paganos q̄tidie in missa decāta rēt: t vt deꝰ assiduo rogatu flecteret. Voluit q̄z idē pōti. vt in meridie sonū cāpanis darēt: sicut in sero ad salutationē virginis Marie mos est dari: vt ea oīone eos adiuuarēt: q ꝓtra turcos ꝓtinno dimicabāt. Ea itaqz de causa trāsfigurationis dñi nr̄i Jesu xp̄i officiū ordinauit. Jussitqz cū is idulgētijsqz celebrari: qbꝰ solēnitas corpis xp̄i celebrat. Et ꝓpterea legatos ad Sumcal. armenie t ꝑsaz regē cuz multis muneribꝰ trāsmisit: pro qbꝰ cū in turcos excitās: cuius ꝑsuasione magnas eisdē cladeꝫ intulit. Hic B. Vincētiū cathelanū cōpatriotam suū or. pre. t B. Edmūdū anglicū in sanctos rettulit ꝓfess. Huius ꝑcipua laus fuit q elemosynas pauꝑibꝰ frequēter dabat. Virgines qz paupes maritis cū dote collocabat. Nobiles etiā ad inopiā redactos suis ipēsis iuuabat: oēsqz ad se veniētes mira benivolentia cōplectebat: t coz ꝑces libenter pro posse exaudiebat. Moriēs deniqz .150. milia nūmoz aureoz quos in turcos ꝓquisierat reliqt. Cuiꝰ sunꝰ in beati Petri basilica tēplo rotūdo sepelitur. pp. 220

C Ferdinādꝰ bastꝰ noīs. 2. Alphō. regis filiꝰ: hoc āno pre defuncto ex ciꝰ testamēto in Neapolis regnū eidē succedēs regnauit vsqz in pñs an. 29. Alphō. n. sine legitimo filio defuncto Neapolis regnū feudatario t antiq̄ iure ad sedē aplicā devolutū ee censebat. Ob cū Calyxtꝰ pon. excellētis. animi vir armis repetere statuisset morte supueniēte disturbata sunt oīa. At Ferdi. metu liberatꝰ: ab ciꝰ successore Pio papa regni ꝓfirmationē reclamātibꝰ gallis accepit. Quo regno in pace adepto: multos hostes bello postea ꝑfligauit. Quobrē etiā ab inimicis magnitudine t rex bene gestaz gloria laudē non modi cā ꝓmeruit. Hūc aūt Piꝰ pōtifex cū vehemēter diligeret: t regno ꝓfirmauit: t regia corona donauit: ac coronauit: atqz eidē annuū cēsuz in pte relaxauit. at Joānes andegauēsis Renati olim regis filiꝰ cū audisset Alphōsuz fuisse defunctū: arma ꝓpere carpēs adiuāte Jacobo picenino in eum duxit: t ad tarnū vsqz Ferdi. fugauit: q̄ audito Piꝰ pōtifex timēs ne si Joan. t galli regnū id occuparē: victoria elati italie libertatē euerterēt: ꝓfesti Federicū vbinalē copiaz suaz ducē cū Alexā. sforcia i marsos misit: vt Jacobū picininū a Joāne andegauēsiū duce mercede ꝓductū retardarēt: ac Ferdinādi auxilio forēt. Ad Ferdinā. Pij pōtificis auxilio t armis securis factꝰ: Joānē predictū Apulia fugauit. Qua victoria regni ꝓncipes q gallica arma sequebant pterriti ad Ferdinā. accessere: t pacē ac veniā ab eo suppliciter expostulauere: quos rex pbenigne in amicitiā t gratiā suscepit. Alios aūt quosdā aut bello supauit: aut regno eiecit: aut ad sanitatē redegit. Pio pōti. postmodū mortuo Ferdi. cū Paulo ciꝰ successore graues inimicitias suscepit: q peteret tributū qō singulis annis ecclesie Ro. pēdebat: sibi ob benemerita aut relaxari aut diminui debere petebat: sz id ab eodē obtinere minime potuit. Indeqz multo maiores simultates t indignationes cū senatu veneto ob Cypri regnū ꝓcepit. mortuo aūt Jacobo Cypri rege cū Ferdi. id regnū occupare tētasset: a senatu ꝓhibitꝰ est: eo q Jacobꝰ rex moriēs senatū venetū posthumi sui tutorē t defensorē ex testamēto reliq̄rit: iccirco q rex ꝓhibitꝰ ē: t vt dicit̄ res novas in senatū moliri ꝑsepe annixꝰ ē. Que res multa mala tū in senatū: tū in ipsuz regē excitauit. Ipse .n. rex ea ō re a senatu īsensus turcū q̄ maxime (vt aiūt) in venetos mlt̄imode ꝓcitauit: atqz alia mala moliri conatꝰ ē. At veneti oīa circūspiciētes veriti ne qd mali sibi obueniret cū turco pacē ꝓposuerūt: q̄ res effecit vt turci venetis relictis oēm vim belli in regē ꝓuerterit: atqz ita Hydrūtū maritimā apulie civitatē īmunitā inieniētes cū maximo dāno regi ex ipꝓuiso abstulerūt. Et nisi Mabume. rex repēte mortuꝰ fuisset: nō modo de apulie regno: sz: vt ita dixerī: de tota italia actū fuisset. Eo itaqz morte sublatꝰ fuisset: nō modo de apulie regno: sz: vt ita dixerī: de tota italia actū fuisset. Eo itaqz mortuo difficillimo bello vrbē rex p alphō. calabrie ducē filiū suū vix i armis strēnuū recepit. 1456 6655

C Joānes ferdinādi senioris regis filiꝰ t Alphōsij ꝑdicti frater ac lusitanie rex: q cū Alphonso rege a genuēsibꝰ supatꝰ t captinatꝰ fuerat: hoc anno Alphonso fratre rege sine legitimis filijs defuncto in Sicilie t Aragonie regnis succedēs regnauit annis. 20. Hunc aūt ꝓncipem ꝑclare t eximie bonitatis 1456 6655

virum fuisse tradūt:ac xp̄iane religionis p̄cipuū amatorē:insup & humanissimū:clemētissimū:iustissimū:munificētissimū:ac deuotissimū:necnō & animi magnitudine clarissimū.Quippe q̄ cū cēt illustri sapiētia ornat⁹ oia ei⁹ gesta & cogitat⁹ ad deū se rettulisse ostēdit:& ideo ei quoadūxit nulla fuerūt aduersa:sed oia sibi secūda fuerūt:oia leta:& ad votū oia sibi euenere.Ipsum.n.oēs reges:oēsq̄ p̄ncipes nō modo xp̄ianor̄ sed & aliar̄ nationū summe amarūt:coluerūt:& ex omni animi ſnia venerabant. De isto nāq̄ plurima & ꝑpe infinita referebant sūme virtutis monumēta:que brevitati studētes omittim⁹.tādē vero hic optim⁹ rex deficiēs Alphōsus filiū regni & virtutis habuit successorē.

6656 1457 ¶ Paschalis malipetr⁹.68. Venetor̄ dux:hoc anno Frācisco foscharo admodū sene nondū defuncto eidē subrogat⁹ ducauit an.4.mē.6.& die.6.homo certe tāto p̄cipatu dign⁹ imo dignissim⁹:vtpote q̄ ver⁹ & iteger & apt⁹ erat:nil hūs ficti:nil simulati:sed neq̄ sapiētia idign⁹:imo in oī ꝛpe p̄cipua quadam virtute accōmodat⁹:xp̄iānā.n.religionē mirū in modū excoluit:& obseruauit.Rēq̄ suā publi.cōdam virtute accōmodat⁹:xp̄iānā.n.religionē mirū in modū excoluit:& obseruauit.Rēq̄ suā publi.cōseruans:scelestos omnes quoad potuit aut castigauit:aut vrbe fugauit.Cives īsuper suos concordes sua iustitia fecit:& in vnā quasi mentē cōiunctissimos constituit.eisq̄ cōmendationib⁹ & multo maiorib⁹ dignissim⁹ existens:princeps hic tandē defecit:& magnū sui desideriū apud oēs reliquit:ac suum corpus apud predicatores sepeliri voluit.

¶ Carolus frācor̄ rex Caroli regis filij:q̄ fuit alter⁹ Caroli filij Joānis filij Philippi regis:quē Edoard⁹ anglor̄ rex ꝓlio:vt diximus:sepe fuderat:hoc anno postq̄ annos multos regnū tenuisset deficiēs in senectute bona Ludouicū filiū habuit successorē.Hūc ār Carolū regem neq̄ iter malos:aut bonos frācor̄ reges oino ponere ꝓsumim⁹.Ditissimi tū prētissimiq̄ animi vir fuit:sz igenij obtusi:& in oib⁹ icōsiderat⁹:q̄ quū aliq̄n tumultū magis q̄ bellū ꝓtra Hēricū anglor̄ regē:& Joānē burgundior̄ ducē excitasset:& multos eor̄ occidisset:ab eisdē renouata pugna:& ipse cū vniuerso exercitu suo cū īgēti plaga & cede fusus fuit.Quo factū est vt rege fuso angli & burgūdiones p annos multos cum multis ꝓlijs afficiētes:multas ei ciuitates & ꝓuincias ademerit:ac cū vehemēter affligerent.Id.n.pp ipsi⁹ iniurias & irritationes atq̄ ingratitudines passus est.Et nisi p subulcā puellā de⁹ miraculose tāq̄ Delboră ꝓphetissam israelitico populo:ipsor̄ viribus & potētie misericorditer restitisset:de eius regno oino actū fuisset.bi nāq̄ ꝓpotētissimi reges & ꝓnceps cū omne ferme frācor̄ regnū occupasset nihil mali ꝓtermiserūt qō frācis & regi huic iferri potuerint:vt eos ad maximā formidinē & inopiā ac calamitatē pducere possent.tādē eor̄ calamitate & miseria miser⁹ dñs necnō & ipsor̄ ꝓcib⁹ ielinat⁹:regē ac frācos ab anglor̄ iniuria hoc modo eripuit:Quedā puella deformis nō lōge ab vrbe regia depascebat porcos:que dū aliq̄n pluuiā diuertēs in quodā sacello cāpestri obdormiret:quedā visio apparuit ei in forma angeli q̄ dixit illi:se frācor̄ regni ꝓtitaturū fore:ꝓcepitq̄ ei fiduciā habere & ad regē festinare:eiq̄ dicere deū citissime sibi adesse misericordē:& ei⁹ ꝓcib⁹ & populi sui lachrymis annuere velle:modo ꝓsilijs suis obtēperet:hoc illa sibi ipossibile esse diceb at:quādo ipsa vilis & cōtemptui digna:ac puella ibecillis ad tāras rerū legationē ifirmissima.Ad quā angelus:forti animo esto:q̄ q̄ tibi dixerit me ipleturū polliceor.Quib⁹ verbis ꝓfortata ad regē itrepida accessit:& que audierat & viderat prudētissime rettulit:& signū sui⁹ ad sacellū vbi obdormierat cū gbusdā ꝓcerib⁹ accessit:& fodiēs in terram crucē quādā iuenit:& cū eisdē illā ad regē detulit que res verbis puelle fidē ꝓstitit.Cōfestim puelle ꝓsilio exercitu ꝓgregato ptim p rhodanū flu.ptim terrestri itinere ipsa duce in hostē ꝓsilijt.Attamen ad hūc rex icredul⁹ vniuersam exercit⁹ sui fortitudinē in flumine ꝓtra hostē collocat.Illa gdē victoria nō hominib⁹:sed soli deo ascriberet:reiectis fortissimis ꝓpugnatorib⁹ imbecillē oium horum naturā sibi delegit:& cū illis ꝓtra hostē irrūpēs.4.stati ꝓpugnacula obtinuit:& icessanter in eos isiliens ipsos fusos in fugā vertit.Fama aūt sui⁹ facinoris ad p̄ncipes aquatici exercit⁹ pueniēs mox e nauib⁹ armati erūpētes in hostib⁹ se ifuderūt & multos iterficiētes e finibus eiecerūt.Ac sic auspicio & ductu puelle rex vniuersū pditissimū regnū suū breui recuperauit.Angli aūt quū puellā demū apprehēdissent in urbanitate visi illā igni cōbusserūt:ac sic victoria regi accidit:ꝓm ea que puella predixerat:& triūphum illū dñs illi p mulierē vilē ꝓcessit:vt ostēderet de⁹ ipse nullā esse humanā potētiā:que ꝓpijs adminiculis ꝑpetuo stare possit:si diuino careat presidio:q̄ obrē iccireo paululū ab ea domin⁹ recedere visus fuit.Nō sua igit potētia:aut virtute:sed diuina quadā ope & auxilio suū regnū eo modo recepit:& qui ab eo defecerāt cū sua gloria ad sanitatē deo duce paternū & auitū regnū imortalitatis noie nō solum recupauit:sed & admodū amplificauit:& stabilinit:& ornauit.Quib⁹ ita gestis:hic Carolus Nicolao sancte crucis ordinis carthusiensiū patre dignissimo itercedente pacē cū Joanne burgondior̄ duce:q̄ cū anglor̄ rege sentiebat cōposuit:quē tamē aut multopost fraudulēter p insidias interficere fecit.Ō certe parricidiū infinitissima ꝓpe mala excitauit.Hic Ludouicū delphinus filiū successorē habuit:a quo ob ipsi⁹ mentis obstinationē quoadūxit multa incōmoda & pscutiones pertulit.

¶ Ludouic⁹ itaq̄ ꝓdicti Caroli regis fili⁹:patri hoc anno in regnū succedens regnauit annis.26. Hic quū cēt regis ꝓmogenitus:& delphinatus regionis ꝓnceps:diu a patre suo exulauerat:sed regno suscepto aduersarijs suis depressis:etiā multos patris benivolos regno depulit.Inde cū libertatem ecclesie in regno minuere conaret multos Ro.pōti.habuit aduersarios.Beide fratrē Carolū Aquitanie & Normandie ducem veneno substulit:eo q̄ populi oēs ꝓpter eius dignitatē atq̄ sapientiaz post patrē regnare volebant & cupiebant.Ō quū regni ꝓceres & burgundie dux itellexissent id ex regis

procuratione

procuratione factitatū fuisse:magnā in eo indignationē susceperūt:z rursus vetusta odia renouarūt. Qui oēs vnanimiter in cū ꝓspirates igētē exercitū vna cū burgūdie duce in cū deduxerūt:z militib⁹ istructis in exiliū regis prorupērūt:Dux aūt burgūdie cū centū milib⁹ armatoꝝ in picbardiā aduolās:ciuitatez regis ignē Picbinetū noie primo ictu cepit:z barbaris oib⁹ interfectis:alijsqz in seruitutē abductis:z bonis oibus direptis ignē apposuit z vrbē ipsam oino exuri z complanari fecit:atqz eo ictu multas alias regis colonias expugnauit:z bellouachū vrbē munitissimo obsedit. Quib⁹ malis rex pmot⁹ ꝛcite oēs regni ꝓceres ꝓuocat:z auxiliaria p̄sidia iperat. Proceres vero quod exploratum habebāt regis dolis germanū oib⁹ gratū fuisse interfectū:vix duo ex tanta multitudine ei auxilio adesse voluerūt. At rex suoꝝ auxilio destitut⁹ statim Parisiū cū exercitu cōmigrauit:regiā saltē tuaturus ciuitatē:Burgūdioꝝ aūt dux cū exercitu Belnacensem ciuitatē petijt:atqz ꝓcerū ꝓlio in Normandiā trāsmigrauit. Ea qppe ꝓuincia Caroli fratris demortui fuerat.vbi aūt eo vētū ē:ibidē inumera oppida z rura ꝓflagrauit:z euertit. Ad rothomachū aūt castris positis:quū aliquandiu vrbē frustra oppugnasset obsidione soluta in picbardiā reuertit. Pōtifex aūt Roman⁹ ad cosdē tumult⁹ sedādos Bisarionē niceni cardinalē idoneū virū in galliā legatū misit:q cū omni diligentia diu laborasset:vt bella sopirent parū ꝓfecit:eo q inumerabiles cedes z paricidia ac dāna z incōmoda interuenissent. Mortuo deniqz burgūdionū duce Carolo rex ꝓfestim vniuersa ablata recepit. Demū anno a natali xpiano.1484.remis deficiēs Carolū pmogenitū suū annoꝝ.15.extātē babuit successorem.

¶ Terremot⁹ pmaximus hoc anno.9.Decembris vbiqz z maxime in Neapolitano regno fuit:ex quo multa templa:plurimeqz dom⁹ cū interitu magno boium pecoruqz corruerūt. Et potissimū in Neapoli:Capue:Caiete:Auerse:ceteriscz veteris campanie vrbibus.

¶ Jacob⁹ Joānis Cypri regis ex pellice filī⁹:hoc anno post patrē in regno maximo cū labore succedēs regnauit interregno supputato an.12.huic pater spurīū quū videret regni cupidū eo q esset forma egregia z statura corporis regio dign⁹ honore:ac animi dotib⁹ z eloquētia lōge ei dispar:q:vt dictū ē: erat ignau⁹ vir z ad turpis:Helene vxoris sue suasu ecclie tradidit:z sacris ordinib⁹ cū initiare fecit. pater aūt cū Carlotā tātū vnicā filiā ex matrimonio haberet:illā regni sui heredē instituit:z Ludouico Sabaudiēsis ducis filio matrimonio copulauit:matrimonioqz ꝓtracto statim regina z rex morte tollunt. Quib⁹ mortuis regnū multifarie turbatū est:Ludouic⁹ at Carlote spōsus crebris nūcijs vocat⁹ post annū ex Venetia Cypri nauigat:z magno oīum applausu z fauore rex appellat. Jacob⁹ vero nequaq̄ ei⁹ aduētū expectare ausus:interim cū ceteris amicis suis numero cētū ad soldanum in Alexandriā nauigauit:eiqz cū lachrymis z verbis humilib⁹ suā ꝓquest⁹ est iniuriā:ab eo expostulat in regnū paternū collacari. Quib⁹ verbis nō modo soldanū cōmouit:sed etiā oēs:q aderant dicentes Jacobū indigna pati. Soldan⁹ igit Jacobi p̄cib⁹ cōmot⁹ eidē statim subuenire ꝓstituit. Erat.n.tunc Jacob⁹ annoꝝ.22.vnde iussu Soldani allatis regijs ornamētis in ꝓspectu oīum procerū suoꝝ cypriorum rex declarat⁹ est:ac p vrbē circūductus precipuis honorib⁹ cumulat⁹ est:eidēqz classem decreuit: que ipsum in Cypri cū multa militū manu veheret. Quo Cyprum veniente Ludouicus nouus rex impetum eius non tulit:sed fuga sibi salutem querens in Nicoxie castello sese recepit. Jacobus autem reliquis oīb⁹ regni z insule vrbib⁹ in potestatē receptis obsidere Ludouicū statuit:sed post aliquod tēporis spatiū Carlota in italiā delata:z Ludouico ex insula pulso vniuersum regnū in pace recepit. Quo adepto etiā famagustā vrbē primariā gennēsib⁹ abstulit:z regnū vniuersum vsqz ad mortē possedit. Deniqz ad regni sui stabilimētū Catherinā Marci Cornelij veneti filiā a senatu veneto vxorē expostulauit:quā idē senat⁹ in filiā sibi adoptatā libēter matrimonio copulauit:qua ducta paulopost ipsa pregnāte ex ꝓfluuio ventris obijt. Ea z postbumo heredib⁹ relictis:quos ex testamento senatui veneto commendauit:postbumo haud multopost paruulo sublato:id regnum in venetorum manus hereditario iure peruenit.

1458 6657

PJus ei⁹ nois.2.papa natione senēsis:Eneas siluius poeta antea vocat⁹:patre Siluio:matre Victorina ex nobili familia picolbominea natus:hoc anno.13.kal.Septēbris Calyxto pōti. subrogatus sedit annis.5.mē.2.dieb⁹.26.Breuis gdē pōti.sed ingens ei⁹ gloria fuit.vir sigdē omni laude dignus:eloquentissimus copiosissimusqz:ac fortitudinis z prudētie singularissimus:q nō ad ociū:nec ad segnitiē:sed ad res agendas z quidē maximas vocatus:maiestatē etiā pon.augere visus est:pro qua neqz reges:aut duces:aut populos atqz tyrānos vllos formidauit:imo z si quos delinquētes vidisset:z bello z censuris ꝓsequebat quoadusqz ad sanitatē redijsset cognouisset:vnde etiā:vt dixim⁹:Ludouico frācoꝝ regi aduersari⁹ fuit:q libertatem ecclie in suo regno diminuere conabatur. Borsio estēsi cōminat⁹ est:q Sigismūdo z reb⁹ gallicis ꝓtra Ferdinādū faueret. Sigismūdū Austrie ducē q in cardinalē ad vincula Petri animaduertisset diris execrationib⁹ ꝓsecut⁹ est. Maguntine insup antistitē male de ecclesia Ro.sentiētē:fede deiecit:z alterū in eius loco suffecit. Beneuentanū quoqz archiepm ꝓtra ei⁹ volūtatē res nouas molientē:z Beneuētū gallis prodere conantē archiepatu summouit. Multasqz preterea campanie vrbes in potestatē ecclesie redegit. Nil regib⁹:nil pplis timore aut auaritia vnq̄ ꝓcessit. Ecclesie z sui inimicos veluti hostes publicos ꝓstanter z intrepide persecutus est. Amicos aūt humanissime z officiosissime semp admisit:hic primo ponti. sui anno Milan tue ꝓuentum pro side xpiana habuit:z in eo principes oēs ꝓgregauit:vt turcis bellum indicerent:sed

pp.221

frustra id fuit. Ea qppe de causa innumerabiles viros ex hispania gallia ꝛ germania in italiam ꝓuocauit: quos dū ipse pon. anchonā ꝓficisceretur inuenisset magnā coꝝ partē ꝛ maxime germanoꝝ cū benedictione apostolica in patriā remisit: eo q̄ min⁹ idonei viderent. Hic toto suo pōti. cardinales. 12. veteribus addidit: quoꝝ de numero. 8. italici: relig trāsalpini habiti sunt. Urbem n. Ro. multis exornauit edificijs: ꝛ tyburē arcē estruxit: ac senis nonnulla ornatissima edificare fecit: vbi etiā ꝛ sepulchrū marmoreū parētū ossib⁹ in tēplo diui Frācisci iussu suo ꝓditū fuit: qō ꝛ hoc distichon notauit: Siluius hic iaceo cōiūx victoria mecū est. Filius hoc clausis marmore papat⁹: fuit aūt doctissim⁹ ꝛ studiosissim⁹ (vt supra mōstratū est) ac doctoꝝ viroꝝ amātissim⁹: ꝛ homo certe ꝓtinētissim⁹ vite: ꝛ ocij desidiecq; inimicissim⁹: statura breui facie senecta: ꝛ sereno canoq; capite: q tandē anno etatis suc. 64. quū anchone esset: vt ꝓtra turcū cū inumerabilib⁹ populis ꝓficisceret lenta febre pcussus die clausit extremum cui⁹ fun⁹ Ro. delatū in basilica Petri apud altare sancti Andree sepulchro marmoreo ꝓditum est: cui tale epithaphiū inscriptū est: Pius. 2. ponti. maxi. natione thuscus: patria senēsis: gēte picolhominea: sedit an. 6. breuis pon. sed ingēs gloria fuit. Cōtētū xp̄ianoꝝ Dātue pro fide habuit. Oppugnatoribus Ro. sedit intra atq; extra italiā restituit: Catherinaꝫ senensem inter sanctas xp̄i virgines retulit: pragmaticā in gallia abrogauit. Fede. arago. in regnū sicilie cisf: etū restituit: Rē ecclesie auxit. Fodinas iuēti tū aluminis apud tolphā instituit: cultoꝝ iustitie ꝛ religionis: admirabilis eloquio: vadēs in bellū: quod turcis indixerat anchone decessit. Ibi ꝛ classem paratam ꝛ ducē Venetoꝝ cū suo senatu militonem xp̄i habuit: Relatus est in vrbe patrū decreto: ꝛ hic ꝓditus vbi caput Andree apostoli ad se ex pelopōnesso aduectum collocari iusserat.

¶ Ars imprimēdi libros bis tribus in germania primū inuenta est: quā alij repertā asserunt Cutēbergo argentino alij a quodam alio nomine Fusto. Qua certe nulla in mundo dignior: nulla laudabilior: aut vtilior: siue diuinior aut sanctior esse potuit. Jn cui⁹ quidem laude quidam ex nostris hos cecinit versus dicens.

O felix nostris memoranda impressio seclis — Inuentoꝛe mitet vtraq; lingua tuo.
Desiderat quasi totum: quod fundis in orbem — Nunc paruo doctus quilibet esse potest.
Omnes te summis igitur nūc laudibus ornent — Te duce quando ars hec mira reperta fuit.

¶ Alumē rocbie quod greci phtarno vocant hac etiā tempestate primū a quodam genuense in italia insuetum in volaterano agro inuentum est: quo optimo decocto ꝛ probato: postmodū in italia multis in montibus effodi ceptum est. Antea n. itali nostri vsq; in presens eiusmodi fodinas in vsu nō habebant: sed ex turcia a negociatoribus alumen rebebatur.

6658 1459 ¶ Perin⁹ campofregosius genuēsiū dux vir magnanim⁹ atq; audacissim⁹: hoc anno apud genuam vrbē suam dissidentibus inter se ciuib⁹ a gallis per nobiliores vrbis introductis in ꝓlicitu turpiter vulneratus sequenti die vitam finiuit. Quā quidem occidionem quū Paulus eius german⁹ equanimiter ferre non posset: aut multopost gallos vrbe eiecit: ꝛ cōplures coꝝ extra vrbē crudeliter interfecit ꝛ ciuitate obtēta confestim se ducem constituit.

6661 1462 ¶ Ludouic⁹. 2. allobrogū: seu sabaudiensiū dux: Amedei ducis viri optimi fili⁹: vir quidē multe bonitatis: innocentie: ꝛ placabilitatis: ac pietatis ꝓnceps: hoc anno apud Lugdunū galliaꝝ vrbē a Ludouico genero suo frācoꝝ rege vocatus: ibidē postq̄ vni ꝛ 30. ānis regnasset xp̄ianissime mortē obijt relicta post pulcherrima ꝛ numerosa filioꝝ ac filiaꝝ sobole ex Cypri regis filia vxore pulcherrima susceptis: quoꝝ de numero Amedeus ei⁹ successor in regno primogenitus fuit. Alter Ludouicus Cypri rex postmodū a Jacobo (vt dixim⁹) e regno pulsus: ꝛ Joan. gebenaꝝ comes ꝛ Philippon⁹ ac Jacob⁹ natu minim⁹ viri bello scientissimi qui preclara facinora peregerūt. Filie aūt ei⁹ fuere frācorum regina: ꝛ mediolani ducissa: ꝛ tertia montisser. marchionis vxor atq; alie.

¶ Amedeus itaq; Ludo. ꝓdicti filij. 3. sabaudiē. dux hoc ipso āno patri in regnū succedēs regnauit annis ferme. 13. vir vtiq; ex bona parentū radice optim⁹: placabilis: innocēs: pietissimus: iustissimus: ac sanctimonia preclar⁹: q̄ licet comitiali morbo: quē alij caducū vocant: sepius laborarit regnū tamē suū magna cū prudētia: iustitiaq;: ac equitate semp gubernauit: cuius inter cetera suc laudis opa hoc ꝓcipuū fuit ꝛ memoratu dignū q̄ pauperes xp̄i sūma eū pietate cōplexus est: ꝛ eos ꝓfusissimis ꝛ largis elemosynis etiā quādoq; ꝓprijs manib⁹ fouerit. Atq; eos suos cōmilitones strēnuos: ꝛ regni sui defensores fortissimos esse dicebat. Hic Jsabellā Ludo. frācoꝝ regis germanā duxit vxorē: ex q̄ Philiberū ꝛ Carolū filios ei⁹ successores suscepit: q̄ post ipsi⁹ mortē: quū Philibert⁹ natu maior in adolescētia successisset statim quasi e viuis sublat⁹ est: ꝛ post eum Carolus paruulus succedens adhuc in adolescētia regnat: vna etiā femina tātū genuit. Tādē hic diuus Amedeus verus dei amator ꝛ cultor cū Vercellas deuenisset ibidem adhuc inuenis multa cū virtute ꝛ laude defunctus atq; sepultus est: vbi etiā ꝛ sarcina carnis exut⁹ beatitudinis sue famā signaq; plurima in terris reliquit. Eoq; mortuo Jsabella ꝓpter puerorū tenerītudinem per aliquot annos regnū cum omni laude administrauit.

¶ Christophorus maurus sexagesimusnonus Venetorū dux ꝛ ipse hoc ipso āno in demortui Paschalis loco diuum ꝓnsu dux suffectus decauit annis. 9. mēsibus. 6. ꝛ diebus. 4. vir singularis clemētie ꝛ humanitatis: multarūq; rerū experiētia doct⁹. Cui⁹ cū. 2. sui magistratus anno ingēs bellū ꝓtra turcos a pōtifice Ro. ꝓflatū esset: ꝛ ipse vna cū Pio pōtifice maximo ac alijs principibus in eiusdem

expeditione

expeditione personaliter ire spopondit. Verū dum classis in Anchonitano portu preparata esset: pontifex ibidē vita excedēs: res tam sancta frustrata est. Attamē patres cardinales oēs huic rāiōi vero christicole vniuersalē classem: ac pecuniā oēm: que erat numero. 45. miliū ducatoz cōmiscre: his cōditionibus: vt ipse nauigijs bello nauali vteret: et pecuniā stipēdij noie ad Matthiā vngaroz regē mitteret: qō et fideliter factum est: hic cum monasterium in Veneta vrbe sancti Job ordinis minoz multa impēsa edificasset: ibidem moriens sepeliri se fecit.

¶ Vgislaus Federici cesaris ex fratre nepos Vngarie et Bohemie rex hoc anno Magdalenā frātroz regis filiā accepit vxorē: qua suscepta p̄festim ante celebrationē nuptiaz cū esset annoz etatis. 22 apud Pragā ciuitatē veneno sublatus est: adolescens sane virtute et prudētia incōparabilis.

¶ Matthias Vaiuade filius Vgislao p̄dicto rege sine liberis extincto Vngarie regnū gbusdā cōsentiētibus p̄ceribus occupat: et vsq; in pñs. 23. annis regnat. Mortuo itaq; Vgislao rege p̄dicto sine herede: cū id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret: multe lites et bella inter Federicū et hunc Matthiā suborte sūt. Sed Matthia tandē pualente regnū omne ei cessit: potitusq; regno: cū etiā Bohemie regnū in Vngarie rege iure antiquo deuolui deberet: Matthias cōtra Casymiz nouū Bohemie regē hereticū et romane ecclesie rebellē bellū postea suscepit. Ipse autē Casymirus rex etiā supioribus annis ob hereticā prauitatē ab Vgislao rege et Federico cesare regno pulsus in Sarmatas quos pollones dicimus cōfugerat. Sed mortuo nuper Vgislao id regnū denuo cōtra pōtificis Ro. voluntatē armis repetere cepit: verū cognita sui erroris culpa: orāte etiā Federico cesare in id regnum rursus cōfirmatus est. Fuerat. n. Casymirus rex Vladislai regis a turcis cum Juliano cardinale interfecto frater et Sbiginei regis prius Lycuanie p̄incie ducis filius. Ipse autē Sbigincus dux cū esset idolatra āno dñi. 1410. ea lege in id Bohemie regnū a p̄ceribus accersitus fuerat: vt xp̄z coleret et idolis abrenūciaret. Venit igit Sbigincus in regnū: et in Carchonia illius regni metropoli: et baptismū et diadema regni simul et semel accepit: quo suscepto statim Prusiā p̄incīā magnis bellis involuit: et illā sibi tributariā fecit. Ipse autē duos genuit filios: Vladislaū et Casymirū p̄dictū. Vladislao autē a turcis in pugna interfecto: Casymirus q nūc vna cū filio regnat: ex Lycuania p̄incia veniēs regnū magis auaritia q̄ fidei xp̄iane zelo pellectus accepit: et regnū omne ia q̄dā bereli maculatū etiā sua infidelitate oīno infecit. Illū autē Matthias rex eāobrē multis attriuit vexatiōib⁹. Ad Matthiā itaq; rediēs virum xp̄ianissimū: et xp̄iane religiōis cōtra Turcos defensorē et ꝓpugnatorē acerrimū: cuius virtute vniuersa certe xp̄iana respu. tū maxime idigebat: cum nō mō pānonia sed et germaniā atq; italiā fere oēm a turcoz ipetu fuerit tutatus. Vā multis vicibus ingēti plio turcis supatis: etiā Bossinā ab ipsis occupatā p maiori parte recupauit: et suo regno adiecit. bācobrē senatus Venetus ex tūc octoaginta milia nummū aureoz singulis annis eidē sub titulo auxiliarij stipēdij exoluere spopondit: vt cū turcis assiduo bello cōtēdere posset: qbus stipēdijs Matthias diu turcoz regnū pnagatus: oia icēdijs: depopulatiōibus: cedibusq; involuit. Sed et arcē munitissimā: quā turci e regione thaurini erexerāt: quā nūc Belgradū dicimus etiā cepit: et ibidē quindecim milibus turcis cesis: castellū funditus euertit. Eā ob victoriā partā cesar Federicus ipsum Bohemie regē declarauit. Quo facto cōfestim in Bohemiā penetrās Pragā ciuitatē oppressit: q̄; ꝓpter Vladislaus Casymiri regis filius cū septuaginta et eo amplis Sarmatoz milibus in Bohemiā venit et Matthiā ita afflixit vt regnū id relinquere coegerit. Sed et cū bella Casymirus multiplicasset: tandē eū relicto Bohemie regno etiā in Budā regni sui metropolim obsedit et multas regni sui vrbes eidē ademit: tandē anno dñi. 1462. intercedētibus (vt aiunt) Venetis pax hoc modo inter eos cōposita est: vt eis pānonia et vngaria Matthie relinqueret: et Bohemie regnū Vladislao Casymiri filio remaneret: quibusdā castellis exceptis: qbus Matthias antea impauerat: hic p̄stātissimus et inuictissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus existēs: et bello fortunatus: cū quottidie aduersus turcos tū pro cōseruatiōe regni sui: tū etiā ob amorē reipu. xp̄iane defensande multa bella gereret: videretq; Federicū Cesarē sibi aduersari: āno superiori cū turco pace cōfecta cōtra Federicū ipz arma vertit: et multa ei dāna intulit: ac plurima oppida et Viennā vrbē sibi ademit: atq; illū in finibus iperij timore cōcussum cū innumerabilibus thesauris fugere cōpulit. Est. n. hic Matthias: vt ferī: vnicū xp̄iane religiōis et virtutis oīs decus: quem vt deus magis ac magis feliciter indefinēter rogare tenemur. Huic Ferdinādus neapolitanus rex nō modo ꝓpter regni amplitudinē: sed ꝓpter viri excellentiā atq; bonitatē filiā suā matrimonio copulauit.

¶ Genua ciuitas maritima hoc eodē anno procurātibus vrbis nobiliorib⁹ et Ludouico francoz rege annuēte in manibus ducis mediolani iam secunda vice deuenit: et. 17. annis possedit. Eo. n. fedente rex hanc vrbē Frācisco duci concessit: vt cū opus esset p̄sidia ei subministraret.

¶ Stephanus vltimus xp̄ianoz Bossine rex: a Mahumeto turcoz p̄incipe hoc anno cū vniuerso regno supatus et captus ab ipso crudelissimo et funestissimo cane vna cū nobili patruo suo admoduz senē obtruncat. Quibus interfectis: cōfestim potētiores regni viros cepit: et in vincula cōiecit: deide reliquum vulgus in seruitutē abduxit. Vastato q̄z ac direpto vniuerso regno: etiam in femīnis nullā mō aetatē seruari voluit. Regina autem effugiēs: Romam ad pontificē Paulum cōfugit: a quo benignissime excepta eidem quo aduixit decenter subuenīri fecit.

¶ Thomas Porphyrij palcologi filius: Achaie Grecie despotus: bis tribus e turcoz manib⁹ vela-

pſus Romā veniēs:caput Andree apostoli ex peloponēſo secū reuerēter transtulit z pio pōtifici maximo dono obtulit:qō quidē pōtifex ſūmo eī honore z deuotione excipiēs: in eius honorē sacellū in bti Petri tēplo extrui fecit:z illud magnis munerib⁹ decorauit:vbi z corpus suū pōtifex sepeliri fecit.

pp.222 Paulus secūdus papa pria Venetus:patre Nicolao:matre Polyxena natus: Petrus barbarus antea vocatus: Eugenij pōtificis ex sorore nepos:hoc ipso anno pdic kal. Septēbris ex cardinale sancti Marci:pōtifex Pio ſuffectus sedit annis sex mēſibus decē: magni certe animi:magneq3 prudētie vir:corpus habēs magnū z vastū:ac maiestate pōtificia dignū:qui pontificatu adepto mox eius maiestatē tum auctoritate:tum etiā armis augere conatus est. Nā z duo bella toto suo pōtificatu in italia ſuscepit:q̄ nulla re prius repetita bello:ſed ūſidijs pmo īchoata:postea deseruit. Tholphā.n.veterē obſidēs z oppugnās ſupueniētib⁹ regijs copijs que cū vrſinis militabāt:cū adhuc ſexaginta milibus paſſuū abeſſent repēte obſidionē ſoluit:z locū deſeruit. Eo etiā mō Robertū Sigiſmundi filiū malateſtā aggreſſus est:q cū arriminū aliquādiu oppugnaſſet z aliq̄ ſuburbia tormētis lacerāſſet:ab regio z floretino exercitu ſuſus atq3 fugatus obſidionē ſoluere coactus est:hic etiam vbi pōtificatū inijt:oēs ſtatim abreuiatores quos Pius p̄ deceſſore ſuum īſtituerat exauctorauit:z canonicos regulares e ſancto Joāne laterano a Calixto pōti.pulſos reſtituit:multa deinde edificia z gdem preclariſſima apud ſanctū Marcū z in vaticano extruxit:que ipſius magnificētie dignitatē pre ſe ferunt. Fuit tñ hic iuſtus pōtifex z pauperū pſertim cardinaliū:epōz:principū:z nobiliū virōz amator:quos vna cū virginibus:viduis:z egrotis:pprijs pecunijs frequēter iuuabat; cuiſq3 p̄cipua cura fuit:vt oīa ad victū neceſſaria vbi nō deeſſent. Sed in hac reprehēſibilis fuit q in colligēdis pecunijs nimiū diligēs fuit. Tandē vero.x.cardinalib⁹ creatis:quōz de numero Frācisco sauonēſis eius ſucceſſor extitit:cū annos plurimos viuere ſibi pſuāſiſſet:anno ſalutis noſtre.1471.5.kal. Aug. Fa hora noctis:cū eo die letus cōſiſtoriū habuiſſet z iucūdiſſime cenaſſet apoplexia correptus vitā cum morte mutauit. Cuius corpus in baſilica beati Petri mane ſepulture traditū est:z tūc vacauit ſedes dies.9.

6664 1465 Jacobus cognomēto Piceninus: Nicolai picenini filius: vir strēnuus z pugnādi sciētis sciētiſſimus atq3 acerrimus bellator:cuius ingenīū atq3 potētiā Ferdinādus rex tū maxīe verebat:hoc āno a Frācisco mediolanēſiū pnce z ſocero ſuo ex ſulmone marſoz oppido ſuo in lōbardiā vocatus cū maximo gaudio mediolani excipit:vbi paululū tpis in oi feſtoz gñe cōmoratus paulopoſt ad ipſū Ferdinādū regē ſub iurcinrādo a ſocero mittit:vt.ſ.quotiēs ipſi ſocero ſuo libuiſſet:incolumē illū reddere teneret: q ſuaſiōe ſoceri Neapolim vadēs nō diu poſt a Ferdinādo rege vna cū filio capit z in carcerē retrudit:ac paulopoſt vita pmat:licet ſint q dicāt ipſū adhuc viuere q3 minime credēdū est:ipſe.n.Jaco.vir inclytus quoadvixit:ad pacē z ad bellū gerendū ingēti ſemper polluit dignitate.

6665 1466 Galeacius Maria vicecomes.5.mediolanēſiū dux hoc anno menſe martio:patre eius Frācisco ſforcie duce defuncto:abſens dux declaratus z appellatus regnauit annos.9.z mē.x.vir certe pmptiſſimi ingenij z excelſo ac magno aīo pnceps:ſed vita aliq̄b⁹ in reb⁹: Joāni duci auunculo ſuo ſimilior q̄ pri Frācisco:aut matri Blāce q̄ mulier prudētiſſima z religioſiſſima ex mente oīuz ppoz mortuo Frācisco iperiū vna cū filio iſto regere z adminiſtrare debuerat. Sz Galeacius iſte tanq̄ Cōſtātin⁹.7.grecoz impator nō diu tulit ſanctū mris iperiū. Blancā.n.hic:ſicut z ille Lirenē poſt ſm annū vt ſolus imperet ab adminiſtratiōe eiecit. Matre aute ipſa vinēte:z ſecū regnāte moderatus ſatis videbat. Sed illa defuncta in mris ſe ifecit flagitij:vtpote auaritia: libidine:z ſuperbia:ꝓpter que maximū in ſe ciuiū ſuoz cōcitauit odiū z indignationē. Jd tū bonū de illo ferebat:q̄ licet nimiuz in colligēdis pecunijs diligēs bret:attamē numq̄ ab iuſtitia nec p ſe nec p ſuos declinaſſe viſus est:imo z cum expa ueſceret diuinū iudiciū largiſſimas elemoſynas ſepiſſime erogabat:z cum aliq̄ pmeret tribulatiōe ſe peccatorē maximuz cōfitebat:z ozonib⁹ ſeruoz dei ſe ſupplex humiliſq3 cōmēdatuz faciebat: z iuxta Danielis pphetie conſiliū peccata ſua elemoſynis redimebat:q̄ gdē res bois fidei maximū iudicium fuit. Aliud q3 memoriale dignū pre ſe ferebat:q̄ ſicut in oſtētatiōe rez tpaliuz pfuſiſſimus habebat: ſic z in celebratiōe diuinoz officioz plurimos z gdē ſupremos cantores maximo ſumptu z ipenſa habere nitebat. Ipſe q3 cū multa edificia memoratu digna in vrbe Mediolano extruxiſſet:hoc vnū pci puū fuit q̄ vrbē ppulcbre lapidibus ſectis vbiq3 ſternere fecit. Hic cū paternū erariū pecunijs exhauſtum oīno repiſſet tātas poſtea cōſtauit diuitias:quātas vnq̄ pdeceſſoz ſuoz antea fecerit. Nec cū imoderata mulierū libidine ſupra moduz vteret:z poſt habita ſue maieſtatis honeſtate: multas virgines ſtupraret:z matronas ipudice violaret: Cōiuratiōe in eum a domeſticis ſuis facta:tandē in feſto ſancti Stephani pthomartyris:z in eccleſia ipſi martyri dicata:vniuerſo aſtāte populo: z oībus auli cis z pmatibus ſuis videntibus:a cōiuratoribus multis vulnerib⁹ cōfoſſus: anno etatis ſue trigeſimo tertio turpiter occubuit:z in maiori vrbis tēplo eminētiſſimo loco iuxta parētes ſuos ſepult⁹ fuit. Relictis poſt ſe duobus filijs:z filia natu minimis ex Bona ſabandiana vxore ſuſceptis.

6666 1467 Carolus māphredus Fauētie vrbis dñs:z eccle Ro.ibidē vicarius:hoc anno menſe martio pie ſuo Auſtorgio viro pstātiſſimo defuncto:tanq̄ natu maior eidē ſucceſſit:z q̄tuordecim ferme annis regnauit:vir vtiq3 bonus z phumanus:ac liberalis:ſed iprudētia quadā maculatus:vt rex exitus p bare videnī. Ipſe.n.duos frēs habebat:videlicet Federicū vrbis epz z Galeotū vtute z aīo ac armis inſignē:quē cū pmū pncipatū vrbis ſuſcepiſſet:ip ſuz pncipatū ambitionē z ſibi infeſtum vrbe depulit:

& regnū de cetero Federici fratris epi̇scopi cōsilio per oia gubernauit. Que res sibi in ruinā maximā tandē cessit. Nā idē frater eps cū ciuib⁹ & vulgo necessaria ad victū oino subtraheret: & charitatē fumentariā introduceret: pmaximū odiū plebis in Carolū cōcitauit. Et tandē quū ex infirmitate maxima in lecto obtineret: arbitrātes cives illū esse mortuū: Galeotū ciuitati gratū virū armis exercitatū & magnanimū ex Rauēna accersiuerūt: & Carolo abrogato ac in castrū fugato: & in regnū constituerunt. Ipse autē Carolus vna cū vxore ex Maranco̊ camerini illustriū dño̊ familia suscepta cū diuitijs suis pacifice vrbē deserēs: Neapolim ad Ferdinādū accessit: & demū Arriminū reuersus vitaz finiuit. Hic inter bonos optimosqz regulos certe cōputādus erat: quippe qui nulla inigratis labe ingnatus fuit: sed diuino̊ mandato̊ obseruator: ac iustitie: equitatisqz amator extitit: et vrbē Faventiā sua prudētia: suaqz liberali impēsa denuo reedificauit & illustrē fecit. Nā imprimis illā amplificauit: & nouis muris altissimisqz fossis cū aggeribus fortissimis cinxit: palaciū vnij sui nō solū pulchrū: sed & supbissimū atqz clarissimū a solo q̄si cōstruxit: atqz alia multa beneficia vrbi tā grate proposse cōtulit.

¶ Sigismūdus malatesta Pandulphi malateste filius cū .30. & eo amplius annis in Arrimino vrbe regnasset: hoc anno octauo kal. decēbris in vrbe sua grādeuus vitā finiuit. Huius viri in armis clarissimi gesta varia referunt: qdā vt Procellius romanus poeta suauis atqz disertus muris cū effert pconijs: Nā de eius diuinis virtutibus duodecim versu epistolas edidit: que tāta pre se laudē atqz gloriā de eo ferunt vt vnicus sue tēpestatis fuerit princeps iudicādus. Ac cōtra Pius papa secūdus fide dignus dicit illū spuriū oibus vitijs inquinatū: & nulla prorsus virtute redēptū: & suā etatē omni flagitiorum genere fedasse: ac vniuersum orbē terraz turpissima sui nois fama replesse: insidū proditorē paricidā: vxoricidā: bomicidā: libidinosum: flagitiosissimū: machinationū oium structorē cū vocans. Eo q̄ cū ab Alphōso rege vt cōtra Florētinos bellū duceret magnū auri pondus accepisset: & statim pdito & decepto rege ad Florētinos susceptis alijs stipēdijs defecisse: & regis conatus magna ex parte cōtra Florētinos pfregisse: pro qua re Ferdinādus Alphonsi filius & successor illū adeo vrgere cepit: vt nisi pōtifex ei affuisset: de eo oino actū esset. Sed cū pontifex eius rogatu cū cum rege cōposuisset & quecunqz ablata ei reddere fecisset: bis cōditiōibus sub iureiurando q̄ eius decreta obseruaret: haud mul: opost oia pacta & promissa pfregit & multa ingratitudinis signa & quidē dedecorosa in pontificem ipsum ac populū suū ostēdit. Et ꝓpterea pontifex indignatione cōmotus illū diris execrationibus & armis multipliciter afflixit. Hic tres successiue suscepit vxores: primā Crimignole comitis filiā: a qua dote maxima accepta mortuo patre repudiauit. Secundā Nicolai estensis marchionis filiā nomine Geneurā optimā mulierē: quam & paulopost veneno sustulit. Tertiā autē Francisci Sforcie filiaz modestissimā: quā etiā sine vlla culpa tandē ipsemet strāgulauit: nulla ab eisdē suscepta prole. Hunc itaqz virū & si infinitissimis sceleribus inquinatissimū fuisse scribat Pius pontifex in rebus tamen bellicis strēnuū & in disciplinis doctū & doctoꝝ virorꝝ amantissimum fuisse: ac in oibus gerendis liberalissimum & splendidissimum deprehendimus.

¶ Robertus autē malatesta pdicti Sigismūdi filius hoc anno ipso patre defuncto & ipse spurius in Arrimineñ pncipatu succedēs regnauit an. 13. & mēsibus .x. vir in malo patri dissimilis: in bono autē psimilis: militari. s. scientia clarissimus: & liberalibus disciplinis non mediocriter eruditus: quē certe ob corporis & animi dotes cū quouis optimo regulo cōparare possumus: qui gratia: magnanimitate: liberalitate & ceteris virtutibus oium etiā aduersarioꝝ: & maxime Venetoꝝ benivolentiā sibi cōparauit: pro qbus infinita mortis picula subijt: in qbus etiā & tandē defecit. Hic itaqz pncipatu suscepto: vt a se pōtificalibus copijs defendere posset exemplo cū Galeacio mediolanēsiū duce & florētinis se coniunxit: & auxiliaribus auxilijs copijs ab eisdē susceptis in exercitib⁹ pōtificis (q̄ iam suburbana vrbis suc occupauerāt) irruit: & oēs maximo ipetu fudit: atqz e finib⁹ suis fugauit: ac oppida oia que Pius pōt. ex arrimineñ agro pri abstulerat: mox cū ingēti gloria recuperauit: caproꝑ Paulus pōt. statim ab isto Roberto pacē etiā turpi cōditione oblatā nō renuit. Cognita postmodū eius in re militari prestantia ac diuulgata: senatus Venetus (Bartholomeo colcono impatore defuncto) cū in locū suum sibi subrogauit: & ingētia facinora: tum maxime in bello Ferrariēse: & cū Alphōso calabroꝝ duce fortissimo edidit: nā illū in acerrimo plio nō longe Roma cōmisso adeo supauit & profligauit vt nisi Alphōsus fuga sibi salutē solus expetisset: & ipse cū innumerabilibus ꝓmilitonib⁹ suis in vrbe sub triūpho ignominiose pductus fuisset: eo aūt in cōflictu & pugna acerrima Robertus hic tantū algorē ptulit: vt veniēs Romā maximā ifirmitatē ex ꝓfluuio ventris cōceperit: ex qua & paulopost xp̄ianissime ac religiosissime vitā finiuit. Quo mortuo Sixtus pōt. nō sine lachrymis eius corpus arriminū suis expēsis deferri: & in sepulchro maioꝝ sepeliri fecit. Hic cū nullū ex Elysabetta vxore Vrbini ducis filia haberet filiū: Pandulphū ex pellice natū ex testamēto sub vxoris tutella dimisit heredem. 1468 6667

¶ Leodiū lotharingie Galliaꝝ clarissima & potētissima ciuitas: hoc ipso anno a Carolo burgundioꝝ duce: Ludouico francoꝝ rege ꝓmittēte: capiē: & ingēti edita cede stati succendit: diripiē: & ꝓsus cōplanat. Supioribus. n. annis iter Leodiēses & Burgūdionū ducē maxi⁹ cōtētiōes agebant: qs cū Leodiēsis eps extinguere tētasset: a cōciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit: q̄ ad Ro. pōt. iniuriā deferēs: Leodiēses a pōt. interdicto notati sūt. Pōtifex aūt cognita Leodiēsiū ciuiū & ducis cōtētiōe eos ad pcordiā diēses a pōt. interdicto notati sūt. Pōtifex aūt cognita Leodiēsiū ciuiū & ducis cōtētiōe eos ad pcordiā die

ꝛ eos in pristinū statū restituit: verū dum legatus retn bāc accurate ageret: eāqꝫ ad solū pōti. Ro. ptinere rōnibus ꝛ ꝓsuetudinibus ostēderet: ꝛ Leodiēsibus ꝛ ipse tumultuarie cū coꝛ epō capiꝫ ꝛ rursus in carcerē trudiꝫ. q̄obrē indignatus dux statim cū Francoꝛ rege pace cōfecta ingēti exercitu coacto in leodiēses hostili aio irruit: ꝛ acerrimo prelio ꝛ ipetu vrbē expugnauit. captāqꝫ tandē ep̄os e carceribus mox liberauit: ac oino ipsam euertit. In eā qdē captiuitatē fertū ducē nulli etati aut dignitati: aut sexui pepciſſe: sed oēs exterminasse: vrbe itaqꝫ vsqꝫ ad calculū euersa ꝛ cōplanata in medio vrbis foro colūnam marmoreā erigere fecit: vbi causam ipsius euersionis cōscripsit.

6668 1469 ¶ Edouardus angloꝝ rex Philippi burgundionū ducis gener: hoc anno dolo proceꝝ suoꝝ regno dejciꝫ: ꝛ Henricus olim eodē regno pulsus cōsilio ꝛ auxilio Ludouici francoꝝ regis restituit: q̄ in regno rest tutus cōfestim vna cū Ludouico francoꝝ rege aduersus Philippū ducē ꝛ eius filiū Carolū bellū suscepit. Quāobrē idignatus Carolus ducis filꝰ cōfestim numerosissimū exercitū: videlꝫ ducētoꝝ militū peditū: ꝛ eqtū. 18. miliū cōgregās in angliā ad Edouardū regē pulsuꝫ trāsmisit: vt ꝛ ipse coꝝ auxilio regnū pditū ꝓtra Hēricū recuperaret. Veniētes aūt Caroli copie in angliā Calysiū ꝛ alias plurimas ciuitates expugnauere: ꝛ de hostib⁹ mltas occidiōes ediderc: ac Edouardū pulsuꝫ in regno reposuere. Carolus vero dux dū hec agerenꝫ: Ludouici regis inimicitiā veritus alia cētū milia pugnatoꝝ in picardiā misit: vbi ꝛ dāna ꝛ icōmoda multa regi itulit. Edouardus autē tandē ab Anglicis nobiliorib⁹ in regnū reuocatus: Henricū hostē captū ꝛ multos ꝑncipes extinxit. Quib⁹ gestis: mox inter reges ꝛ duces ꝛ ꝑncipes ac oēs pax cū oiuꝫ laude firmata est. Cōfirmatoqꝫ in regnū Edouardo dux ipse Carolus regis soꝛoꝛus a tributo qō regi angloꝝ singulis annis pēdere solebat: liberatus est.

6670 1471 ¶ Calcidē pugnacissimā Euboie insule ciuitatē quā Nicropontū nūc dicimus: hoc anno q̄rtodecimo kal. iunij: Mahumetus othomanus turcoꝝ impatoꝛ: proditione cuiusdā Thome liburni cū magno xp̄ianoꝝ ꝛ maxime venetoꝝ dāno cepit: ꝛ de ea triūphauit: vbi prob dolor oēs puberes italicos ibidē inuētos acutis palis trāssigi fecit: ꝛ grecanā gentē sub hasta vendere ꝑcepit. Miserat. n. Mahumetus ipse impatoꝛ ꝑmo Bassam suū noie Omariū cū exercitu magno ad expugnādū ciuitatē: sed post longā ipsius oppugnationē cū nullo modo obtinere posset: nouissime ipsemet ꝑsonaliter ex constantinopoli cū alio copiosissimo exercitu venit: qui visa difficultate omnino vrbem obtinere decreuit. Quamobrē exēplo oēs ꝑncipes suos ad se cōuocauit: ꝛ oratiōnē perpulchrā ad oēs habuit: ac ꝓmia ꝓmaxima ꝑmis occupatoꝛibus cōꝛomisit: qui diē inter se diuidētes animis accincti: duobus cōtinuis diebus pariter ꝛ noctibus cū ingēti fragoꝛe ꝛ clamoꝛe oppugnationē cōtinuarūt. Et licet a christicolis ꝛ bōbardis: aliisqꝫ oiuꝫ generꝫ missilibus repellerenꝫ ꝛ dilaniarenꝫ: ac in frustra cederenꝫ: tanta tamen cū alacritate ob ꝑncipis sui penitentiā: alter alteri succedebat: vt nemo eoꝝ etiam pedē referre cōpertus sit: q̄ꝑ frequētissimi interirēt. Bis. n. in muroꝝ cacuminibus eos euolasse dicit: bisqꝫ ꝓcipitatos: tandē nostri lōga oppugnatiōe defessi vbi rem pditā viderūt in vrbis foro oēs conueniūt: ꝛ ibidē morturi vsqꝫ ad mortē certant. Urbis autē pretor Paulus crizo cū multis in arcē ꝓfugit ꝛ reliquos in certamine dimisit. Capta deniqꝫ vrbe: vt diximus: Mahumetus alios palis suffixit: alios obtrūcauit: alios discerpsit: alios saxis allisit: ꝛ multos ꝑ mediū scindit: qua quidē crede miserāda oēs vrbis vias cruoꝛe respersit ꝛ fedauit. Qui autē in arce cōfugerant: vitā pacisc̄tes: arcē sine oppugnatione tradiderūt: at fidefragus Mahumetus arce potitus oēs ad vnū trucidari fecit. Traduntꝫ. n. ea in strage multas mulieres armatas interfectas fuisse inuentas.

¶ Mulier q̄dā hoc anno Brixie canē: ꝛ alia Papie catū pepisse dicūt. Eodē q̄ꝫ anno me in Brixiana ciuitate existēte ꝛ vidēte quintadecima die augusti hora vigesimasecūda terremotus in eadem vrbe adeo magnus fuit: vt ciues editū ꝛ meniū ruinā extimuerint: quo q̄dē anno grādines multas: ꝛ multis qdē in locis structionū ouis grossiores cecidere. ¶ Viri disciplinis excellētes.

¶ Jacobus ꝯnus patricius Venetus ecclesie patauine epūs: vir in rebus gerendis clarissimus: ꝛ in oibus scripturis tā humanis q̄ diuinis disertissimus ꝛ doctus: his tribus ad agitandū ingeniuꝫ: de vitis oiuꝫ pontificū Romanoꝝ librū eleganti sermone cōscripsit. Ferunt ꝛ eius in diuinis scripturis quedā opuscula eruditione plena. Obijt autē anno a natali xp̄i. 1476.

¶ Dominicus de dominicis patria Venetus: primū Torcellanus: ꝛ postea Brixianus epūs ꝛ dignissimus referēdarius apostolicus: nō modo iuriū pōtificij ꝛ ciuilis: sicut episcopoꝝ ꝓfessionē decet: doctus: sed etiā theologie: phie: dialetice: ꝛ astronomie: ac eloquētie egregie decoratus: ꝑ hoc tps p̄dicando: monēdo: hortādo: ꝛ disputādo: ꝛ pōtificale officiū exercēdo: nō solū apud ecclesiā suam: sꝫ ꝛ apud plurimos pōtifices romanos ꝛ coꝝ curiā oēm magno in ꝓcio fuit: ꝛ libros multos ꝛ tractatus ac sermones eruditos cōposuit. Quasobrē Pius pōtifex illū vbis vicariū sibi cōstituit: ꝛ legatū ob singularē eius eloquentiā in germaniā ꝛ pānoniā ꝓ pace cōponēda ad Matthiā vngarie regē ꝛ Ludouicū bauarie ducē ac Federicū cesarē misit: quos oēs sua prudētia ad pacē ꝛ ad concordiā mirifice reduxit: ꝛ magnam gloriam ab omnibus reportauit. Sixtus tandem pontifex quartus viri solertia cōfissus illum etiam ad senatum Venetum legatū misit: ꝛ ibidem legationem egregie perfecit. Brixiāqꝫ reuersus episcopalē domum maxima impensa edificauit. Qua perfecta: anno etatis sue sexagesimo decimotertio kal. martias anni. 1478. hora fati sui predicta religiosissime migrauit ad christum.

¶ Ludouicū donato patriciū similiter Venetū ꝛ Bergomatē epūm: virū vtiqꝫ genere: pietate: religio

ne:clemētia:māsuetudine:t doctrina insignē:bisdē tēporibus floruisse cōstat:cū sententiaꝝ lib. doctrina t eloquentia egregiū ad imitationē Petri lōbardi Paulo pōti. romano dederit:in quo quidē ingemodate quas in cardinalitū cetu sepissime portauit. Tandē vir optimus superiori anno qui fuit.1484. ecclia sua beato Vincentio martyri dicata in medio basilice sepulchro novo.

¶ Nicolaus perotus sapoferratēsis t Sipōtinus cps:egregius theologus ac rhetor disertissimus: ad hāc etatē etiā pueniens nōnulla in diuinis laude digna cōposuit:Sed t ad puerōr eruditionē cōmode libellū edidit ppulchrū:in quo nō modo eos qui circa pma rudimēta:sed ad altiora tendentes grāmatice t rhetorice loqui docet.cōmentarios etiā in multis auctoribus t diuinis codicibus compositsuit:ac quedā e greco in latinū trāstulit:atq; de metrorū generibus optime tractauit.

¶ Robertus de Litio ordinis minoꝝ ꝓfessor t Aquile marsoꝝ seu aprucij vbis dignissimus cps: in doctrinis sacris doctissimꝰ vir:t notitie oiuꝫ ecclīasticoꝝ dogmatū sufficieter istructꝰ:t (vt absq; inuidia loquar) oiuꝫ pdicatoꝝ q sūt aut vnq; fuerūt magister t doctor:bisdē tpibꝰ ob eius clarissimā t admirādā pdicatiōis grāz ab oibꝰ italis mlto in pcio habitꝰ est:q tm in scripturaꝝ studio laborauit t scripsit vt vbiq; Roberti pdicatiōes t exēplaria nūcupent. Plurimos.n.ad istructionē fideliū tractatus t sermones edidit:q ab oibꝰ pcertim declamatoribꝰ studiosissime leguntꝰ. Adhuc supstes habet.

¶ Bartholomeus cognomēto Platina:patria Cremonēsis:apostolicus abreuiator:magni ai t cōstātie vir:eruditiōe t eloquētia nulli inferior:bisdē tpibus in pcio existēs a Paulo pōtifice maxº bonis t dignitate in dicta causa puatꝰ:t in carcere post eculei suspēsionē crudelissime detrudit: t ibi vsq; ad ipsi⁹ Pauli pape mortē reseruatꝰ:ex q tandē post mltas calamitates t afflictiōes equo aio toleratas a Sixto pōtifice eius successore liberatus:t in statū pristinū restitutus nequaq; ingenio suo abusurus preter librū quē de natura rerū t de obsoniis ediderat. Egregiū etiā opus t ꝓpe diuinū de vitis t moribus pōtificū elegātissime cōfectū Sixto ipsi pōtifici maximo obtulit:in quo etiā impatoꝝ oiuꝫ:pncipum ꝫ ac ducū multoꝝ res gestas iscruit. Nōnulla etiā alia opa t epistolas scripsit:que ingenij bois preferre videntꝰ. Demū t ipse egregius vir anno dñi.1481. Rome ex peste defecit.

¶ Bartholomeus cepola Veronēsis iuris iuriū pōtificij t ciuilis clarissimus doctor:hec tpa Patauij ordinarie legēdo disputādo t scribēdo reddidit clarissima:q preter publicas lectiōes laboriosissimas scripsit hec que subiecta sunt. De simulatis cōtractibus tractatū vnū.de tutellis ciuiliū causaruꝫ li.i.de re militari lib.i.de seruitutibus vrbanoꝝ prediorū tractatū vnum:t aliū de seruitutibus rusticorum prediorū:ac quedā alia causalia. Obijt autē anno a natali christiano.1477.

¶ Domitius calderinus patria Veronēsis rhetor luculentissimus t tam greca q; latina lingua non mediocriter eruditus:t oiuꝫ quasi qui nostro seculo sunt in studijs humanitatis eminentissimus:p hoc tēpus nōnulla sui ꝓpe diuini ingenij cōfecit opuscula:quoꝝ de numero hec sunt:in Juuenalē. Martialem:Suetoniū:t in Ibim Nasonis interpretatiōes edidit celebres:Sapbus etiam epistolā papinij: Siluas vna cū propertio:t Ciceronis epistolas ad atticū cōmentatus est. Et nisi immatura preuentus fuisset morte perplura alia edidisset opa. Obijt autē anno dñi.1477.

¶ Marius philelphus Frāciſci philelphi clarissimi philosophi t oratoris filiꝰ:eques auratus: laureatusq; poeta:philosophie t artiū doctor:p hoc ipsum tēpus tori italie clarus extitit:qui cū eruditissimus esset vir:ea que ad altioris discipline eruditionē ptinere videbant studuit emendare. Funebres etenim oratiōes p̄clarissimas t alterius materie plurimas t qdē elegātes habuit:extāt t ei⁹ ingenij opera in diuersis metroꝝ generibus edita. Rithmos quoq; t cantilenas innumeras cōposuit:que viri ingenium celeberrimū ostendūt. Demq; t hic a Federico gonçaga marchione mātuano publico salario ad lectionē vocatus ibidē in anno domini.1480. vite finem fecit.

¶ Frāciscus diedus nobilissimus patricius Venetus:phīe t iuris pōtificij t ciuilis cōsultissimus:t reipublice Venete ipretermisse dicitur:bisdē etiā tpibus ob doctrinā t dicēdi eloquētiā nō modo a senatu Venecto:sed apud pontificē maximū atq; alios xpianos potētatus ad qs sepius orator missus est:maximo in pcio t honore habitus est:q licet leges t poemata ac historias egregie caluerit:etiā philosophiā t res diuinas pspicacissimo ingenio subtilissime intellexit. Hic historiā diui Rochi ꝓfessoris ob pestis piculū dum Brixie pfectus esset elegāti stilo in lucē ꝓduxit. Atq; alia deuotionis opuscula cōposuit. demū cū capitaniat⁹ officio Verone in anno dñi. M.cccc.lxxxiij. fungerē ibidē vita excessit.

¶ Bernardū q; iustinianū Venetū oratorū sui seculi apud Venetos pncipē pdictis viris illustribus annumerandū puto:eo q nō modo apud senatū suū Venetū:verū etiā apud curiā Ro.vniuersamq; italiā:t apud galliā:aliasq; natiōes orator missus:cū altissimas causas grauissime pertractasset: singulare semp dicēdi palmā oium doctissimoꝝ virorū iuditio cōsecutus est. Testes enim sunt innumerabiles eius oratiōes vbiq; sparte. Scripsit autē hic vir memoratu dignissimus inter cetera historiam.

Sixtus quartus papa natiōe Ligurus:ex Sauona vrbe maritima natus: Frāciscus armenre antea vocatus:ordinis minoꝝ generalis minister:hoc anno Paulo pōtifice repētino interitu sublato quinto idus augusti eidē pōtifici surrogatus sedit annis tredecim:vir certe ingenio tantus:quantum nostra tempora:que precipue doctrinis viguere:parere potuerunt:t propcrea ꝑꝑ.223.

de potentia dei libꝝ scripsit: libꝝq; de sanguine Christi: libꝝ de futuris cõtingentibus: t libꝝ de conceptione beate Marie virginis: ac quedã alia. Fuit nãq; ante pontificatũ ac etiã in ipso pontificatu mitissime cõsuetudinis t vite ꝓtinẽtissime: in pauperes religiosos maxime munificẽtissimus: quos oẽs vno ordine amauit t fouit: ac amplissimis ꝑuilegijs alijsq; spiritualibus t tẽporalibus beneficijs indesinẽter adiuuit. Nã oẽs mendicãtes religiosos ad emulationes euitandas in priuilegijs t gratijs censuit esse eq̃les. Inde in amicos t familiares incũdus existẽs: etiã in delinquẽtes clemẽtẽ t medestũ voluit noiari. Principes. n. pauperes t nobiles patria extorres: t ꝑsertim palcologoꝝ filios: Bosſineq; reginã: atq; alios cõplurimos turco pulsos pecunijs adiuuare nõ destitit: t Rhodio: uz milites ac Ferdinandũ a turcis vexatos mira t incredibili pietate cõfouit t adiuuare fecit. Urbẽ romanã ce nosam t incõpositã ac vetustate multis in locis collabentẽ t deturpatã propoſſe in oĩbus ĩstaurare sategit: t vias eius oẽs cultissime t decẽtissime strauit. ponte sup Tyberim maxima impensa iecit: t a se Sixti pontẽ noiauit. alijs q̃z edificijs q̃si inumerabilibus tum in vaticano: tum in vrbe apostolicaq; sedẽ exornauit t q̃si nouã vrbẽ edificauit: vnde t vrbis nouus cõditor appellari meruit. Edesq; pontificias multis in locis apud sanctũ Petrũ nõ modo cultiores: sed cultissimas reddidit: vbi etiã ecclesiam nouã t qdẽ ornatissimã fabricauit: t in ea novos sacerdotes cõstituit: additis multis ꝓuẽtib⁹ ad eoꝝ sustẽtationẽ: qui diuina quottidie in ea suo nõie celebrarẽt: hospitale sancti spiritus in vaticano pmagnificũ q̃si de novo fabricari fecit: in quo t vite sue ordinẽ splẽdide depingi voluit: t cũ maxime beatissime virginis Marie devotissimus esset: ecclesiã nostrã sancte Marie de populo q̃si vetustate collabẽtem a fundamẽtis cũ ingenti ipensa denno erigere fecit: t ipsam pfectã multis muneribus aureis t argenteis decorauit. Alias q̃z oẽs ferme vrbis ecclesias aut ĩstauravit aut munerib⁹ decorauit: atq; alia inumera beneficia tum spiritualia: tum tpalia ipse vbi Rome cõtulit: t vt brevibus cõcludã nil in toto suo põtificatu egit qõ merito reprehẽdi possit: nisi q; t ipse vt fit suos nimiũ amauit: eis diuina humana q; cõtribuẽs ꝓter dei t romane ecclesie dignitatẽ t honestatẽ in quẽ sane errorẽ multi supioꝝ põtifi cũ etiã cecidere: qõ satis detestandũ t reprehendendũ est. Duos. n. nepotes suos vrbis ꝑfectos: videlicet Leonardũ t Joãné successive cõstituit. Dãphredos Imole vrbis regulos: videlicet patet t filium inter se dissidẽtes: t postmodũ Ordelaphos in Forolinio similiter cõtendẽtes vrbibus depulit t easdẽq; vrbes Hieronymo riario cõcini t necessario suo carissimo cõcessit: cui⁹ qdẽ cõsilio arduis in reb⁹ semp vsus fuit. Hic iubileũ a Paulo põti. prius p vniuersũ xpianũ orbẽ istitutũ honorifice t vtiliter in ãno .4. põtificat⁹ sui celebrauit: t beatũ Bonauẽturã theologũ ordinis sui in sctoꝝ cõfessoꝝ numero ascripsit. Hic q̃dã bella iuditio mltoꝝ ꝓter iustitiã suscepit: t ipsimis Laurẽtiũ medicẽ florẽtinũ excõicauit t Florẽtinis bellũ idixit. Eo q; Florẽtini Raphaelẽ diaconũ cardinalẽ adolescentẽ comitis Hieronymi ex sorore Violentina nepotẽ: ac Franciscũ saluiatũ Pisanũ archiepiscopũ cũ trecẽtis viris q Juliano medicẽ Laurẽtij medicis fratrẽ in dñe Liberate tẽplo obtruncarãt: detinuissent t suspẽdissent: que res cũ buie Sixto põti nũciata fuisset: hortãtibus Ferdinãdo rege t Hieronymo comite bellũ cõtra Laurentiũ ipoꝝ medicẽ t Florẽtinos suscepit t damna multa eisdẽ intulit. Aliud postea aduersus Ferdinãdũ apulie regẽ suscepit q; nollet illũ Herculi estẽsi genero suo a Venetis obsesso auxilio esse. Indeq; cũ Ferdinãdo pace cõfecta pro eo cõtra Venetos pugnã suscepit: eo q; nollent ei obtẽperare: t Herculi estensi ablata restituere: t ꝓpterea nõ modo oẽs italie potẽtatus in eo cõcitauit: sz eos veluti Clemẽs sextus alias fecerat: excõicauit: maledixit: interdixit: t oĩbus dignitatib⁹ ꝓuauit: nec quoadvixit illis absolutionis beneficiũ impẽdere voluit. Dũq; hec ageret scribibus decubuit: t pace iter venetos t reliquos potẽtatus cõfecta t audita mox vitã exhalauit. Fuit autẽ hic Sixtus pre oĩbus põtificibus in oĩbus felicissimus põtifex oẽs. n. christianos ꝓncipes obsequentissimos toto tpe vite suc habuerit detractores: tũ ex se vir bonus t optimus põtifex fuit. Sũma. n. alacritate t istãtia aiaꝝ custos extitit: cupiditatẽ a se resecauit: iras cõpressit: t malitias oẽs extirpauit: t virtutibus semp inbesit. Viginti. n. cardinales toto tẽpore sui põtificatus creauit: t qbus tres fuerũt Romani: duo Gennenses: t quattuor Sauonenses: inter quos Julianus sancti Petri ad vincula ex fratre nepos fuit: q ipsius corpus maxima põpa t devotissimis exequijs (vt decet) novo tẽplo seu sacello apud sanctũ Petrũ in vaticano sepeliri fecit. Hic etiã multa officia noua veterib⁹ addidit: t mltoꝝ sctoꝝ festa celebrari ĩstituit.

¶ Nicolaus tronus septuagesimus Venetoꝝ dux: Christophoro mauro duci hoc anno suffect⁹ ducavit anno vno: mẽsibus octo: t diebus qnque: homo sane magnanim⁹: phumanus: atq; eloqẽs: quicq; quoadvixit semp optimus ciuis: optimus senator: optimusq; Aristocratices t ꝓncepe habitus fuit. Suscepto. n. magistratu cõsestim cũ Parthoꝝ rege cõtra Turcũ socia arma cõiũxit. fraudatãq; pecuniã Venetã viua sui effigie: maximo tamẽ tũ publico: tũ priuato incõmodo: resignauit. Eo enim felicissimo suo magistratu Veneta respublica Cyprũ insulã suo impio asciuit: t Herculẽ estẽsem remittentibus multis in regnũ Ferrarie collocauit. Quibus optime gestis t ipse primo ducatus sui anno mense octauo nullo christiane religiõis: videlz iustitie: pietatis: t benignitatis exẽplo ꝓtermisso morit: t ibidẽ in capella maiore ordinis minoꝝ eũ ingẽti põpa sepulchro super bissimo sepellitur.

¶ Hercules estẽsis Nicolai marchionis filius t Borsij ducis frater: fe Ferrarie dux: hoc anno nõ sine magna cõtentiõe regnũ paternũ suscipiens regnauit vsq; in presens annis. ix. vir quidem bonus

ingenuosusq; ac rei militaris sciẽtia eruditus: ꝛ ꝓpterea. 7°. regni sui anno Florẽtini: Venẽti: ꝛ Mediolanẽses tanq̃ virũ magnanimũ ꝛ prudẽtissimu cõtra Alphonsum calabrie ducẽ: ꝛ Hieronymum comitẽ: ac Federicũ vrbinatẽ ducẽ sui exercitus ducẽ cõstituerũt: qui in Senensiũ agros depopulabũdus igressus: pleraq; eox oppida statim cepit. Verũ dissentiẽte ab eo Federico Mãtue marchione nõ sine suspitiõe ꝓditionis copiax partẽ amisit. hic itaq; principatu suscepto cõfestim Helionorã Ferdinandi regis filiã mulierẽ cordatã ꝛ magnanimã accepit vxorẽ: ex qua tam sex suscepit filios: q̃tuor mares ꝛ duas feminas. Deide tertio regni sui anno Nicolaũ estensem ex fratre suũ nepotẽ adolescentem omni virtute ĩsignẽ: cũ regnũ inuadere statuisset captũ iter facere fecit. Mã ipse Nicolaus q regnũ illud sibi deberi existimat ad patruũ Ludouicũ cõfugerat: dũq; per tres ferme annos ibidẽ ꝛ mãsisset tandẽ a cõspiratoribus ꝛ amicis paternis Ferrariẽsibus ad inuadendũ regnũ cõuocatus: anxietate animi ꝛ amicox suasiõibus ꝓmotus: vna dierũ tentare fortunã statuit: ꝛ octingẽtox viroꝝ oberratorum exercitu cõgregato Ferrariã clã ingredit: ꝛ in foꝛũ cũ plausu ꝛ timpanis pueriẽs ad exercitãdos ꝛspiratores ꝛ amicos clamare cepit vella vella: hoc enim cognomen Nicolao erat: sed nulli ciuiũ ꝓpter id arma mouere voluerũ. Et dũ Nicolaus eo in plausu aliquãdiu in foꝛũ cõsedisset: tandẽ a Sigismũdo Herculis fratre cũ aligbus rusticis ꝛ alijs militibus plurimis eius pugilibus obtrũcatis vrbe fugatus est: quẽ tũ insequẽtes tandẽ in paludẽ delitescentẽ cũ .20. eius socijs cepit: ꝛ ad Helionoraꝫ Herculis vxorẽ vinctũ pduxit: Helionora vero cũ dulcibus verbis suscipiens vsq; ad aduentũ mariti qui Berreguardũ cõcesserat seruari precepit. Cũq; Hercules ipse Ferrariã redijsset: precipiti cõsilio vsus mox sacerdotes ad Nicolaũ mittens edixit vt cõfiteret: seq; ad interitũ prepararet: ac sic tertio die exacto: oĩbus socijs in patibulo appensis eũ in arce capitali sentẽtia puniri fecit: ꝛ facto mane magna cum põpa eo in veste lucubri cũ necessarijs suis comitãte sepeliri fecit. Hic etiã paulopost comites sancti Bonifacij exigẽte tamen iustitia extinxit ꝛ eox bona suo fisco adegit. Decimo deinde regni sui anno: quorundã amicox suox cõsilijs cõmotus: tergiuersatis Venetis: ruptisq; eox federibus: Ferdinãdo socero suo ꝛ alijs socijs colligationibus inbesit: ꝛ (vt aiunt) vetustissimas Venetox immunitates violare cepit: ꝛ quidã in eox contemptũ ꝛ damnũ moliri precepit: licet totũ oppositũ ipse fateatur: queres maximũ incendiũ in tota italia excitauit. Pro qua re Veneti illũ terra aquaq; oppugnare ceperunt ꝛ plurimas terras ei abstulerũ. Et nisi Alphonsus calabroꝝ dux regis Ferdinãdi filius: vir prudẽtissimus: ꝛ in armis strẽnuissimus ei auxilio fuisset: ac Pius põtifex ꝛ excerationibus ꝛ armis eisdẽ obstitisset: de eo actũ oĩno fuisset. Sed tandẽ pace inter oẽs cõfecta: Rodigiũ cũ quibusdaꝫ oppidis ꝛ totũ ipsius pollicinũ Venetis dimisit. Habetur tũ hic Hercules ab oĩbus vir bonus: astutusq; ingeniosus: ac prudẽtissimus: necnõ ꝛ christiane religionis obseruãtissimus: pro qua ꝛ clemosynas pmultas Christi pauperibus erogare nõ desinit: ac diuina officia plurimũ calẽs: illa mirifice cũ ingẽti impensa a cantoribus quotidie in ꝓpria aula cũ magna celebritate celebrari facit. Urbẽ enim Ferrariã multis edificijs ꝛ quidẽ clarissimis illustriorẽ reddidit. Ipse quoq; eũ eminẽtissimi ingenij vir habeatur: quoddã insolitũ tormentox genus adinuenit: qõ lingua materna passauolanta appellaf: terribile quidẽ ac etiã formidabile tormentũ. Id tũ inuentuꝫ cuidã Bergomẽsi artificio suo attribuitur. Ipse etiam monasteriũ nostrũ Mutine sua impensa instauravit: ac alia cõsimilia edificauit.

¶ Cometa stella in principio huius anni circa festũ sancte Agnetis apparuit: igneo colore rutilans crinibus lõgis nigrisq;: quos in occidentalẽ vergebat plagã: cuius quidẽ corpus primũ circa libre pncipiũ fuit: postea se tantũ in septẽtrionẽ flexit: vt extra ẓodiacũ migrasset: ꝓcul dubio iudicatũ sit. Duravitq; diebus octoaginta: nã breuissimũ durationis comete tẽpus septẽ dierũ: longissimũ verũ octoaginta Aristoteles tradit. Nec isto nondũ dissoluto alter apparuit: cui erat coma ignita: que in arietis signo posita videbaf: ꝛ caudã in oriẽtalẽ porrigebat plagã. Sequenti quoq; anno siccitas incõparabilis subsecuta est: ꝛ pestilẽtie bellaq; cruentissima pluribus in locis cuencre. 1472 6671

¶ Nicolaus marcellus primus ꝛ septuagesimus Venetox dux: hoc anno suffragijs oĩum trono duci suffectus vocauit anno vno: mẽsibus tribus: ꝛ diebus sex. Vir certe quẽ ob animi ꝛ corporis dotes cum quocunq; christianissimo principe cõparare merito possumus. Qui liberalitate: gratiaq;: oĩum nõ modo patricioꝝ suorũ: sed ꝛ exteraꝝ nationũ principũ beniuolẽtiam sibi cõparabat: pietatis etiaꝫ ꝛ religionis: misericordie ac munificẽtie vnicũ exẽplar ab oĩbus habebaf. Qui quoadvixit rẽpublicã Venetã contra Turcos optime defensauit: ꝛ q̃maxime in Scodra Illirici ꝓuincie oppido maximã de Turcis per duces suos edidit occidionẽ. Eo.n. Mahumetus turcus centum milia pugnatores ad oppidũ capiendũ misit: qui tandẽ cũ maximo dedecore discessere. Demuꝫ hic Nicolaus de deo: deq; hoĩbus benemeritus: ꝛ senectute bona deficiens apud cartusienses sepelitur. 1473 6672

¶ Aluisius Salutiaꝫ marchio: Aluisij marchionis filij Thome filius: hoc anno de mẽse aprili patre defuncto in paternũ ꝛ auitũ regnũ succedẽs regnavit vsq; in p̃sens annis duodecim. vir certe magnanimus: splẽdidus: liberalis: ꝛ ꝓbumanus. bonarũq; lrax nõ mediocriter doctus: ac rei bellice ardẽtissimus amator. Qui Gulielmi mõtisferrati marchionis filiã cũ spe successionis dũij duxit vxorẽ: q: eidẽ Gulielmo nulla masculina proles superat: ꝛ illa primogenita inter ipsius filias erat.

¶ Christhenes inclytus rex Dacie: Supecie: Norwegie: ac Gothie: ꝛ Estonie dux: vir quidem christianissimus: ꝛ etiã multis virtutibus ornatus. hoc anno vt Romam soluendi voti gratia peteret per 1474 6673

vniuersam lombardiam tbusciamq; trāsijt: ⁊ ab oibus potētatibꝫ honorificentissime exceptus fuit: ea enim gratia illo ꝓficisci ferebaꝫ: nō modo vt votū solueret: sed ⁊ vt christicolas cōtra turcū animaret. Romā itaq; ingressus prodeunte obuiā honorato quoq; cardinaliū collegio a Sixto ponti. maximo perbenigne ⁊ honorificētissime exceptus est: ac ꝓ singulari munere Rosa aurea quā pōtifices singulis annis in dominica palmarū alicui ex principibus christianis donare consueuerant: a Sixto ponti. donatus est: bidē enim de vniuersali italicoꝫ principū pace agere cepit: vt. s. vno aio cōtra Turcum coirēt: sed res ꝓficī nō potuit. Indeq; digressus per oēs italie vrbes trāsiens magno ⁊ celebri honore vbiq; habitus est: domū demiq; reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo superuixit.

¶ Petrus mocenicus bs ⁊. 70. Venetoꝝ dux: hoc ipso anno. 18. kal'. ianuarij absens grato oiꝫ patrū cōsensu: Nicolao marcello duci surrogatus ducauit anno vno ⁊ mēsibus. 2. optimus qdē ⁊ eloquētissimus vir: cuius rei causa oibus gratus ⁊ dilectus fuit. Qui cū domi: foris q; marte impio functus esset: aliquādo Asiā ab Hellespōti faucibus vsq; in Syriā ferro igniq; vastauit: ⁊ Caramanis regibus Venetoꝝ socijs a Mahumeto turcoꝝ principe oppressis in regnū eos cōfirmauit: ⁊ Cyprū insulam a cōiuratis magna celeritate qdē ac prudētia defensauit: atq; Scodrā totius Albanie seu illyrici caput vna cū Antonio lauredano in ea tūc pretore: suo ductu: suisq; auspicijs (vt dictū est) graui Turcoꝝ obsidione liberauit: ⁊ rempublicā feliciter in oibus gessit. Eapropter nā absens diui Marci procuratoris titulo insignitus est. Tandē dux declaratus eius primo anno mense secūdo anni. 1476. moriens in predicatoꝝ basilica sepelitur: adhibita a senatu honesta funeris pompa.

¶ Hieronymus riarius ciuis ⁊ nobilis Sauonēsis: hoc anno iactis in Imola romādiole prouincie vrbe sui pncipatus fundamētis regnare cepit: ⁊ vsq; in presens duodecim annis regnauit. Ea. n. ciuitas a Thadeo māphredo: suoq; genitore aliquādiu possessa: hoc ipso anno: eo ⁊ Euidacio eius filio inter se dissidētibus vrbē Galeacio mediolanēsiū duci ex cōi cōsensu crediderē: qbus ad se vocatis castellū nouū in Alexādrino agro Thadeo tradidit: ⁊ pēsionē seu stipendiū annuale Euidacio assignauit: ⁊ ipse vrbis dominiū in se suscepit: quo suscepto Sixto pōti. maximo annuēte ⁊ mādāte: cā ipsam vrbē Hieronymo huic genero suo dotis noīe prius tamē quadraginta milibus aureis susceptis tradidit. Idipsum pōtifex ipse Sixtus ordelaphis mortuo Pisi anno dñi. 1479. in Forolimio vrbe discedentibus effecit: ⁊ ipsaq; ciuitatē forolimiensiū cidē cōcessit: atq; ita ab vxore Pisi vidua ipsaq; recepit. qbus ciuitatibus susceptis: ipse Hieronymus nullū humanitatis aut beneficij genus ptermisit: quin ciuibus ⁊ vrbibus illis nō cōtulerit: vt eos ad cōcordiā: equanimitatēq; ac sui beniuolētiā ⁊ fidelitatē redigere posset. eius. n. humanitate: modestia: liberalitate: ⁊ munificētia: ac vrbanitate ipsimet inolēsis ciuitas tanta pulchritudine ⁊ splēdore oibus in rebus tam refulget: vt ex ifima oiꝫ vrbiū fece ad summā ciuitatū Flaminee ꝓuincie pulchritudinē prouenerit. Hā quū primū ipsius vrbis dominatū recepit: in ea castellū seu arcē munitissimā maxima ipensa erexit: ⁊ pualido muro aliqb⁹ in locis vrbē cinxit: ac portas cū turribus ⁊ ꝓpugnaculis pclarissimas adiecit. Deide domos ligaminibus ⁊ luto cōpactas oēs deponere fecit: ⁊ alias celebres cultasq; suo auxilio erigere fecit. Urbē q̄q; ceruosaq; ⁊ immundam pulchris lapidibus strauit: atq; ita tali dominio adeo ipsa ciuitas felix ⁊ inclyta effecta est: vt cū opibus ⁊ pulchritudine mirū in modū creuerit: ⁊ mira claritate resplēdeat: idipsum in Forolimio efficere curauit: modo vrbē illā ad fidei sinceritatē reducere posset. Hic enim princeps illustris ex Sauona vrbe genuensiū nō obscuro: sed nobili ⁊ honorabili genere natus infans adhuc patre sublato honeste sub vidua matre noīe Blāca educatus: ⁊ generosos mores ⁊ gratia affluentes habuit virtutes. Inde ex successione Petri germani tituli sancti Syx. i cardinalis apud Syxtū pontificē maximū in hac celsitudinē prouectus: licet litterarū ornamēto careat: humanitate tamen ⁊ liberalitate atq; prudentia cū quouis principe sui seculi cōparari potest. Eius nāq; cōpositi mores: mānsuetudo: humanitas: ⁊ familiare: ac vrbanū viuēdi genus cū nō solū pontifici: sed etiā multis pncipibus carū gratumq; fecerunt.

6074 1475 ¶ Puelle monstrū tēpestate ista in Ucronēsi agro nascit': q̄ vnū caput tantū habet: sed duos pectores: duasq; vulnas habēs: ex ipsis ambabus vulnis supfluitates emittebat. Insup. 4. brachia: ꝑ duo grossiora: que pro voluntate moncbat: alia tenuiora ⁊ imobilia erant. Ventres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. Hanc parētes per Italiā circūferētes: precia ab inspicientibus mendicabant.

¶ Symon beatus Tridētinus puerulus: quē ob miraculoꝝ frequentiā beatū appellāt: hoc anno in Tridētina ciuitate. 8°. kal'. aplis a iudeis necatus xpi martyr efficit'. Judei. n. ea in vrbe degētes pascha suo more celebraturi: cū xpianū nō haberēt immolādū cuius sanguine in azimis suis vti possent: puerū huc hoc modo in Samuelis cuiusdā iudei honorati domū furtim deportauerūt. In cuius collū pmū ne vagire posset sudariolū apposuerūt: ⁊ nocte q̄ fuit passiōis dñi nri Jesu xpi dies illū sup altare eorum synagoge sup crucē extēsis brachijs iposuerūt: ⁊ pmo priapulū forcipibus mox genā dextrā preciditēs: sudibus deide preacutis hymnos coꝝ more canētes: vsq; ad mortē pupugere. Quo mortuo statim eius cadauer in ꝓpinquū domus coꝝ flumē ꝓiecerūt: ⁊ sic innocētis pueruli sanguine pfidi ⁊ pditissimi iudei suū pascha cū oi gaudio celebrauerūt. q̄rētes deide anxij parētes gnatū parulū: postridie eū in fluuio inuenerūt: visoq; parulo statim vrbis ptori scelus denunciauerūt. Erat tūc ptor ea in vrbe Joānes de Salis nobilis brixiēsiū ciuis legū doctor: q̄ viso puero exhorruit facinus: ⁊ sua vsus prudētia cōfestim oēs vrbis iudeos cōprehendere fecit: ⁊ eculeo eos sigillatim iponens: tormētis astrictos

co ordine

eo ordine crimen retulerũt: quo diligẽti examinatione bis terq; cognito ipse ingẽti çelo fidei successus oẽs iudeos aut occidit: aut orbe t vrbe ꝺignis supplicijs exterminauit: t bona eorum in predã dedit. Symon vero a ꝺciuib⁹ t parẽtib⁹ collectus t in tẽplo deuotissime platus multis cuestigio cepit florere miraculis: t adeo in tãtũ ei⁹ miraculoꝝ fama crebuit: vt tãtus ad eã vrbẽ ex omni xp̃iano orbe populoꝝ ꝺcursus ad sancti hui⁹ paruuli sepulchrũ miraculaq; visendo est factus: vt etiã vrbs ipsa cum miraculis opibus multis sit aucta. Et hoc non sine iudeorum maxima infamia t confusione dictũ sit. Corpori vero ipsius pueri Tridentini ciues basilicam pulchram erexere.

¶ Cõsimile ẽt scel⁹ apõ Botã oppidũ: qõ ẽ in finib⁹ agri forliulij p⁹ quinquẽniũ iudei pegerũt: nã ẽt aliũ pueꝝ sili mõ tractauerũt: p q̃. 3. eoꝝ venetijs captiui missi fuerũt: t atroci supplicio ꝺcremati sũt.

¶ Bartholome⁹ coleon⁹ clarissima familia iter Bergomates nat⁹: venetoꝝ exercituũ maxim⁹ iperator: hoc ãno. 4. nonas nouẽbris posteaq; vno t. 20. annis iperatoriã dignitatẽ apud Venetos exercuisset apõ Malpagã oppidũ suũ in agro bergomẽsi etatis sue ãno. 75. morit: t Bergomũ delat⁹ regijs exequijs in vrbis foro iuxta maius tẽplũ in mirabili sepulchro: qõ ipse viuẽs iuxta iperij sui dignitatẽ sibi extruxerat: sepellit. Jo nãq; iperator in auro t argẽto: rerũq; oium copia sup oẽs ꝓuatos italie viros ꝓcellebat. Quãobrẽ ẽt nomẽ celeberrimũ nõ modo cũ ꝓuincie ꝓncipib⁹ cõmune: veꝝ extra prouinciã: cõmunes cũ ducib⁹ t regib⁹ titulos: ẽt q̃dã ai sui virtute sortit⁹ fuit. Et qz p virtutũ grad⁹ ex domestica: vt ita dicã: sorde illo ꝓcẽdit: vt p vnũ t. 20. ãnos apõ venetos iperatorie maiestatis mun⁹ promeruerit: iccirco haud absurdũ putauim⁹ in hui⁹ opis calce in vita hui⁹ nostri ꝓclarissimi iperatoris ꝓscribenda pter morẽ susceptũ diuti⁹ imorari. Fuit igit ꝑimis hic Bartholome⁹ coleon⁹ imperator formosi ꝓceriq; corpis t eximie vetustissimeq; p oẽs ei⁹ etatẽ pulchritudinis vir: magni q̃z roboris t vdocissime agilitatis: t velut alter Asael Joab frater tãtã gloriã in pedũ velocitate habuit: vt nõ solũ boies: sed ẽt equos ad currẽdi certamina superit. Eiusq; magnanimitas in bellis ꝑtractãdis nõ satis scripto explicari posset. Litteraꝝ aũt gloria nec oino idoct⁹: aut gnar⁹ fuit. Litteratoꝝ tñ hoiuz amãtissim⁹ t assidu⁹ fuit: t multoꝝ historicoꝝ libros: vt mirabilis igenij vir erat: subtiliter itellexit. Hãc. n. ei ignoriã ideo euenisse tradũt: q̃ in pupillari etate Paulo ei⁹ genitore Tricij oppidi tũc dño ab eius affinib⁹ cupiditate dñandi obtrũcato t matre in vincula ꝓiecta puerul⁹ ipse vltima lacessit⁹ paupertate penia q̃z sine lr̃aꝝ ꝓceptore q̃dã ai magnitudine se ꝓferre coact⁹ fuit. Et p̃mo: vt rei militaris fortune sorte tẽtare posset. Placẽtiã ad Philippũ arcellatẽ tũc in bellis clarissimũ ducẽ: vt prima militie ꝑ ꝑ rudimẽta ꝓcessit. Jnde ad Bracciũ in Apuliã trãsmigrauit: vbi t p̃mũ futuris bonoꝝ⁹ prudẽs armiger fact⁹ viã apire cepit. Bebinc ad Jacobũ Cãdolã: q̃ Neapoli ꝙ Alphonsum regine noie obsidebat euolauit: vbi iter iperatoris milites tanq; Marc⁹ catonis fili⁹ ꝑim⁹ enituit. Et ꝓpterea. 20. eqtib⁹ illa p̃ma ꝓditõe ꝓfecti meruit: paucisq; post diebus Bracio ab ipso Cãdola in agle bello ipso Bartholomeo militãte iterfecto. Ei⁹ q̃z virt⁹ ea in pugna ceteris pstãtioꝝ declarata t ꝑdicata in venetos euocaũ: vbi t sub Crimignola comite ꝙ Philippũ Mediolani ducẽ bellũ gerẽte militaturũ se ꝓtulit: eũ q̃ q; strẽnue: q; magnifice ꝙ Zarpellonũ viꝝ audacissimũ in obsidione cremonẽsi se exercuerit nõ facile narrari posset. Eãobrẽ senat⁹ venet⁹ ob clarã noiẽ ei⁹ memoriã ẽt. 8 eqtes supra q̃s habebat ei adiecit. Exide q; to ꝓsilio: q; taq; prudẽtia clarere cepit: t ꝑsertũ in saluãdis venetoꝝ copijs in expugnatiõe bergomẽsiũ: vallisq; camonice depopulatiõe. Bebic ẽt i expeditiõe ꝙ Nicolaũ piceninũ Brixiã in fensissime obsidẽtem: postmodũ in defusionẽ Verone sibi p senatũ venetũ credite. Et postremo ei⁹ q; ꝓra temeritatẽ gnereri magnanimitas t fortitudo vsus fuit. Senat⁹ populusq; venet⁹ illo tũc t deinceps retributionũ meritis munificẽtissime cõprobauit. Nec ẽt ptermittẽdũ ẽ: q̃ postea Philippi ducis noie apud bononiẽses: picẽtes: t cremonẽses strẽnue fortiterq; ac prudenter gesserit belloꝝ sacinora: quibus vltimis vite sue tpib⁹ suspitiõe duct⁹ iniq; carceris dãnatiõe eũ captiuauerit. verũ anno necdũ euoluto dux ipse vita excedẽs Bartholome⁹ excarcerat⁹ fuit. Nec ꝓpterea segnior: imo audacior effect⁹ suuz nõ magno labore collegit exercitũ: t iterato acceptis Mediolanẽsiũ stipendijs: mox ꝙ gallos in expeditionẽ accessit: q̃ furores: motusq; q; ta magnanimitate: fortitudineq; triplici triũpho fuderit. Hinc ei⁹ mun era t illinc illoꝝ funera testanr̃. Bebinc post trãsalpes tãt⁹ hui⁹ colconi nois terror gallorum accolas inuaserat: vt q̃ aduixit semp ipsuz ducẽ in eoꝝ exitiũ natũ borrnerint. Et ideo Frãcisc⁹ Sforcia Mediolani dux: q in italia tanq; ꝙs Alexãder enituerat: huius inuictissimi iperatoris laudes in bellis ptractãdis ad celos vsq; extulit. Jtidẽ Alphõsus rex tãpridẽ effecerat: adeo vt admirãs hois virtutẽ atq; pstãtiã duxisse ferat: t se bergomẽsez ob ꝓceptã in eũ benivolẽtiã illũq; taraconẽsem futuꝝ deinceps decernebat. Eapropter ferũ apõ pfatũ regẽ illud pclari leonis ũsigne illi a ꝓncipis vxore ꝓncipio oblatũ fuisse: q̃ idẽ pre oculis hũs leonis more militari acrimonia vehemẽti⁹ idies accẽderet. Ad cumulũ igit clarissimaꝝ ei⁹ vtutũ declarãdarũ iclyt⁹ venetoꝝ senat⁹: postremo illi iperij vniersalis sceptrũ tãta põpa ꝓtulit: q; ta vir hũani fast⁹ t glorie capax oplari q̃at. At sceptro susceptu ei⁹ auctoritas oiuz hostiũ aios adeo supõsit: vt ꝓfesti mediolanẽsiũ t venetoꝝ pax subsecuta sit. Que q; necessaria: q; pz vtilis fuerit oium iudicio relinq. Bartholomeo itaq; iperio ꝓfirmato gloriã q̃si de gloria ꝓferre fategit. Vtutes qppe maiestati iperatorie necessarias sũma diligẽtia pplex⁹ ẽ: q t si peccator hoiuz more habit⁹ fuerit: xp̃iane tñ religionis obseruãtissim⁹ fuit: miserationisq; in pauꝑes ac pietatis in deum. Monasteria tria sua ipẽsa ꝓdidit. Ecclesias q̃z nõnullas multz in locis ꝓstruxit t dotauit. Jngentia

insuper legata & ppetua pro virginib⁹ paupculis maritandis ciuib⁹ bergomēsib⁹ dimisit distribuēda: q̄ res certe cū imortalē & ppetuo pconio dignū efficiūt: & xp̄iane religiōis amātissimū fuisse demōstrat. Excoluit p̄terea Bergomū: eiusq; agrū: ac Brixiā maximis domor̄ edificijs. Agrū q̄z bergomēsem plurimis būficijs. s. pegrinas aq̄s maxima cū ipēsa introducēdo bonificauit. Indicauitq; balnea pro lepra purgāda in bergomēsi agro atq; pstruxit. Quāto ēt eo in iperio p̄nceps hic claruerit: psilio: prudētia: ac benuolētia: reuerētiaq; legatiōes regū: ducū: ac p̄ncipū ad cū frequētes ipse declarant. Non nūq̄ p̄ncipes ipsi pacē & societatē ab eo petiere: & cū p̄ncipes multi: & q̄maxime Carol⁹ burgūdionū dux: & Joānes andegauēsis dux in familias eor̄ p̄uilegia auctētica ascripsere: & ipsor̄ ilignib⁹ illuz ipsuz uti pcessere. Erat.n. erga oēs mīte gdē humanitatis: clemētie: māsuetudinis: bonitatisq; ac inēq̄ te humilitatis vir. Virtutē vero & iustitiā magis q̄ verbo excolebat. Seditiosissimor̄ infensissim⁹ fere bar. Ei⁹ aule amplitudo pōpa & gloria oiuz p̄ncipū aulas eq̄uit. Ubi de honore agebar pecuniarum pfusissim⁹: nūq̄ pro splēdore dignitatis & glorie supiorē pati volebat. Erariū.n. venetū cū innumerabilib⁹ pecunijs heredē istituisset: diuissimū fecit. pplures etenim terrarū p̄ncipes diuersis sub tpib⁹ ipator hic suo sub vexillo habuit. Nonissimis vero dieb⁹ bi clarissimi p̄ncipes & duces eius stipēdio uno exercitu seq̄ nō erubuerūt. Imp̄mis Hercules nūc Ferrarie dux: Alexander sforcia Pisauri dns: Cibus & Pin⁹ ordelaphi germani forolivij p̄ncipes: Hastor mānbred⁹ Fauētie dns: Bonifaci⁹ ātnūc Mōtisferati marchio: Joānes frācisc⁹ Mirādulan⁹ comes cū duob⁹ filijs: Marcus carpēsis: Ciphcb⁹ anguillar⁹: Joānes antoni⁹ cādola eques: Sforcia bs Frācisci ducis ex pellice filī⁹: Berard⁹: Baspar & Jacob⁹ martinēgi ei⁹ generi oēs: & alij multi. Tāte.n. eo tūc fortitudinis fuit: vt Federicus cesar itur⁹ Romā p legatos suos supplex ab eo saluū p̄ductū expostulare compulsus fuit. Has itaq; huius clarissimi nostri imperatoris laudes ad multor̄ exēplum breui sub cōpendio hic pro viri⁹ cōscribere voluim⁹: vt nobile hois exēplū legētes possint emulatione ac desiderio imortalitatē adipisci.

¶ Capha gentēsiū ciuitas q̄ ē in septētrionali plaga in littore euxini maris & nō lōge a meotide: populosa gdē & mercatoribus plurimū apta: hoc āno quodā Squarçaphico ciue gentēsi eam prodente in turcor̄ man⁹ deuenit. Odio n. Baleacij vicecomitis Mediolani ducis id scelus factitatum fuisse tradūt: q̄ ol ingenio ipsam & Bennā sibi oino subijcere nitebar: & liberū principatū de eisdē sibi vendicare volebat. Supiori aūt āno in Creta insula ꝓspiratione orta cretēses turcor̄ regi fidē dedere arma suscepturi: si classem eo mitteret: & insulā in ci⁹ potestatē trāslatari. Sz re patefacta ꝓfesti iperator classis venete cū .40. triremib⁹ armatis ad insulā nauigauit. Eaq̄ classis vbi a cretēsib⁹ visa est adesse turcum crediderunt: & turci nomen inclamātes aduersus vrbis prefectos & custodes insurgentes in eisdē plurimum deseuiere. Verum classis imperator remiges & pugiles in terram exponens conspiratores omnes ceperunt: & multos eorum interfecerunt. Audientes autem hoc turci confestim in euxinū mare: quod est trans boffor̄ nauigarūt: & terrestrib⁹ copijs sequentib⁹ preter oium expectationem apud Caphā ostiterūt: & expugnātes: lacerātesq; vrbē: tādē cū magna cede illo ꝓcedente ciuitatē ceperunt.

¶ Padus & tyber reliquiq; omnes italie fluuij: hoc anno Nouēbr̄ mense ex multitudine imbrium ita excreuere vt extra alueum effluentes multa accolis dāna intulerunt: quia non secus per vias mor tales nauigabāt: ac per eorum fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia & q̄maxime tyber secum traxit: ex quor̄ putrefactione & flatu maxima pestis subsecuta est.

6675 1476 ¶ Ferdinād⁹ ci⁹ nois. 2. Joānis aragonie regis fili⁹: hoc āno Helisabetha Hērici hispaniar̄ regis sorore vxore traducta hispanie vlteriorīs rex efficit: & nūc vsq; eo in regno. xi. ānis regnauit. Deinde p̄e Joāne in āno xp̄i. 1479. deficiēte ēt & aragonie seu citerioris hispanie: navaric: sicilie: balearū: ac sardinie regna obtinuit: & oiuz xp̄ianor̄ regū p̄potentissim⁹ euasit. Nā Hērico hispaniarū vlteriorīs rege ab Edoardo āglor̄ rege supato: & vna cū vxore & filijs interfecto: sola Helisabetha sorore ipsi⁹ Hērici supstes remānsit: quā Ferdi. iste adhuc Joāne p̄e viuēte vxorē duxit: & in regnū fraternum successit. Verū quū pulcia seu regnū diuersis pplorū studijs diuideret: q̄ alij hūc & Helisabethā regnare volebāt: alij āt iter quos Alphō. portugallie rex erat: q̄ Joānā filiā ex sorore alia Hērici neptē fouētes regnare volebāt: regnū diuiserūt & plurimū lacerauerūt. At Ferdi. hic: vt erat inuenis prudētissimus: & acerrim⁹ ppugnator ō Alphō. portugalie regē stati bellū suscepit: & post dira certamia & cedes inumeras: eū i numētano agro ꝓfligauit: & sic regnū oēi pace possedit. Deide quū xp̄ianissim⁹ rex cēseat: & regnor̄ potētia: diuitijs: prudētia: psilio: magnanimitate cūctos xp̄ianor̄ p̄ncipes excellat: fidei çlo successus an. dñi. 1480. ō Diletē bleuses granate seu betice regē secte mahumetee sectatorē vna cū vxore sua muliere religiosissima bellū terra mariq; p. 6. an. ꝓtinuauit acerrimū: cui ablatā arūdā: marādia: ac alijs plurib⁹ vrbib⁹ fortissimis: ēt vsq; alchamā ipsi⁹ regni nobilissimā vrbē cū exercitu multo processit: & illam difficillimo prelio tandem cōprehendit: & vna cum dimidio ipsius regni sui imperio adiecit: atq; etiā Granatensem vrbē regni ipsius caput in magno quasi discrimine perduxit. Et nisi id granatar̄ regnum adeo motuosum & inaccessibile atq; frigidissimū haberetur: nūcusq; de eo triumphū duxisset. In exercitu.n. suo Ferdi. hic ad. 4. milia curr⁹ oīs generis ipedimentor̄ bonustos conducere dicitur: atq; inumerabiles pene equites & pedites adducit. Ei⁹ autē religio atq; pietas in dēū & pauper̄ pmaxima refertur. De ḡbus multa ac multa efferuntur preconia tā de regina q̄ ipso rege.

¶ Andreas vēdermin⁹. 73. Venetor̄ dux: hoc āno Petro mocenico duci suffect⁹ ducauit āno vno & mensibus

t mēsibus. 4. vir qdē etate t auctoritate grauissim⁹: atq; opib⁹ iter venetos affluētissim⁹. Be q̄ ob p̄n cipat⁹ breuitatē nil memoria dignū habuit qō lris mādari possit: nisi q; cū Ludouico frācoꝝ rege id sed⁹ pcussit: qō quū Mediolani t Ferrarie ducibus antea venti pcussērāt. Deinde cū Mabumeto turcoꝝ iperatore pacē cōponere tētauit: ſ3 a Ferdinādo Apulie rege: atq; a Mattbia vngaroꝝ rege pturbat⁹: oia vſq; ad succeſſoꝛē suū irrita fuere. Deniq; quū iuste integreq; magistratū sibi creditū p ānū t aliquot mēses administrasset: vt optimi principis desiderio relicto moꝛīt: t in ecclesia seruoꝝ sepelīt.

¶ Carol⁹ burgūdioꝝ dux Philippi optimi ducis filī⁹: vltimus ex illustrissima regiaq; frācoꝝ fami lia nat⁹: hoc āno cū principatū in vniuersa ferme belgia. x. annis tenuisset: oū lingones: treueroſq; de bellaret apud venacū treuerorū oppidū a suevis magno p̄lio qō per. 30. horas durauerat superatus t fusus ac pfligat⁹ tādē obtrūcat⁹ morte obiit: vir certe fortis: seuer⁹: magnanimus atq; terribilis: sed iust⁹: liberalis elemosynari⁹: ac diuinoꝝ officioꝝ feruētissim⁹ obseruator: qppe q̄ ttidie diuinū officiū t tres missas deuotissime audire volebat. Hic nāq; ab ipsa sua adolescētia ferocitatem aī sui in expu gnādis hostib⁹ p̄ se tulit. Nā quū. 20. etati attigisset ānū: t gādauenses cives a Philippo p̄e quoddā priuilegiū extorsissent t ab eo ēt ei⁹ confirmatione q̄dā violēta iportunitate obtinuissent: ipse domū reuer sus nō pauca militū manu collecta in Gādauiū duxit: t impetu facto maximā de ciuib⁹ occidionē. Tan tāq; vbi illi calamitatē t terroꝛē intulit: vt nūq̄ antea in pugna ex gādauēsib⁹ tot occubuisse a maio: i b⁹ memorie traditū sit: vbeq; portū⁹ priuilegia oia a patre collata in medio vbis foro exuri fecit. Prin cipatu deide susceptō multas cū Ludouico frācoꝝ rege certationes t gdē graues habuit. p gb⁹ mul tas illi calamitates intulit. paceq; cū eodē postmodū confecta: leodiēsib⁹ germanis infensus q; ei⁹ ex soro re nepotē eoꝝ p̄sulē in vincula iecisset ira⁹ oēs belli vim in eos uertit: t ciuitate denīq; grādi furoꝛe obīēta vniuersos in ea interfecit t trucidauit: nec vlli qdem sexui: aut etati: seu dignitati parcere voluit. Eo qppe bello t captiuitate tāta cedē crudelissimā Carol⁹ exercuit: q̄tā neq; grecoꝝ: neq; latinoꝝ aut barbaroꝝ referāt historie. post aūt cedē t direptionē editā: vniuersaq; p̄sus cōplanare fecit vbē: vt ne vn⁹ qdē calcul⁹ de ea remāserit. In medio deinde vbis foro erigere fecit colūnā syriciā: in quam euersionis causam inscripsit. Indeq; digressus t vbe desolata relicta pro Edoardo sororio Anglie re ge e britānia a comite douernich: t Henrico portugalie rege pulso exercitū multū congregauit: t p̄ra eosdē t Ludouicū frācoꝝ regē bellū suscepit: t breui illū in regnū remisit: quo in regnū collocato stati ar ma in Ludouicū regē uertit: t multis cū incōmodis t dānis attriuit: qō cū apō paulū pōt. Ro. nun ciatū fuisset: moꝛ ei⁹ cura iter ipsos res cōposite fuerūt. His gestis ad nussiam colonie oppidū: qō ē in ripis rheni duxit: t illud acerrime obsedit: sed quū Fede. cesar in ei⁹ auxilio venisset inito federe discef sit in regnū. Hebine quū gescere nō posset: cū Ludouico rege federe rupto in lotharingiā p̄uinciam exercitū duxit: t cūeo Edoardū regē auxiliatoꝛē inuocauit: vbi cū multis militib⁹ pueniſſet p̄uinciam diu t acriter expugnauit. Hex Edoardo cū Ludouico rege inducijs nouē ānis firmatis: eo ēt p̄curā te a bello genit. Erat. n. Carol⁹ hic acerrim⁹ iustitie defensor vt p̄o illa tuēda nulli⁹ iracūdiā: nulli⁹ imi micitiā: nulliuſq; simultatē aut potētiā extimesceret: immo t aliq̄n metā honestatis excedebat. Deniq; cū multas p̄uincias igēti cede sibi subegisset ad nanſiā ditiōis rebardi lotharingie ducis vbē cū. 14. milib⁹ tātū pucnit: i coq; loco veniētes alias ei⁹ copias expectatur⁹ vt integris exercitib⁹ p̄ sucuos: q̄s vitatiori vocabulo suiceros appellam⁹: maturaret. Hūq; ibi venientes exercitus pstolarē cece suiceri cōūt: ip̄ouisiq; ante lucano p̄imū quēdā mōtē occupauit: in quē dux ipse ēt pedites. 400. vt t ipsi illū occuparēt misit. Hbiq; suiceri hostiū copias adortum⁹: easq; fugatas populariter i ducis castra ad volāt: illūq; tāta strage afficiūt: vt ex. 14. hoīuꝝ milib⁹ vix. 4. milia fugisse phibeant⁹. alij āt aut cesi aut pfligati p̄ dcuia q̄q; fugientes Carolū deseruere solū: quē isequētes hostes tādē obtrūcauere. Atq; eo pfligati p̄ dcuia q̄q; fugientes Carolū deseruere solū: quē isequētes hostes tādē obtrūcauere. Atq; eo mortuo boꝝ illustrissimoꝝ ducū gen⁹ oino extictū ē. Unicā. n. filiā noie Mariā hic regni heredē tātū moꝛt

adolescenti: ꝛ Roberto severinati ac gbusdā nobiliorib⁹ ꝛ sapiētissimis civib⁹ cōmissa est. Qui quū ꝛ ipsi iter se dissiderēt Ludouic⁹ Robertū scuerinatē Mediolano fugauit: ꝛ et⁹ copias Cōstātio sforcie pisauri dominio ꝛ ꝓsanguineo suo cōmisit: que res ꝛ dissensio icōmoda ꝛ vāna regno intulit: eo ꝙ Benuā ꝛ ci⁹ ditionē amiserit: ꝛ exercit⁹ mediolanēsis cū maxima iactura apud Benuā ꝓfligatus fuerit: ac alia multa vāna ꝛ ipensas ꝓferre ꝛ facere cōpulsus fuerit. Hic rubeos nobilissimos ꝛ prepotentes parmēses sibi rebelles castellis suis penit⁹ ꝑuauit: ꝛ e regno eos depulit. Burūq; bellū pro defensione Ferrarie ꝓtra venetos gessit: pro quo etiam multas pecunias erogauit. Hic autem quinq; optime ꝛ pulcherrime indolis ꝛ ꝓmptissimi ingenij adolescens habeat: optima de eius regimine pollicet beneficia.

¶ Ungr machmeth assumbei Sūcassiani fil⁹: hoc āno ꝑe defuncto in regnis parthoꝝ: ꝓsarū: medoꝝ: mesopotamie: ꝛ armenie regnare cepit: ꝛ nūc vsq; .16. ānis regnauit: vir certe in reb⁹ gerēdis magnanim⁹ ꝛ ꝑi similim⁹: q cū cēt ꝑi natu maior: vt geti⁹ regnare posset cūctos fres suos stati iterfecit.

¶ Maximian⁹ Austerie dux Federici iperatoris fil⁹: vir ꝑclarissim⁹ ꝛ magnanimus: ac in armis strēnu⁹: hoc āno a Maria adolescētula pulcherrima Caroli burgūdionū ducis filia ex ꝓsilio ꝓcerū suoꝝ inumitat⁹ cū potētissimo exercitu in burgūdiā accessit: ꝛ ipsaq; Mariā illustrissimā feminā sibi i ꝓiugē despōsauit: ob hāc rē Burgūdie ducatū sibi vēdicauit: ꝛ nūc vsq; .16. an. regnauit. Nō tū hic tā maximū obtinuit iperiū: sicut socer eius Carol⁹ possidebat: q; ipsa defuncto Ludouic⁹ francoꝝ rex multa sibi ademit. Quo aūt ꝛpe Maria ei⁹ vxor vixit: cū omni pace regnū possedit: sed eo casu eg currentis defuncta multa a proceribus suis sustinuit certamina: quū nollēt ipsum oīno sup eos regnare.

¶ Frācisc⁹ saluiat⁹ natiōe florētin⁹: archiep⁹ pisan⁹: malaꝝ machinationū inventor: ꝛ ecclesiastice dignitat⁹ ac sue salut⁹ immemor: hoc āno ꝓposita machinatiōe cū Raphaele sauonēsi cardinali dyacono adolescēte cū .300. hoīuꝫ famulatu Florētiā venit: ꝛ gbusdā sue factiōis ꝓducat⁹ Laurētiū ꝛ Julianū fres medicēos atq; alios plures nobiliores florētinos iterficere ordinauit. Atq; ita reb⁹ ordinat⁹ ꝓuocato vbis magistratu ꝛ diue liberate tēplo pūte cardinale missaꝝ cū maxio apparatu celebrare se finxit: in q̄ celebratiōe Julianū medicē Laurētij germanū a ꝓiurat⁹ i eccliā ꝓfodere fecit: ꝛ dū Laurētiū ita vulneratū oīno iterficere statuiss̄: ipse sua prudētia e manib⁹ eoꝝ euasit. At florētini cognita viri prudētissimi fraude mltis scelerīs ꝓcijs trucidat⁹ ipsuꝫ archiep̄uꝫ cū plurimis cōprehēsuꝫ i medio vbis foro hitu ēpali ignominiose suspēderūt: ꝛ Innocēte cardinalē q̄d res ꝓponerent ꝺ̄ inuerūt. quasobrem Syxt⁹ pō. Laurētiū medicē excōicauit: ꝛ oib⁹ dignitatib⁹ ꝑuauit: ac bellū florētinis indixit. Hec illū postmōꝫ re diligētiori examiatiōe cognita ip̄z cū oib⁹ florētinis absoluit: ꝛ ad ꝑtios honores restituit.

¶ Locuste hoc eodē an. i brixiano agro i maxia mltitudie aduolarūt: q̄ brixianis ꝛ mātuanis maxi mū intulerūt dānū: gb⁹ nūi Ludo. mātuāi ꝓncipis sollicitudo obstitiss̄ fata q̄q; i tota lōbar. cōrosisset.

¶ Pestis sevissima hoc ipso anno per totam quasi italiam debacchata est: adeo vt in Brixiana vbe supra .20. hominum milia: ꝛ Venetijs .30. similiter milia vbane multitudinis extinxerit: Eam enim calamitatem solis eclypsis indicauit: qui eo anno Julio mense fuit: atq; locustarum multitudo.

¶ Federic⁹ gōçaga Ludouici marchionis fil⁹ .3. mātuanoꝝ marchio: hoc eodē āno ꝑe iunio mēse ꝺ̄functo i mātuanū regnū succedēs regnauit ānis .6. ꝛ mēse vno: vir ꝑceri corpis: magneq; animi: ꝛ prudētie ingenij⁹: ac rei militaris scie nō ignar⁹: quē ob virtutū suaꝝ ꝑstātiā mediolanēsis dux ꝛ ci⁹ magistrat⁹ stati in multaꝝ rez nouitāte: ꝛ in sūmis tot⁹ italie difficultatib⁹: atq; in tur bulētissima diversarū ꝑcellaꝝ fluctuatione suaꝝ copiarū generalē iperatorē delegit: vt potissimū florētinis succurreret: ꝙ maxima pōtificis ꝛ neapolitani regis man⁹ aggressa fuerat. Eo qdē accedēs nō ꝓua ꝓtra hostes edidit facinora. Hic Margaritā adhuc patre vivēte alemanā accepit vxorē: ex qua preter ceteros Franciscū ꝓmogenitū suscepit filiū: q eidē in regno successit. Tādē quū Asulā agri brixiēsis olim oppidum suū magnū ꝛ ꝓpulcherū a venetis in ferrariensi bello receperasset ꝛ illuꝫ cum magna gloria ꝛ voluptate aliq̄ ꝺ̄ tenuisset: cernēs q; eū restituere op⁹ cēt: infirmitate ex hoc ꝓtracta paucis diebus vitā cum morte mutauit: ꝛ apud sanctū Franciscū in sepulchro patrum suorum sepultus fuit.

6677 1478 ¶ Joānes mocenic⁹ Petri mocenici olim ducis german⁹. 74. Venetoꝝ dux: hoc an. Andree vendramino duci suffect⁹ ducauit vsq; in ꝑis ānis .7. vir certe in tāta rez ꝓturbatiōe tāto principatui preces sari⁹ qppe q prudentissim⁹: eloquētissim⁹: ac phuman⁹ habit⁹ erat: q magistratu susceptō ex senat⁹ sui ꝓsulto publice saluti ꝓsulēs: quū iā āno supiori turci forūiulij ifesto agmine ꝓcurrissent: ꝛ oia cedibus: rapinis ꝛ icēdijs involuissent. verit⁹ ēt ne in italiā penetrarēt: cū iā p. 27. annos maximis ꝛ durissimis bellis p greciā ꝛ macedoniā ꝺ̄ eosdē pugnassent iminēte etiā sibi nō ꝓuo italoꝝ ꝑiculo ex senat⁹ sui cōsulto a mahumeto ipsoꝝ ꝓncipe pacē multis difficultatibus tādē ipetrauit: pro qua etiā illi oīb⁹ reddi tis: que suoꝝ ditionis fuerāt. Scodrā oppidū totius albanie caput: quā diu obsidione cinxerat: dedit: id tū ab eo obtinuit: vt venet⁹ magistratū Cōstātinopolim mittere posset: quē bailiuū dicūt: q in eadē vbe Venetis iustitiā ministraret. Quarto deide sui magistrat⁹ āno cū Hercules ferrariēsiū dux: quē senat⁹ in dūiuꝫ collocauerat: vetustas venetoꝝ immunitas violasset: dux hic inito cū Syxto pōti fedus maximū bellū pado: terraq; illi intulit: atq; ipsuꝫ sūmis exagitauit ꝑijs. Indeq; ꝛ Robertū malatestā belli sui ducē ac classem valida ꝺ̄ Ferdinādū Apulie regē Herculis socer⁹ multis iniurijs pontificem lacessentē misit: que classis vniversam apulie oꝛā depopulauit ꝛ Robert⁹ dux Alphōsum regis filium Calabrie ducē ꝓfligauit: ꝛ multis eius cōmilitonibus captis Ro. victos in triūphi modum ꝓduxit.

Robertus

Robertus aũt sanseuerin⁹ vniuersalis copiaꝝ venctoꝝ ĩperatoꝛ multa oppida ferrariẽsis agri cepit: ⁊ multas direptiões ac vastationes circũquaq; fecit: ac vrbẽ aliq̃ obsidione cinxit. Quãobrẽ vniuersi italie ꝓncipes pro ferrariẽsi vrbe tuẽda ꝯ ipsuꝫ ⁊ senatũ arma sũpsere: atq; illũ multis in vrbib⁹ ⁊ castellis vexare cepere: q̃ res rẽ venetã maximo q̃si in discrimine ꝓduxit. veꝝ tãta hui⁹ ꝓncipis ⁊ senat⁹ prudẽtia fuit: lz de re uincta actũ esse diceret: ꝙ cũ maxima gloria ⁊ magno reip. suc emoluméto tãdẽ pacẽ recepit: ac rodigij pollicinũ de ferrariẽsi ducatu ademit: ⁊ suo senatui applicauit. hoc ỏniq; cũ palaciũ sci Marci casu exustũ in celebriori forma restituere cepisset: ac quedã vtilia ꝓficere ꝓposuisset: morbo pestilẽtiali corrept⁹ vitã cũ morte mutauit: ⁊ apõ ꝓdicatores iuxta germanũ ducẽ sepult⁹ fuit.

¶ Genua vrbs maritima celeberrima qdẽ hoc ãno postq̃ .15. annis sub ditione mediolanẽsiũ subdita fuerat: excusso seruitutis iugo non sine magna ꝓtentione ⁊ armis auxilio Roberti seuerinatis comitis copiarum ducis in libertatẽ se vendicauit. Genuenses aũt quũ primũ suꝑiori ãno Galeacius dux itersect⁹ fuisset factione fiscoꝝ nobiliũ in libertatem se vendicauerant: sed statim fisci a factione spinulaꝝ ⁊ adurnorũ supati in Mediolanẽsiũ potestatem rursus redacta fuit: Rursus quoq; a prospero doria sublata Mediolani dux vt iterũ vrbẽ sibi in potestatẽ redigeret: duodecim holuꝫ milia ꝓtra eos armauit: gb⁹ genuẽses duce Roberto seuerinate obuiã facti: octo coꝝ milia occiderũt: ⁊ reliqs prorsus spoliatis ⁊ ꝓfligatis Genuã redierũt: ac castellectũ pugnacissimũ deiectis mediolanensiũ ꝓsidijs recepe rũt. Ueꝝ cũ prosper doria vrbem occupare tentasset a Francisco fregosio ⁊ reliqs fregosijs vrbe pulsus Baptistinum fregosium Perini Fregosij olim ducis filiuꝫ ducem ꝓstituerunt. 1478

¶ Baptistinus itaq; fregosius Perini olim ducis filius .30. genuensiũ dux: hoc anno e Genua pulso Mediolanẽsiũ dominio ducat⁹ munus suscipiens ducauit annis .6. vir quidem mãsueti animi: ⁊ multe virtutis preclarus: ⁊ apud oẽs satis iustus habitus: qui ⁊ si emulatores ptulerit multos: rei tamẽ publice sue ꝓ viribꝫ curam gessit: ⁊ quedam sibi ablata pro posse redimere studuit. Huc obiectus doria seu fiscus pluries ducatu deijcere tentauit: sed minime potuit. Tandeꝫ a Paulo patruo cardinali ⁊ vrbis archiepõ magistratu deiectus etiam vrbem relinquere ei necesse fuit.

¶ Joãnes Cernoi Sabiaci vrbis Illyrici dominus: hoc anno a Mahumeto turcoꝝ principe dum Scodram oppidum obsideret vrbe deiectus ⁊ spoliatus fuit: quo superato ⁊ fugato etiã Beinastum ⁊ Lissum munitas ciuitates cepit: ⁊ spoliauit: ac eoꝝ ciues vario tormentorum genere trucidauit.

¶ Carol⁹ mõton⁹ comes e ꝑclara brachiorũ familia nat⁹: vir in armis exercitat⁹: hoc ãno post ꝑclara facinora cũ venetis aliisq; ꝓncipibus gesta quũ Perusiã etiã etruriẽ vrbẽ fauore populi cepisset: ⁊ statũ dimisisset: senio ꝓfectus maxima cũ gloria defecit: ⁊ Bernardinũ filium comitẽ ⁊ heredẽ reliquit. 1479

¶ Ludouic⁹ sforcia Fracisci sforcie fili⁹: ⁊ Joãnis philippi marie Mediolãi ducis patru⁹ ac tutor: in exiliũ cũ fratrib⁹ ꝑcuratiõe Nicolai calabri suꝑiorib⁹ ãnis act⁹: hoc ãno vna cũ Roberto seuerinate in lõbardiã reuersus Berdonã ciuitatẽ ⁊ q̃dã oppida ex mediolanẽsi ducatu capit: quo tremore Mediolanẽsis magistratus pterrit⁹ exiliũ eoꝝ soluit: ⁊ in gratiã illũ cũ suis humanissime recepit: vbi ⁊ statim vna cũ Bona duxissa ducis puuli matre: vt rẽpub. gubernaret ꝑmari⁹ ꝓstitut⁹ ẽ: qui haud paulopost Bonã ducissam ꝑcez ꝓcilio exauctoꝛauit: ⁊ Robertũ seuerinatẽ abire coegit. ac Cõstãtiũ sforcie ꝓsanguineũ suũ ⁊ pisauri dñm in administrationis curã auxiliatorẽ aduocauit: cui etiã copiaꝝ mediolanẽ sium generalẽ curã ꝓmisit. Ipse. n. quũ sit vir prudẽtissim⁹ ⁊ magne auctoritatis apud oẽs italos: pacem inter venetos Ferdinãdũq; Apulie regẽ Herculẽ Ferrarie ducẽ: marchionẽ mãtuanũ: ⁊ mediolanensem ducatum optimã confecit: atq; illam nunc vsq; cũ magno sui preconio conseruauit.

¶ Petrus Babuson magn⁹ rhodioꝝ militũ magister ⁊ dñs religionis xp̃iane amãtissim⁹: vir qdez religiosissim⁹: prudẽtissim⁹: atq; magnanim⁹: hoc ãno ꝓtra turcos: q̃ cũ innumerabilib⁹ exercitib⁹ ⁊ tor mẽtis vrbẽ rhodiã vltima vi ⁊ desperatione oppugnabãt: suc magnanimitatis experimẽtũ dedit. Hãmẽtis vrbẽ rhodiã vltima vi ⁊ desperatione oppugnabãt: sue

sua duxit. Qui forolivienſem vrbem multis edificijs ⁊ potiſſimū arce ⁊ nouis menib⁹ celebrem reddidit: ⁊ multas ac largas elemoſynas pro viribus religioſis contulit.

¶ Galeot⁹ māphred⁹ Aſtorgij māphredi filt⁹ natu ꝑs: hoc āno Carolo fratre Fauētie: ſeu forij Sēpronij: dño a ſuis ciu⁹ ꝓncipatu ꝓuato ex Rauēna accit⁹ vrbis dñiuꝫ ſuſcepit: ⁊ vſqꝫ in ꝑſens tēpus ſex ānis regnauit. Hūc Carol⁹ frater quū regnare cepiſſet videret maximi aī virū: ⁊ in eo ꝓnā ciuiū ſuoꝝ beniuolētiā: ne in regno ſibi aduerſari poſſet: vrbe cūdē depulit: pro q̄ gdē re ſtati ad ſenatū vene tū militatur⁹ ꝓceſſit: vbi ⁊ in ea diſciplina edoct⁹ nō mediocriter eualit. Et ꝓpterea ipſe ſenatus ſūmo cū charitatis ⁊ amoris affectu tāq̄ filiū periocūdū habere cepit: ⁊ militarib⁹ copijs plurimū auexit: ac reb⁹ in arduis illū exercere cepit: in qb⁹ nūq̄ fruſtratū ſenatū ſpe dereliqt. Ipſe.n. nō modo in re militari clar⁹ effulſit: vex ꝓ aī ſui magnitudine: ac ſuo virili aio plen⁹: ceteras oēs vtutes ⁊ mores obire nō ipiger: ſed aſſidu⁹ ſemp fuit: ſicut rerū a ſe geſtaꝝ teſtimonia cōprobare videt. Quū ipſe bonarū litteraꝝ diſciplinis ibut⁹: ipſe iuſt⁹ ⁊ ipſe libertatis: ipſe comis ⁊ phuman⁹: ipſe clogo dulcis: ipſe munific⁹ ⁊ magnificētiſſim⁹: ipſe prudētiſſim⁹: ipſe deniq; xp̄ianiſſim⁹: rerūq; diuinaꝝ obſeruātiſſimus: ac piētiſſim⁹ exiſtat. Cui⁹ rota ītētio nō niſi ad virtutē: ad iuſtitiā ⁊ ad egritatē: atq; ad morū honeſtatem aſpiciat. Oblectar enī q̄maxime in lr̄arum tā diuinarū q̄ humanarū ſtudijs: atq; muſica ⁊ organis alijſq; virtutū generib⁹: ei⁹ qdē cura atq; diligētia nil aliud expetere vidēr: niſi vt ſui memoriā ⁊ imortalitatē poſt ſe derelinq̄t. Eū certe Enagore greco viro oīb⁹ virtutib⁹ ornato cōparare poſſum⁹: q mortalis cū eēt imortalē reliqt memoriā. Felix igit̄ Fauētia q̄ noſtro ſeculo p̄ ceteris flāminee vrbib⁹ ptigit habere ꝓncipē magnanimū: iuſtū: largū: beneficū: liberalē: ornatū lr̄is: armis ⁊ ꝓfilio pſtātē: ⁊ qō i tali ſtatu rariſſimū babeā ab oī iſolētia alienū. Dlra egdē me reliqſſe puto: ⁊ qō de Galeoto iſto māphreo memorari grēt: q̄ ꝑmittunt̄ pp orationis ⁊ igenij mei defectū. Hic vrbē Fauētinā nō modo ꝓtuti b⁹: ſz alijs plurimis būficijs exornauit. vxorē.n. illuſtris viri Joānis bētiuoglij bononiēſis filiā duxit.

1480 ¶ Idruntuꝫ Apulie ciuitas hoc anno abexercitu Mabumeti turcoꝝ ꝓncipis aliq̄ diu expugnata poſt infinitas boiuꝫ cedes capi⁹: diripi⁹ ac fedar⁹. Poſt eui⁹ captiuitatē etiā turcorū exercitu multiplicato multa caſtella deuaſtātes: infinita ꝓpe mala circūquaq; diſcurrētes regioni itulerūt. Mā igni ⁊ ferro oia pdētes: regnū omne in maximo diſcrimine poſuere. Et niſi eoꝝ imperator Mabumetes cito e medio ſublat⁹ fuiſſet nō modo de Apulie regno: ſed de tota italia actū fuiſſe credebar. Unde ⁊ p oia benedict⁹ de⁹ q nō ſm peccata noſtra ꝓmiſit nobis. Ealobres Alphōſus calabroꝝ dux: q tū Senam etburie vrbem obſidebat: audiens obſidionem ſoluens cueſtigio cū exercitu in Apuliā ꝓperās rē ſuā defendere cepit. Dex ſtatimur eoꝝ imperatore defuncto Alphonſus ipſe ꝓfeſtim vrbē valida obſidione ſeinxit. At turci audito ſui ꝓncipis obitu diffiſi vrbē poſſe tueri ſaluis reb⁹ ſuis Alphonſo ſeſe tradidere: q vrbē itrogreſſus vniuerſa ſibi retinuit: ⁊ turcos pro ſuis mancipijs reſeruauit.

1480 ¶ Carol⁹ Renati olim Apulie regis: ⁊ Andegauēſiū ducis nepos: hoc anno ipſo auo ſuo defuncto ex ipſi⁹ aui teſtamēto i regnū ſucceſſit auitū: ac ipſi⁹ ꝓuilegia regni Sicilie citrapharon obtinuit. Quā obrem Renatus lotharingie dux: ⁊ ipſe Renati predicti olim regis ex filio nepos egre ferens ſe fore exheredatum cum copijs Ludouici francoꝝ regis ſtatim andegauenſem prouinciam ingreſſus: Carolum imperio hereditarijſq; titulis ſpoliaturus cū exercito circa Maſſiliam ꝓſtitit vrbē: quā quū aliq̄ diu oppugnaſſet ⁊ nil agere contra eum videret: inglori⁹ tandem in domū ſuam redijt.

1481 ¶ Mabumetus ſeu Mehemet ſultam magn⁹ turcoꝝ ⁊ grecoꝝ iperator: ex clariſſima othomanoꝝ familia nat⁹: Amurati ꝓncipis filius: qui fuit Mabumeti: q fuit Amurati primi: q fuit Orchani: qui fuit Othomani: a quo ipſa othomanoꝝ familia nomē accepit: hoc āno qnto nonas maias: poſteaq̄ in Grecia ⁊ Aſia duob⁹ ⁊ triginta ānis iperaſſet: dū in expeditione egypti ꝓtra Sultanū coniuꝫ regem ꝓficiſci decreuiſſet a medico egyptio itoxicat⁹ āno etatis ſue octauo ⁊ qnquageſimo vitā finiuit. Cui⁹ corp⁹ Cōſtātinopolim delatū ibidē magnis pōpaꝝ exequijs ſepelir⁹. Is nāq; quū patri in regnū Aſie ſucceſſiſſet q̄ttuor ⁊ viginti annos habebat etatis: Qui iperio ſuſcepto patrē in oīb⁹ ſupare annix⁹ eſt. Et ꝓpterea ex magnitudine rex geſtarū magn⁹ ture⁹ appellat⁹ ē. Quiq; ſicut patrē in reb⁹ geſtis: ita ⁊ in vitijs: pſertim ſeuitia ſupauit. Mā quū poſt mortē patris in minori Aſia tātūmodo regnare cepiſſet: illico auctis viribus: vt erat vir magnanim⁹: igētes copias ꝓgregauit: ⁊ illas ex Aſia in europam per Helleſpontū claſſe traiecit: vbi ⁊ breui multas grecoꝝ vrbes preter Cōſtātinopolim occupauit. Reſtabatq; ipſa iperialis ciuitas totius orientis columē: vbi innumerabilia extabāt rex pclariſſimaꝝ monumēta. Quā etiā ſūmo deſiderio occupare cupiēs: occaſionē prius querere cepit: ⁊ caſtello baud lōge a Boſſori littore ad euxinū tēdētis ꝓdito ꝓtra federa ex iprouiſo agros: vicoſq; Cōſtātinopolitanos depopulare ⁊ inuadere cepit: ⁊ poſt cedes innumeras: ac multā pdā abactā ꝓtractiſq; undiq; copijs terreſtrib⁹ atq; maritimis exercitū multū ꝓgreganit: ⁊ ad ipſaꝫ vrbē Biçātinā cū multo apparatu ꝓperās illā infenſiſſime obſedit: ⁊ igētibus machinis oppugnare ⁊ dilacerare cepit: vbi deniq; multis in locis aptis ⁊ dirutis muris deficiēte etiā ob grecoꝝ auaritiā preſidio poſt qnquageſimū primū obſidionis diem ipſe Mehemet rex vrbē intrauit: ac illā penit⁹ expoliauit: atq; de illa triumphauit. Eaq; capta prius iperatore Cōſtātino a ianiſeris obtrūcato ipſe Turc⁹ victor leone crudelior: ꝑimis oēs ſacerdotes ⁊ xp̄i miniſtros ſine vlla miſericordia dilacerare precepit: ⁊ ſacras virgines icestare matrōnas ⁊ earum filias virgines ludibrio haberi mādauit: ac vniuerſam plebem venundari iuſſit. Hinc rebus

omnibus

omnibus in predam datis: vt etiam nobilitatem omnem prorsus perderet callidus canis per tentoria quoq; passim & publice edicere fecit: vt quisq; nobilis si se redimere vellet in suipsi⁹ arbitrio foret. Eo itaq; rumore per castra sparso: quisq; nobilis q priuatis tenebatur custodijs seipsum redijt. Atq; ita eo modo complures vrbis principes & nobiles cogniti: & ad turcum perducti oñ libertatē sperarent: in miseram incurrerunt mortem. Eos nanq; seuissimus canis velut pecora nudos in conspectu suo trucidare precepit. Hec & his similia in peram vrbem genuensium coloniam cōmisisse fertur. Constantinopoli igitur potitus: & in ea imperator & Augustus declaratus confestim peloponnessum omnem armis cepit: & omnem christianum populum ex ea abduxit atq; in seruitutem cōstituit. Inde in Hebaiā mouens: ipsam & acarnaniam & epirū & maiorem macedonie partem atq; bulgariam totam cum rasia & seruia: & quicquid ab Andrinopoli: samumq; amnem & danubium fluuium interiacet: inuasit. & christianis omnino abstulit. Valachia etiam eā sobres timore concussa pro maiori parte ad eum defecit. Bosinam postmodum ingressus tanq̄ horrida tempestas cuncta vastauit: & eam cum vniuerso regno & rege comprehendit. Lesbon. i. mitilenem genuensiū insulam maxima cum humani sanguinis effusione cepit: atq; ipsius item infelices animas in asiam omnes transportare precepit. Nec facile quidem cōmemorari posset virorum nobilium multitudinem: ac sacerdotum religiosorūq; virorū quos vbiq; cruentissima cede rapi fecit. Senes: iuuenesq; viros ac mulieres in plateis tanq̄ boues trucidari permisit. Nullam matronis nullamue virginibus seruauit reuerentiam. In rasia etiam principib⁹ illis: quos despotos vocant oculos erui fecit. Dehinc Synopem vrbem vetustissimam & trapezundam imperialem diripuit: earumq; incolas vna cum imperatore omnes captiuos abduxit. Euboiā insuper venetorum insulam inuasit: quam etiā vna cū Chalcide eiusdem insule vrbe diu expugnauit: & tandem cum multa christianorum cede & strage captiuauit. In Asia itaq; minore duodecim ipsius regna obtinuit: videlicet Pontum: Bythiniam: Capadociam: Paphlagoniam: Liciam: Pamphiliam: Liciam: Cariam: Lydiam: Phrigiam: & omnem ferme Helespontum: seu moream: ac multa & plurima occupauit castella: que commemorare longum esset. Innumeras quippe gentes & increbiles hostium exercitus sepius atq; sepius fudit & ꝓfligauit: adeo vt eius rei gratia toti⁹ pene orientis dominus sit constitutus. Nec propterea qui ad gerenda bella tam crudelis fuerat a spurca libidine se temperabat: immo ad eam tanq̄ impudentissimus porcus quottidie ferebatur. In mares & feminas eq̄liter ardebat. puerorum enim ac feminarum turbam pro sua libidine causam custodiri faciebat. Nec tamen libido ipsa in eo crudelitatem minuebat: quinimmo ex his quorum amore tenebatur: pueros: puellasq; leuissimis ex causis persepe occidebat: & vt ad libidinem perdurare posset: septem vicibus in die comedebat: ac puluerem quendam suis prebentibus medicis certis diebus sumebat: quo & corpus ad libidinē ꝓcitatū: etiā animus atrocior: ferocior⁹q; efficeretur. Nō enim a suis amari: sed pariter ab omnibus timeri volebat: qui vt primū patris sceptrū tenere cepit in sanguinem suū crudelitatis initia dedit. Unum enim fratrem ex eadem matre natum adhuc in cunis iacentem ad se deferri & coram se strāgulari precipit: ne adultus al q̄do sibi aduersari posset. Hoc precipuum in eo & memoratu dignissimū erat: q̄ summā iustitiam omnibus indifferenter administrabat. & virorū illustrium in bellis gerēdis virtute summopere callebat. Unde & historias tam latinas q̄ grecas atq; barbaras cupidissime legere & audire quottidie volebat: & nō modo historias: sed philosophiam & alias disciplinas optime intelligebat. Eius autem facies (vt ex eius pictura ostenditur) hominis faciem preseferebat: Cuius quidem aspect⁹ horridus & atrox erat: oculi fedi: baud recti: sed in angulis reflexi: videlicet quū aliquē aspiciebat. Frons alta erat: & posterior capitis pars eminens. Nasus in medio tumidus: qui supra labrum deferebatur incuruus: macilēta enim facies intra maxillas ꝓcauata & pallidissima ostendebat. Corpus robustum ossibus ac neruis firmum: quod communem hominis magnitudinem aliq̄tulū excedebat: quod certe a teneris annis omnibus laboribus assuefecit: & maxime in his que ad toleranda militiam sufficere videbantur: currendo scilicet & equitando: hastas gladiosq; tractando. Qui quum artem inferendi vitandiq; ictus perdisceret: fusto ferreo ad ludum pro gladio vti cōsuevit: quo gladius ei postea leuior & tolerabilior videretur. Benigq; quum plurima patris exempla haberet imitanda relicta benignitate & clementia & liberalitate: vitia tantum preter iustitiam maximam complexus est: Solamq; patris in rebus gerendis animi magnitudinem complecti voluit: quam etiam quaxus est: Solamq; patris in rebus gerendis animi magnitudinem complecti voluit: quam etiam quadam crudelitate atq; malitia fedauit. Et licet christiana matre nobili captiua natus fuisset: christiano tamen nomini quoad vixit inimicissimus fuit. Hic Alexandro magno virtute & bellorum magnitudine persimilis fuit: & ipsum felicitate & rerum gestarum gloria superauit q̄ ad Cilicie angustias cum exercitu accessit: quo in loco Alexander memorabili clade Darium superauit. Hic quum innumerabiles genuisset filios ac filias: Baisſetum & Zailabum post se dereliquit legittimos: pro quibus cum mortuo magnus tumultus Biçantinam vrbem inuasit: quum alij Baisſetum natu maiorem imperatorem postularent. alij Zailabum minorem virum ferocissimum: vicerunt tamen Baisſeti amici. Ac sic tandem eo absente principes Baisſeti filium patris nomine imperatorem constituerunt. Qui tandem Constantinopolim veniens maximum sepulchro paterno impendit honorem: atq; ille tale epitaphiū in greco sermone conscribi fecit.

Qui vici innumeros populos: tot regna: tot vrbes

Solus:z imensi qui timor orbis eram.
Ade rapuit quecunqz rapit mors improba:sed sum
Virtute excelsa ducis ad astara tame.
Ador alexander non me fuit hannibal:z non
Fuderit ausonios tot licet ille duces.
Vici victores danaum:domuiqz feroces
Chaonie populos:sauromataſqz truces.
Pannonius sensit quantum surgebat in armis
Vis mea:que latio cognita nuper erat.
Arsacides sensere manus:bas sensit arabsqz:
Et mea sunt perse cognita tela duci.
Adens fuerat bellare rhodon:superare superbā
Italiam:sed non fata dedere modum.
Hei mihi nā rapuit mors aspera q̄qz sub alto
Pectore condideram:vertit z hora brevis.
Sic boium fastus cunt:z sibemara:sicqz
Imperia:atqz aurum:quicqd z orbis habet.

¶ Baisſetus itaqz primogenit⁹ Adabumeti seu mehemeth secūd⁹ ex turcis grecoꝝ imperator:hoc ipso āno sexto kal.iunij ex Caramani plio Cōſtātinopolim veniens imperator z amiratus ꝓstitut⁹ vsqz in presens quinqz ānis iperauit.Hūc ꝓpter ei⁹ māsuetudinē atqz clemētiam basse oēs:necnon z ꝓstātinopolitani ꝓceres etiā absentē z in Caramanū exercit⁹ ducentē pro maiori parte sibi imperatorem z admiratū delegerūt:licet alij ad Zaitabū ei⁹ fratrē ꝓpter ipsi⁹ ferocitatē plurimū inclinarentur. Id quoqz coꝝ pater Adabumet⁹ fieri coptabat. Eidē.n. dissentiones ipsis fratrib⁹ absentib⁹ magne ꝓcertationes z cedes in Cōſtātinopolim a turcis factitate sunt. Suscepto itaqz iperio ꝓtinus varijs bellis z periculis hic distrabi cepit:q; hinc a Zaitabo fratre:qui magnos mot⁹ in Asia vbi regnare cupiebat:ꝓcitauit. Ipse.n. Zaitab⁹ vbi itellexit que in vrbe regia gesta fuerāt:statim cū magno exercitu Prusiā seu Bursam vrbē occupauit:z se ibidē regē ꝓstituit:ad quē paulopost Baisset⁹ cū magno exercitu Prusiā seu Bursam vrbē occupauit:z se ibidē regē ꝓstituit:ad quē paulopost Baisſetus cū igenti exercitu accedēs illū statim nō inuenēto pclio superauit:at ipsum protinus fugauit:atqz totū id auiū regnū mox obtinuit.Hinc etiā Baisſetus a Nicolao gigni Adacedonie olim duce distrabit⁹:eo z ipse mortuo mabumeto statim amissaz ditionē cū ingēti turcoꝝ cede obtinuerit. Nec dissimilia egit Joannes cernot:cū quo tandē pace ꝓfecta preter Sabiacum vrbem oīa sub aliquo annuo tributo restituit. Atqz Adatthias Ungaroꝝ rex eidem maximū bellū indixit:z illū ꝓprius ex danubij finib⁹ eiecisset nisi Federici iperatoris exercit⁹ ductor pānoniā igni z ferro ac depopulationibus deuastare cepisset. Verūtamē Stephan⁹ valachie eps acceptis a Adatthia rege copijs:būc valachia: idest misia supiore vi z armis expoliauit. Neenō z Bernardus rulla pirata eidem mortuo patre multa damna z vastationes intulit. Atqz alia infinita prope mala Baisſetus hic a xp̄ianis z turcis:ac alijs nationib⁹ sustinuit. A gbus tandē laboriosissime liberat⁹ mox ad turcoꝝ ꝓsuetudinis se ꝓtulit:z in libidinib⁹ z cōmessationib⁹ z ebrietatib⁹:ac auaritia totū se demersit. Nec aliqua potius calliditate z deceptionibus q̄ armis suo iperio adiecit:iter que Risanū oppidū quodā astu e manib⁹ Adatthie regis:ac Lichostoniū z montē castrum pugnacissimas vrbes in ripis danubij ꝓstitutas e manibus predicti Stephani Valachie episcopi similiter eripuit:pro quibus danubij transitum sibi aperuit.

¶ Joānes Scāderbechi filius:cui prop:riū nomē Alexāder castriotus erat:vir qdē magnanimus z virib⁹ admodū fortis:hoc eodē anno auctta mabumeti predicti morte:z ipse in Illyrico exercitu ꝓgregato nō lōge a Croia pdictū Baisſetū iperatorē paterna ditione cū ingēti turcoꝝ strage spoliauit.

¶ Federicus mōtisferetri vrbini vmbrie ciuitatis prim⁹ dux:hoc āno mēse septēbrio apud Ferrariā a venetis obsessam existēs exercit⁹ dux:quū multos ānos apud Vrbinū z Eugubiū ciuitates regnasset:plen⁹ dierū suū ibidē die clausit extremū. Cui⁹ cadauer vrbini p:rlatū in paternis sepulchris sepelliē:vir certe militari gloria plurimū ilignit⁹:z humanaꝝ litterarū:ac prudentie z eloquētie decoratus qui ab ipsa sua adolescētia vsqz in senīū corpore exercitatus militarē audaciam nunq̄ remisit sed corpus suum multis periculis obiectans multa manu ꝓpria edidit fortitudinis opera. Cuius rei gratia ipsum oibus in reb⁹ Sertorio romano comparandū puto. Nā sicut Sertorius pugnādo corp⁹ multis periculis obiectās alterū amiserit oculū:sic z iste q nunq̄ nec voluptate:nec metu superari potuit. Fortissim⁹ qdē in aduersis:z in secundis casib⁹ ita ꝓstās z audax fuit:vt oēs nostri seculi iperatores anteceſſerit. In cūctis vero vel ingenio:vel astu que ꝓficiunt occupatione locorum:z preuentione hostiū:celeritate:fallacijsqz:quotis expediret ꝓfundissim⁹ artifex fuit. Deinde in remunerādo largus:z in puniendo mitis z clemēs. Quib⁹ ex virtutib⁹ plurimū illustrat⁹ ab oībus italie principib⁹ z potentatib⁹:ac sūmis pōtificib⁹ plurimis semp bonorib⁹ z beneficijs prelat⁹ fuit:z q̄ maxime a Sixto quarto pontifice maximo ex vicariatus titulo ducatus dignitate cum ingenti gloria ilignitus fuit. hic itaqz z si in bellis gerendis vitam suam ꝓsumpserit:xp̄iane tamen religionis obseruātissimus fuit:ac pauperes religiosos z doctos viros sūmope amauit:hic vrbē suā vrbinatē z tēplis:monasterijsqz:ac alijs regijs z quidē superbissimis edificijs:z q̄ maxime bibliotheca toto orbe celeberrima illustrauit:necnō z munitissimis celsissimisqz muris fortissimā fecit:duxit autem Baptistam vxorē Alexandri sforcie Pisauri principis filiam:ex qua duos tantūmodo suscepit filios z plures feminas.

6681 1482 ¶ Guido itaqz predicti Federici fili⁹ ho Vrbini dux:hoc ipso anno patre defuncto z sepulto:quum esset etatis annoꝝ duodecim qntodecimo kal.octobris ducalib⁹ insignib⁹ exornat⁹ in Vrbino z Eugubio vrbib⁹ sub tutela Octauiani patrui sui regnare cepit:z nūc vsqz. 4. annis regnauit.

¶ Pādulph⁹ malatesta Roberti malateste principis ex pellice filius:hoc eodem anno z mense patre

ex profluuio

ex prosapia vetris Rome defuncto ex ipsius testamēto cōcedēte etiā Sixto. 4°. pōti. maximo in pncipatu Arimīnēsi adhuc adolescētulus succedēs: regnauit nūc vsqz ānis. 4. Hūc aūt pater cū nullū ex Elisabettha vxore ducis Federici pdicti mōtisferrati filia hāret filiū: cōsentiēte Sixto. 4°. pōti. sub nouerce tutella heredē t successorē sibi cōstituit: t ipsius protectionē ipsi pōtifici t Venetis cōmendauit.

¶ Cōstanti⁹ sforcia Pisauri ciuitatis regulus hoc anno augusto mēse cū in cadē vrbe post pāz Alexādrū. xi. annis regnasset: febre valida psumptus intestatus vita excessit: t in cadē vrbe sepultus fuit. hic nāqz Cōstantius Alexandro sforcie impatori fortissimo t strēnuo ex Cōstantia varanea muliere cordata genitus fuit: que cū in effusione illius defecisset: id Cōstantij nomen ab ipsa consequi meruit. Qui t ab ipsa infantia vsqz ad virilē etatē eidē patri ita semp amantissimus t obseruātissimus fuit: vt merito Demetrio alie regi cōparari possit. Hā t ipse sicut Demetrius rex semp patrē magis ob veram sinceramqz benuolentiā quā ob potētie dignitatē metuebat atqz amabat: ac illi parenti suo amātissimo post exactā adolescentiā: ob amoris magnitudinē in bellis ptractādis magno in piculis fuit adiumēto: t in laboribus solacio: atqz in victorijs cōgratulatiom. Eamqz ob rē maximā gloriā t bonorē ac genero suo imortalē acquisiuit memoriā. Fuerat enim Cōstānus hic ipsimis studio genitoris egregie litteris humanitus eruditus: t bonis optimisqz moribus aprime institutus. Factus deide pnceps t dignitatē suā t rēpublicā cōsilio t armis ac alijs fauoribus multis iuuare t augere curauit. Et ideo vrbē suaz (t si paruā) t edificijs: alijsqz magnificētijs plurimis: ac viris pclarissimis illustrē celebrēqz plurimū effecit: vnde t ad cocrēdos Pyratas: ne vrbē inuadere aliquādo possent castellū supbissimū in maris littore magna cū impēsa edificauit: t burgū magnū oudū a patre incboatū ipse mirifice cōpleuit: atqz ipsius edes sumptuosissimis ipensis in hanc formā qua nunc cernuntur: ipse redegit: ac ciues ad id faciendū suasit. Erat. n. pre oībus splēdidissimus vir: qō quāmaxime in nuptijs magnificētissime t lautissime celebratis ostēdit. Hā quū Camillā illustris Marini Martiam filiam ex regio Aragonū genere natā accepisset vxorē: eius nuptias tāto cū fausto t apparatu ac pōpa celebrauit: vt Xerxis regis conuiuiū diceres. Et ppterea ex illis conuiuijz quedā confecta fuerunt opa. Fuit itaqz Cōstātius hic homo dignissimus: cuius gdē nois sempiterna manet memoria. Eius aūtē pater Alexander sforcia: vir plane fuit oi armoz virtute maximus: q suis pclarissimis virtutibus ipsam pisaurensem vrbē a malatestis pncipibus: partim vxoris dote: partim pecunia z solutione Sforciadis primus acqsiuit. verū hic cū nullā masculinā prolē ex ipsa Camilla vxore suscepisset: morientis Joannem sforciā notū parvulū a pōtifice legittimatū sub vxoris cura habuit successorez. Quibus videlicet camille vxori t spurio Sixtus pontifex quartus illā confirmauit.

¶ Anselmus etruscus ex oppido Mōtisfalconis oriūdus: ordinis eremitaz sancti Augustini generalis prior: vir q dē memorabilis t doctissimꝰ: atqz moribus t sctimonia pclarus: ad hanc vsqz tēpe statē t legēdo: docēdo: ac disputādo: magno cū nostre religiōis pdicamēto puenit: ac quedā monumēta memoratu digna (vt qdā aiunt) scripto mādauit: que ob supbie notā adhuc in lucē pducere recusauit. Hic ad generalatus dignitatē hoc anno q est. 1485. licet renitens Senis assumptus est.

¶ Marsilius ficinus natiōe Florētinus ingenij eminētissimi t prope diuini vtriusqz lingue eruditissimus: t multaz scientiaz locupletissimus vir: atqz inter platonicos doctores facile pncipe: hac nostra etate septē t triginta Platonis philosophi libros: qui antea neqz apud grecos facile inuenichant: maxima cū diligētia latinos fecit: t ad Cosimū Petrūqz eius filiū: ac Laurētiū nepotem clarissimos mediceos florētinos primū: deinde oībus in lucē prodijt. Neqz eo qdē labore cōtētus fuit: quin t ipsi⁹ Platonis mentē partim argumētis: partimqz breuibus commentarijs explicare tentauit. Indeqz t Mercurius trimegistū ac alia quedā ad eosdem medicos transtulit.

¶ Alphōsus calabroz dux Ferdinādi apulie regis filius: hoc ipso anno rebus cū ponti. Sixto. 4. cōpositis ex Neapoli in Ferrariēsi agro in subsidiū sororij sui Herculis ferrarie ducis obsessi cū exercitu ptra Venetos puenit: vbi t statī ab ipō pōti. Sixto: mediolani duce: florētinis: bononiēsib⁹: alijs multis colligatis italie pncipibus vniuersalis copiaz iperator vno oiuz cōsensu designatus cuestigio igētes copias rū equestres tūqz pedestres cōglobauit: gb⁹ cōgregatis vniuersi pncipes apud Cremonā cōuenerūt: et facto cōuētu de mente oiuz vt Venetos ab obsidiōe Ferrariēsi dimouerēt: in Bergomēsem agrū pmū duxit: deide Olio flumine trāsuadato in Brixiēsem ac Veronēsem agros puenit: vbi multis captis castellis Venetis ppter armoz multitudinē formidabilis esse cepit. Verū cum id bellū mediolanēsibus dānosuz t onerosuz videret: cū exercitū aliquādiu p pdictos agros circūduxisset interdicētibus qbusdā ex pmarijs mediolanēsibus pax post annū cū oībus ꝓposita est. atqz ita Veneti soluta Ferrariēsi obsidiōe: t receptis castellis suis: pacē t leges pacis acceperūt: qbus ita gestis: Alphōsus post annū cū bona ꝓbitatis laude in pāz redijt. Hūc itaqz Alphōsuz hoc in loco ꝓ more susceptō illaudatū silentio pterire nequeo: quū res pbabiles laude digne de eo adsint multe: q licet res bellicas diu cū multoz dāno t incōmodo. t aduersus ponti. Ro. Ethruscosqz oēs gesserit: ac multas direptiōes (vt fit) pmiserit: salua tamen multoz pace: illū certe prudētissimū: humanissimūqz: ac amicoz studiosissimū esse deprehēdimus. Omittendo enim bellorū multorum facinora: modo prospera: modo aduersa a se gesta: hoc pcipuū t memoria eterna dignū opus qdē explificatiuū singulis annis facere cōsuenit: vt q̄dragesimali tēpore sepositis rebus bellicis totū diuinis lectiōibus t oratiōib⁹: pre-

1483 6682

dicatiõibusq; ac clemosynis se dedat: t demũ in cena dñi plurimos xpi pauperes tanq̃ verus xpicola ad se cõuocat: t multis illoz pedes non tanq̃ dux aut nobilis: sed veluti religiosissimus xpi famulus oi cũ humilitate t reuerẽtia lauat tergitq; ac prãdio eisdẽ p tpz administrato cũ singulis vestimentis atq; alijs muneribus a se in pace dimittit: alia atq; alia virtutũ opa a se gesta referunt: q̃ bois religionẽ t bonitatẽ pferẽrũt q̃ cõmemorare longũ esset. Hic Ypolytã illius quondã dive mulieris Blãcemarie mediolanẽsiũ ducisse filiã duxit vxorẽ: q̃ certe cũ in oibus sit mulier fecundissima: ctiã rãte vtutis t serimõie pdicat: vt ad has vtutes suis exẽplis t mõitis Alphõsuz hũc maritũ suũ pducere annixa sit.

¶ Renatus Lotharingie dux Renati olim Apulie regis ex filia nepos: cui supioribus annis Carolus burgũdionũ dux multa dãna t incõmoda itulerat: ac q̃dã de eius ditione sibi abstulerat: hoc anno a Venetis t a Six. põti. antea sollicitatus sub spe Apulie regni obtinẽdi: qõ sibi ex hereditate materna debebat: Venetias sub magnis stipẽdij pollicitatiõibus venit. vbi t a senatu Veneto maximo cũ apparatu t gloria exceptus est. Atq; ibidẽ federibus cũ Venetis pcussis statim in Ferrariensem obsidionẽ t oppugnationẽ cũ exercitu cõcessit. Is etenim: sicut olim auus recuperãdi Apulie regni cupidus: oẽm idustriã t vim positurus: in Ferraria obtinẽda Venetis pollicitus est. Verũ supueniente Alphõso calabrie duce t maximis exercitibus ꝓgregatis ꝓtra Venetos in agros Bergomẽsem: Brixiẽsem: ac Veronẽsem cõducẽs: atq; ibidẽ cosdẽ exercitus circũferẽs: t multa castella capiẽtes Venetoz ac ipsi⁹ Renati vires enervauit. Quãobrẽ Renatus hic cũ sibi vires defecere circũspiceret: ac etiã infirmitatẽ ex malignitate aeris ferrariẽsis cõtraxisset: codẽ anno rebus ifectis in patriã suã adhuc lãguidus redijt. Hic nãq; Renatus habitus est vir optimus: t rex diuinaz amator: sicut t sui antecessores viri christianissimi. ¶ Viri disciplinis excellentes.

¶ Joãnẽ capriolũ natiõe Tolosanũ ex ciuitate Ratinẽsi oriundũ: ordinis pdicatoz professum virũ certe: vt eius scripta testant: vtutis amatorẽ: t totius theologie veritatis ꝛmptissimũ exhibitorẽ: vsq; ad hec tpa cũ magna sui ordinis t theologice doctrine pcomio pueniesse ferũt. q cũ diu t Tolose phiaz ceteraszq; sciẽtiaz disciplinas: ac ipsaz sacrã theologiã acuratissime docuisset: t cunctos predecessores suos theologos elucubrasset: atq; euoluisset: t ipse ad multoz vtilitatẽ sup. 4. sniaz li. p̃ ceteris oibus doctius ac vtilius in. 4. pulchris voluminibus ꝓscripsit: q̃ ob eoz pulchritudinẽ t dignitatẽ ab ipressoribus in lucẽ ꝓdita sunt. Jn ḡbus profecto se doctissimũ t viroz illustriũ studiosissimũ se ostendit.

¶ Thomas anglicus diui ordinis eremitaz Augustini ꝓfessus: sacraz litteraz certe subtilissimus atq; doctissimus magister. t ipse hec nostra tpa reddit clarissima: q̃ sua doctrina: suaq; eloquẽtia nõ modo Anglicoz: verũ etiã t Italicoz plurimũ illustrauit gymnasia. Is etenim cũ tenacissime existeret memorie atq; diuino floreat ingenio: velut alter Esdras hebreus Joãnis scoti opera adeo memorie sibi cõmẽdauit: vt si deperdita oino forent: ipse suo ingenio: suaq; mirabili memoria in lucẽ reuocaret. Et ideo cũ nũc publice in Patauino sacras edoceat litteras: a multis rogatus illa castissima t q̃si de nouo edita ipressoribus librorz obtulit imprimẽda. Hunc autẽ doctissimum virũ multos tractatus in dialeticis: philosophiaq; ac theologia cõfecisse tradũt. Et propterea ex anglia in italiã a patauino studio publico salario ad theologiã edocendã superioribus annis cõuocatus fuit.

¶ Antonius rosellus natiõe Etruscus: vir vtiq; bonus t multa prudẽtia apud oẽs existimamus: t iuriũ ciuilis põtificijq; ac aliaz bonaz artiũ pl'mũ decoratus: hisdẽ tpibus postq̃ annis multis Patauij magna cũ gl'ia ius ciuile docuisset: e vitis sublat⁹ est. Qui quũ egregie doct⁹ esset: de monarchia ptãteq; pape plurimos edidit libros: ac quosdã tractatus ad ius ciuile ptinẽtes post se scripto reliqt.

¶ Benedictus capra t ipse romani põtificijq; iuris plenissime doctus: ac rerũ antiquaz nouarũq; scientia plurimũ decoratus: homo sane modestus ac multa comitate purbanus: hac ipsa etate postq̃ diu perusij leges egregie docuisset: ib dẽ in decretalibus egregios scripsit cõmentarios: atq; cõsilia cõfecit plurima: que hominis doctrinã preseferre videnť.

¶ Barbatia natione Siculus iuriũ ciuilis t pontificij consultissimus: vir quidem t omnium plane Italorum hominũ ea in facultate sua contradictione facile princeps: hac nostra vltima tẽpestate Bononie sublatus est: qui quante doctrine: quanteq; docendi t legendi ac consultandi gravitatis vir fuerit ipsa Bononiensis ciuitas que studioz mater nũcupatur per annos quidem plurimos suo permaximo t annuo censu quamliberalissime sibi collato contestata est. Is enim ab ipso Bononiensi magistratu multis precibus fatigatus per multa tẽpora in suo gymnasio acutissime docens palmã doctoz sui seculi reportauit q̃ certe etiã exteri adolescẽtes ex longinquis remotisq; nationibus illo plurimi accedentes: pro ipsius eporanda doctrina atq; sapiẽtia: qui. s. ab eo doctissimi euaserunt: nõ solũz doctrina: sed t vocibus quibus poterant miris laudibus atq; preconijs vbiq; cõtestati sunt. Ipsi quoq; secundissimam: prestãtissimãq; ac mirificam sapientiam cõsilioz multoz a se editorum codex optime demonstrat: qui quidẽ nuperrime ab impressoribus in lucem productus est.

¶ Laurentiũ etiã calcaneũ nobilẽ virũ ac egregiũ legũ doctorẽ t equitẽ auratũ: supiori anno q fuit annus a natali xpiano. i 478. Brixiana sua amisit ciuitas: Barbatia ea in facultate nõ inferiorẽ qui t ipse tã excellẽtis habitus fuit igenij: vt iter doctores sui seculi: sueq; vrbis iuriũ ornamenti laudẽ: gloriãq; semp reportauit. Cuius etiã ꝓsilia cũ Barbacia pdict⁹ sepe legisset miris cũ extollebat laudib⁹. Is q̃z nõ solũ in ea facultate: sed t in historiaz cognitione ac sacraz litteraz subtilitate plurimũ in-

cumbebat. Nã ꝛ in sua legũ facultate tã secũdissim⁹ vehemẽtissimusq; ferebaꝫ disputator: vt causas patrocinãdo parẽ sibi nõ patereꝫ. Hic ꝓter cõsilia inumera dispersa a se edita etiã libellũ de cõmendatione studioꝝ: libellũq; de septẽ vitijs capitalibus succo plenũ: ac libellũ de conceptiõe beate Marie virginis auctoritatibus ꝛ sentẽtijs plenos edidit: ac quedã parua scripto reliquit.

¶ Joãnes alemanus in mõte Regio natus: phũs qdẽ ꝛ astronomus maxim⁹: atq; lingua tam greca q̃ latina sufficiẽtissime doct⁹: hac qdẽ tẽpestate ob astronomiã: aliasq; mathematicas disciplinas: ꝛ germanie: pãnonieq; ac rome multo in pẽio est habitus. q cũ in Vngaria kalẽdariũ ppulchrũ: alia q̃dã in astronomia magno cũ labore ꝛ celebri suo igenio ꝓposuisset. ac etiã q̃dã in rhetorica magistri Gerardi cremonẽsis castigasset: a Matthia ipsius regiõis rege ac Nurẽburgẽsibus ciuibus ppetuo donatus fuit stipẽdio: quẽ quũ Sixtus q̃rtus pontifex Romã ad emendandũ paschalẽ Dionysij cõputũ ad se vocasset: haud multopost cum maximo studentiũ iactura peste defecit.

¶ Joãnẽ britãnicũ ex Pallaciolo agri brixiani oppido ortũ: virũ igenio pegregiũ: ac bonis disciplinis ornatũ nũc brixiana bz ciuitas ꝛ eius doctrina ac scriptis plimũ decorari videꝫ: q ꝓter adolescẽtulox mltox eruditionẽ oneribus plenã ad mltox doctrinã ꝛ ꝓlationẽ ꝓmẽtarios pegregios in pseũ volateranũ poetã obscurissimũ tãta diligẽtia cõscripsit: vt vates nũc ipse luce clarior babeaꝫ. Alios in sup cõmẽtarios: ꝛ qdẽ ornatissimos in Statij papinij achilleida tãta cũ eruditiõe iterpretatus est: vt in his nil ãplius desiderari possit. Scripsit etiã in Ouidi methamor. nõ minore idustria q̃ ipz poscebat opus. Alia q̃z cũ sit iuuenis ꝛ idustrius: ac in multis eruditissimus idies cõficere dicit: q̃ ꝓpediẽ in lucẽ ꝓducenꝫ. Laudes atq; alias ipsius ꝟtutes a brixianis ciuibus plurimũ gratus caruscz babetur.

¶ Gẽtilis bellinus natiõe Venetus pictor celeberrimus: bis tpibus nõ mõ orbẽ venetũ: sz: ꝛ (vt ita dixerim) italiã totã suo laudito pingẽdi mõ illustrare videꝫ: cui tãta collata est pingẽdi grã: vt cũ gbuscũq; antiqs ꝛ exqsitis pictoribus tã grecis q̃ latinis sine iniuria merito cõpari possit. Cuius qdẽ ꝟtutes cũ etiã ad aures Mabumeti turcox ꝓncipis puenissent: desiderio vidẽdi cũ fragrãs ad senatũ Venetũ supplex scripsit: vt illũ sibi dono ꝓstãtinopolim ꝑ singulari bñficio mittere dignareꝫ. Ad quẽ tãdẽ accedẽs: vt ipsi⁹ pitã tẽtare posset: post plurias ꝛ icredibiles ei⁹ picturas: atq; alia ꝑpe inumerabilia eũ depigere fecit: demiqz vt ois idustria magis ac magis expireꝫ: sciẽs in ꝑpa forma reduci coegit: cuius qdẽ imaginẽ sibi simillimã cũ ipator ꝓspexisset: admiratus viri ꝟtutẽ dixit illũ cũctos pictores q vnq̃ fuere excedere: ꝛ ꝓpterea ꝓfecto in benivolẽtie ꝛ legalitatis signũ ipz suũ familiarẽ cõstituẽs etiã comitẽ palatinũ: eqtẽq; auratũ cũ gbusdã suis isignibus ꝛ monile creauit: ꝛ a se laudatũ cũ celebri privilegio ꝛ donis mltis in ptiaz remisit: vbi ab ipso senatu Venero cũ multo bilaritatis vultu exceptus est. et ad pingẽdas in palatio dñij Venetox bistorias itermissas cũ magno premio remissus est.

Innocẽtius papa eius nois .8. ptia Genuẽses: ptẽ Aaron ex civox familia mediocri: sz bono rata nat⁹. Joãnes baptista antea vocatus: post Sixtũ põti. ex cardinali pbytero sancte Cecilie hoc anno idi. augusti põtifex creat⁹ fuit. Hic cũ iter ceteros ptes pauptor: humiliorq;: ac humanior bꝛeꝫ: pp ipsius humanitatẽ ac comitatẽ põtificiũ munus obire ꝓmeruit. Ferebaꝫ etiã in rebus gerẽdis prudẽtissimũ atq; magnanimẽ ꝛ ꝓstãtẽ: eo q̃ Senis ac in ipsa vrbe legatiõis officio optime functus esset: ꝛ magnã sui reginminis ꝛ prudẽtie spem ptib⁹ dedisset. Cuius qdẽ põtificat⁹ ꝑ duos annos felix plimũ fuit: ꝛ multox belloꝝ plenus: ꝛ q̃ a ꝓncipio mlta cũ istãtia ab oibus potẽtatibus expetiuit difficillime tandẽ obtinuit: gbuscũq; etiã oratoribus a ꝓncipio ad pstãdã ex more obediẽtiã ad se venientibus: sũmope pacẽ ꝛ cõcordiã postulabat: armaq; oibus deponere mãdabat: sed inimicus hõ vt bonis eius õsiderijs obsistere posset: haud paulopost in lãgorẽ maximũ ipz pduxit: ꝛ statim iter vrsinos ꝛ colũnẽses vrbis ꝓmiores ac potẽtiores magnũ dissidiũ excitauit. Diu etenim iter ipsas familias imortale odiũ itercesserat: qõ vixẽte Sixto põti. sopitũ esse videbaꝫ: sed eo põtifice defuncto: colũnẽses ꝓtra vrsinos arma sumpserũt: ꝛ mltis eos icõmodis ipsos affecerũt: ac vniuersam vrbẽ pturbauerũt. Quasobres multis sceleratis ꝛ dãnatis in ipsa vrbe ꝛ ex licẽtia peccãdi data fuit: q̃ res cũ alijs multis ai dolorẽ magnũ põtifici ipsi iflixit. Indeqz ꝑ ecclesie libertate ꝛ ipsius subditox: videlz Agle vrbis ꝛ alioꝝ magnũ bellũ cõtra Ferdinãdũ apulie regẽ suscepit: ꝛ Robertũ sanseuerinũ maxima cũ ipẽsa õ ipz ducẽ ꝓduxit: sz post varias terraꝝ depopulatiões tãdẽ rogatus pacẽ cũ oib⁹ facere voluit: ea. s. lege: vt rex ipse tributũ eccl'ie qõ singulis annis pẽdere ꝓsueuerat: qõ. s. Six. ponti. relaxauerat: de cetero põti. Ro. ꝓsolueret: vtq; regni ꝓncipibus cõtra regẽ erectis oino rex ipse pareceret: atq; vt illũ in reiurãdo astrinxit: ne deiceps ꝓtra po. ro. arma moueret: ea q̃z in pace dissidia vrsinoꝝ ꝛ colũnẽsiũ cõposuit: qbus ex rebus magnã ꝟtutis ꝛ ꝓstãtie laudẽ reportauit: mlta qdẽ ꝛ circa põti. dignitatẽ: rẽq; p. xpiana: neenõ ꝛ amicoꝝ vtilitatẽ facere ꝛ ordinare ꝓposuerat: sz ob tpis brevitatẽ: suãq; isirmitatẽ: ac belloꝝ ꝛ epidi. prurbationẽ nõ adiplere mõ: sz nec icipe potuit. Bñficũ tñ ꝛ circa dcũ: amicosq; ꝑ viribus se ostẽdit: nã iprimis post adeptã corpis sanitatẽ iter cetera ꝑ grãꝝ actiõe monasterio nro ꝛ eccl'ie sãcte Marie de pplo argẽteã eccl'iaz miro artificio elaboratã cũ magni cleri: ppliq; frequẽtia: ipsemet sup altare obtulit: atq; alia gbusdã ecclesijs pisq; locis munera cõdonauit. Suis aũt parẽtib⁹ ꝛ agnatis aliqõ bñficij signũ oñdere minime potuit. hic p⁹ bñficiũ sanitatis adeptũ: rogatus Heliopoldũ oli austerie ducẽ iãdiu õ functũ ob crebra ei⁹ miracula enarrata i setõꝝ ꝓsessoꝝ nũero aggregauit: ꝛ Venetos ab iterdictõ eccl'ieq; cẽsura i eos a pdecessore suo fulmiata liberauit ꝛ absoluit: ꝛ sibi ꝓfederatos

amicosq; fecit. ¶ Moriés ventiq; hic sūmus pōtifex anno dñi.1492.die.26.iulij vacauit sedes dies.15.

¶ Joānes frācisc⁹ gōçaga eius nois 6s.4.mātuanoꝝ marchio:hoc ipso anno mēse iulio Federico defuncto cidē in regno succedēs regnauit vsq; in p̄sens ānis.9.Hic nāq; illustris p̄nceps sicut puero suo Joāni frācisco in noie succesſit:ita ꝛ quodā mirabili p̄sagio in oib⁹ cidē subseq; videt. Et ipsi mis gdē:sicut ille in.15.etatis anno p̄ri suo in regnū successerat:sic ꝛ hic in.18.Ille etiā ab ipsa sua iuuē tute ob rē suā tutandā se ꝓpugnatorē strēnuū ꝓtra potētissimos inimicos exhibuit:ita ꝛ hic ꝛ q̄maxime in astiludio seu giostra ꝛ ceteris corpis viribꝫ in hac sua adolescētia ꝙ exercitatissimos viros victorie gloriā reportauit:ipse q; ꝓdētissimꝰ ꝛ magnificētissimꝰ habebat:nec hic etiā ab ipsa sua p̄ti iuuētute ꝛ adolescētia atq; regiminis p̄n⁹ ab ipsis anitis ỹtutib⁹ se dēsse dēōstrat. Ille ēt pietatis ꝛ xp̄ia ne religiōis amatoꝝ ꝛ obſuatoꝝ plurimū ferebat:sic ꝛ iste mltas gdē elemosynas q̄tidie paupib⁹ elargit:atq; ecclias dei ꝛ tēpla ex more deuote ꝓsepe visitat:ꝛ dei verba libēter ꝛ attente audit. Ille deniq; diuū p̄ez Aug.ecclie doctorē ꝑcipuo colebat affectu:ꝛ illū suis in necessitatib⁹ ꝑcatorē iprobat:ꝛ in deuotiōis signū ꝛ būficioꝝ recordationē quotānis ꝓpetuo in die natalis ipsi⁹ doctoris oblatiōes in ecclesia ordinis nr̄i eremitaꝝ ea in vrbe sua mātuana a successorib⁹ dari ꝛ offerri cōstituit: ita ꝛ hic ipse nō mō ipsi⁹ statuta obſuare videt:sꝫ ꝛ ip̄z dñm p̄ez Aug.atq; ipsius religionē miro affectu ꝛ fauoribus alijsq; būficijs sua in vrbe ꝓseqū:q̄ gdē opa bona regiminis spem oibus preseferre videnī. Hic adhuc puerulus patre suo viuente:Herculis ferrarie ducis parulā filiam duxit vxorem.

¶ Carolus vltimus francoꝝ rex ꝛ ipse hoc anno Ludouico rege patre defuncto in regnū paternū successēs regnauit vsq; in p̄sens annis.9.Hic quoq; in.16⁰etatis sue anno successit:cuius cū vitia erut virtutes:seu ingeniū audire a fide dignis nō meruerim illius vitā ꝛ gesta posteris scribēda derelinquo Illum tamen perpulchrū ꝛ decorum visu ꝛ perhumanū (vt reges decet)esse predicatur.

¶ Bonifacius paleologus Mōtisferrati marchio hoc quoq; anno fratre Hulielmo sine virili ꝓle defuncto:ipse ex q̄tuor fratribus vltimus supstes ꝛ senex fr̄i in regnū paternū successit : ꝛ iam p̄ decē annos regnauit:vir gdē perhumanus atq; magnificentissimus:q cunctis diebus vite sue arma cum multa ꝓbitatis laude tractauit:vt supra li⁰.12⁰.a nobis oibus dēōstratū est. Hic cum tandē vxorē ex paleologis Grecis a turco pulsis adolescentulā duxit vxorē: hoc anno qui est octogesimusſextus supra. M.cccc.ex ea filiū suscepit masculū:ꝓ quo maxima exultatio in toto regno habita est.

¶ Pax p̄necessaria hoc anno mēse iulio inter Venetos ꝛ oēs italie p̄ncipes ꝛ potētatus ꝓcuratione multoꝝ illustriū viroꝝ mediolanensiū cōfecta est : pro qua maximus ignis in tota italia excitatus extinctus est. In ea sigdē pace sancitū fuit:vt vnicuiq; q̄ suū erat ablatū restitueret : pollicino Rhodigij cū suis oppidis excepto:q̄ quidem pollicinum Venetis permissum fuit.

¶ Pestis etiā p̄maxima in tota ferme italia hoc anno fuit:que ex Roma:Venetia:Taruiſio:Parauio:Mediolano:Papia:Landaq; vrbibus vbi plurimū desciit infinita ꝑpe hoiꝝ milia assumpsit: ꝛ q̄maxime Venetijs desciens plurimos senatores ꝛ ipsoꝝ ducem Joannē mocenicum extinxit.

6684 1485 ¶ Marcus barbadico.5.ꝛ.70.Venetoꝝ dux:hoc āno.13.kal'.decēb.ex ꝓcuratore sci. Marci Joā. mocenico duci suffect⁹ ducauit mēsi.q̄si.9.vir gdē phumanus ꝛ mltaꝝ rex explētia doct⁹:q̄ p̄ncipatu suscepto ꝙ phi documētū in reb⁹ gerēdis se viꝝ strēnuū mox oīdere curauit:qꝫ in oib⁹ se prudētissimū iustissimūq; ac pietissimū ꝓposse oibus exhibuit:nā ip̄rimis:vt bonū decet p̄ncipē: rē xp̄iānā ꝛ eccliē catholice p̄cepta excolut ꝛ obseruauit. Rēq; pu. suā i pace ꝓtauit:ꝛ ipsaꝫ Venetā ciuitatē rei frumē tarie:ac aliaꝝ rerū q̄ aduixit feracissimū effecit:atq; suos cōciues vno ordine semp hōe voluit. Aliud quoq; ꝑconiū p̄nceps hic de se oīdere voluit:qō nō p̄ncipib⁹ mō mūdialib⁹:sꝫ viris sctissimis cōuenit:qꝫ ea in dignitate tā prudētissimū se exhibuit:vt nullius iniurie antea suscepte vnq̄ memor esse voluerit:imo si q̄s būit aduersarios ēt q̄dā ai sui nobilitate ꝛ vtute eisdē pepcit:ꝛ ipsos excolut ꝛ erexit: ac būficijs ꝛ dignitatib⁹ exornauit:ac āplificauit:q̄ gdē res nō hois būani:sꝫ diuine vtutis cēset. Alia atq; alia ỹtutū opa de Marco isto p̄ncipe publice referunt:ꝓ qb⁹ tāta ab oi pplo ꝓparauit grāz atq; benivolētiā:vt ipso tādē xp̄ianissime ꝛ religiosissime deficiēte ab oib⁹ tanq̄ cōparēte orbat⁹ collachry mare. Quo mortuo cū ingēti pōpa ꝛ populoꝝ frequētia apud sanctā Mariā de charitate sepelit.

6685 1486 ¶ Augustinus aūt Barbadico p̄dicti p̄ncipis germanus:ꝛ ipse.4.kal'.septē.in festo diui p̄ris Aug. eidē germano suo suffect⁹ ducauit annis. Hic quū primū p̄ncipē se declaratū vidicisset: ac ꝓnā in se pplī sui benivolētiā ob memoriā ducis germani sui ꝑderet:cuestigio populū exortaturus in altū cōsedit ꝛ suaui oꝛone ac phumana oibus bono aio esse dixit:qꝫ nequaq̄ fr̄i suo germano in oibus: ꝛ q̄maxime iustitia:pietate:ꝛ humanitate illū haberēt iferiorē:qō ꝛ nūc vsq; cū oibus ppulcre seruatū est. Est.n.vir phumanus:comisq; ac circūspectus:p̄nceps q; aspectu decoꝝ:pulchra canicie ꝛ barba ꝓtesa plurimū venerandus:que quidē res etiā maiestatē regiā multum exornare videntur. Istum quoq; ꝛ dominus bonoꝝ omnium largitoꝛ feliciter ꝛ per tempora accrescat.

¶ Joānis aūt p̄sbyteri maximi Indoꝝ ꝛ Ethiopū xp̄ianoꝝ p̄siarche vitā moresq;:ac pōtificat⁹ sui tpa ꝓ more suscepto ꝓscribere cupiebā:sꝫ ꝓp locoꝝ ipsi⁹ distātiā:ꝛ rarā nr̄oꝝ hoiꝝ ad gētes illā accessionē q; circa illi⁹ tpis ꝛ vitā ꝓlixū est hōe nō pōtui:vcꝝ gnālia illoꝝ pontificū seu patriarchaꝝ quedā cōscribēda hic digniū putau :ꝛ q̄maxime q; circa illoꝝ vite longitudinē:religionēq; ac potētiā: necnō ꝛ regꝫ mirabiliū:gentiū:q̄q; diuersitatē que a nōnullis accepimus:hic breuiter conscribemus. Et ipsi

nis qdē hoc Joānis p̄sbyteri nouitij apō idos t ethiopes gnāle t p̄cipuū suoz pōtificū cognomē est quod qdē cognomē t ipli p̄iarche ad humilitatis indiciū: sicut t pōtifices ro. se seruos seruoz dei appellare ꝓsueuere, p̄ capuo dignitatis sue titulo accepe. Hos itaq; xp̄ianissimos t dñi nr̄i Jesu xp̄i veros esse cultores multi cōstitent: q̄s apud ethiopiā ipsimus Matthеus ap̄lus: deide eunuchus Cādacis regine ꝓstituer ūt: atq; in India brissimus Ebo. ap̄lis ad fidē xp̄i ꝓuertit: Hoz itaq; xp̄ianoz t gē tiū ipse Joānes p̄sbyter nō solū pōtifex: ꝛ magnus cēset imperator: cui qdē pōtificio t impio duo t. 70. reges parere t tributa multa quotānis dare: quoz etiā in pōtificatu t regno. 12 7. supra centum archiepos p̄sidere dicunt: t glib⁹ coz. 20. ad minus habet suffragancos: iter quos multi regio fungunt titulo: t bi oēs alternatis vicibus diuersis in obsequijs eidē pōtificio suo maximo subministrare dicuntur. Eo tū in impio nō oēs p̄incipes xp̄iani esse dicunt: sed idoloz cultores licet annua illis pendant tributa. Hos autē p̄iarchas ꝓpter aeris salubritatē t victus sobrietatē multos centū t. 50. annos in sana valitudine excessisse tradūt: q ꝛ vxores more indeoz t grecoz ducāt. ad eas tñ nisi gignēde prolis gr̄a nunq̄ accedūt: eorūq; pōtificatus sedes in q̄dā p̄maxima ciuitate noie Bibaith cōstituerūt: in q̄ etiā ꝓpemodū idicibiles sedes t aulas eos hz̄e dicunt cū omni splēdore t decore exornatas. ad cuius maiestatis seruitia triginta ytriusq; sexus boiuz milia sunt deputata. Cūq; in bello cōtra hostes xp̄iani nois ꝓficiscunt: ad decies centena boiuz milia in exercitu ꝓducunt: nec mirū esse videt: q ꝛ cū apud Indos nulla vnq̄ visa sit pestilētia facilit̄ innumerabiles congregant exercitus. In suis nāq; exercitibus viginti magnas cruces multis refertas diuitijs deferri facit. Cū vero cū aliq̄ ire contigerit: archiepoz nroz more crucē ligneā nullis isignibus exornatā in memoriaz passionis dñi nr̄i Jesu xp̄i ante se p̄ferri iubet: afferri etiā t vas aureū limo plenū ob sue mortis die cōmemorandā p̄cipit. Maxima. n. apud eosdē pōtifices rerū diuinaz t officioz celebrādoz cura t studiū habet: q̄z mos in celebratiōe misse t baptizādo gbusdā cerimonijs exceptis eū sacerdotibus nr̄is p oia cōcordat. Et quū apud eos sūme colit iustitia velint: nulle fraudes: nullaq; penuria: aut adulteria t his similia apō eos raro inueniunt. Ipsius autē edsitudinis t curie ac domoz gloriā t apparatū dicere nō sufficimus. Loz vo tēpla t eccl̄ie nr̄is maiores: ornatioresq; esse dicunt: sed tñ testudinis structe referunt. Corpus sci Danielis ꝓphete ob maximā ipsius deuotionē glibet coz indoz patriarchaz in Babilonie deserto apud Baldachiā vrbē p̄stitutū quotānis inuisere cōsueuit. Sub huius etiā imperio in superiori India apud quādā maritimā vrbē noie Malpuriā corpus sctissimi ap̄li Thome in q̄dā ampliss ma ornatissimaq; eccl̄ia sūma cū reuerētia a nestorianis hereticis cōseruat: quoz archiepūs seu p̄iarcha tpe Eugenij q̄rti pape legatos Romā misit: vt de fide catholica certioraret: t cū occidētali t romana eccl̄ia vniret: ipse autē p̄iarcha ditissimus in auro t argēto phibet: eo q̄ a singulis p̄ibusfamilijs totius sui p̄iarchatus p̄o annuo censu vnā vnciā argēti purissimi p̄cipiat. In hoz aūt patriarchaꝝ Indoz aula Bragiones seu Bragmani philosophi t astronomi plurimi habitant viri religiosissimi. Quoz de numero: quosdā aliquādo visi fuerūt. 300. etatis annos excessisse: ad quos plurimi ꝓ singulari miraculo cōfluebāt: bi vniuersum Indiā peurrētes sua astronomia edoceti multa de futuris predicunt: hos idē p̄sbyter Joānes sūmo venerat honore. In ipsius autē iperij dñio diuersis sub regib⁹ diuersa reptunt boiuz mōstra: ac bestiaz: serpentūq; t fructuū genera: q̄obrē etiā aliqd de eisdē dicendū est. Et p̄mo in Ethiopia circa Nili fluminis ortū est quedā p̄maxima ciuitas noie Narnaria: in qua qdā potētissimus rex dñat: q ꝛ huic Joāni p̄sbytero subijcit. in cuius qdē regia tāta est mortaliū multitudo: vt sibi a mille armatis singulis noctibus excubias fieri faciat: vt si qō in eadē vrbe tumult⁹ exurgeret coerceri posset. Jsq; apud Ethiopes rex regum appellat: eo q̄ sub ipso multi subsint reges. Hi etiā reges cū xp̄iani sint: vnā tantū ducūt vxorē: t vnicas habēt litteras: licet diuersis ꝓnunciēt linguis t more nr̄o a festo natiuitatis dñi nr̄i Jesu xp̄i vsq; ad q̄dragesimā celebrant carnispriuiū: dieisq; festos in chorcis t epulis solēniçant. Aduenīēte deide q̄dragesimali tpe maxima ciboz abstinentia se affligūt. Hi qdē reges vniuersam terrā habēt ameniss imā t in oibus (vino excepto) feracissimā. arbores enim p̄multas t inauditas ac nobis icognitas eos hz̄e dicunt: t q̄maxime in maritima versus indiā: çinçiber: gariophili: nuces muscate: t alia multa aromatica: sicut in india colligūt. Sz cū lana deficiant: lineis sericeisq; vestimētis p̄ciosissimisq; vestiūtur: viri annulos multos: femine vo brachialia varijsq; ornamētis t lapidib⁹ p̄ciosis distincta deferūt. Apud eos repiri dicunt boues giboſi t p̄maximi. canesq; magnitudine asinoz nostroz: quos leones in venatiōe expectare non presumunt. habēt t elephātes igēti magnitudine: atq; leones p̄maximos educare dicunt. est t apō eosdē reges iter cetera mōstruosa aial varij coloris elephāti psimile: bñs. 2. comua cubiti lōgitudine: vnū videlz in frōte t reliquū in naso. aliud etiā aial ad mōz leporis odoris suauissimi. aliud isup esse aial in ethiopiā referūt p̄maximū: cuius qdē caude pili magno venundant p̄cio: eo q̄ mulieres coz cos ꝓ magno deferāt ornamēto. alia atq; alia i ethio. inueniunt aialia siluestria: vz symie: t etiā alia simillima t infinita ꝓpemōz mōstra atq; aues q̄ pedib⁹ velocissime currūt. In desertis q̄z ethio. vastissimi serpētes iesse asserūt. 50. cubitis lōgos: ac alios pestiferos varij generis. Distat autē Ethio. ab Egyp. itinere diez. 50. t hec vniuersa pene Joā. p̄sby. in multis subijcit: de cuius situ t magnitudine vide Strabonē libro vltimo.

¶ India aūt maximū ꝓtinet iperiū: q̄ qdē in. 3. diuidit partes: videlz in anteriorē: iteriorē: t vlteriorē. Prima autē a Persis icipiēs vsq; ad Indū flu. ptēdit. 2ª. ab ipso ido vsq; ad Gangē. 3ª. vo q̄ vlterior

appellaꝛ nullū hz terminū:ꝛ illa gdē est ꝛ opibus ꝛ oi vbanitate lōge alijs pstātior:ꝛ q̄dā ciuili ꝓsue-
tudine nobis hz ꝓsimiles mores:domosq̄ speciosissimas atq̄ ppulchra hitacula cū oi suppellectili ꝛ
religs reb⁹ ad vite bū ane policiā ptinētib⁹:atq̄ ab oi barbaria fedītate dicunt alieni.viri gdē phuma
ni ꝛ mercatores opulētissimi.ꝛ illi soli Jndi vlteriores more nro viuere dicunt.ſ.in mēsis ꝛ religs nris
policijs:relig aūt Jndi oēs semp in terra sup stratis tapecijs comedere dicunt. Vites aūt ꝛ vinū plu
rimis ꝛ q̄si oibus idis defūt:cōficiūt:tū coꝛ potū nō parē a vino:ꝛ ibidē apud q̄ndā regionē videlz in
ter Jndū ꝛ Hangē est lacus cuius aq̄ mirabilis est saporis. Vlteriores idi(oēpto frumēto) oibus ad
vite sustētationē abūdāt.neq̄ etiā illi barbā ſz capillos capitis nutriūt:q̄s serica corda tā viri q̄ mulie
res post occiput ligāt:tōsorib⁹ vtunt sicut ꝛ nos:eadēq̄ sūt ꝛ coꝛpis statura ꝛ vite breuitate veluti nos.
Dormiūt in lectis ꝛ culcitras tenēt sup lecticas coꝛ ornatissimas:coꝛ tū vestimēta locis in plibus sūt
dissimilia. Lane vsu oēs pene carēt:ſz lino ꝛ serico abūdāt:q̄ certe in oibus ad nos aduē ānbus cōij-
cere possum⁹:q̄ oēs culcitra linea vestiri videmus coꝛ mulieres argētū ꝛ aurū mltū ac pciosissimas
gēmas:ꝛ gdē multas ad eaꝛ ornatū deferūt. Jn iteriori vō india oēs fere vnicas hūt mulieres: relig
maiori ex pte plures hāe volūt. Anteriori autē idia istis vtunt moribus:ip̄imis gdē alios in sepultura
mortuoꝛ suoꝛ excellere dicunt: q̄ cū mirabili pōpa ꝛ magnificētia cū innumerabilibus diuitijs suos
sepelīūt mortuos. Idi ꝛ si p̄sbytero Joāni subijciant nō tū xp̄iani sūt ſz sacerdotes q̄s bacbalos vocāt
more suo hūt:q se mirabili abstinētia semp q̄si affligūt:ꝛ ab oibus aiantibus abstinēt: ſz leguminibus
ꝛ fructibus tm̄ sustētant:ꝛ cū eos deficere ꝓtigerit coꝛ vxores cū eis cōburunt:ꝛ illi sacerdotes vt plu
rimū icantatiōibus vacāt.hi apud suos vxorib⁹ defunctoꝛ suadēt:vt cū marito defuncto se cōburi fa
ciāt:pollicētes p⁹ morte eas etiā cū marito gaudere:q̄ꝛ exortatiōibus alacri aio in ignē ꝓsilire dūtur.
naues idi nro more fabricāt:ſz lōge maiores. Alij idi varios deos adorāt: q̄b⁹ ꝛ tēpla nris simillima
ꝓstruunt eis.varios sacrificādi vsus hūt:q̄bus etiā mltos dies festos celebrāt. Nuptiasq̄ suas Jndi
max⁹ cū gaudio ꝛ cāticis ꝛ tubis nro more celebrāt:ꝛ ꝓ eis cōuiuia sūptuosissima ꝓparāt:in q̄bus ꝛ p
multos die noctuq̄ vacāt.q̄dā eoꝛ regiōes monetā nō hūt:ſz ꝓ eis gdā vtunt q̄busdā lapidibus:alij
ferro in mōz acus:alij cartis regis noie iscriptis:in alijs ctiā locis:ꝛ max⁹ aūriozis idie ducati nri
habent:atq̄ alias monetas aureas ꝛ argēteas suo more hūt. Literiores idi in plij suis vtunt iaculis
ensibus brachinalibus ꝛ scutis.iferiores aūt arcu ꝛ cassidc:lorica ꝛ torace. Vlteriores autē bōbardas
ꝛ ceteras marchias ad expugnationē vbiū sicut ꝛ nos hūt.pauci indi papiri vsum hūt:ſz multi ꝛ plu
rimū in arboꝛ folijs scribūt. Jndi etiā annū suū in.12.mēsi.sicut ꝛ nos diuidūt:sed illū varie cōputāt:
maior tm̄ pars ab Octauiano augusto illū sumere dicunt:quo iperante pax vniuerso orbi parta fuit.
Furta ꝛ fraudes Jndi plurimū detestant:ꝛ damnāt. Et hec de moribus Jndoꝛum dicta sufficiant.
¶ Jnsunt ꝛ apud Jndos plurima mōstruosoꝛ hoiuz gīa:de q̄bus etiā p̄ Aug.16.ō ciui.dei logī:ꝛ
nos i lī.2°supra multa tractauimus:q̄ꝛ de numero alij dicunt monoculi:eo q̄ vnū tm̄ i frōte habeāt
oculū. Alij aūt cū os nō hūt p̄ nares tm̄ solo halitu viuūt.alij cubitales viri q cū grub⁹ bellū hūt cōti
nuū.alij ibidē mire magnitudinis viri q ad q̄dragesimū altitudinis cubitū excellūt. Sūt ꝛ apud idos
cynocephali q canina hūt capita ꝛ latratus:ꝛ alij sine ceruice hoies:q oculos tm̄ i pectore hūt. Dignit
ꝛ Jndia hermaphroditos hoies q vtrūq̄z sexū hūt:atq̄ faunos ꝛ satyros ꝛ alia ꝓplurima mōstra sūt
ꝛ in Jndia in q̄dā fluuio pmaxio noie cōchis pisces boibus similes q noctu aquā exeunt ꝛ ligna colli-
gūt:ac ex collusiōe lapidū ignē excutiūt:ꝛ ligna iuxta aq̄s ꝓburūt:ꝛ alios pisces ad splēdorē ignis at-
trabūt:ꝛ cosdē capiūt ꝛ comedūt. Hi aliq̄n capti a forma masculoꝛ ꝛ feminaꝛ hoiuz nihil differre vi
dent. Sūt ꝛ alio loco in Jndia pisces bobus ꝛ egs silēs:q̄s amaçones femine i bellis suis vt plimū vs
cūt:illos q̄dē velocissimos dicūt:ꝛ cū ex p̄lio redeūt illos i sero victos in aqs tanq̄ i stabulo reponūt.
Adsūt ꝛ i q̄dā isula noie tepobranes:tropophagite viri crudelissimi ꝛ moribus asprimi: q pmagnas
hūt aures:ꝛ illas plimis gēmis ornare dnt. hi carnes hoiuz ꝓ sūmis delitijs comedūt domos hūtes
depssas ad cuitādos solis ardores:ꝛ hi in auro gēmisq̄ pciosissimis plimū abūdāt. Jsti pip colligūt
alio discrīe:ibidē ꝛ gāges pmaxīus flu.habeꝫ vbi sūt cocodrilli pmaximi:ac alij pisces nobis icogniti.
¶ Jn Jndia q̄z sunt serpētes ifesti grossitie boīs absq̄ pedibus:q̄s i colle regiōis illius ꝓ sūmis de-
litijs comedere dnt. alij ēt serpētes alio i loco vz i Arabria ꝓuincia sūt sex vlnaꝛ lōgitudinis inocui
nisi irritent:q puer⁹ visu plimū delectant:in q̄ꝛ capitis pte posteriori appet q̄dā hois facies varijs
coloribus picta:hi icātatiōibus capiunt:ꝛ viui ad spectacula circūferūt. Aliud serpētū genus in alia
ꝓuincia noie susinaria.4.pedib⁹ lōga:q̄ꝛ coꝛpa optimus cibus est:coꝛūq̄z coria diuersi sūt coloris ꝛ cū
visu pulcherrima sint:ad eoꝛ thecas vtunt.alios itē serpētes ipse Jndoꝛ ꝓuincie mire pulchritudi-
nis ferre dicunt q sūt volatu velocissimo ꝛ p̄ ceteris venenosi. Sunt ꝛ in eisdē ꝓuincijs cati siluestres
volātes. Formicas insup rubeas magnitudine parunli canem Jndia ꝓducit:q̄s illi ppli ꝓ sūmis de-
litijs comedūt. Boues isueti in finibus carbasij nascunt nigri ꝛ albi q crines ꝛ caudā equinā hūt q̄ꝛ
pili sūt ꝓtētissimi ꝛ subtilissimi:atq̄ in modū plume volatiles:q magno extimant p̄cio:ꝛ q̄bus ipsi fla
bella ꝓficiūt ad regios vsus. Est ꝛ in idia macinū ꝓuincia innumerabilibus referta elephātis:ꝛ eius rex
ad.x.enutrire dicit q miro mō capiunt ꝛ fame q̄ max⁹ domant:cuius ꝓuincie rex sup albo Elephāte
miro apparatu vehit. Jn Jndia ppulchre reperiunt aues:iter q̄s sūt ps̄itaci ꝛ cacbi q ad nos pferunt:q̄
nobis magno sūt in p̄cio. Phenix ēt(vt aiūt) vnica auis in iteriori idia inenit:q̄ mira dulcedine canit.

¶ Ex Jndia veniqz queqz pciosissima nobis pferunt: videlz in lapidibus gemisqz preciosis ac alijs aromatib⁹: vt sunt smaragdi: saphyri: amethste: adamātes: carbūculi: thopacij: chrysolithi: onichines: berilli: et reliq oēs fere lapides pciosi. Jndc et gigiber: nuces muscate: macce: gariophili: piper duplicis nāe: canella: cāphora: aloes: et verginu: māna q3 et reliq oia aromatica: ex bui⁹ Joānis psbyteri impio nobis venerunt: nō tū oia vna in puincia simul colligunt: sz diuersis in puicijs: qz in Sandaia isula nuces muscate et maces et gingiber colligunt. Gingiber. n. ex qbusdā arbusculis altitudinis vnoz cubitoz extrahit: qz imisctes cineri ad solē exiccare faciūt: gariophili aūt in qdā alia isula noie Banda producunt soli: et illā insulā nigri hoies possidēt. Cāphora vo et lignū aloes in occidētali Jndie plaga apud qndā maritimā noie Caiāpa inueniunt. Piper veniqz et canelle q grosse appellant: et etiā gingiber atqz lignū verginū in Melabria puincia cū alijs pluribus aromaticis fructib⁹ colligunt. Lapilli etiā pciosi varijs modis ac diuersis puincijs colliguntur. Jndus autē lapis pciosissim⁹ ad Joānē psbyterū ab Aglis dicit miraculose qsi pferri: q ad seruādū oculoz lumē: et ad illud restituēdū i l'mū ꝓfert si in annulis gestet. Est et in Jndia res dictu mirabilis: videlz arenosus mare ages penitus carens: qō tamen sicut cetera maria intumescit: et a vento agitat. Hoc etiā se vidisse sanctus Machārius abbas egyptius: sanctus Hiero. in vita ipsius testat: ac de supradictis portētis multa ꝓmemorat ita esse. His igit puincijs: natiōibus: et rebus mirabilibus: ac qsi incredibilibus Joanne psbyterū tā in Ethiopia qꝫ in Jndia tanqꝫ sūmus pōti. et maximus imperare dicit. ad ipsi⁹ tamē impiū cū lōgissime a nobis abhit: pauci ex nostris accessum habēt: sed e suis multi ad pōtifices romanos psepe veniunt: q predicta oia vera esse multis rettulerūt: et hec de ipsius Joannis psbyteri hoc in loco dicta sufficiant.

¶ Acometa tamburlanus Scythaz imperator q apud eos magnus canis appellat: qō nostra lingua magnus imperator interp̄tat: eo qꝫ nouē magnis et potentissimis regibus dominet: p hoc etiā tps apud Scythas iferiores et supiores q a nobis tartari nūcupant: regnare dicit. De cui⁹ qdē gestis qd in spetie hoc in loco referēdū sit nō habet. De ipsius tū potētia et maioz suoz vrbanitate atqz magnificētia multa referunt auditiōe digna: q apud Scythas antiqs viros qdē itractabiles et pastorales esse non cōsueuerāt. Hic itaqz cū maximū habeat iperiū apud Catbauū puicia pstantissimā in ciuitate Cambalachia a maioribus suis pcleeta sedē iperij sui delegit: q qdē ciuitas viginti et octo passuū milibus in circuitu patere dicit: in cuius medio arx munitissima atqz ornatissima est: in q arce rex hic residet: q ciuitas cū in gaudio sit cōstituta: etiā arenatos muros ad. 4. vrbis angulos ptēdētes hz: p quos regi accessus esse possit: sig tumultus cōtra ipz in vrbe excitarent: et etiā ad ipsos. 4. angulos alia arx est cōstituta: q3 quelz. 4. miliarioz spacio girat: et in singulas ipsas. 4. arces dicūt cū hac oia armamēta que ad vrbiū expugnationē nobis cōsueuerūt esse necessaria. Post hāc aliā delegit ciuitatē noie Neptai a pdicta quindecim dierū itinere distantē: et ipsa triginta passuū milibus p circuitū patet: quā magnus Tāburlanus edificauit: cāqz populosissimā et pulcherrimā modo simili esse tradūt. in ea etiā psepe morā trahere dicit. Jn vtraqz. n. ciuitate inesse palacia domus: tēpla: et cetera vrbiū ornamenta nris simillima multi affirmāt: atqz ibidē viros vrbanos: modestos: humanos: et plurimis diuitijs affluētes. hec ipsa qppe Acomete huius imperatoris dignitatē et virtutē pferūt: alias etiā in coz regno ciuitates inesse a multis fert: que et. 10. et. 20. miliarioz circuitu patēt nris qdē tū publicis: tūqz p̄natis edificijs pulchriores. Hunc autē regē iam. 3. annis elapsis in germanoz finibus cū multo exercitu gethaz et iudeoz penetrasse ferūt: atqz ibidē quorundā potentū ciuitate capta oia seuitie tormētoz genera in mares et feminas exercuisse ferūt: que res maximū terrorem Germanis incussit.

¶ Meles bleusem Bethice seu Granate rex: gñe maurus: religioneqz mahumetus: hac ista tēpestate apud idē Bethice regnū regnare dicit: qō qdē regnū olim maiores sui magno cū exercitu ex mauritania venientes vna cū reliq Hispania occupauerāt et diu possederāt: sz postmōz a tarraconēsib⁹ p̄cipibus vltra Bethim flu. pulsi: nūc vsqz magnis sub tributis eandē plagā felicissimā timuerūt: quā q dē puinciā p̄mariā oiuz terraz appellāt: q sane puincia (vt scribit Strabo) intra anain et ortū fluuios vsqz ad oceaniā ptendit: a meridie vo et occanie fluminis eruptiōe: vsqz ad Ane maritimū tractū ac vsqz ad Hercu. colūnas vadit. Eius autē regiōis lōgitudo fm Ply. in. 3°. 250. miliaria est. latitudo vo .236. in q ad. 20. oppida ppulchra fuisse ꝓpter ipsius feracitatē Stra. et Ply. scribūt: nā ipsi⁹ puincie ager si ad vniuersum cōferat orbē supremus et excellētissimus phibet: eo qꝫ quecunqz ad humanū victū sunt necessaria et plusqꝫ necessaria affluētissime gignat. Eius enim mōtes et flumina qsi vbiqz aurū et argentū producere dicunt. Armēta qppe et pecudes sine numero nutrire dicit: optimū q3 siricū colligit: ac cera et melle atqz alijs oib⁹ bonis fluit. Hūc itaqz Bleusem regē Ferdinādus citeriozis hispanie et lusitanie ac aragonie et cicilie rex vna cū Elisabetha vxore xpianissimq̄ tiā. 6. annis vt cū ejicerēt maximis exercitib⁹ terra mariqz vigere ceperūt: atqz dimidiā regni partē cū max⁹ coz triūpho eidē abstulerūt: q3 vota et ipse dns noster Jesus xps ad finē vsqz feliciter producere dignet: Amen. Eā. n. p uinciā ideo Granatā dicere ꝓsueuimus qꝫ in ea pmū grana que ppulchrū pānis cōfert colorē enutriri cepta fuerit: atqz ex eo in ipsius Bethi fluuio pāni pulchro tingunt colore: dicēte Juuenale in quadā satyra: Precipitare voles etiam pulcherrima vestem: Atqz alias quarum generosi graminis ipsum: Bethis olifera crimen redimite corona: Jnficit natura pecus: sed egregius fons: Viribus occultis Bethis olifera crimen redimite corona: Jnficit natura pecus: sed egregius fons: Viribus occultis et bethicus adiuuat. et Martialis: Aurea qui nitidis vellera tingit aquis.

1487 ¶ Dux austrie hinc inde antea missis legatis ꝑ cõponẽdis reb⁹ dñoꝝ Arculi ⁊ Lodroni q̃ꝝ alteri subsũt tutele ac fidei Venetoꝝ: alteri vo ducis Austrie nihil tale opinãtib⁹ Venetis tumultuariũ ger manoꝝ exercitũ in agrũ Rouere imittit: q oppidũ obsidiõe ꝓmẽdo ac tormẽtis oppugnãdo expugnat ibiq; varijs vtrinq; belli cuẽtis certãtes nõ multos post dies Rouere dirutũ ac solo eq̃tũ nocte aufugiẽtes relinquũt: opinãtes eoꝝ ducẽ exercit⁹ ꝓditorẽ esse. Quo recepto firmatoq; validissimo ꝓsidio Robert⁹ seuerinus Venetoꝝ dux exercitus alios arces ducis Austrie vi capit. Põteq; accesi flumine supato dũ parat Tridẽtũ copias admouere paucissimis eqtib⁹ ⁊ peditib⁹ iã ad alterã fluminis ripaz trãsmissos: e Tridẽto exeũtes germani in fugã vertũt vbi iges germanoꝝ cedes: italoꝝ ex his pauci ferro: plurimi flumine occubuerũt. iter q̃s ipse dux Robertus maximus belloꝝ facinorib⁹ antea clar⁹ ac pacis artib⁹ illustris. nullo strẽnuissimi ducis opa ꝓtermissa occubuit: icertũ tñ aut ferro an aq̃ vitã finierit: cui⁹ cadauer germani subeũtib⁹ feretrũ ꝓceribus pulcherrima põpa tridẽti sepelierũt. hoc vo bellũ Innocẽti⁹ põti. ⁊ Federicus.3. Romanoꝝ iperator iter Venetos ⁊ germanos cõposuit.

1488 ¶ Hieronymus comes Arriari⁹ post Sixti. 4. põti. maximi morte dũ in forolivij tyrãnidẽ exercet a cubicularijs ⁊ aulicis fraude trucidaf: cui⁹ liberi armis mediolanẽsiũ adiuti egre ꝓnũ ipiũ obtinue.

¶ Galeotus mãphredus q̃ꝝ cũ sciisset a mathematicis hunc annũ sibi morte prætẽdere ⁊ biota (rũt. natũ fore: mira custodia se abdiderat: vt ne cuipiã preterq̃ admodum paucis domus aditus pateret: cuius vxor dissimulata egritudine inter medicos ficcarios admisit: qui cum confoderunt.

1489 ¶ Preclarus theologus ac philosophus eminẽtissimus magister Franciscus de Maritono ordinis predicatoꝝ qui merhaphisicam patauij profitebatur: diem suum obijt.

1490 ¶ Ferdinãdus hispaniaꝝ rex christianissim⁹ vna cũ regina Helisabeth vxore sua viragine nunq̃ satis ob eis in christi religionẽ pietatẽ laudata post multas ingẽteq; cladꝫ mauris illatas: at minutissimas ciuitates ⁊ oppida vi capta Granate regem ad deditionẽ cõpulit: omneq; mauroꝝ impertũ in Hispanijs esse desijt: qõ christianis infestũ per multos annos opibus armis viriq; pollebat: ipꝫ vero Granate regem annuis prouẽtibus in vltimã Hispaniã longe a Betbica relegauit.

¶ Sabaudie dux etate florida hoc anno veneno perijt sibi dato suspicione a quodã suoꝝ procerum cuius ditionem occupauerat.

¶ Matthias pannonie rex maximus in turcos victorijs clarus: necnõ Vienna cum pleriq; alijs Germanie oppidis domitis noua arma moliens in imperium fatum suum adijt: vir oĩum suis tẽporibus bellicis artibus memoratissimus: idemq; felicissimus.

¶ F I N I S.

¶ Ac sic demũ deo auxiliante ⁊ fauẽte supplemẽti Chronicha iam tertio terminuꝫ ponã: quã me semel ⁊ bis ac ter promisi cum omni diligẽtia ⁊ veritate factuꝝ: quo in loco ⁊ nunc ⁊ semp nixus fui sine errore conscribere successiones regũ ac principũ oĩuꝫ ⁊ actus eoꝝ: ac viroꝝ in disciplinis excellẽtiũ ⁊ religionũ origines: necnõ ⁊ põtificũ oĩuꝫ ꝓcursus: sicut ex lib⁹ histo. descriptio cõtinet. Hoc qppe in exordio hui⁹ opis me facere ꝓmisi. ꝓfectũ autẽ est ⁊ demo castigatũ atq; auctũ ꝑ me opus fuit idibus octobris anno a natali xpiano. 1486. in ciuitate nostr a Bergomi: mihi vero a natiuitate. 52?

¶ Impressum autem Venetijs per magistrum Bernardinuꝫ riçium de Nouaria: anno a natiuitate dñi. M.cccc.lxxxxij. die decimoquinto Februarij: regnante inclyto duce Augustino barbadico.

¶ Registrum.

ꝑ iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii
a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t
iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii iiii.
v x y z & ⁊ ꝯ A B C D E F.

Tabula

¶ Orlandini gleroli Brixiani distichum

Mendosis fueram numeris que sordida nuper
Prodeo cum tota culta tabella fide.

Orlandini gleroli Brixiani in omnifera3 Jacobi philippi bergomatis historiam commendatio.

Floribus vt varijs cupidi remorantur ocelli
Vt iunonis auis gemmea cauda iuvat
Fictus vt in tabula radians oblectat olympus
Candida purpureis vt rosa mista rosis
Vt delectaret eclogum cantus ad auras
Interposta nisi plutima meta foret
Vt caperent animos pigmei prelia martis
Secuissent nuuq̃ si palamedis aues
Si commendat opus variarum gratia rerum
Huc tulit eximia quasiacobus aue.
Optima de innumeris facta est farrago libellis
Hic lapidis parij colligi omne genus.
Hic legere est madidos alma tritonidis arte
A protoplasto tempora noscis adam
In breue ne cogas istec documenta precamur
Qui brevibus lector plura tenere cupis
Aurea pretereat nullum fetura iacobi
Vt digitos videant hec monumenta viri.
Ista salutiferos redolent viridaria fructus
En exempla feros non aditura rogos.
Proficiet multum cui munera tanta placebunt
Inde feret pleno dulcia lucra sinu.
Talia qui nostris pariunt documenta diebus
Benoucant claudo dogmata victa deo.
Qui fert historicos latij mercarier omnes
Aere nec insano pangraphus iste datur
Qui cupit ausonias pulchris cum domibus vrbes
Cernere: salcifero menia grata deo
Haud loculis parcés redimat vigilata philippi
Dogmata: ocrgomei quem genuere lares
Sic bernardinus memoretur ricius amplis
Vocibus: egregium qui bene prompsit opus

¶ Tabula generalis supplemẽti chronicharꝝ secũdũ ordinem alphabeti

A A

Aadas sextus lydorum rex 50
Aaron primus pontifex 16

A B

Abraam pater 8
abraam prophcta 45
abacuch prophcta 53
abbas arginorum rex 25
abdias prophcta 41
abdo prophcta 40
abdon ⁊ senen martyres 121
abel iustus 3
abessa israel iudex 31
abias rex iuda 41
abiathar summ9 pontifex 38
abbas siculus 234
abimelech iudex israel 27
abilon iudex israel 31
abraae patriarche vita ⁊ mors 88
abraae repromissio 9
abraae visio 9
abraae victoriam 9
abraam cognoscit vxorem 4
abraam cetburam duxit vxorem 10
abrogatio imperatoris 246

A C

Accius tragicus 88
achacius doctor 134
achaz rex iuda 47
achab rex israel 42
acephalorum heresis 147
acrasapes assyriorum rex 44
acheres pharao 19
achilles fortissimus pugnator 3
achimelech pontifex iudeorum 37
achimaas pontifex 41
achis syluius latinus rex 42
accius vicecomes mediolani 211
acometha scythatum rex 236
accursius legum doctor 197
acrisius argivorum rex 26
acometa tamburlanus 256

A D

Adda lamech vxore 2
adam protoplastus creatur 1
adam generat seth 2
adauctus romanus martyr 125
adaulphus imperator 204
ademarus caroli magni dux 166
adeodatus papa 157
adeodatus venetorum dux 16
adiochus policarpi discipulus 123
adoaldus longobardorum rex 156
adoaldus vltraiacensis episcop9 174
adrastus sicyoniorum rex 29
adrianus romanus martyr 124
aduentius hispan9 episcopus 145

A E

Aser filius abraae 10
afidas athenicnsium rex 36
africana regio vbi sit 10

A G

Agamenon grecorum rex 30
agastus athenicnsium dux 39
agamestor grecus rex 46
agapitus martyr 126
agapytus primus papa 151
agapitus secundus papa 171
agatha virgo ⁊ martyr 121
agathocles sicilie tyrannus 77
agathon papa 158
agathon abbas 136
agelas corinthiorum rex 42
agesilaus lacedemoniorum rex 42
ageus propheta 57
agilaus corinthiorum rex 63
agilulphus longobardorum rex 154
agis lacedemoniorum rex 39
agislaus vngarie rex 269
agnes virgo ⁊ martyr 125
agon primus gymnicus constituit 29
agrippa syluius rex 42
agrippa seniorum iudeorum rex 108
agrippa secundus iudeorum rex 106
agrippa doctor cognomẽto pastor 114
agrippina ciuitas que ⁊ colonia 72
agrippina octauiani filia 103
agrippina neronis mater 108
agripitus martyr 119

A I

Aimo sabaudiensium comes 223
aimo anglicus ordinis minorum 200
aiot hebreorum iudex 24
aistulphus longobardorum rex 162

A L

Alaricus alius 132
alanus vniuersalis doctor 206
alaramus mõtisferrati marchio 174
alaricus gothorum rex 140
alba syluius latinorum rex 40
alba lombardie ciuitas 71
albatherius arabs medic9 182
albatorum religio 10
albanie regionis descriptio 30
albertus pragesis episcop9 sanct9 174
albertus magnus theologus 39
albertus imperator 46
albertus secundus imperator 206
albertus odefredi iurisconsul. 206
albertus patauí. ordinis cremí. 240
albertus brixianus ordinis predi. 210
albinga lygurum ciuitas 74
albinus in iudea preficitur 108
albinus albutius poeta 68
albo floriacensis abbas 174
alboynus longobardorum rex 153
albricus rosatus bergomẽsis legi. 214
albricus cunij comes 120
alemences lacedemo. rex 45
alcetas macedonum rex 55
alcybiades phũs ⁊ imperator 61

alcidamus orator greeus 51
alciatos lydorum rex 51
albertus austrie dux 236
albius tibulus poeta 96
alceus poeta lyricus 51
aldegisius 165
alexander hierosolymitanus 121
alexandria vxor alexandri regis iudeorum 91
alcmon philosophus grecus 54
alcoranus liber machometi 155
alectes luctator 38
aldeprand. longobardorum rex 162
alexander corinthiorum rex 45
alexander. x. macedo. rex 58
alexander magnus mace. rex 66
alexander magn⁹ darium superat 66
alexander monarchiam obtinent 67
alexandri magni obitus 76
alexander corinthiorum rex 46
alexander asie rex 87
alexander iudeorum rex 89
alexandra iudeorum regina 93
alexander roma. 119
alexander primus papa 114
alexander secundus papa 181
alexander tertius papa 190
alexander quartus papa 199
alexander quintus papa 228
alexander episcopus ⁊ martyr 123
alexander thebeus martyr 128
alexander lythos medicus 141
alexander de ales ordi. minorum 199
alexander de villa dei. ordi. mino. 199
alexander de alexandria ordi. mi. 205
alexander de saxoforto ordi. ere. 242
alexandria ciuitas egypti cõstruit 76
alexandria lombardie ciuitas edificatur 190
aldegisius desiderij regis filius 167
aldeprandus longobardorum rex 163
alexius ro. confessor 140
alexius grecus imperator 181
alexius secundus grec⁹ iperator 192
alpharabius arabs phūs 174
alphonsus prim⁹ hispanie rex 189
alphonsus rex a genuensib⁹ capit 236
alphonsus secund⁹ aragonie rex 238
aliactes lydorum rex. 2. 49
alidulphus anglorum rex 164
alphonsus calabrie dux 253
alphonsus hispalensis ordi. ere. 214
alidulphus anglorum rex 170
alouisius patauinus patriarcha 252
alouisius saluciarum marchio 248
alumen rochie in italia inuenitur 244
almericus hierosolymorum rex 191
almericus hereticus 196
alquinus gallus doctor 164
altadas assyriorum rex 15

A AD

Amalasuntha vidua 150
amaltbea sybilla 56
amalasuntba gothorum regina 152
amasias rex iuda 44
amaçones femine regnant 7
ambri rex israel 42
ambrosius diaconus doctor 120
ambrosius magnus medio. epūs 135
ambro. monachus or. camal. 237
ambrosius coranus ordi. ere. 262
amedeus primus sabaudie dux qui ⁊ felix papa 244
amedeus secūdus sabaudie dux 249
amozis immodicis exemplum 236
amenophis pharao 42
amphitrion atheniensium dux 20
amphion musicus 23
aminthas macedonum rex 56
aminthas secūdus macedonū rex 52
amon rex iuda 51
amos prophcta primus 44
amos prophcta alius 44
amulius syluius rex 47
amurates turcor princeps. i. 246
amurates secundus turcor prin. 245
amurates. 7. turcor princeps 241

A B

Anna mater virginis marie 97
anacharsis philosoph⁹ 54
anamin cham filius 5
anacletus papa 113
anacletus iudeor pontifex 97
anan prophcta 41
anastasius bibliothecarius 169
anciani florentinorum 199
annor diuersitas 100
annorum diuisio 100
anastasia virgo ⁊ martyr 125
anastasius primus papa 139
anastasius secundus papa 149
anastasius terti⁹ papa 170
anastasi⁹ quarti⁹ papa 189
anastasius primus imperator 100
anastasius secundus imperator 148
anastasius romanus doctor 173
anastasius martyr 156
anatholius laodicenus episcop⁹ 164
anaxagoras philosoph⁹ 60
anaximander philosophus 55
anaximanes philosoph⁹ 55
anciani florentini constituuntur 222
anchona ciuitas conditur 35
anchises troianus 29
anchus marti⁹ rex 51
andre. stephani filius 179
andreas anglerie comes 185
antonius hispanus 107
anthiochia asie ciuitas 184
antonius pius 116
anther⁹ papa 120
andalo genuen. astronom⁹ 214
andreas apostolus 111
andree apostoli reliquie trãsferunt 213
andre. vendermin⁹ dux venetor 249
andre. dandulus dux venetor 215
andre. contaren⁹ dux venetor 219
andre. vicecо. mediola. 181
andreas sicylie rex 215
andronicus grec⁹ imperium 192
andronic⁹ paleolog⁹ impera. 204
andiochus doctor 163
anglorum regni principium 36
anglie insule descriptio 36
anglorum regum ,peursus 69
anglia insula fidem christi recipit 117
angelus baduari⁹ dux venetor 164
angelus perusinus legum doctor 225
anglerie oppidi conditio 178
anglerie principum genealogia 179
anicet⁹ papa roma. 117
annor diuersitas 102
annor diuisio 102
anselm⁹ magn⁹ doctor 184
anselm⁹ luccensis episcop⁹ 184
anselm⁹ elbrunus frater ordi. ere. 253
anthe⁹ lybic⁹ gigas 21
anthenor troian⁹ 32
anter⁹ papa 122
antigon⁹ asyrie rex prim⁹ 1
antigon⁹ secūd⁹ cognomē. gonas 79
antigon⁹ tertius rex 81
antigon⁹ iudeor rex 95
anthenodorus phūs 100
anthemenides poeta 51
anthiochia syrie ciuitas 76
anthiochus pm⁹ sother 79
anthiochus secund⁹ rex 81
antiochus terti⁹ galeric⁹ 81
antiochus quartus magn⁹ 82
antiochus quint⁹ nobilis 85
antiochus sextus syrie rex 87
antipater macedonum rex 78
antipater stoicus philosophus 82
antisthenes philosophus orator 63
antomenes corinthior rex 46
antonius musa medicus grec⁹ 96
antonius abbas egypti⁹ 131
antonius ordinis minorum 200
anto. rāphegulus ordi. eremi. 217
anto. de la scala veronensis 221
anto. venerius dux venetor 222
anto. adurnus dux genuen. 223
anto. de batrio legista 251
anto. guayner⁹ medicus 237
antonius archiepiscop⁹ florenti. 242
aniram caat filius 14
antigonus asie rex 77
antiochus theos 79
anthenor patauium condit 32

Tabula

anthenodorus philosoph⁹ stoic⁹ 98
antonius randensis ordi. mino. 234
antonius roscilus legista 253
antropomotitarum heresis 171

A P

Apamia asie civitas conditur 76
appelles hereticus 117
apianensium pisanorum regni principium 224
apis. 4. argivorum rex 12
apis sicyonioꝝ rex 9
apochripi libri qui sine 48
apochriphus vnde dicatur 149
apollo medicus grecus 13
aphidas medij filius 35
apollo primus primi vulcani ⁊ minerue filius 15
apollines multi describuntur 16
apollodorus pergamenus ora. 93
apollinaris hierosolymitanus epꝰ 116
apollinaris laodicensis episcop⁹ 135
apollinaris alius laodicensis epꝰ 139
apollinaris ravennat⁹ epꝰ ⁊ mar. iii
apollinaris cremonen. medi. 237
apollonia virgo ⁊ martyr 121
apollonius philosophus 113
apollonius alius stoicus phūs 116
apollonius senatoꝝ ro. 118
apulleius philosophus 67
apulia provincia vbi sit 160
aprucium provincia vbi sit 160

A Q

Aquilla interpres ⁊ doctoꝝ 115
aquilea civitas fundatur 33
aquitania gallia vbi sit 37

A R

Aralius assyriorum rex 10
aratoꝝ poeta 151
arathus asianus poeta 80
archa moysi que sit ⁊ capitur 37
arbaces medorum rex 45
arebadius imperatoꝝ ro. 139
archas iouis filius 21
archelaus iudeoꝝ rex 101
archilocus poeta grecus 51
archelaus mesopotamie episcop⁹ 125
archimedes geometra 84
archimus poeta grecus 47
archita tarentin⁹ phūs 62
ardas lydorum rex 52
ardisius lydorum 46
aremulus latinorum rex 44
aretium tuscie civitas fundaꝫ 75
arphaxat sem filius 6
argeus macedonum rex 50
argivorum regni principium 11
argilaus corinthiorum rex 40
argeus prophetа 56
archiepiscopatus genuensium 187
argivorum regum epilogus 26
argislaus rex vngarie 245
aripertus 160
aristodemus alter phūs 94
arioldus 5. lon. rex 156
armenius philosophus 121
arthaxerses. 7. persarum rex 60
arthaxerses. xi. persarum rex 62
argivorum regum epilogus 27
agros civitas vbi sit 11
argonautarum navigatio 27
argus argivorum rex 14
arricus vandalus dux vene. 193
aripbon atheniensiū dux 44
ariminum civitas describitur 74
arimine. synodus celebratur 134
arion cytharedus 52
aristarchus grāmaticus 88
aripertus longobardorum rex 157
aristenides corinthiorum rex 44
aristides atheniensis epꝰ 115
aristides philosophus 59
aristippus phūs 63
aristebolus iudeoꝝ philosoph⁹ 84
aristodem⁹ philosophus 94
aristodem⁹ musicus 51
aristocles magnus philosophus 64
arnulphus imperator gallus 169
arrius hereticus a quo arriani 130
arrianoꝝ heresis 130
arlotus de prato ordi. mi. 204
armanitres assyrioꝝ rex 11
armenia provincia vbi sit 6
armeniorum conuersio 131
arnobius phūs lactantij magister 128
ars imprimendi libros quando inuenta sit 244
arsaces medorum rex 51
arsaces prim⁹ parthorum rex 81
arsaces. 2. parthorum rex 81
arsanus pisarum rex 65
arsenius monach⁹ sanct⁹ ⁊ senatoꝝ 136
arthabanus persarum rex 60
arthaxerses persarum rex prim⁹ 63
arthaxerses. 2. persarum rex 64
arthaxerses. 3. persarum rex 63
arthemisia carie regina 154
arthuris longobardorum rex 154
arthur⁹ anglorum rex 147
aron moysi frater 16

A S

Asa rex iuda 41
assaradon assyriorum rex 49
ascades assyriorum rex 18
ascanes gomer filius 4
asprandus longobardus 161
ascanius enee filius 34
asclepiades rhetoꝝ ⁊ medi. 91
asclepiades episcop⁹ 145
aristobolus iudeoꝝ ponti· 89
asie regionis descriptio ⁊ vbi sit 14
asia nympha a qua ipsa provin. 14
asie minoris regni principium 77
assyria provincia vbi sit 7
assyriorum regnum incipit 7
assyriorum regum finis 51
assyrioꝝ regum epilogus 44
asprandus longobardo. rex 163
astesanus frater de ast ordi. mi. 214
asterius arrianus hereticus 134
astiages medorum rex 53
astorgius mamphre. sanctie dūs 226
astergius philosophus 134

A T

Atticus constantinopolitanus 140
atanlphus 141
attila hūnorum rex 145
athalia iudeorum regina 43
athanasius epꝰ alexandrinus 133
attalus pergami rex 88
attalicoꝝ regum procursus 90
attbaulphus gothorum rex 132
athenarum vrbis conditio 17
atheniensium regni principium 17
atheniensium regum epilogus 38
atheniensium regni finis 38
athis silvius rex 41
athlas astrologus 14
athlantea plures simul 14
athletes luctatoꝝ 37
athaulphus gothoꝝ rex 134
atreus mycenarum rex 17

A V

Augustinus nostros oium pater 143
augustinus de iterano 206
aurea virgo 157
augustin⁹ monachus 154
aulus silvius 46
auentinus silvius rex 44
auerois medic⁹ 188
auedalis arabs phūs 174
augusta pretoria civitas 72
augustini magni conuersio 137
augustini obitus ⁊ libri 145
augustini translatio 161
augustin⁹ anglorum episcopus 137
augustin⁹ nouellus or. cre. 230
augustinus de ancona or. cre. 210
augustin⁹ de roma or. cre. 231
augustin⁹ barbadico ve. dux 254
auicenna medicus magnus 188
aulusgelius grammaticus 116
aurea lamina inuenitur 164
aurelianus imperatoꝝ 123

A Z

Azael rex syrie 43
azo estensis marchio 195
azo legum doctoꝝ 194
azarius prophetа 41

B A

Bachyllus corinthiorum epꝰ 112

Asconius pedianus. III

baissetus othomanus imperator 252
balduin⁹ primus hieroso.rex 183
balduinus secundus rex 184
balduinus.3.rex 188
balduin⁹.4.rex 191
balduin⁹ gall⁹ grecoꝝ imperator 194
balduin⁹.2.grecoꝝ imperator 198
baldus perusin⁹ legista 224
balaam prophera 21
balcus assyriorum rex 11
balcus secund⁹ assyrioꝝ rex 12
balliardus gallus phūs 188
balthasar caldeoꝝ rex 73
baptistin⁹ fregosius ge.dux 251
baptista malatesta mulier docta 177
barbas arrianus hereticus 149
barbara virgo ⁊ martyr 126
barbatia legista 253
barlaam calaber monach⁹ 214
barlaam abbas 136
bartholomeus apostolus 111
bartholomeus ipsius translatio 167
bartho.pisan⁹ oꝛ.predi. 212
bartholomeus brixian⁹ canoni. 197
bartho.osa bergomen.histo. 219
bartho.scaliger veronensis 214
bartho.de saliceto legista 225
bartho.de vrbino oꝛ.eremi. 227
bartho.montegnane medic⁹ 251
bartho.colconus bergomen. 249
bartolus saxoferaten.doctoꝛ 217
baruch prophera 52
bassa rex israel 41
basilides phūs 119
basilidas hereticus 114
basilice multe constantini magni 130
basilius magnus eps ⁊ doctoꝛ 135
bassianus laudensis eps 141
basilius grecus imperatoꝛ 168
bartho.vtriusqꝫ doctoꝛ 231
bartholo.platina 247
bartho.cepola 247
barnabas apostolus 105
bartholomeus gra.vene.dux 213
bartholomeus de ossa 212

B E

Beatus venetoꝝ dux 164
beda venerabilis presbyter 159
belphegoꝛ mitiatur in israel 21
belge gentes vbi sunt 217
bella prima punica 79
bella.2.punica 84
bella.3.punica 89
bella macedonicum incipit 87
bellum ciuile rome fit 92
bellum ingurtinum 61
bellum mitridaticum magnum 92
belli ciuilis finis 93
bella cesaris ⁊ pompei 75
bella sociare romanum 92
bellū mediolanense ⁊ vene. 235
bellum lucense ⁊ florentinoꝝ 233
belochus assyrioꝝ rex 23
bellopares assyrioꝝ rex 24
belus phenicis regis filius 37
beltrand⁹ doctoꝛ oꝛ.minoꝝ 209
benedictus primus papa 153
benedictus secundus papa 159
benedictus.3.papa 168
benedictus quartus papa 170
benedictus quintus papa 172
belgi populi 207
belibasar ewil merodach filius 56
benedictus sextus papa 173
benedictus septimus papa 173
benedictus.8.papa 178
benedictus nonus papa 179
benedi.decim⁹ papa 181
benedi.vndecimus papa 207
benedi.duodecimus papa 213
benedictus antipapa 224
benedictus magnus abbas 163
benedictus mediolanensis eps 253
beneventum ciuitas conditur 33
beneventum describitur 76
berardus madius eps brixianus 207
berengarius primus imperatoꝛ 171
berengarius.2.imperatoꝛ 171
berengarius.3.imperatoꝛ 173
berengarius doctoꝛ turonensis 180
bergomum ciuitas conditur 69
berillius hereticus 120
bernardus abbas ⁊ doctoꝛ 186
bernardus iustinianus oꝛatoꝛ 247
bernar.polentanus ravenne dūs 225
bernar.senensis oꝛ.minoꝝ 239
bernardus cōpostellanus 199
bernardus caroli magni nepos 166
bernabos vicecomes 217
benedictus monachus 150
berenga.forojulianoꝝ dux 170

B J

Bias phūs grecus 50
biçantium ciuitas 51

B L

Blanca maria ducissa mediolani 258
blasius axeretus genuensis 134
blondus flauius histoꝛi.forolivē. 237

B O

Bobochorus egiptioꝝ rex 49
bohemoꝝ regni principium 7
bohemoꝝ hereſis 234
boetia regio vbi sit ⁊ a quo dicta sit 23
boetius philosophus 149
boioꝝ gallia vbi sit 37
bolochus assyrioꝝ rex 11
bonauentura doctoꝛ oꝛdi.ere.pata. 210
bonauentura sanctus oꝛdi.mi. 201
bonifacius roma.martyr 126
bonifacius.1.papa 141
bonifacius.2.papa 151
bonifacius.3.papa 155
bonifacius.4.papa 155
bonifacius quintus papa 156
bonifacius sextus papa 170
bonifacius septimus papa 173
bonifacius octauus papa 205
bonifacius nonus papa 223
bonifacius aphrice procuratoꝛ 142
bonifacius magūtinus episcopus 160
bonifacius primus mōtisser.mar. 192
bonifacius idem montisser.mar. 175
bontfactus.2.montisser.mar. 175
bonifacius montisser.mar. 254
bonifacius mathildis pater 181
bondegar soldanus egypti 200
bonominus medicus bergomen. 217
bononia ciuitas conditur 73
bononia in libertate se vendicat 213
bonus papa 173
borsius estensis dux ferrarie 241
bonifacius san.bonifacij comes 195

B R

Brogo siue brogus 178
bracius montonus dux 232
brandanus abbas 151
breno burgundus abbas 169
bruno teutonicus theologus 183
brennus senonensium dux 68
bricius episcopus mertullensis 139
brigida schotica 150
brigida alia suetia 218
brixia ciuitas conditur ⁊ describit 70
brixia venetis subicitur 233
brixianoꝝ victoria contra eremo. 163
brutus primus a quo britania 36
brutus secundus roma. 93
britanitania insula vbi sit 36
bruti secundi mors 91

B U

Bucichalus gallus milcs 226
bulgaroꝝ conuersio 168
burgondionum regni finis 148
bulgaria prouincia vbi sit 168
burdinus antipapa 186
burgondionum regni principiū 103
busiris egipti rex 22

C A

Caath filius leui 30
caietanus philosophus vicētinus 238
caieta ciuitas conditur 33
caieta ence nutrix a quo ciuitas 35
caim ade filius ⁊ eius generatio. 2
caynam filius enos 3
cam filius noe 5
canaam filius eam 5
cananea prouincia a quo dicta 5
caius cassius ro.consul 89
caius marius ro.consul 89
caius lucillus satyrus 90

caius medicus grecus 92
caius falcidius iurisconsul tus 96
caius bassus orator ro. 97
caius papa 124
caius caligula imperator ro manus 103
cacanus bũnorum rex
cadmus litterarum inuen tor 22
capha ciuitas capitur 249
calcidis conditio 17
calcis ipsa ciuitas a turcis ca pitur 246
calcedon ciuitas vbi sit 50
caldeorum regni principium 5
caldea prouincia vbi sit 49
calepodius martyr roma. 119
calystus primus papa 119
calystus secundus papa 186
calystus tertius papa 243
calystenus philosophus 67
calocerus brixianus mar tyr 116
calor maximus fuit 187
caloianes grecus impera tor 222
cambyses persarum rex 56
campanus doctor 179
camilla regina 33
campania regio vbi sit
cananea regio
cappadocia regio vbi sit
candaules lydorum rex 49
canis primus de la scala 208
canis secundus de la sca la 216
capis latinorum rex 41
cardiceas medorum rex 49
cassander mace. rex 77
catullus veronensis poe ta 93
cassius seuerus orator 103
cassianus romanus impera tor 119
cacanus papa 155
caius enaglius medicus gre cus 96
caius iulius cesar 92
camillus romanus 64
captiuitas indeorum prima 48
captiuitas indeorum secun da 54
capreolum oppidum vbi sit 200
capua ciuitas vbi sit 42
carrariensium dominorum principium 63
caria regio asie vbi sit 63
carie reges qui fuere
cardiceas lydorum rex 50
carnaus macedonum rex 45
carnaides philosophus 65
caracala imperator roma norum 115
carpentus siluij rex 42
carpophorus martyr 126
carthago ciuitas conditur 39
carthagines quinque ba bentur 39
carthaginis excidium 88
carthago a romanis repo nitur 89
carus romanorum impera tor 115
carmentis nympbe monita 29
cassandra priami troianorum regis filia 30
cassius seuerus orator 105
cassianus monachus t doc tor 140
cassiodorus monachus t doctor 151
castrucij lucensis domin⁹ 210
cathaphrigarum heresis 117
cathina sicilie ciuitas 50
catho romanus questor philosophus 85
catho posterior philosoph⁹ 93
cathon stoycus philosoph⁹ 85
catiline coniuratio 91
cathania 49
carolus aretin⁹ poeta 234
caietanus vincentinus 234
carolomanus 161
carolus grossus 169
carolus magn⁹ 165
carolus simplex 170
carolus sicilie rex 201
caria regio minoris asie 24
carolus sicilie rex 203
carolus marcell⁹ 161
carolus calnus 169
carolus imperator germano rum 216
carolus malatesta 225
carolus francorum rex 210
carrariensium regni princi pium 211
carolus çenus patricius re netus 220
carolus caroli filius 222
carolus francorum rex 243
carolus pipini filius 163
catherina senensis 222
catherina mediolani dux 226
carolus mãphredus sauen tie dominus 245
carolus burgondiorum dux 250
carolus montonus comes 251
carolus andegauẽsium dux 251
carolus nouissimus franco rum rex 254

C E

Cecilia virgo t martyr 119
cecrops athenienſiũ rex 17
celestin⁹ primus papa 141
celestinus secund⁹ papa 188
celestin⁹ tertius papa 193
celestinus quartus papa 198
celestinus quint⁹ papa 205
celestis flamma visa est 216
celium gentilium deus 9
centumcellis oppidum 166
cheneres pharao 18
cerdo hereticus 116
ceres regina filia celi 11
cherintus hereticus 114
cesaris gesta incipiunt 92
cesaris bellum contra pom peium 94
cesaris triumphi omnes 94
cenus macedonum rex 46
cherintus 112
cesaris imperium 96
cesaris obitus t laudes 95
cesarinus diaconus t mar tyr 123
cesarea persarum regina baptiçatur 157
cethin filius iauan 5
cethura abrae vxore 6

C J

Cichus ordelaphus 226
ciceronis philosophi vita t libri 95
cignus insubrium rex 18
cinethon poeta 47
cileno mulier antiquissima 15
cicilia prouincia vbi sit
cimeri populi
cimon athenienum dux 63
chilpericus francorum rex 151
cinus legum doctor 212
chilon philosophus gre cus 50
cipr⁹ insula a quo nomen habuit
cipri regni principium 193
cipr⁹anus carthaginensis doctor 122
cirinus herculis filius 22
cirilla virgo t martyr 123
ciriacus papa t martyr 120
cirillus episcopus t doctor 134
chiron medicus antiquus 13
circes femina maga 30
cirus persarum rex 55
ciuile bellum rome incipit 90
ciuilis belli finis 91

chium insula in genuesium di tionem devenit 200
ciriacus diaconus 176
christophorus.60.veneto rum dux 244
C L
Clades gallorum a roma nis 91
clara virgo asia ordinis mi norum 197
clara virgo de montefalcone ordinis eremitarum 206
claudius imperator roma norum 104
claudius secundus impera tor romanorum 123
claudius t nicostratus mar. 126
claudianus poeta 139
clemens primus papa 113
clemens secundus papa 179
clemens tertius papa 192
clemens quartus papa 200
clemens quintus papa 207
clemens sextus papa 214
clemens septimus papa 225
celius iberis filius 9
clemens presbyter 118
clemens alexandrie episco pus 114
clementinarum liber com ponitur 111
cleopatra egypti regina 93
cletus papa 111
cleobolus philosophus gre cus 50
clodius quirinalis 107
clodoueus francorum rex 147
clodoueus secundus franco rum rex 159
C O
Cocebas iudeorum rex 114
codrus atheniensium rex 38
colonie ciuitas conditio
colossus solis simulachrum rho diensis 82
columbanus sanctus abbas 152
columnenses contra eugenium mouent
comete duc apparuere 161
cometa stella apparuit 174
cometa stella apparuit 154
cometes stella apparuit 177
cometes stella apparuit 200
comitus anglorum rex 179
comicorum poetarū numer⁹ 84
comodus imperator roman⁹ 118
comum lombardie ciuitas 69
concilium carthaginense 141
concilium arelatense 147
concilium vercellense 180
concilium constantie 230
concilium basilee 236
concilium florentie 236
coniuges cymbrorum 89
consules rome instituuntur 58
concordia virgo t martyr 122
constantinopolis ciuitas fundatur 52
constantinopolis a turcis capitur 241
constantinus magnus impe rator 132
constantinus ipsius opera
constantinus secundus im perator 157
constantius imperator 173
constantin⁹ tert⁹ imperator 171
constantinus quartus impe rator 135
constantinus quintus impe. 135
constantin⁹ sext⁹ imperator 164
constantinus septimus impe. 170
constantinus octauus impe. 245
columnenses romani viri 235
cometa stella apparuit 248
cometes boreales fuerunt 216
cōmentarij diui hieronymi 142
cometes apparuit 206
comū radicit⁹ solo adequaē 201
conon papa 159
constantinus primus papa
constantinus secund⁹ papa 163
constantia apulie regina 193
constantius sforcia 252
conradus alamus rex 170
conradus primus imperator 161
conradus secundus impera. 178
conradus tertius imperator 202
conradus henrici filius 184
conradinus imperatoris fili⁹ 199
conradus mōtisferrati mar 174
corax siciliorum rex 22
core hebrei seditio 20
coriolanus romanorum dux 58
cornetum ciuitas thuscie 76
cornificius roma. poeta 96
cornificia poetrix 96
cornelius gallus poeta 97
cornelius nepos veronensis 98
cornelius papa 171
cornutus philosoph⁹ t poeta 107
corinthus ciuitas vbi sit 18
corinthiorum regni principiū 38
corinthiorum regum epilog⁹ 46
corsice insule descriptio 22
corsica insula.7.romanis sub ditur 81
cortona ciuitas constituitur 212
cosmus t damianus marty res 126
cosmus medicus florentinus 235
conum cremone oppidum 202
conradus decim⁹ romano rum imperator 188
constantinus paleologus 239
conradus montisferrati impe. 192
conradinus cōtra guelphos 201
corsico vir ferocissimus 131
C R
Crates thebanus philoso phus 80
crates atheniensis philoso phus 80
cratinus poeta 61
creme oppidi conditio 191
cremone ciuitas conditio 71
cretensium regni principium 10
cretes primus crete rex 10
creta insula vbi sit 10
cresus lydorum rex 55
cresus idem rex interficitur 56
crassi romanorum consulis gesta 92
crassus argiuorum rex 14
crimignola imperator 233
crescentius martyr 114
crispus stoicus philosophus 80
crispinus t alij plures mar tyres 126
cristophorus martyr 126
cristophorus papa 170
cristophorus maurus dux venetorum 237
cristus designauit discipulos 101
cricias massiliensis medicus 109
crotophus argiuorum rex 19
crucigerorum etiam ordo 196
crescentius pauli apostoli 112
cremonenses ingentem a brixia nis patiuntur cladem 193
cretcum bellum 92
crassi victoria t mors 92
cristines dacorum rex 248
C U
Cume campanie ciuitas 35
cumanus iudee preses 106
curetes t coribantes populi 17
curia in gallia transfertur 207
curio popularis orator 78
D A
Dagobertus longobardo rum rex 156
daphon longobardorum rex 153
dagobertus francorum rex 158
damasus primus papa 180
damasus secundus papa 135
damianus papiensis episco pus 158
danaus argiuorum rex 21
daniel prophecta 53

dantes florentinus poeta 209
dardanus dardanic rex 22
darius primus persarum rex 63
darius histaspis rex 56
darius notus persarum rex 61
darius. 4. persarum rex 66
datban & abiron hebrei 20
david rex & propheta 38
daud tartarorum rex 195

D E

Decem virorum romanorum electio 60
decius romanorum impera. 121
dedalus artifex 27
delbora iudex israel 36
demas athenien̄sis philosoph⁹ 67
demetria virgo & martyr 134
demetrius asie rex 78
demetrius phalereus philoso phus 78
demetrius macedonū rex 81
demetrius sother syrie rex 87
demetrius. 4. syrie rex 88
democedes phūs medicus 62
demophon thesei filius 32
democritus philosophus 69
decorum selectorum epilogus 28
deocles medorum rex 50
deodatus papa 167
dealbatorum religio 228
dercyllus assyriorum rex 37
deristus lacedemoniorum rex 41
derdona lombardie civitas 71
desiderius bugonensis ep̄s 145
desiderius longobardorū rex 163
deiphebus priami filius 30
demosthenes orator & phūs 64
decretalium libri 198
dealbatorum religionis init iū 225
destructio tribus beniamin pro muliere 34
deusdedit papa 156
deusdedit abbas cassinensis 167
deucbalion prometheus 17

D I

Dies sex primi seculi 1
diabolus iudeis apparuit 144
diagoras philosophus 58
diascorides medicus iii
diacones. 7. primi qui sint 102
dictatura roma. instituitur 59
didimus cecus alexandrinus 135
dido regina carthaginis 39
diluuium magnū tempore noe 6
diluuium particulae in achaia 12
diana prima dea solis filia ii
diana secunda que & luna apollinis filia 16
dinocrates architectus 67
dinus legum doctor 206
diodorus siculus historicus 93
diodorus sardinensis orator 91
diocletianus imperator 125
diodorus asianus orator 103
diogenes philosophus 82
diogenes stoicus philoso phus 82
diogenetus dux athenien. 44
diomedes tracum rex 32
diomedes alius tidei filius 32
dion philosophus 114
dionysius siracusanus tyran nus 62
dionysius qui & bacchus 23
dionysius qui & liber pa ter 23
dionysius lyncius sibillarum inuentor 29
dionysius secundus siracusa. tyrannus 63
dionysius ariopagita episco pus 112
dionysius corinthus philoso phus 117
dionysius origenis discipu lus 121
dionysius papa marty. 123
dionysius mediolanensis episcopus 133
dynastia diapolitanorum 32
dinastia egipti. xx. 25
diocles medorum rex 22
discordia electorum impe rij 204
discordie genuensium & ve netorum 199
dionysius de burgo. ordinis eremitarum 231
dionysius abbas & doc tor 134
discipulorum christi descri ptio 116
dinus medicus florenti nus 210
dion philosophus 65
didimus monachus 136
dionysius abbas 150

D O

Domitianus imperator romanus 112
domicilla virgo & mar tyr 112
domicius calderinus orator 247
dominicus monagaria vene torum dux 162
dominicus vascolus veneto rum dux 179
dominicus gradenico vene torum dux 179
dominicus silvius veneto rum dux 181
dominicus mauroceno vene torum dux 188
domicus michael veneto rum dux 185
dominicus fregosius genuen sium dux 219
dominicus bispanus ordinis predicatorum pater 195
dodamin quartus iauan filius 5
dominicus venetorum dux 180
dominus vir sanctissimus martyr 126
donus papa 158
dogoberius 160
dominicus de dominicis brixianus episcopus 246
donatus berticus a quo donatiani 133
donatus arctinus & mar tyr 134
donatus doctor epiri episcopus 139
donatus grammaticus 134
dorothea virgo & martyr 126
dorotheus doctor 124

D U

Duces venetorum inci piunt 162
duces genuensium inci piunt 219
dulcinus hereſiarca nova riensis 207
duo amantes insaniunt 240
dux austrie 256

E C

Ecbercus sicyoniorum rex 19

E D

Edessa civitas capitur 188
edmundus anglorum rex 168
editio quinta 119
eduardus anglorum rex 246
eduardus secundus anglo rum rex 174
edoardus tertius anglorum rex 251
ephisus civitas vbi fuerit 39
eduardus anglorum rex. 3. 207

E G

Egeloutus cantuariensis episcopus doctor 180

egeus athenienſium rex 27
egemon corinthiorum rex 45
egeſippus hiſtoricus ii4
egeſippus alius doctor ii6
egidius ſicyoniorum rex io
egidius monachus grecus philoſophus i60
egiudius romanus ordinis eremitarum 203
egidius biſpalenſis cardina. 217
egyptus a quo nomen habuit 7
egyptiorum regni principiū 7
egyptiorum regū epilogus 93
egyptiorum regis defectio 56
egyptus in perſarum ditionem venit 56
egyſtus mycenarum rex 33
eiula filius cbus 5
eiula prouincia vbi ſit 6

E L

Elamite gentes a quo nomen habuere
eleaçarus ſacer. aaron filius 2i
eleaçarus ſecundus ſummus ſacerdos 79
elenſis ciuitas vbi fuerit i2
electores imperij qui ſunt i76
eleutherus epiſcopus t martyr iiy
eleutherus alter martyr i26
eleutherus papa t martyr ii7
eleutherus exarchꝰ i56
elphredus anglorum rex i70
eligius nouionenſis epꝰ i56
eliſapbat iudeorum pontifex 6i
elyas prophcta 43
elyſeus prophcta 44
elebatonius 63

E M

Emulius poeta grecus 47
emilius macer poeta 96
empedocles philoſophus 60

E N

Eneas magnus troianus 33
eneas ſilvius rex 37
eneas ſenenſis, cardinalis orator 242
ennius comicus poeta 84
enoch iareb filius 3
enos ſetb filius 3
encherius lugdunenſis epiſcopus i42
enodius ticinenſis i50
colia prouincia vbi ſit 5
eneas anchiſe filius 32

E P

Epinemides philoſophus grecus 54
epicurus atbenienſis philoſophus 63
epidaurum epiri ciuitas i7
epipbanius doctor cypri epiſcopus i35
epipbanius papienſis epꝰ i49
epilogus regum egyptiorum 88
epilogus regum iudeorum ii7
epilogus pontificum iudeorum ii2
epimacbus pormetbei frater i4
eporedia ciſalpine gallie ciuitas 72
epopeus ſicyoniorum rex 23

E R

Erictonius atbenien. rex 20
eraſiſtratus medicus atbenienſis 80
eridanus flu. qui eſt padꝰ 26
erithrea ſibylla 27
erieteus atbenien. rex 24
ermias eunuchꝰ philoſophꝰ 64
eruilmerodach caldeorum rex 55

E S

Eſdras ſacerdos t ſcriba 60
eſchilꝰ atbenienſis iudex 46
eſchilꝰ poeta tragicus 59
eſebines philoſophꝰ t orator 65
eſſeorum ſecta religioſorum ioi
eſitiꝰ grego. naçançeni diſcipulus i39
eſopꝰ fabulator t philoſophꝰ 55
eſtenſium marcbionum principium i95
eſculapiꝰ medicꝰ 23

E T

Etas prima quando incipit 3
etas ſecunda quando incipit 4
etas tertia quando incipit 8
etas quarta quando incipit 38
etas quinta quando incipit 54
etas ſexta quando incipit ioi
etbeus filius chanaam 5
etbiopia a quo dicta ſit 7
etburia regio vbi ſit 26
etbagarꝰ anglorum i73

E V

Eua mater cunctorum i
euagrius doctor t eremita i36
euagriꝰ vir doctꝰ i42
eucheriꝰ lugdunenſis i62
europa agenoris filia 23
euſebiꝰ cremonenſis i42
euſebiꝰ ceſarienſis epiſcopꝰ i28
euander palantis nepos 29
euariſtꝰ papa ii5
euax philoſophꝰ t rex io9
eucheriꝰ lugdunēſis epiſcopus i42
eudemꝰ corinthiorum rex 44
eudoxiꝰ aſtrologꝰ 62
eueniꝰ t theodolꝰ mar. ii5
euphemia virgo t martyr i26
euphraſia virgo ſanctiſſima i36
euphrates fluuiꝰ vbi ſit i
eugenia virgo t martyr i22
eugeniꝰ primꝰ papa i57
eugeniꝰ ſecundꝰ papa i66
eugeniꝰ tertius papa i88
eugeniꝰ quartus papa 234
eulalia biſpalenſis virgo t martyr i26
eunomiꝰ hereticus i35
euplus diaconus martyr i26
euripides poeta 64
euriſtheus macedonum rex 37
euriſtheꝰ ſecūdꝰ macedonum rex 26
euſtachius placidus martyr ii4
euſtachiꝰ epiſcopꝰ i3i
euſebiꝰ martyr pontius ii8
euſebius papa i28
euſebius cardinalis preſbyter i33
euſebius vercellenſis epiſcopus i35
euſebius cremonenſis doctor i34
euticianus papa i23
eutbices hereticus conſtantinopolita. i45
eutropius aug. patria diſcipulus i42
eutropius biſpalenſis epiſcopus i56
exarchatus dignitatis principium i53
exarchatus dignitatis finis i62
exemplum de amore immoderato
exodus liber quid contineat

E Z

Ezechias rex iuda 49
ezechiel prophcta 53
ezelinus de rumano tyrannus. i97

F A

Fabianus papa i20
fabiorum familia roma. conſumitur 58
fabius romanus conſul 83
fabricius roma. conſul 77
fabularum inuentio 25
fabula vnde dicatur 26
facinus canis campi doctor 229
fauentia ciuitas conſtruitur 74
faunus laurentorum rex 29

C. Faleduis miſit hoc 96

fauna fatidica regina 129
fauorinus philosophus 165
fastidius anglorum episcop⁹ 141
faustinus ⁊ iouita marty. 115
faustinus gall⁹ episcop⁹ 147
fauentia flamminee ciuitas 76

F E

Federicus barbarossa impera. 189
federicus .2. imperator 195
federicus idem secūdus ipe. deijcit 198
federicus .3. imperator 242
federicus petrucius legum doc. 212
federicus gonçaga 250
federicus vrbini dux 252
felix prim⁹ papa 123
felix secundus papa 133
felix tertius papa 147
felix quart⁹ papa sabau. dux 150
felix presbyter ⁊ martyr 123
felix hierosolymox prese 107
felix apulie episcopus ⁊ martyr 126
felix fortunat⁹ martyres 126
felicitas sancta ⁊ martyr 117
feramundus francox rex 145
ferdinandus prim⁹ rex 254
ferdinandus secūdus apulie rex 249
ferdinandus .3. bispanie rex 237
ferraria ciuitas construitur 73
festus roma. iudee preses 108
fesulana etbru. ciuitas fundatur 25
fimbria questor ilium destruit 91
felix quartus 236
federicus .3. austerie dux 238
ferdinandus neapolitan⁹ rex 243
ferdinand⁹ bispaniax rex 256

F L

Flaccus annilius egypti preses 104
florentia ciuitas conditur 74
florentini in libertatē se vendicāt 204
florus iudee preses 108
flammínea prouincia que sit 156

F O

Forestinus nobilis bergomen. 216
forumliuium romandiole ciuitas 74
formosus papa 169
fornij filius ⁊ pater 96
forumiulium prouincia vbi sit 156
fortunates aquileiensis presbyter 134
forestorum priuilegium 212

F R

Francox regni principium 36
francus othonis filius 36
francia regio vbi potissimum sit 36
francorum reges incipiunt 145
franciscus seraphicus or. mi. 195
franciscus acursius legista 206
franciscus morauos or. mi. 210
franciscus vandalus dux ve· 211
francisc⁹ ordelaph⁹ 213
franciscus petrarcha phūs 214
francisc⁹ de barbarino poeta 214
franciscus pisan⁹ legista 217
franciscus de albergotis legista 217
franciscus carrarien sis senior 221
franciscus carrariensis iunior 223
franciscus gonçaga prim⁹ 221
franciscus gonçaga secundus 224
franciscus martini ordi. eremi. 224
franciscus suardus eques 226
franciscus chrixonensis theolog⁹ 256
francisc⁹ saluiat⁹ florenti. 250
franciscus de cremona ordi. mi. 227
francisc⁹ çabarella legista 231
franciscus foscar⁹ dux veneto. 233
franciscus barbarus orator 234
francisc⁹ sforcia mediola. dux 240
franciscus philelphus orator 242
franciscus viedus phūs 247
franciscus archiepiscopat⁹ pisan⁹ 255
fraticelli de opinione 206
fridign⁹ gotthox rex 132
frigia prouincia a quo nomē habuit 4
frisc⁹ estensis marchio 208
frontoni⁹ petragoricus epūs 108
frosenus hibernie regis filius 157
frontonius roman⁹ orator 117
fridegnin⁹ gotthox rex 136

F U

Fulco hierosolymox rex 187
fulgentius apher episcopus 149
fulginum ciuitas destruitur 203
furius camilus romanus 65
futh cam filius 5

G A

Gaban⁹ venetox dux 162
gabriel vicecomes pisc domin⁹ 233
gabriel de spoleto or. cre. 231
gabrinus fundul⁹ cremone dūs 227
gallassius vrbini domin⁹ 216
gallatia prouincia vbi sit 4
galeacius vicecomes dux medio. 210
galeaci⁹ maria quint⁹ dux mediola. 227
galeaci⁹ gonça. mantuan⁹ 213
galeot⁹ malatesta 237
galeot⁹ caretin⁹ dominus 251
galeotus māphre. fauentie dūs 155
galinic⁹ exarchus 162
galerus imperator ro. 109
galba imperator ro. 36
galliax prouinciarum descriptio 36
gallia belgica que sit 36
gallia celtica que sit 36
gallia narbonensis que sit 36
gallia aquitania que sit 36
gallie cisalpine diuisio 36
gallia cenomanorum que sit 36
gallia senonen. que sit 36
gallia boiox que sit 36
gallia insubrium 36
gallia genuensis que sit 36
gallia vltramontana a roma. descen. 124
galilee prouincie descriptio 111
galienus magn⁹ medicus 116
galloxum cladcs a ro. 89
gall⁹ doctor 118
gallus ⁊ volusian⁹ imperatores 122
ganymedes troi fil⁹ 25
galeotus mamphredus vitā miris modis tutatur 266
gabriel viceccomes interficitur 229
ganges fluuius vbi sit 1
garsias bispan⁹ doctor 205
garimbald⁹ longobardox rex 158
gasparinus forcil⁹ 224
gasparinus bergiça rhetor 251

G E

Gebennax alobrogum 124
gedeon iudex israel 27
gelasius episcopus palestine 141
gelasius .1. papa 148
gelasius .2. papa 185
generationes scm 5
genealogia deox sic incipit 8
generationes eam 5
genadius forensis orator 131
genadius bicantinus episcopus 147
genadius massilien sis dec. 149
genesius martyr 126
gentilis fulginas medi. 210
georgius tribunus martyr 126
georgius trapeçontinus orator 237
georgianorum conuersio 131
gensericus vandalox rex 143
germanox imperij principium 172
germanie regionis descriptio 173
germanus altisiodorensis episco pus 137
germanus parisiē. episcopus 151
geraldus odonus ordi. mi. 209
gerardus pannonum epūs 179
gerardus bononien. ordi. car. 212
gerardus spinola genuen. 212
gerardus de senensis or. cre. 216
berardus bergomen. or. cre 216
gerualius ⁊ protbasius marty. 126
genua ciuitas edificatur 19
genua ciuitas instauratur 85
genuenses catbinū ex syria portāt 184
genuen. pisanos superant 187
genuenses archiepiscopū obtinēt 186
genuenses monetam cudunt 188
genuenses saracenos superant 188
genuenses cum venetis discor dant 199
genuenses pisanos superant 205
genuenses liburnum euertunt 209
genuenses duces creant
genuenses alphonsum regni cu piunt 240

genua in mediolanen. deuenit 245
gentilis bellinus 254
gentilis vir clarus 216
genua a mediolanen. defecit 251

H J

Hibertus antipapa 182
gilla vngarie regina 178
gilbert⁹ britonicus philosoph⁹ 188
gilimer vandalorum rex 132
gigon fluuius vbi sit i
gigins lydorum rex 50
ginsericus 132

H O

Hodolias iudeorum prefectus 25
gordianus vir preclarus 134
gognas phūs grec⁹ 62
gomer filius iaphet 4
gongiagorum regni principium 211
gordianus imperator 120
gorgias phūs 61
gorgonius roman⁹ martyr 126
gondericus vandalorum rex 132
gothorum regni procursus 132
gothia prouincia vbi sit 132
gondebandus burgondionū rex 148
gothifredus apulie comes 180
gothifredus hierosolymorum rex 184
gorsoni hierosolymam diripiūt 222

H R

Hregorius monacus 154
granaus athenien sium rex 19
gratian⁹ imperator grec⁹ 137
gratianus canonista mona. 188
grando permaxima cecidit 166
gregori⁹ cesarien sis epūs 123
gregorius naçançenus doctor 135
gregorius prim⁹ papa 154
gregori⁹ secundus papa 160
gregorius. 3. papa 161
gregori⁹ quart⁹ papa 166
grego. quint⁹ papa 176
grego. sext⁹ papa 179
grego. septim⁹ papa 182
grego. octau⁹ papa 192
grego. non⁹ papa 197
grego. decim⁹ papa 202
gregori⁹ vndecim⁹ papa 220
grego. duodecim⁹ papa 227
grego. ariminen. or. ere. 214
grego. tiphernas rhetor 237
grisildis saluciarum marc. 175
grimoaldus longobar. rex 158
grossoni 199

H U

Huido archidiaconus bono. 203
gualgnagnus anglerie comes 189
gualter⁹ epūs ordinis minorum 200
gualter⁹ athenarum dux 215
guelphorū & gibellinorum ort⁹ 198
guido aretbenus music⁹ 181
guido lusigna. hierusalem rex 192
guido cypri rex 196
guido astrolog⁹ gall⁹ 199
guido archidiacon⁹ cano. 227
guido caualcant⁹ poeta 209
gundipert⁹ 182
guerner⁹ illustri⁹ vir 178
guarin⁹ verone⁹ 188
guido bonus medicus 132
guilielm⁹. 3. sicilie & apulie rex i
guido lusignan⁹ 50
guido tozell⁹ parmensis 132
guido carrarien sis medic⁹
guido vrbini dux 25
guilielm⁹ aluernie comes 134
guiliel. norma. apulie dux 62
guilielm⁹. 2. apulie dux 4
guilielm⁹. 3. apulie dux 211
guiliel. 4. apulie dux & rex 120
guiliel. 2. mar. montisse. 61
guilielm⁹ eremita ordi. ere. 126
guilielm⁹ placentin⁹ me. 132
guilielm⁹ de la mara or. mino. 132
guilielm⁹ durandi ordi. predi. 132
guilielm⁹ bergo. cardi. 148
guilielm⁹ de cunio legi. 180
guilielm⁹ ocha ordi. mino. 184
guilielm⁹ eremo. ordi. ere. 222
guilielm⁹ de la sca. vero.
guilielm⁹ cremonen sis marchio 154

H A

Haimeric⁹ vngarie rex 19
hadrian⁹ imperator ro· 137
hadrian⁹ prim⁹ papa 188
hadrian⁹ secund⁹ papa 166
hadrian⁹ terti⁹ papa 123
hadrian⁹ quartus papa 135
hadrian⁹ quint⁹ papa 154
hadrianus sextus papa 160
hadrian⁹ romanus martyr 161
hamilcar hanibalis pater 166
hanibal carthaginen sium dux 176
hanibal romanus hereticus 179
hanibal familiā vrsinorū depellit 182
hastor vicecomes 192
197
202

H E

Heber patriarcha 220
hebrei in egypto seruiunt 227
hebion hereticus 214
hecatomus rex 237
hector priami troianor regis fili⁹ 175
hector filij ilium recipiunt 158
hecubam priami troianorum regis 199
vxorem
hecium romanor militū dux 203
hela israel rex 189
helebias pontifex hebreor 200
helena menelai vxor 215
helena adiabenor regina 198
helena constantini mater 181
helentiorum gentes 192
heli summus sacerdos 196
helias tesbites prophcta 199
heliseus prophcta 227
helius pertinax ro. imperator 209
heliogobaldus ro. imperator 157
helius spartanus historicus 194
helius lampridius historicus 237
helion ex septuaginta discipu. xpi 179
helyprandus vicecomes 191
helymaldus doctor 193
helysabet vidua sancta 233
helysan
henricus germanor imperator 252
henricus primus ro. imperator 169
henricus secundus imperator 177
henricus. 3. imperator 187
henricus quartus imperator 189
henricus quintus imperator 194
henricus sextus imperator 174
henricus francorum rex 190
henricus anglorum rex 202
henricus grecorum imperator 202
hermes romanus 202
henricus rivola bergomensis 206
henric⁹ hostien sis canonista 209
henric⁹ ordi. eremitar 213
hemanuel chrisolora rhetor grec⁹ 217
heroditus phūs asianus 226
heraclides doctor 208
heraclius imperator constantino.
heraclion imperator gre. 179
heraſmus martyr 114
hercules argiuus 163
hercules magnus gigas 168
hercules estensis dux 169
heluidius hereſiarcha 189
helyprandus anglerie comes 192
hegesippus vir fortissimus 202
henricus septimus germa. impe. 126
henricus. 8. germano. impe. 83
heraclitus doctor 83
heresis vualdien sium 197
herina poetrix 203
hermes trimegistus 232
hermacoras episcopus
hermegildis gothor rex 6
hermanus contractus doc. 14
herodes magnus rex 112
herodes secundus antipas 65
herodes. 3. rex 30
heros arelaten sis episcopus 35
herodotus historicus
heratus sicyonior rex
herostratus grecus 142
hermanus de sildis ordi. ere. 42
hermanus de sildis 51
hermes ciuis roman⁹ 30
hermaricus gothor rex 107
hecrinas eunuchus philosoph⁹ 130

92
35
44
45
118
127
127
102
178
194
197
5
208
171
179
193
177
195
179
191
195
198
200
212
234
69
139
156
157
127
21
25
247
139
178
149
180
185
118
190
65
67
112
154
180
95
101
106
141
61
13
65
216
217
114
132
63

hesiodus poeta grecus 38
hesionia priami sozor 28
hesperus rex 14
hester regina 62

H I

Hibernia insula vbi sit 36
hibernie conversio 131
hicu prophcta 42
hieu rex israel 43
hieroboan rex israel primus 41
hieroboan secundus rex israel 45
hierosolymorum civitas 109
hierosolymorum regni principiū 184
hierosolymor recuperatio 183
hierosolymor vltima capti. 192
hierusalem a saracenis vast atur 178
hiero syculor dux 80
hieronym⁹ presbyter doctor 141
hieronymus calaber or.eremi. 248
hieronym⁹ arriarius 256
hiems asperrima fuit 186
hiems asperrima iterum fuit 187
hieremias prophcta 52
himelinus saracenorum rex 196
hildebertus cenomanor episcop⁹ 184
hilaria martyr 127
hilarius episcopus t doctor 133
hilarion abbas egyptius 136
hilarius arelatensis episcopus 144
hilarius primus papa 147
hippocrates medic⁹ 61
hircanus hebreor dux 81
hircanus secundus macab.dux 88
hierosolymor excidium 109
hierusalem a sacenis cuertitur 196
hipolytus patricius ro. 122
hircanus.3.indeor ponti. 92
hircanus iterum pontifex 97
hirenens lugdunensis episcopus 118
hyspaniarum regni principium 7
hispanie ,puincie descrip. 7
histria regio que sit
hirenes greca imperatrix 163

H O

Homerus poeta asianus 37
honogirus vir industrius 15
honoratus mediolanē.episcopus 154
horestes macedonum rex 62
honorius imperator grecus 140
honorius primus papa 156
honorius secundus papa 186
honorius tertius papa 196
honorius quartus papa 204
honericus vandalor rex 132
horatius poeta ro. 96
horestes agamenonis filius 34
hormisda papa 149
hortensius ro.orator 90
hortensia oratrix predicti filia 90
hospitale montisferrati 175

H U

Hugo imperator italus 171
hugo cognomento capu.rex 179
hugo gallus tuscie prefectus 177
hugo cluniacensis abbas 180
hugo de sancto victore 188
hugo canonista ordi.predica. 186
hugutio lucensis tyrannus 210
hugo bononien.ordi.predica. 228
hugo senensis medicus 234
hugutio pisanorum tyrannus 213
hūnor regni principium 144
hunni populi qui erant 144

I A

Jacob patriarcha nascitur 12
iacob primogenita emit 12
iacob moritur t prophcriçat 13
iacobus apostolus frater domini 103
iacobus apostolus maior 104
iacobus balduini legista 199
iacobus de viragine ordi.predi. 197
iacobus genuensis theologus 205
iacobus tepulus venetor dux 197
iacobus de beluiso legista 202
iacobus contareno veneto.dux 202
iacobus de rauenna legista 206
iacobus de viterbio ordi eremita. 209
iacobus carariensis patani. 216
iacobus armeniaci comes 223
iacobus apianen.pisanus 224
iacobus vermes veronensis 224
iacobus tollentanus ordi.eremi. 227
iacobus candola militie dux 233
iacobus forolivien.medicus 234
iacobus de marchia ordi.mino. 242
iacobus de albergotis legi. 247
iacobus piceninus moritur 245
iacobus cypri rex 244
iacobus çenus patauinus epūs 246
iacobus cognomento sapi 128
iadus hebreor pontifex 65
iaphet malalebel filius 4
ianus magnus rex 20
ianus cipri rex 19
iannarius martyr 127
iareth pater enoch 4
iason thesalie rex 27
iauan iaphet filius 48
iair septimus iudex 29
iacobus eques strenuus 224
ianus tertius cypri rex 232
iacobus de arena iurisconsultus 206

I B

Idolatrie ortus 8
idruntum apulie civitas a turcis capta 251

I E

Jepte iudeus israel 29
iesus pontifex iudeor 57
iesus filius syrach 82
iesu christi domini nostri vita 100

I G

Iginus papa 115
ignatius episcopus t martyr 113
ilion 26
ilium in troia vastatur 91

I M

Imola flamminee civitas 74
imperium in germanos transferr 172
imperij nomen vnde habuit 174
imperium grecorū in gallos venit 194
imperij electores 199
imperatoris abrogatio 198

I N

Inachus argiuor rex 11
ingens fames t lugubris pestis 181
inachus sycionior rex 27
incendium phaetontis 18
india provincia 255
ingeus vapor in celo fuit 216
innocentius primus papa 140
innocentius secundus papa 187
innocentius tertius papa 193
innocentius quartus papa 198
innocentius quintus papa 202
innocentius sextus papa 217
innocentius septimus papa 226
innocentius octauus papa 254
institutus gallor rex 89
insubrium regni principium 37

I O

Io regina que t isis 11
ioas rex iuda 43
ioas rex israel 44
ioatham rex iuda 52
ioachim rex iuda 52
ioachim rex iuda 53
ioachim pontifex hebreor 57
ioachim abbas siculus 190
ioannes hebreor pontifex 66
ioannis baptiste vita 129
ioannes apostolus 113
ioannes nicomediensis mar. 127
ioannes t paulus mar. 134
ioannes eremita egyptius 137
ioannes chrisostomus 140
iannes damasenus 144
ioannes antiochenus doctor 147
ioan.elemosynarius episcopus 152
ioan.gerundiēsis episcopus t doc. 156
ioan.bergomensis episcopus 159
ioan.primus papa 150
ioan.secundus papa 159
ioannes.3.papa 152
ioannes quartus papa 156
ioaida hebreorum pon. 43
ioachab hieu filius 44
ioannes.3.papa 170
ioannes anglorum rex 193
ioannes iacob⁹ lusignanus 232

ioannes bosianus cremonensis 194
ioannes mediolanensis civis 198
ioãnes doctor ecclesie anthiochene 150
ioannes partheciac⁹ venetor⁹ dux 166
ioannes anglicus papa 168
ioãnes partheciac⁹ vsi ducis fili⁹ 169
ioannes de rupessia 221
ioanna caroli filia 215
ioanna ladislai regis sor 230
ioannes quintus papa 161
ioannes sextus papa 159
ioannes septimus papa 160
ioannes octauus papa 168
ioannes nonus papa 170
ioannes decimus papa 173
ioannes vndecim⁹ papa 171
ioannes duodecimus papa 172
ioannes decimustertius papa 173
ioannes decimusquartus papa 174
ioannes decimusquint⁹ papa 174
ioannes decimussextus papa 174
ioannes decimusseptimus papa 176
ioannes decimusoctauus papa 177
ioannes decimusnonus papa 177
ioannes vigesim⁹ papa 178
ionnes vigesimusprim⁹ papa 202
ioannes vigesimussecundus papa 210
ioannes vigesimustert⁹ papa 228
ioannes scotus doctor 206
ioan.grecus imperator 173
ioan.montisferrati marchio 205
ioan.montisferrati marchio 175
ioan.secund⁹ montisferrati mar. 175
ioan.tertⁱ⁹ montisferrati mar. 175
ioan.cognomẽto serapion medic⁹ 182
ioan.mesue medicus 190
ioan.de marliano medic⁹ 134
ioan.gualbert⁹ florẽtin⁹ monach⁹ 182
ioan.carnotensis episcopus 190
ioan.bon⁹ mantuan⁹ ordi.cremi. 194
ioan.bat⁹ de imola ordi.cremita. 231
ioan.roch⁹ de papia ordi cremi. 242
ioan.de novaria ordi.cremitarũ 242
ioan.gualensis ordi minorum 202
ioannes guara ordi.minorum 202
ioan.scotus ordi.minorum 169
ioan.de rupela ordi.minorum 201
ioan.de capestrano ordi.minorũ 242
ioan.balb⁹ ordi.predicatorum 204
ioannes de bachone ordinis car
melitarum 214
ioannes bassian⁹ cremonẽsis legi. 197
ioan.de parma legum doctor 205
ioan.de arena iurisconsult⁹ 217
ioan.andree bononien.canonista 212
ioan.calderini canonista 212
ioan.suard⁹ legista bergomensis 214
ioan.de imola legum doctor 236
ioan.de anania canonista 242
ioan.bocchacius rhetor 221
ioannes ravennat⁹ rhetor 224
ioannes tortelli⁹ rhetor 237
ioan.aurispa rhetor 241
ioan.turrian⁹ mediolani tyrann⁹ 201
ionadab recab fili⁹ 43
ioannes de temporib⁹ 188
ioannes henrici fili⁹ 200
ioannes de saxo 214
ioannes lusitanie rex 243
ioanaesmaria vicecomes sextus
mediolanensium dux 250
ioram ochiçe frater 43
iordanis alemanus 227
ioan.suard⁹ dictator & consul ber
gomensis 228
ioan.britannicus brixianis rhetor
nobilissimus 254
ioan.viccecomes archiepiscop⁹ me
diolani 215
ioan.galeaci⁹ dux mediolani 222
ioannesmaria dux mediolani 225
ioan.philipp⁹ maria dux medio. 254
ioannes bohemie rex 211
ioannes francorum rex 216
ioan.auchuth britannic⁹ miles 224
ioan.benevolius bononien. 225
ioan.cognomento picenin⁹ 227
ioannesfranciscⁱ⁹ gonçaga mãtua. 236
ioan.cernoi sabiaci dom⁹ 251
ioannesfranciscⁱ⁹ gonçaga marchio
quartus 254
ioan.rogerius suardus bergo.
mensis 232
ioan.lançius bergomensis 229
ioan.calbius venetorum dux 169
ioan.patrici⁹ venetorum dux 171
ioan.patricius venetorum dux 166
ioan.vandulo venetorum dux 203
ioan.sorancius venetorum dux 209
ioan.gradenico venetorum dux 217
ioan.delphin⁹ venetorum dux 217
ioan.mocenico veneto.dux 250
ioan.scanderbechi fili⁹ 252
ioan.capriolus ordi.predica. 253
ioan.alemanus astronom⁹ 254
ioannes presbyter idorum papa 254
ioanna neapolis regina 218
ioanna secunda neapolis regina 234
ioathan rex iuda 46
iob prophete vita 18
ioel propheta 45
ionas propheta 44
ionia provincia vbi sit
ionicus noe filius 5
ioni⁹ archadis regis filius 29
ionathas machabeorum dux 87
ioram rex iuda 43
iosaphat rex iuda 43
ioseph fili⁹ iacob nascitur 12
ioseph ab aramathia 102
ioseph⁹ iude⁹ vir magn⁹ 81
ioseph⁹ iude⁹ historic⁹ 109
iosias rex iuda 51
iosue hebreorum dux 22
iouinian⁹ imperator grec⁹ 136
iouinian⁹ heretic⁹ 134
ilium in troia vastatur

I P

Ippolit⁹ martyr 124
ippolit⁹ & cassian⁹ marty.
iphreus assyriorum rex 15

I S

Isaac medicus 182
isaac patriarcha abraae fili⁹ 10
isachius exarchus romanus
isaias prophcta magnus 46
isachus romanus orator 113
isido.doctor hispalensis episcop⁹ 156
isis eni antea io nomen fuit 11
ismael abraae filius 9
israelitarum regni principium 41
israelitarum regum epilogus 49
isocrates philosophus 62
isuardus monach⁹ doctor 164

I T

Italorum regni principium 19
italie provincie descriptio 19

I V

Judas filius iacob a quo iudei 62
judas machabeus dux 87
iudas qui & thadeus apostol⁹ iii
judicum israel finis 35
judee regionis descriptio 112
judeorum regni instauratio 89
judeorum pontificum epilogus 112
judeorum regum epilogus 110
jude⁹ imaginem christi confodit 164
judith vidua 58
jugurthe bellum incipit 89
jugurtha numidarum rex 89
julian⁹ cenomanensis episcopus 112
julianus anthiochensis martyr 127
julianus campanus episcopus 140
julianus apostata imperator 134
juliana comensis virgo & martyr 127
julius cesar 160
julius frontonius doctor 120
julius aphrican⁹ doctor 120
julius papa 131
iumipertus longobardorum rex 159
iuppiter primus rex 8
iuppiter secũdus rex crete celi fili⁹ 20
justinus tiberiensis histo. 113
justin⁹ palestin⁹ philosophus 115
justinus senior imperator 150
justinus iunior imperator 152
justina imperatrix 136
justinianus senior imperator 150
justinianus iunior imperator 159
justinian⁹ patricius venet⁹ 160

Tabula

iuuenalis poeta satyricus iij
iuuencus cardinalis poeta ixi
iuo canonicus doctor i84
iubal 2
iubileus indicitur 206
iubilei annus 225
iudei cremati 216
iubileus rome fit 209
iudocus eremita i56
iubileus rome fit 24i
iulianus cesarinus 259
iulius pollux ii8
iulia virgo romana i34
iuno saturni filia 2i
iudei pueru laceraut 249
iustinus roma.martyr ixi
iustinianus partbiciacus i65
iuo legista 2i4

L A

Labdon iudex israel 3i
labotes lacedemoniorum rex 40
lacedemoniorum regni principiū 37
lacedemonia prouincia vbi sit 37
lactantius firmianus philosoph⁹ i28
ladislaus neapolitanus rex 223
lanfrancus papiensis episcopus i80
lamech noe pater i
lambertinus de rāpo.legista 209
lancea christi inuenitur i84
lando papa i70
laodicea ciuitas describitur 76
laomedon sicyoniorum rex 25
lapstenes assyriorum rex 4i
lapus de castellione legista 2i2
latinus primus rex 30
latinorum regni principium 32
latina prouincia que sit 33
latinus siluius rex 38
latinarum litterarum inuentio 30
latinorum regum epilogus 47
laurentorum regni principium 26
laurentius leuita martyr i24
laurentius tepulus venetorum dux 20i
laurentius celsus venetorum dux 2i8
laurentius iustinianus patriar. 23i
laurentius caleagn⁹ brixiensis 253
laurentius valla orator 237
laurus maripetrus venetorum dux i92
lazarus marthe frater i06
laomedon.i8.sicyoniorum rex 24
laosthenes lupanis filius 40
lauina latini filia 33
laurentius bispanus i22

L E

Leander bispalensis episcopus i52
lelius atticus tragicus romanus 90
lelius cecilius romanus consul 90
lelius pomponius historicus 93
leo primus papa doctor i44
leo secundus papa i59
leo tertius papa i64
leges duodecim tabularum 60
leouegildus i32
leontius imperit⁹ i59
leo quartus papa i63
leo quintus papa i66
leo sextus papa i7i
leo septimus papa i70
leo octauus papa i72
leo nonus papa i80
leo prim⁹ grecus imperator i46
leo secundus grecus imperator i6i
leo tertiꝰ grecus imperator i66
leochadia virgo ⁊ martyr i27
leoncus grāmaticus romanus 9i
leonida spartanorum dux 59
leonides origenis pater ii8
leonardus sanctus eremita i52
leonardus aretinus orator 23i
leonardus iustinian⁹ venet. orator 234
leonardus de vtino ordinis predi. 242
leo estensis marchio 205
leodiū ciuitas galliarū vastatur 246
leodogari⁹ angustudiné epⁱ i83
leodulphus cartusien. monachus
lepodius romanus bellator i93
lepozius aphricanus doctor i4i
lapitarum bellum 28
leontius grecus imperator ici
lesobice grecus poeta 5i
leui a quo leuitarum ordo i4
leuiticus liber quid cōtineat
leo. 4. papa profess. monachus i67
leo constantia imperator i69
leo septimus papa i7i
leonellus estensis 237
lepidus romanus 9i.

L I

Libri salamonis 4i
libertas mediolani 240
liberius papa i33
libia epaphi vxor ⁊ busiridis mater 22
liburni portus destruitur 205
lichon philosophus 80
licurgus magn⁹ philosophus 45
licinius tyrannus romanorum i29
lidim cham filius 5
lidia prouincia a quo nomē habuit 5
lidia regio vbi sit 46
lidorum regni principium 46
lidorum regni finis 56
ligus phetontis filius a quo liguria i7
liguria prouincia vbi sit i8
ligurum gallia que sit 37
linus poeta ⁊ musicus 232
linus papa ⁊ martyr i09
lincens etiam.xi. arginorum rex 23
libri sancti bieronymi i44
lisander lacedemoniorum dux 63
lisimachus cassandri sororius 77
lisimachus macedonum rex 78
linius salinator 85
libri beati ambrosij i35
libri domini hieronymi i42
libri a patre augustino editi i43
libia i32

L O

Locuste aphricam vastant 89
locuste galliam vastant i98
locuste brixiam inuadunt 250
lodouicus gallus imperator i68
lodoui.secundus gallorum impera. i6i
lodoui.primus francorum rex i70
lodoui.secundus francorum rex i7i
lodoui.tertius francorum rex 243
lodoui.quartus francorum rex i76
lodoui.quintus francorum rex i8i
lodouicus sextus francorum rex i85
lodouicus septimus frācorum rex i86
lodoui.octauus francorum rex i96
lodouicus nonus francorum rex i97
lodouicus bauarus imperator 209
lodouic⁹ tarentin⁹ apulie rex 2i6
lodouicus donato epⁱ bergomi 246
lodouicus primus gonçaga 2ii
lodouicus andegauensis dux 222
lodouicus secundus andega. dux 228
lodouicus sabaudie dux 244
lodouicus saluciarum marchio 237
lodouicus pontanus legista 234
lodouicus ssorcia 25i
longinus miles christi marty.
longin⁹ exarchus i53
longobardorum regni principium i52
longobardorum regum epilogus i65
lombardia describitur i52
lombardi vnde dicantur i65
lotharius primus francorum rex i49
lotharius secundus francorum rex i58
lotharius.3.frācorum rex ⁊ impe. i97
lotharius quartus francorum rex i72
lotharius germanorum imperator i87
lodouicus ⁊ carolus frācorū reges i69
lotharius regnat in italia i7i
lotharius.8.francorum rex i53
longobardorum regum epilogus i63
lodouic⁹ gonça.2.mātuanoꝝ mar.239
lodouicus philippi filius 229

L V

Luca ciuitas describitur 76
lucas euangelista i05
lucenses in libertatē se vendicant 204
lucius pomponius 6i
lucius tarquinus rex ro. 56
lucius anglorum rex ii7
lucia virgo ⁊ martyr i27
luciannus nicomediensis doctor i28
lucianus bierosolimitanus doc. i4i
lucius prim⁹ papa ⁊ martyr i2i
lucius secundus papa i90

lucius tertius papa 188
luchinus viccomes 213
lucifer episcopus ⁊ doctor 134
lucretia romana se interfecit 57
ludi scenici instituuntur ro. 63
lugdunū galliarum civitas 72
luna thuscie civitas vbi fuerit 34
luna planeta in sanguinem vertit 178
lupates assyriorum rex 39
lupus galliarum episcopus 147
luitpertus longobardorum rex 160
luitprandus longobardorū rex 161
lutbi populi a quo dicti sunt 6
lucianus gennensis 220
lucius tertius papa 192
lucius cecilius metellus 89
lucius papirius 66
lucius lucillius romanus 91
lucanus poeta ⁊ orator 107
ludolphus alamanus 214
lucius iunius 58
lucius collatinus 58

M

Machabeorum histo. incipit 77
machabeus abbas 134
machabeus alius abbas 138
manutus assyriorum rex 14
machabij duo beati 136
macedonia prouincia vbi sit 45
macedoniarū regni principium 45
macedonū bellum 85
macedonum regum epilogus 87
macedonius cōstantinopo. epūs 134
macrinus imperator ro. 119
magog ex neporibus noe 4
maguncia germanie civitas 73
mapheus forestus legista 212
maphens vegius poeta ⁊ orator 234
maia atlantis vxor 14
maiolus sanctus abbas 173
malachel cayne filius 3
malatestarum regni principium 177
mamphredus sicilie rex 199
mamphredorum regni principium 213
mamillus assyriorum rex 14
mamillus 14. assyriorum rex 17
manerus vienē. episcopus 148
manellcus assyriorum rex 15
manaben israel rex 46
manasses rex iuda 50
manasses iudeorum pontifex 80
manes hereticus 123
manicheorum heresis 123
manilius romanus consul 89
mantua lombardie civitas 71
marathus sicyoniorum rex 17
martianus presbyter 125
marcialis poeta 113
marathus secundus sicyoniorū rex 18
marcus curtius romanus 63
marcus pompilius romanus 67
marcus valerius corvinus romanus 68
marcus regulus romanus 79
marcus claudius marcellus romanus 83
marcus furius poeta romanus 93
marcus varro philosophus roma. 96
marcus banius poeta 96
marcus euangelista 105
marcus antonius imperator roma. 109
marcus primus papa 133
marcus cornarius venetorum dux 218
marcus barbarico venetorum dux 254
marcellus ⁊ apuleus martyres 108
marcellus papa 127
marcellinus papa 125
marcellus venetorum dux 160
marcus aurelius imperator 219
marchion hereticus 116
marcus ephesinus episcopus 237
marchion doctor 123
maria mater domini nostri 98
maria magdalena 108
maria egyptiaca sancta 136
mariānes hebreorum regina 98
marinus philereus venetorū dux 217
marinus maurocenus venetorus dux 223
marcianus imperator grecus 145
marius philelph. orator 247
mars deus belli iouis filius 28
martina romana virgo ⁊ martyr 119
martinus turonē. episcopus 139
martinus primus papa 157
martinus secundus papa 169
martinus tertius papa 171
martinus quartus papa 203
martinus quintus papa 232
martinus scotus ordinis cister. 209
martinus turrianus mediola. 200
martinus siluani canonista 206
martinus cremonen. legista 180
marsilius carrarien. princeps 215
marsi. secundus carrarie. princeps 211
marsilius firmi. floren. 253
maximianus burgon. dux 256
marsilius patauinus medicus 224
marsus romanus legat. 106
masenissa numidarū rex 89
massilia galliarum civitas 53
mastinus scaliger veronensis 212
mastinus viccomes 226
matthias hebreorum sacerdos 86
mattheus apostolus iii
matthias apostolus iii
matthias vngarie rex 245
matildis comitissa 182
matheus viccomes 204
matheus de aqua sparta ordi. mi. 205
matheus siluaticus medicus 210
mauritius imperator grecus 127
mauritius scalbius. 7. venetorū dux 162
maurus romanus monachus 151
mabumet pseudo ꝓpheta 255
mahumet othoma. imperator 256
maxentius tyrānus imperator 129
maximinus frax imperator 131
maximinus tyrannus cesar 131
maximinus grecus doctor 118
maximianus imperator 129
maximinus romanus tyrannus 147
maximinus britannicus miles 137
maximinus ⁊ claudius martyr 132
maximinus thaurinen. episcopus 144
maximilianus burgun. dux 255
maximinus ro. imperator 120
maiorianus patricius romanus 146
manolus monachus 171
martinus bosians 194
martinus maurocenus 198
mannia regina 136
martinus gorgius. 50. vene. dux 208
mabumetis vita 155
mathusalem enoch filius 3
mauritius cōstan. imperator 153
matthias pannonie rex 256
maximianus vir pessimus 129
martianus. 12. cōstanti. imperator 145
m. antonius philosophus 117
m. calliclius orator 93
m. marcellianus 127
marius persarum martyr 123
m. papa 131
manchalcus mamethi filius 14
martyres sub hadriano passi 115
martyres hodie pro christo 119
marty. sub decio passi 121
marty. sub claudio passi 123
martyres sub iuliano passi 134
maximianus patricius romanus 145
maximianus austerie dux 250
mammethus turcorū rex 251

E

Medar a quo media prouincia 4
medea colchorum regina 28
media prouincia vbi sit 28
medie ꝓuincie descriptio 28
medi demophōtis filius 35
mediola. civitas describitur 68
mediolanum a ro. capitur 81
mediola. a gothis vastatur 151
mediolanū a barbarossa destruit 190
medon codri filius 39
medorum regni principiū 46
medorum regū epilogus 53
melania romana sancta 136
melantus rex 57
melāpus medicus argius 25
melcha batuelis vxor 7
melchiades papa 117
melchiades doctor 119
melchisedech magnus sacerdos 9

Tabula

melisius medic⁹ ⁊ philosoph⁹ 61
meles lydorum rex 49
meles granate rex 256
menna romana martyr 127
menander poeta comicus 78
menander hereticus 112
menedemus philosophus 78
menecrates philosoph⁹ 94
menelaus rex elene maritus 30
menesteus athenien̄siū rex 29
meniatus florentin⁹ martyr 121
menon titanis filius 31
mercurius ionis filius 15
mercurius trimegister egypt⁹ 15
mercurius tertius hermes dict⁹ 15
mercurius quart⁹ iubal appellat⁹ 15
mercurius .5. liric⁹ 27
meres ethiopū rex 50
merinus lulmas bergomen. 219
merodach caldeorū rex 49
mestalla corvin⁹ poeta 96
messalina claudij vxor 104
mesapp⁹ sicyoniorū rex 17
mesaram cham fili⁹ 5
mesaram alius filius 5
mesopotamia regio vbi sit 8
messanissa numidarū rex 91
methodius martyr 127
metrodor⁹ athenien. philosophus 88
metrodor⁹ grec⁹ rhetor 91
mezentius imperator grec⁹ 157
merlin⁹ anglus vates 144
melchisadech afer papa 129
mediolanensiū principū initiū 178
mediolanenses vincūtur 235

Michael archan. revelatio 149
micha. archan. apparitio 169
michael prim⁹ imperator grec⁹ 166
michael secundus imperator gre. 166
michael terti⁹ imperator gre. 167
michael quart⁹ imperator grec⁹ 200
michael de cesena ordinis minorū 210
michael de massa or. ere. 214
michael mauroce. veneto. dux 222
michael sten venetorum dux 225
micheas prophera 47
michelet⁹ cotignola armiger 241
micenarū regum principiū 26
micena vrbs vbi fuerit 26
midas phrigie rex 26
militū asie civitas 39
mileto sardinensis episcop⁹ 116
milo anglerie comes 184
mimeus anglorū rex 169
minerua gentium dea 10
minerue multe sunt 110
minos ionis filius 24
minutius roman⁹ cardicus 120
minuti⁹ rhetor 138
mithridatum bellū 90
mircnu grecie civitas 55
mison cineus philosophus 54
mitilena civitas asie conditur 9
mitilena in genuensib⁹ devenit 223
mitrius assyriorum rex 29
mitridatis regis vita 90
mitridates philosoph⁹ pergamen⁹ 93
mirabilis populorū peregrinatio 200
mirabiles motus 225
minerui⁹ burdegalensis 134

Modestus doctor 117
moyses prophera nascitur 16
moyses populū regit 19
moysi libri
moyses monach⁹ egypti⁹ 18
monachorum regulatio 150
monasteria a marchionib⁹ 175
montisferrati cōdita
moneta genuēsib⁹ cōceditur 188
monica mater divi augustini 138
mōstruosorum boium genera 141
monstrū femineī sexus 181
montan⁹ hereticus 117
mōtisferati regni principiū 216
mosoch filius iapbet 4
monstruosor̄ corpora apud idos 255

Mulier canē peperit 246
museus poeta grecus 27
museus seu musianus doctor 117
mutine civitatis cōditio 73
museus massilien̄sis 145

Nabuchodonosor rex caldeorū 52
nabuchodonosor visiones videt 55
nabuchodonosor .2. rex 54
nachor pater thare 7
nadab rex israel 41
narses patricius grec⁹ 151
narbona aūt gallie vrbs 73
nathā prophera 39
naulū ligurum civitas 72
naū prophera 47
naxos asie civitas 49
naçari⁹ ⁊ celsus martyres 108
naçarius rhetor 131
narses eunuchus 151

Neapolis civitas conditur 33
nemias prophera hebreus 60
neomi 34
nembroth quattuor habentur 5
nembroth gigas regnat 6
nemesius diacon⁹ martyr 122
nēpher ceneres pharao 42
neptunus gentilium deus 17
nereus ⁊ archileus martyres 110
nero ro. imperator 107
nerua ro. imperator 113
nestor hereticus 141
nevius poeta 84

Nicander poeta grecus 85
nicanor diacon⁹ 102
neca asie civitas 76
nicena synodus 130
nicephorus imperator grecus 164
nicephorus .2. imperator 172
nicepsus medic⁹ grec⁹ 51
nicomedia asie civitas 50
nicode. phariseo. princeps 120
nicolaus aduena diaconus 102
nicolaus magnus episcopus 133
nicolaus primus papa 168
nicolaus secundus papa 181
nicolaus tertius papa 203
nicolaus quartus papa 204
nicolaus quintus papa 240
nicolaus de neapoli legista 206
nicolaus de lira ordinis minor̄ 210
nicolaus mutinēsis legista 212
nicolaus renci ro. scriba 215
nicolaus primus estensis 224
nicolaus secund⁹ estēsis 218
nicolaus florен. eques 218
nicolaus pisan⁹ ve. imperator 220
nicolaus guascus genuen. dux 222
nicolaus florен. medic⁹ 224
nicolaus cubicus orator 237
nicolaus piceninus imperator 242
nicolaus tholentin⁹ ordi. ere. 239
nicolaus tron⁹ vene. dux 247
nicolaus canalis vene. dux 252
nicolaus perot⁹ episcopus 247
nicolaus marcel. vene. dux 248
nicomedes martyr 106
nicostrata regina carmenta 29
nigidius figul⁹ philosoph⁹ 93
nilus fluui⁹ vbi sit 2
ninus assyrior̄ rex 9
ninus secund⁹ assyrior̄ rex 8
niobes tantali filia 24
nicolaus forte brachius 238
nicomedes presbyter 112

Noe tres filios generat 3
noe ex areba egreditur 3
noe iovicum generat filiū 4
normandor̄ regni principiū 169
norvegia provincia vbi sit 188
novaria civitas lombardie 72
novatus scismaticus 121
normania 169

Numma pompilius rex 49
numidarū reges qui fuerunt 89
numida provincia vbi sit 89
numitor latinus rex 47

Obelerus venetorum dux 164
obiço estensis marchio 113
Ochoçias rex israel 42
ochoçias rex iuda 43
octauianus magnus imperator 95
Odephredus bononiensis legista 200
odophredus alter doctor 197
adillus cluniacensis abbas 176
Olda prophetissa 52
oldrandinus estensis marchio 195
oldradus de laude legista 212
olei fons ro. erupit tempore christi 102
olympiadarū institutio 46
olympias mater alexandri magni 64
olympius arrianus 149
Onias primus hebreorū ponti. 77
onias secundus hebreorum ponti. 81
onias tertius hebreor pontifex 83
oneficritus grecus phūs 82
opianus celix poeta 117
ops dea celi filia 15
optatus aphricanus doctor 135
Orbis dimensio a cesare 95
ordelaphus veneto. dux 183
ordelaphorū regni principiū 213
ordo eremitarū diui augu. 138
ordo canonicorū diui aug. 139
ordo monachor beati benedicti 163
ordo cluniacensiū in gallia 170
ordo vallis vmbrose in flo. 182
ordo cartusiensiū 183
ordo cisterciēsiū in burgun. 183
ordo premonstratēsis 186
ordo templariorum in hierusalē 186
ordo humiliatorum 192
ordo carmelitarum 194
ordo crucifigerorum 199
ordo p̄dicatororū sancti dominici 196
ordo minor sancti francisci 196
ordo sernor beate marie 203
ordo celestinor a beato celestino 205
ordo rodior militum 217
ordo militū Jesu xp̄i in anglia 210
ordo sancte brigide 218
ordo iniesuatorū pauperū 218
ordo salua. regulariū 219
odilus cluniacensis cp̄s 174
ordo canonicor regularium 219
ordo canonicorū regularium 229
ordo monachor albor 227
ordo mendicātiū sancti bieronymi 228
ordo sancti geor. de alga ve. 228
ordo sancte iustine patauine 229
ordo regulariū lateranen. 233
ordo monachor sancti bierony. 229
orestes macedonum rex 63
origenes magnus doctor 120
opheus theologus grecus 27
orosius historicus 144
orthopolis siponior 14
Osee prophcta hebreus 45
osee rex israel 48
ostia italie ciuitas 52
osorthon egyptior rex 46
Otho p̄mus imperator 109
otho. 2. imperator imperator ger. 173
otho. 3. imperator germa. 176
otho. 4. imperator germa. 178
otho. 5. imperator germano. 195
otho vitinellus venetiarum rex 178
otho vicecomes mediola. cp̄s 202
otho tertius parmensis tyrānus 229
othoniel iudex israel 23
othus anglerie comes 180
otho. i. germa. impe. 173
othomanorū turcor regni ꝓcursus 213
Oçi hebreor pontifex 53
Oçias rex iuda 45
Phacca rex israel 46
phaleris philosophus tyrannus 51
phariseor secta 101
pharos turris alexandrie 79
phanorinus philosophus 116
phedron philosophus 65
phenix egypti rex 22
pherecides phūs 52
pheredeus philosophus & dux 44
phestus sicyonior rex 29
phestus iudee prefectus 89
phaeton solis deus filius 17
phidias statuarius 61
photinus lugdunen. cp̄s 115
phila cham filiꝰ 5
philippicus imperator grecus 160
philippinus gonçaga 213
philo alexandrinus philosophus 103
philo iudeus philosophus 85
philopomenes philosophus & ipe. 84
philippus p̄mus macedo. rex 64
philippus. 2. macedo. rex 82
philippus. 3. rex alexan. pater 100
philippus. 4. syrie rex. 87
philippus vnus ex p̄mus dia conibus 102
phaleeb heber filius 6
phegoeus phoroneī filius 11
philippus. 15. macedonū rex 77
philippus alexandrinus cp̄s 122
philippꝰ frācor rex cognō. pulcher 205
philippus apostolus iesu xp̄i 106
philippus cretensis doctor 117
philippus ro. imperator xp̄ianus 121
philippus vltimus syrie rex 90
philippus cp̄s & martyr 104
philippus p̄sbyter & doctor 142
philippus p̄mus francor rex 191
philippus secundus francor rex 203
philippus tertius frācor rex 210
philippus quartus francor rex 211
philippus quintus francor rex 217
philippus turranus p̄nceps 216
philippus beatus ordi. seruor 203
phi. auria genuen. armiger 216
phili. maria medio. dux 130
phinees iudeor pontifex 23
phinees filius heli sacerdo. 24
philistenes tilonis socer 37
phota imperator grecus 155
phorbas argiuor rex 17
phorbas athenienſiū dux 42
phoreus rex asie 16
phoroneus magnꝰ rex 16
photinus alius hereticus 135
phul assyrior rex 45
philippus mediolanen. 200
phoroneus inachi filius 11
phrortes medor rex 51
Pampo abbas 136
pacianus barchinonen. cp̄s 139
pacomius abbas 141
padus fluuius vbi sit 17
padus fluuius exercuit 249
paganus auria genu. armiger 218
palas euandri filius 29
paladinus doctor 193
palamides gre. armiger 30
palemon vincentinꝰ grāma. 107
paleologor imperij p̄nci. 199
palmachius ꝓsul & martyr 119
palmira regina 124
pamfantius egyptius abbas. 136
pāphilus martyr & doctor 127
pandion athenien. rex 23
pandion. 8. athenienſiū rex 26
pandulphus malatesta 252
pandulphus malatesta 228
panias assyrior rex 26
pancrius philosophus grecus 84
panthaleon martyr 127
panthasilea regina 30
papia lombardie ciuitas 69
papias hierapolitanꝰ cp̄s 115
papias grāmaticus italicus 194
paradi. voluptatis vbi sit 1
paradisi terrestes sex habentur 1
parnsum olim lombardie ciui. 172
paris pami filius 30
parrasius pictor 59
pacuuius tragicus 88

parisius galiaꝝ mag.ciui. 73
parma lombardie ciuitas 73
parmenas diaconus antiquꝰ 102
parmenides philosophꝰ 60
parasiꝰ pictor asianꝰ 61
partharis longobardo.rex 158
partborum regni principium 80
partborum reges qui fuerunt 84
partbia regio vbi sit 80
paschalis primꝰ papa 166
paschalis secūdꝰ papa 184
paschalis malipetrꝰ venetiaꝝ dux 243
pastor thebayde abbas 36
patricius bybernensis episcopꝰ 89
patauinū ciuitas conditur 35
patauinū venetis subijcitur 226
paula ro.matrona 139
paulus emilius consul ro. 86
paulus apostolus domini 105
paulus patauinꝰ iurisconsultus 120
paulus samotren.episcopꝰ 123
paulus primꝰ eremita 133
paulus constantinopolita.episcopꝰ 133
paulꝰ narbonensis episcopꝰ 108
paulus panoniꝰ presbyter 145
paulus luciꝰ primus vene.dux 160
paulus primꝰ papa 163
paulus longobar.historicus 166
paulꝰ perusinꝰ legista 214
paulus guinisius luce dominus 225
paulus floren.geometra 214
paulus roma.ordi.eremi. 250
paulus vene.ordinis eremi. 227
paulus bergomen.or.ere. 250
paulus vsinꝰ rhetor bergo. 256
paulus procastrus legista 238
paulus treuerensis episcopꝰ 33
paulinꝰ nolanꝰ episcopꝰ 141
pax ro.a carthaginen. 80
pax mediolanen.ꝛ florenti. 224
pax venetoꝝ ꝛ mediola. 242
pax vltima oium italicoꝝ an. 254
paladius scothoꝝ episcopꝰ 142
parētinus ꝛ laurētius fratres mar. 122
parassi destructio 172
patres nitrie 136
pastor nitrie presbyter 136
paulus de castro legalis doctor 234
paulus secūdꝰ papa patria venetꝰ 245
pax inter vene.ꝛ floren. 224

P E

Pelagius hereſiarchꝰ 139
perseus seu perses vlti.mace.rex 85
pelagiꝰ primꝰ papa 151
pelagius secundus papa 154
pelagius hereticus a quo pellagi 141
pelasgus sicyoniorum rex 33
pelops tantali filius 24
penalopes vlixis vxor 30
predices macedonū rex 50
perdix redali filius 27
periander philosophus 50
perpetua ꝛ felicitas marty. 119
perseus ꝛ danaes 26
perseus ad agyos migrat 25
persia regio vbi sit 55
persarum regni principium 57
persarum regum epilogus 66
perseus vltimus macedo.rex 87
persius flaccus poeta 107
persecutio prima xpianorum 108
persecutio secunda christianoꝝ 112
persecutio tertia xpianorum 113
persecutio quarta xpianorum 120
persecutio quinta xpianorum 118
persecutio decima xpianorum 125
perusiū tuscie ciuitas 75
pestis vniuersalis fuit 152
pestis miseranda multo tempore 216
pestis mediolanen. 244
pestis brixiana ꝛ venera 250
pestis vltima italica 241
petronilla beati petri filia 106

P I

Picentes 161
picenum regio vbi sit 104
picus nugur laurentorum rex 144
picus auis 104
pigmenꝰ iuliani a potestate precep 136
pigmaleon didonis frater 187
pilatus iudee pses 127
pindarus philosophꝰ ꝛ poeta 145
pinctus cretensis doctor 179
pipinus magnꝰ francorum rex 104
pinus ordclaphꝰ 169
pipinus secundꝰ francorum rex 169
pisciades assyrorum rex 171
pirrꝰ achillis filius 171
pirrus epyrotarum 172
pisani saracenos superant 173
pisani archiepiscopum obtinent 187
pisani a florentinis supantur 195
pisanorum maxima strages 231
pisarum ciuitatis conditio 248
pisa florentinis subicitur 182
pisis capit imaginē leonis babēs 182
pistorium ciuitas destruitur 183
pitacus philosophus
pitagoras philosophus 183
pitbadonis regina ponti.
pius pmus papa ꝛ martyr 191
pius.2.papa senensis 188
pinus ordclaphꝰ
pise in florentinorum potestatem
deuenium 196

P L

Placentia ciuitas lombardie 202
placentinꝰ legum doctor 206
plage egypti decem 210
platus magnꝰ phūs
plato comicꝰ poeta

202
223
220
221
230
228
231
234
227
251
186
227
49
256
161
254
244
176
188
127
90
26
26
26
134
39
101
37
67
185
190
218
204
38
204
205
209
50
54
94
116
144
153
226
71
194
62
61

plautus comic⁹ poeta 84
plenicus sicyoniorum rex i47
plinius secundus historicus ii4
plotin⁹ philosoph⁹ grec⁹ 67
plutarch⁹ cheronē⁹ histo. ii4
pluto samrni filius i6
plot⁹ gallus orator 9i

P O

Poggius florentinus orator 23i
polemon philosoph⁹ 80
polibus sicyoniorum rex 26
policarpus epūs ⁊ martyr ii6
polixena priami filia 30
poliphides sicyoniorum rex 29
polistrat⁹ philosophus 63
pontianus papa i20
pontius abbas i86
ponti⁹ carthaginensis martyr i22
pontificum indecorum epilogus 54
pontremulum oppidum i85
portus veneris edificatur i86
possidonius stoicus phūs 84
pompeius magn⁹ ro. consul 92
portia filia catonis 95
porphyrius philosoph⁹ i20
pompilius romanus 65
porca enixa porcellū semihominē i86

P R

Praxedes virgo sancta ii7
prenestina civitas edificatur 26
priamus rex troie 28
primus felicianus martyres i27
primas corinthiorum rex 4i
priscianus grammaticus i5i
proba poetrix greca i43
probus imperator ro. i24
probus grammaticus i09
proca latinorum rex 45
processus ⁊ martinianus marty. i08
procorus diaconus primus i02
prodigia in italia multa 90
prodigia tempore machometis i57
prodigia alia fuere i83
prodigia item alia fuere i78
proetus argiuorum rex 25
promethus asie filius i3
porphilius phūs i22
proserpina iouis filia que ⁊ diana
prosper episcop⁹ regēsis i45
prothus ⁊ iacintus martyres i22
protbogorus philosophus 6i
prodigia i86
priabacius parthorum rex 8i
prodigia natiuitatis christi ioi

P S

Psammus egyptiorum rex 46

P T

Ptolomeus lagi filius 77
ptholomeus philadelphus 79
ptholomeus euergetes 8i
ptholomeus philopater 82
ptholomeus epiphanes 84
ptholomeus philometor 85
ptholomeus euergetes 8i
ptholomeus physcon 89
ptholomeus alexander 90
ptholomeus soter 90
ptholomeus dionysius 9i
ptholomeus historicus ii6
ptholomeus. 7. egyptiorum rex 88

P V

Publicola consul roma. 58
publius terentius poeta 88
publius ouidius naso poeta 98
puella monstrum 248
puer villosus nascitur 203
punica bella incipiunt 83
punicum bellum secundum cōmitit 83

Q V

Quadrat⁹ episcopus doctor ii5
quintus cincinatus ro. 69
quintilianus rhetor i09
quirinus martyr i20
quirin⁹ iliricus episcopus i25
quiriacus episcopus i24
quirinus historicus ii1
quirinus romanus martyr i23
quintinus gallus i27

R B

Rabanus doctor gallus i67
racherus veronensis epūs i7i
raphas filius gomer 4
raphael fulgosius legista 23i
raphael cumanus legista 23i
raphael adurn⁹ genuen. dux 239
rapha filius cham 6
ragau pater saruch 7
ragusiū dalmatie ciuitas i46
ragimpertus longobardo. rex i60
raynerus montisserrati mar. i74
raynerus zeno venetor⁹ dux 202
raynerus pisanus ordi. predi. 206
raynerus florentinus legista 2i6
raynaldus alemanorum dux i83
rainaldus estensis marchio 2i2
raymondus de turri epūs 203
raymondus ordi. predicato. 206
rasis philosophus ⁊ medicus i83
rauenna ciuitas 74
rauenna flamminea i62
raynerius forolinensis legista 2i7
rauennati reges i47

R E

Rea mater romuli
reges attalici qui fuere
regina saba
remigius remen. episcopus
remigius alius episcopus
remus frater romuli
renatus andagauensis rex
renatus lotboringie dux 253
reticius hūnorum epūs i3i
regum indecorum epilogus 54
receptus ō sancto miniato legista 2i2
res petrosc indorum 256

R J

Ricardus de sancto victore i88
ricardus ordinis cluniacen. i89
ricardus anglorum rex i93
ricardus mamphredus ii3
ricardus gebonensium cardi. i40
ricardus de salicceto legista i40
ricardus malumbra legista 209
ricardus frixonum dux i32
ricaldus teologus ordi. minorū 203
ricardinus sancti bonifa. comes i95
ricardus de mediamilla ordi. mi. 209
ricardus frixonum dux i6i

R O

Robertus francorū rex i77
robertus carnotanus episcopus i77
robertus apulie comes i80
robertus sicilie rex 208
robertus bauarus impator 225
rober. malatesta arriminen. 246
robertus de russia ordi. minorum 20i
roboam rex iuda 4i
rochus sanctus confessor 200
rodion asianus doctor ii8
rodolphus imperator 202
rodulphus burgondionum rex i79
rodul. burgondie. 2. rex i7i
rodopis meretrix ⁊ poetrix 57
rodope insula ⁊ vrbs quādo cōdi. fuit i3
rodos in christianos venit 207
rodoaldus longobardorum rex i24
rogerius apulie comes i83
rogerius sicilie rex i87
rolandinus palatinus comes i64
romane vrbis conditio 48
romanorum regni principium 47
romanorum regum epilogus 58
romani carthaginenses superant 86
romanorum naufragium 80
romanorum clades 89
romanorum imperij principium 94
romani a gallis debellantur 53
romanus martyr i23
romane vrbis excidium i40
romanus exarchus i55
romanus papa i70
romulus primus rex 47
rotharis longobardor⁹ rex i56
robertus de litio ordi. minorum 247
romanorum regum occasus 57

R V

Ruben filius iacob i2
rufus miles ⁊ martyr i27
rufus lugdunensis episcopus i84
rufinus doctor i40

ruth moabithes hebrea 34
rusconi nobiles comum euertunt 226

S A

Sabaa cham filius 5
sabatbaa chus 5
sabbati prima dies 2
sabba regina 40
sabelius hereticus a quo sabellij 222
sabinus spoletanus martyr 127
sabina virgo & martyr 115
sabinianus papa 89
sadoch pontifex hebreorum 40
sadiates lydorum rex 52
saduceorum secta que fuerit 191
sapho poetrix ozrea 52
saphos lesbia poetrix 57
saphandinus egipti rex 196
sala pater heber patriarche 6
salomon magnus rex regnauit 39
salomonis libri qui sunt 40
salomonis eiusdem templum condi
tur 40
sauinianus papa 155
saladinus egipti rex 191
salustius historiographus 94
sanson fortissimus israel 34
samuel sacerdos & prophcta 37
samnitum regni finis 77
sanguis christi mantuan⁹ 164
sanguinem genne scaturiuit 171
sanguinem pluuit brixie 168
sarra abraae vxor moritur 10
sarraceni aphricam occupant 157
sarraceni italiam vastant 169
sarraceni siciliam vastant 170
sardanapalus regnat 44
sardanapallus rex occiditur 22
sardus rex a quo insula 21
sardinia insula vbi sit & a quo 21
sarmate europam occupant 198
saruch pater nachor 7
saturninus martyr 127
saturnus rex regnat 15
saturnus a filio fugatur 20
saul rex hebreorum regnat 37
sauona ligurie ciuitas 72
sabaudie dux veneno tollitur 256
samia sibylla 25
sammariensis regio iii
samuel alter presbyter 145
sanguine pluit in emiliano agro 185
santes de arduinis 234
saraceni abas hispanias opprimũt 201

S C

Schabon rex ethiopum 49
scaligerorum regni principium 208
scipio aphricanus 84
scipio nasica 85
scipio iunior 89
scisma iudeorum 86
scisma decimum & vndecimum 172
scisma vigesimumprimum
scisma primum
scisma. 22. pessimum
scithorum regni principium
scitha regio vbi sit
scithia a quo nomen habuit
schola christianorum incipit
colafidem recipiunt & saraceni
profligunt
sclaui populi

S E

Sebastianus martyr
sebastianus zianus veneto. dux
secundus astensis martyr
secutia ciuitas euertitur
secundus athenicnsis philoso
phus
sedecchias rex iuda
selchim assyriorum rex
seleucus syrie rex
seleuchas syrie rex
seleuchus tertius syrie rex
semeniamira beliogobalgi
martyr
sem filius noe filios generat
semeas prophcta
semiramis assyriorum regina
sena etrurie ciuitas
seneca philosophus
seperatio abraae a lotb
septuaginta interpretes
septuaginta discipuli christi
seraphia virgo & martir
serapion alexandrinus mar.
seraphion episcopus & doctor
serparo scolasticus
sergius primus papa
sergius secundus papa
sergius tertius papa
sergius quartus papa
sergius & bacchus martyres
serpentes igniti
seruius tulius romanus rex
seruius sulpitius iurisecn.
seruius alius sulpitius
sertorius romanus consul
seruius hebreorum
seuerus imperator romanus
seuerus papa
seuerinus abbas
seth filius ade
sextus decretalium componitur
sesachonis pharao
sermones diui hieronymi
serpentes infesti in india
serapion co. scholastic⁹
sesoncosis
sertorius vallensis
sextus pontificalis iuris codex edit

S F

Sforcia attendula militie dux 256
sfortia flammetius 232

S I

Sibilla samia 28
sibilla delphica 27
sibilla cubrea 29
sibilla cumana 46
sibilla ellespontina 56
sibilla tiburtina 97
sibillarum decem epilogus 97
sicardus benecuentanus dux 167
sicilia a carolo defecit 203
siculus regis filius a quo sicilia 23
sicyoniorum regni principium 16
sicyoniorum regum epilogus 37
sigismundus fit rex 233
sigismundus fit imperator 223
sigismundus malatesta 177
sigismundus malatesta 246
silla roma. consul
sillabarum inuentor
siluius posthumus rex 35
silpbon philosophus 80
siluanus massilien. doctor 144
siluester magnus papa 129
siluester secundus papa 177
siluester tertius papa 179
siuerius papa 151
simachus interpres 118
simachus papa 149
simachus romanus philoso
phus 149
simeon pontifex iustus
simonides poeta grecus 52
simon onie filius pontifex 78
simon machabeus dux 88
simon magus 105
simon apostolus domini 100
simon cleophas 114
simon de cassia ordinis emita
rum 221
simon tridentinus 248
simphoriosa cum filijs 115
simphonius doctor 140
simplicianus episcopus 96
simplicius papa 141
sinodus arriminen. 145
sichus philistenis sacerdotis
herculis filius 40
sinodorum omnium epilogus 158
sinodus postea lateranen
sis 151
sinodus lugduni 196
siracusane ciuitatis conditio 49
sirorum regni principium 77
sirio regio vbi sit 78
sirie regum epilogus 90
siricus papa 157

sirus papiensis epʒ
sirus gennensis epʒ
sixtus ꝑmus papa
sixtus secundꝰ papa
sixtus tertius papa
sixtꝰ quartꝰ papa sauonen.
sinerdis ꝓsarum rex
smirena grecie ciuitas
sinodꝰ vniuersalis
sicilia insula
sigismundus luciburgensis
sicheus philistenis filius
simon iudeox pon.
simon gallꝰ
sisinius papa
sicyoniorum regnum
simplicius papa
sinodus maxima lugduni
sisebutus vcsegothorum rex
sibilla phrigia

S P

Spartanorum gentium origo
sparta regio vbi sit
sparatcus assyriorum rex
spensippus philosophꝰ
spoletum ciuitas vastatur
spirencus bononie dux

S O

Socrates magnus phūs ⁊ aliꝰ
sociale bellum roma.
sodoma vbi fuerit
sophocles poeta
sophonias ꝓpheta
sol gentilium deus
soles tres visi sunt aliquando fuere
solinus historicus
solon magnus phūs grecus
sosaranꝰ medorum rex
sosarnus assyriorum rex
sostratꝰ phūs vir pessimꝰ
sother papa martyr
solis defectio fuit
solis defectio

S T

Stella vocant greci
stacius cecilius comicꝰ
staciꝰ tolosanꝰ orator
staciꝰ neapolitanus poeta
stephanus ꝑmus papa
stephanꝰ secundꝰ papa
stephanus tertiꝰ papa
stephanus quartꝰ papa
stephanꝰ quintꝰ papa
stephanus sextus papa
stephanꝰ septimus papa
stephanus octauꝰ papa
stephanꝰ nonus papa
stephanus ꝓthomartyr
stephanus vngarie rex
stephanꝰ bauarie dux
stephanꝰ bosine rex
stenellus argiuorum rex
sterficorus poeta hereticus
strato historicꝰ
strabo historicꝰ ⁊ phūs
strabꝰ theologꝰ
stoica secta oritur
stileo patricius romanus
stella patauinꝰ poeta
strabo historicꝰ geographꝰ ac phūs

S U

Suetoniꝰ historicꝰ
susana virgo ⁊ martyr
sumcassanꝰ parthorum rex

T A

Tacianꝰ hereticus
tacitꝰ imperator ro.
tadeus apostolus qui ⁊ iudas
tadeꝰ medicꝰ florentinꝰ
taionꝰ frater dominꝰ brixie
talafan sicyoniorum rex
tales milesiꝰ philosophꝰ
tantalꝰ phrygioꝝ rex ⁊ aliꝰ
tamburlanꝰ tartarorum impator
tancredꝰ sicilie rex
tamiris regina in vita ciri regis
tamiris musicꝰ
tara pater abraac
tarentini contra roma bellāt
tarquinꝰ priscus rex
tarquinꝰ superbꝰ rex
tarusium ciuitas conditur
tantanes assyriorum rex
taurinum italie ciuitas conditur
taurꝰ philosophus
tauteus assyriorum rex
taxillo bauarie dux
tancredꝰ ⁊ normanꝰ
tartarorum regni principium
tadeꝰ florenti. physicus
tamburlanus tartarorum rex
tarsis secundꝰ iauan filius
taurꝰ beritbus phūs

T E

Tebe ciuitas vbi fuerit
tebane vrbis muri exornantur
tecla virgo ⁊ martyr
tedaldus camuldi domus
tegonus poeta
tegorina iaphet filius
teleucus lacedemoniorum rex
telegonus athenien. rex
telesforus papa ⁊ martyr.
temistocles philosophus
templum domini struitur
templum restituitur
templum maius gentie
templum maius bergomi
templum maius mediolani
teodocion interpʒ
teodatus gothorum rex
teodora virgo ⁊ martyr
teodorus martyr
teodorus alius doctor
teodorus item alius doctor
teodorus primus papa
teodorus secundus papa
teodorus francorum rex
teodorus ticinensis epʒ
teodorus ꝑmus montisferati
teodorus secundꝰ montisferati marchio
teodorus 3. montisferati marchio
teodora impatrix
teodorus miciranus episcopꝰ
teodoricus gothorum rex
teodoricus gothorum rex
teodolina longobardorū regina
teodosia virgo ⁊ martyr
teodosius senior impator
teodosius iunior impator
teodosius tertius impator
teophanes scriptor rex
teophilus athenienſium episcopus
teophilus cesarienſis episcopꝰ
teophilus auerianen. epʒ
teophilus imperator grecus
tephrastes phūs
terogonus poeta grecus
terentius lucrecius poeta
terentius scaurus grammaticus
terremotus magnus fuit
terremotus magnus fuit
terremotus magnꝰ fuit
terremotus magnus fuit
terremotus magni fuere
terremotus fuit brixie
terſippus athenien. rex
tertium bellum punicum
tertia emilia vxor scipionis
tertullianus africanus doctor
tessalorum regni principium
tephalus ipſius ꝓuincie rex
teseus athenienſium rex
tedaldus gallus doctor
teodatus anciranus epʒ
teodulphus epʒ
teodotus anciranus episcopus
terentia emilia
iesplens regnauit
terſimondus octauus gothorum rex
terremotus neapoli maximus
teleſtes corinthiorum rex
teodorus atenens
teodoricus anthiochenus
teodora greca
teodorus anglorum archiepiſcopus
pus
teobaldus francus

T J

Tiberinus fluuius rex 42
tiberius constan. impe. 160
tiberi⁹ imperator roma. 105
tiberius. 2. imperator roma. 104
tiberius. 3. imperator ro. 101
tiberius fluuius exundat 168
tiburtius & valeria. martyr 121
tiburtius romanus martyr 119
tiberius gracus ro. 89
tiburtina ciuitas conditur 115
tiphis grecus carpentarius 29
tigris fluuius vbi sit 1
timeleon grecus imperator 63
timon philosophus 80
timon diaconus ex primis 102
timotheus hereticus 145
titus imperator romanus 112
titus pauli discipulus 112
titus botarenus doctor 135
titus liuius patauí. histori. 98
titus liuius tragicus 85
tirenus lydi frater a quo tuscia 27
tirus ciuitas vbi fuerit 27
tirrenus lidi frater 26
tineus assyrioꝝ rex 35
tiberius gracchus 88
tiburtius eques ro. martyr 178
titus lucretius poeta 93
tiberius & modestus martyr 128
tiberis fluuius vrbem interlucres 233
tiberius constantino. imperator 153

T O

Tobias prophcta 50
tolla iudex israel 28
tolosa describitur ciuitas 73
tomas apostolus domini iii
tomas cartusiensis episcopus 189
tomas de aquino ordi. predi. 201
tomas frego. genuen. dux 236
tomas catbancus ordi. predi. 256
tomas anglicus ordi. ere. 253
tomas florentinus medicus 217
tomas mocenicus venetoꝝ dux 230
tomas paleologus 245
torpetus martyr 108
torquatus romanus consul 65
torquatus martyr 108
torsimondus gottborũ rex 132
torilla gottboꝝ rex 151
torsimondus item gottboꝝ rex 147
tomas de argentina 214

T R

Traconitides regio vbi sit iii
tracus ethiops 50
traianus imperator ro. 113
trebelius pollio historicus 116
tres simul lune vise sunt 209
treueris ciuitas 76
tripbillius episcopus 134
triptolomus eleusim rex 12
tribunatus officium instituitur 58
tribuni & ediles creantur 60
tribunius menius vene. dux 173
triphon origenis discipulus 120
tripolis ciuitas a soldano capitur 208
tritonia virgo antiqua 23
trogus pompeius historicus 116
troia vbi fuerit 31
troianorũ regni principium 25
troia capitur 32
troianoꝝ bellũ cõmittitur 31
trophinus pauli discipulus 106
trusardus bergomensis comes 249
trusian⁹ medicus 206
translationes. d. bieronymi 142
transimundus 132
tripolis euersio 204
tripolis asie vrbs 204

T U

Tubal lameeb filius 2
tubal caym ipsius frater 2
tucidides historicus 61
tulius cicero philosophus roma. 95
tulius tyro roman⁹ philosoph⁹ 96
tullus hostilius rex romanus 50
turris babylonis conditur 6
tubal quint⁹ filius iapbet 4
turris cremone conditur 203
turimachus rex 11
turpilius comic⁹ poeta 90
turo galliarum ciuitas 38
tunica domini inuenitur 154
turcoꝝ regni principium 163
turrianoꝝ regni principium 198
tursianus medic⁹ florentinus 209
turci syrbie gentes 163

U A

Uaphres pharao egypti 53
valba gottboꝝ rex 141
vandalorum regni principium 131
vandalia regio vbi sit 131
valens imperator grecus 136
valentin⁹ martyr 123
valentin⁹ papa 166
valentinus hereticus 116
valentinianus imperator grec⁹ 134
valentinus imperator roman⁹ 124
valerius maximus histo. 118
valericus gracchus iudex preses 101
varanecoꝝ principium 216
varrus & tuca poeta 96
valdericus episcopus doctor
valerianus roma. imperator 122
valerius cornunus 65
varro atticus 94
varrus episcop⁹ narbonensis 125

U B

Ubertinus palauicin⁹ comes 200
vbertinus carariensis 213
vbertin⁹ pusculus brixia. rbetor 217

U E

Uectius valens medicus 109
venetia prouincia vbi sit 162
venetiarum vrbis conditio 146
ventidius bassus rbetor 96
verone ciuitatis condito 70
veronica sancta hebrea femina 102
vespasianus imperator roma. 109
vesta mulier sacerdos gentilium 15
vesuntio galliarum ciuitas 73
vesuuius mons cõcrematur 112
vercellarum ciuitas vbi sit 72
venus dea gentilium 13
venericus 148
venetoꝝ ducatus initium 160
Uecturia mater coriolani 58
vesegothi 161
verona a carraricẽsibus pessundat 226

U B

Ugibertus lotharingie princeps 171
vgur pastoꝝ rex 255
vgorin⁹ vrbicantanus 208
vgo bõbilioni⁹ ordi. predicatorum 205
vgolin⁹ pisan⁹ comes 204
vgo barchionensis ordi. predi. 197
vgolinus ordinis eremi. 204

U J

Uincentia ciuitas conditur 72
vicecomitũ genealogia 178
vicecomites in regno restituũtur 202
victoria abraae contra reges 9
victoria roma. de carthaginen. 78
victor martyr 120
victor primus papa & martyr 118
victor secundus papa 180
victor tertius papa 183
victor mediolanensis martyr 128
victorinus pictauiensis episcop⁹ 124
victorin⁹ massiliensis doctor 144
victorin⁹ aquitanicus epc̃s 147
vigili⁹ papa 151
vigitides gottboꝝ rex 151
vincenti⁹ martyr 128
vincenti⁹ presbyter doctor 44
vincenti⁹ belnacensis episcop⁹ 157
vincenti⁹ historiogra. ordi. p̃dicato. 199
vincen. declamator ordi. p̃di. 224
vincesla⁹ bohemie rex 171
vincesla⁹ imperator 222
virgili⁹ mantuan⁹ poeta 96
visiones abraae 9
visiones danielis prophete 55
vitalis & agricola martyres 128
vitalis candianus veneto. dux 173
vitalis phalero veneto. dux. 182
vitalis michael 183
vitalis michael vene. dux 189

vitellius imperator 109
vitalianus papa 157
viterbiū ciuitas 193
vitus ⁊ modestus martyres 128
vitulus conflatilis conficitur 20
victorin⁹ episcop⁹ ⁊ martyr 116
victorinus apher doctor 156
vigilantius presbyter 136
viri bello excellentes 224
vincentia conditur 71
vimba tholetanus 132
vigonça 132
victorinus afer 134

V L

Vlixes magnus pugnator 31
vltacius plotius rhetor 91
vulcanus gentiliū deus 12
vulpianus iurisc̄onsultus 120
vulcanus itē gentiliū deus 20

V M

Vmbria regio vbi sit
vmericus gottorū rex 150

V N

Vngarox regni principium 159
vngari in pannoniā veniunt 173
vngari saracenos vincunt 170
vngr machmeth pluribus domina
tur populis 250

V O

Vocienus montanus orator 103
voposcus historl. siracusa. 106

V R

Vrbanus primus papa mar. 119
vrbanus secundus papa 183
vrbanus tertius papa 193
vrbanus quartus papa 200
vrbanus quintus papa 218
vrbanus sextus papa 221
vrsula virgo ⁊ martyr 145
vrsus ipatus venetorū dux 161
vrsus patricius ve. dux 170
vrsus secundus patricius ve. dux 170
vrsus patriarcha ve. dux 179
vrsus parteciacus 168

V T

Vtica ciuitas vbi sit 94

X E

Xenocrates philosophus 65
xenophon philosoph⁹ 62
xerses quintus persarū rex 59
xenarchus philosoph⁹ 103
xenophanes philosophus 57
xenophilus philosophus 65
xerse primus persarū rex 63
xerses secundus persarū rex 61

Z A

Zacharias rex iuda 43
zacharias prophcta 46
zacharias alius prophcta 46
zacharias propheta pater ioannis baptiste 97
zacharias papa grecus 162

Z E

Zenobia regina 124
zenobia regina 126
zeno philosophus 61
zenon philosophus 61
zenon romanus martyr 115
zeno imperator grecus 147
zenon⁹ veronensis episcopus 131
zenophus sicyoniorū rex 37
zensis pictor 59
zetum musicum 24
zeno stoicus philosophus 80
zepherinus papa 118

Z O

Zota musicus 24
zotus pictor florentinus 214
zoar philosophus ⁊ medicus 189
zoroastes rex ⁊ magus 7
zorobabel iudeorum dux 57

¶ Explicit tabula generalis supplementi chronicharum.

¶ Ad magistratū bergomensem in omnimoda historia nouissime cōgesta chronicharū supplemētū appellata prolog⁹.

¶ Pro Ciceronis vestri sentencia clarissimi conciues ductus: qui primo offi. li. ait. Non solum nobis natissimus: ortus quoq; nostri partē patria vendicat partē amici quox beneficijs obnoxij maxime fumus: tū etiā maiox nostrox illustriū virox exemplo: qui ingenij magnitudine scientiarū oīum prestantia: ⁊ reipu. gubernande gloriā patriā nostrā varias excoluere per artes: quox vestigia pro viribus sua emulata posteritas nō paucos extulit: cū maioribus suis tū in humanarum: tū in diuinarum rerū eruditione de laudibus sine laude certantes. Quox sane ingenia nō admirari modo verū etiā memoria ꝓsequi dignū censeo: ⁊ cū multa sint patres optimi litterarū studia que sūmū ⁊ decus ⁊ ornamentū claris ciuibus afferre possunt: tū maxime historie iucūda cognitio: his potissimū viris qui multis in rebus versari volunt magnopere exoptanda est. Nā ⁊ si leges omne humaneq; que ad bene recteq; viuendum pertinent laudande ⁊ extollende sunt: multo magis ac beneviuendū cōducere arbitror: si cum ipsis fuerit multarū rerū ac virorū illustriū iuncta cognitio. Ille. n. leges ⁊ vite instituta: hec faces quasdā comparat: ⁊ stimulos ad virtutē. Historia. n. ad erudiendos homines velut speculū semp mihi visa est: vbi humane vite leges clare inspiciuntur: ⁊ in ea animus per inde ac quadam face ad optimarum artiū cultū accenditur. Si enim prestantissimi cōciues res veteres: si novas pariter ad memoriā revocemus: inueniemus opulentissimas ciuitates precipuo senum semper floruisse consilio: hi nempe licet etate mala cōfecti hoc solū ex multarum rerū experiētia atq; vsum tantum auctoritatis sibi prestitisse video. Quare cogitanti mihi quo nam pacto iuuenes senibus equari possint: id certe fieri posse per historie cognitionē solus existimo. Nō equidē video cur senes iuuenibus anteponamus si etiam ad perdiscēdum illustrium virorum maximarumq; ciuitatum res gestas artes consilia mentē appulerint. Quod si vnius etatis gesta tantopere senum auctoritati conducere solent. Quid totius antiquitatis ampla cognitio: qualem dignitatem iuuenibus qui ⁊ ingenij ⁊ corporis viribus excellunt afferre censebimus: quare cū tantum vtilitatis ad bene glorioseq; viuendum rerum omniumq; habere didicerimus: ⁊ multa in eo genere scripta perpetua memoria digna multis prorsus incognita forent ne me primū ignauie aut socordie traderē: innumerabiles historias videlicet a mundi principio vsq; ad nostram etatem diuersis ex monumentis vno sub volumine colligere curaui. Et licet nescius sim deo patrieq; mee ac parentibus parem gratiam referri non posse: tū vt aliqua in re patriam demererer meā: has meas lucubraciūculas vestro magistratui dedicare ratus sum illam hoc in loco imitatus viduam que in euangelio duos duntaxat exeos nummos templo obtulit cum nil maius haberet q̄ domino offerre posset: que a domino Jesu christo plurimum commendata fuit: pluris hois aios q̄ rē ipsaz metiri solet. Et nos ꝓfecto eo libēn⁹ fecim⁹ vt vel libro auctoritatē ⁊ dignitatē ꝓpararem⁹. Hāc igit̄ historiā sūmo studio lōgaq; vigilia curiose accurateq; ex libris innūerabilib⁹ tū hūanis ad cōe oiuz ꝓmodū collegim⁹.

In quo quidem libro in primis oēs noui ⁊ veteris testamēti historias temporibus ⁊ locis suis cū observacione hoꝝ ⁊ capitulorum descripsimus. Reliqua vero in eo contenta ex Josepho iudeo: Herodoto: Diogene: Laertio: Plutarcho: Valerio Maximo: Livio: Plinio: Strabone: Solino: Suetonio: Vespasiano: Helio spartiano: Julio capitolino: Polio trebellio: ⁊ vt ex Virgilio: Ouidio aliisq; nonnullis sumpsimus. A nostris vero multis approbatisq; doctoribus: imprimisq; Eugubinatione semp secuti sum⁹: quin ⁊ ex Beda in historijs anglorū: atq; Gratiano: Vincentio historiali. Nicobaldo ferrariēsi cive nostro ac Platina viro doctissimo: necnō ⁊ alijs multis: multaq; preterea ex sanctorū vitis excerpsimus: necnon ⁊ ex eum libros diuinum in quo quidē gentiū reges. Quib⁹ locis quibusq; temporib⁹ in suis prouincijs ⁊ quantū regnauerint medorū: persarū: argiuorum: myceniarū: atheniensiū: macedonū: corinthiorū: lacedemoniorū: lydorum: iudeorū: israelitarum: lōgobardorū: vngarorū: germanorū: ⁊ turcorū: cū dimensuratione ⁊ descriptione earundē prouinciarum in exordio cuiuslibet regni: ⁊ siquid memorie dignum per oēs generationes natiuitates ⁊ regna ac potentatus ⁊ per omne iudicium qui nūc imperat: ⁊ quibus temporibus fuisse per historiographos traditū est ⁊ que gesserūt vel cōstituerūt tam pontifices rant deorū generationē vel singulorū progenie vel his tpibus ipsis velante latis que gesserint tēpora olympiadū in quibus primus Egon gymnicus ꝓstitut⁹ est. Omnes preterea viros in disciplinis excellentes tam grecos q̄ latinos atq; hebreos quoscunq; in omni doctrina reperire potuim⁹ a Moyse qui primus hebreorum ꝓphetarū diuinas leges sacris litteris explanauit ad hoc vsq; temp⁹ cū opusculorū suoꝝ annotatione summa cū diligentia collegim⁹ ⁊ locis temporibusq; suis descripsim⁹. Conditiones etiā multarū vrbiū ⁊ maxime italicarum ⁊ siquid in eisdē memorabile habetur in hoc volumine tractauim⁹. Et quo tempore aduent⁹ fuit saluatoris nostri Jesu christi ⁊ passio ei⁹ simulq; nomina oium apostolorū eius atq; discipulorū ⁊ pōtificū tā iudeorum q̄ christianorū ab Aaron primo hebreorum pontifice vsq; ad Innocentiū octauū pōtificē maximū ⁊ q̄rū temporis singuli sederint: vel qui eorū sui pontificat⁹ tempore martyrio coronatus sit. Ediuxim⁹ ⁊ tempora scismatū persecutionūq; quibus ecclesie ab tyranide vel heresibus dissipate sunt. Accedunt preterea ⁊ tempora oium italicorum principum: ducū. s. Venetorum: genuensiū: vicecomitū: turrianorū: carrariensiū: scaligerorum: estensium: malatestarum: ordelaphorum: mamphredorum: gongiagorū: varraneorū: mōtisferetri: montisserrati: sabaudiensiū: ⁊ bedmorū: atq; aliorū tyrānorum: ac deniq; ordinū oium tempora tam mēdicantiū q̄ aliorū ⁊ a quib⁹ sumpsere principia. Quia deniq; hoc in opere cōtenta ex tabula ascripta plenissime perdiscere poteritis per pauca equidē me preter misisse existimo ex quibuscunq; historijs tā antiquis q̄ nouissimis coꝝ que sibi gloriā aut sanctitate aut scientia aut armis parere potuerunt. Hec sane litterarū monumenta nō tā verborum pōpa quā magna illustriq; doctorū virorū veritate illustrare curauimus: vt nō magis ostenderem⁹ hoc in labore que quisq; clarissim⁹ vir gesserit q̄ vnū quēq; facere oporteat. Nō perturbet obsecro hoc meum scribendi genus: Nāq; operis stilū varium ⁊ humilem quandoq; deprehendetis q̄ a me q̄ facillime emanauit vt professionis nostre institutū seruarem ⁊ operi veluti mendicitatis nomē cōparare possem⁹. Triginta quippe annis ⁊ eo amplius in religione mendicatū panē comedere cōsueuim⁹: nec vnq̄ cui⁹ digno aduentāti repastinatū in mensa apposuimus: hoc idē in suscepto opere facere cōstituim⁹: quia quecunq; diuersis ex historijs collegimus: vobis tanq̄ mēdicatū panē diligenti cura in mensa huiusmodi apposuim⁹: id quippe op⁹ chronicarum supplementū appellari decernimus. Historiā licet imperitissime scripta veram colligere curauim⁹. Scio quippe vos colendissimi ⁊ doctissimi cōcives magis fidē ex rerū historia: q̄ verborū pōpā desiderare: nec quis vestrū in elegantiā obsecro attendat nostrā: sed rerū multarū copia diuersitatēq; requirat. Dicere. n. ausim: tantū esse in hoc vnū cognitionis rerū nouarū ⁊ antiquarū quātū vix per pauci qui legunt in lucē cōtulerint. Hūc igitur libellū colendissimi patres suscipite: ⁊ interdum recreandi animi vestri causa obsecro quisq; legat. nec enim quis licet multa eloquentia egregijsq; virtutib⁹ decorat⁹ sit parui faciat. Quecunq; enim optime artes (vt premissum est) lōge plus apud oēs auctoritatis habent: si cū exēplis prestantissimorū virorū coniunctę fuerint. Hinc est q̄ multi doctissimi viri parentē virtutis ⁊ vite magistram historiā appellauere. Tantam certe vim affert rerum gestarum memoria: vt sumos sepe viros imitentur ⁊ admirabilē auctoritatē atq; fidē in foro: in curia: ⁊ in comitijs ad impellendos homines ad prudētiā ad iustitiā: ad ceteraq; virtutes prestare videatur. Sed iā ad op⁹ legendū transeam⁹. In quo si scire volueritis quo mundi anno vel ante Christi aduentū quisq; rex vel dux aut pōtifex regnauerit: vel quoto āno aliqua ciuitas cōdita fuerit aut qua tempestate aliquis prophetā vel philosophus floruerit: in inferiore ⁊ superiore libri margine vnam lineam videre poteritis in quib⁹ mūdi tempora ⁊ ante christi aduentū posuim⁹ ⁊ in linearum fronte ante christi aduentū ⁊ a mūdi principio annos diuisim⁹: vt puta: ab Adā vsq; ad xp̄i aduentū fluxerūt secūdē cōmunē ecclesie opinionē anni. ȝi99. ergo Adā ante xp̄i aduentū: ad superiora cōuertendo: fuit annis. ȝi99. subsequenter dicem⁹. Seth filiū Ade finisse anno mūdi. 230. ergo detractis ducentū triginta annis fuit ante christi aduentū. 4969. ac sic vsq; ad quadragesimū secūdū imperij augusti annū quo nat⁹ est dominus noster Jesus christus augendo mundi annos ⁊ minuendos aduentus sui annos per capitula prosequemur: post aduentū vero christi: eiusdem natiuitatis annos subsequemur ⁊ tamen semper mundi tempora cōtinuabimus.

From the Fraser collection - sold by Rand & Evans

Supplementum Chronicarum

vulgo appellatum: in omnimoda historia novissime
congesta fratris Jacobi Phil. Bergomensis Religionis
Heremitarum divi August. &c. fine copy in Russia gilt

Impr. Venet. per Nag. Bern Riccium A.D. 1492.

This very curious work is ornamented with very rude but very singular wood cuts, representing the early history of the World, They are extremely incorrect and little more than the outlines. The capital letters are many of them painted in the stile of that age and the work altogether is of uncommon curiosity.

From the Colophon it appears that the cuts were engraved about 1486 ——— ex Clement

---

Fifty Wood Cuts and Four hundred and forty two Painted Capitals

SUPPLEMENTUM

CHRONICHARUM

VENETIIS

M CCC LXXXV